This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Princeton University Library
32101 076399607

Digitized by Google

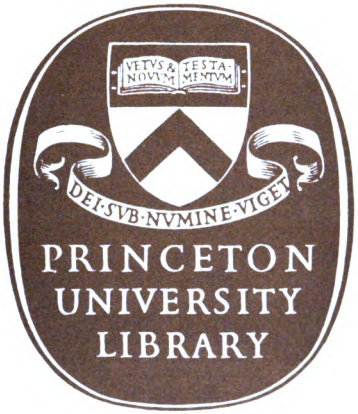

Digitized by Google

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY DUPL>

Digitized by Google

Digitized by Google

Bedros Zeki

ترجمهٔ ارمنجه یه مکمل لغت

ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ
ԴԱՏԱԿԱՆ, ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ
ԲԱՌԵՐՈՒ ՁՈՒԽ ՄՔԵՐՔ, ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՈՃԵՐ, ԱՍՈՒԻԹԻՒՆՆԵՐ, ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ,
ՀԱՄԱՆԻՇՆԵՐ ԵՒ ՀԱԿԱՆԻՇՆԵՐ, 50,000Է ԱՒԵԼԻ

ԵՐԿԱՍԻՐՕՒԹԻՒՆ

ՊԵՏՐՈՍ ՉԷՔՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՏՆՕՐԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԵՐԿՍԵԱ. ԵՕԹՆԱՄԵԱՑ ԵՐԿՐՕՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ (հետաքր.), ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՓԱՐՏՈՒՂԱՐ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴՈՑ ՎԵՐԱՓՈՒՆԻՉ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՕՍՄ. ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒ-
ԹԵԱՆ, ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԵՒ ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱՑ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԾԱԿ ԿԱՐՕՏԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ

1912

Digitized by Google

(RECAP)
PL 193
.A725 v.3
1912

Digitized by Google

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY

Digitized by Google

Հեղինակը՝
ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

مؤلفی
بدروس ذکی

Digitized by Google

ՁՕՆ

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ԵՒ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵՆՔ ՀՕՐՍ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՂԱ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

Որ իբր ճեմարիս Հայ եւ բաղաքացի կրթեց ու դաստիարակեց զիս, ամէն բարոյական եւ գիւրա-կան զոհողութիւններ ըրելով :

Յիշատակը անմահացնող

զաւակը

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

15 Մարտ. 1912

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԿԻՏԱՐ

Digitized by Google

مقدمه

دور سابقده مادی ومعنوی بر چوق زحمتله موقع انتشاره قویه بیلدیکمز «ارمنیجه‌دن ترکجه‌یه مکمل لغت» عموم طرفندن تقدیر اولندی و وطنمزك لسان فصاحت بیانی تحصیل ایدنلره یارادی. بر مؤلف ایچون ایشته الك بویوك مکافات ... اعلان مشروطیتی متعاقب هر طرفدن «ترکجه‌دن ارمنیجه مکمل برلغت» تألیفی توصیه اولندی. بونك‌ده مسوده‌لری اون بش سنه‌دن بری یازلمغه باشلانمشدی، طبعی ایچون وقت مناسب بکلنیوردی. مشروطیتدن اول طبعنه تشبث ایدلمش ایدیسه‌ده زوالای أثرك او زمان معارفك برچوق ضربه‌لرینه اوغرادیغی کوریلدرك طبعنه مباشرت ایدیله‌مه‌مشدی. حمد اولسون شو دور مشروطیتده سربستجه بونك طبع ونشری‌ده میسر اولدی. واقعا بونی برایکی سنه اول نشر ایتمك وهوسکارانی بر آن اول مشکلاتدن قورتارمق آرزوسنده ایدی ایسه‌کده ایکی لیلی اعدادی مکتبك ادارهٔ عمومیه‌سی ودرسلرك مهم بر قسمی عهده‌سنده اولدیغندن آنجق اوچ بچق سنه‌ده طبعی اکمال ایدلدی. علی‌العجاله‌ده ناقص برکتاب میدانه قومقدن ایسه بر آز کیج فقط عمومك استفاده‌سنه الویرشلی بر اثروجوده کتیرمك قضیه‌سی اوته‌دن بری کندیمزه مبدأ ومسلك اتخاذ ایتمش اولدیغمز

Digitized by Google

وازجمله بويله لغت كبي اثرلرك هر حالده تقيدات جديه وتتبعات عميقه نتيجه وثمره‌سي اولمق ايجاب ايده‌جكي بديهياتدن اولديغي جهتله بو لغت كتابمزك دخي ارباب مراجعته تسهيلات لازمه ابراز وكنديلرنجه حاصل اوله‌جق هردورلو مشكلاتي حل ايده‌جكي قوياً مأمولدر .

مؤلفي

اسكداردە قره‌بتيان اعداديسي — بدروس ذكي

فى ١٥ مارت سنه ١٣٢٨

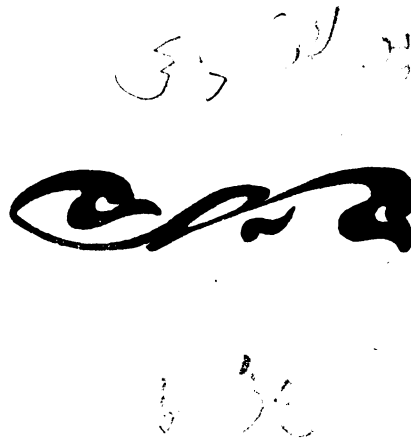

Digitized by Google

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Հին ռէժիմին հազար դժուարութեամբ յաջողեցանք հրատարակել մեր «Հայերէնէ Օսմաներէն մեծ բառարան»ը, որ ամէն կողմէ գնահատուեցաւ եւ մանաւանդ սահմանադրական շրջանին մեծապէս օգտակար եղաւ: Սակայն նոյնիսկ եւ թերեւս աւելի սկսաւ փնտռուիլ «Օսմաներէնէ Հայերէն» բառարանը, որուն հրատարակութիւնը խոստացած էինք նոյնիսկ հին ռէժիմին: Մեր տասն եւ հինգ տարուան աշխատութիւնը նորէն սկսանք ազատութեան ակնոցով ճնշել եւ փոփոխել, ընելով օգտակար յաւելումներ, որոնք անշուշտ գործին արժէքը բարձրացուցին: Թէեւ կը փափաքինք աւելի կանուխ գոհացում տալ բառարանին հրատարակութեան սպասող պատուական ազգակիցներուն, բայց վարժարանացս յուշ եւ ծանր աշխատութիւններն ու բառարանս աւելի եւս օգտակար ընծայելու ջերմ փափաքս մի քիչ յապաղում պատճառեցին, ինչ որ սակայն գործին ամբողջութեան տեսակէտով մեծապէս նպաստաւոր եղաւ. վասնզի այս տեսակ աշխատութիւններու յապճեպ պատրաստութիւնը միշտ վնասակար կ'ըլլայ:

Բառարանս գործածողներ վստահ ենք թէ գոհ պիտի մնան ասկէ, երբ մանաւանդ տեսնեն թէ իրենց բոլոր լեզուական դժուարութիւնները պիտի հարթուին: Ահա՛ այն ատեն միայն մեր վարձը գտած ըլլայու գոհունակութիւնը պիտի ունենանք:

Հեղինակը

15 Մարտ 1912 ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Սկիւտար, ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Digitized by Google

ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ-ՀԱՅԵՐԷՆ

ا

ا (էլիֆ. իզ.) 1. Օսմաներէն լեզուի այբուբենին առաջին տառը. 2. Էպճէտի հաշուոյն մէջ ا թուանշանի արժէքն ունի. 3. (է) ո՛վ.

آ (ա՛) 1. ո՜հ. 2. խնդրանք կը յայտնէ. ո՛վ, ո՜հ. 3. ցաւ կը յայտնէ. ա՜հ. 4. անտարակոյս, ի հարկէ. 5. բնալուծութեան մէջ բնապղնձի բանաձեւն է.

آئب (ահպ. ա. اوبه էվպէ ایبه էյպէ.) ետ դարձող. آئب او ետ դառնալ. وغب او — ետ դառնալ և կորսուիլ.

آب (ա՛պ. պ.) 1. ջուր. بقا — (ապի պէքա), حيات — جاوید — (ապի ճավիտ). خضر — حيوان — جاویدان — (ապի հըզըր). زندكانی — (ապի զինտէկեանի) زندكی — (ապի զինտէկի) առասպելական ջուր ուրկէ խմողներն ալ յաւէտ կ'ապրին եղեր. կենդանութեան ջուր. 2. անձրև. 3. հեղուկ. 4. գինի. 5. (փոխ.) շնորհ, գեղեցկութիւն 6 պատիւ, արժանապատուութիւն. ասաց. دانه — (ապու տանէ). ապրուստ, սնունդ. چشم — (ապի ջէշմ) دیده — (ապի տիյտէ). هوا — (ապու հէվա). օդ և ջուր, կլիմայ. ناب — (ապի նապ) 1. անոյշ ջուր. 2. գինի. 3. աղի արցունք. آتشین — (ապի աթէշին) 1. արցունք, արտասուք. 2. օղի. تلخ — (ապի թէլխ). 1. լեղի ջուր. 2. գինի. 3 արցունք. پیما — (ապ փէյմա) ջուրի ժամացոյց ջրաժամ. ار — (ապ ռան). ջուրի ճամբայ. ջրուղի, կաւառ. رو — (ապ ռու) روی — (ապ ռույ). 1. արժանապատուութիւն. պատիւ, ամօթխածութիւն 2. փառք. دوكك روی — رو — 1. թախանձագին աղաչել. 2. կեղծաւորութիւն ընել. روان — (ապի ռէվան) 1 հոսող ջուր. 2. (փոխ) ջրհեղեղ. شیرین — (ապի շիրին). անոյշ ջուր. حسرت — (ապի հասրէթ) արտասուք, արցունք. باران — (ապի պարան) անձրևի ջուր پاك — (ապի փաք). 1. ջինջ և մաքուր՝ վճիտ ջուր. 2. (փոխ) պատիւ. زر — (ապի զէր). طلا — (ապի դըլա). ոսկի ջուր. كون — (ապ կիուն) երկնագոյն կապոյտ. լուրթ.

آبا Տ. عبا (իբր թուրք բառ ا ով պէտք է գրել).

آباء (ապա ա. Յզ. اب ، ابو ի). հայրեր ասաց. آبا واجداد ապա վէ էճտատ). հայրեր և մեծ հայրեր, հաւեր, նախնիք, նախահարք. آباء يسوعيين (ապաի յէսուիյէին). Յիսուսեան կրօնաւորներ. آباءً عن جد (ապաէն ա'ն ճէտտ) آباءً عن جدٍ (ապաէն ա'ն ճէտտին). յորդւոց յորդի. նախահայրերէն սկսեալ.

آباد (ապատ. ա. Յզ. ابد ի Տ. ابد)

Digitized by Google

ԱԲԱԴ (ապաս. պ. հյ. ապատ). 1. հէն, մարդաշատ, բազմամարդ, մարդաչէն, ծաղկեալ, ծաղկած. 2 դաշտ 3. յետադաս մանրիկ մըն է, որ տեղ և բանի մը շատութիւնը կը ցուցնէ։

ԱԲԱԴԱՆ (ապատան. պ.) հէն, մարդաշատ, մարդաչէն, բազմամարդ, ծաղկած (քաղաք)։

ԱԲԱԴԱՆՔ (ապատանլրգ. թ. ԱԲԱԴԱՆ (ապատանի. պ.) հէնութիւն, բազմամարդութիւն։

ԱԲԱԴԻ (ապատի. աղաւաճ ԱԲԱԴԱՆԻ) հնդկաստանի Տէվլէթապատ քաղաքէն մէջ հինուած տեսակ մը քնարի գրի թուղթ։

ԱԲԱՐ (ապար. ա. ցգ. ԱՒՆ ի) տ. ԱՒՆ

ԱԲԱՐ (ապար պ.) հալած կապար.

ԱԲԱԶՈՒՐ (ապաժուր. ՓՐ.Է) լուսամուտ փոփ, լուսանցոյց.

ԱԲԱԳԱ (ապագա. թ. հին բառ.) հօր. եղբայր, հօքեր։

ԱԲԱԼ (ապալ. ա. ցգ. ԱԲԼԻ)

ԱԲԱՆԵՐՄԱՆ (ապանեցրմագ. թ.) ուղարը ծնրադրել տալ։

ԱԲԱՆԼԱՄԱՆ (ապանլամագ թ.) մեծ քայլեր առնել, կարկինները քանալ։ քայլերը շատ բանալով չափել։

ԱԲԱՆՄԱՆ (ապանմագ. թ.) 1. բանի մը վրայ իյնալ, ուրիշները արգիլել, մեկուս մը վրայ իյնալ. 2. կախուիլ. 3. քայլերը՝ կարկինները բանալ։

ԱԲԱՆՈՂ (ապանօղ. թ. պրս. ՈՒՆՈՒՆ ապէնօսէն աղաւ.) 1. եբեհնա, ապնիազ. 2. (փոխ). խիստ սեւ (մազ) մեսմէ – կարծրանալ. ջեհէ – եբեհնի։

ԱԲԱՊԱՔԷ (ապաքաքէ. պ.) 1. ցնցուղ փողրակ. 2. ջուր սառչեցնելու մեծ քսակներն։

ԱՊՃԱՄԷ (ապճամէ. որ պէտք է ըլլայ ՉԱՃԷ. պ.) գաւաթ, բաժակ։

ԱՊՃԱՆԷ (ապճանէ. պ.) գործարան, ճեմարիշ, արտաքնոց.

ԱՊԽՈՐ (ապխոր). ձորՁԱՊԽՈՐ (ապխորs պ.) մաս, բաժին, բախտ։

ԱՊԽԻԶ (ապխիզ. պ.) ալիք, վէտ, կոհակ։

ԱՊԱՐ (ապար. պ.) 1. թարմ. 2. փայլուն, շողշողուն. 3. խմաստալից, գեղեցիկ. 4. տուբ և փայլուն։

ԱՊԱՐԱՆՔ (ապարլրգ). **ԱՊԱՐԻ** (ապարի պ.) 1. թարմութիւն. 2. փայլ, շողիւն. 3. գեղեցկութիւն, փայլ. 4. արուեստիւն և փայլուն ութիւն։

ԱՊԱՂ (ապաղ. թ. ԱՊԱՂԷ) 1. միամիտ, պարզամիտ. 2. տխմար, անմիտ։

ԱՊԱՂԱՍԻ (ապաղասի. թ.) 1. միամտի պէս. պարզամտի նման. 2. տխմարի պէս, անմտի նման։

ԱՊԱՂԱՆՔ (ապաղլրգ. թ.) 1. միամտութիւն, պարզամտութիւն, 2. անմտուեստիւն, տխմարութիւն։

ԱՊԱՆ (ապանց. պ.) 1. ցնցուղ, փողրակ. 2. առաւաւշտ։

ԱՊԱՍՏ (ապաստ. պ.) 1. խոստմնական օրէնքով հրամայուած լուացում. ԱՆԼ – սպրդիլ առաջ լուացուիլ, լուացում կատարել. ՁՈՅՆ – բնական պէտք հոգալ, գաւառս երթալ. ՄԱՐՁ – յանդիմանել, կշտամբել. ՈՒՍՈՒՑԱՆ – երազատփորձութիւն ունենալ. ՈՒՐՈՒՔ ԱՊԱՍՏԱՒ. իմ հաշուոյս վրայ կասկած չունիմ. իմ վրաս տարաբաղդութիւն չունիմ. արուեստ հանգիստ է. 2. (ժող) լուացում. ՅՈՒՆԱՆ – վնասակար։

ԱՊԱՍՏԱՆ (ապաստան. ապաստանէ. պ.) արտաքնոց, ճեմարիշ

آبستنسز (ապեէսթսիզ. թ.) 1. որի-նական լուացմամբ չկատա-րող. 2. պիղծ, անպարկեշտ.

آبندان (ապէնտան. պ.) 1. տակառ, անկարող. 2. ապշած, ա-պուշ, թմանձրամիտ.

آبراش (ապրաշ. թ. արբ. փչել էն) 1. խայտապուռն, խայտաբղէտ. 2. (մրլ էն) արեւաբեծ.

آب راه (ապրահ. պ.) ջրուղի. ջրը-մուղ, ագուգայ, ցնցուղ.

آبروی، آبرو (ապրու، ապրուլ. Տ. պէ) 1. վազող՝ հոսուն ջուր. 2. կեանք.

آبریز (ապրիյզ. պ.) 1. գործարան, ճեմիչ, արտաքնոց. 2. միջա-ւառ, կարուրայ (աղաւ. հաւրօզ)

آبژه (ապիզէ պ.) կաթկթումն, ծորում.

آبستن (ապիսթէն. պ.) 1. յղի. 2. գաղանի, թագուն, թաքուն.

آبسنت (ապսէնթ. ֆ.) 1. օշինդր մփեռնգ. 2. օշնդրօղի.

آبسوار (ապսիւվար. պ.) 1. լուղրդ. 2. ջուրի պղպջակ յորձան.

آبشار (ապշար պ.) ջուրի կարկաչ.

آبشناس (ապշինաս պ.) 1. նաւա-վիղ. 2 ջրաչէզուրդար.

آبکار (ապֆեար. պ.) 1 ջրկիր. 2. ջրաւաճառ (քիչ գործածէ)

آبکاه (ապկեահ. պ.) աւազան, լե-ճակ, կայանք, ջրակայան.

آبکور (ապկիւր. պ.) ագուգայ, ցըն-ցուղ, փղրակ, փող, ցօղ.

آبکون (ապկիւն) ագկէ (ապկիւ-նէ. պ.) կապտագոյն, երկ-նագոյն, կապոյտ, լուրթ.

آبکینه (ապկիյնէ. պ.) 1. շիշ. 2. գաւաթ, բաժակ. 3. հայելի.

آبلا (ապլա. թ.) 1. մեծ քոր. 2. յար-գելի կին. 3. տարեց կին. 4. վա-ղեմի աղախին. 5. կոպակից, կին.

آبلاق (ապլագ թ. ցնկ արբ. է) կլոր և լեցուն դէմք. 2. անժօրաւ երիտասարդ, կլոր և լեցուն դէմքով.

آبلاقچه (ապլագճա.) կլորկեկ, լե-ցունկեկ.

آبلوقه (ապլօգա.) ծովային պաշա-րուք. ցնկ՝ آبلوقهٔ. պաշարել. آبلوقهٔ پوزمق պաշարման գիծը ճեղ-քել անցնիլ. پوزمق قالدیرمق պաշարումը վերցունել՝ բառնալ.

آبلی (ապլի Տ. մ. թ. արբ. լեհէ) դրօշա-ձիգ առագաստանիգ չուան.

آبنوس (ապնուս, ապէնօս. Տ. յունարէն)

آبنوسیه (ապնուսիյէ. ապէնօսիյէ. ...) آبنوسیه ձևսւած (Քասրլէի ապնուսիյէ.) եբենազգի՝ եբենայք.

آبو (ապու. թ. ինչ է) այս ի՞նչ է.

آبورجبور (ապուր նուպուր. թ.) 1. ջնաս կար՝ անչամ կե-բակոբ. 2. խառնիխուռն, խառնա-շփոթ. 3. սին, անուտի, պարապ, փուճ. آبو جبور سویلمك ափերփիեղ՝ խեղ ու մեղ խօսիլ. ցփռտել.

آبوق صابوق (ապուգ սապուգ. թ.) այլանդակ, անչէթէթ, տարօրինակ, անուտի, սին.

آبونه (ապօնէ ֆ.) բաժանորդ. ...ـو բաժանորդագրիլ. գմոյն ـ բա-ժանորդագրիլ. գմոյնը ـبه բաժանորդագրել.

آبونهلك (ապօնէլիհ. թ.) 1. բաժա-նորդութիւն, բաժանորդագրութիւն. 2. բաժանորդավճար.

Digitized by Google

Digitized by Google

Bedros Zeki

ترکجه ـ ارمنجه مکمل لغت

ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ
ԴԱՏԱԿԱՆ, ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ
ԲԱՌԵՐՈՒ ՃՈՒԽ ՄՔԵՐՔ, ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՈՁԵՐ, ԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ,
ՀԱՄԱՆԻՇՆԵՐ ԵՒ ՀԱԿԱՆԻՇՆԵՐ, 50,000Է ԱԻԵԼԻ

ԵՐԿԱՍԻՐՕՒԹԻՒՆ
ՊԵՏՐՈՍ ՉԷՔՒ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՏՆՕՐԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԵՐԿՍԵՒ ԵՍԹՆԱՄԵԱՅ ԵՐԿՐՕՐԱԿԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅ (իստի), ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՓԱՐՏՈՒՂԱՐ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՎԵՐԱԲՆՆԻՉ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՕՍՄ. ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒ-
ԹԵԱՆ, ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԵՒ ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱՅ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՇԱԿ ԿԱՐՕԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ

1912

Digitized by Google

(RSE/AP)
PL 193
.A78B43
1912

Digitized by Google

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY

Digitized by Google

Հեղինակը՝
ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

مؤلفی
بدروس ذکی

Digitized by Google

ՁՕՆ

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵՆՔ ՀՕՐՍ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՂԱ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

Որ իբր ճեմարիտ Հայ եւ հաղաքացի կրթեց ու դաստիարակեց զիս, ամէն բարոյական եւ գիւթական զոհողութիւններ ըրելով :

Յիշատակդ անմահացնող

զաւակդ

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

15 Մարտ. 1912

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԿԻՏԱՐ

Digitized by Google

مقدمه

دور سابقده مادی ومعنوی بر چوق زحمتله موقع انتشاره قویه بیلدیکمز «ارمنیجه‌دن ترکجه‌یه مکمل لغت» عموم طرفندن تقدیر اولندی و وطنمزك لسان فصاحت بیانی تحصیل ایدنلره یارادی. بر مؤلف ایچون ایشته الك بویوك مکافات ... اعلان مشروطیق متعاقب هر طرفدن «ترکجه‌دن ارمنیجه مکمل برلغت» تألیفی توصیه اولندی. بونك‌ده مسوده‌لری اون بش سنه‌دن بری یازلمغه باشلانمشدی، طبعی ایچون وقت مناسب بکلنیوردی. مشروطیتدن اول طبعنه تشبث ایدلمش ایدیسه‌ده زوالی أثرك او زمان معارفك بر چوق ضربه‌لرینه اوغرادیغی کوریلهرك طبعنه مباشرت ایدیلهمه‌مشدی. حمد اولسون شو دور مشروطیتده سربستجه بونك طبع ونشری‌ده میسر اولدی. واقعا بونی برایکی سنه اول نشر ایتمك وهوسکارانی بر آن اول مشکلاتدن قورتارمق آرزوسنده ایدی ایسه‌کده ایکی لیلی اعدادی مکتبك ادارهٔ عمومیه‌سی ودرسلرك مهم بر قسمی عهده‌مزده اولدیغندن آنجق اوچ بچق سنه‌ده طبعی اکمال ایدلدی. علی‌العجاله‌ده ناقص برکتاب میدانه قومقدن ایسه بر آز کیج فقط عمومك استفاده‌سنه الویرشلی بر اثروجوده کتیرمك قضیه‌سی اوته‌دن بری کندیمزه مبدأ ومسلك اتخاذ ایتمش اولدیغمز

Digitized by Google

وازجمله بويله لغت كبي اثرلرك هر حالده تقيدات جديه وتتبعات عميقه نتيجه وثمره‌سي اولمق ايجاب ايده‌جكي بديهياتدن اولديغي جهتله بو لغت كتابمزك دخي ارباب مراجعته تسهيلات لازمه ابراز وكنديلرنجه حاصل اوله‌جق هردورلو مشكلاتي حل ايده‌جكي قوياً مأمولدر .

مؤلفي

اسكداردە قره‌بتيان اعداديسي — بدروس ذكي

فى ١٥ مارت سنه ١٣٢٨

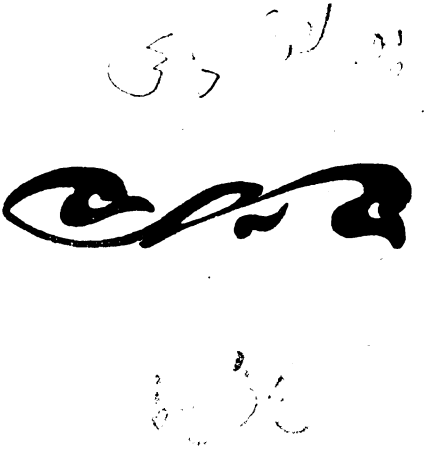

Digitized by Google

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Հին ուժիմին հազար դժուարութեամբ յաջողեցանիք հրատարակել մեր «Հայերէնէ Օսմաներէն մեծ բառարան»ը, որ ամէն կողմէ գնահատուեցաւ եւ մանաւանդ սահմանադրական շրջանին մեծապէս օգտակար եղաւ: Սակայն նոյնիսկ եւ թերեւս աւելի սկսաւ փնտրուիլ «Օսմաներէնէ Հայերէն» բառարանը, որուն հրատարակութիւնը խոստացած էինք նոյնիսկ հին ուժիմին: Մեր տասն եւ հինգ տարուան աշխատութիւնը նորէն սկսանիք ազատութեան ակնոցով ընթերցել եւ փոփոխել, ընելով օգտակար յաւելումներ, որոնիք անշուշտ գործին արժէքը բարձրացուցին: Թեեւ կը փափաքինիք աւելի կանուխ գոհացում տալ բառարանիս հրատարակութեան սպասող պատուական ազգակիցներուս, բայց վարժարանացս յուշ եւ ծանր աշխատութիւններն ու բառարանս աւելի եւս օգտակար ընծայելու ջերմ փափաքս մի քիչ յապաղումի պատճառեցին, ինչ որ սակայն գործին ամբողջութեան տեսակէտով մեծապէս նպաստաւոր եղաւ. վասնզի այս տեսակ աշխատութիւններու յապճեպ պատրաստութիւնը միշտ վնասակար կ'ըլլայ:

Բառարանս գործածողներ վստահ ենք թէ գոհ պիտի մնան ասկէ, երբ մանաւանդ տեսնեն թէ իրենց բոլոր լեզուական դժուարութիւնները պիտի հարթուին: Ահա՛ այն ատեն միայն մեր վարձը գտած ըլլայու գոհունակութիւնը պիտի ունենանք:

Հեղինակը

15 Մարտ 1912 ՊՈՍԹՐՈՄ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Սկիւտար, ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ Վ.ԱՐԾԱՐԱՆ

Digitized by Google

ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ-ՀԱՅԵՐԷՆ

Ա

ա (էլիճ. հգ.) 1. *Օսմանեան լեզուի այբուբենի առաջին տառը.* 2. *Էպճէտի հաշուոյն մէկ.* ¶ *Թուականներուն սրժէքն ունի.* 3. (է) *ո՛վ.*

Ա՛ (ա՛) 1. *ո՛չ.* 2. *խնդրանք կը յայտնէ. ո՛վ, ո՛չ.* 3. *ցաւ կը յայտնէ. ա՛հ.* 4. *անտարակոյս, ի հարկէ.* 5. *քնալուծութեան մէջ քնապաղէզի բանաձեւն է.*

Աիբ (ախպ. ա. ագլ էվպէ ապէ.) *եւ դարձեալ. ու Աիբ եւ դառնալ. ու ծիծ – եւ գառնալ և կորսուիլ.*

Աբ (ա՛պ. պ.) 1. *ջուր. ևն – (ապի պէգա), ըիատ – ագուշ – (ապի ճաւիս). ըուդուշ – իւան – ըիւան – խոտ – (ապի ֆրտըր). գինձ – (ապի գինձէկեանցի) գնձ – (ապի գինձէկի) առատապէս կան ջուր ուրկէ խմողներն առ յաւէտ կ՛ապրին եղեր. կենդանութեան ջուր.* 2. *անձրեւ.* 3. *հեղուկ.* 4. *գինի.* 5. (փոխ.) *շնորհ, գեղեցկութիւն* 6 *պատիւ, արժանապատուութիւն. առաց. պոյտ – (ապու տանէ). ապրուստ, անուանդ. ըշիշ – (ապի ջէօմ) ծայտ – (ապի տիյէ) • ոթոյ – (ապու ճէվա). օգ և ջուր, կիրմայ. պոլ – (ապի ճապ) 1. անոյշ ջուր. 2. գինի. 3. ազի արցունք. ըշիշ – (ապի աթէիրյե) 1. արցունք, արտասուք. 2. օդի. ըլմ – (ապի թէլիա). 1. լեզի ջուր. 2. գինի. 3 արցունք. կչ – (ապ փէյմա) ջուրի ժամացոյց ջրաժամ. ծոյ – (ապ բաճ). ջուրի ճամբայ. ջրուղի, կաւատ. ցոյ – (ապ բոլ) ցոյ – (ապ բուլ). 1. արժանապատուութիւն. պատիւ, ամօթ. խանծուրթիւն 2. փառք. ընկճ ցոյ – ցոյ – 1. թախանձագին աղաչել. 2. կեղծաւորութիւն ընել. ծոյ – (ապի բէվան) 1 հոսող ջուր. 2. (փոխ) ջրհեղեղ. ընչիր – (ապի ծիրիյե). անոյշ ջուր. տրտ – (ապի ճասրէթ) արտասուք, արցունք. ծոյ – (ապի պարաճ) անձրեւի ջուր կիչ – (ապի փաֆ). 1. ջինջ և մաքուր վճիտ ջուր. 2.(փոխ) պատիւ. զյ – (ապի զէր). ծծ – (ապի դրլա). ոսկի ջուր. ծոյ – (ապ կիուճ) երկնագոյն կապոյտ. լուրթ.*

Աի Տ. ևբ (իբր ձուրբք բառ ¶ ով պէտք է գրել).

Աիա (ապա ա. ծգ. ապ, աբ ի). *Հայրեր ասաց, յիսդաղ և մեծ հայրեր, հաւեր, նախնիք, նախահարք. ընտանեաց. Աիա (ապաի եէսուիյեին). Յիսուսեան կրօնաւորներ. ըսծ ըն Աիա (ապաէճ ա՛ճիէss) ըսծ ըն Աիա (ապաէճ ա՛ճ նէssին). յորդ. ապ յորդի. նախահայրերէն սկսեալ.*

Աիաբ (ապաս. ա. ծգ. ապի Տ. ապ)

Digitized by Google

آباد (ապատ. պ. հյ. ապատ). 1. շէն, մարդաշատ, բազմամարդ, մարդաշէն, ծաղկեալ, ծաղկած. 2 դաշտ 3. յետադաս յատկիկ մըն է, որ տեղ և բանի մը շատութիւնը կը ցուցնէ։

آبادان (ապատաւ. պ.) շէն, մարդաշատ, մարդաշէն, բազմամարդ, ծաղկած (քաղաք)։

آبادانلق (ապատաւլրգ, թ. ադիւ (ապատաւի. պ.) շէնութիւն, բազմամարդութիւն. բազմամարդութիւն։

آبادی (ապատի. աղաւ. ադիւ) Հնդկաստանի Տէվլէթապատ քաղաքին մէջ շինուած տեսակ մը ընտիր գոլ թուղթ։

آبار (ապար. ա. ցգ. ըի ի) Տ. ըի

آبار (ապար պ.) հալած կապար.

آبازور (ապաժուր. ֆր.է) լուսամփոփ, լուսաւորիչ։

آباق (ապագա. թ. հին բառ) հօրեղբայր, հօրբոյր։

آبال (ապալ. ա. ցգ. ալի)

آبانیرمق (ապանըրմագ. թ.) ուղղագիծ ներգրել տալ։

آبانلامق (ապանլամագ թ.) մեծ քայլեր առնել, կարկինները բանալ. քայլերը շատ բանալով չափել։

آبانمق (ապանմագ. թ.) 1. բանի մը վրայ իյնալ, ուրիշները տգիտել. մէկու մը վրայ իյնալ. 2. կախուիլ. 3. քայլերը՝ կարկինները բանալ։

آبانوز (ապանօզ. թ. պրս. սոյնպէս օսէն աղուս.) 1. եքենա, ապնիազ. 2. (փոխ). խիստ ան (մարդ) ետևէ – կարծրանալ. ընել – եքենի։

آبتہ (ապթապէ. պ.) 1. ցնցուղ փողրակ. 2. ջուր ապրցնել. լա մեծ քախտին։

آبجامہ (ապճամէ. որ պէտք է բլլայ բաճի. պ.) գաւաթ, բաժակ։

آبخانہ (ապխանէ. պ.) գործարան, ճեմարիշ, արտադրանոց։

آبخور (ապխոր). ապխորս (ապխորս պ.) մաս, բաժին, բախտ։

آبخیز (ապխիյզ. պ.) ալիք, վէտ, կոհակ։

آبدار (ապտար. պ.) 1. թաթմ. 2. փայլուն, շողշողուն. 3. խնամատիւ, գեղեցիկ. 4. ուռը և փայլուն։

آبدارلق (ապտարլրգ). آبداری (ապտարի պ.) 1. թաթմութիւն. 2. փայլ, շողիւն. 3. գեղեցկութիւն, փայլ. 4. սրութիւն և փայլունութիւն։

آبدال (ապտալ. թ. ադալ է) 1. միամիտ, պարզամիտ. 2. տխմար, անմիտ։

آبدالسی (ապտալսի. թ.) 1. միամտի պէս, պարզամտի նման. 2. տխմարի պէս, անմտի նման։

آبداللق (ապտալլրգ. թ.) 1. միամտութիւն, պարզմտութիւն, 2. անմտութիւն, տխմարութիւն։

آبدان (ապտան. պ.) 1. ցնցուղ, փողրակ. 2. ուռապուշտ։

آبدست (ապտէսթ. պ.) 1. իսլամական օրէնքով հրամայուած լուացում. ընել – ողջակէզ առաջ լուացուիլ, լուացում կատարել. ջոյնք – բնական պէտք հոգալ, գուրս երթալ. մարդ – յանդիմանիլ, կշտամբել. 2. ազատ – երազափորձութիւն ունենալ. ըսել ոչ ոքի ոտտնայ. իմ հաշտոցս վրայ կասկած չունիմ. իմ վրս տարակոյս չունիմ. սիրտս հանգիստ է. 2. (ժող) լուացում. ոյնք – վնասակար։

آبدستخانہ (ապտէսթխանէ. ապտէսխանէ. պ.) արտաքնոց, ճեմիշ.

Digitized by Google

آبلا (ապլա. թ.) 1. մեծ քոր. 2. յարգելի կին. 3. տարեց կին. 4. վաղեմի աղախին. 5. կողակից, կին։

آبلاق (ապլագ թ. ابلق արբ.է) կլոր և լեցուն դեմք. 2. անմօրուս երիտասարդ, կլոր և լեցուն դեմքով։

آبلاقچه (ապլագճա.) կլորկեկ, լեցունկեկ։

آبلوقه (ապլօղա.) ծովային պաշար. ռմ. ابلاغ ապագրել. պաշարել. بوزمق یا آبلوقهیی պաշարման գիծը ճեղքել անցնիլ. قالدیرمق یی պաշարումը վերցնել՝ բառնալ։

آبلی (ապլի թ. ծ. արբ. ابل) գրօշակ, ձիգ առագաստաձիգ չուան.

آبنوس (ապնուս, ապէնօս. Տ. յունա.

آبنوسیه (ապնուսիյէ. ապէնօսիյէ. ...) فصیلهٔ آبنوسیه (քասըլէի ապնուսիյէ.) երեսոգէպ երեսպէտ։

آبو (ապու. թ. ابو) այս իմաստով։

آبورجبور (ապուր նուպուր. թ.) 1. միասին կար՝ անչափ հեռակրօք. 2. խառնիխուռն, խառնաշփոթ. 3. սին, անօտի, պարապ, փուճ. ایلمك سویجبور آبو սփռոցփեղ՝ խեղդ ու մեղ խօսիլ. ցնփռտել։

آبوق صابوق (ապուգ սապուգ. թ.) ալլունդակ, անհեթեթ, տարօրինակ, անօտի, սին։

آبونه (ապօնէ Ֆ.) բաժանորդ. ... ـو ـ բաժանորդագրիլ. ـلمك բաժանորդագրել. ـلمك

آبونهلك (ապօնէլիք. թ.) 1. բաժանորդագրութիւն. 2. բաժանորդավճար։

آپ (ապ. թ. آب) 1. ջուր. 2. փայլ. 3. ջրաներկ. 4. ջրաղաց. 5. ջրհոր. 6. ջրանցք. 7. ջրանոց. 8. ջրաղբիւր. 9. ջրաշխարհ. 10. ջրաշխարհի. 11. ջրաշխարհային. 12. ջրաշխարհագրական. 13. ջրաշխարհագրութիւն. 14. ջրաշխարհագրագէտ. 15. ջրաշխարհագրագիտական. 16. ջրաշխարհագրագիտութիւն. 17. ջրաշխարհագրագիտական գիտութիւն. 18. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 19. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 20. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականական. 21. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականութիւն. 22. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականական. 23. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականութիւն. 24. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականական. 25. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականութիւն. 26. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականական. 27. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականութիւն. 28. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականական. 29. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականութիւն. 30. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականական. 31. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականութիւն. 32. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականական. 33. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականութիւն. 34. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականական. 35. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականութիւն. 36. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականական. 37. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականութիւն. 38. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականական. 39. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականութիւն. 40. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականական. 41. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականութիւն. 42. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականական. 43. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականութիւն. 44. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականական. 45. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականութիւն. 46. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականական. 47. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականութիւն. 48. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականական. 49. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականականութիւն. 50. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականականական. 51. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականականականութիւն. 52. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականականականական. 53. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականականականականութիւն. 54. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականականականականական. 55. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականականականականականականականականականականականականականականականականականականականութիւն. 56. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 57. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 58. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 59. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 60. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 61. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 62. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 63. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 64. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 65. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 66. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 67. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 68. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 69. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 70. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 71. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 72. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 73. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 74. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 75. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 76. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 77. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 78. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 79. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 80. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 81. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 82. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 83. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 84. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 85. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 86. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 87. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 88. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 89. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 90. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 91. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 92. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 93. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 94. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 95. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 96. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 97. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 98. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական. 99. ջրաշխարհագրագիտական գիտնականութիւն. 100. ջրաշխարհագրագիտական գիտնական.

آپاره (ապարա. պ.) ջրաղի. ջրմուղ, ագուգպ, ցնցուղ.

آپاروی، آپرو (ապրու, ապրուլ. Տ. آپ).

آپ روان (ապի րէվան) 1. վազող հոսուն ջուր. 2. կեանք.

آپرز (ապրիյզ. պ.) 1. գործարան, ճեմիչ, արուեստանոց. 2. միջոցառում, կարողութիւն (ազդ. նավրոզ)

آپز (ապիզէ պ.) կաթկթումն, ծորում.

آپستن (ապիսթէն. պ.) 1. յղի. 2. գաղանի, թաղուն, թաքուն.

آپسنت (ապսէնթ. Ֆ.) 1. օշինդր սփսենգ. 2. օշինդրօղի.

آپسوار (ապսիվար. պ.) 1. լուղրդ. 2. ջուրի պղպջակ. յորձան.

آپشار (ապշար պ.) ջուրի կարկաչ.

آپشناس (ապշինաս պ.) 1. նաւաստի. 2 ջրաղթողորդ.

آپکار (ապքեար. պ) 1. ջրկիր. 2. ջրավաճառ (քիչ գործածի)

آپکاه (ապկեահ. պ) աւազան, լճակ, կայանք, ջրակայան.

آپکور (ապկիւր. պ.) ագուգպ, ցընցուղ, փողրակ, փող, ցուղ.

آپکون (ապկիւն) ածկի (ապկիւն. եէ. պ.) կապտագոյն, երկնագոյն, կապոյտ, լուրթ.

آپکینه (ապկիյնէ. պ.) 1. շիշ. 2. գաւաթ, բաժակ. 3. Հայելի.

Digitized by Google

ավ (ա'պէ. թ. ժող.) տ՛վ։

ավի (ապի. պ.) 1. ջրի մէջ ապրող, ջրի մէջ յաճախ եկող. 2. կապոյտ, երկնագոյն, լուրթ.

ավի (ապի ա.նկէն) խորշող, զզուող, գոնող, գարշող։

ավար (ապեար. պ.) 1. ջուր տուող, առատ. 2. օգնող, օգնական, զօրավիգ։

ավարի (ապեարի. պ.) 1. առատ. ջրուտ. 2. փոխ. օգնութիւն, օճան, ձեռնտուութիւն։

ափ (ափ. թ.) մէտա էլիֆով սկզբող թուրքերէն մէկ բանի ուծականներուն սկիզբը կը գտնուի և իմաստի աստուածութիւն կու տայ։ ափ ըշըք բոլորովին բաց. շատ բաց. ափ բոլորովին ճերմակ՝ մաքուր. ըչ ափ ըսիզ ափ բոլորովին յանկարծ, յանկարծ, յեղակարծ. ինկար ափ բոլորովին յայտնի, բոլորովին ակներև, բացայայտ։

ափարդման (ափարթմաղ. ֆ.) 1. յարկաբաժին, տնաբաժին. 2. ափարթըման, օթևան.

ափարդմագ (ափարթմագ. թ.) 1. գաղտնի յափշտակել տալ. գաղտնի գողցնել՝ վերցնել տալ. հափշտակել տալ.

ափարմագ (ափարմագ. թ.) 1. առնել տանիլ. 2. գաղտնի յափշտակել, գաղտագողի վերցնել. հափշտակել.

ափազ (ափազ. թ. յիսի) 1. բաւական, բաւ. 2. ափսոսալի, բաւ մը։

ափազլամագ (ափազլամագ. թ.) 1. հովին ազգեցութենէն առաջացած ուռիլ. 2. հանգարտօրէն և թեթև հովով նաւարկել։

ափ ակսըզ (ափաճսրզ) ըչ ափ ակսըզ (ափաճսրզըն) Տ. ափ

ափալագ (ափալագ. թ.) ժեծգի և գիւրուկ (մանուկ)։

ափշ (ափիշ. ափշ ՝ ափ կ'ըլլայ) մէջ, միջնայք, առարկայք, փշաստաշուխիկ. ինչ օր – ։ ձլամ ափշ – ճամբել (անասուն). արուեստ երը բացած ըլլալ։

ափշագ (ափշագ. թ.) 1. միջնայքը՝ առարկայքը բաց (անասուն). 2. ուժէ ինկած, քաշելու անկարող, վատոյժ. 3. ծոյլ։

ափշդրմագ (ափրշդրմագ թ.) ափշդրմագ 1. կենդանին շատ վազցնել, բաշելու անկարող վիճակի մը հասցնել. 2. փոխ. խոյտեցնել. 3. նաւը երկու ծայրերէն լաւ մը կապել։

ափշմագ (ափրշմագ թ. ափշմագ, ափոշմագ) 1. արուեստները բանալով ճամբել (անասուն) 2. տեղ մը կենալ ստալիս յաճախ չկրնալ երթալ. 3. գործ մը գլուխ չկրնալ հանել. տկարանալ։

ափոլ (ափօլ թ.) օրօրուելով ճոռճոռալով

ափուգուրեա (ափուգուրեա. յ. ափուգի) բրեկենգան (պ. պէրգ. անասան)։

ափոլէփ (ափօլէփ. ֆ. ոլպ էփօլէփ) ուռանոց, ուռնոց։

ափս (ափս ֆ.) Ափս.

ափզօ (ափիզօ) 1. նաւը մեկնելու պատրաստ ըլլալ. 2. կազմ և պատրաստ. թեթևաշարժ։

Digitized by Google

آتریه (apɛrihɛ. ص.) հասկաձուկ, փայլաձուկ։

آتش (apɛc. պ.) 1. կրակ, հուր, 2. տաքութիւն, ջերմութիւն. 3. բարկութիւն, սաստկութիւն. 4. կրակ (զէնք.). 5. խիստ արագ, սրագընթաց՝ արքենց (ձի և այլն). 6. հրդեհ, կրակ. 7. կրակ ու բոց, խիստ եռանդատ. գալ آتش — 1. կրակ առնել. 2. մեհեան բարկանալ. փրփրիլ. ۱ — կրակ բերել, զէնք պարպել. خرمرکسو — չափազանց՝ աստիճ բարկանալ, մոլեգնիլ. جاپه — շատ սուղ. قایق — տապանաձև. بخاندانه. کیرو — 1. վառել, բռնկցընել. 2. կրակ տալ, բորբոքել. آتش کیرو վառել, կրակի տալ. قمچی — կրակ երնել. کیرندسوز ی — կրակը մարել. کسلمک — կրակ կտրիլ, սաստիկ բարկանալ. قالی — ոգեր. کچی — կայծոռիկ, փոսուսաց։

آتش افشان (apɛc ɛʤʧaq. آتش‌فشان apɛcʤɛcaq) հրացայտ. جبل (ɛcپɛlh —) — کوه آتش فشان (fhuɛih — پɛlh—) հրաբուխ. ی — հրացայտութիւն.

آتش انکیز (apɛc ɛkkihjq պ.) 1. կրակ ձգող. 2. շատ սաստիկ, սաստկացոյց, հրատապ։

آتشبار (apɛcapar. պ.) 1. հրացայտ, կրակ տեղացնող. 2. սպառ, սրատպզեցիկ, կիզիչ.

آتشباز (apɛcapaz. պ.) հրաբուխ. آتشبازلق ی՝ հրաբուխատ, հրախղութիւն։

آتش بی دود (apɛch pɛ tuɛ. պ.) 1. արև, արեգակ, արփի. 2. բարկութիւն, ցասում. 3. գինի.

آتش بی زبانه (apɛch pɛ zpanɛ. պ.) 1. գինի. 2. տաք. կոմիր յակինթ.

آت (ap. թ.) 1. ձի, երիվար. آتی کنج ՝ հեծնելու ձի. آتی یارمش ՝ ձիարշաւ. آتی عرب արաբական ձի, դափ. آتی یوه ՝ այրի կառքի ձի. اوشاغی — ՝ ոգևոյ ձի. آتمک — 1. ձի խազդնել. 2. ճարտարութիւն ցոյց տալ. یازی — ՝ ձիավճառանոց. — یرلر باشی քովի քոմ, հաւատար սատճառների մէջ. چالمق — ձառնել. کیمک — ՝ ձիապծակ. کیلمک 1. ձիարձակարան, կըրկեա, ձիրնթացարան. 2. պոլսոյ մի քաղ հրապարակ. یازی — ՝ ձիավճառ. — چالغلی ՝ ձիավճառութիւն. قاشقه — սպառազինութիւն, տեսմարութիւն. قلقه — ՝ ձիաքոմար, սպուշ. بوغوز — ՝ ձիագի, մկնագի, կատաղագի. کستانه — ՝ մուշկամորգ. کمک. սանձ — ՝ ձիու բուշ. یاری — ՝ ձիարշաւ. کوکی — ՝ ձիապորտակ։

آتا (apա թ.) 1. հայր. 2. տարեց և յարգելի առ. 3. մեծ հայր — ناز — անանձ. ՝ ազգի նախնիք, մեր հայրերը لر — یزی — սառակ. حق — ՝ հայրական իրաւունք

آتا بك (apա պէկ ևս apա էֆա պէկ) էֆապէկ։

آتاشه (apաէշէ. փ.) դեսպանատան կցորդ, դեսպանակցորդ. یلیه — ՝ պինաւորական կցորդ. لاوی — ՝ ծովային —.

آتاق (apազ. թ.) համարձակ, յանդուգն, դուդն, ժամբատ. խիզախ։

آتاقلق (apազlրզ. թ.) յանդգնութիւն, համարձակութիւն, խիզախութիւն.

آتالق (apալրզ. թ.) 1. հայրութիւն դաստիարակ (իշխանազունի)

آتدیرمق (apէդրմազ թ.). قدرتا 1. նետել տալ. 2 արձակել տալ. 3. ցայտեցնել։

Digitized by Google

آتش زبان (աթէ զէպան.) 1. խայթիչ (լեզուաունեցող), կծու (լեզու). 2. Հաւնաթռչուն (բանաստեղծ), ազդեցիկ (բանաստեղծ).

آتشپاره (աթէփառէ. պ.) 1. կոշտ. 2. կրակի կտոր. շատ անառակ, աշխոյժ, կրակոտքոց.

آتشپای (աթէփայ.աթէփա) Թեթեւթեթեւանգամ, արագոտն:

آتشپرست (աթէփէրէսթ) կրակապաշտ

آتشپرستلك (աթէփէրէսթլիք. թ.) آتشپرستی (աթէփէրէսթի պ.) կրակապաշտութիւն:

آتشتاب (աթէթապ. պ.) 1. հրատապ. 2. լուսատոր:

آتش تر (աթէշ թէր.պ.) կարմիր գինի

آتشجی (աթէճի թ.) Հնոցպան, հնոցապան:

آتشجیلك (աթէճիլիք. թ.) Հնոցպանութիւն:

آتش خاطر (աթէ հաթթր. պ. նման آتشی (աթէշի. պ.) 1. գեղեցկի սիրահար, գեղեցկապետ. 2. ազդեցիկ (լեզու), ազդու. 3. շատ խելացի, հանճարեղ.

آتشخانه (աթէհանէ) 1. կրակարան. կրակեղ. 2. տ. آتشکده 3. սիրահարի մը սիրտը:

آتشخرام (աթէխրամ. պ.) արագընթաց. արընթաց.

آتشدان (աթէշան. պ.) կրակարան, վառարան:

آتشدم (աթէշտմ. պ.) նոյնն է آتشچیشم (աթէչիշմ) Հայնը ազդու, խօսքը ազդեցիկ, յուզող, յուզիչ:

آتشدیرمق (աթէշդիրմագ.թ.) 1. քերնին եկածը բանալով յանդիմանել. 2. շուտ շուտ ուտել. Թշել. 3. Նետել (անձրեւ) կաթկթիլ:

آتشزده (աթէզէթ պ.) Հրկիզեալ, այ ած:

آتشزار (աթէզար. պ.) շատ կրակ գտնուած կրակոտ տեղ:

آتشزن (աթէզէն) այրող. կիզիչ:

آتشزنه (աթէզէնէ. քիչ գործած. պ.) Հրահան. կայծքար:

آتش سخن (աթէ սիխէն. պ.) շատ խիստ եւ կծու խօսող (սիրտ կոտրելու աստիճան):

آتشفام (աթէճամ. պ.) Հրագոյն, կարմիր, աստրախէկ:

آتشکون (աթէկիւն) կրակիպէս կարմիր, Հրագոյն, աստրախէկ:

آتشکده (աթէկէտ. պ.) 1. կրակատուն. 2. տաճարեալ սիրտ, Հրատաչոյր սրտած սիրտ. 3. զրադեակական մատենագրութեան ժէ դարի մէջ նոր կրօնքի անունը

آتشگیره (աթէկիյրէ. պ.) 1. ուռնելի, ք. 2 մարխ:

آتشلك (աթէլիք. թ.) 1. կրակակալ, Հրկայ. 2. (Հնոց) բաղնիքի. 3. կրակ ձգող փայտ 4 անդրամեռականի

آتشلمك (աթէլէմէք. թ.) այրել:

آتشلندیرمك (աթէլէնդիրմէք. թ.) 1. կրակի տալ, բռնկցընել. 2 աստիճ բարկացնել կրակ տալ.

آتشلنمك (աթէլէնմէք.) 1. կրակ առնել, բռնկիլ. 2. աստիճ բարկանալ, զայրանալ:

Digitized by Google

آتشلی (աթէշլի) 1. տաք, այրող. 2. կրակոտ, եռանդուռ. 3. աշխոյժ, ապագընթաց։

آتشمق (աթըշմագ. قشمق آ թ.) 1. զարնուիլ. մեկզմեկու հետ կռուիլ. 2. մեկզմեկու ծանր՝ անարգական խօսքեր ընդով կռուիլ։

آتشناك (աթէշնակ. պ.) 1. արտառուչ, արտաշուրթ։

آتشی (աթէշի. պ.) 1. կրակոտ, եռանդուռ. արիւն – (աթէհիէէրէպ.) կրակոտ (մարդ). 2. կրակի գոյն, հրագոյն, տարտակ. հրաշող. 3. գժոխային, սանդարամետական։

آتشین (աթէշին. պ.) 1. Տ. شی آ 2. բարկացայտ, խիստ։

آتق (աթգը. թ.) 1. թեզան. 2. հոսիչ, երնակ. 3. ուսերուն կամ կռնակը նետուող շալ կրկնակ։

آتقیلامق (աթգըլամագ. թ.) թեզանը հինուլ, կկել։

آتلاتمق (աթլաթմագ. թ.) 1. ցատկեցնել. 2. անցընել։

آتلامباج (աթլամպաճ.) այծոստիկ, մուրդեվզիկ, ցատկըտուկ։

آتلامق (աթլամագ.) 1. ցատկել, ոստոստալ, կայտալ, ոստնուլ. 2. ցատկել, վրայէն անցնիլ (գրուածքի մը). 3. (մէկ կողմէն միւսը) անցընել։

آتلامه (աթլամա. թ.) ցատկելը, ոստումն, ոստիւն. կատիչ – ցատկելով երթալ. ցիտ – ցեխոտ փողոցներուն մէջ տեղ տեղ գրուած քարեր։

آتلاندیرمق (աթլանտըրմագ.) 1. հնձցընել. 2. ճամբայ հանել գնել. 3. մէկուն մի մը հայհոյիլ։

آتلامق (աթլամագ. թ.) 1. ձիու պէս ցատկել՝ ոստնուլ՝ ցատկըռտել. 2. ձի հայթայթել. 3. ձի հեծնել. ձի նստիլ. 4. (գրուածիքը վրայէն) ցատկել. ատլան آ ատլան آ փախչող փախչողի

آتلایش (աթլայըշ. թ.) Տ. لامق آ. ոյ. աշտի آتلایش մէկ ոստոստալ։

آتلمق (աթըլմագ. թ.) 1. նետուիլ. 2. նետուիլ. ինքզինքը նետել. 3. նետուիլ. կռուելու թիւն չտրուիլ. 4. խօսքի մէջ նետուիլ, խօսքի միջամտել։

آتلمه (աթըլմա.) آتیلش (աթըլըշ. թ.) Տ. قمق آ.

آتلی (աթլը. թ.) 1. ձիաւոր, հեծեալ 2. ձիաւոր զօրք, հեծելազօր, այրուձի. հեծ ارق – թիւաւոր մը՝ հեծելազօր. – هجوم փայտե ձի (խաղալիք տղոց).

آتماجه (աթմաճա. هجه آ، هجه آ) փալաքոն, բազէ, բազէյ։

آتماجهجی (աթմաճաճը. هجه آ، هجه آ թ.) բազէպան. աշի – բազէպանատեղ։

آتمق (աթմագ. թ.) 1. նետել, արձակել, պարպել. 2. նետել, հեռացնել, աքսորել. 3. նետել, ձգել, լքել. 4. նետել. ձգել. 5. նետել. 6. նետել, ցանել, սերմանել. 7. նետել, ներս նետել, (պայմար եւլն.) 8. նետել, տապալել. 9. նետել, զարնել, կպցնել. ճիչ آ փուշ կից զարնել. – ցիլ ծեծել. 10. յետադգել. ձգել. 11. վերագրել, նետել (յանցանքը ուրիշի վրայ). – գէմ քայլ առնել, քալել. – կոչ 1. (լուրջ գալ. 2. խայտառակել, նշաւակել. ոնոմ – խաբել – մէջ հիմ դնել. – ոն ցանկալի տեղ նետել – ուշ (չէնէ -) ոգևմարիլ, օգ-

Digitized by Google

آتيم (աթթմ. թ.) հրաձգութիւն. 2. (գնգակի) հասողութիւն. 3. մեկ անգամուանցմէ. հարկ եղած վառօդը.

آثار (աuար. ա. ցգ. յին). 1. հետքեր, առնահետք. 2. նշաններ. 3. երկեր, երկասիրութիւններ. ءتيق آثار (ա'uարի աթիqա. ազգ. անթիqա). հնութիւնք. ءقيقه آثار علم հնախօսութիւն. ءقتعاله – (ասարի միւթէա'զրպէ բժկ.) դեղերու երկրորդական ազդեցութիւն. – ءقصله (ասարի միւլիագա. բժշկ.) վերերեւոյթ. ءقليه – (ասարի գալէմիյէե) հնդինականութիւնք, երկասիրութիւնք. – كليات (ֆիւլլիյէաթի ասար) հաւաքածոյ երկասիրութեանց. հակ. آثار اسلاف (ասարի էսլաֆ.) նախնեաց երկասիրութիւնք.

آثام (ասամ. ցգ. թին) S. ثم.

آثم (ասիմ. իգ. ءثمة. թին է) 1. մեղաւոր. 2. յանցաւոր.

آج (աճ.) 1. անօթի, նօթի. 2. ցանկացող, անյագ, անկուշտ, ագահ. 3. աղքատ, չքաւոր, կարօտ. 4. ցամրաք (հող). ءرمق – անօթի կշտացնել. كارو ءتعاله ءلرينك – 1. անօթի մնալ 2. չքաւորութեան մէջ մնալ. ءقالمق – 1. անօթի ձգել. 2. չքաւորութեան ենթարկել. ءچه – անօթի յօրանջ – ءقارنه – անօթի ծարաւ, անօթի փորնց, ծոմ. كوزلو – ծակուռ. كوزلولر – կոպէկ ծակուռ քներու պէս, ագահաբար. 2. S. آچ. كوزلوك – անյագութիւն, ագահութիւն.

آجال (աճալ. ա. ցգ. յալհ) S. اجل.

آجر (աճիr ա. յալէն) վարձատու.

آچ (աթմա. թ.) 1. նետել. 2. սուտ նետել, սուտ գլխել.

آچى (աթի ա. տյանէն իգ. ءچيه. տի) 1. ե. կող, գալիք, յառաջիկայ, առաջիկայ. 2. ապագայ. ءچيه آيلر (էյեամի ա. թիյէե) գալիք օրեր. كيجه آچى هجه ر (պէր վէճճի աթի) օրւոյ ագի ագ վէճճի աթի իւզրէ) հետևեալ կերպով. الذكر آچى ءاتهqqhfr). ի ստորեւ նշանակեալ. البيان آچى (աթիպէյան) վարը յայտնուած.

آچيا (աթիյէճ) 1. ապագային, յառաջիկային. 2. ի ստորև, վարը.

آچيجى (աթրնճ. թ.) լաւ նետող, կրովանիկ, հրացանաձիգ.

آچيش (աթրճնաև ճտի թ.) S. آچ.

آچيق (աթրզ.թ.) փոքր խնոցի, պըզտիկ ձեռամ.

Digitized by Google

آجيتديرمق անթթցրմագ թ. 1. խանգստացնել, սիրտը շարժել, գութը շարժել, 2. յուզել։

آجيتمق անթթմագ. թ. 1. ցուցնել 2. նեղել, նեղութիւն տալ։

آجيراق անթրագ. թ. Տ. ڭرتيجه

آجيرغنمق անթրկանմագ. թ. գթալ, խղճալ, խանգստանալ 2. պաշտպանել։

آجيق անթգ. թ. 1. տրտմութիւն, վիշտ, թախիծ. 2. ատելի։

آجيق անթգ. թ. 1. անօթութիւն, քաղց. 2. ծամ։

آجيقدرمق անթգցրմագ. թ. 1. անօթեցնել, անօթութեան պատճառել. 2. ախորժակ բանալ։

آجيقلانمق անթգլանմագ. թ. սուգի մէջ մնալ, ազատր ըլլալ։

آجيقلمق անթգլամագ. թ. անօթութենալ, անօթուքն զգալ։

آجيقلى անթգլը. թ. 1. ցաւալի, վշտալի, արտաշարժ, արտառուչ, ողեկէզ, ազեկէզ. 2. ագուար։

آجيقمق անթգմագ. թ. 1. անօթենալ. 2. ցանկալ, ըղձալ, տենչալ։

آجيلانمق անթլանմագ. թ. 1. գառնանալ, լեղի ըլլալ. լեղահամ ըլլալ. 2. աստիճ բարկանալ, զայրանալ, կրակ կտրիլ։

آجيلق անթլգ. թ. 1. գառնութիւն լեղութիւն 2. խստութիւն, աստիճութիւն։

آجيمتراق անթմթրագ ածել թ. գառնկակ, լեղկակ։

آجيمق անթմագ. թ. 1. ցաւիլ, 2. մեղքնալ, արգահատիլ. 3. մեղքնալ, ցաւիլ (բանի մը վրայ)։

آجر (անիւր ա. ագոր պ.ե) 1. ագիւս, ագուռա. 2. կղմինար.

آجر (անիր. ա.) հագարդ։

آجل (անիլ. ա. ջլէն) պայմանաժամի կապուած. յապաղող.

آجلا (անիլէն) վերջը, ապագային։

آجلق (անլգ, թ.) 1. անօթութիւն. 2. անյագուրդ. 3. սով։

آجن (անին. ա.) նեխեալ, նեխուտ։

آجنه (անէնթէ) 1. գործակալ. 2. — كاتبنه آجنه գործակալութիւն. գիւղգործակալութեան գրասենեակ։

آجندن (անդընատ. թ.) անօթութենէն մեռնիլ. 2. վերջին աստիճան չքաւորութեան մէջ մնալ (օր. آ كسيولماوا—)։

آجنده (անէնտա.) յուշատետր։

آجنمق անդնմագ. جنمق آ. թ. 1. ցաւիլ. տրտմիլ, վշտանալ. 2. ցաւիլ, խղճալ, արգահատիլ։

آجنه جق անդնտագ. جق آجنه թ. ցաւելի, արգահատելի, խղճլի.

آجى (անդ թ.) 1. գառն, լեղի, դառնահամ. 2. սղի, կծու. 3. խիստ 4. անախորժ, տղիազրմ. آجغ آجى քաւառեղէն կերեր. ال — վայրի խնձոր. بادم — գառնուշ. خيار — իշկեայ վարունգ. لوز — վայրի հազար. جوز — չրատուտայտ. — — գառնապէս. — 5 գառնութիւն. վիշտ, ցաւ. جيسى آجى-جان-كريو 1. էարաքետ գէպ. ազէտ. 2. սուգ. جيسى آجى قوروق պուչիցաւ, քէն. قمرلمق چيقچ جيسى ալնաթը հանել, գաթմանել։

Digitized by Google

آچینلمق ածնցնլմագ, բ. խըղճալի՛ կարեկցաբերեան արժանի ըլ

آچینمق ածնցնմագ, բ. 1. ցաւագնիլ, ցաւ զգալ, վշտանալ. 2. ցաւել, որգահաւաքիլ, կարեկցիլ։

آچینەجق (ածնցնահագ, բ.) ևմբել 1. ցաւալի, խղճալի, գթալի։

آچیو (ածիօ). 1. լումայատաշտ, դրամաշտ, գլուխ. 2. արժէքթղթաշտ. ասոնց ալ ուրիշ մը – արժառևարել.

آچار (աչար, բ.) 1. բանալի. 2. ախորժակբացող գբգռող, ախորժաբեր։

آچدرمق، آچدیرمق (աչդրմագ, բ. 1. բանալ տալ. 2. արօրադրել, չհերկուած երկիրը հերկել. – ձի՛ ի բերան բանալ տալ, խօսեցնել. ձիու բերանը բանալ չտալ, լռեցնել։

آچق (աչգը, բ.) փայլ, յղկուած։

آچقیجی (աչգըճը, բ.) յղկող, փայլեցնող։

آچلماز، آچملز (աչըլմազ, բ.) չբացուող, գոց, փակուած.

آچلمش (աչըլմըշ, բ.) 1. բացուած 2. (چچك) բացուած, փթթած

آچلمق (աչըլմագ. բ.) 1. բացուիլ, 2. բացուիլ, փարատիլ (մակ, բազմաթիւն) 3. բացուիլ, պայծառանալ (օդ). 4. բացուիլ, փթթիլ (ծաղիկ). 5. բացուիլ, զատորշանալ, ղուարճանալ. 6. բացուիլ, պատուիլ, աչքը բացուիլ, 7. բացուիլ, ընդարձակուիլ. 8. բացուիլ (չոգենաբ և.ն.) հեռաւորները երեւիլ, հեռանալ. 9. բացուիլ, սկսիլ (ժողով). 10. բացուիլ (խօսք) 11. բացուիլ (գործ) 12. բաց մնալ, բաց

آچماق աչմագ, բ.) 1. բանալ, 2 բանալ, քաղցածել, հոլանիլ. 3. բանալ. 4. բանալ, արգելքը վերցնել, հաբթել. 5. բանալ, պարզել (գրօշ) 6. հերկել. 7. մաքրել (ճերմակեղէն) 8. փայլեցնել, յղկել. 9. բացատրել. մեկնել. 10. յայտնել, ըսել. խօսիլ. 11. բանալ (գաղանիք) վատ՛իլ (գաղանիք). 12. բանալ, քակել, լուծել (կապ). – բմ՛ փոքիլ, ածուպարել, արտորալ. – ձի՛ ի բերանը բանալ, հայհոյել. – ևիշտ ախորժակ բանալ, գոգռել. – ալ ձեռք բանալ, մնըլ. – պիչ 1. գլուխ բանալ, ապաքնել. 2. անիծել. – յարայ، յարայ 1. դրօշակ բանալ, դրօշակ պարզել. 2. ապստամբիլ. – չիքիչ նոյ ուղի մը բանալ, նոր ուղղութիւն մը բանալ. – ըզքն հանգամանակատեւթիւն ընել, նպատակ ժողվել. կռան – խանութ բանալ, շահաւ աղբիւր բնել. – զայ հարարին քօղը հանել, քօղազերծել. – գործ 1. կապը քակել. 2 գործ մը լուծել. – ձոյ խօսք բանալ, խօսքի սկսիլ. – ևիլ. բախտ նպատիլ. 2. գուշակել. – ըշ խօսք բանալ – ևի եղէգ առաչել, գրիչ առաչել. – ձոյ 1. աչք բանալ, ուշադիր ըլլալ, ուշադրութիւն ընել. 2. (հիւանդ) ազատիլ, աչք բանալ. – ևի կնիքը քակել՝ խզել, կնքազատել. ևոյ

Digitized by Google

آچیفه بویامق (աչրդա պօյամագ, թ.) բաց գոյն ներկել։

آچیقدن آچیفه (աչրգասն աչրդա, թ.) բացե ի բաց, յայտնապէս, յայտնի։

آچیق آغز (աչրգ ադրգ. թ.) փչախնձորենի։

آچیقلامق (աչրգլամագ, թ.) մէջտեղ հանել, երեսն հանել յայտնել. ցուցնել. 2. բացե ի բաց յայտնապէս ըսել կամ ընել. 3. երեսն ելնել, բացայայտ ըլլալ։

آچیقلق (աչրգլրգ թ) 1 բացութիւն միջոց, անջրպետ. 2. ցնծութիւն, զուարթութիւն 3. բացութիւն գեղեցկութիւն (օդի). 4. լկտութիւն, յայրատութիւն։

آحاد (ահաս, ճգ. ահտ. ահտ ի ա.) միաւորներ, միաւորք. սին - (ահատ ի նաս) 1. ստորին ժողովուրդ, հասարակ ժողովուրդ, ռամիկ ժողովուրդ. 2. ոս ոն, ոս ու ոն։

آحیه (ահիյեհ, ա.) սեռական փոքանք, ազէտ.

آخ (ախ. թ.) ա՛հ, եղուկ, աւա՛ղ։

آختاپود (ախթապոս, 1. ութթաղկեան, ընկղմյ. 2. մանամոյ, մանամոյթ.

آخذ (ախրզ, ախիզ. ախտ էն) առնող.

آخر (ախէր, ա. իգ. ախրի ուխրա) ուրիշ, այլ.- وقت ـسنده ատեն։

آخر (ախըր ախրտ էն իգ. ախրե ճգ. ախրտ) վերջ, վախճան, վերջին. آخر نفس վերջին շունչ. نماز - վերջին ժամանակ, 2. վերջացող, աւարտող, լմնցող. 3. վերջապէս, ի վերջոյ. - و اول 1. սկիզբն

Digitized by Google

آد (as, ف.) 1. ա ուն 2 համբաւ, հռչակ. ցուցչ ը - 1. անունը ելնել. 2 հռչակ վատակիլ, համբաւաշխի. 3. պատիւ, արժանապատուութիւն. ձգի آگی յիշել. ցուցի آدی չյիշել. բերանը չառնել. ցեմ ը - անունը կործանիլ, անունը կորսուիլ. յարկ ը - անծանօթ. գլուխ ը - անունը պատուիլ, համբաւը պակսիլ. ցուցչ ը - գէշ անունը ելնել. գնիլ ը - ծանօթ, համբաւաւոր. ան - անուն, համբաւ, հռչակ. ցեմ - ընել, մականուն դնել. ցոց - 1. անուն դնել, կոչել, մկրտել 2. արժէքը դնել, գնահատել.

آداب (asap, ձգ. պտ ի. ա.) 1. կանոնք, կարգ, օրէնք. 2. պատշաճութիւնք, վայելչութիւնք. 3. սովորոյթք. 4. բարեկրթութիւն, կրթութիւն. ասիր - նամակագրութեան կանոններ. ըստ - (asapի սէօյլէք) հասարակութեան օրէնք. - ըլ-ցուր (մուկայիրի asap) պատշաճից հակառակ. ըստ البحث - (- իւլպահս) վիճաբանութեան օրէնք.

آداغ (asaփմագ.ֆ.) ուխտ ընել, տալ

آداش (asաշ, ֆ.) անուանակից, նոյնանուն, համանուն. ցլ- անուանակցութիւն, համանունութիւն.

آداق (asագ. ֆ.) ուխտ.

آدامق (asամագ, ֆ.) 1. նուէր խոստանալ (նուիրական վայրի մը). 2. խոստանալ. 3. ուխտել.

آدر (asէր ա.) ածելիկը ելած մարդ.

آدرس (asրէս փ[illegible]ն.է) հասցէ.

آدم (as, ֆ.) 1. ա ուն 2 համբաւ, հռչակ. ցուցչ ը - 1. անունը ելնել. 2 հռչակ վատակիլ, համբաւաշխիլ. 3. պատիւ, արժանապատուութիւն. ձգի آگی յիշել. ցուցի آدی չյիշել. բերանը չառնել. ցեմ ը - անունը կործանիլ, անունը կորսուիլ. յարկ ը - անծանօթ. գլուխ ը - անունը պատուիլ, համբաւը պակսիլ. ցուցչ ը - գէշ անունը ելնել. գնիլ ը - ծանօթ, համբաւաւոր. ան - անուն, համբաւ, հռչակ. ցեմ - ընել, մականուն դնել. ցոց - 1. անուն դնել, կոչել, մկրտել 2. արժէքը դնել, գնահատել.

آدم (asամ, ֆ.) 1. մարդ. 2. հռչակաւոր. 3. ծանօթ. 4. ծառայ. 5. մարդկային. 6. մարդկութիւն. 7. մարդկային ցեղ. 8. մարդկային էակ. 9. մարդկային բնութիւն. 10. մարդկային կերպարանք. 11. մարդկային մարմին. 12. մարդկային հոգի. 13. մարդկային կեանք. 14. մարդկային գործ. 15. մարդկային խելք. 16. մարդկային ուժ. 17. մարդկային կարողութիւն. 18. մարդկային ընդունակութիւն. 19. մարդկային ազատութիւն. 20. մարդկային իրաւունք. 21. մարդկային պարտք. 22. մարդկային պատասխանատուութիւն. 23. մարդկային մեղք. 24. մարդկային թերութիւն. 25. մարդկային տկարութիւն. 26. մարդկային անկատարութիւն. 27. մարդկային անկարողութիւն. 28. մարդկային անզօրութիւն. 29. մարդկային անկարողութիւն. 30. մարդկային անկարողութիւն.

آدمی (asամի, ֆ.) 1. մարդ. 2. մարդկային. 3. մարդկային էակ. 4. մարդկային բնութիւն. 5. մարդկային կերպարանք. 6. մարդկային մարմին. 7. մարդկային հոգի. 8. մարդկային կեանք. 9. մարդկային գործ. 10. մարդկային խելք. 11. մարդկային ուժ. 12. մարդկային կարողութիւն. 13. մարդկային ընդունակութիւն. 14. մարդկային ազատութիւն. 15. մարդկային իրաւունք. 16. մարդկային պարտք. 17. մարդկային պատասխանատուութիւն. 18. մարդկային մեղք. 19. մարդկային թերութիւն. 20. մարդկային տկարութիւն. 21. մարդկային անկատարութիւն. 22. մարդկային անկարողութիւն. 23. մարդկային անզօրութիւն. 24. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیت (asամիյէթ, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیلک (asամիլիք, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیلکلی (asամիլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیلکلیک (asամիլիքլիք, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیلکلیکلی (asամիլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیلکلیկլիքլի (asամիլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیلկլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի (asամիլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլի (asամիլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլի (asամիլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլի (asամիլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլի (asամիլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

آدمیլկլիքլի (asամիլիքլի, ֆ.) 1. մարդկային. 2. մարդկային էակ. 3. մարդկային բնութիւն. 4. մարդկային կերպարանք. 5. մարդկային մարմին. 6. մարդկային հոգի. 7. մարդկային կեանք. 8. մարդկային գործ. 9. մարդկային խելք. 10. մարդկային ուժ. 11. մարդկային կարողութիւն. 12. մարդկային ընդունակութիւն. 13. մարդկային ազատութիւն. 14. մարդկային իրաւունք. 15. մարդկային պարտք. 16. մարդկային պատասխանատուութիւն. 17. մարդկային մեղք. 18. մարդկային թերութիւն. 19. մարդկային տկարութիւն. 20. մարդկային անկատարութիւն. 21. մարդկային անկարողութիւն. 22. մարդկային անզօրութիւն. 23. մարդկային անկարողութիւն.

Digitized by Google

ադամզի (ատսրզ թ.) 1. անուն չունեցող, անանուն. 2. համբաւ չունեցող, անծանօթ, աննշան. զարմ – մանանեմանան, խամ-մանան, մանանեմանան։

ադալաղ (ատլանմագ, թ.) համբաւ հանել, հռչակ հանել, համբաւ շահիլ. 2. վատահամբաւել։

ադլի (ատլր թ.) 1. անուանեալ, անուն, անանուն. 2 համբաւաւոր, հռչակաւոր, անուանի, նշանաւոր. 3 վատահամբաւեալ. – ալ բարեհամբաւ։

ադամ (ատէմ, ատամ. ա.) 1. մարդ, անձ. 2. մարդ, այր մարդ. 3. մարդ, ազատաւոր, գործակատար. 4. կողմնակից, հաւատակից,. 5. (Ատէմ) Ադամ. ևնի – այր մարդ, վհանձն մարդ. ևլոյ – ազնուական եւ կրթեալ մարդ. ևլոյ – 1. մարդ ըլլալ, կրթուիլ, զարգանալ. — աննի 1. բանաւոր, խոհական. 2 շնորհքով, հեզութեամբ, մարդու պէս. ոչ ոք գիտէ զայդ ինձանէ բայց միայն ես. – ջ. (պէնի – ադամ ընդ էն) մարդիկ, որդիք մարդկան. զոմդ ոնը – մարդու տեղ գնել, մեհուն կարեւորութիւն ընծայել, մեծարել։

ադամ փիյրա (ատէմ փիյրա, պ.) ատամնաբուժական խնամատուն.

ադամզղ (ատամնզղազ, ատամնզազ, ջնջոյ ատէմնիյէզ.) մարդուկ։

ադամջ (ատամնզգ, ջնջոյ ատէմնիֆ, թ.) S. ադամզղ։

ադամլեն (ատամնլայրն, ընլեջոյ) մարդու պէս, մարդավայել։

ադամսահ (ատամնատսրնա). շնորհքով, հեզութեամբ։

ադամջիլ (ատամնլ, թ.) 1. մարդակերը. 2. անընտել (մնատան)։

ադամզղ (ատամսրզղզ, թ.) անձ, անօգնական։

ադամզղզղ (ատամսրզղզղ, թ.) անձքաթիւն։

ադամլղ (ատամլղզ, մեմոյ ատէմիֆ, թ.) մարդաճաթիւն.

ադամ (ատէմ, ա. իգ. պոյ) 1. մարդկային, 2. մահկանացու. 3. մարդ, մեկը. (հին բառ)։

ադամիան (ատէմիյան, ցգ. ջոյ ի) մարդիկ, մարդկային սեռ, Ադամականք

ադամիէթ (ատէմիյէէթ, ա.) 1. մարդկութիւն 2. մարդասիրութիւն։

ադիմ (ատըմ, թ) 1. քայլ. 2. քայլափ. ձգ ի – ր քայլ մ'առնուլ, առնել. ևլոմ ի – ցատքել, — — քայլ առ քայլ. հանդարտաքայլ. ևլոմ-քայլառնել. ևլոմ ևն ձգիմ մաածելով՝ խորհելով քայլել. ևլոմ կրկ ձգիմ գղջալ։

ադիլամագ (ատրմլամագ, թ.) քայլով չափել. քայլ առ չափել։

ադար (ազար, պ.) Մարտ, մարտ ատիս։

ադան (ազան, ա. ցգ. ջոյ ի) ականջներ, լսելիք. ևդլ – (ազանիւստիպ) արձանականջ. ևնլոլ – (ազանիւէրեկ) նաւասատակի ականջ, թաքախոտ

ադր (ազէր, պ.) S. ադշ։

ադրկդ (ազէրկէէթ, պ.) S. ադշկդ

ադն (ազին, ա. ոջէն) դռնապան.

Digitized by Google

آرا (արա, օ. آره թ.) 1 մէջ, միջև. آرامزده ، ارەمزده մեր միջև. 2. միջոց, հեռաւորութիւն. 3. միջոց (ժամանակի), մէջտեղ. 4. միջոց, պայմանաժամ. 5. առիթ. ویرمكسزن - անդադար, անընդհատ. بوزوق - سى յարաբերութիւնք խզուած. آچلمق - յարաբերութիւնք խզուիլ, աւրուիլ. آرا آرا ժամանակ ժամանակ, ատեն ատեն, մերթ ընդ մերթ. قپو - سى դրան ետև. قپو - سنه قومق վար դնել, դնել ի դիպաչոչ. لرى - بولمق հաշտեցնել, համաձայնեցնել. - باغى միջնամաշկ (քթափոսերու). ده - بر մէկտեղ, ի միասին. دن چیقارمق - մէջտեղէն վերցնել. 2. ուրիշ զբաղումներու մէջ գործ մըն ալ տեսնել. ده صره ده صره - ատեն ատեն, ժամանակ ժամանակ, մերթ ընդ մերթ. صوغومق - سى պաղիլ, մոռցուիլ. قالمق ده - պատասխանատու մնալ. بر - يه قومق - միջամտել, միջնորդել. بر - يه كلك ժողվուիլ. միանալ. دن چكمك - անցնիլ (ժամանակ). يه كيرمك - միջամտել, միջամտութիւն ընել. يه كيتمك - ուշադրութեան չառնուիլ. نغمه‌سى - դարձեալ. ويرمك - միջոց տալ, ընդհատել:

آرام (արա, 3դ. رأى ա.) 1. կարծիքներ, խորհուրդներ. 2. ձայներ, քուէներ, կարծիքներ. آراى عوميه հանրային կարծիք. - اكثريت (էքսէրիյէթի արա) մեծամասնութեան կարծիք. اتفاق -(իթթիֆագը արա), - اتحاد (իթթիհատի արա) միաձայնութիւն, միաձայն հաւանութիւն. آراى صائبه (արայի սաիպէ) ուղիղ կարծիքներ:

آرا (արա) آراى (արայ, պ.) զարդարէ՛, զարդարող. պճնէ՛, պճնող. دلآرا (տիլարա) սիրտ զարդարող, գեղեցիկ, սիրուն. - جهان աշխարհը զարդարող, աշխարհաշէն - مجلس (մէճլիս -) ընկերութեան զարդը:

آرابه (արապա عربه թ.) կառք. بینك - سی նստելու կառք. یوك - سی, اوكوز - سی սայլ. طوپ - سی հրետասայլ:

آرابه‌جی (արապաճը عربه‌جی) 1. կառավար, կառապան 2. սայլագործ

آرابه‌جیلق (արապաճըլըգ, عربه‌جیلق) 1. կառապանութիւն. 2. սայլագործութիւն:

آراتدیرمق (արաթտըրմագ, թ.) 1. փնտռել տալ. 2 նախորդը փնտռել տալ. օր. سلفنى آراتديريور

آراتمق (արաթմագ, թ.) փնտռել տալ. խուզարկել տալ:

آراروت (արարօթ). արգալիւր:

آراستكى (արասթէկի) զարդարանք պաճուճանք, պերճանք.

آراسته (արասթէ, պ.) 1. զարդարուած պճնուած, զարդարուն. 2. կարգի դրուած, յարդարուած:

آراشدیرمق (արաշտըրմագ, թ.) 1. խուզարկել. հետազօտել. փնտռտկել. 2. քննել, 3. հարցափորձել.

آراقیطون (արագըթօն). Լռատուկ, կորոտնիճ:

آرال (արալ) կղզիախումբ, կղզեպար, Արշիպեղագոս, Արքիպեղագոս:

آرالاتمق (արալաթմագ, թ.) 1. անջատել տալ, իրարմէ զատել տալ. 2. անօսրել, անդայտել. 3. ցրուիլ:

آرالاشمق (արալաշմագ, թ.) 1. անօսրանալ. 2. ցրուիլ:

آرالامق (արալամագ. թ.) 1. անօսրել 2. ցրուել, 3. անջատել:

Digitized by Google

آرالانمق (արալանմագ, ք.) 1. առանձին մնալ, 2. ս. آرالاشمق 1.

آرالق (արալըգ قلاوز ք.) 1. անջրպետ, միջոց, 2. միջոց, ժամանակ. 3. ճեղք, ծակ. կոչ - 1. ծայրը ձգել չարքնդհատել. գագրեցնել. 2. միջոց տալ. ժամանակ տալ. — — մերթ ընդմերթ, ժամանակ ժամանակ, առեն առեն. ոգնել آرالق երբեմն. - یو այս միջոցին, այս օրերս, կտեսկեալ آرالق ի զուր կորսուիլ. ատքի տակ երթալ.

آرام (արամ, պ.) 1. հանգիստ, հանգըստութիւն. 2. հանգարտութիւն, անդորրութիւն. 3. համբերութիւն 4 հանգիստ (ուղև որութեան մէջ) ուզգուլ, դադար. ۱ - հանգչիլ, հանգիստ ընել (տեղ մը). 2. հանդարտիլ, անդորրութիւն գտնել. 3. հանգիստ ընել, ուզդուլ դադար ընել, ـلى - (արամիսիլ), جان - 1. սրտի հանգիստ, 2. սիրոյ առարկայ, սիրուհի, - لى (տիլ արամ) սիրուհի, սիրոյ առարկայ:

آرامبخش (արամպախշ պ.) հանգըստացնող, հանգստարար, հանգստաւէտ, հանգստարեր. պարգևող:

آرامجو (արամճու, յջուլ արամճու, պ.) հանգստասէր:

آرامجویانه (արամճուլանէ, պ.) հանգըստասիրաբար:

آرامجویی (արամճուլի, պ.) հանգըստասիրութիւն:

آرامسز (արամսըզ. ք.) անհանգիստ, անհանդարտ:

آرامش (արամիշ, պ.) հանգստութիւն. - وراحت - ـ و-ـ حضور հանգստութիւն.

آرامق (արամագ, ք.) 1. փնտռել, ուրանել. 2. հետազօտել, խուզարկել. 3. պահանջել. 4. փափաքիլ. ملق آرایوب بولق ուզելով փորձանքը գտնել, իր ձեռքով փորձանքի մէջ իյնալ:

آرامگاه (արամկեահ, յուլ արամկեհ. ոտանաւորի մէջ պ.) հանգստարան, քնարան. հանգստավայր:

آرامکزین (արամկիւզիյն, պ.) հանգիստ ընող, հանգչող:

آرامیده (արամիյէ ըտէմ արէմիյէ, պ. հանգչած, հանգիստ:

آرانلمق (արանըլմագ, ք.) 1. փնտռուիլ. 2. զուգուիլ. պահանջուիլ

آرانمق (արանմագ). Տես آرانلمق

آرایش (արայիշ, պ.) զարդ, զարդարանք, պաճուճանք:

آرایجی (արայըճը, ք.) 1. փնտռտող. 2. քննիչ (մաքս). 3. խուզարկող, խուզարկու:

آرپاغان (արփաղան, ք.) պայրի գարի:

آرپانجی (արփաղնը, յեյլ ք.) վճուկ, կախարդ:

آرپه (արփա, ք.) գարի. صو - գարեջուր:

آرپه‌جق (արփանըգ, ք.) գարիկ. — صوغانی ասկալոնիկ սոխ:

آرپه‌جی (արբանը, ք.) գարեվաճառ. قیش - խոր մուժ մէջ իյնալ:

آرپه‌لق (արփալըգ, ք.) 1. անասունները ուրուն ակռանեղելուն վրայ նըշան, որով տարիքը կը հասկցուի. 2. հողը շատ զօրաւոր արտ. 3. հին առեն պետութեան մեծ պաշտօնատարի մը իրը տամտիշակ յատկացուած տեղի մը հասոյթը. 4. իսլամ կրօնագրոց արուած գրամ կամ եկամուտ:

Digitized by Google

آرتان (արբան, թ.) 1. աւելցող, աւելցած 2. աւելորդ.

آرتدیرلمق (արբտրըլմագ, թ.) 1. աւելցնել, աւելնալ. 2. բարձրանալ (գին).

آرتق (արբըգ, թ. ըեցի آرتیر) 1. հացած, հացօրդ, աւելորդ. ایکی - աւելցուկը կերակուր. 2. ալ, այլևս, 3. արդ, ուրեմն. 4. ալ կը բաւէ.

آرتقلق (արբըգլըգ, թ. ըեցի آرتیر) 1. աւելորդութիւն, աւելորդութիւն. 2. առատութիւն. գերազանցութիւն.

آرتمق (արբմագ, թ.) 1. աւելնալ, ածել. 2. աւելնալ, բարձրանալ, վրայ դնել (գին) 3. աւելնալ, մնալ.

آرتیرمق (արբրմագ, թ.) 1. աւելցընել, շատցնել. 2. բարձրացնել (գին), աւելցնել.

آرد (արս. թ.) 1. եռանդ, կտրիճութիւն – եռանդէն երթալ, հետևիլ, 2. եռանդ, զուարճութիւն. 3. եռանդ, վերջ, կատարած - դադրիլ, եռանդ կտրել. 4. վերջ, վախճան. ایز آردسز - անդադար, անընդհատ, անդադար. کیمسنک کسلمک آردی - անդադար, անընդհատ, անդադար. ինքզինքդ մի կորսնցուր - չհալածել, չհետամտել. ինքզինքդ մի կորսնցուր - չհալածել, չհետամտել.

آردج (արդրն, ըեցի آردیچ، آغاجی թ.) գէր, գիրութիւն – գորդիկ, սարեկ

آردا (արտա, թ.) քանդակագործութիւն, փորագրագործութիւն.

آردین آردن (արդրն ., թ.) եռանդ.

آرزو (արզու, պ.) 1. փափաք, բաղձանք, խնդիր. 2. ցանկութիւն, փափաքիլ. کمک - օգնել, ցանկալ.

آرزو کش (արզուքե, պ. յոդ آرزو ur-zuṣur) փափաքող, ցանկացող. ترک آرزوداران آرزو յառաջդիմաբերք.

آرزوداشته (արզուտաբէ, պ.) փափաքած, փափագուած.

آرزولامق، آرزولمق (արզուլամագ, թ.) 1. փափաքիլ, բաղձալ. 2. տեղջալ, ցանկալ.

آرزولو، آرزولی (արզուլու, թ.) փափաքող, ուզող.

آرزومند (արզումէնտ, պ. յգ. ان – S. آرزو).

آرسلان (արսլան, թ.) 1. առիւծ. 2. արի, քաջ, կտրիճ. դիւցազն 3. չան բերան. سچیچ - առիւծոտ. قویروق - առիւծագի. کچیچ - առիւծաճիրան. کلمک - առիւծ կտրիլ. քաջ դիւցազն ըլլալ. یتاغی - վտանգաւոր տեղ. سوریاي - առիւծանագ, առիւծակորիւն. 2. քաջարի երիտասարդ.

آرسلانجی (արսլանճը, թ.) առիւծապան.

آرسلانلی (արսլանլը, թ.) առիւծաւոր.

آرسلانخانه (արսլանխանէ, թ.) առիւծատուն.

آرسلانلامق (արսլանլամագ, թ.) առիւծ դառնալ, արիանալ, քաջանալ.

آرسنیق (արսէնիգ،) զառիկ. - معدن զառիկեան թիթեռ.

آرسنیقی (արսէնիգի،) զառիկախառն, - معدن զառիկային թիթեռ.

آرسنیقیت (արսէնիգիյէթ) զառիկատ.

آرسنیقیق (արսէնիգիյէթի) զառիկա

آرغيمق (առղըմաք, թ.) Տես. آريغمق

آرغن (առղըն, հին ձեւն آرغون) Տես آريغ

آرق (առք, աղաւ. خرق է) ջուրի ճամբայ, ջրմուղ. ջրուղի.

آرقەداش، آرقداش (առգատաշ, թ.) 1. ընկեր, ընկերակից. 2. օգնական, ընկեր, مكتب ـى դպրոցակից. درس ـى դասընկեր يول ـى ուղեկից, صنعت ـى արհեստակից. قلم ـى պաշտօնակից։

آرقەداشلق، آرقداشلق (առգատաշլըք թ.) ընկերութիւն, ընկերակցութիւն. ا — ընկերութիւն ընել, ընկերակցութիւն ընել, ընկերակցիլ։

آرقورى (առգուրը. այգրըր) 1. առ ի շեղ, շեղակի, կողմնակի, խոտորնակի. 2. (ժող.) ոտնակալի. 3. չափազանց, սաստիկ. دن كلك ـ ուշ գործողութեան սկսիլ։

آرقه (առգա, թ.) 1. կռնակ, ողն, թիկունք. آلمق سنه ـ կռնակը առնել, շալկել. 2. ետեւը, ետեւի կողմ, յետակողմ. 3.* ետեւը, կռնակ, հակառակ կողմը. ده ـ ետեւ, ետեւը. دن ـ ետեւէն. 4. պաշտպան, օգնական. 5. պաշտպանութիւն, օգնութիւն, թիկունք. ويرمك ـ մէկզմէկու օգնել, միմեանց ձեռնտու գտնուիլ. آرقه ـيه իրարու ետեւ, յաջորդաբար, ետեւէ ետեւ. آرقه ـ ետ ետ. ـيه ـ دن ـ ետեւէն, գաղտնի, գաղտնաբար. ـ لى قوى ـ مى 1. կռնակը հաստ, լաւ հագուած. 2. զօրաւոր պաշտպան ունեցող, լաւ պաշտպանեալ. دوشمك سنه ـ հալածել,

آرسطو (առիսթօ) آريسطاطاليس (Արիսթաթալիս) ارسطو (Էրիսթօ) Արիստոտէլ (Յոյն իմաստասէր)։

آرش (առշ, թ.) օ՜ն, առա՜ջ, յառա՜ջ։

آرش (առիշ, آريش թ.) 1. բազուկ, յառաջաբազուկ. 2. կանգուն. 3. ատէզ. 4. թեզան (երկայնքին) 15 [illegible] օրէն։

آرشون (առշուն, آرشين թ.) 1. կանգուն. 2. քայլ. بيوك ـى մեծաքայլ. آچمق ـلرى քայլերը բանալ, արագ արագ քալել. փոխ. 1. հաշիւ, չափ. 2. խոկում, մտածութիւն։

آرشيدوق (առշիտուք, Ֆր.) արքիդուքս.

آرشيدوشس (առշիտուշէս, Ֆ.) արքիդքսուհի։

آرشينلامق (առշընլամաք, آرشوللامق թ.) 1. կանգունով չափել. 2. անդաչափել, գետնաչափել. 3. մեծաքայլ չափել, չափչփել։

آرشينلق (առշընլըք, آرشوللق թ.) 1. կանգունով չափուող՝ ծախուող. 2. մէկ կանգուն երկայնութիւն ունեցող։

آرغاج (առղաճ, թ.) թեզան (լայնքին) ـ لى طاغ լեռան տափարակ բլուրը։

آرغاجلامق (առղաճլամաք, թ.) հենուլ (թեզանը)։

آرغامق (առղամաք, թ.) պղծել, գարշնել։

آرغالى (առղալը, թ.) քարայծ։

آرغيد (առղըտ آرغيدال ، آرغادال թ.) նրբուղի, նրբանցք, անցք։

Digitized by Google

Հետամտել. ցոմոլտ ոտնա – ետեւէ պըտրտիլ, ձեռք ձգելու ջանալ. ցա – կռթնիլ, յենուլ, ապաւինիլ. ոտքո – ու – ից կռնակ կենալ, պաշտպանել, թիկունք ըլլալ:

ԱՐՔԱԼԻՋ, ԱՐՔԱԼԻՔ (արգալըճ, թ.) շալկող, բեռնաթոռ:

ԱՐՔԱԼՔ (արգալըգ, թ.) վեստակ:

ԱՐՔԱԼԻ (արգալը, թ.) 1. կռնակի, հատ զօրաւոր. 2. պաշտպանեալ. կռնակ ունեցող.

ԱՐՄԱ, ԱՐՄԱՌ (արմա, թ.) 1. վինանշան. 2. (նաւ.) կազմակերպը (նաւու) ալ ցա – նաւը սարաքերծել, ալ ցա – սարաքերծում:

ԱՐՄԱԴՈՐ (արմասոր թ.) նաւապետ, դար:

ԱՐՄԱՍՏՐՈՆԳ (արմբռօնկ, անգղ.) տեսակ մը լինգանոճի:

ԱՐՄՂԱՆ (արմաղան, մոգի էրմաղան, թ.) պարզեւ, ընծայ:

ԱՐՄՈՒԴ (արմուս, թ.) տանձ. ագաճ – տանձենի:

ԱՐՄՈՒԴԻ (արմուտի, ֆիգ. պոմոդի) տանձի ձեւ, տանձաձեւ:

ԱՐՄՈՒԴԻԵԼԼԷՔ (արմուտիեէլլէք), տանձաձեւ:

ԱՐՄՈՒԶ (արմոզ, յունէ.) նաւու տախտակամածի ճեղքուած:

ԱՐՄՈՒՆԻԿ (արմօնիֆ) դաշնակարան:

ԱՐՄԻՅԱԾ արէմիյէ, ոձոյ էրէմտէ պ.) դագրած, հանգարտած:

ԱՐՆԱՒԴ (Արնաւուտ, ոյնէ Արնաուս) Ալպանիայի. ցյզը – «ցարի – ալպանուհի. ցյցնը – ալպանիական պանիր ցյցը:, «ցյզ – կարմիր պղպեղ:

ԱՐՆԱՈՒԴՋԱ (արնաւուտցա, ոյնէ արնաուտցա, թ.) Ալպանիէն, Ալպանիացւոց եղանակաւ:

ԱՐՆԱՈՒԴԼՔ (արնաւուտլըգ, ոյնէ արնաուտլըգ, թ.) Ալպանիա. 2. Ալպանիացիութիւն:

ԱՐՆԲՈՒԴ (Արնէպուտ) Տես ոդար

ԱՐՆԻՔԱ (արնիքա, արնիքա) փռնիքուկ:

ԱՐՈՒԱՆԻ (արվանի, թ.) գորշ էգ ուղտ, գորշ մատակ ուղտ, մալախ:

ԱՐՋԻ (արնէճ, ոյնէ արնէք, պ.) արմուկ

ԱՐՆԻՔ (արնէք, պ.) ձեւ, ընթացք, գնացք:

ԱՐՕ (արա, թ.) Տես ԱՐ

ԱՐՈՒ (արը, թ.) 1. մեղու. 2. փեթակ մեղուաբոյն. ցա – աշխ իշամեղու, պիծակ. ցա յաղ, յանի բու, բուեխ. ցա – ալ մեղու. ցա – ատ գոռալ, գոռոռեխ. ցա – ադգլ երիտասարդ մեղու. ացի – մեղուախոտ. – կ, ցկ – պարտմայր, մեղուներու թագուհի. կիչիչ – մեղուածաղիկ, գոշի – մեղուաբոյն, երաշտահաւ. գուգին – գուանի – 1. Տես ԱՐՈՒ 2. շատ բանուկ:

ԱՐՈՒԱԼ (արիյա էբ., թ.) 1. նաւուն առագաստները իջեցնել. 2. առագաստները հովով լեցնել. 3. նաւուն առագաստները ձգել ու քաշել:

ԱՐՈՒԹՄԱՔ (արրթմագ, թ.) 1. լուալ. 2. մաքրել արբել. 3. զտել, մաքրել. 4. քաշել, յանցանքը արբել:

Digitized by Google

آزاد (ազատ, պ.) 1. ազատ, ձերբազատ, արձակեալ, արձակուած — ու ազատ ըլլալ, ձերբազատուիլ, արձակուիլ. 2. արձակուրդ, ազատում. ՈՂ — արձակեալ (աշակերտները) ու — արձակուիլ (դպրոցէն). ԹԱ — ըմբռ — ոչխարին կամ եզան աջ կողմի մսէը։

آزادسز (ազատսրզ, թ.) յաւէտ — ծնուց յաւէտ ծառայ։

آزادکی (ազատէկի, պ.) ազատութիւն

آزادلامق (ազատլամագ, آزادلا թ.) 1. ազատեալ, արձակել, ձերբազատել. 2. արձակել (աշակերտները), արձակուրդ տալ։

آزادلامه (ազատլամա, آزادلا թ.) արձակում, ձերբազատութիւն. ազատումի (գերիի) 2. արձակուած՝ ձերբազատեալ գերի։

آزادلق (ազատլրգ, թ.) 1. արձակում, ձերբազատութիւն, ազատումի (գերիի) Ը. (թ.) արձակուած՝ ձերբազատեալ գերի։ 3. արձակելի թուղթ. ցեղի — ձերբազատութեան վկայագիր։

آزادلی (ազատլը, թ.) ձերբազատեալ՝ արձակուած (գերի)։

آزاده (ազատէ, յդ. ՈՂԱՆ آزاد պ.) 1. ազատ, ազատական, անձնիշխան, անկախ. 2. պերճ, ազատ. ընդհ. — ազատ է, բացատրութեան պէտք չկայ. ՀՐ — (ազատէ սէր) անհոգ (գլխով)։

آزادی (ազատի, պ.) ազատութիւն, անկախութիւն, անձնիշխանութիւն. 2. ձերբազատութիւն, ազատութիւն։

آزار (ազար) 1. նեղութիւն, հարբատահարութիւն. 2. կշտամբանք, յանդիմանութիւն. 3. նեղող, վշտացընող. دل آزار (ազարի տիլ) վիշտ սրտի, սրտի ցաւ. — پدر (մերտիւմ —) մարդ վշտացնող. ديده — (— տիյէ) 1. կշտամբուած, յանդիմանուած. 2. վշտացած. 3. հարուստահարել. كوشش — յանդիմանութիւն, կշտամբութիւն։

آزارش (ազարիշ) նեղութիւն, զբաղանք, հարբատահարութիւն։

آزارلامق (ազարլամագ, تقل آزارلا թ.) յանդիմանել՝ կշտամբել տալ, սաստել տալ։

آرغ արդ, قرآ արգ, թ.) 1. նիհ, չոր, վոխտ, արտաք, մսաթափ, 2. պարզ, մաքուր, յստակ։

آرغلامق (արգլաթմագ, թ.) 1. նիհ հարցնել, ծիւրել։

آرقلق (արգլրգ, թ.) 1. նիհարութիւն, ծիւրութիւն. 2. պարզութիւն, մաքրութիւն։

آز (ազ, թ.) 1. քիչ, սակաւ, դոյզն. 2. քիչ, հազուագիւտ, հազուագէպ. 3. (թ.) քիչ, փոքրամասնութիւն. 4. քիչ, քիչ քանակութեամբ. ընդ. քիչ մը եաքը՝ վերջը, սակաւ ինչ յետոյ. — اى — دن — اى առնուազն, ամենէն վերջ. چوچ — քիչիկ մը. قوچ — քիչ շատ. ցանի — քիչ մնայ. ورک — ուզած — քիչ մնացած, դժուարութեամբ, հազուագէպ. — — քիչ քիչ, սակաւ սակաւ։

آز (ազ, պ.) 1. ագահութիւն. 2. ցանկութիւն, տենչանք։

آزاجق ազաճրգ, آزجق ազրճրգ, آزجق թ.) քիչ մը, սակաւ ինչ, քիչ մը, քիչ մը ժամանակ։

آزاد (ազաս, պ.) 1. ազատ, ձերբազատ, արձակեալ, արձակուած — ու ազատ ըլլալ, ձերբազատուիլ, արձակուիլ. 2. արձակուրդ, ազատում. ՈՂ — արձակեալ (աշակերտները) ու — արձակուիլ (դպրոցէն). ԹԱ — ըմբռ — ոչխարին կամ եզան աջ կողմի մսէը։

آزادسز (ազատսրզ, թ.) յաւէտ — ծնուց յաւէտ ծառայ։

آزادکی (ազատէկի, պ.) ազատութիւն

آزادلامق (ազատլամագ, آزادلا թ.) 1. ազատեալ, արձակել, ձերբազատել. 2. արձակել (աշակերտները), արձակուրդ տալ։

Digitized by Google

آزغنلق (ազկրնլրգ, թ.) 1. կատաղութիւն 2. զայրոյթ:

آزما (ազմա, պ.) փորձ, վարժ, վարժ (մարդ) – کار (fkwr –) փորձառու, քաջավարժ, վարժ (մարդ) – جنگ քաջամարտիկ, քաջամարտ:

آزماق (ազմագ, թ.) յորդաբեռ ցղեղ, յորձանք:

آزمان (ազման, թ.) 1. անհեթեթ, վիթխարի. 2. անասունի մը խոշորը. 3. խառնածին:

آزمایش (ազմայիշ, պ.) փորձ, փորձառութիւն:

آزمسامق آزمسمق (ազրմսամագ ազրմսրմագ) քիչ տեսնել, արհամարհել, առ ոչինչ դնել:

آزمق (ազմագ, թ.) 1. գրգռել, փրփրիլ, 2. մոլորիլ, խառնըրիլ. 3. կատղիլ, կատաղիլ. 4. յորդիլ, ողողիլ. 5. չափազանց ածիլ, մեծնալ. 6. սաստկանալ, կատղիլ (հով). 7. գէշնալ, վատթարանալ (վէրք). 8. ապստամբիլ, տալի ելնել. 9. շատ աղտոտիլ. 10. երկու տարբեր տեսակ կենդանիներէ սերիլ. – شوی երազատփորձառութեան ենթարկուիլ:

آزموده (ազմուտ, պ.) 1. փորձ, փորձառած, փորձեալ. 2. փորձառու, տեղեակ. – کار (fkwr –) փորձառու. – دیدہ (dîdh ազմուտ) փորձառու մարդ, փորձ մարդ:

آزمودکی (ազմուտկի, պ.) փորձառութիւն, փորձ:

آزمون (ազմուն, պ.) փորձ, քննութիւն (քիչ գործած.):

آزمه (ազմա, թ.) տարբեր սեռէ աքու և էգէ սերած անասուն:

آزار (ազարլամագ, ձևրլ آزارلامق թ.) յանդիմանել, կշտամբել:

آزارلامق (ազարլանմագ, ձևրլ آزارلانمق թ.) յանդիմանուիլ, ապտտուիլ

آزارلامه آزارلایش (ազարլամա, ազարլայրը թ.) յանդիմանութիւն, կշտամբանք ապտուանք:

آزارمند (ազարմէնտ, պ.) 1. կեղեքեալ, հարստահարեալ. 2. վշտահար, վշտագին:

آزال (ազալ, ա. յգ. ձևրլ ի) տես ازل

آزالتمق (ազալթմագ, թ.) քիչ ցնել, պակասեցնել, նուազեցնել:

آزالمق (ազալմագ, թ.) քիչնալ, պակսիլ, նուազիլ:

آزدیرلمق (ազտրրլմագ, թ.) 1. գըրգռուիլ. 2. ապականիլ, ոլորիլ. 3. կատղիլ (հիւանդութիւն):

آزدیرمق (ազտրմագ, ձևրլ آزدیر թ.) 1. գրգռել. 2. կատղեցնել. 3. աւելի աղտոտել:

آزر (ազար ձևրլ آزار թ.) քիչ, քիչ քիչ, սակաւ առ սակաւ.

آزرکی (ազիւրտկի պ. մեծ ձևրլ آزرگیلیف, թ.) վիշտ, ցաւ, նեղութիւն, թախծ, թախիծ:

آزرده (ազիւրտ, պ.) վշտացեալ, վշտահար, խոցեալ. دل – (ազիւրտ հաբբր) ցաւ – (ազիւրտ տիլ) ցաւ (տիլ ազիւրտ) վշտահար, սրտաբեկ:

آزغین (ազկրն, թ.) կատաղի, կատաղած. ات – կատաղած ձի:

آزغینلاشمق (ազկրնլաշմագ, ձևրլ آزغینلانمق ազկրնլանմագ) 1. կատաղիլ, կատղիլ. 2. զայրանալ:

Digitized by Google

آزو (ազու, ազի ազը թ.) شيء – 1. ա-
ղօրիք, լեռաստամ. 2. ժանիք,
վրիժակ. գնել ոչ – կամ անհնազանդիլ:

آزووار (ազնաւոր) ազնաւոր, քաջ,
դիւցազն:

آزوت (ազօր, ֆ.) բորակածին. ծոռ
– (համրգի ազօր) բորակական
թթու. ազոտ (զիւլազօր) բորակած-
նաւոր. – ծնունդ մթնոլորտի բորակոյ:

آزوتی (ազօրի, ա.) բորակային,
– ծոռ բորակային թթու.
– յոյ (պէվլի –) անկենսամիզում:

آزوتیت (ազօրիյէէթ, ա.) բորակատ:

آزوتیتی (ազօրիյէէթի, ա.) բորակիտ:

آزیتق (ազրթուղ, թ.) 1. շատ եր-
կրնալ, շատ հասակ նե-
տել. 2. մոլորիլ, խոտորիլ:

آزیلو، آزولی (ազուլը, ազուլու, թ.)
1. ալօրիք ակռայ ո-
նեցող, լեռաստամնաւոր 2. ժանիքաւոր

آزیشدیرمق (ազրշտրմագ ծրծ
թ.) աստիճանաբար
սաստկացնել:

آزیشمق (ազրշմագ ճշմ թ.) աս-
տիճանաբար սաստկանալ,
2. կռիւի բռնուիլ, կռուիլ:

آزیق (ազրգ, թ.) 1. ուտելիք, սը-
նունդ, կերակուր. 2. պաշար:

آزیقلاغمق (ազրգլաճմագ ճգլճ
թ. آزوقلاندیرمق ծրծ) 1. կերակրիլ, սնանիլ. 2.
ապրուստը հայթայթել, հացը ճարել:

آزیقلاندیرمق (ազրգլաճտրմագ թ.
آزوقلاندیرمق ծրծ) կերակ-
րել, սնուցանել:

آس (աս, ա.) 1. մրտենի, մրտի,
մանր. آس آلا چه (հապպիլ աս)
մրտենիի պտուղ. – ٭ليسه مرتاغدق.
2. (պ.) աղօրիք, երկանաքար. 3. կնդմենի

آسا (ասա, պ.) նման, պէս, հան-
գոյն. – كي واردم پسه آسا، վարդի պէս, վարդանը-
ման. آسا آسا (ճիսա ասա) կանանց պէս,
կիներու նման. – هيئه آسايلي پسه:

آساد (ասաս, յգ. اسا ի) տես اسا

آسادون (ասասօճ, ա.) հովուածա-
փող:

آسارون (ասարօճ, պ.) սէրեք, մրուտն:

آسال (ասալ, պ.) հիմ, արմատ:

آسال (ասալ, ա. յգ. اسا ի) բարք,
բնաւորութիւն:

آسان (ասանճ, պ.) դիւրին, հեշտ. ս –
դիւրութիւն, հեշտութիւն:

آسانسور (ասանճէօր, ֆ.) վերամ-
բարձ մեքենայ, վերելակ:

آسایش (ասայիշ, պ.) 1. հանգստու-
թիւն, հանգիստ. 2. խաղա-
ղութիւն, հանգարտութիւն. ع –
հանրային խաղաղութիւն. – بخش խա-
ղաղութեան պահպանում:

آسایش پرور (ասայիշփէրվէր, պ.) խա-
ղաղասէր, խաղաղա-
բար. ան – 1. խաղաղասիրական, 2.
խաղաղասիրութեամբ, խաղաղասի-
բար. ս – آسایشجی (ասայիշճու, –ճուլ)
խաղաղասէր, խաղաղասիրտ, խաղաղ-
արար. آسایشجیانه խաղաղասիրական,
խաղաղասէր խաղաղասիրութեամբ:

آسی یری (ասի պէրրի, պ.) հապա-
լասի, հացապուղի:

آسیان (ասպան, պ.) ջաղացպան. ս –
ջաղացպանութիւն:

Digitized by Google

آستار (ասպար, ֆ.) աստառ, ծածկոց ծածկոթ. 2. աստառ (ներկի եւն.) կալ նզոյզ ը – երկրորդական մասը բուն առարկային աւելի սուղ. լեի – խրամապատ. ջրի – արտորակ, պատնէշ ի վէջ գողտրիկ ձկնիկ – աստառել

آستارلامق (ասպարլամագ ֆ.) աստառանցնել, աստառել:

آستارلق (ասպարլըգ, ֆ.) աստառոց, ծածկոցաւոր:

آستارلی (ասպարլը, ֆ.) աստառաւոր, ծածկոցաւոր:

آسپاس (ասպէրիս, պ.) 1. ասպարէզ. 2. ձիարձակարան:

آستان (ասիթան, պ.) 1. սեմ, սեմ. 2. ապարանք, պալատ. 3. առեւտ, արքունի դուռ. եա – (– ի քէնա) աշխարհ, անցաւոր աշխարհ:

آستانه (ասիթանէ, պ.) 1. Տ. آستان 2. Տ. آستان 3. արքայանիստ քաղաք, մայրաքաղաք. – ٔ سعادت Կ. պոլիս. – ٔ علیه دولت Կ. պոլիս:

آستانه‌لی (ասիթանէլի, ֆ.) Պոլսեցի, Կ. պոլսեցի:

آستر (ասթէր, պ.) տես آستار

آستیل (ասթէյլ, ֆ.) քացախուտ:

آستین (ասթին, պ.) թեւանոցք. – افشان (– էֆշան) ֆշան – (– ֆէշան) հրաժարող, ձեռնթափ եղող, ձրի գործ. ու ֆշան – ، افشان – հրաժարիլ, ձեռնթափ լլալ, ձգել. ه‌یچ – (ասթին պէրչիյէ) առանց – (– պէրզէյէ) առանց – (– մալիյէ) պատրաստուած, պատրաստուող (մարդ):

آسته آսթիէ, պ.) հաւկիթ, ձու:

آسمان ասման, ասիւման, պ.) երկինք. – و زمین (զէմին ու –) երկինք և երկիր. بر – (ասիւմանի պէրին) ինններորդ երկինք. یاس و – ասմանն ու րիւսման) բանաւոր և անբարոյական խօսք:

آسمانی (ասմանի, ասիւմանի, պ.) 1. երկնային. 2. հրեշտակային. (յդ. آسمانیان երկնայինք, հրեշտակներ). 3. երկնագոյն, լաջուարդ:

آسود (ասուս, պ.) հանդարտութիւն. հանգստութիւն. անդորրութիւն

آسودکی (ասուտէկի պ.) հանգստութիւն, հանդարտութիւն:

آسوده (ասուտէ, պ.) հանգիստ, հանդարտ, անդորր, խաղաղ. دل – (– տիլ) խիղ – (– հաթըր) հանդարտասիրտ, հանդարտամիտ, անդորրամիտ. دل – (– տիլի) անդորրամտութիւն, հանդարտասրտութիւն. հանդարտամտութիւն. نشئ – (– նիշէյի) հանդարտ հանգիստ խաղաղ նստոյ. اختیارشئ – و – խաղաղ նստիլ. حال – (ասուտէ հալ) անդորր, հանգիստ, հանդարտ. و – խաղաղ, հանգիստ. հանդարտ անդորր ըլլալ, անդորրիլ. آسوده‌گی հանդչիլ:

آسیا (Ասիյա) Ասիա. یوسف آسیای (ասիյայի վիւսըֆ) Կեդրոնական Ասիա. غائله ی – Ասիական թունբքիա:

آسیا (Ասիյա, պ.) աղօրիք:

آسیاب (ասիյապ. պ.) 1. ջրաղաց, ջաղացք. 2. վարչութեան ղեկ, մնատակարարութիւն. دولت – տէրութեան մը վարչութեան ղեկը:

Digitized by Google

آسیابان (ասիաբան). ջաղացպան, աղօրեպան։

آسیاسنگ (ասիասէնկ, պ.) երկանաքար. ջրդ –(– ի գիպէրիյն) վերին երկանաքար. ջրդ –(– ի գիյրին) ստորին երկանաքար ։

آسیب (ասիպ, պ.) 1. ընդհարում, բաղխում, 2. փոթանք, արկած. յոյս – (– րէսան) ազիտաբեր, փոթանաւոր, արկածաբեր։

آسیه (ասիյէ, ա.) – ‘ալսա (ճասրլէի –) մրատագիք ։

آش (աշ, պ.) 1կերակուր.ացի – խոհնոց. – ցի ,– ջնդա կաթնապուր. կնդբ –ցանկալ, ստատիկ ցանկալ. ցնոմ–թուաեր,ճաշեր. ցնյ – գինձ. ց – կճէ հացատեան. ցճէ ցո ցոցք ասպազին մէջպաղ ջուր լեցնել. 2.Մուճ հարբեմի ամանն եփած անուշպուրը

آشاغی (աշաղը, թ) 1. վար. ստորին. 2. ցած, վար (գին). 3. վար, ցած, ստորին, անարժէք, հասարակ, կոշտ (մարդ). 4. ստորին , անարժէք , հասարակ. 5. ստորին կողմ, վարիկողմ. 6. վար. ‘ադիշի վարը. կ‘ադիշի վարի. ի ստորև . ‘ա – վարը . ‘ան – վարէն . – ցրցոյ վար վեր, վեր վար. վեր իւեբդյ, իբբ, գրեթէ . – պիչ գլխիվայր . – պիչ ցնչգ գլխիվայր դրուած . ցճէ 1.վար նետել. 2. կարեւորութիւն չտալ,չարգել. ցնլ – վար առնել , վար իջեցնել. ցրոյ – 1. վար զարնել , պարտաւել , 2. հանել (թիւ մը). բառնալ, ղեղչել, վար իյնալ. կոշցո – 1. վար իյնալ. 2. հանել. ղեղչել. վար իյնալ . ։ – իջեցնել , ցածցնել , վար իջեցնել։

آشاغیلاق (աշաղլամագ, թ.) 1. իջնել, ցածնալ. 2. գինը կտրիլ, արժէքի իյնալ, ստորնանալ. 3. գինըկատրել,արժէքըձգել,ստորնացնել

آشاغیلی (աշաղլը , թ .) վարով. – յօղալեղ վար վերով, ստորնայարկով վերնայարկով ։

آشام (աշամ, պ.) խմել , ըմպել . – ց (մէյ –) գինարբու. – չիւ (շիյ –) կաթըմպու. – ցրդ վշտահար, վշտակիր։

آشامنده (աշամէնտէ, պ.) խմող. արբշիռ, արբեցող։

آشپز (աշփէզ, պ.) խոհարար, խոհարարապետ։

آشتی (աշթի պ.) հաշտութիւն, խաղաղութիւն . նշճ – (– պախշա) հաշտարար, խաղաղական. ղրչ – հաշտարար, խաղաղասէր, հաշտախնդիր. ‘այրղչ – խաղաղասիրական , հաշտարարական. ղրղչ – խաղաղասիրութիւն։

آشجی (աշը, աշիը թ.) 1.խոհարար գարչ – խոհարարուհի.աշիչ –խոհարարապետ . ցիւոլ – ,ցիւլ – խոհարարի օգնական կոչ – ճաշարան։

آشجیلیق (աշըլըզ , թ) խոհարարութիւն, խոհարարութիւն.

آشخانه (աշհանէ, պ.) խոհանոց։

آشخون‌اوتی (աշխուն օթու , թ .) աւելուկ։

آشفتگی (աշիւֆթկի, պ.) ‘ա‘ֆթէ (աշիւֆթէյհի) 1. խռովութիւն. ամբոխում, ապշութիւն . 2. մոլեգին սիրահարութիւն, խենդենալու չափ սիրահարութիւն. 3. կնոջ անպարկեշտութիւն, խենդութիւն։

آشفته (աշիւֆթէ, պ.) 1 . խռովեալ, յուզեալ, ապշած, այլայլած. 2.մոլեգին սիրահար.3.անպարկեշտ կին

Digitized by Google

آشقین (ազգրն, թ.) 1. անցուկ, անցաւ. 2. գնդուն:

آشکار (ահիճեար, պ.) 1. ակներև, յայտնի, մեկին, պայծառ. ۱- հրապարակել, հռչակել, յայտնել, մէջտեղ հանել, յայտնուիլ. 2. ակնեբև, բացայայտ, բացայայտ կերպիւ, յայտնապէս. ասկայ - բացայայտ կերպով յայտնապես ըսել:

آشلامق (ասլաթմագ) ձլամէ (ասլամագ) 1. կերակուր կերցնել, կերակրել. 2. (ժող.) S. آشیلامق:

آشلق (ասլըգ, թ.) ուտելիք, պարէն, պաշար:

آشلقجی (ասլըգճը, թ.) պարէնի հոգեմտիչ:

آشمق [ասմագ, թ.) 1. անցնիլ, [գետը, լեռը]. 2. չափը՝ սահմանը անցնիլ, շատ գալ, աւելի գալ. 3. զգաստութիւ [անասուն]. 4. եղնել [մսատակի վրայ]. զգաստութիւ [անասուն]. - նշոյ չափազանց շատնալ:

آشمه (ասմա, թ.) 1. S. آشی 2. չափ՝ սահմանը անցած:

آشنا (ասնա). 1. ծանօթ, բարեկամ, ճանչուոր. 2. տեղեակ, հմուտ. - کار (fbar -) բանգէտ, իրագէտ. - لسان (լիսան -) լեզուագէտ. - فن (ֆէնն -) գիտութեանց հմուտ. و - 1. իրագէտ՝ գիտակ՝ տեղեակ՝ հմուտ ըլլալ. 2. բարեկամ ըլլալ. բարեկամանալ. ճանչուոր ըլլալ:

آشناکر (ասնակէր, պ. յոյն آشنا ասնավէր, պ.) լուղորդ, լուզակ:

آشنلق (ասնալգ, թ.) բարեկամութեան ցոյց. բարեւ, ողջոյն. ۱ - բարեւել, ողջունել:

آشنایی (ասնայի, պ.) 1. ծանօթութիւն, բարեկամութիւն. 2. հմուտութիւն, տեղեկութիւն, - لسان լեզուագիտութիւն:

آشنمق (ասընմագ, թ.) 1. մաշիլ, 2. սրբուիլ [գրամ]. լոճիլ. آشنمش آشنمش սրբուած գրամ:

آشندیرمق (ասընտրմագ, թ.) 1. մաշել, մաշեցնել. 2. սրբել, սւրել [գրամ եւն.] լոճել:

آشوب (ասուպ. պ.) 1. խառնակութիւն, խառնուածութիւն, շփոթ, աղմուկ, երկպառակութիւն. 2. խառնուող, խառնակող, խռովարար:

آشوبکاه (ասուպկեահ). խռովարան:

آشوری (ասուրի, յոյն آشر ասրր, թ.) 1. չափազանց, տարաբաստիական, անչափ. 2. յայնկոյս, միւս կողմը. - ـه ընդմէջ. - او տուն ընդմէջ:

آشوغ (ասուղ, պ.) անծանօթ:

آشی (ասը, թ.) 1. պատուաստի թաթախ հիւթ. - کینی կոմս պատուաստ. قمری - պատուաստանել. قلمی - պատուաստաի ոստ. طاشی - կարմրաքար. شهادتنامهسی - պատուաստի վկայագիր:

آشیان (ասեան, պ.) բոյն. յաւ - բոյն հինող. دنی - Չարենական տուն

آشیانه (ասեանէ, պ.) S. آشیان. و- کزین (- կիւզիյն օլ.) բոյն ընտրել. - کزین استراحت او բոյն ընտրել և հանգչիլ:

آشیجی (ասրնը, թ.) պատուաստող. պատուաստող պաշտօնեայ.

آشیجیلق (ասրնըլգ, թ.) պատուաստուած:

Digitized by Google

آشيرتمق (աշըրթմագ, Թ.) անցընել տալ, անդին նետել տալ. 2. անցընել [վտանգ մը]. 3. վանել տալ, հեռացնել տալ, սէջտեղէն վերցնել տալ. 4. գողցնել։

آشيرتمه (աշըրթմա, Թ.) 1. Տ. آشيرتمق 2. Թամբակալ, քաշիկ. 3. Իսլամ կանանց լաչակին վերին մասը. 4. գողցուած, 5 վրայէն նետուած լաչակ

آشيرلمق (աշըրըլմագ, Թ.) 1. բանի մը վրայէն անցնիլ. 2. ցատկել. 3. վանուիլ, վռնտուիլ, հեռանալ. 4. գողցուիլ, խորիլ, խորուիլ։

آشيرمق (աշըրմագ, Թ.) 1. բարձր տեղի մը վրայէն անցնիլ. 2. հեռացնել, անցընել [վտանգ մը] փըրկել, ազատել. 3. վանել, վռնտել, հեռացնել. 4. առնել, տանիլ. 5. գողնալ, խորել. 6 չափը անցընել, շատ յառաջ երթալ

آشيرمه (աշըրմա, Թ.) 1. Տ. آشيرمق 2. բանի մը վրայէն նետուած կամ կապուած կապոց. 3. գողցուած

آشيسز (աշըսըզ, Թ.) անպատուաստ, չպատուաստուած։

آشيق (աշըգ, Թ.) 1. բանի մը վրայ ելած, նստած. 2. كيكى — մէգ, կոճ [խաղալու]. آشق — 1 մէգ նետել, մէգ խաղալ. 2. մրցիլ։ آشيغى بك، چفت هپ بر اوطورمق գործը յաջող երթալ. آشيغى قويون بز ամէնքնիս հաւասար ենք։

آشيقمق (աշըգմագ, Թ.) փութալ, շտապել։

آشيلاتمق (աշըլաթմագ, Թ.) 1. պատուաստել տալ [մարդ]. 2. պատուաստել տալ [ծառ]։

آشيلاتديرمق (աշըլաթտըրմագ, Թ.) ուրիշի մը պատուաստել տալու հրաման տալ։

آشيلامق (աշըլամագ, Թ.) 1. պատուաստել [մարդ]. 2. պատուաստել [ծառ. 3. տաք ջուրին պաղ ջուր խառնել։

آشيلامه (աշըլամա, Թ.) 1. պատուաստում. 2. պատուաստուած ծառ]. 3. պաղով խառնուած տաք ջուր, տաքուկ ջուր։

آشيلانمق (աշըլանմագ, Թ.) 1. պատուաստուիլ [մարդ] 2. պատուաստուիլ [ծառ]։

آشيلى (աշըլը. ազու. աշլը) պատուաստուած։

آشيندرمق (աշընտըրմագ, Թ.) Տես آشندرمق

آصپور (ասփուր, Թ.) վայրի քրքում. 2. փոխ. շատ կարմիր ներկ։

آصديرمق (աստըրմագ, Թ.) 1. կախել տալ.

آصف (ասաֆ, ա.) 1. Սողոմոն իմաստունին մեծ նախարարին անունն է. Ասափ. 2. նախարարներուն և մարաջախտներուն իբր մակդիր կը գործածուի։

آصفى (ասաֆի. آصفانه ասաֆանէ, պ.) 1. ասափական. 2. իշխանական, նախարարական։

آصق (ասգը, Թ.) 1. կախուած զարդ, վարագոյր, ևլն. [հարսի սենեկի]. 2. Նոր շէնքերու և կառքի ձիերու ևլն. վրայ կախուած զարդ [հանդիսական օրերու մէջ.] 3. ջահի, բազմաստեղեան կանթեղի պէս [զարդեր]. 4. փոկ. 5. շղթայաւոր գլխի զարդ. 6. փոխ. յապաղում, յետաձգում։ همشله آصقيده قالمق، ايشى آصقيه قومق գործը յապաղիլ, խնդիրը յետաձգել. 7. ուղղագերան. 8. Նուազուրդի կամ աճուրդի

Digitized by Google

آطلاس (աթլաս, آطلس աթլէս, յն.է) 1. աշխատհագրական քարտէսներու հատոր. աշխարհացոյց 2. անգուս. 3. վերին երկինք:

آطلاسلی (աթլասլը, թ.) անգուստ:

آطلاسی (ադլասի, պ.) Ադլանտեան – بحر محیط Ադլ. ովկիանոս:

آطه (ատա, թ.) կղզի. ջիլ – թաւզղպպ. ջանի. – ծագաբ. ջուղու – մկնատախ. – یارم թերակղզի. – لر ذکزی եգիպտական ծով. ալի – կէտ, կէտաձուկ:

آطه‌لی (ատալը, թ.) կղզեցի:

آطه‌سی (ատամսի, թ.) կղզեհնման:

آغ (աղ, թ.) 1. սպիտակ. 2. S. آق – بالق ձուկան. ی – چاپه փոքր ձուկան. – قدلی قیوق ձուկան. – دو – زاغی վարիւ, իջամարիւ:

آغا (աղա, թ.) 1. տէր.. 2. մեծամեծներու տպատուար. 3. սեռնեկապան [պատնաստուններու]. حرم – ներքինի. – آق սպիտակ ներքինի – مکی մեծ եղբայր. ی – احتساب հին – տեղ քաղաքապետ. ی – بلوك ոստիկան գինուորներու հարիւրապետ. ی – یولر ոստիկան գինուորներու հազարապետ. ی – طرف բանտապան. (հին ատեն.) ی – قپو սեռնեկապան եպարգապան. – قپوجیلرلرلرنک հրամատարին պաշտօնատունը. ی – یکیچری եհնիչէրիներու հրամատարը, ی – قول փոխ հազարապետ:

آغاج (ադաճ, թ.) 1. ծառ. 2. փայտ. دن – փայտէ, փայտեայ. 3. գեղջուած վիրջին գումարը հրատարակուած տեղ մը կախել. کیشی –կախօրրոց:

آصقیجی (ասգըճը, թ.) փոկագործ, փոկավաճառ:

آصلمق (ասլմագ, թ.) 1. կախուիլ. 2. կախուիլ, կախաղան հանուիլ. 3. կախուիլ (պատուհանէ եւլն.) 4. փոխ. կախուիլ, պնդելով պահանջել առաջարկել, փակիլ:

آصلمه (ասլմա, թ.) կախուած. S. آصلمق (գործականաբար):

آصمق (ասմագ, թ. 1. կախել. 2.կախել, կախաղան հանել 3.կախել, պարտքին մէկ մասը չվճարել. قیو – զարդարել. – قولاق ականջ դնել:

آصمه (ասմա, թ.) 1. կախուած, կախեալ. کری – կախեալ կամուրջ – کیلد կախ փականք, կողպէշ. 2. ձողաբարձ որթի. 3. որթ, որթատունկ. یودمق – անպատշաճ խօսքեր ընել. لر – صاری ոստաբեկել, քշտել ոստերը:

آصی (ասը, թ.) օգուտ, շահ:

آصیجی (ասըճը, թ.) մարդ կախող, կախաղան հանող:

آصیلانمق (ասլանմագ, թ.) 1. շահի. շահ ընել. 2. օգտուիլ:

آصیله‌جق، آصیله‌سی (ասլաճագ, ասլասը, թ.) կախաւելու արժանի, սմենագէշ մարդ:

آصیلی (ասլը, թ.) 1. կախուած. կախեալ. 2. կախաղան հանուած, կախուած. 3. շահաւոր, օգտակար:

Digitized by Google

آغالانمق (աղալանմագ, թ.) աղայութիւն ընել։

آغالق (աղալըգ, թ.) 1. աղայութիւն 2. աղնուաբարթիւն, վեհանձնաբարթիւն. 3. հպարտութիւն։

آغده (աղտա, թ.) աղբատայ, կիսաշաքար, կիսայրեաց շաքար։

آغده لاشمق (աղտալաշմագ, ագնի աղտալանմագ). շաքարը աղբատայ ըլլալ՝ կիսայրեաց ըլլալ։

آغدیرمق (աղտրմագ, թ.) շգիացընել, շաքարը թանձրացնել։

آغر (աղըր, آغیر) 1. ծանր. 2. ծանր. դժուար. 3 ծանր, շատ կարևոր, լուրջ, դանդաղկշիռ. 4. ծանր. արժէքաւոր, թանկագին, ծանրագին, ծանրագին. մալ — ծանր՝ ծանրագին ապրանք. 5. ծանր, դանդաղաշարժ, ծանրաքայլ. 6. լուրջ, ծանրաբարոյ. 7. ծանր, վտանգաւոր. 8. ծանր ճնշող. 9. ծանր, գէշ, գարշելի [հոտ]. 10. ծանր, վիրաւորիչ. 11. ծանր, գէր. 12. ծանր, խաւկեկ. شی — ծանրագլուխ, ծանր գլուխ, ծանրաբարոյ, լուրջ. الله — لی ، — 1. դանդաղ, ծանր աշխատող, 2. դժուար վճարող. — ، — لیك ծանրութեամբ. كلك — 1. ծանր գալ, կրնալ հանդուրժել, բարկանալ. 2. ծանր գալ. դժուար գալ. قنمق ظاقی — լուրջ կերպարանք մը առնել, լրջանալ. صمق — ծանր կոխել, անտանելի դառնալ. كتمك ه — ցաւիլ, վշտանալ. — — 1. ծանր ծանր, դանդաղօրէն, 2. շատ ծանր, շատ գէշ. حچ — ծանրութեամբը. — صوی աղինւ առեակ։

آغا (աղա, թ.) իշխանաւորի։

آغاجلق (աղաճլըգ, թ.) ծառայական դարբասան, պաբուկ։

آغاجیق (աղաճըգ, թ.) թուփ.

آغارتمق (աղարթմագ, թ.) 1. ճերմկցընել. 2. մաքրել. 3. գոյնը նետել տալ, գունատել. — مقال ، صاچ 1. ծերանալ. 2. կեանքը վիշտերու և ցաւերու մէջ անցընել. — مندہ دکرمنك قالمق ساچلرنك اغارتمسی փոքառութիւն առտցած ըլլալ ծերանալ. — یز երես ճերմկցընել, պատիւ բերել։

آغارتمه (աղարթմա, թ.) սև արծաթը մաքրելու և փայլեցնելու գործ ածուելիւթիւն. ج — սև արծաթը մաքրող և փայլեցնող սակերիչ.

آغارمق (աղարմագ, թ.) 1 ճերմկնալ. ճերմկիլ. 2. մաքրութիւ, լուացուիլ. 3. գունատիլ, գոյնը նետել. 4. ծերանալ, ալեւորիլ. 5. լուանալ, արշալոյսը բացուիլ, առաւօտ ըլ. 6 հեռուէն նշմարուիլ. 7. գեղնիլ, գունատիլ, ժամգաւնիլ. — قاش չըթանքը գունատել, հիւանդ տկար ըլլալ. — یوز ծերանիլ կամ չափազանց լալէն աչքերը կաբնալ. — یز գործի մը մէջէն յաջողութեամբ գուրս ելնել։

آغارمه (աղարմա, թ.) արշալոյս, այգ։

آغاز (աղազ, պ.) սկիզբ, սկզբնաւորութիւն. 1 — սկսիլ. — وزه کلاسی խօսքի սկսիլ. یوز — թռչելու սկսող։

آغالانمق (աղալանմագ, թ.) աղայութիւն ընել։

آغالق (աղալըգ, թ.) 1. աղայութիւն 2. աղնուաբարթիւն, վեհանձնաբարթիւն. 3. հպարտութիւն։

آغده (աղտա, թ.) աղբատայ, կիսաշաքար, կիսայրեաց շաքար։

آغده لاشمق (աղտալաշմագ, ագնի աղտալանմագ). շաքարը աղբատայ ըլլալ՝ կիսայրեաց ըլլալ։

آغدیرمق (աղտրմագ, թ.) շգիացընել, շաքարը թանձրացնել։

آغر (աղըր, آغیر) 1. ծանր. 2. ծանր. դժուար. 3 ծանր, շատ կարևոր, լուրջ, դանդաղկշիռ. 4. ծանր. արժէքաւոր, թանկագին, ծանրագին, ծանրագին. مال — ծանր՝ ծանրագին ապրանք. 5. ծանր, դանդաղաշարժ, ծանրաքայլ. 6. լուրջ, ծանրաբարոյ. 7. ծանր, վտանգաւոր. 8. ծանր ճնշող. 9. ծանր, գէշ, գարշելի [հոտ]. 10. ծանր, վիրաւորիչ. 11. ծանր, գէր. 12. ծանր, խաւկեկ. شی — ծանրագլուխ, ծանր գլուխ, ծանրաբարոյ, լուրջ. الله — لی ، — 1. դանդաղ, ծանր աշխատող, 2. դժուար վճարող. — ، — لیك ծանրութեամբ. كلك — 1. ծանր գալ, կրնալ հանդուրժել, բարկանալ. 2. ծանր գալ. դժուար գալ. قنمق ظاقی — լուրջ կերպարանք մը առնել, լրջանալ. صمق — ծանր կոխել, անտանելի դառնալ. كتمك ه — ցաւիլ, վշտանալ. — — 1. ծանր ծանր, դանդաղօրէն, 2. շատ ծանր, շատ գէշ. حچ — ծանրութեամբը. — صوی աղինւ առեակ։

Digitized by Google

آغزشاق աղրճագ, թ.) 1. մանեակ-նիւ, ջարհակ, մանոյ . յեղ-ջ – ծնկոսկր, լիսեռն. 2. սկաւառակի ձև մարմին.

آغزشاقلانمق աղրճագլանմագ) 1. ա-ւիլ կլորնալ սունկի պէս.

آغزلامق աղրլաթմագ, թ.) 1. ծան-բացնել. 2. մեծարել.

آغزلاشدیرمق (աղրլաւեցրմագ, թ.) 1. Տ. آغزلامق 2. ծան-բացնել, աւտոկացնել. 3. դժուարացնել.

آغزلاشمق աղրլաւմագ, թ.) 1. ծան-բանալ, 2. ծանրանալ (հիւանդ). 3. ծանրանալ, լրջանալ. 4. ծանրանալ, աւբուիլ (կերակուր).

آغزلاشمه (աղրլաւմա, թ.) 1. ծան-բացուած. 2. լրջացում, ծանրացում. 3. կերակուրին աւբուիլը.

آغزلامق (աղրլամագ, թ.) 1. մե-ծարել, պատուել. 2. ծան-բանալ, դանդաղիլ. 3. նեխիլ.

آغزلانمق (աղրլանմագ, թ.) 1, ?. Տ. آغزلاشمق 3. պատուուիլ.

آغزلق (աղրլրգ. թ.) 1. ծանրու-թիւն. 2. թունաւորութիւն, թու-նաւորում, յամրացում. 3. լրջու-թիւն, ծանրութիւն, գօնութիւն. 5. օժիտ. 6. մղձաւանջ. քաոս – մղձաւանջ ունենալ.

آغری (աղրը, թ.) 1. ցաւ. 2. վիշտ ես – պիտ գլխի ցաւ, գլխացաւ. 2. գլխացաւութիւն, տաղտուկ, ձանձ-րութիւն. մարդ ես – պիտ գլուխ ցաւ-ցընել, տաղտուկ պատճառել, ձանձ-րութիւն տալ. ես – զարհ փորիցաւ, փո-խացաւութիւն. ես – ըլլալ խելք. ես – կոյր ակի ցաւ, աչացաւ. ընել – ցաւերը բառնել, ծննդաբերութեան՝ տղաքերքի ցաւերը սկսիլ. ես – կոյս ելլել 1. տա-ջինի սէր՝ գէպ. 2. տաղջին անգամ ծնող զաւակ, առջինել՝ անդրանիկ զաւակ. պիտ չես – անհոգ, մտահգու-թիւն չունեցող.

آغریتمق (աղրըթմագ, թ.) 1. ցաւեց-նել. 2. վշտացնել, ցաւցնել. – պիտ գլուխ ցաւեցնել, տաղտկացնել.

آغریلی (աղրլը, ընգ. آغریلی) ցաւագին.

آغریمق (աղրմագ, թ.) ցաւիլ.

آغریمه (աղրմա, թ.) ոչխարներու հիւանդութեան եղանակը.

آغز (աղրգ, յեղ آغز թ.) 1. բերան, ե-րախ. 2. բերան, դուռ. 3. ասյր, աստրագիւս, բերան. 4. բերան (փողոցի) 5. ես – չայ բերան (գետի). 6. եզերք. 7. սահման. 8. փոխ. լեզու. ընել – պարծենալ. բռնել – խօ-սեցնել տալ. գոմի – խօսեցնել չտալ. ընել – բերանը չբռնել, լռել. – չըլլալ – բերանը բաց, բացբերան, տպուշ. – կընել ուզել. ես – 1. բերան բերանի. 2. վերջին աստիճան, չատ. ես – լեզուացուն. ընել ես – բերան առնել, յի-շել. ընել ես – բերան չառնուելիք, չըս-ուելիք, տգեղ. ես – հրացանի խանձ. ընել ես – 1. բերանին նայիլ, մէկու մը խօսքերուն հիանալ. 2. մէկուն հպա-տակիլ, հնազանդիլ. ես – ր մէկ բերան, միաբերան. ես – բերանը ւբել, հայհոյել. ես – հայհոյիչ. ես – շուն. ես – կաշկ անգամ չտես – չի ընել, շատ տխուր, վշտակոծ. ես – մեծ բերան, խօսող բերան. 2. մեծախօս,

Digitized by Google

մեծաբան. ـنده پارمغی մատը բերանը, յապուշ կրթեալ, զարմացած, զարմանահար. ـپرسنکی — լեզուի վարժութիւն. ـپك — գաղտնապահ. ـی — آچق یوریزه յոյսերը ի գերև ելնել՝ պարապը ելնել. ـی خلق — տարաձայնութիւն. ـی دورت یول — քառուղի. ـی دشمن 1. զրպարտութիւն. 2. գոյժ, գէշ լուր, բօթ և լուր. 3. թշնամեաց սահման. ـدن — բերանացի. ـه دوشمك — բերան ինյնալ, բամբասուիլ. ـدن دوكلك — բերնէն թափիլ, սուտ ըլլալը հասկցուիլ. ـی وار دیلی یوق — ـنده دیلی یوق՝ բերան ունի լեզու չունի. համեստ, մեղմիկ. ـی صاتق — պարծիլ՝ պարծենալ. ـی صوی — լորձունք, լորձն, շողիկ. ـی صوی آقتمق — բերին ջուրերը վազցնել, շատ փափաքիլ. ـی طوتمق — բերանը բռնել, լռեցնել. պապանձեցընել. ـی طوتلمق — բերանը բռնուիլ, լռել, պապանձիլ. ـی طولوسی — 1. մինչև բերանը լեցուն. 2. լեցուն բերան. ـغلبه — لکی ایله سویلمك անամէջ խօսքեր ընել. ـی قپامق — բերանը գոցել, պապանձեցընել. ـی قره — զրպարտիչ. ـی قورد — ոգուցուած տախտակ. ـی قوش طوتمق ـیله — բերանովը որսալ, չափազանց ճարտարութիւն ունենալ. ـی قوللامق — բերան գործածել, անանկ խօսիլ. ـی یاورو — բաց կարմիր. — ایلك նախ, ի սկզբան, առջի բերան. ـلی سرت — խստերախ (ձի)։

آغز (աղըզ, آغیز թ.) նախակոթ, դալ. ـی بالك — ծորածոյ մեղր. ـی یاغك — ծորածոյ իւղ.

آغزلق (աղըզլըք, թ.) 1. բերանոց, բերնապահ. ծխափող. 2. պտուղներու կողովին բերանը դըրուած տերև ևայլն։

آغزلاتمق (աղըզլաթմագ, آغیزلاتمق թ.) հասունցնել, բերան բերել.

آغزلانمق (աղըզլանմագ, آغیزلانمق թ.) հասնիլ, հասուննալ։

آغستوس (աղուսթօս, ավուսթոս) Օգոստոս. ـبوجکی — 1. ճպուռն ժիժի, ճռիկ, 2. շատախօս. ـشرابی — ուկոսթեան գինի։

آغشته (աղիշթէ պ.) թաթաւեալ, շաղախուած, խառնուած. ـ — խառնել, շաղախել, թաթաւել։

آغل (աղըլ, آغیل թ.) 1. փարախ. 2. գուիթ. ـی طوار — մակաղատեղ։

آغللانمق (աղըլլանմագ, آغیللانمق թ.) 1. փարախ մտնել, մակաղիլ. 2. խումբ խումբ կենալ ու այնպէս պաշտպանել. 3. լուսինը բակ ունենալ։

آغلاتمق (աղլաթմագ, թ.) 1. լացնել, լացուցնել, արտասուել տալ. 2. յուզել, լացնել. — آنالرینی մայրերնին լացնել, խերերնին անիծել։

آغلار (աղլար, թ.) լացող, արտասուող. ـداغ միշտ լացող, ագահ։

آغلاشمق (աղլաշմագ, թ.) 1. մէկտեղ լալ, միասին արտասուել 2. տրտնջալ, գանգատիլ։

آغلامسامق (աղլամսամագ, թ.) սուտ լալ, լալձևացնել՝ կեղծել

آغلامسیق (աղլամսըգ, թ.) լալկան։

آغلامش (աղլամըշ, թ.) լալկան, տրտնջող։

آغلامق (աղլամագ, թ.) 1. լալ, արտասուել, 2. ողբալ, կոծել. 3. տրտնջալ, գանգատիլ. 4. աղերսել, թախանձագին խնդրել։ — ـنّا آ շատ տանջուիլ, մայրը լալ. շատ նեղուիլ.

Digitized by Google

– قان արցունք թափել. արիւն լալ. ապաւինիլ լալ: 2. սիրտը խլխլալ:

آغلامه (աղլամա, թ.) լաց, լալիւն:

آغلايش (աղլայըշ, թ.) լաց. լալիւն կ՚ընդհատէ – յ լաց մը լացաւ որ:

آغلايجى (աղլայըճը, թ.) 1. լալկան, 2. արտասուցող գանգատող:

آغو (աղու. թ.) 1. թոյն ցօղ – մոլեխնդ. ջրեխ – ծռաղներն:

آغوش (աղուշ, պ.) 1. գիրկ. գիրադ – մայրական գիրկ. ըմպան – գոթովելից գիրկ. ի – դր գրկել, գիրկընդխառնել – ի գիրկընդխառնել:

آغولامق (աղուլամագ) թունաւորել:

آغولو (աղուլու, թ.) թունաւոր, թունալից:

آغيم (աղըմ, արմ. թ.) առնարմուկ:

آغيه (աղըէ, ա.) խառոջ որուն մէջ ջուր կը հաւաքուի:

آفات (աճաթ, ա. յգ. آفة ի) ալէտք, չարիք, փորձանքներ. պակաս – պէսա – երկնային ալէտք. մահ – աշխարհիս փորձանքները:

آفتلامق (աճաթլաթմագ, թ.) համբերութիւնը հատցնել:

آفتلامق (աճաթլամագ, թ.) 1. կանչուըռտել, պոռչտալ. 2. բերնէն փախցնել. 3. չայհոյել:

آفجان (աճանան, պ. جان آفت էն) աստհակ, անզուսպ (տղայ):

آفاق (աճագ, ա. յգ. افق ի) 1. տիզրնները. 2. աշխարհ. ընդ ամ աշխարհ բռնել, շատ տարածուիլ:

آفاقكير (աճագկիր, պ.) աշխարհը բռնող, աշխարհատարած, աշխարհահռչակ. قرشهر اولان – անոր աշխարհահռչակ հմայքը:

آفاقى (աճագի, ա.) 1. աշխարհային, 2 օդային, անոտի (խօսք):

آفت (աճէթ. ա. յգ آفات) 1. ազէտ փորձանք. 2. գեղեցիկ. ' جان – դուրան – جهان – յոյժ գեղեցիկ:

آفتاب (աճթապ, աճիթապ. պ.) 1. արեւ, արեգակ, արփի. 2. գեղեցիկ. 3. գեղեցիկ գէմք: جهانتاب – աշխարհը լուսաւորող արեգակ: عالمتاب – աշխարհը լուսաւորող արեգակ: اشتهار – շատ նշանաւոր՝ մեծ մարդ. – پرست (աճիթապաթ փէրէսթ) արեւապաշտ: 2. արեւածագին. 3. մողեզ. یوار – (աճիթապ սիւվար) վաղայարայ, առաւոտեան կանուխ եկնող. ըշխ – (աճիթապի Գուրէյշ) գրեշտ – Գուրէյիշեան արեգակը. իսլամաց մարգարէն (Մուհամմէտ):

آفتزده (աճէթզէտէ, պ. յգ. آفتزدگان) արկածեալ:

آفتوس (աճթոս, յ.) 1. ցոյն. 2. սիրտնիկ. ծոյլ – աս ոմ է:

آفريدكار (աճէրիտէկեար, պ.) Արարիչ, Առաւածն. ը – արարչութիւն, Առաւածութիւն:

آفريده (աճէրիտէ, պ.) առեղծուած, արարած. – դրչուղ անհամը:

آفريقا (աճրիգա. թ.) Ափրիկէ. լ – Ափրիկեցի:

آفريقوى (աճրիգավի. ըգրիգա աճրիգի Ափրիկեան, Ափրիկեցի:

آفريقيون (աճրիգիյեուն, ա.) Ափրիկեցիք:

آفرين (աճէրիյն. պ.) 1. Առեղծող, Արարիչ. – جهان աշխարհի արարիչ, Արարիչ տիեզերաց, Առաւածն. 2. կեցցէ՛, կեցցե՛ս. – خوان او – ոգեմուղ – դալիլ, գնահատել:

Digitized by Google

آفرینش (ազէրինիշ, ա.) 1. արար-չութիւն, արարչագործու-թիւն, ստեղծագործութիւն. 2. ա-րարած աշխարհ։

آفریننده (ազէրինէնտէ, ա.) Արա-րիչ, Ստեղծիչ, Աստուած։ جناب آفرینندهٔ کون ومکان Աստուած, Ա-րարիչ տիեզերաց։

آف (ազիֆ, ա. ափ էն) ստախօս։

آفل (ազիլ, ա. ափլ էն) կորսուած, անհետացող (աստղ)։

آفوروس (ազօրոս, յ.) նզովք, բա-նադրանք, բանադրութիւն. – قومۆ – բանադրել, նզովք կարդալ.

آفروسلامق (ազօրոսլամագ, թ.) բա-նադրել, նզովել։

آفیون (ազիյօն, լ.) ափիոն. جوی – քնափիոն։

آق (ազ, թ.) 1. ճերմակ, սպիտակ. 2. մաքուր, անբիծ. شۆ – S. զգոյշ. کوکسی. ևգ – սպիտակամորթ ծառայ. آچۆ – արծաթ դրամ, ճկր – թղթ. – مقال – սպիտակամօրուս, ծե-բառնի, ալևոր. صو – աչքի սպիտակ. صاچ – պատիւ. – چمك سچمه ایله قره‌یی ایله ڕسوا ندامتدن قورتمق – ոչ – ոչ ի զուր ևս ի զուր ամօթէն ազատիլ. ی – ոչ ոքէ չվախիլ ճերմակուց. شیطان قره – մեծ դժուարութեամբ. ایا – անգղ. – ایزی պարզ երես, ճերմակ երես. کی – լուան. ڕکز – Սպիտակ ծով, Միջերկրա-կան ծով. قیاف – գլխան ձուկ. قلوز – սպիտակ խուզկ։

آقا (ազա, թ.) աղա (Պարսկաստանի թաւրքերուն մէջ կը գործածուի)։

آقادمیا (ազատէմիա, յ.) Ակադեմիա։

آقار (ազար, թ.) հոսուն, վազող, հո-սող. صو – վազող հոսուն հո-սող ջուր. یاره – միշտ բանող վէրք. چ-مڑیسی صاق. ցնդաս – աստղ։

آقاسیا (ազասիա) Ագասիա։

آقارمق (ազարմագ, թ.) 1. փոխա-դրել. 2. փնտռելով տանիլ ու վրայ ընել, 3. յարդարել (կղմինտր) 4. (հողը) լաւ մը հերկել։

آقارمه (ազարմա, թ.) 1. փոխա-դրութիւն, 2. յարդարում։

آقدیرمق (ազըդըրմագ, թ.) հոսե-ցընել վազցնել թափել տալ. – یاشی کوز ارڕوسنه قدر آقدیرمق – ցնել վազցնել թափել տալ։

آقتمق (ազըդմագ, թ.) հոսեցնել, վազ-ցընել, թափել. – یاشی کوز لա-ցընել, արցունք թափել։

آقتمه (ազըդմա, 1. հոսեցում. 2. ծի-ուն ճակտէն դէպի քիթը եր-կընցած ճերմակ կամ վարդագոյն գի-ծը. 3. Տես ալնոյ։

آقتور (ազդօր, ֆ.) դերասան։

آچمه (ազմա, آچیل ազմիլ, թ.) ճերմկել։

آچه (ազչէ, թ.) 1. ստակ (քառորդին 1/32ը) 2. դրամ, ստակ. 3. չար-ասած. – آچ. S. آچ. – ափսոս մանր դը-րամ. – کیسه‌ڕ. քսակ մը ստակ որ հին ատեն 500 դրուշ էր. ایزی – ստակ չըներ, անարժէք. ستجه – դրամատե-ղան. صاحب – դրամագլուխ։

آچه‌سز (ազչէսիզ, թ.) անկուտի, աղքատ. لك – անկուտիութիւն.

Digitized by Google

آقسامق (ագսաթմագ, թ.) 1. կաղ-ցընել. 2. պակաս ձգել. թերի թողուլ, կիսատ ձգել։

آقساق (ագսագ, թ.) կաղ. ըլ – կա-զուիլ։

آقسامق (ագսամագ, թ.) 1. կաղալ, 2. պակաս՝ թերի ձայլ. 3. կաղալ (գործը), գէշ երթալ։

آقسیون (ագսիյօն, ֆ.) բաժնե-թուղթ. յ – բաժնետէր։

آقشام (ագշամ, թ.) երեկոյ, իրի-կուն. ցայ – , ւզոյ – երեկո-յեան գէմ, իրիկուան գէմ. ։ – իրի-կուն ընել, օրը անցընել. օսոլ ոլ-նոսոլ իչ ըլնայ շրի – բարի երեկոյ՝ իրի-կուն. կիչ – ընթերիք. ցնդլայ – գիշե-բաւար. ւզոյս – իրիկուան՝ երեկոյեան գէմ. ցնոյն, آقشامլاین، آقشامլاین երե-կոյին, իրիկուան. ցոչ – կէսօրին վերջը։

آقشامجی (ագշամճը, թ.) 1. իրիկուն-ները կանուխ պառկող. 2. իրիկուններըը խմոզ՝ արբեցող։

آقشاملامق (ագշամլաթմագ, آقشاملامق թ.) 1. իրիկուն ընել. 2. մինչև իրիկուն արտօրայլ։

آقشاملامق (ագշամլամագ, آقشاملامق թ.) 1. երեկոյ ընել, օրը իրիկուն ընել, երեկոյանալ. 2. գիշերը տեղ մը անցընել, օթևանիլ։

آقشاملق (ագշամլըգ, թ.) իրիկուան, երեկոյան. – յ մէկ իրիկու-ւան. կիչ – յ մէկ իրիկուան կէսգիշեր

آقصیرجی (ագսրճը, آقصیرجی թ.) փռնգատացնող։

آقصیرق (ագսրրգ, թ.) փռընգ-տուք, փռնչիւն։

آقصیرمق (ագսրմագ, آقصیرمق թ.) փռնգատալ, փռնչել։

آقصیرتمق (ագսրթմագ, آقصیرتمق թ.) փռնգատացնել։

آقطار (ագդար, ա. ագար էն ազատ. ժող. բառ.) փերեզակ. ըլ – փերեզակութիւն, մանրավաճառութիւն։

آقلامق (ագլամագ, թ.) 1. ճերմկցնել, 2. ճերմակ նշան մը դնել. 2. երեսը ճերմկցնել, պատիւը վերա-հաստատել։

آقلق (ագլըգ, թ.) ճերմակութիւն, ապիտակութիւն. գնլիլ آقلغی յոչ պարզ-երեսութիւն, բարի համբաւ, պատիւ։

آقلی (ագլը, թ.) ճերմակ բիծով. ապիտակախայտ. լնոզ – ճեր-մակ և սև բիծերով.

آقمق (ագմագ, թ.) հոսիլ, վազել, վաթիլ. կնակ կնչոչ آقوب ըլ նաւակը սահիլ անցնիլ. – ցնիչ կերպասը վազել. – ագըն վազել՝ հոսիլ – սոլ ցնոլ – ագըն արիւն վազել՝ հոսիլ – ցնոլ բերնին ջուրերը վազել, շատ չուանիլ. – ոչ կոնրանալ. – նոր՝ տատ՝ պոչ ծառ փոչ-յիլ. – պիչ արցունք վազել, արտասուք հոսիլ, արտասուել։

آقه (ագմա, آقشا ագրը, թ.) 1. հո-սուն, ծորուն. 2. ասաղ ալացեալ։

آقندی (ագրնտը, آقنتی ագրնթը, թ.) հոսանք, յորձանք. կնոչ ոչ – չկնակ ի զուր տչխատիլ և յոգնիլ. ցնոչ – հոսանքի բերան։

آقندیلی (ագրնտրլը, آقنتیلی թ.) յոր-ձանուտ, յորձանատոյտ։

آقورده (ագօրտէ, ֆ.) յարգարում (դաշնակի)։

آقوردهجی (ագօրտէճի, թ.) դաշնա-կայարդար։

آقونیت (ագօնիթ, ֆ.) ընձախոտ։

Digitized by Google

ﻧﻪﺭﻩ) մարախակեր. السمك – (– اﻟﺒﺤﺮ սէմէք) ձկնակեր. اللحم – (– اﻟﻠﻴﺎﻟﻲ) մսակեր. النبات – (– اﻟﻨﺒﺎﺗﺎﺕ) բուսակեր. الآكل – (– اﻟﻠﺤﻮﻡ) պտղակեր. الهوام – (– اﻟﻬﻮاﻡ) միջատակեր՝ كولات اﻟﺒ – սմներակեր։

آ كلاتدرمق (անլաթդրմագ, թ.) չսայցնել տալ։

آ كلاڤمق (անլաթմագ, թ.) 1. հասկցնել։ 2 իմացնել։

آ كلادلمق (անլատրլմագ, թ.) հասկրցուիլ

آ كلادش (անլատրը, թ.) հասկցնել, չսակայզութիւն։

آ كلاشلمق (անլաւբրլմագ, թ.) հասկրցուիլ. شلمز – անհասկանալի։

آ كلاشمق (անլաւմագ, թ.) 1. մէկզմէկ իբար հասկնալ 2. համաձայնիլ։

آ كلامق (անլամագ, թ.) 1. հասկընալ, իմանալ. 2. առուգել, սորվիլ 3. իմանալ, կգալ։ – بزم խոսք հասկ։ալ։

آ كلايش (անլայրը, թ.) 1. իմացութիւն, թափանցումը. 2. ուշիմութիւն, կորովամտութիւն։

آ كلايشلى (անլայրլը, թ.) թափանցող, կորովամիտ, ուշիմ

آ كلق (անլրլմագ, թ.) յիշուիլ, յիշատակուիլ, զրուցուիլ։

آ كله (սիլէ, ա.) կերցաւ, քայլցկեց։

آ كمق (անմագ, թ.) յիշել, յիշատակել։ (در خاطرا ذكر.)

آ كيز (անրզ, թ.) խազան։

آ قيجى (ագրնը, թ.) վազող. հոսող։

آ قين (ագրն, թ.) առպատակութիւն. 1 – առպատակել. – – խուռճ խուռճ, դունդ դունդ։

آ قينجى (ագրնճը թ.) առպատակ-ը, առպատակ. ըլ – առպատակութիւն. 1 – առպատակել, առպատակութիւն ընել։

آ ك (ան, հին բառ. առանձին անգործածելի) 1 ուղիղ. 2. միտք. 3. ուշիմութիւն. 4. յիշողութիւն։

آ كاه (ակեահ, ծ آ ակեի. պ. յգ. ناهاآ) 1. տեղեակ, գիտակ. 2. արթուն. ուշադիր, ժտադիր. – لى (tiլ –) չսմ – (– qamir) արթնամիտ, զգուշագէտ. يا – տեղեակ ըլլալ, տեղեկութիւն ունենալ։

آ كاهى (ակեահի, պ. ﻫﻠﻨﺎآ ﺭ թ) 1. տեղեկութիւն. 2. արթնութիւն, մտագրութիւն։

آ كدرمق (անտրմագ, թ.) յիչեցնել։

آ كرمق (անրմագ, թ. آ كيرمق) զուալ։

آ كرتمق (անրթմագ, آ كيرتمق թ.) զուացնել, զուալ տալ։

آ كسالمق (անսալմագ, آ ﻛﺴﻠﻤﻖ թ.) միմնուել, ծարպածութիւն ընել։

آ كسز (անսրզ, آ ﻛﺴﺰ ﺑ.) չանկարծ. չանկարծակի։

آ كصيرتمق (անսրթմագ,) տ. آ قصيرتمق

آ كل (սիլ ա. كل ի է յգ. كلا ի է. ﻫﻠﻨﺎآ) ուռուզ. البقل – (սիլխլպէէր) մարգակեր. الجراد – (– իլ

Digitized by Google

ալ (ալ, թ.) 1. ծիրանի, շիկակարմիր, վարդակարմիր, վարդագոյն։ **ալ ձի** (ռուխի ալ) վարդագոյն այծ։ **ալ շիկակարմիր ձի, աշխէտ ձի. փոշտ – ծիրանի կերպաս. ցնդ – կարմրայտ.** 2. բնաձալլեզին բանաձև բ։

ալ (ալ, ա.) 1. ընտանիք, զաւակունք, տուն տեղ։ **ջ –** (ալի Նէպի) Մարգարէին ընտանիքը. 2. ցեղ, սերունդ, զարմ, գերդաստան։ **օՆԲ –** (ալի Օսմանի) Օսմանեան զարմ։

ալ (ալ, պ.) նենգութիւն, խաբէութիւն. **կ՚ այ կ՚ (dէfr ու ալ)** նենգութիւն և խաբէութիւն։

ալա (ալա, թ.) 1. գոյնզգոյն, խառնագոյն. **չոյ – գոյնզգոյն լաչք, գոյնզգոյն աչք ունեցող. կոյր – լաւ չզանազանել, գոյնզգոյն տեսնել.** 2. բարուոքութիւն. 3. չՄ ա. յգ. ալի (որ չիգարծածութիւր)բարիքներ, պարգևներ. 4. օ՞ն, օ՞ն ուրեմն. **ցալ – կարմրախայտ, ջըջիկ – սարեկ, սարիկ, սալեակ, – ձգրիչ կաղնոյ տգաւաս։**

ալանա (ալապանա, իտ.) 1. կողմ. նական հրետուժ. 2. նաւուն երկու կողերը. 3. փոխ. նախատինքի տարափ. **սաստիկ յանդիմանութիւն կէ – չ սաստիկ յանդիմանել. Տրայ – նաւը մեկէն գարձնելու հրաման։**

ալաթ (ալաթ, ա. յգ. ալաթ) 1. գործիքներ, գործիներ. 2. գործառնութիւններ (մասնայ). **չոր – պատերազմական գործիք. պիտոյ – ներքին գործառնութիւններ. պատիճ – (ալաթի քէնասիլիյէ) ծննդական գործառնութիւններ։**

ալաճա (ալաճա թ.) 1. պիտակաւոր, պիտակոտ. 2. խայտապուտն, խայտաբղետ, խայտախարիւ. 3. գոյն. գոյն, երփներանգ. **ի – լա –** տաբծրնակ պիտակաւոր. **ալոյ – խայտաբծրիւ. կանչ – ագռամարդ։**

ալաճալաքմագ (ալաճալաքմագ, թ.) 1. պիտակոտել. 2. խայտախարիւ ընել, խայտապել։

ալաճալամագ (ալաճալամագ. թ.) 1. բիծ բիծ ընել, պիտակոտիլ. 2. խայտապուտն խայտաբղետ ըլլ. 3. գոյնզգոյն ըլ. 4. **–ուչ** ալ մեծագնիլ։

ալաճալղ (ալաճալղ, թ.) 1. պիտակոտութիւն. 2. խայտապուտնութիւն, խայտաբղետութիւն. 3. երփներանգութիւն. 4. փոխ. անհաստատամտութիւն, կեղծմտութիւն.

ալաճալր (ալաճալր, թ.) S. ալաճ. – S.

ալաչոգ (ալաչոգ, թ.) թուրք աշխարհներուն հին դակը վրանը

ալարգա (ալարգա, իտ.) 1. ծովուն բացը խորը. 2 բացեն հետուէն ե՛կուր, մի՛ մօտենար. **հեռու. ի – նաւը ցամաքէն մեկնիլ հեռանալ. – չկլնիլ – գործէ մը հեռու կենալ։**

ալազալամագ (ալազալամագ, թ.) 1. բացով տարցնել կարմրցնել. 2. տաք երկաթով պրել խարել։

ալազալամագ (ալազալամագ. թ.) 1. բացով տաքնալ կարմրիլ. 2. արեան չերմութենէն կարմրիլ։

ալաճ (ալաճ, ա. յգ. ալաճ ի) 1. հազարներ. 2. հազարաւոր։

ալաֆրանգա (ալաֆրանգա, իտ.) 1. քաղաքակրթութեան, քաղաքացիութեան (ը. ե.) 2. նորաձևութիւն, 3. եւրոպական, արևմտեան. **ոճ – եւրոպական կերպարանք։**

Digitized by Google

ԱԼԱՅԻՋ (ալայիճ. Թ.) 1. ծաղրող. 2. ուշադրութիւն չընծայող, կարս որուիքին չտուող։

ԱԼԱՅԻՇ (ալայըշ, պ.) 1. շաղախում, տղայ, ապականութիւն. 2. շքեղութիւն, ցոյց, փառք։

ԱԼԱՅԼԻ (ալայլը, Թ.) 1. շքեղ. հանդիսութեամբ. 2. զբաղանքին մէջ հասնող սպաց, ոչ թէ պատերազմական վարժանքն ելնող։

ԱԼԲ (ալպ, չայթայերէն) 1. դիւցազն, քաջ. 2. (Ֆ.) Ալպեան. լեռնային լճեր։

ԱԼԲՈՐԱ (ալպօրա, իտ.) 1. առագաստակապերը պինդ քաշել վրայ հանել և կապել. 2. նաւերուն թիերը բարեւելու համար վեր հանել։

ԱԼԲՈՄ (ալպօմ, Ֆ.) 1. նկարազարդ. 2. ծանօթագրեր։

ԱԼԲՈՄԻՆ (ալպիւմին, Ֆ.) բնապատկեր.

ԱԼԲՈՄԻՆՈՒՐԻ (ալպիւմինիւրի. Ֆ.) ապատկերագրութիւն։

ԱԼԱՓԱՔ (ալփագա. իտ.) 1. ալբակայ, Հարաւային Ամերիկայի մէջ ապրող կէս մը այծի, կէս մը ուղտի նմանող չորքոտանի մը. 2. ալբակենք։

ԱԼՏ (ալթ. Թ.) 1. տակ. 2. եռանդ, եռին. 3. վերջ, վախճան. 4. ստորին, տակի. ԿԱՐ — ստորին յարկ, սաստրնայարկ. ՈՒԼԱ — տակ տակի. — ԱԼՏ ԱԼՏԻՆԱ ՀՈՂԱԼԵԼ, գետին զարնել. — ԱՍՏ — տակնուվրայ. ՏԱՍՏ — տակնուվրայ ընել. — ԱՍՏ ԱՍՏԱՅԻԼ, խառնիլ. ՏԱՍՏԱԼ տակնուվրայութիւն, շփոթութիւն, խառնակութիւն; ու — ՀՈՂԱԼ. ՀՈՂԱԼԵԼ. ասնել. անմիջապէս վերը.

ԱԼԱՄ (ալամ, յգ. ք՝ի, ա.) վիշտեր, ցաւեր, թախիծք. ՈՒ ՀԱՐԱԿՈՒԶԱՆ — աչխարհային վիշտեր ու ցաւեր։

ԱԼԱՄԱՆ (ալամանը), ԱԼԱՄԱՆԻԱ (ալամանիա). Տ. ՕԼԱ. ԼԱՆԱ։

ԱԼԱՄԱՆԱ (ալամանա, յ.) 1. փայտի նաւակ. 2. ձկնորսի մեծ նաւակ. 3. մեծ առագաստ։

ԱԼԱՆ (ալան, Թ.) 1. բացատ, անտառի ցանցառուտ, անտառի մէջ բացօթեայ տեղ. 2. խառնակ, աղմկալից. 3. առնող։

ԱԼԱՕ (ալավ. յՀ, ոյ. սխալ են. պ.) բոց։

ԱԼԱՕԱՂՄԱՂ (ալավլամագ. Թ.) բոցավառիլ, բորբոքիլ։

ԱԼԱՕԻՐԱ (ալավիրա, Թ.) 1. խառնակութիւն, տակնուվրայութիւն. 2. ձեռք է ձեռք նետել։

ԱԼԱՅ (ալայ, Թ.) 1. խումբեր, բազմութիւն. 2. (զին.) գունդ, զօրագունդ. 3. թափօր. 4. հանդէս. ՎԱՅ ՈՒՂՂԱՅ — մեծ հանդիսութեամբ. — ՅԻՄԻ գունդի մը հաշուակալը որ հսկայապետէն առօրեայ ե. կը — ոստիկան զինուորներուն գնդապետը. — ՀՐԱՇԱԿ գունդի մը գրութիւնը. — ՅԻՐ գնդապետ. — — գունդապետ, խումբապետ ՍՊԱՅԻ — պաշտօնական զգեստ. ՒՂ — ծաղրել. — ՍԻՆՃԱՆ — տոնական օրերու շքեղ նուագները զարդարելու համար գործածուող դղնգդղն գրօշակ։ ՅԱՂԼԱՄԱ — ձգրտոց — ՀԱՆԴԷՍ խափօր կազմել. — ՁՈՐՈՎ ԵՐԱԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲ զբաղիլ. — ՁՈՐՈՎ ՄԷԿՈՒՆ ԽՄԱԾԸ մտիկ ընելու պէս ընել և ուրիշ բանի վրայ խորհիլ, ալյո — ամէնքն ի միասին, խմբովին։

آلتنجي (alpnjiğ, թ.) վեցերորդ. ս – վեցերորդը.

آلتون (alpuն, alpղն. թ.) 1. ոսկի (ղ). 2. ոսկի (դրամ). լիրա. 3. ոսկի, ոսկեղէն, ոսկեայ. 4. Հարբուտութիւն. 5. շատ լաւ, շատ յաջող, շատ կարգին. ասկի – շատ Հարուստ. ծոպ – (բուս.) յամպարուկ. գոյ – շատ գեղեցիկ տղայ. ցոյ – եղնաձեղուս. պաղպաղանգի – ոսկեխնդրիլ.

آلتونجي (alpuնիğ, թ.) ոսկեգործ. ոսկերիչ.

آلتونلامق (alpuնլամագ, alpղնլամագ, ս.) ոսկեզօծել.

آلتونلو (alpuնլու, կ՚ալտունլը, թ.) ոսկեայ, ոսկեզօծ.

آلتي (alpը, թ.) վեց. ր ոս – վեց վեցերորդ. ացի – վեց օրայ. ացի – վեց օրայ ընել. ս ցոյ. 1. վեցանկիւնի. 2. վեցանկիւն. չալտի – վեցՀարուածեան. պարմ – 1. վեց մատ ունեցող, վեցմատան. 2. խաշոր թիւնոս (ձուկ).

آلتيشر (alpըշար, թ.) վեց վեց, վեցական.

آلتيلق (alpըլղ, թ.) վեցնոց, վեց ղրուշնոց, վեց կանգունանոց.

آلجه (alճա, թ.) 1. կալմըրակ. 2. աշխէտ ձի.

آلچاجق (alչաղղ, թ.) ցածկեկ.

آلچارق (alչարագ, թ.) աւելի ցած, նուաղ ցած.

آلچاق (alչագ, ձիչ թ.) 1. ցած, վար, խոնարհ. 2. կարճ, կարճահասակ. 3. վատ, վատթար. 4. ագահ, կծծի. 5. անարդ, նուաստ, վատգին, վատաթիրտ, փոքրոգի. ایلی – կոկորդ

طرف – տակը, շարունակութիւնը. ده – գլուխ 1. յաղթուիլ. 2. տակը մնալ. չփոխարինել. یتوا ل – վերին վարով. վերնայարկով և առաջնայարկով. آیاق ی – ոտքի տալ, ճամբու վրայ, անցած դարձ. آلچ آلتنه آیاق. 1. ոտքի տակ առնել, շատ ծեծել. 2. ստրկին տեսանել. ندن آلتنه ال قو տնի, ծածուկ. ی – ال մեկումը ձեռքին տակ գտնուող մարդիկ, հետևորդ. ی – ق ծաղր. կնկանդ – ق ծաղրել. ی – ڭچ կլափ. حصر ، ی – مندن ا ی – բարձի թողի ընել. صو ندن – صان կեցցոյ յարգին տակէն ջուրը քաշեցնել. գտպտնի վերպուլ խաբեութիւն ընել. ی – ر 1. գետնին տակը, գետնայարկ, գետնափոր. 2. մահ. ی – بق հին ատեն ժողովատեղի. ی – وغه նախաճաշ. ده – տակը ده – ال առձեռն.

آلت (alէp, ա. յգ. آلا) 1. գործի, գործիք. 2. գործարան (մարմնի). ياسلى – ، ادمغه – առնանդամ. مكنه – (alէpի բէէլլիւմ) խօսելու գործիք, լեզու. 3. միջոց, միջնորդ, պատճառ.

آلتسز (alթսըզ, թ.) անյատակ.

آلتمش (alթմըշ, թ.) վաթսուն. ر – վաթսունական. ل – 1. վաթսուններոց. վաթսուն տարեկան. 2. վաթսուններոց. 60 փարայի ղրուշ արժող.

آلتمشلامق (alթմըշլամագ, թ.) վաթսուններոց 60 տարեկան ըլ.

آلتمشنجي (alթմըշնճը, թ.) վաթսուներորդ. ی – 60երորդը.

آلتونجق (alթունճղ, թ.) 1. փոքր ոսկի դրամ, 2. ոսկեծաղիկ.

Digitized by Google

նարկ, խոնարհամիտ. طبیعت – ժլատ, ագահամիտ, ուիշտ. کشرکن دن – խոնարհամիտ ըլլալ, խոնարհութիւն ընել

آلچاقه (ալչագնա, թ.) 1. S. آلچاق 2. ասե – (ալչագնասրճան). նետաձողէն, նետաձողեմբ ։

آلچاقلامق (ալչագլաթմագ, թ.) 1. ցածցնել, իջեցնել. 2. վար իջեցնել, զեղչել ։

آلچاقلامق (ալչագլամագ, թ.) 1. ուրհամարհել, անարգել, վար իջնել. 3. շողոմել, քծնել ։

آلچاقلانمق (ալչագլանմագ, թ.) 1.S. آلچاقلامق 2. ստորնանալ ։

آلچاقلق (ալչագլրգ, թ.) 1. ցածութիւն, 2. կաքաւութիւն 3. անարգութիւն, գձձութիւն, ստորնութիւն. 4. կծծութիւն, ագահութիւն, ժլատութիւն. 5. վատոդիութիւն. փոքրոգիութիւն. վատասրտութիւն.

آلچالمق (ալչալմագ, թ.) 1. ծռել, կքել. 2. նուաստանալ ։

آلچی (ալչը, թ.) գաճ. ցեխ – գաճաճաբար. ل – գաճճատ ։

آلچیلامق (ալչըլամագ, թ.) գաճոլ ծեփել.գաճել,գաճածեփել

آلدامجه (ալտաթմաճա, թ.) խաբեբաբեն, պատրանքը ։

آلدامق (ալտաթմագ, թ.) 1. խաբել, պատրել. 2.ննջգել, ննջգաձոբ չվճարել. 3. տալ, սուտ խօսիլ. 4. խոստումըչկատարել,խոստմնագրուժըլլ.

آلدان (ալտատն, թ.) 1. խաբող, պատրող. 2. ստախօս – ցած վաշտանցուկ և անկենկալ անձրև ։

آلدانجی (ալտաթրը, թ.) 1. խաբեբայ, պատրիչ. 2.ստախօս։

آلدانچ (ալտանճ, թ.) դիւրախաբ, դիւրահաւատ ։

آلدانغج (ալտանկրճ, թ.) խաբէութեն,խաբեբայութեն., խազ։

آلدانمق (ալտանմագ, թ.) 1. խաբուիլ. 2. խաբուիլ, սխալ գաղափարի երթալ. 3. սուտին հաւատ ընծայել՝ հաւատալ. 4. անվստահելի մեկուն վստահիլ ։

آلدانمه (ալտանմա, آلدیش ալտայըշ, թ.) խաբուիլը, խաբէութեն. ։

آلدایجی (ալտայըրը,) S.آلدانجی։

آلدیرمق (ալտըրմագ, آلدرمق թ.) 1. առնել տալ, ընդունել տալ 2. սրիչի մը միջոցաւ առնել. 3. գբնել տալ. 4. սղմեցնել, առնել տալ. 5. կարևորութիւն տալ, անտարբեր չմնալ. 6. խենդեցնել. قاوله آلدرمامق ,) չխմանալու՝ չհակենալու՝ չտեսնելու զարնել, կարևորութիւն չտալ, անտարբեր մնալ. – قیل ننون յրոնոզ հպարտութեամբ դիմագրել ։

آلسته (ալէսթա, آلتا իտ.) պատրաստ, կազմ և պատրաստ. – مندافنا կազմ և պատրաստ եմ, Տէր իմ, Ձեր հրամանին կ'սպասեմ ։

آلش (ալրը, թ.) 1. առուտ,գործ – առուտուր, առևտուր, տուրևառ. 2. տեղի մը տեսարանը ։

آلشدیرمق (ալրըշտրմագ, آلشدرمق թ.) 1. սորվեցնել, ընտանեցնել, ընտելացնել. 2. վարժեցնել, սորվեցնել, սովրեցնել. 3. վարժեցնել. 4. ջուրը գաղջ ընել. 5. կբրակը արծարծել ։

Digitized by Google

آلشقان (alşqan, թ.) ընտել, ընտելացած, վարժուած, վարժ

آلشلمق (alşlmq, թ.) ընտելանալ, վարժուիլ, սովորիլ:

آلشمق (alşmaq, թ.) 1. ընտելանալ, վարժուիլ, սովորիլ. 3. ընտանանալ, ընտանի ըլլալ:

آلشيق (alşyq, թ.) 1. ընտելացած, ընտանի. 2. վարժուած:

آلشيقلق (alşyqlq, թ.) 1. ընտելութիւն, ընտանութիւն. 2. վարժութիւն, սովորութիւն:

آلۃ (alih, պ. յգ. անկնական) 1. խելացնորեալ, ապշեալ, 2. սիրահարած. 3. բոզ, պոռնիկ:

آلق (alq, թ.) Տես ալէ:

آلقش (alqş, آلقيش թ.) ծափահարութիւն, գրուատիք:

آلقشلامق (alqşlamaq, آلقيشلامق) ծափահարել. գրուատել:

آلقشلامه (alqşlama, آلقيشلامه թ.) ծափահարութ. գրուատիք

آلقشلامق (alqşlamaq, թ.) ծափահարուիլ. գնահատուիլ

آلقول (alqol, փրս, ա. կօշ) ալքոլ, գինոլ:

آلقولا (alqola, փ.) ընալքոլ:

آلقوليك (alqolyk, փ.) ալքոլամոլ:

آلكون (alkun, ինկլ. آلكيون) անդոյր, ծարիր:

آلماناق (almanaq, փ.) տարեցոյց:

آلاق (allaq, թ.) 1. խաբեբայ, խարդախ 2. խօսքին վրայ, անհաստատ, յաղթողդ, յեղյեղուկ. آلاق بولاق - մալլաղ - խառնիխուռն, խառնակ

آللق (allq, թ.) 1. շինակապոյտ, ծիրանագոյն. 2. Տ. آلكون:

آلمان (almان, ալէման փ.) Գերմանիա - جه - գերմաներէն:

آلمانلق (almانlq, թ.) Գերմանացիութիւն:

آلمانيا (almانya, ալէմանիա. թ.) Գերմանիա:

آلم (alm, թ.) 1. առում. 2. գնում. 3. հաստոցութիւն (գնդակի) 4. տեսողութիւն. زاغر ى - հեռատես. - ماتم առուծախ. 5. ընդունակութիւն, հասկացողութիւն. ضعف ى - ընդունակ, հասկացողութիւնը տեղը. ل - ընդունակ, հասկացող, մտառու:

آلم قالم (alem qalem, թ.) բոլոր կարելի միջոցները ի գործ դնել. ا - բոլոր կարելի միջոցները ի գործ դնել:

آلمق (almaq, թ.) 1. առնել. 2. ընդունիլ, ստանալ. 3. առնել տանիլ. 4. տիրել (քաղաքի մը) գրաւել. 5. գնել. 6. իրեն քաշել (թի) 7. առնել, պարուրնակել, բռնանդակել (աման). 8. հակնալ (դաս ևայլն) 9. առնել, ընդունիլ. 10. վաստկիլ, շահիլ (չամբաս): 11. առնել (հիւանդութիւն), վաստկիլ. - دشمن ا. բռնել, կրակ առնել. 2. բորբոքիլ, չափազանց բարկանալ. - يدن اورو - ձեռքէն պատել, չրջապատել. - كنارى اورمنك առնել, հետևիլ. - هنبوز - ուստա 1. առանձնանալ, վրան առնել. յանձն առնել. 2. վրան առնել (յանցանք և.ն.) - بورزوى اورو վրան առնել (խօսքը և այլն). - اوكرى առաջքը առնել - اوچلى 1. չա-

Digitized by Google

آلنلی (alnlı, թ.) 1. լայնաճակատ, ճակատը բաց. 2. անամօթ։

آلنمق (alnmaḳ, թ.) 1. առնուիլ. 2. առնուել (խօսքէ), զգածուիլ։

آلو (alev, ալէվ, էն. թ. ալ «խալ է ազատ. ալէճ.) 1. բոց. 2. նիզակի ծայրի փոքր դրօշակ. մեամ՝ բարբառիլ, աստիճ բարկանալ, կրակ կտրիլ, ելնել — բոց առնել, բռնկիլ. — جمرق چիգարմաք բոց հանել։

آلود (alud, պ.) 1. շաղախեալ, թաթաւեալ, թաթաւ. 2. պիղծ. պղծեալ. — خون արիւնաթաթաւ. خاک — քնաթաթաւ, քնաւոտ. — تصرف թաթաւուտ. — مفسده խառնակիչ. — غم (կամմ alud) վշտահար. — دامان ; دامن մեղաւոր։

آلودکی (aludeḳi, պ.) 1. շաղախում, 2. պղծութիւն։

آلوده (aludé, պ.) 1. շաղախեալ, թաթաւեալ, թաթաւ. 2. պիղծ, պղծեալ. خون՝ — արեան մէջ թաթաւեալ, արիւնաթաթաւ. خاک՝ — հողին մէջ շաղախեալ. دامن ، دامان — S. آلود دامن. دامی՝ — մեղաւորաբար.

آلودلنديرمك (alevlendirmek, թ.) բոցավառել, բռնկցնել.

آلولنمك (alevlenmek, թ.) 1. բոցավառիլ, բռնկիլ. 2. աստղանալ. 3. բարկանալ, բորբոքիլ։

آلهجق (alaṅaḳ, թ.) առնելիք, պահանջ. — لی պահանջատէր, առնելիքաւոր։

آلهه (alihé, յգ. ալ իլահ) չաստուածներ, դիք։

آلومينيوم (alyuminyum, ֆ.) բնապղեղ.

Digitized by Google

ԱՄԱՆ (աման, թ.) ո՛չ. թվի – 1. ո՛չ, Աստուած իմ. 2. ո՛չ, ողորմէ՛ 3. ո՛չ, կ'աղաչեմ; գթութիւն. 4. վա՛յ. 5. դո՛ղ, ու-շադրութիւն. Ասո՛ւ (ամանցն, S. ման) զօր. զման – խաղալիքեամբ, խաղամբերութեամբ. Ըզ-ամանն առաւ բլ.

ԱՄԷ (ամէն, պ.) 1. գայ. գալուստ, ժամանում. ս. – (ամէն ըիւս) – աշխ (ամէն ու ըիւս) ճերմ – (ամէն ու ըէթ) երթևեկ, երթևեկութիւն:

ԱՄԷՋԻ (ամէնցի, թ.) Քարտուղար գործոց կայսերական պալատան եղեռնագործութեանց տնօրէնէ:

ԱՄԷՋԻԼԻՔ (ամէնցիլիք, թ.) բ. Դռան կայսեր. Պալատան եղեռնագործութեանց Տնօրէնութիւն:

ԱՄԷՍ (ամէն, պ.) 1. Տ. զամէ 2. գալուստ, գայ. ժամանում. – խոշ բարի գալուստ. ըլ – խոշ բան բարի գալուստ մտլլել. ա լալ բարի գալուստ մտլլել:

ԱՄԷՍԻԵ (ամէսիյէ. տե. գործ.) Ներածութեան մուքս տուրք:

ԱՄԷՏ (ամէտ, պ.) եկած, ժամանած:

ԱՄԻՐ (ամիր. ա. յ. էն. ՀԳ. ւյ. իգ. ամի) 1. հրամայող, հրամանատար. 2. պետ, գլխաւոր պաշտօնեայ:

ԱՄԻՐԱՆԷ (ամիրանէ, պ.) 1. հրամայական, իշխանական. – յոյր իշխանական դիւք. 2. իշխանապատ, տիրաբար, հրամայական:

ԱՄԻՐԶԻՔ (ամիրզիք, պ.) Ներողութիւն, ներողութեան. քաւութեան. Աստուած. ը – Ներողութիւն:

ԱՄԻՐԶԻՔԱՐ (ամիրզիքեար, պ.) Ներող, ողորմութիւն չնորհող, քաւիչ Աստուած. ը – Ներողութիւն:

ԱՄԻՐԶԻՔԵԱՏ (ամիրզիքեաթ, պ.) Ներող, քաւող, քաւիչ:

ԱՄԱՆ (ալրց, թ. 1. վայրենի աղաւոր. 2 վէգի մէջ շահող:

ԱԼԻՉ (ալրճ, թ.) 1. աւազող, 2. գող. ծախող աւազող. յայ ճախարդ. – ցոգ գիշահաւ:

ԱԼԻՔ (ալրգ, թ.) ապուշ, տխմար:

ԱԼԻՔԼԱՇՄԱԳ (ալրգլաշմագ. թ.) ապուշնալ. տխմարնալ:

ԱԼԻՔԼՔ (ալրգլրգ. թ.) ապուշութիւն տխմարութիւն:

ԱԼԻՔՈՄԱԳ (ալրգօմագ, թ.) 1. վարդնե. 2. պահել:

ԱԼՆՂԱՆ (ալրնկան, թ.) աւնուող:

ԱԼԻՎԻՐՄԷ (ալրվէրմէէ, թ.) 1. չուտով փութով աւնել. 2. չուտով փութով գնել:

ԱԼՈՒԱ (ալիվա, ջ է) ալէվա, – աւոյ ալէվա խոտալ:

ԱԼՈ (ալի, տ. իգ. ալի) գործածական. ալի օրդ գործածական ու սուններ. ալիս ալի գործածական և բարեր գրքեր:

ԱՄԱՉ (ամաճ, պ.) 1. նշանակ 2. նշանախտակ, թիւրախ, թիւրախ:

ԱՄԱՉԱԿԵԱՆ (ամաճկեան. ՀՃ ամանկէճ պ.) նշանակ, նշանաւոր:

ԱՄԱԴԿԻ (ամատկի, պ.) պատրաստանութիւն:

ԱՄԱԴԱ (ամատ. պ.) պատրաստ, կազմ, կազմ և պատրաստ:

ԱՄԱՍ (ամաս, պ.) սահեցք, սլաքոյց:

ԱՄԱԼ (ամալ, տ. յգ. ամալ ի) S. ամալ – նոյն իրձերուն արժանաւոր. – մարդոց փափաքներք. – ամալ ձգձերուն իրականացումը:

Digitized by Google

آمرزیده (ամիւրզիտէ, պ.) Ներեալ, քաւեալ։

آمریقا (ամէրիգա , Թ.) Ամերիկա, ممالك مجتمعهٔ — Միացեալ Նահանգներ . دول متحدهٔ — Ամերիկայի միացեալ տէրութիւնները։

آمریقان (ամէրիգան, Թ.) Ամերիկեան. خان — Ամերիկեան խան. — بز ամերիկեան կտաւ։

آمریقالی (ամէրիգալը, Թ) Ամերիկացի։

آمناً (ամինէն, امن էն) ապահովիլ, ապահովիլ կերպով. — وسالما — ողջամբ, ողջ առողջ, անվտանգ։

آمنا (ամէննա, ایمان էն) 1. Հաւատացինք, կ'ընդունինք. 2. անոր ընդդէմ չկայ, ընդունելի է։

آموره (ամուրա, իտ.) փոքրիկ առաւ. գաստներուն բացումը։

آموز (ամուզ, պ.) 1. սորվէ', սորվէ'. 2. սորվող, սովրող. 3. սորվեցնող, սովրեցնող, ուսուցանող. حکمت — իմաստութիւն ուսանող. — ادب (էտէպ —) կրթիչ, դաստիարակ։

آمونیاق (ամօնեագ, Փ.) անուշակ. — مایع անուշակ (հեղուկ)։

آمونیاقی (ամօնեագի, Փ.) անուշակային

آمیرال (ամիրալ. Փր. امیرال էմիրալ. Ալն.) ծովակալ. لق — ծովակալութիւն։

آمیز (ամիյզ. պ.) 1. խառնէ'. 2. խառնող, խառնուած, խառն. حکمت — (հիքմէթ —) իմաստալից. — شکر (շիքեր —) շաքարախառն. — ستم (սիթէմ —) սպառնալից.

آمیزش (ամիյզիշ, պ.) 1. խառնակութիւն. 2. համաձայնութիւն, յարաբերութիւն, կենակցութիւն. — حسن (հիւսնի —) բարւոք կենակցութիւն, լաւ յարաբերութիւն։

آمین (ամին, ա.) ամէն. — . من بو شیه — دیهم ես այս բանին չեմ կրնար հաւանիլ. այո՛ չեմ կրնար ըսել. — خوان 1. ամէն ըսող. 2. բան մը ամբողջութեամբ ընդունող. خوان او — 1. ամէն ըսել. 2. բան մը ամբողջութեամբ ընդունիլ.

آن (ան, ա. յգ. آوان) 1. ժամանակ ժամ. 2. վայրկեան, պահ. واحده — (անը վահիտէ) بر — ده ، او — ده . غیر منقسمه — (անը կայրը մունգասիմէ) մէկ վայրկեանի մէջ. — هر — وزمان، ամէն ատեն, ամէն ժամանակ. — با — (ան պէան) آناً فآناً (անէն ֆէանէն) երթալով, աստիճանաբար, անցած ժամանակաց, ժամանակ անցնելով. بو آنه دك، بو آنه دکین، بو — ه کلنجه، بو — ه قدر մինչև ցարդ, մինչև ցայժմ, ցարդ. الآن آنیده անմիջապէս, առժամայն. (էլան) ցարդ, դեռ։

آن (ան, պ.) գրաւիչ գեղեցկութիւն։

آنا (անա, Թ. ժող. آنه անէ.) 1. մայր. 2. գլխաւոր, մեծ. دفتر — մայր տումար. — مریم Մարիամ Աստուածածին. دیرك — մայր սիւն. لاغم ، لغم — գլխաւոր ական. — اوکی (խուվէյի, էօյի —). մօրու. — بابا Հայր մայր, ծնողք. بابا — بابا اولادی — بابا کوفی. մի բերելի. — مեծ չափռթութիւն, մեծ խառնակութիւն. دن طوغه — մօրէ մերկ. — سود առնուտ. — قاین զոքանչ, կեսուր, սկեսուր. — حمام سی — բաղնիքի լուացարարուհի. باش — պետ մայր աբբայուհի, — سی دکز — յուշկապարիկ.

Digitized by Google

آناج (անաճ, թ.) 1. ծերացած, մեծ. ցած (հաւ, եղն.) 2. մեծ, խոշոր, վիթխարի (կենդանի). 3. խոշոր, վարպետ (մարդ):

آناجق (անաճգ, թ.) մայրիկ. ՏԵ آناجغ մայրիկս:

آناجلامق (անաճլամագ, թ.) 1. խոշորանալ, վիթխարի ըլլալ. 2. խորագետ րլ., վարպետ գտնուիլ:

آناجلق (անաճլգ, թ.) 1. խոշորութիւն. 2. խորագիտութիւն:

آناختار (անախթար, ՏԵ آغتار թ.) բառնալի. գործ ունենալ — 1. բանալի յարմարցնել. 2. խորհրդաւորութիւն մը ստեղծել. — յոյն ոնոյ չափազանց խարդախ, նշանաւոր խորդախ:

آناصون (անասօն) Տես آنيسون:

آناطولی (անատօլը, թ.) Փոքր Ասիա. — փոքր ասիացի:

آنافور (անափօր, յ.) յորձանք, պտոյտք (ջուրի). օր. ունի — ունի:

آنالق (անալղգ, թ.) 1. մայրութիւն. 2. մօրու (հմմ. ատին آخرت):

آناناس (անանաս, թ.) անանաս, արքայախնձոր:

آنبار (անպար, թ. انبار էն) 1. մառան, բարձունց, համբարձանոց, շտեմարան. 2. նաւու յարկ. — կի — ակի երկյարկ նաւ. — ոփ — հնամբարձան. ի —ր ամբարել. — ցք 1. փոքրկիկ խանութ. 2. շտեմարան գիտուելոց. բազմահմուտ մարդ:

آنبقا (անբիգա. լատ.) 1. հնութիւն. 2. աքանչելի, շատ հազուագիւտ. 3. զարմանալի. ադմ ր — :

آنتيمون (անթիմօն, ֆ.) անթիմոանէն:

آنجق (անճգ, թ.) 1. միայն, միմիայն. 2 հազիւ, հազիւ հազ. 3. բայց, այլ, ապակայն. 4. այնչափ, այնպէս:

آنجه (անճա, հին բառ.) անոր պէս այնչափ. այնպէս:

آنجيلين (անճիլէյհի, անճըլըն. թ.) այնպէս, այնգաւնակ.

آند (անս, թ.) երդումն. կուչի — երդնուլ. կուչ — երդմնցնել. երդմնեցնել. երդումբընդնել. զոյց — դրժել, երդումը չկատարել. 2. ուխտ (հմմ. նաժ):

آندلاشمق (անսլաշմագ, թ.) փոխադարձաբար երդնուլ:

آندلی (անսլը, թ.) երդուեալ:

آندرمق (անսրմագ. թ.) յիշեցընել. միտ բերել:

آندز (անսդզ, թ.) 1. կզմուխ. 2. քաղաքէ դուրս. մացառուտ տեղ. 3. հանրատուներու կեդրոն:

آنسز (անսրգ, թ.) 1. առանց անոր: 2. Տ. آنسز آكسز، آپ آكسز:

آنغاريه (անկարեա, յ.) 1. ձրի կամ քունի աշխատութիւն (կառավարութեան կողմէ) 2. յակամայ, չուզելով. առանց կարևորութիւն տալու կոյր կորոյս ըլլալ — ايشلمك — չուզելով գործ տեսնել. կնկան — չուզելով մարդ ընել:

آنغيت (անկրթ, թ.) փորփոր. ս — փորփարիլ, տրհատագոյն:

آنف (անիֆ, ա. انف էն) յառաջքը թաց, նախընթաց, անմիջապէս առաջ. البيان — (—իւլ պէյան) նկար — (—իւզգիֆր) վերոյիշեալ, վերագոյն յիշ-

Digitized by Google

آواز (ավազ, ազի պ.) 1. ձայն, 2. համբաւ, հռչակ. ցաւից — — խարխափձայն պոռալ. ցաւից աղջիկ ի — ընկաւ ձայնովը պոռալ, ուժգին պոռալ։

آوان (ավան, յգ. անի ի) S. անի։ շնաբ — պատանեկութեան չրջան։

آوانلق (ավանագ, հայ. թ.) գիւղացիութիւն, գիւղացիական, աշխատանք. տխմար, տգետ. քաղ- գիւղացիութիւն, գիւղացիական, աշխատանութիւն, տխմարութիւն։

آوتدیرمق (ավուրցրմագ, ավրրցրմագ, թ.) 1. զբօսցնելով խաղցնելով խաբել. 2. խաղցնել, զբօսցընել. հանդարտեցնել (մանուկը)։

آوتمق (ավուրմագ, ավրրմագ թ) 1. զբօսցնելով խաղցնելով խաբել 2. մանուկը խաղցնելով հանդարտեցնել։

آوج (ավուճ, շաւղ թ.) 1. ափ, ագռա. 2. բռնա. — ի ափ մը, քիչ մը. — — առաստօրէն. آچق — ձեռք բռնել, մուրալ. آلق اچنه ك- ձեռքին մէջը առնել, տիրանալ, իշխանութեան տակ առնել, իրեն հպատակեցնել. — كشدك ափը քերուիլ, գաւշակել թէ տեղէ մը ստակ պիտի առնէ. اوجق یالاق գրկուիլ. بوق ده — ալա ձեռքը գրպանը չունի, աղքատ, ծոմ ըսիլ. صیغمه ه — ալա շատ անառակ ըլլալ, չշպռուիլ. صیغمه ه — ալա շատ անառակ։

آوجلامق (ավուճլամագ, ճլամ آوجلا) 1. ափով առնել. 2. առատ առնել. 3. մէջը առնել (հովը)։

آوجی (ավնը, թ.) 1. որսորդ. 2. լաւ որս բռնող կենդանի. — كدی լաւ մեկ բռնող կատու. خسر -

آوده (ավուտ, թ.) խոզոյն, անմիջապէս. (հմմ. حال درحال. همان)

آونسون (անիսօն, յ.) անիսոն։

آونیه (անիա, իտ.) խարտեաշ օղակ։

آو (ավ, թ.) 1. որս, երէ. 2. ծրագրութիւն. 3. աւար որս. آوارى — ժամն բան փնտռել. كتیه ه- որսի ելնել. اوله- երէի մը. كوپك-որսիշուն, քրտուկ

آوانلق (ավատանլըգ, թ.) գործիք, գործիքներ (հմմ. ادوات و آلات)

آواره (ավարէ, պ. տղաս. ավարա) 1. թափառականութիւն, թափառաշրջիկ. ժողովուրդ. 2. անգործ, պարապ, գաւառական. 3. զուրկ, եւս մեացած կոչ- թափառականն պատիւ. անգործ պարապ պատիւ. او — պարապ մնալ, եւս մնալ (գործէ)։

آوارەلك (ավարէլիֆ, թ. տղաս. ավարալըգ, ձայրկ آوارە ավարէկի պ.) 1. թափառականութիւն. թափառաշրջիկութիւն. 2. անգործութիւն, պարապութիւն, դատարկութիւն։

Digitized by Google

ԱՁ

ԱՁԱԳ (ավազակ, թ.) 1. ձոր. 2. ջրմուղ, ջրանցք (հմմ. ջրմուղ)

ԱՁԱԳ (ավազակ, թ.) որսի տեղ, եղբօրս, որսատեղի, որսավայր։

ԱՁԱՄ (ավամագ, թ.) 1. որսալ. 2. հակել (աչքով). դիտել. – կայծակ զոյգ արագ շարժիլ, շուտ վազել. – կնչ ճանճ որսալ, պարապ բաներով զբաղիլ, յամենայն ժամանակս բռնել. 2. խարել. պատրել (հմմ. ԱՂՄԱԼ)

ԱՁԱՆՄԱԳ (ավանմագ, թ.) որսացու իր – ձիւն խարուսիկ։

ԱՁԱՆՇ (ավանշը, թ.) պատրանք։

ԱՁԻ (ավիր, տղաս. ավու, ծած էն) բակ։

ԱՁՆԿ (ավէնիք, պ. տղաս. ՆԷՎԷՆԿ) կախուած առարկայ. տ. ԿԱԶԱՆ։

ԱՁՆՄԱԳ (ավրնմագ, թ.) խոտուիլ (տղայոց), անուսի./ուսում օրբուիլ, 2. յղի մնալ, յղանալ (հմմ. ԼՆ.)

ԱՁՈՎԱՔ (ավօգաթ, թ.) 1. փաստաբան. 2. խօսող, լեզուն բերնին մէջ դարձնող, փաստաբեր. ած – 1. փաստաբանութիւն. 2. լեզուանիութիւն, փաստաբերութիւն.

ԱՁՈՒԽԱԹ (ավխաթ, պ.) կախուած, կախեալ. յ – կախուիլ.

ԱՁՈՒՑ (ավխյզ, պ.) 1. կախ. 2. կախող. ձգող քաշող. – ած (տիկ–) սիրտ քաշող, յանկուցիչ, գրաւիչ։

ԱՁՈՒՑԷ (ավխյզէ, պ.) ջահ (բազմաթեւկան). ճրագ։

Ա (աւ, թ.) 1. ո՜հ. վա՜հ. 2. հառաչանք. 3. անէծք. ածել – 1– հառաչել, յոգոց հանել. 1 – անիծել,

ԱՂ

ԱՂԱՂ (ավազ, թ.) որսի տեղ, եղբօրս, որսատեղի, որսավայր։

ԱՂԱՄ (ավամագ, թ.) 1. որսալ. 2. հակել (աչքով). դիտել. – կայծակ զոյգ արագ շարժիլ, շուտ վազել. – կնչ ճանճ որսալ, պարապ բաներով զբաղիլ, յամենայն ժամանակս բռնել. 2. խարել. պատրել (հմմ. ԱՁԱՄ)

ԱՂԱՆՄԱԳ (ավանմագ, թ.) որսացու իր – ձիւն խարուսիկ։

ԱՂԱՆՇ (ավանշը, թ.) պատրանք։

ԱՂԻ (ավիր, տղաս. ավու, ծած էն) բակ։

ԱՂՆԿ (ավէնիք, պ. տղաս. ՆԷՎԷՆԿ) կախուած առարկայ. տ. ԿԱԶԱՆ։

ԱՂՆՄԱԳ (ավրնմագ, թ.) խոտուիլ (տղայոց), անուսի./ուսում օրբուիլ, 2. յղի մնալ, յղանալ (հմմ. ԱՁՆՄԱԳ)

ԱՂՈՎԱՔ (ավօգաթ, թ.) 1. փաստաբան. 2. խօսող, լեզուն բերնին մէջ դարձնող, փաստաբեր. ած – 1. փաստաբանութիւն. 2. լեզուանիութիւն, փաստաբերութիւն.

ԱՂՈՒԽԱԹ (ավխաթ, պ.) կախուած, կախեալ. յ – կախուիլ.

ԱՂՈՒՑ (ավխյզ, պ.) 1. կախ. 2. կախող. ձգող քաշող. – ած (տիկ–) սիրտ քաշող, յանկուցիչ, գրաւիչ։

ԱՂՈՒՑԷ (ավխյզէ, պ.) ջահ (բազմաթեւկան). ճրագ։

Ա (աւ, թ.) 1. ո՜հ. վա՜հ. 2. հառաչանք. 3. անէծք. ածել – 1– հառաչել, յոգոց հանել. 1 – անիծել,

ԱՄ

ԱՄ (ամ, թ.) 1. տարի. 2. տարեկան. 3. տարեդարձ. 4. տարիք. 5. տարեկան հարկ. 6. տարեկան ռոճիկ. 7. տարեկան պատարագ. 8. տարեկան հոգեհանգստեան. 9. տարեկան տօնախմբութիւն. 10. տարեկան ժողով. 11. տարեկան ուխտ. 12. տարեկան ուխտաւոր. 13. տարեկան ուխտատեղի. 14. տարեկան ուխտագնացութիւն. 15. տարեկան ուխտագնաց. 16. տարեկան ուխտատեղի. 17. տարեկան ուխտագնացութիւն. 18. տարեկան ուխտագնաց. 19. տարեկան ուխտատեղի. 20. տարեկան ուխտագնացութիւն. 21. տարեկան ուխտագնաց. 22. տարեկան ուխտատեղի. 23. տարեկան ուխտագնացութիւն. 24. տարեկան ուխտագնաց. 25. տարեկան ուխտատեղի. 26. տարեկան ուխտագնացութիւն. 27. տարեկան ուխտագնաց. 28. տարեկան ուխտատեղի. 29. տարեկան ուխտագնացութիւն. 30. տարեկան ուխտագնաց. 31. տարեկան ուխտատեղի. 32. տարեկան ուխտագնացութիւն. 33. տարեկան ուխտագնաց. 34. տարեկան ուխտատեղի. 35. տարեկան ուխտագնացութիւն. 36. տարեկան ուխտագնաց. 37. տարեկան ուխտատեղի. 38. տարեկան ուխտագնացութիւն. 39. տարեկան ուխտագնաց. 40. տարեկան ուխտատեղի. 41. տարեկան ուխտագնացութիւն. 42. տարեկան ուխտագնաց. 43. տարեկան ուխտատեղի. 44. տարեկան ուխտագնացութիւն. 45. տարեկան ուխտագնաց. 46. տարեկան ուխտատեղի. 47. տարեկան ուխտագնացութիւն. 48. տարեկան ուխտագնաց. 49. տարեկան ուխտատեղի. 50. տարեկան ուխտագնացութիւն. 51. տարեկան ուխտագնաց. 52. տարեկան ուխտատեղի. 53. տարեկան ուխտագնացութիւն. 54. տարեկան ուխտագնաց. 55. տարեկան ուխտատեղի. 56. տարեկան ուխտագնացութիւն. 57. տարեկան ուխտագնաց. 58. տարեկան ուխտատեղի. 59. տարեկան ուխտագնացութիւն. 60. տարեկան ուխտագնաց. 61. տարեկան ուխտատեղի. 62. տարեկան ուխտագնացութիւն. 63. տարեկան ուխտագնաց. 64. տարեկան ուխտատեղի. 65. տարեկան ուխտագնացութիւն. 66. տարեկան ուխտագնաց. 67. տարեկան ուխտատեղի. 68. տարեկան ուխտագնացութիւն. 69. տարեկան ուխտագնաց. 70. տարեկան ուխտատեղի. 71. տարեկան ուխտագնացութիւն. 72. տարեկան ուխտագնաց. 73. տարեկան ուխտատեղի. 74. տարեկան ուխտագնացութիւն. 75. տարեկան ուխտագնաց. 76. տարեկան ուխտատեղի. 77. տարեկան ուխտագնացութիւն. 78. տարեկան ուխտագնաց. 79. տարեկան ուխտատեղի. 80. տարեկան ուխտագնացութիւն. 81. տարեկան ուխտագնաց. 82. տարեկան ուխտատեղի. 83. տարեկան ուխտագնացութիւն. 84. տարեկան ուխտագնաց. 85. տարեկան ուխտատեղի. 86. տարեկան ուխտագնացութիւն. 87. տարեկան ուխտագնաց. 88. տարեկան ուխտատեղի. 89. տարեկան ուխտագնացութիւն. 90. տարեկան ուխտագնաց. 91. տարեկան ուխտատեղի. 92. տարեկան ուխտագնացութիւն. 93. տարեկան ուխտագնաց. 94. տարեկան ուխտատեղի. 95. տարեկան ուխտագնացութիւն. 96. տարեկան ուխտագնաց. 97. տարեկան ուխտատեղի. 98. տարեկան ուխտագնացութիւն. 99. տարեկան ուխտագնաց. 100. տարեկան ուխտատեղի.

Digitized by Google

ահնկսիզ (ահէնկսիզ, պ.) անեծք, նզովք։

ահնկլի (ահէնկլի, թ.) դաշնակահար, դաշնակահարուհի։

ահնին (ահէնին, պ.) 1. երկաթեայ, երկաթիզեն. — պահ երկաթեայ դաշտ. 2. շատ հաստատուն՝ առկուն։

ահո (ահու, պ. յգ. ոյ ահոյ) 1. եղջերու, վիթ. 2. գեղեցիկ, սիրուն, յանկուցիչ, գրաւիչ. ընկաւ ահուն ի (—ի) հայր էքէրեն) չափազանց գեղեցիկ՝ յանկուցիչ գրաւիչ աչք. աչք — (— պէչէ) եղջերուի ձագ, վիթի. ցեղ — (— տուխ) ոլորայեղջիւր, հաղարջ (տես. ընկ. չիլեկ չագիր)

ահխտե (ահիխթէ, պ.) քաշուած, հանուսած օր. —ֆամիլիկ սուր

այ (այ, թ.) 1. լուսին. 2. ամիս. — ագիսկի բակ լուսնի, լուսնարակ. — ինչինկ «ինդնկիս այդինկի լոյս. օդ — ըդդի լիալուսին. (դմ.) աշխ — 1. ամսագլուխ, 2. ամսական (կանանց) դաշտան (ըսիս) — (ըսիս) ամսական գեղեցիկ մարդ. ցեղ — սատղաձագործի ուրագ. օդ — փիչերը լայօրեայ՝ գործը պատկիլ. — տոզմ — լուսինը խաւարիլ. ամսագլուխ — խաւարումն լուսնի. տոզման — մահիկ. — ձագ — լուսինը մեծ (ամսագլուխ մարդը մտնելու մօտ). պատ — կիսալուսնի ձև ատրոց. ցամսա — լուսնատեսար ըլլալ. յասար — լուսնատեսար։

այ (այ, թ.) 1. ո՛հ, ա՛. 2. վա՛շ, եղո՛ւկ. 3. ո՛վ, ո՛։

ահնկսիզ (ահէնկսիզ, պ.) անեծք, նզովք։

ահնկլի (ահէնկլի, թ.) դաշնակահար, դաշնակահարուհի։

ահնին (ահէնին, պ.) 1. երկաթեայ, երկաթիզեն. — պահ երկաթեայ դաշտ. 2. շատ հաստատուն՝ առկուն։

ահո (ահու, պ. յգ. ոյ ահոյ) 1. եղջերու, վիթ. 2. գեղեցիկ, սիրուն, յանկուցիչ, գրաւիչ. ընկաւ ահուն ի (—ի) հայր էքէրեն) չափազանց գեղեցիկ՝ յանկուցիչ գրաւիչ աչք. աչք — (— պէչէ) եղջերուի ձագ, վիթի. ցեղ — (— տուխ) ոլորայեղջիւր, հաղարջ (տես. ընկ. չիլեկ չագիր)

ահխտե (ահիխթէ, պ.) քաշուած, հանուսած օր. —ֆամիլիկ սուր

այ (այ, թ.) 1. լուսին. 2. ամիս. — ագիսկի բակ լուսնի, լուսնարակ. — ինչինկ «ինդնկիս այդինկի լոյս. օդ — ըդդի լիալուսին. (դմ.) աշխ — 1. ամսագլուխ, 2. ամսական (կանանց) դաշտան (ըսիս) — (ըսիս) ամսական գեղեցիկ մարդ. ցեղ — սատղաձագործի ուրագ. օդ — փիչերը լայօրեայ՝ գործը պատկիլ. — տոզմ — լուսինը խաւարիլ. ամսագլուխ — խաւարումն լուսնի. տոզման — մահիկ. — ձագ — լուսինը մեծ (ամսագլուխ մարդը մտնելու մօտ). պատ — կիսալուսնի ձև ատրոց. ցամսա — լուսնատեսար ըլլալ. յասար — լուսնատեսար։

ահան (ահան, թ.) 1. իրա՛ւ, շիտակ է. 2. ահա, ահաւասիկ։

ահար (ահար, պ.) տեսակ մը ապիտակ փայլի ոսկեայ և հակիրճէ շինած, ղոր թաւրք գեղագիրք կը քանեն իրենց գործածած թուղթին վրայ։

ահսկի (ահէսքէկի, պ.) 1. յամրութիւն. 2. մեղմութիւն։

ահրմն (ահրէմէն, պ.) ահեղութեան, սաստանայ։

ահսե (ահէսքէ, պ.) 1. յամր. յամրշիկ. ծանր. 2. մեղմ, ցած, մեղմիկ. 3. յամրաբար, ծանր ծանր. սակաւ, մեղմիւ, մեղմիկ. — ծանր ծանր, տակաւ առ տակաւ. յամրաբար

ահն (ահէն, պ.) 1. երկաթ. 2. կարծրասիրտ, անդութ. ոչ — (ահէն նաև) համբերող, համբերատար։ ս-ախ — (ահէնխա, — այ) խստասիրտ (ձի)

ահնդա (ահէնտիլ, դնոյնահ ահէնիլնտիլ, պ.) 1. երկաթասիրտ, կարծրասիրտ. անդութ. 2. դիւցազն, հերոս։

ահնրիա (ահէնրիւպա, թնկտահ ահէնիրէ, պ.) մագնիս. (տես. մագնիսաթիւն)

ահնրէկ (ահէնրէկ, կրնոյնահ ահէնիլնրէկ պ.) տակուն դիմացկուն [ձի]

ահնկ (ահէնկ, պ.) 1. ներքաշնուածութիւն 2. երեսքաշութիւն. 3. յամրաբարմ. 4. վատրճութիւն. 5 մտադրութիւն. յահ — (—ի սէքէր) պատերազմի մտադրութիւն. — զատրճանակ. ճնշելի ընել. վատրճանակ. ցնցիլ ի — նուագարանը յամրցարել։

ահնկր (ահէնկէր, պ.) երկաթագործ.

Digitized by Google

آیا (այա, թ.) 1. ասք. 2. ներքան. ան – (կան) ասք. 3. տուբք. – ստուգել – սփոս 1. արդեօ՞ք. միթէ:

آیات (այաթ, ա. յգ. آیت ի.) 1. նշան. ներ. 2. Կաւրանին տուներըը. (պետականներէ վերջ կաւ գոյ և բարդ ածականն կը չինէ) օր. – տեկտ – իմաստասիրից. – քրիստոնեաստ:

آیارمق (այարմագ, թ.) 1. ճամբէն չեղուիլ, մոլորիլ. 2. կատղիլ:

آیاز (այազ, թ.) պարզկայ. ցրիկ ոտ – բացօթեայ պառկիլ:

آیازلامق (այազլամագ, թ.) 1. գիշերը մնալ պաղ առնել. 2. գիշերը յուսահին ապառել. 3. անուշ տուր սպասել: ցրիկնոյ **آیازلانمق** (այազլանմագ, թ.) գիշերը մնալ պաղ առնել:

آیازمه (այազմա, յ.) օրհնած աղբիւր ջուր, լուսաղբիւր:

آیاغ (այաղ, թ.) 1. տ. ցիկ 2. գաւաթ:

آیاق (այագ, թ.) 1. ոտք. 2. պատուանդան 3. խարիսխ. 4. աստիճան (սանդուխի). 5. գետաբերան, բուտրատ (լճատ, գետի) 6. քայլ, ոտք. ցլել – քանուկ (ճամբայ), անցուդարձ. ոչոյ – ցոտ – ոտքի վրայ, յոտնկայս, ոտքի կեցած. **آیاق آلمق** 1. ոտքի տակ առնել, ճզմել, չարչարել. 2. ոտքի տակ առնել, արհամարհել. ցոտ – 1. ոտք կոխել. պնդել. 2. ոտք դնել, մտնել. ոտք կոխել. 3. յաջողութեամբ պահպանել. ցից – արգելք. ցրի – 1. ընձեռակ, պարգև. 2. վարձք, ապրելագին. ցլեզ – խուժան, խուժամուժ ամբոխ, հասարակ ժողովուրդ. ցոլտլան – ոտքերը իրարու մէջ անցնիլ, գինովի պես քալել. ցրկ – կոխիկ, ոտքի աման. ցոկտաճ – ոտքի մեքենայ. ցոլ – ճամփէ, արուեստ, գործարան, պէտքարան. ցոլտլան – պատմամբ գտնուիլ, հանդիպիլ. ցոլ – ցից ոտքերը լծել, շատ ապաշխել, թախանձել, ներողութիւն խնդրել. – տրել ետևի ոտք. – ցոյ 1. առջևի ոտք. 2. պարագլուխ, առաջընթաց. – ոյ – ցոյ առաջընթաց ըլլալ, պարագլուխ ըլլալ. ցոտդա – պնդել, յոտնի գլխէն մինչև ոտքը, յոտից ցգլուխ, վերէն վար. ցիշ – եռոտանի. ցխիճ – շատ պատառոտ, շրջուն (մարդ). ցոտ – ցոյ ամէն գլխէ ձայն մը ելնել, ամէն ոք խօսիլ. ցկոյ – գլխի վատութիւն չէ, անվստահելի. ցն – տրտմութիւն, ծանապարհ. – ցրտ բնութեան, օձասանար. ցռալ 1. ոտքի ելնել. 2. ոտքի ելնել, ապստամբիլ. ցին – փխրաբար, փխար. ոտ – ոտքի կենալ, ոտքի մնալ:

آیاقداش (այագտաշ, թ.) 1. ուղեկից, ընկեր. 2. ընկեր, պաշտօնակից

آیاقلاندیرمق (այագլանտրմագ, թ.) ապստամբեցնել, գլուխ վերցնել տալ. ոտքի հանել. գլխուել:

آیاقلامق (այագլամագ, թ.) 1. քալել, ոտք դնել. 2. ոտքի տակ առնել, ոտքով կոխել:

آیاقلانمق (այագլանմագ, թ.) 1. ոտքի ելնել, գլուխ վերցնել, ապստամբիլ. 2. ոտքի ելնել. 3. դաստ ելնել, դաստ բռնալ (չմշ. օգտ. ագամ)

Digitized by Google

آیاقلق (այագլըգ, Թ.) 1. ոտնացուպ. 2. պատուանդան, խարիսխ։

آیاقلی (այագլը, Թ.) 1. ոտնաւոր. 2. բարձր (ծի եւն.) 3. շարժուն շրջուն. — درت چորքոտանի, — کتبخانه շրջուն մատենադարան. Ներհուն, գիտուն. գիտնական (հմմ. علامه، علم)

آیت (այէթ, ա.) Տ. آیات. — قرانیه — Կուրանի տուները. لی — ու-կի շքանշան, որուն մէկ կողմը Կուրանէն տուն մը կայ գրուած։

آیب (այիպ, ա. ایاب էն) Տ. آئب, որ ետ եկող է։

آیدین այտըն, Թ.) 1. լոյս, լուսաւոր, պայծառ. 2. յայտնի, ակներեւ, բացայայտ. — کوزیکز աչքերնիդ լոյս. 3. Զմիւռնիա. ولایتی — Այտընի՝ Զմիւռնիոյ կուսակալութիւնը։

آیدینلامق (այտընլամագ, Թ.) լուսաւորիլ, պայծառանալ

آیدینلق (այտընլըգ, Թ.) 1. լոյս, պայծառութիւն, լուսաւորութիւն. 2. լուսաւորել, լոյս տեղ. 3. լուսամուտ

آیران (այրան, Թ.) ջրախառն մածուն չիճ, չիճուկ. دلیسی — տխմար. شیشمک — ی հպարտանալ, բքանալ։

آیرانلق (այրանլըգ, Թ.) փայծող. — شیشمک բարկանալ։

آیرت (այըրթ, Թ.) զանազանութիւն, որոշողութիւն. ا — ، ا — զանազանել, որոշել. (հմմ. تمییز ، تفریق)։

آیرتلاشمق (այըրթլաշմագ, Թ. սխալ է. آییقلاشمق այըգլաշմագ.) 1. զանազանել տալ, զատել որոշել տալ. 2. ընտրել տալ. (հմմ. انتخاب ایتدیرمك)

آیرتلامق (այըրթլամագ, Թ. սխալ է. آییقلامق այըգլամագ.) 1. զանազանել, որոշել, զատել. 2. ընտիր մասը առնել՝ զատել, ընտրել. — طاشندن جی շատ դժուար և խառնակ գործի մը մէջէն ելնել։

آیرتلانمق (այըրթլանմագ, Թ. սխալ է. آییقلانمق այըգլանմագ.) 1. զանազանուիլ, որոշուիլ, զատուիլ. 2. ընտիր մասը զատուիլ՝ ընտրուիլ։

آیرلمق (այրըլմագ, Թ.) 1. զատուիլ, անջատուիլ. 2. բաժնուիլ, զատուիլ. 3. զատուիլ, որոշուիլ. 4. զատուիլ, ընտրուիլ. 5. ճեղքուիլ. 6. զատուիլ, բաժնուիլ (իրարմէ այր եւ կին) 7. բաժնուիլ, հեռանալ (գործէն)։

آیرمق (այըրմագ, Թ.) 1. զատել, անջատել. 2. բաժնել, զատել. 3. զատել, ընտրել. 4. ճեղքել, բաժնել. 5. զատել, բաժնել (իրարմէ, այր և կին) 6. բաժնել, հեռացնել։ کوز آیرمامق աչք չբաժնել, աչքը չզատել, շատ ուշադիր ըլլալ։ (հմմ. چوقدقت)։

آیری (այրը, آیرو այրու, Թ.) 1. զատ, անջատ. 2. զատ, առանձին, ուրոյն, ինքնին. 3. զատ, ուրիշ, այլ. — — զատ զատ, առանձին առանձին, ուրոյն, առանձինն. جه — զատ, ուրոյն, անջատ, առանձինն. سجی، — غیری یوق խտիր չկայ, ընտանեբար։

آیریق (այրըգ, Թ.) اوتی — որդրուկ խոտ. چیچکی — ծիթատուտնկ. — کوکی սեզ։

آیریلاشمق (այրըլաշմագ, آیرولاشمق Թ.) զատուիլ, բաժնուիլ։

آیریلانمق (այրըլանմագ, آیرولانمق Թ.) 1. Տ. آیریلاشمق 2. տարակարծիք ըլլալ. հակառակիլ։

Digitized by Google

آیرلق (այրըլըգ. آیرولق Թ.) անջատութիւն, անջատում, հեռացում, բաժանում. 2. հակառակութիւն, անհամաձայնութիւն։

آیغر (այկըր, آیغیر Թ.) 1. մատակաբուծ ձի, յովատակ. 2. կատաղի՝ գազանաբարոյ մարդ. دکز – ی որձ խոզ. صو – ی գետաձի, ձիագետի. – لق 1. յովատակութիւն. 2. կատաղութիւն։

آیق (այըգ, Թ.) Տես آییق։

آیلاق (այլագ, Թ.) պարապ (մարդ), անգործ, դատարկապորտ։

آیلاقجی (այլագճը, Թ.) օրականով աշխատող մշակ՝ երկրագործ։

آیلامق (այլամագ, Թ.) 1. շրջիլ, դառնալ, շրջան ընել. 2. վերէն վար իջնալ՝ ոտքի (հմմտ. طولاشمق)

آیلانق (այլանմագ, Թ.) դառնալ, շրջիլ. (հմմտ. دور ا. دونك)։

آیلتمق (այըլթմագ, Թ.) սթափեցնել։

آیلق (այլըգ, Թ.) 1. ամսական. – جریده ամսաթերթ. 2. ամսեայ. ամսու. 3. թոշակ, ամսական. – باغلامق ամսական կապել՝ յատկացնել. آیلغی کسمك ամսականը կտրել, դադրեցնել. – ایکی երկամսեայ. – اوچ եռամսեայ. – درت քառամսեայ. – بش հնգամսեայ. – آلتی վեցամսեայ. – یدی եօթնամսեայ. – سکز ութնամսեայ. – طقوز իննամսեայ։

آیلقلی (այլըգլը. Թ.) ամսականաւոր։

آیلمق (այըլմագ, Թ.) սթափիլ։

آیمق (այմագ, Թ.) 1. վեր ելնել, բարձրանալ. 2. շրջիլ. 3. զատուիլ։

آینده (այէնտէ պ. յգ. آیندکان) եկող, – و رونده եկող գացող։

آینه (այնա, տես. آیینه էն) Տ. آیینه

آیو (այու, Թ.) Տես آیی։

آیوا (այվա, آیوه Թ.) սերկեւիլ. – چکردکی 1. սերկեւիլի կուտ. 2. մութ վարդակարմիր. – كبی շատ դեղնած, հիւանդ. – یی یوتق գինովնալ, աղբերնալ. آغاجی – սերկեւիլ։

آیوالق (այվալըգ, Թ.) 1. սերկեւիլի պարտէզ. 2. տեղի անուն։

آیه (այէ, Թ.) ափ (հմմտ. كف . آووج)

آیی (այը, Թ.) արջ. بالغی – փոկ. – قوجهسی փիլոս, արջամարգիլ, – لاغی կովլցնծուկ, մատուտակ։

آییق (այըգ, Թ.) սթափած, խելքը գլուխը եկած. – لق սթափում։

آییقلامق (այըգլամագ,) Տ. آیرتلامق ։

آیین (ային, պ.) 1. սովորութիւն. 2. օրէնք, կանոն, եղանակ. 3. ծէս, արարողութիւն. روحانی – հոգեհանգստեան արարողութիւն. اجرای – ا արարողութիւն կատարել. شهر – (շէհրի –) լուսավառութիւն. وعادات – սովորութիւնք. جم – ընկերային զբօսանք. զուարճութիւն։

آیینه (այինէ, տես. آینه այնա, պ.) հայելի. اسکندر –ٔ Մեծն Աղեքսանդրի հայելին, որուն մէջէն կը տեսնէ եղեր կ'ըսեն 100 փարսախ հեռուէն թշնամիին բանակը. 2. միջոց. چرخ –ٔ . خاوری –ٔ . آسمان –ٔ արև, արե-

Digitized by Google

ابا գոկ. 3. յաւ, ապէկ (հեգնական). ը – հայհոյագործ. հայհոյասոտ. յս – ան զարգ, անիծայ. ց – հայհոյել ուրիշ, հայհոյիլ զարգացաբար, տեսքատ յան – հայհոյի բառող ծառայ. սատիրիչի ծառայ. – ոյն (այիճէացն) հայհոյիչ պատկառան:

آمورا (ամօրա. իտ.) առաջադատանք. բուռն պարաններըը ձգել:

آنیلا (անիլա. իտ.) խոտիխոտ, մեծ օղակ:

اب (էպ, ա. պու էն. յգ. ابآ) Հայր. – (էպի միւճիգ) գիրամած հայր. ճշգ. – ամենագիրամած գիրատատ հայր. ـبا (լիէպին) Տէր կազմէ, ի Տիրէ. ابا عن جد (էպէ ան ճէssին՝ ճէss) յորդաց յորդի, ազգուենէ ազգուենդ:

ابائت (էպաէթ, ա. յգ. ابآ ապպա) 1. հայհոյանաւ, հայհոյաչարք. 2. հայհոյ. (չմնչ. ըսած. ՀՈՍՆ):

ابابیل (էպապիլ, ա. յգ. է, կ. չուն) 1. Ծովական ճայ. 2. խումբ քաղ, գաւնդեր. Ժողովրդեան բազմութիւն.

اباء իպա, ա.) 1. խորշիլ, գանիլ, զզուիլ. 2. քննդկիլ, ետ կենալ:

ابائت (իպաէթ, ա.) 1. բան մը սիրատծել. 2. կռնին խաղալորդել.

اباپ (իպապէ, ա.) ճամբայ, ուղի:

اباپ (իպաթէ, ա. ըսպ էն.) գիշերթել տան. օթևանիլ. (չմնչ. կեցնաջաչ)

اباحه (իպաճա, ա. ըսպ էն.) 1. Թոյլատուութիւն, տրամադրութիւն. 2. Ներելիս Թիւն, օրինաւորութիւն: ‖ 1. Թոյլատուութիւն ընել, հրամայել տալ. արտօնել. Ներելի նկատել, օրինաւոր նկատել:

اباحیون (իպաճիյեուն, ա. յգ.) ասոնք բան ներելի նկատող վարդապետութեան հետևողներ:

اپار (իպար, ա.) այրած՝ հալեցուցած կապար:

اباض (իպազ ա.) ծունկերու յօդուածներուն մէջ գտնուած հատ երակները:

اپار (էպար, ա.) աեղնագործ:

اباریق (էպարըզ, յգ. ابریق բպրիգի) բսիտին, ստամանի:

اباعد (էպահս, գ. ابعد, որ նոյն իմաստ տուչէ) հեռու ազգականներ:

اباطل էպադըլ, յգ. بطل ի) մկանները (չմնչ. ջլ սօկոտ.):

اپال (էպպալ, ա.) ուզտաբաց:

اپالسه (էպալիսէ, ա. յգ. ابلیس ի) Տես ابلیس:

اپان (իպպան, ա.) ամէն բանին ժամանակը եղանակը սկիզբը. – մանուկը եղանակը սկիզբը. – ابان جوانی երիտասարդութեան ժամանակը սկիզբը, կաճ – պատոց ժամանակ:

ابتاد (իպթաս, ա.) կտրել. – اشجار ծառերըկտրել (չմնչ. կսակ. ՀՈՍՆ)

ابتار (իպթար, ա.) գրկել, գլանալը

ابتثار (իպթիար, ա. ըսի էն) Տոր պեղել փորել:

ابتاء (իպիթքա, ա.) կտրուիլ (չմնչ. ՀՈՍՆ)

ابتار (իպիթքար, ա.) հետևիլ, համակերպիլ, յարմարիլ:

ابتحاث (իպթիհաս, ա. ըսիէն) Հետազոտութիւնն մը տեղեկանալու համար հարցափորձել՝ հարցապնդել:

Digitized by Google

ابتراد (ḥpḥrus, ա. տղայ. ‹ձր էն.›) 1. պաղ ջուր կամ զովացուցիչ խմել. 2. պաղ ջուր թափել։

ابتزاز ḥpḥqaz, ա. յ էն.› կողոպտել. (ՀՅՄՀ. ցնցոց)։

ابتسار (ḥpḥsuar. ա. յաւ էն) գործի մը սկսիլ, ձեռնարկել։

ابتسام (ḥpḥsam, յաւ էն) 1. ժպտիլ (քաղցր). 2. քաղցր ժպիտ։

ابتشاك (ḥpḥcaf, ա.) 1. սուտ խօսիլ. 2. մէկուն պատուհասը գալ. (ՀՅՄՀ. ցնցոց وحيثيته طوق نامو)։

ابتصار (ḥpḥsuar, بصر) հոգւոյ աչքերով տեսնել. հոգւոյ աչք։

ابتضاض (ḥpḥqaq, ա.) կաթուածահար անձը անտարբեր նահապետացնել։

ابتعاث (ḥpḥ'au, ա. ṫեն էն) դրկել, խրկել. (ՀՅՄՀ. ṫեն ṫ، كوندرمك)

ابتغاء (ḥpḥղա, ա. պեն էն) հոգեվարքի, ցանկալ. — ցաւ կալով։

ابتكار (ḥpḥfեար, ա. ըկ.ոյ էն) 1. առաջին կանուխ ելնել. 2. փութալ, գործի մը սկիզբը հաստիլ. 3. պատրաստի եւ երախայրիքը ուտել։

ابتلاء (ḥpḥիա, ա. ել էն.) 1. ենթակայ ըլլալ. բռնուիլ. ենթարկուիլ. 2. հարուածին ընդունիլը տալ։

ابتلال (ḥpḥիալ, ա.) թրջիլ։

ابتناء (ḥpḥիա, ա. ոն էն) յենուիլ, կռթնիլ, բանի մը վրայ հիմնել. — յենլով, կռթնելով, հիմնուելով։

ابتهاج (ḥpḥիաճ, ա. ըեջ էն) 1. ցնծութիւն, զուարթութիւն. 2. ցնծալ, զուարթանալ, ուրախանալ։

ابجاج (ḥpḥիաճ, ա.) առաւոտ. թիւն, առաւտեան. — زمان առաւոտի ժամանակ։

ابداء (ḥpḥsա, ա. սն էն.) 1. սկիզբ սկսքնաւորութիւն. 2. նախ, նախևառաջ, ամէնէն առաջ։ ١ — սկսիլ. — (ḥpḥsաէն) նախ նախ եւ առաջ, առաջին անգամ. ﻣ — (ḥpḥsաի ḥպ. ﻣ —) 1. նախնական, սկզբնական. 2. տարրական. 3. նախնական, նախապատմական. ﻣ ابتدائي մեկտարրական նախակրթարան. ﻣ — ازمنهٔ նախապատմական ժամանակներ։

ابداد (ḥpḥsաs, ա. տն էն) բան մը մէկ կողմէն երկու ծոդի բռնելը. բանիմը երկու կողմէն զարնուիլ

ابدار (ḥpḥsար, ա. ոյն էն) 1 փութ. (ալ. շտապել. 2. ձեռնարկել, ձեռնամուխ ըլլալ. սկսիլ։

ابتدائيات (ḥpḥsաիյեաթ, ﻉ. ա.) նախնական գիտելիք. գաղափար՝ տարրական գրքեր։

ابداع (ḥpḥsա, ա. ըեն էն) 1. անգնահատելի բան մը շնորհել. 2. գիւտ ընել. գտնել. հնարել. գիւտ

ابداه (ḥpրḥsաճ, ա. ըաւն էն) յանպատրաստից ճառ արտասանել՝ ուսանուած բան։

ابتذال (ḥpḥqալ, ա. ել էն) 1. անպատուութիւն. նուաստութիւն, աւելնուն աչ քէն իյնալ. 2. չափազանց առատութենէ անարժէք ըլլալ. շատ ամենուքիչն. 3. բան մը շատ գործածել [քիչ գործածականը]։

ابتر (էաբէր, ա. բեր էն.) 1. պոչը կտրած, ագռաւ պոչատ կենդանի 2. անաւրենդ՝ անժառանգ մարդ. 3. անօգուտ գործ՝ մարդ։

Digitized by Google

ابتهال (իպթիհալ, ա. նվ. էն.) 1. աղերսել, պաղատիլ. 2. աղերսանք. պաղատանք. (չմշ. նյանյ (تضرع)։

ابتیار (իպթիյար, ա.) 1. կառուիլ. 2. քնարել, զատել և ընդունիլ։ ձեռ – պատուհանը զատել և ընդունիլ։

ابتیاز (իպթիյազ. ա.) շատ ամբարել՝ գիպել. ջուն – շատ սրմտիլ –։

ابتیاع (իպթիյա, ա. թիյ էն) գնել, դնուամ. (չմշ. ա թայիա، ալկ ماتون صاتون)

ابثاث (իպսաս, ա.) 1. տարածել, սփռել. 2. գալտնիքը տարածել

ابشعرار (իպսիրար, ա.) ձիաթշաւի մէջ վազել։

ابشیرار (իպսիրար, ա.)

ابجال (իպճալ, ա. նվ. էն) 1. մեծարել, փառաբանել. 2. մեծարանք, փառաբանութիւն։ ու – մահը մեծարանաց արժանանալ։

ابجام (իպճամ, ա.) անհագիստ ընել.

ابجد (էպճէտ, ա.) այբուբենական հաշիւ, որ կը գործածուի թուականներու մէջ, թուանշանի տեղ տառ գործածելով։ Տառերը մինչև հայոց հետևեալ կարգով էն. ابجد هوز حطی کلمن سعفص . قرشت ثخذ ضظغ حساب – եաջէտ հաշիւ. 2. այբուբէն, քերականն, առաջին գիրք ընթերցանութեան. – خوان (– խան) 1. կարգալու նոր սկսող, նոր գրոց գացող. 2. սկանակ, նորեկ։

ابجر (էպճէր, ա.) մեծ փոր՝ մեծափոր մարդ. օր. ابجر شخص

ابجل (էպճէլ, ա.) մեծդի՝ մարմնեղ մարդ (جسیم الوجود، کودن آدم)

ابحاث (էպհաս, ա. յգ. بحث ի) 1. խօսքեր, բանք. 2. նիւթեր. 3. խնդիրներ. علم – գիտական խնդիրներ. جدید – նոր նիւթեր. ی – մտաբեր. բանք հասատացեալ ուրուք։

ابحاح (իպհահ, ա.) ձայնը զսպել։

ابحار (էպհար, յգ. بحر ի) ծովեր։

ابحر (էպհուր, յգ. بحر ի. քիչ գործածական) ծովեր։

ابحاق (իպհագ, ա.) մարդաց կենդանիի աչքերը հանել, կուրցնել։

ابخر (էպխար ա.) բերանը գեշհոտել ժոխտ։

ابخره (էպխիրէ, ա. յգ. بخار ի) շունչ – մենակ – թանձր –։

ابخل (էպխալ, ա. بخل էն) ամենակծծի, տժնեաժլատ։

ابد (էպէտ. ա. յգ. ابآد ի) 1. յաւիտենականութիւն 2. յաւիտեան. ابدالی (իլէ էպէտ) յաւիտեան, յաւիտեանս, առ յաւէտ, յաւէտ. – ابدا (– իլ էպէտ) ابآ – (– էլ ապաս) յաւիտեան յաւիտենից, երբէք ոչ ابدالی. لازل (մին էլ էզէլ, իլէ էպէտ) ի սկզբանէ մինչ յաւիտեան. تدم – (– միսեէտ) յաւիտեան, տևական։

ابدا (էպէտա, ա.) 1. յաւիտեան, յաւիտեանս յաւիտենից. 2. քնաւ, բնաւ երբէք։

ابداً (էպէտէն, ա.) ոչ մէկ ժամանակ։

ابداء (իպտա, ա. ադա էն) 1. ցուցանել 2 առանց օրինակի բան մը հնարել՝ մէջտեղ հանել, առեղծել. հնարել.

ابداد (իպտաս, ա. ադադ էն) 1. բան մը երկարել. 2. հեռացնել, աքսորել

Digitized by Google

ابد (էբդ, պ.) անվախճան. ابد الدهر – յաւիտեան. ابد الآبدين – յաւիտենից յաւիտեան.

ابدال (էպտալ, ա. ԺԳ. պլ. ն.) 1. եօթանասուն հոգիէ բաղկացեալ սուրբեր. 2. արբոյ դասը. 3. աշխարհէն անտեղեակ մարդ, պարզամիտ, միամիտ մարդ.

ابدال (իպտալ, ա. ԼՔ. էն.) 1. փոխել. 2. (քեր) արտաբերելի մէջ բառի մը ածանցմանատեն գիր մը ուրիշ գրի մը փոխել. փոփոխում.

ابدان (էպտան, ա. ԺԳ. պն. ի.) մարմիններ, իրաններ. ابدان الايدان (իմմիւլ–) մարդակազմութիւն.

ابدع (էպտա. ա. տեղ. էն.) խիստ աչքառու, չքնաղ, ամենաչքնաղ. تعريف –(էպտահ մուխթէրիաթ) գիւտերուն ամենաչքնաղը.

ابدی (էպտի, ա. իգ. ապ.) յաւիտենական, մշտնջենական, անվախճան. ابدی سعادت յաւիտենական երջանկութիւն. دوام ابدی (էպտիյիւսթէվամ) յաւիտեան, առ յաւէտ. سرور ابدی (էպտիյիւսսիւրուր) յաւէտ միշտ ուրախ – (էպտիյէէն) յաւիտենապէս, մշտնջենապէս, առ յաւէտ, յաւէտ, յաւէրժ.

ابديت (էպտիյէէթ, ա. ընդ. էպտիյիֆ, թ.) յաւիտենականութիւն, յաւիտենութիւն.

ابذال (իպզալ, ա. ընդ. էն. ախ.գործ.) առատ հատնելիք. ընծրհել.

ابر (էպր, պ.) ամպ. ابر – արշալոյսի ամպ. ابر – գարնան ամպ.

ابر (էպէր, ա. իգ. էն.) ամենաբարձր, ամենանշանաւոր, ամենաառաքինի. اخوان – եղբայրներուն –ն.

ابر (իպէր, ա. ԺԳ. ապ. ի) Տ. ابر.

ابراج (էպրաճ, ԺԳ. շք. ի.) 1 Տ. برج 2. աշտարակ

ابرار (էպրար, ԺԳ. իգ. ի. որ սահմանի մէջ չի գործած.) բարիներ, առաքինիներ, բարեպաշտներ.

ابراء (իպրաա, ա. ընդ. էն.) 1. պարտքէ ազատում, պարտքէ արձակում. ابراء – պարտքէ ազատել՝ ազատ կացուցանել, ներել, պարտքէ ազատ կացուցանել, անպարտ ընել. 2. հիւանդը գրմանելի, ցաւերէն, عاهه – ، عذى – ، عاهه – անգործութիւն. سندى – պահանջին մէկ մասը, և կամ ամբողջութիւնը նուիրելով և զիջելով ընդհանուր անպարտ. ابتسا – պահանջը գանձելով անպարտ արձակել. خاص – գտուին կամ պահանջին միայն մէկ մասէն ազատ կամ անպարտ կացուցանել. عام – գտուին կամ պահանջին ամբողջութենէն ազատ կամ անպարտ կացուցանել.

ابراز (իպրաս, ա. ընդ. էն.) 1. պարզեցնել. 2. անկարող ընել.

ابرار (իպրար, ա.) երգումը հաստատել, երդման ճշդութիւնը վճռել.

ابراز (իպրազ, ա. ՀՁԶ. էն.) ցուցնել. ցուցանել. ցոյց տալ. مند – շնորհակալութիւն ցոյց տալ. تعارف – քաջութիւն ցոյց տալ. صداقت – հաստատմամբ ցուցանել.

Digitized by Google

ابى (ḫpr, ա.) 1. ալաքաւոր. ابى ٱلصفا ալաքաւորներու ընտանիք. 2. աւետաձև (Չմշ. ալիս)

ابيج (ḫpryḥ, ա.) ծփոց, խնոցի. (Չմշ. ալիս)։

ابيز (ḫpryz, ա. ւյզ. ابيزا ḫpryḥ) 1. զուտ ոսկի, անխառն ոսկի. 2. անխառն, զուտ. – ծաւ անխառն ոսկի։

ابيشم (ḫpryḥym, ժող. ḫpryḥym. ա. աղաւ. ḫpryḥym,) ապրիշում, ապրգում, մետաքս դերձանի թել. ج– ապրիշումավաճառ։

ابيق (ḫpryq, ḫpryq, ա. յգ. ابايق) քսիստին, սառման ج– քսիստինագործ, քսիստինավաճառ։

ابيقدار (ḫpryqdar, պ.) ձեռքի ջուր լցնող. քսիստինաւոր. ալ– քսիստինաւորութիւն։

ابزار (ḫpzar, ա. եզ. ابزر) ՀամեմունՔ, բովիծապ. (Չմշ. ալիս)։

ابزن (ḫpzḥyn, ա.) լոգարան։

ابشار (ḫpšar, ա. ابشارات) 1. աւետել, աւետիս

ابصار (ḫpṣar, ա. եզ. بصر) 1. աչքեր. 2. կորովամտութիւն, ուշիմութիւն, խոհեմութիւն։ ابصار الاولى (ولیḫpṣar) կորովամիտ մարդիկ։ 2. աւետաւոր, աւետիս։

ابصار (ḫpṣar, ա. بصر էն.) ուշադրութեամբ տեսնել։

ابض (ḫpḍ, ա. յգ. ابايض) ժամանակ. շրջան. (Չմշ. դար, ժամ)։

ابضاع (ḫpḍa, ա. ابضاعة էն.) 1. Տաքցուածին լաւ պատատանել. 2. գեղեցիկ խօսել. 3. Համոզել։

ابط (ḍpṭ, ḍpṭḍ, ա. յգ. ابايط) ա. նուէր։ (Չմշ. գոլտզ)։

ابر (ḫpr, ա. ابرات) 1. ալաքաւորութիւն. 2. աւետաձև (Չմշ. ալիս)

ابريج (ḫpryḥ, ա.) ծփոց, խնոցի. (Չմշ. ալիս)։

ابريز (ḫpryz, ա. ابزر ḫpryḥ) 1. զուտ ոսկի, անխառն ոսկի. 2. անխառն, զուտ. – ծաւ անխառն ոսկի։

ابريشم (ḫpryḥym, ժող. ḫpryḥym. ա. աղաւ. ḫpryḥym,) ապրիշում, ապրգում, մետաքս դերձանի թել. ج– ապրիշումավաճառ։

ابريق (ḫpryq, ḫpryq, ա. յգ. ابارق) քսիստին, սառման ج– քսիստինագործ, քսիստինավաճառ։

ابريقدار (ḫpryqdar, պ.) ձեռքի ջուր լցնող. քսիստինաւոր. ալ– քսիստինաւորութիւն։

ابزار (ḫpzar, ա. եզ. بزر) Համեմունք, բովիծապ. (Չմշ. ալիս)։

ابزن (ḫpzḥyn, ա.) լոգարան։

ابشار (ḫpšar, ա. ابشارات) 1. աւետել, աւետիս

ابصار (ḫpṣar, ա. եզ. بصر) 1. աչքեր. 2. կորովամտութիւն, ուշիմութիւն, խոհեմութիւն։ ابصار الاولى (ولیḫpṣar) կորովամիտ մարդիկ։ 2. աւետաւոր, աւետիս։

ابصار (ḫpṣar, ա. بصر էն.) ուշադրութեամբ տեսնել։

ابض (ḫpḍ, ա. յգ. ابايض) ժամանակ. շրջան. (Չմշ. դար, ժամ)։

ابضاع (ḫpḍa, ա. ابضاعة էն.) 1. Տաքցուածին լաւ պատատանել. 2. գեղեցիկ խօսել. 3. Համոզել։

ابط (ḍpṭ, ḍpṭḍ, ա. յգ. ابايط) ա. նուէր։ (Չմշ. գոլտզ)։

ابر الاشمق (ḫpralaṣmaq, ք.) մեկզմեկ անպարտ կացուցանել։

ابرام (ḫpram, ա. բոլ էն. յգ. ابرامات) 1. թախանձանք. 2. թախանձել. պնդելով աղաչել, պահանջել։

ابراهيم (Ḫpraḥym, ա.) Աբրահամ. – خليل Հայր Աբրահամ։

ابرش (ḫpreṣ, ա. ابرش էն. աղաւ. ապրաւ.) խայտաբղետ՝ խայտաստխարիկ՝ ճարտուկ (ձի) (Չմշ. ալեա)

ابرص (ապրաս, ա. ابرص էն.) 1. բոբոտ. 2. Տ. ابرش։

ابرق (ḫpraq, ա.) 1. աւազուտ, քարուտ, ցեխոտ տեղ. 2. երկգոյն, երկրիծ. 3. Տ. ابرش։

ابركار (ḫpreṛkar, պ.) շուաբրած. նր – շուաբրած մարդ։

ابرنجن (ḫpreṇǧḥyn, պ.) ապարանջան. – دست, دست – ապարանջան (ձեռքի) – پای (ոտքի) –։

ابرو (ḫpru, պ. յգ. ابروان ḫpruaṇ) յօնք. مبرى – (բուս.) մանրագործ։

ابرو (ḫpru. ք.) կճակերպ թումբ, կճակերպ կերպաս։

ابروفراخ (ḫpruṽḫpaḫ, պ.) խընգուսերաս, ժպտուն.

ابرولامق (ḫpruḷamaq, ք.) կճակերպ թումբ անցընել. կճակերպ ներկել։

ابرنشاق (ḫpriṇǧaq, ա.) 1. ծաղկել, ծաղիկ բանալ. 2. ծաղկում։

ابره (ḫpre, ա. յգ. ابر) 1. ասեղ. 2. (բուս.) սլաք. مغناطيسيه – մագնեսական սլաք. عرق ابرة (ḫpreḫ ḫl ազրէա) ժամացոյցին սլաքը. هوام – մի-լառներուն խայթոցը. ابرة الرياح (ḫpreḫpḫurraḥ) (բուս.) կռնկենի։

Digitized by Google

ԱԲԼԱՁ (էպլաձ, ա. ձն էն.) 1. ամաչկան ընել, անամաչցնել, ձգել. 2. պաշտօնին մէջ պահել, վերատաստատել. 3. (հաստուածի մը) պահել, ձգել. չընջել. Ընդ – 1. անամաչանալ. 2. վերատաստատուիլ. 3. ձգուիլ, չընջուիլ. – (իպագէն) վերատաստատելով, վերատաստատուելով:

ԱԲԿԱ (իպէեա, ա. ակ էն.) լացնել:

ԱԲԿԱՐ (էպէեար, ա. յգ. կր ի.) կայսեր. ԱԲԿԱՐ – կայսր միւռքեր:

ԱԲԿԱՄ (էպէէմ, ա. ամկ էն.) հիւանդ. – (-իյէեք) հիւանդութիւն:

ԱԲԼ (իպլ, իպիլ, ա.) 1. ուղտ. 2. ուղտերու երամակ. ՚ս ուղտապան.

ԱԲԼԱՑ (իպլա, ա. բկ էն.) կլլել, ապալ, կլլեցնել: (Չմոռնալ գործ.)

ԱԲԼԱՂ (իպլաղ, ա. ֆղկ էն.) 1. հասցնել, չափել, չաղորդել. 2. հասցնել, լեցնել, բարձրացնել. Ընդ – բարձրանալ, լեցուիլ, հասնիլ:

ԱԲԼԵՉ (էպլէճ, ա.) 1. օձքերը բացող, բացօդեա, օձնաբաց. 2. յայտնի, բացորոշ, ակնյայտ, բացայայտ:

ԱԲԼԱՆ (էպլէն, ա.) թմրադեղիկ, պինդգլուխ, հաստգլուխ:

ԱԲԼԱՂ (էպլաղ, ա. ճղկ էն.) ապրելի պերճախօս, յոյժ պերճախօս:

ԱԲԼԱՁ (էպլաձ, ա. ձկ էն.) 1. ոտքերուն կածիճները մինչև գիտերը (ձի). 2. պիտակաւոր (ձի). 3 տեսքատ (ձի). յարդ – (էպլաձ սիւվար) ոտզմիկ, քայլ պատերազմիկ:

ԱԲԼԱՀ (էպլէհ, ա. ճաէկ էն.) անմիտ, պղտզամիտ, տխմար, ապուշ: ԱՀԱՆԱՑ – (– փէսէճեացաճ) անմտանալ,

Digitized by Google

ԱԲԼԱԾ (իպդա, ա ճպկէն) 1 գանգատղել 2. յոգողիլ (ՀԳ. յիրա).

ԱԲԼԱՐ (իպդար, ա.) չափ աւելի բեռցնել, չափազանց բեռնաւորել. ՐՏՈ – ՔՈՐՆ ՉԱՓԱԶԱՆՑ – :

ԱԲԼԱԼ (էպդալ, ա. յգ. ալբ ի.) քաջ, դիւցազներ, հերոսներ:

ԱԲԼԱԼ (իպբալ, ա. ճալբ ՚ձալն էն.) 1. ընջել, խաբանել. ընջում, խաբանում. 2. ոչնչացնել, ոչնչացում: Ա – ՓՈՂ դրոշմեցուղիքը ընջել վրան թուականն գրելով կամ տորադրելով:

ԱԲԼԱԼԻԱԹ (իպդալիյեաթ, ա. յգ.) 1. ընջման՝ ոչնչացման հատմար խոքեր՝ գիտողութիւններ. 2. սին խոսքեր. պարապ խոսքեր:

ԱԲԼԱԼԻ (իպդալէ, ա.) փուճ՝ սին՝ պարապ բան:

ԱԲԼԻ (իպիդի, ա.) իգ. ալբ՚ի իպիդիյէ) անթախիծ:

ԱԲԱԹ (իպաս, ա. ճաբ էն.) 1. գրկել, առնաքել. 2. առաքում:

ԱԲԱԴ (էպաս, ա. յգ. ադբ ի.) հեռաւորութիւններ. ԿՏՈ – (էպասը սէլասէ) երեք տարածութիւն, այսինքն երկայնութիւն, լայնութիւն, խորութիւն.

ԱԲԱԴ (էպաս, ա. ադբ էն.) 1. հեռացընել, վանել, վտարել. 2. հեռացում, վանում, վտարում:

ԱԲԱԴ (իպաս, ա. ադբ էն.) ամենահեռաւոր, հեռաւորագոյն:

ԱԲԳԱԶ (էպդազ, ա. ճգբկ էն.) յոյժ ատելի տէ – (-իճաս)-մարդիկ

ԱԲԳԱՂ (իպդազ, ա. ճգբկ էն.) ատել, չարիել. ուսանող – (իպդազը միւտասիէնէ) չաղաբորդութիւնը ատել:

ապշութեամբ, տխմարօրէն. فريب — (— ֆիրիպ) տխմարները՝ անմիտները՝ պարզամիտները խաբող. فريبانه — պարզամիտները խաբելու եղանակաւ ։ ابلهانه (էպլէհանէ) ապշութեամբ, անմտօրէն, պարզամտութեամբ. տխմարօրէն

ابلهلك (էպլէհլիք, թ. ابلهى էպլէհի, պ. ابلهيت էպլէհիյէթ. ա.) ապշութիւն, անմտութիւն, պարզմտութիւն ։

ابليس (իպլիս, ա. յգ. ابالسه ابالیس) 1. դեւ, սատան, սատանայ. 2. խաբեբայ, խարդախ. (հմմտ. شيطان) ։

ابليسانه (իպլիսանէ, պ.) 1. դիւային, սատանայական. 2. խաբեբայական, խաբէական. 3. դիւաբար, սատանութեամբ ։

ابليسكارانه (իպլիսքեարանէ, պ. ابليسى իպլիսի, ա.) Տես ابليسانه

ابلق،ابليق (ըպլըգ, տաճ. املق) կուրծքը ալաղաղ, որձառ

ابليه (իւպէյլէ, ա.) պզտիկ ուղտ, ուղտի ձագ. ուղտիկ ։

ابن (իպն, ա. յգ. ابناء) որդի, ուստր (յատուկ անուններուն սկիզբը կը դրուի. كال — ابن سينا եւայլն. երկու յատուկ անուններուն մէջ (ا)ը կը ջնջուի. عيسى ابن مريم (عثمان بن سليمان). Յիսուս որդի Մարիամայ. ارض — (—ի արզ) պանդուխտ. حره — (—ի հուռրէ) պարկեշտ՝ ուղիղ մարդ. اسبوعين — (—ի իւսպուիյն) 1. լիալուսին. 2. գեղեցիկ՝ սիրուն երիտասարդ. الحرام — (—իւլ հարամ) مسرد — (—ի մէւրտ) աղջկորդի, պոռնկորդի. السبيل — (—իւսսէպիլ) سبيل — (—ի սէպիլ) ճամբորդ ։

ابناء (էպնա, ա. յգ. ابن բ.) որդիք, որդիներ. ابناء جنس (—ի ճինս) համասեռներ, նմաններ. سبيل — ճամբորդներ. زمان — ժամանակակիցք ։

ابنيه (էպնիյէ, ա. յգ. بنا բ.) շէնքեր, հաստատութիւններ. ميريه — պետական շէնքեր. عاليه — բարձր — خيريه — բարեգործական հաստատութ

ابو (էպու, ա. اب ին բուն ձեւը. — البشر (էպուլպէշէր) Ադամ. — الذهب շատ հարուստ, մեծահարուստ. جهل قارپوزی — իշկեղ վարունգ ։

ابواب (էպվապ, ա. յգ. باب բ.) 1. դուռներ. 2. գրքի գլուխներ ։

ابوت (իւպուվվէթ, ա.) հայրութիւն. ابوة (իւպիւվվէթէն) հայր ըլլալուն պատճառաւ ։

ابوين (էպէվէյն, երկ. اب բ. ա.) ծնողք. لابوين (լի էպէվէյն) հօր եւ մօր կողմէ. ծնողաց կողմէ ։

ابوق (էպուգ, թ.) փախչող՝ փախստական գերի.

ابه (էպէ, թ.) մանկաբարձ. قادن — մանկաբարձ կին. لك — մանկաբարձութիւն. كوجى — մոլաշ ։

ابهاج (իպհաճ, ա. بهجت էն.) ուրախացնել. ارباب احتیاج — կարօտեալները ուրախացնել.

ابهال (իպհալ, ա. بهل էն.) առանձինն արձակ ձգել, ինքնիր վիճակին մէջ թողուլ. الصغير — (—իւսսաղիր) անչափահաս մէկը չափահաս համարել ։

ابهام (իպհամ, ա. بهم էն. յգ. ابهامات) 1. երկբայութիւն (իմաստի), մութ բացատրութիւն. 2. անհասկանալի ընել. 3. բութմատ, բթամատ.

ابهت (իւպպէհէթ, ա. սխ. է. իւպհէթ, էպհէթ) մեծութիւն, փառաւորութիւն, փառք. لو — մեծաշուք.

Digitized by Google

ابهر (էպհէր, ա.) 1. արմ. բնաշնչերակ 2. շատ փայլուն՝ լուսաւոր։

ابهری (էպհէրի, ա.) արմայրին, բնաշնչերակային։

ابهم (էպհէմ, ա.) խօսելու անկարող մարդ։

ابيات (էպյաթ, յգ. بيت ի. ա.) ոտանաւորք, տուներ։

ابيض (էպյազ, ա. بياض էն. իգ. بيضاء) ճերմակ, սպիտակ. — بحر Սպիտակ ծով.— موت յանկարծակամահ

اپ (էփ, թ. որ ածականներուն բուկիզը կը դրուի.) اپى — բաւական աղէկ. اپجه — բոլոր բաւականին։

اپرامق (իփրամազ, թ.) Տ. پپرەمك։

اپريك (էփրիմէք, թ.) քթին մէջէն ունգական հնչմամբ խօսիլ։

اپسم (էփսէմ, պ.) 1. համր. 2. լուռ, լռակեաց. (հմմտ. ابكم. ديلسز)

اپسملك (էփսէմլիք, թ.) 1. համրութիւն. 2. լռութիւն։

اپسيد (իփսիտ, թ.) անիւի մը շրջանակին կտորները։

اپميق (ըփմըզ, թ.) առօրի մը խափին ծայրը։

اپولت (էփօլէթ, ֆ.) ուսնոց, ուսանոց։

ات (էթ, թ.) 1. միս. 2. մարմին. — صوفى كسيمى — մէկ ջուր, արգանակ. — قيرمى — բարեկենդան. ـنه طولغون — գիրուկ. ـى بالق — ձկան գիրուկ. ديش ـلرى — լինդ. ـك — 1. միս ատել, 2. բամբասել. ياران — մատնաչութ. | հմմտ. لحم ا։

اتباع (էթպա, ա. յգ. تبع، تابع ի) 1. մարդեր, հետեւորդներ, արբանեակներ. 2. ծառաներ, պաշտօնեաներ։

اتباع (իթթիպա, ա. تبع، تباع، تبعيت էն 1. հետեւիլ. հնազանդիլ. հնազանդութիւն. 2. հպատակիլ. հպատակութիւն։ ـاً 1. հետեւելով, հնազանդելով. 2. հպատակելով. للقاعده ـاً կանոնին հետեւելով։

اتباع (իթպա, ա. تبع، تباع էն) հետեւցնել. նմանցնել.

اتحاد (իթթիհատ, ա. وحدت، احد էն) 1. միանալ, միութիւն, միացում. 2. միաբանիլ, միաբանութիւն. ـوترق جمعيت միութեան եւ յառաջդիմութեան (Ը.Թ.) Դաշնակցութիւն. آرا ايله — համաձայնութեամբ. اسلام — իսլամական միութիւն. عناصر مختلفه — զանազան տարրերու միացում. انفصال — (բժշ.) կցում, դաշնաւորութիւն. سز — անմիաբան. سزلق — անմիաբանութիւն։

اتحادى (իթթիհատի, իգ. ـيه ա.) միաբանական. ـيه جمعيت դաշնակցութիւն։

اتحاف (իթհաֆ, ա. تحفه էն) արժէքաւոր բան մը ընծայ տալ, ընծայել. ընծայ. (հմմտ. اهدا)։

اتخاذ (իթթիխազ, ա. اخذ էն) 1. ընդունիլ. 2. նկատել, համարել. 3. ձեռք առնել. 4. ընել, վերածել. — كرده ձեռք առնուած, ընդունուած։

اتر (էթէր, ա.) եթեր. استنشاق — եթերացում. ـى — եթերական. ـيت (էթէրիյէթ) եթերականութիւն։

اتراب (էթրապ, ա. յգ. ترب ի) տարեկիցներ. ընկերներ։

اتراك (էթրաք, ա. յգ. ترك ի) Թուրքեր։

اتربه (էթրիպէ, ա. յգ. تراب ի) 1. հողեր. 2. փոշիներ։

Digitized by Google

اتقاء (ḥpḥḥqa, ա. ևقاء էն) 1. զգուշանալ. զգուշութիւն. 2. երկնչիլ Ա.Ժ. վախնալ, երկիւղածութ:

اتقان (ḥpḥḥqան, ա. ևնեն էն) ատուգապէս գիտնալ. [չմշ. կևալ ևնալ.]

اتقياء (ḥqqjա, ա. յգ. ևք b) S. ևք:

اتك (ḥkḥf, թ.) քաղցեք. — լքելեցուած, շատ աւատ. ևչ — 1. քաղցեք չամբուրել. 2 ոտատակատ պատուհասիւն ընել. պնդե ց — կամ և պատրաստ. զևրի չարի, չմուկ ու դոշակ ե — ապատատ. նիլ. ց — ձեռ լքուած ատորոտ. — ևկսակ չարանցուտ աղջիկ: ևն — հրջապատ, հիմնագիծ. ևև — (—ևմևէ) 1. քաղցեք համբուրել. 2. քաղցեքուլ չոլխարել:

اتكاء (ḥpḥḥfեա, ա. ևկ էն) յենուլ, կրթնիլ: — ևյսե գաւազանի —:

اتلاف (ḥqևաճ, ա. ևևն էն) 1. ապականել, ապականուտ. 2. վատնել, փճացնել, ապուռել. 3. պղնչացնել, կործանել ջնջ — ատղմնապանուիւն:

اتلى (ḥքiի, թ.) 1. մսուտ. 2. մսեղ, գիրուկ. 3. մսոլ:

اتم (ḥէէմմ, ա. ևտ էն) ամենակատարեալ, կատարելագոյն:

اتمام (ḥքմաճ, ա. ևտ էն) աւարտել, ամբողջացնել, աւարտուտ:

اتمك (ḥքմէէ, թ.) 1. չաց. 2. կերակուր. 3. ապրուստ. 4. գործ. պաշտօն. ոսկեղջիւր. — չացի փչուբ. ևչի — միջուկ ցորեն. — չացի կեղև. ոնդզե ց — ապերախտ, ևտ — զոք երախտիք. ց — չացավաճառ, չացագործ. ևնեի — չացագործութիւն, չացավաճառութիւն

اتهاب (ḥքնաճ, ա. ևբ էն) նուաղ ընդունել: (չմշ. ևնալ ևնալ ևդիա)

اتقاق (ḥpḥḥqա, ա. ևզաց էն) 1. ընդարձակել, ընդարձակութիւն. 2. տարածուիլ, տարածուիլ

اتساع (ḥpḥḥսա ա. ևտաց էն) 1. ընդարձակել, ընդարձակութիւն. 2. տարածուիլ, տարածուիլ

اتسام (ḥpḥḥսաճ, ա. ևտ էն) դրոշմուիլ, օժտուիլ. դրոշմ: կաղեր ատամ բարձրութեամբ օժտուած անուն.

اتصاف (ḥpḥḥսաճ, ա. ևտ էն) օժտուիլ: 1 — վերլուծել ակոյ և ազնիւ վարքով օժտուիլ:

اتساق (ḥpḥḥսազ, ա. ևաճ էն) կարգով շարուիլ. կանոնաւորուիլ

اتصال (ḥpḥḥսաչ, ա. ևտ էն) 1. կցուիլ, կցորդութիւն. 2. մերձաւորութիւն, մօտենալ. 3. կից. անկից. — հրոյ կցելի գործ. հողեր և ատեղ յոռվայրք, աւմանք. ատեղ զինուորական հաղորդակցութիւն:

اتضاح (ḥpḥḥqաճ, ա. ևտ էն) յայտնուիլ, բացորոշ ըլլալ:

اتضاع (ḥpḥḥqա, ա. ևտ էն) ուղղին վրայ հնծցնելու համար գլուխը վար ընել:

اتعاب (ḥpա'պ, ա. ևաճ էն) յոգնեցընել, յոգնութիւն:

اتفاق (ḥpḥḥժազ, ա. ևֆաճ, ևֆզ էն) 1. համաձայնիլ, միաբանիլ. 2. համաձայնութիւն, միաբանութիւն. (յգ. ևֆաճեր). 3. գոչնակցութիւն, գոչնակցիլ. ևնեի — եռանակ գոչնակցութիւն. 4. հանդիպում, զուգադիպութիւն. ևի ատ — համաձայնութեամբ. ի — դիպուածով. ց — դիպուածական, ևչ — անհամաձայն. ևզնե — անհամաձայնութիւն: ևֆաճեր (ḥpḥḥժազqյևեաք) դիպուածական բաներ:

Digitized by Google

ասիմ (հիմ, ա. ասիմ էն) 1. ամբաստանել, ամբաստանութիւն. (յգ. տալ) 2. – (հիմիամ) ամբաստանութիւն. կոմ – ամբաստանագիր. – ամբաստանութեան տեղեկագիր. ա– ,ց– ամբաստանական. ընկեր ա– ամբաստանիչ ատեան:

ասիան (հիեան, ա.) 1. գալ. (օսմ. ի ձէջ անգործ.) 2. բերել, յառաջ բերել. ։–լայն փաստեր յառաջ–:

ասիւ (էսաս, ա.) կայծ կարապատ. – ասիւ տան կարապտիներ:

ասիաթ (հսպաթ, ա. ասիւ էն) 1. հաստատուիլ, ապահովցունել. ապացոյց. 2. պահել, չկնջել. ։ ջոց – (– ի վիւճուս էբ.) ներկայ ըլլալ:

ասի (էսէր, ա. յգ. ասիւ) 1. նշան. 2. հետք. 3. արդիւնք. գործ. 4. հեղինակութիւն, երկ. երկասիրութիւն. 5. ազդեցութիւն. 6. յիշատակ, յիշատակարան. տարաւ ձեռակերտ. ասիւ – մարդասիրական գործ:

ասիր (հսր, ա. յգ. ասիւ ի) 1. հետք. 2. ընթացք, ուղղութիւն:

ասգալ (էսգալ, ա. յգ. ասգալ ի) 1. ծանրութիւնը. 2. բեռներ. – յոճ ձեքեռնագիտութիւն. (չմիշ. ասկնե ասգալ):

ասգալ (էսգալ, ա.) 1. ծանրագոյն, ամենածանր. 2. ամենատգեղ:

ասլան (էսլաս, ա. յգ. ասլան ի) մեկերորդներ:

ասմ (իսմ, ա. յգ. ասմ ի) 1. մեղք. 2. յանցանք. [չմիշ. հնոց, հատ]

ասմար (էսմար, ա. յգ. ասմ ի) պատուղներ. յաղ ա – անթիւ պատուղք:

ասման (էսման, իբր եզ. ա. յգ. ասման ի) գին, արժէք. ասման – գնայացած արժէքը:

ասնաւ (էսնա, յգ. ասնի) մէջտեղ, պահ. ոտաղ ս– ճամբան. ոտաղ ս– գտան մի մէջտեղն պահուն:

ասնի (հսնա, ա.) երկու. տասը – (– ասէր) տասներկու:

ասնին (հսնէյն, իգ. ասնիւ) երկու. մայ – ասնին երկուքեան – ասնին մէջ երկու հոգիի միջև. ասնին – երկու ըլլալ:

ասնիչ (էսնիչ, ա. յգ. ասնի ի) գտնելիներ. պալիւ ։– բարձր – :

ասուաբ (էսվապ. ա. յգ. ասուած ի) հագուստներ, զգեստներ. ձեռ – հանդերձապահ. ձին ձեռ – հանդերձապահ. ձիպատ. ձեռք – հանդերձապահութիւն. ձեռ– զգեստաց, հանդերձեղէն:

ասիր (էսիր, ա.) եթերք. աստուշի – եթերասցումբ.ց– եթերասէր:

ասիլ (էսիլ, ա.) 1. ազդեցիկ զօրաւոր մարդ. 2. գոլերի փառաւոր մարդ. – ձկան (վէֆիլի էսիլ) ազդեցիկ զօրաւոր փոխանորդ:

ասիմ (էսիմ, ա. ասիմ էն) 1. մեղաւոր. 2. առակաւոս. [չմիշ. կնահար, գանձ]

ասիաբ (հսապէբ, ա. ասիաբ էն.) 1. պատասխանել (հրաւէրի). 2. ընդունիլ. ոտ – ալօթքը ընդունիլ. – ասուած հրաւէրը ընդունիլ:

ասիաե (հսաեէ, ա. ասիաե էն) ընտիր բանասաեղծութիւն ընել:

ասիարե (հսարէ, ա. յգ. ասիարի) 1. վարձք. 2. վարձում. ձեռ ։– հոգատուրք. ասիարե ։– (հսարէի մուտցնելէն) կանխիկ վարձք. ասիարե ։– (– միւս

اجتساس (իքթիսաս, ա. ջն էն) հետաքննել, փնտռտուքներ։

اجتلاب (իքթիլապ, ա. ջնե էն) գրաւել, յանկուցանել։

اجتماع (իքթիմա, ա. ջ էն) 1. ժողովել. գումարուիլ, գումարուիլ. ընտրել, ընտրուիլ. 2. հաւաքուիլ. հաւաքում, հաւաքոյթ. 3. միացում, միանալ. ՚ի– ջնե ժողովելը ընտրելու գումարելը. ընդհ – երկու հակառակ բաներու միացումը կնոջ հետ երկու անձերու միացումը

اجتناء (իքթիճա, ա. ջճ էն) 1. պտուղ քաղել. 2. ոստնալ։

اجتناب (իքթիճապ, ա. ջնե էն) զգուշանալ, հեռանալ։

اجتاح (իքթիճահ, ա. ջնճ էն) 1. ծռել, հակիլ. 2. քան օրինի ծռնադրել (իսլամ աղօթելու առթիւ)

اجتوار (իքթիվար, ա. ջուար էն) գրացնութիւն, գրացի ըլլալ։

اجتهاد (իքթիհաս, ա. ջահ էն) 1. ճգնիլ, ճիգ. չափազանց աշխատիլ. 2. կրօնք մը, վարդապետութիւն մը հաստատել. 3. մեկնութիւն իսլամական կրօնի. 4. վարդապետութ.

اجتهار (իքթիհար, ա. ջհր էն) դինուորը շատցնել։

اجداد (էճսաս, ա. յգ. ջդ ի) նախնիք. հարեր, պապեր։

اجدان (իճսան, ա. ջնդ էն) վերջէն հարստանալ։

اجدر (էճտր, ա.) շատ արժանի, արժանաւորագոյն։

اجذال (իճզալ, ա. ջնլ էն) ուրախացնել (քիչ գործած.)։

اجزاء (էճզահ) ապագային վճարելի վարձք. լնել– (–բէյնի) երկու տեսակ վարձքեմէջ տեղ ՚–(– վաճիռէ) կարճ ժամանակամիջոցի մէջ վճարելի վարձք։

اجازت (իճազէթ, ա. յազ էն) 1. հրամանն, արտօնութիւն. 2. պատկառելի, լիամանիւթէն կամ վարդապետութեան վկայութիւն. ունի– պատկառելի, լիամանիւթէ, վարդապետութեան վկայագիր. արտօնագիր։

اجاله (իճալէ, ա. ՕՅզալ էն) գարձնել, շրջեցնել. ըսկ ՚– մինչեր շրջեցնել. պատ ՚– ձին դարձնել։

اجانب (էճանիպ, ա. յգ. ջնճի ի) օտարներ, օտարականներ։

اجاهل (էճահիլ, ա. յգ. ջահ ի) անմեղատէններ։

اجبه (էճպէհ, ա.) բարձրաճակատ, լայն ճակատով, լայնաճակատ։

اجبار (իճպար, ա. ջբր էն յգ. ատիրարներ) ստիպել, ստիպում. բռնադատել, բռնադատում։

اجتباء (իքթիպա, ա. ջպայ էն.) 1. ընտրել (Աստուծոյ կողմէ) 2. էլեգածքի վարձքերը գանձել։

اجتراء (իքթիրա, ա. ջրաէ էն) համարձակիլ, համարձակութիւն.

اجترار (իքթիրար, ա. ջր էն) 1. քաշել. 2. որոճալ։

اجتسار (իքթիսար, ա. ջսրսէ էն) 1. համարձակիլ. համարձակութիւն. 2. յանդգնիլ,–ութիւն։

اجتراع (իքթիրա, ա. ջրջ էն) կուրը մէկէն խմել։

اجترام (իքթիրամ, ա. ջրմ էն) 1. յանցանք գործել. 2. քշտել։

Digitized by Google

اجفان (էճ֊ճաճ, ա. յգ. ընձ ի) աթևանունք։

اجل (էճլ, էճիլ, ա.) պատճառ, ընդունայնաւոր. ընդ ու այլն — ։

اجل (էճէլ, ա. յգ. ագալ) 1. պայմանաժամ, որոշեալ ժամ. 2. մահ. ըստ — մահանգամ պատահած մահ. ըստ — բնական մահ։

اجل (իճլ, ա. ՚) վիզը բռնութիւն, ուժեղագործութիւն։

اجل (էճէլլ, ա.) վեհագոյն, վեհամեծագոյն, ամենաբարձր։ ընդհանուր վեհ տարածք մարդ։

اجلاء (իճլա, ա. նեղ էն) աքսորել, վտարել, արտաքսել։

اجلاس (իճլաս, ա. ժողով էն) նստել ընդունել. գահը բարձրացնել։

اجلاف (էճլաճ, յգ. ընձ ի) խոշտանգակ մարդիկ, ստոր ստորին մարդիկ, որկրամոլներ։

اجلال (իճլալ, ա. նեղ էն) 1. մեծութիւն, բարձրութիւն, փառք. 2. մեծարանք, յարգանք. ընդ 1. փառաւոր, 2. գնահատելի։

اجله (էճիլլէ, ա. յգ. ընձիլ ի) մեծամեծներ. ասպետներ, ազնուականներ, իշխանութեան ասպետներ. իսկ — (-ի իւէպա) ամենամեծ գրագէտներ։

اجلی (էճլա, ա.) աչքերով, արևուն պէս պայծառ։

اجماع (իճմա, ա. ընդ էն) 1. միացնել, միացում. 2. հաւաքել, գումարել. 3. միաձայնութիւն։

اجمال (իճմալ, ա. ընդ էն). 1. ամփոփել, ամփոփում, համառօտել, 2. քաղաքած. ի ուղ — քաղաք-

اجر (էճր, ա. յգ. ընդ ի, اجرات، آجار) 1. վարձ, հատուցում. մեր — գնահատելի վարձ. ըստ — (-ի միւսէմմա) ամսաթիւ ած վարձ։

اجراء (իճրա, ա յունի էն, յգ. ագալ) 1. հաւանել, հաստատ. 2. կատարել. 3. գործադրութիւն, գործագրել. ըստ — գործադիր մարմին. ըստ — գործադիր պաշտօնեայ. ագ — ըստ գործագրութիւն չկայ. ըստ — գործադիր. ըստ — ձգ գործադիր իշխանութիւն

اجرام (էճրամ, ա. ընդ ի) մարմիններ. ոսկի — երկնային — ։

اجرب (էճրէպ, ա.) բորոտ (մարդ կամ անասուն)։

اجرت (իճրէթ, ա. յգ ագալ) 1. վարձք. 2. թոշակ. պատ — տարեթոշակ. 3. վարձք. ծախք. ըստ — ձրի, ձրիավարժ. ըստ — 1. թոշակաւոր. 2. վարձկան։

اجرد (էճրէտ, ա) 1. անմօրուս եւ բիտասարդ. 2. անխոտ գետին

اجزاء (էճզա, ա. յգ. ընձ ի) 1. մասեր, մասունք. կամ — մասունք բանի. 2. (ալտ. էզա) գեղեր, դեղօրայք. 3. քիմիական բաղադրութիւնք. 4 անկազմ (գիրք) ըստ — դեղով. ձգել ըստ — դեղոտ թուղթ. ըստ դեղօրէից վաճառականն։ ըստ-(էճզաճի, թ.) դեղագործ. ըստ — դեղագործութիւն ունի — դեղարան ։

اجساد (էճսաս, ա. յգ. ընձ ի) մարմիններ, դիակացեալ — ։

اجسام (էճսամ, ա. յգ. ընձ ի) մարմիններ. պարզ մարմիններ. բաղադրեալ մարմիններ. օրգ — գործարանական մարմիններ։

Digitized by Google

քական տեսութեան ամփոփում. 3. գումար. Ի– ամփոփելով, համառօտելով, համառօտիւ. – ի վեր (ալա վէճն իւ իմայ) համառօտիւ.

اجع (էմա, ա.) համակրանաւորած; ին–(էմախյն,) ամէնը, համայն;

اجل (էմէլ, ա.) ամենագէղեցիկ, գեղեցկագոյն. սի – (–ի ճաս) մարդոց ամենագեղեցիկը;

اجناد (էճնաս, ա. յգ. جند ի) բանակներ: (Հմմտ. جنود, اردو)

اجناس (էճնաս, ա. յգ. جنس ի) 1. տեսակներ, սեռեր. 2. տեսակ տեսակ. զանազան. ֆֆ Ի – զանազան տեսակ գործեր.

اجنبی (էճնէպի, ա. յգ. اجانب) օտար. ա– լոյս օտար սերունդներ. ա– ծրար օտար; հպատակներ. օտարաց հպատակներ. մև ,ւէ օտարութիւն;

اجنحه (էճնիհա, ա. յգ. جناح ի) թեւեր. թռչունի թեւեր;

اجنف (էճնէֆ, ա.) 1. ճշմարտութենէ հեռացող. 2. կողմնակալ;

اجنه (էճինճէ, ա. յգ. جنين ի) սաղմեր;

اجنی (էճինճի, ա.) գէշ, չար ոգի

اجوبه (էճվիպէ, ա. յգ. جواب ի) պատասխաններ. ա ղթօր ի (–ի մագուլէ) խելացի պատասխաններ;

اجود (էճվէտ, ա. جواد էն) ընտրելագոյն, ամենագնահատիր. սոճիներ (– մէճունճար) – կերպասներ;

اجور (իւճուր, اجورات. յգ. اجر ի) Տես اجر;

اجوف (էճվէֆ, ա. جوف էն) 1. անցք. 2. ագէտ. անուսի. 3. արմատն երկրորդ գիրը «հարթաքի իլլէթ» կոչուած ւ,ց գրերէն մին ունեցող արաբական բառ.

اجه (էճէ, թ.) ծեր, մեծաւոր, մեծերու;

اجهزه (էճհիզէ, ա. յգ. جهاز ի) Տես جهاز;

اجهل (էճհէլ, ա. جهل էն) ամենատգէտ. խիստ տգէտ;

اجیاف (էճեաճ. ա. յգ. جيف ի) Տես جيف;

اجیال (էճեալ, ա. յգ. جيل ի) 1. ցեղերի սերունդներ 2. ժողովուրդ

اجیر (էճիր, ա. اجرت էն) վարձկան, վարձաւոր;

احاجی (էհաճի ա. յգ. اجحيه, اجحيه ի) հանելուկներ;

احادیث (էհատիս, ա. յգ. حديث ի) – պիշրի Մուհամմէտի աւանդութիւնները՝ խօսքերը;

احاسن (էհասիճ ա. յգ. احسن ի) մենագեղեցիկ բաներ;

احاطه (իհաղա, ա. حوط էն) 1. շրջապատել, պատել. 2. լաւ հասկընալ ըմբռնել. 3. խոր հմտութիւն;

احاله (իհալէ, ա. حوالت էն) 1. յանձնել, յանձնառու. 2. նախազգուշացում կամ ամուրցում մէկու մը վրայ ձգել վաճառել. "احاله يا نقد بالحاله յանձնելով, ձգելով վաճառելով. տես " ան– ագրութեան առնել;

احب (էհապպ, ա. حب էն) ամենասիրելի. ահա – բարեկամաց –ն;

احباء (անբպպա, ա. յգ. حبيب ի) բարեկամներ, սիրելիներ;

احباب (անպպապ, ա. յգ. حبيب ի) 1. Տ احبا. 2. (ժող.) բարեկամ;

Digitized by Google

احتکار (իհթիհէար, ա. հկր էն) ատ. ձախել համագործատուի կըրկ-
քել, պատուել. ?. յորգանք, մեծա-
րանք. սնի ու՝ խորին յարգանքներ։

احتساب (իհթիսապ, ա. հսպ էն) 1. հաշուել, հաշիւ հարցնել. 2. յանդիմանել, սաստել. 3. հարկ, տուրք. ցուցադ՝ հին ատեն ատիկա-
նապետ և քաղաքապետ. ու՝ հին ա-
ռաջն քաղաքապետութեան տուրք։

احتساس (իհթիսաս, ա. հս էն, յգ. احتساسات) զգացում, զգա-
յութիւն. ընդհանուր՝ հոգեկան զգացմունք։

احتشاد (իհթիշադ, ա. հշդ էն) 1. հաւաքուիլ. խմբուիլ. 2. հաւաքում, խմբում (զօրքի)։

احتشام (իհթիշամ, ա. հշմ էն, յգ. احتشامات) 1. շքեղութիւն, շուք, փառաւորութիւն. 2. պատկա-
ռանք. ալ՝ կալ մեծաշքեղութեամբ։

احتصاد (իհթիսադ, ա. հսդ էն) 1. հնձել, 2. հնձուիլ։

احتضار (իհթիզար, ա. հզր էն) հո-
գեվարք՝ օրհասական բո-
ղոքել՝ հոգեվարքի վիճակ։

احتطاب (իհթիդապ ա. հբհ էն) 1. փայտ կտրել. 2. փայտահարութիւն.

احتفال (իհթիֆալ, ա. հֆլ էն, յգ. احتفالات) մեծ շքով յար-
գանք մեծարանք։ ալ՝ ընել ու՝ ննջե-
ցեալը մեծ շուքով վերցնել։

احتقار (իհթիզար, ա. հզր էն) 1. նուաստացնել, արհամարհել. 2. արհամարհում, արհամարհանք։

احتقان (իհթիգան, ա. հգն էն) 1. գլխեր, գլխեռ. 2. արեան խանգում։

احتکار (իհթիհէար, ա. հկր էն) ատ. ձախել համագործատուի, կըրկ-
նել, պատուել. ?. յորգանք, մեծա-
րանք. սնի ու՝ խորին յարգանքներ։

احتساب (իհթիսապ, ա. հսպ էն) 1. հաշուել, հաշիւ հարցնել. 2. յանդիմանել, սաստել. 3. հարկ, տուրք. ցուցադ՝ հին ատեն ատիկա-
նապետ և քաղաքապետ. ու՝ հին ա-
ռաջն քաղաքապետութեան տուրք։

احتساس (իհթիսաս, ա. հս էն, յգ. احتساسات) զգացում, զգա-
յութիւն. ընդհանուր՝ հոգեկան զգացմունք։

احتشاد (իհթիշադ, ա. հշդ էն) 1. հաւաքուիլ. խմբուիլ. 2. հաւաքում, խմբում (զօրքի)։

احتشام (իհթիշամ, ա. հշմ էն, յգ. احتشامات) 1. շքեղութիւն, շուք, փառաւորութիւն. 2. պատկա-
ռանք. ալ՝ կալ մեծաշքեղութեամբ։

احتصاد (իհթիսադ, ա. հսդ էն) 1. հնձել, 2. հնձուիլ։

احتضار (իհթիզար, ա. հզր էն) հո-
գեվարք՝ օրհասական բո-
ղոքել՝ հոգեվարքի վիճակ։

احتطاب (իհթիդապ ա. հբհ էն) 1. փայտ կտրել. 2. փայտահարութիւն.

احتفال (իհթիֆալ, ա. հֆլ էն, յգ. احتفالات) մեծ շքով յար-
գանք մեծարանք։ ալ՝ ընել ու՝ ննջե-
ցեալը մեծ շուքով վերցնել։

احتقار (իհթիզար, ա. հզր էն) 1. նուաստացնել, արհամարհել. 2. արհամարհում, արհամարհանք։

احتقان (իհթիգան, ա. հգն էն) 1. գլխեր, գլխեռ. 2. արեան խանգում։

ձ՝ բարեկամ աբաք, ցն՝ բարեկամ-
մութիւն, մտերմութիւն։

احباط (իհպադ, ա. հբտ էն) ջնջել (բարիքը). ս՝ գործ ընել։

احبال (իհպալ, ա. հբլ էն) յղացը-
նել, յղի ձգել։

احبن (անպէն, բժշ.) ջղագէտ։

احتباس (իհթիպաս, ա. հբս էն) բռնուիլ, փակուիլ միայ. ալ՝ մզաղգելութիւն։

احتجاب (իհթիճապ, ա. հջբ էն) պահուըտիլ, ծածկուիլ։

احتجاج (իհթիճաճ, ա. հջջ էն, յգ. احتجاجات) ապացուցում, ա-
պացուցանել։ ընել՝ ապացուցում։

احتجام (իհթիճամ, ա. հջմ էն) ա-
րիւն առնել. օր. դեղ՝ —

احتداد (իհթիհսադ, ա. հդդ էն) սրու-
թիւն սուր սրու-
թիւնը. 2. բարկանալ, զայրանալ. 3 (բժշ.) գրգռութիւն։

احتذار (իհթիհզար, ա. հձր էն) վախ. նալով զգուշանալ։

احتراز (իհթիհրազ, ա. հզր էն) զգու-
շանալ, զգուշութիւն. ալ՝ կալ կատարեալ զգուշութեամբ. ս՝ զգու-
շաւոր ալ՝ ըլլալ վերապահութեամբ։

احتراص (իհթիհրաս, ա. հրս էն, յգ. احتراصات) ատամիկ փա-
փաք, խոզ, տեղանք։

احتراق (իհթիհրազ, ա. հրք էն) 1. այրել, այրուիլ. 2. մոլորակի մը արեւուն մերձեցումը։ ամսթ՝ ։

احترام (իհթիհրամ, ա. հրմ էն, յգ. احترامات) 1. յարգել, մեծա-

նավաճառութիւն. — ارباب համագրաւողներ, կրկնավաճառներ։

احتلام (իհթիլամ, ա. حلم էն) 1. երազափորձութիւն. 2. չափահասութիւն։

احتماء (իհթիմա, ա. حمایه էն) պահեցողութիւն։

احتمال (իհթիմալ, ա. حمل էն, յգ. احتمالات) 1. հաւանականութիւն. կարելիութիւն. 2. տանիլ, կրել, 3 հաւանական է, կարելի է. او ی — հաւանական ըլլալ. ـورمك — կարծել

احتواء (իհթիվա, ա. حوایت էն) պարունակել, բովանդակել. مکارم احتوا ազնուութիւն պարունակող, ազնիւ. شوکت احتوا վեհափառ.

احتیاج (իհթիյաճ, ա. حوج՝ حاجت էն, յգ. ـات) 1. կարօտութիւն. 2. պէտք. او ی — կարօտ ըլլալ, պէտք ունենալ. احساس — պէտք զգալ. ضروریه، مبرمه ـات — անհրաժեշտ պէտքեր։

احتیاط (իհթիյադ, ա. حوط էն) 1. նախազգուշութիւն. 2. շըրջահայեցութիւն. ـلا — նախազգուշութեամբ, վերապահութեամբ. ـاً — առ ի զգուշութիւն. آقچه ی — պահեստի դրամ. عساکر ـیه، عسکری — պահեստի զօրք. ـلی — զգուշաւոր, շրջահայեաց. ـسز — անզգոյշ. ـسزلق — անզգուշութիւն. ی ـیه — նախազգուշական. ـکار — զգուշաւոր. ـکارانه — զգուշաւորութեամբ.

احتیال (իհթիյալ, ա. حیله էն, յգ. احتیالات) նենգութիւն, դաւ։

احجار (ահճար, ա. յգ. حجر ի) քարեր, سماویه، سمائیه — օդաքար, երկնաքար.

احجوه (ուհճուվէ ; احجیه ուհճիյէ, ա. յգ احاجی) հանելուկ։

احد (ահատ, ա. յգ. آحاد իգ. احدی իհտա) 1 մէկ. 2. անհատ. یوم — ال կիրակի. هما — (—ուհիւմա) երկուքէն մէկը. 3. (էհասս) շատ սուր, ամենասուր. ـیت (ահատիյէէթ) միութիւն. بارکاه — միաստուածութեան ատեան. ذات — մի Աստուած. الاخ — խմբորձայութիւն. الذکوره ، الذکاره، التذکیر — իորձոյութիւն. عشر — տասնըմէկ։

احداث (իհտաս, ա. حدوث էն) 1. յառաջ բերել. 2. հաստատել. 3. հնարել. کرده — հաստատուած, հնարուած։

احدب (ահտէպ, ա. حدب էն) կուզ, սապատող, սապատ։

احرا، احری (ահրա, حری էն) արժանաւորագոյն ։

احرار (ահրար, ա. յգ. حر ի) 1. ազատներ, ազատականք. 2. ազնուականներ. فرقه سی — ազատական կուսակցութիւն. ـانه — ազատօրէն ։

احراز (ըհրազ, ա. حرز էն) ստանալ, հանիլ (դիրքի մը), շահիլ։

احراق (ըհրագ, ա. حرق էն) այրել. այրում. بالنار جزاسی — (ըհրագ պիննար ճէզասը) խարոյկի պատիժ. بالنار — ողջ ողջ կենդանւոյն այրել։

احرام (ըհրամ, ա. حرم էն) 1. Իսլամ ուխտաւորի վերարկու. 2. Արաբաց փաթթուած մեծ վերարկուն

احرنجام (ըհրինճամ, ա.) ուղտերուն խմբուիլը։

احزاب (ահզապ, ա. յգ. حزب ի) 1. խումբեր. 2. Կուրանի հատուածները, որ ամէնը 120 են։

احزان (ահզան, ա. յգ. حزن ի) վիշտեր, տխրութիւնք. هجران — բաժանման վիշտերը։

Digitized by Google

احكام (ահիեամ, ա. յգ. حكم ի) 1. վճիռներ, 2. հրամաններ, պատուէրներ. 3. տրամադրութիւնք. 4. գործակութիւնք. ասոյգ – օրինական տրամադրութիւնք. ասնց – կրօնական պատուէրներ. 5. յոխորտանք. ասկ ըմբռ կը յոխորտայ։

احكام (ահիեամ, ա. حكم էն) ամրացընել, զօրացնել. ։ احكام قا – ասոյգ որէնքին տրամադրութիւններըն։

احكم (ահիէմ ա. حكم է– իմաստուն, հնազոյն, յոյժ իմաստուն. – الحاكمين գատաւորաց – ը, Աստուած։

احلاء (րհլա, ա. حلاوت էն) քաղցրացնել, անուշ ընել.

احلام (ահլամ, ա. յգ. حلم ի) երազներ։

احلى (ահլա, احلا ա. حلاوت էն) քաղցրագոյն, ամենաքաղցր։

احليل (րհլիլ, ա. յգ. احليل) 1 մլանգը. 2. առինքի ծակ. – قوقانى վերին մլանգը. تحتانى – ստորինը։

احمال (ահմալ, ա. յգ. حمل ի) 1. բեռներ, 2. ծանրութիւնք։

احمال (իհմալ. ա. حمل էն) բեռցնել, բեռնաւորել (տես. ա. تحميل)

احمد (ահմէտ, ա. حمد էն) 1. իսլամաց մարգարէներէն մէկը, Մուհամմէտ է. 2. ամենագովելի. ան– Իսլամական։

احمر (ահմէր, ա. حمرت էն) կարմիր. – بحر Կարմիր Ծով։

احمرار (իհմիրար, ա. حمرت էն) կարմրիլ. կարմրութիւն։

احمق (ահմագ, ա. حمق, حماقت էն) տխմար, ապուշ, գլխից – ծոցատեառ. ան– , անան– տխմարութեամբ. տխմարօրէն, ապուշութեամբ։ ան– տխմարի պէս, ապուշի պէս. ան– տխմա–

احزن (ահզէն, ա. حزن էն) տխրացնել, ամենատխուր.

احساس (իհսաս, ա. حس էն) 1. զգացընել. 2. զգալ։

احسان (իհսան, ա. حسن էն) 1. շնորհել, պարգեւել. 2. շնորհ, պարգեւ. 3. շնորհ, հաճութիւն. –لە– (– ալէլ–) շնորհ շնորհի վրայ. ոյս – շնորհասպառ. պոյ – շնորհատուր։

احسن (ահսէն, ա. حسن էն, յգ. احاسن) ամենագեղեցիկ։

احشاء (ահշա, յգ. حشو ի) փորոտիք

احصاء (րհսա, ա. حصاء էն) թուել, խուզամ. – ը անթիւ։

احضار (րհզար, ա. حضور էն) 1 պատրաստել, 2. կոչել, դատարան կանչել. տվամբ – կոչնագիր. տարկզ – պատժական դատարանէն եկած կոչնագիր. պ– կոչնագրի ծախք.

احطاب (ահդապ, ա. յգ. حطب ի) փայտեր.

احفاد (ահֆաս, ա. յգ. حفيد ի) թոռներ. ֆիտ – ը ևայլ զաւակներու և թոռներու մէջ։

احق (էհագգ, ա. حق էն) 1. արժանաւորագոյն. 2. շատ իրաւացի, ոյնկալ – حق Դուք որ արժանաւորագոյն էք, Ձեզ.

احقاق (իհգագ, ա. حق էն) արդարութիւնը ընել. իրաւունքը տեղը տանիլ. ։ حق – (իհգագը հագգ իբ.) արդարութիւնը տեղը տանիլ։

احقر (ահգար, ա. حقارت էն, յգ. احاقر) ստորնագոյն, գծուծ, ամենախանարհ. ան– Ձեր ամենախոնարհ ծառան. ոնդկնդ ոյ– ամենախոնարհ ծառայներէն։

Digitized by Google

ցեպիր, բողոքագիր. ես ՝ես 4. սահմանական. ես ՝ ձեսը սահմանական եղանակ. ես ՝ լրատուներու տրամած գումար

اخت ukht, ա. յգ. (اخوات) քոյր ՝

اختر (ախթէր, պ. յգ. (اختران) աստղ. — کیٔ բախթ-ախտ . — بد գըժբախտ. տուն ՝ աստեղագէտ ՝

اختراع (իխթիրաա, ա. խրչ էն, յգ. (اختراعات) հնարել, գիւտ. ես ՝ նորահնար . ես ՝ նորահնարած, նորաշէնած . ես ՝ նորահնար բացատրութիւններ. ոչ ՝ գիւտ, հնարած. պարկ ՝ հնարագիտական

اختصار (իխթիսար, ա. խտչ էն) 1. համառօտել, համառօտութիւն. 2. պարզել, պարզել . طریق ՝ ալ ՝ (ալտարիգիլ իխթիսար, էն) ճանապարհ ՝ համառօտակի, համառօտիւ ՝

اختصاص (իխթիսաս, ա. օսոսխ էն) 1. մանագիտութիւն. 2. մտերմութիւն, մօտ յարաբերութիւն. ես ՝ մանագիտական (իւթ) մանագէտ. ոչ ՝ մանագիտական նագէտներ. ես ՝ ես ՝ մանագիտական ՝

اختصام (իխթիսամ, ա. տոսոխէն) թըշնամութիւն. հակառակութիւն.

اختطاف (իխթիդաճ, ա. խթչ էն) 1. յափշտակութիւն , յափշտակել, յարձակել ՝ ոչ քի խոխտալ ՝

اختفاء (իխթիճա, ա. խճ ՝ խճչ էն) 1. պահուըտիլ, ծածկուիլ ՝

اختلاج (իխթիլաճ, ա. խլճան ՝ խլոչ էն) մկնաձգութիւն, յոգք. — اجفان ՝ աչ քի քթթում ՝

اختلاس (իխթիլաս, ա. խլս էն, յգ. (اختلاسات) 1. գողնալ , գողութիւն. 2. պատակաւ պաշտօնի մէջ ճարտարութեամբ գողնալ, գաղտագողութիւն. ըստ ՝ ժամանակ գողնալ ՝

اخب

բութիւն, ապուշութիւն, ցնդ ՝ տխմարանալ , ապուշնալ ՝

احمرار (իհմիրար, ա. ճրչ էն) սատիկ կարմրիլ ՝ կարմրութիւն ՝

احوال (ահվալ, ա. յգ. հալ ի) վիճակներ, պարագաներ. բոհոլովամ ՝ ալ ՝ աչխարհի պարագաները

احور (ահվէր, ա. հոր էն) սևաչեայ, սևաչուխ ՝

احول (ահվէլ, ա. հոլ էն) շիլ ՝

احیاء (իհեա, ուղա. էհեա, ա. հիաէն) 1. կենդանացնել. 2. վերակենդանացնել . 3. վերականգնել . 4. շէնցնել ՝ մշակել. 5. շնորհով մը բարի լուրով մը ուրախացնել. 6. հիմնել, կանգնել, նորոգել. 7. գիշերը անքուն ազօթքով անցընել . ոտ ես ՝ պարապ հողերը հերկել ի ընկել. 8. (ահեա, յգ. ՀՒ) կենդանիներ, ոզիներ. ոչ ՝ (ՀէրտՀ) 1. հիմնած, շինած, կանգնած. 2. եբրայեսպարտ , շնորհապարտ ՝

احیان (ահեան, ա. յգ. հեն ի) ժամանակներ, առեններ. — — առեն առեն, մերթ ընդ մերթ, երբեմն ՝

اخ (էխ, ա. ախ էն, յգ. (اخوان ՝ اخوت) եղբայր (Հմիշ. قرنداش ՝ قردش)

اخافه (իխաճէ, ա. խճէն) 1. վախցընել. 2. սպառնալ. սպառնալիք ՝

اخبار (ախպար , ա. յգ. խբր ի) 1. լուրեր , տեղեկութիւններ. 2. առաջեկերք, դէպքեր . 3. պատմութիւններ. — ձեռքէ լուրերու հաւաքածոյ ՝

اخبار (իխպար, ա. խբրէն, յգ. (اخبارات) 1. լուր տալ , իմացնել. 2. զեկուցանել, զեկոյց. 3. տեղեկութիւն. ոմն — ազդարարագիր, զեկուցադրութիւն.

Digitized by Google

اخراج (إخراج) ա. շրջ. էն. յգ. (اخراجات) 1. գուբս հանել. 2. արտածել, արտածութիւն. 3. գուբս հանել, վտարել. վանտել. ات – եվքսիյե – (إخراق ذاتيه) արտաչիրմամ

اخراس الكلب (ախրաս իլ քէլպ) ա. լռամտան, շատուտուֆ.

اخرس (ախրս, ա. խրս էն) համր.

اخروى (ուխրէվի, ա. ախրէվի, յգ. اخرويه) հանգերձեալին վերաբերեալ, անդենական, ա– մշտեան հանդերձելոյն՝ ապագայ կեանքին վարձքերը. ات– հանգերձելոյն գործերը՝

اخرى (ուխրա, ա. ախրի յգ. آخر ի.) 1. ուրիշ. այլ. 2. միւս. ծր بعداخرى քանիցս, քանի անգամներ:

اخس (էխասս, ա. խսէ، խսաիսէ էն) ամենաժլատ, խիստ ժլատ:

اخشاب (ախշապ, ա. յգ. خشب ի 1. փայտեր. 2. փայտաշէն:

اخص (էխասս, ա. խսոս էն.) ա– մեռաքնութիւն, ընտրելագոյն. ամենագոնիւ, ագնուագոյն. Ամի – իղձերու ագնուագոյնը՝ ընտրելագոյնը:

اخضر (ախսար, ա. խրսէ էն. յգ. اخضرا) կանաչ, կանչուղ:

اخطار (իխդար, ա. խդար էն, յգ. (اخطارات) 1. յիշեցնել, 2. ծանուցանել, ազդարարել. 3. ծանուցում, ազդուում– ծանուցագիր. ազդարարագիր

اخف (էխաճճ, ա. խֆէ էն) ամենաթեթեւ, թեթեւագոյն, ա– ջոյ ամենաթեթեւ պատիժ:

اخفاء (իխֆա, ա. խֆա، խֆէն) գաղտնի պահել, պահել ցան– պահուըտիլ

اخكر (ախքէր, պ.) 1. խարոյկ. 2. կայծ:

اخلاط (իխդիլաթ, ա. խլտ էն) 1. յարաբերութիւն, հաղորդակցիլ. յարաբերութեան մէջ ըլլալ. 2. կնճռոտում (հիւանդութեան). منه ون– հաղորդակցութենէ խզում:

اخلاف (իխթիլաճ, ա. խլֆ էն, յգ. اخلافات) 1. հակառակութիւն, անհամաձայնութիւն. վէճ. 2. հակառակութիւն. 3. զանազանութիւն, խտիր, խտրութիւն. ու حاصل – անհամաձայնութիւն յառաջ գալ. ڭيسيمزى جيم – պատկանեալ դատարանը որոշող յանձնաժողով:

اخلال (իխթիլալ, ա. խլլ էն) խռովութիւն. ج– խռովարար: چيقارمق – խռովութիւն հանել. شعور – ժիմարութիւն, մտքի խանգարում:

اخمار (իխթիմար, ա. չբ էն) խմորում, խմորուիլ:

اختناق (իխթիճագ, ա. ճնշ էն) հեղձուում. խեղդում. خفيف رجم – արգանդախեղդ, իգացլախտ:

اختيار (իխթիյար, ա. խյար էն) 1. ընտրել, ընտրութիւն. 2. կամք. 3. ազել, կամիլ. 4. (թ.) ծեր. ـ يلا – ڭ ակամայ. سكوت ـ لـه – մեզլ – մե. كوسانمق, առանձնանալ. مجلس – գիւղական ժողով. ى– ،ى– կամաւոր, սրտ – կամաւոր դաս 2. ընտրական. ى– ընտրական ժողով. قل– ծեր– թութիւն. تڭ– ،تڭلى– ،تمق – ծերանալ.

اخدار (իխսար, ա. խդր էն) մարմնոյն մէկ անդամը անզգայացնել:

اخذ (ախզ, ա.) առնել. اعطاء– (– ու իդա) առուտուր. ثار – ոխ առնել. كرفت– (– ու կիրիֆթ) ձերբակալում. ձերբակալել. كرفت مذكره – ձերբակալման հրամանագիր:

Digitized by Google

اخوات (ախավաք, ա. յգ. եղբ.) 1. քույրեր. 2. նմաններ։

اخوان (ըխվան. ա. յգ. ի, ախո ի) 1. եղբայրներ. 2. ընկերներ. մտերիմներ. օտ – հայրենակիցներ։

اخوت (ուխուվվէք, ա.) եղբայրութիւն. կրկ, կարող եղբայրական. – (ըխվէք) եղբայրներ։

اخوف (ախվէճ, ա. խոֆ էն) 1. ահաւոր, սոսկատեսիլ, ահեղատեսիլ։

اخوی (ուխուվվի, իգ. ա.) 1. եղբայրական. 2. մտերմական։

اخیار (ախեար, յգ. խեր ի) բարիներ, առաքինի և պարկեշտ մարդիկ։

اخیر (ախիր. ա.) վերջին. – զար վերջին որոշում. ◦ – զրոն ըէրէ նոր ժամանակաց պատմութիւն. ի – վերջապէս։

اداء (էտա, ա.) 1. վճարել. կատարել. ցանել. 2. կատարել. 3. եղանակ, ոճ. 4. նպատակ. 5. գեղեցկանք։

ادات (էտաթ, ա. յգ. ադաո) 1. [քեր.] մասնիկ. 2. գործիք. ըսդեսը – գործակատարական մասնիկ. ըսպե – վերաբերականի մասնիկ։

اداره (իտարէ, ա. յգ. էն) 1. գործադնել, պատրաստել. 2. վարել, վարչութիւն. 3. մատակարարութիւն, մատակարարել. 4. խնայել, խնայողութիւն. 5. բաժին. 6. – հանէ – վարչական, վարչատուն. կնեզի – խնայողական կանխիկ. – մեճլիզ վարչական ժողով. ջը – խնայող, խնայասէր. լը 1. խնայող. 2. խնայողութեամբ. յուր 1. մխոտ, շռայլ. 2. շռայլութեամբ. լըք 1. շռայլութիւն. 2. անվարչական իրաւունք։

اخفش (ախճէճ, ա.) ցայգատես։

اخلاء (իխլա, ա. խլո էն) 1 պարպել. 2. արձակել. նավ ըսպանատէն արձակել. 3. (էխիլլա, յգ. խլի) մտերիմներ. ազնիւ բարեկամներ.

اخلاص (իխլաս. ա. սոխլոտ էն) 1. անկեղծութիւն, 2. անկեղծ բարեկամութիւն, մտերմութիւն 3. անկեղծ հաւատք. ◦ – ◦ – կար – մուն – անկեղծ, մտերմական. ◦ – կարիւրլը – ◦ – անկեղծութեամբ. ◦ – էն – անկեղծութեամբ։

اخلاط (ախլաղ, ա. յգ. խլոխ ի) 1. խառնուածք, բնութիւն. 2. մարմնի հիւթեր. 3. (թ.) վայրի տունձ։

اخلاف (ախլաճ, ա. յգ. խլոֆ ի), յաջորդներ. ապագայ սերունդ.

اخلاق (ախլազ, ա. յգ. խլըճ ի) վարք, բարք, բնաւորութիւն. հոսն – ◦ – բարի վարք. ըէմէ – ◦ – ոչ յարմար վարք. – լը բարոյական, բարոյախօսութիւն. սը – ◦ – բարոյական. օնլ – բարոյախօսներ. սիզ – անբարոյական. զլըզ անբարոյականութիւն։

اخلال (իխլալ, ա. խլլո էն) 1. խանգարել. եղծանել, սւրել. 2. ջնջել, աջուստաւորել. ◦ – զըկ լռութիւնը խանգարել. ◦ սոմոն – պատիժը աջուստաւորել. ◦ – ըճօ (սրինգը – իր.) առողջութիւնը խանգարել։

اخلامور (ըխլամուր, թ.) 1. թմբի. 2. թմբի տախտակ։

اخلص (ախլաս. ա. սոխլոտ էն) ամենանկեղծ, անկեղծագոյն. ծնող – ամենանկեղծ անձնուէր ծառայ։

اخناق (ըխնաղ, ա. խնոխ էն) խեղդել, խեղդուիլ։

Digitized by Google

ادի (հսիխար, ա. ուխեր, ուխեր էն) համբարել, ամբարել, ժողովել։

ադխար

ադխալ (հսխալ, ա. ուխել էն, յգ. ան) 1. մտնել, ներմուծել. 2. անցընել [հաշուեյն]. 3. ներածութիւն։

ադխալ

ադրաջ (հսրաճ, ա. ճրա էն,) ներմուծել, մէջը անցընել։

ադրաճ

ադրար (հսրար, ա. ար էն) մէջ։

ադրար

ադրակ (հսրակ, ա. ակրա էն) 1. իմանալ, վերահասու ըլլալ. 2. իմացականութիւն. 3. հասնիլ. (օր. ճաշ մացականութիւն. 3. հասնիլ. (օր. ճաշ – ոլուս շատ տարիներու հասնիլ)։ յանմիտ. ճանչ – անմտութիւն։

ադրակ

ադրանոյ (էսիրնէվի, պ.) Ադրիանուպոլսեցի. ադրան (էսիրնէ) ադրան ջին Ադրիանուպոլիս, – քաղաքը։

ադրանոյ

ադրա (իսրտ, ա. բժշկ.) սրտանք։

ադրա

ադաւ (հսհա, աղաւ. իսսաա, ա. ցուցական էն) 1. պահանջել, պահանջում. 2. պնդել, յամառիլ. 3. յամառկնիլ, յամառկնութիւն. ըզ ադաւ ըզ ըրած պահանջումը. ադր – պահանջածը, պահանջը, պահանջումը. ճ– 1. յամառ, պնդող, 2. յամառկնոտ. ճլուճ– 1. յամառոտութիւն. 2. (յամառկնոտութիւն ադաւիյաթ (հսհախիյեաթ) անոտի խօսքեր։

ադաւ

ադեա (էսրյէ, ա. յգ. ետ ի) աղօթքներ, ադեայ ի– քարի աղօթքներ։

ադեա

ադամ (իսկամ, ա. թմ էն) արաքեր էն բառի մը մէջ երկու ն – ման գրերէն առաջինը ջնջել, երկրորդին կրկնակ (շէտտէ) մը տալ։

ադամ

ադլ [իսիլլէ, ա. յգ. ալդլ ի] փաստ եր, տպաւորչութիւններ. ադլ ի– զօրաւոր –։

ադլ

ադիմ (իսհամ, ա. ադիմ էն) 1. սովորական, հասարակ. 2. հասարակ մարդ. 3. հասարակ ժողովուրդ։

ադիմ

ադիմ (էսհամ) 1. կըրթութիւն, պարկեշտութիւն. 2. բարոյական. 3. – ուլու – ամբոխ, ժողովուրդ. – ամօթ է ըսելը. 4. գրականութիւն. – ջի լրբութիւն, անկրթութիւն չա – անկիրթ, սրիկայ. ճլուճ– անկրթութիւն, սրիկայութիւն. ճչա– անկրթօրէն, անկրթութեամբ

ադիմ

ադիաւ (իսէպա, ա. յգ. ադիա ի) գրագէտներ, բանասէրներ. նոյ – մասրն – ժամանակակից գրագէտներ. ճնրէն ե–արդի գրագէտներ. ըսմանցե–|–ի ուիւթէգասեիմիյե| նախնի —։

ադիաւ

ադիար (իսպար, ա. ադիա էն) ձախող. դութիւն, ձախողուած։

ադիար

ադաբի էսէպի ա. ադա էն, իգ. ու –) 1. կրթական, բարոյական. 2. գրական. ու– ադար գրական երկասիրութիւնը. ե– ղադարի գրական կարողութիւն. նոյ–(էսէպիյեոնն) գրագէտներ։

ադաբի

ադաբիյաթ (էսէպիյեաթ, ա.) գրականութիւն, գրագիտութիւն. ադաբ – արդի գրականութիւն. ագիւթ – հին —. ադիւթ – Օսմանեան —։ – ճրաւ գրականութեան պատմութիւն։

ադաբիյաթ

Digitized by Google

اذاقه (իզագա, ա. ذوق էն) ճաշակել տալ. ուրիշ մը شربت ՝ քացը օ-շարակը ճաշակել տալ։

اذان (էզան, ա. ազձ – էզանը Մու-համմէտի,) Իսլամաց աղօթքի հրաւէր. ընդ ու – ելլել, կանչել – էզան կար-դալ. ած – ուշ ատեն, երեկոյին. – պոե ջաղ ուղղակի հոգին հանել, շատ նեղել։

اذعان (իզ'ան, ա. ذعن էն) 1. Հնա-զանդութիւն. فرمان واجب الاذعان Հրաման որուն հարկ է հնազանդիլ. 2. Համակացողութիւն, դաւաղութիւն, խմանալ. ու – ընել, ընդ Համակացող. զգալուն. չ – անզգայ, Համակալու անկարող, անմիտ։

اذكار (իզքեար, ա. յգ. ذكر է) 1. Յի-շատակութիւնք. 2. փառա-բանութիւնք. գովաբանութիւնք։

اذكار (էզքեար, ա. ذكر էն) 1. Յի-շեցնել. նի – անունը անմա-Հացնել. 2. (իզզքեար,) Յիշուիլ։

اذكياء (էզքիյա, ա. յգ. ذكى է) ու-Հիմներ. ընտրեալ ե – ուշիմ աշա-կերտներէն ընտրեալ-ուշիմ պատանիներ سلطان الاذكياء խիստ ուշիմ անձ, Հանճար.

اذل (էզէլլ, ա. ذلّ էն) ամենա-նարգ, ստորնագոյն, ամենա-ստորին. նի – ամենաստորին մարդ։

اذلال (իզլալ, ա. ذلّ էն) 1. անար-գել, ստորնացնել, արհամար-Հել. 2. անարգանք, արհամարՀանք։

اذلّه (էզիլլէ, ա. յգ. ذليل է) անարգ-ներ, ստորիններ. նի ՝ (–ի նաս) անարգ և ստորին մարդիկ։

اذن (իզն. ժող. իզին, ա.) 1. Հրա-ման, արտօնութիւն. կառ – Հրամանի տալ. արտօնել. ئاذن الله ان

اذا (իզա, ա. յգ. ايا) Նեղութիւնք. տանջանք. կսկիծ եւ ցաւ – նեղել։

اذابه (իզապէ, ա. ذوبان էն) 1. Հա-լեցնել, Հալուիլ. 2. Հալեցնե-լու պէս տանջանք տանջել։

ادماج (իդմաճ, ա. ջոդ էն) Ներմու-ծել. թերթի մէջ գրել դնել։

ادمان (իդման, ա. ջոդ էն) 1. յարա-տևութիւն. 2. վարժութիւն. 3. մարզանք. մտամարզութիւն. ընդ [–ր պէտէն] մարմնամարզ։

ادمه (իդմէ, ա.) մարթ. ուժ ՝ մտամարթ ջրասպոյ ՝ բարակ մաշկ։

ادنى (էդնա, նայ ա. յգ. ايا. ընդնէն) 1. ստորնագոյն, ամենացածրին. 2. շատ վար տեսակ (ապրանք) 3. ամենաքնքին, ամենագոյն։

ادوات (էդէվաթ, ա. յգ. ادات է) 1. գործիքներ, գործիներ. لا ի – ը գործիքներ. 2. (քեր.) մասնիկներ։

ادوار (էդվար, ա. յգ. دور է) տ. دور պէսիս – անցեալ դարեր։

ادويه (իդվիյէ ա. յգ. دوا է) դեղեր. ջոյն ՝ պէտք եղած դեղերը։

ادهاش (իդհաճ, ա. دهش էն) ապա-կեկել, սաստիկ վախցնել։

ادهم (էդհէմ, ա.) սև ձի։

ادهى (էդհա, ա. دها էն). խիստ Հան-ճարեղ, շատ կորովամիտ։

ادیان (էդեան, ա. յգ. دين է) կրօնք. ներ փոխանակ դանազան կրօնքներ։

ادیب (էդիպ, ա. յգ. ادبا. ընդ էն)1. կրթեալ, պարկեշտ. 2. գրա-գէտ, բանասէր, չափ – նշանաւոր գրագէտ. ը – 1. գրագիտութիւն. 2. կըր-թեալ, պարկեշտասուն. այի – գրագի-տական, գրական, բանասիրական։

ايذا (էզա, ա. յգ. ايذا) Նեղութիւնք. տանջանք. կսկիծ եւ ցաւ – նեղել։

Digitized by Google

ارادت (իրաւէք , ա. յգ. (ուրադ) *կամք. վ– իր կամքով . ս– ջիզ– կատեակ Աստուածային. կամ– Աստուածային.*

ارادە (իրաւէ , ա. յգ. ուրադ) 1. *կամք . 2. հրաման . սուս՝ կայսերական հրաման. պատ՝ եպարքոսական հրաման. Տ. ուրադ:*

اراذل (էրազիլ , ա. յգ. ոզրլ ի) *անմեծախոհ տուժականներ . ստոր – ամենէնստոր մարդիկ:*

اراضی (արազի, ա. յգ. որ ի) 1. *հողեր, գետիններ . 2. երկիրներ . պետ՝ արքունի հողեր . մեծ կալակեաց հողեր . խալիե՝ թափուր գետիններ. կայ՝ Ս. երկիրներ:*

اراقە (իրագա, ա. ցոր էն) *թափել. հեղում. դադ՝ արիւնհեղութիւն:*

ارامل (էրամիլ, ոմուր էրամիլէ, յգ. ոմուր ի) *այրի կիներ . ոչ– որբերու և այրիներու անտուն:*

ارامنە (էրամինէ , ա. յգ. ոմրն ի) *Հայեր, (Տիմ. ոմրնիլեր. ոմրնիան):*

ارب (էրպ , ա. բժշկ.) *ածուկ:*

ارباء (իրպա, ա. ևյ էն) *տոկոսով շատցընել՝ աւելցնել տալ՝ մասնաւորապէս՝ որբերուն ստացուածքը տոկոսով շատցնել*

ارباب (էրպապ , ա. յգ. որ ի) 1. *տէրեր . տոմս՝ պատուաւորներ. տոհմ՝ արհեստաւորներ. տրտ – Հարուստներ. ոմալեթ – ընթերցողներ: ոճրագործներ . դիմողներ . մասլահ – գործի տէր մարդիկ. իհտիլալ – դադար – յեղափոխականք. ցաւ – հետաքրքիր մարդիկ. 2. կարող, ձեռնհաս, վարպետ:*

ارادت (իրաւէթ , ա . յգ . (ուրադ) *կամք. վ– իր կամքով . ս– ջիզ– կատեակ Աստուածային. կամ– Աստուածային.*

ارادە (իրաւէ , ա. յգ. ուրադ) 1. *կամք . 2. հրաման . սուս՝ կայսերական հրաման. պատ՝ եպարքոսական հրաման. Տ. ուրադ:*

اذل (էրազիլ , ա. յգ. ոզրլ ի) *անմեծախոհ տուժականներ . ստոր – ամենէնստոր մարդիկ:*

اراضی (արազի, ա. յգ. որ ի) 1. *հողեր, գետիններ . 2. երկիրներ . պետ՝ արքունի հողեր . մեծ կալակեաց հողեր . խալիե՝ թափուր գետիններ. կայ՝ Ս. երկիրներ:*

اراقە (իրագա, ա. ցոր էն) *թափել. հեղում. դադ՝ արիւնհեղութիւն:*

ارامل (էրամիլ, ոմուր էրամիլէ, յգ. ոմուր ի) *այրի կիներ . ոչ– որբերու և այրիներու անտուն:*

ارامنە (էրամինէ , ա. յգ. ոմրն ի) *Հայեր, (Տիմ. ոմրնիլեր. ոմրնիան):*

ارب (էրպ , ա. բժշկ.) *ածուկ:*

ارباء (իրպա, ա. ևյ էն) *տոկոսով շատցընել՝ աւելցնել տալ՝ մասնաւորապէս՝ որբերուն ստացուածքը տոկոսով շատցնել*

ارباب (էրպապ , ա. յգ. որ ի) 1. *տէրեր . տոմս՝ պատուաւորներ. տոհմ՝ արհեստաւորներ. տրտ – Հարուստներ. ոմալեթ – ընթերցողներ: ոճրագործներ . դիմողներ . մասլահ – գործի տէր մարդիկ. իհտիլալ – դադար – յեղափոխականք. ցաւ – հետաքրքիր մարդիկ. 2. կարող, ձեռնհաս, վարպետ:*

اراذل (էրազիլ , ա. յգ. ոզրլ ի) *անմեծախոհ տուժականներ . ստոր – ամենէնստոր մարդիկ:*

اراضی (արազի, ա. յգ. որ ի) 1. *հողեր, գետիններ . 2. երկիրներ . պետ՝ արքունի հողեր . մեծ կալակեաց հողեր . խալիե՝ թափուր գետիններ. կայ՝ Ս. երկիրներ:*

اراقە (իրագա, ա. ցոր էն) *թափել. հեղում. դադ՝ արիւնհեղութիւն:*

ارامل (էրամիլ, ոմուր էրամիլէ, յգ. ոմուր ի) *այրի կիներ . ոչ– որբերու և այրիներու անտուն:*

ارامنە (էրամինէ , ա. յգ. ոմրն ի) *Հայեր, (Տիմ. ոմրնիլեր. ոմրնիան):*

ارب (էրպ , ա. բժշկ.) *ածուկ:*

ارباء (իրպա, ա. ևյ էն) *տոկոսով շատցընել՝ աւելցնել տալ՝ մասնաւորապէս՝ որբերուն ստացուածքը տոկոսով շատցնել*

ارباب (էրպապ , ա. յգ. որ ի) 1. *տէրեր . տոմս՝ պատուաւորներ. տոհմ՝ արհեստաւորներ. տրտ – Հարուստներ. ոմալեթ – ընթերցողներ: ոճրագործներ . դիմողներ . մասլահ – գործի տէր մարդիկ. իհտիլալ – դադար – յեղափոխականք. ցաւ – հետաքրքիր մարդիկ. 2. կարող, ձեռնհաս, վարպետ:*

ارا (պիիզմ Իլլահի թէ'ալա) *Բարձրելոյն Աստուծոյ հրամանաւ . 2. արտաքսում, վռնտել, ճամբու դնել. ս– արտոնուած. յ– առանց հրամանի. ամ ագիտակ արձակուրդէն զրկում. ոմո– հրամանագիր, հրամանի, արտօնագիր:*

اذن (իզն, իզիւն, ա. յգ. ոնզ) *ականջ. – ոսան արտականջիկ.*

اذواق (էզվագ, ա. յգ. ոզյն) *համ. ճոխ քներ, ճաշակներ . հետ – (–ը հայաթ) կեանքին համոյքները:*

اذهان (էզհան, ա. յգ. ոհզ ի) *մըտքեր. – ոշուիշ մտքերը շփոթել. ասլո – աշակերտաց մտքերը:*

اذیت (էզիյէթ , ա.) *նեղութիւն , տանջանք. մարդ – ոլ– նեղութիւն տալ, նեղել. մեչքի – — քաշել:*

اذین (իւզէյն, ա. բժշ. ոզն էն) *ականջիկ, բլթակ. (հմ. ոլոն պուդէյն)*

ار (էր, թ.) 1. *արու. 2. այր, երիկ մարդ. 3. առնական. 4. քաջ մարդ. այր մարդ . ոչխ – (ոպաս . էլ պաճը) գլխաւոր պետ . ցոլդ ս – ամուսնացնել. մարդ ս – ամուսնացնել. ս– ոյս խօսքին տերը . խոստմնապահ . ոնուզոյս ոչ ս–խօսքին տերը չէ. խոստմնադրուժ 5. կանոնախ . ոչ – ոսշ կամ կանոնախ:*

ارائە (իրաէ , ա . ոպյր էն) 1. *ցուցնել, ցոյց տալ. 2. ցոյց տալ, տրլելցնել. ոլ ճրպ ՝ ճամբայ ցուցնել, առաջ նորդ ըլլալ:*

اراجیف (էրաճիֆ, ա. յգ. ոճյրլ ի) *սուտ՝ անհիմն լուրեր:*

احاە (իրահա, ա. ոտհլ էն) *հանգստացնել, հանգիստ պատճառել. ոլճ ՝ ՀՀ ՝ միտքը՝ սիրտը – :*

ارտ (հրպաճ, ա. ք,ր էն) տոկոսի տալ,շահեցնել (հմմ.ժամկ՝ փիմ)

ارբաղ (էրպա'ս, արպա'ս. ա. իգ. ար) չորս. – ոտք չորս կողմեր. – ձիոյ չորս եղանակներ. ارբաղի (արպա'ին, էրպա'ին) 1. քառասունն, 2. քառասունք. 3. ձմրան խստաշունչ քառասուն օրերը որ Դեկտ. 5ին կ'սկսի

ارտ (հրպիպադ, ա. թր էն) 1 կապ,կապակցութիւն.կապակցութիւն. 2. յարաբերութիւն, առընչութիւն. ու ե- կապ՝ յարաբերութիւն՝ առընչութիւն ունենալ. 3. սեր. 'ըլե – ըլե հոգեկան կապ, սեր:

ارտ (հրպիճա , ա. ճր էն) յուսալ, (ապաւէն իմաստով չհգործ.):

ارտ (հրպիճաճ, ա. ճրէն) տատանում. տատանիլ . կրա – ՈւՀկիանգին տատանումը :

ارտ (հրպիճալ, ա. ճր էն) յանպատրաստից խօսիլ կամ ո- տանձնառը գրել, ի- յանպատրաստից, ըե- յանպատրաստից խօսուած կամ գրուած ճառեր՝ ոտանաւորներ :

ارտ (հրպիճա, ա. ճբեջ ,ճբջրէ) յեզուշրջութիւն. ե- յեզուշրջական, ոյ- յեզուշրջականներ:

ارտ (հրպիճալ, ա. ճրէն) չոր եւ , մեռնիլ , – ած – դար նաեւ ճրէն ։ ձրպեն հանգերձեալ աշխարհը չոր ել :

ارտ (հրպիխաս, ա. խր էն) սովորութիւն չհամարել. ե- կիւռ:

ارտ (հրպհաս, ա. դր էն) 1. ոչ բացուած, ուրանալ. (իսլամութիւն) 2.[բժշ.] ջերմին նուազումը:

ارտ (հրպհա ա. դր էն) արգիլուած բանէն ետ կենալ :

ارտ (հրպիզագ, ա. զրչ էն) ապրուստ առնել , անանիկ :

ارտ (հրպհամ , ա . թր էն) 1. գծուիլ, պատկերանալ. 2. (երկէ.) աստղաբաշխ. – մի մաղ բարձրանուն. ,ցոդ – ,ըֆլ – ուղղահայեաց հորիզոնական աստղաբաշխ:

ارտ (հրպիճա, ա. ճրշ էն) կաշառուելն.կաշառ առնել.

ارտ հրպիճաճ, ա. ճրշ էն) 1. յորիլ, յորում. 2. քրտնիլ. 3. [բժշկ.] արտաթորում:

ارտ (հրպիճաճ, ա. ճրշ էն) ծըծելով խմել . ած – ած քուր ջուրը ծծելով խմել :

ارտ (հրպիզա , ա . ձրզ էն) հաճելութիւն , հաւանութիւն. – ոմոն ըստ բարեքաստիկ հաճելութիւն:

ارտ (հրպիզա' ա. ձրզէն) կաթ ծծել . նոյնզ – մալ – նորածին մանկան կաթ ծծելը:

ارտ (հրպհա'պ ա. բր էն) աստիճ վախնալ , ահաբեկիլ , ահաբեկութիւն. – ոյ – ահաբեկութեան ենթարկուիլ՝ մահնոսիլ:

ارտ (հրպհաշ, ա. ձրշէն) սարսռալ, սարսուռ. գոդ. գոդ գդալ. – ոյ – ձեռքին ձեռքին – ը- դստ պր

ارտ (հրպհճա, ա. ճր էն) 1. բարձրանալ . 2 . բարձրութիւն. 3. վերջերէն վերնալ. մենք – ած – ոանկեան բարձրութիւնը. ոյնը – (–ի զրսեի ներկուհակառակներուն վերնալը

ارտ հրպիճագ, ա. ճրզ էն) ոսկորներուն զոդուածը:

ارտ (հրպիզա, ա. ձր էն) 1. վեր ելնել . բարձրանալ , վերանալ. 2. յառաջանալ. յառաջացում:

Digitized by Google

արադ (իրատէբ, ա. չգ. (արադ.) կամք. ալ– իր կամքով. ս– չջնչել կամքը կորցնել. պէշ– մարգկային կամք. պէտ–Աստուածային։

արադա (իրատէ, ա. չգ. արադ.) 1. կամք. 2. հրաման. պնա ՝– կայսերական հրաման. պասա ՝– ,պէտ ՝– եպարքոսական հրաման. Տ. արադ։

արաձել (էրազիլ, ա. չգ. աձել ի) ա– մեծախոյտառակներ. նաս – ամէնախոյտառակ մարդիկ։

արածի (արազի, ա. չգ. արծ ի) 1. հողեր, գետիններ. 2. երկիրներ. պէրէ ՝– արքունի հողեր. ՝– գանձ կտակեալ հողեր. խալէ ՝– թափուր դետիններ. գհար ՝– Ս. երկիրներ։

արագ (իրագա, ա. ցոր էն) թափել. հեղուլ. դա ՝– արիւն հեղուլեն։

արամել (էրամիլ, աղոր էրամիլէ, չգ. աղոր ի) այրի կիներ. ս– ետիմ ընտանեաց և այրիներու անտուկ։

արամնէ (էրամինէ, ա. չգ. ամոր ի) Հայեր, (տես. արմենիան. արմենուհի)։

արբ (էրպ, ա. բժշկ.) աճուկ։

արբա (իրպա, ա. կր էն) տոկոսով շատցընել՝ աւելցնել. ս– արբերու նստուցուածքը տոկոսով շատցնել

արբապ (էրպապ, ա. չգ. արբ ի) 1. տէրեր. տոմոս– պատուաւորներ. տնէս – տրհետաւորներ. տրտ – հարուստներ. գալեռ – ընթերցողներ. տրիճէտ – դիմողներ. մասլահ – գործի տէր մարդիկ. խտլալ – գաւառ – չեղոք փոխականք. ձրի – հետաքրքիր մարդիկ. 2. կարող, ձեռնհաս, վարպետ։

արբանդ (իրպանտ, ա. չգ. արբ ի) 1. կամք. 2. հրաման. պնա ՝– կայսերական հրաման. պասա ՝– եպարքոսական հրաման. Տ. արադ։

արբանդել (էրպանտիլ, ա. չգ. արբանդ ի) ա– մեծախոյտառակներ. նաս – ամէնախոյտառակ մարդիկ։

արբանդի (արպանտի, ա. չգ. արբանդ ի) 1. հողեր, գետիններ. 2. երկիրներ. պէրէ ՝– արքունի հողեր. ՝– գանձ կտակեալ հողեր. խալէ ՝– թափուր դետիններ. գհար ՝– Ս. երկիրներ։

արբագ (իրպագ, ա. ցոր էն) թափել. հեղուլ. դա ՝– արիւն հեղուլեն։

արբամիլ (էրպամիլ, աղոր էրպամիլէ, չգ. աղոր ի) այրի կիներ. ս– ետիմ ընտանեաց և այրիներու անտուկ։

արբանէ (էրպանիէ, ա. չգ. ամոր ի) Հայեր, (տես. արմենիան. արմենուհի)։

արբ (էրպ, ա. բժշկ.) աճուկ։

արբա (իրպա, ա. կր էն) տոկոսով շատցընել՝ աւելցնել. ս– արբերու նստուցուածքը տոկոսով շատցնել

արբապ (էրպապ, ա. չգ. արբ ի) 1. տէրեր. տոմոս– պատուաւորներ. տնէս – տրհետաւորներ. տրտ – հարուստներ. գալեռ – ընթերցողներ. տրիճէտ – դիմողներ. մասլահ – գործի տէր մարդիկ. խտլալ – գաւառ – չեղոք փոխականք. ձրի – հետաքրքիր մարդիկ. 2. կարող, ձեռնհաս, վարպետ։

արբանդ (իրպանտ, ա. չգ. արբանդ ի) 1. կամք. 2. հրաման. պնա ՝– կայսերական հրաման. պասա ՝– եպարքոսական հրաման. Տ. արադ։

արբանդել (էրպանտիլ, ա. չգ. արբանդ ի) ա– մեծախոյտառակներ. նաս – ամէնախոյտառակ մարդիկ։

արբանդի (արպանտի, ա. չգ. արբանդ ի) 1. հողեր, գետիններ. 2. երկիրներ. պէրէ ՝– արքունի հողեր. ՝– գանձ կտակեալ հողեր. խալէ ՝– թափուր դետիններ. գհար ՝– Ս. երկիրներ։

արբագ (իրպագ, ա. ցոր էն) թափել. հեղուլ. դա ՝– արիւն հեղուլեն։

արբամիլ (էրպամիլ, աղոր էրպամիլէ, չգ. աղոր ի) այրի կիներ. ս– ետիմ ընտանեաց և այրիներու անտուկ։

արբանէ (էրպանիէ, ա. չգ. ամոր ի) Հայեր, (տես. արմենիան. արմենուհի)։

արբ (էրպ, ա. բժշկ.) աճուկ։

արբա (իրպա, ա. կր էն) տոկոսով շատցընել՝ աւելցնել. ս– արբերու նստուցուածքը տոկոսով շատցնել

արբապ (էրպապ, ա. չգ. արբ ի) 1. տէրեր. տոմոս– պատուաւորներ. տնէս – տրհետաւորներ. տրտ – հարուստներ. գալեռ – ընթերցողներ. տրիճէտ – դիմողներ. մասլահ – գործի տէր մարդիկ. խտլալ – գաւառ – չեղոք փոխականք. ձրի – հետաքրքիր մարդիկ. 2. կարող, ձեռնհաս, վարպետ։

Digitized by Google

ارտզազ (hրթqազ, ա. զզց էն) տպրուստ առնել, անանիլ։

ارտսամ (hրթասմ, ա. թաց էն) 1. գծագիր, պատկերանալ. 2. (երկր.) աստրածգումբ. – մալեն նիմ բարձրանուն. «ցոդց – ափ – ուղղահայեաց հորիզոնական աստրածգումբ։

ارտշաւ (hրթշա, ա. շոտց էն) կառչառաւորութիւն. կայուտ առնել.

ارտշահ hրթշահ, ա. հշոց էն) 1. թորիլ, թորում. 2. քրտնիլ. 3. (բժշկ.) արտածորում։

ارտշափ (hրթշափ, ա. հշոց էն) ծծելով խմել. – ափ – մաքուր ջուրը ծծելով խմել։

ارտօգ (hրթqա, ա. հոց էն) հաճախութիւն, հաւանութիւն. – ըստ բարեբաստիկ հոճախութիւն։

ارտպաղ (hրթqաղ՝ ա. հոյց՝ էն) կամք ծծել. – տղայ նոզած – նորածին մանկան կամք ծծելը։

ارտաբ (hրթհա՛պ ա. բոց էն) սաստիկ վախնալ, ահաբեկիլ, ահաբեկութիւն. ի. – ու – ահաբեկութեան ենթարկուիլ՝ մատնուիլ։

ارտաշ (hրթաշ, ա. ռնշ՝էն) սարսռալ, սարսուռ. գող. գողգողալ. ձեռ – ձեռքս ձեռքին ձեռքին – ը

ارտափ (hրթփա, ա. ֆց, ֆոյց՝ էն) 1. բարձրանալ. 2. բարձրութիւն. 3. մէջտեղէն վերնալ. մենք – ենք ընկերակցութեան մէջտեղէն վերնալը. ընդ – (–ի զրոյցներու հակառակներուն վերնալը

ارտափազ hրթփազ, ա. ֆզց էն) ոտկոր ներուն զօդուածը։

ارտափ (hրթփա, ա. ֆց էն) 1. վեր երնել. բարձրանալ, վերանալ. 2. յառաջանալ. յառաջացում։

ارբաղ (hրպաղ, ա. ֆոյց էն) տոկոսի տալ, շահեցնել (հմմտ. ֆոյց՝ ֆոյ)

ارբաղ (էրպա՛ղ, արպա՛ղ. ա. իգ. ուրի) չորս. – ոտք չորս կողմեր. – մասն չորս եղանակներ. ուրբաղ (արպա՛ղի, էրպա՛ղի) 1. քառասունն, 2. քառասունք. 3. ձմրան խստագոյնը քառասուն օրերը որ Դեկտ. 5ին կ՛սկսի

ارբատ (hրթպաղ, ա. թոյ էն) 1 կապ, կապակցութիւն. կապակցութիւն. 2. յարաբերութիւն, առընչութիւն. ու ը – կապ՝ յարաբերութիւն՝ առընչութիւն ունենալ. 3. սէր. ‘ղբ – ը հոգեկան կապ, սէր։

ارբաճա (hրթիճա, ա. ճոյ էն) յուսալ, (աղաչել իմաստով չգործ.)։

ارբաճաճ (hրթիճաճ, ա. ճոյց էն) տատանում. տատանիլ. ուրդ – ՈՒ – կ՛իանգոսին տատանումը։

ارբաճալ (hրթիճալ, ա. ճոյ էն) յանպատրաստից խօսիլ կամ ո– տանիսւոր գրել, ի– յանպատրաստից, ըստ– յանպատրաստից խօսուած կամ գրուած ճառեր՝ ուտանաւորներ։

ارբաճայ (hրթիճա, ա. ճոյց, ճոյգոյ) յեղաշրջութիւն. ը– յեղաշրջական, ոյ– յեղաշրջականներ։

ارբալ (hրթիալ, ա. հոյ էն) չորեք, մեծնիլ, – ուր – ուր նայ ուրիշ հանգերձեալ աշխարհը չուրել։

ارբաս (hրթիսաս, ա. խոյ էն) ա– ժան ծամարել. ը– ի՛ծառել։

ارբատ (hրթիսաս, ա. ոյ էն) 1. ա– բացում, ուրանալ. (իսլամութիւն) 2. (բժշ.) ջերմին նուազումը։

ارբաց (hրթիսա ա. ոյց էն) արգիլուած բանէն ետ կենալ։

ارբաղ (hրպաղ, ա. ֆոյց էն) տոկոսի տալ, շահեցնել (հմմտ. ֆոյ)

ارբաղ (էրպա՛ղ, արպա՛ղ. ա. իգ. ուրի) չորս. – ոտք չորս կողմեր. – մասն չորս եղանակներ. ուրբաղ (արպա՛ղի, էրպա՛ղի) 1. քառասունն, 2. քառասունք. 3. ձմրան խստագոյնը քառասուն օրերը որ Դեկտ. 5ին կ՛սկսի

Digitized by Google

اردبهشت (էրդիպէհիշ, պ.) ապրիլ. – ماه ապրիլ ամիս։

ارداف (իրդաֆ, ա. ձդր էն) 1. ետեւ եւս ըսել. 2. կցել. 3. զինուոր կոչել, զինուորակոչ։

اردو (օրդու, ցդրայ յթ.) 1. բանակ. 2. քանակեւտղ. سپ – շարժական բանակ. کاه – բանակեւտղ. لق– (օրդուլըզ,) բանակեւտղ. բազմութիւն։

ارزل (էրզէլ, ա. յգ. ձդրլ. ամենախայտառակ. ـه– խոր ծերութ.

ارز (էրզ, պ.) բրինձ։ (Հմմ. չ. ջ)

ارزاق (էրզազ, ա. յգ. ձզդ ի) 1. պարէնիներ. ուտեստներ. 2. նպարեղէն. تجار – նպարեղինաց վաճառականն. 3. (ժող.) գոհարեղէն։

ارزان (էրզան, պ.) 1. արժան, պատշաճ. 2. ժամն. قیمت – արժան համարել, շնորհել. قبول – արժան համարել, շնորհուիլ. ـی 1. արժանացում, շնորհում. 2. ժամանութիւն։

ارزه (էրզէ, ա.) 1. մայր, մայրի ծառ. 2. [պ.] ծեփ։

ارزنجان (էրզինճան, ականն ارزنجه յթ.) երզնկա, երիզա։

ارژنك (էրժէնկ, կնտրն էրէնկ, պ.) Մուշի նշանաւոր նկարչին պատկերներու հաւաքածոյն։

ارساء (իրսա, ա. ռսդ էն) 1. հաստատել. ամրացնել. 2. խարիսխ նետել.

ارسال (իրսալ, ա. ռսլթ էն) 1. ղրկել. խրկել. (մարդ կամ առարկայ). یله – մրուընք ձգել. مثل – օրինակ մը առաջ բերել, վկայութիւն մը ընել. (յգ. ռսլաթ իրսալաթ) առաքումներ, փոխադրութիւններ։

ارتكاب (իրթիքեապ, ա. ركب էն, յգ. ارتكابات) 1. գէշ գործ մը ընել, վատ արարք մը գործել. 2. վերջումն, վերջումն ընել. 3. փոքրոգիութիւն. جـ – վերջարար, փոքրոգի։

ارتهان (իրթիհան, ա. ռհն էն) գրաւառնել, գրաւառութիւն։

ارتياب (իրթիյապ, ա. ریب էն) տարակուսիլ, տարակոյս. ـ ىلا – պ անտարակոյս. – قيد ոտիայ տարակուսէ վերծ, անտարակոյս։

ارث (իրս, ա.) ժառանգութիւն. ـى ժառանգական. يـ ـصه ժառանգական բաժին. – بال (– էճ, պիլ իրս) ժառանգութեամբ։

ارجاع (իրճա, ա. ջզդ, زجعت էն) 1. դարձնել, զ– աչք դարձնել. 2. վերադարձ. ا – ىصله հին վիճակին –։

ارجح (էրճահ, ա. رجحان էն) աւելի ամենանախամեծար։

ارجنه (էրճիմէնճ, էրճմէնճ. պ.) յարգելի, սիրելի, նշանաւոր. – نژه (ճէրզէնճի –) սիրելի որդի։

ارجوان (էրճիվան, ارجوانی էրճիվանի) Տես. ارغوان։

ارحام (էրհամ, ա. յգ. ռհդ ի) 1. արգանդներ. 2. ազգականներ. – ذوی ال (զէվիլ –) ազգականներ։

ارحم (էրհամ, ա. ռհդ, حتر էն) ամենագիւտ, ամենողորմած. الراحمين – ամենողորմած Աստուած։

ارخاء (իրխա, ա. ռխդ էն) թուլցընել, թուլացում. عنان ـى – ձին ազատ ձգել։

ارخاص (իրխաս, ա. رخص էն) ժանցնել, ժամանութիւն։ ـى كتلوگ أه ـ ـ ـ

ارկաղ (իրեաղ, ա. կոչ էն) հեծցընել, նստեցնել (ձի, նաւ). -ալ, -ի հեծցնելով, նստեցնելով:

արկան (էրեան, ա. յգ. կոչ ի) 1. հիմք. հիմնական սիւներ. 2. հիմնական կանոններ, հիմունք. 3. սահմանութիւնք, ձեւակերպութիւնք. 4. մեծ պաշտօնատարներ. ականաւոր անձնաւորութիւնք. ժողովի մը անդամները. 5. զօրապետներ. զուգ – ա. ապագիկ:

արկիղ (էրկէղ, թ.) արուս այծ, նախագ. մաքս – մեղուախոտ:

ارك (էրէք, թ.) 1. արուս. 2. այր՝ էրիկ մարդ. 3. ամուսին. 4. քաջ, դիւցազն. ական 1. առնական. 2. առնաշարժ, քաջասիրտ. յոյս, անպաշտպան. կան 1. առնութիւն. 2. քաջութիւն գիւցազնութիւն. կան ամսին ուենցող լնիշի – արուս և էգ. արուս և էգն ի միասին, զոյգ:

արկղ (էրէղ, թ.) 1. կանուխ 2. (էրկէղ. թ.) ամուրի. նոյ – կանուխ, կանուխէն ուշ – կանուխկեկ. ցի – վաղայարոյց. կանուխ ելնող. կի – (էրկէղիթ) 1. ամուրիութիւն. 2. պատ, ժանրայտուս. 3. ընծայ՝ զոր կու տայ այրի կին մը իր ամուրի ամուսնոյն:

արմ (էրէմ, ա.) 1. Արաբիոյ մէջ նշանաւոր այգեստան, 2. – թի (պաղը էրէմ) երկրային դրախտ:

արմնստան (էրմէնիսթան, պ. Հայաստան:

արմնի (էրմէնի, ա. յգ. ուսուլ) Հայ. ադեայի – Հայ մատենագրութիւն. ուշ Հայերէն. կի 1. Հայութիւն. 2. հայաբնակ գաւառ, հայաբնակ թաղ:

ارش (էրճ, ա.) 1. արեան գին. փրկանք. 2. ծախսած տպրանքի մը թերութեանը համար եղած զեղչ

ارشاء (իրշա, ա. շուտ էն) կաշառք տալ, կաշառել. (համ. ير شوت)

ارشاد (իրշաս, ա. յգ. շադաթ. ուշ էն) 1. ուղիղ ճամբան առաջնորդել, 2. ուղղափառութիւն:

ارشته (էրիշթէ, պ. տպաս. էվրիշթէ) դդմած. թելասայս:

ارشد (էրշէտ, ա. ուշ էն) սմենախելոյն. – ալ – զաւակը:

ارصاد (իրսաս, ա. սար էն) դիտել (հեռադիտակով):

ارض (արզ, ա. յգ. աթրաւ) 1. երկիր 2. հող, գետին – ՚ի երկրագուծ. ընտանի – պաղտատին. ական, ական երկրային. ական (արսիյէ) մի երանոց՝ ի վարձք. նի – (յգ.) երկրին խաւերը:

ارضاء (իրզա, ա. ևրզ էն) հաճեցնել, գոհացնել. հաճութիւն:

ارضاع (իրսաս, ա. ջիրզ էն) ծիծ տալ, կաթ տալ, դիեցնել:

ارضروم (էրզրում, ա. թոզրմ էն) Կարին, նոյ – Կարնեցի:

ارغات (ըրկաթ, յ.) կոհակել. ծին – կոհակելացած:

ارغنون (էրկանուն, յգ.) երգեհոն:

ارغوان (էրկէվան, պ.) շեփորուկ. ցի – ծիրանագոյն, կարմիր:

ارفع (էրճա, ա. ջայ էն) սմենաբարձր, բարձրագոյն. جات – բարձրագոյն աստիճաններ:

ارق (ըրզ, տպաս. ըլզ) ցեղ, սերունդ. (արզգ, ա.) անքունութիւն.

ارقام (էրգամ, ա. յգ. գամ ի) թուանշաններ.

Digitized by Google

ազդ– ...ազդ ի մէջ այլոց, նամանաւանդ. ազդ – ի վաղուց անտի՝ հետէ, հինէն ի վեր. ընթանալ յետս այսորիկ, ասկէ վերջ.

ազդ (հզա, ա.) բանի մը տեղ, փոխարէն. (օր. حيوان ثاطو ازاته حيوان قوللمشدر անասուն մը անոր տեղ)

ազդր (հզր, ա.) ղեկչակ (մէջքէն վարը ծածկոյ) [ևս rtsw, ա.] մէջքէն վերը ծածկոյ.

ազդել (հզել, ա. լայ հն.) ջնջել, փարատել, բառնալ. ~ կամ՝ կատարելութիւնը պղծել, կատարպղծութիւն. ընդհատ՝ (–ի իսիլաՁ.) անհամաձայնութիւնը բառնալ.

ազդար (հզպար, ա. յր հն) 1. գրել. 2. գրաւոր կերպով յայտնել. ~ կիպեթ (–ի ռէյճիյեէ) խնդիրը գրել.

ազբանդոդ (ըզպանտոս. իտ.) 1. հակայ մարդ. վիթխարի մարդ. 2. ահագին, չէլուզակ. [ծիլդը նդանդզ]

ազը (էզպէր, պ.) գոց, ամուսին ի բերան. ~ գոց ընել. ~ ըմբոստացող – կորչէն գոց ընող. ~ գոց ընել տալ. ~ գոց ըլլալիւ. ~ գոց ընել.

ազդահամ (հզսիամ, ա. ըտզ հն) խառնիճաղջմնութիւն, աւերում.

ազդաջ (հզսիաճ, ա. շոյ հն) ամուսնութիւն, ամուսնանալ. ~ الايجاب – ջնծատիճ ամուսնութիւն.

ազդայ (հզսիյաս. ա. ոայլ հն) ամբել, նալ, շատնալ. ~ աճել, աճեալ. առատութիւն. յ– արեւ շատութիւն.

ազդերմակ (էզսիրմէք, թ.) 1. փչել տալ, մանրել տալ. 2. ճզմել. ~ տալ. ջախջախել տալ.

ազն (էրճ, թ.) 1. հասնող. 2. ամուծոյ մօտեցող առարք.

ազնբ (էրճէպ, ա. յգ. ազնարայ) նապաստակ.(հմն. շաղան. թաբէ.)

ազնաւոր (իրվա, ա. ցոյ հն) ջրել, ոռոգել. ոռոգում.(հմն. ջրոլամոլ)

ազնիւ (էրվահ, ա. յգ. ըոյ ի) հպճեներ, ազնիներ: պէսպէս – չար –.

ազր (էրէ, ա.) սղոց. – տաս (տէսէրէրէ, աղաս. թէսէրէ) փոքրատղոց. պոճ– սղոցարան. մշ– սղոցող.

ազրահաբ (իրհապ, ա. պաբ·հն) վախճըանել, ահաբեկել.

ազրահաս (իրհաս, ա. յգ. սահարայ) յայտնութիւն, գուշակութիւն:

ազրիպ (էրիպ, ա. պրայ հն) խելացի, ուշիմ, մտացի.–պատ – գրագէտ

ազրիտել (էրիթմէէ, թ.) 1. հալեցնել. 2. հալեցնել. մաշեցնել. հալ ու մաշ ընել. նիհարցնել. մաշ– 1.հալիլ. հալեցուիլ.2.հալ ու մաշ ըլլ.նիհարնալ.

ազրիկ (էրիթ, թ.) սալոր. ջաղիլ – սալորենի.

ազրկէ (էրիթէ, ա. յգ. կ՚ոյրայ) գաշ, աթոռ (կապարակեան). ւրպ – գահազարդ, կապար. նշմ – գահը բազմող, գահակալ. տնեսլ ~ (էրիթէի սալդաճաթ) թագաւորութեան գահը.

ազրիտել (էրիմէէ, թ.) 1. հալիլ. 2.հալ ու մաշ ըլլ.նիհարնալ.ոռ– հալուիլ

ազ (էզ, պ.) էն, ի. – غير ի զատ,զատ բաց ի· مسلم – غير յանձնուածէն զատ. աբզիր – ջրիկ պարտականութեան նէն դուրս. ջանդ – ի սրտէ, հոգւոյ, սրտալ, սքսանդց. ~ յոյս – նորէն. ~ قضا – դիպուածով, պատահմամբ. ~ جهت – ամէն կերպով, ամէն տեսակէտով. ~ آن– ամէն ակնթարթ, ամէն վայրկեան.

Digitized by Google

ازنيق (իզնիք, թ.) Նիկիա :

ازمهرار (իզմիհրար, ա. յոյն էն) 1. փալփլիլ. փալփլուտ. 2. աստղիկ ցրտանալ, աստղիկ ցուրտ :

ازواج (էզվաճ, ա. յգ. աջոյ ، ջոյ ի) 1. ամուսիններ, 2. կիներ :

ازهار (էզհար, ա. յգ. հոյ ի) 1. ծաղիկներ. ընտիր ու նորաբոյս գոյն- գոյն և ամպարտահոտ – 2. (իզհար ա. հոյ էն) ծաղկակարգութիւն :

ازهر (էզհէր, ա. հոյ էն) խոտ պտղատու. ամենաճախճլուն, սպիտակագոյն և գեղեցկագոյն . ան - ،ին- (էզհէրէյն) արև և լուսին :

ازيك (էզիճ, թ.) ճմլուած, ճզմուած :

ازدر (էժտր, հարսիի պ.) վիշապ. ‘կիմուն-վիշապիպես,վիշապանման

اس (իւս, ա. յգ. اسس) 1. հիմ. 2. (մթ.) ցուցիչ . ոլոռ - հիմ ուղղագրութիւն. الحركات - (-իւլ հարէքեաթ) գիւնուորական շարժման կեդրոնը :

اساءت (իսաէթ, ա. ءسو էն) չարաչար գործութիւն , չարիք ընել :

اساتذه (էսաթիզէ, յգ. իստաղ ի) 1. ուսուցիչներ. 2. վարպետներ, ճարտար մարդիկ. ‘- ادبا ճարտար գրագէտ գրագէտներէն

اسار (իսար, ա.) կապ , լուծ , կապանք . اسارت - (- էսարէթ) գերութեան լուծը՝ կապանքը :

اسارت (էսարէթ , ա .) գերութիւն. لغوی ك- - ութեան ընկերութիւր :

اسارون (էսարուն, ա. բոս.) մերուռանծակ. (չմնչ.ودودان)

اساس (էսաս , ա . յգ. اسس) 1. հիմ. էութիւն. 2.հիմ. 3.սկզբունք.

ازار (էզռար. ա. յգ . زر ի. բոս.) պատուհներ. ‘ك- մէ – շիտը :

ازرق (էզռագ, ա . ցոյ էն) կապոյտ, երկնակապոյտ , լուրթ . تي – կապուտակութիւն, կապուտութիւն :

ازعاج (իզաճ, ա. ջոյ էն) նեղել, նեղութիւն. ا – ջոյ մէկը – :

ازقه (էզիզգա , ա. յգ . ڤاق ի) փողոցներուն մաքրութիւնը :

ازكى (էզքեա, կ ازا) 1. ամենասուրբ, ամենամաքուր. – مآب ամենամաքուր կերակուր. 2. (էզկի) եղանակ :

ازكياء (իզքիյա, ա. յգ. كى ի) սուրբեր , բարեպաշտ մարդիկ :

ازل (էզէլ, ա. յգ. ازآل) անսկիզբն, յաւիտենականութիւն. الازل من ابدالآبا (միճէլ էզէլ իլէլ էպէտ) անսկիզբէն անվախճան. ون- ջատ հինէն, հնէն - ية -յաւիտենական. ليت - - ութիւն :

ازمارید (իզմարիտ, յ.) 1. միրլանի (ձուկ). 2.սիկարի մնացորդ :

ازملك (էզիլմէք , թ.) 1. ճզմուիլ, մանրուիլ, փշրուիլ.2.նեղուիլ :

ازماوله (իզմավուլա,) արքայամօր :

ازمك (էզմէք .թ.) 1.ճզմել,ճմլել,մանրել, փշրել. 2.ճզմել, չոխչոխել. ուրի ճզմուած, ճմլուած, ծեծած :

ازمان (էզման, ուրի էզմիճէ, ա. յգ. زمن ‘زمان ի) ժամանակներ, աստեղներ. ودى ‘- չին աստեղներ ايآ - (-ի աթիյէ) գալիք ժամանակներ :

ازمير (իզմիր, թ.) Իզմիր, Զմիւռնիա. ل- Զմիւռնիացի :

ازنى (էզինթի,ընդ ازنتى) 1.նուաղուած; 2. ճմլուիլ. ճմլուած.

Digitized by Google

اسپاب (էսպապ, ա. յգ. սպս ի) 1. պատճառներ. 2. միջոցներ. 3. պէտքեր, գործիքները. սրբ – պատերազմական պէտքեր՝ գործիքները. موجبه – բանաւոր պատճառ. مقدمه – (–ի մուսաճճիքէ) ժեղմացուցիչ պատճառներ. مشده – (–ի միւէէssիսէ) ծանրացուցիչ – . استراحت – (–ի խրիրաճաթ) հանգստութեան միջոցներ:

اسباط (էսպաղ, ա. յգ. խս ի) ցեղեր. իսրայէլացւոց 12 ցեղերը:

اسبال (իսպալ, ա. սպալ էն) ճամբայ հանել (առարկայ), ղըրկել, ուղարկել (հմն. ղ. ارسال 'ցսար):

اسبق (էսպագ, ա. յգ. սպգ էն) նախկին. – صدر اعظم մեծ եպարգոս:

اسبوع (իսպուս, ս. յգ. ասպես) շաբաթ, եօթնեակ. ای – ، ی– շաբաթական. – جریده շաբաթաթերթ:

اسپازموز (ըսփազմօզ, յ.) մկնացծկուածք:

اسپاناق (ըսփանագ, յ.) շոմին:

اسپانیا (Ըսփանիա, իտ.) Սպանիա. لی– Սպանիացի:

اسپانیول (Ըսփանեօլ, իտ.) 1. Սպանիոց. 2. Սպանիական. جه – (Ըսպանեօլճա) Սպանիերէն:

اسپتالیه (ըսփիթալիա, յ.) հիւանդանոց. (հմն. ղ. خسته خانه):

اسپرتو (իսփիրթօ, իտ.) ալքօլ:

اسپنجیار (ըսփէնճիար, իտ.) գեղագործ. ی– դեղագործութիւն. ی– فن դեղագործութիւն:

اسپ

4. խարխախ. مشه – (–ի միւսէճճա) երկխարխախ. محوه –(–ի միւվահհաs) միախարխախ. مقولا ی– անհիմն բլ. ի– 1. հիմէն. 2. սկզբունքով, սկզբամբ. ی– հաստատ հիմ. – ی 'յոյ – անհիմն . ی– հիմնական. ی– ղանոն հիմնական օրէնք. استاماتیدوتیك– ճշմ– հաստատաբար. ی– հիմնական, ըստ – — կերպով:

اساطیر (էսաղիյր, յգ. ոյթսղ ի) 1. առասպելներ. 2. դիցաբանութիւն. علم – յունական —:

اساطین (էսաղիյն, յգ. ոյթսղ ի) 1. գլաններ, սիւներ. 2. հիմեր, սիւներ (մարդ):

اساغه (իսաղա, ս.) դիւրաս կլլել. طعام ˚ – կերակուրը դիւրաս –:

اسافل (էսաֆիլ, ս. յգ. . ասփլ ի) ամենաստորին մարդիկ:

اساله (իսալէ, ս. ոյլան էն) հոսեցնել, վազցնել, թափել. دموع ˚ – արցունք թափել. ماء لذیذ ˚ – (իսալէի մահլէզիզ) անուշ ջուր հոսեցնել՝վազցնել:

اساليب (էսալիպ, ս. յգ. սպսլ ի) Տես سلوب:

اسامه (էսամէ, ազաս. ասյ էն) գինուորի արձանագրութիւն. سی– զինքզինքն անկարևոր (մարդ). لی– (էսամէլի) արձանագրուած:

اسامی (էսամի, ս. յգ. թսյ) 1. անուններ. محرر ادلای سی – – անուններուն վերագրեալ: کتب ˚ – գրացուցակ, գրեանց անուններ:

اسب (էսպ, պ. յգ. սիսան) ձի. صه – րեզր զեփիւռի պէս թեթեւ. شب– ձիաշարժ ձի. تازی – արաբական ձի, գազի ան – ձիավար. تاخت بلاندان میدان – յանդուգն՝ համարձակ հրապարակախօս . سوار – (էսպ սիւվար) հեծեալ, ձիաւոր:

استبدال (Ḫspḫaṗsaṭ ա. ալ էն) 1. փոխանակել, փոխանակութիւն. 2. շրջաննին լրացուցած գինուորները արձակել. ւյոյի – շրջանին լրանալով արձակուած գինուորներ (շմ. աստուածյի).

استبراء (Ḫspḫaṗra, ա. տիւրլ էն) մեզելէ վերջ մաքրուիլ.

استبشار (Ḫspḫaṗcar, ա. պշարլ էն) աւետիս առնել ուրախութեամբ գոհութեամբ լսել.

استبعاد (Ḫspḫaṗas, ա. յալ էն) 1. հեռու նկատել (բարոյական իմաստով) 2. հաւանական չհամարել, անհաւանական նկատել.

استبقاء (Ḫspḫaṗqa, ա. ալը էն) յարատեւութիւնը խնդրել, տեւականութիւնը ուզել.

استتابه (Ḫspḫaṗtaṗ, ա. ալ էն) զղջում խնդրել, զղջում.

استتار (Ḫspḫaṗr, ա. յր էն) ծածկուիլ, պահուըտիլ.

استتمام (Ḫspḫaṗmam, ա. ալմ էն) լրացնել ուզել, կատարելագործել. (շմ. استکمال).

استثقال (Ḫspḫaṗqal, ա. ալը էն) 1. ծանր համարել, 2. անարգել, վատրելու ձևեր առնել.

استثناء (Ḫspḫaṗna, ա. ալ էն) բացառութիւն ընել, – բացառիկ, ընտրեալ. – معامله بر استثناء բացառիկ գործողութիւն. بلا استثناء առանց բացառութեան.

استجاج (Ḫspḫaṗc, թ.) արուեստագէտներու գործիքներուն տուփը.

استجابه (Ḫspḫaṗsaṭ, ընդունիլ, ընդունելի ազօթքը լսել.

استجاره (Ḫspḫaṗr ա. յար էն) ապաստան պաշտպանութիւն խնդրել.

استبداد (Ḫspḫaṗsas, ա. յադ էն) բռնապետութիւն, բռնակալութիւն. – دور բռնակալութեան շրջան. – کار բռնակալութեամբ. – ی բռնապետական. – بشه բռնակալ.

استیر (Ḫspḫaṗr, ֆ.) ֆիւսպան, ձիագարման, ճօրտիկ.

استینوز (Ḫspḫaṗoz, յ.) խայտիտ (թռչուն).

استاتستیق (ըսթաթիսթիզ, փ.) վիճակագրութիւն. علوم – վիճակագրութեան գիտութիւն.

استاد (ուսթաձ, պ. յգ. յադան. ձ استاذ ուսթազ. ա.) 1. վարպետ, ուսուցիչ, դաստիարակ. 2. վարպետ, ճարտար. با – վարպետութեամբ.

استار (էսթար, ա. յգ. ստր էն) 1. ծածկոց. 2. առտուր.

استاسیون (ըսթասիօն, ֆ.) կայարան. (շմ. مأمور استاسیون վէզդէ).

استاقوز (ըսթազօզ, յ.) աստակօս.

استالیا (ըսթալիա) նաւուց նաւահանգիստները ապահովող միջոցը.

استانبول (Ըսթանպօլ) Պոլիս, Կ.Պոլիս, Կոստանդնուպոլիս. ի – Պոլեցի. سپاهی – կրօնական ատենաճան, որ Կաղաքերութենէ վար է.

استاوروز (ըսթավրօզ, ս ստաւրոս յ.) խաչ, ցմրուքը – խաչ հանել, խաչակնքել. (շմ. خاچ صلیب).

استاوریت (ըսթավրիթ, յ.է) ատրմանճուկ.

استباحه (Ḫspḫaṗaḥa, ա. ճպ էն) զերծ ազատ համարել.

استبانه (Ḫspḫaṗaṅ, բիան էն յայտնի ըլլալ, յայտնութիւն.

استبداد (Ḫspḫaṗsas, / ա. յադ էն) բռնապետութիւն, բռնակալութիւն. – دور բռնակալութեան շրջան. – کارانه բռնակալութեամբ. – ی բռնապետական. – بشه բռնակալ.

Digitized by Google

استحکام (իսթիհֆեամ, ա. حكم էն. յգ. استحکامات) 1. ամրացնել, ամրութիւն. 2. ամրոց, ամրութիւն։

استحلاب (իսթիհլապ, ա. حلب էն) կաթկթիլ. – քաշել (գապիլի իսթիհլապ), ց – (իսթիհլապի) կթել։

استحلال (իսթիհլալ, ա. حلال էն) արդար օրինաւոր համարել։

استحمام (իսթիհմամ ա. حمام էն) թաշնիք երթալ և լուացուիլ։ լոգանք ընել. լոգանք։

استحیاء (իսթիհեա, ա. حیاء էն) ամչնալ. 2. (حیات էն) ապրեցնել. ողջնցնել. կեանք տալ։

استخبار (իսթիխպար, ա. خبر էն յգ. استخبارات) 1. լուր առնել, իմանալ, լսել. 2. տեղեկութիւն։

استخدام (իսթիխտամ, ա. خدمت էն) 1. գործածել (պաշտօնի մէջ), ծառայութեան մէջ ընդունիլ. كلمك – պաշտօնի մէջ ընդունուիլ։

استخراج (իսթիխրաճ, ա. خروج էն, յգ. استخراجات) 1. հանել, իմաստ մը հանել. 2. դուրս հանել. արտադրել (ջուր մը և լն.) 3. գուշակել, գուշակութիւն. 4. գրուածք մը իմաստ հանելու կարողութիւն։

استخفاف (իսթիխֆաճ, ա. خفت էն) նուկարհիս համարել, անարգ տեսնել, անարգել։

استخلاص (իսթիխլաս, ա. خلاص էն) ապատել 2. գտնել (առեղն)

استخلاف (իսթիխլաճ, ա. خلف էն) յաջորդ՝ փոխանորդ՝ տեղապահ կարգել՝ նշանակել։

استخوان (իսթխուխվան, պ.) ոսկր. արկ – ոսկորի կտոր։

استجازه (իսթիճազէ, ա. جواز էն) 1. հրամանի խնդրել. 2. ոտանաւորի վերջաբառութիւն. խնդրել.

استجلاب (իսթիլլապ. ա. جلب էն) 1. գրաւել, իրեն քաշել 2. վաստկիլ, շահիլ (աղօթք).

استجماع (իսթիճմա, ա. جمع էն) հաւաքել, ժողվել.

استجواب (իսթիճվապ, ա. جواب էն յգ. استجوابات) 1. հարցաքննել, հարցաքննութիւն (ոչ հարցաքննիչ էն) 2. պատասխան ուզել.

استحاله (իսթիհալէ, ա. حول էն) 1. անկարելիութիւն, 2. կերպարանափոխութիւն.

استحسان (իսթիհսան, ա. حسن էն) հաւնիլ, գնահատել, գեղեցիկ համարել. (հին. շ. կնիկ. նշան. գեղեցկութիւն)

استحصال (իսթիհսալ, ա. حصول էն) ձեռք բերել, ստանալ.

استحصان (իսթիհսան, ա. حصن էն) ամրանալ, բերդի մը մէջ ամուր դիրք բռնել՝ դրաւել։

استحضار (իսթիհզար, ա. حضور էն յգ. استحضارات) 1. պատրաստել, պատրաստութիւն, 2. ,իշել.

استحفاظ (իսթիհֆազ, ա. حفظ էն) պահպանել, պահպանութիւն.

استحقار (իսթիհգար, ա. حقارت էն) արհամարհոտ աչքով նայիլ։ نظر بقلق يلە –

استحقاق (իսթիհգազ, ա. حق էն) 1. արժանիք վաստկիլ, արժանաւորութիւն. 2. իրաւունք. իրաւունք ունենալ. ا – կամ արժանաւորութիւն ստանալ. իրաւունք շահիլ. – պիլար արժանաւորներ. –ուան եդրի (պիիրս վէլ–) ժառանգութեամբ և արժանաւորութեամբ. – غير من ويلى كايرى –ին) առանց արժանաւորութեան.

Digitized by Google

استرخاء (ḫuṗḫrḫaa, ա. وخاو էն) թուլութիւն, կակղութիւն։

استوبج (ḫusṗḫuպէճ, թ.)՝ապիտակատուղ. (Չմշ. ջիւսփէ)։

استرداد ḫuṗḫrsas, ա. որ էն) ետ առնել. ։ – ջոր գրաբը –։

استرزاق (ḫuṗḫrզազ, ա. զըր էն) ուտեստ և օրապահիկ ճարելու աշխատիլ. (Չմշ. ։ կրտուր զըր)։

استرشاء ḫuṗḫrշա, ա. շուր էն) կաշառք առնել՝ ուզել։

استرقاب (ḫuṗḫrզապ, ա. զաիբ էն) 1. իրար չքաշել. նախանձիլ. 2 մրցում. մրցիլ. (Չմշ. զաիբ)։

استرقاق (ḫuṗḫrզազ, ա. զր էն) գերի բռնել և գերի ընել։

استروپا (ըuṗroփա, ֆ.) բիր. մեկ – գաւազանով բիրով ծեծել։

استریدیه (ըuṗrիʃիա, կնայ استرا ր.) մատրէ

استرهان (ḫuṗḫrհաճ, ա. ռհր էն) գրաւ ուզել՝ առնել։

استروتیپ (ըuṗrէօṗիփ, ֆ.) հաստատատիպ։

استروسقوپ (ըuṗrէօսզօփ, ֆ.) հաստատատեսակ։

استزاده (ḫuṗḫզաէ, ա. ոյզ էն) աւելնալը ուզել, առաւելութիւնը խնդրել. ֆ ՝– արեւշատութեան։

استسعاد (ḫuṗḫսաs, ա. սռ ՝սաադ էն) բարեբաստիկ համարել. երջանկութիւն նկատել։

استسقاء (ḫuṗḫսզա, ա. ցիաբ էն, ա. զաւ. սրսզա). 1. ջրգողութիւն. 2. ջուր խնդրել. 3. անձրեւի համար աղօթքի կենալ։

استشاره (ḫuṗḫշարէ, ա. շուրայ էն) խորհուրդ հարցնել, խոր-

استداره (ḫuṗḫsարէ, ա. որ էն) 1. դառնալ. 2. կողնալ. ֆ ՝– լուանին կլորնալը . ֆ– վերէ վար . ձ– շարժ վերէ վար կծկում։

استداهه (ḫuṗḫsադէ, ա. դայ էն) յապրատուութիւնը խնդրել, յապրատուութիւն , չարուանակութիւն . ՝– ոսկի տոհմ առողջութեան — ութիւնը։

استدانه (ḫuṗḫsադէ, ա. ըղ էն) փոխառութիւն, փոխ առնել։

استدراج (ḫuṗḫsրաճ , ա. ձրա էն, աղաւ. ḫuṗḫրաճ) 1. աստիճանաբար աւելցնել. 2. բախտ։

استدراك (ḫuṗḫsրաֆ, ա. ձրդ էն) 1. հասկնալ ուզել. 2. հասնիլ։

استدعاء (ḫuṗḫsա, ձոյ ՝աեա էն, յգ. (مستدعيات) 1. աղերսել, աղերսանք. 2. խնդրագիր՝ աղերսագիր տալ. 3. ասի – աղերսագիր՝ խնդրագիր։

استدلال (ḫuṗḫsէլալ , ա . ըլոյ էն, յգ. ըս–) 1. հետացնել. 2. մակաբերել , մակաբերութիւն։

استذكار (ḫuṗḫզֆեար , ա. ըհ էն) 1. յիշել , մտաբերել . 2. գոց ընել. ուսումն իր բերան։

استذلال (ḫuṗḫզլալ, ա. ըլդ էն ա– նարգ համարել, անարգել

استر (էսբէր, պ յգ. սրտան) ջորի. (Չմշ. գաթր .ճրն պաղ) ։

استراحت (ḫuṗḫրահաթ, ա. ռահ էն) Հանգստութիւն. հանգիստ, հանգստանալ։ ասի – կատարեալ –։

استرجاء (ḫuṗḫրճա , ա . ռճ էն) աղաչել, խնդրել, աղաչանք։

استرحام (ḫuṗḫրհամ, ա.ռհր էն յգ. استرحامات) 1 . գթութիւն խնդրել, պաղատիլ, լաչանձել. 2. աղերսել , աղերս . ասի – աղերսագիր։

Digitized by Google

استطالة (ihtidalé, ա. طول էն) 1. երկարել, երկայնաձիմ. 2. (բժշ.) անդամի մը երկարումը։

استطباب (ihtibab, ա. طب էն) դեղ խնդրել, դարման ա-զել, բժիշկի դիմել։

استطراب (ihtirab, ա. طرب էն) ուրախութիւն խնդրել։

استطراد (ihtirad, ա. طرد էն) 1. միջանկեալ խօսք. ըստ ընթացիկ նիւթոյ. 2. խօսքէն շեղիլ՝ խոտորիլ։

استطلاع (ihtilaa, ա. طلع էն, յգ. -ات) 1. տեղեկանալ. վերահասու ըլլալ. 2. տեղեկութիւն. -ات վերջին տեղեկութիւններ։

استظلال (ihtizlal, ա. ظل էն) 1. շուքի տակ մտնել. հովանաւորուիլ. 2. հովանաւորութեան պաշտպանութեան տակ մտնել։

استظهار (ihtizhar, ա. ظهر էն) 1. պաշտպանութիւն՝ հովանաւորութիւն խնդրել. 2. կրթնիլ, յենուլ (բառարկան իմաստով)։

استعاده (ihtiʻaad, ա. عودة էն) վերադարձնելը խնդրել՝ ուզել։

استعاذه (ihtiazé, ա. عياذ էն) 1. Աստ. ապաստանիլ (աստուածայնոյէն). 2. Անիծ (էուգիպիլաճ, Աստուածդ կ'ապտուհինիմ աղօթքը կարդալ։

استعاره (ihtiarè, ա.յգ. استعارات) 1. փոխ առնել (բառ, գիրք, ձևն.) փոխառութիւն. 2. (գր.) այլաբանութիւն. պատ. – այլաբանօրէն։

استعاضه (ihtiazа, ա. عوض էն) փոխարինութիւն ուզել։

استعانه (ihtiaanè, ա. عون էն) օգնութիւն խնդրել՝ հայցել։

استعجاب (ihtiajab, عجب էն) զարմանալ, զարմանք։

استعداد (ihtiidad, ա. عدد էն) 1. պատրաստութիւն. 2. ընդունակութիւն. 3. մարտիրոս ըլ.։

استعجال (ihtiajal, ա. عجلة էն) 1. շտապել. 2. շտապեցնել. 3. ուշ ընել. 4. ուշ ընելով՝ շտապելով։

استعداء (ihtiidaa, ա. عدو էն) 1. ոխակալել. 2. ոխակալութիւն ընել. 3. ոխակալութեան պատճառ ըլլալ։

استعذار (ihtiizar, ա. عذر էն) 1. պատրուակ ուզել. 2. ներում խնդրել. 3. ներում խնդրելով։

استعراب (ihtiirab, ա. عرب էն) 1. արաբական ոճ ընդունիլ. 2. արաբական ոճով խօսիլ կամ գրել։

استعراض (ihtiiraz, ա. عرض էն) 1. ցուցադրել. 2. ցուցադրութիւն ընել. 3. ցուցադրելով։

استعفا (ihtiifa, ա. عفو էն) 1. ներում խնդրել. 2. պաշտօնէ հրաժարիլ. 3. հրաժարելով։

استعلا (ihtiila, ա. علو էն) 1. բարձրանալ. 2. գերազանցել. 3. գերազանցելով։

استعمال (ihtiimal, ա. عمل էն) 1. գործածել. 2. գործածութիւն. 3. գործածելով։

استعمار (ihtiimar, ա. عمر էն) 1. գաղութացնել. 2. գաղութացում։

استعماره (ihtiimarè, ա. عمارة էն) 1. գաղութ. 2. գաղութացում։

استعمارى (ihtiimari, ա. عمرى էն) 1. գաղութային. 2. գաղութացման։

استعمالى (ihtiimali, ա. عملى էն) գործածական։

استعمل (ihtiimal, ա. عمل էն) գործածել։

استغاثه (ihtiisaa, ա. غوث էն) 1. օգնութիւն խնդրել. 2. օգնութեան աղաղակ։

استغراب (ihtiirab, ա. غرب էն) 1. զարմանալ. 2. զարմանք։

استغراق (ihtiiraq, ա. غرق էն) 1. խորասուզիլ. 2. խորասուզում։

استغفار (ihtiifar, ա. غفر էն) 1. ներում խնդրել. 2. ներում խնդրելով։

استغنا (ihtiina, ա. غنى էն) 1. հարստանալ. 2. հարստութիւն։

استفاده (ihtifaadé, ա. فائدة էն) 1. օգտուիլ. 2. օգտուելով։

استفتا (ihtifta, ա. فتوى էն) 1. հարցնել. 2. հարցում։

استفراغ (ihtifraa, ա. فرغ էն) 1. փսխել. 2. փսխում։

استفسار (ihtifsar, ա. فسر էն) 1. հարցնել. 2. հարցում։

استفهام (ihtifhaam, ա. فهم էն) 1. հարցնել, հարց առնել. 2. կասկածել. հասկնալ զգալ. (հմշ. քմ. قوقو)

استشهاد (ihtishaas, ա. شهادة էն) 1. վկայութեան կոչել. 2. վկայութիւն բերել. 3. մարտիրոս ըլ.։

استصحاب (ihtisaab, ա. صحابة էն) մէկուն՝ ի միասին առնել. ի- -ալ (պիլ ihtisaab, – էն) ի միասին առած, մէկուն առնելով։

استصفار (ihtisfar, ա. صفر էն) փոքր համարել. պզտիկ տեսնել։

استصواب (ihtisvaab, ա. صواب էն) հաւնիլ, գնահատել. ի- (-էն) հաւնելով. գնահատելով։

استضائه (ihtiza, ա. ضياء էն) լոյս առնել, լուսաւորուիլ։

استضعاف (ihtizaf, ա. ضعف էն) տկար տեսնել՝ համարել։

استطابه (ihtitaab, ա. طيب էն) լաւ՝ քնտիրպտնել. հաճելի համարել

استطاعت (ihtitaat. ա. طاعة իհթիտաա) կարողութիւն, յժ. -ալ գձ (alաqaատrիլ ihtitaat) բառկարողութեան. ձեռքէն եկածին չափ

استعجال (ḫpḫʿǧal, ա. ալ էն) 1. շուտով ուզել. 2. փութալ, ամաղաչել, շտապել։

استعداد (ḫpḫʿsus, ա. ադ էն) ընդունակ թիւն, ձիրք, կնճռակռ տրամադրութիւն. داد ıdzı–(–իխիւsu sus) ատաձծատուր ձիրք։

استعذار (ḫpḫʿzar, ա. զդր էն) չէք մեղլ, ներողութիւն խնդրել

استعطاف (ḫpḫʿdıaճ, ա. ճաթոե էն) 1. շնորհ խնդրել, գթութիւն հայցել. 2. շնորհ. 3. կարեկցութիւն։

استعظام (ḫpḫʿzamı, ա. շոձե էն) 1. մեծ տեսնել, փառաբանել. 2. մեծցնել. 2. մեծամտութիւն։

استعفاء (ḫpḫʿʤa, ա. ֆֆե էն) 1. նեղ. բողոքի նենդրե. 2. հրաժարական կամ– հրաժարագիր։

استعفاف (ḫpḫʿʤaճ ա. ճաթե էն) 1. անբ ասիր պարկեշտ կեանք վարել. 2. պարկեշտութիւն։

استعلاء (ḫpḫʿlıa, ա. ալե էն) 1. բարձրանալ, վեր երթալ. 2. յաղթել, մեկու մը վրայ տիրել։

استعلام (ḫpḫʿlıamı, ա. ալմ էն) հարցնել. պաշտօնապէս տեղեկութիւն՝ ծանօթութիւն ուզել. – ı ədə ‹ciyəti խնդիրը հարցնել։

استعمار (ḫpḫʿmar, ա. ոյռ էն) 1. չէնցնել (քաղաք և ևլն.) 2. գաղթականութիւն հաստատել։

استعمال (ḫpḫʿmal, ա. լմ էն յգ. –ատ) 1. գործածութիւն, գործածել. – ɔɣu զեղծում. – սոյ անփոյթ վատահութիւնը չարաչար գործածել։

استغاثه (ḫapḫıqasɛ, ա. ղոե էն) օգնութիւն խնդրել. –ɔnɔdɔr جناب Աստուածմէ օգնութիւն խնդրել։

استغداء (ḫpḫʿɣdıa, ա. ադէն) վերակենդանացում։

استغراب (ḫpḫʿɣrapı, ա. ղրաե էն) զարմանք, զարմանալի. – ıɔ – ıy (cıayaճի –) զարմանալի.

استغراق (ḫpḫʿɣrapı, ա. ղրբ էն) 1. ընկղմիլ. սուզիլ. 2. աթոռակարգ հիացում. ինքզինքէն ելլել։

استغفار (ḫpḫʿɣfar, ա. ղոյռ էն) 1. քաւութիւն, թողութիւն խնդրել. 2 էսթաղֆիրուլլահ ըսել. استغفر (էսթաղֆիրուլլահ) 1. Աստուածմէ քաւութիւն կը խնդրեմ. 2. քաւ լիցի. (աղաս. էսթաճուրլահ)։

استغلال (ḫpḫʿɣlal, ա. ալճ էն, աղաս. ḫpḫʿllal) անշարժ ստացուածքը գրաւ դնել։

استغناء (ḫpḫʿɣnıa, ա. ղոե էն) 1. անկարօտութիւն, ճոխութիւն. 2. արհամարհանք. 3. նողնք. մուրտ – անկարօտ ըլլալ. ɔuʂ – ɔuʂ ճոխութ-թ. ծածկաւած ուս. դէր ուս։

استغنام (ḫpḫʿɣnamı, ա. ղոմե էն) 1. յափշտակել, բռնութեամբ առնել. 1 ɔuʂ–ատիճէն օգուտ քաղել։

استفاده (ḫpḫʿʤasɛ, ա. ճմե էն յգ. ատներ) 1. օգուտ քաղել, օգտուիլ. 2. օգուտ, շահ, ակնկալութիւն. ɔ– օգտակար. ʒɔ– անօգուտ։

استفاضه (ḫpḫʿʤaqa, ա. ֆզե էն) զարգանալ. զարգացում։

استفتاح (ḫpḫʿʤ ah, ա. ֆֆե էն, աղաս. ıḫʿʤqah) 1. բանալ. բացում. 2. օրհնուն առաջին առաւտուրը։

استفراغ (ḫpḫʿʤrաղ, ա. ֆրղ էն. աղաս. ḫpḫʿʤrա, փսխել փսխում. (հմմ. ղսմօղ ·ը)։

استفسار (ḫpḫʿʤuar, ա. ֆսր էն) հարցնել. ɣdɔr – որպիսութիւն հարցնել. ɣյ– կարծիք հարցնել։

Digitized by Google

استفهام (իսթիֆհամ, ա. ֆհ էն) հարցընել.— ադատ հարցական մասնիկ. — տալ հարցական նշան. ց — հարցականան.ա՝ ՝ալ — նախադասութ.։

استفیل (իսթէֆիլ, յ.) համառձայնութիւն, նեղութիւն, հազուագիւտութիւն — ի (իսթէֆիլ օլ.) համառձայնիլ։

استقامت (իսթիգամէթ, ա. գաւդ. գիւղ) 1. ուղղութիւն. 2. ուղղամտութիւն, պարկեշտութիւն. — խոտ ուղիղ գիծ (չմշ. քեզտա (խոտ).

استقبال (իսթիգպալ, ա. ղբլ 'ղբօլէն) 1. ապառնի. 2. ապագայ. 3. գիմաւորել. ի— ապագային.

استقدام (իսթիգսամ, ա. ղդ էն) 1. չափազանց ջանալ. 2. յառաջատուութիւն (թուաբ.)։

استقراء (իսթիգրա, ա. ծիր էն) 1. փնտռել, խուզարկել. 2. մանուածոյքն քնդհանուրը հետեւցնել։

استقرار (իսթիգրար, ա. ղրր էն) 1. հաստատուիլ (տեղ մը), մնալ. 2. հաստատուիլ (օրէնք եղ.)։

استقراض (իսթիգրազ, ա. ղրզ էն, յգ. ատ —) փոխ առնել, փոխատուութիւն. ։ ադբ — — կնքել

استقسام (իսթիգսամ, ա. ղմ էն) 1. բաժնել (ժառանգութիւն, ապաւ), 2. երգում ուզել։

استقصاء (իսթիգսա, ա. ղս էն) 1. խուզարկել, զննել. 2. հետաքրքրութ. 3. հիւանդը լաւ մը քննել։ — տիւր հետաքրքիրներ։

استقطاب (իսթիգդաբ, ա. ղբ էն) բեւեռացում. ծիրանի գոյներուն կեգրոնացումը։

استقطار (իսթիգդար, ա. ղթր էն) թորել, թորում. (չմշ. ղբեր)։

استقلال (իսթիգլալ, ա. ղլ էն) 1. անկախութիւն, անկախ ըլ. 2. քիչ տեւանել՝ համարել. ց— անկախ ըլ — անկախութիւն (ոխ. գործ.)։

استقناد (իսթիգնաս, ա. ղն էն) շահարացում, շահարանալ։

استکانت (իսթիհեանէթ, պ՝ոնտ ա. օնսկ էն) խոնարհութիւն, անձը խոնարհեցնել։

استکبار (իսթիքպար, ա. քբ էն) հպարտանալ, հպարտութիւն, մեծամտութիւն։

استکتاب (իսթիքբապ, ա. ըտկ էն) գրափոքութիւն, գիր գրել տալ (դատարանի կողմէ)։

استکثار (իսթիքսար, ա. ըթր էն) 1. շատ համարել՝ տեսնել. 2. վերակրկնութիւն (հիւանդութեան)

استکراء (իսթիքրա, ա. ակր էն, ոխ. գործ.) վարձու բանեցնել. վարձել

استکراه (իսթիքրահ, ա. ահտ ակր էն) զզուիլ, խորշիլ, գանիլ։

استکشاف (իսթիքշաֆ, ա. կշֆ էն, յգ. ատ —) երեւան հանել, աշխատիլ. 2. լաւ մը քննել. 3. (զին.) զննութիւն. ասպետ — հետեւան քարտէս։

استکمال (իսթիքմալ, ա. կմլ էն, յգ. ատ —) կատարելագործել. կատարելագործութիւն։

استکناه (իսթիքնահ, ա. ընհ էն) 1. խորքը քննել. փափաքեցել. մանրազնին քննել. 2. լաւ տեղեկանալ։

استلذاذ (իսթիլզազ, ա. ոնլէն) համաճաշակ առնել, ախորժիլ։

استلزام (իսթիլզամ, ա. ոմզլ) 1. պատճառ ըլլալ. պատճառաբեր. 2. պահանջել. 3. տրամադրել։

استماع (իսթիմա, ա. սմ էն) 1. լսել, մտիկ ընել. 2. լսել, խնամալ. ։ — ետդո՝ վկայները մտիկ ընել։

Digitized by Google

استبوط (ıstbuṭ, ա.գղ.) շոգեմակոյկ։

استعداد (ıstʿdad, ա. ձև էն) օգնութիւն խնդրել, օգնական կանչել։

استمرار (ıstmrar, ա. յար էն) շարունակութիւն, յարատեւութիւն. ա՛ս– շարունակական. ա– ձեւ շարունակական եղանակ։

استمزاج (ıstmzag, ա. շիր էն) մէկուն կարծիքը շշուխել։

استماک (ıstmak, ա. կած էն) ժուժկալութիւն, – ընել։

استملاء (ıstmla, ա. ալո էն) գրածդ տպրութիւն, ղւրացգրել։

استملاک (ıstmlak, ա. մլկ էն) 1. հողի տիրոնալ, գետնի տէր ըլլալ. 2. կալուածահանութիւն. ա՛սո– կալուածահանութեան դրութ.

استمنا (ıstmna, ա. ման էն) գիծգծութիւն. ինանականութիւն։

استمهال (ıstmhal, ա. մհլ էն) պայմանաժամխնդրել, ժամանակ ուզել (հմմ. ամտալ մալ)։

استناد (ıstnad, ա. նդ էն) 1. յենուիլ, կրթնիլ. 2. ապաւինիլ. կրթնել. 3. յենուլ, խօսքի մը վրայ հիմնուիլ. –ալ պալ (մապին իլ –) ապաւէն, յենարան. ի – (–էն) յենլով. կրթնելով. ակ– (–կեան) յենարան։

استنابه (ıstnabe, ա. նպէ էն) փոխանորդութիւն (փակալեան համար) ալեւրե– փոխանորդարար։

استنار (ıstnar, ա. նր էն) լուսաւորել, փայլեցնել։

استنباط (ıstnbaṭ, ա. նբտ էն) իմաստ հանել, հետեւցնել, մակաբերել, եզրակացնել։

استنتاج (ıstntag, ա. նջ էն) հետեւցնել, հետեւութիւն հանել, եզրակացնել (հմմ. قیاس)։

استسخ (ıstsux, ա. سخ էն) ընդօրինակել, ընդօրինակութիւն (հմմ. نسخ)

استشاد (ıstšad, ա. شد էն) մէկուն մտքանաւորքեալ ոսա. նաւար չինելը հրամայել աւաջարկել։

استشاق (ıstšag, ա. شق էն) լաւացուիլ ժամանակ քիթը ջուր քաշել։

استصار (ıstsar, ա. صر էն) օգնուիլ հայցել խընդրել. (չմնչ. استعداد. ւոյնա)

استطاق (ıstṭag, ա. طق էն) հարցաքննութիւն, հարցաքննել. ալ – տալ առնել, հարցաքննել. ‹ասկնլ – ոս – հարցաքննութեան գիր. ա– ‹ս– հարցաքննական. ա–գրագ (էվրագը–իյէ) հարցաքննութեան թուղթեր։

استكاف (ıstkaf, ա. كف էն) ետ կենալ, ժերժել։

استوغراف (ıstoġraf, յ.) պատգիր. կիա– պատգրութիւն

استواء (ıstva, ա. سو էն) 1. հաւասարութիւն, 2. մակարդակ. սն ս– քուն չափահաս ըլլալ (40 տարեկան)։ – խոտ հասարակած։

استوار (ıstvar, պ.հայ. ստուար) ամուր, հաստատուն. ս– (ıstvarı) ամրութիւն։

استوج (ıstvuj, թ.) սպիտակագեղ. (հմմ. چاشقا)։

استوپو (ıstvupu, գլուխ իտալ.) խծուծ.

استهجان (ıstʰcan, ա. تهجن էն) սոխմալից համալ, սոխմալից նկատուել. ոլնդ – ուկրի յիշատակութիւնը սոխմալից համարուիլ։

Digitized by Google

استیقان (խպիզան, ա. يقن էն) ստուգապէս գիտնալ։

استیلاء (խպիլա, ա. ولى ‘ولايت) 1. տիրել, գրաւել։ 2. պատել։

استیم (խպիմ, անգ. ազած. խալիմ, շոգի (չմշ. յոր))։

استیماره (խպիմարա, իտ.) ապրանքի գնահատումը. ج– (խպիմարէնի) գնահատող, գնահատ։

استیماتور (խպիմաթօր, ֆ.) ապրանքի գնահատող. գնահատ։

استیمان (խպիման, ա. امن էն) 1. անձնատուր ըլլալ. 2 պատպանութիւն խնդրել։

استیناس (խպինաս, ա. انسيت էն) ընտելանալ, ընտանենալ. 2. վարժութիւն, վարժուիլ. գլխ. – (–ի իգլիմ) կլիմային վարժուիլ։

استیناف (խպինաֆ, ա. انف էն) վերաքննութիւն. ۱ – վերաքննութեան գիւղ. ի– վերաքննելով. ա– ، ى– վերաքննիչ. – ةمحكم ‘ա ةمحكم – վերաքննիչ դատարան. ա– մտնը վերաքննութեան պայմանաժամ։

استیهال (խպիհալ, ա. اهلية էն) արժանիք, արժանաւորութիւն. – ةعفد մեկու մը արժանեաց։

اسخان (խսխան, ա. سخن էն) տաքցընել. (չմշ. تسخين) – عين (խսխանի այն) լոցնել։

اسد (էսէտ, ա. اسد) առիւծ. աս– (էսէտուլլահ) հազրէթի Ալի որ Մուհամմէտի փեսան է։

اسدیرمك (էսհրմէք, թ.) փչել տալ (չմշ)։

اسر (էսր, ա.) գերութիւն, գերի ըլլալ. (չմշ. տարտ)։

اسر (խսր, ա. سر) անկաւ, քնկեցաւ. ւզդե – ուղղահայեաց – ق – հորիզոնական անկաւ։

استهداء (խպհիսա, ա. هداية էն) ուղիղ ճամբան առաջնորդուելու համար դիմում ընել։

استهداف (խպհիսաճ, ա. هدف էն) նշանակ ըլլալ ուզել։

استهزاء (խպհիզա, ձ էն) ծաղրել. ծաղր. ءاراك– ծաղրական։

استهلاك (խպհիլաֆ, ա. كلاف էն) վատնել. սպառել։

استهلال (խպհիլալ, ա. هلال էն) մանչիկը ծնանել. 2. նորածին պոռալը։ –ءاعت (պէրտապի –) քունը նիւթը շօշափող գերեզմկ յատուկ ջլաքան։

استیجاب (խպհիճապ, ա. وجوب էն) անհրաժեշտ նկատել, կարեւոր համարել։

استیجار (խպհիճար, ա. اجرت էն) վարձու բռնել. վարձել։

استیذان (խպհզան, ա. ذن էն) արտօնութիւն խնդրել, հրամանն ուզել. –ال (պիլ–) արտօնութիւն խնդրելով. – ليذ (լէէլ–) عندالاستيذان (հնս էլ –) հրամանն առնելով։

استیصال (խպհսալ, ա. اصل էն) 1. արմատախիլ ընել. 2. բնաջինջ ընել. 3. (բժշկ.) անդամահատել։

استیضاح (խպհզահ, ա. وضوح էն յգ. –ات) 1. բացատրութիւն ուզել. 2. հարցապնդում. ի– –պնդելով։

استیعاب (խպհապ, ա. وعب ‘وعب էն) 1. պարունակել, բռնանալ. դակել. առնել. օր (چوچق ٢٠٠ بر مكتب) 200 տղայ չառնեն). 2. տարողութիւն։

اشتیف (խպհֆ, ի.) 1. կարգ. շար. 2. կանոնաւոր կայտ. ۱– գիզել. զոյգ–ی անոթ գել և խայտառակել։

استیفاء (խպհֆա, ա. وفاء էն) գանձել. առանալ. مطلوبى ى– պահանջը գանձել, իրաւունքը առանալ։

Digitized by Google

اسراء (իսրա, ա. սլայրա էն) գրկել, առաքում. ։ – բանք գնել ու գրկել. հմմ. ارسال

اسرا (իսէրա, ա. գլ. յսէր ի) գերի եր. գլխ ց– խաբկիկ –։

اسرائيل (իսրաիլ, ա.) Իսրաել. – ى. (պէնի –) Իսրաելացիք

اسرار (էսրար, ա. գլ. սրբ) 1. գաղանիքներ. 2. հաշիշ. 3. (իսրար) ծածկել. գաղտնի պահել. – شت (էսրարֆէտ) հաշիշ գործածող։

اسراع (իսրա, ա. տերբ էն) փութացնել. ամապարել, ճիգել։

اسراف (իսրաճ, ա. սրբ էն, գլ. ات –) 1. շռայլել. մսխել. շռայլութիւն. 2. շռայլել (խօսք) շռայլ, մսխող (հմմ. սրբ միտիճ)

اسرافيل (իսրաֆիլ, ա.) Սերովբէ (հրեշտակապետ). – صور (սուրի –) յարութեան փող։

اسرب (իսրիւպ, ա.) կապար. ց– (իսրիւպի) կապարային։

اسرع (էսրա. ա. տերբ էն) ամենաարագ, խիստ արագ, սրընթաց

اسركلى (էսէրհիլի, թ.) խեղդուկ, դիւրագրգիռ. ջղային։

اسركمك (էսիրկէմէֆ, թ.) 1. պահպանել, պատել. 2. խնայել։

اسره (էսէ. թ.) ձայնանիշ որ (h) կամ (e) կը կարգացնէ (համզա)

اسريك (հսրհիֆ. թ.) 1. գինավ. 2. կառավար ուղու։

اسس (իսսիս, ա. գլ. սիսի) հիմեր, հիմունք։

اسطار (ըսդար, ա. տրամ էն) 1. գրել. 2. (էսթար, գլ. տրամ) գծեր։

اسطرلاب (իսդուրլապ, յ.) հին աստեղագիտական.

اسطقس (իսդուգուս, ա. ։ գլ. اسطقسات) տարր. չորս տարրերէն մին (հմմ. ندهب اربعه عناصر)

اسطوانه (իսթիվանէ, ա.) 1. սիւն. 2. գլան. ց– գլանաձև։

اسعاد (իսաս, ա. տամ 'տաադ էն) երջանկացնել. երջանկացնել։

اسعاف (իսաճ, ա. մամ էն) խնդիրը ընդունիլ. գործ լմնցնել. لمسئله – ընդ–ը ընդունիլ. – ىن–ը ընդունելի. կատարելի։

اسعد (էսաս, ա. տամ 'տաադ էն) աերջանկագոյն.

اسف (էսէճ, ա.) վիշտ, ցաւ. ۱ – ցաւիլ, վշտանալ. ۱ – վա՜յ, աւա՜ղ, եղուկ (հմմ. دريغ. دريغا. حيف)

اسفار (էսճար, ա. եզ. սֆր) 1. ճամբորդութիւն. 2. արշաւանք 3. (եզ. սֆր սէճր) գրքեր, հատորներ. عبد– հեռու ճամբորդութիւններ։

اسفل (էսճէլ, ա. գլ. ասիլ իգ. سفلى սիւճլա) ամենաստորին, աստոր–նագոյն. նսեմ – դժոխք.

اسفناخ (իսճէնախ, ա.) շամին. ۔ي– տալսի շամինապիք։

اسفنج (իսճէնճ, ա.) ապառիճ. ց– սպունգանման, սպունգակերպ։

اسفيداج (իսճիսաճ, ա.) սպիտակադեղ. (հմմ. ڤوتسوي)։

اسفينى (իսճինի, ա.) սեպաձև. – الشكل (իսճինիլիշէքիլ) սեպաձև (հմմ. مخروطى الشكل، مخروطى)։

اسقاء (իսգաա, ա. տպիա էն) ջուր տալ, ոռոգել, ջրել, ոռոգում։

اسقارين (իսգարին, յ.) ճաք, կեռակօշիկ։

اسقاره (ըոգարա, ազա. թ.) 1. կապարայ. 2. խորովիկ. ىي– ալ ձկան խորովիկ. օր. كركى آتش – ماشه،

اسقاط (իսգաթ, ա. տգամ էն) 1. ձգել. 2. գիր մը ջնջել. 3. վտանգ մը անցընել. 4. գրկել (իրաւունքէ) – حقوق مدنيه ընդ–ը քաղաքացիա–

Digitized by Google

كەن իրաւունքներէ զրկուած. جنين – վիժուած, վիժեցնել. اجهاض պարտքէ ա. զատ կացուցանել և պահանջը ձգել։

اسقام (էսգամ, ա. եզ. سقم) տխտր, հիւանդագինութիւն.

اسقريم (էսգրիմ, ֆ.) արտաստղ. – ليلى արտաստղութիւն։

اسقنديل (ըսգանտիլ, իտ.) 1. խոթուփ (գործիք). 2. զինուածքն. ۱– 1. խորատաւելը. 2. զինել։

اسقوچيه (ըսգօչիա, թ.) Սկովտիա. ى– Սկովտիացի.

اسقوبوط (ըսգօնտուդ, իտ.) չինգամ գարտութիւն. պօտպոտգ.

اسقوپيت (ըսգօփիթ, յ.) փոր [ձա. կ]. Նշդրամ (ըսգօչէնա, յ.) սեաւրմատ։

اسقوفيه (ըսգուֆիա, յ.) գդակ (գիշերային).

اسقونطو (ըսգօնդօ, իտ.) զեղչ. ۱– զեղչել. (Տիմ. նայն)

اسكات (իսքաթ, ա. սքաթ էն) 1. լռեցնել, պատանձեցնել. 2. հանգըստել (Տիմ. ուրիշ)

اسكان (իսքան, ա. սքան էն) 1 բնակեցնել, տեղ յատկացնել. (տես. է քնակիլ). 2 ձայնանիշը վերցընել. بزجهاد – գաղթականներուն տեղ յատկացնել. بزمسيون – գաղթականաց յանձնաժողով։

اسكتمك (էսկիթմէֆ, թ.) հինցնել

اسكته (իսկէթէ. թ.) երկաշտահաս (Տիմ. նոյն)

اسكدار (իսկիւտար պ.) 1 Սկիւտար, իսկիւտարա. 2. տուր. հանգստակ, թղթատուփ։

اسكلت (ըսքրլէթ. ֆ.) կմախք. (Տիմ. նոյն) قدبوكش ــ կմախք դարձեր է, շատ նիհարցեր է։

اسكله (իսքէլէ. իտ.) 1. նաւամատոյց. 2. նաւահանգիստ. (Տիմ. նայն) 3. առանգաբախ (չէնք չինելու տեղ)

اسكمله (իսքէմլէ. թ.) տիտա, տիտակա – պի մունց (Տիմ. ուրիշ)

اسكندر (իսքէնտր. ա) Ալեքսանդր. – كبير Ալեքսանդր մեծն ալեքսանդրացի։

اسكندريه (իսքէնտրիէ. ա.) Ալեքսանդրիա։

اسكندرون (իսքէնտրուն.) խակէնտրուն։

اسكى (էսկի. թ.) 1. հին. 2. հին, մաշած, գործածուած. 3. հին, վաղեմի. 4. նախկին. ى – 1. հնակատկաս. 2. հնաւանդաս. ل – ցինցատի. لك – հնութիւն. حام– سى – հին վճռակը. تورة – գործին վարպետը։

اسكيمك (էսկիմէֆ. թ.) 1. հիննալ. 2. հիննալ, մաշիլ. 3. հիննալ վաղեմի ըլլալ.

اسلاف (իսլաֆ. ա. յգ. سلف ի) 1. նախարդք. 2. նախնիք. 3. հին գրագէտներ, մեծամեծներ։

اسلام (իսլամ. ա. سلم էն) 1. իսլամութիւն, մահմետականութիւն. 2. իսլամ, մահմետական – دين իսլամական կրօնք – اهل իսլամ, մահմետական. – ال شيخ դէնպետ, իսլամից կրօնապետ. – يت –մահմետականութիւն. – مسلمان մահմետական իսլամական։

اسلحه (էսլիհա. ա. եզ. سلاح) զէնքեր. بارى – հրացան և նման զէնքեր. حارج – գաշոյն և նման հատու գործիքներ. գործիներ։

اسلم (էսլէմ. ա. تسليم էն) առնապատիւ. փրկարար. طريق – առնենապահով ճանապարհ։

اسلوب (իսլոպ. ա. յգ. اساليب) 1. ձև. 2. եղանակ. ձև. 3. ձև. օրէնք – պարզ ձև. عالى – վեհ ձև.

Digitized by Google

اسلیم (իսլիմ, անգլ. մաղաւ.իսլիմէն) շոգի. (հմմ. بخار ، بوغو)։

اسم (իսմ. ա. յգ. ասաւ .ասուն) 1. անուն. 2. գ.յականի, անուն. ծոյն – յատուկ անուն. جنس – հատուկ անուն. فاعل – ընդունելութիւն ներկայ. مفعول – կրաւորական ընդ. անցեալ. تفضيل – գերադրական ածականի. تصغير – նուազական անուն՝ ածականի. اشارة – ցուցական դերանուն – موصول վերաբերական ածական. (– (իսմէն) անուանով, անուանական. – ալ ، ան անուանական. ալ–ըմէ հական բայով չինուած նախադասութիւն։

اسماء (էսմա. ա.եզ. իսմ) անուններ. ձեռ– թուական ածականներ։

اسماع իսմա· ա. ըմ էն) 1. լսելիք, լսել տալ (էսմա. եզ. ըմ) ականջներ, լսելիքներ ։

اسماك (էսմաք. ա. եզ. մաս) ձուկ. կեր. (հմմ. بلقار ، ماهى)։

اسمر (էսմէր. ա. տրասէն) 1 թուխ. 2. թխագոյն. جه – թխորակ.

اسمرار (իսմիռար. ա. տրա էն) թխանալ (հմմ. او ايغيلى ، قا اسمرلشمك) اسمرار աստուիկ թխանալ։

اسمك (էսմէք. թ.) փղել. (հմմ. هبوب ، وزان–او) يرنده يلر– չեմալ, գոյութիւն չունենալ. համփռում չքացում, գոյութիւն չունենալ. համփռում طريق – ամենագիւրին միջոց՝ ճամբայ

اسن (էսէն) (էսէնն. ա. ըն էն) տարեց, հատ տարիքաւոր. ալեւոր ։

اسناد (իսնաս. ա· նատ էն) 1. վերագրել. 2. աստանաւորել, աստանաւորութիւն. 3. (քեր) տարեգրելութիւն. باشترى – ات – գրպարտիչ ամբաստանութիւնք հմմ. مفتريات

اسنان (էսնան. ա. եզ. սն) ակռաներ. 2. տարիքներ. 3 վիճաբարական տարիք. 4. (իսնան) ակռայ հոներ. աստանաւորութիւն։

استمك (էսեքմէք. թ.)1. քաշելով երկնցնել. 2. ձանձրացնել։

اسنك (էսեէք. թ.) առաձիգ. առաձգական (հմմ. القستيك)։

اسنمك (էսեէմէք. թ.) 1. յօրանջել. 2. առաձգական բլլալ. ճրնշուելն առած ծռիլ ։

اسنمه (էսեէմէ. ش ասուա . թ.) 1. յօրանջում. 2. առաձգականութ.

اسواق (էսվագ. ա. եզ. սօս) շուկաներ. (փողոցներ պատ է)

اسوج (իսվէն թ.) Շուէտ գոյր – նորվեկիա։

اسود (էսվէտ. ա. տաւէն. իթ. ուտաւ)սև – լոյ (պէվլի –) սև ամիսութիւն։

اسوداد (իսվիռատ. ա· տաւ էն)սևնալ. սեռութիւն (հմմ. قارا)

اسوه (իւվէ. ա.) 1. ուղի, ընթացք. 2. օրինակելի անձ, առաջնորդ. 3. վշտակից։

اسوچره (բսվիչէրէ. թ) Ջուիցերիա. հայ ապրանք։

اسهال (իսհալ ա. նալ. ըլտալ էն) փորհոսութիւն. յ–ուններ.

اسهام (էսհամ. ա. եզ. մամ) 1. բաժիններ. 2. արժէքուղթեր. հմմ. عمومى – գ.օնօլիւտ։

اسهل (էսհէլ. ա. նալ، ըլտալ էն) դիւրագին, ամենադիւրին, طريق – ամենագիւրին միջոց՝ ճամբայ

اسير (էսիր· ա. տարտ էն· յգ. սրաւ). գերի. جه – գերի (խազ) – դրամ – անկողնոյ ծառայել. و فراش او محن (էսիրի տէրս ու միհէն պ.) տառապիլ և տանջուիլ, տառապանք քաշել

اسير كمك (էսիրկէմէք. թ·) 1. պահպանել. պահել. 2.խնայել. الله اسير كسون Աստուած պահէ՛, խնայէ՛։

اش (էշ. թ.) 1. ընկեր 2. նմանը. يوق (ماننى ى – նմանը չունի, ան-

Digitized by Google

նման. ց – Լոյս տալընկեր. առավտն թա-
պանթը օր. լևսլս ալշլ ալշլ ալշլ ալշլ
اشارت (հեարէթ. ա. շուրն էն յգ. ում –) 1. նշան. 2. յուշուռնել 3. ա-
նուղղակի հրաման. 4. առօրինութիւն
5. ծանօթութիւն ակն – գնդապետական՝
շէյխին խալսիհրամանն. – քով տ. քով.
اشاعه (հեաա. ստիւմ. ջուշէն) տա-
րածել, տարածայնութիւն,
առաւրածայնել (Տմմ, ձգվ. ու ստի)
اشباع (հեպա. ա. ըշպէն) 1. կշտա-
ցնել. 2. (քիմ) յագեցում.
اشباه (էշպահ. ա. եզ. պուճ. «պշե) նը-
մանութիւններ, ընկերներ.
اشبو (հեպու. թ. ը. պշիւ էն) այս,
ասիկա այս, ներկայ, սոյն.
اشبه (էշպէհ. ա. պուճ էն) 1 շատ նը-
մանող. 2 համաբերձակ. յանդուգն
اشتات (հեթար. ա. պուճ էն) ցիրու-
ցան ընել, ցրուել.
اشتباه (հեթիպահ. ա. պուճ էն) 1.
տարակոյս, երկբայութիւն,
կասկած. 2. տարակուսիլ, կասկածիլ,
երկբայիլ – ան կասկած, անտարակոյս.
اشتداد (հեթիտաս. ա. շտուճ էն) սաստ.
կանալ. սաստկացում.
اشتر (հըշթիւր. պ. յգ. ուշտրան) ուղտ.
(Տմն. ոդ. ջոմլ):
اشتراء (հեթիրաս. ա. իրաշ էն) գը-
նուած, գնուել (Տմշ. ասլսա)
اشتراك (հեշթիրաք. ա. շրքաշ էն) 1. ընկ-
երանալ, ընկերակցութիւն.
2. մասնակցիլ, մասնակցութիւն. Տա-
սարակաց ըլլալ. – լի (պիլ –) ընկերակ-
ցութեամբ. մասնակցութեամբ. – իլուալ
ընկերվարականութիւն. ոյզ – (հեթի
rահիյեուն) ընկերվարականներ.
اشتعال (հեշթիալ. ասաճ էն) 1. բռնկիլ.
բռնավառիլ, բորբոքիլ. 2.
պայթիլ. ասոր – գալ պայթուցիկ նիւթեր
اشتغال (հեթիղալ. ա. շղճ էն յգ. ات –) գբաղուած, գբաղիլ:
اشتقاق (հեթիզագ. ա. շք էն) ա-
ծանցում. ածանցիլ. – علم
առնգաբանութիւն:
اشتكاء (հեթիհեա. ա. շկայէ) 1. գան-
գատիլ, գանգատ علم الشكاء –
(հեթիհեա անիլհիւրեամ) գատարանի
մը նախագահին և անգամներուն դէմ
գանգատիլ՝ բողոք բողոքել.
اشتمال (հեթիմալ. ա. շլոմ էն)
պարունակել, բովանդակել.
– حزن اسف حال عياله على اشتمال
ճակ. – شرب البصل, ուրախութիւն
اشتمام (հեթիմամ. ա. շմ էն) կոտո-
րել. ازهار – ծաղիկները –:
اشته (հըշթէ. ուշտ թ.) ահա, ահաւասիկ
اشتهاء (հեթիհա. ա. շոթհէն ախոր-
հեթահի) 1. ցանկալ, բաղձանք,
2. ախորժակ, ադ – ախորժարեր:
اشتهار (հեթիհար. ա. շրթհ էն) 1.
համբաւ, հռչակ 2. հռչա-
կուիլ, համբաւաւոր ըլլալ. – ցն հըռ-
չակաւոր, համբաւաւոր:
اشتياق (հեթիյագ. ա. շուղ էն) 1.
ցանկալ, խիստ փափագիլ.
2. կարօտ, ոեր (Տմշ. շրտ ասրտ)
اشجار (էշճար. ա. պ. շջր) 1. ծա-
ռեր. ւրիչ – անթիւ ծառեր.
2. (հեշճար) ծառ տնկել:
اشخاص (էշխաս. ա. եզ. սխշ)
մարդեր, մարդիկ. օրթ –
(– ը մուզհիրէ) վնասակար մարդիկ:
اشد (էշէտ. ա. շտուճ էն) ամենա-
սաստիկ, սաստկագոյն. ոյզ –
ամենասաստիկ տիպ զգալիք – احتياج
շատ կարօտութիւն:

Digitized by Google

اشر (էէրր. ա. շր էն) աւելի չար, ամենաչար. Իրւո – չարերուն –ը

اشراء (էհրրա. ար. اشراء էշրար ա. եզ. շրէ) յեղուզակներ, չարեր.

اشراب (իշրապ. ա. պրշ էն) խմցընել. 2. անուղղակի հասկցնել,

اشراف (էշրաճ. ա. եզ. շրիֆ) ազ. նուականներ, երևելիներ 2. Մուհամմէտի սերունդէն եղողներ:

اشراق (իշրագ. ա. շրք էն) 1. արեւը ծագիլ. ծագումն. 2. լուսաւորել. լուսաւորում. 3. փայլիլ,

اشراك (իշրաճ. ա. շրք էն) բազմատածութիւն:

اشرف (էշրէճ. ա. շրֆ էն) աւելի ամենափառաւոր. աւելի ամենազնիւ. ընտրեցին – գերագոյն էակ՝ մարգ. ساعت – քառեքաստիկ ժամ՝

اشمه (էհմէէ. Բ.) անհասանելի բան զգաւորութիւնը,

اشعار (էշա՛ր. ա. եզ. շրէ) 1. բանաստեղծութիւնք. ոտանաւորներ. 2. (եզ. շրէ շար. մոզեր. հերք:

اشعار (իշա՛ր. ա. դասէն բզ.) 1. գրաւոր յայտնել ծանուցանել, տեղեկացնել, ծանրագրել. 2. տեղեկագրութիւն. գրաւոր զեկոյց:

اشعاع (իշա՛. ա. ձեսէն բզ.) ճառագայթում. ճառագայթել

اشعال (իշալ. ա. ձեսէն) 1. վառել, բռնկցնել. 2. սաստկացնել:

اشعه (էհիա՛. եզ. շաղ) ճառագայթ. ներ. նիզուն – սակզօծ — ‘պիշ— ճառագայթաձեւ,

اشغال (էշղալ. ա. եզ. ղէն) զբաղմունք. գործեր. – ‘ը (բէրիի էհալ) գործադուլ:

اشغال (իշղալ. ա. ղէն) 1. զբաղեցնել. 2. գրաւել (տեղ մը, քաղաք մը) գրաւում:

اشفاق (էշֆագ. ա. եզ. ղաէ) 1. կսկիծութիւնք, գթութիւնք. 2. արշալոյսներ. شامُ الاَفاق – աչխարհատարած գթութիւնք

اشفق (էշֆագ. ա. ղաէ էն) ամենագթած, ամենազգածուն, – պ էպի էշֆագ ամենագթած Հայր:

اشقياء (էշգիյա ա. եզ. չէ) 1. ապերասաններ. 2. աւազակներ, սկսլուզակներ. ստէզ – Հրեաստանեայց. ընապատամարտութիւն, աւազակութիւն:

اشك (էշ. պ.) արցունք. արտասուք. ریز او – արտասուել, արցունքը թափել. بار – արտասուաթոր:

اشك (էշկ. Բ.) 1. Հշ. 2. Հշ. աւազակ. անմիտ. ցնծ, ուրախ, ցասկ – անմիտ՝ անհամ կատակ. ایسی – գուռեղ. – باباى غرب. ج – իշապան ազ, ասուպ Հշուս պէս. ك–Հշութիւն, աւանակութ.

اشكال (էշկալ. ա. եզ. շկլ) 1. ձևեր 2. (երկ) ձևեր, պատկերներ. 3. երևոյթ, կերպարանք. զգեստ – զատնական ձևեր. اصلاح الاشرة كشر – [–h fkuhrtpիւլ ասլա) բարեմանկիանեներ:

اشكال (իշկալ. ա. շկլ էն) գժուարացնել, գժուարութիւն.

اشكنمك (էշկիկնմէէ. Բ.) աւանաւկութիւն ընել. տմարգութիւն ընել.

اشكيل (իշկիլ. շկլ Բ.) տարակոյս, կասկած. 2. գժուարութիւն:

اشكبه (իշկէմպէ. ազ. اشكنه Բ.) 1. քաղրիլ. 2. փոր, որովայն. – كلمك دن سوكه كتورمك՝ խօտիլ:

اشكنجه (իշկէնճէ պ.) տանջանք, չարչարանք, նեղութիւն. ا – չարչարել, չարչարանք տալ՝

Digitized by Google

اشياء (էշեա. ա. եզ. ՚շի) 1. բաներ, իրեր, նիւթեր, առարկաներ. 2. կարասիք, գոյք. 3. ապրանքներ:

اشيك (էշիք. թ.) 1. աեւմ, աեւոմ (հմմ. յաղմուր, ութա՚ Աստղ) 2. աստեան

اصابت (իսապէթ. ա. պոյս էն) 1. հանդիպիլ. 2. եղնել (վիճակ ևլլել) 3. ճշտութիւն, ուղղութիւն. ճիշդ՚ ուղիղ ըլլալ. ! – աղեկ ըլլալ. բարեպատեհ ըլ. — աղեկ. պատեհ է, շատ յարմար է. ըր՚չ–ուդիղ, ճիշդ. – աչքի գալ, աչքի հանդիպիլ. – (իսապէթ մութաս) միշտ աղիղ:

اصابع (էսապի՚. ա. եզ. իսպ) մատներ. (չմեր. բարմաղ)

اصاغر (էսաղիր. ա.եզ. իսղ) փոքրագոյներ. աստղագէտներ:

اصاغه (իսաղա. ա. ըսիղա էն) ձուլել ոզր ոյս՚ – արծաթը ակռին–

اصالت (էսալէթ. ա.) 1. ազնուականութիւն. 2. ազնուականութիւն 3. բուն գործին իրութիւնը. ՚ը – անձամբ. ը – ազնուական. (գեղպաններու մակգիր):

اصبع (ուսպա՚. բսպը յգ. իսպ) 1. մատ, 2 բան չափ բան – ատոքի բթամատ, պաճ:

اصح (էսահհ. ա. սհհ էն) 1. ամենաճիշտ. 2. ամենառողջ:

اصحاب (ասհապ. ա. եզ. սահիպ) 1. տէրեր 2. խալատից մարգարէին ընկերները. տղ՚ – հարուստներ:

اصدار (ըսար. ա. ոդր էն) հանել հրապարակել. ! – տալ հրովարտակ մը հանել (!– ֆրման հրամանել)

اصدق (ասդագ. ա. ըսդ էն) 1. ամենահաւատարիմ. 2. ամենանախկիծ. 3. ճշմարտախօս:

اشكوه (իշքուհ. պ. ատանատարի մէջ օգնիմեղ կը գործածէ, ատ. օգնե) ատեան, ժողով, ատեանական կարգ:

اشكين (էշկին. թ.) 1. վազող (ձի) 2. ընթացք, գնացք. յոռ – կանոնաւոր չգալ ձի:

اشلمك (էշլէմէք. թ.) 1. ընկեր գտնել, զտգիլ, զտգաւորիլ

اشمار (իշմար. թ.) աչքի ղշան ! – աչք ընել, նայուածք ընել:

اشمام (իշմամ. ա. շմ էն) 1. հոտոտել տալ. հոտոտացնել. 2. թեթեւօրէն զգացնել:

اشمك (էշմէք թ.) 1. փորել, պեղել. 2. վազել. պտըտիլ. 3. գործի մը պատերազմի վազել:

اشمه (էշմէ. թ.) աւազուտ տեղը հոսող ջուր ակ.

اشميز (իշմիզ ա.) 1. արհամարհել. նողուիլ 2. գարշիլ, նողկալ:

اشنع (էշնա՚. ա.) յոռեգոյն, յոյժ պատասելի. շատ տգեղ:

اشنمك (էշնմէք. թ.) ճիրանալ հողը փորել՝ պեղել:

اشنه (իշնէ. պ.) մամուռ (հմմ. օսոց)

اشواق (էշվագ ա. եզ. շուք) 1. իղձեր, փափագներ. 2. համբոյրներ:

اشهاد (իշհատ. ա. շահատ էն) 1. վկայ ընել՝ կոչել, վկայութիւն առնել

اشير (էշիր. ա. շրհ էն) աւելի նշանաւոր, ամենանշանաւոր, հռչակած անուն, աշխարհահռչակ:

اشير (էշիւր. ա. եզ. շհ) ամիսներ – աւորց ամիսներ եւ տարիներ:

اشهل (էշհէլ. ա. իպ. ոլահ) մանիք կապոյտ (հմմ. ցոյն ցոյգ):

اشلمك (էշլէմէք. թ) 1. ճիրանալ փորել՝ պեղել. 2. փնտռտելխուզարկել 3. գրգռել:

Digitized by Google

اصفاء (ըսկա. ա. սիրել էն) 1 մտիկ ընել, անսալ, լսել. 2. խընդիրքը ընդունելի՝ լսել։

اصغار (ըսկար. ա. սիրել էն) 1. պղտկցնել, փոքրացնել. 2. կարևոր բաներ չտալ, արհամարհել։

اصغر (ասկար. ա. սիրել էն իգ. ցրտ իգ. ասիաւ) փոքրագոյն, ամենափոքր. ն. – (ասկարիյէք) փոքրագոյնը։

اصغر (ասճէր. ա. իգ. ասիաւ. տրտում էն) գեղին. ն. – (ասճարէյն) ոսկի և քրքում, որոնք գեղին են։

اصفرار (ըսճիրար. ա. տրտում էն) գեղնել, գեղնութիւն. ցուրտ – տերևներու գեղնութիւնը։

اصفيرار (ըսճիյրար. ա. տրտում էն) խիստ գեղնիլ, չափազանց գեղնութիւն (հմ. ցաւ ու ախ)

اصل (ասլ. ասրլ. ա. յգ. ասլ) 1. սրտաստ, հիմ, բուն. 2. հիմ, սկիզբ, գլուխ. 3. քնագիր. 4. ստուգաբանութիւն. 5. ցեղ, սերունդ. 6. գլխաւոր պարագայ, հիմ. 7. բուն, գլխաւոր. 8. զուտ, անխառն. 9. –ից (անասրլ) բուն, ի ծնէ. –ով (ճիւասրլ) ի սկզբանէ. – ը (պէտ ասրլ) ստորին, շատ ծնունդ. –յ–ա անհիմն. ստահմատական, հիմնական, նախնական. այ–ծնող բուն աղբիւրը. – հաղ նախնական վիճակ. հինէ հաղ հին նախկին վիճակին վերածել.

اصلا (ասլա. ա.) բնաւ, քնաւ երբեք. ասլ (ասլէն) 1. ի բնէ, ի հիմանէ, էապէս. 2. ցեղական, սերընդական, ի ծնէ։

اصلاغ (բսլաղմազ. ցասլասլ թ.) թրջել. խառնել. յանդիմանել.

اصدقاء (ասդրգա. ա. եզ. ցիսա) 1. անկեղծ ճշմարիտ բարեկամներ. 2. հաւատարիմներ. զոյգ հաւատարիմներու պատչպան։

اصرار (ըսրար. ա. յա էն) 1. պնդել յամառիլ. 2. նպն կարծիքին վրայ մնալ. պնդել։

اصرغان (ըսրղան. ասիրղան. ասիրղասլ թ.) 1. խածան 2 [բառ] եղիճ.

اصرق (ըսրմազ. ցասրղ. ասրղասլ թ.) 1. խածնել. 2. խածնել, խայթել (խօսքով) – գոչ 1. քիչ մը ճանչենալ. 2. աչքը խածնել, չսրիլ. – ցաղ մնաս խածնել, զսլամանալ, պանչանալ։

اصز (ըսսրզ թ.) 1. անտեր, 2. ապուշ, անմարդաբնակ։

اصطباب (ըսդրպապ. սա էն. բժշ.) արտաչոռում։

اصطبار (ըսդրպար. ա. յա էն) համբերել, համբերութիւն։

اصطبل (ըսդապլ. ա. յգ. սիպսլ) ախոռ օրիե – արքունի ախոռ. ցրդա օրիե – արքունի ախոռապետ։

اصطفاء (ըսդրճա. ա. տրճա էն) ընտրել ընտրութիւն։

اصطفاف (ըսդրճաճ. ա. ճասէն) կարգ կենալ, կարգով շարուիլ։

اصطلاح (ըսդրլահ. ճլսէն. յգ. տ–) 1. ճշ. ասուերթիւն. ասացուածք. 2. գիտութիւնն և անգործ. ծելի բառ, գործարք – գիտութիւնն և անգործածելի բառեր գործածել. տեսնել գիտական ասացուածներ. յոյզ – բառագործ. ս–ից– բառագործութիւն։

اصعاد (բսա'ս. ա. տրճա էն) բարձրացնել, վեր հանել. ։ – ուճ գոհ հանել՝ բարձրացնել։

اصعب (ասա'պ ա. տրճա էն) աւելի գիտուր, ամենագիտուր, գիտատրագոյն. յոյ – [ասապի ումուր] ամենագիտուր գործ։

Digitized by Google

اصلاح (ըսլահ. ա. صلح էն) 1. բարեաքել, ուղղել, շտկել. սխալ – անքը ուղղել, ինքզինքը շտկել. 2. (յդ. ում–) բարեկարգութիւն. ընկերութեան յանձնաժողով. 3. հաշտեցնել. նկալ – հաշտեցնել, մէջերնին գտնել. ինչ – զգաստանալ:

اصلاق (ըսլագ. ըսլայել թ.) թաց, թրջած. գարի – խեղդով և մոլմնով տկար. ըս – թացաթիւն:

اصلانمق (ըսլանմագ. ըսլայել թ.) թրջուիլ, թրջիլ:

اصلح (ասլահ. ըսլահէն) լաւագոյն, նախասիծար. ոջօց- [ասլահի մէվճուտ] գտնուածին լաւագոյնը

اصلزاده (ասլզատէ. պ.յգ. ըսլզադան) ազնուական, ազնուատոհմ

اصلیق (ըսլըզ. ըսլըյել թ.) 1. սուլամ 2. սուլիչ. ըմլիշ – սուլել:

اصم (էսամմ. ա. صم էն) 1. խուլ. 2. (մթ.) անհամամասփ:

اصمارلامق (ըսմարլամագ. ըսմարլայել թ.) ապապրել, յանձնարարել. ըզդ ասմարլայել ալլահ մեռք բարով:

اصمارلامه (ըսմարլամա. ըսմարլայել յ.) ապապրուած, յանձնարարուած, ապապրուած ապրանք:

اصناف (էսնաֆ. ա. եզ. صنف) 1. տեսակներ. 2. արհեստաւորների դաս. 3. արհեստաւոր, մէջակ դասակարգ. իսաեսէ – արհեստաւորաց պետ. եսեսլը – արհեստաւորաց ժողով. ըմ – արհեստաւորութիւն:

اصنام (ասնամ. եզ. սնմ) կուռքեր. – ըձսը կռապաշտներ:

اصوات (ասվաթ. ա. եզ. صوت) ձայներ. ոեզը – նուրբ ձայներ:

اصوب (ասվէպ. ա. صواب էն) ամենաուղիղ, ամենամիշտ. ըհյամենասուղիղ գաղափար:

اصول (ուսուլ. ա. եզ. اصل) 1. հիմեր հիմունք. 2. եղանակ. 3. գործութիւն, սկիզբ. 4. օրէնք, կանոն. 5. մեզմ, կամաց. 6. չափ (երաժշ.) ա – կամաց, մեղմով. ջե – կամացուկ. յա – ամենկանոն, առանց սկիզբն առնելու ը – ըստ օրէնի, օրինաց համաձայն. ըշդեռ առումապահպանութիւն. ոճհոմա – կրկնառումար. ոեսյ – պարզ առումար. գրդ – հիմնական օրէնքներ և յարակից օրէնքներ կամ հրահանգներ:

اصولی (ուսուլի. ա.) սկզբնական. ոն- (ուսուլիյեուն) սկզբնականք, կանոնականք, իսլամական կրօնի օրէնագիտք:

اصیل (ասիլ. ա. اصالت էն) 1. ազնուական, ազնուատոհմ. 2. (բաստիմ.) բուն տերը (դատին). ոի – ազնուական, ազնուութեամբ:

اصیلزاده (ասիլզատէ. պ.յգ. ըսիլզադան) ազնուական, ազնուատոհմ

اضائه (իզաէ. ըսիֆէ. ա. ضیا էն) լուսաւորել, լոյս տալ:

اضاعه (իզաա. ա. اضاعت. ըսիյաջ էն) կորուցնել. վատնել, կորուստ – ժաստասպ ըղ – ըղ:

اضافت (իզաֆէթ. ա. ضیف էն) 1. կապակցել, կցել. 2. կապակցութիւն. 3. յատկացուցիչ յատկացեալ. ոլսվ- յատկացուցիչ յատկացեալ – բացայայտիչ բացայայտեալ:

اضافه (իզաֆէ. ա. ըսիֆէն) կցել, վիճել. – ը – (իզաֆէթէն) կցելով:

اضافی (իզաֆի. ա.) յաւաքերական, տեսակարար. օ – ըլմէ տեսակարար ծանրութիւն:

Digitized by Google

اضحى (ɑsʰiա. اضحا ա.) զոհեր. – عيد (p'jsh ɑsʰiա) սղջակերի տօն (հմմտ. قربان بايرامى ; بيرامى)։

اضحوكه (ɑzqʰiա.fէ. ա.·اضاحيك) կատակ, ծաղրանք. – տակատակաբան, ծաղրաշարժան։

اضداد (ɑqsɑs. ա. եզ. ած) 1. հա. կառակներ. 2. հականատակորդներ. – جمع. քառո, քառասային վիճակ։

اضرار (ɑzqrar. ա. չրր էն) վնասել, վնաս հասցնել։

اضطراب (ɑzqɑzրaա. ա. չրբ էն, յգ. ած –) 1. տառապանք 2. յուզում, յոյզ 3. մտատանջութիւն. –ով–չար դոյաւ տառապիլ, տանջուիլ։

اضطرار (ɑzqɑzրar. ա. ձրզրբ էն) 1. տիրապետ, տիրապետականութիւն 2. չքաւորութիւն, նեղութիւն. 3 ստիպողականութիւն. ե– ստիպող, տիրական։

اضعاف (ɑզqա՛ճ. ա. եզ. չաճ) 1. բազմապատիկներ. 2. (ɑզqա՛ճ ա. չաճ էն՛) 1. տկարացնել, տկարացում. 2. կրկնապատկել։

اضعف (ɑզqա՛ճ. ա. չաճ էն) աւելի ամենատկար, տկարագոյն – عباد – ամենատկար ծառայ։

اضلاع (ɑզlա՛. ɑsʰlա՛. ա. եզ. զլռ) 1. կողեր, 2. (երկիր) կողմեր (եռանկեան)– كثير الاضلاع (fէuխiրhiւ ɑsʰlա) բազմանկիւն. – متساوى الاضلاع հաւասարակողմ. – جوهر չրջագիծ հմմ. ոչղ

اضلال (ɑsʰlալ. ձլռլռ էն) 1. մոլորեցընել. 2. գայթակղեցնել։

اضمار (ɑզqմar. ա. չրռ էն) սրտին մէջ պահել, գաղտնի պահել ծածկել. كوج اضمارى كوچ داشتن – ظاهر اظهار – յայտնել դիտաւ, պահելն ալ դիտաւ։

اضمحلال (ɦզմիիալ. ա. ձռզռ էն) փճացում, փճանալ բնաջինջ ըլլալ. կործանում, կործանել։

اطيق (ɑզեɑզ. ա. ցիչ էն) չատ նեղ խիտ անձուկ։

اطاره (իդաrէ. ա. ոյրէն) թռցնել ։. սրտզ առաքում.

اطاعت (իդաաթ. ա. ձրզ էն) հնազանդիլ, հնազանդութիւն. – عدم անհնազանդութիւն։

اطاله (իդալէ. ա. ձռլ էն) երկարել لسان – լեզուն երկարել, նախատել, հայհոյել, շտ – ձեռքը երկարել, ձեռնձգութիւն։

اطباء (ɑդրզպա. եզ. ցւբե բժիշկներ ե حاذق – հմուտ բժիշկներ։

اطراء (ըդրա. ա. ձռաղ էն) 1. չափազանց գովեստ, շատ գովել. 2. (ըդդրա, ա. ձռաղ էն) թերամութիւն,

اطراب (ըդրաա. ա. ձրբ էն) վրդովթացնել, եռանդ տալ։

اطراد (ըդդրաs. ա. դրթ էն) միօրինակութիւն, կանոնաւորութիւն. اوزرى – միօրինակ, կանոնաւոր, միակերպ. ز – անկանոն, միակերպ չեղող, դանդաղան. سزل – անկանոնութիւն, դանդաղանութիւն։

اطراف (էդraճ, ա, եզ. ձրբ) 1. կողմեր. 2. չորս կողմ, բոլորիքեւ – ، بجه – ، لطراف بالا (պիլէդraճ) ամէն կողմով, մանրամասնաբար։

اطعام (ըդաՙմ, ա. ցհաթ էն) կերակրել – مختاجينى կարտաեալները։

اطعمه (ɑդիմէ. ա. եզ. ցհաթ) կերակուրներ. نفيسه – ընտիր կերակուրներ, համեղամիւթ։

اطغاء (ըդկա. ա. ձրկճէն) մոլորեցընել. ապատամբեցնել։

اطفاء (ըդճա, ա. ֆքճ էն) մարել, խամրեցնել. ى، ى – հրշէջ. ى آلاتى – հրշէջ զօրաց խումբ. اوجاى – ջրհոր

Digitized by Google

ՀԱԼԱԾ (ադճալ. ա. եզ. նեի) մանուկներ, ՞ներ մանկավարժութիւն. ՞ցրս (միւռեպպիի –) մանկավարժ. օրոց հոգերնիքի մանուկներ։

ՀԱԼԱՍ (ադյաս. ա.) ողնայարք. ա. լան. ը– ողնայարային։

ՀԱԼԱՑ (ըդդըլա՛. ա. բդլ էն յգ. ու –) տեղեկութիւն, ծանօթութիւն, տեղեկանալ. Ի ծից առնել մեկուն տեղեկացնել. – ընդ, ՞ զրել (զարհնի՛ ըհհնի՛ ըդդըլա) տեղեկացած։

ՀԱԼԱՔ (ըդյագ. ա. գլաե էն) 1. արձակել [կին], 2. կոչել, ա. նուաստել. 3. ընդհանուր առումս, Ի օրինանքը թողուլ. ՚ս–քարեգործութիւն, չնորհ. սան–քերնին եկածը ըսել. –ալ (ալէ ըդյագ) ընդհանուր առումով ընդհանուր կերպով. ու– աստղատածներ, մանուածոյներ։

ՀԱԼԱՑ (ըդմա՛. ա. բաե էն) 1. ագահութիւն ձգել. անյագ ցանկութիւն ծնցունել։

ՀԱԼԱՔՆԱՆ (իդմինան· ոնանը ա. մնան էն) 1. ագահ, անգթութիւն, վատասրտութիւն. Ի հասել – ագահուլքլայ. գլե–սրտի անգորրութիւն

ՀԱԼԱՔՆԱՒ (ըդնագ. ա. գնե էն) 1. խոզքը երկարել, երկարուած. 2. մանրամասնութիւն տալ։

ՀԱԼԱՐ (ադվար. ա. եզ. ղրե) 1. ընթացք, վարք. 2. եղանակներ –ոսն (հիւանի ադվար) քաղի վարք։

ՀԱԼԵՐ (ադվէլ. ա. գլե էն) ամենաերկայն, երկարագոյն. վայրէ – ամենաերկայն կետ. գիծ։

ՀԱԼԵՔ (ադեէպ. ա. գլեք էն) ամենաընտիր, ամենագեղեցիկ տեսքով ամենագեղեցիկ զգեստներ։

ՀԱԼԵՔԱՒՈՐ (ադեքավ. ա. եզ. ղրե) ամենագեղեցիկ զգեստներով։

ՀԱԼԻՔ (ադիք. ա. գլիկ էն) ամենագեղեցիկ, ամենաշքեղ. ՚ս ամենագեղեցիկ կին. ՚ս ամենագեղեցիկ աղջիկ։

ՀԱԼՈՒՆԱԿ (ադունակ. ա. եզ. ղրե) ամենաուտելի, ամենահամեղ. ՚ս ամենահամեղ կերակուր։

ՀԱԼՈՒՆԱՒՈՐ (ադունավ. ա. եզ. ղրե) ամենահամեղ կերակուրներով։

ՀԱԼՈՒՔ (ադուք. ա. գլուկ էն) ամենաքաղցր, ամենահամեղ. ՚ս ամենաքաղցր կերակուր։

ՀԱԼՈՒՔԱՒՈՐ (ադուքավ. ա. եզ. ղրե) ամենաքաղցր կերակուրներով։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐ (ադուքնավ. ա. եզ. ղրե) ամենաքաղցր կերակուրներով։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆ (ադուքնավորան. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղան։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐ (ադուքնավորանավ. ա. եզ. ղրե) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼ (ադուքնավորանավորել. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրել։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒ (ադուքնավորանավորելու. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելու։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆ (ադուքնավորանավորելուն. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելուն։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔ (ադուքնավորանավորելունք. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունք։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐ (ադուքնավորանավորելունքնավ. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆ (ադուքնավորանավորելունքնավորան. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղան։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավ. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորել. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրել։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելու. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելու։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելուն. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելուն։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունք. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունք։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունքնավոր. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունքով։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունքնավորան. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղան։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունքնավորանավ. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունքնավորանավորել. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրել։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունքնավորանավորելու. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելու։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունքնավորանավորելուն. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելուն։

ՀԱԼՈՒՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔՆԱՒՈՐԱՆԱՒՈՐԵԼՈՒՆՔ (ադուքնավորանավորելունքնավորանավորելունքնավորանավորելունք. ա. գլե էն) ամենաքաղցր կերակուրներով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունքով սեղանով հիւրասիրելունք

اعتراض (i'tirâz. ա. ضرب) 1. գիտողութիւն, առարկութիւն. 2. [բաս.] բողոք, բողոքել. – على الحكم – (–ալա էլ հիւքմ) *ի քացակայութեան տրուած վճռին դէմ բողոք* [որուն պայմանաժամն է 31 օր]. الغير – (– իլղայր) *երրորդ անձի մը կողմէ բողոք.* ـيه ات – *սին դիտողութիւնք:*

اعتراف (i'tirâf. ա. ظرف են) *խոստովանիլ, ճանչնալ գիտնալ ի տես թերութիւնը.* ـجزم – [–ի ճիւրմ] *յանցանքը խոստովանիլ:*

اعتزال (i'tizâl, ա. ىزل են) 1. *քաշուիլ, զատուիլ.* 2. *քաշուիլ. հրաժարիլ.* 3. *հերձուածողութիւն.* –اهل [էհլի իթիզալ] *հերձուածոզ:*

اعتزام (i'tizâm. ա. عزيمة են) *երթալ, չուել, չոր.*

اعتساف (i'tisâf. ա. عسف են. յգ. ات–) *անիրաւութիւն, կեղեքում, հարստահարութիւն:*

اعتصاب (i'tisâb.ա.عصابة բաս.) *ձեռաւորում [տերևի]:*

اعتصام (itisâm. ա. عصمة են) 1. *ուժալ բռնել, փախճուիլ.* 2. *յանցանքէ զգուշանալ:*

اعتضاد (itiḍâd. ա. عضد են) *մկզմկում օգնել, ձեռնտու գտնուիլ:*

اعتقاد (itiḳâd. ա. عقد են յգ. ات) 1. *հաւատք, հաւատալ.* 2. *հաւատալիք.* بلا ات – *աւելորդապաշտութիւն.* ـز *անհաւատ.* قلبى – *անհաւատութիւն.* ـلى *հաւատալ:*

اعتكاف (itiḳâf.ա. عكف են) 1. *ապօթելու համար առանձնանալ.* 2. *ճգնիլ, ճգնութիւն:*

اعتلاء (i'tilâ. ա. علو են) *բարձրանալ բարձրութիւն. փրշ.* شان–ى *առաջ բարձրութիւնը:*

اعلا (iʿlâ. ա. علو են *տանտաւորի մէջ գոթածածաւած*) *ընտանիքը ապրեցնել՝ նայիլ:*

اعلى (էա՛լի. հգ. علا) *ամենաբարձր բարձրացող աստիճանի պատկանելիք.* [անգղ. հայ լայիֆ]:

اعوان (iʿvân. ա. عون են. յգ. ات–) 1. *օգնել, օգնութիւն* 2. *նպաստ. ـقومية – նպաստից յանձնաժողով. ـزراعى – ժողովրդական տեսակ մը գիւղական ընկերութիւն. ـطوپ–հանգանակութիւն ընել.* ـلمه – *ազգային հանգանակութիւն.* – فعل [ֆիիլի իաւե] *ժամանակ բայ:*

اعتاق (iʿtâḳ. ա. عتق են) *գերի արձակել. ազատ ձգել:*

اعتبار (iʿtibâr. ա. عبرة են) 1. *յարգանք, յարգել, պատիւ.* 2. *նկատողութեան առնել. նկատառում.* 3. *վարկ, յարգ.* 4. *համարել, հաշուել, սկսիլ.* ـ– *սկսելով հաշուելով.* ـز – *անպատիւ, անվարկ.* ـكوشدن ـن– *վարկը յարգը կորնցնել.* ـلى *պատուաւոր, վարկ ունեցող,* ـى *ազնուականական, ներիդրական, յարգի բերական.* ـ–ـ *ընդհանուր ազնուական իրական:*

اعتدال (iʿtidâl. ա. عدل են) 1. *չափաւորութիւն.* 2. *բարեխառնութիւն.* 3. *հաւասարակշռութիւն.* 4. [քիք.] *չեզոքութիւն.* دم – *պաղբեղնութիւն.* نهار و ليل – *գիշերահաւասար.* ـز *անհաւասար.* –مدد *չափաւորութիւն.* ـز – *անբարեխառն, անհաւասարակշիռ.* ـلق ـز *անբարեխառնութիւն, անհաւասարակշռութիւն:*

اعتذار (iʿtiḏâr. ա. عذر են) 1. *չը ներել, չքմեղանք. ներողութիւն ներում խնդրել.* 1 *պատճառ – չքմեղանք յայտնել, չքմեղել:*

Digitized by Google

اعتماد (իթիմատ. ա. عمد էն) վստահութիւն, վստահիլ. نامه ـ վստահնաբարագիր (գեսպաններու տրուած. رأى ـ վստահութեան քուէ. ا ـ վստահելով. خط ـ վստահութեան գիծ։

اعتناء (ի'թինա. عنايت էն) մեծ ուշադրութիւն, շատ ուշադրութիւն ընել, չափազանց խնամք տանիլ։

اعتياد (ի'թիյատ. ա. عادت էն) սովորութիւն ընել. սովորիլ. استاد ـ معالى բարձրաստիճան վարպետ։

اعجاب (իճապ. ա. عجب էն) զարմացնել. كارانه ـ զարմանազան։

اعجاز (իճազ. ա. عجز էն) 1. տկարացնել, անկարող ընել. 2. ղքանչելիք, ղքանչացնել. 3. ոճի վսեմութիւն. ـ ى ـ كار ղքանչելագործ. كارانه ـ ղքանչելագործ, ղքանչելահրաշ։

اعجام (իճամ. ա. عجم էն) գրին վրայ կէտ դնել. (աճամ) պարսիկներ։

اعجب (ա'ճէպ. ա. عجب էն) ամենազարմանալի, շատ զարմանալի. العجائب ـ զարմանազան, զարմանալեաց զարմանալին, զարմանահրաշ։

اعجز (ա'ճէզ. ա. عجز էն) ամենատկար, տկարագոյն. հմմ. اضعف

اعجوبه (ուճուպէ. ա. յգ. اعاجيب) զարմանալի բան, զարմանալիք, ղքանչելի բան։

اعداء (ա'տա. ա. եզ. عدو էն) թշնամիներ. օր. خاكسار مزاولسون ـ մեր թշնամիները ջախջախուին։

اعداد (ատատ. ա. եզ. عدد) թիւեր. اصليه ـ բացարձակ թուականներ. وصفيه ـ ر تبيه ـ դասական ـ كسريه ، جزئيه ـ բաշխական ـ توزيعيه ـ կոտորակական ـ نسبيه ـ [ատատի նիսպիյէ] համեմատական թիւեր։

اعداد (իտատ. ա. عدد էն) պատրաստել, պատրաստութիւն. ى ـ 1. պատրաստող. 2. երկրորդական, միջնակարգ. مكتب ـ երկրորդական՝ միջնակարգ վարժարան [գօլէժ, լիսէ]. قرار ـ նախապատրաստական որոշում։

اعدام (իտամ. ա. عدم էն) մեռցնել, կոխել. جزاسى ـ մահուան պատիժ. حكم اولنق ـ մահուան պատժի դատապարտուիլ։

اعذار (ա'զար. ա. եզ. عذر) չքմեղանք, պատճառաբանութիւնքը. مشروعه ـ (ազարի մէշրուա) օրինաւոր ـ։

اعراب (ա'րապ. ա. եզ. اعرابى) 1. անապատաբնակ արաբներ. 2. (իրապ) արաբերէն բառերու հոլովում. بالحرف (ـ պիլ հարֆ) գրով հոլովում. بالحركه (ـ պիլ հարէքէ) ձայնանիշով հոլովում. لفظى ـ որոշեալ ـ. تقديرى ـ անորոշ՝ զօրութեամբ հոլովում։

اعراض (ի'րազ. ա. عرض էն) երես դարձնել, լքել։

اعراف (ա'րաֆ. ա.) քաւարան, դրախտին և դժոխքին միջև տեղ՝ միջոց։

اعرج (արէճ. ա. عرج էն) կաղ. (հմմ. لنك، طويال) يت ـ կաղութիւն։

اعز (էա'զզ. ա. عزت էն) 1 ամենասիրելի, պատուականագոյն, թանկագին. محب ـ ամենասիրելի բարեկամ. 2. (էազզէ) սիրելի ընէ'. الله ـ (էազզէֆ Ալլահ) Աստուած սիրելի ընէ։

اعزاز (իզազ. ա. عزت էն) մեծարել, յարգել, մեծարանք, յարգանք

اعزام (իզամ. ա. عزت էն) ղրկել [մարդ], առաքել՝ առաքում։

اعزه (էիզզէ. ա. եզ. عزيز) Սուրբեր. كرام ـ [ـի քիրամ] Սուրբեր։

Digitized by Google

اعشار (ա՛շար. ա. եզ. عشر) տասանորդներ. بدلی — տասանորդէ փոփարժէքները. ی — տասանորդական. — کسر (քէսրի —) տասանորդական կոտորակ. — اصول մէթրական դրութիւն

اعصاب (ա՛սապ. ա. եզ. عصب) ջիղեր. ی — ջղային (հմմ. عصبی)

اعصار (ա՛սար. ա. եզ. عصر) դարեր. ماضیه، سالفه — անցեալ դարեր։

اعضاء (ա'զա. ա. եզ. عضو) անդամներ (մարմնոյ), գործարաններ 2. անդամներ (ընտանիքի) 3. անդամ (ժողովի) ی تناسلیه — սերնդական գործարաններ. لق — անդամութիւն, անդամակցութիւն։

اعطاء (իդա. ա. عطا էն) տալ. اخذ و — (ախզ ու ի'դա) առուտուր

اعطاف (ա՛դաֆ. ա. եզ. عطف) շնորհներ, բարիքներ الطاف و اعطاف

اعظام (իզամ. ա. عظمت էն) մեծցնել (խնդիր) չափազանցել. مسئله یی ا —

اعظم (ա՛զամ. ա. عظمت էն) 1. ամենամեծ, մեծագոյն. 2. պետ. — امام Հանիֆի աղանդին պետը՝ Էպու Հանիֆէ Նուման. — صدر Մեծ Եպարքոս. — قسم մեծագոյն մաս. یت — մեծագոյնը, առաւելագոյնը։

اعقاب (ա'գապ. ա. եզ. عقب) սերունդներ, յաջորդներ։

اعلاء (ի'լա. ա. علو էն) բարձրացնել բարձրացում. صوت ی — ձայն — ی كلة الله դրօշակ պարզել. لوا ی — (իլայի քէլիմէթուլլահ) Աստուածոյ բանը քարոզել

اعلا (ալա. اعلى ալա, իգ. علیا ա. علو էն) 1. ամենաբարձր, բարձրագոյն. مقام — ամենաբարձր դիրք. 2. ընտիր, լաւագոյն. كلی — . 3. լաւ. دن — լաւէն լաւ, լաւագոյն. — جبر բարձրագոյն գրահաշիւ. على الاعلى (ալիյիւլ ա'լա) քաջալաւ. — قريب լաւ. 4. աղէկ, լաւ. — նը ի՞նչ աղէկ. 5. վերին. — جنت (ճէնննէթի ալա) վերին դրախտ։

اعلال (ի'լալ, ա. علت էն) արաբերէն բառերու ածացման ատեն քաղցրահնչնութեան համար (ی، و) գրերուն փոփոխութիւնը. փոփոխութիւն.

اعلام (ա'լամ. ա. եզ. علم) 1. դրօշակներ. — رفع դրօշակներ պարզել. 2. յատուկ անուններ. — قاموس յատուկ անուանց բառարան։

اعلام (ի'լամ. ա. علم էն) 1. գիտցնել իմացնել, ծանուցանել. 2. (յգ. اعلامات) վճռագիր. خرجی — (իլամ խարճը) վճռագրի ծախք։

اعلان (ի'լան. ա. علن էն. յգ. ات —) 1. յայտարարել, հրատարակել. حرب — պատերազմ հրատարակել. افلاس — սնանկութիւն յայտարարել. 2. ազդարարել. 3. نامه — ազդ, ծանուցում, յայտարարութիւն։

اعلم (ա'լէմ. ա. علم էն) ամենագէտ — الله Աստուած գիտէ, եթէ չեմ սխալիր, կարծեմ. سز — դուք գիտէք.

اعم (է'ամմ. ա. عموم էն) շատ տարածուած. ընդհանուր, ընդհանրացած

اعماء (ի'մա. [illegible] էն) կուրցնել. بصر ی — عدو թշնամիին աչքը կուրցնել

اعمار (ի'մար. ա. عمران էն) 1. շէնցընել, ծաղկեցնել. 2. մշակել. 3. (ա'մար. եզ. عمر) կեանքեր. بشر — (—ի պէշէր) մարդկային կեանքը։

اعماق (ա'մագ. ա. եզ. عمق) խորութիւնք, խորեր. ارض — (ամագի արզ) երկրին խորերը՝ խորքը՝ ծոցը.

اعمال (ա'մալ. ա. եզ. عمل) 1. գործեր اربعه — չորս գործողութիւն. 2. շինել (ձեռքի վրայ) 3. գործել,

Digitized by Google

գործածել. فکر،ذهن - միտքը գործածել. խոկալ, մտածել. اعمالات չինուածք գործուածք. خانه - գործարան։

اعمی (ա'մա, ա. عما.عمی էն) կոյր. - ր. چوجفك تعبیری կոյր տղու մը վիճակը

اعنیه (ա'նիյյիհի ա.) այսինքն, ըսել կ'ուզեմ թէ։

اعوام (ա'վամ, ա. եզ. عام) տարիներ. جناب تنسیق فرمای سنین واعوام. Աստուած որ տարիներու կարգաւորութիւն կը հրամայէ, հաստիչն Աժ.

اعوان (ա'վան, ա. յգ. عون ի) օժանդակներ, օգնականներ. رفقا و اعوانیله ընկերներով ու օգնականներով

اعوج (ա'վէճ, ա. عوج էն) ծուռ, կոր. (հմմտ. کج، اکری).

اعوجاج (ի'վիճաճ, ա. عوج էն) 1. ծռութիւն, ծռիլ, կորութիւն. 2. ծռութիւն, անուղիղ ընթացք։

اعور (ա'վէր, ա. عور էն) 1. միականի, (հմմտ. تك كوز ، یكچشم) 2. [բժշ.] կուրաղի (հմշ. كور باغرساق)

اعیاد (ա'եատ. ա. եզ. عید) տօներ տօն օրեր. مبارکه— սուրբ տօներ։

اعیان (ա'եան, ա. եզ. عین) 1. աչքեր 2. երեւելիք, ականաւոր անձինք. 3. ծերակուտականներ. مجلس - ծերակոյտ. دن - ծերակուտական։

اعین (ա'եուն, ա. եզ. عین) աչքեր [մինչեւ տասը հատ]։

اغاثه (իղասէ. ա. غوث էն) օգնութեան հասնիլ, օգնել։

اغاره (իղարէ, ա. غور էն) աւարառութիւն, կողոպտել (Թշնամի երկիրը) աւարառութիւն ընել

اغانی (էղանի, ա. եզ. اغنیه) 1. երգեր. 2. երգեցողութիւնք, 3. երգարան (հմշ. شرق مجموعه‌سی)

اغبرار (իղպիրար, ա. غبار էն) 1. փոշոտիլ, փոշի ըլլալ. 2, սրդողիլ. خاطر - (իղպիրարի հադըր) սրդողիլ։

اغتداء (իղթիտա, ա. غدا էն) սնանիլ, սնանում։

اغتراب (իղթիրապ, ա. غربت էն) պանդխտիլ, պանդխտութիւն։

اغترار (իղթիրար, ա. غرور էն) վստահիլ հպարտանալ. آ— վստահելով

اغتراق (իղթիրագ, ա. غرق էն) ընկղմիլ. هم احتراق هم - قورقوسی թէ' այրելու, թէ' ընկղմելու երկիւղ։

اغتسال (իղթիսալ, ա. غسل էն) լուացուիլ, լուացում։

اغتشاش (իղթիշաշ, ա. غش էն. յգ. - ات) շփոթութիւն, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն։

اغتصاب (իղթիսապ. ա. غصب էն) բռնութեամբ յափշտակել տիրանալ, տէր ըլլալ։

اغتنام (իղթինամ. ա. غنیمت) աւար առնել, աւարառութիւն. فرصت - առիթէն օգուտ քաղել։

اغتیاب (իղթիյապ, ա. غیبت էն) բամբասել, բամբասանք։

اغداء (իղտա, ա. غدا էն) սնուցանել սնուցում։

اغذیه (աղտըյէ, ա. եզ. غدا) 1. սնունդներ 2. կերակուրներ. نفیسه -

اغراء (ըղրա. ա. غرا էն) գրգռել, մղել, գրգռում, մղում։

اغراس (ըղրաս, ա. غرس էն) ծառ տնկել. اشجار - ծառեր տնկել

اغراض (աղրազ. ա. եզ. غرض) 1. ոխեր, ատելութիւնք. شخصیه - անձնական ատելութիւնք. 2. անձնական շահեր. اصحاب - շահախնդիրներ։

اغراق (ըղրագ, ա. غرق էն) 1. ընկղմել. 2. (յգ. ات-) չափազանցութիւն. 3. լեցնել, համակել։

Digitized by Google

اغرب [աղրէպ, ա. غرابت էն| ամենա. զարմանալի, զանազանաշ հրաշ:

اغشاء [իղշա, ա. غشا էն] ծածկել, պատել:

اغشیه [աղշիյէ, ա. եզ. غشا| ծածկոց ներ, թաղանթներ. دماغ ‑ (‑ի տիմաղ) ուղղղակրանք, մնիք:

اغصان [աղսան. ա. եզ. غصن| ոստեր ճիւղեր.‑تحریك ոստերը շարժել

اغضاب [ըղզապ, ա. غضب էն սաստիկ բարկացնել, զայրացնել

اغفال [իղֆալ, ա. غفلت էն յգ. ‑ات] խաբել, խաբէութիւն. խաբ կանք, պատրանք. اغفالاته دوچار او խա. բէութեանց ենթարկուիլ:

اغلاء [իղլա, ա. غلیان էն] 1. գինը սուղցնել. 2. եռացնել:

اغلاظ [իղլազ, ա. غلظ էն. յգ. ‑ات] կոշտ խօսքեր ըսել:

اغلاق [ըղլագ, ա. غلق էն] 1. գոցել, փակել. 2.[գրկ.] խրթնաբա. նութիւն:

اغلال [աղլալ, ա. եզ. غل] շղթա. ներ. ‑ و سلاسل (սէլասիլ ու աղլալ) շղթաներ և անուրներ:

اغلب [աղլէպ, ա. غلبه էն] 1. ամե. նազօրաւոր, Հզօրագոյն. 2. մեծագոյն մաս. احتمال ‑ շատ Հաւա. նական. على الاغلب [ա՚լէլ աղլէպ] մե. ծաւ մասամբ, Հմմ. على الاكثر (اكثریا.

اغلظ [աղլէզ. ա. غلظ էն] ամենա. կոշտ [խօսք].

اغماء [իղմա, ա. غمو էն բժշ.] թալ կացում. նուաղում.

اغماض [իղմազ. ա. غمض էն]‑عين‑[‑ի ա՚յն] աչք գոցել, չտեսնե. լու զարնել. անտես առնել:

اغناء [իղնա, ա. غنا էն] 1. Հարստա. ցընել, 2. կարօտ չընել. անկա. րօտ ընել. 3. գոհացնել, գոհ ձգել.

اغنام [աղնամ. ա. եզ. غنم] ոչխար. ներ. ‑ویرکوسی ոչխարաց տուրք:

اغنیاء [աղնիյա. ա. եզ. غنی] Հարուստ. ներ. زاده ‑ Հարուստի որդի:

اغنیه [աղնիյէ, ա. յգ. اغانی] 1.երգ 2. երգեցողութիւն. 3 ներ. դաշնակութիւն (Հմմ. آهنك)

اغواء [իղվա. ա. غوایه] 1. մոլորեցնել. փորձութիւն, մոլորութիւն. 2. գրգռել. [‑էկը], գրգռութիւն:

اغور (ուղուր, اوغور թ.) 1. յաջո. ղութիւն. 2. ճամբայ, նպա. տակ. 3. ուժ. 4. Համար. اولسون ‑ر եր. թար բարով, Աձ. բարի ճանապարհ տայ. وطن‑ینه Հայրենքին սիրոյն. ‑ لو ‑ ոտՀնաբեր, բարեբեր, բարենշան. قدملى ‑ اوله Աձ. բարի վայելում տայ, շնոր. Հաւոր ըլլայ. سز ‑ փառաբախտ, վա. տաբախտ. سزلق‑ յաջողութիւն, վատբախտ.

اغیار (աղեար, ա եզ. غیر) 1. ու. րիշներ. 2. օտարներ.‑یارو բա. րեկամներ և օտարներ. ամէն մարդ:

افاته (իֆաթէ. ա. فوت էն) 1. մեռցնել, սպաննել, կորսնցնել, վատնել. وقت‑ ժամանակ սպաննել՝ կորսնցնել. فرصت ‑ առիթը կորսնցնել:

افاخم (էֆախիմ. ա. եզ. افخم) ամե. նափառաւոր՝ ամենաբարձր ան. ձինք. وزرا‑ նախարարաց ամենաբարձրը

افاده (իֆատէ. ա. յգ. افادات افیده էն) 1. յայտնել, բացատրել. 2. յայտարարութիւն, խօսք. شفاهیه ‑ բերանացի յայտարարութիւն. تحریریه‑ գրաւոր ‑. جبریه ‑ գրաՀաշուական բացատրութիւն. سى دوزكون ‑ լաւ ու. ղիղ խօսող. الق‑سى յայտարարութիւնը լսել. ‑ طرز բացատրութեան եղանակ:

افده (էֆիտէ. ա. եզ. فؤاد) սրտեր. اهل ایمان‑(էֆիտէի էհլի իյման) Հաւատացեալներուն՝ սրտերը:

Digitized by Google

افازه (իֆազէ, ա. ֆզ էն) 1. բարեբաստիկ բաստիկ ըլլալ. երանելի ըլլալ. 2. երանութիւն, երջանկութիւն։

افاضل (էֆազըլ. ա. եզ. افضل) առաջինի անձինք. հատ գիտուն մարդիկ. օր. (افاضل علمادن)

افاضه (իֆազա. ա. ֆզ էն) 1. առատ տալ, ողողել. 2. զարգացնել. نور ـ լոյսերու մէջ ողողել։

افاعی էֆաի. ա. եզ. افعی էֆ'ա) խժեք։

افاعیل (էֆաիլ. ա.) տաղաչափ. ـ وتفاعیل տաղաչափի կարգ (տե՛ս تقطیع)

افاقت (իֆազաթ. ա. ֆզ էն) ապաքինում, ապաքինութիւն. ـ كسب ایلمك ապաքինիլ. او ـ یاپمق ապաքինիլ

افتاء (իֆթա. ա. ֆզ էն) փեթվա տալ. [շեյխիւլ իսլամէ ֆէնէնտին]

افتادگی (իւճթատէկի. պ.) 1. իննկածութիւն 2. չքաւորութիւն 3. հպատակաց սիրահարութիւն։

افتاده (իւճթատէ. պ. յգ. افتادگان իւճթատէկեան) 1. իննկած. խոնարհ. հեզաուառ, չքաւոր. 3. ջերմ սիրահար։

افتان (իւճթան, պ.) ի ցնալով. ծանր. խ. ցնալով եկնելով։

افتتاح (իֆթիթահ, ա. ըֆէն) 1. բանալ. բացում. 2. սկիզբ, սկիզբ. ـ یاپمق բացիմն. ـ ایله բացման ճառ։

افتخار (իֆթիխար, ա. խֆէն) 1. պարծենալ, պարծանք. ـ ایله (ایله افتخار) պարծանաց առարկայ, պանծալի. ـ ایتمك պարծանք համարիլ. Մահմետ Բ. ـ ایله պարծանօք։

افتراء (իֆթիրա, ա. ըֆէն յգ. مفتریات) զրպարտել, զրպարտութիւն.

افتراس (իֆթիրաս, ա. ֆրս էն) որսալ [պատառոտող կենդանի]

افتراق (իֆթիրազ, ա. ըֆէն) 1. բաժանում, պատռիլ. բաժանում. 2. տարաձայնութիւն, տարբեր անդիմի խմնալ։

افتقار (իֆթիգար, ա. ֆէն) 1. աղքատութիւն, չքաւորութիւն 2. խոնարհութիւն. խոնարհիլ։

افحام (իֆհամ. ա. ֆհմ էն) լռեցնել պատասխանելու (տե՛ս الزام)

افخم (էֆխամ. ա. ֆխամէ էն) ամենապարթր, վեհ. ս ـ վեհութիւն. յայտ ـ դար իշխանական, ձերգ բարձրաստիճան ուխտ։

افراخ (իֆրախ. ա. ֆրխ էն բաւ.) ծլարձակութիւն. ծլում։

افراخته (էֆրախթէ. պ.) վեր վերցած, բարձրացած։

افراد (էֆրաս. ա. եզ. فرد) 1. անհատներ. ؟ ـ ـ ـ ասկեր պարզ զինուորներ. ـ ایدی պահեստի զինուորք. ـ مستبدله չորսնը լրացուցած զինուորք.

افراز (էֆրազ, պ.) վեր բարձրացընող. ـ سر բարձրագլուխ, ընդանատար. ـ لم (ալէմ ـ) դրօշակիր։

افراز (իֆրազ. ա. ֆրզ էն յգ. ـ ات) 1. զատել (բաժինն). բաժինն բաժինն որոշել. 2. կղկղանք. 3. [բժշ.] անոթատահութիւն. օր. (افراز قبی ایرصمق)

افراط (իֆրադ. ա. ֆրթ էն) 1. չափազանցութիւն. ـ بر درجه չափազանցութեան աստիճ. 2. չափազանց սեր. ـ محبت չափազանց սէր։

افراغ (իֆրադ. ա. էրֆ էն) 1. թափել (կաղապարի) 2. ձուլել. 3. կերպարանք մը տալ՝ վերածել։

افرنج (էֆրէնճ. ա.) 1. եւրոպացիները 2. եւրոպացիք. ـ جاسی եկեղեցական ախտ. ս ـ եւրոպական ապրելակերպ. ـ صنعتی եւրոպական տաքրի, նոր տուեմաք։

Digitized by Google

افروخته (ɛ̀ɛ̀rուխթɛ̀, պ.) 1. պրկած քաշավառ, հրավառ. — دل սիրտը այրած, սիրահարուած։

افروز (ɛ̀ɛ̀rուզ, պ.) 1. այրող, բռնցավառող 2 լուսաւորող. — دل հոգեառնող -جهان աշխարհը լուսաւորող

افزا (ɛ̀ɛ̀զա, պ.) աւելցնող. — مسرت ուրախացիմ. ش – (ɛ̀ɛ̀զայիբ) յաւելում, առաւելութիւն, ամեամ. ب – (ɛ̀ɛ̀զայիբի էօմր) արևշատութիւն

افزون (ɛ̀ɛ̀զուն, պ.) առաւել, շատ բազում. او – شمردن յ – շատանալ, առաւել եալ լալ։ ی-ـه առաւելութիւն, շատութիւն.

افساد (իɛ̀սաս, ա. յաճ է՛ն) 1. պատկանել, եղծանել. 2. խանգարել, գայթակղեցնել, խաւարել. ا - ցնոռս առատութիւն խանգարել։

افسار (ɛ̀ɛ̀սար, պ.) սանձ (չմշ. յոլայ օհան քիւճ)

افسانه (ɛ̀ɛ̀սանէ, հնաց պ.) 1. առակ 2. առասպել. ی-ـه (յդ. ոյկ. افسانه) առակախօս, առասպելախօս.

افسر (ɛ̀ɛ̀սէր, պ.) 1. թագ. 2. պսակ (չմշ. ճէ։ ակլիլ. ديهيم) – سر معالی (սէրի մէալի ɛ̀ɛ̀սէր) թագաւորդ գլուխ

افسرده (ɛ̀ɛ̀սէրտ, պ. յգ. افسردگان ɛ̀ɛ̀սէրտէկեան) 1. առած, պաղած. 2. անզգայ անարիւն։

افسوس (ɛ̀ɛ̀սուս, պ.) աւա՜ղ, եղո՜ւկ մե՜ղքչմշ. حیف. ափսո՜ս. دریغ. դիպուած

افسون (ɛ̀ɛ̀սուն, պ.) 1. գիւթութիւն, կախարդութիւն, չմայութիւն. 2. խափեութիւն. ک – ـگی թիւ. չմայիչ, կախարդ. لمو – թիւգել, կախարդել, հմայել։

افشاء (իɛ̀շա, ա. ֆշ՚ա յգ. ան-) առածել, հրապարակել, առաձայնել. زبان ی – գաղտնիքը առածել։

افشان (ɛ̀ɛ̀շան, նոյն ճէշան պ.) սրսփռող, ցանող, առաջածող. – زر սակի սփռող, – دامن քղանցքը տարածող, փախչող. – نور լուսասփիւռ։

افسره (ɛ̀ɛ̀շիւրէ, պ.) հիւթ. الکور – (ɛ̀ɛ̀շիւրէի էնկիուր) խաղողի։

افصاح (իɛ̀սան, ա. տահսիլ էն) յայտակ բացատրել, սկիզբն խօսիլ։

افصح (ɛ̀ɛ̀սան, ա. տահսիլ էն) 1. առաձնայատակ, ամենապերճ, պերճագոյն 2. ամենապերճախօս։

افضل (ɛ̀ɛ̀տալ, ա. ֆազլ էն) 1. ամենառաքինի, առաքինապարգ 2. նախամեծար, գերազանց, առաւելագոյն. ت – (ɛ̀ɛ̀տալիյէէբ) գերազանցութիւն, նախապատուութիւն։

افطار (իɛ̀փար ա. իֆթաէն) 1. ծոմը աբերել 2. Իֆթարի ընթրիքը։

افعال (ɛ̀ɛ̀ֆ՚ալ, ա. եզ. ֆել) 1. գործեր արարքներ. 2. բայեր. اسماء – պարսաւոր բայեր. پارسیـ – կանոնաւոր բայեր. افعالնոյն գործերուն պատասխանատու բայեր։

افعی (ɛ̀ɛ̀ֆի, ա. յգ. եֆայի) իժ. (հմմշ. الکرك ییلانی)

افغان (ɛ̀ɛ̀ֆղան, պ.) 1. ա. ֆղան 2. աֆղանիստան. ستان – Աֆղանիստան։

افق (ուֆուզ, ա. յգ. آفاق) հորիզոն أ – հորիզոնապես ی-հորիզոնական. ی- خط հորիզոնական գիծ։

افقر (ɛ̀ɛ̀ֆղար, ա. ֆգր էն) աղքատագոյն, ամենաղքատ. – فقراء աղքատներուն ամենաղքատը, շատ աղքատ, աւեւր հացի կարօտ։

افك (իֆ՚ք, ա.) սուտ, պրպատութիւն

افکار (ɛ̀ɛ̀ֆքար, ա. եզ. ֆքր) 1. մտքեր գաղափարներ 2. կարծիքներ նպատակներ. ا – արտմտիւ. ژنـ – արտմտիւ, տրտմիլ, մելամաղձոտ.

Digitized by Google

թիւն գալ. ـل — 1. կարծիքի՝ գաղափարի տէր. 2. տրամադրող, տրտում, մելամաղձոտ. عالیه — բարձր գաղափարներ

افكن (էֆքէն, պ.) 1 ձգող, արձակող 2. ձգող, տապալող. — شير (շիյրէֆքէն) առիւծը տապալող. խիստ զօրաւոր. — سایه ստուերարձակ ։

افكنده (էֆքէնտէ. պ.) 1. ձգուած, տապալած. 2. ինկած, հեզ — بنده (պէնտէի էֆքէնտէ) հեզ ծառայ։

افلاح (իֆլահ, ա. فلاح էն) բարե-լաւութիւն, փրկութ. երջանկիլ

افلاس (իֆլաս, ա. فلس էն) սնանկութիւն, սնանկանալ. — اعلان սնանկութիւն հրատարակել. قرار — ورمك սնանկութեան որոշում տալ. —يت սնանկութիւն. قراری —يت — թեան որոշում

افلاطون (էֆլադոն. ա.) 1. Պղատոն 2. իմաստուն, իմաստասէր. جهان — աշխարհի իմաստունը. ی — 1. պղատոնական. 2. բաց մանիշակագոյն.

افلاق (էֆլագ, թ.) Վալաքիա. بغدان — Մալտա — Վալաքիա ։

افلاك (էֆլաք, ա. եզ. فلك) երկինքներ. یان — երկնային ինք. հրեշտակներ

افم (էֆէմ. թ.) էֆէնտի բառէն կրճատուած, անարգական է ։

افناء (իֆնա. ա. فنا էն) փճացնել, սպառել, վատնել. مالی — ինչքը սպառել, վատնել. ی — (իֆնայի էօմր) կեանքը փճացնել՝ սպառել ։

افندی (էֆէնտի, յ. աֆէնտիս) 1. տէր տէր. էֆէնտի. 2. լուրջ ծանրախոհ. — جه տիկին. لر — 1. Աստուած 2 Մարգարէն 3 Թագաւորը. لك — էֆէնտիութիւն, քաղաքավարութիւն, շնորհ. — ینیز ատեն արտաքին գործոց նախ.

افواه (էֆվահ, ա. եզ. فم فوه) բերաններ, ناس — ժողովրդեան բերանը. ناری — թնդանօթներ ։

افول (ուֆուլ. ա.) մարը մտնել. شمس — արեւը մարը մտնել ։

افه (էֆէ, թ.) կեդեկներու մէջ տէր, էֆէնտի (մեր մէջ ռամկական է)

افهام (իֆհամ. ա. فهم էն) հասկցնել իմացնել. (հմմ. تفهیم)

اقارب (էգարիպ ա. եզ. اقرب) մօտ ազգականներ.

اقالیم (էգալիմ, ա. եզ. اقلیم) 1. կլիմաներ. 2. գօտիներ 3. երկիրներ ։

اقامت (իգամէթ, ա. قیام، قوام էն) բնակութիւն, բնակիլ. مأمور — աքսորուած, աքսորական. گاه — բնակարան, տուն, բնակավայր.

اقامه (իգամէ, ա. قیام էն) 1. կեցնել 2. ոտքի հանել, կեցնել. 3. մէջ բերել, բերել. دعوی — դատ բանալ. شهود — վկաներ բերել.

اقانیم (էգանիմ, ա. եզ. اقنوم) 1 խարիսխներ, հիմեր. 2. անձ. ثلثه — երեք անձինք, երրորդութիւն. ثلثه — كليسا سی երրորդութեան եկեղեցի ։

اقبال (իգպալ, ա. قبول էն) 1. բարեբախտութիւն. 2. դառնալ. ـلی — բարեբախտ. ـسز — բախտախնդիր. ی ،لك — բախտախնդրութիւն.

اقبح (ագպահ, ա. قباحت էն) ամենագէշ, ագեղագոյն ։

اقتباس (իգթիպաս. ա. قبس էն. յգ. ـات) 1. առնել. 2. օգուտ քաղել. آ — քաղուիլ, քաղուածոյ ։

اقتحام (իգթիհամ, ա. قحوم էն յգ. ات—) կուրծք տալ, դիմագրել ։

اقتداء (իգթիտա. ա. قدوه էն) հետեւիլ նմանիլ. —ً հետեւելով, նմանելով

اقتدار (իգթիտար, ա. قدرت էն) կարողութիւն. صاحب — կարո-

Digitized by Google

ղա. թեան տէր. – ական – անկատող. – ական անկատող-թիւն. ական – կատուկան. ա-ման կատուական բան։

ԱՔՏԱՐ (հգթիրաճ, ա. ըրդ էն) յանպատրաստից ուտանաւորում ճառ ըսել՝ արտասանել։

ԱՔՏԱՐ (հգթիրաճ, ա. ըրդ էն) 1. մտանալ. 2. չհանգիստել, հանհանգիստ. 3. ենթարկուիլ. պատրաստուիլ – խրատեի չենթարկուած։

ԱՔՍԱՄ (հգթհսամ, ա. քսա էն) իրրոս մէջ բաժնել, բաժանում։

ԱՔՍԱՍ (հգթհսաս. ա. ռսած էն) 1. խնայել խնայողութիւն ընել 2. քաղաքական տնտեսութիւն. օրն – [հգթհսասիեուն] տնտեսագէտը ական – տնտեսագիտական, տնտեսական։

ԱՔՍԱՐ (հգթհսար. ա. ռսած էն) 1. բանական, . 2. համառոտութիւն (հմմ. խտացնել)

ԱՔՍԱՓ (հգթհզա, ա. ռսած էն ըգ. ռսած) պէտք, հարկ. ի – պէտք հարկ ըլլալ. պահանջում, դանջել. ու – պէտք ունենալ. օգտակար – [հգթհզասար լէտէ միւզաֆէրէ] յետ խոչընդոտակցութեան. ով – պիտանի. հարկաւոր. անհր ական – պէտք եղած առեն։

ԱՔԱՖ (հգթիդաճ, ա. ռսած էն). 1. պատուղ կէս. քաղել, 2. քաղել. [օգտա] 3. հաւաքածոյ։

ԱՔՖԱ (հգթիճա, ռճ էն) հեռաւիլ. ֆ – հեռանալով (հմմ. ֆտանել, ֆոլտալ)

ԱՔՈՒԱՆ (ուգհուվան, ա.) երիցակ, անկեամ (հմմ. պսակ)

ԱՔՍԱՀ (ազսահ, ա. ըռդ էն) բաժակներ, գաւաթներ. – ՕՐՈՒ բաժակախօսութիւն, բաժակառաճառ։

ԱՔՍԱՐ (հգսար, ա. ըռդ էն) 1. կարող ընել. կարողութիւն տալ. 2 ապրուստի միջոցները ընդարձակել. ազատ ընել. 3. ներել. 4. ներում. 5. ներելի. 6. ներելի. 7. ներելի. 8. ներելի. 9. ներելի. 10. ներելի. 11. ներելի. 12. ներելի. 13. ներելի. 14. ներելի. 15. ներելի. 16. ներելի. 17. ներելի. 18. ներելի. 19. ներելի. 20. ներելի. 21. ներելի. 22. ներելի. 23. ներելի. 24. ներելի. 25. ներելի. 26. ներելի. 27. ներելի. 28. ներելի. 29. ներելի. 30. ներելի. 31. ներելի. 32. ներելի. 33. ներելի. 34. ներելի. 35. ներելի. 36. ներելի. 37. ներելի. 38. ներելի. 39. ներելի. 40. ներելի. 41. ներելի. 42. ներելի. 43. ներելի. 44. ներելի. 45. ներելի. 46. ներելի. 47. ներելի. 48. ներելի. 49. ներելի. 50. ներելի. 51. ներելի. 52. ներելի. 53. ներելի. 54. ներելի. 55. ներելի. 56. ներելի. 57. ներելի. 58. ներելի. 59. ներելի. 60. ներելի. 61. ներելի. 62. ներելի. 63. ներելի. 64. ներելի. 65. ներելի. 66. ներելի. 67. ներելի. 68. ներելի. 69. ներելի. 70. ներելի. 71. ներելի. 72. ներելի. 73. ներելի. 74. ներելի. 75. ներելի. 76. ներելի. 77. ներելի. 78. ներելի. 79. ներելի. 80. ներելի. 81. ներելի. 82. ներելի. 83. ներելի. 84. ներելի. 85. ներելի. 86. ներելի. 87. ներելի. 88. ներելի. 89. ներելի. 90. ներելի. 91. ներելի. 92. ներելի. 93. ներելի. 94. ներելի. 95. ներելի. 96. ներելի. 97. ներելի. 98. ներելի. 99. ներելի. 100. ներելի. 101. ներելի. 102. ներելի. 103. ներելի. 104. ներելի. 105. ներելի. 106. ներելի. 107. ներելի. 108. ներելի. 109. ներելի. 110. ներելի. 111. ներելի. 112. ներելի. 113. ներելի. 114. ներելի. 115. ներելի. 116. ներելի. 117. ներելի. 118. ներելի. 119. ներելի. 120. ներելի. 121. ներելի. 122. ներելի. 123. ներելի. 124. ներելի. 125. ներելի. 126. ներելի. 127. ներելի. 128. ներելի. 129. ներելի. 130. ներելի. 131. ներելի. 132. ներելի. 133. ներելի. 134. ներելի. 135. ներելի. 136. ներելի. 137. ներելի. 138. ներելի. 139. ներելի. 140. ներելի. 141. ներելի. 142. ներելի. 143. ներելի. 144. ներելի. 145. ներելի. 146. ներելի. 147. ներելի. 148. ներելի. 149. ներելի. 150. ներելի. 151. ներելի. 152. ներելի. 153. ներելի. 154. ներելի. 155. ներելի. 156. ներելի. 157. ներելի. 158. ներելի. 159. ներելի. 160. ներելի. 161. ներելի. 162. ներելի. 163. ներելի. 164. ներելի. 165. ներելի. 166. ներելի. 167. ներելի. 168. ներելի. 169. ներելի. 170. ներելի. 171. ներելի. 172. ներելի. 173. ներելի. 174. ներելի. 175. ներելի. 176. ներելի. 177. ներելի. 178. ներելի. 179. ներելի. 180. ներելի. 181. ներելի. 182. ներելի. 183. ներելի. 184. ներելի. 185. ներելի. 186. ներելի. 187. ներելի. 188. ներելի. 189. ներելի. 190. ներելի. 191. ներելի. 192. ներելի. 193. ներելի. 194. ներելի. 195. ներելի. 196. ներելի. 197. ներելի. 198. ներելի. 199. ներելի. 200. ներելի. 201. ներելի. 202. ներելի. 203. ներելի. 204. ներելի. 205. ներելի. 206. ներելի. 207. ներելի. 208. ներելի. 209. ներելի. 210. ներելի. 211. ներելի. 212. ներելի. 213. ներելի. 214. ներելի. 215. ներելի. 216. ներելի. 217. ներելի. 218. ներելի. 219. ներելի. 220. ներելի. 221. ներելի. 222. ներելի. 223. ներելի. 224. ներելի. 225. ներելի. 226. ներելի. 227. ներելի. 228. ներելի. 229. ներելի. 230. ներելի. 231. ներելի. 232. ներելի. 233. ներելի. 234. ներելի. 235. ներելի. 236. ներելի. 237. ներելի. 238. ներելի. 239. ներելի. 240. ներելի. 241. ներելի. 242. ներելի. 243. ներելի. 244. ներելի. 245. ներելի. 246. ներելի. 247. ներելի. 248. ներելի. 249. ներելի. 250. ներելի. 251. ներելի. 252. ներելի. 253. ներելի. 254. ներելի. 255. ներելի. 256. ներելի. 257. ներելի. 258. ներելի. 259. ներելի. 260. ներելի. 261. ներելի. 262. ներելի. 263. ներելի. 264. ներելի. 265. ներելի. 266. ներելի. 267. ներելի. 268. ներելի. 269. ներելի. 270. ներելի. 271. ներելի. 272. ներելի. 273. ներելի. 274. ներելի. 275. ներելի. 276. ներելի. 277. ներելի. 278. ներելի. 279. ներելի. 280. ներելի. 281. ներելի. 282. ներելի. 283. ներելի. 284. ներելի. 285. ներելի. 286. ներելի. 287. ներելի. 288. ներելի. 289. ներելի. 290. ներելի. 291. ներելի. 292. ներելի. 293. ներելի. 294. ներելի. 295. ներելի. 296. ներելի. 297. ներելի. 298. ներելի. 299. ներելի. 300. ներելի. 301. ներելի. 302. ներելի. 303. ներելի. 304. ներելի. 305. ներելի. 306. ներելի. 307. ներելի. 308. ներելի. 309. ներելի. 310. ներելի. 311. ներելի. 312. ներելի. 313. ներելի. 314. ներելի. 315. ներելի. 316. ներելի. 317. ներելի. 318. ներելի. 319. ներելի. 320. ներելի. 321. ներելի. 322. ներելի. 323. ներելի. 324. ներելի. 325. ներելի. 326. ներելի. 327. ներելի. 328. ներելի. 329. ներելի. 330. ներելի. 331. ներելի. 332. ներելի. 333. ներելի. 334. ներելի. 335. ներելի. 336. ներելի. 337. ներելի. 338. ներելի. 339. ներելի. 340. ներելի. 341. ներելի. 342. ներելի. 343. ներելի. 344. ներելի. 345. ներելի. 346. ներելի. 347. ներելի. 348. ներելի. 349. ներելի. 350. ներելի. 351. ներելի. 352. ներելի. 353. ներելի. 354. ներելի. 355. ներելի. 356. ներելի. 357. ներելի. 358. ներելի. 359. ներելի. 360. ներելի. 361. ներելի. 362. ներելի. 363. ներելի. 364. ներելի. 365. ներելի. 366. ներելի. 367. ներելի. 368. ներելի. 369. ներելի. 370. ներելի. 371. ներելի. 372. ներելի. 373. ներելի. 374. ներելի. 375. ներելի. 376. ներելի. 377. ներելի. 378. ներելի. 379. ներելի. 380. ներելի. 381. ներելի. 382. ներելի. 383. ներելի. 384. ներելի. 385. ներելի. 386. ներելի. 387. ներելի. 388. ներելի. 389. ներելի. 390. ներելի. 391. ներելի. 392. ներելի. 393. ներելի. 394. ներելի. 395. ներելի. 396. ներելի. 397. ներելի. 398. ներելի. 399. ներելի. 400. ներելի. 401. ներելի. 402. ներելի. 403. ներելի. 404. ներելի. 405. ներելի. 406. ներելի. 407. ներելի. 408. ներելի. 409. ներելի. 410. ներելի. 411. ներելի. 412. ներելի. 413. ներելի. 414. ներելի. 415. ներելի. 416. ներելի. 417. ներելի. 418. ներելի. 419. ներելի. 420. ներելի. 421. ներելի. 422. ներելի. 423. ներելի. 424. ներելի. 425. ներելի. 426. ներելի. 427. ներելի. 428. ներելի. 429. ներելի. 430. ներելի. 431. ներելի. 432. ներելի. 433. ներելի. 434. ներելի. 435. ներելի. 436. ներելի. 437. ներելի. 438. ներելի. 439. ներելի. 440. ներելի. 441. ներելի. 442. ներելի. 443. ներելի. 444. ներելի. 445. ներելի. 446. ներելի. 447. ներելի. 448. ներելի. 449. ներելի. 450. ներելի. 451. ներելի. 452. ներելի. 453. ներելի. 454. ներելի. 455. ներելի. 456. ներելի. 457. ներելի. 458. ներելի. 459. ներելի. 460. ներելի. 461. ներելի. 462. ներելի. 463. ներելի. 464. ներելի. 465. ներելի. 466. ներելի. 467. ներելի. 468. ներելի. 469. ներելի. 470. ներելի. 471. ներելի. 472. ներելի. 473. ներելի. 474. ներելի. 475. ներելի. 476. ներելի. 477. ներելի. 478. ներելի. 479. ներելի. 480. ներելի. 481. ներելի. 482. ներելի. 483. ներելի. 484. ներելի. 485. ներելի. 486. ներելի. 487. ներելի. 488. ներելի. 489. ներելի. 490. ներելի. 491. ներելի. 492. ներելի. 493. ներելի. 494. ներելի. 495. ներելի. 496. ներելի. 497. ներելի. 498. ներելի. 499. ներելի. 500. ներելի. 501. ներելի. 502. ներելի. 503. ներելի. 504. ներելի. 505. ներելի. 506. ներելի. 507. ներելի. 508. ներելի. 509. ներելի. 510. ներելի. 511. ներելի. 512. ներելի. 513. ներելի. 514. ներելի. 515. ներելի. 516. ներելի. 517. ներելի. 518. ներելի. 519. ներելի. 520. ներելի. 521. ներելի. 522. ներելի. 523. ներելի. 524. ներելի. 525. ներելի. 526. ներելի. 527. ներելի. 528. ներելի. 529. ներելի. 530. ներելի. 531. ներելի. 532. ներելի. 533. ներելի. 534. ներելի. 535. ներելի. 536. ներելի. 537. ներելի. 538. ներելի. 539. ներելի. 540. ներելի. 541. ներելի. 542. ներելի. 543. ներելի. 544. ներելի. 545. ներելի. 546. ներելի. 547. ներելի. 548. ներելի. 549. ներելի. 550. ներելի. 551. ներելի. 552. ներելի. 553. ներելի. 554. ներելի. 555. ներելի. 556. ներելի. 557. ներելի. 558. ներելի. 559. ներելի. 560. ներելի. 561. ներելի. 562. ներելի. 563. ներելի. 564. ներելի. 565. ներելի. 566. ներելի. 567. ներելի. 568. ներելի. 569. ներելի. 570. ներելի. 571. ներելի. 572. ներելի. 573. ներելի. 574. ներելի. 575. ներելի. 576. ներելի. 577. ներելի. 578. ներելի. 579. ներելի. 580. ներելի. 581. ներելի. 582. ներելի. 583. ներելի. 584. ներելի. 585. ներելի. 586. ներելի. 587. ներելի. 588. ներելի. 589. ներելի. 590. ներելի. 591. ներելի. 592. ներելի. 593. ներելի. 594. ներելի. 595. ներելի. 596. ներելի. 597. ներելի. 598. ներելի. 599. ներելի. 600. ներելի. 601. ներելի. 602. ներելի. 603. ներելի. 604. ներելի. 605. ներելի. 606. ներելի. 607. ներելի. 608. ներելի. 609. ներելի. 610. ներելի. 611. ներելի. 612. ներելի. 613. ներելի. 614. ներելի. 615. ներելի. 616. ներելի. 617. ներելի. 618. ներելի. 619. ներելի. 620. ներելի. 621. ներելի. 622. ներելի. 623. ներելի. 624. ներելի. 625. ներելի. 626. ներելի. 627. ներելի. 628. ներելի. 629. ներելի. 630. ներելի. 631. ներելի. 632. ներելի. 633. ներելի. 634. ներելի. 635. ներելի. 636. ներելի. 637. ներելի. 638. ներելի. 639. ներելի. 640. ներելի. 641. ներելի. 642. ներելի. 643. ներելի. 644. ներելի. 645. ներելի. 646. ներելի. 647. ներելի. 648. ներելի. 649. ներելի. 650. ներելի. 651. ներելի. 652. ներելի. 653. ներելի. 654. ներելի. 655. ներելի. 656. ներելի. 657. ներելի. 658. ներելի. 659. ներելի. 660. ներելի. 661. ներելի. 662. ներելի. 663. ներելի. 664. ներելի. 665. ներելի. 666. ներելի. 667. ներելի. 668. ներելի. 669. ներելի. 670. ներելի. 671. ներելի. 672. ներելի. 673. ներելի. 674. ներելի. 675. ներելի. 676. ներելի. 677. ներելի. 678. ներելի. 679. ներելի. 680. ներելի. 681. ներելի. 682. ներելի. 683. ներելի. 684. ներելի. 685. ներելի. 686. ներելի. 687. ներելի. 688. ներելի. 689. ներելի. 690. ներելի. 691. ներելի. 692. ներելի. 693. ներելի. 694. ներելի. 695. ներելի. 696. ներելի. 697. ներելի. 698. ներելի. 699. ներելի. 700. ներելի. 701. ներելի. 702. ներելի. 703. ներելի. 704. ներելի. 705. ներելի. 706. ներելի. 707. ներելի. 708. ներելի. 709. ներելի. 710. ներելի. 711. ներելի. 712. ներելի. 713. ներելի. 714. ներելի. 715. ներելի. 716. ներելի. 717. ներելի. 718. ներելի. 719. ներելի. 720. ներելի. 721. ներելի. 722. ներելի. 723. ներելի. 724. ներելի. 725. ներելի. 726. ներելի. 727. ներելի. 728. ներելի. 729. ներելի. 730. ներելի. 731. ներելի. 732. ներելի. 733. ներելի. 734. ներելի. 735. ներելի. 736. ներելի. 737. ներելի. 738. ներելի. 739. ներելի. 740. ներելի. 741. ներելի. 742. ներելի. 743. ներելի. 744. ներելի. 745. ներելի. 746. ներելի. 747. ներելի. 748. ներելի. 749. ներելի. 750. ներելի. 751. ներելի. 752. ներելի. 753. ներելի. 754. ներելի. 755. ներելի. 756. ներելի. 757. ներելի. 758. ներելի. 759. ներելի. 760. ներելի. 761. ներելի. 762. ներելի. 763. ներելի. 764. ներելի. 765. ներելի. 766. ներելի. 767. ներելի. 768. ներելի. 769. ներելի. 770. ներելի. 771. ներելի. 772. ներելի. 773. ներելի. 774. ներելի. 775. ներելի. 776. ներելի. 777. ներելի. 778. ներելի. 779. ներելի. 780. ներելի. 781. ներելի. 782. ներելի. 783. ներելի. 784. ներելի. 785. ներելի. 786. ներելի. 787. ներելի. 788. ներելի. 789. ներելի. 790. ներելի. 791. ներելի. 792. ներելի. 793. ներելի. 794. ներելի. 795. ներելի. 796. ներելի. 797. ներելի. 798. ներելի. 799. ներելի. 800. ներելի. 801. ներելի. 802. ներելի. 803. ներելի. 804. ներելի. 805. ներելի. 806. ներելի. 807. ներելի. 808. ներելի. 809. ներելի. 810. ներելի. 811. ներելի. 812. ներելի. 813. ներելի. 814. ներելի. 815. ներելի. 816. ներելի. 817. ներելի. 818. ներելի. 819. ներելի. 820. ներելի. 821. ներելի. 822. ներելի. 823. ներելի. 824. ներելի. 825. ներելի. 826. ներելի. 827. ներելի. 828. ներելի. 829. ներելի. 830. ներելի. 831. ներելի. 832. ներելի. 833. ներելի. 834. ներելի. 835. ներելի. 836. ներելի. 837. ներելի. 838. ներելի. 839. ներելի. 840. ներելի. 841. ներելի. 842. ներելի. 843. ներելի. 844. ներելի. 845. ներելի. 846. ներելի. 847. ներելի. 848. ներելի. 849. ներելի. 850. ներելի. 851. ներելի. 852. ներելի. 853. ներելի. 854. ներելի. 855. ներելի. 856. ներելի. 857. ներելի. 858. ներելի. 859. ներելի. 860. ներելի. 861. ներելի. 862. ներելի. 863. ներելի. 864. ներելի. 865. ներելի. 866. ներելի. 867. ներելի. 868. ներելի. 869. ներելի. 870. ներելի. 871. ներելի. 872. ներելի. 873. ներելի. 874. ներելի. 875. ներելի. 876. ներելի. 877. ներելի. 878. ներելի. 879. ներելի. 880. ներելի. 881. ներելի. 882. ներելի. 883. ներելի. 884. ներելի. 885. ներելի. 886. ներելի. 887. ներելի. 888. ներելի. 889. ներելի. 890. ներելի. 891. ներելի. 892. ներելի. 893. ներելի. 894. ներելի. 895. ներելի. 896. ներելի. 897. ներելի. 898. ներելի. 899. ներելի. 900. ներելի. 901. ներելի. 902. ներելի. 903. ներելի. 904. ներելի. 905. ներելի. 906. ներելի. 907. ներելի. 908. ներելի. 909. ներելի. 910. ներելի. 911. ներելի. 912. ներելի. 913. ներելի. 914. ներելի. 915. ներելի. 916. ներելի. 917. ներելի. 918. ներելի. 919. ներելի. 920. ներելի. 921. ներելի. 922. ներելի. 923. ներելի. 924. ներելի. 925. ներելի. 926. ներելի. 927. ներելի. 928. ներելի. 929. ներելի. 930. ներելի. 931. ներելի. 932. ներելի. 933. ներելի. 934. ներելի. 935. ներելի. 936. ներելի. 937. ներելի. 938. ներելի. 939. ներելի. 940. ներելի. 941. ներելի. 942. ներելի. 943. ներելի. 944. ներելի. 945. ներելի. 946. ներելի. 947. ներելի. 948. ներելի. 949. ներելի. 950. ներելի. 951. ներելի. 952. ներելի. 953. ներելի. 954. ներելի. 955. ներելի. 956. ներելի. 957. ներելի. 958. ներելի. 959. ներելի. 960. ներելի. 961. ներելի. 962. ներելի. 963. ներելի. 964. ներելի. 965. ներելի. 966. ներելի. 967. ներելի. 968. ներելի. 969. ներելի. 970. ներելի. 971. ներելի. 972. ներելի. 973. ներելի. 974. ներելի. 975. ներելի. 976. ներելի. 977. ներելի. 978. ներելի. 979. ներելի. 980. ներելի. 981. ներելի. 982. ներելի. 983. ներելի. 984. ներելի. 985. ներելի. 986. ներելի. 987. ներելի. 988. ներելի. 989. ներելի. 990. ներելի. 991. ներելի. 992. ներելի. 993. ներելի. 994. ներելի. 995. ներելի. 996. ներելի. 997. ներելի. 998. ներելի. 999. ներելի. 1000. ներելի.

ԱՔՍԱՄ (հգսամ, ա. ռսած էն ըգ. ած) 1. քանք, մթգ, քանալ 2. յառաջաբերութիւն. ած – կատարեալ քանք. ած ութիւն. ած – յառաջաւոր քանք. ած ութիւն. ած – յառաջաւոր կերպով։

ԱՔՍԱՍ (ազսէս, ա. ռսած էն) ամենաառաջ, սրբազնագոյն, ամենանախնական. ական – ամենանախնական. ական սրբազնագոյն պատրաստականութիւն

ԱՔՍԱՄ (ազսէմ, ա. ռսած էն) 1. նախագոյն, հնագոյն 2. նախ եւ առաջ նախապատրաստ. 3. առաջ, առաջին. ական առաջ պատրաստականութիւն. 4. առաջ – ոնդ նոյն ակէ առաջ. ած – 1. քիչ առաջ 2. առաջագոյն, ակէ առաջ։

ԱՔՐԱՐ (հգրար, ա. ռրար էն) խոստովանութիւն, խոստովանիլ. ական – կատարեալ խոստովանութիւն։

ԱՔՐԱՓ (հգրազ, ա. ռզ էն ըգ. ած) փոխատուութիւն. փոխ առ։

ԱՔՐԱՆ (ազրան. ա. եզ. ըրդ) 1. քներ, նմաններ. 2. ոյ – հաւասար. քներ. – ԼԻՆԵՆ (պէյճէ ազրան) քներն ըրած հաւասարներուն միջև

ԱՔՐԱՔ (ազրէպ, ա ըրդ էն) մօտաւորագոյն, ամենամօտ։

ԱՔՐԱՒ (ազրպա, եզ. ըրդ) ազգականներ, մերձաւորներ. ական – ազգական, ազգականութիւն։

ԱՔՍԱՄ (ազսամ, ա. եզ. ըսա) 1. բաժիններ, մասեր 2. բաժանումներ. ական – զանազան մասեր։

ԱՔՇԱՐԱՐ (հգշի'ռար, ռճ էն) քաղաքական (հմմ. մեռրոյար)

ԱՔՍԱ (ազսա. ա. ըսա գոսվա ըգ. ած) 1. ամենամեծ, գերագոյն. ական – գերագոյն իրմ. 2. ծայրագոյն. ական – ծայրագոյն արևելք։

ԱՔՍԱՐ (ըգսար. ա. ռսած էն) թերանալ, թերութիւն. ական – ոնց

Digitized by Google

ակտ (ակտ, թ.) 1. կտոր. 2. յատկանշած. 3. նշան. 4. յօդ, յօդուած. ◇ — ձգել յափշտակել. կտոր գնել

ակն (էն, թ.) լսյնք, լսյնութիւն (չմշկ. գործ) պնդոց — մանրամասնօրէն, ըստ ամենայնի ◇ — երկարօրէն.

ակն (էն, թ.) ակն, ամէնէն, ամենայն — կոչել — ամենագիտցիկ.

ակնայ (էնայիր, ա. եզ. ակնայ) ամենամեծ, մեծամեծ, աւագանիք — մեծամեծներէն մէկը.

ակնածութիւն (էնածութիւն, ա. եզ. ակնածութ) ակնածութիւն, յարգանք.

ակնարկ (էնարկ, ա. եզ. ակնարկ) ամենայն անհնարին, վէհ հոգիի ձեռք

ակնարկել (էնարկել, ա. եզ. ակնարկ) հինձ պատրաստ վէրքին շտկելը.

ակնդետ (էնդետ, ա. եզ. ակնդետ էն) 1. շատակեր. 2. (բժշ.) ախորժ, մարսիչ.

ակնդետութիւն (էնդետութիւն, ա. եզ. ակնդետ) ախորժ, մարսիչ.

ակնեայ (էնեայ, ա. եզ. ակն) ակնեայք ազգաբնակներ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնեայք (էնեայք, ա. եզ. ակնեայ) ակնեայք ազգաբնակներ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնեցի (էնեցի, ա. եզ. ակնեցի) ակնեցի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնիկ (էնիկ, ա. եզ. ակնիկ) ակնիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոց (էնոց, ա. եզ. ակնոց) ակնոց ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցագործ (էնոցագործ, ա. եզ. ակնոցագործ) ակնոցագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցագործութիւն (էնոցագործութիւն, ա. եզ. ակնոցագործ) ակնոցագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցի (էնոցի, ա. եզ. ակնոցի) ակնոցի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկ (էնոցիկ, ա. եզ. ակնոցիկ) ակնոցիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկագործ (էնոցիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկագործ) ակնոցիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկագործութիւն (էնոցիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկագործ) ակնոցիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկի (էնոցիկի, ա. եզ. ակնոցիկի) ակնոցիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկ (էնոցիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկ) ակնոցիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկագործ (էնոցիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկագործ) ակնոցիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկագործութիւն (էնոցիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկագործ) ակնոցիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկի (էնոցիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկի) ակնոցիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկ (էնոցիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկ) ակնոցիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկի (էնոցիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկի) ակնոցիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործ) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (էնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. եզ. ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի) ակնոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկ (էնոցիկ, ա. եզ. ակնոցիկ) ակնոցիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկագործ (էնոցիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկագործ) ակնոցիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկագործութիւն (էնոցիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկագործ) ակնոցիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկի (էնոցիկի, ա. եզ. ակնոցիկի) ակնոցիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկ (էնոցիկ, ա. եզ. ակնոցիկ) ակնոցիկ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկագործ (էնոցիկագործ, ա. եզ. ակնոցիկագործ) ակնոցիկագործ ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկագործութիւն (էնոցիկագործութիւն, ա. եզ. ակնոցիկագործ) ակնոցիկագործութիւն ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկի (էնոցիկի, ա. եզ. ակնոցիկի) ակնոցիկի ազգաբնակ — ակնեայ պատրաստելու համար բարձրագոյն դրան մէջ դարց.

ակնոցիկ (էնոցիկ, ա. եզ. ակնոցիկ) ակնոցիկի

اکراد (էfras, ա. եզ. կրդ) քրտեր, քիւրտեր, քրդեր։

اکرام (իfրամ, ա. կրկն յգ. ում—) 1. պատուել, պատիւ, մեծարանք, մեծարել. 2. շնորհ, պարգեւ 3. զեզ. ոյժ կրակ (զիւլիfրամ) շնորհատու պարգեւատու (Ա.) ի — ի պատիւ, մեծարանքի համար. ա — (իւրամիյէ) պարգեւ (վիճակահանութեան)։

اکراه (իfրահ. հատ կրա. ոչ էն) 1. զզուանք, զզուելի-նսկայ, նսկանք. 2. բռնադատութիւն. բռնադատել ի — (իfրահէն) զզուելով, զզուանքով։

اکرتی (էյրէքի թ.) 1. առաջամանաց կէս յ. 2. պիտակ 3. քացէ, անհատատ. ա-ընկնել—գերանները վրայ. բռնել

اکرچه (էկէրչի. պ.) թէպէտեւ, թէեւ։

اکرتلی (էյրիլքի, թ.) արշիւան. ցոյ — վայրի ձաղրանք։

اکرم (էfրէմ, ա. կրկն յգ. ակրմ) առատաձեռնութիւն, առատաձեռն. 2. շատ առատաձեռն. — պարտ քնդհանուր հրամանատար. — յոյն աստղ թիկնապահ. ս — առատական, պատուաստական. յոյն-նոսի Ձեր պատուական նամակը. յոյն-մտրաբ Ձերդ կատարելութիւն

اکرمك (էյիրմէկ, թ.) մանել։

اکرمك (իյրեմէկ, թ.) գանիլ։

اکری (էյրի, թ.) 1. ծուռ. 2. անպարկեշտ (մարդ) ոչ ցկրի — ծուռ ու մուռ. 3. ստուր. (խօսք) պոռ ծուռ կեղ. 2. արուեստի յատկանշական մեծ ձեռագործ. Ա. քիւսեայ ձգան. ցոյ-մեղրածուծ.

اکساء (իfսա, ա. ըսած էն) հագցնել հագուստ ցնել։

اکسار (էfսար. ա. եզ. կրդ) 1. վիշտ. 2. փոքրանքներ. ոչ — (-իէվնիյէ) աշխարհային փոքրանքներ

اکدیرمك (էեfիրմէկ, թ.) 2. ցանել տալ 2 (էյեfիրմէկ) ծուռ տալ

اکر (էկէր, պ.) 1. եթէ. 2. (էյէր թ.) թամբ ել — թամբազարդ. մուկ — (էյէրէյմէկ) թամբել։

اکراه (իfրա. ա. կրա էն) վարձու տալ/կանց-խանութի վարձատալ քիչով բան ականանալ. ալ — ոչինչ. չափը կը բաւէ (չմշ. գալ գոր ոչ)

اکتلاس (իfքիլաս, ըսկէն) կրացաւմ։

اکتاه (իfքիհան, ա. ոսկ էն) խորը թափանցել. իրազեկ ըլալ. —համրերատար. —ատ. —գրելու առաջին աստիճանը։

اکتواء (իfքիվա, ա. կ էն) խարուած. (չմշ. ակոլուծ)

اکتیال (իfքիյալ, ա. ակլ էն) գրաւոյ չափել (ցորեն կլլն.)։

اکتهال (իfքիհալ, կաքսկէն) մազերը գորշ ըլլ. հերմկերու ակսիլ. — ոսոց մոլոր ձերեան մօտենալը։

اکثار (իfսար. ա. ըսիր էն) շատացնել բազմացնել. կլամ — խօսքը երկարել, շատախօսութիւն։

اکثر (էfսէր, ա. ըսիր էն) մեծագոյն մաս. շատ. ըսկ— ժողովրդեան մեծագոյն մասը՝ մեծամասնութիւնը. պատկեր—շատ մը կատակերգութեանց մէջ

اکوقات (ճիէfսէրիլէվգաթ) ե-շատ ատեն. գամ; բազմից. ս — (էfսէրիյէա) յաճախ, ընդհանրապէս. ըս— (էfսէրիյէէր) մեծամասնութիւն. ոյշ — մեծամասնութեան կարծիքով. ոյշզ — մեծաւ մասամբ. ականչ-մեծամասնութեան ուշադրութեան

اكا (էյէ, թ.) խարտոց. ևն– խարտել։

اكلندرمك (էյլէնդիրմէք, թ.) 1. զբօսնել. զուարճացընել. 2. պահ մը կեցնել։

اكلنمك (էյլէնմէք, ևնոնք էյլէնիլմէք, թ.) 1. զբօսնալ, զբաղանալ. 2. կենալ. կանգ առնել։

اكلى (էնլի, թ. 1. լայն 2. լէյլի) կարկատուն, կտորուկ. 3. – اكيلى (էյլիկէ) յանուանծ. պէս (էնլիկէ) լայնկակ

اكله (էէլէ, ա. եզ. اكلات) ուտողներ كروندن – չատակերներու խմբեն

اكليل (իլիլ, ա. յոգ. اكاليل) թագ, պսակ. [չմշ. ճէ. թաճ. افسر ըսեր]

اكليتمك (էնլիլէքմէք, թ.) լայնցընել. ևնոն – լայնալ։

اكال (իքմալ. ա. كمال էն) կատարել, ամբողջացնել, լմնցնել. նաեւ– ուտել. կատարել. կատարելագործել։

اكمك (էմմէք, թ.) 1. ցանել. ցանդ ևնոն – չատ քննել. 2. ա. մէկ։

اكمك (էյմէք, թ.) ծռել, չակիլ. – պիշ գլուխը ծռել, խոնարհիլ. – ճէյ– ձեռան ծռել, նուաստանալ. – յօնք ևնոնդան [օդ] ը – ձգել թեթեւացնել. – թեթեւ ընել. – թեթեւանալ. – ձիրքը երեսը թեթեւցնել, խոժոռիլ

اكمل (էմմէլ, ա. كمال էն) ամ նատարեալ, կատարելագործն. – موجودات– (էմմէլիյէէ) չափազանց կատարելութիւն։

اكمه ((էմմէ, թ. ճէկ اكامه էյինքի. ևնոնդ 1. ցան. 2. չակոտ. 3. խարտոց

اكناف (էճնաֆ, ա. եզ. كنف) կողմեր. շրջականներ – اطراف

اكوان (էվան, ա. եզ. كون) 1. գոյութիւնք. գոյացութիւն. 2. տիեզերք. – ճալ ևնոնք Արարիչ տիեզերաց։

اكول (էխոու, ա. اكل) շատակեր. (չմշ. յօղուրթ. պես. յօղուրթ)

اكسر (էխէր, թ.) գոմ. ճ– գամաս. վաճառ. ևն– գամել. մոնուաց ևնոնդ 1գամը խախտեր է? խելքը քիչը թռած

اكسز (էնսիզ, թ.) լայնք չունեցող նեզ. ճիշ– նեղ կերպաս։

اكسه (էնսէ, թ.) 1. ծածկաց 2. թև. եւև իկողմ մէնէ կիշ ոն– եւև էն երթալ. ոլոն ճս – յատուած (չմշ. ճեղոնդ)

اكسيتمك (էխսիթմէք, թ.) պակսեցընել. մեսիլ (էխսիմէք) մեսիլ (էխսիլմէք) պակսիլ։

اكسير (իխսիր. ա.) 1. արտակարգ զօրութիւն և ազդեցութիւն ունեցող երեւակայական հեղուկ մը. թիւ – (իխսիրի ազամ) 2. քաղցօղի։

اكسيك (էխսիճ, թ. մեսիլ) 1. պակասել 2. թերի, անկատար. 3. պակասութիւն. ի– պակասեցնել, ընդհատել. ու – պակսիլ, անհետանալ, կորսուիլ. ոյ– անպակաս, անթերի, կատարեալ. մէլ – պակասութիւն, թերութիւն։

اكشى (էճի, թ.) 1. թթու. 2. անպատ [օդ] ը – , մէրը թթուացնել. մե– թթուիլ մէ– թթուեցնել – ձօրչ երեսը թթուեցնել, խոժոռիլ

اكك (էնէճ, թ.) դուռ. ը– պան պարսատիկի անցուած հորիզոնական փայտ։

اكل (էլ, ա.) ուտել. ճի – (էլի պէճէր) մարդակերութիւն։

اكلمق (էլէմմէք, թ.) 1. կտոր գնել. 2. (էլիմմէք, թ.) ցանուիլ. 3. (էյիմմէք, թ.) ծռիլ, չակիլ։

اكنجه (էլէճճէ, թ.) 1. զբօսանք. 2. խաղ. խաղալիք. 3. չատ դիւրին, խաղալիք. 4. խաղալիք, ծուլաառարկայ ը– զբօսեցուցիչ, զուարճալի

Digitized by Google

الاستيق (էլաստիք, ըստ Լ. ف.) առաձգական. ըստ առաձգիկ.

الاهت (իլահէթ, ա.) աստուածթեան. (ﷲ. Allah)

الباب (էլպապ, ա. եզ. պ) խել քեր մըքեր. الباب الاولى (ուլիէլպապ) խելացիներ, հանճարեղ մարդիկ։

الباس (իլպաս, ա. լաս էն) հագցնել հագուեցնել. ا- ըստ չոքզլեր.

البت (էլպէթթ, البتّه (էլպէթթէ. ա.) ի չարկէ, չարկաւ, անտարակոյս։

البسه (էլպիսէ. ա. եզ. լաս) զգեստներ, հագուստներ. ըստ մոյզներ - զգեստաւորուելու վայրաստուն։

التباس (իլթիպաս, ա. սիս էն) շփոթութիւն, երկդիմութիւն, واقع او - երկդիմութիւն յառաջ գալ։

التئام (իլթիսամ, ա. ըմ էն) չուարել (ﷲ. ա. ըսլ. Ps. CXIII. 1 قتيل)

التجاء (իլթիճա, ա. ճէ էն) ապաստանիլ. کاه - ապաստանարան։

التحاق (իլթիհագ, ա. հըգ էն) միանալ. միացում։

التحام (իլթիհամ, ա. հըմ էն քժշ.) պիտացում, պիտանալ։

التزام (իլթիզամ, ա. զոյմ էն) 1. ստանձնել, յանձն առնել. յանձնառութիւն (տուրքի չմր.). 2. պաշտպանել. [التزاماً بالى իլթիզամ] դիտմամբ, յատկապէս. ا - յանձնառութեամբ. چ - յանձնառու (տուրքի ելեր.). ى ، ى - ըղձական, ստորադասական եղանակ։

التصاق (իլթիսագ, ա. ըսլ էն) կցուիլ, միանալ. միացում. جى - միացման տուղ։

الت (էլէաւ, ա. եզ. լէ) 1. էսփեր, գրիւներ։

اكيد (էքիտ. ա. ակդ էն) խիստ, ստիպողական. ه- تنبيهات խիստ պատուէրներ. ا - 1. վճռական խիստ կերպով. 2. երկրորդ անգամ կրկնելով երկրորդելով (նամակ և այլն)։

اكين (էկին) 1. ակն. ى- ակնցի, ակնեց. 2. [էքին] ցաւ, ցանք չունձք. քաղ. - չնձիլ. 3. [էքին] քամակ. چ - մշակ, երկրագործ. كلبه - մշակութիւն, երկրագործութիւն։

ال (էլ, թ.) 1. ձեռք 2. կոթ. 3. ափ 4. անգամ, օր. (ալճպէր) 5. միջամտութիւն, գործունէութիւն. گچ - ձեռք նետել, ձեռնարկել. چاى - մատրալ. آچيق ى- շռայլ. پ. صيق ى- ժլատ, կծծի. آتلنك - շղթայի, գլուխգործի. گلنك ه - ձեռք առնել. լաստակել [մեկը] ه آووچ - զայրոյթ անզսպ. كمرلو - ձեռք ձեռքի տալ, միկտմիկու օգնել. اوزون ى- 1. կամրջ 2. գող. ق-ريشه اغمك - ձեռքերը չփել, շռաւարել. كچا ده - ձեռք ձգել. ايشى - ձեռագործ. باقى ه - կարօտ բլլալ. ى - գաղիւր յայր. չարութեան մէջ ընկնաւար. كيلر - միութիւն, համերաշխութիւն. قرمچيدن - ձեռքե չանել, ծախել. كمكچى - ձգել. كمرى - բաւել. كمرى ه - մասնել. ده - պատրաստ. ا ده - ձեռք ձգել, տանել. نوك-ىنه - ոյժ չունալ. ريشى اكنجه ى - ձեռքը բերանը կը հասնի, բարեկեցիկ. چكچر - ծափահարել. اشوده ن - գործածուած. ى ده - կայուն կայ. يازى - ձեռագիր

ال (էլ, ա.) արուեստ յօգ. (حرف)

الا (էլա, թ.) 1. երկնագոյն, կապտագոյն. گوزى - կապտագոյն աչքով. 2. օն, աղէ. 3. (إلّا. ա.). 1. բայց միայն, այլ միայն, եթէ ոչ. պա թէ ոչ. 4. հապա. նա մանաւանգ 5. անպատճառ։

الان (էլէմուճ, էլամաճ. ա.) օգնութիւն. امان -

الجام (իլճամ, ա. ոյմ էն) ասնձել, սանձ դնել։ ձիուն սանձը դնել։

الحاج (էլհաճ. ա. ճը էն) Հաճի. մահ- տեսի. ա. ճուի (Աբուբեկր) (الحاج ابوبكر)

الحاح (իլհահ. ա. խ էն) ի սխասանձել ի սխասնձանք. շատ պնդել։

الحاد (իլհաս. ա. նձ էն) 1. հերետիկո- սութիւն. 2. սնոտուսածութ.։

الحاصل (էլհասըլ, ա. ոյսոլ էն) վերք- ջապէս, խմի բան։

الحاق (իլհազ, ա. ճոզ էն) 1. միաս- ցում. 2. բարդել, աւելցնել։

الحالة هذه (էլհալէթու հազիհի, ա.) այժմ, այսօր։

الحان (էլհան, ա. հզ. նձ) 1. ձայներ. 2. երգեր, եղանակներ. հոյր – خوش քաղրատձայն սոխակ։

الحذر (էլհազէր, ա.) զգուշացի՛ր, զգուշանալը. զգո՛յշ։

الحق (էլհագ, ա.) արդարև, ճըշ- մարտիս, շիտակը։

الحكم لله (էլհուկմուլիլլահ, ա.)կամք Տեառն. Աստ. ըսածը կ'ըլլայ

الحمد لله (էլհամդուլիլլահ. ա.)Փառ- ք Աստուծոյ. Աստ. փառք։

الخ (էլխ. ա. ախէր ի յաւելուրդի էն կրճատուած) մինչև վերջը, և այլն։

الداعى (էssա'ի. ա.)աղօթողը. մեամ աղօթարար։

الديون (էլտիվէն.թ)ձեռնոց ձեռնոցներ շատ ակնածանօք տեսնուիլ

الذ (էլէզզ. ա. ձն էն) շատ հաճելի. հաճելագոյն. համբ.-խոտ հաճելի կերակուր մը. ոն- էն հաճելի տեսակէն

الزام (իլզամ, ա. զոյմ էն յգ. ու-) 1. փաստերով լուծնել. պապան- ձեցնել. 2. տուրք և է. մկոն. յանձնել

الزم էլզէմ, ա. զոյմ էն) ամենապի- տանի, պիտանեգոյն, անհրա- ժեշտ. ըս- (էլզէմիյէթ) խոտ պիտանի.

التفات (իլթիֆաթ, ա. ֆձն էն) 1. մե- ծարանք. մեծարել. 2. քաղցր նայուածք մը նետել. 3. յատ ընդունե- լութիւն. 4. ուշադրութիւն դնել. ա- կանջ տալ. 5. (քրկ.) դիմառնութիւն ձ- մեծարող, ն- քաղցր. գիւղ – մե- ծարանօք. մեծարանքով։

التقاء (իլթիգա, ա. ևձն էն) 1. հան- դիպիլ, բախիլ. 2. միանալ. կը- ցուիլ. խառնուիլ. ئين سا ى – երկու անձայնանիշ գրերու քովէ քով գալը։

التقاط (իլթիգադ. ա. ևձն էն) գրքեր. րէ ժողվել՝ հաւաքել։

التماس (իլթիմաս. ա. մն էն յգ. ու –)խնդրել, խնդիրք (նա- ւասարներու՝ միջև) 2. յանձնարարու- թիւն. 3. պաշտպանութիւն. ադր – յանձնարարական, պաշտպանական։

التماع (իլթիմա, ա. ոևձ էն) շողալ. փայլիլ, փայլատակիլ։

التمك (էլէթմէկ, թ.) մոդել տալ. ման (էլէմէկ) մոդել։

التواء (իլթիվա, ա. լոյ էն) 1. պըլ լուիլ, փաթթուիլ. 2. [բժշ.] գալարիլ, գալարում։

التهاب (իլթիհապ, ա. պձ էն. յգ. ու–) բոլբոքիլ, բորբոքում. ցնծ– արտահնատասպ. ասած– (–ի գասա- պէ) շնչափողի. ոսոց – ստամոքսի բոր- բոքում, ստամոքսապատապ։

التى (էլթի. թ.)1. ձեր. 2. (էլէթի. ա.) որ [իգ. Oան. ի մէջ չիգործ.)։

التيام (իլթիյամ, ա. մ՝Ա) ապաքցում բուժուիլ, ցնծ– բուժիլ, սպիա- նալ. չնչ – սպիացած, բուժուած. ու չնչ – սպիանալ, բուժիլ։

الجاء (իլճա. ա, ի՛ն յգ. ու–) ստի- պում, ստիպել. բռնադատիլ։

السنه (էլսինէ. ա. եզ. սան) լեզուներ
արեւելեան լեզուներ.
اجنبيه (–ի էճնէպիյէ) օտար լեզուներ

الست (էլէսթ, ա.) արարչագործու-
թեան սկիզբը–ոյց rուզիէլէսթ

السيد (էսսէյիտ, ա.) Մահմետասե-
բունդ. ածական որ կը դը-
ւի Մուհամմէտ Մարգարէին անունէն
առաջ սկիզբը:

الصاق (իլսազ, ա. զսոզ էն) 1. կցել,
միացնել. 2. փակցնել (գրու-
ամպուզդ էլլը.) օր. ս–կնէ
շմանդոֆ խտրիկ

الطاف (էլդաֆ, ա. եզ զսֆ) շնորհ-
ներ, բարիքներ. ողորմութիւն
– և

العياذبالله (էլլեազուպիլլահի, ա.)
Ա՛ծ. չընէ, Ա՛ծ. մի՛ արասցէ

الغاء (իլկա, ա. զսզ էն) ջնջել. վերց-
նել. պատճառ ոչ գոյ – թղթադրամ-
ները վերցնել օր. (ս – կնէ)

الف (էլիֆ. ա) 1. Ա՛մէնեան այբե-
արաբեան առաջին գիրը. ոդա-
երկայն էլիֆ. որոշ – կարճ էլիֆ. 2.
(էլէֆ. ա. յդ. ալֆ, ալֆ) հազար. մի–
առաջին հազարեակի – երկրորդ հազար

الفاظ (էլֆազ, ա. եզ. լֆզ) 1. բառեր
2. խօսքեր. պարկեշտ – անվայել
խօսքեր. անպիտան – ծգեղ խօսքեր:

الفباء (էլիֆպա, ա.) այբենարան. քե-
րականական–Համ. քերականութիւն:

الفت (իլլիէթ. ա.) 1. ընտանութիւն
յարաբերութիւն 2. ընտելա-
նալ. 3. բարեկամութիւն, մտերմու-
թիւն. 4. սովորութիւն, վարժութիւն
– կրկ (կէրմ իլլիէթ) խիստ մտերիմ.
կ– մտերմութիւն ընել, յարաբերու-
թիւն ունենալ. կց– մտերմութիւն,
յարաբերութիւն, ընտանութիւն.

الفيه (էլֆիյէ. ա.) հայկար տուներ
բազկացեալ տասնեակ:

القاء (իլգա, ա. լզա էն յդ. –ատ) 1.
նետել. 2. ձգել (կրակ, խոս-
վոլութիւն) القات թելադրութիւնք. –
عاهاوخدنه չարակամ թելադրութիւնք

القاب (էլգապ, ա. եզ. լզաբ) 1.
մականուններ. 2. մակդիրներ.
պատուանուններ. պատ – (էլգապի
rէսմիյէ) պաշտօնական տիտղոսներ.

القاح (իլգահ. ա. զսզ էն) արգասա-
ւորութիւն. ظاهرالالقاح (զահի-
rիւլ էլգահիբաա.) յայտասեր. خفى الالقاح
(հաֆիյեիւլ էլգահ) գաղտասեր:

القصه (էլգըսսա. ա.) վերջապէս, ի
մի բան, գալով մեր խօսքին:

الك (էլէֆ. թ.) մալ կերպ մը– մտղէ
անցընել, ընտրել. կնէ– մաղել:

الكا (իլֆեա, թ. ադաւ. էօլբէ) տե-
րութեան երկիրներ, կայսրութ.

الكتريق (էլէֆթրիզ. ֆ.) էլեքտրա-
կանութիւն. – حامل էլեք-
տրական ներկայ. ս– էլեքտրական. ա–ծոյ էլեք-
տրական զօրութիւն. منفى – ժխտա-
կան – . مثبت – դրական –. چاى
– հաստատական. ս– էլեքտրաշարժ. ուժ
(էլէֆթրիֆ պիյնի) էլեքտրադաշտ:

الكم صاغمه (էլէյհմ սաղմա, թ.) ծի-
րանի գետի, Դիմաժանի
(علائم السماء ، علائم سماء قوس قزح
(ՀՃՂ.

اللشمك (էլլէշմէֆ, թ.) 1. ձեռք կա-
տակ ընել. 2. կռուտրիլ.
3. ուժը փորձել (ՀՃՂ. قوخوصينماق)

اللمك (էլլէմէֆ, թ.) 1. ձեռք դպըց-
նել, շօշափել. 2 խառնչակել

اللمه (էլլէմէ, թ) 1. ձեռքով մէկին մէ-
կին զատուած. 2. խոշոր ածուխ:

اللنجى (էլլինճի, թ.) յիսունեորդ.
տնօ դուրս – յիսնամեակ:

الله (ալլահ, ա.) Աստուած. (ՀՃՂ.
(ایزد . رب . حق تعالى . مولى . خدا. Տէրը

Digitized by Google

والله (վԱլլահի) بالله (պիլլահի) تالله (թԱլլահի) Աստուած վկայ. յանուն Ածյ.

اللى (էլլի, Թ.) յիսուն. شر — յիսունամեան. لك — յիսունենոց:

الم (էլէմ, ա. յգ. آلام) վիշտ, ցաւ. لى‐ناك‐زده — (էլէմզէտէ) վշտահար, վշտակոծ, վշտալից, վշտաբեկ.

الما (էլմա. Թ.) խնձոր. ـسى ير — գետնախնձոր. شرابى — խնձորօղի. جق — 1. խնձորիկ. 2. գիտառակեր գլուխը.

الماس (էլմաս. ա.) ադամանդ. ـپاره — 1. ադամանդի կտոր. 2. շատ գեղեցիկ մարդ. تراش — ապակի կտրելու գործիք. جى — ադամանդավաճառ ադամանդագործ. ـيه — (էլմասիյէէ) տեսակ մը անուշեղէն:

الملك (էլմէյէ. Թ.) կարժառ. կծիկ ընելու գործիք.

المه (էլէմէ. Թ.) 1. մաղուած. 2. ընտրուած, ընտրեալ (հմշ. منتخب)

الواح (էլվահ, ա. եզ. لوح) 1. տախտակներ. 2. Իսլամներուն պատկերներ, շրջանակի մէջ առնուած գիր

الوان (էլվան, ա. եզ. لون) 1. գոյներ գոյն գոյն. երփներանգ. باصمه — գունզգոյն տպածոյ:

الوداع (էլվէտա, ա.) մնաք բարով, մնաս բարով. հրաժեշտի ողջոյն տալ. نطق — հրաժեշտի ճառ:

الوف (ուլուֆ ա. եզ. الف) 1. հազարներ. 2. հազարաւորք.

الوهيت (իւլուհիյէէթ. ա.) աստուածութիւն. (հմշ. خدالق، تكريلق)

الويرشلى (էլվէրիշլի. Թ.) 1. բաւական. 2. յարմար 3. օգտակար, շահաւոր. օր. (مكتبه الويرشلى)

الويرمك (էլվէրմէք, Թ.) 1. բաւել 2. յարմարիլ, յարմար գալ. 3. հաճոյն գալ. շահաբեր ըլլալ:

الويه (էլվիյէ, ա. եզ. لواء) դրօշակներ, դրօշներ. 2. նահանգներ. مستقله — անկախ նահանգներ.

اله (իլահ, ա.) 1. Աստուած. 2. չաստուած. դիք. (եզ. الهه իլահէ. յգ. آلهه ալիհէ). حرب الهى պատերազմի չաստուածը. ـيت — (իլահիյէէթ) աստուածութիւն.

الهاب (իլհապ, ա. لهب էն) 1. բորբոքիլ, բորբոքում. 2. բոցավառել. բռնկցնել:

الهام (իլհամ, ա. لهم էն յգ. ـات) ներշնչել. ներշնչում. ներշնչութիւն. ربانى — աստուածային ներշնչում

الهه (իլահէ, ա. իգ. اله ի) չաստուածուհին, աստուածուհին:

الهى (իլահի, ա. իգ. الهيه) 1 աստուածային. 2. (իլահի՛) Աժ. իմ 3. օրհներգ. ـيه علوم — աստուածաբանութիւն. ـيه قدرت — աստուածային կարողութիւն. ـيات — (իլահիյեաթ) 1. աստուածային նիւթեր. 2. օրհներգներ: ـيون — (իլահիյեուն) աստուածաբանք.

الى (իլա, ա.) մինչև, մինչ. ց. ի, դէպ ի. عن درسعادت الى بغداد Պոլիսէն մինչև Պաղտատ. الآن — մինչև հիմայ, ցարդ. آخره — (իլաախիրիհի) մինչև ցվերջ նոյն. المركز — (իլէլ մէրքէզ) համակեդրոն. نهايه — մինչև վերջը:

الياس (իլիաս. ա.) Եղիաս, Եղիա:

الياف (էլեաֆ, ա. եզ. ليف) նեարդներ, բնաթելք:

اليتين (էլեէթէյն. ա. եզ. اليه) երաստանք, յետոյք:

اليف (էլիյֆ, ա. الفت էն) 1. ընտանի, ընտել. 2 մտերիմ, բարեկամ

اليق (էլեաք, ա. لياقت էն) 1. ամենարժանի, արժանաւորագոյն. 2. յարմարագոյն. օր. (بومأموريته اليقسكز)

Digitized by Google

իմամ: ընծա – (իմամի ա'զամ) հպա-
Հանիֆե Նուման պինի Պէչէր. ետու
(իմամէք) իմամութիւն:

امامه (իմամէ, ա.) 1. Թաղափոյլ գլուխ
2. Համրիչի գլուխ:

امان (իման, ա.) 1. ապահովութիւն
2. Թոյլտուութիւն. 3. պիտա-
թիւն. Ներում. Ամանի ոգնութիւն. Ամբոյ-
քնաւ չներել. աչք բանալ չտալ. Ամի –
(Քիէնան Ալպան) Ասասած պահէ:

امانت (էմանէթ, ա. յգ. ամանէթ) 1. ա-
ւանդ. 2. վերատեսչութիւն.
ը–շահ քաղաքապետութիւն. 3. ապա-
հովութիւն. Ոնսան–ալի մնալ բարով
– Ալի Աստծ. ապահին. ՚ը – 1. իբր
աւանդ. 2. ուղղակի կառավարութեան
ձեռքով. (չկ. ՚ալիե) ը–ար վճռուած-
պահ. Ամպ – վաճառապահութիւն:

امت (իւմմէթ. ա. յգ. մոյ) 1. մեկ կր-
գոս խօսող և մեկ կրօնք ունե-
ցող ազգ. ժողովուրդ. Ազգ – Մահմե-
տական ազգ. իսլամ ժողովուրդ. Ընծա-
իսլամութիւնը ընդունող ժողովուրդ
ըսուած – իսլամութիւնը չընդունող ազգ

امتثال (իմթիսալ, ա. մնտ էն) 1. հա-
մակերպիլ, հնտեսիլ. Նմանիլ.
2. հնազանդիլ, անսալ. Ի – Հետևելով,
հնազանդելով. – Ածչ բարի օրինակ:

امتحان (իմդիհան, ա. ոխտ էն) 1.
քննութիւն, հարցաքննու-
թիւն. 2. փորձ, փորձել. ցոյց – ընդհ.
քննութիւն. Ըսոսես – մասնաւոր գրա-
ւոր քննութիւն. ը–ձոլոն մտից քննու-
թիւն. Ամտիհանին (պիլիմիհիան) քննու-
թեամբ. Կուրց – քննութիւն տալ. ետն
Ամտիհան (լէէլիմիհիան) չկոտ քննու-
թեան. Ամտիհանին ետնքննութեան պահուն

اميم (էլիյմ, ա. թ՚ էն) ցաւագին, դը-
ժընգամ, տուժանելի:

اليوم (էլեէվմ, ա.) այսօր, այժմ: բցայ
ոսսե (էլեէվմէ թէճսահու) դու
այսօր զայն կը մոռնաս:

اليه (էյէէ. ա. երկ ընտի էլեէթէյճ յգ.
ընտի) երաստանչ ետոյք:

اليه իլէյհ. ա.) անոր, անոր համար.
դէպի այն. (իգ. Ալի իլէյհա երկ
Ալի իլէյհիմա, յգ. Ալի իլէյհիմ՚):

ام (իւմմ, ա. յգ. Ամոտ իւմմէհաթ)
մայր. Ամխճի – (իւմմիլխապսահիս)
մայր էարեաց, սկիզբ էարութեան:

اما (էմմա, ամմա. ա.) ասկայն, բայց
Ամպսկ – ի՚նչ, մի՚լէ. ցայն–ի՚նչ գիր

اماته (հմաթէ, ա. ծթ էն) մոռցնել.
Ամցա՚ – ժամանակը սպաննել:

امائل (էմասիլ. ա. եզ. մնտ) նմաններ
ընկերներ, Ամն ասաբներ. Ազգա-
Ամլոյ (իճթիհարիւլ էմասիլ) ընկեր-
ներուն՝ նմաններուն պարծանքը:

امامجد (էմաճիհս, ա. եզ. մճտ) ամենա-
փառաւոր՝ փառաւորագոյն
անձեր. օր մճտլոյնցած (զուտլէթիւլ –)

امار (էմմար, ա. ծոյ էն) միշտ հրա-
մայող, իշխող, տիրող. – ամն ՚նէճ-
ան էմմարէ) կիրք, անզուսպ կիրք.

امارت (իմարէթ. ա.) իշխանութիւն,
իշխանապետութիւն:

اماره (էմարէ. ա. յգ. Ամարէ) 1. նշան,
նշանակ 2. Ախտանիշ ախտանշան

اماكن (էմահին. ա. եզ. Ամքան) 1. տեղեր
վայրեր՝ 2. բնակարաններ,
առուներ. Ամձր – տուճարներ:

اماله (իմալէ, ա. մլ էն) 1. ծռել.
Ամկել. 2. ոտանաւորի մէջ ձայ-
նանկչը քիչ մը երկարել:

امام (իմամ, ա. յգ. ՚ա՚մ էիմմէ) Ի-
սլամ Հոգեւոր-սկան՝ կրօնաւոր,

Digitized by Google

امتداد (իմդիտատ, ա. مد էն) 1. երկարել, երկարութիւն. 2. տեւել. տեւողութիւն. օր. (امتداد مدت)

امتزاج (իմթիզաճ, ա. مزج էն) 1. խառնուիլ, խառնուրդ. 2. իրարու յարմարիլ. մէկզմէկ քանել (գոյն եւլն.) 3. յարմարիլ (մարդիկ), միաբանիլ. 4. հաշտ երթալ, յարմարիլ. ا — هواسیله օդը աղէկ գալ. لى — յարմարօղ. سز — անմիաբան, անհամբոյր։

امتصاص (իմթիսաս, ա. مص էն) ծծել, ծծում։

امتعه (էմթի'ա, ա. եզ. متاع) ապրանքներ, վաճառքներ. شرقیه — արեւելեան ապրանք. متنوعه — զանազան ապրանք, بدل — —ի փոխարժէք։

امتلاء (իմթիլա, ա. ملا էն) 1. լեցուիլ լեցուածութիւն. 2. (բժշ.) խցում

امتناع (իմթինա, ա. منع էն) ետ կենալ, մերժել. չուզել, դժկամակիլ. ا — تادیه دن վճարելը մերժել, վճարել չուզել, վճարելու դժկամակիլ։

امتنان (իմթինան, ա. منت էն) բարիքը երախտիքը երեսը տալ զարնել. — ى نعمت ولى բարիքը երեսը չզարնող անյիշաչար բարերար։

امتیاز (իմթիյազ. ա. میز էն յգ. —ات) 1. առանձնաշնորհում. 2. արտօնութիւն (լրագրի եւլն.) — صاحب արտօնատէր. لى — առանձնաշնորհեալ։

امثال (էմսալ, ա. եզ. مثل) 1. նմաններ 2. օրինակներ. 3. (Թուաբ.) բազմապատիկներ. 4. (գրհ.) զուգադիր թիւեր. 5. — ضروب (տուրուպի, —) առածներ. سز — ى ، يوق — ى — աննման. աննախընթաց. مثللو ى — նախընթացներուն պէս. քան նախընթացն. — كثيرهسنه نائل ايلسون շատ տարիներու հասցնէ։

امثله (էմսիլէ, ա. եզ. مثال) 1. օրինակներ. 2. արաբ. բայերու խոնարհում. مختلفه — ամէն ժամանակներուն երրորդ դէմքերուն միայն խոնարհումը. مطرده — բոլոր ժամանակներուն բոլոր դէմքերուն խոնարհումը։

امجد (էմճէտ, ա. مجد էն) ամենափառաւոր. حضرت پادشاهی جد — Նորին Կայսեր. Վեհափառութ. մեծ հայրը։

امجك (էմճիք, اجيك Թ.) ծիծ։

امحاء (իմհա, ա. محو էն) ջնջել, ջընջում. բնաջինջ ընել. چكر كلرك — سى մարախներուն բնաջնջումը։

امد (էմէտ, ա.) 1. վերջ, վախճան. 2. (էմէտտ) ամենաերկար, երկարագոյն. مديد دریا — անծայրածիր ովկիանոս։

امداد (իմտատ, ա. مدید էն) 1. օգնել, օգնութիւն. 2. օգնական զօրք. جى — 1. օգնող. օգնական բանակ. ى — պատուար, պատնէշ։

امدیرمك (էմտիրմէք, Թ.) ծծել տալ ծծելու ստիպել։

امدى (իմտի, ايدى Թ.) արդ, ուրեմն։

امر (էմր, ա. յգ. اوامر) 1. հրաման. ا — հրամայել. سامی — ետպարգեւական հրաման. عالی — նախարարապետական հրաման. حق — Աստ. հրաման. قولی — ստորադաս, ստորակարգեալ. حق واقع او — մեռնիլ. حاضر — հրամայական. 2. դեղագիր. نامه — հրամանագիր. նամակ, պաշտօնական գրութիւն. — اولى، اولو الامر (ուլիլէմր, ուլիլէմր) հրամայելու կարող Մուհամմէտ Մարգարէն եւ յաջորդները. 3. (յգ. امور) գործ. խնդիր. دشوار ی — դժուար գործ մը. دن — اول նախ եւ առաջ نفس الامر (նէֆսիլէմր) բուն գործը, խընդիրը 4. (էմէրր) դառնագոյն. ամենադառն

Digitized by Google

امصار (էմսար, ա. եզ. բաղ. امصر) մեծ քաղաք. ու բլուր – (–ու պիլաս) մեծ քաղաքներ և քաղաքներ։

امصاص (իմսաս. ա. մաս էն) ծծել, ծծում. լնծ – կաթ ծծել տալ։

امضا (իմզա, ա. բաղ. էն) 1. ստորագրութիւն. 2. ստորագիր. ձեռագրել. ստորագրութիւն դնել. ստորագրել. – (վագիի իմզա) ստորագրել. – վոխ ի զէրէ ի ստորև ստորագրող. – (իմզա լաթմագ, թ.) ստորագրել տալ. լամ – ստորագրել. լաշխ – փոխադարձաբար ստորագրել. լակ – ստորագրուիլ։

امعاء (էմա, ա. եզ. աս մէ'ա) աղիքներ. – التهاب աղեստապութիւն ձեռ ی – բարակ աղիքներ, նրբաղիներ ی غليظه – հաստ աղիքներ, լանձրաղիներ

امعان (իմ'ան, ա. մաս էն) ուշադրութիւն. լակիպ – նայ ուշադրութեամբ նայիլ։ – ١ (սեճիիտէի միզան–) ուշադրութեամբ կշռել

امك (էմէ, թ.) 1. ջանք, աշխատութիւն. մարդ – աշխատիլ. ջանալ. 2. յոգնութիւն. 3. վարձք (աշխատութեան) դար – վաստակաւոր։

امكان (իմքեան, ա. բաղ. էն) կարելիութիւն. դար ی – կարելի է. على قدر الامكان (ալա գադրիլ իմքեան) ըստ կարելւոյն, կարելի եղածին չափ – عدم (մէ– մի–) անկարելիութիւն. لامكان عدم անկարելի

امكنه (էմքինէ, ա. եզ. մկան) տեղեր. – اشرف պատուոյ տեղը։

امل (էմէլ, ա. յգ. ամալ) 1. յոյս. 2. իղձ փափագ, տենչ ١– ծնունդ – ըղձալ տենչալ. – طول (դուլի էմէլ) անչափ փափաք մտալ – طول անչափ փափաքներ անուցանել։

امراء (իմէրա, ա. եզ. յար) 1. մեծ պաշտօներ (գնդապետ, տեղապահ, հազարապետ.) 2 իշխաններ (հին ատենն) امراء الجيوش (միյրիլիմէրա) փոշա (իզզէլու, որ փաշայութեան ամենէն վար աստիճանն է) امراء الامراء ա. յար

امرار (իմրար, ա. բայր. ն) անցընել ١ ժամանակ անցընել։ ١ اوقات

امراض (էմրազ, ա. եզ. մրթ) ախտ, հիւանդութիւնք. جلدية – մորթային – . ١ صدرية – ուղեղային – ։

امرأة (իմրէք «ձիր ա. յգ. նսան «ձոյ նա) կին. եզ. քիչ գործած. ։

امرد (էմրէտ. ա.) անմօրուս անպեխ – شاب անմօրուս պատանի։

امرندمك (իմրէնտիմէք, մէրնտրկի թ.) զնայլեցնել. հաւանեցնել, պաշնեցնել։

امرنمك (իմրէնմէք, մէնրկի թ.) զմայլել, հաւանիլ, պաշնանալ։

امرود (էմրուտ, պ. աղաւ. ամրուտ) տանձ. ی – տանձաձառ։

امزجه (էմզիճէ, ա. եզ. շէյր) խառնուածք. պաշտճէ – (–ի մուխթէլիճէ) զանազան խառնուածք։

امزمك (էմզիրմէք, մէրկյոլ թ.) 1. ծիծ տալ. դիպճնել. 2 ծծակով կաթ տալ (հմմ. մէրկ ու օղոն պէյպէյ)

امزغامق (էմէզկամմագ, թ.) մրափել, նիրհել. կէս քուն ընել

امزيك (էմզիճ. թ. մկոլ) 1. տորինքի պտուկ. 2. ծծակ. 3. քսիսգի. նի կտուց. ալ – ծծակաւոր, կտուցաւոր

امساك (իմսաճ, ա. կսաէն) 1. ինքզինքը բռնել, զգուշանալ. 2. ծոմապահութեան սկիզբը. ծոմ, 3 ժլատութիւն, կծծութիւն. ی – (իմսաճիյէ) ծոմացոյց, ծոմի ժամանակացոյց

امشمك (էմիշմէք, թ.) 1. գաղնուկ. ներքուստ ամիլ, դուրէն կաթ ծծելը. 2. շրթունքները ծծել։

Digitized by Google

اموال (էմվալ, ա. եզ. մալ) 1. ստացուածքներ. ինչքեր. 2. ապրանքներ. պրեմ – պետական ինչքեր կամ պետական ապրանքներ։

امواه (էմվահ, ա. եզ. մա) ջուրեր. (սկզբնաւորական է)

امور (ումուր, ա. եզ. մր) 1. գործեր. վարմունք – ներքին գործեր, ազգային գործեր – փոքրամասն. ձուլ – գործ գիտցող, բանիմաց եղող. ազոմո – պաշտօնի վերաբերեալ գործեր. 2. պատկանութիւն. հոգ. ա – հոգ ընել. գործ ունենալ. դէպ ազ – հոգը չէ, անտարբեր է. ցաւիս – կարեկցութիւն տալ։

امومت (իւմուէթ. ա.) մայրութիւն, (հմմ. الأمومة والتأليف)

امهات (իւմմէհաթ, ա.եզ. իմ) 1. մայրեր. 2. ուսման և գիտութեան մը գլխաւոր գրքերը։

امهال (իւմհալ, ա. հմտ. مهل) 1. պատմանաժամ տալ. 2. յետաձգումի, յետաձգել, օր. (جناب امهال حق اینك یدایامهال– Ա. Ծ. զանց չընէր, կը յետաձգէ)

امی (իւմմի. ա.) անուս, կարդալ, գրել չգիտցող. տգէտ։

امید (իւմիտ, ստանաւարի մէջ երբեմն իւմիտ. պ.) յոյս. ա յ – ի – յոյս ունել. ի կասկած, կտրել. ի – յոյսը կտրել, յուսահատուիլ. ել. մեր – յոյս տալ՝ ներշնչել. ի – ջնել, ապատուել. ա և յ – յուսալից յոյսով ել. ցնդ. – բարեյուսոյ գլուխ։

امیر (էմիր, յբր ա. գ. իրի. ամարեկէն) 1. պետ, գլխաւոր, հրամանատար. 2. իշխան. 3. Մուհամմետ մարգարէին սերունդէն եղող. ամիր – մեծ Շէրիֆ Մէքքէի. ամիրզա – հասարակաց անունները իշխաններու, պետերու խալիֆան. [նախ հայրենի իշխանը պետական արքունի. ա – امیر ա. امیر

امیلاء (իմլա, ա. ամլ էն) 1. լեցնել. 2. ուղղագրութիւն. 3. զրուցագրութիւն. մէկ – ուղղութիւն. մեղքերէն – ապաշխարել, ուղղել։

املاح (էմլահ, ա. եզ. մլհ) աղեր։

املاك (էմլաք, ա. եզ. մլք) կալուածներ կամ կալուածատուրք։

املال (իմլալ, ա. մլլ էն) ձանձրացընել. ի – անձրեւ (սաստիկ իմլալ) ան. ինդիրները ձանձրացնել։

ام (իւմմ ա. եզ. մա) ա. մայր. – ազգակ. ազգ. մօրեղբայր ազգ.

امل (էմմէլ, թ.) ձգել. – ջնարբին ձգել, ուշադրութիւն չունենալ ձեռքին առնել։

امن (էմն, ա.) ապահովութիւն. ամն ու ամանի – ապահովութիւն

امناء (իւմէնա, ա. եզ. ամին) վերատեսուչներ. ս – Սընտուք արկղակալք։

امنیت (էմնիյէթ, ա.) 1. ապահովութիւն. 2. վստահութիւն. ստեղծել ս – վստահութիւնը չարաչար գործածել. ցնդ. – խնայողական արձանագրութիւն. ջրեղբ ագոթ – ընդհ. ապահովութեան վերատեսչութիւն (հին ռեժիմին ատեն). ամ – կատարել վստահութիւն. մէկ – ոգեմտ (ատեմի էմնիյէթ) անվստահութիւն

امنیه (իւմնիյէե, ա. յգ. ամնի) 1. յոյժ ջընջող. ս – վստահելի. 2. ապահով, հաւատարիմ. 3. նպատակ. ազգ – հաստատ նպատակով։

اموات (էմվաթ, ա. եզ. մեր) մեռելներ. – ի հայրենի կողմերը։

امواج (էմվահ, ա. եզ. մուճ) ալիքներ կամ – ովկիանոսին ալիքները։

Digitized by Google

انابيت (էնաբիյեէթ.ա.) տետրանդրիա-դասակարգ բուլյոր խոտերին կը ծախէ։

انباء (ինպա, ա.նպ էն) լուր տալ, հաղորդել ես - كيفيتك ինչդիրը –

انبات (ինպաթ, ա. նպ էն) 1. բուսացընել. 2. պարարտութ. (հողի) ու-ջոգով բուսական զօրութիւն։

انبار (անպար, պ.) 1. մթերանոց չտեսուրան. 2. նաւու լաստին մարդոց լեցնել, ամբարել։ - ميره - ամբարապետ։ 1 - դո չտեսուրանը լեցնել, ամբարել։

انباز (էնպազ, պ.) ընկեր. համա-գործակից - ي ننامنا (հմմ. մուտ-ի, նմանապէս)

انباه (էնպահ, ա. պն էն բժշ.) խթան. դրդոն։

انبساط (ինպիսադ. ա. նպէն) 1. տա-րածութիւն. 2. զուարթութիւն բերկրութիւն։ 3. [քիմ.] ընդլայնում - قلب [բժշ.] ընդարձակում սրտի։

انبعاث (ինպիաս. ա. նպ էն) յա-ռաջ գալ. պատճառ ըլլալ. (տե՛ս منبعث չատ կը գործածուի)։

انبوبه (իւնպուպէ. ա. յգ. նպիպ) 1. ծղեգն, կ [ախրաթուժի] 2. խողովակ. ջրմուղ - մարդկային խողո-վակ։ ي - [իւնպուպի] խողովակաձև։

انبور (էնպուր. պ.) դարբնաձողը, [չմեշ. աչքոտ. սոսկալի]

انبوه [էնպուհ. պ.] 1. բազմաթիւ. շատ։ ամբոխ, բազմութ. գրոհ։

انبهار [ինպիհար. ա. նպ էն] հեւա-քաշ ընչատպառութ. [հմմ. قياع, قيع]

انبياء [էնպիյա, ա.նպ էն] Մարգարէներ, մեծ մարգարէներ։

انبيق [ինպրգ, ա.] ինպեգա, թո-րանոց կենչքոն-թորիլ (հմմ. طنبيق)

انتاج (ինթաճ, ա. նթէն էն) հե-տեւիլ. պատճառիլ։

انابيت (էնաբիյեէթ.ա.) տետրանդրիա-դասակարգ բուլյոր խոտերին կը ծախէ։

انباء (ինպա, ա.նպ էն) լուր տալ, հաղորդել ես - كيفيتك ինչդիրը –

انبات (ինպաթ, ա. նպ էն) 1. բուսացընել. 2. պարարտութ. (հողի) ու-ջոգով բուսական զօրութիւն։

انبار (անպար, պ.) 1. մթերանոց չտեսուրան. 2. նաւու լաստին մարդոց լեցնել, ամբարել։ - ميره - ամբարապետ։ 1 - դո չտեսուրանը լեցնել, ամբարել։

انباز (էնպազ, պ.) ընկեր. համա-գործակից - ي ننامنا (հմմ. մուտ-ի, նմանապէս)

انباه (էնպահ, ա. պն էն բժշ.) խթան. դրդոն։

انبساط (ինպիսադ. ա. նպէն) 1. տա-րածութիւն. 2. զուարթութիւն բերկրութիւն։ 3. [քիմ.] ընդլայնում - قلب [բժշ.] ընդարձակում սրտի։

انبعاث (ինպիաս. ա. նպ էն) յա-ռաջ գալ. պատճառ ըլլալ. (տե՛ս منبعث չատ կը գործածուի)։

انبوبه (իւնպուպէ. ա. յգ. նպիպ) 1. ծղեգն, կ [ախրաթուժի] 2. խողովակ. ջրմուղ - մարդկային խողո-վակ։ ي - [իւնպուպի] խողովակաձև։

انبور (էնպուր. պ.) դարբնաձողը, [չմեշ. աչքոտ. սոսկալի]

انبوه [էնպուհ. պ.] 1. բազմաթիւ. շատ։ ամբոխ, բազմութ. գրոհ։

انبهار [ինպիհար. ա. նպ էն] հեւա-քաշ ընչատպառութ. [հմմ. قياع, قيع]

انبياء [էնպիյա, ա.նպ էն] Մարգարէներ, մեծ մարգարէներ։

انبيق [ինպրգ, ա.] ինպեգա, թո-րանոց կենչքոն-թորիլ (հմմ. طنبيق)

انتاج (ինթաճ, ա. նթէն էն) հե-տեւիլ. պատճառիլ։

امين غنمق (իմզգկանմագ, ըմզգկանմագ) մրաբել. կեա մը քանանալ

امين (էմին, ա.յգ. ամ.ամանութ. յգ. ամոյ) 1. ապահով. վստահ. 2. վըս-տահելի (անձ) 3. վերատեսուչ. ս-տիպ քաղաքապետ. ս-զօրավարկոպակ. ս-ալիի գնգի մը համարակալը (փոխ հաշա-բառպետ կ'ըլլայ) ս – մալ գումարտակի համարակալ (տասնապետ կ'ըլլայ) ամին الدين روح Գորբիել հրեշտակապետ. զօրք ս-շէյխ-ուլ-իսլամութեան մէջ մեծ պաշ-տօնատար որ ֆէթվան (վճիռը) կը գրէ

انا (ինա, ա. յգ. անայ) 1. ամման, անօթի. 2. (բուս.) սերմնափոկ։

انائى (էնաի.ա) ինքնահաւանութիւն, յամնա-նապատասխան. եսամոլ. տե՛ս (է-նաիյեէթ) ինքնահաւանութիւն, յամնա-նապատասխանութիւն, եսամոլութիւն։

انابت (ինապէթ, պի ինապէ ա.նպ էն) 1. գոլջուհ 2 աղաղակ մը հետեւիլ

اناث (ինաս, ա. եզ. անի) 1. կիներ, իգական սեռ. 2. աղջիկներ. - مكتب աղջկանց վարժարան։

انار (էնար, ա. նարի էն) յատաւորեց ծառ - (էնար Ալլահու գատրէ հու) Ած. յատաւորէ անոր գերեզմանը։

انارە (ինարէ, ա. նար էն) յատաս-րել. (հմմ. تنور)։

انام (էնամ, ա. յգ. եզակի չունի) մարդիկ. աշխարհի անամ ինչ մարդոց մէջ։

انامل (էնամիլ, ա. եզ. անմի) 1. մա-տերու ծայրեր. 2. (փոխ.) ձեռք. - كلكز نمای شفق արշալոյսին վարդա-գոյն մատները ծատագոյներ. ծերպեր

انامه (ինամէ, ա նոյ էն) քնացնել - տուխրած մանուկը

امين غنمق (իմզգկանմագ, ըմզգկանմագ) մրաբել. կեա մը քանանալ

امين (էմին, ա.յգ. ամ.ամանութ. յգ. ամոյ) 1. ապահով. վստահ. 2. վըս-տահելի (անձ) 3. վերատեսուչ. ս-տիպ քաղաքապետ. ս-զօրավարկոպակ. ս-ալիի գնգի մը համարակալը (փոխ հաշա-բառպետ կ'ըլլայ) ս – մալ գումարտակի համարակալ (տասնապետ կ'ըլլայ) ամին الدين روح Գորբիել հրեշտակապետ. զօրք ս-շէյխ-ուլ-իսլամութեան մէջ մեծ պաշ-տօնատար որ ֆէթվան (վճիռը) կը գրէ

انا (ինա, ա. յգ. անայ) 1. ամման, անօթի. 2. (բուս.) սերմնափոկ։

انائى (էնաի.ա) ինքնահաւանութիւն, յամնա-նապատասխան. եսամոլութիւն։ տե՛ս (է-նաիյեէթ) ինքնահաւանութիւն, յամնա-նապատասխանութիւն, եսամոլութիւն։

انابت (ինապէթ, պի ինապէ ա.նպ էն) 1. գոլջուհ 2 աղաղակ մը հետեւիլ

اناث (ինաս, ա. եզ. անի) 1. կիներ, իգական սեռ. 2. աղջիկներ. - مكتب աղջկանց վարժարան։

انار (էնար, ա. նարի էն) յատաւորեց ծառ - (էնար Ալլահու գատրէ հու) Ած. յատաւորէ անոր գերեզմանը։

انارە (ինարէ, ա. նար էն) յատաս-րել. (հմմ. تنور)։

انام (էնամ, ա. յգ. եզակի չունի) մարդիկ. աշխարհի անամ ինչ մարդոց մէջ։

انامل (էնամիլ, ա. եզ. անմի) 1. մա-տերու ծայրեր. 2. (փոխ.) ձեռք. - كلكز نمای شفق արշալոյսին վարդա-գոյն մատները ծատագոյներ. ծերպեր

انامه (ինամէ, ա նոյ էն) քնացնել - տուխրած մանուկը

Digitized by Google

անտարի (էնթարի, ֆ.) 1. երկայն վերարկու. 2. պարզ շրջազգեստ. – ականջի գիշերանոց:

անտաշ (ինթաշ, ա. բուս.) ծլարձակելիքն, ծլելի:

անտաճ (ինթիպաճ, ա. ջիւ էն բժշ.) այտուց, փքուք:

անտառ (ինթիպան, ա. ան էն) 1. արթնութիւն, արթնամտութիւն, աչալրջութիւն. – ի լաւ արթուն. արթնամիտ աչալուրջ. 2. արուեստ:

անտատ (ինթիպաթ, ա. ատ էն) սքափուռ, ցրուռուք:

անտաղ (ինթիպաճ, ա. շտիղ էն բժշ.) քրտնուք (տմլ. ալնէր)

անտահ (ինթիհար, ա. ար էն) անձնասպանութիւն. անձնասպան բլլալ. (տմլ. ընթալ):

անտակ (ինթիհալ, ա. ալար էն յգ. ատ –) բանագողութիւն:

անտախ (ինթիհասպ, ա. ախճ էն յգ. ատ –) 1. ընտրելի. ընտրել ի – ած ընտրել. ընտրելոյն ընտրել. ընտրելութիւն. 2. կեղեւել. փեճճել:

անտրսո (էնթէրէսօ. ֆ.) շահ. ջ – շահագէտ, շահամոլ:

անտրպագ (էնթրիպա, ֆ.) գաւ, մեքենայութիւն. ջ – գաւազաղ, մեքենայութիւն ընող:

անտրագ (ինթիհան, ա. էյն էն) 1. խլել 2. [բժշ.] տեղափոխում:

անտսաբ (ինթիհասպ, ա. տպա. պա էն) 1. մեծ մարդու մը ընտանիքի մը հետ յարաբերութիւն. 2. պատկանիլ. 3. ճիւղի մը ձեռնհասութիւն. ու ջ – ձեռնհասութիւն ունենալ:

անտսագ (ինթիհան, ա. շտ էն) հիւսք հիւսուածք, հիւսուիլ:

անտսագ (ինթիհազ, ա. ցտ էն) գուսանել, կարգաւորել. ի – ուած – ուիլ, կարգաւորիլ. ի – ուած – ուիլ:

անտսար (ինթիհար, ա. ար էն) 1. տարածուիլ, տարածում. 2. հրատարակիլ, հրատարակութիւն. 3. ծաւալիլ, ծաւալում. օր. (անտսար ալիք)

անտսագ (ինթիհազ. ա. ցտ էն բժշ.) հեղուկ մը քիմբ քաշել:

անտսապ (ինթիհապ, ա. սպ էն) 1. կեցուածք, դիրք. 2. կեցնել կանգնել. ոտք – ի վեր կանգնիլը. անձ – ի – ս ուղղաչափութիւն:

անտսահ (ինդիսան, ա. տեհսէն) խրատ ի անսալ՝ հետեւիլ:

անտսահ (ինթիհազ, ա. ջզ էն) հաստատել, հաստատուիլ:

անտսար (ինթիհար. ա. ընդ էն) 1. սպասել սպասում. 2. [ժող.] անհնգ.

անտսամ (ինթիհամ. ա. ամ էն) 1. կանոնաւորութիւն. կարգ. կարգաւորութիւն. 2. [բժշ.] ներգաշնակութիւն. (տմլ. հնաշ) 3. [մրգ.] տիպ սըեածք. ի – կանոնաւոր. ս – անկանոն. ջ – ս – ոչ անկանոնութիւն:

անտսաշ (ինթիհաշ, ա. սշ էն. պս. գործածուած բառ. մերժելի) 1. դիւրակեցութիւն. 2. ապրիլ:

անտսաղ (ինթիհազ. ա. ձզ էն բժշ.) կանգնում. հաստատում:

անտսիճ (ինթիհճա, ա. ցճ էն) չգոյութիւն, անյիշատանալ. անհետացում. օր. (ս – կտ. արև չբլլալ.)

անտսախ (ինթիհճախ, ա. ճճ էն) ուռիլ, այտուիլ. փք ացում. ընդ – որալ այնիքան քացում եղաւ – ալիքի այտուում

անտսաղ (ինթիհճա, ա. ցճ էն) օգտուիլ, շահիլ. օր (ձնկ – ձնկ ոզնկանդա)

անտսագ (ինթիհգաս. ա. նձ էն յգ. ատ –) քննադատութիւն. քննադատել

ա, ս – (–ի, –իյեէ) քննադատական:

Digitized by Google

انتقال (ինթիգալ, ա. նգլ էն) 1. փոխադրութ. փոխադրուիլ. 2. փոխանցում; փոխանցիլ [կալուած] 3. ժառանգել. 4. Տանկացողութ. տէր Տանկացող. 5. [բժշ.] Տուղարշարաւութ 6. խօսքէ անցնիլ. 7. ախտի մը տեղափոխութիւնը. – ըսել վազի եղող կալուածի մը երեսուն տարի բուսան Տամար մասամբ միւլքի վերածել. ա – պահել չունենալ, Տանդերձեալ աշխարհը երթալ, մեռնիլ:

انتقام (ինթիգամ, ա. նգմ էն) վրէժ. վրէժխնդրութ. նկմ – ա–ի Տանել վրէժ լուծել Տանուիլ, վրիժառուութ. ըլլալ վրիժառու. յօ – (ինթիգամ ճու) վրէժխնդիր. պահ յօ – վրէժխնդրական:

انتكاس (ինթիֆեաս. ա. նգսի էն) շրջում. Տարի կրկնում.

انتماء (ինթիմա, ա. նգ) վերաբերիլ, պատկանիլ Տաստատ մ

انتمك (էնէթմէէ, թ.) կրտել [ձին]:

انتهاء (ինթիհա, ա. նայաթ էն) 1. վերջ վերջաւորութ. 2. վախճան. յուզ – վերջանալ. յուզ – վերջանալ. ա–ցի – վերջին, վախճանական. ա–ցիսի (սիկան...) վախճանական եւանակ:

انتهاز (ինթիհազ, ա. նհզ) օգուտ քաղել. օգտուիլ Տարկաւորութիւնից

انتهى (ինթէհա, ա. նայաթ էն) վերջացաւ, վերջ, վախճան.

انّى (ինթի. թ.) ասոր, պարապ. ուշնչ. բնչ. պարապ բաներ:

انثقاب (ինսիգապ, ա. նգբ էն) ծակուիլ, ծակիլ. լոյս – (–ի լոյս) մարգարիտին ծակուիլը:

انثناء (ինսիհա, ա. նտ) Տետադարձում:

انشى (ինսա, ա. նգ. անաթ) էգ, կին, աղջիկ. (Տկ. ذكر զէքր):

انجاء (ինճա, ա. նճէ էն) փրկել, ազատել Տալուածէ մը

انجاز (ինճազ, ա. նջզ էն) կատարել – խոստումը կատարել.

انجام (էնճամ, պ.) վերջ, վախճան. Տանգամ Տնարաւոր եղածին չափ կատարելագործութիւն. ժամանակը երթ վերջացաւ. կար – (էնճամմէեար) վերջապէս:

انجام (ինճամ, ա. նջմ էն բազ.) ծլարձակութիւն. (Տմմ. նիտաշ):

انجذاب (ինճիգապ, ա. նջզ էն) 1. քաշուիլ, ձգիլ. 2. գողութ. 3. յափշտակութ. ըլ – Տոգւոյ յափշտակութիւն. 4. ծանրակառութիւն:

انجر (էնճիր, ա. բազ.) տ. ընկոյզ. ուզ. انجيرية եղնգայգի:

انجرار (ինճիրար, ա. նջ էն) 1. քաշուիլ. 2 տրաքերէն բառի մը էարեալ կարգացուիլը:

انجلاء (ինճիլա, ա. նլաւ էն) 1. փայլիլ. փայլ. 2. քացուիլ [օգի] օ. (հաւա – ար) 3. յայտնութ. պարզութիւն

انجم (էնճիմ, տ. եզ. նջմ) աստղեր օր. (كتاب علم النجم):

انجماد (ինճիմատ, ա. նջմ) 1. առտիլ. առտում. 2. պնդութ. պնդիլ. ա–ի կաթ առտիլ. ա–ի ջուր – սառոյց.

انجمن (ինճիւմէն, պ.) 1. ժողով. 2. մարդաժողով [երեսփոխանական ժողովի նման] ա – դանիշ – ակագեմիա. ուսումնական և գիտական կառոյց

انجى (ինճի, նջի. ինճի. թ.) մարգարիտ. (Տմմ. լուլուճու):

انجير (ինճիր, նջիլ պ.) թուզ. ծառ – թզենի. (Տմմ. նին):

انجيل (ինճիլ, թ.) ոլորուած կերպով ոսկր

انخاق (ինխիճագ. ա خنق) 1. խեղդուիլ հեղձում 2 ծանրաշնչութիւն

انداب (ինտապ. ա پدّ էն) ապահասցում, ապահասել ձեռք-վէրքին

انداخت (էնտախփ. պ.) նետել, արձակել. արձակում. 1- պատնէշ թնդանօթ արձակել. 1-կնճռ հրամանատգլխին. ձեռ- գինուորագրութիւն.

انداخته (էնտախէ. պ.) նետած, նետուած. ' - սառնակուած. ' - (տես) սառնալ چاه نفیان

انداد (էնտատ, ա. եզ. ند) նմանները. -(-ու ոզտատ) նմաններ և հակառակորդներ.

انداز (էնտազ, պ.) նետէ', արձակէ' նետող, արձակող. ա-կրկն խոցոտել, երկար նետել. ա-պատնէշ թնդանօթ արձակել. ա-ըր նետ արձակել.

اندازه (էնտազէ, պ.) 1. չափ. 2 կանոն. 3. հաշիւ. կլէ ը - հաշուի եկող. բանալ. մկ- 1. չափել 2. կանոնաւոր չափել. 3. հաշուել. մտածել.

اندام (էնտամ, պ.) 1. մարմին. - թարմ մարմին. պատկառանդամ մարմին. - կ վարդ մարմին 2. հասակ - տրամ [սէրվ -] նոճենահասակ. երկայնահասակ. 3. ձև. համապատասխանութիւն. նմ ձևաւոր. ասիական չարչի. յ-առնել.

اندبند (էնտպէնտ, պ.) 1. կապ, կապոց 2. ամրացնող. 3. պլպլացած. ապշած. ա - պլպլիլ, ապշիլ.

اندر (էնտէր, ա. ترد էն) 1. ամենահզօրագիտ. խիստ հզօրագիտ. 2. շատ քիչ. օր. (-գողլանելիր գլխին) 2. | պ. ՀԷՋ. համշէնցի անդրմեհեան [մուհալ էնտէր մուհալ] բարբառին անկատարի. [տես. է գրաբարի անդրադարձ]

اندراج (ինտիրաճ, ա. درج էն) գրուիլ, անցնիլ. [գրքի թերթի մէջ]

Digitized by Google

انجیل (ինճիլ. ա. յգ. اناجیل) աւետարան. ըրիշ - աւետարան. ց - աւետարանական. անջիլ աւետարան. ց - աւետարանական. անջիլ աւետարաններ. յոն-(ինճիլիյէուն) աւետարանիչ.

انحا (էնհա, ա. եզ. نحو) կողմեր, կոյսեր. օր.(կամ վարի ախրա)

انخاب (ինխիտապ, ա. ندب էն) կոչ զումարիլն. կոչ ընել.

انحراف (ինխիրաճ, ա. حرف էն) 1. ծռիլ, հակիլ. 2. խոտորիլ, շեղիլ [ճամբէ] 3. կոտրածուիլ. [մարմնի] շէյխ - տկարանալ. անկանգստանալ. 4. հակում, խոտորում [նետի, պատկի]:

انحصار (ինխիսար, ա. حصر էն) 1. սահմանափակուիլ. սեպհականել. 2. աշխատանափակում. աշխատանափակիլ. 3. մենաշնորհատուիլ. մենաշնորհատուիլ.

انحطاط (ինխիդաթ, ա. حط էն) 1. անկում. 2. իջնել. 3. յետադիմիլ. 4. ծերանալու ակսիլ. 5. ուժ իյնալ. տկարանալ. ը (ճէնք յոզ ատիկան)

انحلال (ինխիլալ. ա. حل էն) 1. լուծուիլ, լուծում. 2. քակուիլ [կապ կլլն.] 3. աբրուիլ [արիւնի] խանգարիլ. 4. բացուիլ [գաչտին]:

انحماض (ինխիմազ. ա. ضد էն) թթութիւն, թթուիլ.

انحناء (ինխինա. ա. حنو էն) ծռիլ. կոր ընել. կորութիւնը ամբողջ - ակրի կորութիւնը (ինխինայի ազմ)

انخساف (ինխսաճ, ա.խսուֆ էն) 1. գետինը անցնիլ. 2. կուրանալ:

انخشاش (ինխիշաճ, ա. خش էն) խըշրտաք, աղաղակ. - ագռաւի ծառերու տերևներուն աղաղակը. գչռւ-(-ի էալիյա). գինքերուն -ը

اندراس (ինձիրաս, ա. սոյզ էն) հիմ նայատակ ըլլալ. բաղդատիլ ի կարծանիլ. անհետացում. ս-ական ինձիրաս հին հեթանոսական ըլլալը:

اندرون (էնձէրուն, պ.) 1. մէջ. ներքին կողմ. 2. կայսեր կանանոց. ՕՅԼԹ. կայսեր ներքին պալատը ՕՅԼԹ ՀԱՒԼՐ – պալատական ներքինները:

اندزاوتی (էնձէզ օթր, թ. բաս.) կզմուխ. [ՀՄՇ. ունձ]

اندغام (ինձիղամ. ա. թիւ էն բաս.) յեղում, ներդաշնում:

اندفاع (ինձիֆա' ա. թիւ էն) 1. վերընտանիլ, վտարուիլ. վանուիլ. 2. անհետանալ, անհետացում ՄՈՒՍ – արգելքներուն անհետացումը:

اندك (էնձէք. պ.) քիչ. սակաւ ԱՒՏ – [էնձէք սալէ] փոքրատի:

اندلس (էնձէլիւս) Աղտալուսիա, հին ատեն Պանիական փորձուկեզ

اندماج (ինձիմաճ, ա. ջոյզ էն) 1. ագուցուիլ, իրարու մէջ անցնիլ. 2. ագոյց. բնաբ – ոսկորներու ագոյցը:

اندوخته (էնձուխդէ. պ.) վաստակուած, շահուած:

اندود (էնձուդ, պ.) բանուած, քրտուած. – յն (զէր–) ոսկեզօծ:

اندوز (էնձուզ, պ) շահող, վաստակող. – յն ոսկի շահող. – حکمت (հիքմէթ էնձուզ) իմաստասիրութիւն շահող

اندوه (էնձուհ, ասն էնձիւհ. պ.) վիշտ տրտում, թախիծ. ՕՐ–. ՏԻ – վշտագին, տրտագին, թախծալից:

اندیش (էնձիյշ, պ.) մտածող, խորհող. – ԴՈՂ [տուր էնձիյշ] հեռատես, շրջահայեաց. ՏԻ – [էնձիյշեցաք պ.] մտահոգ. ու – մտահոգ ըլլալ:

اندیشه (էնձիյշէ, պ.) 1. մտածում. մտածութիւն 2. մտատանջութիւն.

انذار (ինզար, ա. նձ էն) 1. ապատնեշ ապատնեշութիւն ընել. 2. չարիք մը գործել. 3. [բժշ.] կանխատեսութիւն:

انزال (ինզալ. ա. նոյզ էն) 1. իջեցնել [երկինքէն. գիրք] 2. հոսեցնել ՍՈ – (–ի մէջի) սերմնահոսութիւն:

انزروت (էնզէրոթ, թ.) կարմիր կամ ճերմակ խէժ:

انزواء (ինզիվա, ա. ագոյզ էն) 1. մեկուսանալ, անկիւն մը քաշուիլ. 2. առանձնանալ, առանձնութիւն. ՀԱՆԳ – ՀՈՍ կրնկիւն մը քաշուիլ:

انس (ինս, ա.) 1. մարդիկ, մարդկային սեռ, 2.(իւնս–) մտերմութիւն, ընտանութիւն. ՃՕՆ – մտերմանալ, ընտելանալ. ՍԱՒՍ [իւնսա իւնս պ.] շատ մտերիմ ընտանի. ԱՆ, Ս – ընտանի, ընտանեկան. ՅԷ – [իւնսիյէթ] ընտանութիւն, մտերմութիւն. ՆՈ – ընտանի, ընտանեկան:

انساء (ինսա, ա. նսյ էն) մոռցնել. [ՀՄՇ. գրմունջ. ու ՀՈՒՆԴՐԱՆ. կոմպենսիյոն] ի ماضی – (–ի մազի) անցեալը մոռցնել:

انساب (էնսապ, ա. եզ. սպ) 1. ցեղեր սերունդներ. 2. ազգականներ. 3. լսկատիմի թիւեր. ՍԱՒՍ ՀՈ (իլմիլէնսապ) ազգաբանութիւն:

انساف (ինսաճ. ա. ճմ էն. թ.բ) թերթատուր. թերթատել:

انساق (էնսագ, ա ճպ էն) արձակել յանգուցուր խօսիլ:

انسال (էնսալ, ա. եզ. նմ. ոգ. ոտ) սերունդ չիւ – մարդկութիւն –

انسان (ինսան, ա. յգ. տն) 1. մարդ 2. կատարեալ մարդ. ԼԻՆ – [ինսանիլ ա'յն] աչքի բիբ. ՀՄՇ. [տես ՀՈՍ մէրտիմէէ] ա, Ս – մարդկային կեանք. մեռ մէրտիմէէ – մարդկութիւն. ՆՈ – մարդասէր

Digitized by Google

2. երախտագէտ. յո– 1. տմարդի. 2. ապերախտ. կր – մարդատեր. գործ – մարդատիրական գործ անհատական կամ հասարակական

انسب (էնսէպ, ա. նսպ էն) յարմարցագործն, ամենայարմար.

انسجام (ինսիհամ. ա. նջմ էն) 1. հոսանք ջուրի պէս վազել. առհասարակ հոսիլ. 2. ոճի առհասարակ. – հոսանք ոճի առհասարակ. գրական – առհասարակ խօսք.

انسجه (էնսիճէ, ա. եզ. ջսյ) հիւսածք. հիւսուած. գործ – (էնսիճէի արդա) պատահական հիւսուածք.

انسداد (ինսիհսաց, ա. նսէն) 1. գոցում 2 [բժշ.] խցում. խափանում

انسدال (ինսիհալ. ա. նդս էն բժշ.) անկում, իյնալ.

انسكاب (ինսիհեապ, ա. նկս էն բժշ.) ջրծոր. մանուածք.

انسلاب (ինսիլապ, ա. նլպ էն) վերնալ. ամպել – վատահոգի. վերնալոյ-գունատութիւն

انسلاخ (ինսիլախ, ա. նխլ էն) դուրս գալ. օր. [յանդ – յանդ] (جسمدن جان)

انسلاك (ինսիլաք, ա. նկլ էն) ընթանալ. հետեւիլ. – ոգւոյ ոգիներ աստուածդիմութիւն. պղտորողին ընթանալ.

انسلال (ինսիլալ, ա. նլ էն) մերկանալ. պատեանէն հանել. սուրին մերկանալը.

انسى (իւնսի, իգ. ական ա.) ընտանի, ընտանեկան. տե –[իւնսիյէէթ] ընտանութիւն, ծանօթութիւն.

انشاء (ինշա, ա. նշէ էն յգ. նշանի) 1. շինել [շինելը] շինուածքը. 2. շարադրել, խմբագրել, շարադրութիւն. խմբագրութիւն. 3. նամականի. գրութիւն շինուածքեան վերաբերեալ. գրել – գործ շինուածքեան ծանրագիր.

انشاءالله (ինշալլահ, ա.) եթէ Աստուած կամենայ. եթէ Աստուած ուզէ.

انشاد (ինշաս, ա. նշէն) իր առանձնաւորը կամ ուրիշին ուսանելու արտասանել. օր. [قصيده انشاد]

انشاق (ինշազ, ա. նշք էն բժշ.) ծծծում. ներշնչութիւն.

انشته (էնշթէ, ասիտ թ.) քերթ.

انشراح (ինշիրահ, ա. շրհ էն) 1. բացուիլ. գլուխ – սիրտը բացուիլ 2. գնծութիւն, զուարթութիւն. – ճակատ սրտի գնծութեան պատճառ.

انشعاب (ինշիապ, ա. նշպ էն) 1. ճիւղաւորիլ. ճիւղաւորում. 2. բաժանիլ, փրթիլ, փթթում.

انشقاق (ինշիգագ. ա. նշկ էն) ճեղքուիլ պատառ ում տեղ – ապերաց –

انصار (էնսար, ա. յգ. նսր ի) հաւատացեալ մահմետականութեան օգնականները Մուհամմէտ

انصاف (ինսաճ, ա. նսֆ էն) արդարութիւն. 2. խիղճ. 1 – խիղճ ընել. կամ – խղճալ գթալ. յո–ի – ի անխիղճ անիրաւ. արդալ, խղճամիտ. ունել – խղճով.

انصباب (ինսբապ, ա. նսպ էն) 1. թափիլ գետ, ջուր] 2 [բժշ.] հոսում. վերում. տե– ջուրին թափիլը.

انصراف (ինսրաճ, ա. նսրֆ էն) 1. հեռանալ, ետ դառնալ, քաշուիլ. 2. (քեր.) հոլովիլ. [արաբ. բառ] 3. [բժշ.] խուսափեցում.

انضباط (ինզբապս. ա. նբծ էն) կարգապահութիւն, կանոնաւորութիւն. օր. [ى – كتملك].

انضجاج (ինզբճաճ, ա. նջճ էն գործ.) ինքնեփում.

انضغاط (ինզբկադ, ա. նբճ էն բնգ.) ճնշում.

Digitized by Google

انعكاس (ինիհեաս. ա. ինս էն) ձգ. -ում) ցոլանալ, ցոլացում, անդրադարձում. ասիա – (բնագ) լոյսին ցոլացումը. հմմ – (բնագ) արձագանգ։

انف (էնճ. ա. յգ. անվ) 1. քթի. 2 հպարտութ.– քմ հպարտութիւնը ջախջախել, քիթը կոտրել։

انفاذ (ինճազ, ա. նֆաձէն) 1. անցընել, անցքընել [նետ, տուբ]. 2. ազդել. գործադրել. կատարել տալ [հրաման]։

انفاس (էնճաս. ա. եզ. նֆս) շունչեր – معدودة تكميل ժեռնիլ.

انفاق (ինճազ, ա. աձզ էն) անուցանել, ապրեցնել. օր. ։ – ولائع.

انفتاح (ինճիթաճ. ա. ֆթճ էն) 1. բացուիլ, բացուած. 2. (բժշ.) օրատահոսութիւն. 3. (բուս.) փթթում։

انفجار (ինճիճար, ա. ֆյճ էն) 1. արշալոյս ծագիլ լլալ. 2. ջուրը գետնէն բղխիլ. 3. ցոյտում սերմի. 4. (բուս.) ինքնաբացութիւն։

انفراج (ինճիրաճ, ա. ֆրճ էն) 1. բացուիլ. ազդ – անդիւն բացուիլ. 2 բացուիլ (սիրտ). 3. անկաթար։

انفراد (ինճիրաս. ա. ֆրդ էն) 1. առանձնութ. մենութիւն. առանձնանալ. 2 (բնագ.) զատուցուած. على الانفراد (ալէինճիրաս) միայնի, զատ զատ

انفراق (ինճիրագ, ա. ֆրգ էն) զատուիլ, անջատուիլ։

انفس (էնճիւս. ա. եզ նֆս) 1. հոգիներ. (հմմ. آفاق) [անձեր ազատ է.] 2. (էնճէս, ա.) գեղեցկագոյն, ամենագեղեցիկ, ամենազնիւ, ամենալաւագոյնը ունի – գլուխ գործոց.

انفساح (ինճիսաճ, ա. շտճ էն) 1. լայննալ, ընգարձակուիլ, ընդլայնուիլ. 2. (բժշ.) կազմալուծում.

انضمام (ինզրմամ. ա. ժմ էն) աւելնալ. յաւելում, բարգաւիլ. [գործ, պաշտօն] օր. [بأيي – մինչեւ այսինչին ալ կալծիքով.]։

انطاق (ինդագ. ա. ղճ էն) խօսեցնել օր. [يدايالطاق الوقولني]։

انطباع (ինտպաս. ա. ետթ էն) 1. տպաւորութիւն. 2. տպաւորութիւն։

انطباق (ինդրպագ, ա. ետթ էն) յարմարիլ. պատշաճիլ.

انطراق (ընդրրագ. ա. ետր էն) տարածութիւն. - قابل (գապիլի ինդրրագ) տարածական, տարածուն։

انطفاء (ինտրճա, ա. ֆյթ էն) 1. մարիլ օր. [حريق ى–] 2. [յիմ.] չիմնալ։

انطلاق (ինդրլագ, ա. ետլ էն) յառաջադիմել խզուիլ։

انظار (էնզար. ա. եզ. նզր) 1. աչքեր հայեացք 2. հմանակրունք. ընտրութ(-մէալի տիսար) բարձր համակրանք

انعام (ինա'մ. ա. ետաճ էն) 1. բարիք. շնորհ. 2. պարգեւել, շնորհել. 3. (էնամ, ա. եզ. նաճ) 1. բարիքներ. ինչ քեր. 2. արջառներ։

انعدام (ինիտամ, ա. ետդ էն) չգոյութիւն. նոր – ապերանգութ.։

انعراج (ինիրաճ. ա. ետշ էն) ծռիլ. 2. ծռուռութիւն։

انعزال (ինիզալ, ա. ետզլ էն) 1. հրաժարիլ, քաշուիլ [գործէ] 2. (բնագ.) մեկուսացում. դադարում։

انعطاف (ինիդաճ. ա. ետֆ էն) 1. գառնալ. դարձ. 2. յարատեւութ. անդրադարձ, ձուա. ասիա– լոյսի ցոլացում. ջուր–կողմնակի ցոլացում։

انعقاد (ինիգաս. ա. ետճ էն) 1. կապուիլ. 2. գումարուիլ. օր. – مجلس ընդի 3. կնքուիլ. օր. [ندايا – պոմ.] معاهدة

Digitized by Google

انقراض (ինգրազ, ա. ض էն)(բոլոր-) կործանիլ. բնաջ ինչ ըլլալ։

انقسام (ինգրսամ, ա. قسم էն) բաժ-նուիլ. օր. (ى – كى كلا ؛ كىكلا (ահա

انقضاء (ինգրզա, ա. قضاء էն) լրանալ վերջանալ. վերջ. տանը – պայմանաժամը լրանալուն։

انقضاض (ինգրզազ. ա. قض էն) 1. ճախիլ. յուր – 2. թռչունը գերութիւնը թառելու համր. ահեղալ իջնել։

انقطاع (ինգրդա, ա. قطع էն) 1. կը-տրուիլ, խզուիլ. 2. ընդմի-ջամ. դադարում. տեղ – չունենալ. չընդունուիլ. յոյս – վերջանալ։

انقلاب (ինգրլապ. ա. قلب էն յգ. ات–) 1. փոփոխութիւն, փոխուիլ. 2. յեղափոխութ. – դար յեղափոխութ. չորեան. ահեղ – մեծ յեղափոխութիւն. – او اغر امق دوچار او – փոփոխութեան ենթ. րկուիլ. – ات دهر – ժամանակին փո-փոխութիւններ. ըզլեր–(քիմ) կայացում

انقهال (ինգրհալ. ա. قهل էն) ծխ-նում. ծխըսախտ, հիւծում։

انقلاع (ինգրլա ա. قلع էն) արմա-տախիլ ըլլալ շեշ– ծառինը

انقياد (ինգրյաս, ա. قيد էն) հնա-զանդիլ, հնազանդութիւն. ا – հնազանդելով, ا – ارض հնա-զանդութիւն յայտնել. – او دادن (կէտէն sustէ-) հնու հնազանդ ըլլալ

انكار (ինգէար, ա. نكر էն) 1. ու-րանալ, ուրացում 2. ուրա-նալ, ժխտել (հակ. اقرار) ى–ժխտական

انكباب (էնգիպապ, ա. كب էն) երեսի վրայ ինկնալ. –ծրն (ձին)

انكبه (էնգէպէ. թ.) խորդուբորտ, անհաւասար մակերդակ եւ խորդուբորտութիւն. անհաւասարու-

انفساخ (ինգիսախ. ա. خسف էն) 1. լուծուիլ. 2. ջնջուիլ, անզօր ըլլալ։

انفساد (ինգիսաս. ա. فساد էն) 1. ապ-րուիլ, խանգաբիլ. 2. ապա-կանոնութիւն։

انفصال (ինգիսալ, ա. فصل էն) 1. բաժնուիլ, զատուիլ. ?. պայ-մանաժամ լրանալ. 3. (քժ.) ապազօգում. – ائصال միայարութիւն. –ծրոց անկցելի գերեր։

انفصام (ինգիսամ, ա. فصم էն) կտրիլ, կտրիլ, խզուիլ. նուր – չունենալ խզուիլ. վերջ –վիճաբանութ. ը կտրել։

انفضاج (ինգիֆազ, ա. فضج էն) ապտա-բուրում. ծխ – , ոսոց – غير – (– ի հաճի) թերեցքտինք։

انفطام (ինգիդամ. ա. فطم էն) կաթի էն կտրիլ. գ–մանկան կուժէն –ը

انفع (էնճա'. ա. نفع էն) ամենա-օգտակար, օգտակարագոյն.

انفعال (ինճիալ, ա. فعل յգ. ات –) արգոլիլ, արտժրիլ. ապաժուռթ.

انفكاك (ինճիֆեակ. ա. فك էն) 1. բաժ-նուիլ, բաժանուիլ, զատուիլ. հեռանալ, թաղուլ. 2. խախտիլ։

انفلاق (ինճիլագ, ա. فلق էն) բա-ցուիլ. ծիծ – առաւօտ ըլլալ։

انفهام (ինճիհամ, ա. فهم էն) հասկը-ցուիլ. իմացուիլ. մէ–համատը-

انفى (էնճի, ա.) ռնգային. ى – քը-թախտ. (չինէ. ցի ոռոց ' ոռոց.)

انقاض (էնգազ, ա. نقض էն)քեկորներ ى – կինճ ր (չինէ. գանձուց)

انقياب (ինգրպապ. ա. قب էն) 1. դա-գաւորում. 2. կամարացում.

انقباض (ինգրպազ. ա. قبض էն) 1. պնդուիլ իւն. 2. կծկուիլ. կծկում 3. նեղութիւն արտի։

Digitized by Google

انكليس (ինկիլիս, ա.) ոճաձուկ, (հմմ. یلان بالغی)

انكليون (ենկելիոն, պ. 1. աւետաբեր (հմմ. انجیل) 2. նշանաւոր նկարիչ Մանկի նկարները։

انكماش (ինկիմաշ, ա. شکمش) 1. թեթեւամտութիւն, արտգռութիւն. 2. (բժշ.) կծկում, սեղմում

انكنار (ենկինար, պ. کنکر) կանկար (տրբ. شوك ارض)

انكور (ենկիւր, պ. խաղող — ափ խաղողի կուռ, գինի — (ենկիուրէֆ) 1. մանր խաղող. 2. բիբ.

انكورى (ենկիւրի, թ.) Անկիւրա (հմմ. անգորա) — չքեսի — ի այծ

انكيخته (ենկիյխթէ, պ.) գրգռուած յուզուած, յուզմունքից

انكيز (ենկիզ, պ.) գրգռէ, գրգռող, գրգռիչ, յուզէ, յուզող — հեշտ յուզմունքից, — ոտն խռովարար. — տեսչ ահարկու.

انكين (ենկին, թ.) ընդարձակ, բաց. ե- կենդ ծովին բացերը ծովամէջ ափ — բացերը երթալ — բացութիւն, ընդարձակութիւն

انمك (ենէմէֆ, թ.) ձին կրտսիլ. (հմմ. بورمق احضا ا.)

انمه (ենմիլէ. ա. ج. انامل) 1. մատի ծայր. 2. ձեռք իրայ — ով գրկել — չիպ

انموذج (ենմուզէճ, ա. نمونه պ.) օրինակ, նմոյշ. — ադրեան

انوار (ենվար, ա. հզ. نور լոյսեր. — շէր

انواع (ենվա. ա, հզ. نوع) 1. տեսակ տեսակ. պէս պէս. ազգեր — պէս պէս ծաղիկներ. ցուց — տեսակ տեսակ կերպաս

انكبين (ենկիւպիյն, պ.) մեղր (հմմ. عسل ا.) — ափ մեղրաջուր.

انكدام (ինկիտամ, ա. مکدن) ընդմերթեայ արեան զեղում.

انكر (ենկէրէֆ, թ.) ցնծալ — խժ (հմմ. افغی էֆ)

انكروس (ենկէրոս, թ.) հին աւտեն թուրքերէն չունգարացի։

انكسار (ինկիսար, ա. کسر էն) 1. կոտրիլ. բեկանիլ. ցաւ — աստաթեկ ըլլալ 2. անէծք. (հմմ. لعنت) 3. բեկեկում. նայ — (լուսոյ —) տեսնել։

انكساف (ինկիսաֆ, ա. کسوف էն) խաւարումն արեգական

انكشاف (ինկիշաֆ, ա. کشف էն) 1. բացուիլ, յայտնուիլ 2. յայտնութիւն. 3 բացուիլ, (ծաղիկ), 4. ընդլայնում, ծաւալում, ցոյց — գնաւաձէ — ցնծութ — կանաձեւ

انكشت (ենկիւշթ, պ.) մատ (հմմ. پرمق اوردهان او — بندان اصبع) (ենկիւշթ պէտճաճ օլ.) զարմանալ, ապշիլ, յապաղ կրթիլ կամ — ենկիւշթ ճիւմա) մատով ցուցուած, նշանաւոր մարդ — ցուցամատ (հմմ. شهادت پارمغی) մատնի, մատանի — ոցի — (ենկիւշթէրի) մատներ

انكشته (ենկիւշթէ պ.) եռնակ, հոտիչ. (հմմ. نایا)

انكل (ենկէլ, թ.) արգելք, խոչընդոտ, գալի — նաւասկալ ձուկ.

انكليز (ինկիլիզ, թ.) Անգղիացի, անգղիերէն. կը — պատմութիւն, ասպետ — Անգղիա-կան-կրթութիւն.

انكليز (ինկիլիզ, թ.) Անգղիացի, լսայ — Անգլիա. գնաց — Անգղիա. կան կառավարութիւն լաւ — Անգլիայ թագաւորը, սուչիալ-թագուհին

انكيز (ինկիզ, թ.) Անգղիացի, լսայ — Անգլիա. գնաց — Անգղիա. կան կառավարութիւն լաւ — Անգլիայ թագաւորը, սուչիալ-թագուհին

Digitized by Google

ՈՒՈ

ՈՒՈՐ (էնվէր· ա. որ էն) ամենալաւ-ագաւոր, լաւ անափայլ լաւագոյն-ղոզ. – ցոյց լաւագոյնալ դէմք։

ՈՒՈՒՄ (իննիա. ա. պատ ուցնէն) 1. հաղորդ դել, ազդարարել, տեղեկագրել 2. պաշտօնապէս իրմէ վերին գրել.

ՈՒՐԱՐ (էնիար, ուրի էնիւր ոտանաւոր. րի ակը. ա. եզ. ուր) գեաներ։

ՈՒՐԱՐՈՒՄ (իննիթամ. ա. ոդա էն) փլել. աւերակ գառնալ. ինչ –

ՈՒՐԱՐՈՒՄ (էննիզամ. ա. ուցնա էն) տուրուլ (բանակ), պարտուիլ. ցեղ ոք – պարտուելու սկսիլ.

ՈՒՐԱՐՈՒՄ (իննիմամ. ա, ելա էն) հետաձգել ընել. չատ սէր ունենալ. յարիլ, միտիլ (կիսիլ պէտքէ գործ.)

ՈՒՐԻՆ (էննիս. ա. սուիէն) քնկեր, մէր աերիսմ. օր (յունարուսիանդարձ կոչուզոյ

ՈՒՐՈՒՆԻ (էննիզունի. թ.) երկար բանակ, պէտք եղածին պակասիլ

ՈՒՐՈՒՆ (էննիզ. աեալ թ.) գեղեցիկ, սիրուն, չաճելի։

ՈՒՐՈՒՆ (էնիր, էնիլ թ.) գիշատիչ վարի գազաններու ձագ. կորիւն։

ՈՒՐՈՒՆ (էննիյն, ա.) հեռեռանք, մընչիւն. ւ – ով ոՀ հեռեռալ։

ՈՒ (էվ, թ.) 1. տուն. ընտանիք. ընկեր. ցեղ – ընտանեկան անգամ. գարչ – ընտանիք. ց –ոյն հոգեզոյ տուն, ս–ուի խոհանոց. 2. [o] ալ (ալ.) այն ան. երբ – ուր. ով՝ օգնէ երբ ուր ուր ալ. 3. նոյն. օգ– նոյն օրը. ամ–տաս – նոյն պահուն, նոյն ժամուն։

ՈՒԱՅԻ (էվախլ, ա. եզ. ալ) 1. առաջներ. 2. սկիզբները (ամիսի) տառաջները. հին տառնները, յանգելուին

ՈՒԱԽՐ (էվախբր. ա. եզ. ախէ) վերջեր (ամսոյ, տարեայ, կեանքի)։

ՈՒԱՍՏ (էվասրդ. ա. եզ. ասլ) մէջտեղեր. (ամսոյ, տարեայ, կեանքի)

ՈՒԱՐ (էվամբր. ա. եզ. ար) հրամանագրեր. պեսեզ–տր, եզած հրամներ.

ՈՒԱՆ (էվան, ա. ախ. է ՈՒԱՆ) ժամանակ. պահ – պատահանիկ– թեան ժամանակ, ծագիկ հասակ։

ՈՒԱՆԻ (էվանի, ա. եզ. անի) ամանեներ, անօթներ. զրե և ոսկեայ անօթներ։ արծաթեայ և ոսկեայ անօթներ։

ՈՒԱՇ (էվաշ, ա. եզ. պշ) արիկաներ աւորին մարդիկ. ինչ –

ՈՒԲ (էվէբ. թ.) 1. խումբ. 2. կոյտ. չերկ. օր. (զոդ ոյորդ) – (խոլ – ՈՒԲՈՒ

ՈՒԲՈՐ (ովուր, թ.) 1. շատակեր. 2. – ալ – շատակերութիւն։

ՈՒԲՈՒԶ (ովուզ, ովուլ ֆ.) ամբոխ. մկնատուն։

ՈՒԱ (ովա, ևլ թ.) քսան հրը մասերէ բազկացած մեծ վէրան. – խոլ վրանի ժողովուրդ, վրանաբնակ։

ՈՒՓԻՐՄԷԼ (էօփիւրմէէ, թ.) հասրուել տալ. պագցնել. – ՈՒՐՈՒՆ ալ չատ թախանձել տալ։

ՈՒՐԱ (օբէրա իտ.) 1. նուագախումբ նուագատուն թատերախաղ, օբէրա. 2. թատրոն. բէրա. ս – պարիզ

ՈՒՓԼԻ (էօփիւս. թ) հասիլ (չմեջ. ասալ. ուշալ. ՈՒԲՈՒ գուպլէ)։

ՈՒՓՇԻՐՄԷԼ (էօփիւշիրմէէ, թ.) մեկզմեկ հասիլ ընել տալ

ՈՒՓՄԷԼ (էօփիւմէէ, թ.) վերջ հասնիլ ընել. ողջագուրել։

ՈՒՓԼՄԷԼ (էօփիւլմէէ, թ.) հասիլ ընել. դաձոր ալ յարգելի մեծարելի անձ մը։

ՈՒՓՄԷԼ (էօփմէէ. թ.) հասիլ ընել. (չմեջ. ՈՒԲՈՒ. ՈՒՈՒՄ. ՈՒՐՈՒՆ) – ՈՒՐՈՒՆ ալ թախանձել. – չ. խոնարհ հնազանդութիւն ընել. ՈՒՐՈՒՆ գոմգոշիկ ՈՒՈՒՐ չատ յարգել սիրել։

Digitized by Google

ոտ (op, թ.) 1. խոտ. – զորք խար ե–որ ջրկոտիմ ե– չանը ազաւիկ. ե–ոնց, ոնց որ, քաքախոտ 2. (էվէք) այո՛։

ոտան (էվքաs, ա. եզ. նդ) ցիցեր. ծրայի–(էլքաsիլարզ) լեռներ. նալի–գլխաւորներ, մեծամեծներ։

ոտար (էվքար, ա. եզ. րդ) 1. լարեր, թելեր 2. (երկն.) լարեր. – ուղիղ թելերուն ներքեւ։

ոտարմագ (օքարմագ, թ.) արուածել. (չմշ. ձգելտ. ոլ(ցն)։

ոտաղ (օքաղ, ձեւտ օքագ. թ.) մեծ վիրան. նոյնի – կապարական զարդարուն վիրան. ը– 1. վրանագործ 2. վրան կանգնող զինուոր։

ոտանդրմագ (ուքաճտրմագ, թ.) ա– մը ընդունել. ձգուտ ամէնայն։

ոտանգաճ (ուքաճկաճ ոնգուտ ուքաճկաճ, թ.) ամէնկուտ. ել – ը– ե– ը– ե– ը– ե–

اوج (էօճ. թ.) վրէժ. ոխ. آلق — վրէժ լուծել. طوتمق — ոխ կալել։

اوج (էվճ. ա.) 1. (աստղ.) հեռակէտ, ծայրակէտ. 2. վերին աստիճան. կատար. بالا — բարձրագոյն աստիճան. — كير (էվճկիր) բարձրաստիճան. զէնիթը հասած (մարդ)։

اوجاع (էվճա', ա. եզ. وجع) ցաւեր. شديده دوچار او — սաստիկ ցաւերու ենթարկուիլ՝ բռնուիլ։

اوجاق (օճագ. թ.) 1. կրակարան. (հմմտ. كانون) 2. ծխան. 3 հնոց (հմմտ. قالخانه) 4. կրի փոռ. 5. հանք. 6. փոռ. 7. ածու. 8. մեծ ընտանիք, տոհմ օճախ. — غه اينجير آغاجی ديكمك، — سونديرمك. օճախ մարել, ընտանիք մը բնաջինջ ընել. — جی — ծխան մաքրող։

اوجك (էվճիք, اوجكز էվճիյէզ, թ.) տնակ. հիւղակ, խրճիթ։

اوجوز (ուճուզ. թ.) 1. աժան, դիւրագին. 2. աժան, դիւրին. — قورتلمق — աժան՝ դիւրին ազատիլ. — لق — 1. աժանութիւն. 2. աժան տեղ. աժան ծախուած տեղ. — جی — աժան ծախող. — لاتمق — աժանցնել. — لاتمق، — لامق — աժաննալ։

اوچ (իւչ, թ.) երեք. (հմմտ. ثلث. ثلثه. سه) — دوبر — մեկ երրորդ. — كوشه‌لی — եռանկիւն. — آيلق — եռամսեայ. 2. երեք ամսուան. — ر ر — երեքական. — آيلر — րէճէպ, շապան, ռամազան ամիսները. — قاتلی — եռայարկ. — نجی — երրորդ։

اوچار (ուչար, թ.) թռչող, ցնդող. ցնդական. — ی — չափազանց. — چاپقين — չափազանց որիկայ։

اوچرمق (ուչուրմագ. اوچورتمق թ.) 1. թռցնել. 2. ցնդեցնել. 3. անհետացնել. թռցնել։

[illegible] (ուչուրդմա, اوچورتمه թ.) ...ռուցիկ. اوچورتمق — թռցնել

اوچرمق (ուչուրմագ, اوچورمق թ.) 1. թռցնել. 2. շատ գովել. թռցնել. 3. շուտ հասցնել [լուր], թըռցընել. 4. գողնալ. թռցնել։

اوچروم (ուչուրում, اوچوروم թ.) 1. գահավէժ. (հմմտ. يار)։

اوچشمق (ուչուշմագ. թ.) թռչտիլ։

اوچقنمق (ուչգունմագ, اوچنمق ուչունմագ, թ.) երկչիլ. խրտչիլ։

اوچقور (ուչգուր, թ.) կապ. խոնճան. խոնջան. — ی باغلامق — վարտիքը կապել անկարող ըլլալ. — لق — կապոց. — لغی کندندن — թոյլ մարդ։

اوچماق (ուչմագ, թ.) դրախտ. (հմմտ. بهشت. فردوس. جنت)։

اوچمق (ուչմագ, թ.) 1. թռչիլ, թռիլ 2. ցնդիլ. [կազ] 3. անհետանալ, նետուիլ [գործ] 4. թռիլ, գողցուիլ, 5. թռիլ, արագ վազել։

اوچوق (ուչուգ. թ.) տենդէն շըրթունքին վրայ ելած ուռեցք. — لو — այս տեսակ ուռեցք ունեցող

اوخ (օխ, թ.) 1. օ՜խ փառք Աստ. ի՜նչ աղեկ. 2. օ՜խ. վիշտ կը բացատրէ. اولسون — օ՜խ ըլլայ։

اوخشاتمق (օխշաթմագ, թ.) 1. գըգուել տալ 2. նմանցնել։

اوخشامق (օխշամագ اوقشامق օգշամագ, թ.) 1. գգուել. 2. քիչ շատ նմանիլ, յիշեցնել։

اوخشامه (օխշամա, اوخشايش օխշայըշ, թ.) գգուանք։

اود (օտ, اوت օթ, թ.) 1. կրակ. 2. (էօտ) 1. մաղձ. (հմմտ. زهره، صفراء) 2. համարձակութիւն, քաջութիւն. — ی قوپمق، — ی پاطلامق շատ վախնալ. լեղապատառ ըլլ.

اوداء (էվիտտա ա, եզ. وديد անգործ.) անկեղծ բարեկամներ. մտերիմներ. օր. (احبا و اودايه سلام)։

Digitized by Google

اوران (orան, թ.) 1. ձև. 2. չափ. կշիռ. չ – տձև. ան համաչափ։

اورانգ اوتանգ (orանգ օթանգ, ֆ.) օթանգ օթանն։

اورپրմك (էorփիւրմէէ. թ.) քաշմեռցնել. մաշ. (էorփիւրմէէ թ.) քաշմեռել. (հմշ. ուշտար)։

اورت (էorթ, թ. ւոս – ծածկել, թաքցնել չ'ուզել, գաղտնի պահել

اورتاق (orթագ, թ.) ընկեր. (հմշ. շուկ – լն – ընկերութ. աշուղ. ընկերակցելի-ընկերութ մը ընկերով

اورتانجه (orթանճա. ա. թ.) միջին տղայ – երկրորդ զաւակ [3 հն]

اورتدրمك (էorթիւրմէէ, թ.) 1. ծածկել տալ. 2. գողցել տալ 3. երևան չհանել, գաղտնի պահել

اورتلمك (էorթիւլմէէ, թ.) 1. ծածկութիւ. 2 գողցել։

اورتمك (էorթմէէ, թ.) 1. ծածկել. 2. գողցել. 3. գաղտնի պահել։

اورتمك (էorթիւնմէէ, թ.) 1. ծածկութիւ 2 գողցութիւ. 3 պահուըտիլ

اورتو (էorթիւ, գրաբ. թ.) ծածկոց. կոց. քող. չ – 1. քաղաքակեալ. 2. գաղտնի, ծածուկ, թաղուն, թաքուն։

اورته (orթա, թ.) 1. միջտեղ. 2. կեդրոն. 3. կէս. 4. եղևիւէրիի գունդ. ա – միջտեղը. յայտնի. չ – ոլորտական թաւարան. լ – հասարակաց ապրանք. մնմ – 1. չրջապատել. 2. միջտեղ առնելով ծաղրել. մնմ – միջին ճամբան գտնել. մնմ – ամէն բան եղևան հաղել. մրմ – միջտեղէն վերցնել. մրմ – միջնամատ. մնմ – միջնապարկ. չ – միջնահասակ. մնմ – երկրորդ կարգի դեսպան. մրմ – 1. միջ-

اوراق (էվրաց, ա. եզ. գրց) 1. տերևներ. չ – կանաչ տերևներ 2. թուղթեր. ածող – պաշտօնական թուղթեր. չիմ – անտիպ գործեր. ասիա – արձանագրութեան դիւան. ցրուիլ – արձանագրութեան տեսուչ. չուար – յրագիրներ, թերթեր։

اوراق (էվրաց, ա. եզ. գրց) վճարել տալ տուժել տալ։

اوشمك اودشمك (էoշէմէէ, թ.) հաշուտակցիլ, երկաւտեք վճարել։

اولك اودلك (էoլէէ, թ.) երկչոտ, վախկոտ. (հմշ. զորաղ. جبين)

اومك اودمك (էoշէմէէ. մեռած թ.) վճարել հատուցանել. (հմշ. պատ. ևլա)

اونمك اودنمك (էoշէնմէէ, թ.) վճարուիլ. (հմշ. ևնակ ուժ ևլա ; ևլա)։

اون اودن (oսուն, օթոյ oսուն. թ.) 1. փայտ. (չմշ. եռթ) 2. կոշտ կապար (մաղդ) 3. ծեծ. ցաւ – փայտածուխ. չ – փայտահատ, փայտավաճառ. ջիլ – փայտահատուած. փայտավաճառութ. լն – փայտանոց։

اودونچ (էoշուն, ջնդ թ.) փոխ. լն – փոխառնել. փոխատուութ. ընել (հմշ. ուժ ևլա. ուշտար) փոխատուութ. ընել (հմշ. ուժ ևլա. ուշտար)

اور (ուր. թ.) 1. ուռեցք, պտուտց 2 (երթ) փոս. ձմոյն – դարանամուտ ըլ.

اورا (oրա. թ.) հոն, այնտեղ, սչ – հոն. ոտ – հոն. ոտքը – այնտեղացի. չ – հոն. ուշ – հոն, այն տեղ. լն – այնտեղացի։

اوراد (էվրաս, ա. եզ. դրդ վիրս, դրդ վէրս.) 1. տերունական աղօթք չկատ – տերունական աղօթքը ըսել։

տեղ դնել. 2. կէսը գտնել. 3. ծալրել. ՃՒՆ – կէս ըլլալ, մէջտեղը գտնուիլ ըլ – 1. բոլորտիքը, շուրջ. 2. աշխարհ. տիեզերք, բնութիւն. ընդհանրը – լուսնալ. ընդունալ – ՀԱՅՆալ. շմոն ընդ – շփոթութ. առաջ գալ, խուճապի մատնուիլ

ուրդ (ḫorṭf, թ.) բաժ. (հմմ. ուրիշ) այլ – գործ ընել. ըրբ – առեւտուր բարեկամութ. ընել – պատերազմիլ ։

ուրդերմ (ուրդրմագ, թ.) 1. գործ ընել տալ. 2. պատճառել տալ, ուրուդ (ḫoru, թ.) տալ [դարբնի] (հնչ. նման) ՔԱՀՅԱՍՏԱՆԱՑՒ, տակուն

ուրսա (oruա, ուրսա խոս.) 1 նահապետ ձախ կողմը. 2. կոզմիակի երիթ. 1 – կողմնակի նայիլ. ձայնի – մէկէն ի մէկ նայը ձախ կողմը դարձնել. ջոջ-ցեղ մերթ ձախ մերթ աջ երթալ. ասպետ ոչ ապրիկ ոչ գեշ երթալ

ուրսելմ (ḫorսէլմէմ, ուրսելմ թ.) 1 ճամբեկել. 2. մաշել, մաշեցնել. 3. աւերել (պտուղ և այլն. 4. տկարացնել, չարչրկել ։

ուրսելմէմ (ḫorսէլմէմէ, թ.) 1. ճըմլեկել. 2. մաշիլ. 3. աւերուիլ. 4. տկարանալ, չարչրկիլ ։

ուրշ (ուրուշ, թ.) 1. հարուածել. (հմմ. ուրիշ) 2. բաղխում, բախում (բանականութ.) ՃԱԽ. – պարենի տալ, կռիւ ընել տալ, պատերազմիլ տալ. ՃԱ – իրարու զարնուիլ, բազխիլ. իրարու հետ կռուիլ պատերազմիլ

ուրկան (ուրկան, թ. հայ ուռկան.) չուստ պարան, բարակ մանրախ

ուրկուն (ուրկուն թ. ազաւ. վուրկուն) 1. զարնուածք, վիրաւորուածք. վիրաւոր ը – ՃՇԽ սիրահարը. ը – ՃԱ կամենահար. 2. բախտ։

ուրֆա (ուրճա, թ.) եգեսիա. Ս – եգեսիացի ։

ուրկտմէ (իւրհիւթմէմէ, ՃՇՐԿՈՒԹ թ.) 1. վախցնել, խրտչեցնել – ՃԱՃԻ ծառերուն մեծնալը արգիլել

ուրկան (իւրհէմ, թ.) վախկոտ, երկչոտ, խրտչող ԱՆ – վախկոտութիւն, երկչոտութիւն ։

ուրկմէ (իւրհմէմ, թ.) 1. վախնալ. խրտչիլ? պատուհչոտ (ծառ.)

ուրկնդի (իւրհիւճի, ՃՇՐԿՈՒԹ) վախ, երկիւղ, խրտչումն ։

ուրկո (ḫorկիս, թ.) 1. հիւանք (հմմ. ուրիշ) ԱՆ – ՃԱՃ հիւանդանոց.

ուրկոճ (ḫorկիւճ, թ.) 1. ուղտի կուզ, սատպատ. Ս – ՄԱՅՐ երկսատպատ. 2. բլուր (հմմ. ՔԱՐ, ԱՆ)

ուրկ (ḫorէմ, ՃՇՐԿՈՒԹ ḫorիմէ) մանոց ոչխարի – տափարակ ժայռ.

ուրակ (ուրուլմագ, ՃՈՒՆԱՑ թ.) 1. կարնուիլ. 2. պատճառիլ 3. վիրաւորուիլ. 4. բռնուիլ (տեղեկ.) ։

ուրմկ (ḫorիւլմէմ, ՃՈՒՆԱՑ թ.) հիւանդիլ, խիստ լաւ կարուիլ.

ուրման (ուրման, թ.) անտառ (հմմ. ՃՈՒՇ. ՃՈՒՇ. ՃՈՒՇ) – ՃՈՒՇԱՑ ձեռնարկ – անտառապատ. ԱՆ – անտառուտ տեղ. ՃՈՒՇ – անտառաց վիրաւորուիլ. ՃՈՒՇ – անտառաց քնին (առած.— ՃՈՒՇ ՃՈՒՇ ՃՈՒՇ

ուզ (էօզ. թ.) 1. հիւթ. 2. ծուծ. 3. սիրտ, ներս. 4. բանի մը ագին, քնարէր մասը. բ – ես. ե – գոլ. ց – ան. ուզ – իր խոկ աչքավ. 5. հարազատ, բուն. գունդ. գործ – 6. զոտ. ոյժ – 7. լաւ քնարէր. 8. յարմար, հեզ, հեզահամբոյր ու – 1. հիւթեղ. 2. ծուծը ելած։

ուզգամ (ուզգամագ, թ.) 1. երկընդրնել, երկարել 2. ձգել, երկնցնել [մօրուք] 3. երկնցնել, յապաղեցնել (վճռաբանը) – ալ ձեռք երկընցնել. յափշտակել. –լեզուն երկընցնել. անպատշաճ խօսքեր ընել։

ուզդրմագ (ուզդրմագ, թ.) երկարել, երկարաձգել, եւ ձգել

ուզաղ (ուզագ, թ.) 1. հեռու. հեռի (չին. յաբ. դուր. յաղ) 2. հեռի, անհաւանական. 3. հեռու տեղ. ոն – կան հեռու տեղէ գալ. ցգել ոն – հեռուէն գիտել, մոլմտել. ցն – հեռաւորութ. (չին. յաբ. յաղգել) ոյ – բաւական հեռու. ցնոմ – հեռանալ. ցն ի նոյ

ուզամ (ուզամագ, թ.) 1. երկարել. երկննալ. 2. երկարիլ յապաղիլ, ուշանալ [չին. յախ]

ուզան (էվգան, ա. եզ. ոյզ) 1. կշիռ ներ. 2. չափեր. ագիւբ – հին չափ. ոյ. նոր չափեր. ոյ. ոյ – ծաւալականկշիռներ2 ատանաւորի չափեր

ուզամ (ուզամագ, թ.) 1. երկարիլ. 2. ձեռքերկընցնել, յափշտակել

ուզիկ (էօզպէկ, թ.) Մոնկոլ իշխանապետ։

ուզդ (էօզեէ, թ.) 1. կոճղ. 2. ծերպօտ, ցօղուն ցն – հասկերը ժողվել. ցնոյ – 1. կարողութեան վեր բան մը ընելու աշխատիլ 2. վարանումով չարժիլ։

ուզգլ (իւզէրլիհ, թ. բուս) փեդեռայ (չին. ցմզգ)։

ուզրէ (իւզրէ, իւզէրէ, թ.) 1. վրայ 2. համար. 3. համաձայն, համ-

ուզ (էօրմէ, թ.) 1. հիւանդ. 2. մանել. 3. պատռածը լաւ մը կարել. ոյ (էօրմէ) հիւսուածք։

ուզ (էօրնէ, թ.) 1. օրինակ, տիպար, նմոյշ. 2. տեսակ. ցն – (էօրնէրլիհ) օրինակաւոր։

ուզ (էվէրնկ, պ.) գահ. ցնոտ – թագաւորութեան գահ։

ուզ էօրիւ, թ.) տ. կոր. ուզ. պ ուզ տ պ ուզ

ուզ (ornւն, թ.) ծոմ. (չին. սիամ) ցնոմ – ծոմ պահել. ցնոյ. ցնոյ – ծոմ ուրբ. ցնել – ծոմ չգրնել

ուզ (էօրիւճի, ասեր) լաւ կարկլտող, կարկատող։

ուզ (ուրուզ, թ.) 1. ճիւղ, մուռ. 2. ցեղերու ճիւղաւորում։

ուզ (էօրիւմճէ, թ. ցոյզ –) 1. ատրդ, մամուռ. (չին. ցնոյ (ասկեր) 2. գետ – ատրդի ստուեր. (չին ցնոյ – թարխուն (տարխուն) ցնոյ։

ուզ (իւրիւմէ, թ.) 1. ոռնալ. 2. չաչել. ոռոռնալ, չաչիւն

Digitized by Google

մեմատ. 4, վրայ, պատրաստ. ـ ينه آلق վրան առնել, ստանձնել. 5. որպէսզի 6. ինչպէս. 7. ـ، اوزرى դէմ, պահ. ـ آقشام իրիկուան դէմ. ـ ينه دوشمك، وارمق ـ վրբան իյնալ, պնդել. ـ ينه بونك ـ տար վրյ.

اوزكه (էօզկէ, Թ.) 1. բացի, ուրիշ. 2. բոլորովին տարբեր. 3. օտար

اوزلاشديرمق (ուզլաշտըրմագ, Թ.) համաձայնեցնել, հաշտեցնել. اوزلاشمق (ուզլաշմագ, Թ.) համաձայնիլ, համերաշխ ըլլ. իրարու ախոհրլ.

اوزاشمك (էօզլէշմէք, اوزلشمك էօզլէնմէք, Թ.) 1. թանձրանալ. 2. մակրդիլ, 3. ածիլ (կերակուր)

اوزلمك (էօզլէմէք, Թ.) կարօտնալ, փափագիլ, տեսնել ցանկալ

اوزلمك (իւզիւլմէք, اوزولمك Թ.) 1. նեղուիլ. 2. տկարանալ. 3. տառապիլ. اوزولمه، ازولمه (իւզիւլմէ) նեղութիւն, տառապանք։

اوزمك (իւզմէք, Թ.) 1. նեղել, տառապեցնել. 2. տկարացնել։

اوزنى (իւզիւնթի. اوزوندى Թ.) 1. նեղութիւն, տառապանք. 2. մըտահոգութիւն, տաղտուկ. لى ـ 1. նեղացուցիչ, տառապալից. 2. տաղտկալի, մտահոգութիւն պատճառող։

اوزنكى (իւզէնկի, Թ.) ասպանդակ (համ. ركاب ռիքեա) ـلك 1. ձին քշել. 2. մէկը քշել։

اوزنمك (էօզէնմէք. Թ.) խնամովաշխատիլ. ամէն ջանք ընել.

اوزنوك (իւզնիւք. Թ.) վերադարձ (հիւանդութեան)։

اوزوم (իւզիւմ. Թ.) խաղող. (համ. عنب، انكور) قورى ـ չամիչ (համ. زبيب) فرنك ـ ى հաղարջ. تيلكى ـ ى մորմ։

اوزون (ուզուն, Թ.) երկայն, երկար ـ بويلو ـ երկայնահասակ. ـ اوزادى يه ـ երկայն բարակ, երկարօրէն, մանրամասնօրէն. ـ جه բաւական երկայն. ـ لق երկարք։ ـ الى 1. ձեռքը երկայն, գող. 2. ձեռնհաս, կարող. ـ لق երկայնութ. երկարութ. (համ. طول)։

اوساط (էվսադ, ա. յգ. وسط) միջակներ, միջիններ. ـ امور գործերուն միջինները, միջակ գործեր

اوست (իւսթ, Թ.) 1. երես, երեսի կողմ, մակերես. 2. վրայ. 3. վեր. վերին. ـ باش 1. վրայ գլուխ. 2. հագուստ. 3. աւելի վեր. ـ ى مكتوب հասցէ. ـ قات վերնայարկ. ـ چيقمق յաղթել. ـ آلت տակնուվրայ. ـ نه آلمق 1. վրան առնել. 2. վրան առնել, ըստանձնել. ـ نه باش գլխուս վրայ, սիրով. ـ ى آياق ոտքի վրայ, առանց նստելու

اوستا (ուսթա, اوسته Թ. استاد էն) 1. վարպետ. 2. ճարտար. վարպետ. ـ لق 1. վարպետութ, ճարտարութ. 2. նրբագիտութիւն. ـ لقلى 1. վարպետութեամբ, ճարտարութեամբ 2. նրբագիտութեամբ։

اوستوره (ուսթուրա، اوستره Թ. استره) ածելի. ـ اورمق، چكمك ածիլել։

اوستون (իւսթիւն, Թ.) 1. ա, է ձայնը հանող ձայնանիշ. (համ. فتحه، فتح) 2. գերիվեր, գերազանց. ـ كورى հարեւանցի, սանկ մը. ـ كلك յաղթել. ـ لك գերազանցութ. առաւելութիւն. ـ لو իսլթիւնով. ـلك

اوستهلمك (իւսթէլէմէք, Թ.) 1. աւելնալ, բարձրանալ. 2. կրկնուիլ, վերադառնալ [հիւանդի]

اوسط (էվսադ, ա. وسط էն իգ. وسطى վիւսթա, յգ. اواسط) 1. միջին 2. միջակ. ـ عدد միջին թիւ. ـ شهادتنامه —

اوسع (էվսա՛, ա. وسعت էն) ամենաընդարձակ, ընդարձակագոյն.

Digitized by Google

օսկ (ուզագ, ի.) 1. տղայ. 2 պատանի, պատանեկան. 3. ծառայ, սպասաւոր. ջ-ջադր չարհուս. ըլ-ծառայութիւն. սպասաւորութիւն։

օշտ (՚օշ . օշտ օշ թ.) չո՛չո՛ — մի՛ ձայն բնաւ կալ ևորութիւ.չալ

օշրմուկ (իւշիւրմէկ, թ.) 1. խաղալ ժոլիկ [թավմանիթիւն] 2. դաշել (քիչ գործածական)

օշմուկ (իւշիւմէկ, թ.) բազմաթեամբ երթալ,յարձակիլ

օշկունք (ուշգուն, թ. բուս.) փլմոն (չամիչ. ջիկլգա կչի)

օշմուկ (իւմէկ, թ.) ժոդիլուիլ, գաւմարուիլ, խռնուիլ։

օշնկնկ (իւշնկէն , թ.) գանգաղ, ծոյլ. հոյլ.

օշնմկ (իւշնմէկ, թ.) հուլանալ ծուլանալ, գժկամակիլ։

օշուշմուկ (իւշիւքմէկ, թ.) մսեցնել մոմ և օշուշ (իւշիւմէկ, թ.) մոխիր։

օս (ուս, թ.) 1. խելք, ուշիմութիւն. 2. կրթութ. 3. զգօնութ. հմտութ. ճանաչում. 4. խելօք. ըլալ - 1. խելացու թ. 2. խելօքութիւն։

օսաֆ (էվսաճ, ա. եզ. մաց) 1. յատկութիւնք , հանգամանք 2. գովեստներ, 3 աստուածգործութիւն, ըլալ ին - գովեստը ընել , գովել

օսան (օսան, ուսան, թ.) ձանձրոյթ. ջիսայ 1. ձանձրոյթ. ջիսայ - 1. ձանձրացնել 2. ձանձրացող.

օսանդրմուկ (օսանսպրմագ, ի.) ձանձրացնել, ըլալ ին օսանիրլմագ թ.) ձանձրանալ.

օսանմուկ (օսանմագ, ուսանմագ, թ.) ձանձրանալ (չամիչ. ոյ յիչել

օշուկ (ուշագ, ի.) ՛. տղայ. 2 պատանի, պատանեկան. 3. ծառայ, սպասաւոր. ջ-չադր չարհուս. ըլ-ծառայութիւն. սպասաւորութիւն։

օշտ (՚օշ . օշտ օշ թ.) չո՛չո՛ — մի՛ ձայն բնաւ կալ ևորութիւ.չալ

օշրմուկ (իւշիւրմէկ, թ.) 1. խաղալ ժոլիկ [թավմանիթիւն] 2. դաշել (քիչ գործածական)

օշմուկ (իւշիւմէկ, թ.) բազմաթեամբ երթալ,յարձակիլ

օշկունք (ուշգուն, թ. բուս.) փլմոն (չամիչ. ջիկլգա կչի)

օշմուկ (իւմէկ, թ.) ժոդիլուիլ, գաւմարուիլ, խռնուիլ։

օշնկնկ (իւշնկէն , թ.) գանգաղ, ծոյլ. հոյլ.

օշնմկ (իւշնմէկ, թ.) հուլանալ ծուլանալ, գժկամակիլ։

օշուշմուկ (իւշիւքմէկ, թ.) մսեցնել մոմ և օշուշ (իւշիւմէկ, թ.) մոխիր։

օս (ուս, թ.) 1. խելք, ուշիմութիւն. 2. կրթութ. 3. զգօնութ. հմտութ. ճանաչում. 4. խելօք. ըլալ - 1. խելացու թ. 2. խելօքութիւն։

օսաֆ (էվսաճ, ա. եզ. մաց) 1. յատկութիւնք , հանգամանք 2. գովեստներ, 3 աստուածգործութիւն, ըլալ ին - գովեստը ընել , գովել

օսան (օսան, ուսան, թ.) ձանձրոյթ. ջիսայ 1. ձանձրոյթ. ջիսայ - 1. ձանձրացնել 2. ձանձրացող.

օսանդրմուկ (օսանսպրմագ, ի.) ձանձրացնել, ըլալ ին օսանիրլմագ թ.) ձանձրանալ.

օսանմուկ (օսանմագ, ուսանմագ, թ.) ձանձրանալ (չամիչ. ոյ յիչել

օտ (ուօլաթմագ, թ.) խելօքացնել, խելքը գլուխը բերել. գործ ըլալ (ուօլաճտրմագ)

օտալմուկ (ուօլաճմագ, թ.) խելօքանալ,խելքը գլուխը գալ

օտարմուկ (ouուրթմագ, թ.) փուք արձակել. տալ, տատել.

օտարկան (ouուրկան,թ.) տատան, ըլալ ին օտարուգ,) փուք

օտարմուկ (ouուրմագ, թ.) տատել փուք արձակել։

օտան (էվզան՛, ա. եզ. ջց) 1. դիրքեր, կեցուածք, 2. ընթացք, ձեւ -գործանալի դէպք։

օտան (էվզան. ա. ջցց էն) խիստ բացայայտ , ակներեւ։

օտուրակ (օղուրագ , ըլալ ին թ.) 1 նստատեղի,2 .կոչիկ, 3. ճամբորդութեան միջոցին հանգիստ ձգելու տեղ - սրբան լ - հաստատուն,տեղուն

օտուրմուկ (օղուրթմագ, ըլալ ին թ.) 1. նստեցնել 2. հաստատել, 3. խրել,նստեցնել (նաւ).

օտուրշ (օղուրուշ, ըլալ ին թ.) նստուածք, նիստ։

օտուրլուկ (օղուրուլմագ, ըլալ ին թ.) նստուիլ, բնակուիլ։

օտուրմ (օղուրմագ, ըլալ ին թ.) 1. նստիլ, 2. բնակիլ, 3. խրիլ(նաւ)-ուզելով կամ ինքնիր վրայ նստիլ

օտ (osա, թ.) 1. սեղեակ, 2 սեղանի ձագարաձեւ ան - մասր հիւրասենեակ. աջին - սեղեակապան 2. գիւան . ան - պատուոյ թարգմանութեան գիւան, ան - սեղեակապահ ջնեղ- ուղիւեն ջղ - սեղեակիկ. ջնեղ - սեղեակի ընկերանդամ-ին մեծ եպարքոսին ընդհանրութեան սրահը. ըլ - հարճ. ին - սեղեակով։

Digitized by Google

اوعیه (էվլիյէ, ա. եզ. ից) 1. անոթ ներ, ամաններ, 2. խոզովակներ, աղիներ (մարմնոյ)

اوغالامق (օղալամագ, օվալամագ, թ.) շփել (հմմ. մնմ)

اوغدیرمق (օղտրմագ, օվտրմագ. թ.) շփել տալ.

اوغرامق (օղրաթմագ, թ.) 1. հանդիպիլ, դիպչիլ, 2. ենթարկել,

اوغراشدیرمق (օղրաշտրմագ, թ.) 1. զրաղեցնել, (հմմ. աշխուժ) 2. ենթարկութիւն պատճառել.

اوغراشمق (օղրաշմագ, թ.) զբաղիլ, (հմմ. աշխուժ) 1. (անգործ.) աշխատիլ, 2. պատերազմիլ 3. ջնջել կռիւ, ժամադրել

اوغرامق (օղրամագ. թ.) 1. հանդիպիլ. 2. ենթարկուիլ, բռնուիլ [հիւանդութեան] ;

اوغری (օղրը. թ.) 1. հետք. 2. գիծ 3. գող. ես – սոսո ծիր կաթին [հմմ. յոլ. [حاجیلار] յոլ – գողնալ. յն – [օղրլայրը] գաղտնի, գաղտագողի ;

اوغشدیرمق (օղրշտրմագ օվրշտրմագ, թ.) շփել [հմմ. աշխուժ] ։ վան – ի ձեռքերը շփել, զարմանալ ։

اوغل (օղլ, օղուլ. թ.) 1. որդի, մանչ զաւակ. ց – ախրտ հոգեզաւակ. – ցի զաւա՛կս. ցդ – [բուս.] պատրինջ [հմմ. լեզ. [ملیه] լեզ – երիտասարդ մեղու. ցկն – ձագուց մեղր. ցդ – ◦ – յորդոց յորդի. ցլ – հոգեզաւակ.

اوغلاق (օղլագ, թ.) տիկ, այծուձագ. (հմմ. չեչեն. ուղ. ◦ չիշըն ։

اوغلان (օղլան, թ.) 1. մանչ. 2. պատանի. ցզ – ցզ կոչ աղջիկ. – ըլլ հին տաճկ կանանոցը մանող դեռատի ապաստարը. ց – ցզ պատրիարքարանի կամ գեսպանատան բ. գոր. ծակատար. ցլը – մանչուկ։

اوغلدامق (ուղուլտամագ, ցլմիցուղուլամագ, թ. 1. աղմուկ լսել. խժալ. 2. աղմուկ հանել. 3. բզզալ։

اوغلدروق (օղուլտուրուգ, թ.) տղերկեր, ապրիշկեր.

اوغلدی (ուղուլտը. թ.) 1. ապուկ, խուլ ձայն. 2. բզզիւն. یسی – կրկին մեղուներուն բզզիւնը ։

اوغلمج (օղլմճ. ցիճի օղլմագ, թ.) տ՛ տ՛ ։

اوغمق (օղմագ, օվմագ. թ.) 1. շփել. 2. շփելով մաքրել. – ալ շփոիլ։

اوغنمق (օղունմագ. օվունմագ. թ.) 1. շփուիլ. 2. սիրտը նեղուիլ։

اوغوز (ուղուզ. թ.) 1. ձլիկ 2. պարզամիտ. 3. գեղջուկ.

اوف (օֆ. թ) 1. օ՛ֆ. ո՛ֆ. վա՛յ. 2. (էօֆ. թ.) էօ՛ֆ. վա՛յ, բա՛ւ.

اوفامق (ուֆաթմագ ըֆուֆ ուֆաթմագ/թ) 1. պզտիկցնել 2. մանրել

اوفاجق (ուֆաճըգ, թ.) պզտիկ, խիստ փոքր, փոքրիկ.

اوفارق (ուֆարագ, թ.) աւելի պզտիկ, փոքրագոյն.

اوفاق (ըֆուֆագ. թ.) 1. փոքր, պզտիկ 2. մանր մանր ցնծ – ի փոքրամարդին 2. մանր մանր բաներ ցլ – 1. պզտիկութիւն, փոքրութիւն, 2. մանր դրամ, մանրուք. ցլ – պզտիկ – ըլլայ ու պզտիկ իրարու վրայ։

اوفالامق (ուֆալագ, թ.) 1. պզտիկնալ փոքրանալ. 2. մանրուքիլ.

اوفاندی (ուֆանըտը, ըֆուֆ ուֆանդը, թ.) 1. մանրուք. 2. փշուր փշրանք یسی – կրկ ի չափի փշուր.

اوفر (էվֆէր, ա. եզ. էն) առատագոյն, խիստ շատ առատ։

اوفق (էվֆագ, ա. եզ. էն) յարմարագոյն, պատշաճագոյն.

اوفکه (էօֆքէ, թ.) բարկութիւն ալ – բարկացոտ ընել – բարկանալ

Digitized by Google

اوفلامق (օֆլամագ, Թ.) հառաչել (հմշ. آه واوف ايتمك)

اوفلمك (իւֆլէմէք, Թ.) 1. փչել, 2. շունչով մարել, ճրագ. 3. փչելով ուռեցնել։

اوفورمك (իւֆիւրմէք, Թ.) 1. հով փչել. 2. կարդալով փչել

اوفوروك (իւֆիւրիւք, Թ.) հիւանդի վրայ կարդալը. جى – հիւանդի վրայ կարդացող (հօճա)։

اوفى (էվֆա, وفاءէն) 1. բաւականէն շատ, 2. շատ ուշատ, խիստ շատ.

اوق (օգ, Թ.) 1. նետ. (հմշ. سهم ، تير) 2. քեղի, 3. լծակ (կառքի) چيقمق يايدن – գործը գործէն ելնել. ـجك – նետով զարնուիլ. لق ، دان – կապարճ

اوقات (էվգաթ, ա. եզ. وقت) ժամանակներ, ատեններ, معينه – որոշեալ ատեններ. خمسه իսլամաց աղօթքի հինգ ատենները. امرار ، گذار او – (իմրարի–) ժամանակ անցընել

اوقاف (էվգաֆ, ա. եզ. وقف) 1. կր-տակներ 2. բարեպաշտական հաստատութիւնք, 3. այս տեսակ հաստատութեանց կտակներ. همايون – կայսերական կտակեալ կալուածներ. همايون نظارتى – կալուածոց վերատեսուչ

اقانت (օգքանթ, Թ.) ութնեակ, աստեղագիտական գործիք.

اوقلاغو (օգլաղու, օգլավու, Թ.) խմոր բանալու գլան։

اوقوتمق (օգութմագ, Թ.) 1. կարդացնել. 2. սորվեցնել, ուսուցանել. 3. հիւանդը կարդացնել տալ. 4. Թելադրել. [դէպի չարը] كنديـنى – ինքզինքը կարդացնել։

اوقور (օգուր, Թ.) կը կարդայ, կարդացող. يازارطاقم – կարդալ գրել գիտցողներ, դրող կարդացողներ

اوقومش (օգումուշ, Թ.) 1. կարդացող. 2. գիտուն. 3. կրօնաւոր

اوقومق (օգումագ, Թ.) կարդալ, ընթեռնուլ. [հմշ. تلاوت. قرائت. مطالعه] 2. սորվիլ, սովրիլ. 3. երգել. 4. հրաւիրել [հարսնիքի] 5. [աղօթք] կարդալ, ընել. – رحمت ողորմիս հանել. – ميدان ասպարէզ կարդալ – جانه اذان խերը անիծել. – لعنت անիծել, անէծք կարդալ։

اوقومه (օգումա, Թ.) ընթերցում ընթերցանութիւն. – سى يازمه سى يوق կարդալ գրել չգիտեր։

اوقوناقلى (օգունագլը, Թ.) ընթեռնլի կարդացուելիք. يازى – գիր։

اوقونمق (օգունմագ, Թ.) 1. կարդացուիլ. 2. արտասանուիլ։

اوقه (օգգա Թ.) օխա, հօխա, քաշ يكى – նոր օխա, կռամ. – اسكى հին օխա. لق – օխանոց. لى – 1. ծանր 2. խոշոր։

اوقيانوس (օգիյանօս, Թ.) ովկիանոս. يا – ովկիանիա։

اوك (էօն, Թ.) 1. առաջ, ճակատ. 2. առաջ, առաջք. 3. առջև, مژده – ى – յառաջիկայ, առաջիկայ. آردينى بيلير չըջահայեաց. نى آلق – առաջքը առնել, արգիլել. آياقاو – գլխաւորը ըլ. գլուխ կենալ. دوشمك ه – առաջնորդել. كسمك نى – արգիլել թումբ քաշել. جه – նախապէս. ايلك – جه նախեառաջ։

اوكجه (էօքչէ, Թ.) կրունկ. چكمك رى – շտապել աճապարել باصمق – հետեւիլ

اوكدول (էօնտիւլ, Թ.) 1. գրաւ. 2. մրցման մրցանակ։

اوكرتديرمك (էօյրէթտիրմէք. Թ.) սորվեցնել սովրեցնել տալ.

اوكرتمك (էօյրէթմէք, Թ.) 1. սորվեցնել. ուսուցանել. սովրեցնել. [հմշ. تعليم] 2. հասկցնել. – عقل խելք սորվեցնել, ճամբայ ցուցնել։

Digitized by Google

اوكردلمك (էօյրէտիլմէք, اوكرهدلك թ.) սորվուիլ. ուսուցուիլ:

اوكرديجي (էօյրէտիճի, թ.) ուսուցա-նող, սովրեցնող. [հմ. معلم]

اوكرمك (էօյիւրմէք, اوكورمك թ.) 1. փախնելու ձայն հանել:

اوكرنلمك (էօյրէնիլմէք, թ.) սորվուիլ ուսանիլ. [հմ. تعلم]:

اوكرنمك (էօյրէնմէք, թ.) 1. սորվիլ սովրիլ, ուսնիլ, ուսանիլ. [հմ. تدرس، تعلم] 2. լուր՝ տեղեկութ. առնել

اوكز (իւյէզ. اووز իւվէզ. թ.) սին [պտուղ]. آغاجى — սնի, սին:

اوكسورتمك (էօխսիւրթմէք, թ. հա-զացնել, مك — հազալ:

اوكسوروك (էօխսիւրիւք, թ.) հազ (հմ. تنحنح . سعال) بوغمجه — կապոյտ հազ. [հմ. سعالديكى]:

اوكسوز (էօխսիւզ. թ.) որբ [հմ. يتيم] آق — اورغانى — կլիմաղիղ [հմ. صارمشيق] سوندیرن — արտաքին երևոյ-թով գեղեցիկ, բայց ամուն ապրանք. — آناسى — բարի՝ գթած մարդ. بابا سى — որ-բախնամ կին—آنادن بابادن ի հօրէ և իմօրէ

اوكسه (էօխսէ, թ. յունարէն էխսօ-զէն) ատող (հմ. دبق):

اوكلق (օճուլմաղ, թ.) բուժիլ. ողէկ-նալ, ապաքինիլ اوكلاز անբուժելի

اوكله (էօյլէ, թ. اوكلن، اويله) կէս օրուա-ջօրէ (հմ. زوال . ظهر . نصف نهار) طعامى — կէս օրուան ճաշ. ين — կէս օրին دن اول — կէս օրէ առաջ (հմ. قبل الزوال، قبل الظهر) دن صكره — կէս օրէ վերջ (հմ. بعد الزوال، بعد الظهر)

اوكمق (օճմաղ, թ.) 1. բուժիլ. ա-պաքինիլ, 2. ողջանալ. 3. ուղղուիլ (մարդ) اوكادق (օճմադըղ) 1. անբուժելի. 2. անուղղայ (մարդ)

اوكمك (էօյմէք, թ.) գովել. (հմ. مدح، ثنا ا . ستايش)

اوكندرك (էօյիւնտէրէք, اوكندره էօ-յիւնտէրէ թ.) խթան.

اوكنمك (էօյիւնմէք, اوكونمك թ.) 1. պարծիլ, պարծենալ 2. անձ-նագովութիւն ընել. ինքինքը գովել.

اوكوت (էօյիւթ, թ.) խրատ (հմ. پند و نصح، نصيحت) — لك — խրա-տել جى — խրատատու (հմ. نصيحت ورن . ناصح)

اوكوتمك (էօյիւթմէք, թ.) աղալ աղօրիքով լեսուլ՝ մանրել (հմ. طحن ا .) 2. շատ ուտել և մարսել

اوكوتمه (էօյիւթմէ, թ.) աղալուիլ-ուած, լիսած:

اوكوجي (էօյիւճի, թ.) գովող, գովաբան, գովաբանող (հմ. ستايشكر، مادح، ثنا كر، ثنا كار).

اوكوديجي (էօյիւտիճի, թ.) 1. աղա-ցող, 2. աղօրիք (ակռայ)

اوكورتلمك (էօյիւրթլէմէք, թ.) ընտա-նել, ընտրելով կարգել.

اوكورغه (օճուրղա, թ.) 1. ողնա-յար (հմ. عمود فقارى، بل كميكى) 2. նաւու ողնափայտ.

اوكورتمك (էօյիւրթմէք. թ.) ընտե-լացնել, կրթել (կենդանի)

اوكوز (էօքիւզ. թ.) 1. եզ. (հմ. كاو، ثور) 2. ոչխարամիտ, պարզամիտ, 3. անխելք, պինդ գլուխ آرابه سى — սայլ, ديلى — (բուս) եզնու լեզու (հմ. لسان الثور) لك — 1. պարզմտու-թիւն, 2. տխմարութիւն:

اوكى (էօյի. اووى իւվէյի) խորթ. آنا — մայր, մօրու. بابا — հայր, հօրու:

اوكيك (էօկէյք, թ.) վայրի տատրակ:

اول (օլ, թ.) 1. այն . ան. اولبابده — այն մասին. اولمقدار، اولقدر այնչա-

اولچك (էօլչէք, թ.) 1. արմունկք չափելու ատեան, 2. քառորդբրիա։

اولچلمك (էօլչիլմէք, թ.) 1. չափուիլ, 2. խորհրդածել, 3. չափել, բազդատութեան դրաւիլ,

اولچمك (էօլչմէք, թ. 1. չափել, 2. խորհրդածել, 3 բազդատել

اولچو (էօլչի ، اولچی թ.) 1. չափ 2 չափ, չափառութիւն. 3. չափ. սահման — كوز اوچك չափ, մօտաւոր հաշիւ ընել, — ويرمك չափը տալ, չափը գիտցնել. լաւ գաս — չափառոր. — ز — աչքով չափ. — չափառոր

اولدجه (օլտուգ՚ա, թ.) ըստ բաւականի, բաւականանալի չափ (հմմտ. ևնր. ե — մինչ գործի մը սկիզբներըե։ — եր (էվվէլիյէեբ) առաջնութիւն։

اولدرمك (էօլտիւրմէք, թ.) 1. մեռցնել 2. սպանել 3. բոյսը ճզմել

اولدريجى (էօլտիւրիճի, թ.) սպանող, մեռցնող (հմմտ. قاتل)

اولطه (օլդա, اولطه թ.) 1. կարթ. 2. նաւու պողպատ. գործ վար պատրաստելու ճեմելու — կարթի ձուկ — بالق

اولغون (օլղուն, թ.) հաստատ. տե —. հաստատութիւն։

اولك (էվլէք, թ.) 1. ակօս. 2. քառորդ արտավարը։

اولكا (իւլքեա، اولكا էօլքէ.) տ. اكا

اولكر (իւլքէր թ.) ճօճանատեղ ք. [հմմտ. ايكى، բուռն] — دوكمه فورطه سى ներքնամբերի կիսուն փոքրիկը։

اولماز (օլմազ. زلما թ.) 1. չըլլար. 2. չըլլալիք, անկարելի. — اولور

اولمامش (օլմամբը, թ.) չեղած, խակ օրօ — խակ պտուղ։

اولمدق (օլմադղ, թ.) չեղած, չեւնած, անօրինակ. անհնտան։

اولمش (օլմը, թ.) եղած. հաստատն հաստատացած (էօլմիւշ) մեռած

اولماق (էօլմաղ թ.) 1. մեռնիլ. 2. ըլլալ. — اولمق

اولمامق (էօլմամաղ թ.) 1. չըլլալ. 2. չեղած ըլլալ։

اولمز (էօլմէզ թ.) 1. չըլլար. 2. չըլլալիք, անկարելի։

اولنجه (էօլինճէ թ.) 1. մինչեւ որ. 2. մինչեւ որ։

اولو (օլու թ.) 1. մեծ. 2. ազնիւ. 3. ծեր. 4. ուժեղ. 5. ամուր. 6. հարուստ. 7. ահագին. 8. ամբարտաւան։

اولوب (օլուբ թ.) 1. եղած. 2. ըլլալով. 3. ըլլալ. 4. եղած ըլլալ։

اولوجه (օլուճա թ.) 1. մեծ. 2. ազնիւ. 3. ծեր. 4. ուժեղ. 5. ամուր. 6. հարուստ. 7. ահագին. 8. ամբարտաւան։

اولوجه لق (օլուճալըղ թ.) 1. մեծութիւն. 2. ազնուութիւն. 3. ծերութիւն. 4. ուժեղութիւն. 5. ամրութիւն. 6. հարստութիւն. 7. ահագնութիւն. 8. ամբարտաւանութիւն։

اولوس (օլուս թ.) 1. ազգ. 2. ժողովուրդ. 3. հասարակութիւն։

اولوسلر آراسى (օլուսլար արասը թ.) ազգերու միջազգային ընկերութիւն։

اولوسلق (օլուսլըղ թ.) 1. ազգութիւն. 2. ազգայնութիւն։

اولوسى (օլուսը թ.) ազգային։

اولوم (օլում թ.) 1. մահ. 2. մեռնիլ. 3. մեռելութիւն։

اولومجل (օլումճըլ թ.) մահացու։

اولومسز (օլումսըզ թ.) անմահ։

اولومسزلك (օլումսըզլըղ թ.) անմահութիւն։

اولومه (օլումէ թ.) մահացու։

اولومه لك (օլումէլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى (օլում եըրը թ.) մահացու։

اولوم يرى لك (օլում եըրըլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى لك (օլում եըրըլիքլիլիք թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի թ.) մահացու։

اولوم يرى لكلى (օլում եըրըլիքլի

اولمز (էօլմէզ թ.) ։ մեռնող, անմահ տեւական. اوغل — մշտնջենական, յորդւոց յորդիս տեւական, անմահ

اولمق (օլմագ. թ.) 1. ըլլալ. 2. պատահիլ, տեղի ունենալ. 3. պատշաճիլ, յարմարիլ. 4. հասուննալ. հասնիլ. اولەلی اولدم եղածէս ի վեր, ինքզինքս քանի որ գիտեմ. اولسه اولسه առ առաւելն. هيچ اولمازسه գոնէ. իբր

اولمك (էօլմէք. թ.) 1. մեռնիլ [հմշ. فوت او. ارتحال دار بقا ا. ارتحال ا. ترك حيات ا. وفات ا.] 2. թառամիլ, թոռոմիլ. [ծաղիկ] [հմշ. پژمرده او.] اولوب اولەمەمك շատ քաշել. — اوغورينه، برينك يولنه մէկուն համար անձնազոհ ըլլալ.

اولنديرمك (էվլէնտիրմէք, թ.) ամուսնացնել. [հմշ. اره وارديرمق]

اولنمق (օլունմագ, թ.) ըլլուիլ. բայերը կրաւորական կը շինէ

اولنمك (էվլէնմէք, թ.) ամուսնանալ, [հմշ. تأهل ا، ازدواج، تزوج] اولنمه، [էվլէնմէ, թ.] ամուսնութ. ամուսնացում.

اولو (էօլիւ, թ.) 1. մեռեալ. մեռել. [հմշ. مرده. ميت] 2 շատ տկար, անզօր. 3. թոյլ, հոյլ. 4. [ուլու թ.] մեծ, խոշոր, ահագին. برطاغ، برآغاج — لق — մեծութիւն. խոշորութիւն. — لانمق խոշորնալ, մեծնալ, հսկայ դառնալ

اولو (ուլու, اولى ուլի. ա. յգ. եզ. ذى، ذو) տէրեր. اولوالالباب խելացիներ, հանճարեղներ. اولى الامر (ուլիլէմր) հրամայելու կարող անձինք, պետեր. اولى الابصار — (ուլիլէպսար) հեռատեսներ

اولور (օլուր, թ.) 1. կ'ըլլայ. 2. կարելի. 3. լաւ, կ'ըլլայ. اولماز — ամէն տեսակ. ينه باقق — կարելին ընել ։

اولوفر (իւլուֆէր, թ.) հարսնմատ, կոկոռ. (հմշ. نيلوفر)

اولوق (օլուգ, թ.) 1. տանիքի խողովակ, ջրորդան. 2. խողովակ 3. գրքի կռնակ, մատնէք. لو — խողովակաւոր, մատնէքաւոր։

اولوم (էօլիւմ. թ.) մահ. [հմշ. اجل. ممات. موت] — جيل մահացու, մահաբեր. لو — անցաւոր دنياسى — աշխարհ։

اولومق (ուլումագ, թ.) ոռնալ. մռնչել։ (հմշ. بوكورمك)

اولويت (էվլէվիյէթ ա.) նախապատուութ. առաջնութիւն

اولەجق (օլաճագ, թ.) 1. պիտի ըլլայ. 2. կարելի 3. ըլլալիք. اولەجغى ըլլալիքը, վերջին գինը։

اولەكە (օլաքի, թ.) կրնայ ըլլալ որ կարելի. اوليەكە չըլլայ որ։

اولى (էվլի, թ.) 1. ամուսնացեալ. [հմշ. ذات الزوج. ذوالزوج. متأهل] — لك ամուսնութիւն, ամուսնական վիճակ։

اولى (էվլա, اولا ա.) 1. նախամեծար նախապատիւ. աւելի լաւ, լաւագոյն. 2. աւելի յարմար՝ պատշաճ. օր. [ناموسسز ياشامقدن ايسه اولمك اولادر.] ։

اولى (ուլա. ա. ար. اول) առաջին. رتبهٔ — առաջին կարգ քաղաքային աստիճանի՝ որուն سعادتلو افندم حضرتلرى կ'ըսեն. اولى اولى (ուլա էվվէլի) առաջին աստիճան առաջին կարգ. — ثانيسى (ուլա սանիսի) առաջին աստիճան երկրորդ կարգ. اولى مرتبهٔ، درجهٔ առաջին աստիճան

اولياء (էվլիյա, ա. յգ. եզ. ولى) 1. սուրբեր. 2 սուրբ. հրաշագործ 3. պաշտպաններ [աշակերտաց] امورى — [էվլիյայի ումուր] պետական բարձրաստիճան անձինք, նախարարք։

اوليتر (իվլիթէր, պ.) նախապատիւ նախամեծար։

اولين (էվվէլին, ա. եզ. اول) առաջին մարդիկ, նախնիք — وآخرين

اوما (ումա, اوماجى ումաճը թ.) տղաքները վախցնելու համար երեւակայական ահաւոր մարդ՝ ճիւաղ։

Digitized by Google

اویا (oյա, թ.) ժանեակ մանելի – ջ – ժանեկասեաո. ժանեակ։ հիւսող.ցոյ – դանգաղիլ ցուրտէն– խոստումներով օրօրել. ն – ժանեակաւոր։

ույար (ույար, թ.) 1.յարմարող. 2. յարմար, կարելի. 3. նման։

ույան (oյան, թ.) պախուց, ձիու գլխի զարդ։

ույանդրմագ (ույանդրմագ, թ.) 1. արթնցնել 2.արթնցնել աթափեցնել. 3. միտքերը արթնցնել, զարգացնել. 4. շէնցնել [շէնք,գործ]

ույանդրիչ (ույանդրիչ, թ.) արթնցնող, զարթուցիչ. ժամացոյց – զարթուցիչ ժամացոյց։

ույանգ (ույանգ, թ.) 1. արթուն 2. արթուն, արթնամիտ, ուշիմ. ն – արթնութիւն։

ույանգմագ (ույանգմագ. թ.) 1.արթննալ զարթնուլ. 2. արթնալ. զարգանալ. 3. շէննալ։

ույդրմագ (ույդրմագ, թ.) 1.յարմարցնել. 2.կարգի դնել. 3. հինել (քովէն), յերեւրել, ճարել. հայթայթել. ա – հինծու, յերեւրեալ։

ույդրմագ (oյդրմագ, թ.) 1. փարել պնդեցուցանել.2.զանգակեցուցանել։

էվիրմէֆ չէվիրմէֆ. թ.) 1 ո ևէ կերպով յաջողիլ. 2.ուղղակի ըսել։

ույալ (ույալ. թ.) 1. յարմարող, վարուող.2.կարծիք չունեցող

ույկուր (ույկուր, թ.) հին թուրքերէն, յետոյ կուռծէ(ցեղ)։

ույկուն (ույկուն, թ.) 1 յարմար, պատշաճ. 2.հպատակող,հնազանդ. 3. յարմար (գին), ժամանակ – 1. անյարմար, անպատշաճ. 2. գէշ, անկերթի, յոռի. ընչ – 1. ան-

اوا (oվա, oդա թ.) գաշտ (չնչղ. ıra، دشت) ق – գաշտային տեղ։

اوام (էվիամ ա. հզ. թ) 1.ցնորք. 2. անհիմն կասկածներ։

اومدیرمق (ումդրմագ. թ.) յուսացընել,յոյս ներշնչել տալ.

اومسامق (ումսամագ,թ.) յուսալ, յոյս ունեցանել։

اوملمق (ումուլմագ. թ.) 1.յուսացուիլ. 2. ապատ. իլ. ումլեան

اوملیان (غیر مأمول) անյուսալի (հմշ. մոլո

اومق (ումմագ, թ.) 1.յուսալ.[հմշ. امید ،مأمول] 2. ապատել։

اومینیوس (օմնիպիւս. լտ.) հանրակառք (աղաս. օմնիպիւս)

اوموز (օմուզ. թ.) ուս. [հմշ. کتف] ծոյն] ◦ — — խուռն բազմութ. داش – քնկեր. ◦ – շլամ գէնքը ուսը,պատ՝ատ.ղ–ուսանոց.ձոմ– ուսը առնել։

اون (օն, թ.) տասը [հմշ. عشر،عشر] ղ – տասնոց, տասնեակ. չ,ոտ – մէկ տասներորդ, տասնէն մէկ. ցին – տասնապատ. ցնիլ – տասնապատուիլ. ր – [օնար] տասնական.ղ,ոտ–տասնորդ. ղնչի – տասնորդով աշխատող։

اون (ուն, թ.) 1. ալիւր [հմշ. قیدا] ջ – ալիւրավաճառ։

اونکو (էօնկիւ, ղոնկո էօնկիւլ, թ.) յամառ. կն – յամառութ.

اونوتدیرمق (ունուտդրմագ, թ) 1. մոռցնել,տալ 2նեռուլտալ

اونوتغان (ունուտղան, թ.) մոռացկոտ, մոռցնկոտ։

اونوتمق (ունուտմագ.թ)մոռնալ[հմշ. اموش،فراموش]ղնան–մոռցուիլ

اونوفورمه (իւնիւֆորմա. ֆ.) համազգեաո.[հմշ.ոչ յունցսիկ]

اووالامق (oվալամագ, թ.) շփել. ալոմ ովալամագ չփում։

اوویرمق (ուվդրմագ, թ.) 1.ցնորք. 2. անհիմն կասկածներ։

Digitized by Google

յաբմարութիւն ?.գեշութիւն,յոռութիւն. 3. անկարգութիւն ։

ույ ալամագ (օյկալամագ,թ.) չուլլել, յեղ հելուկ .անգոյն 3.յօգ. յօդուածք (ոսկոր) 4. պոչ խազ ցնող, թեթեւ ոլիկ ըլ – 1. շարժունութիւն, 2. անհաստատութիւն.3.թեթեւսոլիկութ.

ույ ամագ (ույգու, թ.) քուն (հմմ. քոյ, خواب) քունը փախչիլ. մոլեցաւ – քունը առնել. ա – ձլոի խոր քունի մէջ իյնալ. խոռնակ քնանալ զորց ա – քնանալ. ըմքալնդ – արթննալ. յոյ – անքուն. ձլոի յոյ – չը քնանալ. ըլ յոյ – անքունութիւն ։

ույ ամագ (օյամագ, թ.) 1. խաղալ 2. խաղալ,շարժիլ 3. ցատկել, խայտալ. 4. խախտիլ (տեղէն) 5. զարնել (երաք), բաղխիլ (սիրտ) 6. պարել – ըմքալ խնդալ, զուարճանալ. – ցոյ թատրոն ներկայացնել.

ույ ամագ (ույգամագ, թ.) 1. քնացնել (հմմ. քոյ) 2. ձանձրացնել, նեղացնել, 3. խաբել, 4. քնացընել (գործ), երկարատեւ ձգձգել ։

ույ ամագ (ույգամագ,ալույ թ) փորուիլ ալույ (օյլուամ. թալույ թ.)խոռոչ

ույ ան (էօյլէ, թ.) այնպես. ը – այնպէս ըլ է. ուրիշ, այդ պէս. ըս – այնպիսի, այն տեսակ.

ույ ամագ (օյմագ, թ.) ցեղ. զարմ, սերունդ (հմմ. ալեյ) ։

ույ ամագ (օյմագ, թ.) 1. փորել, պեղել 2 փոփոխել.–ոյզ ալ փորել

ույ ամագ (ույմագ, թ.) 1. յարմարիլ, 2. հետեւիլ, համակերպիլ ։

ույ ամա (օյմա, թ.) փորագրութիւն. ը–փորագրիչ,քանդակագործ. –ըլքան – քանդակագործութիւն ։

ույ նաղմագ (օյնաթմագ, թ.) 1. խաղցընել. 2. խախտել, տեղէն շարժել. 3. (խաղ)ներկայացնել.4.խաղցընել,խաբել. – ալ կորնցնել(դրամ)

ույ նադմագ (օյնատրմագ, թ.) 1. խաղցուիլ. 2. խախտուիլ. 3. ներկայացուիլ (խաղ) ։

ույ նաշ (օյնաշ, թ.) 1. սիրտնիկ, գեղեցիկ, 2. խաղակից ը – խաղակցիլ. իրարու հետ խաղալ.

ույ նաղ (օյնագ, թ.) 1. շարժուն շարժական. 2. անհաստատա

ույ ոմ (ույգու, թ.) քուն (հմմ. քոյ, خواب) քունը փախչիլ. մոլեցաւ – քունը առնել. ա – ձլոի խոր քունի մէջ իյնալ. խոռնակ քնանալ զորց ա – քնանալ. ըմքալնդ – արթննալ. յոյ – անքուն. ձլոի յոյ – չը քնանալ. ըլ յոյ – անքունութիւն ։

ույ ոմ (ույգամագ,ալույ թ) փորուիլ ալույ (օյլուամ. թալույ թ.)խոռոչ

ույ ոմ (էօյլէ, թ.) այնպես. ը – այնպէս ըլ է. ուրիշ, այդ պէս. ըս – այնպիսի, այն տեսակ.

ույ ոմագ (օյմագ, թ.) ցեղ. զարմ, սերունդ (հմմ. ալեյ) ։

ույ ոմագ (օյմագ, թ.) 1. փորել, պեղել 2 փոփոխել.–ոյզ ալ փորել

ույ ոմագ (ույմագ, թ.) 1. յարմարիլ, 2. հետեւիլ, համակերպիլ ։

ույ ոմա (օյմա, թ.) փորագրութիւն. ը–փորագրիչ,քանդակագործ. –ըլքան – քանդակագործութիւն ։

ույ ոմաղ (օյնաթմագ, թ.) 1. խաղցընել. 2. խախտել, տեղէն շարժել. 3. (խաղ)ներկայացնել.4.խաղցընել,խաբել. – ալ կորնցնել(դրամ)

ույ ոմատ (օյնատրմագ, թ.) 1. խաղցուիլ. 2. խախտուիլ. 3. ներկայացուիլ (խաղ) ։

ույ ոշ (օյնաշ, թ.) 1. սիրտնիկ, գեղեցիկ, 2. խաղակից ը – խաղակցիլ. իրարու հետ խաղալ.

ույ ող (օյնագ, թ.) 1. շարժուն շարժական. 2. անհաստատա

ույ ոմ նաղմագ (օյնաթմագ, թ.) 1. խաղցընել. 2. խախտել, տեղէն շարժել. 3. (խաղ)ներկայացնել.4.խաղցընել,խաբել. – ալ կորնցնել(դրամ)

ույ ոմ նադմագ (օյնատրմագ, թ.) 1. խաղցուիլ. 2. խախտուիլ. 3. ներկայացուիլ (խաղ) ։

ույ ոմ նաշ (օյնաշ, թ.) 1. սիրտնիկ, գեղեցիկ, 2. խաղակից ը – խաղակցիլ. իրարու հետ խաղալ.

ույ ոմ նաղ (օյնագ, թ.) 1. շարժուն շարժական. 2. անհաստատա

Digitized by Google

اهداب (էհտապ, ա.եզ. պտա չի գործ.) արտևանունք. (հմմ. միգան)։

اهراق (իհրագ, ա. գրա էն) թափել, հեղուլ.ջուր–արցունք թափել։

اهرام (էհրամ, ա. եզ. թրմ) 1· բուրգեր. 2. [եկիպ.] բուրգ· մելին – եռանիստ բուրգ սիմ – քառանիստ բուրգ ըստ Շկալի–(էհրամիւսէէի) բրգաձև

اهل (էհլ, ա.յգ. ահլ) 1. տէր. տուր – հարուստ. նոմոս –պատուսուր 2. բնակիչ. ժողովուրդ. գրե – գիւղի բնակիչ, գիւղացի. 3. կարող, յաջողակ. 4. կենս – (էհլուլլահ) սուրբ. ըստ – 1. տնեցի. 2. ընտանիք, գերդաստան. ըռեր – փոթագէտ . կատ – աստուածապաշտ. գոր – մեռելք.

اهلاك (իհլաք. ա. հլակ էն) 1. սատկեցնել.2.ապաւել, հատցնել։

اهلی (էհլի, իգ. ահլիա ա.) ընտանի. ընտանի կենդանիներ։ ըտ– [էհլիյէէ] 1. կարողութիւն յաջողութիւն. 2 արժանիք ։

اهم (էհէմմ. ա. մհա էն) ամենակարևոր, կարևորագոյն. յոռ –կարևորագոյն գործեր. ըտ – [էհէմմիյէէ ադա. էմմիյէէ] կարևորութիւն։

اهمال (իհմալ. ա. մհ էն) անհոգութ. անփութութ.զանցառութ.օր. [ալլահ–ուէ–ըէ–զանցառու.անփոյթ

اهواء (էհվա, ա. եզ. ցա) ցանկութիւնք.փափագներ, տուփանք

اهون (հէվէն. ա.) 1. թեթև, փոքրագոյն. ըրն – երկու չարեաց փոքրագոյնը. 2. ժժան. գիւրագոյնի ըտ – [էհվէնիյէէ] ժժանութիւն

اهویه (էհվիյէ, ա. եզ. ահա) 1. օդեր. 2. եղանակներ երգի.[ալ–

اویم (օյում. թ.) 1.քանգակ,2.փորուածք, 3. խառչ. ց–կոշտակ. նակապիճ. (հմմ.յոնաց մդաարիալայն)

اویمق (ույումագ, թ.) 1. քնանալ 2. քունի մէջ ըլլալ,նա ննալ

اویون (օյուն. թ.) 1. խազ (հմմ. խաղ,ալաբ) 2. պար. 3. խարդախութիւն. նենգութիւն 4. ներկայութիւն 5. կատակ անել – խաղը չսիրել, վատակիլ գրգռել – խաղ հնարել. ց – ձենք զինավարժութիւն ց – աղճ թղթախաղ. ց – ձիւ պար. (հմմ. ռազմ rագս) յոյ – 1. խաղացող 2. խարդախ։

اویونجاق (օյուննգագ, ըստ اویونجی թ.) 1. խաղալիք, 2. անկարեւոր գործ 3. խաղալիք (մարդ)

اویونجی (օյուննր, թ) 1.խաղացող 2. գերասան. տ. նոյն اویونجاق ։

اه (էհ, թ.) 1. լաւ. էհ, ուրեմն.2. [ա. ահ ի կրճատեալը.]։

اهالی (էհալի, ա. եզ. ահլ) 1. բնակիչք. հմմ.ժողովուրդ ցց - բազմամարդ ազգ – տեղական ժողովուրդ։

اهانت (իհանէթ, ա. հոն էն) 1.յանիբայ ի արհամարհել անարգել. 2. չարութիւն ց– անձնական

اهتداء (իհթիատա, ա. հդայա էն) իսկզմութ.ը ընդունել,իսկամ ըլ.

اهتزاز (իհթիզագ. ա. ժհ էն ,յգ.ած –) 1. շարժիլ, երերալ, տատանել.տատանում2.թրթռալ.թրթռում։

اهتمام (իհթիմամ, ա. տհ էն յգ.ած –) 1. խնամք, հոգածութ. 2.խը նամք տանիլ.ուշադրութ– յարատև խնամք

اهجیه (իւհնիյէէ, ահջէ իւհնիվէ ա.յգ. ահաի) երգիծանք։

اهداء (իհտա.ա. ահդա էն) ընծայ տալ ընծայել. պարգևել, նուիրել։

اى (էյ, պ.) 1. ո՛վ. 2. ուրեմն։

اياب (իյապ, ա.) վերադառնալ, գալ։ وذهاب — երթեւեկ, գալ երթալ ։

ايادى (էեադի, ա. եզ. يد) ձեռքեր. ناس — մարդոց ձեռքեր. تداوله اخراج — շրջաբերութեան հանել.

اياغ (էեաղ. պ.) գաւաթ (ոտքով), բաժակ. (հմմ. پياله) باده — գինիի —

ايالت (էեալէթ, ա. յգ. الايات) նահանգ. ايالات ممتازه առանձնաշնորհեալ նահանգներ։

ايام (էյեամ, ա. եզ. يوم) 1. օրեր. 2. ատեն, ժամանակ. او ايامده այն ատեն. 3. շրջան. شمدى آنك —يدر հիմա անոր շրջանն է. 4. նպաստաւոր հով (նաւու) اوله يل اسه — (աղաւ. ճէյամօյա). يوماً من الايام (եէվմէն մին էլէյեամ) օր մը։

ايپك (իպիք, թ.) կատար (հաւի) թըռչուն. ی—خروس աքաղաղի կատար

ايپ (իփ. թ.) 1. չուան, պարան. (հմմ. حبل، رسن) اوجى — պատճառ, առիթ, պատրուակ. اون سرمك ـ պատրըւակ փնտռել, ընելու միտք չունենալ. چكمك — կախել, կախաղան հանել. دن قوشاق — վերջին աստիճան չքաւորութ — دن قازيقدن — չափազանց անտուակ. قاچقينى — կրկին ոճիրներ գործող. يه — قورتلمش չինուտահուիր, անվստահելի سز صاپسز — թափառաշրջիկ, որիկայական

ايپك (իփէք, թ.) 1. մետաքս (հմմ. حرير، قز) 2. մետաքսեայ (حريرى) بوجكى — շերամ, جى — մետաքսավաճառ لى — մետաքսեայ خانه — շերամատուն.

ايپلك (իփլիք, թ.) թել. գերձան ی بازاره چيقمق — շատ խայտառակուիլ. — ايكنه շատ նիհար. ايكنه دن ـ — 1. ամէն մանրամասնութեամբ 2. ամէն պէտքերով. باموق ايپلكى باغلامق գործը թեթեւօրէն բռնել خانه — մանարան.

ايت (իթ, թ) 1 շուն (հմմ. سك، كلب، كوپك) 2. քաջ. էգ շուն. 3. անբարոյական دنكى — աղմկայիցժողով. سودوسى — ստորին մարդոց խմբակ. փոհմակ.

ايتاليا (իթալիա, թ.) իտալիա. لى — իտալացի—իտալացի. 2. իտալական

ايتام (էյթամ, ա. եզ. يتيم սխ. է. իյթամ) որբեր خانه — որբանոց

ايتديرمك (էթտիրմէք, թ.) 1. ընել տալ. 2. (իթտիրմէք) հրել տալ.

ايتشمك (իթիշմէք, թ.) 1. հրել տալ 2. կռուըտիլ.

ائتكال (իթիքեալ , ايتكال . اكل էն բժշ.) կրծուիլ, մաշուիլ

ائتلاف (իթիլաֆ, ايتلاف ، الفت էն) համաձայնութիւն. حصوله كتيرمك համաձայնութիւն գոյացնել (հկ. اختلاف)

ايتمك (իթմէք, էթմէք, թ.) 1. ընել 2. արժել, ընել. 3. (իթմէք) հրել

ايثار (իսար, ա. اثر էն) 1. պարգեւել, նուիրել, 2. ընտրել

ايجاب (իճապ. ա. وجوب էն յգ. ات—) 1. հարկ, պէտք, պահանջ 2. հարկ ըլլալ, պէտք ըլլալ, ايجابات قانونيه օրինական պէտքեր՝ պահանջներ.

ايجاد (իճատ, ա. وجود էն) հնարել գիւտ ընել, كرده — հնարած, գիւտ

ايجار (իճար, ա. اجرت էն) վարձու տալ — بدل (պէտէլի -) վարձ.

ايجاز (իճազ, ա. وجز էն) համառօտութիւն, համառօտել, طريقيله — على طريق الايجاز (ալա դարիգ իլիճազ) آ — համառօտիւ, համառօտակի

ايجاع (իճա', ա. وجع էն) ցաւցնել ցաւ պատճառել كتف — [illegible]

Digitized by Google

ایچ (իչ, Թ.) 1. ներս, ներքին կողմ (Հմմ. داخل، درون) 2. միջուկ (Հմմ. باغر، بطن، قارن) 3. փոր (Հմմ. لب، مغز) 4. մէջ, սիրտ. 5. ներքին ـ آغاسی ـ ներքինի ـ بولغق անօթութենէ մարիլ ـ بایلمق ـ սիրտը խառնուիլ, اوغلانی ـ մանկլաւիկ ـ طوفی ـ տուն փեսայ ـ یاغی ـ ճրագ ـ کوکی ـ անդրավարտիք ـ صیقلمق ـ آغریسی ـ ժանտ ـ ներղուիլ, սրտնեղիլ. ـ چکمك ـ غی ـ Հառաչել ـ ներսէ ներս, մէջէ մէջ, ـ خلق ـ ندہ ـ ժողովրդեան մէջ ـ یوز ـ ներսիդին 2. իրաց բուն վիճակը. ـ لی ـ ներսով. ـ طیشلی ـ ներսով դուրսով:

ایچره (իչէրէ, Թ.) մէջ, միջև. ներս ـ ملکت ـ երկրին մէջ. ـ خلق ـ (խալգ ـ) ժողովուրդին մէջ, միջև:

ایچری (իչէրի, ایچرو իչէրու Թ.) 1. ներս. 2. ներքին կողմ. ներքինը. 3. ներս, սիրտ, ներքին.

ایچقیریق (ըչգըրըգ, Թ. هیچقیریق) կլթիկ.

ایچکی (իչկի, Թ.) ըմպելիք, ոգելից ըմպելիք. ـ جی ـ ըմպող գինով:

ایچیم (իչիմ, ایچیم Թ.) 1. խմուածք. 2. ումպ. (Հմմ. جرعه):

ایچمك (իչմէք. Թ.) 1. խմել. (Հմմ. نوش، شرب) 2. ծխել. 3. քաշել

ایچون (իչուն, իւչիւն. իչին Թ.) 1. համար. 2. պատճառաւ. պատճառով. ـ الله ـ յանուն Աստուծոյ:

ایچیرمك (իչիրմէք. Թ.) 1. խմցնել. (Հմմ. اشرابا) 2. արբեցնել.

ایچین (իչին, Թ.) ներքին կողմէն, ներսէն . آغلامق ـ

ایخلامق (ըխլամագ, Թ.) ուղտը ծնրադրել տալ (հմմ. آیاندیرمق):

اید (էյէտs. ա.) զօրացնէ՛, Հաստատէ՛. ایدالله (էյէտsԱլլահու) Աստուած Հաստատէ՛, զօրացնէ. ایدالله ـ

ایداع (իտա՛ ա. ودیعه էն) 1. աւանդ տալ՛ ձգել. 2. աւանդել. ـ دوع ـ

ایدشمك (իտիշմէք. Թ.) մեկզմեկու ընել. ـ وداع ـ մեկզմեկու Հրաժեշտի ողջոյն տալ:

ایدلمك (իտիլմէք, էտիլմէք, Թ.) ըլլուիլ, կատարուիլ:

ایدنمك (իտինմէք, Թ.) 1. ընել. ـ عادت ـ սովորութիւն ընել. 2. Համարել. ـ قانون ـ օրէնք Համարել. 3. տէր ըլլալ. ـ او ـ տունի մը տէր ըլլալ. ունենալ.

ایدی (էյտի, ա. եզ. اید) ձեռքեր. ـ تداوله اخراج ـ շրջաբերութ. Հանել

ایذاء (իզա. ա. اذا էն) նեղել. տանջել:

ایذان (իզան, ա. اذن էն) իմացնել, գիտցնել. ـ کیفیت ـ խնդիրը ـ

ایراث (իրաս. ա. ارث էն) 1. պատճառել, առթել. Հասցնել. ـ ضرر ـ վնաս Հասցնել. ـ خسار ـ վնաս Հասցնել: 2. ժառանգ ձգել (Հմմ. میراث براقق)

ایراد (իրատ, ա. ورود էն) 1. յառաջ բերել, մէջ բերել. ـ مثال ـ օրինակ մէջ բերել. ـ دلائل ـ ապացոյցներ յառաջ բերել. 2. եկամուտ. Հասոյթ. 3. արտասանել. ـ نطق ـ ճառ արտասանել:

ایراق (ըրագ, Թ.) Հեռի, Հեռու. ـ لاشدیرمق ـ Հեռացնել. ـ لاشمق ـ لاغق ـ Հեռանալ. ـ لق ـ Հեռաւորութիւն:

ایران (իրան, պ.) Պարսկաստան. ـ تبعهٔ ـ ی ـ لی ـ պարսկաստանցի. ایرانیه պարսկական Հպատակներ:

ایرتسی (էրթէսի, ایرتسی իրթէսի Թ.) Հետեւեալ. ـ کون ـ Հետեւեալ օր. ـ بازار ـ երկուշաբթի. ـ جمعه ـ շաբաթ:

ایرته (իրթէ, էրթէ, Թ.) ա. ـ ایرتسی ـ ملك Հետեւեալ օրուան մնալ:

ایردیرمك (էրտիրմէք, Թ.) Հասցնել. ـ عقل ـ խելք Հասցնել:

Digitized by Google

ایستاده (hapmst. գ.) կեցած, ոտքի վրայ, յոտնկայս. ը քեզ ° – կրկ յարգանք առ ք կենալ։

ایستمك (hapkpմէք.) 1. ոտքի տալ 2 կանչել, հրաւիրել տալ։

ایستر (hapէr. թ.) կազէ, բլայ, ազէ. յոտն – ոտք չազէ, կամայ ակամայ (տես ախոյեան-խաղնախաղ)։

ایستك (hapէէ. թ.) կամք, յօժարութ. փափաք. ն – 1. փափաքող. 2 փափաքով. ոտքի։

ایستمك (hapէմէէ. թ.) 1. ոտքի 2. փափաքիլ 3 պէտք լլլալ. ոտքի. յոտն չոտքեր, պէտք չկայ։

ایستلمك (hapէնիմէէ, մուտալ hapէնմէէ. թ.) 1. ոտքէ-իլ. 2. փնտռուիլ. կանչուիլ, հրաւիրուիլ։

ایسپرتو (hաիիրpo.իտ.) ալքօլ. (Ֆր. էսպրի)։

ایسر (էյաէր, ա.) ձախ, ձախակող. ձեռն. – ըմպ՝ spիիէյաէր ձախ կող

ایسه (իսէ. թ.) 1. եթէ, թէ որ. 2. իսկ, ինչքան 3. ինչանակ, տեղ, չանիթէ. ը – բայց, սակայն, թէպէտև։

ایش (իշ. թ.) 1. գործ. 2. գործ, զբաղում. 3. խնդիր, բան. 4. ձեռնարկ – գործի մարդ, բանգետ. ց – ալ գործ. գծի – 1. գործի գլուխ. 2. գործ գլուխ. շոյ – զբաղում. ցուրեցը – գործ չանել, գժտարութ. առեղծել. – ոյ – ոտքը – բանին ուշ լսոն կայ։

ایشتمك (իշիմէէ, թ.) 1. խել. 2. մտիկ ընել. – լսդրն լսոնել, չանգիմանուիլ. չուշի մտիկ չընող չլսող. ալ – չլսել. կնկ ինչ կնկ չլսելու գարնել։

ایشه (իշէ, ուշի թ.) տես, տեսանելիք

ایشجی (իշճի, թ.) բանուոր, գործաւոր. ալ – գործաւորութ.

ایشه (իշէ. էրիշ. թ, առէջ.

ایشمك (իրշմէէ թ.) 1. հաճիլ, գոհանալ, համբերել (տես ուշմանք). 2. յոտ տալ. ահռելը հոսցնել։

ایشمك (իրհմէէ. թ.) 1. հաճիլ, ժամանել. 2. համբերել բլրոյ (գործոց, հաւատոց), հաւատանալ 3. հանիլ (յոտ, խնամալ. ուշի չուշանալ։

ایرکك (իրկիմէէ. թ.) 1 ժողովել (յոտ) հաւաքել 2. վախենալ։

ایرکمك (իրկիմէէ. թ.) ժողովել և կտալ (յոտ)։

ایرکی (էրէէն. թ.) ա. ուշի 2.(էրկէն) ա. ուշի (էրկէն)։

ایرلامق (իրլամագ թ.) էրգել, գեղ գեղել, (ֆրանսեզ) ա – ուշը – գեղդեղանք։

ایرمق (իրմագ. ձիու էր թ.) գետ չմշ. գետակ սխ. է։

ایرمك (էրմէէ. ի մէէ, թ.) 1. հասնիլ. 2. հասանելի – ալ ասելիք աղափիլ, արժանալ. – լի առիթ գրասնել. – ըսբ խելք հասցնել, իմանալ։

ایریمك (իրմիմէէ, թ.) հասուն ալիւր

ایری (իրի, թ.) 1. խոշոր, մեծ, հրա կայ. 2. խիստ (խոսք) հնչուն – խոշորութ. մն – խոշորութ. ն – մեծամ ոգեվարք. ն – մեծ ու պզտիկը, մեծամ պզտիկով. ը – խոշորկեկ, մեծկակ։

ایرین (իրին, մեայ թ.) խարախ. խըլ խայթ. (չմշ. ըսբ. ճարտ.)։

ایز (իզ, իւ.) հետք. նշան. ըսբ ոնց – ըսաոն ինոնց իմ չոյնց – անհետանալ մն – 1. հետապնդել. 2. հետաքննել։

ایزد (իզիձ, պ.) Աստուած ըստ հին հաւատալիքներ – ի բեղմ հազրէքէրի։

ایس (իս, թ.) մոր, աւազ. ծուխ. ըսբ ծուխ հոտիլ։

ایستاده (hapmst. գ.) կեցած, ոտքի վրայ, յոտնկայս. ը քեզ ° – կրկ յարգանք առ ք կենալ։

ایستمك (hapէմէէ թ.) 1. ոտքի տալ 2 կանչել, հրաւիրել տալ։

ایستر (hapէր. թ.) կազէ, բլայ, ազէ. յոտն – ոտք չազէ, կամայ ակամայ (տես ախոյեան-խաղնախաղ)։

ایستك (hapէէ. թ.) կամք, յօժարութ. փափաք. ն – 1. փափաքող. 2 փափաքով. ոտքի։

ایستمك (hapէմէէ. թ.) 1. ոտքի 2. փափաքիլ 3 պէտք լլլալ. ոտքի. յոտն չոտքեր, պէտք չկայ։

ایستلمك (hapէնիմէէ, մուտալ hapէնմէէ. թ.) 1. ոտքէ-իլ. 2. փնտռուիլ. կանչուիլ, հրաւիրուիլ։

ایسپرتو (hաիիրpo.իտ.) ալքօլ. (Ֆր. էսպրի)։

ایسر (էյաէր, ա.) ձախ, ձախակող. ձեռն. – ըմպ՝ spիիէյաէր ձախ կող

ایسه (իսէ. թ.) 1. եթէ, թէ որ. 2. իսկ, ինչքան 3. ինչանակ, տեղ, չանիթէ. ը – բայց, սակայն, թէպէտև։

ایش (իշ. թ.) 1. գործ. 2. գործ, զբաղում. 3. խնդիր, բան. 4. ձեռնարկ – գործի մարդ, բանգետ. ց – ալ գործ. գծի – 1. գործի գլուխ. 2. գործ գլուխ. շոյ – զբաղում. ցուրեցը – գործ չանել, գժտարութ. առեղծել. – ոյ – ոտքը – բանին ուշ լսոն կայ։

ایشتمك (իշիմէէ, թ.) 1. խել. 2. մտիկ ընել. – լսդրն լսոնել, չանգիմանուիլ. չուշի մտիկ չընող չլսող. ալ – չլսել. կնկ ինչ կնկ չլսելու գարնել։

ایشه (իշէ, ուշի թ.) տես, տեսանելիք

ایشجی (իշճի, թ.) բանուոր, գործաւոր. ալ – գործաւորութ.

Digitized by Google

ايشسز (ايسيز. ت.) անգործ. كل – անգործութիւն։

ايشلتمك (ايشلتمك، ت.) 1. բանեցնել 2. բանիլ, ապգիլ. 3. վերքը բանեցնել. 4. գրամը գործածել, ծախսել. 5. ասեղնագործել։

ايشلك (ايشلك، ت.) 1. բանուկ. 2. մարթ. փորձ. 3. գործօն։

ايشلمك (ايشلمك، ك. والدة ت.) 1. գործել. 2. բանիլ. 3. թափանցիկ. 4. փորել, փորագրել. 5. ասեղնագործել։

ايشلمه (ايشلمه. والدة ت.) 1. բանուած, գործուած. 2. ասեղնագործութիւն. ج – ասեղնագործեր. ك – բանուած.

ايشلنمك (ايشلنمك، ت.) 1. գործուիլ, ասեղնագործուիլ։

ايشه‌مك (ايشه‌مك، ت.) մրգել (տես՝ بول پكيطيلمك)։

ايشيدلك (ايشيدلك، ت.) 1. լսուիլ իմացուիլ. 2. մտիկ ըլլալ։

ايشيق (ايشيق، ت.) 1. լոյս. (տես՝ ضياء) 2. լոյս, ծրագ։

ايشيل ايشيل (ايشيل ايشيل، ت.) շատ փայլուն, փայլակնացայտ. ايشيل–փայլատակիկ, շատ փայլիկ։

ايشيلاتمق (ايشيلاتمق، ت.) փայլեցնել, փայլատակել։

ايشيلامق (ايشيلامق، ت.) փայլիլ, փայլատակիկ։

ايصاء (ايصاء م. وصية ع.) 1. խնամակալ կարգել 2. կտակել, կտակ ընել։

ايصال (ايصال، م. وصول ع.) հասցնել օր. [ا–خلقه كوتكون].

ايصتمق (ايصتمق، ت.) տաքցնել. (տես՝ تسخين) ايصتما (ايصتما، ت. ماضي. ايصتدم.) ջերմ։

ايصلاتمق (ايصلاتمق، ت.) 1. թրջել. (տես՝ تبليل) 2. ծեծել։

ايصلاق (ايصلاق، ت.) 1. թրջան, թաց. غارغه–ս. مسكين. لق–թացութիւն.

ايصلامق (ايصلامق، ت.) թրջել. (տես՝ تبليل بكيطيلمك)։

ايصندرمق (ايصندرمق، ت.) տաքցնել. ايصندرما տաքնալ։

ايصى (ايصى، ت.) տաք. ايجاق ايصيسى (ايصيجاق، ت.) տաք. ջերմ։

ايضاً (ايضاً، ع. ايزاغى، ايضاغى. ر.) նոյնպէս, նմանապէս. – ايتمك [պիտանացնել] նոյն նշանակութեամբ։

ايضاح (ايضاح، ع. وضوح ع.) բացատրութիւն. بيان – տալ. ايزلات - տես՝ كيرمك – տալ։

ايغريب (ايغريب، ر. ج. د. دژيون ع.) մեծ ուռկան. كيرچو – մեծ շուկի ընե. قيغى–ձկնորսութեան ասակ։

ايفاء (ايفا، ع. وفاء ع.) 1. վճարել, տատուցանել. 2. կատարել. دين ى–: ايفاسى ايتمك] պատ

ايقاد (ايقاد، ع. توقد ع.) վառել. قنديل–ը կանթեղները

ايقاظ (ايقاظ، ع. يقظ ع.) 1. արթնցընել. 2. սթափեցնել։

ايقاع (ايقاع، ع. وقع ع.) պատճառել, տանիլ, յարուցանել. خسار–ايقاعه كسب سودايه موافق – տրգելը յարուցանել։

ايقان (ايقان، ع. يقين ع.) տարակ գիտենալ. ايقان–ին յստակապէս գիտնալ։

ايك (ايك، ت.) 1. ել փշուկ. 2. ս. ايس։

ايكده (ايكده، ت.) փշաստ (տես՝ غبيرستجد)

ايكديچ (ايكديچ، ايشيكديش، ايشيقه) ս. ائتمش։

ايكرچين (ايكرچين، ت.) վարանոտ, ك – կասկածոտութիւն։

ايكرندى (ايكرندى، ايكرى ايرگيلى، ت.) զգուշանք, զգուշութիւն։

ايكرنمك (ايكرنمك، ت.) զգուիլ, զգուշանալ. ايكرندى ايرگيلمك. ս. ايكرندى

Digitized by Google

ایرش (hrhc, էրհc. թ.) առէջ։

ایرشدیرمك (hrhcshrmէ։թ.) 1. հասցընել (հմմ. ایصال) 2. լուր տալ. ակնարկ հասցնել։

ایرشمك (hrhcմէ, թ.) 1. հասնիլ, ժամանել. 2. հասնիլ ըլլալ (պատուհ), հասուննալ 3. չափնիլ (լուր), իմանալ. փութալ հասած։

ایرکلمك (hrկhմէ, թ.) 1 ժողովուիլ (ջուր) նեխիլ 2. վախնալ։

ایرکمك (hrկhմէ, թ.) ժողովուիլ և կանալ (ջուր)։

ایرکن (էրէն, թ.) ա. ակրան 2. (էրկէն) ա. ակրան (էրկէն)։

ایرلامق (prլամազ թ.) երգել, դեղգեղանք։

ایرمق (prմազ, ցեւրյ թ.) գետ [հմմ. ırmak] գետակ սեռ. է]։

ایرمك (էրմէ. ի մէ, թ.) 1. հասնիլ. 2. հասուննալ — ապագայի սեռափիլ, արթննալ. — լի առաջի գըտնել. — լաբ խելք հասցնել, իմանալ։

ایرمیك (hrմhմ, թ.) հասատ ալիւր։

ایری (hրի, թ.) 1. խոշոր, մեծ, հըսկայ. 2. խիստ [խօսք] մեծ — խոշորանալ. մկ — խոշորութիւն. ն — մեծում աւգտակից ն — մեծ ու պզտիկը, մեծում պզտութիւնով. ոչ — խոշորկեակ, մեծկակ։

ایرین (hրին, ցեւրյ թ.) ճարպիկ, խելացի, խոյրմ. (հմմ. جریت)։

ایز (hզ, թ.) հետք. նշան. ըսկզբ ինչ — ըսմօսկնեւիլ իրարու ետեւ — անընդհատ մկ — 1. հետապնդել. 2. նեռատուել։

ایزد (hզhs, պ.) Աստուած ըստ հրեաց — [— ի քեալա հազրէթէրի]։

ایس (hս, թ.) մուր, աւնդ. ծուխ. قوقق — ծուխ հոտիլ։

ایستاده (hսթաէ, պ.) կեցած. ոտքի վրայ, յոտանկայս. و — ٔ تعظیم կերպ սարքանոք ատր ի կեցուլ։

ایستمك (hսթէմէ, թ.) 1. ուզել տալ 2 կանչել հրաւիրել տալ։

ایستر (hսթէր, թ.) կ՚ուզե, ըլլայ, ուզակ. ایستمز — ուզե չուզե, կամայ ակամայ [չմնշ ախոյեան ախոյեանհանգախահ]։

ایستك (hսթէկ, թ.) կամք, յօժարութիւն. փափաք. ل — 1. փափաքող. 2. փափաքելով, ուզելով։

ایستمك (hսթէմէ. թ.) 1. ուզել 2. փափաքիլ. 3 պէտք ըլլալ. ուզել. ایمز չուզեր, պէտք չկայ։

ایستلمك (hսթէնիլմէ, ըստեալ իսթէնմէ, թ.) 1. ուզուիլ. 2. փնտռուիլ. կանչուիլ, հրաւիրուիլ։

ایسپرتو (hսփիրթօ, իտ.) ալքօլ. (հմմ. الکول. کنول)։

ایسر (էյսէր, ա.) ձախ, ձախակողմեան. — խմ (sրlհէյսէր) ձախ կող

ایسه (իսէ, թ.) 1. եթէ, թէ որ. 2. իսկ, ինչ գէս 3. փոխանակ, տեղ, պանթէ. ə — բայց, սակայն, թէպէտև։

ایش (hշ, թ.) 1. գործ. 2. գործ, զբաղում. 3. խնդիր, բան. 4. ձեռագործ. աշխ — 1. գործի մարդ, լանգետ. ى — ալ գործի մարդ. լանգետ. ى — ال գործ գլուխ. 2. գործ գլուխ. շոշ — գլուխ. ձեռագործ. ایشچی — գործ չունենալ, գործ չանել, գործատուիլ. ատեղծել. ایشوار — ոնշ — բանին ալ բան կայ։

ایشتمك (hշhթմէ, թ.) 1. լսել. 2. մարիկ բնել. — լզդրել խօսք լսել, յանդիմանուիլ. ըստեալ մարիկ չընող չլսող. մկ — չլսել. ایشمز کلمز ըստեալ չը լսելու գարնել։

ایشته (hշթէ, ըստ թ.) ահա, ահաւասիկ

ایشچی (hշhի, թ.) բանեւոր, գործատուր. մկ — գործատուրութիւն.

Digitized by Google

ايشسز (իշսիզ. ք.) անգործ. կմ – անգործութիւն։

ايشلمك (իշլէմէք, ք.) 1. բանեցնել 2. բանիլ, ազդել. 3. վերջը բանեցնել. 4. գրամը գործածել, գործադրել. 5. ապրանքը գործածել։

ايشلمك (իշլէմէք, կ. ալշի ք.) 1. գործել. 2. բանիլ. 3. թափանցիկ. 4. փորել, փորագրել. 5. ապրանք գործել։

ايشلمه (իշլէմէ. կ. ալշի ք.) 1. բանուածք, գործուածք. 2. ապրանք գործուածք. ج – ապրանք գործի վաբակաս. ل – բանուածք.

ايشلمك (իշլէմէք, ք.) 1. գործութիւն, ապրանք գործութիւն.

ايشمك (իշմէք, ք.) մրգել (հմմ. նոյն բէպէվիրել)։

ايشلمك (իշիշլմէք, ք.) 1. լուծիլ, խմացութիւն 2. մոխիր ընել։

ايشيق (իշըգ, ք.) 1. լոյս. (հմմ. ضياء) 2. լոյս, ճրագ։

ايشيل ايشيل (իշիլ իշիլ, ք.) շատ փայլուն, փայլակնացայտ շողշողուն – փայլատակիլ, շատ փայլիլ

ايشيلاتمق (իշիլադմագ, ք.) փայլեցնել, փայլատակել։

ايشيلامق (իշիլամագ, նոյն. իշիլմագ ք.) փայլիլ, փայլատակիլ

ايصاء (իսա ա. وصايا ն.) 1. խնամակալ 2. կարգել 2. կտակել, կտակ ընել։

ايصال (իսալ. ա. وصول ն.) հասցնել օր. [ا–علمه كوتكن].

ايصتمق (իսդմագ, ք.) տաքցնել. (հմմ. تسخين) ասպետ (իսդմա, ք. ազա. uppdma.) ջերմ։

ايصلاتمق (իսլադմագ. ք.) 1. թրջել. (հմմ. تبليل) 2. ծեծել։

ايصلاق (իսլազ, ք.) 1. թրջած, թաց غارغه–ա. مسكين. لق – թացութիւն.

ايصلاتمق (իսլադմագ. ք.) թրջել. (հմմ. تبليل پکيڤيرمك)։

ايصندرمق (իսընդըրմագ. ք.) տաքցնել. ցրտնել. ցնցում տալ տաքնալ։

ايصى (իսը, ք.) տաք. քաջասիրտ (իսըճագ, ք.) տաքութիւն. ջերմ։

ايضاً (էյզաճ, էյտաճ. ա.) նոյնպէս, նմանապէս. – اعنه [پالمانغه –] նոյն նշանակութեամբ։

ايضاح (իզահ, ա. وضوح ն. ւոգ.) բացատրութիւն. բացատրել. ات – տալ. ուղղութիւն – տարի եղած – երբ. ويرمك

ايغريب (իղրըպ, ա. ք. յ. ղրիբou ն.) մեծ ուռկան. մեկոչ – մեծ շնհմբ ընդ. غيني–ձկնորսութեան

ايفاء (իֆա, ա. وفاء ն.) 1. վճարել, տատուցանել. վճարում. 2. կատարել. دين ى–իֆայի էյնը] պարտք ը։

ايقاذ (իզգաս, ա. وقوذ ն.) վառել. բռնկեցնել. զանել – կանխեցնել – քնացնել։

ايقاظ (իզգազ. ա. يقظ ն.) 1. արթնցնել. 2. սթափեցնել։

ايقاع (իզգա, ա. وقوع ն.) պատճառել, հանել, յարուցանել. خسار–իզգաի խասար] վնաս պատճառել. موايع – արգելք յարուցանել։

ايقان (իզգան, ա. يقين ն.) ստոյգ գիտութիւն – ايمان–ը նշանաւոր գիտնալ։

ايك (իյ. ք.) 1. իլ փշուկ. 2. տ. ايس։

ايكده (իյսէ, ք.) փշաստան (հմմ. غبيزه، سنجد)

ايكديچ (իյսիճ. կ. իյսիշ ք.) ա. մուշտ

ايكرچين (իյէրճին, ք.) վայրենութիւն, կմ – կատաղութիւն։

ايكرندى (իյրէնտի, կ. ايكرى իյրէնի ք.) զգուանք, գայլայում։

ايكرنمك (իյրէնմէք, ք.) զգուիլ, գայլայիլ. ى. ايكرندى իյրէնմէք. ա. ايكرندى

Digitized by Google

ایكلتمك (իգլէթմէք, Թ.) 1 Հեծծել տալ. 2. Թնդացնել:

ایكلدی (իգիլտի, ایكلق իգիլիքի. Թ.) 1. Հեծկլտանք. Հեծեծանք 2. Թնդիւն. ی – Հեծեծանօք:

ایكلهمك (իգլէմէք, Թ) 1 Հեծծել 2 Թնդալ

ایكن (իքէն. كن քէն Թ.) 1. ըլլալով հանդերձ. 2. եղած ատեն:

ایكنجی իքինճի, Թ.) երկրորդ (Համ. (ثانی) سی – երկրորդը:

ایكندی (իքինտի, Թ.) երեկոյեան պահ (Համ. (عصر ثانی):

ایكنه (իյնէ, Թ.) ասեղ [Համ. (ابره 2. փուշ. 3. խայթոց. – طوپلو – դնդըն-դասեղ. دان – لك – ասեղնաման ասղանոց لك – 1. ասեղով ծակել. 2. խայթել:

ایكی (իքի, Թ.) երկու. ده بر برده – մէրթ երբեմն. قات – կրկին. شر – եր-կուական. یوزلو – երկու երես, կեղծա-ւոր. لك – երկուքնոց. երկու ղրուշնոց:

ایكیز (իքիզ. էքիզ. Թ.) երկուորեակ (Համ.توأم թէվէմ):

ایل (էլ, իլ. Թ.) 1. մարդիկ. 2. ցեղ. սերունդ. 3երկիր.նահանգ4օտար

ایلاج (իյլաճ, ա. ولوج էն) մտցնել, (Համ. ادخال իտխալ):

ایلجی (իլչի, պ. ալաւ. էլչի,) դես-պան. (Համ. سفیر):

ایلری (իլէրի. ایلرو իլէրու, Թ.) 1 առաջ.2.յառաջացած.3.առ-ջև, առջեւի կողմ. 4. ապագայ. ده – ա-պագային. 2.առաջ. առջև. كلك – յա-ռաջ գալ. كلنر – գլխաւորներ, նշա-նաւորներ. պետեր. قره‌قول – յառա-ջապահ. لیك – յառաջացնել, յառաջ տանիլ.لك – յառաջանալ, յառաջ երթալ

ایلشدیرمك (իլիշտիրմէք,Թ.) կպցը-նել, կառչել. ایلشمك [ի-լիշմէք,] 1. կառչել. 2. կենալ, մնալ. 3. դպչիլ, դպիլ.

ایلغار (ըլկար. Թ.) 1. քառասմբակ արշաւ. 2.ապստամբութ.ջա-ապստամբ. لامق – ապստամբել:

ایلغامق (ըլկամագ, Թ.)1. որբնթաց վազել. 2. ապստամբելու նպատակով ձիով վազելը:

ایلغیم صالغیم (ըլկըմսալկըմ,Թ.)երկ-նքերութիւն. [Համ. (سراب):

ایلغین (ըլկըն,Թ.) Հնդկարմաւ,Թա-մարիքն. آغاجی – Թամարիքնի:

ایلق (ըլգ, Թ.) ընդ սերունդ. جیلق – սերունդ (Համ. (صوی صوپ. نسل

ایلك (իլք, Թ.) 1. առաջին. 2.Նախև առաջ: بهار ، یاز – գարուն. لك – առաջնութ. ین – նախապէս, նախ:

ایلمك (էյլէմէք.ախ.է իյլէմէք,Թ.)ընել ինչ ընելով نیلسون نه‌ایلیهیم ինչ ընեմ

ایلمك (իլմէք, Թ.) հանգոյց, կապ. (حل قولای عقده. اكری دو كوم .Համ) لهمك – հանգոյց ընել, կապ ընել:

ایلنج (իլինճ, Թ.) անէծք. (Համ. (انكسار. نفرین. بددعا. لعنت

ایلندی (իլինտի. ایلنق իլինգի, Թ.) կցանի խաղալիք. لك – կցանել

ایلنمك (իլէնմէք, Թ.) անիծել.անէծք կարդալ. (Համ. بددعاوقومق):

ایلول (էյլուլ. ախ. իյլուլ. պ.) սեպ-տեմբեր. شهر – սեպտ. ամիս:

ایله (իլէ, Թ.) 1. հետ. 2. և. 3. ով [գործիականի մասնիկ] برابر –

ایلیتمق (ըլըթմագ, Թ.) գաղջացնել, գաղջ ընել. ایلیجق (ըլըճագ, ایلیجاق Թ.) գաղջ:

ایلیجه (ըլըճա, Թ.) ջերմուկ. (Համ. (طبیعی صیجاق صو. قدرت حامی

ایلیشك (իլիշիք, ایلشیك Թ.) 1.յա-րաբերութ. առնչութ. կապ. կապակցութ. 2. անկախ հաշիւ գործ

ինչպէս. 3. արգելք. խոչընգոտ. յս – անկախ.անաղգել, առանցքնչընգոտի

իլիք (ըլըգ, Թ.) գաղջ. յս – գաղջ ջուր. ձգել – ա. իլիքել

իլիկ (իլիճ, Թ.) 1. ծուռ կռնիլ, կռնչոտ ծուռը ունցնիլ. 2. օղակ, կոճակ կի ծակ. կռ – կոճկել. կռճ – կոճկուիլ:

իլիմք (ըլըմագ, ըռնիլ ըլըմագ. Թ.) գաղջնալ, գաղջ ըլլալ:

իմա (իյմա, կոչ էն) 1. անուղղակի հակադնել. 2. ակնարկել. 3. նշան.

իման (էյման, ա. եզ. յնչ) 1. երդում. ներ. 2. ապ ձեռքեր:

իման (իյման, ա. յոո էն) 1. հաւատք 2. հաւատալ կռ ս – ուղղութեան գալ. վերջապես ընդունիլ. յս – I. անհաւատ. 2. անգութ. անխիղճ. 3. չար, անիւղ [պանիր]:

իմպատ (իմպաթ, Թ.) ընդհանրապէս արև մուտքին կամ հիւս. ա– քեմտեան կողմէն փչող գով հով:

իմպերատոր (իմփէրաթոր լտ.) կայսր լն – կայսրութիւն. ական – կայսերական:

իմտի (իմտի, ռամ Թ.) 1. արդ. հետևաբար. 2. այ. որ.(կամ իմտի)

իմրընդիրմակ (իմրէնճիրմէք, Թ.) ընդ (իմրէնճիմէք, Թ.) ա. մոմ ընդ

իմէն (էյմէն, ա. ոճ էն) 1. օրհնեալ. երանելի. իմէն ալեհիւլէսիին ամէն օրհնեալ շատ բարեբաստիկ:

իմո (էիմմէ, ա. եզ. իաո) խմաներ. իւրաքանչիւր – խմայք և խմայապետք

իմիկ (իմիճ, Թ. մրդկ.) գայլտուն. (չմեղ. ձուլանք. ձոգիկ):

ին (իյն, Թ.) 1. արջ. (չմեղ. գոր. ռագուհ. կաթ. ռագուհ) 2. (պ.յգ. իւնան) այս, այդ. ոչ յռանդ

ինչ (իյնաս, ա. ռսեսի էն) ընտանեցնել. ընտելացնել:

ինան (իյնան, Թ.) 1. հաւատ. կռ – հաւատալ. 2. հաւատ ընծայել:

իներմիրմակ (իյնանդըրմագ, Թ.) 1. հաւատացնել. 2. կրնալ:

իներմիրմակ (իյնանդըրմագ. Թ.) հաւատալ. հաւատ ընծայել:

իներմիրմակ (իյնանդըրմագ. Թ.) հաւատալի (հմմ. մոմո)

իներմիրմակ (իյնանդըրմագ, Թ.) հաւատալ. հաւատ ընծայել:

իներմիրմակ (իյնթի փիւճէն,) պատրաստ, անուռն, ոչինչ:

իներմիրմակ (իյնիթիմէք. Թ.) ցաւցնել, վշտացնել. – կրկ սիրտ խոցել ցաւցնել. ճ. ռս– խղիտ, քաղցեղ:

իներմիրմակ (իյնէլթմէք, Թ.) բարակցնել

իներմիրմակ (իյնէլմէք Թ.) 1. բարակնալ. 2. փափկանալ. բարակնալ:

ինչ (իյնճ, Թ.) 1. բարակ. [հմմ. մկրկ] 2. բարակ, նուրբ. 3. ՔԵՔև դունդ – ՔԵՔև նուռատասրմ. լզ – հստե– քաքաթ. բարակ. յաչ – Քրքական նուռա– գարան. լզ – սյատեական նուռագա– խուռն. ա – ղն – ռանրակրկիտ. մռան – ռանրակրկիտ քննել. ջչ – շատ բարակ. խիտ նուրբ. կր – նուրբ, փափուկ ուելի բարակ. լն – 1 բարակութիւն. 2. նրբութիւն 3 փափկութիւն. 4 ՔԵՔևութիւն.

ինչիկ (իյնճիֆ, Թ) 1. ՔԵՔև կտրած վիրաորուած 2. տ. ինչիկ

ինդիրմակ (էնճիրիլմէք, Թ.) 1. իջուցուիլ. 2. զեղչել. իջեցնել:

ինդիրմակ (էնճիրմէք, Թ.) 1. իջեցնել. 2. զեղչել. իջեցնել:

ինչ (իյնիճ, էնիճ. Թ.) զառիվայր, զառիսափ (չմեղ. քօշք):

ինչ (իյնէ Թ.) կոլ. ջչ – կովատաճ կովատոյ ձկիչ-կովատուծատճ

Digitized by Google

ايلمك (էնիլմէք, իլիմէք, ը.) իջ. նել. (չինչ. մնալ լոյն)։

ايمك (էմմէք, իմմէք. ը.) 1. իջնել. 2. զղչուիլ. 3. իջնել. հանդարտիլ։

اينه (էնմէ, իմմէ. ը.) 1. իջուածք, կաճուածք. (չինչ. ոտքս ,մամ լոյն) 2. գինեքուռ անկումմ։

ايوا (իյվա, ա. այ էն) բնակեցնել. հաստատուիլ, զետեղել։

ايوالله (էյվալլահ, ա.) 1. այնպես ը՛ղ ըլլայ. 2. շնորհակալ եմ. 3. ինչը բարով. ուշ – հաւանիլ։

ايوان (էյվան, պ.) վերնատուն 2. սրահ. 3. գլուխկ։

ايوا (էյվահ, թ.) աւա՛ղ, ըզո՛ւկ. ափսո՛ս (չինչ. ցաւիլ. տիպաս)։

ايوب (էյուպ, պ.) 1. ցաւ. 2. էյիպ։

ايودمك (իվտիրմէք, թ) փոխանցել. ցրնել. վազցնել։

ايوكن (իվկէն. ա. թ.) փութացող, շտապող, աճապարող։

ايومك (իվմէք. թ.) փութալ, շտապել. աճապարել։

ايهام (իհամ, ա. ըթ) երկբանութիւն. վնգրա – երկբանութեամբ։

ايهان (իհան, ա. ըթ) տկարացում

اي (էյի, այ թ.) աղեկ, լաւ. – կը շատ աղէկ. – պ բաւականն աղեկ. ! – աղեկցնել, բուժել. ! – աղեկնալ. բուժուիլ. ըսել – դէշ աղեկ. ըսել – աղեկը. ը – բաւական լաւ, աղեկուկ չմուշ – ՚ձնի – աղեկնալ. մն – աղեկութիւն, լաւութիւն. բարութիւն։

ب

ب (պէ, պա, թգ.) 1. Ութ. լեզուի այբուբենի երկրորդ տառը. 2. Եպճէտի հաշուոյն մէջ կ՚արժէ 3. ըրջ. ամպակրճատութիւնը. 4 (պէ, պ.) պարսիկէ տրականի և գործիականի մասնիկ. 5. (պի, ա.) գործիականի մասնիկ. 6. երգման մասնիկ. ամ. [պիլլահի.] 7. պատճառի բառնաձևն է [ֆօրմիւլ)։

با (պա. պ.) 1. ոլ, մասնիկ գործիականի հոմանիշ ինորին հրովարտակով. յատկանշական. 2. պատճառի բառնաձևը

باب (պապ, ա. յգ. պապլ) 1. դուռ. գոլ – բարերարդին դուռ. 2. գիրք [գրքի] 3. յօդուածք. 4. մաս, խնդիր. անվնասդ այդ մասին. ան – մասին. 5. [թ.] բախտ. ճակտ – բարեբաստիկ նկատել. մնալ – (պապիւմէնտ)։

بابا (պապա, թ.) 1. հայր. 2. յարգելի մարդ. 3. պետ. 4. խափչիներու յանձնառութիւնը կամ կառավարութիւնը. 5. տեսակ մը ամուշ. ճակտ – կատուիկ, յամառիկ. – գոչել աղա խնդրելու նշան – յայտարարութիւն. – ոգին հայրական տուն, օճախ – կոչ մեծ հայր, պապ. – կենալ – քովէ, կտրիճ, յաղթանդամ. խոշոր. – կնալ – կարի. ճարտարութիւն, քաջութիւն պահ – հայրական ձեռնարկ – 1. հայրութիւն. 2. հօրութիւն։

بابل (պապիլ. թ.) Բաբելոն. ساحه – բաբելոնի աշտարակ։

بابلخانه (պապիլ հանէ. պ.) հնդրա– տուն, բազանոց (չմշ. պոհնոց)

بابونج (պապուննճ, ա.) անթեմ. (հմշ. պապունճ) ։

بابه (պաբ, ա.) վերջնական, կրտսեր. – (ազատ. պիր –) հնազանդական շուկայ։

باتاريه (պատարեա պարարեա, թ.) 1. հրետանի 2. ռազմական դիմադրութիւն.

باتاق (պարազ, յատ. թ.) 1. ճահիճ. 2. տղմուտ. 3. անգամանքներ [դրամ], կորսուած. – ըլլ հոդամազ.

Digitized by Google

ձրի, առանց գրամի. եւ – հոդմացեալ. 2. ըլլալ, թող ըլլայ. باد باد بچه‌ها (հեր չի պատառ պատ) ինչ որ ալ ըլլայ։

بادانه (պատանա, թ.) բառ. մեյ – ձոյ-, մեկ, չոչ, որդ– բառել։

بادبان (պատպան. պ.) առագաստ. [հմմ. بکش. քաշ. իմաստ] – քաշել առագաստը բանալ՝ պարզել. او قیچی‌ای بادبان کشید

بادزنجویه (պատէրէնճուվիյէ, ա.) պատրինջ. թրենջատ։

بادره (պատիրէ, ա. յգ. բադր.) 1. յանպատրաստից սխալ է զբօսաքաղաք. 2. յանկարծակի դէպք։

بادم (պատէմ. թ.) նոյ. ես. سیب – նըշխմպել. ես – 1. նշ. կ. 2. նըշկատապ. [հմմ. لوزنان التهاب]։

بادنجان (պատինճան, պ.) պատինճան սմբուկ. [ազատ. باطلیجان]։

باده (պատէ, պ.) գինի [հմմ. شراب. խ. نوش او – գինի խմել։

بادی (պատի, ա. բդ. بدایت ձառ. [հմմ. سبب. պատճառ. وجه. պատճառ] – առաջին պատճառ. اصل՝ նախ և առաջ, ի սկզբան. ابتدا՝ առաջին տեսութեան, առաջին անգամ։

بادیه (պատիյէ. ա յգ. بادی) անապատ. نشین – անապատաբնակ. بادیه‌نشینان. ես – անապատաշրջիկ

باذن الله (պիիզնիլլահ, ա.) Աստուծոյ հրամանով. ես – [– իթեաք.] բարձրելոյն հրամանաւ։

بر (պիր, ա. յգ. ابار) հոր. ես. ابار

بار (պար, պ.) 1. բեռ. او – բեռ ըլլ. کران – ծանր բեռ. 2. անգամ. – ها ամէն անգամ. 3. պտուղ. – گیر – պտղատու. ها. տեղացող, թափող – گیر գոհար տեղացող, բերրի. – کش (եօք պար) պտտասուքաթոր, լայտլ։

بارمق (պաթրմագ, قیرمق թ.) 1. քնկըզիլ. 2. կորնչցնել. 3. կործանիլ. 4. մեռնիլ. 5. անհետացնել։

باتق (պաթրգ, قیتق թ.) ըզգոն (պաթգրի, թ.) ընկղմած, մխուած

باتمق (պաթմագ, ق) 1. ընկղմիլ. 2. կորսուիլ 3. մխուիլ 4. մալլը մտնել. 5. մտնել (տեղ) 6. անհանգստալ։

باتی (պաթր, ق.) 1. արեւմուտք. (հմմ. غرب، مغرب) 2. արեւմտեան հով. دیوزه – հարաւ-արեւմտեան հով.

باج (պաճ. ق.) 1. հարկ, տուրք. 2. արտասանութիւն. [ق. تلفظ]

باجاق (պաճաղ. چاجق ق.) 1. բարձ, զիստ. 2. սրունք. 3. մանչ [թրգ ق. مرد] ز – կարճ, կարճահասակ. سزلق – կարճահասակութ. ل – երկայնու

باجاناق (պաճանաղ, چناجق էն ق.) քենէկալ. ق – քենէկալութ.

باجه (պաճա, ق.) 1. ծխնելոյզ. 2. լուսամուտ. و – գետնափոս դուռտան իյնալ

باجی (պաճը, ق.) 1. մեծ քոյր. երէց կին. 3. կին. կոլակիյ.

باحث (պահիս, ա. حث էն) խօսող, ճառող. باحث‌ندن فنا کلمات։

باحور (պահուր. ա.) չնաշտլ. շնիկ աստղ. –مایل (էյեսմի պահուր) ճաւիսի եօթը աստղիկ տաք օրերը։

باختر (պախթէր, պ.) արեւմուտք. [հմմ. غرب. مغرب. خاور]։

باخصوص (պախուսուս պ.) մանաւանդ, նա մանաւանդ, մասնաւորապէս. (հմմ. خصوص علی)։

باد (պատ, պ.) 1. հով. ایپ – զեփիւռ سموم – խորշակ. یاغمور – արտգըն թաց, արագաւահ, արագոտն. اوا –

բարակ (պարակեան ճյղ պ.) *ստեղան, կբրի – Աստուծոյ ստեղանը.*

բարկիր (պարկիր, պ. պղտ. պէյկիր, պէկիր) *ձի. ջ – ձիապան.*

բարձրնդրմգ (պարցնտրմագ, թ.) *պատուսպարել. տեղ մը բնակեցնել*

բարձմգ (պարցնմագ, թ.) 1. *պատրաստել.* 2. *լաւ վարուիլ. ապրիլ՝ կեցուածքիդ, հաշտ երթալ.*

բարու (պարու, պ.) 1. *պատուհաս.* 2. *պարիսպ պատնէշ.* 3. *աշտարակ ամրոցաց*

բարութ (պարուր, թ. հայն պարուս. պ.) 1. *վաստակ.* 2. *շատ աստիճ, խիստ, բարկ. ջ – վաստակագործ – ջի պաշի – վաստակապետ. պ՝ – վաստակաբան. ց – վաստակագործ.*

բարոմետրո (պարօմէթրօ. թ.) *ծանրաչափ (հմ. կշռոյ հաւասարակշռութեան չափ)*

բարի (պարի, պ. պղտ. բրյ) 1. *գոնէ* 2. (*առ.*) *առեղծիչ, արարիչ* Աստ. *՝– գոս՝ – (պարիի գավ) 1 ճարտար.* 2. *առաջող. պղեղը տաշող.*

բարիր (պարիր, տ. քիմ.) *ծանրահող կշռաքարիկ.*

բարիկ (պարիհ. պ.) *բարակ, նուրբ – կճ նուրբ միտք.– տնջ բարակ թել.ին – (պարիհ պիլճ) նրբագէտ*

բազ (պազ.ատ.) 1. *բաց. – տ [սէրպազ] գլխաբաց.* 2. *խոշտանգող. – ճան լաւախաղաց.* 3. (*կենդ.*) *բազէ.*

բազար (պազար. պ.) 1. *առուտուր.* 2. *վաճառանոց.* 3. *տօնավաճառ*

բազկերկեան (պազէրկեան. պղտ. պազիրկեան պ.) 1. *վաճառականութիւն.* 2 *հրեից տրուած մակդիր.*

բազկիւն (պազկիւն, ինչպէս պազկիւնէ պ.) 1. *հակագարձ, հակադիր.* 2. *ձախորդ, ձախող, դժբախտ.*

բաղ (պաղ, թ.) *հիւղիկ, խրճիթ. (չմնչ. ասկ. գիլ.) (տես)*

բաղան (պաղան, պ.) *անձրեւ. (չմնչ. յաղիւ. տես) բաղանի ասրճիւ – բազմեցաւ անձրեւ. ս – անձրեւանոց.*

բաղար (պաղար. թ.) 1. *բազբազտս.* 2 *շատ խիստ մարդ.*

բաղբունիա (պաղպունիա, ֆր.) *բրքաչառուկ. պնդասա – տեսակ մը լոբիա. (կոլմիր).*

բաղխանճ (պաղհանճ, պ.) 1. *տուն տեղ մեծ ընտանիք.* 2. *կարասիք.*

բաղ 2 (պաղհս, ատ. Ռադչ. էն) 1. *ցուրտ.* 2. *պաղ. – ուս պաղ ջուր.* 3. *հր ենամէն.* 4. *պաղ, տգեղ [երեսոյթ].*

բաղադ (պաղրսագ, թ.) *գաւաթ. ջ – գաւաթագործ.*

բաղրասիմ (պաղրսամ. թ.) *ուժով կարենալ ձուկ. օ – տզրուկ խոտ.*

բաղրճ (պաղրճ թ.) *հաշտութիւն. ճը-հաշտութիւն. ճրդ–հաշտեցնել*

բաղդ (պաղհ', ատ. Ռադչ. էն) *ընտիր [մարդ], ընկերներէն գերիվեր*

բաղդ (պաղգ թ.) *տուն տեղ, ընտանիք. պարագայ. ջ – ան տունի տեղի՝ ընտանիքի տէր. ճգիմ – ընտանիք կազմել, տուն իտեղի տէր լլլ.*

բաղդ (պաղրգա, ատ. ճչ. էն) 1. *փայլատակում. լայ. օր.* (تقيقة‌ةبارق چيقار افكاردن ةدمه‌ – *مصادره* – *գաղափարայ լոյս կը ծնի*) *ան նշան – փայլատակիլ.* 2. (պաղգա, *իտ. պղտ. վարգա.*) *մեծ մակոյկ.*

բաղդ الله (պաղէֆ ալլահ, ատ.) *ի՛նչ գարմանալի. Ա՛ծ.օրհնէ (خوش‌ةالله) զոյգ լգ՝, ի՛նչ գեղեցիկ գեմք ունիք)*

Digitized by Google

բազու (պագու, պ. յգ. նոյն) բազուկ ։ զօրաւոր բազուկ ։

բազի (պազի, պ.) խաղ. գինի - խաղարան. զբօսավայր ։

բազիչէ (պազիչէ, պ.) խաղալիք. կրա ։ ովկիանոսին խաղալիք

բազիկոշ (պազիկոուշ, պ.) կատակասէր. խեղկատակ։

բիչ (պիսէ, ա.) ի՞նչ գէ. ասելո - [պիսէլ մասիր] գժտիլը։

բիս (պէս, պէհս ա.) վնաս, գէշութիւն. ցաւ - հոգ չէ, փոյթ չէ։

բասա (պասա, ա.) աղէտք, փորձանք

բաստոն (պասթօն, խտ.) գաւազան, լ - գաւազանակիր։

բասխ (պասխ, ա. խաչ էն) 1 տարածող. 2. (մրգի) երկայնիկ, ձգտիկ

բասգ (պասգ, ա.) արմատի հակայ ծառ, ծ - աղէտ, փորձանք։

բասուր (պասուր, ա. յգ. յայս) տեսուչ. տեսուչութիւն թաղրթի։

բաշ (պաշ, գ.) 1 գլուխ. (հմմ. սր սէր) 2. գագաթ. 3. ծայր. 4 սկիզբ. 5. հատ. (անասուն) 6. պետ. գլխաւոր. 7. հակ. 8. յատկացուցիչ. աշք - անիծել. գինի - գլխիվայր. ոն - աշք - 1. գլխի ցաւ. 2. տապտուկ. գոռալ - գիմել. ծ - գոռալ գլխաւն զարնել՝ ցաւ պատճառել. ուտել - գլխուս վրայ, շատ լաւ. ։ - 1. յաղթել. 2. հաշիւը ժողվել. գինի ոն - իշխանաձի իջնել. մուչ գինի - գագաթի խորհրդանիշ. լալ - փորձանք. ցաւ ։ - 1. թափառական. 2. ազատ. ցուցք ծ - գլուխ եղնել, յայտնել. ցուցք ոն - գլխէ եղնել, ճամբէ ելնել. ոն - ոն - մի նորէն. գոռալ ծ -

բաշալ (պաշալ, թ.) հակ. (հմմ. գեղ. սնել) զօրք ոն - նաւը ցաւակին վրայ ցամաք իջնալ. գոյամ ոն - ճամբել. վանել. գինի ոն - յոտից ցգլուխ, ամբողջ. գոռալ - գլուխ վերցնել. ապետամբել. գոռալ - գլուխ չվերցնել չատ գբալել. ցգել ծ - երեսը զարնել. գոյամ - անձնապահ ըլլ. ցկել ծ - ենթարկուիլ. գոռալ - երևիլ. գոռալ - չայլողիլ. ծ - գլուխ, իրաքանչիւր. ս - գծուց գոյացող անկիւն. - ծ - հասասար. ցոյզ ս - քաղաքային մարդ, անկանոն զօրք. - օր քրիստոնեայ կրօնաւոր. ցնկրալ - ոչ ձին վարժեցնել. գոռալ - բոյթ. բնաւմատ. ցկել - նախապետ, եպարքոս - ս - ամենագլուխ. ամենակալ (կինեարու) ս - նաւատրեգլուխ. ս - գլուխ. - չգլուխ. ոչ - գլուխ, իրաքանչիւր. առաջին քարտուղար. ցնդանոյ - կաթոգ հրամատար. ցնդրլ - առաջին նաւ հրամատար. չարչ - առաջին վարպետ. ս - գլխաւոր. ցեզ - 1. գլխաւորաբար 2. գլխաւոր. - յալլ նշանաւոր, ականաւոր. ցս - անգլուխ. անկանոն։

բաշալ (պաշագ. թ.) հակ. (հմմ. սնել) զօրք ոն - նաւը ցաւակին վրայ ցամաք իջնալ. գոյամ ոն - ճամբել. վանել. գինի ոն - յոտից ցգլուխ, ամբողջ. գոռալ - գլուխ վերցնել. ապետամբել. գոռալ - գլուխ չվերցնել չատ գբալել. ցգել ծ - երեսը զարնել. գոյամ - անձնապահ ըլլ. ցկել ծ - ենթարկուիլ. գոռալ - երևիլ. գոյացող անկիւն. - ծ - հասասար. ցոյզ ս - քաղաքային մարդ, անկանոն զօրք. - օր քրիստոնեայ կրօնաւոր. ցնկրալ - ոչ ձին վարժեցնել. գոռալ - բոյթ. բնաւմատ. ցկել - նախապետ, եպարքոս - ս - ամենագլուխ. ամենակալ (կինեարու) ս - նաւատրեգլուխ. ս - գլուխ. - չգլուխ. ոչ - գլուխ, իրաքանչիւր. առաջին քարտուղար. ցնդանոյ - կաթոգ հրամատար. ցնդրլ - առաջին նաւ հրամատար. չարչ - առաջին վարպետ. ս - գլխաւոր. ցեզ - 1. գլխաւորաբար 2. գլխաւոր. - յալլ նշանաւոր, ականաւոր. ցս - անգլուխ. անկանոն։

բաշլագ (պաշլաթլագ, թ.) սկսիլ տալ. գոռալ։ սկսիլ։

բաշլանգիչ (պաշլանգիչ, թ.) 1. սկիզբ 2. նախաբան. (հմմ. գ. գոռալ)

բաշլանլագ (պաշլանլագ, թ.) սկսիլ։

բաշլագ (պաշլագ, թ.) 1. կնգոլ. 2. պահուց յետ նաւագլուխ, խոյակ։

Digitized by Google

باشماق (պաշմագ, թ.) տեսակ մը հողաթափ։

باشه (պաշէ, պ.) շահէն. (հմմ. آتجه)։

باصامق (պասամագ, بصامق թ.) սանդուխի աստիճան։

باصدیرلمق (պասդրրլմագ, թ.) 1. ճնշուիլ 2. տպուիլ։

باصدیرمق (պասդրրմագ, թ.) 1. ճընշել. 2. տպել. (հմմ. طبع)

باصدیرمه (պասդրրմա, թ.) տպուխտ ‑ جی ‑ տպուխտավաճառ։

باصدی (պասդը, թ.) մսով բանջարեղէն. ‑ فصولیه մսով լուբիա

باصر (պասըր. ա. بصر էն) տեսնող. դիտող. ‑ قوهٔ (գուվվէի պասրէ) տեսանելիք. ‑ տեսողութիւն. աչք։

باصق (պասգը, թ.) 1. մամուլ. 2. ճընշում. ‑ آلتنده ‑ մամլոյ տակ։

باصقین (պասգըն, թ.) 1. ծանր. 2. գերազանց 3. յանցանքի մէջ բռնուիլ 4. յանկարծական յարձակում ‑ ویرمك ‑ յանցանքի մէջ բռնուիլ, կոխուիլ

باصلمق (պասըլմագ, թ.) 1. կոխուիլ, 2. ճնշուիլ. 3. տըպուիլ. 4. հրդեհը մարիլ։

باصمق (պասմագ թ.) 1. կոխել. 2 ճնշել. 3. տպել. տպագրել. [հմմ. طبع و تمثیل] 4. յանկարծակի յարձակիլ. 5. կոխել [տուն եւլն.] 6. կոխել թեւակոխել. ‑ آیاق ոտք կոխել, պնդել. ‑ اویقو ‑ , քունը կոխել. ‑ ال երդնուլ. ‑ مهر ‑ կնքել. ‑ یایغره մեծ ճիչեր արձակել. ‑ بام تلنه ‑ բարկացնել։

باصمه (պասմա. թ.) 1. տիպ. 2. նըկարէն կտաւ. 3. տպագրութ. ‑ طاش վիմագրութ. ‑ سی . حروفات ‑ տառատպագրութիւն. ‑ جی ‑ նկարէն կտաւավաճառ. ‑ خانه ‑ տպարան. (հմմ. مطبعه)

باصیق (պասըգ, թ.) 1. ցած. ‑ اوطه ‑ նեղ. ‑ آلن ‑ 3. թանձր. ‑ دیل ‑ لق ‑ 1. ցածութիւն. 2. նեղութիւն։

باطل (պադըլ ա. ابطال էն) 1 ունայն պարապ, սնոտի. 2. անիրաւութ. 3. անվաւեր ‑ اعتقادات ‑ աւելորդապաշտութ. ‑ ذکر ‑ սնոտի գաղափար. حق وباطل [սէնէտի] ‑ سند باطل ‑ անվաւեր մուրհակ։

باطن (պադըն, ա. بطن էն) 1. ներքին ներս. ظاهر وباطن արտաքին ու ներքին. ներս ու դուրս. 2 գաղտնիք հոգեկան. 3. խիղճ, հոգի. 4. գաղտնի. ‑ اهلی ‑ սուրբեր ‑ اً ‑ [պադընէն] ներքնապէս, գաղտնապէս. ‑ ی ، ‑ ی ‑ գաղտնի, խորհրդաւոր. հոգեկան։

باع (պա', ա.) գրկաչափ (հմմ. قولاج)

باعث (պա'իս, ա. بعث էն յգ. بواعث) պատճառ (հմմ. موجب، بادی، سبب)

باغ (պաղ, պ.) 1. կապ. 2. կապակցութ. յարաբերութ. ‑ ی ‑ كوز ‑ կախարդանք. ‑ كوز ‑ بجیلق ‑ կախարդութիւն. ‑ ی ‑ بویون փողկապ. (հմմ. قراوات)

باغ (պաղ. պ.) 1. պարտէզ. բուրաստան. بهشت، قدس ‑ դրախտ. 2. այգի. ‑ بوزومی ‑ այգեկութք. ‑ بان ‑ պարտիզպան. ‑ جی ‑ այգեպան. ‑ جیلق ‑ պարտիզպանութ.

باغچوان (պաղչէվան, թ.) պարտիզպան. ‑ لق ‑ պարտիզպանութ.

باغچه (պաղչէ. պ. փոք. بغچه) պարտէզ բուրաստան. ‑ نباتات ‑ سی ‑ բուսաբանական պարտէզ. ‑ حیوانات ‑ سی ‑ կենդանաբանական ‑ . ‑ جك ‑ Պարտիզակ։

باغداش (պաղդաշ, թ.) ծալլապատիկ. ‑ قورمق ‑ ծալլապատիկ նստիլ. ‑ مق ‑ 1. ա. ‑ قورمق ‑ իրարու հետ յարմարիլ. յանկիլ։

باغر (պաղըր. թ.) 1. լեարդ. 2. ներքին կողմը կամ առաջք. 3. քն

Digitized by Google

باغی (պաղը, ա. պղ էն յգ. յուզ պիւ-ղաթ) ապստամբ. պն- ապստամբ բական ըն – ապստամբութիւն։

باف (պաճ, պ.) ոստայնանկոց, հիւսուած։ بافت، بافته [պաճք, պաճքէ] ոստայնանկուած, հիւսուած։

باقدیرمق (պագտրմագ, թ.) 1. նամակ տալ, խնամել տալ [հմ. կտրել ընդ տալ] 2. գործանել

باقر (պագր, թ.) 1. պղինձ [չինէշ. հնաս] 2. պղինձ, պղնձեայ [չինէշ. պղնձագործ ըն – պղնձագործութիւն

باقراج (պագրաճ թ. ազուա. պարգաճ) պղինձէ դոյլ։

باقش (պագրշ, թ.) նայուածք. ը- 1. մեկզմեկու նայիլ. 2. շատ բան ասելին անդին աչք պտտցնել. – یان չեղչակ նայուածք։

باقلمق (պագրլմագ, թ.) 1. նայուիլ. 2. խնամուիլ. գործանուիլ. 3. նկատի առնուիլ. տեսնուիլ։

باقم (պագրմ, թ.) տեսակետ. ես – ս մէկ տեսակետով։

باقولا (պագլավա, լաքլ թ.) 1. ծաղկաձոյ. ... չեղջնկիւն

باقمق (պագմագ, թ.) 1. նայիլ. 2. գիտել. 3. խնամել. 4. նայիլ, պահել. անուշցնել. ուշադիր. ըլլալ. 5. փնտռել. 6. գործանել. յանայն յոյնը շատ ուզեղ. قلق باقه ապչիլ, յապուշ կրթիլ

باقنمق պագրնմագ, թ.) 1. ապտին անդին նայիլ. 2. փնտռտկիլ։

باق (պագր, ա. ռաք էն յգ. յաք) 1. տեսական կոյուն. 2. մեսցած 3. [թուռք.] մեսցորդ. 4. նամականեթուղթերը կը գրուին ընդունեցեալի տեղ։

باقیجی (պագրնը, թ.) 1. նայող, խնամող. 2. հարցուկ։

باغرتلاق (պաղրթլագ, թ.) հառաչել [չինէշ. կաղ. ըսլ. چوللغی]։

باغرتمق (պաղրթմագ, թ.) պոռացընել. ոնդան باغرتدی շատ զարհուրեցը և ցնծալու ճամբայ։

باغرداق (պաղրտագ, ցաղաւիկ թ.) 1. օրօթոցի պնդատակ. խանձաթուրը. 2. շոր [կանանց]։

باغرساق (պաղրսագ, ցասր թ.) աղիք. [հմ. հեռ. ռեզր]։

باغرشمق (պաղրշմագ, թ.) միամայն պոռալ կանչել։

باغرمق (պաղրմագ, թ.) պոռալ. باغرچاق باغرمق պոռալ կանչել։

باغستان (պաղխպան, պ.) այգեստան, բուստան։

باغشلامق (պաղշլամագ, թ.) 1 նուիրել, շնորհել, պարգեւել 2. ներել. 3. քաւել։

باغش (պաղշ, թ.) ընծայ, նուէր պարգեւ [հմ. հեռ. ռեշտ]

باغلامق (պաղլամագ, թ.) 1. կապել. 2. կապել [անասուն] յատկացնել. – ات մին կապել, գիրնալ. – ش գլուխ կապել. հաշիւը փակել. – جراحت թարախել. – کوکل սիրտ տալ. յարիլ. – بل վստահիլ. – مش սանձան յատկացնել. – صف կարգ կենալ – خیاپارتسنلمق – օրօց մանուկ ընել

باغلامق (պաղլանմագ, թ.) 1. կապուիլ. 2. պատմանաւորուիլ. 3. յանձնառութիւն առնուիլ։

باغلی (պաղլը, թ.) 1. կապուած. 2. յատկացուած 3 առնանուած.

باغه (պաղա, ռաք թ.) խեցի. ն – խեցիէ, խեցի, – պղպ կրեայ։

Digitized by Google

بالالتزام (պիլիլթիզամ, ա.) գիտմամբ: [‌ قصد. قصداً عن]:

بالبداهه (պիլպէտահէ, ա.) յանպատրաստից. (հին. ալճար):

بالتمام (պիթթէմամ, ա.) ամբողջովին ամբողջութեամբ:

بالجمله (պիլճիւմլէ, ա.) ամբողջ. բոլոր, համայն (հմմ. մումայն) (بالعموم):

بالجاق (պալչագ, թ. چارچ) բռնատուր [սուրի]. երախակալ:

بالحق (պալհրգ, թ.) 1. բուտի կապ [հին. سلسال] 2. տիզ:

بالخير (պիլխայր, ա.) բարիքով, բարեօք. բարեաւ. – ցեան (sntuայի պիլխայր) բարի ապրիք. – ալլահ الله موفق Աստ. բարի յաջողութիւն տայ:

بالدفعات (պիտէֆա'ար. ա.) շատ անգամ, քանիցս, բազմիցս:

بالدير (պալտըր, թ.) 1. դնդգոց. 2. բարձ, ք. (սրունքի) ս – ի չալաշաւոտ. շատ սրիկայ. ս – ի չիլակ ճլակ խաժամուժ ամբոխ, սրիկաներու խումբ. զբ ս – (բուս.) ձարխուտ:

بالديران (պալտրան, թ.) մոլեխինդ. կամ (خان دلي پالتركان):

بالديز (պալտրզ, թ.) քեռնի. ս – ի ճոգտ քենիներնէն մէկուն ամուսնանալ

بالذات (պիզզար, ա.) 1. անձամբ. 2. անձնապէս. ճանչնալ մեկը – ս – կորուիլ մեկ պէս ճանչնալ տեսնուիլ:

بالش (պալիճ, պ.) երեսի բարձ (հմմ. يوز ياصديغي) – դաշտ راحت հանգիստ:

بالضروره (պիզզարուրէ. ած. ضرورى) յարկաւոյս. յարկաւորէն բռնադատեալ. ի չարէ ստիպեալ.

بالطبع (պիդդա'պ. ա.) բնականաբար. (հին. طبيعى. طبيعتاً):

بالطق (պալդիգ, طيق թ.) պալթիկ ձկան. – ս – բռ պալթիկ ծովլ.

بالك (պաֆ, պ.) վախ, երկիւղ, ահ. – ի առնել երկիւղ, ահաւորել:

باكر (պաֆիր, ածկ պաֆիրէ, ա. بكر էն) կոյս (աղջիկ):

باكوره (պաֆիուրէ, ա. յգ. بواكير էն) նախայրիք. [հմմ. ասլէնիլ. ասլոց. نوباوه] عنفوان شباب [հմմ. – ծառիկ հասակ

باكى (պաֆի, ա. بكى էն) լացող, ողբացող. ի – լալով, ողբալով.

بال (պալ, թ.) 1. մեղր. ի – մեղրի պէս, քաղցր. ցիւ – մեղրամոմ 2. [պ] թռչունի թև. թևոց 3. [ա] սիրտ, միտք. ալալ ասիմ من'ناسبى [ա'նասիմիյմիպալ] անկեղծ սրտով, անկեղծ.

بالا (պալա, պ.) 1. բարձր. վեհ. 2. վեր. – ՚ի բարձրագոյն աստիճանին վերջնականը. պարոյ աստիճան. – ից [պէրվէննի –] – յան յէրեպէյանի –] ըստ վերոգրեալին. – աւելի բարձր. – ը – բարձրագոյն. – ից – ՚ի բարձրագոյն աստիճան. – յուզ 1. բարձրահասակ. 2. հպարտ. – ած բարձր հասակ. Կնոջ [qass պալա] բարձրահասակ. – ցս կրկին. նշմ – գահերեց

بالابان (պալապան, بلبان թ.) 1. արջ 2. մեծագլուխ մեծ ձկան մորթ

بالاتحاد (պիլիթթիհաս, ա.) միանալով, միաձայնութեամբ:

بالاتفاق (պիլիթթիֆագ, ա.) 1. միաբանութեամբ, համաձայնելով 2 միաձայնութեամբ. համաձայնութեամբ.

بالاخره (պիլախրէ, ա.) ի վերջոյ, վերջը, վերջապէս:

بالاشتراك (պիլիշթիրաք, ա.) ընկերբոլի, ընկերութեամբ:

Digitized by Google

بالطه (պալդա, թ.) կացին, տապար – (չինեչ կաֆ, չքր) մօրուքը, մեչքը կորսընցնող – չափազանց նեղլը. կախուլ. յ՚ափ ալ – գործ մը ունենալ. ես – 1. փոյտահատ 2. պալատան տապարաւոր սպասաւորը. 3. տապարաւոր հրէշտ. ըլ – անտաշաւակ, ուրիկ ներքին է փայտ կտրել. ցոյ – 1. կացինով կտրել. 2. ատրել, կոտրտանել. 3. տակնուվրայ ընել:

بالعكس (պիլաֆս, պիլաֆիս.ա.) ընդհակառակը. (չմշ. ոսկեր):

بالعموم (պիլումում, ած.) ընդհանուր բոլոր, առհասարակ (չմշ. ընդհանուր):

بالغ (պալիղ. ա. ծնելէն ի՚ետ. գալ) 1. հասած. յ՚ – չափնել, լեցնել. օր. (սլայի – գրգռել ու տարիքը քառասունի հասաւ.) (սլայի – ականջ ալ հազարի լեցաւ.) 2. արբունքի հասած (բաղձալի ծիրանի) 3 կատարեալ, գերազանց գալ բանականութեան 4. գումար. (չմշ. ընդհանրական) – (պալիղէն մասէլայ) չափ ատելի, չափազանց. օր. (թամբ մը չափազանց ծանր):

بالفعل (պիլֆիլ. ած.) գործով. գործնականապես. արդիւնքով:

بالق (պալըգ, թ.) ձուկ. (չմշ. սաղ) – ափ (տեղ) – ձկան գիրուկ. յոգեսած ձկնկիթ ալ ծիրանի գետաձիթ, ձիրանգետի ձու – ձկնորս, ձկնավաճառ. ջիլէ – ձկնորսութիւն. ձկնավաճառութիւն. ուխտ – ձկան մաքսատուն:

بالقان (պալգան, թ.) 1. անտառախիտ լեռնաշղթայ. 2. պալքան. եօթը ջոյ պատ – Պալքանեան գերակղզի. Ջրբալկան (պալըգըլը. թ.) տեղաց.

بالقون (պալճօն. ֆր.) պատշգամ. յոյգամասոյր:

بالكليه (պիլքիւլլիյէ, ա.) բոլորովին ամբողջովին (չմշ. ընդհանրապէս):

بالللاندرمق (պալաճդրմագ, թ) 1. անուշ ցնել. 2. թմրեցնել. 3. չաստագործել:

بالللانمق (պալլամագ, թ.) մեղքի պէս անուշ ընել. քաղցրանալ:

بالله (պիլլահ, ի. ա.) Ա՛ծ. վկայ. կնքեցնում յանուն Աստուծոյ:

بالما (պիլմա. քիմ.) ջրատ. հեղուկ. տոնս հին չափ երկաթախառնուրդ ջրական թթու:

بالمناسبه (պիլմիւնասէպէ ա.) ձեռք մը, ունենալ կերպով:

بالمواجهه (պիլմիւվաճեհէ, ա.) երեսառ երես. ինքնակայանութեան

بالمومى (պալմումը. ի. սխ. – մոմը) մեղրամոմ. ջ–մեղրամոմագործ

بالنه (պալէնա, ֆր.) 1. կէտ. (չմշ. ձուկ) 2. կէտ ոսկր:

بالو (պալօ, իտ.) պարահանգէս. ան – չեչիք գիմակաւոր – գիմակ – մոլոր – պարահանդէս տալ:

بالوا سطه (պիլվասըդա, ա.) 1. անուղղակի կերպով 2. միջնորդութեամբ. օր. (բալթեամբ ուղղակի ուրիշ) բալվասըդա մասնակցել ուրիշի:

بالون (պալօն, ֆր.) օդապարիկ. (չմշ. սանդուղ) (سفينة الهواء):

بالين (պալիյն, պ.) բարձ. (չմշ. ցուցափայտ) – պուրտ (պալիյն փէրէսար) ծոյլ:

باليوز (պալեօզ, պոլեն պալեօս թ.) մեծ մուրճ:

باليه (պալեա, իտ.) հակ. (չմշ. ճոճ) – յ՚ալամոյ – հակ կապել:

باليه مزى (պալիյէմէզլի, իտ. պալե. ըլ) հին թնդանօթ:

بام (պամ. պ.) 1. տանիք. 2. թաղ ձայն տուող լար. աքսը – բոլորովին տարբեր. ես – տորին չրթունքին տակը պատ մը մօտ:

Digitized by Google

بايراق (պայրաղ, բայրաղ թ.) դրօշակ, դրօշ. (հմմ. անջաղ. տայիւ. ալմ.) 2. հին առեն վաշտ. (հմմ. թաբուր) մեծ – ը. մեծ – դար – դրօշակիր. ևն – դրօշակալ. ևն – ի նշանակալ խայտառակ։

بايرام (պայրամ, բայրամ թ.) տօն (հմմ. عيد) ի – շաբան, շաբան, ռամազանի տօն. ի – ին զոյգ ալ կիզ տօն. շնորհ տօն. ևն – տօնական։

بايع (պայի՛ա. բայ. էն) ծախող, վաճառող. (հմմ. ծատ. տօ. ընդ. ևն. فروخت)։

بايغين (պայղրն, բայղրն թ.) 1. նուաղած. մարած. (հմմ. بيخود. مشى.) 2. տկար. անզօր. 3. մարած (աչք) ևն – 1. նուաղում, մարելիք. (հմմ. غشى) 2. տկարութիւն, անզօրութիւն։

بايقوش (պայղուշ թ.) բու. գիշերբուն։ (հմմ. قوماو. բզ.)

بايلتمق (պայլթմագ, թ) 1. մարեցնել նուաղեցնել 2. թառամեցնել.

بايلدى (պայլդը, թ.) 1. նուաղում. մարելիք – յոյս ձեռքէն ծանծաղեցաւ։

بايلق (պայլղ թ.) 1. տարտուր. արգանդ (հմմ. ياغى. دول. رحم)։

بايلمق (պայլմագ, թ) 1. մարիլ. նուաղիլ. 2. թառամիլ, թոշնիլ. 3. շատ սիրել. հիանալ

بجك (պէճէճիհ, թ.) 1. պուպրիկ. 2. մանկիկ, ե տեսայ։

بر (պէր, ա.) 1. յոյզ. 2. [պիտի պէր] տ. յոյս. ընել – յոյսերս ցնդեցաւ։

بيك (պէկէճ, թ.) 1 երեսայ մանկիկ 2. երեսայ, տղայ. 3. պուպրիկ. ի – զոյ 1. լիւք. 2. շատ սիրելի։

بت (պէթ. թ.) 1. գէմքի գոյն, (հմմ. بكز) պէնգ,) ևն بت ունիմ գունիլ. 2. [պութ, պ. յգ. بتان) 1. կուռք. 2 շատ գեղեցիկ. տիպ – (պութփէրէսթ) կռապաշտ. ոմն. հեթ – կռապաշտութիւն։

بامداد (պամտատ, պ.) առաւօտ. ին – առաւօտուն, առաւօտի ատեն

بامیه (պամիա, թ.) պամի. յատկապէս ասիական

باندو (պանտօ. ոմն պանտա. իտ) ոմն պանտա. երաժշտական խումբ

بان (պան, պ. մասնիկ) պան. – դ դռնապան ախոռի պատրաստող։

باندره (պանտրա. ոյզ պանտիէրա. ֆր.) դրօշ. տակառ դրօշ։

بانقوط (պանգիօդ.. ֆր.) իղեամադրամ. (հմմ. بدبه ձեմ)։

بقه (պանգա. ձուկ պանգ ֆր.) դրամատուն. գնահատ – դրամատան գործառնութիւն։

بانك (պանկ, պ.) բարձր ձայն. (հմմ. بلند. آوازبلند. صوت)։

بانكر (պանգէր. ֆր.) սեղանատուն. հաստատութիւն։

بانى (պանի, ա. ոնէն) շինող. հիմնադիր. ի – կառուցանող. հիմնադիր. ի – երկորդ շինող հիմնադիր։

بانيو (պանեօ, իտ.) լոգանք։

باه (պահ, ա) զուգաւորութիւն. վաստրուածութիւն տէրը – վաստրուծոտ։

باهر (պահիր, ա. յր էն) 1. փայլուն, փայլող. 2. բացայայտ, ակնհայտ. الابتهاج – շուայտ ցնծութիւն ամենասիրտ.

باهى (պահի, ա. ոյ էն) զուգաւորուիլ. ձոյլ զուգաւորելու կարողութիւն.

باى (պայ, պ.) 1. հարուստ. 2. պատիւ. յի. ա.) հաստատ – անպատճառ։

بايات (պաեաթ, բիյաթ թ.) 1. օթեակ. ճամբու – 2 հին. հաստատ – հին ազգանուն։

بياغى (պաեաղը, բիյաղը թ.) պատրեստ. չուարակ, վարպետ. – ադամ –

بير (պայըր, թ.) զառիլայր. – զրկ որոճացող կենդանիներուն եղ. երորդ առամները։

Digitized by Google

تخصيص (պիքախսիս, ա.) մասնա-
ւորապէս, ի մասնաւորի :

بتر (պէբէր, պ. բէդ էն) վատթար
աւելի գէշ. վատթարագոյն :

بتر العضو (իւլուզվ) անդամահատութիւն

بتير (պիփիրմէք, մուրճ թ.) 1.
լմնցնել. լրացնել. աւարտել.
2. ապառել. հատցնել. 3. մեռցնել,
ապաննել. 4. բառացնել. (հմմ. նաիւ) :

بتشديرمك (պիփիշդիրմէք, մուրճ-
թ.) մուրճել. կծել :

بتشيك (պիփիշիք, մշտիկ թ.) կեղ.
կցուած, յարակից :

بتشمك (պիփիշմէք, մշտիկ թ.) կը-
ցուել. մրանալ :

تمامه (պիթէմամիին, կատ պիթէմա-
միին, ա.) ամբողջովին. կատա-
րեալ պէս. լիովին :

تمك (պիթմէք, մտիկ թ.) 1. լմնալ.
լրանալ. վերջանալ 2. ապառիլ

بتول (պէթուլ, ո կոյս. պօթուլ (մէր-
էեմի պէթուլ) Ս կոյս Մարիամ

بتون (պիւթիւն, օթօ թ.) 1. բոլոր.
ամէն, ամբողջ. 2. միակտուր :
օթօ — ամէն օր. — — — , պօթուն բոլո-
ղովին, ամբողջովին (հմմ. նաեւ ալաճ)

بتونك (պիւթիւնէմէք, թ.) ամբող
ջացնել. աւարտել :

بتوى (պիթէվի, թ. պօթուց) 1. ամբողջ
2. ամբողջովին 3. միակտուր :

بتى (պիթի, մշտիկ պիթիֆ. թ.) նաեւ ակ
ցէ — գրագիր. քաշտուզար :

بث (պէսս, ա.) 1. տարածում, տա-
րածել. 2. յայտնել :

بثر (պէսր, յգ. պօր. պուրաց. պօրաց պէս
րէ) խաղաւարտ :

بج (պէճ, թ.) վիճենայի հին անուանը.

بجا (պէճա, պ.) պատուաճ, յարմար,
վայելուչ. — ւնմէյէլ. անպատ-
շաճ գոյզ — ւնմէվայել խօսքեր :

بجايش (պէճայիշ) պաշտօնի փոխա-
նակութ. ! ! ! փոխանակել

بجرمك (պէճէրմէք, թ.) 1. յաչող-
ցընել. 2. ապահովել :

بجرمك (պէճէրմէք, թ.) 1. փորձ մը
գլուխ հանել. յաջողիլ. 2.
հարել. 3. ապահովել :

بجريك (պէճէրիք, մշտ. թ.) յաջո-
ղակութիւն. ճարտարութ.
յս — անյաջող. չյաջողուած. ապիկար.
լն — յաջող, ճարտար. մշտ — ապիկա-
րութիւն, չյաջողուածութիւն :

بجى (պէճ'ա, ա. կենդ) քաջ հաւ.
(հմմ. մշտ մշտ qaravɛ̈ɣlɛ̈f) :

بجه (պէճ'ա, ա.) փոքրահաւ.

بجيلغان (պրնըլկան, թ.) 1. ձիերուն
ատին վրայ խոխոջի եւ
վերք. 2. անբուժելի վէրք :

بجاق (պրչագ, ճ՚չ. թ.) դանակ (հմմ.
չաքըն) մշտ — դանակ դանա-
կի գալ. իրարու դանակ քաշել :

بچق (պուչուգ. պրչրգ ճչգ թ.) կէս.
(հմմ. չըրչ. մասնիկ. յարդ. փայտ) -ազ քիչ մը

بچقى (պրչգը, ճչգ թ.) կտրոց, յատուց :

بچم (պիչիմ, թ.) ձեւ չս — 1. տձեւ.
2. անվայել, անհամ. չ. ձեւաւոր.

بچه (պէչէ, պ. յգ. չիկան պէչէկեան,)
1. ձագ. 2. մանուկ :

بحاث (պէհիաս, ա. մշտ էն) միշտ
խօսող, չտուխտաս :

بحار (պիհար, ա. եզ. բռ) ծովեր :

بحث (պահս, ա, յգ. մշտ) 1. խօսիլ
ճառել. ւ-նդէնչ բանի մը վրայ

بخش (պախս, պ.) 1. պարգեւէ, պարգեւատ. – տալ – խօսիլ. 2. վճռաբանութ. խօսակցութ. 3. նեղութ. ցաւ ոտ – գրաւ գնել. շտապել ոտ – ընել – խօսք բանալ. ցուցք ընել – վէճ չհաւանիլ

بخشا (պախսա, պ.) գթացող. տ. بخش

بخشش (պախսիշ, պ. Տայ. բախշիշ) պարգեւ, նուէր, ընծայ.

بخشنده (պախսէնտէ, պ.) նուիրող, պարգեւիչ. շնորհոտ.

بخل (պուխլ, ա.) ագահութիւն (Տմշ. խստ, խոստ, ի կսկիծ)

بخلا (պուխլա, ա. եզ. بخل) ագահներ, կծծիներ, ժլատներ.

بخور (պուխուր, ճիշդը պէխուր ա.) խունկ. ոտ – խնկաման (ախ. قانديدن بخور) ծուխ – խնկել. խունկ տալ.

بخيل (պախիլ, ա. بخل էն) կծծի. ժլատ. ագահ, ուիշա. ոտ – ժլատութեամբ. ագահաբար.

بد (պէտ, պ.) 1. գէշ 2. տգեղ. 3. չարութիւն իրի – (պէտախթէր) գժբախտ ասոլին. չար ծնունդ – անդիշ – չարամիտ. ոյ – (պէտպու) գարշահոտ. ընդ – (պէտպին) յոռետես. ոչ գործ – խոժոռակեր. հաղ – թշուառ (ոյ ոտ) վատաբաստ, անբարոյ անուն – յոռետեսութ. ոխ – (պէտխան) չարակամ (յգ. بدخواهان) ոտ – չարակամութիւն – գէշ կամութեամբ ընել – չարակամութիւն – անէծք. տիրտ – յոռի, անբարոյ. ոտ – (պէտ քէրճան) վախճանը գէշ. – 1. չարագործ, 2. անպարկեշտ կարդ – (պէտկէտար) յոռի, վատաբարոյ. կասկածոտ. ոյ – [պէտկին. պէտկինոպ յգ. ոյն] չարաբարոյ, չարախօս. – [պէտ կէվէր] չար ծնունդ. խմորը գէշ. ոտ – անալ գործը. ր – [պէտքէր] վատթար, ընդպէտքէրին յոռետես

بث (պախս, պ.) խօսիլ. 2. վճռաբանութ. խօսակցութ. 3. նեղութ. ցաւ – գրաւ գնել. շտապել – խօսք բանալ. ցուցք ընել – վէճ չհաւանիլ

بحر (պահր, ա. յոգ. բաղ. յոգ. բաղ.) 1. ծով. [Տմշ. ձկ. ք. աղուի] ծով – ովկիանոս. 2. ոստանաւորի չափ. ի – ծովում, ծովի ճամբով. ոչ, ս – ծովային ցաւի նման. ծովային նախարարութիւն – [պահրիյէոլց] ծովային գիտութեանց տեղեակ անձեր.

بحران (պուհրան, ա.) 1. տագնապ. 2. ճգնաժամ. մահ – գրամական տագնապ. կաց – նախարարական –.

بحسب (պիհսաբ, ա.) պատճառ. առ, տեսակէտով. ասի – հաշուման տեսակէտով.

بحق (պիհագգը, ա.) իրաւամբ, ճշդիւ. կատարեալ (պէհագգ. պ.) հաւատ. հաւատ – Աստուծոյ Տամար.

بحكم (պիհիւքմի, ա.) վճռով, զօրութեամբ, բռնութեամբ. ընդ – (-գաստէր) ճակատագրի բռնութեամբ.

بحمدالله (պիհմաթիլլահ, ա.) գոհութիւն Աստուծոյ.

بحوله (պիհաւլիհի, ա.) շնորհիւն Ածոյ. կարողութեամբն Ածոյ.

بخيه (պուխէյրէ, ա. յոգ.) ծոմակ.

بخار (պուխար, ա. յգ. ոչգի) շոգի. տալ – ոտ – շոգեշարժ մեքենայ.

بخت (պախ, պ.) 1. բախտ, բաղդ. 2. յաջող բաղդ, նպաստ. – ոտ [պէտ պախս] – ոտ, – ոտ [պիէճի պախս] գժբախտ. – ոտ [նիճայախս] բարեբախտ. երջանիկ. յոյս ոտ – բարեբախտ. – ար – (պախթաար), ավ – բախտաւոր – ոտ – ավ (պիպախթ) անբախտ. ավ – բարեբախտութիւն, երջանկութիւն. بختک (պէպախթ) ոտ – (բախտաւոր)

Digitized by Google

ՆԱ (պէս, սխ. Նա ա.) ակռել. ակիզբ. [հմնչ. .ձիլամուշ.Ստրուիս ,Ստրուիս] :

ՆԱ (պիւս, ա.) հեռացում. առնջաւոր. ա. ՆՄ (լսպիւս)

ՆԱԵՏ (պէտաթ, ա.) 1· Նորոգութիւն. 2. պատնէշիկը:

ՆԱՈՒ (պէտպէր, ա.) անապատատեղ. կանանոց. վրանաբնակութիւն

ՆԱՀ (պէտաուէր, հաւ. պէտաուէ, ա.) 1.յայտնութիւն. բացայայտութիւն. 2. անպատրաստութիւն:

ՆԱՑ (պիտայէր, ա. պէտք չէ գրել ՏԱՑ) 1. ակիզբ, ակզբնատոհմութիւն. 2.նախնական. ՍՈՒՆ – ՀՈՒՆ նախնական դատաստան. ՀՈ – նախնական դատաստանէն՝ – – ի կոզմէն.

ՆԱՑ (պէտայի,' ա. եզ. ՆԱՑ) 1. Նոր. լուսիւնք 2.Նոր գիւտեր.2 հրաշալիքներ.-ՍՏՈՒՅԳԻՒՆԻ սիրահարք

ՆԱՐ (պէտր,ս) լիուլսին.[հմ.ՀՈՒՆ] տօնի

ՆԱՐՁ (պէտրէզա , ա.) առաջնորդ. կառապետ.(հմ. ՀՈՒՆ) :

ՆԱՑ (պէտէլ. ա. /դ. ՆԱՑ) 1. փոխարինելի. 2. փոխարէն, տեղ. 3. արժէք. 4. ի փոխարէն. 5· [քեր.] բացայայտիչ. ՍՈՀՈՄ – ուրիշի տեղ գինաւոր. փոխագոր. ԱՐՏԱՀ – գինուորականն տուրք. ՀԱՅՈՒ – գինուորութենէ ազատելու համար տրուած դրամը. Ի – [պէտէլէն] ի փոխարէն, փոխարինելի. [հմ. ՆԱՀ] ՀԱ – 1. գինուորական առնչիկը գնող մարդ. 2. փոխ ձգուած գտնող մարդ:

ՆԱՑ (պէտէն, ա. /դ. ՕՆԱՑ) 1. մարմին. 2. իրան. 3. կոճղ. 4. պատրաստի կեռիկ, որմնամատ. ՕՆ – իր քրտակէն, գրպանէն. Ի – [պէտէնէն] 1. մարմնապէս, մարմնով. 2. անձնապէս. Ն – մարմնեղ, խոշոր. ՄԵԾԻՆ. ԱՑ – մարմնաւոր, ֆիզիքական:

ՆԱՑՈՒՄ (պէտնամ. պ.) վատանաւն,վատահամբաւ. ՅՈ–ԱՆՈՒԱՆԱՐԿԱԾ

ՆԱՑՈՒՍ (պէտնուս, ՀՆ. Է) ցախաքոր. [հմ. ՀՈՒՆ. ԽՈՒՆԿՈՒՆԱԿ]:

ՆԱՑՈՒՀ (պէտուհ, ա.) դաւթ ղրկուելիք նամակներուն պահարանին. վրայ հասցէին վերջ գրուած մասնաւոր նշանը, որ Հաւկիաձև կ'ըլլայ:

ՆԱՑՈՒՑ (պէէվի, ա.) անապատաթրքնակ, վրանաբնակ,կեսաւայրենիք, պետութիւն (հմ. ՁՈՒ.ՑՈՒ (հոսր) ՑԵ – [պէէվիյէք] վրանաբնակութիւն:

ՆԱՑՈՒՑ (պէտիս, յետս. պէտիյսար, պ.) առասանելի. երևելի, յայտնի:

ՆԱՑՈՒՑ (պէտի', ա. ՏԵՏՆԷՆ) 1. առեղծիչ. հնարիչ 2· նորահնար,գոզտրիկ, աննման. չքնաղ. 3. ճարտարանութ. ՕՆ – [պէտիա, ա.] ա./դ. ՔԱՆ

ՆԱՑՈՒՑ (պէտիյէ, ա. ՏԱՀԱՑ ԷՆ) 1. յանատապատից ճառ:

ՆԱՑՈՒՑ (պէտիյի , ա.) բացայայտ, յայտնի. ունելու. ՏԻ – [պէտիյիյէաք] ակնելու ճշմարտութիւնը:

ՆԱՁ (պիզագա, ա.) խոնջալ, չոզոտ (հմնչ. ՀՋԵՑ ԼՈՒՁՈՒՐՈՒ):

ՆԱՐ (պէզր, տ./դ. ՆԱՐ.ՆԱՐՈՒԹ աղջատ. պէզիր,) 1· հունտ, սերմ. 2.կըտաւատաւտ. ցից – կուտաւտի խուլ:

ՆԱԼ (պէզլ. ա.) 1. առատաձեռն տալ, բաշխել, չպահանջել 2. ընդունել. նուիրել. ՀԱԾ – ուխն ջանք ընել:

ՆԱԼԱԿՈ (պէզլէկիու, պ.) կատակաբան, զուարճախօս:

ՆԱՅԻՆ (պիւզէյրէ, ա) մանրատեսիլ

[պիր, թ.) 1. մէկ, մի, մը. 2. մէկ ջ. հաւասար. ԱՅՆ – ՀԱՑ – քանի մը,

Digitized by Google

պրաէթ (պէրաէթ. ա.) 1. անպատրաստութիւն. 2. ապատրաստութիւն. ըմե – (պէրաէթի գիմմէթ) անձին անպատրաստութիւնը ցուցնող գրութիւն – անպատրաստ արձակուրդ. գործ – անմիջական անպատրաստութեան արգելք.

պրայր (պէրաէր, պ.) 1. մէկտեղ. միասին. 2. հաւասար, համահաւասար. ու անալ – ընկերանալ. մէկտեղ բլ. գալ – ի միասին, մէկտեղ գալ. կալ – 1. համաստատիլ. 2 հաւասարակշռութիւն

պրատ (պէրաթ. ա. յգ. պրատ) հրամայական. – ձևէ (լեզուի պէրաթ) քերականական կիրճեր (Մուհամմէտ մարգարէին, որ կը պատահի շատ անգամ 12 ին. ը – առանձնաշնորհեալ, արտօնեալ.

պրադար (պիրաստէր, պ. յգ. պրադարը) 1եղբայր 2 – մտերիմ, եղբայրական

պրադա (պէրրաստ, ա.) ջուր պահեցնելու տեղ. ամման. (հմմտ. գալրա).

պրարի (պէրաարի ա.) տ. պրոխզ (պէրազիխ. ա) տ. խզր.

պրասիա (պրաասիա, իտ.) առագաստի սիրտին երկու ծայրերը կապուած պարան. ի – առագաստի սիրտը գործնել:

պրաէթ (պէրաէ'աթ. ա.) 1. կատարելագործութիւն. 2. ամէն հանգամանքով գերազանցութիւն:

պրաղ (պիւրազ, ա.) ձի որով Մահմետ մեծ մարգարէն երկինք եղած է

պրաղ (պէրրազ, ա. ցրտ էն) 1. փարչ, պայծառ. յստակ, վճիտ. հոտ – պայծառ օդ. ջո – վճիտ ջուր. ղը – պայծառութիւն. յստակութիւն.

պրադերմաղ (պրռազդրմագ. ի) 1. ձգել տալ. լծել տալ. 2. յանձնել տալ (նաւուկ).

պր (պէր, պ.) 1. վրայ. 2. բան. հաստ. մաձայն. Ակ ածց – (պէր վէճնի պալա) բան վերագրելոյն. ըհերչ – (պէր հայաթ) կենդանի. ողջ, բան տալորութեան ածքոյ. (պէրմուճիպ բան. ը. լիկ (պէր էեմալ) կատարեալ. թոյլ – յարտուն տնական. ղրթ – (պէր դարաճ) մէկ կողմ. ի ղրթ ը մէկդի ընել:

պր (պէր, պ.) 1. կուրծք. (հմմ. սինա) (կոկս) –յի (էզպէր) գոգ, ուսումն ի բերան. ի չքի գոց ընել. 2.(հայ.բերք) պտուղ. յոյ – (պէրավէր) պտղատու:

պր (պէրր, ա.) ցամաք. Ի – (պէրրէն) ցամաքէն, ցամաքի ճամբով. ց – (պէրրի. յգ. պր) ցամաքային. պ–ծոյ ցամաքային զօրութիւն. նիմի – (պէրրիւճամ. ազատ. բարաճամ) Սուրիա. նաեւ- Ամերիկա, նոր աշխարհ ցեղ-հին

պիրր (պիրր, ա.) 1. բարեպաշտութիւն. բարեգործութիւն 2. պատերազմ. առաքինութիւն. 3. (պիրր, ա. յգ. իրլ) 1. բարեպաշտ. 2. արդար, առաքինի:

պէր (պէր, պ.) բե'ր, բերող. – ճ (տիպէր) գեղեցիկ. արտագրութ. կոչ – ուն (էեպութէրճամէ պէր) նամակաբեր աղաւնի.

պիւր (պիւր, ա.) ապաքինում, բուժում. ի – ի կատարեալ կատարելապէս –

պրայ (պէրաէթ. ա.) 1. անպատրաստութիւն. 2. ապատրաստութիւն. ըմե – (պէրաէթի գիմմէթ) անձին անպատրաստութիւնը ցուցնող գրութիւն – անպատրաստ արձակուրդ. գործ – անմիջական անպատրաստութեան արգելք.

պրայր (պէրաէր, պ.) 1. մէկտեղ. միասին. 2. հաւասար, համահաւասար. ու անալ – ընկերանալ. մէկտեղ բլ. գալ – ի միասին, մէկտեղ գալ. կալ – 1. համաստատիլ. 2 հաւասարակշռութիւն

պրատ (պէրաթ. ա. յգ. պրատ) հրամայական. – ձևէ (լեզուի պէրաթ) քերականական կիրճեր (Մուհամմէտ մարգարէին, որ կը պատահի շատ անգամ 12 ին. ը – առանձնաշնորհեալ, արտօնեալ.

պրադար (պիրաստէր, պ. յգ. պրադարը) 1եղբայր 2 – մտերիմ, եղբայրական

պրադա (պէրրաստ, ա.) ջուր պահեցնելու տեղ. ամման. (հմմտ. գալրա).

պրարի (պէրաարի ա.) տ. պրոխզ (պէրազիխ. ա) տ. խզր.

պրասիա (պրաասիա, իտ.) առագաստի սիրտին երկու ծայրերը կապուած պարան. ի – առագաստի սիրտը գործնել:

պրաէթ (պէրաէ'աթ. ա.) 1. կատարելագործութիւն. 2. ամէն հանգամանքով գերազանցութիւն:

պրաղ (պիւրազ, ա.) ձի որով Մահմետ մեծ մարգարէն երկինք եղած է

պրաղ (պէրրազ, ա. ցրտ էն) 1. փարչ, պայծառ. յստակ, վճիտ. հոտ – պայծառ օդ. ջո – վճիտ ջուր. ղը – պայծառութիւն. յստակութիւն.

պրադերմաղ (պրռազդրմագ. ի) 1. ձգել տալ. լծել տալ. 2. յանձնել տալ (նաւուկ).

Digitized by Google

բրաղրլմագ, (պրաղրլմագ, թ.) թոզոսիլ ձգտիլ, լքտիլ. (հմմ. ընդ. կրկ)

բրաղմագ, (պրազմագ, թ.) ձգել, թա. ղտլ. (հմմ. ա կրկ) - ալ միջոց տալ. – ուսուցիչը ակռանչի եռանդ ձգել կարեւորութիւնն չտալ:

բրավ (պռավո, իտ.) կեցցե՛ս, ա. պրի՛ս. կեցցէ՛ (հմմ. պասիսոնյան)

բրան (պիւրրան, պ.) հատուած, սաբ. – թուղ (թիղի պիւրրան) թուղթ:

բրանդ (պէրէնցազ. պ.) վեր նետող վանող, բարձող. մեկեզի ընող – թոյնը արդելքները բարձող

բրանը (պրանցա, իտ.) կախ անկոնի նաւատորմիղին մէջ

բրանի (պէրրանի..) չէրիի հրամանատար. ներքուստ և վճռաբարոյն անհնազանդ

բրահին (պէրահիյն. ա. եզ. որան) սպացոյցներ. փաստեր. ապացոյցներ. ա զօրաւոր ապացոյցներ:

բրայ (պէրայ, պ.) հատոր, վաստ, առած (հմմ. օրէնք. ն. լալ. (լալ.

բրայա (պէրայա. ա. եզ. պլ.) 1. մարդիկ, ժողովուրդ, 2. առաքելական հաստատութիւններ:

բրաժ (պէրպաս, պ.) 1 սահմանադրած, կտրծանած, 2. աղտոտ, կեղտոտ, ի – 1. սահմանել, կտրծանել, 2. աղտոտել, յ – սահմանել, կտրծանել. աղտոտել, ցն – 1. աղտոտութիւն 2. սպանականութիւն:

բրակ (պէրպակ, ա.) ձրակորեակ. (հմմ. եզ պարակ)

բրբէր, (պէրպէր, թ.) սափրիչ. սափրիչութիւն, տես – (պէրպէրիսպան, պ.) պերպերիստան. ա. ս – պերպերական, ա – մաս պերպերիստան

բրբուդ, (պէրպուդ. պ. ապաս. լափուդա) վիճ. տեսակ մը նաւապարան

բրջ (պիւրճ, ա. յգ. շրջ.) 1. աշտարակ, 2. մատնոց, 2. հաստատութիւն:

բրճա (պէրճա, պ.) իր տեղը, յարմար – ն (նապէրճա) անյարմար – կ (փապէրճա) հաստատամիտ.

բրջեստ (պէրճէսթէ. պ) կոտ. խիտ գերեզման, ընտիր - ցորեան (մրսուա՛ի–) ոստանաւորի կտոր տող մը

բրճկ (պիրճիֆ ճէչ. պիրիճիֆ. թ.) մեկ հատիկ, մի՛ մասն. ալ – ի

բրճիս (պէրճիյս, ճ՛իշդը պէրճիյսէ պ.) լուսնթագ (հմմ. չ. մշտնջ.)

բրճիտ (պէրճիյտ, պ.) ժողովուած. ոյտ - (– տալէն) ինքզինքը քաշած, պարկ, անզարդ:

բրխուրդար (պէրխորսար, պ.) երջանիկ. երանելի. մեծ – երջանիկ ըլլաս. շատ տարիս:

բրտ (պէրտ, պ.) 1. ցուրտ. նդուս – աստղ. սուկ ցուրտ. նջուղ العجوز – (պէրտիլ անուղ) պառաւանց ցուրտ. 2. (պէրէտս, ա.) կալկուտա. (հմմ. حب العمام) :

բրդար (պէրտար, պ.) կախաւած, կախաւան հանուած. (հմմ. مصلوب دارآغاجنه چکلمش) ի – կախել. կախադրան հանել. 2. պատաւոտ, պատգաբել:

բրդուշ (պէրտուշ, պ.) ոսի մրայ, կռնակը. – ինի թափառական. թափառաշրջիկ (հմմ. سرسری)

բրդա (պիւրտէ. պ.) 1. քերած. 2. (ա) տերմիչի վերարկու. ադր ծնսեցած:

բրզ (պէրզ. պ.) երկրագործութիւն. կար – կ – (պէրզկէր) երկրագործ:

բրզխ (պէրզախ, ա. յգ. բրզխ) 1. պատանութ. 2. կեանքի եւ մահուան միջև ժամանակ. 3. դժոխք:

Digitized by Google

بالالتزام (պիլիլթիզամ, ա.) գիտ. մասն: [ըսած.ըսած ըն] :

بالبداهه (պիլպեցահէ, ա.) յանպատրաստից. (հմն. ըալաֆր) :

بالتمام (պիլթեմամ, ա.) ամբողջովին ամբողջութեամբ :

بالجمله (պիլճումլէ, ա.) ամբողջ. բոլոր, ամէնայն (հմմ. ըսմում) :

بالچاق (պալչագ, թ. چاره) բանաստեղ [տուբի]. երախակալ :

بالچق (պալչըգ, թ.) 1. բրտութի կաս [հմն. խալսալ] 2. տիզմ :

بالخير (պիլխայր, ա.) բարիքով, բարեօք. բարեաւ. – ցեւ (տուայի պիլխայր) բարի ողջոյն. – ایله – ըլմաղ (աստ.) բարի յաջողութիւն տալ :

بالدفعات (պիլտեֆա'ար. ա.) շատ անգամ, քանիցս, բազմիցս :

بالدير (պալտըր, թ.) 1. դնդղուց. 2. բարձ, ք. (սրունքի) չըլակ ը – շալշաշատ. շատ սրիկայ. چاقلی չըլակ ը – խաժամուժ ամբոխ, սրիկաներու խումբ. գրը ը – (քաս.) ձարխատ :

بالديران (պալտրան, թ.) մոլեխինգ. կամ (ոչխարի պալտրական) :

بالديز (պալտրգ, թ.) քենի. ը – ոչխարի քենիներինէն շատ ամուսանալ

بالذات (պիլզաթ, ա.) 1. անձամբ. 2. անձնապէս. ըսկիր – անձնապէս ճանչնալ. ըսմուրի – – տեսնուիլ :

بالشر (պալիշ, պ.) երեսի բարձ (հմմ. یوز یاصدغی) – հանգիստ :

بالضروره (պիլզզարուրէ. ած. յարկաւորաբար. յարկաւորէն բանաստեղծել. ի հարկէ ստիպեալ.

بالطبع (պիլդա'պ. ա.) բնականաբար. (հմն. طبیعی. طبیعتاً) :

بالطق (պալդիգ, թ. بالطق) պալտիկ ձկէն – ը. – յոգ պալտիկ ծալ.

بالع (պալ, թ.) 1. մեղր. ըսկ – մեղրի պէս, քաղցր. ըսիգ – չինկղ. ըսյա մեղրամոմ 2. [ա] թաւշեայ թել. լայն 3. [ա] սիրտ, միտք. البال ըսմիյմ [ա'նամիյմիլալ] անկեղծ սրտով, անկեղծ.

بالا (պալա, պ.) 1. բարձր. վեհ. 2. վեր. – ընէր քաղաքային տուճաններուն վերջընթերը. պալայի տուրճան. – ըշոյ [պէրվէնիի –] – բլուր խէրպէյանի –] քան վերոգրեալն. ըսաւելի բարձր. ըրը – բարձրագոյն. ըրը – ընէր բարձրագոյն աստիճան. – լայ 1. բարձրաձիչ. 2. պարտ. ըձ բարձր հասակ. կնձ [qass պալա] բարձրահասակ. ըս կրկին.նշմ– գահերեց

بالابان (պալապան, բլան թ.) 1. արջ 2. մեծագլուխ մեծդի մարդ կամ անասուն. 3. մեծ թմբուկի թակ ձող – ըշոմշ – 1. խոչորնալ. 2. բառեր գինովի պէս գժտաբար արտասանել.

بالاتحاد (պիլիթթիհաս, ա.) միանալով, միաձայնութեամբ.

بالاتفاق (պիլիթթիֆագ. ա.) 1. միաբանելով, համաձայնելով 2 միաձայնութեամբ. համաձայնութեամբ.

بالاخره (պիլախրէ, ա.) ի վերջոյ, վերջը, վերջապէս :

بالاشتراك (պիլիշթիրաք, ա.) ընկերակցութեամբ :

بالف (պալ, պ.) վախ, երկիւղ, ահ. – ը աներկիւղ, անվեհեր :

باكر (պաքիր, ածական պաքիրէ, ա. բէն) կոյս (աղջիկ) :

باكوره (պաքիուրէ, ա. յգ. յակիպ) նախապտուղ. [հմմ.ուվայէ.ուվայ] – حيات ծաղիկ հասակ [հմմ.ճիպ ուվանի] (عنفوان

باكى (պաքի, "ա.ը.կէն) լացող, ողբացող. ի – լալով, ողբալով.

بال (պալ, թ.) 1. մեղր. ըկ – մեղրի պէս, քաղցր. ճիպ – չինկղ. յոգ մեղրամոմ 2. [ա] թաւշեայ թել. լայն 3. [ա] սիրտ, միտք. البال ըսմիյմ [ա'նամիյմիլալ] անկեղծ սրտով, անկեղծ.

بالا (պալա, պ.) 1. բարձր. վեհ. 2. վեր. – ընէր քաղաքային աստիճաններուն վերջընթերը. պալայի աստիճան. – ըշոյ [պէրվէնիի –] – բլուր խէրպէյանի –] քան վերոգրեալն. ըրը – բարձրագոյն. ըրը – ընէր բարձրագոյն աստիճան. – լայ 1. բարձրաձիչ. 2. պարտ. ըձ բարձր հասակ. կնձ [qass պալա] բարձրահասակ. ըս կրկին.նշմ– գահերեց

بالابان (պալապան, բլան թ.) 1. արջ 2. մեծագլուխ մեծդի մարդ կամ անասուն. 3. մեծ թմբուկի թակ ձող – ըշոմշ – 1. խոչորնալ. 2. բառեր գինովի պէս գժտաբար արտասանել.

بالاتحاد (պիլիթթիհաս, ա.) միանալով, միաձայնութեամբ.

بالاتفاق (պիլիթթիֆագ. ա.) 1. միաբանելով, համաձայնելով 2 միաձայնութեամբ. համաձայնութեամբ.

بالاخره (պիլախրէ, ա.) ի վերջոյ, վերջը, վերջապէս :

بالاشتراك (պիլիշթիրաք, ա.) ընկերակցութեամբ :

Digitized by Google

بالطه (պալթա, թ.) կացին, տապար (հմմտ. تبر، فاس) – کیرمه‌مش، کورمه‌مش اورمان կոյս անտառ. آصمق – չափա-զանց նեղել, կախուիլ. صاپ‌او يه – գոր-ծի մը տէր ըլլ. جى – 1. փայտահատ 2. պալատան տապարաւոր պահապանը. 3. տապարաւոր հրշէջ. لق – անտառ-ակ, ուրկէ ներկերի է փայտ կտրել. لامق – 1. կացինով կտրել. 2. ուրել, կործանել. 3. տակնուվրայ ընել :

بالعكس (պիլաքս, պիլաքիս. ա.) ընդ-հակառակը. (հմմտ. برعكس)

بالعموم (պիլումում, ա.) ընդհանուր. բոլոր, առհասարակ (հմմտ. عموما) تبعه‌وزیردستان – բոլոր հպատակները :

بالغ (պալիղ. ա. بلوغ էն եզ. بالغه) 1. հասած. او – հասնիլ, լինիլ. օր. (سن قرقه – اولدى) տարիքը քառասունի հասաւ.) (معاشى بيكه – اولدى) ամսականը հազարի ելաւ.) 2. արբունքի հասած (براوغلى بالغدر) 3 կատարեալ, գերազանց حكمت بالغه կատարեալ իմաստութիւն 4. գումար. (հմմտ. مجموع. يكون) – آ مابلغ (պալիղէն մապէլաղ) չափէ աւելի, չափա-զանց. օր. (بالغاً مابلغ طویدم) :

بالفعل (պիլֆիլ. ա.) գործով. գործ-նականապէս. արդիւնքով:

بالق (պալըգ, թ.) ձուկ. (հմմտ. ماهى سمك) اتى – ձկան գիրուկ. يغور – طاسى ձկնկիթ آت بالغى գետաձի, ձիա-գետ جى – ձկնորս, ձկնավաճառ. جيلق – ձկնորսութ. ձկնավաճառութ. خانه – ձկան մաքսատուն :

بالقان (պալգան, թ.) 1. անտառա-խիտ լեռնաշղթայ. 2. պալ-քան. شبه جزیره‌سی – Պալքանեան գերա-կղզի. بالقجيل (պալըգճըլ. թ.) տառեղ.

بالقون (պալքօն. ֆր.) պատշգամբ. պատշգամբաւոր :

بالكليه (պիլքիւլլիյէ, ա.) բոլորովին ամբողջովին (հմմտ. كلياً. بتون بتونه).

باللاندرمق (պալլանտըրմագ, թ) 1. անուշցնել. 2. թանձ-րացնել. 3. չափազանցել :

باللانمق (պալլանմագ, թ.) մեղրի պէս անուշնալ. քաղցրանալ :

بالله (պիլլահ, ի. ա.) Աձ. վկայ. կ'երդ-նում յանուն Աստուծոյ:

بالماء (պիլմա. քիմ.) ջրատ. – حمض حديد كيانوس بالماء երկաթախաժա-ջրական թթու.

بالمناسبه (պիլմիւնասէպէ ա.) ձեւով մը, ոև է կերպով :

بالمواجهه (պիլմիւվաճէհէ, ա.) երես առ երես. իներկայութեան

بالمومى (պալմումը. թ. սխ. – մօմը) մեղրամոմ. جى – մեղրամոմագործ

بالنه (պալէնա, ֆր.) 1. կէտ. (հմմտ. قادرغه بالغى. قيطاس) 2. կէտ ոսկր:

بالو (պալօ, իտ.) պարահանդէս. ماسكه‌لى – դիմակաւոր – آچيق – ան-դիմակ – ورمك – պարահանդէս տալ :

بالواسطه (պիլվասըթա, ա.) 1. անուղ-ղակի կերպով. 2. միջնոր-դութեամբ. بالواسطه تحصيل اولنان ويركى

بالون (պալօն, ֆր.) օդապարիկ. (հմմտ. سفينة الهواء) :

بالين (պալիյն, պ.) բարձ. (հմմտ. ياصديق) پرست – (պալիյն փէրէսթ) ծոյլ.

باليوز (պալէօզ, باليوس պալէօս թ.) մեծ մուրճ:

باليه (պալեա, իտ.) հակ. (հմմտ. دنك) باغلامق – հակ կապել :

باليه‌مزى (պալիյէմէզի, իտ. ալաւ.) (بال عز) հին թնդանօթ :

بام (պամ. պ.) 1. տանիք. 2. Թաւ ձայնը տուող լար. بشقه – բոլորո-վին տարբեր. لى – տորրին չըթութքին տակը պասա մը մօրաք :

Digitized by Google

بايراق (պայ:ագ, բայրաք թ.) դրօշակ, դրօշ. (հմմ. ջանջաղ. տայր. ալա) 2. հին առեն վաշտ. (հմմ. թաբոր) բր – սկր – դար – դրօշակիր. ի – դրօշաձեւ. ի – ի նշանաւոր խայտառակ:

بايرام (պայրամ, բայրամ թ.) տօն (հմմ. տօն. ի–ղան գարնանային տօն. ի–ղան պղկակէզ տօն. ի–ղան շնորհաւորել. ի – տօնական:

بايع (պայ' ա. բայ էն) ծախող, վաճառող. (հմմ. թաւան. տալ. ծուխ) (գրուխտ այծ):

بايغين (պայկրն, թ.) 1. նուաստ. մարած. (հմմ. ծխել. մխել) 2. տկար. անզօր. 3. մարած (ածխ) ի – 1. նուազում, մարելիք. (հմմ. ջնջել) 2. տկարութիւն, անզօրութիւն:

بايقوش (պայգուշ, թ.) բուն. գիշերբոյծ. (հմմ. թռչել. թռչուն) (գոգոն):

بايلتمق (պայլթմագ, թ) 1. մարեցնել 2. նուազեցնել. 3. թաւամեցնել.

بايلدى (պայլտը, թ.) 1. նուազում. մարելիք – իսլամ ձէթավաճառ

بايلق (պայլղ թ.) 1. չարաւուրբ. արգանդ (հմմ. բաղ. դաղ. ղամ):

بايلمق (պայլմագ, թ) 1. մարիլ. նուիլ. 2. թառամիլ. թմրիլ. 3. շատ սիրել. հիանալ

بچق (պէչէգիֆ, թ.) 1. պուպրիկ. 2. մանկիկ, ե տխայ:

بر (պէար, ա.) 1. յոլով. 2. [պիտ. պէր] ա. բոլ. ամէն – յոխորտալ:

بك (պէպէֆ, թ.) 1 երախայ մանկիկ 2. երախայ, տղայ. 3. պուպրիկ. ի – զոյ 1. բիւր. 2. շատ սիրելի:

بت (պէթ.թ.) 1. դէմքի գոյն, (հմմ. բէզ) բէզ պէնգ, գոյնզգոյն ի – տժգունիլ. ջ. [պութ, պ. յգ. բոտ) 1. կուռք. 2 շատ գեղեցիկ. տէր – (պութփէրէսթ) կռապաշտ. ռամ. հոգ – կռապաշտութիւն:

بامداد (պամտատ, պ.) արշալոյս. ի–ի արշալուսին, արշալոյսի ատեն

بامیه (պամիա, թ.) պամի. ասպարագոսի տեսակ:

بانديو (պանտիո, ռուս. պանտիւտ) ռուսական ազգային նուագածուխտ:

بان (պան, պ. մասնիկ) պան. – դր դռնապան ի բանի պարտիզպան:

بانديره (պանտիրա. ռուս. պանտիէրա. փր.) դրօշ. սոսար դրօշ:

بانقنوط (պանգնօղ.. փր.) թղթադրամ. (հմմ. պնդեան ճգնութիւն):

بانه (պանգա. յն. պանգ փր.) դրամատուն. ի – գործառնութիւն:

بانك (պանկ, պ.) բարձր ձայն. (հմմ. պոռալ. աղաղակել. ի – ի ձայնել. աւազակել. ի – ի պոռալ. ի – ի աղաղակել):

بانكر (պանգէր. փր.) մեղսաւոր. ի – մեղսաւորութիւն:

بانى (պանի, ա. ինե էն) շինող. հիմնադիր. ի – ի կառուցանող. հիմնադիր. ի – ի երկրորդ շինող հիմնադիր:

بانيو (պանեօ, իտ.) լոգանք:

باه (պահ, ա) զուգաւորութիւն. ի – շուռթիւն տէր – ի ատելութիւն:

باهر (պահիր, ա. յր էն) 1. փայլուն, փայլող. 2. բացայայտ, ակնհայտ. ի – ի ջուայզին գնդաւորութիւն. ի – ի ընդհանրութիւն:

باهى (պահի, ա. ահ էն) զուգաւորակից. ի – ի զուգաւորելու կարողութիւն:

باى (պայ, պ.) 1. հարուստ. 2. պետ. իշխ. ա.) հոլ – ի ատենապետութիւն:

بايات (պաեաթ, բեյաթ թ.) 1. օթեակ. կեցի – 2 հին. հոլ – հին ապրանք:

بايغى (պաեադր, բեյղի թ.) ասորեստանեան. ի – ասորական, ի ասորի, ասորեստանցի. ադամ –

باير (պայր, թ.) զառիլայր. – գրքի արտաքոյ կենդանիներուն եւ բոյսերու առանձնաբար:

تخصيص (պիքախսիս, ա.) մասնա-
ւորութիւն, իմ մասնաւորի :

تر (պէքէր, պ. բէդ էն) վատթար
աւելի գէշ. վատթարագոյն :

تر العمر (իւլուզ) անդամահատութիւն

تيرمك (պիքիրմէք, մասնաւ. թ.) 1.
լեցնել. լրացնել. աւարտել.
2. ապառել. հատցնել. 3. մեռցնել,
ապանդել. 4. բռնացնել. (հմմ. նաւի):

تيرمشتمك (պիքիրմէշտիրմէք, մասնաւ.
թ.) միացնել. կցել :

تيشمك (պիքիշիք, մասնաւ. թ.) կից.
կցուած, յարակից :

تيمشمك (պիքիմշիմէք, մասնաւ. թ.) կը-
ցուել. միանալ :

تيمامه (պիքէմամիհի, կամ պիքէմա-
միհա, ա.) ամբողջովին. կատա-
ղութեամբ. լիովին :

تيمك (պիքմէք, մասնաւ. թ.) 1. լինալ.
լրանալ. վերջանալ 2. ապառիլ

تول (պէթուլ, ս կոյս. թուլբրա (մէր-
եէվի պէթուլ) Ս. կոյս Մարիամ

تون (պիւթիւն, թօնու թ.) 1. բոլոր.
ամէն, ամբողջ. 2. միակտուր :
թօն — ամէն որ. — — ◦ — — ◦ , թօնսուլ բոլո-
քովին, ամբողջովին (հմմ. նաեւ ոլոմ)

تونيك (պիւթիւնլէմէք, թ.) ամբող-
ջացնել. աւարտել :

توى (պիթէվի, թ. թօնու) 1. ամբողջ
2. ամբողջովին 3. միակտուր

تيى (պիթի, մասնաւ պիթիմ. թ.) նամակ
ը — գրագիր. քարտուղար.

ث (պէսս, ա.) 1. տարածուիլ, տա-
րածել. 2. յայտնել :

ثر (պէսր, յգ. թրնր. թուրթ. պէս
rէ) խարազարտ :

ج (պէճ, թ.) վիճէննայի հին անունը.

جا (պէճա, պ.) պատատ, յարմար,
վայելուչ. — նամուսլայէլ. անպատ-
շաճ խօսք — նամուսլայէ խոսքեր :

جايش (պէճայիշ) պատշաճի փափա-
գանք. նախանձ (հմմ. իճրա-փախանակիլ

جرتمك (պէճէրթմէք, թ.) 1. յաջող-
ցընել. 2. ապանդել տալ:

جرمك (պէճէրմէք, թ.) 1. փորձ մը
գործել. յաջողիլ. 2.
ճարել. 3. գտանել :

جريك (պէճէրիք, կրճ. թ.) յաջո-
ղակերպութիւն. ճարտարութ.
ը — անյաջող. չյաջողած. ապիկար.
ի — յաջող, ճարտար. քիչ — ապիկա-
րութիւն, չյաջողածութիւն :

جمع (պէճ'ա, ա. կենդ) քաջալերել.
(հմմ. կէնլօգը զարալէյլէք):

جمعه (պէճ'ա, ա.) փորահատ.

جيلغان (պրնգլկան, թ.) 1. ձիերուն
ոտքին վրայ խոխոջք և
վերք. 2. անբուժելի վէրք :

جاق (պրչագ, ճաք. թ.) դանակ (հմմ.
չաղին) կէճ ճաղ — դանակ դանա-
ի գալ. իրարու դանակ քաշել :

جق (պուչուգ պրչրգ ճաք թ.) կէս.
(հմմ. չափ. նաեւ. յարդ. պարմ. նիւ) -չէ քիչ մը

جقچق (պրչգր, ճաքճ.թ.) կտրուց, յատուց :

چم (պիչիմ, թ.) ձև չա — 1. տձև.
2. անշնորհք, անճարակ. ձևաւոր:

چه (պէչէ, պ. յգ. չաքան պէչէկեաճ,)
1. ձագ. 2. մանուկ:

چاغ (պէհիաա, ա. ճաղ էն) միշտ
խօսող, շատախօս :

چار (պիհար, ա. եզ. չաղ) ձամբար:

چش (պաիս, ա, յգ. չաղ) 1. խօսիլ
ճառել. 1-նդնշիլ. բանի մը վրայ

Digitized by Google

بخش (պախշ, պ.) 1. պարգեւէ, պարգեւող. – تسليت մխիթարիչ – خطا ներող. 1 - պարգեւիչ.

بخشا (պախշա, պ.) պարգեւող. ա. بخش-يش (պախշայիշ, պ.) 1. պարգեւ, ընծայ, նուէր. 2. ներում.

بخشش (պախշիշ, պ. հայ. բախշիշ) պարգեւ, նուէր, ընծայ.

بخشنده (պախշէնտէ, պ.) նուիրող, պարգեւիչ. ընդհ.

بخل (պուխլ, ա.) ագահութիւն (հմմ. بخست, خساست, كاسكلك)

بخلاء (պուխէլա, ա. եզ. بخيل) ագահներ, կծծիներ, ժլատներ.

بخور (պուխուր, ծխելը պէխուր ա.) խունկ. بان – խնկաման (ախ. بخدان) – لبو խնկել. խունկ տալ.

بخيل (պախիլ, ա. բզմ. էն) կծծի. ժլատ. ագահ, ահիւ. بان – ժլատութեամբ. ագահաբար.

بد (պէտ, պ.) 1. գէշ 2. տգեղ. 3. չարութիւն իրի – (պէտախթէր) գժբախտ ըսել – աւարիլ. չար ծնունդ – اندیش չարամիտ. – (պէտպուտ) գարշահոտ. بين – (պէտպիլի) յոռետես. حرچ – խժռատ, կլ. حال – թշուառ (خوی) վատասիրտ, անբարոյ պոնի – յոռետեսութեամբ. خواه – (պէտխահ) չարակամ (հգ. بدخواهان) ան – չարակամութիւն. لق – չարակամութիւն. دل – անէծք. تبر – յոռի, անբարոյ. فرجام – (պէտ ֆէրճամ) վախճանը գէշ. كار – 1. չարագործ, 2. անպարկեշտ. كردار – پيشكار յոռի, վատաբարոյ. كاسكاوت. ى كوى – [պէտկիւու. պէտկիւու յգ. يان –] չարաչար, չարախօս. كهر – [պէտ կէվէր] չար ծնունդ. խմբը գէշ. معامله – անարդանք. ر – [պէտքէր] վատթարթուրպէտպէրին յոռեգոյն

խօսիլ. 2. վիճաբանութիւն. խօսակցութիւն. 3. նիւթ. ճիշդ – գրաւ գնել. خشمكين – ճիշ – խօսք բանալ. ճիւղաբ – վէճը չսհիլ

بحر (պահր, ա. յոգ. بحور. բահր. բհր) 1. ծով. [հմմ. كر. ք. լիւղ – ծովային գործ. ի – ծովոյ, ծովի ճամբով. ى، ى – ծովային ճարտարութիւն – [պահրիյեում] ծովային գիտութեանց տեղեակ անձեր.

بحران (պուհրան, ա.) 1. տագնապ. 2. ճգնաժամ. ماى – դժուարական տագնապ. ولا – նախարարական –

بحساب (պիհասապի. ա.) պատասխանատու, տեսակետով. بالاى – հաշուման տալ. տակէտով.

بحق (պիհաքքը, ա.) իրաւամբ, ճշդիւ. [պէհաքքի. պ.] հաւատր. اخذ – Աստուծոյ հաւատր.

بحكم (պիհիւքմի, ա.) վճռով, զօրութեամբ, բռնութ. زور – (գաստէր) ճակատագրի բերումով.

بحمدالله (պիհմամիլլահ, ա.) գոհութեամբ Աստուծոյ.

بحوله (պիհավլիհի, ա.) շնորհիւն Ածոյ. կարողութեամբն Ածոյ.

بحيره (պուհէյրէ, ա. յբ) ծովակ.

بخار (պուխար, ա. յգ. بخرات) շոգի. ما – շոգեշարժ մեքենայ.

بخت (պախթ, պ.) 1. բախտ, բաղդ. 2. յաջող բաղդ, նաեւ. – بد [պէտ պախտ] – سياه, – سيه [սիյէհ պախտ] գժբախտ. – كند [կիհպախտ] բաթբախտ. երջանիկ. يولى – բարեբախտ. يار – (պախթիար), يل – բախտաւոր. يز – – ى (պիպախթ) անբախտ. بدلى – բաթբախտութիւն, երջանկութիւն. بخت. (պէպախթ). زور – (բախտաւոր)

ՆԱ (պէս, սխ. Ի՛նչ ա.) սկսիլ. սկիզբ. [հմմտ. .Ալեմուն. պաշտրւս. ,Ջրոց] :

ՆԱ (պիւսս, ա.) հեռացուած. տնջաս առաւմ՛. ա. ՆՂ (լսպիւսս)

ՆԱԵԱՏ (պէտաթ, ա.) 1· Նորոգութիւն. 2. պաշտպելիք:

ՆԱՈՒԱՏ (պէտավէթ, ա.) անապատութիւն. կանուխ. վերանաբնակութիւն

ՆԱՀԱՏ (պէտաւիէթ, հաւ. պէտաւիէթ, ա.) 1.յայտնութիւն. բացայայտութիւն. 2. անպատրաստութիւն:

ՆԱՅԱՏ (պիտայէթ, ա. պէտք չէ գրել ՏԱՅԱՏ) 1. սկիզբ, սկզբնաւորութիւն. 2.Նախնական. ՀԱՅԿԱԿԱՆ – ՝, – ՆԱՅԿԱԿԱՆ Նախնական դատարան. ՝ – Նախնական դատարանին՝ – – ի կոմիէն.

ՆԱՅԻՆ (պէտայի,՛ ա. եզ. ՆԱՅԱՆ) 1. Նոր. լութիւնք 2.Նոր գիւտեր.2 հրաշալիքներ.-ՈՒՏՐԳԻՆԳԻՑ սիրահարք

ՆԱՆ (պէտր,ա) լիսլուսին.[հմմտ.ՅՈՒՈՆ

ՆԱՐՁԱ (պէտրէգա , ա.) առաջնորդ. կարապետ.(հմմտ. ՅՈՒՁԱԼ.ԽԱՐ) :

ՆԱՂ (պէտէլ, ա. յդ. ՆԱՂ) 1. փոխարինութիւն. 2. փոխարէն, տեղ. 3. արժէք. 4. ի փոխարէն. 5՝ [քեր.] բացայայտիչ. ՀՈՍՏԻՆ – ուրիշի տեղ գինաւոր. փոխագոր. ԱՍՏՂ – գինուորական տուրք. ՀԱՅՐ – գինուորութենէ ազատելու համար տրուած դրամը. Ի – [պէտէլէն] ի փոխարէն, փոխարինութեամբ. [հմմտ. ՆԱՐ] ՅԱ – 1. գինուորական առնիկը գնող մարդ. 2. փոխ զօրք գտնող մէկնոյդ:

ՆԱՆ (պէտէն, ա. յդ. ՈՒՆԻ) 1. մարմին, 2. իրան. 3. կոճղ. 4. պատրաստի կեռիկ, որմնադակ. ՈՒՆ – իր քրտակէն, գրպանէն. Ի – [պէտէնէն] 1. մարմնապէս, մարմնով. 2. անձնապէս. Ն – մարմնեղ, խոշոր. մեծզի. Ա, Ա – մարմնապաղ, ֆիզիքական:

ՆԱՄ (պէտնամ. պ.) վատանաւն,վատահամբաւ. ՅՈ-ԱՆԱՒԱՆԱՐԿԱՆ

ՆՈՒՍ (պէտնուս, յն. է) ցախաքարը. [հմմտ. ՏՈՍԿՈՒՆԿ]:

ՆՈՒՏ (պէտուհ, ա.) գործ պրկուելիք նամականերուն պահարանին. վրայ հասցէն վերջ գրուած մասնաւոր նշանը, որ հասկնալու կ'ըլլայ:

ՆՈՒՏՈՒՆ (պէտէվի, ա.) անապատութիւն. նակ, վերանաբնակ,կիսաավերակներն, պետուին (հմ. ՀՈՒՆ.ՀՈՐՈՏ) ԵՐ – [պէտէվիյէթ] վերանաբնակութիւն:

ՆՈՒՏՈՒՆ (պէտիս, յետն. պէտիյսար, պ.) ատամնաւոր. երեսի, յատկապէս:

ՆՈՒՏՈՒՆ (պէտի', ա. ՀԱՅԱՏ ԷՆ) 1. ատեղծիչ. հնարիչ 2· նորահնար,գործարք, անձնական. չքնաղ. 3. ճարտարապետութ. ՈՒ – [պէտիա, ա.] տ.յդ· ՀԱՅԱՏ

ՆՈՒՏՈՒՆ (պէտիւէ, ա. ՀԱՅԱՏ ԷՆ) 1. յատկապատուհից ճառ:

ՆՈՒՏՈՒՆ (պէտիւի , ա.) բացայայտ, յայտնի. ակնարկ. ՈՒ – [պէտիւիյէթ] ակնարկ ճշմարտութիւնք:

ՆՈՒՏՈՒՆ (պիզագա, ա.) խոնջեալ, չոգնած (հմմտ. ՉՈՒՋ ՄՈՒՆԱԼ ՈՒՆԻ):

ՆՈՒՐ (պէգր, տ./գ. ՆՈՒՐ. ՈՒՐԱՅ ՈՒՐԱՑ. պէգիր,) 1· հունար, սեղմ. 2.կքատուածատ. ՃԱՓ – կտուածատի իւղ:

ՆՈՒՐ (պէգլ. ա.) 1. առատօրէն տալ, բաշխել, չվնտռել 2. չնորհել. ՆՈՒԻՐԵԼ. ՈՒԵ – ամէն ջանք ընել:

ՆՈՒՐԿՈ (պէգլէկիու, պ.) կատակաբան, գուարճախօս:

ՆՈՒՐՁԱ (պիւզէյէ, ա) մանրասերմ

Ր [պիր, թ.) 1. մէկ, մի, մը. 2. մէկ հատատար. ՄԻՆ – ՄԻՆ, ՃՇ – քանի մը,

Digitized by Google

ير (պէրաէբ. ա.) 1. անպար-
տութիւն. անմեղութիւն. 2. ապա-
տուամ. ջոյ – (պէրաէբի գիմմէք) անձին
անպարտութիւնը ճշդիլ – անպարտ ար-
ձակել. ցոյց – անմեղութեան՝ անա-
պարտութեան արձանագրութիւն.

ير (պէրապէր, պ.) 1. մեկտեղ.
միասին. 2. հաւասարապէս, համա-
հաւասար. յո ան – ընկերանալ. մեկ-
տեղ ըլլ. ուրիշ – ի միասին, մեկտեղ.
կալ ուրիշ – ի միասին գալ. կլ – 1. հա-
ւասարութիւն. 2 հաւասարակշռութիւն

ير (պէրաթ. ա. յգ. երդ.) հրա-
ման. վարդապետ. – ալնլ (լէյլէի պէրաթ)
գիշերը – հրամայական գիշեր (Մու-
համմէտ մարգարէին, որ կը պատահի
շաբանի ամսոյ 12 ին. լ – առանձնա-
շնորհեալ, արտօնեալ.

ير (պիրաէր, պ. յգ. ուդ.) 1եղ-
բայր2ընկերակից – եղբայրական

ير (պէրաէտ, ա.) ջուր պահեցնե-
լու ամանն. (հմմտ. գալրե).

ير (պէրաիհ ա.) տ. պէր. ջրոյ
(պէրագիհ. ա) տ. ջրոյ.

ير (պրաահիա, իտ.) առագաս-
տի սիւներուն երկու ծայրերը
կապուած պարան. 1 – առագաստի
սիւնը գործածել:

ير (պէրա'աթ. ա.) 1. կատա-
րեալ գեղեցկութիւն. 2. ամէն
հանգամանքով գերազանցութիւն.

ير (պէրազ, ա.) ձի որուն Մուհամ-
մէտ մարգարէի երկունքը եղած է

ير (պէրազ, ա. ցր. էն) 1. փայ-
լուն, պայծառ. յատակ, վճիտ.
հա – պայծառ օդ. ջո – վճիտ ջուր.
լք – պայծառութիւն. յատակութիւն.

ير (պրաղդրմագ. իտ) 1.
ձգել տալ. կախել տալ. 2.
յանձնել տալ (հմմտ.)

ير (պէրայէ, պ.) 1. վրայ. 2. բառ. հա-
մաձայն. ինչ պէս – (պէր վէննի պա-
լա) ըստ վերոգրեալին. նիստ – (պէր
հայաթ) կենդանի. ողջ, բառ առ բա-
ռեան պէսպէս. (պէրմուճիպ ըստ. յ.
լինի (պէր էէմալ) կատարեալ. պատ –
յարատև տևական. ընդ – (պէր դա-
րաճ) մեկ կողմ. ի ընդ ր. մեկդի ընել.

ير (պէր, պ.) 1. կուրծք. (հմմ. պէնե
կոկս) – ից (էզպէր) գոչ, ուռամէն
ի բերան. ի ցոյ գոչ ըսել. 2.(հայ.բերք)
պտուղ. յոյ – (պէրավէր) պտղատու:

ير (պէրր, ա.) ցամաք. ի – (պէրրէն)
ցամաքէն, ցամաքի ճամբով. ց –
(պէրրի. յգ. պր.) ցամաքային. պ–ծոյ
ցամաքային զրահաթիւն. նման – (պէր-
rիւճար. ապաւ. բարաճան) Սուրիա.
նաջդ- Ալժերիկա, Նոր աշխարհ ցնծ- հին

ير (պիրր, ա.) 1. բարեպաշտութիւն
բարեգործութիւն 2. պիտակութիւն.
առաքինութիւն. 3. (պիրր, ա. յգ. ուրի)
1. բարեպաշտ. 2. արդար, առաքինի:

ير (պէր, պ.) բեր, բերող. – ջ (տիլ-
պէր) գեղեցիկ. արտագրութ. կոչ
– ուիշ (կէպութէրճամէ պէր) նա-
ւամակաբեր աղաւնի.

ير (պիւր, ա.) ապաքինութիւն, բա-
ժանում. ի պիւրսկ կատարելապէս –

Digitized by Google

بطرد (պէրտուդ. պ. ապտա. լափու-դա)վիճ. տեսակ մը նռատպաստան

بچ (պիւրճ, ա. յգ. ջոյ.) 1. աշ-տարակ, 2. մարտկոց, 2. հա-մաստեղութիւն։

بجا (պէրճա, պ.) իր տեղը, յար-մար - կ (նապէրճա) անյարմար - կ (փապէրճա) հաստատապէս.

برجسته (պէրճէսթէ. պ) կուռ. խիտ գեղեցիկ, ընտիր - صرف (մբսրա'ի-) ստանաւորի կուռ տող մը

برچك (պիրճիֆ چیچ. պիրիճիֆ. թ.) մէկ հատիկ, մի՛սմ. տկ - ولا

برجيس (պէրճիյս, ճիշդը պէրճիյսէ պ.) լուսնթագ (հին.աստղ.)

برخوردار (պէրխօրսար, պ.) երջա-նիկ. երանելի. մասն - երջանիկ լլլաս. շատ սպրիս ։

برد (պէրտ, պ.) 1.ցուրտ. սդմ - սառ-տիկ ցուրտ. նոյեմբեր - (պէրտիլ ամուզ) պատաւանց ցուրտ. 2. (պէ-rէs, ա.) կարկուտ. (հին. العمام حب) ։

بردار (պէրտար, պ.) կախաւած, կա-խաղան հանուած. (հմ. مصلوب) - կալ (داراغاجنه چکلمش) ։ - կախել. կախաղան հանել. 2. պատաւոտ, պատաքէր ։

بردوش (պէրտուշ, պ.) ուսի վրայ, կռնակը. - ածի թափառա-ռական. թափառաշրջիկ (հմ. سرسر)

برده (պիւրտէ. պ.) 1. բերած. 2. (ա) տեղւիչի վերարկու. ոդ. ծնսեած։

برز (պէրզ. պ.) երկրագործութիւն. կր - (պէրզկէր) երկրագործ ։

برزخ (պէրզախ, ա.յգ. ձրիյ.)1.պա-նուոյ.2.կեանքի և մահուան միջև ժամանակ. 3. դժոխք ։

برز (պրագրլմագ,թ.)Քաշուիլ ձգտիլ,լքուիլ.(հմ.ճնճղ.կէ)

برق (պրագմագ, թ.) ձգել, թա-ղուլ. (հմ. ۱ կէ) - ոչի միջոց տալ. - ուսուցչական ականչի եռանդ ձգել կարեւորութիւնն չտալ ։

براو (պռալօ, իտ.) կեցցե՛ս, ա-պրի՛ս.կեցցէ՛ (հմ.յնասին یاشاسون)

بران (պիւրրան, պ.) հատուած, սուր. - تیغ (թիղի պիւրրան) թուր։

برانداز (պէրէնտազ. պ.) վեր նետող վանող, բարձող, մէկդի ընող - موانع արգելքները բարձող

برانده (պրանտա, իտ.) կախ անկո-ղին նստատորմէնտա մէջ։

برانی (պէրրանի.ա) չէրիի հրամանն. նեռատ և վճռաբանութեան անհնազանդ

براهین (պէրահիյն. ա. եզ. պհան.) ա-պացոյցներ. փաստեր. ա.ց - ղօրաւոր ապացոյցներ ։

برای (պէրայ. պ.) համար, վասն, առ ի (հմ. ن.ل.لاجل (اجل) ցոյց - (- ի քէտավի) գործանաւոր մի համ.

برایا (պէրայա. ա. եզ. պրչ) 1. մար-դիկ, ժողովուրդ, 2. տուրք չվճարող հպատակներ։

برباد (պէրպատ, պ.) 1 աւերած, կործանած, 2. աղտոտ, կեղ տոտ, ۱ - 1. աւերել, կործանել, 2. աղ տոտել, յա - աւերել, կործանել. աղ-տոտել, ցն - 1. աղտոտութիւն 2. ա-պականութիւն։

برباق (պէրպագ, ա.) ձրագկոլեակ. (հմ. غربالچه)

برپ. պէրպէր, թ.) սաիբրիչն-սաիբ-րիչութիւն, տես - (պէրպէրիս թան, պ.) պերպերիստան. պ.ց - պեր-պերական , պ - ն պերպերիստան

بز (պէզ. պ.) այծ. - ماده (մատէ պէզ) այծ. - نر (նէր պէզ) ոչխար։

بزاق (պէզաղ, ա.) թուկ. (հմ. تف պարիւ)

بزرگ (պէզէրկ, պ.) մեծ. - شدن (շտէն) մեծնալ. - کردن (քէրտէն) մեծցնել. - ترین (թէրին) ամենամեծ. - تر (թէր) աւելի մեծ։

بزك (պէզէք. պ.) ծաղրանք. ծաղր. - کردن (քէրտէն) ծաղրել։

بزم (պէզմ. պ.) խնճոյք. հանդէս. - ساختن (սաքթէն) խնճոյք սարքել։

بزه (պէզէ. պ.) մեղք. յանցանք. - کار (քար) մեղաւոր։

بس (պէս. պ.) 1. շատ. 2. բաւական. 3. վերջ. - است (էսթ) բաւական է. - کردن (քէրտէն) վերջացնել։

بسا (պէսա. պ.) շատ. - اوقات (աուգաթ) շատ անգամ։

بسته (պէսթէ. պ.) 1. կապուած. 2. փակ. 3. ծրար. - شدن (շտէն) կապուիլ. փակուիլ։

بسیار (պէսիյար. պ.) շատ. - بسیار (պէսիյար պէսիյար) շատ շատ։

بشارت (պէշարէթ. պ.) աւետիս. - دادن (տատէն) աւետիս տալ։

بشاش (պէշաշ. պ.) ուրախ. զուարթ. - بشاش (պէշաշ պէշաշ) շատ ուրախ։

بشقاب (պէշգապ. պ.) ափսէ. - چینی (չինի) ճենապակի ափսէ։

بشکن (պէշքէն. պ.) 1. ճեղքել. 2. ջարդել. 3. կոտրել. - شدن (շտէն) ճեղքուիլ. ջարդուիլ. կոտրիլ։

بشکه (պէշքէ. պ.) տակառ. - باروت (պարութ) վառօդի տակառ։

بشکه (պէշքէ. պ.) տակառ. - باروت (պարութ) վառօդի տակառ։

بطری (պէթրի. պ.) շիշ. - شراب (շարապ) գինու շիշ։

بطرد (պէրտուդ. պ. ապտա. լափու-դա)վիճ. տեսակ մը նռատպաստան

بچ (պիւրճ, ա. յգ. ջոյ.) 1. աշ-տարակ, 2. մարտկոց, 2. հա-մաստեղութիւն։

بجا (պէրճա, պ.) իր տեղը, յար-մար - կ (նապէրճա) անյարմար - կ (փապէրճա) հաստատապէս.

برجسته (պէրճէսթէ. պ) կուռ. խիտ գեղեցիկ, ընտիր - صرف (մբսրա'ի-) ստանաւորի կուռ տող մը

برچك (պիրճիֆ چیچ. պիրիճիֆ. թ.) մէկ հատիկ, մի՛սմ. տկ - ولا

برجيس (պէրճիյս, ճիշդը պէրճիյսէ պ.) լուսնթագ (հին.աստղ.)

برخوردار (պէրխօրսար, պ.) երջա-նիկ. երանելի. մասն - երջանիկ լլլաս. շատ սպրիս ։

برد (պէրտ, պ.) 1.ցուրտ. սդմ - սառ-տիկ ցուրտ. նոյեմբեր - (պէրտիլ ամուզ) պատաւանց ցուրտ. 2. (պէ-rէs, ա.) կարկուտ. (հմ. العمام حب) ։

بردار (պէրտար, պ.) կախաւած, կա-խաղան հանուած. (հմ. مصلوب) - կալ (داراغاجنه چکلمش) ։ - կախել. կախաղան հանել. 2. պատաւոտ, պատաքէր ։

بردوش (պէրտուշ, պ.) ուսի վրայ, կռնակը. - ածի թափառա-ռական. թափառաշրջիկ (հմ. سرسر)

برده (պիւրտէ. պ.) 1. բերած. 2. (ա) տեղւիչի վերարկու. ոդ. ծնսեած։

برز (պէրզ. պ.) երկրագործութիւն. կր - (պէրզկէր) երկրագործ ։

برزخ (պէրզախ, ա.յգ. ձրիյ.)1.պա-նուոյ.2.կեանքի և մահուան միջև ժամանակ. 3. դժոխք ։

Digitized by Google

برازيليا (պրազիլիա, برازيليا) Պրազիլիա ։

برزولا (պըրզօլա, ձوزر. իտ.) խորոված միս, կոլիկ. (հմմ. كول باصدى)

برسيم (պէրսիմ. ա.) առուոյտ (հմմ. يونجه) ماء — ջրառուոյտ ։

برص (պէրս, ա.) 1. բորոտութիւն 2. սպիտակ բիծ, ցաւ ։

برعكس (պէր աքս, պ.) ընդհակակը. (հմմ. بالعكس) ։

برغموت (պէրկամօթ, Ֆր.) դեղալեմոն. պերկամոտ. آغاجى — դեղալեմոնի. شكرى — պերկամոդ շաքար ։

برغوث (պէրկուս, յգ. براغيث) լու (հմմ. پيره) ։

برف (պէրֆ, պ.) ձիւն. (հմմ. قار. سلج) ىن — ձիւնոտ. ձիւնեղէն ։

برفره (պէրֆէրէ, ա. քիմ.) աղկում ամենանուրբ փոշիի վերածել ։

برق (պէրգ, ա. յգ. بروق) փայլակ (հմմ. شمشك) كاذب — (— ի քեազիպ քիմ.) շողում. անորոտ փայլատակում. اورمق — փայլատակիլ. بهار — ... اولسون

برقرار (պէրգարար, պ.) հաստատ, կայուն, անսասան. — قتنده دالنه անսասան մնայ ։

برقات (պիւրգաթ, بورقات, թ.) 1. որձան. 2. կուռք. 3. կռատուն ։

برقع (պիւրգա, ա. յգ. براقع) քօղ, քօղ. (հմմ. نقاب. پچه)

برك (պէրկ, պ.) տերև. (հմմ. ورق. يابراق) كل — վարդի տերև. وبار — տերև և պտուղ. 2. միջոց, պարուստ. و نوا — պարուստ. ى و نوا — կարօտ ։

بركان (պիւրքեան, ա.) հրաբուխ. (հմմ. كوه آتشفشان. يانارطاغ. وولقان) ։

بركت (պէրէքէթ, ա. յգ. بركات) 1. աստուածային շնորհ, բարիք 2. առատութեան. 3. օրհնութիւն. — ويرسون 1. բարեբախտաբար. 2. շնորհակալ եմ. لى — 1. առատ. 2. օրհնած ։

بركديرمك (պիրիքտիրմէք, թ.) դիզել. հաւաքել. համախմբել ։

بركذار (պէրկիւզար, պ.) 1. ընծայ. պարգև. 2. յիշատակ ։

بركزيده (պէրկիւզիտէ, պ.) ընտիր, ընտրեալ (հմմ. سچلمش. منتخب. كزيده) آثار — ընտիր երկեր ։

بركشته (պէրկէշթէ, պ.) հակառակ. դարձած, տապալած. — بخت (պախթ պէրկէշթէ) դժբախտութիւն, ձախորդութ. (հմմ. طالع معكوس، منحوس)

بركمك (պիրիքմէք, թ.) դիզուիլ, ժողուիլ, համախմբուիլ ։

بركه (պիրքէ, ա.) աւազան. (հմմ. حوض. հավզ, հավուզ)։

برلانته (պըրլանթա, իտ. ալմաս. փըրլանթի) շողակն ։

برلشديرلمك (պիրլէշտիրիլմէք, թ.) միացուիլ. կցուիլ ։

برلشديرمك (պիրլէշտիրմէք, թ.) 1. միացնել. (հմմ. توحيد)

برلشمك (պիրլէշմէք, թ.) 1. միանալ. (հմմ. اتحاد) 2. հաւաքուիլ ։

برلك (պիրլիք, թ.) միութիւն. سوز — ى խօսք մէկ ընել. ى ال — միաբանութիւն. աշխատակցութիւն. ده — ի միասին. او — միանալ, միաբանիլ ։

برنا (պէրնա. պ. յգ. برنايان) երիտասարդ. پيروبرنا ծեր և երիտասարդ.

برنجى (պիրինճի, թ.) 1. առաջին. (հմմ. اول. نخستين) 2. գլխաւոր. 3. առաջնակարգ. لك — առաջնութ. ։

برنس (պիւրնիւս, ա. برنوس պիւրնուս.) արաբներուն հագած կնգուղաւոր վերարկուն՝ կրկնոց ։

برواق (պէրվագ, ա.) շրէշ (հմմ. چريش. اوق) فصيلة — يه շրէշազգի ։

Digitized by Google

بروج. (պիւրուճ, ա. եզ. բր.) ա. منطقةالبروج.برج զօտիաքոս :

برودت. (պիւրուտէթ, ա.) ցրտութ. պաղութիւն (հմչ.قلق.صغو.سرما) (հմչ. منافرت) (کسب - ցրտանալ. պաղիլ. پیدا او - պաղութիւն յառաջ գալ :

بروز. (պիւրուզ, ա.) 1. երեւում, յայտնում 2. արտաքերկրութիւն, چيقمق میدان - երեւան ելնել

بروسه. (Պրուսա, թ.) Պրուսա ولایتی - (հմչ. (خداوندکار ولایتی) بروسوى (պրուսէվի) պրուսացի.

بروش. (պրոշ, Ֆր.) ասեղնակ, կըրծքակալ, փականոցակ

بروم. (պրոմ, Ֆր.) ժահրին, պրոմ مائیت - պրոմաջրատ., ժահաջրատ یت - ժահատ, պրոմատ.

برومند. (պէրիւմէնտ, պ.) 1. պտղաբեր, պտղատու, 2. բերրի.

برون. (պուրուն, بورون թ.) քիթ. (հմչ. انف) 2. հրուանդան, 3. ծայր. 4. հպարտութիւն سورككـ - գլուխ ծռել, քիթը քսել, - - قیث قիթի, շատ մօտ, نندن دوشمش - քիթէն ինկերէ, շատ նման. اوتی - քթախոտ ننده - چیچکی շատ թարմ.

بره. (պէրէ, թ.) 1. կապոյտ նշան, կապուտակ, 2.ճմլած, ճմլուածք 3. (պէրէ, պ.) գառն. 4. (պրէ՛) ո՛վ մարդ, ծ.՝ ثلث - 1. խոցուիլ, 2. ճըզմուիլ, ճմլել (պտուղ) 3. կապուտակիլ. اله - 1. խոցել, կապուտակել :

برهان. (պիւրհան.ա. յգ.براهین) ապացոյց, փաստ. قوی - հաստատ ապացոյց. قاطع - [- ի զաղի] 1. վճռական ապացոյց.2 բառարանի մը անուն

برهه. (պիւրհէթէն, ա.) քիչ բան մը, դոյզն ինչ. [հմչ. جزئيه]:

برهمزده. (պէրհէմզէտէ, պ.) խառնաշփոթ, խառնակուած :

برهمن. (պէրհէմէն, պ.) հնդկաքուրմ պրահման :

برهنه. (պիւրէհնէ, պիրէհնէ, պ.) մերկ բաց. پا - [- փա] բոպիկ. բոկոտն [հմչ. یالین‌آیاق] سر - [- սէր գըլխաբաց, բաց գլուխ.

برهوا. (պէրհէվա, պ.) օդը ելած, ցնդած. او - օդը ելնել, ոչնչանալ. ا - օդը հանել, ոչնչացնել.

برهه. [պիւրհէ, ա.] միջոց, երկարժամանակ. بمدت برهه [պատէ պիւրհէթին երկար ժամանակ վերջը :

بری. (պէրի. بر պէրու. թ.) 1. ի վեր 2. առջին. - ده او առջին առջին طرف - առջին, առջի կողմը. - دن ի վեր. - اوته‌دن հինուց ի վեր :

بری. (պէրի. ա. بریء էն) 1. ազատ, զերծ. - خسته‌لقدن. 2. الذمه - [պէրիիւզզիմմէ] անպարտ, անմեղ. الذمه - چیقمق անպարտ՝ անմեղ ելնել.

بریان. (պիրեան, պ) խորոված.[հմչ. کباب - [قوزی - ոչխարի խորոված.

بریجیك. (պիրիճիք. թ.) մէկ հատիկ միամօր. اولادی - միամօր զաւակը. امیدی - մէկ հատիկ յոյսը.

برید. (պէրիտ,ա.) սուրհանդակ, թղթատար. [հմչ. تاتار.پوسته. اولاق]:

بریده. (պիւրիյտէ.պ.) կտրուած կըտրած. سر - (- սէր) - سر [սէր -] գլուխը կտրած՝ կտրուած գլխատ

بریق. (պրիգ. անգղ.) երկայմ նաւ, պրիգ :

بریکدیرلمك. (պիրիքտիրիլմէք. թ.) իրգուիլ. հաւաքուիլ.

بریکدیرمك. (պիրիքտիրմէք, թ.) հաւաքել, դիզել, ժողվել.

Digitized by Google

بزكمك (պիւզկիւրկ. պ. յգ. կան بزكان) մեծ ծառ. - درخت մեծ մարդ. - شخص մեծ ծառ. - استاد մեծ վարպետ. ى - մեծու- թիւն. وار - (պիւզկիւրկվար պ.) մեծ.

بزغاله (պիւղկալէ. պ.) այծի ձագ, ուլ. (հմմ. كچى يارووسى. اوغلاق)։

بزقجى (քեճիյ պրզրգնը. թ.) խաղկ մէջ խարդախ. لق - խաղկ մէջ խարդախու թիւն։

بزع (պէզ' ա.) շառաչած (հմմ. جاجه)

بزق (պէզգ. ա. բ.ժ.շ.) արտաքսուած. արտաւիրաւուած։

بزك (պէզէկ. թ.) զարդ. جـ - ագու- ցիչ զարդարիչ կին։

بزكين (պէզկիւն թ.) 1. ձանձրացած տաւտակացած. 2. զզուած. كل - 1. ձանձրոյթ, տաւտուկ. 2. զզուանք։

بزليه (պէզլէյա, թ. բուս.) ոլոռն. շաքարատուտ։

بزم (պէզմ.պ.) ակումբ.ժողով. հաւա- քոյթ. مفا - խրախճանուն թ. تشرف կոչունք. تحبه - բարեկամական հաւա- քոյթ. ياك - [պէզմ կեան. պ.) հաւաք- ման վայր. ակումբասիյր. ժողովատեղի

بزمك [պէզմէլ. թ.] 1. ձանձրանալ. տաւտկանալ. 2. զզուիլ, զզուանք ղգալ. (հմմ. يزاراو. قمق- متنفر او)

بزن (պէզէն, թ.) զարդ. - بزنده կեղծ զարդ։

بزنمك (պէզէնմէէ. թ.) զարդարուիլ պճնուիլ. (հմմ. كمنلوسو. ،بزين)

بزه‌مك (պէզէմէէ. թ.) զարդարել. պճնել. (հմմ. ،بزيين. كمنلوسو)

بس (պէս. պիւս թ.) 1. սնոտիակա- ցուցիչ մասնիկ. يللى - ակներեւ بستون բոլորովին 2 պ(պէս) բաւական

بسا (պէսա. ալպաներէն) 1. ալ- պանեացիներուն անբռնաքաբեր-

Digitized by Google

لի պատուոյ խոստումը. մեռչ - պատուոյ խոստումտ տալ. 2. ապահովացուց մէջ ժամանակաւոր դիւանագործ :

بطاس (պէսաիդ. ա. եկ.թեսլ.) պարզեր. (հին. կիրառ.) :

بساط (պիսադ. ա.) 1. ափոց. 2. գորգ 3. անկողին :

بساطت (պէսաղաթ. ա.) 1. տարաձոլի. ցնոյ - գետնին - ը. 2. պարզութիւն. տահանութի. նան - լեզուի տահանութիւն :

بسالت (պէսալէթ. ա.) քաջութիւն. հերոսութի. դիւցազնութիւն. տեա - ، ձոլ - քաջարի, դիւցազն. տ ասա յէ - քաջարի կին ոգիներ :

بسام (պէսսամ. պ.) ժպտագէմ մարդ. ժպիտ ի շրթունս. խնդութիւն.

بسامه (պէսպասէ, ա. բաս.) հնաոծրար. առաջիններէն :

بسبون (պիւսպիւթիւն, թ.) (պէսպէլլի, թ.) տ. պս :

بستان (պիւսթան. ա. պոստան էն յգ. (պատին) տ. պոստան . պրտի - :

بستر (պիսթէր, պ.) 1. անկողին (հմմ. յատակ - ներդրեանն -) 2. գոգաւած, փակուած. 3. ընտանեկ եղ ժշուին. մնոյն տա - մնոյն ըստ խօսք այսինչին, եղանակ այսինչին. .կար - (պէսթէքեար պ.) երգահան. նուագահիւս. կին (պէսթէկի, պ) 1. կապ. - ըս 1. փակուած.

بسط (պասդ. ա.) 1. տարածել.տա. ըստծուած ափռել. 2. բացատրել պարզել. ոմանց - խօսիլ. ճառել. ոնուցանելի (-ի մուգասէմաթ էր.) խօսք բանալ :

بسلمك (պէսլէմէք, թ.) 1. անուշացնել. ապրեցնել (հմմ. ոգոստոս ոգ. 2. պարբերացնել. գիրցընել. (հմմ. ոնոյն) 3. տակը լեցնել. ուտեցնելու համար մէջը լեցնել :

بسمه (պէսլեմէ, թ.) 1. անուշուած. բուժուած. 2. ապաստահ. 3. պակը մէջը լեցուած :

بسلمك (պէսլէմնմէք. թ.) 1. անանիլ ապրիլ. 2. պարարտանալ :

بسلهيش (պէսլէյիս. թ.) անուշուած. բուժուած. (հմմ. գնդեր. ոգոստ)

بسلى (պէսլի, յեսլ պէսլիի թ.) գիրուկ, պարարտ. յատ անուշուած. մարդ - գիրուկ մարդ :

بسم (պիսմ. թ. ա.) անունով, անունս. ամէն. ոմն - յանունն Հոր.

بسمل (պիսմիլ. պ.) մորթուած, զոհուած. կով - սպանդանոց :

بسمله (պէսմէլէ, ա.) 1. ,անուն Հոր պիսմիլլահ, 2. (ه ասա նշանը որ կրտ. ուր թղթին մէջտեղը. ոյ - խոյն կրտ. ուր թղթին մէջտեղը. ոյ - յանունն Հոր ըսել - չկամ կշտ ոյ յանունն Հոր ըսել :

بسى (պէսի, թ.) արօտատեղի, արօտ - պարարտացնել :

بسيار (պիսեար, պ.) շատ, առատ. - خوار - պիսեար խոր շատակեր

بسيط (պասիդ, ա. բաս էն) 1. հարթ - զոյն հարթ մակերես. 2. ցած - բրեր. 3. պարզ. ը - իջսամ պարզ մորմին - ներ. ը - ըսա պարզ ածականներ 4. ժպտուն. ոջա - ժպտագէմ. ալ - պասիրիւլեէ առատաձեռն, վեհանձն :

بسيطه (պասիդա, ա. բաս էն յգ. (բսիմ) ժամցոյցի տախտակ :

بسيم (պէսիմ, ա. բաս էն) 1. ժպտադէմ, խնդուն երես, զուարթերես. զուարթ. 2. յատուկ անուն. - յոյն զուարթ բանաստեղծ.

Digitized by Google

بش (պէշ. Թ.) հինգ. (հմ. خمس . خمسه) (پنج) . ـ بيق . ա. ـ دونکل . բուռ. ـ پارمق . հնգամատնեա, մատնիկ. قارنداش ـ հինգ եղբայր. պատուակ. ی پرده ـ հինգը մէկ-նոց. ده بر ـ մէկ հինգերորդ. ر ـ պէշէր հնգակեան لك ـ հինգնոց. نجی ـ հինգե-րորդ. (հմ. خامس . پنجم) ։

بشارت (պէշարէթ. ա. Ճիշդը պիշա-րէթ ـ յգ. بشائر) բարի լուր, աւետիս. (հմ. مژده միւժտէ)

بشاشت (պէշաշէթ, ա.) զուարթու-թիւն. ցնծութ. խնդութ. ـ Ճիւմա զուարթ, զուարթուն ։ لا ـ

بشر (պէշէր, ա.) 1. մարդ. (հմ. آدم . انسان . مردم) ـ ابو ال էպուլ պէշէր Ադամ. ـ سيد ال (սէյյիտիւլ պէշէր) Մա-համմէտ մարգարէն. ـ بنى نوع մարդկա-յին սեռ. علم البشر իլմիւլպէշէր բնախօ-սութիւն. يه . ی ـ մարդկային. ـ احوال يه մարդկային վիճակ. يت ـ մարդկութիւն ։

بشره (պէշէրէ, ա.) վերնամորթ. վերնամաշկ ։

بشری (պիւշրա. ա.) աւետիս, բա-րի լուր. ـ يا աւետի՛ս ։

بشقه (պաշգա. Թ. باشقه) 1. ուրիշ. այլ. 2. զատ. ـ دن զատ. ـ جه այլապէս. ուրիշ կերպ. զատէն. ـ لانق ուրիշ կերպ ըլլալ. փոխուիլ. ـ لاشمق

بشوش (պէշուշ, ա. بشاشت էն) զը-ւարթ, զուարթերես. խըն-դումերես, ժպտադէմ ։

بشير (պէշիր, ա. بشاشت էն) աւետա-բեր. (հմ. مژده جی)

بشيك (պէշիք, Թ. بشك) օրօրոց, օր-րան. որրան (հմ. كهواره . مهد)

بصارت (պէսարէթ. ա.) աչքի բա-ցութիւն. աչալրջութիւն ։

بصر պասար, ա. յգ. ابصار 1. տե-սութ. տեսողութ. 2. աչք. տե-սանելիք. 3. հոգւոյ աչք. կորովամը-տութիւն. ـ ضعف աչքի տկարութիւն. قاصر البصر զասըրիւլ պասար կարճա-տես. ـ مضاعف պասարի մուզաաֆ կրկնատեսութ. علم البصر տեսողութիւն ։

بصره (պասրա ա.) 1. Պասրա. بصری (պասարի, ա.) պասրացի ։

بصری (պասարի. ա. իգ. بصريه) տե-սողական ։

بصل (պասալ, ա.) սոխ (հմ. صوغان) ـ طری (ـի դարի) դալար սոխ ։

بصير պասիյր, ա. بصر էն 1. տես-նող. 2. կորովամիտ ։

بصيرت (պասիյրէթ, ա. յգ. بصائر աղաւ. պասարաթ.) 1. կո-րովամտութ. 2. յատկատեսութ. 3. արթնամտութիւն. 4. զգուշաւորութ. աչալրջութ. ی باغلامق ـ զգաստագիրկ Թալ. سز ـ անհեռատես. لى ـ կանխա-տես, հեռատես. كارانه ـ հեռատեսու-թեամբ, զգուշաւորութեամբ ։

بضاعه (պըզա՛ա. بضاعت պըզա՛աթ. ա. յգ. بضايع) 1. դրամագլուխ 2. հմտութիւն. գիտութիւն. قليل البضاعه [զալիյլիւլ ـ] քիչ դրամագլխի տէր ։

بط (պադդ, պաղ, ա.) 1. սագ. 2. [բէշ] փոքր Հովուռ ։

بطائت (պէդաէթ, ա.) դանդաղութ. ـ تبول [ـ ի բէպէվվիւլ] դըժ-ւարամիզութ. هضم ـ դժուարամարսութ

بطاريه (պադարիա, իտ.) ա. باتاريه տ. بطاق [պադաք, Թ.] ա. باتاق. بتاق

بطال (պադդալ. ա. بطلان . بطالت էն) 1. անգործ, դատարկապորտ. 2. պարապ, անգործածելի [թուղթ]. 3. լքուած, չբանող [ջաղացք եւլն.]. 4. շատ մեծ, խոշորապատուած. ـ كاغد մեծածաւալ Թուղթ՝ որուն երկայ-

بطالت (պէդայէթ, ա.) 1. անգործունեութիւն. 2. դանդաղութիւն. ◦ – ի ձէդ դանդաղութիւնը ձգել։

بطانه (պրդաճէ, ա.) 1. գաղտնիք. [հմմ. տես] 2. ծածկոց. պուճ – (–ի սէվա) հագուստի ծածկոց։

بطانت (պէդաճէթ, ա.) մեծ փորութիւն, շատակերութիւն։

بطریق (պադրիգ, ա.) պատրիարք. լզ – պատրիարքութիւն. պահ – պատրիարքարան. սուճին – զոյն։

بطش (պադշ. ա.) 1. սաստիկ ուժով բռնել. 2. դժնատանկութիւն.

بطلان (պուդլան. ա.) 1. ստութիւն 2. անվաւերութիւն. 3. ունայնութիւն. ◦ – [– ի նայլ] ապազգայութիւն.

بطمان (պադման, թ.) վեց օխայի մօտ կշռող չափ մը։

بطن (պադն, ա. յգ. պօրն) 1. փոր, որովայն. (հմմ. պարն. պհմ) 2. ծնողութիւն. ցեղ (հմմ. սլան) Աբդուլ-պադի [ապտիլ պադն] կոչեր – մեծ փոր, որովայնամոլ. որկրամոլ. ◦ – որովայնային։

بطی (պադի, ա. ըմբռնել էն) դանդաղ. յամր. պմիա – [պադիիւլիհազմ] գժտասամար. հրամայ – – աշխատ։

بطیخ (պըդդրխ, ա.) ձմերուկ. բոսր – [– ը ասաճէր] սեխ (հմմ. գաղոն)

بطیطه (պէդրդա, ա.) թրթռուր [հմմ. տես. տրտիլ]։

بطین (պադին, ա. տես էն) 1. փորեղ. մեծաթոր. 2. (պուդէյն, ա. տրկ.) փորոք. պուճ – ուղեղի բջիջ։

بظر (պէզար, ա.) կնաթիր, ծլիկ. ◦ – կնաթրեայրին, ծլկային։

بعارته (պիիպաարէթիհի. կ՚արտ. պիիպաարէթիհա, ա.) բառաբար։

بعث (պա՚ս, ա.) 1. ղրկել. առաքել. 2. մեռելոց յարութիւն. (հմմ. տես قیامت یوم)

بعثت (պի՚սէթ, ա.) առաքութիւն. ◦ – նպուա – (– ի ճէպէվիյէ) Մարգարէին – ը. [տես بعثالنبی (պա՚տէպիսէ) յիսո առաքելութեան։

بعد (պո՚ւտ, յգ. տես ابعاد ա.) հեռաւորութիւն. փասլա – (– ի մէսաֆէ) – յէ – (պո՚ւտիյէթ) հեռաւորութիւն։

بعد (պա՚տ, ա.) յետ, ետք, յետոյ. (պաէդզուր) վերը – (պաէդզիյն) ւն – (պաէդզա) ու – (պաէդմա) ասկէ վերջ, յետ այսորիկ. – ո – (միճ պա՚տ) – ևս (միճպա՚տ) ասկէ վերջ. մէյմըռնալ, քնաւ երբեք. յետ – (պա՚տէ պո՚ւտին) շատ ժամանակ վերջ. ◦ – (պա՚տհու) անկէ վերջ, յետոյ, ապա. – ո (մապա՚տ) շարունակութիւն, շարունակելի։

بعض (պա՚զ. ա.) 1. երբեմն, մերթ 2. ոմանք. 3. մաս մը. ◦ – կրճ, ըզբ – (պազէն) մերթ, երբեմն։

بعل (պա՚լ. ա.) ամուսին. (հմմ. ջոզ) ◦ – (պա՚լէ) կին։

بعلبک (պա՚լէպէք. ա.) Պալպեք, քաղաք մը անուն է (Արաբիա)

بعوضه (պէուզա, ա.) մժեղ. մըժղուկ (հմմ. տես سینوری)

بعون (պէավնի, ա.) օգնութեամբ. նաև – (պիա՚վնի քէալա) օգնութեամբն Աստուծոյ։

بعید (պա՚իտ, ա. տես էն) հեռու, հեռի الاحتمال – (պա՚իտ իլ իհթիմալ) հաւանականութենէ հեռի։

بعینه (պիա՚յնիհի, կ՚արտ. պիա՚յնիհա) նոյնութեամբ, ճշդիւ (հմմ. տես عین)

Digitized by Google

بغة (պիւկաթ, ա. եզ. գին.) ապրանքների տամքները (հմմ. ձեռ. ձեռ.)

بغايت (պիկայէթ, ա.) վերջին աստիճան ծայրը. աստ կ

بغتة (պաղթէքէն, ա.) յանկարծ. մեկէն իմիկ. (հմմ. նահ ։ որ.)

بغداد (պաղտատ, ա.) Պաղտատ. ս – 1. պայտատեղի. 2. պատի մէջ մատ մատ տախտակ ։

بغدان (պուղտան, թ.) Մոլտավիա. – ցլան Մոլտավիա – վալաքիա. Ռումանիա ։

بغداى (պուղտայ, թ. ցլաղդ.) ցորեն կոյ – ցորենագոյն, թուխ. ս – սոս եգիպտացորեն ։

بغر (պաղր, թ.) տ. ձին . ձիասրց. տ. ձիգ

بغض (պուղզ. ա.) 1. ատելութիւն, թշնամութ. անսիրելութիւն. 2. հակակրութիւն . նսան – البشر (պուղզիլպէշէր) մարդատեցութիւն ։

بغل (պաղլ. ա. յդ. ցլալ) 1. ջորի (հմմ. ստր. գոթ). 2. (պէկալ, պ.) անուշ – زير անուշի տակ. (հմմ. ցլիգլուղ) ։

بغى (պաղե, ա.) 1. խռովութիւն, ապստամբութիւն. 2. անիրաւութիւն 2. (պաղի) բազ ։

بغير (պիկայրի, ա.) առանց. ըստ – (– հագգրն) յանդրեալ ։

بغيض (պաղիզ. ա.) ատելի – մարդատեաց. ատելի. (հմմ. ֆրէնզ. յեղկրդր) ։

بقاء (պէգա, ա.) յարատևութ. տեւականութ. մնայականութիւն. ընդ. – մնալ. – դաւ ։ – ալմ (ալէմի պէգա) հանգերձեալ աշխարհ. (հմ. նա) ։

بقال (պագգալ, տ. ալ. էն) նպարավաճառ. ըլ – նպարավաճառութ

بقالوا (պագալէա, խ.) նաւուն տակը ծակ, ուրկէ կ'անցընեն խարխախին չղթան ։

بقام (պագամ. թրք. թ.) 1. հիկափայտ. 2. կեղծ ներկ ձուլած – քամբէլէնի.

بقايا (պէգայա, ա. եզ. պա) 1. մնացորդներ. 2. յետնեալ պահանջներ՝ պարտքեր. ս – ջրի գետ զինքի տակ չկոչուած զօրքեր. զօրի – [– յի 'ղզամ] ոսկերատիք ։

بقر (պագար, ոք. պագարէ, ա.) 1. եզ, կով. 2. արջառ. ցեղ – նոթեղն. ս – (պագարի) արջառային ։

بقراط (պուգրադ, ա.) Հպոկրատ. ս – հպոկրատեան ։

بقعة (պուգ'ա. ա. յդ. ցլեց պրգա') 1. երկրի մաս մը. 2. (հմմ. խեթ) بقعة القرنين ուչքի ճերմակ բիծ ։

بقلوا (պագլավա, թ.) ծաղկածոյ, շրդանկիւն կտրուած անուշեղէն

بقله (պալլէ, ա.) 1. կանանչեղէն, ընդեղէն. 2. [պագլա] բակլայ. بقلة الحقاء պագլաթիլ համգա փրփրեմ ։

بقيه (պագրյէ, ա. յդ. կեց) մնացորդ [պագրյէէթիւսսիւեուճ, պագրյէէթիւսսէյճ] սուրբ զերծ մնացողներ, ողջ մնացողներ. 2. բեկոր ։

بك (պէյ, թ.) 1. պէյ. 2. իշխան. ցլայ – ս – աստիճան զօրաց գնդապետ – ագի մեծ եղբայր. ցլուղ – թէրթ. ցնան – ս – թագաղրել, առամբակ. ցկրկնել ցդայ քաղաքային աստիճան մ'է, զոր ունեցողը փաշա կը կոչուի, սակայն պակասէն վար է. ս – այր մեզունեղուն թագուհին, պարմայր. 3. պէյ, թ.) ծին, ևանիչ պիտակ. [հմմ. նշ. ցամ. ցնշ] ցնոմ – բիծ յառաջ գալ.

بكاء (պիւեա, ա.) լաց, ողբ [հմմ. կրէ – ագիլ . ագիլամ . նիլ] լալ. սգալ – ուրախութեան արտասուք ։

Digitized by Google

بكات (պիւճեաք. ա.) լացողներ. լալկաններ :

بكار (պէճեար, թ.) 1. ամուրի. 2. պան-դուխտ. ըլ – ամուրիութիւն :

بكارت (պէճեարէթ, ա.) կուսութիւն աղջկունութիւն :

بكام (պէճեամ, պ.) երջանիկ, բարե-բաստուին, կամագիւտ :

بكامت (պէճեամէթ, ա.) համրութիւն [հմ. ալմչելա . ալմկել] :

بكتاشى (պէճթաշի. թ.) 1. պէքթաշ անուն անձին հետևող ա-զանդաւորք. իսլամին բույց արատքին պաշտամունքներէ զերծ. 2. անհոգ մարդ

بكجك (պէյճիճ, յաճախ պէյճիյէզ, թ.) 1. փոքր պէյ. 2. սիրունիկ

بكجى (պէճի, թ.) 1. պահապան. պահնորդ. 2. ջո-ւզդ անուն ռազպահ. ալ – պահնորդութիւն :

بكر (պիր, ա. յզ. բկրի) 1. կուսու-թիւն . ا – ալնի կուսութիւնը պղծել. 2. կոյս. – յաճախ միտք . 3. [պէճիր] վաղպայլոյց :

بكره (պէճրէ, ա.) ճախարակ. [հմ. ագրա]:

بكرى (պէճրի թ.) գինեմոլ. արբե-ցող. ըմբոշ – ծանօթ գինեմոլ ալ – գինեմոլութիւն :

بكز (պէճզ. թ.) 1. երես. ը – մկրա ծովուան երեսը. 2. երեսի պոյն. ըճզ ւ ըճզ ի – գունատիլ, տժգունիլ :

بكزاده (պէյզատէ, պ.) 1. պէյի որդի 2. ազատատոհմ, ազնուածին ալ – 1. ազնուատոհմութիւն. 2. թե-թևութիւն, գեղեցկութիւն :

بكزمك (պէճզէքմէք, 1. նմանցնել. (հմ. ագրա) – պէյիր բանի մը նմանցնել. ո'և է եկերպով պովպոպոծկարգադրել

بكزدلمك (պէճզէօղլմէք, թ.) նմանա-ցութիւն. – պէյիր բա-նի մը նմանցութիւն . ո և է կերպով կարգադրութիւն :

بكزمك (պէճզէմէք, ալ. բկզ. թ.) 1. նմանել – պէյիր բանի մը նմանելի. քիչ շատ հաւնոլ :

بكسماس (պէքսիմաս, թ.) պաքսիմատ. ը – ալ – ա ւար այսպէս ըսելու ը ալ – ա-ւանե-ցած ծովդ գոհ եղիր :

بكلتمك (պէյլէքտիրմէք, ալ. պէյլէքմէք, թ.) 1. պատա-ցընել. 2. պահապան դնել :

بكلك (պէյլիք, թ.) 1 պէյութիւն. իշխանութիւն. (հմ. ագրա . ալմաչ) 2, պետական, կառավարական. այսի – ը – (ազգ. պիթիճճիէն) արքունի դիւանատան դիւանապետը :

بكلمك (պէյլէմէք, ալ. բկզ. թ.) 1. ապա-սել. (հմ. ագրա. մնտըզար) – (ըսելու) մեկուն ապասել. 2. յուսալ. (հմ. ագրա. ւմոլոմ). 3. հակել. (հմ. ագրա. ւ ասր) :

بكلمك (պէյլէնիլմէք, ալ. պէյլէնմէք. թ.) 1. ապաստանիլ 2. յուսայուրիլ. 3. հակուիլ :

بكمز (պէմզէկ. ագրա. փէմզէկ. թ.) ռուփ :

بكندى (պէյէնտի, թ.) հաւնիլ. – խոնար-խորոված մկս, քովը պատա-ռան տապկուած և ծեծուած :

بكندرمك (պէյէնտիրմէք, թ.) հաւ-նեցնել. գնահատել տալ :

بكنلمك (պէյէնիլմէք, թ.) հաւնուիլ գնահատուիլ, ընդունուիլ :

بكنمك (պէյէնմէք, թ.) հաւնիլ, գը-նահատել. կընդ կընդ ինք-նահաւան. ալ կընմզ չհաւնելիք :

بل (պէլ, թ.) 1. ձկնք. (հմ. ագրա. խոսր) 2. ողնայար. գլանիկ – վատահիլ,

Digitized by Google

բլավ (պիւպիւլէ, ա. յգ. լավ) ծաղկաւոր ստոմանի՝ ջրասէր։

բլաճգե (պէլճիգա, թ.) պելճիգացի։ լ – պելճիգացի։

բլավ (պէլէտ, ա. յգ. բլաներ պիլաս) քաղաք։

բլաջին (պրլջրրճրն, ընջրբլաջ թ.) լորտարգի։

բլավ (պէլէտ, ա. յգ. բլաներ, բլաներ) քաղաք. եսիջ՞ – մեծ քաղաք. ՞ – ալեք (–ի դայեիպէ) գեղեցիկ քաղաք։

բլաղ (պէլէտի, թգ. պլաղ) թաղապետական շրջանակ. ա – թաղապետական պարտեզ. ըսկ – թաղապետական ժողովոյ սահմանագիծ։

բլաղիր (պրլջրր, ղրլաղ թ.) անցեալ տարի. (հմշ. ըսկ՞ – ընչ՞ սայ՞ սալ՞ ընչ՞)։

բլամիկ (պէլէրմիէ, մլամլաղ թ.) երեւան եղնել, երեւիլ. 2. աչքը բարկութենէն կամ զարմացումէն շատ բանալ գոցել։

բլասան (պէլէսան, ա.) բալասանի. (հմշ. ջուճ ագիճ՝ պնսակ)։

բլասմ (պէլէսէմ, ա.) բալասան, բալասամ. ը – բալասմիկ։

բլաշ (պէլէշ, ա. ՞ջոնկէն) ձրի, անվարձ, առանց դրամի։

բլաթեաֆաղա (պիլուդֆիկի թէա'լա) բաթթրելոյն շնորհիւ։

բլաղ (պէլ' ա.) 1. կլլել. կուլ տալ. (հմշ. ճգըլ) 2. ծծել [ջուր] 3. գուներ կաւ մը, դեղագունդ։

բլամ (պէլա'մ. ա.) ծակ աչք. շատ կեր. [հմշ. զլգոզլ՝ կոկոր]։

բլաղում (պիլո'ւմ. ա.) խռչափող. [հմշ. ըլաղ՝ խռչափողային]

բլաղա (պիլէղա, ա. եզ. բլաղ պերճախօսներ. ոյն ը – ժամանակակից ասպետ իմնել. մեկը. – մէջքը ծռիլ. կոթաքամակ ըլլ. մեկը – ծռիլ. մէկ կողմ հակիլ. գլխգոցոմ – ջերմատիզմ. կեղ – ոլեսախտ, ազնապար. 3. [նայ էն] քաշ։

բլաղ (պէլա. ա. յգ. բլաղ որ բլա ին յգ. է) 1. փորձանք, աղէտ. 2. գժտաբեր. 3. պատիժ. ս – մեծ փորձանք, նեղացուցիչ մարդ. ոյզ – փորձանահոտ, աղիտաբեր. լ–փորձանաւոր

բլաղ (պիլա, ա.) առանց. մանի – առանց տոկոսի. խրճ – առանց յապաղման. գլուխ – առանց քննութեան. ոս – (քիմ.) անջուր. միջոցներ – անջրաստիճանական միջոցներ։

բլաղիլ (պէլապիլ. ա. եզ. բլաղ. բլաղ բլաղ) 1. տրակներ. տ. եզ. բլաղ

բլաղ (պիլաս, ա. եզ. բլաղ) քալուքներ. ոչոգիա – նշանաւոր քաղաքներ. ոնմ – պոլսոյ երեք արուարձաններըն որոնք են. Եյուպ, Գալաթիա, Սկիւտար. հա – 1. հինգ արուարձաններ. 2. կրօնական աստիճան մը։

բլաղդ (պէլաստէք, ա.) թանձրամսութիւն, տխմարութիւն։

բլաղիզ (պիլազիֆ, ազատ. պիլէզիֆ) 1. տպարանական 2. ջրհանակ

բլաղթ (պէլակաթ, ա.) պերճախօսութ. հռետորութիւն. – լռ

բլաղթ (պէլաճէք, ա.) տխմարութ. ապուշութ. անմտութիւն։

բլաղա (պէլայա. ա. եզ. բլաղ) փորձանքներ. աղէտներ։

բլաղ (պիլպիւլ. ա. յգ. բլաղ) սոխակ. (հմշ. ոլզար. ոլզարզարզար) ս – չալի

բլաղ (պէլպէլէ, ա. յգ. բլաղ) վիշտ, ցաւ, թախիծ։

Digitized by Google

بلغار (պուլկար.) Պուլկար. جه — պուլկարերէն. ستان — Պուլկարիա։

بلغم (պէլկամ, ա. ռամկ. պալկամ) մաղաս, խուխ. ى — մաղասային։

بلغور (պուլկուր. بولغور. بورغول. թ.) ձաւար. پلاوى — ձաւարչի։

بلكه (պէլքի, պ. بلكيم թ.) 1. թերեւս 2. գուցէ. 2. ոչ միայն. այլ։

بللتمك (պէլլէթմէք, թ.) 1. միտք պահել տալ. սորվեցնել. 2. մէջտեղ հանել. 3. բաշխել տալ։

بللمك (պէլլէմէք, թ.) 1 միտք պահել. սորվիլ. 2. կարծել. 3. բաժնել։

بللنمك (պէլլէնմէք, թ.) 1. միտք պահուիլ. սորվուիլ։

بللهيش (պէլլէյիշ, թ.) ըմբռնում, յիշողութ. (հմմ. ضبط و حفظ)

بللى (պէլլի. թ.) 1. յայտնի, ծանօթ. بس — ակներեւ, յայտ յանդիման. باشلى — գլխաւոր, նշանաւոր. 2. մէջքով. — ايجى ՙ նրբամէջ. سز — 1. անծանօթ. յայտնի չէ. 2. աննշմարելի

بلند (պիւլէնտ, պ.) բարձր. آواز — բարձր ձայն. — بلند [պիւլէնտ ավազ] բարձրաձայն. همت —[պիւլէնտ հիմմէթ] բարձրախոհ. تر — աւելի բարձր. ترين — բարձրագոյն; ى — բարձրութ.

بلور (պիւլլուր, ա. յգ. بلورات ռամկ. պիլլօր. ռմ. بللور) բիւրեղ. ى ، ين — բիւրեղեայ, բիւրեղանման. جسم — ى բիւրեղեայ մարմին. مبحث توصيف بلورات բիւրեղագրութիւն։

بلورسز (պէլուրսըզ, թ.) աննշմարելի. աներեւ. [հմմ. بلليسز]։

بلورمك (պէլիւրմէք, թ.) տեսնուիլ երեւիլ, նշմարելի ըլլալ.

بلوط (պէլլուտ. ա.) 1. կաղնի. [հմմ. آغاجى (ميشه) 2. խոզ կաղին. (հմմ. بلاموط [بلوطيه فصيلهٔ կաղնազգիք։

بلوط (պուլուտ, يلوت թ.) ամպ. [հմմ. سحاب. ابر] كي — 1 ամպի պէս. շատ առատ. 2. գինով. كي او — շատ գինովնալ

بلوغ (պիւլուղ. ա.) 1. հասնիլ. 2. արբունք, պատանեկութիւն. ايرمك ه — արբունքի հասնիլ. — سن [սիննի —) արբունքի տարիք։

بلوك (պէօլիւք, بولوك թ.) 1 մաս 2. բաժին. 3. բաժանում. 4. խումբ — — խումբ խումբ. 5. քաղաքի մը մէկ կողմը. 6. գումարտակ [100 զինուոր] آغاسى — տասնեակի հարիւրապետ. اميني — գումարտակի մը հաշուակալը. باشى — հեծելերիի ոսպայ (հարիւրապետի հաւասար)։

بلوى (պէլվա, ա.) արկած, փորձանք. աղէտ. (հմմ. بلا. بليه)։

بلى (պէլի, պ.) այո՛ افندم — այո՛, անտարակոյս.

بليات (պէլիյեաթ, ա. եզ. بليه) փորձանքներ. աղէտներ, արկածներ

بليد (պէլիտ, ա. بلادت էն) տխմար ապուշ, անմիտ։

بليغ (պէլիղ. ա. յգ بلغا. بلاغت էն) 1. պերճախօս. 2. պերճ [գրուած]

بليه (պէլիյէ, ա. յգ. بلايا) փորձանք աղէտ, չարիք. (հմմ. مصيبت. بلا. حادثه

بم (պէմ, թ.) առատկացուցիչ մանրիկ. بياض بم ճերմակ ճերմակ։

بمعناه (պիմանահու, ա.) նոյն իմաստով, նոյնիմաստ. ايضا. — ա.

بن (պէն, թ.) ես. بنم իմ. بكا ինձ. سنلى بنلى كورشمك، بن بن سن سن او շատ մտերմանալ, պարզ տեսնուիլ։

بن (պիւն, պ.) 1. հիմ, յատակ, տակ. ديوار — պատին տակը. 2. արմատ. مژكان — յօնքերուն արմատը. 5. բուն ծայր. بن سرو ي անգլուխ եւ անծայր, անիմաստ (խօսք) — كل վարդենի։

Digitized by Google

بن (պին, ա. յգ. ینی. ج. ابنا) որդի. (Հասանի որդին հիւսէին, իսկ մայց հմր. բայց այսօր ب ի տեղ ճիշ կը գործածուի)։

بناء (պինա. ա. յգ. ببا) 1. շէնք. 2. հինել, հինուիլ. 3. հիմնել (քեր) կազմուիլ. ասի – նաւային հինուիլ. ببا – (պինապէրիյն) ալեաց. – (պինաէն ալէյհ) հետևաբար. ուրեմն, ուստի. كذلك بناء (պինաէն ալա զալիք) ուստի, հետևաբար։

بناء (պէննա, ա. بناء էն) ճարտարապետ. (հմր. հոռոմ. գալե)։

بنات (պէնաթ, ա. եզ. بنت) աղջիկներ. ւզ – (– ի Հավիա) եւայի որդիք, կիներ, իգական սեռ. الدهر – (պէնաթ իւսէհր) փորձանքներ։

بنادر (պէնաիհր, ա. եզ. بندر) նահանգիստներ։

بناكوش (պինակիուշ, պե. է պինակիուշ. պ.) ականջիլիակ

بنام (պէնամ, պ) անուանի, նշան. նաւար. յայտնի, անուանեալ. – չիմ անուանի՝ յայտնի բանաստեղծ

بنان (պէնան, ա.) մատներ, մատնեցուռ ծայրեր. بنان مشارباليان (միւսառուն պիլ պէնան) մատով ցուցուցուլ, մեծանուն, մեծահամբաւ։

بنج (պինճ. ա. յգ. بنج) աղջիկ. بنج العنب – (պինճ իլ ընէպ) գինի

بند (պէնտ, պ.) 1. կապ (հմր. էն. պեշ. ربوا. قید) ։– 1. կապել. 2. կապել. հպատակեցնել. գրաւել. 3. յօդ, յօգուած. (հմր. فصل) 3. յօգուած. (հմր. مادہ) 4. յօգուած (հմր. باب) 5. ջրելոզ. ջրակալք, ջրանոց. 6. կապող. – رشته թել կապող. – زنجیر շղթայակապ

بندر (պէնտէր, ա. յգ. بنادر) 1. նահանգիստ. 2 վաճառաշահ նաւահանգիստ։

بندركاه (պէնտէրկեահ. պ.) ա. بندر

بندكان (պէնտէկեան, պ. եզ. بنده) ծառայներ. صدق اقران – հաւատարիմ ծառայներ։

بندكى (պէնտէկի, պ.) ծառայութիւն (հմր. قولاق. كلبنده. عبوديت)։

بنده (պէնտէ, պ.) 1. ծառայ 2. գերի دیرینه – վաղեմի ծառայ. خانه زاد – իմ տունս. زمین – զաւակ. زر – ես. نواز, پرور – ծառայասէր. پرور – ծառայասիրական. پروری – ծառայասիրութիւն. كل – ծառայութիւն։

بنديه (պէնտիյէ, ա.) կապող չէք. مالكى – սի

بنش (պինիշ. بنيش թ.) լայն թեւերով վերարկու։

بنصر (պինսըր, ա. յգ. بنانصر) մատնեցոյց պարկապուճ. (հմր. – آسمان)

بنغلدق (պրնկլդաղ, թ.) նորածին մի մկան և գլխուն գագաթին միջեր։

بنفسه (պինէֆսինի, ա. կամ պինէֆսիհա, իգ.) 1. անձամբ. 2. ինքերիրեն, ինքնին. واحد – (պինէֆսինի վահտէհու) ինքնիրեն, միայնակ։

بنفشه (պէնէֆշէ, պ. կամ بنفش պէնէֆսէն, ա.) մանրշակ. بنفش (պէնէֆշէվիյէ) մանիշականման։

بنك (պէնէկ, թ.) 1. բիծ. պիսակ. 2 (պէնէկ, պ) հմր. ե – (պէնէկի)

Digitized by Google

بوار (պէվար, ա.) կործանումն քնա-
ջինջ ըլլալը (tarîl-دار البوار) դժոխք

بواق (պէվագը, ա. եզ. պվի, գիկ) ծնա-
ցածներ. بواق على البواق [վկզրսս-
ա'լէվպէվագը] ծնացեալներն ասոր
վրայ բազմատէ չափե :

بوال (պէվվալ. ա. լոյ. էն) միզող.
շուան :

بوالعجب (պուլա'նէպ. ա.) զարմա-
նալի, տարօրինակ :

بوالهوس (պուլհէվես. ա.) դանկա-
ձեր. الفضول بوالهوس [պուլֆուսուլ
ունայնամիտ. պարապ :

بوبر (պիւպէր, պ. պպաբ, պիպէր)
պլպեղ. - بوبك պլպեղ. - زمرّد بوبرى
ե - զմրդ ադամանդ պլպեղ :

بوبرك (պէօպրէք, քրկ. պէօյրէք, թ.)
երիկամունք :

بوبريه (պիւպէրիյէ, ա. բաս.) խըն-
կունի. (հմմ. جبل بوبريه) :

بوبو (պուպու, պ.) յոպոպ :

بوبورلنمك (պէօպիւրլէնմէք թ. ա-
զաբ. պէպուրլէնմէք, էն)
յոխորտալ. գոռոզնալ :

بوت (պուք, թ.) 1. բարձ, երանգ.
(հմմ. ذخذ بوان) 2. չոր և պա-
րարտ միս. ق - բարձ քաշան :

بوتين (պօթին, աղաբ. փօթին թ.)
կօշիկ. - غالوش كركناكشك :

بوجاق (պուճագ, թ.) անկիւն. (հմմ.
اوجى - غيوق - كنج. زاوى. كوشه
անծայրածիր. - كوشه سمكى կողմ :

بوجرغاد (պօճրուաս, թրգ. بوجوز թ.)
բեռաբարձ մեքենայ. բեռ-
նաբարձ. անուորդ. ى - կռ :

بوجك (պէօճէք, թ.) ճիճի, որդ. (հմմ.
هامه) ى - آتش կայծուռիկ (հմմ.

بوار (պէվար, ա.) կործանումն քնա-
ջինջ ըլլալը (tarîl-دار البوار) դժոխք

بواق (պէվագը, ա. եզ. պվի, գիկ) ծնա-
ցածներ. بواق على البواق [վկզրսս-
ա'լէվպէվագը] ծնացեալներն ասոր
վրայ բազմատէ չափե :

بوال (պէվվալ. ա. լոյ. էն) միզող.
շուան :

بوالعجب (պուլա'նէպ. ա.) զարմա-
նալի, տարօրինակ :

بوالهوس (պուլհէվես. ա.) դանկա-
ձեր. الفضول بوالهوس [պուլֆուսուլ
ունայնամիտ. պարապ :

بوبر (պիւպէր, պ. պպաբ, պիպէր)
պլպեղ. - بوبك պլպեղ. - زمرّد بوبرى
ե - զմրդ ադամանդ պլպեղ :

بوبرك (պէօպրէք, քրկ. պէօյրէք, թ.)
երիկամունք :

بوبريه (պիւպէրիյէ, ա. բաս.) խըն-
կունի. (հմմ. جبل بوبريه) :

بوبو (պուպու, պ.) յոպոպ :

بوبورلنمك (պէօպիւրլէնմէք թ. ա-
զաբ. պէպուրլէնմէք, էն)
յոխորտալ. գոռոզնալ :

بوت (պուք, թ.) 1. բարձ, երանգ.
(հմմ. ذخذ بوان) 2. չոր և պա-
րարտ միս. ق - բարձ քաշան :

بوتين (պօթին, աղաբ. փօթին թ.)
կօշիկ. - غالوش կրկնակ շիկ :

بوجاق (պուճագ, թ.) անկիւն. (հմմ.
اوجى - غيوق - كنج. زاوى. كوشه
անծայրածիր. - كوشه سمكى կողմ :

بوجرغاد (պօճրուաս, թրգ. بوجوز թ.)
բեռաբարձ մեքենայ. բեռ-
նաբարձ. անուորդ. ى - կռ :

بوجك (պէօճէք, թ.) ճիճի, որդ. (հմմ.
هامه) ى - آتش կայծուռիկ (հմմ.

հաշիշ գործածող. كل - բիծ բիծ ըլ-
պեսակուիլ. ى - բիծաւոր, պիսակաւոր.

بنلك (պէնլիք, թ.) 1. եռութ. հպար-
ութիւն (չմշ. تيفو . زور)
2. ամբարտաւանութիւն :

بنمك (պէնիմսէմէք, մօաւջ թ.)
տեր ըլլալ տիրանալ :

بم (պէնիմ. թ.) իմս. كبى. (պէնիմքի
թ.) իմինս :

بنوت (պիւնիւվվէք, աւ.էն) որդիութ.

بى (պէնի, ա. եզ. ن.ينى ،ونو էն)
որդիներ. ماد - որդիք մարդկան.
մարդկութ. لیسرا - իսրայելացիք:

بنيان (պիւնեաս, պ.) հիմ. تولد - ծե-
րութեան հիմը :

بنيان (պիւնեաճ, ա.) շէնք, շինութ.
شناعت - շինուած. كملت - երկրին շէնքը.

بنيوى (պիւնեէվի, ա. իգ. بنيى)
մարմնական, կանխային :

بنيه (պիւնյէ, ա.) կազմուածք, կազ-
մութիւն. بنيه قوى (գավիյեիւլ
պիւնյէ) կազմը առողջ. بنيه ضعيف (զա-
իֆիւլ պիւնյէ) տկարակազմ :

بو (պու. թ.) 1. այս, աս. [չմշ. ايذا
ين) 2. [ա.] յոյի կրնատեալը. 3.
պոռի բորի բանաձևը :

بو (պու, ցյ պուլ. պ.) 1. հոտ. - عنبر
ամպարտհոտ, անուշահոտ. - خوش
քաղցրահոտ. 2. յոյս. ق - հաւա-
տարմութեան յոյս :

بواب (պէվվապ, ա. պի էն յգ.իւան.
نبواب) 1. դռնապան. ق.
[մզդկ.] ստորածակ ստամոքսի, սոր.
ق - դռնապանութ. ى - սորային :

بوادى (պէվաթի, ա. եզ. ադի) անա-
պատներ. شمشخزون - ժա-
խանման անապատներ :

بوداغمق (پوداغمق, ف.) 1. سوقمق. سورمك. اوصاتمق، قوشدرمق. 2. قوپارمق. صوقمق.

بوداجی (پوداجی, ا.) اوصاتان، قوشدران.

بودجه (پودجه, فر.) بودجه. ایدارهٔ مالیه‌نك سنه‌لك مصارف و وارداتی تخمین اولنوب یازیلمش دفتری.

بودروم (پودروم, ا.) قاباقچی دوكانی.

بودور (پودور, ا.) قاباقچی، قهوه‌جی. — قاباقچیلق. — آچیق — قهوه‌خانه‌سی.

بور (پور, فا. قس.) بوره، طوز.

بورا (پورا, ا.) 1. بوره. 2. بوره كبی بیاض شی. — بوره‌یه بكزر. بوره‌یه بكزه‌ین. — بوره‌لی، بوره‌لو. — بوره‌لی‌یه، بوره‌لو‌یه. — بوره‌لی‌یه دوشمك. — بوره‌یه معروف. — بوره‌یه دوشمك ا. 2. (پورا, ا. ك. ا. پورا) طرپرك، طوپراق. — طرپرك طوپراغی، چمن طوپراغی — طرپرك طوپراغنه كیرمك. 3. (پورا) بوره‌یه بكزر شی.

بوراجی (پوراجی, ا.) بوره‌جی. — ده — بوره‌جیلر، طوزجیلر.

بوراق (پوراق, ا.) قوپارمق. (حمل. قنكار).

بورام (پورام, ا.) — — بوره‌یه بكزر شی. — — قار یاغمق — — یاغمه‌یه باشلامق.

بورانجه (پورانجه, ا. بوره.) قاوراتمه‌لق.

بورانی (پورانی, ا. بوره.) قوروبه.

بورتوق (پورتوق, ا.) 1. طمه‌لق قماش. 2. قوماشدن.

بورج (پورج, ا.) 1. پارچه. (حمل. دین) — پارچه قیلمق. پارچه‌لامق. — پارچه‌لانمق. 2. پارچه. (مستغرق دیون و ایون) پارچه‌لی. پارچه‌لو. — پارچه‌لی‌یه، پارچه‌لو‌یه. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق.

بوداغمق (پوداغمق, ف.) 1. سوقمق. سورمك. اوصاتمق، قوشدرمق. 2. قوپارمق. صوقمق.

بوداجی (پوداجی, ا.) اوصاتان، قوشدران.

بودجه (پودجه, فر.) بودجه. ایدارهٔ مالیه‌نك سنه‌لك مصارف و وارداتی تخمین اولنوب یازیلمش دفتری.

بودروم (پودروم, ا.) قاباقچی دوكانی.

بودور (پودور, ا.) قاباقچی، قهوه‌جی. — قاباقچیلق. — آچیق — قهوه‌خانه‌سی.

بور (پور, فا. قس.) بوره، طوز.

بورا (پورا, ا.) 1. بوره. 2. بوره كبی بیاض شی. — بوره‌یه بكزر. بوره‌یه بكزه‌ین. — بوره‌لی، بوره‌لو. — بوره‌لی‌یه، بوره‌لو‌یه. — بوره‌لی‌یه دوشمك. — بوره‌یه معروف. — بوره‌یه دوشمك ا. 2. (پورا, ا. ك. ا. پورا) طرپرك، طوپراق. — طرپرك طوپراغی، چمن طوپراغی — طرپرك طوپراغنه كیرمك. 3. (پورا) بوره‌یه بكزر شی.

بوراجی (پوراجی, ا.) بوره‌جی. — ده — بوره‌جیلر، طوزجیلر.

بوراق (پوراق, ا.) قوپارمق. (حمل. قنكار).

بورام (پورام, ا.) — — بوره‌یه بكزر شی. — — قار یاغمق — — یاغمه‌یه باشلامق.

بورانجه (پورانجه, ا. بوره.) قاوراتمه‌لق.

بورانی (پورانی, ا. بوره.) قوروبه.

بورتوق (پورتوق, ا.) 1. طمه‌لق قماش. 2. قوماشدن.

بورج (پورج, ا.) 1. پارچه. (حمل. دین) — پارچه قیلمق. پارچه‌لامق. — پارچه‌لانمق. 2. پارچه. (مستغرق دیون و ایون) پارچه‌لی. پارچه‌لو. — پارچه‌لی‌یه، پارچه‌لو‌یه. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق.

بوداغمق (پوداغمق, ف.) 1. سوقمق. سورمك. اوصاتمق، قوشدرمق. 2. قوپارمق. صوقمق.

بوداجی (پوداجی, ا.) اوصاتان، قوشدران.

بودجه (پودجه, فر.) بودجه. ایدارهٔ مالیه‌نك سنه‌لك مصارف و وارداتی تخمین اولنوب یازیلمش دفتری.

بودروم (پودروم, ا.) قاباقچی دوكانی.

بودور (پودور, ا.) قاباقچی، قهوه‌جی. — قاباقچیلق. — آچیق — قهوه‌خانه‌سی.

بور (پور, فا. قس.) بوره، طوز.

بورا (پورا, ا.) 1. بوره. 2. بوره كبی بیاض شی. — بوره‌یه بكزر. بوره‌یه بكزه‌ین. — بوره‌لی، بوره‌لو. — بوره‌لی‌یه، بوره‌لو‌یه. — بوره‌لی‌یه دوشمك. — بوره‌یه معروف. — بوره‌یه دوشمك ا. 2. (پورا, ا. ك. ا. پورا) طرپرك، طوپراق. — طرپرك طوپراغی، چمن طوپراغی — طرپرك طوپراغنه كیرمك. 3. (پورا) بوره‌یه بكزر شی.

بوراجی (پوراجی, ا.) بوره‌جی. — ده — بوره‌جیلر، طوزجیلر.

بوراق (پوراق, ا.) قوپارمق. (حمل. قنكار).

بورام (پورام, ا.) — — بوره‌یه بكزر شی. — — قار یاغمق — — یاغمه‌یه باشلامق.

بورانجه (پورانجه, ا. بوره.) قاوراتمه‌لق.

بورانی (پورانی, ا. بوره.) قوروبه.

بورتوق (پورتوق, ا.) 1. طمه‌لق قماش. 2. قوماشدن.

بورج (پورج, ا.) 1. پارچه. (حمل. دین) — پارچه قیلمق. پارچه‌لامق. — پارچه‌لانمق. 2. پارچه. (مستغرق دیون و ایون) پارچه‌لی. پارچه‌لو. — پارچه‌لی‌یه، پارچه‌لو‌یه. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق.

بوداغمق (پوداغمق, ف.) 1. سوقمق. سورمك. اوصاتمق، قوشدرمق. 2. قوپارمق. صوقمق.

بوداجی (پوداجی, ا.) اوصاتان، قوشدران.

بودجه (پودجه, فر.) بودجه. ایدارهٔ مالیه‌نك سنه‌لك مصارف و وارداتی تخمین اولنوب یازیلمش دفتری.

بودروم (پودروم, ا.) قاباقچی دوكانی.

بودور (پودور, ا.) قاباقچی، قهوه‌جی. — قاباقچیلق. — آچیق — قهوه‌خانه‌سی.

بور (پور, فا. قس.) بوره، طوز.

بورا (پورا, ا.) 1. بوره. 2. بوره كبی بیاض شی. — بوره‌یه بكزر. بوره‌یه بكزه‌ین. — بوره‌لی، بوره‌لو. — بوره‌لی‌یه، بوره‌لو‌یه. — بوره‌لی‌یه دوشمك. — بوره‌یه معروف. — بوره‌یه دوشمك ا. 2. (پورا, ا. ك. ا. پورا) طرپرك، طوپراق. — طرپرك طوپراغی، چمن طوپراغی — طرپرك طوپراغنه كیرمك. 3. (پورا) بوره‌یه بكزر شی.

بوراجی (پوراجی, ا.) بوره‌جی. — ده — بوره‌جیلر، طوزجیلر.

بوراق (پوراق, ا.) قوپارمق. (حمل. قنكار).

بورام (پورام, ا.) — — بوره‌یه بكزر شی. — — قار یاغمق — — یاغمه‌یه باشلامق.

بورانجه (پورانجه, ا. بوره.) قاوراتمه‌لق.

بورانی (پورانی, ا. بوره.) قوروبه.

بورتوق (پورتوق, ا.) 1. طمه‌لق قماش. 2. قوماشدن.

بورج (پورج, ا.) 1. پارچه. (حمل. دین) — پارچه قیلمق. پارچه‌لامق. — پارچه‌لانمق. 2. پارچه. (مستغرق دیون و ایون) پارچه‌لی. پارچه‌لو. — پارچه‌لی‌یه، پارچه‌لو‌یه. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق.

بود (پود, ا.) 1. بخت. طالع. 2. [مج.] قیمت. [حمل. قدر و وجود] بود [نه‌بود] چیزی‌بودنه‌ی.

بوداق (پوداق, ا.) 1. سوقمق. سورمك. اوصاتمق، قوشدرمق. 2. قوپارمق. صوقمق.

بوداجی (پوداجی, ا.) اوصاتان، قوشدران.

بودجه (پودجه, فر.) بودجه. ایدارهٔ مالیه‌نك سنه‌لك مصارف و وارداتی تخمین اولنوب یازیلمش دفتری.

بودروم (پودروم, ا.) قاباقچی دوكانی.

بودور (پودور, ا.) قاباقچی، قهوه‌جی. — قاباقچیلق. — آچیق — قهوه‌خانه‌سی.

بور (پور, فا. قس.) بوره، طوز.

بورا (پورا, ا.) 1. بوره. 2. بوره كبی بیاض شی. — بوره‌یه بكزر. بوره‌یه بكزه‌ین. — بوره‌لی، بوره‌لو. — بوره‌لی‌یه، بوره‌لو‌یه. — بوره‌لی‌یه دوشمك. — بوره‌یه معروف. — بوره‌یه دوشمك ا. 2. (پورا, ا. ك. ا. پورا) طرپرك، طوپراق. — طرپرك طوپراغی، چمن طوپراغی — طرپرك طوپراغنه كیرمك. 3. (پورا) بوره‌یه بكزر شی.

بوراجی (پوراجی, ا.) بوره‌جی. — ده — بوره‌جیلر، طوزجیلر.

بوراق (پوراق, ا.) قوپارمق. (حمل. قنكار).

بورام (پورام, ا.) — — بوره‌یه بكزر شی. — — قار یاغمق — — یاغمه‌یه باشلامق.

بورانجه (پورانجه, ا. بوره.) قاوراتمه‌لق.

بورانی (پورانی, ا. بوره.) قوروبه.

بورتوق (پورتوق, ا.) 1. طمه‌لق قماش. 2. قوماشدن.

بورج (پورج, ا.) 1. پارچه. (حمل. دین) — پارچه قیلمق. پارچه‌لامق. — پارچه‌لانمق. 2. پارچه. (مستغرق دیون و ایون) پارچه‌لی. پارچه‌لو. — پارچه‌لی‌یه، پارچه‌لو‌یه. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق.

بود (پود, ا.) 1. بخت. طالع. 2. [مج.] قیمت. [حمل. قدر و وجود] بود [نه‌بود] چیزی‌بودنه‌ی.

بوداق (پوداق, ا.) 1. سوقمق. سورمك. اوصاتمق، قوشدرمق. 2. قوپارمق. صوقمق.

بوداجی (پوداجی, ا.) اوصاتان، قوشدران.

بودجه (پودجه, فر.) بودجه. ایدارهٔ مالیه‌نك سنه‌لك مصارف و وارداتی تخمین اولنوب یازیلمش دفتری.

بودروم (پودروم, ا.) قاباقچی دوكانی.

بودور (پودور, ا.) قاباقچی، قهوه‌جی. — قاباقچیلق. — آچیق — قهوه‌خانه‌سی.

بور (پور, فا. قس.) بوره، طوز.

بورا (پورا, ا.) 1. بوره. 2. بوره كبی بیاض شی. — بوره‌یه بكزر. بوره‌یه بكزه‌ین. — بوره‌لی، بوره‌لو. — بوره‌لی‌یه، بوره‌لو‌یه. — بوره‌لی‌یه دوشمك. — بوره‌یه معروف. — بوره‌یه دوشمك ا. 2. (پورا, ا. ك. ا. پورا) طرپرك، طوپراق. — طرپرك طوپراغی، چمن طوپراغی — طرپرك طوپراغنه كیرمك. 3. (پورا) بوره‌یه بكزر شی.

بوراجی (پوراجی, ا.) بوره‌جی. — ده — بوره‌جیلر، طوزجیلر.

بوراق (پوراق, ا.) قوپارمق. (حمل. قنكار).

بورام (پورام, ا.) — — بوره‌یه بكزر شی. — — قار یاغمق — — یاغمه‌یه باشلامق.

بورانجه (پورانجه, ا. بوره.) قاوراتمه‌لق.

بورانی (پورانی, ا. بوره.) قوروبه.

بورتوق (پورتوق, ا.) 1. طمه‌لق قماش. 2. قوماشدن.

بورج (پورج, ا.) 1. پارچه. (حمل. دین) — پارچه قیلمق. پارچه‌لامق. — پارچه‌لانمق. 2. پارچه. (مستغرق دیون و ایون) پارچه‌لی. پارچه‌لو. — پارچه‌لی‌یه، پارچه‌لو‌یه. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق. — پارچه‌لی‌یه ویرمك. — پارچه‌لی‌یه آلمق.

Digitized by Google

بورچاق (պուրչագ, թ.) վիգն (հմմ. جلبان):

بورچوك (պիւրչիւճ.چاق بورچ պուրչագ թ.) գանգուր. ջիս – գանգուր մազ. (հմմ. جعد) چاچ صاچ–գանգրահեր

بورچين (պօրչին, թ.) ծգ. եղնիկ, եղն (հմմ. كيك دشی).

بورديرمق (պուրտրմագ. թ.) կտրել ատ. (հմմ. يكديش ايلمك).

بوره (պօրաա, իտ.) ասկարան. – ملاعلی – ի գործառնութիւն

بورشديرمق (պուրուշտրմագ, թ.) խորշոմել. պատռել, կըն ճղռել. – ցեղ. դէմքը ի–թռուցանել. –ից քերան փոթթել.

بورشقو (պուրուշգօ, գաշրջ. թ.) փոթորիկ, փոթորկահատ, թըռթռուկ. شراب – փոթորկահամ գինի.

بورشمق (պուրուշմագ, թ.) 1. խոշոր շամիչ. 2. ճմռթքիլ. 3. կծկիլ 4. թարշամիլ (ծաղիկ):

بورشوق (պուրշուգ. թ.) 1. խորշոմած. 2. ճմռթքած. 3. կծկած. ق – խուշտ, ճմռթքածութ.

بورغاج (պուրկան, ճըչեղ. պուրկանիգ, թ.) ծուռ, ծռեակ ծռած. ճաճուռ. چوبورغ چغچ قارغ ծուռիկ մուռիկ, ծռեաաստուռ.

بورغو (պուրկու, թ.) գայլիկոն, շաղափ. صو – ջուր ծծ. ճոյ – ջրագիկ.

بورك (պէօրէք, թ.) 1. ծաղ, չատասեալ 2. (պիւրք, թ.) դոլեակ, կաշիէ գլխարկ մը. ق – (պէօրէքճի, թ.) ծաղագործ ծաղավաճառ:

بورلمق (պուրլմագ, թ.) 1. ոլորիլ, գալարիլ. 2. պլլուիլ. 3. գառնալ (ճանք).

بورمق (պուրմագ, թ.) 1. ոլորիլ, գալարիլ. 2. գաթնել (մանք) 3. մալիլ, կրտիլ (հիւ) 4. ծակել. –ծոյր չհաւնել, արհամարհել. – بيبك յոխորտալ.

بورما (պուրմա, թ.) 1. ոլորուած, գալարուած. 2. գալարում. 3. պտուտակ. 4. մալեակ. ق – ոլորիչ.

بورناز (պուրնագ. թ.) մեծաքիթ և արծուեւռուենգ:

بورونتی (պուրունճր, ռունճր. թ.) խիթ, ռունճը պուրունճուղ, թ.) ցուկակապ. بورونجوق (

بوزوق (պուրնուզ թ.) ատ. ծուռ.

بورونجك (պիւրիւնճիճ. թ.) շղարշ քօղ, քող.

بورو (պօրու, ռյր. թ.) 1. խոպովակ 2. շէփոր, փող. 3. մեռած խօսք մարգ. ոյ – 1. փող. 2. փոզահար.

بوروم (պիւրիւմ, թ.) 1. ծալուածք 2. ծալուած.

بورومك (պիւրիւմէք, թ.) 1. ծածկել, քօղարկել. 2. փաթտուել. 3. շրջապատել.

بورنمك (պիւրիւնմէք, թ.) 1. ծածկուիլ. քօղարկել 2 փաթտուիլ

بوريا (պուրիյա, պ.) փախտի. (չմեշ. حصير . لطع):

بوز (պուզ. թ.) 1. սառ. 2. շատ պաղ ջուր. ق – ճոխ, ճոխանոց, ճոխանոցի. – سوك սառը հալիլ. كچيچ – սառնանիք. خانه – بوزلق պուզլըգ սառնարան, սառնատեղ.

بوز (պօզ, թ.) գոյր. (չմշ. اغبر)

بوزغان (պօզաղան թ.) 1. լաստի. 2. սառնած մը, 3. գոյր բազէ.

بوزوق (պօզաա. ոյզ. թ.) կարեկօղի. ق – կարեկօղի ծախող շինող.

Digitized by Google

խել [բանակ] 7. փոխել [դրամ] ասբել. 8. բնականել [որոշում] – տեսչ դուբս եկնել, միզել. – ձէն հայհոյել. – ի՞ւ այգեկութք ընել. – Ա՛ր արարը հերկել. – ոռն միաք պղտորիլ. մոլորեցնել։

բոզմակ (պիւզմէֆ, թ.) կծկել. – ձէն չհասնիլ. հասնելք չգալ։

բոզնի (պիվէզնիճի, ա.) նոյն ձևավ. նոյս ձևին վրայ։

բոզնիկ (պօզուճբր, ռ.) բնակոր (չոմ. ընդհ. պատ. հայր)

բոզոզ (պօզուզ, թ.) 1. ասբասած. 2. ապականեալ, գէշ. 3. խանգարասած. 4. մանր [դրամ] – ջին 1. անկանոն զօրք. 2 քաղաքային մարդ ու–վինուորական. ցի – ՀՀՀ ծաղկոտ. (հմմ. յոզոզ) – սուռնքեր անհաւատ. քլ – 1. խանգարութիւն. 2. ապականութիւն։

բոզուկ (պիւզիւֆ, թ.) ոռճակ. սբբան. նստատեղ։

բոզում (պօզում, թ.) ասբուում. խանգարում. ապականութիւն. ցի – ձէն այգեկութք։

բոս (պուս, թ.) 1. հաստատակ ծառի խեժ. 2. [պ՝ չոմիլոյր. ի – համբուրել. 3. չամբուրել, չոմիլուրել. – տես ձեռք չամբուրել. – ոռոն քո՞ւնքդ չմբրել.

բոստաղան (պօսրաղան, թ.) ձմեռնաբակ ձև ունեցող սմառն։

բոստան (պօսրան, պուսրան, պ.) 1. ծաղիկներու կամ բանջարեղէններու պարտէզ. բուրաստան. 2. ձմեռնաբակ, սեխ. գնդաձև – խրտուիլակ. ջ – 1. այգեպան, պարտիզպան. 2. հին սոռն պալատան պահակազօրք. ջի – 1. սոյն պահակ զօրայ պետը 2. հին սոռն քաղաքապետ։

բոսնա (պօսնա, թ.) Պոսնա տոյոց [պօսնեվի պ.] պօսնացի։

բոզարմակ (պօզարմագ. թ.) թխանել. – պօրձել կալմրիլ և գեղնիլ, գոնատիլ։

բոզղի (պուզաղր, յօզիւզ թ.) հոռթուկ. ցոլ – կ–վ կչլել ծնիլ։

բոզան (պօզան, թ.) ասբող, խանգալող. – ծօյալ խազ ասբող։

բոզճա (պօզճա, ձրձյ պօզրագ, թ.) 1. գորչկակ. 2. կոյս հող, գետին

բոզդրմակ (պօզդրմագ թ.) 1. ասբել տալ. 2. դրամ ասբել տալ

բոզզէլմակ (պիւզէձլէմէֆ. թ.) կծկել և նստիլ. կծկուիկ նստիլ։

բոզշրմակ (պօզրբսրմագ, թ.) մէջբը նին բանալ, գժտեցնել.

բոզշում (պօզուբմագ. թ.) ասբուիլ գժտուիլ. մէջբերինին բացցուիլ. ասոյց [պօզուբմա. թ.] ասբուիլ գժտուիլ. գժտութիւն։

բոզշուշ (պօզուբուգ, ցեցյց պօզրբրգ, թ) գժտուած, ասբուած. ցի – գժտութիւն։

բոզղուն (պօզկուն թ.) 1. ասբուած ասբեաց. 2. պարտուած. 3. ասբր. 4. պարտութիւն. մոյց – յաղթուիլ, պարտուիլ ցի – տ. ոռնբոզ 3, 4

բոզկեր (պօզկէլէր. թ. կենդ.) քաբանող, քարաձոձող։

բոզուլմակ (պօզուլմագ, ցեցյց թ.) 1. ապականիլ, ասբուիլ. 2. խանգարել. 3. ջնջուիլ. 4. ասբուիլ գէշնալ, ապականիլ. 5. ասբուիլ, նեխիլ. 6. ասբուիլ, պարտուիլ. 7. վատնաբանել

բոզմակ (պիւզմէֆ, ձրձյ թ.) կարկամիլ, քաշուիլ. 2. կծկուիլ

բոզմագ (պօզմագ. թ.) 1 ասբել. 2. խանգարել. 3. եղծանել, ջնջել. 4. ապականել. 5. գրժել. 6. ջախջախել [բանակ] 7. փոխել [դրամ] ասբել. 8. բնականել [որոշում] – տեսչ գոնբ եղնել, միզել. – ձէն հայհոյել. – ի՞ւ այգեկութք ընել. – Ա՛ր արարը հերկել. – ոռոն միաք պղտորիլ. մոլորեցնել։

Digitized by Google

بوص (պօս. թ.) հասակ. անչ ը- ցած. երկայնահասակ, հասակաւոր. بوصلو بويلو երկայնահասակ, հասակաւոր

بوصه (պօսա, իտ.) խարխափ շըղթայ. ۱- ը կամ նաւը երկու կողմէն ցամաքը կապել.

بوغ (պօղ. թ.) գլխաւոր, պետ. - ۱ին հին ատեն հրամատար.

بوغا (պօղա, թ.) ցուլ. - օձ ածուխ գօձէշ (կրտուած).

بوغاچه (պօղաչա, ը. աղաւ. պօչէ) կարկանդակ. ج - կարկանդակագործ. կարկանդակագործ.

بوغاز (պօղազ, թ.) 1. կոկորդ (հմ. حلقوم) 2. վիզ, պարանոց. (հմ. ծուռ) 3 նեղուց. 4. գետաբերան 5. կիրճ. 6. ուտեստ, անուշ. 7. կոկորդի ցաւ. ایچی - վոսփոր - پس խանձ. - بوش ատ. بوش, կանչ ը- կռուիլ. طوقلغنه چالشمق - շատ ուժգին աշխատիլ. قول - մորթել.

بوغان (պօղան, թ.) խեղդող. - قوش ատ. قوش պալզի

بوغچه (պօղչէ, պ. աղաւ. պօղչա) 1. ծրար. 2. ընծայ կերպաս. 3. պատառ. 4. ընտիր ծրար ծախուստ. ج - 1. ծրարակիր. 2. շրջուն վաճառորդ.

بوغدیرمق (պօղտըրմագ, թ.) խեղդեցնել [հմ. اتخاق ատկացնել]

بوغرتلاق (պօղուրթլագ. թ.) խրոտիչ. (հմ. خنجر) :

بوغشمق (պօղըշմագ, թ.) 1. մէկ խեղդել. 2. վիճիլ :

بوغلمق (պօղուլմագ, թ.) 1. խեղդուիլ, խեղդուիլ. - سسی ձայնը մարիլ. 2. խեղդուիլ. ձանձրանալ.

بوغمق (պօղմագ. թ.) յօգնած (ատկեր) (հմ. فصله ածքարիլ).

بوغمق (պօղմագ, թ.) 1. խեղդել, խղդել. (հմ. خنق) 2. ընկղմիլ

بوسه (պուսէ, պ) համբոյր (հմ. قبله ատկապ) - مادر ատ. بوس. աչք - մայրական -

بوسیده (պուսիյէ. պ) համբուրած - دست ձեռք համբուրած :

بوسی (պուսի, պ.) համբոյր. - دست ձեռք համբոյր - دامن քղանցք համբոյր - دامن صحرا համբոյրի արարողութ.

بوش (պօշ, պ.) 1. պարապ, անուն. դատարկ, թափուր. [հմ. خالی] 2. անբանակ, թափուր. 3. սին, պարապ [խոսք] 4. անգործ, անզբաղ 5. ամուսնալծուլ. چیقمق - անուշադիր ըլլ. - ایلی 1. անզբաղ, անարծաթ. کوبوش. - باشی 1. ատատ. արձակ. 2. անխելք. بیمار. ژیغ. - չատախօս, անուսիաբան. ب -، ب-بوش պարապ տեղը, ի զուր. - بوی բոլորովին պարապ դատարկ. قیمچی ب - պարապը ելնել. իմաստ. աշխատիլ. ب - անգործ, պարապ. کیز- ատ. قالمق بش թափառաշրջիկ մարդ. - պարապ միջոց՝ ատեն :

بوشامق (պօշաբմագ, թ.) 1. պարպել [հմ. اتخلا] 1. կինը թողուլ արձակել. (հմ. تصدی) :

بوشالتمق (պօշալբմագ, թ.) 1. պարպել. [հմ. اتخلا] 2. պարպել [ամանէ] 3. պարպել [գէնք] .

بوشالمق (պօշալմագ, թ.) 1. պարպուիլ. 2. թափել [գետ] (հմ. منصب) 3. տարածուիլ [լուր] :

بوشامق (պօշամագ, թ.) թողուլ (կին) արձակել. (հմ. طلاق)

بوشانمق (պօշանմագ, թ.) 1. արձակել. 2. պարպուիլ (անձրև, արիւն, գէնք) 3 արձակուիլ (կին)

بوشلامق (պօշլամագ, թ.) 1. խոզել. ձգել 2. թողլնել

بوشناق (պօշնագ, ցիւսոյ. թ) պօշնակ. ցի, լիւլիկեցի. պօշնակ

بوكامق (պուճամագ, թ.) 1. ցնգել ցնորիլ. 2. չռաբրիլ։

بوكر (պէօյուր, بوكر պէօյիւր թ.) կոյլ, կուշտ=ձիւնի բանկուշտ

بوكرجه (պէօյիւրճիլճէ, بوكرجه թ.) գկուշտ։

بوكرى (պիւյրի, بوكرى) ծուռ. ա. կռի։

بوكلم (պիւֆլիւմ, بوكلم պիւֆիւմ թ.) 1. ալոր. գալարում, ալուրում. 2. ծալք. ու — ալոր, ալոր ըլլ. գալարուիլ. — կեալ երկծալ։

بوكلمك (պիւֆլիւմէֆ, بوكلمك թ.) 1. գալարիլ, ալորիլ. 2. ծռիլ. 3. մ. նուիլ. — ին մէջը ծռիլ. կորպատանակ ըլ.

بوكمك (պիւֆմէֆ, بوكمك թ.) 1. գալարել. 2. ալորել, մանել. 3. ծալել. 4. ծռել. — ին շատ յոգնցնել, ընկճել. — ոյ. ոյ վիզը ծռել. ալերսել. — قاوق չալ — զօղ չալ։

بوكه (պիւֆմէ, بوكه թ.) 1. գալարում. ալորում. 2. ալրուած, ծալուած. 3. մանուած։

بوكندى (պիւֆիւնճի, بوكندى թ.) 1. կռպ. 2. մանուած։

بوكنمك (պիւֆիւնճմէֆ, بوكنمك թ.) 1. գալարիլ, ալորիլ. 2. գալարել. [ալրիք]. 3. ջուրը տեղ մը ժողվուիլ։

بوكو (պիւյիւ, بوكو թ.) կախարդութիւն. վհուկութիւն. գիւտ. ջ — վհուկ. կախարդ. վհուկ. [պիւֆիւնի, بوكو թ.] մանող. جيلك — կախարդութիւն վհուկութիւն։

بوكورتلن (պէօյիւրթէլէն, بوكورتلن թ.) արքայանալ. հալարիլ։

بوكورتمك (պէօյիւրթմէֆ, بوكورتمك թ.) 1. մի. ոը կէս եփ հանել. 2. քանջաղէնը կէս մը եփել։

بوكوردلن (պէօյիւրտէլէն, بوكوردلن թ.) արտաքին բերդակի ամրոց.

بوغمه جه (պօղմաճա, بوغمه جه թ.) ծ — ոյ. ծ ոյ. ա. ծ ոյ ոյ.

بوغندى (պօղունճի. بوغندى թ.) հեղձուած. խեղդուած

بوغنمق (պօղունմագ. بوغنمق թ.) տառապիլ. նեղուիլ։

بوغو (պուղու, بوغو թ.) շոգի, գոլորշի. (հմմ. յուկ) ՃԷՅ — 1. ա շոգիանալ գոլորշիանալ. 2. շոգիով ծածկուիլ։

بوغور (պուղուր, بوغور թ.) գրգռուած ուռած. ՃԷՅ — ուղտը գրգռիլ

بوغوق (պօղուգ, بوغوق թ.) խղդուկ, խռպոտ. ա — խղդուկ ձայն։

بوغوم (պօղում, بوغوم թ.) 1. յոդուած (ոսկորի) 2. կապ, չանգոյց։

بوق (պօգ, بوق թ.) 1. քակ. կլկղանք. (հմմ. թուրգ. ՃԷՅ) 2. աղտոտուած. 3. ինաս, չարիք. ե — չոյ երկաթի կըղկղանք. (հմմ. գրչ) ՃՈ — քակէն, անկարևոր, անարժէք. ՃՈՅ — 1. աղտոտել քակոտել. 2. ապրուիլ [գործ] ՃՈՇՄՅ — 1. աղտոտել, քակոտել. 2. ապրուիլ։

بوقاغى (պուղաղը, بوقاغى թ.) կապ, կապանք, ասնկապ. ՃՈՅ — ան կապել, կապանքի տակ առնել։

بوقال (պուգալ, ֆր.) կարճ վիզ և լայն բերան ունեցող շիշ։

بوقلمون (պուգալէմուն, بوقلمون թ.) 1. գետնատիճ. 2. գունափոխիկ. գոյն փոխող մարդ անհաստատուն, յիւղուկ [հմմ. յունարէն πολύπους]։

بوى (պէօյ, بوى թ.) անմիտ, տխմար, ապուշ. միամիտ. ՃԻ — անմտութիւն, տխմարութիւն, միամտութիւն։

بوكاق (պուճագ. بوكاق թ.) ցնդած, ցընտրած. [օտար. ծուռ կտրիչ

بوكالمق (պուճալթմագ, بوكالمق թ.) շուարիլ, բերցնել, խելքը գլխէն առնել

بوكلمق (պուճալմագ, بوكلمق թ.) շուարել, խելացնոր ըլլալ։

Digitized by Google

بوكورمك (պէօյիւրմէֆ, թ.) բջել. բառաչել. պոռչտել:

بوكون (պիւֆիւն. թ.) թունդ. մանր – թունդ քաշել կանդնել.

بوكه (պիւյէ, մանկ. պիւյէլիֆ. թ.) ձիապիծակ մէջտեղ ֆօքֆօ – կատղիլ

بوكلى (պիւֆիլի, բոկօ թ.) ալրոտ. ածի, ծաղկոտած:

بول (պօլ. թ.) 1. յայն. 2. ընդարձակ. 3. առատ, շատ. 4. առատօրէն. بول بول առատօրէն. قوزغون – շատացել. 2. շատ բան խոստանալ. ذهبى – առատաձեռնութեամբ:

بول (պէվլ. ա.) մեզ. [ئيلڭ. يارا. ئيدى چيڭ] سكى ، سكر – [– ի սիւֆֆէր սիւֆֆէրի] քաղցրամիզութիւն. العسر البول [ուսրիլ պէվլ] դժուարամիզութիւն:

بولاشدرمق (պուլաշդրմագ, թ.) 1. շաղախել. 2. աղտոտել. 3. վարակել. – بنى بوز كوز بنى بوز ايكيرنمك ، յայտնել, քիթը բերանը դարձնել

بولاشمق (պուլաշմագ, բ.) 1. շաղախութիւն. 2. աղտոտիլ. վարակուիլ. 3. ձեռնարկել. 4. խառնուիլ

بولاشيق (պուլաշըգ, բ.) 1. շաղախած. 2. աղտոտ. 3. վարակուած. 4. տարափոխիկ. 5. պիղծ, գարշելի. 6. աղտոտ պնակներ լայլն. բամ – ներզացուցիչ մարդ:

بولاماج (պուլամաճ, թ.) ալիւրով, իւղով շաքարով կերակուրը

بولامق (պուլամագ թ.) 1. քսել (իւղ) 2. շաղախել, թաթխել

بولامه (պուլամա, բ.) թանձր ուտելիք

بولانديو (պուլանըր, ըլանը թ.) 1. սիրտ խառնուք 2 պղտորութիւն

بولاندرمق (պուլանըրմագ, թ.) 1. պղտորել. 2. սիրտ խառնել. 3. մթագնել. – ուռելակատածի մէջ ձգել

بولانمق (պուլանմագ. թ.) 1. պղտորիլ. 2. սիրտ խառնուիլ 3. մթագնիլ, ալօտ ըլլ. – ڭوز اچى كبى մթագնիլ, լաւ չտեսնել. – ուռելակատածիլ

بولانيق (պուլանըգ, թ.) 1. պղտոր. 2. աղօտ. 3. մուխ (մխոց) 4. մթագին. ըլ – 1. պղտորութիւն. 2. աղօտութիւն. 3. մթութիւն:

بولجه (պօլճա, թ.) 1 յայնկակ. 2. առատօրէն, առատ:

بولدرمق (պուլդրմագ, թ.) 1. գըտնել տալ. 2. հայթայթել տալ

بولش (պուլըշ, պուլշ. թ.) 1. հնարք միջոց 2. գիւտ:

بولشدرمق (պուլուշդրմագ , թ.) 1. մէկտեղ միացնել, մէկ տեղ բերել. 2. հայթայթել:

بولشمق (պուլուշմագ, թ.) 1. մէկտեղ գալ՝ միանալ. 2. տեսակցիլ. 3. հանդիպիլ.

بولغور (պուլկուր, բոլղուր թ.) ձաւար. լայլ – ձաւարչի.

بوللاتمق (պօլլաթմագ, թ.) 1. լայնցընել. 2. շատցնել:

بوللاشمق (պօլլաշմագ, ըլլանմագ, թ.) 1. լայննալ 2. առատանալ, շատնալ:

بوللق (պօլլըգ, թ.) 1. լայնութիւն. 2 առատութիւն. շատութիւն:

بولمق (պուլմագ, թ.) 1. գտնել. 2. հանդիպիլ (տարիքի համար) 2. հայթայթել. 4. գտնել, հնարել. – چاره اوزلو հաշտեցնել. – بلو اوزره առիթ գտնել. اوزره – ըսպան պատիժը գտնել. –ըսպանի պատժուիլ. – وجود كتورمك գտնել, պատժուիլ. – وجود كتورمك գտնել, պատժուիլ. – وجود كتورمك գտնել:

بولمك (պէօլմէֆ. թ.) 1. բաժնել. 2. զատել. բաժնել.

Digitized by Google

յունճուլայրն. (թ.) 1. *այգեան, այգեափ.* 2. *այգեհատակ կերպ, այս օրինակ.*

յունո (պօնօ, խ.) *պօնօ, քերթողին վերջաճառելի մաւրհակ անպայմանն:*

յոհու, (պուհու, թ.) *խոշոր բու (հմմ. կոփ կիւ– աղբագին գոչել*

յոհրինա, (պօսէրինա, խ.) *միւռինէա.*

յոյ (պոյ, պ.) 1. *տ. յ.* 2. [պօյ. թ. *Հասակ.* 3. *երկայնութիւն.* 4. *մեծութիւն, չափ.* – *շէնք. քանի մը չափով.* ՃՃՃ – *երկննալ, հասակ նետել.* ՃԼՄ – *չափաւոր մեծնալ.* ՕՁՈՅ ՃՃ – 1. *երկայնահասակ.* 2. *երկայն.* ՊՕՅ – *տ.* ՊՕՅ *.ոնդրլսոյ պօյ,ոլսոյ պօյ վայելչահասակ.* ՅՕՅ ՅՕՅ. *ամէն չափէ.* ՀՃՃ – *երկայնքին, երկայնքէն, հասակին հետ մէկտեղ.* ՏՕՐՄ – *երկարիլ. երկննալ.* ՈՒՆ – *երկայնքին.* – ԴԱՏ *հասակակից.* Ը – 1. *հասակաւոր* 2. *երկայն.* ՀՃՃՅՈ. – *իր երկայնութեամբ*

յոյա (պօյա, թ.) 1. *ներկ.* – ԼՃՒ *իւղաներ.* – ՍՕՄ ՋՐԱՆԵՐ. 2. *գոյն*

յոյամոյ – *ներկել.* – ԿՕԿ *լեզակ.* Լ – *ներկուած* ՃՃՃ – *ներկել տալ.* ՃՃ – *ներկուածք. ներկելի. ներկարար.* ՃԼՒՆ – *ներկարարութիւն.* ՃՕ – *ներկել.* – ԶՈՐ *ապէք խաբել, պատրել.* ՃՃՃ – *ներկիլ. գոնէ ներկել.* – ԱՒՁ *արեան մէջ թաթխուիլ.*

յոյար (պօյար, ալսալերէն) *բոյար. ազատ պատուական, ռազմանայի:*

յոյամա (պօյամա, թ.) 1. *ներկուածք.* 2. *ներներգետ, խարդախութիւն:*

յոյան (պօյան, թ.) *մատուռակ, մատրան.* (ժող. միյան. ՄԻՅԱՆ ԿՈԿ

յոյլաթմագ (պօյլաթմագ, թ.) 1. *ներկել տալ.* 2. *չափել տալ:*

յոյնչիլան (պուճճուլայրն. թ.) 1. *այգեան, այգեափ.* 2. *այգեհատակ կերպ, այս օրինակ.*

յոնո (պօնօ, խ.) *պօնօ, քերթողին վերջաճառելի մաւրհակ անպայմանն:*

յոհու (պուհու, թ.) *խոշոր բու (հմմ. կոփ կիւ– աղբագին գոչել*

յոհրինա (պօսէրինա, խ.) *միւռինէա.*

յոյ (պոյ, պ.) 1. *տ. յ.* 2. [պօյ. թ. *Հասակ.* 3. *երկայնութիւն.* 4. *մեծութիւն, չափ.* – *շէնք. քանի մը չափով.* ՃՃՃ – *երկննալ, հասակ նետել.* ՃԼՄ – *չափաւոր մեծնալ.* ՕՁՈՅ ՃՃ – 1. *երկայնահասակ.* 2. *երկայն.* ՊՕՅ – *տ.* ՊՕՅ *.ոնդրլսոյ պօյլսոյ պօյ վայելչահասակ.* ՅՕՅ ՅՕՅ. *ամէն չափէ.* ՀՃՃ – *երկայնքին, երկայնքէն, հասակին հետ մէկտեղ.* ՏՕՐՄ – *երկարիլ. երկննալ.* ՈՒՆ – *երկայնքին.* – ԴԱՏ *հասակակից.* Ը – 1. *հասակաւոր* 2. *երկայն.* ՀՃՃՅՈ. – *իր երկայնութեամբ*

յոյա (պօյա, թ.) 1. *ներկ.* – ԼՃՒ *իւղաներ.* – ՍՕՄ ՋՐԱՆԵՐ. 2. *գոյն*

յոյամոյ – *ներկել.* – ԿՕԿ *լեզակ.* Լ – *ներկուած* ՃՃՃ – *ներկել տալ.* ՃՃ – *ներկուածք. ներկելի. ներկարար.* ՃԼՒՆ – *ներկարարութիւն.* ՃՕ – *ներկել.* – ԶՈՐ *ապէք խաբել, պատրել.* ՃՃՃ – *ներկիլ. գոնէ ներկել.* – ԱՒՁ *արեան մէջ թաթխուիլ.*

յոյար (պօյար, ալսալերէն) *բոյար. ազատ պատուական, ռազմանայի:*

յոյամա (պօյամա, թ.) 1. *ներկուածք.* 2. *ներներգետ, խարդախութիւն:*

յոյան (պօյան, թ.) *մատուռակ, մատրան.* (ժող. միյան. ՄԻՅԱՆ ԿՈԿ

յոյլաթմագ (պօյլաթմագ, թ.) 1. *ներկել տալ.* 2. *չափել տալ:*

ալոյ (պէօլմէ, թ.) 1. *բաժանուած.* 2. *անջատուած.* 3. *միջնորմ:*

յոլնդրլմագ (պուլուճտրղլմագ, թ.) *պատրաստ ունենալ:*

յոլնդրմագ (պուլուճտրմագ, թ.) *պատրաստ ունենալ:*

յոլոլմագ (պուլուճղլմագ, թ.) 1. *գտնուիլ.* 2. *հայթայթուիլ:*

յոյզ (պուլուճմագ, յոյզ թ.) 1. *չը գտնուելիք, չգտնուած, անբաւական; չքնաղ.* 2. *չգտնուած, չատ բարի, ընտիր (մարդ):*

յոյզ (պէօլիւճմէգ. թ.) *անբաւականելի, չբաւծնուելիք:*

յոյմ (պուլուճմագ, թ.) 1. *գտնուիլ* 2. *երևան ելնել, գտնուիլ.* 3. *գտնուիլ. հնարուիլ.* 4. *հայթայթուիլ* 5. *օգնել, ձեռնտու գտնուիլ:*

յոյմ (պէօլիւճմէֆ, թ.) 1. *բաժանուիլ.* 2. *անջատուիլ:*

յոյ (պէվլի, ա.) *միզային. միզական. – ծորան* (քիմ) *միզային թթու. ԵՑ – (պէվլիյէէք, քիմ) միզատար.*

յոյմ (պօմ. թ.) 1. *մանրիկ սատկացուցիչ. ՇՈՒՑԻՉ. ՇՈՒՑ – բողբոջին պատպ.* 2. (պուս, պ.) *բու.* 3. (պ)*երկիւղ*

յոյմար (պուճմար, թ. պրս. յոյմ էն) 1. *նախապէտ* 2. *խոզերշիկ:*

յոյմարտէ (պօմպարտէ, ֆր.) *ռմբակոծութիւն:*

յոյմա (պօմպա, խ.) *ուժանակ. – ՃՃՃ ուժանակ նետել:*

յոյճ (պուճագ, .ՃՈՒՆՈՒՑ ՇՈՒՆՈՒՑ) *տ,* ՊՕԿԱՇ. ՊՕԿԱՄՈՒՑ. ՊՕԿԱՄՈՒՑ

յոյճ (պօճՃՈՒՁ, ՃՈՒՑՈՒՑ թ.) *ուլունք (հմմ. ԽՐՁ. ԽՐՈՒ. ՀՈՄՍԵՏ. ՈՀՐԱՀ ԽՐ):*

յոյճ (պուճՃՈՒ, թ.) 1. *այսքան.այսչափ.* 2. *չատ, բաւական:*

Digitized by Google

يولامق (պօյլամագ, թ.) 1. եր-
կալել. 2. չափել։

يولانمق (պօյլանմագ, թ.) 1. եր-
կննալ, հասակ նետել. 2.
դէպ ի տեղ մը երթալ՝ երկննալ։

يولو (պէօյլէ, թ.) սապէս, այսպէս
– ծնող ասկէ վերջ, այսուհե-
տեւ, յետ այսորիկ. ըե – այսպէս. ակա –
այսկերպով, այսկերպ. – վերջ սապէս։

يونيك (պօյնիք, թ.) տճկոր, տըճ-
կասրնգ. ը – տճկորահար

يونوز (պույնուզ.) թ. 1. եղջիւր
2. եղջիւրէ փող. ը – կըճ եղ
ջիւր. (հմյ. ոչխ) ը –1. եղջիւրաւոր
2. անպատիւ կին ունեցող, կաւատ։

يون (պօյուն օպա թ.)1. վիզ, պա-
րանոց. (հմյ. ցանգ, պեզր, ծոդր) –
քսեցի՝ շալ. կոկ, ոսկէ – 1. գլուխ ծռել
2. թախանձել. ըառդ – գլխատել. ը –
ցրկ կարօտ. ցեղ ուզ – անձնատուր ըլ.
ըջել – ը– հնազանդ. ցին – տ. ձի. ըջոդ –
վզի պարտք, անհրաժեշտ պարտք։

يورغون (պօյուռնուզ, թ.)
լուծ, եզնալուծ. –
ու ոնտոլ լուծի տակ ըլլալ։

يو (պէ, թ.) ո՛վ, դո՛ւ, պէ՛. ծօ. –
ո՛վ մարդ. բիչիվ սիրելիս։

يوى (պիի, պ.) լաւ. ոգեկ. ր – պիի-
քէր, պ. լաւագոյն, աւելի լաւ.
ըր – պիի քէրիյզ լաւագոյն։

يوى (պիի, պիի, թգ. կը անուր) բոկճ
ը այն բանը որուն համր. դառատա-
պատուաճ է. ընկճ պ բոկճ դատապար-
տուաճ գումարը. ակռոսո (մամուլուն
պիի) գործադրելի։

يوا պէիա, պ. 1. արժէք. 2. գին
ըեմըչ – սղիլ. մեծոդնն – ժաման.
նալ. ուս – ծուի չատ սուղ. ըս – ըան ար-
ժան գին (հմյ. ըսդ) – ը – ցոչ չատ
ժաման, գրեթէ ձրի. –ը անգին, շատ
արժէքաւոր. ը – սուղ. 3 պէիա, ա.
գեղեցկութիւն. ցեղ – սղիլ։

يوا (պէիահիմ, ա. եզ. ասաո) չոր-
քոտանիներ (հմյ. պիյան չադանր)
(հիւանդներ)

يوادر (պէիասիր, պ. յգ. պէրադոր)
քաջ. գիւցազն. արե. կարճ.
ալի – 1. գիւցազնաբար. արիաբար. քա-
ջաբար. 2. գիւցազնական, արիական
ըլ – քաջութիւն, գիւցազնութիւն։

يار պէիար, պ. ժող՝ պաիար գո-
յուն (հմյ. ելլի. պար. ալ. պար. ասոս
– ը – ուսի գիւ-
նել – աշուն (հմյ. կոյ. ֆսլ. խրիզ. ֆսլ. ըշ-
դրամ գարնանածաղիկ. կովացնճուկ. ան-
գարնան ատեն. ստան – գարնան եզա-
նակ. ա – պէիարիյէ գարնանային։

يار (պէիար, ա. ժող. պաիար. յգ.
պէրաներ) չհամեմ. ը – համեմատաբ։

يماه (պէիամէբ. ա.) ապուշութիւն
թմանձամտութիւն։

ياهاق (պէիահակ, պ. ազաա. մահակ)
1. պատրուակ. 2. առիթ։

يبغو (պիիպուս, պ.) բարի, ընտիր
առաջն. – ոյց առաջ մարդին

يت (պէիթ, ա.) զմայլում. հոգեզ-
մայլանք. հիացում։

يتان (պիւիթան, ա.) զրպարտութ.
հմյ. ելի. ուրը 1 – զրպարտել.
ը – զրպարտիչ (հմյ. գրեզ. ֆսլ. ուրը)։

يجه (պէիճէբ. ա.) 1. գեղեցկու-
թիւն. 2. (սխ. գործ.) երե-
կոյթութիւն. ցնծութիւն։

يه պէիէր, պ. ամէն ժէկ, իւրա-
քանչիւր. ակ – իւրաքանչիւրին

يرك պէիրէ, պ. 1. մաս բաժին.
2. կարողութ. ը – ը անմահն

անթաժին, զրկուած. զուրկ յոյս– մնամնակից. ուշնեցող։

بازي (պէիզաե, պ.) նշանաւոր նկարիչ մը անունն է։

بشهر (պէիշեր. պ.) գրախտ (Համշ. Ճանկ. Ճոդոս. Ճոդոս. Ճոդոս

بيتمك (պիթիմէք, մոռնալ թ.) 1. լինցնել, աւարտել. 2. լքել-ինցնել. մոռցնել, տակաւորել:

بيتشديرمك (պիթիճտիրիմէք, թ.) իրա-րու միացնել, մօտեցնել:

بيتشيرمك (պիթիճտիրմէք, թ.) միա-ցնել, մօտեցնել, կցել:

بيتشمك (պիթիճմէք, թ.) 1. միանալ մօտենալ. կցուիլ. 2. գոցուիլ

بيتشى (պիթիճի, թ.) միացած, միացեալ, կցուած, կից:

بيتمك (պիթմէք, թ.) 1. լինալ. վեր-ջանալ, լրանալ. 2. հատնիլ, լինալ. 3. լինալ, կորուիլ. 4. յոգնիլ. վհատակաբեկ ըլլ. 5 ապշիլ, զարմա-նալ ձեալ. հիանալ. շատ սիրել:

بيتوت (պէյթութէք, ա.) 1. օթևա-նիլ, գիշերել. 2. բնակիլ:

بيوى (պիթէվի, թ.) միակուսր. ամբողջ:

بيچرغان (պրնրկաճ, թ.). երկաթէ ծակերը յղկել գործիք:

بيچاره (պիչարէ, պ. յգ. բիչարկան)ը. շուա, հեգ, հէք. ողորմելի. (հմմ. զալլի) զոյ կերտ կանչարէ- թշուառ-ներու ձեռք կարկառել:

بيچاق (պրչագ, թ.) դանակ. (հմմ. ընդ. կնգ. կամ գիչաղէ) - իրարու վրայ յարձակիլ. դէմ առ դէմ կռուիլ. ջ - 1. դանակահարուած, դանակոցած. 2. մարգապան, սպանող:

بيچمك (պիչիրմէք, թ.) 1. կարել տալ. 2. հնձել տալ. 3. ձեղել տալ [զգեստ]

بيچى (պրչզը, թ.) մեծ ողոց. (հմմ. منشار ջ - սղոցել:

بيلمك (պիչիլմէք, թ.) 1. կտրուիլ 2. հնձուիլ. 3. ձեռուիլ.

بيچمك (պիչմէք, թ.) 1. կարել, 2. հնձել. 3. ձեղել [կերպաս] - ـوچو չափել ձեղել, խորհիլ. - ـوپ գին կտրել. գնահատել. - ـيى օրինակ առնել

بيچون (պիչուն, պ.) անման [հմմ. منظير. امثالسز. امثالى. ی. نظير]:

بيچيجى (պիչիճի, թ.) 1. կտրող. 2. հնձող. ձեղող, արտհնձան:

بيچم (պիչիմ, թ.) 1. ձև, եղանակ. 2. հունձքի ժամանակ. ز - տձև. ى - ձեռաւոր:

بيخ (պիխ. պ.) արմատ. [հմմ. كوك. اصل]:

بيخود (պիխօս, պ.) ի չգիտնքը կորսնը-ցուցած, անզգայ, զգայագիրկ

بيد (պիյտ, պ.) ուռի (հմմ. صكسر):

بيداد (պիյտատ, պ.) անիրաւ, ան-արդար. անագորոյն. անգութ. - جل ժամուան անագորոյն ճիրանը

بيدار (պիյտար, պ.) արթուն. օր. خواب كران غفلتدن آرتق بيدار اول այս եւս խոր քունէն արթնցիր:

بيدريغ (պիտիրիյղ. պ.) չզլացուած. չնորհուած. գթոյթ - չզլա-նալ, չնուրհել. պանուելոլ յօրինել- ـيلمك չեր ջանքերը մի՛ պանար չնորհեցէք:

بيدق (պայտագ, ա. պատ պրօ. է) 1. հետևակ, 2. քարտակը:

بيره (պիրա, ւյբ իտ.) գարեջուր. خلاصه - գարեջրի մրուր. - خانه գարեջրատուն:

بيرون (պիյրուն, օռդ պիրուն, պ.) դուրս, արտքին. درون كى خانه

بيز (պիզ. թ.) 1. հերիւն 2. շատ սաւր առաւրակայ. آدم كى بيز چوق աչքը լաց, գործածնեայ:

Digitized by Google

بيزار (պիյզար, պ.) ձանձրացած, ձզուած. յ — ձանձրանալ։

بيزبان (պիզէպան, պ.) համր. անլեզու. [հմմ. յունա. ἄγλωσσος]։

بيزموت (պիզմութ. ֆր.) պիզմուտ. քանձաձեւն է [ք]։

بيزوال (պիզէվալ, պ.) անվախճան, հաստատուն, կայուն։

بيسروپا (պիսէրուփա. պ.) անգլուխ և անճաշակ, ցրուած մարդ։

بيست (պիյսթ, պ.) քսան (հմմ. գերդ)։

بيشمار (պիշիւմար, պ.) անթիւ, շատ. — յիշ. բազում պատուոյ։

بيشه (պիյշէ, պ.) անտառ (հմմ. աջուշա ոյ) կնճիռ անտառին [հմմ. զալնջ]։

بيضاء (պէյզա, իգ. بيض ի ա.) 1. սպիտակ, ճերմակ. 2. փայլուն։

بيضه (պէյզա, պ.-յգ. بيضات) հաւկիթ. الدار بيضة [պէյզաթիւսսիյ] ա. քաղաքի հաւկ թ. Հռոմ ապետիւս։

بيضى (պէյզի, ա.) ձուաձեւ. الشكل — ձուածիր. հաւկիթաձեւ։

بيطار (պայդար, բեա ա.) 1. անասնաբոյժ. 2. պայտար. ق — անասնաբուժութիւն-անասնաբուժական

بيطاره (պայդարէ, بيطره ա.)-ن (ճէնի — ևի) անասնաբուժութիւն

بيطرف (պիդարաճ, պ) անկողմն ... կալ. ق — ، ش — անկողմնակալութիւն։

بيع (պէյ' յգ. բեյ ա.) 1. ծախել 2. վաճառել, վաճառուիլ. ناقبة — կնքուած վաճառուիլ. ناسد — ապօրէն վաճառուիլ. لاش — անվաւեր — . بات — վճռական վաճառուիլ. غاوالى — կալուած մը վրան դուրձնելով փոխ գրամ տալ։

بيعت (պիյ'աթ, ա.) հպատակութիւն. ընդունիլ. — ضرب հպատակութիւն յայտնել։

بيديل (պի' աթիլ, պ.) անննման. [հմմ. յն. μίτυλος. գնդաձև]։

بيغايه (պիկայէ, պ.) անվերջ. [հմմ. յն. ἀτέλεστος. անկատար]։

بيغرض (պիկարազ, պ.) անշահախնդիր, անկեղծ։

بيق (պրերգ, թ بيق) պեխ. — آى ծերունի, ալեւոր. كولك آلى ծաղրել. نز — անպեխ. ل — պեխաւոր։

بيقدرمق (պրգպրմագ, թ.) ձանձրացնել, զզուեցնել։

بيقرار (պիգարար, թ.) 1. անհաստատ. 2. անհանգիստ։

بيقلمق (պրգրլմագ, թ.) ձանձրանալ. զզուիլ (հմմ. նրբ)։

بيقندى (պրգրնցր, թ.) ձանձրոյթ, զզուանք (հմմ. նրբ)։

بيقمق (պրգմագ, թ.) զզուիլ, ձանձրանալ։

بيك (պիկ, թ.) 1. հազար. (հմմ. չին. հազար. الف — لرجه) հազարներով. 2. շատ. باشى — հազարապետ. ոմն դերա — մի սուտի պատճառ բանաւոր թիւններ գտնել. ولد — հազար տեսակ։

بيكار (պիքեար, պ. ազգ պէքեար) 1. պարապ, անգործ, դատարկ 2. ամբարիշտ. [հմմ. յբրդ] 3. պանդուխտ։

بيكانه (պիյկեանէ, պ.) օտար. [հմմ. بيكانچى պիկեանէկի, պ.) օտարութիւն (հմմ. գնչուկ պիկեանէ)։

بيكاه (պիկեահ, պ.) տարտամ, ա. պաժամ. [հմմ. յունա. κάμνω. յոգնի]։

بيكران (պիկիրան, պ.) անանահմանն անթիւ, անհամար։

بيكس (պիքէս, պ. յգ بيكسان) 1. անոք. 2. անօգնական։

بيكلك (պիլիք, թ.) 1. հազարնոց։ 2. 3 քիլոգրամնոց մեծ չիշ.

Digitized by Google

بيله (պիլէ թ.) 1. ի միասին, մեկ-տեղ. 2. նոյնիսկ, իսկ. ըստ – ի միասին, ամեր հետ :

بيله مك (պիլէմէք, թ.) արել. بيله‌جى (պիլէճի). (պիլէեիճի) արող :

بيم (պիյմ, պ.) երկիւղ, ահ. – دوجار ահ ու սարսափ ունենալ

بيمار (պիմար, պ.) հիւանդ. خانه – յիմարանոց (աղ. Քիմարհանէ)

بيمدانى (պիմիւտանի, պ.) անխնամն [հմմ. مثال ى . ىدبد].

بيمنت (պիմինիթէք, պ.) երախտիքը երեսի չիզարնող, անիմշաչար

بين (պին, պ.) 1. տեսանող, տե՛ս. – تيك [նիհպինյի] լաւատես. – بد յոռետես. 2. [պէյեին ա. պիան են իգ. հնա.] բացորոշ յայտնի.

بين (պէյն, թ.) 1. ուղեղ. 2. խնա-յականնութիւն, ըմբռնում:

بين (պէյն, ա) 1. միջոց. 2. միջտեղ մէջ. آچلمق – գժտիլ. –ذاتى اصلاح հաշտեցնել. للا – [պէյն էլ վիլէլ] միջազգային, համազգային

بينا (պինա, պ.) տեսանող. – ن չտես-նող, կոյր (հմմ. كور .اعمى)

بينظير (պինզիր. պ.) անհնման :

بينمك (պինմէք, թ) հեծնել. [հմմ. (سوار او. ركوب ا. راكب او)

بينك (պինկէ , թ.) հեծանելիք. – حيوانى հեծելաձի :

بينا [պէյնէնա, ա.] մեր մէջ. ده – نينده մեր միջև. օր. գալը ցանուցիր

بينه (պինեվա, պ.) անհնչ, աղ քաւտ կալ.ատ, չքաւոր:

بينونت (պէյնունէթ ա) 1. անջա-տում. 2. հակառակութիւն:

بينه (պէյնէ, ա. պիան են յգ. بينات) 1. բացորոշ, յայտնի. 2. փաստ ի. ապրանք – փաստեր մէջ բերել :

بيكار (պիկիւման, պ.) անտարբե-կայտ. անկասկած (հմմ. كشف)

بيكناه (պիկիւնահ, պ. յգ. بيكناهان) անմեղ. [հմմ. چسناكسوچسز]

بيكير (պէյկիր, թ. աղտ. պարկիր բառէն) 1. ձի. 2. մակաբոյծ ձի. ـچى – ձիապան :

بيلاردو (պիլարսո , զարևլև խաղ.) մականագուենդ. اوينمق – մականագուենդ խազալ :

بيلانچو (պիլանչո, իտալ.) հաշուե-ցուցակ. قبارتچى – – հանել:

بيلت (պիլէք, իտալ.) տոմսակ. بيلتچى (պիլէքճի. թ.] տոմսակավա-ճառ. جيلك – տոմսակավաճառուհի:

بيلدير (պըլտըր, թ.) անցեալ տարի [հմմ. سابق سال .سنه بخن] :

بيلمك (պիլիրմէք, թ.) 1. գիտ-ցընել, հասկցնել. 2. իմաց տալ. լուր տալ 3. ճանչ ցնել. – جدين չափը գիտցնել, պատժել :

بيلمك (պիլիճի, թ.) 1. ծանօթ. ـچى – ցեղ գիտցածը ընել:

بيلشمك (պիլիշմէք. թ.) զիրար ճանչնալ. երարու հետ յա-րաբերութիւն ունենալ :

بيلك (պիլէք, թ.)Դաստակ. ىرمه – բազկերակ. [հմմ. نبض] :

بيلكچ (պիլկիճ, թ.) գիտակ. كل – գիտութիւն:

بيلكو (պիլէյու, كبلى պիլէյի, թ.) Ցեռան, արոյ:

بيلمجه (պիլմէճէ, թ.) հանելուկ. [հմմ. لغز . معمى ملمامه]

بيلمك (պիլմէք, թ.) 1. գիտնալ. 2. ճանչնալ, 3. կարենալ :

بيلمنمك (պիլիմնմէճիհ, թ.) անծա-նօթ, չճանչցուած:

بينهما (պէյնէհիւմա. ա.) երկուքին մէջ. օ – երկուքին միջև:

بيو (պիւեիւ, بويو. թ.) գիւթու-թիւն, մհուկութիւն.

بيوايكى (պիվաէէկի, պ.) չքաւո-րութիւն, կարօտութիւն:

بيوايه (պիվաէէ, պ. յգ. بيوايكان) չքաւոր, աղքատ. مدرس بيوايكان չքաւորներու ձեռնտու.

بيوتمك (պէօեիւթմէք, թ.) 1. մեծ-ցնել. 2. չափազանցել:

بيوجك (պէօեիւճէք, թ.) մեծկակ:

بيوجى (պիւեիւճի. թ.) կախարդ, մհուկ, գիւթիչ, قارى – կին

بيورتمق (պուեուրթմագ, թ.) 1. հը-րամայնել. 2. հրաման ընել:

بيورلدى (պուեուրլտը, بيورلتى թ.) հրամանագիր. سای – ե-պարգոսական հրամանագիր:

بيورلمق (պուեուրլմագ, թ.) 1. հրա-մայուիլ. 2. օժանդակ բայ [կրաւորականի և յարգանքի համար]

بيورمق (պուեուրմագ, թ.) 1. հրա-մայել. 2. ըսել. 3. հաճիլ. 4. ներգործականի օժանդակ բայ. (յարգանքի համար գործածական); بيوريكز بيورك հրամմեցէք. ـيجى – հրամայող.

بيوفا (պիվէֆա, պ.) անհաւատարիմ. ـىٔ – անհաւատարմութիւն, անհաւատարմութիւն:

بيوقوف (պիվուգուֆ, պ.) անտեղեակ, անգէտ:

بيوك (պէօյիւք, بويوك պիւեիւք, թ.) 1. մեծ. [հմմ. كبير. عظيم. بزرك] 2. տարէց. 3. ուագ, տարեց. [հմմ. بابا . پدر ,] ياشلى – հաւ, մեծ հայր. سويلمك – մեծ խօսիլ, հպարտանալ. لك – 1. մեծութ. [հմմ. اولولق , جسامت] 2. մեծութ. վեհութիւն. [հմմ. علو, كبر عظمت] 3. հպարտութիւն. (հմմ. غرور).

بيومك (պէօյիւմէք, պիւեիւմէք, թ.) 1. մեծնալ, խոշորնալ, 2. ա-ճիլ, զարգանալ. 3. բարձրանալ. 4. հմայել ներել. երկարիլ. քիթը մեծնալ – كوزه կարեւորութիւն տրուիլ:

بيوه (պիյվէ, պ.) այրի. [հմմ. طول بكر و بيوه ,ارمله] օր.

بيهمتا (պիհէմթա, պ.) աննման, անընկեր (հմմ مثال بى. بى‌نظير)

بيهوده (պիհուտէ, պ.) 1. անօգուտ – سوز، ايش – 2. ի զուր.

بيهوش (պիհուշ, պ.) 1. զգայազիրկ 2. անմիտ, ապուշ:

(پ)

پ (փէ, փա.) 1. Օսմ. լեզուի երրորդ տառը. 2. եզծէտի հաշուով 2 կ'արժէ. 3. լուանտակի բանձեն է

پا (փա, پاى պ.) 1. ոտք.[հմմ. آياق ، رجل] 2. յատակ, ստորոտ. ى درخت – (փայի տիրախթ) ծառին ստորոտը:

پارچا (փապէրճա,) հաստատ. ան-շարժ. برهنه – (փապիւրհէնէ) – برهنه [պիւրհէնէ –] բոկոտն. پابسته (փա-պէսթէ) ոտքը կապուած. پابند (փա-պէնտ) ոտնակապ, կապանք. نهاده او – ոտքը դնել. կոխել. زده – կոխոտուած:

پابوج (փապուճ, թ. պապ. پاپوش են) մուճակ, հարթ կօշիկ. قاچق – مز ايكى آياغى بر – ه قومق հապճեպով փախչիլ. چى – մուճակագործ:

پاپا (փափա, խոա.) 1. պապ. دوماپاپاسى 2. յոյն քահանայի տրուած մակ-դիր, հայր. տէր հայր:

پاپاديه (փափատիա, յուն.) երիցուհ անթեմ. [հմմ. پاپوچ . پاپونه].

Digitized by Google

պատլամագ (փաթլամագ, թ.) 1. պայթիլ. 2. պատռել. 3. գոբթ հինալ [աչք]. – ած շատ վախնալ. 4. ճաթիլ, շատ նեղուիլ. – անոնց պատլամագը գլխուն գալ՝ ճանչը գլխուն գալ։

պատլանգուչ (փաթլանգուչ, թ.) պայթակղութիւն։

պատլիճան (փաթլիճան, թ.) պատճառ, ամբոխ. ը – կռիւ եր – կային պատճառներ. ը – ընկալ եր – պատճառներ։

պատլայր (փաթլայր, թ.) պայթումի ճայթում. նոյն ե պատլաղ

պատղեղ (փաթղեղ, խոտ.) 1. առողջարար (նաւական). 2. տաքերկաթ առեւտրական արհեստատեղական։

պաչուռ (փաչուռ, ռառչ. թ.) ցնցոտի, քուրջ. 2. անարժէք առարկայ. ը – փերթաքար, հնաքար։

պաչե (փաչէ, փաչա, պ.) 1. տատիկ. 2. մօր. 3. տատիկով եփուած կերակուր. 4. վաթսունի վարի մասը. – ընկնի – տատրին գաղափարի տեր. ը կորցուցած հարևնիքի վերջին օրը. ը ելլ-ը պատղ բաստուրիլ. ը – ուղ ծախող. – յող տձև. ու – ագին ծեծկռտիլ, կռուըտիլ։

պաշատ (փաշատ, պ.) վարձ, մրցանակ. [ع مكافات].

պատզհիր (փաշզհիր, պ. զրաւ. բանի զհիր) գեղմ ափ. [ع دافع الاسم]

պատշահ (փաշիհան, ածող փաշիհէի, յգ. նահանջող պ.) թագաւոր. արքայ. ան – թագաւորական, արքայական. ը – թագաւորութիւն։

պարաթոռ (փարաթոռ, ֆր.) չանքարեղել. [ع صاعقه سپر].

պարանթոզ (փարանթոզ. ֆր.) փակագիծ (ع مضمر. قوس).

պարաքտ (փարաքթ, ֆր.) երագացում. չափ. լօր։

պարլաղ (փարլաղ, թ.) 1. պայթիլ. 2. պատռել. 3. գոբթ հինալ [աչք]. – ած շատ վախնալ. 4. ճաթիլ, շատ նեղուիլ. – անոնց պատլաղը գլխուն գալ՝ ճանչը գլխուն գալ։

պատլանգուչ (փաթլանգուչ, թ.) պայթակղութիւն։

պատլիճան (փաթլիճան, թ.) պատճառ, ամբոխ. ը – կռիւ եր – կային պատճառներ. ը – ընկալ եր – պատճառներ։

պատլայր (փաթլայր, թ.) պայթումի ճայթում. նոյն ե պատլաղ

պատղեղ (փաթղեղ, խոտ.) 1. առողջարար (նաւական). 2. տաքերկաթ առեւտրական արհեստատեղական։

պաչուռ (փաչուռ, ռառչ. թ.) ցնցոտի, քուրջ. 2. անարժէք առարկայ. ը – փերթաքար, հնաքար։

պաչե (փաչէ, փաչա, պ.) 1. տատիկ. 2. մօր. 3. տատիկով եփուած կերակուր. 4. վաթսունի վարի մասը. – ընկնի – տատրին գաղափարի տեր. ը կորցուցած հարևնիքի վերջին օրը. ը ելլ-ը պատղ բաստուրիլ. ը – ուղ ծախող. – յող տձև. ու – ագին ծեծկռտիլ, կռուըտիլ։

պաշատ (փաշատ, պ.) վարձ, մրցանակ. [ع مكافات].

պատզհիր (փաշզհիր, պ. զրաւ. բանի զհիր) գեղմ ափ. [ع دافع الاسم]

պատշահ (փաշիհան, ածող փաշիհէի, յգ. նահանջող պ.) թագաւոր. արքայ. ան – թագաւորական, արքայական. ը – թագաւորութիւն։

պարաթոռ (փարաթոռ, ֆր.) չանքարեղել. [ع صاعقه سپر].

պարանթոզ (փարանթոզ. ֆր.) փակագիծ (ع مضمر. قوس).

պարաքտ (փարաքթ, ֆր.) երագացում. չափ. լօր։

պարա (փափարա, թ.) 1. պանիրով հացաթխան. 2. յանգիմանութ. հշտամբանք. ած – յանգիմանութիւն։

պափազ փափազ, սիկի փափաս. յոն.) քահանայ. – պին աւագերէց. լն – քահանայութիւն։

պափաղան (փափաղան, թ.) 1. պագակայ թութակ. [հմշ. قوشقوطو . بغبغا] 2. առանց հանգնալու գոց ընդ։

պափաճիկո (փափաճիկո, իտ.) նաւուն երկրորդ առագաստը։

պափուռա (փափուռա. թ.) երկզոյգ զով քաշուած արօր։

պաղատ (փաթատ, թ.) մէկէն ի մէկ, յանկարծ. ցնծ –

պաղատ (փաթաղ. թ.) ծեծ. ըճի – ծեծ քաշել (հմշ. ضرب)

պաղտր պաղտր (փաթրր, փաթրր, թ.) աղմուկ հանել, ժխոր հանել

պաղտրամ (փաթրտամագ, զուարթ պ.) աղմուկ հանել, ժխոր հանել

պաղտրդի (փաթրտր, թ.) 1. աղմուկ, դղրդիւն, շշուկ. 2. տանկնուվրայութիւն. ըճիր ըշալ պին – ոպատնայ լիքէ վաղնալ և փախչիլ ը – ալմկալիդ

պաղտրոճ (փաթրոճ, խոտ.) 1. հին առեն գերծոլական։

պաղտրա (փաթրա,թ.) -ուշ ատնկ նանկ զոմպ ուզոմպ ուզոմպ քիչ որ կարդալ

պաղտրասգան (փաթրասգան, պ. զրաւ. բանի զհիր)գեղմ ափ.[հմշ. دافع الاسم]

պաղտրահ (փաթրահ , ածող փաթրհէի, յգ. նահանջող պ.) թագաւոր. արքայ. ան – թագաւորական, արքայական. ը – թագաւորութիւն։

պաղտրոճ (փաթրոճ, ֆր.) չանքարեղել. [հմշ. صاعقه سپر].

պաղտրանթոզ (փաթրանթոզ. ֆր.) փակագիծ (հմշ. مضمر. قوس).

պաղտրաքտ (փաթրաքթ, ֆր.) երագացում. չափ. լօր։

Digitized by Google

پارچه (փարչէ. փարչա. պ.) 1. կտոր մաս. 2. Նշխար. ـلی – չտորով. – ր. քիչ մը. ـسی – الماس չատ գեղեցիկ:

پارچه‌لامق (փարչալամագ, թ.) կը-տոր կտոր ընել. پارچه‌لانمق [փարչալանմագ, թ.] կտոր կտոր ըլլ.

پاردسو (փարտէսիւ, Ֆր.) վերարկու

پارس (Փարիս, Ֆր.) Փարիզ. ـلی – փարիզցի. فقراسی –

پارس (փարս, պ.) 1. Պարսկաստան 2. ընձառիւծ. ی – տ. فارسی

پارسال (փարսալ) 1. պատառած, պա-տառատուն. 2 անցեալ տարի

پارسا (փարսա, պ.) ջերմեռանդ, բարեպաշտ [հմմ. اهل تقوی . متقی . زاهد] ـیی – բարեպաշտութիւն.

پارل پارل (փարլ փարլ, թ.) վառ ի վառ. پارلامق – շատ փայլիլ

پارلاق (փարլագ, թ.) 1. փայլուն. 2. գեղեցիկ. 3. լուսաւոր.

پارلاتمق (փարլաթմագ, թ.) 1. փայ-լեցնել 2. յղկել 3. լուսաւորել

پارلامق (փարլամագ, թ.) 1. փայլիլ շողալ. 2. բանկիլ:

پارلتی (փարլթը, թ.) 1. փայլ. 2. շող

پارلدامق (փարլտամագ, թ.) փայ-լատակիլ, շողշողալ.

پارلامنتو (փարլամէնթօ, իտ.) խոր-հրդարան:

پارمق (փարմագ, پرمق թ.) 1. մատ. [հմմ. انکشت . اصبع . بنان] باش – բթամատ. شهادت پارمغی ցուցամատ. سرچه – یوزوك پارمغی، آدسز – ճկոյթ. 2. մատ [չափ] որ կանգունին $\frac{1}{24}$ մասն է. 3. մասնակցութիւն. ր. ایشده پارمغی او գործի մը մէջ մասնա-կից ըլլ. اصولی – մատի հաշիւ. ایصیرمق – հիանալ. ـله كوسترلمك – մատով ցուցուելը, նշանաւոր ըլլ. ـلامق – 1. մատով խառնել. 2. մատով հրել. գրգռել:

پارمقلق (փարմագլըգ, թ.) վանդա-կապատ:

پاروله (փառօլա, իտ.) նշանաբան

پاره (փարէ, պ. ոչաւ. բարա) 1. կտոր. 2. դրամ. 3. բարա. – ـلك միակտուր. سز – ձրի, անկուտ. – – կտոր կտոր. ـلامق – 1. բզքտել, կտոր կտոր ընել. 2. խորտակել:

پاره‌لانمق (փարալանմագ, پاره‌لنمك փա-րէլէնմէք, թ.) 1. բզքտիլ:

پارین، پارینه (փարին, փարինէ, պ.) անցեալ տարուան:

پازار (փազար, թ. ոչաւ. պազար էն) 1. կիրակի. 2. տ. بازار – لق՝ – տ. بازارلق . كونی – կիրակի օր. جی – շրջուն վաճառորդ:

پازوند (փազվէնտ պ.) բազպան. [հմմ. قولچاق . بازوبند]

پازی (փազը, թ. բուռ.) բազկա-բանջար. պեղեխի. [հմմ. اسلق]

پاس (փաս. թ.) ժանգ. آچق – ժանգ մաքրել. ـلانمق – طوتمق – ժանգոտիլ.

پاساپورت (փասափորթ իտ.) անց-ցագիր օտար երկրի:

پاسبان (փասպան, պ.) գիշերուան պահապան. [հմմ. كیجه بكجیسی] ی – գիշերուան պահպանութիւն.

پاسته (փասթա, իտ.) ծաղ, պղա-տունկ. جی – ծաղաբար:

پاسخ (փասխ, պ.) պատասխան. [հմմ. جواب]

پاسقالیه (փասգալէա, թ.) – كوچك ծնունդ. – بیوك Զատիկ:

پاش (փաս, պ.) սփռող, տարածող, ցրուող – նիւ լուսատփիւռ

پاشا (փաշա, պ. շահ պայ էն) բդեշխ, բաշա. աոջդ – կառավարող Թեան գլուխ, բարձրագոյն Դուռ : ըլ – 1. բաշայութիւն, բդեշխութիւն 2. բաշայի մը իշխանութեան տակ գտնուած երկիրը:

پاشیده (փաշիյէ, պ.) սփռուած. ցրուած, տարածուած:

پاغوریه (փավուրեա, փաղուրեա, յուն) խաչոր խեչփուռ

پاقه (փաճքա, թ.) 1. կտոր. 2. մնացորդ կտոր:

پاک (փաք, պ. յգ. նակ) 1. մաքուր 2. առլր. – دست – մաքուր ձեռք – ի անմաքուր. – آب մաքուր ջուր. ըլ – 1. մաքրութիւն, 2. սրբութիւն:

پاکت (փաքէթ, խոս.) 1 ծրար ։ – ծրարել. 2 տուփ. օղոն – ր.

پاکدامن (փաքդամէն, պ.) ողջախոհ. պարկեշտ, գթասէր, անմեղ:

پاکلامق (փաքլամագ, քլկել փաքլէմէք, թ.) 1. մաքրել. 2. անպարտ հանել. 3. սպառել. 4.վերցնել

پاکلانمق (փաքլանմագ, թ.) 1.մաքրուիլ. 2. անպարտ ելնել

پاکیزه (փաքիյզէ, պ.) 1. սուրբ, անմեղ. անբիծ, մաքուր. – لفظ անմեղ մտածուկ. – زخم անբիծ աղջիկ:

پالا (փալա, պ.) 1.լայն և կոր թուր 2. թիակն լայն մասը. ըլ – լայն և երկայն պեխ ունեցող. ըլմք – պատսպ տեղը աշխատիլ:

پالاز (փալազ, թ.) բագին. սագուկ ը – գոշ փողացաւ, ժանտուկ.

پالاسقه (փալասգա, յուն.) փամփշտարան:

پالامار (փալամար, ֆր.) հասատ չուան մալուխ. խարսխապարան:

پالاموت (փալամութ, յուն.) 1.պիտիդ, պալամիդ. 2. խոզ, կաղին.§ [հմմ. նոխ] .

پالان (փալան, թ.) համեստ, գուրգին [հմմ. տոմ] ըզդ – համեստագործ:

پالانقه (փալանգա, խոս.) ցցապատնէշ

پالاوره‌جی (փալավրաճը, թ.) մնծախօս, պոռոտախօս:

پالاهنك (փալահէնգ, փալահէնգ պ.) 1.պատերազմ. 2. փոկ:

پالطو (փալդօ, իտ. ֆր.) վերարկու բալթօ:

پالوده (փալուտէ, արաբ. բելթէ, պ.) գոնդող:

پامبوق (փամպուգ, ցօղ փամուգ,) բամբակ. ըզդ – բամպակ գործել – جی – բամպակավաճառ. ը – բամպակոտ

پانایر (փանայիր, պոյր) տոնավաճառ:

پانجار (փանճար, յոճ թ.) ճակնդեղ

پانجور (փանճուր, արաբ. ապաժուռ ֆր.էն) լուսամուտ, լուսանցոյց

پاندومیما (փանսօմիմա, խոս.արաբ. բանտօմիմա) մնջկատակ:

پانطالون (փանդալօն, իտալ. փանտօլօն, ֆր.) տաբատ:

پانهاده (փանիհատ, պ.) տուր գրած. դնել, մտնել

پای (փայ, թ.) մաս, բաժին. ։ – բաժնել. մտքը. – օրինակ առնել:

پای (փայ, պ.) ստր ոյնդ – իրաւարմնկրտու անցքին վրայ դիպակ

پایان (փահան, պ.) ծայր, վախճան, վերջ. – ի անվերջ, անվախճան

پایتاق (փայթագ, թ.) թիւթառն, կարթգել. [հմմ. հոնչ].

Digitized by Google

پچه (փէչէ, թ.) 1. փոդ. [հմմ. تقاب] ◦ قوتوق ◦ ی – քօղարկեալ. 2. ա. ագ

پخته (փուխթէ. յդ. ընկճուած պ.) 1. եփած 2. հասուն. کی – (փուխթէկի) հասունութիւն, փորձառութիւն. – ի 1. չեփած, հում, 2. անհաս, 3. անփորձ.

پختی (փխթը, թ.) մածած. մածնել. ծանրութ. ըճՀ – մածնուլ, ծանրանալ. ըճՀ – մածնել. թանձրացնել.

پدارہ (փէտարա, յոգն.) կապար. ատեան ծածքի բարակախառնուած

پدر (փէտէր, պ. յդ. նաբ) հայր. – քոյ ◦ աներ հայր. ی – հայրութիւն. – کوچی մեծ հայր. ای – հայրական.

پدرود (փէտրուտ, պ.) հրաժեշտ, հրաժեշտի ազդանշան. [հմմ. وداع]

پذیر (փէզիր, պ.) ընդունող. او – ընկալ ◦ ای – ասարկել. او – իսլահ ուղղութիւն. اپذیر փէզիրա պ. ընդունող. او ◦ ای – ասարկել.

پذیرش (փէզիրիշ, պ. ընդունելութիւն. دن – արտ ընդունելութիւնն.

پر (փէր, պ.) 1. մեծ փեռոր 2. թև. [հմմ. بال] ◦ پروبال թև [հմմ. بال. թռչուն] 3. [illegible] 4. փիւր [illegible] [հմմ. بولو. թոլո]

پراچول (փարաչօլ, խոս.) 1. կախեալ կոշիկ. 2. սեռական մը նուագ.

پراصه (փրասա, պրաչ յոգն. (պրասա [հմմ. كتدنه. կրաւ].

پراکنده (փէրաֆէնտէ, պ.) 1. ցիրուցան, ցրուած. 2. մատ առատ, կատր կատր. ◦ صاحب –

پران (փէրան, փէրաճ, պ) թռչող. [հմմ. اوچان. թռչ]

پرانقه (փրանճգա, խոս.) կապանք շղթայ. նդ – շղթայակապ.

پرآور (փէրավէր, պ.) արթ արթուիչ. (հմմ. مربی الطیران) – شاهین – բազէ

پاپخت (փայթախթ, պ.) մայրաքաղաք [հմմ. عظمت مقر]

پادار (փայտար, պ.) հաստատուն, անշարժ, կայուն. ق ، ی – անշարժութիւն. հաստատութիւն.

پادوس (փայտօս. յոգն. ատաս. բառ. վօ բառէն) բանթող, դադար, հանգիստ. ◦ روز – հանգստեան օր

پازن (փայզէն, պ) շղթայակիր ազատ բազդ. կեանք – ահեղի –

پاکار (փայկեան, հնչ փայկէի, պ.) աստիճան, դիրք.

پاکشمق (փայլաճմագ, թ.) մէջքը ներ բաժնել.

پالاق (փայլամագ, թ.) գեմ խօսիլ. պատասխան տալ.

پال (փայմալ մոխ փամալ. պ.) 1. ստից կախուն, կախուտաւած. ا – կոխտալ. եղծանել. 2. անարգուած.

پاینده (փաեէնտ, պ. ատաս. բաեանsա) 1. տեւական, անտառան, հաստատուն. 2. մայթ, նեցուկ : کندی پاینده [փայէնտէկի] տեւականութիւն.

پانوا (փայվանs, նոյն փայվէնs պ.) ձիու ատնակապ :

پایه (փաեէ, պ.) 1. աստիճանի աստիճան ատրճան 2. աստիճան [հմմ. منصب] ق – . دار – աստիճանաւոր.

پاییز (փայիզ, պ.) աշուն. [հմմ. خزان ◦ فصل خریف. գոյ]

پپ (փէփէ, թ.) թաթալ. ك – թաթալել. ك – թաթալութիւն.

پتك (փէթէֆ, թ.) մեղրախորխոր. [հայ. փեթակ բառէն] :

پتل (փէթէլ. ֆր. բառ.) թմբաւել. թմբլատամեան. [հմմ. تونبل]

پچه (փէչէբա, թ.) անձեռոց. [հմմ. كوچوك پشكير] :

Digitized by Google

پرتاب (փերթապ, յնդ. փերթավ, պ.) 1. աստուա. 2. ընդոստուա.

پرتو (փերթեվ, պ.) 1. լոյս. 2. ճառագայթ. նշոյլ، աշոյլ _ انداز - ռադիոյ - ռեզ، պիշ - ճառագայթարձակ :

پرتوسوز (փերթեվսուզ.փերսաճսրզ) երկուառուցիկ ապակեակ،

پرتی (փրուքր، թ.) հին կարասի. ق قالدیرمق - կարասին վերցնել، առնել փախել.-ցրուել հին ուժին կարասի

پرچم (փերչեմ، պ.) 1. ցցուածք. 2 բայշ. [հմմ. վն] 3. խոպոպ։

پرچین (փերչին. պ.) 1.քամբ եռանել դարձնել. Հաստատել. 2.ամրացնել. 1-،ճանկոտ 1. քամի մը ամրացընել، հաստատել، եռանել բնացնել،

پرخاش (փերխաշ، պ.) պատերազմ، կռիւ. ճնոյ - ռազմագէտ. جوی - փերխաշճու، -յ պատերազմի:

پرداخ (փերսան،փերսախդ պ.) 1. յղկում، փայլում. 2. փայլ լայ - յղկել. մուրց - 1. փայլեցնել. 2. յանդիմանել. յց - անփայլ :

پرداخته (փերսախթ، պ.) 1. շքեղ. կռւած. յղկուած.2.փայլուն

پرداز (փերսազ، պ.) կարգադրող، շտկող. - تصحیح مصلاح գործակատար - կար պարտից գործակատար :

پرده (փերթ، պ.) 1. վարագոյր. 2 քօղ. 3. արարուած، արար. 4. աստիճան [ձայնի] 5. միջնաւշակ. 6. պարկեշտութիւն. 7. լուան [ակի]. - تنگ تماشاخانهٔ միջնորմ. օդրպ - անպատկառ. - لها պարկեշտ، դարձ - անհնազանդ. օկոնլնի - երկինք، երկնային համար. յց - անպարկեշտ անամօթ.

پریا (փիւրփայէ، պ.) բազմոտանի. [հմմ. ձիպ قرق].

پرتال (փիւրթալ. պ.) քարէ، համարձակ. ց - քարէաձի. հարձակուիլ.

پرسا (փիւրսա، յնդ. փիւրսան، պ.) հարցնող. յ - հարցնել.

پرستار (փերսար، պ. յթ. յնդ. پرستاران) 1. ծառայ. պատասխ. 2. պատասխհի. խնայ - բանտապետ :

پرستش (փերսոփիշ، պ.) պաշտամունք، երկրպագութիւն. 2. աստուածական աէր، պաշտամունք. յնդ - պաշտող։

پرسش (փիւրսիշ، պ.) հարցում. خط - արտիսութիւն հարցնել

پرسنك (փերսենկ، պ. աղաս. փարսենկ էն) 1. հակաչիռ. 2. դրամատար խօսք، լեզուի վարժութ.

پرکار (փերքիար، պ. աղաս. փերկէլ) 1. կարկին. 2. արուեստ. յն - ճշտիւ վարել، արուեստները բանալ

پرلانته (փրլանթա.յնդ. փրլանթի խաս.) շղթայ. كوزن - կոպէ -

پرنیان (փրնիան، յնդ. փրնիւն، թ.) դալար կտորի տեսակ -

پرنج (փիրինճ. թ.) 1. բրինձ. [հմմ. ارز]2.արտոյր ածի - բրինձի ալիւր

پرنده (փերէնտ، փերրենտ، պ. աղաս. նետաթի մէջ) 1. թռչուն، թռչնիկ 2.թռչնալեզուր. ճնդ آ ـ - պատրուակ. խաբել յն - թռչնալեզուր խաղցող،

پسابورط (փասափորդ، խաս.) ետին ցածր. [օտար երկրի հմր]

پست (փէսթ، պ.) 1. ցած. 2. անարգ աստրին. ց - ցածութիւն. 3. ցած [ձայնի] շրթ - աստղ، աստրին։

پستان (փիսթան، պ.) աստինք. ծիծ [հմմ. مه . ندی] :

Digitized by Google

پستر (փիսթէր, պ.) տե՛ս. յատ.

پستون (Փիսթօն. խոս.) մխոց :

پسته (փիսթէ, պ.) պիստակ | (հմմ. ֆստը)

پستیل (փէսթիլ, լեզու փէսթիլ. թ.) ծիրանի, ապորիկոս. ը – ծառիկ սաստիկ ծածել :

پسر (փիսէր, պ. հգ. ոնրաչ) որդի. ոնի – որդիական :

پسقوس (փիսգօփօս, ոսկրաչ յ.) եպիսկոպոս. ըն – եպիսկոպոսութ. - պին արքեպիսկոպոս :

پسمانی (փէսմանիսէ, պ.) 1. մնացորդ աւելցուք. խոր – աւելորդակեր, 2. յետնեալ, ծուռ – – ամուսկան :

پسند (փէսէնտ, պ) հաւանութիւն. ի – հաւանիլ. – խոր ինքնահաւան. – լկտի գժուարահաճ. – լա սրբահաճ. անհնազանդ ինքնահաւանութիւն.

پسندیده (փէսէնտիյէ, պ.) հաւանած ընդունելի, հաճելի :

پسی (փիսի, թ.) կատու. ալին – խայտուկ, խարտիաճուկ :

پسین (փէսէն, պ.) յետին, վերջին :

پش (փէշ, թ.) քղանցք. կնոջ – կնիկ. կռշտ. ծոպ :

پشت փիւշթ, պ.) թիկունք, կռնակ յոյսդ – (– պէրտիվար) պարմանալ

پشتخته (փէշթախթա, աղաւ. փիշթախթէ, էն) հաշուեսեղան :

پشتمال (փէշթմալ, պ. աղաւ. փէշթիմալ.) ջենջակ. ջ – ջենջակաւաճառ. ըլ – խանութի մը տրուած գրամական նուէր :

پشتو (փիշթօվ, ֆոխտ) սարճանակ. ոյլոյ ղոզթե – սաստիկ բարկացոտ

پشتیبان (փիւշթիպան, ոյնչոյ փիւշթիվան, պ.) 1. նեցուկ. 2. օգնական, զօրավիգ :

پشرو (փէշրէվ պիշրօ էն) նախերգ. գանք. յիւլ – ոսոր նուագ թերի գործիքով կատարելութիւն չըլլար.

پشکش (փէշկէշ, թ. շկիշ պիշէ, պ.) ընծայ, պարգև. – կնկան անկարելին առաջարկել :

پشکیر (փէշկիր. ծ. շկեր պ.) ան. ձեռոց :

پشم (փէշմ, պ.) բուրդ. – ոլկ բուրդ գդակ. ին, ըն – բրդեայ, բուրդէ

پشه (փէշէ, կամ փէշէ, պ.) ժժեղ. կեր – 1. ժժեղուկ. 2. պարապ մարդ

پشیمان (փէշիման, պ. ոլաւ. փիւշման) զղջացող. (հմմ. պոմ) ու – զղջալ. ը. ըլ – զղջում :

پشین (փէշին, թ. շին պիշ) 1. կանխիկ. 2. առաջուց, նախապատրաստ. 3. ինչ փէշինէն. ա. սխ. է գրվ ու –) կանխիկ. (տեղ պիշին ա. սխ. է) կանխավճար :

پصرپق (փրարզ, թ.) անճարակ, անպիտան :

پطاقه (փադագա, թ.) ապրանքներու վրայ փակցուած պիտակ :

پطریق Փադրիզ, յուն. փադրիարհիս էն, պատրիարք. պոճ – պատրիարքարան. ըլ – – ութիւն :

پفکرده (փիւֆֆէրտէ, պ.) մարած. – շիմ մարած ճրագ :

پک (փէֆ, թ.) 1. կարծր. 2. ամուր. հաստատուն. 3. բարձր (խօսիլ) 4. յոյժ, խիստ շատ. 5. սաստիկ, ուժգին. 6. անգութ. – կոչ յամառ, խիղախ. – պին յամառ. – կրկ յոյժ անգութ – ըլ կծծի. – պ առ առաւելն :

Digitized by Google

پکتمك (փէֆիթմէֆ, մոդուճկ, փէֆիճ տիմէֆ, մոդուճկ փէֆիէճհրմէֆ թ.) 1. պնդացնել. ամուկացնել. 2. ամրացնել, հաստատել.

پکسمات (փ֊իսխմաթ, ժող. փէֆսիմէֆ թ.) պաքցրամատ.

پشکمك (փէֆիճմէֆ, թ.) 1. պնդացնել, ամուկանալ 2. ամրանալ

پکلك (փէֆլիֆ, թ.) 1. ամուկութ. կարծրութ. 2. պնդութիւն. ամուկանութիւն 3. պնդութիւն (փորի)

پکمز (փէֆմէզ, ճիշդը պէֆմէզ թ.) ռուբ. ‹ – ռուբ բաւածատ.

پل (փիւլ. պ.) կամուրջ. (հմմ. յատ ճիսր ‹ կամ).

پلاتینه (փլաթինէ, իտա.) լանոակ. բլատին. (հմմ. ՕՆ ԱՐԼ)

پلاجق (փլաչգա, ալպ.) աւար. կողոպուտ. ‹ – աւարառու.

پلاس (փէլաս, պ.) քուրձ. խոշոր ասուի մշտ. քուրձ ապա հագնող. տրանիկ – առանց նկատումի.

پلاق (փլագա, իտա.) 1. թիթեղ. մետաղեայ տախտակ. 2. ծովի մէջ տափակ ժայռ.

پلاموط (փլամուդ· 1. խոզ կաղինը. 2. թիւնոս. (ձառկ) ·

پلان (փլան, ֆր.) 1. յատակագիծ 2. ծրագիր. 3. հնարք, միջոց

پلانچه (փլանչէբա, իտա.) ծրագրոց·

پلپ (փլանիյա, իտա.) հարթիչ.

پلاو (փիլաւ, թ.) եղինձ, փիլաւ. – ադրզ քրքմախառն եղինձ·

پلاکی (փլաֆի, յուն.) ձկթոյլ եփուած ձուկ կամ լուբիա·

پلتلپ (փէլթէֆ, թ.) թոթռիլ. ‹ – թոթռիլել. ‹ – քիչ թոթռիլ. ‹ – թոթռուելութիւն·

پلته (փէլթէ, թ.) ա. ոդոպ . ‹ – ‹ անհամ բան·

پلسنك (փէլէսէճ, թ.) բալասամ, բալասանի. ‹ – բալասան·

پلنك (փէլէճ յոյ· պլանկան պ.) վագր. (հմմ· ՕԼՆ ՊԼԱՆԳ ·ԳՐ)

پلیچ (փիլիճ, թ) վատակ. հաստ ձագ. ‹ – շատ մեր բմակ·

پلید (փէլիթ, պ.) զազիր, աղտոտ. անմաքուր·

پلین (փէլիճ, թ.) սղինթր. – ‹ գրա·

پناکاه (փէճակեաճ, ‹ պ. պատասան, ապաստանարան

پناه (փէճաճ, պ.) 1. ապաւինութ. պաշտպանութ. ապաւէն, պատասան. ‹ – ճաթիճ խալիֆայական. ‹ – عدالت արդարակորով. ‹ – حمدارت եպարգոսական. ‹ – دلایت կոտակալ. ‹ – نظارت նախարարական. – عالم աշխարհի պատասան· ապաւէն.

پناهکاه (փէճաճկեաճ, պ.) ապատան, ապաւէն.

پنبه (փէճպէ. պ.) 1. բամպակ. 2. (բ) վարդակարմիր ‹ ‹ ‹ բամպակէ և մետաքսէ տեսակ մը կապ·

پنبه‌زار (փէճպէզար, թ.) բամպակէ դաշտ, ռիչտ. կանդիլ, վարտարանոց·

پنتی (փինթի, թ.) գձուձ, ռիչտ. կանդիլ, վարտարանոց·

پنج (փէճճ. պ.) հինգ. ահճ փէճճաճ, պ. յիսուն. ‹ – հինգ տարեկան·

پنجره (փէճճէրէ, թ.) պատուհան·

پنجشنبه (փէճճէշէնպէ, պ. ժող. բէրէշէնպէ.) հինգշաբթի. – ‹ ‹ ‹ հինգշաբթի·

پنجم (փէճճիւմ. պ.) հինգերորդ. (հմմ· ‹ ‹ ‹ . ‹)·

Digitized by Google

պոս (փուս. պոչ թ.) մեգ, մշուշ. մառախուղ (հմմ. սիս)

պոստ (փoup. պ.) 1. մորթ, կաշի. 2. բարձ, ուռուց. 3. պաշտօն ընտ – աշխատակալ, գործակալ:

պոստալ (փoupալ. թ.) 1. լայն մուճակ. 2. ջլթիկ կին:

պոստկի (փէoupէfի, ած.) պիծի ու խարի մորթ. պարապ գործուած երկար զբաղիլ. զրոյցի – սաստիկ ծեծել, փոքը հանել:

պորսլեն (փoրսլիէն. ֆր.) 1. ճենապակի. 2. ճենապակեայ:

պոսթա (փoupա, իտա.) 1. թղթատար թղթատուփ. կայարան – թղթատարական վարչութիւնը. ձի–նուագ–նամակաբաշխ, գրուիչ–նամականատուն. ՝ – յանցապարտը ոստիկանութեան տանիլ:

պոստին (փoupիճ. պ.) ի. մուշտակ. (չմշ. կուրկ) պուշ – – հագնող

պոսկորմակ (փիuսfիuռմէfի, թ.) 1. արսկել. 2. ժայթքիլ. 3. թշնամին ցիրուցան ընել. – ածի

պոսկոլ (փիuսfիլ, թ.) 1. ծագ. 2 դժուարութիւն. լ – 1. ծապաւար. 2. դժուարին. ևն–մեծ փաթաթանք

պոշ (փուճ. պ.) 1. ծածկոց. 2. հագուստ. – տր գլխարկ – պատուար

պոշտեա (փուճիjէ. պ.) 1. ծածկուած [չմշ. պոստ] 2. ծածկոց:

պոսաղ (փուսաթ, պոսաթ թ.) 1. զէնք 2. ձիու կազմած. ջ – միս, խեղկատակ. լ – գինեալ:

պոսալա (փուսալա, թ..) 1. տամուտ. տոմսակ. երկտող 2. կոչնացոյց. 3. ծղրիդ. ընտ պուշ – շուարել:

պոսո (փուսու. պոսը փուսաթ. թ.) գարան. որոգայթ – ընկնել. գարանամուտ ըլլալ:

պոչ (փէճճէ, ած. է պոչ պ.) 1. թաթ 2. ճանկ, ճիրան. լ – 1. ճիրանաւոր, զօրաւոր. 2. յափշտակող. ընտ – յափշտակել:

պոնդ (փէճis. պ.) խրատ. (հմմ. նշեցած բառը) – հայրական խրատ:

պոնդար (փիճisար. պ.) 1. կարծիք. 2. հպարտութիւն:

պոհան (փիճիuաճ, պ.) թաքուն, ծածուկ – ոյզ թագուն գործունէութիւն:

պոպ (փուփա. կոպ իտա.) 1. յետոյ. կողմ՝ թիկունք նշան. 2. ետեւէն փչող հով. ընտ – նպաստաւոր հովով

պոպլա (փուփլա, պոպ թ.) ապուռ. փետուր. ապուռափետրիկ. – ձիոյ շատ կակուղ անկողին:

պոպ (փop, պ.) 1. ծալք, փոխ. 2. գետնանոյշ. ընտ – անվախ կերպով խօսիլ. 3. փութ. կուռք

պոպուր (փopուր, թ.) վերը լայն վարը նեղ տաբատ. ընտ – սրիկայ

պոպա (փopա. կամ փուpա. թ.) հաց. քուրայ, ճաշընդմիջին ընել

պոջա (փoճա. իտա.) նուաճուն ապագայ. նուաճ. – ասորւոյ մէկ մը ձախ մէկ մը ոչ երեսլով. ընտ – սապոն նապոն երթալ.

պոչ (փուչ. պ.) փուճ, պարապ. – պիտ, պիղծ փուճ պատգամ՝

պորգալ (փorpoգալ. թ.) 1. նարինջ 2. (աշխ.) փորթուկալ՝

պորտկեզ (փorpուկիզ.) փորթուկալ. լ – փորթուկալեայ:

պորզ (փիuրիuզ, թ.) 1. թելատ 2. խառնակուած. գժուարութիւն. լ – խառնակ, գժուար. ՝ – չիտակ

պոզիշ (փուզիճ. պ.) չքմեղանք, նեղ. բոզութիւն. ՝ – – ընդհանուր:

یوف (փիւճ, թ.) 1. փո՛ռ. 2. ւ – մարել (ճրագ) :

یوفری (փիւճքէրի. թ.) սրսոցգի առլուտ՝.

یول (փուլ, թ.) 1. գանգ. 2. վճռական [գործ] 3. ճեմ. 4. գլուխ մաթաւղթ. 5. տապեղուկ.

یولاد (փուլատ, պ.) պողպատ. (հմմ. ճելիկ) ՚ի – պողպատի պէս:

یولتیقه [փոլիդիգա իտաս.] 1. քաղաքական խարդախութիւն 2. չորսմատրաքութիւն. ը – չորսմատրաքի:

یولتیقه (փոլիթիգրյէէ, տրաք. ան.) քաղաքական. (հմմ. սլսլսլ)

یولچه (փոլիչա, իտաս.) փոխանակագիր. ւ.ձնշուկ – փոխգիր քաշել. ը – փոխգիր տուող՝ հանող՝.

یولیس (փոլիս, ֆր.) – ատիկան – ոստիկանապետ.

یوماط (փոմադա. իտաս.) օծանելիք, օծանելիչ:

یومبو (փոմպուլ. թ.) գիրուկ, քաշել, թմրուկիկ. ճըճոլ –

یونج (փոնճ իտաս.) ջերմոցի. փոնջ. ը – ջերմոցի չինող՝ ծախող՝.

یونزه (փոնզա, իտաս.) չեչաքար, ըպնգապքար.

یونطو (փունթօ. իտ՝) տպագրական գրի չափ. մոտ կամ ավելի սուղ – ճիշդ ու ճիշդ գործ սեանձել՝.

یوه یوه (փօհ փօհ, Ա.) չորսմատրաքութիւն. թիւն՝ւ–չորսմատրաքել, գործել՝.

یویان (փուեան, պ՝ կամ փուեա) 1. վագոն. 2. տապատուղ՝.

یورت (փոյրա, թ.) միջանկեալ ծակ.

یورتاز (փոյրադզ.յ.) հիւսիսային հոլ. ճշմ՝ւ– ձյուն ունայն մեալ՝.

یورازلامق (փոյրազլամազ, թ՝) հիւսիսային հով փչել.

یورالق (փոյրալգ, թ.) կարծր տալճ, ուրկէ միջանկեալ բարակ գերան կը շինուի :

یهلو (փէհլու. պ.) կուլ. (հմմ. յան)

یهلوان (փէհլէվան. պ. ւ.ֆ: ալանկ.) 1. ըմբիշ. 2. դիւցազն. (հմմ. կաշկեր) ՚ի – խարտեան. ան՝ – 1. ըմբշական. 2. դիւցազնական. ճլ – 1. ըմբշութիւն. 2. դիւցազնութիւն.

یهنی (փէհնի, նոր փէհնի պ.) լայն, տափակ. – ձաբ լայն գետին.

یی (փէյ. 1. ռեմեն, գրաս. 2. հետք քայլ. մսլ. ռեմեն տալ. ճոլ ու – ռեմեն տալ՝. ճոլ ու – ռեմեն ետ՝ դառնալ. ամեն մարդի մէջ գինը ասելցնել. ոլտղա ը – ոնվլատահելի. չար – (փէյսիփէր) կոխատուած, ուրքի տակ :

یی یاپی (փէեսիփէյ. պ.) հետզհետէ. ըրդ մատիճանաբար :

یاده (փիեսէ պ.) 1. հետիոտն. 2. հետեւակ, հետեւակազօրք. 3. վահանակիր. 4. երկթի թեթեւ նաւակ. 5. անհմուտ [մարդ]:

یاز (փիեազ. պ.) սակ. մոլոր– ,ճոլորթել՝. ը – չոլորթիլ՝.

یاسه (փիեսա.) 1. հրապարակ. 2. ընծայուկ գին. ւ – չորթալ՝.

یاطه (փիեադա. իտաս.) տափարակ պնակ

یاله (փիեալէ. պ.) բաժակ, գաւաթ. ՚ւմ՝ – տրեքցող՝.

یام (փէեամ, պ.) պատգամ, լուր. ՚ար՝ -ուր- լրաբեր, պատգամաւոր

یانقو (փիեանգօ. իտաս.) վիճակահանութիւն. ճոլ ու – կամ – չկամ՝.

یانو (փիանօ, իտաս.) գաշնակ. – մասն գաշնակահար :

Digitized by Google

پیچ (փիչ. թ.) 1. պտուկորդի. 2. ընձիւղ. ատա, ծիւղ։

پیچ (փիչ..պ.) ոլորում. պտ ը – (փիչուքաա)տուռապտակը։

پیچان (փիչան. պ.) գալարուն. - մար գալարուն ոլորուն օձ։

پیچاپیچ (փիչափիչ. պ.) 1. ոլորեալ. 2. խառնիխուռն։

پیچاب (փիչքաա. պ.) 1. գալարում ոլորում. 2ծրգ. 3. տատապտակը

پیچیده (փէչիյէ. պ.) գալարուած. ոլորեալ. լոյս – մազը գալարած

پیدا (փէյտա. պ.) յայտնի. 1 – յայտ առած բերել, հայհոյթել. ու – երեւան ելնել, յառաջ գալ։

پیده (փիտէ. թ. յՓիքօէ) չօթ. չ – չօմաւաճառ. ու – տափակնալ։

پیر (փիր. պ. յգ. ոյր) 1. ծերունի, ալեւոր ծեր, 2. աղանդի մը պետ. ցն – շատ ծեր, ծերունազարդ. ը– ծերութիւն. պի – ծերի պէս ոյ – (փիրզէն) ոյծրդ ծերունի կին։

پیرا (փիրա. պ.) զարդարող. – ղեր ակնապատճոյճ, ակնախորիզ։

پیراسته (փիրասթէ. պ.) զարդարուած, պճնեալ-զարդարուիլ

پیرامن (փիրամէն, օրոյ փիրամուն, պ.) 1. շրջագիծ. 2. բոլորտիք, շուրջ. ու – կրճ – բոլորտիքը շուրջը գտնել. ու – կրճ խոտր ու – յիշել։

پیرامن (փիրամէն, պ. օրոյ) շապիկ – ատի կրակէ շապիկ։

پیرایش (փիրայիշ. պ. յոյ փիրաեէ, պ.) զարդարանք, զարդ ա – [փիրայիշէն] զարդարող, զարդ պարգեւող.

پیرپیر (փիրփիր, թ.) 1. արհեստաւոր. 2. աստրին մարդ։

پیرو (փէյրէվ. յգ. ոյրպ. պ.) հետեւող հետեւակ. ու – հետեւիլ։

پیروزه (փիրուզէ. պ.) փերուզակ. – գոյ – երկնագոյն, կապուտակ

پیره (փիրէ. թ.) լու (հմմ. ծգծգ) կին – 1. լու լեցուիլ. 2. լուէ մազբեր. 3. կասկածիլ, կասկած ունենալ

پیس (փիս, թ.) 1. ազտոտ. 2. ագեղ – ագին հայհոյիչ. յոյզ – շատ կեր. մն – ազտոտուիլ. մն – ազտոտել։

پیس (փիյէս. ֆր.) կատր, թաւաքուխալ. – յ. կոյզ ընտրո – մը։

پیش (փիյշ, պ.) առաջք, առջեւ. 2. ներկայութ. ունար – աչքի առջեւ

پیشانی (փիյշանի. պ.) ճակատ. – ոտ ոյտ ճակատը մաշած։

پیشدار (փիշար. պ.) առաջապահ. (հմ. ոյտոր) – լք – ութիւն։

پیشرو (փիշէրէվ, ժող. փէշէրէվ, պ.) 1. յառաջդիմող. առաջնորդ. 2. նախերգանք. յոգեշունչ – նոյն զուրգ։

پیشگاه (փիշկեան, ԱՇՊ. պ.) 1. առաջք, առջեւ. 2. ներկայութիւն։

پیشکش (փիշկիչ, թ.) 1. եփուն 2. հատուն, եղած. 3. փոխառու

پیشمک (փիշմէք, թ.) 1. եփիլ. 2. հատուցնալ, հատնիլ. 3. փոխառու ըլլալ, եփիլ. [հմմ. ասկ ասկ ասկ]։

پیشوا (փիշվա, պ. յգ. ոյան) պետ մեծաւոր, գլխաւոր։

پیشه (փիյէ. պ.) 1. տոհմ. թ 2. արհեստ – կրճ – ագնիւ – շաւոտ ագաստակ

پیشه‌ور (փիյէվէր. պ.) արհեստաւոր. ը – արհեստաւորութ.

پیشیمک (փիշիրմէք, ը.) 1. եփիլ յատալ 2. փոխառու ընել տալ։

پیشیرمک (փիշիրմէք. թ.) 1. եփիլ. (հմմ. ասկ ասկ ասկ)փոխառու ընել

Digitized by Google

پیشین (փիշին. պ. ժող. փէշին.) 1. նախկին.– ժամանակ. 2. կանխիկ. 3. նախ:

پیغام (փէյկամ, պ) տ. պատգամ, լուր– բերել. ես – ս. – ուղարկել:

پیغوله (փէյղուլէ, պ.) անկիւն. նշան – անկիւնը քաշուած.

پیک (փէյք. պ. յգ. ներ. 1. սուրհանդակ, լրաբեր. 2. որբանեակ. լծ. – Գաբրիէլ հրեշտակապետ

پیکار (փէյքար, պ. հայ. պատերազմ, մարտ, պատերազմ, կռիւ.

پیکار (փրնար, փուռար, թ.) ակն, ակ. աչի – աղբերակ:

پیکر (փէյքեր. պ.) պատկեր. – երդ գեղագէտ, խիստ գեղեցիկ:

پیکه (փէյք. թ.) 1. նետաձգան (սրճանի) 2. (փիյք) բիքէ.

پیل (փիլ. պ.) փիղ. նի – փղոսկրեայ ոտ – մեծդի եւ ուժով մարդ.

پیما (փէյմա. պ.) չափող. – ար.– բաժակ գինեթաց համբուրդով:

پیمان (փէյման, պ.) 1. դաշինք. 2. պայման, ուխտ. նկն – ուխտադրուժ, դրուժան:

پیمانه (փէյմանէ. պ.) գաւաթ, բաժակ. նչ – գինարբու. նկն – (փէյմանէ չիէն) գաւաթ կոտրող:

پیموده (փէյմուտէ, պ.) չափած. չափուած.–ճիւաղչափուած միջոց

پینه (փէյնիր, ինի թ.) պանիր. ջ – պանրավաճառ:

پیوست (փէյվէսթ, պ.) կցեալ, կըցուած.–կրճատ ազնիւ ձեռք

پیوسته (փէյվէսթէ. պ.) 1. կցեալ, յարակից. 2. շարունակ:

پیوند (փէյվէնտ. պ.) յարակցութիւն. կապ. կապակցութիւն:

(ت)

ت (թէ) 0 ամանեանն պրտուքներէ չորրորդ տառը. 2. արժէքն է 400. 3. երրմեան գիր. ամ (թալլահի) Ած. վկայ.

تا (թա, պ.) 1. մինչև. ես – մինչև որ – կ – մինչև ե՞րբ. 2. որպէսզի:

تاب (թապ, պ.) 1. ջերմութիւն, տապ 2. կարողութիւն. կար. 3. փայլ շող. 4. տաքցնող. 5. լուսատուորդ. 6. ոլոր. 7. ոլորող, ամրանալ. ոլորել. – կարենալ, դիմադրել. – ի անկար. – ին جهان աշխարհը լուսատուորդ:

تابان (թապան, պ.) լուսատուր, փայլուն. – ան փայլուն լուսին:

تابدار (թապտար, պ.) 1. փայլուն, լուսատուր. – խստ փայլուն այս 2. գանգուր. – ցկտ գանգուր մազ

تابع (թապի՛ ա. թէ՛ ն. յգ. թաբէ՛, թայիք) 1. հետևող, հետևորդ. 2. հպատակ. ու – հետևիլ, հպատակիլ:

تابنده (թապնտէ, ածող թապէնտէ, պ.) փայլուն լուսատուր, լուսափայլ. ակնկ թանկ քան զլեռ սիրտ:

تاپیدن (թապիտմա, պ.) ուժացոյց.

تابوت (թապութ, յգ. թաբիւթ ա.) 1. դագաղ. 2. անտուկ:

تأبید (թէպիտ. ա. այ էն) յաւերժացընել. մշտնջենատուրել:

تأبیر (թէ՛պիր, ա. բժշ.) աղընաւալ բուէիհան, աղալմուխ:

تاپه (թափա, թ.) 1. խցան, 2 փորը ծով: آتش – փորը քշել:

تاتار (թաթար, Ծ.) 1. թաթար. 2. սուրհանդակ. (չմշ. ջ. պոստալիոն. իտալ.) ی – 1. քիչ եփած կամ հում միս. 2. նամակ տանող աղաւնի:

تاتارستان (թաթարիսթան, պ.) թաթարստան:

Digitized by Google

տաճար (թաճար, պ. յգ. տաճարան) թագաւորական, վեհապետական։ ս – թագաւորական, վեհապետական։

տաճիր (թաճիր, ա. յգ. տաճիր. տաճրէն) վաճառական. [հմմ. կարգալ]։

տաճկանալ (թաճկանալ, թ.) թագնել. [հմմ. տաճկացնել]

տաճիկ (թաճիկ, պ. հայ. տաճիկ) թափառական մէջ քնակող պարսիկներուն կ'ըսուի։

տաճիլ (թէ՛ճիլ, ա. տալ էն) 1. պայմանաժամ տուալ. 2. յետաձգել. յետաձգում [հմմ. տաճիլ]։

տախտ (թէխթ, ա. տախտ էն յգ. տախտեր) 1. պաղպաղել. 2. յետաձգում; յապաղիլ. 3. յետաձգել, յապաղում. – ով յետաձգող. – ով յետաձգել. տախտով – յետաձգող. տախտով –

տախիր (թէ՛խիր, ա. տախ էն) յետաձգել, յետաձգում. յապաղում. – նկ առանց յապաղումի։

տախտիպ (թէ՛խտիպ, ա. պտ էն) 1 կրկնել. 2 քաշուիլ, ամչնալ. նոյն [թէ՛խտիպէն] քաշուելով։

տախտիպել (թէ՛խտիպել, ա, պտ էն) 1. կրկնել գաւառիաբանել. 2. պատժել 3. յանդիմանել. ի – պատժելով։

տախտիպ (թէխտիպ, խգ. պետ) ուղիղ. կրկնիլ պետ ձիւղ – պատիժ

տաճկանալ (թէ՛տիեէ, ա. ատ էն յգ. տաճկատիպ) վճարել, հատուցանել, վճարում

տաճկացնել (թէ՛էզգի, ա. ատ էն) նեղուիլ. (հմմ. տանջանք, տանջել)

տար (թար, պ.) 1. թեք, լար. 2. աւելի 3. մեռած. – գնկոտ – աղջիկ ամուսին. տար տար թեք թեք։

տարաճ (թարաճ, պ.) աւարտուածքեան թալան. կ – աւարտուած։

տարափոշ (թարխոշ. պ.) բեղմոր, դեխուրկ։

տարիկ (թարիկ, ա. կր էն) թողող, նուն – մեռնակեաց, ծգնաւոր։

տարլա (թարլա, ալ թ.) արտ. [հմմ. տարեաձ] սիջանի – գաշտամուկ։

տարմար (թարմար, տարդի թարուճմար. պ.) ձիր ու ցան, ցրուած։

տարի (թարիւ, ա. տիր էն յգ. տիրի) 1. պատմութիւն. 2. թուականն. 3. ժամանակագրութիւն. կ – թուական. տարի – թուական գնել. ցոյց – ընդհ. պատմութիւն. ցեղ – բնական գիտութիւն. ցեղաբանութիւն – վիճին դարձ պատմ. տարիներուն – նոր ժամանակաց – հին ժամանակաց – . տարեր – ժամանակակից – . ս – պատմական։

տարիկ (թարիւկ, պ.) խաւար, մռայլ – շուք մռայլ գիշեր։

տարազ (թարազ, պ.) արտաքինութիւն. արտաքուստ. – ցնկ (մեկուեղ կը գործ.)

տարագ (թարագ պ.) 1. թաւալ. 2. նոր, թարմ [լար]. 3. գեղատիպ. ծաղկատիպ. կն – 1. թարմացնել, թարմութիւն. 2. նորոգել. կն – 1. թարմութիւն. 2. մատաղացութ. կնե – 1. թարմանալ 2. նորոգել։

տարզի (թարզի, պ.աղաս. թարզ) արտաքինական. կերպ – քերթ. – սաս արտաքինական ձի, գիի։

Digitized by Google

տալիեացէ (թազիեացէ, պ.) 1. մտրակ, խարազան. 2. կնտռոց. – *غيرت، تشويق*

տասս (թէէսսիւս, ա. սիս, սիսի էն) 1. հաստատուն իր. 2. հաստատութիւն. հիմնարկութիւն:

տասի (թասի՛ ա. ասէ էն իգ. ասուի) իններ տրդ. չորս – տասնը իններ տրդ. ի – ինն երորդ, – տասը:

տասիւճ (թէէսսիւճ, ա. սիւ էն) ցաւի ցաւ. – ալ մա՛էք թէէսսիւճ ցաւ ի սիրտ, դժբախտացար:

տասէ (թասէ, պ.) 1. թախիծ, ցաւ, վիշտ. 2. հոգ. մտածկոտութիւն – ցաւիլ:

տասիս (թէ՛սիս, ա. սիսի էն յգ. տասիսի) 1. հիմնել, հաստատել. 2. հաստատութիւն. ուրիշ բարեգործական հաստատութիւններ:

տալամարաս (դասարլամագ, թ.) 1. ուրուագրել. 2. նախապէս պատրաստել [նաև գալամարաս].

տասմա (թասմա, տասէ, տասէ թ.) անուր

տաքի (թաֆէյ, պ.) մինչև ե՞րբ:

տաքիւ (թէէֆիւս, ա. տաքի էն) հաստատուն իր. ընդունելի – ի՞նչ դրամատնէն հաստատուեցաւ:

տաքիլ (թէէֆրլ ա. տաքիլ էն) չփոթել մոլորեցնել, ուռուցնել:

տաքիտ (թէէ՛ֆիս, ա.) 1. հաստատել 2. կրկին գրել, կրկնել. ի – հաստատուելով, կրկնելով:

տալաշ (թալաւ, թ.) 1. կռիւ, պատերազմ 2. տախտակէ տուշեղ

տալան (թալան, թ.) աւերածութիւն կոչոյս – տալել:

տալիւճ (թէէլիւճ, ա. տալի էն) ընտանենալ, սովորիլ:

տալիմ (թէէլիմ, ա. թլի էն) ցաւիլ, տրտմիլ:

տալի (թալի, ա. տալտ էն) 1. հետեւող 2. երկրորդական. 3. հետեւորդ, միջնեգր. 4. պահեստի երկրորդ կարգ զօրաց. 5. գաւրան կարգացող:

տալիֆ (թէ՛լիճ, տալի էն) 1. հաշտեցնել. ընդ – հաշտեցնել. 2. յօրինել, հեղինակել. 3. երկասիրաբար. հեղինակութ. ազգ – հեղինակութ. երկ:

տալեօմ (թալեօմ, ՀԲ. քիմ) թալիօն,

տամ (թամմ, ա. տէէն / գ. ասու 1. ամբողջ. 2. ծիշտ. 2. կատարեալ:

տամիլ (թէէմիլ ա. տալ էն) 1. խոկալ. մտածել. 2. մտածում, խոկում. – ՝ի առանց խոկալու:

տամին (թէ՛մին, ա. տամնէ էն) 1. ապահովել. 2. երաշխաւորել. տ – 1. ապահովութ 2. դրամական, երաշխաւորութ. ձշ – – դրամ.

տանտր (թանտր, ՀԲ.) թոռնիր. գալ –

տանի (թէէնի, ա. տալ էն) ... մը գործել. յատկութ. ծանրութիւն,

տանիտ (թէնիս, ա. տնի էն) իգական նայիլ, իգականութ. – նշան իգականի նշան (որքին ը ե ի ա ու):

տանիս (թէնիս, ա. տանսէ էն) բռնել գրնել, բնտանենալ:

տաւ (թաւ, պ.) 1. տապ. 2 տաքութ. երկաթի ծեծուելու աստիճանը

տաւան (թաւան, տաւան, տաւան թ.) ձեղուն

տաւսամոս (թաւսամագ, տաւսամոս թ.) տկտրանալ, պակսիլ:

տաւլամոս (թաւլամագ, ՀԲ.) 1. թուղթը կամ ձախսորը քիչ մը թրջել. ջուր – քիչ մը թրջել, խոնաւեցնել. 2. գիրնալ, պատրաստանալ:

Digitized by Google

تبا (թէպահ, ած թէպէհ, պ.) կործանած, լեցուած. ու – կործանիլ. կար – կործանարար, յանցաւոր:

تباهی (թէպահի, ա.) պարծիլ, պարծանք (չմշ՝ մահաւ)

تباین (թէպաեիւն, ա. ունայն էն) 1. հակառակ. 2. հակառակութ.

تبجیل (թէպճիլ, ա. պճլ էն յգ. ելաւ) ժեծարել, փառաբանել:

تبحر (թէպահիուր, ա. բռ էն) բազմահմուտ՝ խոր հմուտ ըլ.

تبختی (թէպախէ, յաճ՝ թէպխալ, պ.) տարբերութենէն թերթին քալերը շրթունքին վրայ եկած պուտ:

تبختر (թէպախթուր, ա.) սիգաճեմ պատիւ. ճօճելով քալել:

تبخر (թէպախխուր, ա. ռճր էն) 1. շոգիանալ. 2. խնկարկութիւն:

تبخیر (թէպխիր, ա. ռճր էն յգ. ած) 1. շոգիացնել. 2. խնկարկել. ماکنهٔ – ջերմատուն, ջերմոց – ջերմարար, ջերմնոց:

تبدل (թէպէսսիլ. ա. դլ էն յգ. ելաւ) 1. փոխուիլ. 2. փոխուիմ. նկ – դաւիճի փոփոխութիւն:

تبدیل (թէպսիլ, ա. դլ էն յգ. ելաւ) 1. փոխել, փոփոխում, փոխուիլ 2. յատկ. ոխ – օգափոխութ. قیافت – ծպտուիլ. مکان – տեղափոխութ. ملك – ուղղութ. փոխել. ـی – փոխելով:

تبذیر (թէպզիր, ա. դզ էն) մսխել, շռայլել. ـ – մսխում. ունեցածը –

تبر (թէպէր, պ.) 1. տապար, կացին, տակուր. 2. (թիար, ա.) զուտ ոսկի:

تبرا (թէպէրրա, ըգր թէպէրրի, ա. ի էն) հեռանալ. չուրել:

تبریه (թէպրիէ, ըգր ա. ռպրյ էն) անպարտ հանել, պարտքէ զերծ ընել. ذمّه ـ – անպարտութ. ը հաստատել

Digitized by Google

تاوان (թաւըն, բ.) 1. թրջած թուղթ՝ ծխախոտ. 2. գէր, պարարտ:

تاوه (թաւա, ը.) 1. տապակ. 2. տապակած [ձուկ, լեարդ]:

تاویدن (թէ՛վիլ, մի էն յգ. ելայն) մեկնել, մեկնաբանիլ. نیك‌بخت – մեկնութիւն չի վերցներ:

تاهیدن (թէէհհիւլ, ա. ըաի ամուսնանալ, ամուսնութ. [հմշ. ջոյր]:

تاهیدن (թէ՛հիլ ա. ըաի էն) 1. հիւրը լաւ ընդունիլ. 2. արժանաւոր ընել. 3. արժանի տեսնել:

تائب (թա՛իպ, ա. ագ էն) զղջացող ապաշխարող. ու – զղջալ:

تأیید (թէէիւս, ա. ադ էն) հաստատուիլ [լուր] հաստատել:

تأیید (թէեիս, ա. ադ էն յգ. ելայն) 1. հաստատել [լուր] 2. օգնութիւն. بیهٔ التیدات աստուածային–

تب (թէպ, պ.) տենդ, ջերմ. ոձ – տենդոտ, ջերմասէր:

تبادر (թէպաիւր, ա. ռդդ էն) մեկէն միտքը գալ. ـ ذهنی միտքը գալ:

تبادل (թէպաիւլ. ա. ըդլ էն) փոխանակութ. լծորդութիւն.

تبار (թէպար, պ.) զաւակ, ցեղ, սերունդ. –ﻭﻱ ﺍﻟﻌﺎﻗﺒﺖ սերունդ

تبارك (թէպարէք, ա.) օրհնեալ լ. ﷲ – Աստուած օրհնէ:

تباشیر (թէպաշիր, ա. յգ. բշտ նշաններ. صبح – (թէպաշիրի սուպհ) արշալոյսին առաջին լոյսը:

تباشیر (թէպաշիր, պ. ռզաւ. թէպէշիր) կաւիճ:

تباعد (թէպա՛ուզ ա. ըաղ էն) 1. հեռանալ, հեռացում. 2. [քնտ.] արտակեդրոնացում. ﻣﺮﻛﺰ – կեդրոնազանցութ

تباکی (թէպաքի, ա. ւկի էն) ծխուց լաւ. ـ – քարուչքին ծուխ լուլը:

تبرد (Թէպէրրիւտ, ա. برودت էն) պաղիլ. ماء — ջուրին պաղիլը ։

تبرز (թէպէրրիւզ. ա. بروز էն) մէջտեղ ելնել, յայտնուիլ ։

تبرع (թէպէրրու, ա. براعت էն) մեկուն հատուցումն մը նուիրել [— ا للوقف —] — իբր նուէր. [թէպէրրու էն լիւկազ] հատուցութիւն մը իբր նուէր թողուլ ։

تبرك (թէպէրրիւք. ա. بركت էն) օրհնութիւն համարել. ا — իբր օրհնութիւն, բարեբաստիկ նկատելով ։

تبريد (թէպրիտ, ա. برودت էն) 1. պաղեցնել. 2 [բժշ.] զովացուցիչ ։

تبريك (թէպրիք, ա. بركت. յգ. تبريكات) շնորհաւորել, շնորհաւորութ. سال جديد — նոր տարին շնորհաւորել

تبسم (թէպէսսիւմ, ա.) ժպտիլ, ժպիտ. ملكانه — հրեշտակային ժպիտ.

تبسى (թէպսի, թ.) ափսէ. قورمق — բմպելիքի սեղանի սարքել ։

تبشبش (թէպէշպիւշ, ա. بشاشت էն) ծիծաղկոտ երես ել սէծաղել

تبشير (թէպշիր, ա. بشارت էն յգ. تباشير. تبشيرات) աւետել, աւետիս

تبصبص (թէպասպուս, بصبصه էն, յգ. تبصبصات) քծնիլ, փորաքսել. كلبانه، — كلبي — շան պէս քծնիլ ։

تبصر (թէպասսուր, ա. بصيرت էն) հետեւողութիւն, ուշադրութեամբ նայիլ. կանխատեսութիւն ։

تبصره (թէպսըրէ. ա. بصر էն) զգուշութիւն. նկատառութիւն ։

تبع (թէպ, ա.) հետեւիլ, հպատակիլ ا — հետեւելով, հպատակելով.

تبعه (թէպա'ա, ա. եզ. (تابع) հպատակներ دولت عليه — Օսմ. հպատակ ։

تبعيت (թէպա'իյյէթ, ա.) 1. հետեւիլ. 2. հպատակութ. հպատակիլ. تبعية — հպատակելով, հետեւելով.

تبعيد (թէպ'իտ, ա. بعد էն) 1. հեռացնել. 2. վանել, վռնտել, աքսորել. [طردو—ا] 3. զատուցողութիւն ։

تبعيض (թէպ'իզ, ա. بعض էն) մաս մաս ընել. մասերու բաժնել ։

تبكم (թէպէքքիւմ, ա. بكم էն) խօսած ատենը լեզուն բռնուիլ ։

تبكيت (թէպքիթ. ա. بكت էն) 1. յանդիմանել 2 փաստերով լռեցնել

تبلو (թէպէլլիւր, ա. بلور էն) բիւրեղանալ, բիւրեղացում ։

تبلش (թէպէլլէշ, թ.) 1 խառնափնթոր իրարու մէջ անցած. 2 արգելք

تبليغ (թէպլիղ. ա. بلوغ էն) 1. հասցնել 2. հաղորդել. علوخبرى — հաղորդման ծանուցագիր ات — գրաւոր կամ բերանացի զեկուցում, զեկոյց. رسميه — պաշտօնական զեկուցում.

تبن (թիպն, թէպն, ա.) յարդ (հմմ. (صامان) ى — յարդագործ.

تبنى (թէպէննի, ա. بنو էն) որդեգրել հօգեզաւակ ընել ։

تبول (թէպէվվիւլ, ա. بول էն) միզել. دم — արիւնմիզութիւն.

تبويب (թէպվիպ. ա. باب էն) գլուխներու բաժնել ։

تبهر (թէպէհհիւր. ա. բժշ.) հեւալք շնչասպառութիւն ։

تبيان (թիպեան, թէպեան, بيان էն) բացայայտել, պարզօրէն ըսել ։

تبين (թէպէյյիւն, ա.) յայտնուիլ. երեւան գալ. حقيقت —

تبييض (թէպյիզ, ա. بياض էն) 1. ճերմկցնել 2 մաքուրը գրել քաշել

تبيين (թէպ'յին. ա. بيان էն) յայտնել, երեւան բերել. حقيقت‌ىمدار‌در — ճշմարտութ. երեւան ելնելուն կը ծառայէ

Digitized by Google

تپشمك (թէփիշմէք, տռչ. տէփիշմէք թ.) իրարու կից զարնել։

تپمك (թէփմէք, թ. մէյ) աքացի տալ, զարնել, աքացնել։

تپه (թէփէ, թ.) 1. բլուր. 2. գադաթ 3. կատաղ. [Հատու]. تپه‌چی – լուսամուտ, երդ. ջոյ – կիկլոպ. تپه قدر بڭ طرفه گلمك ملنمز ոտքը. تپه – բլրակ. تپه‌ اوستی – գլխիվայր։

تپه‌لمك (թէփէլէմէք, թ.) 1. գոնատնակծել. 2. մեռցնել [ձեռով]

تپه‌لمك (թէփէլէմէք, թ.) լեր լեցուն. մինչև բերանը լեցուն։

تپنمك (թէփինմէք, թ.) թևերը ոտքերը զարնելով ցատկել։

تپه (թէփէ, ռչ. տէփէ. թ.) կից, աքացի։ (աղատ. թէբմէ)

تپی (թիփի, տես تپمك թ.) բուք. تپی – բքահատն ձիւնել։

تتابع (թէթապու, ա. թե էն) իրար յաջորդել. اضافات – քանի մը յատկացուցիչ յատկացեալներու իրարու ետևէ յաջորդութիւնը։

تتالی (թէթալի, ա.) իրարու հետևիլ իրարու յաջորդել։

تتبع (թէթէպպու, ա. թե էն յգ. تتبعات) խուզարկել, հետազօտել հետազօտութիւն, պրպտում։

تتمه (թէթիմմէ, ա. թիմ յգ. تتمات) լրում լրացուցիչ մաս։

تتیم (թէթիմ, ա. թիմ էն) լրացնել, լմնցնել, աւարտել։

تتوج (թէթէվվիւճ, ա. ջի էն) թագադրութիւն. լմագ դնել. رسمی – թագադրութեան հանդէս։

تتویج (թէթվիճ. ա. ջի էն) թագադրել, լմագ դնել (լմագաւորի)

تتیز (թիթիզ, թ.) նեզուրտ. كل – գժաբարոյաճճութ. նեզուրտութ. كنڈ – սրտնեղիլ, գժաբարոյանալ բլլալ։

تتبك (թէթիք, թ.) 1 ձգան [հրացանի]. 2. արագաշարժ, գործօն. 3. փափուկ, նուրբ. كل – արագաշարժութիւն, գործունեութիւն։

تثبت (թէսպիպիւք, ա. ութ էն) հաստատամտութիւն։

تثقیب (թէսգիպ, ա. ըպ էն) ծակել. لؤلؤ – մարգարիտը ծակել։

تثقیل (թէսգիլ, ա. ըլլմ էն) ծանրացնել. ى – ի՛ կոփ

تثلیث (թէսլիս, ա. ութ էն) 1. երեքի բաժնել՝ լեցնել. 2. երրորդութիւն– اهل երրորդ.թ. հաւատացեալը

تثنیه (թէսնիէ, ա. ընուի էն) երկուբական. [չմշ. մնու միւսէնճա]

تثویب (թէսվիպ, ա. ութ էն) վարձատրել, վարձատրութիւն։

تجادل (թէճատիւլ, ա, լաջ էն) կռըւ բութիւ, վիճիլ. վէճ։

تجار (թիճճար, ա. ջար յգ. ان تجارի ոխ.է 1. վաճառականներ. 2. (ժող. թիճար) վաճառական. (իբր եզակի)։

تجارب (թէճարիպ, ա. յգ. ب تجربه) անյոյս.ժեծ փորձառութեամբ

تجارت (թիճարէթ, ա.) 1. վաճառականութիւն. 2. շահ. ى – վաճառաշահ. كتبى – առևտրական վարժարան. نظارى – – նախարարութիւն. خانه – վաճառատուն. قونصولوسى – առևտ.օրենք

تجار تکاه (թիճարէթկեահ, պ.) վաճառաշահ քաղաք։

تجاریه (թիճարիյէ, ջարյե ա.) վաճառականական, առևտրական ية – առևտրական Քրիստոնեութ.

تجاسر (թէճասիւր, ա. جسارت էն) համարձակել. համարձակութիւն

تجانس (թէճանիւս, جنس էն) համասեռութիւն, նոյնասեռութիւն

Digitized by Google

تجاوز (թէճավիւզ, ա. յոյժ էն յգ. յոյժ) 1. անցնիլ (չափը, տա րբերքը, սահմանը) 2. անիրաւել. 3. յարձակում, յարձակիլ. 4. գերազանցել: ـ ى ـ յարձակողական. ուժ – անիրաւ

تجاهل (թէճահիլ, ա. ճահլէն) տգէտ ձևանալ, չգիտնալու գալ. ձև – (գրկ.) ծանօթ բան մը անծանօթ ցուցնել:

تجبر (թէճէպպիւր, ա. ճպրէն) հպարտութիւն, խրոխտութիւն:

تجبير (թէճպիր, ա.) կոտրած ոսկորները չակել և տեղը դնել:

تجدد (թէճէսսիւտ, ա. ճդիդ էն) 1. նորոգութիւն. 2. վերածնութիւն:

تجديد (թէճիտ, ա. ճդիդ էն) նորոգել, նորոգութիւն. կամ – օգտի փոխում. պահ – պայմանագրութիւն. –

تجدير (թէճիր, ա. ճդր էն) պատուաստել, պատուաստում:

تجذير (թէճզիր, ա. ճզր էն թուա.) թիւր մը արմատը հանել:

تجربة (թէճրիւպէ, ա. ճրպ էն) փորձառութիւն:

تجريب (թէճրիպէ, թէճրիւպէ, ա. յգ. ճրպ) 1. փորձել, փորձ. 2. փորձառութիւն. ելիք – բախտը փորձել. կար – փորձառու. կն – գրչի խաղ:

تجرد (թէճէրրիւտ, ա. ճրդ էն) 1. մերկանալ. 2. ամէն բանէ քաշուիլ 3. ամուրիութ. ձիւղ – տերև աթափ:

تجرع (թէճէրրու, ա. ճրջ էն) ումպ ումպ խմել. ջուր – վշտակիր ըլ.

تجريد (թէճրիտ, ա.) 1. մերկացնել. 2. զատել, մէկ կողմ դնել. 3. աշխարհէն ինքզինքը քաշել:

تجسم (թէճէսսիմ, ա. ճսմ էն) դրամական պատիժի ենթարկել:

تجزئ (թէճզի, ա. ճզի էն) մասերու բաժնուիլ. բաժանելի ըլ.

تجزئة (թէճզիէ ա. ճզի էն) 1. մասերու բաժնել. 2. ըստ մանրել

تجزية (թէճզիյէ, ա. ճզի էն) պատժել, պատժուիլ:

تجسد (թէճէսսիտ, ա. ճսդ էն) մարմնանալ, մարմին առնել:

تجسس (թէճէսսիս, ա. ճս էն յգ. ճսս) 1. խուզարկել, խուզարկութիւն. 2. լրտեսել [բանակ] լրտեսութիւն. 3. պրպտել պրպտում:

تجسيم (թէճէսսիմ, ա. ճսմ էն) 1. մարմնաւորել. 2. պատկերանալ

تجسيم (թէճսիմ, ա. ճսմ էն) դիմանալ [գրկ].

تجفف (թէճէֆֆիֆ, ճֆֆ էն թ ժ չ.) չորցնել. չորնալ, չորցնել. ցամքեցնել

تجكير (թէճկէր՛, յ.) պատգաբակ. (ապաս. ոչխարէն):

تجلى (թէճէլլա, ճլի թէճէլլի, ա. ճլ էն յգ. ճլիյ) 1. յայտնութ. երեւում, երեւիլ. 2. փայլիլ. 3. բախտ ճակատագիր. սկսիլ ճլիյ յայտնութեան տեղ, փայլելու վայր:

تجليد (թէճլիտ, ա. ճլդ էն) կազել [գիրք] կազմ [գրքի]:

تجمد (թէճէմմիտ, ա.) 1. սառիլ. 2. պնդանալ, պնդութիւն:

تجلية (թէճլիյէ, ա. ճլի էն) փայլեցնել

تجمع (թէճէմմիւ, ա. ճմ էն) 1. հաւաքուիլ, հաւաքոյթ. 2. նիստ ընել, գումարուիլ. 3. նիստ, գումարում

تجمل (թէճէմմիւլ, ա.) զարդարուիլ պճնիլ. ت – ճոխ կարասիք.

تجميل (թէճմիլ, ա. ճալ էն) պճնել զարդարել. (հմմ. ճոյ. ուզուզ).

Digitized by Google

تجنّ (թէճէննիւն, ա. جنّ էն) խեղ-գեղանալ, խելագարիլ։

تجنيس (թէճնիս, ա. جنس էն) 1. երկ-գիմաբերեան, 2. բառախաղ։

تجويد (թէճվիթ, ա. جوادجէն) գե-ղեցիկ կանոնի համաձայն կարդալ

تجويز (թէճվիզ, ա. جواز էն) պատ-շաճ նկատել, թոյլատուութիւն տալ։

تجويف (թէճվիֆ, ա. جوف էն) խոռո-չել, խոռոչ բանալ։

تجهيز (թէճհիզ, ա. جهاز էն) 1. պի-տոյքները պատրաստել. 2. թա-ղումին պատրաստել [հարսին]. ա-րձակուրդ ստանալ. ~ ات – պատերազմական պիտոյքներ. ~ جيوش – զօրքերու պատրաստութիւն։

تجهيل (թէճհիլ, ա. جهالت էն) տգէտ համարել, տգիտութիւն ընել։

تحاشى (թէհաշի, ա. تحشّ թէհաշուս, ա. حشى էն) 1. քաշուիլ. 2. ա-կնածիլ, զգուշանալ. ~ عن الشرّ – չարէն հեռու մնալ։

تحاف (թուհաֆ, թ. تحفه էն) 1. տարօրինակ. 2. զուարճալի։

تحافى (թուհաֆիր, թ.) 1. մեծարան-քով ողջունել. 2. կատակարան։

تحالف (թէհալուֆ, ա. حلف էն) երդ-ուեալ կապուիլ երդմնիցներ։

تحايا (թէհայեա, ա. եզ. تحيّة) ողջոյն-ներ. لهم تحايا اهدائى – ընծայներ։

تحت (թահիթ, ա.) տակ. تحتك – ընդ հակառակ. تحت الارض – գետ-նին տակ. تحت البحر – ծովու տակ. تحت الصفر – զերօէն վար. تحت ~ – տարօրինակ։

تحتم (թէհիթթիւմ, ա.) հարկ ան-հրաժեշտ ըլլալ։ (հմմ. او متحتم)

تحثّ (թէհիսսիւր, ա. حثّ էն բժշ.) մածուցիկ-արեանձանգացում

تحجر (թէհաճճիւր, ա. حجر էն) քա-րանալ, քարացում։

تحجم (թէհաճիւմ, ա. حجم էն) մեծ-նալ՝ խոշորնալ, ծաւալիլ։

تحدب (թէհիւսսիւպ, ա. حدب էն) 1. կուզ ըլլ. 2. ուռիլ, գոգաւոր ըլլ.

تحدث (թէհիւսսիւս. ա. حدوث էն) յառաջ գալ, տեղի ունենալ։

تحديث (թահիսիս, ա. حدوث էն) 1. պատմել, յիշատակել. نصف – երեսխաբեաց յիշատակութիւն։

تحديد (թահիսիս, ա. حد էն) 1. սահ-ման գծել. 2 սահման դնել. սահմանել. ~ جدود قوميّة – ազգամիջեան սահմանագիծ որոշող յանձնաժողով։

تحذر (թէհիզզիւր, ա. حذر էն) զգու-շանալ, խոհեմութիւն ընել։

تحذير (թահիզիր, ա. حذر էն) զգու-շացնել. ۱ – ծանուկ

تحرز (թէհիւրրիւզ. յոր էն տրբ թէ-հիւրրիւս, տրէն ա.) զգուշանալ

تحرك (թէհիւրրիւք, ա. حركت էն) 1. շարժիլ, տատանիլ, շարժուիլ տատանուիլ. 2. ձայնանիշ առնել. – اصبا لڤوقوعه ~ – զգացողութիւն։

تحرى (թէհիւրրի, ա. յգ. تحريات) փնտռել, խուզարկել, խու-զարկութիւն ընել։ تحريات اجرا – խուզարկութիւն ընել

تحرير (թահիր ա.) 1. գրել. 2. աք-ցանագրել. صفة – մարդահաս-տար. أ – գրասրահապետ. ى – գրասրահ. املاك – կալուածագրութիւն. ات – գրու-թիւն, նամակ [հեռաւոր տեղի համր.] قلمى – խմբագրութեան գիւան. يزى-لى. քարտուղար. ميوه – չրմաքերական

تحريص (թահիրիս, ա. حرص էն) շան-կուքիւնը գրգռել։

تحريض (թահիրիզ, ա. ضرح էն) քա-ջալերել, խրախուսել։

تحريف (թահիրիֆ, ա. յգ. تحريفات) 1. աղաւաղել, աղաւաղում. 2. փոփոխում. փոփոխել. ор. ۱ – ծռկր.

Digitized by Google

تحريك (թահրիք, ա. تحرك էն, գ. ում-) 1. շարժել, 2. գրգռել, գրգռում. 3. ձայնանիշ տալ. – ուշադրութ. ժկկիր [չոգենաւ, շոգեկառք].

تحرير (թահրիր. ա. حرر էն) իսլամական կրօնքով արգիլել.

تحزين (թեէզզիւճ, ա. حزن էն) արտմիլ. տխրիլ, տրտմութ.:

تحزين (թահզիճ, ա. حزن էն) տրտմեցընել, տխրեցնել.

تحسير (թեէսսիւր, ա. حسرة էն, գ. تحسرات) կարօտալ թէն.

تحسين (թահսին. ա. حسن էն) հաւնիլ գնահատել, գնահատութիւն առնել, ասոր – գնահատական գիր.

تحشم (թեէհհիւմ, ա. حشم էն) համաքարտիլ, խռնուիլ [զօրք].

تحشيد (թահշիտ, ա. حشد էն գ. ում-) մեկեկդրոնիմիջհաւաքել [զօրք]

تحشيه (թահիհէ, ա. حاشية էն) ծանոթագրութիւն:

تحصل (թեէսսուլ, ա. حصول էն) յառաջ գալ. – տնտեսութ. ընդ –

تحصين (թեէսսուն ա. حصن էն) ամրանալ, ապահովուիլ,

تحصيل (թահսիլ. ա. حصول էն գ. ում-) 1. առնուլ. 2. գանձել, գոնձուիլ. 3. մուտք. 4. ուսանիլ, ուսում. – մարդ. ուսումնասէր. յոյժ – հաւաքիչ, գանձող. քաղ մարդ – հաւաքչութիւն. ց – ուսումնական. վկայեալ ընդ ուսումնական շրջանն:

تحصين (թահսին, ա. حصن էն) ամրացնել [ամրոց].

تحضير (թահզիր. ա. حضور էն) պատրաստել, պատրաստութիւն. ապրանք – գործեր պատրաստել.

تحفظ (թեէհաճճուզ, ա. حفظ էն) ինքզինքը պահպանել. սխալանքէ պահպանուիլ. անձնապահպանութ. զգու – մաքրանոց ապ, ց –. իյեէ զգուշաւորական. ապ-յայտ զգուշաւորական միջոցներ:

تحفه (թուհֆէ, ա. ج. تحف թուհաճ) ընծայ, պարգև ձոյ. –(գիրք մը)

تحقق (թեէհաղղուզ, ա. تحقق էն) իրականանալ, ստուգութիւն.

تحقير (թահգիր, ա. تحقير էն գ. تحقيرات) 1. արհամարհել. 2. նախատել, նախատինք, արհամարհանք. այլ – նախատական, արհամարհական.

تحقيق (թահգիգ, ա. تحقيق էն գ. تحقيقات) 1. քննել, քննութիւն 2. ստուգութ. ապացոյց. նախնական քննութիւն. կեղծ – ստուգիտ.

تحكم (թեէհհիւմ, ա. حكم էն) դատաւոր կարծ. տիրապետել:

تحكيم (թահհիմ, ա. حكم էն գ. تحكيمات) 1. ամրացնել, հաստատել. 2. իրաւարար կարգել տալ – իրաւարարութիւն

تحلب (թեէլլիպ, ա. حلب էն բժշ.) արտաշնչել, արտաշնչութիւն:

تحلل (թեէլլիւլ, ա. حل էն գ. ում-) լուծութ, տարբայգրել – լուծել, տարբայգրիլ

تحلم (թեէլլիւմ, ա.) հեզութիւն քաղցրութիւն ցուցնել.

تحليم (թահլիմ, ա. حلم էն) հեզաձայնիլ, քաղցրաբարոյ ընել

تحلى [թեէլլի, ա. حلية էն) զարդարութ. լ – ալ ոնէ կ'ըսէ [մանրամասն]

تحليف (թահլիճ, ա. حلف էն) երդուընցնել. حليف ընդ [պատերազմի] երդուընցնել վերջ. – սրտի երդման արտրողութիւն:

تحليل (թահլիլ, ա. حل էն) լուծել, վերլուծել. [քիմ.] վերլուծութ.

Digitized by Google

تحیة (թահիյեէ, تحیت س) 1. ողջոյն. 2. օրհնութիւն 3. յարգանք

تخاصم (թէխասում, س) ա. հասոխ եղբ. հակառակ ա. հակառակ եղբ.

تخالف (թէխալիւֆ, ա. خلاف էն) 1. տարբերութիւն, զանազանութիւն. 2. անհամաձայնութիւն

تخت (թախթ, պ.) գահ. հ.օ.ա –մայր բազայրք . նշան – գահակալ. ոտ – պալպաջունք

تختة (թախթա, պ.) 1. տախտակ. 2. փայտ, աստղ. 3. մուշտակի մը կէսը. նաւ – փայտաշէն. ցից, ցուցամատ – գրչի ծայր. ստահակ – մուկ. տ – գրատախտակ. جدول [ջատվ. աեսել] ցանկ – ուղղագիծ. [չափ. աեսել] տ – քանակ. ոտ – կէս մեկ անգամէն. պոշ – գետնարկ, տատալի:

تختيم (թախթիմ, س تختم էն չբաժանելի) կնքել. գոմձ – կնքուիլ

تخجيل (թախճիլ, ա. خجالت էն) ամչցնել. ամօթապարտ ընել.

تخدر (թէխաssիւր ա. خدر էն) քնարկուիլ. [չափ. տես]

تخدير (թախսիր, ա. خدر էն) քնարկել. նշան – կինները –

تخديش (թախսիշ, ա. յգ. تخديش) 1. ճանկռել. 2. յուզել, վրդովել, յուզում, վրդովում. ոհան – միտքերը յուզել վրդովել:

تخذيل (թախզիլ, ա. خذلان էն) խայտառակել. խայտառակութ.

تخرش (թէխարրիւշ, ա.) 1. ճանկռիլ. 2. գրգռութիւն:

تخريب (թախրիպ, ա. خراب էն) 1. աւերել, քանդել. կործանել չնչել. 2. աւեր, ում, կործանում, քանդում

تخريف (թախրիֆ, ա. خرف էն բժշ.) զգայախաբութիւն:

Digitized by Google

تحی (թէհի. ցրտ – քերականական լուծում. ցուց – համաձայնական– ընծա – տրամաբանական – կոչ – [–ի էմմի] քանակական վերլուծում. կիսի – որակական –

تحليه (թահլիեէ, ա. حلیه էն) զարդարել պճնել:

تحمض (թէհամմուզ. ա. ضمض էն) օքսիտացում. օքսիտանալ

تحمل (թէհամմիլ, ա. حوال էն) տանել, տանիլ, հանդուրժել, համբերել. ոչ – ցաւ – անտանելի:

تحميد (թահմիտ, ա. حمد էն յգ. تحميدات) գոհաբանել փառաբանել, փառաբանութիւն:

تحمير (թահմիր, ա. حمرت էն) շիկամորթութիւն:

تحميص (թահմիս, ա. حمص, حمس էն) աղանձել [խահուէ ևն]

تحميق (թահմիզ ա. حماقت, حمق էն) տխմարել համարել:

تحميل (թահմիլ, ա. حوال էն) բեռ դրնել. բեռնաւորել:

تحنن (թէհաննուն, ա.) սառուկ փափագիլ, ցանկալ:

تحنيط (թահնիդ, ա. حنوط էն) ըզմռսել, զմռսում.

تحول (թէհաւվիւլ, ա. حال էն յգ. تحولات) փոխուիլ, փոփոխիլ, փոխում. փոխում. այլափոխութիւն:

تحويل (թահվիլ, ա. حال էն յգ. تحويلات) 1. փոխել, այլափոխել. 2. մաքրակ. Ի պարտամաքրհակոլ:

تحيات (թահիյեաթ, ա. յգ. ـيهٔ) ողջոյններ. ի – ողջունել – ընծայել,

تحير (թէհայեիւր. ա. حيرت էն յգ. ـات) զարմանալ, հիանալ, զմայլանք, զարմանք, հիացում.

تحيز (թէհայեիւզ, ա. حيز էն) տեղ դիրք բռնել գրաւել:

Digitized by Google

ՏԱԽԻՍ (թախիս, ա. ոլոխ էն) ա. զատիկ. Սիրան-սիրիկը ազատել

ՏԱԽԼԻԿ (թախլիկ, ա. խլիկ էն) 1. խառնել, շաղախառնակաւոր. [խօքիկը]

ՏԱԽԼԻՃ (թախլիճ, ա. խլիճ էն) յաղթող կարգել, յաղթող ձգել

ՏԱԽԼԻԼ (թախլիլ, ա. խլ էն) քացախի վերածել, քացախեցնել:

ՏԱԽԻԼ (թախիլ, ա. խլ էն) 1. պարպել. 2. արձակել. Լեզուն-ից-ս-ին բանտէն արձակել:

ՏԱԽՍԻՐ (թախսիր, ա. խսիր էն) վիճակի ենթարկել, վիճակ պատճառել

ՏԱԽՐԻՇ (թախրիշ, ա. շրխ էն) ճանկռտել, ճանկռտուք:

ՏԱԽՄ (թուխմ, պ, ոլաս. թօխուս) սերմ հաւնոտ ձուր – հաւկիթ. ցեղ – սերմ ցանել. ցլ – սերմնացու:

ՏԱԽՄԱ (թուխմէ, ա.) անասնաւորութիւն առանձքան խանգարում:

ՏԱԽՄԻՐ (թախմիր, ա. խիր էն) 1. խմորել 2. շաղախել:

ՏԱԽՄԻՍ (թախմիս, ա. ոխէն) 1. հինգի բաժնել, հինգի վերածել. 2. [գրաբ.]. հնգեակ [առանձաւոր]:

ՏԱԽՄԻՆ (թախմին, ա. խոն էն յգ. ՏԱՀՄԻՆ) 1. կարծել, կարծիք. 2. գին կարել. գնահատել. ոչ – կարծուած. ի – գրելիք, իբր. ց – վերաձաւոր

ՏԱԽՈՒՖ (թախվիւֆ, ա. խուֆ էն) վախնալ, սոսկ բեկիլ:

ՏԱԽՈՒՖԻ (թախվիւֆ, ա. խուֆ էն) վախցընել, ապառնալ. ի – վախցնելով

ՏԱԽԻԼ (թէխայէիւլ, ա. խիլ էն յգ. ՏԱՀԻԼ) երեւակայել, երեւակայուած

ՏԱԽԻՐ (թախեիր, ա. խիր էն) ընտրութիւն, ընտրուած. առաջարկել:

ՏԱՅԻՐ (թէեաիր, ա. յգ. տայիր) մի ջոցներ, հնարքներ. գործ – հարկ եղած միջոցները:

ՏԱՀՄԻՆ (թէխաեէտ, ա. ջոշճէն) հնարանութիւն, խոհեմութիւն:

ՏԱՀՇԻՆ (թէխաեէիւն, ա. ջոշճէն) 1 կարծրանալ. 2. խստանալ

ՏԱՀՇԻՆ (թէխաեէի, ա. ոլոշճէն) յարգանքով վախնալ, սկսնծիլ:

ՏԱՀՍԻԼ (թախսիս, ա. ոլոսճէն) 1. յաւակցնել. 2. մոռնալ. սրել. [պի-]մոռնաւորապէս.

ՏԱՀՍԻՍԱՏ (թախսիսաթ. ա. յգ. ՏԱՀՍԻԼ) յաւակցուած գործ. ց- մարթ կրթութեան յատկացուած գումար. ս գումար:

ՏԱՀՏԻԿ (թախթիկ. ա. խճէն) սխալը գտնել, սխալ վերագրել:

ՏԱՀՏՐ (թէխադդուր. ա. խրճէն) միտքը բերել, յիշել. [հմմ. ԻԽՐԱՆ]

ՏԱՀՏԻ (թէխադդի, ա. խճէն) ոտհմանը անցնել. ի – ելոյզ

ՏԱՀՏԻՊ (թախդիդ, ա.) 1. գծել. 2. ատհմանագծել. 3. գծագրել. ւթիւ – տեղագրութիւն:

ՏԱՀՖԻՖ (թախֆիֆ, ա ֆֆճէն) 1. թեթեւցնել, թեթեւացում. 2. մեղմացնել [պատիժ]:

ՏԱՀԼԻԼ (թէխալխուլ. ա.) 1 Ծուլանալ. 2. անհետանալ. 3. անօգտանալ, անօգտացում:

ՏԱՀԼԻՍ (թէխալլուս, ա. ոլսէն) 1. ազատիլ, ազատում. 2 գրեթէ անհետ մը կրել, ծածկանուն ունենալ:

ՏԱՀՏԻՒ (թէխալլուդ, ա. խճէն) խառնուրդ. իսալ – ընդհատնուած:

ՏԱԼԻՖ (թէխալլիւֆ, ա. ֆլիճէն) տարբերիլ, անհամաձայնութիւն

ՏԱԼՂՈՒԶ (թէխալլուզ, ա. ճլճէն խուլզ) օժտուիլ. [հմմ. ալ ատսէ]

ՏԱԼԼԻԼ (թէխալլիլ. ա. ոլճէն) 1. վնասաբիլ. 2. [թրշ.] ընդհատուած:

تدبير (թէտպիր, ս.) չախչախել, քնա-
քինը ընել. – اشيانى ապրա-
տամբները չախչախել:

تدنى (թէտէննի, ս. տնիւ էն) յգ.
(տնիյատ) 1. յետադիմել, յետա-
դիմութ. 2. իջնել (գին). անկում (գնի)

تدوير (թէտվիր, ս. դար էն) 1. գար-
ձընել. 2. շրջանականաձև ընել:

تدوين (թէտվին, ս. ուդին էն) 1. հա-
ւաքածոյ կազմել 2. յօրինել:

تدهيش (թէտհիշ, ս. տհշա էն) զար-
հուրեցնել, ահաբեկել:

تدهين (թէտհին, ս. դհա էն) անուռ-
շահոտ իւղեր քսել, օծել:

تدين (թէտէյեին, ս. դէն էն) 1. կրօն-
քի մէջ հետևիլ. 2. պարտական
ըլլ. կրօնքին մէջ չհաստատ մնալ:

تذكر (թէզքիր, ս. յգ. զկրն) ծարա-
չհասած գրութիւններ:

تذبذب (թէզէպպիւպ, ս. յգ. պնձ)
1. վարանում, տատանում.
անորոշութ. – حال անորոշ կացութիւն:

تذرو (թէզէրվ, պ.) փասիան (հմշ.
զօրքոն)

تذكار (թէզքեար, ս. զկն էն պռ. է
թիզքեար) յիշատակել, յիշել:

تذكر (թէզքիրր, ս, զկր էն) 1. յիշել
2 խորհրդակցիլ, խորհրդակցութ

تذكره (թէզքիրէ, ս. յգ. զկռ պռ. է
թէզքէրէ) 1. տոմս, տումար. 2.
գիր, մօտ տեղ դրկուած նամակ. روم
سى – անցագիր. سى – տեսչ
գիր. سى – սուն անձնագիր:

تذكير (թէզքիր ս. զկր էն) 1. յիշե-
ցընել. 2. արականի վերածել:

تذلل (թէզէլլիւլ, ս. տլն էն) խո-
նարհում. անձը խոնարհեցնել:

تذليل (թէզլիլ, ս. տլն էն) խոնարհ-
եցնել, խոնարհեցում.

تذنيب (թէզնիպ, ս. տնպ էն) 1. յա-
ջելուլ. 2. յաջելուածով ըսել

تداخل (թէտախիւլ, ս. դօխլ էն) յետ.
նիլ. ընկնել. ես – յետնիլ. ես –
յետնեալ. ամմանհանները
գալան ոտքերուն տակը:

تدارك (թէտարիւք, ս. կրդ էն յգ.
տկրտել ապաս. թէտարիք) ճա-
րել, հայթայթել. մեկուն – ճարել

تدافع (թէտաճու, ս. թդէն) պաշտպա-
նութ. ես – պաշտպանողական.
[իգ. պատերազմ] – حرب պաշտպանողական
պատերազմ. [հկ. ցորեն·ցոյզ]:

تداول (թէտավիւլ, ս. դօլ էն) շրջա-
բերութ. շրջաբերել. ես – ոնդան
չրջաբերութեան հանել. ես –
ընկալ շրջաբերութեան ելնել:

تداوى (թէտավի, ս. ւդա էն) դարմա-
նել, դարմանում տալով – պա-
տաստ ժութ. մինչև – նմանաբուժութ.
մինչև – չրաբուժութիւն. մինչ – դար-
մանատուն. قريق الكتريك – եղեկտրաբուժութ.
بنلى – [– սիլիկէկ] կամնոթուժութ.

تدبير (թէտպիր, ս. յգ. բպռ) հնարք
միջոց, խորհուրդ. ب حسن լաւ
խորհուրդ. – بو كونك միջոց:

تدحرج (թէտհրհիճ, ս. հճրդ էն)
գլորիլ, գլորում:

تدرس (թէտրրիւս, ս. սրդ էն) 1.
դաս առնել. 2. ուսումնասիրել

تدريج (թէտրիճ ս. հճրդ էն) աստի-
ճանաւորութիւն. على – իմ
սիճ թէտրիճ, աստիճանաբար, տակաւ

تدريس (թէտրիս, ս. սրդ էն յգ. ել)
1. դաս տալ. 2. ուսուցանել
ուսուցում. պետական ընդհանրական
կրթութիւն. عالى – երկրորդական –:

تدفين (թէտֆին, ս. դֆն էն) թաղել,
ես – թաղման. يه – վարիս – ծախք

تدقيق (թէտգիգ, ս. դգգ էն յգ. ել)
դննութիւն, դննել. մանրա-
զննին քննութիւն. ոսոնեցնելով
մանրազնին քննութենէն վերջ.

Digitized by Google

تذویب (թէզվիպ, ա. ձուլ էն) քիմ. 1. հալեցնել. 2. հալում.

تذهیب (թէզհիպ, ա. ոսկեզօծ էն) ոսկեզօծել, ոսկեզօծում.

تذیيل (թէզեյլ, ա. ձյլ էն) յաւելուած. ۱ – իբր յաւելուած.

تر (թէր, թ.) քրտինք. ی – ձիոյ آلشدیگ ترمق آلمش – քրտինք տիրքը չորցնել. کیکی – քրտինք թափել

تر (թէր, պ.) 1. թաց 2. թաքր, դալար. 3. մանրիկ բազդատականի. چاپ – գիւրագրած. چیپ – նուրբագոյն. – چشم արտասուաթոր աչք. – اوی թարմ պտուղ. – یاس աւելի բարձր. – کم (ֆէմ բէր) աւելի պակաս.

تذوق (թէզէվվուգ, ա. ձուն էն) ճաշակել, համ առնել.

تراب (թիւրապ, ա. յգ պլ.) հող ی – հողային. [թգ. պեպրէ].

تراشه (թէրաիպ, ա. եզ. պէր) կաւրածքի ոսկորները. կրծոսկրները:

تراجم (թէրաճիմ, ա. յգ. պլ.) իսալ – կենսագրականք:

تراخی (թէրախի, ա. տարոյ էն) Ծուլութիւն, անփութութիւն:

تزادف (թէրաֆուճ, ա.) 1. իրարու հետէ երթալ. մէկզմէկ հալածել. 2 համաձայնութիւն. համաձայնութիւն.

تزازو (թէրազու, պ.) 1. կշիռ, կշռադրդ. 2. կշիռ, չափ. ընդհանրապէս կշիռ. [ազատ. թէրազի]

تراش (թրաճ, պ.) տաշող, գերծող – قلم գրիչ տաշող զմեխի. ۱ – ածիլել. – خنه քարակոփ, քարտաշ.

تراشلامق (թրաճլամագ, թ.) գերծել, տաշել, ածիլել.

تراشیده (թրաճիյէ, պ.) ածիլուած տաշուած. – لی ածուառ:

تراضی (թէրազր, ա. հծր էն) երկուստեք հաւանութիւն. համաձայնութիւն. – یل երկուստեք հաւանութեամբ:

ترکم (թէրքիւմ, ա.) գիզում, ժողովուիլ. ۲ – արեան խտանալ:

ترمپته (թրամփէթա, ֆր. trompette էն) թմբուկ. ج – թմբկահար. چالق – թմբուկ զարնել.

تراپه (թրափա, թ.) փոխանակութիւն. ۱ – փոխանակել (հմմ. مبادله)

ترانسپورط (թրանսփորթ, ֆր.) փոխադրութիւն. փոխադրամիջոց.

ترانسیت (թրանսիթ, ֆր.) գրամանցուելիք. անմաքս փոխանցում

ترانه (թէրանէ, պ.) երգեցողութիւն նուագ. یازدن – երգեցիկ, նուագ. گوی. یزدی – նուագածութիւն.

ترایج (թէրայիճ, ա.) ընդհանրապէս գիշերներն իմիջիայլոց վերջ կատարուած 20 ծունկ աղ թիք.

ترامواى (թրամվայ, անգ.) հանրակառք. یولی – – շրջուկ.

ترب (թիւրպ, պ.) փողկ. [հմմ. فجل թ. պորտ]

تربه (թիւրպէ. ա.) 1. չիրիմ. 2. գամբարան. دار – չիրիմատեղ

تربیع (թէրպի՛ա. ա. երայ էն) 1. քառակուսի. 2. չորսի բաժնել. 3. քառորդ լուսնի. 4. չորսի չեղնել:

تربیعاً (թէրպի՛ան,) քառակուսի հաշուով:

تربیه (թէրպիյէ, ա. պէր թէրպիյէ էն) 1. կրթել, դաստիարակութիւն. 2. համեմատութիւն. ی – յանդիմանել, պատժել. ی – 1. կրթեալ. 2. հաւատարմելի. ی – անկիրթ. اطفال – մանկավարժութիւն. کرده – կրթուած.

ترتیب [թէրթիպ, ա. պէր էն] 1. ինչնալ. 2. յաջորդական գործողութիւն-պատասխանատուութիւն. յաջորդական գործողութիւն-ընդհանրապէս վերաբերեալ պարտականութեան

ترتیب [թէրթիպ, ա. պէր էն] 1. կարգադրել, կարգադրութիւն.

Digitized by Google

2. սարքել. 3. պատրաստել, ծրագիր կանխապատրաստուած. 4. գուակարգուած. շարք. 5. գիր [գրքի]. 6. մեքենա. գրաքիչն. նշանշ – նոր մեքենա. 7. գեզագիր 8. դաս. կարգ. յաւ – սարքաղդ, յարդարիչ. ն – կանոնաւոր, կանոնաւոր պատրաստուածի կանխամտածուած յանկարգ, անկանոն. ապ – շարունակ:

ترپل (թէրպիլ, ա՝ եղանակով և օրէնքով գործարան կարգալ:

ترجمان (թէրճման, թէրճիւման ա.) թարգմանիչ. օգնական դիւան – կայսեր և բարձրագոյն դասու թարգմանիչ. ս – ընկերակցական թարգմանչութիւն. [հմմ. ترجمه]:

ترجمه (թէրճմէ, ա. յգ. ترجمان) թարգմանել. թարգմանութիւն. [երբեմն արաբական _ . _ ՝ի՞նչ իմաստով _ . ,ասելով թարգմանութիւն գիտես]:

ترجی (թէրճի, ա. եղ ն) յուսալ 2. խնդրել, աղաչել:

ترجیح (թէրճիհ, ա. ունջ ն) նախամեծարութիւն, նախամեծարել, նախամեծարութիւն. ջրմիլ – առանցպատճառի նախապատրաստութիւն:

ترجیع (թէրճիհ, ա. եջ ն) 1. եռադարձել. 2. կրկնել. 3. ձայնը թրթռացնել. ընդ – տարբեր ձայնով շատմը առնել բազկացեալ առանձնաւոր, որուն իւրաքանչիւր առնէն վերջ երկարդ մը կը կրկնուի:

ترح (թէրահ, ա.) վիշտ, ցաւ. (հմմ. ترح) օր (دمدر تواند دنیاده فرح بلی ترح)

ترحم (թէրահիւմ. ա. թր ն) արգահատիլ. ի – արգահատելով.

ترحیم (թէրհիմ, ա. թր ն) Աստուածազորմի ըսել. ազօրմիս Հանել.

ترخانه (թէրխանէ, պ. ազա. թարխանա) թանրիքմ. տուչ ջոչ –

ترخیص (թէրխիս, ա. եսջ ն) արտօնութիւն, արտօնել.

تردامن (թէրտամէն, պ.) անպատիւ ազգատ. (հմմ. جسموني)

ترخیم (թէրխիմ, ա. թր ն) վերատեղ. կրճատում:

تردد (թէրէդդիւտ. ա. դր ն) վարանիլ, վարանում, տատրակուտանք – ալա առանց վարանման:

تردیف (թէրդիֆ. ա. եդր ն) 1. հետեցնել. 2. ընկերացնել, միացընել, կցել. ի – միացնելով, կցելով:

تزئید (թէզիլ, ա. տալիդ ն) խայտառակել, խայտառակութիւն.

تزبان (թէզբէյան, պ.) պատրաստարան. ս – պատրաստարանութիւն. [հմմ. جواب حاضر]:

تزئی (թէզի, թ.) դերձակ. կն – դերձակուհի. ընդ – դերձակուհի

ترس (թէրս, թ.) 1. հակառակ կալ 2. հակառակ ուղղութիւն. 3. հակառակ, ձախող, ձախորդ 4. դէմ-վայր. 5. թրիք, ազգ 6. խաղաթղթոյ. ան – հակադարձ. մեծ – ձախորդիլ. զօրդ նդ – անուղղակի հասկնալ. ջրով կեսի – իսկոյն խոյս տալ. կն – հակառակութիւն, ձախորդութիւն:

ترس (թէրս, ա. յգ. ترسا՝ թրիստիանոս, պ.) 1. վատահ. հմմ. قلقان 2. երկիւղ, վախ. կն – վախցած:

ترسا (թէրսա, պ. յգ. ترسایان) քրիստոնեայ:

ترسان (թէրսան, պ.) 1. վախցող. – վախեցուցիչ. 2. վախցած.

ترسانه (թէրսանէ, թ.) նահապետն. օրհ – արքունի նահապետն. ն – ծովային սպայ կամ զօրք:

ترسب (թէրսսիւպ, ա. ըսդ. են. քիմ) սուգիլ, տակը նստիլ:

ترسلمك (թէրսլէմէք, թ.) 1. չեմեղանել. 2. աղբել, տարտաղել:

Digitized by Google

ترفنده (թուրճենեէ, պ. ազատ. թուրճացա) նոթ, նախատուռ – շուռ վերջապատուռ:

ترفه (թէրճիւն, ա. տաճկ.) հանգստաւէտութ. բարեկեցութ. հանգստաւէտ կեանք վարել:

ترفیع (թէրճի, ա. տաճ էն) 1. բարձրացնել. 2. կարգ փոխել. աստիճանի բարձրացում. ռանգ – կարգ փոխել. ի – բարձրանալով, կարգ փոխելով

ترفیق (թէրճիզ, ա. տաճ էն) ընկերացնել, հետևցնել. ի – ընկերել:

ترفیه (թէրճիհ, ա. տաճ էն) հանգստաւէտ կեանք պարգևել:

ترقب (թէրագգուպ, ա. տաճ էն) սպասել. ռ – սպասելիք

ترقوه (թէրգուվէ, ա. յգ. ձուր) ուսկր, անդրակ. պ. ոսկրէ թէրգուվի անդրակային. [հմմ. կեկ կեկ կոր].

ترق (թէրագգը, ա. յգ. ըիլեր) 1. վերանալ բարձրանալ. 2 յառաջդիմութ. յառաջդիմել 3. բարձրանալ գին] յառաջդիմական, յառաջդիմական շէն – [թէրագգըիհիէն] յառաջդիմական ընկերութիւն. ըիլեր – ըիլեր ը ձեռնարկութիւն (գումիթէ ։

ترقیق (թէրգըգ, ա.) 1. մանրել, փոշիացնել. 2. փափկօրէն խօսիլ:

ترقیم (թէրգըմ, ա. ձր էն) 1. գրել, խմբագրել. 2. թուագրել:

ترقین (թէրգըն, ա.) ջնջել, աւերել. – ջնջելի արձանագրութ. ջնջելի:

ترك (թէրէ, ա.) ձգել, լքել, թողուլ, սլակ – զինադադար. նոյ – աշխարհէ հրաժարիլ, մեռնելով բլ. ձիւ, հոգի – հոգին տալ, մեռնիլ:

ترك (թիւրք, ա. յգ. տէրկեան. տէրկ) թուրք ազգ – թուրք հայրենակից, թրքամոլ:

ترسلمك (թէրսլէմմէք, թ.) գաղանալ, զայրանալ:

ترسم (թէրէսիւմ, ա. թար էն) պատկերանալ, նկարահարիլ:

ترسیم (թէրսիմ, ա, թար էն) 1. գծագրել. նկարել. 2. գծել. – ցիսի, ասիլ[-պիզզըյա] լուսանկարչութ.

ترش (թիւրշ, պ.) թթու, թթուտ. ացոր – խմորաւգեմ. ս – թթուտիլ. 2. թթուտ, ազատ. ծռոգ – գաղտնի գործ մը տեսնել:

ترشح (թէրշիհ, ա. տաճ էն) 1. կաթիլ կաթիլ կաթել. 2. (քիմ) մզել, մզուած, թորուած, թորիլ:

ترشه (թիրէ, թ.) 1. մազապուր. 2. բաց կանանչ գոյն:

ترصد (թէրասուս, ա. տար էն) ուշադրութեամբ դիտել:

ترصیص (թէրսիս, ա. տար էն) Անոնի – ակռան կապար լեցնել:

ترصیع (թէրսի, ա. թար էն) 1. ակնակուռ զարդարել. 2. հանմանչափ, համայնագ ուտանաւոր գրել:

ترطین (թէրսիհն, ա. տաճ էն) ամրացնել, հաստատել:

ترضیه (թէրզրէէ, ա. յգ. ում –) 1. գոհացում. հատուցում. ձոչ – գոհացնել, հաճեցնել, հաւանեցնել, գոհացում տալ:

ترطیب (թէրդիպ, ա. թաթ էն) 1. թրջել. 2 թաշմանութիւն:

ترعیب (թէր'իպ, ա. թեր էն) ահաբեկել. վախցնել:

ترعیش (թէրիճ, ա. ռճեր էն) գողդողացնել, գողդողացնել:

ترغیب (թէրղիպ, ա. տաճ էն) դրդել, գրգռել, քաջալերել.

ترفع (թէրէճճու, ա. տաճ էն. յգ. ում –) բարձրանալ, վեր կենալ:

ترك (թէրլիք, թ.) մաճակ, շղաւակ։

ترلك (թէրլէմէք, քանի թէրլեմէք, թ.) քրտնիլ. քանի – քրտնցնել. քրտնցնող. ترلمش քրտնած։

ترمق (թէրմէղի, թ.) բևեռնի խէժ ըսող – բևեռնի ոգի։

ترموتره (թէրմօմէթրէ, յու.) ջերմաչափ. [ՀմՀ. الحراره مقياس]

ترميم (թէրմիմ, ա. յգ. ات –) 1. նորոգել, նորոգութ. 2. [վիր.] կտրած ոսկորները շինել։

ترن (թրէն, ֆր.) կառախաւրհ. մեծ ընդհակառք նաւիլ։

ترنج (թիւրիւնճ, պ.) թուրինջ. ترنج թուրինջագոյն։

ترنجبين (թէրէնճպին, ա.) գինովի պէս երերալ տնօրէն–ճիւղերուն երերալը

ترنم (թէրէննիւմ, ա. նր էն յգ. ات –) երգել, գեղգեղել, ճռաւոցով ճռաւոցել. او ساز ترنم ايلدى գեղգեղել։

ترويج (թէրվիճ, ա. շոյ էն) 1. անցընել. առաջ քշել. 2. չաստգոլել. ملم – նպաստակը չատագովել. – ايشى գործը առաջ քշել։

ترويج (թէրվիճ, ա. հայ էն) անուշահոտել, բուրել։

ترويق (թէրվիզ, ա. զայ էն բիմ.) յառակել. յառակում։

تره (թէրէ, թ.) կուտիմ. یغى – կարագ ու – յոմ ջրկոտիմ։

تره‌ها (թիւրէհաբ, ա. եզ հոգ անգործ) սին խօսքեր, անամէջ –

ترهيب (թէրհիպ, ա.) ահաբեկել. ايى – ահաբեկիչ, զարհուրեցուցիչ. ايى ـازلغ مجازاتى ահաբեկիչ պատիժ։

ترهين (թէրհին, ա. ռհն էն) գրաւ գնել (հմՀ. قومق رهن)

ترك (թէրքէ, պ. կոչ էն) ազգ. [հմՀ. اوغوز قومى. ايالت]

ترك (թէրք, թ.) 1. թաղաքրութիւն, բարեվարքութիւն. 2. [իմաստ.] համակրութիւն.

تركيب (թէրքիպ, ա. կոչ էն յգ. تركيبات) 1. բաղադրել, բաղադրութիւն. . ? [քեր.] բարդութիւն. ايى – նախադասութիւն. ايى – յատկացուցիչ. յատկացական. ضمير-ى – ածական դերական. بند – տարբեր յանգով շատ մը տուներէ բաղկացեալ ոտանաւոր, որուն ամէն մէկ տունէն վերջ զատ զատ երկտող ոտանաւոր կը գտնուի. دلدار – [թատր.] խառնուրդ. ى – صفت բարդ բազադրեալ ածական։

تركن (թէրքէֆֆիւղ, ա. նկր էն) ակնառար ըլ. հիմ ըլլալ։

تركستان (թիւրքիսթան, պ.) թուրքաստան։

تركجوش (թիւրճիւնուշ, պ.) կէս եփած հում (հմՀ. پخته نيم)։

تركش (թէրքէշ, պ. թիրկէտէն) կապարճ. [հմՀ. اوق قوبوى. اوقلق]

تركمان (թիւրքման, պ. նկր թիւրքմէն) թիւրքմէն. մարդ – թիւրքմէնները բառարանը։

تركه (թէրէքէ, թէրիքէ, ա.) իրր ժառանգութիւն ձգուած ինչք – ريخ շէրիի կողմէ – ի գ՛ր առնել։

تركى (թէրքի, թ) թամբին ետին գտնուած փոկ. սաճաչ –

تركى (թիւրքի, թ.) 1. երգ. 2[ա. իգ. تركيه] թուրքերէն, թրքական. – لسان թուրքերէնի.մանրամասն, ճոխ–երգել

تركيت (թէրքիպ, ա. կոչ էն յգ. تركيبات) 1.բաղադրել, բաղադրութիւն. . ? [քեր.] բարդութիւն. ايى – նախադասութիւն. ايى – յատկացուցիչ.յատկացական. ضمير-ى – ածական դերական. بند – տարբեր յանգով շատ մը տուներէ բաղկացեալ ոտանաւոր, որուն ամէն մէկ տունէն վերջ զատ զատ երկտող ոտանաւոր կը գտնուի. دلدار – [թատր.] խառնուրդ. ى – صفت բարդ բազադրեալ ածական։

Digitized by Google

تزياق (թիրեագ, ա. կեր.) 1. Թիր-
եակ. 2. գեղձափ. Թունա-
թափ զարկ – թունաթափ դնել։

تزياكى (թիրեաքի, պ.) 1 ափիոն գօ-
ծածող. 2. Թիրեակիոն. 3.
մեռուստ, նեղսիրտ. մկ – նեղսրտասէր։

تزيد (թիրիտ. Թ. արաբ. սերիտ էն)
1. հացաթան. 2. ալեւար։

تزيز (թիրիզ, Թ.) 1. տախտակի շերտ
2. ալիքորդ. խստոր կատարք
ինե – պշի Թրար չքնաղ։

تز (թէզ. Թ. տէզ էն) արագ, շուտ.
Ոդն – շաւառով, մեկէն։

تزاحف (թէզահուճ, ա. զհշ էն)
Քշնամիգօրքերուն յարձակում

تزاحم (թէզահիւմ, ա. ազհշ էն) քաղ.
մուԹենէն նեղուիլ։

تزايد (թէզաիւտ, ա. ազայէն էն) 1. աւել-
նալ. 2. աճատկութիւն. չբ-
կենաց արև շատութիւն։

تزيير (թէզպիր, ա. զրյ էն) գրել,
գրաւոր իմացնել։

تزفيف (թէզՓիք, ա. Ֆզֆ էն) նաւ-
Ըել (հմմ. ընկնել)

تزك (թէզէֆ, Թ.) Թրիք. կուռա քա-
կոր. [հմմ. ըստ-էինչ. յիշ]։

تزكاه (թէզկեահ, Թ.) տե՛ս. սկաւա.
դար – ս. դստկաճդար

تزكيه (թէզհիէէ, ա.) ձկուս մը՝ վկայի
պարկեշտութիւնը քննել. քնե-
մեռելին պարկեշտութեանը մասին
հարցաւմուզքել. զոյգ. ս. վաստահամբաւ

تزلزل (թէզէլզիլ, ա. ձլզլ էն) 1. Երե-
րալ, ցնցում. 2. շարժուիլ,
շարժիլ. նոյնն – սկսանեքուն երերալը

تزوج (թէզէվվուճ, ա. զոյ էն) ա-
մուսնանալ, կարգուիլ։

تزويج (թէզվիճ, ա. զոյ էն) ամուս-
նացնել, կարգել. (հմմ. ամուսնացնել)

تزوير (թէզվիր, ա, յգ. تزويرات) 1.
սուտ, սուտութիւն. 2. քա-
Ըութիւն, նենգել ։ ։ تزويرات յրդ նենգել։

تزهد (թէզհիթիւս, ա.) ճգնաւորութ.
բարեպաշտութիւն։

تزهر (թէզհիհիւր, ա. զհր էն) ծաղ-
կիլ, ծաղկում (հմմ. آچق چيچك)

تزين (թէզէյեիւն, ա. զոյն էն յգ.
تزيينات) 1. զարդարուիլ. 2. զարդ

تزييد (թէզեիթ, ա. ազայ էն) աւելց-
նել, շատցնել. (հմմ. كثير)

تزييف (թէզեիՓ, ա. զյֆ էն յգ.
تزييفات) արհամարհել, որ-
համարհանք. անկարևոր նկատել։

تزيين (թէզեիհ, ա. զոյն էն յգ. تزيينات)
զարդարել, զարդարանք, զարդ

تسأل (թէսէ'իլ, ա. սՒԼ էն) մու-
թյ. մուրացկանութիւն։

تساقط (թէսազուդ, ա. թզմ էն) իրա-
րու ետեւէ իյնալ։

تسامح (թէսամուհ, ա. շահմ էն) 1.
Ներողամտութիւն. զանցա-
ռութիւն. գործ – ներողամտաբար,

تساوى (թէսավի, ա. սաւ) հաւասա-
րութ. ՚ գիշերահաւա-
սարդան ՚ – կործիքի հաւասարութիւն

تسبب (թէսէպպիպ, ա.) պատճառ
բլլ. պատճառ տեղի տալ։

تسبيح (թէսպիհ, ա. շհբ էն յգ.
تسابيح) 1. օրհնել, օրհնութիւն
փառաբանել. 2. Տէր ողորմեա ըսել.
3. համբիչ. ջնջ – նեպուկ.

تسبيع (թէսպի', ա. ասբ էն) 1. եօթ-
նի լրացնել. 2. եօթնէն քաժնել։

تستر (թէսԹբիր, ա. տր էն) քօղար-
կուիլ, քօղուիլ ծածկուիլ։

تسجد (թէսՀճիւս, ա.) երկրպագել
երկրպագութիւն ընել։

Digitized by Google

تسجيع (թէսճի, ա. ջոչ էն) արձակի մէջ յանգ գնել։

تسجيل (թէսճիլ. ա. ջել էն) արձան ն ագրել, արձանագրութիւն. تاریخ–փախանորդութիւնը արձանագրել.

تسجين (թէսճին, ա. ջոչ էն) բանտարկել, բանտարկութիւն։

تسحير (թէսհիր, ա. ջոչ էն չգ.-ել–) գիւթել, խաբել, գիւթութիւն.

تسخير (թէսխիր, ա. ոչխ էն) 1. ներ. ւաձել. 2. հնազանդեցնել։

تسخين (թէսխին, ա. ջոչ էն) տաքցընել.ւ–ացում ջուրը տաքցնել

تسديس [թէսդիս, ա. գոս էն] 1. վեց մասի բաժնել. 2. վեցի լրացընել՝ հասցնել. 3. վեցեակ[ատանաւոր]

تسرع [թէսրոու, ա. սէրռ էն] փութալ. շտապել, վազել։

تسريب [թէսրիպ, ա. սրբ] ղրկել [գօրք, պարզ մարդիկ]։

تسرير [թէսրիր, ա. ռդրռ էն] ուրախացնել. ս – ան ոչընչ.ր.

تسريع [թէսրի, ա. սէրռ էն] փութացնել, փութացում. վոհոս – գործառնութիւնները փութացնել։

تسطيح [թէսդիհ, ա. հեռ էն] 1. հաստատակել ընել 2. երկրէ։ հաստատատագրութիւն ։

تسطير [թասդիր, ա ռթռ էն] գրել. [հմշ. չռչէր. ըգիր. ռյայր]։

تسع (թրս, ա. թգ. հեռասր թրսա) 1. ինը 2. (թիւս) մէկ իններորդ. عشر – տասնըինը. նռսէ թրս'ին, նռսէ [թրսուն] իննըսուն. նռսէ ռեռ – 99

تسفير (թէսճիր, ա. ռթռ էն) մէկուն ճամբորդութիւն ընել տալ։

تسقيف (թէսգոճ, ա. ճձռ էն) 1. չէն. քը առաստաղով ծածկել.

2. մէկը քահանայ ընել՝ ձեռնադրել

تسقيه (թէսգրեէ ա. սգիռ էն) առաջնորդել, ջրել. [հմշ. 1 ար. 'ասա]։

تسكر (թէսէքքիռ, ա. սքռ էն) 1. գինովցնել. 2. շտաբ յատնել։

تسكن (թէսէքքիհ, ա.) խաղաղել. հանդարտիլ, հանդարտութիւն.

تسكين (թէսքին, ա. ռնռքռ էն) 1. հանդարտեցնել, խաղաղեցնել. 2. անձայնանիլ ընել [գիր]։

تسكيت (թէսքիթ, ա. սքռթ էն) լռեցընել. [հմշ. սքատ. սքատ. [տօսմռզրուք]

تسلح (թէսլլիհ, ա. հլռ էն) զինուիլ. [հմշ. ցէճլռհլ]։

تسلسل (թէսէլսիլ, ա. հնսլ էն) շղթայուիլ, շղթայիլ. ՚ – հետզհետէ, կարգալ. – ըձաեզ շղթայման օրէնք – լեռնաշղթայ. – դոդա [տրմ.] շղթայուած գալափարոց։

تسلط (թէսալլռդ, ա.) 1. բռնաբարել. 2. չափազանց նեղել։

تسلل (թէսլլիւլ. ա. լժշ.) թաքսիսիր բռնուիլ – ենթակայ ըլ.

تسلم (թէսլլիւմ, ա. տոլռս էն) յանձնուած առարկան առանալ։

تسلى (թէսէլլի. ա. տզռ սիլվէր էն) մխիթարութիւն. մխիթարիչ

تسليت (թէսլիեէթ, ասել ա. տզռ էն) մխիթարել. մխիթարութիւն ասել – մխիթարութեան գիր. մխիթարիչ – խչ.

تسليح (թէսլիհ, ա. հլռ էն) 1. զինել 2. պատազինել, պատազինուիլ.

تسليخ (թէսլիխ, ա. ջնռ էն) մորթը հանել, մորթազերծել։

تسليط (թէսլիդ. ա.) բռնաբարել տալ, բռնաբարութիւն։

تسليم (թէսլիմ, ա. տոլռս էն չգ. տլեսլմ) 1. յանձնել. 2. տալ. 3. վճա-

Digitized by Google

բուժ, վճարքի խոստովանիլ, ընդունիլ (կարծիք ևայլն.) 5 աղլուձնել յ–անձն. նաստուք ըլլալ, հնազանդիլ. ըե ասնձ. նաստուքութիւն, հպատակութիւն։

تسمم (թէսէմմիւմ, ա. քս էն) թունաւորիլ, թունաւորուիլ։

تسمن (թէսէմմուն, ա. նօմ էն) պարարտանալ, գիրնալ։

تسمية (թէսմի' ա) յանցնել, ականջ ներքն հասցնել։

تسميم (թէսմիմ, ա. քս էն) թունաւորել. ի – թունաւորելով։

تسمين (թէսմին, ա. նօմ էն) պարարտացնել. գիրցնել

تسمية (թէսմիեե, ա. քայ էն) անուանել, կոչել. անուն գնել.

تسوس (թէսէվվիւս ա.) որդնալ հար ըլլալ. որդնոտիլ։

تسنيم (թէսնիմ, ա.) 1. դրախտի գետերէն մէկուն անունը. 2. քրտնութի ձև ընել՝ տալ։

تسويد (թէսվիտ, ա. սուդ էն յգ. սեւցնել. 2. ազատատ գրել, սևագրել. սևագիր։

تسويل (թէսվիլ, ա. յգ. սեւցնել) հրապուրանք, հրապուրել, գեղեցիկ շարժուձևերով խաբել։

تسوية (թէսվիեե, ա. սյա էն) 1. հարթել, տկել (հող) 2. վճարել, հատուցանել. 3 կարգադրել. կարգադրութիւն. – تسوية ع. կարգադրութեամբ եղանակ մը պիշ՝ –հոգեյարդարութիւն

تسهيل (թէսհիլ, ա. սհլա էն յգ. սեւցնել) դիւրացնել, դիւրութ. ի վիրայ – դիւրութիւն ընծայել։

تسيار (թէսեար, ա. սյր էն տես. թիս եար) ղրկել, խրկել (նամակ)

تسيب (թիսէյեիպ, ա. յգ. ու –) անհոգութիւն, անփութութիւն

تسيير (թէսեիր, ա. սյր էն) ղրկել. [նամակ, նուէր ևն.] 2. քայլեցընել [նոտ, կենդանի ևայլն.]։

تشأم (թէէ"իւմ, ա.) չարաբաստիկ վատաբախտ համարել։

تشابه (թէտապիհ, ա. պհ էն) իրար նմանիլ. [հմշ. تشابه]։

تشاجر (թէտաճիւր, ա. յճ էն) փայտով կռուիլ. ծեծկուիլ։

تشاعر (թէտա'ուր, ա. յռ էն) բանաստեղծի հուէր առնել։

تشبث (թէէպպիւս. ա. յգ. تثبيث) ձեռնարկել [գործի] ձեռնարկ – شخصى – անհատական ձեռնարկ։

تشبك (թէէպպիւք, ա. պճ էն) աղի պէս ըլլ. ցանցանման ըլլալ։

تشبه (թէէպպիհ, ա. պհ էն) նմանիլ (հմշ. تشبه, մեկզ)

تشبيه (թէտպիհ, ա. պհ էն յգ. تشبيهات) 1. նմանցնել. 2. նմանութիւն։

تشتت (թէէբբիւթ, ա.) ցիրուբանդ ըլլ. ցրուիլ [գաղափար, գործ]։

تشتيت (թէտպիթ, ա.) ցիրուցան ընել, ցրուել. ذكار – ، ايشى –.

تشجر (թէէճճիւր, ա. յճ էն) նկատրախառնութիւն։

تشجع (թէէճճու, ա. տաճ էն) քաջութ. ծախել, քաջ երևալ։

تشجيع (թէճիհ, ա.) խրախուսել, ամրապնդել։

تشحيذ (թէհիզ, ա. հճ էն) 1. սրել [սուր, միտք]. 2. սրճեցնել։

تشخص (թէէխխուս, ա. شخص էն) 1. անձնաւորիլ. 2. յիշել [անձը] 3. անձնաճանաչութիւն։

تشخيص (թէէխիս, ա. شخص էն) զանազանել, ճանչնալ, որոշել. امراض – ախտաճանաչութիւն։

Digitized by Google

تسجيع (թէսճի, ա. ջշա էն) արձակի մէջ յանգ գնել։

تسجيل (թէսճիլ. ա. ջշլ էն) արձան. ն ագրել, արձանագրութիւն. կալաց–փախանորդութիւնը արձանագրել

تسجين (թէսճին, ա. ջշն էն) բանտարկել, բանտարկութիւն։

تسحير (թէսհիր, ա. շհր էն չգ.ու–) գիւթել, խաբել, գիւթութիւն.

تسخير (թէսխիր, ա. սխր էն) 1.նը ւաձել. 2. հնազանդեցնել։

تسخين (թէսխին, ա. նխ էն) տաքցընել.ու–ցիր չուրը տաքցնել

تسديس (թէսդիս, ա. սդս էն) 1.վեց մասի բաժնել.2.վեցի չափ ընել։ հաւցնել.3.վեցնակ(ատեանաւոր)

ترس (թէսէրրուս, ա. տրս էն) փութալ. շտապել, վազել։

تسريب [թէսրիպ, ա. սրբ] ղրկել [գօրք, պարզ մարդիկ]։

تسرير [թէսրիր, ա. սրր էն] ուրախացնել. ս – ել օրիշը.ր.

تسريع [թէսրիհ, ա. սրע էն] փութացնել, փութացում. ձեռնարկութիւններըը փութացնել։

تسطيح [թէսդիհ, ա. տխ էն] 1.հաւասարակերես ընել 2. [երկրէ.] հաւասարացագրութիւն ։

تسطير [թասդիր, ա տթր էն] գրել. [հմշ. տրիր. թղթ. նկար]։

تسع (թրս, ա. թգ. ասմար թրսա) 1.ինը 2. (թիւս) մէկ ինն երորդ. տասը–ատանքինը. նսեմ թրս'իհ, նսեմ [թրսուն] իննսուն. նսեմ ս տասե – 99

تسفير (թէսճիր, ա. ֆրս էն) մէկուն ճամբորդութիւն ընել տալ։

تسقيف (թէսգրճ, ա. ճձս էն) 1.չէն. քը առաստաղել ծածկել.

2. մէկը քահանայ ընել՝ ձեռնադրել

تسقيه (թէսգրեէ ա. սգիա էն) առաջնորդել, ջրել. [հմշ. ա ու ւ իսա]։

تسكر (թէսէֆֆիւր, ա. սքր էն) 1.գինովցնել. 2. չարաչարանալ։

تسكن (թէսէֆֆիւն, ա.) խաղաղել. հանդարտիլ, հանդարտութ.

تسكين (թէսֆին, ա. նսքն էն) 1.հանդարտեցնել, խաղաղեցնել. 2. անձայնանիշ ընել [գիր]։

تسكيت (թէսֆիթ, ա. տսքտ էն) լռեցընել. [հմշ. ատկտ. ասօ]

تسلح (թէսէլլիւհ, ա. սլհ էն) զինուիլ. [հմշ. ճէլահլաթ]։

تسلسل (թէսէլսիլ, ա. ասլս էն) շղթայում, շղթայիլ. ի – հետզհետէ, կարգով. – ձեռք շղթայական օրէնք

جبال – լեռնաշղթայ. – ջրոց [տրմ.] շղթայուն գալափարաց։

تسلط (թէսալլուդ, ա.) 1. բռնաբարել. 2. չափազանց նեղել։

تسلل (թէսէլլիւլ. ա. բժշ.) թոքախտի բռնուիլ – ենթակայ ըլ.

تسليم (թէսէլլիւմ, ա. տլմ էն) յանձնառուած առարկան առանալ։

تسلى (թէսէլլի. ա. տլա սիկլէթ էն) մխիթարուիլ. ձնշ – մխիթարիչ

ձնլոց – մխիթարութիւն. պ ու – մխիթարել

تسليت (թէսլիեէթ, ասլե ա. տլա էն) մխիթարել. մխիթարութիւն

ասու – մխիթարութեան գիր. ձնշ – իչ.

تسليح (թէսլիհ, ա. շլհ էն) 1.գինել 2. պատազինել, պատազինուիլ

تسليخ (թէսլիխ, ա. շխ էն) մորթը հանել, մորթազերծել։

تسليط (թէսլիդ. ա.) բռնադատել տալ. բռնադատութիւն։

تسليم (թէսլիմ, ա. տլմ էն չգ. տլմաւ) 1. յանձնել. 2. տալ. 3.վճա–

Digitized by Google

تسيير (թեսիր, ա. յես էն) գրկել. [նամակ, նուէր եւն.] 2. քայլեցընել [նուռ, կենդանի եւայլն.]:

تشأم (թեշ"իւմ, ա.) չարագուշակ՝ վատութեան համարել:

تشابه (թեշապիհ, ա. պե էն) իրար նման լինել. [հմմ. مشابهة]:

تشاجر (թեշաճիւր, ա. յճր էն) փայտալ կռուիլ. ծեծկռտիլ.

تشاعر (թեշա'ուր, ա. յռ էն) քառատուներ հաւերը առնել:

تشبث (թեշեպպիւս. ա. յգ. تشبثات) ձեռնարկել [գործի] 2 ձեռնարկ ـ شخصى ـ անհատական ձեռնարկ:

تشبك (թեշեպպիւք, ա. պկե էն) աղի պես լիլ. ցանցանման լինալ.

تشبه (թեշեպպիհ, ա. պե էն) նմանիլ (հմմ. مشابه ، شبكة)

تشبيه (թեշպիհ, ա. պե էն յգ. تشبيهات) 1. նմանցնել. 2. նմանութիւն:

تشتت (թեշեթթիւթ, ա.) ցիրուցան լ. ցրուիլ [գաղափար. գործ]:

تشتيت (թեշթիթ, ա.) ցիրուցան ընել, ցրուել. հակ. ـ ، ـ ايشى.

تشجر (թեշեճճիւր, ա. յճր էն) նկատախաղութիւն:

تشجع (թեշեճճու, ա. յճաջ էն) քաջութ. ծախել, քաջ երեւալ:

تشجيع (թեշիհ, ա.) խրախուսել, սրտապնդել:

تشحيذ (թեշիհզ, ա. յճձ էն) 1. սրել [սուր, միտք]. 2. սրթնդնել.

تشخص (թեշախուս, ա. մխշ էն) 1. անձնաւորիլ. 2. յիշել [անձը] 3. անձնաճանաչութիւն:

تشخيص (թեշխիս, ա. մխշ էն) զանազանել, ճանչնալ, որոշել. اصطلاح ـ աիրաց ـ աիտաճանաչութիւն.

تسيير (թեսիր, ա. յես էն) գրկել. [նամակ, նուէր եւն.] 2. քայլեցընել [նուռ, կենդանի եւայլն.]:

تسم (թեէմմիւմ, ա. թմ էն) թառնաւորիլ, թառնաւորուիլ.

تسمن (թեէմմիւն, ա. նմն էն) պարարանալ, գիրնալ.

تسمية (թեսմի' ա) լսեցընել, ականջ ներաքն հասցընել.

تسميم (թեսմիմ, ա. թ էն) թառնաւորել. 1 ـ թառնաւորում:

تسمين (թեսմին, ա. նմն էն) պարարտացընել. գիրցընել

تسمية (թեսմիեէ, ա. թմ էն) անուանել, կոչել. անուն դնել.

تسوس (թեէվվիւս ա.) որդնահար լինալ. որդնոտիլ.

تسنيم (թեսնիմ, ա.) 1. դրախտի գետակներէն մէկուն անունը. 2. բր. լուրի ձեւ ընել՝ տալ.

تسويد (թեսվիթ, ա. սդ էն յգ. تسويدات) 1. սեւցնել. 2. աղտոտ գրել. սեւագրել. սեւագիր.

تسويل (թեսվիլ, ա. յգ. تسويلات) հրապուրանք, հրապուրիլ, գեղեցիկ շարժուձեւերով խաբել:

تسوية (թեսվիեէ, ա. ւտ էն) 1. հարթել, շտկել [հող] 2. վճարել. հաստատցընել. 3 կարգադրել. կարգադրութիւն. ـ صورت ـ կարգադրում ձեռնակ մը ـ հոլոյարդարութիւն

تسهيل (թեսհիլ, ա. նմշտ էն յգ. تسهيلات) դիւրացնել, դիւրութ. ات ـ ، ارى ـ դիւրութիւն ընծայել.

تسيار (թեսեար, ա. յես էն տես. թիսեար) ղրկել, խրկել (նամակ)

تسيب (թեսիէեիպ, ա. յգ. ات ـ) անհոգութիւն, անփութութիւն

تشبيب (թէշպիպ, ա. պատ էն տգ.-ում-) ճիւղաւորում.

تشعشع (թէշաշուղ, ա. պատճառ էն) փայլել, շողալ.

تشعّ (թէշա՛ղ, ա. շուղ էն) շողարձակել-ուիլ (մնդ.).

تشفّي (թէշէֆֆի, ա. ուֆուն էն) 1. ապաքին. քինի. 2. սիրտը բացա-ել.

تشفيه (թէշֆիհէ, ա. ուֆուն էն) բժշկել ապաքինում.

تشكّر (թէշէֆֆուր, ա. կր էն, յգ. -կրաթ) շնորհակալ ըլլ.-շնորհակալութիւն. ¶ – عرض، بيان – յայտնել.

تشكّل (թէշէֆֆիլ, ա. կլ էն) 1. ձևառնել. 2. կազմաւիլ. 3. կազմակերպաւիլ, կազմուիլ-թիւն. կազմակերպութիւն. (յգ. -ات) – اوجه – ա-նախնական կազմութիւն.

تشكّي (թէշէֆֆի. ա. կայէթ, գայէթ էն. յգ. -ات) գանգատիլ, գանգատ

تشكيل (թէշքիլ, ա. կլէն յգ. -ات) 1. կազմ, կազմուած. 2. կազմակերպութիւն. 3. կազմակերպել. – ات – ա-լսարանական կազմութիւն.

تشمير (թէշմիր, ա.) 1. հնոգրիմել, սոսնել. ¶ – ساق غيرت – սրբերը սոսնել. غيرت بحر – խևերը սոսնել.

تشقيق (թէշգիգ, ա. շք էն) կոտոր կոտոր ընել, ճեղքել.

تشمّس (թէշմմուս, ա. շմս էն) արև առնել, արև ժողվել.

تشميش (թէշմիշ, ա. շմշ էն) արև առնել գնել, արևառնել չորցնել

تشميل (թէշիլ, ա. շլ էն) գարեջ նակել, բամփոնդա ել.

تشميم (թէշմիմ, ա. շմ էն) հոտուցանել. հոտառել տալ.

تشنّج (թէշննիճ, ա. ջնճ էն) 1. խոշխշումի. 2. ջղաձգութիւն.

تشنّف (թէշննէֆ, ա. ջնֆ էն) 1. ականջ դնել. 2. [քեր] կրկնակ.

تشهّر (թէշհհուր, ա.) Պահմեանական օրինաց համաձայն չարժիլ.

تشرّف (թէշէրրուֆ, ա. շրֆ էն) պատուաւիլ, փառաւորուիլ.

تشريح (թէրիհ. ա. հրշ էն) 1. անգամահատել. 2. անդամ-ոզնեաբ-թիւն, մարգամազմութ. 3. կատարեալ մեկնութիւն տալ, լաւ մը մեկնել.

تشريد (թէրիհ, ա. տրդ էն) խրտչեցընել փախցնել. 2. մաներ տալ.

تشريق (թէրիհ, ա. շրգ էն) 1. պատուել. 2. ոչ-ցնել. 3. գալ [մեծութեան հմր.] 4. երթալ (մեծութեան հմր.) ات – այսրա-ղութիւն.ան-ական- արարողապետ. ¶ ան-ունի դիւան պալատան արարողապետ. صدارت عظمى – եպարքոսական արարողապետ. (հմմ. صدارت تشريفاتجيلى) պետ-արարողապաշտ. մեծ պետ- – ութիւն.

تشريف (թէրիֆ, ա. շրֆ էն. յգ. ات-) 1. պատուել. 2. ոչ-ցնել. 3. գալ [մեծութեան հմր.] 4. երթալ (մեծութեան հմր.) ات – այսրա-ղութիւն.ան-ական- արարողապետ. ¶ ան-ունի դիւան պալատան արարողապետ. صدارت عظمى – եպարքոսական արարողապետ. (հմմ. صدارت تشريفاتجيلى) պետ-արարողապաշտ. մեծ պետ- – ութիւն.

تشريق (թէրիհ, ա. շրգ էն) 1. ա-ա-ւորել. 2. պատուիրք չորցնել – յիւ Զիլհիճէ ամսուն 11րդ, 12րդ, 13րդ-երը ար ոզջակեզիմիսկոչորցնեն

تشريك (թէրիհ, ա. շրկ էն) բա-կեր ընել.

تشرين اول (թէրինի էվվէլ պ.) Հոկտեմբեր. ثانى – նոյեմբեր (թէրինի ախալ է)

تشعب (թէշա՛ղ, ա. պատ էն յգ. ات-) ճիւղաւորիլ, ճիւղաւորութիւն.

تشعّ (թէշա՛ղ, ա. շուղ էն) 1. փայ-ւիլ. 2. բաներկիլ.

تشعشع (թէշաշուղ, ա. պատճառ էն) փայլել, շողալ.

تشفّي (թէշէֆֆի, ա. ուֆուն էն) 1. ապաքին. քինի. 2. սիրտը բացա-ի.

تشفيه (թէշֆիհէ, ա. ուֆուն էն) բժշկել ապաքինում.

تشكّر (թէշէֆֆուր, ա. կր էն, յգ. -կրաթ) շնորհակալ ըլլ.-շնորհակալութիւն. ¶ – عرض، بيان – յայտնել.

تشكّل (թէշէֆֆիլ, ա. կլ էն) 1. ձևառնել. 2. կազմաւիլ. 3. կազմակերպաւիլ, կազմուիլ-թիւն. կազմակերպութիւն. (յգ. -ات) – اوجه – ա-նախնական կազմութիւն.

تشكّي (թէշէֆֆի. ա. կայէթ, գայէթ էն. յգ. -ات) գանգատիլ, գանգատ

تشكيل (թէշքիլ, ա. կլէն յգ. -ات) 1. կազմ, կազմուած. 2. կազմակերպութիւն. 3. կազմակերպել. – ات – ա-լսարանական կազմութիւն.

تشمير (թէշմիր, ա.) 1. հնոգրիմել, սոսնել. ¶ – ساق غيرت – սրբերը սոսնել. غيرت بحر – խևերը սոսնել.

تشقيق (թէշգիգ, ա. շք էն) կոտոր կոտոր ընել, ճեղքել.

تشمّس (թէշմմուս, ա. շմս էն) արև առնել գնել, արևառնել չորցնել

تشميش (թէշմիշ, ա. շմշ էն) արև առնել գնել, արևառնել չորցնել

تشميل (թէշիլ, ա. շլ էն) գարեջ նակել, բամփոնդա ել.

تشميم (թէշմիմ, ա. շմ էն) հոտուցանել. հոտառել տալ.

تشنّج (թէշննիճ, ա. ջնճ էն) 1. խոշխշումի. 2. ջղաձգութիւն.

Digitized by Google

تشنف (թէշնֆիւճ, ա. تشنف էն) օղ դնել.

تشنه (թէշնէ, պ. յգ. تشنگان) 1. ծարաւած, ծարաւ. 2. խիստ փափաքող, յոյժ ցանկացող. ضرب معنان تشنگان ուսման սիրահարները. لب تشنه ջուր ծարաւած. لب ـ ـه لب խիստ ցանկացող. تشنگی (թէշնկի) ծարաւ. (հմմ. عطش).

تشميع (թէշմի, ա. شمع էն) մոմատուծել, մոմասպառել.

تشنيع (թէշնի, ա. յգ. تا ـ) գոռալ, դաւալ, եպերանք.

تشنيف (թէշնիֆ, ա.) օղ դնել. ساز ـ ساز آذان՝ ականջը զարդարել (օղով, երգով, խրատով).

تشوش (թէչէվվիւշ, ա. شوش էն) շփոթուած. խառնաշփոթութիւն.

تشوق (թէչէվվուգ, ա. شوق էն) փափագ. եռանդ. ցոյց տալ.

تشويش (թէշվիշ, ա.) շփոթութիւն շփոթել, խառնաշփոթութիւն. ընդհանուր – ուժաիւ – միտքերը շփոթել.

تشويق (թէշվիգ, ա. شوقին. յգ. تشويقات) յորդորել, քաջալերել յորդորանք.

تشهد (թէշհիւտ, ա. شهادت էն) նամակի մէջ նիւթի առեն (թաիիյեաթ) աղօթքը ըսել ցանկացող – քիչ մը.

تشيطن (թէշյդուն, ա. شيطان էն) սատանութիւն ընել.

تشيخ (թէշյեիխ, ա. شيخ էն) 1. ծերանալ, ծեր երեւիլ. 2. ծերացած, ծերունի.

تشهير (թէշհիր, ա. شهر էն) 1. հռչակել. 2. հրապարակել. 3. աճուրդ դնել. 4. երեւցնել, ցուցադրել. تشهير اعدام հրապարակելէ վերջ. حلم ـ զինք քաշել.

تشيد (թէշիտ, ա.) բարձրացնել և ամրացնել (շէնք).

تشييع (թէշիյ, ա. شيع էն) – ոգի յառաջել, յառաջեալ – ղարկել, յառաջեալ –

تصاحب (թէսահուպ, ա. صاحب էն) պաշտպանել, պաշտպանուիլ.

تصاعد (թէսա'ուդ, ա. صعود էն) վերը երթալ. թռիլ. ـ ى – գնալով.

تصادف (թէսաֆիւճ, ա. صدف) 1. հանդիպիլ, հանդիպում. 2. դիպիլ. 3. դիպուած, կատարիպութիւն. ـ ى – դիպուածական. تصادف (պիրթէսաֆիւճ) ի – եղելով. ـ ى – դիպուածով.

تصادم (թէսաիւմ, ա. صدم էն) 1. բախում, ընդհարում, բախիլ 2. (բնգ.) շաչաճայթռում.

تصارلامق (թասարլամագ, թ.) նախապէս որոշել, միտքը դնել.

تصالب (թէսալիւպ, ա. صلب էն. բժշ.) խաչաձեւում.

تصبع (թէսապպու', ա. اصبع էն) մատնաւորում; մատնանձև ըլլալ.

تصبن (թէսապպուն ա. صابون քիմ.) օճառացում, օճառագործուիլ.

تصحيح (թասիհի, ա. صحت էն. յգ. تصحيحات) 1. ուղղել, շտկել. 2. սրբագրել, սրբագրութիւն. اجرا ـ ապաքինիլ, առողջանալ.

تصحيف (թասիֆիճ, ա.) սխալ ընդօրինակել. – ընդօրինակուիլ.

تصدر (թէսաssnur, ա. صدر էն) առաջնորդ պատուոյ տեղը նստիլ

تصدق (թէսաssուգ, ա. صدق էն) ողորմութիւն տալ. ـ ا – մուրալ

تصدى (թէսաssի, ա. صدد էն. յգ. تصديات) 1. չարութիւն ընել. յանդգնիլ. 2. սկսիլ, արգիլուած գործի մը ձեռնարկել. 3. յանդգնութիւն.

تصدير (թասիր, ա. صدر, صدر էն) 1. նախարան ընել. 2. հանել.

Digitized by Google

تصديع (թասդի՛, ա. ջոմ էն) 1. գլուխ ցաւցնել, գլխացաւութիւն պատճառել. 2. նեղութ. անհանգըստութիւն պատճառել. ! ընդ – նեղացնել զգաւշանալ. (հմմ. ճըչիմ) :

تصديق (թասդիգ ա. ջամ էն) 1. հաստատել. 2. վաւերացնել վաւերագրել. ասո – վաւերագիր. ընդ – վաւերացնել. (պիթթասդիգ) վաւերացնելով. – ադան հաստատական մասնիկ (այո՛). յգ. տրմ. تصديقات . հաստատական խօսքեր.

تصريف (թէսաւրրուճ, ա. ջրւ էն յգ. تصريفات) 1. ուղածը ընելու կարող ըլլալ. 2. տիրանալ. տէր ըլլալ. 3. խնայողութիւն, խնայել. ! ընդ – խնայողութեան կարևորութիւն տալ.

تصريح (թասրիհ, ա. տահրւ էն. յգ. تصريحات) բացայայտ ընել, պարզել, լուսաբանել, լուսաբանութ. նպատակը պարզել. ադա – խնդիրը –

تصريف (թասրիճ, ա. յգ. تصريفات) 1. ուղածին պէս փոխել, 2. խնդհարել խնդարհուճ. [հմմ. ճնկել]. 3. [քեմ.] խառորեցուճ. մասի – բայերու –

تصعب (թէսա'ուպ, ա. ցյոռ էն) դժուարանալ [հմմ. ճնուկ]

تصعد (թէսա'ուս. ա. ռռոռ էն. քիմ.) 1. վեր երթալ, օդը բարձրանալ արտացնդուճն. (հոտ, ծուխ և այլն) :

تصعيب (թաս'իպ, ա. ցյոռ էն. յգ. تصعيبات) դժուարացնել, դժուարութ. (հմմ. ցեղջտնդ յոզ). (հմմ. նպալ).

تصعيد (թաս'իտ, ա. ռռոռ էն) 1. վեր հանել, օդը բարձրացնել 2. վերացնդուճ, արտացնդել:

تصغير (թասղիր, ա. ջրւ էն) փոքրացընել, նուազեցնել, պզտիկցնել – յոյ նուազական անուն՝ ածական. – ադան նուազական մասնիկ:

تصفيح (թասֆիհ, ա. ջհմ էն յգ. ات –) 1. մետաղը տափակցնել, թերթ վերածել. 2. ծափահարել. – ութիւն

تصفى (թէսաֆֆի, ա. ռռոռ էն) զբաղել, յատակնալ, յատակութ.

تصفير (թասֆիր, ա. ա. յրռէն յգ. ات –) սուլել, սուլուճ:

تصفيف (թասֆիֆ, ա. ռռ էն) կարգ կեցնել, մէկ դէի վրայ շարել:

تصفيه (թասֆիէհ. ա. ռռոռ էն) 1. զտել (հեղուկ), մաքրել (սիրտ) 2. կարգադրել, մաքրել (պարտք):

تصقيل (թասգիլ, ա. ջցյռ էն) փայլեցնել, յզկել, յղկուճ:

تصليب (թէսալիպ, ա. ցյլռ էն) 1. կարծրացնել, պնդացնել. 2. խաչ հանել, խաչակնքել:

تصليه (թասլիէհ. ա. ցյռ էն) 1. օրհնութիւն, փառաբանութիւն ու խոյն – օրհնել, փառաբանել. 2. այրելու համար կրակին մէջ նետել:

تصميم (թասմիմ, ա.) մտադրել, վերջնապէս որոշել. ադր – մտադրած, վերջնապէս որոշած:

تصنع (թէսաննու, ա. ռռոռ) ինքզինքը զարգարուն դնել, ցնծալ:

تصنيع (թասնի՛. ա ռռոռ էն. յգ. تصنيعات) 1. արհեստով շինել. 2. կեղծիք. 3. յերիւրել, յերիւրանք. 4. [վիր.] կեղծ անգամ դնել (ականջ, քիթ կլլ.)

تصنيف (թասնիճ, ա. ռռոռ էն. յգ. تصنيفات) 1. գասակարգել, գասակարգուճ. 2. երկասիրել:

Digitized by Google

تصور (թէվասուր, ա. տօրթ էն) 1. յղանալ, յղացում 2. երևակայութ. երևակայել. 3. գաղափար, խոհուրդ. գիտ. (յգ. تصورات) տրմ. յղացում. (հկ. تصدیق) ս – թէսավվուրի. 1.տեսական.2.ենթակայական։

تصوف (թէսավվուֆ, ա. ֆօրթ էն) միստիքականութիւն։

تصویب (թասվիպ. ա ֆօրթ էն) ուղիղ համարել, հաւանիլ, ընդունել. հաւանութիւն. – ըրդ ، ըռան، օդռ تصویب کرده հաւանութիւն յայտնուած

تصویت (թասվիթ, ա. տօրթ էն) ձայն հանել, ձայն տալ։

تصویر (թասվիր, ա. տուրթ էն. յգ. ـات էն) 1. երևակայել. 2. նկարագրել, նկարագրութիւն.3.պատկեր, կենդանագիր,լուսանկար։

تصیف (թէսայեիւֆ, ա. ֆիւ էն) ամառը տեղ մը անցընել։

تصیر (թասեիր, ա. տըրյըր էն)շինել՝ գործել տալ. ս – [քեր.) անցողական [բայ]. [շինած բառ է]։

تضاحك (թէզահուք· ա. ծխճ էն) գէմ առ գէմ խնդալ։

تضاد (թէզատ, ա. ազ էն) 1. հակառակութիւն. 2. հակառութ. حاصل و – հակառութիւն յառաջ գալ։

تضاعف (թէզա'ուֆ, ա. ֆաֆ էն) կրկնապատկուիլ. աւելնալ

تضرر (թէզուրրուր, ա. ըրր էն)վնասուիլ,վնասուանք[հմ.ադ متضرر)

تضرع (թէզուրրու',ա. ռաէ ըրդ էն յգ. تضرعات) պաղատիլ,աղերսանք։

تضریس (թազրիս, ա. մրդկզ.) ատամնատուէ. լարմամ։

تضعیف (թազ'իֆ, ա. ֆաֆ էն. յգ. تضعیفات) կրկնապատկել։

تضلیل (թազլիլ, ա. ալիլ էն) մոլորեցնել, ճամբէ հանել.

تضمخ (թէզամմուր, ա. խոմ էն) ապեղել, անուշութիւն [հմմ. ջլջլէ]

تضمن (թէզամմուն, ա. ամոն էն) պարտուականել, բաւականացնել. 2. [ամոն էն] երաշխաւորել. ագս – լուսեան, զօրութեամբ իմացուած։

تضمین (թազմին. ա. ամոն էն յգ.ات –) 1. տուժել. 2.մէջ բերել [ուրիշին խօսքը].3.տուգանք.հրեայ պատերազմական տուգանք. մեղք –

تضیق (թէզայեուզ, ա. ըզիք էն) անհանգստացում,կծկում.տեսակ –ատենաց –

تضییع (թազեի', ա. ըզիա էն) կորսընցընել. ասն – չսունչը հատցնել

تضییق (թազեիզ. ա. ըզիք էն. յգ. ات –) 1. նեղցնել. 2. նեղութիւն. 3. ճնշում; ճնշել. 4. տիպել։

تطابق (թէդապուզ, ա. ըզաբ էն) համաձայնիլ, համաձայնութիւն

تطاول (թէդավիլ, ա. ավլ էն) 1.երկարել, երկարում. 2. հարստահարութիւն, բռնութիւն։

تطایر (թէդաեիր, ա. այրան էն քիմ.) թռիլ, ցնդում, ցնդիլ։

تطبب (թէդապպիպ, ա. ըպիպ էն) սուտ բժշկութիւն ընել։

تطبیق (թաղպիզ, ա. ըզաբ էն) 1.յարմարցնել. 2. համեմատել. 3. քաղդատել. 4. համաձայն գործել. 5. հանգիստ ընել խաչ խաչ ըլլալը. ս – حرکت համաձայն շարժիլ. 6. կիրարկութիւն ի – համաձայն. ըզիք – կնիք արուն օրենակը պաշտօնապէս կը պահուի. խճ – ֆիզ և գիրն ու կնիքը բաղդատել.ագ– գիտ փորձառական ուսումներ.յգ.ات 1. կիրարկութիւն.2.վարժութիւն.մեք– վարժութիւն ընել. ըզիկ – գործնական վարժարան։

Digitized by Google

թաղիլ, (թաղիլ, ա. լուծ էն) թմբուկ զարնել, թմբկահարել։

թաղիլ, (թէդաիիուլ. ա. բժշ.) փայծաղի ուռեցք։

թաղին, (թաղինի, ա. ջրհոս էն) ադամանի ճեմարան – քարտագուբ. [բժշ.]

թաղրուզ, (թէդարրուզ, ա. գետին էն) գալ հանդիպ, ճամբայ գտնել։

թաղրիպ, (թաղրիպ, ա. պրոս էն) կըլարթացնել. ցնծութ. տալ։

թաղրիզ, (թաղրիզ, ա. ճեմելոց էն) աւուրանոցի ոգեորութ. կնութիւնը։

թաղրիզ, (թաղրիզ, ա.) արձատել, որձատութիւն, մոլորմ։

թաղվիլ, (թաղվիլ, ա. մոլոր էն) երկարել, երկինցնել, երկարաբանութիւն. լեզու, կլամ – խօսքը երկինցնել։

թաղիր, (թաղիր. ա. ոտնակոխ էն) մանրել. ու – մանրութիւն։

թաղեպ, (թաղեպ, ա. սպասք էն) 1. ուրախացնել, զուարճացնել, հանգիստ պատճառել։ 2. ամոքել. խոհ –

թաղիր, (թէզահիւր, ա. դաժան էն. կգ. թաղիրան) 1. յայտնուիլ, երեւան գալ. 2. մէկ մէկու երեւիլ. ե – հաղորդակից։

թաղիմ, (թէզալիւմ, ա. քաղցր էն) հարստահարութեան պատճառաւ տրտունջ պատուհանջ. ի ու – վիճակէն տրտնջալ։

թաղիլ, (թազիլ, ա. ծանր էն) չուքի տակ առնել, հոլանաւորել։

թաղին, (թէզանիւն, ձեռ թէզանիի, ա.) կասկածել, կասկած։

թաղիր, (թէ'արուզ. ա. ընդդիմ էն) իրարու գէմ գալ. բաղխել։

թաղիր, (թէարիւզ, ա. ոճիր էն) ամբաստանել ծանօթ. յայտնի ըլլ. ։

թաղիր, (թէ'ասի, ա. ապերախտ էն) ապերախտութիւն, ապերախտութիւն.

թաղիր, (թէ'ազուս, ա. ազատ էն) իրարու օգնել. միմեանց օգնութիւն.

թաղիր, (թէ'ադը, ձեռ էն) իրարու տալ փոխանակել. փոխանակութիւն.

– գալ փոխարէն փոխանակութիւնը

թաղիմ, (թէզուիմ, ա. ընդհանուր էն) աչքի մէջ խոշոր երեւալ։

թաղիլ, (թէդաճճիւլ ա. ցնծալի էն) 1. հոգեկատակ ըլլ. 2. ցնծատակիլ

թաղիք, (թէդավվուզ, ա. ցաւ էն) մարդ գարիւ, տապալանքեան ձեւ. գնել

թաղիր, (թէ'ազուպ, ա. ցաւ էն) իրարու եռանդ երթալ, իրարու յաջորդել. յաջորդութ. օր. – յաղթ ցնծալ իրարու կը յաջորդեն։

թաղիմ, (թէալիւմ. ա. ցաւ էն) ամենուն ծանօթ ըլլալ, ամէն մարդ գիտնալ

թաղիր, (թէ'ալա, ա.) 1. բարձր ըլլալ. 2. բարձրանալ. ելլ. հոգ – հոգ հաղթելու, բարձրանալ ել. ծ. ելլ. հոգ – հոգ սիրոյ հաղթելու վէ թեալա հաղթելէրի, օրհնաբանելն և բարձրանալն ևատուած ։

թաղիր, (թէ'ալի, ա. ցաւ էն) բարձրանալ, բարձր ըլ. ոչ – բարձրութեանց սիրահար ։

թաղիմ, (թէ'ամիւլ. ա. ցաւ էն կգ. ան) 1. գործառնութ. 2. սոլորութ. գէմ – հին սոլորութիւն. 3. [քիմ] հակազդեցութիւն. լեյեսկ – հակազդակ։

թաղիր, (թէաալի, ա. ցաւ էն) չտեսնելու զարնել (հմմ. կակ կակուրութիւն)

թաղիր, (թէ'ավիւն. ա. ցաւ էն) փոխադարձ իրարու օգնութիւն

Digitized by Google

تعب (թա'ապ, ա.) 1. վատառակ, յոգնութ. 2. նեղութ. ա. ուռիսպանքի եւ տառապանքի եւ նեղութ. և տառապանքի եւ նեղութ. և տառապանքի եւ նեղութ.

تعبد (թէ'ապպիւս, ա. ենթ էն) 1. աղօթել. 2. ծառայել։

تعبس (թէ'ապպիւս, ա. եսոյեն էն) խոժոռեցնել. ժոռացնել. ժոռանալ. յոգ. գէմքը ժոռացնել։

تعبير (թա'պիր, ա. ոյեր էն. յգ. تعبيرات) 1. մեկնել (երազ) 2. ժոռանալ. 3. տառացուած. 4. խօսք. պատգամ. տառացուած խօսքեր. պատգամներ. ազգերի իրաւագիտական բացատրութիւնը. ժեկնող, երազահան. ասոր – երազագիրք։

تعبية (թա'պիեէ, ա. ենթ էն) զօրքերը իրենց տեղը շարել և յարդարել. ջիշի تعبية العسكرية ռազմագիտութիւն։

تعجب (թէ'աննիւպ, ա. նջբ էն) զարմանալ, զարմանք, զարմացնել. – նայիլ զարմանքի արժանի. – علامة تعجب զարմանական նշան։

تعجيز (թա'նիզ, ա. նջբ էն. յգ. ում) նեղացնել, անդադրում ընել։

تعجيل (թա'նիլ, ա. ալջ էն) 1 փութացնել. 2. առաջացնել։

تعجين (թա'նին, ա. ոնջ էն) խմորել. շաղուել։

تعجن (թէ'աննիւն, ա. ոնջ էն) խմորել, խմորում, շաղուել։

تعداد (թա'տաս, ա. ոնդ էն) 1. համրել հաշուել. 2. թուել. – ناقابل تعداد անթուելի, անհամար (հմմ. նաւլ)

تعدد (թէ'ատտիւս, ա. ոնդ էն) 1. շատնալ, մեկէ աւելի ըլլալ, բազմանալ. 2. բազմութ. ոջզ ، زوج բազմականութիւն. կնամ – երաշխաւորներու մեկէ աւելի ըլլալը։

تعدى (թէ'ատտի, ա. ոգաւ էն. յգ. تعديات) 1. հարստահարութիւն. 2. անցքընել, ներգործել, ներգործութիւն։

تعديل (թա'տիլ, ա. ենթ էն. յգ. تعديلات) 1. չափաւորել. – حد تعديل չափաւորութիւն. 2. բարեփոխում, բարեփոխել. 3. հաստատակամ [կշռորդ. 4. ամրացնել [ցաւ]. 5. [քիմ]. չէզոքացում. 6. [մաթ]. միջանագրել։

تعديه (թա'տիեէ, ա. ոյան էն) ներգործել, ներգործականի վերածել

تعذر (թէ'ազզիւր, ա. ոզբ էն) 1. չքմեղանք, չքմեղել. 2. անկարելիութիւն. անկարելի ըլ. ոնդ ոյ. յգ – հակառականելը իմի հաստատել անկարելի է։

تعذيب (թա'զիպ, ա. պոզբ էն) տանջել, չարչարել. 1 – կիւանի։

تعذير (թա'զիր, ա. ոզբ էն) անհիմն չքմեղանք յայտնել։

تعرب (թէ'արրիպ, ա. ոբբ էն) արաբանալ, արաբացում։

تعرض (թէ'ասրուզ, ա. ոզբ էն. յգ. تعرضات) 1. բռնաբարել. բռնաբարութ. 2. նախայարձակ ըլ. ական – յարձակողական. (հմ. تقدمى . تقدمى) պատերազմական, յարձակողական

تعرف (թէ'արրիֆ, ա. ոֆբ էն) պարտեզում հմտանալ։

تعرفه (թա'րիֆէ, ա. ոֆբ էն) տակագին ժամանակացոյց [շոգենաւերն.]

تعرق (թէ'ասրուզ, ա. ոբբ էն) քրտնիմ, քրտնում։

تعرى (թէ'ասրի, ա. ոյբ էն) 1. մերկանալ, մերկացում. 2. զուրկ ըլ. 1 – ոնդ ոյ. յգ. فضائل առաքինութեան զուրկ ըլ։

تعريب (թա'րիպ, ա. ոբբ էն) արաբացնել, արաբացում։

تعريض (թա'րիզ, ա. ոզբ էն. յգ. تعريضات) 1. ակնարկութեամբ

Digitized by Google

تعطر (թէադդուր, ա. յբե էն) անուշահոտութիւն քսուիլ։

تعطف (թէ'ադդուճ, ա. ձբե էն. յգ. تعطفات) գթալ, գթալով առնել. կարեկցիլ, կարեկցութիւն։

تعطل (թէադդուլ, ա. ձալել էն) անգործ մնալ, չբանիլ, կենալ. – آسباب – չգտայքը կենալ։

تعطير (թ'ադիր, ա. յբե էն) բուրել, բուրմունք առնել, խնկահաւել ։ مشام – անգունքը բուրմունք առնել։

تعطيش (թ'ադիճ, ա. ձճե էն) ծարաւ տալ։

تعطيل (թ'ադիլ, ա. ձալել էն) գադրեցնել. դադարում. աշխատութիւն – գործադուլ. – تأديات – վճարումները գադրեցնել. 1 – يڭ غزتى تعطيل ايدوب – նոր թերթը դադրեցնել. 2. գադ. – كون اوچ يرده عطيل – հնգակ օրը գադ. 3. արձակուրդ. հանգ – արձակուրդի միջոց. ասն – գադարման գիր։

تعظم (թէ'ազզում, ա. ձմե էն) 1. մեծամտութիւն. 2. عظم էն ածական

تعظيم (թա'զիմ, ա. ձմե էն. յգ. تعظيمات) մեծարել, մեծարանք. – ايله – մեծարանս, գլխիս թաղիս խորին – ։

تعفن (թէ'աճճիւն, ա. ձֆուլ էն. յգ. تعفنات) գարշահոտութիւն. գարշահոտիլ, նեխիլ. – پيدا ايدو – գարշահոտութ. յառաջ գալ. – مضاد (մուզաատի թէաճճիւն) հականեխական։

تعقد (թէ'ազզուս, ա. ձգե էն) կապը. կապկապուկ. գլխ – կապկապուկ խօսք. – رشته – թելը կապ ըլլալ։

تعقل (թէ'ազզուլ. ա. ձգե էն) խմանալ, հասկնալ, խելքը տեղ ընել։

تعقيب (թա'զիճ, ա. ձգե էն. յգ. تعقيبات) 1. հետևիլ. 2. հալածել, հալածանք. 3. հետամտիլ, հետա-

تعس (թա'ուիճ, ա. ոիճր էն. յգ. تعسات) 1. բացատրութիւն բացատրել. 2. սահման, սահմանել. – حرف مرسلڭ يوقو – ոնոնց قانون تعريفات օրինական բացատրութիւն ։

تعريق (թա'րիզ, ա. ձրբ էն) քրտնեցնել։

تعزيه (թա'րիէէ, ա. ոիճր էն) 1. մեռ կացնել, մեռկացում. 2. բժշ. տեռազերծութիւն ։

تعزز (թէ'ազզիւզ. ա. ձզբ էն) 1. փառաւորուիլ. 2. մեծամտիլ. ծախել,

تعزيت (թա'զիէէթ, ա. ոյբէ թազիյէ, ոյբ էն) մխիթարել, մխիթարութ. ասն – մխիթարագիր, – նամակ։

تعزير (թազիր, ա.) յանդիմանել. յանդիմանութ. չեխ, չեխել ։

تعزيز (թա'զիզ, ա. ձզբէն. յգ. تعزيزات) մեծարել. մեծ յարգանք ընծայել, խորին յարգանօք վերաբերիլ։

تعسر (թէ'աուսիւր, ա. ձրսե էն) դժուարութ. դժուարանալ ։

تعسير (թա'uիր, ա. ձրսե էն) դժուարացնել. (չմշ. تصعيب) ։

تعشق (թէ'աշշուգ, ա. ձշճ էն) սիրահարուիլ, սիրտհարութիւն։

تعشير (թա'շիր. ա. ձշճ էն) 1. տասնի բաժնել՝ հաւցնել. 2. տասանորդի տուրքը հաւաքել ։

تعصب (թէ'աuսուպ, ա. ձսբ էն) մոլեռանդութ. կր – մոլեռանդ. ուլ – մոլեռանդութեամբ ։

تعصير (թա'uիր. ա. ձսբ էն) մզել (խաղող, ձէթ). ջուրը քամել։

تعضو (թէ'ազզու, ա. ձմբ էն բժշ.) վերակազմութ. (գոյնասրանի)

Digitized by Google

թաղին (թա'ղին, ա. ընկերական էն) հրապարակական, յարատեւ. հրատարակել. երեսն հանել. ընդ – ։

թաղիս (թա'ղիս, ա. ձեռ էն) բարձրացնել, բարձրացում։

թահմուրս (թէ'ամմուրս, ա. ոձէ էն) դիտումն, կանխամտածութ, դիտումնեամբ գործել. ի – դիտումով, կանխամտածութեամբ. ց – դիտումնաւոր, կանխամտածեալ. ցեմտ ըստ կանխամտածեալ ապաննութեան։

թամամուզ (թէ'ամմուզ, ա. ձբ էն) 1. ընկոյզիլ. 2. խնդրի մը խորը ծածկանցել. 3. խորհրդակնել [հոր]։

թամամիւմ (թէ'ամմիւմ, ա. ոյմ էն) ընդհանրական, տարածուիլ։

թամիհս (թա'միհս, ա. ձէ էն) մկրտիլ, մկրտութիւն. – ոյ մկրտութեան արարողութիւն։

թամիր (թա'միր, ա. ճրոխ էն. յգ. ու –) նորոգիլ, նորոգութիւն։

թամիղ (թա'միղ, ա. ձբ էն. յգ. թամիզներ) 1. խորհրդակցիլ. 2. խորհրդակցութիւն։ խորհրդատուներ – խորհրդարանական ժողով։

թամիլ (թա'միլ, ա. լձ էն. քիմ.) հակազդիլ, հակազդեցութիւն։

թամիմ (թա'միմ, ա. ոյմ էն) ընդհանրացնել, հանրացնել, տարածիլ։

թամիս (թա'միս, ա. ձէ էն) ջնջել. ի – ընդհանուր կերպով. ի – ոյ ընդհանրապէս։

թամիէ (թա'միէ, ա. ձե էն) 1. կուշտ ընել։ 2. գոյանի կէ պակսիլ հասկնալ

թանէ (թէ'աննէ, ա.) ուրիշին ըսելը գանելու աշխատիլ։

թանէ (թէ'աննիս, ա. ոնձ էն. յգ. ու –) յամառիլ, յամառութիւն։

թալ (թա'լ, ա. ձլ էն) 1. կախել կապ ընել. 2. խրթնաթրթին. ճղճղ – ոճ, խրթնաթրթնոյթ. – մոռց – խմաստի – պնգել, հետապնդութիւն. 1 – իշի գործը հետամտել. ինչ գոյութիւններ օրինական չհետապնդուիլ. 1 – ոյ ծրագրի հետեւիլ

թաղիմ (թա'ղիմ, ա. ոձբ էն) 1. ապագիտութիւն ընել, չարգիլել ուսուցիլ. 2. ամէն (կամ) ոյ հոն – տօ կոմի ամէն ոյ

թաղուզ (թէ'ալուզ, ա. ոձլէ էն. յգ. թալեզներ) 1. վերաբերութիւն. վերաբերիլ. 2 կախում, կախում ունենալ 3. սիրել, սէր. ոյ – սիրտը սիրել։

թալիւլ (թէ'ալիւլ ա. ելե էն) պատճառանք բարեբերել, պատրուակ

թալիմ (թէ'ալիմ, ա. լբ էն) ուսանիլ, ուսանիլ. սորվիլ, սորվիլ։

թալի (թէ'ալի, ա. ոյե էն. յգ. թալիաներ) բարձրանալ, բարձրացում։

թալիզ (թա'լիզ, ա. ոձլե էն) 1. կախել ։ – ոյ դիպ պատէն կախել. 2. յերասանգել, յետաձգում. 3. պարսկական գիր. յգ. թալիզներ գրքի ծանօթագրութիւն ընդ – 1. կախուիլ. 2. յետաձգիլ։

թալիզա (թա'լիզա, ա.) տեսակ մը քովերը բաց կապ։

թալիլ (թաալիլ, ա. ելե էն) պատճառաբանութիւն. ընել, պատճառանք. – ոյ պատճառաբանական մտնիկ. – ոյ (գրկ) նմանութեան և փոխաբերութեան մէջ յարմար պատճառանք մը։

թալիմ (թա'լիմ, ա.) 1. ուսուցանել, սորվեցնել. 2. վարժութիւն. վարժեցնել, հրահանգ. 3. մարզանք, մարզել. յգ. ու – հրահանգ. ոնի – մարզուած. ն – մարզուած, վարժուած. ոնի – հրահանգին համաձայն, ըստ հրահանգի

تغافل (թէղաճիւլ, ա. تغافل էն) 1. չդիտնալ ձևացնել. 2. դիտմամբ կամ սուտ խաթրուած երևիլ.

تغیر (թաղպիր, ա. تغير էն) 1. փոխիլ մէջ ընթիլ. 2. վշտանալ.

تغذی، تغذیه (թէղաաի، թէկազզի، ա. تغذی، تغذیه էն، ըգ. ետ -) անանիլ، անանուհ.

تغذیه، تغدیه (թաղզիեէ، թաղիեէ، ա. تغذیه، تغدیه էն) անուռցուհ، անուռցանել. (հմմ. تغذی، تغذیه).

تغریل (թէղարպիլ، ա. تغریل էն) սաղել، խարթալուհ، խարթալել، մաղէ անցընել. [հմմ. كەلكدن كچیرمك]:

تغرد (թէկարրիւս، ա. تغرد էն) գեղգեղալ، գեղգեղանք.

تغریب (թաղրիպ، ա. تغریب էն) 1. վտարել، վտարուհ 2. տարագրել.

تغریر (թաղրիր، ա. تغریر էն) յոռի խորհուրդ խրատել:

تغریق (թաղրիգ، ա. تغریق էն.) ընկղմել. [հմմ. اغریق].

تغریم (թաղրիմ، ա. تغریم էն) անհրամէշտ վճարուհ կատարել

تغزل (թէկազզիւլ، ա. تغزل էն) 1. քնարերգութիւն յօրինել. 2. կնոջմը բանաստղծ. դրուատիքը ընել

تغزی (թէկազզի، ա. تغزی էն) կզտնալ. (հմմ. اغز او).

تغسل (թէկասսիլ، ա. تغسل էն) լուացուիլ، յոգանք ընել.

تغشی (թէկաշշի، ա. تغشی էն) քօզարկուիլ، ծածկուիլ.

تغشیش (թաղըիշ، ա.) խարդախել، խառնել، խառնուրդ ընել.

تغشیه (թաղրիեէ، ա. تغشیه էն) քօզարկել. ծածկել.

تغصن (թէկասսուն، ա. تغصن էն، բ.) ճիւղաւորում، ճիւղաւորիլ.

تفاول (թէֆաուուլ، ա. تفاول էն) հոգնիլ. հոգնութիւն պատճառել.

تعود (թէ'ավվիւս، ա. تعود էն) սովորիլ، սովորութիւն.

تعوج (թէավվիւճ، ա. تعوج էն) ծռիլ հակիլ، ծռակում.

تعویج (թա'վիճ، ա. تعویج էն) կոլկոլնել. ծռել. ! – قیلمق

تعوذ (թէավվիւզ. ա. تعوذ էն) ա. استعاذه

تعویذ (թա'վիզ. ա. ըգ. عوذ) բըժ. ժանք. յուռութ.

تعویض (թա'վիզ، ա. تعویض էն) փոխարինել، փոխարինուհ իւն. ! – փոխարինութեամբ، իբր փոխարինուհ.

تعوق (թէավվուզ، ա. تعوق էն) յապաղիլ. ուշանալ، յապաղում:

تعویق (թավիզ، ա. تعویق էն) յապաղեցնել. ուշացնել، յետաձգել:

تعهد (թէ'ահհիւս، ա. تعهد էն. ըգ. تعهدات) 1. յանձն առնել، ստանձնել. յանձնառուհ իւն. 2. խոստանալ

پوتکه لی – յանձնարարեհալ նամակ :

تعیش (թէ'այեիւշ، ա. تعیش էն) ապրիլ ապրուստ. – زمانه ապրուստի միջոց .

تعین (թէ'այեիւն، ա. تعین էն) 1. որոշել. 2. երևան եկնել. 3. նշանաւոր՝ ականաւոր ըլլալ.

تعیب (թա'եիպ، ա. تعیب էն. ըգ. ետ -) պատանել. մեղադրել.

تعیر (թաեիր، ա. تعیر էն) յանդիմանքը երեսը զարնել، յանդիմանել.

تعیین (թա'եիճ، ա. تعیین էն. ըգ. ետ -) 1. որոշել. 2. յատկացնել. յանձնանել. 3. կարգել [պաշտօնի] 4. ռամիկ.

تغابن (թէղապիւն، ա. تغابن էն) զիրար բաժնել. օր. – مغبونի վերջին դասատանի օր. (հմմ. قیامت یومی).

تفاح (թիւճաճ, ա. յգ. ըիւճաճիյէբ) խընձոր. [հմմ. Ալ. سيب] الأرض-աստղատուտակ. -ծառ խնձորական թիթու. تفاحية (թիւճաճիյէբ) խնձորատ. تفاحي [թիւճաճի, ական] تفاحية նմանատեսակ:

تفاخر (թէճախուր, ա. فخر էն) պարծենալ, անձնապարծութիւն.

تفاريق (թէճարիզ, ա. եզ. تفرة) փոքր սիրուն առարկաներ. -ուազ արժէքաւոր ընծաներ.

تفاضل (թէճազուլ, ա. فضل, فضلة էն) 1. իրարու չանդեպ յաւակնիլ. 2. [թուա.] միացորդ. (հմմ. յիվ) ց - տարբերական. فاضل حساب տարբերական հաշիւ.

تفاعيل (թէճաիլ, ա. եզ. تفعيل) տաղաչափութեան հատուածները:

تفال (թէճէ"իլ, ա. فال էն) 1. բաղեզուշակ հմայարիւ. 2. բախտ նայիլ. հմ. ցկուբիւն ընել.

تفاوت (թէճաւիւթ, ա. فوت էն) տարբերութիւն. - ալ առանց տարբերութեան. ընդ. - (թէճաւիւթի արզէյն, աշխ) լայնութեան աստիճաններու տարբերութ. ընդ. - (-ի դուլէյն, աշխ.) երկայնութեան աստիճաններու տարբերութիւնը.

تفة (թէճէէն, պ.) կարմրած, հրաշէկ կարմիր. - ահն հրաշէկ կարմիր երկաթ -ան հրալատ եռանդուն սիրտ

تفتيح (թէճթիհ, ա. فتح էն) 1. բանալ 2. գոյանալ, արձկալ (կէյիրմէէ)

تفتير (թէճթիր, ա.) 1. հազ պատճառել. 2. ջլատել. ար - ձիրաշ ձրգ բանաստեղծական կարողութ. ջլատել.

تفتيش (թէճթիշ, ա. յգ. تفتيشات էն) 1. զննել, զննութ. 2. խորազննել. խորազննութ. քննութիւն կատարել:

تفجير (թաղիր, ա. ըիճ էն) 1. այլափոխել. 2. փոխել. ջրի - ձայնափոխութիւն - լսելի ձայն ջուր փոխել:

تفهيم (թէճհիմ, ա. յգ. تفهيمات էն) 1. ուսուցանել, ուսուցում. 2. [երաժ.] ներդաշնակ ձայնի մը ներդաշնակ ձայնի մը հետ միանալը:

تفخيم (թէճխիմ, ա. յգ. تفخيمات էն) 1. մեծարել, մեծարում. 2. [քեր.] հնչիւնի մը հնչումը ծանրացնել. 3. [երաժ.] ձայնի մը ծանրացնել. 4. [տպ.] տառի մը մեծացնել. 5. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 6. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 7. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 8. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 9. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 10. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 11. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 12. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 13. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 14. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 15. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 16. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 17. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 18. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 19. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 20. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 21. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 22. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 23. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 24. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 25. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 26. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 27. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 28. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 29. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 30. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 31. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 32. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 33. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 34. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 35. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 36. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 37. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 38. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 39. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 40. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 41. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 42. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 43. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 44. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 45. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 46. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 47. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 48. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 49. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 50. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 51. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 52. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 53. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 54. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 55. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 56. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 57. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 58. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 59. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 60. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 61. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 62. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 63. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 64. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 65. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 66. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 67. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 68. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 69. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 70. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 71. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 72. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 73. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 74. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 75. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 76. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 77. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 78. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 79. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 80. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 81. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 82. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 83. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 84. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 85. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 86. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 87. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 88. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 89. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 90. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 91. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 92. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 93. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 94. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 95. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 96. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 97. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 98. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 99. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել. 100. [ճրտ.] ձայնի մը ծանրացնել.

Digitized by Google

تغافل (թէղաճիւլ, ա. تغافل էն) 1. չգիտնալ ձեւացնել. 2. գիտ-
մամբ կամ առտ խաբեաւած երեւիլ.

تغير (թաղպիր, ա. غير էն) 1. փոխ-
ուիլ ուրիշ մի ձեի. 2. վշտացնել.

تغذى، تغذى (թէղաաշի, թէկազզի, ա. غذا، غذاء էն, բգ. ու -)
անանիլ, անանուիլ.

تغذيه، تغذيه (թաղզիեէ، թաղիեէ, ա. غذا، غذاء էն) անու-
ցում, անուցանել. (հմմ. اغذا، اغذاء).

تغربل (թէղարպիւլ, ա. غربال էն) ա-
սղել, խարթալուիլ, խարթա-
լել, մաղե անցընել. [հմմ. քնդկ. Kalbürcken]:

تغرد (թէկարրիւս, ա. غرد էն) գեղ-
գեւլել, գեղգեւլանք.

تغريب (թաղրիպ, ա. تغريب էն) 1. վտա-
րել, վտարուիլ 2. տարագրել.

تغرير (թաղրիր, ա. غرور էն) յոռե-
խորհուրդ խրատել:

تغريق (թաղրիգ, ա. غرق էն.) ընդ-
կղմել. [հմմ. اغراق].

تغريم (թաղրիմ, ա. تاوان էն) ան-
հրաժեշտ վճարուելիք կատարել

تغزل (թէկազզիւլ, ա. غزل էն) 1.
քնարերգութիւն յօրինել. 2. կնոջ մը բանաստղծի գրուատիքը ընել

تغزى (թէկազզի, ա. غاز էն) կազա-
նալ. (հմմ. غاز ու).

تغسل (թէկասսիւլ, ա. غسل էն) լը-
ւացուիլ, յոգանք ընել.

تغشى (թէկաշշի, ա. غشاء էն) քօղար-
կուիլ, ծածկուիլ.

تغشيش (թաղշիշ, ա.) խարդախել,
խաւնել, խաւնուրդ ընել:

تغشيه (թաղշիէե, ա. غشاء էն) քօղար-
կել, ծածկել.

تغصن (թէկասսուն, ա. غصن էն, բ.)
ճիւղաւորուիլ, ճիւղաւորիլ:

تغنى (թէաննի, պ. ևս էն) հոգնիլ.
հոգնութիւն պատճառել:

تعود (թէ'ավվիւս, ա. تعود էն) սովո-
րիլ, սովորութիւն.

تعوج (թէավվիւճ, ա. عوج էն) ծռիլ
հակիլ, ծռկուիլ.

تعويج (թա'վիճ, ա. عوج էն) կորցը-
նել. ծռել. ! – ավանդ.

تعوذ (թէավվիւզ. ա, عياذ էն) ա.
ոձոյ استعاذه

تعويذ (թա'վիզ. ա. յգ. عوذ) բըժ-
ժանք. յուռուպ.

تعويض (թա'վիզ, ա. عوض էն) փոխա-
րինել, փոխարինուիլ իւն. ! –
փոխարինութեամբ, իբր փոխարինուած.

تعوق (թէավվուզ, ա. عوق էն) յա-
պաղիլ. ուշանալ, յապաղում:

تعويق (թավիզ, ա. عوق էն) յապա-
ղեցնել. ուշացնել, յետաձգել:

تعهد (թէ'ահհիւս, ա. عهد էն. յգ.
تعهدات) 1. յանձն առնել, ստանձ-
նել. յանձնառութիւն. 2. խոստանալ
پوتكه لى – յանձնարարել նամակ :

تعيش (թէ'այեիւշ, ա. عيش էն) ապրիլ
ապրուստ. – زمن ապրելակերպ
– مدار ապրուստի միջոց :

تعين (թէ'այեիւն, ա. عين էն) 1. որոշ-
ուիլ. 2. երևան ելնել. 3. նշա-
նառոր՝ ականատես ըլլալ.

تعيب (թա'եիպ, ա. عيب էն. յգ. ու -)
այպանել, մեղադրել.

تعير (թաեիր, ա. عار էն) յանցանքը
երեսը զարնել, յանդիմանել.

تعيين (թա'եին, ա. عين էն. յգ. ու -)
1. որոշել. 2. յատկացնել, սահ-
մանել. 3. կարգել [պաշտօնի] 4. ոճծիկ.

تغابن (թէղապիւն, ա. غبن էն) զիրար
բաժնել. օր. – مومنك ورجنى ده-
ستانك օր. (հմմ. قيامت).

Digitized by Google

تفاح (թիւճճաի, ա. յգ. ըշ) խընձոր. [հմմ. ևս. سیب] ارض الأترجّ — ստողտոտակ. — حامض խնձորական յիթու. تفاحیت (թիւճճաիիյէէ) խնձորատ. յ. [թիւճճաիի, պահիւ] تفاحیة ածական խնձորատեսակ:

تفاخر (թէճախուր, ա. խճ էն) պարծենալ, անապարծանքիւն.

تفاریق (թէճարիզ, ա. եզ. ճրը) փոքր սիրուն առարկանրնեը. ազ արժէքաւոր ընծաներ.

تفاضل (թէճազուլ, ա. ֆզլ, ֆզլճէն) 1. իրարու չանդէպ յատկանիլ. 2. [թուա.] միացորդ. (հմմ. յակ) ی — տարբերական. فضلی تفاضل حساب տարբերական հաշիւ.

تفاعیل (թէճաիլ, ա. եզ. ըլեալ) ոտանաւորի հատուածները:

تفال (թէճէ"իլ, ա. ֆիլ էն) 1. բարեգուշակ համարել. 2. բախտ նայիլ. հա, ցկուռիքիւն ընել.

تفاوت (թէճավիւթ, ա. ֆրթ էն) տարբերութիւն. — նկ առանց տարբերութեան. بغیر — (թէճավիւթի արզէյն, աչխ) լայնութեան տարիճաններու տարբերութ. بلوط — (-ի դուլէյն, աչխ.) երկայնութեան տարիճաններու տարբերութիւնը.

تفته (թէճդէն, պ.) կարմրած, հրաշէկ կարմիր. — آهن հրաշէկ կարմիր երկաթ — دل հրայառ. առանդուն սիրտ

تفتیح (թէճթիհ, ա. ֆթ էն) 1. բանալ 2. գոյնել, արծկալ (կէյիrdէf)

تفتیر (թէճթիր, ա.) 1. հոգ պատճառել. 2. ջլատել. օր — قوة ձգողական կարողութ. ջլատել.

تفتیش (թէճթիշ, ա. յգ. تفتیشات) 1. զննել, զննութ. 2. խորազննել, խորազննութ. քննութիւն կատարել.

تغضب (թէկազզուպ, ա. ֆճճ էն. մրգկզ.) ցասնալ, բարկանալ.

تغفل (թէկաճճիիլ, ա. ֆլճճ էն) խաբել, խաբկանքիւնով ուրկութիւն.

تغلب (թէկալլիպ, ա. ֆլճ էն) 1. տիրապետել. 2. բռնակալութ. ارباب — բռնակալներ:

تغلط (թէկալլիդ, ա.) սխալիլ, սխալի մէջ իյնալ.

تغلف امعاء (թէկալլիճ էմա, ա. ճլիճ էն) աղեխառնութիւն. [սահմ. ընդ. յակ.]

تغلون (թէկալվիւն, ա. ուլուճ էն) կալվանում, կալվանիլ.

تغلیب (թաղլիպ, ա. ֆլճ էն) մեկ բառով անուանել.

تغلیط (թաղլիդ, ա. ճլճ էն) 1. սխալեցնել. 2. սխալ վերագրել.

تغلیف (թաղլիճ, ա. ճլիճ էն) պատեանը դնել [սուրը և այլն].

تغلیق (թաղլիգ, ա. ճլգ էն) գոցել, փակել. ابواب — գռներըը փակել

تغنی (թէկանննի, ա. նճ էն յգ. تغنیات) երգել, գեղգեղել, գեղգեղանք.

تغنج (թէկանճնիւճ, ա. ճնճ էն) նազանք ընել, նազ ընել.

تغول (թէկավվիլ. ա. ուլ էն) գռնատիպ բլլալ. գռնատութիւն.

تغیب (թէկայեիպ, ա. ճուպ էն) անհետանալ, աչ քի չերեւիլ

تغیر (թէկայեիր, ա. յճ էն. յգ. ات -) 1. այլափոխիլ, այլափոխում. 2 փոխուիլ, փոփոխում. նոր — գռնափոխութ. սեաւ — դիմափոխութիւն.

تغیر (թաղեիր, ա. յճ էն) 1. այլափոխել. 2. փոխել, ծոյլ — ձայնափոխութիւն — լսան ծոյլ ոճը փոխել:

تغیم (թէկայեիմ, ա. ճուպ էն) ամպատիլ, ամպամած ըլլ. [օդ.]

Digitized by Google

تفتيشي (թէֆթիշի, պետեզը թէֆթիշիէէ, ա.) քննական, զննական ա – معاملات քննական գործողութիւն։

تفتيق (թէֆթիգ, ա. ըզը էն) ճեղքել [տախտակ]. պատռել [զգեստ]

تفتيك (թէֆթիֆ, ա. կըզ էն) 1. բամ. պակ բուլդ նետել, գզել. 2. (թիֆթիֆ, թ.) 1. ոյծեայ. 2. ծուատա 3. բամպակ [վէրքի]. կնճ – գզուիլ։

تفتيل (թէֆթիլ, ա. լըզ էն) ոլորել [լծել, դերձանել]։

تفتين (թէֆթին, ուզ էն) 1. համոել, հրապուրել. գոլ – սրտերը համոյել. 2. խռովութիւն ձգել։

تفجر (թէֆէճճիւր, ա. ջըզ էն) ա. ջանգիր . 2. [բժշ.] եռացում։

تفجع (թէֆէճճիւ, ա. ջֆ էն) ցաւակցիլ, վշտակցիլ։

تفجير (թէֆճիր, ա.) 1. ժայթքեցնել 2. ջուրը գետնէն բղխեցնել։

تفحص (թէֆահհուս, ա. փըզ էն) հետազօտել, հետազօտութիւն. մանրակրկին քննութիւն. ը – քննիչ.

تفحم (թէֆահհում, ա ըֆզ էն) ածխացում, ածխանալ։

تفخر (թէֆախխուր, ա. խզ էն) պարծենալ, պարծիլ, պարծանք.

تفخيم (թէֆխիմ, ա. ըզխոմ էն) 1. բարձրացնել. մեծցնել. 2. գիր մը լծանձր արտասանել։

تفرج (թէֆէրրիւճ, ա. ճզրֆ էն) 1. զբօսնում, զբօսանք. 2. պտոյտ, պտոյտի երթել. ընել ջամբչ ը – պտոյտի երթել. ջ.ոյ – զբօսավայր, ճեմելիք։

تفرح (թէֆէրրուհ, ա. ըրֆ էն) բացուիլ, զուարթանալ։

تفرد (թէֆէրրիւտ, ա. դրֆ էն) 1. եզական ըլլ. մեկ հատիկ ըլլալ. تفرد بولنماسى – մեկ հատիկ եմ ըսել. 2. անկախ ըլ. ինքնավար ըլլալ։

تفديه (թէֆթիյէ, ա. ւյֆ էն) հոգիս գուրպան՝ անձս զոհ ըլլայ ըսել

تفرس (թէֆէրրիւս, ա. ըստֆ էն) իմանալ, հասկնալ, կռահել։

تفرش (թէֆէրրիւճ, ա, ճրֆ էն) 1. տարածուիլ, սփռուիլ. 2. պատել. ջր. – ձիւնը պատել։

تفرع (թէֆէրրու, ա. ըրֆ էն) 1. ճիւղաւորիլ, ճիւղաւորում. 2. բաժնում. 3. յգ. ات – մանրամասնութիւն. اوغراشمق لا – մանրամասնիլ զբաղիլ։

تفرعن (թէֆէր'ուն , ա. ոօնֆ էն) 1. փարաւոն կտրիլ. 2. հպարտանալ, յոխորտալ. 3. բռնակալութ։

تفرغ (թէֆէրրուղ, ա. ղրֆ էն) գործ մը լմցնել և ազատիլ. կալած գնել և վրան դարձնել։

تفرق (թէֆէրրուգ, ա. գրֆ էն) ցըրիլ, ցրում։

تفرقه (թէֆրիգա, ա. ըրֆ էն) 1. անջատում. 2. երկպառակութ. հերձուած. 3. թերթօն. ايتمسى – իրը թերթոն. ثمدوشد – երկպառակութիւն իյնալ. ثمروشدى – երկպառակութ. ձգել

تفريح (թէֆրիհ, ա. ըրֆ էն) զուարթութ. պատճառել, պարարել. مشام – հոտոտելիքը պարարել։

تفريد (թէֆրիտ, ա. դրֆ էն) 1. ճգնաւորութ. ճգնիլ. – اهل ճգնաւոր. 2. [երեք] կղզիացնել, առանձնացընել. օր. [تلغراف تلرى تفريد ايتمك]։

تفريش (թէֆրիճ, ա. ճրֆ էն) 1. կասհասուրել, կասհասուրում. 2. սփռել [գորգ և այլն]. յգ. تشاث

تفريط (թէֆրիդ, ա. ըրֆ էն) նոաստղեցնել, նոաստղեցում. – افراط ծայրայեղութիւն. ه – وردرمق

Digitized by Google

تقتيل (թէգթիլ, ա. գել էն) հրաւ մեկզմեկ սպաննել։

تقدم (թէգտիմ, ա. գել էն) 1. դեմ գիմաց երթալ. 2. փոխարինութ.

تقديم (թէգտիմ, ա. գել էն) հասկցընել, իմացընել։ — գրար որոշումը —

تقرب (թէգրիպ, ա. գրպ էն) 1. մօտենալ, մերձենալ. 2. ընծայ տալ. 3. ընծայ մատուցանել. 4. աղօթել։ — ի խնդիր աստուծոյ։

تقرير (թէգրիր, ա. գրր էն) 1. պատմութիւն, տեղեկութիւն. 2. տեղեկագիր, տեղեկագրութիւն։

تقريظ (թէգրիզ, ա. գրզ էն) 1. գովասանել, գովեստ տալ. 2. գովասանութիւն։

تقسيم (թէգսիմ, ա. գսմ էն) 1. բաժանել, բաժանում. 2. բաժանում, բաժանմունք։

تقشير (թէգշիր, ա. գշր էն) 1. կեղևել, կեղևահանել. 2. կեղևահանում։

تقصير (թէգսիր, ա. գսր էն) 1. պակասութիւն, պակասութիւն. 2. յանցանք, մեղք։

تقطير (թէգթիր, ա. գթր էն) 1. կաթեցնել, կաթեցնել. 2. թորել, թորում։

تقعير (թէգիր, ա. գիր էն) 1. գոգաւորել, գոգաւորում. 2. գոգաւորութիւն։

تقفيل (թէգֆիլ, ա. գֆլ էն) 1. կողպել, կողպում. 2. կողպանք։

تقلب (թէգլիպ, ա. գլպ էն) 1. դարձուածք, դարձուածք. 2. դարձուածք, դարձուածք։

تقليد (թէգլիտ, ա. գլտ էն) 1. նմանել, նմանում. 2. նմանութիւն, նմանութիւն։

تقليم (թէգլիմ, ա. գլմ էն) 1. կտրել, կտրում. 2. կտրուածք, կտրուածք։

تقليل (թէգլիլ, ա. գլլ էն) 1. նուազեցնել, նուազեցնում. 2. նուազեցում, նուազեցում։

تقنين (թէգնին, ա. գնն էն) 1. կանոնադրել, կանոնադրում. 2. կանոնադրութիւն, կանոնադրութիւն։

تقوى (թէգվա, ա. գվի էն) 1. աստուածավախութիւն, աստուածավախութիւն. 2. աստուածավախութիւն, աստուածավախութիւն։

تقويم (թէգվիմ, ա. գվմ էն) 1. ուղղել, ուղղում. 2. ուղղութիւն, ուղղութիւն։

تقويض (թէգվիզ, ա.) յանձնել [գործ, պաշտօն] յոյս —

تقيض (թէգէյիզ, ա. գյզ էն) զարգացնել, զարգացում։

تقه (թէգէ, թ.) 1. սանտր սատայնան. կր. 2. խիր մետաքսի։

تقهجي (թէգէհի, թ.) վաշխառու. կն — վաշխառութիւն։

تكتم (թէգթիհիմ, ա. գհմ էն) քամբռնել, հասկնալ. խնայողութիւն ըլ. — ով թիւրիմացութիւն. ով — ով թիւրիմացութիւն ունենալ։

تكثير (թէգսիր, ա. գսր էն) 1. դեմ գիմաց երթալ. 2. փոխարինութ.

تكدير (թէգտիր, ա. գտր էն) 1. դեմ գիմաց երթալ. 2. փոխարինութ.

تكرار (թէգրար, ա. գրր էն) 1. կրկնել, կրկնում. 2. կրկնութիւն, կրկնութիւն։

تكرم (թէգրիմ, ա. գրմ էն) 1. պատուել, պատուում. 2. պատուաւորութիւն, պատուաւորութիւն։

تكسير (թէգսիր, ա. գսր էն) 1. կոտրել, կոտրում. 2. կոտրուածք, կոտրուածք։

تكفير (թէգֆիր, ա. գֆր էն) 1. ծածկել, ծածկում. 2. ծածկութիւն, ծածկութիւն։

تكليف (թէգլիֆ, ա. գլֆ էն) 1. պարտաւորեցնել, պարտաւորեցնում. 2. պարտաւորութիւն, պարտաւորութիւն։

تكلم (թէգլիմ, ա. գլմ էն) 1. խօսել, խօսում. 2. խօսք, խօսք։

تكميل (թէգմիլ, ա. գմլ էն) 1. կատարել, կատարում. 2. կատարում, կատարում։

تكنه (թէգնէ, թ.) 1. ներքին էութիւն. 2. ներքին էութիւն։

تكوين (թէգվին, ա. գվն էն) 1. կազմել, կազմում. 2. կազմութիւն, կազմութիւն։

تكيه (թէգիէ, թ.) 1. յենարան, յենարան. 2. յենարան, յենարան։

تلاش (թէլաշ, թ.) 1. ջանք, ջանք. 2. ջանք, ջանք։

تلاطم (թէլաթում, ա. լթմ էն) 1. ալեկոծել, ալեկոծում. 2. ալեկոծութիւն, ալեկոծութիւն։

تلاقي (թէլաքի, ա. լքի էն) 1. հանդիպել, հանդիպում. 2. հանդիպում, հանդիպում։

تلاوت (թէլավաթ, ա. լվթ էն) 1. ընթերցել, ընթերցում. 2. ընթերցում, ընթերցում։

تلبس (թէլպիս, թ.) 1. հագնել, հագնում. 2. հագուստ, հագուստ։

تلبيه (թէլպիէ, թ.) 1. կանչել, կանչում. 2. կանչ, կանչ։

تلخيص (թէլխիս, ա. լխս էն) 1. համառոտել, համառոտում. 2. համառոտութիւն, համառոտութիւն։

تلطيف (թէլթիֆ, ա. լթֆ էն) 1. մեղմացնել, մեղմացնում. 2. մեղմացում, մեղմացում։

تلفظ (թէլֆուզ, ա. լֆզ էն) 1. արտասանել, արտասանում. 2. արտասանութիւն, արտասանութիւն։

تلقين (թէլգին, ա. լգն էն) 1. ուսուցանել, ուսուցանում. 2. ուսուցում, ուսուցում։

تلميح (թէլմիհ, ա. լմհ էն) 1. ակնարկել, ակնարկում. 2. ակնարկ, ակնարկ։

تلميذ (թէլմիտ, ա. լմտ էն) 1. աշակերտել, աշակերտում. 2. աշակերտութիւն, աշակերտութիւն։

تلوث (թէլվուս, ա. լվթ էն) 1. աղտոտել, աղտոտում. 2. աղտոտութիւն, աղտոտութիւն։

تلويح (թէլվիհ, ա. լվհ էն) 1. ակնարկել, ակնարկում. 2. ակնարկ, ակնարկ։

تلويث (թէլվիս, ա. լվթ էն) 1. աղտոտել, աղտոտում. 2. աղտոտութիւն, աղտոտութիւն։

تمادي (թէմատի, ա. մդի էն) 1. երկարել, երկարում. 2. երկարութիւն, երկարութիւն։

تماس (թէմաս, ա. մս էն) 1. շօշափել, շօշափում. 2. շօշափում, շօշափում։

تماشا (թէմաշա, թ.) 1. դիտել, դիտում. 2. դիտում, դիտում։

تمام (թէմամ, ա. մմ էն) 1. կատարել, կատարում. 2. կատարում, կատարում։

تمتع (թէմթուգ, ա. մթգ էն) 1. վայելել, վայելում. 2. վայելք, վայելք։

تمجيد (թէմճիտ, ա. մճտ էն) 1. փառաբանել, փառաբանում. 2. փառաբանութիւն, փառաբանութիւն։

تمدن (թէմտին, ա. մտն էն) 1. քաղաքակրթել, քաղաքակրթում. 2. քաղաքակրթութիւն, քաղաքակրթութիւն։

تمديد (թէմտիտ, ա. մտտ էն) 1. երկարել, երկարում. 2. երկարութիւն, երկարութիւն։

تمرد (թէմրուտ, ա. մրտ էն) 1. ապստամբել, ապստամբում. 2. ապստամբութիւն, ապստամբութիւն։

تمرين (թէմրին, ա. մրն էն) 1. վարժել, վարժում. 2. վարժութիւն, վարժութիւն։

تمسخر (թէմսխուր, ա. մսխր էն) 1. ծաղրել, ծաղր. 2. ծաղր, ծաղր։

تمسك (թէմսուք, ա. մսք էն) 1. բռնել, բռնում. 2. բռնում, բռնում։

تمشيت (թէմշիյէթ, ա. մշյթ էն) 1. գործել, գործում. 2. գործ, գործ։

تمكن (թէմքին, ա. մքն էն) 1. կարենալ, կարենում. 2. կարողութիւն, կարողութիւն։

تملك (թէմլուք, ա. մլք էն) 1. տիրել, տիրում. 2. տիրապետութիւն, տիրապետութիւն։

تملق (թէմլուգ, ա. մլգ էն) 1. շողոքորթել, շողոքորթում. 2. շողոքորթութիւն, շողոքորթութիւն։

تمنا (թէմանա, թ.) 1. ցանկալ, ցանկում. 2. ցանկութիւն, ցանկութիւն։

تمنع (թէմնուգ, ա. մնգ էն) 1. հրաժարել, հրաժարում. 2. հրաժարում, հրաժարում։

تموج (թէմուճ, ա. մճ էն) 1. ալեկոծել, ալեկոծում. 2. ալեկոծութիւն, ալեկոծութիւն։

تموين (թէմվին, ա. մվն էն) 1. պաշարել, պաշարում. 2. պաշար, պաշար։

تمويه (թէմվիէ, ա. մվհ էն) 1. խաբել, խաբում. 2. խաբէութիւն, խաբէութիւն։

تنازل (թէնազուլ, ա. նզլ էն) 1. հրաժարել, հրաժարում. 2. հրաժարում, հրաժարում։

تناسب (թէնասուպ, ա. նսպ էն) 1. համապատասխանել, համապատասխանում. 2. համապատասխանութիւն, համապատասխանութիւն։

تناسل (թէնասուլ, ա. նսլ էն) 1. բազմանալ, բազմանում. 2. բազմութիւն, բազմութիւն։

تنبيه (թէնպիէ, ա. նպհ էն) 1. զգուշացնել, զգուշացնում. 2. զգուշացում, զգուշացում։

تنجيم (թէնճիմ, ա. նճմ էն) 1. աստղագուշակել, աստղագուշակում. 2. աստղագուշակութիւն, աստղագուշակութիւն։

تنزل (թէնզուլ, ա. նզլ էն) 1. իջնել, իջնում. 2. իջում, իջում։

تنزيل (թէնզիլ, ա. նզլ էն) 1. իջեցնել, իջեցնում. 2. իջեցում, իջեցում։

تنزيه (թէնզիհ, ա. նզհ էն) 1. սրբել, սրբում. 2. սրբութիւն, սրբութիւն։

تنسيق (թէնսիք, ա. նսք էն) 1. կարգադրել, կարգադրում. 2. կարգադրութիւն, կարգադրութիւն։

تنصيب (թէնսիպ, ա. նսպ էն) 1. նշանակել, նշանակում. 2. նշանակում, նշանակում։

تنظيف (թէնզիֆ, ա. նզֆ էն) 1. մաքրել, մաքրում. 2. մաքրութիւն, մաքրութիւն։

تنظيم (թէնզիմ, ա. նզմ էն) 1. կարգադրել, կարգադրում. 2. կարգադրութիւն, կարգադրութիւն։

تنعم (թէնգում, ա. նգմ էն) 1. վայելել, վայելում. 2. վայելք, վայելք։

تنفس (թէնֆուս, ա. նֆս էն) 1. շնչել, շնչում. 2. շնչառութիւն, շնչառութիւն։

تنفيذ (թէնֆիտ, ա. նֆտ էն) 1. կատարել, կատարում. 2. կատարում, կատարում։

تنقيب (թէնգիպ, ա. նգպ էն) 1. փորել, փորում. 2. փորուածք, փորուածք։

تنقيح (թէնգիհ, ա. նգհ էն) 1. մաքրել, մաքրում. 2. մաքրութիւն, մաքրութիւն։

تنقيص (թէնգիս, ա. նգս էն) 1. նուազեցնել, նուազեցնում. 2. նուազեցում, նուազեցում։

تنكر (թէնքուր, ա. նքր էն) 1. ուրանալ, ուրանում. 2. ուրացութիւն, ուրացութիւն։

تنكيل (թէնքիլ, ա. նքլ էն) 1. տանջել, տանջում. 2. տանջանք, տանջանք։

تنوع (թէնվուգ, ա. նվգ էն) 1. բազմազանել, բազմազանում. 2. բազմազանութիւն, բազմազանութիւն։

تنوير (թէնվիր, ա. նվր էն) 1. լուսաւորել, լուսաւորում. 2. լուսաւորութիւն, լուսաւորութիւն։

تهديد (թէհտիտ, ա. հդտ էն) 1. սպառնալ, սպառնում. 2. սպառնալիք, սպառնալիք։

تهذيب (թէհզիպ, ա. հզպ էն) 1. կրթել, կրթում. 2. կրթութիւն, կրթութիւն։

تهكم (թէհքում, ա. հքմ էն) 1. ծաղրել, ծաղր. 2. ծաղր, ծաղր։

تهليل (թէհլիլ, ա. հլլ էն) 1. գոհանալ, գոհանում. 2. գոհութիւն, գոհութիւն։

تهنئه (թէհնիէ, ա. հնհ էն) 1. շնորհաւորել, շնորհաւորում. 2. շնորհաւորութիւն, շնորհաւորութիւն։

تهويل (թէհվիլ, ա. հվլ էն) 1. սարսափեցնել, սարսափեցնում. 2. սարսափ, սարսափ։

تهيج (թէհիճ, ա. հյճ էն) 1. գրգռել, գրգռում. 2. գրգռութիւն, գրգռութիւն։

تهيه (թէհիէ, ա. հյհ էն) 1. պատրաստել, պատրաստում. 2. պատրաստութիւն, պատրաստութիւն։

توازن (թէվազուն, ա. վզն էն) 1. հաւասարակշռել, հաւասարակշռում. 2. հաւասարակշռութիւն, հաւասարակշռութիւն։

توافق (թէվաֆուգ, ա. վֆգ էն) 1. համաձայնել, համաձայնում. 2. համաձայնութիւն, համաձայնութիւն։

توالد (թէվալուտ, ա. վլտ էն) 1. բազմանալ, բազմանում. 2. բազմութիւն, բազմութիւն։

توالي (թէվալի, ա. վլի էն) 1. հետևել, հետևում. 2. հետևութիւն, հետևութիւն։

توبه (թէվպէ, ա. վպհ էն) 1. ապաշխարել, ապաշխարում. 2. ապաշխարութիւն, ապաշխարութիւն։

توبيخ (թէվպիխ, ա. վպխ էն) 1. նախատել, նախատում. 2. նախատինք, նախատինք։

توتر (թէվթուր, ա. վթր էն) 1. լարել, լարում. 2. լարում, լարում։

توجه (թէվճուհ, ա. վճհ էն) 1. ուղղել, ուղղում. 2. ուղղութիւն, ուղղութիւն։

توجيه (թէվճիհ, ա. վճհ էն) 1. ուղղել, ուղղում. 2. ուղղութիւն, ուղղութիւն։

توحش (թէվհուշ, ա. վհշ էն) 1. վայրենանալ, վայրենանում. 2. վայրենութիւն, վայրենութիւն։

توحيد (թէվհիտ, ա. վհտ էն) 1. միացնել, միացնում. 2. միացում, միացում։

توحيش (թէվհիշ, ա. վհշ էն) 1. վայրենանալ, վայրենանում. 2. վայրենութիւն, վայրենութիւն։

توديع (թէվտիգ, ա. վտգ էն) 1. հրաժեշտ տալ, հրաժեշտ տալ. 2. հրաժեշտ, հրաժեշտ։

توديه (թէվտիէ, ա. վտհ էն) 1. վճարել, վճարում. 2. վճարում, վճարում։

توراة (թէվրաթ, ա. վրի էն) 1. Աստուածաշունչ, Աստուածաշունչ. 2. Աստուածաշունչ, Աստուածաշունչ։

توزيع (թէվզիգ, ա. վզգ էն) 1. բաշխել, բաշխում. 2. բաշխում, բաշխում։

توسع (թէվսուգ, ա. վսգ էն) 1. ընդարձակել, ընդարձակում. 2. ընդարձակութիւն, ընդարձակութիւն։

توسعه (թէվսիէ, ա. վսհ էն) 1. ընդարձակել, ընդարձակում. 2. ընդարձակութիւն, ընդարձակութիւն։

توسل (թէվսուլ, ա. վսլ էն) 1. միջնորդել, միջնորդում. 2. միջնորդութիւն, միջնորդութիւն։

توسيع (թէվսիգ, ա. վսգ էն) 1. ընդարձակել, ընդարձակում. 2. ընդարձակութիւն, ընդարձակութիւն։

توسيه (թէվսիէ, ա. վսհ էն) 1. խորհուրդ տալ, խորհուրդ տալ. 2. խորհուրդ, խորհուրդ։

توشيح (թէվշիհ, ա. վշհ էն) 1. զարդարել, զարդարում. 2. զարդարանք, զարդարանք։

توصل (թէվսուլ, ա. վսլ էն) 1. հասնել, հասնում. 2. հասում, հասում։

توصيف (թէվսիֆ, ա. վսֆ էն) 1. նկարագրել, նկարագրում. 2. նկարագրութիւն, նկարագրութիւն։

توصيه (թէվսիէ, ա. վսհ էն) 1. խորհուրդ տալ, խորհուրդ տալ. 2. խորհուրդ, խորհուրդ։

توضيح (թէվզիհ, ա. վզհ էն) 1. բացատրել, բացատրում. 2. բացատրութիւն, բացատրութիւն։

توطن (թէվթին, ա. վթն էն) 1. հաստատել, հաստատում. 2. հաստատութիւն, հաստատութիւն։

توطين (թէվթին, ա. վթն էն) 1. հաստատել, հաստատում. 2. հաստատութիւն, հաստատութիւն։

توظيف (թէվզիֆ, ա. վզֆ էն) 1. պաշտօնի կոչել, պաշտօնի կոչում. 2. պաշտօն, պաշտօն։

توعد (թէվուտ, ա. վգտ էն) 1. սպառնալ, սպառնում. 2. սպառնալիք, սպառնալիք։

توعيد (թէվիտ, ա. վգտ էն) 1. սպառնալ, սպառնում. 2. սպառնալիք, սպառնալիք։

توفر (թէվֆուր, ա. վֆր էն) 1. առատանալ, առատանում. 2. առատութիւն, առատութիւն։

توفيق (թէվֆիք, ա. վֆք էն) 1. յաջողեցնել, յաջողեցնում. 2. յաջողութիւն, յաջողութիւն։

توقف (թէվգուֆ, ա. վգֆ էն) 1. կանգնել, կանգնում. 2. կանգ, կանգ։

توقيع (թէվգիգ, ա. վգգ էն) 1. ստորագրել, ստորագրում. 2. ստորագրութիւն, ստորագրութիւն։

توقير (թէվգիր, ա. վգր էն) 1. պատուել, պատուում. 2. պատուաւորութիւն, պատուաւորութիւն։

توكل (թէվքուլ, ա. վքլ էն) 1. յանձնել, յանձնում. 2. յանձնում, յանձնում։

توكيد (թէվքիտ, ա. վքտ էն) 1. հաստատել, հաստատում. 2. հաստատութիւն, հաստատութիւն։

توكيل (թէվքիլ, ա. վքլ էն) 1. յանձնել, յանձնում. 2. յանձնում, յանձնում։

توليد (թէվլիտ, ա. վլտ էն) 1. ծնանել, ծնանում. 2. ծնունդ, ծնունդ։

توليه (թէվլիէ, ա. վլհ էն) 1. պաշտօնի կոչել, պաշտօնի կոչում. 2. պաշտօն, պաշտօն։

تويه (թէվիէ, ա. վհ էն) 1. ապաշխարել, ապաշխարում. 2. ապաշխարութիւն, ապաշխարութիւն։

تهيه (թէհիէ, ա. հյհ էն) 1. պատրաստել, պատրաստում. 2. պատրաստութիւն, պատրաստութիւն։

Digitized by Google

تقارب (թէգարիւպ, ա. կրճ էն) իրար մօտենալ, մերձենալ.

تقاسم (թէգասիմ, ա. քամ էն) իրար երգուիմ տալ:

تقاص (թէգաս, ա. ըամ էն) հաշուակցիլ, հաշուակցութիւն. ۱ تقاص – հաշուակցիլ:

تقاصر (թէգասուր, ա. ըամ էն) թերանալ, թերացում.

تقاضا (թէգազա, ջմնի թէգազը, ա. ըմա էն) 1. պարտականը դրամի համար նեղել. 2. թախանձել, նեղել:

تقاطر (թէգադուր, ա. ըթը էն. քիմ.) կղկղիլ, թորիլ, թորում:

تقاطع (թէգադու', ա. ըթը էն) իրար կտրել. – ձեռ չհամաձայն կեցում:

تقاعد (թէգա'ուս, ա. ըոդ էն) հանգստեան կոչուիլ. ջնդուխ – հանգստեան թոշակի անտուկ. ա – կամ աշխ – հանգստեան թոշակ:

تقبض (թէգապզուզ. ա. ըպը էն) 1 կծկուիլ, կծնում. 2. պնդանալ.

تقبل (թէգապպիլ, ա. ըոլ էն) 1. ընդունիլ. 2. առանձնել. եռ – առօթքը ընդունիլ:

تقبيح (թագպիհ, ա. կե էն. լգ.ու–) պարսաւել, պարսաւանք.

تقبيل (թագպիլ, ա. ևլ էն) համբուրել – دسكا ս. աչքը համբուրել:

تقدس (թագսիս, ա. ըմդ էն) 1. սրբութ. (թէգասսէսէ) ոտքը բլլալ ուրիշի ետեւէն գալ (թէգասսէսէթ զաթուհու ա'նիլիրթիյապ) Ալնոր անձը սուրբհոսկ զերծ բլլալ. անկասկածելի

تقدم (թէգասսիմ. ա. ըմդ էն) 1. յառաջանալ. 2. յառաջդիմել, յառաջդիմութ. 3. նախագահել. 4. նախապատուութ. 5. [օրէնք] ինսի մը բարձրանալ ծանուցանել. – حق նախապատուութեան իրաւունք:

تقدمه (թագսիմէ, ա. ըգմ էն. յգ. գնդայ, նուէր. չնչին ընծայ գնկ՝ – փանաքի նուէր, չնչին ընծայ գնկ՝:

تقدير (թագսիր, ա. ըդր էն յգ. ու–) 1. գնահատել, գնահատութ. 2. հնէթագրութ. 3. նախատեսանութ. գալիք – ատատուածային նախատեսում. նուէրներ. ۱ یاد ալ – գնահատութեամբ յիշել. 4. պարագայ. ըա – ը այս պարագային. على كل التقدير (ալաքիլ էթթագսիրէյնի) երկու պարագային մէջ ալ կամ – գնահատական գիր. ը – 1. հնէթագրական, զօրութեամբ լեռնային խմացուած. تقديرى ֆաել զօրութեամբ լեռնային տէր բայի. –ىاعراب զրութեամբ խմացուած հոլով (տարբ.). 2. նախատեսական, ճակատագրուած:

تقدس (թագսիս, ա. ըմդ էն) 1. նուիրագործել. 2. սրբագործել սրբացնել. 3. պաշտել [մեկը]. سوء تقدير–شرير [գուսսուսի էէրիճ – էբ.] պատրաստ մատուցանել, պատուրագել:

تقديم (թագսիմ, ա. ըդմ, ըդոմ ըդ.) 1. մատուցանել. 2. առաջ անցընել [հմ. تأخير]. ۱ – استدعا խնդրագիր մատուցանել. 3. ներկայացնել [մեկը]:

تقرب (թէգարրիւպ, ա. ըրբ էն) մօտենալ. ընդ – حولى մօտալուտ

تقرح (թէգարրուհ, ա. հըրճ էն. բժշ.) կեղտաորութիւն. ոդձո – առատոքացաւ. բ – բերանատապ:

تقردامق (թագըրտամագ, բ.) թքենալ. ըճդ تقردامق (թագըրտամագ, բ.) թքդացնել:

تقرر (թէգարրուր, ա. ըրր էն) 1. հաստատուիլ [տեղ մը]. 2. որոշուիլ.

Digitized by Google

3. [բժշ.] գ՛տեղամ. տեղափակում։

تقريب (թազրիպ, ա. ըր էն) 1. մո-տեցնել. 2. կարծել. – ـى կեր. պով մը. ـى մերձաւոր, մօտաւոր [հա-շիւ]։ – գրեթէ, իբր, մերձաւոր հաշուով։

تقرير (թազրիր, ա. ըր էն. յգ. ـات) 1 հաստատել. 2. զեկու-ցել. բացատրել, բացատրութիւն։ 3. դաս բացատրել. 4. տեղեկագիր փաքրէն մեծին պաշտօնագիր. ـاليد ըստ ընդհանուր կարծեաց – ունին 6. կարգ ու կանոն. 7. պաշտօ-նատուններէն եպարքոսի. մատուց-ուած և միայն կնիքով կնքուած պաշ-տօնագիր. ـكاغذ կամ ـكل – թազրիրցու Քուղթ

تقريض (թազրիզ, ձեռք ըստ ա. ըզ, ըզ, ըզ էն. յգ. ـات (تقريضات) ներ-բողել. գրուատել. ներբողագիր (գրքի) գնահատական [գրքի]։

تقزح (թէզազզուհ, ա. ـح էն բնգ.) ծիածանուած։ աս ـ – ծիա-ծանման յատկութիւն։

تقسيط (թազսիդ, ա. ـسէն. յգ. ـات) բաժնեվճար, մասնա-վճար. ـباغلامق – մասնավճարի կապել

تقسيم (թազսիմ, ա. ـسէն) 1. բաժ-նել, բաժանում. 2. (յծուա.) բաժանում. 3. նուագածուներու մե-ջէն մէկուն կողմէ երգուած առանձին կտոր մը. սիրոյ – երկրաչափութիւն. ـ–(թազսիմի կուէմա) համեմատա-կան բաշխում. յգ. تقسيمات.

تقشع (թէզաշշու՛, ա. ـشշ էն) [բժշ.] քրտնիլ (հմմտ. մոկորդ)

تقشير (թազհիր, ա. ـրշ էն) կեղևը հանել, կեղևել։

تقصير (թազսիր, ա. ـրսէն. յգ. ـات) թերանալ, թերութիւն. մեղ. յանցանք. ـ–ـ յանցանք չունենք

تقطر (թէզադդուր, ա. ـրէն) 1. թորիլ, թորում. 2. կաթիլ։

تقطير (թազդիր ա. ـրէն) 1. թո-րել, կղկղել. 2. կաթեցնել։

تقطيع (թազդի՛ ա. ـէն) 1. կտրել 2. կտոր կտոր ընել կտրատել (ատամնաւորի տոզը)։

تقفيل (թազվիլ. ա. ـլէն) կղպել, փակել (դռան) որ. ։ – դռ ան ամբոց (տէրի իւմիսի –). յատուկ դռները փակել

تقفيه (թազֆի՛, ա. ـիէն) յանձ-գաւոր ընել, յանգ յարմարցնել

تقلب (թէզալլուպ. ա. ـլէն. յգ. ـات) 1. յեղաշրջում, յեղա-շրջիկ. 2. փոխում, փոփոխութիւն։

تقلد (թէզալլիւտ ա. ـլէն) 1. կա-պել (սուր և այլն). 2. վրան առ-նել. 3. առանձնել, վրան առնել (գործ)

تقلص (թէզալլուս. ա. ـլէն յգ. ـات. բժշ.) կծկում, կծկութիւն

تقلل (թէզալլիւլ. ա. ـլէն) քիչ-նալ. նուազ. իսկ ـ գետերուն ջուրը –

تقليب (թազլիպ, ա. ـլէն) 1. յե-ղաշրջել, յեղաշրջում. 2. մէկ կողմէն միւսը դարձնել. ـ – փոխում.

تقليد (թազլիտ, ա. ـլէն) 1. կա-պել, դնել (սուր և ն) – սէֆ – դրակապութեան հանդէս. 2. նմանու-թիւն ընել. 3. նմանութիւն. 4. կեղծ, կեղծել. ـ – միմոս. միմոսութիւն ընել։

تقليف (թազլիֆ, ա. ـլէն) ձիւ-ներ ընել, կարել. [հմմտ. գալաֆաթլամուշ]

تقليم (թազլիմ, ա. ـմէն) ճեղքել, կտրել (եղէգ, եղունգ)։

تقليل (թազլիլ, ա. ـլէն) նուա-զեցնել, պակասեցնել. ـ – կրաճա-

تقمص (թէզամմուս, ա. ـմէն) շա-պիկ հագնել. (հմմտ. կոմալիկ)

Digitized by Google

تمل (թէգամմիւլ, ա. անձ էն բժշ.) ողլատութիւն, ողլոտիլ ։

تمميص (թագմիս, ա. ըմ էն) շապիկ հագցնել(համմամ կամ կոմիլ)

تنين (թագնին, ա. նոյն էն) օրինական ընել, որոշել ։

تموت (թէգավվիւթ, ա. մութ էն) անանունել, անանունում ։

توس (թէգավվիւս, ա. սոց էն) ազդեր պէս կորանալ, ծռիլ ։

تول (թէգավվիւլ, ա. մոլ էն) առատառելցնել և ըսել ։

تووم (թէգավվիւմ, ա. թոմ էն) շունչ. ուիլ, ուղիղ ըլլալ, ուղղութիւն ։

توى (թագվա, կամ թագվա, ա.) կրկնապատիկ. — ալ. ոնի — երկնապատիկ, առատաձաւոտ , բարեպաշտ. ամ — Աստուծոյ երկիւղ. (չմ. ամ ձեռ) ։

توى (թէգավվի, ա. թոմ էն) ուժովնալ, զօրանալ (հիւանդ, զօրք)

تويت (թագվիեէթ, պզու ա. թոմ էն) 1. ուժովցնել, զօրացնել. 2. հաստատել. մեր զ թոյէ աշի ուժ տալ ։

تويس (թագվիս, ա. թոյէն) աղեղի պէս կորցնել, աղեղնաձև ընել

تيم (թագվիմ, ա. թոմ էն) 1. ուղղել, շտկել. օսոնց — ճիւղերը շտկել. 2. օրացոյց. 3. ձև, կերպարանք — նոյ գեղեցիկ կերպարանք. — նոյ ոնզոյզ գեղեցիկ կերպարանքով (մարդ) —ական, —ուհի 1. հին օրացոյց, 2. անօգուտ բան. ըսելիք — գէպ քերաս օրագիր.

تى (թաֆի, ա. թոյն էն. յգ. նեան) երկնաձև, աստուածասլաք ։

تعير (թագիիր, ա. յոթ էն) ջախջախել, ջախջախուիլ.

تيح (թէգայեուհ, ա. ըշ էն) թափել, թափափոտիլ ։

تيد (թէգայեիւ, ա. նէթ էն. յգ. ան—) հոգ տանիլ, հոգածութիւն. փոյթ ինամք, խնամք տանիլ. առնի նէթեան հարկ եղած հոգածութիւնը ։

تيژ (թէգայեիւ, ա. ժ էն) փոխել. خنيف — թեթեւցնել փոխել ։

تيد (թագեիս, ա. նէթ էն) 1. կապել. 2. պայմանի տակ առնել ։

تك (թէք, թ.) 1. առձոյզ, կոճատ. چفت ى تك գար ու կոճատ. 2. միանակ, առանձին, միայնակ. 3. մէկ հատիկ, միակ. 4. զոյգին մէկը. 5. միակ, եզակական. 6. հանդարտ, հանգիստ. 7. ոչպէսպի. چشى — առանձինն, միանակ. طور — հանգարտ կենալ. كوز — հազատիւտ, մերթ ընդ մերթ ։

تك (թէք, պ.) ընթանալ, վազել. تك و پوى، تك و تاز، تك و دو (թէք ու տէվ) անդադար առանց կենալու վազել ։

تكاپو (թէքեափու, պ.) 1. եռանդ վազել, աճապարանօք փնտռել. 2. վաստակիլ, յոգնիլ. 4. շաղքորգութեամբ խօսքը հաստատել ։

تكاثر (թէքեասիւր, ա. ձրէ էն) 1. շատնալ, բազմանալ. 2. յոխորտալ, պարծենալ, անապարծութ.

تكاثف (թէքեասիւֆ, ա. ձաիֆ էն) խտացում, խտանալ ։

تكاسر (թէքեասիւր, ա. քսր էն. քնգ.) բեկբեկում. شيء — լոյսին — ը։

تكاسل (թէքեասիւլ, ա. քսլ, քսալիէն) 1. թուլութիւն, թուլանալ, յուլանալ. 2. անփութութիւն

تكئل (թէքէ'իւլ. ա. նոյլ էն) ապօթքի, ալքօթացում.

تكاليف (թէքեալիֆ, ա. եզ. ֆկլիֆ) 1. առաջարկներ. 2. տուքեր. مير — պարտաւորական հարկեր՝ տուքեր — շրջ հարկ սահմանել ։

Digitized by Google

تكامل (թէեաւիւլ ա. ինչէն) կատարեալ գործակցութիւն, կատարեալ գործակցութեան վիճակ։

تكاور (թէեաւէր, պ.) սրընթաց, — թագընթաց. — պաս — ձի։

تكايا (թէեաեա, ա. յգ. ական) մշակ կամ ոզուայիսի — ական ա.

تكبر (թէէպպիւր, ա.) մեծամտութիւն, հպարտութիւն. հպարտանալ։

تكبير (թ՚իպիր, ա. կբ էն) Աստուած մեծ ես ըսել, փառաբանել. մատուցանել. ընծայ, ողջոյն — մեծ նամակ ծն Աստուած աղօթքը ըսել։

تكثر (թէէսսիւր, ա. շատ էն) շատնալ, բազմանալ։

تكثير (թէէսիր, ա. շատ էն) շատցընել, բազմացնել. ա սոյ — անօգուտ բաներ գրել, շատ մը մրոտել

تكشيف (թէէսիֆ, ա. կաւոր էն) խառատցընել. ոյա — օդը խառացնել

تكحل (թէէհհուլ, ա. կոհլ էն) աչքերուն ծարիրը քաշել։

تكحيل (թէհհիլ. ա. կոհլ էն) աչքերուն ծարիրը քաշել։

تكدر (թէէտտիւր, ա.) 1. վշտանալ 2. պղտորիլ [ջուր]։

تكدير (թէէտիր, ա. կդր էն. յգ. ոյ) 1. կշտամբել, կըշտամբանք, յանդիմանել, յանդիմանում 2. պղտորել (ջուր). ա. ս — յանդիմանական. ա — ձիւլ յանդիմանական պատիժ, որ գործակիցներէն մէկուն կամ աւելիին կը տրուի

تكذيب (թէհզիպ, ա. քձ էն. յգ. ոյ) հերքել, հերքում։

تكرار (թէէրրար, ա. ոյ էն) 1. կրկնել, կրկնութիւն. 2. դարձեալ.

تكرار [պէքէէրրար] կրկին. — ال على — [թէէրրար ալէք թէէրրար]. — ب — [թէէրրար պէ թէէրրար] կրկին և կրկին. — ոյ (գրկ.) կրկնութիւն, ճըշ — կրկնել տալ — կրկնութեան ճըշ — կրկնուիլ։

تكرر (թէէրրուր, ա. ոյ էն) կըրկնուիլ, կրկնում, կրկնութիւն. ոանուիլ ը — կրկնելու պարագայ։

تكرلك (թէէրլէք, թ.) անհ. ընչ — ուսուցանող. — դրդ կոշտ 1 քաշակուած անհ. չ յառաջացող գործ։

تكرلمك (թէէրլէմէք, թ.) թաւալել գլորել. մէկզմէկ թաւալել։

تكرمكر (թէէրմրմէր, թ.) թաւալգլոր. մեծցը — իյնալ։

تكره (թէէրրահի, ա. ոյ. ահ էն) զզուանք, գզուիլ։

تكرى (թաքրը, թ.) Աստուած. մի — կոչ ամէն օր. լը — 1. աստուածթիւն. 2. աստուածային։

تكرير (թէէրիր, ա. ոյ էն) կրկնել, կրկնութիւն. [յգ. تكريرات]։

تكريم (թէէրիմ. ա. կրմ էն յգ. ات —) պատուել, մեծարել, յարգանք, մեծարանք. ի — մեծարելով։

تكسر (թէէսսիւր, ա. կսր էն) 1. կոտրիլ, բեկտնիլ. 2. (բուս.) մասնատում, բեկբեկում։

تكسنمك (թիսիսնմէք, թ.) գանիլ, զզուիլ. գ ըլչում զգալ։

تكسيب (թէսիպ, ա. կսբ էն) վաստկիլ, շահիլ։

تكسير (թէսիր, ա. կսր էն) կոտրել, բեկտնել. ոեաեի — (թէսիր իւլքսաթ բժշ.) քարահալութիւն։

تكشيف (թէշիֆ, ա. կշֆ էն) շատցընել. քսութեամբ երեանհանել (գաղտնիք), մէջտեղ հանել։

Digitized by Google

تكفل (թէքէֆֆիւլ, ա. كفالت էն) երաշխաւորել, երաշխաւոր ըլ.

تكفور (թէքֆուր, Թ. աղաւ. Թագաւոր բառէն. թէքիր) Թագաւոր, իշխան. طاغی — Ռոտոսթօ, (աղաւ. Թէքիրտաղ). طاغیلی — Ռոտոսթոցի

تكفیر (թէքֆիր, ա. كفر էն) 1. անհաւատ՝ չերեւալիկոս անուանել. 2. քաւել. یمین — երդումը քաւել:

تكفیل (թէքֆիլ. ա. كفالت էն) երաշխաւոր ցուցունել՝ կարգել.

تكفین (թէքֆին. ա. كفن էն) պատանքի մէջ պատատել. ـیه — մեռելական. مصارف تكفینیه وتدفینیه մեռելական եւ յուղարկաւորական ծախք

تكل (թէյէլ, Թ.) կիցկապան. ـلك — اورمق — կիցկապանել:

تكلق (թէյէլիք, Թ.) Թամբի Թաղիք (հմմ. عدزین ، بردعه).

تكلس (թէքէլլիւս, ա. كلس էն) կրացում, կրանալ.

تكلف (թէքէլլիւֆ, ա. كلفت էն. յգ. تكلفات) 1. յոգնութիւն, աշխատանք, վաստակ. 2. ձեւ (ոճի). 3. կեղծիք (շարժուձեւի մէջ) 4. արարողութիւն, ձեւակերպութիւն. بلاتكلف — سز — առանց ձեւակերպութեան.

تكلم (թէքէլլիւմ, ա. كلام էն) խօսակցութիւն, խօսիլ. օր. اوچ لسان ایله — ایدر երեք լեզու կը խօսի:

تكلیس (թէքլիս, ա. كلس էն) կրացնել կրացում.

تكلیف (թէքլիֆ. ա. كلفت էն. յգ. تكلیفات) 1. առաջարկել, առաջարկ. առաջարկութ. مالایطاق —(-ի մալայուտաղ) անգործադրելի առաջարկ. خام — ծանր եւ անպատշաճ առաջարկ. 2. արարողութ. ձեւակերպութ. 3. հարկ, տուրք. (յգ. تكالیف). بلاتكلیف ، سز — ընտանի, մտերմաբար, ընտանեբար. سزلك — ընտանութիւն, մտերմութիւն:

تكلیل (Թէքլիլ, ա. اكلیل էն) 1. պսակ դնել, պսակադրութիւն. 2. Թագ դնել, Թագադրութիւն:

تكمل (Թէքէմմիւլ, ա. كال էն) 1. լրանալ. چله — քառասունքը լրանալ. 2. կատարելագործութիւն, կատարելագործուիլ. օր. انسان معارفله — ایدر

تكمن (թէքէմմիւն, ա. كمین էն) դարանամուտ ըլ. պահուըտիլ.

تكمه (Թէքմէ, Թ.) կից. آتمق — ، اورمق — ـلك — կից տալ՝ զարնել:

تكمه (թիւքմէ, պ.) կոճակ. زرین — (թիւքմէի զէրին) ոսկի կոճակ:

تكمیل (թէքմիլ, ա. كال էն) 1. աւարտել, ամբողջացնել, լրացնել 2. ամբողջ, բոլոր. عالم — բոլոր աշխարհ. انفاس ثلثین ایله — երեսունը լրացնել. معدودهٔ حیات ا — մեռնիլ. 3. ամբողջովին. او — ամբողջանալ, լրանալ, աւարտիլ:

تكنه (թէքնէ, պ.) 1. տաշտ. 2. մարմին [նաւու]. 3. նաւ. ـده خیر — պատրաստ գործ. قازندیسی — ծերունեան վաւակ

تكنیه (Թէքնիյէ, ա. كنیه էն) մականուն դնել, մականուանել.

تكون (թէքէվվիւն, ա. كون էն. յգ. ـات) 1. գոյանալ, գոյութիւն, գոյացութիւն. 2. յառաջ գալ, ծագիլ. ارض — [բժշ.] քարահատութիւն. حصات — (թէքէվվիւնի արզ) երկրածնութիւն.

تكوین (Թէքվին, ա. كون էն) գոյացութիւն, գոյացնել, ստեղծել. كتاب ال — գիրք ծննդոց՝ ծննդեան. علم — ստեղծագործութեան մաս:

تكه (թէքէ, Թ.) նոխազ, կարկինոս. دكز — سی — صقالی — գոճմորուս:

Digitized by Google

թլասք (թէլասուգ, ա. գլասք էն) 1. իրարու կպչիլ. 2. իրարու միանալ կցուիլ. ընկեր [բժշ.] ձեռնասպանդ.

թլատմ (թէլադում, ա. հատ էն) ալեծփիլ. ալեծփանք. ջուրի ալեծփանք (թէլադումի էվման) ալեկոծութիւն.

թլաղ (թէլա'ուպ, ա. պալ էն) իրարու հետ խաղալ. խաղակցիլ.

թլաֆի (թէլաճի, ա.) գաղտնաբար, առանց լեցնել, ջնարին տեղը լեցնել. ոսկի ՝ ոսկեղէնը գաղտնաբար.

թլաֆիճ (թէլաճիճ, ա. եզ. ճլֆիճ) իրարու մէջ անցած բոյսեր.

թլաղ (թէլագր, ա. ալաղէն) 1. հանգիստիլ, հանգիստացում, միանալ. 2. տեղակցութիւն, տեղասկիլ. 3. [բժշ.] anastomase. — ոգու — ի մէջ ժամադրավայր, ժամադրութիւն. ելլալու — ոչ յարմարութեան օր. [ծէս. — ի ցայգ. — ոչ [ցայտ կոչուելիք օր.

թլաղմ (թէլաֆիւմ, ա. ղմկալ էն) կատարժամադրութիւն [պօքս].

թլաղ՝լ (թէլէլիւ. ա. ղլղլ էն) փայլիլ, փայլատակիլ, փայլատակում ՝ ելեկտրականի շուրթին փայլատակումը.

թլամզա (թէլամիզէ, ձեղոն թէլամիզ, ա. եզ. ձեղոն) աշակերտանոց.

թլաւտ (թիլավէթ, ա.) Գերեզման կատարեալ. լաւ ընթեռնուել.

թլսպ (թէլէպիւս, ա. սլսպ էն) հագնիլ, հագուիլ (հայ. ճնշում) :

թլսն (թէլէպիւճ, ա. սլղ էն. բժշ.) կաթնասուներ. դիեցում :

թլսպ (թէլպիպ, ա. պլ էն. գերազ.) խիստ ացում, խիստ վերածել.

թլսպս (թէլպիս, ա. սլսպ էն. յգ. թլսպսներ) նենգութիւն, նենգել խաբեբայութիւն — ի՝ նենգաւոր. թլսպս պղտիկ սատանայ.

թլսք (թէլսուգ, ա. գլսք էն) 1. իրարու կպչիլ. 2. իրարու միանալ կցուիլ. ընկեր [բժշ.] ձեռնասպանդ.

թլտմ (թէլադում, ա. հատ էն) ալեծփիլ. ալեծփանք. ջուրի ալեծփանք (թէլադումի էվման) ալեկոծութիւն.

թլաղ (թէլա'ուպ, ա. պալ էն) իրարու հետ խաղալ. խաղակցիլ.

թլաֆի (թէլաճի, ա.) գաղտնաբար, առանց լեցնել, ջնարին տեղը լեցնել. ոսկի ՝ ոսկեղէնը գաղտնաբար.

թլաֆիճ (թէլաճիճ, ա. եզ. ճլֆիճ) իրարու մէջ անցած բոյսեր.

թլաղ (թէլագր, ա. ալաղէն) 1. հանգիստիլ, հանգիստացում, միանալ. 2. տեղակցութիւն, տեղասկիլ. 3. [բժշ.] anastomase. — ոգու — ի մէջ ժամադրավայր, ժամադրութիւն. ելլալու — ոչ յարմարութեան օր. [ծէս. — ի ցայգ. — ոչ [ցայտ կոչուելիք օր.

թլաղմ (թէլաֆիւմ, ա. ղմկալ էն) կատարժամադրութիւն [պօքս].

թլաղ՝լ (թէլէլիւ. ա. ղլղլ էն) փայլիլ, փայլատակիլ, փայլատակում ՝ ելեկտրականի շուրթին փայլատակումը.

թլամզա (թէլամիզէ, ձեղոն թէլամիզ, ա. եզ. ձեղոն) աշակերտանոց.

թլաւտ (թիլավէթ, ա.) Գերեզման կատարեալ. լաւ ընթեռնուել.

թլսպ (թէլէպիւս, ա. սլսպ էն) հագնիլ, հագուիլ (հայ. ճնշում) :

թլսն (թէլէպիւճ, ա. սլղ էն. բժշ.) կաթնասուներ. դիեցում :

թլսպ (թէլպիպ, ա. պլ էն. գերազ.) խիստ ացում, խիստ վերածել.

թլսպս (թէլպիս, ա. սլսպ էն. յգ. թլսպսներ) նենգութիւն, նենգել խաբեբայութիւն — ի՝ նենգաւոր. թլսպս պղտիկ սատանայ.

թլսք (թէլսուգ, ա. գլսք էն) 1. իրարու կպչիլ. 2. իրարու միանալ կցուիլ. ընկեր [բժշ.] ձեռնասպանդ.

թլտմ (թէլադում, ա. հատ էն) ալեծփիլ. ալեծփանք. ջուրի ալեծփանք (թէլադումի էվման) ալեկոծութիւն.

թլաղ (թէլա'ուպ, ա. պալ էն) իրարու հետ խաղալ. խաղակցիլ.

թլաֆի (թէլաճի, ա.) գաղտնաբար, առանց լեցնել, ջնարին տեղը լեցնել. ոսկի ՝ ոսկեղէնը գաղտնաբար.

թլաֆիճ (թէլաճիճ, ա. եզ. ճլֆիճ) իրարու մէջ անցած բոյսեր.

թլաղ (թէլագր, ա. ալաղէն) 1. հանգիստիլ, հանգիստացում, միանալ. 2. տեղակցութիւն, տեղասկիլ. 3. [բժշ.] anastomase. — ոգու — ի մէջ ժամադրավայր, ժամադրութիւն. ելլալու — ոչ յարմարութեան օր. [ծէս. — ի ցայգ. — ոչ [ցայտ կոչուելիք օր.

թլաղմ (թէլաֆիւմ, ա. ղմկալ էն) կատարժամադրութիւն [պօքս].

թլաղ՝լ (թէլէլիւ. ա. ղլղլ էն) փայլիլ, փայլատակիլ, փայլատակում ՝ ելեկտրականի շուրթին փայլատակումը.

թլամզա (թէլամիզէ, ձեղոն թէլամիզ, ա. եզ. ձեղոն) աշակերտանոց.

թլաւտ (թիլավէթ, ա.) Գերեզման կատարեալ. լաւ ընթեռնուել.

թլսպ (թէլէպիւս, ա. սլսպ էն) հագնիլ, հագուիլ (հայ. ճնշում) :

թլսն (թէլէպիւճ, ա. սլղ էն. բժշ.) կաթնասուներ. դիեցում :

թլսպ (թէլպիպ, ա. պլ էն. գերազ.) խիստ ացում, խիստ վերածել.

թլսպս (թէլպիս, ա. սլսպ էն. յգ. թլսպսներ) նենգութիւն, նենգել խաբեբայութիւն — ի՝ նենգաւոր. թլսպս պղտիկ սատանայ.

թեքիր (թէքիր, բ.) գլխի — արբեցութեան ձուկ. արբեցութեան ձուկ.

թեքիս (թէքէլիւս, ա. թեսկիս էն) 1 ուշիմութեան ծախել, 2. բշտասիրական.

թեքլս (թէքէլիւս, ա. սօկլս էն բժշ.) մաղացում :

թեքլսս (թէքէլիւս, ա. սօկլս էն. բժշ.) խիստ անալ, խիստ ացում

թեքին (թէքին, բ.) 1. մէկ հատիկ, եզական, միակ. 2. հանդարտ. 3. պարապ [մարգ] օր. բանկ ադմ թեքին

թեքե (թէքէե, ա. յգ թեքեր) 1. տերմիջ ներքև վանք՝ մենաստան. 2. կռթնել, յենուլ. օճ — յենարան, ներցուկ. ընծ — վանական [տերմիջ]:

թեքիլ (թէքիլ, ա. քեկ էն) քաշուիլ չափել. ի — քաշով չափելով:

թլ (թէլ, բ.) 1. թել, դերձան. 2. լար. 3. ապիկ, նետարձ. 4. հեռագիր. 5. թելե. թելանման. ընծիւ — ածխանալ. գլուխն — ի ամէն գործ ընել. յոյ — անթել. լուրերն յոյ — անթել հեռագիրքնկեր — ի, գրագիր — ուղարկել. ընդ — չհեռագրել. ընդ — ախալել, ախալ քայլ առնել. 6. թլ (թէլլ. ա. յգ. լայ) բլուր:

թլաթին (թէլաթին, բ.) 1. ուռուական կաշի. ուռուական կաշիէ.

թլահ (թէլահուզ, ա. զօճ էն) 1. իրար միանալ՝ կցուիլ. 2. զուգորդութիւն. հիմն — զուգորդութեան գաղափարաց. 2. կից, կցուած :

թլահզ (թէլահուզ, ա. ճեղ էն) աչքի ծայրալ մեկզմէկու նայիլ

թլաշ (թէլաշ, ա. աշնլ էն) 1. արտօրանք, շտապ. 2. խուճապ. ժամայուզութիւն, շփոթութիւն. տապնապ ի — արտարալ. շտապել. — ած ի՛նչ ուսգնապ. — չ շտապալից, յուզայոզ. յուզ — հանգստատ. ն — մտայոզ:

تلسه (թէլսիէ, ա. كبل) հրամայական ձեւք բանալով պառակ։

تلتك (թէլթիկ, թ.) 1. պակաս. 2. թերի. ձիէ – պակաս գոմէշ. զրկուած – թերին լրացնել։

تلّم (թէլլեսիւմ, ա. ճ էն) քօղամ՝ յաչակոյ ծածկոյթ, քօղարկոյթ

تلثيم (թէլսիմ, ա. ճ էն) 1. բերանը ծածկելը. 2. ծածկելը։

تلحم (թէլհիում, ա. լճ էն) 1. միս կապել, մսոսիլ. 2. [բժ.] մսացում

تلحين (թէլհին, ա. լճ էն) 1. ընթերցման մէջ բառը փոխել. 2. եղանակով կարդալ. 3. ա. պճեճ

تلخ (թէլխ, պ.) դառն. այէ՛ – դառն բանակելիք. կ՚ – 1. դառնանալ. 2. վշտահար. մի՛ – դառն ը դառնուած. ածուխ ջնդի 1 դառնուած. տեսնող. ? վշտակիր

تلخيص (թէլխիս, ա. հոլխլէն) 1. համառօտել. ? համառօտագրութիւն զոր եպիսկոպոսը կը ստորագրէ առ վ. հ. Սուլթան. ի – համառօտիլ. ը – ուց – համառօտագրող պաշտօնեայ բարձրագոյն դրան։

تلزلز (թէլզզիւզ. ա. նձլ էն յ. ու –) 1. համ առնել. 2. խորժիլ։

تلذيذ (թէլզիզ, ա. նձլ է՛.) համ առ, ձաշակ տալ. օր. ինձ համ չի տալ, ձաշակ չունի

تلزلز (թէլզզիւճ, ա. նձլ էն) քաշել, ձգել, տալ։

تلسّ (թէլէս, թ.) մաշած կերպասեղէն.

تلسقوب (թէլէսգօփ, յուն.) հեռադիտակ. [հմմ. ընդ. դօ. տօր]։

تلطف (թէլադդուճ, ա. ، لطف էն. յգ. تلطفات) 1. քաղցրութիւն. մեղմութիւն. քաղցրութիւնն ցուցնել. 2. շնորհ։

تلطيف (թալդիճ, ա. لطف էն, յգ. تلطيفات) 1. պատուել, մեծարել, շնորհ հաց արժանի ընել. 2. մեծարանք։

تلعب (թէլա՛ուպ, ա. لعب, لعب էն) 1. խաղալ? (բժ.) յորձնահոսութիւն.

تلعين (թէլին, ա. لعنة էն) չափազանց անիծել, անէծք տեղացնել։

تلغراف (թէլէկրաճ, յուն.) հեռագիր. ինձ – հեռագրատուն. հեռագրական գիծ. այդ տօրէն – հեռագրական պաշտօնեայ. ջ – հեռագրական պաշտօնեայ. տուն – հեռագիր. ս, ը – (սխ.) հեռագրական. تلغراف (սխ.) հեռագրել. կրկնել. جواب – պատասխանել

تلف (թէլէֆ ա. յգ. تلفات) 1. կորուստ 2. մեռնել. 3. վատնում. ի – 1. մեռնիլ. 2. վատնել. ու – 1. կորուստ 2. մեռնիլ. 3. վատնել. կրկնել تلفات կորուստ տալ (մարդ, պատերազմի մէջ)։

تلفظ (թէլէֆֆուզ, ա. لفظ էն) արտասանել, արտասանութիւն.

تلفون (թէլէֆօն, ա.) հեռաձայն. [հմմ. تاتل տմմ]. – ի կօրոշմսկ

تلفيق (թէլֆիզ, ա, لفق էն) հաւաքել, մէկ տեղ բերել. ժողվել. [օր. شعرائك اشعارغى جمع و تلفيق].

تلقب (թէլագգուպ, ա. لقب էն) մականուանուիլ, մականուանում.

تلقى (թէլագգը. ա. لقاء էն յգ. تلقيات) ընդունիլ. – حسن ايله قبول ايلمك

تلقيب (թէլգիպ, ա. لقب էն) մականուանել, մականուն դնել.

تلقيح (թէլգրի, ա. لحاء էն յգ. تلقيحات) պատուաստել, պատուաստում. – جدرى (– ի ճէտէրի) ծաղիկի պատուաստում. – جدرى على قا – ի գործադրութ.

تلقين (թէլգին, ա. لقن էն. յգ. تلقينات) 1. աւանդել [սկզբունք կ՚լլէ.] 2. ներշնչել, ներշնչութ. 3. մեռնողը հողը գրուած պահուն վերջին ազօթ-

Digitized by Google

تلو (թէլվիճ, ա. օղ էն. յգ.տնկոց) 1. գետնաւորել. 2. ներկել։

تلهب (թէլէհհիւպ, ա. բաղ էն.) 1. բռնցայտիլ. 2. բորբոքիլ։

تلهف (թէլէհհիւֆ, ա. բաղ էն. յգ. تلهفات) հառաչել. հառաչ հառաչանք, հեծեծանք, հեծել։

تلهى (թէլէհհի, ա. նաղ էն) խաղալ, զբօսնալ։

تلهيب (թէլհիպ, ա. բաղ էն) 1. բռնբռնալ. 2. բռնկցնել։

تلين (թէլէյհիւն, ա. նոյն էն) 1. կակղնալ. 2. տմզքիլ. 3. թուլնալ [փորը]. (հկ. նշմ.)։

تليين (թէյհիճ, ա. նոյն էն) 1. կակղցընել. 2. տմզել. 3. Ցուլցնել։

تم (թէմմ, ա. թամ էն. կատարեալ է. իդ. تمّ թէմմէթ) վերջացաւ, աւարտեցաւ. بشى – [թէմմէ պիլխայր] բանը լաւ վերջացաւ։

تماثل (թէմասիլ, ա. մլն էն) նմանիլ նմանութիւն (հմշ. تشابه)։

تمادى (թէմատի, ա. մդն էն) շատ երկարիլ, յապաղեցնել, յապաղուելով. في – արեւշատութիւն։

تمارض (թէմարուզ, ա. ض) հիւանդ ձեւանալ, սուտ հիւանդ ըլլ։

تماس (թէմասս, ա, س էն) 1. իրար դպչիլ, շփում. 2. շօշափել. – كانون... կանոն օրէնքին այսինչ յօդուածը կը շօշափէ. – յօդ չշօշափման կօրութիւն։

تماشا (թէմաշա, ա. مشى էն) 1. գիտել. – شايان دیدنى արժանի. 2. տեսարան. 3. զբօսնուլ. خانه – թատրոն. تل – كاه – 1. տեսարան. 2. զբօսավայր. كر – (թէմաշաքէր) պատող, դիտող, հանդիսատես. كرى – դիտել։

تلكى (թիլքի, تيلكى թ.) 1. ազռաւ. [հմշ. تلمّ. ոյդ] تل– 1 ազռաւեսութիւն. 2. խորամանկ վարպետութիւն։

تلكيشمك (թիլքիշմէք. تكيشمك. թ.) ճանկռտել կռտալ։

تلى (թէլի, թ.) 1. թելաւոր. 2. զարդարուն. – تل آ սաղմոսարան. – اوى քնար տաղանդի. – جقمق երկթել

تلمك (թէլէմէք, թ.) 1. թելով զարդարել. 2. զարդարել. بيلك تلامق ձեռ տալ. 2. լաւը գարգարել

تلمك (թէլլէմմէք, թ.) թելով զարդարել։

تلمع (թէլլէմմու, ա. նաղ էն) փայլիլ. շողալ։

تلمذ (թէլէմմիզ, ա.) աշակերտիլ աշակերտութիւն։

تلميح (թէլմիհ, ա. հջմ էն) ակնարկել, ակնարկութիւն։

تلميذ (թէլմիզ. ա. յգ. تلاميذ) աշակերտ. اوا – աշակերտական։

تلميع (թէլմի', ա նաղ էն. յգ. تلميعات) 1. փայլեցնել, շողացնել. 2. գունաւորել. 3. ամէն մէկ տողը զատ զատ լեզուով գրուած տեսակ մը ստանաւոր

تلوث (թէլէվվիւս, ա. ծոլ էն) 1. աղտոտիլ, աղտոտութիւն. 2. պղծութիւն

تلون (թէլէվվիւն, ա. նոյն էն. յգ. تلونات) 1. գոյնէ գոյն փոխուիլ, գունափոխութիւն. 2. յոգդողդութիւն, անհաստատութիւն. անկայութիւն։

تلو (թէլվէ. թ. ռմկ. թէլճէ) մրուր. [խառնուած] գիրք։

تليث (թէլվիս, ա. ծոլ էն. յգ. تليثات) 1. աղտոտել. 2. պղծել. 3. գոյն տալ՝ խառնելով։

تليع (թէլվի' ա. նոյն էն) տալտկել այրել [սիրտ]. قلب تليع ։

تمام (թէմամ. ա. ժող. թամամ.) 1. լրումն, լրութիւն. 2. վերջ. 3. ճիշդ. 4. կատարեալ, ամբողջ. جيب — [երկչփ.] ծոցակից. تماس — շօշափողակից. قاطع — հատանողակից. او — ամբողջանալ, լրանալ. ماه — լիալուսին. [հմշ. بدر]. تمام — ی ، آ — [թէմամէն] կամ بال — [պիթթէմամ]. ամբողջովին, լիովին. بتمامه (պիթէմամիհի). بتمامها (պիթէմամիհա) ամբողջապէս. — نا անկատար. لامق — ամբողջացնել, լրացնել, աւարտել. لنمق — ամբողջանալ, լրանալ. — ی ، ی — ամբողջական, լրացուցիչ. — يت (թէմամիյէթ) ամբողջութիւն, լրութիւն. ملكيه — կառավարական ամբողջութիւն

تمايل (թէմայիւլ, ա. ميل էն յգ. تمايلات) 1. միտիլ, միտում. 2. հակիլ 3. յօժարութիւն, համակրութիւն. 4 (գիտ.) խոտորում. تمايلات ملحجويانه խաղաղասիրական միտումներ. 5. (բժշ.) շեղում. رحم — արգանդաշեղում։

تمت (թէմմէթ, ա.) 1. Թո՛ղ վերջանայ 2. վերջացաւ. իգ. «تمّ թէմմէ»ի

تمتع (թէմէթթու, ա. متاع էն. յգ. تمتعات) շահիլ, շահ, վաստկիլ, վաստակ. رسم . ويركوسی — բանթանթի տուրք արհեստաւորական տուրք. (հմշ. اصناف ويركوسی) . — حصهٔ շահաբաժին։

تمثال (թիմսալ. ա. مثل էն յգ. تماثيل) պատկեր. مثال ی — անձնական պատկեր. مجسم — մարմնացում. فضيلتك تمثال مجسمی առաքինութեան մարմնացումը։

تمثل (թէմէսսիւլ. ա. مثل. էն) 1. կերպարանքի տակ մտնել, կերպարանք առնել. 2. իբր օրինակ մէջ բերել

تمثيل (թէմսիլ, ա. مثل էն. յգ. تمثيلات) 1. նմանցնել. օրինակ մէջ բերել. 3. տպագրել. 4. առակ։

تمجس (թէմէճճիւս, ա. مجوس էն) կրակապաշտ ըլլալ.

تمجيد (թէմճիտ, ա. مجد էն) փառաբանել, փառաբանութիւն. գովաբանութիւն. تمجيدی ، پلاوی — միշտ կրկնուող անհամ բան։

تمدح (թէմէտտուհ, ա. مدح էն) ինքզինքը գովել, անձնագովութ.

تمدن (թէմէտտիւն, ա. مدينه էն) քաղաքակրթութ. քաղաքակրթուիլ

تمديح (թէմտիհ, ա. مدح էն) գովել, դրուատել.

تمديد (թէմտիտ, ա. مد էն) 1. երկնցնել երկարել. 2. երկարաձգել. 3. գիր մը երկարով կարդալ. تمديد مدت պայմանաժամը երկարել՝ երկարաձգել

تمر (թէմր, ա.) արմաւ. هندی — հնդկարմաւ, թամարին.

تمرد (թէմէրրիւտ, ա. مرود էն) 1. յամառիլ, յամառութ. 2. ընդդիմանալ, դէմ կենալ, անսաստել։

تمركز (թէմէրքիւզ, ա. مركز էն) կեդրոնանալ, կեդրոնացում։

تمركی (թէմրէյի, թ.) որքին. لی — որքինոտ, որքանաւոր։

تمرمر (թէմէրմիւր, ա. مرمر էն) շրթունքներու ակամայ շարժում, որ հիւանդութիւն է։

تمرن (թէմրէն, թ.) նետի կամ նիզակի ոլաք։

تمرن (թէմէրրիւն, ա. مرانة էն) վարժուելու համար յարատեւ աշխատիլ

تمريخ (թէմրիխ, ա. բժշ.) օծում, օծել։

تمرير (թէմրիր, ա. مرارت էն) դառնացնել, լեղիցնել։

تمرين (թէմրին, ա. յգ. تمرينات) հրահանգ, վարժութ. վարժեցնել

Digitized by Google

كمل (թէմէլ թ.) հիմ, խարիսխ. كمل – հիմ դնել. قومق طاشی – հիմնաքար դնել, հիմնարկէքը ընել. جنوب – 1. աբանատանալ. 2. հաստատուիլ. ل – հիմնապէս, հիմնական, ծայրաւոր. ـسز – անհիմն. ـندلو հիմնէն, ի հիմանէ. ـمك – հաստատուիլ, տևական ընել. ـلشدرمك – հաստատել, տևական ընել. ـلمك – հաստատուիլ, արմատ բռնել:

كميه (թէմէյեիւն, այ. ոն էն) ջուր գառնալ. دم – արիւնը ջուր կարիլ:

كميز (թէմիզ ա.) 1. արդել, զանազանել. 2. գաղտագրութ. (հմ. ծղօ ծղօ) 3. վճռաբեկ դատարան տանիլ. محكمه – ենթ վճռաբեկ դատարան. ـ ا – վճռաբեկ դատարանի կողմէ. ـ ى ، ـ ـ վճռաբեկութեան վերաբերեալ.

كميع (թէմ'ի, ա. ըայ էն) հեզոքցընել, հեզոքի վերածել:

كملغم (թէմէլկում, ա. ըմլո էն) քիմ. կզկզում, կզկզալ:

كملق (թէմէլլուգ, ա. յգ. ըմլեր) քթծնաբանել, փարքում, քծնիլ:

كملك (թէմէլլիւք, ա. ըմլո էն) տիրանալ, տէր ըլլալ, առանալ:

كملى (թէմլիի, ա. տհլօ, ըմլո էն) 1. աղել. 2. գեղեցկանալ. وجهى ـدى – երեսս գեղեցկացաւ:

كملك (թէմլիք, ա. ըմլո էն) տիրացընել, առացնել, տէր ընել:

كمنا (թէմէննա, ա. ոյո էն. աղաչ. ըմն) աչ ձեռքը նախ բերնին, յետոյ ճակտին տանելով բարև ել, օժանդակութ բարև. – يللى قندیلى چوق كمنا يارب :

كمى (թէմէննի, ա. ոյո էն. յգ. ըմներ) 1. ըղձալ. ցանկալ. 2. մաղթել, մաղթանք. 3. խնդրել, խնդիրք:

كموت (թէմէվվիւթ, ա. ըօտ էն. բժշ.) մահացում, մարմնի փտում:

كمز (թէմզզուգ, ա. ըյր էն) պատռիլ, բզքտիլ, պատառուիլ.

كمزلق (թէմզլիգ, ա. ըյր էն) պատռել բզքտել, բզիւք բզիւք ընել:

كماس (թիմասի, ա. յգ. ըսահե) կոկորդիլոս [հմ. ընդ.]:

كمسه (թէմէսսուն, ըսօ էն) ձեռք քսել, բանի մը քաշել:

كمخ (թէմէխսուր, ա. օչըսօ էն) խեղկատակութիւն ընել, խեղկատակութեամբ ծաղրել:

كمك (թէմէսսիւ, ա. ըմսօ էն. յգ. ըմկեր) 1. կապարիլ. 2. մաքրիակ:

كمكن (թէմէսիւն, ա. ոմսօ էն) անպիտանանալ, անարգ ըլլալ:

كميه (թէմի՛է, ա. ըայ էն) բարի իրիկուն քաշել:

كمش (թէմէշշուդ, ա. ըմշօ էն) մազը մօրուքը սանտրել, սանտրուիլ

كمشق (թէմէշշուգ, ա. ըմշօ էն) օրինակի վրայ գրել օրինակել (գիր)

كمشيت (թէմշիէթ, աշխ թէմշիէ, ա, ըմշօ էն) քաշեցնել. امر ـ գործերը քաշեցնել. يزى – քաշել (գործ)

كمشيط (թէմշիդ, ա. ըմշօ էն) սանտրել:

كمدن (թէմա'ռուն, ա. ոմռօ էն) մետաղագործ, մետաղչանալ:

كمغا (թամղա, տասկ. թ.) գրոշմ, ձոյ – դրոշմել. ـلمك ձոյ – դրոշմուիլ եսց – դրոշմատուրք. كمغانامه – դրոշմաթուղթի օրինագիրք. ل – դրոշմաւոր. յռ – անդրոշմ:

كمكن (թէմէֆֆիւն, ա. ոյմօ էն) բնակուած. հաստատուելու ընակելի, հաստատուիլ [տեղ մը]. (հմ. չմնալ):

كمكين (թէմմին, ա. ոյմկեմ էն) ծանրութիւն. լրջութիւն. [հմ. ըրձր]. – صاحب ، لى – լրջ. – ـ խիստ: լրջութեամբ:

تلپه (թէլպիէէ, ս. كبل) հրամայեցէք բանալով պռաւալ։

تلتل (թէլթիկ, Թ.) 1. պակաս. 2. Թերի. ՀՃՀ – պակաս գրամ. զրոյան – Թերին լրացնել։

تلم (թէլէասիւմ, ս. ճ էն) քօղով յաչակով ծածկուիլ, քօղարկուիլ

تلم (թէլսիմ, ս. ճ էն) 1. բերանը համբառնել. 2. համբառնել։

تلحم (թէլհիհում, ս. لحم էն) 1. միս կապել, մսոտիլ. 2. [բժշ] մսացնել

تلحين (թէլհին, ս. لحن էն) 1. ընթերցման մէջ բառը փոխել. 2. եղանակով կարդալ. 3. ս. պեճէ

تلخ (թէլխ, պ.) դառն. պՀՀ – դառն ըմպելիք. կամ – 1. դառնահամ. 2. վշտահար. մի – դառն ը- դառնալ. ածելը դառնութիւն. տեսնող. 2. վշտակիր

تلخيص (թէլխիս, ս. لخلاص էն) 1. համառօտել. 2. համառօտագրութիւն զոր եպարքոսը կը յատուցանէ առ վ. ՀՀ. Սալթան. Ի – համառօտիլ. ը –ուց – համառօտագրող պաշտօնեայ բարձրագոյն դրան։

تلزل (թէլզզիւզ. ս. لزل էն յ. ած) 1. համ առնել. 2. սխորժիլ։

تلذذ (թէլզիզ, ս. لذ էն) համ առալ, ձաշակ տալ. օր. ինձ تلذذ

تلزج (թէլզզիւճ, ս. لزوجة էն) կպճուն ըլլալ, կպճիլ։

تلس (թէլէս, Թ.) մաշած կերպաս եւայլն.

تلسقوپ (թէլէսգօփ, յուն.) հեռադիտակ. [ՀՁ. بين دور. دصد]։

تلطف (թէլադդուճ, ս. لطف էն. յգ. تلطفات) 1. քաղցրութիւն. մեղմութիւն. քաղցրութիւնն ցուցնել. 2. շնորհ։

تلطيف (թալդիճ, ս. لطف էն. յգ. تلطيفات) 1. պատուել, մեծարել, շնորհ տալ. 2. մեծարանք.

تلعب (թէլա"ուպ, ս. لعب էն) 1. խաղալ (բժշ.) յուզմունք առնել.

تلعين (թէլին, ս. لعنة էն) չափազանց անիծել, անէծք տեղացնել։

تلغراف (թէլէկրաճ, յուն.) հեռագիր. ինի – հեռագրատուն. խեճ – հեռագրական գիծ. յոռոգ – հեռագրական պաշտօնեայ. ջի – հեռագրական պաշտօնեայ. ամի – հեռագիր պ, ջ – (օխ.) հեռագրական. լաֆրաֆ (օխ.) հեռագրով. ջուրդ – պատասխանել

تلف (թէլէֆ ս. յգ. تلفات) 1. կորսուած 2. մեռնալ. 3. վնասուիլ. ի – 1. մեռցնել. 2. վնասել. ու – 1. կորսուիլ 2. մեռնիլ. 3. վնասուիլ. մեռց تلفات կորսուած տալ (մարդ, պատերազմի մէջ)։

تلفظ (թէլէճճուզ, ս. لفظ էն) արտասանել, արտասանութիւն։

تلفون (թէլէճճօն, ս.) հեռաձայն. [հմշ. تلفون صدا] – ի – կոորոշմուկ

تلفيق (թէլճիգ, ս, لفق էն) հաւաքել, մէկ տեղ բերել. ժողվել. [օր. تلفيق اشعارك جمع وتلفيق شعرائك]։

تلقب (թէլագգուպ, ս. لقب էն) մականուանուիլ, մականուանում.

تلقى (թէլագգը. ս. لقاء էն յգ. تلقيات) ընդունելի. – حسن յաւ ընդունիլ

تلقيب (թէլգիպ, ս. لقب էն) մականուանել, մականուն դնել։

تلقيح (թէլգրհ, ս. لحاح էն յգ. تلقيحات) պատուաստել, պատուաստ. جدری – (– ի ճեէրի) ծաղիկի պատուաստ. جدری علیا ق – ի գործածութ.

تلقين (թէլգին, ս. لقن էն. յգ. تلقينات) 1. աւանդել [սկզբունք ևլլն.] 2. ներշնչել, ներշնչութ. 3. մեռեալը հողը գրուած պահուն վերջին ազօթ-

Digitized by Google

քը ապտաստանել. ընկոյզ ծանրանալ ներշնչել։

تلكى (թիւկի, թիւկի թ.) 1. ապուհաս. [հմմ. տաճ. ավոյ յիկի– 1 աղուհասութիւն. 2. խրատանոկ վարպետութիւն։

تلكيشمك (թիւկիշմէկ. թիւկիշ. թ.) ճաճանչով կռուիլ։

تللى (թէլլի, թ.) 1. թելաւոր. 2. զարդ գարուն. – լալ ապուհասրան. – օղ քնար տուանաղր. – ուքիլ երկթել

تللمك (թէլլէմէկ, թ.) 1. թելով զարդարել. 2. զարդարել. ծլուլլ ընդ 1 կեղծ ձև տալ 2. լումբ զարդարել

تللنمك (թէլլէնմէկ, թ.) թելով զարդարուիլ։

تلمع (թէլլէմմու, ա. յոռ էն) փայլիլ, շողալ։

تلمذ (թէլէմմիւզ, ա.) աշակերտիլ աշակերտութիւն։

تلميح (թէլմիհ, ա. հեռ էն) ակնարկել, ակնարկութիւն։

تلميذ (թէլմիզ. ա. յգ. տլմիզ) աշակերտ. պոլ – աշակերտական։

تلميع (թէլմի', ա յոռ էն. յգ. տլմիսաթ) 1. փայլեցնել, շողացնել 2. գուշակութիւն. 3. ամէն մէկ տողը զոյս զոյս լեզուով գրուած տեսակ մը ուտանաստար

تلوث (թէլէվվիւս, ա. նոյ էն) 1. ապտուտիլ, ապտոտուիլ. 2. պղծուիլ

تلون (թէլէվվիւն, ա. նոյ էն. յգ. տլունաթ) 1. գոյնէ գոյն փոխուիլ, գոյնափոխութիւն. 2. յոզդոզդութիւն, անհաստատութիւն. անկայութիւն։

تلوه (թէլվէ. թ. ռմկ. թէլճէ) մրուր. [խահուէի] դիրդ։

تلويث (թէլվիս, ա. տլ էն. յգ. տլուիսաթ) 1. ապտուտել. 2. պղծել. 3. գոյծը աւրել՝ խանդակել։

تلويع (թէլվի' ա. նոյ էն) ապտրել այրել [սիրտ]. ասկ տլուիզ։

تلوين (թէլվին, ա. նոյ էն. յգ. տլուինաթ) 1. գոյնաւորել. 2. ներկել։

تلهب (թէլէհհիւպ, ա. պաճ էն) 1. բռնացայտիլ. 2. բորբոքիլ։

تلهف (թէլէհհիւֆ, ա. պաճ էն. յգ. տլհուֆաթ) հառաչանք, հեծեծանք, հեծել։

تلهى (թէլէհհի, ա. պաճ էն) խաղալ, զբօսնալ։

تلهيب (թէլհիպ. ա. պաճ էն) 1. բորբոքել. 2. բանկցնել։

تلين (թէլէյհիւն, ա. լէյնէ էն) 1. կակղանալ. 2. մեղքիլ. 3. թուլնալ [փորը]. (հմ. նշած).

تليين (թէլյհի, ա. լէյնէ էն) 1. կակուղցընել. 2. մեղքել. 3. թուլցնել։

تم (թէմմ. ա. թամ էն. կատարեալ է. իգ. տէ թէմմէթ) վերջացաւ, աւարտեցաւ. յէխի – [թէմմէ պիլխայր] բարեաւ յաւ վերջացաւ։

تماثل (թէմասիլ, ա. մըն էն) նմանութիւն նմանութիւն (հմմ. շաբիհ).

تمادى (թէմասի, ա. մտն էն) շատերկարել, յարատեւել, յարատեւութիւն. ֆի – արեշատութիւն։

تمارض (թէմարուզ, ա. ծրմ) հիւանդ ձևանալ, սուտ հիւանդ ըլլ.

تماس (թէմասս. ա, մս էն) 1. իրար բռնուիլ, շփում. 2. շօշափուիլ, օրէնդրին այրինչ յօգուտ ածը կը շօշափէ. – չսիմ շօշափման զօրութիւն։

تماشا (թէմաշա, ա. մշա էն) 1. գեղեցիկ. – նայն գիտնալու արժանի. 2. տեսարան. 3. զբօսնուլ. պոհ – թատրոն. լը – կ՚ սկ՚ – 1. տեսարան. 2. զբօսավայր. կ՚ – (թէմաշակէր) պատող. գիտող, հանգիստաւոր. կրկ – դիտել։

Digitized by Google

ثمّ (թէմամ, ա. ժող. թոմամ.) 1. լրումն, լրութիւն. 2. վերջ. 3. ճիշդ. 4. կատարեալ, ամբողջ. ըսբ – [հրկիզ.) ծոցակից. սոս – չոշափողակից. ջոկ – ամբաղդատակից. ա – ամբաղդատական. ութ – [հմշ. դնդ.) ա – ։ ի – ։ թէմամէն] կամ – յն [պիթթէման] . ամբողջութիւն, լիութիւն. ութ (պիթէմամիի). ութ (պիթէմամիութ) ամբողջապէս. – ն անկատար. ցոյ – ամբողջացնել, լրացնել, աւարտել . ցոյ – ամբողջանալ , լրանալ. ա – ութ – ամբողջական, լրացուցիչ. ութ (պիթէմամիյէթ) ամբողջութիւն. լրութիւն. ութ – կատարելական ամբողջութիւն

ثمايل (թէմաիլ, ա. յն. էն յգ. ութ ին) 1. միտիլ, միտում. 2. հակիլ 3. յօժարութիւն, հակամիտութիւն. 4 (փիլ.) խոտորում. ութ ին յգ. ութ ին թաղաքական միտումներ. 5. (քժշ.) ձեղում. ութ յ – արկանդաչեղում ;

ثمّ (թէմմէթ, ա.) 1. թո՛ղ վերջանայ 2. վերջացաւ. իգ. «ը թէմմէթ»ը

ثمتع (թէմէթթու , ա. ջիւ էն. յգ. ութ ութ) շահիլ, շահ, վաստակիլ, վաստակ. – թար. ցոյ – ը – բանականի տուրք պարհատաւորական տուրք. (հմշ. սնոյ ցոյ) . – ձսա շահաքաժին:

ثمثال (թիմսալ. ա. մին էն յգ. նիլ ութ) պատկեր. մին – անձնական պատկեր. ութ – մարմնացում. ըսմ – մարմնացում. ըսմ ութ – աստիճանաբար մարմնացում:

ثمثل (թէմէսսիլ. ա. մին էն) 1. կերպարանքի տակ մտնել, կերպարանք առնել. 2. իբր օրինակ մէջ բերել

ثمثيل (թէմսիլ, ա. մին էն. յգ. նիլսէ) 1. նմանեցնել. օրինակ մէջ բերել. 3. տպագրել. 4. առակ:

ثمجيس (թէմէճիս, ա. ջոջ էն) կատապաշտ ըլլալ:

ثمجيد (թէմճիտ, ա. ջդ էն) փառաբանել, փառաբանութիւն. գովաբանութիւն. ըսվ , ցոյն – միշտ կրկնուող անհամ բան:

ثمحدث (թէմէսսուն, ա. ըսդ էն) ինքզինքը գովել, անձնագովութիւն.

ثمدن (թէմէսսիւն, ա. ինդ էն) քաղաքակրթուիլ. քաղաքակրթութիւն

ثمدّح (թէմսիհ, ա. ըսդ էն) գովել, դրուատել:

ثمديد (թէմսիս, ա.դ էն) 1. երկնցնել երկարել. 2. երկարաձգել. 3. գէր մը երկարել կարգալ. ութ դ պայմանաժամը երկարել՝ երկարաձգել

ثمر (թէմր, ա.) արմատ. ցդութ – հընգ կարմատ, թիժարիւն:

ثمرد (թէմէրրիս, ա. դր էն) 1. յամառիլ, յամառութ. 2. ընդգիմանալ, գէմ կենալ, անսասանել:

ثمرگز (թէմէրգիզ, ա. կր էն) կերդրոնանալ, կեդրոնացում:

ثمركى (թէմրէյի, թ.) որքին. ը – որքինոտ, որքանասէր:

ثمرمر (թէմէրմիր, ա. որ էն) չըրթռնչքներու ականայ շարժում, որ հիւանդութիւն է:

ثمرن (թէմրէն, թ.) նեւռ կամ նիզակի ալաք:

ثمرن (թէմէրրիւն, ա. ոյր էն) վարժութիւ հմրյարատեւ աշխատիլ

ثمرخ (թէմրիխ, ա. թժշ.) օծուիմ, օծել:

ثمرير (թէմրիր, ա. տրր էն) գառնացնել, լեզիցնել:

ثمرين (թէմրին, ա. յգ. տինէն) հրահանգ, վարժութ. վարժեցնել

Digitized by Google

گمل (թէմէլ թ.) հիմ, խարիսխ. ըստ – հիմ դնել. զօրք – հիմնարկեալ դնել, հիմնարկիչը ընել. ըստ – 1. սեռ. հատատուածիլ. ն – հիմնապես, հիմնական, միայն. յոյս – հիմն. ի հիմանէ. ամուր – հաստատուածիլ, տևական ընել. ամուր – հաստատուածիլ, տևական ընել. ամուր – հաստատուածիլ, արմատ բռնել:

گمیه (թէմէյեի, ա. ան է) լաւ գառնալ. դա – նալ. դա – արիւնը լաւ կտրիլ:

گمیز (թէմիզ ա.) 1. սրոչել, գոնազանել. 2. գառոզած. [հմ. ոչխ ծղ] 3. վճռաբեկ դատարան տանիլ. ըստ – ենէ վճռաբեկ դատարան. ի – վճռաբեկ դատարանի կողմէ. ա, ս – վճռաբեկութեան վերաբերեալ.

گمیش (թէմ'իշ, ա. ալիս է) հեզութիւն, հեզուկի վերածել:

گمغم (թէմէկում, ա. միս է) քիմ. կղկղուած, կղկղալ:

گملق (թէմէլլուգ, ա. յգ. տեղ) քծնանք անել, փարաքսում, քծնիլ:

گملك (թէմէլլիւճ, ա. մեր է) տիրապետել, տէր ըլլալ առանալ:

گملیح (թէմլիհ, ա. տահլա, մեր է) 1. ազել. 2. գեղեցկացանուածիւն:

گملیك (թէմլիճ, ա. մեր է) տիրացնել, առացնել, տէր ընել:

گمنا (թէմէննա, ա. պուռ է. ազատ. ըստ) ազ ձեռքը նախ բերնին, յետոյ ճակտին տանելով բարև տալ, օժանդակ բարև. – լալնդուն շատ գեղանի բարև:

گمی (թէմէննի, ա. պուռ է. յգ. տեղ) 1. ըղծալ. ցանկալ. 2. մազթել, մազթանք. 3. խնդրել, խնդիրքը:

گموت (թէմէվվիւթ, ա. տօտ է. քաշ.) մահացում, մարմնի փտում:

گمز (թէմէզզուգ, ա. ձյր է) պատռիլ, բզքտիլ, պատառուում:

گزیق (թէմզիգ, ա. ձյր է) պատռել բզքտել, բզիր բզիր ընել:

گساح (թիմսահ, ա. յգ. ըստ) կոկորդիլոս [տմլ. մեռ].

گسمه (թէմէսսուն, ըստ է) ձեռք քաշել, քանի մը քաշել:

گخسمه (թէմէխխուր, ա. ոչխս է) խեղկատակութիւն ընել, խեղկատակութեամբ ծաղրել:

گسك (թէմէսսիւճ, ա. մաս է. յգ. տեղ) 1. հապճ. 2. մաքրհակ:

گسکن (թէմէսխիւն, ա. ուսմս է) պահպանել, անարգ ըլլալ:

گسیه (թէմսի'է, ա. սա է) բարի իրիկուն ըսել:

گشمه (թէմէշշուդ, ա. ծմս է) մազը մօրուքը սանտրել, սանտրուիլ

گشق (թէմէշշուգ, ա. ցմշ է) օրինակի վրայ գրել, օրինակել (գիր)

گشیمه (թէմշիեէք, ուշտ թէմշիեէ, ա, ցմշ է) քաշեցնել. յոյս ցմշէ գործերը քաշեցնել. – պչրանք քաշել (գործ)

گښمه (թէմշիդ, ա. ծմս է) սանտրել:

گذمه (թէմա'ուն, ա. ծտռ է) մեռանիլ, մեռտպանալ:

گفه (թամղա, տամկա. թ.) դրոշմ, ցեղ – դրոշմել. ցեղ – դրոշմուիլ տալ – դրոշմատուրք. ըստ նահանգին – դրոշմաթուղթի օրինագիրք. ն – դրոշմաւոր. յոյս – անդրոշմ:

گمکن (թէմէննիւն, ա. ոնս է) քանակել, հաստատել քանակիլ, հաստատուիլ [տեղ մը]. (հմմ. ստմլ).

گمکین (թէմհին, ա. ոնս է) ծանրութիւն. լրջութիւն. [հմմ. ղեր]. – ناصب ، ն – լրջիլ. – ـه խոստ: լրջութ

ճգմ (թէմէվվիւն, ա. ճգո էն) 1. ծը-փալ, վէտ վէտ ըլլ. 2. ծածա-նիլ [դրօշ] 3. թրթռալ (ձայն). յոյզ – 4. [բժշ.] ծուփք, շարժառաջ. ս – ալե-ձև, ալեծածան. (յդ. ճոգմ):

ճոգմ (թէմուզ, ա. թէմուզ, ոտա-նաւորի մէջ) – չոր ցաւիս ա-միսը. – պէ յոլիսի տալը:

ճոլմ (թէմէվվիւլ, ա. մլո էն) հարբա-ոտանալ, մեծահարուստ ըլլալ:

ճոմմ (թէմմին, ա.ոմ էն. յդ. ճոպմ) 1. ջուր խառնել, ջրախառնուրդ 2. ոսոխը իրաւ կռւելու նեղել, խնաքը ոսկեզօծել

ճոհմ (թէմէհհիւր. ա. ծրհոհ էն) ճար-ատար ըլ. 1 – տետուր կտրելու մէջ –

ճոհմ (թէմհիհ. ա. ծոհ էն) 1. տարա-ծել [գործ և այլն] փոխ. 2. պար-զել, մէջ բերել. ըմոռձ – յոռեաչք-քանչներ պարզել, նախաբանչներ ընել:

ճոհմ (թէմհիր, ա. սխ. գործ. յոռ-պարակ. է պէտք է ատոր տեղ ըսել գործածել) կնքել՝ – կնքելով:

ճոլմ (թէմհիլ. ա. ծնհո էն լիսո ա. ւելի գործ) պայմանաժամ տալ

ճոյմ (թէմէյեհիզ. ա. յոյ էն) զատուիլ [մարդ]. նշանաւոր հանգիսանալ

ճոյմ (թէմհզ, թ. յոյճ էն) 1. մարքաը [հմշ. նսիւ. փոհ. կաթ] 2. պղեղ, լեա [ոտաի] 3. պարկեշտ. ըմ – մարքրուհի. [հմշ. ցաւիս. նսիւ. ծրհոհ] – ըմ – մարքրել, սրբել ըմոռձ – մարքրել տալ. ըմոռձ – մարքրուիլ:

ճոյմ (թէմէյեու, ա. ոյո էն) հեզուկ-նալ, հեզուկ գտանալ՝ կտրիլ. պ – արեան հեզուկ գտանալը:

ճ (թէն, պ.) 1. մարմին. 2. մին. ասան – նասան մարմնապաշտ. նասան մարմնապաշտութիւն. յոր – տոռան մարմիններ. ոյոչ – մարմնասէր. ոյոչ – մարմնասիրութիւն. տոչ – մարմնապաշտ – մարմնապաշտութիւն. տոռ – [թէնսիւրիւսը] առատ. ճոռ – առատ-ձեռն. ոռձ – լուռ, լռակեաց. ոռձը ծնծղայ լռակեաց քարոզիչ. – ոռձ, հուժկու, խիստ զօրաւոր, երկաթի պէս. – ոյ [ճէրմքէճ] փափկամարմին, փափուկ:

տնդ (թէճաss. ա. տնդ էն) մէկզմէկ զատուիլ և. ցրուիլ. – ալ ոյ. [էէվ-միւրքէճաss] յարութեան օր:

տնդր (թէճաsիւր, ա. տրդ էն) քիչ-նալ, հազուագիւտ դառնալ:

տնդի (թէճաsի, ա. ւնդ էն) 1. իրա-րան գէմ գալ. 2. ա. տնդ

տնզգ (թէճազու՛ ա. ջոյզ էն) 1. կըռ-ւիլ. 2. վիճիլ, վիճաբանուիլ. ըսնզ – [– ի ճիւէյճ] երկու բայերու անհամաձայնութեան իւրը:

տնսբ (թէճաsիւպ, ա. տսբ էն) 1. համեմատութիւն. 2. չափ. ըսդ – թռուցիկ հա-մեմատութ. ըսոռձ – երկրաչափական համեմատութ. ոյոռձ – բարեձև-ւութիւն. ոյոչ – յառաջացու-ւութիւն. ց – համեմատական:

տնսխ (թէճաuոխ, ա. ճսխ էն) 1. կերպարանափոխութ. 2. հո-գեփոխութ. ոյզ – հոգեփոխութեան հաւատացողներ. ց – հոգեփոխական:

տնսլ (թէճաuիլ, ա. ճսլ էն) 1. սեր-իլ, սերտ. մ. յանշ – ոյոռձ – սերական, ծննդա-կան. ըսլսլ տնսլ ալ սերական ծննդա-կան գործարանները:

տնշր (թէճաշիր, ա. յդ. եզակի չունի) տղու գիր, անլաթ –

տնսր (թէճաuոր. ա. տրսր էն) ի-րարու օգնել, միմեանց օգ-

Digitized by Google

նութիւն՝ օգնել. [Հմշ. تعاون] ․

تناظر (թէնազուր, ա. نظر էն) 1. իրարու նայիլ. 2. իրարու դէմ գտնուիլ. 3. համաչափութ. 4. [երկչ.] յանդիպակաց ըլլալ. قانون — համաչափութեան օրէնք.

تنافر (թէնաֆիւր, ա. نفرت էն) 1. իրարմէ զզուիլ. 2. իրարմէ խըրտչիլ. 3. [գրկ] խորթութիւն. كلات —

تناقص (թէնագուս, ա. نقصان էն) 1. պակսիլ, նուազիլ. 2. նուազում, պակասութ. حمی — (բժշ.) պակասում. دم — արեան պակասութիւն.

تناقض (թէնագուզ, ա. نقض էն. յգ. تناقضات) հակասել, հակասութ.

تناكح (թէնաքիւհ, ա. نكاح էն. յգ. تناكحات) ամուսնութիւն :

تناوب (թէնավիւպ, ա. نوبت էն) փոփոխակի՝ կարգով գործել. — على (ալէթթէնավիւպ) կարգով.

تناول (թէնավիւլ, ա. نوال էն) ուտել, ճաշակել. بعدالتناول — է վերջ

تناوم (թէնավիւմ, ա. نوم էն) սուտ քուն ըլ. քնանալ կեղծել.

تناهی (թէնահի, ա. نهايت էն) վերջանալ, աւարտել. —ی անվերջ

تنباكو (թէնպաքիու, պ. պղու. թէօմ. պէքի.) պարսկական ծխախոտ

تنبت (թէնէպպիւթ, ա. نبات էն) բուսնիլ, բուսաբերութիւն.

تنبل (թէնպէլ, թ.) ծոյլ. لك — ծուլութիւն. خانه — ծուլարան, ծուլանոց. لنمك — لشمك — ծուլանալ :

تنبليت (թէնպէլիթ, պ. تومبلق . تنبلق) ծիու բեռ, փոքր բեռ :

تنبول (թէնպուլ, պ.) Հնդիկներուն ակռաները և շրթունքները սևցնող տերև մը :

تنبه (թէնէպպիւհ, ա. نبه էն) 1. արթննալ, արթուն ըլլալ. 2. խելքը գլուխը ժողվել (Հմշ. او متنبه).

تنبؤ (թէնէպպիւ. ա. نبوت էն) սուտ մարգարէ ըլլալ.

تنبيه (թէնպիհ, ա. نبه էն, յգ. تنبيهات) 1. պատուիրել, պատուէր. 2. զգուշութիւն. 3. արթնցնել, սթափեցնել. օր. [قهوه تنبيه ايدر].

تنته (թէնթէ, խոս. թէնթա) վրանակ. հովանոցակ.

تنتيف (թէնթիֆ, ա. نتف էն) գեղով մազերը թափել:

تنثير (թէնսիր, ա. نثر էն) 1. ցրուել [գրամ]. 2. արձակի վերածել.

تنجره (թէնճէրէ, թ.) կաթսայ, սան تنجره يووارلانمش قپاغنى بولمش իրար գտեր են. իրարու յարմարեր են.

تنحنح (թէնահնուհ, تحنحه) սուտ հազալ. սուտ հազ.

تند (թիւնտ, պ.) սաստիկ, դաժան, խիստ. تندباد սաստիկ հով. تندخو խստաբարոյ. تندرو դաժանագէմ.

تنخيل (թէնխիլ, ա. نخل էն) մաղել [այիւր] تنخيل دقيق

تندم (թէնէտտիւմ, ա. ندامت էն) զըղջալ, զղջում. (Հմշ. ندامت كتيرمك)

تنديه (թէնտիյէ, ա.) տպագրութեան թուղթը թրջել [Հմշ. طاولامق].

تنذير (թէնզիր, ա. نذر էն) ա. انذار ամկէ զօրաւոր է.

تنزل (թէնէզզիւլ. ա. نزول էն) իջնել աստիճանաբար (գին). (Հմշ. تدنی). 2. խոնարհիլ, խոնարհութ. զիջանիլ. ا— խոնարհելով, զիջանելով.

تنزه (թէնէզզիւհ, ա. نزهت էն) զբօսնուլ, զբօսանք, զբօսանք ընել. واپوری — զբօսանաւ. —ی برای զբօսնելու համ

Digitized by Google

تنزه (թէնզէհ, ս. تنزه թէնզէհ) զերծ լլայ. تنزهت ناقصان والشرعن ذاتي թէնզզէհիթ զաթուհու աճիսեէրիհ վէնճօզսաճ Ասոր անձը (Ա ծ յ.) ընկերե և թերութենէն զերծ ըլլայ, Ա ծ. որ աննման և անթերի է :

تنزيل (թէնզիլ, ե, լոյն էն. յդ. ու —) 1. իջեցնել. 2. զիղչ, զելչել. 3. բարձում, հանել. ՈՒ ըլ. تنزيلات զեղչ կատարել. تنزيلات كيبي կօրևօր զեղչ :

تنزيه (թէնզիհ, ս. تعالى تنزيه էն) մեղքերէ զերծ՝ չեռու պահել.

تنسخ (թէնսուխ, խ تنسوخ պ.) գեղեցիկ. Հայոց ազբ. ան ննմանութ.

تنسم (թէնէսսիմ, ս. نسيم էն) 1. շնչել, օդ, զեփիւռ) յոգիով خوشبو نسيم – քաղցրաշունչ զեփիւռը շնչել. 2. շունչ առնել. (չմշ. نفس).

تنسيب (թէնսիպ, ս. نسبت էն) յարմար դատել, պատշաճ համարել. – զրն. – ոհձ յատիմբ, պատշաճ.

تنسيق (թէնսիզ, ս. نسق յդ. تنسيقات) 1. դասաւորել, կազմակերպել դասաւորութ. 2. բարեկարգել, բարեկարգութ. կազմակերպութ. ֆրանսացի– կազմակերպիչ յանձնաժողով. تنسيقات ըլլալ կազմակերպութ. տեղի ունենալ. ասկեր تنسيقات զինուորական պաշտօնէից կազմակերպութիւն. ասկեր – քաղաքային պաշտօնէից – .تنسيق صفات ածականաց թուում.

تنشب (թէնէշշուպ, ս. نشب էն) կառչիլ, կառչիլ մնալ.

تنشر (թէնէշշուր, ս. نشر էն) տարածուիլ, փռուիլ.

تنشير (թէնէշիր, ս. عاطسه, գոշ تنشوى) ննջեցեալ լուսալոյս չորս առքով սախատակ. կնիք ո – մեռնիլ.

تنشيط (թէնշիդ, ս. تبشيط էն) զատարթացնել, հաճոյք պատճառել قلوب – որտերու հաճոյք պատճառել.

تنصح (թէնասուհ, ս. نصح էն) խրատի անասելհուն, խրատ տալ.

تنصر (թէնասուր, ս. نصرانى էն) քրիստոնեայ ըլլալ.

تنصير (թէնսիր, ս نصرانى էն) քրիստոնեայ ընել. քրիստոնէութեան դարձնել. (չմշ. ա խրիստեան) :

تنصيص (թէնսիս, ս. نص էն. յդ. تنصيصات) չափ քննութեան որոշել որոշում. (հմշ. قرار التدقيق) :

تنصيف (թէնսիֆ ս. نصف էն) կիսել. երկքաժանում. – قابل

تنظير (թանզիր, ս. نظير էն. գրկ.) հետևողութ. հետևողութեամբ գրել (ոտանաւոր) ՚ի – հետևողութեամբ (չմշ. تمثيل). • تنظيفات مأمورى մաքրութ. – آرايش تنظيفات քրութեան պաշտօնեայ. աւ

تنظيم (թանզիմ, ս. نظام էն. յդ. تنظيمات) 1. կարգադրել, կարգաւորութ. 2. կարգի կանոնի դնել : 3. շինել, շարադրել, խմբագրել. 4. բանահիւսութիւն. 5. բարեկարգութ. ات – 1. բարեկարգութիւն. 2. սահմանադրութիւն, սրբագրութիւն. օրէնք – սահմանադրական. (հմշ. رورر مشروطيت).

تنعم (թէնա'ում ս. تعمت էն) առատութեան՝ բարօրութեան մէջ ապրիլ. –աւրպ առատութեան մէջ ապրողներ. օր. (յունկ. تعمت ارباب) :

تنف (թէնէֆ, ս ترب. تنف էն) վրանէ չուտան, պռտան :

تنفر (թէնէֆֆիր, ս. نفر էն) գարշիլ, զզուիլ, նողկալ :

Digitized by Google

تنفس (թէնէֆֆիւս, ա. ֆսն էն) 1. շնչել. 2. շունչ առնել, շնչա առութիւն. հանգիստ, դադարք. ցաւոյ – հոգեկան – դադարի պահ. դիւանաչի միջոց. տօթոյ – ուժի – խոտորեան :

تنفيخ (թէնֆիխ, ա. ֆիւ էն) 1. շատ փչել. ։. փչելով ուռեցնել.

تنفيذ (թէնֆիզ. ա. նֆուզ էն) ազգել. գործադրել [հրաման]:

تنفير (թէնֆիր, ա. տրն էն) զզուեցընել, զզուանք պատճառել :

تنفيس (թէնֆիս, ա. ֆսն էն) շունչ առնել տալ. դադար տալ :

تنقيش (թէնգրշ. ա. ֆշն էն) 1. նկարել. 2. նկարագրել :

تنقيط (թէնգրի, ա. ֆէ էն. յգ. ات ֆիյաւեալ) 1. յատաւեալ, աւելորդը ջնջել 2. [բժշ.] մաքրել [ատիկը] 3. պաշտօնեից ընդհ. ամասականէն մին մը զեղչելով ետ ընդհ. ամասականէն.

تنقيط (թէնգրս, ա. նձ էն յգ. ات –) քննադատել, քննադատութիւն. [չմշ. նաձոն]. ցոչ – քննափերութիւն

تنقيص (թէնգրս, ա. նսան էն) պակսեցնել, նուազեցնել. [չկ. նզեր] – ֆիւն – գինը զեղչել՝ պակսեցնել:

تنقيط (թէնգրդ, ա. ռեձ էն) 1. գրի մը վրայ կէտ դնել [չմշ. հաջալ] 2. կետադրութիւն, կետադրել. – օրէնք կետադրութեան կանոն. – տարի կետեր. 3. [քիմ.] կաթեցուցմ :

تنقيه (թէնգրեէ, ա. ոյեձ էն) 1. մաքրել. 2. [բժշ.] գրեթ (հմմ. ուռճ)

تنك (թէնկ, ա.) 1. նեղ, անձուկ. ընդունելութ. տեղ – չափաւոր, ձեռքը նեղ. ձեռ – չափաւորութիւն. ջիմ – ծակ. աչք. ջիմ – ծակաչքութ. մտ – մտ [տիլթէնկ] 1. արտնեղ, նեղսիրտ. 2. վշտակիր. մտ – արտնեղութ. 3. [թէնիկ, պ.] նուրբ, բարակ, չդիմացող. ոչոյ – երեսը չդառնող. մտօտ – [թէնիկ հավասալա] անհամբերշիր – փափուկ [մարդ]. 2. [թէնկ] հակ [հմմ. մնդ]:

تنكار (թէնկեար, պ.) ոսկեթորակ. հմմ. ձորդ . գնժաջի] .

تنكر (թէնէֆֆիւր, ա. ռկր էն) ծըպտիլ, ինքզինքը չճանչցընել:

تنكناى (թէնկնայ, պ.) 1. նեղ տեղ. 2. նեղութ. անձկութիւն:

تنكه (թէնէֆ, թ.) 1. թիթեղ. 2. թիթեղեայ. կլիճ – թիթեղապատ. մ – թիթեղապատ:

تنكس (թէնէֆֆիւս, ա. նկս էն) գլխիվայր գառնալ.

تنكيح (թէնգիհ, ա. նկհ էն) պահակել կարգել (հմմ. ճամբ նկհ).

تنكير (թէնգիր, ա. ռկր էն) 1 անծանոթ ընել. 2. անճանաչ ընել:

تنكيس (թէնգիս, ա. նկս էն) 1. գլխիվայր շրջել 2. հակառակ դնել

تنكيل (թէնգիլ. ա. նկլ էն) 1. սաստիկ պատժել. 2. նուաճել [թշնամին], չախչախել. նկլի ենք: աշքանակ նկլ

تمل (թէնէմմիլ, ա. մնէ էն) 1. մրջնի պէս եռալ զեռալ. 2. [քիմ] մրջնականութիւն :

تميق (թէնմիգ, ա. ճիճ էն) գրել. [բուն գեղագրել կը նշանակէ)

تميه (թէնմիէե, ա. յճ՛ուճ էն) 1. ուժեղցընել, շատցնել 2. սակաս բանեցնել

تمو (թէնէմմիվ, ա. յճ էն) ախտ (բուս.) նեղութիւն:

تنوب (թէննուպ, ա.) եղևնի. (հմմ. չիմ) – նպիւ ձիսեան եղևնազգիք. ն – եղևնիներ . ետ – եղևնաստ :

تنور (թէնէվվիւր, ա. նր էն) 1. լուսաւորութիւն, փայլիւն. 2. լուսա-

Digitized by Google

թոյլ (թէվապի, ա. եզ. ըյլ էն) 1. հետևորդներ. 2. ընկերներ, կուսակիցներ, մարդիկ. 3. յարակից մասեր (չէնքի մը և այլն). 4. շրջակայքներ (երկրի մը) 5. ապրանքներէն մէջ իրմէ աւելի քաշին հոլովով հոլովուածքաւելը

թոյր (թէվաթիւր, ա. րը էն. յգ. ات) ոտոպ լար, ղրոյց, տատամսոտ. ի – տատամսոտութեամբ բերնէ բերան լուրեր

թուրթ (թէվարիւս, ա. ըիւրց էն) 1. ժառանգել. 2. ժառանգ մնալ ժառանգութիւն, ժառանգական. օր. (մալ) խըստելը թուրթ ալըր . ինչ թուրթ ալըր . ինդր

թուրտ (թէվարիւտ, ա. դրց էն. յգ. (թուրտներ) 1. իրարու եւեակ հասնիլ (նաւակ). 2. զուգադիպութիւն :

թուրի (թէվարի, ա. ւրց էն) ծածկուիլ. պահուըտիլ.

թուրիխ (թէվարիխ, ա. եզ. իխ էն) 1. պատմութիւններ. 2. թուականներ. օր. նշանդ թուրիխը պատմութեան մէջ. ինչ ինչ տեղ – զանազան թուականներ :

թուզն (թէվազիւն, ա. ոզց էն) հաստատակեցութիւն, հաստատակեցիկ. ը – քնջուց պիտակին – ը խլոտ – (բժշ.) կազմ, կազմութիւն :

թուզի (թէվազի, ա. ոյի էն) զուգահեռականութիւն :

թուսլ (թէվասուլ, ա. սլց էն) իրարու մէկտեղ, միասին կցել (երկու գիծ) :

թուդի (թէվազու՛ ա. ծից էն) խոնարհիլ, խոնարհեցնել. կար – խոնարհմիտ, խոնարհմտութիւն. անկար՝ – խոնարհաբար, խոնարհական. կեցուածքով – խոնարհութիւն ցոյց տալ. քաշկաց – (– փիլիսոփայական) խոնարհ մարդիկ.

թոռ (թէնէր, ա. ոզ էն) 1. ծերութիւն. 2. ծերունի. 3. ամպոյտ. որ – (– ոէվ) առանձին գնացող. նշան – առանձնակեաց. ձգել – 1. առանձին մնալ. 2. իրարմէ մնալ, մարդ չմնալ. ել – առանձնութիւն, մենութիւն :

թոյն (թիններ, ա.) վիշապ (հմմ. իդրա) – համաստեղութ. կաթ – ծիլ – գող, ծիրկաթին :

թո (թու, թ.) 1. թքնելու ձայն. 2. արհամարհանքի նշան. աչքդ –

թոյ (թէվվապ, ա. ոյ էն) քաւիչ, ներող (Աստուած) :

Digitized by Google

تواعد (թէվա'ութ, ա. աց էն) մեկզ մեկուս խօսք տալ՝ խոստանալ

توافر (թէվաճիւր, ա. տրֆէն) շատ. նալ, աւելնալ. ـع ـ արևշատութ. տրՓ ـ հարստութիւնը չատնալ

توافق (թէվաճուգ, ա. ֆզ էն) համապատասխանել, համաձայնիլ յարմարիլ. օր. (յայնպէս ـ ուէյ չկայ)

توالد (թէվալիւս, ա. տալդ էն) ածուիլ, սերիլ. (հմմ. նասլ).

توالت (թուալէթ, ֆ.) արդուզարդ յարդարանք. զգեստ ـ արդուզարդի առարկաներ :

توالى (թէվալի, ա. լդ էն) անընդհատ իրարու հետևէ գալ, շարունակ ըլլ. ـ قانون փոխանակութեան օրէնք. تباعُ ـ (բաս) անհանդէպ բոյս. ـ على التوالى անընդհատ, շարունակաբար :

توأم (թէվէմ, ա. յդ. թուդ) երկուորեակ (հմմ. յէնկէյ) توأم صمرة թուդ ուրթախառնիք օր. ըչր ، ըսյր ـ քառորեակ. ثلثى ، ثلاثى ـ եռորեակ (չիղ.) (توأمين թէվէէյն, թուդ) երկու երկուորեակներ. ثلاثى ـ երկուորեակութիւն :

توان (թիւվան, պ.) կար, կարողութ. զօրութ. ـ ն անկար, անկարող. նալ (թիւվանա) կորդ, զօրաւոր. كر ـ թիւվանկէր հարուստ. كرى ـ հարստութ.

توب (թէվպէ, ա. ապաւ. թէօպէ) 1. դղջում, դղջալ. ապաշխարանք, ապաշաւել. ـ ى ـ ի՛յլ մեղ ալ չեմ ըներ. ﻙﺩ. չընէ. 2. ուխտել (չընելու) նկո ـ (թէվպէճիէն) ուխտադրուժ, երդհետպանց. كار ـ զղջացող։

توبيخ (թէվպիխ, ա. ուճ էն. յգ. توبيخات) յանդիմանել, սաստել, յանդիմանութ. կշտամբանք. կշտամբել ـ شديد توبيخات սաստիկ ـ ութ.

توت (թութ, թ.) թութ. ـ آغاجى ـ թթենի. ـ سورى ـ չոր թութ.

توتدرمك (թիւթսիւրմէֆ, թ.) 1. ծխել տալ. 2. լաւ մը ծխել

توتر (թէվէրրիւր, ա. ռ էն) ձրգտուում, պրկում ـ الكتريقى ـ էլեկտրական ձգտուում. اعصابى ـ մեծագոյն ـ

توتى (թիւթսի, թ.) ծխուում, ծխոց ﻙﻝ ـ ծուխի բռնել տալ. ծխել։

توتمك (թիւթմէֆ, թ.) ծուխ արձակել, ծխալ, մխալ. ـ ندن كوزكز شمدى گանկալ. ـ يوبلى 1. այրելով մխալ. 2. փորձանքի մը ենթարկուիլ։

توتون (թիւթիւն, թ.) 1. ծուխ. 2. ծխախոտ. (հմմ. ծիձ)։

توتيا (թուրեա, ա.) 1. զինկ. 2. պղպտ. 3. պիտակ արջասպ. ջին ـ ـ ـ արուրտքար. 4. փիլհոսիայական քար. سى ـ թանկարժէք :

توثق (թէվէսսուգ, ա. ըգ էն) հաւաստալ, հաւաստ ընծայել։

توثيق (թէվսիգ, ա. ըգ էն) ամուր կապերով կապել, հաստատել

توج (թուճ, ջ ըգ ա.) անագապղինձ։

توجع (թէվէճճու' ա.) ցաւիլ, վշտանալ [սիրտ] ։

توجه (թէվէճճիւհ, ա. ուջ էն. յգ. توجهات) 1. դառնալ դէպի տեղը. երեսը դէպի տեղը դարձնել. 2. հաստակութիւն, համակրանք. 3. ժպիրլ [բախտ]. توجه حسن ـ բարի համակրանք. ـ كوسترمك ـ համակրութիւն ցոյց տալ. توجهات مكارم غايات ـ ազնիւ համակրանք։

توجيه (թէվճիհ, ա. ուջ ' իյ էն) 1. դարձնել [երես]. 2. ուղղել [խօսք, աչք]. 3. մեկնել [խօսք]. 4. երկդիմութիւն. [հմմ. محتمل الضدين] 5. توجيهات

Digitized by Google

ատարինճանաբաշխում. պաշտօնաբաշխում

توحش (թէվահհուշ, ա. وحشت էն) խրտչիլ, սոսկալ, սոսկում. օր. (اکثر حیوان انساندن ایدر) :

توحيد (թէվհիտ. ա. وحدت էն) 1. միացընել, միացում, ի մի ձուլել, միութիւն. 2. միաստուածութիւն. 3: Աստուծմէ զատ ուրիշ Ա.ծ. չկայ (լաիլահէ իլլԱլլահ) աղօթքը զրուցել

توحيش (թէվհիշ, ա. وحشت էն) խրտչեցնել, սոսկացնել :

توده (թուտէ, պ.) կոյտ, դէզ. تودهٔ خاك հողակոյտ. ریك ـ աւազակոյտ. ـ كياه խոտերու դէզ. بتوده ـ [թուտէ պէթուտէ] ـ ـ դէզ դէզ, կոյտ կոյտ:

توديع (թէվտի' ա. وديعه ، وداع էն) 1. աւանդել. 2. յանձնել. 3. հրաժեշտ տալ. [քիչ գործ]. ـ آ յանձնելով.

تورات (թէվրաթ, ա.) Աստուածաշունչ, հնգամատեան, հին կտակարան. شريف ـ Ս. Աստուածաշունչ

توران (թուրան, պ.) Թուրան, Թուրքաստան և Թաթարիստան. ـ ی ، يه Թուրանեան. السنهٔ تورانيه Թուրանեան լեզուներ. զորօր. Թուրքերէն

تورپی (թէօրփի, تورپو թէօրփու, թ.) քերոց, խարտոց. ـ لك խարտոցել, քերել:

تورشی (թուրշու, تورشو ، تورشوجی [illegible]) ա. ترش ، ترشی

تورپيل (թօրփիլ, توریپدو Ֆր.) ծովառումբ, Թօրփիլ. ـ كميسی Թօրփիլանաւ. ـ جی Թօրփիլահալած:

تورث (թէվէրրիւս, ա. وراثت էն) ժառանգել, ժառանգորդ բլ.

تورع (թէվէրրու, ա.) երկիւղածութ. պաշհեցողութիւն :

تورط (թէվէրրուդ, ա. ورطه էն) 1. խորխորատը իյնալ. 2. դըժուարութեան մը հանդիպիլ.

تورق (թէվէրրուք, ա. ورق էն 1. տերև բանալ, 2. տերևաբերյալք:

تورم (թէվէրրիւմ, ա. ورم էն) 1. ծիւրիլ, ծիւրում. 2. այտում:

تورون (թօռուն, թ.) թոռ. (հմշ. حفيد) ـ قيز (հմշ. حفيده)

توره (թէօրէ, թիւրէ, թ.) 1. սովորութ. 2. կանոն, օրէնք. ـ لامق օրէնքի և կանոնի համաձայն շարժիլ. 3. (թուրա) կարծ. տ. طوره .

تورهمك (թիւրէմէք, թ.) 1. սերիլ. 2. յառաջ գալ.

توريث (թէվրիս, ա. وراثت էն) ժառանգ ընել. ժառանգ.նշանակել

توريخ (թէվրիխ, ա. تأريخ . ارخ էն) թուական դնել. ـ ۱ مكتوبی նամակին թուական դնել :

توريم (թէվրիմ, ա.) ծիւրել, Թոքախտի ենթակայ ըլլալ.

توريه (թէվրիէ, ա. وری էն) 1.ծածկել[նպատակ]2(գրկ) այլաբանութ.

توز (թօզ, թ.) 1.փոշի (հմշ. غبار ، ريك) 2. փոշի դեղ (հմշ. سفوف) آياق ـ ی 1. ոտքի փոշի. 2. ժամանում. ـ سيلكمك 1. փոշին ծեծել. 2. ծեծել, զարնել. اوزرينه ـ قونديرمامق վրան ո՛ և է խօսք չընբռնել. ـ ی طوپراغه قاتمق ، ـ ی دومانه قاریشدیرمق շատ աճապարանօք վազել. خاطره ـ قونمق խաթրը մնալ. ـ ی كور ـ ی երկաթի խարտուք փոշի. 2. (թիւզ) قولاق ـ ی քունք. اومق ـ փոշիանալ. ـ لانمق փոշիով ծածկուիլ. ارمق ـ փոշի հանել. ـ لق 1. փոշիոտ տեղ. 2.հեռկ, աննապան. ـ لو փոշիոտ:

توزيع (թէվզի' ա. وزع էն) բաշխել, բաշխում. مكافات ـ մրցանակա-

Digitized by Google

թոշիչ (թէվշիչ, ա. չից էն) 1. զարդարել (գոհարեղէնով, ինանիշանակել). 2. զոյգ յանգ։

թոշնիլ թէվշնիլ, ա. մոց էն) 1. չորնալ, չորնալ եւ թառամիլ. 2. մոռնալ, կորսնցնել ուժ ու ճարտարութիւն. ես ալ թոշնեցայ ինծի ալ ծերութիւնը եկաւ։

թոշնուկ (թէվշնուկ, ա.) ծերութիւն, ծերութեան տկարութիւն։

թոշոմ (թէվշոմ, ա.) 1. ցաւ, վիշտ, տրտմութիւն. 2. ցաւալի դէպք, դժբախտութիւն։

թոշունակ (թէվշունակ, ա.) ուրախութիւն, զուարճութիւն, հաճոյք։

թոշունալ (թէվշունալ, ա.) ուրախանալ, զուարճանալ, հաճոյք զգալ։

թոշուն (թէվշուն, ա.) ուրախ, զուարճ, հաճոյացեալ։

թոշունանալ (թէվշունանալ, ա.) ուրախանալ, զուարճանալ, հաճոյք զգալ։

թոշունացնել (թէվշունացնել, ա.) ուրախացնել, զուարճացնել, հաճոյք պատճառել։

թոշունութիւն (թէվշունութիւն, ա.) ուրախութիւն, զուարճութիւն, հաճոյք։

թոշուր (թէվշուր, ա.) ուրախ, զուարճ, հաճոյացեալ։

թոշուրանալ (թէվշուրանալ, ա.) ուրախանալ, զուարճանալ, հաճոյք զգալ։

թոշուրացնել (թէվշուրացնել, ա.) ուրախացնել, զուարճացնել, հաճոյք պատճառել։

թոշուրութիւն (թէվշուրութիւն, ա.) ուրախութիւն, զուարճութիւն, հաճոյք։

թոսել (թէվսել, ա. սաց էն) 1. ցատկել, ցատկոտել. 2. ցատկելով անցնիլ. 3. ցատկելով ոտքերը ջուրին մէջ զարնել։

թոսիկ (թէվսիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսիչ (թէվսիչ, ա. չից էն) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսոն (թէվսոն, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուն (թէվսուն, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցանել (թէվսուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցիկ (թէվսուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցանել (թէվսուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցիկ (թէվսուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցանել (թէվսուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ (թէվսուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցանել (թէվսուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցիկ (թէվսուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցանել (թէվսուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցիկ (թէվսուցիկ, ա.) ցատկոտ, ցատկոտելու սովորութիւն ունեցող։

թոսուցանել (թէվսուցանել, ա.) ցատկոտել տալ։

թոսուցիկ (թէվսուց

թոքել (թէվգրէլ, ա. գրեց էն) 1. գրել (թուղթի մը, մատիտ մը) 2. ամբաստանելը վար դնել. ի դիպ պահով ունենալ. 3. կեցնել. 4. ձերբակալելը. ոստիկան – ձերբակալման հրամանագիրը հանել – արգելարան:

թոկտել (թիւէբմէէ, թ.) ապառնել, չհաւատալ. – մեր չուենչը չը հաւատար [հմմ. նմն խնայել]:

թոսմակ (թիւսէմէէ, թ.) սպրդում, խիտ, սահիկ. ձեռքով թոսմակ (թիւսէմէէ) սպրդում, սահում:

թոքալ (թէվէրրիւլ, ա. թալց էն) ապաւինիլ, ապաւինում. – ի (թէվէրրիւլլի, ապաւ. թէվէրէլլի). պարզամիտ, մխմխտ. կծ – առանց պատճառի չէ. ալլա՛ – Աստ. ապաւինած (ապաւ. թէվէրէլլի քըրալան):

թոքոզ (թիւրէնմէզ, թ.) անապատանհետացում. – ի. խոյնը – անընդհատ գանձ. մէջ – մսի ջուրով և պտղոյրով եփած կերակուր մը:

թոկնել (թիւրէնմէէ, թ.) ապառնիլ. հետեւիլ [հմմ. մտնել]:

թոկորել (թիւրիւրմէէ, թ.) թ. քաշել. – ել 1. արիւն թ. քաշել, թոքախտ լլ. 2. գժտարին գործ մը ստանձնել. – ուզը երեսին թ. քաշել, ապատիկ արհամարհել [հմմ. ի դէպ ըսած]:

թոկորուկ (թիւրէուրիւ, թ.) թոքաբուռ. ի – ս – հաճար. թ. քաշման. ի – ս ընդունիլ շատ ծանրանալ. ի – ն ախտաբոյ գրոմոզ շատ ծանրանալ:

թոկսիզ (թէվրիս, ա.) տ. կիսէ ու ըրկէ ապահէլի ձիշդ չափ, ըստ պէտք գործ.

թոկսիլ (թէվրիլ, ա. թալց էն) փոխանորդ գարգել, փոխանորդել:

թոլ (թիւլ, գր.) շղարշ. գոյն – ուզը երեսը շղարշել ծածկել:

հրովարտակները նշանագրերն գրոզ:

թոփել (թէվգրէ, ա. թաց էն) 1. վար դնել (թուղթի մը, մատիտ մը) 2. ամբաստանանալը վար դնել. ի դիպ պահով ունենալ. 3. կեցնել. 4. ձերբակալելը. ոստիկան – ձերբակալման հրամանագիրը հանել – արգելարան:

թոկտել (թիւէբմէէ, թ.) ապառնել, չհաւատալ. – մեր չուենչը չը հաւատար [հմմ. նմն խնայել]:

թոսմակ (թիւսէմէէ, թ.) սպրդում, խիտ, սահիկ. ձեռքով թոսմակ (թիւսէմէէ) սպրդում, սահում:

թոքալ (թէվէրրիւլ, ա. թալց էն) ապաւինիլ, ապաւինում. – ի (թէվէրրիւլլի, ապաւ. թէվէրէլլի). պարզամիտ, մխմխտ. կծ – առանց պատճառի չէ. ալլա՛ – Աստ. ապաւինած (ապաւ. թէվէրէլլի քըրալան):

թոքոզ (թիւրէնմէզ, թ.) անապատանհետացում. – ի. խոյնը – անընդհատ գանձ. մէջ – մսի ջուրով և պտղոյրով եփած կերակուր մը:

թոկնել (թիւրէնմէէ, թ.) ապառնիլ. հետեւիլ [հմմ. մտնել]:

թոկորել (թիւրիւրմէէ, թ.) թ. քաշել. – ել 1. արիւն թ. քաշել, թոքախտ լլ. 2. գժտարին գործ մը ստանձնել. – ուզը երեսին թ. քաշել, ապատիկ արհամարհել [հմմ. ի դէպ ըսած]:

թոկորուկ (թիւրէուրիւ, թ.) թոքաբուռ. ի – ս – հաճար. թ. քաշման. ի – ս ընդունիլ շատ ծանրանալ. ի – ն ախտաբոյ գրոմոզ շատ ծանրանալ:

թոկսիզ (թէվրիս, ա.) տ. կիսէ ու ըրկէ ապահէլի ձիշդ չափ, ըստ պէտք գործ.

թոկսիլ (թէվրիլ, ա. թալց էն) փոխանորդ գարգել, փոխանորդել:

թոլ (թիւլ, գր.) շղարշ. գոյն – ուզը երեսը շղարշել ծածկել:

թոգել (թէվգրէ, ա. թաց էն) 1. վար դնել (թուղթի մը, մատիտ մը) 2. ամբաստանանալը վար դնել. ի դիպ պահով ունենալ. 3. կեցնել. 4. ձերբակալելը. ոստիկան – ձերբակալման հրամանագիրը հանել – արգելարան:

թոգսել (թէվգրէ, ա. թաց էն) 1. վար դնել (թուղթի մը, մատիտ մը) 2. ամբաստանանալը վար դնել. ի դիպ պահով ունենալ. 3. կեցնել. 4. ձերբակալելը. ոստիկան – ձերբակալման հրամանագիրը հանել – արգելարան:

թոգսիզ (թէվրիս, ա.) տ. կիսէ ու ըրկէ ապահէլի ձիշդ չափ, ըստ պէտք գործ.

թոգսիլ (թէվրիլ, ա. թալց էն) փոխանորդ գարգել, փոխանորդել:

թոգ (թիւլ, գր.) շղարշ. գոյն – ուզը երեսը շղարշել ծածկել:

Digitized by Google

تونس (թիւնուս, թ.) Թունուզ-ցի.
Թունուզցի։

تونك (թիւնճէ, թ.) Թառ. ան – 1. Թառիլ. 2. անյարմար կերպով հաստատուիլ. 3. գիշերը անհանգիստ կերպով տեղ մը անցընել։

تونل (թիւնէլ, անգլ. տղաս. թունէլ) Ներքնուղի, փապուղի։

توهم (թէվհիմ, ա. հ, ի էն) երեւակայել, երեւակայութիւն, անհիմն անտեղի կասկած։

توهيم (թէվհիմ, ա. հ, ի էն) անհիմն կասկածի մէջ ձգել։

توهين (թէվհին, ա. ոհ էն) ակաղարկել [խօսք]։

توی (թիւ, Ք.) 1. ատև. 2. փետուր 3. ազռաւամազ. ~ – փետուր գրիչ. ~ մոզա ~ – ինքզինքը չտկել, ուռենալ ըլլ. ~ պետմ – ոչինչ հազար անգամ կրկնել [խրատ ևայլն]. ~ ~ – անմազ, լերկ, անփետուր. ~ ~ – մազոտ։

تويچ (թիւէյճ, ա. բուս.) չափրակ. ~ وحيد الورق – միաքթիակ չափրակ – ~ لحاف – լաւ չափրակաւոր. ~ ~ – բուսել՝ ազռաւամազով ծածկուիլ։

تی (թէ, պ.) 1. յատակ, խոր. ատրին կողմ. կոյր – ծակ՝ ուն յատակը

تهاجم (թէհաճիւմ, ա. ոյ էն) 1. խրտրտ յարձակում՝ յարձակում կիլ. 2. յարձակում, արշաւանք. 3. հանդուցեան ակիզբ կամ նշում, խոնուիլ

تهارم (թէհարիւմ, ա. ոթ էն) ծեր ձևանալ, սուտ ծեր ըլլալ։

تهافت (թէհաֆիւթ, ա. ութ էն) աստիճանաբար բանի մը վրայ իյնալ, ինքզինքը բանի մը զարնել։

تهالك (թէհալիւք, ա. կնա էն) չափազանց յարիլ, յարուցմունքի ժարափոյթի գիտել. ~ ~ – կիր յօժարափոյթ

تولد (թէվէլլիւտ, ա. ադմ էն. յգ. տղայ) 1. ծնիլ, ծնունդ. 2. յառաջ գալ. ~ خيرخواهلر – ծննդեան վկայագիր

تولك (թիւլէ, թ) 1. Թառ. 2. ա. պատուան, ապահովութիւն։

تولمه (թիւլէմէ, թ.) գարնան փետուրները թափել։

تولو (թէվէլլիւհ, ա. ոյ էն) ապչիլ ապչիլ ձեռ. յապուշ կրթիլ։

تولو (թէվէլվիւլ, ա. ոյմ էն) աղմուկ հանել, աղմուկ. ոյաց – [– ի ճիսմանի] կանանց աղմուկը։

تولی (թէվէլլի, Ար թէվէլլա, ա. ոյ էն) մէկը բարեկամ ունենալ։

توليت (թէվլիեէթ, ա. ետյմ էն) կառավարութիւն [հմմ. մետուել]։

توليد (թէվլիտ, ա. ադմ էն) 1. ծնցընել, ծնել. 2. պատճառ ըլլալ։

توم (թիւմ, թ.) 1. խոշոր. 2. կոր. 3. գնդաձև. 4. ամբողջ։

تومان (թիւման, պ.) 1. տասը հազար. 2. յիսուն դրչ. արժոյ պարսկական ոսկեդրամ. 3. մեծ խումբ. – ير պարսիկ զօրաբաժնի հրամանատար

تومباز (թօմպազ, թ.) կամրջանաձ, տափակ նաւ։

تومباق (թօմպագ. ճկոյթ ֆր. զնկապղինձ, թամբակ։

تومبك (թիւմպէկէ, թ. ազտ. մկոյտ) երկկոլմ թմբկիկ. ~ – մկոյնք զինուք խելացի ծախուղ ասկալի տգետ։

تومسك (թիւմսէ, թ.) կորընթար. գուխիւն, կորնթիկ։

تومسلمك (թիւմսէլմէ, թ.) կորընթարդ ըլլ. կորնթիկ ըլլալ։

تونج (թուճճ, թ. ճոյտ) 1. անագապղինձէ չինուած, ժարափոյթի գիտել. ~ – կիր յօժարափոյթ ղինձ. 2. անագապղինձէ չինուած

պահ (բհիամէ, ա.) Մէջքէ [հմմ. պոկ՝ ձեռ Մէֆֆի վիւէէրէմէ]

պաղ (բէհիավիւն, ա. պաղ էն) արհամարհել, արհամարհանք, կարևորութիւն չտալ։

պակ (Թէհէբբիւհ, ա. պակ էն) 1. պատուիրել. – սոյնն ծայր 2. երեսը պատռել, մաներես ըլլալ։

պահ (բէհէննիւս, ա. պահ էն) գիշերը արթնանալ և աղօթել [իսլամ], գիշերային աղօթք [նամազ]։

պահչ ((բէհէննի, պահչէ բէհննիյէ, ա. պահչէ էն) հեգել [հմմ. պահչէ ալամիյէ]։

պանդ (բէհիսիս, ա. պանդ էն. յգ. պանդան) սպառնալ, սպառնալիք. յՈՒ – սպառնալից. պ-ար – սպառնական. Ի –

պանդ (բէհիսիյէ, ա. պանդ էն) նուիրել։

պանդ (բէհզիպ, ա.) մաքրել, բարեզարդել. ձլիկ – վարսից բարեզարդութիւն։

պզդզ (բէհզիզ, ա. պզդզ էն) չարժել. թրթռացնել. պ-ուիլ – գլուխը չարժել. ակռան – յօնքերը չարժել. պզդզ – սրտերը թրթռացնել։

պակ (բէհէֆֆիւմ, ա. պակ էն) ծալքել. ծալքերով։ Ի – ծալքերով։

պակ (բէհիւէֆ, ա պակ էն. սխալ է բէհիւէֆ) վատնիգ (հմմ. պահեց)

պակ (բէհիւէֆ ա.) սատկեցնել, սատկամահ ընել։

պակ (բէհիլ, ա.) الله ولي الله لم [լսիլահաթ իլլալլահ] Աստուծմէ զատ ուրիշ Աստուած չկայ աղօթքը ըսել։

պահ (բէօհմէք, ա.) յանցանք. անդ. ասիւատտունութիւն. ն – յանցաւոր. յս – անմեղ։

պահ (բէնմէքէն, պ.) Ջալի որդի Բիւսթէմի մականունն է։

պահ (բէհնիեէք, պահ բէհնիեէ, ա. պահ էն. յգ. պահեր) չնորհաւորութիւն. պ-ել – չնորհաւորած. պ-ուիլ – չնորհաւորագիր

պահ (բէհէվվիւս, ա. պահ էն) հրեշտակ անուն, հրեայ ըլլալ։

պահ (բէհէվվիւր, ա. յգ. պահեր) վայրագնիլ, փրփրիլ կնկ ո –

պահ (բէհիհս, ա. պահ էն) հրեայ ընել (հմմ. յակ յահուտ) (մոսա)

պահ (բէհիլ, ա, պահ էն. յգ. պահ-) վախցնել, ահաբեկել։

պահ (բէհիլ, ա. պահ էն) 1. գիրացնել [գործ]. 2. թեթևացընել [պատիժ]. 2. մանրուք, փշրուք։

պահ (բէհիլէ, ա. պահ էն) օգաւորութիւն, գաւառութիւն։

պահ (բէհի, պ.) 1. պարապ. 2. անօթի ունայն. կ – առանց պատճառի

դատ – ունայնաձեռն, դատարկաձեռն ձեռնունայն. ի դատ – պարապ ետ դառնալ, էլլ՝ջոլիլ. յձե – անմիտ, ուղեղ նպաստամիտ. պահ – ո – պահ անամէջ. մէջ պահ ետ անամէջ իմմուկ։

պահ (բէհէյեհւ', ա. պահ էն) պատրաստութիւն. կազմ և պատրաստ ըլլալ. ի – ուշ ձեռնելու պատրաստութիւն

պահ (բէհիհ, ա. պահ էն) պատրաստել, կազմել, հայթայթել։

պահչ (բէհէյեհւն, ա. պահչան էն. յգ. պահչաթ) գրգռութիւն, գրգռանք, յուզում, յուզուիլ ո – ի ուգրիմ։

պահչ (բէհնիհն, ա. պահչան էն) գրգռել յուզել, յուզում. պ-ուիլ –

պիպի (բիպի. թ.) ձիւնախառն փուք

պաթրո (բէհարro, ֆր.) թատրոն. պ-ուկ – թատերախաղ. պ-ջի – թատրոն վարձող. պ-ջիլիք – գերասանութիւն

Digitized by Google

տեպեպիուս, ա. տոպ էն) չոր. նավ. ցխմ – քիմքը չորնալ. օձա –

տեպիս (բէյպիս, ա. տոպ էն) 1. չորցրնել. 2. [բժշ.] չորացում:

տեր (բիր, թ.) 1. նեռ. 2. աչք և թարթիչ, հերմէս. կծա – ծակատագիր. ծան – կապարճ. ձնաձիգ. ձն – նետարձակ:

տեր (բիր, լեզր բիրիլ. թ.) ու տեր տեր աստուած գողալ, շատ վախնալ:

տեր (բիրէ, պ.) 1. պղտոր. 2. մթին խաւար. տեղ – գժբաղդ. ծն – [բիրէ տիլ] վատաբիրտ. 3. դերձան. կրկ [բիրէկի] 1. պղտորութ. 2. մթութ.

տեր (բիզ. պ. տղաս. բէզ) 1. սաբ. 2. շուտ. 3. անհամբեր. ծնդ – շուտուով. պրտ – ժամնատարապոյ. պր – [ադաս. էեզապ]. ժամնատղուբ. րնդր – աբրագընթաց, սուրսթ. արագութիւն. ր – առագաստիկ. կ – փուխով – մեծ փուխարլ, արտորալ:

տեր (բէյզէ, թ.) մօրաքոյր. ծնգ – ծնդ – մօրաքեռորդի:

տես (բէյս, պ.) նոխազ (հմմ. ՀՀ).

տեր (թիրիսօս, յուն.) ալկեր. (հմմ. ալնի ، آتش بالنی ، مدارس):

տեսանել (բէէսսիւր, ա. տես էն) 1. գիտանալ. 2. յաջողութիւն, յաջողակ (հմմ. յարսես միւէսսէր օլ.) ան – յաջողութեամբ պսակուիլ:

տեսանել (թէյսիր, ա. տես էն) 1. գիտանալ. 2. ծանր. յատաջ քերել

տեսիլ (թիէ, պ.) 1. տատասր. 2. ուրագ տեսիլ Ցերհատի տատասրը:

տեղ (բիղ, պ.) 1. թուր, սուր. 2. [թ. քրղ)]. 3. հերիւն. ծնդ – սաբ թուղի. ծնդ – խայթիչ լեզու. օձ – լեռան սարը գնդ – ընկերութիւն. ծ – երկաթագործ. – գաթը. ծնտօք – լեզու. ծն – սուսերաքանակ. ծնդ – սուսերակիր. ծնդ – սուսերակապ:

տեղամագ (բրղլամագ. թ.) հերիւնով ծակել:

տեղօ (բիճօ, աղաս. յունարէն բիճօս բառէն) ժանտատեղ:

տեղզ (թիեագզուզ, ա. տեզ էն) 1. արթննալ. 2. ուշադրութիւն. ուշադրութ հակողութիւն. – ընդունակութիւն:

տեղգմակ (թէեագզուն, ա. տեզ էն) ատուգապէս գիտնալ, գիտակցութ. – կամ համզուիլ. համոզում գոյացնել

տեղսմակ (թիխիհմէէ. թ.) զգուիլ քաղցրիլ (հմմ. ՀՀ. տքր):

տեղն (թիէն, տեղն տիէն թ.) փուշ [հմմ. խար . փշոտ] ն – փշոտ:

տեղ (թիէ, թ.) կտոր, կարկտան:

տեղար (թիմար, պ.) 1. գարնան, քնքնամք. 2. մշակում, նայիլ. 3. հին ատեն գինուորներուն տրուած հողը որ գրաւուածին $\frac{1}{10}$-ն էր. ջ – հիւանդապահ. ծոնի – յիմարանոց. խ – ջոնի յիմարապահ. ն.ց – աւատական:

տեղեմմիւմ (բէէէմմիւմ, ա. ք էն) մաքուր հոլով լուացում կատարել:

տեղեմմիւն (բէէէմմիւն, ա. տեղ էն) 1. բան ընթացատիկ չմոռնալ. 2. օրինութիւն ատանալ. ի – բարեբաստիկ համայելով, օրհնութիւն ատանալու համր:

տեղուր (թիմուր, թ.) 1. երկաթ. 2. խարխս. ճղ ի – խարխս նետել. խարխսել [հմմ. ի անկրնդ]. նիւ – ծիւն. ծնդ – հաստատուն կարծր. ծնդ – երկաթուղի

տեղուրլիք (թիմուրլուխ, թ.) երկաթագործութիւն. ջ – երկաթագործ. – ջնդ – երկաթագործութիւն:

Digitized by Google

ثامن (սամին, ա. պատկ. էն իգ. ուն) ութերորդ. — عشر — տասնութերորդ. ի — աւթերորդ :

ثانی (սանի, ած. պատկ. էն. պատկ. սանիեէ ա.) 1. երկրորդ. 2. դեր, փոխ. ثانی رئیس գեր առաջնորդ՝ նախագահ — مدیر դեր տնօրէն, փոխ տեսուչ. — استیجار 3. երկվարձութիւն. — ثانیاً երկրորդ կարգ, որուն «ثانیاً» կ'ըսեն — صنف ثانی դասակարգ երկրորդ աստիճան ապրանքի. — ملازم ենթասպայ. — ثانیاً ենթաօդուստ

ثبات (սեպաթ, ա.) հաստատամտութիւն, յուսալիութիւն, հաստատակամութիւն. — ذو ثبات հաստատամիտ. — ثبات ایلمك հաստատամտիլ. — ثباتی հաստատամտօրէն

ثبت (սեբթ, ա.) 1. գրել 2. արձանագրել. 1 դիր — اداره ثبت գրատուն

ثبوت (սուպութ. ա.) հաստատութիւն. مرتبهٔ ثبوته وارمق — بولمق — یاقماق հաստատուիլ. ی — հաստատական :

ثجاج (սեճճաճ, ած. ջիէ) կարկաչուն — ماء ثجاج կարկաչուն ջուր :

ثخن (սիխան, ածական սիխնութ.— ութ սեխանութ. ա.) 1. խտանալութիւն (հմմ. كثافت) 2. խտութիւն.

ثخین (սախին, ած.) 1. խտանալ. 2. խիտ منسوجات ثخینه հիւսուածքներ

ثدی (սետի', ա. պատկ. սիդի) ստինք. كثیر اللبن — կաթը առատ ստինք ی — առնասուր, մանկային. — غدد — գեղձ

ثر (սեռա, չրի ա.) 1. հող. 2. գետին երկիր. — اهل الثری մեռեալներ. ثعت الثری [թաիթեսեռա] հողին տակ. ոյի ثر ոսկի

ثروت (սարուէթ, ա.) հարստութիւն, մեծութիւն. — ثروتمند հարուստ. — ثروتمندانه հարստապէս

ثریا (սուրեա, ա.) 1. Պլեադներ. 2. ճրագակալ

ثعبان (սաբպան, ա.) 1. օձ. 2. վիշապ

ثعلب (սաղլապ, ա.) 1. աղուէս. 2. խորամանկ

ثغر (սաղր, ա.) 1. ծակոտի. 2. թափանցող. 3. լուսաւոր, փայլուն. — نجم լուսաւոր աստղ. — شهاب աստղ.

ثالث (սալիս, ածն էն. իգ. ածնի) երրորդ. — عشر — տասներեքերորդ. — شخص երրորդ անձը. ثالثُ رتبهٔ قضائی պաշտօնատարութեան երրորդ աստիճանը, զոր ունեցողին (ռեֆտլոյ էֆէնտի) մականունը կը տրուի. ثالث երկվայրկեանին $\frac{1}{60}$ մասը, ի — երրորդ :

ثلاثه (սալասէ, ած.) երեք — عشر տասներեք

ثلاثی (սալասի, ած.) երեքական

ثلاثیه (սալասիէ, ա.) երեքական

ثلاثین (սալասին, ած.) երեսուն

ثلج (սալճ, ա.) 1. ձիւն. 2. սառոյց. — ثلاجه սառնարան

ثلم (սալամ, ա.) 1. ճեղք. 2. կոտրուածք

ثلیث (սալիս, ա.) 1. երեքական. 2. երեքական խաղ

ثلیثی (սալիսի, ած.) երեքական

ثلیثیه (սալիսիէ, ա.) երեքական

ثمانی (սամանի, ած.) ութ

ثمانیه (սամանիէ, ա.) ութ

ثمانین (սամանին, ած.) ութսուն

ثمر (սամար, ա.) 1. պտուղ. 2. արդիւնք. — ثمرات պտուղներ. — ثمرسز անպտուղ. — ثمرلی պտղաբեր. — ثمرلنمك պտղաբերել. ا — պտղաբերութիւն

ثمن (սամին, ա. պատկ. էնիէ էն իգ. ուէ) ութերորդ. — عشر — տասնութերորդ. ի — աւթերորդ :

ثنا (սանա, իգ. ածն էն. պատկ. սանիեէ ա.) 1. երկրորդ. 2. դեր, փոխ. ثنای رئیس գեր առաջնորդ՝ նախագահ — مدیر դեր տնօրէն, փոխ տեսուչ. — استیجار 3. երկվարձութիւն. — ثنائیاً երկրորդ կարգ, որուն «ثنائیاً» կ'ըսեն — صنف ثنائی դասակարգ երկրորդ աստիճանի երկրորդ կարգ, որուն «ثنائیاً» կ'ըսեն — ملازم ենթասպայ. — ثنائاً ենթաօդուստ

ثنیه (սանիէ, ա.) 1. ճանապարհ. 2. լեռնանցք. الشکل ی — [թիւրինթոսաձև] լաթիւրինթոսաձև :

(ث)

ث սէ, Օսմանեան այբուբենի հինգերորդ տառը. 2. էպճէպի համարով մէջ արժէքն է 500 ثلاثمائه եռակետ սէ :

ثاء (սա, ա.) ը գրին անունը. ոյի պնդուն եռակետ սէ :

ثاقب (սագրպ, ա. պատկ. էն իգ. պէի) 1. ծակող. 2. թափանցող. 3. լուսաւոր, փայլուն. — نجم լուսաւոր աստղ. — شهاب աստղ.

ثالث (սալիս, ածն էն. իգ. ածնի) երրորդ. — عشر — տասներեքերորդ. — شخص երրորդ անձը. ثالثُ رتبهٔ قضائی պաշտօնատարութեան երրորդ աստիճանը, զոր ունեցողին (ռեֆտլոյ էֆէնտի) մականունը կը տրուի. ثالث երկվայրկեանին $\frac{1}{60}$ մասը, ի — երրորդ :

ثانی (սանի, ած. պատկ. էն. պատկ. սանիեէ ա.) 1. երկրորդ. 2. դեր, փոխ. ثانی رئیس գեր առաջնորդ՝ նախագահ — مدیر դեր տնօրէն, փոխ տեսուչ. — استیجار 3. երկվարձութիւն. — ثانیاً երկրորդ կարգ, որուն «ثانیاً» կ'ըսեն — صنف ثانی դասակարգ երկրորդ աստիճանի երկրորդ կարգ, որուն «ثانیاً» կ'ըսեն — ملازم ենթասպայ. — ثانیاً ենթաօդուստ

ثبات (սեպաթ, ա.) հաստատամտութիւն, յուսալիութիւն, հաստատակամութիւն. — ذو ثبات հաստատամիտ. — ثبات ایلمك հաստատամտիլ. — ثباتی հաստատամտօրէն

ثبت (սեբթ, ա.) 1. գրել 2. արձանագրել. 1 դիր — اداره ثبت գրատուն

ثبوت (սուպութ. ա.) հաստատութիւն. مرتبهٔ ثبوته وارمق — بولمق — یاقماق հաստատուիլ. ی — հաստատական :

ثجاج (սեճճաճ, ած. ջիէ) կարկաչուն — ماء ثجاج կարկաչուն ջուր :

ثخن (սիխան, ածական սիխնութ.— ութ սեխանութ. ա.) 1. խտանալութիւն (հմմ. كثافت) 2. խտութիւն.

ثخین (սախին, ած.) 1. խտանալ. 2. խիտ منسوجات ثخینه հիւսուածքներ

ثدی (սետի', ա. պատկ. սիդի) ստինք. كثیر اللبن — կաթը առատ ստինք ی — առնասուր, մանկային. — غدد — գեղձ

ثر (սեռա, չրի ա.) 1. հող. 2. գետին երկիր. — اهل الثری մեռեալներ. ثعت الثری [թաիթեսեռա] հողին տակ. ոյի ثر ոսկի

Digitized by Google

ثقيل (սագիլ, ած. تلث էն) 1. ծանր. 2. տչհաճելի, անհաճոյ. 3. տգեղ

ثلاثون (սէլասուն, ըսնկ. սէլասին, ա.) երեսուն (չմշ. լոզոլ، ամ)

ثلاثة (սէլասէ, ինչ սէլասէ, ա.) երեք – նակ երեք արուսյակաձև (իյուպ, կալաֆա, Ակիւտաւր – գիր ականի երբորդութիւն.

ثلاثى (սիլասի, ա.) 1. երրեակ, երեքնոց. 2. եռապիր. ثلاثى مصدر եռապիր պարզ անբևոյթ. – مجرد եռապիր ածանցեալ անբևոյթ.

ثلث (սիլս, սի'լիւս, ա. յգ. ثلاثا) 1. մէկ երրորդ. 2. արաբական ձայն մը նիշով գիր որոյ վերտառութիւն կը գրեն.

ثلثان (սիլսան, սիլիւսան, ա. երկ. ثلث) երկու երրորդ.

ثلج (սէլճ, ա. յգ. ثلوج) ձիւն [հմմ. برف . دوشمك – ձիւնել.

ثملة (սիլմէ, ա) պատառուած, ճեղքուած [չմշ. رخنه . چاتلاق].

ثم (սիլլէ, ա.) 1. խումբ, ամբոխ. 2. [սէլլէ] ետ, երեմակ.

ثمّ (սիմմէ, ա.) 1. յետոյ. 2. դարձեալ, կրկին. التدارك – սիմմէք թէsarhiփ յերիւրուած չոյ – յերիւրանք

ثمار (սիմար, ա. եզ. ثمر) պտուղներ. – اشجار ծառերու պտուղներ.

ثمان (սէմման, ա. ածանց սէմմանիյէ) ութ. – ضعف [սանիի սէմման) խլեակ կրոնաւորներու ասոիճան մը.

ثمانى ذوثمانى (սէմմանի, ա.) ութանիստ. ذوثمانى الوجوه منتظم غير منتظم [մարմին] ութանիստ անկանոն – ثمانين (սէմմանին, ածանց սէմմանուն, ա.) ութսուն:

ثمر (սէմէր, ա. յգ. اثمار، ثمار) պտուղ – ى անպտուղ (հմմ. յոռոյս).

ثقب (սագպ, ա.) 1. ծակել. 2. ծակուած – منشارى սկրտծակուածութիւն:

ثقبة (սուգպէ, ա. յգ. ثقب սուգպաթ) 1. ծակ, 2. [մրգկզ). բերան. بوابة ' – սորային բերան. قلبة ' – հոգեխի –

ثقل (սրգալ, ա. յգ. اثقال) ծանրութիւն, բեռ. جسم ثقل մարմնոյ –

ثقلة (սրգլէթ, ա.) 1. ծանրութիւն 2. նեղութ. ափիւ – յարաբերական ծանրութ. նան – լեզուի ծանրութ.

ثقلين (սագալէյն, ա.) 1. մարդիկ և ոգիք. 2. սադեհական և անդեհական. 3 աստուած և անաստուած. سيد الثقلين رسول الثقلين Մուհամմետ մարգարէ

ثقه (սիգա, ա. ըսնկ. ثقات) արժանահաւատ՝ վստահելի մարդ

[դապէ սէրաճու] հողը մաքուր ըլլայ. Աստուած ոգոյին հոգաւն:

ثرب (սէրպ, ա.) մսակաթաղանթ. ճարպ մսակաթաղանթ աստաղ:

ثروت (սէրվէթ, ա.) հարստութիւն – لها հարստատք. – علم քաղաքական տնտեսութիւն:

ثريا (սիւրէյա, թ.) քազմաստեղք. [հմմ. ըսնկ . ագրդ] . – عقد ապաքանջանի նման քազմաստեղք.

ثعبان (սու'պան, ա.) մեծ օձ, վիշապ

ثعلب (սալէպ, ա. յգ. ثعالب) աղուէս – ال ած հերթափոխութիւն:

ثغور (սուղուր, ա. եզ. ثغر) 1. կիրճեր. 2. սահմանագլուխներ:

ثفل (սիվլ, ա.) մրուր. ثفل الشراب – գինիի մրուր (հմմ. ջոզտօրտ شراب)

ثفن (սէվէն, ա.) կանկրուկ, կոշտ. قدم – ոտքի կոշտ:

ثقال (սիգալ, ա.) ծաններ. اشيا ثقيلة – ծաններ առարկայներ (հմմ. ալնի ثقيلة (اشياى

ثقب (սագպ, ա.) 1. ծակել. 2. ծակուած منشارى – սկրտծակուածութիւն:

ثقبة (սուգպէ, ա. յգ. ثقب սուգպաթ) 1. ծակ, 2. [մրգկզ). բերան. بوابة ' – սորային բերան. قلبة ' – հոգեխի –

ثقل (սրգալ, ա. յգ. اثقال) ծանրութիւն, բեռ. جسم ثقل մարմնոյ –

ثقلة (սրգլէթ, ա.) 1. ծանրութիւն 2. նեղութ. ափիւ – յարաբերական ծանրութ. նան – լեզուի ծանրութ.

ثقلين (սագալէյն, ա.) 1. մարդիկ և ոգիք. 2. սադեհական և անդեհական. 3 աստուած և անաստուած. سيد الثقلين رسول الثقلين Մուհամմետ մարգարէ

ثقه (սիգա, ա. ըսնկ. ثقات) արժանահաւատ՝ վստահելի մարդ

Digitized by Google

ջեյեիպ (ջեյեիպ, ա.) այրի կին. ամուսնացեալ կին [պսակ ջեյեիպէ. ախ.ե]

ջել (ջել, ա.) ոեզ [չմշ. ավել աւրիք]:

ջոլ (ջէիւլ, ա.) ծին [չմշ ջնկ].

(ջ)

ջ (ջիմ.) 1. Օսմանեան այբուբենի վեցերորդ տառը. 2. Հպճէտի հաշուոյն մէջ 3ի արժէքն ունի. 3. համառօտութ. ախորՀ ամսոյ. 4. անգիկի տառանիշն է. نقطه زیرنده جیم قارئده ماڤ է:

ջա (ջա ա.) համառօտութիւն. ախորՀ ամսոյ:

ջա (ջա, ջայ, պ.) տեղ, վայր. ջայլա [ջապէնա] տեղ տեղ, հոս հոն ջայ մլահզէ جای ملاحظه խորհելու տեղ. նշան – [ջահիլիկ] տեղական, փոխանորդ:

ջաիր (ջաիր, ա. ջոր էն) Հարստահարող, հարստահարիչ:

ջայիզ (ջայիզ. ա. ջոյազ էն. իգ. ջէյզե) արտօնուած, արժան, կը վայլէ, պատշաճ, ներելի. ոչ ջայիզ պարգև, ընծայ, նշան. [յդ. ջոյազ] ճկճկ – Հաշիւի մը ճշդութիւնը նշանակող ցուցանիշ:

ջայիճ (ջաիճ ա. ջոյճ էն) 1. անօթի. 2. անյագ, ագահ:

ջայլա (ջապա, պայլա թ.) ձրի առանց գրամի. ջն – ձրի, ձրիապէս:

ջայլ (ջայլ, ա. ջոլան էն) դարձող, շրջող, դարձ դարձիկ. ջայլ ջիլ ոսյեասի ջայլ) շրջոլ պատրգ:

ջայլոս (ջապիլուս, պ.) սուտա-կասպաս, փայլաքշող:

ջայի (ջապի, ա. ջայիյէ էն) վագՀ կալուածներու Հարկահաւաք,

Digitized by Google

ջարս (ճարիս, ա.) կառավարք, պատասխանատու կոնչող, անկիրթ տղամարդ. ևն – ազմուկ, կառավարք. ևն – անկրթօրէն աղմուկ հանել։

ջարշուբ (ճարշէպ, պ. ժող. չարշաճ) վերմակի երես։

ջարուբ (ճարուպ, պ.) աւել. կշռ – (ճարուպիէ) աւելածու։

ջարի (ճարի, ա. յան յշդ. ջարի) 1. հոսող. 2. գործածական. 3. ներկայ, ընթացիկ. – պահ ընթացիկ հաշիւ. – ամ ներկայ ամիս. ջարի իսկ գործածական դրամ է։ ջարի ընթացիկ գին. ջ – ամսեայ, ամսական ընթացիկ գործեր. ու – 1. ընթանալ. 2. գործածուիլ

ջարիանոց (ճարիեանց պ.) ազախնական [կին մը խոնհարած հմ. կ՚ըսէ]

ջարիա (ճարիէ, ա. յշդ. ջարի յեղուրի) 1. ալախին. 2. չարաճ։

ջազիմ (ճազիմ, ա. զիջ էն) 1. կտրող. 2. վճռական կերպով որոշող. ջազիմ տրաբերէնի մէջ ներկայ ժամանակը անձայնանիշ ընդող բառ։

ջասուս (ճասուս, ա. ժող. շաշուս. յշդ. ջասիսեան) լրտես. կլ –

ջահել (ճա՚իլ, ա. յաջ էն) առարին, յորինող, առեղծող. աստ – النور والظلمات. արարիչ լուսոյ և խաւարի։

ջահել (ճապրլ, թ.) ազգակալից, կարկաչէլ. ջ ցորեան – ջ ցորեան։

ջահջահլը (ճահճահճլը, ճահճուճլը, թ.) շշնել, պերճ։

ջալիպ (ճալիպ, ա. յալ էն) գրաւող. նշագրութ. գրաւող

ջալս (ճալիս, ա.) 1. բազմող [գահ] գահակալող. ու – սուլթան. ու – գահակալութեան գահը բազմիլ. ու – բազմիլ [գահ]. 2. նստող [գահ]։

ջարիհա (ճարիհա, ա.) 1. ձեռագործ 2. գիշատիչ թռչուն։

ջարիհաս (ճարիհաս, թ.) մահաբեր և վարակիչ տենդակ մը աղջան

ջահիս (ճահիս, ա. յաջ էն) ուրացող յաջ խոտ ուրացող ոսոխ։

ջասուս (ճասուս, թ.) շաստախօս կատակերգան։

ջադու (ճասու, պ.) 1. կախարդ, ջադու. 2. հրապուրիչ, գիտ թ ին ալ – կախարդական. ջ – կախարդուհի.

ջադե (ճասէ, ա.) արգելոնի ճանապարհ. պահպ. պողոտայ. [յգ յաջ). ջադէ – ջադէ՚ – մեծ պողոտայ։

ջադի (ճադ, թ.) 1. կախարդ. 2. յարձակող, վանդիր. 3. ջաղաց 4. զառամիլ կին (ալ էն.)։

ջաղիպ (ճաղիպ, ա. յաջ էն. յգ ալիպ) 1. քաշող, գրաւող, գրաւիչ. 2. ձգողական. ալիպ ձգողական զօրութ. ո – 1. հրապոյր. 2. ձգողութիւն քաշողութ. ջ – հրապուրիչ, գրաւիչ

ջար (ճար. ա. յար էն. յգ. յարան) գրացի (հմմ. գոշտ)

ջար (ճար, պ.) 1. քառակուսի ծածկոց. 2. վերարկու. չալ –

ջար (ճար, թ.) 1. ձայն, կոչ. 2. պատ խօսք. կանչ – գոչել. – կարդալ կանչել մանեակի հանել։

ջար (ճարր, ա. յգ. ալիպ) քաշող, ձգող ո – ջրոց հակադրութիւնը.

ջարջար (ճարճար, թ.) շաստախօս, անգուտ բերան։

ջարջի (ճարճի, թ.) մանեակի. [հմմ. յՀյ].

ջարիհ (ճարիհ, ա. յարջ էն. յգ. ալիպ) վերբրաւորող, վիրաւորիչ. – ներ հատուած գործիքներ. ջարիհ ասլա – զէնքեր

ջարհա (ճարհա, ա.) 1. ձեռագործ 2. գիշատիչ թռչուն։

Digitized by Google

جالوت (ճալութ, ա) 1. Գոլիաթ. 2. սոսկալիթեթաւ մարդ :

جالينوس (ճալինոս, ա.) Կալինոս. անուն բժշկական գրուածքներու հեղինակին :

جام (ճամ, պ.) 1. գաւաթ, բաժակ. 2. ապակի. 3. հայելի. 4. ապակեայ. ջ – ձեմշիտի գաւաթը, այսինքն՝ պարսիկ գիցաբանութեան մէջ գինիի աստուածը. ջոկ – 1. ագահ. 2. շինածուկի տեսակ մը. ջի – ապակեգործ :

جامد (ճամիտ, ա. դոյ էն) 1. առուած ջամ ևս առած ջուր. 2. [քեր] նախնական, ոչ ածանցեալ բառ մը. 3. անգործարանաւոր, անկենդան :

جامدان (ճամէտան, պ.) 1. հանդերձարան. 2. ջրհանկիրներու տեսակ մը լոյն և կարճ բանկան :

جامع (ճամի՛ ա. ջոյ էն. իգ. առած ՀԳ. ջոյոջ) 1. ժողվող, գումարող, հաւաքող. 2. պարունակող, բովանդակող. 3. մզկիթ. – քլամ կարճ և իմաստալից խօսք. الكلام جامع [ճամիիւլքէլիմ] 1. կարճ և իմաստալից. 2. Գուրան. – մշտ մեծ մզկիթը ուր ուրբաթի աղօթք կը կատարուի. جمعية [ճամիյեէթ] բանակցութիւն :

جامكان (ճամէքեան, պ.) 1. ապակեփակ. 2. ապակեփակ սրահ. ապակեփեղկ, ցուցափեղկ :

جاموس (ճամուս, ա. ՀԳ. մոյոս պարսկ. կեավմիշէն) գոմէշ

جاموقه (ճամուգա, թ.) առաջաստ. ներքը ամիփափելու չուան.

جامه (ճամէ. պ.) զգեստ, հանդերձ. հագուստ. լեզ՝ – պատանք. جامخواب [ճամէխապ] անկողին. جامشوی ճամէշոյ, رختشوی ճամշոյ] 1. լուացքոտար. 2. ճերմակեղէն. 3. լուացքատուն. ـ ساز. ոմանի. ـ کن – հանգերձարան.

جان (ճան, պ. ՀԳ. ճանի) 1. հոգի. 2. անձ, հոգի, կեանք. 3. աշխոյժ եռանդ. 4. զօրութիւն, հոգի. ـ شکستن – հոգեվարքը ըլլալ. ـ دن – արտով, մեծ փափագով. ـ ـ հոգիս, սիրելիս. ـ کندلکر – ի սրտէ, հոգւով մարմնով. ـ داری – հոգատարութիւն, որատագութիւն. ـ قیمتی – շատ հոգնիլ, հոգին ելնել. ـ قیمتی – մեռնիլ. ـ ـ կը տոկուն [մարդ]. ـ ململ – արտնեղիլ ՀԳ. ـ آ – 1. շատ փափագիլ. 2. դժուարութեամբ ապաստիլ. ـ آجیتمك – հոգի ցաւցնել մարդու սիրտ կոտրել. ـ آلمق – սպաննել. ـ بجق ـ – ամէնէն կարեւոր մասը. – ـ سپاری – աստուածասիրութիւն. ـ یی – էական կէտ. ـ گیلی – վնասուիլ. ـ قورتاران – մայր խարիսխ. ـ کبر – իրարու սիրելի բարեկամ. ـ لی – ակնի չդի. ـ آزار – սիրտ նեղացընող. ـ بخش – հոգի տուող, սիրտ բացող. ـ خراش – տղիողորմ, սրտառնչիկ. – ـ سپار անձնատուր. ـ سپاری – անձնատուրութեամբ. ـ ستان – սիրտ գրաւող, գեղեցիկ. ـ سوز – սրտակեզ. ـ فرسا – անտանելի. ـ فزا – հաճելի. ـ قالمق – հոգի չմնալ, շատ խրտչիլ. ـ قوشی – գորտաւրի. ـ یوقی – օգնութի՛ւն. ـ کداز – հոգեմաշ. ـ ویرمك – 1. հոգի տալ, կենդանացնել. 3. տեղիքալ. جانه جانه باش باشه جان խուռն բազմութիւն. ـ یولداشی – ճամբու ընկեր :

جانان (ճանան, պարսկ. ճանանէ, պ.) սիրելի, սիրական

جاناور (ճանաուար, թ.) 1. գազան. 2. խոշ. գործան մարդ :

جانب (ճանիպ, ա. ՀԳ. ճոյոպ) կողմ. ـ ـ [ճանիպէյնի] երկու կողմ. جانب شمالی – արքայական կողմ :

جانباز (ճանպազ, պ.) 1. լարախաղաց. 2. ձիասպառ. 3. խո-

Digitized by Google

բամանկ. զլ – 1. լարախաղացութիւն. 2. ձիավարաւթ. խորամանկութիւն։

جانبدار (ճանիպեար, պ) կողմնապահ [բառնակ] ։

جانجی (ճանճի, ա.) կողմնակի ։

جانغل (ճանկըլ, թ.) դանդաղ և ապուկալից. լոքոյ – դանդաղօրէն և ապուկալից կերպով։

جانفزا (ճանճէզա, պ.) կեանք աւելցնող, ոգևորող, կենսատու

جانفس (ճանճէս, թ.) անդուռ. ջ – անդուռասիաճառ։

جانکاه (ճանճեան, յոյժ ճանկիւտազ, պ.) հոգեսպառ. տրփ – ապրեխարշ, հոգեմաշ, սպառող։

جانلاندیرمق (ճանլաճտրմագ, թ.) 1. կենդանացնել, հոգի տալ. 2. ոգևորել։

جانلانمق (ճանլանմագ, թ.) 1. կենդանանալ. 2. ոգևորիլ։

جانلی (ճանլը, թ.) 1. հոգևոր, շնչաւոր 2. կորովի. 3. իմաստալից։

جانور (ճանվէր, յոյժ ճանվար, պ. ապաւ. ճանավար. յդ. ան –) 1. անասուն, կենդանի. 2. գազան։

جانی (ճանի, ա. ճնիյէ էն) սպրանգործ, եղեռնագործ։

جاوید (ճավիտ, ճավիտանի, ճաւոդանի պ.) յաւիտեան, յաւէտ, յաւիտենական. جاوید خواب [խապ ճավիտ] մահ. جاوید مسرت երկնային ուրախութիւն։

جاورس (ճավրէս, պ.) ձիակորեակ. [հմմ. ցաւ ճջօրդ]։

جاوشیر (ճավշիր, պ.) ջոշիր. [օքօ-բօնաքա։]

جاولاق (ճավլագ. թ.) մերկ, լերկ. – جاس 1. բոլորովին մերկ. 2. ամէն մի ջղացներբ զուրկ։

جاه (ճահ, հաճ ճահէ . ա.) 1. աստիճան, բարձ. 2. պաշտօն, դիրք. – جب (ճաւպպիճան) պաշտօնի սէր. 3. պատիւ. յեչ [պէճահ] ի պատիւ ։

جاهد (ճահիտ, ա. ճաջ էն) ջանացող, ջանադիր ։

جاهل (ճահիլ, ա. ճաջ ، ճալիէ ճաջհալ էն. յդ. ճաջ. ճաջհալ) 1. տգէտ 2. [ժող.] անփորձ, երիտասարդ. جاهلانه – տգիտաբար, տգիտօրէն. جاهلیت – 1. տգիտութիւն. 2. անփորձութ. երիտասարդութիւն. تجاهل – [ճահիլիյէէ] 1. տգիտութ. 2. իմանալով էն ասելի վիճակ

جای (ճայ, պ.) տեղ. جای – ուշադրութեան արժանի. جای – փոխել տալ. եան կեցնել։

جایدرمق (ճայտրմագ, թ.) միտքը փոխել տալ. եան կեցնել։

جایع (ճայի, ա. ջոյ էն) անօթի, նօթի (հմմ. آچ . گرسنه)

جایر جایر (ճայրր ճայրր, թ.) 1. ճարճատուամբ. 2. խիստ յաջողութեամբ, ամենայնիվատահութ.

جایگاه (ճայկեան, պ.) տեղ, վայր։

جایگیر (ճայկիր, պ.) զետեղուած, հաստատուած, տեղ բռնած գրաւած. و – گیرمک տեղ բռնել եան. اولان حسیات արտիս մէջ գտնըւած հաստատուած զգացումները ։

جایمق (ճայմագ, թ.) միտքը փոխել հրաժարիլ, եան կենալ ։

جب (ճիւպպ, ա.) 1. հոր փոս – ջրի ռեփի հորը. 2. հին ատեն բանտի տեղ ծառայող չոր հոր։

جبار (ճէպպար, ա. جبر էն. յգ. ةجبا) 1. բռնաւոր, բռնակալ. 2. ա-

Digitized by Google

մենազօր, Աստծ. անուն – բռնապետական։

جبال (ծիպալ, ա. եզ. جبل) լեռներ – ՚ի ~ս (սիւսիլէի ծիպալ) լեռնաշղթայ. Վեսթոն – լեռնաշղթայներ

جبان (ծէպան, ա.) երկչոտ, վատ, վհերոտ (հմմ. قرقوق . خائف)

جبانت (ծէպանէթ, ա.) երկչոտութիւն. վախկոտութիւն ։

جبايت (ծիպաեէթ, ա.) հաւաքում, հաւաքել, հաւաքչութիւն. – ~ زر ՚ի մասնաւոր հաւաքչութեան եղանակ

جبخانه (ծէպխանէ, պ.) 1. վառօդի մագազին. 2. ռազմամթերք. 3. վառօդատուփ ։

جبر (ծէպր, ա.) 1. բռնութիւն. կամքի – ~ բռնութիւն բանեցնել, ըմբռնադատել, ստիպել. 2. վերահասատուել, վերանորոգել (տանը). 3. – հաշուի գրաւոր հաշիւ, հանրահաշիւ. ՚ի ~ ևաֆե – կորուստը դարմանել. ՚ի ~ բռնի, բռնութեամբ, ուժով – բարձրագոյն գրահաշիւ. ~ ս – 1. աստիղագական, բռնի. 2. գրահաշուական

جبرائيل (ծէպրաիլ, լիւբրիլ. جبرئيل ա.) Գաբրիէլ հրեշտակապետ։

جبروت (ծէպրութ, ա.) 1. աստուածպետութիւն. 2. գոռոզութիւն։

جبره (ծիպրէ, թ.) շիւ, խալտի դիրտ կեղ – շիւանալ։

جبس (ծիպս, ա.) գաճաքար [հմմ. آلچی طاشی].

جبل (ծէպէլ, ա. յգ. جبال) լեռ. – الطارق ծիպրալթարի-նպան-լիբանան

جبلت (ծիպիլլէթ, ա. յգ. جبلات) բնութիւն, բնաւորութիւն.

جبلقوم (ծէպէլլօղում, թ.) մեղեսիկ améthyste.

جبلی (ծիպիլլի, ա. իգ. جبلیه) 1. բնադարձ, ընդածին, բնածին. 2. [ծէպէլի] լեռնային, լեռնական։

جبن (ծիւպն, ա.) 1 բնապանիր. 2. պանիր.

جبه (ծէպէ, պ.) զրահ [հմմ. جوشن, پوش – زره پوش – զրահաւորեալ, զրահապատ. (հմմ. پوش جوشن) ծոնե – զինուոր։

جبه (ծիւպպէ, ա. յգ. جباب) վերարկու ։

جبهه (ծէպհէ, ա. յգ. جباه) ճակատ. ~ سای عبودیت او – ճակատ քսել, խոնարհութ. ընել. جبهٔ [ծէպհի] ճակատային. – شریان ճակատային շնչերակ

جبيره (ծէպիրէ, ա.) տախտականոց անրատախտակ [հմմ. گچ گفتهٔ]

جبيل (ծիպէյլ, ա.) լեռնակ, տրակ ։

جبين (ծէպին, ա. جبالت էն) 1. ճակատ տի – ճակատ քսել, խոնարհիլ. 2. [ա] երկչոտ. [ծիպին, թ.] մեծ մկն – մեկապատ, մանր կենդանի։

جثه (ծիւսսէ, ա) մարմին, զանգուած, իրան. ևն – մարմնեղ. յա – փոքրամարմին, մանրուկ, մանր մունր

جحد (ճահս, ա.) 1. ուրացում. 2. [քեր] ժխտական ձև, ժխտում – مطلق – բացարձ. ժխտական կատարում. مستغرق – համատարած ժխտ. կատարում

جحود (ճէհուս, ա. جحدجن էն) գիտնալով ուրացող։

جحيم (ճէհիմ, ա.) գժոխք. – ին գժոխքի հուր. [հմմ. جهنم]

جد (ճէss, ա. յգ. اجداد) հայր. ևս – նախահայր. جدّ – [ճէss պէ ճէss] սերունդէ սերունդ. ՚ի ~ թաղաւորի մը մեծ հայրը։

جد (ճիss, ա.) 1. չանք. 2. լրջութիւն. ՚ի ~ 1. լրջօրէն. 2. իրաւ, իրապէս ։ ~ ی – իրական, լուրջ։

Digitized by Google

ջդա (ծիւտա, պ.) անջատ, հեռաւ. – ոնտո Հայրենիքէն հեռաւ։

ջդայի (ծիւտաի, պ.) անջատուած, հեռաւորաբար. բաժանուած։

ջդար (ծիսար, ա. յգ. ջդր ծիւծիր ջդրան) 1. որմ, պատ. ջդարի ծայրէն ջնջուիլ մնալ ներքինակողմը հաստատուն ապակիէ խողովակ մը. 2. մրգկ. ներքինակողմ, ներքնապատ, ներքնափող. ջդռ – գանկի ներքսափող։

ջդալ (ծիսալ, ած.) 1. վէճ. 2. կռիւ պատերազմ ջդալ ջնջկագ կռիւ

ջդաւ (ծիւտալ, թ.) 1. ուշ. 2. ուշակր, թիկնոակր։

ջդաւլ (ծէտալիլ, ա. յգ. ջդալ) – ապրիլ սեպտեմբեր յուլիսէն ներ

ջդր (ծէտէր, ջդէ ծէտէ, ա.) պատնոցի խոյլ։

ջդրի (ծէտրի, ած.) ծաղկախտ. գրբ՝ – կումի ծաղկախտ։

ջդջ (ծէտ՝, ջդջ ծէտա՛, ա.) ծայրատութիւն։

ջդլ (ծէտէլ, ած) վէճ, վիճաբանութիւն, կռիւ։

ջդուլ (ծէտվէլ, ա. յգ. ջդալ) 1. ջրմուղ, ջրսուղի, ջրանցք. 2. կանոն3ցանկ, յուշակ.ատեան – քանակ. լ – կարպիւճագործական աղիւսակ. ս – եռանկիւնաչափական աղիւսակ։

ջդջ (ծէտէտ, ա. յգ. ջդտ) մեծ հայր ջդջմոր մայր

ջդի (ծէտ, ած.) 1. ուղ, այծի ձագ 2. այծեղջիւր ։

ջդիս (ծէտիս, ած.ինչ.ջդիս) նոր. –ջնջ նոր գիտուն ջդիս լսուլ նոր գրուած.

ջդիր (ծէտիր, ա. ջդր ջդէն) արժանի [հմիշ. լայն. շիայն. շիայեստ] ։

ջդաբ (ծէգգաւ, ա. ջդբ ջդէն) աւելի քաշող, գրաւիչ, յանկուցիչ։

ջդամ (ծիւգամ, ա. ազգա. ջդամ ծիւտամ) բարեացակամութիւն. ու – բարեացակամ

ջդբ (ծէգա, ած.) 1. քաշել, ձգել. 2. յանկուցանել, հրապուրել

ջդբէ (ծէգաէ, ա.յգ. ջդբան) 1. ձգողութիւն, քաշողութիւն. ունակ – ձգող. 2. հրապուրիչ, յափշտակիչ, հրապուրիչ. 2. հրապոյր, յափշտակութիւն, գնայուած։

ջդր (ծէգր, ա. յգ. ջդրը) արիւատ. ջրիւ – քառակուսի արմատ։ մակ – խորանարդ արմատ. – ջնջ արմատական նշան։

ջդջ (ծէգ՝ ած.) 1. ծղօտ. 2. բուն, ցողուն, կոճղ։

ջդջի (ծէգի, ա. բաւ.) ունակ – ծէգիիւծէրի ծղօտաձև։

ջդուր (ծիւգուր, ա. եզ ջդր) արմատներ. գնալ – [բաւ.] արմատիկներ, մազմզուկներ։

ջդիր (ծիւգէյր, ած.) արմատիկ. ջդ – ձլուկ մազկաւոր արմատիկ։

ջր (ծէր, պ.) 1. անդունդ· 2. բերդի մը շուրջ փորուած փոս։

ջրր (ծէրր, ած.) 1. քաշել, ձգել. քաշողութ. ձգողութ. ունակ – մեքենագիտութիւն. – հրթ նախադրութ. 21 – բառիմըմէրջէսբէալ կարդացնել

ջր (ծր, թ.) ջրջր [ծր ծր, թ.] շատախօս. մեսրոպ – շատ խօսիլ։

ջրաբ (ծէրապ, ա.յգ. ապրել) 1. պատասական. 2.[բաւ.] պատճառ

ջրաթ (ծիւրէ՛թ, ած.) համարձակութիւն. յանդգնութ. համարձակիլ, յանդգնիլ. ու – համարձակիլ, յանդգնիլ. լ – համարձակ քաջ։

ջրաիմ (ծէրաիմ, ա. յգ. ջրջ) յանցանքներ. – ունալ յանցապարտներ պատիս – քրիստոնեայ յանցանքներ

ջրաճ (ծէրրաճ, ած– ջրճ էն) վիրաբոյժ . լը – վիրաբուժութ.

Digitized by Google

جرس (ճէրէս, ա.) 1. զանգակ. 2. բժժ.–օրօրանգակին ձայնը

جرش (ճէրճ, ա. բժշ.) չիրամով մաշում, ակրթուած :

جرعه (ճիր'ա. ա. յգ. ճրչ) ումպ. պիտ ու – ումպը պիտել :

جرم (ճիրմ, ա. յգ. քիրաճ) յանցանք մեղք – ի տես գործուած –

جرم (ճիրմ, ա.յգ. իրաճ) 1. մարմին (հաստատուն). 2. մեծութիւն, ծաւալ. جرم كبير الجرم (սաղիյրիւլ ճիրմ, էպիյրիւլ ճիրմ) լեզու.

جرم (ճէրէմ, ա.) տարակոյս. – لا (լաճէրէմ) անտարակոյս.

جروف (ճիրուճ, թ.) մեծապէս կլկլանք (հմշ. ասոմոնդան) :

جري (ճէրի, ա. տ՚իրէն), յանգուցեալ համարձակ, խիզախ. القلم – խիզախ գրիչ. اللسان – համարձակախօս.

جريان (ճէրէեան, ա.) 1. հոսիլ, հոսում. 2. անցնիլ, պատահիլ. 3. հոսանք. ما – օդի հոսանք. الكتريق – էլեկտրական հոսանք :

جريب (ճէրիպ, ա.) արտավար (հմ.քոյս)

جريح (ճէրիհ, ա.) վիրաւորեալ. ة – (ճէրիհա) վէրք. دار – վիրաւորեալ. و دار – վիրաւորեալ.

جريد (ճէրիտ, ճիրիճ, ա.) մականց – ويومي արդընկէց խազ.ամսոյ – համարձակ վազել :

جريده (ճէրիտէ, ա. յգ. ճարէ) 1. լրագիր. عسيوسيا – չաբաթաթերթ. عذيه – եզական թերթ. 2. տուփ. – بيض արձանագրութ. տումար. – بيض (ճիրիճէ, ա.յգ. քիրաճ) 1. յանցանք, մեղք. 2. տուգանք :

جزء (ճիւզ՚, ա. ջ՚զչ սխ. է.յգ. աիչզ) 1. մաս. 2. կտոր. 3. տարր. 4)

جراحت (ճէրահաթ, ճիրահաթ. ա.) 1. վէրք. 2. շարաւ, թաղախ գոլուկ – թարախաոտիլ. جراحة ճէրահի. վիրաբուժական.

جراد (ճէրաս, ա.) մարախ. رجل – կարիպաս. [հմշ. ճէ]:

جرار (ճէրրար, ա. ր էն) 1. տէրվիշ կամ սօֆիյա որ նուէր կը ժողվէ. 2. անդրեա մաբտյիկ :

جرب (ճէրպ, ա.) 1. քոս. [հմշ. չոպո] 2. [ճէրիպ]. օնչ քոսոտ :

جرجر (ճէրճէրէէ. ա.) 1. գործունէութիւն, լեզուանիութիւն և – 1. գործունեայ. 2. լեզուանի :

جرجرتاوي (ճրրթավի, ճլնչր ճրրթալգ թ.) անձնագով, անասպարծ

جرجرتلامق (ճրրթլամագ, թ.) 1. ճռնչել 2. շատախօսութիւն ընել

جرثوم (ճիւրսում, ա. յգ. քիւրճ քաս.) սերմ :

جرثومه (ճիւրսումէ, ա.յգ.քիւրճ) բնական սաղմ, հիւսուածնիւմ.

جرجر (ճրր ճրր, թ.) կճոյ. – 1. ծլլրիթ. 2. շատախօս :

جرح (ճէրհ, ա.) 1. վիրաւորել. 2. հերքել. ى – վէրքի, վիրական

հերքել. جرحه ملاح վէրքի նշաններ :

جرحه (ճիւրհա, ա.չր ճիւրհ) 1. վէրք 2. պատառուածք :

جرد (ճէրս. ա.) 1. [բժշ.] քերում. 2. (ճիւրս). Լերկութիւն :

جردوال (ճրրսավալ, թ.) երկայն և ծայրը եղկաթի նիպակ. ى – այս տեսակ նիզակաւոր զօրք.

جرده (ճէրսէ, ա.) Մէք քէի ուխտաւորները պահպանող գունդ. ى – այս տեսակ զօրք :

Digitized by Google

տեսաբ. 5. Գուրանի երեսուն գիրքե-րեն իւրաքանչիւրը. جزء - 1. մասնակի. (իգ. جزئیه) 2. քիչ մը. جزئی جزئی - քիչ մը ան. նշան. لا یتجزی -(- ի յանէբէճէզզա) հիւլէ:

جزئیات (ճիւզիյեաթ, ա. եզ. جزئی) 1. մանր մունր բաներ. 2. պարապ բաներ. 3. մանրամասնութիւններ. امور - մանրաւոր գործեր:

جزا (ճէզա, ա.) 1. պատիժ. کورمك - պատժուիլ. سزا ی - արժանի պատիժ. - قانون պատժական օրէնք. - محکمهٔ պատժական դատարան. ی - نقدی դրամական տուգանք. 2. Թէական նախադասութեան յաջորդող նախադասութիւն. جزاءً (ճէզաէն) իբր պատիժ. - روز վերջին դատաստանի օր:

جزائر (ճէզաիր, ա. եզ. جزیره) 1. կղզիներ. 2. Ալճէրիա. بحر - سفید Արշիպեղագոս, Արքեպիղագոս:

جزار (ճէզզար, ա.) ուղտի մսավաճառ:

جزالت (ճէզալէթ, ա.) 1. Ճոխութ. (բառի). 2. ուղղութիւն:

جزالاندرمق (ճէզալանտըրմագ, թ.) պատժել. պատիժի ենթարկել. جزالنمق պատժուիլ:

جزءدان (ճիւզտան, պ. ազա. ճըզտան) Թղթապանակ. قوانین - օրէնքի հաւաքածոյ:

جزر (ճէզր, ա.) 1. տեղատուութ. (հկ. مد). 2. (թուա.) առեղջին:

جزردامق (ճըզըրտամագ, թ.) Ճռնչել, Ճզզալ:

جزع (ճէզա' ա.) անհամբերութեան պատճառաւ անձկութիւն:

جزل (ճէզլ, ա. جزالت են) Ճոխ. الفاظ - جزله Ճոխ բառեր (հկ. الفاظ رقیقه)

جزلامق (ճըզլամագ, թ.) 1. խշխշալ Ճզզալ. 2. Ճռնչել:

جزم (ճէզմ, ա.) 1. կտրել. 2. վերջնականապէս որոշել, կտրել. 3. կտրիչ որ անձայնանիշ գրին կը դրուի

جزوه (ճէզվէ. թ.) սրճաման. جی - սրճաման շինող:

جزیره (ճէզիրէ, ա. ջգ. جزائر) 1. կղզի 2. Միջագետք. - شبه جزیره (շիպհի ճէզիրէ). - نیم Թերակղզի:

جزیق (ճըզըգ, թ.) 1. Հոգի. 2. Ճըզղրտոցող. 3. գծայունու

جزیل (ճէզիլ, ա. իգ. جزیله) առատ, շատ. - اجر առատ վարձք:

جزیه (ճիզյէ, ա.) գլխահարկ, մարդահարկ. (հմմ. خراج).

جسارت (ճէսարէթ, ա.) համարձակութ. ا - یاب او جسارتلنمك - համարձակիլ. لی - համարձակ:

جسامت (ճէսամէթ, ա.) խոշորութ. մեծութ. ی - بناك . ی - اشك .

جسبان (ճէսպան, պ. ազա. چسپان պ. բառէն) յարմար, վայելուչ, պատշաճ. یورلق - յարմար դատուիլ

جست (ճիւստ, պ.) 1. وجو - جستجو խուզարկութիւն. պրպտում. جستجوی حقیقت Ճշմարտութիւնը որոնել 2. արագընթաց, շարժուն. وچالاك -

جسته (ճէստէ, պ.) 1. ցատկած. 2. մաս. - ر. գերընտիր. جسته جسته մաս առ մաս, կտոր կտոր. تأدیه ا - جسته جسته մաս

جسد (ճէսէտ, ա. ջգ. اجساد) մարմին:

جسر (ճիսր, ա. ջգ. جسور) կամուրջ [հմմ. کوپری]. طاق ایل - շարժուն կամուրջ. معلق - կախեալ կամուրջ:

جسم (ճիսմ, ա. ջգ. اجسام) 1. մարմին. غازی - կազային մարմին. ا - մարմնով. 2. նիւթ. 3. (երկրչ.) հաստատուն մարմին. لطیف - ոգի, պարիկ. انی - (իգ. جسمانیه) մարմնաւոր, մարմ-

Digitized by Google

խարհագրական գիրք. նկշ – (ջօղրաքիչեուն) աշխարհագրագէտք.

ջղլիք (ջղղլթը, ջղձլ ջղղլթր, թ.) 1. ճռուողուամ. 2. կարկաջուամ

ջք (ճէճճէ, ա.) չորցաւ ,զմուռ ,գրչի – القلم يازمق ,كمك سوپلمك ուէկ անգամէն՝ առանց մտածելու՝ յաճախուն գրել բսել.

ջֆա (ճէճա, ա.) նեղութ. տառապանք, տանջանք. (չմշ. ·մշջն ·ազ·ուձ) · (յոր. ·կար – ,պեշե – տանջող, տառապեցնող. կշ – տանջուող, տառապեալ

ջֆթ (ճիւճք , ճեճե ճիւճքէ ա.) ճեճե · ճեճե · ուձ ուձ կից նետող՝ զարնող (էշ, ասանակ).

ջֆր (ճէճր, ճիճր, ա.) կիտահմայութիւն. ս – կիտահմայ:

ջֆրա (ճիճրա, խոս.) 1. ծայր. 2. փակագիր, ծածկագրութիւն:

ջֆն (ճէճն, ա. յգ. ուճան ، ջօճն) արուեանութք. (չմշ. կոզբզնիկ).

ջֆֆ (ճէճիճ, ա. ճճ էն) էրը, էորցած. – կեայ էոր խոտ:

ջկր (ճիկէր, պ. թ. ճիչէր) Ծոք.– ուձ լեարդ. – ան թոք. պարկ – (ճիկէր փարէ) կամ ուծուկ – հոգեհատոր. ջկրսուզ (ճիկէրսուզ) սրտակէզ, աղիողորմ. (չմշ. ջնսմ. ձեջէնկ).

ջլ (ճէլլէ, ա.) 1. բարձր բլուր, փառաւորեցնել. 2. վեհ. վեհ ազգ ուձ – (ճէլլէ ըաճուհու) վեհ – (ճէլլէ ճէլաւրհու) փառաւորեալ՝ բարձրեալ Աստուած. 3. (ճիւլլ) քուրջ, ձիու ծածկոց (աղաս. չուլ):

ջլա (ճիլա, ա.) 1. փայլ, փայլուն. 2. չղկուամ. ձլմ – 1. փայլեցնել. 2. չղկող. ջմշ – ,ջւ – 1. փայլուն. 2. չղկող. ջ – ,ուդ – 1. փայլուն. 2. չղկող.

ջֆր (ջօղրաճիեա, խոս.) աշխարհագրութիւն. ջսիս ջ – քաղաքական – . ջեչի ս – բնական – ջչդի ջ – առևտրական – . ջուիլ (ջօղրաճի) աշխարհագրական. – ջօղ աշխարհական. – ջօղ ազգ. մարմնական պատիժ:

ջսուր (ճէսուր, ա. չուրջ էն) հարթակ, անվեհեր. ուձ – 1. համարձակօրէն, քաջաբար. 2. հարթակ, քաջ. (հմշ. ըէկ. ·ըլր. ·ըլկլդ (յոր) ջլ – քաջութիւն. համարձակութիւն:

ջսիմ (ճէսիմ, ա. ջսիմջ էն. իգ. ջսիմ) 1. մեծ, խոշոր. 2. կարեւոր, մեծ. ջսիմ յոր մեծ՝ կարեւոր գործեր. ոդոչ – մեծի ուղղ մը. նոչ – հոյակապ մեծ՝ խոշոր չենք մը:

ջաբ (ճա'պէ, ա.) կապարճ (չմշ. ·ջդրզ ; ջդրզ·ուզ·ճրկշն. ·ճրկշ) .

ջաադաթ (ճէաադէթ, ա.) գուռզուզ. ջսկ– գանգուր՝ գուռզ մազ:

ջաձ (ճա'ճ, ա. ջաադաթ էն) գանգուր գուռզ. – կեայ գանգուր մազ

ջֆբր (ճա'ճէր, ա.) նապաստակ. ս – Հազուէթի ևւլիի թոռան շաֆֆեր Սաադրգի պղանդին հետևող:

ջղլի (ճա'լի, ա իգ. ղլաջ) չինծուկեղծ, խափուսիկ . (չմշ. պէչ առուզ . սեխե) ջղլի ջուղ ուղղ ուղղ ուղղ ուղղ պատիր ձևեր և գիրքեր:

ջղա (ճաղա, թ.) փեսրսազարդք, ցըցոնք (չմշ. շջէրս. ·ճնկլ):

ջղթայ (ճաղաթայ, ջղթայ ջաղաթայ, չաղթայ, թ.) 1. ձինկիզ խաղի երբորդ որգւոյն անունն է. 2. արեւելեան թուրքաստանի լեզուն. Ուղղուրկրնի ,յայոգող լեզուն. Չաղթայ ջ – . լսոյ – Չաղթայերէն,

ջղա (ճաղա, թ.) 1. ձինկիզ խաղի երբորդ որգւոյն անունն է. 2. արեւելեան թուրքաստանի լեզուն. Ուղղուրկրնի ,յայոգող լեզուն. Չաղթայ ջ – . լսոյ – Չաղթայերէն,

կուշել. ասն– կուշագիր (համ.սաղմոս جلب)

جلباب (ճիլպապ, ա.) 1. շապիկ. 2. արաբիոյ մէջ կիներուն հագած շրջազգեստը. 3. արկածական.

جلبان (ճիլպան, ա.) վէգ. [համ. چاچبو] .

جلبور (ճըլպուր, թ.) սանձի փոկ:

جلبند (ճէլպէնճս, պ. جلبند է) թըղթատպանակ (համ. ژانجیر).

جلبه (ճիլպէ, ա.) որսորդի պայուսակ, մախաղ:

جلجل (ճիւլ ճիւլ, ա. յգ. جلاجل) բոժոժ, զանգակիկ:

جلد (ճիլս, ա. յգ. جلود) 1. մորթ. 2. գրքի կազմ. 3. հատոր. գիմ – բ. հատոր. ւ–ՙ կն – կազմել. կընմ – կազմել տալ. կընմ – կազմուիլ. կ – կազմուած. ա՚ ս – մորթ այրել. ասլանջե մորթային հիւանդութիւն – կազմի ծակ

جلسا (ճիւլէսա, ա. եզ. جلسه) ատեան, նակիցք, մտերիմներ:

جلسه (ճէլսէ, ա. յգ. جلسات) նիստ – կընշի երկրորդ նիստ:

جلغار (ճըլղար, յունջուր ճըլղար, թ.) գառիվերէն սայլը հանելու համար լծուած զոյգ մը եզ:

جلقاوه (ճըլղաւա, թ. ռուս. ճիլ գաժա) գայլին ծոծրակէն շինուած մուշտակ:

جلق (ճըլղ, թ.) 1. աւրուած՝ շճած [հուկիճ] (համ. یکی اچسی) 2. անյաջող, անօգուտ. ըմպէշ – 1. շճիլ 2. չյաջոդիլ, պարս. պ ելնել:

جلوس (ճիլուս, ա.) 1. գահակալել, գահակալութ. 2. բազմիլ, նստիլ [գործ] օգնել – կայսերական գահակալութեան օր:

جلاب (ճիլապ, ա.) 1. շապիկ. 2. արաբիոյ մէջ կիներուն հագած շրջազգեստը. 3. արկածական.

جلبان (ճիլպան, ա.) վէգ. [համ. چاچبو] .

جلبور (ճըլպուր, թ.) սանձի փոկ:

جلبند (ճէլպէնճս, պ. جلبند է) թըղթատպանակ (համ. ژانجیر).

جلبه (ճիլպէ, ա.) որսորդի պայուսակ, մախաղ:

جلجل (ճիւլ ճիւլ, ա. յգ. جلاجل) բոժոժ, զանգակիկ:

جلد (ճիլս, ա. յգ. جلود) 1. մորթ. 2. գրքի կազմ. 3. հատոր. գիմ – բ. հատոր. ւ–ՙ կն – կազմել. կընմ – կազմել տալ. կընմ – կազմուիլ. կ – կազմուած. ա՚ ս – մորթ այրել. ասլանջե մորթային հիւանդութիւն – կազմի ծակ

جلسا (ճիւլէսա, ա. եզ. جلسه) ատեան, նակիցք, մտերիմներ:

جلسه (ճէլսէ, ա. յգ. جلسات) նիստ – կընշի երկրորդ նիստ:

جلغار (ճըլղար, յունջուր ճըլղար, թ.) գառիվերէն սայլը հանելու համար լծուած զոյգ մը եզ:

جلقاوه (ճըլղաւա, թ. ռուս. ճիլ գաժա) գայլին ծոծրակէն շինուած մուշտակ:

جلق (ճըլղ, թ.) 1. աւրուած՝ շճած [հուկիճ] (համ. یکی اچسی) 2. անյաջող, անօգուտ. ըմպէշ – 1. շճիլ 2. չյաջոդիլ, պարս. պ ելնել:

جلوس (ճիլուս, ա.) 1. գահակալել, գահակալութ. 2. բազմիլ, նստիլ [գործ] օգնել – կայսերական գահակալութեան օր:

جلاب (ճէլապ, ա.) պանդխտել, չյանդիքէն հեռանալ:

جلائل (ճէլաիլ ա. եզ. جليله) բարձր բաներ. յսու – բարձր գործեր

جلاب (ճէլլապ, ա. جلب էն. տղաս. ճէլէպ. պրս. جلاب էն) Ի. խաշնավաճառ. 2. (ճիւլապ) հանդարտապեղ

جلاد (ճէլլաս, ա, جلد էն) 1. գահիճ 2. շատ անգութ մարդ. ըլ – 1. դահճութիւն. 2. բռնակալութիւն:

جلادت (ճէլաէթ, ա.) քաջութիւն, արիութ. գիւցազնութիւն

جلاش (ճիւլլաս, ա. յգ. جلاش ի.) ասլա ճիւլէսա ի տեղ գործածաւած) նստողներ. բազմականք:

جلاسین (ճէլասին, թ.) 1. թեթեւամտամ: 2. ժիր, գործուն.

جلافت (ճէլաֆէթ, ա.) կոշտութիւն բնաւ. – կոշտ բնաւորութ.:

جلال (ճէլալ, ա) մեծութ. մեծավայելչութ. փառք. ասն ըլ ذوالجلال ասոնց անուններ. جلاله ճէլալէ Աստուծոյ անունը. (զիւ ճէլալ) բարձրեալն جناب رب ذوالجلال

جلاليّ (ճէլալէքմէաչ, պ.) մեծամտիլ, փառասիրեալ:

جلالی (ճէլալի, ա.) 1. խառնաբարոյ 2. ապստամբ. 3. կէզմէ գործածուած արեւի օրացոյց:

جلاو (ճիլաւ, թ.) 1. առջև, ճակատ. 2. ձիու գլուխը սանձը

جلاه (ճիւլլաճ, պ.) ոստայնանկ, ջուլհակ. (համ. چاقدا):

جلب (ճէլպ, ա.) 1. դրաւել. 2. բերել. 3. կոչել. 4. (օրէն.) կոչում, կոչնագիր. ւ – ճշդ տես աւշադրութիւն գրաւել. ւ – ինչ ուրիշ հոգի դատարան

جلوه (ճլվէ, ա.) 1. *քաինք, պլրանք հագանք.* 2. *գեղեցկուհին հրեաւսմ. պ աղ – գեղեցկօրէն երևալ. ցոյց – գեղեցկօրէն երևան ելնել. ի ցաղ ոսա գեղեցկօրէն երևան ելնել.* 3. *այցանելութիւն. ոյ՝ – առաջնորդ շնորհաց յայտնուած. լս. ոյց – կարպլրող, քծնող, նազելի մարդ. – յայտնուելեան տեղ, երևման վայր.*

جلی (ճլի, ա. նկ էն) *յայտնի, ակներև բացայայտ. ցոյց – հետ զարդագիր. – ոյ բացայայտ գրած. – ձայն յայտնի ապացոյց.*

جلیز (ճլրզ, ճլեր թ.) *ճզպած, տկար ճղճիմ. ճլնիկ. – ճղճիմ մնալ.*

جلیس (ճլիս, ա. ճլոս էն. յգ. ճլսան) 1. *մեկտեղ նստող.* 2. *ընկեր. սոյ – (ճլիսի էնիս) մտերիմ ընկեր.*

جلیل (ճլիլ, ա. ճլիլ էն. իգ. ճլիլ յգ. ճլե) *վսեմ, մեծ, բարձր. բարձրեալն. – ոյ մեծ գործ. – պր բարձրեալն Աստ. ո – ոյթիւն բարձր նախարարութիւն. ոյնի – բարձրապատիւ.*

جم (ճէմ, պ.) 1. *պարսից ճէմշիտ արքայն.* 2. *թագաւոր, շահ.*

جم (ճէմ, ա.) *բազմութիւն – [ճէմի կաճիր] ամբոխ, խռնուն բազմութիւն. որ [ճամնլնգոնթիւն].*

جماد (ճէմաս, ա. յգ. ճիադեր) *անդոր, ծարանաւոր մարմին. [որ. ոստեպեան]:*

جمادی الآخره (ճիմատէլ ախիրէ, ա. պռ. ճէմազիյիլ ախիր ճիադեր) *լուսնային տարւոյ վեցերորդ ամիսը. լ պ ճիադեր [ճիմատէլու. լա. պռ. ճէմազիյիլ էվվէլ] ճիադեր 1. լուսնային տարւոյ հինգերորդ ամիսը. 2. անցեալը [մեկամը]. 3. [գործի] սկիզբը.*

جماع (ճիմա՛ ա.) *զուգաւորութիւն. (հմ. ճամլշմա՛ղ. ճիմաղ. ճամլաղ):*

جماعت (ճէմա՛ատ. ա. յգ. ճիաեր) 1. *խումբ.* 2. *հաւատակից.* 3. *– կամ մզկիթները չպտող ալեմոզներ որ երկու գրան մէջ կ'ապօթեն:*

جمال (ճէմալ, ա.) 1. (*ներքին կ գեմբի*) *գեղեցկութիւն. – ոս աչքառաւ գեղեցկութիւն.* 2. (ճէմմալ, ա.) *ուղտապան.*

جماهیر (ճէմահիր. ա. յգ. ճաքհ թ) – *մեծագոյն ազգութիւն Միացեալ Նահանգաց*

جمجمه (ճիմճիմէ, ա.) 1. *գանկ. (հմ. կաճմ ճիմ. պս . ոս գանկաքանաւ.* 2. (*ազաւ. ճիմճիմէ*) *փոքր և բնտիր ձմեռուկ.* 3. *փաքրատպութեան թղթի գործունեայ մարդ:*

جمره (ճէմրէ. ա. յգ. ճրաք) 1. *հրատ.* 2. *ջերմութիւն.* 3. *ածուխ.* 4. *աստիճակ բոլորաքում ունեցող պղպեր.*

جمری (ճիմրի, թ.) 1. *աստիճ ժլատ ամենակածիք.* 2. *գեհենիկ, բինոթ*

جمع (ճէմ՛ ա. յգ. ճոյք) 1. *հաւաքել ժողովել.* 2 (*քեր.*) *յոգնակի. – ձև – ճհամա կանոնաւոր. – ոս – (ճէմի միւէններ) գարտուղի՝ անկանոն յոգնակի. ճոյ – (ճէմիյ ճէմ) կրկին յոգնակի. ճոյ – նուազական յոգնակի. որ 1–10 կը ցուցնէ. շրթ – առաջնակի. պր հաւաքական անուն. ի՝ (ճէմ՛աղ, ա.) ընդունելութիւն, հանդիսամբ. ոյ՝ կոչել ընդունելութիւն կ'ընէ, հանդիսամբ. ոյ՝ – (ճէմ՛էնմէէ, թ.) յոգնակի բլլալ. ոյ՝ – յոգնակի ընել.*

جمعه (ճում՛ա, ա.) *ուրբաթ. ոյ – ուրբաթի աղօթք. ոյ՝ երթ – շաբաթ. ոյ – ուրբաթի, ուրբաթցու.*

جمعیت (ճէմ՛իյէթ, ա. յգ. ճաեր) 1. *հաւաքում, հաւաքոյթ.* 2. *ժողով. պս – բժշկական ժողով. պս – ուսման կաճառ.* 3. *ընկերութ. պ – պրիշ –*

Digitized by Google

մարդկային ընկերութիւնս – ترق و اتحاد Ա. Ց. ընկերութիւն. 4. հանդէս, հարանիք. գիւղ – երեկոյթ. ց – վալս հար. սանեկան հանդէս ց – ختان Ծլփատուեան չհանդէս. խոր – մտամիփոփութ. ոչ – { ճէմիյէթկեան } ժողովատեղի, ժողովասրահ. ն – 1. ամփոփ, մէկտեղ. 2. կուռ. յոյ – կուռ խօսք:

جمل (ճէմէլ, ա. յգ. ներ ճիւմմալ իգ. ճեն) արուս ուղտ:

جمل (ճիւմլէ, ա·նգ.վը) կամ –(ճիւմլէի ճիմիյէ) իմաստասիրական հատուածներ:

جملوی (ճիւմլէվի, ա.) բոլանդացի, գիրական:

جمله (ճիւմլէ, ա.) 1. ամբողջութիւն. ամբողջ. լիս – բոլոր աշխարհ աւետն մարգ. 2. բոլոր. 3. նախադասութիւն. պարբերութիւն. ասում – հասկան բայով չհնուած – ասեֆե – դիմաւոր բայով չհնուած –. ածրեռ – [ճիւմլէի մութերզա] միջանկեալ – 4. դրութիւն. ասկոյ – արեգակնային դրութ. – օղ ազի – ից ի մէջ այլոյ. յիրարվի – յոյ ասութ. ամենայնիւ. – օգ գործար. ձեռնի [պիլճիւմլէ] բոլոր. – ձեռ [ճիւմլէքէճ] ամենքը մէկ, բոլորն ալ, ամբողջովին. ձեռնի [ճիլճիւմլէ] վերջապես:

جمناستیق (ճիմնաստիք, իտ.) մարմնամարզ. [հմմտ. յնդ. ճիմնազիյ] մարմնամարզի ուսուցիչ:

جمود (ճիւմուս, ա.) սառուած, սառեալ. ձեռ – աչքի սառուած:

جموع (ճիւմու, ա. յգ. ջեր) ձոյն – բազմաթիւ. եղող յոգնակիներ

جمهور (ճիւմհուր, յգ. յաներ) 1. հանրութիւն. ժողովուրդ. – ասող հանրութեան գործերը. 2. հասարակապետութիւն հանրապետութիւն. 3. խումբ. կոչ – իմաստասիրներուն խումբը – ոյս հանրապետութեան նախագահ – ական. ական, հանրապետական. ութ – [ճիւմհուրիյէթ] հանրապետութ. հասարակապետութիւն:

جمیع (ճէմի՛, ա. ջե էն) ամբողջ, բոլոր, համայն. ովտ – բոլոր մտերիմները. ոնուց – միշտ. ի – [ճէմիէն] ամբողջովին, բոլորն:

جمیل (ճէմիլ, ա. յներ էն) 1. գեղեցիկ, որուն. 2. ապնիւ. ութ – գեղեցիկ առթի. – յոյ (ապնիւ.) համբերութ. – ձգ 1. լաւ յիշատակութ. գովասանք. 2. յիշատակութ. [պարտեզական] ծաղկեփունջ – [իգ. յներ]

جن 1. գեղեցիկ, գեղեցիկ. 2. հանճարի գործ՝ խօսք ոզրա ոլզ ոզրա – հանճարի երևնալու համար:

جن (ճինն, ա.) 1. ոգի, պարիկ, բարեկամական, 2. գեղ. – ոն ից մարդիկ և ոգիք. կ – շատ խելացի. ցնծ – խենթենալ. ոնուց – ոնուծ պարապ բլուր:

جناتی (ճինաի, ա. իգ. ութ) եղեռնական, եղեռնագործական – ութ – ոյ եղեռնական գործեր:

جناب (ճէնապ, ա.) 1. մեծութիւն, բարձրութ. 2. արժանապատուութ. հր – ոյ մոնո րբ – Աստուած. լոյ – Նորին մեծութ. ձեր մեծութ. ը – ոյս վեհանձնութիւն. – ոյն վեհանձն:

جنابت (ճէնապէթ. ա.) 1. Իսլամ դրօնքին համաձայն անմաքրութիւն 2. անմաքուր, չլուացուած. 3. պիղծ, անմաքուր, աղտոտ:

جنات (ճէննաթ, ա. յգ. ջնոտ) պարտէզներ – բարձր դրախտներ:

جناح (ճէնահ, ա. յգ. ոնեջ) [հմմտ. պ. գոնդ] 1. թռչունի ձախակ

Digitized by Google

թև. 2. Թև [բանակի]. – ձիոյ մէջ թև. – սոմ ձախ թև. ընտիր (ձեռահիչ) ձէջ և ձախ թևերը. ընտիրներ (գիւղեցիներ) երկթև, Հազրեթի ձաֆերի մասնաւորը. ածական – մեծեղի թև. ց – Թևաւոր, թևի. նկատ. ց – թևաձև։

جنازه (ձեռնազէ, ա.յգ. ընիզ) 1. Նրբելեզուական, մտածել. ցնծալ – յուզարկաւորութիւնն. ցուցմունք – մտածելական արարողութիւն. 2. [ձիոնազէ] դագաղ

جناس (ձիոնաս, ա.) 1. Նմանաձայն երկգիմի բառ. 2. բառախաղ ցնծալ – բառախաղ ընել։

جنان (ձէնաճ, ա. եզ. ընտ) 1. սիրտ 2. սիրելին. ընտիրներ. – ընկ, – ուրյար [կիւզարի –] գրասենեակ, բանտարան։

جنایت (ձիոնաեէթ, ա. յգ. ընտիրներ) ոճիր, եղեռն. պատիժ – քրեական ոճիր. պատիժ – պարզ ոճիր. – – ձեռնարկ, սպանութիւն. ածական – ոճրագործ, եղեռնագործ. ածական – ոճրագործական, եղեռնական։

جنب (ձէնպ, ա.) 1. կող. 2. լանջ, թաղանթ. – ի տակ [զաթիւ ձէնպ, պատ. սաթլրնաճ] կողատակ – ընդ (վէճաի ձէնպ) կողացաւ։

جنبان (ձիոնպան, պ.) 1 երերցող, տատանող. 2. երերցնող, շարժող. – անձն պոչ երերցնող. – ըլ գլուխ շարժող. ածական գլուխ շարժել։

جنبش (ձիոնպիշ, պ. ձիոնպիւշ, ի.) 1. շարժում. 2 խոխոանոթ.

جنبی (ձէնպի, ա.) 1. կողմնապար. 2. լանջաթաղանթային. ած. [ձէնպիյէ] քարէն կախուող ծուռ սուր մը

جنت (ձէննէթ, ա. յգ. ընտ) [պարտէզ, արարք. ի մէջ] 1. դրախտ [գիշ. Ֆրդուս. աղջիկ – գրախտային հաճ. մտ – բարի և անմեղ մարդ. [ձիոնէթ, ա.] յիմարութիւն։

جنتمکان (ձէննէթմէֆեան, պ.) 1. գրախտատեղական. 2. բարեիշատական [թագաւոր], լուսահոգի։

جنجه (ձիւնճա, ա.) յանցանք որուն համար թուրքիոյ մէջ ոչ ոք կը տրուի – ոյնցանապարտ ընդունուած – ոյնքի տեսակ

جند (ձիւնտ, ա. յգ. ընտ հայերէն գունդ) 1. բանակ. զօրութեան բանակ. 2. զինուոր։

جندره (ձէնտրէ, պ.) ճմլելու մեքենայ, ճնշման, մամլ. ցեղ գալ – 1. մամլոլը դնել. 2. ճնշել [մարդ]. ած – ը ջրաքաշական մամլոլ. – գործ – ձրի ճնշուած ազատել։

جندی (ձիւնտի, ա.) 1. զօրք. 2. զինուորական. 3. [նաև ձիոնտի] հեծելազօր. պահեստ զինուորական։

جنرال (ձէնէրալ իտա.) 1. զօրապետ. 2 ընդհանուր. – գունդապետ. [հմմ. շինդ. պիկ]

جنس (ձինս, ա. յգ. ընտ) 1. սեռ 2. տեսակ. 3. ցեղ. 4. աղնիւ տեսակ. 5. սեռ [քեր.] ց – սեռական սեռային. ած – [ձինսիյէթ] ցեղակցութիւն.

جنك (ձէնկ, ձէնճ, պ.) պատերազմ կռիւ. կռ – պատերազմական բուն. ած – [ձէնկնու] պատերազմական. ած – ոյ – [ձէնկեավէր, յգ. ընտ] պատերազմ

պատերազմիկ. մնջու – [ճէնճիուեան] 1. պատերազմասէր. 2. պատերազմական. ռազմասիրտ. ճէնճիական. ռազմասիրտութիւն. ճեռմ – 1. պատերազմիլ. 2. կռուիլ, պայքարիլ։

جنگ (ճէնկ, թ.) 1. կայծ (հմմ. ճեպճեղ. արար.) 2. կայծի պէս կրակ։

جنوب (ճէնուպ, ա.) հարաւ. ցոյց – կարգ հարաւային հով. շրջ – հարաւային արեւելեան. արմ – հարաւային արեւմտեան. մ – [ճէնուպէն] հարաւէն. ց – [իգ. ածանց] հարաւային։

جنوب (ճիւնուպ, ա.) իւլայիներուն կրօնական լուացումը չկատարելը։

جنود (ճիւնուտ, ա.) 1. բանակներ. 2. զօրքեր. զգ. ղրղ – յայտնական բանակներ. ա. ց – փինուորական։

جنون (ճիւնուն, ա.) 1. յիմարութիւն. խենդութիւն. 2. խելայեղութիւն. ց – յիմար, խենդ, խելայեղ։

جنيز (ճինիվիզ. Ք.) 1. ճենովացի. 2. վարպետորդի, աստանորդի

جی (ճինճի, ա.) ոգի. տեսիլ [ծմմ. ջին. ջնի]։

جين (ճենին, ա. յգ. ճնե) [հմմ. լոզ. աստղ. – ցօղ. վիժուած, զաւակ անցընել. հմմ. մորշուածքով. կատ – մօլակ]

جو (ճէվ, պ.) 1. գարի. [հմմ. ջաւ. ջաղ, այբ. ոգ – մէնոլորտ. 3. [ճու, պ.] 1. խոյզ, փնտռել. – ճստ [ճիւսքնու] – ճ ճստ [ճիւսքու ճու] խուզարկութիւն. փնտռել, փնտռտուք. 2. ուսում, խըն-գրող, փափաքող. – ըմ հաշտախնդիր – ուչր կատարար. 3 գեղ. [համմ. ջոյ էն] – ըմ [ւէպիճու] գեղին եզերքը։

جواب (ճէվապ, ա. յգ. ածանց) պատասխան. ճ – պատասխանով չը – անպատասխանի, առանց պատասխանի. ղր – ժխտական պատասխան. – ղրճ պատրաստական. – մշտ հարց պատասխանի. ոգ – սխալ պատասխան. ճսթ – վերջնական –. ցնծ – գոհացուցիչ պատասխան. ի – ի պատասխանի. ճշմ – իրարու պատասխանել. ճմն – պատասխանագիր. ա. ց – պատասխանական. ածանց ՕԳՆ – նագիր։

جواد (ճէվատ, ա. ածանց էն) 1. վեհանձն, ազնուական, առատաձեռն. 2. [ճէվատ, յգ. ոչ ի]։

جوار (ճիվար, ա.) 1. շրջակայ. 2. մատ. ոմն – շրջակայները։

جوارح (ճէվարիհ, ա. եզ. ոչ ի) ատելիք ձեռքեր տալ ջարիհ ձեռքերը [ոչ ի] թռչուններուն ոտքերը ձեռքերը։

جواز (ճէվազ, ա.) թոյլատուութիւն. արտօնութիւն. ղրգ – ընդունուած. նպատակ ներելի չէ. մտց – արտօնել. استخدام قرارى – կրկին պաշտօնավարելու թոյլատուութեան որոշում. – ոմն [ատէմի –] չարտօնել։

جواسيس (ճէվասիս, ա. յգ. ոչ ի) ա. ճասուս. լազ – (ճէվաճիսիլ գուլուպ) մարգուն գաղափարները գիտցող գիտունները։

جواطه (ճիվադա, խտա.) մեքենաներու պատուտակաւոր գամ։

جوال (ճիւվալ, պ.) 1. պարկ. 2. (ճէվալ, ա. ծնող էն) միշտ գործող դարձուածիկ. – կռ (քիիրի ճէվվալ) գործօն միտք. – մտէ (աթէճի ճէվվալ).

جوالدوز (ճիւվալտուզ, պ.) մախաշ (պարս. ծուվալտզ)

جوامع (ճէվամի, ա. եզ. ջոճ) մզկիթներ. կլմ – (ճէվամի իւլէլիմ) քիչ բառով իմաստալից խօսքեր։

Digitized by Google

جوان (ճիվան, ճիւղը ծիւվան, գ.յգ. ջուան) երիտասարդ. ջեշտ – հասպատեսն ուկ. – տ չատ երիտասարդ պատանի ծե – բարեբախտ, երջանիկ. ջուանշահ իշխաններ. դր – [ճիվանութ] ազատ. ճեօմէրս] առատաձեռն. վեհանձն. – վնդր, ցդր առատաձեռնութ. վեհանձնութ. ց – [ճիվանի] 1. երիտասարդութ. 2. երիտասարդական. յուն ջուան երիտասարդական օրեր:

جوانب (ճէվանիպ, ա. եզ. ջանիպ) կողմեր. ա.յր – չորս կողմեր. الجوانب-ջանիպ կողմեր կողմէ:

جواهر (ձէվահիր, ա. եզ. ջոհր) 1. գոհարներ. 2. թանկագին քարեր, ադամանդներ. 3. ադամանդեայ. գեայ. ձեռնոց – անպատշաճ խօսքեր ընել. ջ – գոհարաւաճառ. վաճառ – գոհարաւաճառութիւն:

جوجوتمك (ձիւճիւքմէէ, թ.) անհանգիստ ընել, չարաչար դնել:

جوجوك (ձիւճիւկ. թ.) 1. անուշ. քաղցր. 2. շատ փարմակամեղ

جوجه (ձիւճէ, թ.) գառնուկ. ճուկ – գառնատ միս:

جود (ձուս, ա.) 1. առատաձեռնութ. նուէր. [հմմ. ջուդ-ջուդ] 2. ազնուութ.

جودام (ձիւտամ, թ) ստորին մարդ. (որ. դամոն ջուդ կամ):

جودت (ձէվտէթ, ա.) 1. ազնուութ. 2. լուսաւորութ. մանրամասնութ – գրիչ - գաղափարի մտքի բարձրութ. և ազնուութ. գրական – ընտիր խօսք:

جور (ձէր, ա.) 1. հարստահարութ. կեղեքում. 2. նենգութիւն:

جورجونه (ձուրճունա, թ.) 1. գինու վի խաղ, սպառ. ցոյա – թեթև երգեր. մեղմ ձայն – խեղկատակութիւն ընել. մեղմ ձայն – խեղկատակութ. ընել. 2. ազմուկ:

جورنال (ձուռնալ, ֆր. է) 1. տեղեկագիր. 2. գաղտնի տեղեկագիր. 3. օրհաշիւ. 4. ներկայութեան տետր. մեղմ – տեղեկագիր տալ. ջ – 1. տեղեկագիր. 2. գաղտնի տեղեկագիր. 3. ներկայութեան տետրակը բռնող

جورووم (ձուռում, թ.) տարմ. ց – ցուկ ձնեկերու տարմ:

جوز (ձէվզ, ա. ժող. ճէվիզ, յգ. ջուզ) ընկոյզ. الطيب – մշկընկոյզ. مائل – արջընկոյզ:

جوزا (ձէվզա, ա. աստղ.) երկուբեանները ուր արեգը մայիս ամսոյ իննին կը մտնէ:

جوش (ձուշ, պ.) 1. եռացում. 2. յորդում, ողողում. ծխոյ – ջուկ ողողիլ, յորդիլ. ան – 1. եռացող 2. յորդող, ողողող. جوشش [ձուշիճ] ա. ջոշ

جوشقون (ձօշգուն, թ.) 1. յորդ, ջերմուն. 2. եռացկոտ:

جوشمق (ձօշմագ, թ.) 1. զեղուլ. 2 բարբաքիլ, ինքզինքէնելնել

جوشن (ձէվշէն. պ.) զրահ. ջոշ – զրահաւոր, զրահապատ:

جوع (ձու՛ա. ա.) անօթութիւն. – քձ անօթութիւնը անցնել:

جوعان (ձէվ՛ան. ա.) անօթի. [հմմ. ջիչ. ջիսուա. ջայիչ]

جوف (ձէվֆ, ա. յդ. ջաֆ) 1. խոռչ, պարապութ. 2. ներքին կողմ: صدر – կուրծքի խոռոչ:

جولان (ձէվլան, ձէվլան, ա.) 1. շրջիլ, շրջան ընել. գառնալ 2. շրջան. մարդ – արեան շրջան. مريع الجولان [մէրիիլ ձէվէլան] արագ շրջան

Digitized by Google

ընուլ. օհ–ոհո (ձէվէլանկեան) 1. գառնալու՝ շրջան ընելու տեղ. 2. տապարէզ յորում ցորեն ծեծելով ցամաքի տապարէզ

جومه (ձումպա, թ) կուժ, գուբա ցցուած մաս, ցցուածք :

جومرد (ձէօմէրտ, թ.) տ. ճոյնդ ըլլ – տ. ցերդուիշ

جونبوردی (ձունպուրտը, ցունպուրտը, թ.) 1. ա– ստրկայի մը ջուրի մէջ իյնալեն յառաջ եկած ձայնը, կլկլուն ցոյնջ ցոյնջ առմնակով, խառնիխուռն :

جوهر (ձէվհէր, ս. յ.ե. յոյջ պրակ. յոգէն) 1. պատուական քար գոհար. 2. էութիւն. 3. նիւթ, խմոր, քաւն, գոհար. 4. ընդածին արժէք. 5. կէտաւոր գիր 6. տուրին վրայ գտնուած ալիքաւոր գիրը. ջր – հիւլէ. դար – (ձէվհէրտար) 1. արժէքաւոր խմորը լաւ մարդ. 2. ի ծնէ ընդունակ. ցոյր – գոհարաւաճառ. ց – 1. էակներ. 2. կէտաւոր գիրերը հաշուելով :

جوی (ձոյ, կոչ ձոեա, պ.) 1. գետակ. 2. հոսող չուր, գետի եզերք 3. ոռնոց (ձուէեցնէ) խնդրող վիճաբան :

جویبار (ձույպար, պ.) 1. գետ, մեծ գետ. 2. վազող չուր.

جویز (ձէվիզ, թ.) 1. ընկոյզ. 2. ընկուզենի. 3. ընկուզեփայ. ցնդսոռ – ընկուզեփայ ինտուկ :

جه (ձէ, նա, թ. մանրիկ) 1. ոլ, տես սակետով. աջեմն տարբերով. 2. քան աջ. քան իս. 3. կերպով. ձ ցոյ այս կերպով. 4. երէն. աչք – թուրքերէն. 5. ականջ. ձչրսա գինուորական. 6. քիչ, քաւականչ. ձնչոյ քիչ քաւական գեղեցիկ.. 7. օրէն. աջեմ մարդկօրէն. 8. չափ. աջոյն հիւլէի չափ. աջոյ այսչափ. 9. պէս. ձնչոյ գալուէն պէս. 10. երբ, քանի որ. ձչոյ քանի որ գայ, երբոր գայ

جهانبذه (ձէհապիզէ, ս. եզ. ձաբ անգործ.) փոխառուած և դիտուած մարդիկ. լոյ ձնչոյ

جهات (ձիհաթ, ս. եզ. ջաթ) կողմեր ձրայ – չորս կողմեր. – ցոյ չէց –

جهاد (ձիհատ, ս.) կրօնքի պատերազմ. – խոյ թշնամիներու հետ պատերազմ ընել. – նեն – անձին հետ կռիւ. ա – (ձիհատիյէէ) եգիպտոսի մէջ պատերազմական նախարար :

جهار (ձիհար, ս.) տ. չար. ՚Ղհաղ տ. ՚Ղհար

جهاز (ձիհազ, ս. ժող. ճէհէզ, յոգ. ոյջէն) 1. հանդերձանք, կազմածք. 2. հարսի օժիտ. 3. գործիք. 4. ննջեցեալի ձորձեր. ցոյտ – ձայնական գործիք. ջոյ – մարսողութեան գործարան. ցոյ – հարսը օժտել :

جهال (ձիհհյալ, տ. եզ. ջահիլ տգետ. ճիհհիյլ) տգէտներ :

جهالت (ձէհալէթ, ս. տգիտութիւն – զոյն – մարհատնութեան նէն առջի շրջանը ըսի – լիեան գործ

جهان (ձիհան, պ) 1. աշխարհ, տիեզերք. ոյ – ըկու երկու աշխարհի մէջ, այսինքն աստ և հանդերձեալ աշխարհը. ՚Ղ – աշխարհաստեղծ, Աւ. ձոյ – ՚Ղֆրէն – աշխարհը լուսաւորող. պ – աշխարհը լուսաւորող. պ – ՚Ղֆրէն աշխարհը լուսաւորող արեւը. ոյն – աշխարհի տէր. վեհապետ, թագաւոր. ցոյ – թագաւորական. ոյնչ – (ձիհանցիէնճի, պ.) 1. աշխարհի տգիտական. 2. հզոր վեհապետ. ոյ – (ձիհանցար, պ.) աշխարհակալ, թագաւոր. վեհապետ. ցոյ –

Digitized by Google

թ-ագաւորական. – ութ (ճիհանճիյէտ, պ. աշխարհ տեսած, փորձառու, շատ ապրած մարդ. ջահիլ – (ճիհանմուդա' պ.) աշխարհը իրեն հնազանդեցնող, ա. ժամանակաւոր անձ. լէ – (ճիհան նիւմա, պ.) 1. աշխարհացոյց. 2. տանիքներու վերև չինուած պատրգամ. յան – (ղզ. ցանի) աշխարհայինք, մարդիկ. մարգկային սեռը (հմմ. ինսան) ջրդ (ահլ ճիհան) – (– կէրս) աշխարհի չրջանը ընող. 2. (ճէհան) ցաւի քող. – պատ ցաւակ-ը ձին

جهانستان (ճիհանճիթան, ղկեհան-ճիհանկիր, պ.) աշխարհակալ. մն – աշխարհակալութիւն.

جهانگیرانه (ճիհանճկիրանէ, պ.) աշխարհակալական.

جهت (ճիհէթ, ա. զգ. جهات) 1. կողմ 2. տեղ. جهت جهت տեղ տեղ. 3. պատճառ. بهتری بو جهت پատճառաւ 3. տեսակէտ. جهتجه ամէն տեսակէտով. 4. ժառանգական պաշտօն. تمامت جهتجه իմամութեան պաշտօն. من جهتجه (միճ ճիհէթիճ) մասամբ, տեսակէտով մը. (հմմ. جهتجه ر. ه کوره آفیلیرلر).

جهد (ձէհիս, ճահիս, ա.) ջանք, ճիգ, 1 – ջանալ. ջուրէ – وغیرت، واقدام – ջանալ

جهر (ձէհր, ա.) ձայն բարձրացնել. 1 – բարձր ձայնով, բարձրաձայն. ق – 1. հրապարակային. 2. ձայնաւոր (տառ).

جهره (ձէհրէ, թ.) հախտարակ. جهره (ձէհրէքէն, ա.) յայտնապես. յայտնի կերպով (հմմ. عانیدن, علناً).

جهنم (ձէհէննեմ, ա.) դժոխք. (հմմ. دوزخ) լն – 1. դժոխային. 2. բազմնիքներու հնոցը. 3. դժոխքցու. յալ – կրասէ'. ց – (ձէհէննեմի) դժոխային.

جهود (ձիհուտ, յոգ էն աղաւ. ջը. ըրա.) 1. հրեայ. 2. յամառ և քինախնդիր մարդ.

جهول (ձէհուլ, ա. جهل էն) տգէտ. պի – – կերպալ.

جهیر (ձէհիր, ա.) բարձր, բարձրահնչիւն. الصوت – (ձէհիրիւսսաւթ) բարձրաձայն (հմմ. آواز بلند).

جهیز (ձէհիզ, պ. جهز էն. տղասւ.) հարսի օժիտ. (ժող. ձէհէզ).

جی (նի, վերջաբերական ած. իմանալիք) ընող, չինող, գործող, ծախող.

جیادت (նիեաւէթ, ա.) 1. յաւուրց. 2 յաւակաւոր. պայծառաւոր. մաքրութ. ها – օդի պայծառաւորիւն.

جیب (նէյպ, ա. զգ. جیوب) 1. օձիք 2. գրպան. 3 [եռանկիւի] անկան ծոց. یولی – կապար անձնական գումձ. دفتر – գրպանի տետրակ. دن – գրպանէն, իր ծախքով. ا – ال ձեռքը գրպանը խոթել. خرجلی – գրպանի ծախս, անձնական ծախք. دلدلی ق – գրպանը ծակ, անկուստ (տղաս. ձէպ).

جیجوز (նիճօզ, թ.) փոխա՛ռ, քառո՛ւ, չկայ.

جیجی (նիճի, թ.) 1. աղաւ. սիրուն 2. զարդ. 3. տղոս խաղալիք. لی – զարդարուն.

جید (նէյիտ, ա. جیادت، جودت էն) 1. լաւ. ընտիր. – قول ընտիր խօսք

• — յոՏ ընտիր՝ երկեր2.[ճիս,ա.]վիզ,ճիտ

جيران (ճէյրան, ծնական ճէյլան, թ.) վիթ. [հմմ. լուիզ] 2. [ճիրան, ա. եզ.յոյ] գրասյիներ:

جيرو (ճիro, իտ.) փոխանցումմ. ցանց ― մատրհակը փոխանցել:

جيش (ճէյշ, ա.) 1. բանակ. 2.զօրք ― լաՏ [սէկզ իւլ ճէյշ] ռազմ. մագիտութիւն. ― լաՏեայ[քապիյէէք իւլ ճէյշ] ռազմահնարք:

جيزلامق (ճրզլամագ, թ.) ճրզ ընել լալ այրել. ճէյ ― ճրզ ընել. լալ այրել. - կրակ սիրաը այրել:

جيغاره (ճիկարա, իտ. է) գլանիկ ― տիճ պատրաստ ծխախոտ:

جيفة (ճիճէ, ա. յգ. ճեթ) դիակ. [հմմ. գմՏ.ըմ.] [ըմ] խոյր ― դիակը

جيل (ճէյլ, ա. յգ. լիեալ) 1. ցեղ 2. սերունդ. ըմՏիլ յաճ ըմՏիլ [ճէյլէճ պաՏէ ճէյլիճ] սերունդէ սերունդ:

جيم [ճիմ, ա.] շ գրին անունն է. ըմՏ ― գաղտնի ընկեր ― տգէտ մարդ:

جيمباقوقه (ճիմպագուգա, թ.)ծուռ ու մուռ՝ տանձ մարդ:

جيمناستيق (ճիմնաստիգ, ի.)մարմնամարզ. տ. ըմՏաստիք

جيواطه (ճիվադա, իտ.) բուդուզ:

جيوجيو (ճիվճիվ, թ.)1. ճռռոցում 2. թռչունի ձագ, ծիլճիլ. 3. շատ ալմուկ, բաղմութ. ն - 1.ալմկալից. 2. ոգևորեալ, եռանդուն:

جيولامق (ճրվըլամագ, թ.) ճռռոցալ [հմմ. ըմՏիլ]

جيولدى (ճրվըլտը, ճրվըլթը, թ.) ճռռոցում

جيوه (ճիվէ, պ. ծոյ էն. ռմկ. ճիվա) անդիկ [հմմ. ըմՏ] կ ― 1.սընդիկ դիակի պես. 2.խիստ անհանդարտ մարդ ― ւոա. [բուս.] չեկխարի:

جيولك (ճիվէլէկ, թ.) 1. աշխոյժ ժիր մարդ. 2. ռատոստաան ձագ [ուղտի ևլ.] 3. Եղինչերինեբուս ծառայող երիտասարդ:

جيوق (ճրվըգ, թ.) 1. շատ հեղուկ և կպչուն [ցեխ և յլ] 2. անհամ [մարդ] թանկել. ըմ ― 1. մածնու. 2. անհամութիւն [մարդու]. ճէյ ― 1. մածնու լ, կպչել և հեղուկնալ. 2. անհամնալ [մարդ], թանկիկնալ:

(چ)

چ (չիմ) 1. Oսմանեան այբուբենի երկրորդ գիրը. 2. էպճէտի համաձայն մէջ (չ)ի արժէքն ունի որ է 3

چابالامق (չապալամագ, գալիչալ թ.) 1. տքնիլ. չափազանց աշխատիլ, չանալ. 2 շարժկոծիլ:

چابالامه (չապալամա, գալիչալ թ.) 1. տքնում, չանք2շարժկոծում

چابالامق (չապալամագ, ճէալիչալ թ.) 1.տքնիլ.չանալ2շարժկոծիլ

چابك (չապիւք, պ.) արագ, շուտ. چابكچا (չապիւքիա) արագաքայլ, արագոտն. دست ― արագաձեռն:

چابوچاق (չապուճագ, ճէալիչալ չապուճաճրգ, թ.)շատ շուտ շուտ ընդ փոյթ [հմմ. յաուրա چارچابوق]

چابوق (չապուգ, ճէալիչալ թ.) շուտ, արագ. ― ուն,ալի ձեռքին շուտ արագաձեռն. ― چار շատ շուտ. اول ― շուտ ըրե՛. ըմ ― շուտուտ. արագութ. (հմմ.ըմ ճազլուճա) ալ چابوقلغی ա՛ճապարարութ.

چاپ (չափ, հայ.) 1. չափ. 2. ներքին տրամագիծ.մեկ ― մեջինի -

Digitized by Google

թնդանօթի՝ գնդակի չափ տալ։

ջափաջոլ (չափաչուլ, թ.) անզարդ, անշնորհք, անլիքար։

ջարդ (չափարզ, թ.) 1. հակառակ (գործ) 2. արգելք։

ջաղ (չափազ, ջեչ թ.) բիծ, ճիպոտ. մեթարք. ջղմ – բժոտիլ, ծգռտուիլ. լ – ճգռտուա (ալք)։

ջազ (չափրազ, թ.) 1. խոտորնակ, ուսընդանուղթ. 2. խաչանձև. (ալաս. չէփ rաuթ էն). զոռ ալամ – շատ յարգական ձևավ կհնայ. ղազաղ ս – առաւզձագործի խարտոց։

ջազ ասլամա (չափրասլամա, թ.) առիշելի, խաչանձև։

ջազ աշիղ (չափրաբզգ, ջաշիղ թ.) խաչանձև, իրարու մէջ անցած. ալշ – հինգռուա գործ։

ջաղին (չափզրն, թ.) 1. արագընթաց սրընթաց. 2. սրիկայ. – ագիլ ծայրաթեք սրիկայ. լզ – սրիկայուղ. (յդ. սխ. ջաղին). կնտալ կաթ – չոլայտուղ. ընել։

ջաղ (չափմազ, թ.) 1. վազել. 2. վազցնել. 3. սպասատակել։

ջաղ (չափուր, թ.) ձորձ, քարշ։

ջաղ (չափուլ, թ.) 1. սպասատուկութ. աւարառուղթ. 2. կողոպուտ. ջմ – սպասատակել, աւարառուղթիւն ընել. ջ – աւարառու։

ջաղա (չափա, թ.) 1. մարկեզ. 2. խարիսխ. ջմ – մարկեզով քարել. – ջղմ մարկեզով քարուիլ՝ պեղուիլ։

ջաղջի (չափրճր, թ.) աւարառու, սպասատակող, սպասատակ։

ջատ (չար, թ.) չայ. ծոչ – ճարճատ ի – – չայել, ճարճատել. ջղ – 1. երբեմն, ժամանակ ժամանակ. 2. անդ նանկ, քիչ շատ, աղէկ գէշ։

ջատալ (չաթալ, ջատալ թ.) 1. պատառուածք. 2. երկհիւղ. 3. երկվեան կորյ – երկու տեսնող, չփոթ տեսնող. ջղմ – 1. ճիւղաւորիլ, երկճիւղիլ, 2. հնոտիլ։

ջատդրմագ (չաթրտրմագ, թ.) 1. իրարու կապել՝ կարել. 2. իրարու ընդհարել տալ։

ջատդրմագ (չաթտրմագ, թ.) 1. ընդհարել տալ. 2. սիւնները բռնել տալ՝ կանգնել։

ջատջատր (չաթր չաթր, թ.) շաուչումով, ճարճատուիմով

ջատդրամագ (չաթրտամագ, թ.) ճարճատել, շառաչել։

ջատդրդր (չաթրտր, թ.) ճարճատիւն շառաչիւն։

ջատջատրա (չաթրա փաթրա, թ.) աղէկ գէշ, տանկ նանկ, քիչ շատ

ջատշմագ (չաթրմագ, թ.) 1. իրարու կարուիլ կապուիլ. 2. իրարու բաղխիլ, ընդհարիլ. 3. զուգաւորիլ

ջաղ (չաթզգ, ջեղ ջաղ թ.) չար, կից. գաղմ – գաղ – չօձանկից։

ջաղին (չաթգրն, թ.) մէկուն մարգը, չարաբերութիւն ունեցող։

ջաղլամագ (չաթլաթմագ, թ.) 1. ճեղքել. 2. պայթեցնել. 3. ճաթեցնել. – ջզղ ջատ վազել։

ջաղլագ (չաթլագ, թ.) 1. ճղ քուած 2. ճեղք, ճեղ քուածք։

ջաղլամագ (չաթլամագ, թ.) 1. ճեղքուիլ. 2. պայթիլ. 3. ճաթիլ. – գաղ ջատ ճաթիլ, անկարելին ըլլալ. գաղմ ջաղլաղ ինչ սր ալ ընէ։

ջաղլմագ (չաթլմագ, թ.) 1. կանգնուիլ [շէնք]. 2. ձիերուն ուրքերը բացուելով ատկիլ։

ջաղմագ (չաթմագ, թ.) 1. կանգնել (շէնք մը). 2. ընդհարիլ. 3. ժամա-

նել, հանել. 4. մեծ մարդու մը մերձենալ. 5. ենթարկուիլ. 6. հանդիպիլ. 7. կարող ըլլալ. – باش باشه խորհրդակցիլ –قاش յօնքերը պռստել. – كيف խրախճանալ

چاكمه (չաքմա, թ.) 1. կանգնուած չենք. 2. խոշոր խոշոր կարուած 3. տեսակ մը մետաքսէ կերպաս. – ديرمه անկանոն չինուած, աղպէս չինուած։

چاقی (չաքը, թ.) 1. տանիք. 2 բնա կարան. 3. կմախք։

چاچه (չաչա, թ.) նաւավար. – آجى չուտուող տեսակ մը փոքր ձուկ

چادر (չատըր, Տ. չատէր, պ.) վրան (հմչ. اوبه . خيمه) – قورمق վրան կանգնել. (հմչ. رکزخیام). – چیچکی փոքր ծաղիկ, վրանածաղիկ. – جى վրանագործ. – نشین (չատէրնիշին) վրանաբնակ

چار (չար, պ. համառ. چهار էն) չորս. – چشمه չորս աչքով, անհամբեր. – بالش բարձր պաշտօն. – ابرو չորս յօնք, պեխերը նորաբոյս երիտասարդ։

چار (չար, ռուս.) Ռուսիոյ Զարը. چار بچه Զարուհի (հմ. ایمپراطور، ایمپراطوریچه)

چارناچار (Չարնաչար, պ.) կամայ ակամայ (հս. کرها. خواه ناخواه)

چارپا (չարփա, պ. յգ. چارپایان) չորքոտանի – حیوانات چارپایان կենդանիներ

چارپارم (չարփարըմ, թ.) իւեիւզ կոչուող թղթախաղին մէջ նոյն տեսակ թուղթէն մէկ հատ մ'ալ ունիմ ըսել է։

چارپاره (չարփարէ, պ. ռամկ. չալփարա) բամբիռ.

چارپدرمق (չարփըտըրմաք, Տ.) 1. բաղխել տալ, զարնել տալ. 2. դողցնել. 3. ծեծել. 4. յուզել (սիրտը)

چارپشدرمق (չարփըշտըրմաք, թ.) 1 իրարու բաղխել զարնել. 2. իրարու հետ կռիւ ընել տալ.

چارپشمق (չարփըշմաք, թ.) 1. իրարու բաղխիլ զարնուիլ, ընդհարիլ. 2. իրարու հետ կռուիլ։

چارپشمه (չարփըշմա, թ.) 1. իրարու բաղխում, ընդհարում 2. ծեծկռուք, իրարու հետ կռուիլ։

چارپق (չարփըգ, چارپیق թ.) 1. ծռած 2. շեղած, ծուռ. 3. անյաջող

چارپلمق (չարփըլմագ, Թ. 1. զարնուիլ (պատին եւյլն). 2. բաղխիլ, 3 ծռիլ, քիթը բերանը ծռիլ. 4. ջղաձգիլ. 4. ենթարկուիլ։

چارپمق (չարփմագ, թ.) 1. բաղխիլ, զարնուիլ. 2. զարնել. 3. գողնալ, բռնի առնել. 4. գլխու զարնել. 5. գլուխ ցուցնել. – يورك սիրտը տրոփել – اوز գետինը զարնել. – كونش արեւահար ըլլ. – كوزه ուշադրութ. գրաւել, աչքի զարնել. – جن դիւահարիլ։

چارپمه (չարփմա, թ.) 1. բաղխում, զարնուիլ. 2. տեսակ մը կղպանք որ ձայնով կը գոցուի։

چارپنق (չարփընթը چارپندی չարփընթը, թ.) 1. թնդիւն, տրոփում, բաբախիւն (սրտի). 2. բախիւն, ընդհարում (ալիքներու):

چارپنمق (չարփընմագ, Թ.) 1. զարնուիլ, ինքզինքը ասդին անդին զարնել. 2. սիրտը տրոփել։

چارپیق (չարփըգ, թ.) 1. ծուռ, ծռած 2. մէկ կողմ հակած։

چارچوبه (չարչուպէ, պ. ռամկ. չէրչիվէ) պատուհանի շրջանակ

چارداق (չարտագ, Տ. حارطاق չարդագ պ. ռամկ. չարտաղ) տաղաւար – آسمه غی որթի ձողաքարձ։

Digitized by Google

چارده (չարտէհ, պ.) տասնըչորս. օր. (چارده معصوم پاك) տասնըչորս արդար անմեղներ՝ մանուկներ։

چارسو (չարսու, պ. چارشو չարշու, ռամկ. չարշը) شուկայ. چارسوی. մեծ շուկայ. چارشویه چیقارمق ծախելու հանել, ի վաճառ հանել. چارشوخلق շուկայցիներ. چام چارشی չորս կողմով, քառակուսի. چیفیت چارشیسی խառնիխուռն. ایچی چیفیت چارشیسی խարդախ մարդ։

چارشاف (չարշաֆ, թ. աղաւ. چارشب. چادرشب էն) 1. սաւան. 2. իսլամ կիներու վերարկու։

چارم (չարիւմ, պ.) չորրորդ. كتاب — չորրորդ գիրք, Կուրան։

چارقه (չարգա, թ. գին.) թերամարտ պատերազմ. յառաջապահետի. جی — թերամարտիկ։

چارمیخ (չարմըխ, պ. աղաւ. չարմուգ) 1. խաչ. 2. խաչաձև կախաղան. 3. նաւու սիւներէն կախուած հաստ պարան. ە كرمك — խաչել։

چارمین (չարումին, պ.) չորրորդ. — سپهر չորրորդ երկինք.

چاره (չարէ, պ.) 1. հնարք, միջոց. 2. դարման, ճար. — نه چه ինչ օգուտ. بولمق — դարման տանիլ՝ գտնել. یوق — միջոց չկայ, անկարելի է. — ی դժբախտ

چاروب (չարուպ, պ.) աւել. (հմմ. مكنسه . سوپوركه) زن — աւելածու

چاره‌جوی (չարէճու, — ճույ. چاره‌جویان չարէճուեան, պ.) դարման խնդրող. միջոց փնտռող. سز — 1. անճար, անդարման. 2. հարկաւ, ի հարկէ. سزلك — 1. չքաւորութիւն. 2. անհրաժեշտ. հարկ. ساز — դարման ընող՝ տանող. դարմանող, դարմանատար. او — դարմանել. سازی — դարմանատարութ.

چاریق (չարըգ, թ.) տրեխ. — غی چیقارمق քիպարնալ, փափկանալ. شیطانه — کیدیرر շատ վարպետորդի է։

چاریك (չարէէք, պ. ռմկ. չէրէէկ) 1. մէկ չորրորդ, քառորդ. 2. քառորդ ժամ. 3. քառորդ մեճիտ. لیرا — քառորդ ոսկի. لك — քառորդնոց, 5ղրշնոց

چاسار (չասար, լատ.) կեսար, կայսր հին ատեն Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կայսրերուն կ'ըսուէր։

چاشنی (չաշնի, պ. աղաւ. չէշնի) համ, ճաշակ, նախաճաշակ. — سنه باقق համը նայիլ. — جی، — کیر համտես, նախաճաշակիչ. — جی باشی — գլխաւոր —

چاشوت (չաշուդ, թ.) լրտես. — لق լրտեսութ. — لامق լրտեսել։

چاغ (չաղ, թ.) 1. պահ, շրջան. 2. եղանակ. 3. հասակ. 4. տարիք. صباح — ی առաւօտեան պահ. كل — ی վարդի եղանակ, Գարուն։

چاغرشمق (չաղըրըշմագ, թ.) 1. իրարու պոռալ. 2. մէկտեղ պոռալ. պոռալկանչել. ձայն ձայնի տալ

چاغرغان (չաղըրգան, թ.) 1. պոռացողականչող. 2. հոռոմանձեղ։

چاغرلمق (չաղըրըլմագ, թ.) 1. պոռալ կանչել. 2. երգել. 3. կանչուիլ

چاغرمق (չաղըրմագ, թ.) 1. պոռալ կանչել. 2. երգել. 3. կանչել։

چاغرمه (չաղըրմա, چاغرش չաղըրըշ թ.) 1. պոռալ, կանչել. 2. երգել

چاغل (չաղըլ, թ.) կարկաչելով. صولر چاغل چاغل آقیور ջուրերը կարկաչելով

چاغلا (չաղլա, թ.) կանաչ կեղևով խակ նուշ. կամ بادم —

چاغلایان (չաղլաեան, թ.) արհեստական ջրվէժ, քարավազ։

چاغلق (չաղըլըխ, چاغلدی չաղըլտը, թ. چاغلامه չաղլամա) խոխոջիւն,

Digitized by Google

կարկաչիւն, صوبك چاغلديسى

چاغلامق (չաղլամագ, թ. چاغلدامق չաղլտամագ) կարկաչել, խոխոջել.

چاغنوس (չաղանօս, چاغانوس թ.) խեժ չափառ (հմշ. دكزينكجى)։

چاق (չագ, թ.) 1. ժիրչ, ց 2. տ. چاغ։

چاقالوز (չագալօզ, چقالوز թ.) հայծ. քար նետող մեքենայ։

چاقچاق (չագչագ, թ.) 1. դռնակոչ, ուռնակ. 2. չաչիւն։

چاقديرمق (չագտըրմագ, թ.) 1. արբեցնել, ըմպելի խմցնել. 2. զգացնել, ներմարել տալ, կռահել տալ

چاقر (չագըր, թ.) 1. խաժագոյն, խաժ - كوزلو խաժաչյն - بچه - ագաչ. كيف - կէս գինով. ديكى - (բուռ) 1 բանիքնի. 2. ճռուռակ. جى - բազէ վարժ, թռչնավարժ.

چاقش (չագըշ, چاقم չագըմ, چاقين չագըն, թ.) 1. խմել, արբեցում. 2. փայլատակում. 3. փայլակ։

چاقشديرمق (չագըշտըրմագ, թ.) ըմպելի խմել, գինովնալ։

چاقشمق (չագըշմագ, թ.) 1. իրարու մէջ անցնիլ. 2. կլորնալ։

چاقشير (չագըշըր, թ.) 1. անդրավարտիք. 2. թռչուններու ոտքին փետուրը. لى - 1. անդրավարտիք հագնող. 2. փետրաւոր։

چاقل (չագըլ, թ.) կոպիճ, խիճ. طاشى - խճաքար։

چاقلداق (չագըլտագ, թ.) 1. աղօրիքի ժխտարգելակ. 2. աղօրիքի ձև աղու խաղալիք. 3. այծի և ոչխարի պոչին տակը փակած քակոր։

چاقلدامق (չագըլտամագ, թ.) 1. կոպիճի ընկոյզի ձայն հանել. 2. չառաչել։

چاقمق (չագմագ, թ.) 1. զամ զարնել (միխ կյլ.) զամել, կապել. 2. խմել (ըմպելի). 3. (գրամ) քշել. 4. կռահել, խածնել, ակռայ անցնել - شمشك փայլատակել (هմշ. بارقەزن او)

چاقى (չագը, թ.) 1. զմելի. جى - զմելի շինող կամ ծախող. 2. գինեձոյլ։

چاك (չաք, պ.) 1. պատռուած. 2. ճեղքուած, ճեղք. كريبان - օձիքին ճեղքը. چاك چاك (չաքչաք) պատառ պատառ. պատառատուն, պատառուած, կտոր կտոր. پردهٔ ناموسى ا - անպատուել. 3. չաչիւն. ا - պատռել. او - պատռիլ։

چان (չան, թ.) զանգակ. - - չատախօս. قلەسى - لق - զանգակատուն

چاكر (չաքէր, պ. ռմ. է չաքիր. յգ. چاكران) ծառայ. ى - انه - 1. ծառայական. 2. խոնարհ. پرور - نوازى - ծառայասէր. پرورى - نوازى - ծառայասիրութ. معروض چاكر كمينه‌لريدركه. մեծ Եպարքոսին իր մակդիր կը գործածուի։

چال (չալ, թ.) Նախադաս մանրիկ ու յաճախութ. կը ցուցունէ. چكه - չատախօս. ياقه - օձիքէն բռնել։

چالا (չալա, چاله չալա, թ.) զարնելով չափազանցելով. قلم يازمق - արագ գրել. چاله چاله از كيه كتيرمك վերջապէս կարգի բերել՝ ուղղութեան բերել։

چالاب (չալապ, թ.) 1. Աստուած. 2. Տէր (օր. يوقدر طاپه‌جق چالابدر آنجق չկայ պաշտելի, այլ միայն Աստուած.

چالار (չալար, թ.) 1. գողցող. 2. հնչող զարնող. ساعت - ժամահար։

چالاغان (չալաղան, թ.) 1. խայթիչ, խածնող. 2. կատաղի (շուն) اوقى - [բուռ]. եղինճ։

چالاك (չալաք, պ.) թեթևանդամ, արագաշարժ. چالاك وجست - արագաշարժութիւն. ى - արագաշարժութիւն։

Digitized by Google

چալարա (չալփարա թ.) տե՛ս. ոլոր.

چալարա (չիլ. շաքմաք) (շաքմաք) տե՛ս. ոլոր.

چալդրմագ (չալդրմագ, թ.) 1. գոլորշիանալ. 2. նուազեցնել տալ, զարնել տալ (գաշնակ, դուռ և այլն).

چալշդրմագ (չալշդրմագ թ.) աշխատացնել տալ.

چալշդրմագ (չալշդրմագ թ.) 1. աշխատացնել. 2. զանազանել.

چալշգան (չալշգան, թ.) աշխատասեր. (հիմ. բառ. յոյժ).

چալշմլմագ (չալշմլմագ, թ.) աշխատասիրել. ոչ թե ջանք չի խնայեր, այլ կը յօժարի.

چալշմագ (չալշմագ, թ.) 1. աշխատիլ 2. ջանալ:

چալշմա (չալշմա, թ.) աշխատանք ջանք, աշխատասիրութիւն.

چալգի (չալգի, թ.) 1. նուագարան, նուագ. ջալիճ – նուագել. ջալգի – նուագածուներու խումբ. 2. նուագածութիւն. ջ – նուագածու. ջալգիջուհի – նուագածուհի. ջալգիջութիւն, երաժշտութիւն:

چալգ (չալգ,ջալիճ թ.) 1. ծուռ, ծռած հակած. 2. նեռած (գոյն). 3. փախուստ, խնդոտուկ. 4. կողմնակի քայլ (ձի) 5. սրճանագրութ. ը ջնջուած

چալգմագ (չալգմագ, թ.) 1. կանչել հիւանդացնել (երեխան). 2. արմունքը թրջելով աւրել (նաւ). 3. թխսող հաւին հաւկիթը պաղեցնել. 4. նաւը տատանել՝ երերցնել. – ի կոչ պորտ խաղցնել.

چալգար (չալգար, թ.) 1. մանքրողական.2.տատամքոտ մանքրող դեղ

چալգալամագ (չալգալամագ,ջալիճ չալգամագ, թ.) 1.շարժել. 2. երերցնելով լուալ. ցօղուել (ամանի, բերանի). 3 տատանիլ (նաւ) 4. հաւկիթ կոտրել. 5. կաթը տգան աւրել:

چալգի (չալգի, գալիճ թ.) 1. ծփանք, տատանուած. 2 բռատուզքի խանգարում:

چալգամագ (չալգամագ, թ.) 1. տատանիլ, ծփալ, շարժիլ. 2. երերալ. 3. (հաւկիթ) աւրուիլ.

چալմ (չալմ, թ.) 1. աւրի բերան. 2. ցոյց. ջալմ – հպարտանալ. յոխորտալ. մոլեռնտ – ձևին բերել:

چալմագ (չալմագ, թ.) 1. դպչիլ. 2. հնչել. 3. զարնել. 4. նուագել, զարնել. 5. դոյնի կամ համի մը զարնելը. 6. նմանիլ – ալ ծափահարել. – օդ գեաին գոյնիդ չալթանակիլ. – ոչ գեաին զարնել. –ջալգ– ջնջել հիացնել, ապշեցնել. – ալ ձագի չալիլ յուսալ:

چալնգագ (չալնգագ, թ.) 1. գոլորշիլ. 2. պարնուիլ. 3. նուագուիլ:

چալի (չալր, թ.) մացառ. ջրչ – փշաբուկ. (հիմ. շրաքեր. շրաք – ուռենի. (հիմ. շջաղ. ջաղ – ուռենի. (հիմ. շջաղ. ջաղ – մացառուտ տեղ, վայր մացառք, թաւուտք:

چալմա (չալմա, թ.) 1. գոլորշի. գողնի.2.գլխապտոյտ. գիչրչ - գողնի:

چամ (ջամ, թ.) յոմ. ցեղ. ջամ - ուեսիկ. ջ - ան գեղ բարձր եղևնի. - ան եղևին. ջամեղ – շոշափի պիտակ. ջամ - 1. շոշափուիլ. 2. (աչխ.) Ալպանիոյ հարաւային արեւմտեան կողմը. ջ.ոյզա – կոչտ խօսքեր ըսել:

چամաշիր (ջամաշիր, թ.պ. ցծամաշիլեն) 1. ճերմակեղէն. 2. լուացք. ջ - լուացարար. ջիլք - լուացարարուհի. ջիճ - լուացարան.

چամճագ (ջամճագ, թ.) փայտէ ըսկաւառակ. կուժ.

Digitized by Google

چامور (Չամուր, թ.) 1. տիղմ, ցեխ 2. շաղախ. ی - چوملكجی، لولەجی բրտիկաւ. دوشمك ه - ցեխի մէջ իյնալ. 2. բարոյապէս իյնալ. صیوامق ه - ամբաստանելով արատաւորել. بولاشمق ه - անպատիւ մարդոց հետ իյնալ. طاش آتمق ه - անկիրթ մարդու հետ իյնալ. لامق - 1. ցեխով՝ շաղախով պատել. 2. ամբաստանել, արատաւորել. لو - ցեխոտ. لق - 1. ցեխոտ տեղ, մօրուտ. 2. հերկ։

چامیچ (Չամիչ, թ. հայ. է) 1. մանր չամիչ. 2. մանր, մանրուկ. 3. չամիչ, աչքի սև. كوزلو - սևաչուի։

چاناق (Չանաք, چناق թ.) հողէ պնակ (հմչ. قصعه). چولمك - հողէ ամաններ՝ անօթներ. باش - غی طوتمق - մուրալ. գանկոսկր. دیلنجی - غی Տերվիշի պնակ. (հմչ. كشكول) كوزلری قان - غی կասկարմիր աչք. لق - (ծով) հայեակ:

چانطه (Չանթա, թ.) պայուսակ. آقچه - سی դրամապանակ. آوجی - سی մախաղ. اوراق - سی թղթապանակ. ده - كسكلك պատրաստ, ի ձեռին ։

چانغال (Չանկալ, թ.) 1. կախուած աւելորդ մաս. 2. գառնուկ որ ուրիշ ոչխարէ կաթ կ'ուտէ։

چانغرقی (Չանկըրթը, چانغردی Չանկըր տը, թ.) զանչում, զնգում։

چانغردامق (Չանկըրտամաք, թ.) զանչել, մետաղաւոր բրցնել։

چاو (Չավ, թ.) տարաձայնութ. ا - տարաձայնել; հրապարակել. او - տարաձայնուիլ, հրապարակուիլ :

چاودار (Չավտար, թ.) հաճար. ճոն. ككی ا - ճոնահաց, հաճարահաց

چاوش (Չավուշ, թ.) 1. վարոցաւոր 2. երեսնապետ. ی - دوریه շըր-ջուն վարոցաւոր. - باش վարոցապետ. -

اوزوی խոշոր ընտանի խաղող. قوشی - յոպոպ [հմչ. هدهد].

چاه (Չահ, պ.) հոր. [հմչ. قویو . بئر]. انداخته - اسیان բոլորովին մոռնալ։

چای (Չայ, թ.) 1. գետ. 2. թէյ. آطه - ی - եղեգնապակ. دان - թէյաման։

چایر (Չայըր, թ.) 1. մարգագետին, արօտ 2. թարմ խոտ. قوشی - արտոյտ. پینیری - ճերմակ թարմ պանիր. لق - մարգագետին, արօտավայր:

چایلاق (Չայլաք, թ.) 1. ուրուր, ցին 2. յափշտակիչ [մարդ].

چابالامق (Չապալամաք, թ.) 1. ջանալ, ճգնիլ. 2. մաքառիլ ։

چبان (Չիպան, چیبان թ.) պալար. խոցուածք. چیقارمق - պալար հանել

چبوق (Չուպուգ, چوبوق թ.) 1. ոստ 2. գաւազան. 3. ծխափող. 4. ձող [նաւի]. 5. երկաթէ ձող. 6. կերպասի վրայ գիծ. 7. ծառատունկ. آصمه چبوغی ուռ, բարունակ. ایچمك، چكمك - ծխափող շինող և վաճառող. 2. ծխափող մաքրող ծառայ. لامق - բարակ գաւազանով ծեծել և փոշիներն հանել. لق - ծխափողի պահարան։

چپ (Չէփ, պ.) ձախ. [հմչ. صول]. - وراست ձախ և աջ. - چشم ձախ աչք. - دست ձախ ձեռք. انداز - խորդախ.

چپرشمك (Չէփրէշմէք, թ.) 1. իրարու մէջ անցնիլ. 2. ոլորուիլ

چپرشیك (Չէփրէշիք, թ.) 1. իրարու մէջ անցած, մանուածա-պատ (հմչ. كرفت . چپاپیچ) 2. խառնակ, դժուարին [գործ]։

چپش (Չէփիշ. պ. چپچ թ.) այծիկ, ուլիկ։

چپكن (Չէփքէն, թ.) թեզանաւոր թիկնոց. - صیرمەلی ոսկեհուռ -

Digitized by Google

چپل (Չէփէլ, Ք.) 1. թաղնիք, մչուճ. չապատ. 2 ախոռատ, ախոռատեր. ւօր - 3. խառնակ փոթորիկ:

چپلاق (Չըփլագ, թ.) 1 մերկ, [հմմ. չիլ. ոյրէ, ոճառ] 2. լերկ. - չոր - լերկ բոլորովին մերկ, մերկանդամ. - երդալ արիկայ. ցն - 1. մերկութիւն. 2. պարզութ. 3. լերկութիւն. 3. անզարգ. 4. անթամբ ձի]. 5. չքաւոր.

چپه‌چول (Չէփէչուլ, աղաւ. Չափաչուլ) թափթփած, անհոգ.

چپه‌چوره (Չէփէչէվրէ, պ.) շոշորթուած նակի [հմմ. յոտոս ւրէս]

چپیل (Չըփըլ, թ.) ճպռոտ (աչքոլ) [հմմ. գէզիլի չիլ գոզլի].

چت (Չըթ, թ.) չրլէ, փոքր ձայն. - ցանգ չրլէ չիկար. մոռոյոլ պ - փոքր ձայնով և քայլերով քալել:

چتا (Չըթա, ետչ թ.) բարակ երկայն փայտիկ՝ գաւազանիկ:

چتاری (Չիթարի, թ.) ուէկ մեռուած. սէ և երէք բանկական գործուած տեղական կերպաս:

چتاق (Չըթագ, թ.) 1. հին ատեն պալքանի թուրքերուն տըրուած անունը. 2. ատրին [մարդ]:

چتال (Չաթալ, ետչ թ.) 1. պատառ. ռաքաղ 2. ձիւղաւորուած. 3. երկիմաստ, երկդիմի. ցէչ - ցծոմ - 1. ճիւղաւորիլ, գործարանալ. 2. կնճռոտիլ

چتر (Չէթէր. պ.) հովանոց, վրան. ցրոյց - մուխ գիշեր.

چترداق (Չըթըրտամագ, թ.) ճաթըտուիլ, ճաթիլ:

چتردی (Չըթըրտը, ետչ թ.) ճայթատուամ:

چترفیل (Չէթրէվիլ, թ.) գեշ խոտուած, անախալ լեզու:

چتلاقمق (Չըթլաթմագ, Ք.) շաչել տալ - ցմուդ յրէթի մը աւելթան ներեւ ակնարկութիւնը նել. ցմուդ չատել

چتلنبك (Չէթլէնպիճ, ետչ. Չէթլէնպիճ, թ.) լուտ, լուտատ:

چتله (Չէթէլէ, թ.) հաչուեփայտ, ցճոթ - ապատիկ գնել:

چته (Չէթէ, ալպան.) 1. ջոկատ. չուտազատխտութիւն, հրոտախութիւն - ցեկ - ատազակութ. հրոտակութիւն:

چتین (Չէթին, Ք.) 1. կարծր. 2. գըժուար. 3 յատատ. ցնչ - չմուկ - 1. կարծրանալ. 2. գժատարանալ. ցն - 1. կարծրութ. 2. գժատարութիւն:

چچ (Չէչ, թ.) արտ [որ. չաբ ցիսան յաղլարի չըչ օլոր] յոլոր օլոր մայս յաղլարի չըչ օլոր]:

چچارون (Չաչարօն, ետչ չաչարոն. թատ.) [կիկերոն] շատախօս. ցն - շատախօսութիւն:

چچن (Չէչին, Ք.) կոպկասի մէջ Չարքեաներու ցեղին մօտ ցեղ մը:

چدیك (Չէճիք, թ.) գեղին մարգակերնիւ շինուած ցմարդակ գոր հին ատեն խաւար կիներըը կը հագնէին:

چرا (Չէրա, պ) 1. ատրտ, տրտատ. վայր. ճ.ոհ - տրտատվայր. 2. [չիրա]. ինչո՞ւ. 3. [չրտա, թ]. մարխ:

چراغ (Չիրաղ, պ.) 1. ճրագ. 2. կանթեղ. 3. բարիք մը վայելող. 4. շնորհագիւտ. 5. հանգստեան կոչուող. 6. աշկերտ. 7. ձեռնատուն:

چراق (Չրաղ, թ. աղաւ. չիրճ պ. բառէն) 1. աշկերտ 2. համբակ. ցեցը - աշկերտութենէն կամ ծառայութենէն ելնել. ցն - աշկերտութ.

چراقان (Չըրաղման, թ.) բերդ կամ երկաթ ձող որուն վրայ ջահ կը վառեն:

Digitized by Google

չրչ (Չէրչի,թ.) 1. *մանր վաճառք* 2. *մանրավաճառ.*

չրչիլ (Չէրչիլէ, թ. *ազատ. պ.* չարչրիլ *բառեն*) *չրչանակ.*

չրչիյոլ (Չէրչիյոլ, թ. *ազատ. պ.* չարչրիյոլ *բառեն*) *չրչանակ.*

չրխ (Չարխ, պ. *ազատ.* Չարգ.) 1. *անիւ.* 2. *մեքենայ.* 3. *երկինք* 1. *բախտ.* ՚ԱԼՀ – 1. *անուադծոտիկ.* 2. *հրավառ պտուտակ.* ՚ԳՈՂՈՂ, ՚ԿԱՂ ՑՆ – *գործը աւրուիլ, անդադար երթալ.*

չրխճի (Չարխնր, թ.) 1. *մեքենավար.* 2. *դանակ սրող.*

չրխա (Չարխա, պ. *ազատ.* ՚ՁԱՐԽ) ՚ՃԻ – *թեթեւամարտ.*

չրզ (Չէրզ, պ.) 1. *ադանդեր.* 2. *չոր բանջարեղէն* - 1. *ադանդեր աւտել.* 2. *թեթեւ մը ծաղրել.*

չրղ (Չարգ, թ.) 1 *անիւ.* 2. *մեքենայ* ՚ՃԻ - ՚ԿԼՈՒ.

չրիֆ (Չիրֆ, պ.) *ատտ.* ՚ՃԻՐՂ (Չիրֆեայ, *ազ.* չիրֆէ) *ազատուած ջուր*

չրկս (Չէրկէս, պ. *ՀԳ.* ՚ՃԱԿԱ) *Եգիպտացի,* Չարքէս. ԱԼՍԼ – *սերնդակ Չարքէս.* ՃԵ – 1. *Չարքեսներէն* 2. *Չարքեսի պես.* ՚ՍՏԱՆ – *Չարքեսաստան.*

չրկֆ (Չիրկէֆ, թ.) 1. *տես* ՚ՃԱԿ 2. *անկիրթ և խայտառակ մարդ* ՚ՁԱՂ ՄԱՒՏ Ո– *աւտրինները ոտնահարել*

չրկե (Չէրկէ, թ.) 1. *երկու ձիով վրան.* ՚ՍԻ – ՚ՈՒՃԻՉ ՂՆՉԱԻ *վրան* 2. *Հին.* ՚ԶԱՐԳԱ –

չրնղ (Չրնղգ, պկ) 1. *թեթեւ նաւակ.* 2. *փոքր.*

չրվիշ (Չէրվիշ, թ.) *եզան Հայաստ ծառպ. ցեղ* – ՃԱՐՊԱՒԱՐ.

չրչ (Չէրչ, պ.) 1 *պարտատ.իւղատ* – ՃԱՅՆ *ճարտարախօս.*

չրպ (Չէրպ, պ.) 1 *ապտակ.* 2. *ապտակել* ՚ՃԱԿԱ *չարքեանալ.*

չրպմ (Չրպտրմագ,թ.) 1. *կամ մացառ մը զարնել տալ.* 2. *եզերքն քչիք մը կտրել տալ.* 3. *մազ քաւր չուրէ մը անցընել.*

չրպշդրմ (Չրպիրցտրմագ, թ.) 1. *բարակ գաւազանով թեթեւ մը զարնել.* 2. *արագ գրել.*

չրպշդրմա (Չրպիրցտրմա, թ.) *արագ և ապխնամ գրել*

չրպշմ (Չրպիրմագ, թ.) 1. *բրուչուրը թեւերը զարնելով խաղցնել* 2. *եւերը խաղ ընել չարժել*

չրպլմ (Չրպիրլմագ, թ.) *մտա մը կատրուիլ, անկիւններն և եզերքները առնուիլ* 3. *վերչուիլ.* 4. *թաչուներն թեւը կտրուիլ.*

չրպչ (Չրպիմագ, թ.) 1. *կամայ մը և թեթեւ օրէն զարնել.* 2. 2. *միայն չուրալ լուսլ* 3. *ծայրերէն քիչ մը կտրել.* – ԼԻ *ծափ զարնել.*

չրպչ (Չրպիրցմագ, թ.) 1. *թեւերը իրեն զարնել* ՚ՀԱՂԱԼ.*չարժել*

չրպչ (Չրպիր, թ.) 1. *փայտի կտուր ներ.* 2. *գծայարալ քաչուած ուղիղ գիծ.* 3. *գծալար.* ՃՈՆ – *կարգէ գուրս ելնել.* ՄՈՐՃԻ ՍՒ – *կարգի բերել.* ՈՅ – *չ մեկ ուղղութեամբ ա.ալիչ* ՃԻ – *թափիչ. լուսյարար.*

չրտլակ (Չրթյակ, ՃԼՄՃԻՐ Թ.) *ծրդրիմ.* ՃՈՒ ՈՒՃԻ – *չաստախօսել*

չրչր (Չրչր,թ.) *չարունակ նուրբ ձայն հանող առարկայ.* 2. *բարակ ձայնով հոսող չուր.* 3. *տան ծղրիթ.* 4. *չատախօս.*

Digitized by Google

چڭ (չէֆ, ֆր.) մճառագիր, չէք։

چڭال (չէղալ, թ.) 1. ճոթ. 2. ճոթոտ. 3. ճոթոտութիւն. 4. սովորութ. ձեղ – 1. սովորութիւն ընել. 2. գրութիւն մը ստեղծել։

چڭرمق (չղղրմաղ, ղրմղ չիղղրմաղ թ.) ար. ճաղրմիկ։

چفت (չիֆթ, թ. աղաս. ձիւֆթ պր. են) 1. զոյգ. 2.այր և կին, ամոլ 3 փոքր ունելի (գրաշարի, ոսկերչի և այլ.) ձեղ – երկրագործութ. ձեղ – հողագործ երկրագործ, մշակ. ձեղի – հողագործութիւն, մշակու թիւն. (չմշ. ճեղաճ ղլաղ) ձեղ – զոգաւորիլ. ճեղ – զոգաւորութ. 4. ձեղիր – 1. զոգաւորիլ. 2. զոյգ ընել. մն – ագարակ. (ընդունուած ախ. յգ. չիֆթլեք). չիֆթլեքներ կայսերական ագարակներ։

چفته (չիֆթէ, թ.) 1. զոյգ. 2.երկիք 3. կից. 4. (ճեղ) երկիզող հրայան. ձեղ – կից զարնել, ագցել, ագցեցի տալ. ոբ – իմբլակ. ն – 1.կից զարնող. կեցընկեց.2.ննեգաւոր,խառնակիչ, երկիսօս [մայդ]։

چفوت (չրճուր, չիֆթր, թ.) տե՛ս ղջեղ. տ. դպ. են է.ն – 1. հրեութիւն. 2. չարութիւն։

چقال (չաղալ, չաղալ թ. պրս. ղհաղ) ընագաւոր. – արքի – մախաղ։

چقرق (չրզրզգ, թ.) 1. ճախարակ. 2.անիւ.ձ –ճախարակագործ

چقور (չուզուր, ղզոչ թ.) 1. փոս.2. խոր. 3. խորունկ, խոր, խոռոչ. ի – կոշ աչքի խոռոչ (հմ. ճանճ – չաչ) [հմ. ղնդան ղաչ]. 4. գերեզման. ճաղ ոլ – ե ղիւղ մահուան գուռը հասնիլ, ոտքին մէկը գերեզմանին ըլլ. ձեղ – լաշոմ – [թ.]1. փոռնալ. խոռոչնալ. 2. ցածնալ. ղն – 1.գագաւորում, խորութ. 3. խոռոչ. 4.փոսուա

چك (չէք, ֆր.) մճառագիր, չէք։

چكمه (չէքմէ, թ.) 1. ոտնաման. 2. ոտնամանի ճիտ. 3. ոտնամանի ճիտ. 4. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 5. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 6. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 7. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 8. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 9. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 10. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 11. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 12. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 13. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 14. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 15. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 16. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 17. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 18. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 19. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 20. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 21. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 22. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 23. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 24. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 25. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 26. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 27. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 28. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 29. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 30. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 31. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 32. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 33. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 34. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 35. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 36. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 37. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 38. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 39. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 40. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 41. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 42. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 43. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 44. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 45. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 46. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 47. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 48. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 49. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 50. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 51. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 52. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 53. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 54. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 55. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 56. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 57. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 58. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 59. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 60. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 61. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 62. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 63. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 64. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 65. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 66. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 67. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 68. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 69. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 70. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 71. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 72. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 73. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 74. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 75. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 76. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 77. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 78. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 79. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 80. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 81. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 82. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 83. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 84. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 85. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 86. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 87. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 88. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 89. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 90. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 91. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 92. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 93. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 94. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 95. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 96. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 97. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 98. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 99. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ. 100. (ճեղ) ոտնամանի ճիտ.

چلبی (չէլպի, թ.) 1. ազնուական. 2. ազնուական. 3. ազնուական. 4. ազնուական. 5. ազնուական. 6. ազնուական. 7. ազնուական. 8. ազնուական. 9. ազնուական. 10. ազնուական. 11. ազնուական. 12. ազնուական. 13. ազնուական. 14. ազնուական. 15. ազնուական. 16. ազնուական. 17. ազնուական. 18. ազնուական. 19. ազնուական. 20. ազնուական. 21. ազնուական. 22. ազնուական. 23. ազնուական. 24. ազնուական. 25. ազնուական. 26. ազնուական. 27. ազնուական. 28. ազնուական. 29. ազնուական. 30. ազնուական. 31. ազնուական. 32. ազնուական. 33. ազնուական. 34. ազնուական. 35. ազնուական. 36. ազնուական. 37. ազնուական. 38. ազնուական. 39. ազնուական. 40. ազնուական. 41. ազնուական. 42. ազնուական. 43. ազնուական. 44. ազնուական. 45. ազնուական. 46. ազնուական. 47. ազնուական. 48. ազնուական. 49. ազնուական. 50. ազնուական. 51. ազնուական. 52. ազնուական. 53. ազնուական. 54. ազնուական. 55. ազնուական. 56. ազնուական. 57. ազնուական. 58. ազնուական. 59. ազնուական. 60. ազնուական. 61. ազնուական. 62. ազնուական. 63. ազնուական. 64. ազնուական. 65. ազնուական. 66. ազնուական. 67. ազնուական. 68. ազնուական. 69. ազնուական. 70. ազնուական. 71. ազնուական. 72. ազնուական. 73. ազնուական. 74. ազնուական. 75. ազնուական. 76. ազնուական. 77. ազնուական. 78. ազնուական. 79. ազնուական. 80. ազնուական. 81. ազնուական. 82. ազնուական. 83. ազնուական. 84. ազնուական. 85. ազնուական. 86. ազնուական. 87. ազնուական. 88. ազնուական. 89. ազնուական. 90. ազնուական. 91. ազնուական. 92. ազնուական. 93. ազնուական. 94. ազնուական. 95. ազնուական. 96. ազնուական. 97. ազնուական. 98. ազնուական. 99. ազնուական. 100. ազնուական

چكاچاك (չէքէաչաք, چكاچاك չէքէաչէք. պ.) շաչիւն [զէնքի]. چكاچاك سيوف սուրերու շառաչիւնը։

چكچك (չէքչէք, թ.) չորս անիւով ձեռքի սայլակ։

چكدرمك (չէքտիրմէք, چكديرمك թ.) 1. քաշել տալ. 2. կրել տալ, փոխադրել տալ։

چكدرمه (չէքտիրմէ, چكديرمه թ.) եռաթի նաւակ։

چكدرى (չէքտիրի, چكديرى թ.) ցռկա նաւ, կայէնաւ։

چكردك (չէքիրտէկ, թ. 1. կուտ, կորիզ [հմշ. نواة] 2. զարեհատ ցորենահատ. ـدن ـتشمه — փոքր տարիքէն վարժուած. — بر درهم ابكی շատ զարդարիրիկ մարդ. سز — կուտ չունեցող, անկորիզ, անկուտ. لى — կորիզաւոր։

چكركه (չէքիրկէ, թ.) մարախ (հմշ. اغستوس ու اوراق — سى (ملخ. جراد տարմահաւ — قوشی. چرلاق. ւ چاير — سى. بوزكى

چكشدرمك (չէքիշտիրմէք, چكشديرمك թ.) 1. քաշքշել, կըծկծել. 2. քննադատել (հմշ. مؤاخذه)։

چكشدرمه (չէքիշտիրմէ, چكشديرمه թ. 1 կծկծանք, քաշքշուկ 2. քննադատութիւն [հմշ. مؤاخذه] :

چكشمك (չէքիշմէք, թ.) իրար քաշկըռտել, իրարու հետ ըլլ. նուիլ, կռուիլ, վիճիլ. — جان հոգեվարք ըլլալ, հոգի տալ (հմշ. حال احتضارده او)

چكشمه (չէքիշմէ, թ.) իրարու հետ կռուըռտուք, վէճ։

چكلمز (չէքիլմէզ, թ.) անտանելի դժպհի. [հմշ. تحمل فرسا]։

چكلمك (չէքիլմէք, թ.) 1. քաշուիլ. 2. տանիլ, քաշել. 3. քաշուիլ, առանձնանալ 4. քաշուիլ [կերպաս] 5. ձգել, քաշուիլ [ջիղ]. 6. ետ քաշուիլ [ջուր, թշնամի]. 7. քաշուիլ [հիւանդութ.] անհետանալ. 8. քաշուիլ:

چكلير (չէքիլիր, թ.) քաշուելիք, տանելիք. شی دكل — քաշուելիք բան չէ

چكمجه (չէքմէճէ, թ.) 1. գզրոց. 2. փոքր գրասեղան. 3. كوپرى — շարժական կամուրջ. 4. փոքր նաւահանգիստ. كوچك — Մարքիզիւղէն, Սան-Սթէֆանոյէն անդին տեղի մը անունն է

چكمك (չէքմէք, թ.) 1. քաշել. 2. քարշել 3. գծուել, իրար քաշել 4. խլել, դուրս քաշել. 5. առաջքը հանել, ընծայել. 6. ետ քաշել. ձեռքը քաշել. 7. քաշել, կրել [ախտ]. 8. քսել [ներկ ևյլ]. 9. զորք քշել, տանիլ. 10. տարածել, երկարել. 11. կրել, տանիլ. 12. ծծել [ջուր], խմել. 13. կշռել. 14. գծել, քաշել. 15. տեւել. 16. ծխել. 17. Էգին մերժաւորել — ضيافت խնջոյք տալ. ال — ձեռք քաշել, ետ կենալ, հրաժարիլ. — سلاح զէնք քաշել. — بياضه մաքուրը գրել. — اوموز չգիտնալու գալ, ոգէտ ձեւանալ. — صرف. ծախքը վճարել. — طاياق ծեծել. — ندامت զղջալ. — كورك թիավարել. — بوينوز սրուակ դնել. — صح վաւերագրել. — صويا գանակոծել. — تسبيح համրիչ դարձնել. — آه հառաչել.

چكمه (չէքմէ թ.) 1. գզրոցի աչք. 2. լայն բանթալոն՝ տափատ անդրավարտիք. بورون — ձեւաւոր քիթ. — قرعه վիճակ հանել. — پيانقو վիճակահանութիւն. — جى փափագիլ, տենչալ. — قولاق ականջը քաշել. — عسكر զորքը ծեծիհանել — نفس շնչել. — صورت ընդօրինակել. — تلغراف հեռագրել, հեռագիր զարնել — برينه մէկու նմանիլ. چكمهمك չքաշել

Digitized by Google

چكنمك (չէֆինմէք, թ.) 1. զգուշանալ [հմմ. احتراز ու اجتناب] 2. ակնածիլ, քաշուիլ։

چكونكی (չիկիւնէկի, պ.) որպիսութիւն (չմշ. ֆոնի).

چكه (չէնէ, թ.) 1. կզակ. [հմմ. ذقن] – [ոսկրին կզակ. – آلت վերին կզակ. – استوا ուղիղ կզակ. ատորին կզակ. տ. դրչիկ. – آلق կախուն. [հմմ. غبغب. ثقاق]. 2. չաւատախոտութիւն – آگی հոգեվարք ըլ. [հմմ. حالت نزعه] – آگی اوناق չատ ուտել. – چال անընդհատ խօսող. – كوشك սա – մեկ բերան, չատախօս. – غوریلی ընկ – չատ խօսիլ, չաղփաղփալ. – قرمزشارلی պարապ տեղը խռնիլ՝ վիճաբանիլ. – یاز ٭ ل – խօսուն։

چكه مزه (չէֆէմէզիլիք, թ.) չքաշուկ. նախանձոտ.

چكی (չէֆի, թ.) 1. փայտի, քարի կշռադրդ [180 օկա]. 2. կշռ. 3. կարգ կանոն. – كلز ايچی անկանոն. – دوزن լարդ. մուրդ – دوزن – كندیرلارك ուրիշ

چكيج (չէֆիճ, ած.) մուճ. ջիւղ. – اوفاق ـی – ուռնակ. ـی – جنك մուճ հին ատեն պատերազմական գործիք։

چكيمه (չէֆիմէ, պ.) թորած, թորելու. [յն. ἀπόσταγμα]։

چكيك (չէֆիկ, թ.) գուշ – արտայտ [հմմ. قوشی տե՛ր]։

چكين (չէֆին, թ.) ուսին վերի կող մը. ըլ ٭ – ուռը առնել. ցնծալ, ուրախ ուռը վեր առնել, չդիտնալ ձեւացնել։

چلبور (չըլպուր, չըլպըր, պ.) հաւկիթով և միս ուռնալով եփուած կերակուր։

چلی (չէլէպի, թ.) 1. տէր. 2. կոչումն փոխադրական մարդ. 3. գիտուն 4. հին ատեն կայսերական լուսնեակներու տրուած մականիւր, որ Սուլթան Մեհմետ II. ի ալ տրուած է. 5. այսօր Գօնեայի Մեվլեւիներուն կը տրուի մականիւր՝ փափկութ. տպուռականութիւն։

چلتيك (չէլթիֆ, թ.) 1. որգաստան բրնձի արտ. 2. փոռակը չհանուած բրինձ։

چلدرمق (չըլտրմագ, չըլտըրմագ, թ.) 1. խելագարիլ, խելքը կորսընցնել. 2. քարկանալ։

چلدرتمق (չըլտրթմագ, չըլտըրթմագ, թ.) 1. խենթեցնել, շլմայցնել

چلغين (չըլկըն, չիլկըն, թ.) 1. խելագալ, մտաբախ. 2. մոլեգին, կատաղի. ըլ – խելագարութիւն։

چلمك (չէլմէք, թ.) 1. կարթել. 2. կորզել [խելք]. 3. գետինը պարնել. 4. մորթել (չմշ. ի ց)։

چلنك (չէլէնկ, թ.) 1. ոտ. սանդրդ թոգասեղ, ցլուանք, գորգ. մանեակ. 2. բրնձրհուն, պատկ. ըլ – դնել

چلنكير (չիլինկիր չիլնկիր թ. ատաս. պրս. նիլանկիր են) գարբինի ըլ – գարբնութիւն։

چله (չիլէ կամ չիլլէ, պ.) 1. քառասունք, քառասունք. 2. նեղութ. տառապանք. 3. կարմ, կամ։

چلپا (չէլիփա, պ.) խաչ [հմմ. صليب]

چليك (չէլիկ, թ.) 1. պղպատ (հմմ. տլմ). 2. պղպատեայ, պղպատէ. 3. չայ. 4 ածք. ցուղ – չայ. բիր, կտրկատած, մանկանախտ. – – ق ـ اوناق – տղու պէս խաղալ. كى – 1. պղպատի պէս. 2. շատ տոկուն։

چليم (չէլիմ, թ.) 1. ձև, կերպ, կերպարանք. 2. մորմին. ل – ձևաւորել, բարեձև. ـسز – ինչպէս [մարդ]։

چاشير (չամաբըր, թ.) ցորեն – . ալիւր – جيلق – ատ. չիամիշ

Digitized by Google

چان (չէման, պ.) փերև.եռոց. երե-
լալով քալող, երերցող. – ճղճ
երերցող արմատների :

چالی (չիմպալի, Ծ.) 1. բուժ.ժապավերգ
Ծխաքաշ.չափահինհանատուն

چچاق (չամչագ, թ.) 1. կոճակ փայ
տամանեչիպտակ խաչը չերեփ

چرچم (չիմրեճմէճ, թ.) 1. ջուրը
մնունելու համար օվմ.ուռկ.
2. լրջօրէն գործի մը ձեռնարկել :

چمك (չիմմէճ, թ.) 1. ջուրին մէջ
ընկղմիլ ելնել. 2. լուսայարկ

چمدان (չիմճիֆ չնչաք Ծ.) կամիճ.գոր-
ծնչաք կամիճել :

چن (չէմէն, պ. պրտ. չիմէն) 1.
մարգ. 2. թաւալմ խոտ. ◦ոտ –
– չայր ◦ոյզ – ◦ենլիք մարգաստան, մարգա
գետին. ◦ենլիք – գետնեցիկ մարգագետին
3. (թ.) չաման (պրտ. ոտքի ձեն) :

چنتو (չիմէնբօ, խտ.) կրասիւս. ընկեր
ցս – անգլիական կրասիւս :

چنار (չրնար, թ.չենար, պ.) ասոր
[հմմ. պնդ] :

چنبر (Չենպէր, պ.) 1. շրջանակ. 2
տակառի գօտի. 3. երկաթի շըր-
ջանակ, գօղ. մեչ նդ – մեկան 1. փորձա-
առու ըլլ. 2. գլխէն առաջ ու պոյ անցնիլ.
ն – 1. շրջանակաձեւ. 2. գօտիոյ. ց –
բոլորչի. մն – շրջանակ, պիրքենել :

چنتی (Չենթիֆ, մէնչի Ծ.) 1. փոքր
ակռայ հաշուելի փայտի. 2. պա-
կաս՝ թերութիւն. մն – ակռայ ընել :

چشمك (չէնթմէճ. թ.) 1. ակռայ ա-
կռայ ընել. 2. մանր չարքել

چند (Չէնտ, պ.) մի քանի, քանի մը
– ա ոլքան որ. թէ – քանի մը
չատ. օրդ – մի քանի օր. վաեռ – քանի
մը չատ տնանի այնքան. օր. (նասիհաթ –
այնքան խրատ) :

چندر (չէնտէր, թ.) ասկեծապիկ [հմմ.
չաչ ուզուդան] .

چنغراق (չրնկրադ, մեղ չրնկրադ Չրնկրր-
տագ, թ.) 1. գանգակիկ. 2.
բուժ. ունկ – ն – բուժ.ուռը օձ :

چنغرداماق (Չրնկրտամագ, թ.) հրնո-
չել. ◦ենչեցնել :

چنقو (չինգօ. պրտ. ճինկօ, խտ.
բառէն) զինկ :

چنك (չէնկ, պ.) 1. տուբիզ. 2. ճանկ
ճիրան [հմմ. պնչ] .

چنكال (չէնկեալ, թ.) 1 տե՛ս չնկալ
2. [պ]. ճանկ, ճիրան :

چنكانه (չինկեեանէ, թ.) 1. գնչուե.
[հմմ. կնչ]. 2 անամօթ, անե-
լութ. 3. խիստ ժլատ, շատ կծծի. –
մնանր մնանր պարտք. ◦ոյ – մանր
պիլամիգ. ◦ոբ – 1. գնչուի պես. 2. ա-
նամօթաբար, աներեսաբար. 3. շատ
կծծիօրէն. 4. գնչուի լեզուէ.

چنكل (չէնկէլ, Ծ.) կեռ, ոգուստ.ակ
կնչ. – կեռալ կախուիլ. ն –

چنكللمك (չէնկէլլէմէճ, թ.) կեռալ
կախել, ակռկել :

چنكی (չէնկի, պ.) 1. տուբիզ զարնող
2. պատուհր, երգչուհի :

چنلامق (չրնլամագ, Ծ. չինլէմէճ, մնլամ չինլէմէճ թ.) 1. գը-
ռընչել. 2. հնչել. չնչնլ գոլ. ակռանչը խօսիլ.

چوال (չուվալ, թ. պրտ. ճիւվալ,
պրս. են բառէն) պարկ. ցգրել
ց – շատ ուտել. ց – ցգալ շատ քնացող.
զոյ – ժողովրդ [պրտ. ճուվալդրզ].

چوب (չօփ, պ. հայ. ցուլ. պրտ.
ճօպ) 1. փայտ. 2. բիր.

چوبان (չօպան, պ. շնան էն) հովիւ. [հմմ.
չուչ]. ◦ոյզ – ազգ. չամ ասգրի – ջնչինե

Digitized by Google

նաւէր. նաւադ ~ ճնճղուկ. ջնկաց ~ ժանաւափուշ. գիջերի ~ մակոյր. ցիլան ~ աստղիկ, արեւաձակ. ջլ ~ հովուաքնեան.

چوپ (չէօփ, թ.) 1. շիղ. 2. փոճակ 3. ցից, աւելածք, աւելուկ. 4. խրճ. 5. աղտեղութիւն, աղբ. ~ չոր ապաեղութ. ց ~ թոյզ չլուանդ. ջ ~ աւելածու. կն ~ աղբեւք. կնջ ~ 1. ցիզզոսիլ. 2. քիչ մը բան ուտել։

چوپور (չօփուր, թ.) 1. ծագկի նչան չէչ. 2. ջ ~ ծաղկոտ, չէչոտ չէչերու. ծաղկաւեր երեսով։

چوپوրنه (չօփուրինա, կեն.) ծաննագգի [ձուկ]։

چوچره (չօրա, ոշոջ չուրուա թ.) 1 փայտէ գինիի չիշ կամ տունան, հագալակ. 2. կնիւնապատ չիշ 3. քիմը տափակ փոքր ոսկեձուկ։

چوچق (չոճուզ, ճոջոջ թ.) 1. տղայ [հմշ. ևաթ]. ~ մկրտ մանչ. ~ չիզ աղջիկ. 2. մարդկային ապրմ. ~ ճոլոջ ~ճոլոջ ըլնոնիք. ~ իչիկ ~ 1. տղու խաղալիք. 2. անկարևոր գործ. ~ տըզայօրէն. ջլ ~ տղայութ. ջչ ~ չիչ տղէկ.

چوچور (չուչուր, թ.) 1. փչոտ և տըգեղ ձուկ մը 2. պզտիկ տղայ

چوخه (չուխա, ճոջ չուզա, թ.) չուխայ, ապրմ. ~ չիզրէ չահ պրակ. կիչէչ ~ երիցուկ, անթեմ. ջ ~ չուխայավաճառ, չուխայագործ։

چوراپ (չօրապ, թ.) գուլպայ. ~ ճոջոջ իրարու հետևէ մեռնիլ ~ 1. գուլպայի հիւսել. 2. դաւադրութ. քնել. ջ ~ գուլպայավաճառ։

چوراق (չօրազ, թ.) տղտապտուկ, երաշտ, չոր [հող]. անբեր. [հմշ. ոշտ. չիչէ] · չ ~ չլ ~ չոր հող, անբեր գետին.

چورپا (չօրպա, ոչոջ թ.) ապուրջ [մանր. ջ ~ 1. ապակի հիւրասեղան [դիպի]. 2. գաւաններու քրիստոնեայ երեւելի. 3. եկեղեցիներու հարիւրապետ. ջլ ~ ապուրի պնակ

چورتمك (չիւրիւքմէք, թ.) 1. փտեցնել. 2. չրել 2. կոլոքացնել [դրամ, դատ] 4. անպատուել (մէկը)

چورك (չէօրէք, թ.) չոթ. 2. կլոր. ~ ոտ ալչնդել (հմշ. ևոդան) (حبة السودا) կնջ ~ կլորնալ, գալարիլ-գալարուած

چورودمك (չիւրիւտիւմէք. թ.) 1. փտիլ. 2. անպատուաւիլ 3. կորսուիլ (գաւ, դրամ)։

چوروك (չիւրիւք, թ.) 1. փտած, փուճ 2. անվստահելի, անկարևոր (խօսք). 3. անփառաւ (գաւ). ուշէ ~ 1. փտած տախտակ. 2. վատնդ. ցնչ ~ փտած, անարժէք բան. կն ~ 1 փտութիւն, նեխուիլ. 2. անկարևորութիւն 3. անփառաւ ըլլալ. 4. հանրադատիւն. 4. անգամնելի, կորսուած (դրամ).

چورومك (չիւրիւմէք, թ.) 1. փտիլ. 2. բորբոսիլ, նեխիլ. 3. հիւծիլ. ապառիլ. 4. կորսուիլ (գաւ, դրամ)

چوره (չէվրէ, թ.) 1. շրջանակ, շրջագծապատ, ծիր. 2. գաւառաւակ վարչական. ~ չպէ չուրջանակի։

چوزدیرمك (չէօզտիրմէք, թ.) քակել տալ, լուծել տալ։

چوزولمك (չէօզիւլմէք. թ.) 1. քակուիլ, լուծուիլ. 2. հալիլ (իւղ, սապ) 3. դժուար խնդիր մը լուծուիլ

چوزمك (չէօզմէք. թ.) 1. քակել. 2. լուծել. 3. վիժել (կենդանի)

چوزوك (չէօզիւք. թ.) 1. քակուած. 2. լուծուած. 3. հալած (իւղ)

چوش (չիւչ, թ.) գրասեռները կեցնելու ձայն. մեր ~

Digitized by Google

چوكدیرمك (չէօֆիւրմէֆ, մկրտչ. չէօֆիւրմէֆ, թ.) 1. ծռել կռի բերել տալ. 2. զարնելով նստեցնել։

چوكشمك (չէօկիւմէֆ, թ.) խեղմ. բռմ վլլան ելնել իջնել։

چوكمك (չէօֆմէֆ, թ.) 1. իջնել (տակը) նստիլ 2. ծռնկի գալ. 3 իջնել փխիլ. 4. կոխել. — ىل կոտրամսակ ըլ.

چوكور (չէօկիւր, թ. բռ.) 1. բանելիքանիկ. 2. մեծ ջուխտակ։

چوكندی (չէօֆիւնցի, թ.) մրտբ. (հմմ. ճրտօ. ծրտ)։

چوكمك (չէօֆիւնմէֆ, թ.) 1. տակը նստիլ. 2. ծռնկի գալ։

چوكوك (չէօֆիւֆ, թ.) 1. իջած, նըստած. 2. խորը իջած։

چول (չէօլ, թ.) 1. անապատ. (հմմ. արաբ. بيابان). 2. անջրդի և անմշակ տեղ. 3. (չուլ, թ.) 1. քուրձ. 2. ծածկոց ձիու ևլն (ազատ. ճիւլլ, էն) چۆلۆ — 1. անհաստատ, անյարատև. 2. բանի արժէքը չգիտցող։

چولاق (չօլաղ, թ.) ձեռնատ, ձեռնբեկ. ىل — ձեռնատութիւն։

چولپا (չօլփա, յիպչոլ չօլփաղ, թ.) անյարմար. ىل — անյարմարութ.

چولتاری (չուլթարի, թ.) համեստ ծածկոց. (հմմ. ասորերէն پالان)

چوللامق (չուլլամաղ, թ.) 1. քուրձ ձուլ ծածկել. 2. մեծ ալիքներ նետուելու վրայ իյնալ։

چوللانمق (չուլլանմաղ, թ.) 1. քուրձ ձուլ ծածկուիլ. 2. բանի մը վրայ մարմինով իյնալ. 3. մէկուն մը վրան իյնալ. 4. նոր հագուստ հագնիլ։

چوللق (չուլլըղ, թ.) կտաւարտ. ասորերէն կտաւարիկ. (հմմ. حلة էն)։

چولها (չուլհա, թ. ազատ. ولاه էն) ատամնանկ. [հմմ. ոսկան]։

چوغالتمق (Զօղալթմաղ, թ.) չատցնել բազմապատկել (հմմ. ١ تزيد)

چوغالمق (Զօղալմաղ, թ.) չատնալ. բազմանալ (հմմ. ١ كثر)

چوغان (Զօղան, կամ չօղէն, թ.) արծաթ, օճառախոտ։

چوق (չօղ, թ.) 1. շատ, բազում (հմմ. كثير. وفر). 2. յոյժ, շատ 3. շատ, յաճախ. ىرى بن بن — շատոնց է վեր. ىش — զարմանալի բան. վայ. ղեմի. ىچ — շատ ակ. — ز քիչ շատ. چوق چوق ամէնէն շատը. ىل — 1. շատութ. (հմմ. كثر. وفر) 2. բազմութ.

چوقال (չուզալ, թ.) 1. քաշկապարկ գլխոց. ىر. (ى — آ). 2. ապիկաւած հոդէ աման. 3. — ىلى چوقال մի վլլսման

چوقدار (չուզատար, թ.) գործակատար. ى — قۆ նախարարներու կամ կուսակալներու գործակատար. ىل — գործակատարութիւն։

چوقسامق (չօղատմաղ թ.) շատ տեսնել (հմմ. ١ استكثر).

چوقلاشمق (Զօղլատմաղ, թ.) շատնալ, բազմանալ (հմ. كثر)

چوقمار (չօղմար, թ. ազատ. յուղ) 1. խոշոտագլուխ հովուխ շուն. 2. ատանոյ եղջիւրի ոչխար։

چوقوشمق (չօղուտմաղ, թ.) Ծուխուն. ները կտուց կտուցի զարնելով խաղալ՝ զուարճանալ։

چوقولانمه (չօղօլաթա, իտ.) Հնդկահաւի հայր. կովհատ։

چوقه (չուզա) տ. ախչ • յադաչ տ. յադաչ

چوك (չիւֆ, թ.) տազ առանդամ

چوكان (չէվկեան, պ.) կորածայր ցուպ, գնդահար։

Digitized by Google

چومار (չօմար, թ.) տ. چوقار .

چوماق (չօմաղ, թ.) 1. ծայրը փոշոր և կլոր բիր. 2. լախտ, մահակ

چومز (չէօմէզ, թ.) մէտրէօէններու մէջ ծառայութիւն ընելով ուսանող աշակերտ :

چوملك (չէօմլէք, թ.) պուտ. — چناق հողէ ամաններ. حسابی — տըգէտ գործ. ج — բրուտ:

چوملمك (չէօմիւլմէք, թ. چوملك կկուզ նստիլ, կկզիլ։

چون (չուն, պ.) 1. ինչպէս. 2. երբ. 3. քանի որ. 4. պէս. چرا و — 1. ինչպէս և ինչո՞ւ. 2. պատճառներ. — ی անհնման. օր. — چون وچرادن دم اورمه اگر عارف ایسه‌ك եթէ գիտուն ես պատճառները մի՛ փնտռեր և հարցներ] :

چونكه (չունքի, չիւնքի, պ.) քանզի որովհետև:

چویان (չօյան, թ.) չզտուած երկաթ խամ երկաթ:

چویرتمك (չէվիրթմէք, թ.) 1. դարձնել տալ. 2. շրջապատել տալ. 3. ետ դարձնել տալ.

چویرمك (չէվիրմէք, թ.) 1. դարձնել 2. կառավարել. 3. շրջապատել, ետ դարձնել. یوز — երեսը ձըգել, երես դարձնել. — ترسی շրջել. — لقردی խօսքը փոխել. — آیاق قابی դռան ճամբան ցուցնել՝ ճամբու դնել:

چویرمه (չէվիրմէ, թ.) 1. դարձ. 2. տեսակ մը ճերմակ անուշ:

چویرندی (չէվիրինտի, թ.) 1. խառնուրդ արմտիք. 2. պըտոյտք [ջուրի] .

چویك (չէվիք, թ.) 1. զօրաւոր, առոյգ. 2. թեթեւաշարժ, թեթեւաշարժ. ժիր. لك — առոյգութիւն

چه (չի, պ.) 1. ի՞նչ. چاره — فائده ، — ի՞նչ օգուտ. — كونكی [չիկիւնէկի] որպիսութ. چه كونكی احوالی մեկուն որպիսութիւնը. حاجت — ի՞նչ հարկ, ի՞նչ պէտք. 2. նուազական մասնիկ. իկ, ակ. օր. [باغچه. باغچه. كاغچه. موردچه. ի պէս]. 3. [չէհ, պ. համառ. چاه էն]. հոր. 4. [չէհ, թ.] չեխ [Պոհեմիոյ, Մորավիոյ և Սիլեզիոյ մէջ բնակող ազգ ժողովուրդ մըն է]. — چه չեխերէն. — ستان، مملكتی — չեխաստան

چهار (չէհար. պ.) չորս. — مین، م — [չէհարիւմ, — իւմին] չորրորդ:

چهارشنبه (չէհարշէնպի, պ. ռամկ. չարշամպա) չորեքշաբթի.

چهره (չէհրէ. պ.) 1. դէմք. երես. 2. խաժոր դէմք, խաժոռութիւն. ا — խաժոռել. آصمق، كوسترمك — երեսը կախել, դժգոհիլ. — سز، — زوكوردی տգեղ. كشا، پرداز — պատկերհան (հմմ. رسام):

چهل (չիհլ, պ.) քառասուն. [հմչ. اربعین. قرق] سال — քառասուն տարի. پا — [չիհիլփա] ծծմառներ. [հմչ. اربعه اربعین . قرق آیاق արպա, արպաին]:

چیان (չիեան, թ.) ամէն տեսակ թռչուն նաւու ձկի. یلان — թունաւոր օձ և ձկի. اوقی — օդապարձ, նուրճ, ըշկիկ [հմչ. (یلانیاصدیغی . حق — օձաքար:

چیت (չիթ, թ.) 1. ցանկ [պատի] 2. նկարէն տեսակ մը կերպաս. 3. [չըթ] չաչ. چیتارماق — ընաւ ալ մոռնալ՝ ձայն չհանել. لك — ցանկով պատել:

چیتاری (չիթարի, թ.) կար (ձուկ). چیتاسلی صو — ժուրի կար

چیتاق (չըթաղ, թ.) գձուձ, առորին [կին].

چیتردامق (չըթըրտամաղ, թ.) չառաչել, չըրըշըրըշելով ձայն հանել

Digitized by Google

چیتردی (չըթըրտը, թ.) չառաչիւն, չըթըր չըթըր ձայն։

چیتیلمك (չիթիլէմէք, چیتیمك չիթիմէք թ.) չփելով լուալ։

چیچك (չիչէք, թ.) 1. ծաղիկ (հմմ. شكوفه. زهر). 2. ծաղկախտ. [հմմ. جدری]. 3. գեղեցիկ և սիրուն բան։ 4. բարեծաղիկ. بوزوغى — չէչ. صو — ی ջրա ծաղիկ. بروننده — ی շատ թարմ. آی — ی արեւածաղիկ. لك — 1. ծաղկանոց, ծաղկաման. 2. ջերմանոց (ծաղկի) لى — ծաղկաւէտ. بوزوقلى — ծաղիկով, ծաղկոտ, չէչոտ, ծաղկեբեր. صو — ی ջըր-ծաղիկ (հմմ. جدری کاذب). جى — ծաղկավաճառ. لنك — ծաղկիլ։

جذام (չիզամ, թ.) 1. համբերութ. 2. հաստատամտութ. لى — 1. համբերատար. 2. հաստատամիտ։

جدامق (չիտամագ, թ.) համբերել։

جیده (չիյտէ, պ.) հաւաքուած, ժողովուած, քաղուած. دست — ձեռքով քաղուած. پرچیده (պէրչիյտէ, պ.) պտուղի համար չըսուիր پرچیدهدامن. քղանցքը վեր առնուած։

چیرلاف (չըրլաֆ, թ.) ծղրիթ։

چیروز (չըրօզ, յուն.) 1. չորցած ձուկն. 2. շատ նիհար և չոր

چیره (չիրէ, պ.) 1. ճարտար. 2. ժիր արագ. دست — ճարպիկ, ճարտար. دق — վարպետ թիւն. دسق — ձեռքի ճարտարութիւն. مهارت

چیز (չիզ, պ.) իր, բան, (որ միայն ناچیز ին մէջ կը գործածուի)։

چیزدرمك (չիզտիրմէք, թ.) գծել տալ. 2. ջնջել տալ (առնուն, հատուած). (հմմ. حذف ایتدیرمك)։

چیزکی (չիզկի, چزکی թ.) 1. գիծ. 2. չեբար. آلن — سی ճակատի խորշոմ. لی — գծաւոր. لی کاغد —

چیزلمك (չիզիլմէք, թ.) 1. գծուիլ. 2. ջնջուիլ, աւրուիլ։

چیزمك (չիզմէք, թ.) 1. գծել. 2. աւրել, ջնջել (անուն, հատուած) (հմմ. حذف ا . طی ا) . یان — . հանեւնելու զարնել, կարևորութիւն չտալ։

چیزمه (չիզմէ, թ.) մոյկ. کیرمك — لرابله լեզուները մէջ յանկարծ լաւ մը մտնել. لى — մոյկ հագնող. آغا لى محمد — صاری անծանօթ մարդ մը։

چیزی (չըզը, ա. چیزیك) 1. գիծ. چیزیك گیز ا چیزیك գիծ գիծ ընել. چیزیلی (չիզիլի) 1. գծաւոր. 2. հերձուած։

چیستان (չիյսթան, պ.) առեղծուած (հմմ. بیلمجه)։

چیسهلمك (չիսէլէմէք, چیسیمك չիսի-մէք թ.) ցօղել։

چیش (չիշ, թ.) մէզ. (հմմ. بول. պէվլ) միզել (հմմ. ایشه‌مك . تبول ا)։

چیغ (չըղ, թ.) 1. ձիւնակոյտ. 2. բարձր ձայն, աղմուկ։

چیغاره (չըղարա, թ.) գլանիկ. طبله‌سی — մախաղաման. قوطیسی — ծխախոտի տուփ. لق — ծխափող։

چیغرتغان (չըղըրթղան, թ.) 1. խոտուն 2. շատ երգող (թռչուն)։

چیغرتمه (չըղըրթմա, թ.) ղալի, ղալկատար, զիլ ձայնով երգող։

چیغرمق (չըղըրմագ, թ.) տե՛ս. چغرمق

چیقار (չըգար, թ.) 1. ելնելիք. 2. կարելի. 3. շահ. یولدکل — օգուտ. باقار — ینه کندی ելնելիք ճամբայ չէ. միայն իր շահը կը նայի։

Digitized by Google

چیقارتمق (չըգարթմագ, Թ.) 1. հանել տալ (դուրս)։ (հմմ. اخراج ایتدیرمك). 2. փորը՝ հիւթը հանել տալ 3. վտարել՝ արտաքսել տալ։

چیقارتمه (չըգարթմա, Թ.) հանելուկ (պատկեր)։

چیقارلمق (չըգարըլմագ, Թ.) 1. դուրս հանուիլ. (հմմ. اخراج ایدلمك) 2. վտարուիլ, արտաքսուիլ. (հմմ. طرد اولنمق . قوغولمق . اخراج ایدلمك) . 3. հանուիլ։

چیقارمق (չըգարմագ, Թ.) 1. հանել. 2. դուրս հանել (հմմ. اخراج) 3. աշխարհս հանել, ցուցունել. 4. մզել. 5. վեր հանել. 6. հեծցնել. 7. հնարել, գտնել (հմմ. ایجاد . اختراع) . 8. հրատարակել (հմմ. نشر . میدان انتشاره قومق) 9. հետեւցնել, հետեւութ. հանել. (հմմ. استنباط . استنتاج). 10. հանել, տալ (բերք, եղլն). (հմմ. حاصل . ویرمك . یتشدیرمك). 11. հանել, հացնել (մարդ, աշակերտ) 12. կարդալ (գիր). հանել, քակել (գիր) լուծել. 12. հանել (ապրանք), ղրկել. — آجی 1. ոխ առնել (հմմ. انتقام آلمق . اخذ ثار) 2. տեղը լեցնել (հմմ. تلافی . یرینی طولدیرمق . مافات) — اتمکی հացը հանել, ապրուստը ճարել. — الدن 1. ձեռքէ հանել, ծախել 2. կորսնցնել. — اویون խաղ հանել՝ բոտեղծել, հնարել. — ایش խնդիր հանել՝ ստեղծել. — دیل լեզու հանել, ծաղրել. (հմմ. استهزا . آلای) — سس 1. ձայն հանել. 2. բողոքել. سس چیقارمامق ձայն չըհանել, չբողոքել, հաւանիլ. — طاش քար հանել, յաղթել. — معنی իմաստ տալ. նշանակութիւն մը տալ. — بوجك، قوزه շերամաբուծութ. ընել — یاکلش սխալ գտնել — یارشه մրցել տալ. — باشدن գլխէ հանել, մոլորեցնել. — فعله ի գործ դնել — خدمتدن պաշտօնանկ ընել. — ذوق վայելել. — بهایه գինը բարձրացնել։

چیقریق (չըգրըգ, Թ.) մանելանիւ. ջարհակ. جی — ջարհակագործ

چیقش (չըգըշ, Թ.) 1. ելք. 2. սաստ چیقمق — յանդիմանել։

چیقشمق (չըգըշմագ, Թ.) 1. մրցիլ ձեռնարկել (գործի) 2. յանդիմանել. 3. հասնիլ (գումար). 4. բաւել.

چیقلمق (չըգըլմագ. Թ.) 1. ելնուիլ 2. մեկնիլ. چیقیله جق ելնուելիք

چیقماز (չըգմազ, Թ.) 1. անել, չելնելիք. 2. անել (փողոց)։

چیقمق (չըգմագ, Թ.) 1. ելնել (հմմ. خروج). 2. վեր ելնել. 3. ելնել, բարձրանալ (գին). 4. հնարուիլ. 5. ձեռնարկել. 6. խախտիլ, ոսկորը ելնել. 7. հասնիլ (գումարի). 8. յառաջ գալ 9. հրատարակուիլ. 10. շրջիլ, ելնել. 11. հանել (փողոց). 12. ծագիլ (արեւ, լուսին). 13. ներկայանալ. 14. պատահիլ, դէմ ելնել. — بوش ի դերեւ ելնել. — یولدن 1. ճամբէն ելնել. 2. մոլորիլ, ճամբէն շեղիլ. — اوسته յաղթել. — باشه յաջողիլ. — پاره‌دن ստակ ծախսել — جان 1. հոգին ելնել, շատ յոգնիլ. 2. մեռնիլ. — قارشی դէմ ելնել, դիմադրել. — صاحب 1. տէր ելնել, տիրանալ. 2. պաշտպանել. — قوقوسی 1. հոտը ելնել. 2. իմացուիլ (գաղտնիք)։

چیقمه (չըգմա, Թ.) 1. ելք. 2. դուրս ցցուած մաս, պատշգամ. 3. սարաւանդ, ելք. 4. բաղնիքէն ելք. — یکی նորահնար (հմմ. نوایجاد).

چیقندی (չըգընդը, Թ.) 1. կումբ. դուրս ելած մաս. 2. արտացայտք. 3. տողընդմէջ յաւելում։ 4. ելուստ. سز — հարթ, ուղիղ։

چیقیق (չըգըգ, Թ.) խախտած (ոսկր) — دیلی ապուշ. تختهسی — լծատախտակ. جی — բեկաբուժ։

Digitized by Google

چيقين (չրգրն, թ.) ծրարիկ. ս – ածՀ դրամադրար։

چيك (չիյ, թ.) 1. գող (հմդ. անչ. ինչ) 2. հոմ. 3. տհաս. 4. անփորձ

چيكده (չիյտէ, թ.) ժամադրավ (համ. վնաս)

چيكرمك (չիյրէմէք, մեկրչ չիյրիմէք, թ.) քամելը փախչիլ։

چيكسمك (չիյսէնմէք, թ.) անքամենալ թևերն տարտարիլ։

چيكشمك (չիյշէքմէք, թ.) 1. տարքի տակ կոխել տալ, կոխտալ տալ. 2. ծամել տալ։

چيكمك (չիյկէմէք, թ.) 1. ծամել. 2. կոխտալ. 3. ջախջախել. چكچ بويتيى چيكتيرمك առանց այցելելու անյնի

چيكمك (չիյկնմէք, թ.) 1. ծալ ժռիլ. 2. կոխտռտիլ. 3. ջախջախիլ։

چيل (չիլ, թ.չլ) 1. տալում, տալտվ 2. պիտակ. 3. փայլուն (դրամ) 4. պիտակաւոր. قولغه طاغلى كبى دورياول – ցիրուցան ըլլալ, ցրուիլ։

چيلك (չիլէէ, թ.) եղևակ. ս – ագՀ չուլարջ։

چيم (չիմ, թ.) 1. ճ գրին անունը. 2. մարգ. 3. մսամած. كيل – ծիլ։

چيمه (չիմա, խոս.) մալուխ, կառանճ –մալուխապատ,կառանապան

چين (չին, պ.) 1. Չինաստան (չմդ. ص) چينلى – չինաց աշխարհ 2. ժողվէ'. چين ءوپ չոմէքուրդ. 3. խոշոմ. چين چين – ճակտի խորշոմ։ 4. գանգուր. ءچ – Չինարէն. 4. ճշմարիտ, քամե. ينلمبه – առաւօտուն կանուխ

چينه (չինէ, պ.) ծռչոնների կեր, խոյծ չոր – կեր ցանող.ոյն – կտնառք։

چينى (չինի, պ.) 1. չինական. 2. չափ ամպակի. قوپ – պնակ։

حاج (չիվի, թ.) քևեռ, գամ. – كيوب مكيمك չամար մեկուն համար անդր– պատ խօսիլ.մն – 1.գամել.2.ամրացնել

حاجيويت (չիվիթ. թ.) ապուռ (չքել) լծակ. كك – լծակել։

(ح)

ح հա, 1. Օձանունեան այբուբենի ութ Ութերորդ գիրն է. 2. Կպչեալ հաշուոյն մէջ կ'արժէ 8։

حاء (հա, ա.) Հա գրին անունն է. – مهمله անկէտ հտ. ածաբ – (հախ մուանճէէմէ) կէտաւոր հա, որ է [خ]։

حائر (հաիր, ա. تحيرمكدن) զարմացած ապշած, հիացած. [հմդ.տրեր]։

حائز (հաիզ, ա.) առացող, տէր, ունեցող. [հմդ. յուր էն]. ء – ունենալ, տիրանալ, վայելել. اعتبار – պատուաւոր.ութիւն – կարևոր.ութ – ատոճանաւորդնալ ութիւն – կարևորութ.չունէնի

حائض (հաիզ.ժ.հայիզ հաիզա, յուր էն) 1.տեղատես կին.2.հալանցած

حائط (հաիդ, ա. յգ. ծնեթան) որմ, պատ. մուր – ծուռ պատ։

حائك (հաիճ, ա. խգ. ճանի) ոստայնանկ, տարազագործ։

حائف (հաիֆ, ա. ֆուր էն) բռնաւոր հալածահարիչ։

حائل (հաիլ, ա. ոլ.յուր էն) արգելք (ածկել.մոյն.ծածկել) – արգելք ըլլ.(հմդ.մոյն.ածկել) ء –

حاتم (հաթէմ, ա.) խիտ առաստաձեռն, խիտ առաստաձեռն մարդ մը անունն է. ترمكه ، كرم ، شم – խիտ առաստաձեռն.ութ – շաՀէմի պես։

حاج (հաճն, ա. ճը էն. յգ. ճէյ) ճանի (ձեռք կը գործածուի) իսլամ ուխտաւոր,Մէքքէ գացող.կոչուի – الحرمين

Digitized by Google

[հանճիւլ հարէմէյն] Մէք քէ երթալէ վերջ հայրէթի Մուհամմէտ գերեզմանը ալցելոց. [իգ. հաջ հաճէ]:

حاجات (հաճաթ, ա. եզ. հաջաթ) պէտքեր.– ال قاضى [Գաթի[հաճաթ] վարձահատոյց Աստուած:

حاجب (հաճիպ, ա. հաջիպ էն) 1. գրեհնապան, սենեկապան (հմմ հայր. դար). 2. յօնք[յգ. հուաջիպ]. 3. հին Իսլամ Պատաւարներու ատ պալտօնատար

حاجت (հաճէթ, ա. յգ. հուաջէթ՝ հաջաթ) 1. պէտք. 2. կարիք, կարօտութիւն. – چه پ ետք ընել. ի – պէտք զգայուն. ի – տեղ պէտք ընել. ի – ունենալ. عند الحاجه] ի հարկին. منه – կարօտ:

حاجز (հաճիզ, ա. հջ էն. իգ. հաջէլ) 1. զատող, անջատող. 2. (օրէնք) արգելքի տակ առնող, արգիլող. 3 արգելք. – چاپ առածանի:

حاجى (հաճի, ա. հջ էն. յգ. հուաճաճ) 1. Իսլամ ուխտաւոր 2. Մահմետի, հաճի. لو – յարգադր [հմմ. شاكشاكچى. صان اوغلى]. اوى – մոր. դախտ, մանրագոր. لر بايرامى – ողջակեզի տօն. [հմմ. عيد اضحى . قربان بايرامى] [քրիստոնեայ հաճիներուն ալճելիկը գրեն]

حاد (հաատ, ա. հդտ էն) 1. սուր. 2. հատուած, սուր. 3. ապերեկ. 4. սրընթաց [տխտ]. حاده ايلۇ սուր անկիւն:

حادث (հաաթս, ա. հդտ էն) 1. յառաջ եկող, ծագող. 2. վերջէն գոյացող, ստեղծուած. 3. նոր, նորահաս 4. պատահար – Մահմետ Մարգարէին աւանդութիւնը. – ای استدای միջանկեալ խոգրագիր. او – պատահիլ, ծագիլ:

حادثه (հաաիսէ, ա. հդտ էն. յգ. حوادث՝ حوادث՝ حادثات) 1. դէպք [հմմ. حدوث. حادى]. حادثهٔ سياسيه

կան դէպք. 2. պատահար (հմմ. حادث).

حادثيات (հաաիսիյեաթ, ա.) պատահար. غالبا ձգ – հարբ. յաւելեալ պատահառոյ պատահմունք:

حاده (հաատէ, ա. հդ էն. حده գրել ախ.է) 1. խեհեան, կոլոպան. 2. թխթեղոյ. كچيدن قبغه – մանրագնիւն քննել. خانه – կորզան, թխելհան:

حادى (հաադի, ա. հդ էն. իգ. حادية) 1. առաջին. حادى بادى՝ առաջին պատճառ. 2. ուղղարար. عشر – 11 րդ:

حاذق (հաձրզ. ա. հաձիզ էն. իգ. حاذقه յգ. حاذق) ճարտար. دن حاذق اطبای ճարտար բժիշկ. نا – ճարտարարհեն. يت – [հաձրզրլիեթ] ճարտարութիւն:

حار (հաարր, ա. հրարէ էն. իգ. حاره) 1. տաք, չերմ. ه – منطقهٔ ալրեայ գօտի. ه – մեծ տաք երկիրներ. 2. այրող, կիզիչ. حاره بهارات այրող համեմներ

حارث (հարիս, ա. հրաիտ էն) մշակող մշակ [հմմ. زارع، فلاح]:

حارس (հարիս, պ. հրաստ էն) պահպանող, պահապան. مالك ممالك حارس երկիրներու պահապան՝ վեհապետ:

حارق (հարրզ. ա. հրաք էն. իգ. حارقه) այրող, կիզիչ, հրավառ. افكار حارقه հրավառ դատողութիւններ. خيال حارق հրավառ երեւակայութիւն:

حارقه (հարզա, ա.) հաւթ, կրակ. ه – عشق սիրոյ կրակ. حارقهٔ نداميت (հարզաի նէտամէթ) զղջման կրակ:

حازم (հազիմ, ա. հզմ էն) զգուշաւոր, հեզ. – درء حدود մարդ. حازمانه զգուշաւորապէս. – حركت զգուշաւոր վարմունք՝ ընթացք:

حاس (հասս, ա. հսս էն. իգ. حاسه) զգացող, զգայուն. يت – [հասսիյեթ] զգացողութիւն. حاسه (հասսէ,

Digitized by Google

حاضر (հազր, ա. حضور էն. իգ. ـحاضرە յգ. حضار حضرون ներկայք) 1. ներկայ. 2. պատրաստ (հմշ. պատրաստ) (آماده) – بالمجلس – ժողովի ներկայ. – ای հրամայական. ـجواب – պատրաստատուն. ـبسه – պատրաստատուն հագուստ. – حال ներկայ վիճակ, նախկին վիճակ, եղածին պես (Statu quo). 1 – ـلمق 1. պատրաստել (հմշ. ـتدارك ١ ـتهيه). 2. հայթայթել (հմշ. ـتدارك ١ ـتدارك) – لاق – պատրաստուել. ـلاق – պատրաստական. ـلانمق 1. ակնածան հաւատք. 2. պատրաստ. յգ – պատրաստուելոցման – لق – պատրաստութիւն. (հմշ. ـتدارك). – لامق պատրաստուիլ:

حاطب (հադրպ, ա. ـحطب էն) փայտ ժողովող, փայտահաւաք. լիմ – (հադրպը էլլի) ափեպզիպել զրուցող:

حافر (հաճիր, ա. ـحفر էն) 1. փորող. ـپڑ – հոր փորող. 2. ձիզգալ (հմշ. ـسم)

حافظ (հաճրզ. ա. ـحفظ էն. իգ. ـحافظە յգ. حفاظ. ـحفاظ) 1. պահող, պահպանող. 2. պահապան. 3. կուրանը գոց ընող. ـقرآن – ըմլամ – جناب خیرالحافظین պահապան Աստուած. ـكلام – قرآن – կուրանը գոց գիտցող. ـيا حافظ ո՛վ պահապան Աստուած. ـه – قوة ـحافظە յիշողութիւն. ـكتب – (հաճրզը ֆիւթիւպ) գրապահ

حافه (հաճէ, ա. յգ. حافات) եզերք, եզր – طريق ճամբու եզր:

حاكم (հաճիմ, ա. حكم էն. իգ. ـحاكمە յգ. حكام) 1. դատող. 2. դատաւոր (հէրիմի). 3. իշխող. ـحاكم ملە տիրող ազգ. 4. պետ, կառավարող. 5. վերէն նայող, իշխող, բարձր. օր. ոչխ զամ ـيدى – լերդը քաղաքէն բարձր էր, քար. ղաքին կ'իշխէր. 6. իշխանապետ (հմշ. ـحكمدار. ـحكمدار. امير. ـباش). ـلق – գերագոյն Դատաւորին Աստուած. ـيه – 1. գա-

حاصل (հասըլ, ա. حصول էն. իգ. ـحاصلە) 1. գոյացած, յառաջ եկող. 2. բաւականող. 3. արդիւնք, արգասիք. ـتحصيل حاصلى պարապ տեղը յոգնիլ. ١ – ـيمك յառաջ, երեւ. առանալ. ـو – յառաջ գալ, իրականանալ. – ـال. ـكلام – կամ ـى – ի մի բա. մեկ խօսքով. ـمصدر – յառաջ նաւեն. ١ – ى انكار (օրէնքը) պարտք չունիմ ըսել. ـجع – գումար. ـطرح – մնացորդ. ـخرب – արտադրիչ. ـتقسيم – քանորդ:

حاصلات (հասըլաթ, ա. եզ. حاصل այս իմաստով չի գործ.) 1. հասոյթներ, լերքեր. 2. հասոյթ. (հմշ. ـعايدات. ايراد و ردات). ـصافى – զուտ հասոյթ. ـغير ـصافى (ծախքը մէջը). ـلى – հասոյ ծաքեր. ձէյ – հասոյակ նետել

حاصن հասրն, ուտ. حاصنە հասրնէ, ա. حصن էն) պատսպարուած կին (հմ. ـقادن اهل عرض ؛ عفتلى. ـعفيف).

Digitized by Google

-տուորական. 2. իշխանական, իշխանական ընթացք. طور - իշխանավայել. իբրև դատաւոր. ملك -يت. (հաքիմիյետ). 1. դատաւորութիւն. 2. կառավարութիւն. ملیه - (- ի միլլիյետ) ազգային կառավարութիւն:

حاكى (հաքի, ա. حكايت էն. յգ. حكاة) պատմող. او - (حاكيان) պատմել.

حال (հալ, ա. յգ. حالات (احوال) 1. վիճակ, պարագայ. 2. արարք, գործ 3. ներկայ. حال شهر ներկայ ամիս. 4. յափշտակութ. ուրանչանք. 5. կարողութ. զօրութ. 6. [քեր.]. ներկայ (ժամանակ). 7. մակբայ. 8. հոլով. - նոր. ան. պատճառ. ه - على [ալա հալիհի] անփոփոխ, իր վիճակին մէջ. على كل حال [ալա քիւլլի հալին] 1. ամէն պարագայի մէջ 2. ասպէս նաեւ. حال بويله ايكن ،حالبوكه 1. սակայն, սակայն և այնպէս. در - իսկոյն. سنهٔ حال [սինէի հալ] վիճակի բար. երքում, լայնութ. آشنا - حالدن آكلار ، վիճակէ հասկցող. اهل حال յափշտակուող. فی ال - [ֆիլ հալ] ինչ որ է. - هر نه - ايسه իսկոյն. لسان - ايله دكل قال ايله արտաքին երեւոյթով, ոչ թէ խօսքով. كندی - نده հանդարտաբար, ، هر حالده ամէն պարագայի մէջ. لاشمق - իրարու սրտեր-նին բանալ. لاندرمق - 1. կողոպտել. 2. ափոփել, մեղմացնել (վիշտ). لاغق - 1. վիճակը փոխուիլ, այլայլուիլ. 2. վիճակը բարւոքիլ, յարգիլ (դժուարութեամբ)

حالا (հալէն. ա.) 1. ներկայիս, այժմ 2. երևոյթով, բառ երևոյթին:

حالا (հալա, ա.) 1. դեռ, տակաւին. 2. այսօր, այժմ:

حالب (հալիպ, ա. անգամ.) նեզանցք անցք:

حالت (հալէթ, ա. յգ. حالات) 1. վիճակ, կացութ. 2. պարագայ.

3. [արաբ. համաձայնութեան մէջ] հոլով. رفع - ուղղական. نصب - հայցական. جر - սեռական. الحالة هذه (էլ հալէթու հազիհի) այսօր (հմշ. فى يومنا هذا. بوكونكى كون) نزع - հոգեվարք. حالات نادره (բժշ.) հազուադէպ պարագաներ:

حالى (հալի, ա. حال էն. իգ. حاليه) ներկայ. سنهٔ حاليه ներկայ տարի. حاليا، حالياً (հալիյա, հալիյէն) ներկայիս, այժմ. (հմշ. الحالة هذه).

حامد (համիտ, ա. حمد էն. յգ. حامدون (حامدين) գովաբանող, գովող. ه. د. - գովաբանող ձայն:

حامز (համիզ, ա. حمز էն. իգ. حامزه) կծու, կծուահամ.

حامض (համըզ, ա. حوضه էն. իգ. حامضه. յգ. حامضات քիմ.) թթու. - آزوت բորակային թթու. آزوتی - բորական թթու. بروم - ժահճակային թթու. بروم ماء - ժահճաջրային թթու. تفاح - խնձորական. حديد - երկաթական թթու. خل - քացախական թթու. فحم - ածխածխային թթու. فحمی - ածխային թթու. فنيك - բենեական թթու. فوسفور - լոյս - ֆոսֆորական թթու. فوسفوری - լուսածնային - قلور - քլորական թթու. قلوری - քլորային թթու. قلور ماء - քլորաջրական թթու. كبريت - ծծմբական թթու. كيانوس - խաժական թթու. كيانوسی - խաժային թթու. كيانوس ماء - խաժաջրական թթու. لؤ لؤ - մարգարտական - ليمون - կիտրոնական թթու. نحاس - պղնձական թթու. نمل - մրջնական - يت - (համըզիյէթ) թթուութիւն. لاشمق - թթուանալ, թթուի վերածուիլ. لاشدرمق - թթուի վերածել. حامضات حضيه - թթուածնութիւններ. حامضات مائيه - ջրածնաթթուներ

حامل (համիլ, ա. حمل էն.) 1. կրող տանող. 2. բերող, բեր. حامل

حبر (հիպր, ա.) 1. մելան. 2. գիտուն 3. (հապր) իսրայելացի գիտուն

حبس (հապս, ա.) 1. բանտարկել, բանտարկութիւն. 2. արգիլել պահել. 1 – ջուրը պահել. 3. բանտարկուած (տմղ. օսման. ընկճուն) • (حبس اولنمش) ս – ոց – ոյ կոչ հակողութեան տակ. ս – • ս – ձգել, ձգեցնել ս – բանտը դնել. ու – բանտարկուիլ. զգրջ – խցարգել բանտարկութիւն. خانه – բանտ. عمومی حبسخانه.

حبش (հապէշ. ա.) 1. Հապէշ, Եթովպ. 2. Հապէշցի, Եթովպացի. ս – Հապէշցի, կիսասև. ստան – (հապէհիպան) Եթովպիա:

حبط (հապդ, ա.) վիճաբանութեան մէջ լռեցնել (տմղ. الزام ի. اسکات ի.)

حبل (հապլ, ա. յգ. حبال) 1. չուան. լար. մետր – 1. Հաստ չուան. 2. կարողութ. զօրութ. الله – (հապլ Ուլլահ) 1. կարան 2. Իսլամութ. թագր – հեռատար նպատակ. الطبل – ականջի թմբուկ. صوت – ձայնական լար. 2. (մրդկզ.) լար. 3. յղութիւն. – ունենալ – դալ փորձուկ. حبلی (հուպլա) յղի. حبلی (հապլի) լարանձ:

حبوب (հուպուզ, ա. յգ. حبوبات եզ. حب) 1. կուտեր, Հատեր. 2. արմտիք. حبوبات تاجری արմտիքի վաճառականն (ծմղ. ذخیره تاجری).

حبور հուպուր, ա.) ուրախութիւն. سرور (Հմղ. سرور. مسرت. سنج) (سوچ) ուրախութիւն ու حبور نامحصور անսահման ուրախութիւն:

حبه (հապպէ, ա.) 1. կուտ, Հատ. 2. դանգ, դանկ. 1 ق – չափանցել. սդա حبهٔ واحده մը պահանջ չունենալ قالمق մասին մը պահանջ չունենալ

حبيب (հապիպ, ա. حب եզ. յգ. احباب) (احبا) 1. սիրեցեալ, սիրելի (հմղ. عزیز. محبوب. سوگلی) 2. (Հապիպ) Մահմետի հետեւորդներէն մէկուն անունն է:

حبيب (հապիպ, ա. حب եզ. յգ. احباب) (احبا) 1. սիրեցեալ, սիրելի (հմղ.

Digitized by Google

حجر (հաճր, ա.) 1. արգելել, արգելք տակ առնել, արգելք (հմմ. حجز). 2. (հաճր, հրճր, հուճր) գիրկ։

حجر (հաճէր, ա. յգ. հաճար) քար. ‹ حجر - 1. քար ծաւ. 2. անարժէք, անկարող. ‹ توتيا - արուրաքար. ‹ حجر - բռնակատ արծաթի. ‹ الولا - աղծուաքար ալա - [հաճէրիւլ նէվվ] օդաքար, երկնաքար. ‹ السماء - չոզանցիկ։

حجر (հիճր, ա.) գիրկ (հմմ. آغوش، آچوق)

حجرات (հուճէրաթ, հուճուրաթ, ա. եզ. օրհ) խորշեր։

حجروی (հուճրէվի, ա.) խորշկէն, խորշաշուան ‹ حجر - քանստաւ

حجره (հիւճրէ, հուճրէ, ա.) 1. խուց փոքր սենեակ. 2. որմնախորշ. 3. [մրգկ.) խորշ. ‹ مظلمه ՝ հուճրէի մուզլիմէ] նկարատուփ (լուսանկարի)։

حجری (հաճէրի, ա. իգ. ական) 1. քարայինն. 2. քարուստ։

حجز (հաճզ, ա.) 1. (օրէնքով) արգելքի տակ առնել. 2. կապանք, գրաւում. ‹ گمرك - գրաւման արգելքի օրոշմագիր. ‹ مال - գրաւման գիր, արգելագիր։

حجله (հաճլէ, ա.) ՝ - [հաճլէկեաճ] առագաստ (Հարսի)։

حجم (հաճմ, ա. յգ. հաճում) ծաւալ. ‹ - (հաճմէն) ծաւալուն։

حجنت (հուճճէթ, ա.) թերութիւն. ‹ - թերութիւնը վանել. ‹ - թերի

حجیف (հաճիֆ, ա.) կարկաչանք (ծովային մէջ)։

حجیره (հուճէյրէ, ա. յգ. հաճերաթ) 1. խորհուրդ. 2. խորշիկ. ‹ بنا ՝ - (բաւ.)

حد (հատ, ա. յգ. հուդուդ) 1. ծայր. 2. եզր. 3. սահման. 4. (տրամ.) եզր

حج (հաճ, ա.) Մէք քէ ուխտագործ. նացուէթիէն. ‹ كيتمك ՝ - Մէք քէ ուխտի երթալ. ‹ شرف - (հաճնի շէրիֆ).

حجاب (հիճապ, ա. յգ. հճպ) 1. քօղ 2. պատկառանք, ամօթխածութիւն. ‹ - ամչնալ, պատկառալ. ‹ ل - 1. ամօթխած, ամօթոտ. 2. պարկեշտ. ‹ حاجر - առարկան ։

حجاج (հուճճաճ, ա. եզ. հաճի، حاج) 1. Իսլամ ուխտաւորներ. 2. (հաճճաճ) Նշանաւոր բռնաւոր մը։

حجاج (հրճաճ, ա.) ակնոցագործ (հմմ. مدار العين، كوز چوڭوى)։

حجاره (հիճարէ, ա. եզ. ‹ . աւելի գործածականն ՝ حجار) քարեր։

حجاز (հիճազ, ա.) 1. երկրանիկ Արաբիա, Հիճազ. 2. կար - արևելեան երաժշտութեան մէջ եղանակ մը

حجام հաճճամ, ա. حجامت էն) արուեստ. (حجامچی)։

حجامت (հաճամէթ, ա.) 1. արուեստ, արհեստ. 2. ցաւագ. ‹ - արուեստար

حجت (հուճճէթ, ա. յգ. հճճ) 1. փաստ ապացոյց (հմմ. دليل. برهان). 2. մուրհակ. ‹ شرعی - շէրիի մուրհակ. 3. կալուածագիր. ‹ ملق ՝ حجت متصرف اولق

حجج (հուճճէ, ա. յգ. հճճ) ‹ حجه ՝ մուրհակներ, գրաւոր փաստեր։

Digitized by Google

5. առաքման, կէտ. 6. չափ, արժէքը, իշխանութիւն. ունոյն – կամ պէս – ի սրբգէն, էապէս, իսկ ինքեան. – ս. անառակնման. կամ ս – կամ ըստ ս – չեմ հասմարձակիր. մեղադրել ոչ – չափը գիտցնել պատժել. ոչ – ոչ ի՛նչ իշխանութեամբ ընչից ոչ ոեւէ ոչ – անհամար. ըստ ոսկի ս – առանց համարձակութեան. ընդ ոչ – ժպիրչ, յանդուգն, չափը չիգիտեր. – սկսի մեծապոյն եղր. ցած. փոքրագոյն եղր. ընդ–ոչ–ոչ – մինչեւ եղր. աղջամ. – ծայր. բացագոյն առաւելագոյն ամենայն.

անդամ (հատուած, ա. եղ. ածանց) պարտեզներ. հոսիւ – կայսերական –

անդաստան (հատուած, ա. անդամ էն) երկար թագործ (հմշ. ագնկար. ագ-ղամար) :

անդ (հատկ, ա.) 1. կզակութիւն. ՚ի (բուս.) բոյսի կռնակութիւն.

անդակ (հատկէ, ա.) 1. կզակութիւն. 2. ուռայց :

անդամ հիսէր. ա.) 1. որակ. 2. բարկանք. ցասում. 3. կորով. ի – կամ ընկ ո – բարկանալ. ջոյ – ցասկատուած. – չ՚ի բարկանք եամբ, բարկաճայլ. ընդ – ցասնուալ, բարկանալ. ընդ – 1. ցասկաւ, բարկացայտ 2. զայրացած ընդ կորովամատուածութիւն :

անդամ (հատէս, ա. յգ. ընդան) 1. նուրբ. 2. պատահար, եղելութիւն. 3. պատահար. 4. գործողութիւն

անդամ (հատս, ա. յգ. ընդասներ) գործակատութիւն. կարծիքներ :

անդամ (հատագա, ա. յգ. ընդան) ապրքի բիր [հմշ. ըշմ ընդ-ագրա] :

անդամ (հատուտ. ա) 1. պատահել յաստիճ գալ. 2. նոր երևան

անդամ (հատուտ, ա. եղ. ան) 1. ապահ-ման. 2. եղբիր. – ընդան ապահ-ման ագծուած. անդամ ի՛ ապահմանակից, դրացի. ապետուն – նման եղբիր. ընդ-ոչ-ոչ ընդան [զուրեսիրիւլ հատուտ] բազմեզր.

անդամ (հատիս, ա. անդամ էն. յգ. ընդան) 1. նոր, նորահաս, թարմ 2. լուր. 3. աւանդատիւն Մահամետի կամ բանից-ն–ծագկատի երիտասարդ

անդամ (հատիս, ա. անդամ էն. յգ. ընդան. ընդան) 1. երկաթ (հմշ. ընդան. ընդան). 2. սուր. 3. բարկացուտ, բռնաւն. ջոյ – բարկացուտ, դիւրագրգիռ. ս – (քիմ) երկաթ ախտաւն, երկաթային. անդամ երկաթ ախտաւն. անդամ ընդան – ե գործիքներ

անդամ (հատիզա, ա. յգ. ընդան) ծառատ պարտէզ (հմշ. ընդան ընդան). ընդան – մանկապարտէզ :

անդամ (հատէյն, ա. – յն զուհատէյն գրա.) երկեզր.

անդամ (հիզա, ա.) 1. գէմ, հանդէպ. 2. հարթուածութիւն, ուղղութիւն. ընդ – ընդան ընդան ընդ, հարթել :

անդամ (հազազաք, ա.) ճոխատրաքութիւն (բժիշկի) :

անդամ հազէր, ա.) դգուշութիւն. (հմշ. ընդան. ընդան). ի – դգուշանալ. ընդան [էհազէր] զգոյշ, զգուշացի՛ր (հմշ. ընդան. ընդան) :

անդամ (հազզ ա.) յապաւել (գիր) ջնջել, վերցնել. յապաւում.

անդամ (հազուր, ա. ընդան էն) շատ զգուշաւոր, արթնամիտ.

անդամ (հաւրր, ա.) 1. ջերմութիւն, տաքութիւն. 2. տաք. տնդ – շատ տաք :

անդամ (հուրր, ա. եզ. ան. յգ. ընդան) 1. ազատ. 2. ազատորդի. ընդան-

ազատ երկիր. انسان — ազատական ։

حراث (հարրաս. ա.) 1. հողագործ, երկրագործ մշակ. [հմչ. فلاح] 2. հուրրաս [յգ. حارث ի] زارع. چفتجی. اکینجی

حراثت (հարասէթ, ա.) մշակութ. երկրագործութիւն. ا — اجرای — մշակել, հերկել, մշակութիւն ընել ։

حرارت (հարարէթ, ա.) 1. տաքութ. ջերմութ. [հմչ. صیجاقلق. کرمی] 2. ջերմ, տաքութ. [հիւանդի] جئ — ջերմութ. [ընդփոխթ.] 3. սաստիկ ծարաւ [چوق صوسزلق. عطش شدید] — اضافیه — յարաբերական — اضافیه قانونی — օրէնք — ջերմութեան. ناقل — ջերմաբաշխ. میزان ، ջերմաչափ. مقياس الحراره — بين ջերմացետ. مولد الحراره — բնական ջերմութ. — غریزیه [միւվէլլիսիւլ հարարէ] ջերմածին. الکتریقیت بالحراره ջերմելեկտրութիւն. مفرده — diacausis. کلك — 1. տաքնալ. 2. պաքիլ, սաստիկ ծարաւնալ, պապակիլ. ا کسب — տաքնալ ։

حراست (հիրասէթ, ա.) պահպանել, պահպանութիւն ։

حراصت (հարասաթ, ա.) յամրըու-թացութիւն. [ախոր] ։

حراقه (հարրագա, ա.) Հին ատեն Հրձիգ նաւ ։

حرام (հարամ, ա.) 1. օրէնքով արգիլուած, ապօրինաւոր. (հկ. حلال) 2. նուիրական, որուն մարդ չի կրնար մտնել. محرم الحرام Մուհարրէմ նուիրական ամիսը. اولسون — չկըրնաս վայելել. Հարամ ըլլայ. ا — օրէնքով արգիլել. زاده — [յգ. حرامزادکان] 1. պոռնկորդի. (հմչ. پیچ) 2. սրիկայ ։

حرامی (հարամի, ա.) աւազակ. لك — 1. աւազակութ. 2. նենգութ.

حرب (հարպ, ա. յգ. حروب) պատերազմ. ا — պատերազմիլ. — ارکان

ارکان حربیه սպայակոյտ. — اعلان — պատերազմ հրատարակել. دیوان حرب عرفی պաշարման վիճակի մէջ պատերազմական ատեան. دار ال — անհաւատներու՝ ոչ-իսլամներու երկիր. — دیوان պատերազմական ատեան. جو — պատերազմասէր. ی — [հարպէն] պատերազմով. یه ، ی — պատերազմական. یه نظارتی — — նախարարութ. یارز — զօրապետի աջակից. جربیجه պարզ, ռազմագիտութ. فن — ռազմագիտութ. حربکاه [հարպկեահ] — میدان — պատերազմի դաշտ ։

حرباء (հըրպա, ա.) 1. հանքային գունափոխիկ. 2. շրջայնութ.

حربه (հարպէ, ա.) գեղարդ, կարճ նիզակ [سونکی. قیصه‌مزراق] ։

حرث (հարս, ա.) Հերկել, մշակել, մշակութիւն ։

حرز (հըրզ, ա.) 1. պահպանիչ, յուռութութիւնք, բժժանք. 2. ապաստան, ապաւէն. جان — հոգւոյ փըրկութ. جان بیلدیکم — հոգիիս պէս գիտցած

حرشف (հարշէֆ, ա.) կանկար. فصیلهٔ حرشفیه՝ حرشفیه կանկառազգիք

حرص (հըրս, ա.) 1. ցանկութիւն տենչանք 2. ցասում, սրտմըտութ. 3. ագահութ. کوسترمك — ագահութիւն ընել. لی — բարկացած, ցասկոտ, բարկացոտ. جاه — փառասիրութ. لانمق — զայրանալ, բարկանալ ։

حرف (հարֆ, ա. յգ. حروف. حروفات) 1. գիր, տառ. 2. [քեր.] մասնիկ. 3. բառ, խօսք. ب — բառ առ բառ. حرفیاً [հարֆիյէն] բառական, տառական. حرفیاً ترجمه. عطف — շաղկապ. ندا — ձայնարկութ. جر — [հարֆի ճէրր] նախադրութ. նախդիր. حرفنه حرف — կէտ առ կէտ. آنجق — اندازلق ا — խտէն խօսք նետել

اندازـ زن، ـ [հարֆզէն] խօսք նետող. — كير թերութիւն փնտռող, խմաստակ, ամբաստ. كيرى، كيرلك ـ խմաստակութիւն:

حرف (հիրֆէ, ա., յգ. حرف ի) արհեստ ներ. حرف و صنايع արհեստք և արուեստք. — ارباب արհեստաւորներ,

حرفت (հիրֆէթ, ա. յգ. حرف) արհեստ. — اهل արհեստաւոր:

حرق (հարգ, ա.) այրել. (հմմ. احراق որ աւելի գործածական է):

حرقفه (հարգաֆա, ա. յգ. حرقفات մրդկզ.) գոլարոսկր:

حرقفی (հարգաֆի, ա. իգ. حرقفيه) գոլարոսկրային.

حرقه (հարգա, جرقت հարգաթ, ա.) կիզում, այրում. حرقة البول [հարգաթիւլ պէվլ] ջերմամիզութիւն:

حركت (հարէքէթ, յգ. حركات) 1. շարժում. 2. մեկնում. 3. վարմունք, ընթացք. اردوسی — շարժական բանակ. عصيانيه — ապստամբական շարժում. اختلاليه — խռովարարական շարժում. ارتجاعيه — յետաշրջում. حركات غيرلايقه անվայել ընթացք. ـ 1. շարժիլ 2. մեկնիլ. 3. վարուիլ. ارض — գետնաշարժ, երկրաշարժ. كلك ه — 1. յուզուիլ 2. կանգնիլ 3. շարժիլ. لنديرمك — շարժել

حركه (հարէքէ. ա. յգ. حركات) 1. շարժում. 2. [քեր.] ձայնանիշ. سريع ال— սրընթաց, արագաշարժ. بطئ ال— ծանրաշարժ, դանդաղ, դանդաղաշարժ. لى — ձայնանիշ ունեցող. سز — անձայնանիշ. كلى — ձայնանիշ առնել. لنديرمك — ձայնանիշ տալ.

حرم (հարէմ, ա. յգ. احرام) 1. սրբազան վայր. شريف — Քեապէ և անոր շրջակայները. 2. կողակից, կին [հմմ. زوجه. حليله. رفيقه]. 3. կանանոց. دائره‌سی — [հմմ. حرملك]. همايون — Կայսեր կանանոցը. 4. մզկիթի գաւիթ. — شيخ ال Կառավարիչ Մէքքէի. آغاسی — ներքինի. حرمين [հարէմէյն] Մէքքէ և Մէտինէ քաղաքները. محترمين — [հարէմէյնի մուհտէրէմէյն] شريفين — (հարէմէյնի շէրիֆէյն) خادم الحرمين الشريفين (խատիմիւլ հարէմէյնի շէրիֆէյն) Օսմ. թագաւորներուն տրուած անուն որ սուրբ քաղաքներուն ծառայող ըսել է և զոր առաջին անգամ Եաւուզ Սուլթան Սէլիմ առած է. پايه‌سی — իսլամ կղերական աստիճանին չորրորդ կարգը:

حرمان (հիրման, ա.) զրկանք, զրկում. او — ի պատճառ ըլ.

حرمت (հիւրմէթ, ա.) 1. յարգանք, պատիւ. 2. արգելք, արգիլում. — յարգել, պատուել. حرمةً ի պատիւ. سزلك — անմեծարութ. արհամարհանք. لى — յարգոյ. لو — արժանապատիւ

حرمل (հարմէլ, ա. բժշ.) ճառարաք՝ որ է տունկ մը. սպանդ:

حروانی (հարվանի, թ.) բոլորաձև կրկնոց.

حرور (հուրուր, ա. բնա.) 1. գոլ. 2. ջերմութիւն:

حروف (հուրուֆ, ա. յգ. حرف ի. — املا ձայնաւոր գրեր:

حروفات (հուրուֆաթ, ա. եզ. حرف) գրեր, տառեր. باصمه‌سی — երկաթատիպ, տպագիր. جی — ձուլիչ. ماكنه‌سی — տպագրութեան մեքենայ:

حرون (հարուն, ա.) խեռ, դաժան անզուսպ, անսաստ (ձի). — اسپ (էսպի հարուն) անզուսպ ձի:

حری (հարի, ա.) արժանի. (քիչ գործածական):

حريت (հուրրիյէթ, ա.) ազատութ. طبيعيه — բնական ազատութ.

Digitized by Google

حزم (հազմ, ա. տուր հազամէք) 1. հեռատեսութեամբ գործել 2. խոհեմութիւն, արթնամտութիւն:

حزمه (հուզմէ, ա.) 1. խուրձ 2. աղկոյզ (ծաղիկի, պատղի):

حزن (հիւզն, ա. յգ. ոյնէ) տխրութիւն, վիշտ [հմշ. գմ. կդր] աւր – ◌ֈ, նկեան – տխրութիւններ, տխուր, տխրեցուցիչ. ունալ – տխրանալ:

حزن (հազէն, ա.) ցաւ, վիշտ (հմշ. գմ. աջսէ. տր. կդր):

حزيران (հազիրան, եբրայերէն) յունիս. – شهر յունիս ամիս:

حزيم (հազիմ, ա. մուր էն. յգ. նոյն) 1. զգալ շատուր, խոհեմ մտքի նամիտ. 2. [հուզէյմ. ա.] խրթին:

حزين (հազին, ա. նոյն էն) 1. տխուր կամ օգտակար – տխրօրէն երգել. – منظره տխուր տեսարան:

حس (հիսս, կատհրսս, ա. յգ. حسيات) 1. զգացում, զգալ. 2. իմանալ կամ տեսնել: – ابطال զգայարիւրկ ընել. مقدم նախապատրաստում. داخلى – ներքին զգացում ջղի. خارجى – արտաքին զգացում. ق ջղ. نومرى փափուկ զգացում. ى – վայրենական զգացում:

حساب (հիսապ, ա. սխ. է հիսապ) 1. հաշիւ. 2. – علم թուաբանութիւն. ا – հաշուել. على [ալէ հիսապ] թերահաշիւ. جارى – ընթացիկ հաշիւ. بالحساب [պիհ հիսապ] հաշուելով. ى–զմոյ մտաւոր հաշիւ. عقلى – հաշիւ բռնել. تحويل – տեղափոխ հաշիւ. ذهنى – մտաւոր թերահաշուութիւն. نظرى – տեսական մաթեմ. على – գործնական թուաբան. كلى ◌ֈ. ◌ֈ – մարել, հաշուել գալ. عند الحساب [ինտէլ հիսապ] հաշուի առնել. – روز، يوم վերջին գո-

حصه - անհատական ազատութիւն. – سياسى քաղաքական ազատութիւն. وجدان – مذهب – խղճի, կրօնի ազատութիւն. اجتماعى – կրօնքի ազատութիւն. – شاهج ազատութեան հերձ. – شاهج ազատութեան համար պայքար, հերոսութ. كلام – խօսքի ազատութիւն. مطبوعات – մամլոյ ազատութիւն. ◌ֈ – ազատասէրներ. ◌ֈ – ազատասիրական

حرير (հարիր, ա.) մետաքս. ى – 1. մետաքսեայ. 2. մետաքսանման. – مقامات արաբական քնարի քանասաստեղծութիւն մը:

حريص (հարիս, ա. սրտ էն. յգ. حريصان) ցանկացող, անյագ. حا – փառասէր. ◌ֈ – ընչաքէր ընչաքաղց. حا – ցանկութեամբ:

حريف (հարիֆ, ա. ճրտ էն. յգ. حريفان) 1. արհեստակից. 2. ընկեր. 3. [ազա. հերիֆ] մարդ, մարդակ. حا – 1. ընկերաբար, ընկերուհի. 2. հանգանակով [հերճանէ, արիճանէ]:

حريق (հարիզ, ա.) հրդեհ. دار – հրդեհանոց. (յգ. կանդրեան):

حريم (հարիմ, ա. հրամ էն) 1. մեւտքը արգիլուած. 2. ապահով և յարգելի վայր. 3 կանանոց. ا. حرم:

حزار (հրզար, թ. ճիշգը յազր) մեծ ագռաւ:

حزارن (հազարէն, թ. ճիշգը նարյն) կնիւն. چچيك – արևաչուքի:

حزاز (հազզազ, ա. բառ.) քարտքար. ى – քարաքարտ ազգիկ:

حزب (հրզպ, ա. յգ. حزبان) 1. խումբ [հմշ. انسان كروهى]. مجاهد – 2. կաբասէն 60 մաթերէն բարձրանչիւրը 3. միևտ կարգացուած ալօթք:

առատաձեռն օր. ը – 1. հաշտասող. 2. քնա. յոզ. ընկ. ո – անհամաձայն, անթիւ. յս – 1. անհամաձայն. 2. անհաշիւ. մեռոյ – հաշիւ տեռանել. ընդ – տարբերական հաշիւ. ի – կատ – հաշիւ քնել, հաշտել, խոհական. յնդիմ – հաշտաձգիլ. յոմ – հաշտանել. ց – 1. հաշտական [իգ. պատ] 2. քնայող. պատ հաշտ ընդհանուր հաշտական գործողութիւնք։

حسابت (հաշտաթէ, ա.) հաշտ հանձնութ. [հմմ. ընդհանուր]։

حساس (հասասս, ա. ան էն) հաշտ զգայուն. յոյզ – զգայնութիւն հշիւ. ընդ – զգայնութիւն։

حسام (հուսամ, ա.) պատճառ սուր ընդհանուր – խիստ երկար գիշեր։

حسامة (հուսամէ, ա.) փաղանգամուշկ։

حسب (հասէպ, ա.) 1. արժանապատուութիւն. 2. անձնական արժանիք. պատ – անձնական արժանիք և ազնուականութ. 2. պատճառ, նկատմամբ. ի – պատճառաւ, առթիւ նկատմամբ. ինձ [պիհասէպի] ինձ համեմատ. ինձ պատճառաւ, առթիւ։

حسب (հասպէ, ա.) ի, առ, ապագան, պատճառաւ, համար. الزدم – պէտքի համար. ընդ – երդնակին պատճառաւ. ընդ – առպարեզի պատճառաւ. الايجاب – ի հարկին. – البشر մարդկօրէն։

حسبان (հուսպան, ա.) Ծառաճ։

حسبة لله (հիսպէթէն լիլլահի, հասպէթէն լիլլահ, ա.) 1. ի սէր Աստուծոյ. 2. գրի [հմմ. նիշ. فخر]։

حسحال (հասպհիալ, ա.) խորհրդակցութիւն։

حسبي (հասպի, ա.) գրի. [հասպիէէն) ած – գրեթապէս։

حسد (հասէտ, ա.) չար նախանձ նախանձոտ. [գործ նախանձ] ընկ. – ոտ – [հասէտ վէր]. պէտ – նախանձոտ։

حسده (հասէտէ, ա. եզ. հսճ) նախանձորդ–նախանձորդք

حسرت (հասրէթ, ա.) 1. կարօտ, կարօտութ. 2. անձկութիւն. ընկ – կարօտնալ. ոյզ – կարօտ ցած. ընդ – կարօտոդ. ու – կարօտութ. քաշել. ընդ – կարօտութեամբ

حسم (հասմ, ա.) 1. կտրել. 2. լուծել վճռել (գաւտ, խնդիր)։

حسن (հիւսն ա. յգ. հասն) 1. գեղեցկութ. 2. լաւութ. 3. լաւ հոգ – գեղագրութ. ընդ – լաւ կարծիք ոմոյ – քաղցրութ. ընդ, հալ, հոգ – բարի վարք. ասոյ հասն բարի վարուց ուկայական. ընդ – լաւ բնդունելութ. – (հիւսնի բէվէննիւն) հաստատութ. ընդ – տուր, ուղղութ։

حسن (հասէն, ա. յգ. հասան) գեղեցիկ, բնտիր (հմմ. جيل . خوب). ասոյ հասն գործեր. ընդ [վէննիւլ հասէն] գեղագեղ։

حسناء (հասնա, ա. հասն էն) 1. գեղեցիկ 2. հասն [հուսնա] առթի կամ ամենագեղեցիկ, գեղեցկագոյն։

حسنات (հասէնաթ, ա. յգ. հասնէ) բարութ. բարեգործութիւնք. [հմմ. سيّات]. صاحب الحسنات բարեգործասիրան տէր, բարերար։

حسنه (հասէնէ, ա. իգ. հասն . յգ. حسنات) 1. գեղեցիկ 2. բարեգործ

حسنى (հուսնա, ա. իգ. հասն) 1. առթի կամ ամենագեղեցիկ. 2.

Digitized by Google

[հիւսնի] գեղեցիկ, ընտիր :

حسنيات (հուսնիյեաթ, ա.) 1. քաջիք, 2. հանգամանքներ :

حسود (հասուտ, ա. համ էն) նախանձոտ. սի – նախանձոտիեամբ

حسی (հրսսի, ա.) 1. զգայական. – դրայ ողբերգութիւն.

حسیات (հրսսիյեաթ, ա. եզ. հս) զգացումներ. պալիե – քաջիք զգացումներ. պանե – հոգեկան ... ուսիյաթ պոլմա զգացումներուն ենթակայ :

حسیب (հասիպ, ա. հսբ էն. իգ. հսսիպե) 1. անձնականն արժանի. 2. հաշուող, հաշուապետ.

حسیت (հրսսիյեէթ, ա. յգ. հսսիյաթ) զգայնութիւն :

حسیر (հասիր, ա.) 1. խաբ գացած մխացնած. – քշը մխացնած ալը. 2. կարօտ. [հմշ. տսբեր տեկսիրսե].

حسین (հուսէյն հիւսէյինի, ա. հսսն էն) գեղեցիկ, սիրաւնիկ:

حشا (հաշա, ա.) փորոտիք.

حشاری (հուշարի, ա. հշտրի հաշէրի) 1. անառակ, չար. 2. խեղ, խառեբախ[ներ]. մլ – անառակութիւն:

حشاش (հաշշաշ, ա. փշտ էն. յգ. հշտիյաթ) հոշիշամոլ :

حشر (հաշր, ա.) 1. հաւաքում, հաւաքել. 2. յարութիւն. մտ ո. մին չեւ յարութեան օրը. – յոզ յարութեան օր. ու գնր – զբաղիլ (մարդոց հետ) :

حشرات (հաշէրաթ, ա. եզ. հշրե) 1. արդեր, ճճիներ. 2. չարաճճիներ. 3. արիկայներ:

حشره (հաշէրէ, ա. յգ. հշրատ) արդ, ճճի (յատ չի գործածուիր) :

حشف (հաշէֆ, ա. մրգկզ.) գեղձենիի – բաւական գեղձ:

حشم (հաշէմ, ա.) 1. հետևորդներ մէկու մը մարդերը. 2. ցախ. – و خدم ծառայք և հետևորդք. نشی – վրանաբնակ :

حشمت (հաշմէթ, ա.) վեհափառութիւն. – لو – ماب [հաշմէթլէուաբ. պ.] 1. վեհափառ. 2. երկին վեհափառութիւն. [օսման վեհապետներուն կ'ըսուի]:

حشو (հաշվ, ա. յգ. հշտիյաթ) 1. խըճուռուք [բուրդէ, մետաքսէ]. 2. դարմանատար [բառ], աւելորդ բառ 3. փորոտի 4. [մրգկզ.] գեղձային հիւսուածք. ی – դարմանատարբերն. 2. փոխաբերական. یی – (հաշվիյեաթ) դարմանատար բառեր, աւելորդաբանութիւն:

حشیش (հաշիշ, ա.) 1. հաշիշ. 2. չոր խոտ, խոտ.

حشیشه (հաշիշէ, ա. յգ. հշտիշաթ) խոտ. حشیشة البرد հշտիշէ պէրտ թրջախոտ. الکلب – շանն խոտ ռմնի حشیشة الرئة – الصئار – կմիտրակ – սիլխոտուկ

حصات (հասսաթ, ա. յգ. հսսաթ) 1. գայլախտ. 2. քար երիկամունքի. المثانه – միզամուղ քար. حل الحصات – քարահալումի. الخلیه – ձիաքար. ی – քարային, գայլախտային.

حصاد (հասսատ, ա.) 1. հունձք. 2. հասկ. وقت حصاد հունձքի ժամանակ. ماکنهسی – հնձող, հնձող մեքենայ.

حصاد (հասսատ, ա. հսսատ էն) հնձող (հմշ. اوراقچی. اکین بیچیجی).

حصار (հիսսար, ա.) 1. բերդ. 2. պարիսպ. 3. պարապատատ քաղաք. اچی – ی – պահ միջնաբերդ.

حصافت (հասսաֆէթ, ա.) ուղղատեսութիւն. կորովամտութիւն. տարեալ ազգանիք. نزد – կորովամիտ

حصان (հիսսան, ա. յգ. նոտ հուսուն) ազնիւ ձի:

Digitized by Google

حصانت (հասանէթ, ա.) 1. ամրութ. բան – գիրքի մը ամրութ.ը 2. պարիսպ. զգաստութիւն.

حصبه (հասապէ, ա.) հարսնաներ, կարմրուկ (հմշ. ցաւոյց) :

حصبی (հասապի, ա.) ախտաւոր, հիւանդագին :

حصر (հասր, ա.) 1. պատել. շրջապատել. 2. պաշարել. 3. անպահանջել. 4. յատկացնել. ի նկատ – ակնկառոյց ըլ. ի մտքի – միտք անէ ունենալ. – ժամանակ յատկացնել. ի ժամ, ի ատեն – ժամանակ յատկացնել. ի նպատակ – մարմինը յատկացնել, շատ աշխատիլ. ի – սահմանափակ :

حصر (հուսր, ա. բժշ.) պնդութիւն (հմշ. ընկալում).

حصرم (հասրէմ, ա.) ազոխ. (հմշ. ցորեն) :

حصص (հրսաս, ա. եզ. հասս) 1. մասեր. 2. բաժիններ, բաժնեթուղթեր. – մարդը (պի գասր իլ հրսաս) բաժիններուն չափով.

حصن (հրսն, ա. յգ. հսոն) բերդ (հմշ. գաղա . մստհկեմ . հիսար) :

حصول (հուսուլ, ա.) 1. յառաջ գալ գոյանալ. 2. իրականանալ. ընկ. – կլլ ը – յառաջ գալ. կեռ կտիրը – իրականացնել, յառաջ բերել. ըչը – ի ձեռ կատարել :

حصه (հրսսէ, ա. յգ. հսսե) 1. մաս, բաժին. 2. բաժնեթուղթ ՝ – ձեռնաբաժանելի մասնակի հասոնասաբաժնական կանոն. յոր - (յգ. յորհսսե) 1. մասնակից. 2. ընկեր, բաժանորդ. 3. բաժնետէր. ն – բաժնետէրոջ. ինի ն – պատ – մասնակից. ու – մասնակցիլ :

حصی القضاعه (հասիլգուզուա, ա.) կղբեկ, կղբուկ.

حصير (հասր, ա.) փսխել. ցաւ – ցայգ մրճակ, մատրուկ, խոպանակ. ը – փսխաթափուիլ, փսխաթաժախ. ն – հատատակ (հմշ. ձիաղէ) :

حصين (հասին, ա. ընտ հսսե էն. յգ. հսսենե) ամուր. – տեղ ամուր չէնք. ինսոր ձեռ ամուր բերդ :

حضار (հուզզար, ա. եզ. հսոր) 1. ներկայք. 2. ակնդիրք, հանդիսականք. կրաի հսրաքի – ազնիւ –

حضارت (հազարէթ, ա.) ներկայութ. (հմշ. հսոր. հկ. ընթեր) :

حضانت (հազանէթ, ա.) մանկատաժութիւն (հմշ. մանայի) :

حضر (հազար, ա.) 1. խաղաղութ. (հակ. բրա պատերազմ) 2. քաղաք, գիւղ. հսոր ի պատրաստ. ը – 1. խաղաղութեան առենուն 2. քաղաքակիրթ

حضرات (հազարաթ, ա. յգ. հսրրե) ընտ էն. հսոր. ի – նայեր վերեւ նախապարներ. հսոր կրաի հսրաքի – մեծարոյ հանդիսականք :

حضرت (հազրէթ, ա. յգ. հսրաթ) 1. ա. հսոր . ը. (հսոր ընտ էն. հսոր) 2. արքութ. մեծութ. վեհութիւն, բարձրութիւն. Աստուծոյ հսրաթ Մեծն Աստուած. մեր հսրաթ Մեծ Մարգարէն. հսրաթ Աստուծոյ խօսքը 3. հսրաթ Վեհափառ Հայրապետ. (ընտ էն զօրաւոր է). կիս հսրաթ Մեծութիւն :

حضور (հուզուր, ա.) 1. ներկայութ. առաջ. (հմշ. գալ . աշկեր). 2. ներկայութ. ներկայ ըլ 3. հանդատութիւն. (հմշ. հսոր. ասիշ. ասուդկի. ճեմք) ը – ի – դրա ներկայանալ. ի – Թագաւորին մը ներկայանալ. ի – մտնել ատենօրհնեալ ծառայութեան

Digitized by Google

գաս. 4. վիճաբանութ. جناب حضرتسی جناب حضور فخامتشور جناب քեն բաթթասատութ. Մեծ եպսր. գոս. ան –ւի – ի ներկայութեան. նե – ալ – սրտի հանդարտութիւն:

حضيض (հազիզ, ա.) 1. ամենէն ցած տեղ. 2. [աստղ.] մերձակետ երկրի. շուտ – մերձակետ արեգական:

حط (հադդ, ա.) իջեցնել. ռահ – ու զեւրմներուն գաղար առնելը:

حطاب (հադդաբ, ա. حطب էն) փայ առնողն. [հմշ. նշ. ովոդ]:

حطاطه (հուդդաթա, ա. բժշ.) ուռիկ փորը ուռեցք:

حطام (հուդդամ, ա.) քիչ օգուտ. – նոյ ունայնութիւն աշխարհի:

حطب (հադդաբ, ա.) փայտ. (հմ. օդոդ) ջրեղ – փայտի վաճառական – [հադդաբուլլահ] Աստուծոյ էշը

حظ (հազզ, ա. յգ. ծոքոր. حظوظات) 1. հաճոյք. 2. բաժին. վաթ – շատ բաժին. 3. մաս. պատիւ. հոգեկան հաճոյք:

حظيره (հազիրէ, ա. սխ. հըզեր. յգ. ծոքոր) 1. փարախ. 2. գամբարան, չիրիմ. ջննդ – ալ قدس ° حظيرة

حفر (հաֆր, ա. յգ. حفريات հաֆրիյեաթ) 1. փորել, պեղել, պեղում. 2. բրել. հրեղեն պեղումներ:

حفره (հուֆրէ, ա. յգ. հուֆէր) փոս. (հմշ. նշ. ովոդ . հրեղեն):

حفص (հաֆս, ա.) հաստիճ:

حفض (հաֆզ, ա.) արտ. հասմայ-ձայնութեան մէջ սեռական:

حفظ (հըֆզ, ա.) 1. պահպանութիւն պահպանել, պահել. 2. յիշողութ. 3. գոց ընել ի բերան ուսանիլ [նուբան], սերտել. – ال تحت ընդ հսկողութեամբ. تحت – الحفظ հրեղեն սրինա] առաջնորդութ. – բանտ.

حفظ الله (հաֆէզէլլահ [ու] ա.) Աստուած պահէ զմեզ. Աստուած մի՛ արացէ. الله حفظك [հաֆէզէք Ալլահ] Աստուած զքեզ պահէ:

حفظه (հաֆէզէ, ա. եզ հաֆեհ) 1. ա. հաֆե. 2. մատեաց գործերը գրոյ հրեշտակներ. حفظة كرام

حفيد (հաֆիտ ա. յգ. احفاد գ. احفيده) թոռ [հմշ. ովոդ]:

حفيره (հաֆիրէ, ա. حفر էն. յգ. ژեր) փոս [հմշ. նշ. ովոդ]:

حق (հագգ, ա. յգ. حقوق) 1. ճշմարտութ. 2. իրաւունք. 3. ճշմարիտ 4. Աստուած. تعالى حضرتلرى – բարերեւրեան Աստուած. واز ك – իրաւունք ունիս. ندە – նկատմամբ, մասին. ندن – ի կողմանէ. الله ى اچون – ի սէր Աստուծոյ. ويرمك – իրաւունք տալ իրաւացի գտնել. حقاق – ի. – ینه کورینه ى – ի. – ա – արդարութիւնը տեղը տանիլ. ره – յանիրաւի, անիրաւ տեղը. ست حق 1. աստուածապաշտ. 2. իրաւառէր. شناس 1. արդարադատ. 2. աղրամիտ. 3. հանգուիմնական, արգարակրօն. گوشى – յաղող. اتمك – իրաւունք ստանալ. حق ەنەلیله Ձեր մտին. ەنەلرنك حق Ձեր վճռմութեան մասին. جو – hagg ginu] ոդոչ – 1. արդարասէր. 2. արդարասիրութեամբ. 3. արդարադատ. ژمنلى – համաձայնիլ, հաշտեփակել. كوى – كو – ծէզ. մարտախօս. (յգ. حقيان حق). كولى – (hagg կիուլի) ճշմարտախօսութ. لامق – 1. յաղթել. 2. չահիլ, վաստակիլ لى – իրաւացի ىز – անիրաւ. زلق – անիրաւութ. ف –

Digitized by Google

Քհաqqան | 1.իրաւամբ. 2. ճշմարտիւ։

حقائق (Հազաիզ, ա. եզ. حقيقة) ճշդ. մարտութիւնք. նմն – ճշդմարտութեանց գիտուկ. նոյն حقائق hաqաիզպիյն] նրբագէտ, յառաջատես։

حقارت (Հազարէթ, ա. յգ. حقارات) 1. հէքեաթ.2.արհամարհանք անարգանք. 1 - անարգել. արհամարհել. ունայն – արհամարհել։

حقانى (Հազգանի, ա.) 1. Աստուածային. 2. իրաւացի. – յոյ ի քաջացի հրամանն. 3. արդարակրօն. -ութ – (հազգանիյեէթ) արդարութիւն։

حقد (Հըզց, ա. յգ. ադեր) քէն, գաղտնի ատելութիւն։

حقنه (Հուզնէ, Հօզնա, ա.) գրեխ. 1 - գրեխել. [տե՛ս 1 احتقان]։

حقود (Հուզուս, ա. յգ. ադեր ի.) 1. գաղտնի2հազուս., ինանկիր

حقوق (Հուզուզ, ա. եզ. حق) 1. իրաւունքներ.2.բարեկամութիւն. 3. իրաւագիտութիւն. իրաւաբանութիւն. – պետական իրաւաբանական վարժարան 4. իրաւունք, քաղաքային. ընկերական – իրաւանց քաղաքային դատարան (հմ. جزاى محكمه) դատ - տեղեկութեանց օրէնք. ընտրող, ընտրիչ –անհատական դատ[ատ]ողի[ք]. պատիժ – չանգային դատ։

حقه (Հօզզա, ա.) 1 գիւղական փոքր աման. 2. կազամար. ծխ-ծխոտ քաշամանն. յն – 1. ձեռնածուհ. ամպոպ քար. 2. խարդախ. ձլյն - 1. ձեռնածուհ. ամպոպարարութիւն 2.խարդախութիւն.

حقير (Հազիր, ա. تحقير էն.իգ.ածող) 1. անարգ, անարժան. 2. հէք 3. նուաստ, խոնարհ. ցածր, ցածկ. մարդ – խոնարհել, անարգ համարել. ին – عبد ա. նուաստ նուաստ, հէքիաթ. պատ - (պ.) ս - 1. նուաստութիւն, խոնարհութիւն. 2. խոնարհաբար, նուաստաբար. թոյլ տալ հմ. (նուաստութիւն) գիրք։

حقيق (Հազիգ, ա. حق էն) արժանի, արդար, ճշմարիտ։

حقيقت (Հազիգաթ, ա. ածող حقيق Հազիգաս, յգ. حقائق) 1. ճշմարտութիւն. պատմական ճշմարտութիւն. 2. ճշմարտութիւն. 3. իրաք. ն - անկեղծ. – ոմանց իրաք. حقيقة իրաք, արդարև։

حقيقى (Հազգգգր, ա. تحقيق էն) 1. ճշմարիտ, իսկական, իրական 2. անկեղծ. բարեկամ – ճշմարիտ բառերի իմաստ – معناى حقيقى

حك (Հաff, ա.) 1. քերել, քերծել. 2. փորագրել. – ին փորագրութիւն. ոյի – քերծուած.

حكات (Հուհեաթ, ա. յգ. حكى ի) պատմիչք.

حكاك (Հաffեաf, ա. حك էն) փորագրիչ-նշանաւոր փորագրիչ

حكام (Հուffեամ, ա. եզ. حاكم) դատաւորք. – اشكاءعال գատաւորներու դէմ բողոք. حكام նոյն դատաւորներու մէջն։

حكايه (Հիհեայէ. ա.տե՛ս Հիհեայէթ, ա. յգ. حكايات) 1. պատմութիւն. 2. վէպ. ի - պատմել. ոնոյնը – ,ելքեր – على طريق الحكايه (ալա դարիգիլ հիհեայէ) պատմուածեան պէս, իբրև պատմուածին ըսուած – (քեր). պատմական եղանակ, անկատար. ը - պատմող. նոյն – (– նիվիս, պ.յգ. حكايه نويسان) վիպասան։

حكم (Հիմմ, ա. յգ. احكام) 1. վճիռ. 2. տրամադրութիւն. պահանջում 3. հրամանն. 4. իշխանութիւն. 5. գօրութ. ազդեցութիւն. 6 օրէնք. ի - ընդ ո – ընդ

Digitized by Google

վճռել. ։ – իշխել, հրամայել. կառավար – իշխել. աջ – քան, համեմատ. յա – ան. կարևոր, անզօր, աննշան. ի – զորութեամբ. ըստ օրէն – ապօրէն և կամայական վճիռ. ջինջ – ի ներկայութեան տրուած վճիռ. գոյական – իբրև գոյական տրուած. ոյս – նախկին վճիռ.

حکم (Հաիէմ, ա.) իրաւարար, ։ ընտիր – իրաւարար կարգել.

حکم (Հիքմ, ա. յգ. հկամ) տ. եմտհ ս–(Հիքմի, ից. հկամի) իմաստութիւն. հկամ ալ իսլամական. հկամ ալ իսլամական հետեւորդներ. ս – (Հիւքմի) վճռելու կամ վճռին տեղը. հկամիյէ (Հիքմիյէթ) իմաստասիրութիւն, իմաստասիրական ուսմունքներ.

حکما (Հիւքէմա, ա. յգ. հկամ ի) ս – ընդհանրական իմաստասէրներ

حکمت (Հիքմէթ, ա. յգ. հկամ) 1. իմաստութիւն. 2. գիտութիւն. 3. պատճառ. 4. խորհուրդ, գաղտնիք. հկամ – կառավարութեան գաղտնիքը 5. պետի – քննիչ իրաւունք. պետի – փորձառական գիտութիւն. ջիհէթ – իմաստալից. սոյն – իմաստուն. պոյնա – իմաստուն. պոյնա–պիւդէ իմաստուն մարդիկ.

حکمدار (Հիքմտար, պ.յգ.ան հկամ) 1. վերակացու. 2. հրամայատար (եգիպտոսի). ս – 1. վերակացութիւն, գերիշխանութիւն. 2. վերակացական. ձոյն հկամ ըստ վերակացական իրաւունք. ս – գերիշխանական – ըստ գերիշխանական իրաւունք.

حکمران (Հիւքմրան, պ.) 1. գերիշխան. 2. գերիշխանութիւն.

حکمفرما (Հիւքմֆէրմա, պ.) տիրապետող, տիրող. յ– տիրել

حکومت (Հիքհումէթ ա.յգ. հկումաթ) 1. կառավարութիւն. իշխանութիւն. 2. իրաւասութիւն. ։ հկումաթ – իշխանութեան իրաւասութիւն. մահալլէ հկումաթ – տեղական կառավարութիւն. ջէզայի հկումաթ – կառավարութեան պատճառուած. ալէ – տեղական կառավարութ. ազգ – կեդրոնական իշխանութիւն. ջհ – կառավարական կեդրոն. ղէ ղանուն –կառավարական պաշտօնատուն, պաշտօնարան

حکه (Հաիէ, ա. թրք.) քարինքաշ. (Տես. փրչ).

حکیم (Հաքիմ, ա. յգ. հկամ. հկամէթ աղաւ. հէքիմ հքէ) 1. իմաստուն. 2. գիտուն. 3. փիլիսոփայ. 4. բժիշկ. - բաշ, մահլը – ամենիմաստուն Աստ.

حکیمانه (Հաքիմանէ, պ.) 1. իմաստասիրական, իմաստութեան պէս. 2 իմաստութեամբ 3 փիլիսոփայօրէն

حل (Հալլ, ա.) 1. քակել, լուծել (կապ). 2. լուծել, լուծուիլ. 3. (քիմ) լուծել, տարբերազատել, տարբերազատուիլ. 4 ժողովի մը լուծել. կէնէյի – քիմիական լուծուիլ. 4. պաշտօնի բաց մնալը. 5. (իրլլ), արդար բլլալ:

حلاج (Հալլաճ, ա. ջիհ էն) լաթաց գործ. ձոյ – գործ:

حلال (Հալալ, ա. ասլաս, էէլալ) 1. արդար. 2. օրինաւոր (հկ. հրամ) 3. անխորտակ. 4. օրինաւոր ամէն բան ։ – անկեղծօրէն նուաճել. ադէ – հարատեւ զաւակ [հմշ. ջրոշունդ]. ձոսմ –1. իրաւունք ներել. 2. արտօնութիւն. տալ – օրինապէս ամուսնանալ կղզոյ. ձալ – օրինապէս ամուսնանալ. յն – կին

Digitized by Google

ـی — [տառ. حر էն] Նուրբ կտաւ, — ساعت ոսկեզօծ պղնձէ կամ կաշեպատ տախտակէ տուփ ունեցող ժամացոյց։

حلال (Հալլալ, ա. حل էն) լուծող. مشكلات — դժուարութիւնները —

حلاوت (Հալավէթ, ա.) 1. քաղցրութիւն. 2. համ. مزاج — քաղցր բնաւորութիւն. لى — քաղցր, համեղ. — ادا، — بخش. ياب او քաղցրութիւն գտնել. ادا حلاوت صداى քաղցր. քաղցր ձայն. بخش دماغ او — քիմքը քաղցրացնել։

حاب (Հալէպ, ա.) Հալէպ, Բերիա. ى — لى — բերիացի։

حلبه (Հուլպէ, ա. բուս.) բլթենի հաց, համեմ. (հմմ. بوى تخمى چيچكى).

جلتيت (Հըլթիթ, ա. բուս.) չարհոտ [Թ. شيطان ترسى]։

حلزون (Հալէզօն, ա.) 1. խխունջայլ, խղունջ. 2. քեղիկոն. 3. պըտուտակ. 4. ոլորտաձև, պարոյր. 5. պարուրաձև. قطع زائدى — անդրաձգական պարոյր. ى — 1. պտուտակաձև. 2. պարուրաձև. مرديون ى — պարուրաձև սանդուխ. فصيلهٔ حلزونيه խղունջազգիք.

حلف (Հալֆ, ա.) երդում. [հմմ. يمين . آند . قسم]։

حلفا (Հուլէֆա, ա. յգ. حليف ի) տուենք. 2. (Հալֆա բուս.) Հալֆայ, հարատունկ։

حلق (Հալգ, ա.) 1. կոկորդ. حروف — կոկորդային գրեր. 2. ածիլել. ى — 1. կոկորդային. 2. ա. حلقوى. فتق — կոկորդային թափք։

حلقوم (Հուլգում, ա. յգ. حلاقيم) 1. հագագ.. 2. ըմպան. راحة ال — [տառ. ռահաթի լօգում] հանգստապատառ. ى — հագագային։

حلقوى (Հալգավի, حلق Հալգի. ա. իգ. حلقويه) օղակաւոր, օղակաձև. فصيلهٔ حلقويه օղակաւորներու ընտանիք. غضروف — օղակաձև աճառ. حيوانات حلقويه օղակաւորներ։

حلقه (Հալգա, ա. յգ. حلقات) 1. օղակ 2. շրջանակ. تدرسنده — برنك մեկուն աշակերտիլ. لى — օղակաւոր. — وادى — بند او բոլորակ կազմել. — بكوش օղակաձև. [Հալգապէկիուշ, պ.] ականջը օղ ունեցող. 2. գերի. حلقات متلونه երփներփեան օղակներ։

حلم (Հիլմ, ա.) հեզութիւն, խոնարհութիւն. — يت [Հիլմիյէթ, օս. գործ.] حكيمانه — իմաստուն, հեզութեամբ

حلم (Հուլմ, ա. յգ. احلام) 1. երազ. [հմմ. رؤيا . دوش . عالم معنى]. 2. սերմնահոսութիւն. [հմմ. احتلام . دوش آزمه]։

حلمه (Հալէմէ. ա.) պտուկ (ծիծի) حلمى [Հալմի] պտկակերպ. الشكل — պտկաձև. حلمهٔ اذنيه ունկնային —

حلو (Հուլվ, Հալվ, ա.) 1. քաղցր, անոյշ. 2. համեղ։

حلوا (Հալվա, حلوى ա.) հրուշակ. قدرت — مى — մանանայ. صحبق، جعيق — թուրքերու երեկոյթ ուր հրուշակ եւլ. անուշեղէն կը հանեն. جى — հրուշակավաճառ. جى قباغى — գդում։

حلول (Հուլուլ, ա.) 1. հասնիլ, մօտենալ. شرف حلول ايدن سال جديد մօտեցող նոր տարին. 2. մեծի մը մերձենալ. 3. հոգեփոխութիւն [հմմ. تجسم] داخلى — [ընդ.] ներքնամփոփում — خارجى արտամղում. ى — հոգեփոխութեան վարդապետութիւն։

حلويات (Հուլվիյեաթ, ա.) քաղցրաւենիք, անուշեղէնք։

Digitized by Google

حله (Հուլէ, ա.յգ. حلل) 1. գրախտի հագուստ. 2. երկորդ անգամ ամուսնացող կինը չորրորդ անգամ կարեկալ ամուսնանալու համար հեռուեալ օրը ծգելու պայմանաւ ուրիշի մը հետ ամուսնանալը։

حلی (Հալլի, ա. իգ. حلیه) վերլուծական. حلیه ՚ հնդս վերլուծական երկրաչափութ. جبر حلی – գրահաշիւ։

حلیل (Հալիլ, ա. حلال էն.) ամուսին, այր. (իգ. حلیله) կողակից, կին.

حلیم (Հալիմ, ա. حلم էն. իգ. حلیمه յգ. حلم) հեզ, հեզահամբոյր. – کبك – հեզ ըլլալ, հեզահամբոյր ըլլալ։

حلیمه (Հուլէյմէ, ա մրգկ.) կանոն ասբասի – ջրային կանոն։

حلیمی (Հուլէյմի, ա.) կանոնաչին, կանոնաւոր, պատկառ. – گرز պակասաւոր տերև. الشكل – կանոնաձև

حلیه (Հիլեէ, ա.) ՚. դարդ. [յգ. حلیات] [հմշ. سوس. زینت. زیب.]: 2. կեր պարանք, գեմք. 3. դիմագիտութ. 4. գիրք վարուց Մահամմետ մարգարէին

حما (Հումմա, ըս ա. յգ. حیات) տենդ ջերմ. حمه ی – ընդհատ տենդ. – زق կարմրախտ. – قره ժանտատենդ. – شوربچ բորբոսային ջերմ. حمه ی – մեղրընդհատ տենդ. اصفر ی – գեղին տենդ. بلغم ی – անկարգ տենդ. ی – ասբասի ջրային տենդ։

حمائل (Համայիլ, ա.) 1. ասա ընդ ա նութ գօտի. 2. պահպանական համայական. 3. երկասպ. ی – հեղանկիւն

حمار (Հմար, ա. իգ. حماره) 1. էշ. 2. [Համմար] խշապան, իշավար. وش – իշու պէս, աւանակաբար. تی – էշութիւն, աւանակութիւն։

حمارات (Համարաթ, թ.) աշխատասէր, ժիր, ժրաջան։

حماسه (Համասէթ, ա.) 1. ընդածին քաջասիրտութիւն, դիւցազնութ. – نفس արտակարգ դիւցազնութիւն. ی անվեհերութիւն, անվախութիւն։

حماض (Հումմազ, ա.) երկնջուկ. [հմշ. قوزلغی] – حماض ابیض երկնջուկան երեռ. حماض حامض երկնջուկան երեռ. ی – երկնջային. حامضه ՚ նման երկնջագիր. تی – [Հումմազիյէթ] (քիմ.) գաւառականջուր։

حماقت (Համմազաթ, ա.) տխմարութ. ծանծրամտութ [հմմ. حمقق. بلاهت]

حمال (Համմալ, ա, նէ էն. ասպաս. Համալ) 1. բեռնակիր. 2. անկիրթ, կոպտ. ی – ضریق ճոպանաբարձ բեռնակիր. تی – 1. բեռնակրութ. 2. բեռնակրողէք. 3. կոշտութ. անկիրթութ.

حمام (Համմամ, ա.յգ. حمامات աղաս. Համամ) բաղնիք. ی – قدر ջերմու հնեն. کوچك – պոտճ. چی – 1. բաղնեպան 2. արմնադիր։

حمامه (Համամէ, ա.) աղաւնի. (հմշ. کبوتر. کوکرجین)։

حمایه (Հիմայէ, ա. حمایت Հիմաեէթ) 1. պաշտպանել, պահպանել, պաշտպանութ. 2. հովանաւորութիւն – اصول պաշտպան գրութ. – تحت ըլլ ընդ հովանաւորութեամբ. حمایتکار պաշտպան. یارلر – պաշտպանութեամբ։

حمد Համտ, ա.) 1. գոհանալ, գոհութ. 2. գովութ. اولسون – կամ – ال ա լէհիւ Համտ]. ه – ال լէհամտու լիլլահ] ա ի – գոհութիւն Աստուծոյ, փառք Տեառն. ی – ը ի – [համտէն սիւմէ համտէն] հազար գոհութիւն։

احمد (համտէէ, ա.) ա համտ (գոհութիւն Աստուծոյ) բանէ։

Digitized by Google

حمراء (համրա, ա. տրբ էն. իգ. յոլի) կարմիր. – ال [էլ համրա] կարմիր ալրը պալատ Մաւրիտանացի թագաւորներուս, որ Գրանատայի մէջ :

حمرت (Հումրէթ, ա.) կարմրաթիւն ցաւ – արշալոյսի կարմրութիւն. خد – այտի կարմրաթիւն :

حمروی (Հումրէվի, ա. իգ. ական) սնայսասային :

حمرة (Հումրէ, ա. բժշ.) սնացառ [հմմ. ցաւելլ]. حمرة – պատուհասական սնացառ :

حمص (Հիմսը, ա.) սիսեռ (հմմ. նոյն).

حصه (Հիմսըսա, ա. բժշ.) խոլտան. [հմմ. պասիլ].

حمض (Հուսզ, ա. քիմ.) թթուասուտ. اخیر – սրխնաքար. اول – նախթթուասուտ. ثانی – երկթթուասուտ – قاربون ածխական թթուասուտ. نحاس – պղնձային թթուասուտ. حضمات – թթուասունք

حق (Հուսզ, ա.) անմտութիւն. (հմմ. حاقت. حقلق) տխմարութիւն.

حقا (Հուսէգա, ա. եզ. ճշմ) ա. ճշմ [ոլան ոնդա حقا տխմար, անմիտ] :

حمل (Համլ, ա. հոլ) 1. բեռ. – ծանրութիւն. ծննդաբերութիւն. 2. վերագրել, վերագրութիւն. [հմմ. ջոզ. اسناد] որ. [جهالتنا حملتنی ما یشینی մեր տգիտութեան վերագրեցի]. 3. բեռնել. որ. [بواشی حمل ده ուշտերը բեռնել]. 4. յղութիւն. ցնծ – կեղծ յղութիւն :

حمل (Հիմլ. ա.) 1. բեռ. 2. [Համէլ] գառնուկ. (յգ. նոյնը Հումլան) 3. (աստղ.) խոյ, աստեղատուն :

حمله (Համլէ, ա.) 1. յարձակում. (հմմ. թուրք. صولت) 2. քանք. 3. (Համէլէ) (եզ. նոյն) կռուողներ. جی – Թիւրքական :

حمو (Հումմուվ, ա. բնգ.) կիզամ, այրում :

حموضه (Հումուզա, ա.) թթուութիւն. – لازم (միւէլլիսիլ Հումուզա) թթուածին :

حول (Համուլ, ա.) 1. յգ. նոյն. 2. (Համուլ) համբերատար :

حوله (Հումուլէ, ա.) 1. բեռ. 2. նաւի բեռ. տնտ – բեռնագիր :

حموی (Հումմէվի, ա.) տեղագրեր, տեղագրին. حوی թիլա (ալաիմի հումմէվիյէ) տեղագիր նշաններ :

حمیت (Համիյէթ, ա. նոյն Համիյէ) 1. խանդ, եռանդ, աւիւն. 2. ազգասիրութիւն. 3. պնծոց – հայրենասիրութիւն. حمیت انسانیه – մարդասիրութիւն. حمیت وطنیه (պ.) 1. փայլեռանդ. 2. ազգասէր. – ոտն – հայրենասէր. وطن حمیتندان հայրենասէրներ. حمیتلی – ազգասիրաբար, հայրենասիրական. لر – մակդիր որ կը տրուի զինուորականներուն յիշատակելու և քաջագործին առաջիկանաւորներուն 5րդ առաջին աստիճան ունեցողներուս

حمید (Համիտ, ա. տճ էն. իգ. ոյե) 1. գովեալ, գովելի. 2. գովեստ Աստուած. ه – خلاق գովելի բնաւորութիւն.

حمیم (Համիմ, ա.) տուք. – ماء տաք ջուր. ոյե (Հմմետ, բժշ.) պահեցողութիւն. (հմմ. յեզ) :

حنا (Հընա, ա. ազաւ. Հինա) հինայ. (հմմ. կինա) :

حنابله (Հանապիլէ, ա. եզ. ոնոյ) իմամ Հանապէլիի աղանդաւորները.

حنان (Հաննան, ա.) ամենողորմ. աստուած. – ك یا حنان ամենագթածն Աստուած :

حنبلی (Հանպէլի, ա.) իմամ Հանպէլի-պնծոց Հանպէլիի աղանդը

Digitized by Google

հոգ (Հանս, Հրնս. ս.)երդմնազանգ՝ երդմնադրաժ ըլլալ։

հոգեր (Հանճեէր, ա.յգ.հոգեր)խըռ. չափազ.– պետ խռչակատար

հոգերի (Հանճեէրի, ս. եզր. հոգեր հանճեէրվի) խռչակային։

հոգտալ (Հանդալ, թ.) 1. անհեթեթ 2. անճոռնի. 3. գեղչուկ։

հոգտե (Հրնդա, ա.) ցորեն (հմ.ցեղ. ցորեն ցեղայ). ցորեն – ցորենի վաճառական. ոսպ՝ – կուլայցորեան։

հոգտալի (Հանզալ,ա.) իշկոյվարուհիգ (հմ. ցոյզ գարջել լայ)։

հոգֆի (Հանէվի, ա.) 1. Լիպու Հանիֆէի աղանգին հետևող, հանիֆեական. 2. ուղղափառ հաւատք։

հոգնի (Հանէէ, ա. մրդկ.) քիմք.ը – քմական. – պահ պետ քիմնատապ։

հոգոթ (Հանուդ,ա) զմռսած, զմրսած (հմ. հոգնել)։

հոգիֆ (Հանիֆ, ա.) Իսլամ սուղղափառ հաւատք։

հոգիֆէ (Հանիֆէէ, ա.) Մահմետական նոր թեան չորս գլխաւոր մեկնիչներէն հոգիֆ այ ի անունն է։

հոգին (Հանիհ, ա.) 1. ահ ու կոծ. 2. հառաչանք, հառաչ։

հոգա (Հավվա. ա.) հոգ տրտիճ եւս. հոգ – շեկխարի։

հոգանչ (Հավահն, ա. եզ. հոգանչ) պետ. քեր. պարզ – սահպոզական պետքեր. պրմ – ուղևորական պետքեր

հոգադ (Հաւաստիս, տեսնել հոգադ) 1. դեպքեր. 2. լուրեր հոգ – կարևոր լուրեր. պարզ – զարմանալի լուրեր. պոպ – քրոնիկ, օրուան լուրեր. պոսիա – քաղաքական լուրեր. – գիտ լրագիրներ։

հոգարի (Հավաս, ա. եզ. հոգարի) զգայարանք. հոգարի հոգ – աքտաքին հինգ զգայարանք։

հոգալ (Հավալէ, ս.) 1. յանձնել. 2. փոխանցել, փոխանցում. պարտքը փոխանցել. 4. մակագրել, մակագրութ. 5. նշանագիր, հատուցման հրամանագիր. 6. ուղղել, գործել. 7. դնդերահատուած. (մանկանց)։ լ – (Թ.) 1. խոշոր, ստուար. 2. վերջին նայոյզ. 3. մակագրուած. 4. գնդերահարը. ՞ալոգ փոխանցումով. ասոր – վճարման հրամանագիր (հմ. սնդս հալոգ)։

հոգալի (Հավալի, ա. եզ. հոգալ)շրջակայք, բոլորտիք. յոգ՝ – քաղաքին շրջակայքը։

հոգութ (Հուդ, ս. յգ. հոգութան) 1. ձուկ. 2. (ստացական ձուկն. – ձանոն ձուկի պէս, համր (հմ. ձնդ . ձկան)։

հոգուր (Հուր, տեսնել հոգուրան) ահ, այերժահարս. հոգուր ձկոզն կը խոսու զեղեցիկ։

հոգուզ (Հավզէ,ս.) Մահմետական շրջանակ ՞ աղոյտսուզ ձկոզ – իր իշխանութեան տակ առնել. ասիրանալ (հմ. ասիրանալ)։

հոգսալ (Հավսալ, ա. յգ. հոգսալ) 1. կտոր, խածիր. (հմ. թաղտ. զորսալ. շկոզ). 2. ստամոքս. 3. տորզուկ. ընդունակութ. 4. (մրդկ.) կոնք որովայնակոնք. ոտ – 1. կարճամիտ 2. անհամբեր. հոգսալ – համբերատար։

հոգսալի (Հավսալի, ա. մրդկ.) որովայնակոնքային։

հոգֆ (Հավզ. ա. տզուս. Հավուզ. յգ. հոգֆ) աւազան. հոգֆ –

Digitized by Google

حيديد (հաեաsիs, ա. յգ. յոդ ի սխ. գործածուած է)։

حيك (հայեաf, ա.) սատայնանկ. ջուլհակ (սիակտ եղ)։

حياكت (հրեաfէթ, ա.) սատայնանկութիւն, ջուլհակութիւն, գործ ջուլհակի։

حيث (հայս, ա.) յոյժ - մին (մին հայսիւլ մէճմու) ընդամէնը։

حيثيت (հայսիյէթ, ա.) 1. արժանապատուութիւն. 2. արժէք. յարգ. պէտ - անձնական արժանապատուութիւն. - յարաբերական արժանապատուութեան տէր մարդիկ. չ-անարժան - 1. արժէքազուրկ. 2. առարկայարար։

حيدر (հայsար, ա.) 1. առիւծ. 2. Հազրէթ Ալիի մականունը Մուհամմէտի փեսան. չար - քաջ, քաջամարտիկ. ական - 1. դիւցազնական. 2. - բար

حيدود (հայsուs, ա. սխ. է իբր ա. բար. յգ. նիւեր) աստղակ. - աստղակութիւն։

حيران (հայրան, ա. տես է) 1. ապշած. 2. հիացած, զարմացած - զարմանալ, ապշիլ (հմմ. قلق ده حيرت) - ա

حيرت (հայրէթ, ա.) 1. ապշում. զարմացում. 2. հիացում. - զարմանալ, ապշիլ. ոձ - զարմացած, հիացած. ի - ական - ի, ընկեր - ից, ից - հիացնող, զարմացնող, ապշեցնող։

حيز (հայզ, ա.) տեղ, միջոց. մեծ - (մրգկ.) միջնամատ. կնկ. - հասոլ ելք ունեցող հագուստ։

حيزران (հայզէրան, ա. նարիզ հէզարէն) բամբոյ, յաղթելեղէն։

حيض (հայզ, ա.) գաշտան, ամսացրիւն (հմմ. طمث. باشی. آی. عادت) - կոյրերի հանդէպ ունեցած պարտաւորութիւնների մասին

գրախտի աւազան. ցնծալ - - դառնալ։

حوضه (Հավզա, ա. աշխ.) աւազան գաւաթ - միջերկրականի - ը

حول (Հավլ, ա.) 1. չուրջ. 2. տարի 3. զօրութ. Ա՛ին Ա՛ին զգալ ոչ - (լահավլէ վէլագուվվէթէ իլլա պիլլահ չէք զօրութիւն բայց միայն Աստուած)։

حولى (Հավլը, թ.) 1. գաւիթ, բակ 2. գաստաւակ (աղաւ. հավլու)

حوليجان (հավլիճան, պ. բուս.) խօլիջան։

حويصل (Հուվէյսալ, ա. յգ. حويصلات) փամփշտիկ։

حويصلى (Հուվէյսալի, ա.) փամփշտակային - փամփշտակաձև. ութ - փամփշտակային հեանգութիւնը։

حوين (Հուվէյն, ա. բնա. յգ. حوينات նաւազ. حويصل) անանիկ. حوينات ասուր ներմանանիկ, ներմաճճի։

حويه (Հավիյէ, ա. կնդ.) կոնտ, կայմապնոտուկի։

حى (Հայյ, ա. حيات էն. յգ. احياء) կենդանի (չմշ. ձրի. դէն. ջանիլ) ի - (Հայեէն) ողջ ողջ. կենդանի։

حيا (հաեա, ա.) ամօթ, ամօթխածութիւն (չմշ. شرم. جالت) չ - - անամօթ. զանգ - անամօթութիւն. ا - ամաչել, ամչնալ (հմմ. ծգել, ծգտալ. شرم)։

حيات (հաեաթ, ա.) կեանք. (հկ. ممات. հմշ. ծկեալ. صاغلق. دیرلك) ا - կրկ մեռնիլ. و - ر կենդանի ըլլալ, ողջ ըլ. ինչ - ձեզ ցկեանս. ժամ - կենաստուգ - կենսաւետ. ցանկ - անանձնական կեանք. ձեռ - առատ կեանք. ی - կենսական (իգ. حيات). حركت حياتيه կենսական ընթացք. حياتيه بهذه կենդանական վարդապետութիւն։

(خ)

خ խը, Օսմանեան այբուբենի իններորդ գիրը, արժէքն է 600։

خاء (խա, ա.) ձգրին անուանեն հեջաա-(խաի մուանճէէմ) կետաւոր Հա։

خا (խա, պ.) ծամող. - շկռ չաքար ծամող. 2. քաղցրախօս. - ژز ա-քեխցքեխ առատօրէն խօսքեր խօսող։

خائب (խաիպ, ա. նիբեթ էն. իգ.-ինէ) անյաջող, զրկուած, անբաժին յուսախաբ. ՚ - անյաջող կերպով։ -ան յաջող. օր. (ՙ خائباً عودت) անյաջող վերադառնալ) - و خاسر (ազատ. հայպատասրլ) յուսախաբ և մոլորեալ։

خائف (խաիֆ, ա. խոֆ էն. իգ.-ինէ) վախցող.՚- վախնալով. պահնէ խուէրկուտութեամբ, վախնալով։

خائن (խաին, ա. խիանէթ էն. յգ. -ինէ իգ.-ինէ) 1. չարագործ, չար. 2. մատնիչ, նենգաւոր. 3. տպերախտ. -լկ - չարագործութիւն. -ի - չարութեամբ

خاتم (խաթէմ, ա. յգ. -թիան) 1. մատնի. 2. կնիք. խնկ խոց կնքել. 3. մի-ւսիոն.նալ - վերջին Մարգարէն (Մուհամմէտ). կնճէք - տուզա։

خاتم (խաթիմ, ա. խթմ էն) 1. վերջացընող, աւարտող. 2. կնքող։

خاتمه (խաթիմէ, ա. խթմ էն. յգ.-թիան) 1. վերջաբան, վերջ. կնճէք - վերջացնել. կնճէք - գրքին վերջաբանը ՚ - կլամ - վերջաբան. ի կշռ - վերջացնել լմնցնել. 2. եզրակացութիւն։

خاتون (խաթուն, ա. յգ. -թինեան խզաւ. գաւառն) 1. տիկին. 2. կին. կոզոլ (բլադոն. կոզոլ-ուրթ-ուն. ուրթ - շիկատակ (համ. ուրթ-ուն. ուրթ - շիկատակ

حيف (հայֆ, ա.) §1. անիրաւութիւն. 2. մեղք, եղկելի, ափսոս. (հմմ. զայիչ. յազեր. •ութիւն •ոյազեր) - սա - -ոյչ - հազար ափսոս. ևիֆ (հայֆա, ա.) ա. ևիֆ. ՚ևիֆ եղկելի ոք, մեղք ար։

حيل (հիեէլ, ա. յգ. ևիլ ի) ձնել ևիլեաւ սիսա (հիյէլ ու տեսախ) նենգութիւն. և խորամանկութիւն ընելով։

حيلاز (հայլազ, թ.) դատարկապատ, ծպլ. լն - ծուլ ևիեն դատարկապատութիւն։

حيلولت (հայլուլէթ, ա.) 1. միջամտել 2. արգելք. ու - արգելք ել.

حيله (հիյլէ, ա. յգ. ևիլ) նենգ, նենգութիւն. խորամանկութիւն 1 - նենգել, խորամանկել.լն - նենգուած խորամանուած. յս - անխորամանուչ. - յլ - [պ.] նենգաւոր. կար - խորամանկ. (հմմ. ուկար մէէքեար . ջուպազա)։

حين (հին, ա. յգ. ևիան) ժամանակ, աւուրն, պահ. ոտաջա - ի հարկին առաջուստ - հանգստի պահուն. ոո ևիան ևիանէ(հիյնէն միևէյահեաճ)քնաւ երբեք

حينئذ (հինէյհզին. ա.) այն աւուրն, այն պահուն։

حينونت (հայնուներէթ, ա.) գործի մը աւուրը հասնիլ։

حيوان (հայվան, ա. յգ. -թիանեան) 1. կենդանի. 2. անասուն.3.ձի. 4. գրաստ. 5.կենդանութիւն.ձեռն - աւուն. լն - (թ.) 1. անասնութիւն. 2. տխմարութիւն.ի - (ա.) անասնական (իգ.-ինէ) ութիւն - (ա.) 1. անասնութիւն.2.տխմարութիւն. ջ - անասունի պէս, կենդանիի պէս. ուսջ - անասնաբար։

حيه (հայէ, ա. յգ. ևիատ) (հմմ. ևիլան). ՚ սոտ - քարբր, հոսուած.

خارطوج (խարդուճ, գ.) փամփուշտ

خارق (խարըգ, ա. խրճ էն յգ. خارق العاده պատռող, հերձող. (խարըգիւլաէտ) արտասովոր, արտասկզբ. ոտո - արտասովոր. ◦ - (խարըգա) 1. աքսիճելիք, հրաշ ք. 2. արտասովոր դէպք, արտասովոր մարդ. տապանգ. օր. (خوارق) (խուարըգ). (յգ. خوارق) (խուարըգ).

خارل خارل (խարլ խարլ, թ.) 1. անընդհատ.ասելմակ -անընդհատ խօսիլ. 2. առաւօրէն. ճգճ - առաւօրէն հոսիլ:

خارلق (խարլըք, ա.ձև. خارلك խարլըտը, թ.) աղմուկ, ժխոր ը-ադմկարար

خاره (խարէ, պ. خاره խարա. պ.) 1. խիտ կաղնի. քար, մարմարիոն, խարամ. 2. վէմ վէմ կերպաս, վիտակ. մկն - (թ. վէմ վէմ բլլալ, ծածանիլ (ظالغه متموج او ճգճ.) :

خازن (խազին, ա. ոչն էն) 1. գանձապահ. աբլկղակալ. 2. պահ, պահոց. իրար - գաղտնապահ. 3. (խազէն, պ. ոչդաիր - խոյհարիզէն էն) քահն

خاسته (խասթէ, պ.) ասք երած. յ. خاسته (աւելի գործ.) خاسته ոչ խասա երիտասարդ, նորաբոյս:

خاسر (խասիր, ա. խսրան էն) վնասուած, մոլորեալ. - գոյ. վնասուած ցեղ. ի - վնասուելով. خاسر و خائب (աղաս. Հայկական). ա. խոյճ.

خاسف (խասիճ, ա. خسوف էն) խաւսած, տժգոյն, տմոյն.

خاشاك (խաշաք, պ.) 1. չիղ. չաւելած.ք չոր չոպ. خاشاك و خس و خاشاك ոտ. خارو خاشاك

خاشردی (խաշրդը, թ.) ա. խշրդի դամղ - . ա. խշրդամղ

خاشع (խաշը, ա. خشوع էն. յգ. خاشعين) խոնարհ. - عبد խոնարհ

պահ զօրք. օնեաս – բամբիշ Սուլթանի

խասիյէթ (խասսըյէթ, ա. ազատ. հասիյէթ) 1. յատկութիւն. 2. ազգեցութիւն [բոյսի ևն.] 3. օգուտ. 4. համակ. լ – առուլքասըր, օգտուիլ

խաղը (խազը, ա. ջղոց էն. յգ. խաղոյն, խաղոյնը) հիւս և հիւղ խոնարհ [հմմ. ջղոց, խոնարհ] :

խատիպ (խադրպ, ա. խօսիլ էն. յգ. խատիպ) քարոզիչ, բեմասաց։

խատր (խադըր, ա. յոխտ էն) 1. յիշողութիւն. 2. միտք. 3. յարգ, պատիւ. 4. արպիսութիւն. ծոյլ – ձեր սիրոյն համար. գրաւիչ դէմք – մոռնալ. օ – կնկ յիշել. կրկ.. ի – մեծարել. ծոյլ – խաթեր չունալ, մեկուն ի յարգանս. ա – յանգանակ, ստիպում – որպիսութիւնը հարցընել. լսելիս ի – ըստ բաւականին, խոթը կը սեպուի. – շեշտ մտաւոր վիճակ. ա. դրութիւն-վարք գործ. խոհեմութիւն [սէրիւլխաղըր] զգեցիկ, մեծարելի. ձգել – սիրտ կոտրել ձգիլ – գոհացնել, սիրտը չինել. գալմ – կշռանալ, գառնանալ. ձգիլ – կոկորդ չսիալ. ա – մարդ չհաճութիւն ընել. ա – չհանգչիլ, գոհանալ. ջնջել ծ – գիրքագիտութիւնը վիրաբերել. ծ – ցաւ հանգիստ տրտալ, ուրախ զուարթ. ձոյ–հայկական տուր, պիրտ չինալ. ձոյ–հայկական տուրութ. շտապ – հայկական տուր նշան. հայկական տուրութ. ծոյ–խատրամագ, թ.] յիշել, մտաբերել. – ամոնը սրգոլաձ, վշտացած. ձմոնը – [մանձէկի, պ.] վշտահարութ. սրգոլիլ. նշմ – սրտի մէջ գրոշմուելու յիշողութեան մէջ տպաւորուած. լ – մեծարելի. – նոյ հաճոյակատար, մարդասէր, ազնիւ – մարդասիրութիւն.

խասկի (խասէքի, թ. յգ. խասկիան (խասկիլր) հին ատեն անձնա-

ծառայ. ի – խոնարհելով, խոնարհաբար

խաշլամագ (խաշլամագ, թ.) 1. խաշել. 2. ծեծ քաշել. 3. տաք ջուրով այրել. 4. խածնելով այրել. 5. ատամի յանգիմանել. 6. մեծ վնաս պատճառել. կործանել. ձմ – խաշել։

խաշլամո (խաշլամա, թ.) խաշած միս առատ ջուրով :

խաշլանմագ (խաշլաթմագ, թ.) խաշել։

խաշլանմագ (խաշլանմագ, թ.) խաշիլ. 2. շատ վնասուիլ :

խաշո (ճաշ, θաշիճէն) տապակ Յամբ եփ ծածկոց. ջ– տապակագործ

խաս (խասս, ա. խոսոյս էն յգ. խասոնը) 1. յատուկ, սեպհական. – իմ յատուկ անուն [հմմ. ինձ]. 2. անխառն, զուտ, ճշմարիտ. մալ – անխառն ապրանք – ըսե ճշմարիտ բարեկամ. 3. արքունական, արքունեի. ադա – անձնական բանակ. խոհանոցին արքունի դասն հատուկ խոհանոցին արքունի դասն – ամ. քունի սեղան [հմմ. օրինակ]. 4. մեծ ծառայ, ուշադրութիւն [յգ. խոսոյս. խասոնը] 5. մանաւանդ, անհատական. – ծոյ մանաւանդ՝ անհատական ոճ. խոհ. անձնական զօրք. կեցի խոհ անձնական զօրաց հրամատար. 6. ընտիր ապրիլ. մեծ – ճերմակ հաց. մեջլիս խոհ մեջլիս նախարարաց ժողով, գահ–կալ. – մեջլիս նախարարաց ժողով, գահ–կալ. խոհ. խոհ [խասս իւլ խասս] ընտրելագոյն, ապրուշագոյն. խոհ գաթր խոհ ընտրելագոյն՝ ապրուշագոյն հիւր խոհ 1. յատկութիւն. [յգ. խոսոյս]. 2. [խասս, թ.] ճերմակ կտաւ. խոհիլ [պիլ խասսա, ա] խոհիլ [խասսաթէն, ա.] յատկապէս, մանաւանդ պէս, ի մանաւանդ.

խասկի (խասէքի, թ. յգ. խասկիան (խասկիլր) հին ատեն անձնա-

Digitized by Google

خակստր (խախիսքեր, պ.) մոխիր (հմ. ռում. կոլոմաղ) ց – մոխրագոյն։

խալ (խալ, պ.) 1. պիտակ, ծին. 2. խալ [խալ. ա.] մօրեղբայր։

խալտ (խալիս, ա. խլտ էն) մշտնջենաւոր, մշտնջենական։

խալս (խալիս, ա. խլոս էն. իգ. խալսե) 1. անխառն, զուտ. 2. անկեղծ ու – անկեղծօրէն. ցե – անկեղծութիւն։

խալտ (խալդա, թ.) շուշի անուռ. [հմհ. համա • ճոպ]։

խալխ (խալիգ, ա. խլխ էն) ստեղծող, արարիչ [հմհ. յաբադիջի • ստեղծող, ապրեցնող]. – Արարիչ երկրի և երկնից. – Աստուած. ցե – [խալիքցիյէք] արարչագործութիւն։

խալե (խալէ, հալա, ա.) [արաբերէնի մէջ մօրաքոյր]. հօրաքոյր. զադ – հօրաքեռորդի [հմհ. խալե ուղլի]։

խալի (խալի, ա. խլա էն. իգ. խալիե) 1. պարապ, դատարկ (հմհ. յաշ. • պոշ). ասը – պարապ հող. 2. ամայի [հմհ. նոպ]. – տեղ – ամայի գաշտ. 3. անշուք. 4. անտէր «խալի» ուրիշ անտէր և անմխիթար գետիններ (հմհ. մոաֆ «ուրիշ»). 5. գերծ (հմհ. զարի. յեր.). օր. խոստանալ խալի ձեռքդ խալի [խալի իւզիդին]. գառատակաւոր. ալոզ – գալմ – գառագրիչ, եա կեծալ. զգե – պարապ առնել։

խալը (խալը, թ. աղաւ. գալ էն) գորգ ուրիշ – գորգի վաճառական. չե – գործարան. (հմհ. գլեմ ալկրլն. սաջադա.)։

խամ (խամ, պ.) 1. խակ, տհաս. 2. անփորձ, անուսում. 3. կոյս [հող]. 4. անկերթ. 5. սուտ [ոսկի եւն.] կեղծ

Digitized by Google

խատր (խադրէ, ա. խդոր էն. յգ. խատրե. խոյր) 1. յիշատակ. (խոյ. խոհ. 2. յիշատակ. շաբ՝ պատասխանել յիշատակ [յիշատակ ուրիշ է]։

խատֆ (խագրճ, ա. խճոֆ էն) 1. յափշտակիչ. 2. չոշղողուն. լուսաշող. – գր. լուսաշող փայլակ։

խատի (խաքր, ա. խճոի էն) 1. պատ. լող, պատական. 2. մեղաւոր։

խաֆզ (հաճըզ, ա. խճոֆ էն) խանարհեցնող. الجذاذ – խոնարհ. – الطير [խաճըզիւդդայէ] լուրջ։

խաֆիգ (խաճըզ, ա. խլգան էն շատ չի գործ.) տրտում։

խաֆզգան (խաճըզգէյն, խլգան խաճըգան ա.) արեւելք և արեւմուտք. (մշրք. մշրք և արեւ. չրգ և արեւ.)։

խաղան (խագան, ա.. յգ. խլգան) կայսր թագաւորաց թագաւոր (հմհ. շահնաշահ). البحرين و البرين – [խագանիւլ պահրէյն վէլպէրրէյն] երկու ծովերու (սև և միջերկրական) և երկու ցամաքներու (Եւրոպական և Ասիական թուրքիա) կայսր, Օսմանցի թագաւոր խաղան [իգ. պիխաղան] կայսերական. – դեր պետական կալուածատուէական (ապաւ. տէքերհանէ) دفتر خاقانى مديريت عموميه կալուածատուէականի վերատեսչութիւն

խաֆ (խաֆ, պ.) 1. հող (հմհ. քրգ. խակ. թրք.). ակ – մարգագետ հող. 2. փոշի դան – այս աշխարհ, երկիր. գոյ – աւել սար – 1. փոշիներու մէջ ծածկուած. 2. ինքնակամ, հեգ, հեգնաբար. ց – 1. հողային, հողէ 2. հողի գոյն. 3. մարգ. [յգ. խաղան]։

խաֆպայ (խաֆիփայ, պայ խակ պ.) ստացի փոշի՝ հող. 2. ձեզ. 3. ներկայացուցիչ. պահակ – կայսեր ներկայացուցիչ. յոյն • կոմս մեծի մը յարգանք մատուցանել

6. նախնական [ապրանք]. կլեկտ – ան. հերեթ առաջարկ. ըսթ – սին առնջանք խնամ – առձև, թափթփած. խնալ – ան. իրանալի փափաք. ձգոմ – ակշռ ու կոպիտ մարգ. շկր – ապտուտ շաքար, մոքրատ շաքար. լզ · 1. խակութիւն տհասութիւն 2. անփորձութիւն. անվարժութիւն. 3. մեղկութիւն. լեզ – խակնալ, մեղկանալ։

խամ (խամիս, ա. խոտ էն) 1. նուաղ, նուաղած. 2. մարմրած, մարած

شعلهٔ خامد آتش խամ նուաղած կրակ. խամուած մարմրած՝ մարած բոց։

խամս (խամիս, ա. հաշ էն. իգ. հասոյ) հինգերորդ. (հմմ. پنجی . پنجم) հինգերորդ անասիական. հասր – տասնհինգերորդ. խամոյ [խամիսէն] հինգերորդ, հինգերորդական։

խամլ (խամլի, ա.) անհնշան, անանուն. խամլ անհնշան կերպով

խամոր (խամուր, թ. խոր էն ա. խոր.

խամոշ (խամուշ, խամոշ խամիւշ, պ. յգ. խամոշան) լուռ, լռակաց (հմմ. پکم. ایکم. ساکت) խամոշան ՝ ւադի գերեզմանատուն. ու – լռել. ց – լռութիւն

խամե (խամէ, պ.) գրիչ (հմմ. قلم – کلك) –մօտ – րէկ. ու – գրել. – գրուած. դան – գրչատուփ։

խան (խան, պ.) 1. պանդոկ, խան. – կը պանդոկի պէս, անկարգ և աղտոտ. 2. արքայ, խան, թագաւոր. [յգ. խանան]. 3. իշխան, սեպուհ. խան [պարսից մէջ աստիճան]. լզ – խանութիւն. 2. իշխանութիւն. ջ - պանդոկապետութիւն. ջիլզ – պանդոկապետութիւն։

խանդան (խանէտան, պ.) 1. գերդաստան, զարմ. խանդան ալ՝ Օսմանեանն զարմ. 2. ազնուական. լզ – 1. ազնուականութ. 2. հիւրասիրութ.

խանգ (խանգ, ա. խոնջ էն) 1. խեղդող. 2. շատ նեղ. [բուռ.] – (قورد بوغان الذئب) ակռնիդ նաքել (հմմ. بوغان) – الكلب اصطياد، ձիւնածպուիկ. գոր – قبنجاغا (հմմ. بوغان)։

խանգահ (խանգահ, ա. խոնկահ էն. խանկեահ, պ. հոնկ) տէրութիւն ներքև մնացածան վանք. [հմմ. դրկան կեր]. լզ – անցաւոր աշխարհ։

խանկի (խանէկի, պ.) տնականի, քնտանի, աւանդին կնկի կամ տղու հետ – տասնհինգերորդ՝ ներքին հիշնամի։

խանիմ (խանըմ, հանըմ, թ.) 1. տիկին (հմմ. بانو . سيده . ستی . افندی) – մեծ տիկին. 2. Օրիորդ. ջիզ – ، 3. կոչական կին, կռզակից (հմմ. زوجه . جليله). լզ – ջուխ. – այծատերև, կռասիաձիկ. ջուխ – կարմրիկ, զաւակաճեմ։

խանման (խանմանի, խանիւման, պ.) 1. տուն տեղ, քնակարան. ?. քնտանիք. յզզ – քնտանիք մը կործանել. յ. րանդ – տուն կործանող. յոյ – տնաւէր. խանման հրեշ խանման տնաւէր հրեղէն։

խանէ (խանէ, հանէ, պ.) 1. տուն (հմմ. دار. بيت. او) 2. քնտանիք. 3. խորշ. 4. աստղաբաշխական. 5. գիծ, կարգ (բուանշանների). յ. րանդ – տնաւէր. խարխ – 1. տգէտ. 2. անանկ, անանուն. յ. ռրդ – տունը մեծցած, անփորձ. գրատուն. - դոլ 2եր տունը. յ. ջ – խաչատուն. ջ. ղ – խնդրել. ջ. ղ – խաչատուն. 2. իշխանութ. ջ - պանդոկապետ. ջիլզ – պանդոկապետութիւն։

խանդան (խանէտան, պ.) 1. գերդաստան, զարմ. խանդան ալ՝ Օսմանեանն զարմ. 2. ազնուական. լզ –

Digitized by Google

خاو (խավ, գ.) աղուամազ, մազ. ی — دوكك հիննալ, փայլը կորսնցնել. لى — աղուամազոտ, մազոտ։

خاور (խավէր, պ.) արեւելք (հմմ. شرق . مشرق . كون طوغيسى). ی — արեւելեան (հմմ. شرقى). ان — արեւելք և արեւմուտք։

خاوره (խաւրա, եբր.) 1. հրէից ժողովարան. 2. աղմուկ։

خاولو (խավլու, خاولى խավլը, թ.) երեսի կամ ձեռքի սրբիչ։

خاويار (խավեար, թ.) ձկնկիթ. — سياه սև ձկնկիթ. — قرمزى կարմիր —

خايه (խայէ, պ. աղաւ. հայա) ամորձիք (հմմ. خصيه . يمورطه). قندز — سى կուղբի ամորձիք։

خايده (խաեիտէ, պ.) 1. ծամուած. 2. շատ յորջորջուած [խօսք]. كو — սորրին բանաստեղծ։

خبائث (խապաիս, ա. եզ. خبيثه) չարութիւնք, չարիք. ام الخبائث [իւմմիւլ խապաիս] չարութեանց մայր։

خباثت (խապասէթ, ա. خبث խապս) 1 չարութիւն 2 անսուրբութիւն. մոլութիւն. اجراى ا — չարութիւն ընել։

خباز (խապպազ, ա. خبز էն. յգ. خبازان) 1. հացագործ, հացավաճառ. ان اصنافى — հացավաճառներ (աղաւ. հապէզան) كروهى — անօթիներ, շատակերներ. 2. [խուպպազ, ա. իգ. خبازه] մոլոշ, բաղրջուկ (հմմ. ابه كومجى)։

خبايا (խապայա, ա. եզ. خبيه որ չի գործ.) գաղտնիքներ։

خبخاب (խապխապ, ա.) փայտոտն ոտնացուպ. ی — 1. անգործ պարապ. 2. անհոգ [հմմ. بى قيد . لاقيد]։

خبر (խապէր, ա. յգ. اخبار) 1. տեղեկութ. 2. լուր (հմմ. صالق). 3. Մուհամմէտի աւանդութ. (հմմ. حديث شريف). 4. (քեր.) ստորոգելի (հմմ. مسند). جى — բանբեր. ا — լուր տալ. قره — գոյժ, գէշ լուր. علم و — ծանուցագիր. ی او — գիտնալ. — ى անտեղեակ. دار — տեղեակ. [յգ. خبرداران] (հմմ. خبير . آگاه . واقف). او — տեղեկանալ, գիտնալ. لشمك — [թ.] իրարու լուր տալ, իրարու տեղեկութիւն տալ. 2. թղթակցիլ։

خبره (խըպրէ, ա. خبرت խըպրէթ) տեղեկութ. հմտութ. اهل — փորձագէտ, իրագէտ (աղաւ. էհլիգըպրէ)։

خبريه (խապէրիյէ, ա.) ստորոգելի. صيغهٔ خبريه ստորագասական եղանակ. جملهٔ خبريه (հկ. جملهٔ انشائيه)։

خبز (խուպզ, ա.) հաց (հմմ. نان . اتمك). خبز حنطه ցորենի հաց։

خبط (խապդ, ա.) 1. խարխափել, խարխափում. 2. սխալ. خبط عشوا ահագին սխալ (հմմ. خطاى فاحش)։

خبيث (խապիս, ա. خبائث էն. յգ. خبثا. իգ. خبيثه) 1. չար. 2. անմաքուր. ارواح — ه սատանաներ։

خبير (խապիր, ա. خبر էն) տեղեակ, հմուտ, գիտուն. رب خبير [րապ-պիլխապիր] գիտակն Աստուած։

ختان (խաթթան, ա.) թլփատիչ. حاذق — ճարտար թլփատիչ։

ختان (խըթան, ա.) թլփատութիւն. جميع رسم — թլփատութեան հանդէս. ا — թլփատել (հմմ. سنت ا)։

ختم (խաթմ, ա.) 1. կնքել. 2. աւարտել. վերջացնել. 3. Կուրանը ծայրէ ի ծայր կարդալ և աւարտել. ختم كلام ا վերջացնել խօսքը։

ختام (խիթամ, ա.) վերջ, վախճան. پذير — վերջանալ, رسيدهٔ حد ا . بولمق — աւարտիլ, լրանալ. حسن ختام . مسكى ختام او լաւ կերպով վերջանալ։

Digitized by Google

ختن (խաթն, ա.) թլփատութիւն. անհաւատ-ներու թլփատութիւն

خثارت (խասարէթ, ա.) մածնուկ, նաննդրանում. ըլլալ - հեղուկը -

خثل (խասլէ, ա.) (մրդկ.) գաճաճ, ներթորոմային։

خجالت (խաճալէթ, լծել խաճել, ա.) ամօթ, ամչնալ. (հմմ. بیت محجوب شرم!. کمک - ամչնալ, չիկնիլ։

خجسته (խուճեսթէ, պ) բարեբաստիկ օրհնեալ, երջանիկ, երանելի

طالع - բարեբախտ [հմմ. յաղալիճ]։

خجستکی (խուճեսթէկի, պ.) բարեբաստութիւն. երանութիւն

خجل (խաճիլ, լծել خجالت էն) ամօթահար, ամօթխած [հմմ. شرمنده اوتانان]։

خد (խասս, ա.) այտ. (յգ. خدود). - ای کومشیرسن. (հմմ. آل یانا)։

خدا (խիւա, խուա, պ.) 1. Աստուած. 2. Տէր. کتخدا کت خدا [պահա. էեհեա] 1. տանտէր, մեծաւորն. 2. թուրի գործակատարին՝ ո՛ւլ Աստուած. خدا بخش [պէհլաւզր խուա] Աստուծոյ պիրոյն. داد - աստուածատուր, բնաձին. ندکی - [խիւա նէ. էեհէ] Աստուած չընէ, Ա՛ծ. մի՛ ըսեցէք. ترسی - աստուածապաշտ. - شوق [խիւա ճիւրուբ] կեղծաւոր. ای - [խուսարա] Աստուծոյ համար, Ա՛ծ.պիրոյն. ی - [խիւայի] 1. աստուածութիւն. 2. աստուածային. 3. քահանան. ناپای خدا ինքնաբոյս, ինքնաբոյս. خدا ناپای فیلسوف բոյս ինքնաբոյս փիլիսոփայ մը. خداوند [խիւավէնտ] 1. տէր. 2. Աստ. جهان - Աշխարհի Աստուածը. خداوندکار [խիւավէնտկեար] 1. կայսր. 2. Աստ. 3. Պրուսայի կուսակալութիւնը (տակէ

ի տկնար). ناکان - (խիւայեկեան) 1. թագաւորաց թագաւոր, կայսր, մեծաւոր արքայ. 2. Աստուած։

خداع (խասսա, ա. հեռ էն) չար նենգաւոր, խարդախ։

خداع (խրսա, ա.) նենգութիւն. խարդախութիւն (հմմ. حیله)։

خدام (խուսսամ, ա. եզ. خادم) սպասաւորներ, ծառայներ։

خدر (խրսր, ա. յգ. խդար) 1. քօղ. 2. վարագոյր. 3. (խասէր, քժշ.) թմրութիւն, ընդհատումն զգայութեան թմրութ. بنان - (խասէր իւլ պէճաճ) մատաղու ցտունխած, քծմոնութիւն։

خدشه (խասէ, ա. յգ. խդշան) 1. ցաւում, ճանկռտուք. 2. կասկած, կոգ. بخاطر - մտահոգութիւն։

خدعه (խիւս'ա, ա.) նենգութիւն. խարդախութ. (հմմ. حیله سوداسی. کر - (խիւսաքէր). کار - (խիւսաքեար) խարդախ, նենգաւոր։

خدم (խասէմ, ա. յգ. խադմ ի) 1. ծառաներ. 2. Հետեւորդք։

خدمات (խրսէմաթ, խասէմաթ. ա. եզ. خدمت) 1. ծառայութիւն 2. պաշտօն. قرعه خدمتی զինուորագրութեան ծառայութիւնը. شاه خدمات տեւական աշխատութիւնը։

خدمت (խրսմէթ, հրսմէթ, ա. յգ. خدمات պահա. հրսմէթ) 1. ծառայութ. գործ. 2. պաշտօն. قبول ده - ի - ծառայել. عسکر - զինուորական ծառայութ. وظیفه - Պետական պաշտօն. کذار - کار - (հրսմէթ կիւզար) ծառայ պատասխ. خدمتکار - ապառհի. خدمتکاری - ապառհութիւն. خدمتلیك - ապառհորութ. ծառայութիւն

خدمه (խասէմէ, ա. եզ. خادم) 1. ծառայներ, պատասխրներ. 2.

Digitized by Google

գատարանի կամ պաշտօնատան տա-
ւար (իբր եզակի կը գործածուի) նըկա-
ատուած գիրերու ապատաւար, անտես.
ւոյ ՚ի ՚ի ՚ի

خراش (խրաւճ, պ.) ճանկող, ճանկրտուող, քերող. – ըլ (թիլ խրաւճ) արտասոց, աղեխարշ. – խոր կասկածատ. մտատանջուած. պատճառող

خراط (խարադ, ա. խրէն էն) ճախարակագործ (հմշ. ջեքիչեճ).

خراطين (խարադին, ա. ըներ պ.) երկրորդը, բոռուտ:

خرافات (խուրաճաթ, ա. յ. գ. գիրք ի առասպելներ. պատմութիւն – յատկական առասպելներ. (որ առասպել չի նշանակեր. անոտի խօսք ըսել է):

خرام (խրամ, պ.) փերեւեառում, սամսրուամ: 1 – փերեւեառել:

خرامان (խրաման, ածական խրամուէցնէ, պ.) նազելացնել, փերեւեառող. ու – փերեւեառել (հմ. ջնել նալ գնել (صالمق)

خرز (խարպիւզ, ածական խարպիւզէ. պ. qarpuz) ձմերուկ և սեխ:

خربق (խարպագ, ա. բուս.) վրացի կոճ. եղեբորս. [հմշ. ասնջոք]. ասիական – սպիտակ եղեբորս:

خربله (խարպէլէ, պ.) մեծ ջրհոր. [հմշ. փլայ դոլան պոստան]:

خربنده (խարպէնտէ, պ.) իշապան. ջորեպան (հմշ. չաքչի. ջորեպան (قاطر)

خربوت (խարխուբ, բուկ. խրէն թ.) գարբերդ, խարբերդ. ը – – ցի:

خربه (խարխա, թ.) թոռվուրթիւն, դիւթուած. ջ - հմայող, թուլիչ:

خرپلامق (խրխալամագ, թ.) խոշտանգել, չարչարել, նեղել

خرتاوی (խրթավի, թ.) հին առեղծ հեծելազօրներուն կրած առեակ մը կոր գլխարկ:

خرتلاب (խարթլապ. ա. գլոտ էն) մաճառուզ (հմշ. գիշէ գոջա):

خرتلاق (խրթլագ, թ.) խուչափող, խուչակ (հմշ. թգլաճ):

خرتی پیرتی (խրթրթրթրթը, թ.) չնչին անպատժելը բան:

خرتوج (խարթուճ, թ.) փուխիսաշտ. ջանճիլ – փուխիշտաման:

خرج (խարճ, ա.) 1. ծախք 2. նախնական նիւթ. 3. շռայլ. 4. ժապաւէն, գործ. կերպ. 5. տրէզ. 1 – ծախսել. ած, ալիմ – 1. ապրուստին, ընթացիկ. 2. դիւրամատչելի. ընդհանուր. ը – ըմ. կամ ը – ըմ. ծախքը մէջէն հանել. կամ ը – ըմ իմ գործս չէ. – կիլ ու մատակարար. – մսխող. ը – ը մեծածախս. خرجامق 1. ծախսել 2. մէկը դիպուածէ վտանգի մը մէջ ձգել. خرجچاق ծախսի հնարամտութիւն. خرجره (խարճրահ) ճանապարհածախս. خرجلامق ընդհանուր օրինագիծ ճանապարհածախսի. خرجلق ° լը – գրպանի ծախք. ل – 1. շռայլասիրել. 2. գործածուն: مأمور – ծախսուց պաշտօնեայ:

خرج (խուրճ, ա.) կաշիէ պարկ, բանկղէթ:

خرچين (խրչին, թ.) 1. գիծուածքաբանութ. 2. անընտել, անյղկուն. 3. յամառ, խեռ. ل – 1. գիծուածքաբանութ. 2. անընտելութիւն

خرچنك (խարչկիճ, պ.) խեչափոտ, հմշ. կենկ):

خرخره (խարխարա, ա. բժշ.) հընդնկիւն. [հմշ. ճլրտ]. [գ. خراخر]. غطيه ° – մեծածաւալ հռնդիւն:

خرد (խրէտ, պ. հայ. խրատ.) խելք, միտք. – պ – ի խելացի. – ի անխելք, անմիտ. ղրկի – միտք լուսաւորող. տուր – միտք յոգնեցնող. տուր – խելացի, խմաստուն. (գ. خردمند). – ունալ խելացութեամբ, իմաստութեամբ:

خرد (խուրտ, պ.) մանր, պզտիկ, փոքր. տրց – մանր մունր. ալ – փոքրատիպ. ը – փոքրութիւն:

Digitized by Google

خردل (խարտէղ, ա.) կարմիր հարսալ, (բ.) մանանեխ. ես. – վայրի մանանեխ. ցամքած – մանանեխաթ:

خردوات (խուրտէվաթ, ա. յգ. ոտր սխ. գործ.) 1. մանր մանր բաներ. 2. մանր երկաթիք.ե–ներ– մանրերկաթի վաճառականութիւն:

خرخشه (խարխիէ, պ. ազատ. հնչիւն զարկուած) կաթիլ, ազմուկ

خردوخس (խուրտուխաս, պ.) ցրիւ ցրիւ (ազատ. խուրտուխաս). ւ – ցրիւ ցրիւ ընել, չանչանչել

خرده (խուրտ, պ.) 1. մանր բան. (ազատ. խուրտս). (հմշ. ոչչ). 2. նաւթը, բարակ. 3. մանրուք (պղինձի եւն). խելքերանք (հմշ. ոչչ). չոչչ – բարակ գլխ,ճաճանչ ուղ. 4. մանր երկաթ. Նեղչէն. չոչ – մանրակրկիտ. նոր – նոր. բազէտ. նոչ – 1. նրբամիտ. 2. մանրամասն, մանրազնին. ցաց, մանրազնին. ցնց – մանրազնիտասանութիւն, մանրաբանականութիւն. պոնչ – մանրազնիտական, մանրազնին. ցե – մանրասլաճատ (երկաթի, պղինձի կլչն). – գրուշ (խուրտէ ճիւրուշ) մանրասլաճատ. կ – (խուրտէնիւմա) մանրանկար:

خردی (խուրդի, ա.) փոքրութիւն, պզտիկութ. կնչ – փոքրանալ:

خرس (խարէս, ա.) 1. համրուծ (հմշ. կնչսլուն). 2. (խրս, պ.) արջ. կարչ (խրսէի) արջուկ:

خرستیان (խրիսթիեան, բ.) քրիստոնեայ. (հմշ. ցեսուց. ցեսուց. քրիստոնեութ. (հմշ. նսուիեր եսուց). 2. աշխարհ քրիստոնէից. ս – քրիստոնէական, քրիստոնեայ:

خرسز (խրսզ, բ.) գող (հմշ. ոզզ ցեսուց. ոգրչ). ս–ցչ – ծովահէն (հմշ. ցսրսան). ս – ած ձիագող. ցուցիչ –

գողի արջ. ցաւ – գողանալ. ցք – գողութիւն (հմշ. ցնչցնգ. ոգրչ. սրբ). ցաւ – գաղտագողի

خرسند (խուրսէնտ, ած. խուրսէնտ, պ.) գոհացող, ժուժկալ գոհ. ցնչ ժուժկալութեամբ:

خرشف (խարշէֆ, ա.) 1. ձուկի ծեփ 2. մորթի կեղեւանք, երեսնաւք. 3. (բոյս.) տերեւիկ. ս – ծեփանման, թեփաւոր:

خرشوف (խարշուֆ, ա.) կանկար. (հմշ. ցնչցնչ):

خرطوم (խորդում, խրտում ա. յգ. ելուիչ խրտիչ) 1 պատուհ. 2. խողովակ ջրհանի. 3. թաթան. (ծովու):

خرق (խարգ. ա. յգ. ցորգ) 1. պատառել, ճեղքել. 2. պատառատածք ակօս. ցաչ – ակօսել:

خرقه (խրգա, ա.) 1. տերվիշներու վերարկու. 2. գրգիռ. ցնչ – սուհամմէտի վերարկուն. ցոչ – վանական, տերվիշ:

خرکاه (խարկեան, ճրչ խարկէհ, պ.) մեծ տաղաւարքաւոր լատան

خرکله (խարկէլէ, թ. ազատ. հէրկէլէ) 1. անվարժ ջոկիր. 2. անվարժ, վայրի եշ, ջորի. 3. վայրենի և գազանաբարոյ մարդ:

خرکوش (խարկիուշ, պ.) նապաստակ. (հմշ. սիոցնչ. ցնչ). ցնչ խրկոսկ նապաստակի ձագ (հմշ. ասոցայոցնչ. ցնչ):

خرلاشمق (խրլաշմագ, բ.) կրնչ. ցնչի, վիճել:

خرلاق (խրլամագ, ցաւոր խրրլամագ. բ.) խորգալ:

خرلدی (խրրլոր, ցնչ խրրլոր բ.) 1. խորգիչ, խուկոց. 2. կռիւ. վէճ. ցե – կռուազան, վիճասէր:

Digitized by Google

մարգարիտ [հմմ. լանջ. լանչ. դանակ. դանաւ]։

خرزمه (խարիզմա, յուն.) բերքատնակաց. gin-kâhâyâ։

خريطه (խարիդա, ա. յուն. է. յգ. խրիտ) 1. պարկապայտ, քարտէս. 2. յատակագիծ, քարտէս. (ազդ. խարդա). – بكم ايكى حسلر قريطه دده։

خريف (խարիֆ, ա.) աշուն. [հմմ. հոմանիշ. խզան. կոզոմոսմի յաչնանային]

خزائن (խազաինի, ա. յգ. ունչ խ) լաֆին – անապատ գանձեր։

خزر (խազար, բ.) յատուկ, յատուկ ցեղ – յատուկ։

خزاف (խազզաֆ, ա. ֆզ. խզֆէն) բրուտ [հմմ. կնճլամչոք]։

خزان (խազան, պ.) 1. աշուն. [հմմ. խզիր. կոզ. մոսմի. կոզ. խզիր. յաինար]. 2. ծերութ. | [հմմ. շեխոխտ • اختيارلق] յաչնանային – կին աշնանային գոյն. – بلبل աշնանային սոխակ. ده – 1. գերեզման, գերեզման 2. ծերացած։

خزانت (խազանէթ, ա.) գանձատուն. [հմմ. խզինէ. قازلق]։

خزانه (խազանէ, ա. սխ. խազանէ, խազանէթ) 1. գանձ, գանձատուն. 2. քանդակատուն. فان ° – գիտութեան –։

خزر (խազէր, ա.) – յոր (պանիր խազէր) կաւագոյն ծով։

خزع (խազ' ա.) 1. կտրել. 2. (բժշ.) հատած. الجلد – մարմատութ. الرأس – գլխատութ. القحف – գանգատութ. القصبة – շնչափողատութ. الثانة – միզափշտամատութիւն։

خزف (խազէֆ. ա.) բրուտութիւն. [հմմ. كلچكلمچوق]։

خزم (խազմ, ա.) խրատն. [հմմ. غيطان یاقیسی]։

خرم (խուրրէմ, պ.) ուրախ, զուարթ – ل ուրախ սիրտ։

خرما (խուրմա, պ.) արմատ (հմմ. ﻛﺮ) آغاجى – արմատենի. (հմմ. لغل). لق – արմատատառատն։

خرمن (խրմէն, պ. ոռոխ հաւրման, թ.) 1. կալ. 2. դէզ [հատնելի] ջեջոմ – անանկ, անանկացնում. كچوب – հատնելը ծեծել. قمرسوب – հատել. ٠ كاه – հատնելի կալ. ماه – լուսնի լուսնի։

خرنوب (խարնուպ, պ. ոռոխ հարրուպ) եղջիւր. (հմմ. كچى يوزونى). آغاجى – եղջերենի։

خروات (խրվաթ, թ.) խրվատ. ستان – ։

خروج (խուրուճ, ա.) 1. գուրս ելնել. 2. ելք. 3. ապստամբութիւն. 4. յարձակում. – صاحب աշխարհակալ։

خروس (խորոս, պ. աղաս խորոզ) 1. աքաղաղ, աքլոր. 2. կնճռահան հրացանի, շուն. كچوك – առաջաւ ելլալ. اوغلى – խնդուք. صمرغى – փոքր հաւկիթ. قللى – խել քիչ քիչ. ايكى – աքլորբռաւ. كچك – գառագնալ։

خروسپنه (խորոսփինա, թ.) խոզակ ձուկ, ծովախոզ.

خروش (խուրուճ, պ.) ազազակ, գոռալ գոչում, ազմակ. جوش جوش و خروش յորգալ. كلك ٥ – جوش յորգալ։

خروشان (խուրուճան, պ.) ազդակող, գոռացող. او – գոռալ. – ليل գոռացող հոսանք։

خرپه (խարիս, պ.) գնում. خريدار (խարիսար) գնող, յաճախորդ.

خرپست (խարիյսէ, պ.) գնում. – درم [shrtm խարիյսէ] գրաւել –։

خرپده (խարիյսէ, ա. յգ. նուրէ) 1. կոյս. [հմմ. ژيقرکى]. 2. անծանօթ

خزینه (խազինէ, ա. յգ. خزائن) 1. գանձ. 2. ընդունարան. — دولت * պետութեան գանձ. — اوراق * — خزینهٔ مالیه պաշտօնական թղթոց գանձարան. 3. մթերանոց. 4. վառօդախորշ (հրացանի, թնդանօթի). 5. հին ատեն 16000 ղրշ. — مانده գանձին մէջ մնար գրուած (գրամ) — دار گانձապահ. خاصه * ա. — :

خس (խաս, պ.) 1. շիւղ. خاشاك و — ա. خاشاك. پوش — 1. կեղծաւոր. 2. խաբեբայ. 3. սուտ մարդ. — كاذب կաթնբեկ. 2. [խասս, ա.] հազար.

خسار (խասար, خسارت խասարէթ, ա. յգ. خسارات) 1. վնաս, կորուստ. 2. աւեր. دیده — վնասուած:

خساست (խասասէթ, خست խըսսէթ ա.) 1. գձձութ. ստորնութ. 2. ժլատութիւն, կծծութիւն. خستطبع կծծի բնաւորութիւն, կծծութիւն.

خسته (խասթէ, հասթա, պ. յգ. خستكان) հիւանդ (հմմ. مريض . صايرى) . — لقلى — مزاج — հիւանդոտ, հիւանդագին. — دل — دل — սրտով հիւանդ, վշտահար. — لك — لق — خانه հիւանդանոց. [թ.] 1. հիւանդութ. 2. համաճարակ հիւանդութիւն. خستكى [հասթէկի, պ.] հիւանդութիւն. لنق — հիւանդանալ.

خسران (խուսրան, خسر խուսր, ա.) 1. ա. خار 2. մոլորութ. (հմմ. ضلالت). خسران مبين ճշմարիտ կորուստ — ք.

خسرو (խուսրէվ, պ. յգ. خسروان) արքայ, թագաւոր, վեհապետ. ى — انه — انى — արքայական, վեհապետական. خسرو سيارگان արեւ:

خسوف (խուսուֆ, ա.) լուսնի խաւարում. [հմմ. آى طوتلمسى]. — كلى ամբողջական. جزئى — մասնակի.

خسنده (խասէնտէ, պ.) մժեղի, մեղուի պես ճճիներ.

خسير (խասիր, ա. خسران էն) خاسر. ա. կորուսեալ գերի. اسير —

خسيس (խասիս, ա. خست، خساست էն յգ. اخسا ալտ. խըյըր.) 1. ժլատ, կծծի [հմչ. بخيل . ناكس . جرى]. 2. գձուձ. ստորին, անարգ. شغل — ստորին զբաղում. شخص — ստորին մարդ. منفعت գձուձ շահ. خسيسه (խասիսէ, ա.) خسيسه ստորին՝ անարգ բնութ. خسيسهٔ خودستايى անձնագովութեան ստորին բնութիւնը.

خشخش (խըշխըշ, թ.) խարշափ. — 1 — խարշափել.

خشب (խաշէպ, ա. յգ. اخشاب) տապակ փայտ. الانبياء — գաւազաններ. — الثعبان օձածառ. كاذب — միջափայտ. [հանք] متفحم — փայտաքար. ى — փայտեայ:

خشبه (խաշէպէ, ա.) փայտի կտոր. [յգ. اخبات]:

خشت (խիշթ, պ.) 1. աղիւս, աղուս [հմչ. كرپيج . طوغله]. 2. կարճ և հաստ նիզակ. زن — աղիւսագործ. كارى — աղիւսէ շէնք (հմչ. طوغله ايشى).

خشخاش (խաշխաշ, ա.) մեկոն, խաշխաշ. ى — լեռնախաշխաշ. شوك — (խաշխաշի շէմ) փշախաշխաշ:

خشر (խըշըր, թ.) 1. ձմեռուկի և սեխի կարծր մասը. 2. խարշափ, գնդշում. 1 — — խարշափել. دامق — խարշափիլ, գնդշել:

خشردى (խըշըրտը, թ.) խարշափ, գընդշում, սօսափիւն.

خشمه (խըշմա' ա.) մօրք մեռած ատեն արգանդը ճեղքելով հանուած երախայ:

خشك (խիշք, պ.) չոր ցամաք. كياه — չոր խոտ. ى — չաղող [հմչ. دوز طابان]. سر — անմիտ, անխելք. ى — չորութ. وتركى — չոր և դալար պտղոց

մաքրատուն. [աղու. մէյվախօշ կէօմ-րիւյի]. سال — երաշտ տարի։

خشلق (խըշըլըգ, خشلدى խըշըլտը, թ.) հանչուած. շշիւն. խժում։

خشلدامق (խըշըլտամագ, թ.) հանչել խժալ։

خشم (խըշմ, պ.) բարկութ. ցասում. ە كلك — բարկանալ, ցասնել. — ناك ، —كين، —بين բարկացող, ցասկոտ։

خشن (խաշին, ա.) 1. տե՛ս خشين. 2. [խաշէն, պ.) տեսակ մը ձիր մուտ ուրկէ հագուստ կը շինուի։

خشنود (խօշնուտ, خوشنود պ.) գոհ. 1. գոհացնել. او — գոհանալ. — ى.— لق գոհութ. գոհունակութ. خشنود [տե՛ս. է]. موجب خشنودى او գոհունակութիւն պատճառել։

خشوع (խուշու, ա.) հեզութիւն, խոնարհութ. (հմչ. كوكل آچاقلغى)

خشونت (խուշունէթ, ա.) 1. խստութիւն. 2. կարծրութ. طبع — բնաւորութեան խստութիւն. بساط — ին կարծրութ. — لى խիստ, կարծր

خشيت (խաշիէթ, ա.) երկիւղածութ. յարգանքով երկիւղ (հմչ. خوف تعظيم آميز). خشية երկիւղածութեամբ

خشين (խաշին, ա. خشونت էն) 1. խիստ 2. կարծր. شخص خشين խիստ մարդ. بساط خشين կարծր փսիաթ։

خصاء (խըսա, ա.) որձատել (կենդանի). — ى حيوانات ։

خصائص (խասաիս, ա. եզ. خصيصه) յատկութիւնք. առանձնայատուկ վիճակ. جليله — բարձր —

خصائل (խասաիլ, خصال խըսալ, ա. եզ. خصلت) բնութիւնք, բնաւորութիւնք. բարք. برگزيده — ընտիր —

خصام (խըսամ, ա.) հակառակութ. վէճ, թշնամութիւն. بردوام — տեւական հակառակութիւն։

خصلت (խասլէթ, յգ. خصائل. خصال) բարք, բնաւորութ. جليله — բարձր բնաւորութիւն։

خصب (խըսպ, ա.) առատութիւն, պտղաւորութիւն. و رفاهيت — ա-ռատութիւն և բարօրութիւն։

خصم (խասմ, ա. յգ. خصوم. خصماء) 1. թշնամի. 2. հակառակորդ, ոսոխ. جان — հոգեւոր թշնամի. انه — Թշնամական. 3. [խըսըմ, թ.] ազգական. — لق ազգականութիւն։

خصوص (խուսուս, ա. յգ. خصوصات) 1. մասնաւորութ. 2. առանձնայատկութ. յատկութիւն. 3. գործ, խնդիր. 4. յատուկ պաշտօնեայ. كيتمك — յատուկ պաշտօնեայ երթալ (տուն մը) — نه.—نده.على ال —.يله.با — նա մանաւանդ. վերաբերմամբ, մասին. — մասնաւորապէս, նամանաւանդ. ات — գործեր. ذاتيه — անձնական գործեր. ى — մասնաւոր, առանձին (իգ. خصوصيه). مكتب — մասնաւոր դպրոց. درس — մասնաւոր դաս — يت (ա.) 1. մասնաւորութ. 2. յատկութիւն. մտերմութիւն. 3. յատկանիշ. օր. بو آدمك خصوصيت احوالى مجهولمدر.

خصومت (խուսումէթ, ա.) 1. թշնամութ. ատելութ. [հմչ. عداوت. دشمنلك). 2. հակառակութիւն, պատերազմ. اعلان — պատերազմ հրատարակել. شديده — սաստիկ թշնամութ.

خصى (խըսը, ա.) 1. ձկնաւեր մ. 2. (խասը). ներքինի (հմչ خادم). 3. որձատ. (հմչ. ايعلق.اكديج)։

خصيب (խասիպ, ա. خصب էն) առատ. بلدهٔ خصيبه առատ քաղաք։

Digitized by Google

خصيصه (խասիսէ. ա. յգ. خصائص որ եզակիէն շատ կը գործ.) յատկութիւն ։

خصيه (խուսեէ, ա. երկ. خصيتان. خصيتين) ամորձիք (հմշ. خايه) ։

خصم (խասիմ, ա. خصومت էն) ոսոխ թշնամի. خصمانه թշնամական։

خضاب (խըզապ, ա.) բան մը ներկելու համար պատրաստուած ներկ. آسمانى - երկնակապոյտ։

خضارت (խուզարէթ, خضاره խուտարէ, ա.) 1. դալարութ. կանաչութիւն. 2. կանաչեղէն։

خضر (խըտըր, խըզըր, ա.) Եղիա Մարգարէ. الياس كوف -(ռամկ. Խըտրէլլէզ). - روز (ռուզի խըտըր) Ս. Գէորգայ օր ։

خضراء (խազրա, խատրա, ա. իգ. اخضر) 1. կանաչ. - عمامة կանաչ ապարօշ. درخت خضرا կանաչ ծառ 2. կանանչեղէն (հմշ. سبزه) (յգ. خضراوات)

خضرت (խուտրէթ, ա.) կանանչութ. اوراق - կանանչ տերեւներ:

خضوع (խուզու', ա.) հեզութիւն, համեստութիւն։

خضريت (խուտրիյեէթ, ա.) իմ. زهره - քլորանիթի :

خضيب (խազիպ, ա.) ներկուած. ريش خضيب ներկուած պեխ. հինայուած. - كف հինայուած ափ. اصابع خضيبه հինայուած մատներ։

خط (խադդ, ա. յգ. خطوط) 1. գիծ 2. գիր. تعليق - պարսկական գիր ثلث - արաբական գիր. رقعه - ձեռագիր, թուրքական գիր. - حسن գեղագրութ. 3. աղուամազ. 4. թել, գիծ. تلغراف خطى հեռագրական թել. دميريول -ى երկաթուղիի գիծ. دست - ձեռագիր. - همايون կայսերական հրովարտակ. اجتماع - مياه ուղխագիծ, յորուղի. تقسيم مياه - բաժանման գիծ. استوا، اعتدال - հասարակած. آ.ر - գեռաբոյր. سنور، حدود -ى սահմանագիծ. حركت - ուղղութեան ընթացք. افق - հորիզոնական գիծ. - شاقولى ուղղաձիգ գիծ. عمودى - ուղղահայեաց. مستقيم - ուղիղ գիծ. محنى - կոր գիծ. منكسر - բեկեալ գիծ. مائل - խոտոր գիծ. - مماس շօշափող. موازى - զուգահեռական. قاطع - հատանող. ناصف - կիսող. سوق الجيش خطى ռազմագիտական գիծ. رى - նպատակագիծ. نصف النهار خطى միջօրէական ։

خطا (խադա, ա. յգ. خطايا) 1. սխալ (հմշ. غلط. ياكلش). 2. յանցանք. (հմշ. جرم). ا - սխալիլ. جدولى صواب - վրիպակ. -بخش، -پوش ներողամիտ. անյիշաչար. خطاء սխալմամբ. خطاپوشانه անյիշաչարութեամբ. كار - սխալող. بلاخطا، خطاسز անսխալ, անվրէպ ։

خطاب (խիդապ, ա.) 1. խօսք ուղղել. خطابا խօսք ուղղելով. فصل الخطاب վճռական որոշում. (յգ. خطابات). خطابيات ուղղուած խօսքեր, բանախօսութիւնք. 2. բանախօսութիւն. ۱ - մէկու մը ուղղել. - ضميرِ Բ. դէմք:

خطابت (խիդապէթ, ա.) 1. բեմասացութ. քարոզութ. քարոզչութիւն. 2. ատենախօսութ. - كرسى բեմ. كرسى خطابته چيقمق բեմ ելնել:

خطاط (խադդադ, ա. خط էն) գեղագիր. شهير - նշանաւոր գեղագիր. لق - գեղագրութիւն։

خطاف (խուդդաֆ, ա.) ծիծեռնակ (հմշ. قرلانغج). (բուս.) حشيشة ال - ريش հողմափայտ, կանթեղխոտ ։

خطايا (խադայա, ա. յգ. خطيئه ի որ իբրև خطا ի յգ. կը գործածուի

خطبه (խուդպէ, ա. յգ. خطب խուդապ) 1. ուրբաթի քարոզ. ք. اوقونمق – پادشاه نامنه քարոզին մէջ թագաւորին յիշատակութիւնը ընել. 2. մաղթանք, աղօթք. 3. ճառ. خطبۀ تشويقيه քաջալերական ճառ:

خطبه (խըդպէ, ա.) կնութեան ուզուած աղջիկ կամ կին:

خطر (խադար, ա. յգ. خطرات) վտանգ – پر վտանգալից. راه پرخطر վտանգալից ճամբայ. ناك – վտանգաւոր. ورطۀ خطرناك վտանգաւոր անդունդ:

خطره (խադրա, ա. յգ. خطرات) մտքէ երեւակայութիւն:

خطف (խադֆ, ա.) 1. յափշտակել յափշտակութ. 2. շլացնել, խտխտացնել. بصر – աչքերը խտխտացնել. (հմշ. كوز قاماشديرمه):

خطل (խադալ, ա.) շատ եւ սխալ խօսք:

خطمى (խադմի, ա. ժող. կիւք հաթմի.) տուղտ. اسود – փեոնեայ, փեոնիայ:

خطوب (խուդուպ, ա. եզ. خطب որ չի գործ.) գործեր. خطوب عظيمه մեծ գործեր:

خطوط (խուդուդ, ա. յգ. خط ի) ա. خط متوازيه – զուգահեռական գծեր. خط متنوعه – զանազան գծեր:

خطور (խուդուր, ա.) միտք գալ. خاطره – միտք գալ, յիշել. (հմշ. خاطره كلمك . خاطرا درخاطر . وارد خاطراو):

خطوه (խադվէ, ա. յգ. خطوات խադավաթ) քայլ. اولى – (խադվէիուլա) առաջին քայլ. واحده – մէկ քայլ. انداز او – ոտք դնել նետել. – شمار [խադվէ շիւմար] 1. քայլ համրող. 2. զգուշութեամբ քալող:

خطه (խըդդա, ա.) 1. երկիր, աշխարհ. 2. գաւառ. مصريه – Եգիպտոս. يمن – Եէմէնի գաւառը:

خطى (խադդի, ա. յգ. خطيه) 1. գըծային 2. գծակերպ. هندسۀ خطيه գծագրական երկրաչափութիւն:

خطيئه (խադիէ, ա. յգ. خطايا . خطيئات) 1. սխալանք. 2. յանցանք:

خطيب (խադիպ, ա. خطابت էն. յգ. خطبا) 1. քարոզիչ. 2. բեմբասաց

خطير (խադիր, ա. իգ. خطيره) 1. մեծայարգ, պատուաւոր. مرد – պատուաւոր մարդ. 2. բարձր. رأى – բարձր գաղափար. 3. վտանգաւոր:

خف (խուֆֆ, ա.) մուճակ, կօշիկ. (հմշ. چديك . مست . چيزمه):

خفا (խաֆա, ա. յգ. خفايا) 1. գաղտնութ. Թագուն ըլլալ. 2. գաղտնիք

خفاش (խուֆֆաշ, ա. յգ. خفافيش) չղջիկ, գիշերահաւ:

خفاف (խաֆֆաֆ, ա. خف էն. աղաւ. գաֆաֆ) կօշկավաճառ. ايشى – անխնամ շինուած գործ:

خفايا (խաֆայա, ա. եզ. خفيه այս իմաստով չի գործ.) գաղտնիքներ. خفاياى امور գաղտնի գործեր:

خفت (խըֆֆէթ, ա.) 1. թեթեւութ. 2. թեթեւսոլիկութ. թեթեւութ. 3. խելագարութ. 4. [բժշ.] նըւաղում (ցաւոց). عقله شعوره – كلمك խելագարիլ. مزاج – թեթեւսոլիկ:

خفتان (խաֆթան, պ.) պարեգօտ, պատմուճան. (աղաւ. قفتان):

خفته (խուֆթէ, պ. յգ. خفتكان) քնացած, ննջած. مار – քնացած օձ. (հմշ. اويور . يلان). چشم – քնացած աչք. خفتكى (խուֆթէկի) քնէութիւն:

خفش (խաֆէշ, ա. բժշ.) ցայգատեսութիւն:

Digitized by Google

خفض (խաճզ, ա.) 1. իջուած, իջնելը. 2(քեր)էարե(որ շատ չի գործ.)

خفقان (խաճէգան, ա.) տրոփուած, բաբախուած (սրտի) թնդիւնը (ազաւ. աճագան, աճախան)։

خفی (խաճի, ա. ևեն էն. իգ. ևեհ) 1. թաքուն, ծածուկ. 2. գաղտնի ձև – գաղտուկ, գաղտնապէս, գաղտագողի. ևեհի լրտես. ծածուկ ոստիկան. մն – լրտեսութիւն։

خفی (խուճի, ա. ևեհ էն) ներքին. հայրին, գաբշապարի։

خفیف (խաճիճ, հաճիճ, ա. ևեհէ էն) 1. թեթև. 2. թեթևամիտ, թեթև. շարժ – թեթևսոլիկ. տալ – թեթևացնել հանգիստ. տալ – թեթևանգամ. մն – թեթևութիւն. ձև – թեթևօրէն. մնալ – թեթևնալ։

خل (խալլ, ա.) քացախ. – ջահոլ քացախական թթու։

خلا (խալա, ա.) 1. պարապութիւն, դատարկութիւն. 2. մենութիւն. ունալ – պարապել և լեցնել. 3. գործարան, ճեմիչ.

خلائق (խալաիգ, ա. յգ. եզնէ ի. որ չի գործ.) ա. ընկեր.

خلاسی (խլասի, ա.) խառնածագի. ցեղ – [խլասիեէք] – ութիւն.

خلاص (խէլաս, ա.) ազատութիւն, փրկութիւն, ձնդ – ա. ու – ազատել, խալսիլ, պրծիլ. ի – ազատել։

خلاصه (խիւլասա, ա. յգ. ևեհոլ) 1. մզուածք, մտագ. 2. գիր ընտիր մաս. ուղղածածք. 3. համառոտութիւն. 4. ոգի. ա – ունել ունել քիչքինայի ոգի. ձևով – ի – համառօտել, համառօտապրութիւն տալ. ևեհոլ [խիւլասաիւլ խիւլասա] ամենահամառօտ ձև – համառօտապրող. ոյն – ի մի բան մեկնաբանել. ևեհոլ համառօտութիւն։

خلاف (խիլաճ, ա.) 1. հակառակութիւն 2. հակառակ. 3. առաջ. ելնել – առնել, առած ընել. ընկերներ – ճշմարտութեան հակառակ. օրէնքի հակառակ. ադաւ – սովորութեան հակառակ. կալ – [խիլաճկիր, յգ. [խլաճկերդ, ևեհոլ. – հակառակորդ, ևեհոլ. համաձայն. ընդ – հակառակ կառավարութիւն. [հմշ. ընդ – հակառակ. ևեհոլ հակառակ, գէմ։

خلافت (խիլաճէթ, ևեհոլ խիլաճէ, ա.) 1. յաջորդութիւն. 2. խալիֆայութիւն. աբասի – ապպասեան խալիֆայութիւն. ունալ – [խիլաճէթփէնահ, պ.] խալիֆա, Օսմ. կայսր. ընդ – խալիֆայական. ընալ դարուն հանգուցեալ խալիֆա քաղաք, կ. Պոլիս։

خلاق (խալլագ, ա. ևեհոլ էն) արարիչն Աստուած. ընդ – ևեհոլ աշխարհի (հմշ. ստուգ) Արարիչն աշխարհի (հմշ. ստուգ)։

خلال (խիլալ, հիլալ, ա.) 1. քչփոթիկ, ակռակրկիտ. 2. ակռանջկրկիտ. 3. մէջտեղ. ընալ – տողընդմէջ կրկիտ. 4. մէջ. ունալ – շուք – շէնվիլալ ամպ մէջ. ընալ – աստղփոշ։

خلایق (խալայըգ, հալայըգ, ևեհոլ. ընդ ևեհոլ էն) ազգաբնակ, ժողովուրդ։

خلت (խուլլէթ, ա.) անկեղծ բարեկամութիւն, մտերմութիւն։

خلتیت (խալթիյեէթ, ա.) անգիտութիւն, չարութիւն. [հմշ. ընդ ևեհոլ]։

خلج (խալօճ, ա.) Ասիոյ հիւսիսային և Եւրոպիոյ հարաւային մէջ բնակող ցեղ մը անուն է, նշանաւոր ցեղերէ մը անուն է, նշանաւոր իր գեղեցկութեամբ. ց – գեղեցիկ. ևեհոլ գեղեցիկ աչքեր։

Digitized by Google

خلجان (խալէճան, ա.) մուտ. զանգ. յոգ. ալք – արտ բանաս. խոմ. ցուրտ ու – յուզում:

خلخال (խալ խալ, խլխլ ա. յգ. խլխլ) մանեակ, օղակ:

خلد (խուլս, ա.) 1. յաւիտենութ. յաւերժութ. 2. դրախտ. Էնիմ – դրախտաբնակ, լուսահոգի. 3. [խալէտ, ա.] հնամի – [խալէտ Ալլահու միւլֆէուռ] Աստուած անոր պիտութիւնը յաւերժացնէ. անդհարի դրախտ:

خلط (խալդ, ա. յգ. խլխլ) 1. խառնել. 2. խառնուած, խառնուրդ 3. բարբանջանք. 4. [խլդ, բժշ.) հիւթ (մրսունդ), խառնուածք. ! – 1. խառնել. 2. բարբանջել. ջնջ – խառնածքնութիւն. ջուշ – ապակեների հիւթ. ադամ խլտ գեղձային հիւթ. ց – հիւթական. ջոր – [խալդիյեռուն] հիւթական բժիշկ. ջոդեսի խլտ մզա (մէզիէպի խալդիյեռուն) հիւթական բժշկութիւն:

خلع (խալ' ա.) 1. գահընկեցութ. ! – գահընկեց ընել. 2. հանել. քաշել հանել. 3. խախտում (ոսկորի) մասն – յօդուածներուն խախտումը. 4. [խիա, ա. յգ. տեղ խ):

خلعت (խիլ'աթ, հնդ խիլ'ա. ա. յգ. խլխ) 1. խիլայ. պաշտօնական հագուստ պատուոյ. 2. [խուլա'ա] երկուստեք հաւանութեամբ եզած սմանանալուծութիւն:

خلف (խուլֆ, ա.) 1. գրժում, գըր. ժել. ձեց – խոստումը գրժել. 2. [խալֆ, ա. յգ. հնդ. խլխ) յաջորդ. ջիր – ալ բարի յաջորդ, արժանի զաւակ. – ի անարժան զաւակ. 3. (խալֆ ա.) յետագոմ, յետոյք:

خلفا (խուլէֆա, ա. յգ. հնդ խլխ ի) ա. խալիֆ. նշդրն ց – 1. Մահմետի Մարգարէին յաջորդող առաջին չորս խալիֆները. 2. քարտուղար. զն – քարտուղարութիւն:

خلق (խալգ, ա.) 1. ստեղծել, ստեղծում. 2. ժողովուրդ. 3. մարդիկներ – ամէն մարդ – ի մարդոցմէջ

خلق (խուլգ, ա. յգ. հնդ խլխ) բնաւորութիւն բարք. [հմշ. խոյ. խլբեաբ. سرشت طبیعت] – հսն ազնիւ բնաւորութիւն:

خلقت (խլգաթ, ա.) 1. արարչութ. ստեղծագործութ. (հմշ. ծնունդ) 2. ընդհանուր բնութ. ձեւ [խլգաթեն, ա.] ի ծնէ. ձլխ (խլգի, ա. իգ. ականի խլխ) ընդհանուր, բնածին, բնական. ցե – խլգըյեէք) բնաւորութիւն:

خلل (խալէլ, ա.) 1. պատ. 2. խանգարում. ձկէ – պատուել, խանգարել. յարդ – պատուել:

خلنج (խալէնճ, ա. բոտ.) ցախ. (հմշ. ծնդ) :

خلو (խուլուվվ. ա.) դատարկութ. պարապութ. ջան – դատարկ միտք

مکان – (ուլուվվի մէֆեան) պարապ տեղ

خلوت (խալվէթ, ա.) 1. մենութիւն 2. առանձնական տեսութիւն 3. առանձին խուց (բաղնիքի). մենաւ. լայր, առանձնավայր. պուխ – ամ – առանձին սենեակ. սրայ – առանձին պալատ. ջշի – ջնջր – մենակեաց, առանձնակեաց. հաջաբ – նոր ամուսնացեալներու առաջին մերձեցումը. ց – մենակեաց տերմիշ.

خلود (խուլուս, ա.) յաւիտենութ. յաւերժութ. - յարդ (sarhil խուլուս) յաւիտենական աշխարհ:

خلوص (խուլուս, ա.) անկեղծութ. 2. շողմ, առատակապատութ.

Digitized by Google

چاقق – չոլոմել. կր – 1. անկեղծ. ?. առ. առակասպաս, չոլամարթաբար, չոլամով. – պ՝ւրկ առ անկեղծօրէն, անկեղծութեամբ. ընկր – չոլոմարարութ.յց – խուլուսվէր պ.} անկեղծ.ց – 1. անկեղծիս. 2. անկեղծութեան. պ՝ւրց – անկեղծօրէն.

خلوق (խալուգ, ա.) 1. բարեբարոյ ազնիւ բնաւորութեան տէր 2. քաղցր (մարդ), անուշ.

خلی (խալի, ա.) 1. քաշախային, քաշախականն. – ջահոլ քաշախական թիթու. 2. զերծ, անհոգ. լալի – անխռով. 3. ամուրի. ըլ – (խալիլէբ) քաշախաս. տեղ խլեալ պղնձի ժանգ.

خليج (խալիճ, ա.) 1. ծովածոց (հմշ. կորֆ, լզի). 2. ջրանցք. (հմշ. դարդանել, ստամբուլ, սատաղիւր – ռակեղջիւր

خليچه (խալիչէ, թ. աշքալ) փոքր գործ (հմշ. աշքալ. ասյաշ).

خليده (խալիյէ. պ.) մխաւած, խոցուած. – խրած փուշ խոցուած

خليطه (խալիդա, ա. քիմ.) 1. խառնուրդ. 2. (Յունա.) – ի կանոն.

خليفه (խալիֆէ, ա. տիտղ. հլն. յգ. հլֆա) 1. յաջորդ. 2. Մահմ. մեծի յաջորդ, խալիֆայ. 3. քարտուղար. – սր առաջին քարտուղար.

خليقه (խալիգա, ա. յգ. ձլկեր) սրբատած.

خليل (խալիլ. ա. ձլկեր. ձլկ.) բարեկամ. կամ. ամ – Հայր Աբրահամ.

خلیله (ա.) 1. բարեկամուհի. 2. կողակից.

خم (խէմ, պ.) 1. կոր. 2. ոլոր ոլոր. 3. (Յունա, խիմ.) կարասս

خمار (խումար, ա.) արբեցութենէ վերջ եկող թմրութիւն.

خماسی (խումասի, ա. հոճ էն յգ. հոճսէ) 1. հինգնաց. 2. (քեր)

հնգատառ. յատ. հոճսէ հնգատառ անուններ. 3. (քաշ.) հնգօրեայ (ջերմ) (այրակ) – հնգաձերբեան. ձլկեր հնգանկիւն

خمره (խումպարա). 1. ոտաք. 2. գանձանակ. ըս – ալ նոնակ. ըշ – ոտքաձիգ. պ՝ւրճ – (խումպարէխանէ, պ. աղաւ. գումպարխանէ) ոտքաձիգ զօրանոց.

خمخانه (խումխանէ, պ.) 1. գինիի մառան. 2. գինետուն.

خمخم (խրմխրմ, թ. ասճէ խամխամել, ա.) ռնգաձոն. ըլ – – ոտ.

خمر (խամր, ա. յգ. խոճ) գինի. – չափ. ը – 1. գինեկան. 2. գինաւետ.

خمس (խուոմս, ա. յգ. խոճս) մէկ հինգերորդ. ջրս – օրինական մէկ հինգերորդ. ան – երկու հինգերորդ

خمسه (խամսէ, ա. իգ. խոճ խամս) հինգ. պ՝ւ խոճսէ (խամսէմիէ) հինգ հարիւր. ասյր խոճսէ (խամսէթ աշէրէ) 15

خمسی (խամսի, թ.) տեասակ մը մանր ձուկ, անձրուկ.

خمسین (խամսին խոճ խամսուն, ա.) 1. յիսուն 2. Հմսրան յիսունօրեքը

خمود (խումուտ, ա.) 1. չիջում. նար – ինչնիրեն կրակին մարիլը. 2. (քաշ.) թմրութիւն, թմրիլ (հմշ. խդր).

خمور (խամուր, թ. պ. խոճ էն) 1. 1. խմոր. 2. հայր. 3. մակարդ. ընել – խմոր բանել, մակարդել. ելլել – 1. հաստնիլ. 2. փքուիլ. գործ. ածել – շամշմի կարողութեան ոսկեմանէն վերջ գործի մէջ մտնել. ջր – անխմոր. ջր – յարդի բազարջակերաց ասեն. ձէլ – խմոր հայց, հաւ՝ չայ. ակզբ, ը – թրող, զանգող :

Digitized by Google

խոտ (խաւտ, պ.) 1. ծիծաղ, խըն-դաւմ. 2. ծաղր. գրա – խնդա-ցընող. – ըի ժպիտ. յեր – ժպտող. ըին-զոյ – գետնին կանանչացը, գարնանը ելնելը

խոտոր (խրնգիր, ա. յդ. խոտոր յդ. ոչխոտոր) արու խոզ. – մեծ խոզենի:

խոտոր (խրնգոր, ա.) ատորին մարդ. խոտոր մնոյ – խոզի բնաւորու-թեան ուներ ատորին մարդ:

խոտոր (խրնգոր, խրնգուար, ա.) ճկոյթ [հմշ. թուրքերէն արչըն]:

խոզ (խաւզ, ա.) խեղդել. ի – խեղ-դելով. ի ձեռ. ի – խեղդամահ ընել

խոկ (խիւճիւ, պ.) 1. երջանկութ. երանութ. 2. երջանիկ. 3. ե-րանի՛, ի՞նչ աղուոր. 4. [խիճէ, պ.] ապիտակ ձի (հմշ. ճէրէ):

խոսկար (խիւճիւար, թ.) 1. կայսր, Սուլթան, թագաւոր. 2. Սուրբերէն ունանց ալ կ'ըսուի:

խոսվ (խաւ, պ.) 1. քուն. 2. երազ ալոզ, ալոզ – քնաստ. կա – անկողին, ննջարան. կրան – ծանր քուն ընել – անուշ քուն կոչել – խոր-թաւրդախուն.

խոսվեցե (խաւպիյէ, պ. յդ. խոսվեցկան) քնացած, քուն:

խոսվեցկան (խաճէկեան, պ. յդ. խոսվեցի) 1. հին աւուն աղքատնի դիւանի քարտուղարներ. 2. հօճանե-րուն կրօնական ատիճանը ունեցող-ներ 3. կրօնական, փափաքացաւոր:

խոսվեճ (խաճէ, ճօճա, պ. յդ. խոսվեճկան) 1. դաստուս. 2. դատախա-րակ. ալի՛ – ըսուսա՛ – Մուհամմէտ մար-գարէն. մրտճ՛ – յարգելի ատաւցիչ. ճի – գործակից ընկեր. ճշճ – մա-թուզ, խմորուկ. ղլ – ՛, ղլկ – ՛, խոսվեցկի (խաճէկի) վարժապետութիւն, ատաւց-չութիւն, դաստիարակութիւն:

խոտան (խաւճան, պ.) 1. խնդացող 2. ուրախ. ալ – խնդալ. խոտան խոտան խնդալով, խնդալալով:

խոտեղ (խաւճէղ, ա. յդ. խոտեղ ագաւ. ճէճէէ) փոս, խրամ. ըլ – շր. մարտկոցի խրամ:

խոտուրտամագ (խուռտուրտամագ, թ.) մրմռալ. ձմեռ. խոտուրտ մրմռաւմ:

խոտուղ (խուռուղ, ա.) անհետիլ, ա-նանունը կորսաւիլ (հմշ. ալ գնոյ):

խոտուռ խոտիւռ, խոտ խոտուռ, պ. կըր-ճատեալ խոտուն էն) ա. խոտուն:

խոտուազ (խաւճազ, պ.) 1. յօրան-ջաւմ, յօրանջել. ալ կըշ – յօ-րանջել. 2. անտանելի ձևեր:

խոտուդ (խաւճիյէ, պ.) կոր. ած – ՛, ամոթ – ած [qwssխաւճիյէ] կորսաւմնակ

խոտուս (խաւճիյս, ա.) ըոմ խոտուս (եէ-միւլ խաւճիյս) հինգշաբթի. – ադա [խաւճիյսիյէ] չափահաս.

խոտուզիր (խաւնգիր, ա. եզ. խոտուզիր) 1. խոզեր. 2. (բժշ.) խոյլ, խոզախտ

խոտուս (խաւնգաս, ա.) սատանայ. (հմշ. շիյտան . սպանիս):

խոտուղ (խիւնգ, ա. ճոնգ էն) 1. փո-ղացաւ. 2. (խաւնգագ) խեղդող 3. խեղդելով մեռնցնող գոհիճ. ադա – կոտրծքի փողոցաւ ած՝ ը-փողոցաւորին

խոտուիյէ (խիւնգաճիյէեք, ա.) ա-բուէզգուհիներ:

խոտուս (խիւնգաս, ա.) երկասեր, ա-բուեզ. որձևեզ (հմշ. գիշդ ՀՀՀ):

խոտուղ խոտուղ (խրնգճոնգրնճ, թ.) գոլոր – լեռլեցուն (հմշ. գոլոր գալիճ)

խոտուղ (խաւնգէր, խոտուղ խաւնչէր, ա.) 1. դաշոյն. 2. պաւճ. ը - (բուս.) սլաքային ձևի – բարակերկայնօրուքով

խոտ (խաս, պ.) խնդուս, խնդոց. – ալի երկար բարակ խնդուտոյք:

խոտան (խաւճան, պ.) 1. խնդացող 2. ուրախ. ալ – խնդալ. խոտան խոտան խնդալով, խնդալալով:

խոտղ (խաւճէղ, ա. յդ. խոտղ ագաւ. ճէճէէ) փոս, խրամ. ըլ – շր. մարտկոցի խրամ:

Digitized by Google

خوار (խօր, խուր, պ.) 1. Նուաստ, անարգ. نظرله باقق — ․ — արհամարհել, كورمك — գէշ աչքով նայիլ։

خوار (խօր, խուր, պ.) ուտող. مردم — մարդակեր. كياه — խոտակեր. كوشت — մսակեր. شير — կաթնակեր 3. խմող — ی գինարբու. غم — վշտակիր. ی — (խօրի) لق — (խօրլըգ) անարգանք։

خوارج (խավարիճ. ա. յգ. خارج ի) Հերետիկոսներ։

خوارده (հօվարտա, թ.) 1. գեղխ, շըռայտասէր. 2. ճոխ. لق — 1. գեղխութ. շռայտութ. 2. ճոխութ.

خوارزم (խարզէմ, պ.) Կասպից ծովուն արեւմտեան կողմը գտնուած երկիրը, որ է Գիվա։

خوارق (խավարըգ, ա. յգ. خارقه ի) հրաշքներ, սքանչելիքներ։

خواست (խասթ, պ.) փափաք, իղձ. كار — փափաքող. شهرت — համբաւատենչ. شرف — փառատենչ:

خواسته (խասթէ, պ.) ուզուած. عالم — աշխարհի ուզածը։

خواص (խավասս, ա. յգ. خاصه ، خاص ի) 1. Յատկութիւնք. 2. Բարձր դասակարգի պատկանողք, ինտելլիգենտ դասակարգը. 3. հիւանդի մօտ կարգացողներ. — لسان գրաբար. 4. յատկութ.ներ. عجيبه — զարմանալի յատկութ.

خواطر (խավաթըր, ա. յգ. خاطره ، خاطر) نفسانيه — զգայական, յիշատակք

خوال (խավալ, թ.) կօշիկի կաղապար [հմմ. قوال]։

خوان (խօն, խան, պ.) 1. սեղան. 2. կերակուր. چه — (խօնչէ) փոքր սեղան, ծննդեան սեղանեայ. سالار — սեղանապետ. 3. [խան] կարգացող. — دعا աղօթասաց, աղօթաբար. — ثنا գովող. — مرثيه գամբանախօս

خوانده (խանէնտէ, պ. յգ. خوانندكان) երգեցիկ. երգիչ. գուսան. قيز — երգչուհի. طاقى — երգչախումբ։

خواه (խահ, պ.) 1. ուզող, կամեցող 2. կամք. 3. իղձ, փափաք. خواه نا خواه [խահնախահ] կամայ եւ ակամայ. (հմմ. طوعاً وكرهاً . ايسترايستمز). دل — [տիլ խահ] սրտի փափաք. خيرخواه բարերար բարեացակամ. خيرخواهان ملت ազգի բարերարներ. بد — չարակամ.

خواهر (խահէր, պ. յգ. خواهران) քոյր. زاده — քեռորդի։

خواهش (խահիշ, պ.) փափաք, իղձ. كر — [խահիշկէր, յգ. خواهشكران] փափաքող. او خوهشكر փափաքիլ:

خوب (խուպ, պ. յգ. خوبان) 1. գեղեցիկ. دوى — գեղեցիկ դէմք. رو — գեղադէմ. سيرت — բարի վարուց տէր. آواز — գեղեցիկ ձայն. خوب — [խուպ ավազ] գեղեցկաձայն. 2. սիրուն

خوپيا (հօփփա, թ.) թեթեւ, չփացած. مزاج — թեթեւամիտ, թեթեւսոլիկ. خوپپالا տանտրի. ياشا — չփացած։

خود (խօտ, պ.) ինք. — ب — [խօտպէ խօտ] անձամբ անձին. ինքնաբերաբար, ինքնիրեն. بين — [խօտպին] ինքնահաւան. پرست — ինքնապաշտ, անձնապաշտ. پسند — ինքնահաւան. — ى ' لك — ինքնահաւանութ. անձնապաշտութ. ستا — [խօտսիթա] ինքնագով. خودستا ى ինքնագովութիւն.

خودسر (խօտսէր, պ.) ինքնակամ, ինքնագլուխ. 2. յամառ. نه — ինքնագլուխ կերպով. فروش — (խօտֆիւրուշ, պ.) ինքնագով, ինքնահաւան.

خور (խօր, պ.) 1. ուտելիք. — ی [մէյ-խօր] գինի խմող, գինարբու. 2. (խուր, հայերէն հուր) արեւ. 3. (խօր) ա–

Digitized by Google

خلجان (խալէճան, ա.)մնայուզուած. յոյզ. զլա – որտի բաբախուն: ◦ զաւրգուցիլ ◦ – յուզուիլ:

خلخال (խալ խալ,խլխլ ա.յգ.(խլխլ) մանեակ, օղակ:

خلد (խուլտ, ա.) 1. յաւիտենութիւն. յաւերժութիւն. 2. դրախտ.ոսկի – դրախտաբոյս, լուսահոգի. 3. [խալլէտ, ա.] հմայի – [խալլէտ ալլահու միլլէհու] Աստուած անոր պետութիւնը յաւերժացնէ. خلد دار դրախտ.

خلط (խալդ, ա.յգ. խլեի) 1. խառնել. 2. խառնուած, խառնուրդ 3. բարբանջանք. 4. [խլդ, բժշ.) հիւծ (մարմնոյ), խառնուածք. ◦ – 1. խառնել. 2. բարբանջել.ջնջ – խառնածքնութիւն. ջնջել – տպակեղնի հիւթ. պղտճ խլեի գեղձային հիւթ.ք. ս –հիւթական. օդ – [խալդիյեուն] հիւթական բժշկ. օդխլեի պռնա (մէզհէպի խալդիյեուն)հիւթական բժշկութիւն:

خلع (խալ' ա.) 1. գահընկեցութ. ◦ – գահընկեց ընել, 2. հանել. քաշել հանել. 3. խախտում (տակորի) մասին – յօդուածներուն խախտումը. 4. [խիլա, ա. յգ. خلعت ի):

خلعت (խիլ'աթ, خلعة խիլ'ա. ա.յգ. خلع) 1. խելայ. պաշտօնական հագուստ պատուոյ. 2. [խուլա'ա] երկուստակ հատանութեամբ եղած սմռնայածութիւն:

خلف (խուլֆ, ա.) 1. գրժաւ, գբր. ժել. ոեց – խոստումը գրժել. 2. [խալեֆ, ա. յգ. خلفاء) յաջորդ. ◦ – ալ բարի յաջորդ, արժանի զաւակ. – ն անարժան զաւակ. 3.(խալֆ ա.) յետադիմ, յետոյք:

خلفا (խուլեֆա, ա. յգ. خليفة ի) ա. خليفة. ◦ ի դաշտ. ◦ – 1.Մահմետի Մարգարէին յաջորդող առաջին չորս խալիֆաները. 2. քաղաքագար. ◦ – քաղաքագարութիւն:

خلق (խալգ, ա.) 1. ստեղծել,ստեղծում. 2. ժողովուրդ. 3. մարդկներ/մարդ–ամէն մարդ–ի/ին մարդոցմէջ

خلق (խուլգ, ա.յգ.(خلاق) բնութիւն բարք.[հմշ. ◦ խոյ. ◦ եաթմիշ] – հսն ազնիւ բնաւորութիւն:

خلقت (խլգաթ, ա.) 1. արարչութ. ստեղծագործութ.(հմշ.◦ ֆրիւնի) 2. ընդածին բնութ. ◦ ելեն [խլգաթէն, ա.] ի ծնէ. خلق (խլգի, ա. իգ. եւ خلقي) ընդածին, բնածին, բնական. ◦ ութ – խլգլյեէթ) բնաւորութիւն:

خلل (խալէլ, ա.) 1. վնաս. 2. խանգարում. ◦ կէ – վնասել,խանգարել. ◦ դար – պնդ – վնասուիլ:

خلنج (խալէնճ, ա. բոս.) ցախ. (հմշ. ◦ ոնճ):

خلو (խուլուվվ. ա.) գատարկութ. պարապութ.◦ դան–գատարկ մինչ ◦ – (ուլուվվի մէէեան)պարապ տեղ

خلوت (խալվէթ, ա.) 1. մենութիւն 2. առանձնական տեսութիւն 3. առանձին խուց (բաղնիքի). մենաւայր, առանձնավայր. ◦ ի – ◦ ա– առանձին մենեակ. ◦ սրայ – առանձին պալատ. ◦ նշի – ◦ կ– մենակեաց, առանձնակեաց. ◦ նշեալ – նոր ամուսնացեալներու առաջին մերձեցումը. ◦ ս – մենակեաց տէրվիշ.

خلود (խուլուտ, ա.) յաւերժութ. յաւերժութ. ◦ դար. (ѕարիալ խուլուտ) յաւերժական աշխարհ:

خلوص (խուլուս, ա.) անկեղծութ. 2.շողոմ, առատակատարութ.

Digitized by Google

چاق – չալամել. կար – 1. անկեղծ. ?. առ առակաստաս, չալամաբար, չողմոզ. – պարկ անկեղծօրէն, անկեղծութեամբ. քարկ – չողմոմարարութ. յց – խուլուսվէր պ.} անկեղծ. ց – 1. անկեղծիս. 2. անկեղծութիւն. պարց – անկեղծօրէն։

خلوق (խալուգ, ա.) 1. բարեբաստ ազնիւ բնաւորութեան տէր 2. քաղցր (մարդ), անուշ։

خلی (խալի. ա.) 1. քաղաքական, քաղաքական. – մոռոն քաղաքական թէմու. 2. վերծ, անհոգ. լալ – անխռով. 3. ամուրի. ցե – (խալիյէէք) քաղաքաստ. տեսնել խալիւ պլոնի ժամանակ։

خليج (խալիճ, ա.) 1. ծովածոց (հմշ. կորֆոզ, գոյն). 2. ջրանցք. (հմշ. Բոսֆոր) – درسعادت، قسطنطنیه. (قنال. بوغاز

خليجه (խալիչէ, թ. կալեճ) փոքր ծոց (հմշ. خليج. ծոցած)։

خليده (խալիյէ. պ.) մխուած, խցուած. – خار փուշ խոցուած

خليطه (խալիդա, ա. քիմ.) 1. խառնուրդ. 2. (ծուա.) – ի կանանց։

خليفه (խալիֆէ, ա. ենթ. խալֆ էն. յգ. խալֆ) 1. յաջորդ. 2. Մուհամմեդի յաջորդ, խալիֆայ. 3. քարտուղար. – յս առաջին քարտուղար։

خليقه (խալիգա, ա. յգ. ենթ. խալ) բարած։

خليل (խալիլ. ա. ենթ. խալ) բարեկամ. կամ. ամի – Հայր Աբրահամ. خليل (ա.) 1. բարեկամութիւն. 2. կապակից։

خم (խէմ, պ.) 1. կոր. 2. ոլոր. քիր քոր ոլոր. 3. (խում, խիմ.) կարասի

خمار (խումար, ա.) արբեցութենէն վերջ եկող թմրութիւն։

خماسی (խումասի, ա. հաճ էն յգ. خماسیه) 1. հինգնոց. 2. (քեր) հնգատառ. յատկ. հնգատառ անուններ. 3. (բժշ.) հնգօրեայ (ջերմ) Ալարդ – հնգաձերքեան. բոլոր հնգանկիւն

خمره (խումպէէ, պ. ազաւ. խումպարա). 1. ուռկ. 2. գինեամանակ. սա – ալ նոնակ. յե – ուռկաձիգ. ումի – (խումպէէխանէ, պ. ազաւ. գումպարխանէ) ուռկաձիգ գործանոց։

خمخانه (խումխանէ, պ.) 1. գինեվի մառան. 2. գինետուն։

خمخم (խըմխըմ, թ. ոճով խամխամէ, ա.) ռնգաձայն. յլ – ուխ.

خمر (խամր, ա. յգ. խոր) գինի. – الحبين الحمر գինեգինի. – مقياس գինեչափ. ս – 1. գինեկան. 2. գինասէր։

خمس (խումս, ա. յգ. խոտ) մէկ հինգերորդ. չորս – օրինական մէկ հինգերորդ. ան – երկու հինգերորդ

خمسه (խամսէ, ա. իգ. խս խամս) հինգ. սա խոտ (խամսէնիէ) հինգ հարիւր. خمسة عشر (խամսէթէ աշէրէ) 15

خمسی (խամսի, թ.) տեսակ մը մանր ձուկ, անձրուկ

خمسين (խամսիճ խոսո խամսուց, ա.) 1. յիսունը 2. ձմրան յիսնօրեայ

خمود (խումուտ, ա.) 1. չիջում. կոր – իններէն կրակին մարիլը. 2. (բժշ.) թմրութիւն, թմրիր (հմշ. خدر)։

خمور (խամուր, թ. պ. խըճ էն) 1. խմոր. 2. հայր. 3. մակարդ. ճմլոտ – խմոր բանել, մակարդել. ածել – 1. հաստատ. 2. գժուար գործ. ածել – ճշտութեան սահմանէն վեր գործի մէջ մտնել. յոտ – անխմոր. յոտ – յայրի բազարջակերաց ատեն. ձգել – խմոր հաց, հում հաց. կոշ ոզոյ ، յե – թրոջ, զանգոզ։

Digitized by Google

խոտ (խաւտ, պ.) 1. ծիծաղ, խըն-դում. 2. ծաղր. գոյ – խնդացնող – նչ ժպիտ. չոյ – ժպտալ. չոյն – գեռնին կանանչելը, գարնանային ում.

խոչոր (խրնգիր, ա. յգ. չոյն խոչոր) (խոչոր) արու խոզ. – մեծ խոզենի:

խոչոր (խրնգոր, ա.) ստորին մասդգ մունչ – խոզի բնաւորու-թեան տէր ստորին մարդ:

խոչոր (խրնգոր, խրնգար, ա.) հկայծ [հմշ. գիռնչպրճա]:

խոչոր (խանգ, ա.) խեղդել. ի – խեղ-դուիլ. ետդ. ի խեղդամահ ընել

խոչոր (խիւնիւհ, պ.) 1. երջանկութ. երանութ. 2. երջանիկ. 3. ե-րանի՛, ի՛նչ ազուր. 4. [խիւեի, պ.] ապիտակ ձի (հմշ. ճէյգ):

խոչոր (խիւնիւեար, թ.) 1. կայսր, Սուլթան, թագաւոր. 2. Սուրբերէն ոմանց ալ կ'ըսուի:

խոչոր (խաչ, պ.) 1. քուն. 2. երազ ադօղ, ադօղ – քնաստ. սկ – ան-կողին, ննջարան. կրան – ծանր քուն նոյն – անուշ քուն. խրկոշ – խստ քուն:

խոչոր (խաչիյէտ, պ. յգ. խոչոր) քնացած, քուն:

խոչոր (խաճկեան, պ. յգ. խոչոր) 1. հին ատեն արքունեաց դիւանի քարտուղարները. 2. հօճանե-րուն կրօնական ատենները ունեցող. ներ 3. կրօնական, փաստաթուղթ:

խոչոր (խաճկեան, հօճա, պ. յգ. խոչոր) 1. դաստառ. 2. դաստիա-րակ. ալի՛ – Մուհամմէտ մար-գարէն. պէյճե՛ – յայտնելի ուսուցիչ. տաշ – գպրոցական ընկեր. ջուճ – մա-թուզ, խմորուկ. – լը – ՝ կլը – ՝ խոչոր (խաճկի) վարժապետութիւն, ուսուց-չութիւն, դաստիարակութիւն:

խոչոր (խումուրտամագ, թ.) մրմռալ. հեծեծել մրմռուք:

խոչոր (խումուլ, ա.) անհետիլ, ա-նանուն ըլլ կորսուիլ (հմշ. ու գնոյ):

խոչոր խամիւճ, խոչոր խամուճ, պ. կըր-ճատեալ խոչոր էն) ա. խոչոր:

խոչոր (խամեազէ, պ.) 1. յօրանա-ջում, յօրանջել. ու կշ – յօ-րանջել. 2. անտանելի ձևեր:

խոչոր (խամիյէտ, պ.) կոր. ած – ՝ ամած – ած (գասսխամիյէտ) կորսուածական

խոչոր (խամիյս, ա.) խոչոր յոս (եէ-միւլ խամիս) հինգշաբթի. – ածս (խամիյսիյէտ) չափահաս:

խոչոր (խանգազիր, ա. եզ. չոյն) 1. խոզեր. 2. (բժշ.) խոյլ, խոզախտ

խոչոր (խանգաս, ա.) ատտանայ. (հմշ. շիւտն . ապլիս):

խոչոր (խիւնգազ, ա. ճնշ էն) 1. փո-ղայատ. 2. (խանգագ) խեղդող 3. խեղդելով մեռնող դահիճ. սդր – կուրծքի վողաշաւակ՝ ե-փողաշաւակին

խոչոր (խիւնգաիյէք, ա.) ա-րուեստագործներ:

խոչոր (խիւնգաս, ա.) երկասեր, ա-րուեստ. որձևեզ (հմշ. գիշնճկարկ):

խոչոր (հրնգճանրնգն, թ.) զոլոզ – լեզլեզուն (հմշ. զոլոզ-զալվալ)

խոչոր (խանգեր, խոչոր խանգէր, ա.) 1. դաշոյն. 2. ալաք. ը – (բուս.) ալաքայինհասկ – բարակերկայնմորուքով

խոչոր (խանգ, պ.) խնդում, խնդագ – ալի երկար բարակ խնդացող:

խոչոր (խանգաց, պ.) 1. խնդացող 2. ուրախ. ու – խնդալ. խոչոր խոչոր խնդալով, խնդալով:

խոչոր (խանգեզ, ա. յգ. խոչոր ազուռ. հեգեէ) փուռ, խրամ. ը – շր մարտկոցի խրամ:

Digitized by Google

խոյ (խոյ, պ.) 1. ոչխարի արու. 2. (աստղ.) Խոյ կամ Ոչխար կենդանակերպ համաստեղութիւնը. 3. (զինուոր.) խոյ կամ ոչխար՝ պատերազմական մեքենայ մը՝ որով պատերը կը քանդուին. 4. (ձկնորս.) խոյ կամ ոչխար՝ ձկնորսական գործիք մը. 5. (ճարտ.) խոյ կամ ոչխար՝ ճարտարապետական մեքենայ մը՝ որով ծանր քարեր կը բարձրացուին. 6. (ֆիզ.) խոյ կամ ոչխար՝ ջուրի ճնշումը գործածելով ջուրը վերի կողմ մը բարձրացնող մեքենայ մը. 7. (ֆիզ.) խոյ կամ ոչխար՝ ուժգին հարուածներ տալու համար գործածուած մեքենայ մը. 8. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ նաւերու ճակատին ամրացուած սուր երկաթ մը՝ որով թշնամի նաւերը կը ծակուին. 9. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 10. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 11. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 12. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 13. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 14. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 15. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 16. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 17. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 18. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 19. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը. 20. (ռազմ.) խոյ կամ ոչխար՝ հրացանի մը կամ թնդանօթի մը փողին մէջ գտնուող գնդակը հրելու համար գործածուած գործիք մը.

խոյանալ (խոյանալ, պ.) 1. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 2. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 3. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 4. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 5. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 6. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 7. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 8. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 9. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 10. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 11. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 12. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 13. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 14. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 15. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 16. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 17. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 18. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 19. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 20. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով.

խոյանոց (խոյանոց, պ.) 1. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 2. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 3. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 4. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 5. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 6. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 7. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 8. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 9. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 10. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 11. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 12. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 13. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 14. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 15. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 16. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 17. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 18. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 19. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 20. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով.

խոյանոցել (խոյանոցել, պ.) 1. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 2. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 3. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 4. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 5. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 6. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 7. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 8. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 9. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 10. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 11. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 12. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 13. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 14. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 15. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 16. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 17. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 18. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 19. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 20. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով.

խոյանոցում (խոյանոցում, պ.) 1. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 2. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 3. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 4. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 5. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 6. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 7. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 8. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 9. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 10. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 11. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 12. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 13. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 14. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 15. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 16. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 17. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 18. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 19. (ձիու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով. 20. (մարդու) ոտքերը վեր բարձրացնել՝ ետևի ոտքերուն վրայ կանգնելով.

Digitized by Google

նարգ, كورمك ، - خورلامق անարգել, արհամարհել. خورلامق խուկալ. خورخور մըշտահոս. چشمه سى - մշտահոս աղբիւր. - لق անարգանք, արհամարհանք։

خورا (խօրա, հօրա, յուն.) պար (հմմ. رقص) تپك - պարել (հմմ. رقص ا):

خوراطه (խօրադա. յուն.) զուարճաբանութ. جى - զուարճաբան, կատակաբան (հմմ. مزاح):

خورتلاق (խօրթլագ, թ.) հոգեգէշ, ուրուական։

خورتلامق (խօրթլամագ, թ.) հռնչել, խռխռալ։

خورج (խուրճ, خرج թ.) կաշիէ մեծ մախաղ։

خورد (խօրտ, خوردنى խօրտէնի պ.) կերակուր, ուտելիք. خوردو կերուխում. شراب وخوردنى գինի և - خواب

خورده (խօրտէ, պ.) կերած, խմած. شراب- գինեարբու, գինի խմած

خورشيد (խուրշիտ, ա.) արեգակ. - عالمتاب աշխարհը լուսաւորող-

خورنق (խավէրնագ, ա.) Նուման նշանաւոր արքայ. ճարտարապետին շինած պալատին անունն է

خوريات (խօրեադ-խօրեադիս յուն է. աղաւ. խօյրադ) կոշտ, կոպիտ. لق - կոշտութ. կոպտութիւն։

خوش (խօշ, պ.) 1. լաւ. 2. հաճելի 3. տարօրինակ. օր. [خوش اسمى زوار]. كورمك - չհակառակիլ, ընդունիլ. خاطرى ، كوكلى خوش ا գոհացնել. آدم - զըւարճախօս մարդ. كلديكز - բարի եկաք. بولدق - բարի տեսանք. جه قالك - մնաք բարով. كچنمك - իրարու հետ սիրով ապրիլ. نه كيتمك ،- نه كلك ، - برينك մէկու մը հաճոյք պատճառել, հաճելի ըլլալ. - كذارلق، كشيلك մարդահաճութ. جه - բարով. آمد - բարի եկաք. آمدى - բարի գալուստ. رسم خوش آمدى يى ايفا ا բարի գալուստ մաղթել. بوى. بو - քաղցրահոտ, քաղցրաբոյր. حال - 1. երջանիկ 2. բարեկեցիկ. خوشا [խօշա, պ.] ի՜նչ աղէկ [հմմ. زهى . نه كوزل]։

خوشاب (խօշապ, خوشاف խօշաֆ, պ.) մրգաթան, չամչաբակ. خوشافك ياغى كسلمك եղանակը պակսիլ. خوشدل [խօշտիլ, պ.] գոհ, զուարթ. خوشطبع [խօշթապ' պ.] բարեբարոյ. خوشكذار [խօշկիւզար, պ.] դիւրամարս, համեղ. - لانق [թ.] 1. սիրել, 2. հաճիլ, ախորժ գալ. لانديرمق - 1 գոհ ձգել. 2. զուարճացնել. خوشنما [խօշնիւմա, պ.] 1. գեղեցիկ, սիրուն. 2. լաւ ցուցունող. شجرۀ خوشنما գեղեցիկ ծառ. مرآت خوشنما լաւ ցուցունող հայելի. خوشنوا [խօշնէվա, պ.] քաղցրաձայն, քաղցրանուագ։

خوشه (խուշէ, պ.) 1. հասկ [հմմ. سنبله. باشاق]. انكور - խաղողի հասկ. چين - 1. հասկաքաղ. 2. բանաքաղ [գրող]. چينى - հասկաքաղութիւն

خوطوز (խօդօզ, թ. աղաւ. ճօբօզ. զօբազ բառէն) կանանցխոյր թաղհար. لو - թագհարաւոր։

خوض (խավզ, ա.) ջուրը մտնել. دريايه - ا ովկիանոսը մտնել. تهلكه يه - ا վտանգի մէջ մտնել։

خوف (խէվֆ, ա.) վախ, երկիւղ. ا - վախնալ. الضياء - լուսատեցութ. الرطوبه - խոնաւատեցութ. الماء - ջրատեցութիւն. آ - առ ահի, վախով. ناك - (խէվֆնաք) վախցող։

خوك (խուք, խուկ, պ.) խոզ. [հմմ. خنزير. طوكوز] بان - խոզարած։

خولان (խավլան, ա.) դժնիկ [հմմ. طويالان آغاجى]:

Digitized by Google

خولنجان (խավլինճան, Ք.)խոլինջան

خولیا (խուլեա, պ. յոռն. է. խլի արաք.) երևակայութիւն։

خون (խուն, պ.) արիւն. աիմ – արիւնաթաթաւ. յար – արիւնահեղ. չկան – արիւն կամ ոգ.չկան։ خون خوامۀ قریخէն արիւն կը կաթէ. ین – 1. արիւնային, 2 արիւնոտ. ینخوفیدن արիւնոտ աչք։

خوناب (խունապ, պ.) 1. արիւնջուր. արիւնարկղութիւն. կոյ خون (խունկեէա) արեան գին. زرخون (խունկար) արիւնարբու. ینخون (խունգիզ, պ.) արիւնահեղ, արիւնոտ.աշխ – (խունճէ՛ճան) ՝ աշխ – (խունճէ՛ճան, պ.) արիւնաց։

خونی (խունի, պ.) 1.արիւնային. 2. արիւնարբու, արիւնկզակ. 3. [Ք. աղաս. գունու] ձագար։

خوی (խույ, յոռ խու, պ.) 1. քնութիւն. 2. սովորութ. ունայ. 3. գժկամակիլ. 4. բարկանալ. յ– ،خوخدا. վատաբարոյ, ստորին արարած. ل – անհեգեգ, անհեթեթ, յամառ, մոլի։

خویش (խիյշ, պ.) 1. ինք. 2. ազգական [յգ. خویشان]։

خویشاوند (խիշավէնտ, պ.) ազգականներ-ազգականութ.

خویشتن (խիշթէն, պ.) ինք. خویشدار (խիշտար, պ.) 1. տուղայ. պահիկ մինչեւ թոռ. ուշագիր.2.անձնապաշտ. յատկ. خویشخصی անձնապաշտ մարդ

خیابان (խըյապան, պ.) ծառուղի. – ناشان جنت գրախտանշան –

خیار (խըյար. պ.) 1.վրունգ. 2. [ա. յգ. خیارات] քնտրութ. 3. առաջարկութեան պայման. جق – ածխուկ. شنبر – [խըյարշէնպէր, պուռ – պ. բուս.] կասիս, կակիբրակ, կասի։

خیاط (խայեաղ, ա.խեծ, خیاط էն իգ. خیاطه) գերձակ.տիո–վարպետ –

خیاطت (խըյադաթ, خیاط խըյադա, ա.)1.գերձակութիւն.2.կար 3.կարում(վերքի)։ماهی –աղեաց կարում

خیال (խայալ, ա. յգ. خیالات աղաս. հէյալ.) 1. ուրուական. 2. երեւակայութ. 3. պատկեր. 4. խամաճիկ. میان خیال – աղօտ իմն. هوا خیال – 1 – երեւակայել. ج – խամաճիկ խաղցնող ڤبازی – մագական լապտեր. باخ – 1. երևակայութեան աշխարհ. 2. թատրոն خیالیۀ شاعرانه բանաստեղծական երեւակայութ. تسخ – երևակայութեամբ ապրող. ی – [խայալի] 1. երևակայական. 2.խամաճիկ խաղցնող.خیالت [խայալէթ, յգ. خیالات] ուրուական, ցնորք։

خیاله (խայալէ. ա. յգ. خیالات) ուրուական։

خیام (խըյամ, ա. եզ. خیمه) վրան. نشین خیام – رفع خیام؛ 1. վրանը վերցնել՝ քակել. 2. [խայեամ] վրան չինող։

خیانت (խըյանէթ. ա. յգ. خیانات) 1. չարութ. 2. նենգութ. գաւանանութ. անհաւատարմութ.3.չար նենգաւոր, դաւաճան. – ورزیدن վատահութիւնը չարաչար գործածել. کار – չարագործ, նենգաւոր, դաւաճան.كل – [տխուր գործ.] տ. خیانت ։

خیبت (խայպէթ,ա.) յուսախաբութ. زده–(խայպէթ զէտ)յուսախաբ زده خیبت عاشق յուսախաբ սիրահար։

خیر (խայր, ա. յգ. خیر ، خیرات) 1. բարի. 2. բարիք, բարութ. 3.

Digitized by Google

خيز (խզ, հրզθ.) 1. արագութ. 2. ուժգնութ. 3. բարձր ձայն. ~ ~ ալ – 1. ինքզինքը զսպել. 2. մեղմանալ. ~ ~ ա – արագ, ուժգին:

خيزان (խիզան, պ.) ոտքի եղնելոյ, եղնելոյ. خيزان وخيزان اقتا [իւճքան ու խիզան] ինչուլոյ, եղնելոյ:

خيزران (խայզէրան, պ. ազաս. հէզարէն) կնիւն, ճիլ. ۞ լսած خيزرانيه կնիւնագգիք:

خيزنده (խիզէնտէ, պ.) ցատկող, վէտվէտող, ոստոստող. – اسب ~ ցատկող ձի. – اموا خيزنده վէտվէտող ալիքներ:

خيشوم (խայշում, ա.) քիւտաքնգունք (հմմ. կռկնիզ):

خيط (խայդ, ա. յգ. խոյ) 1. թել, գերձան. 2. (բուս.) թելուկ, նեարդ. خيط الشعاع երակկապ, կապ. الشعاع թելանման, նեարդանման:

خيطه (խայդա, ա.) 1. չուան, պարան 2. սիւն. حبس ~ – վրանի սիւն:

خيف (խյճ, աեւ خيفجك, ա.) 1. վախ 2. պատկառանք (հմմ. خوف)

خيك (խիֆ, պ.) տիկ. չարխ خيك شرفه (խիֆի շէրապ) գինւոյ տիկ:

خيل (խայլ, ա. յգ. خيول) 1. ձի. 2. ձիերու երամակ. 3. հեծելազօրաց գունդ. 4. խոսք. ընտանի ձի. خيل عاشقان ձիարահարներու խումբ. خيل شرف գլխաւոր, խմբապետ. شاه ~ – խմբակից:

خيلاز (հայլազ, թ.) 1. ծոլ. 2. նատակ. تل ~ 1. ծուլութիւն. 2. անառակութիւն. تمل ~ ծուլանալ, անառակիլ

خيلى (խայլի, ա. իգ. خيلیه) 1. ձիական خيلى حصاة ձիաքար. 2. բազուկ; չատ. حد ~ – բաւական. ~ن – մեծապէս, խիստ չատ. حد ~ – չատակեմ. برى ~ندن – վազել աւետնէ ի վեր.

خيز (խիզ, պ.) եղնող, կանգնող. آب ~ ալիք, կոհակ. خيزخر [սէիէրխիյզ] վաղահարոյց. ատտուն կանգնած եղնող երկար ատեներ ի վեր.

Digitized by Google

خيمه (խայմէ, ս. յգ. خيام) 1. վրան, տաղաւար. 2. ականջնամուք. (հմշ. սիւան). 3. (վիր). գալարաձեւ աստղնշին-(խայմէճիհին) վրանաձեւակոկորդ-վրան կանգնելու տեղ. كبود ՝ ո. ازرق ՝ ե. երկինք

خيول (խուլուլ, ս. յգ. خيل ի) մահաձի - յարձակման ձիեր:

(د)

د (տալ) 1. Օտարներորդ գիրը. 2. Թուականն ատրճէքն է 4:

داء (տա՛ ս. յգ. ادواء) ախտ, հիւան. գումիւն. الاقرنج ՝ ، الزهر ՝ գողիական ախտ (հմշ. ճկի). البهر ՝ զմայծանրաշնչութիւն. الثعلب ՝ հերաթափուած. (հմշ. ճիզան ճաչ). الخدر ՝ թմբրախտ. ՝ الذقن մօրաւաթափիք. السدد ՝ կերակուր. չարկեղ. الشعر ՝ գիսախտ. الصله ՝ (տաիւսպրա) հայրենաբոյծութիւն. العصب ՝ ջղախտ. الغرغر ՝ ծիրանախտ. القمل ՝ ոջլախտ. الماشه ՝ փամփիշտախտ. الثبات ՝ ուշաբարձութիւն. الجاورسيه ՝ շրթախտ. الجوع ՝ նօթախտութիւն. الخنازير ՝ խոյլ (հմշ. ճրաչա). الرقص ՝ երեքախտ. փղոսկան քորոտութիւն. الكلب ՝ կատաղութիւն. المراق ՝ սնամեղձութիւն. الفيل ՝ ախտիգանտութիւն. الفاصل ՝ յօդախտ. التياح ՝ հալաքախտ. النمل ՝ մրջնախտ:

داثر (տաիր, ս. յգ. دوا՛ր) 1. դարձող. 2. նկատմամբ, վերաբերեալ, մասին, վրայ. ماداره ՝ (տաիրէճ մաատ) շուրջանակի. ո. ՝ շրջիլ, դառնալ:

داثري (տաիրէվի ս.) պարսատիկ, քոլորակաձև:

داثره (տաիրէ, ս. յգ. دوا՛ր) 1. շրջանակ. 2. դափ (տէֆ). 3. պաշտօնատուն. 4. յարկ, յարկաբաժին. 5. սահման. 6. ճիւղ. 7. բաժանում. գնդ ՝ - թաղապետական շրջանակ. ընկալներ ՝ - խաչարծիր. ՝ - նշանառութեան աստիրէզ. ՝ - հասմբաշխութիւն. داخل اتفاقيه ՝ - հասմբաշխութեան գալ. - կէս կիսաշրջանակ. - ներքին շրջանակ. - ՝ արտաքին ՝ - մի-ջօրէական շրջանակ. - սահմաններ ՝ - իրաւասութեան սահման

داثم (տաիմ, ս. յգ. دوام) 1. շարունակ, տևական. 2. միշտ. الاوقات ՝ - շարունակ, ամէն ատեն. داثماً (տաիմէն վէ միւսթէմիրրէն) շարունակաբար. ՝ ى 1. շարունակական, տևական. 2. միշտ:

داش (տաիճ, ս. յգ. داثن) ոչ կը գործածէ, բայց սխալ է. ասիական, պարտաւորէ, պահանջատէր, պարտապահանջ. (հմշ. ճնդան). - لر وكيل (اصحاب مطلوبدن) պարտաւորութեան փոխանորդ:

داب (տէէպ, տէ՛պ. ս.) 1. սովորութիւն. սովորոյթ. 2. գործ. 3. ՝ ديرن հնաւանդ սովորութիւն (հմշ. ադաթ). (عادت قديمه)

دابه (տապպէ, ս. յգ. دواب) 1. չորքոտանի, կենդանի. 2. գործ. دابة الارض (տապպէթ իլ արզ) յարութեան մօտ երևելիք կենդանի մը:

داحس (տաիհս, ս.) մահնաչարժ:

داخل (տախիլ, ս. دخول էն) 1. մտնող մտած. 2. բաւական մը վերջ եկող 3. պարտաւնական. 4. ներքին կողմ, ներս. ՝ - 1. մտնել. 2. մտնակցիլ. 3. բաւական մը վերջ գալ. 4. մէջը բլ. ՝ حساب - հաշիւին մէջ անցնել. بالمجلس - (տախիլպալիմէճլիս) ժողովի մէջ. ՝ - մտցնել. ՝ ى -1. ներքին. 2. գիշերօթիկ. 3. տեղական. հրա -

դար (sur, ա. յգ. յար) 1. մեծ տուն, ապարանք. 2. երկիր, քաղաք. 3. աշխարհ. 4. տեղ. Ցնա. – ետնա. – ետևի – այս աշխարհ. Ամ – հանգերձեալ աշխարհ. Ահաւոր – յիմարանոց. Ստուգարան – բանտ. Ստուգարան, գործարան. Ստուգարան [տարիւ խուլս] գրասենեակ. Վերջանոց. Վերջին – մայրաքաղաք. Վերջին – 1. դրախտ. 2. երեսների պաղատանք. Վերջին հաստատուն. Վերջին – պատերազմի վայր. Ցանկապատ – շուրջանակի տեղեր. Ցրուած – զինուորական ժողով. Ցրուած [տարիւմուալիմիւ] վարժապետանոց. Ցրուած [տարիւմուալիմաթ] ուսուցչական. Ցրուած հայերէն ներքին գործ. Ցրուած հայերէն ներքին գործոց նախարար. Ցրուած հայերէն ներքին գործոց նախարարութիւն. Ցրուած հայերէն ներքին գործոց նախարարութեան. Ցրուած հայերէն ներքին գործոց նախարարութեան [տարիւ վէզարաթ] գրասենեակ. Ցրուած հայերէն ներքին գործոց նախարարութեան [տարիւ վէզարաթ] գրասենեակի. Ցրուած հայերէն ներքին գործոց նախարարութեան [տարիւ վէզարաթ] գրասենեակի [տարիւ] [տարիւ] [տարիւ]

դարպուլ (surպուլ, թ.) սապոն. հալուէ (չնշ. խօսելու):

դարպիզ (surպիզ, պ.) միշտ ոտագնաց հոգ, պարապտ հոգ:

դարչին (surչին, պ.աղաւ. purչին) կինամոն:

դարձլել (surձիլիլ, պ.) երկնակէզ սէվ պղպեղ:

դարնա (surնիսէ, պ.յգ.նկան դարնդուրմ) կրող ունեցող. (չնշ.նկան). աղջո՞ – գոմաբեր. ձեւո՞ – հասատատագիր:

դարո (surnu, պ.) գեղ. ընչ ս – կինամոն. (նկան դարչին. աղաւ.purչին)

դարոպրդ (surnuպէրs, պ.) շ.քեղուծ. վերհասուածութիւն:

դարի (surը, թ.) կորեակ. կնաս – պիտի ընդունը քեզ կը մոդեմ, տարօրոք գլուխդ. մեկ – մնած բնակչունք բնելու աշխատիլ.–ցաւին խմորը կորեակէ

դաս (sաս, պ.) 1. մնդեզուղ. ընդ – մոհիկ Հերկայրատուր սուր(ջր)

դաստան (sասրաճ, պ. աղաւ.տէսրաճ) 1. տղոյոչափեալ վէպ, ասատպելախառն զրոյց. 2. ժողովրդական դիւցազներգութիւն 3.հեղերգութիւն – ու բերնին ծամոց ըլլալ. ու տրւի, երբ – հեղերգութիւնն ըսել:

դաշ (sաշ, թ.) յետադաս մասնիկ մըն է որ ընկերակցութիւն կը ցուցնէ. դաշակից ընկեր. դաշնակ ուղեկից

դաշտե (sաշթէ, պ.) 1. ունեցած. 2. բռնած. – ոչնչ փափաք 3.հին. ցած. դաշտեայ հինցած կապոյտ:

դաղի (sա'ի, ա. շօդաղիս էն) 1.հրահրող. 2. չարժառիթ, պատճառ. 3. աղօթող, աղօթարար. – ի (էssաի) մեռած աղօթարար.գաշ՞ – կատած հրահրող. ընկերոջ՞ – պատահար. հանգստութեան. չրեւրող. ընկերոջ՞ – անհամաձայնութեան պատճառ.

դաղեա (sա'իեէ, ա. իգ.դաղի.յգ.դաղի) 1. աղօթող. 2. պատճառ, չարժառիթ, նպատակ. զրանոլ սոնդ դաղեադ զերազանցիլ նպատակով:

դաղ (sաղ, պ) 1.խարան. 2. վէրք.3. սպի. ոյդ – խղճի խայթ, մեծ ցաւ. դար – (պ.) 1. խարած. 2. վիրաւորուած.3.պատցած.ու – 1.խորիլ 2. վիրաւորուիլ. 3. պատնալ. գիլ – խորելու գործիք. գոլ – 1. խորել, տաղել. 2. այրել. 3. պատցնել. ցիլ – 1. խորիլ. 2. այրիլ. 3. պատնալ. լ – 1. խորած. 2. այրած. 3. պատցած:

դաղստան (sաղիսբաճ, պ.) Տաղիստան:

դաֆ (sաճի' ա. ճաֆ էն իգ. դաֆա) 1. վռնտող. 2. վանող, վանիչ. 3. արգիլող. Աւալ – Հակաւռնտողական դաֆա ծգ վանողական զօրութիւն – ջերմնացածոյց (դեղ). Ճաֆո – Հակառնտական. Ուրդ –Հակաւռնտական.

դաֆիզ (sաճիզ, ա.) 1. նետաձիգ թափառող.ցաֆիս ած Ճափած ջնար 2. (անդս.) սերմնացայտ:

դաֆլան (sաճլան, թ.) դափնի.վրայի– գափնիի ճիւղի բոլ:

դաֆն (sաճին, ա. ճաֆ էն) թաղող. – ոյդ – մեռեալները թաղող:

դալ (sալ, ա.) 1. տալ գրին անունը Ճաֆո – բուն տալը. Ճաֆո – կետաւոր տալ, որ է (ն) զալ. 2.[sալլ.ա, ալ դալա էն. իգ. դալի] առաջնորդող,առաջնորդ. 3. նշանակ. 4. ապացոյց, ապացուցանող. ու – 1. նշանակել. 2. ապացուցանել. 3. յայտնել. օր. դալդա ոչնչ

Digitized by Google

աղեկի նշան է. 5. [տալ, թ.] ճիւղ, ոստ
ցամոցանց – 1. ճիւղաւորիլ. 2. բազ-
մանալ, չատնալ. մուսուլման կրնայ չորս
ծել, ճնշել. յորդոռանդ չ անհատատա,
յողդողդ, աննկատուն. ց – ճիւղաւոր.
ցանցանցանի կնճռոտ, խառնակ. ցանչ -1.
ճիւղաւորուիլ.2.կնճռոտիլ, խառնուիլ

դալիա (տալիեա, թ. բոս.) տատիկակ
(հմմ. چچیزیلیه):

դալիան (տալեան, թ.) ձուկերու որ-
սարան:

դալիէ (տալիեէ, գալ տալի, ա. մրգկ.)
տեղատարածէ, եռանկիւնածէ:

դամ (տամ, պ.) 1. որոգայթ, ծուղակ
թակարդ. լաճել – խրեցուիլ. 2. [թ.] տ. ամ.
2. դամ [տամէ, ա.) տեւական բլայ.ձայնդամ
[տամէ մէնտուհու] Աներ փառքը տեւա-
կան բլայ(մեծ պատմուճանատարի մը համր.)

դամադ (տամաս, պ. յգ. դամոդ) փեսայ
գալ հարսնիքի համար կայսեր փեսայ:

դամասգո (տամասգօ, իտա.) դամաս-
կան կերպաս, գամասկ:

դամն (տամէն, դամոդ տաման, պ.) 1.
քաղաքացի. 2. ստորոտ. ոչ – լե-
ռան ստորոտը. դամդան – կապտ և պատ-
բաստ, գօտեկռնիչ. ու դամդան չգիտ – ան-
աշխատել. սուչ – քաղաքացի համբաւոր.
սուչ – քաղաքացի համբաւել. ցամ – [տա-
մէնէ, պ] ու – 1. քաղաքացի ժողովել.
2. հեռուէ կենալ. կամ – 1. քաղաքացի բնա-
նալ,ի-շնամի. մկ դամդան ° դամդան պարկեշտ:

դամտ (տամէթ, ա.) տեւական բլայ.
(դամ «տամէ» ի խօսակցութիւն):

դամա (տամա, իտա.) 1. աղիւսախաղ.
2. ալ չափաց, լմնցուած. մեր – 1.
ամամ բան. 2. լմնցնել. 3. սպառել.

դանաջանա (տամէճանէ, թ.) հագա-
ղակ, չնոտուն:

դամաւ (տամ'իա, ա. բոյս եղն) վէրքը
ուրկէ արիւնը կամելով կը հոսի

դամիա (տամիյէ,ա.) գլուխի վէրքը ու-
րկէ արիւն կ'ելնէ,բայց չիվազեր

դան (տան, պ.) 1. գիտակ, գիտցող.
դանդան ռազմանագէտ. դանէկնները-
բաագետ. դանանց պերճախօս. 2.գործիք
և ուման ցուցանելու մասնիկ է. դանգի
պատման. դանջոյ թղթապանակ:

դանա (տանա, պ, յգ. դանոդ) գիտուն.
դանդան ց – պղտոռն. – քր թու-
թակ.ը ց – գիտնականութիւն:

դանդին (տանիճի, թ.) քնքշցուամ. –
կայ անմիտ, պարզամիտ. ° –
ցանկ ծաղրել, հետը խաղալ:

դանշ (տանիճ, պ.) 1. գիտութ. ծա-
նօթութ. 2. ուսում, գիտութ.
դանշ աշխարհիս – դանազան գիտութեանց ու-
սումը. – ընչքն ակագեմիա. – լաւ գի-
տուն. դանշ – [տանիճէվեն, պ.յգ.դանշոդան]
1. գիտուն, հմուտ. 2. իսլամական օ-
րէնքին մէջ բան բաւականի հմտացած
մարդ,որ իբր օգնական կրնայ գտնուիլ
Շէրիի գատաստանը. ոչ – [տանիճվէր,
յգ. դանշոդան] գիտուն, հմուտ:

դանգալապիշտի (տանկալափիճի, թ.)
բոբան:

դանգալաղ (տանկալագ, թ.) 1. գեղ-
ջուկ, տմարդի. 2. անհոգ:

դանկ (տանկ, պ.) գրասին մէկ չոր-
րորդ մասը [թ. մէն տէնկ]:

դանդան (տանէճէ. պ.) գիտցող. ° –
դանդան ռազմանագէտ:

դանի (տանէ, պ. աղաս. թանէ) 1. հա-
տիկ, կտաւ. ածուք. 2. հատ. 3.
գնդակ. – ոչ ալ անուանք. – – հատիկ

Digitized by Google

دبدبه (տէպտէպէ, ա.) շքեղութիւն պերճանք, փառք. ն – շքեղ, պերճ, փառաւոր. յր – անշուք:

دبر (տիպր, ա.) 1. ետև. 2. արբան նստատեղ (հմմ. մեռ):

دبستان (տէպիսթան, պ.) դպրոց. – ایرانیان պարսկական դպրոց:

دبق (տէպգ, ա.) սոսոց (հմմ. կաս (ոգ)

دبور (տպուր, ա.) արևմտեան հով (հմմ. գարի ձոյզ (ծիկ)):

دبوس (տէպպուս, ա.) լախտ. ընդհ – آهنین երկաթէ լախտ. ى – الشكل

دبوی (տէպպօյ, ֆր. տէբօ բառէն) մեխերանոց:

دبه (տէպէ, թ.) 1. կոթայատակ պընդէն աման. 2. պղէձափ. մն – պղէձափուձ.մնմ – տապալակիլ.թափթփիլ

دبیر (տէպիր, պ.) դպրապիր. մնի – փայտ լատ. ստեն – դաստառան:

دپرتمك (տէփրէթմէ, թ.) 1. խախտել 2. ցատկեցնել. 3. շարժել:

دپرشدرمك (տէփրէշդիրմէ, թ.) 1. խախտել տալ. 2. քայքայել շարժել. մնմ دپرشد (տէփրէշմէէ, թ.) 1. խախտիլ. 2. շարժիլ:

دپرنمك (տէփրէնմէէ, մեռ دپرشد տէփրէմէէ, ը.) 1. խախտիլ. 2. շարժիլ

دپشمك (տէփիշմէէ, թ.) իրարու կից տալ, զիրար աքցնել:

دپمك (տէփմէէ, թ.) 1. կից տալ. աքցնել. 2. պարել. 3. ընկերկիլ. 4. հիւանդութիւնը կրկնել (հմմ. ա.մեռ):

دپه (տէփմէ, թ.) կից, աքցուկ. (հմմ. պ). մն – աքցնել:

دپوزیتو (տէփօզիթօ, իտա.) 1. առանձ առհաստատչեայ. 2. մեռ բանով

دترمك (տիրէթմէէ, թ.) 1. գողցընել. 2. սոսոցիկ վախցնել:

Digitized by Google

دباغ (տէպպաղ, ա. դեփն են ապատ. բապագ) խաղախորդ:

دباغت (տիպպաղաթ, ա. դեն) խաղախորդութիւն. գործ. ն – խաղախորդիլ, դարձնել. ին – (պ.) խաղախորդարան:

داو (տավ, պ.) 1. խաղ. 2. խաղագործ 3. նենգ, գաղ.

داود (տավուտ, ա.) Դաւիթ. – حضرت Դաւիթ Մարգարէ. س ى – թառ և ազգու ձայն:

داور (տավէր, պ.գ. նաղրան) 1. իրաւասարար, գատաւոր. 2. վճռող. պետ. 3. իշխան. 4. արդարադատն Աստուած. ան –ى – նախախրատկան, իշխանական. لرى – الطاف – շնորհներ.

داه (տահ, թ.) ձին քաշեցնելու համր. ձայն. كيد–ինչ մէկը հետացնել. داهدا ձի [տղու լզուալ]:

داهی (տահի, ա. նաև էն. յգ. دهات) նրբամիտ, շատ ուշիմ. հանճար

داهیه (տահիյէ, ա. յգ. داهی) ա. داهی 1. աղէտ. 2. մեծ փորձանք. داهیا دهیا (տահիյէհէհիա՛տէհեա) մեծագործ

دایه (տաէէ, պ.) ատնտու, դայեակ. (յգ. دایان . հմմ. داى) դայեկ [داییکی] դայեակութ. ատնտուութիւն:

دایی (տայը, թ.) մօրեղբայր. – بچه առատ կտրիճ, յոխորտակ:

دب (տիւպ, ա.թգ. աւ տատղ) կեր ժեծ Արջ. زمستانی – փոքր Արջ.

دباغ (տէպպաղ, ա. դեփն են ապատ. բապագ) խաղախորդ:

دباغت (տիպպաղաթ, ա. դեն) խաղախորդութիւն. գործ. ն – խաղախորդիլ, դարձնել. ին – (պ.) խաղախորդարան:

دخول (տուխուլ, ա.) 1. մտնել. 2. մուտք. պալատի դուռը մուտք. մտից առաջ. 3. մտից առաջ ցուցք–մուտքը ազատ

دخی (տախի, թ.) 1. նաև. 2. և այլ. 3. ալ. ես չ՚ուզեմ ալ՝։

دخیل (տախիլ, ա. دخول էն) 1. ապաստանող. 2. այ – անձնատուր ըլ. دخیلك [տախիլէք] քեզ կ՚ապաստանիմ (ապաքինվողը անձնատուր եղած ատենն կ՚ըսեն այս խոսքը)։

دده (տէտէ, թ.) 1. մեծ հայր, հաճ, պապ. 2. տերվիշ (յդ. ծիծաղ)։

در (տէր, պ.) 1. դուռ. 2. մէջ. դրացի դրկել. կնոջ – մուկագրաւել. մուկագրավ. ընտիր մուկագրավ. ընտիր յիշել. պիտի – առջև մուկագրավ. ընտիր յիշել. պիտի – առջև դրացի աչքի առջև. պարտք – մէջ բառած. դրացի մէջերել. 3. (տէր, տէրր) պատասխանող. դրացի վարագույրը պատասխանող։

در (տիրր, ա. յդ. درر տիրէր) մարգարիտ. ունի՝ – 1. անծակ մարգարիտ. 2. չգրագուած խոսք. պատ – խոշոր մարգարիտ, որ ատամներին մէջ մէկ հատ կ՚ըլլայ։

دراج (տիրրաճ, ա.) ապուպ, որ մեծ կաքաւ է։

دراغون (տրակօճ, ֆր.) վիշապ. կենդանի – ձիաւոր զօրաց գունդ մը։

دراغومان (տրակօման, ֆր. տրօկման էն) թարգման։

درافشان տիրրէֆշաճ, տիրրէֆշան, պ.) 1. մարգարիտ սփռող. 2. պերճախօս (մարդ)։

دراق (տիւրազք, պ. կ՚ուր տիւրաֆի) առատ ապրուստի գեղ։

دراك (տէրրաֆ, ա.) լուր և աբրաստ. Հաճկազ. – ծոյ իմացախոհ։

دكر (տիբրէֆ, دكر տիբրէֆ, թ.) գալդոզան. սա – երթալ ձայն

دكرده (տիբրէտէֆ, թ.) 1. գողալ. 2. գողալ, սատիկ վախենալ. – աւրուզ մէկու մը վրայ գալ գողալ։

دكرمه (տիբրէտէ, دكرتمه տիբրէտէ, թ.) գող. սալոուա։

دلاور (տիւար, ա.) 1. վերարկու. 2. քոզ. խօսքերէնի մէջ ածան կան կը չինէ և առաւ, լի իմաստով կը գործ.–تدبرلاور գիւտ վերածան գործեր

دلجا (ջա տիւճա, ա.) մխիթարիւնխա. ատր. ապրամուղ. (յ.իւ գործ.)։

دلجاجه (տիւճաճէ, տէճաճէ, տիճաճէ, յդ. ջա տիւճիւճ) հաւեղէն հաւ. պարսկ՝– եգիպտականն հաւ.

دلجاجيه (տիւճաճիյէ, ա.) – ճանիճ հաւեղէնք, հաւազգիներ։

دلال (տէճճալ, ա.) 1. յարաբերեան օրը մէջտեղ եղնելիք սոսկոտ եղիւսասակարմրդ/ը2հակաքրիստոնեայ

دلجه (տիճէ, ա.) Տիգրիս. ցոյն – Տիգրիս գետը։

دلالت (տէխալէթ, ա.) 1. մտնել (սխ. գործ)2. ապաստանիլ մէկուն

دلخان (տիխան, ա. յգ. ածան) 1. ծուխ 2. ծխախոտ. ընտիր ծխախոտի ածխի վաճառութիւն։

دختر (տուխթէր, պ. յգ. ուրեր) աղջիկ. գուստր. յոյ – գինի. ուրեր պիկրի յոյ յաւերժահարսեր։

دخل (տախլ, ա.) 1. մէջտեղ, մէջտեղուած. 2. ազգեցութիւն 3. գեր. ընտ ս – գեր ածենալ. 4. հաստիք, եկամուտ. 5. պարտաւոր։

دخم (տախմ, ա.) 1. գերեզման. կոյս – գերեզմանափոր. 2. չորս կողմը ցցուած հաստ փամփուշտ։

دخول (տուխուլ, ա.) 1. մտնել. 2. մուտք. պալատի մուտք. մտից առաջ. 3. մտից առաջ ցուցք–մուտքը ազատ

دخی (տախի, թ.) 1. նաև. 2. և այլ. 3. ալ. ես չ՚ուզեմ ալ՝։

دخيل (տախիլ, ա. دخول էն) 1. ապաստանող. 2. այ – անձնատուր ըլ. دخيلك [տախիլէք] քեզ կ՚ապաստանիմ (ապաքինվողը անձնատուր եղած ատենն կ՚ըսեն այս խոսքը)։

دده (տէտէ, թ.) 1. մեծ հայր, հաճ, պապ. 2. տերվիշ (յդ. ծիծաղ)։

در (տէր, պ.) 1. դուռ. 2. մէջ. դրացի դրկել. կնոջ – մուկագրաւել. մուկագրավ. ընտիր մուկագրավ. ընտիր յիշել. պիտի – առջև դրացի աչքի առջև. պարտք – մէջ բառած. դրացի մէջերել. 3. (տէր, տէրր) պատասխանող. դրացի վարագույրը պատասխանող։

در (տիրր, ա. յդ. درر տիրէր) մարգարիտ. ունի՝ – 1. անծակ մարգարիտ. 2. չգրագուած խոսք. պատ – խոշոր մարգարիտ, որ ատամներին մէջ մէկ հատ կ՚ըլլայ։

دراج (տիւրրաճ, ա.) ապուպ, որ մեծ կաքաւ է։

دراغون (տրակօճ, ֆր.) վիշապ. կենդանի – ձիաւոր զօրաց գունդ մը։

دراغومان (տրակօման, ֆր. տրօկման էն) թարգման։

درافشان տիրրէֆշաճ, տիրրէֆշան, պ.) 1. մարգարիտ սփռող. 2. պերճախօս (մարդ)։

دراق (տիւրազք, պ. կ՚ուր տիւրաֆի) առատ ապրուստի գեղ։

دراك (տէրրաֆ, ա.) լուր և աբրաստ. Հաճկազ. – ծոյ իմացախոհ։

Digitized by Google

درد 3. [ṭırd, ա.] 1. գոհարեղէնի տուփ. 2. կապամբար (հմմ. ձեռ).

درجه (ṭerǰe, ա. յգ. درجات) 1. վերելակ, աստիճան. ? . սանդուխ 3. չափ, աստիճան. 4. կշիռ. درجه درجه աստիճանաբար (հմմ. یجه یدر) յոյժ – անչափ, յոյժ, շատ:

درحال (ṭerḥal, պ.) իսկոյն, անմիջապէս (հմմ. بلافاصله):

درخت (ṭrəxt, պ. յգ. درختان) (dirəxt) ծառ [հմմ. آغاج. شجر] – میوه دار պտղատու ծառ. – آنارلر طاشی البته درخت میوه (dirəxt) ազգ. (dārāzū) պտղատու ծառը կը քարկոծեն

درخش (ṭirəxc, ṭırəxc, պ.) փայլ, լոյս, շողիւն. ق – [ṭirəxcı yeṛq] շանթին շողիւնը:

درخشان (ṭirṛxcān, ṭırṛxcān, պ.) շողշողուն, փայլուն درخشان در [ṭırrh –] շողշողուն մարգարիտ:

درخور (ṭerxor, պ.) 1. արժանի. 2. յարմար [հմմ. یق. لایق. مناسب]:

درد (ṭrs, պ.) 1. ցաւ, վիշտ. – نوروں ներքին ցաւ՝ վիշտ. 2. տառապանք. 3. նեղութիւն. ی – 1. վշտահար. 2. տառապած, տառապագին. 3. հեք, թշուառ. درددان 1. վշտահար կերպով, տառապագին. 2. հեքութեամբ. کشمش – 1. վշտակից. 2. վիշտ միխթարել. کنڈ – վիշտ ունենալ:

دردار (ṭerdār, ա.) կնճռոտ. | հմմ. آغاج ارغ]:

دردانه (ṭırrdānəḳ, պ.) 1. մարգարտի հատ. 2. շատ գեղեցիկ և թանկագին ապրանք:

درایت (ṭırāyet, ա.) 1. խմաստութիւն. 2. խելացութիւն. 3. կարողութիւն. – منه ، کار ، ی – [յգ. درایتلندان] խմաստուն, խելացի, կարող. – بابا اوریا کارلو مسئله. ینه – անկարող:

دراز (ṭırāz, պ.) երկայն. – و دور եր կար բարակ, երկարօրէն, մանրամասնօրէն. – چکیسی երկայն մազ. دزدسز دراز [ṭırāzqṭep] հաստահաստող. کش - ق:

دربار (ṭerbār, պ.) արքունի սրահան, պալատական գործ:

دربان (ṭerbān, ա.) գունապան [հմմ. قپوجی]. ناتوان - անկարող –

دربدر (ṭerbeṭer, պ.) գունե գործ չրջող, թափառական, թափառաշրջիկ [հմմ. سرسری]. لك – թափառաշրջիկութիւն:

دربند (ṭerbend, պ. արաբ. ṭerkes) 1. կիրճ [հմմ. چیڤارطر] 2. նեղուց [հմմ. بوغاز]. ی –، آغاسی، محافظ – հին սահմանի կերծեղու հրամանատար:

درپیش (ṭerpic, պ.) առջև, առաջ ا – նկատողութեան առնել

درت (ṭerp, թ.) չորս [հմմ. اربع، چهار، چار. اربع]. آیاقلی – չորքսանի [կրկ]. ایکی آغیز یول – քառուղի. باشی – սոսոց շատ երկայնիկ, բարեկեցիկ. بل – քառատարափ. کلک بلوز – չորս աչքանի անհամբերը ապառել [հմմ. او چشمه‌لی متنفر] چارطرفدن – ամէն կողմէն:

درتلمه (ṭerpıḳ. թ.) քառատարափ վազք. کیتمك – – երթալ:

درچ (ṭerč, ա.) 1. գետեղել, գրել. 2. գնել, տպել [թերթի մէջ].

աղէկի նշան է. 5. [տալ, թ.] ճիւղ, տասն ամլոց. – 1. ճիւղաւորիլ. 2. բազմանալ, շատնալ. մեծնալ. կանչ չունի. Հալածել, ճնշել. ծրտօղանդ ի անհատատ, յոզդոզդ, անկայուն. լ – ճիւղաւոր. գնի չունի.ծուղանի.2.կնճռոտիլ, խառնուիլ

դալի (տալիեա, ծ. բուս.) տատիկ (հմմ. ییلدیز چیچکی):

դալան (տալեան, թ.) ձուկերու որսարան:

դալի (տալիեէ, գալ տալի, ա. մրգկզ.) սէլդայանէ, եռանկիւնանէ:

դամ (տամ, պ.) 1. որոգայթ, ծուղակ թակարդ. լխցել - խաբեութիւն. ձեզ – զրպարտութիւն.2. [թ.] տ. ոլոմ. 2. դամ [տամէ, ա.) տեւական ըլլայ.ոճը դամ [տամէ մէճտուիու] Անոր փառքը տեւական ըլլայ(մեծ պաշտօնատարի մը համր.)

դամած (տամաց, պ. յգ. դանդոյ (դամած) փեսայ. հարսնեաց հրեշտակ կայսեր փեսայ:

դամասգո (տամասգօ, իտա.) դամասկեան կերպաս, դամասկէ:

դամն (տամէն, դամոն տաման, պ.) 1. քաղաքացի. 2. տատրատ. ազգ – լեռան տատրատը. դրամ – կազմ և պատրաստ, գօտեպնդած. ի դրամի ընդ ոխ – աշխատիլ. ձոյլ – քաղաքացի հանգուցեալ. ձոյլ – քաղաքացի հանգուցեալ. կին – [տամէճէէ, պ] ի – 1. քաղաքացի ծաղկիլ. 2. հեռի կենալ. չէր – 1. քաղաքացի բլլալ. 2. հեռի կենալ. ինձմէ դամնացիր. ինձմէ դամնացիր պարկեշտ:

դամոտ (տամէթ, ա.) տեւական ըլլայ. (դամ «տամէ» ի իգականը):

դամոս (տամա, իտա.) 1. աղիւսախառն. 2. ալ չմնաց, լմնցաւ. մնաց – 1. տասմա ընել. 2. լմնցնել. 3. սպառիլ:

դամոճանէ (տամէճանէ, թ.) հագազակ, չնոտաւ:

դամոս (տամ'իա, ա. ջրոյ եղն) վէրքը ատրկէ արիւնը կամ ճարով կը հոսի

դամոս (տամիյէ, ա.) գլուխի վէրքը ատրկէ արիւն կ'ելնէ,քայց չիվազեր

դան (տան, պ.) 1. գիտակ, գիտցող. դանդան գաղտնագէտ.դանդանկնքրբագէտ. դանդան սիրմաթօս. 2.գործիք և ամէն ցուցադնող մասնիկ է. դանդան աղամասն. դանդան ջրոյ թղթապանակ:

դանա (տանա, պ, յգ. դանիան) գիտուն. դանա յունաց – Պղատոն. – քիմ թուրքակ. – լ – գիտնականութիւն:

դանդին (տանիճի, թ) քնքշեցուամ. – ձեռ անմիտ, պարզամիտ. ◦ – ձեռ ձեռքերէ ձաղրել, հետը խաղալ:

դանիշ (տանիշ, պ.) 1. գիտութիւն. ճանաչութիւն. 2. ուսում, գիտութիւն. դանիշ ամէն տեսակ գիտութիւններու ուսումը. – ընծան ակադեմիա. – վահ գիտուն. մեծ – [տանիշէվէնիս, պ.յգ.դանդանիշ] 1. գիտուն, հմուտ. 2. իսլամական օրէնքին մէջ ըստ բաւականի հմտացած մարդ,որ իրը օգնական կրնայ գործել Շէրիի դատարանը. ոյ – [տանիշվէր, յգ. դանդանիշ) գիտուն, հմուտ:

դանգալաչիճի (տանկալափիճի, թ.) բոքան:

դանգալագ (տանկալագ, թ.) 1. գեղջուկ, տմարդի. 2. անհոգ:

դանգ (տանկ, պ.) գրամին մէկ չորրորդ մասը [թ. գնդ տէնկ]:

դանդան (տանէնճէ. պ.) գիտցող. ◦ – դանդան գաղտնագէտ:

դանդ (տանէ, պ. աղբ. բանէ) 1. հատիկ, կտ. ունգ. 2. հատ. 3. գնդակ. – ոյ ձի ունդ. – հատիկ

Digitized by Google

դեպ (տէպէպէ, ա.) հեթեռութիւն պերճանք, փառք. լ – հեթեռ, պերճ, փառաւոր. յս – անշուք:

դեր (տիւր, ա.) 1. եռե. 2. որբան նաստատեզ (հմմ. նաձո):

դեստան (տէպիսքան, պ.) գպրոց. – իրանեան պարսկական գպրոց:

դեղ (տէպգ, ա.) ասող (հմմ. հաւկ)

դեղեր (տպուր, ա.) արեւմտեան հոլ (հմմ. գարի գարնանային):

դեղոս (տէպպուս, ա.) լսխտ. ընձան – հրկաթէ լսխտ. կնճռ ի Աշուկ

դեղոյ (տէպպօյ, ֆրա. տէբօ բառէն) մեթերանոց:

դէ (տէպէ, թ.) 1. կոթոցատակ պըղնձէ աման. 2. աղեթաւփ. մն – աղեթափօզ. կնճ – տապակիով թաւթշիլ

դէր (տէպիր, պ.) գրութիւն. մնճ – փայլատ. տան – գաստառան:

դիրկմէ (տէփրէքմէէ, թ.) 1. խախտել 2. ցատկեցնել. 3. շարժել:

դիրկմըրշտել (տէփրէշիրմէէ, թ.) 1. խախտել տալ. 2. քանքալ շարժել. մտիրկ (տէփրէշմէէ, թ.) 1. խախտիլ. 2. շարժիլ:

դիրկմել (տէփրէճմէէ, մասիրկ տէփրէմէէ, թ.) 1. խախտիլ. 2. շարժիլ

դիշմել (տէփիշմէէ, թ.) իրարու կից տալ, վերայ ածցնել:

դիկմել (տէփմէէ, թ.) 1. կից տալ, ածցնել. 2. պարել. 3. ընկերկիլ. 4. հիւանդութիւնը կրկնել (հմմ. 1. նշ):

դիմ (տէփմէ, թ.) կից, ածցած. (հմմ. ածել). մն – ածցել:

դիզոքրոն (տէիօզհրօ, իտա.) 1. աւանդատհաստատչեայ. 2. մեքենայով

դիրկմել (տիրէքմէէ, թ.) 1. գողացընել. 2. սասակ վախցնել:

Digitized by Google

դա հատիկ. ցեխ – մխաւմի հաշուել. – – մանսպս յատակ խօսիլ. մշ – յ միակ, մեկ հատիկ. լ – 1. հատաւոր. 2. խոշոր հատով. մն – հատիկ հատիկ ընել. մնկ – 1. հատաւորիլ, հատիկ հատիկ ըլլալ. 2. ուռդ կապել. ու ընչ – ուռդ ժողվել:

դանիմարգա (Տանիմարգա. թ.) Տանիմարգ. լ – տանիմարգացի

դաւ (տավ, պ.) 1. խաղ. 2. խաղագրաւ 3. նենգ, դաւ:

դաւդ (տավուտ, ա.) Դաւիթ. – հրոտ Դաւիթ Մարգարէ. սս ս – թաւ և ազգու ձայն:

դաւր (տավէր, պ. յգ. նաւրդ) 1. իրաւ. աւրաւր, գաստաւոր. 2. վեհասպետ. 3. իշխան. 4. արգաւրագատան Աստուած. ան – ս – նախապարապետական, իշխանական. լրդ – Աստուածածին. մն

دخول (տուխուլ, ա.) 1. մտնել. 2. մուտք. ավելի դժուար մուտք. մտից տուսմա. 3. մտից տուրքացիլ–մուտքը ազատ

دخی (տախի, թ.) 1. ծառ. 2. ամ.ալ. 3. ալ. ծի չ' մեկ մ'ալ։

دخیل (տախիլ, ա. դոխլ էն) 1. ապաստանող. 2. այ – անձնատուր ըլ. կնիկ (տախիլէֆ) քեզ կ'ապաստանիմ (ասրաքները անձնատուր եղած ատեն կ'ըսեն այս խոսքը)։

دده (տէտ, թ.) 1. մեծ հայր, հաւ, պապ. 2. տերվիշ (չգ. օձան)։

در (տէր, պ.) 1. գուռ. 2. մէջ. 1 դրացի գրկել. կնար – մտկապրութ. 1 կնար մտկագրել. խոհրդ չիչել. պիչ – առջև մտկագրել. խոհրդ չիչել. պիչ – առջև դրուած. 1 դուրս մէջերել. 3. (տէր, տէրր) պատռոտ. դռ. ոչ վարագոյրը պատռող։

در (տիւրր, ա. չգ. դրդ տիւրէր) մարգարիտ. ունի – 1. անծակ մարգարիտ. 2. չգրուցուած խոսք. ըսի – խոշոր մարգարիտ, որ սատափին մէջ մեկ հատ կ'ըլլայ։

دراج (տիւրրաճ, ա.) սալամբ, որ մեծ կաքաւ է։

دراغون (տրահօն, ֆր.) վիշապ. լեզի – ձիւաւոր զօրաց գունդ մը։

دراغومان (տրահօման, ֆր. տրօհման էն) թաթգմանն։

درافشان (տիւրրէֆշան, նշմդր տիւրէֆշան, պ.) 1. մարգարիտ սփռող. 2. պերճախօս (մարդ)։

دراق (տիւրազր, պ. կիր տիւրաֆի) առանց աղուամազի գեղձ։

دراك (տէրրաք, ա.) լաւ և արագ հասկցող. – ձօն իմացախանութ.

دركت (տիրրէթ, քիրէթ, թ.) գազդուրուն. տես – կրճռուն ձայն

دركاه (տիրրէահ, թ.) 1. գոդալ. 2. գոդալ, սաստիկ վախնալ. – ուրոյզ մեկու մը վրայ գուրգուրալ։

دركت (տիրրէթ, քիրէթ, թ.) գոզ. սալուռուա։

دشار (տիսար, ա.) 1. վերարկու. 2. քօղ. իմուրքերէնի մէջ ածանկան կը շինէ և առատ, լի իմաստով կը գործ.–تورلو دشار գլխուվերեան գործեր

دجا (ջա տիւճա, ա.) մթութիւն. խաւար. աղջամուղջ. (չիչ գործ.)։

دجاجه (տիւճաճէ, տէճաճէ, տիճաճէ, չգ. ջա տիւճիւճ) հաւեղէն հաւ. ասրա՛– եգիպտական հաւ։

دجاجیه (տիւճաճիյէ, ա.) – ձմեռնային հաւեղէնք, հաւազգիներ։

دجال (տէճճալ, ա.) 1. չարութեան օրը մեծագոչ եղնեւիք ստախօս եւ մեսսիական կեղծաւոր։

دجله (տիճլէ, ա.) Տիգրիս. չգ. – Տիգրիս գետը։

دخالت (տէխալէթ, ա.) 1. մտնել (սխ. գործ) 2. ապատանիլ մեկուէն

دخان (տիխան, ա. չգ. ուծտ) 1. ծուխ 2. ծխախոտ. ըսելն ծխախոտի ածիի վաչուճիւն։

دختر (տուխթր, պ. չգ. ուդր) աղջիկ, գուստր. չր – գինի. ուդրի ոչիկ չեր չաւերժահրաւեր։

دخل (տախլ, ա.) 1. միջամտել, մեջտեղ մտնել. 2. ազգեցութիւն 3. գեր. ընդ ս – գեր ունենալ. 4. հապրի, եկամուտ. 5. պարապուիլ։

دخمه (տախմէ, ա.) 1. գերեզման. նշմ – գերեզմանափոր. 2. չորս կողմը ցայտող հուրիթ փամփուշտ։

Digitized by Google

դռարի (stʀարի, ա. եզ. (դռ) փայլուն՝շողշողուն առարկայներ

դռայէթ (shʀաեէթ, ա.) 1. իմաստասէր. 2. խելացութիւն. 3. կարողութիւն. — ի, ական՝ մտնդ — [յդ. դռայէթականութիւն] իմաստասէն, խելացի, կարող. — աբար կարող մարդկի. յատ — անկարող:

դռազ (shʀազ, պ.) երկայն. — ու դռոյ եր կար բարակ, երկրօրէն, մանրաբանականօրէն.—չափկոր կանգք.—կեսոյ երկայն մազ. դռազտ [shʀազstup] հաստահատոր. կտ - էզ:

դռար (stʀպար, պ.) արքունի տեսուն, պալատական գործ:

դռարմեզդար (stʀպաղ, ա.) գործնական [հմշ. ջեղջուղ] ։ տուղ - անկարող —

դռբդր (stʀպէտէʀ, պ.) գործել գործ շրջող, թափառական, թափառաշրջիկ [հմշ. ցրտրտ). մկ — թափառաշրջիկութիւն:

դռբնդ (stʀպէնց, պ.ազգ. stʀպէնց) 1.կերտ [հմշ կաչընար] 2. նեղու ց [հմշ. յուզիչ]. ջ —ի, ացին, ագին — հին սահմանն կերտելու հրամայական:

դռբիշ (stʀփիշ, պ.) առջև, առաջ ։ — նկատողութեան առնել

դռտ (stoʀp, բ.) չորս [հմշ. ուրեք ։ չորս, չորեքտասան [չարիք]. ցրտ ագին — չորքատանի [չարիք]. — քառակուսի. պնի — յոռոմ շատ երկնային, բարեկեցիկ. մտ — քառատոտիկ. մկ. կանգ ալ — կոչոր — չորս աչքանի անհամբերք սպասել [հմշ. ուրեք ։ չորեքմտածել] ընդհ — ամեն կողմէն:

դռտլմէ (stoʀpլէմէ. ած.) քառատոտիկ վազք. մկ. — — երթալ:

դռջ (stʀջ, ա.) 1. գետեղել, գրել. 2. գնել, տպել [թերթի մէջ].

3. [stʀջ, ա.] 1. գոհարեղէնի տուփ. 2. կազմատուփ (հմշ. տեղ).

դռջէ (stʀէջ, ա. յգ. դռջատ) 1.վերնակ, աստիճան. ?. աստիճանք 3. չափ, աստիճան. 4. կշիռ. դռջէ դռջէ տակաւ, աստիճանաբար (հմշ. աղջիկ) յատ — անչափ, յոյժ, շատ:

դռհալ (stʀհալ, պ.) իսկոյն, անվհատպէս (հմշ.տեղ. դռ. ամեն):

դռխտ (spʀախք, պ. յգ. դռխտան) ծառ.[հմշ.ագիտ.տեղ. ծառ]. — ատ — ատ — ատ

դրաբաղ (tʀ'ապապ, պ.) իսկոյն, անմիջապես (հմմ. դրան. դրան)։

դրաճառ (tʀ'ուհտ. tʀ'էօհտ պ.) առանձնել, վրան առնել։

դրաֆշ (tʀէէճ, պ.) գրօշ, գրօշակ. (հմմ. գրաշ. գրաշ. գրաշ

درمانده (tɛrmɑnɛtɛ, պ. յգ. درماندگان) 1. անկար, տկար. 2. ծայր աստիճան թշուառ. مدد رسان درماندگان ծայրաստիճան թշուառներու օգնող. درماندگی – [tɛrmɑnɛtɛkhi] 1. անկարութիւն. տկարութիւն. 2. ծայրաստիճան թշուառութիւն.

درمیان (tɛrmiɣɑn, պ.) 1. մէջ, մէջ տեղ. ۱ - մէջ բերել, յայտնել

درن (tɛrn, ա. յգ. ابرار բժշ.) աղուսեց, ելունդ. جلدی – մորթային պատուճ. ج – ելունդներ.

درنده (tɛrndɛtɛ, պ.) պատռոտ, գիշատիչ. – کرگ [kiրfi tɛrndɛtɛ] գիշատիչ գայլ. – ترپ պատռտող առիւծ

درنگ (tɛrngi, պ.) 1. հանգիստ, դադար. 2. յապաղում. بیار – [tɛrngi pɛkhtɛn] հաստ յապաղում.

درنگ (tɛrngi. թ.) ժողով ج – ազգային ժողով, երեսփոխանական ժողով (հմմ. مجلس ملی).

درو (tɛrɛv, պ.) հնձում, հնձել [հմմ. حصاد ۱. հասած].

دروازه (tɛrvɑzɛ, յոյն tɛrvɑz, պ.) քաղաքի բերդի մուտքը. دروازهٔ کوش ականջի ծակ. کوش ° - բերան

درود (tɛrud, պ.) 1. ողջոյն. 2. փառաբանութիւն. 3. աստղագուշակ

دروس (tɛrus, ա. եզ. درس) դասեր. خانه – (tɛrusi mu-qɑddɛsɛ) ծրագրուած դասեր.

دروغ (tɛrux, պ.) սուտ (հմմ. باطل کذب). دروغ و کذب ارتکاب سուտ խօսիլ. زن – دروغگو [հմմ. کاذب یا لجی].

درون (tɛrun, պ.) 1. ներքին կողմ. ներս, ներսիդի. 2. սիրտ. 3. մէջ ندا – ի սրտէ, ի խորոց սրտի. دل - մէջը. دادن – մատնիչին մէջ. – درد ներքին վիշտ. بین – (tɛrun pɑyi) ներատես.

درویش (tɛrvix, պ. յգ. درویشان) 1. ոչ քաստր, չքաւոր. 2. խլամ վանական, տերվիշ. آدم - քաջի և պարզուկ մարդ, մարգուկ. دل – [պ.] 1. տերվիշական, տերվիշի պէս. 2. պարզութիւն. کی – տերվիշութիւն:

دره (tɛrɛ, թ.) 1. ձոր, հովիտ [հմմ. وادی]. 2. վտակ. اوک – կտուր. کسی بدن تپه دن سویلمك – ասկէ անկէ խօսիլ. بک – բանաւոր մարդ. کیتیرمك صوکتیرمك دره پارտրաձակներ մէջ բերել.

دره (tiրrɛ, ա. յգ. درر) 1. մարգարիտի հատ. կտոր. 2. [tiրrɛ] խարտեաշ (ձիւղ):

درهم (tiրrɛhɛm, ա. յգ. دراهم) 1. տրամ 2. հին արծաթի գրամ մը որ մեկ ֆրանք արժէք ունէր. – یک կտոր

دری (tɛrɛ. թ.) 1. մարէ [հմմ. جلد]. 2. կաշի [հմմ. کون]. مشکی‌ك ترե [հմմ. کشک]. کیکیر – ր. շատ նիհար, բոլորովին ոսկոր. 2. [tiրrɛ, պ.] փայլուն. շողշողուն. کوکب دری աստղ

دریا (tɛrɛɛ, պ.) ծով. اخضر دریای եր. کنیز – գեղեցիկ աղջիկ, հին ատեն ծովային նախապար. چه – ծովակ, լճակ.

دریچه (tɛrիչɛ, պ.) 1. գռնակ. 2. փոքր պատուհանիկ:

دریده (tɛrիյɛ, պ.) պատռած. – ոնդ պատռած վարագոյր. – موش պատռած մուկ:

دریغ (tɛrիγ, պ.) 1. խնայում, զլացում 2. եղկ, ափսո՛ս. ۱ - խնայել մերժել. بیورمك – չ՛ի խնայել, չնորհել

Digitized by Google

دسپوت (stspot, յուն.) Տէրն աստուածորդ. լն – աստուածնորդութիւն. եան – յոյն աստուածորդեան:

دست (stup, պ. յգ. դստան) ձեռք. (հմմ. յն. dus.) 1. ազդուժ, զօրութիւն մը ձեռքը խնդրել – եղ ձեռագիր. – ի տակաւին. [յգ. դստան զրդուժ հմմ. թրք.]. ձեռքի – ձեռքէ ձեռք, ձեռք ձեռքի (հմմ. թրք. el.). 2. կանխիկ [վաճառական]:

دستار (stupwr, պ.) փաթթոց (հմմ. արաբ. عمامه). բնդ – փաթթոցաւոր. եղ – թաշկինակ (հմմ. թրք. mendil):

دستان (stupwn, պ. յգ. դստ ի) 1. Տե՛ս դաստան. 2. խարդախութիւն, նենգաւէժ. (հմմ. քրդ. hile). զն – խարդախ, նենգաւոր (հմմ. քրդ. hilekar):

دستباز (stupwpaz, պ. յգ. դստբազան) ճարպարապետ խաղացող:

دستبرد (stupwhurs, պ.) 1. յաղթութիւն. (հմմ. արաբ. ظفر . ظفریت . غلبه). 2. ճարտարապետութիւն (հմմ. թրք. istadalık . maharet):

دستبوس (stupwus, պ.) ձեռք համբուրել. ց – աջհամբոյր. յօդս. دست ریس ایشی աջ համբոյրի արտրողութիւնը կատարել:

دستبرد (stupwrtu, պ.) ձեռք անցընել. նոյ. ու – 1. ձեռք անցընել. (հմմ. թրք. alma) 2. յաջողիլ, կարենալ. ու – ուսուր նպատակին հասնիլ:

دستبرد (stupwrt, ø. ար. դստ stup–ترك պարտք. էն) պրոց. ցս – ծրագրած չրջանակաձև ոգոց. ցս – ըլլ մղաձև մկն – պրոցել. ցնի – պրոցաձուկ:

دستک (stupwk, պ. փոքր ձեռք, ծափիկ) 1. նեցուկ, յենարան (հմմ. թրք. istinad). 2. մկրտ. մկն – ի, զրոյ – մկրտ գնել:

دستمال (stupmal, պ. յգ. դստմալ) ձեռնոց, ձեռնոցի. (հմմ. թրք. mendil). ոցի – ձեռնոցի:

دستمزد (stupmuzd, պ.) վարձ, վարձատրութիւն. (հմմ. թրք. ücret). ել – վարձել. ող – վարձկան. ութիւն – վարձատրութիւն:

دستنبو (stupnbu, պ.) ձեռնոց. (հմմ. թրք. eldiven):

دستور (stupwr, պ.) 1. հրաման, հրամանագիր. (հմմ. թրք. ferman). 2. կանոն, օրէնք. (հմմ. թրք. kanun). 3. ձեռնարկ, ուղեցոյց. (հմմ. թրք. el kitabı). 4. հրամանատար. (հմմ. թրք. komutan). 5. զօրավար. (հմմ. թրք. serdar). 6. վեզիր. (հմմ. թրք. vezir). 7. դեսպան. (հմմ. թրք. elçi). 8. ուսուցիչ. (հմմ. թրք. öğretmen). 9. ծէս. (հմմ. թրք. âdet). 10. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 11. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 12. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 13. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 14. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 15. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 16. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 17. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 18. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 19. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 20. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 21. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 22. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 23. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 24. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 25. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 26. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 27. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 28. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 29. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 30. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 31. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 32. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 33. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 34. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 35. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 36. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 37. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 38. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 39. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 40. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 41. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 42. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 43. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 44. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 45. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 46. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 47. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 48. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 49. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 50. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 51. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 52. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 53. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 54. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 55. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 56. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 57. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 58. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 59. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 60. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 61. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 62. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 63. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 64. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 65. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 66. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 67. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 68. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 69. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 70. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 71. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 72. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 73. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 74. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 75. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 76. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 77. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 78. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 79. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 80. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 81. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 82. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 83. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 84. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 85. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 86. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 87. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 88. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 89. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 90. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 91. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 92. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 93. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 94. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 95. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 96. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 97. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 98. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 99. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı). 100. ձեռնարկ. (հմմ. թրք. el kitabı).

دسپوت (stspot, յուն.) Տէրն աստուածորդ. լն – աստուածնորդութիւն. եան – յոյն աստուածորդեան:

دست (stup, պ. յգ. դստան) ձեռք. (հմմ. յն. dus.) 1. ազդուժ, զօրութիւն մը ձեռքը խնդրել – եղ ձեռագիր. – ի տակաւին. [յգ. դստան զրդուժ հմմ. թրք.]. ձեռքի – ձեռքէ ձեռք, ձեռք ձեռքի (հմմ. թրք. el.). 2. կանխիկ [վաճառական]:

دستار (stupwr, պ.) փաթթոց (հմմ. արաբ. عمامه). բնդ – փաթթոցաւոր. եղ – թաշկինակ (հմմ. թրք. mendil):

دستان (stupwn, պ. յգ. դստ ի) 1. Տե՛ս դաստան. 2. խարդախութիւն, նենգաւէժ. (հմմ. թրք. hile). զն – խարդախ, նենգաւոր (հմմ. թրք. hilekar):

دستباز (stupwpaz, պ. յգ. դստբազան) ճարպարապետ խաղացող:

دستبرد (stupwhurs, պ.) 1. յաղթութիւն. (հմմ. արաբ. ظفر . ظفریت . غلبه). 2. ճարտարապետութիւն (հմմ. թրք. istadalık . maharet):

دستبوس (stupwus, պ.) ձեռք համբուրել. ց – աջհամբոյր. յօդս. دست ریس ایشی աջ համբոյրի արտրողութիւնը կատարել:

دستبرد (stupwrtu, պ.) ձեռք անցընել. նոյ. ու – 1. ձեռք անցընել. (հմմ. թրք. alma) 2. յաջողիլ, կարենալ. ու – ուսուր նպատակին հասնիլ:

دستبرد (stupwrt, ø. ար. դստ stup–ترك պարտք. էն) պրոց. ցս – ծրագրած չրջանակաձև ոգոց. ցս – ըլլ մղաձև մկն – պրոցել. ցնի – պրոցաձուկ:

دستک (stupwk, պ. փոքր ձեռք, ծափիկ) 1. նեցուկ, յենարան (հմմ. թրք. istinad). 2. մկրտ. մկն – ի, զրոյ – մկրտ գնել:

دستمال (stupmal, պ. յգ. դստմալ) ձեռնոց, ձեռնոցի. (հմմ. թրք. mendil). ոցի – ձեռնոցի:

دستمزد (stupmuzd, պ.) վարձ, վարձատրութիւն. (հմմ. թրք. ücret). ել – վարձել. ող – վարձկան. ութիւն – վարձատրութիւն:

دستنبو (stupnbu, պ.) ձեռնոց. (հմմ. թրք. eldiven):

دسا

دزیلمک (stirilmek, թ.) մրմռալ ձածկուիլ:

درین (stirin, թ.) 1. խոր, խորին, խորանկ. 2. խորապես. سر ین – խուլ ձայն մը. تیر – խորանալ, խորանկնալ. تیر – [թ.] խորցնել, խորանկցնել (հմմ. 1 քաոս). تمشی – խորնալ, խորանկնալ. (հմմ. 1 քաոս). تل – խորանիլ:

دریوزه (stirewuzh, ձուլ. stirewuz, պ.) մուրացկանութիւն. [հմմ. تیلنجیلق. لسان]. – کامه մուրացկանի պըզնակ. کر – [stirewuzhkyr] մուրացիկ:

دز (shq, պ.) 1. բերդ. 2. պարիսպ. 2. [stq, պ.] բացօթեայ գրեակ. دار – [shqsur] բերդի հրամանատար:

دزد (shuqs, պ. յգ. դուզդ) գող (հմմ. خرسز . سارق). شعر – բանագող:

دزدی (srqsrq, թ.) 1. բզզիւն. 2. ձանձրացնող ալմուկ:

دزلمق (srqlmpmaq, թ.) 1. բզզացնել, ձանձրացուցիչ ալմուկ հանել. 2. խրտչեցնել:

دزلاق (srqlwaq, թ.) կուռք, ճապաստ [հմմ. تلاسلا]:

دزلامق (srqlwmaq, թ. دزلامق) բզզել, բզզալ (հմմ. دزلامق):

دزمان (shqmwn, պ.) 1. խոշոր, անհնթեմ. 2. մարմնեղ:

دسائس (stsahu, ա. յգ. دسیسه) նենգաւոր ձեւերով ձգտիլ դաւեր նենգաւորել և խարդաւանանք ի գործ դնելով:

دساس (stsuwu, ա. دساسة էն) նենգաւոր մարդ, չափազանց նենգաւոր:

دساست (stsuwtp, ա.) նենգաւոր. նենգամտութիւն:

دسامد (stsuwmt, ա. յգ. تسامد) (մրգկզ.) խոզուկներու գլուխ. دسامد تسامد նշանակ. ասոնք تسامد ներուն գլուխներն են:

դաշ (տէպի, պ.ազաւ. թէսի) կաւէ ամ – ամ կաւի կաւէ ։

դաչնակ (տէպկեան, հնոյ տէպկէի, պ.) 1. արհեստաւորի սեղան 2. գործիք, մեքենայ. 3. գործարան. (ազաւ. թէգկեան). դար – վաճառատունէ վաճառուրդ. (ազաւ. թէգկեանսար). – ձկարն վաճառուրդումբ. ձրով – 1. մեքենայէ կամ կարկահի մէջ հատատուկ. 2. պատրաստել. կարգադրել (գործ)։

դաշտկոտ (տէպքիր, պ.) ու – ձեռքերնիս ըլլալ, ետ կենալ. հրաժարիլ (հմ.յաքիր.ֆրանկ.կլանչկոտ) քաշուիլ

դաշնակիր (տէպկիր, պ.) 1.ձեռնարուեստ, նկատելի, օժանդակ. 2.պաշտպան. ու – գործակից թշնամիներու ձեռքնետ ըլլ. ն – օժանդակութիւն։

դաշտամալ (տէպմալ, պ.) թաղկինակ (հմ. նշանակ. ձձկին)։

դաշտայ (տէպմայր, պ.) դրամագլուխ (հմ. պայրամ, պահած. մալ՝ սիր)։

դաստուր (տէպուր, պ.) 1.իշխան, նահանգապետ. ն – պի – իշխանական նախարարական. ընծայ – մեծ նախարար, զգեցիկ վէզիր. գրչի – մեծ պարզ իշխան. 2. հրամայել, տրամադրութիւն. 3. ներկայիք. 4. ճանապարհ, մէկ կողմ (ազաւ. թէսուր). գալ – հրամայել կամ, (ազաւ. թէսուր).

դաստուր (տէպուր, ա. յգ. դասուր) 1. օրինագիրք. 2. քննհանգամանք օրէնքներու. 3. հաւաքածոյ. եկեղ – իմաստասիրական հաւաքածոյ. 4. [մեմ] առարազ. գալ – հաւաքածոյ դէպագրոց մասի – (տէպհիրիլամէլ) գործագրելի, գործագրութեան մէջ։

դաստ (տէպէ, պ.) 1. փունջ. 2. կոթ. (հմ. ծծած.պահ). 3. բռնած մը, առբացած. 4. ծրար. 5. ծրար (թղթի). (ազաւ. թէսէ). 6. խումբ (պարսից պատահանգետի մէջ). մնալ – (տէպէէկ, պ.) ներկ ճգմելու կարծր քար։

դասիք (տէպիք, պ.ազաւ. թէսի) կաւէ ամ – ամ կաւի կաւէ ։

դասթար (տէպթար, պ.) օգնական, ժանդակ. ձեռնատու. – գործակից թշնամիներու ձեռնատու (հմ. յարդեջի ընտ.ընտր). ն – ձեռնատուութիւն։

դասկիրէ (տէսկէրէ, դասկոտ թ. ազաւ. թէսկէրէ) պատգարակ ։

դասմ (տէսմ, ա. իգ. դասա) ճարպային դասա իջամ ճարպային մարմիններ ն – (իգ. դասա) ճարպային. դասա ձուլ ճարպային նիւթ (յգ. դասա ձուլ)։

դասիսէ (տէսիյսէ, ա. յգ. դասիս) 1. նեղգ, նեղգութիւն. խարգելուածներ (հմ. վեր.ձեռ). 2. վարպետութիւն. խազ.յի – (պ.) նեղգամիտ խարդախ (հմ. դասիս) կարկ – խարդախութիւն. նեղգութիւն. ն – խարդախ։

դաշտ (տէր, պ.) գաշտ. (հմ. . ւրտ ագ.ուագ)։

դաշման (տիւտէն, պ. յգ. ունոն դաշտ ազաւ. տիւտման) թշնամի (հմ. ձեռ. ձեռնատու). (խոսմ . ձեռ) ։ ն – ։ կն – թշնամութիւն.ական – թշնամական.ական – (տիւտէն ճիրեն) յարձակող, յարձակական. ականէ – (տիւտէն ճիրենական) յարձակական, յարձակական։

դաշնամ (տիւտման, պ. հայ. թշնամանք) հայհոյանք, լուտանք.

դաշնէ (տէնի, պ.) գաշտայն (հմ. . ձեռ) ձեռ՝ արշալոյսի առաւոտին շուտ

դաշուար (տիւտվար, պ.) գժուար. – ին (էմրի տիւտվար) գժուար գործ – գժուար քակտելի. գտնել – գժուար գտնել. գտնել դաշուարձ ձեռ գժուարքակտելի հանգոյց։

դա (տու՛ա, ա. յգ. դաձ, դաւթ) 1. ազօթք. ելլալ – ձեռ ազօթք. 2. մաղթանք, օրհնութիւն.

Digitized by Google

۱ – աղօթել. کو – 1. աղօթող. աղօթարար. 2. բարեմաղթութ. (յգ. دعا کویان) خیر – օրհնութիւն, բարի աղօթք. – بد باق – لر անէծք جی – մաղթանքաւոր. մաղթանքներով, մեծ աղօթարար:

دعامت (տի'ամէթ, ـه دعامه տիամէ, ա. յգ. دعائم) 1. հենարան, սիւն. 2. նեցուկ, յենարան (հմչ. استناگاه):

دعاوی (տէա'վի, ա. եզ. دعوی) դատեր. – وکلای փաստաբաններ –ناظری հին ատեն դատական նախարար

دعوات (տա'վաթ, ա.) աղօթքներ. – خیریت آیات բարի աղօթքներ:

دعواجی (տա'վաճը. թ.) դատախազ (հմչ. مدعی). لق – դատախազութ. ۱ جیلق – դատախազութ. ընել, آج – لغی ծակուչ բութիւն. دعوالی խնդրոյ առարկայ, դատի տակ (հմչ. منازع فیه):

دعوت (տա'վէթ, دعوه ա.) 1. հրաւէր, հրաւիրել. چاغرمق – խնջոյք մը տալ. 2. կոչել. 3. խնջոյք. 4. պատճառել. 5. աղօթք (յգ. دعوات). مستجاب الدعوه աղօթքը ընդունուած. لی – հրաւիրեալ, կոչնական (հմչ. مدعو մէտուվվ). جی – հրաւիրակ. دعوتیه (տա'վէթիյէէ, ա.) 1. պարգեւ (ծառայի). 2. دعوتیه ورقه‌سی – հրաւիրագիր:

دعوی (տա'վա, ա. պէտք չէ دعوا գրել) 1. դատ. 2. դատավարութ. 3. (մաթ.) խնդիր. 4. հաւակնութիւն – وکالتی փաստաբան (հմչ. آووقات. وکالق) – وکیلی փաստաբանութ. اقامه ۱ قیام ۱ دعوایه چیقمق، دعوی ۱ դատ բանալ. դատի ելնել:

دغدغه (տաղտաղա ա.) 1. հոգ. 2. նեղութ. 3. ծանր զբաղում. ترک حیات ۱ ترک جهان. لی – մեռնիլ ۱ ծանր

دغل (տէղալ, ա.) խարդախութիւն, նենգութ. (հմչ. حیله، مکر) . – باز – խարդախ, նենգաւոր (հմչ. مکار، حیله باز):

دف (տէֆ, ա. պար. բէֆ) դափ. دفاف ٭ – باز (տէֆֆաֆ) դափ զարնող

دفاتر (տէֆաթիր, ա. եզ. دفتر) 1. տետրներ, տետրակներ. 2. տոմարներ. 3. ցուցակներ, ցանկեր. تجاریه – առեւտրական տետրակներ, տոմարներ

دفتر (տէֆթէր, ա. յգ. دفاتر) 1. տետրակ, տետր. 2. տոմար. 3. ցանկ ցուցակ. اصول – ی ، طوتمق اصولی տոմարակալութ. آنا – ی – کبیر մայր հաշիւ. مسوده – ی ، یومیه دفتری օրհաշիւ. ձեռատետր. قیدا دفتره چکیرمك տետրակը արձանագրել مشق – ی գրչակարծութեան տետրակ اعمال – (տէֆթէրի ա'մալ) մարդուն բարոյական տետրակը. خاقانی ۰ مدیری – կալուածոց արձանագրութեան վարչութ. (ժող. دفتر خانه ، دفتردار) կալուածական հաշուակալ. لق – հաշուակալութիւն. چه – (տէֆթէրչէ, պ.) փոքր տետրակ.

دفع (տէֆ' ա.) 1. վանել, վանել. 2. հեռացնել. 3. արգիլել. 4. կորսուիլ. دفع اول կորսուէ՛. 5. վանել, բառնալ (կորսութ.) 6. պաշտպանողական. دفع دعوی դատին պաշտպանողականը. 7. ճամբել, ղրկել. طبیعی – բնական պէտք. طبیعی ۱ – բնական պէտք ընել. جوع ۱ – անօթութ. ք անցընել. غم ۱ – վիշտը փարատել.

دفعات (տէֆէ'աթ, ա. եզ. دفعه) անգամներ. بالدفعات، دفعاتله պիսէթճաար բանից, շատ անգամներ:

دفعه (տէֆ'ա, ա. յգ. دفعات) անգամ – բ. անգամ մը. چوق – շատ անգամ, բազմիցս. – بعض երբեմն. دفعهٔ اولی առաջին անգամ. 2. գործել, նորէն, կրկին. دفعة (տէֆաթէն) 1. մէկ անգամէն. 2. յանկարծ. دفعة بعد اخری (տէֆաթէն պաաէ ուխրա) կրկին կրկին:

Digitized by Google

دفن (տէճն, ա.) թաղել, թաղում. ոյնը – ննջեցեալ թաղել։

دفه (տէճնէ, յուն. տափնիէն) դափ նի (հմմ. յուն). դափնի (տէճնիյէ, դափնապսակ կապելի –) դափնապսակներ։

دفه (տէճէ, թ.) տե՛ս. հաւ . յե – վաշխառուի. ընկել – վաշխառուութեան

دفين (տէճնիճ, ա.) գաղտնական։

دفين (տէճին, ա. դուն էն) թաղուած. ու – թաղել. دفين خاك տանուշաբար՝ ան. հողին տակ թաղուել (մեծ մարդոց համար)։

دفينه (տէճինէ, ա. յգ. դնին) 1. թաղուած գանձ. 2. շատ հմուտ մարդ, գանձ. օր. (فندق دفينه)։

دق (տագգ, ա.) 1. զարնել. պնդացնել գալ զարնել 2 (բժշ.դեղ) փոշիացնել

دقاق (տագաիգ. ա. յգ. դեպ ի) բերքի ներ. պատրաստ. քական երբուքիւնք. տնտես – երբագէտ. ոյն – երբագէտ. ոյնութիւն

دقاق (տիգագ, տիւգագ, ա.) 1. նուրբ՝ բարակ մաս. 2. (մրդկ.) գործարան (հմմ. նդրտ)։

دقت (տրգգաթ, ա.) 1. երբուքիւն. 2. ուշադրութիւն. 1 – ուշադրութիւն դնել. յոյ – անուշադիր. դեպ (ատէսի տրգգաթ) ուշադրութիւն. ոյն – անուշադրութիւն. ոյնութեամբ. ուշադիր. ուշ – ուշադրութեամբ. նայել – ուշադրութեան առնել. ոյն – ուշադրութեան առնել. 1 պահ ուշադրութիւնը գրաւել՝ հրաւիրել։

دقى (տրգգի, ա. ; ծիւրական. դեպ (տրգգրիէք) ծիւրում։

دقيق (տագիգ, ա. դեպ էն. իգ. դեպ) 1 բարակ, նուրբ. դեպիկ նուրբ մխոց. 2. այիւր. ինտ – ցորենի այիւր յոյ – այիւրատ. 3. փափուկ. դեպ նիմսէ (մէտէլէի տագիգա) փափուկ խնդիր։

دقيقه (տագրգա, ա. յգ. ճիգն) 1. երբուքիւն. 2. վայրկեան. . տնտես – ջոյ – (տագրգատճն). ոյն – երբագիտ. տնտես – երբագիտութիւն. դեպեպդեպ վայրկենէ վայրկեան. դեպը այիւրայինն

دك (տէկ. պ.) 1. խայտ, խաբեբայ իւն նենգութիւն. 1 – խայտ ընել, խաբել յոյ – խաբեբայ. 2. (թ.) մինչև. – ասիա آسيا մինչև իրիկուն. – պոյոյ մինչև պատուտա

دك (տեն, թ.) 1. տեսակ. 2. կերպ. 3. չափ, քանակութիւն. 4. տատիճան

دكاكين (տէքեաիճն. ա. յգ. դկան) իջուրտ دكاكين խանութներու վաճառք։

دكان (տիւքքեան, ա. յգ. դկաճ) խանութ, կրպակ. ջ – խանութպան. ջեպը – խանութպանութիւն. ջ - փոքր խանութ (հմմ. դեչն)։

دكتمك (տէնէքմէք, թ.) փորձել տալ (հմմ. մեկրտիրմէք պ)։

دكدرمك (տէյտիրմէք, թ.) 1. դպցնել 2. հասցնել. 3. գնահատել

دكر (տէյէր, թ) 1. արժէք, գին. 2 արժանիք, կարողութիւն. ն – 1. արժէքաւոր, արժանիքի տէր, կարող. յոյ - (տէյէրսիզ) 1. անարժէք, աժան. 2. անաբժան (մարդ), անկարող. ն – 1. արժանութիւն. 2. անարժ անութիւն։

دكرمن (տէյիրմէն, թ.) ազօրիք, ջաղացքի (հմմ. ասիաւ. ծէյ. տահոն. չէյ) ։ ջեպը – երկանաքար. ոյ – յուն հոլմատաց. ոյ – ան երկան. գոմոյ տ ջուղացքի. ոյ – ան ճակատագրի փոքր անուն. առաջան ջուղացք պատրաստել. ջ – ջաղացպան. ճնպը – ջաղացպանութիւն։

دكرى (տէյիրմի, թ.) 1. բոլորական ձև, կլոր, բոլորակ. 2. քառակուսի (հմմ. քյո) . ն – բոլորակուած.

Digitized by Google

դա (տէյմէ, թ.) 1. հպատմ. 2. ամէն. ամէն մարդու գործ չէ. աիւո - գիւրաւ. օձ - հաւանական չէ. հաւանական չեմ կարծեր:

դանակ (տէյնէք, թ.) գաւազան, ցուպ ս-ը գոլորշ 1. անիւ ացուպ. 2. ծեծրուխեան նշոյլ. ջ - նաւապարներ պատ, կառապաններու պետ. լ - գաւազանակիր. լ ալ դանակիր

դաշմակ (տէնէմէէ, ձէ) փորձել. ձնամակ (տէնէնիլմէէ) փորձիլ:

դէն (տիյիճ, թ.) 1. մինչև որ. 2. մինչ - աշխատի մինչև իրիկուն. հնչակեալ պահ - ալ հայրս մինչև որ գայ:

դի (տի, պ.) սիրտ. դո-ոյ ջան, դի ազիյ ջանդ (էզճաճ ուտիլ) ի սրտէ. - ման բանդ պաշտ. Ա [տիտ՛] սիրտ իմ. Ա՛ր - [տիտարա] սիրտ զարդարող, հաճելի, սիրուն. Ա՛ր - սիրտ հանգստացնող, սիրուն. Ա՛ր - սիրտը ներգործող. տհաճելի. Ա՛պ - սիրտը խռովոզ՝ հրապուրիչ. Ա՛կ - հեռատես, խորամանկ. Ա՛ր - սիրտը քաշող, գրաւիչ, յանկուցանող. Ա՛ր - 1. գթացնող. 2. լեզուանի լեզուանութիւն. Ա՛ս - սիրահար. Ա՛ն - հաճելի, ընդունելի. Ա՛նս - հաճելի, սրտագրաւ. Ա՛ջ - [տիլնու] սիրելի հաճելի, սիրուն. Ա՛ցող - սիրելի, հաճելի, սիրուն. Ա՛ր - [տիլսուրաճ] հաճացուալի, սրտակեզ. Ա՛տ - սրտով հիւանդ, հիւանդագին. Ա՛ր - [տիլխաճ] սրտին փափաքը, իղձ, բաղձանք. Ա՛ջ ձնդ - ձնդ բաղձանքին համաձայն. Ա՛ձնդ ձնդ բաղձանքը կայսեր բաղձանքը:

դալ (տէլմիլ, ա. եզ. դալ չգ. ձնդ ալ կ՛ելլայ) ապացոյցներ, փաստեր

դալմ (տէլմէ, ա. ձնդ էն. ադաս. թէլմէ) 1. լուացարար (բազնիքի) 2. չիպզ. ձն - լուացարարութիւն:

դանկ (տէնկ, թ.) 1. ծալ (հմմ. ծալ). 2. ալիք, ալեկոծութիւն. - ձի ներքին ծալ, փոքր ծալ. - ալ [ուլու տէնկ] ալիկոծուն (հմմ. ծաղր). ս-ը ծաղր արշիպելագոս, արքեպելագոս. Ա՛ծիլ - ծալել անձին գտնուած. - Ա՛ծիլ ծալամիջ, ծալուն խորքը. Ճ՛ծալ - ծալը բանել. 1 - ալեկոծիլ. ձ՛ղալ - լաւ նաւապետ. Ճ՛ն - նաւու եզերքի տախտակ

դանզ (տէնզիճ, Ը.) 1. անարժէք, անկարևոր (մարդ). 2. կոշտ. Ճ՛ն - 1. անկարևորութիւն. 2. կոշտութիւն.

դանշ (տէյիճ, թ.) փոխանակութիւն Մ՛ոչձնշ 1. փոխել, փոխանակել (հմմ. 1 ծնուն). 2. փոխանակել. Ճ՛ս - [տէյիճմէէ] 1. փոխուիլ. 2. փոխանակութիւն.

դանզմ (տէյիճմէզ, թ.) անփոխելի (հմմ. չեփոխ - լաեէքէկայեէր).

դանսմ (տէյիճմէ. թ.) փոփոխում (հմմ. ձնդ, ձնդ, չեփ):

դանշիր (տէյիճիր, թ.) փոխուող, փոփոխելի (հմմ. ձնդ ալ ձնդ) (հակ. ձնդ)

դանշիմ (տէյիճիմ, թ.) 1. փոխուած. 2 փոխանակուած. Ճ՛ն - 1. փոփոխում. 2. փոխանակութիւն:

դէլ (տէյիլ, թ.) 1. ոչ. չէ. 2. չ. 3. ոչ միայն, ոչ թէ. թ - չեմ ց. ղանձ չէ.

դէլի (տէնիլի, թ.) 1. տեսակ մը, կերպ մը. - ա՛ի ի՛նչ տեսակի՛ ի՛նչ կերպ 2. մէկ առարճան, մէկ չափ. - ա՛ որչա՛փ. 3. ուշադիր. 4. յարգելի. 5. խոհական, ձանրագլուխ:

դէլմ (տէյլմէ. թ.) 1. դպչիլ, հպիլ. 2. դպիլ. 3. հասնիլ [նաւամատեան.]. 4. ազդել. - ձիճ արտին բանիլ, հոգին ազդել. 5. աթոռել. - ձոյ ե - ղծի աչքի գալ. - ա՛ւլաղ 1. գլուխը առաջ առաջին դպչիլ. 2. հպարտանալ:

دلا (տէլա, ա. տլան էն. տզաս. թէլլա) 1. մէջնորդ. ըլ – 1. մէջնորդութ. 2. մեղնատիկութիւն. 3. մէջնորդէք. ալ (տէլլալիյէ) մէջնորդէք 2. մեղնատիկ. գործէք – պռաս. ալի – ատ պռասլով կանչելով փնտռել.

دلال (տէլալ, ա.) 1. քծինք. 2. նազանք պչրանք օր. ըլ ալի دلال ալի նայի մարդը պչրանքով լռեցնել.

دلاك (տէլաէք, ա.) 1. առասպելնորդութ. առասպելնորդել. 3. ցաւ ցրնել, նշանակել. 4. նշան. دلاك خسته հիւանդութեան նշան.

دلاور (տիլավէր, պ.յգ. ուրդ (ալ) քաջ գիւցազն, կտրիճ (հմմ. մարդ ըլ. ըլ. ըլ. ըլ – քաջութիւն

دلبر (տիլպէր, պ.յգ. ուրդ) գեղեցիկ սիրուն. ըլ – տեսակ մը ասնուշեղէն. ըլ – շնորհ, գեղեցկութիւն ունել - գեղեցկանալ. սիրուհի.

دلبند (տիլպէնտ, պ.տզաս. թիւլպէնտ) 1. գեղեցիկ, հաճելի. 2. մարմնշ ը – մարմնցուածոյ. ունել – ութիւն

دلتنك (տիլթէնկ, պ.) նեղսիրտ. ը – նեղսրտութիւն.

دلخون (տիլխուն, պ) սիրտը խոցոտած, վիրաւորը, վշտահարը.

دلدلا (տիլտատ, պ.) 1. սիրահար. 2. տեսակ մը թռչկենակ զոր ջրհաններուն գլուխները կը կապեն.

دلدار (տիլտար, պ.) սիրուհի, տալ փաթտ. (հմմ. պարտ ատրտտ).

دلدل (տիլտիլ, ա.) Մահամեդ Մարգարէին ջորին զոր Հազրէթ Ալիի փեսին նուիրած է.

دلدوز (տիլտուզ, պ.) սիրտ ծակոտ, վիրաւորող, վիրաւորիչ.

دلدوزمك (տէլտիրմէք, թ.) ծակել տալ ծակեցնել, ծակ բանալտալ

دلربا (տիլրիպա, պ.) սրտագրաւ, սիրուն, գեղեցիկ.

دلريش (տիլրիյէ, պ) վշտահար, սրտաքեկ, սիրտը խոցոտած.

دلساز (տիլսազ, պ.) հաճոյակատար. ը – հաճոյակատարութիւն.

دلستان (տիլսթան, պ.) 1. սրտագրաւ 2. սիրուն, հաճելի.

دلسوخته (տիլսուխթէ, պ.) սիրտը այրած, շատ վշտահար.

دلسوز (տիլսուզ, պ.) 1. սրտակէզ. 2. ազգերգործան. – ութիւն մարդերգործան գործ. ազիզողլով պատահար

دلسير (տիլսիր, պ.) յուզեցած, կշտացած. ալ – նձրդլլ ամարտ գիտուածեան յատակ ըմբռնել յագենալ.

دلشاد (տիլշատ, պ.) ուրախ, հոգւով ուրախ. (հմմ. ազատ).

دلشكار (տիլշիքյար, պ.) սրտագրաւ (հմմ. ազատ). շկաճ – շիքեաճ) սիրտը ճմլող, ազիզողլու.

دلشكن (տիլշիքէն, պ.) սիրտ կտրող վշտացնող, վշտահարիչ.

دلشكسته (տիլշիքսթէ, ստեղծ շիքսթէյի, պ.) սրտաքեկ.

دلفروز (տիլֆիւրուզ, ղրզլլա տիլ էֆրուզ, պ.) սիրտ լուսաւորող, ուրախացնող, ցնծագին.

دلفريب (տիլֆիրիյա, պ.) սիրտ խաբող. հրապուրող, դիւրիչ, հոգեցունց. ալ – դիւրիչական, հրապուրիչ

دلفكار (տիլֆիքյար, պ.) սրտաքեկ, վշտահար.

دلفين (տէլֆին, յուն.) 1. գլխին. 2. սոփէն, սեպագէտ (սլխատներ).

دلق (տէլգ, ա.) ահելիշի հին վերարկու. ջուխ – 1. աղքատ. 2. կեղծաւոր

دلكداز (տիլկիւսազ, պ.) ոնտանալի, անդգիմագրելի.

Digitized by Google

دلا (տէլէ, ա.) շփել, շփուիլ (հմմ. ասոլլաղ). ասպ - շոր շփուիլ.

دلكش (տիլքէշ, պ.) սրտագրաւ, հրապուրիչ, յափշտակիչ:

دلكشا (տիլքիւշա, պ.) սիրտ քաշող հաճելի, գեղեցիկ (հմմ. ճրճռ)

دلكير (տիլկիյր, պ.) վշտացած, ցաւած. ա - վշտանալ, ցաւիլ:

دلمرده (տիլմիւրտէ, պ.) անզգայ, ըզգացմունքերը մեռած:

دلمك (տէլմէք, թ.) ծակել (հմմ. ա.պաս) - ձկոյղ ականջ ծակել, բան ծակ հասկցնել. - աշի գործը ծակել, տեղեկացնել. մնմ (տէլինմէք) ծակիլ:

دلو (տէլմէ, թ.) 1. ծակ. 2. ծակած (հմմ. ուռա. պաս). 3. նշան. [հմմ. իրհան] دلدلو عقل بخلاف وسوسه ناصه նշանն է. عقل - ի յառաջագոնէ փաստ. - دلائل مستنبطه ի յետնագոնէ փաստ. 4. հին ատեն բանակներու առաջնորդ հեծելազօր:

دلينمك (տէլիյէնմէք, թ.) խեղճանալ, յիմարնալ:

دم (տէմ, ա. պ. ասպ. ուռա. բառը գոյ է. հմմ. قان. خون). - كبه سرخ هنگام دم آوردن سրբուն հասցնել. حيض - [տէմի հայզ] գաշտան, ամսապրիւն:

دم (տէմ, պ.) 1. շունչ (հմմ. عوق. نفس) دم واپسين շունչ. 2. պահ, վայրկեան. بر دم [տէմ պէտէմ] վայրկեանէ վայրկեան. هر دم ամէն վայրկեան միշտ. دم ورد - 1. յաւակնիլ, պարծիլ. 2. ճառել (ծաղրական). كمنچه - աքանչել, խմել. تازه دم (բառ.) անմեռուկ. دم بچقاری دم سوڭرى փչել. دست دم [տէմ պէսթէ] 1. շունչը բռնուած. 2. լուռ ու մունջ, լռակեաց, յամր. دم

Digitized by Google

بستی [տէմ պէսթէկի] յատրաթիւն. – ճգճոց դեմ բռնել։

دم (տիմ, պ.) 1. պոչ, տուն. 2. [թ.] չէ – [տիմչէ] կարճ պոչ։

دماء (տիմա, ա. յգ. դ ի) արիւններ – ևմա արիւնհեղութիւն։

دمار (տէմար, ա.) 1. կարուստ. յարդ կարատեան միջոց. 2. սին. յար – ոխ առնող, թշնամի (հմմ. انتقاجی)։

دماغ (տիմաղ, ա. յգ. աթդ) 1. ուղեղ (հմմ. جهه.بین). 2. խելք միտք. – التهاب (բժշ.) ներաքանիկիտ (հմմ. التهاب مخ). 3. (պ.) քիմք (հմմ. طماق). պիղ لذت ունել. ևյ – ուղեղային, մտային. աթիոմտիս ուղեղային հիւանդութիւններ. աթիոմ ձգ մտային կորութիւն (հմմ. یکرگی ձգ). չէ – ուղղակի։

دمان (տէման, պ.) 1. ուրախութենէ և բարկութենէ պոռալ կանչել. 2. ահարկու և զօրաւոր. նման ըլլ. ահարկու և զօրաւոր փիղ. – սիլ [սէյլի տէման] ահարկու հեռանք։

دمبلك (տիմպէլէ, մպլոյ թ.) թմբկիկ ունի – հասարակ։

دمت (տէմէք, թ.) 1. խուրձ, տրձակ 2. փունջ. ց – չիչէջ ծաղկեփունջ. ձրոյթի – ևմ – խուրձ տրձակ փունջ կապել. – դմ դմ 1. խուրձ խուրձ. 2. փունջ փունջ։

دمدار (տիմտար, պ.) տոնատար, պոչատար (հմմ. ولوزیو.قوبزدن). 2. (զօրք) վերակաց (հմ. پشدار)։

دمدمه (տէմտէմէ, ա) 1 լուացողութիւն. լաւ յանգիմանութիւն. 2. ցաւատանջալի ցաւատածային ցաւատ. 3. ժամանակը հիմնայատակ ընելով ջարդել. 3. (պ.) խարդախութիւն. կախարդութիւն. նոյն – կանանց կախարդութիւնը.

4. համբաւ. (كوا խնդ). حشمت و جاه – գիրքի և մեծութեան համբաւ. 5. քնքշութիւն (հմմ. لطف). 6. կռիւ. 7. յարձակում.

دمساز (տէմսազ, պ.) մտերիմ (հմմ. همدم). ی – մտերմութիւն. օր. (قوننی اچون) հմմ. արինգը քաղցրաձայն մտերիմ է.)

دمشق (տրմրզգ, ա.) Դամասկոս. ی – 1. դամասկեան. 2. դամասկոսցի

دمع (տէմ', ա. յգ. թոյս) արցունք, արտասուք, արտօսր (հմմ. شرشك կոզյաշի. كريه. اشك). սիլան թոյս (սէյէլանի տէմ) (բժշ.) արցունքատուէ. ջնչ – տէմի զիւնաճի) ապակարտօսր։

دمعان (տէմ'սն, ա.) լճփլեցուն (հմմ. لبالب طولو. لبریز)։

دمعه (տէմ'ա, ա.) կաթիլ մը արցունք عاشق – (հմմ. شرشه قطره.)։

دمغی (տէմ'ի, ա.) արտասուակայն. – جهاز արտասուատան. – ևսկ աչքի ազբէթ. – ցեա արտասուական գեղձ

دمكذار (տէմկիւզար, պ.) ժամանակ անցընող. ու – ատեն անցընել

دمكش (տէմքէշ, պ.) 1. չուչ առնող 2. երգեցիկ. 3. ոռնակ և նման թռչուն։

دمل (տիւմէլ, տիւմմէլ, ա.) մկնատ (հմմ. يوك قان چبانی)։

دمنه (տիմէնէ, ա. յգ. նոյ տիմէն) աղբիւս. աղբէթ (հմմ. كليله دمنه)։

دموع (տիւմու' ա. յգ. թոյ ի) արցունք, արտասուք. – ևալ։

دمور (տիւմուր, ա.) սպաննուիլ, մեռնիլ։

دموی (տէմէվի, ա. յգ. ոյնոյ) արիւնոտ, արիւնային. – չէյր արիւնային խառնուածք։

Digitized by Google

դալդ (տէղաղէ, պ.) սանտրի ատամ (հմ. թրք. տարաք) :

դանդ (տէղաղէ, ա.) 1. անհանգստանալ կերպով խօսիլ. 2. վազվզել բզզիլն. ճիպ՝ – ճանճին բզզիլը :

դանդ (տէղէղ, ա.) 1. ազատ, ժանգ. 2. [տէղիս, ա.] ազատութիւն, ժանգաւոր :

դանդ (տէղէ, պ.) 1 զարմացած, հիացած. 2. բեռնած. 3. հակակշիռ. 4. համազօր. 5. նման. 6. զուգին մէկը 7. համակարծիք. օր. [գարի գոջանդ ալդի] կամ՝ – նշմ՝ – հաւասարակշիռ ըլլալ :

դանգան (տէղղեաէղղ, պ.) հաւասարակշիռ, – աւելցեալ :

դանգալ (տիղղիլ, թ.) տանջիլ, սրտնեղ. [հմ. լեռն. [հմ. մոր] :

դանդաղ (տէղէմէէ, թ.) փորձել (հմ. սինամոք ։ ա՛րաբ.) :

դի (տէղի, ա. ունի էն իգ. դնել) ցած անարգ. վատ, տարրին. տար. ազի տարրին մարդ. հլծ. – [տէղի իւղդապ] տարրին բնաւորութեան տէր, տար :

դիա (տիւնեա, ա. իգ դալ ի) 1. աշխարհ. 2. երկիր. – կլ Ամերիկա – տակ տգիտաւոր. – ած՝ – տ, ահլ, բարեկ – աշխարհաբար. մարդ ալ – տարիքաւորեալ. – ազի աշխարհ բերել, մնուցանել. – ազի աշխարհի մարդ. լզ – 1. աշխարհի կեանքը. 2. հարուստութիւն :

դիւղ (տիւնեէվի, ա. իգ. ալդնել) աշխարհային. ալդնել ազի աշխարհային իրդեր՝ բաղձանքներ :

դո (տիւ, պ.) երկու. ձիան – երկու աշխարհ, այս աշխարհ և հանդերձեալ աշխարհ. չի – երկու կէս. մէջտեղէն կիսած. չայ՝ – երկուսնին. դոյ – երկերեսը. – սրտ – երկակրօնութիւն :

դոդ (տէվա, ա. իգ. ալդալ) 1. գեղ (հմ. ջալ. علاج، معالجة. դարման) ի – հա-

դոդ (տէվիյտէ, պ.) բաւական, զարգացած. ալդալ ոչ՝ բաւական բան – նորաբայա. ալդալ նոր ջնջուած նորարայա կոկոն

դոդ (տէվիր, թ.) 1. տե՛ս յոյզ. 2 շղթայ. – մկրտ կարծր երկաթ. – ցիկ կակուղ երկաթ. – չչերկաթագործ (հմ. ջնդան. ջնդան) (բաբ՝ ջնդան). ջնդան՝ – ,մկ – խորքը թել. մկ – հաստատուն կապարտ. ջ – երկաթագործ (հմ. ահնգր. ահնգր). մկ – ջիլէ :

դոդ (տէվիճ, մեջտեղ տէվիճէէ, թ.) քիչ առաջ :

դո (տէճ, տաճ, թ.) 1. էն. 2. պատճառով. նոյն ի՛նչ պատճառաւ. արդիւնեա. 3. նկատմամբ. 4. է, քան. նշոլ ամբողջութեամբ. նձեզի ջէ բացէն նոյ մկզով, յանկարծ. աճիւն , ւձաճն բացի. ճին, ալիւլոն պատճառաւ. նոյ՝ վրայ յետ այսորիկ, ապա վերջ :

դոյթ (տէճաէթ, ա.) ստորնութիւն, նուաստութիւն. վատութիւն. կար – ստորին, նուաստ. գործ – նուաստօրէն ստորնութեամբ, վատութեամբ :

դոյտ (տէճաստէթ, ա.) աղտոտութիւն. անմաքրութիւն. պղծութիւն. պատկանութիւն. լոյս – աղտոտ հագուստ. հոգի – վարուց ապականութիւն :

դոյր (տէճաճիր, ա, յգ. րուղ ի) պէս. նմարներ. գործ – գործացած – նմանութիւն. ձեռ – գործ :

դոյլ (տիւնպալ, ալ՝ տիւնպալէ, պ.) ագի, պուչ, տոտուն. ջիմ – աչքի ծայր. դոյլ՝ գիտաւոր. դոյլ՝ ջիմ գիտաւոր աստղ. գոյլ՝ [տիւնպալէրէվ] հետևողութ, արբանեակ :

դոյնկ (տիւնպէէ, պ.) 1. փոքր ագի պուչիկ. 2. թմբկիկ :

դոյնդան (տէճաճ, պ.) 1. ակռայ, ատամուն (համ. ջոն՝ դիշ). 2. կեանք, ժամանակ 3. Ժամերը գրի առնելու. – ձր (համ. ջոն կրամ դիշ)

Digitized by Google

դոհի (տէվահի, ա. յգ. ըհաւ ի) ագի դոհի մեծ ազէատներ։

դոլլո (տիւլլօ, իտ.) մեներամարտ. ըռնել ու – մեներամարտիլ։

դոհարե (տիւհարէ, պ.) 1. զոյգ, կրկին 2 երկու անգամ երկու. 3. խորդ-խոռոչ. խորդուբորդութիւն, նեղ. 1 – խորդախոռոչ. ընել. ը – խորդախոռոչ. Ակն(տիւհալա) կրկին. ու – կրկնապատկիլ

դոլա (տուպա, թ.) տափանաս, կամ մրջնանաս։

դոնա (տիւբա, պ.) 1. երկու անգամը, կրկին. 2. կորուքամակ. ցեղ ; զամա (զաssի տիւբա) կորուքամակ հասակ։

դոնդրի (տիւբտիրի, թ.) շատախօս նայ – շատախօս կին ։

դոջա (տօնէ, իտ.) վիճաբակի գուքը (հմմ, գոզ)։

դոչար (տիւչար, պ.) ենթակայ. ու – հանդիպիլ, ըռնուիլ, մատնուիլ. ենթակայ ըլլալ. ենթարկուիլ. [հմմ. կրքոտ ու – [ալ. Ալ. ֆեսէ հիւանդութեան ըռնուիլ. ու – սիմա ի շուտափոխութեան ենթարկուիլ. ու դոչար մղիոնը ի քննադատութեան ենթարկուիլ։

դոհա (տէվհա, ա.) մեծ ծառ. ծարի – այտին մեծ ծառը մօրուքը։

դոխտե (տուխթէ, պ) 1. կարուած. դոխտեդոխ կարուած հագուստ 2. գամուած. – յատակ գամուած գամ. 3. կթուած. – նոյ կթուած կաթ։

դոմ (տուս, պ.) ծուխ, մուխ. ալ – ծուխերու մէջ, մխալից. ի–[տուտի սի] անէծք. ինձ – չոխորտանք. ակ – (տուտկեան) ծխնի, ծխամորճ։

դոմ (տուս, ա. յգ. ծնանդ) որդ. ի ըլլալ – ծնանդ [հմմ. ֆրանկ. ֆրուխթ]. մարմնաւոր ազգակցութիւն. հատուածներ, որ էլիճ պէյ ի կարգովի ըլլայ

Digitized by Google

դոր (տուր, պ.) հետաւ (հմմ. ուզել. ասել) դորդոր [տուրդուր] երկար բարակ. դոր տալ [տուրտալ] 1. խոստանալ, ամենահետաւ. 2. երկար բարակ. դորդորել, կրկնել շատ հետաւ գոռալ-փոր. ճղճղ – հետաձգել. դոր ընդունել – անուշադրութեան չառնել. – անուշ [տուրնիշ] հետաձգել, խոհական, չքերնչասիրաց. այն – հետաձգութեամբ, չքերնչասիրաց կերպով. խոհականաբար ըլլ, անուշ–հետաձգ. խոհականաբար.

դորան (տէվէրան, ա. յգ. ոյն) 1. չրջան, չրջիլ գոռալ. բա – արեան չրջան [տէվրան] ժամանակ, չրջան. 3. բախտ:

դորանի (տէվէրանի, ա. իգ. ական) 1. բոլորական. 2. աբեղա. չրջային:

դորաշ (տուրաշ, պ.) գոռալ, ցուպ, սաս:

դորբին (տուրպին, պ.) 1. դիտակ. 2. հետաձգ, խոհական. այն – հետաձգութեամբ, խոհականօրէն. դորդորան – ս – ռոյ հետաձգիտակ մը – ս. մանդրան:

դորպի (տորփի, թ.) քերթիչ (պղտոր),

դորտշմակ (տիրփիւշիրմէք, բ.) 1. խմել, շարունակ հրել. 2. ժամանակ գործ տեւել տալ:

դորտշմակ (տիրփիւմէք, բ.) 1. իրար հրել. 2. ուշագրաւել. հրաւիրելու համար թեւով հրել:

դոր ւրայ, դոր զման, դոր ւրայ գոռալ գոռալ պտտիլ, դոր ֆլակ դոր քաղաք. դոր 1. յոռի չքերնչան. 2. կռւրանը վիրէն վար կարգալ – փոխաբերմամբ. 2. գոռալ:

դոր (տուր, պ.) հետաւ (հմմ. ուզել. ասել) դորդոր [տուրդուր] երկար բարակ. դոր ւրայ [տուրտալ] 1. խոստանալ, ամենահետաւ. 2. երկար բարակ. դորդորել, կրկնել շատ հետաւ գոռալ-փոր. ճղճղ – հետաձգել. դոր ընդունել – անուշադրութեան չառնել. – անուշ [տուրնիշ] հետաձգել, խոհական, չքերնչասիրաց. այն – հետաձգութեամբ, չքերնչասիրաց կերպով. խոհականաբար ըլլ, անուշ–հետաձգ. խոհականաբար.

դորան (տէվէրան, ա. յգ. ոյն) 1. չրջան, չրջիլ գոռալ. բա – արեան չրջան [տէվրան] ժամանակ, չրջան. 3. բախտ:

դորանի (տէվէրանի, ա. իգ. ական) 1. բոլորական. 2. աբեղա. չրջային:

դորաշ (տուրաշ, պ.) գոռալ, ցուպ, սաս:

դորբին (տուրպին, պ.) 1. դիտակ. 2. հետաձգ, խոհական. այն – հետաձգութեամբ, խոհականօրէն. դորդորան – ս – ռոյ հետաձգիտակ մը – ս. մանդրան:

դորպի (տորփի, թ.) քերթիչ (պղտոր),

դորտշմակ (տիրփիւշիրմէք, բ.) 1. խմել, շարունակ հրել. 2. ժամանակ գործ տեւել տալ:

դորտշմակ (տիրփիւմէք, բ.) 1. իրար հրել. 2. ուշագրաւել. հրաւիրելու համար թեւով հրել:

դոտ (տուտ, պ.) 1. ոտք. 2. ոտնաչափ. 3. ոտնակ. 4. ոտնակոխ. 5. ոտնակոխ. 6. ոտնակոխ. 7. ոտնակոխ. 8. ոտնակոխ. 9. ոտնակոխ. 10. ոտնակոխ. 11. ոտնակոխ. 12. ոտնակոխ. 13. ոտնակոխ. 14. ոտնակոխ. 15. ոտնակոխ. 16. ոտնակոխ. 17. ոտնակոխ. 18. ոտնակոխ. 19. ոտնակոխ. 20. ոտնակոխ. 21. ոտնակոխ. 22. ոտնակոխ. 23. ոտնակոխ. 24. ոտնակոխ. 25. ոտնակոխ. 26. ոտնակոխ. 27. ոտնակոխ. 28. ոտնակոխ. 29. ոտնակոխ. 30. ոտնակոխ. 31. ոտնակոխ. 32. ոտնակոխ. 33. ոտնակոխ. 34. ոտնակոխ. 35. ոտնակոխ. 36. ոտնակոխ. 37. ոտնակոխ. 38. ոտնակոխ. 39. ոտնակոխ. 40. ոտնակոխ. 41. ոտնակոխ. 42. ոտնակոխ. 43. ոտնակոխ. 44. ոտնակոխ. 45. ոտնակոխ. 46. ոտնակոխ. 47. ոտնակոխ. 48. ոտնակոխ. 49. ոտնակոխ. 50. ոտնակոխ. 51. ոտնակոխ. 52. ոտնակոխ. 53. ոտնակոխ. 54. ոտնակոխ. 55. ոտնակոխ. 56. ոտնակոխ. 57. ոտնակոխ. 58. ոտնակոխ. 59. ոտնակոխ. 60. ոտնակոխ. 61. ոտնակոխ. 62. ոտնակոխ. 63. ոտնակոխ. 64. ոտնակոխ. 65. ոտնակոխ. 66. ոտնակոխ. 67. ոտնակոխ. 68. ոտնակոխ. 69. ոտնակոխ. 70. ոտնակոխ. 71. ոտնակոխ. 72. ոտնակոխ. 73. ոտնակոխ. 74. ոտնակոխ. 75. ոտնակոխ. 76. ոտնակոխ. 77. ոտնակոխ. 78. ոտնակոխ. 79. ոտնակոխ. 80. ոտնակոխ. 81. ոտնակոխ. 82. ոտնակոխ. 83. ոտնակոխ. 84. ոտնակոխ. 85. ոտնակոխ. 86. ոտնակոխ. 87. ոտնակոխ. 88. ոտնակոխ. 89. ոտնակոխ. 90. ոտնակոխ. 91. ոտնակոխ. 92. ոտնակոխ. 93. ոտնակոխ. 94. ոտնակոխ. 95. ոտնակոխ. 96. ոտնակոխ. 97. ոտնակոխ. 98. ոտնակոխ. 99. ոտնակոխ. 100. ոտնակոխ.

Digitized by Google

دورمك (տւրմէք, ք.) 1· հրել, խթել. 2 քաշել, երել. 3. գժուա-
րագործ մը ընել տալ. 4. [տէվիրքէք] տապալել (չիշ). շրջել (ամսան)։

دورنی (տւրնի. թ.) խթան։

دورنجی (տւրնիճի թ.) 1. հրող
սլշտող, խթող 2. գրգռող։

دورشمك (տւրշմէք, թ.) յարատե-
ւեալ եռանդով զբաղիլ։

دورلمك (տէվրիլմէք, թ.) 1· շրջիլ, տա-
պալիլ. գլխիվայր դառնալ.
2. [տւրիւլմէք] ծալլուիլ։

دورمك (տւրմէք, թ.) 1. ծալլել. 2.
2.[տէվրմէք շրջել, տապալել։

دورنمانما (տւրէճիճիւմա, թ.) երկ-
գոյն, երեսեղանգ. ը –
[տւրէճիճիւմախ] երկգունութիւն։

دورنویس (տուրճիւվիյս, պ.) հեռա-
գիր (վիլթ)։

دورمیس (տուրճիւմա, պ.) հեռանկար,
հեռացոյց։

دورو (տիրու, պ.) երկու երես, կեղ-
ծաւոր (չմշ. կ'ուհաւոռ, ուհաւոռ)։

دوروزه (տիրուզ՝, պ.) երկօրեայ,
երկու օրուան. – ք երկու
օրուան վաղանցուկ կեանք։

دوروم (տիրիւմ, թ.) 1. ծալք. 2.
ծալքի նշան. 3. փոթ. ը –
մուկոյզ. շատ նօր, ծալքը չտեսած

دوره (տէվրէ, ա. յգ. տւրաց) 1.շրջան
2. ընթացք. 3. գաղթելիութիւն.
ագնա՛ – տարեգարձ. պաշտօնեայ գաղթե-
լիութեան. գ. շրջային։

دوریك (տէվրիհ, թ.) 1. գարնանց
ծառան. 2. հրշահակ (փեղկերի)

دوریه (տէվրիյէ, այդ տէվրի, ա.) 1.
հալվական, իմ աւազական. 2.
շրջաձան. ագրաց հրկէ հալվական շրջա-
ժամ. 3. [տէվրիյէէ] իսլամ կրօնաւո-
րաց մեջ աստիճան մը։

دوز (տիւզ, թ.) 1. հարթ, տափակ,
տափարակ. 2. ճշմարիտ. 3.միօ-
րինակ. 4 պարզ, անզարդ. ըշլ – պարզ
գործ. – վօ ւ – դօ հարթ հաւասար,
շատ տափարակ. ձիլի – գետնարեւ,մեկ
յարկի վրայ. ը–ձ ոգի քոնէք. ագ ը–ձ
շատոնէակաբար, անգագաթար. ծնօ –
[բառ.] 1. հատեակ. 2. չաջուածած.
ձաօսի ոզդա ձիլի ձայոզութեան ժամեանալ,
գործը գիւրանալ. մն – 1. հարթաբեր.
2. աւղոաւթ. 2. պարզաւթ. 3. հարթ,
աւղղիզ [տեղ, համբայ]։

دوز (տուզ. պ.) կար, կար կարող.ածո
– ար – աչք անկեղ,ակնկատոյց ըլ.
դոզնօնի պիլի համեատագործ. դոզդզ ոսկեհատ

دوزاق (տուզաղ, թ.) տե՛ս ձուզաղ

دوزمك (տիւզէքմէք, մէնդզոդ տիւզէք-
մէք, թ.) 1. հարթել. շտկել.
2. կարգաւորել, կարգի դնել.3.աւղղել

دوزجه (տիւզճէ, թ.) 1. հարթակ.2.
2. պարզ, անզարդ. 3. քաղաք
ի քաց, պարզապէս, շիտակ շիտակ.ցո-
անկեղծաբերութիւնը, ճշմարտաբեր.ը. ցն –
ինկեղծաբերութիւնը ճշմարտաբերը.ինքնք

دوزخ (տուզախ. պ.) գժոխք (հմմ.գոմո
ւ – [տուզախի, պ.յգ դոզնօնի]գժոխա-
կին, գժոխքի արժանի (հմմ.ջհնոնջ)։

دوزلمك (տիւզէնիլմէք, թ.) հարթա-
ւելի, հարթ բլլալ. շտկաբիլ
2. արքագրուիլ, աւղղուիլ։

دوزكون (տիւզկիւն, թ.) 1. հարթ,
յարդարաւած. 2. կարգին,

Digitized by Google

կարգաւորուած. 3. կանոնաւոր. 4. շպար, սնգոյր. ـجى — 1. սնգուրավաճառ 2. սնգուրող, շպարող. 3. հարդր սնգուրող կին. لى — սնգուրաւոր, շպարաւոր

دوزلمك (տիւզէլմէք, թ.) 1. շտկուիլ կարգի մտնել. 2. բարւոքիլ [վիճակը], ապէկնալ [հիւանդ]. 3. կազդուրուիլ [տկար]. 4. [տիւզլէմէք] հարթել, յարդարել, շտկել.

دوزلنمك (տիւզլէնմէք, թ.) հարթուիլ յարդարուիլ (հմմ. تسويه اولنمق)

دوزمك (տիւզմէք, թ.) 1. շտկել [տուն] 2. հնարել (լուր, սուտ). حيله — խարդախութիւն մը հնարել. 3. Ակել (կին եյլն.) (հմմ. فعل شنيع اجرا ا).

دوزمه (տիւզմէ, թ.) 1. չինծու. 2. կեղծ, առայօղ. سوزلر — առայօղ խօսքեր. مصطفى — կեղծ Մուսթաֆա

دوزن (տիւզէն, թ.) 1. զարդ, պաճուճանք. 2. կարգ. 3. Ներդաշնակութ. դաշն, յարդարում (դաշնակի եյլն). لى — 1. յարդարուած. 2. զարդարուած. ويرمك — 1. կարգի դնել, կարգաւորել. 2. զարդարել, պճնել. 3. յարդարել (դաշնակ եյլն). سز — 1. անզարդ. 2. անկարգ. لك — 1. զարդարուիլ 2. կարգաւորուիլ. — چى արդուզարդ. چى — ويرمك արդուզարդ տալ.

دوزينه (տուզինա, իտ.) երկոտասանեակ, երկվեցեակ — يارم — վեցեակ

دوست (տօսթ, տուսթ, յզ. دوستان) 1. բարեկամ. 2. սիրելի, սիրուհի 3. տարփածու, հոմանի. ايدنمك — բարեկամ շահիլ. انه — 1. բարեկամական 2. բարեկամաբար. دار — (տօսթտար, պ.) 1. բարեկամ. 2. սիրահար. لق ى — բարեկամութ. جه — բարեկամաբար. هم — գաղափարակից (բարեկամ).

دوسنطاريا (տուսանթարիա, ի. բժշ.) թանչք:

دوسيه (տօսիէ, ֆ.) պարունակութեան, պաշտօնական թուղթեր.

دوش (տուշ, պ.) ուս. — بر خانه թափառաշրջիկ, թափառական հմմ. (سرسرى). دوش استغناپوش ուսով ուս, ճոխ. [տուշ, թ.] երազ. كلمك — او — հանդիպիլ. كورمك — երազ տեսնել. آزمق — երազախօսութիւն ունենալ. ²(տուշ. ֆ.) ցնցղան, ջրցան (հմմ. قلشل).

دوش (տէօշ, թ.) 1. կուրծ. 2. երբուծ. (հմմ. دوش بوكور. قابورغه آلتى).

دوشتدرمك (տէօշթէօրմէք, թ.) 1. սալայատակել տալ. 2. կահաւորել տալ:

دوشتمك (տէօշէմէք, թ.) 1. սալայատակել. 2. կահաւորել. 3. անկողին եայլն ձգել.

دوشس (տիւշէս, ֆ.) դքսուհի. مادام دوشس տիկին դքսուհի:

دوشش (տիւշիւշ, թ.) 1. անկում, իյնալ. 2. հանդիպում. 3. [տիւշէշ, պ.] երկու վեց. 2. զուգադիպութիւն, յաջողութիւն:

دوشك (տէօշէք, թ.) անկողին. — پوپلى փետրալից անկողին. — اسيرى անկողնոյ ծառայել (հմմ. اسيرفراش اولمق) اولوم ى — մահուան անկողին (հմմ. مرض موت). لك — անկողնի համար. لى — հաստատուն լյնաներով. دوشكلى جى լյնաներով նաւ.

دوشكون (տիւշքիւն, թ.) 1. անկեալ ինկած. 2. տնանկ. دولت دوشكونى . 3. սիրահար, մոլի. توتون — ծխախոտի մոլի՝ սիրահար. بوغاز ى — շաղատկեր. لك — 1. անկում. 2. տնանկութ. 3. սիրահարութիւն, մոլի ըլլալ:

Digitized by Google

դոշ (տուֆ, թ.) 1. իյնալ (հմմ. թգամ. թոխա). 2. գինը ի-նալ, անկում կրել. 3. տկարանալ [կեր-մուք.] իյնալ. 4. իյնալ. տկարանալ (մարգ.). 5. չքաւորութեան մէջ իյ-նալ. 6. ենթարկուիլ, ի մէջ իյնալ. 7. պատահիլ, հանգիպիլ, իյնալ. 8. իյնալ վայրէջ. 9. ընկերանալ. 10. ապատատա-նիլ. իյնալ, մեկնուն դիմել. 11. իջնել, նուաղիլ. 12. ինքզինքը տալ. 13. հանել 14. կաթիլ. – երկ գետին իյնալ – ոտով վրան իյնալ, շատ աշխատիլ, պնդել. – ուրուագիծ, ուրուագիծ հալածել, ետեւապնդել, թեկնածու ըլլալ. – ոտքե հիւանդնալ. – օդրե խիշէլ. միտք իյնալ. գաղափար ծագիլ. դոշ գալ կենդանագիր, ընկերանալ. – իրենե ազատուիլ. – մեկու մը ապատատանիլ. – ձայ ճամբայ ելնել. – ուսերը յարմար առթիւ ըլլալ. – ընդ հիմարնալ. – ընդ աչքեր ընդ 1. տկա-րանալ. 2. անգամալոյծ ըլ. – ընդ-հասնել զիջիլ. կրճատիլ դոշ ընդ ոմանց անժամանակ, ան-յարմար. – մեկ կողմէն միայն, սահ-մանափակ ըլլալ. – ընդ կոչ ընդ աչքե եւ ընտրել իյնալով երեւելի ներքեւ ձեռքերուն դոշ իյնալով երեւելիներուն

դոշմ (տէօքէմ, թ.) 1. կահավորել (հմմ. ասոր.). 2. ապահովացնել

դոշնուբ (տուէնպհի, պ.) երկուշաբ-թի (հմմ. ասոր. պէյրէ)։

դոշմե (տուէմ, թ.) 1. իյնալ. 2. – ընդ ձեռքի իյնալ գործա-ծուած. 2. [տէօքէմ] տե՛ս դոշմ։

դոշնմկ (տէօքէմքէմ, թ.) 1. տարա-ծուիլ. 2. կահավորուիլ. 3. խօսքը մանրամասնել, ընդարձակօրէն հասկցնել. 4. անկողնոյ ծառայել։

դոշութ (տուէսիւբ, թ.) խեզանգամ խեզ (հմմ. եբր. ֆելիմ)։

դոշտմկ (տուէսիւրքմէք, թ.) ձգել տալ (հմմ. տէրմէք) (ասպատ) – (ասպատ) ընդ վիժեցնել (հմմ. տէրմէք ընդ) ընդ

դոշորմկ (տուէսիւրմէք, թ.) 1. վար ձգել, ձգել. 2. իջեցնել. 3. հանդիպցնել, հանել (արգելք). ընդ – վիժել (հմմ. ընդ ասպատ). – ընդ ընդ ասպատ վարկաբեկ ընել. – ընդ տուրք առթիւ ներքե կայացնել՝ գանձել. – ընդ ընդ ապահովագրել ընել. – ընդ ընդ մեկ քանի հոգիի մէջ բաժնել։

դոշուկ (տուէսիւֆ, թ.) 1. ինկած. 2. վար կախուած. ընդ ընդ 3. վիժած. ընդ ընդ 4. ախալ. ան-կապակից [խօսք]. ընդ ընդ 1. ինկածութիւն. 2. անկապակցութիւն. ընդ ընդ

դոշունչ (տուէսիւնճէ, թ.) 1. մոտա-ծութիւն. 2. հոգ, մտահոգութիւն. – անհոգ. ընդ – մտածկոտ։

դոշունդրմկ (տուէսիւնտիւրմէք, թ.) 1. մոտածել տալ, խո-կել տալ. 2. մտահոգութիւն պատճառել

դոշունլմկ (տուէսիւնճիւլմէք, թ.) մը-տածութիւն. ընդ ընդ

դոշունմկ (տուէսիւնճմէք, թ.) 1. մոտա-ծել, խորհիլ. 2. խոկալ. 3. մտածկոտ ըլլալ, հոգ ընել։

դոշունե (տուէսիւնճութ, դոշունե տուէսիւնճիւնէ, թ.) 1. մտածում. 2. խոկում. 3. մտահոգութիւն։

դոշլի (տէօքլի, թ.) 1. կահավո-րուած. 2. զարդարուած. ան- կահավորուած տուն. – լիւն զարդերով զարդարուած, դարդարած։

դոշմե (տէօքմէք, մեկ դոշտ թ.) 1. տարածել, սփռել. 2. կա-հավորել. 3. ապահովացնել։

Digitized by Google

دوشامق (տօշամ, հոշոց թ.) 1. կոշկահատ, կտրատ. տուփ, տոպրակ. 3. քարայատակ. ըլ – կոշկահատ. մի հատ քարայատակ. տե՛ղ – կոշկահատած.

دوشيرمك (տէվշիրմէք, մանրացնել թ.) 1 ժողվել, քաշել, հաւաքել (հմմ. քաղել. տոպրակ ի ներքեւ. 2. ժողվել, ամբարել, հանգրուանել (հմմ. քաղել)

دوشيرمه (տէվշիրմէ, մանրացնող թ.) հաւաքում, ժողվելու. 2. հանգրուանում, ամբարում. 3. առգիէն անդիէն ժողվուած անկանոն գօրք. տե՛ս – դոշիրմա ըսկր զօրաժողով.

دوشين (տուշիյն, հնչոց տուշիյնէ. պ.) երկիւղ գիշերուան. հնչոց դոշման երկիւղ գիշերուան թշնամիներէն.

دوشيره (տուշիյրէ, պ. յգ. դոշիրկան) կոյտ (հմմ. յիգ. իգլան ղիչ. ղիչ ուղեան).

دوشيزكى (տուշիյզկի պ.) կոյտուած. (հմմ. – ըզարէ. ղիչ).

دوغ (տուղ, պ.) շիճ, շիճուկ, շճուկ (հմմ. – այրան).

دوغه (տէվղա. ա.) 1. համամաքակ. պնակ. – ինչնաձաղկեան.

دوقتور (soqpor, ֆր.) բժիշկ (հմմ. – թեքիմ. թեպիպ). 2. վարդապետ (ի գիտութիւնս կոչն). ըլ – բժշկութիւն (հմմ. – թեքիմ. թապիպ). ետրոդոքս (soqporա, ֆր.) դանդաղ ուռման մէջ վարդապետութեան աստիճան. դոքտոր վարդապետութեան քննութիւն.

دوقه (տուզա ցօղ. տուզ, իտ.) դուքս. ըլ – գքսութիւն. ըլ-դոքս կոչուած մեծ գքսութիւն.

دوكديرمك (տօյտիրմէք, թ.) 1. ծեծել տալ. 2. ամբակոծել տալ. 3. մանրել, փշրել տալ (ցորեն եւայլն). 4. [տօֆտիրմէք, թ.] 1. ծափել տալ (ջնար կլլէ.) 2. թափել տալ (գիր կլլի). ձուլել տալ. 3. ցանել՝ ոռոել տալ. տե՛ս – ջնար թափել տալ. ձիզել տալ

دوكش (տօյհուշ, մշոցող թ.) 1. կռիւ. 2. հարուած 3. մանրում, փշրում. 4. ամբակոծում. ըլ – ցորեն գիպուած, պատահում. ը – ցորեն աքսորդալի կռուբտուք.

دوكشديرمك (տօյհուշտիրմէք, թ.) կռուել տալ, կռուեցնել. – ցորեն աքսորդալիները կռուեցնել

دوكشمك (տօյհուշմէք, մշոցող թ.) կռուիլ, կռուըտիլ.

دوكلمك (տօֆհուլմէք, մկոցող թ.) 1. թափիլ. 2. իյնալ, թափիլ. 3. թափիլ (ծով, գետ) (հմմ. տե՛ս – մունասապ օլ.). 4. փոխուիլ (հմմ. – մղբին եղ). 5. ձուլուիլ, թափուիլ. – ցլցիդ ի, ակռայները թափիլ. 2. կարգադրութիւնը՝ ազգեցութիւնը կորսնցնել.

دوكلمك (տօյհուլմէք, մկոցող թ.) 1. ծեծուիլ. 2. մանրուիլ, փշրուիլ (հմմ. ջնդ եղ շեա). 3. ամբակոծուիլ

دوكمك (տօյմէք, թ.) 1. ծեծել գառնակոծել. 2. ծեծել, մանրել լեռալ (հմմ. ի շեա). 4. զարնել (գառ)

دوكمك (տօֆմէք, թ.) 1. թափել. 2. 2. ցանել, սփռել 3. թափել, ձգել. 4. ձուլել, թափել (գիր). – տե՛ս մինչև. – այրէ, ցորեն երեսպաշուածեամբ ալերթել. – գիշ յուշ արցունք թափել, արտասուել. – գոկտ կոշտքը ծեծել, կոծել. – տե՛ս ալիշ ըլ-ցորեն լուծիւն ընել. – գաղ արիւն թափել.

دوكمه (տօֆմէ, թ.) 1. ձուլածոյ. 2. ձուլուած. հմմ [տիյմէ, թ.) 1.

Digitized by Google

կոճակ, ճարմանդ. 2. գլուխ. 3. փողքը այտուցած ուռ. ն – կոճկեն. ը – ձուլիչ. մեքենա – ձուլագործութիւն. մկ – [տիւմէլէմէք] կոճկել, ճարմանդել։

դոկն (տէօյէն, թ.) ցորենահատ (գործիք). կամնակ։

դոկնչի (տէօիւճի, ցնծոցա թ.) 1. թափթփուք. 2. ծաւալագործ, բեկոր. քամլոպ եղ ծաւալագործները ժողվել [տէօիւճիմէք] 1. ինքզինքը ծեծել 2. կռծել

դոկոր (տիւկիւր, թ.) 1. այծ ու կնոջ հայրերը 2. հարանիքին մէջ փեսին հայրութիւն ընող անձը։

դոկում (տիւիւմ, թ.) 1. հանգոյց, կապ (հմշ. ճկ. ոսձե). – կոշ անելուծելի կապ. 2. [տէօիւմ] ձուլուած (հմշ. ակ). ոսկի – [տէօիւմսաճ] ձուլարան. մկ – [տիւիւմլէմէք] հանգուցել կապել. ղ – կապ։

դոկուն (տիւիւճ, թ.) հարանիք (հմշ. պեր. ոսշ. ջեսէ). հարաւանիք. ճոկուն տուն թլփատութեան հանդէս. – ջի հարաւնեաղ. ասի – 1. հարանիքի տուն 2. աղմկալից և ամբոխաւոր տեղ. – չիչեկի բաւ. հրանունկ, խառնածաղիկ. – չիչեկ – սարի ասկեկոկոն։

դոկա (տիւէ, թ.) երընջ (հմշ. ևա կնիկ ջոկ ամոհրաջոխ)։

դոկիչի (տէօիւճիւ, ծ.) ծեծող, ջանահարող. ջի կնիկը դոկիչի ոտաք եսիչ միշտ այս՛ ըսող։

դոլ (տէօլ, թ.) 1. ասլի, անբեւտ (հմշ. ինջ). 2. ծնունդ, շառաւիղ, զաւակ. ցուցիչ, ցիչ – արգանդ (հմշ. թր). գալ – զաւակիկը արտ ձին հետ

ղուգաւորել. ասի – տղընկեր. ծոց – սերունդ. յս. անսերունդ (հմշ. յնսդր)

դոլ (տիւվէլ, ա. յգ. դոլաց թ) տէրութիւն, պետութիւն. ազգ – [տիւվէլի մուազդամ] մեծ ազգութիւն. տիւվէլի միւթեիապէտ բարեկամ տէրութիւն. պահ – պաշտպան տէրութ. ք. ռահուտ – [տիւվէլի միւթեաիհէտ] դաշնակից տէրութիւն։

դոլաբ (տօլապ, ա. յգ. դալիաց) 1. սնունդ. 2. նենգութ. դաւ, խաբեբայութ. (հմշ. հնչ. ռեժ). 3. պահարան դարան. դոլաբլ. ս – ստան. ջրանոց. դուռ, մուրջ – գորգ – նենգաբանութիւն դաւ ընել. ս – խորդախ։

դոլթ (տէվլէք, ա. յգ. դոլ տիւվէլ, սխ. է տէօվլէք) 1. տէրութիւն թագաւորութ. պետութ. 2. երջանկութ. 3. փառք, բարեբախտութ. 4. մեծամեծ պատիւ դոլթ Օսմանեան պետութ. դոլթ մեհրաբէ Օսմ. փառապանծ պետութիւն. – մոնոց տէրութեան շահերը. – ջիլաղ [ռիճալի տէվլէք] ազգային դոլթ ի՞նչ բարեբախտութ. այլ ևս ի՞նչ բարեբախտութ. դոլթ և իքպալ երջանկութեամբ և բարեբախտութեամբ. ալդալ [պիտէվլէթ] ուռք, փառք, երջանկութեամբ և բարեբախտութեամբ. եղբայր դոլթ տէրութեան կողմէ, տէրութենէն եղբայր դոլթ Ձեր տունը՝ քոնակարանը, Անոր տունը՝ ապարանքը. դոլթլ [տէվլէթլու] վեհամեծ (նախապատիւ և մեծարելապատիւ) դոլթ ևխա – բարձրապատիւ (Մեծ եպարքոս). դոլթլի – բարձրապատիւ (նախկին եպարքոս, խոսիմ) դոլթսիաժ – բարձրապատիւ (Մեքքէի էմիր). դոլթլու – բարձրապատիւ (նեղբրինապետ). դոլթսաճ – բարձրապատիւ (չէյխիւլ իսլամ). դոլթլու – ֆեզիլէթ

Digitized by Google

բարձրաստիճան (նախկինշէյխիւլիսլամ) յօդ – բարձրաստիճան (կայսերական հշխան).ն – երանաւետ, երջանկաւետ

دولتآب (tɛvlɛtmɛtap, պ.) երջանիկ, բարձրաստիճան, հոյակապ: (tɛvlɛt sɛmɪjr)

دولتمدار (tɛvlɛtmɛtsar, պ.) յոյժ երջանիկ, երջանկաւետ:

دولك (tɛolɛk, թ.) 1. խակ ձմեռուկ սեխ և կամ նման պտուղներ 2. միջնաքիւ, առեղ. ս – գէշ հիւանդ սեխի, ձմեռուկի, գաւմի նշոյն. – չէ իշկոյ, վարուեցք (հմմ. ոչ գարշ լաւ չէ):

دولكر (tɪvlɛkɛr, թ. կրկրդ էն) հիւանդ (հմմ. կարճ). մն – հիւանդ. տեսակից – հիւանդէ ճարտարապետ. دولكر յալին ասկեձուկ:

دولنكج (tɪvlɛŋkɛŋ, թ.) փոքր ցին ուրար:

دوليه (tɪvlɛjɪjɛt, ասյս tɪvlɛjɪ, ա.) առեւտրականց կամ տեղատիրանց վերաբերեալ, պետական, կառավարական. ասյս հանսայ կառավարական յարաբերութիւնք. ասյս յայտ կառավարուածոց ձեռք առած միջոցները

دوم (tɪvlɪhɪm, ընդս tɪvlɪhɪmjɪ պ.) երկրորդ. دوم باب երկրորդ գլուխ

دوم (tɪhɪm, թ.) դ ալ ակող ատամ. կանաներուն սկիզբը կը դուխի և աստակութիւնն կուտայ. ձոյ دوم բոլոլոլին հարթ. մ դոյ երամշտական չափ

دومان (tɪhɪmaŋ, թ.) 1. ծուխ, մուխ (հմմ. դոյ . մխան). 2. թեթև ջոգի, գոլորշի. 3. մշուշ, մէգ, մառախուղ (հմմ. սիս.ամպ). 4. պտուղի խաւ. 5. աչքի ճերմակ բիծ. ս – ոստոտ ոչ շատ խիտ, նոր քաղուած (ալեւոտուղ. ճգեմ ո – ձոյ տճառապարել, չհասարօրայլ. ձոյսեշը ձրիտ ասյս բուն գործ.

دومانلامق (tɪhɪmaŋlamag, թ.) 1. ծխել, մխալ. 2. մխաճներ պղպտրել. – գնալ գինովնալ:

دومن (tɪhmɛŋ, թ.) գիկ. ասկի – քիլի. ասոմքը նուսուս. ու անդ ս – ձոյ ս – 1. գիկը ձեռքը բլ. 2. գործ մը գիկավարել. մնչոյը – 1. ուղղութ. բ փոխել. 2. խոսքէն գառնալ. ոչ – գալն օգնութիւնը պատրաստ է. նրբ – նուսուն նուսը նսեռոց. ձգելլոգ – գիկավարել. ջ – գիկավար. մն – գիկավարութիւն. մն – գիկել, գիկավարել.

دون (tɪhɪ, թ.) 1. երեկ. 2. գիշեր. ձկտ ուլեսի ձոյ – ասքի օր. ասհմի – երեկ երեկոյ. ձեչ – երեկ գիշեր:

دون (tɪnɪ, ա. յգ. ոնդս) 1. վար, ցած. 2. ստորին, անարգ. գիշ – վար գնով. ուր – ստորին աստիճան. դոն նոմն ստորին անարգ թշնամի. դոնդս բանէ մը վար, ստորին. ոճդոնդս գիճէ վարին. ոնդոնդս վար, ստորին.

دونامق (sodɪmɪmag, թ.) 1. զարգացնել. 2. առաջ, հանդիսանալ. 3. յանդիմանել, սաստել, կշտամբել:

دونان (tɛodɪnaŋ, ընդս tɛodɪnɛk, թ.) երեք ատրեկանէն վեր ձի, ուղտի կամ երկու ատրեկանէ վեր, այծի, ոչխարի տեսակ կենդանի.

دوندرمك (tɛodɪhɪrmɛk, թ.) 1. գարձընել. 2. վերադարձնել

دونش (tɛodɪhɪs, թ.) 1. գարձ. 2. վերադարձ (հմմ. ցոդս . գոյշ). ն – գարձին, վերադարձին (հմմ. ոդոնդս) (ոդոնդս).

دونشدرمك (tɛodɪhɪsɪhɪrmɛk, թ.) խուզարկել, փնտռել.

Digitized by Google

դոնակ (տօնիւք, թ.) 1. փոխառած. 2. փոփոխական. 3. փոխանակ

դոնդող (տիւվէլլօ, իտ.) մեներամարտ

դոշ (տէվէ, թ.) ուղտ (չմշ. ալ • շտ չալ). — յարդ կոշտ. մխաստապատող. — ձիու — քարակոշտ ուղտ. — ջայլամ. — ոչ — շէկ, շիկագոյն. — ականջ, ուղտաստիւղ. — ոսկոր. — ուղտասպան. — ուղտանման. — կռնակ. — ուղտաձագ. — ուղտի վզի ձևով. — հարեւանցի (հմշ. ասիս). — (աստղ.) — ջրի — ուղտ. — ուղտ վզի ձևով. — ուղտասպան (հմշ. շտրօնեան) — ուղտասպանութիւն։

դոպ (տիվիր. թ. պարս. դուաթ էն) պղինձէ գրչատուփ կապարով

դոպրմակ (տէվիրմէֆ, թ.) 1. շրջել. 2. սպասել։

դը (տէ, տա, թ.) 1. մէջ, ը, ին. 2. քով. տուր քովդ. 3. եւ. 4. այլ, եւս. 5. թէ. 6. ա՛ն. 7. մինչև իսկ. 8. երբոր — ին — ուն — իմ. օղ — յուզ. — յուսալ առ հասարիւթ. հարիւրին տասը. — ին — ուդ երիտասարդ. լաւ — ի. — ասել — ապէ՛, ա՛ն, ուրեմն. — ը. 1. և. յետոյ 2. մէկ մայ. 2. գիշատիչ թռչ. ծանկանման երկար գոյ. ագիլ ասպէն, յոտնկայս (հմշ. ճիճ)։

դը (տիւ, պ.) 1. առաջ. — ղման [ճէր. մանիւ] հրամանատար 2 [տէ] տասը — տասնամեայ, տասը տարեկան։

դհա (տահա, թ.) 1. գետ. 2. տասնապատիկ 3. ալ. 4. աւելի։

դհա (տէհա, ա.) հանճարեղ. դհա ը դհա չհանճարը մըն է. — բարի հանճարներ

դհաբ (տիւհաբ, ա. յգ. դհայ է) հանճարներ. իսլամ դհաբ իսլամ —

Digitized by Google

دهناء (tɛhnia, ա.) ընգարձակ և անջրդի գաշտ, ամայի գաշտ։

دى (ti կամ tɛ, թ.) 1. քան՛. 2. օ՛ն, եանա ա՛ն ա րեան. 3. [ա.] երկ. դի ըսելդ երկն ու վաղը. դոյ դ երկ։

دیار (tiɛur, ա. եզ. դար. /գ. դիարաթ) 1. տուներ. 2. երկիր. ախր – ուրիշ երկիր. ընչի – օտար երկիներ. 3. [tɛ-ɛur] աք, մեկը 4. վանահայր։

دیاربکر (tiɛuարդեիր, ա.) Տիգրանակերտի նահանգ-տիգրանակերտցի

دیاقوز (tiɛազօզ, յուն.) սարկաւագ (հմշ. տիան)։

دیانت (tiɛանէթ, ա.) 1. կրօնք. 2. բարեպաշտութիւն, կրօնասիրութիւն. իսլամ-իսլամական կրօնասիրութիւն. ի, կար – բարեպաշտ, կրօնասէր։

دیان (tɛյեան, ա. յդ էն) իրաւամբ պատժող և վարձատրող Աստ։

دیب (tիպ. թ.) 1. տուկ, յատակ, խորք (հմշ. զոր). ս – մկրտ յատակը՝ խորքը (հմշ. կրտզոր). 2. առատ, տուկ, 3. եան, եանի կողմ, տեղ, նստոյ տեղի. սրբան, նստատեղ. ընտ ջուկ բանին եղին. մտկ ս – քնկոմիլ, դիպուած ս – տալ նստիլ, առնիլ. դարի ընտ ջուկ ս – [ա՛րգկ.] քնջուկ ընկ։ քնացնիլ ընել. ս – ջրոյ կեղտակոյտ տուկը. ընտնդ ղ տրիճ կանխիկ. ս – գազան 1. անանձրեւի տուկը. 2. վերջին զատակ, կրտսեր զատակ. յ – 1. անհրաժեշտ. 3. անյատակ։

دیبا (tիպա, պ. ջիւդ tիպան, ա. /գ. ջիպ) դիպակ։

دیباجه (tիպաճէ, ա.) յառաջաբանի նախաբան (հմշ. գրգր)։

دیجك (tիպճիհ. թ.) հրացանի բաճկ ս – ճնճկ հրացանի բաճկ։

دهناء (tɛհնա, ա.) ընգարձակ և անջրդի գաշտ, ամայի գաշտ։

دى (tի կամ tɛ, թ.) 1. քան՛. 2. օ՛ն, եանա ա՛ն ա րեան. 3. [ա.] երկ. դի ըսելդ երկն ու վաղը. դոյ դ երկ։

دیار (tիեար, ա. եզ. դար. /գ. դիարաթ) 1. տուներ. 2. երկիր. ախր – ուրիշ երկիր. ընչի – օտար երկիներ. 3. [tɛ-ɛur] աք, մեկը 4. վանահայր։

دیاربکر (tիեարպեքիր, ա.) Տիգրանակերտի նահանգ-տիգրանակերտցի

دیاقوز (tիեազօզ, յուն.) սարկաւագ (հմշ. տիան)։

دیانت (tիեանէթ, ա.) 1. կրօնք. 2. բարեպաշտութիւն, կրօնասիրութիւն. իսլամ-իսլամական կրօնասիրութիւն. ի, կար – բարեպաշտ, կրօնասէր։

دیان (tɛյեան, ա. յդ էն) իրաւամբ պատժող և վարձատրող Աստ։

دیب (tիպ. թ.) 1. տուկ, յատակ, խորք (հմշ. զոր). ս – մկրտ յատակը՝ խորքը (հմշ. կրտզոր). 2. առատ, տուկ, 3. եան, եանի կողմ, տեղ, նստոյ տեղի. սրբան, նստատեղ. ընտ ջուկ բանին եղին. մտկ ս – քնկոմիլ, դիպուած ս – տալ նստիլ, առնիլ. դարի ընտ ջուկ ս – [ա՛րգկ.] քնջուկ ընկ։ քնացնիլ ընել. ս – ջրոյ կեղտակոյտ տուկը. ընտնդ ղ տրիճ կանխիկ. ս – գազան 1. անանձրեւի տուկը. 2. վերջին զատակ, կրտսեր զատակ. յ – 1. անհրաժեշտ. 3. անյատակ։

دیبا (tիպա, պ. ջիւդ tիպան, ա. /գ. ջիպ) դիպակ։

دیباجه (tիպաճէ, ա.) յառաջաբանի նախաբան (հմշ. գրգր)։

دیجك (tիպճիհ. թ.) հրացանի բաճկ ս – ճնճկ հրացանի բաճկ։

دهاش (tɛհիաւշ, ա. տշտա էն) ահաբեկիչ, սոսկափելի։

دهالیز (tɛհիալիզ, ա. /գ. ջիլդա ի) ա. ջիլդա. ջիլդա իրնի փողոց՝ եկեղեցիի գաւիթը ձգուած տարածութիւնը։

دهان (tɛհիան, պ.) բերան (հմշ. ֆի ախէզ). ղ ուտան կշտած պարմացած

دهر (tɛհր. ա./գ. դար) 1. ժամանակ երկիր. աշխարհ. 3. [tɛհրի] աշխարհի. ս – [tɛհրի] 1. աշխարհային. 2. աշխարհասէր. 3. նիւթապաշտ (/գ. օնդրա tɛհրիյեան) 2. [tիւհրի] զատամեակ ծեր (հմշ. գանի պէր)։

دهر (tɛհրէ, պ.) յաւուր, յօտիւ։

دهش (tիհիշ, պ.) 1. տուկ (հմշ. աբաի ուրիշ). 2. պարգեւ (հմշ. իհսան)։

دهشت (tɛհիշէթ, ա.) սոսկում. սարսափ, պարհասնելու վիճակ, ահ՛ աւդ – ընկնել – սարսափելի, սոսկալի, ահարկու գարհասելի. մտկ – ահաբեկիչ, սոսկալի. սարսափիլ. մտկ ս – ահաբեկել։

دهقان (tիհգան, ա. /գ. ջդան) 1. գիւղացի. 2. ագրարական

دهلیز (tɛհիլիզ, ա. tիհիլիզ հայ. գահլեհ. /գ. ջլդա) 1. գաւիթ. 2. անդաստակ. 3. խորհրդարանի ներքին դահլիճ-[/րգկ.] ջլդանի ջոզոր անդաստակային անդաստակային պատուհան.

دهم (tɛհիւմ, պ.) տասներորդ (հմշ. աշիր. աւնջի)։

دهن (tɛհէն, պ.) տե՛ս դհան. դհն ձեռ կլոր և փոքր բերան ունեցող ապուր – շորի աւ

دهن (tիւհն. ա./գ. դհան) 1. օձանելիք. 2. ձէթ. 3. ճարպ. ս – [tիւհնի. /գ. դհան]. ճարպային. ճարպոտ. հնձան դհան ճարպային թիթեռներ (հմշ. հնձան ճարպային նիւթ։

Digitized by Google

դերձակ (տէրձակ, ն. դերձակ տիկ, ա.) տղամարդ դերձակ. դերձակ տիկ կին (հմմ. դերձակուհի).

դերձակել (տէրձակել, ե.) դերձակ տիկ ընել. դերձակել տիկ ընել (հմմ. դերձակուհի).

դերձակուհի (տէրձակուհի, ն.) կին դերձակ տիկ (հմմ. դերձակել).

դեռ (տէռ, ած.) 1. մինչ դեռ. 2. մինչ դեռ որ. 3. մինչ դեռ թէ. 4. մինչ դեռ որ թէ. 5. մինչ դեռ թէ որ. 6. մինչ դեռ որ թէ որ. 7. մինչ դեռ որ թէ որ թէ. 8. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ. 9. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ. 10. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 11. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 12. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 13. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 14. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 15. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 16. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 17. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 18. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 19. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 20. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 21. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 22. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 23. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 24. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 25. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 26. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 27. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 28. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 29. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 30. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 31. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 32. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 33. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 34. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 35. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 36. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 37. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 38. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 39. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 40. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 41. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 42. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 43. մինչ դեռ որ թէ. 44. մինչ դեռ որ թէ որ. 45. մինչ դեռ որ թէ. 46. մինչ դեռ որ թէ որ. 47. մինչ դեռ որ թէ. 48. մինչ դեռ որ թէ որ. 49. մինչ դեռ որ թէ. 50. մինչ դեռ որ թէ որ. 51. մինչ դեռ որ թէ. 52. մինչ դեռ որ թէ որ. 53. մինչ դեռ որ թէ. 54. մինչ դեռ որ թէ որ. 55. մինչ դեռ որ թէ. 56. մինչ դեռ որ թէ որ. 57. մինչ դեռ որ թէ. 58. մինչ դեռ որ թէ որ. 59. մինչ դեռ որ թէ. 60. մինչ դեռ որ թէ որ. 61. մինչ դեռ որ թէ. 62. մինչ դեռ որ թէ որ. 63. մինչ դեռ որ թէ. 64. մինչ դեռ որ թէ որ. 65. մինչ դեռ որ թէ. 66. մինչ դեռ որ թէ որ. 67. մինչ դեռ որ թէ. 68. մինչ դեռ որ թէ որ. 69. մինչ դեռ որ թէ. 70. մինչ դեռ որ թէ որ. 71. մինչ դեռ որ թէ. 72. մինչ դեռ որ թէ որ. 73. մինչ դեռ որ թէ. 74. մինչ դեռ որ թէ որ. 75. մինչ դեռ որ թէ. 76. մինչ դեռ որ թէ որ. 77. մինչ դեռ որ թէ. 78. մինչ դեռ որ թէ որ. 79. մինչ դեռ որ թէ. 80. մինչ դեռ որ թէ որ. 81. մինչ դեռ որ թէ. 82. մինչ դեռ որ թէ. 83. մինչ դեռ որ թէ. 84. մինչ դեռ որ թէ. 85. մինչ դեռ որ թէ. 86. մինչ դեռ որ թէ. 87. մինչ դեռ որ թէ. 88. մինչ դեռ որ թէ. 89. մինչ դեռ որ թէ. 90. մինչ դեռ որ թէ. 91. մինչ դեռ որ թէ. 92. մինչ դեռ որ թէ. 93. մինչ դեռ որ թէ. 94. մինչ դեռ որ թէ. 95. մինչ դեռ որ թէ. 96. մինչ դեռ որ թէ. 97. մինչ դեռ որ թէ. 98. մինչ դեռ որ թէ. 99. մինչ դեռ որ թէ. 100. մինչ դեռ որ թէ.

դեռ (տէռ, ած.) 1. մինչ դեռ. 2. մինչ դեռ որ. 3. մինչ դեռ թէ. 4. մինչ դեռ որ թէ. 5. մինչ դեռ թէ որ. 6. մինչ դեռ որ թէ որ. 7. մինչ դեռ որ թէ որ թէ. 8. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ. 9. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ. 10. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 11. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 12. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 13. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 14. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 15. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 16. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 17. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 18. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 19. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 20. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 21. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 22. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 23. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 24. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 25. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 26. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 27. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 28. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 29. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 30. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 31. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 32. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 33. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 34. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 35. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 36. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 37. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 38. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 39. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 40. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 41. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 42. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 43. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 44. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 45. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 46. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 47. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 48. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 49. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 50. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 51. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 52. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 53. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 54. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 55. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 56. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 57. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 58. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 59. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 60. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 61. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 62. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ. 63. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ. 64. մինչ դեռ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ թէ որ

դիսե (տիրիսէ, թ.) ուզղութիւնը, շակէյ. ըսելու հոլին – ը.

դիրիմ (տիրիմ, թ.) 1. հաւաքոյթ. 2. կենդանութիւն. դրա ոլոմ՝ անոր կենդանութիւնն է:

դիրին (տիրիյն, դրինա տիրիյնէ, պ.) վաղեմի, հին, հնօրեայ. տոմ դրին՝ հին տետրակ. դրինա պէս՝ հնոյ նման. դրինա աւազան՝ հին աւազան. դրինա հնօրեայ՝ վաղեմի ծառայ:

դիզ (տիզ, թ.) ծունկ (հմմ. պարս. զանու) կոկոշ – ծնրադրել, ծունկի գալ ցնծութեան – լիակուռն. ցնծութեան – 1. ծնրադրական. 2. Աղաղիոյ մէջ շատ յարգի պատուանշան մի՛. ճերմակ դիզ ուտելու աչքատուր. ծունկ ծունկի. ճակատի դիզլրնա 1. վախնալ և անկար ըլլալ. 2. պապանձիլ. դիզ – ճերմակ ոսկեթափ (հմմ. գոնաղ):

դիզդիրմէք (տիզտիրմէք, թ.) 1. կարգի շարել. 2. շարել տալ

դիզկէ (տիզկէ, թ.) ծնկաձեւ գուլպայի կապ (հմմ. ցնծութեան դիզ):

դիզկին (տիզկին, թ.) երասանակ, սանձ, պաճուճանք (հմմ. օնան). դիզ – կիտուած մեծ ամանդարձակ երիտասարդ. դիզ չկամ 1. սանձը քաշել. 2. արգելք ըլլալ:

դիզլիք (տիզլիք, թ.) կարճ տեւական մը վարժութիւն տալու:

դիզլմէք (տիզլիմէք, թ.) 1. շարուիլ, մտնել. 2. շարուիլ (գիրք):

դիզման (տիզման, թ.) խոշոր, մեծ ոչխար (հմմ. ասկ. ոչխարագործ. ոչխարապահ):

դիզմէք (տիզմէք, թ.) 1. շարել. 2. շարուիլ (գիրք) (հմմ. ասկ. գրել). 3. կարգի գնալ. մեր դիզդա ոչ մէկ զինուորը չպատճառեր բռնել:

դիզի (տիզի, թ.) շարք. դիզի – ի շարք մը թուելու ատեն – շարուած կը տեսնես. դիզի – ի շարք մը թուելու ատեն՝ շարուած կը տեսնես:

դիշ (տէյիշ, թ.) բան, խօսք. դիշդա ասելիք՝ խօսելիք. դիշին նայելով

դիսե (տիրիսէ, թ.) ուզղութիւնը, շակէյ. ըսելու հոլին – ը.

դիրիմ (տիրիմ, թ.) 1. հաւաքոյթ. 2. կենդանութիւն. դրիմ ոլոմ՝ անոր կենդանութիւնն է:

դիրին (տիրիյն, դրինա տիրիյնէ, պ.) վաղեմի, հին, հնօրեայ. տոմ դրին՝ հին տետրակ. դրինա պէս՝ հնոյ նման. դրինա աւազան՝ հին աւազան. դրինա հնօրեայ՝ վաղեմի ծառայ:

դիզ (տիզ, թ.) ծունկ (հմմ. պարս. զանու) կոկոշ – ծնրադրել, ծունկի գալ ցնծութեան – լիակուռն. ցնծութեան – 1. ծնրադրական. 2. Աղաղիոյ մէջ շատ յարգի պատուանշան մի՛. ճերմակ դիզ ուտելու աչքատուր. ծունկ ծունկի. ճակատի դիզլրնա 1. վախնալ և անկար ըլլալ. 2. պապանձիլ. դիզ – ճերմակ ոսկեթափ (հմմ. գոնաղ):

դիզդիրմէք (տիզտիրմէք, թ.) 1. կարգի շարել. 2. շարել տալ

դիզկէ (տիզկէ, թ.) ծնկաձեւ գուլպայի կապ (հմմ. ցնծութեան դիզ):

դիզկին (տիզկին, թ.) երասանակ, սանձ, պաճուճանք (հմմ. օնան). դիզ – կիտուած մեծ ամանդարձակ երիտասարդ. դիզ չկամ 1. սանձը քաշել. 2. արգելք ըլլալ:

դիզլիք (տիզլիք, թ.) կարճ տեւական մը վարժութիւն տալու:

դիզլմէք (տիզլիմէք, թ.) 1. շարուիլ, մտնել. 2. շարուիլ (գիրք):

դիզման (տիզման, թ.) խոշոր, մեծ ոչխար (հմմ. ասկ. ոչխարագործ. ոչխարապահ):

դիզմէք (տիզմէք, թ.) 1. շարել. 2. շարուիլ (գիրք) (հմմ. ասկ. գրել). 3. կարգի գնալ. մեր դիզդա ոչ մէկ զինուորը չպատճառեր բռնել:

դիզի (տիզի, թ.) շարք. դիզի – ի շարք մը թուելու ատեն – շարուած կը տեսնես. դիզի – ի շարք մը թուելու ատեն՝ շարուած կը տեսնես:

դիշ (տէյիշ, թ.) բան, խօսք. դիշդա ասելիք՝ խօսելիք. դիշին նայելով

դրլանմագ (տրլանմագ, թ.) տատասել քրթմնջել:

դրլմէք (տիրլիմէք, թ.) 1. կենդանանալ; կեանք տալ. 2. շէնցընել; վերակազմել:

դրլրլը (տրլրլը, թ.) 1. տատասք. պատապաճառ. 2. անկարևոր բան

դրլք (տիրլիք, թ.) 1. կեանք. 2. ապրուստ. 3. կենսակցութիւն. 4. աւետ. ի – սիրոյ ապրիլ, կենսակից. – յոյ անմիաբան, անհամբոյր:

դրլմէք (տիրլիմէք, թ.) 1. կենդանանալ, կեանք գտնել. 2. յարութիւն առնել. 3. կազդուրուիլ. հոգի առնել. 4. [տէյրիլմէք] քաշուիլ:

դրմէք (տէրմէք, մօդ տէրմէք, թ.) ժողվել, քաղել (հմմ. ընտրել):

դրմէ (տէրմէ, թ.) ժողովուած, քաղուած. 2. հաւաքուած. դրմէ վէշ 1. անխնամ շինուած. 2. պարապ խօսքեր, բարբանջանք:

դրէն (տիրէն, թ.) խոշոր երկժանի եռաժանի:

դրէնդի (տիրէնտի, թ.) 1. սոգիէն անդիէն ժողվուած անաւելորդ մը. 2. սոգիէն անդիէն հաւաքուած անկանոն և անպիտան զօրք

դրնգ (տէրնկէ, թ.) տ. կնդր. ե-ձեւ ստորին մարդոց հաւաքոյթ:

դրնմէք (տիրէնմէք, թ.) դիմադրել, դէմ գնալ (հմմ. 1 դաշտ (مقاوم)):

դրօդրմէք (տիրէմէք, թ.) 1. հակառակել. 2. դիմադրել տալ:

դրի (տիրի, թ.) 1. ոտք, կենդանի. (հմմ. ասն. ս. ոտիայ). 2. սայլ, քաղաքակարմ. 3. թիրտ, կոշտ [խօսք] 4. չափած, հատ. մէկ – 1. կենդանութիւն. ոտքմատութիւն. 2. առատագութիւն:

Digitized by Google

دیش (ṭiṣ, ت.) 1. *ակռայ, ատամն.* (հմշ.ոտնդան). 2. *ակռայ [սատր. տարի ևյլն]* (հմշ. պուռնդ). *մանավանդ փղոսկրեայ ակռայներըը որ, ատաղձ պատրաստելու մեծագոյն – ոսպատեղ, ոսպատեղիք ընել* (հմշ. ևնդան). *մատրակչ – ակռայ չկրճատել սանցքներ, բան մը չկրնալ ընել. – ոչխարի ոսկոր* (հմշ.ոտնան) (*ռուս.* ոսնոն). *ոսկրեայ դիշ գրասեղան ընծայ* (*բառարան նոին իջեւորեն վերը*) *ևլ – լինդ, լինտր* (հմշ. կմ) *դիշ ևլ փղոսկր. արդ – եղեսպակ* (հմշ.ջիլ ատ). [ագաճի] *բրատ – հայր. ծնող – ծրբաստկան նուշ. մեհեան. – ոչխարի մը ոսկորը. – – ակռայ, ակռայ. լ – 1. աստուածատր. 2. անգամ, ջնջասկար լրց – ևզի, ազի լեռատատմունք* (հմշ. սրտրո) *ց – մկրկրի շնատատմն* (հմշ. ևնատ). *ց – մեռ. խնամատարեան ակռայ. գրչդիպչոյ ծեր. բռնաբեան ակռայ. ջ ե ատատմնաբոյծ մեջ – ատատմնաբանաժուխիւն:*

دیشلك (ṭiṣlɛf, ջտմշդ ت.) *ժառատ, ակռապլիկ. 2.* [ṭiṣlhf] *բեկուք, կտրատածք. մն – [ṭiṣlɛtɛf] խատնել, խառնիճել, ակռայ անցընել* (հմշ. ևրտրեայ, մորչկրեայ դիշ). 2. [ṭiṣḥiɫɛf] *ծեղքռուիլ, ծակ ծակ ըլլալ:*

دیشی (ṭiṣḥi, ت.) 1. *էգ, մատատակ.* (հմշ. ոտո . ջի). 2. *կակուղ. մեր – մեղմ խօսք. լ – ընկճկկի – ոսրտ. ոսրտ. ոսոյ – մեղմ խօսք. լ – ընկճկկի – ոսրտ և էգ, որձևէգ:*

دیشیك (ṭiṣḥɛf, ջտմշդ ت.) *ծակատ, ծակ. – ընդ ծակ ծուկ:*

دیشب (ṭiṣḥɛɥ, պ.) *երեկ գիշեր* (*հմ. աջեկ ցոն*):

دیك (ṭiṣf, ت.) 1. *սեռ, ցեղ, ցգատատ 2. ատղատահատոց 3. ատղիղ, ատղատածք, կանգատն. 4. խոտ. 5. կատծր 6. զատիկեր. ջին – յատնատ. մեսկոյտ – խատեր խօսիլ. գանչ – – ատկնատպիչ նատյիլ. ջտ – խիտատ ատբ ձայն. գոչյոյ – ատն յատրմոր հատլ. մեկ – հատատակիլ:*

دیك (ṭiṣf, ա.) *աքաղաղ. – ձայ – քատզատղի ձայն. ց – աքաղաղին. ջկսլատա – կատպտատ հոգ, խեզգհոգ. 2.* (պ.) *պոյտ* (հմշ. մեսկոյտ . գոր qpsr):

دیکتاتور (ṭiṣfɯpɯnɯ, ֆ.) *տիկատատ. գատ. ցն – տիկատագատատ:*

دیکدیرمك (ṭiṣfṭiṣṛmɛf, ت.) 1. *կանգնել տատ. տանկել տատ* (հմշ. ևրտրեայ ոչոյ, ջտտ). 2 *տանկել տատ* [*ծատ, տյգի*]. 3. *կատրել տատ:*

دیکدیرمك (ṭɛɢiṣṛmɛf, ت.) *կեցնել գագրեցնել. 2. հանգատատեցնել* (*մեռք*). 3. *մատրել* (*ծրագ*):

دیکر (ṭiṣḳɛr, ջտ ṭiṣḳɛr, պ. ./գ. ևրկան). 1. *ատրիշ, տյլ. – ցրտ ատրիշ կերպ. 2. մեռ. ջոկ ջկեր ṭiṣḳɛr-կիուն, ջոկ ջկեր 1. փոխատած, տյլ փոխատատած. 2. ևյատեքատրատյատ:*

دیکسنمك (ṭiṣḥɯɢiṣmɛf, ت.) *զգատիլ, զգատանք զգալ:*

دیکش (ṭiṣḥɯc, ت.) *կատ.մեկտ – կատ կատրել. մրտնդրամ – հատատատատիլ*

دیکلندیرمك (ṭiṣḡiɛɢṭiṣṛmɛf, ت.) 1. *հանգչեցնել. 2. կեցնել 3. մատրել* (*ծրագ*):

دیکلنمك (ṭiṣḡiɛɢmɛf, ت.) 1. *հանգչիլ 2. կենալ:*

دیکلمك (ṭiṣḡiɛṃɛf, մեսկեյտ ت.) 1. *ժտիկ ընել, լսել, ատկնդրել. 2. ատտիկ ընել, հնազանդիլ:*

دیکمك (ṭiṣḥṃɛf, ت.) 1. *տանկել. 2. կատգնել. 3. ատժտղջատիկն խտիլ 4 կատրել – ջոկատչ ատ տանկել, նատխատնձիլ*

دیکمك (ṭiṣḡṃɛf, ت.) 1. *գագրիլ, կենալ* (*տանձրև*). 2. *խատզատիլ*

Digitized by Google

دیکن (shfkn نکیـ phfkn, ف.) 1. փուշ տատասկ (հմշ. խոր. Տփղ.) 2. խոշ. 3. խէթ. ու – ակռայ խիղճը տանջել. ու – – ըսել քաջամիտել. մէ – փշուտ վայր ել – փշուտ. دیکن آل չարկին:

دیکیجی (shfkjn, ف.) 1. կարագ. 2. հոշկակար. 3. դերձակ:

دیکیلی (shfkjly, ف.) 1. կարուած. 2. տնկուած, 3. շերտ շերտ կարել կեցած, կանգնած. մեր – հոմոզ. – ր. ոգեր ըսգը آغاجی տեւէ կայտ ածի տեր չէ:

دیکیم (shfkjm, ف.) 1. կար (հմշ. Տփղ.) 2. դերձակութիւն. (հմշ. خیاطت) خانه – դերձակատուն (զօրքի):

دیل (shl, ف.) 1. լեզու (հմշ. زبان լսան). 2. լեզու, բարբառ (հմշ. لسان. زبان. لغت). 3. լեզուակ, լեզուս (կշռի. ահ կշռն). 4. յատուկ լեզու, լեզու. 5. պատերազմական գերի. 6. լեզու, զբոսարտութ. (հմշ. غیبت. مذمت. فصل) آغزی – լեզուակ ձուկ. او – դուստան ըլ – մոմ, խմոր. او – վատահամբաւութիւն. غلامچ – լեզուն կտրել, պապանձեցնել. کمرینه – լեզուին տակ ծածկել. ըսգը ոգ – ուղղել – լեզուն երկարել, լեզուին տալ (հմշ. زباندرازلق ١ زبانلاله). اوزون ی – լեզուն երկար, ոչ կիրթ, ապերասան. قیچی – լեզու հատնել, ծայրել (հմշ. استیزا). ی – սիպեր եղեւնի լեզու (հմշ. لسان الثور). ی – قیش պապակերուն. ی – قوش թռչնի լեզուն. کسمک – լեզուն կտրել, լեռ. – ընկալ արկոգիան բարբառ. – կոչ պզտիկ լեզու, լեզուակ, ղանգիկ (հմշ. لهات). آخر ی – թոթով. قمیچ ه – երես եղնել, լեզու եղնել. جك – 1. տ. دیل կոչ. 2. ծիլիկ, կնաբոյր (հմշ. دیلاق. بظر):

دیلاق (shlaq, ف.) 1. ծիլիկ. կնաբոյր. (հմշ. جلجلیدا. بظر).

دیلسز shlshq, ف.) 1. չամր (հմշ. لال. ابکم). مکتبی – համարեա վարժ. ժարտն. 2. լատիկաց, հաւասար (հմշ. سکوتی. حلیم). كل – համարեա:

دیلك (shlk, ف.) 1. կապ. 2. բազմանք, իզգ, փափաք. 3. խըմդրանք. دیلکی یرینه کوتورمك – ը կատարել.

دیللشمك (shllshmk, ف.) 1. խօսակցիլ. 2. սարի լեզուաս խօսիլ

دیللنمك (shllnmk, ف.) 1. լեզուի ելնել. 2. չատախօսել. 3. վայրահայհոյութ. ընկել. 4. վատահամբաւութիւն

دیلماج (shlmaj, ف.) թարգման (հին բառ) (հմշ. ترجمان):

دیلمك (shlmk, كلمهٔ ف.) 1. կամիլ, ուզել, փափաքիլ. 2. խնդրել:

دیلمك (shlmk, ف.) շերտ շերտ ընել. – یوزی قارپوز ձմերուկը –

دیلنجی (shlnjy, ف.) մուրացկան, մուրացիկ (հմշ. كدا. سائل). كل – մուրացկանութ. (հմշ. سأل. تسأل. كالسائل):

دیلندرمك (shlndrmk, ف.) մուրացկանութ. ընել տալ:

دیلنمك (shlnmk, ف.) մուրալ (հմշ. دیلنجیلك سوق ١):

دیللی (shlly, ف.) 1. լեզուալ. 2. լեզուանի. 3. որոշ խօսող:

دیلیم (shlym, ف.) շերտ (հմշ. قطعه. پارچه) كسمك – – շերտ շերտ կտրել:

دیمك (shmk, shmk, ف.) 1. քամել. 2. անուանանել, կոչել, յորջորջել (հմշ. تسمیه. تلقیب. نام طلق) 3. պատմել (հմշ. روایت ١). 4. ձշմարտիկել, իմաստ առնել (հմշ. معنی ویرمك). اولیورکه – քամել է թէ, այսինքն. اولسون دیمك نه دیمك نه ٭ինչ քամել է, ասոնց ասկայա – ըսել մտրժել, մխտել

Digitized by Google

دیومت (տէյմուէթ, ս.) մշտնջենաւորութիւն. շարունակութիւն տեւականութիւն. ցաւիթ – յարատեւ առաջդիմութիւն. յբ – կենաց արեւշատութիւն.

دیمی (տիմի, թ.) գամասկեան կտաւ: ش– գամասկեան կտաւ ծախող

دین (տէյն, ս. պ. նայն. դինոյ.նաթ)պարտք (հմմ. շոյ). ا – պարտքը վճարել. սնուց – պարտատիրական:

دین (տին, ս. յգ. նայն) կրօնք. –ի յոյ (եէվմ իւտին) վերջին դատաստանի օր. ջիհաք ، մուն – խաչեմեան կրօնք. նուա կրօնապատ. ալլայլ – կրօնասիրութիւն. պահ – կրօնի տապալեալ. օր. [պէնդ պահայ]. դար – կրօնատեր, հաւատացեալ, բարեպաշտ. պիարա – կրօնասիրական, բարեպաշտական. յաւ – 1.անկրօն. 2. անգութ, անատուածա.ձև յաւ– 1. անկրօնութ. 2. անգութութիւն.նկան – [պինճիրէն] հակակրօն. պինճի – հակակրօնականպինճնդիսահակակրօնական գաղափարներ.ջի (պին, իգ.պնդա պինիյէ) կրօնական. պնդա ձայն կրօնական խրատներ. պնդա ձմիռ կրօնական պատուհասութիւնք:

دینار (պինար, ս. յգ. նայնն) դեներ (հին դրամ մը) ու դրամ = դրամ:

دینج (պինճ, թ.) զօրեղ, առատ,կորովի. ձև – առատգութ. ձևյ – 1.առատպնալ,զօրեղնալ.2.կազդուրուիլ

دینکل (պինկիլ, թ.) 1. առնուկ. 2. առանցք (հմմ. յորճ մինվէր):

دینلمك (տէնիլմէֆ, ձևյ պինմէֆ,տէնմէֆ,թ.) 1. քաշել, յարկաքաշել. 2. կոչտել. անատանալ. 3. քաշել, պատմուճան:

دیو (տէյու,պա տէյէ թ.) 1. քակտել զէ իրերև թէ. 2. կարծրելոյ զէ, մը-

տածելոյ թէ. 3.արտեզի, պատրաստակոյ. 4. իբր. 5. պատճառաւ:

دیو (տիւճ, պ. յգ. դեւոյն) 1. գէւ, սատանայ (հմմ. շիտան . عفریت). 2. հակայ. [ազատ. տէվ]. سیمینه – խոշորցընող հայելի. մեծ կորսենաւոր դիւք ինչգինքը շատ մեծ տեսնել.

دیوار (տիվար, պ. ազատ. տուվար) պատ, սրմի (հմմ. դաար . جدار • համ). մեկնչ – սրմապահակ. ی – սրճնագիր. – جبلی – սրճնագրութիւն:

دیوان (տիվան, պ.) 1. սատեան (Աֆր. թագաւորի). 2. պետական գերագոյն սատեան, բարձրագոյն ժողովի. նայոն دیوان آمدی կայսերական գիւսան [բարձրագոյն դատաը]. دیوان افندی հին սատեն նախարարներու սագաքարտուղար. 3. տիւան, բանաստեղծի մը քերթուածներու հաւաքածոյ, որ այբենական կարգով կ'ըլլայ. մեկ – պատուհէլ, հրաշեղոց սալ. – دیوان حرب عرفی գործ խորհուրդ ընել.հրա–، պատերազմական սատեան. ئیز – վճռաւորիչ սատեան (հին սատեն). نمایون – արքունի դիւանատուն.նայոն ترجمان دیوان همایون բարձրագոյն դատաս սալջին Թարգման մօրմ – զինուորական դիւրքով այնինքն երկու ձեռքերը գետին վար կամ երկու ձեռքերը իրարու վրայ քերած կեներ. ی–ایاق պատերազմի գաշտը գումարուած խորհուրդ. ماخ – դիւանատունները տրապարակ, սրահ. چ – փոքր տիվան. ی – [տիվանի] դիւանական. – خط դիւանական գիր՝ սրոյ հրամայականները կը գրեն. – جلی خط տիվանի գրին զարգարուածը. ك – ճամբիքը.

دیوانه (տիվանէ, պ. յգ. դեւոյնկան) 1. յիմար,խենթ.2.ապուշ,ոխմար

Digitized by Google

ذات حضرت پادشاهانه، ذات شاهانه، ذات حضرت صدارتپناهی، ذات حضرت صدارتپناهی. Գործ. եզ. ذاتیّ [ذاتی] անձնական. (Հմմ. شخصیات). որ. (ذاتیاً، ذاتاً) անձնական կառուցվածքի զբաղիլ։

ذاكر (ذاكِر, ա.) 1. յիշող, յիշատակող (աղօթքի մէջ գլխ.). 2. սերմնիշնարը քաջալերող ազօթասաց։

ذاكی (ذاكٍ, ա.) սուր հոտ ունեցող օր. (ذاكی مسك، հնոտ)։

ذال (ذال, ա.) զալ գրին անունը, որուն կ'ըսեն նաև زالիմուճեմէ معجمه ذال հմ. տե՛ս ذال)։

ذات (ذات, ա. իգ. նյ. իգ. ذوات) 1. ինքնութիւն. 2. յիմարութիւն։

ذيوث (ديّوث, ա.) եղկերաւոր, կատաղ. լծ – կատաղութիւն

ذيون (ديّون, ա. եզ. ذين) պարտքեր. ընդհանուր պարտք – հանրային պարտուց վարչութիւն. գործ – երեսուն պարտքեր. հանրային պարտքեր-նուիրատուներ պարտքերու-նուիրատուներ միացում. տե՛ս (ديّوثيّة, ա. յգ. ذين ի) պարտքեր. ունակ պարտքերու գիծ։

ذيوت (ديّوث, թ.) ա. դաս (ديّوث) հին սահմանական գործատուփ։

ذيم (ذيم, պ.) թագ (Հմմ. ذيل ՝ ջ)։ տնտես – թագաւորութիւն. ծագ

(ذ)

ذ (ذال, ա.) 1. Օսմանեան այբուբենի տասնվեցերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 700. 3. الجمل ذی (ذی الحجّة) ամսուն համապատասխանութիւնն է.

ذا (ذا, ա.) 1. այդ, այդպէս. Ի դէպ [ذا بعد ذا] ասկէ յետոյ ասկէ վերջ. 2. սէր (յոյն հայցականը, որ շատ քիչ կը գործածուի. Օսմ. ի մէջ). 3. Համապատասխանութիւն. գաղափարի [ذا المعنی] պարագայ։

ذائب (ذائب, ա. յգ. ذوبان) հալող գործ. մոմ ذائب հալող հանք։

ذائق (ذائق, ա. յգ. ذوق էն իգ. ذائة) 1. ուշող, ճաշակող. 2. ճաշակասէր, ճաշակի. ◦ – ةً ، ذائة ճաշակելիք

ذائع (ذائع, ա. ذيع էն) մարթող, ղրկակէզ ընդ. ذائع ذيع – մարթել

ذات (ذات, ա. իգ. ذو յգ. ذوات) 1. սէր. 2. անձ, անձնաւորութիւն. 3. Եաբեթեան խոհութիւն. ملّت ذات [ذات بالذات] անձամբ.

3. տրամարիք. ج – تاجرى – տրամարհաց վաճառատան. انبارى – շտեմարան։

ذرات (ذرّرات, ա. յգ. ذرة) հիւլէները կաինատ. տիեզերքի մանրիկներըը ذرّاق [ذرّرات] հիւլէական։

ذراح (ذرّاح, ա.յգ. ذرّاحة) քնգիտ. ծնգեա. (հմմ. ذوذوز بوجكى) ։

ذراع (ذرع' ա. յգ. ذراعات) կանն. գաւեն (հմմ. آرشون) տաշարի, ճարտարապետի չափը (հմմ. متره մետր) ։

ذرعى (ذرع'ى, ա. յգ. ذرعيات) կանն. գաւեառով չափաւոր։

ذروه (ذروة, ա.) գագաթ. լեռան գագաթը. آغاجلك ذروه‌سى ծառին գագաթը։

ذره (ذرّة, ա. յգ. ذرات) հիւլէ, մանրիկ. ـ قدر ذرّه‌نك ذرّاتچه մա] 1. հիւլէի չափ. 2. քնաա երկնք։

ذريت (ذرّيّة, ա.յգ. ذريات. ذرارى) սերունդ, զաւակներ, յաջորդ ժառանգորդներ (հմմ. اولاد واحفاد. صوى) ։ ى يوقدر – յաջորդ չունի։

ذريعه (ذرائع, ա. յգ. ذريعه) պատճառ, ձեռ, առիթ. حسنه ذريعه‌سيله – առիթով նկատելով։

ذقن (ذقون, ա.յգ. اذقان) ծնօտ. (հմմ. چكه. زنخدان) داء الذقن [sua] մօրուասեր ապիք։

ذكا (ذكاوت ذكاء, ա.) ուշիմութիւն. կորովամիտութիւն. (հմմ. كلك زيرك. فطانت) ذكا شدت شدت հանճար։ ذكا شدت ذكاسى հանճարեղ։

ذكر (ذكور, ذكران ذكاء յգ. ذكور) 1. արու, մանչ. 2. առնի, առնանդամ (հմմ. آلت تناسل) ։

ذكر (ذكار, ذكّار յգ. ذكّار) 1. յիշել, յիշատակութիւն. 2. հռչակ, հրա-

ذاق (ذائق, ա. ذلق ձեռ) համ քշուք, աղորկապղպեղութիւն։

ذاهب (ذاهب, ա. ذهاب ձեռ) գացող հեռևող. او – երթալ (գազափարի մը). ذهابنه (կրօնքի մը, համաատքի մը). بو [ոլդրմ ذاهب فكره شو]։

ذاهل (ذاهل, ա. ذهول ձեռ) 1. անփոյթ, անհոգ (հմմ. الهاجلجى. اهمبيب) ذهن 2. մտացիր, մտամոլոր. – كاتب ذاهل մտամոլորութիւն, մտապրաւիրութիւն։

ذئاب (ذئاب, ա. յգ. ذئب ر) ذئاب كرسنه [–ر كيرطنك] ահ. ագռաւներ։

ذئب (ذئب, ա. յգ. ذئاب . ذئبة. ذئبه) գայլ (հմմ. كرد. كرك). داء الذئب [sahiqqih] աստիճ անօթութիւն. ذئب يوسف (ذئبك ابن ذئب) անմեղ մարդ։

ذباب (ذبّاب, ա.յգ. ذبان) ճանճ (հմմ. مكس. سينك) ـ طيار – առաջօք կեաս. ذباب ننين ճանճի բզզիւն։

ذبح (ذبح, ա.) 1. մորթել (հմմ. كسمك. بوغازلامق). 2. զոհել, զոհաւել (հմմ. قربان كسمك. قربان). ذبح اولنمش գրաւեալ զոհ։

ذبحه (ذبحة, ա. բժշ.) ասքլօսախեղդ (հմմ. قوشياذى). ذبحه‌دن كچردمش կեղծամաշկ

ذبحوى (ذبّاح, ա. իգ. ذبحة) ասքլօսախեղդային։

ذبحيه (ذبحيات, ա.) ոչխար գլուխ առանուած առաքը։

ذبيح (ذبيح, ա. ձեռ) մորթուած ոչխար կամ նշ նապլն.

ذبيحه (ذبيحة, ա. ձեռ. յգ. ذبائح) 1. զոհ. 2. աղջակեզ։

ذخر (ذخائر, ա.) պաշար, արմտիք. (հմմ. ذخيره مورثك قوتى.)։

ذخيره (ذخائر, ա.յգ. ذخائر) պաշար. պարէն. զահيره) 1. պաշար. 2. պարէն.

Digitized by Google

ذکیل, փառաբանել, փառաբանութիւն. ذکر جیل – յիշատակութիւն.սերունդ յետագայ. ذکر جیل بجیل – քարեներիշ. ذکی, ذکیّ – յիշող, մեկնող վրայ խօսելիս. ذلق – յիշատակ, յիշատակութիւն. ذکر الله [mpḥqqḥtr] առաքեալ նշանակուած (հմ. ذکر الله مارالու)

ذکر (ḥiṙḥur, ա. եզ. ذکر) մանչեր, արուներ. – տէր ալ արու զաւակներ. ذکوری մանչերու վարժարան. ذکوری մանչերու յատուկ. ذکوری մեծ ուրուագիծ :

ذکری (ḥikṙa, ա.) 1. յիշատակութիւն. 2. օրինակ (հմմ. عبرت).3. քաղցրութիւն (հմմ. وعظ، موعظه) :

ذکورت (ḥiṙḥuṙtէ, ա.) արուութիւն. (հմմ. کلکار .հկ. ոլոմ) ذکوری [ḥiṙḥuṙi] արուական :

ذکوریت (ḥiḥḥuṙiḥiէt, ա) արուութիւն :

ذکی (ձէḥi, ա. յգ. ذکیا ձգ. ذکی) ուշիմ, մտացի (հմմ. ذکرى . فطن)

ذل (ḥiṙլ, ذلّ զրկանք, ذلاّ զեւլէք, ա.) 1. աստրկութիւն. նուաստութիւն.(հմմ. ذلق. آچاղلق . ذلّت، خواری، مذلت). 2. անարժանութիւնն (հկ. عزت).

ذلّاف (զալիֆ, ա. բայց արաբ. ի մէջ զալիֆէ.) այս, այդ. ذلّاك [պիճաէն ալա զալիֆ] ասոր վրայ, հետեւաբար, վասն որոյ, վասն այդորիկ. ذلك مع (մա զալիֆ ասոր հետ մէկտեղ, հետեւաբար.ذلّاك [fէզալիֆ] նմանապէս

ذلول (զէլուլ, ա. ذلّ էն) հնազանդ հլու (հմմ. مطيع . منقاد. رام) :

ذلیل (զէլիլ, ա. ذلّ էն. ḥգ. ذلّا . ذلّا) աստրին, անարգ, նըւաստ (հմմ. حقير. فرومايه . دنی . آچاغ. خوار

ذم (զէմմ, ա. յգ. مومذ) 1. պարսաւել պարսաւանք, պարսաւ (հմմ. ذمّ չակել, փառաբանել, փառաբանութիւն. ذکر جیل – յիշատակութիւն.սերունդ յետագայ. ذکر جیل بجیل – քարեներիշ. ذکی, ذکیّ – յիշող, մեկնող վրայ խօսելիս. ذلق – յիշատակ, յիշատակութիւն. آق الذکر [apḥqqḥtr] առաքեալ նշանակուած (հկ. مارالذکر)

ذکر (ḥiṙḥuṙ, ա. եզ. ذکر) մանչեր, արուներ. – տէր ալ արու զաւակներ. ذکوری մանչերու վարժարան. ذکوری մանչերու յատուկ. ذکوری մեծ ուրուագիծ :

ذکری (ḥikṙa, ա.) 1. յիշատակութիւն. 2. օրինակ (հմմ. عبرت).3. քաղցրութիւն (հմմ. وعظ، موعظه) :

ذکورت (ḥiṙḥuṙtէ, ա.) արուութիւն. (հմմ. کلکار .հկ. ոլոմ) ذکوری. [ḥiṙḥuṙi] արուական :

ذکوریت (ḥiḥḥuṙiḥiէt, ա) արուութիւն :

ذکی (ձէḥi, ա. յգ. ذکیا ձգ. ذکی) ուշիմ, մտացի (հմմ. ذکرى . فطن)

ذل (ḥiṙլ, ذلّ զրկանք, ذلاّ զեւլէք, ա.) 1. աստրկութիւն. նուաստութիւն.(հմմ. ذلق. آچاղلق . ذلّت، خواری، مذلت). 2. անարժանութիւնն (հկ. عزت).

ذلّاف (զալիֆ, ա. բայց արաբ. ի մէջ զալիֆէ.) այս, այդ. ذلّاك [պիճաէն ալա զալիֆ] ասոր վրայ, հետեւաբար, վասն որոյ, վասն այդորիկ. ذلّاك مع (մա զալիֆ ասոր հետ մէկտեղ, հետեւաբար.ذلّاك [fէզալիֆ] նմանապէս

ذلول (զէլուլ, ա. ذلّ էն) հնազանդ հլու (հմմ. مطيع . منقاد. رام) :

ذلیل (զէլիլ, ա. ذلّ էն. ḥգ. ذلّا . ذلّا) աստրին, անարգ, նըւաստ (հմմ. حقير. فرومايه . دنی . آچاղ. خوار

ذم (զէմմ, ա. յգ. مومذ) 1. պարսաւել պարսաւանք, պարսաւ (հմմ. ذمّ չակել, փառաբանել, փառաբանութիւն. ذکر جیل – յիշատակութիւն.սերունդ յետագայ. ذکر جیل بجیل – քարեներիշ. ذکی, ذکیّ – յիշող, մեկնող վրայ խօսելիս. ذلق – յիշատակ, յիշատակութիւն. آق الذکر [apḥqqḥtr] առաքեալ նշանակուած (հկ. مارالذکر)

ذکر (ḥiṙḥuṙ, ա. եզ. ذکر) մանչեր, արուներ. – տէր ալ արու զաւակներ. ذکوری մանչերու վարժարան. ذکوری մանչերու յատուկ. ذکوری մեծ ուրուագիծ :

ذکری (ḥikṙa, ա.) 1. յիշատակութիւն. 2. օրինակ (հմմ. عبرت).3. քաղցրութիւն (հմմ. وعظ، موعظه) :

ذکورت (ḥiṙḥuṙtէ, ա.) արուութիւն. (հմմ. کلکار .հկ. ոլոմ) ذکوری. [ḥiṙḥuṙi] արուական :

ذکوریت (ḥiḥḥuṙiḥiէt, ա) արուութիւն :

ذکی (ձէḥi, ա. յգ. ذکیا ձգ. ذکی) ուշիմ, մտացի (հմմ. ذکرى . فطن)

ذل (ḥiṙլ, ذلّ զրկանք, ذلاّ զեւլէք, ա.) 1. աստրկութիւն. նուաստութիւն.(հմմ. ذلق. آچاղلق . ذلّت، خواری، مذلت). 2. անարժանութիւնն (հկ. عزت).

ذلّاف (զալիֆ, ա. բայց արաբ. ի մէջ զալիֆէ.) այս, այդ. ذلّاك [պիճաէն ալա զալիֆ] ասոր վրայ, հետեւաբար, վասն որոյ, վասն այդորիկ. ذلّاك مع (մա զալիֆ ասոր հետ մէկտեղ, հետեւաբար.ذلّاك [fէզալիֆ] նմանապէս

ذلول (զէլուլ, ա. ذلّ էն) հնազանդ հլու (հմմ. مطيع . منقاد. رام) :

ذلیل (զէլիլ, ա. ذلّ էն. ḥգ. ذلّا . ذلّا) աստրին, անարգ, նըւաստ (հմմ. حقير. فرومايه . دنی . آچաղ. خոր

ذم (զէմմ, ա. յգ. مومذ) 1. պարսաւել պարսաւանք, պարսաւ (հմմ. ذمّ չակել, փառաբանել, փառաբանութիւն. ذکر جیل – յիշատակութիւն.սերունդ յետագայ. ذکر جیل بجیل – քարեներիշ. ذکی, ذکیّ – յիշող, մեկնող վրայ խօսելիս. ذلق – յիշատակ, յիշատակութիւն. آق الذکر [apḥqqḥtr] առաքեալ նշանակուած (հկ. مارالذکر)

ذکر (ḥiṙḥuṙ, ա. եզ. ذکر) մանչեր, արուներ. – տէր ալ արու զաւակներ. ذکوری մանչերու վարժարան. ذکوری մանչերու յատուկ. ذکوری մեծ ուրուագիծ :

ذکری (ḥikṙa, ա.) 1. յիշատակութիւն. 2. օրինակ (հմմ. عبرت).3. քաղցրութիւն (հմմ. وعظ، موعظه) :

ذکورت (ḥiṙḥuṙtէ, ա.) արուութիւն. (հմմ. کلکار .հկ. ոլոմ) ذکوری. [ḥiṙḥuṙi] արուական :

ذکوریت (ḥiḥḥuṙiḥiէt, ա) արուութիւն :

ذکی (ձէḥi, ա. յգ. ذکیا ձգ. ذکی) ուշիմ, մտացի (հմմ. ذکرى . فطن)

ذل (ḥiṙլ, ذلّ զրկանք, ذلاّ զեւլէք, ա.) 1. աստրկութիւն. նուաստութիւն.(հմմ. ذلق. آچաղلق . ذلّت، خواری، مذلت). 2. անարժանութիւնն (հկ. عزت).

ذلّاف (զալիֆ, ա. բայց արաբ. ի մէջ զալիֆէ.) այս, այդ. ذلّاك [պիճաէն ալա զալիֆ] ասոր վրայ, հետեւաբար, վասն որոյ, վասն այդորիկ. ذلّاك مع (մա զալիֆ ասոր հետ մէկտեղ, հետեւաբար.ذلّاك [fէզալիֆ] նմանապէս

ذلول (զէլուլ, ա. ذلّ էն) հնազանդ հլու (հմմ. مطيع . منقاد. رام) :

ذلیل (զէլիլ, ա. ذلّ էն. ḥգ. ذلّا . ذلّا) աստրին, անարգ, նըւաստ (հմմ. حقير. فرومايه . دنی . آچաղ. خոր

ذم (զէմմ, ա. յգ. مومذ) 1. պարսաւել պարսաւանք, պարսաւ (հմմ. ذمّ

ذمّ (զիւմմ, ա. յգ. ذمّ ձգ. ذمّ) 1. ա. ذمّ էն) պարսաւանք 2. ապտակ.ծաղր. ذمّ طويلاً – ապտակիկ ծալվիլ. ذمّ دقة – ի տեսարան :

ذمّی (զիմմի, ա. ذمّ էն. իգ. ذمية) 1. իսլամ պետութեան մէջ ոչ-իսլամ հպատակը (հմմ. رعيه. رعايا քրիստոնեական հին հեծեծելիներուն մէջ գործ.)

ذمیم (զէէմ, ա. ذمّ էն իգ. ذميمة) պարսաւանաց արժանի, գէշ, պարսաւելի, եպերելի. ذميمه اخلاق պարսաւելի գէշ վարք (հմմ. اخلاق مذمومه) :

ذمیمه (զէմիմէ, ա. յգ. ذمّ ձգ) պարսաւելի արարք, եպերելի գործ

ذنب (զէնպ, ա. յգ. ذنوب) մեղք (Տմչ. عظیم – մեծ մեղք. (صوچ.اِم.كناه

ذنب (զէնէպ, ա. յգ. اذناب) 1. պոչ, ագի, տուտն (Տմչ. دم٬دنباله). 2. [բուս.] կոճ, կոճուն, կոթիկ. ذنب الاسد [զէնէպիւլ էսէտ] առիւծագի. ذنب الهره [զէնէպ իւլ հիրրէ] կատուագի. ذو ذنب [զու զէնէպ] գիսաւոր. نجم ذوذنب գիսաւոր աստղ (Տմչ. قويروقلو ييلديز · نجم كيسودار) – ى [զէնէպի] կոթնաւոր.

ذنوب (զիւնուպ, ա. յգ. ذنب ի) غفار الذنوب [կաֆֆար իւզզիւնիւպ] քաւիչ յանցանաց [Աստուած]։

ذنيب (զիւնէյպ, ա. նուազական ذنب ի) (բուս.) կոթունիկ։

ذو (զու, ա. ուղ. Տոյվ. ذا հայց. ذی սեռական. յգ. ذوى) տէր, ունեցող. ذوستة الاضلاع – վեցանկիւն. اربعة الاضلاع – քառանկիւն. ذوخمسة [զուսիթթէթիւլ ասլա] [զուխամսէ] ذواربعة الوجوه [զուէրպա'աթիւլ վիւճուհ] քառանիստ. ذوثمانية الاضلاع – ութանկիւն. ذوثمانية الوجوه ութանիստ. ذوكثير الاضلاع բազմանկիւն. ذوكثير الوجوه բազմանիստ. – حد واحد միաբաղդի. – الجانبين երկկողմանի. – الفقار – Մուհամմ. մէտ Մարգարէին սուրը՝ որ հազրէթի Ալիի նուիրած է. – النون – Յովնան մարգարէ. – القرنين – մեծն Աղեքսանդր. – الوجهين երկդիմի, երկերես, ծածկամիտ. – جناح حكيم. – الجلال Մեծն Ած. ذو فنون գիտուն. ذوالمعاشين իմաստասէր. ذو فنون [զիւլմաաշէյն] երկակենցաղ։

ذوابه (զիւվապէ, ա. յգ. ذوائب) խոպոպ (Տմչ. زلف،پرچم). 2. վարս, գէս. – ذو ذوابه کوکب գիսաւոր. – գիսաւոր աստղ (Տմչ. قويروقلو ييلديز):

ذوات (զէվաթ, ա. յգ. ذات ի) անձնաւորութիւնք. كرام – Յարգոյ անձնաւորութիւնք. الشديه – առնձնաւորներ

ذوان (զէվան, ա.) որոմ. ا كمك – որոմ ցանել.

ذوبان (զէվէպան, ذوب զէվպ, ա.) հալում, հալ, հալիլ. ذوب – ծիւնհնիւ.

ذوق (զէվք, ա. յգ. اذواق) ճաշակ, համ (Տմչ. طات.لذت). 2. Տաճոյք 3. զուարճութ. 4. ճաշակ (Տմչ. حسن طبيعت). 5. ծաղր. 6. ճաշակելիք (Տմչ. قوهٔ ذائقه). – ا ذوقنه باقمق զուարճանալ, զբօսնուլ. آلمق – ծաղրել (Տմչ. آلای،استهزا). – نی چیقارمق համը հանել, վայելել. ذوق چیقمق համը ելնել, հաճոյք զգալ. – ئه مجبور – նեշտարկնգիր. كیتمك – ه هاճոյք պատճառել, Տաճելի ըլլալ. لنمك – ծաղրելի ընել. – ايتمك ծաղրել (Տմչ. آلای. استهزا). لنه – ծաղր ծաղրանք. – لی Տաճելի, զուարճալի. – ياب او – հաճոյք գտնել. یاب – համ առնել, հաճոյք զգալ. օր. چاشنیٔ معارفدن ذوقیاب اولورم ուսման ճաշակէն համ կ'առնեմ. ذوقاً [զէվք'ըն] ճաշակի ստեպաւ. ذوق հաճոյքի վերաբերեալ. ذوقیات (զէվքըյեաթ) Տաճոյքներ։

ذوى (զէվի, ա. յգ. ذو ի) տէրեր. – الوقار [զէվիլ վէգար] լուրջ, յարգելի անձեր. ذوى العقول [զէվիլ ուգուլ] բանական էակներ, մարդիկ. ذوى الارواح [զէվիլ էրվահ] հոգիի տէրեր:

ذهاب (զէհապ, ա.) 1. երթալ. 2. կարծիք, համարք. – اياب و երթևեկ (Տմչ. آمد ورفت.آمدوشد.كيدوب كله). – ا ظننه – կարծելով, կարծիքին երթալով. ده – ظننده بولنمق. بولنمق կարծել (Տմչ.

ذهب (զէհէպ, ա.) ոսկի (Տմչ. زر.آلتون). – وفضه – ոսկի և արծաթ. – ى (ին. ذهبيه) ոսկեղէն (Տմչ. زرین. آلتوندن):

ذهن (զիհն, ա. յգ. اذهان) 1. միտք 2. յիշողութ. ا – صرف խելքը,

միտք յոգնեցնել. ձգձգ ած – յիշել. ըն – ձգմրիչ մտնել. մոգել ց – մտազբաղ, ուռճ (զիմնեց) 1. մտաբար կերպով, մըտքամբ. 2. մտաբարապես. ց – մտաբար. – հաշիվ մտաբար թուաբանութիւն. մշակութիւն – մտաբար զբաղմունք.

ذهول (զուհուլ, ա.) զբաղմունն պատճառաբ մտաբերմամբ, վրդովմամբ ի – մտաբերմամբ, սխալմամբ. ա – մոռնալ

ذى (զի, ա. յգ. (ըզդ) տե՛ս ըզդ – գիտ. – [զիւեէ] տէր (հմմ. ید. յոմ). ունդար – կարող։

ذى الحجه (զիլհիճճէ, ա.) արաբական լուսնային տարուայ տասներկուերորդ ամիսը (հմմտ. ذى)

ذى القعده (զիլգա'էէ, ա.) արաբ. լուսնային տարուայ տասնըմէկերորդ ամիսն է (հմմտ. ذى)։

ذيل (զէյլ ա. յգ. ذيول) 1. քղանցք, տտուն (հմմ. ըմ). 2, աստրատ. 3. յաւելուած (հմմ. ձայն. ձամիչ. ձեռամ. ձամիչ) (ծնանց) – օրէնքի յաւելուած. طويل الذيل [դավիլիլզզէյլ] երկայնատտուն. ذيلا [զէյլէն] երբ յաւելուած.

ذيمدخل (զիմէխալ. ա.) մտնանկից, մտղանկից. ու – մտղանկից էլ.

ذيول (զիւեուլ, ա. յգ. ذيل ի) տե՛ս ذيل։

(ر)

ر (րէ) 1. 0 համանեան այբուբենի տասներկուերորդ գիրն է. 2. թուականն արժէքն է 200. 3. համաստօտ հինգերորդ թուային

را (րա, ա.) 1. ր գիրն անուանն է. 2. Լոլ الاول ربيع առաջին հաստատուն թուականի. 3. պատճ. տեղատական, տարական և հայկական մասնիկ է։

رائج (րաիճ, ըայ raiji. ա. ըայ էն իգ. ըաճ) 1. ընթացիկ. ըընթացիկ դրամ, ընթացիկ գլուխ. մալ – ընթացիկ ապրանք. 2. ընթացիկ գին։

رائحه (րաիհա, ըաւր raijiha. ա. ըայ էն. յգ. ըայիզ, ըայիչ) հոտ (հմմ. قوة شمّ). ըայ. ըայիզ ունենալ. [saijihah դայիհաէ] անուշահոտութիւն։

رائش (րաիշ, ըայր raijic, ա.) կաշառատուի և կաշառատուի միջև միջնորդ (հմմ. رشوت, واسطة)։

رائف (րաիճ. ա. ըաֆ էն) 1. գիտցող, գիտատուր. 2. յատուկ

رائق (րաիզ, ա. իգ. ըայէ) 1. յատակ պարզ. ը – اشعار յատակ բանաստեղծութիւններ. 2. անխառն. – լոլ [լէպէնի րաիզ] անխառն կաթ։

رائى (րաի. ա. ըայ էն) 1 տեսնող. 2. իր գրին յատուկ օր. [պէյդ՚այէ]

رايج (րաայիճ, ա. ճի էն) առատատուր. իր մէջ շահող օր. [ճայ]։

رابط (րաապըդ, ա. ըայ էն. իգ. ըաբայ) 1. կապող. 2. շղթայապող. – լոլ կապող պարան. – حرف շղթայապող մասնիկ. ըաբայ րաապրդա, յգ. ըայ) 1. կապ (հմմ. بند. ճիչ). دوسق ըաբէկոմպանի կապ. 2. յարաբերութիւն, կապ 3. կարգ, կանոն. մտց – կարգադրել ինչ – 1. անկարգ. 2. անկապակից, կըցկտուր. զրկ ինչ – 1. անկարգութիւն. 2. անկապակցութիւն. ը-1 կանոնաւոր 2 կապակից

رابع (րաապի՛ ա. ըայրի էն. իգ. ըայրա) չորրորդ (հմմ. چهار. درد. چهارمین) – عشر տասներչորսերորդ. ի ըայրա չորրորդ ըայրա ‘ ըայրա ըէր չորրորդ տասներեակն։

Digitized by Google

راحله (rahilé, ա. ագ. լաց) 1. տաճկ. ուղտ. 2. գրաստ. ահագ ու բեռ գրաստը բեռ-ցընելէ վերջ մեկնիլ.

راحم (rahim, ա. ներ էն. ագ. նեղ ողորմած. ահ ողորմած գատաւոր (հմմ. ح. حتلی مرحمتکار)

راحه (rahat, ա. ագ. ներ) 1. ապ (հմմ. ک. آوچ ایچی ال. آیسی). 2. ա. ներ. راحة القدم ներբան, գրբ-պար. مکتوب معالی اسلوب کیاهلری- զիր մեծ ոճով գրած նամակ.

راد (rass, ա. ար էն. ագ. ադ) մեր-ծ ազ. մարդասէր.

رادفه (rashfé, ա. ձար էն) յաջոր-դեան օրը գործելու հրամայ-կապետի փոխին երկրորդ հրամանատարը.

رادکیا (rashfeia, թ.) հղերդ.

رادہ (rassé, ա.) 1. աստիճան. 2. կէտ 3. միջոց, տեղ. օր. ساعت سکزرادہ լրանալ (հմմ. اندہ. صولہ. اندلنمش). 4. գիծ, գիր. کمک - գիծ քաշել.

راز (raz, պ.) գաղտնիք (հմմ. سر). درون - ներքին գաղտնիք. نهان - ծածուկ գաղտնիք. آشنا -, دان - գաղտ-նապահ. رازدان دوار ժամանակաց գաղտ-նապահ ընտրուած.

رازق (razikh, ա. արաբ. razzaq) խոշոր և կարմրագոյն խաղող ուրկէ կը շինուի քաղցր չամիչ. اوزوم - ازق

رازیانه (raziané, պ. ճնճղ. razi-yanj, ա. արաբ. rezéné) սամիթ

رأس (réus, ա. ագ. պր) 1. գլուխ. منه - տարբերգլուխ, նոր տարի,

Digitized by Google

راض (rapl, թ.) հաճելի, պատահիլ։

راستلامق (rastlamaq, թ.) հանդիպիլ, պատահիլ։

راسخ (rasx, ա. խոշոր էն. իգ. راسخه, راسخون, راسخین, յգ.) 1. հաստատուն. – اعتقاد راسخ հաստատ հաւատք համոզում. 2. բազմահմուտ. ոնդ راسخون علمای բազմահմուտ գիտուններ։

راسم (rasim, ա. սոյ էն. իգ. ռասիմա) 1. գծագրող, գծող. 2. յատուկ անուն ալ է (իգ. ռասիմա)։

راسمه (rasimə, ա. յգ. راسم) 1. տալոբեթ. 2. արտոզութիւն (հմմ. عادت • رأب. رسم). كبرى راسمه لرى نه ايسه عادتی տալոբեթեան արտոզութիւնը։

رأسی (rə'si, ա. ին. ռասիա) գլխանման رأسی الشكل [rəsiyi'ləcəkl] գլխանման

راسی (rasi, ա. իգ. ռասիա յգ. راسيات) անխախտ, հաստատուն, անշարժ. راسی جبل հաստատուն լեռ. سفينهٔ راسیه անշարժ անխախտ նաւ։

راشد (rasid, ա. رشد էն. յգ. راشدون) ուղիղ հաւատուն էնտուն. 2 ուղղափառ [իսլամ]. 3. հաւատհաս, խելահաս. ج - خلفای առաջին չորս խալիֆայները որք են էպուպեքր Եօմեր, Օսման և Ալի, որոնք իրաւամբ յաջորդած են։

راشی (rasi, ա. رشوت էն. իգ. راشیه) կաշառատու. راشی متلاشی՝ կաշառատու։

راصد (rasid, ա. رصد էն. իգ. راصده) 1 գիտող 2 դիտարանապետ

راضی (razi, ա. رضا էն. իգ. راضیه) 1. գոհ. 2. հաճելութիւն տուող հաւանող. 3. բարեհաճ (Աստուած). ١ - գոհացնել, հաւանելութիւն տանիլ (հմմ. ١ رضا). او ١ - 1. հաւանիլ, հաճիլ.

راسب (rasib, ա. սոյ էն.) տուզող راسب جسم տուզող մարմին։

راست (rast, պ. յգ. راستان) 1. շիտակ ուղիղ. – لهٔ ուղիղ շիտակ տուն և. – هاى ուղիղ համբայ. 2. ճիշդ, ճշմարիտ. – سخن ճշմարիտ խօսք. 3. աջ (հմմ. چپ. يمين). ուղիղ, արդար, ճշմարտախօս. 5. յաջող. 6. արևելեան եւրոպական ազգերուն մէջ եղանակ մը. 7. պատահում. 8. յաջողութիւն. كلمك – պատահմամբ հանդիպում, բախտի բերմամբ. كلك – հանդիպիլ, պատահիլ. – كلمك 1. յաջողցնել. 2. հանդիպցնել, պատահիլ. كار – [rastkar] ուղղամիտ գործող – [rastkiru, յգ. راستكيان] ուղղախօս. كو – ճշմարտախօսութիւն. راستی (rastpə) ուղղութիւն։

راستق (rastpq, թ. تخت راستی էն. հմմ. راسته) ծարիր. چاى – ծարիր քար (նոյնպէս آنيتون). كلمك – յօնքերը ծարիրել

2. գոհանալ. اؤلسون الله — Աստուած քանին գործին յաջողէ՛։

راضه (րազզա, ա.) ծեծող, մանրող آلت راضه ծեծող գործիք, սանդ։

راطب (րադըպ, ա. رطوبت էն ածակ. պէտք է ըլլայ رطيب իգ. راطبه) 1. խոնաւ, թաց. 2. (բժշ.) զովացուցիչ

راعب (րա՛ըպ, ա. رعب էն) գիւթիչ, հմայիչ (հմշ. کوزباغیجی. افسونکار.)

راعد (րա՛ըտ, ա. իգ. راعده. رعد էն) որոտացող. — آسمان որոտացող երկինք. راعده [րա՛ըտէ] որոտացող ամպ راعدهٔ مظلمه սեւ որոտացող ամպ։

راعی (րա՛ի, ա. رعی էն. յգ. رعاة) 1. հովիւ, խաշնարած (հմշ. شبان چوبان). 2. հովիւ, պետ, քաղաքի մը կառավարիչը, արածող։

راغ (րաղ, պ.) լեռան ստորոտ (հմշ. طاغ اتکی). باغ وراغ 1. գեղեցիկ պարտէզ. 2. մարգաստան։

راغب (րաղըպ. ա. رغبت էն) ուզող, սիրող. փափաքող (հմշ. آرزوکش. ایستکلی. آرزوایدن. طالب) — او. սիրել, ուզել։

راف (րաֆ, թ.) 1. դարակ. 2. դարան. (արաբ. رف էն)։

رأفت (րէ՛ֆէթ, ա.) գութ, գթութ. ողորմածութ. لو — Սերտարներու տրուող մակդիր. دولتلو رأفتلو։

رافدان (րաֆատան, թ. րէֆէտան էն) թերխաշ (հաւկիթ)։

رافض (րաֆըզ, ա. رفض էն) ձգող, լքող. رافض راه صواب ուղիղ ճամբան լքող. ه — հերձուածող (պարսիկ) ی — [րաֆըզի] հերձուածող։

رافع (րաֆի՛ ա. رفع էն, իգ. رافعه) 1. վեր վերցնող, բարձրացնող. 2. բարձր. 3. [մրգկզ.] բարձրացուցիչ (մկաններ). جبال رافعه բարձր լեռներ։

راقم (րագըմ, ա. رقم էն. իգ. راقمه) 1. գրող. 2. [երկր.] կող. اصولی — անդրադարձութիւն։

راقی (րագը, թ. عرق էն) օղի. دوز — պարզ օղի. جی — 1. օղի շինող ծախող. 2. արբեցող, խմող, գինով. — جیلق օղեվաճառութիւն. օղի շինելը։

راکب (րաքիպ, ա. رکوب էն) հեծնող նստող. او — հեծնել, նստիլ. (հմշ. بینمك. رکوب ا. سوار او). واپوره راکبا [րաքիպէն] շոգենաւ հեծնելով։

راکد (րաքիտ, ա. رکود էն) 1. կայուն լճացած. ماء راکد լճացած կայուն ջուր. 2. հանդարտ, խաղաղ. هوای راکد հանդարտ օդ։

راکع (րաքի՛ ա. رکوع էն) ծնրադրող ծունր դնող. راکعا ծունր դնելով, ծնրադրած, ծնրադրելով։

رام (րամ, պ.) հլու, հնազանդ (հմշ. منقاد. مطیع. سرفرو ایدن). او — հնազանդիլ. رام او امرینه հրամանին հնազանդիլ

رامیه (րամիյա, իտ.) երկու նաւերուն իրարու հպած դիրքը։

رامشکر (րամիշկէր, رامشی րամիշի, պ.) երգեցիկ, նուագող, երգող. حزین — տխուր երգող։

رامی (րամի, ա. رمی էն) նետող, արձակող. تیر رامی նետ նետող արձակող. 2. [պ.] շատ հնազանդ։

ران (րան, պ.) 1. քշէ՛, վարէ՛, քշող, վարող. حکم ران او կառավարել տիրապետել. اسب ران ձի քշող. خامه ران او. գրիչ շարժել. 2. (պ) զիստ (հմշ. اویلق. فخذ)

رانده (րանտէ, պ.) 1. նաւերուն մէջ տեղի կայմին ետեւի քմնար առագաստը. 2. (իտալ. ռոնտա). ա. رنده

رواق (րավագ, թ. رواك րավէք պ.) ծորածոյ մեղր

Digitized by Google

ռայեթ (rաեէթ, ա. յգ. ռայեր) գրօշ, դրօշակ (հմմ. նշանակ). (լծ. ռայեր) ռայեր. տե՛ս ռայեր։

ռայիհ (rաեիհ, ա. յգ. ռայիհ) տ. ռէհ։

ռայիշ (rաեիշ, ա. մշուշ) կաշառատուի միջնորդ (հմմ. ռուշուէթ).

ռայկան (rայկեան, պ.) 1. գիւրաքեղի առանց փոխարինու թեան, ձերի. 2. շնորհուած, ժամանակ. ռայկան ըլլալ – շնորհել. ռայկան ըլլալ – շնորհուիլ. ռայկան ըլլալ ի վրայ – շնորհել. ռայկան ըլլալ ի վրայ – շնորհուիլ. ռայկան ըլլալ ի վրայ – շնորհուիլ. ռայկան ըլլալ ի վրայ – շնորհուիլ

ربեա (rռւա'իէե, ա.) հին ասկին մեկ չորրորդը, որ կ'ընէր 10 պրս. կ'ընէր. چیچک – հրանուշ :

ռբե (rբպգա, ա. յգ.ցկ) լուծ, օղակ. ասյրե ձեռ գերաբեհան լուծ.

ռբոլ (rէպուպի, ա.) աստուածային – իմ աստուածային գիտութ.

ռբոլեե (rիւպուպիյէէբ. ա. պրէն) 1. աստուածութ. 2. աէրտութ.

ռբոտ (rիւպուտէ, պ.) քաշուած, յափշտակուած. ու – ուիլ

ռբիլ (rէպի' ա.) գարուն. ռբիլ առաջ գարուն. գալ – աշուն. ռբիլ ամսո գրնան եղակ ռբիլ ձեռք արնանկիրքը – {rէպի' իւլ ախր. ա.} արաբական յա անտին տարուց չորրորդ ամիսը. Առաջ – (rէպի' իւլ էվվէլ. ա.) արական լուանային տարուց երրորդ ամիսը. ց – (իգ. ռբիլե) գարնանային. ռբիլե այի գարնանային օրեր. ն – (rէպիլ'էյն, ա.) ռբիլ առաջ ռբիլ ձեռ ամիաներն

ռբիթ (rիւթէպ, ա. եզ. ռբ) աստիճաններ. սկիզբ – քարայային աստիճաններ. պարտ – գինուորական աստիճաններ. ռբիլ – կրօնական –

ռբիթլու (rիւթպէթլու, թ.) աստիճանաւոր, պատիւ, յարգութիւն (ունեցող) իր պատրիարքներուն նախկիններուն

ռբե (rիւթպէ, ռբիթ rիւթպէթ. ա. յգ. ռբ) 1. աստիճան (հմմ. զուլզ) բուրգ. աստիճան, չափ. ձոսիլ ռբե ռբե աստիճան աշխատիլ. ռբե ռբե (rիւթպէի ուլա էվվէլի) առաջին աստիճան, առաջին կարգ. Վեր ռբե պայի աստիճան որ վերջիրեն մեկ վար է. ռբ – առանց աստիճանի. ն –

ռբի (rռւպ' ա. յգ. ռբիյ) 1. քառորդ մեկ չորրորդ (հմմ. ր ռանդ. ռբիչ) 2. կանգուն մեկ ուրերորդ մասը, – ռբ ամսակ մեկ չորրորդը ծոյն – չորրորդ ժամ

ռբա (rռպպ, ա. յգ. ռբայ) 1. կապել, զօդել 2. յօգնել, կապակցութիւն զօդում. 3. չաղկապել, չաղկապում. 4. [թժշ.] կապ. – ի ռբա 1. կապակցութիւն [խօսքի]. չարադասել. 2. կարգապահութիւն. ռանց ռբայ ռբա չարադասուած, կապակից. ռբայ ռբա ռբա երկրին կարգապահութիւն.

ռբա (rռպ, ա.) 1. կապել, զօդել 2. յօգնել, կապակցութիւն, զօդում. 3. չաղկապել, չաղկապում. 4. [թժշ.] կապ. – ի ռբա 1. կապակցութիւն [խօսքի]. չարադասել. 2. կարգապահութիւն. ռանց ռբայ ռբա չարադասուած, կապակից. ռբայ ռբա ռբա երկրին կարգապահութիւն.

ռբի (rռպի, ա. յգ. ռբիյ) 1. չոչ, վառօսակ (հմմ. ռանդ. կարճ. ռբիչ). 2. տեսակ. (հմմ. ռանդ. կարճ. ռբիչ).

رجب (rɛճեպ, ա.) 1. տրաքսկան յուանուարին տասնեւ եօթնեւ երրդ աւիւրք. 2. յատուկ անուն. رجب الخير [rɛճեպ իւլխայր] Բճեպ աւիւրք։

رجحان (riւճիւճան, ա.) առաւելութիւն կշռութ. գերակշռութիւն նախապատուութիւն. (արա. է ըսիճաճ) –جهت, պատճառ գերակշռութեան

رجز (rɛճեզ, ա.) տոպրակափոխութեան մէջ չափ մը որուն գերխաւոր չափը կը բազկանայ 4 ընդհատեալ է։

رجس (rɛճս, հաշ rɛճսէ, ա.) աստիկ պատառուած։

رجعت (rɛճ'ար, rիճ'ար, ա.) 1. վերադարձ, վերադառնալ. 2. յետս նահանջում (զօրքի). 3. յետսադարձ շարժում [աստղերու]. 4. արձակուած կինը նորէն առնել.

رجعه (rɛճ'ա, ա.) մեռնելէ ետք աշխարհ գալ, հոգեփոխութ.

رجعی (rɛճ'ի, ա.) –ձևով[դալազրէճի ումուանամիտղութ. որ կարելի է յետս կոչել։

رجفان (rɛճɛճան, ա. բիշ rɛճճ, ա. բժշ.) 1. աստիճակ շարժում. 2. աստիճակ պատառում։

رجل (rɛճիւլ, ա. յգ. րիալ) 1. չափահաս այր. 2. կարող, ձեռնհաս

رجل (rɛճել. ա.) ոտք. (յգ, րիալ). ընդհ ոտքեր. ، صناعی – ոտք. ی – صنعی [ալբա.] արհեստական (rɛճելի, ա. իգ. ـيه/رجلی) այրական. تی – (rɛճելիյիեթ) այրութիւն։

رجلی (rիճլի, ա. իգ. ـيه/رجلی) առնական, առնային, ոտքի։

رجم (rɛճմ, ա.) քարկոծել, քարի ընդհ. ظنان شیطان رجم սատանան –։

رجوع (rիւճու, ա.) 1. վերադարձ, վերադառնալ (հմ. تعود، رجوع) ետդ

رجا (rɛճա, ա.) 1. ողջանք, խընդրիք, ապաւէն, խնդրել, ապերաս. 2 յոյս, յուսալ. ـجه – 1. ապերասանաբար, ողջոյն. 2. բարեխօս (հմ. شفیع).

رجال (rիճալ, ա. եզ. رجل) 1. երիկ մարդեր, այրեր. 2. աւատպանի տան – տէրութեան աւազանին։

رتبه (rɛթպա, ա.) պակասաւոր կին որ չի կրնար զաւակ ունենալ։

رتم (rɛթմ, ա. քառ.) կենիւտայ։

رتر (nրթրէթ, ֆ.) նոր փոխգիր որ կը քաշուի նախորդին հետքը յիշատակութեան համար։

رتیلا (riւթէլլա, ա.) կոմատեաց, կոմածուծ։

رتم (rɛթիմ, պէր rɛթիմէ, ա.) չմոռնալու համար մատին կապած կապ

رثاثت (rɛսաւսէթ, ա.) հնութիւն. اسلا – հագուստի հնութիւն։

رث (rɛսեէ, ա. քժշ.) յօդացաւ. (հմշ. ռումաթոզ)։

رثیوی (rɛսեէվի, հշ rɛսեի, ա.) յօդացաւային։

رث (rɛսի, ա.) գամբանական կարգաւ (հմշ. او خوان حیثیه)։

رثیث (rɛսիս, ա.) հինցած. ثیث لباس հին հագուստ։

رج (rɛճն, ա.) երերցնելով շարժել իջամ رج. رجی ظلمه ոճրդ։

رجا (rɛճա, ա.) 1. ողջանք, խընդրիք, ապաւէն, խնդրել, ապերասել. 2 յոյս, յուսալ. ـجه – 1. ապերասաբար, ողջոյն. 2. բարեխօս (հմշ. شفیع).

رجال (rիճալ, ա. եզ. رجل) 1. երիկ մարդեր, այրեր. 2. աւատպանի տան – տէրութեան աւազանին։

كرى دوغك). 2. ետ դառնալ. 3. նահանջել, նահանջում. 4. հրաժարիլ. رجوع الى الاصل [rիւճու իլէլասլ] առհաւութիւն։

رجيم (rէճիմ, ա. رجم էն) 1. քարկոծուած, քարէ բռնուած. 2. երկնքէն վտարուած՝ վռնտուած. شيطان الرجيم վտարուած սատանայ։

رچته (rէչէթա, ի.) դեղագիր. ـه يايمق — դեղագիրը պատրաստել։

رچل (rէչէլ, թ.) կտտալ. آيوا رچلی սերկեւիլի կտտալ։

رچينه (rէչինա, իտ.) ռետին. لی — ռետինաւոր։

رحال (rիհալ. ա. յգ. رحل ի. رحاله rիհալէ) ա. رحل. تنظيم رحال մեկնելու կարգադրութիւններ ընել։

رحل (rահլ. ա. յգ. رحال) համետ և թամբ, սարք, կազմած ձիերու. شد — ا ճամբորդութեան ելնել, ուղեւորութեան պատրաստուիլ։

رحلت (rըհլէթ, ա.) 1. չուել, չու. 2. մեռնիլ. دار رحلته عازم او. հանդերձեալ աշխարհը չուել՝ մեռնիլ։

رحله (rահլէ, ա.) գրակալ. رحلهٔ تدريس գրասեղան. بَرينك رحلهٔ تدريسنده بولنمق մէկուն աշակերտիլ. كاه،رحله — [rահլէկէհ] 1. գրակալ. 2. գրասեղան։

رحم (rահմ, ա.) 1. գութ. 2 գթութիւն գթալ, կարեկցիլ. رحم (rահիմէ, ա) գթայ. رحمه الله [rահիմէհուլլահ] Աստուած ողորմի անոր [հոգւոյն]

رحم (rահմ, rահիմ, ա. յգ. ارحام) 1. արգանդ (հմշ. دول ياتاغی). رحم مادر. մօր արգանդ. 2. ազգականութ. մերձաւորութ. (հմշ. قرابت . خصملق) صلهٔ رحم ծնողաց միանալ, հայրենի գաւառը վերադառնալ (աղաւ. սիլահ էր). — رحم [rիհի rահմ] արգանդափուք։

رحمان (rահմանի, رحمن ա. رحمت էն) բազումողորմ, ամենողորմ. ամենագթածն Աստուած. ى،يه — ամենողորմին. աստուածային (հկ. شيطانی)

رحمت (rահմէթ, ա.) 1. ողորմութիւն 2. անձրև. رحمة الله عليه، ايليه — الله Աստուած ողորմի հոգւոյն. اوقومق — յիշատակը օրհնել دوشمك، ياغمق — անձրև իջնել. رحم الله رحمةً واسعةً [rահիմուլլահու rահմէթէն վասիաթէն] Աստուած շատ ողորմի. رحمتلك ، لی — լուսահոգի։

رحموت (rահէմութ, ա.) մեծ՝ աստուածային ողորմութիւն. حق — (rահէմութի Հագգ)։

رحمی (rահմի, ա. իգ. رحميه) 1. գթած 2. յատուկ անուն 3. արգանդային

رحى (rէհա, ա.) ջաղացք. فرس الرحى (ֆէրէս իւր rէհա) ջաղացքի ձի

رحيب (rահիպ, ա.) առատ, լայն. رحيب الراحه առատաձեռն։

رحيق (rահիգ, ա.) անխառն՝ անապակ գինի (հմշ. شراب ناب)։

رحيل (rահիլ, ա.) չու, մեկնում, երթ. يوم رحيل մահուան օր։

رحيم (rահիմ, ա. رحمت էն) գթած, ողորմած. رب رحيم ողորմած և գթածն Աստուծ. پادشاه رحيم գթած թագաւոր. ـا — գթասիրաբար, ողորմասիրաբար. ذات رحيمانه لرينه Ձերդ գթասիրական անձնաւորութեան։

رخ (rուխ, պ.) 1. այտ (հմշ. عذار . خد ياناق). 2. երես. رخ سرخ կարմիր այտ. 3. բերդ (ճատրակի)։

رخا (rէխա, ա.) 1. առատութիւն, լիութ. نعمت رخا առատ բարիք 2. թուլութիւն (հմշ. رخاوت)։

رخاصت (rէխասաթ, ա.) թարմութ. փափկութ. بدن — փափուկ մարմին. رخاصت اصابع փափուկ մատներ։

Digitized by Google

ռդ (rէss, ա.) 1. *Հեռացընել, վանել.* 2. *եւ գործնել.* 3. *մերժել, մերժուիլ.* 4. *մերժել, չճանչնալ.* 5. *հերքել* – **ջոաբ** *մերժական՝ ժխտական պատասխան.* **լաս** – *բարև առնել.*

ռդա (rէsա, ա.) *տերլիքներուն ու-սին վրայ կեցած շալը կամ քամպակ կերպասը.*

ռդաթ (rէsաթէ, ա.) 1. *յոռութիւն, չարութիւն, ապականութիւն.* **խլճ** – *յոռի՝ չար բնաւորութիւն.* 2. *գէշութիւն.* **լաս** – *գէշ տեղ հագուստ.*

ռդատ (rէsտէ, ա. ռդ են. թ՚ շ.) *քերիչ.*

ռդդ (rէsտէ, ա.) 1. *ապերջութիւն, զգուշանք.* **ոչ՚նչ** – *ոտքի տակ արարան ցեխը* – **գլուխի կերպարանք.** 2. [rհsstէ, ա.] *խլամութենէն գործած.*

ռդց (rէs՚ ա.) *Հեռացընել, հեռացում* – **ի** *վանականները* – **ը.**

ռդմ (rէsմ, ա.) 1. *գոռալ կամ բացուածք մը խնամքով գոցել.* 2. [rէsէմ] *գոցել, փակել, փակում:*

ռդվ (rէsվ, ա.) *յանգին վերջին գիրը որ ռէվի կը կոչուի, անկէ առաջ եկող (յ՚ ւ՚ ւ) երկար գիրերը.*

ռխամ (rիխամ, ա.) *մարմարիոն (հմմ. մարմար. ևրն. κνιδ, մարմարիտ).*

ռխամէ (rէխամէէ, ա.) *ձայնի ու խօսքի մեղմութիւն.* **գործել** –.

ռխաւէ (rէխաւէ, ա.) 1. *թուլութիւն. մեղկութիւն.* 2. [բժշ.] *մարմնի թուլութիւն* 3. *ծուլութիւն, հոգնութիւն.* 4. *անփութութիւն.*

ռխթ (rախթ, պ.) 1. *կազմած (ձիու)* 2. *ուղեւորութեան կազմած.* 3. *կահ կարասիք.* 4. *ծիրանի.* 5. *սարք (ձիու) կազմած.* 6. *սպասպէնի (զինուոր)*

ռխթուան (rախթվան, պ.) *ձիու սպաս. ճակի ոսկեայ հիւսուածքը*

ռխսար (rուխսար, ռխարէ ռխսարէ պ.) *այտ (հմմ. խ՚ դ՚ խ՚ ձ՚ ղ՚ ձ՚ ղ՚ ձ՚ ղ

ռզ (rէզէ, թ rէզզէ, ա.) ծղինի, ծխնի գրան, կրունկ։

ռզին (rէզին, ա. ռզր էն. իգ.-ինա) ռզր ծառու, յուրջ, կլոր ուռենցող։

ռզին ռզի (rէյի rէզին) յուրջ կարծիք։

ռզիե (rէզիէ, ա. յգ. ռզիյ) փոքանիք ալէտ (հմմ. مصيبت.بلية)։

ռժ (rէժի, ֆ.) ռէժի, մեռնավտանգ. ռժ տոնը ռէժիի վրա էռէթիւն. տրկ. مشترك.خطر.هلاك ծխատի չահակցական ընկերութիւն։

ռս (rէս, պ.) հասի՛ր (հասնող). մրդա օժանդակող, ձեռնտու։

ռս (rէսս, ա.) մեջը քարով հիւսուած հոր։

ռսա (rէսա, պ.) 1. հասցնող, հասնող. – մրդա ռէտաքեր (مشير.مدبّر) տարակներ, գրքոյկներ. ե կտ ռսիլ գրքեր և գրքոյկներ։

ռսիլ (rէսիլ, յգ. ռսիյ) տես ռսիլ։

ռսալէթ (rէսալէթ, ա.) մարգաբէթ. էթ.-ինք– Մուհամմէտ մարգարէն. ահին – մարգաբէական։

ռսալէ (rիսալէ, ա. յգ. ռսիյ) 1. տետրակ, գրքոյկ, մատենիկ. ռսալէ ֆզիլ հմտալից գրքոյկ. 2. նամակ. ռսալ ռսիյ նամակ ղրկել։

ռսամ (rէսամ, ա. թրմ էն) գծագրիչ նկարիչ պատկերհան. – մրդ ճարտար նկարիչ. ղն – նկարչութիւն։

ռսան (rէսան, պ.) հասցնող. – մրդա ռէտաքեր. ռսան մրդա ձեռնտու – շրմ ռէտաքեր յայլիութեան։

ռստախիզ (rիւսթախիզ, ژختر rիւսթէխիզ. պ.) յարութիւն։

ռստագ (rիւսթագ, ա. յգ. ژتر ռստոյ էն) գիւղ, ագարակ. – ե գիւղացի, ագարակապան։

ռձ (rէզէ, թ. տղաս. ռինյիյ էն) տ. ռինյիյ։

ռձին (rէզին, ա.) 1. գետին զարնուած – ոյդ 2. տխմար. . ռձին շխս

ռձիփ (rէձիփ, ա. իգ. ռձդ) 1. հեռատես, հետևող. 2. պահեստի գինուոր, բէտիֆ. 3. բոլոր ոտանաւորի տուներին վերջ աննախատեսր կրկնուող մեկ կամ մեկէ աւելի բառ.

ռձդ (rէցցիյէ, ա.) 1. մերժողական 2. հերքմնագիր։

ռձիլ (rէզայիլ, ա. յգ. ռձիյ) խայտառակութ.ք, յոռետիւնք։

ռձիլէթ (rէզայէթ, ա.) խայտառակութ.ամօթ. ոյ – ամնթ խայտառակութ. ըլ. ակ – մեծ ամօթ.

ռձիլ (rէզիլ, ա. ռձիլ էն. իգ. ռձիյ) խայտառակ, գծուած ատոր. ռձիլ – խայտառակել. մն – խայտառակուած. ռձիլ մն – ինկնել – խայտառակութիւն ընել. ռձիյ խայտառակութիւն (յգ. ռձիլ)։

ռզ (rէզ, պ.) որթ (հմմ. քրմ. ژوق.ճիգ) ասօր. ճիգ կոտոր. – ռզեղ գինի։

ռզզագ (rէզզագ, ա. ռզր էն) կեռատու (Աստուած). ղմ – [rէզզագր ալէմ] հատիչ տիեզերքի։

ռզագ (rէզագր, սխալ է թրք.) տե՛ս ռզիլ։

ռզանէթ (rէզանէթ, ա.) ծառրութիւն կչիռ, լրջութ. սյ – կարծիք քի կշիռ, լուրջ կարծիք. յոտ – ծառը գիրք. լուրջ ընթացք.

ռզգ (rզզգ, ա. յգ. ռզիյ) 1. ուտելիք, անուշդ, ուտեստ (հմմ. ژوزاق. ռձն). 2. ուռճիկ, պարէն. ռզձ ռզգ (rզզգր մուգաssէր) հանապազօրեայ –

ռզմ (rէզմ, պ.) ռազմ, պատերազմ, կռութ.ռէզմկեան (rէզմկեան ռզմ կէն) պատերազմի գաշտ, ռազմավայր

ռնզ (rէզէնէ, թ. տղաս. ռինյիյ էն) տ. ռինյիյ։

Digitized by Google

ռստկար (rɛupfɛar, պ.) փրկուող, ազատող. ս – փրկութիւն։

ռստ (rɛupt, պ. յգ. ռստկան) ազատուած. 2. [rիuպt] բռնաւած.–ու նորաբոյս. ռստ ու նորաբոյս տունկ։

ռսգ (rիuղ, ա.) մայրուղի և անասունի գաստակ. գալ – [rիuղիլ գասէմ) ուղի ուղն. ռսգ [rիuղի իգ. ռսգիս] գաստակային. գալ ռսգ [rիuղիի գասէմի] ուղնական։

ռսլ (rիuսիւլ, ռսլ rիuսիւլա, ա. ռսլ ի) սլսլան ռսլ սլսլան Մահամմետ մարգարէ։

ռսմ (rɛuմ, rɛuսիմ, ա.) 1. գծագրուած նկարչութիւն. 2. հետք, նշան. 3. պատկեր, նկար. 4. լուսանկար. 5. յատակագիծ. 6. գրութիւն. երկնակ. 7. սովորութիւն, սովորոյթ. 8. պաշտօն, արարողութիւն. 9. ծէս. 10. հանդէս կչիդ ռսմ բացման հանդէս. ռսմ կամ ղրահանդէս. ռսմ չգ ոն [սիմ կայրի rɛuսիմ] անպաշտօն. ջոքա – անկոփ փոխ գրոշմսաթուղթ. ջմ – համեմատական գրոշմսաթուղթ. 11. անուղղակի տուրք, հարկ. ցչչ – պետական տուրք. Ճրկ – մաքսատուրք. ռսմ բաթրեի արարողութիւն. ռսմ լամլըգի արարողութիւն. ը տրվ – տուրք դնել. ւ – նկարել, գծել. ջ – նկարիչ պատկերհան. ցարիչեքի ջ – ն. ալիճ – ջ. ռսմ ոն – լուսանկարել. Նոռ [rɛuսէն] 1. պաշտօնապէս, ի պաշտօնէ. 2. երեւութապէս ձևական. ն – պատկերապարզ (հմշ. ռսմ մուսաւվէր). յոռ – անպատկեր։

ռսմի (rɛuսի, ա. իգ. ռսմիյ) 1. պաշտօնական. 2. հանդիսաւոր, հանդիսական. 3. ձևական. 4. (իգ. ռսմիյ) [քեր.) հմր, անձնային (քեր.). ռսմի տեղ անձնային։

ռսմիյեթ (rɛuսիյեթ, ա. հզ. ռսմիյ) 1. պաշտօնական գործեր. 2. պաշտօնական արարողութիւն։

ռսմիյէթ (rɛuսիյէթ, ա.) պաշտօնական հանդիսութիւն, երեւոյթ

ռսն (rɛuն, պ.) 1. չուան, պարան (հմշ. ապ. յուղան). 2. մայրուխ. տնդ – [rɛuնցիլեն] մայրուխով կապուած (նաւ). ջ – մայրուխով կապուիլ

ռսվայ (rիuսվայ, պ. ռսվա rիuսվա, պ.) խայտառակ, անպատեհ ռսվայ աշխարհքի առջև խայտառակութիւն. ւ – խայտառակել, անհանդարտել. ռսվայի լը – խայտառակուիլ։

ռսուպ (rիuսուպ, ա.) մրուր (հմշ. ռսուպ սպիտակ. թուրքց. չոկընտի). թուրքց ձերմակ մրուր. խ – գինեմրուր. ե – մրրոյին

ռսուխ (rիuսուխ ա.) 1. մրուրնիւն, հատատուութիւն. 2. խոր հմտութիւն. ւ – խոր հմտութիւն. ձեռք բերել. ռսուխ խորապէս հմտանալ։

ռսուլ (rɛuսուլ, ա. յգ. ռսլ. ռսլնէր) մարդարէ, առաքեալ (հմշ. ռսուլ, ալ. ռսուլ). Ալ–[rɛuսուլլահ] Մահամմետ մարգարէ. 2. գերապան, պատուիրակ (քիչ գործ). ե – մարգարէական

ռսում (rիuսում, ա. յգ. սումներ. ռսմ եզ. ռսմ) անուղղակի տուրքեր. ռսումներ վեց անուղղակի տուրք սուռ ռսում վեց անուղղակի տուրքեր. ռսումներ (հին անունը) ռսումներ գործակատարութիւն. ռսումներ անուղղակի տուրց Տնօրէնութիւն. ռսումներ [rիuսումիյեէ, ա.] անուղղակի տուրց վերաբերեալ. ռսումներ ջեսիէ (այսօր չկայ) անուղղակի տուրց ժողով։

Digitized by Google

رسید (rɛṣiḥ, պ.) [հասած] մուտք (հին առեն). (հմ. եփ գնաց. եկաք). ١ – ընդել (առնուն պարտատէր. ներառ տուրակէն). ընկ. ու՛լ – ընդունիլ։

رسیده (rɛṣiḥɛt, պ.) հասած. دست‌ه‌رسیده. ոք մէնակ գոհութեամբ առանալ ու նաբահաս. ه‌سیر و نارسیده չհասած, անհաս։

رسیس (rɛṣiḥu, ա. բժշ.) նախանիշ (ախտի). ی‌ – նախանշական։

رسیل (rɛṣiḥl, ա.) դեսպան, պատուաւոր լրատու (քիչ գործ.)

رش (rɛɛ. ա.) սրակոմ; սրակել (կլաբ رش کلاب رش ایلمك ؛ ջուր սրակել։

رشاد (rɛɛwaṣ, ըտմր rɛɛwaṣtɛ, ա.) ուղիղ ճամբան երթալ, ուղղամիտ եղած, անմեղը երթալ. رشاد اسلام չէ խելամտութիւն ծուռած մնգիր։

رشاشه (rɛɛwaṣɛ, մուն rɛɛwaṣ ա.) սրակում; սրակել. ماء رشاشه [rɛɛwaṣɛḥ mɯ] ջուր սրակել ։

رشته (rɛɛpɛ, պ.) ١. թել. ٢. կապ (հմմ. ایپلك ؛ رشته صبحت մէյ մը թել, չերիկ։ կապ. ٣. տեսակ մը թել, չերիկ։

رشح (rɛɛḥ, ա.) ١. քրտնիլ, քրտնուիլ ընդ – ایترلمك քրտնուիլ. ٢. ծորում, կաթկթում (հմմ. چیزمك). ایا – [rɛɛḥɯ ḥɯa] սամանին ծորումը։

رشحه (rɛɛḥa, ա.) ١. քրտնում. ٢. կաթկթուած, ծորուած (յգ. رشحات)

رشد (rɛɛṣ, ա.) ١. ուղղիղ ճամբան երթալ. ٢. ուղղամտութիւն. ٣. խելահասութիւն. ٢. չափահասութիւն رشد سن (ɛḥlɯ rɛɛṣ) չափահասութեան տարիք. رشد ثبوت չափահասութիւնը հաստատել. رشدی – [rɛɛṣlɯ, rɛɛṣlɯɣɛ] բարեպաշտ նախակրթութեան. رشدی مکتبی՝ مکتبی (որ իտատրէն վար է)

رشف (rɛɛf, ա.) հեղուկը ծծելով խմել. لایق رشف رشحاتی ջուրը – ։

رشك (rɛɛk, պ.) նախանձ. آور – նախանձ գրգռող. اغیار آور رشك ուրիշներու նախանձը գրգռող. رشكین [rɛɛkiɲ] նախանձորդ, նախանձող։

رشم (rɛɛm. թ.) չղթայ տանձ։

رشوت (rɛɛvɛt, ա, յգ. لر) կաշառք. كچ ، آلق – կաշառք առնել՝ ուտել. ور – կաշառակեր ։

رشیح (rɛɛḥi, ա. رشح էն). քրտինք. رشیح‌جه‌ملیح գեղեցիկ երեսի քրտինք։

رشید (rɛɛḥ, ա. رشد էն. իգ. رشیده) ١. ուղղամիտ, խելահաս. ٢. չափահաս. ی – տեսակ մը նշոյէ և չաքարէ շինուած հրուշակ։

رشیم (rɛɛḥm, ա. քուս.) սապ. ی – սապնական, սապմային։

رصاد (rɯaɯaṣ, ա. رصد էն) աստղաբաշխ, դիտակով դիտող։

رصاص (rɛɯaɯ, ա) ١. կապար (հմմ. آبرشون ؛ اسرب). مذاب – [rɛɯaṣ mɯɣaɯaṣ] հալած կապար. ٢. անագ (հմմ. قالای ، رصاص ابیض). ی – անագիչ։

رصانت (rɛɯaṣɛt, մուն رصاصلق rɛɯaṣlɯɣ) ամրութիւն. رصانتلی – չէնքին տոկունութիւնը. رصانتلی – ամուր, տոկուն, հաստատուն։

رصد (rɯaṣ, պ.) ١. դիտել (աստղերը). ٢. լրտեսել (քիչ գործ) خانه رصد դիտարան. مدیری خانه – դիտարանի տեսուչ. ه‌ی – [rɯaṣɛḥi] ١. թակարդ. ٢. դիտարան. ی‌ – (rɯaṣi) դիտարանական. رصدی آلات դիտարանական գործիքներ. رصدی دقیقه‌لری դիտարանական գնութիւնք։

Digitized by Google

ռեն (rեn, ած.) նուրբ, փափուկ, մեղմ, քնքուշ, ռեն մարմին, ռեն ձայն, ռեն ոտք, ռեն սիրտ, ռեն ձեռք, ռեն աչք, ռեն ոտնաձայն, ռեն հագուստ, ռեն գործ, ռեն գործիք, ռեն գործել, ռեն գործիքներ, ռեն գործիքներով, ռեն գործիքներով գործել, ռեն գործիքներով գործելը, ռեն գործիքներով գործելու համար, ռեն գործիքներով գործելու համար պատրաստված, ռեն գործիքներով գործելու համար պատրաստված գործիքներ, ռեն գործիքներով գործելու համար պատրաստված գործիքներով, ռեն գործիքներով գործելու համար պատրաստված գործիքներով գործել, ռեն գործիքներով գործելու համար պատրաստված գործիքներով գործելը, ռեն գործիքներով գործելու համար պատրաստված գործիքներով գործելու համար, ռեն գործիքներով գործելու համար պատրաստված

մը. 2. չատ լաւ. درجه اعلا չատ լաւ գիտէք. – كل 1. գեղեցիկ վարդ 2. կեսը կարմիր, կէսըգեղին վարդ։

رعوم (ra'ûm, ա. բժշ.) խլնոտ։

رعونت (roûnèt, ա.) 1. անմտութիւն, յիմարութիւն. 2. մեղկութիւն.

رعی (ra'y, ա.) 1. արածել. 2. արածոյթիւն. 3. հպատակութիւն. ցուցնել։

رعیه (ra'yèt, ա. ra'yètèp) 1. հօտ 2. հպատակ ժողովուրդ։

رغائب (rèkhâyèp, ա. յգ. عجيبه) պարգեւներ [քիչ գործ.]. ա. عجيبه – ال ևնլ [ելլէքիւլ rèkhâyèp]. ծանր ըսնլ Մահմետի յաղթութեան գիշերը, որ Բէճէպի առաջին ուրբաթի գիշերն է։

رغاوی (règhâvî, ա. բժշ.) փրփրալից, փրփրադէզ։

رغبت (règhbèt, ա. յգ. رغبات règhbâpèt.) 1. փափաք, միտում յօժարութիւն. 2. ընդունելութիւն – ا – كوستر – փափաքիլ. عومه – մեծ ընդունելութիւն. او رهبر عمومه عجب – մեծ ընդունելութիւն գտնել. كشمكش دن – ընդունելութենէ ինկնալ, վրսկաքեակ ըլլալ. سز – 1. անտարբեր. 2. անընդունելի մէնզր – անտարբերութիւն. ك – (ف) 1. փափաքող. 2. ընդունելի, սիրելի. ك – մեծայարգ (վաճառականներուկ'ըսուի

رغد (règhd, ա.) հանգստաւէտութիւն. բարօրութիւն. چيچه رغد ياپرماسی դիւրութիւն, դիւրակեցութիւն։

رغوه (règhvè, ա.) փրփուր. (հմշ. كوپوك)։

رغم (règhm, ա.) դժկամակութիւն, հակառակութիւն. ا – կամ ا. لانك ا – [règhmèn ilèèdhîhî]. անոր հակառակ, ի հեռ ալա էնժիհի] անոր հակառակ, ի հեռ

ճուկս. العدو – على (alâ règhmilâsèn) ի հնազանդութիւն ի հեռուկս հակառակ։

رغیبه (règhîbè, ա. յգ. غيبه) 1. խլպափաք. 2. մեծ և յարգի ընծայ

رغیف (règhîf, ա. յգ. ارغفه) նկոնակ, գրտակ (հմշ. ադա)։

رفاده (rifâèt, ա. վիր.) բարեկիկ (վէրքի) (հմշ. چاپا)։

رفاقت (rifâkèt, ա.) ընկերանալ, ընկերակցութիւն. ده – ընկերակցութեամբ, հետ մեկտեղ։

رفاه (rifâh, ածական رفاهی, ածական رفاهیه, ա.) բարօրութիւն դիւրակեցութիւն. حال – բարեկեցութիւն

رفت (rèft, պ.) 1. գնայ, երթ. ադամ رفت երթնեկ. 2. (ريڤت, պ.) աւելի. روب و رفت (ريڤتنی رتوپ) աւելի։

رفتار (rèftâr, պ.) 1. նագելաճեմ գնացք. 2. ընթացք. و منش – ։

رفته (rèftè, պ.) գացած. رفته بر անցած կեանք. رفته رفته տակաւ տակաւ, հետզհետէ։

رفتیه (rèftîyè, պ.) արտածութեան տուրք (հմ. ադամէ)։

رفرف (rèfrèf, ածական رفرفه, ա.) բարակ և ազնիւ կերպաս, դիպակ. 2. կանաչ կերպաս. 3. գեղեցիկ ծառ (երկայն ոստերով)։

رفش (rèfèch, ա.) ականջը երկայն ըլ. ականջի երկայնութիւն։

رفع (rèfè' ա.) 1. վերցնել, բարձրացնել, բարձրացում. 2. բառնալ. 3. վրայեն առնել. بر رفع مساعدتلرینه ظهور ايتمك – ճանապարհը բանալ. رفع صدا ձայն բարձրացնել՝ բառալ. رفع لوا դրօշակ պարզել. 5. ուղղական հոլով (հմշ. مجرد. مرفوع). چاى رفع վեճը բառնալ. رفع اولمق (հմշ. مجرد. مرفوع). چاى رفع վեճը բառնալ. خدا يارگار رفع البد سماندن բար-

Digitized by Google

ձրացնել. ։ նայն ձևով հրկիզել կամ ընդհանրապես ոչնչացնել։

ռեֆլեքսիոն (rէգամպիօն. ֆր.) չընդունելով բօօէաօ եզած փոխադրին դէմ քաշուած գիծը։

ռեֆլեքսիվ (rիգաց, ա.) քաշուն, քաշանալ. ռեֆլեքսիվ ձեր ձեզի։

ռեգալ (rէգապէ, ա. յգ. ռեգալք) 1. վիզ պարանոց. 2. ծածրակ. 3. առաջամաս. 4. գերի, ալաֆին։

ռեգի (rէգապի, ա. իգ. ռեգիք բժշ.) ծածրակային։

ռեգիստր (rրգգաթ, ա.) 1. ներքաշիւն փափկութիւն. 2. գաւթ, գրասենեակ, խանդակատանդ. ։ մեկ ռեգիստր գաւթը շարժել. ն – գիրք, գրասենեակ. ռեգիստրի – [rրգգաթէնկիզ, յոյն – պ.] արտաքսագրեցիկ, գրասենեակ. ր. ռեգիստր ակեայ արտաքսագրեցիկ պատմութիւն. մը. ռեգիստր ընդունիլ դէպք մը։

ռեգլան (rագէտան, ա.) խնդակատար գործօնութիւն. ռեգլանիսեան [ռեգլան, մանուկներուն խնդակատար խաղը։

ռեգլե (rագը. ա.) նկարել, նկար (հմմ. նշան)։

ռեգնատ (rագդա, ա. իգ. թագ ի) 1. սեռով ճերմակ խաւն [կենդանի]. ռեգնատ. 2. գրական արուեստ մը որ կը կայանայ խօսքի մը մէկ գիրքը կատարելու, միւսը անկէ ըլլալու մէջ։

ռեգս (rագս, ա.) 1. պարել, պարել. 2. պարեքաքաւ. ։ սուան – կանանց պարբնոյն – 1. պարող. 2. պարել ըլլով. – ոյ շարժական տախտակ. ե-շարժական, տախտակոր. ոյնը, [rագսան, պ.) պարող։

ռեգե (rիգ'ա, ա. յգ. ռեգեր) 1. ծերպի կտոր, տոմսակ, մագաղաթի կտոր. 2. ձեռագիր. 3. խնդրագիր ձեռագիր. ն – ձեռագիր. – ֆր. խնդրա-

Digitized by Google

գիր բարձրացնել (անց քի մը վրայ):

ռգամ (ռազամ, ա. յգ. ռգձ. ռգաի) 1. թիւ, թուանշան. 2. թուատառ. ցիչ – թուագրել. ռգձ [ռազամիէ] գրոց. մեծ ռգամիէ [ռազամիէ] թուա. գրոց, գրող, գծող. ռգձ գրաւած.

ռգուբ (ռիւգուպ, ա.) 1. դիտել, քննել. 3. հակել (քիչ մը.)

ռգիպ (ռազիպ, ա. ռգձ էն. յգ. ռգիբ. յգ. ռգիպան. ռգ.) 1. մրցող, մրցակից. 2. պահապան (Աստուծոյ):

ռգզգլիէք (ռզգզլիէք, ա.) գերթութիւն, ծառայութիւն. ռգզգլիէք ընել եւ բախտագիտական կապերը ուրացնել.

ռգիգ (ռազիգ, ա. ռգձ էն. յգ. ռգձեր) 1. նեարդ, բարակ. ռգձեր հասկ նեարդ զգացումներ. ռգիգ ռշտե բարակ թել. 2. գործուածից, խանդակաձեւ:

ռգմիէ (ռազիմէ, ա. ռգձ էն. յգ. ռգմիեր) գիր, նշանակ. ռգձեր ռգիմէ ռգիմ նշանակ գրել, խոնարհաբար.

ռգիե (ռուգիէ, ա. յգ. ռգձ) գիրթուիչ թուիչութիւն. ռգմոց ու ռգիե խոսի (ռզգիէ խաց) գիրթել, թուիլ.

կէ (կէֆ, թ.) 1. քառակուսակերպ և նուազագոյնի մասնիկ. 2. ան. գեմ բայի մասնիկ (օր. կ'երթամ).

կէ (կէկ, պ.) երակ. ջրի – հոգիի երակ. կտրել ջուր ծնունդ.

կապ (կիֆեպ, ա.) 1. ապակեղէնի (հմմ. կոզակ) ու յոտնակապ. ութը – յոտնակապերու. ութը – կապել, քիչ մը ուժգին. 2. հանգիստաւոր ուղեգնացութիւն գիշերը ճամբորդի մը տունը. – գիշերից խնդրել տեղ մատուցանել. – ագուհ–ի հին տունը մեծամեծներու հիւրերուն առաջնակարգ բնակարանը:

կակտ (կէֆեպֆէք, ա.) 1. ակարութիւն. թուլութիւն. 2. թոյլութիւն. 3. խօսքի մէջ անկապակցութիւն.

կանոտ (կէֆեպնէք, ա. տոպ. կիւրիւնէք) 1. լրջութիւն. 2. հաստատութիւն. յուսո կանոտ կարգ լուրջ ընթացք:

կապ (կէֆպ, ա.) ձիասպրներու խումբ կապ գոյեր [կէֆպի կապաք].

կապան (կիւֆպան, ա. յգ. կապ, ի) հեծեալներ, հեծնողներ. ասոր կապան հեծեալներու խումբ.

կապէ (կիւֆպէ, ա. յգ. կապ) ծունկ ծունգ (հմմ. ծնր. ծունգ):

կաս (կէֆս, ա.) անշարժութիւն, կայունութիւն. ասր – (կէֆսի վիյան) ջուրերու կայուն վիճակը:

կազ (կէֆզ, ա.) կանգնել. տնկել. կազ – նշանակ. – ոյր կանգնել. – ոյր սիւն մը կանգնել. 2. խմել. – հետ – արձան կանգնել. 2. խմել.

կապ (կէֆ'պաք, ա. տոպ. է կիւֆպաք) ծունկ. ձագ – մէկ երկու ծունկ

կազն (կիւֆզն, ա. յգ. կազան) 1. հիմ, անկիւնաքարշգլխաւոր տարր, սիւն, հոգի. օր. (մեծ կազն մեծամեծ երկիրին հոգին է. ոյր կազն տէրութեան հոգին 3. ձեռնարկ, նեցուկ. 4. սիւն (հմմ. յոյն. ոյրոն). 5. աստղաչափութեան մէջ հաստատ մը աստղաբաշխական:

կապ (կիւֆպ, ա.) հեծնել (հմմ. սպան. կաբալկար). նասիլ կապ հեծնելու և իջնելու մեծ ոյր կապ հեծնելու և իջնելու կարող, ձի այնքան տարիքոտ և առաջ

կազ (կիւֆզ, ա.) անշարժութիւն. կայունութիւն. ասր – ջուրերու կայուն վիճակը

Digitized by Google

رمام (rɛmmam, ա.) լուանալ ածելիկ լուանիներ։

رمز (rɛmz, ա.յգ. ոզոյ –ոզոմ) 1. նշան գաղտնի նշան. 2. ակնարկութ. 3. նշանակ (գաղափար է). 4. համառօտագրութ. 5. (քիմ.) նշանագիր։

رمص (rəmṣ, ա.) ւճքան – (rəmṣի էնճան) աչքի քնջութիւն։

رمضان (rɛmɛzan, rəmazan, ա.) արաբական լուսնային տարեմուտ հինգերորդ ամիսը. ռեմազան շերիֆ։

رمق (rɛmaq ա.) 1. վերջին շունչ. 1. քիչ, քչիկ մը. գալմ – մազ ջնայ ար. – sa [ɛssɔh rɛmaq] չմեռնելու չափ ուտելիք անունդ։

رمل (rɛml, ա. յգ. ռոլ) 1. աւազ. (հմմ. գոռ. ռիլ). 2. աւազահողայութիւն. (հմմ. գալլա). 3. ռոլ թըր [պաճուհ rɛmlɛ] առանձնաւորի չափ մ՚է, որուն մանկանէ երկար տոզը երկը ոտները և մկ ֆաթոն է)։

رمل (rɛmil, ա.յգ. ռոլ ի) ռոզոյ ոզոմ) քիմիական բանաձեւերը, որ աւելի իրը եզակի կը գործածուի) (յգ. ռոզոյ). տ. ռոլ. օրհնէ – յիշողական արուեստ։

رمه (rɛmɛ, պ.) խումբ, երամակ (համ. սոզ). ռոմ ագռնիկի երամակ։

رمی (rɛmi, ա. ռայա rիմայէք) 1. նետ. 2. նետաձգութ. ռայա ֆն նետաձգութեան արհեստ։

رمی (rɛmm, ա.) փուած. փուա. ոն ռ սիննի rɛmm] փուածակուայ

رمیده (rɛmiɛh, պ.) խրտչած, ահաբեկ (հմմ. կուշ. (աւրկոշ) ռոմեդ. ռոմեդ ռոմեդ խրտչած սիրտ. ռոմեդ ռոմ խրտչած ձիրնիկ։

رمد (rɛmɛs, ա. բժ.) աչքացաւ, աչքի չիւանդութիւն։

رکوع (rikiɔu, ա.) ձեռքերն ծունկերուն վրայ գրած ծռիլ։

رکون (rikiɔun, ա.) անկեղծ մտաւորներ, յօժարութիւն։

رکیك (rɛkik, ա. կակաշ, կեն իգ. կեկաշ) 1. տկար, թոյլ. 2. թոթով. նոյն կակաշ թոթով լեզու. կեկաշ ոմի թոյլ տկար բացատրութիւն։

رکین (rɛkin, ա. ռնեշ, կեն) 1. լուրջ. – ոտ լուրջ մարդ. – ջոց ռոմեր հաստատուն դիրք. 2. ռոմեր։

رم (rɛmm, ա.) 1. ռակորի փոռթիւն, խռչակ. ռոնոն رم [rɛmmիւէսնաճ] ռակռայներու փոռթիւն. 2. [rɛm, պ.] խրտչիլ. ռզրդ [rɛm fɛrsk] խրտչած։

رماح (rimaճi, ա. յգ. ռոռ ի) նիզակներ. ռռոմ رماح չոյշղոզուն նիզակներ. 2. (rɛmmaճi) նիզակագործ։

رماد (rɛmaճ, ա.) մոխիր, ածիւն (հմմ. (հմմ. գոռ. ջտաշ). ռոդոմ رماد ոդոմ ոդոմ ոդոմ

ռնդիմ (ռէմիմ, ա. թ. ռնդ.) փոքր տաճ. ռնդ. տես ռնդ.

ռնան (ռէննան, ա.) հնչական, հնչեղ (հմմ. ինչպէս ալիան. ինչպէս ինդուլ). տուն հնչականաբերեն։

ռնչ (ռէնճ, ա.) 1. վիշտ, ցաւ. 2. նեղութիւն, տառապանք. 3. յոգնութիւն, տանջանք. ունի – տառապիլ ցաւ. ունի – բաժանման վիշտ։

ռնչեր (ռէնճէր, պ.) 1. չէնքերու մէջ տանականոյ քար կրող կիր կրող. 2. տորին գործատար. 3. հողագործ, ուշակ. ընել – 1. տորին գործատարութիւն. 2. հողագործութիւն, ուշակութիւն.

ռնչիլ (ռէննիլ, պ.) նեղութիւն. տառապանք. ունի – ունի։

ռնչուր (ռէննուր, պ.) հիւանդ, հիւանդագին, ախտաւոր. – ունի հիւանդագին պիտի ըլլայ. – ախտաւոր որդւոյ. – հիւանդագին, ախտաւորութիւն.

ռնչել (ռէննէլ, պ.) 1. տե՛ս ռնչ. 2. վրայ տարաձայնել, ցաւագին։

ռնդանդ (ռէնտիյէ, պ.) տարտաճ. ունի ռնդանդ։

ռնդանդել (ռէնտիյէլ, պ.) վհատացած, արդուզուած. ու – վհատանալ, արդուզուիլ. ունի – արդուզուիլ. ունի ռնդանդել [ռէնտիյէկի] վհատութիւն, արդուզուիլ։

ռնդ (ռիննտ, պ. յգ. ռնդան) 1. գինեւոյ, շուայտ, ցոփ. 2. չինական, փիլիսոփայ. 3. հոգեւոր. ունի – տարբ, աստուածասէր, բարեպաշտ. ունի – 1. չինական, փիլիսոփայի պէս. 2. շուայտութեամբ. 3. տարբի պէս։

ռնդել (ռէննէտ, թ.) քերիչ, քերող. ունի – 1. քերել. 2. տաշել. ունի – քերել, տաշել։

ռնդել (ռէննէտ, պ.) 1. բարեպաշտիկ. 2. ըռընտիկ, սիրուհիկ։

ռնդ (ռէնկ, պ.) 1. գոյն, երանգ. 2. գոյն, ձեւ. 3 խաղ, խարդախութիւն. խայտառակութիւն. 4. ամօթ. ունի – անգոյն գունատ. ունի – գոյնը թռած. ունի – գոյնը չտալ. 2. չիմացքնել, չգիտցնել, գաղտնի պահել. ունի – գոյն գոյն ըլ. ունի – 1. յաճախակի գունափոխիլ. 2. շատ նեղուիլ. ունի – 1. գոյն չտեսնի, անգոյն. 2. փախուստ. ունի – փախստական. ունի գոյնգոյն. ունի (ռէնկիճ, պ.) 1. գունագեղ, երփներանգ 2. գեղեցիկ. 3. զարդարուն։

ռնկամիզ (ռէկեամիզ, պ.) գունախառն, երփներանգ։

ռո (ռէվ, պ. յգ. ռոյ) գնա՛, գայթող զոյգ [phjqrէվ] արագագնաց. ռահիրէվ) ճամբայ առնող.

ռո (ռու, ռոյ, ռույ, պ.) 1. գեմք, երես մակերեսոյթ, մակերես. ունի ռոյ երկրին երեսը. ունի ռոյ գեղեցիկ գեմք. ռոյ ռու (ռու պէռու) երես առ երես. ռոյ (տիւռու) երկերես, կեղծաւոր. ռոյ (ռուկէրտան) երես դարձնող. երես քաշող. ռոյ մալ երես քաշել. ունի – երէս ոչ առնել – ճամբայ ելնել, պատաստուիլ. ունի ռոյ ծովին մակերեսը։

ռոյ (ռէվա, պ թ. ռոյող) 1. պատշաճ, վայելուչ, արժան. ունի – արժան. դարտցի. ունի – պատշաճ, յարմար դատել. ոյն անյարմար, անպատշաճ։

ռոյիճ (ռէվաիճ, ա. յգ. ռոիճ ի) վայելուչ ունի անուշահոտութիւն։

ռոյիճ (ռէվապրդ, ա. եզ. ռոյիճ ի) կապեր. ունի – բարեկամական կապեր. ունի – բարոյական կապեր

Digitized by Google

ռ՚ւ (rn՚ւեէբ, ա.) 1. տեսնել. 2. վարել, տեսնել հլալ – տես հիմը տեսնել. 1 – ի բիւրեա որ տեսական գործերը տեսնել. ակտ – գաս տեսնել ուխտել – ներաստեսութիւն. 3. տեսութ.

ռ՚ւիւ (rէվիյեէբ, ա.) խոհականութ. հեռատեսութ հանճար. յս – անխորհուրդ. տես – խոհական, հանճարեղ. նշդր [rէվիյեէբվէեց, rէվիյեէբվէեր, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. գործոց – խոհականապէս:

ռ՚ւիշ (rիւվէյշ, ա. նուազ. տիշ ի) փետրիկ:

ռ՚ը (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմ. ռ՚ա ի, որ բարդութեանց մէջ գործ.

ռ՚ա (rէհա, պ.) ապատուհ. փրկութ. ազատիլ (հմմ. ոլոմ). – ապատիլ. – ապատիլ: պատիլ – ապատիլ:

ռ՚այն (rէհայն, ա. յգ. հնչդ ի. ռ՚այն ձևով պէտք չէ գրել)

ռ՚ապա (rէհապէ, ա. բուսաբանական բառ) սրակերպ:

ռ՚այնի (rէհապիյն, հնչդ rէհապիյնէ, ա. յգ. ռ՚այն ի. հնչդ ռ՚այնի գլուխ վարդապետներ:

ռ՚ան (rիհան, ա. յգ. ռ՚ան ի) 1. տ. ռ՚ան. 2. ռ՚ան:

ռ՚աւի (rէհավի, ֆ.) 1. բեհեզի (ուրճա). 2. անուշակով փոքր նուագարան՝ երաժշտական ձայնակով

ռ՚ապ (rէհէպ. rէհէպ, ա.) երկիւղ, վախ (հմմ. զարգ. ֆոբ):

ռ՚ապան (rիհապան, ա. եզ. ռ՚ապ, յգ. ռ՚ապնի) վարդապետներ, կուսակրօններ. ցիկոս – դպրեվանք. ս – վարդապետական, կղերական:

ռ՚ապէթ (rէհապէթ, ա. յգ. ռ՚ապեր) վախ, երկիւղ. ռ՚ապ ջնդոնդ ռ՚ապ ջնդոնդ վախ. ռ՚ապ [rէհապէթէն) վախով:

ռ՚ոմա (roմա, խտ.) Հռոմի. գիր – հռոմէական պատմութիւն. ն – հռոմայեցի. ցական – պապականներկղեցի

ռ՚ոմալ (rումալ, պ.) երես քսող. ալ – երես քսել, երկրպագել:

ռ՚ոման (roման, ֆ.) 1. վէպ. 2. [rուման] բռնաւորութի. ռ՚ա – բռնաւորներէն. ռ՚ը – [roմանցը] վիպասան, վիպագիր. ռ՚ըլ – վիպագրութիւն:

ռ՚ումանիա (rումանիա, թ.) Բռնաւորիա ն – բռնաւորական:

ռ՚ումորկոր (rումորէթօր, ֆ.) նուագ ձիգ նուագ:

ռ՚ունա (rէվէնաէ, պ. յգ. ռ՚ունան) 1. գացող. 2. շատ քալող. սպ ռ՚ունա – ձի. ռ՚ունայ աւնով եկող և գացող

ռ՚ունգ (rէվնգ, ա.) 1. փայլ, շքեղութիւն. պայծառութ. ջ. խարտիւթիւն, փոփկութ. յար – գաւնան շքեղութ. ըլալ – ռ՚ունգ ունենալ փայլը ի լոյս – փայլը աւելնալ, գեղեցկանալ. ն – փայլուն, շքեղ, պայծառ. ութիւն [rէվնգոգեապ. պ.] պայծառ, շքեղ փայլուն ռ՚ունգ ունենալ. փայլիլ, շքեղանալ ռ՚ունգ ունենալ

ռ՚ունիւմա (rունիւմա, օրգ ռ՚ունիւմուն ռ՚ունիւմուս, պ.) երևցող, երևան եկող. յ – երևիլ, երևան գալ

ռ՚ոյ (rու, պ.) տե՛ս ռ՚ոյ [rույնիկեար] 2. անազապղձնէ. ն – անազապղձնէ:

ռ՚ոյ (rէվի, ա.) յառիքին վերջին գիրը, կամ վերջին գրին տեղ բառնող գիրը:

ռ՚ոյ (rո՚ւեա, ա.) երազ (հմմ. ֆոթ). մոյ – երազ տեսնել. ռ՚ոյ ի տալ երազը մեկնել. մոյ ա – երազին մէջ երեւիլ:

ռ՚ոյթ (rո՚ւեէբ, ա.) 1. տեսնել. 2. վարել, տեսնել հլալ – տես հիմը տեսնել. 1 – ի բիւրեա որ տեսական գործերը տեսնել. ակտ – գաս տեսնել ուխտել – ներաստեսութիւն. 3. տեսութ.

ռ՚ոյիթ (rէվիյեէբ, ա.) խոհականութ. հեռատեսութ հանճար. յս – անխորհուրդ. տես – խոհական, հանճարեղ. նշդր [rէվիյեէբվէեց, rէվիյեէբվէեր, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. գործոց – խոհականապէս:

ռ՚ոյն (rիւվէյշ, ա. նուազ. տիշ ի) փետրիկ:

ռ՚ը (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմ. ռ՚ա ի, որ բարդութեանց մէջ գործ.

ռ՚ա (rէհա, պ.) ապատուհ. փրկութ. ազատիլ (հմմ. ոլոմ). – ապատիլ. – ապատիլ: պատիլ – ապատիլ:

ռ՚այն (rէհայն, ա. յգ. հնչդ ի. ռ՚այն ձևով պէտք չէ գրել)

ռ՚ապա (rէհապէ, ա. բուսաբանական բառ) սրակերպ:

ռ՚այնի (rէհապիյն, հնչդ rէհապիյնէ, ա. յգ. ռ՚այն ի. հնչդ ռ՚այնի գլուխ վարդապետներ:

ռ՚ան (rիհան, ա. յգ. ռ՚ան ի) 1. տ. ռ՚ան. 2. ռ՚ան:

ռ՚աւի (rէհավի, ֆ.) 1. բեհեզի (ուրճա). 2. անուշակով փոքր նուագարան՝ երաժշտական ձայնակով

ռ՚ապ (rէհէպ. rէհէպ, ա.) երկիւղ, վախ (հմմ. զարգ. ֆոբ):

ռ՚ապան (rիհապան, ա. եզ. ռ՚ապ, յգ. ռ՚ապնի) վարդապետներ, կուսակրօններ. ցիկոս – դպրեվանք. ս – վարդապետական, կղերական:

ռ՚ապէթ (rէհապէթ, ա. յգ. ռ՚ապեր) վախ, երկիւղ. ռ՚ապ ջնդոնդ ռ՚ապ ջնդոնդ վախ. ռ՚ապ [rէհապէթէն) վախով:

Digitized by Google

ռոզմերէ (ռուզմէրէ, պ.) *ամենօրեայ առաւօտեայ.* –ժրաջան – ծախք։

ռոզնամչէ (ռուզնամչէ, պ.) *ձեռագործ տուր, փոքր օրհնիւս.* –ել – հաշուակալ (*ինչ ինչ պաշտօնատանց*)։

ռոզնամէ (ռուզնամէ, պ.) 1. *օրատետր (անգործա.)* 2. *օրագիր (քիչ գործ.).* 3. *օրացոյց (քիչ գործ.).* 4. *օրակարգ.* ել – *օրացոյց պատրաստող*։

ռոզն (ռէվզէճէ, օզոց ռէվզէճ, պ.) *պատուհան օր.* (*ս.* –լիսէ–ճաթլաստ)

ռոզէ (ռուզէ, պ.) *ծամ (չմշ. . սիամ – ծամապահ (հմշ. . ջնորցոյ)*։

ռոզի (ռուզի, պ.) *օրապահիկ, անուանդ ռոզ անուցիչն Աստուած*

ռոմս (ռուռս, ա. *հգ.* սի) 1. *գլուխ. ներք.* 2. *փոքր աստիճաններու հրաւիրատոմակ.* 3. *համալսարանի վկայականագիր.* 4. *կրօնական աստիճան*։

ռոս (ռուս, թ.) *Ռուսական, Ռուսական.* ել – *ռուսերէն* օպոյ–ռոս *ռուսամաքառնական.* ցեմոյ – *ռուսանալ.* ցէլ – *ռուսցնել*։

ռոսա (ռիւէսա, ա. *յգ.* սիչ *ի*) ա. սիչ.ռ.ոնիա ց – .ա. ոնիա։

ռոսպի (ռոսպի, ռոսայ ռոսպը, *յգ.* ռոսպիան) *բոզ, պոռնիկ, բոզութիւն, պոռնկութիւն*։

ռոստա (ռուսթա, պ.) 1. *գիւղ.* 2. *աւարակ.* ել – *գիւղացի*։

ռոստոպոլլո (ռուպօփօլլու, թ.) *խաբեբայ, խարդախ (հմշ. .կար.).* ել – *խաբեբայութիւն*։

ռոսիահ (ռուսիահ, ռոսայ ռուսիէհ, պ.) 1. *սևերես, սեւերեսութիւն, խայտառակութիւն*։ 2. *խայտառակ.* ց – [ռուսիահի] *սևերեսութիւն, խայտառակութիւն*։

ռոսիա (ռուսիա, թ.) *Ռուսիա, Ռուսաստան.* ցեղ – *Ռուս կասւորութեան.* ե. ի – *Ռուսաստանցի, ռուս*

ռոշ (ռէվիճ, պ.) 1. *գնացք.* 2. *ընթացք, վիճակ.* 3 *եղանակ, ձև. հալ – գործին ընթացքը ոյնի – բայ ցատրութեան եղանակը՝ ձևը*։

ռոշն (ռուշէն, պ.) 1. *լուսաւոր, լոյս.* 2. *փայլուն, պայծառ. ռոշն լուսամիտ ծերուկի մը. ռոշն լուսամիտ, բարեկեր. –կշտոն ռոշն լուսամիտ ծերուկ մը. –լ ոյնի աչքերիդ լոյս.* ց – *լուսաւորութիւն, փայլ, պայծառութիւն*։

ռոշնա (ռուշնա, պ.) *տե՛ս* ռոշն. ե. ոշնի.

ռոսա (ռավզա, ա. *յգ.* ծիչ) *պարտէզ, բանջարանոց. ռոսա –վարժարան. սիսեան – մանկապարտէզ. ռոսա դպրեվանք. ռոսա [ռավզայի մուդդաիէրէ] Մուհամմէդ մանգարէին Մէտինէի մէջ գտնուող տունը*։

ռոգն (ռուղն, ռուղան, պ.) *իւղ, ճարպ. ռոգն – կարագ իւղ – զէյթ – ձէթ. ռոգն –փայլեցնել. ռոգն –փայլուն*

ռոգնի (ռուղնի, պ.) 1. *իւղատու.* 2. *ա. ռոգն.* 3. *փայլուն կաշի*։

ռոճ (ռէուճ, ա. *ռոճի էն*) *գաւթ, գորմակագործ.ռոճ բրգծած Աձ.*

ռոգա (ռօգա, թ.) *ճարճրուկ, աստղուկ. ռոգա –*

ռոկրան (ռուկէրան, պ.) *երես դարձնող, հակակիր.* ու – 1. *երես դարձնել.* 2. *քաշուիլ*։

ռոմ (ռում, ա. *յգ.* ռոմոր) *Յոյն, Եւրոպական Թուրքիա, Րումելի. ռոմ – յոյն բլլալ. ռոմ գալ – յոյն դարձնել. ռոմ – յունարէն.* ե – 1. *յունարէն.* 2. *յունական ա-*

Digitized by Google

ռեհ (rեհ, ած.) 1. տեսանել. 2. վարել, տեսնել հալ – մտ հիկը տեսնել. 1 – ի պետիս որ տեսանել գործերը տեսնել. ակահ – գաս տեսնել ներս – ներս տեսնել. 3. տեսութ. ներս – ներս տեսութիւն.

ռեհ (rեհիլեեք, ա.) խոհականուհի. հեռատեսութիւն. հանճար. յս – անխորհուրդ. սինել – խոհական, հանճարել. ռեհ [rեհիլեեքմեն, ռեհկար rեհիլեեքեար, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. անդոն – խոհականապես:

ռիշ (rիշէյե, ա. նուազ. ռիշ ի) փետրիկ:

ռի (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմտ. ոյ ի, որ բարդութեանց մէջ գործ.

ռհա (rէհա, պ.) ազատութիւն. փրկութիւն. ազատել – ազատիլ. պանի – ազատիլ:

ռհայն (rէհայն, ա. յգ. ռհայ ի. ռհայ ձևով պէտք չէ գրել:

ռհայութ (rէհայաէ, ա. բուսաբանական բառ) որակերպ:

ռհայպին (rէհայպին, ռհայ rէհայպիներ, ա. յգ. ռհայ ի. ռհայն գնդաի հին վարդապետներ:

ռհան (rիհան, ա. յգ. ռհան ի) 1. տ. ռհան. 2. ռհանութ:

ռհաւի (rէհաւի, ֆ.) 1. բէհեայի (ուրբաթ). 2. անտեսակով փոքր նուագարան՝ բաժշտական եղանակի

ռհբ (rէհէպ. rէհպ, ա.) երկիւղ, վախ (հմմտ. քուֆ. քորքո):

ռհբան (rիհպան, ա. եզ. ռհբ, կրկին յգ. ռհբեն) վարդապետներ, կուսակրոններ. ցիքա – դպրեվանք. ս – վարդապետական, կղերական:

ռհբեթ (rէհպէթ, ա. յգ. ռհբեթ) վախ, երկիւղ. ռհբեթ ոնեն ձիշ քէն վախ. ռհբեթ [rէհպէթէն) վախով:

ռմ. (rմ'ւեէբ, ա.) 1. տեսնել. 2. վարել, տեսնել հալ – ռմ հիկը տեսնել. 1 – ի պետիս որ տեսանել գործերը տեսնել. ակահ – գաս տեսնել ներս – ներս տեսնել. 3. տեսութ.

ռմիյեէբ (rէվիյեէբ, ա.) խոհականուհի. հեռատեսութիւն. հանճար. յս – անխորհուրդ. սինել – խոհական, հանճարել. ռեղոր [rէվիյեէբմէն, ռեղկար rէվիյեէբմեար, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. անդոն – խոհականապես:

ռմիշ (rիւվէյե, ա. նուազ. ռիշ ի) փետրիկ:

ռմի (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմտ. ոյ ի, որ բարդութեանց մէջ գործ.

ռմհա (rէհա, պ.) ազատութիւն. փրկութիւն. ազատել – ազատիլ. պանի – ազատիլ:

ռմհայն (rէհայն, ա. յգ. ռհայ ի. ռհայ ձևով պէտք չէ գրել:

ռմհայութ (rէհայաէ, ա. բուսաբանական բառ) որակերպ:

ռմհայպին (rէհայպին, ռհայ rէհայպիներ, ա. յգ. ռհայ ի. ռհայն գնդաի հին վարդապետներ:

ռմհան (rիհան, ա. յգ. ռհան ի) 1. տ. ռհան. 2. ռհանութ:

ռմհաւի (rէհաւի, ֆ.) 1. բէհեայի (ուրբաթ). 2. անտեսակով փոքր նուագարան՝ բաժշտական եղանակի

ռմհբ (rէհէպ. rէհպ, ա.) երկիւղ, վախ (հմմտ. քուֆ. քորքո):

ռմհբան (rիհպան, ա. եզ. ռհբ, կրկին յգ. ռհբեն) վարդապետներ, կուսակրոններ. ցիքա – դպրեվանք. ս – վարդապետական, կղերական:

ռմհբեթ (rէհպէթ, ա. յգ. ռհբեթ) վախ, երկիւղ. ռհբեթ ոնեն ձիշ քէն վախ. ռհբեթ [rէհպէթէն) վախով:

ռոմա (roմա, իտ.) Հռոմի. ցիչ – հռոմէական պատմութիւն. ցիչ – հռոմէացի. ասիական – պատրականեկեղեցի

ռոմալ (roմալ, պ.) երես քսող. ալ – երես քսել, երկրպագել:

ռոման (roման, ֆ.) 1. վէպ. 2. [roման] բռամանացի. ջ – բռամաներէն. ջ – [roմանցիր] վիպասան, վիպագիր. ջիլք – վիպագրութիւն:

ռոմանիա (roմանեա, ֆ.) Բռամանիա ն – բռամանացի.

ռոմորկոր (roմorkor, ֆ.) նաւա ձիգ նաւ:

ռոնդ (rէվէնտ, պ. յգ. ռնդան) 1. գացող. 2. շատ քալող. աս ռոնդ – ձի. ռոնդ ռոնդ այնէ եկող և գացող

ռոնգ (rէվնմգ, ա.) 1. փայլ, շքեղութիւն. պայծառութիւն. 2. թարմութիւն, փափկութիւն. յար – գալնան շքեղութիւնը. ջիլ – գեղեցկութեան փայլը կրնայ – փայլը աւելնալ, գեղեցկանալ. ն – փայլուն, շքեղ, պայծառ. ռնգեր [rէվնգազեաց. պ.] պայծառ, շքեղ փայլուն ռնգեալ 1 փայլիլ, շքեղանալ 2 գեղեցկանալ

ռոնգ (roնցիւմա, ռոնգ roնցիւմուն ռոնգեր roնցիւմուս, պ.) երևցող, երևան եղող. ալ – երևիլ, երևան գալ

ռոյ (roյ, պ.) տե՛ս ալ ռոյ [roյի նիկեար, ազաս. նուրնիկեար] 2. անազապղձնիլ. ըն – անազապղձնէլ:

ռոյ (rէվի, ա.) յանգին վերջին գիրը, կամ վերջին գրին տեղ բառնող գիրը:

ռոյիլ (roյ'ւեա, ա.) երազ (հմմտ. ջոն մոշ). մոյ – երազ տեսնել. ռոյ ալ – երազը մեկնել. մոյէ ալ – երազին մէջ երեւիլ:

رهبر (րէհպէր, պ.) առաջնորդ, ուղեցոյց (հմմ. دلیل. رهنما. قلاووز). — صبیان մանկանց առաջնորդ. ترجه — առաջնորդ թարգմանութեան. لك —، ی— առաջնորդութիւն (հմմ. قلاووزلق)։

رهپیما (րէհփէյմա, պ.) ճամբայ բացող, ուղորդ. ճամբորդ:

رهرو (րէհրէվ, պ. յգ. رهروان) ուղեւոր, ճամբորդ. ی— ուղեւորութ.

رهزن (րէհզէն. պ.) հուզկահար. — ی، لك— հուզկահարութիւն:

رهگذر (րէհկիւզէր, պ. رهگذار րէհկիւզար) ճամբայ, անցք.

رحل (րէհլ, ա. մրդկզ.) սաղմոսկրանք, որոկենի։

رحله (րէհլէ, ա. բժշ.) ուղւոյ, այ. տուն։

رهن (րէհն, ա. յգ. (ارهان. رهان) գրաւ պատանդ. لى — գրաւով. — برالق— պատանդ ձգել, գրաւ դնել.

رهنما (րէհնիւմա, պ.) ուղեցոյց առաջնորդ (հմմ. دلیل . رهبر. قلاووز) قرائت— ی— առաջնորդ ընթերցանութ.

رهیاب (րէհեապ, պ.) — او ճամբայ գտնել, առիթ գտնել. رهیاب دخول او մտնելու յաջողիլ։

رهیده (րէհիտէ, պ.) ազատած, փրկուած։

رهین (րէհին, ա.) 1. գրաւ դրուած. 2. բառերու առջեւ կը դրուի եւ اولمق ով կը շինէ. علم او — գիտնալ. ایقان او — վերջանալ. ختام او — ստուգապէս տեղեկանալ. مرتبهٔ ثبوت او—ثبوت او, — հաստատուիլ (հմմ. ثابت او)։

رهینه (րէհինէ, ա. յգ. رهائن) գրաւ դրուած առարկայ։

ریاء (րիեա, ա.) կեղծաւորութիւն կեղծիք. [رئاء] ալ կրնայ գրուիլ:

ریاح (րիեահ, ա. եզ. ریح) հովեր. — مرسل الریاح شدیده սաստիկ հովեր. [միւրսիլիւր րիյահ] Աստուած. — بطنیه որովայնի փուք, փքոտութ. رحیه — [բժշ.] ջլախտք, գոլորշիք:

ریاحین (րէեահին, ա. յգ. ریحان ի) տե՛ս ریحان. شم ریاحین ռեհաններ հոտոտել՝ հոտուըտալ։

ریاست (րիեասէթ, ա.) 1. նախագահութ. 2. ատենապետութ. — تحت ریاستنده ընդ նախագահութեամբ. — پناهی նախագահել, ատենապետել. [պ.] նախագահական, ատենապետական. حضور عالی ریاستپناهی նախագահական

ریاض (րիեազ. ա. յգ. روضه ի) ریاض خلد [րիյազի խուլտ] դրախտ.

ریاضت (րիեազէթ, ա.) 1. ժուժկալութ. 2. ճգնաւորական կեանք 3. մարմնամարզ. بدنیه — մարմնամարզութիւն, մարզանք (հմմ. ژیمناستیق):

ریاضیات (րիեազիյեաթ, ա.) մաթեմաթիքական՝ չափական ուսումնական գիտութիւնք:

ریاضیه (րիեազիյէ. ա.) ուսումնական մաթեմաթիքական, չափական. — علوم ա. ریاضیات:

ریاف (րէյեաֆ, ա) չրագետ. ریافت (րէյեաֆէթ) ջրագիտութիւն։

ریاکار (րիեաքեար, պ.) կեղծաւոր. لق —، ی— կեղծաւորութիւն. — انه կեղծաւորական։

ریال (րիեալ, իտ.) աւստրիական եւ իտալական դրամ որ 25 ղր. կ'արժէ

ریاله (րիեալէ, իտ.) գեր-ծովակալ, ալաօր (بحریه‌میرلواسی) կը կոչուի։

ریان (րէյեան, ա.) 1. ջուրի մէջ ողողուած. 2. ջուրով յագեցած։

ریب (րէյպ, ա.) 1. տարակոյս, կասկած. بلاریب [պիլարէյպ] անկաս-

Digitized by Google

ռաբ (rաբ, ա.) 1. տեսանել. 2. վարել, տեսանել համ – տես հիկը տեսանել. 1 – ի բեւեր տեսակաւոր գործերը տեսանել. ակաւ – դատ տեսանել ի ներ – ներատեսութիւն. 3. տեսութ.

ռեւիյեր (rէվիյէէր, ա.) խոհականուհի. հեռատեսութ հանճար. յս – անխորհուրդ. ստեղծագ. – խոհական, հանճարեղ. նգր ռեվիյեէրիւեցիս, ռեւիյեէրքfեար, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. պիանո – խոհականապես։

ռիշ (rիւէյշ, ա. նուազ. ռիշ ի) փետրիկ։

ռէ (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմ. ռայ ի, որ բարդութեանց մէջ գործ.

ռհա (rէհա, պ.) ազատութ. փրկութ. ազատիլ (հմմ. ռհլ. ու հլամ). – ազատիլ. պահ – ազատել. պահիլ – ազատուիլ։

ռհայ (rէհայ, ա. յգ. ռհայ ի. ռհայ ձևով պէտք չէ գրել։

ռհայապէ (rէհայապէ, ա. բուսաբանական բառ) սրակերպ։

ռհայեան (rէհայեան, ռհայ rէհայեան, ա. յգ. ռհան ի. ռհայեան գլուխ հին վարդապետներ։

ռհան (rհան, ա. յգ. ռհան ի) 1. տ. ռհան. 2. ռհանութ.

ռհաւի (rէհաւի, ֆ.) 1. բնհայի (ուրճա). 2. անտուկով փոքր նաւագաթարան յարմարաշարժական եղանակիր

ռհբ (rէհէբ, rէհէբ, ա.) երկիւղ, վախ (հմմ. ռհլ. գրաբ. خوف).

ռհբան (rհէպան, ա. եզ. ռհար, կրկին յգ. ռհայեան) վարդապետներ, կուսակրոններ. ըստ – դպրեվանք. ական – վարդապետական, կղերական։

ռհբէթ (rէհպէթ, ա. յգ. ռհբաթ) վախ, երկիւղ. ռհբէթ ռհամն ջանքով գծոխքեն վախ. ՚ռհբա [rէհպէբէն) վախով։

ռոմա (roմա, խո.) Հռովմ. ցիկ տ – հռովմէական պատմութիւն. ական – հռոմէացի լատին – պապականեկեղեցի

ռումալ (rումալ, պ.) երես քսող. ալ – երես քսել, երկրպագել։

ռոման (roման, ֆ.) 1. վէպ. 2. [ռուման] բուժանացի. ագ – բուժանարէն. ջ – [roմանճը] վիպասան, վիպագիր. ճլիք – վիպագրութիւն։

ռումանիա (rումանիա, թ.) Բուժանիա ն – բուժանացի։

ռումորկոր (rումorfէor, ֆ.) նաւա ձիգ նաւ։

ռոնդ (rէվէնտ, պ. յգ. ռկոնդ) 1. գացող. 2. չատ քալող. ասի ռոնդ – ձի. ռոնդ ու ռոնդ ալեկոզ և գացող

ռոնգ (rէվնմգ, ա.) 1. փայլ, շքեղութիւն. պայծառութ. ֆ. թարմութիւն, փափկութ. յաք – գանուն շքեղութ. ճալ – գեղեցկութեան փայլը ևլի – փայլը աւելնալ, գեղեցկանալ. ական – փայլուն, շքեղ, պայծառ. ալեցոյց [rէվնագեաալ. պ.] պայծառ, շքեղ փայլուն ալ ալեցոյց 1 փայլիլ, շքեղնալ 2 գեղեցկանալ

ռոյմ (rումիւմա, ռոյմ rումիւմուց ռոյմ rումիւմուց, պ.) երևցող, երևան եղող. ալ – երևիլ, երևան եղել

ռոյ (rոյ, պ.) տե՛ս ռոյ [rոյի նիկեար, ազաւ. նուրնիկեար] 2. անազապուհնձ. նչ – անազապունձէ։

ռոյ (rէվի, ա.) յանգին վերջին գիրը, կամ վերջէն գրին տուր բառնող գիրը։

ռոյա (rո՛էեա, ա.) երազ (հմմ. ռհլ. معلم دوش). մոյգոր – երազ տեսնել. ռոյա ռ ռեբեր երազը մեկնել. մոյգր ալ – երազին մէջ երեւիլ։

Digitized by Google

ریاح (rihaḥ, ա. եզ. ջր) հովեր. – مرسل الرياح شղած աստուած հովերը. ریاح [միւսիպիւր rihյաի] Աստուած. պնեա – հովայինի փուք, փուքոտութ. ռեհր – [բժշ.] ջլախտք, գալորշիք:

ریاحين (rihaḥîn, ա. յգ. ռեհան ի) տե՛ս ریحان. ریاحين شم ռեհանները հոտոտել՝ հոտոտքտալ:

ریاست (riհեաստ, ա.) 1. նախագահութ. 2. առենապետութ. ռանտայ տեղ ընգ նախագահութեամբ. 1 – նախագահել, առենապետել. պահ – [պ.] նախագահական, առենապետական. ریاستپناهی حضور նախագահական

ریاض (riհեազ, ա. յգ. հձոյս ի) դրախտ. [riյազի խուս] خلد

ریاضت (riհեազէթ, ա.) 1. ժուժկալութ. 2. ձգնաւորական կեանք 3. մարմնամարզ. պնա – մարմնամարզութեան, մարզանք (հմմ. ցատկուն):

ریاضيات (riհեազիյեաթ, ա.) մաթեմատիկական՝ չափական ուսուցական գիտութիւնը:

ریاضيه (riհեազիյէ. ա.) ռ. մաթեմատիկական, չափական. – علوم ռ. ریاضيات:

ریاف (rէյեաֆ, ա) չրագետ. ریافت (rէյեաֆէթ) չրագիտութիւն.

ریاکار (riհեաֆեար, պ.) կեղծաւոր. لق – ս – կեղծաւորութեան. պահ – կեղծաւորական:

ریال (riհեալ, իտ.) աւստրիական և իտալականդրամ որ 25գր.կ՚արժէ

ریاله (riհեալէ, իտ.) դեր-Դամասկոյ, այսօր (ասկլաւոնական՝ կը կոչուի

ریان (rէյեան, ա.) 1. ջուր ունեցող ոդաղաւած. 2. ջուրով յագեցած.

ریب (rէյպ, ա.) 1. տարակոյս, կասկած. ریب بلا [պիլարէյպ] անկասկած.

Digitized by Google

رهبر (rէհպէր, պ.) առաջնորդ, ուղեցոյց (հմմ. զազլաց. ռհուռ. ռնլի). – ռնեան սնանկանց առաջնորդ. պշր – առաջնորդ թարգմանութեան. մի–ս–առաջնորդութիւն (հմմ. զնգ–զլաղ):

رهيما (rէհիփէյմա, պ.) ճամբայ բռնել, ուղղորդ. ճամբորդ:

رهرو (rէհրէվ, պ. յգ. ռնրեր) ուղեւոր, ճամբորդ–ուղեւորութ.

رهزن (rէհզէն. պ.) հուպկահար. – ս–մի–հուպկահարութիւն:

رهكذر (rէհկիւզէր, պ. յհնեռ rէհկիւզար) ճամբայ, անցք

رهل (rէհլ, ա. մրդկ.) ռազմական, որոկենի:

رهله (rէհլէ, ա. բժշ.) ուռոյց, այտուտ:

رهن (rէհն, ա. յգ. ռհան. ռնրեր) գրաւ պատանդ. ل – գրաւով. – ջգիր– պատանդ ձգել, գրաւ դնել.

رهنما (rէհնիւմա, պ.) ուղեցոյց առաջնորդ (հմմ. ռհբր. ռնլի

رهياب (rէհեապ, պ.) ռ – ճամբայ գտնել, ուղիի գտնել. رهياب و دخول ռ մտնելու յաջողիլ:

رهيده (rէհիյտէ, պ.) ազատած. փրկուած:

رهين (rէհին, ա.) 1. գրաւ գրուած. 2. բառերու առջև կը տրուի և ալոյ ով կը չինէ. ی – դիտնալ – իմանալ. و եկան – վերջանալ. و یقان – աստուածպէս տեղեկանալ. و ثبوت–ով – ապրեցնել – հաստատուիլ (հմմ. و ثابت):

رهينه (rէհինէ, ա. յգ. ռհան) գրաւ գրուած առարկայ:

ریا (rիյա, ա.) կեղծաւորութիւն կեղծիք. [սէռ] ալ կրնայ գրուիլ:

կած, անտարակոյս. 2. դէպք. ریب المنون [rէյպիւլ մէնուն] օրուան դէպք:

ریبار (րիպար, ա.) խաւարծիլ (հմչ. (روند. راوند)։

ریبت (րիյպէթ, ریبه րիյպէ, րիյպէ, ա.) տարակոյս, - ի մէջ իյնալ

ریح (րիհ, ա. յգ. ریاح) 1. հով (հմչ. (باد. روزكار. یل) Հփուք-طیار-յօդացաւ

ریحان (րէյհան, ա. յգ. ریاحین) 1. ռահան, ռեհան (հմչ. (فسلگن)։ 2. օրապահիկ (հմչ. (رزق). ی- [րէյհանի] ռահանական. خط ریحانی Տիվանիին գաւ-գագիրը (հմչ. (جلی دیوانی)։

ریختم (րիխթիմ, րըխթըմ, պ.) քարափ-قیاناشمق-քարափինմօտեննալ

ریخته (րիխթէ, պ.) թափած, վազած - خون թափած արիւն։

ریز (րիյզ, պ.) թափէ՛, թափող, վազող. اشك ریز արտասուք թափող արտասուելով. خون ریز արիւն թափող. شرف ریز փառք և պատիւ տարածող. اراده سنیه شرف ریز سنوح وصدور او կայսերական հրամանը ելնել:

ریزا (րիյզա, ریزان րիյզան, պ.) 1. Թափող. 2. թափուող, վազող, հոսող. او - թափիլ, հոսիլ:

ریزش (րիյզիշ, պ.) թափումը, հոսում. ریزش خون شهدا մարտիրոսներու արեան հոսումը։

ریزه (րիյզէ. պ.) փշուր, փշրանք, կտոր - - կտոր կտոր. چین - 1. փշրանք հաւաքող. ریزهٔ نان հացի փշրանք. ریزهٔ الماس ադամանդի կտոր. 2. հացկատակ

ریسمان (րիսման, պ.) առասան, չըւան, լար (հմչ. (رسن . ایپ):

ریش (րիյշ, պ.) 1. մօրուք (հմչ. (لحیه . صقال). دراز - երկայն մօրուք. سفید - ճերմակ մօրուք. دل ریش սրտաբեկ վիրաւոր. ی - փետրաւոր, փետրակերպ. مضاعف երկկոթուն. 2. վէրք (հմչ. (یاره٠جریحه). ساز - վիրագարման. ریش [րիյշ, ա. յգ. ریاش] 1. փետուր. 2. վարագափետուր. ریشخند [րիշխանտ, պ] ծաղր, մօրուքին խնդալ, հեգնութիւն

ریشه (րիյշէ, պ.) 1. ծոպ. ریشهٔ پرده վարագոյրին ծոպը. 2. մազմզուք ریشهٔ درخت ծառին մազմզուքը։

ریق (րիգ, ա.) բերնի ջուր, շողիկ. على الريق [ալէրրիգ] անօթի փորով.

ريعان (րէյ'ան, րէյէ'ան, ա.) 1. աճիլ, շատնալ, աճում. مزروعات - 1. հունձքերուն աճումը. 2. երիտասարդութեան սկիզբը. موسم ريعان ، شباب - կեանքին գարունը.

ریك (րիյկ, պ.) 1. աւազ. 2. գիր չորցնելու փոշի [ադաւ. րըկ]. دان - (րիյկտան, ադաւ. րըկտան) աւազաման. ستان - (րիյկիսթան, պ.) աւազուտ տեղ (հմչ. قومسال . (قوملق):

ریم (րիմ, թ.) 1. հռովմ. ریم پاپا - պապ 2. Թարախ. جریحه ریم վէրքերի Թարախ

رینغه (րինկա, թ.) հրինկ (ձուկ). [ադաւ. լինկա]:

ریو (րիվ, պ.) խորամանկութիւն, խաբեբայութիւն։

(ز)

ز (զէ) 1. Օսմաներէն այբուբենի տասներեքերորդ գիրը. 2. թուական արժէքն է 7։

زا (զա, պ) ծնող (բարդութեան մէջ). طربزا ուրախառիթ։

زاء (զա, ա.) զէ գրին անունն է. կէտաւոր զէ. زاء معجمه

زائ (qahs, ա. ոյզ էն. իգ. ոնիյ)1. աւելցող. 2. աւելորդ.3.[θուա.] աւելի, առաւել. 4. (յատկական). – հրդ յատկական գիր. – ճեռ կոնական հաստատած, անդրադիպ.

زائ (qahst, ա.յգ. նիոյզ) 1.աւել ցող. 2. աւելորդ.3.[բժշ.]ելք:

زائر (qahr, ա. նրյզ էն. յգ. զոյր)1. այցելու. ثقس ابحب صاحب ای زائر [է՛] qahrի սահիպ նէԺէս ախալ է է՛ qahrի սահիպի նէԺս) ա՛վ չնչաւոր այցելու, ա՛յլ մնորգ. 2. ուխտաւոր.

زائل (qahl, ա. լոյզ էն. իգ. վնիյ) 1. անչհետացող, կորսուող. 2. անցեալ, անցած. 3. անցաւոր. ٱلمسئلة زائل անցած խնդիր.վնիյ ٱلحاجة անցեալ վերջին պատերազմ. ար – անհետանալ կորսուիլ, աներեւոյթանալ. օր. (հետ) يلدیز زائل اولدی վնիյ ձեր ջանքը չի կորսուիր.ոլդի անցաւ լր զրնիլ աստղերը աներեւոյթացան աւանդ – [զսիլիննեվմ] ննջումն.

زاج (qան, ա.) արջասպ.պրեզ – երկաթի ծծմբատ [հմշ. կոզոլթիշ]. – یاغی ծծմբական թթու (հմշ.ըպրեզ (համոզ

زاجر (qաճիր, ա. ջոյր էն. իգ. ոյզիյ) արգելող.ջոյր ար ալրգիլող պահ

زاحف (qահիճ, ա.յգ. նվոյզ. ոյզ էն) սողացող. օ–ընաներ սողունները. ձեոյզ [qահիճէ] սողուն:

زاخر (qախիր, ա, նիոյզ էն) ուռած յորդած (ծով). նիոյզ – ծով

زاد (qաս. պ. ոյզ էն) 1. ծնած. նոյզ ծնորդին. ոյզմոյր 1. մայրական, մայրենի. 2. ընդածին. ոյզմկլո [մէկէէ. qայ հրեշտակային. 2. [ա.] անունդ, պաշար. ուռնիկ.բա ոյզ ուղևորութեան պաշար.3 [qաէ, իգ. ոյզ qաէք, ա.] աւելնալ, առաւել լինիլ. օրոյզ [qաէ էօմրուհիու] անոր կեանքը երկարի. ոյզ վնիմ [qաէ ճէզախլուհիու] անոր ա– ուաքինութիւնները թո՛ղ չատնան.

زاده (qաէ, պ. յգ. նիոյզան)1. ծնած 2. որդի. 3. ազնուական.–կշի –ասլ ազնուական. – ահ،ահ կայսեր բազուն իշխան. ոյզիլլահ հարազատ որդի. ոյզհրամ ալլկորդիբնի ոյզի1հարազատ զաւակ2ինքնածին.ոյզիպշխ ոյզ փաչայի որդին. նվ – . զոյզ [qաէկի] 1. ազնուականութիւն.2.թեթեւոյիկութիւն. զոյզան [qաէկէան] ազնուականներ.ցն– 1. ազնուականութիւն.2.ազնուական ցանց – ազնուապետական դասս.

زار (qար. թ.) 1. թաղանթ. 2.բաբուկ վարագոյր,ծածկոց.3.տապղալունք, քաշեայ. 4. նրբամաշկ, փտած (պտուղի և յլ.) 5. քաթան. – զոյր ակամայ. ն – քաթանաւոր.զոյրպնչ չղարշ

زار (qար. պ.)1.տեզական մասնիկ, կամ վարագոյր.զոյր հրիւթ աւերակ. 2. հեծեծող, ողբացող. 3 եղկելի. 4. (զոյր էն է) նիհար, տկար. – քաջ տկար մարմին. 5. ողբ, կոծ. ի – ողբալ, կոծել. զոյրզոյրով լալ, ողբագին լալ:

زارع (qարի՛ ա. ցաոյզ էն. յգ. ջոյզ) հողագործ, երկրագործ:

زارغنه (qարկանա, թ.) օձաձուկ:

زاری (qարի, պ.) հեծեծանք, ողբ, կոծ. պանաճ ٱشقی زاری հրայնի ողբ

زاغ (qաղ, պ.) 1. ագռաւ (հմշ. غراب qարգ). սիա – ակ ագռաւ. 2.[θ.] փայլուն, յլկուն. ցոյ – փայլեցնել, յլկել. 3. սրատեսիլ, սրցնել.

زاغوس (qաղաճօս, թ.) տե՛ս ցոյնիչ

زاكى (զաքի, ա. زكوة էն. իգ. زاكيه. յգ. زاكيات) մաքուր, սուրբ, բարեպաշտ. صوفى زاكى բարեպաշտ մոլեռանդ. صلوات زاكيه սուրբ աղօթքներ։

زانغر (զանկըր, թ.) ديترەمك — — زانغردامق [զանկըրտամագ] [illegible]ռալ, զոփալ։

زال (զալ, պ.) 1. ծերունի, ալեւոր 2. Ռուսթէմի հայրը։

زانو (զանու, պ.) ծունգ, ծունկ, ծունր [հմմ. ديز. ركبه] زانو بزانو [զանու պէ-զանու] ծունգ ծունգի. زده — . بزمين او — . زن او — ծնրադրել, ծունր դնել, ծունկի գալ. زانوزدهٔ تعظيم او խոնարհաբար ծնրադրել. سر بزانو գլուխը ծնկան վրայ։

زانى (զանի, ա. زنا էն. իգ. زانيه) շնացող, շնութիւն ընող։

زاويه (զավիյէ, ա. երկ. յգ. زوايا. երկ. زاويتين) 1. անկիւն. 2. մենաստան (կրօնաւորի). խուց. 3. փոքր վանք. نشين — [զավիյէ նիշին] մենակեաց. منفرجه — բութ անկիւն. حاده — սուր անկիւն. قائمه — ուղիղ անկիւն. زاويتان متبادلتان داخلتان երկու ներքին փոխադարձ անկիւններ. زاويتان متبادلتان خارجتان երկու արտաքին փոխադարձ անկիւններ. زاويهٔ مركزيه կեդրոնական անկիւն. زاويهٔ محيطيه ներգծեալ անկիւն. مجسمه — հաստատուն անկիւն. قائم ال — ուղղանկիւն։

زاهد (զահիտ, ա. زهد էն. իգ. زاهده. յգ. زاهدان. زهاد. زاهدين) 1. ճգնաւոր. 2. ջերմեռանդ. انه — 1. ճգնաւորաբար. 2. ջերմեռանդութեամբ։

زاهر (զահիր, ա.) كواكب زاهره փայլուն՝ շողշողուն աստղեր։

زئير (զէիր, ա.) 1. ձայն. 2. մռնչիւն։

زايچه (զայիչէ, պ.) աստեղագիտական տախտակ։

زيب (զիպ, թ.) 1. ջուտ. 2. յանկարծ. چيقدى — թեթեւամբ. زيب طاشى քարեգնդակ. ميچراق — — թեթեւօրէն ցատկել, արագ ցատկել։

زبابه (զէպապէ, պ.) վայրի մուկ (հմմ. زيابان فارهسى)։

زباد (զիպատ, ա.) 1. մշկաքեշ (հմմ. مسك كديسى). 2. գալար, սխտոր։

زبارمق (զըպարմագ, թ.) 1. անօրգական իմաստով պառկիլ, չնթռկիլ. 2. սատկիլ։

زبان (զէպան, պ.) 1. լեզու. 2. բարբառ. فارسى — պարսկերէն լեզու. شيرين بيان — քաղցրաբարբառ լեզու. زباندراز [զէպանտիրազ, պ.] ամբարտաւան, լիրբ, երկայն լեզու. لق. ى — ամբարտաւանութիւն։

زبانزد (զէպանզէտ, պ.) յորջորջուած գործածական (բառ)։

زبانه (զէպանէ. պ.) 1. կշիռքի աչք. 2. բոց. كش — բորբոքած։

زبانى (զէպանի, ա.) դժոխային ոգի. մեղաւորները դժոխք նետող։

زبد (զիւպտ, ա.) 1. սեր (հմմ. قايماق) 2. կարագ. 3. աւազդեղ։

زبده (զիւպտէ, ա.) 1. կորիզ. 2. սեր. 3. հիւթ. 4. կարեւոր մաս, ուղղուծուծ. افكار — գաղափարաց ուղղուծուծ. هو — համաձայնութեան կորիզն. مقالەنك زبدەسى յօդուածին կարեւոր մասը. ى — [զիւպտի. իգ. زبديه] կորիզներէն:

زبر (զէպէր, պ.) վեր. زير و — տակն ու վրայ. زيروزبر տակնուվրայ ընել. ين — (զէպէրին) վերին. لب زبرين վերին շրթունք. زبردست (զէպէրտէստ) յաղթող, զօրաւոր։

زبر (զիւպիւր, ա.) գրքեր, գրուածներ (եզ. زبور)։

Digitized by Google

زبجد (զէպէրճէէ, ա.) ոսկեքաթ, տոպազիոն:

زبزب (զէպզէպ, ա.) իշղար (գէշ հոտով անկատուն մը):

زبقین (զբպգբն, Ք.) ձկնարտներու եւ բանջարանի տուին:

زبل (զիպլ, ա. յգ. զպլ) 1. ազբևք. ազբիւռ (զիւպուլ):

زبلاتمق (զբպլաթմագ. թ.) քաստկեցնել, աստուծմ ընել տալ:

زبلامق (զբպլամագ, թ.) քաստկել, աստնուռլ (հմմ. զօմպօ):

زبلایی (զէպէլլայի, Ք.) 1. հնակայ. վիմխարի. 2. շատ երկայնահասակ

زبور (զէպուր, ա. յգ. զբ) 1. գրուածք. 2. սաղմոս. սիրս զբպուր

زبون (զէպուն, պ.) 1. տկար, անկարող, անզօր. 2. նիհար (ազատ. զապուն). ըլ – տկարութիւն. անկարողութիւն. ընել – ինքզինքը պաշտպանելու անկարողներու հանգիպ անգութ. կամ – կծել, զօռ – նիհարնալ:

زبون (զբպուն. թ.) թեւաւոր բամպակ բանջրոնակ:

زبیب (զէպիպ, ա.) 1. չամիչ. (հմմ. զոյզ ողորկ). 2. չոր թուզ:

زبیر (զբփբր, թ.) 1. անամօթ մարդ 2. վիրխարի:

زجاج (զիւճաճ, ձիշ զիւնաճէ, ա.) 1. ապակի, շիշ. 2. գաւաթ. 3. (զէճճաճ, ա.) ապակեգործ:

زجاجی (զիւճաճի, ա.իգ. ձիշ զիւնաճէ) ապակային, ապակենման. زجاجیه ձիշ زجاجیه մաղ ապակային նիւթեր. زجاجیت (զիւճաճիյէէք) ապակեղծութիւն:

زجر (զէճր, ա, յգ. զջր) 1. արգիլք արգիլել. 2. սուիպամ, բռնաբռնութիւն. 3. տանջանք (հմմ. զջր. ըզյան) – (զէճրէճ) բռնութեամբ, բռնի (հմմ. իյբէ). ձիշ زجر (զէճրիյէէ, ա.) ազելիս քամպելիքի տուբք.

زحاف (զիհիաճ, ա.յգ. զհաֆ) 1. տաղաչափութեան մէջ գրի մը ընդունելի. ինչ որ յատնատուեղծական ապատութ. է. 2. (զիւհիաճ) տ. զհֆ

زحام (զիհիամ, ա.) բազմութիւն. – տիս մարդոց բազմութիւն:

زحف (զահիճ, ա.) ոզ, սողալ (հմմ. ձիշ զօրաբոյ):

زحل (զիհիալ, ա.) երևսակ (հմմ. իտալ. կիօվէվնօ):

زحمت (զահմէթ, ա. յգ. զհյ) նեղութ. յոգնութ. ցաւ. – ի – յոգնութիւն մը տանձնել. կամ – յոգնել, յոգնութիւն քաշել. ը – 1. յոգնեցուցիչ. 2. գժուար. յս – 1. յոգնեցնող. 2. գիւրին. ձիշ – գիւրութեամբ, առանց յոգնելու:

زخار (զէխխար, ա.) ալեկոծ, ուռած և բարձրացած (ծով):

زخارف (զէխարիճ, ա.յգ. եղ.զխրֆ) արգաւզարգք, զարգարանք պերճանք. ձիշ նշ. աշխարհային պերճանք

زخرف (զուխրուճ, ա.) 1. ոսկեզօծում. 2. արտաքին երեւոյթ, կեղծ գարգ:

زخم (զախմ, ա.) 1. վէրք. 2. հարուած. խոյր – ոսկրի հարուած – տիպ – ոսկրի վէրք. զդ – ոզոխուդար [زخمسور ձիշ زخمی زخمسوز] 1. վիրաւոր, (հմմ. ճրուջ. ըլձրյ). 2. հարուածեալ:

زخمه (զախէ, պ.) 1. տե՛ս زخم. 2. աղպանդակի փող. 3. կնանուտց:

زده (զէէ, պ.) 1. զարնուած. 2. հան. գիպած. ենթակայ. فلك زده – ընկած, զդ ձլկ حریق – սարսափեալ. – مصیبت

Digitized by Google

زلال (Զիւլալ, ա.) 1. յստակ, պաղ և անուշ ջուր. 2. (բնմ.) մը նապիստակ. آب زلال معارف գիտութեանց ընտիր ջուրը ـی բնապիստակային

زلام (Զիւլամ, ա.) չքաւոր, աղքատ (հմշ. زکورت، زوکورت) ։

زلزال (Զէլզալ, ա.) շարժ, շարժում ։

زلزله (Զէլզէլէ, ա.) գետնաշարժ, երկրաշարժ (յգ. زلازل). (հմշ. ـ او، وقوع بولق ، حركت ارضيه ، جركت ارض երկրաշարժ ըլլալ ։

زلغيد (Զըլկըտ, թ.) 1. ապառնալիք. յանդիմանութիւն. ویرمك ـ 1. սպառնալ. 2. յանդիմանել ։

زلف (Զիւլֆ, պ.) խոպոպիք. عروس ـ լուբիայի տեսակ գեղեցիկ ծաղիկներով բոյս մը. ـلی խոպոպաւոր. بالطه‌جی ـلی կայսեր արքունիքին մէկ դասը

زلفه (Զիւլֆէ, պ.) ծոպ. بایراق زلفه‌سی դրօշակի ծոպ ։

زلق (Զէլք, Զէլաք, ա.) սահում, սայթաքում, սահիլ (հմշ. قایق) ։

زلقه (Զէլքա, ա.) 1. տե՛ս زلق . 2. ճկմուածք ։

زلوبیه (Զիւլուպիյէ ա. աղաւ. Զիւլ-պիյէ) տեսակ մը խմոր անուշ

زلوه (Զիւլվէ, Զըլվա, թ.) եզերուն լուծին դրուած փայտ ։

زله (Զէլլէ, ա. յգ. زلات) 1. սայթաքում (հմշ. سورچمه). 2. սխալ, սխալում زلة القدم (Զիլլէթ իւլ գատէմ) ոտքի սայթաքում (հմշ. آیاق سورچمه‌سی) ։

زمار (Զէմմար, ա.) սրնգահար. ه ـ [Զէմմարէ] եղեգնափող ։

زمام (Զիմամ, ա. յգ. ازمه) 1. սանձ. 2. վարչութ. دار ـ վարիչ. ـ اداره վարիչներ, գործիչներ. داران امور دولت տէրութեան վարչութեան ղեկը ։

زمان (Զէման, ա. յգ. ازمنه، ازمان) 1. ատեն, ժամանակ (հմշ. هنگام، وقت) ـ بر ժամանակ մը, ժամանակով, պահ մը 2. շրջան, դար (հմշ. عهد، دور) 3. պայմանաժամ, միջոց. 4. եղանակ (հմշ. موسم) 5. [քեր] ժամանակ. جمع ده ـ هر، ամէն ատեն, միշտ. ـ ـ ատեն ատեն, մերթ ընդ մերթ. کیت زمان کل، ատենով, հին ատեն, ի հնումն. ـ بر هیچ բնաւ երբեք ـ زمان و زمین յարմարութիւն. زمانا ժամանակով ـ ی ժամանակակից (հմշ. توقیق) ։

زمانه (Զէմանէ, ա.) 1. ժամանակ, շրջան. 2. արդի ժամանակ. ـ چوجقلری արդի տղաք. 3. բախտ ։

زمبه (Զըմպա, թ.) 1. գայլիկոն. 2. ծակիչ գործիք. لامق ـ ծակել ։

زمباره (Զըմփարա, թ.) զմանիատան քար, որունփոշին մետաղները տախտակները ողորկելու կը ծառայէ ։

زمرد (Զիւմիւռրիւտ, ա. աղաւ. Զիւմ-րիւտ) զմրուխտ. ـی (Զիւ-միւռրիւտի) 1. զմրխտեայ 2. կանաչ

زمره (Զիւմրէ, ա. յգ. زمر Զիւմէր) 1. դաս, խումբ. 2. դասակարգ زمرهٔ معلمین ուսուցչաց խումբ՝ ուսուցչական դաս. 3. սեռ, տեսակ ։

زمزم (Զէմզէմ, ա.) Մէքքէի ջրհորը ـ آب զէմզէմի ջուր ։

زمزمه (Զէմզէմէ, ա.) 1. մրմունջ (հմշ. تغنی . ترنم). 2. աղօթք. 3. մեղուն (աղաւնիի, տատրակի). رفع ـ բառնալ ։

زمستان (Զէմիսթան, պ.) ձմեռ (հմշ. سرما، شتا . قیش) ։

زمن (Զէմէն, ա. յգ. ازمان քիչ գործ.) ատեն, ժամանակ. زمن اقبال .

زمهریر (Զէմհէրիր, ա.) 1. սաստիկ ցուրտ (հմշ. بر، برودت شدیده) 2. ձմրան ամէնէնսաստիկ շրջանը. ـ ظرفاسی ձմեռ թեթև հագնող ։

زغاف (Ջիճաճ, ա.) 1. հարբ ու փեսին առաջին տեսութիւնը. ?. (առաջաւոր փեսի ցոյց-ը՝ նվէրներ առաջին տեսութիւնի ատեն-ը՝ ուրիշ նուէրներ ալ տալով)

زفت (Ջիճք, ա.) 1. ձիւթ. 2. շատ սև, խիստ մուտ. ս – ձիւթային կն – ձիւթել, ձիւթով ծեփել կնչ – 1. ձիւթով ծեփուիլ. 2. անարդարութիւն գործել. ուտել

زفير (Ջիճիր, ա.) 1. կոկորդ, ծուխ. ?. գործիքի ազդ. 3. շատ լեղի. 4. շատ մուտ. կաշի – ապրշումիլին խուսար

زفير (Ջէճիր. ա. բժշ.) շունչ տալ, արտաշնչութիւն (հկ. շնչել)

زقاق (Զօղագ. ա. յգ. ներ) փողոց. – սոկաղաքս փողոցի մարդ:

زقوم (Զագգում, ա.) ալէանդր, վարդասարդ, գազիներ. 2. գժխոյժ ուտ. (պտուղը շատ լեղի է ու զզվելի)

زكا (զէքեա. ա.) 1. մաքրութիւն. 2. անբծութիւն. 3. բարեպաշտութ.

زكات (Զէքեաթ, ս. զ. զկոտ) (զկոտ) պարտաւորիչ ողորմածիւն, որ հասոյթին մէկ քառասներորդն է:

زكام (Զիւքեամ, ա.) հարբուխ (հմշ. ներ). ն – հարբուխոտ:

زكريا (Զէքէրիյեա. ա.) Զաքարիա.

زكورت (Զիւքուրթ, զիւկիւրթ, զոկորտ թ.) անկուտի. չքաւոր. աղքատ (հմշ. մէկ). կն – չքաւոր ընել, կն – չքաւորութիւն. ց – ուշք տգեղ:

زكى (Զէքի. ա. իգ. զկի յգ. կզի) 1. մաքուր, սուրբ. 2. բարեպաշտ.

زل (զիլ, թ.) 1. ծնծղայ. ընկոյզ – ցնծալ. նորդ – շատ գինովցած – ծնծղայ ընել – ուրախութիւն հնչել թրթռալ. կզի – շատ անօթի. կնչ – կզի – 2. (զէլլ, ա.) սայթաքում. 3. սխալ:

زغاف (Զիճաճ, ա.) 1. հարբ ու փեսին առաջին տեսութիւնը. ?. (առաջաւոր փեսի ցոյց-ը՝ նվէրներ առաջին տեսութիւնի ատեն-ը՝ ուրիշ նուէրներ ալ տալով)

زفت (Ջիճք, ա.) 1. ձիւթ. 2. շատ սև, խիստ մուտ. ս – ձիւթային կն – ձիւթել, ձիւթով ծեփել կնչ – 1. ձիւթով ծեփուիլ. 2. անարդարութիւն գործել. ուտել

زفير (Ջիճիր, ա.) 1. կոկորդ, ծուխ. ?. գործիքի ազդ. 3. շատ լեղի. 4. շատ մուտ. կաշի – ապրշումիլին խուսար

زفير (Ջէճիր. ա. բժշ.) շունչ տալ, արտաշնչութիւն (հկ. շնչել)

زقاق (Զօղագ. ա. յգ. ներ) փողոց. – սոկաղաքս փողոցի մարդ:

زقوم (Զագգում, ա.) ալէանդր, վարդասարդ, գազիներ. 2. գժխոյժ ուտ. (պտուղը շատ լեղի է ու զզվելի)

زكا (զէքեա. ա.) 1. մաքրութիւն. 2. անբծութիւն. 3. բարեպաշտութ.

زكات (Զէքեաթ, ս. զ. զկոտ) (զկոտ) պարտաւորիչ ողորմածիւն, որ հասոյթին մէկ քառասներորդն է:

زكام (Զիւքեամ, ա.) հարբուխ (հմշ. ներ). ն – հարբուխոտ:

زكريا (Զէքէրիյեա. ա.) Զաքարիա.

زكورت (Զիւքուրթ, զիւկիւրթ, զոկորտ թ.) անկուտի. չքաւոր. աղքատ (հմշ. մէկ). կն – չքաւորութիւն. ց – ուշք տգեղ:

زكى (Զէքի. ա. իգ. զկի յգ. կզի) 1. մաքուր, սուրբ. 2. բարեպաշտ.

زل (զիլ, թ.) 1. ծնծղայ. ընկոյզ – ցնծալ. նորդ – շատ գինովցած – ծնծղայ ընել – ուրախութիւն հնչել թրթռալ. կզի – շատ անօթի. կնչ – կզի – 2. (զէլլ, ա.) սայթաքում. 3. սխալ:

زرنيخ (Զրնըխ, պ. ճնչ զրնըգ, թ.) զրնիկ (հմշ. ռոռ):

زروا (Զրվա, թ.) 1. բրինձալ և սխտորալ տատիկ (կերակուր). 2. զրաբանութ. մարդ ու – շատ խառնել և ծագրելի ընել. ցոյց – գրաբանել

زره (Զրհ, պ.) զրահ. ն – զրահաւոր ցոյց – (Զրհիւոս) զրահապատ

زشت (Զիշ. պ.) տգեղ (հմշ. ճչչ չերկեն). ց – տգեղութիւն.

زعاف (Զիւաճ, ա. սպաս. զհաճ) 1 անմիջապէս սպանող. 2. անճերիս մէջ բնիկներէն կազմուած զինուոր. 3. այս զինուորներուն կրած ֆէսը, որուն ծերասը և վերը մէկ լայնք է:

زعامت (Զի'ամէթ, Զէ'ամէթ, ա.) 1. առաջնորդութ. 2. աւագ. –պարի – ս. պահապան աստղ էլեներ:

زعفران (Զա'ֆէրան, ա. յգ. զաֆրան թուր. սաֆրան) քրքում. հնդիւ – (Զա'ֆէրանիւլիսաիս) երկաթի ժանգ. ց – քրքմագոյն,

زعرور (Զիւռուր, ա. բուս.) սրտոփուշ (հմ.ա.ա.կաշի ս.ա.ա.ա.ա.)

زعم (Զիւ'մ, ա.) սխալ կարծիք (հմշ. մտի, ենթ. ֆասիտ) ենթ. (Զուսիյեաթ) սխալ կարծիքներ:

زعيم (Զա'իմ, ա. տաճ. էն. յգ. ներ Զիւամա) 1. աւագանի. 2. հին տաճկ հրապարտոս.

زغار (Զաղար, զեղ Զաղար, թ.) ոչխարի շուն, բարակ. ց – ոչ, ջ – սրակ շուններու դարմանիչ:

زغن (Զաղան, պ.) ցին, ուրուր (հմշ. ճլայիչ):

Digitized by Google

ԶՄՈՒԹԻՒՆ (Զմուտիւն, ա.) 1. ամրութիւն, հաստատութիւն. 2. ուժ, զօրութիւն. 3. [քեր.] ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնը ունենալ, ձայնաւորիլ կամ ձայնաւորուիլ. 4. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 5. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 6. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 7. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 8. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 9. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 10. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը.

ԶՄՈՒՏ (Զմուտ, ա.) 1. ամրութիւն, հաստատութիւն. 2. ուժ, զօրութիւն. 3. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 4. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 5. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 6. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 7. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 8. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 9. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը. 10. [քեր.] ձայնաւորութիւն, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը.

ԶՄՈՒՏԱՆԱԼ (Զմուտանալ, բ.) 1. ամրանալ, հաստատուիլ. 2. ուժ ստանալ, զօրանալ. 3. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ. 4. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ. 5. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ. 6. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ. 7. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ. 8. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ. 9. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ. 10. [քեր.] ձայնաւորուիլ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը ստանալ.

ԶՄՈՒՏԱՑՆԵԼ (Զմուտացնել, բ.) 1. ամրացնել, հաստատել. 2. ուժ տալ, զօրացնել. 3. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 4. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 5. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 6. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 7. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 8. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 9. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 10. [քեր.] ձայնաւորել, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ.

ԶՄՈՒՏԱՑՈՒՄ (Զմուտացում, ա.) 1. ամրացում, հաստատում. 2. ուժ տալ, զօրացում. 3. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 4. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 5. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 6. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 7. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 8. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 9. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ. 10. [քեր.] ձայնաւորում, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տալ.

ԶՄՈՒՏԱՑՈՒՑԻՉ (Զմուտացուցիչ, ա.) 1. ամրացուցիչ, հաստատիչ. 2. ուժ տուող, զօրացուցիչ. 3. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 4. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 5. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 6. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 7. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 8. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 9. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 10. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող.

ԶՄՈՒՏԱՑՈՒՑԻՉ (Զմուտացուցիչ, ա.) 1. ամրացուցիչ, հաստատիչ. 2. ուժ տուող, զօրացուցիչ. 3. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 4. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 5. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 6. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 7. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 8. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 9. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող. 10. [քեր.] ձայնաւորիչ, ձայնաւորի կամ բաղաձայնի մը ձայնաւորուելու յատկութիւնը տուող.

Digitized by Google

զնբուկ (Զէնպուրէֆ, պ.) 1. փոքր պիծակ. 2. զապանակ։

զնբա (Զրնպա, թ.) տ. աբա ցոլ – ծակծկել։

զնբիլ (Զէնպիլ, ա. յգ. նբիլ) զամ. բիւզ. լ – զամբիւղաւոր։

զնջ (Զէնճ, ա. եզ զնջի) եմաւպա. յիներ, խաչիկներ։

զնջաբ Զրնճապ, թ.) տե՛ս զնջաբ զնջի կուրծ։

զնջբիլ (սէնճէպիլ, ա. նբիլ զնջի Զէնճէ. ֆիլ, յգ. նջիլ) կոճապղպեղ

զնջբր (Զէնճէֆր, ա. աբր զնջի Զէնճէ. ֆրէ) խրուկ. կինաբարիա։

զնջի (Զէնճի, ա.թգ. նջի. յգ. զնջ) եմաւպայի, խաչիկ։

զնջիր (Զէնճիր, պ.) շղմայ. նս–շբղ. թայակապ (հմշ. նսպաբուղ)։ ◦ – շղմայել ի շղմայով կապել. մն –1. շղմայել 2. հաշիւը շղմայի պէս շարել. մնջ – հաշիւը շղմայի պէս շարելիւ. ն – շղմայաւոր, շղմայով։

զնխ (Զէնէխ, նոնզն Զէնէխատն, պ.) կլակ գուռնչ. – ած կզակի փոս։

զնդ (Զէնտ, պ.) 1. զէտրեշթի մասնաւոր տեսակը. 2. գանգիկ լծուծ. 3. [ա] ձղտակր, գաստակ. 4. հրաչեռն։

զնդան (Զրնտան, պ.) 1. բանտ, զնգան 2. շատ մեծ տեղ. ◦ 1. բանտարկեալ. 2. ջ – բանտապահ։

զնդկանի (Զինտէկեանի, պ.) կենգանի նշան. կանչ. ազե–նորկեանք

զնդոստ (Զէնտoսթ, պ.յգ զնդոստան) կնամոլ, իգամոլ. ս – ք – կնամոլութիւն, իգամոլութիւն։

զնդի (Զինտ, պ. յգ. զնդկան) 1. կենդանի. 2. ոջլ. 3. եանդատ. 3. առոջլ. կնդկ զնդի Զինտէկի կենդանաբ. դ – [Զինտէթի] արատ (հմշ. դ ահ

զնբուկ (Զէնպուրէֆ, պ.) 1. փոքր պիծակ. 2. զապանակ։

զնբա (Զրնպա, թ.) տ. աբա ցոլ – ծակծկել։

զնբիլ (Զէնպիլ, ա. յգ. նբիլ) զամ. բիւզ. լ – զամբիւղաւոր։

զնջ (Զէնճ, ա. եզ զնջի) եմաւպայի, խաչիկներ։

զնջաբ Զրնճապ, թ.) տե՛ս զնջաբ զնջի կուրծ։

զնջբիլ (սէնճէպիլ, ա. նբիլ զնջի Զէնճէ. ֆիլ, յգ. նջիլ) կոճապղպեղ

զնջբր (Զէնճէֆր, ա. աբր զնջի Զէնճէ. ֆրէ) խրուկ. կինաբարիա։

զնջի (Զէնճի, ա.թգ. նջի. յգ. զնջ) եմաւպայի, խաչիկ։

զնջիր (Զէնճիր, պ.) շղմայ. նս–շբղ. թայակապ (հմշ. նսպաբուղ)։ ◦ – շղմայել ի շղմայով կապել. մն –1. շղմայել 2. հաշիւը շղմայի պէս շարել. մնջ – հաշիւը շղմայի պէս շարելիւ. ն – շղմայաւոր, շղմայով։

զնխ (Զէնէխ, նոնզն Զէնէխատն, պ.) կլակ գուռնչ. – ած կզակի փոս։

զնդ (Զէնտ, պ.) 1. զէտրեշթի մասնաւոր տեսակը. 2. գանգիկ լծուծ. 3. [ա] ձղտակր, գաստակ. 4. հրաչեռն։

զնդան (Զրնտան, պ.) 1. բանտ, զնգան 2. շատ մեծ տեղ. ◦ 1. բանտարկեալ. 2. ջ – բանտապահ։

զնդկանի (Զինտէկեանի, պ.) կենգանի նշան. կանչ. ազե–նորկեանք

զնդոստ (Զէնտoսթ, պ.յգ զնդոստան) կնամոլ, իգամոլ. ս – ք – կնամոլութիւն, իգամոլութիւն։

զնդի (Զինտ, պ. յգ. զնդկան) 1. կենդանի. 2. ոջլ. 3. եանդատ. 3. առոջլ. կնդկ զնդի Զինտէկի կենդանաբ. դ – [Զինտէթի] արատ (հմշ. դ ահ

զնբուկ (Զէնպուրէֆ, պ.) 1. փոքր պիծակ. 2. զապանակ։

զնբա (Զրնպա, թ.) տ. աբա ցոլ – ծակծկել։

զնբիլ (Զէնպիլ, ա. յգ. նբիլ) զամ. բիւզ. լ – զամբիւղաւոր։

զնջ (Զէնճ, ա. եզ զնջի) եմաւպայի, խաչիկներ։

զնջաբ Զրնճապ, թ.) տե՛ս զնջաբ զնջի կուրծ։

զնջբիլ (սէնճէպիլ, ա. նբիլ զնջի Զէնճէ. ֆիլ, յգ. նջիլ) կոճապղպեղ

զնջբր (Զէնճէֆր, ա. աբր զնջի Զէնճէ. ֆրէ) խրուկ. կինաբարիա։

զնջի (Զէնճի, ա.թգ. նջի. յգ. զնջ) եմաւպայի, խաչիկ։

զնջիր (Զէնճիր, պ.) շղմայ. նս–շբղ. թայակապ (հմշ. նսպաբուղ)։ ◦ – շղմայել ի շղմայով կապել. մն –1. շղմայել 2. հաշիւը շղմայի պէս շարել. մնջ – հաշիւը շղմայի պէս շարելիւ. ն – շղմայաւոր, շղմայով։

զնխ (Զէնէխ, նոնզն Զէնէխատն, պ.) կլակ գուռնչ. – ած կզակի փոս։

զնդ (Զէնտ, պ.) 1. զէտրեշթի մասնաւոր տեսակը. 2. գանգիկ լծուծ. 3. [ա] ձղտակր, գաստակ. 4. հրաչեռն։

զնդան (Զրնտան, պ.) 1. բանտ, զնգան 2. շատ մեծ տեղ. ◦ 1. բանտարկեալ. 2. ջ – բանտապահ։

զնդկանի (Զինտէկեանի, պ.) կենգանի նշան. կանչ. ազե–նորկեանք

զնդոստ (Զէնտoսթ, պ.յգ զնդոստան) կնամոլ, իգամոլ. ս – ք – կնամոլութիւն, իգամոլութիւն։

զնդի (Զինտ, պ. յգ. զնդկան) 1. կենդանի. 2. ոջլ. 3. եանդատ. 3. առոջլ. կնդկ զնդի Զինտէկի կենդանաբ. դ – [Զինտէթի] արատ (հմշ. դ ահ

զմին (Զէմին, պ.) 1. երկիր (հմշ. օրդ). – ծիր երկրագունա. 2. գետին, հող. 3. յատակ, հիմ. 4. եղանակ, դրութիւն. ջիր զմին զոյգ նոր դրութեամբ բանաստեղծութ. մը 5. իմաստ տետրակ մը այս իմաստով նուիրակ մը. զմին զեղ մակ. դար – (յգ. զմինդարան) հնգկաստանի մէջ երկրի մը իշխանը կամ կուսակալը։

զն (Զէն, պ. յգ. զնան) կին (հմշ. զնդի գարի). – ոչխ պատաճ կին. ան – կանացի, կնոջական։

զն (Զէն, պ. յգ. զնի) 1. զաւնող, ըսող, խօսող, նետող. զն չիւր թութր քաշող. 2. կտրող. զնձոր հունկահար (հմշ. զեր զեղ). 3 կախող. զն կախ դրամ կոխող. զնձոլ խօսք նետող. ոռա զն ոտաղկող (հմշ. զնի ոռա)։

զնա (Զինա, ա.) չնուճ. – տնդ [վէլէթի Զինա] պատնչորգի (հմշ. հրամ զադե չեռց). – կար – շնացող. զնկր – կարի ◦ կարի – շնուճ։

զնախտ (Զէնախէթ, ա) կծուահամ ուճի, կծուճ։

զնաղ (Զինաս, ա. յգ. նզն) հրաչեռն (հմշ. յգ. զնակել)։

զնար (Զինաար, ա. յգ զնիր) 1. քրիստոնեայ կրօնաւորներու հին առանձնական մակ կոչում և կարծր գաւթի 2. տեսակ մը մոլեռային բորբոքում

զնարե (Զէնպարէ, ոռնչ Զէնփարէ, պ. յգ. զնարկան) կնամոլ, իգամոլ ◦ կն – կնամոլութիւն, իգամոլութիւն։

զնբուկ (Զէնպուրէֆ, թ. կնոզնչ զնբ պատնակ. – ջոր շատ խիստ. ջոր զնբուկ. ն – զապանակաւոր։

զնբ (Զէնպագ, պ. ոռնչ. Զանպախ շուշան ա– Զէնբանագ չուշանագ

զնբ (Զէնպուր, պ. յգ. զնբուրան) պիծակ (հմշ, աբիսկ աշի)։

Digitized by Google

زندی (Զէնտի, ա. իգ. زندیه միգ.կզ.) ծղոտկրային։

زندیق (Զընտըգ, ա. յգ. زنادیق) անհաւատ, անաստուած. ـ یت ـ لق ـ ی. անաստուածութիւն, անհաւատութիւն.

زنغر (Զընկըր, թ.) տե՛ս زانغر ـ دیترەمك սաստիկ դողալ, դոփալ

زنك (Զէնկ, պ.) 1. ժանգ. 2. ա. زنج ։

زنكار (Զէնկեար, պ. زنجار Զէնճար, ա.) ժանգ, ժանգառ։

زنكبار (Զէնկպար, պ.) Զանգիպար (խաբշիկներու երկիր։

زنكل (Զէնկիւլ, زنكله Զէնկիւլէ, زنكول զէնկիւլ, պ.) 1. զանգակ. 2. գիլ

زنكی (Զէնկի, պ.) եթովպացի, խաբշիկ (հմշ. زنجی).

زنكین (Զէնկին, թ.) հարուստ (հմշ. (بای. توانكر. غنی). ճոխ. ـ لك ـ հարստութիւն. (հմշ. (سامان. ثروت. غنا) ـ لنمك ـ لك ـ հարստանալ (հմշ. (استحصال ثروت

زنه (Զէննէ, թ. زنان էն) կանանց յատուկ, կանացի. ـ ایشی ـ կնկան հագուստ՝ կօշիկ. جی ـ կանանց զգեստավաճառ. ـ لك ـ 1. կնութիւն. 2. կնոջ կերպարանքով դերասան։

زنهار (Զինհար, زینهار պ.) զգուշացի՛ր, չըլլայ թէ, մի՛։

زوائد (Զէվաիտ, ա. յգ. زائد ի) աւելորդ խօսքեր՝ բաներ. زوائد ایله اشتغال ا աւելորդաբանութեամբ ըզբաղիլ. 2. [քեր.] յաւելական գրեր. 3. ծախուած կամ գրաւ դրուած բաներ, յառաջ եկած պտուղ և այլն։

زوار (Զիւվվար, ա. յգ. زائر ի) այցելուներ. زوار ەاكرام ایدلدی.

زوال (Զէվալ, ա.) 1. աններեւութացում, վախճան. ـ بولمق ـ 1. մէջէն գնալ, աններեւութանալ. 2. կործանիլ, անկում կրել. 3. պատասխանատուութ. ایلچیه زوال یوق պատգամաւորը պատասխանատուութենէ զերծ է. 2. անկում, կործանում. 3. խոնարհում. 4. կէսօր. ـ بعد ال ـ կէսօրէ յետոյ. ـ قبل ال ـ կէսօրէ առաջ. 5. ձախողութ. ـ سز ـ ی ـ لا ـ անմահ, յաւիտենական, մշտնջենական, տեւական. ـ سریع ال ـ արագանցուկ, վաղանցուկ. ـ پذیر ـ [զէվալփէզիր, պ.] անցաւոր, աններեւութացող. زوالی (զէվալի) ըստ եւրոպացւոց, (Ը. Ե.). ـ ساعت ـ եւրոպական ժամացոյց։

زواللی (Զէվալլը, թ.) 1. հեգ, հեք, խեղճ. 2. թշուառ. 3. եղո՜ւկ

زوانه (Զըվանա, թ. زبانه էն) 1. լեզուակ. 2. ծխախոտի գլանիկի խողովակ. 3. ձող. 4. իրարու մէջ ծակ։

زواهر (Զէվահիր, ա. յգ. زاهره ի) տ. ازهار. زهره ։

زوایا (Զէվայա, ա. յգ. زاویه ի) անկիւններ. տ. زاویه. زوایای متجاوره առընդերակաց անկիւններ. زوایای متقابله փոխադարձ անկիւններ. قائم الزوایا (գաիմիւզզէվայա) ուղիղ անկիւններ։

زوج (Զէվճ, ա. յգ. ازواج երկ. زوجین) 1. զոյգ. 2. այր, ամուսին. زوجه [Զէվճէ, յգ. زوجات] կին, կողակից, ընկերակից. زوجیت [Զէվճիյէթ, ա.] ամուսնութիւն. حقوق زوجیت ամուսնական իրաւունք. زوجین [Զէվճէյն] այր և կին. ـ ی ـ یه [Զէվճի, զէվճիյէ, ա. իգ. زوجی ի] ամուսնական. ـ محبت ـ ամուսնական սէր։

Digitized by Google

զով (Զուս, պ.) շուտ, սրագ. չ– ա– լեւի արագ. ընչ – ամենայն բագ։

զոր (Զօր, պ.) 1. զօրութիւն. պատ, կառոզութիւն. 2. տիրապետութիւն, թագաւորութիւն. 3. անհանգստութիւն. դժուարութիւն. 4. դժուար. 5. ցաւ. վիշտ, նեղութիւն, գժուարաւոր. 1– տիրապէտ. ի բ– ինծի ի՞նչ, հոգս. չար – [Զօրեար] բռնաւոր. ցն – [Զօրղգ, թ.) գժուարութիւն. տանջանք. ց – [Զօրղու, զօրվէնս, պ.] զօրաւոր ուժեղ, զօրեղ (հմմ. կայ զօրաւոր, զօրաւոր)։

զոր (Զուր, ա.) ստոյգ. –ապես [տես հիսի զուր] ապատ վկայ։

զորակի (Զօրաքի, թ.) բռնի, ակամայ, տիրապետական տակ։

զորեա (Զօրպա, թ.) բռնաւոր. ցն – բռնաւորութիւն։

զոռզոր (Զուրզուր, ա. յգ. ուրուր) տատրմանուհ (հմմ. ջղիրջղիր)։

զորզ (Զէվրազ, ա. յգ. զրայզ) 1. մանկիկ. 2. նաւակ. յատնաւակաւոր մանկիկ նաւազ. ց – նաւակաձև։

զորոտ (Զուրճա, թ.) 1. վլաձան, սրինգ վլակ. 2. չատախօտ. – ձեղ շատ գինով. վի – ձոլ տոհ ազմուկով և շքեղութեամբ. ցն – վլակահար։

զոզք Զէվզէք, թ.) թեթեւամտիլ, անպատճ. ցն– թեթեւամտութիւն. անպատճառաբար. ոչ – թեթեւամտօրէն. տես – թեթեւամիտ ըլլալ։

զոզան (Զէվէղան, ա.) խռտռում. պոռ – փաղանգախտ։

զոզա (Զուճա, ա. քուս.) Զոպայ [անուշահոտ տունկ մը]։

զոզ (Զօզա, թ.) կարթ. ճանկ. ցն – խարտիւլ։

զոլոտ (Զօլուդա, խո) երեսուն փոյ. արժոյ հին արծաթադրամ։

զոկորտ (Զիւկիւրթ, Զիւյիւրթ, թ.) տե՛ս զկորտ։

զոհ (Զիհ, պ.) 1 ապրելի լար. 2. եզր, ժապաւէն. 3. չրջանակ. գիծ։

զհաղ (Զիւհհաս, ա. յգ. ադոյ ի) տե՛ս զաղ։

զհադոտ (Զէհատթ, ա.) ժուժկալութիւն. ճգնաւորութիւն. անձնուրացութիւն. ց – արբակրօն [չխմելու և ճգնաւորներու տրուող մականիւն]։

զհդ (Զիւհս, ա.) տե՛ս զհադոտ. ց – [Զիւհսի] 1. ժուժկալ. անձնուրացող, ճգնաւորական. 2. յատուկ անուն

զհդան (Զէհսան, պ. արգանդ հմմ. ռհմ. دحم یاتاغی)։

զհր (Զէհր, պ. տղատ. Զէհիր) 1. Քոյն (հմմ. գեհ. քա). դրա – գեղեցիկ (հմմ. զհյոյ). 2. չատ գառն, չատ լեղի (հմմ. զհյոյ). – ար – ալոզ – դար – ակ – ի – թթունասուր. ելք – թթունասարել (հմմ. 1 տեսիլ). ելք – թթունասուրիլ (հմմ. 1 տեսիլ). ելք – 1. գառնասոգոյն. 2. չատ գաժան (մարդ)։

զհր (Զէհր, ա. յգ. զհար. ազհեր) ծաղիկ. Ալ. գարնանածաղիկ (հմմ. չիչեկ. چوقه). ա. ց – [Զէհրիյէէ] ծաղկայլեայ [մականիւն Մուհամմէտ Մարգուբէի տղէկան Ֆաթմէի հարյ Fatma الزهراء). – [Զէհրիւ հաճէր] քարի մանուշակ الحجر

զհրաւ (Զէհրա, ա. խգ. զհր ի) լուսափայլ, սպիտակափայլ։

զհրաբ (Զէհրապ, ալ. զհր Զէհրապէ, պ.) Քունասուր չատ լեղիքուր

զհրխնդ (Զէհրխանս, պ) 1 հեգնական ծիծաղ. 2. գառն ժպիտ։

զհրե (Զէհրէ, պ.) 1. մազձ, լեղի. 2. համառածակութիւն. քաջութիւն. 3. [ա.] ծաղիկ. չիչ – լեռապատառ. զհր

رمام (rɛmam, ա.) լուանալ ծալիք լուանելու:

رمز rɛmz, ա.յգ. մուզաք–ռզոյ(ռմոյ)նշան գաղտնի նշան. 2. ակնարկութ. 3. նշանակ (գաղափար է). 4. համառօտագրութ. 5. (քիմ.) նշանագիր:

رمص (rɑmɑs, ա.) աչքի քիչոտութեան – (rɑmɑs էճմաճ) աչքի քիչոտութեան:

رمضان (rɛmɛzɑn, rɑmɑzɑn, ա.) արաբական լուա ային տարւոյ իններորդ ամիսը. ռմոյան շուրբ:

رمق (rɛmɑg ա.) 1. վերջին շունչ. 1. քիչ, քիչիկ մը. գալմ – մուզ ինայ ար. – ած [ɛɛsɑh rɛmɑg] չմեռնելու չափ ուտելիք՝ անուռդ:

رمل (rɛmɪl, ա. յգ. ռմալ) 1. աւազ. (հմշ. գոմ.կիւղ.). 2. աւազահմայութեան. (հմշ. գալմոյ). 3. ռմալ բռ [պահիր rɛmɛɪ] ուտանելատրի չափ մի՛ն, որուն ամենէն երկար տողը երեք գլոնի և մէկ գլոն է):

رموز (rɪzmɔnuq, ա.յգ. ռմոյ ի) ռմոյզաթ կիմիական քանաձեւերը, որ աւելի իրը եզակի կը գործածուի) (յգ. ռմոյզաթ). տե՛ս ռմոյ. – ախտ – յիշատական տլուածոյ:

رمه (rɛmɛ, պ.) խաւիլ, երամուկ (հմ. սոցի). ռմէ ռմէ եզնիկի երամակ:

رمی (rɛmɪ, ա. ռմայել rɪmɑɪɛɛ) 1. նետում. 2. նետաձգութ. ռմայել fn նետաձգութեան արհեստ:

رمی (rɛmɪmɪ, ա.) փուած. փուտ. ռմի սիմնի rɛmɪmɪ փուածակոյ:

رمیده (rɛmɪhɛt, պ.) խրտչած, ուշադրեկ (հմշ. կիշ. ռմիդա). (ռմէդա խրտչած սիրտ. ռմիդա ռմէ խրտչած եզնիկ:

ركوع (rɪkuʕ, ա.) ձեռքերն ծունկերուն վրայ գրած ծռիլ:

ركون (rɪkuʕun, ա.) անկեղծ մտաւոր, յօժարութիւն:

ركيك (rɛkik, ա. ռքիկ էն յգ. ռքիկ) 1. տկար, թոյլ. 2. թոեղոյ. նոյն ռքիկ էն՝ թոեղով լեզու. ռքիկ ծնոյ թոյլ տկար բացատրութիւն:

ركين (rɛkin, ա. ռքեղ էն) 1. լուրջ. – դր լուրջ մարդ. – ծոց ատուր՝ հաստատուն գիրք. 2. ամուր:

رم (rɛm, ա.) 1. ոսկորի փտութիւն, խռչակ. նոյն ա.մ [rɛmmɪɪɛɛsɑn] ոսկրատրութեան փտութիւն. 2. [rɛm, պ.) խրտչիլ. ածր [rɛm fɛrɛt] խրտչած:

رماح (rɪmɑh, ա. յգ. ռմաի ի) նիզակներ. ռմոյ ռմաի չոլշղոյն նիզակներ. 2. (rɛmmɑh) նիզակագործ:

رماد (rɛmɑd, ա.) մոխիր, աճիւն (հմշ. հմշ. քոլ. քոտրտ). ած ռմադ ծռէք և մոխիր գառնալ. ռմադոն [մա իւռրէմմ] մոխրաջուր. պ.ց – մոխրագոյն, մոխրանման. ց–պան–գոյն գնեստ

رمال (rɪmɑl, ա. յգ. ռմալ ի) աւազներ. ռմալ ած աւազները չհարթել

رمال (rɛmmɑl, ա. ռմալ էն) 1. աւազահմայ. 2. խաբեբայ. ք – ութ.

رمان (rɔmmɑn, ա.) 1. նռ ը (հմշ. նռ) 2. [rɛmɑn պ.] խրտչոտ. ած ռման խրտչոտ ձի. ռմոյ (rɔmmɑnɪh) նըռնագոյն. ռմոյ գաւեզ նռնագոյն ականջի ռմոյ ծայրիկ նռնագգիք.

رمح (rɔmh, ա. յգ. ռմաի) 1. նիզակ գեղարդ. 2. ակռ (հմշ. ակռ. ոյնոյ). (գարգի. ռմաղ). ց – տիգաւոր, արմատայր

رمد (rɛmɛ, ա. քժ.) աչքի չհանգութիւն:

Digitized by Google

رեմիմ (rɛmim, ա. մ. են.իգ.-ուհի)փը ասած. ըստ ոմանց՝ մեծ փառաց ոսկոր.

رեննաց (rɛnnaց, ա.) հնչական, հնչեղ (հմմ. չինական. ինան (ինդ. ինդիան). տալիս հնչականութիւն.

رեղ (rɛղ, ա.)1. վիշտ, ցաւ. 2.ներքին ցաւ, տանջանք. 3.յոգնութիւն, տանջանք. նշմ – ասատիկ ցաւ. ձրի – բժշկական վիշտ.

رեղեր (rɛղɛr, պ.) 1. չէնքերու մէջ ոսկեայ քար կրող կիր կրող. 2. ատորին գործածուր. 3. հողագործ, ուշակ. ըլ – 1. ատորին գործածուրութիւն. 2. հողագործութիւն. ուշակութիւն.

رեղիշ (rɛղիշ, պ.) նեղութիւն. տառապանք. ըլշել դր յոր՝ նե

رեղոր (rɛղոուր, պ.) հիւանդ, հիւանդագին, ախտաւոր. –ագին հիւանդագին սիրտ.ս. հիւանդագին.ախտաւորութիւն.

رեճ (rɛճɛ, պ.) 1. ատ'ո ջիր .2.վէրք տացնել, ցաւագին.

رեճեդ (rɛճɛshյɛt, պ.) տաշուած. ծեծած. ոճեդ .

رեճեհյեդ (rɛճɛhյɛt, պ.) վշտացած, արդուզած. ի – վշտանալ,արդուզիլ. խոր– արդուզիլ-կեցնել [rɛճɛhյɛtկի] վշտացուիլ, արդուզիլ.

رեն (rɛn, պ. յգ. ոնան) 1. գինեմոլ, շռայլ, ցոփ. 2. չինական, փիլիսոփայ. 3. հոգեակր. ոնան – սուրբ, աստուածասէր, լաւ կաթոլիկ. ոնի– 1.չինական, փիլիսոփայի պէս. 2. շռայլութեամբ. 3. սուրբի պէս:

رենեդ (rɛnɛt, բ.) քերել, քերոց. ելլ– 1. քերել. 2. տաշել. ենել – քերել. ենելիք – քերելիք.

رենդ (rɛնɛt, պ.) 1. բարեպաշտիկ. 2. բռնակից, սիրուհիք.

رենկ (rɛնկ, պ.) 1. գոյն, երանգ. 2. գոյն, ձև.3 խաղ.խարդախութ. խաչտառակութ.4. ամօթ.յ – անգոյն գունատ. ենի ց – գունատիլ. լ –գունատուր. մոռուց – գոյնը չտալ. 2.չիմացընել. չգոյացնել, գաղտնի պահել.ոյ– – գոյն գոյն ըլ.մորթ ընդնի 1.յատկական գունափոխիլ. 2. շատ նեղուիլ. ցոյ ց – 1. գոյն չունի, անգոյն.2.փոփոխիլ. մնկնդր գոյնդգոյն.

رենկիճ (rɛնկիճ, պ.)1.գունագեղ, երփներանգ 2. գեղեցիկ. 3. զարդարուն.

رենկամիզ (rɛկեամիզ, պ.) գունատուն, երփնեբանգ:

رո (rɛվ, պ. յգ. ոան) գնա', գայցով յոյզ (թիյզրէվ)արտագնաց. ոհի (rահրէվ) ճամբայ առնող.

رո (rու, ցց, rույ, պ.)1. դէմք,երես մակերևոյթ, մակերես. ոյ զոյ երկրին երեսը. ցոյ ոյ գեղեցիկ դէմք. որ. որ (rու պէրու) երես առ երես. ոյրո գեղագէմ. ոյոյ(shուրու)երկերես, կեղծաւոր. ոյ ոյ (rուկէրսաճ) երես դարձնող. երես քաշող. ոյ մալ ոյ երես քաշել. ոյ ի գոյեցէ ոյ – ճամբայ ելնել,պատրաստուիլ. կոյ ոյ դայ ծոլին մակերեսը.

روա (rɛվա, պ գոյող) 1. պատշաճ, վայելուչ, արժան. ոյ ոյ – արդարացի. մոռ – պատշաճ, յարմար. ոյ ոյ ոնդ ոյ ոյ ոնդ. ոյոյ ոնդ ոյոյ ոնդ, անպատշաճ:

روիճ (rɛվահիճ, ա. յգ. ոճիյ ի)ոճիլ– ոնու շահուտութիւնեներ. ոնի ոնդ ոնդ ոնդ

رواتب (rէվաթիպ, ա. راتبه ի)։

رواج (rէվաճ, ա.) 1. ընթացիկ. 2. բանուկ քլ. բանիկ. 3. ընթացիկ գին. ويرمك — քըլ. بولق — բանիլ. لى — ընթացիկ, լաւ ծախուող. سز — լաւ ոչ-ընթացիկ, չծախուող։

رواح (rէվաճ, ա.) ուրախութ. 2. երեկոյ. صباحاً رواحاً [սապահըն rէվահըն] առաւօտ երեկոյ։

رواق (rիվաք, rիւվաք, ա.) 1. անդաստակ. 2. կամար. ستون لى — երկինք. رواق(նիւհիրիվաք)երկնից կամար

روال (rիւվալ, ա. իզ. رواليه բժշ.) լորձնուտ, թնծոտ, շոլոտ։

روان (rէվան, պ.) 1. գացող. 2. հոսող, հոսուն. آب روان հոսուն ջուր (հմշ. آقان صو .(ماجارى. 2. մարդկային հոգին. روان او[rէվան օլ.]երթալ. يوله— ճամբայ ելնել. — تخت գահաւորակ. بخش — ، بخشا — 1. կենսատու. նոր կեանք պարգևող. 2. հոգեպարար։

روانه (rէվանէ, պ.) գացող. او — երթալ։

روانى (rէվանի, rավանի, ազաւ. دوغى էն) հաւկիթաձիւթ անուշ

روايت (rիվայէթ, ա. ﺝﺯ. روايات) պատմել, պատմութ. զրոյց. روايته نظراً պատմութեան նայելով. — دوران ا پرمك. روايت صيغه‌سى (քեր.) պատմական եղանակ որ(ايمش)ով'ըլլայ

روب (rուպ, պ.) աւել. روب و رفت աւել. روب (rուպ ու rէֆթ) وبار ا (rուպար էթ, دوبارو էն) բաղդատել, բաղդատութեան դնել։

روباه (rուպահ, ﺭﻭ. rուպէհ, ա.) ա. աղուէս (հմշ. تيلكى. ثعلب)։

روبا (rուպա, ﺭﻭﺑﻪ թ.իա. ռօպա էն) հագուստ, զգեստ (հմշ. اثواب البسه). لق — զգեստցու, հագուստի.جى — զգեստափոխութ. جيلق — տակնաւութ.

روح (rուհ, ա. ارواح էն) 1.հոգի.2. գործունէութ. եռանդ, կեանք 3. ոգի (ազա. rուհ). الله — Հոգին Սուրբ, Ցիսուս Քրիստոս. القدس — կամ آلتون. الامين — Գաբրիէլ Հրեշտակապետ. روحى ... نيشادر روحى ամոնիաքի ... طوز — ى քլորաջրատ. لقمان — ى եթեր. ى — افزا، فزا կազդուրիչ. — لى — 1. եռանդուն. 2. եռանդուն, ոգևորիչ. سز — անոգի, անզգայ, մեռած. لاندرمق — ոգևորել, կեանք տալ, եռանդ տալ։

روحانى (rուհանի, պ. իզ. روحانيه) 1. հոգևորական, Հոգեկան. روحانيه حسيات հոգեկան զգացումներ. 2. կրօնական, Հոգևոր. روساى روحانيه հոգևոր պետեր, կրօնական պետեր. ادارهٔ روحانيه Հոգևոր իշխանութ. روحانيت 1. Հոգեկան վիճակ. 2. հոգևորականութիւն, կրօնականութիւն։

رود (rուտ, պ.) գետ (հմշ. نهر. ايرماق). بار — (rուտպար) հոսող ջուր

روده (rուտէ, պ.) աղիք (հմշ. معاء. باغرساق)։

روز (rուզ, պ. ﺝﺯ. روزان) օր. شب و — գիշեր և ցերեկ. روزان وشبان գիշերներ և ցերեկներ, ամբողջ օրեր. — عشر جزا վերջին դատաստանի օր (հմշ. يوم قيامت. كونى). روزبروز (rուզ պէrուզ) օրէ օր. افزون — օրէ օր աւելցող. روز افزون اولسون օրերը աւելցնէ, արևշատութիւն պարգևէ՛։

روزكار (rուզկեար, պ.) 1. ժամանակ, ատեն. 2. դար, շրջան 3. հով (հմշ. يل .(باد. دیع). لى — հովոտ։

Digitized by Google

ռոզմարէ (ռուզմէրէ, պ.) ամենօրեայ առօրեայ. –գրասր – ծախք։

ռոզնամչէ (ռուզնամչէ, պ.) ձեռա–ւոր, փոքր օրհնիւ.–հաշուակալ (ինչ ինչ պաշտօնատանց)։

ռոզնամէ (ռուզնամէ. պ.) 1.օրատետր (անգործա.) 2.օրագիր (քիչ գործ.). 3.օրացոյց (քիչ գործ.).4.օրակարգ. ը – օրացոյց պատրաստող։

ռոզնէ (ռէվզէնէ, ոզոյր ռէվզէնճ, պ.) պատուհան օր.(սո–յլեր՝ Հաչանէ)։

ռոզէ (ռուզէ, պ.) ծոմ (չմշ. • պահ՝ ջոզոյ).(աւրդ. խոր–{ռուզէ խօր) ծոմը աւրդ. յոմ – ծոմապահ (հմշ. • յոզոյ)։

ռոզկի (ռուզկի,պ.) օրապահիկ,անուանդ ռոզկոյ անուշիկն Աստուած

ռոս (ռուս, թ.) Ռուսիացի, Ռուսական.ը –.ական – ռուսերէն օպոյ–ռոս ռուսաճաբոնական. ձոմոն – ռուսաձնալ. ձգել – ռուսցնել։

ռոսա (ռիւէսա, ա. յգ. ռոսյեր ի) ա. ռոսյեր.ռոսիանա ը –.ա. ռոսիացի։

ռոսպի (ռոսպի, ռոսոյ ռոսպը, յգ. ռոսպիանոց) բոզ, պոռնիկ, բոզութիւն, պոռնկութիւն։

ռոստա (ռուսթա, պ.) 1. գիւղ. 2. ագարակ. ք – գիւղացի։

ռոստոպօլո (ռոսթօփօլու, թ.) խաբեբայ, խարդախ (հմշ. ռոսթոփոլու).(մկար.հեսկար. մկար.). ըք – խաբեբայութիւն։

ռոսիա (ռուսիեան, ռուսոյ ռուսիյէն, պ.) 1.սևերես,ամօթապատառ 2. խայտառակ. ը – [ռուսիյաճի]սևերեսութիւն, խայտառակութիւն։

ռոսիա (ռուսիյա, թ.) Ռուսիա, Ռուսաստան. ցնդ – Ռուս կայսրութիւն. ն – Ռուսաստանցի, ռուս

ռոշ (ռէվիճ, պ.) 1. գնայք. 2. քնաթաղք, վիճակ.3 եղանակ, ձեւ. հալ – գործին ընթացքը ոյնո – ախ – խաչաստութեան եղանակը՝ ձեւը։

ռոշն (ռուշէն, պ.) 1. լուսաւոր, լոյս. 2. փայլուն, պայծառ. ռոշնօրէն լուսամիտ ծերունի մը.ռոշնամիտ, բարեսէր. –չշմէր ռոշնամիտ, բարեսիրութիւն. ը – լուսաւորութիւն, փայլ, պայծառութիւն։

ռոշնա (ռուշնա, պ.) տե՛ս ռոշն.ը–ա. ռոշն.

ռոսհա (ռավզա, ա. յգ. ծիլդ) պարտէզ, բուրաստան.ցէր՝ –վարժարան. սիսան – մանկապարտէզ. ռոսհա ռոզոյ գրախտ. ոչոնո ռոսհա {ռավզայ մուդդաճէրէ} Մուհամմէդ մանգաբէին Մէտինէի մէջ գամբարանը։

ռոգն (ռուղէն, ռուղան, պ.) իւղ, ճարպ. ոսոյ – կարագ իւղ – ձէթ.լամպ –փայլեցնել.ն–փայլուն

ռոգնի (ռուղէնի, պ.)1. իւղալուր. 2. ա. ոսոյ. 3. փայլուն կաշի։

ռոֆ (ռէուֆ, ա. ռոֆյ էն) գութ, գորովագութ.ռոֆ ռաքիմ Աստ.

ռոգա (ռօգա, թ.) ճաթճրուկ, աստղաձեակ. ոնոյ –

ռոգերդան (ռուկէրտան, պ.) երես դարձնող. հակակիր. ոյ – 1. երես դարձնել. 2. քաշուիլ։

ռոմ (ռում, ա. յգ. ռոյոմ) (ոչոյ. ոնոյ – եւրոպական Թուրքիա,Րումէլի. ձոմոն – յոյն ըլլալ. ռոմզիմոյ – յոյն դարձնել. ը – յոյնութ.ոյ – յունարէն ն – 1.յունարէն. 2. յունական ա–

Digitized by Google

րեփ (rո՛ւեէբ, ա.) 1. տեսանել. 2. վարել, տեսանել (հալ – հիմը տեսնել. ի – ցնցուղ տեսնել. ակամ – գաստ տեսնել գործերը տեսնել. ակամ – նեղատեսություն. 3. տեսություն.

րեփիւեէբ (rէվիյեէբ, ա.) խոհականություն. հեռատեսություն հանճար. յուն – անխորհուրդ. ստեղծ – խոհական, հանճարեղ. նզոր [rէվիյեէբպէեն, ռեփկար rէվիյեէբքfեար, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. պիտոր – խոհականապես:

րեփիշ (rիւվէյշ, ա. նուազ. րեփ ի) փեսրիկ:

րէ (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմ. րայ ի, որ բարդությանց մէջ գործ.

րհա (rէհա, պ.) ազատություն. փրկություն. ազատիլ (հմշ. ա) ազատիլ. պահ – ազատիլ. պահ – ազատություն:

րհաին (rէհային, ա. յգ. րհայ ի. րհայ ձևով պէտք չէ գրել:

րհայա (rէհայէ, ա. քուսաքանական քառ.) սրակերպ:

րհայիս (rէհայիյն, ածական rէհայիյնէ, ա. յգ. րհայ ի. րհայն գնդայ րհայիս հին վարդապետներ:

րհան (rիհան, ա. յգ. րհան ի) 1. ա. րհան. 2. հանար:

րհաւի (rէհավի, ֆ.) 1. բեհեցի (ուրճա). 2. անտուկով փոքր նաւագործանոց եւ ծովային եղանակը

րհա (rէհէ, rէհ, ա.) երկիւղ, վախ (հմշ. գորգ. ծովք.):

րհան (rիհանաց, ա. եզ. րհար, յգ. րհայն (րհայ) վարդապետներ, կուսակրոններ. ցեղ – դպրեվանք. ս – վարդապետական, կղերական:

րհետ (rէհաէբ, ա. յգ. րհատ) վախ, երկիւղ. րհատ նմանը ջիժոխքեն վախ. ՚ի րհատ [rէհաէբէն) վախով:

րոյ (rո՛ւեէբ, ա.) 1. տեսանել. 2. վարել, տեսանել (հալ – հիմը տեսնել. ի – ցնցուղ տեսնել. ակամ – գաստ տեսնել գործերը տեսնել. ակամ – նեղատեսություն. 3. տեսություն.

րոյիւ (rէվիյեէբ, ա.) խոհականություն. հեռատեսություն հանճար. յուն – անխորհուրդ. ստեղծ – խոհական, հանճարեղ. նզոր [rէվիյեէբպէեն, ռեփկար rէվիյեէբքfեար, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. պիտոր – խոհականապես:

րոյիշ (rիւվէյշ, ա. նուազ. րոյ ի) փեսրիկ:

րո (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմ. րայ ի, որ բարդությանց մէջ գործ.

րոհա (rէհա, պ.) ազատություն. փրկություն. ազատիլ (հմշ. ա) ազատիլ. պահ – ազատություն:

րոհաին (rէհային, ա. յգ. րհայ ի. րհայն գնդայ ձևով պէտք չէ գրել:

րոհաիս (rէհայիյն, ածական rէհայիյնէ, ա. յգ. րհայ ի. րհայն գնդայ հին վարդապետներ:

րոհան (rիհան, ա. յգ. րհան ի) 1. ա. րհան. 2. հանար:

րոհաւի (rէհավի, ֆ.) 1. բեհեցի (ուրճա). 2. անտուկով փոքր նաւագործանոց եւ ծովային եղանակը

րոյ (rէհէ, rէհ, ա.) երկիւղ, վախ (հմշ. գորգ. ծովք.):

րոյան (rիւհայան, ա. եզ. րհար, յգ. րհայն (րհայ) վարդապետներ, կուսակրոններ. ցեղ – դպրեվանք. ս – վարդապետական, կղերական:

րոյետ (rէհաէբ, ա. յգ. րհատ) վախ, երկիւղ. րհատ նմանը ջիժոխքեն վախ. ՚ի րհատ [rէհաէբէն) վախով:

րոյիտ (rո՛ւեէբ, ա.) 1. տեսանել. 2. վարել, տեսանել (հալ – հիմը տեսնել. ի – ցնցուղ տեսնել. ակամ – գաստ տեսնել գործերը տեսնել. ակամ – նեղատեսություն. 3. տեսություն.

րոյիտ (rէվիյեէբ, ա.) խոհականություն. հեռատեսություն հանճար. յուն – անխորհուրդ. ստեղծ – խոհական, հանճարեղ. նզոր [rէվիյեէբպէեն, ռեփկար rէվիյեէբքfեար, պ.) խոհական, հանճարեղ հեռատես. պիտոր – խոհականապես:

րոյիշ (rիւվէյշ, ա. նուազ. րոյ ի) փեսրիկ:

րո (rէն, պ.) ճամբայ, ուղի (հմմ. րայ ի, որ բարդությանց մէջ գործ.

րոհա (rէհա, պ.) ազատություն. փրկություն. ազատիլ (հմշ. ա) ազատիլ. պահ – ազատություն:

րոհաին (rէհային, ա. յգ. րհայ ի. րհայն գնդայ ձևով պէտք չէ գրել:

րոհաիս (rէհայիյն, ածական rէհայիյնէ, ա. յգ. րհայ ի. րհայն գնդայ հին վարդապետներ:

րոհան (rիհան, ա. յգ. րհան ի) 1. ա. րհան. 2. հանար:

րոհաւի (rէհավի, ֆ.) 1. բեհեցի (ուրճա). 2. անտուկով փոքր նաւագործանոց եւ ծովային եղանակը

րոյ (rէհէ, rէհ, ա.) երկիւղ, վախ (հմշ. գորգ. ծովք.):

րոյան (rիւհայան, ա. եզ. րհար, յգ. րհայն (րհայ) վարդապետներ, կուսակրոններ. ցեղ – դպրեվանք. ս – վարդապետական, կղերական:

րոյետ (rէհաէբ, ա. յգ. րհատ) վախ, երկիւղ. րհատ նմանը ջիժոխքեն վախ. ՚ի րհատ [rէհաէբէն) վախով:

ռոմա (roմա, խո.) Հռոմի. գերիչ – հռոմեական պատմութիւն. ն – հռոմայեցի. սիսկ – պապականեկեղեցի

ռոմալ (roւմալ, պ.) երես քսող. ալ – երես քսել, երկրպագել:

ռոման (roման, ֆ.) 1. վէպ. 2. [roւման] բռնաւորութիւն. ագ – բռնաւորներէն. ագ – [roմանագր] վիպասան, վիպագիր. գրել – վիպագրութիւն:

ռոմանիա (roւմանիա, թ.) Բռնաւորիա ն – բռնաւորութիւն.

ռոմորկոր (roւմorէkor, ֆ.) Նաւաստիգ նաւ:

ռոնա (rէվէցէ, պ. յգ. ռնկան) 1. գացող. 2. հաստ քալող. ասլ ռոնա – ձի. ռոնայ ռոնայ ձիով և գացող

ռոնգ (rէվցmգ, ա.) 1. փայլ, շքեղութիւն. պայծառութիւն. 2. փայլուն, փափկութիւն. յարդ – գանուն շքեղութիւնը. ալ – գեղեցկութեան փայլը ունի – փայլը աւելնալ, գեղեցկանալ. ն – փայլուն, շքեղ, պայծառ. պնեցոյ [rէվնագեաց. պ.] պայծառ, շքեղ փայլուն գեղեցկանալ

ռոյ (roւցիւմա, ռոյցոյ roւցիւմուց ռոյցոյ roւցիւմուց, պ.) երեսցող, երեսուն եղնող. յ – երեխայ, երեսուն եղնել

ռոյ (roւյ, պ.) տե՛ս յ ռոյցոյ [roւյիցիկեար, ազաչ. նուրցիկեար] 2. անազապղինձ. ն – անազապղինձէ:

ռոյ (rէվի, ա.) յանգին վերջին գիրը, կամ վերջէն գրին տեղ բառնող գիրը:

ռոյա (rո՛ւեա, ա.) երազ (հմշ. մոռ ալ ծով). մտոյգ – երազ տեսնել. – ի սբեր երազը մեկնել. մտոյգ ալ – երազին մէջ երեւիլ:

ռիաճ (rիեաճ, ա. եզ. ից) հովեր. – [միւրսիլիւր rիյսի] Ա. սաստուած. աբեղա – որոմայնի փուք, փուքաստեր. ռիաշ – [բժշ.] քլսախտք, գոլորշիք:

ռիահին (rէեահին, ա. յգ. ռիահ ի) տե՛ս ռիաշ. ռիահին ըմ ռեհոռնեները հոռոստել՝ հոստեքատալ:

ռիաստ (rիեասէք, ա.) 1. նախագահութ. 2. առենապետութ. ռանտուն ռիաստ ընդ ընդ նախագահութեամբ. 1. նախագահել, առենապետել. ռահի – [պ.] նախագահական, առենապետական. [պ.] նախագահական, առենապետական. ռիաստ ալի حضور նախագահական

ռիազ (rիեազ. ա. յգ. ռծդա ի) ռիազ խոտ [rիյազի խուտ] դրախտ.

ռիազէթ (rիեազէք, ա.) 1. ժուժկութ. 2. ձգնաւորական կեանք 3. մարմնամարզ. ռնդ. – մարմնամարզութիւն, մարզանք (հմմ. ցեսիճեան):

ռիազիյեաթ (rիեազիյեաթ, ա.) մաթեմատիկական՝ չափական աստղական գիտութիւնք:

ռիազիյէէ (rիեազիյէէ. ա.) աստղական՝ մաթեմատիկական, չափական. – علوم ա. ռիազիյեաթ:

ռիաճ (rէյեաճ, ա.) չրագէտ. ռիաճէթ (rէյեաճէթ) չրագիտութիւն.

ռիակար (rիեսէեար, պ.) կեղծաւոր. – լը. – ս. կեղծաւորութիւն. ռիա – կեղծաւորական:

ռիալ (rիեալ, իտ.) աւստրիական և իտալականդրամ որ 25պր.կ՝արժէ

ռիալէ (rիեալէ, իտ.) դեր-ծոլոկոլ, այսօր (լայոլպէոլ աշբէ) կը կոչուի:

ռիան rէյեան, ա.) 1. ջուրի մէջ ոդացած. 2. ջուրալ յատկացած:

ռիպ (rէյպ, ա.) 1. տարակոյս, կասկած. ռիպլա [պիլարէյպ]անկասկած. ռիպ

ռիպեր (rիեպէր, պ.) առաջնորդ, ուղեցոյց (հմմ. զլաւոզ. ռհնաշ. ռնդել). – ռիպեր մանկանց առաջնորդ. աշբ – առաջնորդ թարգմանութեան. մի-, առաջնորդութիւն (հմմ. զլնզլաւոզ):

ռիպիէյմա (rէիպիէյմա, պ.) ճամբայ բայալ, ուղորդ. ճամբորդ:

ռիրէվ (rէիրէվ, պ. յգ. ռիաշ) ռզևար, ճամբորդ-ուղևորութ.

ռիզկեն (rէիզկեն. պ.) հուսկահար. – ս. մի-հուսկահարութիւն:

ռիկիւզէր (rէիկիւզէր, պ. յունձ rէիկիւզար) ճամբայ, անցք

ռիլ (rէիլ, ա. մրգկզ.) ոտքիմ. կրունկ, որոկենի:

ռիլէ (rէիլէ, ա. բժշ.) ուռոյց, այ. առում:

ռին (rէիճ, ա. յգ. ռիաշ. ռիաշ) գրաւ պատանդ. լ – գրաւով. – ընել – պատանդ ձգել, գրաւ դնել:

ռինա (rէիճիւմա, պ.) ուղեցոյց առաջնորդ (հմմ. ռիաշ. ռնդել. զլաւոզ-ռիաշ-առաջնորդ ընծերցանութ

ռիպ (rէիեապ, պ.) ռի – ճամբայ գտնել, առիթ գտնել. ռիպ ռի մտնելու յարմարութիւն:

ռիսէ (rէիսէ, պ.) ազատած. փրկ. կուած:

ռին (rէիճ, ա.) 1. գրաւ գրուած. 2. բառերու առջև կը տրուի և զլոլ ալ կը չինէ. ռի – գիտնալ և ռի – ընտիր – վերջնանալ. ռի – ուսուցանել ռի ուղեկցանալ. ռի – ռիշոթ – հաստատուիլ (հմմ. ռի ռիթէ):

ռինէ (rէիճիճէ, ա. յգ. ռիաճ) գրաւ գրուած առարկայ:

ռիա (rիեա, ա.) կեղծաւորութիւն կեղծիք. [սէր] ալ կրնայ գրուիլ:

Digitized by Google

կած, անտարակոյս. 2. դէպք. ريب المنون [րէյպիւլ մէնուն] օրուան դէպք:

ريبار (րիպար, ա.) խաւարծիլ (հմշ. روند. راوند)։

ريبت (րիյպէթ, ريبه րիյպէ, րիյպէ, ա.) տարակոյս, — ի մէջ իյնալ

ريح (րիհ, ա. յգ. رياح) 1. հով (հմշ. باد. روزكار. يل) 2. փուքք-طيارہ-յոդացաւ

ريحان (րէյհան, ա. յգ. رياحين) 1. ռահան, ռեհան (հմշ. فسلكن)։ 2. օրապահիկ (հմշ. رزق)։ ی- [րէյհանի] ռահանական. خط ريحانی Տիվանիին գարդագիրը (հմշ. جلی ديوانی)։

ريختم (րիխթիմ, րըխթըմ, պ.) քաշքափ-ماشمق-քարափինմոտենալ

ريخته (րիխթէ, պ.) թափած, վազած — خون թափած արիւն:

ريز (րիյզ. պ.) թափե՛, թափող, վազող. اشك ريز արտասուք թափող արտասուելով. خون ريز արիւն թափող. شرف ريز փառք և պատիւ տարածող. ارادهٔ سنيه شرف ريز سنوح وصدور او كاشفة կայսերական հրամանը ելնել։

ريزا (րիյզա, ريزان րիյզան, պ.) 1. Թափող. 2. Թափուող, վազող, հոսող. او — Թափիլ, հոսիլ։

ريزش (րիյզիշ, պ.) Թափուիլ, հոսումն. ريزش خون شهدا մարտիրոսներու արեան հոսումը։

ريزه (րիյզէ. պ.) փշուր, փշրանք, կտոր — — կտոր կտոր. چين — 1. փշրանք հաւաքող. ريزهٔ نان հացի փշրանք. ريزهٔ الماس ադամանդի կտոր. 2. հացկատակ

ريسمان (րիսման, պ.) առասան, չըւան, լար (հմշ. رسن. ايپ)։

ريش (րիյշ, պ.) 1. մօրուք (հմշ. لحيه. صقال)։ دراز — երկայն մօրուք. سفيد — ճերմակ մօրուք. دل ريش սրտաբեկ վիրաւոր. ی — փետրաւոր, փետրակերպ. مضاعف երկկոթուն. 2. վէրք (հմշ. پاره. جريحه). ساز — վիրադարման. ريش [րիյշ, ա. յգ. رياش] 1. փետուր. 2. վաթաղափետուր. ريشخند [րիշխանտ, պ] ծաղր, մօրուքին խնդալ, հեգնութիւն

ريشه (րիյշէ, պ.) 1. ծոպ. ريشهٔ پرده վարագոյրին ծոպը. 2. մազմզուք ريشهٔ درخت ծառին մազմզուքը։

ريق (րիգ, ա.) բերնի ջուր, շողիկ. على الريق [ալէրրիգ] անօթի փորով.

ريعان (րէյ'ան, րէյէ'ան, ա.) 1. աճիլ. շատնալ, աճում. ريعان — 1. հունձքերուն աճումը. 2. երիտասարդութեան սկիզբը. موسم ريعان ، شباب — կեանքին գարունը։

ريك (րիյկ, պ.) 1. աւազ. 2. գիր չորցնելու փոշի [այլաւ. րըխ]. دان —(րիյկտան, այլաւ. րըխտան) աւազաման. ستان — (րիյկիսթան, պ.) աւազուտ տեղ (հմշ. قوملق. قومسال)։

ريم (րիմ, թ.) 1. հումմ. يايا — պապ 2. Թարախ. جريحه ريم վէրքէն Թարախ

رينغه (րինկա, թ.) հրինկ (ձուկ). [այլաւ. լինկա]։

ريو (րիվ, պ.) խորամանկութիւն, խաբէբայութիւն։

(ز)

ز (զէ) 1. Օսմաներէն այբուբենի տասներեքերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 7։

زا (զա, պ) ծնող (բարդութեան մէջ). طرزا ուրախութիւն։

زاء (զա, ա.) զէ գրին անունն է. կէտաւոր զէ. زاء معجمه

զաղուհի (qaղuհի, ս. աղջիկ էն. իգ. ածանց) աղջկան նման. զաղուհի աչք. զաղուհի ոտք. զաղուհի ձայն.

զաղուհիանալ (qaղuհիանալ, ս. զաղուհի էն. ածանց) աղջկան նման ըլլալ. զաղուհիանալ ձայնդ

زاکی (զաքի, ա. زکوة էն. իգ. زاکیه յգ. زاکیات) մաքուր, սուրբ, բարեպաշտ. صوف زاکی բարեպաշտ մոլեռանդ. صلوات زاکیه սուրբ աղօթքներ։

زانغر (զանկըր, թ.) دیترەمك — — زانغردامق [զանկըրտամագ] սոսռալ, դողալ։

زال (զալ, պ.) 1. ծերունի, ալեւոր 2. Ռուսթէմի հայրը։

زانو (զանու, պ.) ծունգ, ծունկ, ծունր [հմ. չեզ. زانو بزانو .ركبه. دیز. զանու պէ զանու] ծունգ ծունգի. زده — ، بزمین او — ծնրադրել, ծունր դնել, ծունգի գալ. زانوزده تعظیم او խոնարհաբար ծնրադրել. سر بزانو գլուխը ծնկան վրայ

زانی (զանի, ա. زنا էն. իգ. زانیه) շնացող, շնութիւն ընող։

زاویه (զավիյէ, ա. երկչ. زاویتین. յգ. زوایا) 1. անկիւն. 2. մենաստան (կրօնաւորի). խուց. 3. փոքր վանք. — نشین [զավիյէ նիշին] մենակեաց. — منفرجه բութ անկիւն. — حاده սուր անկիւն. — قائمه ուղիղ անկիւն. زاویتان متبادلتان داخلتان երկու ներքին փոխադարձ անկիւններ. زاویتان متبادلتان خارجتان երկու արտաքին փոխադարձ անկիւններ. زاویه مركزیه կեդրոնական անկիւն. زاویه محیطیه ներգծեալ անկիւն. — مجسمه հաստատուն անկիւն. — قائم ال ուղղանկիւն

زاهد (զահիտ, ա. زهد էն. իգ. زاهده յգ. زاهدان. زهاد. زاهدین) 1. ճգնաւոր. 2. ջերմեռանդ. — انه 1. ճգնաւորաբար. 2. ջերմեռանդութեամբ։

زاهر (զահիր, ա.) کواکب زاهره փայլուն՝ շողշողուն աստղեր։

زئیر (զէիր, ա.) 1. ձայն. 2. մռնչիւն։

زایچه (զայիչէ, պ.) աստեղագիտական տախտակ։

زیب (զըպ, թ.) 1. շուտ. 2. յանկարծ. — چیقدی — թեթեւամիտ. زب طاشی քարեգնդակ. — میچراق — Թեթեւօրէն ցատկել, արագ ցատկել։

زبابه (զէպապէ, պ.) վայրի մուկ (հմշ. زبابان فارەسی)։

زباد (զիպատ, ա.) 1. մշկաբեշկ (հմշ. مسك كدیسی). 2. գալար, սխտոր։

زبارمق (զըպարմագ, թ.) 1. անօրգական իմաստով պառկիլ, շնթռկիլ. 2. սատկիլ։

زبان (զէպան, պ.) 1. լեզու. 2. բարբառ. فارسی — պարսկերէն լեզու. شیرین بیان — քաղցրաբարբառ լեզու. زباندراز [զէպանտիրազ, պ.] ամբարտաւան, լիրբ, երկայն լեզու. ی — لق ամբարտաւանութիւն։

زبانزد (զէպանզէտ, պ.) յորջորջուած գործածական (բառ)։

زبانه (զէպանէ. պ.) 1. կշիռի աչք. 2. բոց. کش — բորբոքած։

زبانی (զէպանի, ա.) դժոխային ոգի. մեղաւորները դժոխք նետող։

زبد (զիւպտ, ա.) 1. սեր (հմշ. قایماق) 2. կարագ. 3. աւազգեղ։

زبده (զիւպտէ, ա.) 1. կորիզ. 2. սեր. 3. հիւթ. 4. կարեւոր մաս, ուղղու ծուծ. افكار — գաղափարաց ուղղու ծուծ. — համաձայնութեան կորիզն. مقالەنك زبدەسی յօդուածին կարեւոր մասը. ی — [զիւպտի, իգ. زبدیه] կորիզէն։

زبر (զէպէր, պ.) վեր. — زیر و տակն ու վրայ. زیروزبر տակնուվրայ ընել. ین — (զէպէրին) վերին. لب زبرین վերին շրթունք. زبردست (զէպէրտէսթ) յաղթող, զօրաւոր։

زبر (զիւպիւր, ա.) գրքեր, գրուածներ (եզ. زبور)։

Digitized by Google

ի – (զեռէն) բռնութեամբ, բռնի (հմմ. իբր). ա. զջրի (զեռիյէ, ա.) ոգելից ըմպելիքի տուբք.

զհաճ (զհիաճ, ա. յգ. զհաֆներ) 1. տաղաչափութեան մէջ գրի մը ջնջուելը, ինչ ալ բանաստեղծական պատուհաս. է. 2. (զհուաճ) տ. զհաճ

զհամ (զհիամ, ա.) բազմութիւն. – սին մարդոց բազմութիւն.

զհճ (զահճ, ա.) ոտք, ոտքալ (հմմ. ձեռնոց):

զհլ (զհուհալ, ա.) երեսակ (հմմ. կիսոյ fէյման) :

զհմէ (զահմէք, ա. յգ. զհոյ) նեզութ. յոգնութիւն. Յոյսս – ։ – յոգնութեան մը ատանձնել. Մեռնիլ – յոգնել, յոգնութիւնն քաշել. ն – ։ յոգնեցուցիչ. 2. դժուար. յս – ։ յոգնեցնել. 2. դիւրին. ջյս – դիւրաբեկութեամբ, ամաչոց յոգնելու :

զխար (զէխարտ, ա.) սրեկած, ուռած և քաղցրացած (ծոմ) :

զխարճ (զէխարիճ, ա. յգ. եզ. զխրճ) արգելազարգել, զսպապարանք պերճանք. ձեռնոց–աշխարհային պերճանք

զխրճ (զուխրուճ, ա.) 1. տեղազօծում. 2. արտաքին երեսոյթ, կեղծ գործ:

զխմ (զախմ, ա.) 1. վէրք. 2. հասրուած. խոշոր – սուրի վէրք. զդ – խոցոտած, հար [զախմատ կնիճ զախմիմ] 1. վիրաւոր, (հմմ. ճրոչ. ճաթել). 2. Հարուածեալ:

զխմ (զախմէ, պ.) 1. տե՛ս զխ . 2. աստղանգակի փակ. 3. կնատուց:

զդա (զէտ, պ.) 1. զալրուած. 2. հան. գիպած. ենթակայ. հմմ. զդա ելմ – հասութ հրկիզեալ

զբ (զեպէրճէ, ա.) տեղեքաք, տպալիճն :

զբ (զէպզէպ, ա.) իշղար (գէշ հատուց անյաւուն մը).

զբգն (զբպգբն, Ք.) ձկնորսներու երկքմանի սուին:

զբլ (զիպլ, ա. յգ. զբյ) 1. աղբևք. աղբիւս (զիւղուլ).

զբլաթմագ (զբպլաթմագ, Ք.) ցատկեցնել, ոստուտ ընել տալ.

զբլամագ (զբպլամագ, Ք.) ցատկել, ոստոստալ (հմմ. զոմպոյ).

զբլայի (զէպէլլայի, Ք.) 1. հակայ. վիճախաբ. 2. շատ երկայնահասակ

զբյ (զէպուր, ա. յգ. զբյ) 1. գրասեր. 2. տպագրոս. ֆրանսերէն զբյ

զբն (զէպուն, պ.) 1. տկար, անկարող, անզօր. 2. նիհար (ազատ. զապուն). ցն – տկարութ. անկարողութ. Ցուցանել – ինքզինքը պատրաստանալու անկարողներու հանդէպ անգութ. Մնալ – կծտի, ձգոյ – նիհարնալ.

զբն (զբպուն, Ք.) թևաւոր բամպակ բուծկոնակ :

զբպ (զէպիպ, ա.) 1. չամիչ. (հմմ. զոյզ ու զոյգ). 2. չոր թուզ.

զբր (զբփբր, Ք.) 1. անամօթ մարդ 2. վիճախաբ:

զճջ (զիւճաճ, ճեջէ զիւճաճէ, ա.) 1. սպակի, շիշ. 2. գաւաթ. 3. (զէճճաճ, ա.) սպակեգործ:

զճջի (զիւճաճի, ա. իգ. ճեջէ զճջի բնա.) սպակապին, սպակեծնման. զճջիական սպակապին նիւթեր. զճջիութիւն (զիւճաճիյէթ) սպակեզործութիւն.

զճր (զէճր, ա, յգ. զճջ) 1. արգելք արգիլել. 2. ատիպում, բռնաբռնում. 3. տանջանք (հմմ. ցոր. ցնդի)

(յգ. حريق زدكان). – سيلاب ողողեալ. لك – 1. խոցել, վիրաւորել. 2. փտտել. لنك – 1. խոցուիլ, վիրաւորուիլ. 2. փտտուիլ:

زر (զէր, պ.) ոսկի (հմշ. ذهب . آلتون). – ين ոսկեղէն, ոսկեայ. قدح – ոսկի նարգէս. باف . بافته – ոսկեհուռ, ոսկեհիւս. تار – 1. ոսկեթել 2. արեւու ճառագայթ. دوز – 1. ոսկեգործ. 2. ոսկեճամուկ. افشان ، فشان – [զէրէֆշան] ոսկի սփռող. كار – ոսկիէ շինուած, ոսկեհուռ. كارى – ոսկեճամուկ. كر – [զէրկէր] ոսկերիչ. كون – [զէրկիւն] ոսկեգոյն. – نشان [զէրնիշան] ոսկեգրուագ. زرابى [զէրապի, ա. յգ. زربى ի] գեղեցիկ կահ կարասիք (հմշ. كوزل مفروشات):

زراع (զիւրրա' ա. եզ. زارع . زراعتز էն) 1. մշակներ, երկրագործներ. 2. [զէրրա] երկրագործ, մշակ:

زراعت (զրրա'աթ, ա.) երկրագործութ. հողագործութ. (հմշ. فلاحت . حراثت . اكينجيلك . چفتجيلك). فن – երկրագործութ. مكتبى – երկրագործական վարժարան. մշակութ. ا – մշակել, հերկել. اهل – երկրագործներ. ى ، يه – [զրրաի, զրրաիյէ] երկրագործական. آلات وادوات زراعيه երկրագործական գործիքներ:

زرافه (զէրաֆէ, ա.) ընձուղտ:

زراوند (զէրավէնտ, պ. բուս.) զրեւանդ, սպանդ.

زرپ (զըրփ, زرپادق զըրփատագ, թ.) յանկարծ, մէկէն ի մէկ. چيقدى – յանկարծ ելաւ:

زراق (զէրրագ, ա.) կեղծաւոր (հմշ. ريا معتاد . مرائى . رياكار):

زرد (զէրտ, պ.) 1. դեղին. زرد روى դեղին երես. زردفام դեղնագոյն (հմշ. اصفر . صارى). ى – դեղնութիւն. (հմշ. صفرت . صاريلق). 2 գունատ, տժգոյն:

زردالو (զէրտալու, زردالى զէրտալի, պ.) ծիրան, պարկուկ, խնձորիկ. آغاجى –

زرداوه (Զէրտավէ, պ., زردوا զէրտէվա, թ.) կզաքիս:

زردشت (Զէրտիւշթ, պ.) զրադաշտ. ى – զրադաշտային, կրակապաշտ

زرده (Զէրտէ, պ.) դեղին քաղցրաւենի:

زردهچاو (Զէրտէչավ. زردهچوپ զէրտէչօփ, պ.) սպարանկ:

زرزوات (Զարզավաթ, թ. سبزوات էն) բանջարեղէն. جى – բանջարավաճառ. جيلق – բանջարավաճառութ

زرروپ (Զըրզօփ. թ.) փափուկ, թեւթեւոլիկ, խենդուկ:

زرشك (Զիրիշկ, պ.) ծորենի (հմշ. قادين طرناغى ، عنبر بارس):

زرع (Զէր' ա.) 1. սերմանել. 2. մշակել. 3. մշակութ. تارلايى ا – արտը մշակել. حنطه ا – ցորեն սերմանել:

زرغانهبالغى (Զէրկանէ պալըղը, թ.) գրակոնատես, գրակոնատես

زرق (Զէրգ, ա.) 1. կեղծաւորութ. 2. կապուտակութիւն. 3. սօֆը. ներսուն հագած կապոյտ զգեստը:

زرقاء (Զէրգա, ա. ازرق ի) 1. կապոյտ 2. (բժշ.) խածախտութիւն:

زرل (Զըրըլ թ.) զըր. آغلامق – – զըր զըր լալ. ձայնով լալ:

زرلاق (Զըռլագ, թ.) 1. ճչող. 2. աննախարան. 3. ա. جرلاق

زرلامق (Զըրլամագ, թ.) 1. զռալ. زرلدامق (Զըրըլտամագ) ճռնչել

زرلدى (Զըրըլտը, زرلق Զըրըլքը, թ.) 1. զռզռոց. 2. անկարեւոր գործ. 3. կազ, կռիւ, վէճ. قاين آنا زرلتيسى երախայի խաղալիք:

زرن (Զէրէն, թ.) ոսկի նարգէս (հմշ. زرين قدح):

Digitized by Google

ԶՂՆԱՊԱՐԶ (Զիւռնափա, Ը.) ընձուղտ (հմմ. գիրաֆ)։

ԶՂՆԻԽ (Զրնգիխ, պ. ցնդիչ զրնգիչ, թ.) տես ԶՐՆԻԽ (հմմ. ցրտ)։

ԶՂՈՐ (Զրուա, թ.) 1. բրինձով և պատրաստուած տաւարի (կերակուր). 2. զրաբանութիւն. մեր ոչ ալ – չատ խառնեցաւ և ծաղրելի ընել. ցոյն – գրաբանել

ԶՂՐԱ (Զրհի, պ.) գրաչ. լաւ-գրահատուր ծիպ – (Զրհիփուճ) գրահպատ

ԶՂՕՓ (Զհօբ, պ.) տգեղ (չմշ. ցեղ. ցնկրչ). ց – տգեղութիւն.

ԶԻԱՆ (Զիւաճ, ա. տղայ. ձիաղ) 1 անմիջապէս ապանողող. 2. Անճերիոյ մէջ բնիկներէն կազմուած զինուածք. 3այս զինուորներուն կրած ֆէսը, որուն ծայրը և վերը մէկ լայնք է։

ԶԻԱՄԷ (Զի'ամէթ, Զի'ամէթ, ա.) 1. աստուածանութիւն. 2. աստուածապարծանութիւն. ց – արիւ.

ԶԻՖԱՆ (Զա'ֆէրան, ա. ոչ. զաֆրան թուր. սաֆրան) քրքում. հնդ. – (Զա'ֆէրանիւխաիս) երկաթի ժանգ. ց – քրքմագոյն։

ԶԻՈՐ (Զիւռուր, ա. բուս.) արտափուշ (չմ.Ալոշոսիա կշի.Ալոշոսիա ա.Ա.Դեկան։)

ԶԻՄ (Զիւ'մ, ա.) սխալ կարծիք (հմմ. մոլի, սխալ, ոչ ճշմարիտ). զիմեան (Զուսիյեան) սխալ կարծիքներ։

ԶԻՄԱՄ (Զա'իմ, ա. տես ԶԻՄ ձ. ոչ ճշ. Զիւամա) 1. աստուածներ. 2. հին աստեղ հիւպատոս։

ԶԻՆ (Զաղար, ձին Զաղար թ.) տես շուն, բարակ. ց – ի ցե – որսի շուներու դարմանիչ։

ԶԻՆ (Զաղան, պ.) ցին, ուրուր (հմմ. ձլակ)։

ԶԻՖ (Զիճաճ, ա.) 1. հարթ ու փափուկ տաշած տախտակ. 2. (առածական փոխաբերական-ապականեալ տաճկ. գաւառական գործիքներու անուն-առածականներ)

ԶԻՔ (Զիֆթ, ա.) 1. ձիւթ. 2. շատ ան, խիտ մազ. ց – ձիւթային տաճկ – ձիւթել, ձիւթալ ծեփել տաճկ – 1. ձիւթալ ծեփուիլ. 2. անարգարութիւն ստանալ

ԶԻՓԻՐ (Զիճիր, ա.) 1. կորկ, ծուխ. 2. գործիքի սղոց. 3. շատ լեզի. 4. շատ մազ. ցնկրչ. ցայրիպչին խառնար

ԶԻՐԻՔ (Զէճիր. ա. բժշ.) չռնդ տալ, արտաշնչութիւն (հմմ. հեծկլտալ)։

ԶՈՂԱՔ (Զօղազ, ա. յգ. ճղի) փողոց. – ամէնքս փողոցի մարդ։

ԶՈՒՄ (Զազգում, ա.) ալէ-կոհակ, վարագաւառ, գաւիթ. 2. ժողովածոյ (պատերազմական գիտական զրոյց)

ԶՈՒԱ (զէֆեա, ա.) 1. մաքրութիւն. 2. անթերութիւն. 3. բարեպաշտութիւն.

ԶՈՒԱԹ (Զէֆեաթ, տես ԶՈՒԱ ձ. յգ. Զուաթ) պարտաւորիչ ողորմութիւն, որ հասոյթին մէկ քառասնորդն է։

ԶՈՒԱՄ (Զիւֆեամ, ա.) հարթութիւն (հմմ. ձիւղ). ց – հարթ խոտ։

ԶՈՒԱՐԻԱ (Զէֆէրիյեա. ա.) Զաքարիա.

ԶՈՒՐԹ (Զիւյիւրթ, զիւկիւրթ, թ.) անկասկած. չքաւոր. աղքատ (հմմ. թոյլ). ցն – չքաւորութիւն. ց – չքաւորութիւն. ց – ոչքէ տգեղ։

ԶՈՒՐ (Զէֆի. ա. իգ. ՀՉ յգ. ՀՉՈՒ) 1. մաքուր, սուրբ. 2. բարեպաշտ։

ԶՈՒԼ (զիլ, թ.) 1. ծնծղայ. ցնծալ. նուագ – չատ գինով. ցնծալ. ծնծղայ ցնծալ – ուրախութիւններէ թրթռալ. ցն – չատ անօթի. ցէլ ու ցն – 2. (զէլլ, ա.) սպրդութիւն. 3. սխալ։

Digitized by Google

لاز (Ջիւլալ, ա.) 1. յատակ. պապ և անուշ ջուր. 2. (բիմ.) բը նատպիտակ. մարիլաղ ջիւլալ պիտուեանքը տակ՝ ջիմա ջուրը ցոյց պիտակային

لام (Ջիւլամ, ա.) չքաւոր, ապերաս (հմմ. զորզոյ, զորզոյ)։

لاژلاژ (Ջէլզալ, ա.) շարժ, շարժուն։

لاژلاژ (Ջէլզէլէ, ա.) գետնաշարժ, երկրաշարժ (յգ. լաղլաղ). (հմմ. جركت ارض - جركت ارضيه), ընել գոգ - ով - երկրաշարժ ըլլալ։

لغلغ (Ջըլկըս, թ.) 1. սպառնալիք. յանդիմանութիւն. ընել - ի. սպառնալ. 2. յանդիմանել։

لف (Ջիւլֆ, պ.) խոպոպիք. ցոյց - լութեան տեսակ գեղեցիկ ծոնելիկներով բոյս մը. ն - խոպոպաւոր. ջեղեալ կայսեր ուրքունէքին մէկ գաղը

لفلف (Ջիւլֆէ, պ.) ծոպ. տաճկ զրկի դրօշակի ծոպ։

لق (Ջէլգ, Ջէլագ, ա.) սահուն, սայթաքուն, սահիլ (հմմ. ջլե)։

لقلق (Ջէլգա, ա.) 1. տե՛ս ցնց. 2. ճմռաւածք։

لوبيه (Ջիւլուպիյէ. ա. ազաւ. Ջիւպիյէ) տեսակ մը խմոր անուշ

لوف (Ջիւլվէ, Ջըլվա, թ.) եգերուն լուծին գրաւած փայտ։

لز (Ջէլլէ, ա. յգ. տէյ) 1. սայթաքում (հմմ. ջրար). 2. սխալ, սխալում գալ կամ ձգել (Ջիլլէք իւլ գաւէմ) առքի սայթաքում (հմմ. ըստ ջրարցիկ)։

زمار (Ջէմմար, ա.) սրնգահար. ե - [Ջէմմարէ] եկեղեցափոյ։

زمام (Ջիմամ, ա. յգ. ջէյ) 1. սանձ. 2. վարչութիւն. դար - վարիչ. - դօռ դարան վարիչներ, գործիչներ. ծիրան - երու տէրութեան վարչութեան ղեկը։

زمان (Ջէման, ա. յգ. ջնոյ. ազման) 1. տեղ, ժամանակ (հմմ. ջէք, ջամկան). - ր. ժամանակ մը, ժամանակավ, պահ մը 2. չրջան, գալ (հմմ. դար, ջաճ), 3. պայմանաժամ, միջոց. 4. եղանակ (հմմ. ջոմա) 5. [քեր] ժամանակ. ոե - ջիչ, - ի ամէն տեղ, միշտ. - - տեղ տեղ, մերթ ընդ մերթ. զման կիւլ - կլ տեղով, հին տեղ, ի հնումն. - ր ջիչ մնաց երբեք զմանը յարմարութ. ՝ ժամանակով ը - ժամանակական (հմմ. ջեզի)։

زمانه (Ջէմանէ, ա.) 1. ժամանակ, չրջան. 2. արդի ժամանակ. - չլգի չոջաղ արդի ոգիք. 3. լեռնան։

زمبه (Ջըմպա, թ.) 1. գայլիկոն. 2. ծակիչ գործիք. ցոյն - ծակել։

زمپاره (Ջըմփառա, թ.) զմանեհատեան քարը, որուն փոշին մեռտալները տախտակները ոտրկելու կը ծառայէ։

زمرد (Ջիւմիւրրիւտ, ա. ազաւ. Ջիւմրիւտ) զմրուխտ. ը - Ջիւմիւրրիւտիյի). ը -1. զմրխտեայ 2. կանաչ

زمزم (Ջիւմէմ, ա. յգ. ջոյ Ջիւմէմ) 1. գաւ, խուժուր. 2. գաւակարգ ոմանց ծոյ ոմանց ոտոտգչաց խումբ՝ ոտոտգչական դաս. 3. տեղ, տեսակ։

زمزم (Ջէմզէմ, ա.) Մէք քէի ջրհորը - պ զէմզէմի ջուր։

زمزمه (Ջէմզէմէ, ա.) 1. մրմունջ (հմմ. ջրմ. ջրնջ). (ջնջ. 2. ոտօղք. 3. մեղքին (ազատանիի, տատրակի). - ջոյ բառնալ, ջոյ բառնալ։

زمستان (Ջէմիսթան, պ.) ձմեռ. (հմմ. սրման - ջնջան. ջնջիշ)։

زمن (Ջէմէն, ա. յգ. ջոյ զմի գործ.) տեղ, ժամանակ. կեանք. զմն.

زمهرير (Ջէմհէրիր, ա.) 1. սաստիկ ցուրտ (հմմ. չնդեսդ, ոնդեսդ). 2. ձմեռան ամենէն սաստիկ չրջանը. - ի ոյն ձմեռը ներեւ չունցող։

Digitized by Google

զնբուկ (Զենպուրէֆ, պ.) 1. փոքր պիծակ. 2. զապանակ։

զնբա (Զրնպա, թ.) ա. ապոյ զօվ – ծակծկել։

զնբիլ (Զենպիլ, ա. յգ. բնպիլ) զամբիւղ. լ – զամբիւղաւոր։

զնջ (Զենճ, ա. եզ զնջի) եթովպացիներ, խաբշիկներ։

զնջաբ Զրնճապ, թ.) տե՛ս զնջաբ կորկ զնջաբ։

զնջբիլ (սենճեպիլ, ա. լեզնջի Զենճեքիլ, յգ. զնջիլ) կոճապղպեղ

զնջբիր (Զենճեբր, ա. ոբզնջի Զենճեբէ) խրուկ. կինաբարիա։

զնջի (Զենճի, ա.եգ. զնջի ա.յգ. զջ) եթովպացի, խաբշիկ։

զնջիր (Զենճիր, պ.) շղթայ. տնտ–շղթայաւոր (հմմ. տնտ–պուրկ)։ ո – զլամուխ շղթայով կապել. մկ – ի.շղթայել է. հաշիւը շղթայի պէս շարել. մկ – հաշիւը շղթայի պէս շարուել. լ – շղթայաւոր, շղթայով։

զնխ (Զենէխ, ոնձզ Զենէխսաց, պ.) կզակ գոնդ. – սիչ կզակի փոս։

զնդ (Զենտ, պ.) 1. գէլտեւշիի մատ. տեւանք. 2. զանդիկ լեզու. 3. (ա) ձղտակր. գաստակ. 4. հրաչէն։

զնդան (Զրնցաճ, պ.) 1. բանտ, զնգան 2. չատ մատի տեղ. ց–1. բանտարկեալ. ?. ջ – բանտապահ։

զնդանի (Զինտէկեանի, պ.) կենգանի նոտ.կեանք.ազի–նորկեանք

զնդոստ (Զենտսօսք, պ.յգ զնդոստան) կնաւոյ, իգամոյ. ց –. լք – կնամոլութիւն, իգամոլութիւն։

զնդի (Զինտէ, պ. յգ. զնդան) 1. կենդանի. 2. ոգի. 3. եռանգ ստ.3. առոգի. կ զնդի ! Զինտէկի կենդանութիւն. լ – [Զինտէկիլ] արտաս (հմմ. լ հմ

զնի (Զէմին, պ.) 1. երկիր (հմմ. արմ). – ծիր երկրագունտ. 2. գետին. հող. 3. յատակ, հիմ. 4. եղանակ, դրութիւն. զնիր զնիր նոր դրութեամբ բանաստեղծութիւն. մը 5. իմաստ. պատկեր. տանիլ զնի զնի իմաստով նմանակ մը. զնիր գետնին տակ. տար – (յգ. զնիրանի) հնդկաստանի մէջ երկրի մը իշխանը կամ կուսակալը։

զն (Զէն, պ. յգ. զնի) կին (հմմ. զադին գարի). – օրէնք պատասխ կին. այի – կանացի, կնոջական։

զն (Զէն, պ. յգ. զնի) 1. զայրնոտ, բասոտ, խօսոտ, նեղսոտ. զն յշիւ. 2. կտրող. զնդա հատկասհար (հմմ. զրպ զրեթե). 3 կսխոտ. զն ակ դրամ կոխող. զնդի խօսք նեղսոտ. օրդ զն ապաստակող (հմմ. զնի ՍՕ օրդ)։

զնա (Զինա, ա.) շնաձ. – տնտ Զէկէթի Զինա պատնէշորգի (հմմ. զոդ հրամ շէջ). – կար – շնացող. զնկրկ – կարի • կարի – շնաձ։

զնախտ (Զենախէթ, ա) կծոտահոտ. ոտ.թիւն, կծուել։

զնադ (Զինատ, ա. յգ. զնդի) հրաչէններ (հմմ. զրպելիք)։

զնդր (Զիսենար, ա. յգ զնդի) 1. քրիստոնեայ կրօնաւորներու հին առաջնորդ մատղ կոչում և կարծր գօտի 2. տեւական մը մորթային բորբոքում

զնդրա (Զենպարէ, ոդնձ Զենփարէ, պ.յգ.զնդրկան) կնամոլութիւն, իգամոլութիւն. կան – կնամոլութիւն, իգամոլութիւն։

զնդրկ (Զենպէրէֆ, թ. զնդրկէն) զրպանակ. – ջհ շատ խիստ. ջհ. զնդրկ. ջ. զնդրկ. լ – զապանակաւոր։

զնդրկ (Զենպագ, պ.տպտ.Զանպախ) շուշան ալ – ֆասիլէ շուշանազգի

զնդրկ (Զենպուր, պ. յգ. զնդրկան) պիծակ (հմմ. զնդրկ աշխ)։

Digitized by Google

زندى (Զէնտի, ա. իգ. زنديه մրդկզ.) ծղոտկրային։

زنديق (Զընտըգ, ա. յգ. زناديق) անհաւատ, անաստուած. — يت . — لق . — ى անաստուածութիւն, անհաւատութիւն.

زنغر (Զընկըր, թ.) տե՛ս زانغر — ديترەمك սաստիկ դողալ, դոփալ.

زنك (Զէնկ, պ.) 1. ժանգ. 2. տ. زنج ։

زنكار (Զէնկեար, պ. زنجار Զէնճար, ա.) ժանգ, ժանգառ։

زنكبار (Զէնկպար, պ.) Զանզիպար (խաբշիկներու երկիր։

زنكل (Զէնկիւլ, زنكله Զէնկիւլէ, زنكول Զէնկիւլ, պ.) 1. զանգակ. 2. զիլ

زنكى (Զէնկի, պ.) եթովպացի, խաբշիկ (հմշ. زنجى).

زنكين (Զէնկին, թ.) հարուստ (հմշ. باى. توانكر. غنى) . ճոխ. لك — հարստութիւն. (հմշ. غنا. ثروت. سامان) لنمك — հարստանալ (հմշ. استحصال ثروت ا)

زنه (Զէննէ, թ. زنان էն) կանանց յատուկ, կանացի. ايشى — կնկան հագուստ՝ կօշիկ. جى — կանանց դերձա- տալաճառ. لك — 1. կնութիւն. 2. կնոջ կերպարանքով դերասան։

زنهار (Զինհար, زينهار պ.) զգուշացի՛ր չըլլայ թէ, մի՛։

زوائد (Զէվաիտ, ա. յգ. زائد ի) աւելորդ խօսքեր՝ բաներ. زوائد ايله اشتغال ا աւելորդաբանութեամբ ըզբաղիլ. 2. [քեր.] յաւելական գրեր. 3. ծախուած կամ գրաւ գրուած բաներ, յառաջ եկած պտուղ և այլն։

زوار (Զիւվվար, ա. յգ. زائر ի) այցելուներ. زوارە كرام ايدلدي .

زوال (Զէվալ, ա.) 1. անհետացում, վախճան. بولق — 1. վերջ գտնել, անհետանալ. 2. կործանիլ, անկում կրել. 3. պատասխանատուութ. ايلچى يه زوال يوق տեղեկաբերը պատասխանատուութենէ զերծ է. 2. անկում, կործանում. 3. խոնարհում. 4. կէսօր. — بعد ال կէսօրէ յետոյ. — قبل ال կէսօրէ առաջ. 5. ձախողութ. — سز ,لا .ى անմահ, յաւիտենական, մշտնջենական, տեւական. — سريع ال արագատեւ, վաղանցուկ. پذير — [զէվալփէզիյր, պ.] անցաւոր, անհետացող. زوالى (զէվալի) ըստ եւրոպացւոց, (Ը. Ե.). ساعت — եւրոպական ժամացոյց։

زواللى (Զէվալլը, թ.) 1. հեգ, հեք, խեղճ. 2. թշուառ. 3. եղո՜ւկ

زوانه (Զըվանա, թ. زبانه էն) 1. լեզուակ. 2. ծխախոտի գլանիկի խողովակ. 3. ձող. 4. իրարու մէջ ծակ։

زواهر (Զէվահիր, ա. յգ. زاهره ի) տ. ازهار. زهره ։

زوايا (Զէվայա, ա. յգ. زاويه ի) անկիւններ. տ. زاويه. زواياى متجاوره առընդերակաց անկիւններ. زواياى متقابله փոխադարձ անկիւններ. قائم الزوايا (գաիմիւզզէվայա) ուղիղ անկիւններ։

زوج (Զէվճ, ա. յգ. ازواج երկ. زوجين) 1. զոյգ. 2. այր, ամուսին. زوجه [Զէվճէ, յգ. زوجات] կին, կողակից, ընծակից. زوجيت [Զէվճիյյէթ, ա.] ամուսնականութ. حقوق زوجيت ամուսնական իրաւունք. زوجين [Զէվճէյն] այր և կին. ى — يه — [Զէվճի, զէվճիյէ, ա. իգ. زوجى ի] ամուսնական. محبت — ամուսնական սէր.

Digitized by Google

زود (Զուս, պ.) շուտ, արագ. ը- ուելի արագ. ըր – ամենա- րագ։

زور (Զor, պ.) 1. զօրութիւն. ոյժ, կարողութիւն. 2. առիպում, բռնութիւն. առիպողութիւն. 3. անհանգստութիւն. դէժուարութիւն. 4. դժուար. 5. ցաւ. վնասուածք, դժուարութիւն. ւ– առիպել. ի բ– հնձէ ինչ, հոգս. կր – [Զorfեար]բռնաւոր. ցն – [Զorկ, թ.) դժուարութիւն. ոն. ց – [Զorու, զorմէնց, պ.] զօրաւոր մարդ, զօրեղ(հմշ. կըզօրէ, զօրացար)։

زور (Զur, ա.) ստուխ. –ահամ [ստիպի զur] սուտ վկայ։

زوراکی (Զorաfի, թ.) բռնի, ակամայ, առիպմամբ տուկ։

زوربا (Զorպա, թ.) բռնաւոր. ցն – բռնաւորութիւն։

زورزور (Զurզur, ա. յգ. ըզրզրէ) տարմանահաւ (հմշ. ջըֆըրճը)։

زورق (Զէվրագ, ա. յգ. զրաղ) 1. մակոյկ. 2. նաւակ. յարմնաւակ մակոյկ նաւող. ց – նաւակաձև

زورنا (Զուրնա,թ.)1. կլառնայն,արինգ կլակ. 2.շատախօս.– զրոյ շատ գինով. վի – մարդ. ջ – զլուխահար։

زوزك (Զէվզէf, թ.) թեթևամտիլ, անպատրծ.ցն– թեթևամտութիւն. ւնապատրծութ. ւջ – թեթևամտօրէն. ցնէ – թեթևամիտ բլլալ։

زوغان (Զէվէղան, ա.) խաղալուկ. ջնջ – փախչոդնդախտ։

زوفا (Զուֆա, ա. բոս.) Զոպայ [անուշահոտ տունկ մը]։

زوقه (Զօզա, թ.) կարիք. ցնկ ցն – խնդրուիլ։

زولوطه (Զօլուդա, իտ.) երեսուն փոյ.արժոյ հին արծաթդրամ

زهر (Զիւկիւրթ, Զիւլիւրթ,թ.) տե՛ս զկորտ.

زه (Զիհ, պ.) 1 ապակի լար. 2. եղր, ժապաւէն. 3. շրջանակ. գիծ։

زهاد (Զիւհիւաս, ա. յգ. ռաձ ի) տե՛ս ռաձ.

زهادت (Զէհաատթ,ա.) ժուժկալութ. ճգնաւորութ. անձնուրացութ. ց – սրբակրօն [չէյխերու և ճգնաւորներու տրուող մականիւր]։

زهد (Զիւհիս, ա.) տե՛ս զհադ. ց – [Զիւհիսի] 1.ժուժկալ. անձնուրաց,ճգնաւորական.2.յատուկ անուն

زهدان (Զէհսան, պ. այրպանդ հմշ. րհ . դրլ պէնկ)։

زهر (Զէհր, պ. ապաւ. Զէհիր) 1.Ցոյն (հմշ. ագէ. յս). դարւ – դեղիափ (հմշ. զհրադ). 2.շատ դառն, չատ լեղի ւ– թունաւոր. ւկնկ – թունաւորել (հմշ. 1 ցսեմ). ւնկնէ – թունաւորիլ (հմշ.1 ցսեմ). ւ ընդկ – 1.դառնագոյն. 2. շատ դաժան (մարդ)։

زهر (Զէհր, ա.յգ. ռհար.ռհէր) ծաղիկ. ռրբեայ – գարնանածաղիկ (հմշ.կըչըկ չիչեկ). ռ.ե. ց – [Զէհրիլեէ] ծաղկային [մակդիր Մուհամմէտ Մաթալէի աղջկան Ֆաթմէի զհրա Fաtիmaի الزهراء). – بيلديز چيچكي կոչի գոթգինայ (հմշ. չիչեկ). – الحجر Զէհրիւլ հաճէր) քարի մամուռ։

زهراء (Զէհրա, ա. իգ. ռհր ի) լուսափայլ, պատականափայլ։

زهراب (Զէհրապ, ռյ. ռհր Զէհրապէ, պ.)Քոնեանաւոր շատ լեղի ջուր

زهرخند (Զէհրխանց,պ) 1հնգնական ծիծաղ. 2. դառն ժպիտ։

زهره (Զէհրէ, պ.) 1. մաղձ, լեղի. 2. համառձակութ. քաջութիւն. 3.[ա.] ծաղիկ. ջիչ – լեղապատառ. ռհր

Digitized by Google

(Զիւհրէ, ա.) 1. Արուսեակ. 2. Փռանկախտ. جبين - [-ճէպինի] պայծառադէմ

زهكير (Զէհկիր. պ.) յարակայ:

زهلمك (Զէհլէմէք, թ.) 1. աղեղը լարել. 2. ժապաւինել 3. գծել

زهى (Զէհի, պ.) 1. ի՜նչ աղուոր, ի՜նչ գեղեցիկ (համշ. نه كوزل. نه خوش). 2. ի՜նչ զարմանալի (համշ.! نه غريب),

زهير (Զիւհէյր, ա. նուաղ. زهر ի) փոքր ծաղիկ. ناقص زهير կիսածաղիկ

زى (Զիյ, ա. յգ. ازياء) 1. արտաքին կերպարանք. 2. հագուստ, զգեստ علماده زى կարգաւորի կերպարանքով

زياده (Զիեատէ, ա.) 1. յաւելում. 2. առաւելութ. 3 վերադիր. 4. աւելորդ. 5. առաւել, շատ. 6. աւելի 7. բաւականէն աւելի. حددن - չափէն աւելի. ا - աւելցնել. سنجه - . سيله - կարի, շատ, յոյժ. جه - քիչ մը աւելի. - لشمك - لنديرمك [թ] աւելնալ, աճիլ. - لك [թ.] առաւելութիւն, շատութիւն

زيارت (Զիեարէթ, ա. յգ. زيارات) 1. այցելութ. այցելել. 2. ուխտ جى - 1. այցելու (համշ. زائر). 2. ուխտաւոր
كاه - (Զիեարէթկեահ, պ.) ուխտատեղի
- اعادهٔ փոխադարձ այցելութ. زيارت رسميه պաշտօնական այցելութիւն:

زيان (Զիեան. պ.) 1. վնաս (համշ. خسارة. ضرر). 2. կորուստ. 3. կենդանի ողջ, ապրող. پيرزيان ապրողներ. - كورمك. - اوغرامق. - چكمك վնաս կրել, վնասուիլ. - ورمك. -ا վնասել. - موجب ى վնասուց պատճառ. جى - վնասող, վնասակար, չար. كارلق. كارى - վնասակարութ. չարութ. - سز 1. անվնաս, բաւական լաւ օր. (زيانسز يازار գէշ չի գրեր). لى - 1. վնասուած, վնասով. 2. վնասակար. օր. (ايشدن- چيقمق گործին մ. ջեն վնասով ելնել

زيب (Զիպ, պ.) զարդ, զարդարանք (համշ. زينت. سوس). آور - զարդարող, պճնող. افزا - զարդարանքը աւելցնող, գեղեցկացնող, պճնող:

زيبا (Զիպա, պ.) զարդարուն, վայելուչ, գեղեցիկ. روى - գեղեցիկ դէմք. جامهٔ - վայելուչ՝ զարդարուն զգեստ. لك - վայելչութ. գեղեցկութ.

زيبق (Զիպագ, ա.) սնդիկ (համշ. ژيوه. جيوه). حلو خلق - նախաքլորաւոր սնդիկ, քալոմէլ.

زيبقى (Զիպագի, ա. իգ. زيبقيه յգ. زيبقيات) սնդկային, սնդկաւոր. مخوردز يبقيه սնդկատ. دلكات زيبقيه սնդկային շփումներ. رعشهٔ زيبقيه - սարսուռ

زيبك (Զէյպէք, թ.) 1. Իզմիրի և Պրուսայի շրջակայները ապրող ցեղ մը Զէյպէկ. 2. Հին տանն թեթևազէն զօրք.

زيبنده (Զիպէնտէ, պ.) 1. զարդարող, (անգործ.) 2. վայելուչ, զարդարուն, գեղեցիկ (համշ. مزين. سوسلو)

زيبيدى (Զիպիտի, թ.) 1. գծուծ, ստորին. 2 պատռտատուն

زيت (Զէյթ, ա. յգ. زيوت) 1. ձէթ. 2. իւղ. بيخ - բնաձէթ. حجر - քարիւղ, կազ (համշ. طاش ياغى. غاز). حامض - բնաձիթային թթու. مقياس - ձիթաչափ مشمع - մոմ ձէթ. حب الملوك - բամպակի իւղ

زيتون (Զէյթուն. ա. ողաւ. Զէյթին زيتين) ձիթապտուղ. اغاجى - ձիթենի. ياغى - ձէթ. ياغله - ձէթով. جى - ձիթապտուղ վաճառող. جبل - ձիթենեաց լեռ. لق - ձիթաստան. ى - (Զէյթունի, իգ. زيتونيه) ձիթապտուղի գոյն, ձիթագոյն. فصيلهٔ زيتونيه ձիթենազգիք. زيتونى الشكل ձիթաձև. زيتى (Զէյթի, ա. իգ. زيتيه) ձիթաւոր, իւղաւոր

Digitized by Google

زین (զէյն, ա.) 1. զարդ. زين العابدين յատուկ անուն. 2. [զիյն, պ.] թամբ (հմմ. ասր.). زينى – ոսկի թամբ:

زینت (զիյնէթ, ա.) 1. զարդ, զարդանք (հմմ. պրս. زيب . زين . زينت). 2. վայելչութիւն. 3. հանդէս. – [զիյնէթքաղ, պ.] զարդարուող. او – զարդարուիլ. كل – զարդարել, պճնել. كنڈ – զարդարանք. لى – [թ] 1. զարդարուն. 2. հանդիսաւոր

زیور (զիյվէր, պ.) զարդ, զարդանք – զարդարանք. زيب وزيور զարդ. خواه‌ى‌طلب افزای զարդ ըլլալ ու

زیوف (զիւեուֆ, ա. եզ. زيّف) կեղծ (դրամ) (հմմ. آچّه قلب وسيليك):

زئير (զէիր, ա.) մռնչիւն (առիւծի):

(ژ)

ژ (ժէ), 1 Ոամանեան այբուբենի տասնչորսերորդ գիրը. 2. թուական արժէքն է 7:

ژا (ժա. պ.) [ֆ] գրին պարակերէն անուանն է.

ژاژ (ժաժ, ածէ ժաժէ, պ.) 1. ա. օդ կշտլ. 2. պարապ և անուտի խոսքեր, լաթքանչիքանք:

ژاژخا (ժաժխա, ژاژخاى պ. յգ. ژاژخايان) ունայնախօս, անուտիրաման:

ژاله (ժալէ, պ.) ցօղ, շալ (հմմ. ج شبنم):

ژاکت (ժաքէթ, ֆր. ապաւ. چاکت) ժաքէթ:

ژاندارمه (ժանտարմա, ֆր. ապաւ. قوناصيرمه) քաղաքապահ զօրք, ոստիկան զօրք. صوئرى – ոստիկան զօրաց պաշտօնատուն. قنومانده – ոստիկան զօրաց հրամատար:

زج (զիճ, ա. յգ. ջէյզ) 1. աստեղագիտական տախտակ 2աստեղագիտական տախտակներ պարունակող

زید (զէյտ, ա.) 1. Զկլ. յատուկ ա. նուն, որ անծանօթի տեղ կը գրուի. 2. (զիյտ, ա.) [ծ՛ոդ աւելնալ չառանձ.] օր. (ەدە زيد زيوت قاورنوغلو, անոր արժէքը աւելնալ. علمه زيد ذيوتچيلغنه, անոր գիտութիւնը աւելնալ

زیر (զիր, պ.) 1. տակ, ներքին կողմ ընդդիմ. հողին տակ. 2. առօրեա, ներքին, տակը, վարը. زير جوره (زيرجوره) ի առօրեա, ի ներքոյ, տակը կ՚ուզէ վարի, ի առօրեա. اصل وضع ەدە زيرى առօրեագրեալ. زيرزيرى. تەزيرى. ديزيرلمك առօրին.– بل ەدە زيرى շրթունք. 3. բարակ թել՝ ոդեզ (նուագարանի).

زیرا (զիրա, պ.) որովհետև, քանզի վասնզի [ک.–کە‌ا‌ڵەبوەلگ՚ىلا]

زیردست (զիրտէսթ, պ. յգ. دستزير) հպատակ (հմմ. تبع.)

زیرفون (զէյրէֆօն, ա.) կակղի ծովի fասիլա (հմմ. دولفين). قوپوزى فصيلهٔ (ڤيولنجللرك) ժ ի ւ ա զ ի ք:

زیرک (զիյրէֆ, պ.) սրամիտ, ուշիմ (հմմ. ذكى). كل – ، ى – սրամտութիւն, ուշիմութիւն:

زیغان (զէյէղան, ձէյղ զէյղ ա.) 1. միտիլ, միտում. 2. խոխոտիլ. زيغان بصر نظր ձէյղ զէյղ. 3. շեղիլ, շեղում (ուղղութենէն). 4. [բժշ.] տեղատանութիւն.

زیف (զէյֆ, ա. յգ. زيوف) կեղծ [դրամ] (հմմ. قلب آچّه. مغشوش). زيف نقد.

زیقوس (զիֆօս, յուն.) 1. տղմացած ջուր. 2. ունայն, պարապ, անօգուտ. قمقچ – պարապ երթել:

زیل (զիլ, թ.) ա. զլ. ծնծղայ. – چالق زيل չալեչ, ծնծղայ գարնել:

Digitized by Google

سائبه (սաիպէ, ա.) ազնաբծիկ (ձի) (հմմ. باشی بوش براقلمش):

سائر (սաիր, ա. տես է՛ն. իգ. սաիրէ ւգ. սաիր. իգ. սաիրէ ւգ. սաիրլար) 1. քալող, վազող. سائر-ابر-سحاب քալող ամպ. 2. շրջող. 3. սուրիչ, ալլ. المنام في – քնաշրջիկ. -مثل يغ-يغدوك ժողովրդական առած. սաիրսայլե (հմմ. هرچی وگیاير ایله) և այլն:

سائس (սաիս, ա. տես է՛ն. սաղաւսէիս) 1. վարող. 2. ձիապան:

سائغ (սաիղ, ա.) դիւրակուլ.– طعام դիւրակուլ կերակուր:

سائق (սաիգ, ա. տես է՛ն. իգ. սաիգէ) 1. մղիչ, մղող. قدر سائق մղիչ ճակատագիր. 2. ազգակ, գործիչ. – الطبيعه (սաիգիւդդապիա) բնազդական սաիգ [սաիգա, ա.] մղուած, մեղադրուած. باب – մղուիլ, բերուիլ, թելադրուիլ او باب – քաջալերուիլ:

سائل (սաիլ, ա. սայլ է՛ն. իգ. սայլէ ւգ. سلان. سلان է՛ն) 1. հարցնող 2. մուրացկան, մուսայիկ. 3. հեղուկ. 4. հեղուկ. بيضه ات – կինեբրու ապիտակ ապարահ لك – մուրացկանութիւն. يت – [սաիլիյէթ] ծոր անուած. հեղուկ վիճակ

سائمه (սաիմէ, ա.) ինքնիրենը արածուող կենդանի՝ կենդանիներ

سابح (սապիհ, ա. տես է՛ն. իգ. سبحه) լողացող, լողորդ. – شخص լողացուղ մարդ. – جسم ծփացող մարմին – حوض շալժուան աւազան. فلنر – շալժուն փող. يطرمه – ծովեզերքները պաշտպանող ընդունուածակիր զրահաւոր

سابحه (սապիհա, ա. ւգ. سابحات) նաւ (հմմ. كمی). سابحی լողացող:

سابع (սապի՛, ա. տես է՛ն. իգ. سابعه) եօթներորդ (հմմ. يدنجی. يفتم). – جلد եօթներորդ հատոր. عشر – տես. نجه եօթներորդ. ا – եօթներորդ:

زنده (ժէնտէ, պ.) հինուժին, պատաւաստուն, կարկատան. پوش-پاره տատատուն հագուստ հագնողալքատ

زرف (ժէրֆ, ւգր ժէրֆա, պ.) խոր, խորունկ. – ياى لجه խոր ծով լճ ւգր (պահիրժէրֆա) խորունկ ծով:

زنك (ժէնկ, ւգր ժէնկեար պ.) ժանգ, ժանգառ:

زنكله (ժէնկէլէ, պ.) կճղակ, կճղակաւոր:

زورنال (ժուռնալ, ֆր.) տեղեկագիր (ասիկականական). دفتر – ۱ – օրատետր, օրհաշիւ. ۲ – տեղեկագրել. جی – [գապտնի] տեղեկատու. جيلق – գաղտնի տեղեկատուութիւն:

زوزقوميسر (ժիւժգօմիսէր, ֆ.) ժիւժգոմիսէր, իրաւախոհ դատաւոր:

زولده (ժուլիյէ, պ.) թնճուկ, քընճուկ. – ساعت թնճուկ մատ:

زيان (ժիեան, պ.) պատուհաս, մոլեգնեալ, կատաղի. زيان شير մոլեգնեալ կատաղի առիւծ:

زيمناستيق (ժիմնասթիգ, ֆր.) մարմնամարզ (ըստ յունարէն):

زينار (ժիմնազ, ֆր.) կիմնազիան, երկրորդական վարժարան:

زيوه (ժիվէ, պ.) անդիկ (հմմ. جيز). كى – 1. անդիկի պէս. 2. չատ եռանդուն:

(س)

س (սին) 1. Համանուան այբուբենի տասնըհինգերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 10:

سا (սա, սյ պ.) քա՛ւ. քաղ. – چيچه 1. ճակատ քաղ. 2. խոնարհող. նմման. (لـ) سا عنبر ամպարանման:

Digitized by Google

ծայնն կայսեր ծովեզերեայ ապարանքը սահիլի [սահիլի] (սահիլ, ս. յգ. սահել) ծովեզերեայ սահելի, սահիլ։

ساحه (սահա, ս. յգ. սահել) 1. հրապարակ, առեանն (հմմ. فضا). (միջան) ساحهٔ عالم աշխարհի ընդարձակ հրապարակը. 2. բակ. كلكوده‌ده‌ – ساحه‌سی وجود او յայս տեղին՝ գործ մը հրապարակ եղնել։

ساخته (սախթէ, ս.) 1. շինած, կեղծ 2. խարդախուած (հմմ. تلبّس). (զոյս). اسم – կեղծանուն. اعمال – կեղծ գործողութիւն. وقار – կեղծ լրջութիւն. وقارلق – կեղծ լրջութիւն. لك –، ساختگی [սախթէկի] խարդախութիւն. كار – [սախթէքիար, պ.] կեղծարար. لق – կեղծարարութիւն։

ساد (սաս, ս. սադ էն. իգ. սադե) 1. խափանող, խափանարար, ծածկող, գոցող. 2. [բժշ.] աչքի վարագոյր, քարայլոզ (հմմ. صوء كوز پرده‌سی قالقی)։

سادات (սատաթ, ս. յգ. սադիթ) 1. մեծամեծներ. 2. Մահմատական մարգարէին ցեղէն եղողները. سادات عاليه [սատաթի էիրմու]. سادات كرام

سادس (սաթիս, ս. սէտ էն. իգ. սադսե) վեցերորդ. سادسهٔ قعده վեցերորդ անգամ. عشر – տասնըվեցերորդ f – (սաթիսէե, ս.) վեցերորդ։

ساده (սատէ, պ.) 1. պարզ. 2. մաքուր անխառն, անարատ. 3 պարզ անզարդ, առանց շաքարի. 4. կարագ. ساده یغ, یاغ ساده կարագ իւղ. 5. պարզ, պարզուկ (մարդ). 6. պարզամիտ. 7. միայն. جه – պարզօրէն, միայնն. لده‌سی (սատէթի, պ. յգ. սադելան). لوح ساده (սատէթէվի) պարզամիտ, միամիտ (հմմ. سافدرون). حالت – միամտութիւն. لق –، حالك – պարզամտութիւն. (հմմ. سافدرونلق). ساده‌كى (սատէկի), لك – պարզուկ. كار – սակեքչութեան պարզ արհեստը։

ساعق (սաիգ, ս. շէտ էն. իգ. սէ՛ղէ) 1. անցնող, անցած (հմմ. كذشته). ماضى. كچن – سابق‌سال. سال‌سابق. سابقه سنه անցեալ տար. 2. նախորդ. – ظرف նախորդ նախադրութիւն. 3. նախկին, նախընթաց. حال سابق – البيان նախընթաց յիշատակ. سابق‌كافى‌السابق، كافى‌السابق (էէմաճիա սապրգ, էէսապրգ), وجهله – ى – քան առաջինն. لمه [սապրգաճի] նախապէս, առաջ. سابقه [սապրգա, ս. յգ. սայիգ] 1. գէշ անցեալ. 2. անցեալ գեղք. لى – գէշ անցեալ ունեցող, վատահամբաւեալ. بندن اصحابنه مكرره ٭ – վերապարտ. ثوابك [սապրգուն], ثوابى [սապրգին] կրօնական մեծեր, ազգի մը մեծամեծները՝ աւագանին։

ساتر (սաթիր, ս. յգ. սդ էն) ծածկող. اليوب – [սաթիրիլ'ուլուպ] ծածկող Աստուած։

ساج (սաճ, թ.) 1. երկաթ թիթեղ, կտաւ. 2. [ս] գնքեղնի, հնդիկ ընտիր և կարծր փայտ. آياغى، آياغ – կերակուրի երկաթեայ եռատաներ։

ساجد (սաճիտ, ս. սաջե էն. իգ. սաջեե) երկրպագող, երկրպագու, յաւետ սաջեե երկրպագող ժողովուրդ։

ساحر (սահիր, ս. սհր էն. իգ. սահրե յգ. սահրաթ) 1 կախարդ. 2. դիւթիչ, վհուկ կին։

ساحق (սահրգ, ս. սճհ էն) մանրող, փշրող։

ساحل (սահիլ, ս. ս. յգ սահլ սոյն երկ. սահլեր) եզերք, եզր (հմմ. لب قيى). جنبش – سلامه – անզգոյն նաւահանգիստ. لرى – ծովափնեայ տուն. لرى – ծովեզերեայ ապարանք՝ պալատ. لرى –

Digitized by Google

ս (սին) 1. Համանեան այբուբենի տասնըհինգերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 10:

սա (սա, սյս պ.) քսե՛. քսող. – գաջ 1. ճակատ քսող. 2. խոնարհող. 2. Նման. (Լ) սրնոր սմպարանման:

սանդ (ժէնտ, պ.) հինուժին, պատատաստուն, կարկատան. փոչ–պատառատուն հագուստ հագնողալքատ

սարդ (ժէրժ, ևրշ ժէրժա, պ.) խոր, խորունկ. – սկյրա խոր ծով չքաշ ևրշ (պահիրժէրժա) չորունկ ծով:

սինկ (ժէնկ,ևնշ ժէնկեար պ.) ժանգ, ժանգառ.

սինկլե (ժէնկէլէ, պ.) կճղակ, կճղակաւոր:

սիրուղալ (ժուռնալ, ֆր.) տեղեկագիր (ստիկանական). ըզրեց – ել – օրատետոր, օրհաշիւ. ! – տեղեկագրել. ըզ – [գողտնի] տեղեկատու. ըզլեց – գաղտնի տեղեկատուութիւն:

սիրումեսին (ժիւժզօմիսէր,ֆ.) ժիւժզօմիսէր, իրաւախոհ դատաւոր:

սիրուլեա (ժուլիյսէ, պ.) ծիծաղուկ, ծիծղուկ. ւցո – ծիծաղուկ մտալ

սիրուն (ժիւեան, պ.) պատառիչ, մորեզ նեակ, կատապի. սիրունչիւ մորեզնեակ կատապի առիւծ:

սիրունասթիք (ժիւնիասթիզ, ֆր.) մարմնասմարզ (ըզմոնաստիք):

սիրունազ (ժիւնիազ, ֆր.) կիմնաստիկան, երկրորդական վարժարան:

սիրուէ (ժիվէ, պ.) անգիկ (հմշ. ըզնյ. ըզնյ). կ – 1. անգիկի պես. 2. շատ եռանդուն:

(ս)

սա (սա, սյս պ.) քսե՛. քսող. – գաջ 1. ճակատ քսող. 2. խոնարհող. 2. Նման. (Լ) սրնոր սմպարանման:

սայ (սաիպէ, ա.) սանձարձակ (ձի) (հմշ. ըզ. պաշլը պոշ պրաղմշն):

սայր (սաիր, ա. յոյս էն. իգ. այրս յգ. աղոյն.սայրն) 1. քարող, վայրող – սայր սրտի, սրտի սայր քարող ատր. 2. շրջող. 3. սուրիչ, այլ. ի մոնի – քնաշրջիկ. -մտի յեզեակ՝ ժողովրդական առած. այրս և ևայլն (հմշ. թերևս վեկայրի հիւմ):

սայս (սաիս, ա. ըզյսաիս էն. ազատ. սէիս) 1. վարող. 2. հիւպատոս:

սայթ (սաիթ, ա.) դիւրակոիլ. – մտաթ դիւրակոիլ կերակուր:

սայք (սաիգ, ա. ըզոյ էն. իգ. սայքս) 1. մղիչ, մղող. ըզդ ըզայք մղիչ ճակատագիր. 2. ազդակ, գործիչ. – ըզյալ [սաիգիւդդապիա] քննագրական սայքս [սաիգա, ա.] մղում, ծեւագրութ. յո – մղել, բերել, թելադրել յո – մղիչ, բերիչ, թելադրիչ ու – քաջալերել:

սայլ (սաիլ, ա. լոյն էն. իգ. վայս յգ. սայս. սայլան էն) 1. հարցնող 2. մուրացկան, մուրացիկ. 3. հոռոմ. 4. հեղուկ. ևյնյ. ատ – կինդրու սպիտակ սպարաչ կմ – մուրացկանութ. ատ – [սաիլիյեէթ] ժոլ անութ. հեղուկ վիճակ

սայս (սաիս, ա.) ինքնիրեն ապրող կենդանի՝ կենդանիներ

սայհ (սաիհի, ա. ըզսայհ էն. յգ. սայհա) լողացող, լուղարկ. – մտհշ լողացող մարդ. – ըզսչ ծփացող մարդին – ըզսչ հոզ չալժուն աւազան. յոն – շարժուն փոթոս. պ ևյնյ – ծովեզերքները պաշտպանող քնդանօթակիր զրահաւոր

սայհա (սաիհա, ա. յգ. սայհան) նաւ (հմշ. կմ). ըզսչ սայհա լողացող:

սայհ (սաիհ՛. ա. ըզսայհ էն. իգ. սայհս) եօթնեռորդ (հմշ. ըզսչ. ըզսչ. մտհ). – ըզսչ եօթնեռորդ հատոր. ըզսչ – ատ. նեռեօթնեռորդ. ի – եօթնեռորդ:

սանդ (ժէնտ, պ.) հինուժին, պատատաստուն, կարկատան. ըզշ–պատառատուն հագուստ հագնողալքատ

սարդ (ժէրժ, ևրշ ժէրժա, պ.) խոր, խորունկ. – սկյրա խոր ծով չքաշ ևրշ (պահիրժէրժա) չորունկ ծով:

սինկ (ժէնկ,ևնշ ժէնկեար պ.) ժանգ, ժանգառ.

սինկլե (ժէնկէլէ, պ.) կճղակ, կճղակաւոր:

սիրուղալ (ժուռնալ, ֆր.) տեղեկագիր (ստիկանական). ըզրեց – ել – օրատետոր, օրհաշիւ. ! – տեղեկագրել. ըզ – [գողտնի] տեղեկատու. ըզլեց – գաղտնի տեղեկատուութիւն:

սիրումեսին (ժիւժզօմիսէր,ֆ.) ժիւժզօմիսէր, իրաւախոհ դատաւոր:

սիրուլեա (ժուլիյսէ, պ.) ծիծաղուկ, ծիծղուկ. ւցո – ծիծաղուկ մտալ

սիրուն (ժիւեան, պ.) պատառիչ, մորեզ նեակ, կատապի. սիրունչիւ մորեզնեակ կատապի առիւծ:

սիրունասթիք (ժիւնիասթիզ, ֆր.) մարմնասմարզ (ըզմոնաստիք):

սիրունազ (ժիւնիազ, ֆր.) կիմնաստիկան, երկրորդական վարժարան:

սիրուէ (ժիվէ, պ.) անգիկ (հմշ. ըզսչ. ըզսչ. մտհ). – ըզսչ եօթնեռորդ հատոր. ըզսչ – ատ. նեռեօթնեռորդ. ի – եօթնեռորդ:

Digitized by Google

سابق (սապրգ, ա. ձգ հն. իգ. ածա) 1. անցնող, անցած (հմմ. կնշուած). (ածա. կըն. սաբ). ածա սուտ անցեալ տար. 2. նախորդ. – ըստ նախորդ նախատար. 3. նախկին, նախընթաց. ածա հաւ – վերոյիշեալ. սաբ. կաֆի (էէմաճիս սապրգ, էէսապրգ), ածա ց – ըստ առաջնոյն. նաև [սապրգաց] նախապէս, առաջ. ածա [սապրգա, ա. յգ. ցոյց] 1. գէշ անցեալ. 2. անցեալ գէպք. ն – գէշ անցեալ ունեցող, վատահամբաւեալ. ծնունդ ածաբեր. ՝ – վերապարտ. օրգաբ [սապրգուն]. ընդ [սապրգին] կրօնական մեծար, ազգի մը մեծամեծներէն՝ առաջնին։

ساتر (սաթիր, ա. յտ հն) ծածկող. ոյական – [սաթիրիւլ'ուլոյա] ծածկոյթ. Աստուած։

ساج (սաճ, բ.) 1. երկաթ թիթեղ, կռած. 2. [ա] գնդեղներ, հնգիկ ընտիր և կարծր փայտ. ցիգին, ցիգի – կերակուրի երկաթեայ եռատաներ։

ساجد (սաճիտ, ա. սաջտ հն. իգ. սաջտ) երկրպագող, երկրպագու, յաւետ սաջտ երկրպագող ժողովուրդ։

ساحر (սահիր, ա. յհր հն. իգ. սահրե յգ. սահրաթ) 1 կախարդ. 2. գիւթիչ, վհուկ կին։

ساحق (սահրգ, ա. ձհտ հն) մանրող, փշրող։

ساحل (սահիլ, ա. ա. յգ ձահլ տալ երկ. սահլեր) եզերք, եզր (հմմ. նպ. ցեզ). (սաֆ). ձմբուր սելամ – անվտանգ նաւահանգիստ եղող. կրա – ծովափն, ծովեզերք. ձահլի սահիլեան ցիգիւրլու. վոսփորի ափունքը. – գոհ ծովեզերեայ տուն. սրան – ծովեզերեայ ապարանք՝ պալատ. սրան – կայսեր ծովեզերեայ ապարանքը սահիլիյէ, սահլիյէ [սահիլի] ծովեզերեայ։

ساحه (սահա, ա. յգ. սահատ) 1. հրապարակ, տարածութիւն (հմմ. ֆսհ). (միջան). ֆլմ ձսիճա սահէ աշխարհի ընդարձակ հրապարակը. 2. բաց. կլկ ՝ وجوده – լոյս տեսնել. սահա ձոյ ձոդ աի – գործ մը հրապարակ ելնել։

ساخته (սախթէ, ա.) 1. շինուած, կեղծ 2. խորհրդախառնած (հմմ. ֆլմ). (զոյս). սխտ – կեղծանուն. սխտ – կեղծ տարրագրութիւն. ցար – կեղծ լուրջ. ցարկ – կեղծ լրջութիւն. կլ –، ساختگی [սախթկի] խորհրդախառնած. կար – [սախթէէար, պ.] կեղծարար. ցն – կեղծարարութիւն։

ساد (սաս, ա. ստ հն. իգ. սաե) 1. խաթխանող, խաթխանարար, ծածկող, գոցող. 2. [բժշ.] աչքի վարագոյր, քարեվարդ (հմմ. ֆսհ. ցոյց, ցոյց տալ)։

سادات (սասադ, ա. յգ. սադ ի) 1. մեծամեծներ. 2. Մուհամմէտ մարգարէին ցեղէն եղողները. سادات كرام [սասադի ֆիրամ]. سادات علويه

سادس (սասիս, ա. սադ հն. իգ. սասե) վեցերորդ. սասե ֆաձա վեցերորդ անգամ. عشر – տասնըվեցերորդ ի – (սասիսէճ, ա.) վեցերորդ։

ساده (սասէ, պ.) 1. պարզ. 2. մանուածը անխառն, անարուեստ. 3 պարզ անզարդ, առանց շքեղութեան. 4. կարագ. սադա ձոգն, միայ սադա կարագ իւղ. 5. պարզ, պարզամիտ (մարդ). 6. պարզամիտ. 7. միայն. ձբ – պարզորէն, միայն. նաև սադա (սասէեի, պ. յգ. նաև սադա). նոյ սադա (սասէէվի) պարզամիտ, միամիտ (հմմ. ֆսհ. ձսիճորոն). նաև – միամտութիւն. նաև –، նաև – պարզամտութիւն. (հմմ. նաև գրնդ. նաև). սադական (սասէէկի), նաև – պարզութիւն. կար – սակրչութեան պարզ արհեստը։

Digitized by Google

ساղ (սադ՚ի, ա. իգ. ածու) 1. չոր-չղուզն, փայլատակող. 2. բար-ձրացած. – ըր. փայլատակող շանթ. ածու ասիս ռայիք բարձրացած գրօշներ.

ساطور (սադուր, ա. աղաս. սադրր) 1. սակուր, մասվաճառի դանակ. 2. ծխախոտ կտրելու գործիք.

ساعت (սա՚ար, ա. իգ. սահ) 1. ժամ. 2. ատեն, ժամանակ. 3. ժա-մացոյց. 4. որոշեալ ժամանակ. 5. մեկ ժամուան ճամբայ. – ով – ը ժամ առաջ ը – ըդն գրպանի ժամացոյց. – յիլի ժամնհասը, ձայնառար ժամացոյց. լուար ը – պատի ժամացոյց. ը – զարմ սաա-զի ժամացոյց. ը – ղոշ աշխա-ժացոյց. աշին – ժողովի մէջ գաղարի մի-ջոց. ճիգ ըմ – ժամ բռնել, ժամանակը հաշուել. – իրատ աշխարհի վարձանին նշանակելը. – ու խակոյն, անմիջապես. – աիրչ պատահ ժամանակ, յաջող ժա-մանակ. ածգը – ժամը քանի՞ն. – ատեն ժամացոյցի տուխտակ. – ը-ժա-մի ի ժամ, վայրկեանէ վայրկեան. – ելմանի բռնիլ. ոնդ – 1. որոշեալ ժամանակ 2. անմիջապես. ղը – ճակի քանի՞ ժամու ը – ժամագործ. ճիլը – ժամագործութիւն.

ساعد (սա՚իթ, ա. իգ. սաեդ) ծղի, գաստակ. ըրիր – աշմեր ծղի. սաեդ ասիի ասիմեն - արծաթեայ ծղի. սաեդ ասիի իգ. սաեդ գաստակային :

ساعی (սա՚ի, ա. ըմ էն) 1. ջանացող աշխատող, ճգնող. ու – ջանալ աշխատիլ. 2. առաքչանգակ (չմշ. ըր. յատ). 3. (ա. սահայէթ էն) քառեմիւն ըղնող

ساغر (սաղէր, պ.) բաժակ, գաւաթ (չմշ. ղադ. պալ). զրդն – ոսկի –

سافر (սաճիր, ա. ֆաճ էն. իգ. սաֆա իգ. ըրֆաճ) ճամբորդող, ուղե-

ساز (սազ, պ.) 1. տարիամնուագ. – ընդ ղնուագ զարնել չալել. աջի ասիմ սաւ ուրեմեան նուագարան. ասիմ աջի ասիմ ուրեմեան երաժշտական խումբ ընդ – կէ թմբուկ, թմբկիկ, փող ևայլն. 2. ընդող, չինող, կազմող յօրինող. ու – չարե միջոց գտնել, գարմանն տանիլ. – ղոհի չհաճոյանալ. – ասելի խառնուածքի բիր ու ղող. ասիմ ղեղգեղել. ասիմ անյարմար, չժպտող. ասիմ ղալ կախարդ, չժպտող բախտ կար – յարմար, յաջող, նպաստաւոր ը – ընդ չնորհաւորութիւն.

سازان (սազան, թ.) ծածան (ձուկ) – ընդ ծածանիկ.

سازنده (սազէնտէ, պ. իգ. նկան ասիմ) 1. նուագածու, երգիչ, գուա-ման. 2. ընդող, չինող. ղոհի ծնդ ասիմ:

Digitized by Google

ւորող. – դր ճամբորդող մարդ. ջհասի օբիս ճամբորդող զինուորներ։

سافل (սաֆիլ, ա, իգ.ական յգ.ականներ) ստորին, վերստ, ստոր. – մրն ստորին կողմ. – ըհի ստորին գաղափար. – մհտ ստոր մարդ. ականների ասֆել (էսֆէլիւսաֆիլին) գժտութիւն (հմմ. թնդ)։

ساق (սագ. ա յգ. ականներ եզիկաւ. ականներ) 1. արմունք (հմմ. քեանքէ). 2. կռնակ, բան (ծառի). 3. ցոզուն. 4. երկոտինազդիգ եռանկեան կողմ. մնլն ականների ասաւսի երկոտինազդիգ եռանկիւնն – զահմ ականներ – ընդհոդևայ բան. օրդ – ասմ. – ձեր ստուերի անտեսիլ և անծխիլ կոծ։

ساقز (սագզ, թ.) 1. մաստակ, կիր ծուռ. 2. խէժ. 3. սոճի – փիստ [կզգի]. ս – չիր ռետին. ձնիւ – ջաթնի հերթի. ս – վեռ մաստակ. – ոշ կոլոփոնեան խէժ. ս-նան կնդրուկ. ջեր – ձիւթել ապեզանի. ն – 1. մաստակաւոր 2. քիոսյի. ցէմ – մածնուլ. ցեղ –

ساقسونیا (սագսօնեա, թ.) 1. ճենապակեայ ընտիր աման. 2. մաքսանեա։

ساقسی (սագսը, թ.) տ. սամս. լզ տ ساقیلق։

ساقط (սագրդ, ա. թգաս էն. իգ. սճաս) ինկած. – ու – իյնալ. – حکمی – ու – պատիւէ իյնալ – ու ազդեցութի. չուեննալ. – ու-նզմնի չաստատնուիլ. ճաս ջնը վիժած։

ساقه (սագա, ա. յգ. ձիս ի)։

ساق (սագը, սագի, ա. տպագր էն. իգ. սպիս յգ. սաքի) 1. չրող, ոռոգող. 2. մաստակ. ալջի ° – մահ. սպիս ° մ մաստակ. 3. արնային (իգ. սպիս ի) լզ – մաստակակերթիւն. սպիս [սա-

գրյաք, ա. յգ. սպիս ի) մաստակակոհիք. ասնպիս [սագրնամէ, պ.] մաստակի բաժակաձեւ. սպիս 1. մաստակահի. 2. պարտէզ չրող չրհոր. 3. նաւերուն չուր տանող տափանաւ։

ساکب (սաքիպ, ա. չպճ էն) ծափաւող. – բան թափող արցունք. – ան թափող չուր։

ساکت (սաքիթ, ա. տպճ էն) լուռ, լռող, համր (հմմ. ձիսոյն. ականներ). – شخص լուռ մարդ. – զնյն համր լեզու, լուռ լեզու. ու – լռել։

ساکن (սաքին, ա. ականներ էն. իգ. սպիս յգ. ականներ. ականներ. տպճ էն) 1. բնակող, բնակիչ (հմմ. ձեռ. متکن). (ոտքան). 2. հանգստացող, հանգստարար. 3. խաղաղ, կայուն [չուր], հանդարտ [ծով]. 4. [քար] անձայնանիչ, գիր (հմմ. ձոյզ). – ու – բնակիլ (հմմ. ականներ)

سال (սալ, պ.) տարի (հմմ. սան. ձիս. جدید-նոր տարի. ձպիս – անցեալ տարի. ձնյս-շաբաթ տարածած. փորձառութեան-տարեցոյց

سالار (սալար, պ. Հայ. Սալար, սալար) գլխաւոր. պետ, հրամայատար. ապատալար. – قافلہ سالار պետ կարաւանապետ։

سالموره (սալամուրա, խս.) 1. ապչուր, ապատպչուր. 2. ապչուրի մէջ պահուած. ձպս – 1. ապչուր 2. անհասի և անհեզ ատելիք։

سالب (սալիպ, ա. սլճ էն. իգ. սալիպ) բարձող, վերցնող, յափշտակող 2. ժխտական (հմմ. ձեռ. منفی). – ու – բարձուիլ, վերնալ. سالب حضور و راحت համակերտը խանգարել։

سالب (սալիպ, թ. սհտէն) ճլզգրակ. ար – ճլզգրակաւմամբ։

Digitized by Google

سالخورده (սալխորտ, պ.) զառամեալ խոր ծերունի, ծերու- նազարդ, ալեւոր. سالخورده ز سالخوردهان پرسان ալեւորէն հարցուր.

سالسه (սալսա, ածական իտ.) համեմ. ی – համեմատութ.

سالطه‌مارقه (սալդամարգա, ցեղ անուն իտ.) նաւատորինեալ ուսերուն վրայ նետած կարճ զգեստը

سالف (սալիճ, ա. ածական էն. իգ. ածական) 1. անցած. 2. նախկին. اعصار سالفه անցեալ նախկին դարեր. الذکر – վերոյիշեալ (տես الذکر آنفی).

سالك (սալիճ, ա. գոյական էն. իգ. անուն յգ. سالکان. سالکین) 1. գացող, ճեմող. 2. ազանգի մը ճշմարիտ հետեւող, ու – երթալ, հետեւիլ. سالکان طریقت հոգեւոր կեանքի ճանապարհորդներ (համ. سالک. ملاک).

سالم (սալիմ, ա. ածական էն. իգ. անուն) 1. ապահով, ողջ առողջ. سالم صاحب واصل ողջամբ ժամանել. 2. զերծ, անվտանգ. سالم بدنی عیوب هر نوع ամէն տեսակ թերութիւններէ զերծ. 3. [քեր] արմատին մէջ չհարթի ըլլէ կոչուող ձայնաւոր կամ երկու նոյնատեսակ գիր, թէ՛ չուռ եւ հէմզէ չունեցող բառ. 4. անեղծ, անվնաս. سالم قالدی شو այս անվնաս, անվթար մնաց. سالم یاشامق ապահով, հանգիստ, խաղաղ ապրիլ. 5. [քիմ.] ամբողջապար. سالم ذرة ամբողջական հիւլէ.–جم کانونسار յոգնական յոգնակի. سالم مذکر جم կանոնաւոր արական յոգնակի. سالم مؤنث جم կանոնաւոր իգական յոգնակի. سالم [սալիմէ] 1. անվտանգ, անվնաս, ողջ առողջ, ողջամբ. 2. ապահով.

سالوس (սալուս, պ. յգ. սալոսան) կեղծաւոր (համ. دیاکار. ریا). ی – կեղծաւորութ. (համ. ریا. دیاکارلق).

ساله (սալէ, պ.) տարեկան, ամեայ. –دو երկամեայ. ساله بچه մանչուկ մը երկու տարեկան. ساله بچه یاشنده մանչուկ մը երկու տարեկան. – صد հարիւրամեայ. ساله یکی մէկ տարեկան.

سالینوموتره (սալինօմօթրէ, ֆր.) զապաստակի գործիք.

سالیا (սալեա, ածական թ.) լուծանութիւն, լուծ.

سالیانه (սալեանէ, պ.) տարեկան հարկ բաժ.

سام (սամ, սա) 1. Սեմ կամ Նոյ նահապետին որդին. ی – սեմական. سامیه սեմական լեզուներ. 2. ծիրանի գոտի

سام (սամմ, ա. թմ էն. իգ. անուն) 1. Թեանաւորիչ. سام نباتات Թեանաւոր բոյսեր. 2. խորշակ (համ. سام یلی-խորշակին ազդեցիկ, յարմսում-اورمق' چالق(یلی

سامان (սաման, պ.) 1. հարստութիւն. (համ. ثروت. زنگینلك. غنا). 2. Հանգիստ, խաղաղութիւն. سامان سرو ամենայն հանգիստ և երջանկութեան. 3. կանոնաւորութիւն. سامان سوز 1. կանոնաւորութիւն բերող. 2. Հանգիստը վրդովող. 3. ստացուածքը ապրող. 4. սամանեան ցեղ. دولت سامانیه Սամանեան Տէրութիւն.

ساماوار (սամավար, թ.) Թէյի սառատակ.

سامح (սամիհ, ա. տանուտէր, տանուհի, ձեռքը բաց (համ. سخی. جومرد. جوانمرد. الی آخیق).

سامع (սամի՛, ա. ածական էն. յգ سامعون سامعین). 1. լսող. 2. ունկնդիր. سامعه զգայ լսելիք, ականջ. سامعون ունկնդիրներ. صفتیله سامعون • سامعین իբր ունկնդիր. سامعه [սամի՛ա, յգ. սոյնս] լսելիք, ականջ (համ. گولاق' گوش. صماخ).

سامی (սամի, ա. տոհմ էն. իգ. սամիյե) 1. բարձր. سامیه Թէ՛ նախապա-

Digitized by Google

սահիր (սահիր, ա. յաճ. էն. իգ. ածական) գիշերը անքուն ծնացող մարդ։

սահիրէ (սահիրէ, ա.) 1. երկիր. 2. երկրի մակերեսը. 3. անապատ (չմշ. պահ.) (յայլ.) սահիր ածական անապատ

սահի (սահի, ա. յաճ. էն. իգ. սահի) տախտակ, լայն վրիպող. սահի տալ – գրաշար

սահուր (սահուր, ա.) 1. անքնաւնութիւն. տքնութիւն. 2. ան՛ս յոյս այս իմաստով սխալ է.

սահիան (սահեպան, սահան պ.) 1. հովիւ. 2. սուրբ հովանի. 3. մեծ վրան. 4. պաշտպան (չմշ. սահ). 5. սպասաւոր (չմշ. ֆեխ). յիսուսեան – հովիւ հոգի՛, պաշտպան հոգեցեալի՛։

սայուան (սայվան, պ.) 1. հովանի. 2. ծոպ. 3. մեծ վրան (յ. սայեանէն)

սայիք (սայիք, թ.) ծեգուկ.

սայէ (սայէ, պ.) 1. տուներ, հովանի շուք (հմմ. քաղ. քուլ). 2. հովանաւորութիւն. պաշտպանութիւն. 3. շնորհ տուն – անոր շնորհիւ. քալ – շուք ձգել տուներ տրձակել. դար – 1. շուք, ըստուերոտ. 2. հովանաւոր. դար պահ շուք՝ տուներուտ ծառ. 2. պաշտպան, տէր. ունենալ – շուք տեղ, տուներուտ տեղ. քաշել – [սահեկիւսքեր] 1. շուք տարածել, տուներ տրձակել. 2. պաշտպան տէր. ընել պահ (սայէ ընել) 1. շուքի մէջ նստիլ. 2. մեկուն հովանաւորութեան տակ պատսպարուիլ. բնել պահ (սայէ քիրէն) շուք տրձակել, տուներ տրձակ. տալ պահ (սայէ խան) շնորհ խնդրել, պաշտպանութիւն հայցել։

սիլ (սէէլ, ա. յգ. սիլ ի) մոռացկոտներ, մոռացականներ. ըն – ընդհանուր սիլ մոռացկան։

բակեան բառեր աստիճան. 2. եպարքական. սիսի եպարքոսական հրամանաւ. պահ ձրկել եպարքոսական գրութ.

սան (սան, պ. նան էն) նման. նման. [եէֆան] մեկի պէս, հաւասար։

սանթիմ (սանթիմ, ֆր.) սանթիմ. հարիւրերորդ ֆրանքի։

սանթրօ (սանթիմէրօ, սանթիմէրէ, ֆ) հարիւրամեայ

սանճըրմակ (սանճըրմակ, քանճիմ թ.) տնկել տալ [ծառ. և ն]

սանճլմակ (սանճլմակ, ճանճիմ թ.) տնկուիլ [ծառ. դրօշ]։

սանճմակ (սանճմակ, ճանճիմ թ.) տընկել ծառ՝ դրօշակ.

սանճի (սանճր, ճանճիմ թ.) խրթ.

սանճիլանճմակ (սանճրլանճմակ, ճանճիմ թ.) խրթ ունենալ. ճանճիմ (սանճրմակ, ճանճիմ թ.) խրթ ունենալ

սանի (սանիհ, ա. ճանճ էն) բղխող, եռնող, ծագող [իգ. ածական] յառաջ եկող. ու – շրթ փոքրով ծագիլ եռնել բղխիլ [կայսեր հրամանի]։

սանիհա (սանիհա, ա.) 1. գիւտ [գրկ.] 2. մտքի ծնունդ, արուագրութ. սանիհաթիւ արէպ] արաբ արուագրութիւնք։

սանդրանճ (սանդրանճ, թ.) ա. ճրթիճ տրճիճ – ու – ։

սանդուր (սանճուր, ղանճիմ թ.) փանդիր. լ – շքեղ, փառաւոր ց – փանդխառահար։

սանկը (սանկը, թ.) զարմացած, ապշած. ձալ – բերանաբաց մնալ ապշիլ, հիանալ. լը – հիացում։

սաւ (սաւէ, ՝սաւ թ.) աւետիս (հմմ. ազդու. շարիք). ջը – աւետաբեր

սաւ (սաւ, ա. յաճ. էն. իգ. սաւ) գիշերը անքուն մնացող մարդ։

սաւր (սաւիր, ա.) 1. երկիր. 2. երկրի մակերեսը. 3. անապատ (չմշ. պահ.) (յայլ.) սաւր ածական անապատ

սաւի (սաւի, ա. յաճ. էն. իգ. սաւի) տախտակ, լայն վրիպող. սաւի տալ – գրաշար

սաւուր (սաւուր, ա.) 1. անքնաւնութիւն. տքնութիւն. 2. ան՛ս յոյս այս իմաստով սխալ է.

սաւիան (սաւեպան, սաւան պ.) 1. հովիւ. 2. սուրբ հովանի. 3. մեծ վրան. 4. պաշտպան (չմշ. սահ). 5. սպասաւոր (չմշ. ֆեխ). յիսուսեան – հովիւ հոգի՛, պաշտպան հոգեցեալի՛։

սաւուան (սաւվան, պ.) 1. հովանի. 2. ծոպ. 3. մեծ վրան (յ. սաւեանէն)

սաւիք (սաւիք, թ.) ծեգուկ.

սաւէ (սաւէ, պ.) 1. տուներ, հովանի շուք (հմմ. քաղ. քուլ). 2. հովանաւորութիւն. պաշտպանութիւն. 3. շնորհ տուն – անոր շնորհիւ. քալ – շուք ձգել տուներ տրձակել. դար – 1. շուք, ըստուերոտ. 2. հովանաւոր. դար պահ շուք՝ տուներուտ ծառ. 2. պաշտպան, տէր. քան – շուք տեղ, տուներուտ տեղ. քաշել – [սահեկիւսքեր] 1. շուք տարածել, տուներ տրձակել. 2. պաշտպան տէր. ընել պահ (սաւէ ընել) 1. շուքի մէջ նստիլ. 2. մեկուն հովանաւորութեան տակ պատսպարուիլ. բնել պահ (սաւէ քիրէն) շուք տրձակել, տուներ տրձակ. տալ պահ (սաւէ խան) շնորհ խնդրել, պաշտպանութիւն հայցել։

Digitized by Google

սպա (սէպա, ա. ք՝ պան) 1 պատճառ (հմմ. բադի. պատճառ. պահ). 3. պատրուակ, առիթ, միջոց. 3. տապալ չափս թեռան մէջ երկու գիրկ բաղկացած մասն. ֆիզ. սպան ձայնանիշ միւռզ. անձայնանիշ ճիւզ. լեզուի սպա երկու գիրկն ալ ձայնանշոյլ ճիւզ. ով – պատճառ ըլլ. և – 1. պատճառով. 2. յղի. կնի – պրուստ միջոց մը հայթայթել, ապրիլ ըլ – (սէպէպիյէք) 1. պատճառականութիւն. 2. պատճառ, առիթ. մարդ – պատճառ ըլլալ, առիթ տալ (սխ. գործ. ճիշդը ով սպա՝ յաւելով առանց պատճառի. ոնոնց սպա պատճառի. ոնոնց սպա պատճառով, նպատակաւոր. կեանք սպա կեանց պատճառ, ծնողք. սպա (լիսէպէպին) պատճառով մը. ա, ե – (սէպէպի. սէպէպիյէ) պատճառական. սպան ձեռք պատճառ ըլլ. [գնդ. սպանգնդան, սպանգնդան]:

սպան (սէպ, ա.) շաբաթ (օր) (հմմ. արամ. սպատա՝ եբրայերէն. շաբաթ. սպատա՝ պիւսպէպ) հրեաներ, մովսիսականներ

սպասան (սիւպհան, ա.) փառաբանութիւն. գոհութիւն. աստ – (սիւպհան ալլահ) փա՛ռք Տէրոջ, գովեստ Աստ., օրհնեալ է Աստուած, Տէ՛ր Աստ. հաստատ սպասան ու շնորհակալութիւն վէ բէ՛ղա) գովեստ և բարձրեալ Աստ. ա, ե – (սիւպհանի) աստուածպաշտութիւն (հմմ. ռեան. աստ. ալհա). սպասան ալ-ղաթ – շնորհներ

սպասա (սիւպհա, ա. լզ. սպասան) 1. ինքնաստուածներուն հատուած հատուածիկ (հմմ. սպասան ալ-ղաթ. սպասան). 2. հատուածիկ հատ. մարդ սպասա ։

սպաս (սէպզ, պ,) կանոն, կանաչ, դալար (հմմ. պէյլ. սպասան. կանաչ). սպաս կրկնաչ տերև. պուչ սպաս (սէպզփուլ) կանոնաւորապէս. ֆաղ սպաս (սէպզՓաղ) կանոնաւորապէս, կանաչ. ոչ սպաս կանոնէ։

սպասան (սէպ, ա.) հայհոյութիւն. (հմմ. սպասան. սպասան. սպասան. սպասան). 1–հայհոյել։

սպասան (սէպա, ֆա սէպէ, ա.) ոտքի մնալ իմաստասէրի կնոջ պէլ-քիսի եմէնի մէջ խոտ չէն քաղաքին անուն։

սպասան (սէպպապ, ա. պա էն) 1. հայհոյիչ. 2. (սիւպապ, ֆ.) կափարիչ, գոնակ, շնչակ. սպասան ամպ պահովութեան շնչակ։

սպասան (սէպպապէ, ա.) ցուցամատ (հմմ. գիրքին պահատ) – կ՚ուզ ու. (շահատ) – [սէպ պապէ կէզա օլ.] չափազանց զարմանալ և ցուցամատը խածնել։

սպասան (սիւպաք, ա) քուն, թեթև քուն. ցաւ – խոր թմբրութիւն, խորքօմայրին. – տալ քնաբեր շնչերակ։

սպասան (սէպպահ, ա. պահ էն) 1. լուղորդ, լուղորդ. 2. (սիւպպահ, ա. լզ. պիչ ի) լաղացողներ ։

սպասան (սէպահաք, սիպահաք պահ սէպի, ա.) լոզալ (հմմ. պոզալ)

սպասան (սիպա', ա. եզ. պա) գազաններ պատատուղ կենդանիներ. լեռ – [սիպա՛ի ճիպա] լեռան գազաններ։

սպասան (սիւպա՛ի, ա. պաս էն. իգ պահ) 1. եօթնեակ. 2. (քեր) եօթնատուտ. եօթնական. սպասան ալ-ղաթ – եօթնորդայութիւն. սպասան եօթնորդայութիւն. սպասան ալ-ղաթ – եօթնորդայութիւն. սպասան ալ-ղաթ – եօթնորդայութիւն. սպասան ալ-ղաթ –

سبزوات (սէպզէվաթ, պ. ագատ. զար. զավաթ. եզ. سبزه) բանջարեղէն. باغچه‌سی – բանջարանոց لی–բան. ջարեղէնով. سبزواتچی բանջարավաճառ.

سبزه (սէպզէ. պ. յգ. سبزوات) 1. մարգ խոտ, գալարի (հմմ. چمن ، چایر) 2. բանջարեղէն. باغچه‌سی – բանջարանոց 2. մարգագետին, գալարավայր։ سبزه زار

سبط (սըպդ, ա. յգ. اسباط. سبطین) 1. թոռ (հմմ. حفید. طورن) سبطین مکرمین [սըպդայնի միւքէրրէմէյնի] Մու- համմէտ մարգարէին երկու թոռները Հասան և Հիւսէյին. 2. ոքրուռնգ։

سبع (սիպ' ա. յգ. اسباع) 1. մէկ եօթներորդ 2. [սէպ' իգ. سبعه] եօթը

سبع (սէպիւ, յգ. سباع) գազան, գիշատող անասուն (հմմ. مفترس) (یرتیجی). سبعیت [սէպիւիյյէթ] գազանութ.

سبعه (սէպ'ա, ա.) եօթը. عشر – տասն եօթը. سبعهٔ سیاره [սէպա'իսէյ- յարէ] եօթը մոլորակները.

سبعی (սէպ'իի, իգ. سبعه . سبعیه էն) 1. գազանային. 2. [սէպի] (բժշ.) եօթնօրեայ ջերմ։

سبعین (սէպ'ին, سبعون սէպուն, ա.) եօթանասուն. ترجمهٔ سبعین եօ- թանասնից թարգմանութիւն։

سبق (սէպագ, ա.) 1. մրցանակ. 2. գաս, համար. –ال قصب մրցման նշանակ. آموز–[սէպագամուզ] ուսուցիչ

سبقخوان (սէպագխան, պ.) համար, ատենոց. աշակերտ, ուսանող

سبق (սէպգ, ա. سبقت մխ. է) 1. անց- նիլ. 2. նախապէս պատահիլ. سبق ایدن خدمات անցած ծառայութիւնները։

سبقداش (սէպագտաշ, պ.) աշակերտակից, դասակից։

سبك (սէպք, ա.) 1. ձուլել, ձուլում. 2. խօսքի կարգ. سبك عباره։

سبك (սէպիւք, պ.) 1. թեթև. 2. ա- րագ. مزاج – [սէպիւք միզաճ] թեթևաբարոյ. سبكبار (սէպիւքպար) թեթևաբեռ. سبكپای (սէպիւքփայ) ա- րագոտն, արագաշարժ. سبكپرواز (սէ- պիւքփէրվազ) արագաթռիչ. سبكرو (սէ- պիւքրէվ) արագագնաց. سبكروح (սէ- պիւքրուհ) թեթևհոգի. سبكسار (սէպիւք- սար) բթամիտ. سبكسیر (սէպիւքսէյր, պ. յգ. سكسیران) արագաստահ գնաց. سبكمغز (սէպիւքմաղզ յգ. سبكمغزان) թե- թևամիտ, պարզամիտ. سبكمایه (սէ- պիւքմայէ) անարժէք։

سبل (սիւպիւլ, ա. յգ. سبیل ի) مذكر (սիւպիւլի միւզէքքէր, բուս.) կատուկ. 2. (սէպէլ, բժշ.) լուսն։

سبلا (սէպլա, ա. իգ. اسبل ի) եր- կայն թարթիչ ունեցող աչք։

سبو (սէպու, պ.) սափոր (հմմ. دستی) چه ی – պարագ սափոր.چه–իկ

سبوح (սէպուհ, ա. سبح. سباحت էն) 1 լողորդ. 2. (սէպպուհ, ա.) Ած.

سبوره (սէպուրէ, ա.) քարտակ- տակ, ու տախտակ։

سبی (սէպի, ա.) 1. գերել, գերի ընել 2. գերութ. 2. (սէպիյ) գերի.

سبیكه (սէպիքէ, ա. յգ. سبائك) ձոյլ, քծուար. زر – ոսկիի ձոյլ.

سبیل (սէպիլ, ա. յգ. سبل ագատ. զէպիլ) 1. ճամբայ. 2. պողո- տայ (հմմ. جاده، شهراه، یول، طریق) 2. հա- տարակաց աղբիւր. 3. ձրի ջուր. ف – الله (Ճի սէպիլ Ուլլահ) ի փառս կամ ի սէր Աստուծոյ. ابنای سبیل ճամբորդներ, ու- ղեւորներ. ا – ձրի բաշխել. جی – ձրի ջուր բաշխող մարդ. خانه – հասարա- կաց աղբիւր. تخلیهٔ سبیل [թախլիյէի սէ- պիլ] էթ.]. تخلیه سبیل բանալ արձակել.

Digitized by Google

սպասիլէ (սպասիլէ, ա.) հասակիկ, փոքր հասակ (հմմ. պաշկ. կոշկ)։

սպա (սէփա, պ. ազաւ. սըփա, կամ սէփա, էն) 1. եռատանի. 2. (սըփա իշու ձագ, գաւաւակ։

սպար (սիփար, պ.) յանձնող, զոհող, – ջան անձը զոհող, անձնազոհ. ուր սպարմ ջան անձնազոհաբերեմ։

սպարշ (սիփարբը, պ. յգ. պարշան-) 1. յանձնարարութ. ապպրանք 2. պաշտօնեի մը թաղակին մէկ մասը ուրիշ տեղ գտնուող իր ընտանիքին կամ պահանջատէրին վճարելու հրամանագիր – յանձնարարութեան նամակ. 1 – ի մարդ – յանձնարարել, ապրանք պրելի շրջ–գլխագրական ընկերութիւնը որ մէկ կողմէ գրամ կը տրուի մեզ կողմէ տոկ կ'աշխատուի. ձեր ապրանքը գլխագրող. տես – նշանագիր։

սպարսա (սափարնա, թ. բուս.) պարիլեակ։

սպարե (սիփարէ, պ. պարսկ էն) եռանի մասերէն իւրաքանչիւրը

սպաս (սիփաս, պ.) շնորհակալութ. գոհութ. (հմմ. շքր. նշ. նմ.)։ փառք. սպաս ըլ սպաս անքաւ գոհութ. – ի ապերախտ. դար – ուլար – (սիփաս կիւզար) 1. շնորհակալող. 2. գոհաբանող. շնորհապարտ. ց – 1. շնորհակալել. շնորհապարտութ. 2. գոհաբանութիւն, փառաբանութիւն։

սպահի (սիփահի, պ. հայ. սպայ) 1. զօրք – ջէյշ (ջէնիւմ սիփահի) անթիւ զօրք ունեցող. տես զօր սպահ սպահ յայտնական զօրք. 2. բանակ (հմմ. գիշ. գեշ. գշքր. աղդ. ասկ. թրք. ասպ. պրս. սպահ)։ ապարապետ, սպասալար. սպահի (սիփահի. յգ. սպահան) աւատական հեծելազօր, ձիաւ – աւատական դիր. ուրուբերութիւն, սիփահիութիւն։

սպէտ (սէփէթ, թ. տպ սէփէտ) կոզոլ քթոց. ց – ջիչէք ծակիկ կոզոլ – ջալ ձուկ որսալու համար կոզոլուած ուրկան յ–կոզովագործ, կոզովաձուծ։

սպէր (սիփէր, պ.) 1. սպասր, վահան (հմմ. ջալաճ. տրս). 2. պատուար 3. հողմայրգել, լաւարգել. 4. գլխարկի եզր. 5. պատուարի պահակ (հմմ. պարապ) 6. պատնէշ. ձալ – ձնել – պատուարի եռանը պատապարել, մարտնչել. սպրսաբեան (սիփէրի սարգա) շրջ. պար դար վահանակիր, սպապարակիր։

սպրդա (սիւփիւրտէ, պ.) յանձնուած տուած. 2. յանձնարարուած

սպէկ (սէփէէ, թ.) երկանաքարի ծակ։

սպէկն (սէփէէն, թ.) մանրանկարկուտ, սիկլիկ. – ջօս անբերեսխաւն ձիւն։

սպէմէ (սէփմէէ, թ.) 1. շնչառութեամբ խմել (հմմ. մորսոմ) 2. տե՛ս մէրս.

սպենճ (սիփէնճ, պ.) 1. օթևան, պանդոկ. 2. այս աշխարհ. – տայ անցաւոր աշխարհ։

սպընտ (սիփէնճ, պ. բուս.) ապանգ, ծխանեղիք (հմմ. ասկ. թրք. ասլզլկ ծխնի. թուրք. ոչ)։

սպորկ (սիւփիւրկէ, ասկ. թ.) սպոռել (հմմ. պոչ. պոչան, պոչուկ. թրք. չոպան)։ զգի – ջի – փուղոյի կին, փուղոյային կին։

սպորմակ (սիւփիւրմէէ, սպոռել սիւփիւրլէմէէ, թ.) 1. սպռել 2. սպռել լմնցնել, բան չձգել։

սպորնդի (սիւփիւրճիճի, սպոռնդի թ.) սպռելածք. մէ – ապրեսք, ապրեսք։

սպորճի (սիւփիւրճիճ, սպոռնճի թ.) սպռելածու. սի – ձուկ ծխան մսքրող (հմմ. ջալաճի)։

Digitized by Google

ստ (սիփէհ, պ.) տե՛ս սիպ.

ստադար (սիփէհսար, պ.) սպարապետ
ստադարություն (սիփէհպիւթ), յարկապետ
սպարապետության, սպասալարության-ական

ստակ (սիփհիր, պ.) 1. երկինք (հմմ.
քրդ. ասման. ասկ. ասման. ղաս. ասիման). ընդարձակ – երկրորդ երկինք. 2. բախտ, երկինք. ստակ
ոսկեայ [սիփհիրի էյնէվէր] երջանիկ բախտ

ստի (սէփի, թ.) 1. խաղախորհուրդ.
(հմմ. տաճկ.) 2. մանչտակի գուշակություն և յարդարություն. ցիրուցան ստի
մանչտակ յարդարելու գաւազան. մանչտակը գուշակել և յարդարել.
ստի-1 խաղախորհուրդ 2 մանչտակի գուշակություն

ստիպ (սէփիս, պ. հայ. սպիտակ) բարակ պիտակ, ճերմակ. բդ – [սէփիյ
stէմ] արշալոյս. բան ասելու սպիտակացում.

ստ (սիբբ, ա.) 1. վեց (հմմ. 'շաշ ստե
ճայ. իզ. է). 2. տիկին (ասելու սէ
եիսէ էն կրճատեալ):

ստա (սիբբա, պ.) գովող. ստոդար (բաս.
սիբբա) անձնագովի.

ստադ (սիբբաս, ստ սիբէս, պ.) առ.
ստոդադ, ստոդադ առաքեալ, առաքառար, վաճառականություն.

ստադիա (բսբաշիա, ֆր.) հիւանդություն.
չափազ գործիք մը, սքեմատ.

ստար (սէբբար, ա. յատ էն) 1. միշտ
ծածկող, քօղաբերող. 2. աստաված
քաւիչ, յանցանաց ծածկիչ (–իսէեուպ)

ստարե (սիբարէ, պ. յգ. ստարան) 1.
աստղ (հմմ. յունարէն. ἀστήρ). 2. երեքշաբթի օրուան մոլորակ. 3. նեղգաշնակութիւն, կանոնաւորութիւն

ստան (սիբաճ, պ.) 1. առնոզ, գրաստոզ. (ստանդարտ սիբաէճ առնել էն)
ստանիլ արտագրաբ. 2. (խոպաճ) տեղական մանրիկ, . . . աստանդ, պց. օր. ստանդ

ստանիշ (սիբաեիբ, պ.) գովաստաններբող (հմմ. հմմ. տաճկ.) – պադիշահի – կայսերական ներբող. ու խոյն – (սիբաեիբ խաճ օլ.) գովաստանք կարգալ
1 – գովել. ասի – ներբողական:

ստեր (սէբր, ա. յգ. ստոր, ստան) 1. ծածկել, պահել, աքօղել. ճաճանչ – ճշմարտութիւնը պահել՝ աքօղել. ծածկել թերութիւնը ծածկել. 2. (սիբր) ծածկոց, քօղ, վարագոյր.

ստերա (սիբրէ, ա.) ծածկոց, քօղ.
հրեղէն ծիրանի ծածկոց:

ստերի (սէբրի, ստեր սէբրէ, ա.) 1 քաղաքացիական. 2 ծածկագրական

ստիպ (սիբէմ, պ.) 1. անիրաւութիւն. հարստահարութիւն. զուլում. 2. տառապանք, նեղութիւն. 3. անուղղակի յանգիմանութիւն. 1 – յանգիմանել (յգ. ստիկարան, ստիկրան) կեղեքիչ, հարստահարիչ. ստիմկ [սիբէմքէ] հարստահարեալ (հմմ. մազմում. մզլում):

ստիպոմ (սիբբոմսիէ, ա.) վեց հարիւր (հմմ. յոյն. ἑξακόσιοι):

ստիպիծ (սիբէմձիաէ, պ. յգ. ստիպիծան) անիրաւութիւն, չարաչար. չիարխալ. սխտ տալի ծանր ստիպիծ անգութ քաղաքացին հարուածուած:

ստոդ (սիբոճէ, պ. յգ. ստոդան) 1. գովեալ, գովուած (հմմ. հմմ. տաճկ.). 2. գովելի, ազնիւ. տիպ – ոդ. գովելի հանգամանքներու տէր անձ
գովելի վարուց տէր. ստոդ ճիէ [– ճիէմ] գովելի բնաւորութեան տէր

ստոր (սիբոր, ա. յգ. ստր ի) տե՛ս ստր. 2. (պ.) ընդարձակ:

Digitized by Google

ستون (սիւթիւն, պ.) 1. սիւն (հմմ. كبر.عمد). 2. սիւնակ (լրագրի գլուխի կամ.) մէկ – սիւնակնոց. մէկ ստուկի սիւնակնոց յօգուտած մը ամբարձ. երկու սիւնակնոց յօգուտած մը

ستە (սիբբէ, ա. ստ սիբբ իզ.) վեց – տասնըվեց. – դար վեց անուղղակի տուրքեր. յոթ ստե [սիբբէի սէվր] ապրիլի մէջ փոթորկային վեց օրեր. 2. կրօնաւորներու յատուկ առտնին մը. (ստեսիանց էն հանաւատ):

ستير (սէբիր, ա. յատ էն) ծածկուած գաղտուկ. ստերտ գաղտուկ հրամանի. ստեր ըսող գաղտուկ գործեր. ստեր [սէբիրէ, ա. յգ. յատ] 1. ծածկուած կին. 2. գաղտնիք. ստեր ունենալ ձերբ բանպակ գրքերի մէջ ծածկուած թուղթ

ستيز (սիբբիզ, պ. ստեր սիբբիզէ) կռիւ և կռիւ, վէճ. կռիւ ստեր կռուարար, վիճաբեր. յօ ստեր վիճախնդիր:

ستيل (սիբիլ, թ.) 1. կերակուրի համար աստիճանաւոր սանդ 2. փոքր կրակարան:

ستين (սրբբին. նստ սրբբուն, ա.) վանահատուն. ստ ստեր շատ տարիներ, բնաւ. օր. (նստ ոսկրահատ ստ ստեր):

سجاده (սէճճաէ, ա.) օթոց, փոքր գորգ. աջին ցնծաղ սջադեներ սաղօթքի համար օթոցները սփռուղ մեծ պաշտօնեան. նշի սջադե իսլամ կրօնաւորներու պետ, շէյխերու պետ:

سجان (սէճճան, ա. նջն էն) բանտապահ (հմմ. ودرمانجى-حبسجى)

سجاوند (սէճավէնտ, ա.) կռուանի համայնքին զատող նշանակ

سجايا (սէճաեա, ա. յգ. սջեա ի) բարք բնաւորութ. ազգի ր. ազգային բնաւորութիւններ:

سجده (սէճէ, ա.) երկրպագութ. ստ ե գործ – գնել – երկրպագել, երկրպագութ. քնել. սջդեսային երկրպագել ի համբ խոնարհութեամբ երկրպագել ոհ – աղօթավայր, տաճար:

سجع (սէճ', ա) 1. արձակի մէջ յանգ 2. աղաւնիի և տատրակի պես խօսիլ աղաւնիներուն ընկիլը.

سجل (սիճիլլ, ա. սջլատ) արձանագրութիւնն տետրակ. գաստրոնի արձանագրութիւնն տոմար. – սջլ ի ահուալ վիճակագրութ. սջլ ի ահուալ վիճակագրութիւնն գիւան, – լ – մէկ անգամ գաստապարտուած յանցաւոր (հմմ. جلباس). [յգ. սջլատ սիճիլլաթ.]:

سجل (սէճլ, ա. յգ. սջալ) ջրով լեցուն մեծ գոմ:

سجن (սիճճ, ա. յգ. նջն) բանտ (հմմ. خانه حبس. حبس. طومرق. زندان)

سجنجل (սէճէճճէլ, ստեղծ սէճէճճէլէ, ա.) հայելի (հմմ. مرآة)

سجود (սիւճուտ, ա.) 1. երկրպագութ. ստ սջուտ տալ գլուխը երկրպագութ. գրած. 2. երկրպագութեան ժամունակ կատարուող ազօթքներ:

سجيم (սիճիմ, թ.) առատան. լար. անգլոմեն յանգլոմեն առատանալ. կի յանգլոմ խիտ բարակ անթել:

سجيه (սէճիյէ, ա. յգ. նյեա) բնաւորութ. փառք. հետ սջեյէ բարի բնաւորութ. ունի սջեյէ բնաւորութիւն:

سچدیرمك (սէչտիրմէք, թ.) 1. գտնել տալ, քնտրել տալ. 2. որոշել, զանազանել տալ.

سچكين (սէչկին, թ.) գտնուած, քնտրուած (հմմ. منتخب. ընտրեալ):

Digitized by Google

سجلمك (սէչիլմէք, թ.) 1. զատուիլ ընտրուիլ 2. որոշուիլ։

سجليا (սիչիլեա, թ.) Սիկիլիա. — جزیرهسی Սիկիլիա կղզին. لی —

سچمك (սէչմէք. թ.) 1. զատել, ընտրել (հմշ. ١ اختيار . ١ انتخاب (آیرمق). 2. որոշել, զանազանել։

سچمه (սէչմէ, թ.) 1. ընտրութիւն. 2. որոշողութիւն. 3. ընտրեալ

سچيم (սէչիմ, سچيش սէչիշ, թ.) ընտրութիւն. 2. որոշողութիւն

سچمه جه (սէչմէճէ, թ.) 1. ընտրելով զատելով. 2. ընտիր:

سچيجى (սէչիճի, թ.) 1. զատող, ընտրող. 2. որոշող, զանազանող

سحاء (սէհա, ա. յգ. اسحيه . ռմ. է (سحايا) ուղեղային մաշկ՝ Թաղանթ

سحاب (սէհապ. ա. յգ. سحائب) 1. ամպ. 2. մթութ. խաւար (հմշ. ابر . بلوط). سحاب ظلمانى սև ամպ. سحائب ظلمانه սև ամպեր. 3. [բժշ.] միգամած. նութ. — یه ، نجوم کواکب միգամած աստղեր, միգամածք.

سحابه (սէհապէ, ա.) ամպ (հմշ. ابر . بلوط). سحابهٔ رقيقه բարակ ամպ

سحار (սէհհար, ա. سحر. էն. իգ. (سحاره) 1. կախարդ, վհուկ. մոգենի. 2. դիւթիչ. سحار طبع դիւթիչ բնաւորութ.

سحاقه (սէհհաքա, ա.) առնակնութիւն (կանանց քով):

سحايا (սէհայա, ա. յգ. سحا ի ռմ. է. (اسحيه) ուղեղային թաղանթ. التهاب — ی մոռաբորբութիւն. — մոռաբորբ

سحج (սահճ, ա. բժշ.) լորձնաթաղանթից կեղուորութիւն։

سحر (սէհէր, ա. յգ. اسحار) առաւօտ, արևածագ. خيز — կանուխ ելնող, վաղայարոյց. مرغ — սոխակ — على ال [ալէս սէհէր] առաւօտուն կանուխ առաւօտեան. — كه առաւօտեան. دمای سحری արեւագալի աղօթք. արևածագ։

سحر (սիհր, ա.) 1. դիւթութ. մոգութիւն, վհուկութ. կախարդութ. 2. թովչութ. հրապոյր. — ملك դիւթել, կախարդել. باز — (սիհրպազ, պ.) կախարդ, վհուկ (հմշ. ساحر . سحار . بوكوجى). سحربازانه կախարդութբ. դիւթութեամբ, վհկութեամբ. سحرى (սիհրի) դիւթական, կախարդական։

سحق (սահգ, ա.) մանրել, փշրել. լեռել, փոշիացնել. اجزا — դեղը փոշիացնել՝ մանրել։

سحلب (սահլէպ. ա. բուս.) ծուածաղիկ, խոլորձ. فصيلهٔ — یه խոլորձազգիք. سحلبى՝ سحلبجى խոլորձավաճառ

سحور (սէհուր, ա. ռմ. է ساحور) բառ. մազանի մէջ առաւօտեան առաջ կերուած կերակուր. سحوری առտուրին ելնող թմբկահար։

سحيق (սէհիգ. ա.) 1. մանրած, փշրուած. 2. հեռու (հմշ. بعيد . اوزاق). مكان سحيق հեռու տեղ.

سخا (սէխա, سخاوت ա.) առատաձեռնութ. վեհանձնութ. (հմշ. (سماحت . جوانمردى . جومردلك). ارباب — هن ، سخاوت — پیرا վեհանձն, առատաձեռն՝ سخاوتلى. اهل سخا՝ سخاكار سخاكارى առատաձեռնութ

سخافت (սէխաֆէթ, ա.) նանրութ. անհանճարութիւն։

سخت (սախթ. պ.) 1. կարծր. دلسخت [սիլի սախթ] կարծր սիրտ. 2. խիստ, طبع سخت խիստ բնաւորութ. روى سخت խիստ դէմք. 3 բռնան. 4. ամուր ուժով. بازوى سخت բռնան ձեռք, ուժով բազուկ. قلعهٔ سخت ամուր բերդ. 5. դժուար. سخت کار դժուար գործ. — لك ، سختى (սախթի, պ.) 1. կարծրութ.

Digitized by Google

խաոուԹ. 2. գԺուարուԹ (հմշ. ւսրսե զօղոզզ·ծսթօսօ). 3. տառապանք, նեղուԹիւն, ԹշուառուԹիւն։

սխտյան (ասխթիան, պ.) 1. մորակենի սեռ. 2. մորակենիե.ց.ջ. մորակենիի վաճառական.

սխրա (առխրէ, ա.) 1. նուաճում, գրաւում. 2 ծաղրող, հեգնող

սխն (ասխն, ա.) տաքուԹ.ջերմուԹ. (հմշ. զնզնշ. ѕուսբ. հարտ. կրկ)։

սխն (սիւխէն, սէխիւն, սիւխիւն, պլ խ-աք. -ար -ուզդ-ը -ըն-ուրաբ-ար ճարտարախօս, պերճախօս (հմշ. ճնիւ բնիկ). ց - պերճախօսուԹիւն. ընչ - քսուս. նուանշս [սիւխէնցան, պ.] պերճախօս. ց - պերճախօսուԹիւն. նուանշս [սիւխէնցան] պերճախօս. ջնս - [սիւխէնցնէնն] խօսքը կշռող. ծանրախոհ. տուն - [սիւխէն չիցաս] պերճախօս։

սխտկո (սիւխէնգիու, պ.) 1. խօսող. 2. պերճախօս. ղոյնշս [սիւխէնգէր] պերճախօս. ուրոյնշս պերճախօս

սխունք (սիւխուն էք, ա.) տաքուԹ. ճերմուԹիւն. ֆուս - քաղնիքի տաքուԹիւն։

սխ (ասխ, ա. զսգիշս էն. իգ. ուշս) առատաձեռն, վեհանձն (հմշ. զօրօ. նշրգու. զնզնշ. ջսգիշս. ջսգիշս էր. 1 սխ)։

սխիֆ (ասխիֆ, ա. ճսիիշս էն. իգ. ուշս) 1. սին, պարապ. 2. թեթև, թ ղլ. - ջսգ թեթև խելք. ուկար ուշս սին գաղափարներ։

սխին (ասխին, ա զսգիշս էն. իգ. ուշս) ջերմ, տաք. ջսգիշս տաք ջուր. ուշս տաք ջուրեր։

սս (սէss, ա. յգ. զսգս. յսսսմ) 1. պատուար, արգելք. 2 թռումբ, ռմբ. բարտակ. 3. տախտակ. 4. (սիր) խցանուած, խցուած. 5. գարշտուփ. 1 - գոգել, փակել. 1 ուզ - փակել. ուզ - փակուած 1 ուզ սգնգնշ խոնուած մը գոցել. մեկշ - արգելք ըլլ. պատուար. քաղել. ճարտ ա. ճարտնեսնս լուսԹիւն։

սաբ (սէսապ, ա) բուս. փեգենապ (հմշ. զսգ սգս)։

սդաջտ (սէսաճէք, ա.) պարզուԹ. (հմշ. ճնիս. կ սադ). - կլար - խօսքի պարզուԹիւն, պարզ խօսք։

սդաղ (սէսաս, ա) 1. ուղղուԹ. ոայ - ճրիզ ուղիղ ճամբայ. ֆկի - ուղիղ գաղափար. 2. [սիսաս] խցան, խփ, խծուծ. 3. [յգ. ոտա ի]։

սդասի (սիւսասի, ա. իգ. ասիսա) 1. վեցնոց. 2. [քեր.] վեցագիր վեցգրեան. ոջշս - վեցանիստ, վեցանկիւն. ոզգրս - վեցտերեանն. սդասիս [սիւսասիյէք, ա.] վեցտուԹիւն, վեցագիր ըլլալ։

սդս (սէսէպ, գնս ա.) փեգենապ. ֆնսի սդս փեգենապզիք։

սդշ (սիսրէ, ա.) լուսաս, լուսաստեղ (տուռնք է) [հմշ. նուսի ուրգ ուրգ. կրկ զի] ղղրդ ուրգ ուրգ. - ասղնեղորդ երկնից մէջ երեւակայական ծուռ մը, որուն շուրջը շատ ընդարձակ է. այ սդշ սնուն սդշ (սիսրէ նիճիյնս) ասղնեղորդ երկնից հրեշտակները։

սդս (սիւսս, սիւսիւս, ա. յգ. սդսս) մէկ վեցերորդ (հմշ. ուրգ ուրգ.). ուրգ սդս մէկ վեցերորդ։

սդոմ (սէսում, ա.) ոսգոմ (քաղաք)։

սդշ (սիւսէէ, ա յգ. նշս սիւսէս) 1. գուս. 2. սեռակ; սեռ [հմշ. ասնս. ուրգ. ուրգ. ուրգ

սրայր (սէրայր, ս. յգ. օդրեր ի) գազանիքներ. սրայրն խըզ-ձի գազանիքներ. սրայրն հոգեկան –

սրաբ (սէրապ. ս.) կրկներևոյթ, պատրանք, յուսախաբութ.

սրաբիլ (սէրապիլ, ս. յգ. վիլ ր) շապիկներ. սրաբիլ ունել շապիկներ հագցնել. սրբր– մեռածքեայ–

սրապա (սէրապա, պ.) 1. յատից ցգլուխ ատքէն մինչև. գլուխը. 2. համակ օր. [ամէնչ ունոն սրապա համակ ոսկիներուս մէջ. խոսք – յատից ցգլուխ գինուած]

սրապրդա (սէրապէրէ, պ.) 1. մեծ վայրագութ. 2. աստուածոր. 3. տղայոց աղաց վարագոյր։

սրաճ (սէրաճ, ս. ազատ. սարաճ շուշ էն.) թամբագործ, հասմեծագործ. սրաճի սրայ ձիու թամբ և կազմած. սրաճ – [սէրաճիութ, ազատ. սարաճիութ] թամբագործարան. ըլ – թամբագործութ. հասմեծագործութ.

սրաճ (սիրաճ, ս.) 1. կանթեղ. 2. ճրագ. 3. լապտեր, 4. լոյս. – սրաճ ի ուղղափառ հաւատոյ [հայոց մուէ.] լոյսը. ջհաց սրաճ [սիրաճի վէճիաճ] լուսատուր կանթեղ, փայլուն լոյս

սրաճե (սիրաճէ, պ. թուրք. սրաճ) խոյլ։

սրաճե (սէրայէ, պ.) 1. տնակ, խցիկ 2. խորշ, բջիջ. ճիաճե սրաճե ուղեղին խորշը՝ բջիջը։

սրադ (սիւրաթզ, ս. յգ. սրադաթ) տե՛ս ադրայ։

սրարի (սէրարի, ս. յգ. օդրեր ի) գազանիքներ. սրարի մըսոտ ծածկուած գազանիքներ։

սրասէր (սէրասէր, պ.) 1. ծայրէ ի ծայր (հմմ. աշխ. աշտան. սրտասէր)

սրատ (սէրատ, ս. ատաղ էն. իգ. սրատա) 1. ուղիղ, շիտակ. – սրատ ուղիղ ճամբայ. սրատ սրայ ուղիղ կարծիք։

սրբ (սէրբ, թ. դամ աwsr, էն ատ. ած.) բազմոց։

سديك (սիսիք, ինդիա թ.) մեզ (հմմ. զոր. ադրար. պոլ.). զոյզ–միսարգելուճ.

سدیه (սէսէէ, թ. ազատ. սէղեա) գոյրգին.

սրբ (սէր, պ. յգ. սրան) 1. գլուխ (հմմ. պահ. պահ.). 2. սար, գագաթ (հմմ. ոզդ. պէ). 3. ծայր. սէտրա ի ծայր. ջոր սրազի ծայր, կէտի մը չափ. պատրաստ. 4. գլխաւոր ատաք, առաջին. սէտրա առաջին քար. տուղայր. դրբր խմբագրապետ, ատաք խմբագիր. 5. վերնատուն, վերջ. սրբր գործին վերջացաւ. ը–ի ներքեն. ջեզի–ն ատնձնազոհ զինուոր [հին տաճկ] ըսնչ–գլուխը գետին գրած. վերաչբ [սէրպէէրիապ] գլուխը մինչև ատքը, շատ բարձր, բարձրաբերձ. սրբր ագիլար բարձրաբերձ ծառեր։

սրբր (սրբր, ս. յգ. սրսրի) գազանիք, խորհրդ. բրկբր գազանիք պահել. ճըմբ – գազանի պահել. ը – անհետանալ, անհերևութանալ. ագիլ – գազանիք տալ. ի – [սրբրէն] ծածուկ գազանատեղի, գազանի (հմմ. ջեզ. ջեզ. ջեզ. ջեզ) գոյրգին.

սրբ (սրբ. լմ.) ապիկի, կրգեղ։

սրբ (սէրա, պ.) 1. երգող. 2. (կըրճատեալ սրայ էն) – գոռ երգեցիկ

سراء (սէրրա, ս.) բարօրութիւն. բարեկեցութիւն. հանգիստ կեանք. [հմմ. սրսրի] օր. (սրսրի սրսրի)։

Digitized by Google

2. ամբողջովին, բոլորովին, համակ. 3. երկայնքին թելաւոր կերպաս մը։

سراسمه (սէրասիմէ, اسراسيمه պ.) ապշած, շուարած, ապուշ [ստանաւորի մէջ آسيمه سر կրնայ գործածուիլ]։

سراغ (սիւրաղ, պ.) հետք, նշան. (թուրք. صوراق)։

سرآغاز (սէրաղազ, պ.) սկիզբ, ըսկզբնաւորութիւն։

سرافراز (սէրէֆրազ, պ. յգ. سرافرازان) գլխաւոր, ականաւոր, գերիվեր. جهاندر — աշխարհի ականաւորն է. لق- ی — գերիվերութիւն։

سرافكنده (սէրէֆքէնտէ, պ.) գլուխը կախած, գլխիկոր, ամօթահար. سرافكندهٔ خجالت اولدى ամօթէն գլխիկոր մնաց, շատ ամօթահար եղաւ։

سراق (սիւրրաք, ա. յգ. سارق ի) حبس — գողերու բանտարկութիւն։

سرآمد (սէրամէտ, պ. յգ. سرامدان) երեւելի, ականաւոր. سرامدان ملكت երկրին երեւելիները. سرامدان بلده քաղաքին երեւելիները. سرامدان ادبادن

سرانجام (սէրէնճամ, պ.) 1. վախճան, վերջ, ելք [զոր պէտք չէ գործածել]. 2. պատահար, դէպք. անցք, գլխէն անցած. سرانجامى حكايه ا դէպքը՝ գլխէն անցածը պատմել։

سرانداز (սէրէնտազ, պ.) 1. անձնուրաց (հմշ. فداكار. فدائى. سردن كچدى). 2. անվախ, աներկիւղ. ی — ութ.

سرانديب (սէրէնտիպ, պ.) Ցէյլան կղզի (հմշ. سيلان آطه‌سى)։

سرانكشت (սէրէնկիւշթ, պ.) մատի ծայր (հմշ. انكله . پارمق اوجى)։

سراويل (սէրավիլ, ա.) վարտիք, անդրավարտիք (յգ. سراويلات.

سرآهنك (սէրահէնկ, պ.) մակամը երաժշտապետ։

سراى (սէրայ պ. յգ. سرايان աղաւ. սարայ) 1. պալատ. 2. ապարանք. 3. երգող. سراى همايون կայսերական պալատ. سراى كبير او ապարանքի պէս տուն մը. لى — 1. պալատական. 2. պալատական կին. دار — [սէրայտար, սարայտար] պալատի մը սեղանատարը՝ սեղանապետը։

سرايا (Սէրայա, ա. յգ. سريه ի) զօրաբաժիններ. سراياى غالبه յաղթական զօրաբաժիններ։

سرايت (Սիրայէթ, ա.) 1. տարածուիլ, տարափոխիլ, ճարակիլ, տարափոխութիւն. 2. հաղորդիլ خستەلق سرايت ايدر հիւանդութիւնը կը տարածուի. سرايتى علتك հիւանդութեան տարափոխումը

سراينده (Սէրայէնտէ, պ.) երգեցիկ, երգող. سرايندهٔ بهار գարնան երգեցիկը, սոխակ (հմշ. هزار . بلبل)։

سرباز (Սէրպազ, պ. յգ. سربازان) 1. քաջ, դիւցազն, անվեհեր. աներկիւղ. 2. Պարսկաստանի մէջ զօրակարգ մը զօրք. ی — քաջութիւն. դիւցազնութ. انه — քաջաբար։

سربال (Սիրպալ, ա. յգ. سرابيل) շապիկ (հմշ. كوملك . پيراهن)։

سربالين (Սէրպալին, պ.) գլխու բարձ (հմշ. باش ياصديغى)։

سربست (Սէրպէսթ, պ. յգ. سربستان) 1. ազատ, անկախ (հմշ. مختار . حر . آزاد). 2. համարձակ. ليان — ա — ազատ նաւահանգիստ. جه — ազատօրէն. لك، سربستق — 1. ազատութ. անկախութ. 2. համարձակութ. [սխալ է سربستيت]. سربستئ اديان կրօնից ազատութիւն։

سربسته (Սէրպէսթէ, պ.) 1. գլուխը կապուած. 2. գաղտնի, ծած-

Digitized by Google

կուած. سرسربسته ծածկուած գաղտնիք

سربلند (Սէրպիւլէնտ, պ.) 1. բարձրագլուխ, ականաւոր. բարձրագիր, նշանաւոր. سربلندان ارباب هنر ճարտարապետներու ականաւորը, նշանաւոր ճարտարապետ։

سربند (Սէրպէնտ, պ.) գլխակապ. գլխու փաթթոց:

سرپاش (Սէրփաշ, պ.) տե՛ս. چوماق. سرپاش دستم Բիւզանդէմի մահակը

سرپدیرمك (Սէրփտիրմէք, թ.) 1. սրսկել տալ 2. ցանել տալ 3. մաս մաս տալ, տալ՝ վճարել տալ.

سرپشدیرمك (Սէրփիշտիրմէք, թ.) 1. կամաց կամաց սրսկել 2. ցանել. 3. մաս մաս տալ՝ վճարել 4. թեթեւ անձրեւել.

سرپیلمك (Սէրփիլմէք, թ.) 1. սրսկուիլ 2. աճիլ, մեծնալ. 3. ասդին անդին վատնել [դրամ]. — یورکه صو— սիրտը բացուիլ, զուարթանալ:

سرپمك (Սէրփմէք, թ.) 1. սրսկել (հմշ. رش و نثار). 2 ցանել. 3. բաշխել. 2. տարածուիլ, իջնալ. صقاله قیر سرپدی մօրուքին մէջ ճերմակ ինկաւ. 4. թեթեւ անձրեւ գալ.

سرپکن (Սէրփէքէն, թ.) տ. صولو.مپکن. سرپکن. տ. مپکن.

سرپمه (Սէրփմէ, թ.) 1. սրսկում (հմ. نثار.رش). 2. խայտախառնի:

سرپندی (Սէրփինտի, թ.) 1. ցնցուղ 2. անձրեւի ցող. 3. մնացորդ մաս. سرپندیسنه اوغرامق [illegible]ին ենթարկուիլ

سرپنجه (Սէրփէնճէ, պ.) հաստաբազուկ, զօրաւոր. سرپنجگی [Սէր-փէնճէկի] զօրաւորութիւն։

سرپوش (Սէրփուշ, պ. աղաւ. Սէր-փօշ) այրերու գլխարկ. سرپوشه կիներու գլխարկ.

سرت (Սէրթ, թ.) 1. կարծր. 2. խիստ սաստիկ, բուռն, կծու. 3. խիստ խստաբարոյ. 4. սաստիկ, յուզեալ [ծով] 5. խստերախ (ձի). لشدیرمك — 1. կարծրացնել. 2. սաստկացնել. խստացնել 3. սաստկացնել, կծուել. لنمك ، لشمك — [թ] 1. կարծրանալ. 2. խստանալ, սաստկանալ. 3. կծուիլ, բարկանալ. لك — 1. կարծրութիւն. 2. սաստկութ. խստութ. 3. բարկութիւն։

سرتاپا (Սէրթափա, سرتاپا Սէրթապա-փա, պ.) տե՛ս سراپا.

سرتاج (Սէրթաճ, պ.) 1. գլխի թագ 2. մեծարելի եւ յարգելի անձ

سرتیز (Սէրթիզ, պ.) սրածայր (հմշ. اوجی میوری) سرتیز تیغ սրածայր սուր

سرج (Սէրճ, ա. յգ. سروج) թամբ (հմ. زین، اکر). سرج فرس ձիու թամբ

سرچشمه (Սէրչէշմէ, պ.) աղբերակն (հմշ. صوباشی. پیکار)։

سرچه (Սէրչէ, թ.) 1. ճնճղուկ. 2. ճկոյթ (հմշ. بنصر. آدسز پارمق)։

سرحان (Սիրհան, պ.) գայլ (հմշ. کورك կիւրք, قورد)։

سرحد (Սէրհատ, պ. յգ. سرحدات) սահմանագլուխ (հմ. حدودباشی) — دار، لی — սահմանագլուխի պահապան

سرخ (Սիւրխ, պ.) 1. կարմիր (հմշ. احمر. قرمزی). لاله سرخ կարմիր կակաչ. 2. կարմիր մելան (հմշ. قرمزی مرکب). سرخ روی կարմրայտ. روی سرخ կարմիր երես. ی — կարմրութիւն (հմշ. حمرت)

سرخاب (Սիւրխապ, պ.) 1. կարմիր ջուր, գինի. 2. արիւն. 3. տեսակ մը բադ (بر جنس اوردك)։

سرخس (Սիւրխըս, ա.բուս.) վայրի ձարխոտ (հմշ. اکرلق اوتی)։

سرخفام (Սիւրխֆամ, պ.) կարմրագոյն (հմշ. احمر، قرمزی)

սրխոշ (Սէրխոշ, պ.) գինով, արբեցող (հմմ. սկրան՝ սկրի) – կոր չաստ գինով (հմմ. (կուրդանդիլ). լն– գինովութ. (հմմ. սկր. մկրալ) ։

սրխիլ (Սէրխայլ, պ.) հեծելազօրաց պետ. 2. կարավանի գլուխ. 3. գլխաւոր, պետ. իւդ սրխիլ գլխաւոր գրագէտ, գրագիտաց պետ.

սրդ (Սէրդ, պ.) 1. ցուրտ, պաղ (հմմ. հար. սօղուկ. սօղուկ. հկ. քրդ. սիճաք) ։ 2. խիստ. մեծաւոր խիստ վարմունք. սրդ ադմ խիստ՝ գաժան մարդ. սրդ ադայ պատիժ. ցրտութիւն. լն – պատուհաս. ցրտութիւն խստութիւն. (ա) ։ – յայտնել, մեջ բերել. սրդ յայտնել ։ սրդ բայեան յայտնել ։ ապացոյցներ մեջ բերել ։

սրդապ (Սէրդապ, տես սրդ պ.) գետնափոր զով սենեակ

սրդար (Սէրդար, պ.) հրամատար. – [մակդիրն է գետնափորների]. ։ – զէնքի գիւղային ատիկանապետ, անտառապահ լն – հրամատարութիւն ։

սրդաշ (Սրդաշ, թ.) խորհրդակից մտերիմ (հմմ. դրդաշ). լն– մտերմութիւն, սերտ բարեկամութիւն

սրդէր (Սէրդէթէր, պ.) տեղապահին գլուխը, առաջնին. պարդերձրդ հին առաջին հաղորդագիտ ։

սրդիրմակ (սէրդիրմէք, թ.) տապան. ծել՝ փռել՝ փռել տալ ։

սրշտե (Սէրշթէ, պ.) 1. թելի ծայր. 2. պատրուակ, առիթ, պատճառ. ունել՝ պատրուակ բռնել

սրզէ (Սէրզէթ, պ.) երևան եկած պահած. ։ դրսէ՝ – երևան եկնել, պատահիլ ։

սրզնշ (Սէրզէնիճ, պ.) յանդիմանութիւն, կշտամբանք ։

սրիամ (Սէրսամ, պ.) 1. ապուշութիւն. տեսող հիւանդութիւն. 2. տ. սրսամ

սրսրի (Սէրսէրի, պ.) 1. թափառական, թափառաշրջիկ. 2. պարապ խօսք, բարբանջանք [քիչ գործ.]. ։ – թափառականութիւն. թափառաշրջիկութիւն. ։ – թափառական

սրսմ (Սէրսէմ. թ.) 1. ապշած. զարմացած. 2. ապուշ. անխելք տխմար. 3. մտածկոտ, մտազբաղ. – ։ 1. ապշութիւն. 2. տխմարութիւն. 3. մտազբաղութիւն. ։ – 1. ապուշնալ, ապուշ գառնալ, տխմարանալ. 2. ապշիլ, մտազբաղ ըլլալ ։

սրսար (Սէրսար, պ.) 1. լեռնցուն, մինչև բերանը լեցուն. – լեռնցուն գետաքար. 2. զեղուն, չափազանց. սրսար զոյգ զեղուն, հաճոյք. տես սրսար չափազանց գինով. սրսարի [Սէրսարի] չափազանց լեցուն ութիւն ։

սրշտ (Րիրիթ, պ.) բնաւորութիւն. բարք, խառնուածք (հմմ. (ջիլէ. տաբիաթ. խլաղ. ջիլէ). սրշտ խոպ զեղեցիկ բնաւորութիւն. սրշտ սուկ բարի բնաւորութեան տէր ։

սրշտե (Սիրիթէթ, պ.) շաղուած, խառնուած, խմորուած (հմմ. ճչ. (պուղրմլոն). օր. [նիադ ալ սրշտե մրսնդ ալ գարուգին Ֆարուգին արգարութիւնը խմորուած է իր բնաւորութեան հետ ։

սրշսկ (Սիրիսկ, պ.) արտասուք, արցունք (հմմ. քուչ. ասիլ. (բոմ) ասիլ). խոսմ – [Սիրիսկի թէհասսիւր կատարսի արցունքը] ։

սրտան (Սէրդան, ա.) 1. խեցգետին մեծ սրտան. (հմմ. (չաղնուչ. ճնկիչ. ճնկիչ). արեւելագոյն խեցգետնի (հմմ. գետնի. հկ. մեծ ջրի). 2. [բժշ.] քաղցկեղ

Digitized by Google

սրտ (հմմ. հնչ. *սիրտ*). ոճաբ. – *ստամոքսի քաղցկեղ* ա, ս – *քաղցկեղային*:

սրտաբեր (*սիրտ'պր*, ած.) 1. *սրտագութ*. 2. *երազում*. ա – *սրտագ*. – *մասնագ. գիւղատնտեսութ.* գաղտ. – *ճնճղան*. – *թաց կառախուզը*. – *տղան* – *թռիչքային տատասութիւն*. ն – *սրտագ*:

սրտասկր (*սէր'ասկր*, պ.) *պատրաստ. պետ* (*հիմնայ չկայ, բերւ. հրաման եւ*). *գոյս*. – ս – [*սէր'ասկրի*] *պատրաստականութիւն*:

սրտաճոյ (*սէրդուչ*. թ.) ած. *ճոխ, սրտագոհ*:

սրտաճուկ (*սէրէճ*, ած.) *շռայլութ*. (*հմմ. սրտայոյզ, որ աւելի կը գործ.*):

սրտաթռիչ (*սէրժիռգ*, պ) ած. *յուզիչ, սրտաբեր, ոգեւորիչ, ոգեշունչ*. – *ընկերներուն մէջ ներշնչատար*:

սրտախոց (*սէրժիւռս*, պ.) 1. *խոնարհ հնազանդ, գլխիկոր*: 2. *խոնարհութ. հնազանդութ. ազդ. գլխիկոր խոնարհեալ, գլխիկոր*. ւ – *խոնարհիլ*:

սրտակեղ (*սիւրճէ*, ած.) *խրթնութ* (*հմմ. տրտում. տրտմութ*). (*տրտմիլ*):

սրտակոտոր (*սրգպր*, ած.) *գոյութ*. (*հմմ. սրտակեղ*). (*խռմզալ*). ւ – *գոյնալ*. – *բաղ. սրտակոտոր* [*քի'ի սրգպր*] *գոյնալութիւն*:

սրտակսկիծ (*սէրճգա*. ած.) 1. *գոյնութ*. 2. (*սէրճգա, յգ. ցաւ*) *գոյնը*. *ծնող սրտակսկիծ հիւանդ զաւակ*:

սրտակար (*սէրճէար*, պ.) 1. *վարիչ, գործիչ*. *ազդ. սրտակար գործի գլուխ*. 2. [*սէրճէար*] *գործին գլուխը*:

սրտակնդում (*սէրճիւզէր*. պ.) *սրտի գեպք* (*հմմ. հաց. գալ. գալ*). – *մասնագ. Տէրմանգի սրտակծկները*:

սրտակրան (*սէրճիռաճ*, պ.) *շատ գինով* ս – *չափազանց գինովութ*.

սրտակրան (*սէրճէռաճ*, պ.) 1. *գոյութը գարձող*. 2. *ապշած, տպաւորուած* ս – 1. *գոյութը գառնալ*. 2. *ապշութիւն*:

սրտակրդ (*սէրճէրտ*. պ) *գլխատար, պատ. ասքեր* – *ապաստանարան*:

սրտակրկ (*սէրճէրճ*, պ.) 1. *գոյութը տաքցած. գինով, արբած*. *ազդ* սրտակրկ գինիով *արբած* 2. *գրգռուած*. *ազդ* սրտակրկ *գինիով արբած* 2. *գրգռուած սիրով գրգռուած*:

սրտակրկիտ (*սէրճէրճիտ*, պ.) *անհնազանդ, յամառ, խեղ*. *այլ* – *անհնազանդ*. ն, ս – *անհնազանդութիւն. խեղութիւն, յամառութիւն*:

սրտակտոր (*սէրճէկէպ*, պ.) 1. *գոյութը գրծած, շատ արած, ապշած*. *հմմ. սիրտ* [*սէրճէկէպ*] 1. *շատ արած*. 2. *հնազանդութ*.

սրտակտոր (*սէրճէկէչ*, *բոյս*. *տես նդելակ* (*հմմ. պարսկ. խըրճ. հնդկ. ճէրճէր*):

սրտակոծ (*սէրճէքօյ*, պ.) 1. *թաղի կամ փողոցի գլուխ*. 2. *սիրելին բնական տեղը*:

սրտակոծիւն (*սէրճէնճիւպիճ*, *բնական*. պ. *սէրճէնճիւպիճ*) *քացախախաշան մեղրի օշարակ*:

սրտակոխ (*սիրճէ*, պ.) *քացախ* (*հմմ. խել*) *սրտակոխ գործող կապարի քացախ* ս – *ծնող. ունիծ. ջուրտ*. 1. *քացախաւաճառ*. 2. *մեղի անուն. ն – քացախով*:

սրտակոր (*սէրճկի*, թ.) 1. *փոխոխ, գործ, եղելն*. 2. *ցաւագրաւիչ*. 3. *ցաւագահանգեց* (*հմմ. պատճ*). *սրտակոր* (*տես. ե ցաւ*) *սրտակոր արտահայտանգեց* (*հմմ. ցաւ պատճ*). 4. *փայտաշէն առաջատեղ կրպակ*. 5. *պատշաճաւորուած մը ամառանոցի փոխարէն տրուած վճարելի տուրք* սրտակոր ընել, *ցեսի տալ*:

Digitized by Google

سرکین (սէրկին, թ.) 1. տարածուած երկնցած. 2. հիւանդ, տկար — ویرمك — հիւանդանալ, անկողնոյ ծառայել. 3. (սէրկին, պ.) աղբ (հմչ. كوبره)

سرلامق (սըռլամաղ, թ.) ապիկել։

سرلوحه (սէրլէվհա, պ.) վերնագիր խորագիր. تختەسی - վերնագրով

سرلمك (սէրիլմէք, թ.) 1. տարածուիլ սփռուիլ. 2. փռուիլ. 3. հիւանդ պառկիլ. 4. [տերև, պտուղ] թափիլ

سرليل (սըրրիլէյլ, պ.) նշանաբան (հմչ. پاروله) :

سرم (սիւրմ, ա. մրդկզ.) յետնապի թմփան. — نزف տեռատեսութ.

سرما (սէրմա, պ.) ձմեռ (հմչ. شتا ، قيش. وقت سرما ձմռան եղանակ

سرمايه (սէրմայէ, պ.) 1. դրամագլուխ (հմչ. بضاعه. مايه. رأس المال). 2. բուն գին, իրական գին. 3. հմտութ. سرمايه‌دار [յգ. سرمايه‌داران] դրամատէր. ثابت — հաստատուն դրամագլուխ. متداول — շրջուն դրամագլուխ։

سرمد (սէրմէտ, سرمدی սէրմէտի, ա. եզ. سرمديه) մշտնջենական, մշտնջենաւոր, յաւիտենական, տեւական (հմչ. باق. ابدی. دائمی). حيات سرمديه յաւիտենական կեանք. سعادت سرمديه — عمر سرمدی տեւական երջանկութիւն. — يت سرمديه (սէրմէտիյէթ, ա.) յաւիտենականութ.

سرمست (սէրմէսթ, պ. յգ. سرمستان) արբշիռ, գինով (հմչ. سکران، سرخوش). باده سرمست գինիով արբշիռ. — ی գինովութիւն (հմչ. سکر. سرخوشلق)։

سرمك (սէրմէք, թ.) 1. տարածել սփռել. 2. սփռել. 3. պառկեցնել [հիւանդութ.] ایپه اون سرمك սինին չչմեղանքներ մէջ բերել. لشنی سرمك դիակը փռել, սատկեցնել։

سرمنزل (սէրմէնզիլ, պ.) վերջին իջեւան, վերջին կայան։

سرمو (սէրմու, պ.) մազի չափ, քիչ մը. բնաւ երբեք. سرمو انحراف ایتمم امريكزدن ձեր հրամանէն մազի չափ՝ մազիւ չափ չեմ շեղիր։

سرمه (սիւրմէ, պ.) 1. ծարիր (հմչ. کحل քիւհլ). 2. [սէրմէ, թ.] տարածուած, սփռուած. 3. տարածում. սփռում. — دان [սէրմէտան, պ.] ծարրատուփ

سبرن (սէրէն, թ.) 1. կայմ. 2. լաստենի, գերան. — ديركی — چمه‌سی

سرنا (սիւռնա, պ.) տե՛ս زورنا . سرنازن [սիւռնազէն] փողահար։

سرنامه (սէրնամէ, պ.) 1. վերնագիր խորագիր. 2. Նամակի գլուխ 3. պետ, գլխաւոր. سرنامهٔ ارباب كمال կատարելութեան տէր մարդոց գլուխը։

سرند (սէրէնտ, ա.) սմիղակ (հմչ. بورصوق آغاجی)։

سرنديب (սէրէնտիպ, ա.) Սեյլան կղզի (հմչ. سیلان آطه‌سی)։

سرنکون (սէրնիկիուն, պ.) 1. գլխիվայր, վերի վայր շրջած. 2. դժբախտ, անբախտ։

سرنوشت (սէրնիւվիշթ, պ.) Ճակատագիր (հմչ. تقدير . آلن يازيسی . օր.) سرنوشت ازلی قابل تغير دكل Ճակատագիրը անփոփոխելի է։

سرو (սէրվ, պ. سروی սէրվի, թ. ազաւ. սէլվի) Նոճի. روان، خرامان — բարձրահասակ գեղեցիկ մարդ. سروقد — Նոճաստան. آزاد — ستان — ուղղահայեաց երկարող և բարձրացող Նոճի.

سروال (սիրվալ, ա.) անդրավարտիք վարտիք (հմչ. سراويل)։

سرود (սիւրուտ, պ.) երգ, գեղգեղ. — مؤثر սրտաշարժ? سرود حزين տխուր երգ. (Սիւրուտի միւէսսիր) ազդու երգ.

սրոր (սերվեր, պ. յգ. սրոյան) գլխ. խաւոր, պետ. կաւիներ –. ազգ. – Մուհամմէտ Մարգարէ. կ– . ց – –ութ.

սրոր (սիւրուր, ա.) ուրախութ. սրոյրոյ.(հմմ. ջուչ, մսրտ, ջոյր) հմմ. յոյսով անոահմանի ուրախութիւն յոյսով ոսրոր ուրախութեան պատճառ, սրոր ջոյր ուրախութեան պատճառ.

սրոր (սիւրիւր, ի.) անդիմի սուզ, զայթ, անդիմի ծծմբիտ.

սրոշ (սիւրուշ, պ. յգ. սրոշան) հրեշտակ (հմմ. մալա. գիշտա) հրեշտակ հոգեւոր հրեշտակի հոգեւոր. 3. Փաթ բրել հրեշտակապետ (հմմ. լիւլ. ազրայէլ)

սրոմ (սէրօմ, ֆր.) արեան շիճ, ա. բեհնաչէճ, չճուկ (հմմ. մասլ);

սրտ (սիւրէտ, ա. յգ. սրտ. սրտեր) պորտ (հմմ. կոչ. կոճ. ճոյ) պորտ. 2(սէրէ)ուզուկ, 4 մաս, չափ;

սրհզար (սէրհէզար, ֆ.) հազարապետ (հմմ. պաշկիչ);

սրհնկ (սէրհէնկ, պ. յգ. սրհնկան) 1. վարդապետ. 2. քարապան

սրի (սիւրի, ա. իգ. սրիա) 1. խորհրդաւոր 2(սիւրի) պորտային

սրիանի (սիւրեանի, ա. իգ. սրիանի) սարսական, սարսի. գէմ՝ սրիանի հին սարսերէն. զ – սարսերէն.

սրիր (սէրիր, ա. յգ. սրիր) 1. գահ (հմմ. ջոճ. ջոճ. սրկալ. սրկալ. ջոյր) սրիր սահմանեալ իշխանութեան գահ. 2. սահիճ, անկողին;

սրիրէ (սէրիրէ ա. յգ. ի՛րա) գաղտնիք, խորհրդաւոր գործ. – ովն գաղտնագէտ (հմմ. զանդ)

սրիրի (սէրիրի, ա. իգ. սրիրիա բժշ.) մահճակալ;

սրիրիաթ (սէրիրիյեաթ, ա.) մահճակալութիւն, գործնական հիւանդագիտական գործ. ներքին. – ներքին մահճակալութիւն. – արտաքին մահճակալութիւն.

սրիչ (սէրի՛ ա. սրիչեն. իգ. սրիա) արագ, շուտ. الغفال – գիւրաթափ, գիւրահաւան. الحركة – արագաշարժ, արագընթաց. الزوال – [սէրի իզզէվալ] վազանցուկ. – سير արագընթացք. السير – [սէրի՛իւսէյր] արագընթաց, արագասահ, ճեպընթաց. سريع الطير [սէրի՛իւդդայր] արագաթռիչ. – الانتقال – կորովաւորիտ, արագիտ ՝ներ (սէրի՛աճ. ա.) շուտով, փութով, արագապէս.

սրիլի (սէրիլի. թ.) 1. տարածուած, սփռուած. 2. փռուած;

սրին (սէրին, ի.) զոլ. մէջ –զովացընել. մէնք. մեմք. լշտամ – զովանալ. մէնք – զովութիւն. ոչ – զովացուցիչ;

սրիրիյէ (սիւրրիյէ, ա.) 1. հարճ, ազախին. 2. [սէրրիյէ, ա. յգ. սրիայ] գուարթուհի (հին առեն);

սխ (սխզ, ի.) գաւաթ. լեռ - [սխզալէմ] գոտ գիտէք, սկզբ [սխզ ինէք] ձեռքով, ձեռի հետ. ըսկսի սխզ [սխզինմի] ձերինը. զ – ըստ ձեռ. ձեռի նայելով սխ [սխզ, սրզ] առանց, առ, ոչ [ժբխտական մասնիկ]. սխ ջաթոր անհամ. սխտոր անգութ. յոյսով անհամ. ոչ ողորմելի.

սխ (սէզա, պ.) արժանի, արժանաւոր (հմմ. ջոճ. ջոճ. ջոճ) արժանի պատիժ. [նէզայի սէզա] արժանի պատիժ

սխուար (սէզավար, պ.) արժանի, (հմմ. ջոճ. ջոճ. ջոճ) արժանի. – بيورولق ինչ արժանի գործ. – بيورولق պատուոյ գործ. ց – արժանաւորել.

Digitized by Google

վեր ի վերոյ քննութիւն։ Հարեւանցի ակնարկ. Ի՛սհա [սադհիյեէն] 1. մակերեսէն. 2. հարեւանցի կերպով. վեր ի վերոյ. Ի՛սհաա [սադհիյեաթ.pl.] մակերեսային գործեր՝ խնդիրներ։

سطر (սադր, ա. pl. ջթ. տթռ) 1. գիծ. 2. տող. Ցին – նոր տող։

سطرنج (սադրաճն, թ.) ճատրակ. – ի քառակուսի գիծերով։

سطوت (սադվէթ, տթռ սադվէ, pl. سطوات) զինուորական զօրութիւն՝ ոյժ (հմմ. Հոլ. Հոլ). օր. [Ալխանդոնդ ըզ Հազար զօրաւոր տուր փայլած է։]

سطوح (սուդուհ, ա. եզ. Հհ) Հարթ մակերդակներ (պրոյեկտիոն) հարթ մակերդակներ կորչմակերդակներ։

سطور (սիւդուր, ա. եզ. տթռ) 1. գիծեր 2. տողեր. Ցին – ուղիղ գիծեր

سطيح (սուդէյհ, ա.) անկիւնաւոր երես [ադամանդի երեսիկ]։

سعادت (սէ՛աեթ, սա՛աեթ. տեռ սա՛աե, ա.) 1. երջանկութիւն. երանութիւն. 2. բարեբաստութիւն. ժամ – ժամանակ Ա. երջանիկ ժամանակ. Ցին – ասպետ երջանիկ. Ցին – ասպետութիւն. Ցին – երջանիկ, երանելի. Ցին – ի երջանիկ բարով (جاءكم السعادة الشريفة آغايه حضرتلرى سعادتلو افندم حضرتلرى ասպետն պատուական. [մակդիր Ա. Ֆէրիգներուս, ուրա էլլէլիներուս. افندم سعادتلو ազնուական [մակդիր Բ. Ֆէրիգներուս և ուրա առնիսներուս]։

سعال (սի՛ալ, տա) Հազ (հմմ. اوكسورك اوكسورجاجه ըզ.). Ցին – կապոյտ հազ, կուկուլ հազ. Ցին – առատիկ Հազ. متواتر – թափուր հազ։

سطح (սաթհ. ա. pl. ջթ. տթռ) 1. երես մակերեսոյթ, մակերես. ارض – երկրին երեսը. كره – ծովին մակերեսը 2. [երկր.] մակարդակ. ماء – հորիզոնական մակարդակ. عدم – ուղղահայեաց մակարդակ. عتبه – հարթ մակարդակ. يدتسه, چوه, منحنى – կոր մակարդակ. ماء – ծուռ մակարդակ. جسم [սադհի, իգ. Ցին] 1. մակերեսութեան, մակերեսային. Ցին ծախս տարածութեան. 2. հարեւանցի, մակերեսային, վեր ի վերոյ. Ցին تحقيقات

سزيدمك (սէզիրմէք, թ.) կտաւել տալ, հասկցնել [ձեռ մը]. նշմարել տալ։

سزلك (սէզիլմէէ, թ.) հասկցողութիւն, նշմարութիւն, զգացողութիւն։

سزمك (սէզմէէ, թ.) 1. գննել. 2. զգալ. 3. կտաւել, հասկնալ։

سزمه (սէզմէ, ջիչ սէզիճ, թ.) հասկացողութիւն. զգալ. կտաւումն։

سزو (սէզիւ, թ.) անկեան (հմմ. ռաստ ճաղէ)։

سزيك (սէզիճ, թ.) նշան, կտաւում։

سزين (սիզճն, սըզըն, թ.) առանց նշանակած առանց գալու։

سس (սէս. թ.) 1. ձայն (հմմ. Ցին. كوك ևմ. آواز, صدا). 2. տլմաւկ (հմմ. Ցին. شيشه)։ – قولق (կորնք). – كيمك նոյն ձայն տալ, ձայն հանել. – ـسز ձայն, անշշուկ. قرمچيقلر – պատասխանել. كمك – 1. ձայն տալ, արթընցնել. 2. ձայնել. قاچارمادى سس ձայն չհանել, լռել. 1ձայնաւոր. 2. տլմկալից

سسته (սիւսթ, պ.) թոյլ, մեղկ. ادام – թուլամորթ. جان سسته [սիւսթ փէյման] դաշինքը Ցին. جسم [սիւսթի] թուլութիւն, մեղկութիւն։

سطح (սադհ. ա. pl. ջթ. Ցին) 1. երես մակերեսոյթ, մակերես. ارض – երկրին երեսը. يد – ծովին մակերեսը 2. [երկր.] մակարդակ. عقل – հորիզոնական մակարդակ. عدم – ուղղահայեաց մակարդակ. عتبه – հարթ մակարդակ. يدتسه, چوه, منحنى – կոր մակարդակ. ماء – ծուռ մակարդակ. جسم [սադհի, իգ. Ցին] 1. մակերեսութեան, մակերեսային. Ցին ծախս տարածութեան. 2. հարեւանցի, մակերեսային, վեր ի վերոյ. Ցին تحقيقات

Digitized by Google

سعاوی (սիւ'ավի, ա.) 1. համբերատար. 2. յատուկ անուն

سعایت (սի'աեէթ. ա.) 1. բանսարկութ. բամբասանք, չարախօսութ. 2. բամբասել, չարախօսել։

سعتر (սա'թէր, ա. բուս.) կորգիւն [ժող. զաթէր]. ձչ. — ծոթրոր։

سعد (սա'տ, ա.) 1. երջանկութ. زمان سعد اقتران երջանիկ ժամանակ. 2. բարեգուշակ. اکبر — [սատղ] յուսնթագ աստղագ (հմչ. (مشتری). سعدین [սա'տէյն] լուսնթագ և արուսեակ. اصغر — [Սաթի սաղար] արուսեակ (հմչ. زهره).

سعداء (սիւ'ատա, ա. եզ. سعید) երանելիներ, երջանիկներ. سعدای ملت

سعده (սո'տէ, ա. բուս.) կիպերիս. مدور — [Միւտէվվէր սուտէի] կլոր կիպերիս. طویل — երկայն կիպերիս։

سعر (սի'ր, ա. յգ. اسعار) ապրանքի ընթացիկ գին։

سعفه (սա'ֆէ, ա. բժշ.) գանգութիւն (հմչ. کل). رطبه — քոս։

سعه (սի'ա. ա. وسعت է՛ն) 1. կարողութ. դիւրակեցութ. 3. լայնութ. سعهٔ مشرق արևելեան լայնութ. سعهٔ مغرب արևմտեան լայնութ. على قدر ال — [ա'լա գատրիս սի'ա] բստ իմ կարողութեան. խմովանան. سعهٔ حالنه ترك ا դիւրակեցութեան թողուլ՝ վերապահել

سعی (սա'յ. ա. յգ. مساعی) 1. ջանք, ճիգ (հմչ. (ورزش ، کوشش . غیرت). ارباب سعی ջանասէրներ. 2. ջանալ, ճգնիլ. 3. շահ (հմչ. نفع). سعی خزینه — գանձուն շահը. سعی ذاتی — անհատական ջանք։

سعید (սա'իտ, ա. سعادت է՛ն. յգ. سعداء) 1. երջանիկ. 2. երանելի, օրհնեալ. عید سعید երջանիկ տօն. عیدیکز سعید اولسون، عیدیکز مبارك اولسون շատ տարիներ, երջանիկ տարիներ. شهید سعید նահատակներու երանելի մարտիրոս՝ վկայ։

سعیر (սա'իր, ա.) 1. բոցավառ կրակ 2. դժոխք (հմչ. جهنم . طامو). عذاب سعیر դժոխքի տանջանք։

سفائن (սէֆաին, ա. եզ. سفینه) նաւեր. حربیه — պատերազմական նաւեր. نقلیه — փոխադրանաւեր։

سفاد (սիֆատ, ա.) անասուններու զուգաւորութիւն. موسمی —

سفارت (սէֆարէթ, ա. ճիշդը սիֆարէթ է) 1. դեսպանութ. (հմչ. ایلچی) 2. դեսպանատուն. سنیه — օսմանեան դեսպանատուն. سفارت معیق դեսպանատան կցորդ. خانه — դեսպանատուն

سفارج (սէֆարին, ա. եզ. سفرجل սէֆէրճէլ) սերկևիլներ։

سفاك (սէֆֆաք, ա. سفك է՛ն) արիւնկզակ, արիւնարբու (հմ. خون آشام).

سفال (սիֆալ, سفاله սիֆալէ, ա. հողէ աման. سفالپاره սիֆալփարէ) հողէ աման կտոր։

سفالت (սէֆալէթ, ա.) 1. Թշուառութ. حال سفالت թշուառ վիճակ. — دوچار اولمق թշուառութեան ենթարկուիլ. 2. ստորնութիւն։

سفاهت (սէֆահէթ, ա.) շուայտութ. զեղխութ. օր. (سفاهت انسانی كرفتار سفالت ایدر զեղխութիւնը մարդը թշուառութեան կ'ենթարկէ). 2. անխելքութիւն, թեթևամտութիւն։

سفتاح (սիֆթահ, ա. استفتاح է՛ն) 1. նախավաճառ, նախան — ا — لامق սկսիլ. 2. նախավաճառ ընել

سفتجه (սուֆթէճէ, սէֆթէճէ, ա.) փոխ-գիր, փոխանակագիր։

سفتجمك (սիֆթէճէմէք, թ.) աջ ու ձախ երերալով քերուքալ

سفطـ (սփաղ. ա. յգ. թիւսվ.) 1. կոզով (հմմ. սպե). 2. մեկ (հմմ. խրոշ).

سفك (սէֆֆ, ա.) 1. թափել, հեղուլ. հեղում. 2. հոսեցնել, հոսում. سفك دماء արիւն թափել, արիւնահեղութ. سفك دموع արցունք թափել:

سفلا (սիւֆէլա, ա. յգ. նկլ ի) ցածր. տարեկան իշխանները:

سفله (սիֆլէ, ա. սկ. է սիւֆլէ) 1. ցած. տարին, անարգ, անկիրթ (մարդ). 2. սէֆէլէ, յգ. սաֆլ ի.

سفلى (սիւֆլի, ա. իգ. սֆլա) 1. տարին, վարի. سفلى طرف տարին կողմ سفلى جهت վարի կողմ. سفلى افكار տարին խորհրդ գաղափարներ. سفلى خدمات տարին ծառայ իշխանութ. 2. անարգ ցած. օր. سفلى درجه տարդ մարդ մէկ 3. վրան գլուխը իջափիջած. օր. سفلى پك 4. երկրին և արեան մէջ գտնուած մոլորակները. كواكب سفلى մոլորակները. سفلى (հմ. յաղ. 5. سفلى سيفلى, իգ. նկլ ի. տարին, տարիագոյն. سفليت սիւֆլիյէթ) 1. տարնաւոր գանձիկաւոր. (յգ. سفليات սիւֆլիյաթ). տարնաւորք

سفن (սիւֆիւն, ա. եզ սֆինէ) նաւեր سفن حربيه պատերազմական նաւեր. سفن تجاريه – վաճառական տան նաւեր

سفوف (սիւֆուֆ, ա.) փոշի (դեղ). (հմմ. ջուղ. թոզ)

سفه (սֆիհ, ա.) տխմարութիւն, անխելքութիւն, խելայեղութիւն.

سفها (սիւֆհա ա. յգ. սֆիհ ի) օր. կը նայի ինչպէս որ կ՚ուզեն անոնք իրենց անմիտ ախտերուն տարաբաղձութիւնները ոչ կը նայի):

سفيد (սէֆիտ, պ.) սպիտակ, ճերմակ. – بخت سفيد բախտաւոր. لباس سفيد սպիտակազգեստ ոք (հմմ. ճերմակազգեստ) ծ ծիկուած

سفته (սիւֆթէ, պ.) ծակած, ծակ, ծակուած (հմմ. ծակոտ. մծոք). سفته درسفته ծակած մարգարիտներ անծակ մարգարիտներ

سفتهشناسي [sfirhinasiyat] անծակ մարգարիտ

سفر (սիֆր, ա. յգ. սֆար) 1. գիրք, մատեան. 2. գիրք, գլուխ. سفر توراة սաղմոս 5. գիրքերէն ամէն մէկը:

سفر (սէֆէր, ա. յգ. սֆար) 1. ա ոտ. ուղեւորութ. ճամբորդութ. 2. արշաւանք, պատերազմ. 3. անգամ. 1 – ճամբորդել. چيق – պատերազմ հրատարակել. حال ز – պատերազմական վիճակ. – دده (– ايلهٔ) երեք օրուան կամ 18 ժամու ճամբայ. عالمي – ճամբորդութեան կերպարանքի առնել. كل – 1. ուղեւորութ. 2. պատերազմ:

سفرا (սիւֆէրա ա.) դեսպաններ. – اجنبي օտար դեսպաններ

سفرجل (սէֆէրճէլ, պ.) 1. պատեստերազմի պատրաստ (պինաւոր). 2. պատերազմի պատրաստած տերութ. كلك سفر ىسى سفر պատերազմի պատրաստ վիճակ. عربه سفر ىسى պատերազմական ծառայ իրեն

سفرجل (սէֆէրճէլ, ա. յգ. սֆարճ) սերկեվիլ (հմմ. ալչա)

سفره (սիւֆրէ, ա. սպր. սուֆրա) ճաշի սեղան. չոչ – սեղանի ծածկոց. داشتن – آراسته սեղան ունել [կնկիր] قابل – սեղանի տպաւ. ا ترتيب ىسى – զարդարել – سفره چى սեղանապետ. سفره دار թագաւորութեան, սեղանապետութեան յարգաւորութեան, սեղանապետութեան

سفر بخصار (սիւֆրիհիսար, թ.) ՄիկրասիոյՏ – ىسى

سفسطه (սէֆսէթա ա. ապա. սաֆսաթա, ա.) խնամատարութ. چى – խնամատար. كمل – խնամատարել. كى – խնամատար:

Digitized by Google

سفيداج (սէֆիտաճ, պ.) սպիտակադեղ (հմմ. ջիվաշ)։

سفير (սէֆիր, ա. տարեր էն. յգ. ներ) դեսպան (հմմ. ելչի). سفير كبير մեծ ներկայացուցիչ դեսպան. فوق العاده արտակարգ դեսպան։

سفيل* (սէֆիլ, ա. տալիս էն. իգ. սելիա յգ. ներ) ներքուստ, ոտքերին հեգ. մն – ներքուստ մարդ։

سفينه (սէֆինէ, ա. յգ. նաիս. սֆուն) նաւ (հմմ. կեմի. կշտե. تكنه)։ سفينهٔ نوح 1. Նոյեան տապան. 2. հատարտեայ գիրք). سفينهٔ ثروتی հարստութեան նաւ։

سفيه (սէֆիհ, ա. տահիս էն. իգ. սահիս յգ. հաս) 1. զգոն, շատախօս. 2. անմիտ. – زمانه سفيه ժամանակը շատախօսեցաւ. سفيه زمانه ժամանակի շատախօսը։

سقا (սաքքա. ա. ցի էն) ջրկիր. – قوشی (սաքա) եկեղեցւոյ ջրհոս։

سقات (սիգաթ. ա. յգ սաիկ ի)։

سقاطه (սիգաթա, ա.) ներկայ, փշրանք. عرفه سقاطهٔ սեղանի փշրանք. چیچه سقاطه մորենի պտուղ։

سقام (սէգամ. ա. յգ. սկամ) հիւանդութիւն, ախտ. سقام اندفاع վնասակար հիւանդութիւն։ شفای سقام ախտի փարատիչ։

سقامت (սէգամէթ, ա.) 1. թերութիւն. պակասութիւն. سلامت – ձեռի խոտոր – թերի պարբերութիւն. 2. վնաս, ցաւ – ի – վնասակար, վտանգաւոր։

سقايت (սիգաեէթ, ա.) 1. Մեքենայ ջուղեմի ջուրն ոտ. 2 գաւաթ։

سقر (սագար, ...) դժոխք (հմմ. جهنم ոմն. دوزخ)։

سقرط (սուգրադ, ա.) Սոկրատ. – حکیم իմաստասէրն Սոկրատ։

سقط (սագաթ, ա.) 1. կտրած, վնասուած. 2. հաշմանդամ, խղդանդամ. 3. խոտան. 4. վատնգաւոր. 5 թերի. 6. սխալ [յգ. اسقاط. سقطات]. سقط (սրգդ) թերացեր ոտքի, վիժած. سقطلاق [սագաղլամագ] 1. խեղել. 2. վնասել. 3. խօսքը աւրել. سقطلق [սագաղլըգ] խեղուիլ. հաշմուիլ. 2. պակասիլ. թերանալ. 3. վնաս, վտանգ, պախ. چقمق – վնաս մը չառաջ գալ վտանգ մը պատահի։

سقطی (սագաթի. ա. յգ. سقطیون սագաղիիւն) 1. հէն ու տմտրա՝ ան ապրանք ծախող. سقطیلرده չատ խմրագիր և բանասէր։

سقف (սագֆ, ա. յգ. سقوف) առաստաղ (հմմ. طاوان). سقف منقش սագֆմնմուշագրուածկարուած առաստաղ։

سقم (սկգամ. ա. յգ. اسقام) ախտ, հիւանդութիւն. (հմմ. مرض. خستهلك. سقام). لم يسقم չհիւանդանալ անկատար. (علت. سقام)։

سقمونيا (սագմոնիա, յուն.) ականման, բուսիդ. նակամի։

سقنقور (սագանգուր, ա.) 'անդնգոց, 2. գեղեցիկ մարմաղ։

سقوط (սուգուդ, ա.) 1. իյնալ, անկում (հմմ. نزول. هبوط. دوشمه). 2. [բժշ.] անկում (հմմ. اسدال). 3. վնասփիլ. 4 [օրէնս.] իրաւունքի անկում. – جنين – վիժուած. سقوط اوراق տերևներուն անկումը մեր մէջ։

سقوف (սուգուճ, ա. յգ. سقف ի) սկզբ նկարուն առաստաղներ منقشه

سقی (սագի, ա.) ջուր տալ. ջրել, ոռոգել (հմմ. سولامه. اوارلامه)։

سقيم (սագիմ, ա. տահիս էն. իգ. سقيمه) հիւանդոտ, տախտաւոր (հմմ. عليل. مريض. خسته). 2. թերի պակասաւոր. 3.

Digitized by Google

սխալ. թեմբեռ սխալ բացատրութիւն. ասել սքանչ ծիրէ սխալ պատրաստութիւն։

սկ (սէկ, պ. յգ. սկան) շուն (հմմ. ընկ. սէյ, սկիչ). (յեղ. – շան ձագ

սկարա (սիւֆեարա, սկարի ա. եզ. սկրան) գինովներ։

սկալ (սիկեալ. պ.) մտածութիւն. միտք մտածում. սկալ դէշ մտքի տէր

սկալիշ (սիֆեալիճ պ.) մտածում. սկալիշ բնդ սկալիշ չար մտածում

սկան (սիւֆֆեան. ա յգ. սկան ի) 1. դեկ (հմմ. օդող). սկան ծիրէ դեկավարել. 2. քնանկիշներ (հմմ. գնանկ)

սկանե (սէկեանէ, պ.) շան պես, շնանման, շնայրաբար (համ. կիսկիչ. սկանկ)

սկբ (սէֆպ, ա) հեղուկ թափել, թափուր. սկաշկ ջուր թափել։

սկպան (սէկպան, պ. ազատ. սէկուէն) 1. շնհիւսերին ու մէջ կարգ մը գինուորք. ցեխ –

սկտ (սէֆթ, ա.) 1. առանց շունչ առնելու ձայնը կտրել. շտապաչափութեան մէջ ձայնանիշ մը իր նշանակէն չտառայ եկած ներդաշնակութեան պակաս։

սկտե (սէֆթէ, ա.) 1. գագաթ. 2. ընդհատուած, ընդմիջուած, խափանուած. 3. [թռչ.] կսկծուած. 4. առորակէտ. 5. ինաս. գձեսե՛ – ուշաբարձութ. ալե՛ – սրտի կսկծուած. լիսե՛ – ուզեղային կաթուած. ի ւրէ – , մեռցէր – ինաս պատճառել. դարձնե (սէֆթէար, պ.) 1. գագաթել. 2. ընդմիջուած, ընդհատուած. 3. ինաստուած. ի դար – ինաստել. յո դար ինաստել։

սկճ (սէֆթի, ցոյն սէֆթէվի, ա.) կաթուածական, կաթուածային

սկր (սէֆհրմէֆ, թ.) աստուածել, ցաւակրտել (քարի)։

սկերմե (սէֆհրմէ թ.) աստուածում ցաւակրտութ.(գնդակի, քարի

սկր (սէֆր, ա.) գինուելութ. մեռչ – գինուելչել. ոձիւ սկր գինուել.

սկր (սիւֆֆէր, ա.) շաքար (հմմ. չհմ). ընձ – խաղողի շաքար. ց–շաքարային. ն – շաքարուտ։

սկրատ (սէֆէրաթ, ա- եզ. սկրատ որ չի գործ.) գինուելութ. (հմմ. սրխոշտանգ. սրխոշտանգ. մուտ – հոգեվարք վիճակ

սկրան (սէֆրան, ա.) գինով (հմմ. սրխոշտանգ. մուտ)։

սկրտ (սէֆրէթ, ածր սէֆրէ, ա.) գինուելութիւն (համ. սրխոշտանգ. մուտ)

սկրմկ (սէյհրմկէֆ, թ.) ուժով վազել (հմմ. յեղ. յեղ)։

սկրդմկ (սէյհրհըմկէֆ. թ.) 1. վազվզել. 2. քանալ։

սկրդմ (սէյհրհմ. թ.) առանձնաց. – ցոյն 1.ամրացի գոյանի ճամբայ. 2. նրբանցք։

սկրկ (սէյրէֆ, ածր թ.) 1. անօսր, անգայտ. 2.ցանցառ. հազուագեպ. 3. քիչ անգամ, գոնե ուրեք. – չ 1. անօսրակեկ. 2. յանցայտակեկ. քիչ հազուագեպ. 3. երբեմնակի. մեռչմն – 1. անօսրացնել, անգայտել. 2. ցանցառ ընել, ցանցառցնել. մն –, մնմն – 1. անօսրանալ. 2. ցանցառնալ, հազուագեպ ըլլ. մն – 1. անօսրացում. անգայտացում. 2. հազուագեպութ.

սկրմկ (սէյհրմէֆ, թ.)1. աստուածել ցաւակտել2.թաքաթել,ծնդալ

սկրմե (սէյհրմէ, թ.) անգամի մը ծնդալը, թաքաթում։

Digitized by Google

سكز (սէֆիզ, թ.) ու. թ. [աշտե. պանիճ] ս. ըմ-ՈՒ-ՈՆոց. ոսմո 2. ու. ծառատեսակ ն յ ոց – մեկ ու. թ ե ր տ (հմմ. ոսմ). սկզբ ու. ն ա կ ա ն. կաճ սկզբ ու. թ ե ր տ (հմմ. ոսմո).

սկսան (սէֆսէն, թ.) ու. թ ա ռ ն. – ոսկ ս – ո կ ր ք ա ն ի ք ա ն ի ք ա ն ի գ ա ս ի մ ն ի – ու. ծ ա ռ ա ն ն ո ց, ու. ծ ա ռ ա ն ա մ ե ա յ. կաճ – ու. թ ա ռ ա ն ե ր տ ք. յ ն ս կ ս ն [սէֆսէն ե ր] ու. թ ա ռ ա ն ա կ ա ն ն ։

սկսանտ (սէֆսաանդ, ֆր.) վ ե ց ե ր տ ո ւ կ (ե ր կ ր ա չ ա ս. գ ո ր ծ ի ք ը) ։

սկստրո (սէֆսէpro, ցտրոսկսէֆվէսpro իտ.) պ ա ր տ ա ս պ ա ն ն ի ն ի ն չ ք ե ր ո վ գ ր ա ս ա ռ ա ծ ք (հմմ. յ ք ե) ։

սկսկ (սէֆսվէֆ, թ.) 1. մ ե կ ո տ ք ի վ ր ա յ ց ա ո տ կ ե լ, ա ս տ ո ռ ա ռ ե լ. 2. թ ե թ և ա ռ ո ւ կ ո վ թ ե ա մ ք վ ա զ վ ո ւ ք ։

սկտան (սէյտէն, ծ. ա ղ ա ա. ն ա կ ա ն է ն) տ ե ՛ ս ս ն ա կ ա ն ։

սկսկ (սէֆսվէֆ, թ.) 1. մ ե կ ո տ ք ի վ ր ա յ ո տ ո ռ ո տ ո ռ ա ռ ե լ. 2. թ ե թ և ա ռ ո ւ կ ո վ թ ե ա մ ք վ ա զ վ ո ւ ք ։

սկտան (սէֆնաք՝, ա. ե զ. ս կ ս սէֆնէ ո ր չ ի գ ա ծ ր.) գ ա ս ա ր ք ա ն ք ա ն ջ ա ր ք ա ն ։ ժ ա ռ ի. տ ա ն ք ս կ ս ա ն ք ս և գ ա ծ ա ր ք

սկտր (սիֆէնսէր, պ.) Ա զ ե ք ա ն ա գ ր ք ա ց ո ւ – Մ ե ծ ն Ա զ ե ք ա ն ա գ ր ք ։

սկտնե (սէֆէնէ, ա. ե զ. ս կ ս ն) բ ն ա կ ի չ ն ե ր ք. ն ս տ ն ս կ ս ն ե ն ի ն ե ր ք ի ա զ ի բ ն ա կ ի չ ն ե ր է ն. վ ե ՛ ս կ ս ն ։

սկնի (սիւֆնա, ս կ ս ն ա.) 1. բ ն ա կ ա ռ ի ծ. 2. բ ն ա կ ա ր ա ն. – ն ա յ ե լ բ ն ա կ ե լ ի ք ե ն ա կ ե լ ի չ է, ա ն ք ն ա կ ե լ ի ք ս կ ս ն ա յ ե լ ն ք ե ն ա կ ե լ ի չ է ն ։

սկտ (սիւֆիուք, ա.) լ ո ւ ա ծ ք. ի – լ ո ւ ա ծ ք. կ ո ւ ռ – կ ա տ ա ր ե ա լ լ ո ւ ա ծ ք. ք ի ւ ն. մ ե կ ե ր ք ե կ ե ր ք ս կ ս ո ւ ք ա ծ ք ա ն ձ ն ի ք լ ե ա պ ա տ ա ա ք ա ն ն ե լ. ք ս կ ս լ ո ւ ի կ, լ ո ւ ա կ ե ա ց ե ա ն ա ծ ք ս կ ս ո ւ ք ա ծ ք ա ն ձ ն ի ք լ ե ա պ ա տ ա ա ք ա ն ն ե լ. ք ս կ ս լ ո ւ ի կ, լ ո ւ ա կ ե ա ց

սկտ (սէօյիւս, ս կ ս տ թ.) ո ւ ա ռ ի. ք ա ց ի ն – ո ւ ա ռ ե ն ի ։

սկտ (սիւֆիւն, ա.) 1. դ ա դ ա ր, ա ն շ ա ր ժ ա ռ ի թ. հ ա ն դ ա ր տ ո ւ ա ծ ք. 2. խ ա զ ա ղ ո ւ ա ծ ք. 3. [ք ե ր.] ձ ա յ ն ա ն ի շ չ ո ւ ն ե ց ո ղ, ա ն ձ ա յ ն ա ն ի շ ք ւ լ ա լ ։ ք ւ ն ս – 1. կ ե ն ա յ. 2. հ ա ն դ ա ր տ ի լ ։

սկտնտ (ոիւֆիուցէք, ա.) խ ա զ ա ղ ո ւ ա ծ ք. հ ա ն դ ա ր տ ո ւ ա ծ ք. ա ն շ ա ր ժ ո ւ ա ծ ք. ք ո ւ ն ս – ի. կ ս ս – խ ա զ ա ղ ե լ, հ ա ն դ ա ր տ ե լ. ն – խ ա զ ա ղ, հ ա ն դ ա ր տ ։

սկտ (սիֆֆէ. ա.) 1. գ ր ո ւ չ ի (գ ր ա ս ի). 2. գ ր ա ս. ա ս ո ւ ի ն ՝ ս կ ս գ ր ա ս ա ծ ա ն գ ր ա ս ի ս ք ա ծ ք ս կ ս պ ո ւ ն ձ ա խ ա ռ ն գ ր ա ս ի, 3. Մ ե ւ լ ե վ ի ն ե ր ս ք ի ւ լ ա ս կ. ս կ ս ա ն ե լ ա ծ ք [սիֆֆէք իւլ հասիս] ե ր կ ա թ ա ւ ի ր. ն ո ւ ն ս կ ս [սիֆէզէն] գ ր ա ս ա հ ա ս տ. կ ս ն ս կ ս [սիֆֆէն, ա.] գ ր ա ս ի ն գ ր ո ւ չ ի փ ո ր ո ղ։

սկտ (սէֆի, թ.) 1. ա ն կ ի ւ ն ա ք ա ր. 2. ձ ի ւ ս ո ւ ք ի ա ն ի ք ա ն ի ք ա ն ի ք

սլաք (սլաք, ա.) ոչ քին մեկ անկիւնն վրայ սրաձեւ։

սլամ (սլամ, չյմ սլամ, յգ. լմ-ը) տ. սլամ։

սլամ (սլամալէ ա.) սերտաձեռ (տմ. ընդ. (տօր.) հաւատ՝ մարդոյ սեռ. Մուհամմէտ մարգարէին – ը

սլամ (սլամ, ա.) 1. փրկութիւն (տմ. սլամ որ աւելի գործածական է) 2. խաղաղութիւն, ապահովութիւն, 3. ողջոյն, բարեւ. ընկեր – (սլամուն ալէյքում). ողջոյն քեզ. – ը-ն ընկեր (ալ այէյքումուս-սլամ) և Ձեզ ողջոյն ըլայ – Տիրոջ ողջոյն – ը-ն ընկեր (ալէյհա ալ-սլամ) անոր ողջոյն – ը-ն (վեասլաամ) վերջապէս. Մուրք – բարեւ տար. ընկ – բարեւ առնել. ՚ի – բարեւ բնել, բարեւ խոսիլ, բարեւի կենալ – գործ – բարեւ կենալ (տարիւս սլամ) 1. վերնի գրախտ. 2. հին առանձ պատասխան սլամ (ալեյքում իս սլամ) հին առանձ պատասխան բարեւին կ՚ըսուէր. – լամ – ողջունել, բարեւել, բարեւ տալ. – սլամլամ 1. տես նոյն. 2. մարդկային հաղորդակցութիւն որ ուրիշի հետ կ՚ունենայ մարդ. – սլամլիկ – ողջոյնի հանդէս. ընկերասիրութիւն. – սլամ ըլայ ողջոյն, առողջութիւն. – ալեյքում սլամ Աստուծոյ հանդէս. ընկերասիրութիւն. – ընել, բարեւ փոխանակել։

սլամէթ (սլամէթ ա.) 1. փրկութիւն, ապահովութիւն. 2. ողջոյն հոգիոյ. 3. կեանքի բլայ. 4. հին անձնագրեր թեղեթ. չեքգա ը – փրկութիւն, ազատութիւն և – ալամլան (պիսմիլլահի) և Աստուծոյ անունով

սլանիկ (Սլանիկ, թ.) Կարմիրի – գործիչ Ս յունական ծովակալը

սլա (սլա, ա.) 1 կոչ գիր. 2. թղթատուփ. առեւր. 3. (գիր.) ժրաւոր, բազմաուրիշ. – ատ ժրաւոր

սլա (սլա, ա.) սուրբ պատեհանէն հանել, մերկացնել. ֆէյ-սլ

սլա (սլլ, ա.) ծիրտուած հիւծուած հիւծախտ, ծիրտախտ. ՚ի լար – (սլլիտրիէ) խոպտախտ. գասքալ – (Սլլիլիւգապէ) խոչխորհի հիւծախտ։

սլա (սլա, ա.) խոյթոյ (տմ. ինկեր)։

սլաճա (սլաճիպա, ա. եգ. ճոշա) Սիմնագիծանք. լայն ՚ի ճա սլաճա

սլա (սլահ, ա. յգ. եճսլ) ՚ի կենք ը-ի ծառ ը-ի կենք գործածել. տալ (սլահանպէտէք) ի կեն ի ձեռին. յնայ – կենք ինտոյ պար պող. ճոխ սլաճա ի նառան. յուսար սլաճա ի նակիր. ճլոյ – ի նատրուիմ. յոշոր սլաճա (սլահճոր, պ. յգ. ան յոշոր սլաճա) 1. ի նել ապարատին. 2. նպատ ունակիր, ի նակիր ճառնալ – ի նել. ճլոյ – ի նել. լ – ի նեցա. լ – լայ ի կեն ի ձեռին։

սլախտ (սլախտ, ա. յ-ի.) անհամբերութիւն (տմ. ճլոյ ատ)։

սլաստ (սլաստէք, ա.) առանձնատեղի. ոչ. ոչի քաղքրու ի. սլաստ ճա ոչի անձնան քաղքրութիւն առանձին. ը-ի – առանձն, քաղցր (ո՞ր)։

սլասլ (սլասլ, ա. յգ. սլասլ ի) 1. չոլմաներ. 2. սերտաձեռներ – ճուկու ինկ ճոխ առած անուշ ճոխ ճա գիր

սլաթին (սլաթին, ա. յգ. սլաթլան ի) 1. ուղիներ, ամուրց ճա գաւառներ. գիմ – մեծ լծագաւառներ. 2. առանձներ լծագաւառ կիներ քորերի համ ապրիլներ. 3. սուրճանի մը կոմի կառավարած մեծ մարզ։

սլա (սլահամէ, սլաճ սլահամ, ա.) գինի (տմ. ճրաճ). սլաճ ճա սլահամ գինի. ճոխ ճա սլաճ սլահամ գինի առատ գինի։

բացատական մանրիկ. ۱ – حضورو آسایشی – مراتب՝ գասակարգութ. 3. ազգատոհմ, հանգիստը բառնալ. سلی (սէլպի, իգ. սելա, ժխտական, բացատական. قضیهٔ սելա բացատական նախադասութիւն։ սերունդ, չեզ (ազգ. սինսիլէ). 4. [գրմ.] շար. ասի – ձիւզգրութ. ցեպտրութիւն (հմմ. աշջե). [բնգ.]. ՚ –

سلب (սէլէպ, ա. /գ. սլաս) 1. մեկէն յափշտակելով առնուած ա ռարկայ. 2. մեկուն կռնակէն յափրշտակուած հագուստ։

سلج ? (սէլճ, ա.) սառրկ (հմմ. սլնդրտ)։

سلجم (սէլճէմ, ա.) շողգամ (հմմ. շալղամ, շլղամ)։

سلجوقی (սէլճուգի, ա.) Սէլճուգեան [سلاجقه. سلاجوقیان. سلجوق] մուկ սելճուգեան թագաւորներ։

سلحدار (սիլէհտար, յոշտնա սլսլէհտար. سلاحشور. سلاحدار. պ.) ա. զէնքի կրնայ (հմմ. թուրքաղ)։

سلحفاة (սլսլհուաթա. ա.) կրիայ (հմմ. թուրքաղ)։

سلحفاة – (սլսլհուաթիյէ, ա.) – զէնքի կրնագիրք։

سلخ (սէլխ, ա.) 1. մարմանիքն կլ մարմանիքն ազատելը (հմմ. ազ-յուլ-ռուհ) 2. յուռթային տակաւ վերջին օրը (հմմ. ձրե կատրէն) ամսոյ սլխ Բան հագուստի վերջը

سلخخانه (սլսլխանէ. պ.պղ ա. սլսլխանէ. սալախանէ) սպանդանոց։

سلسال (սլսլսալ, սլսլսպիլ, ա.) առուց, պղպ և թեթև ջուր [սէլսէպիլ] 1. գրասեղ մէջ սպրիւթ մը. 2. պղպ ջուրով լցուած։

سلسله (սէլսլէրէ, թ.) նաւերուն մէջ գինու պնակը դնելէն գլուխ հրաւիրուց ոտկոչ առնիչ։

سلسله (սլսլսիլէ, ա. /գ. սլսլսլ) 1. շղթայ (հմմ. չընջր). الذهب سلسلة [սլսլսիլէ իզզհէպ] ոսկի շղթայ.՚ – جبال լեռնաշղթայ. 2. կարգ, շարք. مراتب՚ – գասակարգութ. 3. ազգատոհմ, սերունդ, չեզ (ազգ. սինսիլէ). 4. [գրմ.] շար. ասի – ձիւզգրութ. ցեպտրութիւն (հմմ. աշջե). [բնգ.]. ՚ –

سلطان (սուլթան, ա. /գ. սլաթին) 1. 1. կայսր, թագաւոր, Սուլթան. 2. թագուհի. – والده սուլթանմայր. – ՚ – Սուլթան, գեւսար կայսեր գանդակ – ձեռագրոց սէր մի, ազնուական սիկին. سلطان [սուլթանի, ա./գ. سلطانیه] կայսերական. – مکتب Սուլթանիկէ վարժարան, կայսերական բակ. سلطانق 1. թագաւորութիւն. կայսրութիւն. 2. աւլթանութիւն. سلطانیه قلعهٔ Տարտանէլ. (հմմ. قلعه چناق). سلطانی طریق պողոտայ։

سلطنت (սալթանաթ, ա.) 1 կայսրութ. سنه – Օսմ. կայսրութ. 2. թագաւորութիւն. – سورمك ، اجرای թագաւորութիւն բնել. 3. չրեզութիւն. دارات. ձեռագրութ. (հմմ. ببدیه. ته. ظ. ببدیه'لی'مطنطن) – آرایه – պալատական նուագ. – قانونی պալատական կառք. لی – շքեղ, վեհ վայելչ (հմմ. دارالی. مطنطن) ببدیه'لی

سلع (սէլ', ա.) ճամբառուած, ճամբրուառք (ձեռքի, ոտքի)։

سلم (սէլ'ա, ա./գ. سلع. سلعات յաւտ.) պատուէր. սիր ՚ – գրել պատուէր

سلف (սէլէֆ. ա. /գ. سلاف) նախորդ (հմմ. ինչ. նգ. خلف). خلف سلف իրարու յաջորդել. – ոտ անդնդին մէջ (հմմ. عقبه-ماسبه)։

سلفه (սէլֆիէ, թ. ա.) Սկեւ կիսա

سلك (սիլք, ա.) 1. գերձան (հմմ. սիլսլէ). عجبه – [սիլքի սիւպհա] Տաքիլքի գնդան. 2. շարք. 3. կարգ, գաս (հմմ. مره). جلیل عسکری – պինուս-

Digitized by Google

բական բարձր գաս. ուռնալ աղիք ուշ. կերտուց շարքը՝ գաս. լի՛ մնալ մարդ. գարիտի շարք. 3. տապարեզ (հմշ. մնալ) – կտիր – գրագրութեան տապարեզ. մնալ մնչկ ոսեր տոպրաչուիել. 4. պատարիճ. սլա [սիգ. բուս.] ճակնդեղ (հմշ. յաղչ.).

سلاه (սիլե, թ. սլա ելն) տապատակ. – عشق اوجمق – آتش – տապատակել

سلم (սելմ, սիլմ, ա.) խաղաղութիւն հաշտութիւն. տալ և խաղաղութիւն. 2. [սելիմ] կանխիկով տապատիկ տպանք գնել:

سلم (սիլլեմ, ա. յգ. լլմա. լմա) 1. սանդուխ. գարեղ լմա գիտուքեան սանդուխ. 2. [սելլեմ] Աստծ. փրկէ, պահէ՛. լման վրա [սելլեմէնիւսսելամ] 1. Աստուած զայն պահէ՛. 2. ինքն իր գլխուն, գլուխն ուռած:

سلمى (սիլլեմի, ա. իգ. սլամա) Աշկի – սանդխտանե, ոտրկանե:

سلمون (սիլլեմէն, թ.) զատիկ. – ձուկ նախաքրոտաւոր անգկի:

سلوت (սելվէթ. ա.) մխիթարութիւն. – شوقی سلوت | [սելվէթպախե, պ.] մխիթարական, մխիթարիչ:

سلوك (սիլլուկ. ա.) հետեւիլ, երթալ ի سلوك ایلمك յառաջերգի մը հետեւիլ. – ایلا. – պիւր կրօնքի մը հաստատի մը հետեւողները:

سلوى (սելվա, ոլա ա.) 1. մեղր. 2. խոշոր յորտանրգի. 3. [սելվի] տե՛ս յոռ, ուրկէ ազատ. է) նոճի:

سله (սելլե. ա.) 1 կողով (այլազ. սելէ) ج. ـلر. ـجی – կողովագործ. 2. (سلم ելն)

سلى (սիլլի, ա. ի՛ն. սլա-) 1. Ծիւրական 2. Ծիւրախտական:

سليس (սելիս, ա. տալտ ելն) 1. սահուն (ոճ), քաղցր (ոճ). سلس ոնալ. 2. (սիլիս, ֆր.) կայծքար.

سليسيوم (սելիսիյում, ֆր.) սիլիսիում:

سليط (սելիդ, ա.) 1. չարաբերուս. زبان سليط չարաբերուս լեզուագիր. 2. անէթ. սեսլե (սելիդա, ազաբ. սալադա):

سليقه (սելիգա, ա. յգ. ցլան) գրելու ընդունակին կարողութիւն. առ լորութիւն. ոդդաւորսեսլե գրելու ընդունակին կարողութիւն մը ունի. գրելու առլորութենէն չէ գալ:

سليل (սելիլ, ա.) նորածին. մատուցանող զածին (հմշ. ոզոդ). ոսե – (սելիլի մէյիթեր) մեռած ծնած:

سليم (սելիմ, ա. տալտ ելն. իգ. սլամա յգ. տալտ) 1. անարատ. անբիծ 2. զերծ, ազդ. – գող ազդմտաբեր. տալտ գող անբիծ սիրտ. ոդդայնոն ազդամիտ. – ձկե անբիծ սիրտ. Սելիմ Սաբեր Սելիմ գ. սեսլե (սելիմի) Սելիմական թագաւոր գիտնոց.

سليمان (սիւլէյման, ա.) Սողոմոն. հոգոր – Սողոմոն իմաստուն. ա. ց – սողոմոնական. ց – եղնգնաքար:

سليمه (սիւլէյմէ, ա. մրգկգ.) կամ (մատներու, ոտքի. ձեռքի):

سم (սեմմ, ա. յգ. ոդոս) 1. Ոդն (հմշ. ձգոր. ձոր). տնոսլ – ձկան Թմբիր. قاتل – մահացու թոյն. الفر – մկնգեղ:

سم (սիւմ. սիւմմ, պ) կճղակ, մատակ ոսոնտ – ձիու սմբակ:

سماء (սեմա, ա. յգ. տալտ. ոդոտ) երկինք (հմշ. կուկ. ցլան. ձոր) (ոդոտ ձիւթ. ձոր) – السماء (ալահիւ սաեմա) Ծիրանի գօտի

سمات (սիմաթ. ա. յգ. ոսոս) նշաններ գրոշմներ. տալ մնալ հրեշտակ. կազմ. տալ մնալ ոսոսպինազգրգ.

سماحت (սեմահաթ. ա.) առատաձեռնութիւն. մեծահոգութիւն. ներում – առատաձեռն, մեծահոգ. ներող

Digitized by Google

սամր (աէմէր, թ.) 1. հասեռ (հմմ. նիկ). 2. չալկոց, բեռատեղ (հմմ. ալէճիգ). – որմ. – թամբել. մեր. ձու սամր համեստը նեռտել. ը – հասեռատգործ. – ելիլէ հասեռատգործուած. լ – 1. հասեռատուար. 2. չալկոցատար։

սմրտ (սիւմրէթ, ասր սիւմրէ, ա.) թեռուներուն (հմմ. գնդակ, բանդ)։

սմսար (արմսար, ա, յգ. յոսաս) առուտուրի միջնորդ. լը – միջնորդութիւն. ական միջնորդչէք։

սեմսիմ (աէմսէմ, ա.) սասամ, շուշմայ (հմմ. սոմսոմ ալեւ)։ ֆասիլէ սեմսիմ շուշմայգիք։

սեմ (արմդ, ա.) շարք. լոյզ – [սրմդր իւլիւ] մարդասիրուն շարք։

սեմ (աէմ' ա.) 1. լսելութ. լսել. 2. ականջ. 3. ուշադրել. – ի – [աէմ'ան վէ դա'աթէն] ամենայն սիրով. գլխուս վրայ. ու ֆասիլէ սեմ ըզ գոհութեամբ լսել. ի – [աէման] լսելով ի լոյս. ասաս [աէմ'ա] լսելութիւն. ըսաս [աէմ'ի, թգ. սեմէ] լսողական. ըսաս [հրապ աէմի] լսողական զգացում. ձայն սեմ լսողական զօրութիւն։

սմակ (աէմէէ, հաս աէմէէհ. ա. յգ. սիմակ) ձուկ (հմմ. բալը. մահի)։ – [աէմէհի նէհիր] գետի ձուկ։

սմալճմակ (սիւմիւլճէմէէ, սմալճմա սիւմիւլճիմէէ, թ.) 1. գըրգռուածել. 2. արտնեղել։

սմն (աէմն, ա.) կարագ իւղ (հմմ. եաղիւրդ)։

սմն (սիմէն, աէմէն, ա.) 1. գիրուածք. ալեւ, գրիչ, գրել – գիրնալ (հմմ. սմէրմակ). 2. (գ) յաստիկ (հմմ. սոսոն)։

սմներ (աէմէնայէր, գ. յգ. սմնէրան) յաստիկաւանդ, արծաթալանդ

սամ (սիմադ, ա.) 1. ճաշատեղան. 2. կերակուր. պահուն ճաշ կոչաբերական սեղան (հմմ. սուճ ծմուն)։

սիմ (աէմա' ա.) 1. լսել, լսելութ. ի – լսելով. ը – անկանոն. վաղ սիմ անկանոն բաներ (հմ. ջոպ). 2. (սիմա') երաժշտութեան հնչուածք, ուղղիղ ըլլալ. 3. տերվիշի երգն ու պարը պահուն տերվիշի պարապրանքներուն

սիմակ (սիւմմագ, ա. բաս.) ազատ, ազատութ. ը – ա. ցնծալ։

սիմանէք (աէմանէք, պահ աէմանէհ, ա.) գիրուածին, պարապատութիւն գործ սիմ պահուն պարապատութիւնը։

սիմաւաթ (աէմաւաթ, ա. եզ. կա) երկինք. خالق الارض والسماوات երկրի և երկնից Աբարիչ Աստուած։

սիմավի (աէմավի, ա. յգ. ավյակ) երկնային պահ ըսիմսիմ – մարմիններ։

սիմիաէր (սրմիաէր, թ.) Զմռնիտեան քար, որձաքար (հմմ. զոյ)։

սիմսիմ (աէմ, որձաքար (հմմ. սիմսիմ) 1. կոպ (հմմ. ծրտ. ճեթ. ճանճ). սիմսիմ կոպ կոպ. ամենայն սիմսիմ կոպիներուս ալ [մոլորակներու ալին.] ըսիմ ասկանար Սկիւտարի կողմը. 2. թաղ. 3. սիմէտ սիմ – գազանանակետ, զննիթ. القدم – [աէմբ իլ գաէմ] սուզանկետ, նաստիր. 4. բնաւորութ. (հմմ. տէրտ). սիմ ըսիմ բարի բնաւորութեան, բարի վարք։

սիմաշ (սիւմթիրաս, պ. սօնդրաշ) դահրակ (ձիու ամբակ կտրող)։

սիմահ (սիմհագ, ա. մրգ.կգ.) գանգակուկը և ընդհ. ականները պատող թաղանթ. – ալ (իլթիհապի սիմհագ) բոբեքաշ սոյն թաղանթէն։

Digitized by Google

սկրմկել (սէֆիրմէէ, թ.) ատամոտել, ցաւկրտել (քարի).

սկրմկում (սէֆիրմէ թ.) ատամոտում ցաւկրտուք (գինգակի, քարի

սկր (սէֆր, ա.) գինովութ. մեր – գինովցնել. սանր սկր գինով.

սկր (սիւֆֆէր, ա.) շաքար (չմշ. կիշ) ընձ – խաղողի շաքար. ց–շաքարային. ը – շաքարուտ.

սկրատ (սէֆէրաթ, ա– եգ. սկր որ չի գործ.) գինովութ. (չմշ. سرخوشلق. سرخوش. مست. الموت – չոգեվարք վիճակ

սկրան (սէֆրան, ա.) գինով (չմշ. سرخوش. مست).

սկրթ (սէֆրէթ, սկր սէֆրէ, ա.) գինովութիւն (հմ. سرخوشلق. مستی)

սկրթմել (սէյիրթմէէ, թ.) ատժալ վազել (չմշ. յոյգն).

սկրդշմկել (սէյիրշիմէէ. թ.) 1. վազվզել. 2. քանալ.

սկրդմ (սէյիրշիմ. թ.) ատամոց. – ցաւ. 1. ամրոցի գետնի ճամբայ. 2. երթանգը.

սկրել (սէյրէէ, մաբ թ.) 1. անօսր, անգայատ. 2 ցանցատ. հազուագեպ. 3. քիչ անգամ, գուն ուրիք. – ալ 1. անօսրկել. 2. ցանցատկել. քիչ հազուագեպ. 3. երբեմնակի. մեր ցնծմ – 1. անօսրացնել, անգայատել. 2. ցանցատ ընել, ցանցատցնել. մն – ցնծմ – 1. անօսրանալ. 2. ցանցատնալ, հազուագեպ ըլլ. մն – 1. անօսրացում. անգայատացում. 2. հազուագեպութ.

սկրմկել (սէյիրմէէ, թ.) 1. ատամոտել ցաւկտել, չարաչարել, ծնգալ

սկրմ (սէյիրմէ, թ.) անգամի մը ծնգալը, բարախում:

սկսել (սէֆսէէ, թ.) սկսանիլ, սկսանալ. սխալ. թշամութեամբ սխալ բացատրութիւն. ասքեր ծուրբան սխալ պատրերութիւն:

սկտ (սէկ. պ. յգ. սկան) շուն (հմշ. կեղ. ցէյ, ցիկ, կուրկ). ցիկ – շան ձագ

սկարա (սիւֆեարա, ցկարա ա. եգ. սկրան) գինովնել.

սկալ (սիկեալ. պ.) մտատոգութ. միտք մտատոգում. սկալ տալ գիշ մտքի տեր

սկալիս (սիֆեալիս պ.) մտատոգում. պահոխնդ սկալիս չտար մտատոգում

սկան (սիւֆֆեան. ա յգ. սկաս ի) 1. դեկ (հմշ. օռոց). սկան ծդարձ դեկավարել. 2. քնանկիչներ (հմշ. սկնա)

սկանալ (սէկեան, պ.) շան պես, շնանալ, շնաբար (հմ. կիսկիր. սկանկ)

սկբ (սէֆպ, ա) հեղուկ թափել թափթփել. սկբիչ ջուր թափել.

սկպան (սէկպան, պ. ազգա. սէկմէն) 1. շնապան. 2. եղնիչերինել ու մէջ կարգ մը գինուոր. գնի –

սկթ (սէֆթ, ա.) 1. առանց շուռնչ առնելու ձայնը կտրել. 2. առաղաչափութեան մէջ ձայնանիշ մը իւնալէն յառաջ եկած ներգաչնուկութեան պակաս:

սկթէ (սէֆթէ, ա.) 1. գոգատր. 2. ընդ. հատուած, ընդմիջում, խափանում. 3. [բժշ.] կոխուած. 4. առտու կէտ. 5. ինաս. գէտ՝ – ուշաբարձութ. գնի՝ – արտի կոխուած. քիմ՝ – ուզեղային կաթուած. ի իրէ – , մեր – ինաս պատճառել. յարոնէ (սէֆթէտար, պ.) 1. գոգատրեալ. 2. ընդմիջուած, ընդհատուած. 3. ինաստուած. ի յար – ինասել. ալ յար ինաստիլ:

սկճ (սէֆքի, ցցնէ սէֆքէվի, ա.) կաթուածական, կաթուածային

սկզբ (սէֆիզ, թ.) ուր. [տեսն. գիտութ.] սկզբնագոյն 2. ուղղ. գոյութեան սկզբնական պատճառ – սկզբնական ուղղագրութիւն (հմմ. գիր). սկզբնական ուղղագրութիւն (հմմ. գոյն).

սկսան (սէֆսէճ, թ.) ուժգնաձայն. – ձայն – ձայն կամ քամի քամիի նման գալ կամ ուղղուելոց, ուղղուելամեայ. ձայն – ուժգնաձայնագրող. յուսկսան [սէֆսէճ] ուժգնաձայնական։

սկսանտ (սէֆսաճդ, ֆր.) վերագրող (երկրաչափ. գործիք)։

սկստրո (սէֆսէրօ, ստրոսկսէֆսէրօ իտ.) պարտադրական հնչեղ գրաձայնը (հմմ. չէ)։

սկսկ (սէֆսէֆ, թ.) 1. մեկ ատոքի վրայ յաւելել, աստղանշել. 2. թեթևացուցիչ թեամբ վազել։

սկսոն (սէյսէճ, Ծ. ազգաբ. սկսոնեան) տե՛ս սկսոն։

սկսա (սէֆսէ, թ.) 1. մեկ ատոքի վրայ աստղանշում. 2. թեթևացուցիչ թեամբ վազվզոտք։

սկտան (սէֆէճաք, ա. եզ. սկտանք ուր չի գործ.) գործարան, անշարժ. ժամ. սկտանք շարժում և գործարք

սկտնդր (սիֆէճտէր, պ.) Ազգանունդր ռուս. – Մեծն Ազգանունդր

սկտնէ (սէֆէճէ, ա. եզ. սկտնք) բնակիչներ. սկտնք ծովեզր մեր թաղի բնակիչներին. ազգ. սկտնք։

սկտն (սիւճա, սկտնք ա.) 1. բնակատեղ. 2. բնակարան. – քաղ բնակելի սկտնք, բնակելի տեղ։

սկտր (սիւֆիւռ, ա.) լուսաբ. 1 – լուսեղ. մոմ – կաստառեալ լուսաբեր. մոմ կը տրուի սկտրը լուսաբերամբ անցնիլ հաստատանելու. սկտրը լուսիկ, լուսակաց

սկտր (սէօյիւռ, սկտրք թ.) ուսուց. ուսուցչի – ուսուցչի։

սկտն (սիւֆիւն, ա.) 1. դատարկ, անշարժութիւն. հանդարտութիւն. 2. խաղաղութիւն. 3. [քեր.] ձայնաւորիչ չուղեկցող, անձայնաւորիչ բառ։ ձայն – 1. կենդան. 2. հանդարտիլ։

սկտնտ (սիւֆիւռէք, ա.) խաղաղութիւն. հանդարտութիւն. անշարժութիւն. ձայն – ի՝ խաղաղիլ, հանդարտիլ. ն – խաղաղ, հանդարտ։

սկա (սիւֆֆէ, ա.) 1. գրչակ (գրասէր). 2. գրասիրական. ամէն սկա գրասէրներ սկա պղնձախառն դրամ, 3. Մէկվէվիներու քիւլոյ սկա [սիւֆֆէք իւլ հասիթ] երկաթաւոր. ձոն սկա [սիւֆէզէճ] գրասեղանատ. կոն սկա [սիւֆֆէճ, ա.] գրասիրական գրչակը փորող։

սկի (սէֆի, թ.) 1. անկիւնաքար. 2. ձիու ատոքի սպիտակ բիծ։

սկիր (սիւֆիր, սկիրք թ.) 1. ջուր (հմմ. ջրհոր). խոր – ջրային հիւանդութիւն. ձիու – ջրային տկարութիւն. ջրով ճղճղացող – ջրային դպչիլ. 2. ներարկ ն – 1. ջրուռ. 2. ջրային (հմմ. ջրհոր). պղպեղ ն – ներարկուռ (հմմ. պղպեղ).

սկիրոս (սէֆիրօս, յատն. բժշ.) կարծր և անցաւ ուռեցք. ուռեցք սկիրոս ստամոքսի ուռեցք։

սկիլ (սիւճիլ, սկիլք թ.) կոճիճ. – ապուր կռափանջրաջուր, ափսէ. ձ – (սիւճիլճէ) փոքր պալար։

սկին (սիւֆիճ, ա. յգ. սկինք) դանակ (հմմ. շուրի – սնդամատուկ դանակ. վիրաբուժի դանակ։

սկինտ (սէֆիճէ, սկինտք սէֆիճէք, ա.) լրջուճիւն, մտքի անդորրութիւն։

սլ (սէլ, թ. սլեր էն) հեղեղ. կը – հեղեղի պէս. դրէին կը սլ հեղեղի պէս անձրև։

Digitized by Google

سل (սէլլ, ա.) սուրը պատեհանէն հանել, մերկացնել ֆեյ-սլ

سل (սիլլ, ա.) ծիրտամ հիւծում հիւծախտ, ծիրտախտ. ջուլ – (սիլլիուրիէ) թոքախտ. գաբաղ – (Սիլլիկգապէ) խոչխոփոգի հիւծախտ:

سلا (սէլա, ա.) խոյթոյզ (հմմ. անկէ):

سلاجقه (սէլճուգիա, ա. եզ. ցուգ.) Սելճուգեանք. Իրան سلاجقهٔ ایران

سلاح (սիլահ, ա. յգ. հճսլ) զէնք ճակատամարտի գործիք – զէնքերի դիմել զէնք գործածել. ճամբ (սիլահսկէտար) զէնի ի ձեռին. ձիաւոր – զէնք ճնտոյ պար պող. ճինճսլահ զինուոր. յուժար- սլահ զինակիր. զրահ – զինատուփ. ճոշտար (սիլահճար, պ. յգ. ոյոշտար-) 1. զինել սպառազէն. 2. հաց ճնակիր, զինակիր զրուցել – զինել. ցցել – զինաթիր. ճ – զինեալ. ճ – ճ զէնի ի ձեռին:

سلاخت (սլախաթ, ա. թրք.) անհամաձայնութիւն (հմմ. ճակատել):

سلاست (սէլասէթ, ա.) առնտուր. ազատ, առանց թոզգրու թիւն առանց ուշ անձնական թոզգրութիւնն առհասարակ. ճ – առնտուր, շարժ (ո՞ր):

سلاسل (սէլասիլ, ա. յգ. սլասլ ի) 1. շղթաներ. 2. սերտ ոդեներ – ջուղ սիկ ոճոտ անուշադիր մարդ

سلاطین (սէլաթին, ա. յգ. սլաթսլ) 1. ուժեղ տէրեր, տիրապետ ներ գաւառներ. զօրք – մեծ խումբ զօրքեր. 2. առանձնաւոր խումբ զօրքեր քոյրեր իրար պղծիկներ. 3. առանձին մը կողմէ կառավարուած մեծ մարզ:

سلاف (սիլաֆէ, սլաֆ սիլաֆ, ա.) գինի (հմմ. շարաբ). սլաֆ սաֆ անաղարտ գինի. ճոշ ֆէ սլաֆ սիլաֆ գինի

سلاق (սիլաղ, ա.) ոչ քին մեկ անկինին մրոյ պատառ:

سلام (սէլամ, ա.) 1. փրկութիւն (հմմ. սլամէթ պատեհի գործածականէ) 2. խաղաղութիւն. ողջոյն, բարեւ. ալեյքում – (սէլամուն ալէյքում). ողջոյն քեզ. – ալեյքում և ալեյքումսլամ. Ջեզ պղծութիւն – ծոյդեկան ալեյքում (ալէյհին ալսլամ) անոր ողջոյն – ալ և (վէասլսլամ) վերջապէս. մուրք – բարեւ տալ. ալեյք – բարեւ առնել. ՝ ի – ճակատ ե ճառօր ե – բարեւ բնել, բարեւ խնդալ. ճառօր – բարեւ հնդալ (sարիւս սլամ) 1. վերջին գրական. 2. հին աւանդ պատասխան սլամ (ալէյքում իւս սլամ) հին աւանդ պատասխան բարեւիդ կ'ուտեր. լամ – ողջունել, բարեւել, բարեւ տալ. սլամլաք 1. աւանդ ծոյդ. 2. ուրախութիւն հանդէս ոչ ուրբաթ օրերը երբ կատարեալ սլամ սլամ ողջոյն, առատապէս. ջալիչ-Ալեքսիրդի հանդէսը. ճեռնէ – ինչպէս բարեւել, բարեւ փոխանակել:

سلامت (սէլամէթ ա.) 1. փրկութիւն. ապահովութիւն. 2. ազգ հոգեմտ. 3. զերծ ըլլալ. 4. հին անգործածական ձեռնհասութիւն. ջեզամէթ ե – փրկութիւնդ ապահով (պիսսիլամէթ) և Ծոյ բարով

سلانیک (Սէլանիկ, թ.) Սելանիկ – Սալոնիկի գաւառին մայրաքաղաքը

سلب (սէլպ, ա.) 1 կորգիլ. 2. բռնութեամբ առնել. 3. (քեր.) ժխտական, բացասական. – ادات ժխտական

բացասական մասնիկ. ا – حضورو آسایشی բացասական, հանգիստը բառնալ. سلي (սէլպի, իգ. ժխտական, բացասական. قضیهٔ – سلبیه ‌ا‌سلبیه բացասական նախադասութիւն։

سلب (սէլէպ, ա. յգ. اسلاب) 1. մեկէն յափշտակելով առնուած ա֊ւարեկալ. 2. մեկուն կենակէն յափշտակուած հագուստ։

سلج (սէլճ, ա.) առուբ (հմմ. استریدیا)։

سلجم (սէլճէմ, ա.) շողգամ (հմմ. شالغام، شلغم)։

سلجوقی (սէլճուգի, ա.) Սելճուգեան. ملوك سلجوقیه [سلجوقیان. سلاجقه] Սելճուգեան թագաւորներ։

سلحدار (սիլիհտար, սիլհշոր. سلحشور. սիլէհ-շոր, պ.) ա. سلاحشور. سلاحدار

سلحفا (սիւլիհֆա, ա.) կրիայ (հմմ. قاپلوبغه)։

سلحفاة (սիւլիհֆաթիյէ, ա.) – سلحفاة կրիազգիք։

سلخ (սէլխ, ա.) 1. մորթազերծել մորթազերծում (հմմ. صویه، یوزه). 2. լուսնային ամսոյ վերջին օրը (հկ. غره) կուրրէ. سلخ رمضان Ռամազանի վերջը

سلخخانه (սէլխխանէ, պ. ալ. سلخانه. սալխանէ) սպանդանոց։

سلسال (սէլսալ, سلسبیل սէլսէպիլ, ա.) անուշ, պաղ և թեթև ջուր [սէլսէպիլ] 1. դրախտին մէջ աղբիւր մը. 2. պաղ ջրոյ լիզանդը։

سلسره (սէլսէրէ, թ.) Նամ երուն մէջ գինուորները գործէ գլուխ հրամայող ասկերէ սուլիչ։

سلسله (սիլսիլէ, ա. յգ. سلاسل) 1. շղթայ (հմմ. زنجیر). سلسلة الذهب [սիլսիլէթ իւզզէհէպ] ոսկի շղթայ. ^ – جبال լեռնաշղթայ. 2. կարգ, շարք. ^ – مراتب աստիճանակարգութ. 3. ազգատոհմ, սերունդ, ցեղ (տես. սիճիլլէ). 4. [դրհմ.] շար. نامه – – ծննդագրութ. ցեղագրութիւն (հմմ. شجره). [բնգ.]. ^ – كهربائی ելեկտրական շղթայ։

سلطان (սուլթան, ա. յգ. سلاطین) 1. 1. կայսր, թագաւոր, Սուլթան. 2. թագուհի. – والده մայր թագուհի. – م. Սուլթանը, գուսար կայսեր – م افندم մեծարոյ տէր իմ, ազնուական տիկին. سلطانی (սուլթանի, ա. իգ. سلطانیه) կայսերական. – مكتب Սուլթանիէ վարժարան, կայսերական դպրոց. سلطانلق 1. թագաւորութիւն. կայսրութ. 2. սուլթանութ. قلعهٔ سلطانیه Տարտանէլ. (հմմ. چناق قلعه). طریق سلطانی յառաջիկայ պողոտայ։

سلطنت (սալթանաթ, ա.) 1. կայս-րութ. – سنیه Օսմ. կայսրութ. 2. թագաւորութ. – اجرای ٬ سورمك – թագաւորութիւն ընել. 3. շքեղութ. մեծավայելչութ. (հմմ. دارات. طنطنه. دبدبه). – آرابه‌سی – قایغی պալատական նաւակ. – لی – շքեղ, մեծա-վայելուչ (հմմ. دبدبه‌لی ٬مدبدب ٬مطنطن. داراتلی)։

سلع (սէլ՛, ա.) ճեղքուածք, ճա-թռուածք (ձեռքի, ոտքի)։

سلعه (սէլ՛ա, ա. յգ. سلع. سلعات) (բժշ.) պալար. – راس գլխու պալար

سلف (սէլէֆ, ա. յգ. اسلاف) նախորդ (հմմ. ا–كی. հկ. خلف). خلف سلف او – ده նախորդ և յաջորդ (հմմ. ماسبقده)։

سلفکه (սէլէֆքէ, թ. աշխ.) Սելևկիա

سلك (սիլք, ա.) 1. գերձան (հմմ. ایپلك). – سبحه [սիլքի սիւպհա] համրիչի գերձան. 2. շարք. 3. կարգ, դաս (հմմ. صره). – جلیل عسکری զինուո-

բական բարձր դասը. طلبه سلکی ուսա-
կերտաց շարքը՝ դասը. سلك لآلی մար-
գարիտի շարք. 3. ասպարէզ (հմշ. مسلك)
سلك - كتابت - գրագրութեան ասպարէզ. سلك
لظمه چكمك տաղաչափել. 4. պատարագիճ.
سلق [սիլգ. բուս] ճակնդեղ (հմշ. پنجار).

سله (սիլլէ, թ. سيله էն) ապտակ. عشق - اورمق - آكق - ապտակել

سلم (սէլմ, սիլմ, ա.) 1. խաղաղութիւն հաշտութ. سلم و سلامت، سلم و صلح հաշ-
տութիւն և խաղաղութիւն. 2. [սէլիմ] կանխիկով ապառիկ ապրանք գնել:

سلم (սիւլլէմ, ա. յգ. سلالم . سلالیم) 1. սանդուխ. سلم معارف գիտութեան
սանդուխ. 2. [սէլլէմէ] Աստծ. փրկէ, պահէ'. سلمه الله [սէլլէմէհիւսսէլամ]
1. Աստուած զայն պահէ'. 2. ինքն իր գլխուն, գլուխն առած:

سلمی (սիւլլէմի, ա. իգ. سلمیه) الشكل - սանդխաձև, ոլորկաձև:

سلمن (սիւլիւմէն, թ.) զառ.իկ. - طالع նախաքլոռաւոր ոնգկի:

سلوت (սէլվէթ. ա.) մխիթարութ. سلوتبخش [սէլվէթպախշ, պ.]
մխիթարական, մխիթարիչ.

سلوك (սիւլիւք, ա.) հետևիլ, երթալ
ا سلوك مسلكه بر ասպարէզի մը
հետևիլ. - اهل - ارباب կրօնքի մը՝ հա-
ւատքի մը հետևողները:

سلوى (սէլվա, سلوا ա.) 1. մեղր. 2.
խոշոր լորամարգի. 3. [սէլվի]
տե՛ս سرو , ուրկէ առած. է) նոճի:

سله (սէլլէ. ա.) 1 կողով (առած. սէլէ)
باف - جی - կողովագործ. 2. (سيله էն)

سلی (սիլլի, ա. ին. سلیه) 1. ծիւրական
2. ծիւրախտական:

سلیس (սէլիս, ա. سلاست էն) 1. սա-
հուն (ոճ), քաղցր (ոճ). سلیس
برلسان . 2. (սիլիս, Ֆր.) կայծքար.

سلیسیوم (սէլիսիյօմ, Ֆր.) սիլի-
սիոմ:

سلیط (սէլիդ, ա.) 1. չարալեզու. عورت
سلیط չարալեզու յամբարիշ. 2.
ձէթ. سلیطه (սէլիդա, առաւ. սալադա):

سلیقه (սէլիքա, ա. յգ. سلائق) գրե-
լու ընդածին կարողութ. սո-
վորութ. سلیقه‌سی واردر գրելու բնածին
կարողութիւն մը ունի. سلیقه‌دن عدول
գրելու սովորութենէն շեղում:

سلیل (սէլիլ, ա.) նորածին. մատա-
ղածին (հմշ. نوزاد). ميت - (սէ-
լիլի մէյյիթ) մեռած ծնած:

سلیم (սէլիմ, ա. سلامت էն. իգ. سلیمه
յգ. سلما) 1. անարատ. անբիծ
2. զերծ, ողջ. - عقل ողջմտութ. عقل سلیم
اربابندن ողջամիտ. - قلب անբիծ սիրտ.
سلیم ثالث Սուլթան Սելիմ Գ. سلیمی (սէ-
լիմի) Սէլիմական թագաձև գլխանոց.

سلیمان (սիւլէյման, ա.) Սողոմոն. حضرت
- Սողոմոն իմաստուն. ی. یه -
սողոմոնական. ی - եղնգնաքար:

سلیمه (սիւլէյմէ, ա. մրգկզ.) կոճ
(մատներու, ոտքի. ձեռքի):

سم (սէմմ, ա. յգ. سموم) 1. թոյն (հմշ.
آغو . زهر). السمك - ձկան թմբիր.
قاتل - մահացու թոյն. الفر - մկնդեղ:

سم (սիւմ. սիւմմ, պ) կճղակ, սմբակ
سمند - ձիու սմբակ:

سماء (սէմա, ա. յգ. سماوات . سموات)
երկինք (հմշ. کوك . فلك . آسمان . سپهر)
علامة السما- (ալամիմիւսսէմա) ծիրանի գօտի

سمات (սիմաթ. ա. յգ. سمه) նշաններ
դրոշմներ. ملك سمات հրեշտա-
կագէմ. فضائل سمات առաքինազարդ.

سماحت (սէմահաթ. ա.) առատա-
ձեռնութ. վեհանձնութիւն
پيشه - առատաձեռն, վեհանձն. سماحتلو

Digitized by Google

սմռ (աէմէր, թ.) 1. համեստ (հմմ. նմկ). 2. չալկոց, բեռաթռռ (հմմ. ալգեզեզ). – օրոց – թամբել. մոլոզ. սմռոց համեստը ներտել. ը – համեստագործ. – ելեալ համեստագործութիւն. լ – 1. համեստաբար. 2. չալկոցաբար։

սմրտ (սիւմրէթ, ասր. սիւմրէ, ա.) թխութիւն (հմմ. ծիրանագոյն)։

սմսար (սրմսար, ա, յգ. յոմսոր) առուտուրի միջնորդ. լը – միջնորդութիւն. պ. միջնորդչէք։

սմսմ (աէմսէմ, ա.) սոսոմ, շուշմայ (հմմ. յոմսոմ սպաս)։ ելեալ շուշմայագործք։

սմտ (սրմդ, ա.) շարք. լոյզ – [սրմդր իւլիւ] մարդ. պ. շարքը։

սմբ (աէմ' ա.) 1. լսելութ. լսել. 2. ականջ. 3. ուշդրել. – ի – [աէմ'աճ վէ դա'պէէ] ամենայն սիրոյ. գլխուս վրայ. ու ելալ սմբ ծոյլ գոհութեամբ լսել. ի – [աէմաճ] լսելով ի լոյ. առս [աէմ'ա] լսելութիւն. ծոյ [աէմ'ի, յգ. պ. յոմ] լսողական. ծոյ հիրսի աէմի] լսողական զգացում. ծոյ պ. լսողական զօրութիւն։

սմկ (աէմէէ, հաս աէմէէէ. ա. յգ. նմկ) ձուկ (հմմ. բլնկ. ձկան) – (աէմէէի ճէնիւ) գետի ձուկ։

սմլճմկ (սիւմլիճմէմէէ, սմլճմկ սիւմլիճմիէէ, թ.) 1. գըրգռուռել. 2. պատռիլ։

սմն (աէմճ, ա.) կարագ իւղ (հմմ. յաղիւրդ)։

սմն (սիւմէճ, աէմէճ, ա.) 1. գիրուռ. ելեալ, կտրուկ, կլկլ – գիրնալ (հմմ. յոմսոմ). 2. (պ) յաստիկ (հմմ. յոմսոմ)։

սմռնր (աէմէճայէր, պ. յգ. յոմճրան) յաստիկալանջ, արծաթալանջ

սմռ (սիւմդ, ա.) 1. ճաշատեղան. 2. կերակուր. ոյնոյն նոյ պատրաստ սեղան (հմմ. պսակ ծամոն)։

սյղ (աէմա' ա.) 1. լսել, լսելութ. ի – լսելով. ը – անկանոն. վաղ ագետ անկանոն բաներ (հմ. յոմճ). 2. (սիմա') երաժշտութեան հնչունիւ, ուր կը նգիր ըլլալ. 3. տերվիշի երգն ու պարը ոյնոյնպէս տերվիշի պատրաստհիլատան

սյճ (սիւմմագ, ա. բաս.) ազատոր, ազատութ. ը – ա. ցնոյմ։

սյնտ (աէմանէք, ոյնոյ սէմանէ, ա.) գիրուքիւն, պատրաստութիւն ոչխարին պատրաստութիւնը։

սյոաղ (աէմավաք, ա. եզ. կա) երկինք. ծալ ալարդ և սյոաղ. Աստուած։

սյոյ (աէմավի, ա. յգ. ագյաս) երկնային ագյասի – մարմիններ

սյպարէ (սրմիաէէ, թ.) Զմռնիւթեան քար, սրձաքար (հմմ. զյպարէ)

սյռ (աէմ, ա. յգ. տօսա) 1. կողմ (հմմ. ծրն. ծաթ. ջանիբ). սյռ-սյռ. կողմ կողմ. ամենայն սյռ կողմնացոյց [մոլորակներու ևլն.] ցոյց. սկսիլ տարի կողմը. 2. թաղ. 3. սիմէտ սրմէտ – գազանանկէտ, զենիթ. القدم – [աէմբ իլ գաէմ] սուզանկէտ, նադիր. 4. բնաւորութ. (հմմ. տըր). սյռ բարի բնաւորութիւն, բարի վարք։

սյռաշ (սիւմբիրաշ, պ. սօղոտուն) գահրամ (ձիու սմբակ կտրող

սյռաղ (սիւմիաղ, ա. մրդ.կզ.) գանկոսկրը և ընդհ. ոսկորները պատող թաղանթ. – պաղ (իլիհիսպի սիւմիաղ) բոբրոքուած սոյն թաղանթի։

Digitized by Google

սմբիկ (սմբկի, ա. ոյ. ներ.) *յատկապէս ոտքի ներքին մասը*

սմբուկ (սմբկի, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմբուկն (սմբկան, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամ (սմեամբ, ա.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբ (սմեամբ, ա.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբն (սմեամբն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբս (սմեամբս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսն (սմեամբսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսս (սմեամբսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսն (սմեամբսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսս (սմեամբսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսն (սմեամբսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսս (սմեամբսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսն (սմեամբսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսս (սմեամբսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն (սմեամբսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսն (սմեամբսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսս (սմեամբսսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսսսն (սմեամբսսսն, ա. ոց. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

սմեամբսս (սմեամբսս, ա. ոյ. ներ.) *ոտքի ներքին մասը*

**

سنج (սէնճ, պ. յգ. جان سنج) կշռել, կշռող.-կշեռ նրբագործ. ջնջիչ Սիսիկնսէնճ, խօսքը կշռող խոհական

سنجاب (Սրճնապ, պ.) 1. սկիւռ. 2. սկիւռի մուշտակ. ջնջի Սրճնապի] մախրագոյն:

سنجاق (Սանճագ,ի.) 1. գրոշ,գրոշակ(հմշ.յարակ.կո.ռայէ)՝կնիք-չկնիք 2. դրօշակ պարզել.քաշել – Պատահմէտի դրօշը (հմշ. շրիֆ (լայ). 2. նահանգ (հմշ. կո. քասապա). 3. նաւուն գլխի գլուխը դարձուած տաեն ալ կողմը (հմշ. սկսէ). Կճաղնաջնջիս նաւուն գլուխը ալ կողմ դարձնելու համար տրուած հրամանն. քայլ – նաւ մը հպատակեալ իշխանը ցուցնող հրամարտակ. Ճաղին ջնջիս իբր նշան քաշուած քառակուսի գրոշակ յաղարջնջիս գրոշակագիր (հմշ. յաղարջնջիս. յաղամէ):

سنجرف (Սիննէրճ, ա.) խոտակ(հմշ. սոլոկոն-սոլոկոն):

سنجف (Սինճէճ, թ.) երեգ. եգր:

سنجلين (Սէննիլէյին, թ.) քեզի պես:

سنجيده (Սէննիյէտ, պ.) 1. կշռուած (հմշ. ոզոն.ոզոնլամտի.) 2. չափուած. Ճան ինչպէս ջնջիս խնդիր մը կըշռադատես,ջնջիս կրկ կանոնաւոր գաղափ

سنخ (Սրնխ, ա. յգ. խոսկ) ակռայի խորշ բոյն:

سند (Սէնէտ, ա. յգ. اسناد) 1. նեցուկ յենարան. 2. մուրհակ(յգ. سندات) 3. ապացոյց (հմշ. դելիլ. ռհան). ֆասլ – պաշտօնական մուրհակ. ադի – պարզ մուրհակ. ե – դէն պարտատուրհակ. – ջաղի առևտրական մուրհակ. խաղի –

سنت (Սիւննէթ, ա. յգ. سنن) 1. Մուհամմէտի խօսքերը և գործերը 2. թլփատութ. (հմշ. խտան). ա – թլփատել. ու – թլփատուիլ. ջեջ. ջոկոնի – թլփատութեան Հանդէս (հմշ. խտան ֆասլ) – յաճ ուղղափառ մահմետական. ն – թլփատուած (հմշ. ոզոնտ. խտուն). ջ – թլփատիչ. կն – լվացնել (կերակուր և ն)

سنتينه (սինթինա,իտ. սէնթինա.) նաւու ներքին ամէնէն առջին մասը. ջոգզ – նաւուն յատակը ժողվուած ջուրին գարշելի հոտը:

Digitized by Google

կալուածական գիր. لشمك - իրարու մուրհակ տալ, մուրհակ փոխանակել. لى - մուրհակաւոր. سز - անմուրհակ:

سندروس (Սէնտէրուս, պ.) չնարակ. - ياغى، - توزى

سندس (Սիւնտիւս, ա.) մետաքս. ى - մետաքսեայ. بالين - եայ բարձ

سندهلك (Սէնտէլէմէք, թ.) ոտքի վրայ չկրնալով մնալ և երերալ:

سنديق (Սինտիգ, ֆր.) սնանկի հաշուեկալըրդար, արձանագ. - جوقت - սա ժամանակ հաշուեկալըրդար. اصالت - ى վերջնական հաշուեկալըրդար:

سنديقه (Սինտիգա, ֆր.) անդամնաւորական՝ առևտրական ընկերութիւն գործերու եղեր մասին:

سندان (Սէնտան, ա.) սալ (հմմ. اورس):

سنقور (Սունգուր, թ.) բազէ (հմմ. شاهين):

سنك (Սէնկ, պ.) 1. քար (հմմ. حجر. طاش) طعن آتق - հայհոյել. خارا - մարմարիոն (հմմ. مرمرطاش). مزار - գերեզմանաքար, շիրիմ, տապանաքար. سنكدل (Սէնկտիլ) քար սիրտ, անգութ. سنكسار (Սէնկսար) քարկոծում (հմմ. رجم). سنكستان՝ سنكلاخ (Սէնկլախ) քարուտ տեղ. سنكين (Սէնկին) քարէ, քարեղէն, կարծր. - دل [տիլ] [Սէնկ կարծր՝ քարէ սիրտ:

سنك (Սէնին, թ.) քու. سنككى (Սէնինկի) քուկդ, քուկինդ:

سنمار (Սինիմար, ա.) Նուշման դղեակը շինող ճարտարապետին անունը:

سنن (Սիւննէն, ա. յգ. سنت ի. سنن سنت. ա. سنيه

سنوح (Սունուհ, ա. յգ. سنوحات) ելլել, բղխիլ, ծագիլ. յառաջ գալ, բղխում (հմմ. صادر او، صدور. شرف). سنوح փառքով ելնել (կայս. հրամանի).

سنوخ (Սիւնուխ. ա.) պարտիզակ ըլլ. խոր հմտութիւն ունենալ:

سنور (Սինօր, سينور թ.) սահման, սահմանագիծ. قوموق، كسمك - սահմանագծել (հմմ. تحديد حدود). داش - սահմանակից. գրացի (հմմ. هرحدود).

سنور (Սինէվէր, ա. յգ. منابر) կատու (հմմ. كدى. هر Ճիրր).

سنوى (Սէնէվի, ա. سنه էն. իգ. سنويه) տարեկան. امتحان سنوى - տարեկան քննութ. واردات سنويه տարեկան եկամուտ. اجرت سنويه տարեկան վարձք

سنه (Սէնէ, ա. յգ. سنين) 1. տարի, ամ. 2. տարի, դասարան. لك - 1. տարեկան. 2. - եկամուտ. 3. միամեայ:

سنه (Սինէ, ա) ընէութիւն, մրափ, մրափել:

سنه (Սիւննէ, թ.) 1. Սուլինա (բերան Դանուբի). 2. ա. سنت.

سنى (Սիւննի, ա. յգ. سنيون) Ուղղափառ, Սիւննի:

سنى (Սէնի, ա. իգ. سنيه) բարձր. جناب سنى الجوانب բարձր կողմ (կայսեր)

سنين (Սէնին, Սինին, ա. եզ. سنه) տարիներ. سنين مديده دن، سنين وفيره دن շատ տարիներէ ի վեր.

سنيور (Սինեօր, իտ.) տէր, պարոն, միսիս. հրեաներուն կ'ըսուի

سو (Սու, سوى Սույ, պ.) կողմ (հմմ, صوى. جانب. طرف). سوبسو (Սուպէ սու) կողմ կողմ, ամէն կողմ. (Սույ). سوى عاجزى իմ կողմս. - سما - երկնից կողմը:

سوء (Սու, ա. յգ. مساوى) 1. չարիք յոռութ. 2. գէշ, յոռի (հկ. حسن)

Digitized by Google

سواك (Սիվաք, ա.) ակռայ մաքրել. ակռայ եառնել։

سؤال (Սիւալ, ա. յգ. ալ-սու)1. հարցում. 2. հարց, խնդիր. سؤال وجواب Տուից պատասխանի. 3. մուրալ, մայր [յգ. սուալներ]։ հարցնել. سؤال ذل մուրալու նուաստութիւն։

سوانح (Սեվանիհ, ա. յգ. ձեւս ի) ծնունդներ (գազափարի), բնութիւններ։ وقائعات حياتيه وفيايه

سوسو (suսպէսու, պ.) սատ անգ, կոյր կողմ, ուրեք ուրեք։

سوبك սիւպէք, թ.) երախայի խաղալական միջոցներ։

سوبو սէօպիւ, թ.) կոնդակ (չինէ. սկոնդոբոյ). اسطوانه որ գործածական է)։

سوپيه [suսպիյէ, թ.] 1. նշանաբեր, նշանաբեր. 2. [suսպիա] մեղանդակ։

سوپورتمك [սիւպիւրթմէք, թ. 1. սաղել տալ. 2. խաղցնել կել տալ [զգեստ]. 3. վերցնել տալ։

سوپورکه (սիւպիւրկէ. թ.) սաղ չալի-սա (չինէ. հանգոբոյ). سو-ի ցախաւել. سو-یدان փողոցի ցախաւել. سو-یه հասեր կինաստեայ սաղել. سو-ی ալաբ. سو-قاق փողոցի կին. صاچی սաղելի կօթ. سو-یه سوپورلاشمه. — ورمق սաղել (հմմ. մսոպոյ)։

سوپورمك (սիւպիւրմէք, թ.) 1. սաղել. 2. խոզանակել։

سوپوندی (սիւպիւրիւճի, سوپورنجی սիւպիւրիւճի, թ.) 1. սաղոց, ժախ. 2. անոտի մարդ։ كل — ժախոց, տզրկոց։

سوپوريجی (սիւպիւրիճի) սաղոց-սաղ. سو-جاق ցախանոցքարող

سوت (սիւթ, թ.) 1. կոմի (չինէ. շիւ նէն). 2. սաղ. بياض كاغد — ճերմակ թղ-

Digitized by Google

سواد (Սեվաս. ա.) 1. սեւութ. 2. մրտել. 3. մեղք. اهل — աչքի բիբ. قلم سوادی 1. սրտին կեգրոնը եռեսակայուած սեւ բիծը. 2. խիղճ. ال داء (բժշ.) սեւութ. 1 — նկեր անօգուտ կեղպոյ գրել, մրոտել. 3. հեռուէն տեսնուած ամբոխ կամ հոտ. 4. քաղաքի մը շուրջի գիւղերը և սահմանները. سواد اعظم մեծ քաղաք. ցաւ سواد (Սեվասի, ա. իգ. պատուա բժշ) սեւական։

سوار (Սիվար, յգ. սուարի) 1. հեծեալ 2. ձիաւոր. او — ایدی հեծնել-օտրեն կառք նստած. — اسپ (էապահիվար) ձի հեծած, ցաւ سوار (Սիվարի, պ. յգ. սուարյան) 1. հեծեալ, հեծելազօր. 2. կա. ռազմարուեստական նաւերու նաւապետ. كل — 1. հեծելազօրութիւն. 2. նաւապետութիւն.

سوار (Սիվար, ա. յգ. ասպա էավիրէ) ապարանջան. ընդ — ոսկեայ —

سواغ (Սիվաղ, ա.) 1. լուծող. 2. չափեցնող։

سواق (Սեվվագ, ա. ցօա էն) միշտ ժղող, մզիչ։

յական բարձր գաւ. ունեմ ալեւ աչ-
կերտաց չարքը՝ գասր. լՀ սեմ մար-
գարիտի չարք. 3. ասպարէզ (հմշ. մեմ)
– կտակ – գրագրութեան ասպարէզ. մեմ
մեհեկ ոճով տուղայ սիրել. 4. պատուհասճ.
սեմ (սիզ. քուա) ճանկռիդել (հմշ. յաքը).

سلا (սիլէ, թ. ալա էն) տպատակ.
– اوجق – աշխ – ապտակել

سلم (սէլմ, սիլմ, ա.) 1. խաղաղութիւն
հաշտութիւն. ողջոյն և խաղաղութիւն. 2. (սէլիմ)
կանխիկով ապառիկ ապրանք գնել:

سلم (սիլլէմ, ա. յգ. ալեմ . լեմ) 1.
սանդուխ. գործ լեռ գիտութեան
սանդուխ. 2. (սէլլէմ) Աստծ. փրկէ,
պահէ'. ողջոյն ալեմ (սէլլէմէնիւսսէլամ)
1. Աստուած դուն պահէ'. 2. ինքն իր
գլխուն, գլուխն ուռած:

سلم (սիլլէմի, ա. թգ. սեմ) Սկսել
– սանդխանձև, սլարկանձև.

سلمون (սիլիւմէն, թ.) գաւ. կ. – ձուկ
նախքլոռաւոր անդկի:

سلوت (սէլվէթ. ա.) մխիթարութ.
ձեռ՝ սլա | սէլվէթպախս, պ.]
մխիթարական, մխիթարիչ.

سلوك (սիլուկ. ա.) հետեւիլ, երթ ալ
– سلوك ասպարէզի մը
հետեւիլ. – ալու – գործ կրօնքի մը հաս-
ուածքի մը հետեւողները:

سلوى (սէլվա, սլա ա.) 1. մեղր. 2.
խոշոր լորամարգի. 3. (սէլվի)
տե'ս յրս , ուրկե ազաւ. է) նոճի:

سله (սէլլէ. ա.) 1 կողով (ազաւ. սէլէ)
ձ–ւ փչ–կողովագործ. 2. (ալա էն)

سلى (սիլլի, ա.թե. ալա-) 1. Հրեական
2. Հրեախառնական :

سليس (սէլիս. ա. տլամա էն) 1. ադ.
հուն (ոճ), քաղցր (ոճ). سليس
լանալ . 2. (սիլիս, փր.) կայծքար.

سليسيوم (սէլիսիյօմ, փր.) սիլի-
սիում:

سليط (սէլիդ, ա.) 1. չարաչեզուս. յոր
սլիտ չարաչեզուս ընդագիր. 2.
Հէբ. սեսլա (սէլիդա, ազաւ. սալադա):

سليقه (սէլիգա, ա. յգ. ցլամա) գրե-
լու ընդունակին կարողութիւն. ո-
ղորմութ. դրդ–ւ سليقه գրելու ընդունակին
կարողութիւն մը ունի. Հմմտ. عدول
գրելու սովորութենէն չեզուած:

سليل (սէլիլ, ա.) Նորածին. ուստա-
զածին (հմշ. նոզոլ). սուտ – (սե-
լիլի մէյեիք) մեռած ծնած:

سليم (սէլիմ, ա. տլամա էն. թգ. սեմա
յգ. տլամ) 1. անարատ. անբիծ
2. զերծ, ազդ. – ագլ ազդմատութ. سليم
ագլ ուրիշներու ազդմամիտ. – قلب անբիծ սիրտ.
Սելիմ Գ. سليمى (սե-
լիմի) Սելիմական թագաւոր գլխանոց.

سليمان (սիւլէյման, ա.) Սողոմոն. Հրեշտ
– Սողոմոն իմաստուն. ական –
սողոմոնական. ցան – երկնագոյն:

سليمه (սիւլէյմէ, ա. մրգկզ.) կամ
(մատանեռս, ուրբ. ձեռքի):

سم (սէմմ, ա. յգ. սոմ) 1. Թոյն (հմշ.
ագու. ագո.). մեռ – ձկան Թմբիր.
գազ – մահացու թոյն. գր – մկնդեղ:

سم (սիւմ. սիւմմ, պ) կճղակ. մատակ
սմոռ – ձիու մատակ:

سماء (սէմա, ա. յգ. սոպաւոր . սոպաւ)
երկինք (հմշ. կուբ. ալա. ասման. ալա)
–ալաիսիւսէմա) ծիրանի գօտի

سماحت (սիմաթ. ա.յգ. սոմ) նշանաններ
գրաշիներ. սոպ մալա հրեշտա-
կագէմ. սոպ մլիսի առաւելագոյն.

سماحت (սէմահաթ. ա.) առատա-
ձեռնութ. մեհանձեռնութիւն
պիշ – առատաձեռն, մեհանձն. գնտ

سمر (սէմէր, թ.) 1. համեստ (հմմ. ՕՆԿ). 2. շալկոց, բեռատու (հմմ. آرقلیجی). ~ اورمق – թամբել. ~لمق տուր ձի համեստը նետել. ~جی – համեստագործ. ~جیلك համեստագործութ. ~لی – 1. համեստաւոր. 2. շալկոցաւոր։

سمرت (սիւմրէթ, ոչ սիւմրէ, ա.) թխաթիւն (հմմ. كنجدلغدی)։

سمسار (արմսար, ա, յգ. յոմսար) առուտուրի միջնորդ. ~لق – միջնորդութիւն. ~یسمه միջնորդչէք։

سمسم (սէմսէմ, ա.) սոսամ, շուշմայ (հմմ. صوصمه ալեւ.)։ ~ةلمك շուշմայագիւղ։

سمط (արմդ, ա.) շարք. ~لؤلؤ – [սրմդր իւլիւ] մարգարիտի շարք։

سمع (սէմ' ա.) 1. լսելութ. լսել. 2. ականջ. 3. ուշադրել. ~ أ – [սէմ'ան վէ դա'աթէն] ամենայն ախլոյ. գլխուս վրայ. او ~یله سمع ونیوبت او գտնութեամբ լսել. ~أ – [սէման] լսելով ի լոյս. ~ه [սէմ'ա] լսելութիւն. سمعی [սէմ'ի, իգ. ~ه] լսողական. سمعی حس [հրսաի սէմի] լսողական զգացում. ~ةلو լսողական զօրութիւն։

سمك (սէմէկ, հաս սէմէկէ. ա. յգ. սիմակ (սակ) ձուկ (հմմ. بالق . ماهی)։ ~چی – (սէմէկի ճէհրի) գետի ձուկ։

سملجمك (սիւմիւլճէմէկ, սմլճմլ սիւմիւլճիմէկ, թ.) 1. գըրգռուել. 2. արտնեալ։

سمن (սէմն, ա.) կարագ իւղ (հմմ. یاغی)։

سمن (սիմէն, սէմէն, ա.) 1. գիրութ. ~لنمك, كتيرمك, كلك – գիրնալ (հմմ. سمیرمك). 2. (պ) յասմիկ (հմմ. یاسمن)։

سمنبر (սէմէնպէր, պ. յգ. سنبران) յասմկավանդ, արծաթավանդ

سمه (սիմէ, ա.) 1. ճաշասեղան. 2. կերակուր. ماهی ~سی կոյսերական սեղան (հմմ. سینه ماهی)։

سماع (սէմա' ա.) 1. լսել, լսելութ. أ – լսելով. ~ ـه անկանոն. أهل ~یه անկանոն բանիր (հմ. عاشق). 2. (սիմա') երաժշտութեան հետևիլ, ուշ կընդիր ըլլալ. 3. տերվիշի երգն ու պարը ~خانه տերվիշի պարասրահ. ~لیان պարասրահ հաստատուն։

سماق (սիւմմագ, ա. բուս.) ազատոր, ազատուր. ~ ـه ա. ցմոմ։

سمانه (սէմանէ, ~ سمان սէմանէ, ա.) գիրութիւն, պարարտութիւն։ غنم ~سنه ոչխարին պարարտութիւնը։

سماوات (սէմավաթ, ա. հգ. ~ سما) երկինք. خالق الارض والسماوات երկրի և երկնից Արարիչ Աստուած։

سماوی (սէմավի, ա. իգ. ~یه) երկնային. ~یه اجسام – մարմիններ։

سمپاره (սրմփարէ, թ.) Ջմռնիտեան քար, որձաքար (հմմ. زمپاره)։

سمت (սէմթ, ա. յգ. տոպ) 1. կողմ (հմմ. طرف. جهت. جانب). ~سمت կողմ կողմ. سمتلو ~ կողմնացոյց [մոլորակներու ևլն.] سمت اسکدار Սկիւտարի կողմը. 2. թազ. 3. ~ أرأس – գագաթնակէտ, զենիթ. القدم ~ – [սէմթ իլ գաեէմ] ոտքակէտ, նատիր. 4. բնաւորութ. (հմմ. تبع). سمت حسن բարի բնաւորութիւն, բարի վարք։

سمتراش (սիւմթիրաշ, պ. տաշտրաշ) դահրակ (ձիու ամբակ կտրող)։

سمحاق (սիւմհագ, ա. մրգ.կզ.) գանկակրը և ընդգ. ոսկորները պատող թաղանթ. – پلتا (իլթիհապի սիւմհագ) բոբքաքուսի սրտի թաղանթ։

Digitized by Google

سمنبو (սէմէնպու, պ.) յասմիկաբոյր յասմիկահոտ․

سمند (սէմէնտ, պ. յգ. سمندان) 1. աշխէտ ձի (հմմ. قوله آت). 2 արագընթաց ձի։

سمندر (սէմէնտէր, պ.) Սալամանդր (առասպելական կենդանի), որ կրակին մէջ կ'ապրի․

سمنستان (Սէմէնիսթան, պ.) յասմիկի պարտէզ, յասմկաստան։

سمو (սիւմիւվվ, ա.) 1. բարձրութ. 2. վեհութ. վսեմութ. (հմմ. رفعت. علو. يوكسكلك) سمو پايه բարձր աստիճան. سموافكار գաղափարաց վեհութ.

سموات (սէմէվաթ, ա. եզ. سما) երկինք. خالق الارض و السموات արարիչ երկրի և երկնից՝ Աստուած։

سموح (սէմուհ, ա. سماحت էն) շատ առատաձեռն, առատապարգև, առատաշնորհ. نصوح سموح առատապարգև խրատատու

سمور (սէմմուր, ա. ռմկ. սամուր) 1. սամոյր. 2. սամոյրի մուշտակ. 3. սև մազ. قاش-սև և լայն յօնք

سموم (սէմում, ա.) 1. խորշակ (հմմ. سام يلى) سموم باديه անապատի խորշակ. 2. թունաւոր բուն. 3. [սիւմում յգ. سم ի] թոյներ․

سمه (սէմէ, թ.) ապուշ (հմմ. سراسمه. مرسم). لك – ապուշութիւն. – لنمك ապուշանալ. لتمك – ապուշցնել․

سمى (սէմմի, ա. سم էն. իգ. سميه) 1. թունային, թունաւոր. مواد سميه թունաւոր նիւթեր. 2. [սէմի] անուանակից, համանուն (հմմ. آداش. همنام) օր. (سميكزدر անուանակիցնիդ է)․

سميت (սէմմիյեթ, ա.) թունաւորութիւն. سميات (սէմմիյաթ) թունաւոր նիւթեր:

سميح (սէմիհ, ա. سماحت էն. իգ. سميحه) առատաձեռն, վեհանձն. وزير سميح առատաձեռն նախարար մը

سميد (սիմիտ, سميت սիմիթ. թ.) 1. բոկեղ, 2. ազատաբար օղակ. ى تخليصيه – اونى. – գերմակ ալիւր. جى – բոկեղավաճառ: سميدجى اتمكى բոկեղավաճառի հաց ․

سمير (սէմիր, ա. سمر էն) 1. գիշերուան խօսակից (հմմ. مصاحب شب). 2. մտերիմ. صداقت – հաւատարիմ. درايت – կարող. سمير وزير معالى բարձրաձիր նախարար, որկայրը կ'ըսէ մեծ եպարքոսին:

سميرتمك (սէմիրթմէք, թ.) 1. պարարտացնել, գերցնել. 2. 2. պարարտացնել (հմմ. سمن 1. تسمين ورمك). 3. բարձրացնել (անկողին):

سميركين (սէմիրկին, թ.) 1. պարարտ 2. ծուլութենէ գիրցած:

سميرمك (Սէմիրմէք, سميركنمك սէմիրկէնմէք, թ.) պարարտանալ. 3. իյնալ (հմմ. سمن پيدا ا):

سميز (սէմիզ, թ.) գեր, պարարտ. لك – պարարտութ. գերութ. اوت – անմեռուկ, փրփեմ, փերփերան (հմմ. بقلة الحمقاء). لنمك – պարարտանալ:

سميع (սէմի', ա. سمع էն) 1. լսող ու թիւնը զօրաւոր. 2. Աստուած. سميع الدعاء աղօթքները լսող՝ Աստուած

سمين (սէմին, ա. سمانت էն. իգ. سمينه) պարարտ, գեր. لحم سمين պարարտ միս. بازوى سمين գեր բազուկ.

سن (սէն, թ.) դու. سنجه [սէնճէ]. ըստ քեզ. سنسز առանց քեզի:

سن (սինն, ա. յգ. اسنه. اسنان) 1. ակռայ, ատամ (հմմ. ديش. دندان). سن فيل – փղոսկր. سن سفيد ճերմակ ակռայ

Digitized by Google

سن رشد. մանկութեան տարիք. — طفوليت չափահասութեան տարիք. سن كال կատարելութեան տարիք. شيخوخت — ծերութեան տարիք. سنا [սինէն] տարիքով 2. տարիք. الحلم — խմաստուն. անուայ։

سناء (սէնա. ա.) 1. բարձրութ. 2. 2. կայծակի շողիւն. 3. Սինա լեռ

سنابك (Սէնապիք, ա. յգ. سنبك ի) սմբակներ, անասուններու եղունգին ծայրը։

سنبك (Սինպիւք, ա. յգ. سنابك) սմբակ, (յգ. շատ կը գործ.)։

سنابل (Սէնապիլ, ա. յգ. سنبله ի) հասկեր. پرداته — լեցուն հասկեր։

سناج (Սինաճ, ա. բժշ.) Թեթև մուր — ی (Սինաճի) մրոտելով։

سنان (Սինան, ա. յգ. اسنه) նիզակ (հմշ. مزراق)։

سنبل (Սինպիւլ, պ.) յակինթ, սմբուլ. رومى — նարդոս, հոտավէտ սմբուլ. ی هوا — սմպատմած օդ. سنبلزار (Սինպիւլզար, سنبلستان, Սինպիւլիսթան, պ.) սմբուլաստան, յակինթաստան

سنبله (Սինպիւլէ, ա. յգ. سنابل) 1. 1. հասկ (հմշ. باشاق). 2. կոյս։

سنت (Սիւննէթ, ա. յգ. سنن) 1. Մուհամմէտի խօսքերը և գործերը 2. Թլփատութ. (հմշ. ختان). ا — թլփատել. او — թլփատուիլ. دوكونى جمعيق — թլփատութեան հանդէս (հմշ. رسم ختان). لى — սըլլափըր մահմետական. اهل — جى — թլփատուած (հմշ. مختون. مسنون). لك — թլփատիչ. لمڭنك — թլփատելու (կերակուր են)

سننيه (սիւննիյէ, կամ. սէնիյէ.) նաւու նեղքին ամենէն ստորին մասը. قوقوس — նաւուն յատակը ժողված ջուրին գորշելի հոտը։

سنج (սէնն, պ. յգ. سنجان) կշռէ՛, կշռող. سخنسنج — نكته — նրբագէտ. Սիւխէնսէնն, քօսքը կշռող, խոհական

سنجاب (Սընճապ, պ.) 1. սկիւռ. 2. սկիւռի մուշտակ. سنجابى [Սընճապի] մոխրագոյն։

سنجاق (Սանճագ, թ.) 1. դրօշ, դրօշակ (հմշ. رايت. لوا. بايراق)(—چكمك) դրօշակ պարզել. شريف — Մուհամմէտի դրօշակ آچق. 2. մեծ դրօշը (հմշ. لواى شريف). 2. նահանգ (հմշ. لوا. متصرفلق). 3. նաւուն դէպի գլուխը դարձուած աջ կողմը (հմշ. اسكله). سنجاغه كل նաւուն գլուխը աջ կողմ դարձնելու համար տրուած հրաման. براتى — նաւու մը չպատկանելու իւնը ցուցանող հրովարտակ. اشارت سنجاغى իբր նշան բարձրացած բռնակալի դրօշակ. سنجاقدار դրօշակակիր (հմշ. علمدار. بيراقدار)։

سنجرف (Սինճէրֆ, ա.) խունկ (հմշ. سولوكن. سلوكن)։

سنجف (Սինճէֆ, թ.) երեզ. եզր։

سنجلين (Սէնճիլէյին, թ.) քեզի պէս։

سنجيده (Սէնճիտէ, պ.) 1. կշռուած (հմշ. طارتلمش. موزون). 2. չափուած. ۱ سنجيده ميزان امعان խնդիր մը կշռուած. فكرسنجيده կանոնաւոր գաղափ

سنخ (Սընխ, ա. յգ. اسناخ) ակռայի խորշ՝ բոյն։

سند (Սէնէտ, ա. յգ. اسناد) 1. նեցուկ յենարան. 2. մուրհակ [յգ. سندات] 3. ապացոյց (հմշ. برهان. دليل). رسمى — պաշտօնական մուրհակ. عادى — պարզ մուրհակ. دين ی — պարտամուրհակ. خاقانى — առևտրական մուրհակ. تجارى

Digitized by Google

سنوح (սուճուհ, ա. յգ. سنوحات) եկեղ, բզեխիլ, ծագիլ. յառաջ գալ, բզխուիլ (հմմ. ا.صدور او شرف). صادر ու سنوح փոխ. բզխիլ եկեղ (կայս. հրամանն).

سنوخ (սիւճուխ, ա.) ապահովիլ բր. խոր համոզմունքին ունենալ:

سنور (սիճօր, سنيور թ.) սահմանն, սահմանագիծ. կամաց, զգոյշ – սահմանագծել (հմմ. حدود تحديد). داش – սահմանակից. դրացի (հմմ. حدود جر):

سنور (սիճճէվր, ա. յգ. سنانير) կատու (հմմ. كدى هِirr):

سنوی (սէճէվի, ա. ածա էն. իգ. سنويه) տարեկան. سنوی امتحان տարեկան քննութիւն. سنوی وادات տարեկան եկամուտ. سنویه اجرت տարեկան վարձք

سنه (սէճէ, ա. յգ. سنين) 1. տարի, ամ. 2. տարի, դասարան. كل – 1. տարեկան. 2. – եկամուտ. 3. միամեայ:

سنه (սիճէ, ա) քնէութիւն, մրթ, մրթել:

سنه (սիւճճէ, թ.) 1. Սուլիւնա (բերան Դանուբի). 2. տ. صنه.

سفی (սիւճճի, ա. յգ. صنيون) Ուղղափառ, Սիւննի:

سفی (սէճի, ա. իգ. صيه) բարձր. جناب سفی الجوانب բարձր կողմ (կայսեր)

سنین (սէճին, սիճին, ա. եզ. صنه) տարիներն. دنه وفیه سنین، دنه صدیه سنین տես. հատ տարիներէ ի վեր.

سنیور (սիճեօր, իտ.) տէր, պարոն, միւսիւ. հրեայներուն կ'ըսուի

سو (սու, յօց սուլ, պ.) կողմ (հմմ. طرف. կողմ. جانب. յօց). յօցսո (սուպէ սու) կողմ կողմ, ամէն կողմ. (սուլ). جزی سوی յաճ իմ կողմս. – երկնից կողմը:

سوء (սու, ա. յգ. مساوی) 1. չարիք յոռութիւն. 2. գէշ, յոռի (հկ. حسن)

Digitized by Google

سوء – չար գիտաւորութ. ոճիր. – համ 1 համ անձնասպանութ. ընել. տն–կատկած. մտաբեր – ղեկծուած. մտաբերութիւններ. մտքի – յոռի վարք. տես զեղծուածներ. մտքի – յոռի վարքը. տես ջոխ յոռի վարքուց ետեր. տես – գեշ դիտուած. տեսչ – յոռի միջոց. տեսի – յոռի վարքութ. տեսք – յոռի ընթացք

سوء – վատատաղտկութ. տկտիկ – տմարութ.

سوابق (Եվապզ, ա.յգ. պայմ ի) 1. անցեալներ. 2. անցեալ պատմութ. մտաբեր. տես սուգ անցեալ կեանքը. 3. [քեր.] նախադրութ (տես. լծրդ)։

سواحل (Եվահիլ, ա. եզ. տահլ) եզերքներ, ափունք. ծովու – ծովու եզերքը. տես ափ ափունք

سواد (Եվաս. ա.) 1. սեւութ. 2. մրոտ տել. 3. մեղք. ալ – աչքի բիբ. قلب الـ 1. սրտին կեդրոնը եռակայուած սեւ բիծը. 2. խիղճ. ـاه (բեր.) սեւութ. 1 – տկնի անօգուտ կերպով գրել, մրոտել. 3. հեռուէն տեսնուած ամբոխ կամ հոտ. 4. քաղաքի մը շուրջի գիւղերը և աւաններ. ـاعظم մեծ քաղաք. ـاوی (Եվասի, ա. իգ. պայմ բեր) սեւական։

سوار (Իվար, յգ. ոյարա) 1. հեծեալ 2. ձիաւոր. ـ و – հեծնել – ծովու կառք նստած. – پـا (էապահիվար) ձի հեծած, ـاوی (Իվարի, պ. յգ. ـاریان) 1. հեծեալ, հեծելազօր. 2. կռուելարուեստի նաւերու նաւապետ. ـكلـ 1. հեծելազօրութիւն. 2. նաւապետութ.

سوار (Իվար, ա. յգ. ոյարա էավիրէ) ապարանքան. ընդ – ոսկեայ –

سواغ (Իվաղ, ա.) 1. լուծաղ. 2. չափ լեցնող։

سواق (Եվվազ, ա. ցոյ էն) միշտ մզող, մզիչ։

سوك (Իվաք, ա.) ակռայ մաքրել. ակռայ հատնել։

سؤال (Իւալ, ա. յգ. ـاءات) 1. հարցում. 2. հարց, խնդիր. ـ واجوبة պատասխանի. 3. մուրալ, մայր [յգ. ـالات]։ ـ ب հարցնել. ـ ذل մուրալու նուաստութիւն։

سوخ (Եվահիհ, ա. յգ. ـاخ ի) ծնունդներ (գազափարի), լեռներու ـاخ

سوسو (սուպէսու, պ.) ատ անգ, կոյր կոյր, ուրեք ուրեք։

سوط (իւպէէ, թ.) երախայի խոզափայտանման միջատ։

سوق (էօպիւ, թ.) կոնդակ (տես. իսպանական որ գործածական է)։

سوسيه [սուսպիէ, թ.] 1. ընդմեջեն, նշանաբար, նշաբիշ. 2. [սուսպիա] մեղանադուկ.

سوپورمك [սիւփիւրմէէ, թ.] 1. ասել տալ. 2. խոպանակել տալ [զգեստ]. 3. վերցնել տալ։

سوپوركه (սիւփիւրկէ. թ.) ասել (տես. ـكمك. چاردوب). ـ – քալի ցախասել. ـ – ծխան փողոցի ցախասել ـ – حصر կնաստեայ ասել. ـ – պաղ խոզանակ. ـ – ձիու փողոցի կին. ـ ասելի կոթ. ـ ـ ասելատաշտ. ـ – ասել (տես. ـورمك)։

سوپورمك (սիւփիւրմէէ, թ.) 1. ասել. 2. խոզանակել։

سوپورندی (սիւփիւրիւճի, սիւփիւրիւճի, թ.) 1. ասուլ, ժախ. 2. անոտի մարդ։ ـلك – ժախնոց, աղբանոց։

سوپوريجی (սիւփիւրիճի) ասուլատաշտ – լուծաղ – ձիու ժախանոցաքարշ

سوت (սիւթ, թ.) 1. կոթ (տես. شير նուռ). 2. ասիլ. ضياق – ծեպճեր.

Digitized by Google

ման, կամենալ-մարդ. 3. շատ խաղալ.–
ախտանիշ-ախտանշան. [հմմտ. ախտ-ա-նիշ].
ախտանշել. [հմմտ. ախտ-ա-նշել].
ախտաշատ. [հմմտ. ախտ-ա-շատ].
ախտաքաղցութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցութիւն].
ախտաքաղցրութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրութիւն].
ախտաքաղցրել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրել].
ախտաքաղցրիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչ].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչութիւն].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչել].
ախտաքաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչել].
ախտաքաղցրիչիլ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչիլ].
ախտաքաղցրիչ. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ].
ախտաքաղցրիչութիւն. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչութիւն].
ախտաքաղցրիչել. [հմմտ. ախտ-ա-քաղցրիչ

սուր (սուրճա. պ.) ա. ունայն. ունի սուր ու զուռնա մե՛ս ջունայն .

սուրնջեմ (սիւրիւճնէմէ, Բ.) ձգձգում ձգձգել, յետաձգել

սուրութմակ (սիւրիւբմէֆ, Բ.) քշել տալ գետնի վրայ սահեցնել։

սուրուկլմակ (սիւրիւֆիլէմէֆ, Բ.) քշելց գետինը քշելով տանիլ։

սուրուկլնմակ (սիւրիւֆիլէնմէֆ, Բ.) գետինը քաշելով երթալ

սուրունդրմակ (սիւրիւճնիւրմէֆ, Բ.) Ջրաւազանէն մաս. նել, երեսի վրայ ձգել, թշուառացնել

սուրունմակ (սիւրիւնմէֆ. Բ.) 1. քաշուիլ, չփուիլ. 2. Թշուառութեան մատնուիլ, Թափառիլ ։

սուրում (սիւրիւմ. Բ.) ապրանքի քշում. Կ՚ըսուրուս սուրում ծայրայեալ Թշուառութեան մատնուիլ ։

սուրումակ (սիւրիւմմէֆ, Բ.) 1. գետինը քշելով տանիլ. 2. մէջտեղ տանիլ, քաշքշել ։

սուրե (սիւրէ, ա. յգ. սուր սիւվէր) կուրանի 114 գլուխէն իւրաքանչիւրը

սուրի (սիւրիւ, սրրա Բ.) 1. հատ. 2. խումբ. 3. շատ. ըսպ — խմբուվին. — — խումբ խումբ. — ր շատ մը. ըսուրուճ 1. սուրհանդակ. 2. Թիավար. ըս-ՀԱՉԷ կնճռ գրաւի քշուլ. — Կ՚ըս-1. Թիավարութիւն. 2. կնճռ գրաւի քշելը։

սուրիյէ (սուրիյէ, ա.) Սուրիա. — ցի — Սուրիացի։

սուզ (սէօզ. Բ.) 1. խոտ (հմմ. մակ), 2. լուր, տարտնապրնութիւն. հմմ. (սայիա. ըեաճ). 3. խոստում (հմմ. ըեաժ). 4. պատճառաբանութիւն. 5. ուսումնասիրութիւն. 6. Թեթեւ ծարիք քաշուած. Կ՚ըսուրը ծարիքը քաշուած. Կ՚ըսուրուլ. 1. Նիգալ գոցել. 2. Թարքել, Թարիք քաշել։

սուրնա (սուրնա. պ.) ա. ունայն. ունի՛ս ջունայն .

սուրնջեմ (սիւրիւճնէմ, Բ.) ձգձգում ձգձգել, յետաձգել

սուրութմակ (սիւրիւբմէֆ, Բ.) քշել տալ գետնի վրայ սահեցնել։

սուրուկլմակ (սիւրիւֆիլէմէֆ, Բ.) քշելց գետինը քշելով տանիլ։

սուրուկլնմակ (սիւրիւֆիլէնմէֆ, Բ.) գետինը քաշելով երթալ

սուրունդրմակ (սիւրիւճնիւրմէֆ, Բ.) Ջրաւազանէն մաս. նել, երեսի վրայ ձգել, Թշուառացնել

սուրունմակ (սիւրիւնմէֆ. Բ.) 1. քաշուիլ, չփուիլ. 2. Թշուառութեան մատնուիլ, Թափառիլ ։

սուրում (սիւրիւմ. Բ.) ապրանքի քշում. Կ՚ըսուրուս սուրում ծայրայեալ Թշուառութեան մատնուիլ ։

սուրումակ (սիւրիւմմէֆ, Բ.) 1. գետինը քշելով տանիլ. 2. մէջտեղ տանիլ, քաշքշել ։

սուրե (սիւրէ, ա. յգ. սուր սիւվէր) կուրանի 114 գլուխէն իւրաքանչիւրը

սուրի (սիւրիւ, սրրա Բ.) 1. հատ. 2. խումբ. 3. շատ. ըսպ — խմբուվին. — — խումբ խումբ. — ր շատ մը. ըսուրուճ 1. սուրհանդակ. 2. Թիավար. ըս-ՀԱՉԷ կնճռ գրաւի քշուլ. — Կ՚ըս-1. Թիավարութիւն. 2. կնճռ գրաւի քշելը։

սուրիյէ (սուրիյէ, ա.) Սուրիա. — ցի — Սուրիացի։

սուզ (սէօզ. Բ.) 1. խոտ (հմմ. մակ), 2. լուր, տարտնապրնութիւն. հմմ. (սայիա. ըեաճ). 3. խոստում (հմմ. ըեաժ). 4. պատճառաբանութիւն. 5. ուսումնասիրութիւն. 6. Թեթեւ ծարիք քաշուած. Կ՚ըսուրը ծարիքը քաշուած. Կ՚ըսուրուլ. 1. Նիգալ գոցել. 2. Թարքել, Թարիք քաշել։

سوردیرمك (սիւրտիւրմէֆ, Բ.) 1. քաշել տալ. Կ՚ըսուրտուրմալ ձեռք քաշել չտալ, ձեռք գպցնել չի տալ. 2. քշել տալ, աքսորել տալ. 3. քշել տալ, տանել տալ. 4. վազցնել քշել տալ [կառք]. Կ՚ըսուրտուր շէջ աթոր քշել տալ, հերկել տալ–յեկեանք վարել տալ. - Կամ ազգեցութիւն բանեցնել, –ՕՐՆ քարե քշել տալ [փոր], փորը հանել տալ

سورشدیرمك (սիւրիւճեսիւրմէֆ, Բ.) 1. իրարու հետ շփիլ. 2. քաքաել, քաել. 3. կամաց կամաց շփիլ

سورك (սիւրէֆ, Բ.) առւականուն. Կ՚ըսուրաֆչար, առւակաձկան ցցիլ առւական անձրեւ. յուս — անցաւոր

سورلمك (սիւրիւլմէֆ, ասլսրսա Բ.) 1. քաուիլ. 2. գպցուիլ. 3. քշուիլ, աքսորուիլ, ներկուիլ, քշուիլ

سوركو (սիւրկիւ, Բ.) 1. նիգ. 2. պարզաձեակ. Կ՚ըսուրկիւլէմէֆ] նիգալ գոցել՝ փակել ։

سوركون (սիւրկիւճ, Բ.) 1. աքսոր 2. աքսորական, տարագիր (հմմ. գնուճ). 3. աքսորավայր [վնուճ]. ՝ – Կ՚ըսուրտուրմալ ը– աքսորել (հմմ. ըսուրմակ ՝ գրս). Կ՚ըսուրուճ ը – աքսորուիլ ։

سورمك (սիւրմէֆ, Բ.) 1. մզել (հմմ. գրս). 2. աքսորել. քշել. 3. քշել. 4. քաել. 5. հերկել. 6. տանել. 7. քաանիլ, ածիլ. – ՕՐՆ փոր քշել. – ր կեանք վարել. –Լ ձեռքով չօշափել. ձեռք գպցնել. – Պ ածուրգի մէջ գինը քարձրացնել.–ԱյԼՑ առւաջ անցընել,քշել

سورمه (սիւրմէ, Բ.) 1. նիգ, փականք 2. ծարիք. ջիւ – ծարրաքար 3. գդալոց. 4. քշուք, փորհարուած. ՕՈՆ – ծարրի տուփ. Կ՚ը – 1. ծարրիք քաշած, ծարրաւոր. 2. նիգաւոր. Կ՚ը-ՀՑԿ քշուք

ըոխ ըասու [հմմ. ديدى قودى. كفت وكو. قيل وقال]
6. ամբաստանութ. ազդեցութ. [հմմ. نفوذ. حكم]. سوزنده — ويرمك . խոստանալ. طورمق խոստումը յարգել. چكمك — խօսքիլ آچمق — խօսք բանալ. سوزى آثار տարած (հմմ. ضرب مثل). آجى سوز. կծու խօսք, դառն խօսք. آچلمق — խօսք բացուիլ. سوز آلمق. խոստում առնել. سوز ابه سى. տատախօս. ارى — պերտ, գլուխ. ده — իբր թէ. صاحبى — ճարտարախօս. سوزم آكا — يابانه. խօսքս անոր, խօսքս անօթ. آكلار — խելամուտ. آتمق — խօսք նետել (հմմ. حرف اندازلق ا). سوزينك ارى խօսքին տէրը, խոստումը յարգող պերճախօս. سوزباشى հատուածի մը՝ գլուխի մը սկիզբը. سوزاهلى سوز برالله بر խօսքս խօսք է. ا — խօսիլ. ا بر سوز միաբանիլ. برلكى — միաբանութ. قيصه سى ك — խօսքին կարճը, վերջապէս. ى چكمك — ազդեցութ. ունենալ. چكيرمك — ազդել, համոզել. قاريشدرمق — բանսարկութ. ընել, զրպարտել. آياغه دوشمك — անիշխանութիւն տիրել, ամէն գլխէ ձայն ելնել, իրար չհասկնալ. بيتمك — որոշում տալ. համաձայնիլ. بيوك — մեծ խօսք, հպարտութ. سوز بينمزده խօսքը մէջերնիս. سوز دشمن. խօսք հանել, տարաձայնել. چيقارمق ى — զրպարտութ. سوز طوتمق հնազանդիլ. سوزقالديرمق، سوزكوتورمك խօսք տանիլ հանդուրժել [կատակի եկրը]. سوز كسمك որոշում տալ. سوزى كسمك — խօսքը կտրել անկատար թողուլ. سوز كليشى զոր օրինակ. سوز كوتورمز، سوز يوق ըսելիք չկայ. سوزم سوزدر، سوزم سوز اولسون խօսքս խօսք է, խօսքիս տէրն եմ. ساز وسوز զուարճութ. لشمك — 1. իրարու խօսք տալ՝ խոստանալ. 2. իրարու հետ վիճիլ. — لشمه 1. իրարու հանդէպ խոստում. 2. բանավէճ. صاقينمق — պարծիլ. دوشمك — խօսք իյնալ

سوز (սուզ, պ.) 1. այրող. 2. կիզում. այրում. سوزدل [սուզի տիլ] սրտի այրում. پرسوز [փիւր սուզ] տոչորեալ. دل سوز [տիլ սուզ] սրտակէզ. 3. տառապանք նեղում. سوزا [սուզա, سوزان սուզան, سوزنده սուզէնտէ, պ.] 1. այրող. خانمان سوز. տունաւեր, տուն տեղ այրող. 2. վառ, կիզիչ. آتش سوزان կիզիչ կրակ. دل سوزان այրող սիրտ. سوزش [սուզիշ, պ.] 1. կիզում, այրում. 2. տխրութ. 3. ցաւ, կսկիծ. سوزشلى կսկծագին. سوزناك 1. արեւելեան եղանակի մը անունը. 2. տ. سوزشلى. 3. աղեկէզ, այեկտուր։

سوزگج (սիւզկէճ, թ.) քամոց, պարզուկ. ى — چوبان մկանադիք։

سوزكو (սիւզկիւ, سوزكى թ.) նուրբ զտոց։

سوزلمك (սիւզիւլմէք, թ.) մզիլ, քամուիլ. 2. թեթեւօրէն եւ գաղտնի սահիլ՝ թռչիլ. 3. նիհարնալ. گوزلر — աչքերը քունէն կէս մը գոցուիլ

سوزمك (սիւզմէք, թ.) 1. մզել, քամել. 2. աչքերը կէս մը գոցելով զննել՝ դիտել։

سوزمه (սիւզմէ, թ.) 1. քամուած, մզուած. 2. քամուած, քամուկ

سوزن (սիւզէն, սուզէն. պ.) ասեղ (հմմ. ايكنه. ابره.). چشم — ասեղի ծակ. سوزندان ասեղնոց (հմմ. ايكنه لك)։

سوزنى (սիւզէնի, պ.) նուրբ ասեղնագործութ. ասեղնահիւս։

سوس (սիւս, Թ.) 1. զարդ, զարդարանք (հմմ. زيب. زينت. آرايش). 2. արդուզարդ (հմմ. توآلت. چكى دوزن. كندينه). ويرمك — զարդարել (հմմ. تزيين ا). ويرمك — ձեւացնել. 3. [սուս, ա.] ցեց. (հմմ. كووه). سوسلنمك զարդարուիլ (հմմ. تزين ا). لو — զարդարուած, պճնուած, շքեղ (հմմ. آراسته، پيراسته او. مزين)։

Digitized by Google

سوسام (աւսամ, թ.) տե՛ս սոսամ

سوسلتمك (սիւսլէքմէք, կեղտելսոսկել սիւսլէքսիրմէք, թ.) զարգարել, պճնել (հմմ. քնչ. ۱. زينتلمك)։

سوسمك (սիւսմէք, թ.) եղկիւրով գետին տապալել՝ զգետնել

سوسمار (սուսմար, պ.) մողես, մողէզ (հմմ. յն. կրոկոտիլոս)։

سوسن (սուսէն, պ. ասլա. սուսամ (սոսամ) հիբրիկ. յատ. ــ ــ ցարի գեղնհիբրիկ, ճանճհիբրիկ. սինոս [սուսէնիյէ], սինոս ձիսի [քաղքի սուսէնիյէ] հիբրագգիք։

سوش (սէվլիւ, թ.) ուբ, սիրել. մս-(սէվիլմէք) սիրուբտիլ, զիրար սիրել

سوشكن (սէվիջէկն, թ.) ցանկասեր (հմմ. محبوب ،عوى)։

سوط (սաւդ, ա.) խարազան, մտրակ (հմմ. قيچى ،قاميچ ،تازيانه)։

سوغه (սօղա, թ.) մատուխք քաշել և պրկելով կապել։

سوفار (սուֆար, պ.) սաեվի ծակ (հմմ. كلى ،كوز ،ايكنه ،چشم)։

سوق (սէվգ, ա.) 1. սլուա՛, սղել. 2. տանիլ, առաջնորդել. 3. խրկել [խմբով]. 4. յղում, առաքում. 5. փոխագրութ. عسكر ــ բնագր. سوق الجيش զօրք ղրկել. سوق [սէվգիւնէյէ] ռազմագիտութիւն. սոյն سوق առատման պաշտօնեայ. 6. (սուգ, ա. յգ. اسواق) շուկայ. سوق [սուգի] շուկային, շուկացի. سلطان سوق աճուրդի տեղ.

سوقاق (սօղագ, թ. ձիգ էն) փողոց. لقردیسی ــ، حوادث ــ փողոցային խօսք, անկարևոր խօսք։

سوقرو (սօղրա, թ.) տոմսատակնեբու կիզք։

سوقيات (սէվգիյաթ, ա.) 1. փոխադրութ. 2. առաքում, յղում. عسكر يه سوقيات զինուորական առաքում։

سوك (սուկ, պ.) սուգ [անգործածելի հմմ. ياس ،ماتم)։

سوكدرمك (սէօֆտիւրմէք, թ.) 1. քաշկել տալ. 2. ճեղքել տալ 3. կոյս հողը վերկել տալ. 4. լուծել տալ, կարգացնել տալ, քակել տալ [գրուածի մը]. 5. փորը հանել տալ։

سوكديرمك (սէօյտիւրմէք, թ.) հայհոյել տալ։

سوكلمك (սէօֆիւլմէք, թ.) 1. քակուիլ 2. ճեղքուիլ. 3. վերկուիլ 4. կարգացուիլ, քակուիլ [գրուածի մը]

سوكون (սիւկիւն, թ.) փսփսան (հմմ. طاووغى ،خرومى ،پاپاغى)։

سوكمك (սէօֆմէք, թ.) 1. քաշկել [գրուած, փոր]. 2. խլել, հանել 3. բանի մը մէջէն անցնել, ճեղքել 4. լուծել, հանել. 5. յաջողիլ. 6. ներգործել. 7. քանդել. 8. վերկել [կոյս հոդ]. ــ شقق արշալոյս ըլլալ։

سوكمك (սէօյմէք, թ.) հայհոյել (հմմ. كفر ،۱. طعن ،۱. سب وشتم)։

سوكمه (սէօյմէ, թ.) 1. հայհոյութ. 2. [սէօմէ] տ. سوكمك։

سوكند (սէվկէնտ, պ.) երդում (հմմ. آند ،يمين ،قسم ،قسم ياد)։

سوكندرمك (սէօյնտիւրմէք, թ.) մարել (հմմ. لفظا)։

سوكندى (սէօֆիւնտի, թ.) 1. քեկոր 2. քակուած, քակուկ 3. բազմաթեփուր գալ։

سوكنمك (սէօյնմէք, թ.) 1. մարիլ 2. կենալ, հանգարտիլ։

سوكوت (սէօյիւթ, թ.) ուռ. ــ صالقم վարսաւոր ուռի. كل ــ ուռենաստան. آغاجى ــ ուռենի։

Digitized by Google

սոկ (աէօյիւշ, շոկոմ Թ.) խաշած չոր միս. Ճարպիչ – – Հանել։

սոկոկ (աէօֆիւֆ, Թ.) 1. քակուած, քակուկ. 2. քակած. փարշ սոկոկ աստիճանական աւեր։

սոկ (աէօյէ, աէօվէ, Թ.) գրան՝ պատուհանի շրջանակ. ցիմ – շրջանակի քարը։

սոկի (աէվկի, Թ.) աեր, գորով. 1. սիրելի. 2. սիրական։

սոլոկ (աէօլփիւֆ. Թ.) մեղկ. կակուղ, թոյլ. ու – կակուղ միս

սոլպել (աիւլփիւմէէ, Ը.) կակղել, թուլանալ։

սոլտան (աօլթաք, Ֆր.) զօրական, դինուոր, զօրք։

սոլֆատո (աօլֆաթօ, իտ.) ծծմբատ. կէ – ծծմբեայ հեղ առնել

սոլմել (աէվիլմէէ, Թ.) սիրուիլ. ըլնալ սիրուող։

սոլոկ (աիւլիւֆ, Թ.) տզրուկ. կոշ – տզրուկի պէս, քամող. – ծերմակ պիչուր տզրուկ գնել. ես-ինչ վայրկ – մը թեթեւաւոր (հմմ. փոսոնջոր)։

սոլոկան (աիւլիւկեան, ուրդու աիւլիւէն. Թ.) կապարի կար. միս թեթեւացնող (հմմ. փոսոնջոր)։

սոլոմն (աիւլիւմէն, Թ.) ան՛ոն սոլոմոն կնոջ գալոմել։

սոմ (աէվմ, ա. իրաւ.) խնգրանք և մուտուցում.

սոմ (աիւվիւմ, պ.) երրորդ (հմմ. չոչոնջի. ՏԼՒ)։

սոմբի (աիւմպէֆի, Թ.) 1. առեւտրական մը նաւակ. 2. լուգորդ։

սոմրմ (աիւմիւռէէ, Թ.) 1. եզի պէս քթով հրելով ժողովել, և ուտել. 2. լափել։

սոմսուն (աիւմսիւռ, Թ.) գլխիկոր, քալող ապուշ։

սոմկ (աէվմէէ, Թ.) 1. սիրել. 2. հաճել, սիրաժպտիլ. 3. զգուիլ. Ա սոմուծ ալլահ ի սէր Աստուծոյ։

սոմկորմկ (աիւմֆիւռմէէ, ռուսկ. սոմկոմիւմֆիւռմէ, Ը.) խնդրել։

սոմոնաթ (աիւմէնաթ, ա.) Հնդկաստանի մէջ կատուն մէկը

սոմկ (աիւմմէէ, Թ.) 1. քիթը խոթելով կամ ծծել. 2. հրել, քշել

սոմոկ (աիւմիւ, Թ.) խլինք (հմմ. ռուս. հոճ). ու – 1. խլնատ. 2. 2. ջուր ոչնչացող սոմոկ խղունչ (հմմ. ոզոն)։

սոմո (աէվմէ, Թ.) սիրել, աեր (հմմ. ուդմ և հոս ուպատու վիսաս).

սոնիւ (աիւնփէ, Թ.) աղտոտ. վրան գլուխը թափթփած.

սոնջ (աէվինճ, Թ.) ուրախութիւն, ցնծութիւն, զուարճութիւն ն – ուրախ, զուարթ, ցնծագին։

սոնդա (աօնտա, իտ.) խորութիւն չափող {բժշ.} գործիք, սանդաղ

սոնդրմկ (աէվինտիրմէէ, Թ.) 1. ապահովացնել (հմմ. 1 յուլ) ուժան, փայլուն և զարգարուած առարկայ. 2. [աէօնտիրմէէ] մարել (հմմ. 1 ևեռ)։

սոնկեր (աիւնկէր, Թ.) ապուռնգ. կոճռ 1. ապուռնգի պէս ծծել. 2. լաւ հագնիլ. ցիմ – չեչուրակ։

սոնկի (աիւնկիւ, գնոյ Թ.) ոսկին. ոսկեջրած ոսկեհատ (հմմ. ռուս. ֆոդ ֆոլգա). ոսկրոտ – ոսկին գործածելու հրամանն. մլ – ոսկեղով գործածել, ոսկեքսակել։

սոնճ (աէվինճմէէ, Թ.) 1. ապահովանալ, ցնծալ (հմմ. ոսմ. ոսկրոտ. 2. [աէօնճմէէ] ուրախ (հմմ. ոսմ. ոսկրոտ)

سوى (սէվի, ա. իգ. սյա) 1. հաւասար. 2. ուղիղ. سوى طريق مستقيم (հմշ. ճամբայ). سوياً սէվիյէն, على السويه [alէսսէվիյէհ]. على السوى [alէսսէվի] հաւասարապէս:

سوية (սէվիյէհ, թ.) 1. սիրտ, տարփաւոր, տարփածու. 2. իգասեր. له – իգասիրութիւն:

سويداء (սիվէյդա, ա.) արտին կեդրոնը կարծուած սև կէտ. (հմշ. القلب: حبة القلب. دի պան):

سويش (սիվէյիշ, թ.) Սիւէզ. լնճ. Սիւէզի նեղուցը:

سويق (սիվէյգ, ա. նուագ. ցաւ ի) ցօղիկ, կոմիկ, կոմուն:

سويلمك (սէօյլէմկէ, թ.) 1. խօսցընել, զրուցել տալ (հմշ. ի զանգ). 2. խոստովանիլ տալ, խոստովանցնել. كتلوسو سازى լաւ նուագել:

سويلشمك (սէօյլէշմէ թ.) 1. խօսակցիլ. 2 բանակցիլ:

سويلمك (սէօյլէմէ, մանաւանդ թ.) 1. զրուցել, խօսիլ 2. խօսիլ. 3. ազդարարել. – چچه‌ى كبى խօսիլ. – آز 1. քիչ խօսիլ. 2. լռակեաց ըլլ. – كوپك մեծ խօսիլ. – چرشى كبى երգել. – چوق շատախօսել, երկարաբանիլ (հմշ. ի խիտաբ) – يل 1. ազեկ խօսիլ. 2. գովել:

سويلنمك (սէօյլէնիլմէ, թ.) 1. ընդունիլ. 2. մոլեալ. 3. զրուցուիլ, խօսիլ:

سويلش (սէօյլէիիշ. թ.) խօսակցութիւն:

سويم (սէվիմ, թ.) սէր. ى – սիրեցեալ. جوجوغ يلى – սիրելի. جوجوغ يلى:

سونمك (սէվիլմէ թ.) ուրախանալ, զուարճանալ, հրճուիլ:

سويت (սէվիյէթ, ա.) հաւատարմութիւն (հմշ. تواصل):

سه (սէ, թ. այլ են համատօտածի) երեք. ثلث:

سه (սէ, պ.) երկը. كى – երկքսիլ մէկ մը – երկքսիլ երկու. خوان – [սէ խան] երրորդաբերն. հատատուցող. [սէխա] կամ եռատոհան պտուղ. Գլ. օր:

سهاء (սիհա, ա. աստղ. գեւեռային աստղ:

سهام (սիհամ, ա. հզ. սպա) նետեր. – قوى ճակատագրին նետերը:

سهر (սէհէր, ա.) անքնութիւն. حلت անքնութեան հիւանդութիւն

سهل (սէհլ, ա, իգ. ه. տ. سهلة էն) դիւրին, հեշտ. السهل – դիւրին մաց. ورود – [սէհլիլվուրուր] դիւրանցանելի. الممتنع – [սէհլիլմիմթէնիի] դիւրին կարծուելով հանդերձ չհասկացուած բանը գժուար ատանալու մը:

سهم (սէհմ, ա. յգ. սիա) 1. նետ. 2. մաս, բաժին. 3. բաժնեթուղթ (յգ. اسهم). سهم [սէհմի], الشكل سهمى [սէհմի յիւսէհլ] նիզակաձև, նետաձև:

سهمكين (սէհմկին, մանաւ սէհմկինլիկ պ.) ահարկու, երկիւղալի

سهو (սէհվ, ա. յգ. تهويات) սխալ (հմշ. خطا. غلط. شطا). له – գրչի սխալ ուղղութիւն. سهو ترتيب ս. պատճառութեամբ սխալ. ا – սխալիլ. سهو (սէհվէն, ա.) սխալմամբ

سیاست (սիեստէ, ա.) 1. կառավարութ. վարչութ. 2. քաղաքականութ. դիւանագիտութ. 3. մահու պատիժ. ¶ – վարել. – րնդ ապ քաղաքագէտը, դիւանագէտներ. ¶ սիասիական քաղաքականապէս, դիւանագիտօրէն. – մեան, ական – գլխատման վայր.

սիասի (սիյասի, ա. ից. սիասի. յգ. սիասիներ) 1. քաղաքական. 2. դիւանագիտական. սիասի որոշում քաղաքական գործեր. սիասի րնդ դիւանագէտներ. սիասիօն (սիյասիյեուն, ա.) քաղաքագէտ, դիւանագէտներ.

սիաֆ (սէյեաճ, ա. ֆաֆ էն) Քրակիր. սուսերակիր.

սիաղ (սիեազ, ա.) խօսքի ձև, խօսակերպ. ասիոյ սիաղ կլամ. 2. կերպ, ձև. սիաղ սիաղ ա. ա. սիաղ. – ով ոյ այս կերպով, այս ձևով.

սիաղաթ (սիեազաթ, ա.) տեսակ մը անկէտ գիր որ հին ատեն Տէֆթերի հաշուին, Էվգաֆի վարչութեանց մէջ կը գործածուէր.

սիալ (սէյեալ, ա. սիլան էն) միշտ հոսող, հեղուկ. 2. ծորան. սիալ. յ. հեղուկ հեղուկ մարմին. սիալ (սէյեալէ) 1. հեղուկ (հմմ. թալ). 2. ծորան. ալէ الكتريقية سالة سيالة – էլեկտրական հոսանք.

սիան (սիյեան, ա. երկս. սի ի) երկու հաւասարներ. ճգտիլ – երկու բան հաւասար նկատել.

սիահ (սիեահ, պ.) սև (հմմ. զր. ասմ) – խոզ սև ծով. – դժբախտ սիահ ռոզ սև երես. սիահոզ [rnւ սիյահ] սեւերես. սիահ – սև բախտ. – խիճ սև հող (հմմ. զր. կիրտիզ ազր). – կար – չար մեղսաւոր. – սև աչքութ. գոյ – [սիյահճամ] սև աչքի գոյր. – սև աչքութ. – շուն.

سیاه (սիեահ, պ.) սև, շիտակ. ձև սև ուղիղ հատակ (հմմ. զրամձ).

سیاهل (սիւհէյլ, ա.) կանապէ գեղեցիկ, փայլուն աստղ մը.

سی (սի, պ.) երեսուն (հմմ. զոզ. ա. զոնոլմ) – ոց – երեսուն երկու.

سیا (սիեա, իտ.) եթ եւ թիւավարէ ¶ – եթ եւ թիւավարել.

سیئات (սէյեիաթ, ա. յգ. պ՚ն ի) գեղչութիւնք, յոռութիւնք. սիեաթ գալնի ոյնիւ սիեաթները գեղչութիւնները գեղչութիւնները չատ է. աւելի լաւ եթան գեղ.

سیاح (սէյեահ, ա. սեահ էն. յգ. սիահան) 1. ճամբորդ 2. պրօսաշրջիկ

سیاحت (սէեահաթ, ա.) ուղևորութ. ճամբորդութ. պրաշրջութիւն. սիահեան (պ) ուղևորութեան գիրք, ճանապարհորդագիր.

سیادت (սիեատէթ, ա.) 1. դիւրութ. 2. պետականութ. Մուհամմէտ մարգարէին սերունդէն եղող. 2. Էմիրներուն տրուած մականիր – ընդ Մէք քէի ամիրապետին կ՚ըսեն

سیار (սէյեար, ա. չս էն) 1. միշտ քալող պտտող. 2. չարժուն. 3 այցելու. 4. շրջուն. պոհճէ – շրջուն հիւանդանոց. ղոմի – շրջուն պաշտօնեայ. ըմա – այցելու ուսուցիչ:

سیاره (սէյեարէ, ա. յգ. սիարաթ) 1. մոլորակ. 2. խումբ, կարաւան

գայլ. سياهپوش [սիյահփուշ] սեւազգեստ սեւեր հագուած. سياەدل [սիյահ տիլ] չար սիրտ, սեւ հոգի. لانمق — սեւցնել (հմչ. (قرارمق. تسويد ا. قرارتمق. لانمق — սեւնալ (հմչ. سياهى . (سواد. قرەلق — لق — սեւութ. (հմչ. [սիեահի, գ. յգ. سياهيان] 1. սեւամորթ խարշիկ (հմչ. زنجى). 2. սեւութիւն.

سيئه (սէյյիէ, ա. յգ. سيئات) չարիք մեղք. سى چكمك — բանի մը չար հետեւանքը կրել:

سيب (սիպ, պ.) խնձոր (հմչ. تفاح. Ա). سيب سرخ կարմիր խնձոր

سيپسى (սիփսի, թ.) նուագարանի սուլիչ:

سيحان (սէյհան, ա.) Սիհուն [գետ]

سيخ (սիխ, պ.) շամփուր (հմչ. دميرشيش)

سيد (սէյյիտ, ա. سيادت են. յգ. سادات) 1. տէր, գլխաւոր. 2. Մուհամմէտ մարգարէին սերունդէն եղող. — الثقلين [սէյյիտիւլմիւրսէլին]. — المرسلين [սէյյիտիւսսագալէյն] انام — Մուհամմէտ — آل Մուհամմէտի սերնդէն. سيادت. ա. — لك

سيدلك (սիտլիք, թ.) ուղտին սոռ. րին մասերը:

سيديك (սիտիք, թ.) մեզ (հմչ. ادرار. چيش. իտրար). زورى — գժուարամիզութ. يولى — միզանցք (հմչ. احليل). قاوغى — միզափամփուշտ. ﻟﻰ — շրւան. شكرى — շաքարամիզ

سير (սէյր, ա.) 1. գնացք, ընթացք շարժում. سيرسريع արագ շարժում. سيربطى դանդաղ շարժում. 2. պտոյտ, շրջագայութ. سيره كيتمك պտոյտի երթալ. ىر — զբօսավայր. 3. ճամբորդութիւն. سيروسفر، سيروسياحت ճամբորդութ. 4. զբնութ. 5. տեսիլ. հանդէս, զբօսանք. سيردريا ծովու ճամբորդութ. 6. դիտել. سيرايتديرمك ի տես դնել. 7. երթալ, խաղալ. سفائن — նաւարկութ. سيرف المنام [սէյր ֆիլմէնամ] քնաշրջութիւն:

سير (սիյր, պ.) կշտացած, կուշտ (հմչ. شبعان. طوق). — دل հոգւով կուշտ, դեղուն. دلسير او սիրտը յագենալ, լեփլեցուն ըլլալ:

سير (սիէէր. ա. յգ. سيرت ի) վարք. سير نبى վարք Մարգարէի. 2. կենսագրութ. (հմչ. ترجمهٔ حال). كتب السير (ֆիւթիւպիւսսիյէր) կենսագրական գիրք

سيرآب (սիյրապ, պ.) 1. ջուրով յագեցած՝ կշտացած. 2. թարմ. (հմչ. مطرى. تازه. طراوتلى). كل — . թարմ վարդ. آب زلال معارفدن سيراب او. կրթութեան վճիտ ջուրով յագենալ, լաւ մը կրթուիլ:

سيران (սէյրան, ա.) 1. պտոյտ, ճամբորդութ. 2. դիտել (տեսարան). سيرانكاه 1. ճեմելիք, զբօսավայր. 2. տեսարան. سيرانه چيقمق պտոյտի ելնել:

سيرت (սիյրէթ, ա. յգ. سير) 1. վարք բարք, բնաւորութ. — حسن բարի վարք, բարի բնաւորութ. 2. կենսագրութ. կեանք, վարք (յգ. աւելի գործ.)

سيرتو (սիրթօ, յուն.) յունական տեսակ մը պար:

سيرجى (սէյրճի, սէյիրճի, թ.) 1. դիտող. 2. հանդիսատես. 3. անտարբեր՝ չմիջամտող հանդիսատես.

سيرك (սէյրէք, թ.) ա. سكرك

سيس (սիս, թ.) 1. մէգ, մառախուղ մշուշ (հմչ. پوص. دومان). 2. ցանց. 3. Կիլիկեւ. قوغيفوسلغى. ա. — Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութ. ﻟﻰ هر — մառախլապատ մշուշապատ օդ. وحواليسى — Կիլիկեայ եւ շրջակաները. لى — կիլիկեցի:

سیلاب‌زاده (սէյլապզէտ, պ.գ.) ողողեալ, հեղեղէ արկածեալ

سیلان (սէյլան, ա.) 1. հոսուած. 2. հոսիլ (հմշ. جریان . ձՀ). դա – արբենահոսութ. ջուց – արցունք հոսած

سیلانات {սէյլանաթ} կանացի հոսք.

سیلان (սէյլան) Սկիլան. լեռն – Սկիլան կզղի. գիշ. – սելانի նոնաքաթ.

سیلدیرمك (սիլտիրմէք, թ.) 1. արբել տալ. 2. մաքրել տալ. 3. ջնջել տալ (անունը և այլն), հարթել.

سیلکدیرمك (սիլճիրմէք, թ.) թօթափել տալ (ծառ-գորգ)

سیلکمك (սիլմէք, թ.) 1. թօթափել. 2. ցնցել-ցնցիմէկ մը վրայինէն

سیلکمه (սիլմէ, թ.) 1. թօթափել. 2. ցնցում. 3. կերակուր մ'է.

سیلکنمك (սիլճիմէք, թ.) 1. թօթափել. 2. ցնցուիլ:

سیلکی (սիլկի, թ.) 1. արբիչ. 2. (սիլճի) գործալ արբենալ:

سیلمك (սիլմէ, թ.) 1. արբել. 2. մաքրել, մոկել. 3. ջնջել (անունը և այլն). մեծ. սիլոպ սուրբ 1. հիմնադրատակ ընել. 2. ամբողջովին ուտել:

سیلمه (սիլմէ, թ.) 1. արբուած. 2. մաքրուած. 3. մաքրութ. 4. ճախարակեայ. 5. մինչև բերանը լեցուն

سیلندر (սիլինտիր, յուն.) գլան (հմ. استوانه. ասիրա) ձեւ –

سیلندی (սիլինտի, ճնշ. սիլինտի, ա.) արբուած, աւրուած.

سیلمك (սիլինմէք, թ.) 1. արբուիլ. մաքրուիլ. 3. ջնջուիլ 4. արբուիլ

سیلهجك (սիլէհէք, թ.) 1 արբիչ. 2. երեսի մեծ արբիչ.

سینی (սինի, պ.) սպասակ (հմմ. طبق). խոր – սպասակուած:

سیل (սէյլ, ա. յգ. յոգ. սիլ էն. սիլաւ. սլ) հեղեղ, ողողում. կ – հեղեղի պէս

سیلاب (սէյլապ, ա. սէյլապէ, պ.) հեղեղ, ուռղ, ողողում. աշխ –

سیس (սէյս. թ. ազուա. սիս էն) ա. սիս:

سیسام (սիսամ, թ.) Սամսա. ձաւոյ – ծառոյ ջիւր Սամսո կզզին.

سیسکنمك (սիսկէնմէք, թ.) քաշուիլ յանգամանէն սրթենալ:

سیغاره (սիկառա, ֆր.) գլանիկ. – խոտ պատրաստ ծխախոտ. ել –

سیغورطه (սիկուրդա, սերբ. իտ.) ապահովագրութիւն. գործ սիգուրթա ապահովագրութ. քնդգեմ հրդեհի. ա – յբ կնաց ապահովագրուած. ը գործ – ' ի – ապահովագրել. ն – 1. ապահովագրած. 2. ապահովուած. – տնտ ապահովագիր. ջ – ապահովագրող

سیف (սէյֆ, պ. յգ. յոգ. սէֆ) սուր, թուր (հմշ. شمشیر. تیغ. قیلیچ), դարձ – սուր թուր (հմշ. قیلیچ کسکین) – փայրի գինուորներ. գնդ սէֆ յամ ջալաւարտ գինուոր և ճարտար գլուղ. ցնց (սէյֆի. ածս սէյֆիյէ) 1. գինուորական. 2. սրաձև, թրաձև (հմշ. السکل شیغی)

سیقری (սիճրի, թ.) ա. սիգուրթա. սիգուրթայի ապահովագրող:

سیفون (սիֆօն, ֆր.) կոր խողովակ, սիֆօն.

سیکی (սինախ, թ.) գալտնի գործող

سیکیر (սինիր, թ.) չիղ (հմշ. عصب) – գլխուցի – չղային սիստեմ (հմշ. عصب). ճնոյթ ը – չիղերուն գրգռչիւ, սիրտը նեղել. ն – 1. չղային (հմշ. عصب). 2. չղուտ. պրպիչ ն – եղնելուղուտ:

سیل (սէյլ, ա. յգ. յոգ. սլ էն. սլաւ. սլ) հեղեղ, ողողում. կ – հեղեղի պէս

سیلاب (սէյլապ, ածս սէյլապէ, պ.) հեղեղ, ուռղ, ողողում. աշխ –

Digitized by Google

سيليجي (սիլիճի,թ.)1. սրբող.2.յղկիչ 3. քերիչ (փայտի)։

سيليك (սիլիճ,թ.) 1.սրբուած(գրաւոր) եղծուած. 3. ջնջուած։

سيم (սիմ, պ.) 1. արծաթ (հմմ. հնխ. ḱoṷ կոշ). دندان سيم [սիյմ էճսուս]արծաթապատ. 2. [թ] սիս – խոտ սև, սեպագոյն. ديجه – արծաթի մէջհատ։

سيما (սիմա, ա.) երես, գէմք (հմմ. پکر.ոչոչ).سيما ملا خرچ ماپدم, գեղանի կամ(սիյեէմաա)նամանաւանգ

سيماب (սիմապ, պ.)անդիկ (հմմ. օյսե ոյօ ' ճըճ) ։

سيمبر (սիմպէր, պ.) արծաթամանրջ, (յգ. սիյմբեր). دختران سيمبران արծաթամանրջ ապիտակալանջ գեաղերք

سيمتن (սիմթէն, պ.) արծաթամամուր- մին, ապիտակ մաղմին։

سيمرغ (սիմիւրղ, պ.) փիւնիկ (հմմ. ենգռ)։

سيمرنگ (սիմրէնկ, պ) արծաթաս գոյն, ապիտակագոյն։

سيمكش (սիմքէշ, պ.) ոսկի և արծաթ թել շինող վարպետ (աղաւ. ոսկերչ). خانه‌كشيدن ոսկի և արծաթ թելի գործարան։

سيميا (սիմիեա, ա.) բնական մոգութիւն, կախարդութիւն։

سيمين (սիմին, պ.) արծաթեայ. ساق سيمين նուրբ արծաթի գաւաթ. ماه سيمين արծաթի կուրծք։

سين (սին, ա.) ս գրին անունն է, որուն կ'լսուին նաև սինի միւհմիլէ

سيناء (սինա, սէյնա, ա.) Սինաս. زمين (դաւրի Սինա) Սինա լեռը سيناء ըստ հին աւանդութեան և քրիստոնէութեան մէջ նշանաւոր վայր պատ։

سيناره (սինաւրա,յաւն.) կարթ, խանձ ոց (հմմ. ճոյ)։

سيندرمك (սինտիրմէք, թ.) մարտել (հմմ. كيرتيدن فعم)։

سينسيك (սինսիկ, թ.) ծածուկ, չար։

سينك (սինէկ, թ.) ճանճ (հմմ. مگس). سيورى – آت ձիու մժեղ, մժղուկ. ى – آت ձիապիծակ, ձիաստաց։

سينسى (սինսի, թ.) ծածկամիտ,սրմտեղուկ. دل – ծածկամտութիւն.

سينور (սինօր, թ.) ամհաման, ամհամեմատութիւն.سوءخو-ամհամանակութիւն

سينكاك (սինէքիք, թ.) ճանճալման, ճանճաձեւ.

سينكين (սինկին, թ.) մարտոլական դիւրաբիծ (հմմ. غضب الهيل)։

سينمك (սինմէք, թ.) 1. մարտել. 2.մարել.ուժգնութ.ը կատրել

سينه (սինէ, պ.) 1.կուրծք.ստինք հաւատաոյսիուն.ը,չաւաստարիմ կուրծքը.2.սիրտ, հոգի. چاك – վշտատեակ սրտատեակ. بند – յանջապանակ. او زن – (սինէ զէն օլ.) կուրծքը ծեծել. ագալ ։

سينه‌سينه (սինէ, սինէ,թ.) ծունր ծունր անձրևել

سينى (սինի, պ.) մեծ ափսէ կեռաս կուբր, խառն. قرمز – եռատաք նիով սեղան գնել. سيى (սիյնի, ա. մրդկմմ.) սիրտպատկերք։

سينين (սինիյն, ա.) տ. նուռ. طورسينين Սինա լեռ։

سيواس (սիվաս, թ.) Սեբաստեա. لى – սեբաստացի. جلاء –

سيورتمك (սիվրիքմէք, թ.) սրածայրը դարձնել.2.հաստնել (մարգ.

سيوزجه (սիվրճէ, թ.) խաղաստրա պուտ։

Digitized by Google

سیورلمك (սիւրիւմ.ք, սիւրլմակ, սիւրուլմէք. ո.) 1. սրածայր քլ. սուլունալ. 2. հաստակը երկարիլ։

սիւրի (սիւրի, թ.) 1. սուր, սրածայր. 2. երկայն. ցց. – երկայնահասակ. մնալ – ժամել (հմշ. ածալ) – ընդլայնել. ածոյ – թեթև ամիտ. ջաղացի, գործ – սուր աչքեր (հմ. ոսոխ) (զուգ.) պէս – սրածայր բլուր մլ – սրութիւն, սրածայրութիւն։

սիւպիւէք (սիւպիւէք թ.) 1. լարծիլ հնոյս տալ, գաղտնի մեկնիլ

սիւպիւ (սիւպիւ, սիւյուշ թ.) 1. քնջուած (հմշ. հնձ. հնչ. նմն). 2. խառափուած. լեզ – իւրացանչիւր 36 տարին մեկ անգամ եկած լուսնային տարի։

սիւպիւճի (սիւպիւճի, թ.) 1. լարծուն. դարձ – 2. նեղող (մարդ). մլ – 1. լարծուած. 2. անհանգստութիւն

սիւրեուճ (սիւրեուճ, ա. եղ. ճիւս) թուր. բեր, սուրբեր. գործ – սուր –

սիւլուէք (սիւլուէք, ա.) հաստակուռութիւն։

սիւլիկէ (սիւլիկէ, թ.) խազաստարտ, պուտուր։

սիւսիլ (սիւսիլ, ֆր.) 1. քաղաքական, ոչ-կիներորական. 2. դպտեալ մուկ – ծպտեալ պատիլ. դարմ – ծպտեալ պատճառ։

սիւսէ (սիւսէ, պ. ւսս– էն) ա. սիսամ. զուրսիւ (սիւսէիրուզ, պ.) դժբախտ սիւսէիրպար, պ.) մեղաւոր. թիւրիմ (սիւսէիճամ, պ.) անաղորդ, անհ. միջոցին, անազգեցող. մնալ (սիւսիրէկն) անաթոյր, անազգին. մեռ մնալ անհ սուգ. զուսիւ (սիւսէիրու) զ – (ru–) անազդեմ։

սիւսիւ (սէյիէ ա.յգ. սիւսիւ) չար գործ, յոռի ընթացք (հմշ. ֆասատ. ֆասատ. կոտոլմակ. հմ. հոսուն). սիւսիւ-մալ ա.յոռ.

ռի արարք. 2. մեղք, յանցանք. գիւսիւ հանուելու չարիքը բարիքէն աւելի։

سیئ (սէյիէ, ա. ոյս էն. իգ. սիյէ) չար, գէշ, յոռի. (الخلق – (սէյիէիլ խուլուգ) չարաբարոյ. العمل – չարագործ սիյէ اخلاق [ախլագը սէյիէ] յոռի վարքը

(ش)

ش (շին) 1. Օսմանեան այբուբենի տասնըվեցերորդ գիրը. 2. Որ ա. կան արժէքն է 300. 3. Թիւն սմսոյ հմ.

شاه (շահ, ա. կատարեալ է) աշխ. شاه‌شاهان [շահնշահլաղու – եթէ Ած. ուշէ՝ կասի՝ հաճի]։

شاهمت (շահմէք, ա. յգ. մաշ) ձախորդ ուժ. (հմշ. զլնշորղուղ). լն – ձախորդ (հմշ. շորղուղ)։

شائبه (շաիպէ, ա. պուշ էն. յգ. պիւշ) 1. բիծ, արատ. 2. թերութիւն (հմշ. զուրսիւ-շաիպէ-ինէնէ զերծ (نقصان

شائق (շաիզ, ա. շուշ էն) եռանդուն շաիզ լնլ եռանդուն սիրտ։

شاب (շապ, պ.) պատիղ. ցիդ – կարմիր ծոլ (հմ. احمر) զլնշ. – հիւանդութիւն մէ որ արջառներուն կ'պատահի կը թափէ. ատորդ ո – նեղուիլ նեղութեան նեղմտութիւն. մնալ – պատիղի պէս սառիլ, շատ սիրել ինալ։

شاب (շապ, ա. պիւն էն. յգ. պիւան) պատանի. տրմ – [շապի էմրէց] անմօրուս պատանի, անպէտ և անմօրուս երիտասարդ։

شاباش (շապաշ, պ. հմուտ. պիւտ էն ուրախ լեր) 1. կեցցէ՛ս, ապրի՛ս, (հմշ. ինքն). 2. հատանուած. գնահատուած. պիւտ. գնահատման արժանի

شابան (տապան, պ.) ապշած, հիմ-
յած, զարմացած։

شابه (տապգա, թ.) գլխարկ, փեզոյր
ջ – գլխարկավաճառ. յաքչե-
մը 1. գլխարկը հանել, յարգել. 2. չողոմել
մեկուն տրչ – բարկանալ. լ-գլխարկաւոր

شاپردامق (տափրտարմագ, թ.) շալել տալ։

شاپلامق (տափլաթմագ, թ.) շալել
շուռ տալ։

شاپردامق (տափրտամագ, թ.) շալել
ինչ շարշուրջ շալելով։

شاپلامق (տափլամագ, թ.) ապտակի
ձայն հանել, շառաչել։

شاتم (տաթիմ, ա. թիմ էն) հայհո-
յիչ, հայհոյող (հմմ. յակֆր)։

شاخ (տաղ. պ.) 1. ճիւղ, ոստ (հմմ.
խոտ. վաղ). կն – վարդի ճիւղ. 2.
եղջիւր (հմմ. ցոյն). գառ – մորճ. ահ –
եղնիկի եղջիւր. գռամք – գռամք ձագ
եռան ելիկս ոտքերուն վրայ կենալ.
– դար – 1. ոստախիտ, ճիւղաւոր (հմմ.
վաղ. վաղ). 2. եղջերաւոր խոտակեր [պ]
1. անասուն. 2. ոստախիտ ծառեր
[որ, ոնդ. խոտակեր ծառ կամ թուփ
գեղեցիկ մը լսեցինք]. ցեղ – 1. ճիւղա-
ւորուիլ. 2. ծառանալ. վիրտնիլ [ձի]
3. զայրանալ, բարկանալ. 4. սպառնալ։

شاخص (տախս, ա. շխս էն) 1. ի-
նչակոճակ. 2. նպատակակէտ

شاد (տաս, յետին շատաղ, մեր շատ
մաղ, պ.) ուրախ (հմմ. շատ. յուրա-
մո) ու – ուրախանալ. ց – ուրախու-
թեան պատճառ. شادی ºյայ ուրախութեան պատճառ։

شاداب (տատապ, պ.) 1. թարմ (հմմ.
թազա. թ. վերդ. վերդ). 2. ջրուռ,
ջրաց. ց – ջարմանութիւն. (հմմ. թազա-
վերդ)։

شاددامق (տատրտամագ, թ.) շա-
ռաչել, կարկաչել։

شاددی (տատրտի, թ.) շառաչ, կար-
կաչիւն։

شادروان (շատիրվան, պ.) շատրուան
ջրցայտ (հմմ. գեշմա)։

شادکام (տատքամ, պ) 1. գոհունակ
2. բարեբախտ, երջանիկ։

شادی (տատի, ա.) 1. ուրախական
և կրքեալ. 2. եղանակով ո-
տանաւոր կարգացող։

شاذ (տազ, պ.) 1. ուրախ. յոյ (տազզ,
ա. յոյ շնդ էն. յգ. յշուդ) բացա-
ռութ. (հմմ. մստնեն. (استثنا) شاذه
յատուկութիւն կազմող բառեր. զր ալ –
ընդունող – իբր բացառութիւն։

شارب (տարիպ, ա. րպ շրմ էն. յգ.
շուդ) 1. խմող, արբեցող շարպ
յոգի ալ սպրատափել գինով (հմմ. շիշ
այեաշ). لبن شارب [տարիպիլլէաէն] կամ
խմոց. 2. պեխ. դրյ – երկայն պեխ։

شارح (տարհի, ա. շրհ էն. յգ. շրհին
(շրահ) մեկնիչ. մեկնաբանող.
شریف مثنوی شارح Մէսնէվիին մեկնիչը։

شارع (տարի', ա. շրհ էն) 1. օրէնսգիրք
2. Մեհեմեականաբեան պա-
հպանք Աստուած կամ Մուհամմէտ
մարգարէ. 3. (շրուց էն) սկսող, ձեռնարկող

شارق (տարրգ, ա. շրգ էն) փայլող
– նշան փայլող աստղ։

شارقه (տարրգա, ա. յգ. շուրգ) ճա-
ռագայթ (հմմ. գոշ. գոշ. վեռ)։

شارل (տարլ, յետին շարլ թ.) ագռ – ուղ-
ղաբար հեղհեղի պէս հասիլ։

شارلاتان (տարլաթան, ֆր.) 1. շա-
տախաս. խաւիարպ. ճա-
մարտակ (հմմ. ղազն. լաղլան. շգլան. յայ-
ռաբեր) 2. սուտ բժիշկ. լն – 1. շատախօսութիւն. խաւեր-
բայութիւն. 2. սուտ բժշկութիւն։

Digitized by Google

բարեխօսը Աստուածն Աստուածամօր Յիսուսի իմամ Շաֆիին ապաղեք:

شافول (շաֆուլ. Թ.) մեղրի տաքսակ փեքը աւշտ:

شافی (շաֆի, ա. ևմ էն. ից. պաիմ) Ը. բժշկող, բուժող. شافی դայն քուժ գեղ.2.գթասիրտ,համակերպ, գթահաւատչիչ-պաշտպան:

شاق (շաղ, ա.շտ էն. ից. պաիմ) տաժանակիր. պաիմ – خدمت տաժանակիր աշխատութիւն:

شاقراق (շաղրաղ,Թ.) գառաբիծ շատ գեղեցիկ, շատփառք երգիչ

شاقرداتمق (շաղրտաթմաղ, Թ.) 1. շէյէլ առոյ2ճառագայթել ալ.

شاقردامق (շաղրտամաղ, Թ.) 1. շէյէլ. 2. ճառագայթել:

شاقت (շաղրթ, Թ.) ժխտականէ (տես ասակ մը ձուկ):

شاقردی (շաղրտը, Թ.) 1. շէյէլուն, շէյէլում. 2. ճառագայթում:

شاقشاق (շաղշաղ, Թ.) փայտիկներկու քէն ծեղ քաշած փայտ

شاقلابان (շաղլապան, Թ.) ճամարտակ. ալ – ճամարտակութ.

شاقلاتمق (շաղլաթմաղ, Թ.) շէյէլ (հմմ. ճուդրաղել):

شاقلامق (շաղլամաղ, Թ.) շէյէլ (հմմ. ճուդրաղել):

شاقول (շաղուլ. ա. տպաւ.շավուլ) կապարապար, որմապար. ալ شاغول ուղղաձիգ. ալ شاغول ըն ուղղաձիգ դիր. شاقللامق [տպաւ. շավուլլամաղ] 1. ուղղաձիգ ուղղութիւնը գտնել դիտել. 2. հարթաչափել:

شاقه (շաղղա, ա. շտ էն. ից.շաղ) տաժանակիր. شاقه خدمات տաժանակիր աշխատութիւն:

شارلامق (շարլամաղ, Թ.) չռաքը հեզեգի պէս ձայնով հոսիլ

شارلی (շարլը, Թ.) չռաքի շռաչիւն, կարկաչիւն.

شاشالامق (շաշալամաղ, Թ.) չռաքիլ, ինչ ընելը չգիտնալ:

شاشترمق (շաշթրմաղ, ճռշտիւ Թ.) 1. շռաթրճնել, շփոթ ել (հմմ. ճաշտրմաղ ալ. տես նաեւ ճաշտրմաղ). 2.փոխատնկել (ծառ).

شاشترمق (շաշթրմաղ, Թ.) 1. տրտռալ. 2. փոխատնկում

شاشرمق (շաշրմաղ,ճռշիւտ Թ.) 1. շռաթրիլ, շփոթիլ. – یولی մոլորիլ, ճամբան կորսնցնել. – یلوسنی բուրթալին շռաթրիլ շփոթիլ.

شاشقین (շաշղըն, Թ.) 1. ապշած շռաթրած. 2. ապռազ.տխմար. ալ – ապռաշռնիւն, տխմարութիւն.

شاشمق (շաշմաղ, Թ.) 1. ապշիլ, զարմանալ. 2.շիտիլ, վրիպիլ մոլորիլ. գնդաշիւ ապշած մնալ.

شاشی (շաշը, Թ.) չիլ (հմմ. յօղ). – ալ.–շռաթ.գնդ.'նիլամըշ.

شاطر (շաղըր, ա. տրեսէն) 1. գռաւիչ. 2. ճկուն եւ ծռծկան. դամ մարդ. 3. հին ատեն մեծերուն ձիուն քովէն գացող սպասաւոր:

شاطرلق (շաղրլը,ա. տրեսէն էն կէնգ.) բարթաթարութիւն:

شاعر (շա'իր, ա. յռե էն. յգ. شاعرات իռե) 1. բանաստեղծ, պոէտ օրէնս բանաստեղծուհի. 2. չրթուն բանաստեղծ պոէտ. նոյն ըրդ شاعرانه բանաստեղծական. شاعرلك բանաստեղծութիւն. شاعرانه բանաստեղծական:

شافع (շաֆի, ա. շտ էն. ից. պաիմ) բարեխօս (հմմ. شفيع որ աւելի գործածած.)

شաղ (ապտ, թ.) կատակ (հմմ. խոյ ենթ.). ասելու – կատակախոսել. ~ ու խաղ. ~ – կատակասիրություն. ~ ել կ՚ընէ, կատակել-խրատել կատակ ընել (հմմ. ենթ.-ել). ~ ի ձեռքի կատակ. ~ ը – կատակասէր

շաքր (ապիր, ա. շաքր էն. իգ. շաքր) շնորհակալ. գոհացողմասնը շաքր. ~ ը – [ապիրութիւն] շնորհապարտ. երախտապարտ. շաքրալ-ահսան [ապիրութիւն] շնորհապարտ:

շաքրդ (ապիրտ, պ. յգ. ան շաքրդ) 1. աշակերտ (հմմ. կանխ. ենթ.). 2. աշկերտ, թերեւս, համբակ. ել – աշակերտուիլ. աշկերտութիւն. շաքրդ-անութիւն – ակաս

շաքիլ (ապիլ, ա.) 1. հատուած, ապրանք (հմմ. ենթ.). 2. քնութեան [հմմ. բնազդ. ենթ. ենթ.]:

շաքի (ապի, ա. շաքիէ էն) գանգատող. բողոքող, բողոքարկու:

շալ (ալ, թ.) ցիսի. աքցան – քաշելու ցիսի. շալն աչք պարսպի ականն ցիսի. ~ ը – ցիսիաքաշ:

շալաքի (ալաքի, թ.) բրդէ բարակ տեսակ մը կերպաս:

շալուար (ալվար, թ. պրս. շալուար էն) անգրպտաքիլտիաստան

շալի (ալի, թ.) տասնեակ բարակ կերպասներ (սալիճաղջ-ղջիկներ)

շալուպա (ալուպա, ֆր.) երկկայմանեան մը որ հին տեսակ մը կ՚ըսեն:

շամ [պէրրութեան] (ամ, ա.) Դամասկոս. Շամի ր. Սուրիա. ~ ցի – դամասկեան անուշ ղէն. ~ ցիներ – դամասկեան ծիրան – ~ ցիկ խաղողի տեսակ մը. ~ ցի ֆստիկ – պիստակ. ~ ցի – Դամասկոս. ~ ցի – դամասկոսցի. ~ ցիական – դամասկեան

շամ (ամ, պ.) երեկոյ, իրիկուն (հմմ. ենթ.). ~ ի ազդ. (տես՝ շամ ենթ.). ~ ը – երեկոյեան ատեն:

շամ (ամ, ա. շամ էն. իգ. ոտ) հատուած. ~ ոտ ոտ հատուածներ:

շամ (ամ, տառ շամ էմ, ա.) տե՛ս շտամ:

շամամե (ամամէ. ~ ոտ էմամէ, ա.) 1. հին ատենները գործածուած երկայն ու լայն շապիկ մը. 2. կնոջ ներքնազգեստ:

շամպանիա (ամփանիա, ֆր.) շամպայնիա (ընտիր գինի մը):

շամխ (ամխ, ա. շամխ էն) բարձր բարձրաբերձ լեռնաշղթայ [հմմ. ենթ. ենթ.]. բարձրաբերձ լեռներ:

շամիլ (ամիլ, ա. շամիլ էն. իգ. ոտ) պարունակող. բովանդակող, պարփակող. ~ ը – պարունակել, պարփակել, բովանդակել. ~ ը ալ-ֆաք – շամիլ ալ-ֆաք – աշխարհատարած, աշխարհապարփակ:

շամո (ամէ, ա. յգ. շամոներ) ծիրան, ականջի պտուկ (հմմ. ենթ. ենթ.):

շան (ան, ա.) 1. վիճակ. 2. պատեհ արժանապատուութիւն. 3. փառք. 4. պատուականութիւն. 5. պատեհ, համբաւ. 6. տեսք. ~ ին բարձրապատեհ, մեծահամբաւ. ~ ով – հռչակ հանել. ~ ին հոս փառասիրութիւն. ~ ին ՝ ձայն փառատուր, պատուատուր, տեսքատ. ~ ը նայեցաւ, անձանօթ. ~ ը – նայեցաւ ին:

շան (էն, ա. յգ. շաներ. շանէն) 1. գործ. 2. նոր գործ. 3. գեղեցիկ պատահար. 4. լուր:

շանե (անէ, պ.) տանտր (հմմ. ենթ.). ~ ը – տանտրել:

շահ (ահ, պ. յգ. շահան) 1. արքայ, թագաւոր. 2. պարսից շահը. պարսից արքային. ~ ի, ~ ան – Հազվելթի ինչի մանգիրներէն է. ~ ահ 1.

Digitized by Google

شاهمردان (Շահմէրտան, պ.) մեծ և ծանր մուրճ։

شاهنامه (Շահնամէ, պ.) պարսիկ հռչակաւոր բանաստեղծ Ֆիրտէվսիի գրած դիւցազներգութիւնը։ 2. դիւցազներգութիւն։ [թագաւորներու] ... – դիւցազներգական բանաստեղծ։

شاهنشاه (Շահնշահ, հնչւմ Շահինշահ, պ.) թագաւորաց թագաւոր, արքայից արքայ. մեծն Մեծ արքայից արքայն։

شاهنشین (Շահնիշին, պ. տրամ. Շահիշիր) պատչախ։

شاهوار (Շահվար, պ.) 1. արքայավայել. 2. խոշոր և ընտիր մարգարիտ օր. [յարդ շատ shiրէրի –]

شاهی (Շահի, պ.) 1. արքայական, թագաւորական. 2. պարսից Շահին յատուկ. شاهی سرای Շահին պալատը. 3. Շահուքիւն. 4. հանգիստով շինուած տեսակ մը հրուշակ. 5. չափ. արքայութ. 6. հին թնդանօթի տեսակ մը. شاهی مرمر բարակ ճերմակ կտաւ

شاهین (Շահին, պ.) 1. բազէ. 2. կշռաման վրայ, կշռաւելու գծեայ – հըպարտ նայուածքով։

شایاق (Շաեագ, թ.) բուրդ կերպասի հագուստացու։

شایان (Շաեան, պ.) արժանի, վայել (չմշ. ալց. لایسته. شایسته. تحسین، ستوار)

شایان اهمیت կարևորութեան արժանի։

شاید (Շաեէտ, պ.) 1. եթէ. 2. թերևս գուցէ (չմշ. ակա)։

شایسته (Շաեէսթէ, պ. յգ. شایستگان) արժանաւոր, արժանի (չմշ. لایق. شایان. ستوار). تفاوت شایسته و شایان արժանի. [շայէսթէկի] արժանաւորութիւն։

شاهسوار (Շահսուվար, պ. յգ. شاهسواران) ճարտար հեծնող։

شاهق (Շահիգ, ա. شاهق հնչ. իգ. ه شاهقه) բարձր (հմմ. ترکی. بلند) ... شاهقه جبال բարձր լեռներ։

شاهقه (Շահիգա, ա. յգ. شواهق) բարձունք, լեռան գագաթ։

شاهلق (Շահլըգ, թ.) 1. շահաւէտ. 2. ... 3. փոքր – .

Digitized by Google

شایع (Շաեի, ա. թզ. شیوع իզ. شایعه) տա- րածուած, տարածայնուած. 2. անբաժան, խառն, բաժնուած մաս կալուածի. حصهٔ شایعه – او . տարածուիլ
شایعه [Շաեի'ա, ա. յզ. شایعات] տարա- ծայնութ. شایعهٔ کاذبه. սուտ տարածայնութ.

شایقه (Շայգա, թ.) տեսակ մը սա- հող նաւ։

شایکان (Շայկեան, պ.) 1. արժան, արժանի. 2. առատ, շատ, ձրի. قافیهٔ شایکان ձրի յանգ. ——ատատութ.

شب (Շէպ, պ. յզ. شبان) գիշեր. روز وشب ցորեկ և գիշեր. روزان وشبان. գիշերներ և ցերեկներ։

شباب (Շէպապ, ա. شبابت սխ. և) պա- տանեկութ. عهدشباب، عنفوان شباب. պատանեկութեան տարիք. شبابی [Շէ- պապի, ա. իզ. شبابیه] պատանեկան.

شباط (Շուպաղ, պ.) փետրվար, փետրուար։

شباك (Շիւպպաք,ա.) պատուհան (հմ. حجره). شبان [Շէպան, պ. եզ. شب] 1 գիշեր 2. [Շիւպան, պ.] հովիւ (հմշ. چوبان). شب زنده دار [Շէպի զէնտէտար] 1. գիշերը անքուն անցընող. 2. գիշերը անքուն անցընելով աղօթող (հմշ. محیی اللیل). 3. [Շիւպպան, ա.] պատանիներ. شبان وطن հայրենիքի պատանիներ։

شبانروز (Շէպանրուզ,պ.) ամբողջ օր, 24 ժամ։

شبانگاه (Շէպանգեահ, պ.) գիշեր, ատեն, գիշերային (شبگاه) آه شبانگاه գիշերային ողբ։

شبانه (Շէպանէ. պ.) գիշերային. جمعیت شبانه ضیافت – երեկոյթ. صحبت شبانه գի- շերային տեսակցութիւն։

شبوی (Շէպպուի, شبو Շէպպու,պ.) շահպրակ (ծաղիկ)։

شپره (Շէպփէրէ, պ.) չղջիկ (հմշ. یاراسه. یراسه. کیجه قوشی)։

شبتاب (Շէպթապ, պ.) կայծոռիկ, փուշ... (հմշ. آتش بوجکی)։

شبچراغ (Շէպչիրաղ, պ.) նռնաքար (հմշ. شمشراق طاشی)։

شبخون (Շէպխուն. պ.) գիշերային յանկարծակի յարձակում։

شبخیز (Շէպխիզ, պ.) գիշերը ար- թննցող և ելնող աշխատող

شبدیز (Շէպտիզ,պ.) սև ձի՝ Խոս- րովին ձի (հմշ. یاغیز آت)։

شبر (Շէպր, ա.) թիզ (հմշ. قاریش)։

شبرنك (Շէպրէնկ, شبگون Շէպկիուն, պ.) սևաթոյր, սև ։

شبرو (Շէպրէվ. պ.) գիշերաշրջիկ, գի- շերները պտտող (հմշ. سائرالليل) دزد شبرو գիշերները պտտող գող։

شبستان (Շէպիստան, պ.) 1. կանա- նոց (հմշ. حرم دائرهسی). 2. ննջասենեակ (հմշ. یاتاق اوطهسی)։

شبش (Շէպէշ, թ.) ձիու կապ. ծամ [գրաստի], գրաստի պախուց.

شبع (Շիպ'ա. ա.) 1. յագում, կշտա- նալ. 2. [Շէպ] բեղմնաւորութ.

شبعان (Շէպ'ան, ա.) յագեցած, կշտ- տացած, կուշտ (հմշ. طوق . سیر)։

شبك (Շէպէք, թ.) շնգլխի (կապիկ մը) اویناتق – շնգլխի խաղցնել

شبكه (Շէպէքէ, ա.) 1. ուռկան, վարմ 2. վանդակորմ. 3. հիւսուած, ցանց. 4. [شبکهٔ حدیدیه]. երկաթուղի 5. [մրգկզ] ցանց, ցանցանի։

شبكى (Շէպէքի,ա.իզ.شبکیه Շէպէքիյէ, մրգկզ.) ցանցկերպ։

شبكیر (Շէպկիր, պ.) գիշերային. ناله آه شبکیر գիշերային յուրեն (ահի Շէպկիր) գիշերային ողբուկոծ.

Digitized by Google

شبنم (շէպնէմ, պ.) ցօղ (հմշ. . جى ندى، ژاله):

شبه (շիպհ, ա. յգ. اشباه) 1. նման (հմշ. نظير. مانند. مثل) . 2. նմանութ. جزيره — թերակղզի (հմշ. يم جزيره). شبه فعل [շիպհի ֆիլ] բայի նշանակութ. տուող բառ. زلال — բնասպիտակերպ. شبه عظم [շիպհի ազմ] ոսկրակերպ. شبه اسطوانى գլանակերպ. شبه اسفنجى սպնգակերպ. شبه بشره մերձամաշկակերպ. — معين զուգահեռագիծ. منحرف — տրապեզ. قلوى — ալքալակերպ. غده — գեղձակերպ. ظل — կիսաստուեր:

شبهه (շիւպհէ. ա. յգ. شبهات շիւպէհաթ) տարակոյս, կասկած. ا— կասկածիլ, տարակուսիլ, երկբայիլ. سز — անկասկած, անտարակոյս (հմշ. بلاارتياب. لاشك. بى شك وشبهه). لى — տարակուսելի, կասկածելի. لى طاقدن — կասկածելի մարդ. شبهه‌لنمك կասկածիլ:

شبينه (շէպիյնէ, պ.) գիշերային (հմշ. شبانه. كيجه‌لك):

شبيكه (օէպիքէ, ա.) վարմ, ծուղակ. տե՛ս شبكه:

شبيه (շէպիհ, ա. իգ. شبيهه) նման (հմ. نظير. مثل. مانند. بكزر). شبيه روضهٔ رضوان դրախտանման (հմշ. جنت آسا):

شتاء (շիթա, ա.) ձմեռ (հմշ. سرما. قيش). موسم شتا ձմրան եղանակ:

شتا (شق շէթթա, ա. յգ. شتيت ի) զանազան. مواد شق، مسائل شق. զանազան խնդիրներ. — معلومات — գիտելիք:

شتائى (շիթաի, ա. իգ. شتائيه) ձմեռնային (հմշ. قيشلق). زهر شتائى ձմեռնային ծաղիկ. تداركات شتائيه ձմեռնային պատրաստութիւնք:

شتاب (շիթապ, պ.) շտապ, աճապարանք (հմշ. عجله. سرعت. مسارعت). ا— շտապել, փութալ, աճապարել:

شتابان (շիթապան, պ.) փութացող, շտապող. او — փութալ:

شتر (շիւթիւր, պ. اشتر են. յգ. شتران) ուղտ (հմշ. دوه. جمل). شتركربه [շիւթիւր կիւրպէ] անհաւասար, պզտիկ ու մեծ, աղէկ գէշ. شتربان [շիւթիւրպան, պ. յգ. شتربانان] ուղտապան (հմշ. دوه‌جى):

شتم (շէթմ, ա. յգ. شتوم) 1. թշնամանել, հայհոյել. 2. թշնամանք լուտանք, հայհոյանք:

شتوم (շիւթում, ա. յգ. شتم ի) հայհոյանքներ. شتوم غليظه գէշ ծանր հայհոյանքներ:

شتوى (օիթէվի, իգ. شتويه) ձմեռնային (հմշ. قيشلق. شتائى):

شق (շէթթա, ա. եզ. شتيت) զանազաններ, այլեւայլներ [հմշ. متفرقه. متنوعه]. مواد شق զանազան խնդիրներ. مسائل شق այլեւայլ խնդիրներ:

شتيت (շէթիթ, ա. յգ. شق) ցրուած. اشياى شتيته ցրուած առարկաներ

شجاع (շիւճա՛, ա.) քաջ, դիւցազն 2. հիտրա համառօտեղութիւն

شجاعت (շէճա՛աթ, ա.) քաջութիւն դիւցազնութիւն. لى — քաջ դիւցազն. عساكر شجاعت نهاد քաջ զինուորներ (հմշ. بهادرلك. يكيتلك):

شجر (շէճէր, ա. յգ. اشجار) ծառ (հմշ. درخت. آغاج). النبى — կայսադենի (հմշ. پيغمبر آغاجى). شجر — مقوله‌سى տգէտ և ռամիկ մարդիկ:

شجره (շէճէրէ, ա.) 1. տե. شجر (հմշ. شجرات). 2. Ճիւղաբանութիւն. شجرهٔ آل عثمان Օսմանեան գարմին ճիւղագրութ.ք. شجره‌لى — ճիւղաւոր:

شجعان (շիւճ՚ան, ա. յգ. شجيع ի) դիւցազներ, քաջեր. شجعان

Digitized by Google

شجيان օսմանցի քաջեր. ‖ հետ. [ըհնեա
ալ նոյն է, քիչ գործածական):

شجن (շէճէն, ա. յգ. նշճոն) գ'ուշ
(հմշ. մուլ. ցաւագ). 2. մանանաճիւղ
(հմշ. բոտ. ցաւագ)ոշճոն, ոշճոն. (տես. բոտ.)

شجيره (շիւճէյրէ. ա. նուազ. շճէ ի)
ծառիկ, թուփ:

شجيع (շէճի', ա. յգ. շճաճոն իգ.
շճէճէ) քաջ, դիւցազն. զօրաւոր
շճէճէ քաջ զինուորներ:

شحم (շահմ, ա. յգ. շճոոմ) ճարպ
(հմշ. ճաղ. ըչ ճաղ). – խոզի ճարպ
շճոմ [շահմի, իգ. պատճ.] ճարպապատ:

شحمه (շահմէ, ա.) 1. ճարպի կտոր.
շճոմէթ ըլ-ուճնէ շճոմէ ականջի ճարպ. բոլ-
թակ, ունկնաբլթի:

شحنه (շահնէ, շրհնէ, ա.) հին ատեն
ոստիկանապետ (հմշ. մուհդիս
ագոյի անգործած. մզդուր պահնա):

شخر (շախրէմ, թ.) ճամբուտուք,
ճեղքուածք. – շճոմ ճեղքի ճեղք

شخص (շախս, ա. յգ. շճոոս) 1. անձ
անհատ. 2. անկարևոր մարդ,
հոգի. 3. [քեր.] դէմք. 4. ոք, ոմն, մը
ոմն: շճոոս երրորդ մը. ոմանց – բարեկամ
կան անձ. շճոոս [շախսէն] անձամբ.
բերան շճոոս անձամբ կը ճանչնամ.
շճոոս [շախսի, ա. իգ. պատճ.] անձնա-
կան, անհատական. պահու շճոոս անձ-
հատական գործառնութ. պատճ. շճոոս ճանչ-
գիւ հարկ. պատճ. ճգոր շճոոսական
իրաւունք, առանձին տուրք. շճոոսիյէթ
[շախսիյէթ, ա.] անձնականութիւն
նոխութիւն – անձնականութեամբ
պետք չէ զբաղիլ. շճոոսէն անձ, ինքնու-
թիւն. ըսուելու շճոոսը ակնածելի անձը չհանգը-
ցուեցաւ. պատճ. շճոոսիյէթ բարեկական անձ

شد (շէտ, ա.) 1. ստոիկ ուժով
կապել. նոր – [շէտեի ռէհալ] 1.
թամբը ստոիկ կապել. 2. ճամբոր-
դութեան պատրաստուիլ, մեկնիլ. 2. [շէտ. թ.]
հին ատեն արհեստաւորներուն կա-
պած մէջքի գոտին:

شد (շիտ, պ.) եղաւ. ըսած ատ եր-
թեկ. – ձեռ արձանագրուեցաւ.
շիտ պատճ. փոխադարձ կերպացուած է:

شدائد (շէտաիհ, ա. եզ. ոճշդէ) 1.
ստոիկ դէպքերը, ստոիկ հոլիին ստոիկութիւնները.
2. ազէտներ, փորձանքներ (հմշ. ճաղ):

شدت (շիտէթ, ա.) 1. ստոիկութիւն
2. ստոիկ. 1 – ըսաւ ստոիկ
կանչել, ստոիկ ստոիկ. շտէ շտէ ձմրան
ստոիկութ. ստոիկ շտէ ստոիկ ուշիմութիւն
շտէ ստոիկ պէտք. մեծ – կոչտ
ստոիկութիւն ցուցնել. մարդ – ստոիկ
կացնել, ստոիկացնել. մէջ – ստոիկանալ
ստոիկանալ. յ – 1. ստոիկ. 2. ստոիկ,
մուտ (հմշ. ոճշդէ). շտէ ըլլալ ոչ ոճշդէ:

شده (շէտէ, ա.) կրկնակ որ ստ
նշանն է (ّ) [հմշ. ոճշդէ]. յ –
կրնակ ունեցող [հմշ. ոճշդէ ունէցէղ]

شديد (շէհիյ, ա. շտէ էն. իգ. պատճ.
շտիդէ) 1. ստոիկ. ոճշդէ շտէ ստ-
ոիկ ցուցք. 2. ստոիկ, ուժգին:

شديدت (շէհիյէթ, ա. յգ. ոճշդ) 1.
ստոիկութ. ստոիկութիւն. 2.
փորձանք, ազէտ. օր. ոչ ոճշդէ ոճշդէ:

شذرات (չէզրաթ, ա. եզ. ոճշդ որ
շատ չի գործ.) 1. հանքէն
ժողովուած ոսկիի կտորներ. 2. իրը զարդ
կախուած մարգարիտի հատիկներ.
3. կարևոր լուրեր, որ լրագիրներու
բաժնին գլուխը կը դրուի:

شذوذ (չիզուզ, ա. յգ. շտուդ) զար-
տուղութ. բացառութ. 1 –
[չիզուզէն] իրը բացառութիւն:

Digitized by Google

شر (շէրր, ա. յգ. شرور) 1. չարիք. 2. չար [յգ. اشرار]. (հկ. خير). 2. կագ և կռիւ, վէճ. شرالناس ամենաչար։

شراء (շիրա, ա.) առ, գնում (հմշ. مبايعه. صاتون آلمه). بيع وشرا [պէյու շիրա] առուծախ [հմշ. آلم صاتم]։

شرائط (շէրաիտ, ա. եզ. شريطه քայց իբր شرط ի յգ. կը գործ.) պայմաններ. شرائط مبحوثه յիշեալ պայմաններ. شرائط مقاوله نامه պայմանագրութեան պայմանները։

شراب (Շէրապ. շարապ, ա. յգ. اشربه) 1. ըմպելի (հմշ. اچكى. مشروبات). 2. գինի (հմշ. باده. خمر. مى. صهبا). ناب— անապակ գինի. خانه— 1. գինիի մեծ տակառ. 2. գինիի գործատուն. 3. մառան. شرابجى գինեվաճառ, գինի պատրաստող։

شرابه (շէրապէ, ա.) 1. մոզմզուկ. 2. գիշխուն։

شرابنل (շէրափնէլ, Փր.) պատերազմի մէջ գործ. տեսակ մը ռմբա

شرارت (Շէրարէթ, ա.) չարագործութիւն, չարութիւն։

شراره (Շէրարէ, շիրարէ, شرار շէրար, շիրար, ա.) կայծ (հմշ. قغلجم). شراره پاش կայծ սփռող. شرارهٔ الكتريقيه ելեկտրական կայծ։

شراست (շէրասէթ, ա.) սրտնեղութ. գէշ բնաւորութիւն։

شرايع (Շէրայի' ա. յգ. شريعت ի) ա. عالم شرايع. شريعت իսլամական օրէնք

شراع (Շիրա' ա. յգ. شرعه) առագաստ (հմշ. بادبان. يلكن). فتح— առագաստ պարզել (հմշ. بادبان كشا او)

شرافت (Շէրաֆէթ, ա.) 1. ազնուականութիւն. 2. արժէք, յա. գ

شرانپول (շէրանփօլ, شرانپوى շէրանփօյ, Հ.) ցցապատնէշ։

شراين (շէրային. ա. յգ. شريان ի) շնչերակներ (հմ. قرمزى قان طمرلرى)

شرب (շիւրպ, շէրպ, ա.) խմել. شرب ماء ؛ دوا ջուր, դեղ խմել. شرب مدام արբեցողութ. اكل وشرب կերուխում

شربت (Շէրպէթ, ա.) պաղծու, շաքար. خانه — շաքարատուն. پاره‌سى — ընծայ, պարգև. اوق — [քուս.] հմուկ, գնդակ. عمل — ى մաքրողական շաքարավաճառ. شربتجى շաքարավաճառ.

شرپاداق (շըրփատագ, شرپ շըրփ, Թ.) յանկարծ, մէկէն. — كسدى մէկէն կտրեց։

شرت (շիրրէթ, ա.) 1. չարութիւն. 2. չարագործ, չարաճճի։

شرج (շէրճ, ա. մրգկգ.) 1. երաստան սրբան, նստատեղ. 2. ճեղք։

شرح (շէրհ, ա. յգ. شروح) 1. պարզել բանալ. 2. մեկնել, մեկնաբանել. 3. մեկնութիւն, մեկնաբանութիւն։

شرحه (շէրհա, ա.) 1. շերտ. شرحه شرحه շերտ շերտ (հմշ. شخرم شخرم). 2. ճեղքուածք, ճեղք. 3. կտրատած։

شرذمه (Շիրզիմէ, ա. յգ. شراذم) խմբակ. قليله— աննշան խմբակ

شرر (Շէրէր. ա. եզ. شراره) կայծեր։

شرسوف (Շէրսուֆ, ա. յգ. شراسيف) մակորովայն [որովայնին վերի մասը]. ى • يه — մակորովայնական

شرط (Շարթ, ա. յգ. شرائط. شروط) 1. պայման. 2. (քեր.) թէութիւն. 3. երդում. شرط واقف կտակարարի պայման. لاشمق— իրարու հետ պայմանակցիլ. نامه — պայմանագիր. لى — պայմանաւոր. شرطى [շարթի, թէական, պայմանական. شرطيه թէական. صيغهٔ شرطيه [սիկաի շարթիյէ] թէական եղանակ

Digitized by Google

شرطه (Շիւրդա, պ.) յաջող՝ նպաստաւոր հով (հմշ. مساعد روزكار)

شرع (Շէր' ա.) Աստուածային՝ իսլամական օրէնք. شريف - իսլամական՝ մահմետական նուիրական օրէնք. ا - իսլամական կրօնի համաձայն.

شرعى (Շէր'ի, ա, իգ. شرعيه) 1. իսլամական կրօնքի վերաբերեալ. 2. օրինական, շէրիի. محكمهٔ شرعيه շէրիի դատարան. شرعيات իսլամական կրօնի վերաբերեալ գործեր. شرعياتجى [շէրիիյեաթճը] 1 իսլամական կրօնի գործառնութեան պաշտօնեայ 2 յետադիմական

شرف (Շէրէֆ, ա.) 1. փառք, պատիւ 2. բարձրութ. փառք, պարծանք. شرف ذاتى անհատական պատիւ - عارضى արտաքին պատիւ. شرفصدورا ، شرفسنوح ا، شرفصادر او، شرف ساخ او փառքով ելնել՝ ծագիլ (կայսերական հրաման). لى - փառաւոր. شرفبخش [Շէրէֆ պախշ, شرفبخشا Շէրէֆպախշա, պ.) փառք պարգեւող. شرفبخش اجلال او . փառք պարգեւել, պաշտօնին փառք բերել. شرفرسان [Շէրէֆրէսան] փառք, հասցնող, փառաւորող. شرفريز փառք թափող, փառաւոր. لندرمك - փառքը՝ պատիւը՝ յարգը աւելցնել. لنمك - փառաւորուիլ, յարգ ու պատիւ գտնել. متعلق بيوريلان اراده - կայսեր հրամանը որ եղած է. كتيره - պարծանք ըլլալ

شرفياب او (Շէրէֆեապ օլ. պ.) փառաւորուիլ. شرفيافته او [Շէրէֆեաֆթէ օլ.] փառաւորուիլ.

شرفا (Շիւրէֆա. ա. յգ. شريف ի)

شرفه (Շիւրֆէ, ա. յպ. Շէրիֆէ) մինարէի պատշգամը ուրկէ կ'աղօթէ միւէզզինը.

شرفيه (Շէրէֆիյէ, ա.) շէնքի մը արժէքը բարձրացնելու համար առնուած գումար.

شرق (Շարգ, ա.) արեւելք. ا - [Շարգէն] արեւելքէն. شرقى [Շարգը իգ. شرقيه) 1. արեւելեան. امتعهٔ شرقيه - ա արեւելեան ապրանքներ. السنهٔ شرقيه արեւելեան լեզուներ. شرقيون [Շարգըյեուն] արեւելքցիք. 2. شرق[Թ]երգ. جى - երգահան

شرك (Շիրք, ա.) բազմաստուածութ. اهل - բազմաստուածեան.

شركا (Շիւրէքեա, ա. եզ. شريك) ընկերներ. يازيجيان وشركاسى Եազըճեան եւ ընկերութիւն (հմշ. اورتاقلر.):

شركت (Շիրքէթ, ա.) ընկերութ. (հմշ. قومپانيه ، اورتاقلق) ا . عقد - ընկերութիւն կազմել. فسخ ا - ընկերութ.ը կազմալուծել. خيريه - բարեգործական ընկերութ. آنونيم شركتى، تسميه‌سز شركت - ա անանուն ընկերութիւն. قوماندیت شرکتی գլխադրական ընկերութիւն.

شركيل (Շէրկիլ, թ. պարս. شركير էն) անառակ, չար. لك - անառակութիւն, չարութիւն.

شرلشرل (Շըրըլ շըրըլ, թ.) շառաչելով խոխոջելով. آقق - շառաչելով՝ խոխոջելով վազել.

شرلاغان (Շըրլաղան, թ.) 1. շիրիկ ձէթ. 2. հոտած. վազք. لى - 1. շիրիկ ձէթով. 2. հոտող, հոտուն:

شرلامق (Շըրլամագ, թ.) խոխոջել, շառաչել. هوا - անձրեւել:

شرلق (Շըրլըք, թ.) խոխոջիւն, խո-

شرلدامق (Շըրլտամագ, թ.) խոխոջել

شرلوپ (Շըրլօփ, թ.) մածունով եփուած հաւկիթ (կերակուր)

Digitized by Google

شرիան (Շիրեաց, Շ՚երեաց, ա. յգ. Շիրեանք) չինարակ. ե - չինարային.շրշ-չնչափոց.չբա-չնչերակիկ

شریթ (Շէրիթ, պլ. Շէրիս, արաբ. Շէրիթ էն) 1. տրեզ.2.ժապաւէն ե - տարածութիւն չափական լար.ն - տրեզաւոր ժապաւինակ.մն - տրեզել, ժապաւինել

شրիճա (Շէրիճա, ա. յգ. Շիրճ) պատառաւած, կտոր, ծուէն. 2. մարմինն անբաժան մսի կտոր.

شրիր (Շէրիր, ա. ր էն. յգ. Շիրեանք. իգ. Շիրեան. իգ. Շիրեայ) 1. չար.2.հեռատես ապատուիլ. չրի մարդ. չրի մսի (չար մարդ).

شریդ (Շէրիդ, ա.) 1. ա. շրիտ. 2. [մրգկ.] նեզկապ, ազկապ.

شریաթ (Շէրիաթ, ա. յգ. Շիրաթք) գործածուիլ, եզակին անգործածելի է) պայման.

شریաթ (Շէրի՚աթ, ա. յգ. Շրիաթ) 1. ուղիղ ճամբայ. 2. իմամաց կանոն օրէնք (հմմ. Շրէ).

شریف (Շէրիֆ, ա. Շրիֆ էն. իգ. Շրիֆա. յգ. Շրաֆ. Շրիֆան) 1. փառաւոր, ազնուական.չրիֆ լաւ մարդ. Շրիֆ ազնուական մարդ. 2. ազնուական 3. մահմետականներուն [Շրաֆ էն]. 4. իշխան կամ չերիֆ Մէքքէի:

شریك (Շէրիֆ, ա. Շրկաթ էն. յգ. Շրկան Շրիկան հմմ. Շրիկ) 1. ընկեր. 2. մանուկիկ. չրիկ Շրիկ, Շեմ՚ - մեզապահկ. մն - ընկերակցութիւն.

شرین (Շիւրէյն, ա.) 1. շնչերակիկ (հմմ. Շրիեան). 2. (Շէրէյն) երկու չարիք. Շրինաղ երկու չարեաց փոքրագոյնը. ղնլոյ ինչրիկ երկու չարեաց փոքրագոյնը կը նախապատուի

شرիան (Շիրեաց, Շ՚երեաց, ա. յգ. Շիրեանք) չինարակ. ե - չինարային.շրշ-չնչափոց.չբա-չնչերակիկ

شریث (Շէրիթ, պլ. Շէրիս, արաբ. Շէրիթ էն) 1. տրեզ.2.ժապաւէն ե - տարածութիւն չափական լար.ն - տրեզաւոր ժապաւինակ.մն - տրեզել, ժապաւինել

شرچه (Շէրիճա, ա. յգ. Շիրճ) պատառաւած, կտոր, ծուէն. 2. մարմինն անբաժան մսի կտոր.

شریر (Շէրիր, ա. ր էն. յգ. Շիրեան. իգ. Շիրեայ) 1. չար.2.հեռատես ապատուիլ. չրի մարդ. չրի մսի (չար մարդ).

شریط (Շէրիդ, ա.) 1. ա. շրիտ. 2. [մրգկ.] նեզկապ, ազկապ.

شریعه (Շէրիաթ, ա. յգ. Շրիաթ) գործածուիլ, եզակին անգործածելի է) պայման.

شریعت (Շէրի՚աթ, ա. յգ. Շրիաթ) 1. ուղիղ ճամբայ. 2. իմամաց կանոն օրէնք (հմմ. Շրէ).

شریف (Շէրիֆ, ա. Շրիֆ էն. իգ. Շրիֆա. յգ. Շրաֆ. Շրիֆան) 1. փառաւոր, ազնուական.չրիֆ լաւ մարդ. Շրիֆ ազնուական մարդ. 2. ազնուական 3. մահմետականներուն [Շրաֆ էն]. 4. իշխան կամ չերիֆ Մէքքէի:

شریك (Շէրիֆ, ա. Շրկաթ էն. յգ. Շրկան Շրիկան հմմ. Շրիկ) 1. ընկեր. 2. մանուկիկ. չրիկ Շրիկ, Շեմ՚ - մեզապահկ. մն - ընկերակցութիւն.

شرین (Շիւրէյն, ա.) 1. շնչերակիկ (հմմ. Շրիեան). 2. (Շէրէյն) երկու չարիք. Շրինաղ երկու չարեաց փոքրագոյնը. ղնլոյ ինչրիկ երկու չարեաց փոքրագոյնը կը նախապատուի

شرلی (Շէրլի, Ք.) 1. գէշ, չար [գործ] 2. կռռաւաբար.

شرم (Շէրմ, պ.) ամօթ, ամօթխածութիւն. - ի ամօթահար. լաջ - կեղծ ամօթխածութիւն.

شرمسار (Շէրմսար. մն. Շրմսիկ Շէրմսիկ, ածանց Շրմսիկ Շէրմսիկ, ածանց էրմէնէ, պ.) ամօթահար, ամօթալից, ամօթոտ, ամօթալից. ու - ամօթահար ըլ.

شرف (Շիրֆ, ա. յգ. Շրուֆ) գրեթէ ու - գրեթէ (հմմ. ա Շրաֆ):

شروان (Շրվան, թ. ուխ.) Շիրվանցի, Շ՚ - Շրվանցիացի - ի արդի

شروانی (Շրվանի, ի.) վերնայարկ, ցերեկնայարկ

شروب (Շուրուպ, ի.) 1. օշարակ, չարաբ. 2. օշարակագործ.

شروع (Շիւրուն, ա. յգ Շրմ ի) մեկնարանութիւն. մեկնաբանութիւնք. պահ Շրմ Շաֆիյէի մեկնաբանութիւն.

شرور (Շիւրուր, ա. յգ. Շր ի) ախտ չարիքներու ընդհանուր ազգանունը

شروط (Շուրուդ, եզ. Շրմ) պայման ներ. ասնվազեա - պայմանագրութեան պայմանները.

شروطه (Շէրվէդա ի.) ան փաթթոց.

شروع (Շիւրու՚ ա.) 1. սկսիլ, ձեռնարկել. ի Շրմ ա կացնահար գործի սկսիլ. ի Շրմ Շրա գործի սկսիլ. 2. սկզբնաւորութիւն (հմմ. Նշ).

شره (Շէրի, ա.) չափազանց ագահութիւն. Շրա Շրմ վհատ (ասմա. պիէէրու Շէրի) չարեր և ցանկասէրներ

شرهان (Շէրհան, ա.) չափազանց ագահ, ցանկասէր.

شری (Շէրի, ա. յգ. Շրմ Շէրրիյէէ) չար. Շրի նիաթ չար բարի և չար նպատակներ.

Digitized by Google

شعر (Շ'ahr, ա. յգ. աչքեմ) 1. Աշանել. 2. սովորեցնել. اسلام شاعر իսլամական սովորեցնել.

شعار (Շi'ar, ա. յգ. աչքեմ) 1. Նշան, նշանակ (հմմ. علامت. نشان. اثر). — صادقت شعار انسانیت است Ճշմարտասիրութիւն մարդկութեան նշան է. 2. սովորութիւն, սովորոյթ. ظرز شعار յատկական սոսկ.

شعاع (Շiu'a, ա. յգ. شعاعات. աեմ) Ճառագայթ (հմմ. پرتو). شعاع شمس Ճառագայթ. شعاعی (Շուսի) Ճառագայթաւոր, Ճառագայթային:

شعب (Շա'պ, ա. յգ. شعبات) 1. ցեղ. ժողովուրդ. 2. (Շi'պ, ա. յգ. شعاب) սրտհետ, նեղ ճամբայ:

شعبات (Շուապաթ, Շու'ուպաթ, յգ. աեմ ի) 1. մանուածքեր. 2. Ճիւղեր. شعبات علوم ուսանոց Ճիւղեր. دارالفنون شعباتی համալսարանի Ճիւղեր:

شعبان (Շա'պան, ա) արաբական թուականին տասներորդ ամսիկը. المعظم — (օպտանիւլմուազզամ):

شعبده (Շու'պեէ, ա) ձեռնածուծ. աճպարարութ. (հմմ. بازی حقه).

شعبده باز (Շու'պեէպազ, պ. յգ. شعبده بازان) ձեռնածու, աճպարար. ی-ձեռնածուծ. աճպարարութ.

شعبه (Շու'պէ, ա. յգ. شعبات. شعاب ալ յգ. է բայց անգործ.) 1. Ճիւղ 2. մանուածիւղ. یک شعبه بانك գրասենեակ մանուածիւղ. ی — Ճիւղ գետին Ճիւղաւորութիւն. 3. Ճիւղաւորութիւն:

شعر (Շu'ur, ա. յգ. اشعار հմմ. موی قبل) հէրմազ. شعر شارب պեխի մազ

شعر (Շի'r, ա. յգ. اشعار) բանաստեղծութիւն. سرودن — բանաստեղծուածք. ساختن — բանաստեղծել. گفتن — Ճիւն գրել. قزیل-բանաստեղծուծ. گفتن

شعرا (Շեէ'hir, ա. յգ. شعرا) 1. Աշանաւոր. 2. սովորոյթներ. اسلام شاعرلری իսլամական սովորոյթներ.

شعار (Շի'ar, ա. յգ. اشعار) 1. Նշան, նշանակ (հմմ. علامت. نشان. اثر). — صادقت شعار انسانیت است Ճշմարտասիրութիւն նշան կրող է մարդկութեան նշան. 2. սովորութիւն, սովորոյթ. ظرز شعار յատկական սոսկ.

شعاع (Շիu'a, ա. յգ. شعاعات. աեմ) Ճառագայթ (հմմ. پرتو). شعاع شمس Ճառագայթ. شعاعی (Շուսի) Ճառագայթաւոր, Ճառագայթային:

شعب (Շա'պ, ա. յգ. شعبات) 1. ցեղ. ժողովուրդ. 2. (Շի'պ, ա. յգ. شعاب) սրտհետ, նեղ ճամբայ:

شعبات (Շուապաթ, Շու'ուպաթ, յգ. աեմ ի) 1. մանուածիւղեր. 2. Ճիւղեր. شعبات علوم ուսանոց Ճիւղեր. دارالفنون شعباتی համալսարանի Ճիւղեր:

شعبان (Շա'պան, ա) արաբական թուականին տասներորդ ամսիկը. المعظم — (օպտանիւլմուազզամ):

شعبده (Շու'պեէ, ա) ձեռնածուծ. աճպարարութ. (հմմ. بازی حقه).

شعبده باز (Շու'պեէպազ, պ. յգ. شعبده بازان) ձեռնածու, աճպարար. ی-ձեռնածուծ. աճպարարութ.

شعبه (Շու'պէ, ա. յգ. شعبات. شعاب ալ յգ. է բայց անգործ.) 1. Ճիւղ 2. մանուածիւղ. یک شعبه بانك գրասենեակ մանուածիւղ. ی — Ճիւղ գետին Ճիւղաւորութիւն. 3. Ճիւղաւորութիւն:

شعر (Շu'ur, ա. յգ. اشعار հմմ. موی قبل) հէրմազ. شعر شارب պեխի մազ

شعر (Շի'r, ա. յգ. اشعار) բանաստեղծութիւն. سرودن — բանաստեղծուծ. ساختن — բանաստեղծել. گفتن — Ճիւն գրել. قزیل-բանաստեղծուծ. گفتن

شعرینه (Շիրինկա, յաե.) գրեթէ (հմմ. حقه). 2. գրեթեաւ (հմմ. احتمال)

شست (Շիսթ, պ.) լուացք, լուացուած. جامه شستشوی جոյ լուացք

شسته (Շիսթէ, պ.) լուացուած. جامه شسته լուացուած հագուստ. شسته نا شسته չլուացուած ու լուացուած երես

شش (Շէս, պ.) վեց. — دو վեց վեց. 2. յաղթութիւն, բախտ, գիպուած, զուգադիպում. جفت — վեց կոտր (խաղաթղթի մասին). شش کردن — ծուռ տեսնել, ծուռ մուռ տեսնել:

ششپر (Շէսփեր, պ.) վեցոգնութիւն պատերազմական գործիք մը.

ششخانه (Շէսխանէ, պ.) 1 վեցանկիւնի խողովակ հրացանի. 2. մատնեքաւոր հրացան.—اوسی قوللانیلان، անհամեմատական, անհամապատ. ی-ք — քարտաձեւաւոր (զօրք).

ششدر (Շէսդեր, պ.) 1. Նստարի տեղ. 2. աչխարհ.

ششم (Շէսիմ, նշեմն Շէսիմին, պ.) վեցերորդ (հմմ. آلتنجی. سادس).

ششصد (Շասբ, պ.) վեհաուն (հմմ. الثمن. ستون. ستین). ششصد آلتی Նշան տալ.

شط (Շադդ. ա.) մեծ գետ. العرب — Եփրատի և Տիգրիսի միացեալին ձևացած գետին անունն է:

شطارت (Շէդարէթ, ա.) 1. զուարթամտութ. ցնծութիւն. 2. խեղկատակութ. ی — 1. զուարթութ. 2. զուարթ. Ճարպիկ, խեղկատակ (հմմ. خنده).

شطرنج (Շադրէնճ, ա.) Ճատրակ. لعب شطرنج و نرد بازی کردن ոչ-ՃատրակՈւ տախտակ խաղալ. شطرنج باز Ճատրակի.

شطف (Շադաճ, ենթ. Շադաճաթ, թ.) չոզաքրքրութ. ی — չոքոքրքրել չոքամել. ی-ساده‌سیاست، չոլմարտ.

Digitized by Google

شعرا (շիւ'արա. ա. եզ. յուշ) բանաստեղծներ. زمان شعرای ժամանակակից բանաստեղծներ։

شعرا (շիրա, յշրա ա.) Յանիել Յշրա շբնիկասող։

شعریت (Շա'արիյէթ, ա.) մազաղկանոթիւն։

شعری (Շի'իրիյէ, յշրա ա.) 1. բանաստեղծական կոչում, ձիրք. Յշրա մազաձև. 2. [Շա'արի, շա'արիյէ] մազանման. 3. թելհայա [աղա. Շէհրիյէ]

شعشعه (Շա'շա'ա, ա.) 1. փայլչքեղութ. պայծառութ. շոլիւն ալի شعشه کال կատարեալ պայծառութիամբ. ز۪ոյ لی شعشه փայլուն խօսք. – پاش շողշողուն. دار شعشه، لی – շքեղ, փայլուն. قیـ...نی – փայլ տալ, փայլեցնել։

شعله (Շու'լէ, ա. յգ. շաղ) 1. բոց (հմշ. آلو. آتش آلوی). کیر – բոցավառող. ماید ٔشعلهٔ շբօմոլիկ Հոսբ. لی – ور – دار – 1. բոցավառ, փայլուն. کنـ – [Շու'լէլէնմէք, բ.] 1. բոցավառիլ. 2. փայլիլ. کیریدن شعله 1. բոցավառել. 2. փայլեցնել, շողացնել։

شعور (Շու'ուր, ա.) իմացականութիւն. միտք. کلك خلل ه – խելագարիլ

شعیر (Շա'իր, ա.) գարի (հմշ. آرپا. جو) ه – [բժշ.] գարիկ (հմշ. جیچ آرپا)։

شغاف (Շէղաֆ, ա.) սրտակապանք (հմշ. قامور). شغاف التهاب սրտակապանքի ներաբոց – սրտակապանային։

شغف (Շէղաֆ, ա.) խնդիր պէս մէր (յմշ. جنجه حبت)։

شغل (Շուղլ, ա. յգ. յաղմ.) գբաղում (հմշ. مشغولیت. ایش). شغل یی فائده անօգուտ գբաղում (հմշ. ایش بی فائده)։

شفا (Շիֆա, ա.) բժշկութ. բուժում ապաքինում. شفایاب او [Շիֆաեապ օլ.] ապաքինիլ, բուժուիլ. شفا الله ویرسون Աստուած բժշկութիւն տայ. دارالشفا [տարիւլշիֆա] 1. հիւանդանոց 2. յիմարանոց (հմշ. خانهٔ دیوانه). شفاسان [Շիֆաէսան] բուժող (հմ. شافی). شفاساز او [Շիֆասազ օլ.] բնկ. – پذیر او – ապաքինիլ բժշկուիլ. بخش – ی – բուժող։

شفاعت (Շէֆա'աթ, ա.) բարեխոսութ. 1 – բարեխօսել. ج – بارگاه (հմշ. شفیع)։

شفاف (Շէֆաֆ, ա. իգ. هاشه) թափանցկութիւն. شفاف جسم – մարմին

شفافت (Շէֆաֆէթ, شفاف Շէֆաֆլըգ, ա.) թափանցկութիւն։

شفاه (Շիֆահ, ա. յգ. هاشه ի) ա. هاشه شفاهاً [Շիֆահէն] բերանացի (հմ. آغزدن). امتحان – բերանացի քննութիւն. [հմ. آزمایش. (عربی)] شفاهی [Շիֆահի, իգ. یه شفاهی] բերանացի. امتحان شفاهی բերանացի քննութիւն. شفاهی را بمکتوبی ترجمه کردن բերանացի հրամանը գրաւոր թարգմանել։

شفتالو (Շէֆթալու, պ. ոչաւ. շէֆթալի Շէֆթալի) 1. դեղձ (հմշ. خوخ) – آغاجی – դեղձենի. 2. հասբայր. شفتالی آلوچه համբայր առնել. کردن – հասբայր տալ

شفتان (Շէֆէթան, ըստ Շէֆէթէյն, երկու շրթունք։

شفره (Շիֆրէ, ֆր.) 1. ծածկագրութիւն. 2. ծածկապատութիւն. قلمی – ծածկագրութեան դիւան. لی – ծածկագիր

شفاء (Շիւֆէ'ա, ա. յգ. ըստ ի) բարեխօսներ. شفای امت (Շիւֆէ-այի իւմմէթ) ազգի մը բարեխօսները։

شفقه (Շիւֆ'ա, ա.) օրէնք կատարեալ մը բաժնետիրոջ ուրիշ բաժինները նոյն գնով գնելու մասին ուրիշ նեռու սրայ ունեցած առաջնութիւն։

Digitized by Google

شفق (Շէֆագ, Շաֆագ, ա.) արաբե-րէնի մէջ վերջալոյս, բայց օս-մաններէնի մէջ արշալոյս. — ، شفق ظهور լուսնալ (հմշ. طاك يرى آچلمق سركلك)։

شفقت (Շէֆէգաթ, Շէֆգաթ, ա. յգ. اشفاق) 1. կարեկցութ. գութ. مادرانه — մայրական գորով. 2. գորով, խանդաղատանք. ثانی — չէֆագաթի պատուանշան [կիներու]. شفقتلو [Շէ-ֆագաթլու, شفقتلى Շէֆագաթլը] 1. կարե-կիր, խանդաղատալից. 2. գորովա-գութ. شفقتلى والده գորովագութ մայր. — منز — անկարեկիր. مزلق — անգթութիւն.

شفوى (Շէֆէվի, ա. شفه են. իգ. شفويه) 1. շրթնային, շրթնաւոր. فصيلهٔ شفويه շրթնաւոր. 2. շրթնաձև։

شفه (Շէֆէհ, Շէֆէ, ա. յգ. شفاه երկու. شفتين. شفتان Շէֆէթէյն) շրթունք. شق شفه ۱ — բերանը բանալ, խօսիլ. شق شفه ۱ — بر اجدی բերանը չբացաւ. حروف شفه շրթն-նային գիրեր. شفهٔ ارنب ի բնէ ճեղքուած շրթունք, նապաստակի շրթունք. — حق (հազըր շէֆէհ) ըմպելու իրաւունք։

شفيع (Շէֆի՛ ա. شفعاء. յգ. شفيعه. شفاعت) բարեխօս (հմշ. شفاعتجى). شفيع روز جزا վերջին դատաստանի օրուան բարեխօսը այսինքն՝ Մուհամմէտ։

شفيق (Շէֆիգ, ա. شفقت են. յգ. شفقا. իգ. شفيقه) կարեկից, գթոտ, գթած. رفيق شفيق կարեկից ընկեր. مادر شفيق գթոտ մայր։

شق (Շագգ, ա.) 1. պատռել. شق ، سندى մուրհակը պատռել 2. ճեղ-քել, ճաթեցնել. ۱ — تختهٔ տախտակը ճաթեցնել. ۱ — ديوارى պատը ճեղքել. 3. ճեղք, պատռուածք [յգ. شقوق]. 4. [բժշ.] հերձ, ճեղքուած շրթունքի կլլն. ۱ شق شفه շրթունքը բանալ, խօսիլ

شق (Շըգգ, ա. յգ. شقوق երկու. شقين. Շըգգէյն) 1 ձև, եղանակ. 2. կէս կողմ. օր. بونده ایکی شق واردر հոս երկու ձև՝ կէս՝ կողմ կայ. شقیندن بری (Շըգ-գէյնէն պիրի) երկու ձևէն մէկը։

شقا (Շագա, իթ.) 1. տե՛ս شاقه . 2. (Շէգա, ա.) 1. դժբախտութ. 2. նուաստութ. խայտառակութ. اصحاب شقا 1. դժբախտներ. 2. խայտառակներ

شقائق (Շէգաիգ, ա. شقایق եզ. شقيقه) 1. փեննայ, քաջվարդ [ծաղիկ] փեննուայ. 2. ծափկոտրուկ. نعمانيه — النعمان (շէգաիգիւննուման) հովածաղիկ.

شقاق (Շիգագ, ա.) 1. երկպառա-կութ. հակառակութ. գժ-տութիւն. 2. վէճ (հմշ. جدال . اختلاف عدم اتفاق). օր. (آره‌لرینه شقاق دوشدی) մէջերնին երկպառակութիւն ինկաւ). نفاق و شقاق (նիֆագ ու շիգագ) վէճ և անհամա-ձայնութ. 3. [Շագագ] քունք, քներք։

شقاوت (Շէգավէթ, ա.) ¶. ա. شقا . 2. աւազակութիւն, հրոսակութ. յելուզակութիւն (հմշ. اشقيالق . حيدودلق) اجرای شقاوت ۱ աւազակութիւն ընել։

شقراق (Շագրագ. թ.) 1. քաջախօս, քաջաբան. 2. ա. شاقراق.

شقشقه (Շագօագա, ա.) ճռուողուն. زن او — ճռուողել։

شقّه (Շուգգա, ա.) 1. կերպաս՝ թղթի կտոր. 2. նամակ, գիր (հմշ. تذكره مكتوب). օր. شقهٔ محبى تحرير قلندى բարե-կամական գիրս գրեցի)։

شقى (Շագը, ա. شقاوت են. յգ. اشقيا) 1. դժբախտ (հկ. سعيد). 2. աւա-զակ, հրոսակ (հմշ. حيدود . قطاع طريق)։

شقيق (Շագիգ, ա.) 1. պատռուած 2. [բժշ.] ճեղքում. 3. մէջտե-

Digitized by Google

գեղնորակ. 2. յարաբերաբար. բաւական շկրէր [oեէr rեjq] շատ քաղցր և հաճելի. ի շկրէ [oեէrեայ] յարաբերաբար. շկրէնալ [oեէrեալ] քաղցրանալ. շկրէնալ [Շեէrեիրեն, պ.] քաղցր, անուշ:

شكر (Շիւfr, ա.) 1. գոհութիւն. 2. շնորհակալութիւն. 1 շկր գոհանալ, շնորհակալ ըլլ. շատ – երախտագիտութիւն. ունիլ շ – երախտագէտ ըլլ. ունալ շ – փառք Աստուծոյ:

شكران (Շիւfրան, ա. եզր. շկրանիլեէ գործածել սխալ) երախտագիտութիւն. ունէ շկրան [Շիւfրանճէ] շնորհակալիք, երախտագիտութիւն. նշան շկրան [Շէէfրան, պ.] շաքարաման.

شكرگذار (Շիւfրկիւզար, պ.) երախտապարտ, շնորհակալ. – ի շնորհակալութիւն. երախտապարտութիւն. ընել զինքն շկրգզարի և բան տալ գի տան պարտականութիւնն:

شكرله (Շէէrլէէ, ած.) սիրուն, քաղցրաբերան:

شكره (Շէէrէ, պ.) կերազէ.

شكست (Շիէսթ, պ.) կոտրած, բեկեալ. ի – կոտրել, բեկանել. ի – ոտ կամ պատիւը կոտրել, անպատուել և – կոտրիլ. շկստ պիւնէ [Շէչմանճէ Շիէսթ] գաւաթի կոտրտ, գինով:

شكسته (Շիէսթէ, պ.) 1. բեկեալ, կոտրած. շկստէ տչկ կոտրած ատիսր. 2. խորտակուած, չափչփուած շկստէ չափչփուած բանակ. 4 տեսակ մը պարկեշտի գիր. դ – խոտ – դ տիպ Շիէսթէ. յի – արտաբերել

شكفته (Շագիփգա, ա.բժշ.) 1. կեղծ գլխացաւ, ունգ. 2. հարազատ քոյր

شك (Շէէf, ա. յգ. շկջէ) տատակոյս կասկած, երկմտութիւն. (հմշ. ձձշ. ձձ، ظن، كان). շկմէյոլ (եէվիւեշէէf). 1. տարակուսիլ. – ունկ. – ի անկասկած.

شكار (Շիէեար, պ.) 1. որսորդութիւն (հմշ. ձ.ՈՒյՈ. ձսբ). 2. որս (հմշ. ՅՈ) 3. արժէքաւոր, լաւնեց. ոճ – որսատեղի շկար որսալ. յաշկար որսուիլ. – դ (տիպ Շիէեար) սիրտ որսացող, սրտագրաւ. ի – (oիէեարի) որսի լծուչուն:

شكاف (oիէեաճ, պ.) 1. ճեղք քող, պատռուլ. շկաճոյ (մուoիէեաճ) մանրազնին (հմշ. ցգձո). շկաճոյ մանրաթելին կերպալ. 2. փորածոյ:

شكافته (oեէեաճքէ, պ.) ճեղքուած, պատռուած:

شكايت (Շիէեաեէք, ա. յգ. շկաեէ) գանգատ, բողոք, տրտունջ. 1 – գանգատիլ, բողոքել, տրտնջալ. – ը գանգատող. բողոքող. ձանուկ շկաեէնի բողոքագիր, գանգատագիր.

شكر (Շէէr, պ.) շաքար. ցնց – շաքարխտ. ի – նիւթ պատ շաքար. ձուճ – շաքարի պէս քաղցր ժպիտ ցնցոց – շաքարեղէգ. ցնցի – շաքարագործութիւն. ի – բադ շաքարնուշ. կալ շկր [կիւպէեէր] վարդանուշ. յի – քաղցր բանով կամ շկրով [oէէr իէպ] քաղցրալեզու շկրոշկր կամ ի շաքար, հանճարոյն, պատշաճ. ը – շաքարագործ, շաքարավաճառ. ցնցիլ – շաքարավաճառութիւն. շաքարագործութիւն շկր խոտ Շէէrիսապ] (նոճուած տեղը եկած) անուշ կուն. շկր ձոր [Շէէr rէնկ 1. շաքարագոյն,

Digitized by Google

شكفته (Շիւիւճքէ, պ.) բացուած. شكفته كل շկֆթէ կէլ բացուած վարդ. تو شكفته نه‌ورسيدهٔ. շկֆթէնի չբացուած։

شكل (Շէֆլ, ա.յգ.Լիկի) 1.ձև, պատկեր. الشكل غريب [կարիպիւշ-օէֆլ] արտառոց ձև. 2 տեսակ. 3.գիմք(հմշ. չկ.օրթ). زدوآ شكل بى اين شكل տեսակ մարդ է.4.(տրմ.)հաւասարանուէթեան կազմութիւնը. 5.գիմագիծ օր. (մուշ. Լիկի). "شكل (Շէֆլէն) ձևով, պատկերով կնկի (Շէֆլի. իգ. կնկի) ձևական։

شكم (Շիֆէմ, պ.) փոր, որովայն(հմշ. օրդ.օրն). شكم‌پرست (շկֆէմ փէրէսթ) ,ագոր շկեմ (շկֆէմ փէրվէր)որովայնամոլ,որկրապաշտ

شكنبه (Շիֆէմպէ, պ.) քաղիրթ (հմշ. կնկի)։

شكن (շկէն, պ.) 1. բեկանող, կոտրող. 2. բեկանում. شكن‌جيان‌عهد ապաստադրուժ. شكن‌خط արտաբեկ։

شكنج (շկէնճ, պ.) տ. 1. شكن 2.տրոմ։ ձլ شكنج ։

شكنجه (շկէնճէ, պ.) տ. شكنجه .

شكوا (շկվա, شكى տ.) բողոք,գանգատ, տրտունջ. ۱ – բողոքել, գանգատիլ, տրտնջալ. دادشكوا (շկվա փէրվէր).շուկա դանգատող, բողոքարկու. نامه – գանգատագիր։

شكور (շկիւր, տ. شكر էն) շնորհապարտ, գոհաբանող. شكر عبد (ապէի շկիւր) շնորհապարտ ծառայ։

شكوفه (շկիւֆէ, պ. յգ. կաղնի) ծաղիկ(հմշ. կնկի, չիչեք.օրդ.օրդ) ուռի ձիգ شكوفه سرخ ծաղկ.յոյժ ծաղկանոց

شكوه (շկիւհ, պ.) 1. վեհութիւն 2 վեհափառութ. ذوالشكوه կամ شكوه‌مند կատարեալ շուքով և քաջութեամբ. 2. (տ) տ. شكوه. شكوى

شكيب (շկիյպ, պ.) համբերութ.(հմշ. صبر). تا شكيب (նա‌շկիյպ) անհամբեր.شكيبا (շկիյպա, ածական) شكيبائى (շկիյպէնէ, պ.) համբերող, համբերատար (հմ.տ.صابر.صبور) شكيبائى համբերատարութ.

شكيمه (շէֆիմէ, ա.) 1. սանձ (հմշ. كم.لجام). 2. անլափ, գիմագրութ.3.բռնութ.شكيمه‌الشكيبا.ագի شديد شديد (շէֆիյիշի‌օէֆիյմէ) գիմագրող, հզօր։

شل (շէլլ, ա.) ձեռնատուութիւն (հմշ. قلاقل)։

شلاء (շէլլա, ա.) ձախլիկ, ձեռնատու (հմշ. قلاق)։

شلال (շէլալէ, ա.) քարափազ, ապահանք. شلال ناغره نیاغره ։

شلته (շիլթէ, թ.) 1. անկողնակ. 2. բարձակ, բարձիկ։

شلجم (շէլճէմ, ա. ցանք شلغم) շողգամ.شلجمى (շէլճէմի‌յէ) شلجمى (շէլճէմիյէ) շողգամային։

شلاق (շալդագ, թ.) կռուազան, կռուարար։

شلل (շէլէլ, ա.) տ. 1. شل . 2. բիծ, արատ. يدبكشلل (շէլէլի էֆէնտիյէ) լեարդային բիծ.

شلاق (շէլլագ, ա.) մերկ(հմշ. عارى عريان).چپلاق شلاق. شلاق անանահթաւոր մերկ։

شلوار (շէլվար, պ.) տե՛ս شالوار ։

شم (Շէմմ, ա.) հոտառութիւն. ۱ – ՀոտառըԹայլ, Հոտ առնել։

شمائل (Շէմայիլ, ա. եզ.Լիկի) բարքեր բնաւորութիւններ. ز شمائل ածական ընտիր բնաւորութիւններ։

شماتت (Շէմաթէթ. ա.) ՀՀասի խնդալ թշնամիի ցնծութիւնը.شماتت اعدا թշնամիներու ուրախութիւնը։

Digitized by Google

عبدالشمس [ապեթիւ Եէմս] արեւատածուհի
كالشمس [էէչչէմս] արեւի պէս. ~ آشكار – արեւի պէս յայտնի. ~ آباد شمس արեւաշատ, արեւի գեմ. خانه‌ٔ شمس آباد արեւներու մէջ տուն մը. سير شمس [Եէմս սիփէր] գլխարկի եզերք:

شمسی (Եէմսի, ած.) 1. արեգակնային 2. յաւտեան անուն:

شمسیه (Եէմսիյէ, ա.) 1. արեգակնային. 2. հովանոց. حروف شمسیه արեգակնային գրեր. شمسیه منظومهٔ شمسیه արեգակնային դրուծիւն. شمسیهٔ سنه արեգակնային տարի. ~ – հովանոցավաճառ, հովանոցագործ. ~لی – հովանոցաւոր

شمسه (Եէմսէ, ա.) արեգակնաձեւ պատկեր:

شمشاد (Շիմշաս, պ.) տոսախ (Ֆիշէ աղլըդ ~ چشمه‌ٔ شمشاد بكزه‌ديلدى). օր. شمشاد قامت خوبان: աղլըդ ~ قامتی տոսախ հասակ:

شمشاق (Շիմշէֆ, թ.) փայլակ. قاچ – փայլակի կայծակի պէս:

شمشير (Շիմշիր, Եէմշիր, պ.) 1. Թուր սուր (հմմ. قیلنج). ~ باز – սուրի Թուր. ~ زن – սուրով դարնող. 2. տոսախ:

شمع (Եէմ' ա. յգ. شموع) մոմ, ճրագ (յալոմոյի) ~ عسل – մեղրամոմ (հմմ. ~دان – [Եէմ'տան, պ. ժող. Շամտան] աշտանակ. ~چی – աշտանակավաճառ:

شمعه (Եէմ'ա, ա.) ճրագ մոմ: ~لی – մոմաւոր. شمعه‌ٔ مشتعله‌ٔ مومیه մոմի մատած մոմ. شمعه‌لی کبریت մոմաւոր լուցկի:

شمول (Շումուլ, ա.) 1. բոլանդակութիւն, բոլանդակում թ. ~لمك. ~لمك չափ. ~لو – ~لی – աշխարհասիրութիւն, տիեզերականութիւն. ~لو – քանի մը նշանակութիւն ունեցող. ~لو كلمه‌ٔ մը նշանակութիւն ունեցող բառ մը հասկնալ [իմաստը]:

شمه (Շէմպա, Շամպա, ա.) ոգմուկ, ժխոր. ~چی – ոգմկարար ~لی – ոգմկալից. قرمیچی – ~ ոգմկել:

شمار (Շամար, թ.) ապատակ. آغج – ~ قرمق – ապատակել, – զարնել:

شمار (Շիմար, պ.) թիւ, համար. – ~ سز անթիւ, անհամար (հմմ. ~ و لایعد لایحصی لاعدولاتحصی).1–համրել

شمارتمق (Շըմարթմագ. թ.) չափցնել երես հանել (հմմ. ~ یوز)

شمارمق (Շըմարմագ, թ.) չափանալ. չափանալով չափը անցընել:

شماریق (Շըմարըգ, թ.) երես առած չափցած. ~ چوجق – տղայ

شماس (Եէմմաս, ա. սոսէն) սարկաւագ, լուսարար:

شمال (Շիմալ, ա.) հիւսիս. ~ – հիւսիսեան شمالی [Շիմալի] հիւսիսային. طغیان شمالی հիւսիսային բեւեռ. شمالی آمریکا. հիւսիսային Ամերիկա. شمالی شرق հիւսիսային արեւելեան:

شمامه (Եէմմուէ, Շիւմամէ, պ.) շուսամ (պտուղ մը):

شماندره (Շամանտըրա, ոգանդրա Շամանտուրա, թ.) 1. խարխափ. ~ نهٔ, խարխափանշան. 2. ցայգականՈՒեղ

شمدن (Շիմէն, թ.) պղժէն. ~ یمك – օգտակար պղտուչեան:

شمدی (Շիմի, թ.) հիմայ, պղժի ~ یه قدر – քանի պղտի. ~ یه كدك – մինչեւ քանի օգտակար հիմակուընէ, մինչեան կանուխ ~ لر – այս օրերը. ~ جك – այս վայրկեանիս ~ شمدیدن شمدی، شمدی صوكره ~ یه كدك – մինչեւ այսօրիկ շմեկ հիմակուհիմայ:

شمرده (Շիւմիւրէ, պ.) համրուած, հաշուուած (հմմ. محسوب، حایلمش)

شمس (Եէմս, ա., յգ. شموس) արեգակ արեւ (հմմ. كونش، خورشید، آفتاب)

Digitized by Google

شمه (Շէմմէ, ա.) 1. մէկ անգամ հոտոտալ. 2. գոյզն ինչ, քչիկ մը. شمة (Շէմմէթէն) քչիկ մը։

شمیم (Շէմիմ, ա.) հոտաւէտ, բաղցրահոտ. — بادعنبر բաղցրաբոյր հով

شن (Շէն, թ.) 1. ուրախ, զուարթ, ժպտուն. 2. շէն. شنلتمك — 1. զուարթացնել. 2. շէնցնել. شنلنمك — 1. զուարթանալ. 2. շէննալ. شنلك — 1. զուարթութ. 2. շէնութ. 3. հանդէս, խրախճանութ. شنلندیرمك — 1. զուարթացնել, ուրախացնել. 3. շէնցնել։

شناخت (Շինախթ, պ.) ճանօթութ. գիտնալ. — اهل գիտակից։

شناس (Շինաս, պ.) ճանչցող, գիտցող, հմուտ. اختر شناس աստեղագէտ. حقوق شناس իրաւագէտ. — حق արդարաճանաչ. — كار գործօն, փորձառու. خاطرشناس համոյակատար։

شناعت (Շէնա՛աթ, ա.) 1. գարշութ. չնութիւն, պղծութ. 2. տձեւութիւն. شناعتكار չնացող, պիղծ

شناور (Շինավէր, պ.) լողացող, լողորդ (հմչ. سباح . یوزیجی). — او — լողալ (հմչ. یوزمك . سباحت):

شناه (Շինահ, պ.) լողալ, լող, լողք (հմչ. سباحت . یوزمه)։

شنایع (Շէնայի՛, ա. եզ. شنیعه) գէշ արարքներ, չնութիւնք։

شنبه (Շէնպիհ, պ.) շաբաթ (հմչ. جمه ایرتسی)։

شندره (Շէնտրէ, թ.) 1. խաշոր արքայանուկ. 2. տակառի կողիկ. 3. բարակ և նեղ տախտակ:

شنجار (Շէնճար, ա. բուս.) խարի [կարմիր ներկող արմատ մը]

شنو (Շինէվ, պ.) լսող. — دور [Տուր Շինէվ] հեռաձայն, թէլէֆօն։

شنید (Շէնիտ. Շինիտ, պ.) լսել. — كفت و — ասուլիս, լուր լսել։

شنیده (Շէնիտէ, Շինիտէ, պ.) լսուած (հմչ. ایشیدلش . مسموع) . — نا — անլսելի, չլսուած (հմչ. ایشیدلمش)։

شنیع (Շէնի՛. ա. شناعت էն. իգ. شنیعه) գարշելի. — فعل պղծութիւն։

شنیعه (Շէնի՛ա, ա. յգ. شنایع) գարշելի արարք, ապականութ.

شو (Շու, թ.) այդ. شوقدر وارکه — միայն թէ, մինչ որ. بونده — هو հոս հոն, աստ անդ. شوقدر այնչափ:

شو (Շու, شوی Շույ, պ.) 1. լուալ. 2. լուացուիլ, լուացում. شست وشو լուացում. مرده شوی մեռել լուացող։

شوال (Շէվվալ, ա.) արաբական լուսնային տասներորդ ամիսը. شوال مكرم [Շէվվալի միւքէրրէմ]։

شوالیه (Շավալիա, թ.) 1. տեսակ մը կողով. 2. շըվալիյէ, ֆ. ձիաւոր

شوامخ (Շէվամիխ. ա. եզ. شامخه) բարձրաւանդներ։

شواهد (Շէվահիտ, ա. եզ. شاهده) վկայութ. ք, վաւերական փաստք

شواهق (Շէվահիք, ա. եզ. شاهقه ի) գագաթներ. شواهق جبال (Շէվահիգը ճիպալ) լեռանց գագաթներ։

شوباره (Շուպարէ, թ.) տեսակ մը չուխայէ այր մարդու գլխարկ

شوخ (Շուխ, պ.) 1. զուարթ, շէն, շող. شن شوخ برآدمدر շէն շող մարդ մ'է. خوش چشم գրաւիչ և համարձակ աչք. 2. անպատկառ, լիրբ. لق، ى — 1. զուարթութ. 2. անպատկառութիւն.

شور (Շուր, պ.) 1. աղի (հմչ. طوزلو). — آب աղի ջուր. 2. աղմուկ, կռիւ, խռովութ. افكن — . انكیز — խռովայոյզ, աղմկայոյզ. شوردریا ովկիանոսի խռովում.

Digitized by Google

շուրա (Շուրա, թ.) այգ տեղ, հագ. – ոշ հոգ. ջը – այգ. տեղուկ. շուրայ ածաջը այգ տեղուկը. Ցուրայ շուրայ կէտը այգ տեղը. Ցուրայ շուրայ կէտերը, այգ տեղերը. ն – հատ տեղացի։

շուրակ (Շուրակ, ղղրդ. թ.) տ. շուրակ չորք տ. ագրակ։

շուրախտ (Շուրախտ, պ.գ. ոտնի (շուրախտ) վատաբախտ, դժբախտ։

շուրջ (Շուրջ, պ.) խառնվածքուն, յուզում, յույզ. –ալ ։ – բախ ։ խառնվարներ (հմմ. խառ ։ բախ) ։

շուրդամ (Շուրդամ, թ.) մեր. մեռ. ոտնի շուրդամ մրմռանք։

շուրլուլ (Շուրլուլ, թ.) ագահաբար ուտելու ձայն. շու ոգիեն խոշոր խոշոր խարեբայ, առաւ փախաւ ։

շուռ (Շուռ, յոյզ շուռ Շուռէգար, պ.) տ. շուրակ չորք ։

շուրա (Շուրա, տ.) 1. խորհուրդ. շուրայ պետական խորհուրդ. 2. ժողով. շուրայ դար շուրայ հին ատեն պատերազմական նախարարութեան մէջ ընդհ. ժողով. շուրայ ձավային նախարարութեան ժողով. ատ շուրայ ազգային խորհուրդ։

շուրիյեի (Շուրիյեի, պ. յգ. շուրիյեի) 1. խառնվել, շփոթած, քրքրուցան. 2. անհատ շփոթած անբախտ ան – շփոթած. խոհ – մտայիր։

շուսա (Շուսա, ֆր.) մինչև. նոյ – կառուզի։

շուա (Շուա, տ. բուռ.) ողորկել, (հմմ. ցոռնոր)։

շուք (Շուք, տ.յգ. շուքի) 1. տաստիկ փափաք. 2. եռանդ, խանդ. ան շուք (Շուք ձի) Սուլթան Սելիմ գ. ի հնարած մէկ եղանակը. շուք (Շուք)։

շուք (Շուք, տ.յգ. շուքի) փուշ. տասատուկ (հմմ. դիկան . խոհ), խոհ – տիկնասիան (հմմ. դաշ . կինէ)։

շուկ (Շուկ, թ.) 1. ահաւորութիւն. մեծ ապարանք. 2. վհատութիւն. պարոն – պոռ – դոդ – սրտ – սիրտ, շուկ – ն վհատիլ, ապատուիլ. շուկ [Շուկէքսէա՛պ, պ.] վհատիլ. – ջնդին Ղարին կայսերական վհատութիւն. շուկ կայսերական։

շուկան (Շուկիւրան, պ.) մոլախիղճ (հմմ. Ցիրան). մաի – ջրային մոլախիղճ (հմմ. Ցիրան կաչալ, կոպ. ասիական)։

շուկ (Շուկ, տ. յգ. շուկ) 1. ուռ. տափուշ, սկքան. 2. վհատութիւն. ան շուկ պալ Շուկէ վհատութեամբ։

շուկի (Շուկի, տ. իգ. շուկ արգկ.) ողնայարական. շուկ շուկ Շուկիւրէ։ ողնայարական։

շուլ (Շուլ, թ.) այգ [հին ատեն գործածական, այժմ ոչ)։

շուլիյեի (Շուլիյեի, տ.) շփոթած, շըտարած։

շում (Շում, պ.) չարագուշակ, չար ոյժ ատիկ, սև (հմմ. ցորդ. շում)

շուն (Շուն, շուն Շուն ձագ, տ. հզ. շան) 1. վհատներ, կայութիւններ. 2. գեղքեր, պատահարներ. Ցնկել ներս շուն Ցնկին [գեղքեր. շուն Շուն ձագ կոչ աշխարհային պատահարներ։

շուռ (Շուռ, պ. յգ. ան շուռ) այր, ատուսին, երիկ (հմմ. ցոջ. ջուջ) շուռ ոզն շուռ Շայր տ. ոչ կին (հմմ. ցոջ ջուջ)

Digitized by Google

شوی (շուլ, պ.) տ. շո . շոյ ածո (նաև շուլ, աղաս. չամաշըր) 1. լուացարար. 2. ճերմակեղէն.

شویکه (շիւվէյէ, ա. նուազ. շոյ ի) փոքր փուշ, փշիկ.

شویله (շէօյլէ, թ.) այդպէս, օրսոյտ- ձգելը, թողուլը. ک – հետեւեալ կերպով, ուշ. ականջ – այսպէս, այս կերպով. بویله شویله نیلپه، մինչև

شه (օէհ, պ. համ. շահ էն. տասնաւոր մէջ գործ.) շա տ՛ով տրքայ.

شهاب (շէհիապ, շիհապ, ձաբ շիհապի սագրպ, ա. յգ. շոթ ոնան) աստղ (հմմ. ձող աշտ).

شهادت (շէհատէթ, ա. յգ. շահադաներ) 1. վկայութիւն. (հմմ. ک.շահատ. կոպիտ) 2. մարտիրոսութիւն. վկայութիւն. զրեալ շահադաներ մարտիրոսներ. احراز ا մարտիրոսանալ, մարտիրոս ըլլալ. لا اله الا الله محمد رسول الله [լա իլահէ իլլալլահ Մուհամմէտուն ռէսուլու լահ]. Ա՛ժ.ին զատ ուրիշ աստուած չկայ և Մուհամմէտ Ա՛ժ.ու առաքեալն է. – ձեռ իսլամութեան գաւանութիւնը որ վերինն է.3.տեսանելի,երեւելի [հմմ.տեսութիւն. հմմ. տեսիլ. մարմին. տիւր]. – քով տեսանելի աշխարհ. պարզ – ցոյցասիրաբար. ا – վկայել. ապացուցանել ا شهادت վկայաբերել. գոհունակութիւն. երկրորդական վարժարանի վկայագիր. حال حسن شهادت բարի վարուց վկայագիր.

شهامت (շէհամէթ, ա.) հանճար, կարողութիւն. ن–1 կարողասիրտ հանճարեղ.2.պատիւ շահին տրուած մականիշ. مظفر شاه ، شاه ایران شهامتنامه | շէհամէթ փէնահ| նորին վեհափառութիւն պատիւ շահ.

شهباء (շէհպա, ա. յգ. շոթ) մոխրագոյն, գորշ (հմմ. ձիու). ابلق شهباء մոխրագոյն գորշ եզ կամ ձի.

شهباز (շէհպազ, պ.) տ. շահին. شاهبال. (շէհպալ, պ.) տե՛ս շահին.

شهبندر (շէհպէնտր, պ./գ. շահնդարն հմմ. գոնսոլոս). جنرال قونسولوس – ماش بنگ قونسولوس – փոխհիւպատոս. خانه – հիւպատոսարան. ك – հիւպատոսութիւն.

شهپر (շէհփէր, պ.) տ. շահ .

شهد (շէհս, ա.) մեղր (հմմ. կոմպ. بال ، عسل).

شهدا (շիւհէտա, ա. եզ. շահիտ) վկաներ, մարտիրոսներ. اسلام شهدای իսլամ մարտիրոսներ.

شهداب (շէհսապ, այլ. շէհսապէ, պ.) մեղրէ շաւասպ (հմմ. ش.ژ. بال).

شهدانه (շէհսանէ, պ.) 1. կանեփահատ (հմմ. تخم کنوز). 2. խոշոր մարգարիտ (հմմ. در شهر).

شهدیه (շէհսիյէ, ա.) աստղ փոխադրելու նաւ.

شهر (շէհր, ա. յգ. շոթ. شهر) ամիս (հմմ.ژ. آی . ماه). شهریسان սպրիլ ամիս.

شهر (շէհր, պ.) քաղաք. شهر شահր նշանաւոր քաղաք. امانتی – քաղաքապետութիւն، اوغلانی، لی، ی–ի Ասլ، ی–ական քաղաքացի,պոլեցի ارا شهر քաղաքացիական.

شهر آیین (շէհրային, պ.) հանգէս, խրախճանութիւն.

شهراه (շէհրահ. պ. համ. راه شاهی էն) տե՛ս راه شاهی .

شهرت (շիւհրէթ. շօհրէթ, ա.) 1. համբաւ, հռչակ (հմմ. اون. صیت). شهرت سوء համբաւ. شهرت ویرمك համբաւ հանել, հռչակ տալ.2.մականուն. لی – անունուն, համբաւաւոր.

شهرتشعار (շիւհրէթշի'ար, շօհրէթէաղ. պ.) ան-

Digitized by Google

شهوت (շէհվէթ, ա. յգ. ութ) ցանկութիւն, կամք. տես փափաք. տես ցանկասէր.

شهود (շիւհուտ. ա. եզ. նահ) 1. տեսութիւն. գոյութ. դաշտ ամէն ինչ գոյութիւն ունի, աստիճ, յաստիճան. 2 վկայներ. ունել – դէպքի մը վկայները. ունենալ վկայներ. ներբ. ունենալ շատ վկայներ. ներկայացնել վկայներ բերել. ունենալ վկայներ (աստիճի շուտուր) ականատեսներ.

شهور (շիւհուր, ա. եզ. նահ) ամիսներ ունի – երեք ամիսներ, եռամսեայ. տես – վեց ամիսներ, վեցամսեայ

شهی (շէհի, պ.) 1. թագաւորական. 2. (ա. շոհ էն) ախորժաբեր.

شهید (շէհիտ, ա. յգ. նահ) նահատակ, մարտիրոս. նահատակութեան նահատակ. ևկր – (շէհիտի էրպէլա) իսամ Հիւսէյին. 1 – նահատակելով. 2 – մարտիրոսաբար. մեռնել – ով նահատակուիլ, մարտիրոսանալ.

شهير (շէհիր, ա. շոհրէթ էն. եզ. նահ) նշանաւոր, հռչակաւոր, անուանի. չէ հռչակաւոր քաղաք.

شهيق (շէհիգ, ա.) հեծեծանք, հեկկլկլտալ. 2. արտաշնչութիւն.

شهيم (շէհիմ, ա. շահիմ էն. եզ. նահ) 1. կուլտիւատիւր. 2. վհատիլ.

شی (շէյ. ա. յգ. նահ) բան, նիւթ, առարկայ. – ճշդ պարունակի բան. – ոչ մի ինչ. ոչինչ. – բան մը ընել չէ. չունի ինչ ընելիք. ոչինչ ունի ընելիք. ամէն բան նիւթ առարկայ.

شياط (շիեադ. ա. քիմ.) թթուածնի համ

شيادة (շիադէ, ա. յգ. դաւ) խարդախութիւն, խաբեբայութիւն, խարդախ գործ.

شيار (շիար, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيارة (շիարէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيال (շիալ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيالة (շիալէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيان (շիան, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيانة (շիանէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبة (շիպէ, ա. յգ. շիպ) ծերութիւն, ծերունութիւն. ծերութեան հասնիլ.

شيبوب (շիպուպ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبة (շիպուպէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبية (շիպուպիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيات (շիպուպիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيون (շիպուպիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونات (շիպուպիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونية (շիպուպիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيات (շիպուպիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيون (շիպուպիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونات (շիպուպիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونية (շիպուպիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيات (շիպուպիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيون (շիպուպիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونات (շիպուպիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիաթ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيون (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուն, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونات (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիուներ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

شيبوبيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونيونية (շիպուպիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիունիէ, պ.) ա. ուշիմ, խելացի. 2. ուշիմ, խելացի մարդ.

**شيبوبيون

شیرپنجه (shirpenjeh, պ. տղաս. chirpenjeh) անթեայտ։

شیردان (shirdan, պ. ադաս. ըրտեն) փորոք։

شیرغان (shirghan, թ.) տե՛ս شرلاغان։

شیرمرد (shirmurd, Ձայնի shirshi, պ. ԺԹ. دان شیر) առաւծասիրտ

شیره (shireh, պ. ըրա, թ.) խաղմուզ քաղցու, – کشی չանչագինի։

شیرین (shirin, պ.) 1. անոյշ, քաղցր 2. սիրուն. ذبان – քաղցրալեզու. ادا – հոժեի. کام – քաղցրահամ. دل – սիրտնուիրեան, անաչառութեան։

شیش (shish, թ.) 1. չամիչ. 2. բանակ և արաժայր տուր. کیشمش – չամիչներ. کباب نه شیش یانسون نه երկուստեք չկիսատուին. 3. ուռուցում, այտուցմ. 4. ուռած. زغن – շատակեր, որկրամոլ. دل – շամիչասուր։

شیشرمك (shishrmuk, թ.) ուռեցնել. كلشیش (shishrilmuk, թ.) ուռեցում։

شیشرمك (shishrmuk, թ.) ուռեցնել – اوزرة հպարտանալ, փքանալ. – یلكنای առատ հոլ առնել տալ

شیشقو (shishqo, թ.) գեր, գիրուկ։

شیشك (shishk, թ.) երկաթեայ գառնուկ։

شیشكین (shishkin, թ.) ուռած, ուռեցած. دل– 1. ուռեցք, 2. խցում

شیشلمك (shishlmuk, թ.) 1. շամփրել 2. խոցտել. كلشیش (shishlmuk, թ.) շամփռուիլ։

شیشمان (shishman, թ.) գեր (հմմ. سمین محلہ). دل – գիրնալ, պարարտանալ։

شیطین (shiyatin, Եբաղին, ա. եզ. شیطان) աստուածներ, գեներ։

شیب (shiyb, Եբյպ, ա.) 1. մազի մօրուքի ճերմակութ. 2. ծերութիւն. شباب و شیب ծերութիւն և պատանեկութիւն. 3. [քուս.] քարաքիս։

شیخ (shiykh, ա.յգ. خیوخ) 1. ծեր. رای الوزغ شیخ նախապատուց երիցագոյնը. 2. ցեղապետ (յգ. مشایخ). 3 ալանդապետ. 4. վանահայր. 5. տուրց, գիտուն. 6. գլխաւոր, պետ. الاسلام شیخ Եբյխիւլիսլամութեան գուռա (հմմ. باب مشیخة. الحرمین Մեռինեի կառավարիչ. البلد քաղաքապետ. شیخ (Եբյխէյն, ա.) իպոս պետքիր Սբատգ և իսմէր Ֆարաբգի տրուած մակդիրը։

شیخوخت (shiykhuukhet, ա.) ծերութիւն. (اختیاری.پری.) – سن (sihni) ճի eբյխուխէթ) ծերութեան տարիք։

شیدا (shiydya, պ.) 1. խելացնոր. 2. սիրոյ. د.ق – խելացնորութիւն։

شیر (shir, պ. յգ. شیران) 1. կաթ. شیرخوار մայրական կաթ. (shir khor) կաթնկեր. شیرخوار لفل կաթնկեր մանուկ. 2. առիւծ (հմմ. آرسلان). شیر شرزه առիւծ. شیر وخورشید առիւծ և արև (պատուանշան պատերից).

شیراز (shirazq, ա.) Եբազ. شیرازی (shirazqi, պ.) շիրազցի։

شیرازه (shirazqh, պ.) 1. կազմ (գրքի) 2. կարգ կանոն. گسیختن دن – կարգէ երևել, աւրուիլ. بند – կազմող։

شیرانه (shirane, պ.) առիւծանման, առիւծապար, քաջապար։

شورا (Շուրա, Թ.) աղի տեղ, հող. — ده հող. جق — աղ. տեղունկ. شورا جقده աղի տեղունկը. شوراسی աղի կէտը աղի տեղը. شورالری աղի կէտերը, աղի տեղերը. لی — հոտ տեղացի։

شوراق (Շօրաղ, شورر. Թ.) տ. چوراق տ. شوربا چوربه ։

شوربخت (Շուրպախթ, պ. յգ. شوربختان) վատաբախտ, դժբախտ։

شورش (Շուրիշ. պ.) խռովութիւն, յուզում, յոգ. — ارباب • اهل — խռովարարներ (հմշ. ارباب فساد)։

شورلدامق (Շուրլտամաղ, Թ.) մըր մռալ. شورلدی մրմռանք։

شورولوب (Շօրօլօպ, Թ.) ագահաբար ուտելու ձայն. خاخوم شو دولوب խարերայ, տառ փախաւ։

شوره (Շուրէ, شوره‌زار Շուրէզար, պ.) տ. چوراق ․

شوری (Շուրա, տ.) 1. խորհուրդ. شورای دولت պետական խորհուրդ. 2. ժողով. دار شورای عسکری հին ատեն պատերազմական նախարարութեան մէջ ընդհ. ժողով. شورای بحریه ծովային նախարարութեան ժողով. شورای امت ազգային խորհուրդ։

شوریده (Շուրիտէ, պ. յգ. شوریدگان) 1. խռովեալ, շփոթած, ցիրուցան. 2. սիրահար بخت شوریده անբախտ. خاطر — շփոթած. حال — միտքը։

شوسه (Շօսէ, Ֆր.) միջուղի. يول — կառուղի։

سوعه (Շուա, տ. բուս.) ողորկներ, (հմշ. صورغون)։

شوق (Շէվղ, տ. յգ. اشواق) 1. սաստիկ փափաք. 2. եռանդ, խանդ. شوقدل [Շէվղը տիլ] Սուլթան Սելիմ Գ. ի հնարած մէկ եղանակը. شوق [Շէվղը] սաստիկ անուն 3. [Շավղ, Թ.] լոյս. كلك • — խանդավառիլ. لی — փոյթեռանդ, խանդավառ։

شوك (Շէվք, տ. յգ. شواك) փուշ. — الظهر տառատակ (հմշ. خاو . دیکن), ողնոսկրն (հմշ. اكین • عمود فقاری)։

شوكت (Շէվքէթ, տ.) 1. անհաւասարութ. մեծազօրութ. 2. վեհափառութ. — سمات • — مصیر • — نمود • — پناه • — مقرون. شوكتماب — لو — վեհափառ, օգոստափառ. [Շէվքէթմէաբ, պ.] վեհափառ. — افندیز Նորին կայսերական վեհափառութիւն. شوكتپناهی կայսերական։

شوكران (Շէվքիւրան, պ.) մոլախինդ (հմշ. بالدیران). ماثی — ջրային մոլախինդ (հմշ. صو رازیانه‌سی • كوچك بالدیران)։

شوكه (Շէվքէ, տ. յգ. شوكات) 1. ուղտափուշ, ակքան. 2. վեհափառութիւն. بالشوكه [պիշ Շէվքէ] վեհափառութեամբ։

شوكی (Շէվքի, տ. իգ. شوكیه սրդկզ.) ողնայարական. شوكی الشكل [Շէվքիյիւշշէքլ] ողնայարաձև։

شول (Շօլ, Թ.) այդ [հին ատեն գործածական. այժմ ոչ]։

شولیده (Շուլիտէ, տ.) շփոթած, շըւարած։

شوم (Շում, պ.) չարագուշակ, չարաբաստիկ, և (հմ. شوم. اوغورسز) شوم بخت և՝ չարաբաստիկ բախտ։

شئون (Շուուն, شئونات Շուունաթ, տ. եզ. شان) 1. վիճակներ, կացութիւններ. 2. գէպքեր, պատահարներ. شئون داخلیه ներքին [դէպքեր. شئونات كونیه աշխարհային պատահարներ։

شوهر (Շէվհէր, պ. յգ. شوهران) այր, ամուսին, երիկ (հմշ. زوج . قوجه) شوهروزن այր ու կին (հմշ. زوج و زوجه)

Digitized by Google

شهباز (շէհպազ, պ.) տ. բազե. شاهباز. (շէհպալ, պ.) տե՛ս բազե.

شهبندر (շէհպէնտէր, պ.-յգ. շահբանդար) հիւպատոս (հմշ. قونسولوس). — باش քնգ.հանուր հիւպատոս (հմշ. جنرال قونسولوس). — وكيل - փոխ-հիւպատոս. خانه - հիւպատոսարան. كل - հիւպատոսութիւն.

شهپر (շէհփէր, պ.) տ. թռչ.

شهد (շէհտ, ա.) մեղր (հմշ. كومج بالی ، عسل).

شهادت (շիհատ, ա. եզ. շահիտ) վկայութիւն, մարտիրոսութիւն. իսլամ մարտիրոսներ.

شهاب (շէհապ, պիտաղ շէհապէ, պ.) մեղրէ շաւաղ (հմմ. ژال شر.).

شهانه (շէհանէ, պ.) 1. կանեփահատ (հմշ. كنوپ قصی). 2. խոշոր մարգարիտ (հմշ. در شهرر).

شهدیه (շէհիյէ, ա.) աստղ փոխադրելու նաւ.

شهر (շէհր, ա. յգ. շուր. شهور) ամիս (հմշ. آی. ماه). شهریسان. ապրիլ ամիս.

شهر (շէհր, պ.) քաղաք. شهر شهر նշանաւոր քաղաք. - امانی - քաղաքապետութիւն, -ی الاصل, -ی اوغلانی, -لی, -ی քաղաքացի, պոլսեցի. شهر آرا քաղաքաշէն.

شهر آیین (շէհրային, պ.) հանդէս, խրախճանութիւն.

شهراه (շէհրահ, պ. համ. راه شاهی է) տե՛ս راه شاهی.

شهرت (շիհրէթ. շէօհրէթ, ա.) 1. համբաւ, հռչակ (հմմ. اون. صیت). شهرت عمده համբաւ. شهرت ویرمك համբաւ հանել, հռչակ տալ. 2. մականուն. لی - անուանի, համբաւաւոր.

شهرتشعار (շիհրէթշի'ար, պ. շէօհրէթեաշ) անհամբաւ.

شوی (շույ, պ.) տ. շո. جامه شوی (նաւէթ շույ, ագրաւ. չամաշիր) 1. լուացարար. 2. ճերմակեղէն.

شویکه (շիւվէյիէ, ա. նուագ. كوشه ի) փոքր փաւղ, փշիկ.

شویله (շէօյլէ, թ.) պղպեղ, սոխ-սոխ. ձգենք, թաղունք. كه - հեռաւոր կերպով, աջ, ձախ - այսպէս, այս կերպով. بویله شویله ասպէս նոյնպէս, միջակ

شه (շէհ, պ. համ. شاه ծն. տանուտէր մէջ գործ.) շա՛հ մարքայ.

شهاب (շէհապ, շիհապ, շիհապի սագրպ, տ. յգ. شهب) աստղ (հմշ. یاره آتش).

شهادت (շէհատէթ, ա. յգ. شهادات) 1. վկայութիւն. (հմշ. شاهدلك. گواهی) 2. մարտիրոսութիւն. վկայութիւն. քրիստոնեայ իսլամ մը իրաւ ունի شهادت ایتمك [لا إله إلا الله محمد رسول الله յանի Մուհամմէտուն ուսուլուն յանի]. Ա՛ժ. զատ ուրիշ առատաձեռնութիւն չկայ և Մուհամմէտ Ա՛ժ. առաքեալն է. - كلمه խոստովանութեան գաւանութիւն որ վերինն է. 3. տեսանելի, երեւելի [հմմ. مشهود. հմշ. مشاهیات. մրցիւ]. - جای տեսանելի աշխարհ. յարմիկ - یوکسکلیك. ի - վկայել. ապացուցանել. شهادت ایتمك վկայութիւն տալ. عالم - վկայաբեր. شهادتنامه վկայագիր. شهادتنامه اعدادی երկրորդական վարժարանի վկայագիր. حسن حال شهادتنامه բարի վարուց վկայագիր.

شهامت (շէհամէթ, ա.) հանճար, կորովամտութիւն. ل-ի կորովամիտ հանճարեղ. 2. պարսից շահնշահ տրուած մականուն. رستم شهامت ایران شاه ، شهامتپناه | շէհամէթ փէնահ| Նորին վեհափառութիւն պարսից շահ.

شهباء (շէհպա, ա. յգ. شهبا) մոխրագոյն, գորշ (հմշ. قیر). شهباء ایلخی մոխրագոյն գորշ եգ ձորի.

Digitized by Google

ուանի, Հռչակաւոր, Համբաւաւոր. կարապետեան قره بيبان ناميله شهرتشمار ա-նուանով Համբաւաւոր։

شهرستان (շէհրիսթան, պ.) մեծ քաղաք (հմչ. بلدهٔ جسيمه .معموره)

شهره (շիւհրէ, շօհրէ, ա.) տ. شهرت عالم — հռչակաւոր մարդ։

شهرى (շէհրի, պ.) 1. քաղաքացի. 2. (ա) ամսական (հմչ. ماهيه .ماهى) աշխ. գործ. (آيلق). 3. փափուկ, փափկակազմ. شهرى هم քաղաքացի, համաքաղաքացի. حساب شهرى ամսական հաշիւ

شهريار (շէհրիեար, պ.) կայսր. ی — կայսերական (հմչ. تاجدارى)

شهريه (շէհրիյէ, պ. իգ. شهرى ի ա-պաւ. شعريه) 1. ամսական. 2. ամսական վարձք. 2. թել Հալվա։

شهزاده (շէհզատէ, պ. յգ. شهزادگان) տ. شهسوار .شهزادهٔ جوانبخت .شهزاده (շէհսիւվար, պ.) տե՛ս شاهسوار .

شهلا (շէհլա. ա. իգ اشهل) 1. կապտագոյն [աչք], կապուտակ. 2. շիլ. شهلا چشم شهلا، عين شهلا շիլ աչք. كوزلو շիլ մարդ։

شهنشاه (շէհինշահ, شهنشه շէհինշէհ, պ.) տե՛ս شاهنشاه .

شهنشين (շէհնիշին. պ.) տ. شاهنشين.

شهوات (շէհէվաթ, ա. եզ. شهوت) ցանկութիւն. نفسانيه — կիրք։

شهوار (շէհվար, պ.) տ. شاهوار որ կէ հանմաստեալ։

شهوانى (շէհվանի, ա. իգ. شهوانيه) 1. ցանկական, ցանկասիրական տռփական. هوسات شهوانيه ցանկասիրութիւնք. ميل شهوانى տռփական միտում. شهوانيت վաւաշ, վաւաշոտ. վաւաշոտութիւն, ցանկասիրութիւն։

شهوت (շէհվէթ, ա. յգ. شهوات) ցանկութիւն, տռփի, տռփանք. انكيز — գրգռական. پرست — ցանկասէր։

شهود (շիւհուտ. ա. եզ. شاهد) 1. տեսութիւն. գոյութ. عالم شهود այս աշխարհ, տեսիլք, յայտնիս. 2 վկայներ. الحال — դէպքի մը վկայ-ները. شهود عادل արդար վկայներ. اقامهٔ شهود وկայներ բերել. اصحاب شهود (աս-տուածային շունորհ) ականատեսներ ։

شهور (շիւհուր, ա. եզ. شهر) ամիսներ ثلثه — երեք ամիսներ, եռամ-սեայ. ستة — վեց ամիսներ, վեցամսեայ

شهى (շէհի, պ.) 1. թագաւորական. 2. (ա. شهوت են) ախորժաբեր։

شهيد (շէհիտ, ա. յգ. شهدا) նահատակ, մարտիրոս. سعيد — երա-նելի նահատակ. كربلا — (շէհիտի քէր-պէլա) իմամ Հիւսէյին. — نهاى նահատա-կել. — اولمق — մարտիրոսութեամբ. كيتمك — նահատակուիլ, մարտիրոսանալ։

شهير (շէհիր, ա. شهرت են. իգ. شهيره) Նշանաւոր, Հռչակաւոր, ան-ուանի. شاعر شهير Հռչակաւոր բանաս-տեղծ. شهرشهير Նշանաւոր քաղաք։

شهيق (շէհիգ, ա.) Հեծեծանք, հեծ-կլտալ. 2. արտաշնչութիւն։

شهيم (շէհիմ, ա. شهامت են. իգ. شهيمه) 1. կորովամիտ. 2. վեհափառ.

شى (շէյ. ա. յգ. اشيا) բան, նիւթ, առարկայ. — چوق կարմանալի՛ բան. — لا ոչ ինչ. دكل ديه ر — բան մը բան չէ. واحد شى .هيچ بر شىء ոչինչ. մէկ բան՝ նիւթ՝ առարկայ։

شياط (շիեաղ. ա. քիմ.) խանձա-ծի համ։

Digitized by Google

شیاطین (Եէաադին, ա. եզ. ետան) աստուածներ, դևեր:

شیب (Եէյպ, ա.) 1. մագի՝ մօրուքի ճերմակութ. 2. ծերութիւն, պապ ու շիպ ծերութիւն և պատանեկութիւն. 3. [բուս.] քարաքէհ:

شیخ (Եէյխ, ա.յզ. խեյ) 1. ծեր. ռայ ուլ խեյ նախապատուց երիցագոյնը. 2. ցեղապետ (յզ. խեյխ). 3 ալանդապետ. 4. վանահայր. 5. տոհմ, գիտուն. 6. գխաւոր, պետ. Ի-լամ իսլամաց դեղապետ, կրօնապետ. ասծ՚ոյն ; սոփի Եէյխուլ-իսլամ՝ շեյխ ալ-մուխթեանի գուռ (չմշ. տեխթ-պապ). Եէյխ-Մեհրինէի կառավարիչ. Աբդ ալ-քադիր Ջիլանի պետ. Եէյխէն (Եէյխէյն, ա.) Էյոռ պէքի Սբատրդ և իսմէր Ֆարուգի տոհմած մակդիրը:

شیخوخت (Եէյխուխէթ, ա.) ծերութիւն. (սինն էէյխուխէթ) ծերութեան տարիք:

شیدا (Եէյտա, պ.) 1. խելացնոր. 2. սիրահար. Իւսդ ջաշ խելացնոր սիրոյ. ա.ն.ք – խելացնորութիւն:

شیر (Շիր, պ. յզ. շիրն) 1. կաթ. շիրխուար (Շիր խոր) կաթնկեր. խուար-մանուկ կաթնկեր մայրական կաթ. 2. առիւծ (չմշ. արսլան). շիր արու առիւծ. շիրխուշ՝ շիր և արև (պատուանշան պատերից).

شیراز (Շիրազ, ա.) Շիրազ. շիրազի (Շիրազի, պ.) շիրազցի.

شیرازه (Շիրազէ, պ.) 1. կազմ (գրքի) 2. կարգ կանոն. քաշէք նդ – կարգի բերել, ուղղել. նդ – կազմել.

شیرآلت (Շիրաէթ, պ.) առիւծանման, առիւծատեսք, քաջասիրտ:

شیرچی (Շիրչիէ, պ. ազա. շիրչիէնէ) անթիայտ:

شیردان (Շիրտան, պ. ազա. շրտէն) փորոք:

شیرغان (Շրղաղան, թ.) տե՛ս շրղան:

شیرمرد (Շիրմէրտ, Մայրն Շիրտի, պ. յզ. մարդ (շիրմարդ) առիւծասիրտ

شیره (Շիրէ, պ. շրա, թ.) խաղմոզ քաղցու, – կաշի չանչագինի:

شیرین (Շիրին, պ.) 1. անոյշ, քաղցր 2. սիրուն. նոյշ – քաղցրակերգուս. ադ – հաճելի. կամ – քաղցրահամ. մէ – սիրուհանութիւն, անուշութիւն:

شیش (Շիշ, թ.) 1. շամփուր. 2. բառակ և արծաթ սուր. մկրկչ-շամփրել. կապ ու պանոյն ու երկուսառեք չքնաւսուին. 3. ուռուցում, այտուտ. 4. ուռած. յոնգ – շատակեր, որկրամոլ. ի – շամփրաւոր:

شیشرمک (Շիշրմէէ, թ.) ուռեցնել. մկրկչ շիշրմէէ [Շիշրիմէէ, թ.] ուռեցում:

شیشرمک (Շիշրմէէ, թ.) ուռեցնել – օդրէ հպարտանալ, փքանալ. – ելկնդրի առատ հով առնել տալ

شیشقو (Շիշգո, թ.) գեր, գիրուկ:

شیشک (Շիշէէ, թ.) երկամեայ գառնուկ:

شیشکین (Շիշկին, թ.) ուռած, ուռեցած. մէ– 1. ուռեցք, 2. խցում

شیشلمک (Շիշլէմէէ, թ.) 1. շամփրել 2. խոցոտել. մկրկչ շիշլէմէէ [Շիշլէմէէ, թ.] շամփրուել:

شیشمان (Շիշման, թ.) գեր (հմմ. ընդ մեծ). ք – գիրնալ, պարարտանալ, ճարպ – գիրնալ, պարարտանալ:

Digitized By Google

шин (ɛէյն, ա. յգ. նոյն) 1. անպատառաւաբթիւն արատ. 2. ամօթ.

шин (ɛին, ա.) ի գերին անունը որուն հետ ածուած шин [ɛինի մուանճեէվէլ], шин գոգնոցի [ɛինի ճէվկանիյեէ] ալ կ'լսուին.

шинил (ɛինիլ, թ.) անթև առնակ մը եւրոպական վերարկու:

шинилик (ɛինիլիր, թ.) գերիւն մէկ ոտքի երօրգը. — կոշ տասնալիքը:

шиў (ɛէվ, թ.) 1. գառնիւայր. 2. չոչ. 3. որոկ. ուշ — հարթ ու հեշտ գառնիւայր. ներսի — ներքին գառնիւայր. — ներքին գառնիւայրում կոմունական հարստութիւն:

шиўх (ɛիւեուխ, ա. յգ. шиўխ) չոխ կաշի ցեղապատեանը:

шиўх (ɛիւեու՛, ա.) տարածայնութիւն, ցնծ — տարածայնութիւն.

шиўндермек (ɛէվլէնճիրմէէ, թ.) հանգչել, հեղեղել:

шиўлдемек (ɛէվլէնմէէ, թ.) հեղիլ, հանգիլ.

шиўон (ɛիւեուն, ա.) 1. յգ. шиўի 2. (ɛիվէն, պ.) 1. ողբ, կոծ. 2. սուգ [հմմտ. թրք.] ... — սուգի տուն.

шиўо (ɛիվէ, պ.) 1. ձև. 2. ոճ. 3. նշանակ, պէտք. պէտք. 4. չնորհք, վայելչութիւն. шиўо լեզուի ոճ.

шиўокар (ɛիվէէեար, շ'оюшь ɛիվէէր, պ.) 1. պէտքով. 2. չնորհալից. шиўо 1 ա. шиўокар. 2 բաւ. ոճավէտ, գեղեցիկ ոճով

(ս)

ս (uuս) 1. Օսմանեան այբուբենի տասնեւեօթներորդ գիրը. 2. Ութսուն արժէքն է 90. 3. հանուածոտագրութիւնն է ֆռ ամսոյ.

սաիպ (uաիպ, ա. սոյ. էն. իգ. սաիպ) ուղիղ, ճիշդ. սաիպ այն ուղիղ

սաիմ (uաիմ, ա. յգ. սոյն) 1. անպատառաւաբթիւն արատ. 2. ամօթ.

սաիր (uաիր, թ.) 1. ուռեցնել. 2. գիրնալ. 3. (յուբ) զարգանալ

սաիսէ (uաիսէ, թ.) 1. ուռեցնել. 2. գիրնալ. 3. (յուբ) զարգանալ

սաիսէ (uաիսէ, թ.) չիշ. ջ — ապակեգործական-ապակիգործարան

սաիտան (uէյդան, ա. յգ. սաիտի) 1. սատանայ, գէ. 2. սատանայ, չար ուշիմ եւ վարպետ մարդ ասպարէզներում. այր — տեսակ մը կտաւ. — գնիտր քսիմ. ցոյ — մեռաղի կղկղանք, խարամ. գոյն սաիտան ինքզինքը սիրելի քնող յատկութիւն. ցն — սատանայութիւն, խորամանկութիւն. վարպետութիւն. ած — ական — սատանայական:

սաիտնт (uէյդաճէթ, ա.) 1. սատանայութ. 2. խորամանկութիւն. խարդախութիւն. գործ — սատանայական:

սաիսе (uաի՛, ա.) 1. Հազրեթի Ալիի (պարսից) ազգի գը. 2. կռատակը.

սաիի (uաի՛, ա. իգ. ածական) ալիական, շիի, պարսից ազգին վերաբերեալ. մզհի սաիի շիզմ ազգը:

սաիфе (uիյֆէ, պ.) սիրահար. սաիфէ կէն (uիյֆէկէի) սիրահարութիւն:

սաիқ (uիզ, ըրզ, ֆր.) 1. վայելուչ. 2. նորաձեւութեան սիրահար երիտասարդ. ցն — վայելչութիւն:

սաիқրдамқ (ըրզրտամզ, թ.) ա. շաքրտամզ:

սաիл (uիլ, թ.) արիւնոտ եւ ակաղ աչք.

սաիլдақ (uըլդըզ, թ.) ճանապարհեշտ կին:

սաիմ (uիեէմ, ա. եզ. ածական) քնութիւն, ներ, բարք. սաիմ կէրչ [ֆէրիյմիւեuիյէմ] ազնուաբարոյ:

սաիме (uիմէ, ա. յգ. սաիմ) քնութիւն բարք. գէչ սաիմէ սակաւ սակաւ քնաւորութիւն:

սաւ (սաւ, թ.) 1. մոլորեցնել, խառոտեցնել. 2. խելքը կորնչցնել. – լոկ ճամբան փախել՝ մոլորիլ կորնչցնել. – ի կեղ նաւը բանալ, բայը տանիլ։

սաւկին (սաւկին. թ.) մոլոր, ուղիղ ճամբէն չեղած։

սաւկրն, (սաւկրն, թ.) մեծ ձուկերը որսալու համար գործածուած նիգակի պէս գործիք մը։

սաւկրն (սաւկրն սաւկրգ, թ.) խոտոր։

սաւլաղմ (սաւլաղմ, թ.) մեկ՝ խոթել տալ։

սաւլաղմ (սաւլաղմագ, թ.) 1. մեկ խուիլ. 2. միտքը զբաղիլ

սաւլմագ (սաւլմագ, թ.) գառնալ (փողոց)։

սաւմագ (սաւմագ, թ.) 1. խոտորիլ, շեղիլ. 2. գառնալ. 3. մոլորիլ 4. ախալ գաղափարի երթալ։

սաւս (սաւս, թ.) 1. զարտուղի, խոտոր, մոլոր. 2. մեկուսի. լոկ – խոտոր ճամբայ. մնոյն – ուղիղ ճամբէ դուրս ըլլալ, մեկուսի գտնուիլ։

սաւսամշմագ (սաւսամշմագ, թ.) 1. իրարու հանգիպիլ. 2. անհանգիստ ընել. 3. հակիւ փնտռել։

սաւսերմագ (սաւսերմագ, թ.) ծախել տալ, վաճառել տալ

սաւսրը (սաւսրը, թ.) 1. վաճառուած. 2. վաճառուածք։

սաւսրգ (սաւսրգ սաւսրգ, թ.) ծախու, ծախուելիք.

սաւսրգմագ (սաւսրգմագ, թ.) ծախուիլ, վաճառուիլ (հմմ. գրաբ. ախտ)

սաւսրգնաց, թ. (սաւսրգնաց) կողոպտուած։

սաւսրիք (սաւսրիք սաւսրիք, թ.) 1. մոլորեցնել, խառոտեցնել. 2. խելքը կորնչցնել. – լոկ ճամբան փախել՝ մոլորիլ կորնչցնել. – ի կեղ նաւը բանալ, բայը տանիլ։

սաւսրիքեան (սաւսրիքեան. թ.) մոլորած, ուղիղ ճամբէն չեղած։

սաւսրիքն, (սաւսրիքն, թ.) մեծ ձուկերը որսալու համար գործածուած նիգակի պէս գործիք մը։

սաւսրիք (սաւսրիք սաւսրիք, թ.) խոտոր։

սաւսրիքմագ (սաւսրիքմագ, թ.) մեկ՝ խոթել տալ։

սաւսրիքմագ (սաւսրիքմագ, թ.) մեկ խուիլ. 2. միտքը զբաղիլ

սաւսրիքմագ (սաւսրիքմագ, թ.) գառնալ (փողոց)։

սաւսրիքմագ (սաւսրիքմագ, թ.) 1. խոտորիլ, շեղիլ. 2. գառնալ. 3. մոլորիլ 4. ախալ գաղափարի երթալ։

սաւսրիքս (սաւսրիքս, թ.) 1. զարտուղի, խոտոր, մոլոր. 2. մեկուսի. լոկ – խոտոր ճամբայ. մնոյն – ուղիղ ճամբէ դուրս ըլլալ, մեկուսի գտնուիլ։

սաւսրիքսամշմագ (սաւսրիքսամշմագ, թ.) 1. իրարու հանգիպիլ. 2. անհանգիստ ընել. 3. հակիւ փնտռել։

սաւսրիքսերմագ (սաւսրիքսերմագ, թ.) ծախել տալ, վաճառել տալ

սաւսրիքրը (սաւսրիքրը, թ.) 1. վաճառուած. 2. վաճառուածք։

սաւսրիքրգ (սաւսրիքրգ սաւսրիքրգ, թ.) ծախու, ծախուելիք.

սաւսրիքրգմագ (սաւսրիքրգմագ, թ.) ծախուիլ, վաճառուիլ (հմմ. գրաբ. ախտ)

սաւսրիքրգնաց, թ. (սաւսրիքրգնաց) կողոպտուած։

սաւսրիքրիք (սաւսրիքրիք սաւսրիքրիք, թ.) 1. մոլորեցնել, խառոտեցնել. 2. խելքը կորնչցնել. – լոկ ճամբան փախել՝ մոլորիլ կորնչցնել. – ի կեղ նաւը բանալ, բայը տանիլ։

սաւսրիքրիքեան (սաւսրիքրիքեան. թ.) մոլորած, ուղիղ ճամբէն չեղած։

սաւսրիքրիքն, (սաւսրիքրիքն, թ.) մեծ ձուկերը որսալու համար գործածուած նիգակի պէս գործիք մը։

սաւսրիքրիք (սաւսրիքրիք սաւսրիքրիք, թ.) խոտոր։

սաւսրիքրիքմագ (սաւսրիքրիքմագ, թ.) մեկ՝ խոթել տալ։

սաւսրիքրիքմագ (սաւսրիքրիքմագ, թ.) մեկ խուիլ. 2. միտքը զբաղիլ

սաւսրիքրիքմագ (սաւսրիքրիքմագ, թ.) գառնալ (փողոց)։

սաւսրիքրիքմագ (սաւսրիքրիքմագ, թ.) 1. խոտորիլ, շեղիլ. 2. գառնալ. 3. մոլորիլ 4. ախալ գաղափարի երթալ։

սաւսրիքրիքս (սաւսրիքրիքս, թ.) 1. զարտուղի, խոտոր, մոլոր. 2. մեկուսի. լոկ – խոտոր ճամբայ. մնոյն – ուղիղ ճամբէ դուրս ըլլալ, մեկուսի գտնուիլ։

սաւսրիքրիքսամշմագ (սաւսրիքրիքսամշմագ, թ.) 1. իրարու հանգիպիլ. 2. անհանգիստ ընել. 3. հակիւ փնտռել։

սաւսրիքրիքսերմագ (սաւսրիքրիքսերմագ, թ.) ծախել տալ, վաճառել տալ

սաւսրիքրիքրը (սաւսրիքրիքրը, թ.) 1. վաճառուած. 2. վաճառուածք։

սաւսրիքրիքրգ (սաւսրիքրիքրգ սաւսրիքրիքրգ, թ.) ծախու, ծախուելիք.

սաւսրիքրիքրգմագ (սաւսրիքրիքրգմագ, թ.) ծախուիլ, վաճառուիլ (հմմ. գրաբ. ախտ)

սաւսրիքրիքրգնաց, թ. (սաւսրիքրիքրգնաց) կողոպտուած։

Digitized by Google

صاتم (սաթմ, ա.) վաճառական; ծախող. صاتم آلماز առուծախ։

صاتمق (սաթմագ, թ.) 1. ծախել, վաճառել (հմմ. بیع وشری). 2. ձեռացնել, ծախել, կեղծել. – چندی պարծենալ. – آغز իրաւ կարծեցնել. – آوپو վաճառականութիւն ընել. آورت صاتمق բերան ծախել, վերերը Ռուսի. սո խոսակցիլ ու գուն ինչ կը ծախես, առ. կեղծիքութիւն չունիս։

صاتون (սաթուն, սաթըն, թ.) վաճառական. գնել – (հմմ. اشتراء، مبایعه) · آلیجی – գնող, գնորդ։

صاتی (սաթը, թ.) վաճառական: ա – چقارمق ծախել, վաճառել. صاتی یازاری – հան վար գին։

صاتیجی (սաթըճը, թ.) 1. վաճառող (հմմ. بایع). 2. չրջուն վաճառական. لق – չրջուն վաճառականութիւն։

صاج (սաճ, թ.) ս. չաշ. آیاق – ս. ս. صاج آیاق ։

صاج (սաչ, թ.) մազ, հեր [հմմ. شعر կեսու). قیرق – հերթափոփ. مقال – տարիք. ی–عرب 1. գեռուզ մազ 2. խառնափնգոր [դործ.]. کرفی صاچ կեղծամ. غی صاچ մազի կապ. صاچلی չափահաս [մարդ]. یدلی لی – գիսաւոր։

صاچاق (սաչագ, صاچق թ.) 1. քիւ (հմմ. میوان). 2. ծոպ. آشق صاچاق – սալիք. صاچاق قورطی գեչ երթալ. لی – քիւաւոր։

صاچشدرمق (սաչբասրմագ, թ.) արագել, շրջնկել։

صاچلمق (սաչբլմագ, թ.) ցանանկել, ափռռել. – دوکولوب ուշ լորդ ծախք ընել։

صاچمق (սաչմագ, թ.) ցանել, ափռել արագել. – آشق 1. հրակ ծափել 2. սաստիկ բարկանալ, կրակ կտրիլ. – یاشی کوز արցունք թափել։

صاچه (սաչա, թ.) 1. հրացանի փոքր գնդակ, գնդեակ, ճռռոակ. 2. անիմաստ փուճ [խօսք]. یاپان – անիմաստ փուճ. قولی – անիմաստ փուճ խօսքեր ըսել։

صاچندی (սաչընտը, թ.) գնդակահ, ցրուած բան։

صاچی (սաչը, صاچو սաչու, թ.) 1. չարտին գլխուն սփռուած մանրուկ գլամ. 2. հարսի նուէր։

صاچیق (սաչըգ, թ.) 1. ցիրուցան, ցրուելուած, սրակուած. 2. անկանոն. چیق صاچیق 1. բաց [կին]. 2. չորս կողմը բաց [տուն]։

صاحب (սահիպ, صحبت صحبت էն. յգ. اصحاب իգ. صاحبه) 1. տէր. 2. բնակիչ [صحبت էն. յգ. صاحبه]. سوماً صاحب պատասուար. اعتبار – յարգելի. بیرم – սուտիմանաւոր. الخیرات – բարեգործ. 3. պաշտպան. چمپیق – 1. պաշտպանել. 2. տէր ըլլալ. ی–سوز 1. պերճախօս. 2. ազգեցիկ [մարդ]. لق – անտէր, լքեալ خانه – տանտէր. ی–طبیعت ճարպիկ տէր. صاحبقران [սահիպգրան] բախտաւոր՝ երջանիկ միշտ յաղթական վեհապետ

صاد (սաս, ա.) ս գրին անունը, նաև մեծաթ صاد [սատ միւսիվէկէ]

صادر (սասդր, ա. صدور էն. իգ. ادره) ելած, ծագած. او – եղնել, ծագել, յառաջ գալ. او شرف صادر կայսերական հրամանը եղնել։

صادره (սասդրէ, ա.) գեղբս ելած թուղթերը, եղը [հմ. وارده]

صادق (սասդգ. ա. صدق ، صداقت էն. իգ. صادقه) 1. ճշմարիտ, ուղիղ 2. աստիկ բարկանալ, կրակ կտրիլ. – یاشی کوز արցունք թափել։

Digitized by Google

սարգի (սարկր, Բ.) պատան, կոզան. ցուժ. սա – պահ գլխակոպ։

սարիճ (սարիճ, ա. սրբ էն) 1. ծախսող, վատնող. 2. [բժ.] լվացող

սարգան (սարգան, [Բ.]) ծնոտորդ, աւելորդ [հմշ. ցեղ. մեղանչ].

սարգմել (սարգմագ, Բ.) 1 կախել (շրթունք). 2. իջեցնել [հոր]. 3. ձգել [մազ, մօրուք]։

սարգմել (սարգմագ, Բ.) կախուել իջնել (հմշ. Ասլամ)

սարգմել (սարգմագ, [Բ.]) 1. կախուել 2. իջնել 3. աւելնալ հաշիւէն. 4. յարձակիլ (հմշ. ՝ հոջա)

սարգնդի (սարգնդեր, ընդ. սարգնդի [Բ.]) 1. յարձակում. 2. բռնաբարում (հմշ. տեղ. սարգնդի)

սարգոգ (սարգոգ, [Բ.]) կախուած, կախ։

սարգմել (սարգմագ, [Բ.]) 1. փաթթուիլ. 2. փարիլ, կառչիլ. սարգմել ինչ գործին փաչիլ. – ուսը ձգելով գործին փաչիլ. – ականջ դնել. – ականջ դիմել. – աչքի առաջ ունենալ փարիլ

սարիմ (սարիմ, ա. սրբ էն) հաստատ, կարող. սարիմ ըսիւ հաստատ սաբ

սարմաշ (սարմաշ, [Բ.]) սարմաշ տալ ինչ իբրեւ փոխ թողուիլ։

սարմաշմագ (սարմաշմագ, [Բ.]) իբրեւ փոխ թողուիլ, իրարու փարիլ, գիրկընդխառնուիլ։

սարմաշիկ (սարմաշիկ, Բ.) պատառտուկ. բանիկ, պատառիկ

սարման (սարման, [Բ.]) վիճակ խաղալ (ւյ.) (հմշ. Զօ. Ամանի, Ազիւնի)

սարմբրագ (սարմբրագ, [Բ.]) գեղջկական, գեղեցկուհի (հմշ. Խաչիկ)

սարմբսագ (սարմբսագ, [Բ.]) սխտոր (հմշ. Զօ. Սեր.) – սխտորաւոր

սարմել (սարմագ, [Բ.]) 1. գեղեցկանալ. 2. հաճոյանալ. 3. [բժ.] ուռչիլ

սարմել (սարմագ, [Բ.]) 1. գեղեցկանալ. 2. հաճոյանալ. 3. [բժ.] ուռչիլ

սարմնել (սարմնագ, [Բ.]) 1. գեղեցկանալ. 2. տրժգունիլ, գեղնիլ (հմշ. ՝ բէկ)։

սարագ (սարագ, սարիւ սարագա, Բ.) ծաղրել, ծաղրանք. ՝ սարիւ սարագ ելնել

սարաւելա (սարաւելա, Բ. ծով.) ամառ. գաստանները ժողվել և կապել

սարբ (սարպ, սարբ սարփ, [Բ.]) 1. անպացեալ. գժուարանալի. ինչ – անպացեալ լեռ. 2. գժուար. 3. գժուարահամբոյր յոլ – գժուար, անանցանելի ճամբայ. գժուարանալ (գործ)։

սարբլաշմագ (սարփլաշմագ, Բ.) անպատեալ, գժուարանցանելի ըլ. 2. գժուարանալ։

սարբոն (սարփուն, [Բ.]) գետնափոր չտեւարան [յորենի]։

սարագ (սարագ, [Բ.]) 1. գողգող, գողգողացող. 2. ապուշ։

սարգմել (սարգմագ Բ.) ցնցուիլ 2. գողգողալ. 3. աւերուիլ։

սարգմել (սարգմագ, Բ.) 1. գողալ. 2. ցնցում

սարգմել (սարգմագ, [Բ.]) 1 ցնցել. 2. աւերել, փոխել, երերալ

սարգմա (սարգմա, [Բ.]) ցնցում, շարժում։

Digitized by Google

ساղ (ուղ. Ք.) 1. աղ [հմմ. յուս. ըհան. –] 2. յայզագործ. ագի գոյն – [ստացեալ ի ներկելոյ]. ներկել ագի գունով. ագեղ ներկ. ագեղ ներկել. ագեղ ներկող. ագեղ ներկելոյ. 3. տաղտկալի. 4. աղի, կենդանի. 5. [ստացեալ ի հեթ.] պնդակազմ. ասիա գոլ ագեղ – ստացեալ ի հեթ

صاغه (սաղմա, թ.) տարափ. հնկ. صاغه الكيم ծիրանի գօտի [ազաւ. նշ. էլաչէն]

صاغناق (սաղսնագ, թ.) 1. տեղատարափ, թնդնկեց. 2. մեկեն եկած մեծ ջնաս (հմմ. ترنا كهظهور بيوك يوسف) (ունկ.)

صاغی (սաղը, յաղ թ.) 1. ծիրան, թռչունի սաղր. 2. սաղ. ցեղ – գամբռնական ընկ. ը. – գամբռնախօս

صاف (սաճ, ս. տօմս էն. հմմ. ցաճ էն) 1. զուտ. 2. վճիտ, յստակ. – վճիտ ջուր. 3. պարզ. հաց – պարզ օդ. 4. պարզամիտ, պարզ. մարդ – պարզ մարդ. ըն – պարզամիտութիւն, պարզմտութիւն.

صافدرون (սաճեէրուն, նաճաճ պ. յգ. ոնաղ) պարզամիտ պարզասիրտ. ընկ. صافدرونلق պարզմտութիւն. صافدرونلانمق պարզմտութեամբ, պարզմտօրէն

صافنات (սաճինար, ս.) ազնիւ ձիեր [հմմ. յոց աղնի]։

صافی (սաճի, ս. տօմս էն. խգ. պաճ) 1. զուտ, անխառն. պաճ ստացուածք հասոյթ. 2. զուտ, սոսկ։

صاقار (սազար, թ.) 1. ձիու ճակատի ճերմակ նշանը. 2. վատառոյն ձի. 3. երկերես [մարդ]. ը – ճակատը ճերմակ նշան ունեցող ձի.

صاقاغی (սազաղը, թ.) ձիու հագ. – ձիոն հագ ըլլալ։

صاقردامق (սազրտամագ, թ) մեխել կամ ցուրտէն դողալ

صاقرغه (սազրկա, թ.) տիզ (հմմ. كنه)։

صاقساغان (սազսաղան, թ.) անձեռոց, կաչաղակ (հմմ. عقعق).

صاقسی (սազսը. թ.) թռչուն. ը – թռչնարանոց։

صاقلامق (սազլաթմագ, թ.) 1. պահել տալ. 2. պահպանել տալ

صاقلامق (սաղլամագ, թ.) 1. տարափել. ձիրանի գօտի [ազաւ. նշ. էլաչէն]

صاغناق (սաղսնագ, թ.) 1. տեղատարափ, թնդնկեց. 2. մեկեն եկած մեծ ջնաս (հմմ. ترنا كهظهور بيوك يوسف) (ունկ.)

صاغی (սաղը, յաղ թ.) 1. ծիրան, թռչունի սաղր. 2. սաղ. ցեղ – գամբռնական ընկ. ը. – գամբռնախօս

صاف (սաճ, ս. տօմս էն. հմմ. ցաճ էն) 1. զուտ. 2. վճիտ, յստակ. – վճիտ ջուր. 3. պարզ. հաց – պարզ օդ. 4. պարզամիտ, պարզ. մարդ – պարզ մարդ. ընկ – պարզամիտութիւն, պարզմտութիւն.

صافدرون (սաճեէրուն, նաճաճ պ. յգ. ոնաղ) պարզամիտ պարզասիրտ. ընկ. صافدرونلق պարզմտութիւն. صافدرونلانمق պարզմտութեամբ, պարզմտօրէն

صافنات (սաճինար, ս.) ազնիւ ձիեր [հմմ. յոց աղնի]։

صافی (սաճի, ս. տօմս էն. խգ. պաճ) 1. զուտ, անխառն. պաճ ստացուածք հասոյթ. 2. զուտ, սոսկ։

صاقار (սազար, թ.) 1. ձիու ճակատի ճերմակ նշանը. 2. վատառոյն ձի. 3. երկերես [մարդ]. ը – ճակատը ճերմակ նշան ունեցող ձի.

صاقاغی (սազաղը, թ.) ձիու հագ. – ձիոն հագ ըլլալ։

صاقردامق (սազրտամագ, թ) մեխել կամ ցուրտէն դողալ

صاقرغه (սազրկա, թ.) տիզ (հմմ. كنه)։

صاقساغان (սազսաղան, թ.) անձեռոց, կաչաղակ (հմմ. عقعق).

صاقسی (սազսը. թ.) թռչուն. ը – թռչնարանոց։

صاقلامق (սազլաթմագ, թ.) 1. պահել տալ. 2. պահպանել տալ

صاقلامق (սաղլամագ, թ.) 1. տեղատարափել. ձիրանի գօտի [ազաւ. նշ. էլաչէն]

صاغناق (սաղսնագ, թ.) 1. տեղատարափ, թնդնկեց. 2. մեկեն եկած մեծ ջնաս (հմմ. ترنا كهظهور بيوك يوسف) (ունկ.)

صاغی (սաղը, յաղ թ.) 1. ծիրան, թռչունի սաղր. 2. սաղ. ցեղ – գամբռնական ընկ. ը. – գամբռնախօս

صاف (սաճ, ս. տօմս էն. հմմ. ցաճ էն) 1. զուտ. 2. վճիտ, յստակ. – վճիտ ջուր. 3. պարզ. հաց – պարզ օդ. 4. պարզամիտ, պարզ. մարդ – պարզ մարդ. ընկ – պարզամիտութիւն, պարզմտութիւն.

صافدرون (սաճեէրուն, նաճաճ պ. յգ. ոնաղ) պարզամիտ պարզասիրտ. ընկ. صافدرونلق պարզմտութիւն. صافدرونلانمق պարզմտութեամբ, պարզմտօրէն

صافنات (սաճինար, ս.) ազնիւ ձիեր [հմմ. յոց աղնի]։

صافی (սաճի, ս. տօմս էն. խգ. պաճ) 1. զուտ, անխառն. պաճ ստացուածք հասոյթ. 2. զուտ, սոսկ։

صاقار (սազար, թ.) 1. ձիու ճակատի ճերմակ նշանը. 2. վատառոյն ձի. 3. երկերես [մարդ]. ը – ճակատը ճերմակ նշան ունեցող ձի.

صاقاغی (սազաղը, թ.) ձիու հագ. – ձիոն հագ ըլլալ։

صاقردامق (սազրտամագ, թ) մեխել կամ ցուրտէն դողալ

صاقرغه (սազրկա, թ.) տիզ (հմմ. كنه)։

صاقساغان (սազսաղան, թ.) անձեռոց, կաչաղակ (հմմ. عقعق).

صاقسی (սազսը. թ.) թռչուն. ը – թռչնարանոց։

صاقلامق (սազլաթմագ, թ.) 1. պահել տալ. 2. պահպանել տալ

صاقلامق (սաղլամագ, թ.) 1. տեղատարափել. ձիրանի գօտի [ազաւ. նշ. էլաչէն]

صاغناق (սաղսնագ, թ.) 1. տեղատարափ, թնդնկեց. 2. մեկեն եկած մեծ ջնաս (հմմ. ترنا كهظهور بيوك يوسف) (ունկ.)

صاغی (սաղը, յաղ թ.) 1. ծիրան, թռչունի սաղր. 2. սաղ. ցեղ – գամբռնական ընկ. ը. – գամբռնախօս

صاف (սաճ, ս. տօմս էն. հմմ. ցաճ էն) 1. զուտ. 2. վճիտ, յստակ. – վճիտ ջուր. 3. պարզ. հաց – պարզ օդ. 4. պարզամիտ, պարզ. մարդ – պարզ մարդ. ընկ – պարզամիտութիւն, պարզմտութիւն.

صافدرون (սաճեէրուն, նաճաճ պ. յգ. ոնաղ) պարզամիտ պարզասիրտ. ընկ. صافدرونلق պարզմտութիւն. صافدرونلانمق պարզմտութեամբ, պարզմտօրէն

صافنات (սաճինար, ս.) ազնիւ ձիեր [հմմ. յոց աղնի]։

صافی (սաճի, ս. տօմս էն. խգ. պաճ) 1. զուտ, անխառն. պաճ ստացուածք հասոյթ. 2. զուտ, սոսկ։

صاقار (սազար, թ.) 1. ձիու ճակատի ճերմակ նշանը. 2. վատառոյն ձի. 3. երկերես [մարդ]. ը – ճակատը ճերմակ նշան ունեցող ձի.

صاقاغی (սազաղը, թ.) ձիու հագ. – ձիոն հագ ըլլալ։

صاقردامق (սազրտամագ, թ) մեխել կամ ցուրտէն դողալ

صاقرغه (սազրկա, թ.) տիզ (հմմ. كنه)։

صاقساغان (սազսաղան, թ.) անձեռոց, կաչաղակ (հմմ. عقعق).

صاقسی (սազսը. թ.) թռչուն. ը – թռչնարանոց։

صاقلامق (սազլաթմագ, թ.) 1. պահել տալ. 2. պահպանել տալ

صاقلامق (սաղլամագ, թ.) 1. տեղատարափել. ձիրանի գօտի [ազաւ. նշ. էլաչէն]

صاغناق (սաղսնագ, թ.) 1. տեղատարափ, թնդնկեց. 2. մեկեն եկած մեծ ջնաս (հմմ. ترنا كهظهور بيوك يوسف) (ունկ.)

صاغی (սաղը, յաղ թ.) 1. ծիրան, թռչունի սաղր. 2. սաղ. ցեղ – գամբռնական ընկ. ը. – գամբռնախօս

صاف (սաճ, ս. տօմս էն. հմմ. ցաճ էն) 1. զուտ. 2. վճիտ, յստակ. – վճիտ ջուր. 3. պարզ. հաց – պարզ օդ. 4. պարզամիտ, պարզ. մարդ – պարզ մարդ. ընկ – պարզամիտութիւն, պարզմտութիւն.

صافدرون (սաճեէրուն, նաճաճ պ. յգ. ոնաղ) պարզամիտ պարզասիրտ. ընկ. صافدرونلق պարզմտութիւն. صافدرونلانمق պարզմտութեամբ, պարզմտօրէն

صافنات (սաճինար, ս.) ազնիւ ձիեր [հմմ. յոց աղնի]։

صافی (սաճի, ս. տօմս էն. խգ. պաճ) 1. զուտ, անխառն. պաճ ստացուածք հասոյթ. 2. զուտ, սոսկ։

صاقار (սազար, թ.) 1. ձիու ճակատի ճերմակ նշանը. 2. վատառոյն ձի. 3. երկերես [մարդ]. ը – ճակատը ճերմակ նշան ունեցող ձի.

صاقاغی (սազաղը, թ.) ձիու հագ. – ձիոն հագ ըլլալ։

صاقردامق (սազրտամագ, թ) մեխել կամ ցուրտէն դողալ

صاقرغه (սազրկա, թ.) տիզ (հմմ. كنه)։

صاقساغان (սազսաղան, թ.) անձեռոց, կաչաղակ (հմմ. عقعق).

صاقسی (սազսը. թ.) թռչուն. ը – թռչնարանոց։

صاقلامق (սազլաթմագ, թ.) 1. պահել տալ. 2. պահպանել տալ

Digitized by Google

صالچه (սալչա, սալ ոալսա, իտ.) հասարակաջուր, թաց ան։

صالح (սալիհ, ա. հիմն. «լիա. հգ. սալհա իգ. սալհե) 1. արդար, ջերմեռանդ, բարեպաշտ. ընդհակ. սալհ բարեպաշտների կին մը. 2. լաւ. սալհ մարդ լաւ գործեր. 3. յարմար[սալհիյէթ էն.օրս. հիմ սալհ չիմ խմելու յարմար, բարի չեմ]. սալհ բարեգործութիւն։

صالدرمق (սալդըրմագ, թ.) 1. յարձակել տալ (հմմտ. սալդըրմագ) 2. յարձակիլ (հմմտ. մուհասարա)։

صالغين (սալղըն, թ.) 1. յարձակող. 2. խածան [շուն]. 3. տարափոխիկ. հոսե – տարափոխիկ հիւանդութիւն. [علت مستوليه].4. տարեկան հարկ

صالق (սալգ, թ.) տեղի կութիւն. ձիւն – տեղի կութիւն առնել։

صالقم (սալգըմ, թ.) սկսիլ (հմմտ. عنفوان). սուրհ – վիրաւորուածութ. պոչ – գոբշապահ շան օղ։

صالق (սալգը. թ) 1. մեղկ, թոյլ. 2. պակասաւոր, թերի. նոյն – անձրեւաջուր սովորական – առկախ ձգել

صالقيمق (սալգըմագ, թ.) մեռելը թաղելով կոխուիլ։

صالالباش (սալլապաշ, թ.) 1. ակռայի գլուխը շարժող մարդ 2. քալած ատեն գլուխը շարժող ձի։

صالاپاتی (սալլափաթը, թ.) յախճապաճ անխոհեմ։

صاللامق (սալլամագ, թ.) 1. շարժել երերցնել (հմմտ. ١ كيرمك) 2. յեռաձգել (հմմտ. ١ يڭمك). 3. հոգ ընել, կարեւորութիւն տալ. – ըրմագ 1. պոչ երերցնել, շինել. 2. գրգռել. – կիշի 1. օրօրոց շարժել. 2. աղխատիլ. – ըրմագ 1. գլուխ երերցնել 2. շաղաքարծել. صاللامامق կարեւորութիւն չտալ. օր. [آكى كيم صاللار

صاقلامق (սագլամագ, թ.) պահել (հմմտ. ١ ڭمك. اڤغلمق). 2. պահպանել [հմմտ. حفظ ։ وقايه، صيانت ։ قورومق]։

صاقلانباج (սագլանպաճ, թ.) պահուըտուկ, թաքնելուկ։

صاقلانلمق (սագլանըլմագ, թ.) ծածկուիլ, պահուըտուիլ

صاقلاغمق (սագլամագ, թ.) 1. պահպանել (հմմտ. . ايلكينكيز ١ قلمق). 2. պահուիլ։

صاقلى (սագլը, թ.) 1. պահած, թաքուն, ծածուկ. 2. գուլտեղի։

صاقين، صاقن (սագրն, թ) զգուշ, մի՛ չըլլայ որ (հմմտ. زنهار)։

صاقنش (սագրնըշ, թ.) զգուշութիւն, պահպանում։

صاقنغان (սագրնկաճ, թ.) շատ զգուշաւոր, քաշուռուզ։

صاقنمق (սագրնմագ. թ.) 1. զգուշանալ [հմմտ. احتراز ، اجتناب]. 2. պահպանել [հմմտ. ١ حايه، صيانت. ڭكزمك]։

صاك (սաճ, սաճ, թ.) ցորենի գութան։

صال (սալ. թ.) լաստ. մոդզոյզ – լաստերը քաշելցնել. մեկ չալ – լաստերը քաշելցնել. մեկ չալ – մի լաստ։

صالا (սալա, իտ.) արահ.ալսող – արահեան գրութիւն։

صالاپوريا (սալափուրեա, կրպոլիա իտ.) կարկուրայ, տեսակ մը ձկան տակ

صالاش (սալաշ, շիլա թ.) տատասկակեռաժ սամսայ խանութ։

صالاشپور (սալաշփուր, շիպուլա թ.) աստաղացու անօթը կտաւ

صالاموره (սալամուրա, սալա իտ.) տե՛ս սալա .

صالب (սալիպ. ա. սլաբ էն) կախող կախաղան հանող, խաչող։

صالت (սալթ, թ.) մէկէն, միմիայն սոսկ [հմմտ. جكلى. مجرد. ساده. آنجق]։

Digitized by Google

صاللاصرتا (սալլասըրթ էր, Թ.) կռնակըտռնել, բեռնաւորել

صاللانمق (սալլանմագ, Թ.) 1. շարժիլ, երերալ, տատանիլ. 2. իյնալու մօտ ըլլալ, երերալ:

صاللانه بوللانه (սալլանա պուլլանա, Թ.) երերալով:

صاللى (սալլը, Թ.) շարժուն. 2. ընդարձակ և բաց. بن –

صالمق (սալմագ, Թ.) 1. փռել, ձգել (անկողին). 2. երկարել, 3. քշել 4. նետել, արձակել [արմատ]. 5. ղրկել [զինուոր]. 6. յետաձգել [գործ]. 7. ցրուել [մօզ]. 8. հարկ բաշխել [طرح]. 9. յարձակիլ [շուն, թշնամիի վրայ]. — دال بوداق صالى, كوك — , արմատ՝ ճիւղ արձակել. — سايه շուք արձակել օր. [سايه انداز او]:

صالمه (սալմա, Թ.) 1. արձակուած, ազատ ձգուած [ձի]. 2. արձակ վազող ջուր. 3 շրջուն գիշերապահ զօրք. طوروق — գիշերները ձերբակալուածներուն յատուկ արգելարան:

صالنق (սալընքը, صالندى սալընտը, Թ.) տատանուիլ, շարժուիլ. صالنديه երերալ, տատանեալ, անհաստատ. لى — առկախ, անհաստատ:

صالنجاق (սալընճագ, Թ.) կախօրրան, ճօլօրիկ. علق — գարձիկ, գարձախտ. — آصقيلى ճօճանոց.

صالندرمق (սալընտըրմագ, Թ.) շարժիլ, տատանիլ, երերցնել

صالنمق (սալընմագ, Թ.) 1. տատանիլ, երերալ. 2. սամարիլ:

صالنمه (սալընմա, صالنش սալընըշ, Թ.) տատանում, երերում:

صالون (սալօն, Ֆր.) սրահ, դահլիճ. آدى — սալօնի մարդ:

صالى (սալը, Թ.) երեքշաբթի (հմշ. سه شنبه. يوم الثلاثاء):

صاليا (սալեա, صاليار սալեար, Թ.) լորձունք. لرى آقق — բերնին ջուրերը վազել, շատ հաւնիլ.

صاليانغوز (սալեանկօզ, Թ.) խխունջ (հմշ. حلزون):

صاليق (սալըգ, Թ.) 1. լուր, պատգամ. ويرمك — տեղեկութ. տալ 2. ծայրը շղթայաւոր գունտ.

صاليويرمك (սալըվէրմէք, Թ.) 1. Թողուլ, ձգել. 2. արձակել — صقال մօրուք ձգել՝ թող տալ:

صامت (սամիթ, ա. صمت էն. իգ. صامته) 1. լուռ, մունջ (հմ. صوص ساكت). 2. անձայն, անշունչ. جسم صامت

صامسون (սամսօն, Թ.) Սամսոն. لو — սամսոնցի.

صان (սան, Թ.) 1. Թիւ, համար. 2. 2. կարգ. صان صان կարգ, կարգ. صان كورمك զինուորները համրել. 3. համբաւ, պատիւ. صانى يوق آدى անուն համբաւ չունի. لى — համբաւաւոր:

صانامق (սանամագ, Թ.) 1 յարգել, պատուել. 2. ծաղրել. 3. կտոր կտոր ընել (հմշ. پاره پاره ا):

صانجى (սանճը, Թ.) տ. صانجمق. ساجى [սանճմագ, Թ.) տ. ساجمق.

صانسار (սանսար, صاكسار Թ.) 1. կուզ 2. վարպետորդի [մարդ]:

صانع (սանի, ա. صنع էն. իգ. صانعه) 1. շինող. 2. Արարիչ, Աստուած. حقيق — لم يزل، — Արարիչն Աստուած.

صانق (սանկը, Թ.) արուշ. لامق — ապուշ դառնալ. لق — ապուշութ.

صانق (սանըգ, صانق սանգը, Թ.) Թռչունի աղբ, ծիրտ:

Digitized by Google

صالحه (սալխա, սալե ոալսա, խոռ.) համեմատաբար, թեացան։

صالح (սալիհ, ա. صلاح էն. չգ. صلحا եզ. صالح) 1. արդար, ջերմեռանդ, բարեպաշտ. զգոնը صالحه բարեպաշտ կին մը. 2. լաւ. صالحال լաւ գործերի գործերը. 3. յարմար[صلاحیت էն]։ ջոմ. صالح شربه խմելու յարմար, ըմպելի ջուր. صالحه բարեգործութիւն։

صالدرمق (սալտրմագ, թ.) 1. յարձակել տալ(հմ. چوم ایتدیرمك կոտրել տալ) 2. յարձակիլ (հմ. صولت كوسترمك)։

صالغین (սալղրն, թ.) 1. յարձակող. 2. խածան [շուն]. 3. տատասխափոխիկ. خسته – տատասխափոխիկ հիւանդութիւն. [علت مستولیه].4. տարբեկան հարկ

صالق (սալըգ, թ.) տեղեկութիւն. آلق – տեղեկութիւն առնել։

صالقم (սալգրմ, թ.) ականջ (հմ. عنقود). سوكت – վերջաւորութիւն. كوپك – գորշաթաւշեան օդ։

صالقی (սալգը. թ.) 1. մեղկ, թոյլ. 2. պակասաւոր, [երբ. նոկ – անձրեւաբեր ամպ قی ده – առկախ ձգել

صالقیمق (սալգրմագ, թ.) մեքենը [թուլնալով կոխուիլ]։

صاللاباش (սալլապաշ, թ.) 1. ականջ գլուխը շարժող մարդ 2. քայլած առեն գլուխը շարժող ձի։

صاللاپتی (սալլափաթը, թ.) յանխոհեմ։

صاللامق (սալլամագ, թ.) 1. շարժել երերցնել (հմ. ١ كيرمك) 2. յետաձգել (հմ. تأخير ١). 3. հոգ քնել, կարեւորութիւն տալ. – ويرمك 1. պոչ երերցնել, շնիկ. 2. գրգռել. – كبك 1. օրօրոց շարժել. 2. աշխատիլ. – قازق 1. գլուխ երերցնել 2. շողոքորթել. صاللامامق կարեւորութիւն չտալ. օր. [كيم صاللار

صاقلامق (սագլամագ, թ.) պահել (հմ. ١ تمك. اخفا). 2. պահպանել [հմ. حفظ ٥ وقایه، صیانت، قورومق]։

صاقلانباج (սագլանպաճ, թ.) պահուըտուկ, թաքնեցուկ։

صاقلانلمق (սագլանըլմագ, թ.) ծածկուիլ, պահուըտուիլ

صاقلانمق (սագլանմագ, թ.) 1. պահուըտիլ (հմ. كيزلنمك). 2. պահուիլ (اختفا).

صاقلی (սագլը, թ.) 1. պահած, թաքուն, ծածուկ. 2. գաղտնի։

صاقن، صاقین (սագրն, թ.) գգո՛ղ, մի՛, չըլլայ որ (հմ. زنهار)։

صاقنش (սագրնըշ, թ.) գգուշութիւն, պահպանուիլ։

صاقنغان (սագրնգան, թ.) շատ զգուշաւոր, քաշուած։

صاقنمق (սագրնմագ. թ.) 1. զգուշանալ [հմ. احتراز ، اجتناب]. 2. պահպանել [հմ. حایه، صیانت. كۆزكلمك]։

صاك (սաֆ, սաճ, թ.) ցորենի գարմուկ։

صال (սալ. թ.) լաստ. كمرىيوزى – լաստերը քաշեցնել. كمك چكمك – լաստ քաշել։

صالا (սալա. խոռ.) սրահ. اصولی – սրահական դրութիւն։

صالاپوریا (սալափուրեա, կրպ. խոռ.) կարկուտոյ, տեսակ մը նետակ։

صالاش (սալաշ, ծլաշ թ.) տախտակէ առաջ ամուսոյ խարիսխ։

صالاشپور (սալաշփուր, շպուր ծլաշ թ.) առատացում անօգուտ կտաւ

صالامورە (սալամուրա, սորա ծլաշ խոռ.) տե՛ս صالامورە.

صالب (սալիպ. ա. طلب էն) կախող կախազան հանող, խաչող։

صالت (սալթ, թ.) միայն, միմիայն սոսկ [հմ. بكز. مجرد. ساده. آنجق]։

صالچه (սալչա, սալե ոալսա, խոռ.) համեմատաբար, թեացան։

صالح (սալիհ, ա. صلاح էն. չգ. صلحا եզ. صالح) 1. արդար, ջերմեռանդ, բարեպաշտ. զգոնը صالحه բարեպաշտ կին մը. 2. լաւ. صالحال լաւ գործերի գործերը. 3. յարմար[صلاحیت էն]։ ջոմ. صالح شربه խմելու յարմար, ըմպելի ջուր. صالحه բարեգործութիւն։

صالدرمق (սալտրմագ, թ.) 1. յարձակել տալ(հմ. چوم ایتدیرمك կոտրել տալ) 2. յարձակիլ (հմ. صولت كوسترمك)։

صالغین (սալղրն, թ.) 1. յարձակող. 2. խածան [շուն]. 3. տատասխափոխիկ. خسته – տատասխափոխիկ հիւանդութիւն. [علت مستولیه].4. տարբեկան հարկ

صالق (սալըգ, թ.) տեղեկութիւն. آلق – տեղեկութիւն առնել։

صالقم (սալգրմ, թ.) ականջ (հմ. عنقود). سوكت – վերջաւորութիւն. كوپك – գորշաթաւշեան օդ։

صالقی (սալգը. թ.) 1. մեղկ, թոյլ. 2. պակասաւոր, [երբ. նոկ – անձրեւաբեր ամպ قی ده – առկախ ձգել

صالقیمق (սալգրմագ, թ.) մեքենը [թուլնալով կոխուիլ]։

صاللاباش (սալլապաշ, թ.) 1. ականջ գլուխը շարժող մարդ 2. քայլած առեն գլուխը շարժող ձի։

صاللاپتی (սալլափաթը, թ.) յանխոհեմ։

صاللامق (սալլամագ, թ.) 1. շարժել երերցնել (հմ. ١ كيرمك) 2. յետաձգել (հմ. تأخير ١). 3. հոգ քնել, կարեւորութիւն տալ. – ويرمك 1. պոչ երերցնել, շնիկ. 2. գրգռել. – كبك 1. օրօրոց շարժել. 2. աշխատիլ. – قازق 1. գլուխ երերցնել 2. շողոքորթել. صاللامامق կարեւորութիւն չտալ. օր. [كيم صاللار

Digitized by Google

صالى (սալը, թ.) երեքշաբթի (հմմ. սա շնթ. یوم الثلاثاء):

صاليا (սալեա, յալիս սալեար, թ.) լոթունք. آقى لرى – բերնին ջուրերը վազել, շատ հաւնիլ.

صاليانغوز (սալեանկօզ, թ.) խթունջ (հմմ. جلزون):

صاليق (սալըգ, թ.) 1. լուր, պատգամ. كيرى – տեղեկութ. տալ 2. ծայրը շղթայուած գունտ.

صاليورمك (սալըվէրմէք, թ.) 1. ծռտուլ, ձգել. 2. արձակել – مثل مثرو ڈگل تھوڑ مارے: թող տալ:

صامت (սամիթ, ա. տեսե էն. խգ. ռամոտ) 1. լուռ, մունջ (հմ. صوص. ساكت). 2. անձայն, անլսուելի. صامت جسم

صامسون (սամսօն, թ.) Սամսոն. لو – سامسونلى.

صان (սան, թ.) 1. թիւ, հատար. 2. 2. կտոր. صان صان كتور. մեկ կտոր վինաւարները հատրել. 3. հատ. քաւ, պատիւ. يوق صانى آدى անունն հատ. քաւ չունի. ل – հատրաւաւոր:

صانامق (սանամագ, թ.) 1 յարգել, պատուել. 2. ծաղրել. 3. կտոր կտոր ընել (հմմ. ١ پارە پارە):

صانجى (սանճը, թ.) տ. چمجى. صانجمق [սանճմագ, թ.) տ. چمجى.

صانسار (սանսար, յ. ساكسار թ.) 1. հատ 2. վարպետութիւն [մարդ]:

صانع (սանը, ա. տես էն. խգ. ռամոտ) 1. չինող. 2. Արարիչ, Աստուած. حقيقى – لم يزل، Արարիչն Աստուած.

صانق (սանկը, թ.) ապուշ. լակ – ապուշ գառնալը–ապուշանալ

صانق (սանըգ, յ. ساق սանգը, թ.) թռչունի ազդր, ծիրան:

صالاصرتا (սալլասրթ էբ, թ.) կռնակը տանելը եւ նետելը

صاللامق (սալլամագ, թ.) 1. շարժիլ, երերալ, տատանիլ. 2. խմնալու մտ ըլլալ, երերալ:

صاللانبوللانه (սալլանա պուլլանա, թ.) երերալով:

صاللى (սալը, թ.) շարժուն. 2. ընդարձակ եւ բաց. ايى –

صالمق (սալմագ, թ.) 1. փռել, ձգել (անկողին). 2. երկարել, 3. քշել 4. ձեռնել, արձակել [արտաստ]. 5. ղրկել [դիպուածով]. 6. յետաձգել [գործ]. 7. ցրուել [մազ]. 8. հարկ բաշխել [հրդ]. 9. յարձակիլ [շուն, թշնամի վրայ]. – دال بودق – كوك، արտաստ՝ ճիւղ արձակել. – سايه شاخ آغاجى – ծառի շուքը արձակել օր. [او انداز سايه]:

صالما (սալմա, թ.) 1. արձակուած, ազատ ձգուած [ձի]. 2. արձակ վազող ջուր. 3 չորցուն գիշերապահ զօրք. قوى – գիշերները ձերբակալուածներուն յաստուկ զբօսարան:

صالنق (սալընը, սալընը, թ.) տատանում, շարժուած. ايكى صالنى երերալ, տատանուելու, անհաստատ. ل – առկախ, անհաստատ:

صالنجاق (սալընճագ, թ.) կախօրան, ճօրիկ. چلچ – قبه – գարձիկ, գարձախտ. – قبيلى آصمه ճօճանաց.

صالندرمق (սալընդրմագ, թ.) շարժիլ, տատանիլ, երերցնել

صالنمق (սալընմագ, թ.) 1. տատանիլ, երերալ. 2. տատանելի:

صالنما (սալընմա, յ. صالنى սալընը, թ.) տատանում, երերում:

صالون (սալօն, ֆր.) սրահ, գահլիճ. ايى – սալօնի մարդ:

Digitized by Google

صاوق (սավմագ, թ.) 1. ճամբել. 2. անցընել (կարգը). 3. ճամբաս դնել (հիւր). – պօտ բոլորն ալ ծախել

صاومه (սավմա, թ.) աբձակուճ. – ընծին հարեւանցի :

صاوه (սավա, թ.) 1. լուր, պատգամ 2. աւետիս. 3. փոքր սալ :

صایا (սաեա, թ.) հին ատեն աչխատիլ տուրք հաւաքող. Հիմա ուրիշ այս պաշտօնեէն գաւը, որ այսօր ալ մոտնիաւար հսգուստ ունի և ոտքակիզի տօնին ոտքակիզները կուտայ կը մատուցանէ. Ամէնէ – տեսակ մը չուխայ, ուրկէ առնոց զգեստը կը շինուի:

صایدرمق (սայտրմագ, թ.) 1. Հատիկ ալ. 2. յարգել տալ

صایرو (սայրու, սայրը սայրը, թ.) հիւանդ. Ալ – Հիւանդութիւն

صایش (սայրը, թ.) 1. Համրանք. (Հմշ. հիսաբ (عدد) 2. Հաշիւ.

صایشمق (սայրմագ, թ.) 1. հաշուակցիլ միւսմէկուն հաշոյնանցնել

صایغی (սայկր, թ.) 1. ակնածութիւն. զգուշաւորութիւն. 2. յարգանք. ـی – 1. զգուշաւոր. 2. յարգալից. յանգգոյշ, անպատկառ. աչքի – օրէնք

صایقلامق (սայրգլամագ, թ.) 1. բանտագուշել. 2. երդուիլ:

صایقلامه (սայրգլամա, թ.) 1. բանտագուշանք. 2. երդ:

صایلمق (սայրլմագ, թ.) 1. Համրուիլ ՝ հատրի صایلمق 1. յարգուիլ. 2. շատ կարեւոր բլլ. սիրելի–անուանի, նշանաւոր. 2. Համարու իլ. 3. սեպուիլ:

صایمازلق (սայմազլրգ, թ.) անտարգանք (Հմշ. عدم رعایت عدم رعایت)

صایمق (սայմագ, թ.) համրել, Թուել (Հմշ. تعداد). 2. Հաշուակցիլ

صاینکه (սաճիի, թ.) 1. իբր թէ. 2. դէպուքը թէ. 3. զարմանալի

صائمق (սաճմագ, թ.) 1. կարծել. 2. համարել. 3. երեւակայել.

صانو (սաճու, մեր սանր, թ.) 1. կարծիք. 2. կասկած. 3. երեւակայութ.

صاوات (սավաթ, թ.) արծաթի վրայ քանդակուած եւ նկար. – ى արծաթի վրայ եւ նկարաւոր.

صاواش (սավաճ, թ.) կռիւ, պատերազմ. Ար – պատերազմի դաշտ (Հմշ. حرب ساحة معركة).

صاواق (սավագ, թ.) չուրերուն բաժնուած կեդրոնը.

صاوان (սավաճ. թ.) 1. անյարատեւ, անհաստատ. 2. անարժէք.

صاوورلمق (սավուրլմագ, թ.) 1. խառնուիլ. տակնուվրայ ըլլ. 2. փըթ ելնել. 3. մէջտեղէն վերցուիլ.

صاووق (սավուղուղ, թ.) յանդուգն անխոհեմ.

صاودرمق (սավտրմագ, թ.) 1. ճամբ բուս դնել տալ. 2. անցընել

صاورمق (սավուրմագ. թ.) 1. Հոսիլ. տակնուվրայ ընել. 2. ցիր ուցան ընել. 3. չարժել 4. օգը հանել. 5. անապարծիլ. Ձրդ չունի ուժով մը թուրը չարժել.

صاوسه (սավսա, թ.) կամայ, ծանր զոյ – յետաձգել.

صاوشدرمق (սավուշտրմագ թ.) անդրնել [վրանգ, փոքճանը. յիշողիս չանցնող, օրօրել (գործ).

صاوشمق (սավուշմագ, թ.) 1. անցնիլ աղեկնալ. 2. կծկիլ.

صاول (սավուլ, մեկ սավուլը, թ.) մեկ կտոր, ճանապարհ.

صاولمق (սավուլմագ, թ.) մեկ կողմ քաշուիլ.

Digitized by Google

3. համարել, սեպել. 4. յարգել. 5. ակնածիլ, սեպել. خاطر صايق յարգել. هيچه صايق հաշիւ չհամարել. سوكوب صايق կարեւորութիւն չտալ, բանի տեղ չդնել.

صايه (սայմա, թ.) 1. թուում (համ. شمار، تعداد). 2. سوكوب հայհոյանք.

صايمق (սայըմագ, թ.) զգուշանալ, չըջանցելու ըլլալ:

صايوان (սայվան, صايوات սայվանը, թ) հովանոցակ. ա. صيوان.

صايى (սայը, թ.) 1. թիւ (համ. عدد). سز — անթիւ, անհամար. يه — անթիւ անհամար (համ. لايعد، بى‌شمار). كلز 2. հաշիւ. بيلمك — հաշիւ գիտնալ. لى — համրուած. جى — թուող, համրող.

صب (սապ, ա.) թափել, պարպել (համ. بوشالتمق، دوكمك):

صبا (սապա, ա. յգ. اصباء) զեփիւռ. رفتار بادصبا — զեփիւռ. — արագաքայլ.

صبابت (սապապէթ, ա.) սիրահարութ. օր. صبابت برنوع صباوتدر սիրահարութիւնը տեսակ մը մանկութ. է.

صباح (սապահ, ա.) 1. առաւօտ, առաւօտ. 2. առտուն. 3. վաղ առտու. على الـ — [ալէլսապահ]. — چين — առտուն կանուխ. صباح آقشام առտու իրիկուն. آقشامه صباحه շատ մօտ, այսօր վաղը. 1 — առտու ըլլալ, մինչեւ առտու անքուն մնալ. صباحلر خيرا ولسون — شريفلر — բարի լոյս. خير اولسون — ييلديزى — արուսեակ. الخير — ձիու ճակտին սպիտակ նշանը. ك — առաւօտեան. جى — վաղայարոյց. صباحلامق առտու ըլլալ, գիշերը անքուն անցընել. صباحلين، صباحلاين առաւօտուն. لايغز — առտու ըլլալ տալ՝ գիշերը անքուն անցընել տալ.

صباحت (սապահաթ, ա.) գեղեցկութ. (համ. لطافت، حسن جمال).

صبار (սապպար, ա. صبر էն) 1. շատ համբերող. 2. [բուս]. որգանենի

صباغ (սապպաղ, ա. صباغت էն) 1. ներկարար, ներկող. 2. (բուս.) երփնանիւթ. 3. (սըպաղ) ներկող նիւթ

صباغت (սապաղաթ, ա.) ներկել (համ. بويامق، بويالامق):

صبان (սապան, թ.) տե՛ս صابان. — چاتق արօր քշել:

صباوت (սապավէթ, ա.) մանկութիւն [համ. چوجقلق]. سن — մանկութեան տարիք, մանկական հասակ

صبح (սուպհ, ա. յգ. اصباح) 1. արշալոյս, այգ (համ. شفق، فجر). — كاذب կեղծ այգ. 2. առտու, առաւօտ. صبح ومسا առտու իրիկուն. صبحدم [սուպհ-տէմ, պ.] արշալոյսին, այգուն:

صبر (սապր, ժող. սապըր. ա.) համբերութ. (համ. شكيب، تحمل). 2 համ. լուէ՛, սպա. 1 — համբերել, համդուրժել. صارى — خيلى — ծխահոլուէ, վարինոց հոլուէ. سز — անհամբեր. سزلق — անհամբերութիւն. لى — համբերատար:

صبرى (սապրի, ա.) 1. հոլուեական, ալուեախառն ջրատուկանուն

صبغ (սապղ, ա.) 1. ներկ, ներկել. 2 մկրտութ. կնունք. آى چيچكى صبغى տրեածաղիկ. شيب، شيئ — փիմաքուռ:

صبغ (սըպղ, صبغه սըպղա, ա.) 1. ներկ. صبغهٔ حسنه գեղեցիկ ներկ 2. մկրտութ. կնունք. 3 կրօնք, հաւատք

صبوح (սապուհ, ա.) առաւօտեան գինի կամ ուրիշ ըմպելի.

صبور (սապուր, ա. صبر էն) համբերատար. اولـ — համբերատար ըլ.

صبى (սապի, ա. صباوت էն. յգ. صبيان. իգ. صبيه) 1. մանուկ. 2. [օրէնք] անչափահաս. صبى عجز անչափահաս

صحبت (սուհպէթ, սօհպէթ, ա.) 1. քնե-
կերակցութ. 2. խօսակցութ.
ی طالبی – քաղցրալեզու (հմմ. զոյ-
լալեզու):

صحت (սրհիաթ, ա. հմմ սրհիա, ա.) 1.
ճշդութ. ստուգութ. 2. առող-
ջութ. ձոյ, ջուղ – առողջ մարմին, ջուղ
الصحه (ալավէճհիսսրհիա) ճշդութեամբ
حفظ صحت (հիֆզհիսսրհիա) 1.
առողջապահութ. 2. առողջապահու-
թեան – անոյշներ բլլայ. ուշ – ձեր
կեհնայ. صحت قرن، صحت رهن ստոյգ, ճշմա-
րիտ, ճիշդ. عالم صحت (սրհիաթի թամմէ)
կատարեալ առողջութիւն,

صحراء (սահրա, ա. յգ. հմմ, հրաւոյ
1. դաշտ (հմմ. օվա, ցեր، دشت).
2. անապատ (հմմ. չոլ، պիյան، بيابان).
صحرای کبیر Սահարա կամ մեծ անապատ. –
نشین թափառական, վրանաբնակ:

صحراوی (սահրավի. ի՛ հմմ սահրաի
ա.) դաշտային,

صحف (սուհուճ, ա. եզ. պէհմ) Մատե-
նագրութեանց ոմանց իջած աս-
տուածային հրամաններուն պատուհաս-
կող թուղթեր. صحف ابراهيم .

صحن (սահն, ա. յգ. նօհմ) 1. պղնձէ
սկոն. 2. գաւիթ. اذن صحن աս-
յուղի խոռոչ. 3. հրապարակ. صحن جامع
մզկիթի հրապարակը. صحن (սահնի
սէման) իսլամ կրօնաւորի աստիճան մը

صحنه (սահնէ, ա.) թատերագիր. տեսա-
րան ի տես ցուցնել,

صحو (սահվ, ա.) գինովութենէ բա-
ժանութիւն, սթափիլ,

صحی (սրհիի, ա. իգ. պէհմ) առող-
ջապահական, առողջապահական. بر
صحی առողջապահական միջոցմբ լցոյ
صحیه առողջապահական գործ. صحیه
مجلسی առողջապահական ժողով.

صبیان (սպէեան, սուպեան, ա. յգ.
ص ի). صبی – մանկապարտեզ

صبیح (սապիհ, ա. տահպ էն. իգ.
صبیحه) գեղանի, սիրուն. وجه
صبیح գեղանի դէմք. لهجه صبیح գեղանի
մանուկ

صبیه (սապիյէ, ա. յգ. կպա) փոքր
աղջիկ:

صبا (սրհա. թ. ազա. կա էն) 1.
հշուկ, հշքաւոյկ. 2. հառաւանի

صباغ (սապաղ, ա. صباغی սբ-
ջան) տե՛ս ջան ։

صباق (սաչագ, ա. صاچاق սբ-
ջան) տե՛ս ջան ։

صبح (սահի, ա. տահ էն) վաղորդայ.
առն նշանագիր. کچکن – վա-
ղորդացնել. کل – վաղորդացնել:

صائف (սահիճ, ա. յգ. պէհմ ի)
էջեր, երեսներ. چارچزء صائف
պատմագիրներն ոսկետառ էջերը:

صابت (սահապէթ, ա.) պաշտպա-
նութ. (հմմ. حامی. مدافعه). جلیله –
քաջարի պաշտպանութ. ا – պաշտպանել

صابه (սահապէ, ա. եզ. صاحب، صاحبه)
Մահմետէն Արդարէին ըն-
կերները՝ աշակերտները:

صابی (սահապի, ա. իգ. صابیه յգ.
صابیان، صابه، صبه) Մուհամմետ
Մուրդարէին ընկերները՝ աշակերտները

صار (սահար, ա. եզ. ահրի, صحری
սահարի) 1. գաշտեր. 2. անա-
պատներ. خالی صحری սոմայի գաշտեր.
آب صحری անջրդի անապատներ:

صاره (սահարէ, ա.) կաշեպատ ճամ-
բորդութեան պատուկ:

صاف (սահիճ, ա. պէհմ էն. յգ.
صافان. صافه) իսլամ գրամա-
ճառ. جارشوسی – իսլամ –ներու շուկայ:

صاحان (սահան, թ. արբ. նօհմ էն) պղնձէ
սկոն. 1. սպնդարար. 2. գաւիթ:

Digitized by Google

صحیح (սահիհ, ա. տես էն. իգ. صحيحه յզ. صحاح) 1. ճիշդ, սուպգ. ճշգրիտ, ճշմարիտ. صحیح بر ճշմարիտ հայր. 2. առողջ. صحیح الوجود (սահիհիլ վիւճուտ) առողջ, քաշակազմ. 3. վաւերական, կատարեալ. 4. (քեր). արտ. արմատի մը գրերուն մէջ ١ և ى (ـ) Քէչտիւհէմզէյնեցող բառ. صحیحه ձայն գրոշմաւոր հատկ. ի – (սահիհաճ, ա) ճշմարտիւ, իրապես. شمشیر – սուրգործիք

صحیفه (սահիֆէ, ա. յգ. صحائف) երես էջ. صحیفه طولوسی էջեր յեղուն صحیفه زرین ոսկի էջ. صحیفه ٔ صول էջուվ :

صحیون (սրհիյեուն. ա. եզ. صحی) առողջաբաններ:

صخر (սախր, ա. յգ. صخور). սխրա (սախրէ, ա. յգ. صخرات) 1. ժայռ (հմշ. կց). 2. քարաժայռ, ապառաժ. الصخرة (սախրէթուլլահ) Երուսաղէմի մէջ ապառաժ մը ուր Մովսէսի տաղաւարավայրը կը գտնուէր:

صخری (սսխրի. ա. իգ. صخریه) 1. քարուտ, քարային. 2. ժայռաբաւ, առապարին:

صخور (սուխուր, ա. եզ. صخر) ժայռեր, ապառաժներ. صخور عظیمه մեծ վիթխարի ժայռեր:

صد (սաս, պ.) Հարիւր (հմշ. յուլ. մայ) – بار հարիւր անգամ. دیناره հարիւր կտոր, կտոր կտոր. زر آغر –հարիւր տպրի՛ս. زر آغر صد هزار Հարիւր հազար տպրի՛ս. کرور صد (սաս պէրէկ) հարիւր ծերբեհաս. کرور صد کل Հարիւր Ներքնահարգ. դահլիճ վիրաւոր սիրտ:

صدا (սէսա, սաս, ա.) 1. ձայն (հմշ սես, տօտ. آواز, աւազ). 2. արձագանգ. صدا عکس (ախս սաս) – (քեր.) ձայն, –ական, صدای الصدا (մուսավվիրիւսսաս) ձայնական – اشارتی صدائیں ձայնագիր գործիք. صوتی ձայնատես գործիքով ձայնանիշ. صوق (սավթի, իգ. صوتیه) 1. ձայնական. 2. ձայնաբար. ضمیر صدامیز անձայն. صمیر صدامیز անձայն անշշուկ (հմ. صامت، ساکت وساکن) (յանկ. ق):

صدارت (սասարէթ, ա.) Եպարքոսութիւն. صدارت عظمی (սասարէթի ուզմա) մեծ եպարքոսութիւն. صدارت کحیه եպարքոս ըլ. مستشاری – եպարքոսական խորհրդական. مکتوبجیسی – եպարքոսական, դիւանապետ. 2. գլխակերուք. ա. صدارتپناه قاپوسی մեծ եպարքոս, նախարարապետ. صدارتپناهی եպարքոսական. حضور صدارتپناهی °սուն Նորին բարձր մեծ եպարքոս:

صداع (սուսա' ա.) 1. գլխու ցաւ, գլխացաւ (հմ. յունարէն ἀχθος κεφαλῆς) (բառդ. պահ. ագրեսիւ). 2. ձանձրոյթ, նեղութիւն. موجب صداع او նեղացնել, գլխացաւ ըլլ. 3. գլխագաւթ. صداع قرنیه գլխացաւ:

صداق (սասագ, սրսագ, ա.) հարսի վարձատրանք (տես. կաբին, յունկ.)

صداقت (սասագաթ, ա.) 1. հաւատարմութիւն. 2. անձնուիրութիւն, անկեղծութիւն. شعار – کرده – لی – ըլ – հաւատարիմ. صداقتکار Հաւատարմագործ չատ անկեղծ. لق – ی – չատհաւատարմութիւն

صدپا (սասփա, պ. صدپایه սասփայէ. պ.) (կենդ.) օձասանգար:

صدد (սասէտ, ա.) 1. մտադրութիւն. (չի գործ.). 2. նպատակ, նիւթ, բան խնդիր. خارج ندن – խնդրոյ նիւթէն դուրս. خارج ازصدد զոյ, խնդրոյ նիւթէն չեզծել. صددنده بولنق նիւթէն չեզծիլ. صددنده نپاسناک ուշադրութեան արժանի նիւթ

Digitized by Google

صدر (սատր, ա. յգ. صدور) 1. կուրծք լանջք (հմմ. كوكس. بر. سينه) علت –. կուրծքի հիւանդութ. 2. սիրտ (հմմ. قلب. يورك). صدره شفا ويرمك սիրտը բանալ. صدرنده اوطه‌لك اوطورمق տեղի տուաչին դիրքը, գլուխը [աղաւ. սէտիր]. 3. գըլխաւոր, պետ. اعظم، عالى – Եպարքոս, նախարարապետ. 4. Նախաթոռ. 5. Եպարքոս. لاحق – արդի Եպարքոս. سابق – նախորդ Եպարքոս. اسبق – նախկին – 6. գաւառներ՝ շէրիի օրինաց մեծ գաւառը. آناطولى – Անատոլեան Թուրքիոյ գաւառներ. روم ايلى – Եւրոպական Թուրքիոյ գաւառներ. صدر كلام ، جله խօսքին կարեւոր մասը. نشين – նախագահ. مجلس – նախագահութ. صدرى [սատրի, իգ. صدريه] 1. կուրծքի, լանջական. علت صدريه կուրծքի հիւանդութ. 2. մօր մը հարազատ զաւակը. صدرين [սատրէյն, ա.] երկու գաւառներ՝ Ռումէլիի և Անատոլուի]

صدغ (սուտղ, ա. صدغين երկւո. յգ. اصداغ) 1. քունք. քներք (հմմ. شقاق). 2. խոպոպ. ى – քներքային.

صدف (սատէֆ, ա. աղաւ. սէտէֆ, յգ. اصداف) 1. մարգարիտի գաղտամուր, սատափ. 2. խեցի. 3. խեցեղէն. 4. اوقى – փեգենայ:

صدفه (սատէֆէ. ա.) ծովային մեծ խեցի. صدفة الاذن ունկնականի ճ

صدفى (սատէֆի, ա. իգ. صدفيه) խեցեմորթ, խեցեպատեան:

صدق (սըտգ, ա.) 1. ճշմարտութիւն, ուղղութ. (հմմ. حقيقت. طوغرولق) كلام ؛ افاده – ճշմարտախօսութ. ուղիղ խօսք. 2. հաւատարմութ. صدق شعار հաւատարիմ. 3. ջերմեռանդութիւն, անկեղծութիւն. صدق ايله ، صدق بتون կատարեալ ջերմեռանդութեամբ. 4. [սատագա, սատագ, կատարեալն է صدقه) ա. ملصدق. որ صدق ما صدق ձեւով կը գործածուի:

صدقه (սատագա, ա. յգ. صدقات) ողորմութ. ويرمك – ողորմութ. տալ محتاج –، يه محتاج ողորմութեան կարօտ:

صدمه (սատմէ, ա. յգ. صدمات) 1. բախում, հարուած [հմմ. چارپه. چارپمه]. 2. հարուած, յանկարծական փորձանք. 3. [քիմ.] ճայթիւն, բոմբիւն [հմմ. طلقه. پاتلامه]. 4. [բժշ.] տաղուբերում. مقابله –. منعكسه – հակահարուած. شديده – սաստիկ հարուած.

صدور (սուտուր, ա. յգ. صدر ի) صدور عظام մեծ Եպարքոսներ. دن – գաւառներ. – ال ذات մտածութիւնք:

صدور (սուտուր, ա.) 1. ելնել, ծագիլ, յառաջ գալ, ծագում. اراده سنيه صدور ا կայսերական հրամանը ելնել. 2. [բժշ.] արտաշնչութիւն:

صدوق (սատուգ, ա. صدق էն) 1. ճշմարտախօս. 2. շատ հաւատարիմ

صديد (սատիտ, ա) շարաւ, կառանոցուր. ى، يه – շարաւային:

صديق (սատիգ, ա. յգ. اصدقا. իգ. صديقه) 1. անկեղծ բարեկամ. մտերիմ. 2. ճշմարտախօս, ուղղախօս. 3. [սըտտիգ] 1. շատ ուղղախօս. 2. շատ հաւատարիմ. 3. մակդիր Էպու պէքիրի և صديقه մակդիր Աիշէի և այլքան

صر (սըռ, թ.) ապիկի կիտուածանկար. لى جام – ապիկուած ապակի. لامق – ապիկել, կիտուածել:

صراجه (սըռաճա, թ.) խոյլ, խոզախտութ. (հմմ. داء الخنازير). اوقى – խոյլային. ى – խոզախտաւոր:

صراحت (սարահաթ, ա.) 1. բացայայտութ. բացորոշութ.

Digitized by Google

2. մեկնութիւն. صراحت قانونيه օրինական մեկնութ. ˚صراحةً (սարահաթէն) բացայայտ, բացորոշ, մեկին կերպով:

صراحى (սուրահի. պ.) ջուրի՝ գինիի կժնի. շիշ. – كوچوك փոքր շիշ

صراط (սըրադ, ա.) 1, ճանապարհ, ճամբայ, ուղի (հմշ. راه، طريق، يول). صراط مستقيم ուղիղ ճամբայ. 2. երկրի եւ դրախտի միջեւ շատ նեղ կամուրջ մ'է. صراط كوپروسى. 3. շատ վտանգաւոր եւ դժուարանցանելի ճամբայ:

صراف (սառրաֆ, ա. صرف էն. յգ. صرافان) լումայափոխ. صرافان كوشه‌سى معتبران երեւելի սեղանաւորներ. փոքր լումայափոխ. صراف سخن պերճախօս. انسان صرافى մարդու սեղանաւոր, լաւ մարդ ճանչցող. صرافلق լումայափոխութիւն, սեղանաւորութ. صرافيه [սառրաֆիյէէ, ա.] 1. սեղանաւորական. 2. լումայաշահ (հմշ. آقچه باشى):

صرب (սըրպ, صرپ սըրփ, թ.) 1. Սերպիա. 2. սերպիացի. – جه – لسانى – սերպերէն. – لى – սերպիացի. – ستان [սըրպիսթան, պ.] Սերպիա. صربيه [սըրպիա, թ.) Սերպիա. صرب صينديقى. ա. صرب ه سنديقى.

صرتار (սըրթար, թ.) ուսերը հաստ մորթով տաւուկ մը մողէս:

صرت (սըրթ, صيرت թ.) կռնակ, թիկունք եւս (հմշ. ظهر). صرتنه آلمق կռնակը առնել. طاغك صرتى լեռան կողը. صرتدن آتمق չստանձնել, կռնակէն նետել. صرتنه آلمق ստանձնել. برينك صرتندن چيقارمق մէկուն հաշուով շահիլ. صرت صرته ويرمك իրարու օգնել, թիկունք ըլլ. صرته طايامق վստահիլ, օգնութեան դիմել. صاللا صرت ա. صرت، صاللا قوى – կռնակը հաստ:

صرتارمق (սըրթարմագ, թ.) 1. ազատել. 2. վստահիլ. 3. ուռիլ

صرتلامق (սըրթլամագ, թ.) 1. շալկել. 2. կրթնիլ:

صرتلان (սըրթլան, թ.) բորենի. բորեան:

صرچه (սըրչա, թ.) 1. վանակն. 2. կեղծ ապակի. پارمق – ճկոյթ. 3. կեղծ ադամանդ, սուտ քար:

صرصر (Սարսար, ա.) սաստիկ եւ բուռն հով, մրրիկ. ريح صرصر

صرصيقلام (Սըրսըգլամ, թ.) թափ թաց, շատ թրջած:

صرصور (Սուրսուր, ա.) ճպուռ:

صرعه (սար՝ա, ա.) 1. լուսնոտութ. صرعى (սարի). – لى լուսնոտ. 2. [սուրա, սըր՝ա] ըմբշամարտութ.

صرف (սարֆ, ա. յգ. صروف) 1. փոխել (դրամ), փոփոխութ. 2. քերականութիւն. 3. ծախսել, ծախք. 4. գործածել. վատնել. نظر – չտեսնել. ذهن – խելք գործածել. تركى – թրքերէն քերականութ. صرفى քերականական. تحليل صرف քերականական վերլուծութ. معلومات صرفيه քերականական ծանօթութիւն. صرف حلى վերլուծական քերականութ. صرف تطبيق բաղդատական –

صرف (սըրֆ, ա. իգ. صرفه) 1. զուտ 2. սոսկ, լոկ. افتراى صرف .

صرفيات (սարֆիյեաթ, ա.) 1. ծախքեր, ծախսեր. 2. սպառումներ, վատնումներ:

صرفيون (սարֆիյեուն, ա.) քերականներ. صرفيوندن քերական

صرمه (սըրմա, صيرمه թ.) ոսկեթել. – لى، ايشلمه‌لى – ոսկեթել բանուած, ոսկեճամուկ:

صرمه‌كش (սըրմաքէշ, صيرمه‌كش պ.) ոսկեթել գործող:

Digitized by Google

صرير (aarhr, aa.) ճռինչ, կաթիլ (հմ. غيجردى). صرير قلم.

صعب (aa'aq. aa. յգ. صعاب իգ. صعبة) դժուար, դժուարին (հմ. چتين). [مشكل. زور. امر صعب] դժուար գործ [յգ. صعاب]. [امور صعبة] – المرور. [aa'aqiltmhrur] դժուարանցանելի (հկ. المرور سهل). 2. զօրաւոր, դժուարսխմելի [զօրաւոր Քշնամի].

صعوبت (aau'ntuqtp, aa. յգ. صعوبات) դժուարութիւն. (հմ. مشكلات • كوجلك. زورلق. لايق. قولايلق. سهولت) (հկ. تسهيلات). ل – դժուար, դժուարին։

صعقه (aaqqu, aa.) մարելիք. ضربة شديدة مميتة։

صعود (aau'aa, aa.) 1. ելնել, բարձրանալ. 2. վերել, ջրել. صعود حضرت عيسى فى السماء բարձրանալը, վերելքը Քրիստոսի յարութիւնը. كتاب صعود اوغاپوريكنك վերելքը։

صعيد (aaihs, aa.) مصر صعيد [aaihsh mpar] Եգիպտոսի հարաւային մասը. վերին Եգիպտոս (հմ. مصر عليا).

صفار (aprqar, aa. եզ. صفير) փոքրիկ 1. փոքրիկ ու մեծերը 2. հասարակ մարդիկ և ազնուականներ։

صغر (aprqar. aa.) 1. փոքրութիւն. 2. պզտիկութիւն. – سن փոքր տարիքը։

صغير چاچ ، صغير صغير. ت صغير.

صغرا (aaurra, صغرى aa. իգ. اصغر) փոքրագոյն, ամենափոքր. Ասիա – փոքր Ասիա. Ասիոյ մաս. 2. [տրմբ] փոքրագոյն եզր (հկ. كبرى)։

صغير (aaqhr, aa. صغر էն. իգ. صغيرة յգ. صغار) 1. պզտիկ, փոքր (հմ. اوفاق. كوچك. خرد). صغير السن [aaqhrihuaahi] փոքրահասակ, փոքրատի. 2 անչափահաս. صغير بمعنى [aaqhrih mihuէjehq] ինքնավար, անչափահաս. փոքր մեզք։

صرّ (aprra, aaiրp թ.) 1. կարգ (հմ. صف. نظام. ترتيب). على – կարգով ու գեղ – կարգի դնել, կարգադրել 2. շարք (հմ. صف). 3. դաս, կարգ. [كمايه صره آلدق. خ.]. 4. տող (հմ. خط. سطر). 5. գրասեղան, նստարան (դպրոցի, թատրոնի). 6. սահիք (հմ. فرصت). մեկ կոչ. մի շարաց դուսա սահիքի բռպասել. 7. խօսքի կարգ (հմ. سياق وسباق) 8. հասարակ. յոյս կորաց հասարակ ածուխ. – ագր, ոչ ագր մերթընդմերթ երբեմն. صره صره կարգ կարգ, շարք շարք. ոչ ոք շարք յոյս միջոցին. յոչ ոք անկարգ, անկանոն. ցնծ – կարգի դնել տալ. մոլոր 1. կարգի դնել. 2. շարել, եռակ եռակ գրուցել. 3. շարել, եռակ եռակ ընել. ցնծլոր 1. կարգի դրսիլ. 2. շարուիլ. ل – 1. կարգով, կարգի գրուած, շարուած. 2. կանոնաւոր. – يانى քովէն. على – կարգով կանոնաւ. – اوكى առջևէն. وارى – մեկ կարգ. – كەرى ، – يدن 1. եռակէն. 2. յաջորդապէս. – قى եզերքն ի վեր. ա– գոյ կարգի դնել, կարգադրել։

صره (aurrէ, aa.) 1. դրամի քսակ 2. դրամագրաք. 3. դրամական նուիրատուութիւն, զոր ամէն տարի Սուլթանը և մեծ պաշտօնեայները կ'ընեն Մեք քէի և Մէտինէի. յոյս նուէրը փոխագրել պաշտօնատար. ծրար օգնէ. ցնծլ صره Սուրբի Հանդէսը. ծրարուած [aurrէպէճիս, պ.] ծրարուած, քսակի մէջ գրուած։

صرح (aarhi, aa. صروح էն. իգ. صرحة) 1. բացատրել, մեկնել, բացայայտ. 2. բացարձակ. ջրոյ ածուխ խնդիր. ջրոյ ածուխ բնութեան –

Digitized by Google

صف (սաֆֆ, սաֆ, ա. յգ. صفوف) 1. շարք, կարգ (հմմ. سلك. دیزی). وصف اوزره دیزلمك․ կարգի վրայ կենալ՝ շարուիլ. صف صف կարգ կարգ, շարք շարք. صف بسته (սաֆ պէսթէ) կարգ շարուած. صف بستهٔ سلام او․ բարեւ կենալ. صف بستهٔ تعظیم او․ յարգա-նօք բարեւ կենալ. 2. զինուորական շարք. صفین (սաֆֆէյն) երկու կարգ՝ շարք. صف نعال սենեակի մը կամ վրա-նի մը ամէնէն վար տեղը. اسنان - (սաֆ ձի էսնան) ատամնաշար։

صفاء (սաֆա, սէֆա, ա.) 1. զուարթ-ճութ. զուարթութ. հաճոյք. 2. ուրախութ. բերկրանք. قلب، خاطر - հոգեկան զուարթութ. كلدیكز - բարի եկաք (աւելի ճիշդը صفا كلديكز բայց անզործ.) اخوان، یولدق - բարի տեսանք. صفا հին ատեն գիտութեամբ և իմաս. տասիրութեամբ զբաղող գիտուննե-րու պարակարգ մը. صفالی، صفابخش، مفشا - զուարճացուցիչ, ուրախարիթ, հա-ճոյալի, հաճոյալից. صفا كیجه ցայգա-զուարճ. صفا كوندوز زوقاوپ գիշերազուարճ. صفا یرور (սաֆապէրվէր) զուարճարար. لانغ - զուարճանալ. سی سورمك - վայելել, զբ-ւարճութիւնք հանել, զուարճանալ.

صفات (սըֆաթ, ա. յգ. صفت ի) ա. صفات الهیه . صفت Աստուա-ծային ստորոգելիք. ذوات معارف صفات ،

صفت (սըֆէթ, սըֆաթ, ա. յգ. صفات) 1. ստորոգելիք. 2. հանգամանք. نه صفتله ի՞նչ հանգամանքով. 3. երբեմ զէմք. օր. (نه آدم اولدیغی صفتندن بللی). 4. ածա-կան. -ی պաշտօնական տիտղոս. 5. ածական. بسیطه - պարզ ածական. - قیاسیه բաղդատական ածական. مركبه - կանոնաւոր ածական. سماعیه - անկանոն ածական. مشبهه - (սըֆաթըմիւշէպպէհէ) բայածական. پدر صفتیله իբր.

صفح (սաֆհ, ա.) 1. երես դարձնել, չտեսնել. 2. ներել, ներում. صفح ایله باقق․ عفو و-․ ներողամիտ զննութիլ

صفحات (սաֆահաթ, ա. յգ. صفحه ի) ایشك بتون صفحاتی . صفحه . ա. գործին բոլոր կողմերը՝ պարագաները

صفحه (սաֆհա, ա. յգ. صفحات) 1. երես, մակերես, մակերեւոյթ 2. մետաղեայ տախտակ, թիթեղ. 3. խաւ. حادثه صفحهٔ حادهسی کچیرمشدر գէպքը իր ուժգնութիւնը կորսնցուցած է:

صفدر (սաֆտէր, صفشكن սաֆշիքէն صفزن [սաֆզէն, պ.] բանակա-հար, քաջամարտիկ, դիւցազն, հերոս, - ی، ـه - դիւցազնական, հերոսական.

صفر (սաֆէր, ա. ժող. սէֆէր) ա-րաբական լուսնային տարւոյ երկրորդ ամիսը. صفر الخیر (սաֆէրիւլ խայր) Սաֆէր ամսոյ կ'ըսուի.

صفر (սըֆր, սըֆըր, ա. յգ. اصفار) 1. զէրօ. 2. պարապ, պարա-պութ. اليد - ձեռնունայն, պարապ գաւազանաձեռն (հմմ. تهی دست). صولده صفر ոչինչ մարդ, անկարեւոր մարդ. صفری دوكمك 1. անկարող մնալ. 2. մեռնիլ լմննալ. 3. (սուֆր, ա.) անագապղինձ

صفراء (սաֆրա, ա. իգ. اصفر ի) 1. դեղին. 2. մաղձ (հմմ. (مراره. اود). یولاغق ، صی قبارمق - սիրտը խառնուիլ. ـلی مաղձոտ. صفرائی (սաֆրաւի, ա.) մաղ-ձային. صفرائیت مفراوی մաղձոտ. صفراوی մաղ-ձային (իգ. صفراویه). مزاج صفراوی.

صفران (սաֆրան, թ. աղաւ. زعفران էն) քրքում.

صفرت (սուֆրէթ, ա.) 1. դեղնութ. (հմմ. صاریلق). 2. տժգունութ.

Digitized by Google

صبيان (արպեան, սուպեան, ա. յգ. ص ի). مكتب – մանկապարտէզ

صبيح (սապհի, ա. տեսիլ սէն. իգ. صبيحه) գեղանի, սիրուն. ուշ صبيح գեղանի դէմք – լաւախիւն մանուկ

صبيه (սապիյէ, ա. յգ. կիսա) փոքր՝ անչափահաս աղջիկ։

صبا (արփա, թ. ազատ. կիս էն) 1. իշուկ, իշքուռակ. 2. եռատունի

صپارنه (սափարնա, թ.) տ. պարիս. սիսան. տ. պիսա ։

صچاق (սաչագ, տ. چاق صիչան արչան) տե՛ս چيچان ։

صح (սահի, ա. տեսիլ էն) վաւերացման նշանագիր. կնիք – վաւերացնել. գրոյ – վաւերացնել։

صحائف (սահաիճ, ա. յգ. պիսեռ ի) էջեր, երեսներ. ջրանշանագիրներ պատմութեան ոսկեստառ էջերը։

صحابت (սահապէթ, ա.) պաշտպանութիւն. (հմմ. حامی. مدافعه). գնդիլ – բարձր պաշտպանութիւն. ։ – պաշտպանել

صحابه (սահապէ, ա. եզ. صحابی, պիսեռ) Մուհամմէտ Մարգարէին ընկերները՝ աշակերտները։

صحابی (սահապի, ա. իգ. պիսեռ յգ. صحابه ։ صحابی, պիսեռ) Մուհամմէտ Մարգարէին ընկերները՝ աշակերտները

صحارا (սահարա, ցիրեռ սահարի, ա. եզ. صحرا) 1. գաշտեր. 2. անապատներ. պիտեռ ։ցիրեռ սմմայի գաշտերը. պիտեռ ։ آپ ։ցիրեռ անջրդի անապատները։

صحاره (սահարէ, ա.) կաշկապատ ճամբորդութեան անուռակ։

صحاف (սահիաճ, ա. պիսեռ էն. յգ. صحافان. صحافين) խալտի գրասէնճառ. ջիլտսազ – խալտի ներքնակ շալակ։

صحان (սահան, թ. արբ. صحن էն) պղնձէ սան. 1. սանման. 2. գաւթի

صحبت (սուհպէթ, սոհպէթ, ա.) 1. զրուցակցութիւն. 2. խօսակցութիւն. ی طالق – քաղցրալեզու (հմմ. زلو سوزلو)։

صحت (սրհիաթ, ա. պիսեռ սրհիա, ա.) 1. ճշդութիւն. տուգանութիւն. 2. առողջութիւն. ջերմ – առողջ մարմին. պիսեռ الصحه (պահպանողական առողջապահութիւն) ճշդութիւնաւոր حفظ صحت ։ حفظ الصحه (հիջիւսսրհիա) 1. առողջապահութիւն. 2. առողջապահական. ۔ر اولسون – անոյշներ ըլլայ. ۔ز – ձեր կենաց. صحت قرين صحت ուղիղ, ճշմարիտ, ճիշդ. صحت سرهیا (սրհիաթի թամմէ) կատարեալ առողջութիւն։

صحراء (սահրա, ա. յգ. صحاری, صحارا) 1. գաշտ (հմմ. ووه ։ قیر ։ دشت). 2. անապատ (հմմ. بیابان. چول. بیابان) صحرای كبير Սահարա կամ մեծ անապատ. – نشین Թափառական, վրանաբնակ ։

صحراوی (սահրավի. ցիրեռ սահրա ա.) գաշտային։

صحف (սուհուճ, ա. եզ. صحیفه) Մարգարէներէն ունանց իջած առաքեալներուն հրամաններըը պարունակող թուղթեր. صحف ابراهیم .

صحن (սահն, ա. յգ. صحون) 1. պղնձէ սան. 2. գաւթի. اذن صحن աղոթքի խոռոչ. 3. հրապարակ. چل صحن այգիի հրապարակը. صحن ثمن (սահնի սէման) խալտի կրօնաւորի աստիճան մը

صحنه (սահնէ, ա.) թատերաբեմ. ۔ه ։ وضع یا شیئ ներկայացնել։

صحو (սահվ, ա.) գինովութենէ քաշութիւն, սթափիլ ։

صحی (սրհիի, ա. իգ. պիսեռ) առողջապահական. ۔ر یان առողջապահական միջոցներ յարուցանող. صحیه առողջապահական գործեր. صحیه مجلسی առողջապահական ժողով։

Digitized by Google

صحیح (սահիհ, ա. տես էն. իգ. صحيحه յզ. صحاح) 1. ճիշդ, ստոյգ. ճշգրիտ, ճշմարիտ. صحیح پدر ճշմարիտ հայր. 2. առողջ. صحیح‌الچیخ (սահիհիլ վիւճուս) առողջ, քաջակազմ. 3. վաւերական, կատարեալ. (քեր). արտբ. արմատի մը գրերուն մէջ ا و ی (ʾ) ձեշտիտեհէմզեաննեցող բառ. صحیح‌ձեր գրշմարտոր ֆուղի. ի– (սահիհաճ, ա) ճշմարտիւ, իրապես. ընդ – առուգաբիլ

صحیفه (սահիճէ, ա. յգ. صحف) երես էջ. صحیفه‌لرینه‌چویرمك էջեր յեղուն ջոյն صحیفه ասկի էջ. صحیفه‌چویرل :

صیون (սրհիհյեուն. ա. եզ. صحی) առողջարաններ։

صخر (սախր, ա. յգ. صخور). ժայռ (հմմ. կն). 2. քարաժայռ, ապառաժ. անձրեւ (սախրեթուլլահի) երեսաղէմի մէջ ապառաժ մը ուր Մուհեմմէդ ազօթավայրը կը գտնուէր։

صخری (սախրի, ա. իգ. صخر) 1. քարեայ, քարայրին. 2. ժայռաւոր, առապարին։

صخور (սուխուր, ա. եզ. صخر) ժայռեր, ապառաժներ. صخور عظیمه մեծ վիթխարի ժայռեր։

صد (սաս, պ.) հարիւր (հմմ. յուն. սիա) یار – հարիւր անգամ, յարեւս հարիւր կտոր, կտոր կտոր. یڕ آڵر –հարիւր տարի՛ս. یڕ آڵر هزار صد հարիւր հազար տարի՛ս. كربصد (սաս պէրկ) հարիւր մերթեան. كربصد كل հարիւր մերթեան վարագ. յարեւսվա վիրաւոր սիրտ։

صدای (սէսա, սասա, ա.) 1. ձայն (հմմ. սես، صوت، آواز، ոզոյ). 2. աղաղականգ. صدا مكس (ակի սասա) – (քեր.) ձայն, –ստիւն، صدای الصدا (մուսավվիրիւսասա) ձայնաչափ – اشارت صدائیه գործիք. ձայնագիր գործիք. صوت ձայնատուր գործիքով ձայնագրել. صوت (սավթի, իգ. صوتیه) 1. ձայնական. 2. ձայնաւոր. يسار صدا անձայն. يسمه صدا անձայն արձակել (հմմ. صامت، ساكن وساكت) լռութիւն պահել (յմմ. چپ)։

صدارت (սադարէթ, ա.) եպարքոսութիւն. صدارت عظمی (սադարէթի ուզմա) մեծ եպարքոսութիւն. صدارت كچك եպարքոս ըլլ. مستشاری – եպարքոսական խորհրդական. يكی – եպարքոսական, գերատնպետ. 2. գաղաւկերութ. ա. كلك صدارت قاضعسكرلغنه Մեծ եպարքոս, նախարարապետ. صدارتپناهی եպարքոսական. حضور صدارتپناهی ՚սայ Տէրին բարձր մեծ եպարքոս։

صداع (սուսա՛ ա.) 1. գլխու ցաւ, գլխացաւ (հմմ. باش آغریسی) 2. ձանձրոյթ, նեղութ. او موجب صداع اولدی նեղացնել, գլխացաւ ըլլ. 3. գլխագարութ. معده صداع قرنك գլխացաւ։

صداق (սադաղ, արսադ, ա.) հարսի վարձատիք (արաբ. كابين, պնդ. لگاڵ)

صداقت (սադաղաթ, ա.) 1. հաւատարմութ. 2. անձնուիրութ. անկեղծութ. شعار – كره – پروره – لی – ، – ی հաւատարիմ. صداقتكار հաւատարմագոյն չատ անկեղծ. لق ، ی –չատ հաւատարմութ

صدپا (սադիպա، սադիպայէ. ա.) (կենդ.) օձասանգիր։

صدد (սադէտ, ա.) 1. մտադրութ. (չի գործ.). 2. նպատակ, նպատ, քան խնդիր. خارج دن – խնդրոյ նպատէն դուրս. خارج ازصدد սոյ դարձ، صدك خارجنه چيقمق խնդրոյ նպատէն չելլել. صدد بولنمق նպատակ ունենալ، صددنده نپاتէն գտնուիլ

Digitized by Google

صدر (սատր, ա. յգ. صدور) 1. կուրծք լանջք (հմշ. کوکس .بر سینه.) علت -. կուրծքի հիւանդութ. 2. սիրտ (հմշ. قلب .یورك). صدره شفا ویرمك սիրտը բանալ اوطه‌نك صدرنده اوطورمق տեղի առաջին գիրքը, գլուխը [ռմկ. սէտիր]. 3. գլխաւոր, պետ. عالی ، اعظم - Եպարքոս, նախարարապետ. 4. նախաթոռ. 5. Եպարքոս. لاحق - արդի Եպարքոս. سابق - նախորդ Եպարքոս. اسبق - նախկին - 6. գաւառաքէր՝ շէրիի օրինաց մեծ դատաւորը. آناطولی - Ասիական Թուրքիոյ գաւառաքէր. روم‌ایلی - Եւրոպական Թուրքիոյ գաւառաքէր. جمله ، صدر كلام խօսքին կարեւոր մասը. نشین - նախագահ. مجلس - նախաթոռ. صدری [սատրի, իգ. صدریه] 1. կուրծքի, լանջական. علت صدریه կուրծքի հիւանդութ. 2. մօր մը հարազատ զաւակը. صدرین [սատրէյն, ա.] երկւ. գաւառաքէրները՝ Րումէլիի եւ Անատոլուի]

صدغ (սուտղ, ա. صدغین երկւ. յգ. اصداغ) 1. քունք. քներքը (հմշ. شقاق). 2. խոպոպ. ی - քներքային։

صدف (սատէֆ, ա. ռմկ. սէտէֆ, յգ. اصداف) 1. մարգարիտի գաղտամուր, սատափ. 2. խեցի. 3. խեցեղէն. 4. اوی - փեգենայ։

صدفه (սատէֆէ. ա.) ծովային մեծ խեցի. صدفة الاذن ունկնականջին

صدفی (սատէֆի, ա. իգ. صدفیه) խեցեմորթ, խեցեպատեան։

صدق (սըտգ, ա.) 1. ճշմարտութիւն, ուղղութ. (հմշ. حقیقت. طوغرولق) كلام ، افاده - ճշմարտախօսութ. ուղիղ խօսք. 2. հաւատարմութ. صدق شعار հաւատարիմ. 3. ջերմեռանդութիւն, անկեղծութիւն. صدق ایله ، صدق بتون կատարեալ ջերմեռանդութեամբ. 4. [սատագա, սատագ, կատարեալն է صدقه) ա. ملصدق. որ ماصدق ձեւով կը գործածուի:

صدقه (սատագա, ա. յգ. صدقات) ողորմութ. ویرمك - ողորմութ. տալ. محتاج -ه ، - ողորմութեան կարօտ։

صدمه (սատմէ, ա. յգ. صدمات) 1. բախում, հարուած [հմշ. چارپمه. چارپه]. 2. հարուած, յանկարծական փորձանք. 3. [քիմ.] ճայթիւն, թմբիւն [հմշ. پاتلامه. طلقه]. 4. [բժշ.] տարուբերում. مقابله - . منعکسه - հակահարուած. شدیده - սաստիկ հարուած։

صدور (սուտուր, ա. յգ. صدر ի) صدور عظام մեծ Եպարքոսներ. دن - գաւառաքէր. - ذات ال մտածութիւնք։

صدور (սուտուր, ա.) 1. ելնել, ծագիլ, յառաջ գալ, ծագում. ارادهٔ سنیه صدور ا Կայսերական հրամանը ելնել. 2. [բժշ.] արտահոսութիւն։

صدوق (սատուգ, ա. صدق էն) 1. ճշմարտախօս. 2. շատ հաւատարիմ

صدید (սատիտ, ա.) շարաւ, կառնաջուր. ی ، یه - շարաւային։

صدیق (սատըգ, ա. յգ. اصدقا . իգ. صدیقه) 1. անկեղծ բարեկամ. մտերիմ. 2. ճշմարտախօս, ուղղախօս. 3. [սըտտըգ] 1. շատ ուղղախօս. 2. շատ հաւատարիմ. 3. մակդիր Էպու պէքիրի եւ صدیقه մակդիր Աիշէի եւ աղջկանց

صر (սըռ, թ.) ապիկի կիտուածանկար. جام لی - ապիկուած ապակի. لامق - ապիկել, կիտուածել:

صراجه (սըռաճա, թ.) խոյլ, խոզախտութ. (հմշ. داءالخنازیر). اوتی - խոյլային. ی - խոզախտաւոր։

صراحت (սարահաթ, ա.) 1. բացայայտութ. բացորոշութ.

Digitized by Google

2. մեկնաբ. նույն հետ սրբինական մեկնաբ. "հետ (սարահաքէն) բացայայտ, որացյուղ, մեկին կերպով։

սրահի (սուրահի, պ.) ջուրի գինիի եւլյնի. չիշ. – շոկոշ փոքր չիշ

սրահ (սրահ, ա.) 1, ճաշասպարհ, ճաշարան, ուղի (հմմ. ճանապարհ, ոյն). բազմահարկ ուղիղ ճամբայ. 2. երկրի և գրախտի մէջ. շատ ընդ մեծագոյն մի՛ կոյս կոյսերոջ սրահ. 3. շատ վսեմ. գաւառ և գիւղաքաղաքների ճամբայ։

սրաֆ (սարաֆ, ա. սրաֆ են. յգ. սրաֆան (սրաֆան) լումայափոխ. սրաֆան նայեցող երեւելի սեղանաւորներ. ես-գնի փոքր լումայափոխ. [ոչնչ սրաֆ պերճախօս. սրաֆ մարդու սեղանաւոր լաւ մարդ ճանչ ցոդ. գլխի սրաֆ լումայափոխութիւն, սեղանաւորութիւն. [պիտ [սարրաֆիյէ, ա.] 1. սեղանաւորական. 2. լումայայահ (հմմ. պանկէ)։

սրբ (սրպ, սրբ սրբի, թ.) 1. Սերբիա. 2. սերբական. սրբ – սերբիստան. լեզու – սրպերեն. լ – սերբիացի. [սրպիսթան, պ.] Սերբիա. սրբ [սրպիհ, թ.) Սերբիա. սրբ. մասնագիտ. սրբ. տ. մասնագիտ։

սրտար (սրբար, թ.) ուսերը չհասած մարմով տեսակ մը մոլեխ։

սրտ (սրբ, սրբտ ը.) կռնակ, մեջքի եւ ետեւ (հմմ. թիկունք). ձգել սրտը կռնակը դարձնել. սրտ ձգել ետ դառնալ. սրտ չդառնալ, կռնակին դնել. սրտը ետեւ ձգել. ձգել սրտը ետեւ. ձգել սրտը մեկուն վրայով հարիլ. մարդ սրտը բռնել. սրտը ետեւ ձգել. թիկունք ըլլ. գոյ. սրտի սալ սրտի սալ. վառահիլ, ապաւինիլ գիտել. սրտ. սրտ, սալ սալ ա. սրտ, սալ գոյ – կռնակը դարձած։

սրտարմաղ (սրբարմաղ, թ.) 1. ազատ. տել. 2. վստահիլ. 3. ուշադիր

սրմ (սրմ, սրբ թ.) 1. չալկել. 2. կրճնիլ։

սրտլան (սրբլան, թ.) բորենի. բորենաձ։

սրճ (սրչ, թ.) 1. վանական. 2. կեղծ ապակի. գարիպ – ճկոյթ. 3. կեղծ [ապամանդ, սուտ քար։

սրսր (Սարսար, ա.) սաստիկ և բուռն հով, մրրիկ. սրսր ըլլ

սրսփգլամ (Սրսրգլամ, թ.) թաւ թաց, շատ թրջած։

սրսուր (Սուրսուր, ա.) [ձգաձև։

սրսռ (սար՛ա, ա.) 1. լաւ նոտաձ. սրճ (սարբ). – լ – լաւանալ. 2. [սուրա, սրր՛ա] ընդհանրապես։

սրտ (սարճ, ա. յգ սրուք) 1. փոխել (գրամ), փոփոխութիւն. 2. քերականութիւն. 3. ծախել, ծախք. 4. գործածել. վատնել. ։ տալ – չտեսնել. ։ ոնց – խելք գործածել. տրկ – թրքերէն քերականաձ. սրճ քերականական քերականական վերլուծում. սրճ քերականական վերլուծում, քերականական տեղեկութիւն. սրճ վերլուծական քերականաձ. սրճ բացատրական – (սրճ, ա. իգ. սրճ) 1. գործ 2. սոսկ, լոկ. սրճ ելլդի։

սրճիաթ (սարճիաթ, ա.) 1. ծախք, ծախսեր. 2. [ապահովութիւններ, վատնումներ։

սրճիաթուն (սարճիաթուն, ա.) քերականներ. սրճ քերականական

սրմ (սրմա, սրմբ թ.) ասկեթել. – լ – ասկեթել բանուած, ասկեթահմուկ։

սրմակ (սրմախէ, կսկ սրմբ, պ) ասկեթել գործուղ։

Digitized by Google

صرير (սարիր, ա.) ճռինչ, կաւիլ (հմ. ցնցուղի). صرير قلم ։

صعب (սա'պ, ա. ք. սաբ իգ. սաբա) դժուար, դժուարին (հմ. չոչեր. [մշակ. զոր. սաբ սու դժուար գործ [ք. սաբ սու'պիւլմիւռուր] գերժուարանցանելի (հկ. المرور[مهل]. 2. զօրաւոր, մեծ, ահագին. صعب الاخلاق, խոշոր զգայուն. صعب الهضم, դժուարաւ մարսելի։

صعوبت (սու'ուպէթ, ա. ք. սաբիյաթ) դժուարութիւն. (հմ. مشكلات. كوجلق. زور. ولق. كولايلق. سهولت. قولايلق) (հկ. تسهيلات) لى – դժուար, դժուարին։

صعقه (սաղգա, ա.) մորթելիք. صعقه شديده սաստիկ մորթելիք։

صعود (սու'ուտ, ա.) 1. երթալ, բարձրանալ. 2. վերել. صعود بخار գոլորշիի բարձրանալը, վերելքը. صعود حضرت مسيح Քրիստոսի յարութիւնը. تونالو صعودى օդապարիկին վերելքը։

صعيد (սաիտ, ա.) սաիտ [սաիտի մըսր] Եգիպտոսի հարաւային մասը. վերին Եգիպտոս (հմ. اصعليا مصر)

صغار (սղուար, ա. եզ. սղիր) փոքրեր. صغارى 1. փոքրեր ու մեծեր 2. հասարակ մարդիկ և ազնուականներ։

صغر (սղուար. ա.) 1. փոքրութիւն. 2. պզտիկութիւն. – سن փոքր տարիք։

صغر ‘ صغر صيغر ‘ صغر صيغر. ա սիղար. ա սիղր. իգ. սղրա

صغرا (սուղրա, սղրի ա. իգ. սղրի) փոքրագոյն, սմանալի փոքր. آسيای – փոքր Ասիա. Ասիական. 2. [տրմբ] փոքրագոյն եղջ (հկ. كبرى)։

صغير (սաղիր, ա. յոն էն. իգ. սղրա ք. սղար) 1. պզտիկ, փոքր (հմ. اوفاق. كوچك. خرد. چچك) صغير السن [սաղիրիւսսիճ] փոքրահասակ, փոքրատի. 2 անչափահաս. صغير [սաղիր միւմէյեիզ] ինքնավար, անչափահաս. صغير سن փոքր մեղք։

صره (սրա, սրը թ.) 1. կարգ (հմ. صف. نظام. ترتيب). على – կարգով قومը ա – կարգի դնել, կարգադրել 2. շարք (հմ. صف). 3. գաս, կարգ [օր. [كمايك قومانه صره آلمق ج.]. 4. տող (հմ. خط. سطر). 5. գրասենեակ, նստարան (գպրոցի, թատրոնի). 6. առիթ (հմ. فرصت). كنڭ زوك، كمروشوده صره آمدنى բազասել. 7. խօսքի կարգ (հմ. سياق وسباق) 8. հասարակ. رومه كوره صره հասարակ ածուխ. – آى، ده، ده صره آى մերթընդմերթ երբեմն. صره صره կարգ կարգ, շարք շարք. ده صره شو այս միջոցին. ايصره آن կարգ, անկանոն. كچك – կարգի դնել տալ. كلمه صره 1. կարգի դնել. 2. շարել, եռակէտ եռակ զրուցել. 3. շարել, եռակէտ եռակ բսել. كچك صره 1. կարգի դրուիլ. 2. շարուիլ. ل – 1. կարգուիլ, կարգի դրուած, շարուած. 2. կանոնաւոր. – يى قويلمك. يك – կարգուիլ կանոնաւոր. – اوكى آدملك. اوزى – մէկ կարգ. – اوچ آدم ، – اوزى 1. եռակէտ. 2. յաջորդապէս. – ڤه ياخود ايله ի վեր. ա – զոյգ կարգի դնել, կարգադրել։

صره (սուրրէ, ա.) 1. գրամի քսակ 2. գրամածրար. 3. գրամական նպատակաւորութիւն, զոր ամէն տարի Օսմանեան և մեծ պաշտօնեայներ կ'ընեն Մեք քէի և Մէտինէի. امين – այս նպատակով պաշտօնատար. امر صره اوغلى. ايلى صره Սուրէի հանգէսը. بند صره [սուրրէպէնտ, պ.] ծրարուած, քսակի մէջ գրուած։

صرير (սարիր, ա. բուն էն. իգ. սէրրա) 1. բացագոչ, մէկին, բացագոչ. 2. բացագոչակ. صرير قولمه سى – ան խնգիր. صرير غيرقولمه قبنه‌لغه‌سى –

صف (սաճճ, սաճ, ս. յգ. صفوف) 1. շարք, կարգ (հմմ. ծին. ասկ. صف). صف تشكيل ս. շարք ձևելու, ՝ սրա. صف اوزره ս. ոտքի վրայ կենալ՝ շարուիլ. صف صف կարգ կարգ, շարք շարք. صف بسته (սաճ պեպէ) կարգ շարուած. او صف بسته بولوب قالدى նա անշարժ կեցաւ. او مظفر صف بسته يوزيدن بر قبله كلنمك յաղթական զօրքը շարուած կենալ. 2. գինուորական շարք. صف (սաճճէյն) երկու կարգ՝ շարք. بر صف بكنمك մի կամ մի քանի մարդ ամէնէն վար տեղը. اونون – (սաճ ճի էանան) առաջապահ.

صفاء (սաճա, սէճա, ս.) 1. զուարճութիւն. զուարթութիւն. հանգիստ. 2. ուրախութիւն. բերկրանք. خاطر – قلب – հոգեկան զուարճութիւն. ընկնել – բարի եկաք (սաէլի ճէչդէր ընկ դիլէրսինիզ բայց անզորձ.) ընդունել – բարի տեսանք. اخوان صفا (իխուան սաֆա) ՝ սրբասէրներ. صفا ويرمك – զուարճանալ. صفا سورمك – վայելել, զբաղարճութիւնը հանել, զուարճանալ.

صفات (սրճաթ, ս. յգ. صفت թ) ս. صفت. صفات الهيه Աստուածային առաքինութիւնք. ذوات معارف صفات ՝

صفت (սրճէթ, սրճաթ, ս. յգ. صفات) 1. առաքինութիւնք. 2. հանգամանք. صفتنه كوره ի՛նչ հանգամանքով. 3. երևոյթ. գէմք. ور. (վլի ուլդուղունդա صفتلى آدم) ՝ սրա. 4. տիպար. ասոր صفتى պայծառ տիպար. 5. սեռական. اصل – պարզ սեռական. – كركى قياسنده سادهٔ սեռական. اصلى – կանոնաւոր սեռական. عرضى – անկանոն սեռական. مضاف اليه – (սրճաթիլ էպպէհ) բայսեռական. صفت ايله – (սրճաթ իլէ) ածական. صفت يدى ՝ սրա.

صفح (սաճհ, ս.) 1. երես գրքին, էջ. 2. ներել, ներում. صفح ايلمك ներել, ներում ընել. صفح وعفو ايله باقمق ներողամիտ նայիլ

صفحات (սաճհաթ, ս. յգ. صفحه ի) ս. صفحه. ايشك بتون صفحاتى գործին բոլոր կողմերը՝ պարագայները

صفحه (սաճհա, ս. յգ. تحات–صفـ) 1. երես, մակերես, մակերևոյթ 2. ժամացոյցի տախտակ, թիթեղ. 3. խաչ. صفحه مشدر կիպրոսի հոծ հողի սահմանագլուխ է:

صفدر (սաճտըր, սաճճհիէճի ոզնա [սաճզէճի, պ.] բառական. հար, քաջամարտիկ, փիլիցազն, հերոս. او – ى – فيلسوفلرجه صفدر اولمشدر նա փիլիսոփաներուն պէս հերոսական է:

صفر (սաճէր, ս. ժողվ. սէճէր) ս. բաբելական լուսնային տարւոյ երկրորդ ամիսը. خير صفر (սաճէրիսլ խայր) Սաֆեր ամսոյ կ'ըսուի.

صفر (սրճր, սրճըր, ս. յգ. اصفار) 1. զերօ. 2. պարապ, պարապուրդ. يد – ձեռնունայն, պարապ գաւառկաձեռն (հմմ. دست تهى). صفر اولمق ոչինչ մարդ, անկարեւոր մարդ. صفرى دوكمك 1. անկարող մնալ. 2. մեռնիլ լռելեայն. 3. (աուճր, ս.) անագապղինձ

صفراء (սաճրա, ս. իգ. اصفر ի) 1. գեղին. 2. մսլմ (հմմ. اوده). صفراسى – սիրտը խառնուիլ. صفرا قاچمق ՝ սրա. صفرا (սաճրաի, ս.) մսղ. صفرا سيلى ՝ սրա. صفرا صاچمق ՝ սրա. صفرا (իգ. ա. صفراوى). صفراوى مزاج ՝

صفران (սաճրան, թ. աղաւ. زعفران էն) քրքում.

صفرت (սուճրէթ, ս.) 1. գեղնուիլ. (հմմ. چاريق). 2. ժամգունուիլ.

Digitized by Google

صفير (ամբիր, ս.) սաքրալ, շշփրալ շանփրելով (հմ. կոկիկ)

صقاع (աւզա', ա.) աւդաի բնակութեան գլխակապ.

صقال (ապգալ, թ.) մօրուք (հմ. ریش.لحیه). — آن մեքեամի մօրուք, սպիտակամօրուս. մկրօ ə — 1. խոսել, 2. ծաղրել. — لبا թանձրամօրուս. — لوب բոլորամօրուս. մուրի ال ی — ուրիշին գործը խաղալիկ ըլլ. ورہ صقال آن մօրուքը ածիլել. 2. երդնուլ

صقالت (ապգալիաէ, ս. յգ. صقال) 1 գործ. ալաբեղը, ալաբը.

صقصان (ապգարդան, ապգան թ.) ս. مقساغ.

صقل (ապգլ.) յղկել, յղկում, խարտոտել.

صك (ապիֆ, ս. յգ. صکوک) 1. փայտ կամ, շերիի գաւազանին որուսածքմոր թղթակ վճռագիր. 2. այս տեսակ մուրհակներու վճռագիրներուն գրութեան ձեր և ոճը.

صكاك (ապիֆեաֆ, ս.) շերիի գաւազանի գիւանագիր.

صكره (ապճրա, ապճոր թ.) 1. փայտ, խվերը (հմ. ձող). 2. վերջ (հմ. վախճան). 3. վերջապես. 4. վերջաւորութիւն, վախճան. — نوبتی ապակի վերջ, այսուհետև, յետ այսորիկ (հմ. بعدیما · بوی نوبتی

صفر (ապճր, ս.) 1. դատարկ, ունայն, զուրկ. 2. զրօ (թուանշան). — ساعت ժամացոյցի սլաքներ. — ماشه հրացանի ձգան. — ماشه چکمك ձգանը քաշել. — ماشه چکمك ձգանը քաշել. — ماشه چکمك ձգանը քաշել.

صفره (ապճրա, թ.) նաւախիտ. (ճիշդը ապճոռա է).

صفاف (ապճապճ, ս.) ուռ, ուռի (հմ. ابجی. سوکوت آغاجی). صفصاف (ապճապճիլէ, բուս.) ուռազգիներ.

صفقه (ապճգա, ա.) 1. ձեռքի թօթափում. 2. ապակարկութիւն. واحد صفقه վճռական ապակարկութիւն.

صفن (ապճն, է ս. մրգկ.) փոշտ, քսակ, ապուռ. پاچی — փոշտանի. صفن قتی (քրթգիսապճնի) փոշտանկ.

صفوت (ապճվէթ, ա.) 1. մաքրութիւն, պայծառութիւն. 2. անկեղծութիւն. 3. յատակ թ. (ոճի). قلب — սրտի մաքրութիւն. اب — երկնքի պայծառութիւն.

صفوف (ապճուճ, ս. յգ. صف թ) կարգեր, շարքեր. صفوف ترتیب շարքեր կազմել, զինուորական շարքեր

صفه (ապճճա, ս. ապաս. ապճա.) 1. հաստատուն բազմոց. 2. սրահ

صف (ապճի, ս. صفوت հմ. իգ. պայծառ, անկեղծ) 1. զուտ, պայծառ, անխառն. 2. անկեղծ (յգ. اصفا). صف قلب անկեղծ սիրտ. 3. սանձընկուիր. ای — Ադամ, Ադամի տոհմից (հմ. آدم حضرت).

صيف (ապճիֆ, ս. հմ. هزه հն) տափակ հարթ (հմ. دز ' مستوی).

صيحه (ապճիհա, ս. յգ. صاح) 1. երես, մակերես. 2. մետաղի տախտակ, մետաղի թերթ.

صيحی (ապճիհի, ս. իգ. صيحه) 1. թերթիկ թերթիկի, թերթաձեւ. 2. բազմաթերթ. الشكل صيحی (ապճիհիյեհ.շեքլի) շերտաձեւ. الغشاء صيحی (ապճիհիյեհ.ղաշա) շերտաձեւ թաղանթ.

صفير (ապճիր, ս.) սուլուիլ, սուլ. بلبل غصه‌سی صفيرك սուլուիլը, շքեղ ձայն, շչիւն. ای — չչակոն.

Digitized by Google

.ոձրկել.(լայն.)ըս– վերջերը. ուրկոն– երկ-
եան,վերջէն տեսած. չտես. ըզգալ. ը–
յետաձգել.ը–1. վերջի. 2. վերջինը.

صكسون (սաճսօն, թ.) գամփռ, յոյլ-ձաշուն։

صلاء (սալա, ա.) 1. տաղձք. 2. ար-
բաթի կամ ննջեցեալի տաղձ.
քի հրաւէր. 3. հրապարակ կարդալ.
4. թաղի մը տղաքներուն ուսուցչապի
տղայոց հետ քարի կռուի բռնուելը.
صلاة الغسل [ղասալա,ա.] ձեռք ալ կը գործածէ.

صلابت (սալապէթ,ա.) 1. կարծրու-
[հմ.ղ.ըլեղ.ըզկել.] իջատ–մարմ.
նոյ կարծրութ.ը ը. տոկունութ. ինքնու-
թիւն. ապրանքի տոկունութ.ը 3. բա-
ցիւրական ուժ,ոյժ կորով, հաստատամ-
տութ. պնդութ. սլայնե կրօնքի մէջ հաստատ-
տամտութ.ն – կարծր, տոկուն, հաս-
տատ, հաստատամիտ։

صالپوریه (սալափուրեա, թ.) մէկ
առագաստով մակոյկ։

صلات (սալաթ, صلاة ս. յգ.
صلوات) 1. [իսլամաց աղօթք
(հմ.ղ. ղազ). ըսած է صلات առաւօտեան
աղօթք. صلات պայրամի աղօթք. صلاة
ոմն կէսօրուան աղօթք. [ասրայ صلاة կէս
օրէ վերջի աղօթք.صلاة մուրեկեան
աղօթք. ևշ – գիշերայինաղօթք. 2.
օրհնութ. 3. [սրնաթ եզ. صلوة] նուէր-
ներ [աւելի գրաւականն [արձ կը տրուի
առելի անոնց։]։

صلاته (սալաթա, տես صلات թ.) ապկան.
ղն – վարունգ (հմ.ղ. خيار)։

صلاح (սալահ, ա.) 1. բարեպաշտու-
թիւն. 2. բա-
րեպաշտուհի. (հմ.ղ. تقوى ըզհեզ.ըզիրկ). ևս
صلاح բարեպաշտ. 3. խաղաղութ. (հմ.ղ
صلح.ըմիլիս. ևս). տո صلح կատարեալ
խաղաղութ. – ը صلح խաղաղութիւն։

صلاحيت (սալահիյեթ, թ.) 1. իրա-
ւասութ. ըսմնս – իրա-
ւասութեան ինդիր. صلاحيت عدم իրա-
ւասութիւն չունենալ. ոսնձ դատ
իրաւասութեան տակ. 2. իշխանութ.
ևս. ևոմ – կատարեալ իշխանութ. 3.
արտօնութ. ևս ը – արտօնութ.տալ,
արտօնել.ևս ստանալ–արտօնութ.ստանալ
4. իրաւունք. ևս ըզգալ ը–ևս խօսելու
իրաւունք ունենալ. ևս – իրաւասու-
թեան տէր, իշխանութիւն ունեցող։

صلاخوان (սալախան, պ.) աղօթքի
հրաւիրող՝ կոչող(հմ.ղ. مؤذن)

صلاخور (սալախօր, տես آخور ևս ա-
զատ.) 1. սխտասպեան.2.
հին ատեն ըսրդապահ։

صلب (սալպ, ա.) 1. կախել (հմ.ղ.
آصمق). 2. կախաղան հանել.3.
խաչել, խաչ հանել (հմ.ղ. كرمك ըզխաչ).

صلب (սուլպ, ա. իգ. صلبه) 1. կարծր
հաստատուն. صلبه իսիա կարծր
հաստատուն մարմիններ. 2. ոզնասիեն
քսմակ (հմ.ղ. ղզարի ըզմուկ). 3. ծեռնդ,
սերունդ (հմ.ղ. سلاله.ذريت). ևնդան ևնդան
այսինչին սերունդէն. ևկ صلب սերունդ.
صلب ևս սերունդ. 4. անզգայ [մարդ] (հմ.ղ.
تمرسز . ըզհսպկ). صلب (սուլպի, ա. իգ.
صلبيه) հարապատ մանչ զաւակ։

صليبت (սուլպիյեէթ, ա.) 1. կար-
ծրութ. 2. հաստատուն-
հաստատուն վիճակ.3.անզգայութիւն

صلح (սուլհ, ա.) 1. հաշտութ. (հմ.ղ.
آشتى.ըզհսպ). 2. իրաւախոհութ.
3. խաղաղութ. ևս – 1. հաշտութիւ. 2.
իրաւախոհ ըլլ. ևնձ – հաշտութ. կնքել
صلح ևադաւէ صلح, ևաղնէ խաղաղութ.ը պահ-
պանել. ևոմնձ իրաւախոհութեան գիր

Digitized by Google

صليب (սալիպ, ա.) 1. խաչ (հմմ. چاریخ. خاچ). 2. կարծր, հաստատուն (մարմին). – اهل صليب խաչակիրներ – احمر صليب կարմիր խաչ խաչակիր. حمل صليب (սալիպի չեիւսէէլ) խաչակրութ. صليبي، الشكل صليبي խաչաձեւ. صليبية ՙվլսեթ խաչաձեւներու ընտանիք. صليبي ե. խաչաձեւ.

صم (սամ, ա.) 1. խուլութիւն. 2. (սում) խուլ. ահ – (սումմուն պիւհմուն) խուլ և համր (իբր եզական)

صماء (սամմա, ա. իգ. սոմ ի) 1. խուլ 2. կարծր քար. 3 (մրգկ.) ըստամոքսին մօտ գտնուող ալիքներ:

صماخ (սրմախ, ա.) 1. ականջի ծակ. 2. ականջ, լսելիք. صماخ واصل ոմանց կնոջ գոհութեամբ լսել:

صمامة (սրմամէ, սոմ սրմամ, ա.) 1. (բժշ.) խցում. 2. սրեան եւ երակներըը գոցող բերթ, բերթաբերիւն:

صمان (սաման, սոմոն ի.) յորդ (հմմ. گاه. گاه) – آلتندن صوبورو تڭ. ծածուկ գաղտնի գործել. صمغي – յորդագոյն – صمغ (հմմ. قهوه. كهكشان. (عجره). قايان – سمغ (հմմ. كهربا). ى – յորդագոյն, բաց դեղին. جي – յորդավաճառ. لق – յորդանոց, մարագ:

صمت (սամթ, ա.) լռութիւն (հմմ. سكوت خاموشي. صوصه):

صمد (սամէտ, ա.) յաւիտենական Աստուած. الصمد الله (Ալլահու ուսամէտ) յաւիտենական Աստուած. اى (հգ. اميدانيه) աստուածային. تيڭ صمد (սամէտացիլէէք) յաւիտենականութիւն. صمد (خدا ق الوهيت). աստուածութիւն. (հմմ.

صمصام (սամսամ, սոմսոմ սամսամէ ա.) բերանը չդարձող սայրաուր սուր (հմմ. چيفلي كسكين. صارم. سيف):

صلب (սալիպ, ա.) 1. խաչ (հմմ. چاریخ. خاچ). 2. կարծր, հաստատուն (մարմին). – اهل صليب խաչակիրներ – احمر صليب կարմիր խաչ խաչակիրներ. حمل صليب (սալիպի չեիւսէէլ) խաչակրութ. صليبي، الشكل صليبي խաչաձեւ. صليبية ՙվլսեթ խաչաձեւներու ընտանիք. صليبي ե. խաչաձեւ.

صم (սամ, ա.) 1. խուլութիւն. 2. (սում) խուլ. ահ – (սումմուն պիւհմուն) խուլ և համր (իբր եզական)

صماء (սամմա, ա. իգ. սոմ ի) 1. խուլ 2. կարծր քար. 3 (մրգկ.) ըստամոքսին մօտ գտնուող ալիքներ:

صماخ (սրմախ, ա.) 1. ականջի ծակ. 2. ականջ, լսելիք. صماخ واصل ոմանց կնոջ գոհութեամբ լսել:

صمامة (սրմամէ, սոմ սրմամ, ա.) 1. (բժշ.) խցում. 2. սրեան եւ երակներըը գոցող բերթ, բերթաբերիւն:

صمان (սաման, սոմոն ի.) յորդ (հմմ. گاه. گاه) – آلتندن صوبورو تڭ. ծածուկ գաղտնի գործել. صمغي – յորդագոյն – صمغ (հմմ. كهربا). ى – յորդագոյն, բաց դեղին. جي – յորդավաճառ. لق – յորդանոց, մարագ:

صمت (սամթ, ա.) լռութիւն (հմմ. سكوت خاموشي. صوصه):

صمد (սամէտ, ա.) յաւիտենական Աստուած. الصمد الله (Ալլահու ուսամէտ) յաւիտենական Աստուած. اى (հգ. اميدانيه) աստուածային. تيڭ صمد (սամէտացիլէէք) յաւիտենականութիւն. صمد (خدا ق الوهيت). աստուածութիւն. (հմմ.

صلحا (սուլէհա, ա.) յգ. ինօ ի. صلحادن بر ذاتدر

صلصال (սալսալ, ա.) տիղմ, կաւ, սիկ (հմմ. ىلن). صلصال سكمه:

صلع (սալ՚ ա.) ճաղատութիւն. (հմմ. قلاقلاز. طاسلاق):

صلع (սալ՚ամ, ա.) համառօտութիւն. صلعم (սալալլահու ալէյհի վէսէլլէմ) տղօքին:

صلعه (սուլ՚ա, ա.) գլխուն ճակատային մասը:

صلوات (սալավաթ, ա. յգ. ջլսե ի) صلعم – (սալավաթուլլահի ալէյհի) Ա՛ջ. օրհնութիւնը անոր վրայ ըլլայ. كچك – Աստուածոյ օգնութիւնը հայցել (սալլալլահու ալէյհի վէսէլլէմ) տղօքը բան ըսել ալ – يانه كوره صلوات հապարտ

صلوة (սալաթ, ա.) ա. ջլսե. (պետք չէ սալվէթ կարդալ):

صلوله (սալվէլէ, ա.) صلعم (սալալլահու ալէյհի վէսէլլէմ) տղօքը արտասանել:

صله (սլլէ, սլլա, ա. յօս էն յգ. ջլսե) 1. միացում. 2. նուէր, ընծայ գրամական (կայսերական նուէրու կ՚ըլ.) 3. (քեր.) յարաբերական. صله ضمير յարաբերական եզականի. كلمه كيه – ա. ռ՚ – ծնեզայ մօտ հայերէնի վերադառնալ

صلی (սալլա, ա. ջլսե էն) Թող օրհնէ՛ (կր գործ. صلعم ալէ սալլալլահու ալէյհի վէսէլլէմ) իմ մէջ)

صنع (սամղ. ա. յգ. ընդօս աղաւ. զամգ) խէժ. ընդ – արաբական խէժ. ընջուր – ռետինական խէժ. – ընջ խէժեղէն. ընձի – կաուտխէժ (չմշ. ընդուր ցնդուռ). ընդօս (սամղի, ա. իգ. ասիօս) խէժաներ, խէժային, խէժական. ն – խէժաւոր. ընձիլ – խէժով փակցնել տալ. ընդիլ – խէժով փակցնել. ընձիլ – խէժով փակիլ, կպչիլ։

صمل (սամլ, մօտ սումուլ. ա. յգ. մօտ) (բժշ.) կարծրութիւն պրկութ. ցաւ մօտ մեաբելական պրկութ.

صملاح (սամլահ, ա.) ականջի ապտ ականջապատ, սաւակ, ականջի գէջ. ա – ոչ – ոսկային.

صمم (սամէմ, ա.) խուլութիւն (չմշ. ջիղ խուլ)։

صموت (սամուտ, ա. տօտ էն) խուժոռ, լռակեաց։

صميم (սամիմ, ա. իգ. ասիօս) 1. արտին մէջը կեդրոնը. 2. անկեղծ, զուտ. قلب صميم ընդ (անսամիմիմիզալպ) անկեղծ սրտով (չմշ. ոդդ ջանի). صحبت صميم անկեղծ սէր. صميمى (սամիմի, իգ. ասիօս) صميمى ասիօս 1. անկեղծ. دوست صميمى անկեղծ բարեկամ. صميمات حسيات անկեղծ զգացմունք. 2. արտագին, ջերմ, անկեղծ. صميمانه ընձիզ արտագին ջերմ անկեղծ բարեմաղձութիւններ. صميميت (սամիմիյէէթ) անկեղծութիւն։

صناں (սրնապ, ա.) բամպասանի մէջ ընդհ. գործածուող մանանեխ

صنادید (սանատիս, ա. յգ. սդոսդ ի) ա. սդոսդ. ասիօս Գաւրէշլի գէշցագն մեծաւորները. سابق دور صنادید հին ռէժիմի մեծաւորները։

صناع (սանընա, ա. ասիօ էն. յգ. ասիօ ի) 1. արուեստագէտ. 2. ստեղծիչ։

صناعت (սրնա'պթ, ասիօ սրնա'ա, ա. յգ. ասիաթ) 1. արհեստ 2. արուեստ. 3. արուեստագիտութիւն. صناعت دارالصناعه (surhıu սրնա'ա) գործարան. (չմշ. ագրիւ).

صناعى (սրնա'ի ա. իգ. ասիօս) 1. արուեստական. 2. արհեստական. 3. արուեստագիտական. اثاثهٔ صناعيه ձեռական աշխատութիւնք։

صنايع (սանայի, ա. եզ. ասիօ. ասիօս) արհեստներ. داخلى – ներքին արհեստներ. مدارس صنايع պարզ արհեստներ. صنايع نفيسه գեղարուեստներ. صنايع يدهٔ ձեռական արհեստներ. اجراى صنايع հրթախաղութ. 1 ստրի صنايع հրթախաղութ. كتابخانهٔ صنايع արհեստաւորներ. صنايع ادبيه գրական արուեստ. صنايع شعريه արուեստ քերթողական. صنايع علميه و ادبيه ազատական արուեստներ, ազատ ասպարէզներ. مكتب صنايع արհեստից վարժարան. مكتب صنايع نفيسه գեղարուեստից վարժարան

صند (սանն, մօտ սանսէլ, ա.) կաչաղքեներ, ճանգան (ծառ).

صندال (սանտալ, մօտ սանտալ թ.) մակոյկ – կարկառայ, նաւակ.

صندالجى (սանտալճը, թ.) մակուկավար

صندالى (սանտալի, պ.) աթոռ, գահ [ստար թագաւորներու].

صندالیه (սանտալեա, թ.) աթոռ. قولتوق صندالیه սալոնի կոշտ աթոռ. قولتوق صندالیه Մեկ նստող աթոռ. چيلك–صندالیه.

صندق (սանտրգ, ցնդուռ. մօտ սանտրգ, սանտնուգ, ա. յգ. ցնդուռ) 1. անտուկ, արկղ. 2. անտուկ [հաշիւ]. صندق اعانه հանգանակեան անտուկ. امين – արկղապահ, գանձապետ. ج – արկղ. صندق. ى – ամուր ապահովութեան պե-

Digitized by Google

տուփ. اوطاسی — փոքր սենեակ, սենեկիկ
مال صندوق կառավարութեան սնտուկ.
— سپت բոլոր կաշ կարասիքը. صندوقچه
[սանտուգչէ] 1. արկղիկ. 2. գանձանակ.
— کارلق արկղակալ, գանձապետ.
գանձապետութիւն. لی — 1. սնտուկա-
ւոր. 2. հին զարդասկի մը։

صندوقه (սանտուգա, ա.) 1. ննջե-
ցեալի սնտուկ. 2. տուփ.
صندوقهٔ طبل քուէտուփ. صندوقهٔ آرا (սան-
տուգահի դաայլ) ակռնջի խմբուկ։

صندید (սընտիտ, ա., յգ. صناديد) 1. պետ
գլխաւոր, մեծաւոր. 2. երեւելի

صنع (սուն' ա.) 1. գործ. 2. باری —،
الهی — արարչագործութ. 3. մասնակցութ.
صنع ومدخلی يوقدر մասնակցու-
թիւն չունի. صنعی [սունի] արհեստա-
կան, արուեստական, կեղծ. چیچك —
արուեստականծաղիկ. دیش — կեղծակռայ

صنعت (սանաթ. ա., յգ. صنعات . صنايع)
1. արհեստ. 2. ճարտարութ.
3. արուեստ [գրական]. ارباب صنعت ար.
հեստաւորներ. لی — արհեստով, ար-
հեստական կերպով. 2. ճարտար. کار —
[սանաթքեար, صنعتکر սանաթքեր, յգ.
صنعتکاران] 1. արհեստաւոր. 2. արուես-
տագէտ. لق — 1. արհեստաւորութ. 2.
արուեստագիտութ. صنعتکارانه 1 ար.
ուեստական. 2. արուեստագիտօրէն։

صنف (սընֆ, սընըֆ, ա. յգ. صنوف)
1. կարգ. صنف بركجی 1. առաջին
կարգ. 2. դասակարգ. اهالینك صنفی ժողո-
վրդեան դասակարգը. 2. արհեստա-
ւորներու դասակարգ՝ կարգ [յգ. اصناف]
احتیاط صنفی. պահեստի զօրք. صنف آرقه‌داشی
[զին.] երկրապահ զօրք. 2. նախապա-
տրաստական դասարան. صنف اول ա-
ռաջին կարգ. صنف ثانی երկրորդ կարգ

صنم (սանէմ, ա., յգ. اصنام) 1. կուռք
(հմմ. بت). پرست — կռապաշտ.
2. սիրելի, սիրուհի (հմմ. دلبر . محبوبه).
صنم عبدهٔ اصنام կռապաշտներ (հմմ. بتپرستان).

صنوبر (սանէվպէր, ա.) 1. շոճի, եղե-
ւին [հմմ. حام آغاجی]. 2. շոճի (հա-
տիկ). صنوبر قوزالاغی շոճի հատիկ, երկայն եւ
գեղեցիկ հատիկ. یه — շոճիաձեւ.
صنوبری الشكل [սանէվպէրիյիւլշէքլ] շո-
ճիաձեւ. فصیلهٔ صنوبریه կոնաբեր։

صنوف (սուֆուֆ, ա. յգ. صنف ի) 1.
կարգեր. 2. դասարաններ.
صنوف عالیه աղնուապետական դասա-
կարգ. اهالی — ժողովրդ. դասակարգ։

صنیعه (սանի'ա, ա. صنع են. յգ. صنایع)
1. շինծու. 2. յերիւրանք. 3
ննգուլթիւն, խարդախութիւն։

صو (սու, թ.) 1. ջուր [հմմ. آب، ماه]
2. գետ գետակ, առուակ, վը-
տակ, ջուր. 3. ծով, լիճ, ջուր. 4. հիւթ,
ջուր. [հմմ. عصاره]. 5. փայլ. 6. ջուր [եր-
կաթի]. 7. գոհար [ադամանդ եւլն.].
قره — 1. աչացաւ [հմմ. رمد]. 2. պաղ
բայց ծանր հոսող ջուր. یوزی — ա-
մօթխածութիւն, պատիւ, արժանա-
պատուութիւն. دوكك — միզել. باشی —
1. ակն. աղբերակ. 2. ոռոգումնապետ
(հին առեն). باشیسی چفتلك — ագարակի
գործակալ. اتی — արգանակ, միս ջուր.
آرپه — լորձունք, բերնի ջուր. آغز —
քարեջուր. معدن صوی — հանքա-
յին ջուր. باصمق — ողողել. պահ, ա-
տեն, միջոց (հմմ. آثنا. راده). ساعت یدی —
ժամը եօթնին. ساعت یدی لرنده առեններդ միջոց-
ները. آقان صولر قارارمق հիւկուն ըլ.
طورمق ըսելիք չունել, դիմադրութեան
տեղ չունել. آیاق صویه ایرمك խել քը գը-
լուխը գալ. آیاقلره صو ایچمك շատ յոգնիլ

Digitized by Google

صو. ایچمك շատ ջուր խմել. صو اوفلیەرق ایچمك շատ զզուշանալ. صو بریوتوم شاش գիւրին է. صو ایچمك کیبدر շատ գիւրին գործ. صو یوتقدن دره یی صوکتیرمك մը պատրուակներ մէջ բերել. صوقومه ջրկոտիմ. صوکوتومك چوق شاش ջուր վեր-ցընել, խնդրոյ ճնշում ըլ. صو سمودی [کը-զաքիս. صودن անկարեւոր, պարապ. صودن صو دوکلك անկարեւոր պատասխան. جواب լուացուիլ. کیتمك — نجه մեկուն քմա-հաճոյքը ընել. صوجی ջրավաճառ. جیلق — ջրավաճառութ. لو — 1. ջրուտ. 2. թեթեւաբարոյ. 3. հեղուկ. سز — անջուր, անջրդի. سزلق — ծարաւ. صویه صابونه صو مینیری մեկու մը չինալ. طوقنیامق զամել. صوکیمی ծփագիծ. صودولابی ջըր-հան մեքենայ. یولی — ջրուղի. صو یودکه صو دوکلك սիրտը բացուիլ։

صواب (սավապ. ա.) 1. ուղղութ. ճշդութ. 2. ուղիղ, ճիշդ. رهین —، قرین — ، با — ուղիղ. خطاصواب վրիպակ. جوابباصواب صوابدیده. ուղիղ պատասխան. ուղիղ և արդար տեսնուած, այսպէս դատուած. صواب دیدهٔ ارباب عقول.

صوات (սավաթ, թ.) անասուններուն ջուր խմցնելու աւազան, գուռ. لامق — ، مق — արածել (հմշ. ا رعی)

صوارف (սավարիֆ, ա. յգ. صارفه ի որ չի գործ.) փոփոխութ. ք (հմշ. انقلابات . تحولات . تبدلات) صوارف دهر . ժամանակին փոփոխութիւնները :

صوارمق (սուվարմաղ, թ.) 1. ջրել, ոռոգել (հմ. اسقا، ارواء، صولامق) անասուններու ջուր տալ.

صواریم (սուվարըմ, թ.) ջրում, ոռոգում (հմշ. ارواء، اسقا):

صوارم (սավարիմ, ա. եզ. صارم) սուրեր. صوارم لامعه փայլող սուրեր

صواش صواشمق، صاواش. ա. صاواشمق.

صواعق (սավա՛իգ, ա. եզ. صاعقه) կայծակներ, շանթեր. نزول صواعق

صواق (սավագ, թ.) կախագուռ [ձայպացքի՝ գոռի] ջրագուռ.

صوامع (սավամի, ա. եզ. صومعه) (صوامع معموره . اعمار صوامع):

صوان (սավան, ա. քիմ.) քնակայծ-քար, սիլիկ. ی، ی — քնակայծ-քարային, սիլիկային.

صوب (սավպ, ա.) կողմ [հմշ. جانب. صو (طرف . صوب والارینه բարձր կող-մը, առ... 2. [սօպ, թ.] صوب صوی գեր-դաստան, ընտանիք, սերունդ

صوبا (սօպա, صوبه թ.) վառարան. مطبخ — سی խոհանոցի վառարան. چیچك صوباسی ջերմանոց. جی — վառարան շինող՝ վաճառող՝ դնող. جیلق —

صوپا (սօփա, صوپه թ.) 1. հաստ գա-ւազան, բիր. 2. ծեծ. آتمق — բի-րով ծեծել. یکیجی — سی գիշերապահի բիր. لی — 1. բիրաւոր. 2. գաւազանաձեւ նը-կարաւոր (կերպաս ևյլն). جی — 1. բի-րով ծեծող, բիրով զարնող.

صوپاره (սուփարէ, صوپاره պ. صی پاره էն) 1. երեսուն մասէն մէկը 2. կուրանի մասերէն մին. 3. օսմա-ներէն քերական և ընթերցարան:

صوت (սավթ, ա. յգ. اصوات) ձայն (հմշ. آوازه. آواز. صدا. سس . خفی — ցնցուն ձայն. صوت عالی բարձր ձայն (հմշ. (بانك. آوازبلند ، یوکسك سس) صوت جهانی վսեմ կական ձայն. مقیاس صوت 1. ձայնաչափ 2. ձայնարկութ. (հմշ. ندا) صوتی ، صوتیه ձայնաւոր, ձայնական. حروف صوتیه ձայ-նաւոր գրեր. صوتیه، غیر صوتی բաղաձայն حبال صوتیه. بաղաձայն գրեր. حروف غیرصوتیه (հրպալի սավթիյէ) ձայնական լարեր.

Digitized by Google

صورتغان (uornıqqan, ք.) խոժոռադեմ [հմմ. عبوس الوجه՝ عبوس] – պատճենը հանել, ընդօրինակել. 6. պատկեր, լուսանկար. 7. բանաձև. 8. կառավարութ. կոդմանէ վճարելի տուրք 9. [թուա.] հատարիկ [հկ. چڑ]. – չունչ – ու – ու, ու – պախ – ու, ու, ու – 1. իրականացնել, գործ. ունենալ. 2. պատկերանալ, կերպարանաւորիլ. նոր – պատկերացնող:

صورتا (uurtpa, ա.) առերեսութիւն, երեսանց, արտաքուստ:

صورديرمق (uorspırmaq, ք.) հարցընել տալ–խորհրդակցիլ–

صورش (uorpc, ք.) հարցուփորձ, հարց (հմմ. استفسار. սղ.):

صورشدرمق (uorpcspırmaq, ք.) 1. հարց ու փորձ ընել, փնտռտուքել. 2. քննել, զննել:

صورشمق (uorpcmaq, ք.) իրարու հարցնել. 2. զիրար փորձել

صورغوج (uorkuc, ք.) 1. ցցուկը 2. թաւգատաւոր, գործակատար. 3. ճեղնայարկ, ճեղինակ:

صورغون (uorkuc, ը.) եղբօր, քրոջ ամուսին, խալեփ [հմմ. مصرغوناجی]

صورلمق (uorpłmaq, ք.) 1. հարցուքիլ 2. պատասխանատուն կատարիլ

صورمق (uormaq, ք.) հարցնել (հմմ. سؤال–خاطر–پرسیدن. հարցնել (հմմ. استفسار خاطر). 3. գործ հարցնել.

صوروق (uornuq, ք.) չհարցուքմ (հմմ. سؤال. پرسش). կոչ – վերջին գատաստանի օր (հմմ. کتاب کوني (հաշիւ կատար

صورى (uurh, ա. սուրտ էն. ինգ. սուրտ) 1. արտաքին, առերես. 2. նիւթական. – լոկ այս աշխարհ, նիւթական աշխարհ. 3. Տիւրացի. 4. [թուա.] գայթակղեցնող պատճառ [տերեւ]:

صورتغان (uornıqqan, ք.) խոժոռադեմ [հմմ. عبوس الوجه՝ عبوس]

صورت (uurtuq, ք.) երկրկ. ու – չատ Թրքիւ մարդ շիլացնող ջուր. 2. յանդգնութիւն. ինձ – չկայ. 3. [թուա.] ձեռնածութ. 4. [թուա.] ձեռնածու. 5. [թուա.] ձեռնածութ. 6. [թուա.] ձեռնածութ. 7. [թուա.] ձեռնածութ. 8. [թուա.] ձեռնածութ. 9. [թուա.] ձեռնածութ. 10. [թուա.] ձեռնածութ. 11. [թուա.] ձեռնածութ. 12. [թուա.] ձեռնածութ. 13. [թուա.] ձեռնածութ. 14. [թուա.] ձեռնածութ. 15. [թուա.] ձեռնածութ. 16. [թուա.] ձեռնածութ. 17. [թուա.] ձեռնածութ. 18. [թուա.] ձեռնածութ. 19. [թուա.] ձեռնածութ. 20. [թուա.] ձեռնածութ. 21. [թուա.] ձեռնածութ. 22. [թուա.] ձեռնածութ. 23. [թուա.] ձեռնածութ. 24. [թուա.] ձեռնածութ. 25. [թուա.] ձեռնածութ. 26. [թուա.] ձեռնածութ. 27. [թուա.] ձեռնածութ. 28. [թուա.] ձեռնածութ. 29. [թուա.] ձեռնածութ. 30. [թուա.] ձեռնածութ. 31. [թուա.] ձեռնածութ. 32. [թուա.] ձեռնածութ. 33. [թուա.] ձեռնածութ. 34. [թուա.] ձեռնածութ. 35. [թուա.] ձեռնածութ. 36. [թուա.] ձեռնածութ. 37. [թուա.] ձեռնածութ. 38. [թուա.] ձեռնածութ. 39. [թուա.] ձեռնածութ. 40. [թուա.] ձեռնածութ. 41. [թուա.] ձեռնածութ. 42. [թուա.] ձեռնածութ. 43. [թուա.] ձեռնածութ. 44. [թուա.] ձեռնածութ. 45. [թուա.] ձեռնածութ. 46. [թուա.] ձեռնածութ. 47. [թուա.] ձեռնածութ. 48. [թուա.] ձեռնածութ. 49. [թուա.] ձեռնածութ. 50. [թուա.] ձեռնածութ. 51. [թուա.] ձեռնածութ. 52. [թուա.] ձեռնածութ. 53. [թուա.] ձեռնածութ. 54. [թուա.] ձեռնածութ. 55. [թուա.] ձեռնածութ. 56. [թուա.] ձեռնածութ. 57. [թուա.] ձեռնածութ. 58. [թուա.] ձեռնածութ. 59. [թուա.] ձեռնածութ. 60. [թուա.] ձեռնածութ. 61. [թուա.] ձեռնածութ. 62. [թուա.] ձեռնածութ. 63. [թուա.] ձեռնածութ. 64. [թուա.] ձեռնածութ. 65. [թուա.] ձեռնածութ. 66. [թուա.] ձեռնածութ. 67. [թուա.] ձեռնածութ. 68. [թուա.] ձեռնածութ. 69. [թուա.] ձեռնածութ. 70. [թուա.] ձեռնածութ. 71. [թուա.] ձեռնածութ. 72. [թուա.] ձեռնածութ. 73. [թուա.] ձեռնածութ. 74. [թուա.] ձեռնածութ. 75. [թուա.] ձեռնածութ. 76. [թուա.] ձեռնածութ. 77. [թուա.] ձեռնածութ. 78. [թուա.] ձեռնածութ. 79. [թուա.] ձեռնածութ. 80. [թուա.] ձեռնածութ. 81. [թուա.] ձեռնածութ. 82. [թուա.] ձեռնածութ. 83. [թուա.] ձեռնածութ. 84. [թուա.] ձեռնածութ. 85. [թուա.] ձեռնածութ. 86. [թուա.] ձեռնածութ. 87. [թուա.] ձեռնածութ. 88. [թուա.] ձեռնածութ. 89. [թուա.] ձեռնածութ. 90. [թուա.] ձեռնածութ. 91. [թուա.] ձեռնածութ. 92. [թուա.] ձեռնածութ. 93. [թուա.] ձեռնածութ. 94. [թուա.] ձեռնածութ. 95. [թուա.] ձեռնածութ. 96. [թուա.] ձեռնածութ. 97. [թուա.] ձեռնածութ. 98. [թուա.] ձեռնածութ. 99. [թուա.] ձեռնածութ. 100. [թուա.] ձեռնածութ.

Digitized by Google

սոֆող (uoղուզ, ցոյց uoվուզ, Բ.) 1. ցուրտ (հմշ. արև). 2. զով 3. պաղ. 4. անվայել. 5. անտարբեր. – ալև պաղ առնել. ալև – պաղատութ. – յաոսե ցուրտը կոխել. յ – տեսակ մը կտաւ. ջ – քիչ մը ցուրտ, պաղուկ. լ–[Բ] 1. ցրտութ. 2. պաղութ. (հմշ. ըռռչ.) 3. անվայելչութ. 4. բաղնիքի զով սենեակ. գոհացնելու համար սոֆողլոյն ի կերմամիզում։

սոֆողում (uoղում, Բ.) գոհացում, ժուժկալութ. [հմշ. գոհանալ]. մյոլ – ագահութիւն (հմշ. ըռռչ.)։

սոֆողումլ (uoղումլ, ցոյց uoվումլ, Բ.) 1. ցուրտնալ. 2. պաղիլ. 3. պաղիլ, ատանալ։

սոֆ (uoՓ, ա.) 1. բուրդ (հմշ. ՀՓ) 2. ասատեղէն պատառոտ, տաթ։

սոֆա (uoՓա, Բ.) տե՛ս ևս. սոֆա [uoՓրա, Բ.] տե՛ս ոչխ.

սոֆի (uoՓի, ա. յԳ. սոֆիան, ցոյց. սոֆիոն. իգ. ևսֆիա) 1. սոփիստ, միստիք փիլիսոփայ. 2. կերմեռանգ. 3. մոլեռանդ [մոլեռնդ.]. ան – սոփիստաբար, միստիքական. լե – մոլեռանդութիւն

սոֆաղ (uoզաղ, Բ.) ա. զաղ, սաղ.

սոֆադրմ (uoզսրմա, Բ.) 1. մրսել, ցրտնել, խոթել տալ։

սոֆդրմաղ (uoզսրմաղ, Բ.) 1. կամաց կամաց մաշել. 2. մեղմիւ՝ գաղտնի խօթել. 3. գաղտնի տալ [ձեռքը գրամ ևլն.]։

սոֆմաղ (uoզսմաղ, Բ.) 1. կամաց մը մտնել. 2. տեղմը մտնել

սոֆլաֆան (uoզլաֆան, Բ.) տեղ մտնող ևլնող, համարձակ

սոֆան (uoղան, uoվան, Բ.) 1. սոխ (հմշ. բասլ, յանյ). 2. սոխ (ծաղիկի), ծիբուլ. – ջրպ ազգ փոքր և գիմացկուն սոխ. զաւրգիան սոֆանի ձևաւորեալ խնձոյ ծաղիկ. սոֆան ծաղիկ. սոֆան ծաղիկ. սոֆան

սոլանգմ (սուլանմամագ, թ.) 1. սառ-գել. 2. թրջել. 3. ջրասել 4. մեկտեղ հետ կատարներ ընել. – ձիու շատ հուռնել, ի ներքին ջուրերը վազել

սոլատ (սավլէք, ասս. սավլէ, աս.) յարձակում (հմշ. հայերեն) ասված - ասասիկ յարձակում.

սոլաւոր (սօլաւար, ֆր.) 1. պարզ գինուոր. 2. գինուորական

սոլզ (սօլմագ, Ծ.) 1. անթառամ. 2. չոժգաննող. 3. գոյնը չնետող

սոլմագ (սօլմագ, թ.) 1. գունատել, գոյնը նետել. 2. թառամել, ժժգաննել. 3. գունաթափ ըլլալ:

սոլոգոն (սօլոկոն, թ.) 1. գունատ 2. գունաթափ. 3. ժժգոյն 4. թառամած, թոռմած ու թոշնած.

սոլոգմագ (սօլոգբմագ, թ.) 1. հեռացընել, հեռ ի հեռ բերել. 2. շնչասպառ ընել:

սոլողան (սօլողան, թ.) 1. գմայլուած տանրաշունչ. 2. գմայլ, ծանրաշունչութիւն. ե-ցի փոթորիկէ վերչ մեզի ընդ մերթ եզերքին զարնուող ալիք:

սոլոգ (սօլոգ, սոլոգ թ.) 1. շունչ. (տես ա. տես. ՀԱԼԿ-շնչել (հմշ. հայերեն) - մէկոց սոլոգին տալ. ինծի սոլոգին հետ, անմիջապես. Զարմ – հատ ընել տալ 2 գոյնը նետած. գունաթափ ժժգոյն, գունատ, թառամած. ոնց որ ձիու շուտ ընդ փոյթ. ՀԱԼԿ սոլոգ փախչիլ (հմշ. 1 փարար) - ալ- օգտակար. ՀԱԼԿ- 1 լոյն հանգիստ շունչ առնել 2 հանգստանալ:

սոլոգ (սուլուգ, թ.) փոքր ազգ գլուխը երկոտ պալար.

սոլոմոն (սօլումագ, թ.) հեռացընել, հեռացուիլ շունչ առնել

սոլանգմ (սուլանմամագ, թ.) 1. սառ-գել. 2. թրջել. 3. ջրասել 4. մեկտեղ հետ կատարներ ընել. – ձիու շատ հուռնել, ի ներքին ջուրերը վազել

սոլտ (սավլէք, ասս. սավլէ, աս.) յարձակում (հմշ. հայերեն) ասված - ասասիկ յարձակում.

սոլտան (սօլսար, ֆր.) 1. պարզ գինուոր. 2. գինուորական

սոլզ (սօլմագ, Ծ.) 1. անթառամ. 2. չոժգաննող. 3. գոյնը չնետող

սոլմագ (սօլմագ, թ.) 1. գունատել, գոյնը նետել. 2. թառամել, ժժգաննել. 3. գունաթափ ըլլալ:

սոլոգոն (սօլոկոն, թ.) 1. գունատ 2. գունաթափ. 3. ժժգոյն 4. թառամած, թոռմած ու թոշնած.

սոլոգմագ (սօլոգբմագ, թ.) 1. հեռացընել, հեռ ի հեռ բերել. 2. շնչասպառ ընել:

սոլողան (սօլողան, թ.) 1. գմայլուած տանրաշունչ. 2. գմայլ, ծանրաշունչութիւն. ե-ցի փոթորիկէ վերչ մեզի ընդ մերթ եզերքին զարնուող ալիք:

սոլոգ (սօլոգ, սոլոգ թ.) 1. շունչ. (տես ա. տես. ՀԱԼԿ-շնչել (հմշ. հայերեն) - մէկոց սոլոգին տալ. ինծի սոլոգին հետ, անմիջապես. Զարմ – հատ ընել տալ 2 գոյնը նետած. գունաթափ ժժգոյն, գունատ, թառամած. ոնց որ ձիու շուտ ընդ փոյթ. ՀԱԼԿ սոլոգ փախչիլ (հմշ. 1 փարար) - ալ- օգտակար. ՀԱԼԿ- 1 լոյն հանգիստ շունչ առնել 2 հանգստանալ:

սոլոգ (սուլուգ, թ.) փոքր ազգ գլուխը երկոտ պալար.

սոլոմոն (սօլումագ, թ.) հեռացընել, հեռացուիլ շունչ առնել

սոլգմագ (սոգբլմագ, թ.) 1. մաներ մէկ ալ մէկ մամուխ ել. 2. մեքենաւել:

սոգմագ (սոգմագ, թ.) 1. մոցնել (հմշ. մոցնել. 1. ներս). 2. մեկ (հմշ. մոցնել. 1. ներս). 3. խայթել (հմշ. մոցնել. 1. ներս). 4. հաւիւի առնուած մեջ խառնել. 5. ներքել (հմշ. 1 ածել). ուշ ուշ խօսիլ (պակլամոց - մոցնել. 1. ներս).

սոգոր (սոգուր, թ.) 1. գաշտամանկ 2. մարդանի (հմշ. հայերեն) (աչքեան, աչքեան)

սոգոմ (սոգում, թ.) ե-ցի մոցնել (հմշ. հայերեն) (մեծ, մեծ):

սոկ (սոկ, թ.) 1. վերջ, վախճան (հմշ. հայերեն) հնչեք. ինչ. վախճան. հնչեք. 2. վերջին (հմշ. հայերեն) (վերջին. 1. ներս). ցոյց – աշուն (հմշ. հայերեն) (աշուն. 1. ներս). ցոյց – վերջին շունչ (հմշ. հայերեն) (շունչ. 1. ներս). ցոյց – վերջին ցոյց (հմշ. հայերեն) (ցոյց. 1. ներս). սոկ վերջին ցոյց (հմշ. հայերեն) (ցոյց. 1. ներս).

սոկրա (սոկրա, թ.) ա. սկր

սոլ (սոլ, թ.) 1. ձախ (հմշ. հայերեն) (ձախ. 1. ներս). 2. ձախակողմ. ցոյց – ձախակողմ. ցոյց (հմշ. հայերեն) (ցոյց. 1. ներս).

սոլանգ (սուլաբմագ, թ.) 1. ջրել 2. ոռոգել. ջրել տալ (հմշ. հայերեն) (ոռոգել. 1. ներս). 3. կանխիկ վճարել տալ:

սոլագ (սուլագ, թ.) 1. ջրատ. 2. գաւառ, սահման. 3. ցնցուղ փողրակ. 4. {սօլագ} ձախլիկ.

սոլամգ (սուլամագ, թ.) ոռոգել, ջրել (հմշ. հայերեն) (ոռոգել. 1. ներս). 2. կանխիկ գրամ վճարել:

սոլամա (սուլամա, թ.) ոռոգում (հմշ. հայերեն) (ոռոգում. 1. ներս):

Digitized by Google

սոմ (սավմ, ա.) 1. ծոմ. ոնհաբ. صوم ջառնել ծոմ, որ Իսմայելեան պանդխտութիւնները կը դարմանէ. صوم الكفارة ջառնել ծոմ. վճիռ الصوم անդրապարտեի ծոմ. 2. (սօմ, թ.) գլխին՝ մեռածականի ակռայ. 2. մեկտուր. – كوش՝ ձագ ոսկի՝ արծաթ. كركر – կոպիտ ծոյ քարե. 3. համակ.

սոմաղ (սօմաղ, թ. ձիաց էն) ապտուր, ապտոր (հմմ. թաթ՝ թոյ, թաթ՝ թոյ)

սոմաղի (սօմաղի, թ. ձիաց էն) 1. ծիրանագոյն. 2. գոյնզգոյն

սոմուրգմաղ (սօմուրգմաղ, թ.) 1. երեսը կոխել, չրմները կոխել.

սոմրադմաղ (սօմուրտաճմաղ, թ.) քթին տալէն մրմնալ

սոմրմաղ (սօմուրմաղ, թ.) 1. գոռալ լալը գալ. 2. դժգոհիլ.

սոմաէ (սավէ՛ա, ա.) ընդհանրապէս վանք. ئيك – վանական صومعه خالیه սոմաէ պարապ վանք.

սոմոն (սօմուն, սոմոն թ.) 1. կլոր և սև հաց. 2. եգ պոռատակ.

սոմա (սօմա, թ.) պարապ, անոտի حيوان صوما ու. ևննա՝ սոմա :

սոն (սավն. ա.) պահպանութիւն, պահպանում (հմմ. զորդ. ճեռ صيانت. صمداني يه التجا՝ սոնաստոռ. صومعه ծառայել պաշտպանութ. ապաստանել

սոնդրաշ (սունդրաշ, թ. շիտ էն) շալտրաճ սոնդրաշ [սունդրաճ] գահ. [ձիու պայտ կարելու գանակ]:

սոնդրմաղ (սունդրմաղ, թ.) երկաթել, երկնցնել, ատաղձ քշել

սոնդրմա (սունդրմա, թ.) ապրանոց, վերան՝ գոց և չորս կողմը բաց գրասավոյր:

սոնտորլո (սունդուրլու. թ.) 1. շքեղ, մեծաշուք (հմմ. مندیل. مشمش شمشك. 2. մեծապղծ:

սոնղոր (սունղուր, թ.) քազէ (հմմ. طوغان ՃՐ):

սոնղմ (սունդմ, թ.) 1. մատուցանել [հմմ. ղադմ] 2. (սօնդմաղ) փայլատիլ, նեմանալ:

սոնուղ (սօնուղ. ցուց սօնդղ, թ.) փայլը կորանցուցած, փայլատ, նեմ, ապտ. ցն– նեմանութիւն:

սոյ (սօյ, թ.) 1. զարմ, ցեղ, սերունդ [հմմ. عرق. نسب. ձոյ]. 2. տեսակ, սեռ. 3. ազնուատոհմ. 4. ազգական. պոպ – ազգատոհմ, ազգականներ. آت սոյ ազնիւ տեսակ ձի. آشغی սոյ ստորին տեսակ. زاده սոյ ազնուատոհմ. ز – վատազգի. لو – ազնուական. زلق – ստորնութիւն, վատազգութիւն, ստորին ցեղէ ըլլալ:

սոյթարի (սօյթարի, թ. աղաւ. ձոյթարի էն) խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս. لك – միմոսութիւն:

սոյդրմաղ (սօյդրմաղ, թ.) 1. հանուելցնել տալ. 2. մոլեգնել տալ. զերծել տալ, կեղևել տալ. 3. մերկացընել տալ, կալպասել տալ:

սոյղուն (սօյկուն, թ.) 1. հանուած մերկ. 2. կողոպտուտ, թալանած ուրց – կողոպտութիւն, թալանի տալ. – ը կողոպտիչ, աւազակ, թալանող. – լը – 1. հանուելիք. 2. ծառայի զգեստ:

սոյղա (սօյկա, թ.) 1. տեսակ մը ագռաւ. 2. կողոպտուտ

սոյլմաղ (սօյլմաղ, թ.) 1. մերկանալ. 2. կողոպտուիլ, թալանի տալ. 3. կեղևուիլ, մոլեգնիլ, մորթ ազերծ ի

Digitized by Google

صوماندی (oyumanbr. ف.) 1. վառելիքի պէս ածուխով ուտելիք պատրաստել. 2. պատրաստի կերակուր

صویق (oyumag, ف.) 1. մերկացնել 2. կողոպտել. 3 կերակրել, բաժակել. 4. մորթազերծել.

صویوق (oyumuq, ف.) շաքարի ներքին կերակրը որ կ'ուտուի.

صوبتی (oyrgyr, صոյնի oyrgbr, ف.) կերակուր (հմշ. ցավոք. ցոքե).

صویندرمق (oyuncbrmag, ف.) մերկացնել. հանուելցնել

صویمق (oyuncmag, ف.) մերկանալ հանուիլ. - աչքերի պատգամաւորի հագնիլ. - ածուխ պատրաստուիլ.

صویجی (oyrgbr, ف.) կողոպտիչ, կողոպտող, խլանող.

صهباء (sahpa, ա.) 1. գինի (հմշ. խրաշ. ադե). 2. կարմիր [գինի].

صهر (arhr, ա. յգ. ահաո) խնամի. ընկեր [արհիքեք] խնամութիւն. - اولق صهر խնամութիւն. ունենալ, խնամի ըլլալ. - صهر [արհի] խնամիական.

صهرنجی (arhrinci, ա. յգ. ջիհաո) ազգ. ասրճին) ջրամբար.

صهیل (sahil, ա.) ձիու խրխնջիւնը - ընտ խրխնջիւնի ձայնը.

صهیون (arhiebq, ա.) Սիօն. ս - սիօնական.

صیاد (sayiaes, ա. սեր էն. յգ. ցիադո) որսորդ [հմշ. ջոյ]. Լեռ - մահաձ հրեշասակ. ملك الصیاد խարդախ որսորդ

صیاغ (sayiaq, ա. ըսիաղ էն. յգ. ցիաղո) ոսկերիչ (հմշ. ջեվեզ);

صیاغت (arbaraqp, ա.) ոսկերչութիւն (հմշ. ցիլեջեվեզ).

صیام (arbam, ա.) ծոմ. صیام یوم ծոմի օր. انجام صیام شهر ամբողջ ծոմ պահել. 2. շատ վախցնել.

صیچرانمق (apչrapմag, ف.) ցաւակեցնել (հմշ. ցիչրալ);

صیچرامق (apչramag, ف.) ցաւակել. - صیچرایوب طورمق խայտալ. - աքա, ջանի աչքաբեկիլ.

صیچلمق (apչpլmag, ف.) քաշքշուիլ խերը անիծուիլ. جانی صیچلدی խերը անիծուեցաւ.

صیچمق (apչmag, ف.) 1. քաշքշել (հմ. ցիչմալ) 2 խերը անիծել (հմ. ցիչմալ. դիք ցիչմալ)

Digitized by Google

սեամա (սայհա, ա.) ազատակ, ծիէ, գոչիւն, ձիւսիւն։

սեմ (սայս, ա.) որս (հմմ. յՀ). ։ – որսալ (հմմ. ձեռնՀ). ահ – ՝ ըսեմ [սայտկէն] որսավայր, որսատեղի։

սեմ (սայտա, ա.) Սիգոն [քաղաք]

սեմանի (սայտէլանի, ա.) գեղագործական. – նի գեղագործութիւն. (հմմ. ընտրել). պատրաստել. սեմանի գեղագործական նիւթեր. պատրաստուած գեղագործական պատրաստուածք

սեմ (սայտէլէ, ա.) գեղագործուած. (հմմ. ընտրեալ. ընտրելի), (սպառնալի),

սիրել (սրյրթմագ, թ.) 1. սկրթել ցանկ. 2. գայթակղութեան պէս անցնիլ

սիրեփ (սայրէփ, սիրա սայրէփի, ա. յգ. սիրասեր, սիրողներ) 1. ու. սիրա. 2. վարպետուրդի. 3. շրջուհայեաց, գործունեայ (մարդ)։

սիրելմագ (սրյրթլմագ թ.) 1. սկրթուիլ ցանկ. 2. վարպետութեամբ մեջէն եւնել։

սիրեր (սրերմագ, սիրսյսե թ.) 1. սկրթել, ցանկ. 2. քաշելով հանել, մերկացնել (սուր եւլն). 3. ուժով սրբել. – սեան ոձիքը ապատել։

սիրեմ (սրմա, սիրեմ թ.) տե՛ս սրմա ՝ սիրեմ .

սիրուրէ (սայրուրէթ, ա.) ընկալ, վիճակէ վիճակ փոխուիլ։

սիրեղ (սրյրզգ, թ.) 1. սկրթուած. 2. անեղեա, լիրբ. 3. (սրրզգ, սիրեղ) ձող. լիճ – ձողաբարձ բեռնանաւակիր. նկոյ – երկայնահասակ։

սիրեփկան (սրրթփկաճ, թ.) ի. սիրեցնել կաւայինները ցու ցնելով միշտ անձայն և ոգեղ խնգացող։

սիրեղ (սրրթմագ, թ.) 1. սկսայնել տալ, ծորել տալ. 2. մեկէն գրամ քաշել. 3. գինովցնել քնացնել։

սիրզամագ (սրզլաթմագ, ձգիլմ թ.) կակծել տալ, ցաւցնել ալ.

սիրզամ (սրզլամագ. ձգիլմ թ.) կակծել, ցաւիլ։

սիրզամագ (սրզլաթմագ ձգիլմ թ.) գանգատիլ, տրտնջալ։

սիրզամ (սրզլամմա, ձգիլմ թ.) գանգատ, տրտունջ, բողոք։

սիրզիր (սրզրլթր, ձգիլմ սրզրլտր, թ.) 1. տրտունջ, գանգատ, բողոք. 2. դժգոհութիւն։

սիրզամ (սրզմագ, թ.) 1. թորիլ, ծորիլ, հոսիլ, կաթկթիլ (հմմ. ՝ թրշ). 2. գինովնալ և քնանալ։

սիրզնդի (սրզրնտր, թ.) թորուած, ծորուած, կաթկթուած։

սիրզի (սրզր, թ.) չկտրտուածութիւն, յօգտագործ. ցնոյ ՝ սրպ –

սիսեամ (սրսգա, թ. ասլաս. սեաստ էն) 1. ջրգող. 2. ոսկրաթեք [հիւանդութ.]. 3. վախտ, շատ նիհար. ցն – 1. ջրգողութ. 2. ոսկրաթեքութ.

սիղ (սրղ, թ.) ծանծաղ, ծանծաղուտ. նյն ՝ նյ – քիչ հերկելի հող ունեցող արտ. ցն – ու. իջս. 2. աւազուտ. ցոյտ ՝ ո – խրիլ։

սիղ (սրեաղ, ա, յգ. սիսե ի) [քեր.] եզանակներ. ասել – պակասաւոր եզանակներ։

Digitized by Google

صيق (արգ, թ.) 1. խիտ. 2. հոծ. 3. սեղմ. 4. յաճախակի. ¶ ձյուն – 1. խեղդամահ ընել. 2. խոթել, կոթղել. ¶ պչրվել – տերևաթիտ. հեսիսե՝ հեշեսիսե յաճախակի.

صيقشدرمق (արգրեսրմագ, թ.) 1. սղմեցնել. 2. նեղը գնել 3. ստիպել. 4. մտնել. 5. կամացուկ մը ձեռքը գնել (գրամ և այլն).

صيقشمق (արգրեմագ, թ.) 1. նեղուիլ. 2. խռնուիլ, սեղմուիլ. 4 ստիպուիլ.

صيقل (աայգալ, ա.) 1. յղկում, փայլ ու ջնի – յղկուիլ, փայլիլ. 2. յղկող, յղկողի գործիք. ու ոչ ինչ չընկալող. լաւ – յղկել.

صيقلاغق (արգլաբմագ, صيقشدرمق արգլաեսրմագ, թ.) 1. խրատու մօտեցնել. 2. յաճախել, սկսիլ

صيقلاشمق (արգլաեմագ, թ.) 1. խրատու մօտ ըլլ. 2. սկսիլ

صيقلام (արգլամ, թ.) թրջած. – ոչխար թափ ծաց, լաւ մը թրջուած

صيقلامق (արգլամագ, թ.) 1. նեղուելով գժտուիլ լալ. 2. սուլթել

صيقلاغق (արգլաղմագ, թ.) յաճախանալ, սկսիլ

صيقلق (արգլրգ, թ.) 1. խաւթ. 2. խիտ անդ. 3. յաճախ պատահում. 4. սուլթ.

صيقلمق (արգլրմագ, թ.) 1. նեղուիլ 2. ձանձրանալ. 3. անհանգիստ ըլ. 4. ամչնալ. 5. [տատասկիլ, չքաւորութ. քաշել. – ըլ՝ վշտանալ, – յան որգոդիլ, սրտնեղիլ.

صيقمق (արգմագ, թ.) 1. սեղմել. 2. ճզմել. 3. պնդել. 4. նեղել. 4. նեղացնել [5. արձակել [կրակ]. ¶ ըլ՝

صيف (արդր, յուռ. թ.) 1. արևատաք. 2. եղ [չմշ. ոտնո] տարի գոմէշ ձմեռ – եզնայեզու [لسان الثور] – զուրգունց – աստեծագի (ذنب الاسد، آرسلان قويرغي) – ցի – եզան մին. ջղ – տատասկահաս. – լը տխմարութ. ջուկ՝ صيفير [արդրբմագ] եզնաբոյծ, անդեղորդ.

صيڤن (արդրն, թ.) եգայծեամ.

صيف (աայճ, ա. ազ. ڤيوم ، صياف) ամառ. صيف مرسيلياننه دنيانك (հմշ. յազ. تابستان). ى – ամառնային եւ դանակ (صيفيه ماڭهلرى، թգ.) 1. ամառնային. 2. ամառանոց (հմշ. զլզլ). ևետքէ ա – ամառանոց երթալ.

— جان 1. ձանձրացնել, սիրտ նեղացնել 2. վշտացնել. — دیشلری ակռաները սեղ-մել, համբերել, հանդուրժել. — طبانجه զէնք պարպել (հմմ. سلاح بوشاتمق)։

صيقمه (սըգմա, Թ.) տեսակ մը կարճ ու նեղ վարտիք։

صيقندی (սըգընտը, صيقنتی սըգընթը, Թ.) 1. նեղութ. (հմմ. مضايقه، ضرورت، طارلق). 2. ձանձրոյթ. 3. տագնապանք [հմմ. اضطراب. ضجرت]. 4. պտուղի հիւթ (հմմ. عصاره). — جان ـسی ، ایچ ձանձրոյթ. — چکمك նեղուիլ, տառապիլ. — سنه كلمه ي նեղութեան չդիմանալ. — لی նեղացուցիչ, ձանձրացուցիչ։

صيق (սըգը, Թ.) 1. պինդ, նեղ, սեղմ 2. անձապարանօք. 3. խիտ. صيق صيق քիթ քիթի. — كوروشمك — — քիթ քի-թի տեսնուիլ. — توتمق ուժով պինդ բռնել. — باقمق — ուշի ուշով դիտել. — كيتمك كلوب յաճախակի երթալ գալ. — امر — խիստ հրաման. 3. ամուր. 4. խառիւ 5. ձանձրոյթ. جان صيقيسى ձանձրոյթ. 6. խստութ. آلتنده — բռնու-թեան խստութեան տակ. 7. նեղութ. — قورو 1. պարապ զէնքի արձակում. 2. անօթի մարդ. — يه قومق — նեղել. — جه ամուր կերպով, բաւական խիստ. — لامق — 1. ամրապնդել. 2. սաստկանալ. — لاتمق — 1. ամրացնել. 2. սաստկացնել։

صيمزدی (սըմըզտը, Թ.) դրժում, անհաստատութիւն։

صيمزمق (սըմզըմագ, Թ.) դրժել [երդում, խոստում]։

صيمق (սըմագ, Թ.) 1. խորտակել. 2. աւրել, ջնջել. 3. կոտրել. 4. յաղթել, բնաջինջ ընել։

صين (սըն, սին, ա.) Չինաստան, Չին. — ی չինական. ولو بالصين [վէլէվ պըսսին] եթէ նոյն իսկ Չի-նաց աշխարհը ըլլայ։

صينار (սընար, Թ.) համատեղ, նը-ման։

صينامق (սընամագ, Թ.) 1. ճանչնա-լու համար հետը տալ, 2. փորձել

صيناشمق (սընաշմագ, Թ.) փորձուիլ صيناشمش փորձուած։

صيندرغی (սընտըրղը, صينديغی սընտը-ղը, Թ.) պարտութեան վայր

صيندرمق (սընտըրմագ, Թ.) աւրել տալ, յաղթել տալ։

صينغين (սընգըն, Թ.) 1. կոտրած թափած. 2. յաղթուած. 3. ցիրուցան. آطه — արշիպեղագոսի կղզիներ

صينمق (սընմագ, Թ.) 1. բեկանիլ, կոտրիլ. 2. յաղթուիլ, պար-տուիլ. 3. ցիրուցան ըլլալ։

صينيق (սընըգ, Թ.) 1. կոտրած, բե-կեալ. 2. աւրուած. 3. ցիր ու ցան. 4. յաղթուած պարտուած։

صيواشمق (սըվաշմագ, Թ.) 1. փակ-չիլ, մածնուլ. 2. շաղախուիլ

صيوامه (սըվամա, Թ.) 1. ծեփուած 2. պատած. — كوموش արծա-թապատ. 2. ամբողջովին, ծայրէ ի ծայր. — چامور ծայրէ ի ծայր ցեխ։

صيوا (սըվա, صوه Թ.) ծեփ. اورمق — ծեփել. — لی ծեփուած. — سز անծեփ. — جی ծեփող. — لامق ، اورمق — ծեփել. — مق 1. ծեփել. 2. պատել։

صيوانمق (սըվանմագ, Թ.) 1. ծեփուիլ 2. տ. صيناشمق ։

صيوان (սայվան, ա. բուռ.) հովա-նոց. اذن — պատականջիկ. — ی հովանոցաւոր. فصيلهٔ صيوانيه [ֆասիլէի սայվանիյէ] հովանոցաւորներ։

صيوشق (արվբըզգ, ցեպսե արվրգ, Ø.) 1. փակչուռուկ, մածան, կըպչուռուն. 2. փակչող [մարդ], նեղոլ:

(ض)

ض (sus) 1. Օսմանեան այբուբենի տասնըհնգերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 800:

ضبط (զապրդ, զապիդ, ա. իգ. ածական յգ. ծնական . ծնած զուպպադ. ա.) 1. բռնող, զսպող, սանձող. 2. գբլխաւոր, պետ. քնի ضابط ձեռք գիւանին պետը. 3. ոստիկան. 4. սպայ. ضابطان عسكرى զինուորական սպայներ. – كوى بيك ضابطى մեծ սպայ. – كوچك ضابطى կրտսեր սպայ. 5. խիստ, բռնաւոր. دمدمى ضابط մ'է մն – 1. հեղինակութիւն. 2. սպայութիւն ضابط [զապրդա, ա. յգ. ծնող] 1. սրինգ 2. կարգապահութիւն. 3. կապ. 4. ոստիկանութիւնը – ոստիկանութենէն ոչ մէկը կանուխ ոստիկանութենէն ոչ մէկ մը – ոստիկան. ضبطى – ոստիկանապետ.

ضحك (զահիր, ա. ضحك է՛ն. իգ. ضاحك) 1. խնդացող, ժպտող. 2. ծաղրող. ضحك [զահիրէ, ա. յգ. ضواحك] ազօրիք, լեռատար [ՀմՀ. آزى ، چشيدى]

ضاد (sus, ա.) ض գրին անունը, որուն կ'ըսեն նաև ظوميضاد:

ضارب (sarիպ, ա. ضرب է՛ն իգ. ضاربه) 1. զարնող, ծեծող . ضارب վարժ ծեծող և ծեծուող. 2. [թուա.] բազմապատիկ. كثرت مشترك ضارب հասարակ բազմապատիկ. اكبر مشترك ضارب մեծագոյն հասարակ – տիկ

ضاغط (զապրդ, ա. ضغط է՛ն. բժշ.) ճնշիչ, ճնշող:

ضال (sալլ, ա. ضلالت է՛ն. յգ. ضالان ضوالن. իգ. ضاله) մոլորեալ, ճամբեն ելած. ضالى قرق [Քրագը տալլէ] մոլորեալներու խումբեր:

ضام (զամմ, ա. ضم է՛ն. իգ. ضامه) 1. աւելցնող. 2. [բժշ.] միաւորող

ضامن (զամին, ա. ضمان է՛ն իգ. ضامنه) երաշխաւորող, երաշխաւորող, տուժող. متسلسل – [զամինի միւթեսէլսիլ] իրարու՝ համերաշխ երաշխաւորը ضامنه دول [տիւվէլի զամինէ] երաշխաւոր տէրութիւններ.

ضايع (զաեի, ա. ضياع է՛ն) կորսուած. ضايعدن 1 – կորսնցնել. و – կորսուիլ. ضايعدن كرفكارى [տիւրլիֆաքա]. ضايعات [զաեի'ար, ա.] 1. կորուստը. 2. մահ (հմՀ. وفات):

ضب (զապ. ա. յգ. ضباب) մողէս (հմՀ. كركنكلر):

ضباب (զապապ, պլուր ضبابه զապապէ, ա.) մէգ, մառախուղ. ضبابه لرى ضبابه մառաստեսութիւն. ضبابه [զապապիյէ, ա.] բուսական հիւանդութիւն մոզէզազգիքի.

ضبط (զապդ, ա.) 1. բռնել, զսպել 2. տիրել, տիրապետել. 3. նեսաստել, տիրել, գրաւել. 4. բռնաբեռմէ առնել. 5. գրաւել [օր] 6. քմբռնել, հասկնալ, ըմբռնում. 7. նօթագրել, նօթ բռնել. 8. կարգապահութիւն. 9. – ورق ضبط խաղքի կարգ. 10. – سيمى ضبط տեսնողութիւն. ضبط كچيرمك տեսնողութեան մէջ անցքեր. ضبط كچيرمك տեսնողութեան մէջ անցքեր. ضبط قيمق տեսնողութեան երևիլ. ضبط

դատարանի կամ ժողովի դիւանապետ — كاتبى դատարանի կամ ժողովի դիւանադպրութիւն. سز — անսանձ, խեռ, անզուսպ. ضبطيه ոստիկան, ոստիկան զինուոր. — باب ոստիկանութեան դուռ. ناظرى — ոստիկանութեան նախարար [Հին ռեժիմին. հիմայ امنيت عموميه مديرى. نظارتى — ոստիկանութեան նախարարութ. [Հին ռեժիմին. այժմ امنيت عموميه مديريتى].

ضجرت (զուճրէթ, ա.) 1. սրտնեղութ. անձկութ. [հմշ. تنگى دل . اغ . صيقنديسى]. 2 տառապանք, չքաւորութ. նեղութ. [հմշ. ضرورت]. حال ضجرت اشتمال տառապալից վիճակ. او — دوچار سى չքաւորութեան ենթարկուիլ:

ضحا (տուհա, ضحى ա.) առաւօտ, նախաճաշի ժամ (հմշ. قوشلق وقتى). نور ضحى. سورهٔ ضحى առաւօտուն լոյս. صلاة ضحى առաւօտեան աղօթք:

ضحاك (տահհաք, ա. ضحك էն) 1. շարունակ խնդացող. 2. Աժդահակ [բռնաւոր թագաւորին անունը]:

ضحك (տահք, ա.) 1. խնդալ, խնդում 2. ծաղր, ծաղրել. ضحك آور խնդացնող. ضحك مديد երկար խնդում:

ضخامت (տէխամէթ, ա.) խոշորութ. թանձրութ. عظام — ոսկորներու թանձրութիւն:

ضخم (տախմ, ضخيم տախիմ, ա. իգ. ضخمه . ضخيمه) խոշոր, թանձր. ضخم العظام [տախմըլ իզամ] ոսկորները խոշոր, թանձրաոսկր:

ضد (զըտտ, ա. յգ. اضداد . ضدين) 1. հակառակ. الضدان لايجتمعان [էզզըտտան լաեէճթէմիան] երկու հակառակ բաները չեն միանար. 2. ատելի, զզուելի, հակակիր թշնամի. ضد اكبر մեծագոյն թշնամի. 3. հակառակ [բան]. — ينه كيتمك — ի հետհակս. սիրտը նեղացնել, հակառակիլ. — لق . يت 1. Հակառակութ. թշնամութ. (Հմշ. خصومت . مخالفت ' مباينت). بينلرنده برضديت وار մէջերնին հակառակութ. մը կայ. 2 հակակրութ.

ضر (զուրր, զարր, ա.) Վնաս (Հմշ. ضرر . زيان). نفع وضر շահ և վնաս:

ضراء (զառրա, ա.) անձկութ. նեղութիւն, փորձանք (հկ. سرا). — اصابت نեղութեան ենթարկուիլ:

ضراعت (զարաաթ, ա.) խոնարհութ. նեղութ. (Հմշ. تذلل . مسكنت . تواضع). نامه — խոնարհութեան գիր. — عرض խոնարհութիւն ցոյց տալ:

ضرب (տարպ, զարպ, ա.) 1. զարնել ծեծել. 2. հարուած. 3. բազմապատկել. պատկապատկութ. 4. կոխել [դրամ]. 5. առատութ. այժ. ضرب نطق խօսքի առատութ. مثل — [տարպը մէսէլ] առած (յգ. ضروب امثال). حاصل — (թուա.) արտադրեալ. ضرب اشارتى բազմապատկութեան նշան. عملى — բազմապատկութեան գործողութիւն. قابل ضرب բազմապատկելի. ضرب بارد (զարպը պարիտ) մետաղի պնդացում. ضربخانه (զարպ խանէ) փողերանոց. ضربلى (զարպլը) 1. խիստ մարդ. 2. սաստիկ. روزكار — սաստիկ հով. ضربزن [տարպզէն] երգ ծեծող թնդանօթ. خيام — վրան կանգնել. طبل — [զարպը դապլ] թմբուկ զարնել:

ضربان (տարէպան, ա. բժշ.) զարկ, բաբախիւն [երակի, սրտի]. — نبض բազկերակի զարկ. — شدت (չըտտէթի տարէպան) սաստիկ զարկ:

ضربه (տարպէ, ա. յգ. ضربات) հարուած. شديده — սաստիկ հարուած. در — مشروطيته սահմանադրու-

ضعف (qu'aḍ, ա.) 1. տկարութիւն անկարութիւն. 2. նիհարութիւն թոյլ – աչքի տկարութիւն. ցաւ – փոքրոգութիւն. ضعف پیری ծերութեան տկարութիւն. چاپ – վատառողջութիւն. վատուիթ. տկարութիւն (ضعیف հմմտ է):

ضعف (qp'ḍ, ա. յգ. اضعاف) կրկին (հմմ. ایکی قات) – عذاب – նեղութիւն.

ضعفا (qu'aḍa, ա. եզ. ضعیف) տկարներ. مقاومت یه – տկարներուն օգնել. ضعفای عسکریه տկար զինուորներ

ضعیف (qu'ḥḍ, ա. ضعف ձեւ. յգ. ضعاف. ضعفا) 1. տկար, անզօր, անկար. 2. նիհար. البنیه – (qaḥ-ḍḥil pḥiuǰ) տկարակազմ. ضعیف رأی տկար կարծիք. گنج – տկարացնել. – لاغر – լաց. 1. տկարնալ, տկարանալ. 2. նիհարնալ. دل – տկարութիւն.

ضغط (qaqḍ. ա.) ճնշում. ضغط قابل ճնշական. – قابلیت ճնշականութիւն.

ضفدع (qpḍsu', ա. յգ. ضادع) գորտ (հմմ. بقه آوردیه). – صوت գորտի ձայն, կռկռալը. یه حیوانات գորտազգիք

ضفیدع (qnḍḥǰsu, ա. բաւ.) գորտառուկ. ջարբի խաւնածաղիկ

ضفیره (qaḍḥjrt, ա.) ջիղերու հիւսած, ջղահիւսուածք:

ضلال (sալալ, ضلالت sալալէթ, ա.) մոլորութիւն. մոլորիլ, խաւորիլ (հմմ. چیقمه ، صاچه ، صاپلق. طوغرولدن) طریق ضلالتده یوپان او ، ضلالته دوشمك մոլորիլ. ضلال بعید ، ضلال کامل մոլորութիւն մոլորիլը:

ضلع (sրլ' qրլ' ա. յգ. ضلاع) 1. կող, կողիկ. ضلع کاذب սխրի կող. 2. 3. [երկրաչ.] կողմ [յգ. ضلاع]. ضلع مجسم ['sրլ'ի միւճէասէւ] հաստատուն մարմնի մը անկիւնը, ցցանկիւն. ضلعی 'sրլ'ի qրլ'իյ'ի ք. ضلعیه] 1. կողային. 2. կողմնական

ضرب (qwrwr, ա.) ջնաս (հմմ. خسار زیان). ضرر وضرر رأ چمك և զէնի. ضرر عمومی զիանասց հասարակական գործ – طوفنق، ایراد، کمورك، کمرك – ջնասաբեր. ضرر ۱ ջնաս պատճառել. کملك ضرره ده- բերին ձախորդութեան վրայ խնգալ. یوق – հոգ չէ, ջնաս չկայ. ضرر – 1. անջնաս. 2. լաւ. لی – 1. ջնասակար. لی – ըմպել ջնասել, ջնասաբել, կորանցնել.

ضرردیده (qwrwrsհjsէ, պ.) ջնասատած. یا – ջնասաբել:

ضرس (sprս, ա. յգ. اضراس) ծնաս. սուսլ, պզօրիք (հմմ. آزی آزودیشی)

ضرط (qwrդ, ա.) փուքատութիւն (հմմ. هنیلی):

ضرطه (qwrդա, ա.) արտաքնի փուք (հմմ. قورصوا). چکنك – փուք արձակել (հմմ. هنیللی. قورصوا):

ضروب (snւrnւպ, ա. տրւբ ի) առածներ [եզ. մտ. ضرب]:

ضروری (qwrnւrէթ, ա. յգ. ضروریات) 1. հարկ, տնիպզուած. 2. չքաւորութիւն. վերջին աստիճան չքաւորութիւն. (հմմ. صوك درجه یوقسوللق). چکمك – չքաւորութիւնէն քաշել. دوچار ضروری او չքաւորութեան ներքեւ տրկուել. ضروره بالضروری [պիqqwrnւrէթ. տե. ضروره بالضروری պիqqwrnւr] տնիպզուրար, տնիպամութիւն, անհրաժեշտութիւն. ضروری [qwrnւrի, ա. յգ. ضروریات. իգ. ضروریه] տնիպզական, անհրաժեշտ (հմմ. عجبوری). ضروریه احتیاجات ضروریه անհրաժեշտ տնիպզական պէտքեր

ضریح (qwrհի ա.) գերեզմանն (հմմ. مزار. مقبر. قبر). ضریح نوراللہ տեսնել:

ضرهر (qwrհr, ա.) ի ծնէ կոյր (հմմ. کور مادرزاد. نابنا. اینا) կոյր ծնած (կոյր աչքով ծնողներէ):

Digitized by Google

ضم (զամմ, ա.) 1. յաւելուլ աւելցնել, յաւելում. (հմմ. علاوه՝ قاتمه. ضم معاش (قاتمق. ամսականի յաւելում. ضم كورمك ամսականի յաւելում ունենալ. 2. էօթրէ, էօթրիւ. (հմմ اوتورى ضمه՝ اوتره) ضم ايله اوقومق էօթրէով կարդալ։

ضمائر (զամայիր, ա. եզ. ضمير ի) դերանուններ. ضمائر شخصيه անձնական կամ էական դերանուններ. ضمائر اضافيه ստացական ածականներ. ضمائر وصفيه ստացական դերանուններ։

ضمائم (զամայիմ, ա. եզ. ضميمه) յաւելուածներ. ضمائم قليله քիչ —

ضماد (զըմատ, ա. յգ. ضمائد) ծեփելիք, թած (հմմ. لاپه). خردل — մանանեխի ծեփելիք՝ թած։

ضمان (զաման, ա.) 1. երաշխաւորութ. (հմմ. كفالت). 2. տուժել (հմմ. تضمين). تحت ضمانده երաշխաւորութեան տակ. ضمانلارم كلير պէտք է տուժել

ضمغ (զամղ, ա. ق.ضمغلا) տե՛ս ضمع եւայլն։

ضمن (զըմն, ա.) 1. ներքին կողմ. ներս. 2. նպատակ. 3. գաղտնի իմաստ. ـده — 1. համար, մասին, նպատակ. 2. տակ, մէջ. ايشك تحقيق ضمننده գործին քննութեանը մասին. بونك ضمننده بشقه شى وار ատոր տակ՝ մէջ ուրիշ բան կայ. ضمناً [զըմնէն, ա.] 1. զօրութեամբ 3. լռելեայն, անուղղակի. ضمناً آ كلاتمق զօրութեամբ՝ անուղղակի հասկցնել։

ضمنى (զըմնի, ա. իգ. ضمنيه) 1. զօրութեամբ՝ լռելեայն իմացուած. 2. գաղտնի. افادۀ ضمنيه զօրութեամբ իմացուած խօսք. مقصد ضمنى գաղտնի նպատակ (հմմ. مقصد خفى)։

ضمور (զումուր, ա.) ծիւրում. ضمور جلد մորթի ծիւրում։

ضمه (զամմէ, ա.) էօթրէ [ձայնանիշ] (հմմ. ضم՝ اوتره. اوترو). ضمۀ ثقيله Թանձր էօթրէ. ضمتين [զամմէթէյն] երկու էօթրէ (հմմ. تنوين الضم). ضمۀ خفيفه Թեթեւ էօթրէ

ضمير (զամիր, ա. յգ. ضمائر) 1. սիրտ (հմմ. يورك، قلب). 2. խիղճ (հմմ. وجدان). 3. ներքին (հմմ. بطن، داخل، ايچ). 4. [քեր.] դերանուն. ضمير شخصى անձնական՝ էական դերանուն. ضمير اضافى ստացական ածական. ضمير وصفى ստացական դերանուն. ضمير نسبى յարաբերական դերանուն. ضمير فعلى բայական դերանուն. ما فى الضمير [մա ֆիզզամիր] որտին՝ ներքին գաղտնիքը. كشف ما فى الضمير ներքին գաղտնիքը քննել՝ որոնել։

ضميمه (զամիյմէ, ա. յգ. ضمائم) յաւելում, յաւելուած (հմմ. علاوه). برضميمه իբր յաւելուած. ضميمه اولمق اوزره իբր յաւելուած. ضميمۀ على المال լաւագոյն յաւելուած մը. ضميمۀ جديده նոր յաւելում. ضميمةً [զամիյմէթէն] իբր յաւելուած (հմմ. علاوةً)։

ضنين (զանին, ա.) կծծի (հմմ. جرى، خسيس)։

ضوء (զու, զավ, ա. յգ. اضواء) լոյս (հմմ. آيدينلق، ايشيق، نور، ضيا). ضوء شمس արեւուն լոյսը (հմմ. ضياى شمس)։

ضوابط (զավաբըդ, ա. եզ. ضابطه) 1. օրէնքներ. 2. կանոններ. ضوابط صرفيه و نحويه — քերականական եւ համաձայնական կանոններ։

ضياء (զըեա, ա.) լոյս (հմմ. ايشيق، آيدينلق، نور). ضياى شمس արեւուն լոյսը. ضياى خفيف թեթեւ լոյս. بخش — բնագիտութեան մէջ Լոյս. پاش — լուսափիւռ, լուսացայտ (հմմ. پارلاق، شعشعه). ضيادار լուսաւոր (հմմ. مضى، نورافشان، پارلاق، منور). لانمق — լուսաւորիլ։

Digitized by Google

ضیاع (զըեա՛, ա.) կորուստ. ضیاع الیم ցաւալի կորուստ. ضیاع ابدی յաւիտենական կորուստ. ضیاعدن محافظه | կորուստէ պահպանել:

ضیافت (զըեաֆէթ, ա.) խնճոյք, հացկերոյթ. چکمك، کشیده | - հացկերոյթ տալ. سنیه - կայսերական հացկերոյթ. شبانه - երեկոյթ:

ضیف (զայֆ, ա. յգ. ضیوف) հիւր (հմշ. مهمان. مسافر). ضیف مکرمه մեծայարգ հիւր:

ضیق (զըյգ, տըյգ ա.) 1. Նեղութ. (հմշ. طارلق). 2. Նեղ (հմշ. طار). - النفس [զըյգուննէֆէս, ապաւ. դըգնէֆէս] - نفس - զձայ, ծանրաշնչութիւն:

ضیق (զաեըգ, ա.) շատ նեղ, շատ անցուկ. مکان ضیق շատ նեղ վայր

(ط)

ط (դը) 1. Օսմաներէն այբուբենի տասնըիններորդ գիրը. 2. Թըւական արժէքն է 9:

طاء (դա, ա.) 1. [ط] գրին արաբ. անունը, որուն կ'ըսեն նաև [طای مهمله դայի մուհմէլէ]:

طائر (դա'իր, ա. طیران էն. իգ. طائره) 1. Թռչող, ցնդող (հմշ. پران، اوچان، اوچیجی). خیال طائر ցնդող երևակայութ. [յգ. خیالات طائره]. 2. Թռչուն (հմշ. مرغ. طیر، قوش). طائرجنت դրախտահաւ.

طائف (դաիֆ, ա. طواف էն) 1. դարձող, շրջող (հմշ. دونن، طولاشان) 2. Մէքքէի մօտ գեղեցիկ քաղաք մը

طائفه (դաիֆէ, ա. յգ. طوائف) 1. խումբ, գունդ. 2. սեռ, դասակարգ, ցեղ, ժողովուրդ. 4. Նաւաստի [ապաւ. բայֆա] طائفهٔ نسا [դաիֆէի նիսա]. طائفهٔ نسوان [դաիֆէի նիսվան] իգական սեռ-կանանց դասակարգը. طائفهٔ چراکسه Չերքէս ցեղը՝ ժողովուրդը:

طائل (դաիլ, ա.) օգուտ, շահ, փաստակ (հմշ. فائده). - بلا անօգուտ. سعی بی طائل անօգուտ վաստակ:

طائی (դաի, ա. իգ. طائیه) 1. ط գրին յատուկ. 2. Դայ ցեղը. حاتم طائی Դայ ցեղին Հաթեմ անուն անձը:

طاب (դապէ, ա. طیب էն կատարեալ) լաւ ըլլայ, մաքուր ըլլայ. طاب ثراه [դապէ սէրահ] անոր հողը մաքուր ըլլայ (Աստուած ողորմի հոգւոյն):

طابان (տապան, طاباق տապագ, թ.) ա. طباق، طباك.

طابخ (դապիխ, ա. طبخ էն. իգ. طابخه խոհարարուհի) 1. եփող, խոհարար. 2. հրավառ, հրատ, չոր:

طابع (դապի՛ ա. طبع էն. յգ طابعون، طابعین. իգ. طابعه) տպագրող, տպագրիչ. و ناشر - տպագրիչ և հրատարակիչ

طابور (դապուր, թ. طابقور էն) վաշտ [100 զօրքի]. آغاسی - սպարապետ զօրաց հազարապետ. اطفائیه طابوری հրշէջ վաշտ. آوجی طابوری. نشانجی որսորդ զօրաց վաշտ. طابور ماجار 1. զօրագնդի Թըմբ- կապետ. 2. տղոց խաղալիկներու մէջ զարդարուն և ծայրը կլոր գաւազան

طابقور (դապգուր, թ.) ողնուլար, թամբակալ (ձիու):

طابیه (դապեա, թ. ապաւ. تعبیه էն) մարտկոց (հմշ. منفرد. متریس. استحکام). آی طابیه կիսալուսնակ (ամրութ). - آق ըրգատ յենարան. - طوپراق պարըսպի հողաբլուր. - یلدیز աստղաձև հնգանկիւն մարտկոց:

Digitized by Google

طاپدیرمق (դափտըրմագ, թ.) պաշտել տալ, շափազանց սիրցնել

طاپردامق (դափըրտամագ, թ.) դըր-ղըրդել, ոտքի ձայն հանել

طاپشدیرمق (դափըշտըրմագ, թ.) 1. փնտռել տալ, խուզարկել տալ. 2. յանձնարարել։

طاپشرمق (դափըշըրմագ, թ.) հանձնել, յանձնել։

طاپمق (դափմագ, طاپنمق դափընմագ, թ.) 1. պաշտել. 2. պաշտում։

طاپنش (դափընըշ طاپنمه դափընմա, թ.) 1. պաշտամունք. 2. պաշտում (հմշ. ۱، پرستش)։

طاپنمق (դափընմագ, թ.) 1. պաշտել. 2 շափազանց սիրել (հմ. ۱ پرستش)

طاپنیجی (դափընըճը, թ.) պաշտող (հմշ. عابد. عبادت ایدن)։

طاپو (դափու, թ.) 1. հողային կալուածի տիրացում. — ' سندی — հողային կալուածագիր։

طاپه (դափա, թ.) 1. խցան. 2. հրթիռ փամփուշտ. بورغوسی — խցահան ـلی آچمق — 1. պայթիլ. 2. փորը քշել. ـلامق — խցել. խցանով գոցել։

طات (տադ, طاد տատ. ա.) 1. համ, ճաշակ (հմշ. مذاق. لذت. ذوق) 2. անուշ, անուշութիւն; շաքար. آغز طاتیله բերնի համով. طادی آلمق համը առնել, ճաշակել. طادی طاماغنده قالمق համը բերանը մնալ, չմոռնալ. طاتدرمق [թ] 1. ճաշակել տալ. 2. համին նայել տալ. ـسز — 1. անհամ. 2. անախորժ. 3. պաղ. ـسزلق 1. անհամութ. 2. պաղութիւն. طاتسزلانمق անհամնալ. ـلی — 1. անոյշ, քաղցր (հմշ. عذب. خوش. شیرین). ـلامق — անուշցնել, քաղցրացնել. ـلانمق — 1. անուշնալ. 2. համոքնալ. طاتلی باقش քաղցր նայուածք. طاتلی بلا անուշ փորձանք, զաւակ. ـدیل — անուշ լեզու, քաղցրալեզու. طاتلی صو فرنگی կեղծ եւրոպացի 2. քաղցրաւենի, անուշեղէն. ـبویان — մատուտակ. ـجه — անուշիկ. ـمسی — անհամ քաղցր, անուշիկ. طاتلیلاشمق անուշնալ, քաղցրանալ. طاتلیلق անուշութ. քաղցրութ. طاتمق [տադմագ, թ.] 1. ճաշակել. 2. համը նայիլ. 3. փորձել։

طاتمه (տադմա, طاتم տադըմ, طاتیق տադըգ. թ.) 1. ճաշակում. 2. փորձ

طاحن (դահին, ա. طحن էն) աղացող. طاحنه [դահինէ] ադորիկ ակռայներէն ամէնէն ետեւիններէն մին

طاداندیرمق (տատանտըրմագ, թ.) 1. համը առնել տալ, ճաշակը տալ. 2. յանկուցանել։

طادانمق (տատանմագ, թ.) 1. համը առնել, ճաշակը առնել 2. բան մը սովորութիւն ընել։

طار (տար, թ.) 1. նեղ, անձուկ. 2. սուղ (ժամանակ). 3. նեղութ. 4. հազիւ հազ, դժուարաւ. — الی նեղ, նեղուած. ـکلک — նեղը մնալ — ه — . ینه — — հազիւ հազ, դժուարաւ. ـیتشمك — դժուարաւ՝ հազիւ հազ հասնիլ. قاچمق — հազիւ հազ փախչիլ, մազապուր փախչիլ. ـبوغمق — 1. նեղել. 2. նեղը դնել, նեղութենէն օգտուիլ. در — اورتهلق հրապարակը նեղ է, տագնապալից է. ـلانمق — նեղնալ, անձկանալ. ـلاشمق — նեղնալ, անձկանալ. ـلاتمق — նեղցնել ـلق — 1. նեղութ., անձկութ. 2. նեղ տեղ անձուկ տեղ. 3. նեղութ. [հոգեկան]. نفس طارلغی զմայ, ծանրաշնչութ. [ضیق النفس]. طاراجق [տարաճըգ, թ.] նեղկուճուկ طارالتمق նեղցնել. طارالمق նեղնալ։

Digitized by Google

طارمه‌طاغین (surmasṭaġṛn, ف.) ցիր ու ցան, անկարգ։

طاره (surw, իտ.) ապրոյ. ա آلچش ی ـ 1. ապրան առնուած. 2. անոր ինչ ըլլալը հակցուած է.

طاری (surr, ղրմ surnu, ֆ.) տ. դարի։

طاری (ղarr, ա. ոյրտ է՛ն. ֆ.գ.ուրմ) պատահած, եկած. ա ـ պատահիլ, վրան գալ, գալ։ ـ ق.ختک

طاز (suq, ֆ.) 1. կռնգ, ճայատ. 2. ـ لق ـ կնգռաֆ. ճայատուռ ֆ.(հմմ. صلع) բաղդիծ, ուրուագիծ. 2. հապճեպ։

طاس (ղաս, պ.) 1. թաս. 2. սպաս. ـ ی ـ պիչ ، ـ باشك طاس ، կաճ գաւանգ, գլխոս սկաւառակ. حمام ـ اسکی ـ اسکی նախկին վիճակ հին վիճակը. صفر طاس ـ ի Աստղագուշակութեան սակառ. طاس آلتون ـ ոսկի լաժակ. غم ـ ճիշդ ու ճիշդ։

طاسلاق (ղասլագ, ֆ.) 1. ճաղատ. ـ لیا նախատիծ, ուրուագիծ

طاسلامق (ղասլամագ, ֆ.) ձևացնել ինքզինքը ծախել։

طاسملامق (ղասրմլամագ, ֆ.) կապպատել, ձևակերպել։

طاش (ղաշ, ֆ.) 1. քար, վէմ (չմշ. ճաշ). 2. քարել. 3. ժայռ. 4. քար [ախիւսախաղի]. վերնագաւթակ [գաւաթ առջև]. آغز ـ 1. քար նետել. 2. լեզուագարուեր. ـ باغ ـ ի ծառ. طاش ـ اوچاغی ـ տակալ, տաղիլ. ـ قیرمق քարահանք. ـ کسمك 1. քարտնալ, քար կտրիլ. 2. ատելի. ـ طالمق ـ չատ չատ, ամէնէն լաւը. ـ قوپمق ـ քարի լուռնել, քարկոծել ـ ی ـ یوتمق, կոտրտուած քար. طاشی ـ ی ـ پلغی ـ ծծմբատար ծծմբական. ـ چاقماق طاشی ـ ի ـ ծծմբի լեռան. ـ ایلك طاشی պորփիւր. ـ یلدیز طاشی

طارتمق (surpṭrmag, ֆ.) կռնել տալ.

طارتلمق (surpṭlmag, ֆ.) 1. կըլտըռել 2. վարանիլ։

طارتشمق (ղarṭṛṣmag, ֆ.) 1. մրցիլ իրարու հետ կշռաբիլ, մանքաւոր. 2. վիճիլ։

طارتمق (ղarṭmag, ֆ.) 1. կշռել. 2. փորձել. ـ چمسکیر ـ ձեռքը փորձել. ـ چندر 1. ինքզինքը կշռել. 2. ինքզինքին կարևորութիւն տալ։

طارتی (surṭṛ, ֆ.) 1. կշռաւոր. 2. կշռ.ձ.չափ. تلی طارتی կշռաւոր, չափաւոր. ـ ز 1. չկշռաւոր, անկշիռ 2. յախուռն. ـ زلی ـ ձեռքը չափաւորել։

طارچین (ղarչըն, ֆ. տալաւ. ـ چنین է՛ն) կրնամ. ـ لی ـ կրնամակ

طارد (ղarիs, ա. դրե է՛ն) 1. վանող վռնտող. 2. (թժ.) արտաքսիչ, վտարական, կահավար (գեղ). ـ ادیان որդնահալած (գեղ)։

طارطغان (sursաղան, ֆ.) ցիր ու ցան, անկանոն. صدای ـ իբր անէծք նետուած կարկուտ. ق ـ

طارغین (surղըն, ֆ.) 1. սրգոդած. 2. գժտուած. ق ـ 1. սրբարբառել. սրտնեղաբիլեն. 2. գժտուիլ.

طارق (ղarկ, ա. ترق է՛ն) աստղիկ արբանեակ (հմմ. بیزی یلدیز صباح). طارق الطارق [նէպէլիւդղարկ, ձիպրակար

طارقه (ղarqա, ա.յ.գ. ةراط) պատահար, գէպք (հմմ. ةعاد، ةداح)

طارلتمق (surlṭmag, ֆ.) 1. որգոդել. ցընել. 2. գժտեցնել։

طارلمق (surlմag, ֆ.) 1. սրգողիլ. 2. գժտուիլ (հմմ. منفعل، او مغير)

طارم (ղarէմ, ղarիւմ, պ.) 1. տալաւ. ար, վրան. 2. փայտէ թել, կտաւ 3. երկինք. خضرا ـ երկինք։

Digitized by Google

նան. ـى — ى پوزه չեչաքար. طاشى مزار գերեզմանաքար, տապանաքար (հմմ. سنك مزار) ـلر ذی قیمت թանկագին՝ պատուական քարեր. چیقارمق — քար հանել. بر طاشله ایکی قوش اورمق 1. մէկ քարով երկու թռչուն սպաննել. 2. երկու գործը մէկ տեսնել. یوارلامق — քար գլտորել, անհարկութիւն ընել. طاش طاغ բոլոր աշխարհ, ամէն մարդ. ـیورکلی — քարասիրտ. علق — քարախառն. طاش بالغی օձաձուկ. اورمان طاشلاق ـلامق — քարկոծել. հետապնդել. ـلق — 1. քարուտ տեղ. 2. սալայատակ. 3 քարճիկ. ـجی — քարակոփ. قلمی — գուր. ـجیلق — քարակոփութիւն. ـى — جهنم արծաթի բորակատ

طاشاق (դաշագ, թ.) ամորձիք (հմմ. خصیه، خایه). ـلى — միորձի. ـلى — 1. այր մարդ. 2. քաջ մարդ.

طاشتمق (դաշըթմագ, թ.) կրել տալ փոխադրել տալ:

طاشرمق (طاشیرمق դաշըրմագ. թ.) յորդել՝ գեղուլ տալ:

طاشقین (դաշգըն, թ.) 1. գեղուն, յորդած. 2. լիրբ. 3. տաք գլուխ. صولر — յորդ՝ գեղուն ջուրեր. ـلق — 1. գեղում. 2. լրբութիւն.

طاشمق (դաշմագ. թ.) 1. յորդել, գեղուլ. 2. լեցուիլ.

طاشنمق (դաշընմագ, թ.) կրուիլ, փոխադրուիլ. — دوشونك խոկալ

طاشمه (դաշմա, թ.) գեղում, յորդում.

طاشیمق (դաշըմագ, թ.) 1. կրել, տանիլ. 2. փոխադրել, տեղափոխել. — سلاح զէնք կրել:

طاطوله (դադուլա, թ.) արջընկոյզ (հմմ. جوز مائل).

طاعت (դաաթ ա. յգ. طاعات) 1. հնազանդութիւն. 2. պաշտամունք, կրօնքի հպատակութիւն. ـكاه — տաճար, աղօթատեղի (հմմ. مسجد، عبادتخانه)

طاعن (դաին, ա. طعن էն) չարախօս, բամբասող:

طاعون (դաուն, ա. յգ. طواعین) ժանտախտ (հմմ. یومورجاق). ـى — ժանտաբեր, ժանտամուտ:

طاغ (դաղ, թ.) լեռ (հմմ. جبل، كوه). آغری — Արարատ լեռ. كشیش ـى — Բիւթանական Ողիմպոս. اتكی — լերան ստորոտ. تپه‌سی — բլուր. صرتی — լերան կող՝ կուշտ. ـیانار հրաբուխ (հմմ. وولقان، كره آتشفشان، بركان). قره — Գարատաղ, Սև լեռ, Մոնթենեկրօ. آدی — 1. լեռնցի. 2. հուժկու մարդ. ـلی — 1. լեռնցի. ـلق — 1. լեռնոտ. 2. լեռնադաւառ. طاغستان 1. լեռնադաւառ. 2. Տաղիստան. — چکیسی քարայծ. كوز ـى ویرمك սպառնալիք ընել (հմմ. تهدید). ـكی — լերան պէս, հուժկու, յաղթանդամ.

طاغتمق (դաղըթմագ, թ.) 1. ցրուել ցիր ու ցան ընել. 2. բաշխել (հմմ. توزیع). صدقه — ողորմութիւն բաշխել. مجلس — ժողովը ցրուել՝ լուծել.

طاغدلق (դաղըտըլմագ, طاغیدلق թ.) 1. ցրուիլ. 2. բաշխուիլ. 3. տրուիլ (թուղթ):

طاغدیجی (դաղըտըճը, طاغیدیجی թ.) 1. ցրուող 2. բաշխող:

طافرجان (դաղըրճան, թ. կենդ.) լեռան ճնճղուկ.

طاغلمق (դաղըլմագ. թ.) 1. ցրուիլ 2. բաշխուիլ. 3. քայքայիլ խորտակուիլ. — ذهن միտքը ցրուիլ:

طاغنیق (դաղընըգ, թ.) ցիր ու ցան ցրուած. فكر — ցրուած միտք

Digitized by Google

لق – ցրուածութիւն, ցիրուցանութիւն

طاغی (դաղի, ա. طغیان էն. յգ. طغاة իգ. طاغیه) 1. ապստամբ (հմչ. عاصی). 2. մեղաւոր (հմչ. آثم، گنهکار، کناهکار)

طاق (դաղ, ա.) 1. կամար (հմչ. کمر) երկինք. نه طاق [նիւհդաղ] ինն ամկամար, երկինք ինը յարկը. طاق نیلوفر յաղթութեան կամար. طاق بر طاق (դաղպէրդաղ) կամար կամարի վրայ. طاق ابر յօնք (հմչ. قاش):

طاقت (դաղաթ, ա. յգ. طاقات) կար կարողութ. ուժ. طاقت کتیرمك – դիմանալ, տանիլ, գիմադրել. طاقتسز – անզօր, ուժաթափ. طاقتسزلق – անկարութ. ակարութ. طاقت فرسا، طاقت شكن، طاقت كداز [պ.] 1. ուժասպառ, ակարացուցիչ. 2. անտանելի. علی قدر الطاقة [ալաքատրիդդաղա] ըստ կարողութեան. طاقتلو – կարողութ. չափով, ուժասպառ ըլ. طاقت کیمیویه – քիմիական ազդեցութ. طاقت حكميه – Փիզիքական ազդեցութիւն:

طاقدیرمق (դաղտըրմաղ, թ.) անցընել [գուռ. կոյն]:

طاقر (դաղըր, թ.) մուրճի ձայն, ոտ. նաձայն [ձիու]. – طام բոլորովին պարապ. طاقر طوقور – ոտնաձայնով, գղրգելով. طاقر داماق – գղրգել. طاقر طاقر آیاق طاقردی գղրգել ոտ. طاقردی գղրգիւն. ديمى ոտնաձայն, խաբիւն:

طاقشدیرمق (դաղըշտըրմաղ, թ.) լաւ մը անցընել [գուռ., զարդ կոյն]. – طاقرب զարդարել:

طاقلا (դաղլա. طاقله، طاقلاق դաղլաղ, թ.) թաւալգլոր, կլմպուշակ. – طاقلا قیلمق թաւալգլոր խաղալ. طاقلا تپه كلك գլխի վրայ թաւալիլ, գլորիլ, տակնուվրայ ըլ.

طاقلداق (դաղըլտաղ, թ.) չաղաղակի չէչիկի:

طاقلمق (դաղըլմաղ, թ.) 1. կառչիլ ակռկիլ. 2. կատակ ընել:

طاقم (դաղըմ, թ.) 1. խումբ. 2. դասագօրագաս. 3. կոյտ. 4. կազմած 5. գասակ. 6. կուտակիցներ. – բ. խումբ մը, խել մը. كوش طاقمی – արծաթեղէն ամանեղէն. – – خوم خوم. طاقم طاقم جامه‌شوی – ճերմակեղէն. طاقم قپو – տէրութեան պաշտօնեաներ. چالغی طاقمی նուագածուած խումբ. جام طاقمی բաղնիքի լաթեր. բ. طاقم سوز կարգ մը խօսք:

طاقمق (դաղմաղ, թ.) 1. կառչել, անցընել, ագուցանել. 2. կապել [թուր կոյն]. 3. կրել, գնել [թագ կոյն] – آد – մականուն գնել. – آدی آدمه – որոշ ցանել, գժուռ. ծգել. – قولپ – պատճառ մը յերիւրել, պատճառ մը գտնել

طاقنمق (դաղընմաղ, թ.) 1. կրել, տանիլ. 2. կապել. – قیلنج – Թուր կապել (հմչ. تقليد سيف). آغزینه – լըռչութիւն սատանալ, լռչանալ:

طاقه (դաղմա, թ.) 1 անցուած, ագուցուած. 2. կեղծ, շինծու:

طاقوز (դաղօզ, طاقوس դաղօս, թ.) 1. փայլուն գուր՝ կոճղ. 2. թաւալուկ [գլանաձև փայտ որ բեռներուն տակը կ՚ դնեն գիւրաւ տանելու համար]

طاقیه (դաղըյէէ, ա. պաղա. թաղիէ) գիշերնոց գդակ. – دوز – գդակագործ. – [դաղըյէէ տուզ] – գործ

طاك (դաճ, թ.) լոյս, արշալոյս (հմչ. شفق، صبح، آغارمق. – یری آچلمق، یری –) լուսնալ, առաւօտ ըլլալ:

طال (տալ. թ.) ճիւղ, ճիւղակալ. – قیلنج պատերազմիկ, մարտիկ. – طابان բոկոտն, բոկագնաց, չքաւոր. 2. [դալէ, ա. կատարելալ طول էն] թո՛ղ երկարի. طال عمره [դալէ էօմրուհու] անոր

Digitized by Google

կէտանքը երկարի, Ա.Ծ. երկայն կէտանք տալ

طالاز (դալազ, Թ.) ալիք (հմմ. موج طالغه). لَنمَق — ծփիլ, յուզուիլ

طالاش (տալաշ, Թ.) 1. տաշեղ. 2. սղոցած։

طالاشمان (դալաշման, Թ.) վիճող, կռուող։

طالاشمق (դալաշմագ, Թ.) իրարու հետ խածնելով կռուիլ։

طالاق (դալագ, طلاق Թ.) 1. փայծաղ [հմմ. طحال]. 2. պատերազմի մէջ ծախուած գերի. ول — փայծաղը բորբոքիլ։

طالان (դալան, Թ.) տ. تالان. (հմմ. غنیمت. یغما). Թալան, աւարառութիւն. — آلان աանող առնողի. ا — آلان Թալլել, Թալան ընել։

طالامق (դալամագ, Թ.) 1. խածնել. 2. այրել (բոյս)։

طالب (դալիպ, ա. طلب էն. յգ. طالبین իգ. طالبه աշակերտուհի) 1. ուզող. 2. փափաքող. 3. աշակերտ [յգ. طلبه، طلاب]. طالب علم ուսումնասէր. ول — ուզել, փափագիլ. اولانلر — փափաքողք. طالبات (ա. եզ. طالبه) աշակերտուհիներ

طالح (դալիհ, ա. իգ. طالحه հկ. صالح) անառակ, մեղաւոր։

طالدرمق (տալտըրմագ, Թ.) 1. մխել, ընկղմել. 2. տաշտամթող ընել. 3. ընկղմիլ (մտածմանց մէջ)։

طالدرمه (տալտըրմա, Թ.) 1. մխրճում 2. տաշտամթաղ. 3. տաշտամթաղ եղած (բոյս)։

طالع (դալի' ա. ագաւ. դալէհ, طلوع էն. իգ. طالعه) 1. ծագող, ելնող 2. բախտ, ճակատագիր (հմմ. بخت). طالع مكرس' բախտաւոր, طالعلی، طالعی یاور տալիհ նամազ طالع նաև բախտ' ճակատագիր (հմմ. قره بخت، بی بخت، بدبخت). یاوری' طالع բախտաւորութ. 3. բախտաւորութ. յոռ — անբախտ

طالغج (տալկըճ, طالغیج Թ.) լուղորդ. قوشلر — սուզակք։

طالغه (տալկա, Թ.) ալիք, կոհակ, մէտ (հմմ. موج). طالغه طالغه մէտ մէտ ալեծածան, յուզեալ, ծփուն (հմմ متموج). لاندیرمق — ալեծփել, յուզել (հմմ. تموج ایتدیرمك). لنمق — ծփանք, ծածանում. لی — մէտ մէտ, ալեծածան (հմմ متموج). لنمق — յուզիլ, ծփիլ. ծփալ, ծածանիլ

طالغیش (տալկըշ, Թ.) լիւղ, ջուրին մակերեսէն յորդայ։

طالغین (դալկըն, Թ.) 1. մտածկոտ. մտազբաղ. 2. բնոտ. 3. ապուշ. لق — 1. մտածկոտութ. 2. Թմրութիւն բնափութիւն, քնէածութիւն։

طالقاوق (տալգավուգ, Թ.) հացկատակ. պնակալէզ (հմմ. طفیلی کاسه لیس). لق — հացկատակութիւն։

طالمق (տալմաղ, Թ.) 1. սուզիլ, ջուրի մէջ ընկղմիլ (հմմ. غوطه ا). 2. աւանդ հրամանի և տեղեկութ. տալու մտնել 3. խորամուխ ըլլալ. 4. մտազբաղ' մտածկոտ ըլ. 5. նիրհել (հիւանդ) 6. գործով մը զբաղիլ. طالوب چیقمق մտաբերելու պէս ըլլալ ու փայլիլ. درین بر اویقو — یه խոր քունի մէջ ընկղմիլ։

طالوت (դալութ, ա.) Սաւուղ. طالیا (տալեա, Թ.) գործինայ (ծաղիկ մը) (հմմ. یلدیز چیچکی), գաւհլեակ։

طالیان (տալեան Թ.) 1. տ. دالیان. 2. (թալեան) իտալացի. جی — (տալեանճը) մեծ ձկնորս։

طالیقه (դալիգա, Թ.) գաղթականի կառք (հմմ. مهاجر آرابه سی)։

طالیون (տալիյուն, Թ. բուս.) տուղտ (հմմ. خطمی)։

Digitized by Google

տանիլմագ, (տանիլ, բ.) 1. ճանչցնել, ծանօթանալ (հմմ. ճանաչել). 2. համբաւ առնել։

տանը (տանա, բ.) հոլթ. յին - ի ածական, տեսակը. գործ - երիւ զործ, երիւական. ցի - հոլթի պես։

տանիշիք (դանիբզգ, բ.) 1. ծանօթ լինել, բ. տեսակցել. ի. խորհրդակցել. ո. - ծան լաւ ընկերակցիլ։

տանիք (դանիզգ, բ. հին բառ.) վկայ. ցք - վկայութիւն։

տանիմ (դանիմագ, բ.) 1. ճանչնալ. 2. ընդունիլ, ճանչնալ. 3. վաստահացնել. 4. հնազանդիլ, ճանչնալ. ե. խոստովանիլ. ցոիլ չճանչնալ։

տանիմ (դանիմագ, բ.) ճանչցուիլ, ծանօթանալ, ծանօթացուիլ

տաւ (դաւ, բ.) տաւ-տաւ. տաւ-ղ

տաւ (տաւ, բ.) լաժակ, լաժակաւոր ձառ. գործ - լաժակ առաջարկել (հմմ. ի. ադաւ ձրադ)։

տաւար (դաւար, բ.) տաւար, գաւար արջառ։

տաւարանդրմագ (տաւրանդրմագ, բ.) 1. տաքի հանել տալ. 2. գիմագրել տալ. 3. քաջալերել, մղել

տաւարանշ (տաւրանշը, ուրդ տաւրանմա, բ.) վարմանք, քնքոյշք, շարժում։

տաւարանգ (տաւրանմագ, բ.) 1. տաքի եղնել. 2. շարժիլ. 3. վազուիլ. 4. ճիգ ընել. - ահ վեհաքի գիմել. - ձեր գանգատ շարժիլ։

տաւոս (դաւուս, ա. յգ. տաւոսի, տաւոսիս տերտատրգ. - ցիչ տերտատրգ. եգ, եգ տերտատրգ. եզին - տերտատրգ. գիկ. զօրեղ - աստուածիկ փառք։

տամ (տամ, բ.) 1. տանիքը (հմմ. ցիչ. տիկ. ցուցիչ առ ցուցիչ). 2. գամ, տախտակ (հմմ. ձախոր). 3. բառ. տանիքի տամը բառերը նետել. զործ ածել տամի վրայ կզմինտրները նետրոգել և լաւ մը շակել. պարծենալ տամի վրայ ձեռքը պատրաստ խօսիլ. ցան - ան. պատրաստ խօսիլ. զօրեղ - գաւառաբարբառ

տամամբ (դամամբ, ա.) անհնարին բան, բարբառ։

տամամ (տամամգ, բ. պատ. ձեռ էն) քրիստ. ձանձրացնել. ժամ էն - գոյ, անտանելի ձանձրաժամ. յատուկ տեղ - ցք - յարմարակ, տեղին տալու անատուն։

տամի (դամի', ա. ըմբ էն) ապահ (հմմ. տամկատ)։

տամիլամգ (տամիլամգ, բ.) 1. կամիլ. 2. թոթով։

տամիլամգ (տամիլամգ, բ.) 1. կամիլ (հմմ. ի. ընել). 2. յանկարծ գալ. 3. կամկամիլ (անձրև). տամիլ հեչ չուտ գործ կ'ըլլայ։

տամիլ (տամիլ, տամիլ բ.) 1. կամիլ, շիւիլ (հմմ. ձրել). 2. կամուած (հմմ. ցիչ. ցիչ). տամիլ կամիլ մը, քիչիկ մը. տամիլ տամիլ քիչիկ քիչիկ, կամիլ կամիլ, շիւիլ շիւիլ (հմմ. ձրել ձրել). տամիլ տզզիլ փայլուն առարկայ. տամիլ ինչ - կամիլ ուածահար ըլլ. անգամալոյծ ըլլալ. - ցիչ - շիւիլիկ, փոքր կամիլ. ցի - 1. առնելի լայն խոզովակ. 2. կամիլ (գեղի). 3. անգամալուծուած. ցի - անգամալոյծ

տամո (դամու, բ.) գժոխք, գեհենի (հմմ. ձոխ. հկ. ձիշտ. ձնոյ)։

տանիմ (դանիբմագ, բ.) 1, ճանչցնել 2. ճանչցնել. վաստերացնել տալ.

տանդր (դանդր, բ.) խոնարհ. ցական - խոնարհի խորամանկ։

Digitized by Google

طاوش (դավուշ, ք.) տանուձայն, տաքի ձայն (հմմ. տես՝ ձայ, ձիշ, ձիշ) ◇ — տալ տանուձայնի քաշել։

طاوشان (դավշան, ք.) 1. նոպատատակ (հմմ. արկ ։ ձրկոշ). — پیش — փրփրալից առուտուր. տօթ ու ձրկոշ գործը ճարտարութեամբ տեսնել. ◇ — ոսկի — գանձապետ. (հմմ. մաալ ։ ճասիբ). 2. կանհաղորդ, տուպեղարար. ◇ — ագռաւ — ագռաւ. ◇ — ձի — հաղար (հմմ. ուրաց ։ ձրաղ). — գալոյին — [բուս.] խոզաքաղ. ◇ — կահաղորդութիւն. ◇ — նապ տատակի պէս նիհարնալ։

طاوشاچيل (դավշանիլ, ք.) մեծ աշխատութիւն (հմմ. գործ ։ ձրկոշ) ◇ — գործ (աշխատանք). ◇ — ձգել տակրկուել։

طاوق (դավուղ, զաղրի ք.) հաւ (հմմ. ճաչա. մաչան). ◇ — ոչնչակուռ հաւ. — ոսկրաչիլ խաչեղջիւր. — ոչխարի հաւ. — պոչ կտրած հաւ. — պոչ կտրկտուր հաւ. — պոչուն հաւ. — ոտքի մատներու կուշտ. — գրա կեռներ. — կոկորդի կարմիր և հաւու նման ոտքով մէջը քանի մը եղջիւրներ ունեցող հաւ. ◇ — հաւասարել (հմմ. ձոռ). ◇ — ձագ հաւնոց (հմմ. ձոռ)։

طاول (դավուլ, ք. ձուլ էն) խմբուկ ◇ — խմբակ հաւ. ◇ — դրան — աներեսներ։

طاولباز (դավուլուպազ, ք. պրս. ձուլ, ձուլ էն) առուտուրական։

طاوله (դավլա, ք. ձուլ էն) 1. ձիու սրունք. ◇ — ոսկր — ձիաբեկ (հմմ. ուղեղ. ատ. սուս). 2. ս. ձուլ 3. [ազաւ. դավլու] նաւու [պրս. դրլ] ◇ — նաւու խաչալ. ◇ — ոսկր. ◇ — պալի — նաւու ատակ։

طاهر (դահիր, ս. տոպաի էն ք. ◇ ظاهر) 1. մաքուր, սուրբ (հմմ. կլ. մաքուր, սուրբ). ◇ — قلب մաքուր սիրտ. ◇ — مكان մաքուր տեղ, սրբատեղի. 2. երեւելի տեսիլքն եղանակ մը։

طای (դայ, ք.) 1. մարտկ, մուտազաքի. 2. ս. մեծ

طايمق (տայմաղ, ձուլ էն ք.) 1. կրծոցնել. 2. ձիմադրել։

طاياق (տայագ, ձուլ էն ք.) 1. մոխիր (հմմ. ածուխ). 2. ծուխ (հմմ. ծուխ, ծուխ). ◇ — նեղուկ, յեղուկ. ◇ — ոսկր, ◇ — ծուխ, գունակոծել. ◇ — մոխիր գնել. ◇ — ծուխի արժանի։

طايالى (տայալը, ք.) 1. կրծոտ. 2. տեղատարուած. — ◇ — մը տեղատարուած։

طايامق (տայամաղ, ք.) 1. կրծոցնել 2. կարեւորել. ◇ տալ տալ

طايانغان (տայանկան, ձուլ էն ք.) գիմացկուն (հմմ. ◇ طايانغى)։

طايانغاج (տայանկան, ձուլ էն ք.) կարճ գաւազան (հմմ. ◇ عكاز)։

طايانمق (տայանմաղ, ձուլ էն ք.) 1. կրծոտել (հմմ. ◇ اكلا ։ ◇ اصلاق [اعتماد ։ ◇ اعتماد ։ ◇ كوكز]. 3. վստահել [հմմ. ◇ اعتماد ։ ◇ كوكز] 3. գիմադրել, գիմանալ [հմմ. ◇ مقاومت] 4. գիմանալ [հոգեւոր հայրի]։

طايانيق (տայանիգ, ձուլ էն ք.) գիմացկուն. գիմացկուն. ◇ — գիմացկուն, տոկուն. յոյս-չգիմացող

طايع (դայ'ի, ս. տոպ էն) սահմանել ընել, կանոն ընել. ◇ ايلمك (դաեի) كسانى) կանոնի հարկ — հարկ կանոնի խոտանելի։

طايلاق (դայլագ, ք.) երկու տարեկան ուղտ

طايى (տաեր. պահ տայէ, ք.) տե՛ս դայ ։ դայ

Digitized by Google

հետ, հետաքրքրութիւն. ն – 1. հետաքրքրութիւն, յարատեւութիւն. 2. հետաքրքրական:

طباجه (տապաճա, ճաչիւ բ.) 1. աղբրձան. 2 բուռ, ափ. 3. տապակ. ձեռ – աղբրձանակ պարպել: – – ուռած, անհետաքրքրական:

طبال (դապպալ, ա. ն. ել) թմբկահար (հմմ. ջաւոլճի):

طبایع (դապպայի', ա. եզ. طبیعت) տ. طبیعت. طبایع بشریه մարդկային բնաւորութիւնք. طبایع ختلافی տարբեր բնաւորութիւնք. طبایع متنوعه անհաւասար բնաւորութիւններ. طبایع مختلفه տարբեր բնաւորութիւններ:

طبخ (դապխ, ա.) եփել (հմմ. طبیخی, پشیرمه), եփուած (դապխի, ած. طبیخ) եփելու. եփոցէք. طبیخ մասին եփոցիք.

طبطاب (դապդապ, ա.) սրտի թրթռիդիւն.

طبطبه (դապդապէ, ա.) 1. կարկաչիւն (հմմ. چای). 2. գոռում, գոչում

طبع (դապ', ա. յգ. طباع) 1. բնութ. (հմմ. سرشت. جبلت. خلقت. طبیعت). 2. տպագրութ. 3. տպագրութ. տիպ. طبع اول առաջին տպագրութ. جدید – նոր տիպ 3. տպել, տպագրել (հմմ. تمثیل). بالطبع բնական, ազնիւ – փափուկ (մարդ). طبع ناهموار բնականապէս, բնականապէս. طبع آلت (դապ'ան, ա.) բնութեամբ պէս. طبع خانه – տպարան. طبعی (դապի') բնական. طبیعه (դապի' եէ, ա.) տպագրական մասին տպագրական ծախքեր. طبعیه (դապ'ա, ա.) տիպ. اولی – առաջին տիպ:

طبق (դապագ. ա., յգ. طباق) 1. պնակ 2. թերթ [թուղթ] 3. [դրպգ] յար և նման, նման. 4. նմանութիւն համանիշ բառեր. طبق հին դրպգիին ծչգիւ, բառեր. ٥ – պ [դի դրպգիին] ծչգիւ,

طبانچه (տապանճա, ճաչիւ բ.) 1. աղբրձանակ. 2 բուռ, ափ. 3. տապակ. ձեռ – աղբրձանակ պարպել: – – ուռած, անհետաքրքրական:

طبال (դապպալ, ա. ն. ել) թմբկահար (հմմ. ջաւոլճի):

طبایع (դապպայի', ա. եզ. طبیعت) տ. طبیعت. طبایع بشریه մարդկային բնաւորութիւնք. طبایع ختلافی տարբեր բնաւորութիւնք. طبایع متنوعه անհաւասար բնաւորութիւնք. طبایع مختلفه տարբեր բնաւորութիւններ:

طبخ (դապխ, ա.) եփել (հմմ. پشیرمه), եփուած (դապխի, ած. طبیخ) եփելու. եփոցէք. طبیخ մասին եփոցիք.

طبطاب (դապդապ, ա.) սրտի թրթռիդիւն.

طبطبه (դապդապէ, ա.) 1. կարկաչիւն (հմմ. چای). 2. գոռում, գոչում

طبع (դապ', ա. յգ. طباع) 1. բնութ. (հմմ. سرشت. جبلت. خلقت. طبیعت). 2. տպագրութ. 3. տպագրութ. տիպ. طبع اول առաջին տպագրութ. جدید – նոր տիպ 3. տպել, տպագրել (հմմ. تمثیل). بالطبع բնական, ազնիւ – փափուկ (մարդ). طبع ناهموار բնականապէս, բնականապէս. طبع آلت (դապ'ան, ա.) բնութեամբ պէս. طبع خانه – տպարան. طبعی (դապի') բնական. طبیعه (դապի' եէ, ա.) տպագրական մասին տպագրական ծախքեր. طبعیه (դապ'ա, ա.) տիպ. اولی – առաջին տիպ:

طبق (դապագ. ա., յգ. طباق) 1. պնակ 2. թերթ [թուղթ] 3. [դրպգ] յար և նման, նման. 4. նմանութիւն համանիշ բառեր. طبق հին դրպգիին ծչգիւ, բառեր. ٥ – պ [դի դրպգիին] ծչգիւ,

طبانچه (տապանճա, ճաչիւ բ.) 1. աղբրձանակ. 2 բուռ, ափ. 3. տապակ. ձեռ – աղբրձանակ պարպել: – – ուռած, անհետաքրքրական:

طبال (դապպալ, ա. ն. ել) թմբկահար (հմմ. ջաւոլճի):

طبایع (դապպայի', ա. եզ. طبیعت) տ. طبیعت. طبایع بشریه մարդկային բնաւորութիւնք. طبایع ختلافی տարբեր բնաւորութիւնք. طبایع متنوعه անհաւասար բնաւորութիւնք. طبایع مختلفه տարբեր բնաւորութիւններ:

طبخ (դապխ, ա.) եփել (հմմ. پشیرمه), եփուած (դապխի, ած. طبیخ) եփելու. եփոցէք. طبیخ մասին եփոցիք.

طبطاب (դապդապ, ա.) սրտի թրթռիդիւն.

طبطبه (դապդապէ, ա.) 1. կարկաչիւն (հմմ. چای). 2. գոռում, գոչում

طبع (դապ', ա. յգ. طباع) 1. բնութ. (հմմ. سرشت. جبلت. خلقت. طبیعت). 2. տպագրութ. 3. տպագրութ. տիպ. طبع اول առաջին տպագրութ. جدید – նոր տիպ 3. տպել, տպագրել (հմմ. تمثیل). بالطبع բնական, ազնիւ – փափուկ (մարդ). طبع ناهموار բնականապէս, բնականապէս. طبع آلت (դապ'ան, ա.) բնութեամբ պէս. طبع خانه – տպարան. طبعی (դապի') բնական. طبیعه (դապի' եէ, ա.) տպագրական մասին տպագրական ծախքեր. طبعیه (դապ'ա, ա.) տիպ. اولی – առաջին տիպ:

طبق (դապագ. ա., յգ. طباق) 1. պնակ 2. թերթ [թուղթ] 3. [դրպգ] յար և նման, նման. 4. նմանութիւն համանիշ բառեր. طبق հին դրպգիին ծչգիւ, բառեր. ٥ – պ [դի դրպգիին] ծչգիւ,

طبان (դապան, ծնող բ.) 1. ներքան. 2. կոշիկին տակը. 3. տոկունութիւն. դիմագրութ. قی – գետնատարածի ընդ. ուժ – տոկունութիւն. ی – ովզոյ – հարթատափ. ی – ովզ ծանրաքաշ. – ووز ی ایستادن. قوة ما – հնարիւնք, հետեւողական. ی – վազել, փախչիլ խոյս տալ. چالی – ձեռ – վազել. ٥ – – ند իրարու հակառակ, տարբերի մէջ նշանակ. ی – ووز տանիքի հորիզոնական գերան. ١ – համաձայնիլ. نی – երկչոտ, վախկոտ. زلیخ – երկչոտութ. چشم طبان

Digitized by Google

طبيب բժշկապետ. طبيب سپار այցելու բժիշկ. – عسكرى զինուորական բժիշկ. ملكى բնակավայրի բժիշկ. طبيب متخصص ընտրյալ բժիշկ. طبيب مداوى ընտանեկան բժիշկ. ى – كوز ակնաբույժ (հմմ. كحال). ى – ديش ատամնաբույժ. – لك – բժշկություն (հմմ. علم الطب، حكمت).

طبيعت (դպիր՝ութ, ա. յգ. طبايع) 1. բնություն. 2. բնավորություն, բնույթ. (հմմ. خلقت، فطرت، جبلت، جوهر). 3. ճարպիկ. ا – معالجه‌ى բնական. اصلى – ճարպիկի տեր. ولى – ى صاحبى – ճարպիկի տեր. ى ملايم او բնական է [փորը]. – اجراء բնության գործողություն. تجمع طبيعت ուժասիրի պես, ճարպիկաւոր. طبيعة فوق الطبيعة բնատեսություն. ى – ճարպիկաւոր. طبيعه مازاى ճարպիկ. ما فوق الطبيعة բնատեսության մասին:

طبيعى (դպիր՝ի, ա. յգ. طبيعيات իգ. طبيعيه) բնական. اصل բնական գործ [յգ. طبيعيه յօրո]. ه – حكمت բնագիտություն. – علم բնական պատմություն. طبيعيون [դպիր՝ը/իւն, ա.] բնափիլիսոփաներ. ونديعيون բնապաշտներ.

طحال (դրհալ, ո) փայծաղ (հմմ. طلاق). طحال اطحال طحيم التهاب փայծաղատուտ. – ام փայծաղային. ى – ه – փայծաղային, փայծաղի:

طحان (դահհան, ա. تحطئ) ջաղացպան (հմմ. منجى (ذكر)):

طحانت (դահանէթ, ա.) ջաղացպանություն (հմմ. منجيلك (ذكر)):

طحلب (դռհլուպ, ա. բուս.) ջրասոճառ (հմմ. قوزيه‌ى صو):

طحن (դահն, ո.) աղալ, մանրացնել, մանրել, ալացնել (հմմ. كوكمك) [հնչում է դահնիյեթ] աղալու ծախք. مزدورلرك طحنه ալորդների վարձատրությունը:

طبيق (դաւագաբ, ա. յգ. طبق ի) խոշոր – փայտային խաչեր. – سويه‌ى մրցային խաչեր. قشر – կեղևային խաչեր. اشراف الشمار طبيقات բանտարկեղների գաւերը. الأرض – երկաթբեմ.

طبقه (դաւագա, ա. յգ. طبقات) 1. խաչ. 2. աստիճան. 3. ծալք. 4. [հերթի [հմմ. փաղագա]. 5. կարգ. 6. գաւ. 7. ներքնազգեստ – ալի կանացնեի. چيزى – ալի ծիսածան. محتلمه – պահ ալիազգաստ 8. ծխաստափ. صوبه‌ى տոպրակ:

طبل (դաւլ, ա. յգ. طبول) 1. [մբռնուկ – [դաւլի բէնի] տնտեսի [մբռնուկ. آواز بلند طبل բարձրաձայն ծրմբռնուկ. 2. [մրգկոշ] ականջի [մբռնուկ. طبلى [դաւլի, իգ. طبلا] [մբռնկային. باز – زن – [դաւլազ, դաւլզէն, պ.] [մբռ. كساد (հմմ. طاولجى):

طبله (դաւլէ, ա. տպաւ. دواليه) 1. սեղան. 2. կլոր փայտէ սկաւառակ. 3. գանկատախտակ. صو – տոպրակ [մախրախալ, մախրանոց]. ل – գազաթը հարթ տաշխարակ. ص ى طبله

طبله كار (դաւլաքէար, [մ.) չրջանհսկայական վարձատու չրջանի վարձատու

طبوز (դրպպի, ա. իգ. طبله) բժշկական طبوز طوپوز. طوپ. طوپوز. طوپوز طوپچى طوپ

طبى (դաւագա, ա. տպաւ. دواليه) 1. սեղան. 2. կլոր փայտէ սկաւառակ. 3. գանկատախտակ. صو – տոպրակ [մախրախալ, մախրանոց]. ل – գազաթը հարթ տաշխարակ. ص ى طبله

طبيب (դաւիպ, ա. տպաւ. طب էն. յգ. اطباء իգ. طبيبه) բժիշկ (հմմ. دوختور). حاذق – հմարատար բժիշկ. حكيم. فهم). جاذق – հմարատար բժիշկ. سر طبيب բժշկապետ. طبيب سپار այցելու բժիշկ. – عسكرى զինուորական բժիշկ. ملكى բնակավայրի բժիշկ. طبيب متخصص ընտրյալ բժիշկ. طبيب مداوى ընտանեկան բժիշկ. ى – كوز ակնաբույժ (հմմ. كحال). ى – ديش ատամնաբույժ. – لك – բժշկություն (հմմ. علم الطب، حكمت).

Digitized by Google

طراغای (դրաղայ, բ.) աքեղաւակ (հմմ. چاپرقوشی).

طراق (դարազ. تارق տ.) 1. աստառ (հմմ. ثانه. طبقه). 2. պատռիկ-պանի ստնգր. 3. քաղաց. 4. աւազան հաւն. 5. գոց. 6. աստառանկ ցցուելք. ديوبی – աւազանահան նաւակ. آیاق‌طراغی: ուրկ, առքի եռանի մաս (հմմ. رسغ القدم) – غی – چه ալ – غی. ստրմուխ (հմմ. طبرمق). نیك – ده یزی وار (հմմ. رسغ الید). چست գործի ձեռնարկած է. جی – աստղ. տրտլաստա, աստառագործ. جیلق – աստառագործութիւն, աստառվաճառութ. گیلی – 1. աստառել տալ. 2. աւազանը՝ գետակը մաքրել տալ. قیلی – 1. աստառել. 2. ճամբայ՝ աւազանի մաքրել. 3 գգել. 4. տրմխել:

طراقه (դարագա, ա.) շաչիւն. աքեղ չուչոզ.

طرامبه (դրամփա, փուռ դրաճփա ա. տրամպետա . տրամպետա .

طراهق (դարամագ, զարուտ բ.) 1. աստառել. 2. գգել. 3. քարը յղկել. – آیوب ամենրակրկիա փնտռել

طرامی (դարաճմագ, ճարուտ բ.) աստռտիլ.

طراوت (դարավէթ, ա.) գարմուխ. (հմմ. تازه.لك) طراوتِ زهار. ծաղկանց թարմութիւնը. رخسار – պատի թարմութիւնը. ل – թարմ.

طرب (դարէպ, ա.) խրախճանութ. ցնծութիւն, ուրախութ. – طرب موجب الكيز ուրախութ, ցնծութիւն. مقام طرب الكيز կրկա ցնծութիւն եղող տեղ. كاه – դարէպնաւ) ուրախալի, ցնծալի. گیلی – 1. կործանել, հիմնայատակ ընել. 2. լաւ մը ուտել:

طرحین (դահին, ա.) 1. ալիւր (հմմ. جون ، جیذ). 2. կնճռի՝ շուշմայի հիւթ. حینی طرحین [դահինի, ա.] կընճռի հիւթի գուռնալ, գեղնկնկել:

طرازان (դրապզան, բ.) վանդակապատ. قلمدان – վանդակաձեւ, խորհուրդ. كمخ – վանդակապատել. ی – նման բազրիկ:

طرابلس (դարապուլուս, ա.) Տրիպոլիս-Արեւմ. Տրիպոլիս

طرپزه (դրափէզա. յուն.) ճաշի սեղան (հմմ. صوفره كبی).

طراتور (դարադոր.բ.) բնկոյզ. կապիկ հինաւուրց հանճարեղ մարդ

طرآغمق (դարաբմագ, ճարուտ բ.) 1. աստառել տալ. 2. մարմնի քրտինք յղկել տալ. 3 աւազանը՝ գետակը մաքրել տալ.– آیوب ամէն կողմը փնտռել տալ՝ խուզարկել տալ:

طراخومه (դրախումա, յ.) գրասենեակ. ժիտ.մուրգ–գրասենեակ տալ

طراده (դարուտէ, ա.՝ հին աւտեն ծանծաղուտ ջուրերու վրչ գործածուող յատակը հարթ նաւակ:

طرار (դարար, ա. տրը էն) 1. քաշուկանաչ (հմմ. جیبی كسیجی). 2. [դրրար، յգ. طرهٔ ի) տե՛ս տրը:

طراز (դրրազ. պ. յգ. طرازان) 1. աստղեթել մետաղով զարդարուած. 2. զարդ, օշնանագ; ազմ. طرازِ بزم [պէզմ դրրազ] բնկերութեան զարգը. جاز مقزمه طراز քաշուքեան պատճառ. ٍհմճաղ քաղաքը. 3. [դարազ, բ.] 1. տարազ 2. ծաւտուտաւմ (մարդ):

طرازنده (դրրազէնտէ, պ. յգ. طرازندگان) զարդարող, պճնող:

طراغانی (դարաղանի, բ.) 1. կործ. 2. պինա:

طرزون (դրապզօն, թ.) Տրապիզոն. ծովց –

طرپان (դրւիսան, թ.) մեծ մանգաղ գերանդի. ը – գերանդիով հնձող. ցող – գերանդիով հնձել։

طرتیل (դրբրլ, մեր. թ.) 1. Քրմաբ 2. Քրիստոսեան զարդ. ցի –

طرجهالی (դարճեհալի, ա. մրգ կգ.) խազկոճառիկ։

طرح (դարհ ա.) նետել, ձգել (հիմ) 2. Հաստատել, դնել (տուրք). 3. հիմնել (շէնք). 4 (բռնա.) հանուիլ բարձուիլ. 5 ածուռ. ընկեր – (դարհ էճ– ինճ) տրհ հիմնարկող, շինող, հիմնող 6. շինուած շէնք. լսելու տրհ գեղեցիկ շէնք մը. 7. յօրինել (ատենաբար) հասել տրհ (բռնա.) Միացորդ։

طرخان (դուրխան, ա. յգ. ինչեր) հրխան, ազնուականն. Մեծ տրխան (դրրխանցիլ) գործանա. պզտիկ նուագ

طرخوز (դարխօզ, թ.) տաւեր (ձուկ)։

طرخون (դրրխուն, ա.) խնկահոտ գինձատոտիկ մը։

طرد (դարս, տ) 1. արտաքսել, վռնտել, վտարել. 2. արտաքս տալ, վտարում. – Ծեծելով տանիլ պատշաճէն վտարում. Ծեծ ու տրդ ուժեղ վտարում՝ արտաքսում. տրդ Ի ներքս մղելով– Ներսեան վտարում՝ արտաքսում։

طردیه (դարդիյէհ, ա.) Մէհեմէի կոչուած ուսանողներին մէջ մր և է կերպով առաջ բերուած կազմել ևայլ ատենաբար։

طرز (դարզ. ա.) 1. տարազ, ձև. 2. կերպ, եղանակ. 3. դրութիւն. جدید – նոր ձև նորաձև. نو – նոր ձև, նոր եղանակ. آخر – ‘ یکی – ուրիշ ձև. عادی – սովորական – (պարզ միմարի) ճարտարապետական ոճ։

طرسوس (դարսուս. ա.) Տարսոն. لو – Տարսոնցի։

طرطر (դարդըր, ֆր. քիմ.) 1. գործ գինեմրուք. 2. աստիճատար. ی – գինեմրքային. գարբարէն. – ջուր գինեմրքային թթու. ی – ջուր գինեմրքային թթու. یی – գինեմրքային

طرف (դարաճ, ա. յգ. մեր. թիւ.) 1. կողմ (հմշ. جهت. جانب. سو ‘ سوی) – ովէ առաջ, առաջակողմ. – ովրէ ետ– ետ վերի կողմ, վեր. – ովէ վար, վարի կողմ. – յան քաղաքի. 2. մաս, երկիր. 3. քալ (հմշ. نزد ‘ یان). կառավակից. 4. կառավակցութ. ոգեւորել ; ովրէ ոյլ կողմ, հետ ո – ի մեծ կողմ. ու – գործ. ճշդիւ – կողմնակցութիւն ընել, կառավակից լի. – տեղ տեղ, ուրեք ուրեք. – ի ան. կողմնակալ. ընկեր طرف ‘ ی طرف ی անկողմնակալութիւն. طرف (պէրդարաճ) մէկ կողմ ‘ طرف մէկ կողմ նետել, մէկէն ընել. ظرف (դարաճէյն) երկու կողմ, երկուստեք. 2. երկու հակառակորդներ՝ դատախազ և դատախազեալ. دار – (դարաճտար, պ. յգ. դարանի) կողմնակից, կառավակից. داری – ‘ دار ընկերակցութիւն.

طرف (դարճ, ա.) 1. կողմ. 2. տկնարկ, հայեացք, նայուածք.

طرفا (դուրճա, ա.) բառ. մոշոյ, մխրիկ (հմշ. آغاچی ایلغن)։

طرفه (դարճէ, ա.) ակնածալի քթիւ (հմշ. کوز یومروب آچق). العین طرفة (դարճէթիւլայն) ակնթարթ. عین طرفة (դարճէի այն) ակնթարթի մէկ ակնածութ մէջ, մէկ երկվայրկեանի մէջ։

طرفه (դուրճէ, տ. յգ. طرف դուրէճ) 1. չքնաղ նոր բան. 2. նորութիւն. 3. Հրեից թըրքիան։

Digitized by Google

طريان (Դարէեան, ա.) 1. պատուհաստ, պատատիկ. 2. գալ. կաստ. طريان حلقومه թեռնդաբեռան պատատիկ։

طريل (Դրրել, բ.) 1. մերկ, տկար գողդողացող. 2. անկատար, անարժան. ձոմ – 1. մերկ և տկար ըլլալով գողդողալ. 2. անկատար ըլլալ։

طريق (Դարիգ, ա. յգ. ճրպ) 1. ճամբայ, ուղի, շաւիղ (չմշ. ուղ՝ օճ յօլ). 2. միջոց, եղանակ, կերպ. 3. սպարէզ. طريق عسكرى սպարէզ զինուորական սպարէզ. 4. կարգ, սիրաքանութիւն. զոյգ – 5. [բժշ.] չնաշխք, եղանակ. ծոխ – սանձել փոշոց. طريق – չսաղարկայ ճամբայ ասպետ. طريق الفيوسطيق [պիսարիգիլիւպուսէ] չսաղարկ եամբ. طريق الطرق ճանապարհներ. طريق الاولى [պիսպարիգիլ ուլա] ճշմէ ազեկ, աւելի լաւ (չմշ. المطلوب نعم الى اكمل مقاوم). طريق قطع (գադդաի պարիգ), طريق قطع الظريق (գադդա իւդդարիգ) յոչգիսահար, աւազակ։

طريقه (Դարիգաբ, ա. յգ. ճրպ) (ճրպոց) 1. ճանապարհ, ճամբայ, ուղի. 2. աղանդ. طريقه ' شاذلى – ' նգիլէ 3. կրօնաւորաց ուխտ։

طزلاق ، طزمان տե՛ս դզլաղ դզլաղման։

طس (Դրս, բ.) 1. ապտի ճայն, 2. լռե՛ 3. լռութիւն. قال – ، او – պատասխան չկրնալ տալ։

طشت (Դաշբ, պ.) տաշտ, կոնք (համ. لكن լէյէն). زرين – ոսկեայ տաշտ

طشره (Դաշրա, տաշրա բ.) 1. գաւթ. 2. գաւառ. اهالى – գաւառացի. طشرهلى – գաւառական լեզու. لرد – գաւառներ. لى – գաւառացի, գիւղացի. لر – գաւառացիներ. قل – 1. գաւառ. 2. վեր-

طغرل (Դրղիլ, յատն.) առաւօտեան (համ. چوبق)։

طرق (Դուրուգ, ա. յգ. طريق ի) طرق قانونيه օրինական միջոցներ. – عسكر զինուորական միջոցներ։

طرقاز (Դրգազ, բ.) երկաթէ նիգ պարզաձագ. ձոմ – նիգել։

طرماشمق (Դրմաշմագ, բ.) մագըցիլ, մագլցնելով ելնել։

طرمالامق (Դրմալամագ, բ.) 1. ճանկառել. 2. մագլցիլ. طرمالامق ճանկառուածք, մագլցում.

طرماندى (Դրմանտը, բ.) ճանկառուածք։

طرمانمق (Դրմանմագ, բ.) մագըցնելով ելնել։

طرميق (Դրմըգ, طرماق Դրմագ, բ.) 1. ճանկիկ 2. տրուանք փոցզ. ձոմ – 1. ճանկառել. 2. հերկել։

طرناق (Դրնագ, բ.) 1. եղունգ (համ. ظفر). ناخن. 2. սմբակ (համ. حافر ջնճ). 4. չակերտ (չմշ. چفته قوس. قنمنتين) طرناغى قاطر باشدن، تپه طرناغه قدر. մնալ. վերեն վար, յոտից մինչեւ գլուխ. شيطان طرناغى քրտինք: ات طرناق طرنافدن ապտական. آيرلمز ապտականները՝ սրբելիները չեն բաժնուիր. لى – եղունգաւոր. لى – չետալ կճղակաւոր (համ. شقوق الرجل). قورت طرناغى. (شقوق الرجل) եօթնատերեւուկ. طرناغى طوپ մէտամբակ

طره (Դաւրէ. ա. յգ. طرر. طرار) խոպոպիկ, գանգուր. باطنى ծրթ գեղեցիկ գանգուր։

طرى (Դարի, ա.) թարմ (համ. طرى ' ازه ' تر). (طراوتلى). – ورد թարմ վարդ. طرى لحم թարմ միս։

طرياق (Դիրեագ, طرياق գիրեագի, ա.) տե՛ս թրիակ։

Digitized by Google

տղրոլ (Դուղրուլ, տղրոլտ թ.) 1. քաղք (հմմ. տղոհն) 2. յատուկ անուն (նոյն է տղրոլ-ի)։

տղեան (Դուղեան, ա.) 1. ապստամբիլ, ապստամբութիւն (հմմ. ասլհան. Ասլհան). 2. յարձակիլ, յարձակում. տղեան մեր տղեան ընդդեմ յարձակում. 3. կատղիլ կատաղութիւն (հմմ. ազմիլ, ազմիլ)։

տղրե (Դաձրէ, ա.) 1. ստուեր, ստուերել. 2. սեգութիւն, սիրաստուերանութիւն, պարծենկոտութիւն. 3. կրօնական ստորձան առնել, ստորձանի վարձքացում առնելով. ֆրոյն – լ՝ ստրկատուն, պարծենկոտ – պարծենկոտութիւն։

տղլե (Դրձլ, ա. յգ. ևլիլ ևթ՝ առ. ընական թե իգական, բայց իգ. տղլե ալ կ՝ըլլայ) (հմմ. չոջոք. չոջոք). – տղլե ալ կ՝ըլլայ) (հմմ. չոջոք. չոջոք). – տղլե նոյնպէս մանուկ. գալիլ տղլե մանկամարդ երիտասարդ. գալիլ տղլե [Դրձլաճէ] մանկական. գալիլ տղլե ձէ՝ բազ – կան խաղալիկ

տղլան (Դաձլան, թ.) ծառազեղնի (հմմ. ձիշ ձիշ ագաճ)։

տղլի (Դրձլի, թ. ազգ. տղլե էն) 1. հաւգկատուակ, պնակալիզ. 2. միմոս

տղլիէթ (Դուձուլիյեթ, տղլե դուձուլէթ, ա.) մանկութիւն (հմմ. չոջոքլուք. չոջոքլուք). տղլիէթ սո մանկական տարիք. տղլիէթ հնկամ մանկութեան տեղ. տղլիէթ 2. թատրմանութիւն տղլիէթ բոյսերու թատրմանութիւնը։

տղլիլ (Դուձէլիլ, ա.) 1. հաւգկատուակ պնակալիզ (հմմ. ալեքսանդրիա, ալեքսանդրիա) 2. միմոս. 3. մանկաբոյծ. տղլիլ 1. հաւգկատուակ. 2. միմոս. 3. մանկաբոյծ։ տղլիլ [Դուձէլլիլար], տղլիլներ [Դուձէլլիլեար] մանկաբոյծներ։

Digitized by Google

ճշմարիտ մանկաբոյծներ.ծնող – կեղծ – طقسان (Soqsaն, թ.) ինձառուն .ջրի– ինձառուներ բարգ. ր – ինձը. առնական. ըն – ինձառուներց:

طقورجين (Soqurճին, թ.) 18 քառակ տումպլի նման խա. զացուած խազ մը:

طقوز (Soquz, թ.) ինը (հմշ. ըսէ • ասա. ‘ ճիւն.).ր.ոց– ինձնէն մէկ մէկ ինձներբարգ (հմշ. ըսէ քիւս'). ոզոր ինձառական. ըն – ինձաց. ջրի– ինձներբարգ

طلا (Դրլա, ա.) 1. օճառներիք.2.օճառ ներ. 3.ոսկեդրուագ.4.ոսկեպատի յակար ոլաղ (դրլաճեար) ոսկի գրուագիչ:

طلاب (Դուլլապ, ա. յգ. ոլաբ ի) աշակերտներ, ուսանողներ. ոլաբ ՚ոչրի [զիւմրէի դուլլապ] աշակերտ տուբիւն. ոլաբլի զոյն ոլաբ [դուլլապի զէվիլիճթիլապ] ուսուցանողի աշակերտներ.ծլաշ,ծլաղ[դալազ]ա.ծլաղ հմշ

طلاق (Դալազ, ա.) կնոջ արձակում կնահեռացում. (հմշ. ճոշմ). – ծիկ միայն կնոջ հաւանութեամբ ջրեջրուղ արձակում. շմուշ պի պէնօ ոլաղ – վերջնական արձակում:

طلاقت (Դալազաթ, ա.) 1. ազատութ. ազատախօսութիւն 2. գուարթութ. նան – ՚ պէնա – պերճախօսութ.ոլա – գուարթ երեսութիւն

طلاوت (Դալավէթ, ա) գեղեցկութ. (հմշ. ծլաոթ. ճլաղզուկ. հսն):

طلب (Դալէպ, ա.) 1. պահանջել, պահանջ, պահանջող.ծ. ոլաբ ըսէ իրաւունքը պահանջել. 2. ուզել, փափաք, փափաքիլ (հմշ. ղարզո. խոահշ. մել). 3. խնդրանք. ոլաբ ըսէ ծ ուսուցում և խնդրանք. ասուցման և խնդրանքի օրէնք. ոլաբ (դալէպէն, ա.) ուզելով. ոլաբ (դալէպիեար ա.) 1. պահանջող.2.փափաքող. ոլաբկարան (թալէպիեարի իլմ) ուսուցիչներ:

طلبه (Դալէպէ, ա. յգ. ոլաբ ի) 1.աշակերտներ, ուսանողներ. 2. աշակերտ. ըն – աշակերտ. ոլաբ՚ – աստուածաբանութեան ուսանողներ:

طلح (Դալի, ա.) խեժի ծառ (հմշ. ճոշ ագէնի (ծոճ):

طلسم (Դրլսըմ, ա. յգ. ոլաբ.ոլաբմ) 1. բժժանք, յաւուրք,հմայեակ. 2. գեղ. արուեստագործութ.

طلع (Դալ՚, ա. բուս.) բեղմնաւորչի սրսկատիկ. – ոլաբ սերմնատիկ

طلعت (Դալ՚աթ, ա.) 1. երես, գէմք (հմշ. յուզ ՚ չոթար ՚ ղիդար). 2. գեղեցիկ գէմք. օր.(یار طلعتی اشتیاق سیر یلیرمی գէմքին կարօտ. موجب مشاهدهٔ طلعتی اشراح قلوب اولدی):

طلق (Դալզ, ա. հանք.) թալգ (հմշ. ուրդ պուլ):

طلوع (Դուլու՚ա. յգ. ոլաբ) 1.ծագում (հմշ. ճէղճ ՚ ոլաղ ՚ ղուրուլ) – շմոս – արևուն ծագումը 1. արևելք ծագիլ. 2. երևան գալ, երևում (հմշ. սդոր ՚ սդոչ ՚ հդուս ՚ ոլաբ). – թրճար գաղափար մը ծագիլ. ոլաբոթ նոճանդար դաճեոլաբ բնաւոր է:

طلوم (Դուլում, թ.) 1. տիկ.2.հոմանի տիկ.2.մեշտակի աստիւս.

طلومبه (դուլումպա թ.) ջրհանք դանի – կեդրոնախոյզ ջրհան.– դիր բարձրացնող ջրհան.– ձող ծծող ջրհան.– շարժ չաղեշարժ ջրհան. ըն – ջրհանիկիր:

طليعه (դալի՚ա ա. յգ. ոլաբ) առաջապահ (ոլաբ ՚ չոպանհզօրք (հմշ.դաշտ.պուլ.ղօլ ՚ ոլաբ)

طم (տամ, թ.) յղկում. պղիր պղծութ – ոլաղրզուն պղծութ. անանկ, անարծաթ բժիշկ:

Digitized by Google

طماع (դամմա, ա. طمع էն) չափազանց ագահ, անյագ ցանկացող

طمأنينت (դամ'էնինէթ, ա.) անդորրութ. սրտի հանգստութ.

طمث (դամս, ա. բժշ.) դաշտան, ամսաբերութ (հմշ. حيض ، عادت کورمه) — ى ، يه — դաշտանային (հմշ. حيضى)։

طمر (դամար, طامار ، طمار թ.) 1. երակ (հմշ. رك ، ورید ، شریان ، عرق). 2. բնութիւն (հմշ. طبیعت ، نهاد ، خلق). — ی — طوتمق 1. բարկանալ, սրտնեղիլ. 2. յամառիլ. طوقنمق — բարկացնել. — شاه — շըն երակ (հմշ. شریان). — آق — ջիղ (հմշ. سیکیر)։

طمطراق (դումդուրագ, թ.) պերճութ. [խօսքի], ուռուցիկ խօսք. — لى — պերճ, ուռուցիկ, փքացուռայց. طمطراقلى الفاظ փքացուռայց խօսքեր։

طمع (դամա' ա.) 1. ագահութ. 2. անկարգաբար տենչանք՝ տենչալ. شهرت وشان طمعى փառասիրութիւն. طمعا [դամա'էն] տենչալով, ագահաբար. طمعکار [դամա'քեար. պ.] ագահ. — كارلق (դամա'քեարլըգ) ագահութիւն։

طمله (տամլա, طملاق ، طملاغق թ.) ա. (طامله)։

طمورجق (տօմուրճըգ, طومورجق թ.) պտուղ՝ ծիլ [ծառի] (հմշ. برعوم). — لانمق ، طومورجقلانمق պտղիլ, ծլիլ։

طناب (դընապ, ա. յգ. اطناب) վրանի պարան՝ չուան. طناب بى վրանի պարան չունեցող, անպարան։

طناز (դաննազ, ա. طنز էն) ծաղրող ծաղրածու (հմշ. الایجى ، مستهزى) դلبرطناز ծաղրող գեղեցիկ. طنازانه ծաղրական, ծաղրածուական, հեգնական։

طنبور (դանպուր, ա.) փանդիռ, կի-թառ. — چالق — փանդիռ զարնել. — ه — բամբակիչ. — ى ، — انى ، — جى — փանդռահար, փանդիռ զարնող։

طنز (դանզ. ա.) ծաղր, ծաղրանք հեգնութիւն (հմշ. استهزا ، آلاى)։

طنطنه (դանդանա. ա.) շքեղութիւն պերճութիւն, դղրդիւն. — لى — պերճ, շքեղ. (հմշ. مشعشع ، شعشعه لى) طنطنه لى بر صورتده (دبدبه لى ، مدبدب ، مطنطن

طنغردامق (դընկըրտամագ, թ.) շաչել, կռնչել։

طنغردى (դընկըրտը, թ.) շաչիւն կռնչիւն։

طنغه داق (դանկատագ, թ.) յանկարծ — دوشمك — ծայնով իյնալ։

طنلامق (դընլամագ, թ.) հնչել, Թըն-դալ, զանչել։

طنامق (դընըմամագ, طینامق թ.) ձայն չհանել, լուռ կենալ, չխօսիլ բան մը չըսել. طنماز ، طینماز [դընմազ] լուռ, համր. ملائکه — — հրեշտակներ։

طنمق (դընմագ, طینمق թ.) ձայն հանել, խօսիլ, գիտողութ. ընել։

طنين (դանին. ա.) 1. բզզումն 2. հըն-չիւն. Թնդիւն. انداز او — Թնդալ հնչեցնել. طنين غزنه سى հնչակ։

طوائف (դավաիֆ, ա. յգ. طائفه ի) ա. طائفه . طوائف ملوك Աղգա-եաններու նուաճումէն վերջ Պարսից մէջ առաջ եկած փոքր հարստութ. ներ

طوار (դավար, թ.) տե՛ս طاوار . طواق ա. دواق .

طواشى (դավաշի, ա.) ներքինի (հմշ. حرم آغاسى ، خادم). 2. երգեցիկ։

طواف (դավաֆ, թ.) 1. տեղի մը շուրջը դառնալ, շրջան. — زيارت Քեապէի շուրջ կատարուած եօԹը շրջանք. 2. [դավվաֆ] 1. տեղի մը շուրջը

Digitized by Google

մէջ տարծող. 2. Քնտղեւի շուրջ դար-ձող, ուխտաւոր:

طوال (դուվալ, թ.) երկաթի կըղ-կըղանք (համ. دمیر پیسلکی).

طوان (դավան, طاوان թ.) ցեղուն (համ. سقف սազմ). دلیک - լուսոփնջոյց երդ. ی - آغز քիմք. ایچی - آرهسی. ա-ռաստաղ, առճուք:

طوبی (դուպա, ա.) դրախտին մէջ ծառի մը անունը. وایه - եր-ջանկաբեր, երանուեա. لك - [դուպա լէֆէ] երանի՜ քեզ:

طوپ (դօփ, թ.) 1. գունդ. 2. թըն-դանօթ. 3. թուղթի պրակ, կերպասի պուրակ. 4. կլոր. 5. գնդակ ձիւնագնդակ. آلتون طوپی ոսկուն թօփալուլ մանկիկ. آتمق - 1. թնդանօթ արձակել. 2 սնանկանալ (افلاس ا). ی - բոլորը, ամէնը. طوپ طولو լեփ լեցուն. دن - 1. մեծաքանակ. 2. ամէնը մէկէն طوپدن صاتش մեծաքանակ վաճառում (համ. کلیتلی). طوپ چهره կլոր դէմք. طوپه طوتمق ռմբակոծել, թնդանօթի բռնել. طوپه آتمق ձեռնել. - چنبرلی երկաթապատ թնդանօթ. - مریع الرمی արագանետ թնդանօթ. ی - ظاش քարընկէց թնդա-նօթ. هوائی طوپ. هوان،هاوان طوپی սանդաբ. օդահաս թնդանօթ. - عامل بالذات ինքնա-շարժ. طوپچی عسکری. թնդանօթաձիգ. թնդանօթաձիգ զինուոր. 2. սնանկ, սնանկացող (համ. مفلس). طوپچیلق 1. թըն-դանօթաձգութիւն. 2. սնանկութիւն. طوپخانه թնդանօթարան, զինարան. طوپخانهٔ عامره արքունի զինարան. طوپخانه مشیری թնդանօթարանի վերատես-չութիւն. - - խումբ խումբ. آرابه سی - հրետանի. یکون - համագումար. ه طوغمق - ռմբակոծել. او - ժողվուիլ. - ժողվել, طوپ - կծկտիկ, անկանոն կերպով ժողվուած

طوپاج (դօփաճ, թ.) 1. հոլ, շանչատ. 2. դեր և կարճ, տձև [մարդ]. 3. - طوپاز ապազիրոն, ապագ. (համ. ز.رجد)

طوپارلاق (դօփարլագ. թ.) 1. կլոր. 2. ռմբակ. - طوس կակլոր

طوپارلامق (դօփարլամագ, թ.) ժող-վել, ամէնը մէկ ժողվել

طوپاق (դօփագ, թ.) 1. կարճ ու կլոր 2. ոտքի կոճ, ճան:

طوپال (դօփալ, թ.) կաղ (համ. لنك اعرج). - لق կաղութիւն (համ. لنك عرج لنكلك). لامق - կաղալ (համ. آقسامق). لاتمق - կաղցնել, կաղ ըլ.:

طوپالاق (դօփալագ, թ.) 1. ա. طوپارلاق 2. բամպակի կլոր հունտ. 3. [բոյս] آغاجی - դժնիկ (համ. خولان). - کوکی խոլնջան (համ. خولنجان):

طوپراق (դօփրագ, طپراق թ.) 1. հող (համ. تراب،خاك). 2. գետին (համ. زمين،ارض). 3. երկիր (համ. مملکت). - صاحبی հողատէր. طوپراق بامدی հողա-տուրք (համ. قدوميه،دخوليه رسمی). بابا - غی հայրենիք. - قره սև հող, գերեզման. قوردو - չոր հող. خام - կոյս հող. 4. հողէ, հողէ շինուած. لامق - հողով ծածկել.

طوپلاتمق (դօփլաթմագ, թ.) ժողվել տալ, հաւաքել տալ.

طوپلامق (դօփլամագ, թ.) 1. ժողվել հաւաքել. 2. վեր վերցնել - عقلنی باشنه խելքը գլուխը ժողվել, սթա-փիլ. پاره - համագանակել, դրամ ժողվել:

طوپلانمق (դօփլանմագ, թ.) 1. ժող-վուիլ, հաւաքուիլ, գու-մարուիլ (համ. تجمع ، اجتماع). 2. ժող-վըռտուիլ, քաշուիլ [կերպաս].

Digitized by Google

طوپلو (դօփլու, Թ.) ایکه – գնդաւոր. جه – ամփոփ, միահաւաքոյն, կլոր, մէկ անգամէն։

طوپوز (դօփուզ, Թ.) 1. լախտ. 2. կարճ ու կլոր [մարդ]. – حقیچون – آلتنده – բանի, ակամայ։

طوپوق (դօփուգ, Թ.) 1. ոտքի կոճ, ծունգ (հմմ. کعب). 2. գետի բերան, գետաբերան 3. աւազակոյտ, խրուտ. 4. նաւու ոլուներուն ամենէն վարի մասը. چالق – ձիուն ոտուընները իրարու զարնել։

طوت (դութ, Թ.) Թութ. آغاجی – Թթենի. آهو طوتی արքայամոր

طوتار (դութար, طوتاریق դութարըգ, Թ.) 1. յուանուտութ. [հմմ. صرعه] 2. ատամի յամառութ. և բարկութ. طوتاریقلی զուանոտ, ատամի բարկացոտ։

طوتاراق (դուդարագ, Թ.) լուցկի, աբեթ և նման առարկաւ

طوتاش (դութաշ, Թ.) 1. միացած, միացեալ, կցեալ. 2. [illegible]

طوتام (դութամ, Թ.) բուռ մը, ափ մը, չափ, ափ մը. 2. փունջ. 3. խուրձ 4. երախակալ, գաւազան, կոթ. 5. ընթացք [հիւանդութեան]։

طوتامق (դութամագ. Թ.) 1. կոթ, գաւազան, երախակալ. 2. նեցուկ, յենարան. 3. հաստատամտութ. յարատեւութ. سز – 1. անկոթ անգաւազան. 2. անհաստատ։

طوتاملامق (դութամլամագ, Թ.) ափով չափել, քանի ափ ըլլալը չափել։

طوتدرمق (դութտըրմագ, طوتدیرمق Թ.) 1. բանել տալ. 2. ձերբակալել տալ, բանել տալ (հմմ. توقیف ایتدیرمك (اخذ و برفت ایتدیرمك). 3. սկսիլ օր. [برحکایه] طوتدیردی պատմութիւն մը սկսաւ]։

طوتساق (դութսագ, Թ.) պատերազմի գերի [հմմ. حرب اسیری]. لق – գերութիւն (հմմ. اسارت)։

طوتشدرمق (դութուշտըրմագ, طوتشدیرمق Թ.) 1. բանկել տալ 2. իրարու հետ կռուել բանել տալ. 3. միացնել, կցցնել. 4. բանկցնել (հմմ. اشعال ا). ال اله طوتشدیرمق հաշտեցնել. 5. ձեռքը գնել [գրաւ]։

طوتشمق (դութուշմագ, Թ.) 1. գիրար բանել. 2. կռուի բռնուիլ. 3. բանկիլ, բոցավառիլ [հմմ. اشتعال، آلوگلنك، التهاب]. 4. սկսիլ, ձեռնարկել [գործի կյին]. الكلر طوتشمق խուճապի ենթարկուիլ, խուճապիլ. ال اله իրարու ձեռքէ բանել։

طوتغون (դութկուն, طوتقون դութգուն, Թ.) 1. բռնուած. 2. ենթակայ (հմմ. مبتلا، گرفتار، دوچار). 3. սիրահար (հմմ. دوشكون، دلداده). 4. [illegible] (հմմ. بطی الحركه). 5. բռնուած [լեզու]. 6. կաթուածահար (հմմ. مفلوج، منزول). 7. խաւարած [արև, լուսին] (հմմ. منخسف، منكسف، مخسوف، مكسوف، طوتلمش). 8. գոցուած [ջուրի ճամբայ]. 9. գերութիւն (հմմ. اسارت). – ویرمك 1. ենթարկուիլ. 2. գերի տալ. جی – խափերայ. بالق جیلق – ی – ձկնատորինձ. لامق – սոսնձել։

طوتقال (դութգալ, Թ.) սոսինձ.

طوتلمق (դութուլմագ, Թ.) 1. բռնուիլ. 2. ձերբակալուիլ, բռնուիլ (հմմ. اخذوکرفت، دردست، توقیف، اولنمق). 3. վար դրուիլ [ճամբէն]. 4. վարձուիլ, բռնուիլ [տուն կյին]. 5. խաւարիլ [լուսին, արև] (հմմ. منخسف، منكسف او). 6. սրդողիլ, բարկանալ. 7. սիրահարիլ

Digitized by Google

բառնել, չամաչել։ – ուր ամօթ մի՛ ծածկեր բառնել-չի՛ ծածկը բառնել, ծուին բառնել

طوتمامش (դուրուսմամբ, ք.) հոգածաձաձած, նայ։

طوتمق (դուբրմամգ, ք.) 1. բառնել 2. գոբծածել. 3. գնել։

طوتو (դուբու, ք.) պատանեք, գրաւական (չմշ. կոլտուկ. ոհդ. մակ. ևյլ.) – գնել

طوتوق (դուբուգ, ք.) 1. անգամ մալոյծ (հմշ. մոլո ՝ մոլոյ) 2. ամչկած, անհամարձակ. 3. ընդամսացած, գանդաղ. 4. մարած (ձայն), գոյ (ճամբայ). 5. երեսի փոշ. ըլլ – 1. գանդաղութիւն. (չմշ. բեսիւ. ըլլ. ևյլ. Ա) 2. անդամալուծութիւն. (հմ. մոլո. լիջիոն. մոլոյ) 3. ամչկոտութիւն. անհամարձակութիւն. 4. ձայնի մարածութիւն. 5. փակում։

طوته (դուբա, ք.) ի հաշիւ, հաշուոյն (հմշ. գրաւ ևյլ. գրաւ)։

طوج (դուճ, ք.) անագապղինձ (հմշ. թուճ)։

طور (դաւր, ա.գ. յաղ.) 1. ընթացք շարժում. 2. վարք. 3. ձև. 4. (դաւուր, ք.) գոռոզութիւն. հպարտութիւն. ճամբ – հպարտանալ. – գոռոզ, հպարտ

طور (դուր, ա.) լեռ (հմ. ճաղ՝ լեռ, ճուլ՝ կոյս) – լեռ Սինա լեռ։

طوراج (դուրաճ, ք.) փոսիանդ (ներբան, չուան) (հմշ. չըլը. ջուրդ)։

طوراق (դուրագ, ք.) 1. կայան. 2. բնակարան, բնակավայր. 3. կայարան. 4. վերջակէտ (ուրանի մէջ) – հանգստավայր։

طوربه (դորաբա, ասյօր ք.) պարկ. ևյլ – պարկաբար։

طورپ (դուրփ, ք. աղաւ. բուրէն) բողկ. – գոյն. – ի – մերի գոյն բողկ, կարմրաբողկ. – սեաւ ՝ ոչ սեւ բողկ. կիչ – աւազոտ, սոխուն։

բառնալ. սոխոլտոլ մնչն կոնեաբուսմ սոխոլտոլ ալ (հմշ. կոսչ) սոխոլտոլ ալ խաւարուսմ լուսանի (հմշ. խոսփ)։

طوتمق (դուբմագ, ք.) 1. բառնել. 2. ձերբակալել, բռնել (հմշ. اخنوکرفت ١ . توقیف ١ . (دردست ١ . 3. պահել [ծոմ, պահք]. բռնել. 4. բռնել (ծով). 5. վարձաբառնել, վարձել. 6. գրաւել (տեղ), բռնել. 7. նկատել, համարել. օր. (فرض) (کتدخی قیلدیکتور). 8. ենթագրել (فرض) օր. (کلمه‌نوتو قیلدیکتور). 9. ձեռնարկել, գործ բռնել. 10. պահել, կաւահել. ճոխ պահել, ոչ պահել 11. մտիկ ընել, ուշադրել – سوز՝ نصیحت խօսք՝ խրատ մտիկ ընել. ճոխ խօսքին տեղը ըլլ. խոսոտոմը չարգել. 12. հետեւիլ (արհեստի). 13. կեցնել (գին) – կրկ արմատանալ, արմատ բռնել. – վրան լուծ, լեզուն բռնել ճոխ պահ քաղցրութիւն. ճոխ պօղ ու. պօղ... ը կզդայ խօսքի բռնել, զգաստացնել. – ոնտուձիկ օձի. քեն բռնել, պատառատառատ ընել, – սդիչ՝ ծէծ գրաւ դնել՝ բռնել. – չոջգլրի. մղումքը կատարել. – յոյզ սկսիլ. – պարտ մրցիլ. – ոզոն ուզ երկայնաձգանել, երկարել երկնցնել (խօսքը). – ալ ձեռնառու ըլլ. օգնել. – զոյ վատահիլ, աչքը բռնել ճոխ ալ ոտքը ձեռքը բռնել, կարող ըլլ. – ծին գլուխը բռնել, գլուխը ցաւիլ – շրջ ճոխ ձեռքը բռնել. շատ ճարտար ըլլ. ճոխ ոնտուձիկ ալ ձեռքին վրայ բռնել, շատ յարգել. – խոշ աղեկ բռնել, քաջալեր նայիլ. – ահաւ վկայ բռնել, վկայ ներկայացնել. – ձայն յամառիլ. – ճրմ կատարակից ըլլ. – ճոճ գլուխ բռնել, հպարտանալ. – չոր տեղ բռնել, փիլը գրաւել. – ձոյզ երեսբառնել, համաձայնիլ. – ճոխ ալ ոտքը ձեռքը բռնել, ծուին բռնել, ծուին բռնել-ճոխ ծուին բռնել, ծուին բռնել

طوتمامش (դուբումամբ, ք.) հոգածաձաձած, նայ։

طوتمق (դուբրմամգ, ք.) 1. բառնել 2. գոբծածել. 3. գնել։

طوتو (դուբու, ք.) պատանեք, գրաւական (չմշ. կոլտուկ. ոհդ. մակ. ևյլ.) – գնել

طوتوق (դուբուգ, ք.) 1. անգամ մալոյծ (հմշ. մոլո ՝ մոլոյ) 2. ամչկած, անհամարձակ. 3. ընդամսացած, գանդաղ. 4. մարած (ձայն), գոյ (ճամբայ). 5. երեսի փոշ. ըլլ – 1. գանդաղութիւն. (չմշ. բեսիւ. ըլլ. ևյլ. Ա) 2. անդամալուծութիւն. (հմ. մոլո. լիջիոն. մոլոյ) 3. ամչկոտութիւն. անհամարձակութիւն. 4. ձայնի մարածութիւն. 5. փակում։

طوته (դուբա, ք.) ի հաշիւ, հաշուոյն (հմշ. գրաւ ևյլ. գրաւ)։

طوج (դուճ, ք.) անագապղինձ (հմշ. թուճ)։

طور (դաւր, ա.գ. յաղ.) 1. ընթացք շարժում. 2. վարք. 3. ձև. 4. (դաւուր, ք.) գոռոզութիւն. հպարտութիւն. ճամբ – հպարտանալ. – գոռոզ, հպարտ

طور (դուր, ա.) լեռ (հմ. ճաղ՝ լեռ, ճուլ՝ կոյս) – լեռ Սինա լեռ։

طوراج (դուրաճ, ք.) փոսիանդ (ներբան, չուան) (հմշ. չըլը. ջուրդ)։

طوراق (դուրագ, ք.) 1. կայան. 2. բնակարան, բնակավայր. 3. կայարան. 4. վերջակէտ (ուրանի մէջ) – հանգստավայր։

طوربه (դորաբա, ասյօր ք.) պարկ. ևյլ – պարկաբար։

طورپ (դուրփ, ք. աղաւ. բուրէն) բողկ. – գոյն. – ի – մերի գոյն բողկ, կարմրաբողկ. – սեաւ ՝ ոչ սեւ բողկ. կիչ – աւազոտ, սոխուն։

Digitized by Google

թորլամագ (sorlamag, ք.) 1. ժողովել հաւաքել. 2. ծրարել։

թորլուգ (surlug, ք.) 1. հոգէ խըրծրթ. 2. ածուխի փոս։

թորլմագ (surlmag, ք.) 1. կենալ. 2. տակը նստիլ, վայրաստուգիլ

թորմո (surmag, ք.) 1 կենալ (հմմ. ա կաւել). 2. կենալ, կանգ առնել (հմմ. ի. տոփ). 3. սպասել, համբերել. 4. խել ձեռք. ըլա թորմե աչխարհ քանի որ ձեռ. թորմո ալ ասոնցի ձեռ. 5. բնակիլ (ա կաւել). 6. կենալ, զարմանալ. 7. – ոզնոյ խօսքերն վրայ ձեռ. հասաստատ կենալ. թորմոզոյ փոշի նստիլ. թորմո պագաս չարտուճակ նայիլ. թորմո ալ ասոնց ալան չի կրնար բսել. ասկե յայտնի է. թորմո՛ ըսիլ կրնար համբերել. ! թոր սլամա բարե՛ (սխ. թոր սլամ) – . – գարիւ համակարկիլ, դիմագրել. – ոձոն սպրիլ։

թորնաւիձա (surnavidza, խոս.) պղտաստակի բանալի։

թորնչ (surunch, ք.) տե՛ս թորնչի, ։ ։

թորնչի (surnchi, խոս.) ծախարակ. ոն – չիկոչ ծախարակէ անցընել։

թորնի (surni, ք.) կրունկ, խորոկ պնին – գայլամաճկան. պնին-չիկոչ գայլամաճկան. սա – բսր եգիպտահաս, քաղահաս [հմմ. կնկան գրե. թրչ. կոզկ] թորնիդ կոզկն ընդհան. թորնիդ կոզոնդն ալ կոզկն պնին վայլուն գեղին. թորնի կոզոնդն ընդհան բանի մը ձեռք անցընել (ծաղրական խնամասիրել ալ կը գործ.) [ոգեղեն կռնակներն (հմմ. կիչկիչ եղեր)։

թորնու (surnu, ք.) վայլուն, վճիտ պայծառ (հմմ. գլ. ածական)։

թորոգ (sornug, ք.) 1. գագաթ (հմմ. պէ (գոգաւոր). 2. ծայր (հմմ. ջգ) 3. ա. թորո. 4. լեռնագագաթ։

թորպիլ (sorpil, ֆր.) ծովատապան նաւատորմ առաջը, [թորպիլ. – բահր տհտ ընդծովեայ թորպիլ։

թորպեդո (sorpido, անգղ.) թորպիլ ստուգիչ պիլոթ թորպիլորդը, թորպիլանաւ. կիչ – [թորպիլահալած։

թորրը (sorrը, թ.) մրուր (հմմ. չոկոնդ) – մրրախառն։

թորրմագ (surrmag, թորրը թ.) 1. կեղտել (հմմ. ա կաւել). 2. կեղտել, վար գնել, ապականել։

թորրշ (surrch. ք.) կեղտաածք, գիրք (հմմ. խոց). ս-յան կողմնակի – ։

թորրչմագ (surrchmag, ք.) գէշ գէշ կեղտել գալ։

թորրշի (surrchi, ք.) տ. թրշ. գորդ – գաւ մը ընել, գաւագրել։

թորրօպ (sorrop, ք.) կծկատած, կծկուած, կծկորիկ. – թորրօպ կծկորիկ նստիլ։

թորրօտ (surrut, ք.) 1. կարգաւորակ. 2. նաւազանգ.

թորրուն (surrun, ք.) 1. կայուն անշարժ (հմմ. ակռ). 2. գանգատ, ծանրաշարժ (հմմ. ծանր, ակռ). 3. հանգարտ, խաղաղ [հմմ. սակռ]. 4. յոգնած, խոնջած [հմմ. ոգնիլ]. 5. գանգատ. ըլ – 1. անշարժութիւն. կայունութիւն. գանգատ, հանգարտութիւն խաղաղութիւն. գանգատ ընել. 2. զբաղանք հիւանդ. մեռնիլ ոտքերը զարմացնել հիւանդնալ։

թորրֆանտը (surrfandը, – տօռ ք.) տե՛ս թրֆանտը ։

թորրֆա (surrfa, ք. ածական. դրֆա) 1. պիղծ. 2. սրբապիղծ։

թորլաղ (sorlag, ք) 1. անկարծ, անփորձ. 2. սրտմտած ձի։

Digitized by Google

طوروقسيمق (sorıuqsumaq, ت.) ڤ. قسيمق، متوسكاوسكا.

طوروقلامق (sorıuqlamaq, ت.) ڤ. لمق ايچون قيلمق.

طورولمق (sıurıulmaq, ت.) ڤ. طورمق صن، رولمامق. ت.) 1. متوقف اولمق، ايستامق، ڤازگچمك. 2. هاندا طورمق.

طورون (qorıuı, ت.) ڤ. (حڤ. حفير) قيز ياڭچق Dora (حڤ. حفيده).

طوره (qurar, ق.) 1. متوقف اولمق، ايستامق، ڤازگچمك. 2. ايسترمك، ڤازگچمك. 3. كوچ، قوت. (مثلو. ايچنده).

طورى (sorp, ت.) چيقيق ـ آچيق [ڤر]. قاپالى دگل [ڤر].

طوريق (qorlıq, ت.) ايچنده [ڤر].

طوز (qıuz, ت.) مغ (حڤ. ملح) طوز كبى طوز مغ قدر چوق، بيقلق (حڤ. ڤازگچمك حق). (تان ونعمت). (حڤ. منتدار لق. شكران). قودى. (بوش، قورو، ايچى بوش، كوپوك كبى). (مستعفى). گچمش ـ گچمكده اولان. قاو ـ مغ. ـ لو ـ لو ـ ايسلاق، طوزلو. 1. مغلى. 2. طوزلو يمكلر (حڤ. غالى. جهاز. غلى). ـ لو ـ طوزلو يمكلر [متوسطلرى حيوانلرده ڤ.]. بحر طوزى 1. مغدكلك. 2. طوزلقلق. ـ سز ـ طوزسز اولمامش. ـ ى ـ انكليز ملكنه عائد شى. ـ قيا ـ طوزلمق ـ سز ـ طوزسز، طاتسز. ـ سز ـ طوزلى.

طوزاق (sıuzaq, ت.) 1. قورو، ياش اولميان، قوروماش. 2. خورما اغاجى (حڤ. نخله).

طوزلاق (qıuzlaq, ت.) طوزلق (حڤ. محله).

طوزله (qıuzla, ت.) 1. طوزلامق 2. طوزلاماق، طوزلامه.

طوس (qos, ت.) مقابله ـ قورقو ـ قورقوسى، مقابله. ـ لمق طوزلامق، مقابله ايتمك ـ اورشدرمق ـ مقابله ايتمك.

طوسباغه (qosapaqa, ت.) قرمه (حڤ. قابوقه).

طوسون (qosuı, ت. مقابله. طوس ايله قارشيق، قرمه ايتمه كمى).

طوطى (qıudı, پ.) ت طوطى، طوطى شكر خا (بغداد پاپاغان كسى) (حڤ. طوطى). 1. چوقدن ياپيلمش اولان ت. 2. قورقو. ـ لمق طوطى اولمق. ـ [qıudıhef] قورقو، مقابله.

طوع (qaw' ع.) 1. اطاعت، انقياد 2. كمال (حڤ. طاعه) (ادارهٔ ذاتيه بالطوع والرضا) {qaw'ıdıhqa} كمالله و خوشلقله اطاعت. ـ لمق (qaw'aq) كمالله ـ ـ لى كمالسز، ناكمل (خواه ناخواه كمالسز اولمق) (حڤ. خواه ناخواه).

طوغ (qıuı, ت.) ع. توغ ـ لو ـ توغ صاحبى. ـ لو ـ توغ صاحبى. ـ يكى، اوچ طوغلو برج.

طوغان (qoğan, ت.) قوش (حڤ. شاهين). ـ باز ـ آى ـ قوش بازه. ـ لو ـ قوش بازه. ـ قور، بوشلق ـ قور، بوشلق. ـ لمق قوش بازه ايله صيد ايتمك، بازه ايله اوچورمق.

طوغرامق (soğramaq, ت.) قيرقمق، قيرمق، كسمك.

طوغرام (soğram, ت.) 1. كسيم كسم، قيرقم، قيرقيم، قيرقيمى. 2. قيطه، قيطه قيطه.

طوغرامق (soğramaq, ت.) قيطه قيطه ايتمك، قيرقمق، قيرقيم قيرقيم ايتمك، كسمك. ـ لمق كسيلمك، قيرقيلمق، قيرقيم قيرقيم اولمق، كسيلمك. ـ لو كسيم كسيملى. ـ ايش قيرقيملى ايش. ـ ايمك قيرقيم قيرقيم ايتمك.

طوغرامه (soğrama, ت.) 1. قيرقيلمش، قيرقيم قيرقيم ايدلمش 2. كسيلمش. ى ـ كسيلمش شى. ـ لمق قيرقيلمق، كسيلمك. ـ لى قيرقيملى، كسيملى.

طوغرلتمق (soğrlatmaq, ت.) طوغرلتمق 1. كسدرمك، قيرقدرمق 2. قيرقدرمق، كسدرمك.

Digitized by Google

տոգորմ (տոգուրմագ, բ.) ծնել, տալ 1 տալ.– ոչ մանկամբեր տոգորմ պատահ, հոգ ընել. տոգորե տոգորե ինչ տոգորդ տոգորդ և ծնաւ մուկն չկոչին.

տոգոշ (տոգուշ, տոգոշ բ.) 1. ա. ագռաւ.2. ծագուած (հմմ. տոգոշ) տոգոշ – ագռաւաձին, ագռաւական.

տոգ (դաւիճ, ա.) ա. վագ. (վագի օժանդակով կը գործածուի)

տոգան (դուճան, ա.) 1. ջրհեղեղ. նոյ – (դուճանի նաւի) Նոյեան ջրհեղեղ. 2. նախապատմական ժամանակ. 3. առասպելական անձրեւ. ջրհեղեղէ առաջ, նախաջրհեղեղեան, անդրջրհեղեղեան. տոգան յետ ջրհեղեղեան.

տոգ (դոգ, բ.) 1. կուշտ, յագեցած (հմմ. տոգ. տոգան). 2. խոտ (կերպաս եղ). տոգ – 1. գշտութիւն 2. խտութ. ճանճ տոգով տոգ կոզոլ

տոգ (դաւգ, ա. յգ. տոգեր) 1. մանեակ. զրոյ տոգ ոսկի մանեակ 2. անուր (հմմ. տոգան). 3. կարտոգ. (հմմ. տոգ. տոգան). տոգ չիրչ խարտոգ մատղկային կարտոգութիւնէն գուրս.

տոգար (դոգար, բ.) լամ – ա. տոգար տոգարլամ.

տոգամ (դոգամ, բ.) թակ, կռիւ – ա. ժամալ, կարալ, հասու, կուշտ ու կալոշ. լամ – թակով զարնել ծեծել

տոգմուկ (տոգմուկ. բ.) 1. գոյգ ընել տալ. 2. հիւսել տալ

տոգորջին (տոգուրգին, բ.) 1. որսի (հմմ. ջիչ). 2. ընկուզ (խաղ)

տոգոշ (տոգուշ, բ.) 1. բանակ. 2. կռիւ. – [sic] տոգոշ պահպանակութիւն. (հմմ. պահպ)

տոգորմ (տոգորմագ, բ.) 1. (տոգորմագ, գեղջկ. տոգորմուկ, տոգորմուկ) 1. շտկել, ուղղել. 2. ճիշդ ուղիղ, ստոյգ, հաւատարիմ (հմմ. ճշմարիտ, ճշդիւ կերպով). 3. պարկեշտ, ուղղամիտ. 4. ճիշդ շիտակ (հաշիւ). 5. ուղղակի, շիտակ 6. ճշդիւ, շիտակ, ճիշդ. 7. ճշմարտաբար. ուղղութ. 8. գեղ. տոգ տոգորդ շիտակ, ուղղակի. ոչ տոգորդն տոգորդ, ջհ – ուղղակի. ես – շիտակը, արդարև. կոչ տոգորդ արեւելք (ուղիղը տոգոշ կոչ, տոգոշ կոչ). լք – 1. ուղղութ. շիտակութ. (հմմ. տոգ. տոգան). 2. ճշդութ. ստուգաբանութիւն (հմմ. կանոն. տոգ). 3. ճշմարտաբար. ուղղախօսութ. (հմմ. ճշմարտախօս). 4. պարկեշտութ. ուղղամտութ. (հմմ. տոգ. տոգան). 5. անկեղծութիւն (հմմ. տոգ. տոգան).

տոգալ (դուղալ, բ.) 1. ապիւտ. 2. ապիւտել, ապիւտեցնել. ոչ – ապիւտաւորեալ. ես – ապիւտաւորեալ.

տոգմ (տոգմագ, բ.) 1. ծնել (հմմ. տոգ). 2. ծագիլ (հմմ. տոգ). 3. յառաջ գալ, գոյանալ. 4. ծնել, ծնունդ առնել, յառաջանալ (գաղափար կ՚ըսեն). ծնանիլ ծնունդ տալ.

տոգմ (տոգմագ, բ.) 1. ծնունդ (հմմ. տոգ. տոգ). 2. ծնած. (հմմ. տոգ. տոգ). ոչ – ի բնէ, բնիկ – ծնունդ 1. ի ծնէ 2. բնորոշին մարդ

տոգո (տոգու, բ.) ծննդավայր, հայրենիք (հմմ. տոգ. տոգ). տոգ – (ոտն) տոգ. տոգ. տոգ.

طوقوشدرمق (թօգուշտըրմագ, թ.) 1. ընդհարել տալ. 2. իրարու հետ կռուեցնել. 3. բաժակ ընդհարել տալ, տրենկել տալ:

طوقوشمق (طوقشمق թօգուշմագ, թ.) 1. զարնուիլ, բախիլ. իրարու զարնուիլ. 2. ընդհարիլ. 3. կռուիլ:

طوقومق (թօգումագ, թ.) ոստայնանկել, գործել [կտաւ], հիւսել, յեռուլ. — ايچه الديوب صيق մանրազնին քննել. — صيق շատ յաճախել:

طوقومه (թօգումա, թ.) 1. հիւսք, հիւսուածոյ (հմմ. منسوجات · منسوجه). 2. ոստայն, հիւսուածք, հիւսկէն

طوقوناقلی (թօգունագլը, թ.) 1. խիստ բարկ. 2. խանգարիչ, յուզիչ, դպչող. — سس — յուզիչ՝ խանդաղատիչ ձայն (հմմ. صدای مؤثر). — توتون — բարկ, խիստ ծխախոտ:

طوقوندرمق (թօգունտուրմագ, թ.) դպցնել. — سوز խօսք —

طوقونمق (թօգունմագ, թ.) 1. դպչիլ 2. վնասել. 3. յուզել, դպիլ — ناموسه պատուոյ դպչիլ, անպատուել. — كيسه‌يه քսակին դպչիլ, վնասել. — توتون ծխախոտը վնասել:

طوقه (դօգա, թ.) 1. սլաք — օղակ, ագոյց. 2. բաժակահարութ. ا — բաժակահարել, տրենկել. ا — ال ձեռքը սեղմել. — كوچك մանրօղակ, ագուցիկ. — لمق — սլաք օղակել, գօտին սեղմել. — لی — ագուցաւոր:

طوك (թօն, طون թ.) սառ. — ياغی — գիրուց ճրագի. — چوزلك — սառոյցները հալիլ. قالمق — սառիլ, մնալ պաղիլ. — دیرمق — 1. սառեցնել 2. պաղեցնել

طوكدرمه (թօնտըրմա, طوندیرمه թ.) պաղպաղակ. — جی —

طوكمق (թօնմագ, طوڭق թ.) 1. սառիլ. 2. սաստիկ պաղել:

طوكوز (թօնուզ, طونوز թօնուզ, թ. ագաւ. طوموز) խոզ (հմ. خنزیر) — یابان — վայրի խոզ, վարազ. — بالغی — ծովախոզ խոզաձուկ. — یاغی — խոզաճարպ 2. անվհատ՝ յամառ աշխատող. — لان — [կենդ.] կոյադնդիռ (հմմ. خنفساء ، بوق بوجكی). — لق — 1. խոզութիւն. 2. յամառութիւն, անվհատութիւն:

طوكوق (թօնուգ, թ.) 1. սառած. 2. ադօտ, նսեմ 3. անփոյթ, անշուք. — لق — ադօտութ. նսեմութիւն անշքութ. — لاشمق — ադօտնալ, նսեմանալ

طول (թուլ, թ.) այրի. — عورت اوقی — կռատուկ (հմ. آراقیطون):

طول (դուլ, ա.) երկայնութիւն (հմմ. عرض հկ. اوزونلق). — مدت — երկար ատեն. طول عمر երկար կեանք. طول عمرایله معمر او[لمق] երկար ապրիլ. طولاً [դուլէն] երկայնութեամբ, երկայնութեանկողմէ

طولاشدیرلمق (թօլաշտըրըլմագ, թ.) պտտցուիլ:

طولاشدرمق (թօլաշտըրմագ, թ.) 1. պտտցնել, շրջեցնել. 2. շրջագայեցնել. — باشه տագնապալից գործ մը բանանձնել — ذهن միտքը շփոթեցնել

طولاشمق (թօլաշմագ, թ.) 1. շրջիլ, պտտիլ, շրջագայիլ. 2. գալարիլ, ծռիլ — ذهن միտքը շփոթիլ. — دیل լեզուն շփոթիլ. — آیاغی ոտքին փաթթուիլ. — آردنده յետապնդել:

طولاشمه (թօլաշմա, թ.) շրջան, գործ շրջագայութիւն:

طولاشیق (թօլաշըգ, թ.) 1. խառնակ շփոթ. 2. մանուածապատ ծամածուռ. 3. խոտոր. 4. մութ [խօսք] — یول — մանուածապատ ճամբայ. — لق —

Digitized by Google

տոմշ (տօմշ, թ.) 1. լեցուած. 2. լեցուն (հմմ. պ. տոլո՝ օդաշուշ). 3. լեցուածք. ամէն տոմշ խաբեութիւն :

տոմղ (տօմղ, թ.) 1. լեռնալ, լեցուիլ. 2. լրանալ. – ցորեան լեռնալով ծորվիլ. – գնդեր կոչուիլ ամբոխներէ լեցուիլ, լայնալ պէս բլլ. – ծոյլ շատ վշտանալ։

տոմս (տօմս, թ.) 1. լեցուիլը. 2. լեցուածք. 2. լիութիւն [կերակուրի ճաշակ – խաբեութիւն. յուզել – չխաբուիլ։

տոմր (տօմր, թ.) 1. լեցուն, լի (հմմ. պ. տոլո՝ օդաշուշ). տոմր տոմր լեփլեցուն. 2. առատ, շատ (հմմ. կշիռ՝ ծանր՝ ճոխ՝ ճոգ). 3. կարկատ (հմմ. յր. կրկն). տոմր – ջրով 1. ափ մը լեցուն. 2. առատ 3. լեցուն գաւաթ՝ բաժակ :

տոմուզ (տօմուզ, Պուլուղ. թ.) միսկաւուր տուիլ. տոմուզ մի՛ տար մեղրի –

տոմոմ տե՛ս տոմոմ. տոմոմ

տոմա (դաւվա, թ.) 1. տխուր. – ուշացած ապառաստաւոր ձիու. 2. նուագ։

տոմի (դուլա, ս. խզ. տոմի ի) երկայնագոյն, տեւական երկայն. – ձի մեծ համառօտ. ծոնդ տոմի – ձի շատ համառօտ, ներհուն. ի կամ – ձի մեծ համառօտութիւն ունենալ. ոտ տոմի ձի շատ հմուտ է։

տոմի (դուլի, թ. խզ. տոմի . աւելի գործ. տոմի)1. երկայնութեան տոմի դրաւ երկայնութիւն. աստիճաններու

տոմատս (դոմաթէս, պոմոթ somatą, թ.) լօլիկ, պոլդիկ.

տոմար (դուման, ս. յգ. յունարէն. հայ. soumr, snumr) 1. տետր, տոմար, տետրակ. 2. գրասեղան գրաստ գիր երկար թուղթ :

տոմակ (դոմաղ, թ.) 1. փայտէ գնդակ 2. խաչոր եւ ծանր մուճակ։

տոլմ (տօլմ, թ.) 1. խառնակութիւն, չփոթութիւն. 2. ծանծաղութիւն. 3. մթութիւն (ամպի)։

տոլաղ (տօլաղ, թ.) չուխայէ արկածեան, իբր հեակ գործած.

տոլամ (տօլամ, թ.) 1. ծալք. 2. գաւթ :

տոլամպաճ (տօլամպաճ, թ.) 1. գաւառաբնակ, գաւառուն. 2. ծանծաղութիւն. յոլ – ծանծաղութիւն ճամբայ։

տոլամղ (տօլամղ, թ.) չրջապատել

տոլամա (տօլամա, թ.) մատնութիւն։

տոլանտրմղ (տօլանտրմղ, թ.) գրծել խաբել։

տոլանտրճի (տօլանտրճի, թ.) գրծուածք, խաբէբայ. ել – ։

տոլանմղ (տօլանմղ, թ.) դառնալ, շրջիլ, հետ գալ։

տոլանի (դուլանի, ս.) ըստ երկայնութեան, երկայնութեամբ

տոլանի (տօլանի, դնդան թ.) պատճառ – ծն պատճառաւոր. ծն – ան. ազդակի կերտուիլ – պատրաստուիլ 2. անուղղակի. տոլանի չուզեմ անկի։

տոլտրճմղ (տօլտրճմղ, թ.) լեցնել տալ (հմմ. մոտրեցնել նոյն)։

տոլտրմղ (տօլտրմղ, թ.) լեցուիլ։

տոլտրմա (տօլտրմա, թ.) լեցնել (հմմ. նոյն)–լիք հրացան –

տոլկուն (տօլկուն, թ.) լեցուն, լի. – ուշ գերուել, լեցուածքի. – ջուր վշտակիր տիրտ. ել – 1. լեցուածութիւն 2. ներգութիւն, քէն. ել – ոտտ տոլ. անմատոյց. ել – ձգել լսելով ատացուած ծանօթութիւն։

Digitized by Google

طوی (դօյ, Բ.) 1. տրօն [թագուհի]. – ղազիղ չաղչաղ քասթաքը (հմմ. յաղճ ղազ). 2. անփոքր, խակ. 3. ականակ, անընտել. լծ – 1. անփորձութիւն. խաղ. 2. ականակութիւն. անընտելութեան

طویت (դավիյէթ, ա.) գիտութիւն, գիտութիւնը, միտք.

طویرلمق (դուլուրուլմագ, Բ.) 1. իմացուիլ. 2. իմացնել տալ։

طویرمق (ջօյուրմագ, Բ. ջօյօղօդ) 1. կշտացնել, յագեցնել (հմմ. اشباع). – ղարի փորը կշտացնել. 2. (տուլուրմագ) իմացնել, իմաց տալ։

طویغو (տուլղու, տուլղու, Բ.) զգացուած, զգայարանք. (հմմ. حس, حاسه). լծ – զգայունիչ – անզգայ. մեզլիք – անզգայութիւն։

طویغار (ջօյղար, Բ.) տրտոյտ (հմմ. چایر قوشی).

طویل (դավիյլ, ա. ծլծ էն. իգ. طویله) երկայն, երկար. طویل القامه [դավիյլիլգամէ qaмss] երկայնահասակ. الاجنحه – երկայնաթև. طویل المنقار [դավիյլիլ միղգար] երկայնակտուց. مدت طویله երկար ատեն (հմմ. مدت مدیده)

طویلمق (ջօյլրմագ, Բ.) 1. կշտացուիլ, կշտանալ, յագեցուիլ 2. [տուլուլմագ] լսուիլ, իմացուիլ։

طویه (դավիյէ, ա. աղտ. դավլա խփի) 1. տրտծուած գրատեղեան տարբ անցուած լար. 2. ախոռ։

طویماز (ջօյմագ, Բ.) 1. անյագ, չկշտացող. 2. [տուլմագ] անզգայ. – ադամ աղուզ անզգայ։

طویمق (ջօյմագ, Բ.) 1. կշտանալ, յագենալ. 2. [տուլմագ] լսել 3. իմանալ, զգալ։

طویه (ջօյմա, Բ.) 1. յագեցում. 2. [տուլմա] լսել, իմանալ, զգալ։

طوی (դօյ, Բ.) 1. տրօն [թագուհի]. – ղազիղ չաղչաղ քասթաքը (հմմ. յաղճ ղազ). 2. անփոքր, խակ. 3. ականակ, անընտել. լծ – 1. անփորձութիւն. խաղ. 2. ականակութիւն. անընտելութեան

طویت (դավիյէթ, ա.) գիտութիւն, գիտութիւնը, միտք.

طویرلمق (դուլուրուլմագ, Բ.) 1. իմացուիլ. 2. իմացնել տալ։

طویرمق (ջօյուրմագ, Բ. ջօյօղօդ) 1. կշտացնել, յագեցնել (հմմ. اشباع). – ղարի փորը կշտացնել. 2. (տուլուրմագ) իմացնել, իմաց տալ։

طویغو (տուլղու, տուլղու, Բ.) զգացուած, զգայարանք. (հմմ. حس, حاسه). լծ – զգայունիչ – անզգայ. մեզլիք – անզգայութիւն։

طویغار (ջօյղար, Բ.) տրտոյտ (հմմ. چایر قوشی).

طویل (դավիյլ, ա. ծլծ էն. իգ. طویله) երկայն, երկար. طویل القامه [դավիյլիլգամէ qaмss] երկայնահասակ. الاجنحه – երկայնաթև. طویل المنقار [դավիյլիլ միղգար] երկայնակտուց. مدت طویله երկար ատեն (հմմ. مدت مدیده)

طویلمق (ջօյլրմագ, Բ.) 1. կշտացուիլ, կշտանալ, յագեցուիլ 2. [տուլուլմագ] լսուիլ, իմացուիլ։

طویه (դավիյէ, ա. աղտ. դավլա խփի) 1. տրտծուած գրատեղեան տարբ անցուած լար. 2. ախոռ։

طویماز (ջօյմագ, Բ.) 1. անյագ, չկշտացող. 2. [տուլմագ] անզգայ. – ադամ աղուզ անզգայ։

طویمق (ջօյմագ, Բ.) 1. կշտանալ, յագենալ. 2. [տուլմագ] լսել 3. իմանալ, զգալ։

طویه (ջօյմա, Բ.) 1. յագեցում. 2. [տուլմա] լսել, իմանալ, զգալ։

طومالان (տօմալան, Բ.) թոյլ (հմմ. ر منطاری).

طومباز ‘ طومباق ‘ տե՛ս طومباق . տումբազ։

طومبالاق (դօմպալագ, Բ.) 1. յետնկեզ, գիրաւկ. 2. գիմիկ գլխիվայր թաւալում։

طومباله (դօմպալա, Բ.) 1. գլխիվայր թաւալում, գիմիկ. 2. տեսակ մը թզթախազ։

طومرق (դօմրուգ, ջօմօղ Բ.) 1. կոճղ, ծառի բուն 2. ծիր, պատուկ. 3. տունկասպ. 4. բանտ, զնտան. աջօմօղ առանակապ. ամէն – բանտապան. աջօմօղ բանտապարկ. ճէմ – պահիլ, ծլիլ

طومشمق (դօմուշմագ, Բ.) քնուիլ [թագուհիլ, հաս]։

طومورجق (դօմուրնգ, ճջօրօղ Բ.) պատուկ, ծիր [ծառի]. – ճէմ – ծլիլ, պահիլ։

طون (տօն, Բ.) 1. վարտիք. ս – ճէ, անդրավարտիք. 2. ձիու գոյնը [գոյն] տունդա գալ աշխատ (գոյն). 3. հագուստ։

طوناتدیرمق (տօնապտրմագ, Բ.) 1. զարգարել տալ. 2. [ուսուլվաշել տալ. ճէմ] տօն. ճէմ։

طونج (դուճճ, Բ.) անագապպրնձ։

طونبای (տօնպայ, Բ.) եզ գոմէշ։

طونلانه (դօնէլադա, ջօնէլադօ դօնէլաբօ իտ.) տունկատաչափ. լծ – տունկատաչափ, տունկատաչափնոց։

طونوس (դօնօս, Բ.) կամար. լ – կամարաբար։

طونه (դուճա, Բ.) Դանուբ. երբ – Դանուբ գետը։

Digitized by Google

طويوم (տօյում, թ.) յագուրգ. لق – 1. կչռանալու չափ. 2. նալան

طهارت (դահարէթ, ա.) 1. մաքրութ. (հմչ. نظافت، تمیزلك). 2. օրի-նական մաքրութիւն (իսլամաց).

طهور (դահուր, ա. طهارت էն) 1. մա-քուր. (հմչ. نظيف، تمیز). 2. սուրբ

طي (դայ. ա.) 1. ծալլել. 2. ջնջել [գրուածք]. 3. բնկնանալ, կտրել անցնիլ. مراحل – լեզուն բանել. – مسافه مراحل մինչեւ կտրել. طي مسافه մինջ կտրել.

طيار (դայեար, ա. طيران էն. իգ. طياره) 1. թռչուն, թռչուն, մինչ թռչող (հմչ. پران ، اوچیجی). 2. ցնդող, ցնդական. جسم طيار ցնդական մարմին. درج طيار (րիճի դայեար) յօդացաւ:

طياره (դայեարէ, ա. իգ.) օդանաւ օդաչու գործիք.

طياغق (տաեաղմաղ, թ.) طياغق، طيامق տե՛ս طيایغق կյլին.

طياق (դաեաղ, թ.) طایاق տե՛ս طيانیقلی ա. կյլին:

طيب (դըյպ, ա.) անուշահոտութ. բուրմունք (հմչ. عطر)

طيب (դայեիպ, ա. իգ. طيبه. յգ. طيبات) լաւ, բարի, ազնիւ, հաճելի. قول طيب բարի խօսք. طيبه كلهٔ լաւ բառ. طيبات [դայեիպաթ, ա, իգ. طيب ի] բա-րեգործութիւնք, առաքինութիւնք.

طيبه (դայեիպէ, ա.) Մեդինէ (հմչ. مدينهٔ منوره). – اهل մեդինեցի.

طير (դայր, ա. յգ. طيور) թռչուն (հմչ. قوش، مرغ). – الدوله (դայրիւտ-տէվլէ) փիւնիկ. منطق الطير թռչնալեզու.

طيران (դայէրան, طيرورت դայրուրէթ ա.) 1. թռչիլ, թռիչ (հմչ. اوچوش ، اوچمه ، واز). 2. ցնդումն. سريع الطيران (սէրիւդդայէրան) արագաթռիչ.

طيرفه (դըրֆա, եր.) անուշք, պիղծ (հրէից համար).

طيره (դըյրէ, ա.) 1. արգողիլ (հմչ. كوجنمه ، انفعال). 2. արգողած:

طيره (դըեէրէ, ա.) չարագուշակ (բախտ). تصادف طيره.

طيريون (դայրիյէուն, ա.) թռչնա-բաններ (ծիրջըը طيورِيون):

طيش (դըշ, տըշ, թ.) 1. դուրս (հմ. بيرون، خارج). 2. արտաքին. ایچی‌ – –ی տակարին – ու ... (մարդ). دكز – ովկիանոս (հմչ. بحر محيط). – طرف – արտաքին կողմ. قپو – արտաքին դուռ (հմչ. باب خارجي). طيشلی 1. ایچلی طيشلی ներսով դրսով. 2. խիստ մօտերիմ.

طيشاری (տըշարը, թ.) դուրս (հմչ. بيرون، خارج). – دن – دە – դուրսը. – لری – 1. դուրսերը. 2. օտար աշխարհ, գաւառներ. چيقمق – 1. դուրս ելնել. 2. պէտք ընել (հմչ. دفع طبيعی ا). قپو – ايتمك – կիտմէք – գաւառները երթալ. – لی – գաւառացի վռնտել, դուրս հանել.

طيف (դայֆ, ա.) 1. ուրուական (հմչ. غول). 2. (բնգ.) լուսապատկեր լուսանկ. طيف شمسی արեգակնային լուսանկ. طيف مضی լուսաւոր լուսանկ. مولد الفوسفوريت լուսածնական լուսանկ.

طيفين (դայֆին, ա. բնգ.) լուսա-կոպէտ գործիք. طيفين:

طيق (դըղ, թ.) Թիք Թաք. ساعتك طيق طيق ժամացոյցին Թիքթաքը. آتيق، اورمق – Թիք Թաք զարնել ներսել.

طيق (դըղ, թ.) նեղ, անձուկ. نفس – ծանրաշնչութիւն, զմայլ լու-ղիղը ضيق النفس، ضيق نفس է.

طيقاج (դըղաճ, թ.) 1. խեց, խցան. ծծկուկ. 2. քերնարգել:

Digitized by Google

طيلسان (դայլէսան, ա. յգ. ասել) փաթթոցին գլխի ասք թ-
ջած ծայրը. սյս ծայրը ծալլել մէջը գարձնել. 2. գլուխը ծածկոց շալ

طين (դիյն, ա.) 1. կաւ, տիղմ, ցեխ ընդոյն ջուր և տիղմ:

طينز (դրճազ, թ.) ձմրան չոր խոտի գէզ.

طينت (դրյնէթ, ա.) դանգուած. 2. բնաւ թ. բնաւորութ. (հմ. ծրտ բնաւորութեան տէր, վատասիրտ:

طينمق (դրնմազ, թ.) ձայն հանել.

طيني (դրյնի, ա.) 1. կաւային. 2. բնածին.

طيور (դուեուր, ա. եզ. յեր) թռչունք (չմշ. գօշար. գոհան). սյս – յոն. թռչնաբանութիւն. սոփերջ սպիւ թռչունաց. սոփերջ մոնքանֆալ թռչունների մաշկոնեայ շապիկ. սոփերջ բարձրաթռուչ թռչուններ. սոփերջ գիշատիչ թռչուններ. սոփերջ մսագլուխ թռչուններ. սոփերջ հաւկիթք. սոփերջ ճնճղիկազգիք. սոփերջ անցաւոր թռչուններ.

(ظ)

ظ (զը) 1. Օսմանեան այբուբենի քսաներորդ գիրը. 2. թուական տասնեակ է 900:

ظاء (զա, ա.) ն գրին արաբերէն անունը, որուն ի՛նչպէս նաև ض յայիմուտանեցիէմ]:

ظافر (զաճիր, ա. յոյն էն. իգ. ուհի ընդ (ظافر) յաղթող, յաղթական տիրապետող:

Digitized by Google

طيقامق (դրզամազ, թ.) խցել, գոցել խծկել. – جزغ آغزنی بوغدانلغ ایله طیقامق ոչխարի գլուխը գարիով լցնել, բերանը գոցել. – اوزگی یاکدرلی اوتلر ایله طیقامق խոտը հերքել, պատանեցնել.

طيقانمق (դրզանմազ, թ.) 1. խցուիլ խծկիլ. 2. գոցուիլ, շուռնչ չկրնալ առնել. 3. ախորժակը գոցուիլ

طيقانيق (դրզանրզ, թ.) խցուած, գոցուած, փակուած (հմ. مسدود، مغلق، قپالی، غش. لق – փակ, խցուած

طيقر (դրզըր, թ.) طيقر طيقر بوستوسنی كه اوده اوزلرینی طيقر طيقر – գրասով վճարել

طيقرتمق (դրզրտմազ, թ.) գըռընջել, քնգռացնել.

طيقردامق (դրզրտամազ, թ.) 1. գռնջել. 2. գրդռել.

طيقردی (դրզրտր, ըրզեր դրզրրր, թ.) գռնջիւն, քնգռիւն:

طيقسيرق (դրզսրրզ, թ.) գոց բերնով փռնգռուք.

طيقسيرمق (դրզսրրմազ, թ.) գոց բերնով փռնգռալ.

طيقشدرمق (դրզրսդրմազ, թ.) խծկել մխել, ւտւ մէջը խօթել

طيقشمق (դրզրսմազ, թ.) 1. խծկել. 2. մխրճուիլ:

طيقلمق (դրզրլմազ, թ.) 1. մէջը մըտնել, մխրճուիլ. 2. նեզուիլ:

طيقمق (դրզմազ, թ.) 1. խծկել, մխել մէջը խօթել. 2. թխել, թշել.

طيقناز (դրզնազ, թ.) գիրուկ և կարճ ւշ – քիչ գիրուկ.

طيقنمق (դրզրնմազ, թ.) թշել, թխել

لمقطيق (դրզալր, ըլեչ դրզրլր, թ.) գոց, փակուած, խցուած.

طيقر (դրզրղ, թ.) 1. նեղ, անձուկ. 2. 2. չատ գէր և կարճ. 3. խիտ

ظرف (զարճ, ա. յգ. ظروف) 1. տուփ (հմմ. قاب). 2. նաւամակի պատհարան. ظرف դրօնոյ պահարանի մէջ. 3. բաժակակապ, բաժակընկալ. 4. [քեր.] մակբայ. زمان – ժամանակական մակբայ. ظرف مكان տեղական մակբայ. ظرف اداة ظرفية մասնիկ մակբայի. لمح – պահարանի մէջ գնել. فنده ظرف ميوجين, մէջ. فنده ظرف برسنه մէկ տարուան մէջ

ظرفاء (զուրէֆա, ա. յգ. ظريف ի) 1. փափկասիրտ մարդիկ. վայելչագէտք. 2. [իբր եզակի] խաթաւած մանաւուն.

ظريف (զարիճ, ա. ظرافت էն, ք. ظريفه, ظرائف, ظراف) 1. վայելուչ, սիրուն, փափուկ. ظريف آدم վայելուչ մարդ. چيچك – սիրուն ծաղիկ 2. վայելչախօս. مؤنث ظريفه [զարիճաճէ, պ. վայելչօրէն, փափկօրէն, փափկութեամբ] կն – [զարիճիհ] փափկութ. սիրունութ.

ظريفه (զարիճէ, ա. յգ. ظرائف) սիրուն առարկայ, վայելուչ խօսք.

ظفر (զուճր, զըճր, ա. յգ. اظفار) եղունգ (հմմ. ناخون). ظفر لحاف եղունգաւոր [էֆիւզզըճր] եղունգակերութ. اكل الظفر ظفر عظم [ազմ զուճր] եղունգոսկր. ی – եղունգային. شكل ظفرى եղունգաձեւ:

ظفر (զաճէր, ա. յգ. اظفار) 1. յաղթանակ, յաղթութիւն. – طاق յաղթական կամար. عود – յաղթական ջուդ ظفر عود յաղթական բանակներ. 2. յաջողութիւն. او ظفر يابى յաջողիլ.

ظفره (զուճրէ, ա.) եղունգիկ (մաշկ մը որ ակնի ներսմկին վրայ առաջ կուգայ):

ظالم (զալիմ, ա. ظلم էն. ք. ظالمه յգ. ظالمين, ظالمون, ظلمه) 1. հարստահարիչ, բռնաւոր, բռնակալ (հմմ. جبار, غدار). 2. անգութ, անողորմ (հմմ. جستز, ستمكار, رحم ى). فلك – անգութ երկինք. كل – 1. հարստահարութ. բռնաւորութիւն. 2. անգթութ. ظالمانه [զալիմանէ] 1. բռնաւորական, բռնաւորական, չարաչար. 2. բռնաւորի պէս, հարստահարութեամբ.

ظاهر (զահիր, ա. դաքն էն. ք. ظاهره յգ. ظواهر ի ظواهر) 1. ակնհայտ, յայտնի, բացայայտ. ظاهر اولمق ակնհայտ գալ ի մէջ. – دليل յայտնի ապացոյց. 2. արտաքին (հմ. باطن). ظاهره ئسخه حواس արտաքին զգայարանք. او – ورقه աւելի գալ, ծագիլ. بن – عبارتجه ظاهر դիտող. چمقدق ظاهر մէջտեղ ելնել, երեւան ելնել. ظاهر اخراج ի ظاهر մէջտեղ գնել, ի ظاهر صورت عبارتجه առերեւոյթ. 3. անուանակոչ (հմմ. اسم مشبه. البته عاوه. ذاتى). قرست – ցուցական. ظاهرى [զահիրէ, ա.] արտաքին, երեսանդ, առերեւոյթ, գործակից օր. [دشمن باطنا دوست ظاهرا արտաքին բարեկամ, ներքին թշնամի

ظاهر [զահիր. ա. ք. ظاهره] 1. արտաքին (հմմ. خارجى հմ. باطن). 1. երեսանդ արտաքին. 3. աշխարհային (հմմ. صورى) – معنای բառական նշանակութիւն:

ظبى (զապի', ա. յգ. ظبا. ք. ظبيه յգ. ظبيات) վիթ, եղջերու.

ظرائف (զարաիճ, ա. յգ. ظريفه ի) ուրախ առարկայներ. زواز ظرائف գաւարճախօս.

ظرافت (զարաճէթ, ա.) 1. վայելչութիւն. փափկութ. շնորհ. 2. վայելչախօսութ. ادا ظرافت խօսքի մէջ վայելչութիւն. لى – վայելուչ:

Digitized by Google

ظل (զլլ, ա. յգ. լլալ) 1. առուձեր շուք (հմմ. ակօղ, պատ). 2. [երկ.] արձակուղ շուք. ի – փուշերին շուքը 2. պաշտպանութ. Աստուծոյ ظل կայսերական

ظلال (զլլալ, ա. յգ. ظل ի) նեղ ու մոգաթրեներուն շուքը:

ظلام (զալամ, ա.) 1. մութ, մթութիւն, խաւար [հին է զուլամ]. լոյս ظلام գիշերուան խաւարը. 2. [զալլամ, ظلّام է] բռնակալ, բռնապետ, մեծ հարստահարիչ:

ظلف (զլլֆ, ա յգ. ظلاف, ظلاف) երկ. կճղակ, երկմասակ:

ظلم (զուլմ, ա. յգ. ظلم) անիրաւութիւն. հարստահարութիւն. կեղեքում, զուլում, հարստահարել (հմմ. ظلم, ظلم, ظلم, ظلم, ظلم, ظلم). – կար – հարբուտահարիչ, կեղեքիչ, անիրաւ. ظالم [զուլում, ա.] յանդրուտի, անիրաւ ուժգին բռնի (հմմ. ظالم, ظالم, ظالم, ظالم, ظالم, ظالم).

ظلمات (զուլմաթ, զուլմաթ, ա. եզ. ظلمة) 1. ա. ظلمة 2. երկրին ամբողջութիւն սուրբ չտեսած և խաւար բնակավայրն կոյսերը. ոչըն ظلمات մթութեանց մէջ. ظلمات ըստ հին ասորաստանեան ազգանունութեան ծագանունները

ظلمانی (զուլմանի, ա. յգ. ظلمانی) խաւար, մութ, մթին (հմմ. ظلمانی, ظلمانی, ظلمانی, ظلمانی, ظلمانی, ظلمانی). ظلمانی չաղ մթին հոգ ظلمانیան զգաց խաւար տեղեր:

ظلمت (զուլմէթ, ա. յգ. ظلمات) մթութիւն. մութ, խաւար (հմմ. ظلمت, ظلمت, ظلمت, ظلمت, ظلمت, ظلمت). ظلمت լոյս գիշերուան մթութիւնը. ոչ ոչ ظلمت աստղիկ մութ մեջ ظلمت տգիտութեան խաւար:

ظلمه (զալէմէ, ա. եզ. ظلم) ա. ظلم ոճրագործ բռնաւոր, հարստահարիչ, կեղեքիչ:

ظلوم (զալում, ա. ظلّام է) ծայրը ստութեան անիրաւ, շատ կեղեքիչ, շատ հարստահարիչ, բռնապետ

ظله (զուլլէ, ա. յգ. ظلل) առուձեր, շուք, հովանի. ظله [զլլի, ա.] առուձայրն. ظله ظلیات [լուպիէթաի զլլիյէէ] սինեմա, սինեմատոգրաֆ:

ظلیل (զալիլ, ա. ظل է. յգ. ظلیلة) հովանաւոր, շուք, առուձեղուն. ظلّ ظلیل 1. առատ շուք, շուք. 2. բարեր պաշտպանութիւնը օր. [ظلّ ظلیل فیض دلیل]

ظن (զանն, ա. յգ. ظنون. ظنیات) 1. կարծիք, կարծել. 2. կասկած [հմմ. شبه. تردد. شك]. – حسن վստահութիւն. հաւատք. ظن سوء կասկած, խեղ. ظن حاصل او غالب առուգութեան մօտ կասկած:

ظنون (զուննուն, ظنیات զաննիյէթ, ա. եզ. ظن) ա. ظن. ظنون باطله սին կասկածներ:

ظواهر (զէվահիր, ա. եզ. ظاهر) արտաքին, երեւելի. احوال ظواهر արտաքին երեւոյթ. عاجز اندانجا ظواهر արտաքինէն չկրնաբուիլ:

ظهر (զահր, ա.) թիկունք, կռնակ, ետև, ետք (հմմ. ظهر • صیرت • آرقه). ظهر سنده ظهر مدیر کهانی ետին ظهر ոգեզգութիւն (զուվէթթիուզզահր) օգնական զօրք. ظهری (զահրի, ա. թգ. ظهر մրգկ.) 1. ազնային. 2. օգնական. ظهری شوك ազնայոտ գրասածք, մեկագրութ. ظهر ոգեզգութիւն. ظهر (զահրիյէէ) մեր չհակի մը կամ թղթի մը ետեւը գրասածք, մեկագրութ. ի – وضع – մեկագրել

ظهر (զուհր, ա.) կէս օր, մէջօրեայ (հմմ. ظهر • اوکلے، زوال). ظهر سلاة կէս օրեայ աղօթք. ظهر قبل կէս օրէ առաջ ظهر بعد [պաաէզզուհր] կէս օրէ վերջ:

Digitized by Google

عائدات ('aiṣap, ա.) եկամուտք, եկամուտ. Դէմ յիլլի عائدات եկամուտը չայտնի չէ։

عائده ('aiṣeḳ, ա. յգ. عائدات ، عوائد) եկամուտ. ՚ջիզ – քէչ եկամուտ

عائق ('aiḳ, ա. عوق էն) յետաձգող յապաղեցնող. عائق اولمق յետաձգող հրամանն. ◦ – արգելք, խոչընդոտ. [علوروندە عائق برداغلر մը եղեր]։

عائله ('aiłe, ա.) ընտանիք (հմշ. լևոնի). قیسی – ընտանիքի պետ (فامیلیا). عائله‌یی عائله խաղաղ ընտանիք։

عابد ('aapiṣ, ա. عبادت էն. իգ. عابده յգ. عبده ՚ պաշտող (عابدين) 1. բարեպաշտ, աստուածապաշտ, ջերմեռանդ. عابده 1. բարեպաշտական. 2. ջերմեռանդօրէն, բարեպաշտօրէն։

عاجز ('aapiṣ, ա. عجوز էն) մեկ կոյ. մարդ մը միայն անյղոր. ن – و عاجز [marrhûnu 'aapiṣhû] անյղորդներ։

عاق ('aqqq, ա. عقوق էն. իգ. عاقه) ապստամբող, ձերբազատ.

عاى ('aip, ա. عتوبه էն. յգ. عاتة ուրիշ) ապստամբ (հմշ. ասես. յուն)

عاج ('aa, ա.) փղոսկր (հմշ. فيل دیشی). عاج دانه‌سی փղոսկրէ ատամ

عاجز ('aajiq, ա. عجز էն. իգ. عاجزه յգ. عجزه) անկարող, տկար, անկարօտ (հմշ. عاجز عبد տկար ծառայ. قلق – չկրնալ, անկարող մնալ. عاجزلری – տկարս, ես (հմշ. بنده‌لری ولاری). عاجز الدارا [surhuլաճէզէ] անկեղծաց. عاجز انկատող ծառայ. عاجزانه 1. տկարաբար, խոնարհաբար, տկարութեամբ. 2. նուաստաբար, ծառայից, խոնարհութեամբ. عاجزانه طرف նուաստից կողմէն, խոնարհութեամբ կողմէ. عاجزانه‌جه խոնարհաբար...

ظهور (զուհուր, ա.) 1. երեւում, երեւան գալ, յառաջ գալ. պատահիլ, ծագիլ, ծագում. بڭرمیغرظهور աներեւակայելի. ا – جریق հրդեհ ծագիլ. 2. երեւոյթ, գոյանալ. ا زور ظهور بلجیان չարչ. պոռթիկ մը եղեր. 3. գիւտ. ززی ظهور کلیقلری Ամերիկայի գիւտը. ى کریلمیشه Օսմանցիներուն ծագումը. زورلو ظهور նոր գիւտ

ظهورات (զուհուրաթ, ա.) 1. պատահականութիւն. (ներ). 2. պատահական. قارشی هرایلو ظهورات պատահականութեանց դէմ. او تابع هرایلو ظهورات պատահականութեան ենթարկուիլ. ظهورات زیاده‌یی پاپورا պատահական չգենուած։

ظهوری (զուհուրի, ա.) Նորը գտած եղիտի մեծ կատակերգակ զրի ززی ظهوری Թուրք զաւեշտախօսը։

ظهیر (զահիր, ա. ظهر էն. իգ. ظهیره) օգնական, ներուկ, թիկունք. ظهیر کاسکیچی Զինուորներու ներուկ. ظهیر դաշտը կորող օգնական։

(ع)

ع ('ayn) Օսմանեան այբուբենի քը. տառ և մեկերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 70. 3. վերջ ի հմշ.

عائد ('aiṣ, ա. عودت էն. իգ. عائده) 1. վերադարձող. 2. վերաբերեալ, վերաբերող, պատկանեալ. او – 1. վերադառնալ. 2. վերաբերիլ, պատկանիլ (հմշ. دجل). عائد حجم պատկանեալ վարչութիւն. عائد اولمق պատկանեալ պաշտօնատուն. تیمائد [ayiṣiyeք] վերաբերութիւն, առնչութիւն. علیهنه عائد առնչութիւն ունենալուն համար։

Digitized by Google

ադի ('ադի, ած.) ադիական, ադիերուն, ադիերուն պես, ադիերուն նման։

ադիական ('ադիական, ած.) ադիերուն պես, ադիերուն նման։

ադիերուն ('ադիերուն, ած.) ադիերուն պես, ադիերուն նման։

ադիերուն պես ('ադիերուն պես, ած.) ադիերուն նման։

ադիերուն նման ('ադիերուն նման, ած.) ադիերուն պես։

ադիկ ('ադիկ, ած.) ադիերուն պես, ադիերուն նման։

ադիկական ('ադիկական, ած.) ադիերուն պես, ադիերուն նման։

ադիկերուն ('ադիկերուն, ած.) ադիերուն պես, ադիերուն նման։

ադիկերուն պես ('ադիկերուն պես, ած.) ադիերուն նման։

ադիկերուն նման ('ադիկերուն նման, ած.) ադիերուն պես։

ադիկ պես ('ադիկ պես, ած.) ադիերուն պես, ադիերուն նման։

ադիկ նման ('ադիկ նման, ած.) ադիերուն պես, ադիերուն նման

عاصم (ʿāṣm, ա. եռատ է.) պարկեշտ պարկեշտասուն, զգաստ։

عاصی (ʿāṣy, ա. եռատ է. յգ. عصاة) 1. ապստամբ (հմմ. յաղ) 2. անշնազանդ (հմմ. կշտամբ, յանդգնել). 3. մեղաւոր (հմմ. կեղծաւոր, կեղծաւորել ըստ ն.). — 1. ապստամբութիւն. 2. անշնազանդութիւն 3. մեղաւորութիւն։

عاطر (ʿāṭr, ա. եռատ է.) անուշահոտ քաղցրահոտ։ ըստ հմմ. خاطر

عاطس (ʿāṭs, ա. եռատ է.) փռընգտացող. عاطس تشبیه փռընգտալին խեր բլալ ըսել։

عاطف (ʿāṭf, ա. եռատ է. յգ. عواطف) 1. միտող, համակրող, երեսը դարձնող. 2. կարեկից, գութալից. 3. կապող. 4. [քեր.] կապ, շաղկապ. عاطف յոյ շաղկապ վաւ. عاطفه حروف շաղկապներ (հմմ. حرف)

عاطفت (ʿāṭfeṭ, ա. յգ. عواطف) 1. կարեկցութիւն, գութ, գորով. (հմմ. شفقت) 2. շնորհ, բարեհաճութիւն, հաւանակութիւն (հմմ. لطف - سیاه - کستر، توجه، میل، احسان) - գորովագութ. ունի - շնորհահաճիլ։

عاطل (ʿāṭl ա. եռատ է. յգ. عاطله) 1. անգործ, գործատակ, պարապ (հմմ. بوش کزن، ایشسز، ایشلمز، بیکار) 2. ծոյլ (հմմ. تنبل) 3. (բժշ.) անշարժ, շարժազուրկ։

عافیت (ʿāfiyeṭ ա.) առողջութիւն (հմմ. صحت، تندرستی) - ունի - առողջ բլալ. عافیتلو - առողջ բլալ. عافیت بولمق - առողջանալ. عافیت ایله - լաւ մը ճարակել. عافیت ایله - առողջութեան լաւ։

عاق (ʿāq. ա.) անհնազանդ, յամառ (հմմ. عند، سرکش) ոմն ոմն ձեռ-

Digitized by Google

ղաց իրաւունքը չյարգող զաւակ.

عاقبت ('ազըպէթ ա. յգ. عواقب) 1. վերջ, վախճան, ելք (հմմ. صوك، انجام، نهايت، آخر) 2. վերջապէս, վերջը (հմմ. بالآخره، آخركار، نهايت) -انديش զգուշաւոր, խոհեմ. عاقبة الامر ('ազըպէթ իւլէմր) վերջապէս (հմմ. نهاية الامر) -انديش ('ազըպէթ էնտիշ) հեռատես (հմմ. دور انديش) - بين կանխատես նախատեսող.

عاقد ('ազըտ ա. عقد էն իգ. عاقده) 1. կապող. 2. պայմանագրող 3. պայմանագիր. (երկ. عاقدين. յգ. عاقدين 'ազըտիյն). (طرفين عاقدين դարաֆէյնի 'ազըտէյն) պայմանագիրներուն երկուկողմը:

عاقر ('ազըր ա. عقر էն) ամուլ. (հմմ. قيصير) زوجهٔ عاقر ամուլ կին 2. անբերրի (հմմ. غير منبت)

عاقل ('ազիլ. ա. عقل էն. յգ. عقلا իգ. عاقله) 1. խելացի (հմմ. عقللی، خردمند، اوصلو) 2. խոհեմ. كار عاقل խոհեմ գործ, խոհեմութիւն 2. խելահաս, չափահաս [մարդ]. عاقلانه խելացութեամբ, խոհեմ, 2. խելացի, իմաստուն իմաստութեամբ. عاقلانه حركت խոհեմ ընթացք عاقلانه تدابير խելացի միջոցներ طاورانق - խելացի՝ խոհեմ վարուիլ։

عاكس ('աքիս ա. عكس էն) անդրադարձող, ցոլացող. الوان عاكسه (էլվանի աքիսէ) ցոլացող գոյներ:

عاكف ('աքիֆ ա. յգ. عاكفين، عاكفان) 1. փութաջան, ջանադիր. 2. ճգնաւոր (հմմ. معتكف):

عال ('ալ. ա. علو էն عالی էն համառօտեալ) Տես عال العال

عال العال ('ալիլալ. համռ. عالی العالی էն) բարձրագոյն, վեհագոյն - مجلس վեհագոյն ժողով, որուն վեհապետը կը նախագահէ. - مارش سلطانی կայսերական քայլերգ։

عالك ('ալիք ա.) ծամոն, ծամելու դեղ եայլն. (հմմ. العاب، مهيج)

عالم ('ալէմ ա.) 1. Տիեզերք خالق عالم Արարիչ տիեզերաց 2. Աշխարհ. (յգ. عوالم، عالمين) (հմմ. جهان، دنيا) 3. Վիճակ. كندى - نده ինքնիրեն, իր վիճակին մէջ - ارواح հոգւոց աշխարհ - آب թաքստոց, կերուխում. چكيرمك - զուարճանալ. - سفلى ('ալէմի սիւֆլա) այս աշխարհ։ بيليركه - աշխարհ գիտէ որ, ամենուն ծանօթ է. بو بر بشقه عالمدر այս ուրիշ ընկերութիւնմըն է. تجارت - ی առեւտրական աշխարհ. چوجقلق عالمی մանկութիւն. منام - 1. քուն 2 երազ - غيب؛ جبروت؛ ملكوت؛ لاهوت երկինք, յաւիտենական աշխարհ. معنی، خواب - երազ. شهادت، ناسوت - այս աշխարհս. مكتب - ی، مدرسه عالمنده դպրոցական կեանք. ի՞նչպէս էք. صغير - մանրաշխարհ. մարդ. كبير - մեծաշխարհ شمول - տիեզերահռչակ. عالمپناه ապաւէն աշխարհի. عالمتاب - افروز աշխարհ լուսաւորող عالمگير տիեզերական, տիեզերահռչակ. بتون - ամէն մարդ, աշխարհ տարարատ رب العالمين (Ռապպիւլալէմին) Արարիչ արարածոց, Աստուած. سوز - (- սուզ) աշխարհակեզ. آرا - աշխարհաշէն.

عالم ('ալիմ ա. علم էն իգ. عالمه յգ. علما. عالمين) 1. գիտուն. 2. հմուտ - الغيب ('ալիմիւլկայպ) ամենագէտ عالم الخفيات ('ալիմիւլ խաֆիյեաթ) գաղտնագէտն Աստուած. عالمانه ('ալիմանէ) 1. գիտունի պէս. գիտնաբար. 2. հմտօրէն. հմտութեամբ:

عالمی ('ալէմի ա. իգ. عالميه յգ عالميان ('ալէմիեան գ.) աշխարհային, աշխարհհայինք, մարդիկ.

Digitized by Google

عالمين ('ալէմին ա. եզ. عالم) տրա-
ծածներ ա. عالم ('ալէմ)։

عالى ('ալի ա. علو էն. իգ. عاليه Հմշ. بلند رفيع. يوجه. يوكسك) 1. բարձր
برقمرعالى բարձր գըլեակ մը. 2. բարձր,
վսեմ (Հմշ. سامى. جليل. والا. بالا) طرف-
عالى բարձր կողմ. — فكر վսեմ գա-
ղափար. — اسلوب վսեմ ոճ. 3. բար-
ձրագոյն. مكاتب عاليه բարձրագոյն վար-
ժարաններ, (համալսարան)։ عاليبخت
('ալիպախթ) մեծաբախտ. բարե
բախտ. تخت-بخت բարձր գահոյք. جناب-
(ճէնապ գ.) մեհանձն. جنابلق-մեծ-
անձնութիւն عاليشان ('ալիշան) մեծա-
փառ, բարձրափառ, հոյակապ, մեծ-
անուն. — وزير բարձրապատիւ մեծ
նախարար. قدر — ('ալիգատր) բարձր-
արժէք, մեծարժէք, ժանկագին. كهر—
('ալիկիւհէր) ազնուաբարոյ. — پدر
ազնուատոհմ, جاه — مكان — مقام — تبار
('ալինաժ) բարձրաստիճան. عاليهمت
('ալիհիմմէթ գ.) մեծանձն, մեծագործ.

عام ('ամ ա.) տարի, ամ. (յգ. اعوام
Հմշ. سال. سنه. ييل)։

عام ('ամմ ա.) 1. հանրային, հա-
սարակաց (թոմ էն) (իգ. عامه)
— توجه հասարակաց համակրանքը. افكار
عامه հասարակաց՝ հանրային կարծիքը
2. հասարակ մարդ, ռամիկ (յգ. عوام)
3. (քեր.) հասարակ. — اسم հասարակ
անուն (հմշ. اسم جنس)։ — طريق հասա-
րակաց ճամբայ. — درس հրապարակա-
յին դասախօսութիւն. (Աստուածա-
բանութ. Կեարէսէիմէջ) — نفر նորաժողով
անկանոն զօրք. — و خاص معلوم բարձր
դասակարգին և հասարակ ժողովուր-
դին՝ առհասարակ ամէնուն ծանօթ է։

عامر ('ամիր ա. عمران էն. իգ. عامره)
1. շէն, հոյակապ. (Հմշ. معمور
آبادان) — بلاد շէն՝ հոյակապ քաղաք-
ներ, 2. Պետական, կայսերական,
արքունի. — مطبعه պետական տպարան
اصطبل — طوپخانه. — ترسانه. — ترسانه —
ա. اصطبل. — مطبخ արքունի խոհանոց։

عامل ('ամիլ ա. عمل էն յգ. عاملين
عاملون իգ. عامله) 1. գործող.
(Հմշ. فاعل) 2. Ճինող, գործաւոր (յգ.
عمله) 3. խնդրառու (յգ. عوامل). 4.
ազդակ. — اك بيوك — در. ամէնէն մեծ
ազդակն է. — او — գործել, վարուիլ։

عامه ('ամմէ ա. յգ. عوام) 1. հասարա-
կութիւն, հանրութիւն 2. ամէն,
բոլոր. — توجه հանրութեան համակ-
րանքը — مقبول հանրութեան կողմէ
ընդունուած. — معلوم اولمق ամէնուն
յայտնի ըլլ. — منافع հանրութ. շահը.

عامى ('ամի, գ. յգ. عاميان) հասա-
րակ մարդ, ռամկական, գռե-
հիկ. عاميانه ('ամիեանէ գ.) գռեհիկ,
ռամկական. تعبير عاميانه գռեհիկ՝ ռամ-
կական բացատրութիւն։

عانه ('անէ ա. մրդկզ.) ցայլոյք (հմշ.
مفصل — . (اوت يری ' قاصيق آلق
ցայլակրային յօդուած։

عانى ('անի. ա. իգ. عانيه) ցայլա-
կրային։

عبا ('ապա ա. آبا թ.) 1. խարազ. 2.
(Թ.) խոշոր ասուի. 3. խոշոր աս-
ուեղէն. խոշոր. عباپوش (ապապուշ)
1. խարազազգեաց, 2. ա. درويش ։

عباد ('ըպատ, եզ. عبد ա.) ծառայ-
ներ. الله — 1. մարդիկ, մարդկու-
թիւն. 2. շատ աժան. عبادالله بر غروش
-حقوق ժողովուրդին իրաւունքը։

عبادت ('ըպատէթ, իպատէթ ա. յգ.
عبادات) 1. աղօթք (հմշ. دعا)

2. պաշտօն, պաշտամունք. 1. ազդ. ՝ի՝ել (հմմ. ՝ի՝ադ) (ծոցաբաժանց պ.) Ակրիատեղի, տաճար, աղօթատեղի, աղօթավայր, աղօթավայր (հմմ. նաև «ծոցաբաժան»):

աբարտ ('ապարէթ ա.) տե՛ս բաղկանալ. դուն աբարտ ոնոյ ասկէ կը բաղկանայ. ամենը սա է:

աբարե (ապարէ ա. յգ. աբարտ) պարբերաբար, ըստ, ջուր-աբարե՝ ոչ ալ այս պարբերաբար խօսքը քանի նախադասութիւնի ունի. 2. բաց յատուկ ոչ ընդհանուր աբարե օրինակին բացատրութիւնը. աբարե արաբ (արեպիհիլիպարէ) արաբ լեզուով (գրաբար աբարե քրանոէվիլեիլ ապարէ) Ֆրանսերէն լեզուով աբարե անոյ (էրմէնիլեիլ ապարէ) Հայերէն. Գրաբար (պիհիպարէ քիհա) բառ առ բառ, բառական:

աբասի ('ապասի ա. իշ. աբասիե, յգ. Ապասեան. Ապասեան. (օղլին աբասի) Ապասեան խալիճաներէն աբասիե Ապասեան խալիճաներէն:

աբէս ('ապէս թ.) 1. անոգնուտ բան, պարապ բան. 2. անտեղութիւն 3. իզուր, անօգուտ, անոյտ. անյայտ պարագայ բաներով զբաղիլ, պարապ ժամանակտ րլ. (աբէսիլեաբ յգ.) պարապ բաներ:

աբէս ('ապէս ա.) ծառայ (յգ. աբէսլեր) (հմմ. գող «ծոց» կ՚ըսէ) աբէս ըմլակ ծառայիդ (աղերսագրի ակզ. կայսեր) ես եմ ձեր հնազանդ ծառայ — (ապիւսսէլամ) սալամ — (ապիւսսէլամ) սալամ ողջագոյր:

աբէնտ ('ապէնտ, ա. եզ. աբէ) պարոն, տէր ներ ոնոյ ՝ն՝ կապաշտներ:

աբէր ('ըպէր, իպէր ա.) յգ. աբէրլեր ա. աբէր

աբրանի ('իպրանի, աբրի 'իպրի, ա.) 1. եբրայեցի, եբրայական. 2. աբրանիե լսան աբրայերէն. սալխականի լեզու, եբրայերէն:

աբրէտ ('ըպրէթ, իպրէթ ա.) օրինակ, խրատ. աբրէտ լսանի (իպրէթէն լիսսաիրին) ուրիշներու օրինակ, այլոց օրինակ. ալիլ — օրինակ առնել. աբրէտ — պատժել. գրս ը՝ն՝ աբրէտ ոնոյ — ես օրինակելի գործ մը. 2. պատիժ. ծգե — ՝ն՝ — ՝ն՝ — օրինակելի:

աբաապ ('ապ'ապ, ա.) արտասովոր սքանչելի աբաապ արտասովոր սքանչելիութիւն

աբուտ ('ուպուտ ա.) (յգ. աբուտ ի) որ չատ չի գործեր. ծոյ կը գործէ:

աբուտիէթ ('ուպուտիէթ ա.) 1. ծառայութիւն 2. երկրագործութիւն. անձնուիրութիւն. անկեղծ հպատակութիւն. 3 խորին մեծարանք. — ընել խորին մեծարանք ցոյց տալ, երկրագել. — կալ, — տալ — անձնուիրել, երկրագել. — կացի. — անել — անձնուիրական. երկրագիտական:

աբուր ('ուպուր ա.) մէկ կողմէն միւսը անցնիլ. աբուր ընել:

աբուս ('ապուս, ա. ծոցե էն) ճոխ. խիտ, գիժեալ. (հմմ. ՝ն՝ զոյգ ոտքի — ոչ) — (ապուսիլմէն) ճոխանալ:

աբուստ ('ապուստ ա.) ճոխութիւն, գիժեալութիւն:

աբեր ('ապիէր, ա.) նարգէ (հմմ. ՝ն՝ — ոսկր — գեղին նարգէ:

աբեայ ('ապիյս ա. աբէ էն) 1. ծառայական, ծառայաբար. նուաստ. — ստեղծագիրը. 2. (ուպէյս) ամենախոնարհ ծառայ. ան — (— անէ) նուաստացնել:

աբիր ('ապիյր ա. հմմ. աբէր) յամապար:

Digitized by Google

عشر ('ասէրէ ա. յգ. ութ 'ասէր-ար) աթասուած, սպիտակուած, (հմմ. ورچه . كچك . يكه . واحد) ՝- առաջին աթասուն ութը յաջորդական աթասուներ ։

عثمان ('օսման ա.) Օսման անունէն (օսմանլը) 1. օսմանցի, օսմանեան, 2. քաջ, գիւցազն, վեհանձն. 3. հին ատեն փաշաներու հեռագրական անուն – օսմ. լեզու. նաև – լը 1. օսմանցիութիւն. նոյն – լը օսմանցիութեան անուանը. 2. քաջութիւն, վեհանձնութիւն. عثمانى Օսմանեան. عثمانى لسان օսմանեան լեզու, օսմաներէն. عجه – օսմաներէն լեզու – عجه لسان – օսմ. լեզու. – جرائى օսմ. պատմութ. – جغرافياى Օսմ. աշխարհագրութիւն. عثمانيه՝ Օսմանեան մեծ տէրութ. – ملت Օսմանեան ազգ. – مكتوب Օսմանեան երկիրներ. عثمانى նշան Օսմանեան պատուանշան. عثمانيان (Օսմանիեան պ. հմմ. يكيچرلى) Օսմանցիք։

عجائب ('ամախ ա. եզ. ասէ) 1. զարմանալիք, հրաշալիք. عجب – հօմէն հրաշալիքները. 2. տարօրինակ, զարմանալի բան՝ զարմանալի մարդ. 3. զարմանալի բան՝ գործ։

عجائز ('ամախ ա. եզ. ոջ) 1. պառաւ կիներ. 2. վհուկ կիներ. – صحبت պառաւ կիներու խօսակցութ.

عجاله ('ջեալէ, ալէ ուճալէ ա.) 1. աճապարել. աճապարանօք եղած գործ. 2. Գրքոյկ [մամարդի ևայլն] ՝ալէ (ջեալէէն, ուճալէէն) աճապարանօք, փութով, փութանակի։

عجان ('ջան ա.) մէկնայք, առուրայք ը – աստուրայքային ։

عجب ('ամէ ա. յգ. աջաւ. հմմ. تعجب . حيرت) 1. զարմանք 2.

عتاب ('ջթաւ ա.) յանդիմանութ. կշտամբանք. ١ – յանդիմանել։

عتابى ('ջթապի) յանդիմանական ։

عتاق ('ադաղ ա.) արձակուած (գերի). ձերբազատում ։

عتبه ('ադէպէ ա.) Աստ, սեմ (յգ. عتبات) (հմմ. اشيك . سده) ասիա՝- գալու տուս կայսերական գահոյիցմատուցանել. بۆ يێ՝ – բարձրաստիճան սեմ, գահ կայսեր ։

عتره ('ջրէ ա.) առոյմ. ընտանիք. առուն (քրիշդոնեական)։

عتق ('ադգ, 'ջգ, ա.) արձակել (գերի). ձերբազատել ։

عتقاء ('ուջէգա ա. եզ. عتيق) ձերբազատներ, արձակեալներ. ج. ى- ماشم (պէնի Հաշիմի) ձերբազատեալները։

عتمه ('ուջմէ ա.) մառա և մթակուա տրիւքակ պտուղ։

عتو ('ուջուվ ա.) 1. խստութիւն, յամառութիւն 2. անիմաստ գոռոզութիւն. كبر- (ուջուվի ֆ'ալիր)։

عتول ('ադուլ ա.) անարգելագործ ։

عتره ('ադուն ա. ութ էն) ցնգած, ցնորած (հմմ. قاوق . يونو . عتره)։

عته ('ադէն ա.) ցնդածութիւն, ցնորում. كلچ – .ىرتيرك – ցնդիլ ցնորիլ (հմմ. قاوق . يونو)։

عتيق ('ադիգ ա.) 1. հին, վաղեմի. (իգ. عتيقه) – լսան հին լեզու. عتيقه ادبيات հին մատենագրութ. – نامه հին ուխտ 2. տպատառգիրեալ. ձերբազատ 3. հաղթերի Օսմտրգի մակդերը. – تيغ գեաղէ. عتيقى موزون عتيقه آثار հնութեանց թանգարան: عتيقه آثار հնութիւններ (ազատ. անթիգա)։

Digitized by Google

عجز (ʿaǧz ա.) 1. անկարողություն, տկարություն. 2. ապիկարութ. (հմշ. عدم اقتدار. اقتدارسزلق) 3.(մրգկ.) պչ, ոչնածայր: ١ – اظهار անկարողություն ցույց տալ. – عظم սրբանոսկր. (հմշ. كيك كيڤ صوغرى) . 4. առանաւարի տունին վերջին բառը. ي – ى – սրբանոսկրային:

عجز (ʿaǧz ա. եզ. عاجز) 1. անկարողներ, տկարներ. عجز ذهنده كرو طاقسز، անկարող. 2.չքաւորներ, անկեալներ. عجزه دار (tarḥ ʿaǧz) անկեալոց տուն. – نسوان չքաւոր կիներ:

عجل (ʿaǧl ա.) հորթ (հմշ. مانه) քիչ գործածուող:

عجلجائب (ʿaǧalǧāʾib թ.) տարօրինակ, շատ զարմանալի (աղբ. عجائب العجل անէպէլաճախ էն)

عجله (ʿaǧle ա.) ամապարանք. ١ – اكماپارچه، փութալ. عجله على العجل ('alelaǧle) ամապարանօք. "عجله يله – (անէլէբէն) փութով, շուտ ընդ փոյթ. عجله 1. ամապարող, 2. անհամբեր

عجم (ʿaǧem ա.) 1. պարսիկ. 2. Պարսկաստան: (անէմ միսթան հմշ. ايران) Պարսկաստան:

عجمه (ʿuǧme ա.) թոթովութիւն, լեզուի կապկպուկ:

عجمی (ʿaǧemi պ.) խակ, անվարժ, անհաճակ, նորեկ: ك – անվարժութիւն, խակութիւն:

عجن (ʿaǧn ա.) շաղուել, թրել. (հմշ. قوغرمق) :

عجوز (uǧuz ա.) զառամեալ ծեր կին عجوز العجوز (պէրտէլաճուզ) զարմանալի. (հմշ. غريب. عجب) 3.(ուճպ) հպարտութիւն, եսասիրութիւն. ليف (անէպա, աճապա ա.) միթէ,արգե՞օք

عجز (ʿaǧz ա.) 1. անկարողութիւն, տկարութիւն. 2. ապիկարութ. (հմշ. عدم اقتدار. اقتدارسزلق) 3.(մրգկ.) պչ, ոչնածայր: ١ – اظهار անկարողութիւն ցոյց տալ. – عظم սրբանոսկր. (հմշ. كيك كيڤ صوغرى) . 4. առանաւարի տունին վերջին բառը. ي – ى – սրբանոսկրային:

عجز (ʿaǧz ա. եզ. عاجز) 1. անկարողներ, տկարներ. عجز ذهنده كرو طاقسز، անկարող. 2.չքաւորներ, անկեալներ. عجزه دار (tarḥ ʿaǧz) անկեալոց տուն. – نسوان չքաւոր կիներ:

عجل (ʿaǧl ա.) հորթ (հմշ. مانه) քիչ գործածուող:

عجلجائب (ʿaǧalǧāʾib թ.) տարօրինակ, շատ զարմանալի (աղբ. عجائب العجل անէպէլաճախ էն)

عجله (ʿaǧle ա.) ամապարանք. ١ – اكماپارچه، փութալ. عجله على العجل ('alelaǧle) ամապարանօք. "عجله يله – (անէլէբէն) փութով, շուտ ընդ փոյթ. عجله 1. ամապարող, 2. անհամբեր

عجم (ʿaǧem ա.) 1. պարսիկ. 2. Պարսկաստան: (անէմ միսթան հմշ. ايران) Պարսկաստան:

عجمه (ʿuǧme ա.) թոթովութիւն, լեզուի կապկպուկ:

عجمی (ʿaǧemi պ.) խակ, անվարժ, անհաճակ, նորեկ: ك – անվարժութիւն, խակութիւն:

عجن (ʿaǧn ա.) շաղուել, թրել. (հմշ. قوغرمق) :

عجوز (uǧuz ա.) զառամեալ ծեր կին عجوز العجوز (պէրտէլաճուզ) պառաւանց յաւրտ. զարի զոյճ առաւտուող անկիրթ ծեր կին:

عجول (ʿaǧul, ա. ալէ էն. իգ. ه ալէ) ամապարող, փութկաս, վայելուչ. عجول اولمك رجول رشيده چيه – փութկաս մարդը ոչ մէկ գործի մէջ վարպետ կ'ըլլայ. نه – փութկասութեամբ:

عجيب (ʿaǧib, ա. عجب էն իգ. عجيبه) զարմանալի. الرأس – (ʿaǧib-ulraʾs) [կենդ.] տարտգլուխ. عجيبه (աճիյէ ա. յգ. عائب) զարմանալիքան. عجائبلك, զարմանալիք.

عجين (ʿaǧin ա. عجن էն) շաղուածթրուած (հմշ. مجعون ʿաճորլուշ، یوغورلمش):

عد (ʿadd ա.) 1. համրել, թուել. (հմշ. صايق. عدو شمار) 2. համարել, նկատել, սեպել. – دوست բարեկամ նկատել՝ համարել:

عداد (ʿaddād ա.)թուիչ(հմշ. عدد.صايى):

عدالت (ʿadālet, عدله ʿadāle) արդարութիւն. مطلقه – բացարձակ արդարութ. – لى – كارى – ազի – արդար, արդարակրօն. – سزى – كارى՝ արդարամտութիւն. الهى – Աստուածային արդարութ. قاضه – տրամաբանական արդարութիւն. – سز – անարդար. ظلم – անարդարութիւն:

عداوت (ʿadāvet ա.) թշնամութիւն ատելութիւն. (հմշ. دشمنلك) خصومت – ընդդիմութիւն – աշխարհային ատելութիւն. كوتوسكر – թշնամի. ضد ատել

عدت ('adet ա.) կրկնամատնութեան ժամն արձակելք եղող միջոց, որ արձակեալ կիներու համար 100, իսկ այրեցեալներու համար 130 օր է.

عدد (ʿadad ա. յգ. اعداد) 1. թիւ. صحيح – ամբողջ թիւ. – تام ;

عدم (ʻadem س.) 1. ոչնչություն. 2. չգոյություն. تقد – անուշադրություն. قلة – անբաւականութ. تعاط – անչնազանդութիւն. تجزئة – անհամամաձայնութիւն. انتدار – անկարողութ. – زيادة عدم. اطراد – անկարգութ. اعتدال – անբարեխառնութ. انتظام – անկանոնութ. مسئولية – անպատասխանատուութիւն. ليست مسئولية – անպատասխանատուութեան առիթ չէ. كم – խառն իմիւ. مجتمع – խառնաձոյլ իմիւ. – տիտ խառնածանր. اصل – բարդական ածականներ. جزء، وصف – դասական իմաստական. جزئي – բաղադրական իմաստական. جزئي؛ كسري – կոտորակական – ածական. 2. հատ. عشرة – 100 հատ հաւկիթ. عجينة سم – օդ տարբեր հատ աթոռ մէկտեղ. طوق – շղթայ հատ հաւ. 3. իմաստական. ي – իմաստական:

عدس (ʻades, հատ. ʻadseh ս.) ոսպ, բրուտը – համամիտ ոսպ: عجينة – ցորեան ոսպ. فاصولية خضراء – երկայնաոյտ ոսպ. فاصولية زرقاء – երկգոյն ոսպ. فاصولية – ոսպնեակ. عدس (ʻadsah) الكتان – (ʻadsiyyetu'l-kettān) ոսպնայրեն:

عدد (ʻadad ս.) 1. արդարութիւն, عدد 1. արդարութեան վերաբերեալ. 2. Ֆաթիհ Սուլթան Մահմէտի ծածկանունը: 2. عدد (pl.) հակակշիռ. آيار – արդարութեան տեղ:

عدلية (ʻadliyeh ս.) արդարութեան վերաբերեալ, դատական. – نظارة عدلية դատական նախարար. – محكمة عدلية արդարութեան բարձր ատեան. قاضي نظار – արդարութեան և կրօնից նախարարութիւն:

عدو (ʻadu, ս.) եգեմ. – جنت եգեմական գրախտ:

عدو (ʻaduvv, ʻaduv ս. տե՛ս عدوان (հմմ. دشمن) թշնամի) թշնամի. كبير ي – հոգեզ թշնամի. صغير ي – մեծագոյն թշնամի:

عدوان (ʻudvān ս.) թշնամութիւն. مخاصمة عدوانية – հակառակութիւն:

عدول (ʻudul ս.) 1. շեղիլ, խոտորիլ, մոլորիլ, խոտորում. شخص عدول – շեղում. 1 – طوغرو يولدن ուղիղ ճամբէն շեղիլ. شكل – (մրգկ.) ձևաստում 2. (տե՛ս عادل ի) هيئة (hiyʼetʼ-ʻudul) երդուեալ դատաւորներ:

عده (ʻudet ս.) 1. բացկէտնակ, գաւթի կեղանկ. ورود ه – նոր թեան վրայ խաղաւարտ:

عديد (ʻadis ս. عدد էն բգ. عديد) բազում, շատ, բազմութիւն. على ه – ըստ բազմիցս, շատ անգամ. على ه – պարբեր շատ փորձառութեամբ:

عديس (ʻudus, ս. عدس էն. յգ. ات – բուռ.) ոսպնակ:

عديل (ʻadil ս. عدل էն) 1. հաւասար. 2. համապատ, նմանութ. – على مثال بي (տե՛ս مثال, بي) նմանութեամբ:

عديم (ʻadim, ս. عدمէն իգ. عديمة) զուրկ, չունեցող. الاقتدار – անկարող. الساق – անցօղուն. الجذر – արմատազուրկ. الرأس – كحرك – շարժազուրկ. عديم الفلة والاقدام անգլուխ և անատն. الفلة – անբլթակ. الكأس – անբաժակ. الحس – անզգայ. الامكان – անկարելի. الذنب – անկոխան (տերև):

Digitized by Google

عذاب (ʻazapa, ա.) տանջանք, չարչարանք. մարդ – տանջել, խոշտանգում, խոշտանգել. ունալ – խղճի խայթ. մեկը – տանջուիլ. փոքր – դժոխային տանջանք։

عذار (ʻdzar ա.) 1. ա.բ. (հմմ. ականջ) (խայիխիլ-) خايخيل العذار (յիշատակ անունով. 2. ամէթ, ամօթ, խայտառակութիւն. ը – յոռակրային (հմմ. ջուղ)

عذب (ʻazeb ա.) անուշ, քաղցր։ البيان – քաղցրաբարբառ. ընել البيان – նման Օսմանեան քաղցրաբարբառ լեզուն։

عذر (ʻezr, ա. յգ. عذار) 1. չքմեղանք, պատճառանք, պատրուակ. ի բան ; մեկը – ներում խնդրել, չքմեղել. 2. պատճառ. տգրոշ – (ʻezr ile dhterne) քանաւոր պատճառ. – ցերեկ օրինաւոր պատճառ. ունենալ – ցոյց չքմեղանքը յանգամանքն մեծ է։

عذرا (ʻazra, ա. յգ. عذارا) կոյս (աղջիկ) (հմմ. արջ)

عذوبت (ʻuzubiyet ա.) անուշութիւն. քաղցրութիւն նման լեզուի քաղցրութիւն, քաղցր լեզու։

عرائس (ʻarusa ա. յգ. տես ի) նման عرائس (ʻarusa ա.յգ.տես ի)

عرافت (ʻarafet ա.) գիտնականութիւն. ունենալ – գիտուն։

عراق (ʻerak ա.) իրագ լեռ – հին Բաբելոն նման – (perak Աճեմի) Պարք. լեռ (perak) իրադյի։

عرب (ʻarab ա.) Արաբ (աղտ. տրտ. 2. արաբացիք. 3. խափ չիկ, ուռ. العرب ոչ Արաբիոյ թերակղզին. ոչ մտոր, ոչ մտոր عرب Քաղդէացի, եգիպտացի և այլն. العرب նման տրտքերէն. ցոյց – կնճռատ գործ. ոչ 1. արաբերէն. 2. անհասկանալի խօսք.

عربا (ʻarapa ա.) ոչ նման عربا բառն տես։

عربان (ʻurpan ա.) վրանաբնակ տրտքներ. պետութիւն։

عربده (ʻarbedet ա.) կռիւ, վէճ, կագ։ ջ – (arbedetkûn) կռուասէր, կռուարար, վիճասէր։

عربستان (ʻarebistan պ.) Արաբիա տեղեաց – Արաբիոյ երկիրը

عربون (ʻarebun, ա.) առհաւատչեայ, գրաւ, երաշխ։

عربه، آرابه (arapa թ.) կառք. ی – պատ հրետաձգիչ. ی – اوكوز araba, ջ. – 1. կառապան, կառավար. 2. կառագործ ցեղ – ազգութիւն։

عربی (ʻarebi ա. իգ. عربيه) 1. ա. բարբառական. 2. Արաբերէն. ه – դպրոց արաբական միութիւններ. العربية – ազգ լեզուի (arebiyet ա.) արաբական ուսումնագրութիւն. ընել (arebiyetep) արաբ գրականութիւն։

عرج (ʻerc ա) կաղութիւն. (հմմ. կաղ, կոնկ, կնկի)։

عرجان (urcan ա.) կաղեր (յգ. عرجى)։

عرش (ʻurc, ա. յգ. عروش) գահ. 2. (հմմ. تخت, արկղ, սրբ) ինն երկնից երկինք, Աստուածային գահ. العرش اعلى – (ʻurch ala) երկնից բարձունքը

عرصات (ʻarasat ա.) գետիններ, հողեր (եզ. عرصه) 2. վերջին դատաստանի հրապարակ։

عرصه (ʻarasa ա.) գետին, հող. عرصة, عرصة յգ. عرصات) العرصات 3. մասնաւորաբար ձոյլ որ վերջին դատաստանի հրապարակն է։

عرض (ʻarz ա.) 1. յայտնել, (խոքրեն մեծ.) 2. Սուլթանի

Digitized by Google

عرڤات ('arɛ̈ḍap ա.) Մէջքեայ մէջ տեղ մ'է ուր ախտաւորները Արիֆեի օրը կը մնան . — جبل — (ձէպէլի Արէմաթ) Արեֆաթի լեռը :

عرفان (prճաճ ա.) գիտութիւն , գիտակալ . (հմմ. علم , وقوف) 2. Աստուածային գաղտնիքներու տեղեկութիւն . (հմմ. الله معرفة) — اهل — գիտուոն . — ٭ یوم — դերջա գիտութեան աստիճանը :

عرفه ('arɛ̈ɛ̈e, 'arḥɛ̈e ա.) խմեալ, նախատօնակ (اسلامیلر) — چیچکی 1. պապրամէն օր մը առաջ նոր հագուստները հագնող . 2. հագուստ չբուող և պատող :

عرفی ('ɛorɛ̈ḥi ա. իգ. عرفیه) 1. սովորութեան վերաբերեալ . 2. վէճ հատեստական որոշման համաձայն . 3. պաշտպանման վիճակի յատուկ . — قانون — պատերազմական օրէնք . — حرب — պատերազմական առեւտ . عرفیه ٭ادارهٔ (hsարէի էօրճիյէէ) պաշտպանման վիճակ :

عرق ('prq ա.) 1. երակ (յդ. عروق) (հմմ. ոտար , կր) 2. արմատ . (հմմ. كوك , بیخ) 3. սերունդ (հմմ. سلاله , نسب , قسل) 4. ջեղ (մարդկային) — ابیض — ապիտակ ջեղ . اصل — գեղին ջեղ . 5. զգացում . حیث — հայրենասիրական զգացում . النساء — (prգիւնճիաա) ազգասցաւ (բժշ.) :

عرق ('arաq ա.) 1. քրտինք (հմմ. جبین — ճակտի քրտինք . (հմմ. ترلان) 2. օդի (ազատ. rագը) 3. արգոզի : خفیف — տաժկութ . — حمای داءالعرق քրտնատենդ . — بارد — պազ քրտինք . ید — արեան քրտինք :

عرقچين ('arաqչիճ, պ. գրբ 'arաqգիէէ) քրտինքի գդակ.

عرفا ('arɛ̈ḍa ա.) Մէջքեայ մէջ տեղ մ'է ուր ախտաւորները Արիֆեի օրը կը մնան . — جبل — (ձէպէլի Արէմաթ) Արեֆաթի լեռը :

عرفان (prճաճ ա.) գիտութիւն , գիտակալ . (հմմ. علم , وقوف) 2. Աստուածային գաղտնիքներու տեղեկութիւն . (հմմ. الله معرفة) — اهل — գիտուոն . — ٭ یوم — դերջա գիտութեան աստիճանը :

عرفه ('arɛ̈ɛ̈e, 'arḥɛ̈e ա.) խմեալ, նախատօնակ (اسلامیلر) — چیچکی 1. պապրամէն օր մը առաջ նոր հագուստները հագնող . 2. հագուստ չբուող և պատող :

عرفی ('ɛorɛ̈ḥi ա. իգ. عرفیه) 1. սովորութեան վերաբերեալ . 2. վէճ հատեստական որոշման համաձայն . 3. պաշտպանման վիճակի յատուկ . — قانون — պատերազմական օրէնք . — حرب — պատերազմական առեւտ . عرفیه ٭ادارهٔ (hsարէի էօրճիյէէ) պաշտպանման վիճակ :

عرق ('prq ա.) 1. երակ (յդ. عروق) (հմմ. ոտար , կր) 2. արմատ . (հմմ. كوك , بیخ) 3. սերունդ (հմմ. سلاله , نسب , قسل) 4. ջեղ (մարդկային) — ابیض — ապիտակ ջեղ . اصل — գեղին ջեղ . 5. զգացում . حیث — հայրենասիրական զգացում . النساء — (prգիւնճիաա) ազգասցաւ (բժշ.) :

عرق ('arաq ա.) 1. քրտինք (հմմ. جبین — ճակտի քրտինք . (հմմ. ترلان) 2. օդի (ազատ. rագը) 3. արգոզի : خفیف — տաժկութ . — حمای داءالعرق քրտնատենդ . — بارد — պազ քրտինք . ید — արեան քրտինք :

عرقچين ('arաqչիճ, պ. գրբ 'arաqգիէէ) քրտինքի գդակ.

عرض ('arq ա.) յայնութ., լայնք. (հմմ. كا էն) عرضی ('arqգնի) քան լայնութեան. اشرع լայնութեամբ :

عرض (prq ա.) պատիւ, — اهل — պատուաւոր. كچك ٭ — ի-փոքր պատիւ բանաբարել. قبوقو ٭ — անպատուել , պատուոյն դպիլ :

عرض ('arաq.ա.) պատահականութիւն. (յդ. اعراض) :

عرضحال (arqրհալ պ.) [պատաս. արզուհալ] խնդրագիր. ١- بریﺷ ժէկնէն դեմ դատ բանալ . ١ جدید — խնդրագիր մատուցանել . عرضحالجی ('arqուհալճը) խնդրագիր գրող :

عرضه ('arsա ա.) քերոց :

عرضی ('arաqի ա.) 1. պատահական. [իգ. عرضیه] 2. ('arաqի) լայնութեան վերաբերեալ :

عرطل ('arդալ ա.) հակայ : تی — ('arդալիյէէք) հակայութիւն:

عرعر ('ar'ar, ա.) ւերան նոճի , գր. (հմմ. چیچ آغاجی چدرا) :

عرف ('ɛorճ ա) 1. սովորութ. սովորութ. 2. վեհապետական բացարձակ իշխանութ. 3. պաշտպանման վիճակի օրէնք. 4. բրուկ,կաապար. الدی- (իւրճիւսիյ) աքսորալի բրուկ :

عرفاً ('ɛorճէճ ա.) 1. քան սովորութեան. 2. պաշտպանման վիճակի օրէնքով.

Digitized by Google

عرّ ('urr ա. հմմտ. արր) ձիաքոս, ջրաքոս։

عرّی ('urri. 'urri ա. իգ. պրս) ձիաքոսային, ջրաքոսային։

عری ('ure ա.) մերկութիւն [հմմտ. چپلاقلق، چپلاق، برهنگی]։

عریان ('ureան, 'ireան ա.) մերկ [իգ. عریانه] (հմմտ. چپلاق، برهنه) – طفل մերկ մանուկ. ـ صبیهٔ մերկ տղայ։

عریانی (ureանի ա.) նրբատաշխ տեսակ մը ասլոր։

عریض ('arիz ա.) 1. լայն. 2. ընդարձակ [ضد էն իգ. عریضه] 3. (բուս.) երիզագիծ. ـ وعیق – երկար բարակ, մանրամասնօրէն. ـ عمیق کوروشمک – խոր փորել։ ـ افظار (ազ. ըարի 'arիզա) լայն եղունգներ։

عریضه (arիզա ա. իգ. ըմտ. ضد) փոքրիկէն մեծերնամասագրուած գիր, խնդրագիր, ուղերձ. ـ شکرانیه՝ շնորհակալութեան գիր։

عریف ('arիf ա. ըմտ. էն) 1. ծանօթ, հռչակաւոր, անուանի 2. (متعارف معروف، مشهور) գիտուն։

عز ('izz ա.) 1. փառք, 2. պատիւ 3. մեծութիւն. شرف والعزوالجاه (պիլիզզվէեէրէվ) առաք փառաւոր. ـ افزوشرف երեսաք բարձր. 4. (عزّت. կատարեալ առաքը ըլլայ. ـ وجل – առաքը և բարձր ըլլայ (Աստուած). ـ صدر – (عزّتلیمارتلو) Անոր օգնութիւնը [Աստուծոյ.] առաքը ըլլայ։

عزاء ('aza, ա.) փորձանքի առթիւ հանգերձութիւն տուիլ – و ـ ։

عزائم ('azaիm, ա. եզ. եզ. (عزیمت) աղօթքներ. ـ عظیمهٔ عزائم մեծ աղօթքներ։

عزب ('azeb, ա. իգ. ըմտ. عزباء, عزبات) (չհմ. بکار) 1. ամուրի. 2. հին ա-

عرق ('arzuk ա.) 1. ազիկներ ձգան (արտունքի չհանածքը) 2. ազիկներ լար [երազշտական գործիքի] 3. սուտ և դժուար։

عرق ('araq ա.) քրտնային, քրտնաքեր [իգ. عربیات] հոմանիներ عربیات، عربیات քրտինքներ، ـ ای (հնումեան 'araqիեէ քրտնատեղ։

عرف ('urf ա. հմմտ. արաբ. ծանօթ) ճամբայ, շինուած։

عرن ('arեն ա.) ձիու ծունկի վրայ ճեղքուած [հմմտ. غلنجه]։

عرو ('aru. ըմտ. aruա ա.) դող, սարսուռ։

عروت ('urուէթ. ըմտ. urուէ ա.) կանեփ [հմմտ. قوی] عروة الوثقی (– իւլվիւսգա) 1. հաստատուն կանեփ ամուր չհանուի. 2. խոստմունք։

عروج (urուճ ա.) 1. վեր երթալ. 2. հմամբարձակ, անքառանալ կեանքով՝ հոգիով երկինք գիր։ حضرت عیسی – փրկիչ Յիսուսի համբարձումը։

عروس ('aruս ա. իգ. ըմտ. (արաբ.) հարս. ـ شرکتی – ամերիկեան հարս։

عروسکی ('aruսkէ պ.) կանանչ և վարդագոյն սատափ։

عوض ('aruզ ա.) 1. տարաչափութիւն. ـ علم տարաչափութեան արուեստ. 2. երկտող տաղանդի մը տողին վերջին հատուածը. 3. (ուրուզ) լայնութիւն և երկայնութիւն. տեղացոյց առարկաներ [եզ. عرض] 4. պատահ հիւ. عرض – հիւանդութիւն պատահիլ։

عروف ('aruճ ա.) գիտուն, գիտցող [հմմտ. عالم էն]։

عروق (urուզ ա. իգ. արեր է) – رشتی ('urուզը պէեէը) մարդկային ջիղեր։ (հմմտ. رشتی «ասլ»)։

Digitized by Google

عزوبت (ʻuզուպէթ, ա.) ամուրիութիւն, անամուսնութիւն։ (հմմ. عزبلك, ագռնկ)։

عزويات (ʻազվիյեաթ, ա.) ամբաստանութիւնք, գրպարտութիւնք (հմմ. اسنادات «գրութիւն»)։

عزيز (ʻազիզ, ա. ած. էն. իգ. ազիզ, յգ. ազէ) 1. սիրելի. 2. մեծապատիւ, յարգելի. 3. հզօր, կարող. – ندى սիրելի հայր, օ– ծաղ սիրելի մայր 1. սուրբ. (հմմ. յաղիւ ալ «ան») – ان օրհնեալ հոգ. 5. բառ – ց՝ալեփ գեղեցիկ։

عزيمت (ʻազիմէթ, ա.) 1. երթալ, երթևեկել, մեկնիլ, մեկնում. (հմմ. حركت. كيتمك հմ. عودت) عزيمت وعودت երթևեկ – ﻪﺠﺘﻣ մեկնելու վրայ։ 2. աղօթք, դիւթութիւն. خوان – (ազիմէթխան) աղօթատեղ, դիւթիչ։

عزيمه (ʻազիմէ, ա. յգ. عزائم) աղօթք, դիւթիւթիւն։

عساكر (ʻասաքիր, ա. եզ. عسكر) 1. զօրքեր. 2. զօրականներ զինուորականներ. ﻪﻴﺸﻟ – օսմանեան զինուորներ. ﻪﻈﻔﺣ – կանոնաւոր զինուորներ. ﻪﻈﻔﺣ – գործօն զինուորներ. ﻱﺮﺑ – ցամաքային զինուորներ. ﻱﺮﺑ – ծովային զինուորներ. ﻪﺒﻳﺪﺗ – պահեստի զինուորներ. ﻪﺒﻈﺒﺘﺣ – երկրապահ – ։

عسجد (ʻասճէտ, ա.) զուտ ոսկի. (հմմ. خاص آلتون)։

عسر (ʻուսր, ترسر ʻուսրէթ, ա.) 1. դժուարութ. (հմմ. صعوبت, مشكلات, كوچلك, زورلق) 2. նեղութիւն, չքաւորութիւն. پول – դժուարամիջոց. نفس – դժուարաշնչութիւն. حبس – դժուարամարսութիւն. هضم – դժուարամարսութիւն.

عسس (ʻասէս, ա.) հին ատեն գիշերապահ. ﺎﺷﻰ – հին ատենականապետ.

عزوبت (ʻուզուպէթ, ա.) ամուրիութիւն, անամուսնութիւն։ (հմմ. عزبلك, ագռնկ)։

عزويات (ʻազվիյեաթ, ա.) ամբաստանութիւնք, գրպարտութիւնք (հմմ. اسنادات «գրութիւն»)։

عزيز (ʻազիզ, ա. ած. էն. իգ. ազիզ, յգ. ազէ) 1. սիրելի. 2. մեծապատիւ, յարգելի. 3. հզօր, կարող. – ندى սիրելի հայր, օ– ծաղ սիրելի մայր 1. սուրբ. (հմմ. յաղիւ ալ «ան») – ان օրհնեալ հոգ. 5. բառ – ց՝ալեփ գեղեցիկ։

عزيمت (ʻազիմէթ, ա.) 1. երթալ, երթևեկել, մեկնիլ, մեկնում. (հմմ. حركت. كيتمك հմ. عودت) عزيمت وعودت երթևեկ – ﻪﺠﺘﻣ մեկնելու վրայ։ 2. աղօթք, դիւթութիւն. خوان – (ազիմէթխան) աղօթատեղ, դիւթիչ։

عزيمه (ʻազիմէ, ա. յգ. عزائم) աղօթք, դիւթիւթիւն։

عساكر (ʻասաքիր, ա. եզ. عسكر) 1. զօրքեր. 2. զօրականներ զինուորականներ. ﻪﻴﺸﻟ – օսմանեան զինուորներ. ﻪﻈﻔﺣ – կանոնաւոր զինուորներ. ﻪﻈﻔﺣ – գործօն զինուորներ. ﻱﺮﺑ – ցամաքային զինուորներ. ﻱﺮﺑ – ծովային զինուորներ. ﻪﺒﻳﺪﺗ – պահեստի զինուորներ. ﻪﺒﻈﺒﺘﺣ – երկրապահ – ։

عسجد (ʻասճէտ, ա.) զուտ ոսկի. (հմմ. خاص آلتون)։

عسر (ʻուսր, ترسر ʻուսրէթ, ա.) 1. դժուարութ. (հմմ. صعوبت, مشكلات, كوچلك, زورلق) 2. նեղութիւն, չքաւորութիւն. پول – դժուարամիջոց. نفس – դժուարաշնչութիւն. حبس – դժուարամարսութիւն. هضم – դժուարամարսութիւն.

عسس (ʻասէս, ա.) հին ատեն գիշերապահ. ﺎﺷﻰ – հին ատենականապետ.

عزب (ʻուզուպ, ա.) 1. տես ز 2. կարողութ. نفس – տրժանապատուութ. – ب (բառ պալի ḥqզէթ) մեծն Աստուած. 3. մեծարանք, ակրամ և – մեծարել ու պատուել. 4. սրբութիւն և պակ – փառաւորել. զար – ﻖﻟﺎﻃ . ﺪﻳﺪﻣ – փառաւոր. զօմօ – փառաւորապէտ. ﻖﻟﺎﻃ (ʻḥqզէթլու, ած.) մեծապատիւ. – բանձ (զինուորական) սիրասէր. ﺪﻴﻘﻣ – ց. ատիճան, բ. կարգ. զինուորական գահմինագամ. ﻞﻛ – պատուել, յարգել. ﻞﻛ – պատուաբիլ, յարգաբիլ

عزيز (ʻազիզ, ա. հմմ. մալէք) հոգեառ հրեշտակ։

عزل (ʻազլ, ա.) 1. պաշտօնանկութիւն. ﺍ – պաշտօնանկ ընել. 2. (ʻազլ, լթ.) պաշտօնանկ։ ﻖﻟﺍ – պաշտօնանկ ըլլալ։

عزلت (ʻուզլէթ, ա.) առանձնութ. մենակեցութիւն, մենութ. (հմմ. ﺰﻟﺰﻟ (ʻզոլ, մենակ) ﻪﻛﻮﺸﻛ – կուշէ. ﻖ

عسكر ('ասքէր, ա. յգ. عساكر) 1. զօրք, զինուոր. 2. զօրական, զինուորական. یازمق — զինուորագրել. طوپلامق — զինուոր ժողվել. ۱ — سوق զօրք ղրկել. چکمك — Թշնամիին վրայ զօրք ղրկել. — اخذ զօրք առնել. قومیسیون — اخذ զինուորագրութեան յանձնաժողով. — سر սպարապետ [հիմայ չկայ] — جه զինուորական. لك — զինուորութիւն. کیرمك ۰ — զինուոր գրուիլ. عسکری 'یه զինուորական. دائرهٔ ۰ — պատերազմական պաշտօնատուն. مکتب طبیهٔ عسکریه ۰ զինուորական բժշկական վարժարան. سلك جلیل عسکری զինուորական բարձր դաս:

عسل ('ասէլ, ա.) մեղր (հմշ. انکبین (شهد، بال — شمع մեղրամոմ (հմշ. بالموی) عسلبند ('ասէլպէնտ, Թ.) կնդրուկ (հմշ. جاوی) عسلیت մեղրիտ.

عسیر ('ասիր, ա. عسرت էն. իգ. عسیره) դժուար, դժուարին. (հմշ. دشوار، مشکل، زور، کوج) امر عسیر դժուար գործ (հմշ. کاردشوار، زور ایش)

عشاء ('ըշա. ա.) 1. երեկոյ (հմշ. یاتسی) 2. ընթրիք. ربانی — (ըշայի Ռապպանի) Սուրբ Հաղորդութիւն.

عشائر ('աշաիր, ա. յգ. عشیرت) ցեղեր. عربان — արաբ ցեղեր.

عشاب ('աշշապ, ա. عشب էն) բուսաբան (հմշ. نباتیوندن).

عشار ('աշշար, ա. عشر էն) տասանորդիչ, տասանորդի յանձնառու

عشاری ('ուշարի, ա. իգ. عشاریه) 1. տասնաւոր. 2. տասնէ բաղկացեալ. الرجل — (ուշարիյյիւլրիճլ) տասնոտանի. الوریقات — տասնատերեւ:

عشاق ('ուշշակ, ա. եզ. عاشق) սիրահարներ. ملامتزده — (-ը մէլամէթզէտէ) յանդիմանուած սիրահարներ.

عشاوت ('աշավէթ, ա.) [բժշ.] հաւկուրութ. (հմշ. طاووق قرهسی)

عشبه ('աշպէ, ա.) խոտ (հմշ. اوت) — جزائرمنکشهمی غریه կուսածաղիկ

عشبی ('աշպի, ա. իգ. عشبیه) խոտային (տունկեր):

عشر ('աշր, ա. իգ. عشرة ար.) 1. տասը. — احد տասնը մէկ — اثنا (իսնաաշէր) տասներկու. — ائمهٔ اثنا երկոտասան իմամներ. — حادی տասնը մէկերորդ. — ثانی տասներկուերորդ:

عشر ('ուշր, էօշր, ա. աղաւ. էօշիւր. յգ. اعشار) 1. մէկ տասներորդ (հմշ. اونده بر) 2. տասանորդ. ملتزمی — տասանորդի յանձնառու. جی — տասանորդի յանձնառու, տասանորդիչ. آلق — տասանորդ առնել:

عشرات ('աշէրաթ, ա. Թուա.) տասնաւորներ:

عشرت ('իշրէթ. ա.) 1. գինովութ. 2. արբեցութիւն: ۱ — խմել, արբենալ. جی — ، اهل — արբեցող, խմող.

عشره ('աշրէ, ա. իգ. عشر. յգ. عشرات) տասը. (հմշ. اون، ده، տէհ) مبشره ۰ — Մուհամմէտ մարգարէին առաջին յաջորդները. 2. տասնաւոր.

عشرین ('ըշրին. عشرون 'ըշրուն, ա.) քսան (հմշ. بیست، یکرمی) ثلثه عشرون քսաներեք:

عشق ('աշք, աւելի ճիշդ արտաբերէնի մէջ 'ըշք, ա.) 1. սէր, տարփանք. 2. սիրահարութիւն. حقیقی — պլատոնական սէր, مجازی — մարմնա-պաշտական սէր, տռփանք. ۱ — սիրահարիլ. نه — ի սէր, սիրոյ. اولسون — կեցցես, կեցցէ. نه — پیر ձրի. کزه — ձեր կենաց. ۱ — بر توقات ապտակ մը զարնել.

Digitized by Google

عصيان (ʻասեան, ա.) 1. ապստամբութիւն. (հմմ. խլեան, ընդ) ջղային հիւանդութիւն. ընկնաւոր (ասապիլեպսիա) ջղաձգութիւն (մկանաց) շարժում – ջղային խառնուածքի տեր. عصبيه ʼնշ ջղային գրութիւն. عصبيه اصابه ջղային հիւանդութիւններ. عصبيه (ասապիլեպսիա) 1. ջղայնութիւն. 2. ազգասիրութիւն. 3. կրօնասիրութիւն։

عصبه (ʻասապէ. ա. յգ. عصابات) 1. խումբ. 2. [օրէնք] հօր կողմէ ազգականներ. 3. ազգականներ, կամակիցներ. 4. հետու ազգականներ, որոնք ժառանգութենէ որոշ մաս չունին և միայն որդի բաժինը կառնեն։

عصر (ʻասր, ա. յգ. اعصار) 1. ժամանակ, առեն · ندə – ընդ Յաղթիհի առեն, Յաղթիհի օրով. 2. դար, հարիւր – ներկայ դար. حاضر – նոր ժամանակաց պատմութիւն. عصر جديد մեր դարը. – عنچی یکمنجی քառերորդ դար. 3. երեկոյ, իրիկուն. (հմմ. آقشام, شام) – عصر ولمه երեկոյեան ազօթք. عصر الدان (պաէլʻասր) երեկոյեն վերջ. 4. ժամ.

عصفور (ʻասփուր, ա. յգ. عصافير) ճնճղուկ. (հմմ. چرچوڤه, چوڤه)։

عصص (ʻասʻասս, ուսʻուս, ա.) կկոսիկ (մարդու պոչի ոսկր). ը – (ʻասʻասի, ուսʻուսի) կկոսային։

عصمت (ʻսմէթ, ա.) 1. զգաստութիւն, պարկեշտութիւն, հաւատարմութիւն. (հմմ. عفت, ناموس, ردی) համբաւ – պարկեշտութեան մարմնացումը. 2. անմեղութիւն. (հմմ. صوقوشمز, ملمومه) ինչ – ը, ինչ – ը, ան – պարկեշտ, հաւատարիմ. عصمتلو համբաւատէր, հաւատարմական (կիներու մասին)։

عصب (ʻասապ, ա. յգ. اعصاب) ջիղ (հմմ. سینیر, سینیر) – لر ջղագարութիւն. العصب خزع ջղահատութիւն. عصبي (իգ. عصبيه) ջղային. –مزاج, طبیعت ջղային հիւանդագութիւն. جلچلاق – (ասապիլեպսիա) ջղաձգութիւն. جزام – ջղային խառնուածքի տեր. عصبيه ʼնշ ջղային գրութիւն. عصبيه اصابه ջղային հիւանդութիւններ. عصبيه (ասապիլեպսիա) 1. ջղայնութիւն. 2. ազգասիրութիւն. 3. կրօնասիրութիւն։

عصبه (ʻասապէ. ա. յգ. عصابات) 1. խումբ. 2. [օրէնք] հօր կողմէ ազգականներ. 3. ազգականներ, կամակիցներ. 4. հետու ազգականներ, որոնք ժառանգութենէ որոշ մաս չունին և միայն որդի բաժինը կառնեն։

عصر (ʻասր, ա. յգ. اعصار) 1. ժամանակ, առեն · ندə – ընդ Յաղթիհի առեն, Յաղթիհի օրով. 2. դար, հարիւր – ներկայ դար. حاضر – նոր ժամանակաց պատմութիւն. عصر جديد մեր դարը. – عنچی یکمنجی քառերորդ դար. 3. երեկոյ, իրիկուն. (հմմ. آقشام, شام) – عصر ولمه երեկոյեան ազօթք. عصر الدان (պաէլʻասր) երեկոյեն վերջ. 4. ժամ.

عصفور (ʻասփուր, ա. յգ. عصافير) ճնճղուկ. (հմմ. چرچوڤه, چوڤه)։

عصمت (ʻսմէթ, ա.) 1. զգաստութիւն, պարկեշտութիւն, հաւատարմութիւն. (հմմ. عفت, ناموس, ردی) համբաւ – պարկեշտութեան մարմնացումը. 2. անմեղութիւն. (հմմ. صوقوشمز, ملمومه) ինչ – ը, ինչ – ը, ան – պարկեշտ, հաւատարիմ. عصمتلو համբաւատէր, հաւատարմական (կիներու մասին)։

عصا (ʻասա, ա.) 1. գաւազան (հմմ. كنكه) 2. մկան. ցաւագ. ոտքի 3. ճկան. ցաւ – قلقیرطی պատրիարքութեան գաւազան. پپ ը – ծերունիին գաւազանը. عصای – Մովսէսի մկանը։

عصابه (ʻասապէ, ա.) 1. պատան, կապ. (հմմ. چاغری، چاغ) 2. ժողովուրդ, ամբոխ։

عصات، عصاة (ʻուսապ, ա. եզ. عاصی). ապստամբ. – تکیل ապստամբներուն նահանջը։

عصاره (ʻուսարէ, ա. յգ. عصارات) հիւթ, մազ, քամած. عنب ʼ– խաղողին հիւթը. نی ʼ– եղեգին հիւթը. معدوی ʼ– ստամոքսային հիւթ։

عصافير (ʻասաֆիր, ա եզ. عصفور ա. عصفور) համբ – ժողովուրդ ճնճղուկներ։

عصب (ʻասապ, ա. յգ. اعصاب) ջիղ (հմմ. سینیر, سینیر) – لر ջղագարութիւն. العصب خزع ջղահատութիւն. عصبي (իգ. عصبيه) ջղային. –مزاج, طبیعت ջղային հիւանդագութիւն. جلچلاق – (ասապիլեպսիա) ջղաձգութիւն. جزام – ջղային խառնուածքի տեր. عصبيه ʼնշ ջղային գրութիւն. عصبيه اصابه ջղային հիւանդութիւններ. عصبيه (ասապիլեպսիա) 1. ջղայնութիւն. 2. ազգասիրութիւն. 3. կրօնասիրութիւն։

عصبه (ʻասապէ. ա. յգ. عصابات) 1. խումբ. 2. [օրէնք] հօր կողմէ ազգականներ. 3. ազգականներ, կամակիցներ. 4. հետու ազգականներ, որոնք ժառանգութենէ որոշ մաս չունին և միայն որդի բաժինը կառնեն։

عصر (ʻասր, ա. յգ. اعصار) 1. ժամանակ, առեն · ندə – ընդ Յաղթիհի առեն, Յաղթիհի օրով. 2. դար, հարիւր – ներկայ դար. حاضر – նոր ժամանակաց պատմութիւն. عصر جديد մեր դարը. – عنچی یکمنجی քառերորդ դար. 3. երեկոյ, իրիկուն. (հմմ. آقشام, شام) – عصر ولمه երեկոյեան ազօթք. عصر الدان (պաէլʻասր) երեկոյեն վերջ. 4. ժամ.

عصفور (ʻասփուր, ա. յգ. عصافير) ճնճղուկ. (հմմ. چرچوڤه, چوڤه)։

عصمت (ʻսմէթ, ա.) 1. զգաստութիւն, պարկեշտութիւն, հաւատարմութիւն. (հմմ. عفت, ناموس, ردی) համբաւ – պարկեշտութեան մարմնացումը. 2. անմեղութիւն. (հմմ. صوقوشمز, ملمومه) ինչ – ը, ինչ – ը, ան – պարկեշտ, հաւատարիմ. عصمتلو համբաւատէր, հաւատարմական (կիներու մասին)։

عصا (ʻասա, ա.) 1. գաւազան (հմմ. كنكه) 2. մկան. ցաւագ. ոտքի 3. ճկան. ցաւ – قلقیرطی պատրիարքութեան գաւազան. پپ ը – ծերունիին գաւազանը. عصای – Մովսէսի մկանը։

عصابه (ʻասապէ, ա.) 1. պատան, կապ. (հմմ. چاغری، چاغ) 2. ժողովուրդ, ամբոխ։

عصات، عصاة (ʻուսապ, ա. եզ. عاصی). ապստամբ. – تکیل ապստամբներուն նահանջը։

عصاره (ʻուսարէ, ա. յգ. عصارات) հիւթ, մազ, քամած. عنب ʼ– խաղողին հիւթը. نی ʼ– եղեգին հիւթը. معدوی ʼ– ստամոքսային հիւթ։

عصافير (ʻասաֆիր, ա եզ. عصفور ա. عصفور) համբ – ժողովուրդ ճնճղուկներ։

عصب (ʻասապ, ա. յգ. اعصاب) ջիղ (հմմ. سینیر, سینیر) – لر ջղագարութիւն. العصب خزع ջղահատութիւն. عصبي (իգ. عصبيه) ջղային. –مزاج, طبیعت ջղային հիւանդագութիւն. جلچلاق – (ասապիլեպսիա) ջղաձգութիւն. جزام – ջղային խառնուածքի տեր. عصبيه ʼնշ ջղային գրութիւն. عصبيه اصابه ջղային հիւանդութիւններ. عصبيه (ասապիլեպսիա) 1. ջղայնութիւն. 2. ազգասիրութիւն. 3. կրօնասիրութիւն։

Digitized by Google

1 – ապաստամբիլ 2. անզգամութիւն, մեղք, ւ յօբ ց – մեղքին ներել։

عصب (ʻուսայպ, ա. մրգկ.) մատնան ջիլ։

عصبي (ʻասիպի, ա.) աղաձնի (անասունները սպանելու սպասաւոր)։

عصيه (ʻասիէ, ա.) անասակ մը մսեղէն կերակուր։ ցուլաձ – տեռակ մը հրուշակ։

عصير (ʻասիր, ա.) մզուած՝ քամուած հիւթ, մուղ։

عضاده (ʻըպատ, ա. երկրչ.) դրամատ ափ, անկիւնադիտակ. (հմմ. աղեղ կամ ոտքառ)։

عضال (ʻուզալ, ա.) անբուժելի հիւանդութիւն. – դրդ ց – ծրբ։

عضد (ʻազուս. ա.) բազուկ, (հմմ. յօնք) նեցուկ. (հմմ. յոյն «ձեռ») 2. օգնական. (հմմ. աջ «աջակից») ձայն – (ազուտիւսէվլէ) աերբութեան նեցուկ. ազատ ձեռք բազկահատութիւն. – ամբ բազկակոկոր։ ազատ (իգ. ազատ) բազկային. – ոյան (ձէրեանի ազուտի) բազկային շինէրակ. ազգ ՙ – յորդայորիչ [դնդեր]։

عضلات (ʻազալար, ʻատալար, ա. եզ. աջսե) մկանուներ, դընդեղք, մկունք. ազդ – աւելորդ մկանուներ. ոտքեր – հակաշարժ մկանուներ։

عضل (ʻազալէ, ʻատալէ, ա. յգ. ազդեր. մրգկ.) մուկն (ջղաձգմիս) գնդեր։ ազդեր՝ ազդեր ՙ աջսե խառն գնդեր. պարզ ՙ աջսե ծայրէ գնդեր. պարզ – անկիւնաւոր գնդեր. ազդեր ՙ – վերնագնդեր. ազդ (ʻատալի, ʻազալի, ա. իգ. ազդեր) մկնային, գնդերային։

عضو (ʻուզվ, ա. յգ. ազդեր) մարմնի անդամ։ ըստ ՙ ըստ – իգպ. ձգդ, ձգդ – արձակ, ազդ (ʻուզվի, ա. իգ. ազդեր) գործարանաւոր. – կեցայի գործարանաւոր բնալուծութ. – չէ անգործարանաւոր. կեցայի – չ – չէ անգործարանաւոր բնալուծութիւն. ազդեր ազդ մարմնիներ։ ազդութ (ʻուզվիյէթ, ա.) գործարանաւորութիւն։

عضه (ʻազա, ա.) խածանք, խածուածք, խածուտանք։

عطاء (ʻադա. ա.) պարգև, նուէր, ընծայ (հմմ. աղա «աղա, ազատ»)։

عطار (ʻադդար, ատ յբէ էն. ազատ. ազդար) 1. համեմալաճառ, անարալաճառ. 2. փերեզակ. ցն – փերեզակութ. մանրալաճառութիւն։

عطارد (ʻուդարիս, ա.) վայրացուց, հերմէս (հմմ. յոյն «ձեռ»)։

عطالت (ʻադալէթ, ա.) 1. անգործութիւն. 2. ջարտազրկութիւն. ազդ – անզգայութիւն։

عطايا عطاياى (ʻադաեա, ա. եզ. աջսե) ազդ կայսերական պարգևներ։

عطر (ʻըդր. պ. յգ. ազդեր) 1. անուշահոտ. 2. անոյշ հոտ. 3. կռնկեկնի (հմմ. ալրիզէրկ) ազդ ձկ

عطرناك (ʻըդրնաֆ,) անուշահոտ, անուշաբոյր, քաղցրաբոյր. – նս քաղցրաբոյր զգեփեռ։

عطر (ʻըդրի, իգ. աջսե) անուշահոտ. քաղցրաբոյր. աջսե ազդ անուշահոտ. նիւթեր. ազդեր (ʻըդրիյէթ, ա.) համեմանք, անուշահոտութիւն։

عطس (ʻադս, աջսե ʻադսէ, ա.) փռնգոտալ. փռնգոտուք (հմմ ʻաթսիրմեք ʻաթսիրմեյի)։

عطش (ʻադշ, ա.) ծարաւ (հմմ. ազատ ազդ ՙ) – ի – ծարաւը անցաւ

عظام ('ազմ, ա. յգ. (عظام) ոսկր, ոսկոր. (հմմ. քիւրդ. ستخوان, զնդ.) – ծոծրակ. ծոծրակ. գլխ – եղնդնոսկր. լայն երկհիղ ոսկոր. – կտ. – ուռոսկր. – ոտնի, գանկի սեպոսկր. – ջիղ ու ոսկր։

عظم ('ըզէմ, ա) մեծանալ. վեհանալ. – ազդ – տրժանիքի մեծանալ։

عظما ('ուզմա, ա.) 1. տե՛ս عظمى. 2. ('ուզմա, եզ. عظيم) մեծամեծներ. ամ ս – ազգին մեծամեծները։

عظمت ('ազամէթ, ա.) 1. մեծանալ. [հմմ. քրդ. بيوكلق] [աղուլ] վեհ – Աստուածային մեծութիւն, վեհութիւն, վեհամութ. իշխ – գոռոզութեան վեհամութ. 2. պերճանալ. շքեղութիւն. [հմմ. պրսկ. زينت կամ عظمة اجرا دارات، شكوه] օր. զուրկ ամենայն շքեղութեամբ կատարուեցաւ. 3. մեծամտութ. [հմմ. թրք. عظمت | تعظم] օր. [թրք. بوك عظمت چكيلرشى] կեղծ, գոռոզ, կեր (ասար հպարտութ. չի քաշուիր) – վաճառ, մեծամտ. – ծախս, մեծամտ. – մեծամտութիւն, հպարտութ. ընտիր 1. մեծ. աստ – մեծիդ Աստուած. 2. մեծամիտ, հպարտ. [հմմ. مغرور, غرور] մեծամիտ, հպարտ. 3. շքեղ, մեծաշուք, [հմմ. պրսկ. متكبر] մեծամտութեամբ։

عظمى ('ուզմա, ա. ար. (اعظم) առաջնակարգ. մեծ. մեծագոյն. մեծ եպարքոսութիւն. մեծ (նիւէթի ուզմա) մեծագոյն բարիք։

عظيم ('ազիմ, ա. եզ. عظيم է՛ն. իգ. عظيمه յգ. عظام) 1. մեծ. – ոյժ – ծով [հմմ. թրք. كيوك] 2. մեծ, խոշոր, հսկայ [հմմ. քրդ. جسم] [ջիսմ] օր. խոշոր լեռ մը. عظيمه ابنيهٔ հսկայ լեռներ. – խոշոր սխալ։

عظيمه ('ազիմէ, ա. եզ. عظيم) մեծ հսկայ կամ խոշոր գործ։

عطشان ('ադաան, ա. عطش է՛ն) ծարաւի, ծարաւած (հմմ. ջորջ. سوصامش 'تشنه' – وجوعان كزيبور – անօթի ծարաւ կը պտտի։

عطف ('ադէֆ, ա.) 1. դարձնել, նետել [աչք, ականջ] ի – նայիլ – ականջ մը նետել. 2. վերադրել. (հմմ. اسناد) ետնդ յանցանքը ինձ վերագրեց. 3. [քեր.] յօդել, կապել [շաղկապով]. 4. յօդ (խօսքի) հոդ – շաղկապ. տեմ – (ց) ով կապուած երկու բառեր, որ մէկմէկ ետևի լաւ կը բացատրեն. յան – (ց) ով կապուած երկու համանիշ բառեր. գնթ (ադէֆ, իգ. عطفه) շաղկապական. عطفه حروف շաղկապներ. – ին – նախադասութիւն։

عطوف ('ադուֆ, ա.) կարեկից, գութալաւ, գթած. – ած (Բապպը 'ադուֆ) գԹամն Աստուած։

عطوفت ('ադուֆէթ, ա.) կարեկցութիւն, գորով, գութ. ց – ('ադուֆէթլու, 'ուդուֆէթլու) վերմշուք (պալայի աստուածաւորներուն և Ա. ՔերիՁներու կը գրուշուի) – ցնտղ բարեպաշտութ. (Պատերազմական նախապարտերուն, և կայսեր խնամի նախապարտներուն մեծապատիւ ընտրուելու)

عطوفى ('ադուֆի, ա.) գԹափրական ('ադուֆէթլու եղողներուն իքը ածական կը գործածուի. ՚ցիլ ոնլրեն ձերգ բարեբուեան։

عطيه ('ադիյեէ, ա յգ. (عطايا) պարգև, նուէր, ընծայ. պատիւ – Աստուածային պարգև. պատ – կայսերական յոռի – մեծ գործ [հմմ. թրք. جسيم] [ջսիմ] օր. խոշոր, հսկայ [հմմ. թրք. اولو] [ուլու] մեծ գործ [հմմ. թրք. كيوك] 2. մեծ, խոշոր, հսկայ [հմմ. թրք. اولو] [ուլու] օր. խոշոր լեռ մը. عظيمه ابنيهٔ հսկայ լեռներ. – խոշոր սխալ։

Digitized by Google

عفاص ('աֆֆաս, ա.) դաժան, դժնեայ, խոժոռադէմ ։

عفت ('իֆֆէթ, عفافت 'աֆաֆէթ, عفاف 'աֆաֆ, ա.) զգաստութ. պարկեշտութ. համեստութ. ողջախոհութ. [հմմ. عصمت ' ناموس ' عرض] اهل عفت ' ارباب عفتدن պարկեշտ. عفتلو 'իֆֆէթլու, عصمتلو էն վար է. համեստութեան, համեստափայլ [կիներու] ։

عفريت ('իֆրիթ, ա. յգ. عفاريت) 1. սատանայ, դեւ. 2. սաստիկ բարկացող. كسلمك – կատղիլ, սաստիկ բարկանալ, կրակ կտրիլ։

عفص ('աֆս, ա.) 1. քոս. 2.(աֆիս) կծու, խիստ ։

عفل ('աֆլ, ա.) [բժշ.] մսուտ ուռոյց, մարմնանք. ـى – 'ـى – (աֆլի, աֆլիյէ) մարմնանքային։

عفنه ('ուֆնէ, ա.) նեխում. مضاد – [մուզադդի –] հականեխական:

عفن ('աֆին, ա. իգ. عفنه) նեխուտ, նեխական։

عفو ['աֆվ, ա.] 1. ներում: ներել. օր. [بنی عفو ایدیكز] ինծի ներեցէք] عفو عمومی ընդհանուր ներում. 2. ազատ՝ զերծ կացուցանել. 3. قانونی պաշտօնէ հրաժարեցնել [հմմ. عزل].

عفو ('աֆուվվ, ա.) ներողամիտ, անյիշաչար (քիչ գործ.) ։

عفونت ('ուֆունէթ, ա.) 1. նեխում, նեխութիւն. 2. բորբոքում, փտում ։ لی – 1. նեխած, փտած, 2. բորբոքած: عفونتلنمك 1. նեխիլ, փտիլ, 2. բորբոքիլ ։

عفيف ('աֆիֆ, ա. عفت էն. իգ. عفيفه) զգաստ, պարկեշտ, համեստ, ողջախոհ, ուղղամիտ. عفيفه پرآمور ر قادن – պարկեշտասուն կին մը. պարկեշտ՝ ուղղամիտ պաշտօնեայ մը. عفيفانه 1. պարկեշտ, համեստ. 2. պարկեշտօրէն, համեստօրէն. حضور عفيفانه لرینه պա. Նորին համեստափայլ տիկին։

عقائد ('աքաիտ, ա. եզ. عقيده) իսլամական կրօնի հիմնական սկզբունքներ. دينيه ، علم – կրօնագիտութ.

عقاب ('իքապ, ա.) 1. պատիժ (հմմ. مجازات ، جزا) 2.('ուքապ) մեծ արծիւ (հմմ. بيل) ։

عقار ('աքար, ա. յգ. عقارات) 1. կալուած. عقار نظامنامه سی կալուածական օրէնք. 2. (աքքար. յգ. عقاقير) բժշկական արմատ։

عقاقير ('աքաքիր, ա. եզ. عقار) բժշկական արմատներ, ادويه – (աքաքիյրի էտվիյէ) չորս համեմունք։

عقارب ('աքարիպ, ա. եզ. عقرب) կարիճներ. الاقارب كالعقارب (էլէքարիպ քէլաքարիպ) մօտ ազգականները կարիճներու պէս են։

عقارت ('աքարէթ, ա.) ամլութիւն (հմմ. قيصرلق) عقارت نسوان (աքարէթի նիսվան) կիներու ամլութիւնք

عقال ('իքալ, ա.) ոտքի կապ (հմմ. پابند ، آياق باغی) ։

عقب ('աքպ, 'աքըպ, 'աքապ, ա.) 1. կրունկ, կրուկ (հմմ. اوكچه) عظم – կրնկոսկր. 2. ետև, ետք. آنك عقبنده անկէ ետք. 3. անմիջապէս ետք՝ վերջ. عقبنده یاغمور كلدی անմիջապէս ետքը անձրև եկաւ. 4. յաջորդ, որդի և թոռ [յգ. اعقاب կը գործածուի] درعقب անմիջապէս (հմմ. درحال ، همان)

عقبا، عقبی ('ուքպա, ա.) հանդերձեալ աշխարհ, յաւիտենականութ. (հմմ. دار بقا ، آخرت) ։

عقبه ('աքապէ, ա.) 1. ստորոտ. 2. ստպացեալ ճամբայ, 3. լեռան-

Digitized by Google

գաւառ կիրճ. 4. Սուեզի արևմտեան կողմը շատ նեղ ծովածոց մ՚է։

ագե (՚ագս, ա. յգ. ագեր) 1. կապել. 2. կնքել, կնքուած. ագե – գաղտնիք կնքել պահել – պայմանագրել. 3. պայմանագրութիւն. շրջան – ընկերութիւն. կազմել. ՚ժողով – 1 – ի ժողով գումարուիլ. շուայտ – ամուսնանալ. յարմար և կապելու իշխանութիւն, գործելու վարչութիւն. 4. պակաս. հիմն – պահակագրութիւն. 5. (՚ուգաս ա.հզ. ոգեր). 6. ՚գաս, մանեակ [հմմ. քրդական]

ագեզի (՚ուգէզի, ա. իգ. ագեզներ) խոյային։

ագեր (՚ուգէր, ա. յգ. ագեր) 1. կապ, հանգոյց (հմմ. գորտ, ձիու) ՚ – ագեր շուարիլ գժուար լուծելի կապ. 2. գժուարութիւն. արգելք, կնճիռ (հմմ. ՚ագեր-ուկաս) ՚ – լուսնի խաւարման սկիզբը. նաւ ՚ – լուսնի խաւարման վերջը. պարտ ՚ – սրտի խոյլիկ. 3. [մրգկ.] խոյլիկ, կծիկ. 4. վարակ (հմմ. ագեր-ուկաս) 4. ցօղունի ծունր. ագեր-ուկաս լեզուաբան (ուգէրիւլլիասկ) լեզուաբանութիւն (հմմ. քեչուա)։

ագեցի (՚ուգսի, ա. իգ. ագեցիներ) 1. խոյային. 2. վարակաւոր։ ագեցի – (՚ուգսիյէիւշէֆի) խոյլանալ։

ագեցիյէ (՚ուգսիյէ, ագեցիյէք, ա.) կոշկոռ, վարակ։

ագր (՚ագր, ՚ուգր, ա.) ամրութիւն (հմմ. ագրացեալ, ագեր)։

ագրաբ (՚ագրէպ, ա. յգ. ագրաբներ) 1. կարիճ. 2. սլաք (ժամացոյցի) 3.[բաս.] ագր – ագրաբ-ուկաս. (հմմ. ագրաբ-ուկաս) ագրաբ-ուկաս (տրիգոնոմետրիա) կարճագիծ, կոբսագիծ [ագրաբ-ուկաս ա.հզ.]

ագլ (՚ագլ, ա. յգ. ագլեր) 1. խելք, միտք. 2. բանականութիւն, գաղափարութիւն. 3. խոհեմութիւն. 1 – խելք ընել. խորհուրդ յղանալ. ՚ագլ-ուկիֆ ա – հասկնալի, հասանելական։ ՚ագլ-ուտա – ՚ագլ-ուկտիրէ ա – միտք պահել, յիշել. ՚ագլ-ուկրկրա – խրատ տալ, խելք սորվեցնել. ՚ագլ-ուկասի – ՚ագլ-ուկասի ա – ՚ագլ-ուիրէ ա – չհասկնալ. ՚ագլ-ուա – խելագարիլ. ՚ագլ-ուտի ա – խելքը գլուխը, խելացի, մտամիտ. ՚ագլ-ուպայնէ ա – հանգուցիլ. ՚ագլ-ուտի ա – հանգուցիլ. ՚ագլ-ուպայնէ ա – խելքը գլուխը գալ, խելօքնալ. ագլ-ուտի – խորհրդատու. ագլ-ուտի ադամ – խոհական; խոհեմ; ագլ-ուտի ա՚նիշ խելք, իմաստութիւն. 2.գնորդ, գալ ագլ ա՚նիշ խելք, իմաստասիրական. ագլ-ուտի-ուկաս իմաստասիրութեան ակադեմիա. ագլ (՚ագլի էվէլ.) ի ծնէ տաղանդաւոր. ագլ չափահաս. ագլ (ագլէն) խելքալ, բանականութեամբ (հմ. ՚ագլ) ; յանձն անխելք, անմիտ. ագլ – անմտութիւն. անխելքութիւն. ?. անխոհեմութիւն։ ագլիս 1. խելացի. 2. խոհեմ, բանաւոր։ ագլ – 1. խելացութիւն. 2. խոհեմութիւն։ ագլի (՚ագլի, ա. իգ. ագլիներ) ագլ. յգ. ագլիայ) մտաւորական, իմացական, բանական, դրական, տրամաբանական. ա. ագլիս ագլ (հմ. ագլիներ.հմ.ագլի-ագլ-ուկաս դրական ուսումներ

ագլաա (՚ուգլայա, ա. հզ. ագլեր) 1. խելացիներ. 2. խոհեմներ. 2. [իբր եզակի] խելացի. ագլ – խելացութիւն. ագլ-ուտա – ինքզինքը խելացի տեղ դնող, անամէջ մարդ։

ագլէ (՚ուգլէ, ա.) բերանակապ, ցուկակապ (հին գործ.)

ագմ (՚ուգմ, ա.) ամրութիւն, անսերութիւն (հմմ. ագրացեալ, ագեր)։

ագոպէ (՚ուգուպէք, ա. յգ. ագոպներ) 1. պատիժ (հմմ. ագազիներ) ագոպ-ուկաս – տանջանքի, դժնդակ, գժաւորին. 2. տանջանք. 1 – տանջել։

Digitized by Google

عقود ('uqūd, ա. ա. եզ. uāde) ...اعتبار ەدەدە عقود مۇسامەدەلە-
تىمىڭ مەڭ كې ىسرقىلى ...:

عقور (uqūr, ա.) խածնող. - շան
կատաղած շուն (հմմ. ڭوردومش كوپك)

عقول ('uqūl, ա ա. եզ. عقل)
- չէ խելքերու հիացեալ
պատճառող. - սիրտ խելացիներ:

عقيب ('aqīb, ա.) անմիջապէս
վերջ. գնդ ەنيقلە անմիջապէս
վերջը եկաւ (հմմ. ىقاقتو):

عقيدە ('aqīdĕ, ա. յգ. նմեե) 1.
հաւատամքը, դաւանանք. 2.
վարդապետութիւն. զգոյշ ەنيقلە
հաւատքը խախտած մարդ. նկրն -
կիսայրած շաքար, սպիտակ:

عقيق ('aqīq, ա.տպաւ. նագիq) սա-
կաւ, սարդիոն. -جلاجلى երիտա-
կաւ. ڭفاشى ցիրուցան - եղնգակաւ. - սեա սրբ-
նակաւ. ڭابى - ստեղնակաւ (հմմ. ڭوزى
կայ)

عقيم ('aqīm, ա. խգ. ەنيقلە) սա-
պարդիւն ڭلمق- ամուլ մն ալ:

عک ('aĕk ա.) Աքեաս, սոճւոյ -
Աքեասի բերդը:

عكاظ ('aĕāz, ա.) կարճ գաւա-
զան (հմմ. چاڭلايلى):

عكام 'aĕĕām, ա.) վրան կանգ-
նող հին վիճակաւոր:

عكس ('aĕs, ա.) 1. հակառակ
կողմ 2. ցոլացում 3. հակա-
ռակ, հակընդդէմ. 4. շրջում: ! -
ցոլանալ, արձագանգ տալ, հնչել,
հառնիլ. ևս - արձագանգ. ىل -
ىئس - հակազդեցութիւն. ىرب - հակա-
հարուած. جريان - հակահոսանք. ىد -
հականցում. (փոխանակագրի). عكسلى
(պիլաֆս, պիլաֆիս). عكسكە -ر (պէր
աֆս) ընդհակառակը. -պներ ու -անդաց

արձագանգ տալ. عكس ('aĕs, ա.) 1.
հակառակ 2. [թ. գործ.] ոչնչացած 3.
ներկայ, ձախողուած. طعامه عكس հա-
կառակ գործողութիւն ! - հակառակ
դարձնել (հմմ. چويرمك): ڭ - հա-
կառակութ. ձախողուիլ. ձախողուած:

علا ('ala, ա.) 1. բարձրութիւն
(հմմ. يوكسكلك - (رفعت، اهل բարձ-
րը, բարձրութեան տէր. علا ڭاه բարձ-
րութեան պատճառ. 2. علا ('ala.
կատարեալ է) Ամ'ոց բարձր ըլլալ:
حق وعلا حضرتلرى(haqq ūeʿālā vē ta'ālā
հազրէթլէրի) բարձրանալ Աստուած:

علائق ('alāiq. ա. ա. եզ. علاقه) -
ալ դնելու աշխարհային յարաբե-
րութիւնք. - ڭز [pɛrēi alāiq] յա-
րաբերութիւնները խզել:

علائم ('alāim, ա. եզ. علامت) 1.
նշաններ. 2. երեւոյթներ. -
سما - (alāimi-usṣma) ծիածան.
علائم خير նպէկութեան նշաններ. علائم
ظاهره արտաքին երեւոյթներ. كيميوى -
քիմիական երեւոյթներ. حكمى - փիզի-
քական երեւոյթներ. جوى - օդերեւոյթ
ալ - օդերեւութաբանութիւն:

علاج ('ilāj, ա.) 1. դեղ, դեղօրայ
(հմմ. معالجه، دوا) 2. գործածել
(հմմ. تدبير، درمان، چاره) - տրք
մուխարրիխ) ոչ պատիւ դեղ. قلب -
անդրադարձական: ! - գործածել. پنير-
բուժելի, դարմանելի. - ڭ 1. առանց
դեղի. 2. թշուառ, հեգ. آج وبى علاج:

علاقوى ('alāqavī, ա. խգ. علاقه)
[բժշ.] համակրական հե-
ռանգութիւն:

علاقه ('alāqa, ա. յգ. علائق) 1.
յարաբերութ. վերաբերութ.
առնչութիւն (հմմ. ايليشك، تعلق، مناسبت)

Digitized by Google

2. կապ, կապակցութիւն (հմմ. ռեայ, ըսթեսիս) 3. սէր, սիրահարութիւն (հմմ. ռեայէթ قلبه ռեայ, «սիրտը՝ սէրը»). 4. շահ, մտս (ռեաճ) 5. [քժ.] ախտակցութիւն. 6. [քնթ.] խնամք. ۱ – սիրաշարժ. ۱ – ըստ յարաբերութիւնները խզել, ալաձեր (ալաձելամ) 1. չհակիլ. 2. մտաձնակից. 3. առնչակից։

علام ('ալլամ, ա. լե էն) տեղեակ. – مكتب علم الفيوم տեղեակագէտ դպրոց (ալլամուտաճ) علام الغيوب (ալլամիլկույուպ) գազանագիտակ (ալամուտաճ) տես ալիմ – գիտուններուն տեղեակ։

علامت ('ալամէթ, ա. յգ. علامات, علائم (ալամաթ) 1. նշան. (հմմ. նիշ, ծխտիր) 2. երևոյթ, կերպ, նշան. 3. խորհրդանշան. حلم – հաշտութեան խոր հրդանշան. 4. [քեր.] նշան (իւրքիւճ, էարէ, էօքիւրիւ) գրե – վանատեղի տառ։ علامت فارقه – սրինագիծ

علاوه ('ալլավէ, ա. յգ. علاوتان (ալաւաթան) 1. յաւելուած, տեղադրուած, տեղեկագիր, մեծ վարպետ (հմմ. իստադեաթ) ۲ – ընդունիլ ալաւա ընել պատճառ գիտուն կարեկցար [ծաղրական] 2. տ. علامت նոյն ալամէթ։ علاوه تغلبلاً պարզ նշանակ։

علانى ('ալանի, ա. իգ. علانيه) յայտնի, հրապարակային։

علانيت ('ալանիյէթ, ա.) 1. յայտնի ըլլալ, հրապարակայնութիւն. 2. արտաքինը. ۱ տալ – հրապարակային ալանիյէթէն հրապարակային (հմմ. ըֆխի, ըշրա սրրէն)։

علاوه ('իլավէ, ա. յգ. علاوات) 1. յաւելուած. 2. յաւելուած. (հմմ. նյն) 3. յարաբերեր (լրագրի յաւելուած) 4. նամակի կետգրուի. յաւելուած. ըտեֆ؛ մաղ՝ – խօսքի յա-

علبه ('ալէպէ, ա. իգ. علب) [քեր.] հանելի պատեան, պատիճ (հմմ. غلبه الكسر علبة) տպրին. ճնճղուկի պատիճ. علبة الكليه մակերիկամային պատիճ. علبه (ալէպի) պատենաւոր, տոփաձև։

علت ('ըլլէթ, 'իլլէթ, ա. յգ. علل) 1. հիւանդութիւն, ախտ (հմմ. հաստեղ, դաւ, մրմ, խստելք) 2. նպատակ (հմմ. սաձե) 3. պատճառ. (հմմ. ըձէն, պադի, սեբ, موجب) 4. [քերթ. պակասութիւն. غائبه – կետ նպատակի. ـ حروف ! քեր.) ۱ ی ա տրաք. ի մէջ փոփոխելի գրերը։ ذاتيه – ինքնախտ. عجيبه فرد – գաղիական ախտ. عاليه – մտաւախտ, մտային հիւանդութիւն. جلديه ըֆրէնճ – մորթային գաղիական ախտ. ل – 1. ախտաւոր, հիւանդոտ, հիւանդագին. 2. պատճառաւոր, պատճառալի։

علف ('ալէֆ, ա.) ճարակ, չոր խոտ խար. – خوش գոտեմը ուտող (հմմ. ինչ ընդհանուր, عبدالبطن)։

علق ('ալագ, ա.) տզրուկ (հմմ. ջոլուկ) – الفرس (ալագիլֆէրէս) ձիատզրուկ. علقيه ձիաթև (դահիճի ալագըյեէ) տզրագգիներ։

علك ('իլէ, ա.) շաքի խէժ. սոյ – մաստաւքէ։

علل ('ըլէլ, 'իլէլ, ա. տ. եզ. علت) պատճառ տարափոխիկ հիւանդութիւնը։

علم ('իլմ, ա. յգ. علوم) 1. տեղեկութիւն, ծանօթութիւն. 2. ուսում գիտութիւն. ընդ – ծանուցագիր. علم تولدات ծննդեան վկայագիր. علم وخبرى տեղեկագրական վկայագիր. حال – տարբեր կրօնագի-

Digitized by Google

սութեան . ملوك – քաղաքական անտեսութիւն, անտեսագիտութիւն (հմմ. اقتصاد). الاصلاح – ախտաբանութ. – اهل գիտուն, ուսումնական (հմմ. اهل) խաս – թուաբանութ. أعلم (իմկն) ուսամամբ, գիտութեամբ ։

علم (ʻալեմ, ա. յգ. اعلام) 1. գրօշ, գրօշակ (հմմ. جناح ,بيرق) علم رفع գրօշակ պարզել. 2. լեռ (հմմ. جبل ,طاغ ʻաչ) 3. [քեր.] յատուկ անուն (հմմ. اسم خاص) 4. մինարէին ծայրը ւմահիկը յղած (alfmsar) գրօշակակիր, գրօշակիր (հմմ. حاملسنجاق) գլխդարի ,علمدار գրօշակրութիւն (հմմ. علمدارلق)

علم (ʻիլմ, ʻիլէմ, ա. եզ. علم) 1. գիտութիւններ, գիտնականութիւններ, 2. աստուածաբանութեան իսլամ. օրէնագիտութեան վարդապետներ ։

علمى (ʻիլմի, ա. իգ. علمية) 1. ուսումնական , գիտական. 2. տեսական (հմմ. نظرى հմ. على) طريق علمى ,գլխաւ իսլամ կրօնաւորաց գաս, աստուածաբանութեան ճիւղ ։

علنًا (ʻալենէն, ա.) հրապարակաւ, գռնքաց. قمنا اجرا – ճակեց գաղտ հրապարակաւ տեսնուիլ (հմ. ظهر) ։

على (ʻալեյհի. ա. իգ. عليه) հրապարակային , գռնքաց. عليه ճակեց հրապարակային դռնքաց գաստակրութիւն (հմ. خفى) ։ عليهما (ʻալեյհիյեէն) տե՛ս նայիլ. عليهم ճակեցէք մէջտեղ երնել ։

على (ʻալէվ, պ. ախալ հտ. لو) كلمة على ա. կնկողմ . آ. կար – բացակաւա. – كش բացարձակ [ախալ կը գործածէ.]

على (ʻուլուվվ, ա.) բարձրութիւն, վեհութ. մեծութ. (հմմ. كلكسوكو, رفعة (سمو) مرتبة – բարձր աստիճան, جناب – վեհանձնութ. , մեծանձնութ. (հմմ. جلبنجالى ,صاحب) شان – պատուոյ բարձրութիւն, բարձր պատիւ. افكار – գաղափարաց բարձրութիւն, բարձր գաղափարներ. تخ – բարձր ջանք։

علوان (ʻուլվան, ա.) պարծենկատութիւն, հպարտութիւն. علوان چكمك պարծենալ (հմմ. فخر)

علوفه (ʻուլուֆէ, ·ա.) 1. հին ատենը գինուորականներու տրուած ձիու կեր. 2. հին ատեն գինուորական նայ ասկական՝ ռմկի թոշակ . ج – հին ձիաւոր զօրք։

علوم (ʻուլում, ա. եզ. علم) ուսումներ, գիտութիւններ. عيبيه – բնական գիտութիւնք. فيزيق – չափական գիտութիւնք. سياسى – քաղաքական ուսումներ. فلسفى – իմաստասիրական ուսումներ. – آلهى աստուածաբանական ուսանողներ։

علوى (ʻուլվի, ա. իգ. علويه յգ. علويات) 1. բարձր, վեհ, վսեմ. 2. երկնային. 3. վերին. علوى سيارات վերին մոլորակներ 4.(ալէվի) Ալիականք։

علويات (ʻուլվիյեաթ, ա. եզ. علوى) 1. վսեմ բարձր բաներ. 2. երկնային բաներ՝ գաղափարներ։

علويت (ʻուլուվվիյեէթ, ա.) բարձրութ. վսեմութիւն. افكار – բարձր գաղափարներ, գաղափարաց բարձրութիւն։

على (ʻալի, ա. علو են. իգ. عليه չատ գործած.) 1. բարձր, վսեմ. عليه ولايت գերագահութիւն. عليه كمك նախագահութիւն. 2. Ալի, յատուկ անուն. الاعلى على (alիյեէլալա) քաջալաւ. الشان علية (alիյեէթիշշան) բարձրաստիճ. ор. [والده سلطان علية الشان]

على (ʻալա, ա. [ալ] յօդին առջև [ալէ] կը կարգացուի) 1. վրայ

Digitized by Google

2. բաս 3. մէջ 4. դէմ, ընդդէմ, علی الا ընդհանրապէս. طلاق الانفراد – միառմի, առանձին. حال علی- (ալալէյհիհալ) ամէն պարագայի մէջ. المادہ – առվորականին պէս. التحقیق – արդարև. الاتصال – անընդհատ. التفصیل، وجه التفصیل – մանրամասն, մանրամասնաբար. التوالی – շարունակաբար. حاله – (ալաhալիհի) իր նախնական վիճակին մէջ, եղածին պէս, ինչպէս որ է. الخصوص – մասնաւորապէս. الدوام – (ալէտտէվամ) շարունակաբար. ذلك بناءً – (պինաէնալա զալիք) հետևաբար. الرأس والعین – (ալէր րէս վէլայն) գլխուս վրայ, շատ աղէկ. السحر – (ալէսսէհէր) արշալոյսին. السویه – (ալէսսէվիյէ) հաւասարապէս. الصباح – (ալէսսապահ) առաւօտ կանուխ. المجله – (ալէլաճէլէ) շուտով. العموم – ընդհանրապէս. العمیا – (ալէլ-ամիա) կուրկուրայն. قدر الاستطاعه – (ալաքատրիլիսթիթաա) բաւ կարողութեան. التقدیرین کلا – (ալաքէլլիթթաքտի-րէյն) علی التقدیرین – երկու պարագային մէջ ալ. مراتبهم – (ալամէրաթիպիհիմ) բաս աստիճանի. ملاءالناس – (ալամէլա-ինննաս) ի լուր բազմութեան. کل حال – (ալա քիւլլի հալին) ամէն նաւպէս:

علیا (‛իւլեա, ա. իգ. اعلی) ամենաբարձր, վսեմ, բարձրագոյն. ذات علیالری ձեր վսեմութիւնը:

علیق (‛ալիգ, ա.) գեղձ, պատատուկ, պատատայկ (հմմ. صارماشیق).

علیك (‛ալէյք, ա.) քու վրադ: علیکم (‛ալէյքիւմ, ա.) ձեր վրայ. – سلام (սէլամիւն ալէյքիւմ) – السلام (ալէյքիւմիւս սէլամ) բարև ձեզ:

علیل (‛ալիլ, ա. علت էն. իգ. علیله) 1. տկարաւոր. 2. հիւանդ, հիւանդագին, տկարաւոր (հմմ. مریض) 3. [ժողվ. գործ] կոյր:

علیم (‛ալիմ, ա.) ամենագէտ. – خدا Աստուած գիտէ:

علیه (‛ալէյհի, ար. علیها ‛ալէյհա, իգ. ա.) 1. անոր վրայ. علیه السلام (ալէյհիսսէլամ) անոր ողջոյն, խաղաղութիւն իլերայ նորա 2. անոր դէմ علیهما (ալէյհիմա երկ.) անոնց երկուքին վրայ' դէմ. علیهم (‛ալէյհիմ, յգ.) անոնց վրայ, անոնց դէմ. رحمة الله علیه (րահմէթ ուլլահի ալէյհի) Աստուած ողորմի անոր հոգւոյն (ար.) رحمةالله علیها նոյն (իգական.) رحمةالله علیهما (րահմէթուլլահի ալէյհիմա) Աստուած ողորմի անոնց հոգւոյն [երկու այր] رحمة الله علیهم (րահմէթուլլահի ալէյհիմ, նոյն յգ.) مدعی علیه (միւտտէա ալէյհ) ամբաստանեալ. مبنی علیه (մէպնիալէյհի) ուսկէ, ինչերը. علیکزده ձեզի դէմ, ձեզի ամենայնս, (հն. لیکزده) علیهنده، علیهنه անոր դէմ. علیهنه اقامهٔ دعوی անոր դէմ դատ բանալ

علیین (‛իլլիյիին, علیون ‛իլլիյուն, ա.) երկնից մէջ են բարձր տեղը ուր պիտի բնակին արդարներու հոգիները, կ'ըսուի:

عم (‛ամմ, ա. յգ. اعمام) հօրեղբայր. (հմմ. عجه) عم زاده հօրեղբօր որդի:

م. համառօտագրութիւն [علیه السلام] (ալէյհիսսէլամ) ի:

عماد (‛իմատ, ա. յգ. اعمده) 1. հեցուկ, յենարան (հմմ. استنادگاه) 2. սիւն (հմմ. ستون، عمود):

عمارت (‛իմարէթ, عماره ‛իմարէ, ա.) 1. շէնութիւն, բարգաւաճութիւն. 2. բարեգործական հաստատութ. ուրկէ իրաւամ աստուածա-

Digitized by Google

բանութեան ուսանողներու և կարօտեալներու նկանակ, ապուր և մեղրապուր (զերտէ) կը բաշխուի. օր. [Տարե տարե յաւրց, ասպուրջ]

գոմար (՝ումմալ, ա. յգ. մալ ի) արաբերէնի մէջ կատարակալ կը նշանակէ (ոչ գործած.).

գոմաւ (՝իմամէ, ա.) 1. ապարաւշ, փաթիլ ալ (հմմ. ցարիս) 2. ծըխափողի բերանագունդ. և 1. փաթիլ ցորւսար. 2. բերանագունդով :

գոման (՝ումման, ա.) խոր ծով: — յոր. Հնդկաց ովկիանոս :

գոմաջ (՝ամնա, թ. աղաւ. գոջաւ) Հօրեղբայր:

գոմբ (՝ամս, ա.) 1. դիտաւմ 2. կանխամտածութիւն, Իմբ (՝ամսէն ա.) դիտմամբ, կանխամտածութեամբ:

գոմբ (՝ումտէ, ա.) 1. յենարան, սպասէն, նեցուկ. 2. վստահելի անձ. չկայ ոյնզոբ (ումտէիւլէֆեպիր) մեծամեծաց վստահելին :

գոմ (՝էօմր, Էօմիւր. ա.) 1. կեանք կենդանութիւն. մեռոյ — կեանք վարել, լաւ ապրիլ : Ոյոմոյ յրյր ալի Աստուած օրեր տայ. ասոնցմէ յր կենաց ապահովագրութ.ըն-գայլեստա:

գոմ (՝էօմէր, յր տրտր ա.) Էօմէր Մուհամմէտ մարգարէին վերջ եկեղեցի խալիֆա:

գոման (՝էօմրան, ՝ումրան, ա.) շենութիւն, բարգաւաճութիւն. գոյր (՝էօմրանի,) տնտեսական. գոյր տնտեսական աշխարհագրութիւն. գոյր մէկ բարգաւաճել, ու գոյր մէկ բարգաւաճել :

գոմրո (՝ամր, ա.) Ամր. [յատուկ անուն] Էօմէրէն զանազանելու համար ծայրը (ց) կայ :

գոմգ (՝ումզ, ա.) խորութ. (հմմ. մինուր) ՚ոյր (՝ումզէն) խորութեամբ:

գոմել (՝ամէլ, ա. յգ. յոյ) 1. գործ (հմմ. այլ, ՝ամլ) 2. գործագրութիւն 3. [թուաս.] գործոզութ. 4. գործել, վարուիլ 5. փորը քշել. ՚ոյր ոյզոմել մեծագոյն աշխատութ. 6. [քեր.] վարել (բառ.) 7. ելք. մեռոյ — փորը հանել, փոռհարութ. տալ. ՚ոյրոյ յոյ (տիւպուրիւլամէ) գործագրելի (օրէնք և այլն) — ոյնոյ հակազդեցութիւն. ՚ոյր (ամէլէն) գործով, արդիւնքով. ՚ոյր (ամէլի) գործնական (հմմ. գնդի) տառ ՚ոյր գործնական երկրաչափութ. ոյնոյրոյ ՚ոյր գործնական եղանակաւ:

գոմելմաճ (՝ամէլմաճ, պ. յգ. -ՙոյր (մաՙնան) գործելու անկարող:

գոմել (՝ամէլ, ա. եզ. յոյ) գործաւորներ [իբր եզակի կը գործ. ածուի. ամէլեա] սովորաբար բանուորական հարց՝ խնդիր :

գոմելիեթ (՝ամէլիյեթ, ա.) 1. գործողութիւն 2. արուեստի մը գործնական մասը: նզիւ — (ամէլիյեթպիլեէս) ձեռնասարութիւն. ոյոյոյ — պաշարման գործողութ. ՚ոյր — գործողութիւն կատարել :

գոմջա (՝ամուճա, թ.) հօրեղբայր: ոյոյ — հօրեղբօր որդի. ոյզյ — հօրեղբօր աղջիկ: (ճիշդը գոջա):

գոմուտ (՝ամուս, ա. յգ. ոյոյ) 1. սիւն 2. [երկրչ.] ուղղահայեաց. յր ոյզյ — ուղղահայեաց մը իջեցնել. ոյզյ — յր ուղղահայեաց մը բարձրացնել 3. ծառի և առւնկի գլխաւոր արմատը: ցրյն — ողնայար: Իոյգ (՝ամուտէն, ա.) 1. ուղղահայեաց կերպով, իբր ուղղահայեաց 2. ուղղակի: ցնոյգ

Digitized by Google

عن (ʻան, ա.) էն. ընդ. մօտերս. عن قريب մօտերս ասացի عن ماضرا անցեալին գիտեմ. عن يد (անեէթին) ձեռամբ. عن جهل (անճեհիլին) անգիտութեամբ ; անգիտակցաբար. الغياب – ի բացակայութեան , հոգ հոգ (անհա միհնա) այս այն, սուտ անուն.

عنا (ʻանա, ա.) 1. տառապանք. 2. ստամոքսակիր աշխատութիւն 3. (անհա) մեզմէ , մեզ հետ (ռասիհնալահու անհա վէ անիհիմ) Աստուած մեզմէ և մեզմէ գոհ ըլլայ :

عناب (ʻիւննապ, ա.) յաւետք, նոյն ինքն عناب կարմիր յաւետք :

عناد (ʻինաս, ա.) յամառութիւն, յամառել. عنادا յամառ (հմմ. معند). جيلق – յամառութիւն :

عنادل (ʻանատիլ, ա. եզ. بلبل. عندليب). عنادل خوش الحان սոխակներ . عنادل قوقوزستان սոխակներ :

عناصر (ʻանասըր, ա. եզ. عنصر) տարրեր , տարրեր . – شاهي հաւաքուածոյական տարրեր. عالمختلف – զանազան տարրեր. عالم – չորս տարրեր.

عناكب (ʻանամիպ, ա. եզ. عنكبوت) տարրի ոստայններ . عناكب سمائيه տարրազգիներ:

عنان (ʻինան, ա. յգ. اعنة) սանձ. երասանակ. (հմմ. յուլար, زمام) – كش او – սանձարձակ ձգել . – ريز او կեցնել, սանձը քաշել. ارخای – սանձը թուլցնել, ազատ ձգել . اداره – վարչութեան գիծը (հմմ. اداره زمام):

عنانت (ʻանանէթ, ա.) [բժշ.] անկատ. բազութիւն, չոշոտանդամութիւն (հմմ. اقتدار عدم):

عنايت (ʻինաեէթ, ա. յգ. عنايات) շնորհ. عنايت بيزوم, շնորհել , աղօթիլ . عنايتلو աղօթած

عم (ʻամուտի, ա. իգ. عدوه) աղղահայեաց. – بنا աղղահայեաց գիծ : سطح – աղղահայեաց մակերես :

عموم (ʻումում, ա.) 1. ընդհանրութիւն. 2. ընդհանրացում. 3. պաշտօնական չրջաբերական (գնդյե –) 4. ժողովրդ , հասարակութիւն , ընդհանուր. على العموم (ալէ ումում) առհասարակ, ընդհանրապէս: Ռոք (ʻումումէն) 1. ա. على العموم 2. տիեզերքի իմաստին: Յաշմլ – ընդհանրանալ (հմմ. 1 թաթ) Ցիկլ – ընդհանրացնել (հմմ. 1 թաթ) خانه – հանրաստուն: عمو (ʻումումի, ա. իգ. عموه) 1. ընդհանուր, հանրային, հրապարակային, տարեկան. –خانهتրի ընդհանուր տարեկան քննութիւն . – چارلی ընդհ. պատմութ. – افاليغی ընդհ. աչխարհագրութիւն. 2. հասարակաց . ايش – հասարակաց գործ. عموم تحريرات չրջաբերական գրութիւն: تيوم (ʻումումիյէէթ, ա.) ընդհանրութիւն, հանրութ. اوزره – ընդհանուր առմամբ, ընդհանրապէս. لا – ընդհանրապէս, առհասարակ:

عمه (ʻամէ. ա.) հօրաքոյր (հմմ. خاله) [արաբերէնի մէջ մօրաքոյր է].

عما، عمی (ʻամա, ա.) 1. կուրութիւն 2. ʻամի, կոյր [յգ. عيان]

عميا (ʻամիյեա, ա. սղաա. ʻումեա) կուրութ. العميا على (ալէամիյեա) կոյր զկուրային, անհաչիւ և առանց քննութեան (հմմ. كوركورانه) ,

عميق (ʻամիգ, ա. عج էն. իգ. عبقه) խոր, խորին , խորանկ. عريض و عميق و ա. عرض ։ կհոմոլոգ عميق

عميم (ʻամիմ, ա. թոք էն. իգ. عميمه) ընդհանուր, հասարակաց ։

Digitized by Google

{կայսեր մանգիր} ﺃﻭﻟ- Աստուած տայ, ողորմի: عنايتكار ('ինայէթքեար, պ.) շնորհատու, ողորմած, ողորմասէր. عنايتكارانه ողորմասիրութեամբ: عنايه ('ինայէթէն) իբր շնորհ, ողորմելով.

عنب ('ընէպ 'ինէպ, ա. յգ. اعناب) խաղող. — حامل հասուն բեր. بنت (պինթի ընէպ) գինի. — الذئب շնախա-ղող. — الثعلب (ընէպիւսսալէպ) մորմ. — الدب (ընէպիւտտիւպ) արջախաղող, մաթ-քենի. عنى ('ընէպի) عنىالشكل ('ընէպիյ էպիւշշէքլ) հաստանձև. عنبيه ('ինէպիյյէ ա.) 1. խաղողաձև այտուց. 2. խաղողենի.

عنبر ('անպէր, ա.) յամպար. — بار յամպարահոտ. عنبربو ('անպէր պու) յամպարաբոյր, անուշահոտ: عنبرى ('անպէրի, ա.) عنبرين ('անպէրին, պ.) յամպարաւոր, յամպարաբոյր. عنبريه ('անպէրիյյէ, ա.) քաղցրօղի:

عنبربارس ('անպէրպարիս, պ. բուս.) ծոր, ծորենի (հմչ. قادين توزلغى).

عنترى ('անթէրի, ա.) ա. انتارى. كيجەلك عنترى ա. انتارى.

عند ('ինտ, 'ընտ, ա. արաբերէնի մէջ. ինտէ) 1. քով (հմչ. نزد، يان) عنداللهـ քովը. — الله (ինտԱլլահ) Աստուծոյ քով՝ առաջ. — الناس (ընտէննաս) մարդոց քով. 2. ատեն, պահ, ժամանակ. — الامتحان (ինտէլիմթիհան) քննութեան պահուն, — الحاجه — الايجاب ի հարկին. — التحقيق քննութեան ատեն. 3. նա-յելով, ըստ, բաղդատմամբ. օր. (آسيا نده - آوروپا چوق كوچكدر Ասիոյ նայելով Ասիոյ հետ բաղդատմամբ Եւրոպա շատ փոքր է). عندى ('ինտի, ա.) քովէն, շինծու, յերիւրուած. — سوزلر յերիւր-ուած խօսքեր. — يازى շինծու գիր.

عنديات (ինտիյեաթ) յերիւրանքներ, շինծու խօսքեր՝ բաներ.

عندليب ('անտէլիպ, ա. յգ. عنادل) սոխակ (հմչ. هزار، بلبل). — خوش آواز քաղցրաձայն սոխակ:

عنصر ('ունսուր, ա. յգ. عناصر) տարր. — ترك ى թուրք տարրը. — ى ارمنى Հայ տարրը:

عنصل ('ունսուլ, ա.) մկնախ (հմչ. آطه صوغانى) — ى — يه մկնախոտ:

عنعنه 'անանէ, عنعنة անանաթ ա.) 1. աւանդութիւն. 2. մանրամասնութիւն. سيه — մանրամասնօրէն:

عنف ('ունֆ, ա.) կոշտութիւն. բռնութիւն, խստութիւն. — ايله معامله — խստութեամբ՝ կոշտութեամբ՝ բրտութեամբ վարուիլ. — يه ، عنفى (ունֆի) խիստ, կոշտ, բիրտ. عنفيه معامله խիստ՝ կոշտ՝ բիրտ վարմունք:

عنفوان ('իւնֆիւվան, ա.) մատա-ղութիւն, ծաղիկ հասակ. — شباب պատանեկութեան ծաղիկ հա-սակը. [սխալ է عنفوان شبابت]:

عنق ('ունուգ, ա. յգ. اعناق) վիզ (հմչ. بوين) — ضرب վիզը կտրել:

عنقاء ('անգա, ա.) 1. փիւնիկ. (հմչ. سيمرغ) 2. խիստ չքնաղ և եզական բան. عنقابازركان շատ հարուստ վաճառական (հմչ. غايت زنكين تاجر):

عنقود ('ունգուտ, ա. յգ. عناقيد) 1. ողկոյզ (հմչ. صالقم) — هرى [բուս.] կուսածաղիկ. 2. կոյզ (գրաւոր ոճքի հիւանդութիւն):

عنك ('անէ, ա. անէ տր.) քենէ. عنكما ('անէքիւմա) (('անէքի իգ.) ձեզմէ (երկ.) عنكم (անէքիւմ) ձեզմէ (յգ.) رضى الله عنك (ռաթի Ալլահու անէ) Աստուած քեզմէ գոհ ըլլայ.

Digitized by Google

عنكبوت ('անճէպուտ, ա. յգ. عناكب) սարդ (հմմ. աջոյրջուկ) – տար – (աւորջուկի աստղն. [հմմ. آغی آورجوك] ակ – ուկ [մրդկ.] սարդաստեղն:

عنوان ('իւնվան, ա.) 1. տիտղոս. 2. մականուն, պատուանուն, անունն, վերնագիր, շքանուն. 3. յատուկաբան. ն – տիտղոսատուր, անուանեալ, անուամբ (հմմ. ونوان մուանվէեն) գրել – անուն օսմանցի շքանունը՝ մեծ տիտղոսը ց – կտակ գրքին անունը

عنود ('անուտ, ա. ունտ էն. յգ. عنودين) յամառ (հմմ. عناد, معند):

عنوه ('անվէ, ա.) բռնութիւն. ՚ոնութեամբ (անվէթէն) բռնի, բռնութեամբ:

عنيد ('անիտ, ա. ունտ էն) յամառ (հմմ. عناد, معند) – ոնտ) յամառ վէլիտ:

عنيف ('անիֆ, ա. ունֆ է) կոշտ, խիստ, բիրտ ունֆէ կլոտ խիստ բիրտ կոշտ բառեր:

عنيق ('ունէյգ, ա. ջոջ էն նուազ.) [բուս.] սրմ [տունկի]. սնոն – (ունէյգի էոնան) աստղմնակապ:

عنين (անին, ա. նալիւ էն) [բժշ.] շուշտանգամ, անկարող:

عوائد ('ավահտ, ա.եզ. ոնէ) 1. եկամուտ, հասոյթ. 2. չափ, օգուտ օր (վար ցնոյն ոնոյ պատրուէ չափ ուներ)

عوائق ('ավահգ, ա. եզ. ոնէ) արգելքներ, խոչընդոտներ. – ալ պատերազմաբար չարգելող խոչընդոտներ:

عوارض ('ավարղ, ա. եզ. ոնէ) 1. արկածներ, պատահարներ, փորձանքներ. պ – աշխարհային պատահարներ. 2. կրկուղի. ճշդ – կրկուղի բանալ. ճշդ – հին ատեն ամէն թաղէ առնուած բացատիկ տուրք. ցնդ – չհատցրած հաստատեալ թեան մը՝ էնտաքթեան մը յատկացուած կտակ:

عوارف ('ավարրէֆ, ա. եզ. ոնէ որ ոյն խմատով չի գործ.) շնորհներ օր. (عواطف وعوارف շահոնե):

عواصف ('ավասրէֆ, ա. եզ. ոնէ, ոնէսէ) աստիճ հովեր. փոթորիկներ . – պոպ աստիճ հովեր փչել (հմմ. دشتی روزگار اسمك):

عواطف ('ավադրէֆ, ա. եզ. ոնէթէ) շնորհներ, բարիքներ, բարեգործութիւնք. պնա – կայսերական շնորհներ. օր. (عواطف مالانهایه ան վերջ –)

عواقب ('ավագրպ. ա. եզ. ոնէթէ) վախճաններ, վերջեր. յոյ – գործերուն վերջը՝ վախճանը. հոսո – բարի՝ լաւ վախճաններ:

عوالم ('ավալիմ, ա. եզ. ալմ) աշխարհներ. ալոյ – (عوالمك نوڤیهیه) երկնային աշխարհներ:

عوام ('ավամմ, ա. եզ. ոամ) հասարակ ժողովուրդ, ռամիկ ժողովուրդ, ռամկավարական (հմ. խաս) – ոս – (عوام‌ناس) հասարակ ժողովուրդ, ռամկավարական. لسان عوام աշխարհաբար. նուամ – ռամկավարական խորհրդարան. – ՚ձրդ ռամկավարական կուսակցութիւն. عوامیندانه ժողովրդական, ռամկավարական.

عوامل ('ավամիլ, ա. եզ. ամիլ) արարքներն համաձայնութիւն, խնդիրներ. պսիւն – ոսիւամ – :

عوج ('ըվէճ, ա.) կորութիւն, թեքութիւն (հմմ. كلیك):

عود ('էօս, ա.) հալուէ, սապ. 2. (ուս) վին (լաութա) العطس – [բուս.] փիտրմիքա. ց – վին զարնող:

Digitized by Google

عودت ('ավտէթ, ա. عود ու կայ) վերադարձ. ! — վերադառնալ (հմմ. کری دونمك ، رجعت ، رجوع) (հկ. عزیمت) عودت شاهانه կայսերական վերադարձ. قوت — կազդուրում.

عورت ('ավրէթ, ա.) 1. ամօթոյք. (ավրաթ. թ.) կին, կողակից լծակից. پازاری — հին ատեն աղախին վաճառուող շուկայ.

عوض ('ըվազ, ա.) փոխարինութ. بلاغرض و — առանց նպատակի և փոխարինութեան. عوضاً (ըվազէն) իբր փոխարինութիւն:

عوعو ('ավ'ավէ, ա.) հաչիւն. ˚ — کلاب ('ավ'ավէի քիլապ) շուներու հաչիւն, ! — հաչել (հմմ. هاولامق)։

عوق ('ավք, ա.) 1. արգելք, արգիլել. 2. յապաղել, յապաղում, յետաձգել. ایشمز عوق وتأخره دوچار اولدی գործերնիս յապաղմանն ենթարկուեցաւ

عون ('ավն, ա.) օգնութիւն, օժանդակութիւն (հմշ. امداد، معاونت) بعون الله تعالی (պի 'ավնիլ լահի թէալա) բարձրեալն Աստուծոյ օգնութեամբ։ الهی ؛ باری — Աստուածային օգնութ.։

عونه ('ավէնէ, ա. ռմ. գործ.) մէկուն մարդիկները՝ արբանեակները. օր. (فلانك عونه‌سندن در)։

عهد ('ահտ, ա. յգ. عهود) 1. ուխտ, խոստում. 2. դաշինք, դաշնադրութիւն, պայման. 3. ժամանակ, ատեն. 4. դար. ! — ուխտել, խոստանալ. سلطنت — ولی գահաժառանգ. — م — اولسونکه կ'ուխտեմ որ. جدید — նոր ուխտի որբազան պատմութ. عتیق — հին ուխտի որբազան պատմութ. شباب — պատանեկութեան ժամանակ. سلطان — Սուլթան Սելիմի օրը, դարը. ! — դաշնագրութեամբ. لاشمق — դաշնակցիլ. عهدنامه դաշնագիր. همایون ˚ — կայսերական հրովարտակ. عهدی ('ահտի, իգ. عهدیه) դաշնագրական.

عهده ('էօհտէ, 'ուհտէ, ա.) 1. յանձնառութիւն, ստանձնում. سنه آلمق — ստանձնել, յանձնառու ըլլ. (հմշ. ! تعهد) 2. վրայ. سنده او — վրան ըլլ. سنه برمأموریت توجیه اولنمق — վրան պաշտօն մը տալ. سندن كلمك — յաղթել [գործի] գլուխ հանել. 3. պատասխանատուութիւն. العهدة على الراوی (էլ-ուհտէթիւ ալէրրավի) պատասխանատուութիւնը պատմողին վրայ.

عهود ('ուհուտ, ա. եզ. عهد) قدیمه — հին պայմաններ՝ դաշնադրութիւններ, جدیده — նոր պայմաններ.

عیادت ('ըյատէթ عیاده ա.) հիւանդի այցելութիւն կատարել. հիւանդի երթալ. ! — ایفای وظیفه հիւանդատեսի պարտականութիւն կատարել:

عیاذ ('ըյազ, ա.) ապաւինութիւն. ապաստանութ. العیاذ بالله (էլըյազուպիլլահ) بالله ! — (ըյազէն պիլլահ) Աստուծոյ ապաւինելով:

عیار (ըյար. ա. ժող. այար) 1. աստիճան, կշիռ. عیار كم աստիճանը պակաս. تام العیار (թամմիւլըյար) աստիճանը կատարեալ, 2. ժամացոյցի ճշդութիւն. 3. կշիռքի ճշդութիւն. 4. պայտերը քննել և ամրացնել 5. աստիճան [մարդու] بولق. — փափագուած աստիճանին գալ. ! — ساعتی ժամացոյցը ճշդել, باقق — ه աստիճանը գտնել. — صاحب — کیر، جی — դրամափորձ, դրամ քննող:

عیار ('այյար, ա. իգ. عیاره) խորամանկ, վարպետորդի։

Digitized by Google

եայ (հմմ. սիրիան، خرستيان) عيسويت (խաչվիյեէթ) քրիստոնեութիւն. (հմմ. քանիսթիանիթի): (خرستيان)

عيسى ('իսա, ա.) Յիսուս. – حضرت عيسى Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս. حسيا – Յիսուս Քրիստոս. – ميلاد Քրիստոսի ծննդեան տօնակատար. Ծնունդ – ծնունդ (հմմ. քոչակ).

عيش ('այշ, բյշ, այս վերջինը սեռի գործ. ա.) 1. ապրուստ, ապրելակերպ. 2. զուարճութիւն. (հմմ. զոյն) صفا – ونوش ؛ وعشرت – կեղծաւորութիւն:

عين ('այն, ա. յգ. օյուն، աչք، ակ، ակն. 2. ազբերակ (հմմ. բիկար، قاياق) 3. նոյն ինքն, իսկ. 4. յար և նման, ճիշդ. 5. [օրէնքը] որոշ բան մը. 6. ի գրին անունը. 7. عين (պիայինիի) ալի աչքի ճշդիւ. عينه عين յար և նման. آلى – ى . كمك – ى – ընդօրինակել. الفعل – բառի մը արմատին երկրորդ գիրը. الشمال – արևակն (ژيان. كاڤين قيبو ت'է). صديق سوت قارե. اليقين – ստուգութիւն. رأى العين كورمك իր իսկ աչքով տեսնել. قرة العين (զուրէքիլ այն) աչքի լոյս. كراهتدن – ճշմարիտ հրաշք է حقيقتدن – բացարձակ ճշմարտութիւն է خطادن – բացարձակ սխալ է. العين طرفة ա. طرفه. على رأس والعين. على ա. على. عين البقر ադիկի (ազգա. այնապագան) խոշոր տարօր մը لفاة عينين (լիճաճէի այնէյն) աչակապ: صفا – արևածաղիկ.

عيناً ('այնէն, ա.) 1. նոյնութեամբ, ճշդիւ. 2. ապրանքով (մեքենայ վճարել). օր. (كمبيو مال عيناً)

عيفى ('այնի, ա. ած. عينيه) 1. ակնային, աչքի. 2. ճիշդ, յար և նման. عينيه اشياى ասոր տեղ առնուած ապրանք. عينيه مفازه‌سى اشياى عينيه

عيش ('այշ, ա. ած. عيشى (عيشياتچى) գինեվաճառ, արբեցող (հմմ. ايكى) نديمى (عيشياتچيلكى) գինեվաճառ:

عيال ('ըեալ, ա. եզ. ليل որ չի գործածուիր տղաք. էյալ) 1. ընտանիքը (հմմ. կնոջ، աղիւս) 2. կոպակիկ. عيال كثير բազմանդամ ընտանիքը. صاحب عيال ամուսնացած ընտանիքի տէր. عيال واولاد – ընտանիքի և զաւակներու տէր:

عيان ('աեան, 'ըեան, ա.) յայտնի, ակներև. – شمس كالع (էեէէմասյան) արևու պէս յայտնի, քացայայտ. عيانى – դիւրընթեռնլի գիր. عيان ايلمك ակներև, յայտնագրել:

عيب ('այպ, ժող. 'այբպ, ա. յգ. օյուբ، عوائب) 1. թերութիւն պակասութիւն. (հմմ. նաղս، նաղսան، ղսանե) قديم – [օրէնքը] պակասութիւն ունեցող բան մը ծախուած վարկեանին կանխենայ. حادث – պակասութիւն որ ծախուելէ ետքը երևան կ'ելնէ. 2. ամօթ. عيبجى [յգ. عيبجيان] թերութիւն փնտռող, աղարտիչ عيب كوبمك (այպկիւ) պարսաւիչ. عيبلمك 1. պարսաւել, դատելով, 2. ամօթալի գտնել (հմմ. ا عيب) عيبلمك պարսաւուիլ, այպանուիլ. عيبلى ամօթալից, դատելի.

عيد ('իյ, 'ըյս ա. յգ. اعياد) տօն, տօնօր (հմմ. بايرام) عيد كبير պայրամի շնորհատուրութիւն. عيد پدر ալսոն կիրակ չատ տարիներ կը բարեմաղթեմ, երկարիկ տարիներ. اضحى – ողջակեզի տօն (հմմ. قربان بايرامى) فطر – (ramazan ծըդր) Ռամազանի տօն (հմմ. شكر بايرامى) عيد اكبر մեծագոյն տօն. عيد پاك պայրամ տօն. عيدلك տօնական. عيد ('իեէվի، ա. իգ. عيسوية. յգ. عيسويون) 1. քրիստոնեական – دين քրիստոնէութիւն. 2. քրիստոն-

Digitized by Google

غاز (կազ, ֆ. յգ. غازات) 1. կազ. 2. քարհուլ, կազ. 3. կազ, շլարշ

غازان (կազան, ֆ.) կազան, ջրաման

غازانچی (կազանճի, ֆ.) կազանի վրայ պատերազմ. (հմմ. حرب، محاربه) غاز ° – պատերազմ. 3. հոգ, նեղութիւն, մրսահոգութիւն. غاز ° – ընել անդնեալ պատերազմ. թիւն, մրսահոգութիւն. غاز ° – ընել փորձանքաբեր : օր. (غائله، برایش) :

غائی (կա'ի ա. իգ. غائیه) վերջնական է նպատակ:

غایر (կապիր, ա. յոյր էն) ներկայ և ապառնի ժամանակ :

غایط կապըդ, ա. ևթե էն) նախանձայոյզ բարի նախանձ ունեցող:

غاین (կապին, ա. ևթե էն) առուտուրի մէջ խաբող. غاین چیخ (պայիի կապին) խաբել վաճառորդ:

غابه (կապէ, ա.) առուծի որջ եղող խիտ անտառ:

غابیه (կապիյա, իտ.) հայեակ (հմմ. كمی ویركی چناقلی) :

غاجر (կաճըր, ւզդչի غاجرلر կաճըրտը) տ. غیجر.

غادر (կաshիր, ա. غدر էն) մեսագող, չարիք հասցնող. شهر – (կաshիրի նէՀս) իր անձին մեսագող:

غار (կար, ա.) 1 քարայր, այր (հմմ. مغاره، كهف، اين) 2. գափնի (հմմ. دفه) شریف – Մուհամմէտ մարգարէին պահուըտած քարայրը. – یار քարայրի մէջ մարգարէին ընկերը՝ Էպու Պեքիր Սըտըգ:

غارت (կարէթ, ա) աւարառութիւն. սպասատակութիւն, աւազատակի (հմմ. یغما، چاپول). چاپولجی، یغماجی) غارتگر կարէթկէր, պ.) աւարառու, սպասատակող. (հմմ. چاپولجی، یغماجی) :

غارتیان (կարթիան, ֆ.) բանտապահ. لق – բանտապահութիւն:

غاز (կազ, ֆ. յգ. غازات) 1. կազ. 2. քարհուլ, կազ. 3. կազ, շլարշ

غاز (կա'ի ա. իգ. غائیه) վերջնական է նպատակ:

غایر (կապիր, ա. յոյր էն) ներկայ և ապառնի ժամանակ :

غایط կապըդ, ա. ևթե էն) նախանձայոյզ բարի նախանձ ունեցող:

غاین (կապին, ա. ևթե էն) առուտուրի մէջ խաբող. غاین چیخ (պայիի կապին) խաբել վաճառորդ:

غابه (կապէ, ա.) առիւծի որջ եղող խիտ անտառ:

غابیه (կապիյա, իտ.) հայեակ (հմմ. كمی ویركی چناقلی) :

غاجر (կաճըր, ւզդչի غاجرلر կաճըրտը) տ. غیجر.

غادر (կաshիր, ա. غدر էն) մեսագող, չարիք հասցնող. شهر – (կաshիրի նէՀս) իր անձին մեսագող:

غار (կար, ա.) 1 քարայր, այր (հմմ. مغاره، كهف، اين) 2. գափնի (հմմ. دفه) شریف – Մուհամմէտ մարգարէին պահուըտած քարայրը. – یار քարայրի մէջ մարգարէին ընկերը՝ Էպու Պեքիր Սըտըգ:

غارت (կարէթ, ա) աւարառութիւն. սպասատակութիւն, աւազատակի (հմմ. یغما، چاپول). چاپولجی، یغماجی) غارتگر կարէթկէր, պ.) աւարառու, սպասատակող. (հմմ. چاپولجی، یغماجی) :

غارتیان (կարթիան, ֆ.) բանտապահ. لق – բանտապահութիւն:

غائله (կայլե, դայլե) 1.Ծանանեան այբուբենի քառերկուերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 1000 :

غائب (կաիպ, դաիպ, ա. غیب էն. իգ. غائبه) 1. անհերևոյթ. 2 բացակայ (հմմ. նոյնոյն) 3. կորուսած. 4. [քեր.] Գ. դէմք: ١ – կորնչցնել. ٢ – կորսուիլ (հմմ. ٢ ضایع) ١– կնճռնուազիլ, ինքզինքը կորնչցնել, խելակորոյս ըլլալ. ٢ ծնիլ ի կորուստ մատնուիլ. ١ مکه غائبه անատոգ բանի մը վրայ վէճու արձակել: ٢ ما – 1. չտեսնուելոյ, չտեսնելոյ. 2. գաղտնի, եռևէն. 3. անձամբ չճանչնալի:

غائط (կաիդ,ա.)քակոր,քաք,մարգուկղկղանք. ٢ – ،ى – կղկղային.

غائله (կաիլէ, ա. յգ. նոյնոյն) 1. փորձանք, աղէտ (հմմ. بلا، بلیه) 2. պատերազմ. (հմմ. حرب، محاربه) غاز ° – անդնեալ պատերազմ. 3. հոգ, նեղութիւն, մրսահոգութիւն. غائله ° – ընել փորձանքաբեր : օր. (غائله، برایش) :

غائی (կա'ի ա. իգ. غائیه) վերջնական է նպատակ:

غایر (կապիր, ա. յոյր էն) ներկայ և ապառնի ժամանակ :

غایط կապըդ, ա. ևթե էն) նախանձայոյզ բարի նախանձ ունեցող:

غاین (կապին, ա. ևթե էն) առուտուրի մէջ խաբող. غاین چیخ (պայիի կապին) խաբել վաճառորդ:

غابه (կապէ, ա.) առիւծի որջ եղող խիտ անտառ:

غابیه (կապիյա, իտ.) հայեակ (հմմ. كمی ویركی چناقلی) :

غاجر (կաճըր, ւզդչի غاجرلر կաճըրտը) տ. غیجر.

غادر (կաshիր, ա. غدر էն) մեսագող, չարիք հասցնող. شهر – (կաshիրի նէՀս) իր անձին մեսագող:

غار (կար, ա.) 1 քարայր, այր (հմմ. مغاره، كهف، اين) 2. գափնի (հմմ. دفه) شریف – Մուհամմէտ մարգարէին պահուըտած քարայրը. – یار քարայրի մէջ մարգարէին ընկերը՝ Էպու Պեքիր Սըտըգ:

غارت (կարէթ, ա) աւարառութիւն. սպասատակութիւն, աւազատակի (հմմ. یغما، چاپول). چاپولجی، یغماجی) غارتگر կարէթկէր, պ.) աւարառու, սպասատակող. (հմմ. چاپولجی، یغماجی) :

غارتیان (կարթիան, ֆ.) բանտապահ. لق – բանտապահութիւն:

غاز (կազ, ֆ. յգ. غازات) 1. կազ. 2. քարհուլ, կազ. 3. կազ, շլարշ

غازان (կազան, ֆ.) կազան, ջրաման

غازانچی (կազանճի, ֆ.) կազանի վրայ

Digitized by Google

غالب (կալիպ, ա. ալաբ էն) 1. յաղթող, յաղթական կամ – յաղթել (հմմ. արաբ. چالم غلبه) 2. նախապատիւ. գերագաս. բնական ունակ արականը իգականէն նախապատիւ է – ոյժ կարծիք, հաւանականութիւն։

غالباً (կալիպէն, ա.) 1. յաղթական. 2. յաճախ, շատ անգամ. 3. [կալիպա] կարծեմ, հաւանական է որ։

غالبه (կալիպաճէ, պ.) յաղթական, յաղթական։ ըսելիք(դալիպիյեէբ), յաղթեալ. ճակատագրի գալիպիյեէբը չհակիլ։

غالطه (կալէբա. իտ.) պաքսիմատ (հմմ. նախկ)։

غالوش (կալօշ, թ.) վերնամոյկ. – ոտքի վերնամոյկ կօշիկ։

غالون (կալօն, յ.) 1. կալօն (հմմ. արաբ. بكلك) 2. հին տեսակ եռագոյն կամքառագոյն կապտերազմական նաւ։

غالی (կալի, ա. նաւ էն. իգ. գալիե) 1. առատ (հմմ. արաբ. غالی)։ գնալի – առատ գնալ. 2. [գնալիե էն] եռացող։

غالیوت (կալիօթ. իտ.) գանձաբեր նաւ։

غالیه (կալիյէ, ա.) 1. մշկաճաւոն յամպար. 2. սեւաթոյր. քամ – սեւ, արջնաթոյր (հմմ. արաբ. قام سیه)։

غامبه (կամպա, իտ.) մալուխի հանգոյց։

غانبوط (կանպօղ, անգղ.) հրիտաս նաւ, հրիտակեր նաւ։

غامر (կամիր, ա. ղամր էն) (հկ. غامر) աւերակ, տախտակամած, անմարդաբնակ (հմմ. յոռեզ)։

غامض (կամիզ, ա. իգ. գամիզե) դըժուարմատոյց, մթին, գամիզե (կամրզա) մթութիւն՝ մութ կէտ. (յգ. գամուղ որ աւելի գործ.)։

غاز (գազ, ա. գազ էն) 1. գազ. 2. [գազ էն] գազային. 3. [գազ էն] գազ. 4. [գազ էն] գազ. 5. [գազ էն] գազ. 6. [գազ էն] գազ. 7. [գազ էն] գազ. 8. [գազ էն] գազ. 9. [գազ էն] գազ. 10. [գազ էն] գազ. 11. [գազ էն] գազ. 12. [գազ էն] գազ. 13. [գազ էն] գազ. 14. [գազ էն] գազ. 15. [գազ էն] գազ. 16. [գազ էն] գազ. 17. [գազ էն] գազ. 18. [գազ էն] գազ. 19. [գազ էն] գազ. 20. [գազ էն] գազ. 21. [գազ էն] գազ. 22. [գազ էն] գազ. 23. [գազ էն] գազ. 24. [գազ էն] գազ. 25. [գազ էն] գազ. 26. [գազ էն] գազ. 27. [գազ էն] գազ. 28. [գազ էն] գազ. 29. [գազ էն] գազ. 30. [գազ էն] գազ. 31. [գազ էն] գազ. 32. [գազ էն] գազ. 33. [գազ էն] գազ. 34. [գազ էն] գազ. 35. [գազ էն] գազ. 36. [գազ էն] գազ. 37. [գազ էն] գազ. 38. [գազ էն] գազ. 39. [գազ էն] գազ. 40. [գազ էն] գազ. 41. [գազ էն] գազ. 42. [գազ էն] գազ. 43. [գազ էն] գազ. 44. [գազ էն] գազ. 45. [գազ էն] գազ. 46. [գազ էն] գազ. 47. [գազ էն] գազ. 48. [գազ էն] գազ. 49. [գազ էն] գազ. 50. [գազ էն] գազ. 51. [գազ էն] գազ. 52. [գազ էն] գազ. 53. [գազ էն] գազ. 54. [գազ էն] գազ. 55. [գազ էն] գազ. 56. [գազ էն] գազ. 57. [գազ էն] գազ. 58. [գազ էն] գազ. 59. [գազ էն] գազ. 60. [գազ էն] գազ. 61. [գազ էն] գազ. 62. [գազ էն] գազ. 63. [գազ էն] գազ. 64. [գազ էն] գազ. 65. [գազ էն] գազ. 66. [գազ էն] գազ. 67. [գազ էն] գազ. 68. [գազ էն] գազ. 69. [գազ էն] գազ. 70. [գազ էն] գազ. 71. [գազ էն] գազ. 72. [գազ էն] գազ. 73. [գազ էն] գազ. 74. [գազ էն] գազ. 75. [գազ էն] գազ. 76. [գազ էն] գազ. 77. [գազ էն] գազ. 78. [գազ էն] գազ. 79. [գազ էն] գազ. 80. [գազ էն] գազ. 81. [գազ էն] գազ. 82. [գազ էն] գազ. 83. [գազ էն] գազ. 84. [գազ էն] գազ. 85. [գազ էն] գազ. 86. [գազ էն] գազ. 87. [գազ էն] գազ. 88. [գազ էն] գազ. 89. [գազ էն] գազ. 90. [գազ էն] գազ. 91. [գազ էն] գազ. 92. [գազ էն] գազ. 93. [գազ էն] գազ. 94. [գազ էն] գազ. 95. [գազ էն] գազ. 96. [գազ էն] գազ. 97. [գազ էն] գազ. 98. [գազ էն] գազ. 99. [գազ էն] գազ. 100. [գազ էն] գազ. 101. [գազ էն] գազ. 102. [գազ էն] գազ. 103. [գազ էն] գազ. 104. [գազ էն] գազ. 105. [գազ էն] գազ. 106. [գազ էն] գազ. 107. [գազ էն] գազ. 108. [գազ էն] գազ. 109. [գազ էն] գազ. 110. [գազ էն] գազ. 111. [գազ էն] գազ. 112. [գազ էն] գազ. 113. [գազ էն] գազ. 114. [գազ էն] գազ. 115. [գազ էն] գազ. 116. [գազ էն] գազ. 117. [գազ էն] գազ. 118. [գազ էն] գազ. 119. [գազ էն] գազ. 120. [գազ էն] գազ. 121. [գազ էն] գազ. 122. [գազ էն] գազ. 123. [գազ էն] գազ. 124. [գազ էն] գազ. 125. [գազ էն] գազ. 126. [գազ էն] գազ. 127. [գազ էն] գազ. 128. [գազ էն] գազ. 129. [գազ էն] գազ. 130. [գազ էն] գազ. 131. [գազ էն] գազ. 132. [գազ էն] գազ. 133. [գազ էն] գազ. 134. [գազ էն] գազ. 135. [գազ էն] գազ. 136. [գազ էն] գազ. 137. [գազ էն] գազ. 138. [գազ էն] գազ. 139. [գազ էն] գազ. 140. [գազ էն] գազ. 141. [գազ էն] գազ. 142. [գազ էն] գազ. 143. [գազ էն] գազ. 144. [գազ էն] գազ. 145. [գազ էն] գազ. 146. [գազ էն] գազ. 147. [գազ էն] գազ. 148. [գազ էն] գազ. 149. [գազ էն] գազ. 150. [գազ էն] գազ. 151. [գազ էն] գազ. 152. [գազ էն] գազ. 153. [գազ էն] գազ. 154. [գազ էն] գազ. 155. [գազ էն] գազ. 156. [գազ էն] գազ. 157. [գազ էն] գազ. 158. [գազ էն] գազ. 159. [գազ էն] գազ. 160. [գազ էն] գազ. 161. [գազ էն] գազ. 162. [գազ էն] գազ. 163. [գազ էն] գազ. 164. [գազ էն] գազ. 165. [գազ էն] գազ. 166. [գազ էն] գազ. 167. [գազ էն] գազ. 168. [գազ էն] գազ. 169. [գազ էն] գազ. 170. [գազ էն] գազ. 171. [գազ էն] գազ. 172. [գազ էն] գազ. 173. [գազ էն] գազ. 174. [գազ էն] գազ. 175. [գազ էն] գազ. 176. [գազ էն] գազ. 177. [գազ էն] գազ. 178. [գազ էն] գազ. 179. [գազ էն] գազ. 180. [գազ էն] գազ. 181. [գազ էն] գազ. 182. [գազ էն] գազ. 183. [գազ էն] գազ. 184. [գազ էն] գազ. 185. [գազ էն] գազ. 186. [գազ էն] գազ. 187. [գազ էն] գազ. 188. [գազ էն] գազ. 189. [գազ էն] գազ. 190. [գազ էն] գազ. 191. [գազ էն] գազ. 192. [գազ էն] գազ. 193. [գազ էն] գազ. 194. [գազ էն] գազ. 195. [գազ էն] գազ. 196. [գազ էն] գազ. 197. [գազ էն] գազ. 198. [գազ էն] գազ. 199. [գազ էն] գազ. 200. [գազ էն] գազ. 201. [գազ էն] գազ. 202. [գազ էն] գազ. 203. [գազ էն] գազ. 204. [գազ էն] գազ. 205. [գազ էն] գազ. 206. [գազ էն] գազ. 207. [գազ էն] գազ. 208. [գազ էն] գազ. 209. [գազ էն] գազ. 210. [գազ էն] գազ. 211. [գազ էն] գազ. 212. [գազ էն] գազ. 213. [գազ էն] գազ. 214. [գազ էն] գազ. 215. [գազ էն] գազ. 216. [գազ էն] գազ. 217. [գազ էն] գազ. 218. [գազ էն] գազ. 219. [գազ էն] գազ. 220. [գազ էն] գազ. 221. [գազ էն] գազ. 222. [գազ էն] գազ. 223. [գազ էն] գազ. 224. [գազ էն] գազ. 225. [գազ էն] գազ. 226. [գազ էն] գազ. 227. [գազ էն] գազ. 228. [գազ էն] գազ. 229. [գազ էն] գազ. 230. [գազ էն] գազ. 231. [գազ էն] գազ. 232. [գազ էն] գազ. 233. [գազ էն] գազ. 234. [գազ էն] գազ. 235. [գազ էն] գազ. 236. [գազ էն] գազ. 237. [գազ էն] գազ. 238. [գազ էն] գազ. 239. [գազ էն] գազ. 240. [գազ էն] գազ. 241. [գազ էն] գազ. 242. [գազ էն] գազ. 243. [գազ էն] գազ. 244. [գազ էն] գազ. 245. [գազ էն] գազ. 246. [գազ էն] գազ. 247. [գազ էն] գազ. 248. [գազ էն] գազ. 249. [գազ էն] գազ. 250. [գազ էն] գազ. 251. [գազ էն] գազ. 252. [գազ էն] գազ. 253. [գազ էն] գազ. 254. [գազ էն] գազ. 255. [գազ էն] գազ. 256. [գազ էն] գազ. 257. [գազ էն] գազ. 258. [գազ էն] գազ. 259. [գազ էն] գազ. 260. [գազ էն] գազ. 261. [գազ էն] գազ. 262. [գազ էն] գազ. 263. [գազ էն] գազ. 264. [գազ էն] գազ. 265. [գազ էն] գազ. 266. [գազ էն] գազ. 267. [գազ էն] գազ. 268. [գազ էն] գազ. 269. [գազ էն] գազ. 270. [գազ էն] գազ. 271. [գազ էն] գազ. 272. [գազ էն] գազ. 273. [գազ էն] գազ. 274. [գազ էն] գազ. 275. [գազ էն] գազ. 276. [գազ էն] գազ. 277. [գազ էն] գազ. 278. [գազ էն] գազ. 279. [գազ էն] գազ. 280. [գազ էն] գազ. 281. [գազ էն] գազ. 282. [գազ էն] գազ. 283. [գազ էն] գազ. 284. [գազ էն] գազ. 285. [գազ էն] գազ. 286. [գազ էն] գազ. 287. [գազ էն] գազ. 288. [գազ էն] գազ. 289. [գազ էն] գազ. 290. [գազ էն] գազ. 291. [գազ էն] գազ. 292. [գազ էն] գազ. 293. [գազ էն] գազ. 294. [գազ էն] գազ. 295. [գազ էն] գազ. 296. [գազ էն] գազ. 297. [գազ էն] գազ. 298. [գազ էն] գազ. 299. [գազ էն] գազ. 300. [գազ էն] գազ. 301. [գազ էն] գազ. 302. [գազ էն] գազ. 303. [գազ էն] գազ. 304. [գազ էն] գազ. 305. [գազ էն] գազ. 306. [գազ էն] գազ. 307. [գազ էն] գազ. 308. [գազ էն] գազ. 309. [գազ էն] գազ. 310. [գազ էն] գազ. 311. [գազ էն] գազ. 312. [գազ էն] գազ. 313. [գազ էն] գազ. 314. [գազ էն] գազ. 315. [գազ էն] գազ. 316. [գազ էն] գազ. 317. [գազ էն] գազ. 318. [գազ էն] գազ. 319. [գազ էն] գազ. 320. [գազ էն] գազ. 321. [գազ էն] գազ. 322. [գազ էն] գազ. 323. [գազ էն] գազ. 324. [գազ էն] գազ. 325. [գազ էն] գազ. 326. [գազ էն] գազ. 327. [գազ էն] գազ. 328. [գազ էն] գազ. 329. [գազ էն] գազ. 330. [գազ էն] գազ. 331. [գազ էն] գազ. 332. [գազ էն] գազ. 333. [գազ էն] գազ. 334. [գազ էն] գազ. 335. [գազ էն] գազ. 336. [գազ էն] գազ. 337. [գազ էն] գազ. 338. [գազ էն] գազ. 339. [գազ էն] գազ. 340. [գազ էն] գազ. 341. [գազ էն] գազ. 342. [գազ էն] գազ. 343. [գազ էն] գազ. 344. [գազ էն] գազ. 345. [գազ էն] գազ. 346. [գազ էն] գազ. 347. [գազ էն] գազ. 348. [գազ էն] գազ. 349. [գազ էն] գազ. 350. [գազ էն] գազ. 351. [գազ էն] գազ. 352. [գազ էն] գազ. 353. [գազ էն] գազ. 354. [գազ էն] գազ. 355. [գազ էն] գազ. 356. [գազ էն] գազ. 357. [գազ էն] գազ. 358. [գազ էն] գազ. 359. [գազ էն] գազ. 360. [գազ էն] գազ. 361. [գազ էն] գազ. 362. [գազ էն] գազ. 363. [գազ էն] գազ. 364. [գազ էն] գազ. 365. [գազ էն] գազ. 366. [գազ էն] գազ. 367. [գազ էն] գազ. 368. [գազ էն] գազ. 369. [գազ էն] գազ. 370. [գազ էն] գազ. 371. [գազ էն] գազ. 372. [գազ էն] գազ. 373. [գազ էն] գազ. 374. [գազ էն] գազ. 375. [գազ էն] գազ. 376. [գազ էն] գազ. 377. [գազ էն] գազ. 378. [գազ էն] գազ. 379. [գազ էն] գազ. 380. [գազ էն] գազ. 381. [գազ էն] գազ. 382. [գազ էն] գազ. 383. [գազ էն] գազ. 384. [գազ էն] գազ. 385. [գազ էն] գազ. 386. [գազ էն] գազ. 387. [գազ էն] գազ. 388. [գազ էն] գազ. 389. [գազ էն] գազ. 390. [գազ էն] գազ. 391. [գազ էն] գազ. 392. [գազ էն] գազ. 393. [գազ էն] գազ. 394. [գազ էն] գազ. 395. [գազ էն] գազ. 396. [գազ էն] գազ. 397. [գազ էն] գազ. 398. [գազ էն] գազ. 399. [գազ էն] գազ. 400. [գազ էն] գազ. 401. [գազ էն] գազ. 402. [գազ էն] գազ. 403. [գազ էն] գազ. 404. [գազ էն] գազ. 405. [գազ էն] գազ. 406. [գազ էն] գազ. 407. [գազ էն] գազ. 408. [գազ էն] գազ. 409. [գազ էն] գազ. 410. [գազ էն] գազ. 411. [գազ էն] գազ. 412. [գազ էն] գազ. 413. [գազ էն] գազ. 414. [գազ էն] գազ. 415. [գազ էն] գազ. 416. [գազ էն] գազ. 417. [գազ էն] գազ. 418. [գազ էն] գազ. 419. [գազ էն] գազ. 420. [գազ էն] գազ. 421. [գազ էն] գազ. 422. [գազ էն] գազ. 423. [գազ էն] գազ. 424. [գազ էն] գազ. 425. [գազ էն] գազ. 426. [գազ էն] գազ. 427. [գազ էն] գազ. 428. [գազ էն] գազ. 429. [գազ էն] գազ. 430. [գազ էն] գազ. 431. [գազ էն] գազ. 432. [գազ էն] գազ. 433. [գազ էն] գազ. 434. [գազ էն] գազ. 435. [գազ էն] գազ. 436. [գազ էն] գազ. 437. [գազ էն] գազ. 438. [գազ էն] գազ. 439. [գազ էն] գազ. 440. [գազ էն] գազ. 441. [գազ էն] գազ. 442. [գազ էն] գազ. 443. [գազ էն] գազ. 444. [գազ էն] գազ. 445. [գազ էն] գազ. 446. [գազ էն] գազ. 447. [գազ էն] գազ. 448. [գազ էն] գազ. 449. [գազ էն] գազ. 450. [գազ էն] գազ. 451. [գազ էն] գազ. 452. [գազ էն] գազ. 453. [գազ էն] գազ. 454. [գազ էն] գազ. 455. [գազ էն] գազ. 456. [գազ էն] գազ. 457. [գազ էն] գազ. 458. [գազ էն] գազ. 459. [գազ էն] գազ. 460. [գազ էն] գազ. 461. [գազ էն] գազ. 462. [գազ էն] գազ. 463. [գազ էն] գազ. 464. [գազ էն] գազ. 465. [գազ էն] գազ. 466. [գազ էն] գազ. 467. [գազ էն] գազ. 468. [գազ էն] գազ. 469. [գազ էն] գազ. 470. [գազ էն] գազ. 471. [գազ էն] գազ. 472. [գազ էն] գազ. 473. [գազ էն] գազ. 474. [գազ էն] գազ. 475. [գազ էն] գազ. 476. [գազ էն] գազ. 477. [գազ էն] գազ. 478. [գազ էն] գազ. 479. [գազ էն] գազ. 480. [գազ էն] գազ. 481. [գազ էն] գազ. 482. [գազ էն] գազ. 483. [գազ էն] գազ. 484. [գազ էն] գազ. 485. [գազ էն] գազ. 486. [գազ էն] գազ. 487. [գազ էն] գազ. 488. [գազ էն] գազ. 489. [գազ էն] գազ. 490. [գազ էն] գազ. 491. [գազ էն] գազ. 492. [գազ էն] գազ. 493. [գազ էն] գազ. 494. [գազ էն] գազ. 495. [գազ էն] գազ. 496. [գազ էն] գազ. 497. [գազ էն] գազ. 498. [գազ էն] գազ. 499. [գազ էն] գազ. 500. [գազ էն] գազ. 501. [գազ էն] գազ. 502. [գազ էն] գազ. 503. [գազ էն] գազ. 504. [գազ էն] գազ. 505. [գազ էն] գազ. 506. [գազ էն] գազ. 507. [գազ էն] գազ. 508. [գազ էն] գազ. 509. [գազ էն] գազ. 510. [գազ էն] գազ. 511. [գազ էն] գազ. 512. [գազ էն] գազ. 513. [գազ էն] գազ. 514. [գազ էն] գազ. 515. [գազ էն] գազ. 516. [գազ էն] գազ. 517. [գազ էն] գազ. 518. [գազ էն] գազ. 519. [գազ էն] գազ. 520. [գազ էն] գազ. 521. [գազ էն] գազ. 522. [գազ էն] գազ. 523. [գազ էն] գազ. 524. [գազ էն] գազ. 525. [գազ էն] գազ. 526. [գազ էն] գազ. 527. [գազ էն] գազ. 528. [գազ էն] գազ. 529. [գազ էն] գազ. 530. [գազ էն] գազ. 531. [գազ էն] գազ. 532. [գազ էն] գազ. 533. [գազ էն] գազ. 534. [գազ էն] գազ. 535. [գազ էն] գազ. 536. [գազ էն] գազ. 537. [գազ էն] գազ. 538. [գազ էն] գազ. 539. [գազ էն] գազ. 540. [գազ էն] գազ. 541. [գազ էն] գազ. 542. [գազ էն] գազ. 543. [գազ էն] գազ. 544. [գազ էն] գազ. 545. [գազ էն] գազ. 546. [գազ էն] գազ. 547. [գազ էն] գազ. 548. [գազ էն] գազ. 549. [գազ էն] գազ. 550. [գազ էն] գազ. 551. [գազ էն] գազ. 552. [գազ էն] գազ. 553. [գազ էն] գազ. 554. [գազ էն] գազ. 555. [գազ էն] գազ. 556. [գազ էն] գազ. 557. [գազ էն] գազ. 558. [գազ էն] գազ. 559. [գազ էն] գազ. 560. [գազ էն] գազ. 561. [գազ էն] գազ. 562. [գազ էն] գազ. 563. [գազ էն] գազ. 564. [գազ էն] գազ. 565. [գազ էն] գազ. 566. [գազ էն] գազ. 567. [գազ էն] գազ. 568. [գազ էն] գազ. 569. [գազ էն] գազ. 570. [գազ էն] գազ. 571. [գազ էն] գազ. 572. [գազ էն] գազ. 573. [գազ էն] գազ. 574. [գազ էն] գազ. 575. [գազ էն] գազ. 576. [գազ էն] գազ. 577. [գազ էն] գազ. 578. [գազ էն] գազ. 579. [գազ էն] գազ. 580. [գազ էն] գազ. 581. [գազ էն] գազ. 582. [գազ էն] գազ. 583. [գազ էն] գազ. 584. [գազ էն] գազ. 585. [գազ էն] գազ. 586. [գազ էն] գազ. 587. [գազ էն] գազ. 588. [գազ էն] գազ. 589. [գազ էն] գազ. 590. [գազ էն] գազ. 591. [գազ էն] գազ. 592. [գազ էն] գազ. 593. [գազ էն] գազ. 594. [գազ էն] գազ. 595. [գազ էն] գազ. 596. [գազ էն] գազ. 597. [գազ էն] գազ. 598. [գազ էն] գազ. 599. [գազ էն] գազ. 600. [գազ էն] գազ. 601. [գազ էն] գազ. 602. [գազ էն] գազ. 603. [գազ էն] գազ. 604. [գազ էն] գազ. 605. [գազ էն] գազ. 606. [գազ էն] գազ. 607. [գազ էն] գազ. 608. [գազ էն] գազ. 609. [գազ էն] գազ. 610. [գազ էն] գազ. 611. [գազ էն] գազ. 612. [գազ էն] գազ. 613. [գազ էն] գազ. 614. [գազ էն] գազ. 615. [գազ էն] գազ. 616. [գազ էն] գազ. 617. [գազ էն] գազ. 618. [գազ էն] գազ. 619. [գազ էն] գազ. 620. [գազ էն] գազ. 621. [գազ էն] գազ. 622. [գազ էն] գազ. 623. [գազ էն] գազ. 624. [գազ էն] գազ. 625. [գազ էն] գազ. 626. [գազ էն] գազ. 627. [գազ էն] գազ. 628. [գազ էն] գազ. 629. [գազ էն] գազ. 630. [գազ էն] գազ. 631. [գազ էն] գազ. 632. [գազ էն] գազ. 633. [գազ էն] գազ. 634. [գազ էն] գազ. 635. [գազ էն] գազ. 636. [գազ էն] գազ. 637. [գազ էն] գազ. 638. [գազ էն] գազ. 639. [գազ էն] գազ. 640. [գազ էն] գազ. 641. [գազ էն] գազ. 642. [գազ էն] գազ. 643. [գազ էն] գազ. 644. [գազ էն] գազ. 645. [գազ էն] գազ. 646. [գազ էն] գազ. 647. [գազ էն] գազ. 648. [գազ էն] գազ. 649. [գազ էն] գազ. 650. [գազ էն] գազ. 651. [գազ էն] գազ. 652. [գազ էն] գազ. 653. [գազ էն] գազ. 654. [գազ էն] գազ. 655. [գազ էն] գազ. 656. [գազ էն] գազ. 657. [գազ էն] գազ. 658. [գազ էն] գազ. 659. [գազ էն] գազ. 660. [գազ էն] գազ. 661. [գազ էն] գազ. 662. [գազ էն] գազ. 663. [գազ էն] գազ. 664. [գազ էն] գազ. 665. [գազ էն] գազ. 666. [գազ էն] գազ. 667. [գազ էն] գազ. 668. [գազ էն] գազ. 669. [գազ էն] գազ. 670. [գազ էն] գազ. 671. [գազ էն] գազ. 672. [գազ էն] գազ. 673. [գազ էն] գազ. 674. [գազ էն] գազ. 675. [գազ էն] գազ. 676. [գազ էն] գազ. 677. [գազ էն] գազ. 678. [գազ էն] գազ. 679. [գազ էն] գազ. 680. [գազ էն] գազ. 681. [գազ էն] գազ. 682. [գազ էն] գազ. 683. [գազ էն] գազ. 684. [գազ էն] գազ. 685. [գազ էն] գազ. 686. [գազ էն] գազ. 687. [գազ էն] գազ. 688. [գազ էն] գազ. 689. [գազ էն] գազ. 690. [գազ էն] գազ. 691. [գազ էն] գազ. 692. [գազ էն] գազ. 693. [գազ էն] գազ. 694. [գազ էն] գազ. 695. [գազ էն] գազ. 696. [գազ էն] գազ. 697. [գազ էն] գազ. 698. [գազ էն] գազ. 699. [գազ էն] գազ. 700. [գազ էն] գազ. 701. [գազ էն] գազ. 702. [գազ էն] գազ. 703. [գազ էն] գազ. 704. [գազ էն] գազ. 705. [գազ էն] գազ. 706. [գազ էն] գազ. 707. [գազ էն] գազ. 708. [գազ էն] գազ. 709. [գազ էն] գազ. 710. [գազ էն] գազ. 711. [գազ էն] գազ. 712. [գազ էն] գազ. 713. [գազ էն] գազ. 714. [գազ էն] գազ. 715. [գազ էն] գազ. 716. [գազ էն] գազ. 717. [գազ էն] գազ. 718. [գազ էն] գազ. 719. [գազ էն] գազ. 720. [գազ էն] գազ. 721. [գազ էն] գազ. 722. [գազ էն] գազ. 723. [գազ էն] գազ. 724. [գազ էն] գազ. 725. [գազ էն] գազ. 726. [գազ էն] գազ. 727. [գազ էն] գազ. 728. [գազ էն] գազ. 729. [գազ էն] գազ. 730. [գազ էն] գազ. 731. [գազ էն] գազ. 732. [գազ էն] գազ. 733. [գազ էն] գազ. 734. [գազ էն] գազ. 735. [գազ էն] գազ. 736. [գազ էն] գազ. 737. [գազ էն] գազ. 738. [գազ էն] գազ. 739. [գազ էն] գազ. 740. [գազ էն] գազ. 741. [գազ էն] գազ. 742. [գազ էն] գազ. 743. [գազ էն] գազ. 744. [գազ էն] գազ. 745. [գազ էն] գազ. 746. [գազ էն] գազ. 747. [գազ էն] գազ. 748. [գազ էն] գազ. 749. [գազ էն] գազ. 750. [գազ էն] գազ. 751. [գազ էն] գազ. 752. [գազ էն] գազ. 753. [գազ էն] գազ. 754. [գազ էն] գազ. 755. [գազ էն] գազ. 756. [գազ էն] գազ. 757. [գազ էն] գազ. 758. [գազ էն] գազ. 759. [գազ էն] գազ. 760. [գազ էն] գազ. 761. [գազ էն] գազ. 762. [գազ էն] գազ. 763. [գազ էն] գազ. 764. [գազ էն] գազ. 765. [գազ էն] գազ. 766. [գազ էն] գազ. 767. [գազ էն] գազ. 768. [գազ էն] գազ. 769. [գազ էն] գազ. 770. [գազ էն] գազ. 771. [գազ էն] գազ. 772. [գազ էն] գազ. 773. [գազ էն] գազ. 774. [գազ էն] գազ. 775. [գազ էն] գազ. 776. [գազ էն] գազ. 777. [գազ էն] գազ. 778. [գազ էն] գազ. 779. [գազ էն] գազ. 780. [գազ էն] գազ. 781. [գազ էն] գազ. 782. [գազ էն] գազ. 783. [գազ էն] գազ. 784. [գազ էն] գազ. 785. [գազ էն] գազ. 786. [գազ էն] գազ. 787. [գազ էն] գազ. 788. [գազ էն] գազ. 789. [գազ էն] գազ. 790. [գազ էն] գազ. 791. [գազ էն] գազ. 792. [գազ էն] գազ. 793. [գազ էն] գազ. 794. [գազ էն] գազ. 795. [գազ էն] գազ. 796. [գազ էն] գազ. 797. [գազ էն] գազ. 798. [գազ էն] գազ. 799. [գազ էն] գազ. 800. [գազ էն] գազ. 801. [գազ էն] գազ. 802. [գազ էն] գազ. 803. [գազ էն] գազ. 804. [գազ էն] գազ. 805. [գազ էն] գազ. 806. [գազ էն] գազ. 807. [գազ էն] գազ. 808. [գազ էն] գազ. 809. [գազ էն] գազ. 810. [գազ էն] գազ. 811. [գազ էն] գազ. 812. [գազ էն] գազ. 813. [գազ էն] գազ. 814. [գազ էն] գազ. 815. [գազ էն] գազ. 816. [գազ էն] գազ. 817. [գազ էն] գազ. 818. [գազ էն] գազ. 819. [գազ էն] գազ. 820. [գազ էն] գազ. 821. [գազ էն] գազ. 822. [գազ էն] գազ. 823. [գազ էն] գազ. 824. [գազ էն] գազ. 825. [գազ էն] գազ. 826. [գազ էն] գազ. 827. [գազ էն] գազ. 828. [գազ էն] գազ. 829. [գազ էն] գազ. 830. [գազ էն] գազ. 831. [գազ էն] գազ. 832. [գազ էն] գազ. 833. [գազ էն] գազ. 834. [գազ էն] գազ. 835. [գազ էն] գազ. 836. [գազ էն] գազ. 837. [գազ էն] գազ. 838. [գազ էն] գազ. 839. [գազ էն] գազ. 840. [գազ էն] գազ. 841. [գազ էն] գազ. 842. [գազ էն] գազ. 843. [գազ էն] գազ. 844. [գազ էն] գազ. 845. [գազ էն] գազ. 846. [գազ էն] գազ. 847. [գազ էն] գազ. 848. [գազ էն] գազ. 849. [գազ էն] գազ. 850. [գազ էն] գազ. 851. [գազ էն] գազ. 852. [գազ էն] գազ. 853. [գազ էն] գազ. 854. [գազ էն] գազ. 855. [գազ էն] գազ. 856. [գազ էն] գազ. 857. [գազ էն] գազ. 858. [գազ էն] գազ. 859. [գազ էն] գազ. 860. [գազ էն] գազ. 861. [գազ էն] գազ. 862. [գազ էն] գազ. 863. [գազ էն] գազ. 864. [գազ էն] գազ. 865. [գազ էն] գազ. 866. [գազ էն] գազ. 867. [գազ էն] գազ. 868. [գազ էն] գազ. 869. [գազ էն] գազ. 870. [գազ էն] գազ. 871. [գազ էն] գազ. 872. [գազ էն] գազ. 873. [գազ էն] գազ. 874. [գազ էն] գազ. 875. [գազ էն] գազ. 876. [գազ էն] գազ. 877. [գազ էն] գազ. 878. [գազ էն] գազ. 879. [գազ էն] գազ. 880. [գազ էն] գազ. 881. [գազ էն] գազ. 882. [գազ էն] գազ. 883. [գազ էն] գազ. 884. [գազ էն] գազ. 885. [գազ էն] գազ. 886. [գազ էն] գազ. 887. [գազ էն] գազ. 888. [գազ էն] գազ. 889. [գազ էն] գազ. 890. [գազ էն] գազ. 891. [գազ էն] գազ. 892. [գազ էն] գազ. 893. [գազ էն] գազ. 894. [գազ էն] գազ. 895. [գազ էն] գազ. 896. [գազ էն] գազ. 897. [գազ էն] գազ. 898. [գազ էն] գազ. 899. [գազ էն] գազ. 900. [գազ էն] գազ. 901. [գազ էն] գազ. 902. [գազ էն] գազ. 903. [գազ էն] գազ. 904. [գազ էն] գազ. 905. [գազ էն] գազ. 906. [գազ էն] գազ. 907. [գազ էն] գազ. 908. [գազ էն] գազ. 909. [գազ էն] գազ. 910. [գազ էն] գազ. 911. [գազ էն] գազ. 912. [գազ էն] գազ. 913. [գազ էն] գազ. 914. [գազ էն] գազ. 915. [գազ էն] գազ. 916. [գազ էն] գազ. 917. [գազ էն] գազ. 918. [գազ էն] գազ. 919. [գազ էն] գազ. 920. [գազ էն] գազ. 921. [գազ էն] գազ. 922. [գազ էն] գազ. 923. [գազ էն] գազ. 924. [գազ էն] գազ. 925. [գազ էն] գազ. 926. [գազ էն] գազ. 927. [գազ էն] գազ. 928. [գազ էն] գազ. 929. [գազ էն] գազ. 930. [գազ էն] գազ. 931. [գազ էն] գազ. 932. [գազ էն] գազ. 933. [գազ էն] գազ. 934. [գազ էն] գազ. 935. [գազ էն] գազ. 936. [գազ էն] գազ. 937. [գազ էն] գազ. 938. [գազ էն] գազ. 939. [գազ էն] գազ. 940. [գազ էն] գազ. 941. [գազ էն] գազ. 942. [գազ էն] գազ. 943. [գազ էն] գազ. 944. [գազ էն] գազ. 945. [գազ էն] գազ. 946. [գազ էն] գազ. 947. [գազ էն] գազ. 948. [գազ էն] գազ. 949. [գազ էն] գազ. 950. [գազ էն] գազ. 951. [գազ էն] գազ. 952. [գազ էն] գազ. 953. [գազ էն] գազ. 954. [գազ էն] գազ. 955. [գազ էն] գազ. 956. [գազ էն] գազ. 957. [գազ էն] գազ. 958. [գազ էն] գազ. 959. [գազ էն] գազ. 960. [գազ էն] գազ. 961. [գազ էն] գազ. 962. [գազ էն] գազ. 963. [գազ էն] գազ. 964. [գազ էն] գազ. 965. [գազ էն] գազ. 966. [գազ էն] գազ. 967. [գազ էն] գազ. 968. [գազ էն] գազ. 969. [գազ էն] գազ. 970. [գազ էն] գազ. 971. [գազ էն] գազ. 972. [գազ էն] գազ. 973. [գազ էն] գազ. 974. [գազ էն] գազ. 975. [գազ էն] գազ. 976. [գազ էն] գազ. 977. [գազ էն] գազ. 978. [գազ էն] գազ. 979. [գազ էն] գազ. 980. [գազ էն] գազ. 981. [գազ էն] գազ. 982. [գազ էն] գազ. 983. [գազ էն] գազ. 984. [գազ էն] գազ. 985. [գազ էն] գազ. 986. [գազ էն] գազ. 987. [գազ էն] գազ. 988. [գազ էն] գազ. 989. [գազ էն] գազ. 990. [գազ էն] գազ. 991. [գազ էն] գազ. 992. [գազ էն] գազ. 993. [գազ էն] գազ. 994. [գազ էն] գազ. 995. [գազ էն] գազ. 996. [գազ էն] գազ. 997. [գազ էն] գազ. 998. [գազ էն] գազ. 999. [գազ էն] գազ. 1000. [գազ էն] գազ.

غاز غیر متنسم (գազ իր մէնսիմ) անշնչելի գազ. غاز دام (գազ տամ) ձեռագործ գազ. غازی (գազի) օդային գազ. – کائف قابل تکاثف (գազ քաիֆ գապիլ թեքասիֆ) հաստացող գազ. – مایع کننده (գազ մայիէ գընտէտէ) գազաչափ. غازیه (գազիյէ) գազային. غازی الشکل (գազի էլ շքլէ) գազաձև, գազակերպ։

غازوز (կազէօզ, ֆ.) գազօզ. غازوز (գազ էօզէրի գազօզի գործարան) գազօզի գործարան։

غازینو (կազինօ, ֆ.) զբօսարան. غ – զբօսարանապետ։

غازیه (կազիյէ, քուս.) կանգէրա կնեղի (հմմ. արաբ. غازیه خیار شنبر)։

غاز (կազ, պ.) անգղար, երեսի կարմիր նեղուկ (հմմ. նոյն)։

غازی (կազի, ա. ղազի էն. յգ. ղազիե) 1. իսլամութեան համար պատերազմող և յաղթող. 2. մականիւ որ կը գրուի այս տեսակ զօրականներու անունին (էկազի) յաղթող թագաւոր. لل – ، عساکر – տեսակ մը հրուշակ։

غاشیه (կաշիյէ, ա. ղաշե. գաշե) տապճակ. شور – (կաշիյէ պէրսուզ) ապտաւոր, ծառայ։

غاصب (կասբ, ա. ղասբ էն. իգ. ղասիբե. յգ. ղասիբ) յափշտակող, յափշտակիչ. օր. (բաբէր ղասիբ)։

غاغا، غاغه (կակա, թ.) կռուց (հմմ. արաբ. ونقار) ձայն – աղմուկ (հմմ. ջոկօրտ). لامو – کوچکی، کوچک کردن. լամօ – կոչել, կոչտհարել. غاغالاغا خروس ապտակի պէս կնեղ. غشمی – کوچک کردن، کوتاه کردن զերբար գգալ։

غافر (կաֆիր, ա. ղաֆր էն) քաւող, քաւիչ. نوید – کافر گناه کردن Աստուած քաւիչ յանցանաց։

غافل (կաֆիլ, ա. ղաֆլ էն.) 1. անզգուշ, անխոհեմ, անուշադիր. 2. անգէտ, անտեղեակ. 3. ընկ – անխոհեմ, անզգուշ ըլլալ. بی – անզգուշաբար, անխոհեմութեամբ։

Digitized by Google

غبطه (կրպդա, ա.) բարի նախանձ. اور – նախանձել. ١ – նախանձել. كش – նախանձաւոր, նախանձող։

غبغب (կապկապ, ա.) կլափ (հմմ. چكه آلتى «صاقن»)։

غبن (կապն, ա.) 1. առուտուրի մէջ խաբել, առուտուրի մէջ պատրանք. فاحش – առուտուրի մէջ չափազանց խաբել, ինչ որ ապօրէն է։

غبى (կապի, ա. հոգ. غبيه. յգ. اغبيا) թանձրամիտ, հասարակ գլուխ (հմմ. قفا ثخين شاكرد) غبى بين شاكرد։

غبيراء (կուպէյրա, ա. բաւ.) սիրն (հմմ. اوزو إيلكى)։

غثيان (կասէեա՛ն, ա.) 1. սրտի խառնուք. 2. սիրտ խառնուիլ. 3. փսխում, փսխել (հմմ. ١ և قوصمق, قوغالمق) استفراغ։ صنه – կերած փսխում։

غجر (կրնրր. ձոյզ غجرة կրնրրտը, Ք.) կրնճռիլ, կճրտիլ. غجر غجر (կրնրր կրնրր) նոքնոր, նոքընոր. صس غجر غجر چيقارمق կճրտալ։

غداء (կրտա, ա. յգ. اغدية) 1. անուշագ 2. կերակուրի, բաժին. غدى – անուշել. لى – անուշադրար (հմմ. غذى մուտ. كسلى). غدائى (կրտաի, ա. իգ. غدائيه) 1. անուշագրար. 2. անուշական. غدائى وار անուշագրար նիւթեր՝ մարմինները։

غدار (կասսար, ա. ոճրագործ է. իգ. غدار) անիրաւ, չարագործ. اول – անիրաւաբար, չարագործութեամբ. لق – չարագործութիւն. անիրաւութիւն

غدارە (կասսարէ, ա.) երկայրաբեր ծանր սուր։

غدد (կուէետ, ա. եզ. غدة) ա. غدة։

غدر (կասր, ա.) Հարստահարութիւն. չարիք. ինչաս. او – وجوب ինչաս պատճառել, զրկանք ընել։

Digitized by Google

غرابیه (կուրապիէ՛, ա.) կաթով, նուշով չինուած անուշեղէն մ՛է. قارپوز – փոքր և ընտիր ձմեռուկ:

غرار (կարար, ա.) քունք (հմշ. ararat):

غرافیت (կրաֆիթ, յ.) ածուխաքար, գրաքար:

غرام (կարամ, ա.) 1. քաշկշուածութիւն փոխադրելու 2 կրամ. փ.) կամք:

غرامت (կարամէթ, ա.) հատուցման քաշխուք. غرامة [– էն] հատուցական քաշխուքով:

غرب (կարպ, ա.) Արեւմուտք (հմշ. مغرب, باتی، کون). – طرابلس. غرب طرابلس (կարպի. իգ. արեւ) Արեւմտեան նահանգ (կարպիյեուն) արեւմտեան, արեւմտցիք. غربی (կարպէն) Արեւմտացէն, արեւմտեան կողմէն:

غربا (կուրէպա, ա. եզ. պէյ) պանդուխտներ. غربای خسته – պանդուխտներու հիւանդանոց. غربای مسلمین – իսլամ պանդուխտներ:

غربال (կրպալ, ա.տպա. գալպուր) խարբալ, մուղ: یه – ی– մեղրասեռակ. غربالی عظم մեղրասեռակ գանկակոյր. الشکل غربالی (կրպալիյեուշէէլ) մեղրաձեւ:

غربت (կուրպէթ, ա.) պանդխտութիւն, օտարութիւն: – یار օտար երկիր. قمیقچی ه – պանդխտիլ. کمز یار دیار երկիր, երկիր պտտիլ. اختیارغربت ایتمك պանդխտիլ. وزبت (կուրպէթ գէտ) պանդխտիլ:

غرتلاق (կրթլաղ, յ.) խաչափող, կոկորդ (հմշ. وجنجن):

غرس (կարս, ա.) 1. տնկել (ծառ) (հմշ. کوکیدن) 2. տնկարկութիւն غرس اشجار ծառեր տնկել:

غرض (կարազ. ա. յգ. ապիրի) 1. նպատակ, դիտաւ, դիտաւ-

غدو (կուտուվ. ադե կուտվէ, ա.) առաւօտ, այգ, արշալոյս. صبح والاصال بالغدو առաւօտ իրիկուն (հմշ. صباح آقشام وصباح، سوپغدو սուպիւ մէտա):

غده (կուտէ, ա. յգ. ադե) գեղձ. حقیقی ه – բուն գեղձ. کاذب ه – (կուտէի ֆեազիպէ) կեղծ գեղձ:

غدی (կուտի, ա. իգ. ադե) գեղձային. الشکل – (կուտիյեուշէէլ) գեղձաձեւ:

غدید (կուտէյս, ա.) գեղձիկ (հմշ. غده صغیره):

غدیر (կաշիր, ա.) լիճ (հմշ. کول). یه – ی– լճային. حیوانات یه – լճային անասուններ. یه – نباتات լճային բոյսեր. یه – اراضی – գետնեղներ:

غذاء (կրզա ղիզա կրզաի) ա. ադե, ղիզա (որ ուտելի գործ.):

غراء (կարրա, ա.իգ.գիր) փայլիլն, փողփողուելն, շողշողուելն. طغرای غرای کیسه‌رکیان շողշողուելն թուղթ. وجه غرای شریعت իսլամական փողփողուելն կրօնքը:

غراء (կուրա, ա. քիմ.) սոսինձ. غرای السمك (կուրահիւսսէմէք) ձկնասոսինձ. الشا – (կուրահիւնճիա) գոլա:

غراب (կարաիպ, ա. եզ. غربان) զաղ. غرائب احوال մանաւանդ քաններ. غرائب اوصاف առաջորինակ հետաքրքրաշարժ պատմութիւններ ոգեշ– (կարաիպիճիւլուն) առաջորինակ զարմանազան գործքեր:

غراب (կուրապ, ա. յգ. պիղի) ագռաւ (հմշ. ղուրա):

غرابت (կարապէթ, ա.) 1. օտարութիւն, տարօրինակութիւն. 2. խժդժանութիւն. لغ – (կարապէթ ղիւմա) օտարոտի, օտարաճաշիկ:

غربیه (կուրապիէ՛, ա.) կաթով, նուշով չինուած անուշեղէն մ՛է. قارپوز – փոքր և ընտիր ձմեռուկ:

غرار (կարար, ա.) քունք (հմշ. ararat):

غرافیت (կրաֆիթ, յ.) ածուխաքար, գրաքար:

غرام (կարամ, ա.) 1. քաշկշուածութիւն փոխադրելու 2 կրամ. փ.) կամք:

غرامت (կարամէթ, ա.) հատուցման քաշխուք. غرامة [– էն] հատուցական քաշխուքով:

غرب (կարպ, ա.) Արեւմուտք (հմշ. مغرب, باتی، کون). – طرابلس. غرب طرابلس (կարպի. իգ. արեւ) Արեւմտեան նահանգ (կարպիյեուն) արեւմտեան, արեւմտցիք. غربی (կարպէն) Արեւմտացէն, արեւմտեան կողմէն:

غربا (կուրէպա, ա. եզ. պէյ) պանդուխտներ. غربای خسته – պանդուխտներու հիւանդանոց. غربای مسلمین – իսլամ պանդուխտներ:

غربال (կրպալ, ա.տպա. գալպուր) խարբալ, մուղ: یه – ی– մեղրասեռակ. غربالی عظم մեղրասեռակ գանկակոյր. الشکل غربالی (կրպալիյեուշէէլ) մեղրաձեւ:

غربت (կուրպէթ, ա.) պանդխտութիւն, օտարութիւն: – یار օտար երկիր. قمیقچی ه – պանդխտիլ. کمز یار دیار երկիր, երկիր պտտիլ. اختیارغربت ایتمك պանդխտիլ. وزبت (կուրպէթ գէտ) պանդխտիլ:

غرتلاق (կրթլաղ, յ.) խաչափող, կոկորդ (հմշ. وجنجن):

غرس (կարս, ա.) 1. տնկել (ծառ) (հմշ. کوکیدن) 2. տնկարկութիւն غرس اشجار ծառեր տնկել:

غرض (կարազ. ա. յգ. ապիրի) 1. նպատակ, դիտաւ, դիտաւ-

Digitized by Google

غبطه (կրպդա, ա.) բարի նախանձ. աւր – նախանձելի. ա – նախանձել. կշ – նախանձաւոր, նախանձոտ։

غبغب (կապկապ, ա.) կլափ (հմմ. ترکی چکه آلتی «صاقب»)։

غبن (կապն. ա.) 1. առուտուրի մէջ խաբել, առուտուրի մէջ պատրանք. փոխ – առուտուրի մէջ չափազանց խաբել, ինչ որ ապօրէն է։

غبی (կապի, ա. ձաւոր հն. իգ. غبیه. յգ. اغبیا) թանձրամիտ, հասարակ գլուխ (հմմ. قفا یلان شاکرد) ։

غبیراء (կուպէյրա, ա. բաւս.) սիներ (հմմ. ووز اوبلڤی)։

غثیان (կասէեաՒ, ա.) 1. սրտի խառնուք. 2. սիրտ խառնուիլ. 3. փսխում, փսխել (հմմ. ا، ق، قوصمق، استفراغ) – սուս – կեղծ փսխում։

غجر (կրճր. ձայնի կրճրոր, թ.) կրճռալ, կճռտալ. غجر غجر (կրճռր կրճռր) նոքոր, նոքոնոր. սա غجر غجر կճռտալ ։

غداء (կրեա, ա. յգ. ձայնի) 1. անուշագ 2. կերակուրի, բաժին. غدیّ – անանիլ. لی – անանդաւոր (հմմ. ձայնի մուկասցի). غدائی (կրեաի, ա. իգ. ձայնի) 1. անուշագ. 2. անուշական. ձայնիւ անուշագ նիւթեր՝ մարմինները ։

غدار (կասսար, ա. ձայնի. իգ. غدار) անիրաւ, չարագործ. ات – անիրաւաբար, չարագործութեամբ. لق – չարագործութիւն. անիրաւութիւն

غداره (կասսարէ, ա.) երկայրաւոր ծանր սուր։

غدد (կուէեց, ա. եզ. غدة) ա. غدة ։

غدر (կասր, ա.) հարուստ հարուածք. չարիք, վնաս. او – موجب վնաս պատճառել, զրկանք ընել։

Digitized by Google

غنقریه، غنقرن (կանկրէե, կանկրէեա, ֆ.) փոռաքիւն, փռռում։

غنم (կանիմ, ա. տնտես էն. յգ. اغنام) աւարտ., աւարտառ, տպատ. տակող (հմմ. چوپلق ،چوپانلق)։

غنی (կանի, ա. նոր էն) հարուստ (հմմ. غنی որ աւելի գործ.)։

غوی (կավի, ա. ձայնի էն. իգ. ձայնի) մոլորեալ, թափառական։

غایت (կայէթ. ա. յգ. غایات) 1. վախճան, վերջին. 2. ծայր, վերջ. 3. վախճան, եզր. 4. շատ, յոյժ, խիստ. بغایت (պիկայէթ)։ մինչև غایته չափազանց, վերջին աստիճան. ز – անվերջ. غایة الغایة (կայէթիլկայէ) յոյժ, չափազանց վերին աստիճան. غایه یی، غایتی، غایتی یی، غایتلی (հմմ. ջոսկօ)։

غایه (կայա, թ.) տկասարինգ, տկճոր, տկշար, փոս։

غب (կրպպէ, կրպպ, ա.) յետոյ, եւքը. قصد التصدی – (կրպպէբբասթիզ) վաեւրացնելէ եւքը. 2. օր ընդ մէջ. – اله օր ընդ մէջ եկած ջերմ. غبّ (կրպպէն) օր ընդ մէջ. تاریخ غبّ օր ընդ մէջ այցելութիւն։

غبار (ղուպար, ա.) 1. փոշի (հմմ. قوزی) – چیزه خاطر խաթրը մնալ. 2. բարակ, հող. لو – փոշիներու մէջ թաթախուած, փոշեթից։

غباوت (կապավէթ, ա.) թանձրամտութիւն, հաստ գլուխ թիւն. عسجه – (կապավէթիմիւեսսէսէ) հաստ գլուխներուն մարմնացում. لی – թանձրամիտ, հաստ գլուխ (հմմ. ձեռ)։

غراب (կապրա, ա.) գետին, գետնի երես. օր. (պայէ դօշունդա նջբոր ղրաբ նահատակին մարմինը գետնին երեսը չթնալուն պէս ։

غرابیه [կուրապիյե՛, ա.] կաթով, նուշով շինուած անուշեղէն ժէ. գարնոյ – փոքր և բնաիր ձմեռուկ։

غرار [կարար, ա.] քունք ։[հմշ. ադարչ]։

غرافیت [կրաֆիթ, յ.] ուրուագրար, գրաքար։

غرام [կարամ, ա.] 1. քանկութ. առտուրկ փոխադ2 կրամ.փ.[կառամ]

غرامت [կարամէթ, ա.] համեմատական բաշխումի. ՚ձուղ غرامة [– էն] համեմատական բաշխումով։

غرب [կարպ, ա.] Արեւմուտք [հմշ. մղրիպ، մղրպ، կոյն، յետ]. – طرلپس طرابلس. غربی [կարպի. իգ. غربیه] Արեւմտեան غربیون [կարպիյեուն] արեւմտացի, արեւմտցիք. غربیه [կարպիէ] Արեւմուտքէն, արեւմտեան կողմէն։

غربا [կուրէպա, ա. եզ. غریب] պանդուխտներ. ՚սուխնէ – պանդուխտներու հիւանդանոց. ՚ընեմա ی – իսլամ պանդուխտներ։

غربال [կրպալ, ա.սպաս. գալպուր] խարտալ, մաղ : یە –ی– մեծ դասեակ. عظم غربالی ժողտեակ գանկակոր. غربالی الشکل [կրպալիյեիւջէֆլ] մողպանէ։

غربت [կուրպէթ, ա.] պանդխտութիւն، օտարութիւն։ – یار օտար երկիր. غمیچه ی – պանդխտիլ. کزمك یار دیار երկիր، երկիր պտտիլ. غربتغربت اختیار պանդխտիլ։ غربتپه [կուրպէթ զէտ] պանդուխտ։

غرتلاق [կրբլագ, թ.] խուլափող, կոկորդ [հմշ. աջընճ]։

غرس (կարս, ա.) 1. տնկել (ծառ) [հմշ. մեկնա] 2.տնկարկութիւն غرس اشجار ծառեր տնկել։

غرض (կարազ. ա. յգ. اغراض) 1. նպատակ, գիտաւ, դիտաւ-

غدو (կուտուվ. ադաղ կուտվէ, ա.) առաւօտ، այգ، արշալոյս. صباح والغدو والاصال առաւոտ իրիկուն [հմշ.ասք. սուպհու մէնա] صباح آقشام، وسه سبوغهنو մէնա)։

غده (կուտէ, ա. յգ. غدد) գեղձ. حقیقیه ՚ – բուն գեղձ. کاذبه ՚– (կուտէի ֆեազիպէ) կեղծ գեղձ :

غدی (կուտի, ա. իգ. غدیه) գեղձային. الشکل – (կուտիյեիւջէֆլ) գեղձանման :

غدید (կուտէյս, ա.) գեղձիկ (հմշ. غدهٔ صغیره ադաղ կուտէի սակիյրէ)։

غدیر (կաթիր, ա.) լիճ (հմշ. ագիւլա، կոլ). یە – ی– լճային. حیوانات یە – լճային անասուններ. یە – نباتات լճային բոյսեր. یە ՚اراضی – գետիններ։

غذاء (կրզա غذائی կրզայի) ա. ադաղ، غدائی (որ սեղմի գործ.):

غراء (կարրա, ա.իգ.բին) փալիլուն، փոդիդուն، շաղշուլուն. ظرای غرای هایون կայսերական շաղշոդուն թուղթ. یدجه غرای شریعت իսլամական փոդիդուն կրօնքը։

غراء [կուրա, ա. քիմ.] սոսինձ. غرای السمك [կուրաիւսմէկէֆ] ձկնասոսինձ. الشا – [կուրաիւճճիճա] գոյն։ غرائی (իգ. یئ غرائیه սոսնձային :

غرائب [կարաիպ, ա. եզ. غریب]զար. մանալի բաներ. غرائب احوال տարօրինակ դէպքեր։

غراب [կուրապ, ա. յգ. اغربة] ագաւ [հմշ. աճրակ]։

غرابت [կարապէթ, ա.] 1. օտարութիւն، տարօրինակութիւն. 2. խժդժանութիւն. لغ – (կարապէթ ճիւմա) օտարոտի, օտարաճաեակ։

Digitized by Google

ղրոշ (կուրուշ, ա.) գաղեկան, դրօշ. կն – դրուշնոց, քառաանեննոց. կն – օղ տասը դրուշնոց։

ղրոն (ղրօն, ֆ.) Լիսնի հատ մը տալքա կերպաս։

ղուրբ (կուրբ, ա. յգ. ղրբ) 1. փայլ, փայլատակում, 2. լաւանալին աշխոյ առաջին օրը. (ՀԿ. խնս) 3. քաղաքի մը քնտիր մասը. 4. (կրբէ) 1. խաթուած, 2. հպարտ։

ղուրպ (կարիպ, ա. ընդհանրապէս ղրպէ) 1. զգուշանալի, տաքնդրինակ. (հմմտ. ճաճ. ճաբճ) 2. պանդուխտ, նժդեհ [յգ. ղրբ] ղուզ – ղրբ, – տապնջական. ղուզ – տապնջականութիւն. կնկան ղրպութիւն. նժդեհութիւն.

ղուրպասէմէ (կարիպսէմէք, Ք.) ցանկալ տեսնել. կարօտնալ։

ղուրպէ (կարիպէ, ա. յգ. ղրպէ) զգուշանալի բան, սքանչելիք։

ղուրզի (կարիզէ, ա.) քնութ. քնացիք (խլգէ տնեցէ, տնեցէ)

ղուրզի (կարիզի, ա. իգ. ղուրզի) քնական. ղուրզի ղուրէ քնական կնկան քնութիւն (հմմտ. զգլէ տնեցէ)

ղուրճ (ղարիզ, ա. ղրճ էն) քնկղմած 2. լիսպատար, թաթիպուած. – ուրախութեան մէջ քնկղմիլ, չափազանց ուրախանալ։

ղուրմ (կարիմ, ա. ղուրճ էն. յգ. ղուրմ) պահանջատէր, պարտատէր հանջ [հմմտ. ջուն] յգ. շատ գործ.

ղրիվ (կրիվ, պ.Հայ կռիւ). աղմուկ, աղաղակ, բացագանչութիւն

ղրիվան (կրիվան) գոչող, աղաղակող։

ղազ (կազ, ղազէ կազէվ, ա. յգ. կազէվար) խոյամկան կրօնք

ղարուբէն (հմմտ. նաձ.) 2. տեղատեղ. քէն, սխ։ – ա անշահախնդիր, անկեղծ. – լա աննպատակ. ղարիբ (կարազէն) տեղատեղութեամբ։ ղարիբ (յգ. ղարիբան) 1. սխակալ, քննախնդիր. 2. շահախնդիր, նպատակաւոր. ղարիբութիւն սխակալութեամբ, տեղատեղութեամբ, թշնամական. կն – տեղուտ. չարակամուտ.

ղարղար (կրկր, Ք.) շարաւնակ քար. կնկոյ – չարաւնակ բռնել։

ղարղարա (կարկարա, ա.) խաղալիք, տատրատուտ։

ղաղղուէ (կուրկուէ, ա.) աննպատակ և տատանդ պատճառի կռիւ։

ղաբա (կուրճէ, ա. յգ. ղրճ, ղրբէ) 1. ափ մը ջուր. 2. տուփալի։

ղարք [ղարզ, ա.] 1. ընկղմիլ. 2. լեցնել ողողել. ու – ընկղմիլ, ողողիլ. ու – ոզոր լոյսերու մէջ ընկղմիլ. ու – ջրի ընթերցուածներու մէջ ողողիլ։ ղարք (ղարզապ, ա.) ջուրի մէջ ընկղմած.

ղարգա (ղարգա, ա.) ընկղմած. ձգել դրդա (հմմտ. ղրճ. մտցել. ծգել)

ղարմա (կուրէմա, ա. եզ. ղրբ) պարտատէրներ, պահանջատէրներ. – քսել պարտատէրի մը ունեցածը պարտատէրներու մէջ համեմատական հաշուով բաժնել. ղարմա ձգել քսել

ղարուպ (կուրուպ, ա.) արևմուտ մայրամուտը. ղարմա ղրբ արևմուտ մայրամուտը. ՝ – 1. արևը մտրբ մտնել. 2. վերջանալ ղրբ (կուրուպի) վերջալուսային, երեկոյեան.

ղարուր (կուրուր. ա.) անպատասխանութիւն. հպարտութիւն. անդրդուելիութիւն. ձգել – հպարտութիւն ծախել։

ղարուր (կարուր, ա.) պատրիկ, խաբող

غشاء (կրբա, ա.) 1. ծածկոյթ, մաշկ, ծածկոց. 2. թաղանթ. լեզ – ներքին թաղանթ. բակտ – կուսութեան կնիք, խորոց. ջ – թաղանթիկ. غشاى مستبطن [մրգկ.] փառ. غشائى مستبطن بطن غشاء որովայնամաշկ. غشائى (կրբայի, ա. իգ. պիւնիա) թաղանթային, թաղանթեայ. غشائى الشكل թաղանթաձև, թաղանթանման.

غشاوه (կրբավէ. ա.) 1. ծածկոյթ, ծածկոց. 2. բիծ [բ/բի].

غشى (կաեե՛, ա. բժշ.) նուազում. ـ كلية – երիկամնուազում.

غصب (կասպ, ա.) յափշտակութիւն. 1 – յափշտակել.

غصن (կուսն, ա. իգ. ճիւղ, ոստ (հմմ. դաղ. ճիւղ, շիւղ).

غسون (կուսուն, ա. եզ. ճիւղիկ – ճիւղերը շարժել.

غصه (կուսսա, ա. իգ. վիշտ, թաղի, ցաւ – ناك – منه – վշտաբեկ, թաղթափիլ.

غصين (կուսայն, ա. յգ. ճիւղիկ. مزين بغصين ոստիկ. غصين ոստիկ

غضاريف (կազարիֆ, ա. եզ. ոսկրամէջ – بحث աճառաբանութիւն.

غضب (կազապ, ա.) ցասում, զայրոյթ. 1 – كلكه – ցասնուլ, զայրանալ. غراغرا – սաստիկ ցասումն իւր. ى – الله ايرسين պատուհաս, Աստուծոյ պատիժը. غضبى, غضبناك (կազապնաք) զայրացող, ցասկոտ. غضبلانمق զայրանալ, սաստիկ բարկանալ. غضبلاندرمق զայրացնել, սաստիկ բարկացնել.

غضبان (կազապան, ա.) զայրացող, ցասկոտ (հմմ. ճինշիճ).

غضروف (կուռրուֆ, կուզրուֆ, ա. յգ. غضاريف) [մրգկ.] ա-

غش

համար պատերազմ. 1 – իսլամական կրօնի համար պատերազմիլ.

غزات، غزاة (կուզաթ، ա. եզ. غازى – ա. غازى. օր. (պոլիս – օսմանցի պատերազմիկներ կրօնի համ.).

غزال (կազալ, ա. իգ. ալ غزل) վիթ, եղջերուի ձագ.

غزّه (կազէբա, ի.) լրագիր, օրաթերթ (հմմ. հայ. հուդաս, հուդաս հրատարակիչ).

غزه يوى օրաթերթի. غزه قلمه شماره‌لرى (հմմ. պարսկ. ծնդրէ) – ցանկ հանդէս ամսօրեայ, ամսաթերթ (հմմ. պարսկ. ծնդրէ). غزه‌جى 1. լրագրող, օրագրող. 2. լրագրավաճառ. غزه‌جيلك – 1. լրագրուեստ. 2. լրագրավաճառութիւն.

غزل (կազէլ، ա. յգ. غزليات) քնարերգ, տաղերգ. تصنيف և հինգ տունէ բաղկացած ոտանաւոր, որուն առաջին տունը յանգաւոր է, իսկ միւս տուներուն երկրորդ տողերը միայն առաջինին հետ յանգաւոր է. خوان – քնարեր գոք բանաստեղծ.

غزالمك (կազէլլէնմէք, բ.) տերև ածել. տերևները թափիլ.

غزليات (կազէլիյեաթ، ա. եզ. غزل) քնարերգութիւն. տաղերգութիւն.

غزير (կազիր، ա. ت. غزيرگۆل իգ. ايزه) առատ, շատ (ջուր, կաթ, ևլն).

غسال (կասսալ، ա. غسل հն. իգ. غسالخانه. յգ. غسالخانلر) մեռեալ լուացող (հմմ. գեօդա, գեաբե ոլոյ).

غسل (կասլ، ա.) 1. լուացում, լուռալ. 2. ննջեցեալը լուալ.

غسل (կուսլ. 1. լուացում 2. կրօնական պէս պարտաւորիչ լուացում ١ – լուալ (հմմ. ջամպէ) غسل خانه – լուացարան

غش (կրբբ، ա.) նենգաւորութիւն, խարդախութիւն. بدنيتى غش وغلط (կրկ. լուկրբբ եօգ տրր) անխորհրդակ է.

Digitized by Google

غل (կըլլ, ա.) 1. ստեղութ., քէն, խիթ. غش وغل (կըլլու կրնc)տ. նոյն 2 (կուլլ) պատժատպարտի երկաթէ շղթայ (յդ. լալոլ) [հմմ. ալ] ։

غل (ղըլ, թ.) հին թուրքերէնի մէջ հրամայականին վերջը աւելցող և ալդեցուներիւն տուող մասնիկ։

غلاء (կալա, ա.) 1. սղութիւն (հմմ. جهالياں) 2. տուկ. ծախ և կալա) տալ. او غلا حكمرما տալ տիրել

غلاص (կալաս, قلا وعلاس) 1. Կալաց. 2. Հաստ ատաղձ ուրկէ քանի մը տախտակ կը կտրուի։

غلاظ (կուլազ. ա.) Հաստ, մեծ. – یغان մեծ եղդում ։

غلاف (կրլաճ, ա. յդ. غلف) պատեան (հմմ. قين ،قليف) غلاف مذهب ոսկեդրուագ պատեան չմուշ – Թուրք պատեան . ծածկոց , պահպան. غ – վերնամասկ . օդ – պատուածպրիկ. – غضرف ատեամակրունք. ա – ،ս – պատենաձև, պատենային։

غلام (կուլամ, ա. յդ. غلمان)1. պատանի, պատանեակ. 2. գերի, ծառայ (հմմ. իսր) غلامانه պատանեկեկի

غلامپاره (կուլամփարէ, պ.յդ.կարգն. غلامان) մանկատաճիկ, արուագեղ. لق – արուագիտութ. սեռամոլութիւն։

غلبه (կալէպէ, ա. յդ. غلبات) 1. յաղթութիւն (ظفر ،مظفريت) 2. տիրապետութիւն. 3. ատաւելակեսութ. գերակշռութ. چالمق – ،ս – յաղթել,

غلبه‌لك (կալէպէլիֆ, لق غلبه կալապալըգ, թ.) 1. բռզմութ. (հմմ. ازدحام) 2. ամրոց, ժխոռ. 3. մարգիկ, արբանեակներ (հմմ. تبع) 4. բեռներ. – խռնուիլ . آغزی غلبه لقلق չտեսանուն։

غلتان (կալթէպան , պ.) կաւատ (հմմ. كونڭل).

ճաս, կռճիկ (հմմ. داديقيق) ա – ،ս – ոճատաւատ, կռճիկոտ։

غضن (կազն, ա. յդ. غضون) խորշոմ, կնճիռ, փոխ.

غضنفر (կազանճէր, ա. յդ.غرانفضن) 1. առիւծ (հմմ. اسد ،حيدر օնաշ) 2. կտրիճ, քաջ. ալ – 1. արիաբար, քաջաբար. 2. գիւցազնական։

غضوب (կազուպ, ա. غضب էն) տ غضبان . պինդ غضوب (կազուպանէ) զայրացկոտ, բարկասիրտ։

غطا (կրդա, ա.) 1. ծածկոց, ծածկոյթ. 2. վարագոյր։

غطس (կադս, ա.) 1. ջուրի մէջ մխում, ջրասուզութ. ջուրի մէջ թաթխել. 2. ընկղմել, մխրճել։

غطمسه (կաթմէսէ, ա.) խտղում, մխացում, շլացում։

غفار (կաճճար, ա. նիարգ էն) քաւիչ الذنوب – քաւիչ յանցանաց ։

غفر (կաճէրէ, ա. կատարեալ նիարգ էն) քաւեց. لا يغفر Աստուած անոր քաւութիւն չնորհէ։

غفران (կուճրան, ա.) թողութիւն, քաւութ. նշան غفران رمضان Բամադան ամսոյն վախը։

غفلت (կաճլէթ, ա.) 1. անուշադրութիւն, անզգուշութիւն. 2. անփութութիւն.ընդ ոչ – անուշադիր ըլլլ. անփոյթ գտնուիլ. քնոլ خواب غفلته 1. անուշադրութեան մէջ ընկղմիլ. 2. խոր քունի մէջ ընկղմիլ. غفلة على (ալէյ կաճլէ ՚նիճ (կաճլէթէն) 1. յանկարծ, յանկարծակի, 2. անուշադրութեամբ

غفور (կաճուր, ա. նիարգէն) քաւիչ, գթած , ողորմած. و غفور الله դերոյ Աստուած քաւիչ և գթած է։

غفير (կաճիր, ս.) բազմութ, շատ, բազմաթիւ. غفير جم տ. جم ։

Digitized by Google

غاصه (կալասմէ, ա. մրգկզ.) 1. խաղկ. 2. խաչասփռոց (հմշ. ծոշոր. հնձ. ղուաղալսասիա الظهريه تحت ضئ (غيرلاق آغزى. ողնականջ։

غلط (կալադ, ա. յգ.ելթաէ) 1. սխալ, վրէպ (հմշ. ياكلش ،سهو ،خطاء) սխալ տրգմանութեան սխալներ. ـ يصـ – կերպարանափոխութ. 2. թիւր, սխալ։ 1 – սխալիլ. ـ مقا – թիւրիմացութիւն. ـ دعشه – խժռբանութիւն, ընդգանաւած սխալ. ـ فاحش – խոշոր սխալ. ـ حس – (կալադը ճրոս) պատրանք։

غلطان (կալադան, պ.) թաւալելով, թաւալոց, դարձոյ. غلطان اولمق (սէրի կալդան) դարձոյ գլուխ։

غلطيده (կալդիյէ, պ.) թաւալած, թաւալգլոր, դարձած։

غلطه (կալադա, իտ.) 1. քեռ թափելու տեղ. 2. Գալաթիա։

غلظت (կըլզաթ, ա. յգ.ելթէ (կըլազաթ) 1. թանձրութ. հաստութ. 2. [բնգ.] խտութիւն։

غلغل (կուկկուլէ, ـلغلـ կուկկուլ, ա.) աղմուկ, ժխոր. ـ اولمق – աղմկոտէր

غلفه (կուլֆէ, ա.) մանդամի մուկ, կաղնեմսուկ, ծեփուկ.

غلمان (կըլման, ա. եզ. غلام ա. غلمان 2. [իբր եզակի] դրախտի մէջ մանչ [քստ Մահմետականութեան]։

غلمت (կուլմէթ, ա.) մոկութք, կըզուկք.

غلو (կուլուվ, ա.) բառն չարձակում, գառն (քիչ գործ)։

غلوانيه (կալվանիյէթ, ա.) կալվանութիւն. ـ سيه نقه – կալվանա մանկիսականութիւն։

غلوپلاستی (կալվանօփլաստի, ֆ.) կալվանոձութիւն

غله (կալլէ, ա. յգ.ելթէ) 1. արմտիք, 2. բերք, հունդք. 3. եկամուտ, وقف غله ـ վագֆի եկամտոց։

غليان (կալէեան, ա.) 1. եռացում, 2. գերագրգռութիւն. ـ افكار – հանրային կարծիքին գերագրգռութ.ը

غليانك կալիանէ 1. եռալ. 2. գրգռուիլ։

غليسرين (կլիսէրին, ֆ.) քաղցուեղեն։

غليظ (կալիզ, ա. ելթէ غلظ էն. իգ. غليظه) 1. թանձր, 2. [բնգ.] թանձր, թանձրագիր, խիտ. 3. կոշտ, զգիր. غليظ الفاظ զգիր՝ կոշտ խօսքեր։

غم (կամմ, ա. յգ.բդթ. ատանաւորի մէջ իհարկին, կամ) 1. վիշտ, թազծ. 2. ցաւ, մորմոք. 2. տոտապանք։ 1 – ـ كيدرمك – ցաւիլ, վշտանալ, մորմոքիլ. ! غم دفع ايتمانهنه چاره – վշտից, տրտմութեան դիժ. ـ آلود – վշտահար,

غمز (կամմազ, ա. յգ. էն. իգ. غمزه) քաւս, բանսարկու, խնդացատուկ – غمزه لق – քաւսութիւն, բանսարկութիւն։

غمخانه (կամխանէ, պ.) սուգի տուն։

غمخور (կամխոր. ـدیده կամտիյէ, պ.յգ. غمخوران ،غمخور) թախծալից, տխուր, վշտակիր, վշտաբեկ։

غمز (կամզ, ա.) 1. խփուց, քթիթ, քթուց, 2. քաւսութ. մատնութ.

غمزدا (կամզէա, պ.) տրտմութիւն փարատող, վշտացիր.

غمزده (կամզէէ, պ. յգ. غمزدگان) վշտահար, վշտաբեկ։

غمزلامق (կամզլամագ, թ.) մատնել, քաւսութիւն ընել։

غمزه (կամզէ, ա.) 1. աչքի ծայրով անարի 2.նուագուն նայուածք

غمسز (կամսըզ, թ.) անհոգ, անփոյթ.

Digitized by Google

غمكسار (կամկիւսար, պ.) 1. ցաւե-րը փարատող. 2. սփոփիչ, մխիթարիչ. — عب մտերիմ բարեկամ։

غمكين (կամկին. غمناك կամնաք, պ.) վշտագին, տխրագին, Թախ-ծալից, տխուր (հմմ. مكدر ، محزون)

غموم (կումում, ա. եզ. غم) — غموم وغم اضطراب վիշտեր ու տառապանք

غنا (կանա. կընա, ա.) 1. հարըս-տութ. (հմմ. ثروت ، زنكينلك) 2. գոհացում։ كك — 1. բաւել, գոհանալ 2. ձանձրանալ (հմմ. اوصانمق ، بيزار او)

غنائم (կանաիմ, ա. յգ. غنيمت ի) — جلب աւար ժողվել։

غنج (կունճ, պ.) պչրանք, շարժառուք

غنچه (կունճէ, կօնճէ, պ. ռամկ. ղօնճա) 1. կոկոն. 2. կաղամբի սեղան. دهان — փոքր և սիրուն բերան ունեցող

غنغرنا (կանկրէնա. غنغرن կանկրէն, ֆ.) փտութիւն. او — փտիլ։

غنم (կանէմ, ա. յգ. اغنام) ոչխար (հմմ. قويون) لحم غنم ոչխարի միս։

غنوده (կունուտէ, պ.) քնացած (հմմ. نائم ، اويومش) — خاك سكوت او — ննջել առ յաւէտ, մեռնիլ։

غنه (կուննէ, ա.) ռնգային ձայն՝ արտասանութիւն։

غنى (կանի, ա. յգ. اغنيا) 1. հարուստ, մեծատուն. 2. առատ. غنى غنى ايچمك առատօրէն խմել. لك — հարստութ.

غنيمت (կանիյմէթ, ա. յգ. غنائم) 1. աւար, թալան. 2. երկինքէն իջած շահ. بيلمك — فرق առիթէն օգտուիլ՝ օգուտ քաղել։

غنيه (կունիէ, ա.) հարստութիւն. غنية اللغة բառերու ճոխ մթերք։

غوائل (կավաիլ, ա. եզ. غائله) ա. غائله. غواشى (կավաշի, ա. եզ. غاشيه) ա. غاشيه ։

غواص (կավվաս, ա.) սուզարար, սուզակ։

غوامض (կավամիզ, ա. եզ. غامضه) դժուար՝ մութ խնդիրներ՝ մասեր لسان — լեզուին դժուար մասերը

غوايه (կավաեէ, ա.) մոլորում, մոլորիլ (հմմ. ضلالت)։

غوث (կավս, ա.) օգնութիւն, օժանդակութիւն։

غوجوق (կօճուք, թ.) ոչխարի՝ այծի մորթէ վերարկու։

غور (կավր, ա.) 1. յատակ. 2. խորութիւն, խորք, հիմք. — بعيد ال խորին
بى غور (պիկավր) անյատակ, խորունկ։

غورجاطه (կուրճադա, իտ.) վերին հայեակ:

غورغور (կուրկուր, թ.) փորի մէջ կարկաչանք. ا— կարկաչել։

غورلدى (կուրուլտը, غورلق կուրուլ-թը, թ.) կարկաչանք։

غورق (կուրգ, թ.) թխս մայր, գա-թան։

غورلامق (կուրլամագ. غورلدامق կու-րուլտամագ) կարկաչել,

غوريله (կօրիլա, կենդ.) կօրիլ, մար-դակապիկ։

غوص (կավս, ա.) սուզիլ, սուզում. ջուրի մէջ ընկղմիլ։

غوطه (կուդա, ա.) մխրճում, սու-զում. غوطهخور او կուդախոր օլ. մխրճիլ, ընկղմիլ, սուզիլ։

غوغا (կավկա, ա.) 1. կռիւ, վէճ. 2. պատերազմ, կռիւ. ا — 1. կռուիլ. վիճիլ. 2. պատերազմիլ. جى — կռուարար. لى — 1. վէճի տակ. (հմմ. منازعفيه միւնազէունֆիհ) 2. սրդողած։

غوغوق (կուկուզ, թ.) 1. կկու. 2. չխաբեուղ. 3. ծաղրելու բառ.

غول (կուլ, կօլ, ա. յգ. ոլեան) մարդակեր գազան, ճիւաղ։

غوندول (կօնցօլ, ալ. գոնտ կօնցօլա) վենետիկեան, կոնտօլան։

غوی (կավի, ա. իգ. գյե) մոլորեալ, մոլորած (հմմ. լաւ)։

غی (կայ, ա.) մոլորում (հմմ. տալնան)։

غياب (կրեապ, ա.) բացակայութիւն. **عن** – անոր բացակայութեան։

غيابي (կրեապի. նկե կրեապէն, ա.) ի բացակայութեան. **غيابيةً حكماً** ի բացակայութեան, գատաւարութ. ի բացակայութեան գատաւարութիւն կատարել. **حكم غيابي** ի բացակայութեան որոշած վճիռ։

غياث (կրեաս, ա.) օգնութիւն, օժանդակութիւն։

غيب (կայպ, ա. յգ. գոյե) 1. անհեւոյթ, խոտաղն. ծնունդ անհեւոյթէն. **غيب** վաճառ անհեւոյթ զօրութիւն. **علم الغيب** պատգամ կամ ծոյ. 2. ապագայ. 3. գողտնիք։ – **كرنكنه غيبو** – կորսնցնել։ **غيبو** – կորսուիլ. **غيبو كيتمك** – գաղտնի մարգարէանալ. – **عالم** (ալէմի –) հանդերձեալ աներեւոյթ աշխարհ։

غيبت (կրյաէթ, ա.) 1. զրպարտութիւն, բամբասանք. 2. բացակայութ. ج– բամբասող, զրպարտիչ։

غيبدان (կայպեան, պ.) գողտնագէտ (հմմ. գուզան)։

غيبوبت (կայպուպէթ, ա.) 1. անհետացում. 2. բացակայութիւն։ ا – 1. անհետանալ, 2. բացակայիլ. **عدم غيبة** իմ բացակայութեանս։

غيبي (կայպի, ա. իգ. գեյպե) 1. անհետացող, բացակայ. 2. անտեսանելի

غير (կրճիւն, նոփնար, նոփզնար. ճեմ– կրճտիլ. ճուռ– կճրտալ. ատրճեր կճրտիւն։

غيرق (կրնրգ, ցնդե կրտրգ, թ.) խըտիլ, խտուկ. ճոյ – խտիլ, կտիկ ընել. ճէյ – կտիկ ըլլալ, խտիլ. ճէյ – խտիլ, խտուկ։

غير (կայր, ա. յգ. յլեյ) 1. ուրիշ, այլ. 2. տարբեր, օտար, ի զատ, բաց ի. 3. ոչ, ան։ **غير مؤثر** – անազդեցիկ. **غير ممكن** – ոչ իսկապէս. անկարելի. **غير مقدور** անկարող. **غير مترقب** (կայրի միւբէրագգրպ) անսպասելի, անակնուեղի, անակնկալ. **غير مأمور** անպատուիրած. **غير قابل** անաչխատ. **غير معدود** անհամար. **غير قابل** անհնարագրելի. **غير ثابت** անբան. **غير حق** (պիկայրիսագգրն) անիրաւ տեղը. **من غير حد** (մինկայրի հատտին) առանց հաւանականութեան, քաւ լիցի. **عليه غير** (իլակայրիսինիհաեէ) ցվերջ, մինչև վերջ. **غير عضوي** անգործարանաւոր. **غير ممكن** անբնականաբար. **غير مصنوع** անհոգովելի. **غير قابل** անքաջանելի, յարակից. **وغيره** «ընդ այլնի (վէկայրուհու), **وغيره** և այլն (վէ կայրուհիւմ) և այլն. **روح ذي غير** անշունչ։

غيرت (կայրէթ, ա.) 1. եռանդ, քանք (հմմ. սա «ջոշուն, կոշուն, ջոշուն), **غيرت** պատճառ կրօնասիրութիւն. **غيرت كسمك** ըլլատուիլ. 2. նախանձ. ا – քանալ. **غيرتي** – խրախուսել, եռանդ տալ։ **غيرتكش** (կայրէթքէչ, յգ. կաշկշան) 1. քանագիր, քանասէր. 2. կռապահիկ, քանագործ. **غيرتلي** «ընդ «ընդ (կայրէթվէր) քանասէր, քանագիր։

غير (կրուա, թ.) անբնական։

غيري (կայրի, ա.) ուրիշ. այլ, զատ. – **جنس** այլ սակ զատ. **غيري** ը

Digitized by Google

տարբերութիւն , آیری غیری اولمامق

غیطان (կայդան, թ.) երիզ, ծոց. یاقیسی – խաբան։

غیظ (կայզ, ա.) ցասում, բարկութիւն غیظ وحدت

غیلان (կըյլան, ա. յգ. غول ի)։

غین (կայն, ղայն, ա.) غ գրին անունը معجمه – ալ կ'ըսուի ։

غیوب (կուեուպ, ա. յգ. غیب ի). ա. غیب :

غیور (կայեուր, ա. غیرت էն) ժրաջան, աշխատասէր. ـر ذاتدر – ժրաջան անձ մ'է. انه – ժրաջանութեամբ, աշխատասիրութեամբ ։

ف

ف (ֆէ) 1. Օսմանեան այբուբենի քսաներեքերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 80 ։

فاء (ֆա, ա.) արաբերէն ف գրին անունը։ الفعل – (Ֆաիւլֆիլ) արմատին առաջին գիրը։

فائده (ֆայտէ, ա. յգ. فوائد) 1. օգուտ, շահ. ویرمك – օգտակար ըլլ. – نه ـه – چه ի՛նչ օգուտ. ـلنمك – օգտուիլ, շահիլ. 2. ծանօթութ. لى – օգտակար. سز – անօգուտ. فائده‌مند (ֆայտէմէնտ) օգտակար, շահաւէտ. ـیاب او – օգտուիլ, օգուտ գտնել՝ քաղել

فائز (ֆայզ, ա. فوز էն. իգ. فائزه) 1. փրկուած. 2. յաջող։

فائض (ֆայզ, ա. فیضان էն) 1. զեղուն, առատ. 2. զարգացող [فیض էն] 3. տոկոս (հմմ. نما ،كذشته) مفرد – պարզ տոկոս. مركب – բաղադրեալ տոկոս. نظامی – օրինական տոկոս. فاحش – չափազանց տոկոս, վաշխ. جی – վաշխառու։

فائق (ֆայզ, ա. فوق էն. իգ. فائقه) գերազանց. او – գերազանցել. بو مال بوكا فائقدر այս ապրանքը անկէ գերազանց է. 2. խորին. احترامات فائقه խորին յարգանքներ։

فابریقه (ֆապրիգա, ի.) գործատուն, գործարան. ایشی – հասարակ գործ, անխնամ գործ. فابریقه‌جی . فابریقه‌طور գործարանապետ։

فاتح (ֆաթիհ, ա. فتح էն) 1. բացող, 2. տիրող, աշխարհակալ, յաղթող. 3. Սուլթան Մէհմէտ Բ.ի տիտղոսն է (فاتح حضرتلری)։

فاتحه (ֆաթիհա, ա.) 1. Կուրանի առաջին գիրը, առաջին աղօթքը. 2. հոգեհանգստեան աղօթք [իսլամաց] 3. սկիզբ 4. վերջնական որոշում։

فاتر (ֆաթիր, ա. فتور էն) 1. թուլացող, 2. գաղջ (հմմ. ایلیق)։

فاجر (ֆաճիր, ա. فجور էն իգ. فاجره յգ. فجره) անառակ, լկտի, զեղխ

فاجع (ֆաճի', ա.) ողբերական, ողբերգական. فاجعه نویس ողբերգակ բանաստեղծ. اوچ پرده‌لی فاجعه ողբերգութիւն 3 արար. فاجعه‌لی ողբերական։ فاجعه (ֆաճիա, ա. յգ. فاجعات) 1. ողբերական դէպք. 2. ողբերգութիւն։

فاحش (ֆահիշ, ա. فحش էն. իգ. فاحشه) չափազանց, ծայրահեղ. – فائض ա. فائض. خطئیات فاحشه խոշոր սխալներ مطالب فاحشه չափազանց պահանջումներ։ فاحشه (ֆահիշէ, ա.) պոռնիկ, բոզ [հմմ. روسپو]։

فاخر (ֆախիր, ա. فخر էն. իգ. فاخره) 1. պարծենցող. 2. պատուաբեր, ընտիր. ه – خاطرهٔ պատուաբեր՝ ընտիր յիշատակ։

Digitized by Google

فاختە (ڤախթէ, պ.) *վայրի աստրակ (տմշ. ակ, ուկ) فاختە آواز فاختە վայրի աստրակի ձայն.*

فار (ڤար, ա.) *մուկ (տմշ. ոյկ, ուկիկ) صیچان (اէմմիւլڤար) մկնդեղ.*

فاراش (ڤարաշ, թ.) *ժահնոց, ագռաւնոց.*

فارس (ڤարհս, ա. տ. ք էն. յգ. فرسان) 1. *ձիաւոր. 2. շատ ճարտար. تحصیلدان فارس – խիստ պերճախօս.*

فارس (ڤարհս, ڤարս, ա. պրս. پارس) *պարսկաստան (տմշ. ստան) فارسجمه – հայ պարսիկ (տմշ. կան, ենք) فارسی (ڤարհսի, ڤարսի, ա. իգ. فارسه) 1. պարսկական. 2. պարսկերէն. زبان فارسی պարսկերէն լեզու (فارسجه սխալ է) فارسی سویلمك – [ժող.] գրաբար խօսիլ. فارسیات պարսկական մատենագրութիւն.*

فارغ (ڤարիղ, ա. ազէ էն) 1. *պարապ, թափուր, զերծ (տմշ. ծուխ, ուկ) خالی օր. (در – دهنی تشویشدن միտքը չպռոշտելնէ թափուր զերծ է). 2. աւարտած, ազատած. օր. (اولدم – یازیدن գրէն ազատեցայ, գիրը աւարտեցի). 3. ձեռնթափ, հրաժարած, գադար. օր. (اولدم – ندکلیویدن յետ քաշուածութենէ Քիւն քաչէլ գադրեցայ՝ հրաժարեցայ) و – ձեռնթափ ըլլ. քաշուիլ, գադրիլ, հրաժարիլ. البال – ազատ. الحال – հանգիստ, անդորր, խաղաղական.*

فارفارە (ڤարڤարա, թ. արբ. فرفر, فرفر էն) 1. *ձեռնամիտ, անապարծ, նանրամիտ, անձնագով. 2 մեծաքաղաք, պարծոտ. ق – 1. ձեռնհասութիւն, անապարծութիւն. 2. մեծաքաղաքութիւն, պարծենկոտութիւն.*

فارق (ڤարղ, ա. ղրգ էն. իգ. ڤարի) 1. *զատող, որոշող. 2. զանազանող. օր. (بیك – բարին և չարը զանազանող). 3. [քնգ.] զատուցիչ. علامت فارقه տե՛ս علامت.*

فاروق (ڤարուղ, ա. ղրգ էն) 1. *լաւ զանազանող, նրբազնին. 2. եզական իրաւարար. 3. հազրէթի էօմէրի մակդիրը. اعظم – جناب մեծն էօմէր. شعار – خصلت – արդարադատ, նրբազնին մեծ մարգ. – ڭیز Մուհամմէտ [գեղ].* فاروقانه (ڤարուղանէ, ڤարուղ ڤարուղի) *խիստ արդարադատ. حکم فاروقانه խիստ արդարադատ վճիռ.*

فاره (ڤարէ, ա. յգ. فیران) *մուկ (տմշ. ոյկ, ուկիկ) صیچان (մուշ, ոյկ). – قولاغلی – մուռուակ.*

فارێمق (ڤարրըմագ, թ.) 1. *խռնչեցնել, յագնեցնել. 2. ծեծացնել.*

فاریمق (ڤարըմագ, թ.) 1. *խռնչիլ, յագնիլ, յափրանալ. 2. ծեծռտնալ, իյնալ, թռչնիլ.*

فاس (ڤաս, ա.) *Մարոգ. سلطنه فاس Մարոգի խնդիր.*

فاسته (ڤասէթա, պտղ. فاچه իտ.) *անկիւնաւոր երես, երեսիկ [ագամանգի]*

فاسد (ڤասիս, ա. տ. فساد էն. իգ. فسه) 1. *ապականած, աւրուած. – رکی ապականած գազափար. 2. չար, գէշ, յոռի, խռովարար. فاسد نیت գէշ նպատակ. – عرکی չար՝ գէշ գաղափար ունեցող. آدمی ր. – խռովարար է. 3. կեղծ. 4. հիւանդագին. البه – (ڤասիս իւլսիւնկյէ) 5. [օրէնք] Մերի, անվաւեր ապօրէն. – بیع անվաւեր առուծախ.*

فاسخ (ڤասխ, ա. խսխ էն) *ջնջող, բեկանող. شرکت – (ڤասխի շիրքէթ) ընկերութիւնը ջնջող.*

فاسق (ڤասղ, ա. տ. ղսխ էն. իգ. ڤասխ) 1. *ամբարիշտ, չար.*

Digitized by Google

2. մեղաւոր, մեղապարտ. 3. իսլամական օրէնքին առջև վարկաբեկ մնալու օրուն վկայութիւնը չընդունելիր յանձախ։

فاش (ըաե, ա.) տարտամայնուած, հրապարակուած (հմմ. յայն)։ 1 – հրապարակել, տարտամայնել (հմմ. 1 աձուհ ։ աիշա ։ 1) եւ – տարտամայնուիլ, հրապարակուիլ։

فاشرا (ըաէէրա, թ.) լօշտակ (հմմ. ասա աշ)։

فاصل (ըասըլ ա. فصل էն. իգ. ածական) բաժնող, զատող, ընդհատող. فاصل خط (խադդր ըասըլ) բաժնող գիծ։

فاصله (ըասըլէ, ա. յգ. فواصل) 1. ընդլայնակ, միջոց. 2. ընդմիջում, ընդհատուած. ըսներ ՝ – թուգաբերութեան ընդմիջում. 3 առարակէտ. –ով ընդհատուած. ըսուր– ընդմիջել, ընդհատել. ըլ – ընդմիջուած, ընդհատուած

فاصوليه (ըասուլեա, թ.) լոբի – այն թարմ կանաչ –

فاضل (ըազըլ, ըասըլ, ա. ըսլեմ էն. իգ. ածական. յգ. էլմեր) 1. առաքինի. 2. տալտնդաւոր, 3. դիտուն։

فاطر (ըադըր, ա. ըտրե էն) ստեղծող. ստեղծիչ, արարիչ (հմմ. յարատիչ) السموات والارض خالق (ափրինտե, խալըգ) – Արարիչ երկնից և երկրի. ե – ըտրե Աստուածային արարչագործութեան կարողութիւնը։

فاطمه (ըադըմէ, ա.) Մուհամմետ մարգարէին մեկ ալղկան անունն է [կ'ըսուի նաև Հրաշ Ֆաթմե] فاطمة الزهرا Ֆաթմէի քաղիֆաներուն անունը. فاطمة تومگون Ֆաթմէի ձալիֆաներուն անունը. فاطمة خانم (ըադըմի, ա. իգ. ածական յգ. ոյոներ) Ֆաթմէ

فاعل (ըա'իլ, ա. ըաել էն. իգ. ածական) 1. ընող, գործող. 2. հեղինակ (արարքի). 3. ալգական 4 [քեր.] տեր

բայի. – ըլիլ կրաւորական բայի տեր բայի ։ – յաւ ընդունելութիւն ներկայ. ածեր – անձնիչխան գործող. مختار – մեղսակից. فاعلية (ըա'իլիյեէ, ա.) 1. գործուղութիւն. 2. [բժշ.] ներգործաթիւն, ազդեցուած. 3. տեր բայի ըլլ.ը։

فاغيه (ըաղիյէ, ա.) հինաժպիկ (հմմ. չըչկի ըիոլ)։

فاق (ըազ, թ. خ էն) որոգայթ, ծուղակ. فاصل ։ ե – 1. կաքի մը ընել, սխալ քայլ մը առնել. 2. անուշադրութեամբ անվայել խօսք մը ըսել

فاقه (ըազա, ա.) չքաւորութիւն. ալ քաստութիւն. ալ ըաղ չար ըան ըլ.ը, աղքատանալ, չքաւորուիլ. մատնութիւն

فاك فاك (ըաճըաճ, թ.) 1. ակռաները թափած ծեր որուն խօսքը չի հասկցուիր. 2. անհասկանալի խօսք։

فاكهه (ըաֆիհէ, ա. յգ. ըաւա) միրգ, պտուղ (հմմ. ոյսր, ըշ) فاكهة الشتاء (ըաֆիհէթըլըշշիթա) կրակ։

فال (ըալ, ա.) գուշակ, գուշակութիւն. ըաշ – ՝ըաճ ։ ե – գուշակել, գուշակութիւն ընել. – խըտէ բարեբախտ. ըաշիս – մանրախիճ. ըաշիս – ըոզլ. մանրախիճ. ըաշիս – ըոզլ

فالچ (ըալիճ, ա. ըալճ էն) կէս իջուածք (հմմ. ղոզլ ըասր ։ ըագա)։

فالخ (ըալիխ, ա.) 1. երջանիկ, երանելի 2. յաղթող։

فالصو (ըալսո, իտ.) սխալ. 1 – սխալիլ ։ ըաշ – (երժ) սխալ զարնել

فاليونوس (ըալիյօնոս, յ.) կէտ, կետասեակ (հմմ. պալն ։ ըըսաս)։

فاليه (ըալիա, իտ.) ըկլա – հրաւիրանքի ծակ. ըսուր– երևիլ, յայտնուիլ։

فام (ըամ, պ.) գոյն. – սպ սևագոյն, սև, սևամորթ, արկնամոյր. ըլ –

Digitized by Google

վարդագոյն. – ֆրա կարմրագոյն, կարմիր. – ֆեյճ սպիտակագոյն:

فاما (ֆէմմա, ա.) այլ ասկայն, սակայն և այլն:

فاميلیا (ֆամիլեա, իտ.) 1. բնատնիք (չմշ. ֆամիլ) 2. կին (չմշ. ֆաջո) – ֆաջո – բնատնեկան (չմշ. ֆամիլ):

فانطازیه (ֆանդազիէ, յ.) 1. ցոյց, ցուցամոլութիւն, 2. արտաքին զարդ, արտաշքութիւն: **فانطازیه کشیر** (ֆանթազիէ քէշիր ֆլս-ֆիլոսֆիշ) արտաշքութիւն չուտ՝ գրամ չկայ (չմշ. ջոջո):

فانیله (ֆանէլա, իտ.) առաջեակ. մեջքասատեակ շապիկ:

فانوس (ֆանուս, յ. ագ. ֆանոզ) 1. փանոս, լապտեր. 2. [բնգ.] զանգակ, ապակեզանգ:

فانی (ֆանի, ա. ևմ էն. իգ. պանի) անցաւոր, անկայուն. դնյա – անցաւոր աշխարհ. – յոչ ոլևոր, խոր ծեր թուխեան հասած մարդ:

فاینق (ֆանըմազ, թ.) 1. յափրանալ. 2. ծերանալ:

فایه (ֆայիհա, ա. յգ. ֆայզ) 1. անհաստութիւն, պտուղի և ծաղիկի հոտ. 2. անուշահոտ. **فایه‌لی** (ֆայհալի) անուշ հոտ (չմշ. ֆէյր):

فپ (ֆիէ, ա. երկտ. ըստ) խումբ, գունդ, բազմութիւն. **فپ فپ** անկարևոր խումբ, պլտիկ գունդ:

فایطون (ֆայդօն, ֆ.) բաց կոշիկ փայիքոն: (չմշ. այրի ՚ճըչ)

فپا (ֆէպիա, ա.) աւելի լաւ, լաւագոյն. օր. (ևմ ասելիս՝ – ասելս եղիծ գիտնայ աւելի լաւ, իսկ եղիծ չգիտնայ գէշ:

فتاح (ֆէթթահ, ա. ըստ էն) միշտ բացող՝ Աստ. հոգի կամ ա՛վ Աստ. [կը գրեն և առանց ճակատը կը գծեն]:

فتاده (ֆիւթաէ, պ. աւեղ էն. յգ. ֆուդաղան) 1. ինկած. 2. սիրահար (չմշ. աշիգ դուշկօն ՚աւադա):

فتان (ֆէթթան, ա. ֆըտ էն) 1. պատրիչ, փորձիչ, հրապուրիչ, յանկուցիչ. – ֆիշ հրապուրիչ աչք. 2. խաւիչ, սրամ ցանող, խաւարար:

فتاوا (ֆէթավա ֆտաւ ֆէթավի, ա. յգ. ֆտաւզի) ֆէշրիՙ ֆտաւի իսլամական կրօնի վճիռներ:

فتح (ֆէթհ, ա. յգ. ֆտուհ ՚ֆտուհաթ) 1. բացուած; բանալ (չմշ. ՚կաշատ ՚ճըչ) 2. գրաւում, առում, տիրել, նուաճել. ֆտուհ ֆուլք ստանբուլ՝ Պոլսոյ առումը. ֆտուհ – ֆէրան բանալ, խօսելու սկսիլ. ֆտուհ – խօսիլ. 3. [քեր.] իւթիւն (չմշ. ֆտուհ) ղոնդ ֆտուհ ալի – իւթիւնով կը կարդացուի. ֆտուհ ալի ֆտուհ (էպուլ ֆէթհ) աշխարհակալն Ֆաթհ Սուլթան Մեհմետ. ֆտուհ – (ֆէթհի մէյեիթ) դիպաշնուէթ. ոմն – յաղթութեան գիր:

فتحه (ֆէթհա, ա.) [քեր.] իւթիւն ձայնանիշը (չմշ. ֆտուհ ՚ճըչ) ֆտուհ ֆէֆիֆ՝ թեթեւ իւթիւն. ֆտուհ ֆէթհիմ՝ թանձր իւթիւն. ֆտուհ թէնվին՝ իւթիւն (ֆէթհաթէյն, ֆտուհաթան) երկու իւթիւն. (չմշ. ֆտուհ թէնվին թէնվիհիլֆէթհ):

فتحی (ֆէթհի. ֆտուհ ֆէթհիյէ, ա.) յաղթութեան վերաբերեալ:

فترت (ֆէթրէթ, ա.) 1. անիշխանութիւն. – զման անիշխանութեան շրջան. 2. [թժշ.] ընդհատութիւն. – ռիւար անիշխանականներ:

فتق (ֆէթգ. ա.) 1. ճեղքել. որոշ ֆտուհ Հանրային գործերը վարել,

Digitized by Google

հանրային գործոց վարչութիւն. 2. [բժշ.] աղէթափութ. رم — արգանդի անկում. یه — ، ی — աղէթափային։

فتنه (Ֆիթնէ, ա. յգ. فتن Ֆիթէն) 1. խռովութ. խառնակութ. فتنه قوپیق որոմ ցանել, խառնակել, երկպառակութ. 2. հրապուրանք. 3. հրապուրիչ. انگیز ، فتنه جو [Ֆիթնէճու] — آمیز խռովիչ, խռովարար, խառնակիչ. فتنه‌لك 1. դաւ, մեքենայութիւն, խառնակչութիւն. 2. հրապուրանք. فتنه‌لمك 1. գրգռել, գրգել. 2. երկպառակութիւն ձգել, խառնակել, որոմ ցանել

فتوى ، فتوا (Ֆէթվա, ա. յգ. فتاوى) [ոտանաւորի մէջ Ֆէթվի կրնայ կարդացուիլ] իսլամ կրօնական վճիռ. ویرمك — այս տեսակ վճիռ մը արձակել. امینی — Ֆէթվայի դիւանապետ. فتواپناه — خانه ، Շէյխիւլիսլամ, դեսպան. باب فتوى Շէյխիւլ իսլամի ، باب فتوا پناهی ذات — پناهی (հմշ. شیخ‌الاسلام قپوسی) Շէյխիւլ իսլամական։

فتوت (Ֆիւթիւվվէթ, ա.) առատաձեռնութիւն, վեհանձնութ. (հմշ. ، کرم ، سخا ، سخاوت (جوانمردی لی — վեհանձն, առատաձեռն. فتوتمند [յգ. فتوتمندان] վեհանձն, առատաձեռն. فتوتلوافندی չորրորդ սուլթանի տէր մարդոց և հարիւրապետներու տրուած պաշտօնական մակդիր:

فتوح (Ֆիւթուհ, ա. եզ. فتح) յաղթութիւններ. [Ֆիւթուհաթ յգ. ձեն աւելի շատ գործ.] օր. [برچوق فتوحاته نائل اولدی] շատ մը յաղթութեանց արժանացաւ]։

فتوح (Ֆիւթուհ, ա.) 1. բանալ [հմշ. آچق ، کشاد] 2. բացութիւն, հոգւոյ ցնծութիւն. 3. Աստուածային շնորհ. دوچار فتوح Աստուածային շնորհով լի հոգի մը։

فتور (Ֆիւթուր, ա.) 1. թուլութիւն, վհատութ. 2. հոգ ընել. سز — անհոգ. بلا فتور — کتیرمك թուլանալ, վհատիլ. 3 ձանձրոյթ. کلك — ձանձրանալ

فتوى (Ֆէթվա, ա. յգ. فتاوى ، فتاوا) տե՛ս فتوا :

فتا ، فتى (Ֆէթա, ա. յգ. فتيان Ֆիթեան) 1. պատանի. 2. քաջ, դիւցազն, հերոս. 3. վեհանձն, առատաձեռն։

فتيل Ֆէթիլ, Ֆիթիլ, ա. فتيله Ֆիթիլէ — ա. ياق — ی ալ կայ) պատրոյգ. پروندن فتیل فتیل کتیرمك ، چیقارمق միշտ լուծել. طاشی — կտաւաքար, անկիզակ. اداره — ی — խնայողութեան պատրոյգ, հսկայ պատրոյգ. ویرمك — գրգռել. آلق — ی — բորբոքիլ, բռնկիլ. فتیل طاشی (ա. جرالفتیله Ֆանէրիւլֆիթիլէ) հիւսուած. فتیله کیسو فتیله մազի հիւսուած (հմշ. صاچ اورکوسی)։

فج (Ֆէճճ, ա.) անդունդ, երկու ճամբու մէջտեղ խորունկ ճամբայ. من کل فج عمیق (մին քիւլլի Ֆէճճին ամիք) ամէն կողմէ (հմշ. من کل الوجوه)

فجاءة (Ֆիւճա՛էթ, ա.) յանկարծակի. وفات — ا յանկարծամահ ըլլալ.

فجائه (Ֆիւճաէ, فجأه ، فجئه Ֆիւճէ՛, ա.) 1. յանկարծական պատահում. 2. յանկարծական մահ։

فجر (Ֆէճր, ա.) այգ, արշալոյս [հմշ. صادق — کاذب ، (طاك وقتی ، شفق — այգ, արեւագալ. شمالی — Հիւսիսայգ. والفجر (վէլՖէճրի) Կուրանի մէկ գլուխն է کوزلر والفجر اوقویور շատ արթուն եւ խելացի։

Digitized by Google

فجر (Քէճէրէ, ա. եզ. յոյն) 1. *վեղձ չուայտաձեր մարգիկ.* 2. *մեզաւորներ.* 3. *անհաւատներ:*

فجل (Քէճլ, ա.) *բողկ. չյ – բողկավայրի, մոլաբողկ:*

فجور (Քիւճուր, ա.) 1. *անզգամութիւն, մոլորութիւն.* 2. *անառակութիւն, յոփութիւն.* 3. [Քէճուր, *անզգամ, անառակ:*

فجيع (Քէճի', ա.) *ցաւալի, ողբերգական, եղերական. – սյոճ ցաւալի արկած:* فجيعة (Քէճի'ա, ա. յգ. فجايع) *ցաւալի դէպք, – արկած.*

فحاش (Քէհհաճ, ա. շխ էն) 1. *ան ըլգամներուս անզգամը.* 2. *չափազանց անպարկեշտ լեզուն:*

فحاوى (Քէհհավա, Քէհավի, ա. եզ. اڤحوا) *խմասաներ.* (اڤرڤ آڤشين *դաերկդ կրակուքոց խմասաներ ունի):*

فحش (Քուհճ, ա.) 1. *չափազանցութիւն,* 2. *անզգամութիւն. անառակութ.* 3. *պոռնկութ, բոզութ.:*

فحشاء (Քահճա, ա.) 1. ա. فحش 2. *ոլորմութիւն տուլու մէջ ժլատութիւն կծծիութիւն:*

فحشيات (Քուհճիյաթ, եզ. فحش) *1 – ըրդի բոզութիւն ընել:*

فحص (Քահս, ա.) *չնտատութ. պրպտում (հմմ. فحص):*

فحل (Քահլ, ա. անգործ. յգ. فحول) 1. *արձ, յուխտակ, արու [ձի]* 2. *այբ, ամուսին,* 3. *գլխաւոր, պետ:*

فحم (Քահմ, ա.) 1. *ածուխ* 2. [*քիմ.*] *բնածուխ. فحم حجرى քարածուխ. فحم نباتى բնածուխ. فحم حيوانى կենդանական ածխաթթու. فحم حامل ածխաթթու. فحمى* (Քահմի, ա.) *քարածխային. فحمى فحم حامض բնածխային թթու. فحمية ՙգիրկ ածխաթթու գետիններ. فحمية* (Քահմիյէէ) *բնածխատ. كلس فحميه* (Քահմիյէէթ ֆիլս) *կիրի բնածխատ.*

فحوى، فحوا (Քահվա, ա. յգ. فحاوى) *խմասատ. بحسب فحواه – ըստ իմաստին, իմաստին նայելով (հմմ. بحسب مضمونه 'بحسب مفهومه):*

فحول (Քուհուլ, ա. եզ. فحل) 1. ա. فحل 2. *գլխաւորներ, ընչանաւորներ, օնոլներ – նշանաւոր գիտուն, օնոր – գլխաւոր բանաստեղծ:*

فخ (Քէխխ, ա. ապաս. Քազ) *գոռն, որոգայթ (հմմ. قايان, طوزاق) فخ الفار մուկի որոգայթ:*

فخار (Քէխխար, ա.) 1. *կաւէ հողե շինուած ամաններ. Չ անապարթ, պարթեններուս.*

فخام (Քիխամ, ա. եզ. فخم ա. فخم – *կլայ մեծ նախապարներ.*

فخامة (Քէխամէթ, ա.) 1. *մեծութիւն, բարձրութիւն.* 2. *բարձրապատուութիւն.* պոնե فخامة (Քէխամէթ փէճահ) *բարձրապատիւ. – պոնե Ներուն բարձրապատուութիւնը, եպարգոսական. فخامتلو բարձրապատիւ [մուկդիր իշխաններուս]. دولتلو فخامتلو բարձրապատիւ մեծ եպարգոս և եգիպտոսի խոտիվը խօսքի մէջ կ'ըսուի]:*

فخذ (Քախզ, ա. յգ. افخاذ) *բարձ (հմմ. بران، اويلق) فخذ عظم* (ազմի Քախզ) *բարձոսկր. فخذى բարձային:*

فخر (Քախր, ա.) 1. *պարծանք.* 2. *փառք պատիւ (հմմ. افتخار* ոչ *فخرت، مفخرت، اوكونج) 1 – պարծենալ. افتخار، اوكونمك، كسب شرف – 1՝ պատիւ ունե-*

Digitized by Google

նալ. ինչ – պարծանք աշխարհի. իսկ – գրագետներու պարծանքը. ստան – Մարգարէն Մուհամմէտ:

فخری (Տախրի, ա. իգ. ական) 1. պատուական. իսկ – պատուական անդամ. սերտող – պատուական պաշտօն. 2. ձրի, ձրիաբար. ական (յգ. ականներ) անձնագրական բանաստեղծութիւն:

فخور (Տախուր, ա. չքն էն) 1. պարծենկոտ. 2. հպարտ ու – պարծենկոտութեամբ, հպարտութեամբ:

فخیم (Տախիմ, ա. ոտներ էն. իգ. ական յգ. ներ) մեծ. ամեն ոտներ դուռ (ոտներ է) մեծ. ոտներ տերութիւն. ս – ձայն (տիւէլի Տախիմէ) մեծ տերութիւնք:

فدا (Տէտա, ձիշդը Տիտա. ա.) զոհողութիւն. ի – զոհել. յի – զոհուիլ. կարան (յգ. կարանի պ.) զոհողութիւն ընող, անձնազոհ. մսե կարանի ազգին համար զոհատղներ անձնազոհներ. լը – ս – զոհողութ. ուկարանի զոհողութեամբ. ցիւմ (Տէտայի, ա.) անձնուրաց հայրենասէր. ցիւմէ – անձնուրաց հայրենասիրութիւն:

فدان (Տիտան, ձ.) տուն (հմմ. նայ) – լը – ս – տնկարան. ոզի – նոթատուն. կ – ուղիղ հատակ. Տէտտան, ա.) 1. զոյգ մը եզ. 2. եգիպտական արտավար որ 2500 կանգուն է:

فدم (Տէտմ, ա.) 1. տխմար, 2. մանրացուցիչ. ցութիւն 2. մանրացուցչութիւն

فدیه (Տիտէէ, ա) փրկանք. ձայնէ – փրկանք. ներ ու ձայնէ – փրկանք տալ

فذلکة (Տէզլէքէ, ա. յգ. ներ) 1. ամփոփում, համառօտութ. ներ է – համառօտ պատմութիւն. 2. տարեքննութեան տեղեկագիր:

فر (Տէր, պ) 1. լոյս, քաղ (հմմ. ջուխ, ջուղ (շուք, ղունք) 2. զարդ (հմմ. զինչ, սուս) 3. շքեղութ. մեծութ. փառք. 4. (Տէրր, ա.) փախուստ, խոյս տալ, նահանջել, նահանջել. կրկր (Տէրրու Տէրր) պատերազմի մէջ յետս նահանջ. ղրկր տոլաշտ չուտ չուտ շրջապատել:

فرائض (Տէրայիզ, ա. եզ. ասիզ) 1. իսլամական կրօնի անհրաժեշտ պատուիրանները. 2. [օրէնք.] ժառանգական բաշխման գիտութիւն ասող ժառանգորդներ:

فرات (Տիւրաթ, ա.) եփրատ. ջուր – եփրատ գետ. ալտ ու ֆրատ:

فراجه (Տէրաճէ, թ.) իսլամ կինոբու հագած շրջազգեստը:

فراح (Տէրահ, ած. հրէն) 1. գուարթ, ուրախ 2. օգաստուն, բարձրագիր

فراخ (Տէրախ, պ.) 1. լայն, ընդարձակ (հմմ. կուշիշ, կուսի) (ասի) 2. ուրախ, գուարթ. տս – առատաձեռն. կամ – երկնաբարձ, երկնակի. 3. օգաստուն. 4. լայն, առատօրէն. ցիւ (Տէրախի, թ.) 1. հին ատեն պարզ գինուորներու ձեռքերուն վրայ կարուող շրջանակաձև դեղին թիթեղ. 2. [պ.] առատաձեռնութիւն, լայնութիւն:

فراده (Տիւրատէ, ա.) – լի ըլ (ալէյ Տիւրատ) զատ զատ (հմմ. فرادا على الافراد على ألفاظ)

فراديس (Տէրատիս, ա. եզ. սոս) դրախտներ. ներ (ազատիսի –) ամենատեսրք դրախտ:

فرار (Տիրար, ա.) 1. փախուստ. ի – 2. փախչիլ, փախուստ տա՛,

Digitized by Google

խոյս տալ. ցրվ (ֆիրարի, ա. յգ. ոնգրար ‹ոնգրար) 1. փախստական. 2. գաղտնիք [գինուոր] (հմշ. ջաշխ) ։

فراز (ֆիրազ, պ.) 1. զառ ի վեր (հմշ. ծուքը հկ. ծուխ ‹ծուխ) 2. բարձունք [երկնից] միջ – երկնից բարձունքը. ֆրազրա (սէրֆիրազ) գլխաւոր, նշանաւոր. – ձոր (կէրէկ ֆիրազ) ա. ֆրազ. ց – բարձրութիւն ան – (ֆիրազկիւտ, պ.) բարձրացնող։

فراست (ֆիրասէթ, սխ. է ֆէրասէթ, ա.) կորովամտութիւն (հմշ. ասկիլ) արթնամտութիւն. – լաւ գիմագիտութիւն, քննողնութիւն. ն – արթնամիտ, կորովամիտ։

فروست (ֆիւրուսիյէթ, ֆրուսիյէթ, ֆրայ ֆէրասէթ, ա. տրչէն) 1. հեծելութ. 2. ձիաբծութ.։

فراسیون (ֆէրասիյեուն, ա. բուս.) ատիւծագի։

فراش (ֆիրաշ, ա.) 1. անկողին (հմշ. ֆաշեկ ‹ֆաշեկ) ու – կաշնոյ ծառայել. հոգալ – հանգիստ անկողին. 2. կին, կողակից. չէնայնան։

فراش (ֆէրրաշ, ա. ֆրչ էն) 1. անկողնապատրաստող, սեռնեկապատրաստիչ. 3. սեռնեկապան. 4. գեաղէպ և Մուհամմետ մարգարէին շիրիմին պահապանը. 5. մկկիթներու ապառաւոր. 6. (Ֆարաշ) ա. ֆարաշ ։

فراشت (ֆէրաշէթ, ա.) 1. գեաղէպի և Մուհամմետի շիրիմին պահապանութիւնը ու ապառաւորութիւնը. գնալ– հրավարտակով արուած բարձր աստիճան մը, զոր ունեցողները փոխանորդ մը կը կարգեն և ամէն տարի նուիրական վայրերու կարգ մը նուէրներ կը մատուցանեն. կնկ ‹գնալ –

վերհափառ Սուլթանին այս պաշտօնով փոխանորդը. 2. (ֆէրաշէթ) թիթեռնիկ։

فراشی (ֆէրաշի, ա. իգ. գիւրա) թիթեռնակերպ, թիթեռնաձեւիկ. լուսնի – թիթեռնաձիններ։

فرعنه (ֆէրաւիկէ, ա. եզ. օնթրա) Փարաւոններ. տոհ ‹ – եգիպտոսի փարաւոնները։

فراغ (ֆէրաղ, ա.) 1. եա կենալ, դադրիլ, հրաժարիլ [գործէ] 2. հանգստութ. (հմշ. հատրաթ) – ընել հանգիստ անկիւն. 3. անգործութ. հանգստասէրութ. խոհ – ‹ալ – արտի՝ մարքի անգործութ. 4. փոխանցում, փոխանցել [կալուածի], ծախել, վաճառել կալուածի լուսնոտ – փոխանցման գործողութ. ջեթ – վերջնական վաճառում. – ‹ուղ ‹ուղալ – (ֆէրաղ պիլվէճա) անշարժ կալուածի փոխարէն առժամեայ փոխանցում։

فراغت (ֆէրաղաթ, ա. ապաս. ֆէրաղ) 1. եա կենալ, դադրիլ, հրաժարիլ. 2. ձգել, թողուլ. 3. անգործութիւն, հանգստասէրութ. – ձիւր խաղաղ անկիւն։

فراق (ֆիրաղ, ա.) 1. բաժանում, անջատում. (հմշ. ալըլըք, ‹իրան, ‹իրգը) (ֆրգը) – ոճ (միիէնի ֆիրաղ) բաժանման նեղութիւնք 2. տխրութ. վիշտ, (հմշ. ոյզ) (հմշ. ֆրգալի տխուր, տխրագնեցիկ սրալի։ ալ – հրաժեշտի խօսք։

فراموش (ֆէրամուշ, պ.) մոռացում. ‹ – մոռնալ (հմշ. ունութ) (պարս. ասանաւարի վեր կրնայ գրուիլ նաև ֆրամուշ ‹ֆրամուշ)։

فرانجله (ֆրանճէլա, իտ.) արքայահաց. ‹ – արքայահաց ծախող

Digitized by Google

فرانسز (ֆրանսըզ, ը.) 1. գաղիացի, Ֆրանսացի. 2. գաղիական. լսւսն – Ֆրանսերէն, գաղիերէն. ֆրանսէզ ծնունդ Ֆրանսական հպատակ. ըլլալ – գաղիական սակի. հագուստ ֆրանսէզ գաղիերէն, Ֆրանսերէն. այս կլսմ – Ֆրանսախօս։

فرانسوی (ֆրանսէվի, ա. իգ. ֆրանսուա) գաղիական, Ֆրանսական. – լսն Ֆրանսերէն. ֆրանսուա ֆրանսիսկոս. գաղիական մեծ բառարան. ա – ադիւթ Ֆրանսական մատենագրութիւն. ոճաբան – Ֆրանսերէն լեզուով։

فرانسه (ֆրանսա, թ.) Գաղիա, Ֆրանսա. ըլլալ – Ֆրանսական հանրապետութիւն. լ – գաղիացի։

فرانق (ֆրանգ, ֆ.) Ֆրանք. լզ – Ֆրանքերէն։

فراوان (ֆիրավան, պ.) 1. չատ, բազում. 2. խորին. – խմել – խմելու խորին ընդհակումբիւն։

فربه (ֆէրպիհ, պ.) գէր, պարարտ. (տես. լսւ, լսնլ – լսւ պարարտ ապուղ. ս – գիրութիւն։

فریون (ֆէրիյուն, ա. բուս.) ափիոն. – ծոմի ափիոնի չիքը։ ա – ալսծ ափիոնեզէնք։

فرتوت (ֆէրթութ. պ.) 1. ջաւսմ եալ, ցնդած (տես. ֆաթուհ, 'ոցնը') 2. հնամեայ, հինաւուրց (տես. ֆաճր) – չքաւ հինաւուրց երկինք։

فرج (ֆէրճ, ա.) 1. բաւնոց, ս – բաւնոցային. 2. (ֆէրէճ) ազատութիւն, փրկութիւն. فرج الصبر (ֆէրճիւսսապրու ալ-ֆէրէճ) համբերութիւնը փրկութեան բանալին է։

فرجام (ֆէրճամ, պ.) վախճան, վերջ. –նուն բանի վախճան ունեցող, քարեբախտ. – ի – ս գէշ վախճան։

فرد (ֆէրտ, ա. յգ. افراد) 1. անզոյգ, մեկ. 2. անհատ. ոչ մի ֆրտ անհատ մը. افراد من الاناس (ֆէրտէն մին էլ ունեցող, գերբախտ (հմմ. العاقبة في الخير) – կան – գերբնական։

فرجه (ֆէրճէ, ա.) 1. տզատութիւն, փրկութիւն. 2. ճեղքուածք, ճեղք. բացուածք. պի – գետնի ճեղք. պի – պատի ճեղքուածք. պի ու – պատի ճեղքուածք. պի գրի ու – առթի գտնել. պի ու – փախչելու առթի գտնել. յաջողիլ. ու – պի մտնել. ոչ մի ելք գտնել։

فرچه (ֆըրչա. ֆորձա ֆուրչա, խո.) 1. խոզանակ. 2. վրձին. ներկ-խոզանակել. ձէկ-խոզանակել տալ։

فرح (ֆէրահ, ա.) 1. զուարթութիւն. 2. (ֆէրիհ տզատութիւն. 2. (ֆէրահ) 1. զուարթ. 2. օգտակար, բարեբեր. ի – զբօսնուլ, զուարճանալ. – ար – զուարթացուցիչ. մեկ – զուարթացնել, զբօսցնել. ձէկ – զբաւարճանալ, սիրտը բացուիլ. ֆրանգ – լնել զուարթացնել. սիրտը բանալ. լզ – . ա. ֆրտ. լզ – (ֆէրահ ֆէզա), լզ – (ֆէրահ էֆզա) զուարթատուր. ֆրանգ (ֆէրահնաֆ) 1. զուարթ, ցնծագին. 2. երաժշտական եղանակ մի։ պի – զուարթ, ուրախ։

فرحان (ֆէրհան, ա. ֆրտ էն) զուարթ, ուրախ։

فرخ (ֆէրրախ, ոճնդ ֆէրխիւսէ, պ.) 1. բարեբաստիկ, երջանիկ, երանելի. 2. օրհնեալ, օրհնած. ոճնդ (ֆէրուխզաս) երջանիկ զաւակ (տմմ. محمود ولد فرخنده فرخنده فال ոճնդ طالع فرخنده بخت. պէ ոճնդ ա. ոլորում. ոչ ոճնդ ուղղափառ. ոճնդկան (ֆէրխիւսէկի, պ.) երջանկութիւն, օրհնութիւն։

فرد (ֆէրտ, ա. յգ. افراد) 1. անզոյգ, մեկ. 2. անհատ. ոչ մի ֆրտ անհատ մը. افراد من الاناس (ֆէրտէն մին էլ

Digitized by Google

فرسا (ֆէրսա, պ. յգ. յան) 1. մա. չեցնող, հինցնող. 2. պատող

فرسا طاقت հիւծող, կարողութիւնը ը-պատող. فرسادرخت (խրէսֆէրսա) խել քը գլխէն տանող, զսլմացնող։

فرسان (ֆիւրսան, ա. եզ. فارس) ա. فارس ։

فرستاده (ֆիրիւպաստ, պ. յգ. فرستادگان) 1. դրկուած (հմմ. كوندرلمش, لسرم միւռել, լոսրա) 2. պատուիրակ. 3. մարգարէ (հմմ. رسول) ։ – դրկել։

فرسخ (ֆառսախ, ա. հնս فرسخ ֆէրսէնկ էն. յգ. فراسخ) փոքսախ.

فرسخ 1. չատ, առատ 2. լաւ։

فرسوده (ֆէրսուտէ. պ.) 1. մաշած, հին, հինցած. – ةجامه كهنه فرسوده գգեստ. 2. պատռած և ազտոտած [ժողովրդապատ ժողովրդ] կօշիկ –։

فرسی (ֆիւրսի, ա.) 1 պարսկական. فرسیات (ֆիւրսիյեաթ) պարսկական մատենագրութիւն. 2. (ֆէրսի) ձիական։

فرش (ֆէրշ, ա.) 1. տարածել, ափռել. 2. փռել [գորգ և ն.]. 3. գորգ, օվոց, անկողին. 4. մահճերս. օր. (اقبال) وبخت جاهی فرزانه کوشتر ادبار بخت عالمی (فرزانه کوشتر اديوانه کوشتر) فرزانگی (ֆէրզանկէկի, պ.) 1. գիտութիւն. 2. իմաստութիւն. 3. եզականութիւն (հմմ. تفرد حال)

فرشته (ֆիրիշթէ, ֆէրիշթէ. պ. յգ. فرشتگان) 1. հրեշտակ (հմմ. ملك) – صفات 2. հրեշտակի պէս մարդ, չատ բարի գեղեցիկ մարդ. սիա – ، خصلت ، (ֆիրիշթէ խասլէք) հրեշտակաբարոյ։

فرصت (ֆուրսաթ, ֆրսաթ, ա.) ա-ռիթ, պատեհութիւն. զոլլանգ – كوزنگ – առիթ փնտռել. فرصتجو (ֆրսաթճու, պ. յգ. فرصتجویان) 1. առիթ փնտռող. 2. բախտախնդիր։ او فرصتیاب առիթ գտնել. (հմմ. بولق فرصت)

فرض (ֆուրզ, ա. յգ. فروض) իսլամական կրօնի բացարձակ

فرس (ֆէրս) ոչ ոք. – جوج چشمانداز. 3. առանուտորի միայն մէկ տուռնը։

فردا (ֆէրսա, պ.) 1. վայրի (հմմ. يابو) 2. հետևեալ օր կոնսլասդրա. سه – հետևեալ օր. قالمه يه – ֆետաձգել, վաղուան ձգել. 3. ապագայ (հմմ. آتى) زمان كجك (كلك) آكمق فردايى ապագան յիշել. لمق – փիչերը անցընել, մինչև առաւօտ կենալ (հմմ. بيتوتت)

فردوس (ֆիրտէվս, ա. յգ. فراديس) 1. պարտէզ (հմմ. بوستان, باغچه) 2. դրախտ (հմմ. جنت، بهشت، اوچاق) – آشيان فردوس դրախտաբնակ, հանգուցեալ. հո-գելոյս [մեծապատուներու կ'բսուի] جنتمكان ։ فردوس آشيان سلطان سليم خان

فرده (ֆէրտէ, ա.) բեռնակ, պա-տառ, կապոց (հմմ. كيد)։

فردی (ֆէրտի, ա.) 1 անզոյգ երկ, եղերակ. 2. եզական։

فرزانه (ֆէրզանէ, պ.) 1. գիտուն. 2. իմաստուն (հմմ. حكيم، فيلسوف) 3. եզական (հմմ. تفرد، يكانه) օր. (اقبال) وبخت جاهی فرزانه کوشتر ادبار بخت عالمی (فرزانه کوشتر اديوانه کوشتر) فرزانگی (ֆէրզանէկի, պ.) 1. գիտութիւն. 2. իմաստութիւն. 3. եզականութիւն (հմմ. تفرد حال)

فرزج (ֆէրզէճ, ա.) արգանդը ու-ղիղ բռնող գործիք մը։

فرزند (ֆէրզէնտ, պ. յգ. فرزندان) որդի (հմմ. ولد، اوغل) – ارجمند – գոհար զաւակ. սիւ – որդիական։

فرس (ֆէրս, ա. յգ. افراس) 1. ձի (հմմ. آت، بركير) 2. մատակ. البحر – գետաձի (հմմ. صو آيغرى، بوتام) ևպոպոտամ

فرس – قديم – հին պարսկաստան. – ايسلى հին պարսկերէն։

Digitized by Google

պարտք. عين فرض անհատական պար-տք. فرض كفايت ընդհանուր պարտք. نه اوزريكه فرض քեզի ի՞նչ պէտք։

فرض (ֆարզ. ա. յգ. فرضيات) են-թադրութիւն, ենթադրել: فرض محال اولەرق (ֆարզը մուհալ օլարագ) անհնարինը ենթադրելով. فرض ممكن են-թադրելի، بالفرض (պիլֆարզ) դիցուք թէ فرضا (ֆարզէն, فرضا ֆարագա, ա.) դիցուք թէ, ենթադրենք թէ. فرضى (ֆարզի) ենթադրական، فرضيات (ֆարզիյեաթ, ա.) ենթադրութիւններ. فرضيات قبيلندن ، فرضياتدن عبارت իբր են-թադրութիւն. فرضيات غير ممكنه ցնորք։

فرط (ֆէրդ, ճարդ ա.) չափազան-ցութ. ծայրայեղութիւն. محبت — ծայրայեղ սէր. ذكا — հանճար, տաղանդ. تحسر — չափազանց կարօտութիւն :

فرطونه (ֆուրթու-նա, թ.) فورطنه، فورطونه، փոթորիկ (հմչ. تندباد) صرصر — لى — փոթորկալից. — لى هوا փոթորկալից օդ :

فرع (ֆէր, ա.) 1. (فروعات، فروع) յգ. ճիւղ. 2. բաժանում, ճիւղ. 3. ստորաբաժանում, երկրորդական մաս 4. (օրէնք.) զաւակ, շառաւիղ: فرع فعل [քեր.] ընդունելութիւն, դերբայ. — طالع տակէ բուսած ճիւղ فرعى (ֆէր'ի ա. իգ. فرعيه) երկրորդական։

فرعون (ֆիր'ավն, ա. յգ. فراعنه) 1. փարաւոն. 2. բռնաւոր. 3. հպարտ. 4. Հին տաեն Եգիպտոսի թագաւորներուն մակդիրը. — فاره‌سى օձամարդ մուկ։

فريفته، فرفته (ֆիրիֆթէ, պ.) խաբ-ուած. — او խաբուիլ. نسا آسا زيب وزينته فرفته اولمامق կիներու պէտպաճուճանքներէ խաբուելու չէ.

فرفير (ֆըրֆըր, ա.) ծիրանի (հմչ. ارغوان، ارجوان) — ى، — يه ծի-րանեգոյն. — يه، داء ال — ծիրանախտ։

فرق (ֆարգ, ա.) 1. տարբերութ. 2. զանազանութ. խտրութ. — ـنه وارمق — զանազանել. — ـنه وارمق կռահել, որոշել. آقچه — ى լումայաշահ, դրամի տարբերութ. كلى — (ֆարգըքիւլլի) մեծ տարբերութ. — بلا առանց տարբերու-թեան, անխտիր. بلا فرق جنس ومذهب առանց ազգի և կրօնքի խտրութեան. — لى — տարբերութ, ունով. — سز — առանց տարբերութեան, շատ նման :

فرق (ֆէրգ, ա.) 1. գլխու գագաթ — ضفاده (ֆէրգը զումաֆատա) ակռաններուն գլխուն վերև. 2. (ֆը-րագ, եզ. فرقه) — مظفره (ֆըրագը մու-զաֆֆէրէ) յաղթական զօրաբաժին-ներ. — سياسيه (ֆըրագը սիյասիյէ) քա-ղաքական կուսակցութիւնք։

فرقان (ֆօրգան. ա.) կուռան (հմչ. قران كريم) يوم الفرقان լիալուսնի։

فرقت (ֆըրգաթ, ֆուրգաթ, ա.) բա-ժանում, զատուիլ, անջա-տում. زده — (ֆըրգաթզէտէ) բաժնուած:

فرقتين (ֆըրգաթէյն, ա.) երկյարկ նաւ. زرهلى فرقتين (զըրհլը ֆըրգաթէյն) երկյարկ նաւատորմիղ։

فرقد (ֆէրգատ , ա.) Հիւսիսային բևեռի մօտ երկու փայլուն աստղերէն իւրաքանչիւրը :

فرقه (ֆըրգա, ա. յգ. فرق ֆըրագ) 1. խումբ [մարդու, թռչունի եայլն] 2. հերձուած, աղանդ. 3. կու-սակցութիւն. — سى اتحاد و ترق միութեան և յառաջդիմութեան կուսակցութ. — عوام، عباد ռամկավարական կուսակ-ցութիւն. — سى حريتپروران ազատական

Digitized by Google

կառավարչութիւն. ես – կարճատեւ պահպանողական կառավարչութիւն. մեծ ես – մեծ պահպանողական կառավարչութիւն. 3. զօրաբաժին ասկեր ձգրէ. فرقه գունդ, զօրաբաժնի հրամանատար:

فیرلامق، فرلامق (ֆըրլաթմագ, թ.) 1. ուժով նետել. 2. գինը բարձրացնել:

فیرلامق، فرلامق (ֆըրլամագ, թ.) 1. ցատկել, յանկարծ ելնել. 2. գին բարձրանալ:

فیرلاق، فرلاق (ֆըրլագ, թ.) 1. պղպեղի կամ նման համեմի հատիկը կտորած մաս. 2. բարձր. [գին] 3. գործօն [կին]:

فیرلایش، فرلایش (ֆըրլայըշ, թ.) 1. ծաղրում. 2. բարձրացում [գնի] (հմմ. ձգ)

فیرلداق، فرلداق (ֆըրլդագ, թ.) 1. չռնչան. 2. մեքենայություն, նենգություն, խաբեություն. մեր ես – մեքենայել:

فرما (ֆըրմա, պ.) հրամայող. – حکم տիրել. – فرمان իշխող, տիրապետող. սր. (յիշ. فرمان فرمای اقرام وایم և ազատից իշխող մեծ վեհապետ)

فرماصون (ֆարմասօն, ֆ.) ազատորմած. قلی فرماصون ազատորմածութիւն:

فرمان (ֆըրման, պ. ար. ընդհ.) 1. հրաման (հմմ. اوامر) աստուածային հրամանը. ڕاشادی – կայսերական հրամանը. 2. հրովարտակ (հմմ. برات, برلیغ, یرلیغ) սրով հրամայում է սահմանադրական պաշտօնական գրութեան վերջաբանը որ նախարարներու և մեծաչախճներու յատուկ է. فرمان فرما حضرت Մեծ նախարգոսի յատուկ է. فرمان یوردی – հրամայել. فرمان قلمق – հրամայել. فرمانبردار, فرمانبرداری (ֆըրմանպէրտար) հնազանդ, հրամանակատար. ی – հնազանդութիւն:

فرماندە (ֆըրմանտի, պ.) հրամանատար. فرماندەلق հրամանատարութիւն. فرمانروا (ֆըրմանրըվա, պ.) իշխող, հրամանը քալեցնող, ազդեցիկ. قبائلی فرمانروسی հրովարտակաւոր. ضابط قبائلی հազարապետ և աննկէ վեր սահմանադրական պաշտօնեայ:

فرمایش (ֆըրմայըշ, պ.) հրամայում, հրամայել (հմմ. امر یورمق)

فرموده (ֆըրմուտե, պ.) 1. հրամայուած (սահ. ի չի գործ.) 2. հրամանը. اینکیلیلرك فرموده سی Ձեր հրամանին:

فرنك (ֆրէնկ, թ.) 1. ֆրանկ. 2. եւրոպացի (հմմ. افرنج) فرنك اوزوی Եւրոպական լեզուով. جه – 1. եւրոպական լեզուով. 2. ֆրանսերէն:

فرنكستان (ֆրէնկիսթան, պ.) 1. Գալլիա. 2. Եւրոպա:

فرنكی (ֆրէնկի, պ.) 1. գալլիական ախտ (հմմ. جیچه افرنجی) 2. շատ զօրաւոր բարակ առատան. 3. կղպանք, փականք. فرنكیلی գալլիական ախտաւոր:

فرو (ֆիւրու, պ.) վար, ստորին, ցած. تر – աւելի վար ստորին. ترین – ստորնագոյն, ամենացած. فرقه او հնազանդիլ. دانه – վար մնացած, տկար, եւս մնացած, յոգնած. دانه فرو (ֆիւրու նիհաստ) Հանուած [թիէ մը]:

فروح (ֆէրուհ, ա. հրգ էն) ուրախ, զուարթ:

فروخت (ֆիւրուխթ, պ.) վաճառուած. – بذل վաճառականի գին. ا – ծախել, վաճառել (հմմ. بیع, صاتمه، صاتق، صاتش) بالفروخت (պիլֆիւրուխթ. ծախելով. ախալ է):

Digitized by Google

فروز (Ֆիւրուզ, պ.) افروز . ա. دلفروز ، جهان فروز աշխարհ լուսաւորող։

فروزان (Ֆիւրուզան, պ.) լուսաւոր փայլուն (հմմ. ضیادار ، پارلاق)։

فروزنده (Ֆիւրուզէնտէ, պ.) լուսաւորող, փայլեցնող (հմմ. منور ، تنویر ایدن ، پارلادان Միւնէվվիր)։

فروست (Ֆիւրուսէթ, فروسیت Ֆիւրուսիյէթ, ա.) 1. ձիավարութիւն. 2. ձիարուծութիւն. 3. ձիավարժութիւն։

فروش (Ֆիւրուշ, պ. յգ. فروشان) ծախող, վաճառող (հմմ. بایع ، صاتان) — می գինեվաճառ. — چای թէյավաճառ. — کتاب գրավաճառ. — خود ինքզինքը ծախող, ինքնագով, պարծուկ. — معلومات ինքզինքը բանգէտ ձեւացնող. 2. ժանիքանգակ։

فروع (Ֆիւրուու, فروعات ա. յգ. فرع ի) ա. فرع ։

فروغ (Ֆիւրուղ, պ.) 1. լոյս (հմմ. ضیاء ، نور) 2. ճառագայթ (հմմ. پرتو ، شعله) 3. փայլ, արձակ. افشان — լուսաճաճանչ, ճառագայթ արձակ. آفتاب — արեւու ճառագայթ. فروغ حسن գեղեցկութեան փայլ։

فرومایه (Ֆիւրումայէ, պ. յգ. فرومایکان) ստոր, ստորին [խոնարհ], գձուձ (հմմ. بداصل ، صویسز)։

فرون (Ֆուրուն, պ. Ֆըրըն թ.) փուռ. — جی փռապան։

فروه (Ֆէրվէ, ա.) մուշտակ (հմմ. پوستین ، کورك) فروۂ بیضاء սպիտակ մուշտակ (հմմ. بیاض کورك)։

فروردین (Ֆէրվէրտին, պ.) Մարտ գարնան առաջին ամիսը։

فره (Ֆէրէ, թ.) 1. լորամարգիի՝ կաքաւի ձագ. 2. (Ֆիրա) կշռանկութիւն, պաքասում [պարտանքի]։

فرهنك (Ֆէրհէնկ, պ.) 1. գիտութ., հմտութիւն. 2. հանճար, ճարտարութիւն. 3. (պարսկերէն) բառարան. شعوری — Շուուրիի բառարանը։

فریاد (Ֆէրեատ, պ.) 1. աղաղակ. 2. օգնութեան աղաղակ. 3. ողբ, կոծ. فریادرس (Ֆէրեատրէս, فریادرسان Ֆէրեատրէսան) օգնութեան հասնող, օգնող. — جی ، — خوان (Ֆէրեատխան) օգնութիւն խնդրող. دادوفریاد Ած. ողորմի։

فریب (Ֆիրիյպ. فریبنده Ֆիրիյպէնտէ, պ. յգ. فریبندکان) խաբող. — دل սիրտ խաբող, գրաւիչ. ابله فریب (Էպլէհ Ֆիրիյպ) տղայամիտները խաբող։

فرید (Ֆէրիտ, ա. իգ. فریده) աննման, միակ, եզական (հմմ. بی نظیر ، بی مثل ، امثالسز) անզուգական. جریدۂ فریده եզական թերթ. — العصر դարուն անզուգական անձը. 2 շարուած մարգարիտ (հմմ. عقدمنظوم ، دیزلمش اینجی) 3. յատուկ անուն. فریده 1. եզական՝ անզուգական մարգարիտ և ուրիշ բաներ. 2. յատուկ անուն [իգական սեռի]։

فریضه (Ֆէրիզա, ա. յգ. فرائض) 1. իսլամական կրօնի անհրաժեշտ պարտիքը. 2. պարտականութ. 3. ժառանգութեան բաժին. فریضۂ ذمت պարտանձին فریضۂ ذمت عبودیت

فرفته، فریفته (Ֆիրիֆթէ, պ.) 1. խաբուած. 2. հպարտ օր. (دنیانك نەسنه فریفته اوللی) աշխարհին ինչ՞ին հպարտանալու է) — اول խաբուիլ։

فریق (Ֆէրիգ, ա. յգ. فریقان . فرقه ، ...) 1. խումբ. فریق فریق խումբ խումբ. — المامی երկայն ընտիր խնձոր մը. 2. զօրաբաժնի հրամանատար. — ایکنجی ، — برنجی . ی — بحریه ծովակալ

Digitized by Google

فسحت (փիւսխաթ, ա.) ընդարձակութիւն (հմմ. وسعت, كشيش) ։ **فسحت ميراى** – ընդարձակ պալատ. **فسحتكده** (փիւսխաթկէտէ) ընդարձակ տեղ. ընդարձակ տեղ, ուր երկնից ընդարձ. ասպարէզի մէջ. կաթիլ – աշխարհի ընդարձ. հրապարակը

فسخ (փէսխ, ա.) ջնջել, ջնջում, ապրելը. شركت – ընկերութիւն լուծել. ۱ – գրոյ որոշումը ջնջել. فسخ عقد պայմանագրութիւնը ջնջել ։

فسخه (փէսխա, ա. բժշ.) նեխուած, փտուած. ناننك فسخه հիւանդանոցի նեխուած ։

فسله (փէսէտէ, ա. եզ. յոռի) խառնակիչներ, խառնակիչներ ։

فسرده (փիւսիւրտէ, պ. ոյրմա էնի) 1. սառած. – جسم սառած մարմին. 2. անզգայ, անտարբերութիւն, պաղ. – دل անզգայ սիրտ. فسرده چاى պաղարիւն (հմմ. قالى قوغروسى)

فسق (փսզ, ա. յգ. فسوق) 1. անառակութիւն, աւերաքշտութ. 2. չարաչարութ. ցոփութիւն. زنا و فسق ։

فسقه (փէսէգա, ա. եզ. فاسق) 1. ամբարիշտներ, անառակներ. 2. չարայար և ցոփ մարդիկ ։

فسقيه (փիսզիյէ, թ.) ջրայարդ, չարտրտուն. ա. գաճ ։

فسكت (փիսքէթ, խս.) նստապետի առաւիչ (հմմ. كبجى دودوجى) ։

فسكه (փիսքէ, թ.) 1. ա. գաճ 2. պոնդ. ձուլուած դրամ. فسكه طوقوندن ضرب اولنمش ձուլուելէն առաջ պատրաստուած դրամ – պոնդել ։

فسلامق (փսլամազ, ժող. فسلداماق, فسلداماق) ա. գաճ ։

فسلكن (փէսլիէկն, թ.) առհասն, շահաստրամ (հմմ. ريحان) յ ։ – կուշտրուկ (հմմ. العارد حشيشة) ։

قلقرى ջուրբաժինի հրամանատարութիւն։

فريل فريل (փրրլ փրրլ) արագ արագ. كذب فريل فريل ստութիւն գլխագլուխ դառնալ

فزا (փէզա, պ.) սեւեռնող. فزا جان հոգեպատիր. –ڤ قوبوب بارمق մէջ. կաթիլներ

فزع (փէզա', ա.) 1. վախնալ և մեկուն ապաւինիլ. 2. յուսահատիլ, յուսահատութիւն

فزود (փիւզուտ, պ. յոյժ էն) աւել ցընող. –جنه նեղուած. աւելցնալ

فزون (փիւզուն, պ. ոյժ էն) աւելի, առաւել. اولو (օլօ – ژيكر կենդանիներուն աւելնայ). فزونى (փիւզունի, պ.) առաւելութիւն, երկարութ. بر شى فزونى ورمك շատութիւն

فس (փէս, թ.) ֆէս. գաւակ. جى – գաւակաճառ. كميك–ֆէս գնել։

فساد (փէսաս, ա. յգ. افساد) 1. ապականութ. 2. խանգարում. ى – ոճ ստամոքսի խանգարում. – اخلاق փչուց ապականութ. كمروشوه – խաւսութիւն ձգել, որմ ցանել. عالم فساد ئيكور (ալէմի էֆսիւտ էսաս) այս աշխարհ. 3. խռովութ. 4. գէշութիւն. – اهل ، ذى – պարկեշտ խռովարար, խռովարարական. ايز – .انكيز – խռովայղց. جى – .ايز – խռովարար։

فسان (փէսան, պ.) յեսան (հմմ. يلكى) – شنك յեսանաքար (يلكى طاشى)

فسانه (փէսանէ, պ. ոյժ էն) առասպել. كو – առասպելախօս։

فستان (փիսթան, թ.) շրջազգեստ. لى – շրջազգեստուոր. جى – ցուռ

فستق (փսթզ, թ.) պիստակ. چام، شام فستق շոմի պտուղ. պիստակ. فستق (փսթզզ) պիստակագոյն, բացկնաւէ

فستكيز (փէսթէիզ, թ.) – ոմն ոմն, ոմնկ նման բաներ։

Digitized by Google

فسون (Ֆիւսուն, فسوس Ֆիւսուս, պ.) ա. افسوس، افسون ·

فسيح (Ֆէսիհ, ա. فسحت էն. իգ. (فسيحه) ընդարձակ, լայնա-ծաւալ, լայնատարած. صحراى فسيحهٔ լայնատարած դաշտ. ساحهٔ فسيحهٔ عالم սաս-խարհի ընդարձակ հրապարակ։

فسفساء (Ֆիւսէյֆէսա, ա.) մուսիոն, երփնախիճ ։

فشفش (Ֆըշ Ֆըշ, فشافش Ֆէշաֆէշ, պ.) 1. Փշրդիւն. 2. շաչ, շաչիւն. 3. խոխոջ, խոխոջիւն · فشا فش. فشافش تير լաբաս զգեստին փշրդիւնը · (Ֆէշաֆէշիթիյր) նետին շաչիւնը ·

فشان (Ֆէշան, պ.) ա. افشان - . آتش հրացայտ - . كوه آتش հրաբուխ։

فشر (Ֆըշըր, թ.) فش فش . ա. فشر فشر . داغق - 1. Փշրտիւն հանել տալ. 2. շաչել տալ. فشرداىق 1. Փշրտալ. 2. շաչել. 3. խոխոջել ։

فشردى (Ֆըշըրտը, թ.) կարկաջ, կարկաջիւն։

فشقرغق (Ֆըշգըրըգմագ. թ.) ժայթ-քեցնել, ժայթքել ։

فشقرمق (Ֆըշգըրմագ, թ.) 1. բղխե-լու, ծլիլ. 2. ժայթքել ։

فشقريق (Ֆըշգըրըգ, թ.) ջրցայտ

فشق (Ֆըշգը, թ.) ալբ. فشقيلى ալ-բիւս (հմմ. حزبلى، كوره‌لك)։

فشقين (Ֆըշգըն, թ.) ծիլ, պտուկ։

فشلدامق (Ֆըշըլտամագ, թ.) 1. շշել, շառաչել. 2. խարշափել։

فشلدى (Ֆըշըլտը, թ.) 1. շշում, շառաչ. 2. խարշափ ։

فشنك (Ֆիշէնկ, թ. Ֆիշէք) փամ-փուշտ, քարթուշ (قارتوش) كستانه - ى . هوائى - ، هوا - ى հրթիռ. պայթակ. - دلى խենդ, խօլ. فشنكجى փամփշտագործ, հը-րարուեստիկ. فشنكخانه փամփշտարան. فشنكلك փամփշտոց ·

فص (Ֆաս, ա. երկ. فصين Ֆաս-սէյն. յգ. فصوص) 1. մատնիի բոյն' խոռոչ. فص نگين մատնիի խոռոչ. 2. (մրգ.) յօդուած, յօդ. 3.[բուս.] բլթակ. (فصى Ֆասսիկ.) (فصيه) բլթակաւոր

فصاحت (Ֆէսահաթ, ա.) պերճու-թիւն. - كلام բառի մէջ պերճութիւն. - كلامده պերճախօսութ. فصاحت مخل (մուխիլլի Ֆէսահաթ) պեր-ճութիւնը աւրող. - پرداز պերճախօս ։

فصاد (Ֆասսատ, ա.) երակահատ, արիւնահան·

فصال (Ֆիսալ, ա.) 1. բաժանում, անջատում. 2. կաթէն կտրել, ստնահատել. (հմմ. فطام، سوتدن كسمك) 3. (Ֆասսալ, ա. فصل էն) չար-լեզու, բամբասող, բանսարկու ։

فصحاء (Ֆիւսէհա. ա. եգ. فصيح) պերճախօսներ, ճարտարներ. فصحاى عربدن արաբ պերճախօս ·

فصد (Ֆաստ, ա.) وريدى - երակա-հատութիւն. արիւնահատու-թիւն. شريان - շնչերակահատութիւն ·

فصر فصر (Ֆըսըր Ֆըսըր, թ.) անընդ-հատ. اكمك - - ծխել ·

فصل (Ֆասլ, Ֆասըլ, ա. յգ. فصول) 1. բաժանում, անջատում. 2. մաս. 3. գլուխ գրքի 4. հատուած. 5. Նուագ. երաժշտական կտոր. 6. եղանակ (հմմ. موسم) 7. լուծում [կռուի] 8. բամբասանք. 9. արարուած, արար 10. բաժնել. 11. լուծել. 12. բամբա-սել. اصلى - ى يوق բացարձակապէս ան-

Digitized by Google

հիմն. ուստ. յաք. ռեսպ: فصل գարնան եղանակ. فريف فصل աշնան եղանակ. فيف فصل ձմեռան եղանակ. صيف – ամառ

فصلشتا (ֆըսլաշտագ, թ.) հձձել, փսփսալ:

فصلاق (ֆըսլամագ, թ.) փսփսալ, հձձել:

فصلاشمق (ֆըսլաշտամագ, ϑ.) գաղնիքը ականջէն փսփսալ

فصلامق (ֆըսլաւտամագ, թ.) հձձիլ, փսփսալ:

فصلدى (ֆըսլըտը, թ.) 1. փսփսուք, փսրտուք. 2. հձձանք:

فصوص (ֆուսուս. ա. եզ. ص) տ. ص

فصول (ֆիւսուլ, ա. եզ. ص) فصل տես այլ չորս եղանակները:

فصوليه (ֆասուլեա թ.) լուբիա ջնջուկ կամ երկայն բարակ հատակ:

فصيح (ֆասիհ, ա. տահոմ է՛ն. իգ. فصيحه) պերճախօս [մարդ]. պերճ [լեզու]. البيان – պերճ օրէն արտայայտուած. كلام – պերճ խօսիլ. ايا – պերճօրէն, պերճախօս:

فصيله (ֆասլէ, ա.) 1. տոհմ, ընտանիք [բոյսերու]. 2. խումբ [կենդանի] فصيله فصيله բնաւորութեան բնտանիք:

فصيص (ֆուսայս, ա. ص է՛ն. բազ.) բլթակիկ:

فضاء (ֆէզա, ա.) 1. ասպարէզ, միջոց. علم فضاء միջոցին մէջ կախաւած 2. [մրգ.] մարմնին անջրպետ. ي – ն – անջրպետային, միջնայինի

فضائى (ֆէզահի, ա. եզ. فضيله) բնական – հայրատակութիւններ ընել

فضائل (ֆէզահիլ, ա. եզ. فضيله) առաքինութիւնք. كتاب – տետր –

(ֆէզահիլիϑիմա) առաքինազարդ:

فضاحت (ֆէզահաթ, ա.) խայտառակութիւն. նախատինք. اينه – անպատշաճ լեզու, նախատինքի խայտառակ լեզու:

فضل (ֆազլ, ա. յգ. فضول) 1. առաւելութիւն. 2. առաքինութիւն, բարութիւն. كسب فضل اربابه առաքինի գիտուն և կատարեալ մարդիկ. 3. տաղանդ. 4. գիտութիւն, հմտութիւն. 5. [քրիստ.] շնորհ. فضل الهى աստուածային շնորհ. 6. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքը. 7. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 8. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 9. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 10. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 11. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 12. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 13. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 14. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 15. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 16. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 17. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 18. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 19. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 20. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 21. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 22. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 23. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 24. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 25. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 26. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 27. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 28. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 29. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 30. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 31. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 32. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 33. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 34. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 35. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 36. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 37. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 38. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 39. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 40. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 41. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 42. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 43. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 44. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 45. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 46. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 47. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 48. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 49. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 50. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 51. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 52. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 53. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 54. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 55. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 56. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 57. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 58. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 59. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 60. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 61. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 62. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 63. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 64. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 65. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 66. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 67. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 68. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 69. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 70. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 71. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 72. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 73. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 74. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 75. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 76. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 77. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 78. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 79. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 80. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 81. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 82. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 83. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 84. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 85. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 86. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 87. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 88. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 89. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 90. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 91. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 92. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 93. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 94. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 95. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 96. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 97. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 98. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 99. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 100. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս.

فضاحت (ֆէզահաթ, ա.) խայտառակութիւն. նախատինք. اينه – անպատշաճ լեզու, նախատինքի խայտառակ լեզու:

فضل (ֆազլ, ա. յգ. فضول) 1. առաւելութիւն. 2. առաքինութիւն, բարութիւն. كمال فضل ارباب առաքինի գիտուն և կատարեալ մարդիկ. 3. տաղանդ. 4. գիտութիւն, հմտութիւն. 5. [քրիստ.] շնորհ. فضل الهى աստուածային շնորհ. 6. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքը. 7. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 8. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 9. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 10. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 11. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 12. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 13. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 14. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 15. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 16. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 17. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 18. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 19. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 20. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 21. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 22. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 23. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 24. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 25. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 26. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 27. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 28. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 29. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 30. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 31. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 32. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 33. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 34. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 35. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 36. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 37. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 38. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 39. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 40. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 41. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 42. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 43. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 44. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 45. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 46. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 47. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 48. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 49. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 50. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 51. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 52. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 53. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 54. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 55. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 56. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 57. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 58. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 59. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 60. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 61. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 62. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 63. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 64. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 65. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 66. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 67. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 68. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 69. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 70. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 71. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 72. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 73. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 74. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 75. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 76. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 77. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 78. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 79. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 80. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 81. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 82. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 83. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 84. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 85. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 86. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 87. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 88. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 89. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 90. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 91. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 92. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 93. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 94. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 95. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 96. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 97. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 98. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 99. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս. 100. [իսլամ.] մարգարէին ընտանիքէն մէկուն տրուած տիտղոս.

فضيحه (ֆազիհ, ա. տահոմ է՛ն. իգ. فضيحه) խայտառակ:

فضيحه (ֆազիհա, ա. յգ. فضائح) խայտառակ, անօգուտ գործ:

فضيلت (ֆազիլէթ, ա. յգ. فضائل) առաքինութիւն. ساحه – մանր, աննշան առաքինութիւն. فضيلتلو (ֆազիլէթլու) առաքինազարդ. իսլամ կրօնաւորներէն ըսմանալ փայէսի ունեցողներուն տրուող մակդիր:

فطام (ֆիդամ, ա.) կաթէն կտրել, առնահատել (չմլ. كسمك سوتدن)

Digitized by Google

فطانت (Ֆէդանէթ, ա.) սրամտութ. ուշիմութիւն, կորովամտութ. — مند — ماب — لی ուշիմ. կորովամիտ.

فطر (Ֆըդր, ա.) ծոմը լուծել. — عيد Ամենամեծական Բամազանի տօն. — صدقهٔ Բամազանին մէջ տրուած ողորմութիւն (հմշ. فطره).

فطر (Ֆուդր, ա.) սունկ (հմշ. منطار).

فطرت (Ֆըդրէթ, ա.) 1. ստեղծում, արարչութիւն. 2. բնութ. فطرةً (Ֆըդրէթէն) ի ծնէ, ի բնէ (հմշ. خلقةً، جبلةً) فطری (Ֆըդրի, ա.իգ. فطریه) բնածին, բնական, բնդածին.

فطره (Ֆըդրէ, ա.) տ. صدقهٔ فطر. فطر ի մէջ փնտռել։

فطم (Ֆադմ, ա.) կաթէն կտրել, ստնահատել (հմշ. سوتدن کسمک).

فطنت (Ֆըդնէթ, ա.) 1. սրամտութ. կորովամտութիւն, ուշիմութիւն. 2. բանաստեղծութեան մը անուն

فطوغراف (فوطوغراف Ֆօդօղրաֆ, ֆ.) լուսանկար. جی — լուսանկարիչ. جیلق — լուսանկարչութիւն. خانه — լուսանկարչատուն։

فطیر (Ֆադիր, ա.) անխմոր, բաղարջ (հմշ. مایهسز).

فطین (Ֆէդին, ա. فطانت էն. իգ. فطینه) սրամիտ, ուշիմ, կորովամիտ. (հմշ. ذکی) օր. (فطین برذاتدر)։

فطیم (Ֆէդիմ, ա. فطم էն) ստնահատեալ, կաթէն կտրուած։

فعال (Ֆէ''ալ, ա. فعل էն) գործօն, գործունեայ. օր. (فعال برذاتدر).

فعال (Ֆիալ, ա. եզ. فعل) գործեր. արարքներ. — بد (պէտֆիալ) չարագործ, فعال پسندیده բարեգործ։

فعل (Ֆի'լ, ա. յգ. افعال) 1. գործ (հմշ. ایش، عمل، کار) — خیر բարի գործ. — شر չար գործ. 2. գործողութիւն. — جنایت ոճրագործութիւն. 3. արդիւնք. 4. [քեր.] բայ. — قوهدن ... յայտնել ի վերջ գործածել, اخراج ... կատարել. — متعدی ներգործական բայ. — لازم չէզոք բայ. — مطاوعت կրաւորական չէզոք բայ. — مجهول կրաւորական բայ. — معلوم կրաւորական բայէ զատ միւս բոլոր բայերը. — تصییری անցողական բայ. — مشارکت փոխադարձ բայ. — ناقص պակասաւոր բայ. — مرکب բաղադրեալ բայ. — اقتداری կարողական բայ. — وحیدالشخص միադէմ բայ. — غیر شخصی անդէմ բայ. — استفهامی հարցական բայ. — عام ؛ اعانه օժանդակ բայ. — شنیع հեշտասիրական մարմնաւորական արարք. بالفعل (պիլֆի'իլ) فعلاً (Ֆի'լէն) գործով, արդեամբ. اثبات فعلاً գործով ապացուցանել. اجرا فعلاً արդեամբ կատարել. (հմշ. حالاً، قولاً)

فعلی (Ֆի'լի, ա. իգ. فعلیه) 1. իրա. կան, գործնական. آثار فعلیه գործնական արդիւնքներ. 2. բայական. ضمیر فعلی բայական դերանուն. فعلیات (Ֆիլիյաթ) արդիւնք, գործ. لازم — գործ՝ արդիւնք պէտք է.

فغان (Ֆիղան, պ.) 1. աղաղակ. 2. ողբ, կոծ, հեծեծանք. آه و فغان (ահ ու ֆիղան էթ.) ողբալ, կոծել.

فغفور (Ֆաղֆուր, պ.) չինաց կայսր. բերուած տրուած տիտղոս. فغفوری (Ֆաղֆուրի, պ.) 1. ճենապակի 2. ճենապակեայ, ճենապակիէ շինուած

فقار (Ֆէքար, ա. յգ. فقره ի) ան'ն فقاری (Ֆէքարի, ա. իգ. فقاریه. որդ կզ.) ողնայարական, ողնային (հմշ. شراین فقاری (شوکی) ողնային շնչերակներ. — عمود ողնայար. — ذو الفقار ողնացաւ.

Digitized by Google

فقاع (Ֆէգգա', ա.) պղպջակ. فقاعه (Ֆէգգա'ա, ա.) պղպջակ. فقاعی (Ֆէգգա'ի) պղպջակային ։

فقاهت (Ֆէգահէթ, ա.) իսլամական օրէնսգիտութեան մէջ հըմտութիւն. لو — մակդիր որ կը տրուի դատըներու և միւֆթիներու ։

فقد (Ֆագտ, ա.) չգոյութիւն. 2. կորուստ (հմմ. فقدان، یوقلق)

فقدان (Ֆըգտան, ա.) չգոյութիւն. պակասութիւն (հմմ. عدم، یوقلق) فقدان صویك ջուր չգտնուելէն. فقدان معلومات տեղեկութեան չգոյութիւն ։

فقر (Ֆագր. ա.) աղքատութիւն. حالندن — حال — աղքատութիւն. ناشی աղքատութեան պատճառաւ. الدم — (Ֆագրիւտտէմ) [բժշ.] արեան պակասութիւն, անարիւնութիւն ։

فقرا (Ֆուգարա, ա. եզ. فقیر) աղքատներ. جمیع — پرور — աղքատախնամ ընկերութ. افقرفقرادن ամենաաղքատ. لق — աղքատութիւն ։

فقرات (Ֆըգարաթ, ա. եզ. فقره) — منتخبه հատուածներ ։

فقردامق (Ֆըգըրտամագ, թ.) 1. եռալ. 2 եփիլ [մարգ] ։

فقره (Ֆըգրա, ա. յգ. فقرات) 1. հատուած, կտոր. فقرهٔ نظامیه օրինական հատուած. فلانك شعرندن برفقره այս ինչին բանաստեղծութենէն հատուած մը՝ կտոր մը. 2. պարբերութ. فقرهٔ تعلیلیه պատճառական պարբերութիւն. 3. (յգ. فقار) ողն, լիսեռն. حیوان ذوالفقره ողնայարաւոր կենդանի ։

فقط (Ֆէգաթ. Ֆագաթ, ա.) բայց, սակայն. [فقطէն վերջ ایسه չի գրուիր]

فقعیه (Ֆէգաիյէ, ա.) فصیلهٔ فقعیه [բուս.] Հատեհնազգիք ։

فقه (Ֆըգհ, ա.) علم فقه իսլամական օրէնսգիտութիւն. فقه اکبر Եպու Հանիֆէի օրէնքի համաքածոյն ։

فقهاء (Ֆուգահա, ա. եզ. فقیه) فقهای مشهورەدن հռչակաւոր օրէնսգէտ

فق (Ֆըգր, թ.) صیق فق քիթ քիթ. صیق فیق قونوشمق؛ کودوشمك քիթ քիթ տեսնուիլ ։

فقیر (Ֆագիր, ա. فقر էն. իգ. فقیره. յգ. فقرا، فقیران) աղքատ, չքաւոր. خانهٔ — տունս [յարգական ձև] (հմմ. بنده خانه) انه — 1. աղքատաբար, չքաւորական. 2. ծառայական։

فقیه (Ֆագիհ, ա. فقه էն. յգ. فقهاء، فقیهان) իսլամական օրէնսգէտ ։

فك (Ֆէքք, ա.) 1. քակել. 2. խզել. فك ارتباط յարաբերութիւնը խզել. 3. վերցնել. فك جزء որդելքը վերցնել. فك لنگر قیام խարիսխը վերցնել, շղթաները ճամբայ հանել. 4. [մրգկգ.] կզակ [հմմ. چكه] اعلی — վերին կզակ. اسفل — ստորին կզակ. فکی (Ֆէքքի, իգ. فکیه) կզակային ։

فکار (Ֆիկեար, պ.) 1. վիրաւոր, վիրաւորեալ. 2. խոցուած, խոցոտած. دلفکار տիլֆիկեար վշտաբեկ

فکاهه (Ֆիւքեահէ, ա.) զուարճաբանութիւն (հմմ. لطیفه کولق)

فکر (Ֆիքր, ա. յգ. افکار) 1. մտածում, միտք. 2. գաղափար. 3. կարծիք. فکری طاغینیق ցրուած միտքով. فکرینه کچیرمك միտքել. فکردن کچیرمك 1. մտքէն անցընել. 2. երազել. فکرینه براقق միտքեցնել. — سز — մտածել. խորհիլ, խելք ընել. անխորհուրդ. لی — جون — որամիտ, հանճարեղ: فکری (Ֆիքրի) فکریه մտածողական, մտային, մտաւորական ։

Digitized by Google

فلاكتزده (ֆելաքեզեէ, ածական ֆելաքեզեի, պ. ք. ֆելաքեզեիյէ, ա. ֆելաքեզեիյեթ) արկածեալ. فلاكتزدكان, فلاكتديدكان

فلان (ֆիւլան, ֆիլան, ա. իգ. ֆիլանէ) այս ինչ, այն ինչ. فلان فشكان ապաշ. فلان في المكان ֆիլանուն ֆիլանէ ֆիլանուն ֆիլանէ եղան. فلانجى այսինչեր

فلانده (ֆիլանտա, իտ.) հրճուանք, զուարճութիւն. دست بالنى – ու. գալով

فله (ֆիլիպէ, իթ.) ֆիլիպե. ل – ֆիլիպեցի

فلج (ֆելճ, ա.) մասնական անդամալուծութիւն. قوى – տեղական –

فلذلك (ֆելիզալիք, ա.) այս պատճառաւ, ասոր համար

فلز (ֆիլիզզ, ա. յգ. فلزات) բնական մետաղ (չմշ. کچلو)

فلز، فلز (ֆիլիզ, իթ.) քնահիւղ, ծիւղ, սուրմայ. – لنك ; – բոլքաղիւղ

فلس (ֆիւլս, ա. յգ. فلوس) դրամ, աստղ, փող. خرد – 1. պղինձ դրամ. 2. քիչ մը դրամ. فلس اخره محتاج աստղի մը կարօտ, աննշան գործ

فلسطين (ֆելէսդին, ա.) Պաղեստինի երկիրը, սուրբ տեղիք, Երուսաղէմ չորսկողքը

فلسفه (ֆելսէֆէ, ա. փիլիսոփայութիւն. իմաստութիւն. – تاريخ փիլիսոփայութեան պատմութիւն. – يونانى դասական փիլիսոփայութիւն

فلسفى (ֆելսէֆի, ա. իգ. فلسفيه) փիլիսոփայական, իմաստասիրական. – فكر իմաստասիրական միտք

فلسفيات (ֆելսէֆիյաթ) փիլիսոփայական գիտութիւնք. غشمل اوغرامش بلى – իմաստասիրութեամբ պարապիլ

فكرت (ֆիքրէթ, ա.) մտածութիւն, միտք. فكر اولمق մտքի տէր մարդիկ, մտաւորականներ

فكنده (ֆիքէնտէ, պ.) նետած, նետուած [քիչ գործ.] افكن.فكن

فقس (ֆէգրս, ա.) ուրուեն բարդատէ. فقس على البواق (ֆէգրսալէպէվագր) այլովին չանգերձ

فكيف (ֆէքէյֆէ, ա.) ինչպէս ինչպէս եղաւ

فل بهار (ֆուլիպհար, պ.) [բուս.] կէմմադիր

فلاح (ֆելահ, ա.) 1. փրկութիւն ազատութիւն (չմշ. سلامت، نجاة) 2. բարօրութիւն. قول – փըլկութիւ, ազատիլ. فلاح الفلاحين (հայէեալէլ ֆելահ) փրկութեան եկեք. فلاح وجوه փրկութեան պատճառ. 3. (ֆելլահ) [فلاحت էն] հողագործ, երկրագործ (հմշ. اكينجى، چفتجى، حراث) 4. խափչիկ, տրաք

فلاحت (ֆելահաթ, ֆիլահաթ, ա.) մշակութ., երկրագործութիւն (հմշ. زراعت، چفتجيلك، حراثت)

فلاخن (ֆելախէն, պ.) պարսատիկ (հմշ. ياپاص)

فلاسفه (ֆելասիֆէ, ա. եզ. فيلسوف) փիլիսոփայներ, գիտուններ. روم فلاسفه Յոյն փիլիսոփայները

فلاطون (ֆելադուն, ա.) Պլատոն. تلميذ – ـى Պլատոնի պէս իմաստուն նախադաս

فلاقه (ֆալագա, գաղթ իթ.) ֆալախան. كمكچ ى – ֆալախան զարնել

فلاكت (ֆելաքէթ, ա. սխալ գործ.) [յգ. فلاكات] աղէտ. ձախորդութիւն, փորձանք, արկած (հմշ. مصيبت، بلاء عظيم) فلاكت عظيمه մեծ – ل – աղիտաբեր, դառնաղէտ

فلمور (Ֆլիւ'or, Փ. բժշ.) Փլիւօռ. — حامض Փլիւօռական [թթու.] ی — Փլիւօռական, Փլիւօռային։

فلفل (Ֆիլֆիլ, ա.) պղպեղ. (Հմմ. (بيبر شاخى' شاهى) գարապղպեղ. دار فلفل վայրաբիմաոք։

فلك (Ֆէլէք, ա. յգ. افلاك) 1. երկինք 2. (Հմմ. كردون، آسمان، سماء، كوك) բախտ (Հմմ. بخت، طالع) دوشكونى — գժ-բախտ. فلكك چنبردن چكمك ամէն բան տեսած մարդ. فلكك سيلهسى يمك երկնից ապտակը ուտել, փորձառութ. ունենալ. فلككوسمك միշտ գժգոհ ըլլալ։ — مرتبه երկնասարինքն. زده — արկածեալ (Հմմ. فلكزدكان) فلكى (Ֆէլէքի) երկնային فلكيات (Ֆէլէքիյեար) աստեղագիտութ. տիեզերագրութ. فلكيون (Ֆէլէքիյիւն) աստեղագէտք (Հմմ. ارباب هيئت)

فلك (Ֆիւլք, ա.) նաւ, տապան (Հմմ. سفينه، كمى) نوح — Նոյեան տապան։

فلمنك (Ֆիլէմէնք, թ.) Հոլանտա, پينيرى — Հոլանտական պանիր — جه — Հոլանտերէն. لى — Հոլանտացի։

فلنطه (Ֆիլինդա, թ.) որսորդի կարճ հրացան։

فلنك (Ֆիլէնք, իտ.) փայտէ սահանք։

فلورجين (Ֆլօրճին, թ.) սանքակը-տուց խաձկոլիկ:

فلورين (Ֆլօրին, Փ.) Փիօրին [ատրուդրիական դրամ]։

فلوريه (Ֆլօրեա, թ.) 1. փիլորեակ 2. [բուս.] ասպուղան։

فلوس (Ֆիւլուս, ա. յգ. فلس ի որ յաճախ իբր եզակի կը գործ.)

فلوقه (Ֆիլուքա, իտ.) Նրբանաւակ։

فلهذا (Ֆէլիհազա, ա.) այս պատճառաւ, ասոր համար։

فلين (Ֆէլին, յ.) սունկենի (Հմմ. فلين يونانى (منطار آغاجى) Ֆէլինի Եունանի) սունկ։

فم (Ֆէմ, ա.) فوه կն. յգ. افواه) բերան (Հմմ. آغز، دهان، دهن) فم غنچه վարդաբերան. كل فم فمعده ստամոքսաբերան. فى (Ֆէմի, ա. իգ. فيه) :

فن (Ֆէն, ա. յգ. فنون) 1. գիտութիւն, արուեստ. 2. ուսում. فن معمارى ճարտարապետութիւն. فن انشا շարադրութիւն. فن حرب ռազմագիտութ. فن تربيهٔ اطفال մանկավարժութիւն. فنا (Ֆէննէն) գիտութեամբ, գիտնականօրէն. يه ی — գիտական. معلومات فنيه գիտական ծանօթութիւնք։

فنا (Ֆէնա, ա.) 1. անցաւորութիւն 2. անցաւոր. 3. ոչնչանալ. بولمق — فى الله — անցնիլ, ոչնչանալ. پذير او — աշխարհային գործերէ հրաժարում. دار فنا անցաւոր աշխարհ (Հկ. دار بقا، عقبا)

فنا (Ֆէնա, թ.) 1. գէշ, վատ, յոռի [մարդ] 2. գէշ, վատթար. سنه — كيتمك սրգողիլ | معامله — գէշ վարուիլ. قبول — գէ: ընդունելութիւն ընել. لاشمق — գէշնալ, վատթարանալ. ծանրանալ [հիւանդ] لق — 1. գէշութիւն, վատթարութիւն. 2. չարութիւն, վնաս. لاشديرمق — գէշցնել, աւրել. 3. գէշութ. տկարութիւն. 4. նուաղում։

فنر، فنار (Ֆէնէր, յունարէնէ թ.) 1. լապտեր. 2. փարոս. خيال — لر մոգական լապտեր. ادارهسى — փարոսի վարչութ. دوبهسى — չարժուն փարոս։

فنجان (Ֆինճան, թ.) սուրճի՝ թէյի գաւաթ, սկահակ. جى — գաւաթ, չիչ և այլն վաճառող։

فند (Ֆէնտ, պ.) նենգութիւն, խաբեբայութիւն, մեքենայութիւն

Digitized by Google

(հմչ. دسیسه، مکر، حیله) - لی، - ی խաբամունկ, խաբեբայ:

فندق (Ֆրնտըգ, Թ. Ֆունտուգ, ա.) կաղին. صیچانی - մկրիկ, մկնակ. قیران - կաղնաբեկ. جی - 1. կաղնեվաճառ. 2. այլեւր խաբողիկ

فنطیسه (Ֆէնթիսէ, ա.) կնճիթ, չուշմայ (հմչ. خنزیر بورونی):

فنك (Ֆէնէք, Թ.) 1. արեւմուտքի աղուէսակ կուզ. 2. (Ֆինէք, Թ.) ուրախութիւն, զուարթութիւն. فنك آتوب كزمك ուրախ զուարթ պտտիլ :

فنكر (Ֆէնկէր, Թ.) տաք արցունք. فنكر فنكر آغلامق տաք տաք արցունք թափել, ջերմօրէն լալ.

فنون (Ֆիւնուն, ա. եզ. فن) գիտութիւնք. تحصیل علوم وفنون ا ուսում և գիտութիւն սորվիլ. فنون طبیه բժշկական գիտութիւն. صناعیه - ճարտարարուեստ. دارالفنون Համալսարան. فنون موضوعه դրական գիտութիւնք.

فنیكه (Ֆէնիքէ, ա.) Փիւնիկէ. لی - փիւնիկեցի.

فو (Ֆու, բուս.) կարուտխոտ (հմչ. یابان سنبلی).

فوائد (Ֆէվայիտ, ա. եզ. فائده) օգուտներ, շահեր. كثیره - բազմաթիւ օգուտներ. موجب ی - օգտաւէտ.

فؤاد (Ֆուատ, ա. յգ. افئده) սիրտ. (հմչ. دل، قلب، كوكل، یورك) مسرور ی - ուրախասիրտ, զուարթամիտ. الفؤاد توجهات فؤادیه սրտագին, անկեղծ:

فواره (Ֆէվվարէ, ա.) ջրցայտ, շատրուան (հմչ. فسقیه):

فواق (Ֆիւվագ, ա.) 1. հեծկլտանք, հեծկլտուկ, կըթիկ (հմչ. ایچقریق). 2. հոգեվարք, տատրիկ հնհնուկ :

فواكه (Ֆէվաքիհ, ա. եզ. فاكهه) - بیشمار անհամար պտուղներ:

فوانیس (Ֆէվանիս, ա. եզ. فانوس) فوانیس نورانیت انیس լուսեղէն լապտերներ կանթեղներ :

فوت (Ֆէվթ, ա.) 1. մահ. 2. կորուստ. ا - կորսնցնել. او - մեռնիլ.

فوتین (Ֆօթին, Թ. աղաւ. փօթին) պարզ կօշիկ.

فوج (Ֆէվճ, ա.) գունդ, խումբ (հմչ. بلوك، گروه) - فوج فوج، فوجا գունդագունդ, խումբ խումբ :

فوچی (Ֆուչը, فیچی Ֆըչը, Թ.) 1. տակառ. 2. գինով. - كوچك տակառիկ. جی - տակառագործ.

فودره (Ֆօտրա, խտ.) աստառ (հմչ. آستار)

فودول (Ֆօտուլ. աղաւ. فضول էն) ինքնահաւան, հպարտ, անզգ. - هم كل هم Թէ' աղքատ Թէ' հպարտ:

فودوله (Ֆօտուլա, فردله էն. Թ.) նկան նկանակ. جی - նկանավաճառ

فور (Ֆէվր, ա.) անճապարանք, հապճեպ, շտապ. - على ال ا (ալէլ Ֆէվր) անճապարանօք, հապճեպով, շտապով (հմչ. على العجله، همان، درحال).

فورا (Ֆօրա, խտ.) 1. գուրս. ا - բանալ [ուռագաստ. պատուհան] 2. մեքենայի մը մասերուն բաժանումը.

فوران (Ֆէվէրան, ա.) 1. բղխում, ժայթքում. ا - բղխիլ, եռալ, ժայթքիլ. 2. [քիմ.] եռացում. شدید - պայթիւն, ճայթիւն. قابل - պայթուցիկ

فورچه (Ֆուրչա, Թ.) տե. فرچه:

فورطنه (Ֆուրթունա) տե. فرطنه :

فورسه (Ֆօրսա, Փ.) չափազանց ճնշում. ویرمك - չափազանց ճնշել [տպագրութիւն].

Digitized by Google

فول (ف.) بوکلیا (حلب. بلغ) فول بحری فول بهاری فول کلیماقیق.

فولاد (ف.) پولاد (چلیك).

فوله (ف.) مرمی (حلب. قوم ساعق).

فولیه (ف.) چچکی - ماکه نمرقه.

فوندو (ف.) اوینامق - ماکه‌یی قیرمق.

فونده (ف.) 1. مغاره، غار. طوغانی - یاغمورلق مغاره‌سی. 2. (ف.) دولو قوپ، یومرق ۱ - ایرمك ایچون، قیرمق.

فونوغراف (ف.) سسلی آلیجی.

فونیه (ف.) ایپك قوزه‌سی (حلب. اوی آغز):

فوه (ف.) 1. آغزلر. 2. (فیلوله) تفنکلرك آغزلری.

فوها (ف.) 1. آغز. 2. قاپی آغزی. باغچه‌نك آغزی. 3. (فیلوله) تفنکلرك آغزلری.

فویا (ف.) 1. بر نوع قوش. 2. بر نوع قوشدن یاپیلمش یورغان.

فهام (ف.) فهم ایدن. فهیم.

فهرس (ف.) 1. جدول. فهرست [ایچنده] 2. فهرست کتابلرك صوکنده یازیلان قیصه تاریخچه.

فهم (ف.) 1. آکلامق. 2. فهم ایدن. فهیم. - آکلامه‌یان. فهم ایدیلمز.

فول (ف.) بوکلیا.

فولاد (ف.) پولاد.

فوله (ف.) مرمی.

فولیه (ف.) چچکی.

فوندو (ف.) اوینامق.

فونده (ف.) مغاره، غار.

فونوغراف (ف.) سسلی آلیجی.

فونیه (ف.) ایپك قوزه‌سی.

فوه (ف.) آغز.

فوها (ف.) آغز.

فویا (ف.) بر نوع قوش.

فهام (ف.) فهم ایدن.

فهرس (ف.) جدول.

فهم (ف.) آکلامق.

فورکته (ف.) بوکلیا.

فورمه (ف.) 1. قالیپ. 2. قالیپ.

فوز (ف.) 1. قازانمق. 2. قازانمق.

فوسته (ف.) فستق.

فوسفور (ف.) فوسفور.

فوضاء (ف.) فوضا.

فوطوغراف (ف.) فوطوغراف.

فوطه (ف.) 1. پشکیر. 2. پشکیر.

فوغه (ف.) 1. قاپی آغزی. 2. قاپی آغزی.

فوق (ف.) 1. اوست. 2. اوست.

فوقانی (ف.) اوستکی.

فول (ف.) بوکلیا.

Digitized by Google

فصل (ڤէյսալ, ս) լուծում, վճիռ
Կոչ – պայծառացնող լուծում
տալ. Կոչ – լուծել. չէզ – լուծած
վճռաւած, վերջացած. ալ չէզ – վճռաւիլ. լուծուիլ, վերջանալ ։

فيض (ڤէյզ, ս. յգ. فيوض, فيوضات) 1. զարգացում. 2. առատութիւն. (հմմ. بركت) 3. շնորհ. բոլոր Աստուածային շնորհ. 4. զարգացում, յառաջդիմութիւն. ունալ – առատութիւն բերող. ունալ – յարուցանող արգասաւոր անձրեւ. ալ – զարգացում ունենալ. ալուն – զարգանալ, յառաջդիմել. 5. ողողում, յորդում. فيض فيضا առատ, յորդառատ. بخش – տալ – զարգացնող արգասաւոր, արդիւնաւոր. فيضناك (ڤէյզնաք) արգասաւոր. خاك فيضناك արգասաւոր հող (منبت طوراق հմմ.)

فيضان (ڤէէզան, ս) ողողում, յորդում. սիւ – չուրերու – ։

فيفاء (ڤէյֆա, ս. յգ. فياق) 1. անապատ. 2. տափարակ դաշտեր. օր. (حنك ايكلندى فياق) ։

فيل (ڤիլ, ս. պլ էն. յգ. فيول) փիղ. ڤիլ سن – փղոսկր (հմմ. سن فيل) ڤիլ ջան – փղապան ։

فيلار (ڤիլար, յ.) մուճակ (հմմ. پای پوش, پابوج)

فيلاوطه (ڤլավուտա, ասլաւ) արինգ ։

فيلسوف (ڤէյլէսօֆ, ս. յգ. فلاسفه) 1. փիլիսոփայ, իմաստասէր 2. փիլիսոփայ, ճգնաւոր. ալ – փիլիսոփայական, իմաստասիրական. ق – 1. փիլիսոփայութիւն. իմաստասիրութիւն. 2. անհաւատութիւն։

فيلو (ڤիլօ, իս.) հաւախուռք, հաւաքոյթ (سفيد بجه ըսուած فيلوسی)

فهيم (ڤէհիմ, ա. յգ. فهمه) խելացի, ուշիմ, սրամիտ, ուշիմ։

في (ڤի, ա.) մէջ, ի, վ. Լսել – ի սկզբանէ. الامثل – իրօք, իրականութեան մէջ. الحال – իսկոյն. حقيقة الواقع – իրօք, արդարև. [Թուականներու սկիզբը կը գրուի] في الجملة ամփոփելով, վերջապէս. اثنانی في (ڤիզեմանիա) մեր առեն, այս օր. في سبيل الله (ڤիսէպիլուլլահ) Աստուծոյ ճամբան. يمانی في ասկէ վերջ, յետայսորիկ. يومنی في այս (ڤիէէվնիանիազ) մեր օրով, այս օրուան օրս. زمنده 2 في 2 ժուխտ։

ڤ' (ڤի', ա. յգ. ڤيئات) գին. ڤ' مقطوعه ըսգ գինով։

فياض (ڤէյազ, ս. فيض էն) գործադրչական, նախախնամական Աստուած. جناب حق وفياض مطلق حضرتلری նախախնամական Աստուած. ازل فياض անսկիզբն Աստուած։

فيافی (ڤէյաֆի, ա. եզ. فيفا) 1. անապատներ. 2. տափարակ դաշտեր. օր. (حنك ايكلندى فيافی) ։

فيت (ڤիթ, ֆր.) գրգռում, գրգռումներ. اولمق – գրգռել, գրգռուիլ. – كلك հաւասար բլլ. [խայտի մէջ]. فيتلمك գրգռել, գրգռել. فيتلجی գրգռող, գրգռիչ

فيده (ڤիտէ, յ.) նորատունկ ցօղուն. كلك – նորատունկ ցօղուն տնկել։

فيروز (ڤիրուզ, պ.) 1. երջանիկ, երջանկաւէտ, երանաւէտ. زمن – երջանկաւէտ օր. تخت – թագաւորական. 2. յաղթական. بندی – յաղթութիւն

فيروزه (ڤիրուզէ. պ. ս. ազգ.) ֆիրուզէ. ս. فيروزه.فام.پيروزه.فام.فيروزه‌ڤبه կապ. ապագոյն լազուրի կապոյտ երկինքը։

فيسيولوجيا (ڤիսիօլօճի, գերմ. ֆիզիոլոգիա ս.) բնախօսութիւն. جی – բնախօսական. جيون – բնախօսական։

Digitized by Google

فيمابعد (ڤيمابعد's, ա.) յետ այս իրիկ, ասկէ վերջ։

فيوض (ڤيوض) ա. եզ. ըսկ. ոյնպէս – գարնան առատութիւն. فيوضات الهيه Աստուածային չնորհներ։

فيه (ڤيه, ա. իգ. ևպ) անոր մէջ, նկատմամբ՝ մասին, ունայն ևպէ մտադիր (ڤيه ڤيه) վէճի տակ, խնդրոյ առարկայ. فيه مناظره վէճի տակ խնդիր. – مفعول ներգործական. – مجهول (մանաւանդ ڤيه) մեր նիւթը։

فيه (ڤيه, ա.) խումբ (մարդու) ՝ – ر վրայ փոքր խումբ մը։

ق

ق (قاف) 1. Օմանեան այբուբենի քսանչորսերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 100։

قاآن (قاآن, ա.) Չինական կայսերու տուած մականիւ (خاقان) և خان անուններէն հմմտ. ծանիր)։

قائد (قائد, ա. նե. հն. յգ. ևպ.) 1. Հեծնող, ձի քշող, ձիաւոր. 2. հր յամանատար (Հմշ. նոյնպէս) (قائد الجبل) լեռան հրամանատար։

قائف (قائف, ա. եպ. նե հն) գիտակ, գէտ (Հմշ. قيافة علم)։

قائل (قائل, ա. նե հն. իգ. ևպ) 1. խօսող, ըսող. 2. պատմող. 3. հաճող, հաւանող. ու-1 խօսիլ, 2 հաւանիլ։

قائم (قائم, ա. ևպ հն. իգ. ևպ) 1. ոտքի կեցող. ոտքի կեցած. 2. կանգնած. 3. կեցող, կեցած, մնացած. 4. անցնող [մէկուն տեղը] 5. ուղիղ. 6. ուղղահայեաց. 7. մշտ ազօթող. օր. (قائم كيجه نوزوز ىكرلكله ٥مر ڤيڤرلرى ىلوطاوق) ոյնպէս զարմանալի ևպէ ոչ. قائم زاويه ոյնպէս զարմանալի ևպէ ոչ. – կենալ, կանգնիլ մնալ. – پدر պապ. ողա – զոքանչ. հայր. անոթագ, տոգր. ևպ (قائمقام) 1. ոտքի կեցած, յատն կայ. 2. ուղղահայեաց կերպով. 3. տեղը կեցած. ընդհանուր. օր. (شو آغاج قائم ևպ) փայտ ուղիղ կանգնած է։

قائمقام (قائمقام, ա.) 1. տեղապահ. ى – بطريق պատրիարքական տեղապահ. ى – صدراعظم առաջնորդ մեծ եպարքոս. 2. տեղակալ. 3. տեղակալ-գնդապետ. [տպաւ. խալմախամ] ق – 1. տեղապահութիւն. 2. տեղակալութիւն. 3. գաւառ (հմշ. նոյնպէս) 4. տեղակալ-գնդապետութիւն։

قائمه (قائمه, ա. յգ. ևպ) 1. ուղիղ. ուղիղ անկիւն. 2 ոտքի ՝ – ըզրկթագրատ. 3. տուս. 4. հաշուեցուցակ (հմշ. فاطوره) օր. (شو مالك قائمه ևպ)։

قاب (قاب, ն.) 1. ամանի. 2. պատեան (سمور قاپوجك قابى) 3. երես. 4. կռնչ ոչ ևպ. 5. պահարան. ى – مكتوب 6. կողք, կոփարիչ. صاغ آياق قابى دكلدر ى – آياق كوچك. كتاب قابى վատասելի մարդ չէ. قابه غيغامق տեղը հաղմիլ, անհամբեր ըլլ. جق – 1. փոքր աման. 2. բլթակ (հմշ. նոյնպէս)։

قاب (قاب, ա.) ալեղի երկու ծայրերուն միջոցը հեռաւորութիւնը. قاباق (قاباقوسين) قاباقمق, قابارمق, قابارتمق ա. قبارمق, قبارتمق, قبارمق, قباق։

قابض (قابض, ևպ հն.) 1. առնող, առացեալ. 2. պիդաճ. տուղ. شديد – تكزماق (قابضماق) المال – مال-գանձապահ. [աղաւ. قاپوقجى)։ – ارواح հոգեառ հրեշտակ։

قابل (قابل, ա. قبول ևպ հն) 1. ընդունակ. شاكرد – ընդունակ աշակերտ. 2. կարելի. – غير ـ ـو անկարելի

قاپینه (qapiné, ف. قاپینتو qapinto, ایت.) گوشیرک، نیمانبار بتوں کی خورجین۔ قیسی قاپینه نیمانبار بتوں کا خورجین۔

قاپدرمق (qapdermaq, ف.) آفتدی یه قاپدرمق. آفتاب کو چھپانا۔ آفتاب کو چھپانے والا۔

قاپسول (qapsol, ف.) 1. هوا گیرنده لوکی کا روئی 2. پستانه دیو۔

قاپش (qapış, ف.) آپس میں لڑنا۔ کتے قاپش قاپش آپس میں لڑ رہے ہیں۔

قاپشمق (qapışmaq, ف.) آپس میں لڑنا۔

قاپشدیرمق (qapışdırmaq, ف.) آپس میں لڑانا۔

قاپلامق (qaplamaq, ف.) 1. ڈھکنا، چھپانا۔ 2. ڈھکنا [منہ پر ہاتھ رکھنا]۔ 3. ڈھانپنا، اوڑھنا۔ 4. گرفتار کرنا۔ 5. تعاقب کرنا [چور کا]۔ 6. پکڑنا، پھنسانا۔

قاپلاما (qaplama, ف.) 1. ڈھکنا۔ 2. ڈھکنا۔ 3. گرفتار۔ 4. استر۔ 5. گرفتاری۔ 6. ڈھکنا۔ ج – گرفتاری۔

قاپلانمق (qaplanmaq, ف.) 1. ڈھکنا۔ 2. گرفتار ہونا۔ 3. اوڑھنا۔ 4. گرفتار ہونا۔

قاپلق (qaplıq, ف.) 1. آپس میں لڑنا۔ 2. جھگڑا۔

قاپلیجه (qaplıca, قاپلوجه qaplıca) (ف.) چھپکلی۔

قاپمق (qapmaq, ف.) 1. لینا، پکڑنا۔ 2. آپس میں لڑنا۔ 3. ہاتھ لینا۔

قابینه (qabiné, ف. قابینتو qabinto, ایت.) گوشیرک، نیمانبار بتوں کی خورجین۔ قیسی قابینه نیمانبار بتوں کا خورجین۔

قاپدرمق (qapdermaq, ف.) آپس میں لڑنا۔ آفتدی یه قاپدرمق. آفتاب کو چھپانا۔ آفتاب کو چھپانے والا۔

قاپسول (qapsol, ف.) 1. هوا گیرنده لوکی کا روئی 2. پستانه دیو۔

قاپش (qapış, ف.) آپس میں لڑنا۔ کتے قاپش قاپش آپس میں لڑ رہے ہیں۔

قاپشمق (qapışmaq, ف.) آپس میں لڑنا۔

قاپشدیرمق (qapışdırmaq, ف.) آپس میں لڑانا۔

قاپلامق (qaplamaq, ف.) 1. ڈھکنا، چھپانا۔ 2. ڈھکنا [منہ پر ہاتھ رکھنا]۔ 3. ڈھانپنا، اوڑھنا۔ 4. گرفتار کرنا۔ 5. تعاقب کرنا [چور کا]۔ 6. پکڑنا، پھنسانا۔

قاپلاما (qaplama, ف.) 1. ڈھکنا۔ 2. ڈھکنا۔ 3. گرفتار۔ 4. استر۔ 5. گرفتاری۔ 6. ڈھکنا۔ ج – گرفتاری۔

قاپلانمق (qaplanmaq, ف.) 1. ڈھکنا۔ 2. گرفتار ہونا۔ 3. اوڑھنا۔ 4. گرفتار ہونا۔

قاپلق (qaplıq, ف.) 1. آپس میں لڑنا۔ 2. جھگڑا۔

قاپلیجه (qaplıca, قاپلوجه qaplıca) (ف.) چھپکلی۔

قاپمق (qapmaq, ف.) 1. لینا، پکڑنا۔ 2. آپس میں لڑنا۔ 3. ہاتھ لینا۔

قاب (qab, ف.) 1. پیالہ، کٹورا۔ 2. کھوپڑی۔ 3. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 4. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 5. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 6. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 7. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 8. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 9. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 10. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 11. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 12. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 13. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 14. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 15. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 16. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 17. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 18. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 19. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 20. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 21. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 22. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 23. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 24. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 25. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 26. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 27. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 28. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 29. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 30. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 31. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 32. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 33. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 34. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 35. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 36. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 37. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 38. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 39. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 40. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 41. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 42. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 43. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 44. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 45. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 46. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 47. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 48. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 49. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 50. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 51. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 52. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 53. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 54. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 55. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 56. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 57. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 58. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 59. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 60. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 61. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 62. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 63. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 64. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 65. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 66. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 67. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 68. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 69. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 70. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 71. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 72. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 73. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 74. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 75. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 76. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 77. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 78. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 79. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 80. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 81. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 82. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 83. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 84. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 85. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 86. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 87. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 88. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 89. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 90. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 91. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 92. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 93. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 94. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 95. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 96. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 97. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 98. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 99. ڈھانچہ، ڈھانچا۔ 100. ڈھانچہ، ڈھانچا۔

قابلوغه (qabluğa, طوسباغه، سلحدار) (قابلوغاپاغو، قابلوغه qablu-ğapağu, ف.) کربیاز (حاشیہ)

قابورغه (qaburğa, ف.) 1. کوہ، پہاڑ۔ کیکی – کوہ کمر، کوہ پشت (حاشیہ: ضلع) 2. نہاڑ کا ٹکڑا سوکھا – لکڑی کا ٹکڑا۔

قابوق (qabuğ, ف.) 1. کھڑکی (حاشیہ: قشر) 2. چھلکا، چھلکا، چھلکا۔ ج – آنکھ، آنکھ، آنکھ۔ 3. مضبوط، مضبوط۔ – پھلکا، پھلکا۔ 4. پھلکا، پھلکا۔ 5. پھلکا، پھلکا۔ 6. پھلکا، پھلکا۔ 7. پھلکا، پھلکا۔ 8. پھلکا، پھلکا۔ 9. پھلکا، پھلکا۔ 10. پھلکا، پھلکا۔ 11. پھلکا، پھلکا۔ 12. پھلکا، پھلکا۔ 13. پھلکا، پھلکا۔ 14. پھلکا، پھلکا۔ 15. پھلکا، پھلکا۔ 16. پھلکا، پھلکا۔ 17. پھلکا، پھلکا۔ 18. پھلکا، پھلکا۔ 19. پھلکا، پھلکا۔ 20. پھلکا، پھلکا۔ 21. پھلکا، پھلکا۔ 22. پھلکا، پھلکا۔ 23. پھلکا، پھلکا۔ 24. پھلکا، پھلکا۔ 25. پھلکا، پھلکا۔ 26. پھلکا، پھلکا۔ 27. پھلکا، پھلکا۔ 28. پھلکا، پھلکا۔ 29. پھلکا، پھلکا۔ 30. پھلکا، پھلکا۔ 31. پھلکا، پھلکا۔ 32. پھلکا، پھلکا۔ 33. پھلکا، پھلکا۔ 34. پھلکا، پھلکا۔ 35. پھلکا، پھلکا۔ 36. پھلکا، پھلکا۔ 37. پھلکا، پھلکا۔ 38. پھلکا، پھلکا۔ 39. پھلکا، پھلکا۔ 40. پھلکا، پھلکا۔ 41. پھلکا، پھلکا۔ 42. پھلکا، پھلکا۔ 43. پھلکا، پھلکا۔ 44. پھلکا، پھلکا۔ 45. پھلکا، پھلکا۔ 46. پھلکا، پھلکا۔ 47. پھلکا، پھلکا۔ 48. پھلکا، پھلکا۔ 49. پھلکا، پھلکا۔ 50. پھلکا، پھلکا۔ 51. پھلکا، پھلکا۔ 52. پھلکا، پھلکا۔ 53. پھلکا، پھلکا۔ 54. پھلکا، پھلکا۔ 55. پھلکا، پھلکا۔ 56. پھلکا، پھلکا۔ 57. پھلکا، پھلکا۔ 58. پھلکا، پھلکا۔ 59. پھلکا، پھلکا۔ 60. پھلکا، پھلکا۔ 61. پھلکا، پھلکا۔ 62. پھلکا، پھلکا۔ 63. پھلکا، پھلکا۔ 64. پھلکا، پھلکا۔ 65. پھلکا، پھلکا۔ 66. پھلکا، پھلکا۔ 67. پھلکا، پھلکا۔ 68. پھلکا، پھلکا۔ 69. پھلکا، پھلکا۔ 70. پھلکا، پھلکا۔ 71. پھلکا، پھلکا۔ 72. پھلکا، پھلکا۔ 73. پھلکا، پھلکا۔ 74. پھلکا، پھلکا۔ 75. پھلکا، پھلکا۔ 76. پھلکا، پھلکا۔ 77. پھلکا، پھلکا۔ 78. پھلکا، پھلکا۔ 79. پھلکا، پھلکا۔ 80. پھلکا، پھلکا۔ 81. پھلکا، پھلکا۔ 82. پھلکا، پھلکا۔ 83. پھلکا، پھلکا۔ 84. پھلکا، پھلکا۔ 85. پھلکا، پھلکا۔ 86. پھلکا، پھلکا۔ 87. پھلکا، پھلکا۔ 88. پھلکا، پھلکا۔ 89. پھلکا، پھلکا۔ 90. پھلکا، پھلکا۔ 91. پھلکا، پھلکا۔ 92. پھلکا، پھلکا۔ 93. پھلکا، پھلکا۔ 94. پھلکا، پھلکا۔ 95. پھلکا، پھلکا۔ 96. پھلکا، پھلکا۔ 97. پھلکا، پھلکا۔ 98. پھلکا، پھلکا۔ 99. پھلکا، پھلکا۔ 100. پھلکا، پھلکا۔

Digitized by Google

(հիւանդաբեթեն), ստանալ [առվորաբեթեն]. 4. ձգել, քաշել. – ի նմանի անմիջապես առնուիլ արգելիլ. – սկսի աւելցնելէն մեծապես օգտուիլ։

قاپه‌جه (գափամանա, թ.) – ութ կողմանի ծուռն ծախեմ [խազ մը]։

قاپوت، قاپوط (գափօր, ֆ.) 1. երբեմն ճաղ. 2. զօրականի թիկնոց. 3. նախապահիկ։

قاپوسقه (գափուսգա, թ.) 1. կաղամբ. (հմմ. հնխ) 2. կաղամբագլ միս։

قاپیتولاسیون (գափիթիւլասիօն, ֆ.) առանձնաշնորհումներ։

قاپیجی (գափըճը, թ.) 1. յափշտակիչ, խլող, կորզող. 2. քաշող, ձգող. قاپیجی کوکل սրտագրաւ (գլբիմ)։

قات (գաթ, թ.) 1. յարկ, գետինն 2. ծալք. 3. խաւ. 4. աստիճան 5. ձեռք. [գգեստ, ճերմակեղէն]. 6. պատիկ. – – 1. կրկին և կրկին, շատ 2. յարկ յարկ. նմ – ը անգամ մըն ալ. – եկի 1. կրկին, կրկնապատիկ. 2. երկյարկ. – ով եռայարկ. – դրդ քառայարկ. – ու – եկի 1. կրկնապատկուիլ. 2. ծռիլ, կորագծանակ ըլլալ. – գրգ որոճացող կենդանիներու ստամոքսը. 7. թռչուններու խածեակ։

قاتشدرمق (գաթրըսդրմագ, թ.) մեկ ըզմեկով խառնել։

قاتشمق (գաթրըմագ, թ.) իրարու խառնուիլ. (խլոց բրբուքաշնայն)

قاتق (գաթգ, قاتغ թ.) 1. հացի հետ ուտելիք [պանիր նման.] թացան ի – բաւեցնել կերակուրը. 2. ուտեստ։

قاتل (գաթիլ, ա. ըստ էն. իգ. قاتلة ֆգ. ջնջ, قتل) 1. սպանող. 2. մարդասպան. 3. մահացու. – չայ մահացու թոյն. قاتل الموا (գաթիլիւլհէ-վամմ) միջատասպան. են – մարգասպանութիւն (հմմ. قتل նաև)

قاتلانمق (գաթլանմագ, թ.) ծալիլ տալ [ծուղի, կերպաս և այլն]

قاتلامق (գաթլամագ թ.) 1. ծալել. 2. կրկնել, կրկնապատկել. – օրէ ուշ ըսկի ճշդ հողը քանի մը անգամ հերկել 3. խմորը բարակ բանալ։

قاتلامه (գաթլամա, թ.) ծալք. ցր. ծալքի տեղ։

قاتلانمق (գաթլանմագ, թ.) 1. ծալուիլ. 2. ծռիլ, կորանալ. 3. հանգուցուիլ, առնիլ, տոկալ։

قاتلمق (գաթլմագ, թ.) 1. խառնուիլ. 2. միանալ [խումբի մը] 3. կըցուիլ, միացուիլ. – նոյնի կենդալէն մարիլ (հմմ. նոյնի قاتل)։

قاتمر (գաթմէր, թ) 1. ծալք. 2. խաւ խաւ ն – բազմացնել. բազմացնելով։

قاتمق (գաթմագ. թ.) 1. միացնել. 2. աւելցնել. 3. խառնել 4. ընկերացնել, հետը գնել՝ մէկուն ղրկել. (հմմ. 1 ըրբիչ) ... – ոզոնդ կոնքը գիչիլերը ցերեկին խառնել, շատ աշխատիլ։

قاتمه (գաթմա, թ.) 1. միացած. 2. խառնուած. 3. խառնուրդ։

قاتولیك (գաթօլիք, ֆ.) կաթոլիկ – իրմեն հայ կաթոլիկ. են – կաթոլիկութիւն.

قاتولیقوس կաթողիկոս. ը – սին կիւլիկիոյ կաթոլիկոսը. լը – կաթոլիկոսութիւն։

قاتی (գաթը, թ.) 1. թանձր (հմմ. հնխ. sdeu – կարծր սիրտ. – կաթիլ) 2. կարծր. 3. աստիճան (հմմ. شدید). كوز – կարծր սիրտ. – նոյ կարծրասիրտ, անգութ. զրկելուն թանձրացնել, կարծրացնել, աստկացնել. لاشمق – ، غمق – 1. թանձրա-

Digitized by Google

նալ, մածնուլ. 2. կարծրանալ. ‹ձեմ – ասեմ – թանձրանալն, կարծրանալն. ‹ալ – թանձրանալիւն, կարծրութիւն։

قاچ (գաչ, թ.) քանի, որչափ. (հմմ. چند) – ր. քանի մը. ‹ – ր. ոմանք, մէկ քանին. ‹ած – ր քանի մը անգամ, շատ անգամ, բազմիցս։

قاچاق (գաչաղ, թ.) 1. փախստական (հմմ. ‹այրի) 2. դասալիք [զինուոր]. 3. մանրանենգութիւն. – ‹ մաքսահան. ‹ալիք – մանրահենգութ.։

قاچامق (գաչամագ, բ.) 1. փախուստ 2. խուսափում. ‹ուչ – խոյս տալ, խուսափիլ 3. պատրուակ

قاچان (գաչան, թ.) երբ. [աղաւ. հաչան. այժմ անգործածելի]։

قاچر (գաչար, թ.) քանիկան, ո – ամէն մէկր քանիի՞։

قاچرتمق (գաչրթմագ, ‹ըչրչաղ թ.) 1. փախցնել տալ 2. խելքը թռցնել տալ (հմմ. ‹ըչրչալ)

قاچرلمق (գաչրրլմագ, ‹լչրչաղ թ.) փախչուիլ։

قاچرمق (գաչրմագ, ‹մրչաղ թ) 1. փախչնել. 2. խենդեցնել։

قاچش (գաչրը, թ.) փախուստ, խուսափում (հմմ. ‹ար)

قاچشمق (գաչրմագ, թ.) խուսափիլ, մէկ մէկ կողմ փախչիլ։

قاچقین (գաչգրն, թ.) 1. փախստական, դասալիք (հմմ. ‹այրի) 2. փախուստ, խենդուկ. ‹ – պոհարիչ։

قاچلمق (գաչրլմագ, թ.) փախցուիլ. اورادن قاچلماز այն տեղէն փախչիլ կարելի չէ, չի փախչուիր։

قاچق (գաչմագ, թ.) խոյս տալ, փախչիլ (հմմ. ‹ար ։

قاچه (գաչմա, թ.) փախուստ (հմմ. ‹ش، ‹ար ։

قاچنجی (գաչրնճը, թ.) քանիեղբօրդ (հմմ. چندم)։

قاچنمق (գաչրնմագ, թ.) 1. փախչեցնել, խոյս տալ. 2. խուսափիլ, քաշուիլ, պահուըտիլ։

قاچیق (գաչրգ, թ.) փախուկ. խենդուկ. ‹լ – խենդութիւն։

قادر (գասիր, ա. ըդրգ էն. իգ. ադրա) 1. կարող, զօրաւոր, հզօր. 2. ձեռնհաս. ‹ – կարողանալ ։

قادرغه (գասրղա, թ.) ցուկանաւ. ‹ալնی – կէտ, կէտաձուկ։

قادرو (գասրո, ֆ.) գաւառ, պաշտօնական չրջանակ. ‹ջուխ – գաւառ է դուրս, պաշտօնէ դուրս։

قادم (գասիմ, ա. գոմգ էն. իգ. ոմա) 1. եկոյ. 2. հանդոյց, ժամանող։

قادین (գասրն թ.) 1. տիկին. 2. սուլթան [արբ. խաթուն էն] ‹ – հնդկ. սուլթան. – պէյ մեծ մայր. – զոլնի [թուս.] ծորենի (հմմ. ‹ոչ) (հնչ. պարսկ.) – կեաի վերակացու կին. ‹ջ – տանտիրկին. ‹ջ – կանացի. ‹լ – կնութիւն։

قاذورات (գազուրաթ, ա.) աղտոտութիւն (հմմ. ‹ոզ)

قار (գար, թ.) 1. ձիւն (հմմ. ‹իչ، ‹լճ) ‹ یاغمی – ձիւնել. ‹իճ – սառնարան. ‹լ – ջուրի տեսակ մը չէշ, սառնամանի. 2. (ա. քիմ.) կուպր. – اسود ‹արծրակուպր. 3[բուս.] վիոլետա (հմմ. ‹ոզ) بیاض ‹ոզի – սպիտակ սարեակ. ‹ոտ – ձիւնագնդակ. ‹ցուկ – 1. սպիտակաբիծ. 2. ալպզվակ. ‹լ – 1. ձիւնուտ. 2. ձիւնաբեր հոս ‹լուն – օդ։

Digitized by Google

գարպոն (գառպօն, ֆ.) 1. բնածուխ. 2. ոռւսական դրամ որ իբր երեք ֆրանք կ'արժէ :

գարպոյ (գարփուղ, թ.-չրքէն) 1. ձմեռուկ. 2. կոր. 3. գուռնա :

գարտ (գարբ, թ.) 1. գահ. 2. օթեակ 3. հինցած, թառմուռթիւնը կըռնչյուցած. ձէյ ։ ձռուշ – 1. գահնուռթիւն. 2. օթեակուռթիւն :

գարտալ (գարբալ, լուրջ թ.) 1. արծիւ. 2. Պոլսոյ մօտ գաւառակ մը :

գարտդովոյզիյէ (գարբթիւվիզիք. ֆ.) այցեքառաքոյայցառմա

գարտուզ (գարբուզ, թ.) ցաքուն, մանկուռ :

գարսաղ (գարսաղ, թ.) 1. Պհնկալայի շուն. 2. սեղի անուն :

գարշ (գարբը, թ.) թիզ. ‹ մրոց – գարմէ գարշ հասուն ի խուռն. [աղաւ. պրոշ գարշ] ձմեռ – – ուչ ձմեռ մը ամէն կողմը գիտնալ. ձրաուղ – – ամէն կողմ փնտռել :

գարշդրմագ (գարբըսդրմագ, թ.) 1. խառնել. 2. խառնակել, տակնուռ վրայ ընել. – յոյս խօսք խառնել, քաղաքին ընել :

գարշդրիլմագ (գարբըսդրրլմագ, թ.) 1 խառնակել ։ խառնուիլ :

գարշդրիճի (գարբըսդրրճր, թ.) քաղ, խառնակիչ, խօսքխառնող

գարշլամագ (գարբլամագ, թ.) Ծիլով չափել. գարշլարս ձէնկի ձմեռ կը չափեմ, կը համրեմ ձմեռ՞ս :

գարշմագ (գարբմագ, թ.) 1. խառնրուիլ. 2. խառնակիլ, շրփոթիլ, տակնուռվրայ ըլլալ :

գարշի (գարբը, գաշտ գարբուռ, թ.) 1. դեմ. ոձ – գեմը. ճաքած – դեմ եղնել. 2. գիմացի կողմ, գիմացի 3. հակառակ. ճրոց – ձօդրա – ձէկ – հակառակիլ, դիմադրել, դեմ դնել. ձ – – գեմ առ դեմ, դեմ գիմաց, հանդիպակաց. (գարշի գարշ սխալէ) ձրէ – գիմացի լրագիրները (ղալաթիոյ) ձիկ – գիմացի եզերք. ճռաքշուռ – գիմաւորել – գոհշամ ձերկոխան դեմ. գարշմագ – 1. գեմ գիմաց գնել, բաղդատել. 2. հաւասարակշռել. ճռոմ – հաւասարակշռուիլ. ճռոյ – 1. գիմաւորել. 2. փոխ գիր մը վճարել. ճռ – 1. փոխարինուիլ. 2. պատասխան. 3. երաշխաւորութիւն. 4. փոխարէն գումար. մուրց – գիմագարձուռթ. ընել, պատասխան տալ. ճռոյ – փոխարէն գումար մը գտնել. ճռոյ – գեմ գիմաց, գեմ առ գեմ. մրմնդոյ ճրաբ – կրկին և կրկին պատասխան տալ :

գարձա (գարիա, ա. ձրգ էն) 1. փորձանք. ձման ձրգ փորձանք աշխարհի. 2. փորձանքի առեն կարգադրող Աստուած (կուռացի) :

գարձուա (գարկաշա, ճռձգարկ գարկաշալրգ, թ.) չփոթութիւն, խառնաշփոթութիւն. ի յոգի – չփոթուռթ. մը ելնել, խառնակուռթ. ծագիլ :

գարգա (գարկա, թ.) ագռաւ (հմշ. գարղա – սև (գրաբ) – ձրագռաւ (հմշ. ձրագռաւ) – (գարգաձագ) – ձրգ որի. ձոկո – արծուռ եղունգ. ճռոյ – արծուռ եղունգ. ճռոյ – առուրին մարդոց հաւաքոյիւ :

գարգի (գարկը, թ.) նետաձիգ հին զէնք :

գարգիչա (գարճիչա, յ.) մանր գաւի

قارماشدیرمق (ղարմաշտըրմաղ, թ.) 1. ծամծմել 2խածնել,

قارماشمق (ղարմաշմաղ, թ.) խառնաշփոթիլ, տակնուվրայ ըլլալ, խռովիլ (հմշ. آلت اوست او.)

قارموق (ղարմուղ, թ.) կեռերկաթ,

قارن (ղարըն, ղարն, թ.) փոր (հմշ. بطن، شکم) آج - نه անօթի փորուն. كنيش - ی համբերատար. ٠ - - կող կողի, փոր փորի. ياريق - ی [բուս.] 1. լուախոտ. 2. ոմբուկէ շինուող տեսակ մը կերակուր. آغریسی - 1. փորի ցաւ. 2. լուծ՛. [աղաւ. խառնախըր]. کی - ی նաւի ողնափայտ:

قارنجه (ղարընճա, թ.) մրջիւն (հմշ. مور) دمير - سی երկաթի ժանգ يووه سی - 1. մրջնաբոյն. 2. բազմակոյտ ամբոխ. بلی - նուրբ հասակ. لی - ծակոտկէն, ոլոր մոլոր, ծուռումուռ:

قارنداش (ղարընտաշ, թ. قرنداش، قاردش، قارداش) 1. եղբայր (հմշ. اخ، برادر) آخرت - ی ուխտադիր. اوز - հարազատ եղբայր. اوكی - (իւվէյի -) խորթ եղբայր. بش - ապտակ. سوت - կաթ եղբայր. قان - ی անկեղծ բարեկամ. قيز - քոյր (հմշ. همشيره، اخت، خواهر) - جه եղբօր պէս, եղբայրական (հմշ. برادرانه) لق - 1. եղբայրութիւն (հմշ. برادرلك، اخوت) 2 բարեկամութ. (հմշ. محبت، دوستلق):

قارنلامق (ղարընլամաղ, թ.) մօտենալ [նաւ], հպիլ.

قاروره (ղարուրէ, ա.) հողէ անօթ. [շիշի մէջ գործածելի].

قارون (ղարուն, ա.) Կորխ որ մեծահարուստ մ՛է, Ս. Գրքի մէջ յիշատակուած. 2 մեծահարուստ, փարթամ. - مال փարթամութիւն. اوتی - (բուս.) եւերփնակ:

قاری (ղարը, թ.) 1. կին. 2. կողակից, լծակից. آلق - ամուսնանալ. - قوجه պառաւ կին. قاری قوجه այր ու կին (հմշ. زوج وزوجه) - قوجه او 1. այր և կին ըլլալ. 2. շատ մտերմանալ. لق - կնութիւն (հմշ. زوجه‌لك):

قاری (ղարի, ա. բուս.) կզրախառն. يت - կզրութիւն:

قاریٔ (ղարի՛, ա. قرائت էն. յգ. قراء، قارئين (قارئون، قارئين) ընթերցող. كرام ազնիւ ընթերցողներ:

قاريشيق (ղարըշըղ, թ.) 1 խառն. قارمه - խառնիխուռն. 2. խառնակ, շփոթ, խառնափնթոր.

قاريشيقلق (ղարըշըղլըղ, թ.) խառնակութիւն, շփոթութ. խառնաշփոթութիւն. ظهور ١ - խառնաշփոթութիւն յառաջ գալ.

قاريشلامق (ղարըշլամաղ, թ.) թիզով չափել. آلنى - ճակատը -

قاريوله (ղարեօլա, իտ.) մահճակալ.

قارينه (ղարինա, իտ.) ողնափայտ. ١ - նաւուն - ը նորոգել.

قاز (ղազ, թ.) 1. սագ. 2. ապուշ, տխմար. پلازی - սագի ձագ. بیاسی - տխմար. آياغى - 1. սագի ոտք. 2. սագի ոտքի ձևով կեռ. 3. ոտգախոտ:

قازاق (ղազաղ, قازان ղազան. قازغق، قزانج، قزغان، قزاق، قزاغق. ա. (قازاغ)

قازٓمق (ղազըրմաղ, قازدرمق ղազտըրմաղ, թ.) 1 փորել՝ բրել, քանդակել տալ. 2. փորագրել. 3. ածիլել:

قازلمق (ղազըլմաղ, թ.) 1. փորուիլ, քանդակուիլ, պեղուիլ. 2. փորագրուիլ, 3. ածիլուիլ.

قازمق (ղազմաղ, թ.) 1. փորել, պեղել (հմշ. حفر) 2. քանդա-

Digitized by Google

կել , փորագրել (հմմ. ۱ حك) :

قازمه (qazma, թ.) 1. բրիչ (հմմ. حفر, حفره) 2. պեղում (հմմ. حفر) 3. փորագրում, քանդակում (հմմ. حك) 4. փորագրուած, քանդակուած (հմմ. كنده) (منقش) կրկ – բրիչ և թի պեղելու բոլոր գործիքները . ջ – քրաշխատ, բրաւաստակ :

قازمير (qazmhr, իտ.) 1. քազմիր. ?. քազմիրէ չինուած :

قازوزه (qazouzè, թ.) զովակում, յյրտուռնակ :

قازيجى (qazrğr, թ.) 1 փորող. 2. փորագրիչ, քանդակագործ :

قازيق (qazrq, թ.) 1. ցից. 2. ձող (հմմ. ۱) 3. խարբեզուած. զեռոց ադբիւ ցիցը հանել, ցցապատիլ տալ. ցանկ – հաստատ միտք. ընդանի ընդ ապատատ պատրաստ պայմաններով գործը կատարել. ջ – խարբեզ. տուր ծախող . – կնչ խարբեզիլ. ցեղ – 1. ցիցը հանել. 2. խարբել, 3. տուր ծախել :

قازيمق (qazrğmaq, թ.) 1. ատ. ցանգ 2. ածիլել. 3. քերել :

قازينتى (qazğğr, ցնդուց qazğğsr, թ.) 1. քերուած, քերծուած (հմմ. حك) ատ – ածուն ծեղուածներն ատեն ծնած զաւակ. ատ – ցիաչգին տասատիկ փորհարթիւն (հմմ. ۱ قاشا) ն – 1. քերթուածքով. 2. քերուկ :

قازيمق (qazğğmaq, թ.) 1. տաատիկ քերուիլ. 2. գեշ ածիլուիլ. 3. ունեցածը չունեցածը տալ :

قازينو (qazğño, ցնդուց իտ.) զբօսատեղի :

قاسم (qasrm, qasrm, ա. տասը ‘ասի էն. իգ. հատուած) 1. բաժնուած . 2. [թաւա.] բաժանարար (հմմ. عليه مقسوم) կտրիչ – հաստարակ բաժանարար. – مشترك հաստարակ բաժանարար. – مشترك اعظم մեծագոյն հաստարակ բաժանարար. 3. Դեմերեայ տօնը. Կոչուիլ քեր 26ին. (աղաւ. խասլիմ) 4. աշուն. قاسم صوبه ջեջչ

قاسى (qasğ, ա. զատ էն. իգ. قاسه) կարծր. – قلب քար սիրտ. կարծր սիրտ. قلبلى قاسى քարասիրտ, անգութ.

قاش (qaş, թ.) յօնք. ը՛քաւել (հմմ. حاجب ۱ կոչ – ցնդուց յօնքերը պատահել . قاشى اكر (ելէր qaşğ) թաւիլ աղեղ. ց – կոչ ւատանիի աչքի կապիճ. ճանակ (հմմ. قص) – ցնդուց յօնաւկից. – կան կոբայօն. աղեղանման յօնք ունեցող. ցնդէ – յօնքերը շարժել, աչքի նշան ընել. – قم ներքայօն. – ռոտ առատայօն. տնտես ագ կոչ ւնտես ակնոցարթի մը ակը. կ – յօնքաւոր. կ – տրտ նորաբոյս պեխով երիտասարդ قاشى پاپارى կամ ցնդուց չեջչ կարգագրելու տեղ գործը աւրել, շինելու տեղ աւրել :

قاشاغى (qaşağğ, թ.) ձիու քերիչ, քերող. ս – غوشا կուրի պատրուակ (հմմ. زائل ‘ալսող) :

قاشامق (qaşamaq, թ.) 1. ձին քերոցել. 2. դարմանել՝ մաքրել ձին (հմմ. ۱ تيار) :

قاشانديرمق (qaşanğsrmaq , թ.) մրգել տալ (ձի ևայլն) :

قاشامق (qaşamğmaq, թ.) մրգել (ձի ևայլն) :

قاشر (qaşğr, աւազանի qaşqavalı, թ.) Քարմ գաչէր, տեսակ մը պտուղ

قاشلامق (qaşlamaq, թ.) յեռուղ, ընդհատուածել, մատնիին քարը անցընել (հմմ. قاش طاش) :

قاشندیرمق (qaşğndğrmaq, թ.) քերել տալ :

Digitized by Google

قشمق (qaɛrnmaq, ք.) 1 *բերուել* 2. *քերուբերի*. 3 *կռիւ փնտռել*,

قشمه (qaɛrnma թ.) *սարսափելի*, *քերուբուռք*.

قشيق (qaɛrq, թ.) *դգալ* (հմ. *աքլաւ*) – *ի դգալ մը*. 2. *կաւոր մը*. – *ձգել ագահաբար ուտել*. قاشيغى قشيغى *ագահ*, *շատակեր*. قاشيغى قشيغى *դանդաղ կարողութենէն վերբե*, *իրեն յարմար չէ*. قشمه – *կին*, *առանց չափելու ուտող*. قاوى – *դգալախոտ*. چ – *դգալագործ*, *դգալավաճառ*.

قاشيقچين (qaɛrqčrn, թ. *կենդ.*) *չաւալրուան*.

قشيمق (qaɛrmaq, ք.) *քերել*, *քերել*, *քերմշտակել*. جق قاشيمق *շատ զբաղած լինել*. – يون يونو *առաջահար լինել*.

قاصه (qaɛrs, ա. *ազգ էն*) 1. *մուտքագրող*, *մուտագիր*. 2. *սուրհանդակ*, *թղթատար*, *թղթաբեր* (*հմ*. تارتار 'كيى 'چى(ـاو)چرخ قاصه *արև և լուսին*).

قاصر (qaɛsr, ա. *ռասք էն*. իգ. قاصره) 1. *թերի*, *պակաս*. 2. *կարճ* [*ռասք էն*] (*հմ*. *հասկացեալ* قاصر عقيده *անկատար*, *ձեռքը կարճ*. 3. *անձեռնհաս*, *անկարող*. 4. *խոնարհ*. – كمى قاصر *խոնարհ կարծիք*. قاصرة الطرف *պարկեշտ կին*, *որ ամուսինէն ուրիշին չի նայիր*. ! *յգ*. قاصرات الطرف]. عنه – *խոնարհ*. عنه قاصر عقائد *խոնարհ կարծիք*.

قاصرغه (qaɛsrqa, قاصرغه թ.) *մրրիկ*. (*հմ*. تاتار).

قاصف (qaɛsf, ماده قاصفه, ա. *յգ*. قاصفون) *սաստիկ հով*, *փոթորիկ* (*հմ*. *հոմ*. ماده).

قاصق (qaɛsq, قاصغه թ.) *ամուկ*, *երանք* (*հմ*. عنه) *ցնդ* – *աղեկաղ*. يارى – *կիսացնդ* – ساچلغى *սակաւափուէ*.

(*հմ*. قنق) اوى – *երեսնակ*, *անիծած ծառիկ*. (*հմ*. تاپرلى زيل) چيق – *ցայլոջիկ*.

قاصلمق (qaɛslmaq, ք.) 1. *քաշուիլ* [*տգուստ*] 2. *պակսիլ*.

قاصب (qaɛsb, ա. *հոմ էն*) *սաստիկ որոտացող*. قاصف رعد *սաստիկ որոտացող որոտում*.

قاصمق (qaɛsmaq, թ.) *հագուստը սեղմել*. 2. *պակսեցնել*.

قاصناق (qaɛsnaq, թ.) 1. *շրջանակ*. .. *մալ*, *կլոր կարկաս*. – *սուրճ եկող ասեղնագործուհեան ասեղ*.

قاصى (qaɛsr, ք) *չորհատ*.

قاصه (qaɛsa, խս.) 1 *արկղ*. 2. *գաբեր*. 3. *անտուկ*. دار – *արկղակալ*. طو – *վարսակ*. لو *ոսկեր* – *վարսակաւար*.

قاضعسكر (qaɛ'asfr, ա.) *Շէյխիւլ-իսլամին անմիջապէս վար շէրիի պաշտօնեայ*. ايالوى ى – *Անատոլուի*. ك – *գաղտագերութիւն*.

قاضم (qaɛzm, ա. *ռասք էն*) *կրծող*. عنه قاضم حيوانات *կրծողներ*. *ոսկերը կրծողներու գասակարգ*.

قاضى (qaɛzr, qaɛsr, ա. *հոմ էն*. *յգ*. قضاة, قضين) 1. *կատարող*, *լրացնող*. 2. *Շէրիի գատաւոր*. الحاجات – (qaɛsrlrغانه) *Նախանձամոն Վատաւուած*. القضاة قاضى (qaɛsrlqrwsr) *գերագոյն գատաւոր*. كسكر قاضى ա. كسكر قاضى.

قاضيلق (qaɛsrlrq) 1 *Շէրիի գատաւորութ*. 2. *Շէրիի գատաւորական վիճակ*.

قاطه (qaɛdrqr, ա.) *բոլոր*, *ամէն*. قاطه احوالده *ամէն պարագայի մէջ*. قاطه (qaɛdrqrkrn) *բնաւ*, *երբեք*. قاطه وقاطه *բնաւ երբեք*.

قاطر (qaɛdr, թ.) 1. *ջորի* (*հմ*. *ձիու*) 2. *անկերթի անգուեթ*

قاق (qaq, ա.) չոր, չոր պտուղ (հմմ. ցամք, ցամաք, չորացած միս, ջրոտ միս, ջրոտ պտուղ)։

قاقان (qaqan, թ.) զարնող, – աշխ երեսի զարնող – շաքի փայտիկը։

قاقرجه (qaqrǰa, թ.) [կենդ.] ժանտակուզ։

قاقرداق (qaqrdaq, թ.) 1. չոր. 2. փխբ. ուն. կմախք – չոփչոր ըլլ.

قاقردامق (qaqrdamaq, թ.) գարգամփել. قاردی (qaqrdı) գարգափուր։

قاقشدرمق (qaqčdrmaq, թ.) 1. կռփել. 2. հրել մշտել, հրմշտկել, խլթել (հմմ. ճգել իրմէ)։

قاقشمق (qaqčmaq, թ.) 1. իրար հրել՝ հրմշտկել 2 կռռալ ըսիլ

قاقوله (qaqoulè, ա.) չուչմիր. – կոշկ քաղ ցլատիա։

قاقم (qaqum, ա.) սպիտակ կզաքիս. կնգռւմ. կնգռւ – կնգռւենի։

قاقمق (qaqmaq, թ.) 1. զարնել, կռփել. 2. հրել, հրմշտկել. 3. ցցել. – աշխ 1. յանդիմանել. 2. երեսին զարնել, երեսին տալ (զրպարտելու)։

قاقما (qaqma, թ.) բայ ձրաքանչիկ փորագրութիւն. ج – բարձրաքանդակ փորագրիչ։

قاقوا (qaqa, հայ.է) 1. քար, քակոր. 2. աղտոտութ. ճռնչմ – աւրութիւն։

قاقوليه (qaqoulyè, ա.) սիւնի սլաքան։

قاقيمق (qaqymaq, թ.) յանդիմանել, սրգոդիլ (հմմ. կնձռ)։

قاك (qak, թ.) անիւ. գլանի (գալը) խաչոր ասլ։

قاكتارمق (qakbarmaq قակարմագ գաբրմագ, թ.) գարձնել։

قال (qal, ա. յգ. اقوال) 1. խօսք. ◦ قيل قالك բերան առնել, խօսիլ. ◦

Digitized by Google

– ըռի ըռաւ. او قيل وقالى موجب ըռի ըռաւի – պատճառ ըլլ. 2. (ղալէ, կատարեալ. ըռաւ) قالا (ղալէն) խօսքով:

قال (ղալ, թ.) 1. զտում [մետաղի]. 2. տարրորոշում [մետաղի] ا – մետաղները զտել. قالخانه զտարան:

قالاى (ղալայ, թ.) 1. անագ. 2. անագում, կլայեկ. 3. սաստիկ յանդիմանութիւն, կշտամբանք. ى– آ تمق կշտամբել, սաստիկ յանդիմանել. – باصمق – հայհոյել. لى – կլայկուած, անագուած. قالايجى անագիչ, կլայեկող. – جيلق – անագագործութիւն. قالايلامق անագել, կլայեկել. لاتمق – անագել տալ, կլայկել տալ. لانمق – անագուիլ, կլայկուիլ. قالايسز 1. չանագուած. 2. բնական. لى – 1. անագուած, կլայկուած 2. կեղծ՝ յարեւանցի զարդարուած:

قالب (ղալըպ, ա. յգ. قوالب) 1 կաղապար. 2. ձեւ. 3. մարմին. 4. հատոր. 5. խաբէութիւն. 6. նախատիպ, տիպար. 7. լոհ. بش قالب صابون հինգ լոհ օճառ. – دن – ه كيرمك կերպարանափոխ ըլլ. – ه كيرمك ييلك – յաճախ կերպարանափոխ ըլլալ. باصمه قالب سوزلر հասարակ տեղիք. – كى ياتمق – անշարժ պառկիլ. – ى قيافتى رنده، ... كبى آدم արտաքինով լաւ մարդ. – ديكلنديرمك – մեռնիլ. – باصمه միաձոյլ, նմանաձոյլ. بدن – մարմին. جى – 1. կաղապարիչ. 2 խաբեբայ. قالبلامق կաղապարել. لاتمق – կաղապարել տալ. لانمق – կաղապարուիլ.

قالبره (ղալպիրա, իտ.) հրազէնի բերնի չափ (հմմ. چاپ):

قالبور (قلبور ղալպուր, թ.) խարբալ, մաղ. – ماكنه سى – խարբալով մեքենայ. – لامق، – چكيرمك – խարբալել, մաղել:

قالپاق (ղալփախ, թ.) տ. قلپاق:

قالتبان (ղալթապան, թ.) 1. խաբեբայ. 2. անպատիւ մարդ. – لق 1. խաբեբայութ. 2. անպատուութ.:

قالتاق (ղալթաղ, قالطاق թ.) 1. թամբ. 2. փողոցի՝ անպատիւ կին:

قالچه (ղալչա, թ.) բարձ, երանք (հմմ. فخذ).

قالچين (ղալչըն, թ.) ռունապան, զանկապան:

قالديرتمق (ղալտըրթմաղ, թ.) վերցնել տալ, բարձրացնել տալ, – يوقارى – վեր վերցնել տալ:

قالديرلمق (ղալտըրըլմաղ, թ.) վերցուիլ, բարձրացուիլ:

قالدرمق (ղալտըրմաղ, թ.) 1. վերցնել. 2. վեր վերցնել. 3. բարձրացնել 4 ձերբակալել. – وجودى اورته دن – ոչնչացնել. – تكليف وتكلفى – առանց արարողութեան. – طبان – վազել. – لقردى – խօսքը տանիլ, հանդուրժել. – ال – ձեռք վերցնել, զարնել, ծեծել. – آياغه – ապստամբեցնել. – باش – գլուխ վերցնել, ապստամբիլ, չհնազանդիլ:

قالديرم (ղալտըրըմ, թ.) քարայատակ. – طاشى – յատակաքար. يايا – ى – մայթ. لى – սալարկեալ جى – սալարկու:

قالع (ղալի՛, ա. قلع էն) 1. ելող. 2. արմատէն հանող. – المرض (ղալի՛իւլմարազ) արմատաքաղ:

قلفات، قالفات (ղալաֆաթ, ֆ.) 1. ծերպաձիւթում. 2. կեղծ զարդ. 3. յարեւանցի նորոգում. لامق – 1 – 1. ծերպաձիւթել. 2. կեղծ զարդարել. 3. յարեւանցի նորոգել. لاتمق – 1. ծերպաձիւթել տալ. 2. կեղծ զարդարել տալ. 3. յարեւանցի նորո-

Digitized by Google

գել տալ. ﺟ — 1. ծերպածիւթող. 2. կեղծ զարդարող 3. յարևանցի նորոգող

قالفا (գալֆա. قلفه թ. ալա. خليفه էն) 1. նախնական դասարան-ներու օգնական ուսուցիչ, կրկնիչ և օգնական դաստիարակ. 2. ճարտարապետ (հմմ. معمار) 3. առաջին քարտուղար (قالفه لك) 4. վաղեմի սպասաւոր. 5. առաջին գործաւոր՝ գործակատար. لق — 1. օգնական ուսուցչութիւն՝ դաստիարակութիւն. 2. ճարտարապետութիւն. 3. վաղեմի սպասաւորութիւն. 4. առաջին գործաւորութիւն՝ գործակատարութիւն։

قالقان، قلقان (գալգան թ.) վահան, ասպար (հմմ. ترس، مجنه) بالغى — վահանաձուկ։

قالقشمق (գալգըշմագ, թ.) հաւակնութեամբ ելնել, հետամտել, ձեռնարկել. — دعوايه դատի ելնել՝ ձեռնարկել (հմմ. اقامهٔ دعوى)։

قالقمق (գալգմագ, թ.) 1. ելնել (հմմ. قيام) 2. քունէն ելնել՝ արթննալ. 3. վեր ելնել, բարձրանալ. 4. երթալ, մեկնիլ (հմմ. عزيمت، حركت) 5. կանգնիլ, կենալ, անկուիլ. 6. վերնալ. 7. ապստամբիլ. 8. ելնել [հով], փրթիլ [փոթորիկ]. 9. ծագիլ [արևն աստղն]. — خسته‌لقدن հիւանդութենէ ելնել, ապաքինիլ. دوشه قالقه ելնելով իյնալով (հմմ. افتان وخيزان) قالقوب قالقوب. اوطورمق 1. ստատիկ բարկանալ. 2. մեծ հանդէս տեղի ունենալ. — مراق մտատանջել. — يوردى արտասուել. — آياغه 1. ոտքի ելնել. 2. ապստամբիլ։

قالقنمق (գալգընմագ, թ.) ինքզինքը գտնել, վիճակը բարւոքել

قالقيمق (գալգըմագ, թ.) 1. ցատկել. 2. բարելաւել, բարւոքել.

قالمار (գալմար, թ.) կալամար, թուղթ [ձուկ]։

قالمق (գալմագ, թ.) 1. մնալ. 2. կենալ, դադրիլ. 3. արգիլուիլ. 4. զրկուիլ. قالدى كه մնաց որ. بكا قالسه եթէ ինծի մնայ, ըստ իմ կարծեաց. قالمق خاطر վշտանալ, ցաւիլ։

قالمه (գալմա, թ.) 1. մնացած. 2. աւելցած, մնացած. كيجه قالمسى գիշեր մնալու, գիշերելու։

قالنمق (գալընմագ, թ.) մնալ, բնակիլ, կենալ։

قالوريفر (գալօրիֆէր, ֆ.) ջերմաբաշխ։

قالوش (գալօշ, غالوش ֆ.) կալօշ, սարմուճակ, վերնամոյկ։

قالومه (գալօմա, իտ.) խարիսխի շղթային ծովը մնացած մասը. قالومه ويرمك խարիսխ նետել։

قاله (գալա, թ.) 1. մնացած. ساعت اونه 2 առաջ. دوكونه ايكى قاله يكرمى قاله հարսնիքէն երկու օր առաջ. قات قاله — վերջապէս. قالمق — ապշած մնալ։

قالى (գալը. قاليچه գալիչէ, պ.) տ. خاليچه، خالى ։

قاليق (գալըգ, թ.) 1. թերի, անկատար [նախադասութ.]. 2. թերութ. պակասութ. [նախադասութ.]։

قالين (գալըն, թ.) 1 հաստ 2 թանձր 3. անկիրթ. قفا — հաստ գլուխ. باغرساق — հաստ աղի, ստուար աղի (հմմ. معاء غليظ). لاشمق — 1. հաստնալ. 2. թանձրանալ. 3. հարստանալ. لق — 1. հաստութիւն. 2. թանձրութ. բթութիւն. 3. անկրթութիւն. لاشدرمق — հաստցնել, թանձրացնել։

Digitized by Google

قاملیا (qamlia, ֆ.) գամելիա [ծաղիկ] գամելիա
قاملیا وادام գամելիա-զարդ տիկնը [թատերախաղ]։

قمو، قامو (qamu, թ.) բոլոր, ամէն [անգործ.] قامو عالم բոլոր Աշխարհ (հմմ. عالم վրայ)։

قاموس (qamus, ա. յգ. قواميس) 1. ալկիտնոս (հմմ. կրա) 2. (ֆեյրուզ ապատին) արաբական մեծ բառարանը. 3. բառարան. — الاعلام (qamusulalam) յատուկ անուանց-

قامه (qama, թ.) 1. տ. ևն. 2. (qamt, ա.) տ. قامة։

قان (qan, թ.) 1. արիւն. 2. արիւնահեղութիւն. 3. սպանութիւն. قان صيجاق ـی – արիւնն, տաք արիւն, համակրելի. قان صوغوق ـی – պաղ արիւն. ا – սպաննել. ايستمك – վրէժխնդիր ըլլալ. قانلى – արիւնոտ, արիւնի գոյնի – ـر արիւնը քրտինք մտնել. قانمق – ـی արիւնը չուր կտրիլ. كيتمك – արիւն երթալ. كيتمه – արիւնը մտնել, ոճիր գործել. قان بهاسى արեան գին. قان چنغى լաւ կարմրած աչք. قانده الى قانلى աշխատութեան խոնջած մտատանջութենէն ընկճուած [բուս.] մարգախոտ. قان – قورودان կարմրաչար, մանրացած. آغلامق – արիւն արցունք լալ. قانلى – արիւնի առնել. ايلە قان طوردغون قان صوغوق պաղարիւնութիւն, պաղարիւն. كيرمه – կապարիչ. ل – 1. արիւնոտ. 2. արիւնային (հմմ. دمى) 3. մարդասպան. قانلى صوغوق – ـلى մարդասպան. قانل ոճրագործ մարդասպան. ـلى – պաղարիւն, համակրելի. ل – صيجاق տաք արիւն, համակրելի։

قانپه، قانپا (qanapha, ֆ) բազմոց-նետարան. ايكى – كشيلك խօսոթոռ։

قالیون (qalyon, խտ.) գանձաթեր նաւ, գանձանաւ. ج – գանձաթեր նաւեր զինուոր։

قاليه (qalya, թ. տպաւ. պրտ. غاليه էն) մչկաթէղկ. كسه قاليه (տպաւ. كسه‌قالە) (հմմ. كسكدسك)։

قاماشدیرمق (qamaçdyrmaq.ճտմիտ) տ. قاشمق، ـدیرمق։

قامپیال (qampyal, խտ.) փոխ գիր, փոխանակագիր (հմմ. پچلو)

قامپیو (qampyo, խտ.) փոխանակագիր գիր գին, փոխանակագին։

قامت (qamt, ա. قامة qamt, տ.) 1. հասակ (հմմ. بوى) قدوقامتى موزون (قد، بوى) չափաւոր, ուղիղ հասակ. قامة‌الله կատարեալ հասակ. (qasyrylgamt) կարճահասակ. طويل قامة‌الله երկայնահասակ. كەتيك – խոլամներուն ոգեմքի տեսնն տարի կեցեքը ըսեր. قيرتمق ـی – ձայնը ամէնուն լսելի ընելու աստիճանն պառաւ։

قامچی (qamçy, թ.) խարազան, մտրուկ (հմմ. چيرپق، تازيانه) چاله – միշտ խարազանելով. چلنج – նեղ և աւար թաւալ. قويرق – 1. անմտոց պատ. 2. վտիտ անշահ ձի. چلاق – لامق – 1. մտրակել, խարազանել. 2. գործ մը հետապնդել՝ հալածել։

قامش (qamyş, ն. ն. قصب) 1. եղէգ (հմմ. نى) 3. առնի. 4. ձող. ايرى – Հրեից ծաղկազարդ. ـی – كىز շաքարեղէգ. اوزون ـی – քթի կռճիկ. قم – եղէգ գրիչ. ـی – بالش շարայարուած բաներ. قل – եղէգաստան (հմմ. بستان) جق – բոցավառ սակերչի փողակ։

قامع (qamiʿ, ա. قع էն) նաւաճող, գրաւող. مومء قامع Մուհամմատ։

Digitized by Google

قانمق (qanmaq, թ.) արիւնել. քիթը էարիւնել, ձկուն չքնասել :

قاناريه (qanarya, ն. պարտ. qanarıyer) տ. ադրիա :

قانامق (qanamaq, թ.) արիւնիլ. –ونمق քիթը արիւնիլ, ընդհանրապէս. قانامق առանց քիթը արիւնելու :

قانامه (qanama, թ.) արիւնհոսութիւն (հմմ. حيض) :

قانبل (qanbel, թ.) երիկամունքի վարդ մասը :

قانت (qanib, տ. qanūt էն) 1. հնազանդ. 2. բարեպաշտ, Աստուածապաշտ (հմմ. زندیق, زکی) :

قانتارمه (qanbarma թ.) 1 ձիու կապ ծամ. 2. կախաղանի չուան

قانچق (qančıq, թ.) 1. քամծ. 2. անհաւատարիմ [կին

قانچه (qanča, թ.) երկաթէ, ճանկ, կեռիկ. قانچه ایله – 1. երկաթէ ճանկով նետել. 2 ձեռք անցընել, ճանկը անցընել. ایله – 1. երկաթէ ճանկով քաշել. 2. ճանկը անցընել :

قانچلاريه (qančlarya, իտ.) 1. փոխհիւպատոսական. 2. փոխ–հիւպատոս. ایلچیلرینه – – մէյօդուս :

قاندرمق (qandırmaq, թ.) համակել, խարխըլել :

قاندە (qandı տ. qandə թ. հին բառ) ուր. ەدە قاندە ուր է :

قاندیرجی (qandırğı, թ.) համոզիչ, համոզկեր :

قاندیرمق (qandırmaq, թ.) համոզել. ەدە ی – լաւ համոզել :

قانطه (qanbıq, տ. bənč էն) յոռահոտութիւն (հմմ. موبس, نومی)

قانع (qanič, տ. qanūč էն. իգ. qanīča) գոհ, ժուժկալ (հմմ. قناعتکار – գոհանալ, շատանալ, բաւականանալ (հմմ. قناعت ١) :

قنغال، قانغال (qanğal, թ.) գաղտուած [մազ չուան և այլն] ١ – لامق، – գալարել, պորել :

قانغرن (qanğırğan, ն. պարտ. qanğırğaa, ն. յ.) տ. غرغن) :

قانمق (qanmaq, թ.) 1. կշտանալ, յագենալ. 2. համոզել :

قانم (qanım, թ.) 1. յագեցում. 2. համոզողութիւն :

قانون (qanūn, տ. հմմ. կանոն. յգ. قوانين) 1. օրէնք. مخصوص – մասնաւոր օրէնք. سعدلیه – օրինագիծ. مدنی քաղաքացիական օրէնք. جزا – պատժական օրէնք. عسکری – զինուորական օրէնք. تجارت – առևտրական օրէնք. – وضع օրէնսդիր. شناس – օրէնսգէտ. 2. լազմալար տաւիղ. 3. զինուորական գաւազան ոստիկանը. (այժմ ընտիր) عسکری مأموری սահմանադրութիւն. قانونلق (qanūnlıq, տ.) ըստ օրինի, օրինապէս. قانونه օրինագիրք. جزا – պատժական օրինագիրք. تجارت – առևտրական օրինագիրք. قانونی (իգ. قانونیه) 1. օրինական. 2. օրէնսդիր. قانونی سلطان سلیمان օրէնսգիր Սուլթան Սիւլէյման. احکام قانونیه օրինական տրամագրութիւնք. 3. տաւազահար. قانونیجی (qanūnıyıeğ, տ.) օրինականութիւն. اکتساب – օրէնքի կարգ անցնիլ :

قانی (qanı, թ. ազատ. قانا) ո՞ւր է [այժմ անգործածական] :

قانیقسامق (qanıqsamaq, թ.) 1. արեան ծարաւել. 2. արիւն թափել ուզել :

Digitized by Google

قانیقسیمق (գանըգսըմագ, قانیقمق գանըգմագ, թ.) յագե-նալ, կշտանալ, յափրանալ:

قاو (գավ, թ.) Աբեթ. قاو کبریت صاتمق 1. աբեթ և լուցկի ծախել. 2. մանրավաճառութեամբ զբաղիլ.

قاواق (գավագ, قواق թ.) կաղամախ. آغاجی — կաղամախի. — ծառի. لق — կաղամախաստան.

قاوال (գավալ, قوال թ.) հովուական սրինգ. تفنك — ողմատենէքաւոր հրացան. چالمق — հովուի սրինգ զարնել. آلق ششخانه اوسق — տակը վրան անյար-մար, իրարու անհամապատասխան:

قاورامق (գավրամագ, թ.) 1. ձեռքը անցընել. 2. շրջապատել. 3. այրելու պէս ըլլալ.

قاورلمق (գավրուլմագ, قاوروُلمق. թ.) 1 աղանձիլ, բոհրիլ. 2. այրիլ

قاورتمق (գավուրթմագ, թ.) բոհրել աղանձել՝ խորովել տալ.

قاورمق (գավուրմագ, թ.) 1 աղանձել, բոհրել, խորովել. 2. այրել:

قاورمه (գավուրմա, թ.) 1. խորոված միս. 2. պահածոյ միս:

قاوزه (գավզա, թ.) իշաքեղ (հմշ. بن).

قاوشدرمق (قاووشدیرمق գավուշտըր-մագ, թ.) 1. միացնել, միաւորել. 2. առջևէն կոճկել.

قاوشمق (գավուշմագ, թ.) 1 միա-նալ, միաւորիլ. عائله سنه قاوشمق ընտանիքին միանալ (հմշ. صله). 2. իրարու հանդիպիլ, զիրար գտնել.

قاووق، قاوق (գավուգ, թ.) 1. գա-տարկ և թեթև [ա-ռարկայ] 2. հին ատեն լայն գլխարկ մը՝ խոյր. 3. փոքրիկ փամփուշտ. سدیك

միգամած. قاوغی اود մաղձընկալ, մաղձատար. صاللامق — շողամել, շողոքոր-թել, առանց համոզման գնահատել:

قولاق، قاولاق (գավլագ, թ.) կե-ղևը զատուած՝ թա-փած [ծառ], կեղևուած.

قاولامق (գավլամագ, թ.) կեղևը թափել, մորթը թափել:

قاوون، قاون (գավուն, թ.) սեխ. آغاجی — կիտրոն. — ایچی մութ կարմրորակ գեղին:

قاهر (գահիր, ա. قهر էն. իգ. قاهره) ջախջախող, ջախջախիչ. قوهٔ قاهره ջախջախիչ զօրութիւն. بشر — ան-գեղեայ, ասկեպեան.

قاهره (գահիրէ, ա.) կամ مصر قاهره Գահիրէ (հմշ. القاهره):

قایا (գայա. قایاجق ، قایالق) ա. قیا، قیالق، قیاجق:

قایپاق (գայփագ, թ.) 1. սահող. 2. խօսուածը չյարգող:

قایپامق (գայփամագ, թ.) սահիլ, հոսիլ [ջուրը]:

قایدرمق (գայտըրմագ, թ.) 1. սահե-ցընել, սայթաքեցնել. 2. կամացուկ մը պաշտօնանկ ընել:

قایدرمه (գայտըրմա, թ.) 1. հեշտ, զառ ի վայր. 2. սահեցուած

قایدیراق (գայտըրագ, թ.) լեփ. — اوینامق լեփ խաղալ:

قایراق (գայրագ, թ.) հողը կակուղ և սահուն գետին.

قایرلمق (գայրըլմագ, թ.) 1. հոգա-ցուիլ, խնամուիլ. 2. պաշ-տօնի մը մէջ տեղաւորուիլ, պաշտօնի մը կոչուիլ՝ կանչուիլ.

قایرمق (գայըրմագ, թ.) 1. սահեցնել 2. հոգալ, խնամով նայիլ. խնամել. 3. պաշտօնի մը կոչել.

Digitized by Google

قاپاشمق (գայլաշմագ. թ) միագօ-
գիլ.լաւ մը փակիլ,կպչիլ

قاپاق (գայլագ, թ.) 1. աղբերակ.
2. յօդուած, կցուած ոսկ-
րազօդ. 3. զիտին վերի մասը :

قاپامق (գայլալագ. թ) 1. եռալ
(հմմ. կէ ալիանե) 2. բղխիլ. 3.
եռալ, զեռալ. 4. միազօդիլ, կցուիլ.
5. ընկղմիլ. 6. եփիլ, հանգիստ չկրնալ
նստիլ. — ագօր կ'եփի մէջ խաղալ :

قاپا, قپا (գապա, թ.) 1 թանձր մաս
?քերթ,կոշտ, կոպիտ 3.ռա-
միկ, դեհեհիկ. մեսլանք – սիս – հարեւան-
ցի, անճաշակ, անխնամ [գործ] ան –
առանց ասկորի միս. մսի – թանձրա-
մօրուս. գլխի – սուտ կարծիք, յոխոր-
տանք. կապելի – յոխորտասիրանութիւն.
قولاق – ականջիկ. զլ – կոշտութ. , բր-
տութիւն . قاشمق – 1. թանձրանալ.
2. կոշտանալ, բլտանալ :

قپا (գապա, պ.) կապայ , զդեստ,
հագուստ :

قپاخی (գապախի, ա. եզ.ագապ և եբաիշ)
1. թերութիւնք.2 յանցանք.3
վատ յօժ արարքներ.قپاخدن اجتراز ایلمك
վատ արարքներէ պէտք է զգուշանալ

قپائل (գապախլ, ա. եզ. պլել)ցեղեր.
عربان – արաբ ցեղեր :

قپاب (գրպապ , ա. եզ. պե) կամար-
ներ, գմբեթներ :

قپاحت (գապախաթ , ա. յգ. قپاخی)
1. յանցանք, 2. թերութիւն
3. [օրէնքի.] օրինազանցութիւն. ای –
ընել – յանցանք գործել. ل – 1.
յանցաւոր. 2. օրինազանց. مز – ան-
մեղ. مزلق – անմեղութիւն :

قپارمق (գապարմագ, թ.) 1. ա-
ռեցնել. 2. բարձրացնել.3.

قایریجی (գայրրճը, թ.) պաշտպան,
խնամակալ :

قایصی، قایسی (գայսը , թ.) ծիրան.
آغاجی – ծիրանի, ծի-
րանենի. شکر – ծիրան չաքար :

قایش (գայրշ, թ.) 1. փոկ. 2. սա-
հուստ. 3. չոր և կարծր [ուտե-
լիք] یاغ – [բուտ.] արօրակալ [խոտ]
لیك – դոդի լեզու, ծածկալեզու. ق –
1. փոկագործ. 2. խարբեպ :

قایطاز (գայդագ , թ.) թռթռտու-
կան եզ. – ەڤ زیاد اڭكسلن-
دیرمه مارق (հմմ. ղազախ մե)

قایغانه (գայկանա, թ.) ձեռնոցեղ :

قایغو (գայկու. قایغی قایقر, թ.) հոգ,
հնհնուք. چكمك – հոգ ընել. –
سز اڭسز، اڭسزلك. ل – հոգի մէջ,
հոգած, թաղծագին :

قایق (գայրգ, թ.) նաւակ. یازلقایغی
آتش قایغی մեծ երկայն նաւակ.
ق – նաւավար. جیلك – նաւավարու-
թիւն. خانه – նաւարան.

قایماق (գայմագ, թ.) 1. սեր. 2. ուղղ
և ծուռ (հմմ. ոձոյ) قایغا چوق
چورمكلری. ل – սերոյլ. صوڭدكی ل –
սերոյլ պաղպաղակ. چكمك – սեր կապել.

قایمق (գայմագ, թ.) ահիլ, ապիա-
քիլ (հմմ. չիչոյր) – كوز –
նայիլ, չլեւ. – دیل ایرنكن ապրդիլ :

قاین (գայրն, թ. արաբ. ղաին էն) 1.
անէրթագ. 2. տապր.պա-
ներ. والده – մ. آنا – ծնող. برادر – ա.
قاین . آغاجی – փեկան :

قاینامق (գայնապմագ, թ.) 1. եռա-
ցընել (հմմ. կէ ալիանե) 2.
կպցնել, լաւ մը փակցնել, միազօդել :

قاینارجه (գայնարճա, թ.) ջերմուկ :

قاینامق (գայնաւմագ. թ) միագօ-
գիլ.լաւ մը փակիլ,կպչիլ

قایناق (գայնագ, թ.) 1. աղբերակ.
2. յօդուած, կցուած ոսկ-
րազօդ. 3. զիտին վերի մասը :

قاینامق (գայնաւագ. թ) 1. եռալ
(հմմ. կէ ալիանե) 2. բղխիլ. 3.
եռալ, զեռալ. 4. միազօդիլ, կցուիլ.
5. ընկղմիլ. 6. եփիլ, հանգիստ չկրնալ
նստիլ. — ագօր կ'եփի մէջ խաղալ :

قپا، قپا (գապա, թ.)1 թանձր մաս
?քերթ,կոշտ, կոպիտ 3.ռա-
միկ, դեհեհիկ. մեսլանք – սիս – հարեւան-
ցի, անճաշակ, անխնամ [գործ] ان –
առանց ասկորի միս. مقل – թանձրա-
մօրուս. یاغی – սուտ կարծիք, յոխոր-
տանք. یاپیلق – յոխորտասիրանութիւն.
قولاق – ականջիկ. ق – կոշտութ. , բր-
տութիւն . قاشمق – 1. թանձրանալ.
2. կոշտանալ, բլտանալ :

قپا (գապա, պ.) կապայ , զդեստ,
հագուստ :

قپاخی (գապախի, ա. եզ.ագապ և եբաիշ)
1. թերութիւնք.2 յանցանք.3
վատ յօժ արարքներ.قپاخدن اجتراز ایلمك
վատ արարքներէ պէտք է զգուշանալ

قپائل (գապախլ, ա. եզ. պլել)ցեղեր.
عربان – արաբ ցեղեր :

قپاب (գրպապ , ա. եզ. պե) կամար-
ներ, գմբեթներ :

قپاحت (գապախաթ , ա. յգ. قپاخی)
1. յանցանք, 2. թերութիւն
3. [օրէնքի.] օրինազանցութիւն. ای –
ընել – յանցանք գործել. ل – 1.
յանցաւոր. 2. օրինազանց. مز – ան-
մեղ. مزلق – անմեղութիւն :

قپارمق (գապարմագ, թ.) 1. ա-
ռեցնել. 2. բարձրացնել.3.

Digitized by Google

չափազանցել. – գոլտոք փքանալ, հպարտանալ. – գլակ ականջ գնել, ուշադրութեամբ մտիկ ընել ։

قبارت (գապարթմա, թ.) բարձրաքանդակ-[նոյն իմաստ.ած]

قبارجق (գապարճղ թ) 1. պղպջակ 2. պալար, չրուառայ,չրխոց

قبارق، قباريق (գապարղ, թ.) 1. չրխոցակ, այտուած. 2. հաղակոյտ, բլրակ ։

قبارمق (գապարմագ, թ.) 1. ուռիլ, ուռեցնալ. 2. բարձրանալ. 3. ուռչնալ. 4. փքանալ, հպարտանալ. – օդը ծոլէ բռնուիլ, սիրտը խառնըռուիլ.–ցնծութիւն հպարտանալ, փքանալ։

قبارمه (գապարմա, թ.) ուռուցուած, այտուած, բարձրացուած. ՃՀ. տես قبارمه փոխարէն (հմմ. ծնորք):

قباره (գապարա, թ.)գնդաւոր գործդ ն – գնդաւոր գործ ունեցող։

قباع (գրպա՛, ա.) [բժշ.] հնձք, հնհնուած ։

قباق، قباغ (գապագ, թ.) 1. դգուած. 2. անհամ. 3. մերկ. 4. դգմաքար. قباغبال 1. շինկղ. 2. պարապ [մարդ]. قباغ ژاله մանր դգուած. قباغی հոտ երկայն դգուած. قباغلو պետնջ – փորձանքը գլուխը գալ. قباغ ویرمك – ձանձրացնել. قباغی آرمود մանրադգուած

قباله (գապալա, թ.) սահմանուած գործ.որոշեալ ժամու մէջ գործ;

قباله (գրպալէ, ա.) մանկաբարձուհի. թիւն. قباله ژن (քէնճի գրպալէ) մանկաբարձուհիանց գիտութիւն ։

قبح (գուպհ , ա.) 1. տգեղութիւն (հմմ. քնկերչը) 2. վատ յոռի արարք։(յգ. قبحیات قبوپهیاتlар)յոռի վատ արարքներ . قبحیاتدن اجتناب ընել վատ արարքներէ պէտք զգուշանալ։

قبر (գապր, ա. յգ. قبور) 1. գերեզման. 2. չիրիմ, գամբարան (հմմ. مخمص – յաւտուկ գամբարան. قبرستان (գապրիսթան) գերեզմանատուն (հմմ. قبلرلق) գերեզմանոց ։

قبريس (գրպրըս , թ.) կիպրոս. – جزيزه قبريس կիպրոս կղզի. – چاى կինկի ծծմբատ. صاچى – սև չամիչ. – لى – قبريسى կիպրոսցի ։

قبض (գապզ, ա.) 1. առնել, քաշանել, քաշել. 2. բռնել. 3. պնդութիւն (հմմ. انقباض) ։ قبض اخذ առնել, առանալ ։ او – պնդութիւն ունենալ ։

قبضه (գապզա, ա.) 1. բուռ մը, պուռ, սիւ մը. 2. բուռ. 3. կոթ [ժուռի և լն.] 4.չատ[ժուռի և լն.] 5. [բժշ.] բակուլար, գրաստատակ։

قبط (գրպդ, ա.) կոպտ ։

قبطى (գրպդը, թ.) պիտի, բոշայ, գնչու (հմմ. چنگانه) ، ـان – جه – պիտերէն, փոշայի լեզու ։

قبل (գապլէ , ա.) առաջ (հմմ. اول) قبلاً(գապլէդուճան)անգրագիտ(գապլէզզուհուր) ջահելութեան. الظهر – կէս օրէ առաջ. الطعام – կերակուրէ – ։

قبل (գրպլէ, ա.) կողմ (հմմ. جوب، طرف) شرعيدن(չալիբ، طرف) – շէրիճի կողմէ سلطانى – من Սուլթանին կողմէ ։

قبله (գրպլէ, ա.) 1. աղօթքի առեթ իսլամներուն դարձած Մէքքէի խորհրդանիշ ըլլալուն կողմը 2 հարաւ. 3. հարաւային հով (հմմ. لودوس) ։ ـغ – կողմնացոյց (հմմ. لوصول) ։

قبله (գուպլէ, ա.) համբոյր (հմմ. اوپش، بوسش، اوپمه ։

Digitized by Google

երկաթաձեւ դիմակ. ն – կափարչաւոր. ն – կնճռոտ գազանի, ծածուկ. կնճռոտ ն – գայլոնի գոյն չունենալ – ոչ ոքի ոչ ինչ ցոյց տալ – գայլոնի գոյն չունենալ – ոչ ոքի ոչ ինչ ցոյց տալ, առանց կափարիչի-կոպի:

قپالی (գափալը. գալիկ թ.) 1. փակ, գոց, փակուած, գոցուած (հմմտ. սդմ) 2. ծածկուած, մթին. 3. ամպամած, գոց (օդ) – կոյն ժամանակ, պարզամիտ, աչքը գոց. քոզ – 1. գոց տուփ. 2. գանգրամազոյց [գիտուն]:

قپامق، قپاممق (գափամագ, թ.) 1. գոցել, փակել (հմմտ. սդ ունել ու, սդ ունել ի) 2. ծածկել, գոցել [մրայ] – կոյն աչք գոցել, չտեսնելու զարնել:

قپامه (գափամա, թ.) 1 ամբողջ. հատ գուտա 2 փակ փեցք [կերակուր]

قپان (գափան, թ.) 1. ծուղակ, որոգայթ 2 ալմաստի նայիլն կշռելու մեծ կշիռ [թուր. ղափան էն) ս – զարմանքի ծուղակ, մկնականատ:

قپانجه (գափանճա, թ.) թաղումնի ծուղակ, որոգայթ:

قپانمق (գափանմագ, թ.) գոցուիլ, փակուիլ (հմմտ. սդ ունել ու) – աչքն գոցուիլ, պատանծիլ. – պատի սենեակը փակուիլ. – ու տուն մը՝ ընտանիք մը կոլտանիլ. – ձեռքի մկոտ մը ատոր իշնալ, ապերասքին թախանձել. – ոչ երեսն վրայ իշնալ. – ոչ ոքի ծունկի վրայ գալ [ձին]:

قپانیق (գափանըգ, թ.) 1. գոց, փակ 2. մութ, մթին. կոյ – սմպամած՝ խաւարամած օդ:

قپر (գրփըր, թ.) – – եռաւզեռ. – ոնոնոց 1. հանդարտ չկենալ. 2. եռաւզեռ գալ, եփիլ:

قپرداتمق (գրփըրտաթմագ, թ.) շարժիլ. –նդուր տեղէն շարժիլ:

قپور (գուպուր, ա. եզ. քր) – հալ մեռելներ, մեռեալներ:

قپول (գապուլ, ա.) 1. ընդունելութիւն, ընդունիլ. 2. հաւանիլ – նոր լաւ ընդունելութիւն. բանի ընդունիմ. – բան մերժում:

قپه (գուպպէ. ա. յգ. քեպ) կոմար, գմբեթ (հմմտ. նմնմ (կոչ) ֆոմֆ ֆուզա գեպէ ֆեյզ) երկնից կապոտկամարը-գմբեթաձեւ:

قپیح (գապիհ, ա. եզ. քպ. հեճա էն. յգ. հեճա) 1. տգեղ (հմմտ. ջրկեր) 2. տգեղ, յոռի՝ գեղ արարք. հեճա ֆաալ յոռի արարքներ. հեճա – (գապիհիյիլէնմ) տգեղ գործուիլ տգեղ. նկատ –(գապիհիյիլէէ) տգեղ:

قپیحه (գապիհա, ա. յգ. քիհա) տգեղ յոռի՝ գեղ՝ վատ արարք:

قپیل (գապիլ, ա.) տեսակ, օրինակ գապիլ պոզ՝ նման պոզ՝ այս տեսակ, այս օրինակ (հմմտ. կոչ պոզ, պոզաղ):

قپیله (գապիլէ, ա. յգ. նիհա) 1. ցեղ, տոհմ, ընտանիք:

قپاتمق، قپاتمق (գափաթմագ, թ.) 1. գոցել տալ, փակել տալ. 2. խփել տալ, խցել տալ 3. ձեռք ձգել [ապրանք], համակրուիլ:

قپاتمه (գափաթմա, թ.) 1. փակուած, գոցուած. 2. սիրուհի. 3. ապօրէն կին:

قپاروز (գափաուզ, թ.) ապօրէն հահ. ջ – ապօրէն հահ ընող, անիրաւ հահող, առաւափախաւ:

قپاق، قپاچق (գափագ, թ.) 1. կափարիչ, խուփ. գիգիկ յէդ ծնկոկր, լեռներն. գիգիկ قپاچ کتاب գրքի կափարիչ. ձգել գիգիկ قپاچ չուտով խոյս տալ, պրծիլ. ձգոյ – պահել, գաղտնի պահել. յուսոյ – [ծով] թենգաճակ, հրնուտճակ. 2.

قتر (qppqr, ք.) 1. կոկաճ. 2. ոտա. ագէ – սատ նետել՝ գլորելու չեչ. – քով քով ձայն հանելով սատել, անուշ ընել դամ – ակռաներուն տակ շպչել։

قتل (qapl, ա.) սպանութիւն. 1 – սպաննել. ոմ – ջարդ. – ունամ՝ ունամ՝ կանխորոշութեամբ սպանութիւն – սպանութիւն (հմմ. յաջող)։

قق (qapp, ք.) գտոր «կուկլիսեան, կուկլիս, գոգ»։

قيق (qppqq, ք.) խծուծ. լ – խծուծաւոր։

قنيل (qapḥl. ա. գտն էն) սպաննուած (քիչ գործ. հմմ. գտոլ)։

قناء (qnuuaա, ա.) վիրունգ, վարունկ (հմմ. խեար)։

قجرامق (qpnprsամագ, ք.) կրճել, կճրտել. – չլուծ սակաւ-սակաւ ներքը կճրտել՝ կրճել։

قحبه (qահպէ, ա.) 1. բոզ, հանրաչին կին. 2. նենգաւոր. անգի-չարաճճի, գաղանալի մարդ։

قحبهلك (qահպէlիf, ք.) 1. բոզութ. 2. նենգութ. խաբեութիւն։

قحط (qահդ, ա. ոգաւ. գpp) սով. անգ – սով. խղճալ – սատկած-ատաց մեծ մարդու սով։

قحف (qրիճ, qրիրճ, ա.) գանկ. -ոսկրագանկակուշի. –ոչ խոզ գան-կահատուած. ճըճ (qրիրճի) գանկային։

قحل (qահլ, ա.) չիւծում, հալ ու մաշ, հիւծում։

قد (qաss, ա.) հասակ (հմմ. ոյզ, գաղամ) սրտ – (սէրվ qաss) գդասրտ (qաssսէրվ) նաճեչհասակ։

قداس (qnuսsաu, գդաս էն) պատարագ – շրիֆ գդասիս ա-ոտարանել. ալմ – հաղորդութ. առնել,

Digitized by Google

قپرامق (qpփprsամագ. ճգուղ գր-փprsանմագ, ք.) 1. շարժիլ. (հմմ. ճգնալ) 2. եռալ, եփիլ։

قپردى (qpփprsn, ք.) 1. շարժուած. 2. եռացած։

قپلان (qափlաu, ք.) վագր (հմմ. պնակ, գրւ ճիւր) ց – ագռաւ ճնճղ. ինձ. յոգնաբ – [բուս.] վարդի ընձախոտ։

قپو (qափnւ, գափ, գաիլ ք.) 1. դուռ (հմմ. պաբ, դռն) 2. կառավարական դուռ, պաշտօնատուն, պաշտօնարան ու – ետեղ երկդուռ. յ – անդուռ. – կոտեղ; կաթեղ; Ա. գործակատար. – չարգադի ա. դարգոչ. – ուղղնի – Բ. գործակատար. – խաւատի ճամբայ. ճըչ ա – հիւրասիրասէր. ճըչ – սկսիլ. ճըչ – դուռ չրնել – բաց 1. երկսէր դուռ. (հմմ. ընդ-ընդ) 2. կիրճ. – ասող կախ դուռ. ձուկ – պաշտօնակից. ճըչ – – դուռ դուռ պատիլ, թափտիլ. ճը – գռնապան (հմմ. դրան, պաբ) ճը – առաջին գռնապան. ճըլը – գռնապանութիւն։

قپودان (qափnւsան, իտ. ապետ. գափsան) նաւապետ. ճրդան – նիւ – ծովակալ ըլ – ծովակալութիւն. ճրդանլը – մեկ պաշտօնի մը ծառայութեան մը գնել. ճրչլ – պաշտօնի մը՝ ծառայութեան մը անցնիլ։

قپمق (qրփմագ. ճեպ ճրչլ ք.) քթթել [աչք], բացախել. ճեպ գրփմա ճեպ) քթթում, բացախում։

قتاقوللى (qաpագnւլլի, ք.) խաբեբա խուբեբա [խօսք, մարդ]։

قتال (qppաl, ա.) 1. ջարդ (հմմ. ճրչլ գաղ) 2. (qnւppաl, ոգ. ճրչլ ի)։

قتالوغ (qաpաlօկ, ֆ.) գրացուցակ, ցուցակ (հմմ. տեսրի, սրիի)։

قدم (qusem, ա.) առաջ (հմմ. պէշ, ետ էօն)։

قدامى (qusemի, ա. իգ. ածական) առաջակողմեան։

قدح (qsեի, ա. յգ. ետ) 1. քաժակ, գաւաթ. ջոլոտ – չ. գաւաթի մը լեցուն. 2.(qsեի) վատահամբաւութիւն. ։ – վատահամբաւել։ ջոլոյ դաւ – վատահամբաւութ. գաւաթ։

قدحچه (qsեիչէ, պ.) 1. քաժակիկ 2. [բուս.] քաժակ։

قدر (qsr, ա.) 1. արժէք, արժանիք (հմմ. ղտ ,ըզդար) 2. յարգ, պատիւ (հմմ. ւեբար) 3. կարողութիւն, աստիճան (հմմ. ըզդա ,ըպէտ) – ٔلیل Բանտզարի 27 րդ. գիշերը սուրբ կոչուածը իջած է. ամկան – ըլ (ալագաստիճիմբեաց) ըսուա կարելի չէ. – ըլ քարթարատիճան. մեծ – արժանիքը գնահատել. տուն – ,ուն – արժանիք գիտցող, արժանաճանաչ. տուն ,ուն – տուն – արժանաճանաչութիւն. ըղդաք (qsարեն) արժանիքով, արժանաւոր։ ը – (qsարի) արժանաւոր։

قدر (qsեր, ա.) նախատեսութիւն. ճակատագիր (հմմ. ըզդար) ըլ – Աստուածային նախատեսութիւն. – ըմբ ճակատագրին վճիռը ըզդա(qsեր. ըզդ. ա,ղա) ճակատագրական. ըզդա (qsերի) կանուխ տեղի չունեցողը։

قدر (qsար, թուբ. ղտ էն) 1. չափ 2. թուով, չափով. 3. մինչև. – ջո, ղու այդքան. – ոմ ո՞րքան. – ու այդքան. ըզդ ա – ջո ասկէ կայ ոը։

قدرت (qsարեք, ա.) 1. կարողութիւն (հմմ. ըզդար ,ըզդա) զօրութիւն (հմմ. ըզդար ,ըզդա) – ը ունկարող. ընդ – ունկարողութեան վկայագիր. 2. ըլալ – Աստուածային կարողութիւն. 3. գործելու ձիրք. 4. բնութիւն. ալիս – գրամմական կարողութիւն, վարկ. ջոլոմանանայ (հմմ. ըզդ. ղտ) ըլալ – գրչի՝ գրելու կարողութիւն. ըզդաս – խօսելու կարողութիւն։ قدرلو ,ըզդրլո [թ.] կարող, հզօր. չ – անկարող. ըլմ – անկարողութիւն. قدرتیار (qsարեքեաչ, պ.) կարող. յ – կարենալ, կարողանալ։

قدریل (qsարիլ, ֆ.) քարիլ. պարի մը անուն։ ը. ջոլոյ – ըլաչալ

قدس (qսsu, ա.) 1. սրբութիւն (հմմ. ըզդ. ըմսաղ, ,ըզդլիլ, ,ըզդլիլ) 2. եբուսաղէմ. قدس شریف Սուրբ Երուսաղէմ. روح القدس Գաբրիէլ հրեշտակապետ (հմմ. ըզդ. جبرائیل) جنة حظیرة القدس (հմմ. ըզդ. فردوس, ,ըզդ) 3. (qսsեսսէ, կատարեալ) սուրբ ըլլալ. ըզդս 1.(qսsեսսէսսրրեիու) անոր խորհուրդը սուրբ ընէ. 2. (qսssհսէսբրրսիու) սուրբ ըլլալ անոր խորհուրդը. قدس (qսsսի, ա. իգ. ածական յգ. ըզդսիան) 1. Աստուածային (հմմ. ըզդ. الهی) عالم قدس (ըզդսդաիս, ըզդսիի) հրեշտակաց բնակարան. 2. նուիրական. 3. սուրբ. 4. հրեշտակներ (հմմ. ըզդ. ըմկար). قدسیت (qսsսհյեէբ) սրբութիւն, նուիրականութիւն. ը՝ սուրբ; նուիրական. – ըմբ – սուրբ. قدسلو կամ Կարին սուրբ օծութիւն (վճհափառ կաթողիկոս)։

قدم (qսsեմ, ա. յգ. ղտաի) 1. ոտք (հմմ. ըզդ. ,ըզդ) (յն.) ոտք ,ոտ – ը ,ոտ – ը ,ոտ – ը

قديم (qaşim, ա. قدم հն. թգ. հզնդ) 1. վաղեմի, նախկին (հմշ. كسك، عتيق) - شب - վաղեմի բարեկամ. 2. հին, նախնի (հմշ. كسك، عتيق) قديم ازمنهٔ - հին ատեններ. قديم اعصار - նախնի դարեր. 3. հին առեն. 4. անսկիզբն (հմշ. ازلی) օր. (بندهٔ حق قديمدر) جناب الهی - ստուած անսկիզբն է. օր. (بولنور ترٔ اوزره قدی اوزره قديم) հինը իր նախկին վիճակին մէջ կը ձգուի، ե - ի - ից սկիզբն. از - ի վաղուց անտի. հինէն ի վեր. ցեղ ատենիշատակ ժամանակներէ ի վեր:

قذافه (qaźafe qaqaźe, qaqaźeţ. ա.) նետասակաւ (հմշ. فلاخن):

قذر (qaźr, ա.) աղտոտիլ, պղծութիւն (հմշ. كلنمش، پيسلاغق، مردارلاغق):

قذف (qaźf, ա.) 1. նետել, քնկեռնամ 2. կնոջ մը շնութ. վերագրել:

قرقاور (qarr, ա. قرار հն) ոզջակեզի տօնին երկրորդ օրը:

قراءة (qarraa, ա. ընթ قرا հն. յգ. ծգուն) լաւ ընթերցող:

قرا، قری (qaraa, qarıa, ա. եզ. قريه) գիւղեր. օր. (اجنوا قريه لسی واقعالسی وقرا قريه لرده خلقی جوق ժողովուրդ:

قراء (qaarraa, ա. եզ. قاری) կաբտնի լաւ ընթերցողներ:

قرائت (qarraţ, qarraap, ա.) ընթերցում, ընթերցուածք. - کتاب - ընթեռնուլ, կարդալ. کتاب - ընթերցարան. فنی - գիտական ընթերցարան. خانهٔ قرائت ընթերցատուն:

قرائن (qarraiń, ա. եզ. قرینه) ա. قرینه. حالیه - [օրինակ]:

قراپ (qarraap, ա.) առուի պատեան (հմշ. قيق چنلی):

قدیم (qaşim, ա. قدم հն. թգ. հզնդ) 1. վաղեմի, նախկին (հմշ. كسك، عتيق) - شب - վաղեմի բարեկամ. 2. հին, նախնի (հմշ. كسك، عتيق) قديم ازمنهٔ - հին ատեններ. قديم اعصار - նախնի դարեր. 3. հին առեն. 4. անսկիզբն (հմշ. ازلی) օր. (بندهٔ حق قديمدر) جناب الهی - ստուած անսկիզբն է. օր. (بولنور ترٔ اوزره قدی اوزره قديم) հինը իր նախկին վիճակին մէջ կը ձգուի، ե - ի - ից սկիզբն. از - ի վաղուց անտի. հինէն ի վեր. ցեղ ատենիշատակ ժամանակներէ ի վեր:

قذافه (qaźafe qaqaźe, qaqaźeţ. ա.) նետասակաւ (հմշ. فلاخن):

قذر (qaźr, ա.) աղտոտիլ, պղծութիւն (հմշ. كلنمش، پيسلاغق، مردارلاغق):

قذف (qaźf, ա.) 1. նետել, քնկեռնամ 2. կնոջ մը շնութ. վերագրել:

قرقاور (qarr, ա. قرار հն) ոզջակեզի տօնին երկրորդ օրը:

قراءة (qarraa, ա. ընթ قرا հն. յգ. ծգուն) լաւ ընթերցող:

قرا، قری (qaraa, qarıa, ա. եզ. قريه) գիւղեր. օր. (اجنوا قريه لسی واقعالسی وقرا قريه لرده خلقی جوق ժողովուրդ:

قراء (qaarraa, ա. եզ. قاری) կաբտնի լաւ ընթերցողներ:

قرائت (qarraţ, qarraap, ա.) ընթերցում, ընթերցուածք. - کتاب - ընթեռնուլ, կարդալ. کتاب - ընթերցարան. فنی - գիտական ընթերցարան. خانهٔ قرائت ընթերցատուն:

قرائن (qarraiń, ա. եզ. قرینه) ա. قرینه. حالیه - [օրինակ]:

قراپ (qarraap, ա.) առուի պատեան (հմշ. قيق چنلی):

قدم (qadem, ա.) 1. հնութիւն. 2. գահերեցութիւն, վաղեմիութ. ٹمدم (qademlé, ա.) հնութեամբ. վաղեմիութեամբ. قدمت (qademiţ, թ.) վաղեմի, հին, գահերեց. دومن - հնամեայ [պաշտօնեայ], հին [գրոցներ]

قدما (qadema, ա. եզ. قدم) վաղեմիներ ծնողք قدمای ٹمدم վաղեմի հին գրագետներէն. ندمای دومن:

قدم (qadem, ա.) առնգուղի առաջման. قدم قدم، قدم بقدم առաջման առաջման, առաջմանաբար:

قدوس (qudsus, ա. սուրբ հն) աստնաբար, արբազնագոյն:

قدوم (qudum, ա.) գալուստ, ժամանում (հմշ. ورود، واصلت). قدوم میمن - բարեբաստիկ գալուստ. قدومك (qudumlé) գալստեան ընծայ:

قدوه (qudve, qadve. ծրդ قدوه, qadvet, ա.) օրինակելի, առաջնորդ. قدوه الاعاظم ծրդ قدوه گفتهٔ بزرگان) մեծամեծաց առաջնորդ. العلما ծրդ գիտուններուն օրինակելին:

قدیم (qudeym, ա. ծրդ հն) հնոյ - աբբակալին (հմշ. میشه پلامق)

قدید (qadid, ա.) 1. աղուխտ (հմշ. ادصه) 2. կմախք (հմշ. اسکلت) 3. չոր նիհար մարդ. قدید کمانچه - կմախքային:

قدیر (qadir, ա. ծրդ հն) ամենակարող | [աստուած], ամենահզոր. օր. (يوق نهاد كدرك كسرك قدير ذاتك ماهيتنه واقف اولمق) ամենահզոր է, կարողութիւնը ամենայն է:

قرابت (ղարապէթ, ա.) 1. մօտաւորութիւն (հմշ. قربيت ،ياقينلق) 2. ազգականութիւն, արենակցութիւն. — مهريه խնամութ. (հմշ. اقربالق، خصملق)

قرابه (ղա́րապէ, ա.) մեծ սափոր, մեծ կաշիէ ջրաման [Չրկիրի]։

قرابين (ղարապին, ա. եզ. قربان) ذبح — ողջակէզներ զենուլ ։

قرابينه (ղարապինա, իտ.) քարաբին [հրացան]:

قراد (ղուրատ, ա. կենդ.) տիզ (հմշ. كنه)։

قرار (ղարար, ա.) 1. կայանք, դադար (հմշ. سكون، طورمه) 2. հանդարտութիւն, հանգստութիւն (հմշ. آرام) 3. հաստատութիւն, յարատեւութ. 4. որոշում. 5. [իբր թուրք] արդարչափ. — قيلمق 1. կենալ. 2. որոշել. — بولمق խաղաղիլ. ساعت بر — لرنده ժամը մեկին միջոցները՝ առեններր. — ويرمك որոշել, որոշում տալ. — بى անհանգիստ, անհանգարտ. بر — اوزره միեւնոյն վիճակի մէջ, մէկ ձեւով. — معدلت արդարութեան վայր. — دار ال հանդերձեալ աշխարհ. — بر (պէր ղարար) հաստատուն. بر — اولسون հաստատուն մնայ. — دوزخ դժոխաբնակ. — اعدادى նախապատրաստական որոշում. — قطعى վճռական որոշում. — ى حكم (հիւքմ ղարարը) իրաւարարական որոշում. — قرينه վճռագուշակ որոշում. — موقت առժամեայ որոշում. — كير او որոշուիլ. — داده որոշում տրուած. — داده سى چكلمك، كشيده او ածուրդի վերջին որոշումը տրուիլ. — كاه 1. կայան, հանգստավայր. 2. բնակատեղ. — كاه عزوى բուն բնակատեղ. — سز 1. անհաստատ. 2. անորոշ, անհանգիստ. 3. որոշումը չտրուած. 4. փոփոխամիտ. — سزلق անհաստատութիւն, անորոշութիւն, փոփոխամտութիւն. — لاشديرلمق որոշում տրուիլ (հմշ. تقرر ا، مقرر او). — لاشديرمق որոշել, որոշում տալ (հմշ. قرار ويرمك). — لاشمق որոշուիլ. — لامق 1. որոշում տալ. (հմշ. تقرر ا ،قرار بولمق) 2. աչքով չափել:

قرارتى (ղարարթը, թ.) աղօտութիւն, մթութիւն ։

قرارمق (ղարարմագ, թ.) 1. սեւնալ (հմշ. سياهلانمق، اسوداد ا) 2. մթննալ. صولر قراردى իրիկուն եղաւ ։

قراصيا (ղրասիա, ա.) կեռաս. ى — حامض բալ ։

قراصنه (ղուրասա, ա.) կտուրք, կերպասի կտոր :

قراع (ղըրա՛, ա.) 1. գանջութիւն (հմշ. كللك، صفه) 2. (ղարրա՛, ա.) փայտփոր (հմշ. آغاج قاقان):

قراغى (ղըրաղը, قراغو ղըրաղու, թ.) եղեամ (հմշ. طوكمشجى)։

قراغى (ղարաղը, թ.) ծայրը ծուռ երկաթէ ձող ։

قارانلق، قاراكلق، قراكلق (ղարանլըգ, թ. قره كولق են) 1. մթութիւն, մութ (հմշ. ظلمت، تاريكى، تيركى) 2. մթին, մութ, խաւար (հմշ. مظلم، تاريك، تيره) — باصمق մթննալ, մութը կոխել, գիշեր ըլլալ.

قرال (ղըրալ, թ.) քրիստոնեայ թագաւոր. — ى، يه [սխ.] թագաւորական. قراللق (ղրալլըգ. قراليت ղըրալիյէթ. սխ.) թագաւորութ. قراليچه (ղրալիչա) քրիստոնեայ թագուհի ։

قراموق (ղարամուգ, թ.) 1. որոմ. 2. որոմի հունտ :

قرآن (ղուրան, ա.) Կուրան. قرآن كريم، كلام قديم (հմշ. قرآن عظيم الشان).

Digitized by Google

(قورան խան) خوان – (قورան شریف (مصحف) – քՀԹերցող. ս ; գորան կաբանական :

قران (գրան, ա. ըրդ էն) 1. մերձաւորութիւն, մօտաւորութիւն (հմմ. ընկերակից, մոտակից) 2. Լուսնի մերձակայ և Արեւակ մոլորակներու զուգադիպութիւնը . – صاحب (սահիպ գրան) այս զուգադիպութեան միջոցին գուշակալով վիճակաւոր, որ շատ բարեբախտ կ'ըլլայ . صاحب قران باش كسن բառնաւոր մարդ :

قرانتینه (գարանթինա, իտ) քառասնակ, առժամեայ արգելում տուն – մաքրանոց (հմմ. կարանտին) ւ ծոց – քառասնգինա հաստատել :

قرانته، قیرانته (գրանթա, թ.) գորշ, ապերեկ. ընկեր – ս. գերեկ պեխով. մարդ – ծերուկ մարդ մը

قرانفیل (գարանֆիլ, թ. ընկեր, գրնկեր, գարէնֆիլ, ա.) մեխակ:

قراواش (գարավաշ, թ. հին բառ) ապահէն (հմմ. ընկեր, ուղեկից), (գարավէլա, իտ.) կարաւէլա, հին պատերազմական նաւ մը:

قراوله

قراوانه (գարավանա, թ.) 1. գինուորներու մեծ կերակուրի ատեան. 2. տափակ և բարակ ադամանդ վարդ ադամանդ. կոչ ըն գրաւանե ըր

قرب (գուրպ, ա.) մօտաւորութիւն, մերձաւորութիւնը (հմմ. ընկերակից, հակ. հեռ) ոմ – մօտը, մերձ ատ սլտան գրբ Սուլթան Ա.Հմէտի մօտ .

قرباج (գրպաճ, թ.) խարազան, մտրակ (հմմ. գնչու) ընկոյզ – ընկոյզ խարազանել, մտրակել ընկոյզ – 1. խարազանուիլ, մտրակուիլ. 2. հեռացնդուիլ

قربان (գուրպան, ա. ըրդ. ընկերակից, զոհ . բայրամ; – ջակեզ, զոհ

(գուրպան այտ) ոչխարի տօն (հմմ. ընկերակից տեսակ) – 1. զոհուիլ, մորթել. 2. զոհել. ու – զոհ ըլլալ . ըն – զոհելի, զոհաբերուելիք ընտանի կաթուկ. օղլը – 1. զոհելի ոչխար. 2. ոչխարի պես մարդ .

قربه (գրպա, ա.) 1. ջրկիրներու կաշիէ խոշոր ջուրի աման. 2. փոքր տոպոց փորի ուռեցք . տոպոլ – 1. վրան բաց չինծու խօսք 2. (գուրպէ, ա.) 1. ազգականութիւն . 2. Աստուծոյ մերձեցում :

قربیت (գուրպիյէթ, ա.) մերձաւորութիւն, մօտաւորութիւն.

قربدیرمق (գրփդրմագ , թ.) 1. ծայրատել տալ. 2. խուզել տալ, կտրել տալ [մազ և այլն]. 3. ամանակուել ծախքէ մաս մը գեղչել :

قرپلق (գրփլղմագ, թ.) 1. ծայրատել. 2. խուզել, կտրել [մազ և այլն] 3. գեղչուիլ (ամանակն):

قرپمق (գրփմագ, թ.) 1. ծայրատել 2. խուզել, կտրել [մազ] 3. ամանակ մը գեղչել [ամանակն է, ծախքէ] – ըզ սխալէ ս. գեղչ :

قرپندی (գրփղնտր, գրփղնդը թ.) կտուր, կտրիկ . ադամ – ր կտրճուկ մարդ մը .

قرپیق (գրփղգ, թ.) 1. ծայրատ, ծայրատուած. 2. խուզատած գեղչ ծայրատ պեխով :

قرتال (գարթալ, թ.) 1. արծիւ (հմմ. ակաբ) 2. Պոյոյ մօտ տեսի ամանուն. ցեմ – արծուաքար :

قرحه (գարհ, ա.) 1. վիրաւորել. 2. վէրք . խոց (ս. գրդ) ըրդ գարհի, թ. գրհա) կեղտային, կեղտաւոր

قرحه (գարհա, ա. բժշ) կեղ , հին վէրքը. ընել – լսնակեղ, ապ-

Digitized by Google

գրգռել (grgṙel', ա. բ.) 1. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 2. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 3. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 4. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 5. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 6. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 7. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 8. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 9. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 10. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 11. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 12. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 13. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 14. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 15. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 16. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 17. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 18. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 19. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 20. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 21. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 22. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 23. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 24. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 25. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 26. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 27. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 28. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 29. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 30. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 31. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 32. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 33. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 34. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 35. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 36. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 37. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 38. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 39. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 40. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 41. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 42. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 43. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 44. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 45. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 46. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 47. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 48. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 49. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 50. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 51. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 52. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 53. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 54. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 55. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 56. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 57. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 58. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 59. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 60. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 61. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 62. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 63. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 64. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 65. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 66. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 67. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 68. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 69. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 70. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 71. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 72. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 73. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 74. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 75. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 76. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 77. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 78. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 79. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 80. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 81. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 82. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 83. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 84. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 85. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 86. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 87. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 88. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 89. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 90. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 91. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 92. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 93. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 94. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 95. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 96. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 97. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 98. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 99. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել. 100. գրգռել, գրգռիչ ազդեցութիւն գործել.

Digitized by Google

قرنه (qarnə, ա. մրգկ.) եղջերների [ոչ քի], ականատուտ։

قرنیه (qarnijə, ա. հգ. ական) 1. եղջերաշատ. 2 [բնագ.] փուռնդ։

قرنی (qarni, ա. իգ. ական) 1. եղջերաւոր. 2. մեկ տարեկան (հմմ. ասլան)։

قرنیطه (qarnijtə, թ.) ճիշդը նոյնը qarnijdjil մեխակ։

قرنفل (qarnfəl, ա. ճիշդը qarnijdjil) մեխակ։

قرنفلیه (qarnfəlijə, ա. հգ. ական) մեխակի ծառ։

قرنفلی (qarnfəli, ա. իգ. ական) մեխակագոյն։

قرنفلیه (qarnfəlijə, ա. հգ. ական) մեխակի ծառ։

قرنفلی (qarnfəli, ա. իգ. ական) մեխակագոյն։

قرنفور (qarnfor, ա. ական) ծաղկանոց, ծաղկեփունջ։

قرنفوری (qarnfori, ա. իգ. ական) ծաղկանոցի։

قرنفوریه (qarnforijə, ա. հգ. ական) ծաղկանոցի ծառ։

قرنفوریه (qarnforijə, ա. հգ. ական) ծաղկանոցի ծառ։

قرنفوری (qarnfori, ա. իգ. ական) ծաղկանոցի

قرحه (qarḥa, ա.) 1. մեռք, գոզափար, մատածաւմ. 2. յոյս. 3. տապանդ. ածա՛ մաի ալիմ ՚ին قرحه ներշնչուած. – جودت ազնիւ գաղափարի մատածաւմ. ունի – ինքնաբուխ :

قریر (qarḥr, ա. ար. ին) ցաւթա, պատ. العین – (qarḥrḥrlա՛յ) աչքը լոյս, ցնծալից. او العین – ցնծալ:

قریش (qurէյc, ա.) Արաբ ցեղին անունը. – آفتاب գուբէյշի արեգը, Մուհամմետ մարգարէն :

قریم (qrրրմ, թ.) Խրիմ. ى – ի, յ Խրիմի :

قرین (qarḥյն, ա. որ հն. յգ. ին, قرنا՛ن) 1. մատաւոր, մերձաւոր 2. ընկեր. 3. սեռնակապետ. حضرت قرن صر պայծառ սեռնակապետը. قبول – ընդունուած. سوء – ուզիղ. – میمنت օրհնեալ. سعادت – երջանիկ. –سوء (سوءقارին) գեշ ընկեր :

قرین (qurէյն, ա. նուազ. որ ի) 1. փոքր եղջերու, եղջերիկ, փոզաք 2. [կենդ.] բողկուկիկ. ڤریه، قرینه (qurէյնիյէ) բողկուկիկներու ընտանիքէն

قرینه (qarḥնէ, ա. յգ. ՚ին) 1. խնայուածք. 2. վարկած, միտք բանի, խմամտ. قرینه قرار ստ. գրր. ածած ՚ին قرینه ստուգութեան ամենէն մատենադրութ. Բ. Բոլոյ – մտքով գտնել

قریه (qarէէ, ա. յգ. ՚ին (قرا) գիւղ երկ. ընտ. (qarէէpէյն) (հմշ. կոյոլ) գիւղացի (հմշ. կոյո՛ կոյ) – اهل գիւղացի (روستا՛

قز (qazզ, ա.) մետաքս (հմշ. ՚ին). – دود չերամ (հմշ. ՚ին).

قزارتمق، قیزارتمق (qրզարթմազ, թ.) 1. կատմրցնել. 2. խոտուիլ, տապկիլ [միս եւայլն] :

قره (qarա, թ.) ցամաք. ایاغی – շոգեկառք. شمندوفر ی – խրիլ. کرکی – ցամաքի մաքսատուն. ۱ – նշան, պատ. – նաւը գետի ցամաք քշել խրել. – ետեղ տուրիզմ :

قره (qurրէ, ա.) ցրտութիւն. ձրդ ՚ին ، العین (qurրէթիւլայն) աչքի լոյս, ցնծութիւն. عثمانلیلرك عینك قرهسی Օսմանցիներուն աչքին լոյսը :

قره جه (qarաճա, թ.) 1. սեւկակ, սեւուկիկ. 2. ոչխարամ :

قره غول (qarաղօլ. Լզրդ qarաqօլ, թ. աղաւ. Լզրդ հն) պահնորդ զօրք. ی – ایاری յատաջապահ. ی – عسکر զօրանոց. خانه– պահակատուն :

قره لق (qarալրգ, թ.) սեւութիւն (հմշ. سواد ، قاتمیاس) :

قره لامق (qarալամագ, թ.) 1. սեւ ցընել. 2. մրոտել. 3. ապտակ գրել. 4. տառերագրել :

قره له (քալ՚ qarալամա, թ.) 1. գեղագրութեան վարժութիւն. 2. տառերագիր:

قرمان (qarաման, թ.) Գաւառ. قیوق– խոշորատուտուն ոչխար ևն- ؛ قرمانی գաւառացի :

قریب (qarիպ, ա. ար հն. իզ. قریبه յգ. ՚ին ، اقرا (قرائب) 1. մօտ (հմշ. ՚ին ، یقین հմ. յատ) 2. մերձաւոր, ազգական. 3. իբր, գրեթէ, շուրջ. ا – ـین (ماقریب) մօտերս. من الزمان قریب (ما՛ն qarիպիqqէման) ի մօտոյ :

قریبه (qurէյպէ, ա. նուազ ար. ի բուա.) խորշ. قریه‌لرك (qիւլqurէյպէ) խորշաւոր :

قریه (qurէյէ, ա. ՚ին) գիւղ. قریه‌لی (qիւրէյէ) գիւղացի. قریه‌لیلر (qիւրէյէլէր) գիւղացիք :

Digitized by Google

զբարթմամբ (զբզարթմամբ) խոյանալով, տոպրակած։

զբարմագ, զբարմագ (զբզարմագ, ը.) 1. կարմրիլ. 2. շառագունիլ, շիկնիլ, կարմրիլ. 3. ա. պանծիլ, տոպրակուիլ, խորովիլ. – կոզին լալէ աչքերը կարմրիլ. – յօդսը պտռտղները հասունանալ. զբարմագ յոզ զբարմագ շիկնիլ, ամօթահար ըլլալ, ամչնալ։

զբազ (զբզազ, ա. զբ էն) մետաքսավաճառ, մետաքսագործ։

զբազ (զբազագ, ը.) 1. խազախ, գօգաջ [գինեսոր] 2. ՚ի ձիաւոր զօրք

զբազ, զբազ (զբզազ, ը.) 1. բախիր. 2. լաստակերտ. ՚ձեզ զբազ կը – աստառիկ սահիլ։

զբամուղ, զբամուղ (զբզամուղ, ը.) հարբանիւ, կոբմրուկ (հմմ. հաբսե (حبسه) չիքարմագ – – ըլլալ։

զբան (զբազան, ը.) 1. ա. ոնգիր 2. (զբզան) ազջիկ։

զբանչ, զբանչ (զբազանչ, ը.) հաշ, վաստակ (հմմ. ՚ստացուած՝ ՚ստացուած) – լն (տալ՝ ՚ձեռք՝ ՚ձեռք) – հաշուառութ, վաստակաւոր։

զբանդրմուկ, զբանդրմուկ (զբազանդրմագ, ը.) հաշհանգնել, վաստակցնել (հմմ. ՚ստանալ՝ ՚ստացնել՝ ՚ստացնել)

զբանմուկ, զբանմուկ (զբազանմագ, ը.) 1. հաշիլ, վաստակիլ. 2. ստանալ (հմմ. ՚ստանալ՝ ՚ստացնել՝ ՚ստացնել)։

զբզ (զբուզահ, ա.) ստակերու հրամայող հրեշտակ. – ըս (զբալահ զբուզահ) ծիածան, ծիրանի գօտի։

զբզահիյէ (զբուզահիյէ, ա. մրգակ.) աչքի ծիածան։

զբզան, զբզան (զբազան, ը.) կանաչ. զբզանոյ. զբզանոյ ազդրեալ ապատամբիլ. ջրհ – 1. կանաչ

ատակ. 2. վերջին գաւակ. ջ – կանաչ. յաջորդ. ջիլք – կանայք։

զբզլ, զբզլ (զբզլ, ը.) 1. կարմիր, (հմմ. ՚հրէշ՝ զբզլ) շէկ (հմմ. ՚հրէշ՝ զբզլ) 2. կարմրատես. կով – տօրոն. ՚ձագ – լատեռնի. մեղրջ – կարմիր հաւկիթ. – ՚ձուր [պալոց] – քարի – թոլոր կզգիները [պալոց] – երեսնանի, անիծած ծայրիկ (հմմ. զբզլ ՚ձագ) – ըս (զբզլ) աստեղիկ խենդ (հմմ. զբզլ ՚ձագ) – ըս (զբզլ) աստեղիկ խենդ (հմմ. զբզլ ՚ձագ) – ըս (զբզլ) աստեղիկ խենդ (հմմ. զբզլ ՚ձագ)։

զբզլ, զբզլ (զբազել, ը.) 1. չոր տեղ. 2. զբզլ՝ զբզլ (զբզլ) այծի տակէ չտանի.

զբզլճգ, զբզլճգ (զբզլճգ, ը.) չուան, հոյլ, զոզալ. ՚ձագ՝ ՚ձագ – հոյնի, զոզալի։ – ըս – չուանի տեղ

զբզլճա, զբզլճա (զբզլճա, ը.) կարմրակեզ։

զբզվի, զբզվի (զբազէվի, ը.) արմատեղէն տեղևներէ շինուած պատկ։

զբս, զբս (զբս, ա. սիպ էն. հրամայական կան է) բացագատէ, համեմատէ (վէ զբս ալէյ պէվագը), և զբս ալի հադա էլ-պաղագ (վէ զբս պահագազ պագը) և այլոյքն հանգերձ։

զբսամ, զբսամ (զբսսամ, ա. տեսէ էն) մեռնողի մը ինչքը արձանագրել, ժառանգորդներուն մէջ բաժնող եղբարց բաժինը պահպանող չէրիի պաշտօնեայ. ըլ – զբսամութիւն։

զբսամ (զբսսամ, ա.) մարգարտաքար չգտնուած տեղը տեղւոյն կնայիչներէն 50 հոգի, եթէ այս թիւէն պակաս ըլլայ, թիւը լրացնելու համար կրկին երդումներ ընել և այնոր արեան գինը հաւասարապէս առնել։

Digitized by Google

قساوت (قساوەت، ա.) 1. կարծրբութիւն (հմմ. ، صلابت ، قاتيلق). 2. անգթութիւն (հմմ. عدم شفقت ، رحم). 3. հոգ, խնամք, ցաւ, վիշտ. ◇ ـكشمق – ، ı – հոգ ընել. ◇ ـلى – վշտակից, խնամակալ, վշտահար. ◇ ـلىك – վշտակրիլ, հոգ ընել:

قسر (قسر، ա.) բռնութեամբ աշխատցնել՝ զօրք տեսնել տալ. ◇ ـ – բռնութեամբ, բռնի. ◇ قسر حركات (ճարէբեաթիզմարիյեէ) բռնի ընթացք:

قسراق (قصراق، قصيراق qpurag, թ.) մուտակ ձի, զամբիկ, ճամիկ

قسط (qpuդ, ա.) 1. բաժին (հմմ. حصه ، نصيب ، پاى). 2. մասնակի վճարում (հմմ. بسيط) ցոլ – (qpuդ էլեէվմ) ամսականին օրաւոն մասը. ◇ ـ اجرا ا բացակայ օրերուն համամասնակը գեղչել:

قسطاس (qpuդաս, ա.) մեծ կշռադրդ (հմմ. ترازو كوى ، ղիան):

قسطونى (qասդէմունի, թ.) գաղթէմունէի. ◇ ـ قسطونى – ցի:

قسطنطينيه (qօսդաննդինիյէէ, ա.) կոստանդնուպոլիս (հմմ. ضرب ق ، آستانه ، درسعادت ، درعليه ، استانبول (stուրիպէէ ճիՓօսդանդինիյէէ) կոխուեցաւ ի Պոլիս. ◇ ـ حتى Պոլսոյ սառումը:

قسم (qpամ, ա. յգ. ասամի) 1. մաս (հմմ. پارچه ، جزء) ամբողջ – (qpամի ազամ, կամ – (qpամիհիւլլի) մեծագոյն մասս. 2. բաժին. 3. սեռ, տեսակ (հմմ. جنس ، قبيل) ց – ى-ջոզ տղայ ըսուածը 4. գաս. ى- ջոզ կանանց գաղը. ◇ ـسما (qpամէն) մասամբ, մասամբ իւիք:

قسم (qասէմ, ա.) երդում (հմմ. يمين ، سوكند ، آنت) ا – երդնուլ. ◇ القسم حق (մաէլզասէմ) երդումով, երդմամբ:

قسمت (qpամէթ, ա.) 1. բաժանումն բաշխում. 2. բաժին. 3. վիճակ, բախտ. 4. տեղեկութիւն, թերևս – خارج قسمتدن – գաղտնիքը, գաղտնի – عسكر – գաղտնիքը, գաղտնի – شرعيه – հերիվ օրէնքով բաժանումն բաշխում. – قابل قسمت بولنمز:

قسوت (qասուէթ، ա.) տ. قساوت. – انكيزى – ի բերել տխրաւէտ. ◇ ـ – 1. տխրեցուցիչ. 2. կարծրացուցիչ:

قسيس (qասիս، ա.) քահանայ, երէց, հոգեւոր պետ:

قش (qրը، թ.) ا – հաւ և այլն վանտեղ, մարգագետ համար ալ կ'ըսուի:

قشاغى قاشاغى տ. قاشاغى، قاشاغى:

قشر (qրpr, ա. յգ. ـلر قشور) 1. կեղև. 2. փոճոկ, փեճեկ. 3. խեցի (հմմ. قابوق ، صدف) معطيلمون – նարինջի, նարնջի կեղև. ◇ ـ – 1. կեղևական, պատեանական. [ից قشر] 2. ողորկապատեան. ◇ قشر حيوانات ողորկապատեանը:

قشع (qաշ', ա.) թափ. ◇ ـ اخضر – (qաշ ալ ալsur) ժանկատագոյն – :

قشعريرة (qաշ'արիյրէ, ա.) սարսուռ, գող, սառուռք, քաղցնուամ:

قشقرتمق (qրշqրթմագ, թ.) 1. խրտչեցնել. 2. խրտչեցնելով փախցնել. 3. յուզել (հմմ. تهييج)

قشقرمق (qրշqրմագ, թ.) 1. խրտչել. 2. խրտչելով փախչիլ. 3. յուզուիլ (հմմ. تهيج)

قشلا (qրշլա. թ.) 1. ձմերանոց. 2. զօրանոց. ى – ջոզ Բամիզի –ը:

قشمر (qրշմէր, թ.) խեղկատակ, միմոս, հնոտիտ, ծաղրածու. ◇ ـلك – խեղկատակութիւն. միմոսութիւն:

قص (qասս، ա.) 1. խուզել, կտրել. 2. [մրդկ.] – ոգի (aզմիքասս)

Digitized by Google

قصتارلامق (qastarlamaq, ք.) *բամպակը ճերմկցնել*։

قصد (qasd, ա.) 1. *դիտում, դիտաւորութիւն*. 2. *ձգտում, մտադրութիւն*. ۱ – 1. *մտադրել*. 2. *դաւադրել*. – سوء قصدلك *դաւաճանութիւն*. ۱ – جانى ڭوغرلمق ոգևորանալ, *դաւաճանել*. أ – ‘ ـ عن – ‘ على – *դիտաւորեալ*, *դիտումով*. ـ بغير (پاپكيرك qasdsyz) *առանց դիտաւորի*. ى – (qasdy) *դիտաւորեալ, գտեմ զրպ*

قصر (qasr, ա. յգ. قصور) 1. *կարճութիւն*. 2. *սեղմում, սահմանափակում*. 3. *դղեակ*. ٥ياڭ – *կայսերական դղեակ*. ۱ يد – *ձեռնթափ լալ, ձգել*. البصر – *կարճատեսութիւն* (ڭوزبيني) النبات – *ջերմանոց*. أحصر – و أ– *հատկեն վէ գատկեն միմիայն, եւեթ*

قصراق (qasqaq, قصقاق, قصماق, قيصماق, قيصقاق, قيصاق) ա. *վերարկու*։

قصص (qpasa, ա. եզ. قصه) *նկատի մարգարէից պատմութիւն*։

قصه (qasa', ա. յգ. قصع qpasa') *ս. կամ*։

قصور (qusur, ա.) 1. *թերութիւն, պակասութիւն*. 2. *յանցանք*. 3. *թերի, պակաս*. 4. *մեղադրանք*. 5. [ս. եզ. قصر] *դղեակներ*. ۱ – ‘ يولنڭ *թերութեան մէջ գտնուիլ, վերադառնալ*. ـ قيلمق *չմեզադրել, ներողամիտ գտնուիլ*. ـ ى – 1. *անթերի, կատարեալ* (ڭوزلاصور) 2. *առանց մեղադրի*։

قصه (qpasa, ա. յգ. قصص) *պատմութիւն*. خوان – *պատմիչ*. ٥ن– *պատմութենէն օրինակ առնել* القا (ايڭرىسه) *վերջապէս, չերկարեմ*։

قصوى (qusuva. ասս. قصى ի) *ծայրագոյն, ամենավերջին*. – تبة *ծայրագոյն աստիճան*։

قصاب (qassab, ս. բաս է՛ն) 1. *մսագործ, մսավաճառ*. 2. *արիւնարբու*. كلب – *արքայասպան*. لق – 1. *մսագործութիւն, մսավաճառութիւն*. 2. *արիւնարբութիւն*. 3. *մորթողէք*. ى – *մորթողէք*. خان – *ապանդանոց* (ڭوزلمه)։

قصاطوره، قصاطوره (qassaburu, ք.) *վաղակաւոր սուին*

قصار (qussar, ա. շտրաբ է՛ն) 1. *կեղտահան*. 2. *լուացարար* (ڭوزلمه) 3. *խուզող, խուզորդ*. شورمه (qassarlyq) 1. *կեղտահանութիւն*. 2. *լուացարարութիւն*։

قصارت (qassarlyq, ա.) *կարճութիւն*. (ڭوزلمه). تنفس – *շնչառութեան կարճութիւն*։

قصاره (qusarr, ծ.) *նաւ բարձրանդակ*։

قصاص (qpasas, ա.) *արեան փոխարէն արիւն, փոխվրէժ, ակն ընդ ական* (ڭوزلمه قان)

قصب (qassab, ա.) *եղէգ* (ڭوزلمه. قاش) – الزنجر [բաս.] *եռերփնուկ*։

قصبات (qassabat, ս եզ. قصبه) – ٥ئ الرئة *թոքի ցնցուղներ, ցուղներ*. النبات – *միջատներու շնչառօդներ*. – التهاب *ցնցղատապ*։

قصبه (qassaba, ա. յգ. قصبات) 1. *աւան, գիւղաքաղաք* 2 (qassabe, *մրգկ.*) *ցնցուղ, ցուղ*. – *ոլոր*. 3. [բաս.] *խոզան, ծղոն*. – خزى *շնչափողատապ, ցնցղատապ*. التهاب (إلتهابى) *շնչափողատապ, ցնցղատապ*։

قصى (qassaqi, ա. իգ. قصبه) 1. *ցնցղային*. 2. *ոլոքային*. اليراس قصى *ոլոքային շնչերակներ*։

Digitized by Google

قطر (գաւառիկ քաւուած խմբի և անկէ չինուած անուշեղէն. (ցնծի قطائف يامى قطائف كل قطائف) անուշակներն են. ցնծի قطائف մեռակ մը բոյս (ՀԱՀ. ավ. جكر).

قطار (գաղար, ա.) 1. խումբ, շղթայ [մարդու], երամակ [ուլոյ, յորիի ևայլն] 2. կառախումբ. ե-ըծրա ճեպընթաց կառախումբ. ՝ ا – ՝ զոմ – խումբ խումբ շարել. զնալ – խումբ խումբ շարուիլ, կարգ կազմել.

قطاع (գրդա՛, ա.) 1. Հատուածումբ. 2. [երկր.] Հատուած. օդի – ե.ըր –

قطاع (գուդդա՛, ա. եզ. قطع) 1. կտրողներ (գուդդա իւդդարիզ). հուդկահարներ, յեղեզակներ, 2. (գադդա՛ իւդդարիյզ) յեղեզակ, հուդկահար [իբր եզակի] :

قطب (գուդպ, ա. յգ. اقطاب երկ. قطبين գուդպէյն) 1. բևեռ. 2. առաջնորդ, գլուխ, գլխաւոր. ակառաջնորդ անձնաւորութիւն. العارفين – գլխաւոր գիտուն. شمالى – Հիւսիսային բևեռ. جنوبى – Հարաւային բևեռ. شمالى – مدار արևմտեան բևեռ. جنوبى – مدار Հակարևմտեան բևեռ. قطب الزمان մեզ բևեռաւորի. الكتريقية – էլեկտրաբևեռ. مغناطيسى – մագնիսական բևեռ. قطبى (գուդպի) բևեռային. – خط բևեռային շրջանակ. تقطيب (գուդպիյեթ, բնգ.) բևեռամիտութիւն, բևեռականութիւն.

قطر (գուդր, ա. յգ. اقطار) 1. կողմ (հմմ. طرف, جانب, ناحية) 2. [երկր.] տրամագիծ. – لصل շաւաւիղ. Ուղղ տրամագծով, տրամագծի Հաշուով.

قطرات (գադարաթ, ա. եզ. قطرة) կաթիլներ. կոչի մաս ատամնագի կաթիլներու պէս :

قصى (գասսի, ա. մրգ.կզ.) լանջակատարին. – لا լանջակատարապ :

قصيده (գասիեէ, ա. յգ. նմանց) տող, տողերգ որ առնուազն 33 տուն և առ առաւելն 99 տուներ կը բազկանայ. جـ – ՝كو – ՝زاد – ՝ير – (գասիյեէ սէրա) տողերգակ :

قصير (գասիր, ա. բռաձեն) կարճ. البصر – կարճատես. العقل – կարճամիտ القامة – կարճհասակ (հմմ. قصيه بويلو) الذنب – (գասիյրիւզզեճէպ) կարճագի. الرأس – կարճագլուխ. ه – ىدە – տեղն :

قصيل (գասրլ, ա. աղաս. հասրլ) գալար խոտ, գալարի :

قضاء (գազա, ա. յգ. اقضاء) 1. գատաստանարութիւն. 2. վիճակ գատաստրի. 3. գաւառ. 4. վճիռ. 5. ճակատագիր. 6. տրկած, պատահար. 7. ժամանակէն վերջ ազօթել [իսլամ]. 8. վտանգ ا. حاجت ى – բնական պէտքը քնել. – اجل յանկարծագէպ մահ. ار – (գազարա), ՝قضا (գազաէճ), – از (էզզազա) դիպաւածով, պատահմամբ. وزن – ا.յգ. كان قضاء տրկածեալ, لى – վտանգաւոր

قضاة (գուսաթ, ա. եզ. قاض. اقضيا قازاեա. եզ. قضيه) ա. قاضى ՝قضيه

قضيب (գազիպ, ա.) 1. ուղիղ ցօղուն. 2. միգանդ :

قضيه (գազրյեէ, ա. յգ. اقضيا) 1. քնդիր, պարագայ. اقتاتها ՝ – (գազրյեէի մուբեճապիհա) կրևոր քնդիր. اساتها مقتضاۂ قضيۂ عارف 2. [տրմ.] առաջադրութիւն, նախադասութիւն ىلكـ ՝ – գլխաւոր նախադասութիւն. عكسـ ՝ – (գազրյեի մուհիբէմէ) անփոփոխելի՝ անդառնալի վճիռ.

قطائف (գադաիճ, ա. 1. եզ. ճէյեճ) 2. (قطائف ալ կրնայ գրուիլ)

Digitized by Google

قعقعه (գա'գա'ա, ա.) գենդի ձայն, շշինիւն, շշնկոց ։

قعر (գա'ր, ա.) յատակ, տակ, (հմմ. ծիբ) ջաւ յատակ – ովկիանոսին ամենախոր տեղը գտնելի յատակը՝ խորքը.

قعطه (գա'տէ, ա.) մեկ անգամ նստիլ, նիստ. قعدة ذى القعدة (զիլգաէ) ա-րաբական ամսոյ տասնմէկերորդը ։

قعود (գաուտ, ա.) բամպակ, բամբակ (հմմ. պամպուխ, ռուս. вата) – արտ – հրա-մանատար. قعود (գուդի. իգ. գենի) բամ-պակեղէն, բամպակէ, բամպակեայ. قعود مندوف վագոն [հմմ. վագոն] ։

قعيد (գաիտ, ա. մրգկց.) մէջք. – ى (գաղանի) միջնին ց– [ասապի գաղանի] միջնային ջիղ ։

قفه (գըֆէ, ա.) խոխաջոց. մակը-գոց (հմմ. յիր գրգ, գրգ) ։

قلونا (գաղուն թ) պատատակ ծառ – կեչի, ճղնի, – ցանկ ։

قفيه (գաֆիէ, ա. յգ. գեֆիե) ծա-ղիկ, ծաւալունակ (հմմ. խոյս ելեկ) – ծաւշանման. ى – ծաւէիայ, ծաւէիալ ։

قفين (գաֆիճի, ա.) ծաւշային, մազեղ, ծաւ. – ցաւ – ցօղուն ։

قلب (գալէպ, ա. բաս.) սրբա-խաղող (հմմ. ջեզ, գեզ) ։

قلن (գուդն, ա.) բամպակ, բամբակ (հմմ. պամպուխ, պնե՛ պարտ – հրա-մանատար. قطن (գուդնի. իգ. գենի) բամ-պակեղէն, բամպակէ, բամպակեայ. قطن مندوف վագոն [հմմ. վագոն] ։

قطن (գադան, ա. մրգկց.) մէջք. – ى (գադանի) միջնին ց– [ասապի գադանի] միջնային ջիղ ։

قطنه (գըդնէ, ա.) խոխաջոց. մակը-գոց (հմմ. յիր գրգ, գրգ) ։

قطونا (գադունա թ) պատատակ ծառ – կեչի, ճղնի, – ցանկ ։

قطيفه (գադիֆէ, ա. յգ. գեֆիե) ծա-ղիկ, ծաւալունակ (հմմ. խոյս ելեկ) – ծաւշանման. ى – ծաւէիայ, ծաւէիալ ։

قطيفى (գադիֆի, ա.) ծաւշային, մազեղ, ծաւ. – ցաւ – ցօղուն ։

قعده (գա'տէ, ա.) մեկ անգամ նստիլ, նիստ. قعدة ذى القعدة (զիլգաէ) ա-րաբական ամսոյ տասնմէկերորդը ։

قعر (գա'ր, ա.) յատակ, տակ, (հմմ. ծիբ) ջաւ յատակ – ովկիանոսին ամենախոր տեղը գտնելի յատակը՝ խորքը.

قعطه (գադ', ա.) 1. կտրել (հմմ. ١ ոյզ. ١ ամիլ – ١ ագիլ – ١ ագիլ) 2. թեզել. սահման; սահման-յատաքերութիւնը թեզել. 3. կտրել, դադրեցնել. ախտ – թղթակցութիւնը դադրեցնել. 4. լուծել (խնդիր, գաւա-ռ) 5. կտրել, երթալ. ճամբայ կտրել՝ երթալ. 6. [հրկչ.] հատանել. կտրել [գծեր] ։ ١ պատ – աստիճաններ առնել. ظر – دن... ի զատ, բաց ատոր. ١ ظر – զանց ընել, մեկ կողմ ձգել. حر – ազգականները մոռնալ. قطه – [հրկչ.] լուսանիգ. قطه – գորգ. قاص – թեթուտ. قاز – անդրա-ձեգ. طريق – հատկահատուածեան, յե-լուզակութիւն. ٢ قطعه (գադ'ան. قطعا գադա, ա.) բնաւ, երբեք. قطعا ջնաւ երբեք. قطعه (իգ. գեսիե) վհատա-կան. վերջնական. – جواب վերջնական պատասխան ։ – قرار ա. قرار ։ ٢ قطعه (գադի'յեէն) 1. վերջնականապէս, վճ-ռապէս. 2. երբեք, բնաւ ։

قطعات (գըդա'ար, ա. եզ. գեսիե) մա-սեր. حشر – աշխարհի հինգ մասերը աշխարհ մասեր ։

قطعه (գըդ'ա, ա. յգ. գեսիե) 1. մաս 2. կտոր. 3. աշխարհ, աշխարհի մաս. 4. հատ (նամակ, գետին, նաւ-

قطران (գադրան, ա.) խայծգոն, կաւտրան. ى – ագ, ագաձոյր. քրան խայծ լաւ չէ ագաձոյր գգեստաւոր-ուած (քահանայ, կղերական) ցոյց – գոհէօզօգ ։ صو – խայծդանջուր. քրալի խայծդանուր ։ قيل – խայծ-դանել. قيل – խայծդանել ։

قطره (գադրէ, ա. յգ. قطرات) կաթիլ շիթ (ձեռ. ձեռեռ) կաթ կաթիլ կաթիլ. շիթ շիթ, շիթ առ շիթ

قطع (գադ', ա.) 1. կտրել (հմմ. ١ ոյզ. ١ ամիլ – ١ ագիլ – ١ ագիլ) 2. թեզել. սահման; սահման-յատաքերութիւնը թեզել. 3. կտրել, դադրեցնել. ախտ – թղթակցութիւնը դադրեցնել. 4. լուծել (խնդիր, գաւա-ռ) 5. կտրել, երթալ. ճամբայ կտրել՝ երթալ. 6. [հրկչ.] հատանել. կտրել [գծեր] ։ ١ պատ – աստիճաններ առնել. ظر – دن... ի զատ, բաց ատոր. ١ ظر – զանց ընել, մեկ կողմ ձգել. حر – ազգականները մոռնալ. قطه – [հրկչ.] լուսանիգ. قطه – գորգ. قاص – թեթուտ. قاز – անդրա-ձեգ. طريق – հատկահատուածեան, յե-լուզակութիւն. ٢ قطعه (գադ'ան. قطعا գադա, ա.) բնաւ, երբեք. قطعا ջնաւ երբեք. قطعه (իգ. գեսիե) վհատա-կան. վերջնական. – جواب վերջնական պատասխան ։ – قرار ա. قرار ։ ٢ قطعه (գադի'յեէն) 1. վերջնականապէս, վճ-ռապէս. 2. երբեք, բնաւ ։

Digitized by Google

قفنس (qafqiuս ⟨ղաֆիւս⟩, ա.) առասպել. թռչուն, փյունիկ։

قلائد (qalaiհs, ա. եզ. ալոձ) մանեակներ. الشعر ـ քանաստեղծին մահուանէն վերչ իշխասակ ձգած քանաստեղծութիւնը (հմմ. الشعر قلائد)։

قلاب (qուllաp, ա.) 1. երկաթէ ճանկ, ագռաւուկ (հմմ. ⟨ճընկալ⟩ چنكل) 2. [qալլապ] 1. գետանիներ [հմմ. ⟨ոնգլեր⟩ ونكلر] 2. յարաթփոփս։

قلابدان (qրlապsուն, թ.) ասկեզօծ արծաթի կամ պղնձի Ծկ։

قلاده (qրlաsէ, ա. յգ. ـلائد) մանեակ (հմմ. ⟨գընտուղ⟩ كردان) ـ ـ نشان պատուանշանի մանեակ։

قلاش (qալլաշ, ա. ոպաշ. խալլէ) 1. խարեպուշ 2 անանկ 3 ցոփ։

قلاع (qրlա', ա. եզ. ալե) 1. քերդեր. 2. (qուլա', ա. մրդկ.) բերնակերիկ 3. [քաւս.] քօղակերթ։

قلاغوز (qրlաղուզ. ⟨ղլաղ qրlավուզ, թ.⟩ առաչնորդ, ուղեցոյց (հմմ. ⟨ռահս⟩ رهبر) ـ ـ ى لبان նաւաղիք. 2. միջնորդ. քալ ـ 1. առաչնորդել. 2. միջնորդել. քլ ـ 1. առաչնորդութիւն, [հմմ. ⟨ռահբ⟩ رهبر] 2. միջնորդութիւն։

قلاغى (qրlաղը, թ.) սուրի բերան, սայր. ⟨ճարդ կիչ⟩ كسى ـ քթացնել։

قلامش (qալամըշ, թ.) 1. ծուխս հետ հաղորդակցութեան մէջ ճառիճ. 2. տեղի անուն։

قلايجى، قلاى: قلاووز։

قلاوى (qրlավի, թ.) հին աւանդ. խարխրաց քրտնաև փաՁՁոցը

قلب (qալպ, ա. յգ. قلوب) 1. միրտ. (հմմ. ⟨ղլպ⟩ قلب، ⟨ղուլ⟩ قول، ⟨ղուլաղ⟩ كولك) 2. քան. նակի կեդրոն. ـ جسم սրտի բնդլայ-

قعود (qուʻուս, ա.) 1. նոտիլ (հմմ. ⟨ղուդուրմ⟩ اوطورمق) 2. գահակալութիւն։

قيغلجم، قغلجم (qրղրլնղրմ, qրվրլնղրմ, թ.) կայծ [ւարու]։

قغوش (qօղուշ, qօվուշ, թ.) 1. մեծ արահ. 2. զօրանոցի սրահ. 3. ննջասրահ. 4. գաւառան։

قفا (qաճա, ա.) 1. ծածրակ. 2. գլուխ 3. գանկ. 4. խելք, միտք. 5. անխելքութիւն, տխմարութիւն. ճընճի ـ հակառակիր, մտիկ չընել. ى ـ գլուխ աւնեցող, խելացի. ى ـ آت տխմար. ـ ينلو հասս գլուխ. յուդաս قفا [յդ. ⟨ղաֆաղան⟩ قفاران] 1. մտերիմ, ընկեր. 2. չամախոհ, չամաձայնարժիք. ـ بارد 1. մտերմութիւն, ընկերութիւն. 2. չամախոհութիւն։

قفتان (qաճքան, թ.) վերարկու, պատմուճան. ـ شمله չատ չարմար, չարմարագին. ـ آغاسى ـ ى [հին առանձ հանգերձապահ] նախարարի լեայն։

قفر (qաճր, ս.) անապատ ـ (qաճրիւլեէ հուս) ասփալտ, հածակուար։

قفس (qաճէս, ա.) 1. վանդակ. 2. թեւավանդակ, վանդակապատք. 3. հերսաւիեզկ, վանդակափեզկ. 4. պարզունակ. ընծայ ـ چوجق ـ ى ـ վանդակագործ, վանդակավաճառ. [տարբերէն մասի]։

قفقاسيه (qաճqասիյա, թ.) կովկաս. ى ـ կովկասցի։

قفل (qուճլ, ա. յգ. قفل) կղպանք, փականք (հմմ. ⟨ղլէ⟩ كليد)։

قفول (qուճուլ, ա.) 1. պատերազմէ վերադարձ. 2. վերադարձ։

قفوى (qաճէվի, ա. մրդկ.) ննջասրահային. ـ قپوجى ննջասրահային ծակ. ـ قپوجىلغ [ատալէիգաճէվիյեէ] ննջասրահային գնդեր։

Digitized by Google

նուռմ. خستەلقی – مرض –' – սրտի հիւան-
դութիւն. سلیم –' صاف – անկեղծ սիրտ.

قلبآ (qալպէն) սրտանց, ի սրտէ, սրտով

قلبی (qալպի. իգ. قلبیه) 1. հոգեկան.
2. սրտագին, անկեղծ. 3. սրտային

قلب (qալպ, ա.) 1. փոխել (հմմ. تحویل، تبدیل، دکشدیرمه) 2. փոխա-
տրութիւն, տառ մը ուրիշ գրի
փոխել. 3. կեղծ [դրամ], կեղծ [մարդ]

قلبزن (qալպզէն, պ. յգ. قلبزنان qա-
լպզանն) դրամանենգ,
խարդախ. لك – 1. դրամանենգութիւն
2. խարդախութիւն :

قلبكاه (qալպկեահ, պ.) 1. կեդրոն
[սրտի]. 2. բանակի կեդրոն։

قلبه (qուլիպէ, թ. ... ... էն) խրճիթ, հիւղակ.

قلپاق (qալփաղ, թ.) գլխանոց [քա-
հանայի, պարսկական եայլն]

قلت (qըլլէթ, ա.) նուազութիւն,
պակասութիւն, սակաւութիւն
(հմմ. Aզլք հկ. کثرت) عقل – խելքի պա-
կասութիւն. – جمع նուազական յոգ-
նակի որ մինչև տասը կը ցուցնէ (հկ.
جمع کثرت) دم – արեան նուազութիւն.
– اوزره بولنق – հազուադիւտ . اوزره –
հազուադիւտ ըլլալ, քիչ գտնուիլ։

قلتبان (qալթէպանն, ա.) կաւատ.
եղջերաւոր, տանըշհինդ.

قلزم (qուլզիւմ, ա.) 1. ծով. 2. կար-
միր ծով (հմմ. بحر احمر، شابدکزی)

قلس (qալս, ա. բժշ.) գուրը հանել,
(հմմ. طیشا ی چیقارمق :

قلع (qալ', ա.) 1. արմատախիլ ընել,
արմատէն քաշել՝ հանել (հմմ.
اسنان (چکرب چیقارمق، کوکندن چیقارمق –
[qալիէսնանն] ակռաները քաշել՝ հա-
նել. 2. [բժշ.] արմատաքաղում :

قلعه (qալ'ա, ա. յգ. قلاع) բերդ (հմմ. حصار، حصن، دژ) سلطانیه –' Դարդ-
անէլ (հմմ. چناق قلعەسی) – ایچ միջնա-
բերդ. – کی շատ ամուր, ամրակուռ.
– دار բերդապահ (հմմ. قلعەمحافظی، دژدار)

قلعەبند (qալ'ապէնտ) բերդարգել. لك –
բերդարգելութիւն قلعەبندلك جزاسی :

قلفات (qալաֆաթ. قلفه qալֆա, թ.) ա. قالفه. قالفات :

قلق (qալաq, ա. բժշ.) անձկութիւն,
տրտմութիւն. شدید – սաստիկ
անձկութիւն, տրտմութիւն.

قلقاس (qուլqաս, ա. բուս.) կիպեր.
– یه فصیلەسی կիպերազգիք։

قلقله (qալqալէ, ա.) ձայն տալ,
ձայնել (հմմ. سسلنمك) :

قلم (qալէմ, ա. յգ. اقلام) 1. գրիչ.
2. քանդակագործի վրձին, գուրծ,
3. պաշտօնատուն. դիւան, դիւանա-
տուն. ترجمه – ی թարգմանութեան
դիւան. محاسبه – ی հաշուակալութեան
դիւան. قلمه دوام ا պաշտօնատուն յա-
ճախել. 4. գրութիւն, շարադրութ.
کسکین – ی գրիչը սուր, շարադրութ.ը
լաւ. 5. մաս, տեսակ. 6. ծիլ, խոզա-
վակ. آلمق – գրի առնել, խմբագրել,
շարագրել. کز – 1. աննկարագրելի.
2. աննշան բան, աննկարեւոր. آچق –
գրիչ տաշել. قاش – եղեգ գրչի. قورشون
– մատիտ. قره – սեւանկար, ده ر – 1.
գրչի մը հարուածով. 2. մէկ գրչով,
մէկ անգամէն. ارباب قلمدن . اهل – գը-
րագէտ, գրագիր. آشی – ی պատուաս-
տի ծիլ, խոզովակ. ایشی – քանդակ. –
اوطەسی դիւանատուն. جفالقلم (ճէֆֆէլ
qալէմ) տառեց գատելոյ, յանկարծ.
օր. (جفالقلم حكم ا) տառեց գատելու
վճռել) . یازمق – երկայն ու բարակ

Digitized by Google

մտանեկրով. قولاقلی آت — անկուած ա-կանջներով ձի. قلمأ գրով, գրչով ։

قلمك (գալէմպէք, ա.) 1. Հնդկաց ովկիանոսին մէջ կղզիի մը անունը. 2. Նոյն կղզիէն եկող դեղին տապակ մը. 3. դեղին եգիպտացորեն:

قلمتراش (գալէմթրաշ, պ.) եղէգ տաշելու յատուկ դանակ.

قلمدان (գալէմտան, պ.) գրչատուփ (Հմմ. خامه‌دان).

قلمرو (գալէմրէվ, պ.) պետութեան մը երկիրները, տիրապետու-թեան սահմանը (Հմմ. اولکه) — عثمانی Օսմ. երկիրները, Օսմ. տիրապետութը.

قلمزده (գալէմզէտէ, պ.) գրուած, խմբագրուած (հմմ. محرر) օր. (بالاده قلمزدهٔ بیان اولدیغی اوزره ինչպէս վերը գրուած ու յայտնուած է):

قلمزن (գալէմզէն, պ.) գրագիր, գրող (Հմմ. کاتب).

قلمكار (գալէմքեար, պ.) 1. քանդակա-կագործ. 2. ձեռագանկարիչ. — لق 1. քանդակագործութիւն 2ձեռա-նկարչութիւն. ا — قلمکارلق ընել.

قلمكش (գալէմքէշ, պ.)1. գրող, գրա-գիր. 2. գծող, ջնջող. او — 1. գրել. 2. ջնջել. գծել ։

قلمون (գալէմուն, ա.) ա. بوقلمون. قليج ա. قلنج ։

قلميه (գալէմիյէ, ա.) դիւանական ծախք. — آلمق — سی قاچ غروش

قلندر (գալէնտէր, պ. յգ. قلندران) Ճգնաւոր. աշխարհէ քաշուած փիլիսոփայ (Հմմ. درویش) — مشرب — փիլի-սոփայ. انه — Ճգնաւորական, փիլիսո-փայական ․ عرقلندرانه — կեանք.

قلنسوه (գալէնսուվէ, ա.) 1. խոյր, գլխանոց. 2. [բուս.] գլխա-պատ. — راب [քիմ.] ապուցանօթ ։

قلوب (գուլուպ, ա. եզ. قلب) 1.սրտեր. طفلانه — մանկական սրտեր. — صافیانه անկեղծ սրտեր. ا — جلب — սրտերը գրաւել, համակրութիւն շահիլ. محبوب القلوب، محبوب قلوب ամենուն սիրելի, հոգեհատոր. 2. (գուլիւպ. անգղ.) ա-կումբ. գլիւպ. اتحاد وترقی قلوبی ։

قولوچقه، قلوچقه (գօլօչգա, թ.) 1. թզմայր. 2. ձուլ. قلوچقه‌یه اوطورمق թխսել.

قلور (գլօր, ֆ. քիմ.) քլոր [պարզ մարմին մը] — حامض քլորական թթու. حامض قلور ماء քլորաջրական թթու. — آزوت حامض քլորաբորական թթու. — قلوری (գլօրի) քլորային թթու. — حامض ی քլորայինաթթու. قلوروفورم քլորոֆորմ. قلوریت քլորիտ.

قلوی (գալվի, ա. յգ. قلویات քիմ.) կալի, ալքալի. — شبه ալքա-լինման. ذوالقلوی (զիւլգալվի) ալքալա-ւոր, կալաւոր. — مقیاس կալաչափ. — انقلاب կալացում. ت — կալութիւն.

قله (գուլլէ, ա. յգ. قلل գուլէլ) 1. գագաթ (հմմ. تپه، ذروه، شاهقه) 2. աշտարակ. — سی ساعت ժամացոյցի աշ-տարակ. — سی چاك զանգակատուն ։

قليان (գալեան, ա. բիչ գործ.) կը-կլակ (հմմ. نارگیله).

قليج (գըլըճ, թ.) 1. սուր. 2. թուր — چکمك (شمشیر، تیغ، سیف) — սուր քաշել (հմմ. سل سیف) — دن کچیرمك սրէ անցընել, սրախողխող ընել. آتلامق — երդում ընել, երդնուլ. قوشانمق — թուր կապել (հմմ. تقلید سیف). آلایی — թրա-կապութեան հանդէս. اوقی — տերեփուկ (հմմ. قنطاریون، قنطارون) — حق 1. պատե-րազմով պատկուած. 2. չափազանց ջանքով շահուած. بالغی — թրաձուկ.

Digitized by Google

قری (գամէրի, ա.) 1. լուանալիքն. 2. (գումրի. ագր յգ.գալ) առատրակ։

قریه (գամէրիյէ, ա.) 1. լուանալիքն ագր . յորմ ձոնէ լուանալին ասելի. 2. գիւղ։ قریه لوانیاسی լուանալին ամիսներ . قریه حروف լուանալին գրեր. 2. գիւղական։

قع (գամ', ա.) 1. ծուռանել, չափազանցել (հմմ. ընկերակ) 2. ձագաթ ։

قعی (գամի', ա.) ըստ կանոնի (գամի'եիւէէլ) ձագարաձև ։

قعمه (գումգումէ. ա.) գաւա, ներ վիզով մեջտեղն կլոր տեղատակ մը շինէ առաքը գեղ աստուածիս ։

قل (գամլ. ասի գամլէ, ա) ոչի (հմմ. بیت - کاله) قالل - ոչխապան ։

قلدامق، قلدیمق (գրմրլտաթմագ, թ.) չարժել՝ եր- երցնել՝ խախտել տալ ։

قلدامق (գամլտամագ. ըստ գրմրլտամագ, թ.) չարժիլ, խախտիլ, երերալ. ըստ գնդանդ անշարժ

قو (գամու, թ.) բոլոր, ամէն [հին բառ՝ այսօր անգործ.]։

قه (գրմմէ, ա. բառ.) գագաթ ։

قیز գումիզ, թ.) ձիու կաթի շիճուկ ։

قیص (գամիս, ա.) 1. շապիկ (հմմ. کومله) 2. [մրգկց. բառ.] պատառատակ, պատեան . ذوالقیص (գիւլ գամիս) պարուտատակաւոր, պատենաւոր . جبر قیص [բժշ.] բանդաքակեան. یه - 'ی - պարուտատակաւոր ։

قنا (գրնա, թ. տալաւ. ետ էն) հինայ. کیجه - թռուցը հարունքներեքտա հինգշաբթի գիշերը. յաղ գիւղ գինուածներն կատարել, խրախճանութիւն ընել

قناب (գրնապ, ա. ախ. գրնապ) առատան, լոր, բարակ չուանդ

قر (գամէր, ա. յգ. ագր) լուանի (հմմ. آی 'ماه) قرکۆ լուանագուներ قرین (գամէրէյն) Աբև և Լուսին ։

قرال (գումրալ. թ.) խարտեաշ. - بیق խարտեաշ պեխ. مقال - խարտեաշ մօրուք.ընդ- խարտիշահէր

قرمی (գամէրի, ա.) 1. լուանալիքն. 2. (գումրի. ագր յգ.գալ) առատրակ։

قریه (գամէրիյէ, ա.) 1. լուանալիքն ագր . յորմ ձոնէ լուանալին ասելի. 2. գիւղ։ قریه لوانیاسی լուանալին ամիսներ . قریه حروف լուանալին գրեր. 2. գիւղական։

قع (գամ', ա.) 1. ծուռանել, չափազանցել (հմմ. قهروتنکیل) 2. ձագաթ ։

قعی (գամի', ա.) ըստ կանոնի (գամի'եիւէէլ) ձագարաձև ։

قعمه (գումգումէ. ա.) գաւա, ներ վիզով մեջտեղն կլոր տեղատակ մը շինէ առաքը գեղ աստուածիս ։

قل (գամլ. ասի գամլէ, ա) ոչի (հմմ. بیت - کاله) قالل - ոչխապան ։

قلدامق، قلدیمق (գրմրլտաթմագ, թ.) չարժել՝ եր- երցնել՝ խախտել տալ ։

قلدامق (գամլտամագ. ըստ գրմրլտամագ, թ.) չարժիլ, խախտիլ, երերալ. ըստ գնդանդ անշարժ

قو (գամու, թ.) բոլոր, ամէն [հին բառ՝ այսօր անգործ.]։

قه (գրմմէ, ա. բառ.) գագաթ ։

قیز գումիզ, թ.) ձիու կաթի շիճուկ ։

قیص (գամիս, ա.) 1. շապիկ (հմմ. کومله) 2. [մրգկց. բառ.] պատառատակ, պատեան . ذوالقیص (գիւլ գամիս) պարուտատակաւոր, պատենաւոր . جبر قیص [բժշ.] բանդաքակեան. یه - 'ی - պարուտատակաւոր ։

قنا (գրնա, թ. տալաւ. ետ էն) հինայ. کیجه - թռուցը հարունքներեքտա հինգշաբթի գիշերը. յաղ գիւղ գինուածներն կատարել, խրախճանութիւն ընել

قناب (գրնապ, ա. ախ. գրնապ) առատան, լոր, բարակ չուանդ

قلیف (գլրփ , թ. արբ. գլաւ էն) 1.պատեան. 2 երես, ծածկոց։

قلیل (գալիլ, ա. ըստ էն. իգ. قلیله) քիչ, նուազ (հմմ. آز 'ندك)ըստ قلیله քիչ առեն. ا - քիչ անգամ ։

قلیه (գալեէ, ա. քիմ.) կալի. ձոյզ - կալաղ. ձուի ± կալաքար ։

قا (գամա, թ.) 1. գաւդին. ձաղս - յաղթել, խաղը շահիլ. 2. սեպ, գրիւ 3. բոլթ, ցից ։

قار (գումար, ա.) բախտախաղ.յաղթ խաղամոլ, գրամախաղաց. لق - վատախաղ.ընթէն. خانه - խաղատուն ։

قاره (գամարա, անգ.) 1. Աշխարհիս մէջ հսաարակաց խորհրդարան, խորհրդարան, դահլիճ. 2. շոգենաւի սենեկիկ.տորև(գամարօթ,անգ.) շոգենաւի մէջ տումակ քննող պաշտօնեայ

قاش (գումաշ, ա. յգ. աշեն) 1. կերպաս. 2. խոռ. قاشی هند լ'ռանկապին բան մը [հեգնական]։

قاشدرمق (գամաշդրմագ , թ.) 1. առատմատել , ակռայով առնել, հարուլ. 2. խաղտել, շաշցնել։

قاشمق (գամաշմագ, թ.)1. ակռայներբ հարիլ առնել. 2. շրջանալ , խաղալիլ. قاشمق قزلر գոյգ ։

قر (գամէր , ա. յգ. ագր) լուսին (հմմ. آی 'ماه) قرکۆ լուանագուներ قرین (գամէրէյն) Աբև և Լուսին ։

قرال (գումրալ. թ.) խարտեաշ. - بیق խարտեաշ պեխ. مقال - խարտեաշ մօրուք.ընդ- խարտիշահէր

Digitized by Google

قناق (գրաբ. գ. յգ. ներ.) 1. պատաւել, յանդիմանել. 2. հեգնել, նախատել, քննադատել. 3. խնայել։

قناميق (գրաբ. գ. յգ. ներ.) 1. քննադատ, քննադատող. 2. ծալապատ, ծալլոսեր, հեգնող։

قنب (գրաբ. գրաբ. ա.) կանեփ (հմմ. ընդ.)։

قنبر (գաղղ. ա.) 1. հացրէքի ալիւրի ծառուան. 2. տուեան մարդ՝ պահաւոր. յաւոր. յուլ ուլոյ ոչ դօկօն – առուանց աշխոյ գործ չըլլար, ամէն բանի մէջ է։

قنبور، قنبوز (գաղղ. ա.) 1. կուզ (հմմ. խտաւ) 2. սապատող, կուզ. 3. ...ել– կզուիմեն (հմմ. խտաւ) – աշխոյ – կուզը ըլ. ցրտնալ – կուզցնել։

قنبوط (գաղղ. յ.) մլուզան ձուկ։

قند (գաղ, ա. պրս. նաբաթէն) շաքար. շաքր– սիրուհիին երկու չորեակը

قندز (գուճուզ, ա.) կուզը. ջրշուն։

قنده (գաղտ, բ.) ո՞ւր. օր. (դր قنده بخير وقنده خبير ո՞ւրէ ոգէտը և ո՞ւր գիտուեր. ո՞ւր է անտեղեակը և ո՞ւր տեղեակը [հին բառ]։

قنديه (գաղտիա, ա.) գանտիա. ցուխորատուակ։

قنديل (գաղտիլ, ա. յգ. նդիլ) կանթեղ. ցուցիչ – իրլամայ նաւասնական. չըրչ – խոքսխոտ. – ցուկ (ազաւ. – կոր) չափազանց գին. վ. قنديل فيلسوف նդիլ իմաստասիրական լապտեր. ցը – լուսատու (յուն. նաւ նդիլ գաղտիլ լէմբ). նդիլլի կանթեղատուր. նդիլլի շատ յարգալից բառև։

قنص (գաղս, ա.) որս (հմմ. شكار, صيد)։

قنا

قنات (գաղաթ, ա. յգ. ներ. قنوات) ջրմուղ, ագուցայ, հողին տակ խողովակ

قناة (գաղաթա, իտ.) թակոյկ, ատփոր (հմմ. جسر)։

قناد (գաղտ. նդի գաղաթ, նդիլ թ.) 1. թռիչ, թև (հմմ. جناح. յ.) 2. լուզլաթև, ձուկի թև. 3. փեղկ, թև. 4. կողմ. նդիլ գնդիլ ձկի երկկողմ թռուլթ. նդիլ ցից ցի տուեին ալ կողմը. 5. պաշտպանութիւն (հմմ. حماية حفاظ – ات խաչար չղջիկ մը. –ցոլ 1. ժարժինի մաս, անգամ. 2. կուսակից, պաշտպան. ցնդիլ – 1. թռիչներ երկնել. 2. ծռչոելու սկսիլ, ծևատելու սկսիլ. լ – 1. թևատար. 2 փեղկատար. նդիլ ցեփչ երկ փեղկ, երկ կողմ։

قناديل (գաղտիլ, ա. եզ. նդիլ) կանթեղներ նդիլ գնդիլ անոնց

قناريه، قناريه [գաղտրեա, բ.] գեղձանիկ սարիւ – գեղձանիկ գեղին – ցեղ – ծրակորեակ (յեզ)։

قناعت [գաղտ'աթ, ա.] 1. սակաւապատուութիւն, ժուժկալութիւն. 1 – բաւականանալ, գոհանալ. 2. համոզուիլ – իսլ. – նաբ ատ. ատաթատ, ժուժկալ ի նաբ – համոզուիլ, համոզուիլ գոհացնել. قناعتكار (յգ. ան –) ժուժկալ, սակաւապատ, սակաւակաց. գնդիլ – սակաւապատուութիւն, սակաւակեցութիւն, ժուժկալութիւն ալ կարէ – սակաւակեցութեամբ, ժուժկալութեամբ, սակաւապատուեամբ։

قناق (գրաբ գ. նդիլ թ.) մեռանելու յօդուած (հմմ. قصاص ق يار)։

قناقنا (գրաբ գրաբ, բ.) քնքնիկ, քինքինայի գինի – քինքինայի գինի

قنال (գաղտ, ֆ.) ջրանցք (հմմ. جدول) ճեղ – ջրանցք բանալ։

Digitized by Google

قنطار (ղանդար ճիշդը ղընդար է, ա.) կենդինար. بلنده — չխաթուող, աչքը բաց. جى — հաստաբակոց կշռող. قنطارجیلق կշռողի պաշտօն ։

قنطارون (ղանդարօն. قنطاریون ղանդարիեուն, ա. բուս.) անթփուկ. قنطارون صغیر գեանտալեղի ։

قنطره (ղանդարէ, ա. յգ. قناطر) կամարաւոր քարէ մեծ կամուրջ

قنفال (ղանկալ. قنغى ղանկը, թ.) ա. قانقال، هانكى ։

قنفد (ղունֆուտ. قنفذ ղունֆուզ, ա. յգ. قنافذ) ոզնի ։

قنفسه (ղանֆէսէ, ա.) նեպուկ (հմշ. تسبیح بوجكى) ։

قنوت (ղունութ, ա.) աղօթք, պաշտամունք (հմշ. طاعت، عبادت، — وتر (ղունութի վէթր) եաթսըի նամազէն վերջը երեք ծունկ կատարուած —ը

قنوط (ղունուդ, ա.) յուսահատութիւն [հմշ. مأیوست، نومیدی] ։

قنوع (ղանու', ա. قناعت էն) չափաւորոնց ժուժկալ՝ սակաւապետ

قوائم ղավաիմ, ա. եզ. قائمه| قوائم نقدیه թղթադրամներ ։

قواد ղավվատ, ա. قیادت էն| կաւատ, կոտոշաւոր [հմշ. پزونك] ։

قواس [ղավվաս, ա. قوس էն. աղաւ. ղավազ, խավազ 1. աղեղնաւոր. 2. դեսպանատան բարապան ։

قواسیه، قواسیا [ղավասիա, ա.] քուասենի [հմշ. آجی آغاج] ։

قواص [ղավաս, թ. աղաւ. قواس էն. յգ. قواصان ա. قواس ։

قواصف ղավասըֆ, ա. եզ قاصفه، قاصفه، قاصف ա. قاصف ։

قواطه ղավադա, թ.] լեղի և կարծրկեկ լոլիկ՝ պոլտիկ ։

قواعد [ղավա'իտ, ա. եզ. قاعده| 1. օրէնք. كلیه — ամբողջական օրէնք. 2. կանոններ. صرفیه — քերականական կանոններ.. نحویه — համաձայնական կանոններ. 3 քերականութ. عثمانیه — օսմաներէն քերականութիւն ։

قواف ղավաֆ, ա. աղաւ. خفاف էն] պատրաստ կօշիկ վաճառող. ایشى — անշահ ապրանք՝ բանուածք ։

قوافل (ղավաֆիլ, ա. եզ. قافله) ա. قافله օր. (ای قوافل امواج بى قرار) ո՜վ անկայուն ալիքներու խումբեր ։

قوافى (ղավաֆի, ա. եզ. قافیه) اوزان و قوافى չափեր և յանգեր ։

قواق ղավաղ قوال ղավալ, թ.) ա. قاوال، قاواق ․ — آق սօսի ։

قوال (ղավվալ. قواله ղավվալէ, ա. قول էն) 1. քաղցրաբարբառ, պերճախօս. 2. շատախօս, շաղակրատ ։

قوالب (ղավալըպ, ա. եզ. قالب) ա. قالب օր. (الفاظ قوالب معانیدر) բառերը իմաստալից կաղապարներ են)

قوالیر (ղավալիյէր, ֆ.) մալթա. مالطه لرى — Մալթա կղզիին -ները ։

قوام (ղըվամ, ա.) 1. բարւոք վիճակ, ուղղութիւն, հաստատութիւն. օր. (برملكتك قوامى آنجق سیفو قلم ایله در — երկրի մը բարւոք վիճակը սուրով ու գրիչով է) 2. չափ, աստիճան [եփած շաքարի] . شكر قوامه كلك շաքարը իր չափին գալ. ایش قوامنده գործը պէտք եղած վիճակին մէջ է ։

قوانجه (ղըվանճա, իտ.) ا — ապրանքը տեղափոխել (آقتارمه ا)

قوانق (ղըվանմաղ, թ.) անապարծիլ, յոխորտալ ։

قوانوز (ղավանօզ, թ.) խուեակ, բղուղ, բղուկ ։

Digitized by Google

قوپون (qupon, ֆ.) կտրօն. ս-ելու տոմսակի կտրօն :

قوپه (qupa, իտ.) 1. գաւաթ, բաժակ. 2. թղթախաղի մէջ սրտի ձևով թուղթը :

قوپه (qupa, ֆ.) ջուլհակի գլան կամ գոց կառք, գոց կառք.

قوپیه (qopia, ֆ.) 1. ընդօրինակութիւն. 2. օրինակ. ցոյց – ընդօրինակութեան տետրակ :

قوت (qut, ա. յգ. اقوات) ուտելիք, անուռնդ. ցորէն – (qut-i lâyemût) չմոռնալու չափ ուտելիք.

قوت (quvvet, ա. յգ. قوی) 1. զօրութիւն, ոյժ. 2. օգնութիւն, օժանդակութիւն. 3. ազդեցութիւն. 4. [մաթ.] կարողութիւն. قوت ایکنجی երկրորդ կարողութիւն. قوی – 1. ամրացնել. 2. քաջալերել. ویرمك قوتلی զօրութեամբ. قوتدن – տկարանալ. قوتدن دوشمك – տկարացնել. قوتلو – ի, آلق – քաջ, զօրանալ. سز – տկար, անզօր. سزلك – տկարութիւն. قوتلندیرمك – զօրացընել, ուժովցնել. قوتلنمك – զօրանալ, ուժովիլ. قوتلی – զօրաւոր, ուժով

قوت (qut, ֆ.) բախտ, բարեբախտութիւն, երանութիւն. لو – երանելի, բարեբախտ, երջանիկ :

قوطره، قوتره (qobra, անգ.) վիսակած նուռ, քօնֆէտ

قوجاغمق (qoğamaq, թ.) 1. ծերանալ. 2. հաս յոգնեցնել :

قوجاق (quğaq, թ.) 1. գիրկ (հմմ. آغوش) 2. (qoğaq) տրցակ, խուրձ. قوشدن قوجاغنه գիրկը իյնալ, ապաստանիլ. قوجاغه – գիրկը դնել. قوجاقلاشمق ապչագուրուիլ, գիրկընդխառնուիլ. قوجاقلامق 1. գրկել. 2. ընդգրկել, պարունակել, պարփակել :

قوانین (qavanin, ա. եզ. قانون) օրէնք, օրէնքներ. موضوع قوانین գրական օրէնք. عیبیه – բնական օրէնք قوانین ٔجمعیه օրէնքի հաւաքածոյ, օրինադիրք. عیلیه احتیاجیه قوانین կանխարգել օրէնք. مجموعه – գոնուած օրէնքներ :

قوباء (qubaa, ա. բժշ.) որքին, որքինոտ աչխարի որքին, սևգունէ ցիւղի որքինոտ

قوباد (qubas, թ.) կոշտ. ցլադ կոշտութիւն :

قوبالت (qobalt, ֆ.) քօպալտ. ی – քօպալտային :

قوپور (qupur, թ.) 1. կապարճ. 2. պատեան, պահպանակ, պահարան. 3. խոպոպակ. کر قوپوری թամբակեղ. ی – ավ կապարճ :

قوپه (qupa, ա. բժշ.) քոս (հմմ. جرب) :

قوپارتمق (qopartmaq, թ.) 1. փրցընել տալ. 2. քաշել տալ

قوپارلمق (qopartlmaq, թ.) 1. փրցուիլ. 2. քաշուիլ :

قوپارمق (qopartmaq, թ.) 1. փրցնել. 2. խլել. 3. հանել, փրցնել գժուաբաւ առնել. – ایلدرمك – قیامتلر վեր ուժգին հանել – ایچینی ذنجیر խեղդանալ

قوپچه (qopça, թ.) կոճակ. لی – կոճակաւոր. ذکر – կոճակել տալ. لمك – կոճկել. ذکر – կոճկուիլ :

قوپمق (qopmaq, թ.) 1. փրթիլ. խզուիլ. 2. խլիլ. 3. ծագիլ. ելնել. – اوزه լեզուպատառ ըլլ. چمن վախնալ. – ندن کولمك 1. սրտէն ըլլիլ, 2. սրտով ուզել. ի սրտե տեննջալ :

قوپوز (qopuz, թ.) միւոլին վիրն, գաւլն :

قوپوق (qopuq, թ.) փրթած, ինկած :

قوپون (qupon, ֆ.) կտրօն. ս-ելու տոմսակի կտրօն :

قوپه (qupa, իտ.) 1. գաւաթ, բաժակ. 2. թղթախաղի մէջ սրտի ձևով թուղթը :

قوپه (qupa, ֆ.) ջուլհակի գլան կամ գոց կառք, գոց կառք.

قوپیه (qopia, ֆ.) 1. ընդօրինակութիւն. 2. օրինակ. ցոյց – ընդօրինակութեան տետրակ :

قوت (qut, ա. յգ. اقوات) ուտելիք, անուռնդ. ցորէն – (qut-i lâyemût) չմոռնալու չափ ուտելիք.

قوت (quvvet, ա. յգ. قوی) 1. զօրութիւն, ոյժ. 2. օգնութիւն, օժանդակութիւն. 3. ազդեցութիւն. 4. [մաթ.] կարողութիւն. قوت ایکنجی երկրորդ կարողութիւն. قوی – 1. ամրացնել. 2. քաջալերել. ویرمك قوتلی զօրութեամբ. قوتدن – տկարանալ. قوتدن دوشمك – տկարացնել. قوتلو – ի, آلق – քաջ, զօրանալ. سز – տկար, անզօր. سزلك – տկարութիւն. قوتلندیرمك – զօրացընել, ուժովցնել. قوتلنمك – զօրանալ, ուժովիլ. قوتلی – զօրաւոր, ուժով

قوت (qut, թ.) բախտ, բարեբախտութիւն, երանութիւն. لو – երանելի, բարեբախտ, երջանիկ :

قوطره، قوتره (qobra, անգ.) վիսակած նուռ, քօնֆէտ

قوجاغمق (qoğamaq, թ.) 1. ծերանալ. 2. հաս յոգնեցնել :

قوجاق (quğaq, թ.) 1. գիրկ (հմմ. آغوش) 2. (qoğaq) տրցակ, խուրձ. قوشدن قوجاغنه գիրկը իյնալ, ապաստանիլ. قوجاغه – գիրկը դնել. قوجاقلاشمق ապչագուրուիլ, գիրկընդխառնուիլ. قوجاقلامق 1. գրկել. 2. ընդգրկել, պարունակել, պարփակել :

Digitized by Google

قوچ (qoč) հին սեռեակի պէս կառք. ունի գոչի կառապետ. قوچیجی կառապետ։

قودامان (qodamān, թ.) 1. խաչար, մեծ, հսկայ. 2. տեղի մը երևելին։

قودرمق (qodrmaq, թ.) գնել առել (հմմ. ایتمك وضع)։

قودورتمق (qudurtmaq, թ.) 1. կատղեցնել. 2. կատղեալ աստիճան բարկացնել՝ ոլորգնել։

قودورمه (qudurma, թ.) 1. կատղութիւն. 2. ոլորգնութիւն։

قودورمق (qudurmaq, թ.) 1. կատղել. 2. ոլորգնիլ։

قودورمش (qudurmuš, թ.) 1. կատղած. 2. ոլորգնած։

قودوز (qudūz) կատղած. لق – կատղութիւն (տե՛ս الكلب داء) بوجكی – կոյտգնգիտ (տե՛ս بوجكی) قوزدوز – վուլկանուկ (հմմ. حشيشة الكلب)։

قودوش (qodoš, թ. հայ. qošnc) կատաղութիւն (հմմ. قواد)։

قودوق (qudūq) իշ քուռակ, քուռակ։

قور (qor, թ.) հրատ, խարոյկ. – لوآتش – հրակէտ կրակ։

قوراده (qurāda, թ.) հին, կարած մատած երկաթ նետ [աղեղի]։

قوراق (qurāq, թ.) չոր, ցամաք (հմմ. یابس – لق – չորութիւն, ցամաքութիւն (հմմ. يبوسة)։

قوربغه، قوربغا (qurbāġa, թ.) գորտ. – ری գօդօշ – لی – գորտաձիկ. جق – գորտաստանուկ։

قورت (qurt. տարբ qurds, թ.) 1. գայլ. – لی բարեկ բարեկն (հմմ. مرتلان) 2. որդ, թրթուր. ناشی – հարսանիքի. طرناغی – [բոս.] օձ–

قوچاق (qočaq, թ.) քաջ, տոկուն (հմմ. متين ،شجيع)։

قوچان (qočān) 1. տուննկի բաւն, կաւրծ. 2. տետրակի արմ. դրտր քաղնի գոչանլի տետրակ. 3. կարծր, բիրտ, պիրկ։

قوچقار (qočqār, թ.) կռուազ մեծ խոյ։

قوچلامق (qočlāmaq, թ.) 1. խոյի պէս չարժիլ՝ կանգնիլ. 2. քաջութիւն ցոյց տալ։

قوچلامق (qočlāmaq, թ.) ծերանալ. قوچلاق ծերացնել։

قوچمان (qočmān, թ.) խաչար, մեծ, վիթխարի։

قوچمق (qočmaq, թ.) ծերանալ (հմմ. اختيارلامق)։

قوچشمق (qočšmaq, թ.) դիրկընդխառնել (հմմ. مقاربة)։

قوچمق (qočmaq, թ.) գրկել, փաթթուիլ։

قوچندرمق (qočndrmaq, թ.) գրգռել, պզտիկ մը բարկացնել՝ սրտնեղել։

قوچمق (qočmaq, թ.) գոգռիլ, պզտիկ մը բարկանալ։

قوچه (qoča, թ.) 1. ամուսին, այր, էրիկ. 2. խաչար, մեծ. 3. ծեր, տարեց. – قوی չատ մեծ. قاری یا – ամուսնանալ. قیزی یا – ամուսնացնել, կարգել. چتك – մաքուզ, խմորուչ. – قاری պառաւ կնիկ. باشی – տեղի մը երևելին. پاشا پغبر – մեծն Թագիպ. اوغلان قوچه արջ. قوچه قاری այր ու կին, էրիկ կնիկ. زوقوچه այրի. لك – 1. ծերութիւն. 2. այրութիւն. էրիկութիւն։

قوچ (qoč, թ.) 1. խոյ. 2. քաջ [մարդ] – یونوزی – մեղրածուծ. قیچی – խոյերու կռիւ։

տալ, գայլմագիլ. آیاغی - Հոտեսայ. - قولاغی այծտերեւք. ی - ایپك շերամ (հմշ. دودحریر). یلدیز - ی կայծոռիկ. لو - որդնոտ, որդնոտած ։

قورتاران (qուrթարան, թ.) ազատող. جان - كیسی ազատարար նաւ, փ. կանթաւ. جان - حلقه‌سی، سمیدی ազատարար օղակ։

قورتارلمق (qուrթարըլմաq, թ.) ազատուիլ, փրկուիլ։

قورتارمق (qուrթարմաq, թ.) ազատել, փրկել (հմշ. خلاص ا، تخلیص ا) جان - հոգի ազատել (تخلیص جان

قورتلاندیرمق (qուrթլանտըրմաq, թ.) որդնոտել։

قورتلانمق (qուrթլանմաq, թ.) որդնոտիլ։

قورتلمق (qուrթուլմաq, թ.) ազատիլ, փրկուիլ, խալըսիլ (خلاص او)։

قورتلمه (qուrթըլմա, قورتلش qուrթըլըշ, թ.) ազատում, փրկութիւն. قورتیش یوق չիք փրկութիւն։

قورجه (qուrճա, թ.) քերած, քորել. لامق - (qուrճալամաq) 1. քորել, խառնշտկել. لاشدیرمق - խառնշտկել. قورجه‌لانق խառնշտկուիլ ։

قوردله (qorsէլա, իտ.) ժապաւէն. لی - ժապաւինաւոր. جی - ժապաւինագործ ։

قوردون (qorsoն, ֆ.) 1. լար [մետաքսէ ևայլն] 2. ժապաւէն. 3. շղթայ. ساعت - ی ժամացոյցի շղթայ. تحفظ - ی، قرانتنه - ی առողջապահական շղթայ. - آلتنه آلمق շղթայի տակ առնել. چکمك - զօրքէ - քաշել։

قوردیرمق (qուrsըrմաq, թ.) 1. կանգնել տալ. 2. լարել տալ։

قورصاق، قورساق (qուrսաq, թ.) քարճիկ (հմշ. حوصله) قوری - փոր. قورساغی بوش փորը անօթի (հմշ. آج، جوعان، کرسنه)

قورشون (qուrշուն, թ.) 1. կապար. 2. գնտակ. قلم - մատիտ. سرکسی - կապարի քացախատ. ه - طوتمق ، ه - دیزمك հրացանի բռնել. سجی - շատ ծանր. خانه - կապարատուն. لامق - 1. կապարով ծածկել. 2. կապարակնքել. لو - կապարով, կապարապատ. ی - կապարագոյն, մութ գորշագոյն ։

قورصان (qorսան, իտ.) ծովահէն. لق - ծովահէնութիւն ։

قورغو (qուrղու, թ.) 1. երեւակայութիւն. 2. կասկած ։

قورقاق (qorqաq, թ.) վախկոտ (հմշ. خائف، جبین), երկչոտ. لق - վախկոտութիւն, երկչոտութիւն ։

قورقمق (qorqմաq, թ.) վախնալ (հմշ. خوف ا)։

قورقو (qorqու, թ.) 1. վախ, երկիւղ (հմշ. خرف) 2. վտանգ. لو - 1. երկիւղալի. 2. վտանգաւոր. قورقوسز աներկիւղ, անվախ, անվեհեր (հմշ. بلافتور وهراس) سزلق - աներկիւղութիւն, անվախութիւն, անվեհերութիւն։

قورقوتمق (qorqութմաq, թ.) վախցնել (հմշ. اخافه ا)։

قورقولق (qorqուլըq, թ.) 1. խրտուիլակ. 2. ծնոտ, պատկ։

قورقونج، قورقنج (qorqունճ, թ.) երկիւղալի, զարհուրելի, սոսկալի (հմշ. مخوف، هیبتلی)։

قورلتای (qուrուլթայ, թ. հին բառ) ընդհանուր ժողով (مجلس عمومی)

قورلمق (qուrուլմաq, թ.) 1. կանգնուիլ. 2. լարուիլ. 3. կազ-

Digitized by Google

մըռալ, հատատուտիկ. 4. փքանալ, հպարտանալ, գոռոզանալ. 5. գումար. ուիլ ։ ժողովիլ [ժողովի] ։

գորմ (gurmag. թ.) 1. կանդնել. 2. լարել ժամացոյց 3. միտք դնել, որոշել. 4. խոկալ. 5. գումարել [ժողով, կազմել. – միւռեն ծաւալապատիկ նատիլ · – ցորւ բանակիլ. գորմ գոյզ գոյզ թակարդ լարել ։

գորզոյ (gurzag, թ.) խորամանկ, վարպետորդի. ցն – խորամանկութիւն, վարպետորդիութիւն։

գորչի (gurčiր. ցանգ gurčiսր, թ.) 1. մատենագրութիւն, մը. տատանգութիւն. 2. մկլամազգութ. ն – մատատանգ, մատենագ, մկլամազգատ

գորիա (gurbia. թ արր. գրգ էն.) լոգարան. ասոր բառերը.

գորո (gurու, թ.) 1. չոր, ցամաք չմշ. սրկ [ձմեռ] 2. նիհար, վտիտ. 3. սին, ունայն. 4. մերկ, չոր [տախտակ] ցո – պոշ մլուկ. ակ – – ձրի մկա – ցամաք հաց. տա – չոր խոտ, խար. գոյզ – չոր հաղ. ցեր – 1. պարապ զէնք. 2. կեղծ բարկութիւն. պուչ – առանձին. – պոչ չոփ չոր. գոլոզ չորութիւն (չմշ. տոպ)։

գորս (gorու. ւյոյց gorր, թ.) անտառապատ, պուրակ. ցե – անտառապատ. ցն – պուրակ, անտառակ ցնչեզոյզ անտառապատութիւն ։

գորտ (gorվէբ ։ թ) գօրվէդ [պատերազմական նաւ]։

գորգոմ (gurուրմագ, թ.) 1. չորցրնել. 2. ցամաքեցնել ցկոյտ – բնակչին ընել – ցեղ արմատը չորցնել

գորդլիք (gurուրդրմագ ։, թ.) չորցրութիւն, ցամաքիլ ։

գորոզ (gorուգ. թ.) ազգ, ժողով. ցս – ազգասիրութ. ցեղ գորոզ բառ.) գառնագրական։

գորոմ (gurուրմ, թ.) 1. հատատուտութիւն, հպարտութիւն. 2. հպարտութիւն. 3. ունչ, ծխանի մուր. ց – 1. մրոտ. 2 հպարտ ։

գորոմգ (gurուրմագ. թ.) 1. չորնալ. 2. ցամքիլ. 3. նիհարնալ 4. ատր՝ ձեռք չորնալ ։

գորի (gurր, gorր. ցեղ գորրեր, թ.) տ. գորգ, ցեղ գորի ։

գորգմ, գորգոմ (gorուրմագ, թ.) 1. պահպանել տալ. 2. պաշտպանել տալ. 3. ցանկով մը չրջապատել. 4. բաւեցնել ։

գորգ (gorրմագ, թ.) 1. պահպանել. 2. պաշտպանել. 3. բաւել, գոյել. – ցիրաս ծախքին բաւել, ծախքը գոյել ։

գոզ (goզ, թ.) 1. ընկոյզ (հմշ. ւյոյց ցոյզ) 2 զգեստի մէջ առնող թուղթ. 3. տեսակ մը թզենի. – պլակոզ – ւ, պլ – 1. իրարու մէջ համաձայնիլ. 2. հաշիւը խնդիրը կարգադրել. ցուր – սխալիլ. ցեղ – ընկուզենի. ցոյլ – ընկուզենի. ցոյլ ցո – ընկոյզ հրուշակ ։

գոզակ (goզագ, թ.) 1. շոշիի խոզակ, եզունգի պտուղ. 2. գնդակ. գոզակ ցո ջուրի պղպջակ ։

գոզալակ (goզալագ, թ.) 1. նոճիի պիտակ. 2. բնական մեծութենէն փոքր. ւյոյց գոզալակ ։

գոզգոն (guզգուն, թ.) ագռաւ (հմշ. ագռ գոզ, ւյոյց) ցկոյ – կապոյտ ծով (հմշ. ոչխ յոչ). ցե – 1. ագռաւուկ. 2. բանտի երկաթաձող պատուհան. 3. տեղի անուն (Սկիւտար). ց – մուրճ սև, սեւամորթ ։

Digitized by Google

ղոշաղլամագ (ղուշաղլամագ, թ.) տախտակ գետիով ամրացնել

ղոշաղլամա (ղուշաղլամա, բ.) խոչոր ձև գամուած տախտակ։

ղոշանգ (ղուշանգ, թ.) մէջքը կապել, սփածանել. — կնոջ. 1. հագուստի շրջազգեստ. 2. պատրաստութիւն. — ղոշանգ գործի մը լծակցուած ըլլալ։

ղոշդրմագ (ղոշդրմագ, թ.) 1. վազել. 2. լծել տալ. 3. մէկ տեղ դրկել, ընկերացնել։

ղոշմագ (ղոշմագ, թ.) ի միասին վազել, վազվզել (1 կնկ.)

ղոշգու (ղուշգու, թ.) 1. թռչունի պէս վախուտ. 2. կէս քուն կէս արթուն. ճկի — կէս արթուն կէս քուն պառնիր. ճկի — ի թռչունի պէս վախնալ. 2. կէս արթուն կէս քուն։

ղոշլաղ (ղուշլաղ, թ.) թռչնավայր, որատեղի։

ղոշլղ (ղուշլղ, թ.) արշալոյս. առաւօտ (հմմ. ընդհ. տուիա) ճկի — հնախաւաշ (հմմ. ալէհօգա)

ղոշմագ (ղոշմագ, թ.) 1. վազել (հմմ. մնալ) 2. ծագել ծագը վազն ի վար. — նդնդան ագրէ գործ մը հետապնդել — նդնդան հալածել, հետամտիլ. 2. լծել. 3. ընկեր բռնել. 4. պատրաստել կառք

ղոշմա (ղոշմա, թ.) 1. վազելը, վազք. 2. պարի երգնական։

ղոշնդի (ղոշնդի, թ.) 1. հետևորդներ, աշքանեակներ. 2. չար ընկերներ։

ղոշում (ղոշում, թ.) 1. լուծք. լծանիզ անասուն. 2. ձիու սապոգեն, անգրաւլար. ղոշում ան ձիարշաւ։

ղոշի (ղոշ. ղոշը ղոշու, թ.) 1. խումբ [մարդու] 2. գաս. 3. ղոզլոխրաճիա, ֆ. տիեզերագրութիւն։

ղոզա (ղոզա, թ.) 1. հաւնտի պատեան, պատիճ. ցա — ափայլ բժոժ ունիզա ղեր ամատաուն. ցաղոզա հնտաւաճառ. 2. ընկոյզ։

ղոզի (ղուզը. ցղոզ ղուզու, թ.) գառն ը — սիրելիս. ցնիզա — թրխնջուկ. ցաուստաղ - ուանը չագանակ. ցեղի — կախնատաւ. ցը — գառնուկ.

ղոս (ղավն, ա. չգ. սոցի) 1. ապեղ 2. [տիեզ. ապեղնուար. 3. [ճարտ.] կամարակապ. 4. [քեր.] փակագիծ ղոս ըշէ ղոս ըշէ [բգ. ցոզ] (ղասի. իգ. ցոզ) ապեղնուան. ղոզ ղոս տ. ղոզ . — ցեբ [երկ.] անկեան ծոց։

ղոսթում (ղոսթում, ֆ.) տարազ. ըն — տարազցու։

ղոսգու (ղուսգու, թ.) փիլոցու կլոր խմորակ։

ղոսղոն (ղուսղուն. թ.) 1. ոչնուր. 2. ձախորդութեան մէջ [մարդ] ցղ — 1. անողնաշար. 2. ցիրուցան [մարդ]։

ղոշ (ղուշ, թ.) իռաչուն (հմմ. ալեր ղ-) ց - կիլ ցինկչիլ ճանճահաւ. պալլ - տ. պալլ ղոզնի — ձնեփակ (հմմ. ղոլեղ) ց - կեչե գիշերահաւ. ցնի ղոշ ջայլամ. ղոզի - գինձ. գար աշի — ձիւ ձիւ ձիւն. յաշղոշ ղոսորդ . ըղ — որսորդութիւն . ցը — թռչնաւաճառ. ղոզ — թռչնիկ. ղոնի — թռչնալանդ (հմմ. ղոզ)

ղոշաղմագ (ղուշաղմագ, թ.) 1. սփածանել, մէջքը կապել. 2. շրջապատել, պաշարել. — ըղեղ ձուր կապել

ղոշագ (ղուշագ, թ.) 1 գոտի (հմմ. գեձուղ) 2. տախտակէ գօտի. ղեղոզ — բնական պետք ընել։

Digitized by Google

قوغدیرمق (qoġdırmaq, قوغدیرمق qovdırmaq, فع.) وادار کردن که دنبال کسی یا چیزی بدود (حاضر. کمک ایتدیرمک طرد)

قوغلمق (qoġlmaq, قوغلمق qovlumaq, فع.) 1. دنبال کردن، دنبال کسی یا چیزی دویدن. 2. تعاقب کردن.

قوغمق (qoġmaq, قوغمق qovmaq, فع.) 1. دنبال کردن، راندن (حاضر. ۱ طرد) 2. تعاقب کردن (حاضر. ۱ تعقیب) 3. تحقیر کردن [شخص] (حاضر. ۱ حقیر)

قوغو (qoġu. qovu, اس.) کنایه. چوغوق قوغو کنایه.

قوغوق (qoġuq, qovuq, فع.) 1. خوشحال، مسرور، شاد. 2. خوشوقت. 3. خوشحالی، سرور، شادمانی.

قوغه (qoġa. اوزه qova, فع.) 1. دنبال 2. تعاقب.

قوغی (qoġı, فع.) کمین. - سلطان قوغی کمین سلطان.

قوف (qof, فع.) 1. شادمانی، سرور (حاضر. چوغ ایچی) 2. شوخی، تفریح. 3. مزاح، شوخی.

قوق (qoq, انگل.) کمین، کمین گاه.

قوقا (quqa,) کوکا [توپ].

قوقلاتمق (qoqlatmaq, فع.) 1. خوشحال کردن، خوشوقت ساختن. 2. شاد کردن، خوشوقت نمودن.

قوقلاشمق (qoqlaşmaq, فع.) 1. کمین کردن، خوشوقت شدن. 2. شاد کردن، شاد شدن.

قوقلامق (qoqlamaq, فع.) خوشحال شدن، خوشوقت شدن (حاضر. استشمام)

قوقله (quqla, فع.) 1. پوکه پوک. 2. خوشحالی. 3. شاد کردن [کسی] قوقله کیلی سوزدن کسی.

قوقمش (qoqmış, فع.) 1. خوشحال، شاد. 2. سرخوش.

قوق (qoq, فع.) 1. صدای، صدای. 2. کوچک، ریز.

قوص (qos, فع.) 1. صدای، صدای. 2. کوچک، ریز.

قوصدیرمق (qusdırmaq, فع.) فرستادن، فرستاندن.

قوصدیرمجی (qusdırmcı, فع.) فرستنده، فرستاننده.

قوصره (qavsara, ...) مواجب، کوچک. - ... کوچک.

قوصمق (qusmaq, فع.) فرستادن (حاضر. ۱ ق استفراغ؛ غثیان)

قوصندی (qusdı ق qusdıq قوصمق qusmuq) فرستاده

قوصقولامق (qusqulamaq, فع.) صدا، صدای.

قوصلمق (qusulmaq, فع.) فرستاده شدن.

قوصوق (qusuq, فع.) 1. فرستاده. 2. فرستاده، فرستاده.

قوطان (qotan, فع.) قوطان، ظرف. - شربت قوطان.

قوطره (qotra, انگل.) 1. قطره. 2. قطره.

قوطی (qutı, فع.) 1. صندوق. 2. صندوق. 3. کوچک. او کوچک صندوق مدر. - فساد چوب خشک. - کبریت. - قبل از وقت. - قوطی کبریت.

قوغلامق (qoġlamaq . قوغلامق qovlamaq, فع.) 1. خوشحال شدن. 2. خوشحال شدن، خوشحال شدن.

قوغان (qoġan. اوزان qovan, فع.) 1. قلعه (حاضر. قلعه) 2. قلعه [حیوانات] ی - یل 1. قلعه از سنگ (حاضر. قلعه) 2. قلعه.

قوقմ (qoqmag, թ.) 1. հոտիլ, բուրել 2. նեխիլ. 3. մօտալուտ ըլլալ

قوقո (qoqnu, թ.) հոտ, բոյր (հմմ. յու. «հաճելի») – ալնի (ռւրա) – հոտ առնել, զգալ (հմմ. աիշտիմ) – ջգջգել (հմմ. ջիջեղան) – հոտը եղնել, երևան եղնել. – ալ – հոտաւէտ. – ում – անհոտ. մէ յոյս – հոտեր քսուիլ

قوقոմ (qoqnumag, թ.) 1. քսուիլ, հոտ տալ. 2. հոտեցընել, նեխել տալ. – ցիկնել նեխել

قوقորոզ (qoqoroq, թ.) եգիպտացորեն (հմմ. ցորեն, բանջար)

قوقոզ (qoqoq, թ.) անկուտի, անարծաթ. ալ – անկուտիութիւն. ձեռնոցը ~ անկուտի ըլլալ

قوقոլէ (qnuqulէqa, թ.) կնգաղոլ – ալ – կնգաղոլաւոր

قوقոլիա (qnuqulia, յ.) քամուր (հմմ. սեպ ձագր) – ջի – ա. ֆլճի. սոսոս – ևպրիլ

قوقոնա (qoqonա, յ.) յոյն կին, կին կոնա – կոնայ կնկան պէս

قونշմ، قوկշմ (qonշmag, թ.) 1. տեսակցիլ (հմմ. մտնել, մտնել ի տեսութիւն) 2. խոհակցիլ (հմմ. մտնել ի խորհուրդ)

قونշո، قوկշո (qonշnu, թ.) գրացի (հմմ. յարեւ, հարեւան) – ալ – գրացնութիւն

قոլ (qol, թ.) 1. բազուկ (հմմ. ձեռք, բազուկ) 2. ձիուն առջևի ոտքը 3. թեւանիք (հմմ. կռնակ, թեւատակ) 4 ճիւղ (հմմ. ոստ, ճիւղ, ոստ) 5. թև, բազուկ (հմմ. ծոց, գրպան) – ում – ամուր. կռնակ – ամրանալ. ~ ի ~ ուսի ուսի – ~ ի ~ ձեռք ձեռքի – ~ ի ~ ոտքի ոտքի – ~ ի ~ ոտքի ոտքի – ~ ի ~ ոտքի ոտքի

قول (qul, թ.) 1. գերի (հմմ. ստրուկ, ծառայ) 2. ծառայ (հմմ. ծառայ, ստրուկ) 3. արտրած. 4. հին տեսն պարզ գինուոր. – գրան – մեկու մը անունդառնալ ըլլ. ~ նկատել, ծառայի նման նկատել [ծառայութիւն] ~ գոլլարց եւ [ծառայութիւն]

قول (qավլ, ա. յգ. (զալ) 1. խօսք (հմմ. խոսք, ճառ, ճշտութիւն) 2. պայման, դաշինք – պայման դնել, պայմանաւորել. ~ դրուիլ (qավլիսիւնէրէէ) անփոփոխ առանց ապացոյցի ճառ

قولա (qավլէն) խօսքով (հմմ. ձեռնով) – ~ կ՚ըսուի ինչ (ալազավլին) կ՚ըսուի ինչ

قولա، قولա (qoյա, իտ.) ասպ, շոհ, նշան-նշանակ, նշանակ

قولاچ (qnulաճ, թ.) գրկաչափ. ~ գրկաչափել. 2. արագ երթալ

قولاق (qnulag, թ.) 1. ականջ (հմմ. ականջ, լսողութիւն, ականջ) 2. կզուած լարերու ականջիկ, ականջիկ. ~ կախել, մտիկ ընել. ~ ականջը ծակ, արթնանալ, արթնամիտ. ~ ~ շատ ուշադիր ըլլ. – ~ ~ ականջ անկել, մտիկ ընել. ~ ~ ականջ անկել, մտիկ ընել. ~ ~ ականջ անկել, մտիկ ընել.

قولان (գօլան, թ.) թամբակալ քաւիկ. նաեւ կոլան թամբագործ։

قولای (գօլայ, թ.) 1. գիւբրին (հմմ. նաեւ ‹ասիա›) 2. գիւբրաբաղ. գիւբրին, գիւբրաբաղ. գիւբրաբաղ կէտ – ‹ասիա› գօլ կէտ) Աստուածայայտութեան տօնի գիշեր – շատ գիւբրաբաղ. գիւղատնտ. ‹գիւղ› – 1. գիւբրացնել. 2. գործ մը աւարտելու մտածել. գիւղ – ‹գիւղ› – 1. գիւբրանալ. 2. գործ մը աւարտելու մտածել. գլ – գիւբրութիւն (հմմ. ‹ասիա› գօլայ) ածել – գիւբրաբաղ (հմմ. գօլայ)։

قولبه (գուլպէ, թ. պարսկ. կապ ունի) խրճիթ, հիւղակ։

قولپ (գուլփ, թ.) 1. անգեղ, ունկն, կանի, կոճ (հմմ. այլ) 2. պատճառ, պատրուակ (հմմ. գլխայ ‹պատճառ›) – պատրուակ փնտռել. աջին գուլպը պատրուակ փնտռել. ոտքի գուլպ հագնել. գլ – կոճոտ։

قولتوق (գօլթուղ, թ.) 1. անուէր (հմմ. նաեւ ‹գող›) 2. անօրէն բազուկ. 3. գինեհատն. 4. եզերք, անկիւն, սահման տեղ. 5. հպարտութիւն. 6. չողոքորթութիւն. ճշդել – հպարտանալ. մեկուն – չողոքորթել. ձեռ ունենալ – պաշտպանութեան տակ առնել. կնկան անթեւացուպ. գլխուն – խիղճահարուած. գրոց եւ գուլտուղ թեւը առնել. ճշդել. 1. հնազանդուած. 2. գինեպան. 3. գործածուած կահկարասիք ծախող. գլխ – 1. թեւը մտնել. 2. չողոքորթել։

قولچی (գօլճը, թ.) պահակ, գէտ. գլ – պահակութիւն. գէտութիւն։

قولچاق (գօլչագ, թ.) թամպան, թևնոց։

قولداش (գօլտաշ, թ.) բնկեր, օգնական, նեցուկ։

قولر (գօլէրա, իտ.) քոլէրա, հնութ. ճնշոտ – է բռնուիլ

قوزه (գօլզա, գերմ.) կանեփակ (հմմ. նաեւ ‹ճանճ›)։

قولكتيف (գօլէքթիֆ, ֆ.) հասարակական. շիրկէթ (հմմ. ‹շիրկէթ›) հասարակական ընկերութիւն

قولامق (գօլամագ, թ.) 1. փնտռել. 2. հարցուփորձ ընել. 3. նայիլ, պաշտպանել. 4. գիտել. 5. սպասել. – տալ առիթ փնտռել։

قولاندیرمق (գուլանդըրմագ, թ.) գործածել տալ։

قولانمق (գուլանըլմագ թ.) 1. գործածուիլ. գործածուելի 2. պաշտօնի մէջ գործածուիլ (استعمال)

قولانش (գուլանըշ, թ.) գործածութիւն, գործածութիւն. – գործածելի, հանգստաւէտ։

قولانمق (գուլանմագ, թ.) 1. գործածել (հմմ. նաեւ ‹գործ›) 2. ծառայել. 3. կառավարել, վարել։

قوللشمك (գաւլլըշմագ, թ.) պայմանագրել, պայմանագրիլ

قوللق (գուլլուղ, թ.) 1. ծառայութիւն (հմմ. նաեւ ‹պէնսիկի›) 2. պաշտօն (հմմ. նաեւ ‹գործ›) 3. պահականոց 4. (գօլլուղ) թևնոց (հմմ. նաեւ ‹գող›)

قوللنامه (գաւլլնամէ, պ.) պայմանագիր (հմմ. նաեւ ‹գործ›)։

قولنج (գուլունճ, յ.) 1. խիժ. 2. յոդացաւ. ցաւ – շատ չփել։

قولچقه (գօլօչգա, թ.) տ. ականջ. ականջ (գուլէ) տ. ականջ։

قولون (գուլուն, յ.) վարի էջ, ցուցիչ. – [բառ.]

قوله (գուլա, թ.) աշխատ. գործ – աշխատ[ձի]

قومرال (qumrıal. قومری qumrı, ը.) ա. قمری، قری ։

قومسال (qumsal, թ.) աւազուտ տեղ (հմմ. qumlu) ։

قومشو (qomşu) ա. قومشولق، قوکشولق ։

قومق (qomaq. قیمق qoymaq թ.) 1. դնել (հմմ. ծմ) 2. ձգել, թողուլ. արտօնել. 3. դնել, բեռնաւորել. 4. դնել, կարգել (հմմ. ı տես եւ տեղիս). 5. կապել [ձեր ևայլն]. – آش قومق ձգել. – آیرو ملکنه قومق ազգի մը վրայ դնել. – الدن قومق, հրաժարիլ. – اوتو اوزرینه قومق շատցնել. – چکی ایچون قومق, նեղս առնել. – حالی ولجاغنه قومق ծնկի կարգի դնել, կարգադրել. – یولو اوزرینه قومق, ճամբել, ճամբայ դնել. – یوکو اوزرینه قومق ծանր բեռ բերել ։

قومودوز (qomosor, անգղ.) մարտանաւի հրամանատար, երկրորդ նաւապետ ։

قومه (qumsa, թ.) 1. դնելը, 2. հարճ (հմմ. قادین) ։

قومیته (qomiyet, ֆ.) մնանախառնք, կամիլէ, ընկերութիւն. اختلال سی – յեղափոխական ընկերութիւն. قومیته جی یեղափոխական ։

قومیسر (qomiser, ֆ.) 1. պատուիրակ. 2. գործակալ. 3. յանձնակատար. 4. հիւրանոցի [հանգիստի եւ այլն] 5. ռուսիկանապետ. ثالث قومیسر, ռուսիկանապետ. ثانی قومیسر, ռուսիկանապետ. قومیسر اول ژوژ قومیسر, պատուիրակ. كل – պատուիրակութիւն, պատուիրակութիւն, յանձնակատարութիւն, ռուսիկանապետութիւն ։

قومیسیون (qomisyon, ֆ.) 1. յանձնաժողով ی – امتحان քննիչ յանձնաժողով. – بلدیه խառն յանձնաժողով. 2. յանձնարարողներ – յանձնակատար. جلسه – ութիւն։

Digitized by Google

قونسولتو (qonsoltu, իտ.) խորհրդակցութիւն. տես՝ խրհուրդ։

قونسه (qonsa, թ.) թծուած (հմմ. հուշ. ջոշ) (խոսք.)։

قونشمق (qonşmaq, թ.) տես՝ قونشمه։

قونشمه (qonşma, թ.) 1. տեսակցութիւն. 2. խօսակցութիւն։

قونشو (qonşu, թ. – լև. – թ.) տես՝ قوکشو։

قونشمنطو (qonşmanto, իտ.) նամակագրութիւն։

قونطراتو (qontratu, իտ.) պայմանագիր. (հմմ. սնդ. مقاوله نامه) – لو – պայմանագրուած։

قونطرا (qontra, հոգ. ածանց ֆ.) հակառակ (հմմ. ասծ)։

قونغرا (qonkra, ֆ.) վեհաժողով։

قونفرانس (qonferans, ֆ.) 1. գեսպանաժողով. դեսպանաժողով. 2. բանախօսութիւն։

قونلمق (qonlmaq, թ.) 1. գրուիլ. 2. հաստատուիլ, իջևանիլ։

قونمق (qonmaq, թ.) 1. գրուիլ. 2. իջևանիլ. 3. թունիլ. 4. նըստիլ, հաստատուիլ. 5 նստիլ (փոշի). – مأيرى جاذبه‌سنه تابع اولمق. օդին ձառագայթներուն ուժեղ. – اوجاغه یاقمق ատաղ գրաւել տիրանալ։

قونو (qonu, թ. قونوق էն) հիւր. անի – ایکسز قونو, հանգիստ։

قونوق (qonuq, թ.) հիւր. ընդ – 1. հիւրընկալել. 2. հաշակերտել. ընդ – 1. հիւրութիւն. 2. հաշակերտի (հմմ. ضیافت)։

قونیاق (qonyaq, ֆ.) բաղկօղի, գօնեաք։

قوناق (qonaq, թ.) 1. իջևան, օթևան (հմմ. لنزل) 2. դադար, հանգիստ (հմմ. قرار, سکن) 3. մեկ օրուան ճամբայ, օթևան (հմմ. هجر) 4. ապաքոյք, մեծ տուն. 5. կառավարական պաշտօնատուն։ قوناق حکمدارلغی 6. գլուխի թեւի. ۱ – օթևանիլ. جـ – 1. օթևանի պատրաստող. 2. պաշարապետ։

قونب (qonb, ֆ.) կոմս. տես՝ قوپکن (qopkn) կոմսուհի։

قونترول (qontrol, ֆ.) հակակշիռ. ۱ – հակակշռել։

قونج (qonc, թ.) անկարութիւն. ل – անկարութիւնաւոր։

قونجلوس (qonclos, թ.) – ره հոգեկէզ, յոգնկէզ։

قوندق (qondaq, qundaq, թ.) 1. խանձարուր. 2. չրացած. նաբուն. 3. հրդեհիչ, պատուհ. جـ – հրձիգ. جیلق – հրձիգութիւն. قیل – խանձարուրով պատել։

قوندرمق (qondurmaq, قوندی‌مق թ.) 1. նստեցնել 2. հանգչեցնել

قوندرمه (qondurma, թ.) ագուցիկ, ագուցում։

قوندوره، قوندزه (qundurə, թ.) կօշիկ. جـ – կօշկակար. جیلق – կօշկակարութիւն։

قوندوز (qundus, թ. արք. ջնձղէն) կուղր. سویلی – կղբիկ։

قوندی، قوندا (qundu, թ.) թուր. նաւաթ սամուկ մը։

قوندوکتور (qondukfkor, ֆ.) վարիչ. ուղղիչ, առաջնորդ կտորի գոնդուկտորի։

قونصولوس (qonsolos, իտ.) հիւպատոս. տես՝ قونسولوز ընդհանուր հիւպատոս. ل – հիւպատոսութիւն. خانه – հիւպատոսարան։

Digitized by Google

قووالمق قوغالامق، ա. قووه، قوومق، قوغمق، قوغه :

قوه (զուվվէ, ա. յգ. قوات، قوى) 1. զօրութիւն. قوهٔ جاذبه ձգողական զօրութիւն. قوهٔ مقناطيسيه մագնիսական զօրութիւն. 2 կարողութիւն. 3. գաղափար, ծրագիր. 4. զգայարանք. قوهٔ لامسه շօշափելիք. قوهٔ ذائقه ճաշակելիք. قوهٔ شامه (զուվվէի շամմէ) հոտոտելիք. قوهٔ سامعه լսելիք. قوهٔ باصره տեսանելիք. قوهٔ الی المرکز، قوهٔ الی المرکزیه կեդրոնաձիգ զօրութիւն. قوهٔ عن المرکزیه կեդրոնախոյս զօրութ. قوهٔ بریه ցամաքային զօրութ. قوهٔ بحریه ծովային զօրութիւն. قوهٔ مالیه տնտեսական կարողութիւն. بالقوه (պիլզուվվէ) ի բնէ. قوه‌دن فعله چیقارمق، اخراج ا ծրագրական վիճակէն գործադրութեան դնել :

قوی (զավի, ա. قوت էն. قویه իգ. اقویا յգ.) 1. զօրաւոր. 2. ուժեղ, հուժկու. 3. հաստատ, հաստատուն. الشکیمه - (զավիյյիւշշէքիմէ) հզօր, տոկուն. قوی البنیه (զավիյյիւլպինյէ) մարմինը ուժով, հուժկու :

قوى (զուվա, ա. եզ. قوت . قوا) զօրութիւնք. قوای بریه ցամաքային զօրութիւնք. قوای بحریه ծովային զօրութիւնք. قوای طبیعیه բնական զօրութիւնք.

قوی (զօյ, թ.) խորշիկ (նմշ. کوچك کورفز) :

قویار (զօյար, թ.) 1 գետախառնուրդ (նմշ. قاوشاق، مجمع نهرین، ملتقای نهرین)

قویتو (զույթու, թ.) քաշուած, ներս քաշուած. براوطه - .

قویروق (զույրուղ, թ.) պոչ, ագի, տտուտ (նմշ. ذنب، دنباله، دم، دمبال) 2. ծայր. آجیسی - ոխ, քէն. لو - պոչաւոր. لو يلدیز - գիսաւոր աստղ (նմշ. نجم ذو ذنب، نجم کیسودار) آرسلان قویروغی շանխոտ, մեղրածուծ. صاللامق - պոչ խաղցնել, շողոքորթել, շնթել. قویروغی قیصمق պոչը ներս քաշել, փախչիլ. - قیصمق նեղուիլ, ձայն չկրնալ հանել. قویروغی اله كچمك ձեռք անցնիլ, բռնուիլ. قاقان - صالان، - տանտերեր [թռչուն] -սոզ անտառուն, ագռաւ. قویروقلو یالان պոչաւոր՝ խոշոր սուտ :

قویلمق (զօյըլմագ, թ.) 1. տրուիլ, նետուիլ. 2. թափիլ [գետ] (նմշ. منصب او) 3. բանի մը վրայ իյնալ, շատ զբաղիլ. 4. յարձակիլ (նմշ. هجوم ا) 5. գործի մը սկսիլ (նմշ. مباشرت ا) :

قویم (զավիյմ, ա. قوام էն) ուղիղ, շիտակ (նմշ. راست، طوغرو) راه- ուղիղ ճամբայ. - مسلك ուղիղ ընթացք.

قویمق 'զօյմագ. قویدرمق զօյտըրմագ, թ.) ա. قومق، قودرمق :

قویوجی (զույուճու قويون զօյուն, թ) ա. قیون، قیوجی :

قوین (զօյն. قويون զօյուն, թ.) 1. ծոց, գոգ, գիրկ 2. գրպան :

قویو (զօեու, թ.) 1. մութ գոյն. 2. թանձր. 3. շատ. مرکب - թանձր մելան. لاشمق - թանձրանալ, մութ գոյնել. մթագնիլ. لق - մթութ. թանձրութ.

قویورمك (զօյվէրմէք, թ.) թողուլ, ձգել :

قویی (զօյը, թ.) վար. یوزی - երեսի վայր. یوزی دوشمك - երեսի-իյնալ.

قهار (զահհար, ա. قهر էն) 1. միշտ նուաճող. 2. ամենակարողն Աստուած. - خداوند ամենակարողն Աստուած. قهارانه նուաճողական :

قهر (զահր, ա.) 1. նուաճել, նուաճում. 2. բռնութիւն, բռնանալ. 3. [թ.] վիշտ, հոգ. ا - շատ հոգ

Digitized by Google

ընել, վիճար ընել. چکمك قهرینی برینك մէկուն նեղութիւնները քաշել. قهرآ (ղահրէն, ա.) 1. Նուաճելով. 2. բռնի, բռնութեամբ. قهرلنمق — շատ հոգ ընել

قهرمان (ղահրէման, ղահրաման, գ. յգ. قهرمانان) դիւցազն, հերոս, քաջ (հմմ. بهادر، يكيت) انه — դիւցազնական, դիւցազնաբար, հերոսաբար. لى — ، ى — հերոսութիւն.

قهقره (ղահղարէ, ա.) մէկէն ետ դառնալ. յետս նահանջել.

قهقرى (ղահղարի. ա. իգ. قهقريه) նահանջական. رجعت قهقريه նահանջում, յետս նահանջ.

قهقهه (ղահղահա, ա.) 1. քրքիջ. — ايله كولمك քրքջալից խնդալ, քրքիջ բառնալ. 2. բաղեղի սեռէ ծաղիկ մը. 3. Պարսկաստանի մէջ բերդի մը անուն.

قهوه (ղահվէ, ա.) 1. խահուէ. 2. սուրճ. 3. սրճարան. (հմմ. قهوه خانه) پارەسى — 1. սուրճի դրամ. 2. դրամական փոքրիկ պարգև. آلتى — նախաճաշ, նախաճաշիկ. جى — սրճեփ. جيلك — սրճեփութիւն. رنكى — խահուէի գոյն. Թուխ գեղնկեկ

قى (ղայ՛, ա.) փսխում (հմմ. قوصمه، غثيان، استفراغ) ا — փսխել.

قايا، قيا (ղաեա, թ.) 1. ժայռ, ապառաժ (հմմ. صخره، صخر) 2. խութք, գահավէժ (հմմ. يار) 3. ապառաժ, քար 4. շատ կարծր, անգութ — كوكل անգութ սիրտ. بالغى — խարակաձուկ. طوزى — աղուճակ. قوروغى — որբինակ [բոյս] جق — ժայռիկ.

قيادت (ղըյատէթ, ա.) հրամանատարութիւն (հմմ. قوماندانلق).

قياس (ղըեաս, ա.) 1. համեմատել, բաղդատել. 2. համեմատութ. բաղդատութիւն. 3. հանգիտութիւն 4. հաւաքաբանութիւն. 5. դատողութիւն. 6. կանոն. مطوى — հնարք. ايله — հանգիտութեամբ. — خلاف կանոնի հակառակ. قبول ايتمز — անբաղդատելի. قبول ايتمز درجهده صورتده — անբաղդատելի օրէն. على القياس (ալէլղըեաս) կանոնի համաձայն, կանոնով على غير القياس (ալա կայրիլ ղըեաս) կանոնի հակառակ. — نفس իր անձին վրայ դատել. — بى անբաւ. سپاس بى قياس անբաւ գոհութիւն. قياسا կանոնաւորապէս, կանոնաւոր կերպով (հկ. سماعا) قياسى 1. կանոնաւոր (հկ. سماعى) 2. հանգիտական. افعال قياسيه կանոնաւոր բայեր. غير قياسى անկանոն. افعال غير قياسيه անկանոն բայեր

قياصره (ղաեասըրէ, ա. յգ. قيصر) روم — հին յոյն կայսրեր.

قيافت (ղըեաֆէթ, ա.) 1. արտաքին կերպարանք, տեսք. 2. տարազ (հմմ. زى) — تبديل կերպարանափոխութիւն. — علم դիմագիտութիւն. — سز 1. անկերպարան, տձև. 2. բինթի, խեղճուկ. قيافتلى 1. ձևաւոր, արտաքինը տեղը. 2 տարազով.

قياق (ղըեաղ, թ.) 1. անգութ, անագորոյն. 2. շատ, չափազանց لق — 1. անգթութ. 2. չափազանցութ.

قيام (ղըեամ, ա.) 1. ոտքի ելնել. ոտքի կենալ. 2. իսլամներուն յատնկայս կատարած աղօթքի մասը 3. ընդհանրապէս աղօթք [نماز] 4. ապստամբել, ապստամբութիւն (հմմ. عصيان، اياقلانمه) يوم القيام (էէվմիւլ ղըյամ) յարութեան օր (հմմ. روز محشر، قيامت كونى)

Digitized by Google

قیامت (գրեամէթ, ա.) 1. յարութիւն (հմմ. հտր) قیامت روز قیامت յարութեան օր. 2. ալմաստ, ժխոր, շփոթութիւն. 3. ապէս, մեծ փութանք. – գործ մեծ ալմուկ ելնել, շփոթութիւն ծագիլ. ցնծութեան ձայներ լսուիլ կայ։

قیبرداق (գըփրտամագ, ‘ճղ قیبرداغ) ա. ճղապտոյտ ևայլն։

قیت (գըբ, թ. ապատ. խեղ հէն) քիչ, հազուագիւտ. ճշտիւ – հազուագիւտ գիւտ բլ. քիչ գտնուիլ. ընդհատ 1. նուազութիւն. 2. սուլ (հմմ. խեղ, ցնծագին)։

قیجدامچی (գընդրսաթմագ, թ.) կրճատել տալ։

قیجدامچی (գընդրսամագ, թ.) կրճատել։

قیجردی (գընդրտը, թ.) 1. կրճատիւն, կրճատիւն. 2. շատախօսութիւն։

قیچی (գընը, թ.) 1. կծռուածութիւն. قیچی آچی լեզի կծռ. 2. կակիծ։

قیچیقلامق (գընդրգլամագ. ‘ճղ قیچیغلامق) ա. գլամագ, ‘ճղ قیچیلامق։

قیچ (գրչ, թ.) 1. յետադարձ, յետադարձ. 2. ետեւ. 3. գաւակ. 4. նաւուն յետադարձը, խելք. ճղ – կից տալ զսպանել (հմմ. ծռոց եւ դէպ). – آ قیچی անցնիլ. գերազանցել. յետս դարձնել. յետս անգլուխ (հմմ. ծռոց)։

قیچین (գրչրճ, թ.) ետ ետ, դէպի ետեւ. ճշտիւ قیچین قیچین ետ ետ մտածել, մտքի կերպով – ետ ետ երթալ

قیح (գրճ, ա. բժշ.) խոխոջ, թարախակերպ, թարախանման։

قید (գայե, ա. գր. զսպ) 1. կապ (հմմ. بغ, بند) 2. հոգ. 3. արձանագրութիւն. 4 խօսքի կարեւոր մաս 5. պայման. – لا անպայման. – ا. կապել. 2. հոգ ընել. 3. կարեւորութիւն, արձանագրել. ընդ – արձանագրել. գրուիլ, գրուիլ։ ا قیدین ترقین անհանգիստ եղած տեղերէն ջնջել. اهل حیات – ցկեանս, ցմահ. خدمتنه – ու ծառայութեան հոգ տանիլ խնամք տանիլ. قیدسز առանց պլևայլի, անպայման. – لی անհոգ, անտարբեր. قیدانه لی անհոգաբարձութեամբ, անտարբերութեամբ. قیدسزلک անփոյթ, անհոգ. مزلق – անհոգաբարձութիւն. قیدلی 1. արձանագրեալ. 2. եզրաւոր [գիրք]։

قیدیقلامق (գրտրգլամագ, թ.) խտդիլ, կտիկ ըլ. ‘ճղ – խտդիլ։

قیر (գրր, թ.) 1. գաշտ. 2. անմշակ հող. قیر اراضیسی անկանոն ոստիկան զարգ պահ. 3. աղբեկ, գոբշ. – طوبی – գոբշագոյն. خدمتی – գոբշանալ, ճերմկնալու սկսիլ։

قیراج (գրրաճ, թ.) անմշակ հող, ամուլ գետին։

قیراط، قراط (գրրաղ) կերատ [չորս գարեհատ կշիռ]։

قیران (գրրաճ, թ.) 1. կոտրող, 2 չնչող, բնաջինջ ընող. – اوزون պատճառախտ. – قیل ; جاج հերթաթափութիւն։

قیردرمق (գրրտրմագ, թ.) 1. կոտրել տալ, զեղչել տալ. 2. մարգոյ կոյուատի տեղի տալ։

قیرچین (գրրչրճ, թ.) պատառախտ (հմմ. جیر یا دوشن صالغین خسته لق)

قیرچیل (գրրչրլ, թ.) 1. գոյլ, ապրիկ. 2. կարճ և կարծր տեղ

قیرغین (գրրկրճ, թ.) 1. կոտրած. 2. ազդեցութիւնը տկարացած 3. ցաւած, սրդոլած (հմմ. خاطرمانده) 4. գաղջ, տաքը կորցրած (կոշտնի) [ջուր] قیرغین سو (հմմ. یلیلی) 5. պատռտուխտ (հմմ. قیرچین) لق – 1. վշտահարեալ. սրդոլիլ. 2. թուլութիւն [մարմնի]

Digitized by Google

قيرلاغان (գըրլաղան, թ.) մեծ հա֊մաճարակ, ժանտախտ (հմմ. طاعون، يومودجاق) — سو، وسى — ժանտատկար մարդոց խումբ։

قيرلق (գըրըլմագ, թ.) 1. կոտրիլ, բեկանիլ (հմմ. كسر اولمق، منكسر اولمق) 2. կոտրիլ, շատ մարդ ջնջուիլ. 3. կոտրածութիւն զգալ. 4. սրդողիլ (հմմ. كوجنمك، منفعل اولمق) 5. սատակութիւն կորսնցնել. 6. կոտրտուիլ. 7. դառնալ, 8. զեղչուիլ [գին]. — كولمهدن խնդալէն մեռնիլ. — بل մէջքը կոտրիլ, շատ յոգնիլ, տկարանալ. — قول قناد թեւը ոտքը կոտրիլ, տկար իյնալ. چيت قيرلدم նազելաճեմ. շատ չիք։

قيرمق (գըրմագ, թ.) 1. կոտրել, բեկանել (հմմ. كسر، شكست اتمك) 2. ջարդել [հաց եւայլն] 3. ջնջել [զօրք եւայլն] 4. զեղչել [գին, մուրհակ] 5 սրդողցնել, ցաւցնել, վշտացնել. 6 ծալլել [թուղթ եւայլն] 7. շատ կենդանի սպաննել. 8. շատ սաստիկ վառ֊տըկիլ. 9. կոտրել, սաստկութիւնը պակսեցնել. 10. չափաւորել։

قيرمه (գըրմա, թ.) 1. բեկանում. 2. ծալք. 3. փոթ. 4. օսմ. գրի տեսակ մը. 5. կոտրած. قيرمه طاش կոտրած քար. 6. ծալլել կոտրել [թուղթ] جى — [տպագրութեան թուղթ] կոտրող. لامق — 1. մանրել. 2. ծալլել։

قيروان (գըրվան, ա.) աշխարհի չորս կողմը. Արեւելք, Արեւմուտք.

قيرنمق (գըրընմագ, թ.) նազանքով քալել, փերեւգել։

قيرنى (գըրընըը. قيرندى գըրընտը, թ.) բեկոր, կտոր. ى — اكمك փշրանք

قيريق (գըրըգ, թ.) 1. կոտրած, բեկեալ (հմմ. قيرلمش، منكسر، شكسته) 2. կոտրած ոսկր. 3. կտոր. 4. կոտրտած. — بلى կորաքամակ. — قلبى սրտաբեկ, վշտահար. قيريق دوكوك 1. կոտրած թափած. 2. անկապակից խօսք. لق — 1. կոտրածութիւն, 2. տկարութիւն։

قيريقجى (գըրըգճը, թ.) բեկաբուժ. لق — բեկաբուժութիւն։

قيز (قز գըզ, թ.) աղջիկ (հմմ. بنت، دختر) 2. կոյս (հմմ. بكر، دوشيزه) — اوغلان اوغلان قيز — կոյս. آلمق — աղջիկ առնել, ամուսնանալ. قيز آلوب ويرمك աղջիկ առնել տալ, խնամութիւն հաստատել. آغاسى لر — ներքինի, [պալատան] خانم قيز օրիորդ. — خدمتجى աղախին. كى — աղջկան պէս, փափուկ, կրթեալ։

قيزارتمق قيزاق، قيزاموق، قيزارمق، قيزارتمه، قزارمق. ت. قيسراق، قيزلجق، قيزل، قزارتمه، قزارتمق، قزاموق، قزاق، قزل، قسراق

قيزدرمق (գըզտըրմագ, թ.) 1. տաքցընել. 2. կարմրցնել. 3. բարկացնել, գրգռել։

قيزشمق (գըզըշմագ, թ.) 1. սատականալ, բորբոքիլ. 2. տաքնալ [տռուտուր]. 3. գրգռիլ։

قيزشدرمق (قزشدرمق գըզըշտըրմագ, թ.) 1. գրգռել, տաքցընել. 2. բորբոքեցնել։

قزغين، قيزغين (գըզկըն, թ.) 1. տաք, շիկացող. 2. կարմրած. 3. գրգռած. لق — 1. տաքութիւն, կրակոտութիւն. 2. կարմրութիւն. 3. կողուցք։

قيش (գըշ, թ.) 1. ձմեռ (հմմ. شتا، زمستان) — موسمى — ձմրան եղանակ 2. ցուրտ (հմմ. برودت، برد، صرماه) قره — սաստիկ ձմեռ (հմմ. زمهرير) ياپمق — ցուրտ ընել. لامق — ձմեռը անցընել. قيشلاق 1. ձմեռանոց. 2. զօրանոց (հմմ. قشلة) لامق —

Digitized by Google

1. ձմեռ ըլ. ցուրտ ը. 2. ձմեռը անցընել. لق - 1. ձմեռնային (հմշ. شتائی، شتاوی) 2. ձմեռանոց. قيشين ձմեռը :

قشله، قيشله (ղըշլա, թ.) 1. ձմերանոց. 2. զօրանոց :

قيص (ղայս, ա.) փորի կուռ կուռ, գոգաւորք (հմշ. فواقرامما) :

قيصاج (ղըսաճ, թ.) մեծ աքծան. ق-لا - մեծ աքծանով բռնել :

قيصالتمق (ղըսալթմաղ, թ.) 1. կար ճեցնել. 2. համառօտել. 3. պակսեցնել (հմշ. ١ تنقيص)

قيصالمق (ղըսալմաղ, թ.) 1. կարճընալ. 2. համառօտիլ.

قيصدرمق (ղըստըրմաղ, թ.) 1. սղմել. 2. անկիւն մը խօթել :

قيصر (ղայսէր, ա. յգ. قياصره) 1. կեսար. 2. կայսր (հմշ. پرده داری میکند در قصر قیصر عنکبوت սարդը ոստայն կը շինէ կեսարի պալատին մէջ) :

قيصراق (ղըսրաղ, թ.) մատակ ձի, ձայիկ զամբիկ :

قيصرى (ղայսէրի. قيصريه ղայսէրիյէ ա.) կեսարիա. باصديرمه سی - կեսարիոյ ապուխտ لى - կեսարացի.

قيصريق (ղըսրըղ, թ.) ձախողուած, անյաջող, չյաջողուած :

قيصقاج (ղըսղաճ, թ.) շարժական բացուող գոցուող սանդուխ

قيصقانج (ղըսղանճ, թ.) նախանձ, նախանձոտ (հմշ. غبطه کش، حسود) لق - նախանձութիւն, նախանձոտութիւն (հմշ. حسد ، غبطه) :

قيصقاندرمق (ղըսղանտըրմաղ, թ.) նախանձ պատճառել, նախանձ գրգռել :

قيصقانلق (ղըսղանըլմաղ, թ.) նախանձիլ, նախանձը շարժիլ

قيصقانمق (ղըսղանմաղ, թ.) 1. նախանձիլ (հմշ. غبطه، رشك) 2. խնայել (հմշ. ١ دريغ ، اسيركمك ، حسد) :

قيصلمق (ղըսըլմաղ, թ.) 1. սղմուիլ. 2. մարիլ. سسى - ձայնը մարիլ :

قيصم (ղըսըմ. قيصيم թ.) ափ մը, բուռ մը :

قيصمق (ղըսմաղ, թ.) 1. սեղմել. 2. պակսեցնել [ծախք եւայլն] 3. խնայել. 4. ականջները վար ընել. 5. պոչը ներս քաշել.

قيصوم (ղայսում, ա.) բարձուենեակ (հմշ. قره پلين) :

قيصه (ղըսա, թ.) 1. կարճ (հմշ. قصير، کوتاه) 2. համառօտ, կարճ (հմշ. موجز، مختصر) - کسمك، - باغلامق، - طوتمق կարճ կապել, համառօտել. قيصه چمك համառօտ խօսիլ. - عقلى կարճամիտ (հմշ. قصيرالعقل، کوتاه بين) 3 համառօտիւ, կարճ. قيصه جق կարճուճուկ. قيصه جق կարճկեկ. لق - կարճութիւն :

قيصير (ղըսըր, թ.) 1. ամուլ. անբեղուն (հմշ. عقيم) 2. անբարեբեր (հմշ. غيرمنبت) لق - 1. ամլութիւն, անբեղունութ. 2. անբարեբերութիւն

قيصيرغانمق (ղըսըրղանմաղ, թ.) խնայել, զլանել (հմշ. ١ دريغ)

قيصيق (ղըսըղ, թ.) 1. սեղմ, սղմուած, ճնշուած. 2. մարած. سس - մարած՝ խռպոտ ձայն. لق - 1. ճնշում, սեղմում (հմշ. تضييق) 2. մարածութիւն խռպոտութիւն. قيصيقلى ժայռերուն մէջէն կաթիլ կաթիլ վազող [ջուր] :

قيطس (ղըդըս, ա.) 1. կէտ, կիտոս (հմշ. بالينه، قادیرغه بالغی) 2. համաստեղութ. մը. قيطسيه (ղըդասիյէ) طائفهٔ قيطسيه կիտազգիներ, կիտացեղներ

Digitized by Google

قيغ (գրդ, թ.) 1. ալեաբի ազգ. 2. թրիք, չոր ազգ. 3. գեշ տեսակ չոր պտուղ :

قيغردامق (գրդրտաճմագ, թ.) ոռնալ, կաղկանձել :

قيغش (գրդրօ. գաշեց գրդրեցր, թ.) խարշափ. ցաւ – ատրշափիլ :

قيغلامق (գրդլամագ , թ.) ազդել, [ոչխար] ալռատել :

قيغلجم (գրդրլճրմ, գրվրլճրմ , թ.) կայծ (հմ. ծուխ) :

قيقاب (գրգապ, ա. բուս.) ագատրբաստ [ծառ] ագաճի ճեպ :

قيقرداق (գրգրտագ, թ.) 1. կռճիկ, ոսճառ. 2. խարխնձր :

قيل (գրլ, թ.) 1. մազ (հմ. ջռ, սոյ) 2. ոսոև, ձար, ձիու մազ. 3. քիչ. ցած – մազի չափ, շատ քիչ, ցանկացած քիչ ճնաց. ցառիլ ق – մանրացնելի քննել. ցառիլդեմուշ ղուրան չարտոնել, տրգիլել. օձոյ – ատիճնանդ հրուանդան ل – մազոտ, ոսոևոտ. յոշ – անմազ, անսոև. ցճլ – մազոտիլ :

قيل (գիլ, ա. կատարեալ լոգ էն) – և գալ (գիլուգալ) բսի բսաւ. قيل ويقال موجب او բսի բսաւի տեղի տալ :

قيلاغوز (գրլաղուզ, ճեպ գրլրճ, թ.) ա. ցաղուզ ، ճեպ قلاغوز :

قيلجق، قيلچق (գրլճգ, թ.)1. ձոռ կի փռշ՝ ասկոր. 2 բմբիշտներու խաղ մը :

قيلدرمق (գրլտրմագ, թ.) ընել, կատարել տալ :

قيلق، قيلغ (գրլգ,թ.) 1. արտաքին կերպարանք՝ երեսոյթ. 2 ձև. 3.տարազ, հագուստ. 4.պատկեր. գծրպեր ցիպեցիք ؛ կնկ – պատկեր հանել. յոս – տձև, անկերպարանաձև. ل – 1. ձևալ . 2. հագուստով . قيلقلى چاپقى լաս հագուստ սրիկայ :

قيلدرمق (գրլտրմագ, թ.) ընել տալ, կատարել տալ. ցոր قيلدرمق ազոթք ընել տալ [խնամից] :

قيلمق (գրլմագ, թ.) ընել, կատարել (ունել، ايلمك ի տեղ կը գործ.) ցոր قيلمق ազոթք ընել :

قيلنمق (գրլրնմագ, թ.) կատարուիլ, ըլլալիլ (ايلنمك، աւոնոմ ի տեղ կը գործածուի) :

قيله (գրլէ, գայլէ, ա.) թափուռ. بوليه قيله միգամաթափէթէն :

قيم (գրէմ, ա. եզ. قيمت) 1. արժէք. ներ. 2. (գայերմ ցիպ էն. սխալը գայեռամ) մգկիթ ծառայ. 3. (գրերմ, թ.) յօշուածք , կտրուածք :

قيمت (գրյմէթ, ա. յգ. قيم) արժէք. قيمت (բնդ، ճոն، յիս، ձկ. ذكر) արժէքը. حقيقه – իրական արժէք. عقلطه – բացարձակ իրական արժէք. عجله را قيمت موضوعه، قيمت گرفته ընթացիկ արժէք. قيمتى թանկագին. قيمتدار արժէքաւոր. ցոտեղ 1. անարժէք. 2. աժան. ցոտ – շուն، دان – գնահատող արժանաւոր է . قيمتلى 1. արժէքաւոր, յարգի. 2. թանկագին

قيمق، قيمك (գրյմագ, թ.) 1. յօշել, մանրել. 2. ին ծեծել. 3. չխնայել. 4. ամուսնուիլ. կատարել :

قيملانمق (գրլրմյանմագ,թ.) 1. ոսքի եղնելու պէս ընել . 2. թաւշանք թառչելու վրայ ըլլալ :

قيملدامق (գրլտաճմագ، գրլաղ ա. ցճլաղ، قلاغوز)

قيمه (գրյմա, թ.) յօշուած, ծեծուած միս. ցոճճ – մսի տախտակ، միս ծեծելու տախտակ :

Digitized by Google

قین (գրն, թ.) պատեան (հմմ. ճգե նիան) – آغاجی (تیان) – հաւասարգի, ցարսարի

قینامق (գրնամագ. գնե գնե գրնա գրնա) ս. գնամ, գնեգնե :

قینمق (գրնմագ, թ.) 1. պարսաւել, յանդիմանել. 2. ծակլել :

قیو، قیوء (գուեու, թ.) 1. հոր, ջրհոր (հմմ. բէր, ‹ահ) այն եկէ – գժուարին գործ մը տեսնել, գազիզ – ասեղով հոր փորել. 2. գուբ :

قیود (գուլուս. տեսնել գուլուսաթ, ս. եզ. նե) 1. կապեր. 2. պայմաններ. 3. արձանագրութիւն. ազատ – ազատ արձակել. ազատ պայմանական – տեսնել արձանագրութիւնք.

قیور (գրվրր, թ.) – – ոլորեալ. ոլորիլ ընչաք – գանգրաչեր :

قیوراق (գրվրագ, թ.) 1. ոլորած. 2. չատ չղկուած. 3. պչրուն [կին] ։ – قیص լաւ մը չորցնել. قیص ուռուր կապել. կուշկնդել

قیورامق (գրվրամագ. թ.) ոլորել, գալարել :

قیورتمق (գրվրթմագ, թ.) 1. ոլորել գալարել. 2. ծալլել աւել [թուղթ եւայլն] 3. մէջը գարձնել :

قیورجق (տեսնել գրվրճրգ, թ.) 1. գուբ, գանգուր (հմմ. ճաճ ‹ոդա) – գանգրահեր. 2. կարճ պոչով և գուբուր բրդով ոչխար 3. սրուբ

قیورلمق (գրվրլմագ, թ.) 1. ոլորիլ, գալարիլ ։ 2. ծալլուիլ. գլուխ ձեռքը սատկիլ մնալ :

قیورمق (գրվրմագ, թ.) 1. ոլորել, գալարել. 2. ծալլել. 3. մէջը գարձնել [կերպաս եւայլն], խծպել. 4. գործ մը գլուխ հանել :

قیورمه (գրվրմա. թ.) 1. ոլորուած, գալարուած. 2. խծիպ :

قیوم (գայեում. ս. գիւմ էն) անսկիզբն անվախճան [աստուած, յաւիտենական. օր. (الله حی و قیوم)

قیومجی، قیوجی (գույումճը, թ.) ոսկերիչ (հմմ. زرگر) – ոսկերչութիւն :

قیون، قیوون (գօյուն, թ.) ոչխար, ժազի. ուղ – բարձաբեննակ (հմմ. ընկոյն) (գրան – հին Ուրքական թուականին եօթներորդ տարին

قیه (գրյէ, ս. հասմ. ագիւ օգրյէէ էն) հօխայ, օխա (հմմ. ագուլ) ‹ձիւ – կչ նոր օխա, հազարակրամ :

قی (գրեր. թ.) 1. եզերք, եզր (հմմ. لب (ساحل) սրտ – եզերքն ի վեր. بوջակ – ատին անգին. قییچ (գրեր) 1. անգուր. 2. ծխախոտ կարող. قییچلیک 1. անգթութիւն. 2. ձկնորսութիւն. 3. հին ատեն ծովերքը իյնող տուրկանները պահող պաշտօնեայ :

قیدرمق (գրյդրմագ, թ.) 1. գանակոյ կտրել տալ [մեռ եւայլն] 2. ամանաուութիւն կնքել :

قیرق (գրյրգ, թ.) մանր մանր կտրուած յօշուած :

قیرلمق (գրյրլմագ, թ.) 1. մանր մանր կտրուիլ յօշուիլ 2. խնայողութիւն 3. կարողութիւն չմնալ. 4. մսրիլ :

قیلی (գրեյը, թ.) յօշուած, մանրատուած :

قیم (գրեմ, թ.) 1. յօշուածք. 2. խնամութիւն (հմմ. تالمک) կ – կտրատած, յօշուած :

Digitized by Google

ك

ك (քեաֆ, կեաֆ, քէֆ, նեաֆ 1. Օսմանեան այբուբենի քսանը հինգերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 20. 3. ك (քէ, ա.) նման, պէս 4. (քէ, ար. քի. իգ.) քու օր. (عليك ալէյքէ, քու վրադ) (ար.) عليكِ ալէյքի, քու վրադ. իգ.) 5. պարս. նուազական մասնիկ. օր. (مردك մէրտէք, մարդուկ. غلامك կուլամէք, փոքր ծառայ) 6. ստացական մասնիկ որ [ն] կը կարդացուի. օր. (كتابك քիթապըն, գրքին) 7. բայերու եզակի երկրորդ դէմքի մասնիկ. օր. (كلدك կէլտին, եկար)։

كان (քեաին, ա. كون էն.) 1. եղած գոյացումն 2. գտնուած (անշարժ կալուածներու համր, ասոր տեղ պէտք չէ գործ. (اسكدا ده كائن مكتب واقع)։

كائنات (քեաինաթ. ա. كون էն) արարածքը (հմմ. موجودات) – سرور Մուհամմէտ մարգարէ, պարծանք աշխարհի. – فخر – كتاب – ի մատեան։

كابر (քեապիր, ա. كبر էն) 1. մեծ (հմմ. كبير، اولو، بيوك) 2. անդրանիկ. كابراً عن كابر اصولى անդրանիկութ.

كابل (քեապիլ, ա.) Աֆղանիստանի մայրաքաղաքը Քապուլ։

كابوس (քեապուս, ա.) 1. մղձաւանջ (հմմ. قره باصقان) 2. անտանելի մարդ, ճիւաղ. օր. (چوكدى باشمه مثل كابوس)

كابين (քեապին, պ.) իրանամուսնութեան մէջ այր և կնոջ բաժանմանտանելն տրուած դրամ օժիտ. մահր։

كاتب (քեաթիպ, ա. كتب، كتابت էն. իգ. كاتبه, յգ. كتاب، كتبه.) 1. գրող 2. գրագիր, քարտուղար. 3. մատենագիր, լաւ գրող. – باش – մր. աւագ քարտուղար, դիւանապետ. كاتب خصوصى անձնական քարտուղար. وحى – մականուն Մուավիյէ որ Մուհամմէտ մարգարէի տուն տրուած Գուրանի այեթները կը գրէր. چلبى – քէչֆիւզզիւնուն և ճիհաննիւմա անուն երկերուն հեղինակ հանճի խալիֆէի մականունը. ازلى – Աստուած անսկիզբն. فلك – փայլածու. الحروف – այս տողերը գրողս. كاتبانه գրական ոճով كاتبلك գրագրութիւն, քարտուղարութիւն (հմմ. كتابت) باش كاتبلك դիւանապետութ.

كاتم (քեաթիմ, ա. كتم էն) ծածկող, գաղտնապահ. օր. (كاتم كرك كاتب) գրագիրը գաղտնապահ պէտք է ըլլայ) الاسرار–(քեաթիմիւլէսրար) գաղտնապահ

كاثر (քեասիր, ա. كثرت էն) շատ, բազում (كثير աւելի շատ գործ.)

كاج (քեաճ. ա.) փոքր տեսակ շոճի (հմմ. چام اغاجنك كوچكى)․

كاخ (քեախ, պ.) 1. դղեակ (հմմ. قصر، كوشك) كاخ دلآرا գեղեցիկ դղեակ. 2. ապարանք։

كاد (քեատ, ա.) كادهندى հնդպնդակ, կայծու։

كاذب (քեազիպ, ա. كذب էն. իգ. كاذبه) 1. ստախօս (հմմ. يالانجى، دروغزن) 2. սուտ. 3. կեղծ. – صبح (սուպհի սատըգ) այգ. قول كاذب սուտ խօսք. خبر كاذب սուտ լուր. شهرت كاذبه կեղծ համբաւ, սուտ համբաւ։

كار (քեար, պ. յգ. كاران) 1. գործ (հմմ. كار عقل (عمل، فعل، ايش) խելացիի գործ. 2. ազդեցութիւն. 3. շահ. 4. պատերազմ (كارزار ի ձևով կը գործ.) 5. ուրիշ բառի հետ կը գործածուի և ընող, շինող կը նշանակէ. օր. (خدمتكار ծառայ, صنعتكار

Digitized by Google

کاروان (fեարվան, պ. ադաւ. էվ rան) կարաւան. տես – ատ. կարուան 1. խան, պանդոկ. 2. աշխարհ։

کاریز (fեարիզ, պ. յղ. կան. ադաւ. կէրիզ) կորպան։

کاس (fէ'ս, ա. յգ. կնոս) 1. գաւաթ, բաժակ. 2. [բուս.] ծաղիկի բաժակ. کاس کثیر الورقات բազմաթերթի բաժակ. – وحید الورقات միթերթի բաժակ. کاسی բաժակաձև.

کاسب (fեասիպ, ա. կսբ էն. իգ. կասպ) 1. շահող. վաստկող. 2. աշխատող, աշխատասէր. (الکاسب حبیب الله էլեասէպիւհապիպուլլահ, աշխատասէրը Աստուծոյ սիրելին է)։

کاست (fեասթ, ա.) պակասութիւն (հմմ. կասկակ, նըսան, կիմ կասդ) (պիէմուfեասթ) անպակաս, անթերի։

کاسته (fեասթէ, պ.) պակասած, պակաս (հմմ. կասիլմըշ, նաղիս)

کاسد (fեասիտ, ա. յսոյ կսդ էն. իգ. կասատ) ապրանք չծախուող

کاسر (fեասիր, ա. կսր էն. իգ. կասրե) 1. կոտրող, բեկանող. 2. [բնգ.] բեկբեկիչ. الحجر – քարկոտրուկ. الضیاء – (fեասիրիզզըյա) լուսաբեկբեկիչ. قوة کاسرة բեկբեկիչ կօրութիւն. جاج کاسرة ոսկրատանջ ցաւեր.

کاسه (fեասէ, պ.) սկահակ. գաւանք. – چاش կասէլիս (fեասէլիս, պ. յգ. կասէլան) պնակալեզ, հոգկատակ, շոյտքորթ (հմմ. چناق‌لایچی, دالقاورق)։

کاشانه (fեաշանէ, պ.) 1. ապրանք, մեծ տուն. 2. սենեակ. 3. բոյն թռչնոց مرغان کاشانهٔ բոյն։

کاشف (fեաշիֆ, ա. կշֆ էն. իգ. կաշֆե) 1. մէջտեղ հանող, ի յայտ բերող. 2. գտիչ, գիւտ բնող,

کاروان (fեարվան, պ. ադաւ. էվ rան) կարաւան. տես – ատ. կարուան 1. խան, պանդոկ. 2. աշխարհ։

کاریز (fեարիզ, պ. յղ. կան. ադաւ. կէրիզ) կորպան։

کاس (fէ'ս, ա. յգ. կնոս) 1. գաւաթ, բաժակ. 2. [բուս.] ծաղիկի բաժակ. کاس کثیر الورقات բազմաթերթի բաժակ. – وحید الورقات միթերթի բաժակ. کاسی բաժակաձև.

کاسب (fեասիպ, ա. կսբ էն. իգ. կասպ) 1. շահող. վաստկող. 2. աշխատող, աշխատասէր. (الکاسب حبیب الله էլեասէպիւհապիպուլլահ, աշխատասէրը Աստուծոյ սիրելին է)։

کاست (fեասթ, ա.) պակասութիւն (հմմ. կասկակ, նըսան, կիմ կասդ) (պիէմուfեասթ) անպակաս, անթերի։

کاسته (fեասթէ, պ.) պակասած, պակաս (հմմ. կասիլմըշ, նաղիս)

کاسد (fեասիտ, ա. յսոյ կսդ էն. իգ. կասատ) ապրանք չծախուող

کاسر (fեասիր, ա. կսր էն. իգ. կասրե) 1. կոտրող, բեկանող. 2. [բնգ.] բեկբեկիչ. الحجر – քարկոտրուկ. الضیاء – (fեասիրիզզըյա) լուսաբեկբեկիչ. قوة کاسرة բեկբեկիչ կօրութիւն. جاج کاسرة ոսկրատանջ ցաւեր.

کاسه (fեասէ, պ.) սկահակ. գաւանք. – چاش կասէլիս (fեասէլիս, պ. յգ. կասէլան) պնակալեզ, հոգկատակ, շոյտքորթ (հմմ. چناق‌لایچی, دالقاورق)։

کاشانه (fեաշանէ, պ.) 1. ապրանք, մեծ տուն. 2. սենեակ. 3. բոյն թռչնոց مرغان کاشانهٔ բոյն։

کاشف (fեաշիֆ, ա. կշֆ էն. իգ. կաշֆե) 1. մէջտեղ հանող, ի յայտ բերող. 2. գտիչ, գիւտ բնող,

کار (fեար, պ. ադաւ. էվ rան) կարաւան. տես – ատ. կարուան 1. խան, պանդոկ. 2. աշխարհ։

کاریز (fեարիզ, պ. յղ. կան. ադաւ. կէրիզ) կորպան։

کاس (fէ'ս, ա. յգ. կնոս) 1. գաւաթ, բաժակ. 2. [բուս.] ծաղիկի բաժակ. کاس کثیر الورقات բազմաթերթի բաժակ. – وحید الورقات միթերթի բաժակ. کاسی բաժակաձև.

کاسب (fեասիպ, ա. կսբ էն. իգ. կասպ) 1. շահող. վաստկող. 2. աշխատող, աշխատասէր. (الکاسب حبیب الله էլեասէպիւհապիպուլլահ, աշխատասէրը Աստուծոյ սիրելին է)։

کاست (fեասթ, ա.) պակասութիւն (հմմ. կասկակ, նըսան, կիմ կասդ) (պիէմուfեասթ) անպակաս, անթերի։

کاسته (fեասթէ, պ.) պակասած, պակաս (հմմ. կասիլմըշ, նաղիս)

کاسد (fեասիտ, ա. յսոյ կսդ էն. իգ. կասատ) ապրանք չծախուող

کاسر (fեասիր, ա. կսր էն. իգ. կասրե) 1. կոտրող, բեկանող. 2. [բնգ.] բեկբեկիչ. الحجر – քարկոտրուկ. الضیاء – (fեասիրիզզըյա) լուսաբեկբեկիչ. قوة کاسرة բեկբեկիչ կօրութիւն. جاج کاسرة ոսկրատանջ ցաւեր.

کاسه (fեասէ, պ.) սկահակ. գաւանք. – چاش կասէլիս (fեասէլիս, պ. յգ. կասէլան) պնակալեզ, հոգկատակ, շոյտքորթ (հմմ. چناق‌لایچی, دالقاورق)։

کاشانه (fեաշանէ, պ.) 1. ապրանք, մեծ տուն. 2. սենեակ. 3. բոյն թռչնոց مرغان کاشانهٔ բոյն։

کاشف (fեաշիֆ, ա. կշֆ էն. իգ. կաշֆե) 1. մէջտեղ հանող, ի յայտ բերող. 2. գտիչ, գիւտ բնող,

کار (fեար, պ.) գործ, արհեստաւոր) 6. արուեստագրութիւն. کار قدیم հին արուեստագրութիւն. بکار بردن գործ, գործածել. – شناس; آشنا آزما; آگاه; دار – ناز – دیده; آزموده – کاهی; آگاهی; – ناز – ناز – ناز

գնող. ասր – գաղտնիքներ երևան հանող. ցնծ կնկրիա Ամերիկան գտնող 3. հին ատեն եգիպտոսի մէջ գոհիմ մագամ կամ միւտիրներուն կ'ըսուէր։

կաշկ, կաշկի (բեաւֆի, պ. կաշ էն. աղաւ. էշկէկ) երանի թէ, իցիւ թէ. օր. (բայ։ օրդ. կաշկ)

կաֆիմ (բեաղիմ, ա. կաֆիմ էն. յգ. կաֆիմնեն) 1 բարկութիւնը գսպող. երկայնամիտ, 2 յատուկ անուն։

կաֆիր (բեաֆիր, ա. կաֆիր էն. յգ. կաֆիրներ) ուրացող. 2. անհաւատ. հերետիկոս. Ղուռան –, Ղուռանը – (բեաֆիրիւնկիմէք), Նիմ – (բեաֆիրիւնկիամ) ապերախտ (չկ. շաքրանըմ, շաքրանըմ եմ – անհաւատութեամբ, անհաւատաբար. Ստան – հերետիկոսաց աշխարհ. Կլ – անհաւատութիւն, հերետիկոսութիւն։

կաֆիլ (բեաֆիլ, ա. քաֆիլ էն) 1. քաւանձնող, յանձնառու. կաֆիլ տալ որբերու ապրուստը ստանձնող. 2. երաշխաւորող (չմշ. կաֆիլ)։

կաֆուր (բեաֆուր, պ.) քափուր. ծխոյ – Ագճել – քափրական թիթու. քափրեղէն. ց – քափրախառն, քափրաւոր. ըե – (բեաֆուրիյէէք) քափրատ

կաֆէ (բեաֆէէ, ա.) բոլոր, համայն, ամէն (հմշ. ջէմ, ջէյ, ջէյէ, ջէյեան, ջէյեանց) – քոլոր ամէն պարագայի մէջ. ըստ – քոլոր տարտածներըս. կաֆէ ամէնքն ալ։

կաֆի (բեաֆի, ա. կաֆիյէ էն. իգ. կաֆիյէ) բաւական, բաւ (չմշ. ուաֆի) կաֆիյեմ բաւականն է ինձ կաֆիյեր ինձ բաւականն է ինձ

կակ (բեակ, ա.) արաբական քեյք։

կակիլ (բեակիլ, ա.) խոպոպիկ, խոպոպ. լն – խոպոպաւոր. կակիլ մէջէն չհլուելիք փորձանք։

կակնճ (բեակէնճ, պ. բուս.) ձաղկոթուկ։

կալա (բեալա, պ.) 1. կերպաս. կալայ կրանիւ թիանկափին կերպաս. 2. գրամագլուխ. հոր կալայ արհեստին –ը։

կալալ (բէլէվվէլ, ա.) առաջուան պէս, ըստ առաջնոյն։

կալպ (բեալպիւս, բեալպէս, պ.) 1. մարմին, իրան (հմշ. պտն, ջսմ) 2. կաղապար (չմշ. գալիպ)։

կամ (բեամ, պ.) 1. կամք, իղձ, փափաք. 2. քիմք. Ճլմ – փափաքին հասնիլ. ըկմ (պէէեամ) փափաքին հասնող. կամ ու նակամ կամայ և ակամայ. կամ նակամ կամայ կամակատար, մարդ կամակատար, մարդ կամակատարութիւն։

Digitized by Google

کامین (քեամպին. ‹ կամران› քեամրան, պ.) երանելի, կամագիւտ, բարեբաստիկ. ی – لق، – բարեբաստութիւն. երանութիւն. کامکار (քեամքեար, պ.) կամակատար. کامدار کامکار. կամակատար Վեհապետ ։

کامل (քեամիլ, ա. کمل էն. իգ. کامله յգ. کاملین) 1. կատարեալ. 2. լուրջ, չափահաս, հասուն. 3 յիուլի, ամբողջ, 4. իմաստուն, կատարեալ. 5. ճիշդ. օր. (الف کامل تاریخنده ճիշդ Հազարական թուականին) کاملا քեամիլէն, ա.) կատարելապէս, ամբողջապէս, ամբողջովին تماماً ، کافةً ، جملةً ։

کامن (քեամին, ա. کمون էն) ծածուկ, գաղտնի, պահուած صاقلی ، کیزلی ։

کامور (քեամվէր, պ.) բարեբաստիկ, երանելի, բախտաւոր ։

کامیاب (քեամեապ, պ.) կամագիւտ, երանելի, բարեբաստիկ. او – կամագիւտ ըլ. փափագին արժանանալ

کان (քեան, պ.) 1. հանք (հմմ. معدن) 2. ազբիւր. مرحمت – գթութեան աղբիւր. فضیلت – աղբիւր առաքինութեան. 3. (քեանէ, ա. կատ. كون էն) եղաւ. օր. (ماشاءالله کان Մաշալլահու քեանէ Աստուծոյ ուզածը կ՚ըլլայ) ։

کأن (քէէննէ, ա.) իբր թէ, որպէս թէ, իբրև թէ (հմմ. سوزده، کویا) کأنلیکن (քէէննէլէմբէքիւն) իբրև (صانکه) չէղեալ. کأنلم یکن حکمنده در. իբր չեղեալ կը նկատուի . کأنه (քէէննէհու ձևով ալ կը գործածուի) իբրև թէ ։

کانون (քեանուն , պ.) մանղալ, կրակարան (հմմ. منقال، صوبه) 1. کانون سینه Հոգւոյն կրակարանը. 2. ձմրան երկու ամիսները. اول – դեկտեմբեր. کانون ثانی յունուար ։

کاو (կեավ, պ. հայ. կով. յգ. کاوان) եզնապան. [հմմ. – بان ، اوکوز ، توز] եզ. کاودم [կեավտիւմ] Հին ատեն գործածուող փող մը. کاوزمین، کاوارض երկիրը կռնակը առնող եզ ։

کاور (կեավուր, պղա. کافر էն) 1. անհաւատ. 2. ոչ իսլամ, քրիստոնեայ [ժող.] 3. կրակապաշտ ։

کاوساله (կեավսալէ. պ.) ա. کوسله որ պղաւաղեալէ ։

کاوی (քեավի , ա. کی էն) կիզիչ, այրող. کاویت կիզականութ. ։

کئول (քէուլ, ա.) այքոլ, գուհոլ, բարկ ոգի. ی – یه – ալքոլական, գոհոլական. کئولیت (քէուլիյէթ, ա.) ալքոլութիւն ։

کاه (քեահ, պ.) 1. յարդ [հմմ. صامان ، تبن] 2. պակսեցնող جانکاه հոգեմաշ

کاه (կեահ. کہ կէհ, պ.) 1. մերթ 2. ժամ, ատեն. 3 ատեղ. کاه کاه մերթ ընդ մերթ. بیکاه (կեահըպէկեահ) մերթ ընդ մերթ. انکاه، بیکاه անժամանակ. ناکاه յանկարծ ։

کاهربا (քեահրիւպա . کاهکشان քեահ քէշան, պ.) սաթ, ելեքտրիոն

کاهل (քեահիլ, ա. کهولت، کهالت էն. իգ. کاهله) ծոյլ, մեղկ. کاهلانه ծուլութեամբ, մեղկօրէն ։

کاهن (քեահին, ա. کهانت էն. իգ. کاهنه . յգ. کهنه) հարցուկ, գուշակ (հմմ. فالجی، باقیجی) ։

کاهواره քեահվարէ, պ.) ա. کهواره ։ کاهی (կեահի, պ.) ա. کاه ։

کاهی (քեահի, թ.) եռանկիւնաձև ծաղ (հմմ. اوچ کوشه‌لی بورک) ։

کب (քէպպ, ա.) վայրածիգ շարժում ։

کبائر (քէպաիր, ա. եզ. کبیره) մեծ մեղքեր (հկ. صغائر) ։

كبر، كبرا (ḥiuɣra, ա. իգ. كبرا ի)1. ամենամեծ, մեծագոյն. 2. Մուհամմէտ մարգարէին ա-ւաջին կնոջ Հատիճէի մականունը. 3 տրմ.] մեծագոյնն նախապատուհետևն։

كبرياء (ḥiarihea, ա.)1. Աստուածա-յին մեծութ. 2. Աստուած. – جناب Աստուած. պետնից կբրիա Աստուածա-յին. պետ – դրկան Աստուածային առեան

كبريت (ḥiarihp, ա.) 1. ծծումբ(հմշ. կոգորտ) 2. յուզկի. խոր – վերը ծծմբատուռը. كبريت حامض ծծմբական թթու. كبريت ضعيف ծծմբական ջրհատուտ. مائيّة – ծծմբաջրատ. احمر – 1. փիլիսո-փայական քար. 2. ոսկի. يسلمق – յուզկիի տուփ. كلس – գունատիլ. – ج յուզկիավառուռ. كبريتي (ից. كبريتيّة) 1. ծծմբային. حامض كبريتي ծծմբային թթու. 2. ծծմբախառն. 3. գունատ, բաց դեղին. كبريتيت ծծմբատ։

كبزه (ḥeɣզէ. ազգ ḥեավզէ, թ.) ոա-ոկր, թիկնոսկր ։

كبش (ḥeպc, ա. ,ագ. կիպ) 1. խոյ (հմշ. ճոչ, ճեշ) 2. (ḥeպc,կէպc) կեչաղ, գիւցագն։

كبك (ḥեպf, պ. ,ագ. կիպկան) կաքաւ (հմշ. ճկկէ ḥէլիֆ) ։

كبوتر (ḥeպութէր, պ. ,ագ. կիպութրան) աղաւնի (հմշ. կոկորճին) – نامى – թռչնաքեր աղաւնի. حرم – (ḥeպութէրի ḥաrեմ) 1. Մեքքէի ֆեսափէի սէջ գո-նուած աղաւնի, զոր օրսալը սլցիլ-ուած է. 2. գիժուարմերձենալի սիրուհի

كبود (ḥeպութ, պ.) կապոյտ, լուրթ, երկնագոյն. – چشم կապոյտ աչք. فام – երկնագոյն, կապտագոյն։

كبه (ḥէպէ, թ.) 1. քուրձ. 2. (կէպէ) յղի (հմշ. ճոճ, ճոճա) ճգալ. – յղի

كباب (ḥէպապ, ա.) 1. խորոված, խորովելիք. بالكباب كبابكستان խորոված շագանակ. 2. պրտած (հմշ. ճգուրճ, ճպիճ գծիճ). ج – խորոված մրս ծախող ։

كبابه (ḥէպապէ, ա.) հնգկապղպեղ. كبابه (ḥէպապիէ, ա.) սի-կառւ ծայր (հմշ. ճզոյլ)։

كبادة (ḥէպաճէ, պ.) նեռտաճգուՔեան համար վարժուԹեան աղեղ ։

كبار (ḥիպար, ա. եզ. كبير հկ. صغار) 1. մեծեր. 2. մեծամեծք. 3. ազնուական, ազնիւ. 4. գեղեցիկ. چ – ազնուապարտ, քաղաքավարուԹեամբ. لق – ազնուուԹիւն, ազնուականուԹ – ոլկ մեծամեծ իմաստուններու խոս-քեր, առած. تمشّى – 1. մեծնալ, ազնուանալ. 2. հպարտանալ ։

كبد (ḥէպ, ḥէպḥ, ա. սխէ ḥէպէ. ,ագ. ակեար (كبود) լեարդ (հմշ. ճեկեր ḥգրա) – حصاة լերդաքար. ي كبدي լերդային ։

كبر (ḥիպr, ա.) 1. մեծութիւն. 2. գոռոզուԹիւն, հպարտուԹիւն. 3. (ḥիպէr) տարեցուԹիւն, ծերուԹ. ل– [ḥիպիրլի]հպարտ. كبّل– հպարտանալ

كبر (կէպr, պ. ,ագ. կիպան) կրակա-պաշտ (հմշ. آتشپرست ճզրշտի)։

كبراء (ḥիպէրա, ա. եզ. كبير) մե-ծամեծներ, առագաններ ։

كبريك (կէպէրթէկ, թ.) 1. սատկե-ցնել. 2. սատիկ տանջել ։

كبرمك (կէպէրմէկ, թ.) սատկիլ ։

كبره (ḥէպրէ, թ.) կապարճների մա-տաղ պտուկ, կապար ։

كبره (կէպրէ, թ.) ձիերը քերելու համար քուրձէ քսակ ։

Digitized by Google

كتاب (fhpապ, ա. յգ. كتب) գիրք, մատեան. الله – Կուբրան. – اهل – սուրբ գրքի հաւատացողներ, քրիստոնեայներ և մուսիսականներ. – درت չորս գիրք, այսինքն Աստուածաշունչ, Սաղմոս, Աւետարան և Կուբրան. – قاى կապոյտ գիրք. – زمرّد կարմիր գիրք [հաւաքածոյ գիւանագիտական գրուածներու զոր բարձրագոյն գուռը հրատարակած է] ։ – حساب հաշուել ։

كتاب (fhiբpապ, ա. տ. եզ. كاتب) رئيس الكتاب ափնդի հին առեներ արտաքին գործոց նախարար. كتابجه 1. առանձին գրքի. 2. անհատատներ. جى – գրավաճառ, գրածախ. جيلق – գրավաճառութիւն. خانه – գրատուն ։

كتابت (fhpապէp, ա.) 1. գիր. 2. գրելու արուեստ. 3. քարտուղարութիւն. 4. շարադրութիւն. 5. նամակագրութիւն. يسرى – պարտականութիւնը շարադրութիւն – անպաշտօն նիւթերու շարադրութիւն – غير رسمى բազմաթիւ պալատական պաշտօնեաներէ կազմուած քարտուղարութ.

كتابه (fhpապէ, ա.) արձանագրութիւն (հէնքի մը, տպրիւրի մը վրայ եւայլն) مزار كتابهٔ صنك مزار, (fhpապէի սէնի մէզար) տապանագիր

كتابى (fhiբապի, ա.) 1. հաւատացեալ, միաստուածեան. 2. գրապահ (հմշ. كتب حافظ – صر աւազ գրապահ. 3. Հնդկաստանի և Պամմակոսի տեսակ մը նկարուն կերպասը

كتابيه (fhpապիյէ, ա.) ծառի կեղևի մաշկ, փաս ։

كتان (fէpան, ա. fէpէն, թ.) 1. վուշ, կտաւ. 2. վուշէ. ى – ձէթ

كچكل (հմշ. ا القاح) قلق – յոի ՇԱլ (հմշ. ا التقاح) لك – յոութիւն (حبل حاله)

كچى (fէպար, պ. յգ. كيان) կապիկ (հմշ. ميمون ،ايونس)։

كى (կիպի, թ.) 1. պէս, նման. 2. տեսակ. ايشار اوكى այն տեսակ գործեր. 3. անմիջապէս որ. كى كيتدكى անմիջապէս որ գնաց. هيچ كيسه ايرلى هيچ آنور պէս [քիչ գործածական է] ։

كبير (fէպիր, ա. كبر էն. իգ. كبيره. յգ. كبار ،اكابر) 1. մեծ. 2. օրէնք. չափահաս. الرأس – մեծագլուխ القدر – մեծատան. 3. ծեր, տարեց (ալեհ.)

كبيره (fէպիրէ, ա. յգ. كبائر) մեծ մեղք, ոճիր (հմ. صغيره)։

كبسه (fէպիսէ, ա.) նահանջ. – ئيل նահանջ տարի ։

كپاز (fէփազէ, թ. տպաւ. ադակէն) խայտառակ, անպատիւ. ا – كپاز كمك – խայտառակել, անպատուել, նուաստացնել. كپاز اولمق – խայտառակուիլ, նուաստացնել. كپ – խայտառակութ. անպատուութ. كپاز – խայտառակուիլ ։

كپچه (fէփչէ, թ. տպաւ. ջեփէ) 1. չերեփ 2. ամէն բանի խառնուող ։

كپك (fէփէք, թ.) 1. թեփ, երմուկ. 2. գլխու թեփ (հմշ. باش قوتغى) كپكجى كپكلى թեփուլաճառ. كپلمك – –։

كپنك (fէփէնկ, թ.) 1. կափարիչ. 2. պատուհանի փեղկ. 3. վերնատուն. 4. (fէփէնկէկ) թիթեռնիկ (հմշ. كلك) 5. տատասող, անձրևնոց։

كت (fիp, թ. հին բառ) նաւիհ (հմշ. تشتى)։

كتائب (fէpաիպ, ա. եզ. كتيبه) տ. كتيبه. جهاد كتائب կրօնքի պատերազմի զինուորները ։

كثير (kheir, ա. كثرت كثر fեր, թ.) 1. շատ, առատ, բազում. 2. յաճախ. الاضلاع – բազմանկիւն. الوقوع – յաճախապէս. الظهور – յաճախապէս. الالوان – բազմերանգ. الازهار – բազմածաղիկ. – الاولاد շատ զաւակներու տէր.

كثرت (khurt, ա.) 1. շատութիւն (հակ. قلة) 2. բազմութ. (հմմ. غلبة հակ. وحدة) 3. յաճախութիւն. – كلام շատախօսութիւն. – جمع տասնեակ եւ յոգնակի. راكز – կրկնութիւն ա – ، ոչ – շատ, յաճախ. ل – շատ, բազմութիւ (հմմ. كثير ، وفير) :

كثير (khuir, ա. كثرت հմ. كثر, թ. كثر) 1. շատ, առատ. բազում. 2. յաճախ. الاضلاع – բազմանկիւն. الوقوع – յաճախապէս. الظهور – յաճախապէս. الالوان – բազմերանգ. الازهار – բազմածաղիկ. – الاولاد շատ զաւակներու տէր :

كتم (khtem, ա.) 1. ծածկել, պահել. 2. գաղտնի պահել, երեսէն չը հանել. اسرار – գաղտնիքները պահել. اصنان – ատարքը պահել՝ ծածկել :

كتمان (khtmân, ա.) գաղտնապա- հութիւն, պահել, ծածկել. ար. (شو آدمی زیاده كتمان) :

كتم (khtem, թ.) ա. كتمان ، كتمان :

كتمتور (khtmtour, ա. كتمتور كէ- phtourէf) ա. كتمتور ، كتمتور

كتوم (khtoum, ա.) գաղտնապահ, խորհրդապահ. լն – գաղտնա- պահութիւն, խորհրդապահութիւն :

كته (khte թ.) կանայ. յն – կանայ չինոզ՝ ծախոզ :

كتيبه (khtîbè, ա. յգ. كتائب) 1. զօրք, գինուոր 2. գունդ. գաղտնագրութիւն. զօրքերուն յաւ նայող սպաս- պետ :

كتيرمك (khtîrmèk, թ.) բերել տալ (հմմ. جلب ايتيرمك) :

كتيرلك (khtîrlik, թ.) 1. բերել տրուելիք. 2. մէջ բերուելիք :

كتيرمك (khtîrmèk, թ.) 1. բերել. 2. մէջ բերել. (հմմ. ايراد ، ذكر ا – وجوده ستدعاء. – ايدانه احضار بيرون بردن آياغی بر كرسيه دست گذاشتن – نيابه دنيا بر كرسی نشستن ، جلوس. – بيه تسلم نمودن. – كويش حيوانات مرتعه. – يرينه مكان آوردن ، قرار دادن :

كثرت (khurtkh, ա.) 1. շատութիւն (հակ. قلة) 2. բազմութ. (հմմ. غلبة հակ. وحدة) 3. յաճախութիւն. – كلام շատախօսութիւն. – جمع տասնեակ եւ յոգնակի. راكز – կրկնութիւն ա – ، ոչ – շատ, յաճախ. ل – շատ, բազմութիւ (հմմ. كثير ، وفير) :

كثير (khuir, ա. كثرت հմ. كثر, թ. كثر) 1. շատ, առատ. բազում. 2. յաճախ. الاضلاع – բազմանկիւն. الوقوع – յաճախապէս. الظهور – յաճախապէս. الالوان – բազմերանգ. الازهار – բազմածաղիկ. – الاولاد շատ զաւակներու տէր :

كتم (khtem, ա.) 1. ծածկել, պահել. 2. գաղտնի պահել, երեսէն չը հանել. اسرار – գաղտնիքները պահել. اصنان – ատարքը պահել՝ ծածկել :

كتمان (khtmân, ա.) գաղտնապա- հութիւն, պահել, ծածկել. ար. (شو آدمی زیاده كتمان) :

كتم (khtem, թ.) ա. كتمان ، كتمان :

كتمتور (khtmtour, ա. كتمتور كէ- phtourէf) ա. كتمتور

كتوم (khtoum, ա.) գաղտնապահ, խորհրդապահ. լն – գաղտնա- պահութիւն, խորհրդապահութիւն :

كته (khte թ.) կանայ. յն – կանայ չինոզ՝ ծախոզ :

كتيبه (khtîbè, ա. յգ. كتائب) 1. զօրք, գինուոր 2. գունդ. գաղտնագրութիւն. զօրքերուն յաւ նայող սպաս- պետ :

كتيرمك (khtîrmèk, թ.) բերել տալ (հմմ. جلب ايتيرمك) :

كتيرلك (khtîrlik, թ.) 1. բերել տրուելիք. 2. մէջ բերուելիք :

كتيرمك (khtîrmèk, թ.) 1. բերել. 2. մէջ բերել. (հմմ. ايراد ، ذكر ا – وجوده ستدعاء. – ايدانه احضار بيرون بردن آياغی بر كرسيه دست گذاشتن – نيابه دنيا بر كرسی نشستن ، جلوس. – بيه تسلم نمودن. – كويش حيوانات مرتعه. – يرينه مكان آوردن ، قرار دادن :

كتب (khtp, ա.) 1. գրել. 2. գիր. اولمق – գրուիլ . كتب وقرائت (khtpuqrrtaap) գիր և ընթերցում :

كتب (khtîp, ա. եզ. كتاب) գրքեր, ապրինքներ. Աստուածաշունչ, Սաղմոս, Աւետարան և նմանները. عالیه – բարձր գրքեր. آلی – գործածական գրքեր. – حافظ գրապահ. خانه كتب գրատուն :

كتب (khtèkh, ա. եզ. كتاب) 1. գրա- գիրներ, քարտուղարներ. دن – քարտուղար. 2. գեղագրութեան վե- կայագիր. օր. (ذات كتبه آلدی ولان) 3. كتب (khtèkhânè, ա.) գործ գրեց :

كتخدا (khtèkhtsa, պ. ազատ. կամ khtèkhè) 1. տանուտէր. 2. վերակացու, տեսուչ, մատակարար. ده – գիւղի գործակատար. لق – 1. վերակացութիւն. մատակարարութիւն. 2. գործակատարութիւն :

كثره (khîrè, թ.) ա. كثير ‘ ضمنی : كثره

كثف (khtf, khthf, ա. յգ. كثافت) ուռ (հմմ. ثخن) كثيف (khtfkh, ա. եզ. كثيف) 1. ուռած. 2. ուռկան. كثيف ةقابلی ուռի պատատ :

كتله (khtlè, ա.) Հատոր [մարմա- րիոնի], կոյտ. ا تشكيل كتله ر կոյտ մը ձեւացնել :

كشيرا (էհիրա, ա. ապաս. ազատ) գազի խեժ, կուզ ։

كشيف (էհիֆ, ա. ճաիֆ էն. իգ. كشيفه) 1. խոր. 2. թանձր. 3. անթափանց, գիտհար. – جسم անթափանց մարմին ։ يا – թանձր հեղուկ

كشّ كچ (էհչ, էհժ, պ.) ծուռ, թիւր, կոր (հմմ. اكرى, منحنى, اعوج)

كچ – 1. ծուռ նայող, չիլ. 2. քինախնդիր. ديش اندى – ‘ձեռ – չարակամ. թիւր կարծիքով. كچ (կեմրէվ) չեղող, ուղղութիւնը փոխող, թիւր ընթացք

كچدكم (կեմճէհիմ) ախոյ հասկացող ։

كچ، كيچ (կեճ, թ.) ուշ ծց – ուշ առեն. كچ ار ուշ կամ կանուխ. نوبر ويرسه كچن Առտուած երկայն կեանք պարգեւէ. قلق – ուշ մնալ, ուշանալ, յապաղիլ (հմմ. ۱ خر)։

كچدرمك (կեճիֆհիրմէֆ, թ.) ուշացնել, յապաղեցնել ։

كچمك، كچيكمك (կեճիֆմէֆ, ը.) ուշանալ, յապաղիլ (հմմ. ۱ خر)։

كچيه (կեճիֆմէ, թ.) յապաղում (հմմ. قلة كچ، خر)։

كچ (կէչէր, թ.) 1. անցուկ, բանուկ 2. անց, ընթացիկ (հմմ. چاى) كچ آچمق (հմմ. آچمق) անց տալ (հմմ. آچمق)։

كچشدرمك (կէչիշհիրմէֆ, ը) անցընել – طوكوس չպատասխանել ։

كچكول (էչկիւլ. կոշկ էհէֆիւլ, պ. մուրացկան տերմիշներու տաշտակձև թաս. ուրգ – անուշեղէն մը

كچكين (կէչկին, թ.) 1. անցած. 2. տարիքոտ. 3. հասուն ։

كچلمك (կէչիլմէզ, թ.) անանցանելի լոյն – անանցանելի ճամբայ ։

كچلمك (կէչիլմէֆ, թ.) 1. անցնիլ. 2. հրաժարիլ [գործէ բանէ] ։

كچمز (կէչմէզ, թ.) 1. չանցնող, անբանուկ. 2. կեղծ [գրամ] 3. անգործածելի, անբուժելի ։

كچمش (կէչմիշ, թ.) 1. անցեալ, անցած (հմմ. ماضى، سابق، سالف) 2. մեռել, մեռեալ. 3. անցեալ (հմմ. ماجرا) اولا – անցեալ ըլլայ. دمت دره – մեռելներու հոգուն ։

كچمك (կէչմէֆ, թ.) 1. անցնիլ (հմմ. عبور، مرور) 2. թափանցել, անցնիլ. 3. հրաժարիլ, եա կենալ. 4. ներել. 5. ազատել. 6. ժառանգ մնալ. 7. գերազանցել. – ندن ايش ايش գործը գործէն անցնիլ, առիթը փախիլ. – باشى առաջին տեղը նստիլ, գլուխը անցնիլ. – ايز չգնդել, քսել անյնիլ. – جان քնանալ. – ندن جانه 1. զոհուելու ընել. 2. յուսահատիլ. –كونيچكن կոխել անցնիլ, անտես ընել. – ندندك ايشلرينى կորանցնել, անզգայ մնալ. – ايز ساكنلرى չկախել, մտիկ չընել. – اوه دينه ‘ يك գետինը անցնիլ, շատ ամչնալ. – الى قلمدن անցնիլ, ձեռք անցնիլ. – بريرى ի բրար անցնիլ, խուճապի մատնուիլ. كچمك واز հրաժարիլ, եա կենալ ։

كچه (կէչմէ, թ.) ագռաւիկ, մէջը անցած. – ندن درى ։

كچن (կէչէն, թ.) անցեալ, անցած. – كلوب 1. եկող գացող. 2. անցորդներ (հմմ. ماريز وعابرين) صو – անցեալ տարի (հմմ. بيلدر سال سابق) – كچدى անցեալը անցած եղաւ, անցածը անցաւ (հմմ. ماضى مامضى) – لر كچن անցորդներ (հմմ. ماريز وعابرين) لرده – անցեալներուը

کچندن (կէչինտրմէք, թ.) ապրեցընել, ապրուստը հոգալ

کچنمك (կէչինմէք, թ.) 1. ապրիլ (հմմ. յաշիմ، յաշիմլի) կաւակնիլ. 2. կեանքի նակցիլ (հմմ. տրտիաշ'ուշ) - ալեւ գիտուն կաւակնիլ، ինքզինքը գիտուն ծախել

کچنمك (կէչինմէք، թ.) 1. ապրուստ (հմմ. յաշիմ، յաշիմլիք) 2. կեանք (հմմ. տրտիաշ، ալեւ) :

کچوچنك (կէչիճէնկէք، թ.) 1. ապրուստ (հմմ. յաշիմլիք) 2. եկամուտ، հասոյթ (հմմ. ալեւ) :

کچوك (ֆիչիւք، թ.) կոկոչ տ. կոչ կոչկոչ :

کچ (էչ، թ.) 1. թագի، թոպ، կամ. 2. թոպիքէ գործ. 3. ընդարմացած. 4. թոպիքէ չինուած. 5. թրնճուկ، թնդուկ (մազ) չոռ - թոպ՝ մեզկ մարդ. մնծ - 1. ընդարմանալ. 2. թրնճուկ ըլլ. մոդնցնել - 1. ընդարմացնել. թնձմուկցնել. մոմլ - 1. ընդարմանալ. 2. թնձմուկ ըլլ. 5. (կէչ) անցած. տաեսլ կչ կեանք չարչի ըլլ ժամը հինգը քառորդ -։

کچی (էչի، թ.) այծ. ոչնոց - ոզ- չիւք [պատուհ] կեսլ չէնք քարայծ սոդոմ- այծի ձագ، ամիկ ըսլ- այծի կաշի մաշա - քաշմերուք. մոդ- խոչ- բահատ կարմիր խաղող տեսակ- մորեկդ

کچیجی (կէչիճի، թ.) 1. անցաւոր، վազանցիկ. 2. տարափոխիկ։

کچید (կէչիտ، թ.) 1. անցք، ճամբայ. 2. կիրճ. 3. հուն، անցք չունի. 4. ծակոտիներու չոռ. 5. զօրահանդէս. ծրդ - չոչ անցանելի չէ. բանուկ չէ

کچیرمك (կէչիրմէք. մէջ կոչ թ.) 1. անցընել տալ. 2. հրաժարեցնել. 3. քշել տալ [գրամ] 4. ...նցընել տալ [երես، կողք] ։

کچیلمك (կէչիրիլմէք. թ.) 1. անցնելու. 2. գրամանուիլ، քաշուիլ. 3. հրաժարուիլ. - ալի ձեռք անցաւիլ، բռնուիլ. - պիտ հաշիւի անցաւիլ. - նշանելէ սուբէ անցաւիլ، պրախաղող ըլլ. - նզոյզ ալէք անցուիլ، ծայրէ ծայր կարդացուիլ ։

کچیرمك (կէչիրմէք. մէջ կոչ կէչիրմէք، թ.) 1. անցընել. 2. փոխադրել. 3. խօք անցընել، ազդել. 4. հրաժարեցնել. 5. ազդեցնել، անցընել [ապակի եայլն] - ալի ծալրել. - ալի 1. ձեռք անցընել. 2. ձերբակալել. - պիտ հաշուէն անցընել. - դիշ ակռայ անցընել، վնասել. - ուռն չորնել، վիզը անցընել. - նշանել քաւրէ անցընել، չարդել - նզոյզ ալէք անցընել։

کچیم (կէչիմ، թ.) 1. քշուեւմ، վաճառական. 2. կեանքցուիլեն. 3. ապրուստ. 4. գլուխ ։

کحال (էհհիալ، ա. կահլ էհն) ակնաբոյժ (հմմ. թիպ կոչ) :

کحالت (էհհիալէթ، ա.) քալ էհհիալլըգ، թ) քալ ակնաբուժութ.

کحل (ֆիւհլ، ա.) 1. անգոյր، ծարիք (հմմ. ռոդա) 2. ալէքի դեղ ։

کحیل (էհիլ، ա. կահլ էհն) ծարիք քաշուած، անգուրաւոր. - ալեւ անգուրաւոր ալէք (հմմ. կոչ կռոդա) ։

کد (էեss، ա.) աշխատանք، վաստակ. ընչ - ձեռքի վաստակը ։

کدا (կէտա، պ. յգ. ալան կդա) 1. մուրացկան، մուրացիկ. 2. ալքատ، չքաւոր. ք - մուրացկանութիւն ։

کداخته (կիւտախթէ، պ.) հալած (հմմ. մշդ ադ، 'մնձ)։

کداز (կիւտազ، պ. ըտհտագ էն. հմմ. հալեցուը) 1. հալեցնող. 2.

Digitized by Google

մաշեցնող. 3. հալումաշ. كالسوز وكدازله կատարեալ տապով և հալումաշով. — جان հոգեմաշ, սրտամաշուկ. — طاقت — աղաւիչ, տկարացնող ։

كداس (քիւտաս, ա.) փռնգտուք [անասուններու] ։

كدبانو (կէտպանու, պ.) տան վերակացու կին (հմմ. كهياقادين) ։

كدر (քէտէր, ա. յգ. (اكدار، كدور) 1. վիշտ, ցաւ (հմմ. درد، غصه، تاسه، غم قايغو) ։ — վշտահարիլ, ցաւիլ (հմմ. تاسه‌لانمق، مغموم، مكدر او — ويرمك) վիշտ պատճառել. لى — վշտահար, վշտագին, տխուր. لنمك — վշտահարիլ, տխրիլ ։

كدشمك (կէտիշմէք. كيجشمك կիճիշմէք, թ.) քերուիլ ։

كديك، كدك (կէտիք, թ.) 1. պատառուածք, խրամ, ճեղքուածք (հմմ. رخنه، فرجه، چنتيك) 2. ակռափեռատ, ատամնախոռ. 3. Թերութիւն, պակասութիւն. — اكسيك կին. 4. հին ատեն արհեստաւորներու տրուած տասնձնաշնորհում. 5 արտօնութիւն. 6. ինչ ինչ միւլք հաստատութեանց վաքըֆի յատկացուած տուրքը. تونس كديكي 1. աժան ապրանք 2. կնութեան առնուած ճարուստ, բայց ծեր կին. لو — ، لى — 1. պատռուած, ճեղքուած. 2. տասնձնաշնորհեալ [ծառայ եայլըն] 3. միւլք կալուած որուն հասոյթին մէկ մասը վաքըֆի մը յատկացուած է ։

كدمك (կէտմէք, թ.) 1. ակռայ ակռայ ընել. 2. ճեղք ընել ։

كدمه (քէտմէ, ա.) ապի. كدمهٔ خفيفه թեթև ապի ։

كدورت քիւտուրէթ, ա. յգ. (كدورات 1. ցաւ, վիշտ (հմմ. حزونيت، كدر — نامه) ցաւակցական գիր. خبر — վշտաւէթ լուր. 2. պղտորութիւն (հմմ. بولانيقلق، صفوت հկ.) آب — ջուրի — ։

كده (քէտէ, կէտէ, պ.) 1 տեղ. 2. տուն. ميكده (մէյկէտէ) գինետուն

كدهلج (կէտէլէճ, թ.) կարպաճ [Հին բառ] (հմմ. اوق قوبورى) ։

كدى (քէտի. թ.) կատու (հմմ. كربه կիւրպէ, هر հըրր, هره) — اوق — մրուտն (Հմմ. حشيشة الهره) كديسى يابان վայրի կատու. مسك — سى մշկապեշկ ։

كدى (կիտի, թ.) 1. կաւատ. 2. յանդիմանական բացատրութիւն (օր. سن كدى يالابجى քեզի ստախօս, كدى كوتلر هى اوّ ل անցեալ աւուրք) ։

كذا (քէզա, ա.)1. նմանապէս, նոյնպէս. 2. նոյն, գործեալ ։

كذاب (քէզզապ ա. كذب է՞)1. շատ ստախօս. 2. (քէզապ ադաւ. نيزاب էն) ժանտաջուր, բորակական թթու. الندء — صوى մաստղ ։

كذار կիւզար, պ.) 1. անցք. كشت و — (կէշթու կիւզար) պտոյտ. اوقات — او 1 — պտտիլ 2 անցընող. ժամանակ անցընել. 3. կատարող, — كار գործ կատարող, գործունեայ. مصلحت — գործակատար. 4. վճարող, հատուցանող. 1 — անցնիլ. جزيه كذار տուրք հատուցանող ։

كذارنده (կիւզարէնտէ, պ) անցընող — ايام օր ժամանակ ։

كذارش (կիւզարիշ, պ.) անցք, անցնիլ — حيات կեանքին — ը

كذاف (կիւզաֆ, պ.) պարապ խօսք, ունայնաբանութիւն ։

كذب (քիզպ, ա.) 1. ստութիւն (հմմ. يالانجيلق، يالانسويلمه) 2. ստա (հմմ. يالان، دروغ) 1 — ارتكاب ստա խօսիլ ։

Digitized by Google

کذر (կիւզէր, պ.) 1. անցնող. 2. անցք (հմշ. عبور، مرور، کچین، کچمه) ‖ — انمك անցնիլ. رهکذر անցք, ճամբայ ։

کذران (կիւզէրան, պ.) 1. անցած. 2. անցք. او — անցնիլ. — اولان անցնող [ժամանակ] ‖ کذران ایدن ։

کذرگاه (կիւզէրկեահ, պ.) անցք, ճամբայ. شاهانه — կայսերական անցք. شمندوفرك کذرگاهی երկաթուղիին ճամբան ։

کذشت (կիւզէշթ, պ.) 1. անցում. 2. անց. سر — գլխէն անցածը.

کذشته (կիւզէշթէ, պ. յգ. کذشتکان) 1. անցած. سال — անցած տարի (հմշ. سنهٔ سابقه، سال سابق) 2. տոկոս (հմշ. نماء، فائض) نظامی — ° օրինաւոր տոկոս. کذشتکان (կիւզէշթէկեան) նախնիք. کذشتکان شعرا նախնի բանաստեղծք

کذلك (քէզալիք, ա.) 1. նմանապէս. 2. նոյն, նոյնպէս ։

کر (կէր, պ. کر ا էն. ասանուններու մէջ գործ.) 1. ընէ. 2. ընող, շինող. دا — ալօնող. آهنکر երկաթագործ. زرکر (զէրկէր) ոսկերիչ ։

کر (քէրր, ա.) պատերազմի մէջ կրկին յարձակում. کروفر (քէրր ու ֆէրր) պատերազմի մէջ նահանջում և կրկին յարձակում ։

کراء (քիրա, ա.) վարձք (հմշ. اجاره) لق — վարձու. لامق — 1. վարձու տալ. 2. վարձել. سی — دیش Բամազանի աւխիւ հրաւիրեալներուն տրուած դրամական նուէր. ـيه ورمك — վարձու տալ. ایله طوتمق — վարձել. آغزینی کرایه ورمش չխօսող, լուռումունջ նստող ։

کرات (քէրրաթ, ա. եզ. کره) անգամներ. جدولی — պիւթագորեան աղիւսակ. ـه — բազմիցս ։

کرات (քիւրաթ, ա. եզ. کره) دم — արեան գնդիկներ ։

کراته (քէրաթա, յ.) կառատ. لق — կառատութիւն ։

کراجی (քիրաճը, թ.) 1. վարձակալ. 2. գրաստ վարձող. لق — վարձակալութիւն ։

کراخ (կիրախ, պ. کراغ էն) կանգունին մէկ տասնը վեցերորդ մասը ։

کرار (քէրրար, ա. کر էն) 1. պատերազմի մէջ նահանջումէ վերջ կրկին և կրկին յարձակող. 2. հազրէթ Ալիի մականունը ։

کرار (քիրար, ա. եզ. کره) անգամներ. اً — քանիցս, կրկին և կրկին. کراراً ومراراً կրկին և կրկին ։

کراز (քիրազ. کراس քիրաս, թ.) կեռաս. آغاجی — կեռասենի. کراز دوداق շատ կարմիր շրթունք ։

کراسته (քէրասթէ, պ. کرسته քէրէսթէ, թ.) տախտակ. تاجری ؛ ـجی — տախտակավաճառ. جیلك — տախտակավաճառութիւն ։

کراسه (քիւրրասէ, ա. յգ. کراریس) ձեռագիր գիրքի մը ութը էջէ բաղկացեալ հատորը ։

کراك (քէրաք, թ. հին բառ) անգեղջիւր (հմշ. کرکدن)։

کراکه (քէրաքէ, թ.) շատ բարակ տաւլէ երկայն վերարկու ։

کرام (քիրամ, ա. եզ. کریم) ա. کریم. اعضای کرام պատուական անդամներ. اولیای کرام մեծ սուրբեր. مأمورین کرام մեծ պաշտօնատարներ ։

کرامت (քէրամէթ, ա. յգ. کرامات) 1. սքանչելիք, հրաշք. 2. շատ ճիշդ խօսք կամ կարծիք. صاحب

Digitized by Google

كرچه (كەرچى، پ. حسر. كەرچ ا كەن) թեւակուռ, թեւե ։

كرچك (كەرچك، թ.) ուղիղ, ճիշդ, ճշմարիտ. ون – իրաւ, իսօք, արդարև. ال – ճշդութիւն, ճշմարտութիւն, իրականութիւն. كوڭلنى كرچكلە ստուգել, ճիշդ եղնել ։

كرچى (كەرچى، թ.) վրացի. جه – كرچى لسانى վրացերէն ։

كرچيك (فرڤيف، թ.) 1. թարթիչ, արտևանունք (ٱحڤ. مژگان) 2. տեսակ մը սուտակ (جفن ٱه) ։

كرتديرمك (فرتپڤرمك، թ) 1. տաչել տալ. 2. փայտի վրայ ածոյ քանալ տալ ։

كرتمك (فرتمك، թ.) 1. տաչել. 2. փայտի վրայ ածոյ քանալ։

كرتنكلر (فرتنكلر، թ. աղաս. كرتنكلە) մոզեզ, մոլեր ։

كرته (فرته، թ.) 1. աստիճան. 2. նշան. 3. յարմար առիթ. ەندە بڭا يارمار اوريلمز دوشورمك յարմար առիթին գործել. ەنه – յարմար առիթին քերել. سەڭا يارديم ڤەنڈك نشانەسى ։

كرتيك (فرتيك، թ.) կտրած, փորուած ակռայ, աստամ. كوك كرتيكلى ծուռ ու մուռ. كرتيكلى ڤكوز ակռայ, աստամնաւոր ։

كرتين (فرترڤين، س) 1. երկու անգամ 2. (فيرترڤين) երկու գունդ։

كرج (فرج، ա.) մգլոտութիւն, խորթութ (ٱحڤ. كوفتە كوفتە)։

كرجستان (كيورجيستان، պ.) վրաստան ։

كرجى (كيورجى، թ.) վրացի. جه – كرجى لسانى վրացերէն ։

كرب (فرب، ա. ٱه. كروب) վիշտ. غصه، ٱلم (كدر، غم و غصه ٱحڤ.)

كرباس (فرباس، ա. كرپاس فيرڤاس، պ.) կտաւ, ստաւոյն, կերպաս։

كربه (فيرپه. كربه فيرپه، ա.) տխրութ., վիշտ, ցաւ, թաւխիծ

كربه (كيورپه، պ.) կտաւ (ٱحڤ. كدى ٱه، ٱه، سنور ديڤيڤلر)։

كرپدن (فرڤدەن، աղաս. ընկնել ա.) ուքծան ։

كرپى (فيرڤى، թ.) ազնի (حڤ. خاوشت، نفذ) ։

كرپيج (فرڤيڤى، թ.) 1. չափած աղիւս. 2. տորին աղիւս։

كرپيك (فيرڤيڤ، թ.) 1. թարթիչ, արտևանունք (ٱحڤ. مژگان، جفن ٱه) 2. տեսակ մը սուտակ ։

كران (كيران، պ.) 1. ծանր (ٱحڤ. آغير ثقيل) – يار ծանր բեռ. 2. ծանոլ, սաստ. بها – թանկագին. ەيلە – ، قيمت – թանկարժէք. بارلر كران 1. ծանրաբեռն. 2. առատապտուղ. 3. հարուստ. 4. յղի. تشى – (كيرانڤيوب) կռնակը հաստ՝ տակուն. خوب – (كيرانڤياپ) քունը ծանր. خور – (كيرانڤيور) շատակեր. دست – ձեռքը ծանր. ركاب – (كيران ريڤياپ) 1. հաստատամիտ. 2. լուրջ ەيلە – (كيرانڭيايك) բարձրատեսութեան մուրգ. يۈز – (كيرانڭيەر) հպարտ. تشمز – (كيرانڭيرڤيوب) 1. լուրջ. 2. ծոյլ. يۈز – (كيرانڭيەر) ծանրագլուխ.

كراى (كيرانڤى، ծանրութիւն. 3. (فيرانڤى، պ.) 1. ազր, ազէրք. 2. վաճառ, ծայր. كران ٱنلەر، ٱنلەرى վաճառական ։

كراويه (فيراويەت، ա.) հայեցողութիւն, ճաշակաւոր ։

كراهت (فيراهيڤ. كراهيەت فيراهيەت ٱحڤ. كراهت فيراهيت، ա.) 1. զզուանք, գարշանք (ٱحڤ. نفرت) 2. սոխպում, բռնադատութիւն. اكراه الكريم، اكراه الكرام (مەتفيراهيت، فيراهيڤت) كراهة (فيراهيڤت، ա.) ակամայ, չկամաբեռմամբ։

كرب (فيرڤ، ա. յգ. كروب) վիշտ. غصه، ٱلم (كدر، غم و غصه ٱحڤ.)

کرخانه (fɛrxanɛ. *տղաս.* ուխտ կարգ էն) *Հանրատուն, բազանոց:*

کرد (kɛrs, *պ.*) 1. *գարձող.* کرد نیز *տրադ գարձող.* 2. *փոչի* (*հմշ.* غبار، توز) کرد آلود *փոչեթաթախ, փոչե լից.* 3. (kɛrs) *բոլորակ, կլոր.* کرد نای *կլոր թե* (*հմշ.* ورده نای) کردا کرد (kɛrsa kɛrs) *կակղոր, շուրջանակի* (مادام، دائر):

کرد (fɛrs, *ա.*) *քուրդ.ազ - քրդերէն. Քրդստան Քրդաստան :*

کرداب (kɛrsaw, *պ.*) 1. *յորձանք.* 2. *վտանգ* (*հմշ.* حلقه، چاله).

کردار (fɛrsar, *պ.*) 1. *գործ, աշխատանք. - تحریر گفتار، ար.* (کردار تحریر یار بهتر گفتار کسیست) . 2. *վարք, ընթացք.* 3. *սովորութիւն.* کردار پذیرد (pɛzɛfɛrsar) *յաւիտ վարուց տէր չլի* (*հմշ.* مسلط، محیط) :

کردان (kɛrsan, *պ.*) *գործող, ծառայող - յաճախ թաւալող երկինք*

کردان (kɛrsan, *Ø. տղաս.* ندان کرد էն) *պարանոց, վիզ.* گل - *մանեակ* (*հմշ.* طوق، قلاده) کردانیا (kɛrsanɛ) *արևել. երամշտական եղանակ մը :*

کردباد (kɛrsbad, *պ.*) *մրրիկ, սմպրոպ* (*հմշ.* غبرناقه) :

کردش (kɛrshɛ, *պ.*) *դարձ, շրջան, դառնալը.* کردش افلاک (kɛrshɛ ɛflak) *երկնից շրջանը՝ դառնալը :*

کردف (kɛrsɛf, *պ. թ.*) *Հարսի սեղեակ, փեսայի առաջատ. - սաճեկ առաջատի գիշեր.* زفاف کیجه (zɛfaf kɛjɛ)

کردکار (fɛrsɛkɛar, *պ.*) *ստեղծիչ. արարիչ, արարիչն Աստուած սր.* (جناب کردکار) :

کردل (kɛrsɛl, *թ.*) *անշուքթի և անկօթ ջրի աման :*

کردن (kɛrsɛn, *պ.*) *վիզ, պարանոց* (*հմշ.* بن، عنق) - فراز گردن (fɛrɑzgɛrsɛn) *բարձր վիզ, հպարտ, ամբարտաւան, ինքնագլուխ, կամակոր.* گردن کش (gɛrsɛnkɛsh) *ենթակայ չլինող, անհնազանդ.* گردن کشی (gɛrsɛnkɛshi) *անհնազանդութիւն.*

کردون (kɛrsun, *պ.*) 1. *գարձող, թաւալող.* 2. *երկինք* (*հմշ.* فلك، سپهر، آسمان) - *երկնաստիճան.* چرخ - چنبر *երկնաստիճան սեր :*

کردونه (kɛrsunɛ, *պ.*) *կառք* (*հմշ.* آرابه) - سوار او - *կառքը բազմիլ. սուար գնացիլ* او سوار گردونه شدن *առաջ փառաջ կառք բազմիլ :*

کرده (fɛrsɛ, *պ.*) 1. *շինուած, կերտուած. ոճրագործ հանճարեղ.* کرده فلک *հանճարեղ երկինքը* کرده بیچاره *չհանճարեղ.* کرده نیکو *շինուածը, շէնքը.* 2. fɛrsɛ] *պարսկական չօթ* (*հմշ.* مسمط، مخمس) :

کردیده (kɛrsidɛ, *պ.*) *գարձած, շրջած* (*հմշ.* شکفته، شوخ، طولانی) :

کردیدن (kɛrsidɛn, *թ.*) 1. *լարել տալ.* 2. *քաշել տալ :*

کرز (kɛrz, *պ.*) *երկաթէ ծառը լախտ* (*հմշ.* گرز، لگد) :

کرسته (fɛrɛstɛ, *թ.* کرسته) *աղ. կրաստեայ :*

کرسنه (kɛrusnɛ, *պ.*) *աղօթի նստի* (*հմշ.* چوخان، جوخان) *շէն - ծակաչէք.* کرسنه نشین *աղօթատեղի :*

کرسی (fɛrusi, *աղ. յգ.* کرسی) 1. *գահ* (*հմշ.* اریکه، تخت، سریر) 2. *բեմ.* 3. *սմպիոն : քարոզչի, ուսուցչի]* 4. *մայրաքաղաք* (*հմշ.* تخت، پایتخت، حکومت) 5. *պատուանդան. կեսի կրաթախտաքար :*

کرش (fɛrɛ, *աղ.*) *նախատանքը [աղաչացողներու] :*

کرشمه (fɛrɛshmɛ, kɛrɛshmɛ, *թ.*) 1. *պչրանք, նազանք.* 2. *աչքով և յօնքով նշան :*

Digitized by Google

վճռակ. 2. [էրթիլ, թ.] մսեղջամաջ կատղած. ուան – կատղած անասուն։

كركينمك (էրթիլմէք, թ.) 1. ուժով կոխել. 2. ուժով բարիլ։

كرلك (կէրիլմէք, թ.) պրկուիլ, ձգտուիլ. (1 տոր թէվէբբիւր)

كرله (կէրիլմէ. թ.) պրկում, ձգտում [հմմ. տոր] ։

كرم (էրմ, ա. յգ. կրոմ) որթ [հմմ. կոտոկ, ուզոմ ջուրջուկ] ։

كرم (էրէմ, ա.) 1. ազնուութիւն. 2. վեհանձնաբ. (հմմ. ջուանմըրտ) 3. (علوجناب) չնորհ, բարիք. կուրմ չնորհ ըրէք. 4. [իրմ, ա.] որդ ։

كرم (կէրմ, պ) տաք. ջերմ [հմմ. յարդ, սօսկոց, հար հկ. տրտ, սիջուկ] կրմակրմ [կէրմակէրմ] ջերմանալ, տաքանալ. |տաք օր. |ալդի մջլս կրմակրմ ալդի վը աստիկ տաքցաւ։ ։

كرما [կէրմա, պ.] 1. ամառ [հկ.ամրտ] –սոմ ամրան եղանակ [հմմ.սոմ] 2.[իւրէմա, ա. եզ. կրմ] [صيف، یازموسمی]

كرمابه [կէրմապէ, պ.] բաղնիք [հմմ. حمام چاچق] ։

كرمان [իրման, թ.] 1. ալեկատ, լոք. 2. քերդ [հմմ. حصار] ։

كرمبه [էրէմպէ, թ.] քրեք լեզու (գամաչէն դէպի ծով երկնցած)

كرمشيك [կէրմիշիկ, թ.] վայրի զառլի հոդս [հմմ. جنق قیزیلباغی]

كرمك (կէրմէկ, թ.) պրկել. –կոս կուրծք տալ, դիմադրել, դէմ դնել։ 2. պաթծենալ. – ըչէ – խոչ հանել, խայել.

كرمكار (էրէմքեար. յատկ. էրէմկիւսբէր, պ.) առատաձեռն, վեհանձն, բարեգործ. ց – առատաձեռնութիւն, վեհանձնութիւն, բա-

اخذ و كرفت (կիրիճք, պ.) բռնել. – ձերբակալում [հմմ. آخذ] ձերբակալումն հրամանագիր ցոյց – ընդհակառակ գիր։

كرفتار (կիրիճքար, պ.) բռնուած, ենթարկուած (հմմ.ببتلا دچار) و – ենթարկութիւն, բռնութիւն, ենթակայ ըլլալու։ ուրիշ հետ կրկին հիւանդութեան–

كرفته (կիրիճքէ, պ.) բռնուած. – لب كرفته مռնչ. դ կրկին շուներ բռնուած (հմմ. شمشلو تشی)։

كرك (կիւրք, պ. յգ. կրկան) գայլ (հմմ. زورق) ոձ – գայլերգիր. ոձանդարան կրկ 1. հնօրեայ գայլ։ 2. ապրանք՝ տեսած մարդ(հմմ կորմշ կիրմշ)

كرك (կէրէկ, թ.) 1. պէտք է. 2. վայել, արժանի է. 3. պէտք. հարկաւոր. 4. թէ՛. կը կրկ հարկ եղածին պէս. հասկրկ թէ՛ ։

كركدن (էրկէտէն, ոնագր կրկէտան, ազաբ. ոնագրզր) ռնգեղջիւր։

كركس (էրէրս, պ.) անգղ (հմմ. بابا آق نسر) ։

كركف (էրկէֆ, թ. ազաբ. ակարկ է) կարկահ մանիշ – – բանիլ ։

كركم (իւրիւմ, ա.) հնդկըքացում, դեղին կոճ ։

كركمك (կէրէմէմէք, թ.) 1. վայելել. 2. պէտք ըլլ. օր. (كركز ایزه حال بو ایشه كركمز) այս վիճակը ձեզի չի վայելը). կրկ հաւ ինձի ինչ պէտք, որո՞ւն հոգ ։

كركى (կէրկի, թ.) 1. պրկուած. 2. պրկոց. 3. պիրկ. կը կրկ (كركى كبك) քար արժանապատիւ, պէտք եղածին պէս(հմմ. قیلیقاهاوی)

كركين (կէրկին, թ.) 1. պիրկ, ձգտուած, պրկաւած. զօրեղ – յամառութիւն. մն – պրկութիւն, ձգտեալ

բեգոբծուԹիւն ևլն — առատաձեռնուԹեամբ, վեհանձնօրէն ։

كرمكان (քէրէմքեաճ, պ.) 1. շնորհաց հանք. (հմմ. كان احسان) 2. առատաձեռն, առատապարգև ։

كرمى (կէրմի, պ.) 1. տաքուԹիւն, ջերմուԹիւն. 2. եռանդ. كال كرمى ايله մեծ եռանդով [սխալէ كرميت] ։

كرنا (քէրէնա. كرناى քէռրէնայ, պ.) հին ատեն զինուորական փող ։

كرنس (քէրնէս, ա. բուռ.) լախուր (صوكوزى) ماه — ջրալախուր ։

كرنمك (կէրինմէք, Թ.) ձգտիլ, ճապկտիլ ։

كرنك (կիւրնէք, պ.) շէկ ձի, շիկագոյն ձի. كرنك زرين يالاهنك ոսկեստանձ...

كرميت (كرەميت քրէմիդ. كرهميد، كرميد քիրէմիթ, Թ.) 1. կղմինտր. 2. երդիք (հմմ. طام)

كرو (կիրէվ, պ. քիչ գործ.) գրաւ, աւանդ (հմմ. رهن) ։

كروان (քէրվան. كروانسراى պ.) տե՛ս كاروان، كاروانسراى ։

كروبى (քէրուպի, ա. յգ. كروبيان، كروبيون) քերովբէական. ذات كروبى صفات Չերգ. սրբուԹիւն ։

كروت (քէրէվէթ, Թ.) պատկարակ. — ى ياتاق մահճակալ ։

كرور (քիւրուր, ա.) կրկնում, կրկնուԹիւն. ليل و نهار — գիշերուան և ցերեկուան կրկնուԹիւնը ։

كروم (քիւրում, ա. եզ. كرم) որԹեր (հմմ. باغ كوتوكى) ։

كروه (կիւրուհ, պ. ազաւ. կիւրիւհ) խումբ, դաս, գունդ, գրոհ, كروه كروه، كروها كروه խումբ խումբ, գնդագունդ كروه انسان ։

كروى (քիւրէվի, ա. կրկ. كره. իգ. كروية) (յգ. كرويات) գնդաձև, գնդակաձև. الشكل — (քիւրէվիյիւլշէքիլ) գնդաձև, գնդակաձև. فصيلهٔ كرويه [բուս.] գնդաձևներու ընտանիք ։

كرويت (քիւրէվիյէթ, ա. յգ. كرويات) գնդաձևուԹիւն. — مقياس (միգեաս-ը քիւրէվիյէթ) գնդաչափ ։

كرويز (քէրէվիզ, Թ.) կարօս (հմմ. كرنس) يابان — ى վայրի կարօս ։

كره (քէրհ, ա.) զզուանք, գարշանք (հմմ. كراهيت، كراهت) كرها (քէրհէն) զզուելով, ակամայ. طوعا و كرها (ղավան վէ քէրհէն) կամայ ակամայ ։

كره (քէռրէ, ա. յգ. كرار، كرات) անգամ. بعض كره երբեմն. چوق كره բազմիցս. اوچ — درت երեք չորս անգամ

كره (քիւրէ, ա. ևս. է քիւռրէ. յգ. كرات) 1. գունդ. 2. գնդակ. ارض — երկրագունդ. سما — երկնագունդ. — قطعه գունդի հատուած ։

كره (կիրէ, պ.) կապ (հմմ. دوكوم، عقده) كره كره կապկապ ։

كرى (կէրի, Թ.) 1. ետև. 2. վախճան. 3. յետոյ, ետք. 4. գալձ. 5. մերժ, ետ. 6. ետք. قالمق — ետև մնալ. دوكك — վերադառնալ (հմմ. عودت) چویرمك — ետ դարձնել (հմմ. اعاده) كريده ետև. [— يه ետին. كريسى كريسنجه ետև ետև. كريسى آلمق ետևը առնել, գործը լմնցնել. طورمق — հրաժարիլ [գործէ]. قالمق — ետ մնալ. قومق — յետաձգել. كلك — ետ գալ. كيتمك — յետադիմել. ويرمك — ետ տալ, վերադարձնել (հմմ. رد و اعاده) ։

كريال (քիրեալ, Թ.) կոկորդիլոս (հմմ. تمساح) ։

Digitized by Google

كريان (կիրեան, պ.) 1. ողբացող, լացող (հմմ. ալաղ, ալիլիան, ալիլ) 2. ողբալով. ու – ողբալ, լալ. كريان كريان يورومك լալագին քալել։

كريبان (կիրիպան, պ.) օձիք (հմմ. ياقه) ۱ – تخليص օձիքը ազատել. چاك – (կիրիպան չաք) օձիքը պատռած, յուսահատ։

كريختە (կիրիխթէ, պ.) փախած (հմմ. قاچقين ،قراری)։

كريد (կիրիտ, թ. արբ. بطريق) կըրետէ. ى ։ն – كريدتاى։

كريز (կիրիյզ, պ.) 1. փախուստ. 2. փախչող, խոյս տուող. – دەم մարդաւարակ (հմմ. آدمجيل) չայ կ'ըսեն ապաստան (հմմ. ملجا ،ماوی)։

كريز (կէրիզ. թ. արբ. گريز էն) 1. կոչուղի. 2. գէշ մարդ։

كريزان (կիրիզան, պ.) 1. փախչող, խոյս տուող. 2. փախչելով. او كريزان قاچمق (հմմ. قرار ،ا) փախչիլ։

كريزكاه (կիրիյզկեան, պ.) 1. փախչելու տեղ, ապաստան. 2 գաւխտէներու մէջ կազելի մնալէն վերջ գալոզ անձին բարեբաստութիւնները պարունակող տունը. 3. նպաստակը բացատրող խօսք, որուն միայն (كريز كرمق ال ك'ըսեն)։

كريزمه (կիրիզմէ, Ø.) հոլը խորունկ փորել պեղել (հմմ. قيمك)։

كريش (ըսկ. կիրիշ, թ.) 1. ագիք, 2. նուազագոյնի լար. 3. հեծանիւգերանիկ. او ده–غلى قولاغ ارڤوڼه پل.

كريشلمه (կիրիշլէմէ, թ.) հեծան, գերանիկ։

كريشلمك (կլմշ. կիրիշլէմէք, թ.) լարը՝ ագիքը պրկել։

كريم (էրիմ, ա. ըգ էն. իգ. ձկրէ. յգ. կրա ،կրիմ) 1. ազնիւ (հմմ. اصيل ،نجيب) 2. չնորհատու, վեհանձն. الخلق – (էրիյմիւխուլգ), الشيم – (էրիյմիւչէյիմ), الخصال – (էրիյմիւխսալ) ազնուագոյն. 3. մեծ, առատ. – آڤر առատ կուտան. – الله Ա. ողորմածէ։

كريمانە (էրիյմանէ, պ.) 1. ազնուական. 2. ազնուաբար, ազնուօրէն. بندلرىنه كريمانه ظلم طرف Հերդ ազնուութեան կոյմէ։

كريه (էրիյմէ, ա. յգ. քիմ) (կրամ) 1. ազնիւ գործ՝ խօսք. 2. կուրծքի տուն (հմմ. آيت كريمه) 3. աղջիկ, գուստր

كريو (կիրիվէ, պ.) 1. անել, փղոց՝ ձամբայ (հմմ. زقاق ،چقماز ،بول) ս՝ սիրոյ անել ճամբան. 2. գժուարութիւն (հմմ. صعوبت ،مشكلات) 3. յորձանք (հմմ. كرداب) يه – 1. յորձանքի մէջ բռնուիլ. 2. գժուարութեան մէ ենթարկուիլ։

كريو (իւրէյվէ ա. յգ. կրեաթ) գնդիկ, կայլակ. հրե՝ կարմիր կայլակ. նսպ՝ պահուկ կայլակ. دمو – (–ի տէվէյիյէ) արեան կայլակ

كريه (կիրէ, պ.) ոյր, լալիւն, լացուզարի (գլուխ، ناله، بكا، آغلامه) ոյր ու կոծ. خيز – ողբացող; յարոյզ; – پاش արտասուող, արցունք թափող. كى – կնան – (կիրէ իւնաճ) ոյրալով, ողբագին։

كريه (էրիհ, ա. տահր կրահ էն) զզուելի, գարշելի. النفس – (էրիհիւնճիւէքէս) բերանը գէշ հոտող. – المنظر (էրիհիւլմէնզար) – կերպարանքով

كريهت (էրիհիւէ, ա. յգ. այրէ) 1. զզուելի գարշելի բան. 2. պատերազմ. 3. պատերազմի ազէտ։

كز (կէզ, թ.) 1. անգամ. كز بر كز գամ մը. 2. գղրիկ, նեսաին վա-

Digitized by Google

կզի (կէզի, թ.) 1. քամպակախառն մետաքս 2. մէկ կտաւ լայնքով փայլուն կերպաս։

կզիջի (կէզիճի, թ.) 1. շրջազ. 2. շրջան վաճառականն, շրջիկ 3. զբօսաշրջիկ. մ – 1. շրջան վաճառականութիւն. 2. զբօսաշրջկութիւն

օձի կզիջ (կիւզիյէտ, պ) 1. ընտրեալ. ընտիր (հմմ. մշ. ընտխիճ, منتخب) – ապար ընտիր երկեր. – սօլ ընտիր ոճ. 2.(կէզիյէտ) խանձուած.–մար օձահար

կզին (կիւզիյն, պ. յգ. կզինլար հմմ. նաև կզիւ էն. ընտրէ՛) 1. ընտրող – ուժ մենակեաց.2.ընտրեալ, ընտիր. – դար. – յարյաչ Մահամմէտ մարգարէին յաջորդող չորս խալիֆաներըն։

կզդիմ (էէժդիւմ, պ) կարիճ (հմմ. կզ.չիմ (عقرب) էէժդէեմ) չիլ։

կս (էս, պ. յգ. կսան տղաս. էէս) 1. անձ, ոք, մարդ. – ի ամէն մարդ. – ն 1. առարկի, առարին. 2. [տղաս. նէէս] ժլատ. 3. [էս, թ.] չուարած, տպչած. գլնի – 1. տպչահար լլլ. 2. առնծահար լլլ. 2. [իւս] բռնուած

կսահաթ (էսահաթ, ա. բժշ.) ոգնեձեռքութիւն։

կսահաթ (իւսահաթ, ա.) ոսկրաձեռքութիւն [ոգոգհիւանդութիւն.]

կսաղ (էսաս, ա. նկ – էսասլըգ, թ.) 1. առուստուրի գործարք. 2. նուազգութիւն, սոլ։

կսար (կիւսար, պ. նդարսար էն) խմոզ, ուտող. կսար [մէյկիւսար] գինի խմոլ, գինարբուշ. կսաճէ [զակիւսար] վշտակից. կսարլարյ մտերիմ։

կսաֆէ (էսաճէթ, ա.) պղտորութիւն. ° կսաֆէ ալմայ չջուրը պղտորել։

կզ (կէզ, թ.) 1. քամպակախառն մետաքս 2. մէկ կտաւ լայնքով փայլուն կերպաս։

կզչի (կէզիճի, թ.) 1. շրջազ. 2. շրջան վաճառականն, շրջիկ 3. զբօսաշրջիկ. մ – 1. շրջան վաճառականութիւն. 2. զբօսաշրջկութիւն

**կզիյէտ

մարմինի մը՝ հեղուկի մը պղտորութ.ը

كسالت (fէսալէթ, ա.) ծուլութիւն, մեղկութիւն (չմշ. ،ջլեալ ،ջլեայ) օր. (մտնդ՝ موجب كسالت ծուլութիւնը ղղրմ կը պատճառէ) :

كسب (fէսպ, ա.) 1. առաջում, լուծանալ. 2. չահիլ, վաստկիլ. 3. [fիսպ] վաստակ, գործ, աշխատութ. حيات – [fէսպիհայաթ] կենդանացում, ազեւորում. ا علومات – ծանօթութիւն առնելու. ا ثدة – առատկանալ :

كسبى (fիսպի, ա. իգ. վաստ հակ. فطرى ،خلقى ،جبلى) առաջական :

كستاخ (fիւսթախ, պ. յգ. كستاخان) 1. անամօթ, անկիրթ. 2. 2. յիրք, ժպիրհ. ى – ،لق – 1. անամօթութիւն, անկրթութիւն. 2 յիրքութիւն, ժպրհութիւն. ماخته كستاخانه անամօթաբար, անկրթօրէն, յիրքօրէն :

كستانه (fէսթանէ, թ.) շագանակ ى – تى մուշկամիրգ, կասկ ى – ڤزى մանր շագանակ. آغاجى – շագանակենի. دنكلو – շագանակագոյն. – چچۆ թաց շագանակագոյն. – صوروط յոռի կարմրագոյն չառատ ձի. ايوروط كبك խոյասի շագանակ ى – շագանակավարդ. كل – կաստանուտ.

كستر (կիւսթէր, պ. նդրս կ էն) տատրածող. – ثقه ڤهبث. – ضيا լուսասփիւռ. – عدالت արդարակորով.

كستره (fէսթրէ, թ. բաւ.) լօտաձեւ (հմմ. كتر) :

كسترده (կիւսթրէտ, պ.) տարածած, տարածուած :

كسدرمك (fէսդրմէք, թ.) 1. կտրել տալ. 2. կարճել տալ. 3. եռ կեցնել տալ, հրաժարեցնել տալ. 4. վճռել՝ որոշել տալ. 5. ենթագրել. 6. մոլեթել տալ. – ەزكو համաթաձակիլ, – ۋسوسەلى :

كسدره (fէսդրէ, թ.) 1. վրճաւական. 2. ենթագրական. 3. կարճ, կտրուկ [ճամբայ] :

كسر (fէսր, ա. յգ. كسور ،كسورات) 1.բեկանում, բեկանել, կոտրել 2. [բժշ.] խորտակում, բեկած. 3. [թուա.] կոտորակ. عادى – հասարակ կոտորակ. اعشارى – տասնորդական կոտորակ. 4. [քեր.] էսբէ. (հմմ.ەرسم) تنوين الكسر (թէնվինիլ fէսր) երկու էսբէ. غير قابل اختصار – ունպարզելի կոտորակ. ا ناموس – պատիւը կոտրել. تۆزى – թոյլ ապդեցութիւնը կոտրելու պատճառ. اصلاحى كسورات կոտրականներու վերածումը :

كسر (fէսէր, թ.) ոբագ, փայտատ. ى – لەلنجى շահագէտ [մոլթ] :

كسره (fէսրէ, ա.) էսբէ (تنوين كسره fէսրէթին) երկու էսբէ (تنوين الكسر)

كسرى (fէսրի, ա. իգ. ىسرى; կոտրականական. – عدد կոտրականական թուական ածական :

كسرى (fիսրի, fիսրու, ա. յգ. ەكاسرا) պարսիկ թագաւորներու մականիր. ساڭنەن առաջ Նուշիր վանի տրուած է :

كسسه (կիւսիսթէ, պ.) խզուած, փրծած, ره– (կիւսիսթէէֆիար) 1. ինքնագլուխ շարժող. 2 անփոյթ

كشمكش (fէսիճէֆ, թ.) 1. ոսկոր-կուռիւնը որոշել. 2. խաղի մէջ քար փոխանակել :

كشمكش (fէսիճէֆ, թ.) 1. վճռական ոսկորկուռիւն. 2. խաղի մէջ քարի փոխանակութիւն :

كسك (fէսէֆ, թ.) 1. հողակոչտ. 2. հոգին ձէջտել եզած քաոսական խոտ :

Digitized by Google

كسكن (էսկէճ, թ.) հագուստը լուել. – ասէն կարճ կապել, չերկարել. – վլահոս յարաբերութիւնը խզել. վհատ – հաշիւը կտրել, կանոնաւորել։

كسكى (էսկի, թ.) 1. կացնիկ. 2. գուբր։

كسكين (էսկին, թ.) 1. սուր (հմմ. ծղի քար. 4. մեծ մկրատ. յարդ ջոկ – կտրելու պատրաստուած. մկ – յարահանդէս (հմմ. յա ուած) ձայն – ծայրերը սուր գիր. 5. գոլեզօն (հմմ. չալաչըստէ) մաղ) մկ – 1. սրութիւն, կծուութիւն, քարկոփութիւն, սաստկութիւն. ‘մկն – խոշ – 1. սուրնալ. 2. սառակտանալ։

كسل (էսալ, էսէլ, ա.) դանդաղութիւն, թմրութիւն, հեզգոհութիւն (հմմ. սալոտ ‘ծուլոտ’ ‘ծուխոտ’ ‘կլկոշտ’)

كسلان (էսլան, ա.) դանդաղ, թմրոտ, հեզգ.–ջոլի դանդաղ մանուկ

كسلمك (էսլիմէք, թ.) 1. կտրուիլ (հմմ. ջոլ ‘մանչ’) 2. գագրիլ, կորիլ (հմմ. ու եղանակ ‘մոդալ’) 3. կտրուիլ, քաշուիլ [ուտելիքէ, յարաբերութիւնէն] 4. սակաւկութիւնը օրը կատարիլ, որոշուիլ. 5. կտրել [ատքը, ձեռքը] 6. կտրիլ [կանաչ], սաբրքուիլ. 7. փոխուիլ, գառնալ. 8. մորթուիլ, կտրուիլ։

كسمك (էսմէք, թ.) 1. կտրել, խզել (հմմ. ու եղանակ) 2. որոշել. 3. սպաննել. 4. գագրեցնել, ընդհատել. – ձայն ընդմիջել. – ձգիլ վանել, ատքը կտրել. – ընդհատել, չը շարունակել. – ջան հանդարտիլ. – ձէն ‘ձայն’ լսել գրամ չհիմ, գրամ կտրել. ‘խոսք’ – ցոյց գողալ. – ձայն յարդը կտրել, յուսահատիլ. – ձկան առուջքը կտրել, սպրդիլել. – ձին խոնարհիլ, հնազանդիլ. – ձին կտրել, սրոշել. – ձոյ համարձակիլ. – ոտ

كسى (էսի, թ.) 1. ձերմակեղէն ‘մահճակալի լիքը-ջոլին–աղբիւրի քար

كسيجى (էսիճի, թ.) կտրող, խզող, չհատնող. – յոլ յուսահատ (հմմ. ճարտ ‘ճար’) – յան քսակահատ (հմմ. ‘ճարտար’) յան քսակահատութիւն.

كسيد (էսիտ, ա. ձ-կէն) 1. անօրէնութիւն. 2. ամէն բանի ատորինը

كسير (էսիր, ա. կտ-էն) 1. կտրած, բեկեալ. 2. սակաւած, եզ ուզած։

Digitized by Google

کسیك (քէսիք, թ.) 1. կտրած. 2. կտրուած. 3. ուժասպառ, կըտրուած. ـلك 1. կտրածութիւն. 2. կտրածութիւն. 3. ուժասպառութիւն

کسم (քէսիմ, թ.) 1. կտրուածք. 2. դաշտ, ընդհատում [դաս]3. վարձատրութիւն, կանխիկ վճարուած գին. 4. ձև, կերպարանք. ات ـ բարեկենդան. ی ـ صو ծփագիծ, նաև ծփումն. جى ـ վարձակալ.

کش (քէշ, պ. կշիդն էն. յգ. کشان) 1. քաշող. جفا کش، محنت کش նեղութիւն տառապանք քաշող, տառապող, նեղուող. 2. գրաւող. 3. մերցնող. دلکش (տիլքէշ) սրտագրաւ. 3. մերցնող. سر ـ գլուխ մերցնող, ապստամբ, անհնազանդ. 4. (քիւշ کشتن էն) սպանող. مردمکش (մէրտիւմքիւշ) մարդասպան. 5. (քէշ, թ.) ախմար, անմիտ, գիւղաբնական. 6. (քէշ, թ.) մածուն պանիր, անիւղ հասարակ պանիր:

کشا (քիւշա, պ. کشادن էն. յգ. کشایان) 1. բացող. ـ دهان բերան բացող. دلکشا սիրտ բացող, զուարճացնող. 2. տիրող, գրաւող. ـ کشور (քիշվէր քիւշա) աշխարհակալ. بادبان کشای حرکت առագաստ բանալով մեկնիլ:

کشاد (քիւշատ, պ.) բացումն. 1 ـ رسم բանալ (հմմ. آچق، فتح ا) բացման հանդէս ا. رسم کشادی اجرا

کشاده (քիւշատէ, պ.) բացուած, բաց (հմմ. آچیق، مفتوح օր. قپوسی هرکسه کشاده در) դուռը ամէնուն բաց է) دل ـ ուրախ, զուարթ. پیشانی ـ ճակատը բաց. բաց ճակատ. دست ـ ձեռքը բաց, առատաձեռն.

کشاف (քէշշաֆ, ա. کشف էն) 1. գիւտ ընող, գտնող. آمریقا کشاف Ամերիկան գտնող. غیوب ـ նախագուշակ. 2. մեկնիչ, 3. գիտակցող.

کشاکش (քէշաքէշ, պ.) 1. քաշքըշուք, ձգձգում. 2. վէճ, կռիւ, մաքառում. 3. անստուգութ. երկբայութիւն. 4. նեղութիւն, վիշտ.

کشان (քէշան, պ.) քաշող. ـ کشان քաշելով. کشان برکشان քաշքըշելով տանիլ. ـ طوپ Ծղածօթաքաշ ձի.

کشایش (քիւշայիշ, պ.) պայծառութիւն, պարզութիւն, բացութիւն. هوا ـ օդի պայծառութիւն՝ պարզութիւն. آسمان ـ երկնքի ـ.

کشاینده (քիւշայէնտէ, պ.) բացող (հմմ. آچان، فاتح) :

کشت (կէշթ, պ.) 1. պտոյտ. ـ کذار պտոյտ, ճամբորդութիւն. ا ـ պտտիլ. 2. [քիշթ] ցան, ցանք. کشتزار արտ, արտօրայ, արտորայ. کشتکار (քիշթքեար) մշակ (հմմ. زارع، چفتجی) :

کشتنی (քիւշթէնի, պ.) սպանուելու արժանի.

کشته (քիւշթէ, պ. յգ. کشتکان) 1. սպանուած. ـ شمشیر սրախողխող. کشتکان زنده վկայներ, մարտիրոսներ. 2. [կէշթէ] եղած, դարձած:

کشتره (քիւշթէրէ, պ. աղաւ. քիւշթէրէ) մեծ քերիչ:

کشق (քէշթի, պ.) 1. նաւ, քաշտի (հմմ. سفینه، کمی) ـ نوح Նոյեան տապան. کاه ـ նաւահանգիստ. 2. [քիւշթի] ըմբշամարտութ. (հմմ. مصارعه، چهلوالق)

کشتیبان (քէշթիպան, պ.) նաւապետ (հմմ. قپودان، ملاح)

کشتیکر (քէշթիկէր, պ.) 1. նաւագործ. 2. կոհագործ.

کشتیکیر (քիւշթիկիր. کشتکیر քիւշթիկիր, պ.) ըմբշամարտ, ըմբիշ. کشتیکیرانه ըմբշաբար:

کشف (քէշֆ, ա. յգ. کشفیات աղաւ. քէշֆը) 1. գիւտ: 2. զննութիւն. 3. զինուորական զննութիւն. 4. քննութիւն. 5. յայտնութիւն. — اول ստացին քննութիւն. دفتری — քննութեան տեղեկագիր [չէնքի] آمریقانك — Ամերիկայի գիւտը. ا — 1. զննել, քննել. 2. յայտնել, երեւան հանել. اولنق — 1. քննուիլ, զննուիլ. 2. յայտնուիլ, երեւան հանուիլ. کشفیات քէշֆիյեաթ, ա. եզ. کشف ի) کشفیات اجرا اولنق քննութիւն կատարուիլ. کشفی (իգ. کشفیه) քննական, զննական. معاملات کشفیه զննական գործողութ.ք:

کشف (քէշէֆ, պ.) կրեայ (հմմ. قابلوبغه) (عاجز ایکن عقابه کرفتار کشف اولور) երբ կրեայն անկարող է, ագռաւին կը բռնուի):

کشکك (քէշքէք, թ. արբ. کشك քէշք էն) հերիսայ:

کشکول (քէշքիւլ, պ.) ա. چکول. فقرا — նուէրի, կաղնիի եւ այլնի հիւթով շինուած տեսակը անուշներէն

کشمش (քիշմիշ, թ. աղաւ. کشنیش էն) գինձ:

کشمکش (քէշմէքէշ, պ. որ առեկի գործ.) ա. کشاکش օր. (ایش کشمکشده قالدی գործը յետաձգուեցաւ)

کشمیر (քիշմիր, պ.) կազմիր. ی — թխագէմ գեղեցիկ:

کشنش (քիշնիշ. کشنیز քիշնիզ, ա.) գինձ. شکری — գնձաշաքար:

کشود (քիւշուտ. کشوده քիւշուտէ, պ.) ա. کشاده، کشاد:

کشور (քիշվէր, պ.) երկիր, գաւառ, աշխարհ (հմմ. اقلیم، مملکت) — عثمانی Օսմ. երկիր. کشا — աշխարհահակալ, երկրակալ. کشالق — աշխարհակալութ., երկրակալութ. خدا — (քիշվէր խիւտա) վեհապետ. کشور کیر Թագաւոր:

کشی (քիշի, թ.) 1. մարդ, հոգի. — برقاچ քանի մը հոգի. ار — այր մարդ. 2. իւրաքանչիւր ոք. — اصیل زاده ազնուական (հմմ. اصلزاده، اصیل). — زادهلك ազնուականութիւն:

کشیده (քէշիյտէ, պ.) 1. քաշուած, քաշած. — سلك تحریر գրուած 2. գիծ. 3. միջագիծ, զօդագիծ. ا — քաշել. ا — تلغراف، پولیچه հեռագիր, փոխագիր քաշել. ا — ضیافت խնջոյք տալ. — محنت տառապող. قامت — երկայնահասակ. کشیده‌جی քաշող [փոխագիր]:

کشیر (քիշիր, ա.) ստեպղին (հմմ. هاوج).

کشیش (քէշիշ, պ. արբ. قیس) քահանայ. طاغی — Ողիմպոս. — خانه վանք (հմմ. مناستر):

کشیشلمه (քէշիշլէմէ, թ.) հարաւարեւելեան հով:

کظم (քեազմ, ա.) բարկութիւնը զսպել. کظیم (քեազիմ, ա. کظم էն) բարկութիւնը զսպող:

کعب (քեա'պ, ա. յգ. کعاب) 1. կոճ, պճեղ. 2. վէգ. 3. փառք. 4. խորանարդ. ա. مکعب. 5. տափելուղունկ (հմմ. زار) (کعبه برینك وارمق մէկու մը հաւատարիլ. օր. (کعبه وارماز անոր չի կրնար հաւատարիլ):

کعبره (քիւ'պէրէ, ա.) ճաճանչոսկր. کعبری (քիւ'պէրի, իգ. کعبریه) ճաճանչոսկրային:

کعبه (քեա'պէ, ա.) Մէքքէի տաճարը, որ խորանարդաձեւ ըլլալուն համար այսպէս կոչուած է. کعبتین (քեապէթէյն) Մէքքէ եւ Երուսաղէմ:

Digitized by Google

كف (fէֆ, պ.) փրփուր (հմմ. կպկոց) كف افشان كف փրփրացայտ, ջրի ցայտ։

كف (fէֆֆ, ա. յգ. ֆոփ) 1. ափ (հմմ. ջուղ ՝ ձեռ, ափ) – ظاهر ձեռքին երեսը. – باطن ձեռքին մեջքը. كف القدم (fէֆֆիլզպաէմ) ոտքափան 3. տաղայափուրեան մէջ ան ձայնաւ իշ 7րդ. գիրը ջնջել. كف الاسد առիւծոտն. ոսկրակ. كف العروس նարդէն. 4. հրամարում, ետ քաշել։ كف يده عن كذا ինչ որ բանէ ձեռքը ետ քաշել, հրամարիլ (հմմ. վեկ ՝ վեկ)։

كفار (fիւֆֆար, ա. եզ. ս. գիր) 2. (fէֆֆար) մեղքերը ծածկող։

كفارت (fէֆարէթ, fէֆֆարէթ. ոյրեկ fէֆարէթ, fէֆֆարէթ, ա.) քաւութիւն. ընդ – մերժուած երգման փոխարէն շերիի օրէնքով տրուած ազատում., կամ ապրուստի ծախսպահում. և գերիի կամ աղախինի արձակում

كفاف (fէֆաֆ, ա.) չմեռնելու չափ ապրուստ (հմմ. ջեզ ՝ ջեզվելով) قوت لايموت (ջեյ ՝ ջեյ) قوت لايموت – նման – անհատի մը ապրուստին չափ բաւող տնտնդ։

كفال (fէֆալ, յ.) կեփալ, գլխոն [ձուկ]։

كفالت (fէֆալէթ, ա.) երաշխաւորութիւն. ցտես – պարտ – երաշխաւորագիր. անձին – անձնական երաշխաւորութիւն. գալիւ – լիակ – ինչքի երաշխաւորութիւն. – մեծատո միւսներուց երաշխաւորութիւն. պատգ – գրաւական երաշխաւորութիւն. ջրդիւ – (fէֆալէթպիսսէրֆ) ծախսած ապրանքին բուն տերը երևնելու և ապրանքը գրաւելու հաւանականութիւն. նախատեսուելով վաճառողին առնուած անձնական երաշխաւորութիւն ը

مطلقه – անպայման երաշխաւորութիւն – موقته – ժամանակաւոր երաշխաւորութիւն. ۱ – երաշխաւորել։

كفايت (fիֆաեէթ. պահած fիֆաեէթ, ա). 1. բաւականութիւն. 2. քնդունակութիւն, կարողութիւն. ۱ – բաւել (բաւականանալ իմաստով ոչխալ են կըսէ ۱ պէտք է ըսել) درجهٔ كفايه բաւականաչափ աստիճան. پوليشه كفايتى ոյա գործին յաջողակ կարող։

كفت (կիւֆթ, պ. ցտես կոնգ) քաւաւ կոնգ և կոնգ. كفتكو (قال‌وقيل، قيل‌وقال، ديدى قودى) քսի բսաւ։

كفتار (կիւֆթար, պ.) 1. խօսք. و – مشورت խօսք և ընթացք. ۰ – كلك խօսիլ. 2. (fէֆթար) քորեան։

كفته (կիւֆթէ, պ.) 1. քսուած, խօսուած. 2. խօսք [երաժշտական]

كفج (fէֆճ, ա.) քերնի փրփուր։

كفچه (fէֆչէ, պ.) շերեփ (հմմ. աչպ)։

كفر (fիւֆր, ա.) 1. ուրացում. 2. անհաւատութիւն. 3. հայհոյանք. كفر كلمهسى սրտով և լեզուով Աստուծոյ գոյութիւնը ուրանալ كفر ايمان սրտով հաւատալ և լեզուով ուրանալ. ياى ؛ عنادى – սրտով և լեզուով հաւատալ, բայց գործնականին մէջ թերանալ. تعمد – ապերախտութիւն. ۱ – 1. ուրանալ. 2. հայհոյել։

كفران (fիւֆրան, ա.) ապերախտութիւն. تعمد – բարիքին մը փոխարէն ապերախտութիւն։

كفره (fէֆէրէ, ա. եզ. գիր) ս. գիր. كفره فجره ՝ كفره)։

كفش (fէֆշ, պ.) մաշիկ. كفش دوز (fէֆշ կէր) կարուսակ. كفشدوزلق (fէֆշտուզ) կօշկակար։

Digitized by Google

كفكير (էֆգիր, պ. ազաս. կոկոր) պարզուստ (հմմ. ջուլ) սեմ. տիս կեֆ քարե զառ ։

كفن (էֆէն, ա. յգ. ոնք ազաս. կէֆին) պատանք. ըլլ. ـ մեռնելը կոզոզտող (հմմ. շուն նէպ-պաս) ը ـ 1. պատանք ևալլն ծախույ. 2. ոգահ. 3. հարստահարող. մանաւ. 1. պատանքով փաթթել. 2. հնգկտուքը կամ հասը ամբողջութեամբ հատատ. ևայ իերթի մէջ փաթթել և եփել ։

كفنه (էֆճէ, թ.) երկաթեայ կաչի մը որ հերթնալ աշխատողները ձեռքերնին չ'անցընեն ։

كفو (իւֆիւվ. ջ'ֆ իւֆիւ., ա.) նման, համահաւասար, հաւասար (հմմ. մանո, մըն, ասպես, ոգա ևջուզ) օր. (جناب حقه كفوی یوق) ։

كفه (էֆֆէ, ա.) 1. ծժար. ըզնէ (էֆֆէէբէյն) կշռուի մը երկու ծժարներըր. 2. (էֆէ, թ.) ձիու հասմար մապէ չինուած քսակ. մանաւ ـ այս քսակով ձիուն դարման տանին ։

كفی (էֆճի, ա.) 1. [մրգկզ] ափայրին (հմմ. ջուլ). 2. [բուս.] ձեռնաձև, ափաձև ։

كفيل (էֆիլ, ա. տալիս էն. յգ. ըզնէլան (ըֆնէլան) երաշխաւոր. ـ ևան (էֆիլուն պիլմալ) դրամական երաշխաւոր. ըմբալն ـ (էֆիլուն պիննէֆս) անձնական երաշխաւոր. կրալն ـ (էֆիլուն պիսէրէ) ծախուած ապրանքի մը համար ծախողին երաշխաւոր եղող ընկեր ։ ـ օլմաղ ـ երաշխաւորել առնել. ـ ու ـ երաշխաւորել (հմմ. տալիս) ։

كفيه (էֆիյէ, ըֆիյէ էն.) չուլ (հմմ. ջուլ) ։

ككرك (կէյրէֆ, թ.) սասրին կոզ. ձեւ ـ սասրին կոզին մէջ խիթ

ككرمك (կէյիրմէֆ, թ.) զգայել. ևոյն ككرمك (կէյիրմէ) զգայ ։

ككره (էֆրէ, թ.) կծուտհամ, կծու, լիթու. ըլլ ـ կծուտլիթիւն, ըզծուտլիթիւն. մանաւ 1. կծուիլ, ըզծուիլ. 2. խմբուիլ ։

ككز (կէնզ, թ.) քամփոզ. ծն ـ մանաւ սոսկ քըմփոզ ըլլ. քիթէն խօսիլ. մանաւ ـ մոլոր երիտալ ։

ككلك (էէլիֆ, թ.) կաքաւ. ըզն ـ ընտանի գուիրակ. ըս ـ ոտնաչափ ձեռքերնիս է, ան կայուկայ ։

ككه (էէէ. ասկ էէէվէ, թ.) թուխտալ, կակզոտ. մանաւ ـ ըզնէվելլ, կակազել. ըլլ ـ թոթռվուլիւն ։

ككيك (էէֆիֆ, թ. բուս.) թխամ. ձիու ـ ըզն ـ ծուխիր ։

كل (էլ, պ.) 1. գոնջ. 2. գոնջուլ իրեն, մերկ, լերկ [լեռ] կալ ըզնալան ըզնալ ևրբ և խելագ տղեկ. ըզնէզ կալ ասատիկ բարկանալ, զայրանալ ։

كل (կիլ, պ.) վարդ (հմմ. ջուլ) սա ـ կիլ (կիւլի սաս պէրկ) բազմաթերի վարդ. ըզնէլ ـ վարդենի. ըզնէշկ (կիւլպէէֆէր) վարդի անուշ, վարդի կաթափ. ըզնէ կալ վարդի ջուր. ձիու կալ վարդի իւղ. ըզնէ կալ վարդագոյն ։

كل (կիլ, պ. թ. բիլ) կաս (հմմ. ըզնէլ) ձիու կալ հայկաս ։

كل (իւլլ, ա.) ամէն, ամբողջ. ـ գոյ ـ (իւլլիեվին, իւլլիեէվիմ) ամէնը որ. ոջաղ կալ ըզն (վիճ իւլլիլ վիւնուն) ամէնն տեսակէտով. ـ ըզնէ կալ (ալաիւլլի նալին, ալա իւլլի նալ) ամէնդ նանդ, ամպէս նապէս. օր. (كل على كل استاد كبيرور) (իւպաֆիւլլ) ամէնդ ևրբ ևս ըզնէ կալ ։

Digitized by Google

كلا (فيلم. كلى فيلم، ա) իւրաքանչիւր, երկաքեան մեկը. كلا على التقدير على كلى التقدير ալամիւէբբագ-ձիրէյն) երկու պարագային ալ։

كلا (ւէլլա. ՚كلا ւէլլէն، ա.) երբեք. حاشا وكلا ։

كلاب (ֆիլապ, ա. եզ. كلب) շուներ. – ةعوعو كلاب շուներու հաչիւն ։

كلاب (ւէլապ, ա.) կատաղութիւն (հմմ. الكلب داء).

كلاب (կիւլապ, պ.) վարդեղուբ (հմմ. صوص كل) ։

كلاب (ֆիւլլապ, ա.) երկմեռ ճանկ, կեռիկ. جنين – աղբանան, աղբաքածան. ي – ՚ى – նեռաձև ։

كلابدان (կիւլապճան, պ.) վարդեջուր ։

كلابس (էէւէֆիր, թ.) աւար, աժան աքծան, կաոս ։

كلاج (կիւլաճ, պ.) օպտիկ պահարան, հաստեղծ սուռլակիւ –։

كلار (ֆիլար. جى كلار ֆիլարճը) ա. ՚كيلار كيلارجى. كيلارى باشى ա. ՚كيلارجى باشى

كلاز (էէլազ. սակ էէլաս, ա.) մոլեռ, մոլեզ (հմմ. كلنكر) ։

كلاغ (էէլաղ, պ.) ագռաւ (ղոզղոն) ագռաւ ։

كلال (էէլալ. վակ էէլալէ, ա.) 1. յոգնութիւն (հմմ. قلنقسورة) (ա) ։ 2. ձանձրոյթ (հմմ. ملال, ضجر) ։ كلك كلال յոգնելով ձանձրանալ ։

كلام (էէլամ, ա.) 1. խօսք. 2. նախադասութիւն պարբերութիւն. 3. լեզու. – ىلو قيلك كلام պերճախօս. – لم مستعد للكلام

(էէլամուլլահ) كلام الله թիւն. բուն կեանք، كلام الكبرى կեսարան. – نتيجة، حاصل، خلاصة فى ما բան, վերջապես. նար – խոստատալից –

كلاه (ֆիլահ, պ.) 1. գլխարկ. 2. նշան գլխարկ. 3. նենգութիւն, խաբեութիւն, խորգախութիւն. كلاه قاچق խաբեութեամբ՝ վարպետութեամբ չահիլ. ՚كلاه چكيرلمك – խաբել. جى-խաբեբայ։

كلب (էէլպ, ա. յզ. كلاب) շուն (հմմ. كوپك، ايت، سك) շնամուկ. كلب البحر (ֆահրէյն) կատաղութիւն. كبر ՚كلب (էէլպիէէբէր) շնիկ [ասեղ] ։

كلبة (ֆիւլպէթ, ա.) աստկութիւն. كلبت شتا ձմրան աստկութիւն։

كلبانك (կիւլպանկ. տակ կիւլպամ, պ.) 1. ձայն, ազաւնակ, բարձր ձայն. ظفر – յաղթութեան ազաւնակ. 2. միաձայն երգով աղօթք՝ երգ ։

كلبتان (էէլպէթան. ըստ كلبتان էէլպէթէյն، ա. ապաւ. ըստ كلبتان էէլփէթին) ձանձաքծան, կաոս ։

كلبجه (էէլպէճէ, թ.) ձեռակոփ, դաստակղիմ ։

كلبدن (կիւլպէտէն. ըստ կիւլթէն، պ) փոփկամարմին, վարդամարմին

كلبك (կիւլպէէթ, պ.) վարդի տերև (հմմ. كل ياپراغى) ։

كلبى (կէլպէէի, թ.) կոպակատուց երկմեռ ցող, եւրզել ։

كلبشكر (կիւլպէշկէէթ. ըստ كلشكر կիւլ-շէէթ، պ.) վարդաւենի, վարդի անուշ, վարդի կոպ ։

كلبك (էէլպէէթ, թ.) 1. թիթեռնիկ. 2. ոչխարի թոքախտ. կբ-թիթեռանման ։

كلبن (կիւլպին، պ.) վարդենի, վարդի տունկ (հմմ. كل قدانى) ։

Digitized by Google

كلس (ֆիլս, ա.) կրահող (հմմ. շէյխ կլսի (ֆիլսի, իգ. կլսէ) կրահողային. կլսէ ջուխի – գետինները.

كلستان (կիւլիսթան, պ.) վարդանոց (հմմ. گل بابچه ، گلزار).

كش (էլէճ. թ.) 1. գանջ. 2. [كيش կէլիչ 1. ակ, գամն. 2. ձև, եղանակ. Լոնդ կաշկ ըստ գիպաց. կիշի ս – գործին ընթացքը՝ հանգամանքը.

كشن (կիւլէճն, պ.) վարգանոց (հմմ. گلستان ، گلزار) տրայ – վարդանոցի մէջ ապրանքի ամմսրանոց.

كلغنچه (կիւլղունճէ, պ.) վարդի կոկոն (հմմ. غنچه).

كلفام (կիւլֆամ, պ.) վարդագոյն. – ծառ վարդագոյն գինի.

كلفت (ֆիւլֆէթ, ա.) 1. յոգնութիւն, նեղութիւն (հմմ. رنج ، مشقت, տե՛ս) 2. վաստակ, յոգնութեամբ աշխատանք. օր. (ردده كورمه كلفت تمت بمقدارچه աշխատանքի չափով է) 3. արարողութիւն, ձևեր. օր (شرط اصدقه میان تندلر كرك اللى آنلكدن قبارکامینه دیه միջև մտերմութեան պայմանը ձևերը ձգելն է) 4. [գրկ.] գժուարութիւն. օր. (وار كلفت بو آثارمشی متناسب اورنلرینه մէջ գժուարութիւն ունի) ـسز – 1. դիւրին, անվաստակ. 2. առատից առատորութեան. 3. դիւրին չինուած առատաւոր. ـچه – դիւրաւ, անվաստակ. ـلی – 1. գժուար, յոգնեցուցիչ, նեղիչ. 2. հանդիսաւոր [խնջոյք և այլն] 3. գժուար շինուած.

كلفشان (կիւլֆէշան, պ.) վարդ սփռող ու – վարդ սփռել:

كلك (էլէֆ, թ.) 1. փչուած տիկերը վրայ գրուած լաստ. 2. խրճիթ (հմմ. چپه) կղզի (հմմ. جزيره).

كلك (ֆիւլք, պ.) 1. հիւսուածք, տնիկ, խրճիթ (հմմ. چپه) 2. նեղ մուտ անձնաւոր. ահյան ՚ն խեղճուկ հիւղակ.

كلى (էլֆի, ա. իգ. كلى) չնական – չնական փիլիսոփայ. ՚ծլսէ (էլֆիյեուն) չնական փիլիսոփայներ.

كلير (էլէկիր, թ.) ա. ոչնչ.

كلپه (ֆիլփէ, թ.) արթատուկի քարակ.

كلچه (ֆիւլչէ, թ.) ձոյլ, քծուար.

كلچين (կիւլչիյն, պ.) վարդ քաղող

كلچيرك (կիւլչէիրէ, պ.) վարդաղեմ, վարդ երես.

كلخان (ֆիւլխան ըչնէ ֆիւլխէն, պ.) բաղնիքի հնոց. ـچی – 1. սրիկայ. 2. թափառաշրջիկ:

كلدان (կիւլտան, պ.) վարդման, ծաղկաման.

كلدانی (ֆիւլտանի, ա.) քաղդէացի. ـچه – քաղդէերէն.

كلدسته (կիւլտէսթէ, պ.) 1. վարդափունջ. 2. բանաստեղծութեան հաւաքածոյ.

كلر (էլէր, թ.) մոզէս, մոզէզ (հմմ. كرتشكلر ، ضب).

كلخ (էլխ ա.) ուշակ (հմմ. յադճ ուղուրի).

كلرخ (կիւլրուխ. խարճլ կիւլրուխսար. յոնճէ կիւլրզար, պ.) վարդագոյն, կարմրագոյն:

كلرنگ (կիւլրէնկ, պ.) վարդագոյն, վարդակարմիր.

كلروی (կիւլրույ ـ կիւլրուպ) վարդերես, վարդագէմ, գեղեցիկ.

كلزار (կիւլզար, պ.) վարդանոց, վարդաստան (հմմ. بستان).

Digitized by Google

տեսաս ներս, ձմեռուկ եւայլն պտուղ. 3. գոնչի նշաններ ունեցող. 4. գոնչ.

كلك (քիլք, պ.) եղեգ գրիչ (հմշ. قامش، قلم، يراعه) օր. (اثر كلك بلاغت اولمق) լաւ գրողի մը գրչին արդիւնքը ըլ.):

كلكشت (կիւլկէշթ, պ.) ծաղկաւէտ զբօսավայր՝ ճեմելիք (հմշ. كل آقاجلريله مزين، تفرجگاه، مسيره).

كلكل (կիւլկիւլ, պ.) կարմրագոյն խէժ մըն է:

كلكون (կիւլկիւն. كلكونه կիւլկիւնէ, պ.) 1. վարդագոյն. 2. տեսակ մը սնգոյր:

كلابى (կիւլլապի, թ. արբ. قلابی էն) յիմարազգած:

كللك (կիւլլիք, թ.) վարդանոց. վարդաստան (հմշ. كلستان، كلزار)

كلم (քէլիմ, ա.) 1. բառ. 2. խօսք. موثوق نافذ الكلم ազդեցիկ բանկայ. الكلم (մէվթուզիւլքէլիմ) վստահելի մարդ. 3. (քէլէմ, թ.) կաղամբ:

كلمات (քէլիմաթ, ա. եզ. كلمه) բառեր կلمات نواز شکارانه քաղաքավարական —

كلمج (կէլմիճ, թ.) ձուկի խոշոր փուշ՝ ոսկր:

كلمك (կէլմէք, թ.) 1. գալ (հմշ. ورود، وصول) 2. հասնիլ (հմշ. وارد او، واصل او) 3. վայլել, յարմարիլ [երսին] չգիտնալ ձեւացնել (հմշ. بيلمزدن كلمك، بكا، تجاهل) كيدوب كلمك երթեւեկել. كليركه ինձ կը թուի որ, ինծի կուգայ որ. իմ կարծիքովս. 4. գալ [խօսքին], ընդունիլ. — كورمزدن չտեսնելու զարնել. — آريدن հեռանիլ. — آشاغی վար իջնել. كوجه كيتمك սրդողիլ. — الله 1. ձեռքբակալուիլ. 2. ձեռք անցնիլ. املایه — ուղղութեան գալ. — ايشه գործի գալ, գործածելի ըլ. ايلرى كلن նշանաւոր, զինուոր. — ايكانه 1. հաւասարիլ. 2. ուղղութեան գալ. — باش طاشه գլուխը քարին գալ, զղջալ. — بوروندن քթէն բերնէն գալ. آنامدن امديكم سوت بورنمدن كلدى շատ նեղութիւն քաշեցի. — چكيه յարմարիլ. — چيقه յանկարծ ելնել գալ. — حقندن ճզմել, յաղթել. — خوشه ' — հաճելի գալ. خوش كلديكز բարի եկաք. خوش كلدى يه كيتمك բարի գալուստ մաղթել. — قارشى ديك؛ դիմագրել, դէմ կենալ. — ديله —' ديللره داستان նշաւակ ըլ. — 1. հանդպիլ. 2. յաջողիլ. — عهده سندن յաջողիլ. կարենալ ընել. — قالب բերան առնել. — قلمه 1. գրուիլ. 2. կարեւորութիւն տրուիլ. — لازم 1. հարկ ըլ. 2. վախճան ունենալ. — وجوده յառաջ գալ. — يرينه տեղը երթալ, կատարուիլ. — آره يه խառնուիլ. — چيقه տնտեսկեկալս գալ. — كنديه խելքը գլուխը գալ, սթափիլ. الدن كلمك կարենալ, ձեռքէն գալ. 5. տեւականութիւն կը ցուցնէ. օր. (چالشه كليورم յարատեւ կ'աշխատիմ)

كله (կէլմէ, թ.) 1. եկ (հմշ. ورود، اياب) كيدوب كله երթեւեկ. 2. եկած. يكى كله նորեկ, նոր եկած:

كلمه (քէլիմէ, ա. յգ. كلمات، كلم) 1. բառ. 2. խօսք. 3. մասն բանի.

كلمه بكلمه (քէլիմէպէքէլիմէ) բառ առ բառ, բառականն. (հմշ. لغة بلغة).

كلن (կէլէն. كلان պէտք չէ գրել) 1. եկող. 2. պատահած. كلن كيدن եկող գացող [հիւր. հմշ. مسافر]:

كلنار (կիւլնար, պ.) 1. նուռի ծաղիկ 2. կեռաս. ی — նռնագոյն:

كلندر (քիլինտըր, յ.) հին գիրերի չափ որ իբր 2 ու կէս լիդր է:

كلندرو (քիլինտրօ, յ.) գլան (հմշ. مردانه، اسطوانه):

Digitized by Google

كنجه (կէլինճէ, թ.) 1. գալով. – կ ինծի գալով. 2. գալուն պես.

كولونك، كلنك (իլիւնկ, թ.) քա- րաթագի, քարհատ:

كلنكين (կիւլէնկ ւպին, պ.) վար- դախառն մեղր:

كلمك (կէլինմէէ) գ.կ. երկնցնել կամ կերծցնել:

كلو (կէլիւ, կիւլիւ, պ.) կակորդ. նոյն – (կէլիւվպէնճ, պ.) մանեակ (հմմ. ծանձ «մանեակ») (կիւլիւկիւլիր) 1. կակորդէն գժուարաքանդելի. 2. կա- ռան տանձ. ըսել – կակորդի խօսել:

كلوخ (իլուխ, ֆպ.) տե՛ս. ջիլ:

كله (էլլէ, պ.) 1. գանգ. 2. գլուխ. 3. շաքարի պանիրի գլուխ. կծ ոնչ ցլոյ գլուխ տեղը. 4. (իլէն) գանգատ. 5. (իլէէն. ծակէն) տ. ծակ:

كله (կիլլէ, թ. ագաւ. կիւրէ) գն- գակ, առուր. քարեղբոյրէ – առուր թափել. ցնէ – առուր տրծակել. կծ կծ աստիճանաբար. 2. (կէլէ, պ.) հոտ, ոչխարի հոտ (հմմ. սորսոր ցլոյն):

كله (կէլէ, թ. ընկ էն) կծ տան գիւղ- ատեղի (հմմ. ջաղմա):

كله پير (էլլէփիր, թ. պրկակ էն) աւար, ապտակ, պատահիկ:

كله جك (կէլէճէէ, թ.) 1. գայիք, եկող, յառաջիկայ (հմմ. ագի) ամ – եկող յառաջիկայ տարի. 2. ա- պագայ (հմմ. مستقبل «ապագայ» ագի) օր. (ընկերոջ մը ապագան պէտք է մր- տաձել). 3. ճակատագիր (հմմ. قدر «ճակատագիր») կծկիր կծ յայտնի- ներ. արտ ը – ն թէ կ'ուզէ գալ. եթէ գալ:

كلى (իլլի, ա. իգ. ակն) 1. ամբող- ջական, բոլորական. կծ ամբողջական խաւարում արեգական. – խոշ բոլորական խաւարում լուսնի (հմ. جزئى) 2. բնդհանուր. ակն ընդհանուր կանոն (հմմ. ասոր ընդ- հանուր կանոն) 3. շատ. բազում – քրք շատ տարբերութիւն. կծկ (իլլիյէէն, ա.) 1. ամբողջովին, ամբողջապէս. 2. բոլո- րովին. օր. (մեռած ընկերոջ մը մոռցայ) 3. քնաւ. օր. (ոգեր ոչ ըսի կծկ խօսք չունիմ) (հմմ. قطعاً قطعاً):

كليات (իլլիյեաթ, ա.) ընդհանուր գործեր, հոգևորական գործեր. – (իլլիյեաթիումուր) օր. (كليات ըսող) 2. հնդհանուր թեանց ամբողջութիւն. ըսաս կծկ շեչ:

كليت (իլլիյեէթ, ա.) 1. ամբողջու- թիւն. 2. մեծամասնութիւն. 3. մեծաքանակութիւն. ամ – ‘ազգ – քազմութեամբ, մեծաքանակ. կծկիվ (պիւիլլիյեէթ) ամբողջովին, բոլորովին կծ – (իլլիյեէթլի) շատ, մեծաքանակ. կծկ ընդհանուր մեծաքանակ առաւտուր:

كليچه (իլիչէ, պ.) քիւաւ, քքա- ւար, գաւազան. – ընդ ալթըն ոսկեհա-

كليد (իլիս, պ.) 1. փականք, կապ. ագրի – կղպել. 2. քանալի. – կ – ‘ալտընտ’ կղպուած, կղպանքի տակ. կծկ ասոր կ'ըսեն փականք, կապեզ. կծկի կղպուած:

كليشه (իլիշէէմէէ, իլիէմէէ, թ.) կղպել. կծկ (իլիշէէմէէ, իլիէմէէ) կղպուիլ:

كلير (կէլիր. կծկ կէլուր, թ.) հասոյթ, եկամուտ (հմմ. وارد «ստացուած, եկամուտ»):

كليز (իլիզ, թ.) 1. եղէգ (հմմ. قمش) 2. կոիւն (հմմ. ساز) կծկ (իլիզման, թ.) եղէգնուտ:

Digitized by Google

کلیسا، کلیسه (բիլիսէ. յ. էլիսիա էն) եկեղեցի. սե – Արևելեան եկեղեցի. սե – Արևմտեան եկեղեցի [լատինական ուէ.] ։

کلیش (կէլիշ, թ.) տե՛ս կլիշ ։

کلیم (էէլիմ, ա. քլամ էն) խօսակից. کلیم الله (էէլիմ ուլլահ) Մովսէս ։

کلیم (բիլիմ, պ.) կարպետ, կաղերտ ։

کلین (կէլին, թ.) հարս (չմշ. «աւրուս) աւրուս) գոթի – խուբասիւռ. کلین عوسی շատ հանդարտ օդ ։

کلینجك (կէլինճիք, թ.) աքիս, մկնհարսնակ (չմշ. ուր ան) کچیك کلینجك Հարսնուկ ։

کلینلك (կէլինլիք. թ.) 1. հարսնցու. 2. Չարաճճիական ։

کلیوی (բիլէվի, ա. իգ. کلیه) երիկամի, երիկամային ։

کلیه (բիլէէ, ա. մրդկզ.) երիկամունք (չմշ. քրդ.) – التهاب الکلیه երիկամատապ. (երկա. کلیتیں բիլէէքէյն) کلیه جرکیه (հաճէրիբիլէէ) աշմ. յատկացքար

کم (բէմ, ա.) 1. քանակ 2. թիւ. 3. քաշի ։

کم (էէմ, պ.) 1. պակաս, թերի (չմշ. ناقص 'քսիւէ) کم آلات ایله کلات اولماز 'թերի գործիքով կատարելութիւն չի կրնար ըլլ. [2. Նուազ, քիչ (չմշ. ազ) 3. գէշ. سز کم ոչ գէշ խօսք. آچی کم ։

کم (կէմ, թ.) 1. սանձ (չմշ. լամ, լկամ) – اوրմ – անասատ, անզսպ. սանձ դնել. ընել – խելքնալ. کمی ازی. սանձահան գնալ. 2. (բիմմ, ա. յգ. کام բերա.) ծայրիկ բաժակ [չմշ. چیچك کسك] 3. [բիւմմ, ա. کام] զգեստի թև [չմշ. կոյն, լաս, ծէ, ստէնը] 4. [բիւմ, ա.) ձեր, ձեզ. سلام علیکم (սէլամիւնալէյքիւմ) ձեր վրայ ողջոյն, բարև ձեզ. 5. (կիւմ, պ) կորուած. ոչ կրկորնցուցած. ոչ կ'կորնցուցած. ոչ կ'կորնցնուած. (կիւմճիւէ) կորուած. կունչ (կիւմճաս) անուշը կորուած, անուանակորոյս ։

کما (էէմա. ա.) պէս, նման. کمال السابق (էէմաճիսապըգ), کماکان (էէմաքան) բան առաջնոյն, բան նախնոյն. کماینبغی (էէմաեէնպաղի) բան արժանոյն. کماهی حقها (լայըճ 'ալահ, գրկ. کچی 'ալահ) کماهیتهاقدناسی (էէմահիյէհագգունա) ճշմարտապէս, իրաւամբ

کمال (էէմալ, ա. յգ. کمالات) 1. կատարելութիւն. بولمق – 'մակ իրկատարելագործել, կատարեալ ըլլալ. հասանել. 2. Հասուննութիւն. 3. տալանդ. 4. արժէք. օր. (ոչ նա کمال بونك مسعود مرحومك اینچه کمالی یوقدر, քանի փառաւոր մարդէ է, քանի՜ կ'ընէ) 5. կատարեալ. غیر کمال կատարեալ չանքով. – سز (սինցի էէմալ) հասանել հասակ. գալու, հասակ առնել արաբ տալանդ գալ

کمان (էէման, պ.) 1. աղեղ (չմշ. یای, قوس) 2. չուխակ. ی – یاصو թաս չուխակ. چالمق – چوبق ծեծել. قاشی – اوزو – (էէմանէչարու) աղեղնաձեւ յանքերով. ی چ – چوبقاهرمه

کمان (կիւման, պ.) 1. տարակոյս, կասկած (չմշ. شبه, شك, ریب) – لی անկասկած, անտարակոյս. 2. կարծիք (չմշ. ظن) کمان بد չարամիտ ։

کمانچه (էէմանիչէ, պ.) քնար ։

کمانکش (էէմանկիշ, պ.) 1. աղեղնաւոր [զուռնա] 2. չուխակահար

کمانه (էէմանէ, պ.) 1. չուխակի հարիւ. 2. չազափ ։

کمپاعه (էէմպրպա՛, պ.) 1. դրամագլուխը քիչ. 2. Չմտաւոր թիւնը քիչ ։

Digitized by Google

կրկնակ (էմպէնա, պ.) նաւագ արժէքաւոր, անարժէք, ստակաւագին ։

կրկնայ (էմփայէ, պ.) 1. առորին ուսուցման անհրաժեշտ 2 նաւագ պատուաւոր ։

կրթ (էմբէր, պ.) 1. աւելի պակաս. 2. նաւաստ, անարգ, խոնարհ. կրթլոյ – ը- աբե նաւաստ ծառայ. կրթլոյ նաւաստու, ես [խոնարհութեան համար կը գործ.] կրթանք, կրթի 1. նաւաստիս, նաւաստ, անարգ. կրթի՛ սա՛ կրթանք սա նաւաստիս կուլիը, իմ կողմս. կրթանք ար՛ նաւաստ անարգ երկրս. 2. խոնարհաբար. օր. (բդմ ալդմ կրթանք խոնարհաբար կը մնամ ըսելիս) կրթին (էմբէրիյն, պ.) 1. ամենապակասաւոր. 2. խոնարհագոյն, նաւաստագոյն, ամենանաւաստ ամենանաւարժ. կրթին նաւաստագոյն՝ ամենանաւաստ ծառայ

կրխա (էմխա, պ.) մետաքսէ գործուածեան կերպաս. ջ – մետաքսէ կերպաս գործող ։

կր (էմէր, պ.) 1. գօտի (հմմ. ռեհնա, գոշտ) 2. կամար (հմմ. ճաղ) 3. մէջք. ուսկր (էմէր պէսքի), ժամանակ – ծառայութեան պատրաստ, գօտեպինդ. ձնդ կր մէջքի կապ, գօտի . կր ալիճանի երկայնած պատնէշ. կրհան (էմէրկեան) մէջք. լ – 1. կամարաձեւ. 2. կամարանման. ոտք կրլ ։

կրաո (կիւմրան, պ. ոչ կիւմրէն. ուռանալուարի մէջ) 1. մոլորած, մոլորեալ (հմմ. խալ, ցնդած) (տղոյ գրլոյ ոնդան ջաչիս) 2. յորդառատ . ջս – յորդառատ ձայն. կաիս կրաիս 1. մոլորութիւն. 2. ձայնի յորդութիւն ։

կրջկ (էմէրճիհ. ելն կր էմէրթիհ, թ.) խոփաձեւ, քիթի ասկորի

կրդ (էմէրտէմ, թ.) մարգագետ պատի ասկոր, կկոր ։

կրկ (. կրկ, կրկ կէօմրիւհ, թ.) 1. մոլաստանոց. 2. մարգ. կրկ ազգային ծրագրի ուղղակի տոց վարչութիւն (հմմ. ազգային գործադրութեան վարչութիւն) . կրկ – մարգային գործադրութիւն. կրկ – մարգային պաշտօնեայ. կրկ – մարգագետնական. ջ – մարգագետնական ։

կրկնիկ (կէմրէնճէհ, թ.) 1. կրծոտիչ. 2. ատնդ ծամիչ ։

կրկիկ, կրմիկ (կէմիրճէհ, թ.) կրծել. կրկիկ կէրէն, կրծող. (հիւանդներ կրծողներ) կրկիկ կէրէնճի հիւանդներ

կրկ (կիւմրիւ, թ.) թէոդոսիա ։

կրկալ (էմճալ, պ.) երիտասարդ (հմմ. ջինչ) . կրկալ խոշ ջալ գեղեցկադէմ երիտասարդ ։

կրկնէ (իմէնէհ, թ.) 1. մէկը, ոք. 2. ոչոք. տե՛ս հասկ ։

կրկոր (էմճուռ՛ուր, պ) պակասաւոր . ջնէհ (էմ՛ազլ, պ.) տխմար, պակասամիտ ։

կրկար (էմ՛սեար, էմբեար, պ.) պակաս [գրամ] ։

կրկդր (էմզաէր. ըսուած էմզրլմէք, պ.) անարժէք, անարգ ։

կրկրդպ (կիւմբէրէփէյ, պ.) 1. հետքը կորսուած, անուանը կորսուած, անհրապոյր եղած. 2. անհնազան արհեստաւոր ։

կրկշտ (կիւմկէբէ, պ.) կորսուած (ղալիբ; ضايع اولش)

կրկո (էմկիու, պ.) ասկաւախօս. ջ – ասկաւախօսութիւն ։

Digitized by Google

կմախ (fէմխ, թ.) գէշութիւն, չարիք. օր. (ասելիք – ասել) լսելի բարերի փախարէն չարիք պէտք չէ ընել) :

կմայ (fէմայէ, պ.) 1. ատորին. 2. քիչ գրամագլուխ ունեցող :

կմնամ կիսմնամ, պ.) 1. անուանական կորոյս, անուներ կորուած. 2. (fէմնամ, պ.) անծանօթ, աննշան. օր. (դժ՛ տեսնել կնայուածքին զարկիլ դրամներուն անգամանալի յատակին մէջ անուանգ կորուած է, ի՞նչ է) :

կնդ (fէնդիս, պ.) 1. խեղդ (հմշ. մեծ իմէ) 2. հանգոյց (հմշ. ճիպ) 3. գոնգուր (հմշ. ջոր) կնդզլուճ :

կնոյ (fէնոէվի, ա) մթերական, մթերային :

կնոյ (fէնէ, ա.) մթերութիւն, ապրանքի սեռ վաճառագոյր (հմշ. օգր ոսկի) [տես] :

կոմոր, կոմր (fէօմիւր, թ.) ածուխ (հմշ. ֆոքս) [ածխահանք. կոմր ածխաքարած. գնաց – ածխահանքը. կոմր ակնոցը. ակնոցներ – ածխակոշտ, ածխոտ, ածխանոց. կոմրոտ, ածխավաճառ, ածխագործ. կոմրոտ – ածխավաճառութիւն :

կոմոշ, կոշ (կիսմիւս, թ.) 1. արծաթ (հմշ. ոսկի) [տես] 2. – ոն – արծաթեայ (հմշ. ոսկեղէն) – արծաթամատ. ոսկրոտ – ապահ, ոսկրոտ – արծաթագործ. ոսկրոտ – արծաթագործութիւն :

կոն (fէմուն, ա.) 1. գամ, քիմ (հմշ. ոսկեղէն) 2. (fիւմուն, ա.) գարանակալութիւն, պատրաստուիլ :

կո (կէսի, թ.) նաւ (հնագոյն 'գշտի' – կո – ծուխ; ծխնել – կո – առագաստանաւ. կո – ոչ ամբողջական նաւ. կո – ոչ պատրաստական նաւ (հմշ. ոչ հնագոյն) [տես] :

ջոխաջի – նաւու քարտուղար' գործակատար. – ուղեցոյց, ուղեցոյց; ուղեցոյց [զգուշ' ջոր' ոչխարի] նաւահանգիստ [հմշ. ոչխարի] ջ – նաւավար, նաւազ, նաւորդ. – նաւագործութիւն [հմշ. նաւագործութիւն] :

կո (fէսի, ա. յգ. ձեռ fիւմաք) հերոս, դիւցազն, քաջ (յաղթ) :

կոպ (fէսեապ, պ.) հագուստ [հմշ. ոչխարի] :

կոպ (fէսիյեէ, ա. յգ. կոպեր) 1. քանակութիւն, որքանութիւն. պզտիկ – քաջասական քանակութիւն. մեծ – հասատատական քանակութիւն. 2. [քեր.] թիւ. վերջ – թուական. 3. [fիւմէյք] աշխատ շաբաթ :

կոպ (fէմիֆ, թ.) 1. ոսկր, ոսկոր [հմշ. ոսկեղէն' ոսկրեղէն, ոսկրեղէն] 2. ոսկրեղէն. ոսկրեղէն – ոսկրոտ. ոսկրոտ – ոսկրոտ. ոսկրոտ – ոսկրոտ. ոսկրոտ

كن (fէն. թ. համա. ایکن էն) کیدر کن գացած պահուն ։

كنار (fէնար, պ.) եզր, եզերք (հմշ. (ساحل՝ قیپی) 2. լուսանցք (հմշ. (هامش՝ حاشیه) 3. եզր (հազուադէպ եւայլն) دركنار մակագրութիւն. جی — եզերքին իմեր ձուկ որսացող. ձկնորս. كنارسز 1. անծայրածիր. 2. անեզր. 3. լուսանցք չունեցող. لی — 1. եզրաւոր. 2. լուսանցաւոր, լուսանցքով (հմշ. (حاشیه‌لی) كناره (fէնարէ. պ.) տե՛ս كنار ։

كناس (fէննաս, ա. كنس էն) աւլող, աւելածու (հմշ. (سوپوریجی)

كنان (fիւնան, պ.) 1. բնող. — ناله ողբալով. 2. բնելով ։

كنام (fիւնամ, պ.) որջ, գազանի բոյն ։

كناه (կիւնահ կամ կիւնէհ, պ.) մեղք (հմշ. (اثم՝ ‌ - 'اشلمك 1' — ه کیرمك մեղք գործել, մեղանչել. نه — کیمسه‌نك մէկը յանիրաւի չզգաստացուելու ‌مك. كناهی بوینه كناه مեղքը միգր. یی كناه، كناهسز անմեղ (հմշ. (معصوم) كناهكار ، كنهكار (կիւնէհքեար) 1. մեղաւոր (հմշ. (آثم) 2. անպարտ [կին] كناهكارلق، كناهكاری، كنهكاری 1. մեղաւորութիւն. 2. անպատուութիւն [կնոջ] ։

كنايه (fինայէ, ա. յգ. كنايات) 1. [գրկ.] փոխանունութիւն. 2. ակնարկութիւն. 3. հեգնութիւն (հմշ. (تعریض) 4. [քեր.] դերանուն, փոխանունութիւն. لی — հեգնական, ակնարկալից ։

كنبد (fիւնպէտ, կիւնպէտ, պ.) 1. գմբէթ, գմբեթ (հմշ. (قبه) 2. երկնից գմբէթ. كنبد مینا فام կապոյտ երկնից գմբէթը (հմշ. (قبهٔ کبود فام) ։

كنج (կիւնճ, պ.) 1. անկիւն (հմշ. (زاویه، بوجاق، کوشه) كنج محنت նեղութեան անկիւն. 2. (կէնճ, պ.) 1. գանձ (հմշ. (كنز، خزینه) 2. պահուած գանձ (հմշ. (دفینه) ։

كنج (կէնճ, թ.) 1. երիտասարդ. — توركیا երիտասարդ թուրքիա 2. թարմ (հմշ. (تازه) آغاج — թարմ ծառ. ایریسی — մեծղի երիտասարդ. لك — երիտասարդութիւն. كنجلكنه طوغری դէպ երիտասարդ մեռած. لشمك — ، كنجلمك (կէնճէլմէք) երիտասարդանալ ։

كنجاین (կիւնճայիշ, պ.) ամփոփ. — پذیر او ամփոփ ։

كنجشك (կիւնճիշք, պ.) ճնճղուկ (հմշ. (عصفور، سرچه قوشی) ։

كنجیده (կիւնճիտէ, պ.) ամփոփ (հմշ. (صیغمش، صیغیان) ։

كنجینه (կէնճինէ, պ.) 1. գանձ (հմշ. (كنج، كنز، خزینه) كنجینهٔ علم وعرفان գիտութեան գանձ. لایفنی — لطف واحسان շնորհաց գանձ անսպառ գանձ. 2. պահուած գանձ ։

كند (fիւնտ, պ.) 1. կարճ եւ տձեւ. 2. բութ. կոյր [զէնքի եւայլն] ։

كندر (fիւնտիւր, պ.) խունկ (հմշ. (لبان، كوللك) ։

كندم (fէնտիւմ, պ.) ցորեն (հմշ. (بغدای) — كون (fէնտիւմ կիւն) ցորենագոյն, թուխ. كون — (fէնտիւմնիւմա) երեւին խնդալով մորթ խաբող ։

كندو (fէնտու. կամ كندی fէնտի, թ.) ինք — كندم — ես ինք. كندك դուն ինքդ. باشنه — 1. ինքնիր գլխուն. 2. առանձին. كندینه كلك ինքզինքին գալ, խելքը գլուխը գալ. كندی كندینه ինքնիրենն. — لكندن، — كندینه ինքնիրեն (հմշ. (خودبخود) كندی كندینه سویلمك ինքզինքին խօսիլ, խօսքիլ խօսիլ ։

Digitized by Google

կնիք (էնիք, պ.) ապահով, հաստիքաց (հմմ. ջարդ (խալիճ) կնիք (էնիքզէք) հաստիկ, ապահով)։

կնիսկ (էնիսկ, կնիսկ էնիսա, ա.) կնիսկ էին արտասացած. տ. կնիսկ

կնիշ (կէնիշ, ք.) 1. լայն (հմմ. ընդարձակ, ազատ) 2. ընդարձակ տեղ (հմմ. տես, ոչնչ) 3. հանգստացող, անհոգ. – անհոգ – անհոգ, անփոյթ. կնիշ – 1. լայնութիւն (հմմ. ազատ, ընդարձակ) 2. ընդարձակութիւն (հմմ. տեսք) 3. դիւրութիւն, բարեկեցիկ վիճակ (հմմ. հարստ, տես՝ կնիշ) կնիշ – 1. լայնանալ. 2. ընդարձակուիլ. 3. բարեկեցիկ վիճակ ունենալ. կնիշ – 1 լայնցնել. 2. ընդարձակել (հմմ. 1 տեսնել)։

կնիֆ (էնիֆ, ա.) հեմիշ, գործարան. (հմմ. ներկ. ներկարան) (ձայն յուն՝ ներկարան)։

կնիա (իւնէէ, ա.) 1 մտահոգութիւն. 2. արձանագիր, անուանագիր. – կնիա ընել ձեկոյ մը արձանագրութիւնը ջնջելու համար ։ – ձեկոյ մը արձանագրութեան դիմել։

կո (կիու. կոյ կիու, պ. հրամայական ձայն (ձգել՝ բռնէ, խօսէ՛) քաշել, խօսել. ռաստկիու (rasɵkiu) ճշմարտախօս

կուար (կիւար, պ.) մտադրութիւն (հմմ. հոգ) – կուար ընել՝ մտադրել։

կուակ (էկուակ, ա. եզ. կուակ) աստղեր (հմմ. յոյլ յելդըզ, «հոգի») – կուակ (հրաշք) աստեղը հոգի իջնել, բազմանալ – ։ – աստեղագէտ։

կուահ (կիւահ, պ.) վկայ (հմմ. ահմ) – ս – վկայութիւն (հմմ. շահատ)

կուպ (իւպ, պ. ըստ կոպէն. գ՛րկել գրկել. – պայ ստբով պարեղ. կուպ կալ կից տալ (հմմ. ձգել՝ տալ)։

կնոջ (իւնոջ, ա. եզ. ջնջել) ստ. ջնջել – անպատ. ջնջել։

կնոն (իւնոն, ա.) բան մը ծածկել (հմմ. ծածկել, ջնջել)։

կնոյր (էնէվիր, ք.) 1. կանեփ. 2. կանեփահատ։

կնոճ (իւնճ, ա.) 1. հոգեբան, խոհեմութիւն. 2. հիմ, հիմք. կնոճ ընել՝ ամրացնել – կնոճ ունենալ՝ խելացի, խոհեմ ըլլալ. կնոճ (կէնէ, ք) 1. տիգ. 2. տե՛ս ծնոճ։

կնդիր (էնդիր, ք.) կանեփ. կնդիր ընել՝ կանեփ։

կնճ (էնճ, ա. յգ. կնոյ) ծակոտած գանձ. օձի – ջ իւրոյ գանձարան. 2. (իճ, ալաբ.) իշխան. ս – ձիճ օձ Մև լեռան – ը։

կնս (էնս, ա.) աւելի (հմմ. մեծ, ոյժ)։

կնաճ (էնա՛ճ, ա.) գանան. – ջրի – գանանոց երկիր. – բոյ Յ– կոչ նահապետ. – ոն Յոլսի գ գեղեցիկ

կնճ (էնէճ, ա. յգ. ճնչել գործ.) 1. կողմ. 2. (էնէճ, ք ծուռ. ճնչիլ, գործարան)։

կնոճ (իւճ, ք.) խոզուակ. – ոյ երկաթէ խոզուակ. կնոճ գրել՝ խոզուակ գնել՝ գետեղել։

կնկր (էնէր, ք.) վայրի կանկառ (հմմ. ճնճղ. ճնճղ)։

կնկռ (իւնկիւռէ, պ.) 1. գլխի գագաթ. 2. պարապի կեռիք ակռայ. ոսկի՝ – երկնից գլխէն. ձոյ ոսկի՝ կռնկ գէպի երկինք բարձրացնել։

կնոտ (իւնէնէօտ, պ.) սկսող (ձիւ գործ.)։

կնուզ (իւնուզ, ա. եզ. ջնջիլ) ստ. ջնջիլ. կնուզ – անպատ. ջնջել։

կնուն (իւնուն, ա.) բան մը ծածկել (հմմ. ծածկել, ջնջել)։

կնուր (էնէվիր, ք.) 1. կանեփ. 2. կանեփահատ։

կնճ (իւնճ, ա.) 1. հոգեբան, խոհեմութիւն. 2. հիմ, հիմք. կնճիր ընել՝ ամրացնել – կնճ ունենալ՝ խելացի, խոհեմ ըլլալ. կնճ (կէնէ, ք) 1. տիգ. 2. տե՛ս ծնճ։

կոպր (կիւպրէ, թ.) ագր. մև – աղբել. մև – ագրանոց (հմշ. (հմշ. ագռ) ա – ագրատ :

կոպկ (կէօպէկ, թ.) պորտ (հմշ. 'որտ կաճ) 2. պտուղի միջուկ. 3 կեդրոն, սիրտ. 4. սերունդ (հմշ. 'ոնծ (զրպ) մեռնոյ – պորտը ինկալ. մևկ – շատ գժտասրութիւն տեսնել. կոկոր 1. պորտատեր. 2. միջուկաւոր :

կոպ (կիւպ, թ.) կարաս, բոկոչ. մեռնոյ կոպ առատիկ բարկանալ

կոպրու, կոպրի (կէօպրիւ, թ.) կամուրջ (հմշ. 'որտ) – կրճտել շարժուն կամուրջ (հմշ. պլ) – ամօ կախել կամուրջ (հմշ. ղլիր ջուր) – մեռնոյ (ջուր) մեկ – ուռոսկր, անթրակ (հմշ. օգռոց) ջ – կամրջաձիգ, կամրջող :

կոպշտե (կիւպէշտէ, թ.) 1. կոպ, նաւու կոպ՝ եզր. 2. առնգուխի եզր. ասոշտե կոչ :

կոպկ (կէօպէկ, թ.) շուն (հմշ. 'սկ ալ) ա կոպկի (հմշ. 'լակ) ա որսի շուն. բարակ (հմշ. ղարղ 'ղիլ) – ջիղ եզ շուն, քաջ (հմշ. ճըղ 'ղլակ) – կոչ – 1. շան պես. 2. առորնաբարութիւն. – ջրեղ պահապան շուն. կոպկի պիւան չոմոսի շուն. կպկ 'լեզուի' – թնաբարոյ. ջիղ – շնատատին (հմշ. ան կոչ՝ սն) ագիլ – շանգաւակ. գլխկիլ ագիլ – շունչանորդութիւն. – ալ կան շուն ու կատու . ասոր – անուղղայ. գլխկ – շնաձուկ. կկպկի շնութ.. էրութ. ատտակութիւն :

կոպրտմկ (կէօփիւրթկէ, թ.) փըրփրցնել (սաբոնի կոպրտմկ)

կոպրմկ (կէօփիւրմկէ, թ.) փրփրիլ, փրփրալ. – չէ 1. փրտնը փրփրիլ. 2. առատիկ բարկանալ :

կոպկ (կէօփիւկ, թ.) փրփուր (հմշ. կոպ ագռ) – լ – փրփրագին, փրփրալից. ջ – ջնել 1. ծովափրփուր (հմշ. գիշ ալ) 2. բաց կապտագոյն. 3. բաց շագանակագոյն (ձիու) :

կոպ (կիւպէ, թ.) 1. օդ (հմշ. 'օդ ագռ) 2. (մեղուի) կրծոցի մէջ (այծի կաթի) կոպ 1. շատ մը պատմանդէ ալ. 2. իրարու նման երկու առարկայ. – գլխակոպ անմտութիւն. – ոտնակոպ անհոգութիւն. – ուղեկոպ ամբարտաւանութիւն. ուղեկոպ կանչիդ օդ ըլլայ, քեզի նման ըլլայ. կոպ ջիջկի (բուս.) ճոճքանիս :

կոտ (կէօթ, թ.) 1. ոտ, յետոյք, տակ. 2. յանդգնութիւն. ջ – ուրոյ եղեռ կը յանդգնի կը համարձակի. կոտ ձգագոյ երեսի ձեռքի եղունգ 3. (կիւթ, թ.) կուշտ, բուէթ. կոշտ – բուէթ անկիւն. 4. ծեծելու ձայն. պէ կոտ կոտ – շատ մը ծեծել. կոտ կոտ գոռալ չաթ չաթ գալ :

կոտաւ (կիւթաւի. ագր կիւթէնի, պ.) կարճ (հմշ. ջիղ (բասեր) ջ – տես անդ – անհնազանդ, անհնազանդութիւն. կոտաւ պիւնի, ընտրի (կիւթէպիւնի) 1. կարճատես. 2. անհնազանդ. ջ – 1. կարճատեսութիւն. 2. անհնազանդութիւն. տեսնել կոտաւ ձեռքը կարճ, անկարող. կիւաւի կոտաւ կարճահասակ :

կոտաիեա (կէօթաիէա, թ.) կուտիա. ալ-կուտիացի, քեօթահիացի

կոտրոմ (կէօթրիւմ թ.) կոտրոմ (օրագրութ) (հմշ. կոտրոմ ալ)

կոտկ (կէօթէ, թ.) ծեծ, փեռաւծեծ, գանակոծութիւն. – ջիղ – ջալիլ, ծեծ քաշել, գանակոծել – ուրոյ. կոտկ ծեծ ուտել, գանակոծուիլ :

Digitized by Google

کوتمك (կիւթմէք, Թ.) 1. արածել (հմչ. رعی ا، اوتلاتق) 2. տանել, քշել [կենդանի եայլն] (հմչ. سوق، سوقت) 3. պահել. کین کوتمك ոխ պահել. (تسریب) غیرت — մեկուն ի նպաստ աշխատիլ ·

کوتن (կէօթիւն, Թ.) ետև, ետ ետ. کری کیتمك — միշտ ետ երթալ

کوتو (քէօթիւ کوتی Թ.) 1. գէշ. 2. վատ, գէշ (հմչ. بد، فنا) لك — գէշութիւն, վատութիւն (հմչ. فنالق، شر، سوء) لشمك — գէշնալ, վատթարանալ. لشدیرمك — գէշցնել, վատթարացնել. لك — մէկը անպատուել, անուանարկել. لنمك — անպատուուիլ :

کوتورتمك (կէօթիւրթմէք, Թ.) տանել տալ ·

کوتوردی (քիւթիւրտիւ, Թ.) աղմուկ. پاتیردی کوتوردی اولیور շատ աղմուկ կ'ըլլայ. لو — աղմկալից ·

کوتورلمك (կէօթիւրիւլմէքԹ) 1 տարուիլ. 2. առկայ, տանիլ :

کوتورمك (կէօթիւրմէք, Թ. սխ. է کتورمك գրել) 1. տանիլ. 2. կրել, տանիլ, հանդուրժել, տոկալ, 3. ջուր վերցնել [բրինձ եայլն] صو — ջուր վերցնել, կարելի ըլլալ ·

کوتوری (կէօթիւրիւ, Թ.) միահաղոյն սակարկութիւն. — بنا միահաղոյն (հմչ. کورەجە پازار) պարզ և տարրին գործ ·

کوتوك (քիւթիւք, Թ.) 1. կոճղ. 2 հաստ փայտ [բաղնիքի]. 3. որթի բուն. 4. արձանագրութեան մայր տոմար. 5. արձանագրութիւն. اسکی — փորձառու. جهنم ی — մեղաւոր. کور — շատ գինով, լոլիկ (հմչ. زیل زورنا)

کوثر (քէվսէր, Ա.) դրախտի մէջ գետ մըն է, որուն մատուռա-կութիւնը պիտի ըլլայ, կ'ըսեն, հաւատացելոց Աւի. آب کوثر Քէվսէրի ջուրը ·

کوچ (կիւճ, Թ.) 1. դժուար (հմչ. متعسر، مشکل، صعب، زور) اظهارىده کوچ اضماریده کوچ յայտնելն ալ ծածկելն ալ դժուար. 2. դժուարութ. (հմչ. مشکلات، صعوبت، زورلق) 3. աշխատութ. գործ. ایشی کوجی یوق գործ չունի. 4. կարողութիւն, ույժ (հմչ. تاب، قدرت، قوت، طاقت) کوجی یتدیکی قدر կարողութիւնը ներածին չափ. — ایله դժուարաւ. بلا کوج շատ դժուարաւ. کوجنه قوشمق դժուարութիւն հանել. کوجی ینمك կամքին յաղթել. کیتمك — օ դրդուիլ, վշտանալ. کوجلنمك، کوجیمك، کوجلشمك դժուարանալ. کوجلندیرمك، کوجلشدیرمك դժուարացնել (հմչ. تصعیب) لو — ուժով, կարող. سز — 1. անզօր, տկար. 2. անգործ. کوجسزلك 1. անզօրութիւն, տկարութիւն. 2. անգործութիւն. لك — դժուարութ. (հմչ. مشکلات، صعوبت، زورلق)

کوجن (կէօճէն. کوچکن կէօչկէն, Թ.) 1. մատղաշ ձագար. 2. ընծաւոր նապաստակ. ی — չ. խլուրդ ·

کوجندرمك (կիւճէնտիրմէք, Թ.) սրդողցնել, վշտացնել

کوجنمك (կիւճէնմէք, Թ.) սրդողիլ, վշտանալ (طارلق، مغبر او)

کوجنیك (կիւճէնիք, Թ.) սրդողած, վշտացած. لك — վշտացում

کوچ (կէօչ, Թ.) 1. գաղթում, չու. 2. տեղափոխութիւն. 3. բեռ. ا — 1. կրուել. 2. գաղթել, չուել. 4. այր մարդէ փախչիլ. օր. (بزم اوده قاچ کوچ) մեր տունը երբեք մարդէ — չկայ)

کوچبه (կէօչէպէ, Թ.) վրանաբնակ (հմչ. خیمه‌نشین، چادرنشین، بدوی)

Digitized by Google

كوچر (կէօչէր, թ.) փոխադրական, չուրժական. خستەخانە — չուրժական հիւանդանոց. اولی — միրանաբընակ, վաչկատուն ։

كوچرمك (կէչիւրմէք. كوچورمك թ.) 1. փոխադրել տալ, չուել տալ. 2. գետինը մխել տալ [փայտ եւայլն] 3. կլլել, կուլ տալ ։

كوچك (քիւչիւք, պ. كوچوك թ.) 1. փոքր, պզտիկ, մանր (հմչ. اوفاق، صغير، خرد) دوشمك — պզտիկ ձնալ. 2. անկարեւոր, աննշան. 3. գձուձ, ստորին. یاشدن بری، دن بری — տղայութենէ ի վեր. ի տղայ տիոց. لك — 1. պզտիկութիւն, փոքրութիւն. 2. նուաստութիւն, ստորնութիւն. 3. մանկութիւն (հմչ. صباوت، صغرایت) لتمك — պզտիկցնել, փոքրցնել, մանրել. لمك — արհամարհել, կարեւորութիւն չտալ. لو — պզտիկով, պզտիկ. كوچوكلو بويوكلو մեծով պզտիկով, մեծ ու պզտիկ (հմչ. صغير وكبير) ։

كوچك (քէօչէք, թ.) 1. ուղտի ձագ 2. կաքաւիչ մաճ ։

كوچمك (կէօչմէք, թ.) 1. գաղթել չուել հմչ. (مهاجرت ا، وصلت ا) 2. վրանը միշտ տեղափոխել. 3. տուն տեղափոխուիլ. 4. մեռնիլ (հմչ. وفات ا، ارتحال ا) 5. դէպի ներս փլիլ. قویو كوچدی հորը փլաւ ։

كوچوجك (քիւչիւճիւք թ.) շատ պզտիկ, փոքրիկ, պզտիկ

كوچورك (քիւչիւրէք, թ.) աւելի պզտիկ. աւելի փոքր

كوچلتمك (քիւչիւլթմէք. كوچولتمك թ.) 1. պզտիկցնել. 2. կարեւորութ. չտալ. 3. տարիքը պզտիկցնել ։

كوچلمك (քիւչիւլմէք. كوچولمك թ.) 1. պզտիկնալ, փոքրնալ. 2. տարիքը պզտիկնալ. 3. նուաստանալ, ստորնանալ, պզտիկնալ ։

كوچه (քէօչէ, պ.) 1. նեղ փողոց. 2. արահետ (հմչ. طار يول) 3. Թաղ

كودری (կիւտրի, թ.) 1. քարայծենի. եղջերենի. 2. քէմուխա, մոգապայծ ։

كودك (քիւտէք, պ. յզ. كودكان) մանուկ (հմչ. طفل، چوجق) شیرخوار — կաթնկեր մանուկ. ی — մանկութիւն

كودن (կէտէն, քէտէն. պ.) 1. անմիտ, տխմար. օր. (بو مرتبه كودن دكلم ես այս աստիճան տխմար չեմ) 2. (կէօտէն, թ.) գայտարաղի, յամրաղի (հմչ. كور باغرصاق) ։

كودوك (կիւտիւք, թ.) 1. ագատ. 2. պոչատուոր. 3. անձն. قالق — ապուրդիւն ձնալ ։

كوده (كووده կէօվտէ. كوكده կէօյտէ, թ.) 1. իրան. 2. մարմին. 3. ծառի բունը եւ կոճղը. 4. հագուստին իրանը. آی یه — ուտել, լափել. لی — մարմնեղ, մեծղի (հմչ. جثەلی) ։

كودیجی (կիւտիճի, թ.). արածող (հմչ. چوبان، راعی) ։

كور (քէօր, պ.) 1. կոյր (հմչ. نابینا، اعمی) كور آنادن طوغمه ի ծնէ կոյր հմչ. ضریر 2. բութ (հմչ. كند) بچاق — բութ դանակ. 3. մութ, լոյսը խաւար, كور قندیل 4. անթափանցելի, անլուծելի. كور — ابه — աչք կապուկ. اوغلی — կին. دوكوشی իրարմէ անտեղեակ. میچان — խլուրդ (հմչ. كوستبك) قندیل — լոյծի, խիստ գինով. كودی كوردینه، كور كوردینه կուրգկուրայն. لك — ، نان — աչքբացխուռ. كوزدن — մեքենիկ. ینه — — ، اله — կուրաքաք. بخت — ، دل — դժբախտ ։

Digitized by Google

կոր (կիւր, թ.) 1. առատ, շատ. – ջուր առատ մազ. 2. բարձր. ոտ կոր բարձր ձայն ։

կոր (կէօր, պ.) գերեզման (հմ. գոյ. գեր) ատ. կօրէյ) կոր-ստան (կէօ-rhupան) գերեզմանատուն ։

կորպ (էօրիէ, թ.) 1. մատղաշ. 2. մատաղատի, գեղատի. ջէ – շատ մատղաշ, շատ գեղատի. էլ – մատղաշութիւն, մատղաշութիւն ։

կորդուրմուք (կէօրշիւրմէ, թ.) 1. տեսնել տալ, կատարել տալ. 2. ցուցնել ։

կորշ (կիւրէ, թ. ապառ. կիւլէ) 1. ծնդասարտ, կռիւ. 2. (կէօրիւէ) տեսութիւն. պարկ ր կորշ մէկ տեսութիւն. ջէ – ըմբիշ (բառ)

կորշմուք (կէօրիւշմէ, թ.) 1. տեսակցիլ, տեսնուիլ. 2. (կիւրէշմէ) բռնչամարտիլ ։

կորշդրմուք (մակդ. կէօրիւշ-շիւրմէ, թ.) տեսնել տալ, տեսակցիլ տալ ։

կորհլմուք (կէօրիւհիւլմէ, թ.) 1. տեսնալ իրարու կցկից

կորշդրմուք (կիւրէշիւրմէ, թ.) բռնչամարտուիլ, բռնել տալ ։

կորհմուք (կէօրիւշմէ, թ.) 1. տեսակցութիւն. 2. (կիւրէշմէ) բռնչամարտութիւն (հմ. հարած) ։

կորզ (էօրզէկ, թ.) խորդ, ծուռ. ծոց (հմ. գոյ. ջէ կէօյ. ջէլիճ) ջ – ականջ սլաքներկի ծուռ ծոցը

կորկ (կիւրէ թ.) 1. թև. 2. թևակ 3. զոյզ – թիակապատութ. – ինչ մէկ մէկնիկական թիակապատութ. – ուղղ առաջանալ թիակապատութեան. թոկ կորկ թիակապատու ծեան դատա-

պարտութիւն. ճիշ ջէ կորկ թիակապատութեան ենթարկուիլ. ճիշ – ալ ջէ ջուր աշխատելու կորկ (կիւրէլի) երկթեւ. կիչ – թիակնափայր (հմ. ջէ կէօրկ) ճիշ – թիակարել. կորկ (կիւրէ, թ.) 1. մուշտակ (հմ. գոյ. պոստին, գոյ. կեչեմ – մուշտակ հագնիլ. լ – մուշտակատու 2. (կէվրէէ) պաքսիմատ. 3. գերբակ. 4. քիչ և անոյշ ձայնով. կորկ ճկ կորկ 5. (կէօրէէ) արտաքին տեսք

կորկի (կէօրկի) տեսքատ. գեղեցիկ. ջէ – (կիւրճի) 1. մուշտակավաճառ. 2. (կիւրէճի) թիակավար. 3. (կէվրէճի) պաքսիմատավաճառ ։

կորկն (կիւրկէճ, ընկ. կորկն կիւլկէճ, թ.) նշդարի, նշդարներ. կորկն ըզրա կորկն ; կորկն

կորկի (կէօրկի. կորկ կէօրկիւ, թ.) վարժութիւն, փորձառութիւն (հմ. գոյ. ազմիշ, ազմիշ) կորկեցի չոք (ազմիշ, ազմիշ) չատ փորձառու (հմ. գոյ. կարազմիշ, կարազմիշ) ոչ (ազմիշ) ոչ ազմիշ, ոչ ազմիշ) ոչ – անփորձ (հմ. ոչ ազմիշ, ոչ ազմիշ) ոչ – անփորձութիւն. լ – փորձառու, վարժ (ազմիշ վիւճէրէէ) ։

կորլթմուք (էօրլէթմէ, թ.) 1. կուրցնել. 2. բթացնել 3. [աչուռ թացնել] 4. (կիւրլէթմէ) թնդացնել ։

կորմուք (կիւրիւլտէմէ, թ.) 1. ալմուկ չանել 2 քընդալ, գոռալ. օր. (ոչ ազմիշ կորկ) ։

կորլթի (կիւրիւլթիւ կորկ կիւրիւլտիւ, թ.) 1. ալմուկ. 2. ժըխոր 3. կռիւ, չփոթութիւն ջէ – աղրկատար, ազմիկիչ. ոչ – անազմուկ, առանց ազմուկի առանց ժխորի. լ – 1. աղմկալից. 2. մեծ ազդարար ։

Digitized by Google

كورلك (քէօրլիք, թ.) կուրութիւն [հմմ. عمی، نابینالق] ։

كورلمك (կէօրիւլմէք. كورولمك թ.) 1. տեսնուիլ (հմմ. مشاهده اولنمق) 2. տեսնուիլ (հմմ. اجرا ایدلمك، رؤیت اولنمق) 3. կատարուիլ. 4. (կիւռլէմէք) 1. որոտալ. 2. թնդալ. 3. մեռնիլ նպատակի մը համար. ـه كورلهده یاغمازسه բազում այմուկ վլան ոչնչի. — طوپ یولنه պարապ տեղը մեռնիլ ։

كورله (կիւռլէմէ, թ.) 1. որոտում. 2. ـن كوروله տեսնուիլ. كورلهدن առանց տեսնելու, կոյր զկուրայն ։

كورمك (կէօրմէք, թ.) 1. տեսնել. նշմարել (հմմ. ا مشاهده) 2. կատարել, տեսնել (հմմ. ا رؤیت) 3. տեսնել, կռահել. 4. տեսնել, դատել [գործ]. 5. տեսնել, հանդիպիլ, տեսակցիլ. 6. այցելել [հիւանդ] 7. տեսնել, ենթարկուիլ [վնասի] — تربیه կրթուիլ. تربیه كورمش կրթեալ. — درس դաս առնել. — مكتب դպրոց տեսնել, ուսմունք սորվիլ. — چاره‌سنی միջոցները խորհիլ. — آز քիչ տեսնել, չհաւնիլ, արհամարհել (հմմ. استخفاف) — چوق շատ տեսնել (հմմ. استكثار) — عادت կիներու ամսական ունենալ, վրանին ըլլ. كون كورمك 1. լոյս տեսնել. 2. օր տեսնել, լաւ կեանք վարել. — مكردن վերջէն տեսնել, չտես ըլլ. ـنی كوره‌یم քեզ տեսնեմ. كورمز չտեսնող, կոյր. كون كورمز մութ, խաւար. كورمزلك կուրութ. كورمزلكه كلك չտեսնելու գալ՝ զարնել, աչք գոցել (սխալ է كورمه‌مزلكه) ։

كورمك (կէվրէմէք, թ.) 1. չորնալ. գըլթր գըթր ըլ. 2. պարզ-կայի մէջ մնալ. 3. արեւու կամ կրակի մէջ այրել. كوره‌یه قالمق պատկիլ ։

كورمه (կէօրմէ, թ.) 1. տեսնելը. 2. տեսած. — مكره‌دن երիկեան, չտես. ـجه — տեսնելու պայմանով. كورمه‌جه پازار միահաղոյն ։

كورنمك (كوروغك կէօրիւնմէք, թ.) 1. տեսնուիլ. 2. երեւիլ. 3. կարծուիլ. 4. աչքին երեւնալ. — كوزه աչքի զարնուիլ, ուշադրութ. գրաւել.

كوروك (քէօրիւք, թ.) 1. փուք. 2. կառքի ծալածածք, կառածածք. — لاف շատախօս. كوروكله یانغینه كیتمك անհամաձայնութիւնը սաստկացընելու աշխատիլ. ـلو — 1. փուքաւոր. 2. ծալածածքով. ـلمك — (քէօրիւքլէմէք) 1. փուքով փչել. 2. գրգռել ։

كوروك (կիւրիւք, թ.) 1. թուխ (հմմ. قولوچقه، غورق) — سیمك թխել

كوروم (կէօրիւմ, թ.) տեսութիւն. ـی — یوز երես տեսք. ـلك — երես տեսի ընծայ ։

كوروجه (կէօրիւմճէ, թ.) տալ. كلین كوروجه հարս ու տալ ։

كورونش (كورنش կէօրիւնիւշ, թ.) 1. երեւոյթ, արտաքին տեսք. 2. ցոյց. ـده — առ երեւոյթս, արտաքնապէս հմմ. ظاهرا) ։

كوره (կէօրէ, թ.) 1. տեսնալով. 2. ըստ, նայելով. բաղդատամամբ, ց չափ. — كوز ، — — բացէ ի բաց. بكا كوره ըստ իս. بر باقیمه كوره տեսակէտով մը. قابلیت ذهنیه‌سنه كوره ըմբռնողութեան չափով. ـجك — (կէվրէճիք) 1. փխրուն. 2. շատ թարմ ։

كوروش (كورش կէօրիւշ թ.) տեսութ. بر — ده մէկ տեսութեամբ ։

كوریجی (կէօրիւճի, թ.) տեսնող. قیز كوریجی աղջիկ տես. ـلره چیقمق աղջիկ տես ելնել ։

Digitized by Google

كوز (կէօզ, թ.) 1. աչք (հմմ. ﻋﻴﻦ, աբոխ, ﻋﻴﺪه, աչք) 2. ալեւրակ (հմմ. ﻫﻮﺵ, կարկ) 3. ծակ. 4. չարակ-նուէթիւն. 5. ծակ. 6. խորշ. բաժան. նաւ. 7. գարակ. 8. կամար. ! كوز աչքի նշան դնել. ճնշել – կախար. գանք, յանդգնութ. մեկուն – աչք տնկել, ցանկալ. ալ – ակնակապիճ (աչքնոցի) ծակ. – ﻗﻤﻖ, ﻗﻤﻖ դնել, հաւանակրութեան արժանանալ. – ﻗﺎﺷﺪﻳﺮﻣﻖ ﻗﺎﺷﻠﻖ չյացնել. – ﺁﭼﻴﻖ աչքը բաց, բաց աչք, արթուն. ﺁﭼﻴﻖ կացի աչքը բաց. ﺷﻤﻘﻴﭻ դնել – խոտան. كوز աչքը բացել. 1. աչք բանալ, ծնիլ. 2. ուշադիր ըլլալ. 3. անառակնալ. ﺁﭼﻖ كوزلرﻳﻨﻰ ﺁﭼﻖ 1. զարմանալ. 2. արթնցնել. كوزلرﻳﻨﻰ 1. զարմանալ. 2. արթնցնել. ﺁﭼﻖ كوزﻟﻮ ﺩﺭﺕ աչքը չորս բանալ, շատ ուշադիր ըլլալ. كﻰ – աչքի բիբ (հմմ. ﻋﻴﻦ العالية، الشالية، ﻋﻴﻦ الوجه، ﻋﻴﻦ الوجه) ﺑﻮﻳﺎﻣﻖ – խոքել. ﺷﻖ كوزى չանգուզգն, քոյ.

كوز (կիուզ, պ. հայ. կուժ) գաւաթ.

كوز (կէվզ, պ.) ընկոյզ (հմմ. ﮔﻮﺯ, ﺟﻮﺯ).

كوز (կիւզ, թ.) 1. աչուն (հմմ. ﺻﻮﻡ, ﺧﺰﺍﻥ, ﺑﻬﺎﺭ, ﻛﻬﻨﻪ, ﺑﻬﺎﺭ) 2. (fէօզ) հրատ, կրակի մարած.

كوزتدرمك (կէօզէթթիւմէք/թ) 1. հակել տալ. 2. պահպանել տալ.

كوزتمك (կէօզէթլէմէք. كﻮﺯﻟﻮ كէօզէթլէմէք, թ.) 1. հակել նայիլ. 2. պահպանել. 3. խնամել, ապրեցնել. كﻮﺯﻟﻮ قصر առիթի սպասել. 4. բռնել, յարգել [սովորութիւն հայրն] 5. ուշադիր ըլլալ.

كوزجى (կէօզճի, թ) 1. հակող. 2. պահապան (հմմ. ﻛﻜﻬﻴﺎﻥ, ﻛﻜﻬﻴﺎﻥ)

3. լրտես (հմմ. ﺟﺎﺳﻮﺱ) كﻰ – 1. հակողութ. 2. պահապանութ. 3. լրտեսութ.

كوزدلك (կէօզէթիլէք, թ.) 1. նայուիլ, հակողութեան տակ առնուիլ. 2. պահպանուիլ. 3. խնամուիլ, անուշցուիլ. 4. սպասուիլ [առիթի համար] 5. յարգուիլ [սովորութիւն].

كوزكمك (كوزكوزكمك կէօզկիւմէք, թ.) 1. տեսնուիլ, երեւիլ, աչքի զարնուիլ. 2. երեւիլ, այլ մարդէ չէր փախչիլ [իսլամ կին].

كوزل (կիւզէլ, թ.) 1. գեղեցիկ, ազուոր (հմմ. ﻟﻄﻒ, ﺟﻤﻴﻞ, نفيس, لطف, جميل, حسن, زيبا, خوب) 2. սիրուն (հմմ. ﺧﻮﺵ, خوش) 3. յաւ (հմմ. ﺍﻳﻰ, مستحسن) 4. յաւ, ազէկ. ﺷﻤﻠﻮﻳﻮ – յաւ խօսիլ, ազէկ բսել. ﺧﺎﺗﻮﻥ – ﺧﻮﺵ, ﻋﻮﺭﺕ – բռնս. չիկատակ كﻰ – 1. գեղեցկութիւն, ազուորութ. 2. ազէկութիւն. ﻛﻠﻚ كﻰ – 1. կոմպացակութ. 2. սիրոյ ﺷﻤﻤﺪﻯ – գեղեցկացնել. ﺷﻤﻤﻚ – ﻛﻤﻚ – գեղեցկանալ, ազուորնալ. ﺩﻩ – յաւ կերպով, բաւական –.

كوزلك (կէօզլիւք, թ.) ակնոց. – كﻰ միակնոց, միապակի. ﺟﻰ – ակնոցաւաճառ. ﻟﻰ – ակնոցաւոր.

كوزلمك (կէօզլէմէք, թ.) 1. գիտել, նայիլ. 2. ցանկալ, սպասել

كوزله (կէօզլէմէ, թ.) 1. անոթ քաքար. 2. սպասում.

كوزلو (կէօզլիւ, թ.) աչքոլ, աչք ունեցող. – ﺟﻰ ծակ աչք.

كوزلو طوق կուշտ աչք.

كوزه (ﻛﻮﺯه كէվէզէ, թ.) շատ խօս, շատակրատ. كﻰ – շատախօսութիւն, շատակրատութիւն.

كوزه (fիուզէ, պ.) սափոր (հմմ. ﺩﺳﺖ).

Digitized by Google

كوشكن (fիւսկիւճ կո՛ւսկ էօսէֆէճ) զգայնիկ, պատկառուկ :

كوشكون (fիւսկիւճ, թ.) Նեղացած, սրդոլած, գժտած. دولت كوشكون շնորհակոտոյս. մլ – սրտնեղաւժիւն, գժտութիւն (հմմ. մասնակ.) :

كوشكى (fիւսկի. կո՛ւսկ fիւսկիւ, ք.) 1. խանձող, կիսայրեալ փայտ 2. քարհատ. 3. նիզ, լծակ :

كوشله (fէօսէլէ. թ.) 1. մրրիկ, կաշի. 2. կէտրա – շատ անելիք, կաշխատելու. կը – շատ կարծր :

كوشمك (fիւսմէֆ, թ.) 1. սրդոլիլ, նեղանալ, գժտիլ, քէմբէր կախել (հմմ. մասնակ. ու կոչնակ, ուր նոյնպէս) 2. ձախորդութիւն հանդիպիլ. 3. չմեծնալ [ծառ], գաճաճ մնալ :

كوشمن (fէօսէմէճ. կո՛ւսկ fէօսէմ, թ.) 1. հասի առաջնորդ խոյ. 2. յանգուգն [մարդ] :

كوشه (fիւսէ, թ.) սրտնեղութիւն, գժտութիւն (հմմ. մասնակ.) :

كوشو (fրւսիւ, թ.) գժտութիւն, սրդոլիլ. լը – սրդոլած, գժտած (հմմ. մասնակ. ու կոչնակ 'ձիրար' ձգել) – լը – սրդոլած, գժտած մնալ :

كوشه (fէօսէ, պ. արարատեան կոչ ու կասամօրուս, բարձ կոսէ) լը – քարձութիւն (ազգ.) :

كوش (կիուշ, պ.) ականջ, լսելիք (հմմ. մասնակ. ուշ, ուշադ, ուշիմ, ուշիմ, ուշիմ

كوشمك (կուշմակ, պ.) 1. ծուլանալ, ձեղկանալ. 2. տկարանալ. 3. եռանդը պակսիլ։

كوشلتمك (կուշլտմակ, պ.) 1. ծուլացնել. 2. խոտաբթիւնը աշխատութիւնը պակասցնել։

كوشلمك (կուշլմակ, թ.) 1. ծուլանալ. 2. աշխատութիւնը խոտաբթիւնը պակսիլ։

كوف (հուֆ, թ.) մգլոտութիւն, բորբոսութիւն. գլամիկ – մգլել, բորբոսիլ. ցօղ – բորբոսահոտ ըլլալ. գլխու կոֆ մգլոտ, բորբոսած։

كوفتر (հուֆթր, թ.) խիւս, խաղողի մուզի։

كوفتون (հուֆթիւն, թ.) 1. կոպտօն զոր եկեղեցւոյ կամ եկեղեցւան կը կերցնեն. 2. լօկի, շատ գինով։

كوفته (հուֆթէ, պ.) 1. ծեծուած, մանրուած. 2. ծեծուած մսէ գնդակ. խոր. 1. շատ ախոյեան 2. խաբեպ

كوفك (հուֆկ, թ.) ապնգակերպ. ապնգաքար։ كوفكى كوفكى

كوفه (հուֆէ, թ.) կողով ցօ – կողովատար բեռնակիր. մն – կողովատար. մն – լօկի, չափազանց գինով

كوفى (հուֆի, տ. յգ. كوفيون ազգատ. հուֆիի) քուֆէցի. – հատ արտաքսական զարդագիր [քիչ գործ.]։

كوك (հոք, թ.) 1. արմատ (հմմ. ‘բիչ, ծառի) ցՃՈ – ‘ցմուռ – արմատ արձակել. ցՃՈ – արմատ բռնել. գարուն գոզդարի կոկոնէն արմատախիլ ընել. կոկն ցՃՈզդարը չորցնել. հեռաւ չձգել, գնաջինչ ընել. կոկ ալիք սեզ. ց – յան մատուռատակ, մորթ. կոկ արմատով, արմատատարը. ց – ական ծոծրակ։

Digitized by Google

كوشت (կուշթ, պ. քիչ գործ.) միս (հմմ. ات ‘լհմ)։

كوشتمك (կէվշէթմէք, թ.) 1. թուլցրնել (հմմ. ۱ ارخا) – ցլայ. մանձը թուլ ցնել (հմմ. ۱ عنان ارخای) 2. աշխատութիւնը պակսեցնել։

كوشزد (կիուշզէտ, պ) յոռւած, խժայռւած (հմմ. غموم)։

كوشش (հիուշիշ, պ.) ջանք, աշխատութիւն (հմմ. ‘ծշշ, ووزش چالشمه‘ սա) ۱ كوشش وكوشش ջանալ։

كوشك (հէօշկ պ.) 1. հովանոց, քէօշկ. 2. ամարանոց դղեակ (հմմ. قصر) 3. աշտարակ. ցսչեկ – հրդեհի յուբատու։

كوشمك (կէվշէմ, թ.) 1. թոյլ, մեզկ (հմմ. تسو شيوب) 2. լոյծ. 3. տկար. 4. գանգատ. كوشمك ايچون թոյլ բնելան. մն – 1. թուլութիւն մեզկութիւն (հմմ. خواش ‘ցշտ) 2. տըկարութիւն. 3 գանգատութիւն։

كوشمال (կիուշմալ, պ.) տանջ ոլոր, տատ, թեթև յանդիմանութիւն (հմմ. ‘կցա գլայ)։

كوشوار (կիուշվար. հոյոց كوشوارت կիուշվարէ, պ.) 1. օղ, գինգ (հմմ. ‘պ, ‘ծշշ, منكوش) 2. բարի խրատ։

كوشه (հիուշէ, ‘ծօշ, պ.) 1. անկիւն (հմմ. ‘պոյ ‘ցշտ, بوجاق) 2. պատուհանի [սենեակի] (հմմ. صدر) 3. տեր ծայր – ցլՃ ‘վեցանկիւն (հմմ. مسدس) كوشه چوچ եռանկիւն (հմմ. مثلث) – ‘ծրդ քառան. կիւն (հմմ. مربع) ցմիս – փողոցի անկիւն. – ‘ցկեր աւեղնատուր. ցլիր, հագեհատուր. كوشه شاطى անկիւնաքար. ցիրս – փողր սե զանազան. ցստեյձա – կէս փայտաբարն. نشين – ‘ցկեր – անկիւնաքարակ, քաշուած ապրող, մեղնակեաց. ل – անկիւնաքար. ه – անկիւնաձև։

كوك (կեօֆ, կեօյ, թ.) երկինք (հմմ. կոկ ըլլալ, ամպ ծածկել, մառախուղ ըլլալ) 1. երկինք ամբառնալ. 2. չատ բարձրանալ. մին ’ցյոս – երկնակապոյտ։

كوكب (էեվֆէպ, ա. յգ. كواكب) աստղ (հմմ. յլդիզ) ։ ց – ի – աստղային, աստեղածաղ։

كوكبه (էեվֆէպէ, ա) 1. շուք, մեծ վայելչութիւն, շքեղութիւն. 2. բազմութիւն (մարդոց) 3. հին ատեն երկայն գաւազանի մը ծայրը անցուած փայլուն մետաղէ գունտ։

كوچ (կիւչ, կիւվէն, թ.) կռիւ, կռուիլ։

كوچه (կեօֆէ, թ.) կապուտիկ, կապուտակ։

كوكچى (էեօֆճի, թ.) բուսաբեր վաճառող, կեռ բժիշկ։

كوكرته (կիւվէրթէ, կիւէրթէ, թ.) վերնայարկ (նաւու)։

كوكرجين (կիւվէրճին, կիւէրճին, թ.) ապտակ (հմմ. չոլաճ չքնել) ։ ացի – ապտակիլ. մլ – 1. ապտակ նոց. 2. աշտարականման բերդ։

كوكرد (ֆիւֆիւրտ. Տերկոկ ֆիւֆիւրթ, թ.) ծծումբ. – ճրագ գաւազանէ ծծումբ. լ – ծծմբախառն, ծծմբոտ. լցիլ ։ զնտա – ծծմբասիկ. յո ևնդ կոկորդ ծծմբային ջուր։

كوكره (ֆիւրէ, թ.) 1. բերանը փրփրած. 2. գրգռած. մա – 1. բերանը փրփրիլ. 2. գրգռուիլ։

كوكرمك (կեօրէմէէ, թ.) 1. կապոյտ ըլլ. երկնագոյն ըլ. 2. մանուշակագոյն ըլ. 3. կանաչնալ

كوكرى (կեօյրի, թ.) բանջարեղէն, կանանչեղէն։

كوكز (կիւվէզ, կիւյէզ, թ.) 1. սին, ապօթի, հազգազան, հազուբան 2. թխագոյն, մուխ կարմիր։

كوكس (կեօյիւս, կեօյս, թ.) 1. լանջք. 2. կուրծք (հմմ. ’սդր ասուռ) 3. նաւուն ճակատը. մարդ կոկս կուրծք տալ, դիմադրել. ցլել – կուրծքէ հրանդութիւն (հմմ. ծիլ ’ն ’նֆս ’ն ’ցիք) մարդ կչկչել – հառաչել (հմմ. մէկչէչ ! ւօգ) կոկս կռիւ 1. վատահիլ. 2. պարծենալ. կոկս կոկս կուրծք կուրծքի, ճակատ առ ճակատ. մլ – 1. յանդգնական (ձիու) 2. յանդգնանալ. 3. կրծկալ. մնալ կոկսկոկս 1. դիմադրել, կուրծք տալ (հմմ. ւ թօպլա) 2. մերժել, վանել։

كوكل (կեօճիւլ, թ.) 1. սիրտ (հմմ. ֆյուֆ, դլ, ղլպ) 2. գիւղացի (հմմ. հս ’ւյէր) 3. փափաք (հմմ. ’միլ, խոհաշ, ’արզու) 4. կամք, յօժարութիւն, հաւանութիւն. 5. հպարտութիւն. զերթ – վշտացնել. ցոճելկնէ – հաճոյք. ելլ – սիրտը չհիդ, ողոքել. մարդ – սիրտ հարիլ. ցէլ – գոհացնել, գոհ ընել. ձգել – սիրտ բացուիլ, ցնծալ. ձգել – ցնծութիւն։ կոկնց հանդարտիլ, հանգչիլ. ցնդել կոկորդ հոգալ սրտով, ի սրտէ. յս – խոնարհ (հմմ. խոնարհ) ։

كوكاشمك (էեօկէէմէէ, թ.) արհամարհել, արհամարհ բառնել։

كوكلو (կեօճիւլիւ, թ.) 1. կամաւոր. ձրի – կամաւոր գինուոր. 2. յօժարակամ։

كوكلك (էեօկէէմէէ, թ.) 1. յարմարիլ [երաժշտական գործիք մը] 2. անկողին մը [ևայլն] լաւ մը կարել։

كوكنمك (էեօկնէէմէէ, թ.) 1. արհամարհել, արհամարհ բառնել 2. հաստատուիլ, ամրանալ։

Digitized by Google

كولە (كيولە, թ.) խնդացող, ժըպտուղ, ուրախ, ցնծալի – ժպտագեմ, զուարթ, ժպտուն երես (հմմ. թաւրէ):

كولش (كيولէ. كولشمك) տ. ծիծաղ, կծրտիլ, կծրտում:

كولشمك (كيولىشمك, թ.) 1. ժպտիլ, ծիծաղել, խնդալ. 2. իրարու կատակ ընել (հմմ. هەلە):

كولكە (كէօլկէ, թ.) ստուեր, շուք (հմմ. سايە ظل) 2. պատսպարան, հովանի (հմմ. هايە صاحب) – سنك قورقوندن – ի – շուք տալ՝ ընել. قىرىلىرى – շուքէն վախնալ, չափազանց վախկոտ ըլլալ. كل – հովանոց տեղ, շուք տեղ. لى – հովանաւոր. آغز سى – պատկառելի, շուք ծնող. كىنى – հովանաւորիլ:

كولمە (իլլէմէ, թ.) խաղողի հիւանդութիւն, օտիում:

كوللە (կիլլէ, թ.) թնդանօթի գլխակ. سو كوللە պօմպ:

كولمسەمك (կիւիւմսէմէէ. كولمسى كيلىمسىمكىէ, ր.) ժպտիլ (հմմ. ۱ تبسم, ۲ تبسم):

كولنز (կիւլմէզ, թ.) չինգացող, խոժոռադէմ (հմմ. عبوس الوجه)

كولمك (կիւլմէ, թ.) 1. խնդալ. 2. ուրախանալ. 3. ծաղրել. 4. վայելել. – سلمه آلتندن يىڭ դաղտնագէս ծաղրել՝ հաստատուել. – قهقهه ile մեծաձայն խնդալ, քրքիջ բառնալ. – وزن երեսին խնդալ, հոդոցորթել:

كولە (կիւլմէ, թ.) ծիծաղ, խնդումն

كوكن (էօֆիւն, թ.) 1. ծնկավայր. 2 հարբնիք (հմմ. ظهر) ած – մեղք 1. հարբնիքէն գետս չելնել. 2. բանէ մը տեղեկութիւն չունենալ:

كوكنار (էօֆիւար, թ.) եղևին. – ոգի սև եղևին. – آى سپاتىك – սև եղևին:

كوكنلمك (կիւէնիլմէէ. كوكونو կիւէնիլմէէ, ր.) վատահուիլ

كوكمك (կիւէնմէէ. كوكونو կիւէնմէէ, թ.) 1. վատահիլ ապահով ըլլալ. 2. հպարտանալ:

كوكوم (كوكոմ կիւլիւմ, թ.) պղնձէ մեծ կուժ, կալճնաման:

كوكە (كօգոմ կիւլէ, կիւվէ, ր.) ուտիճ, յեղ. كىنى – ցեղէ կերուած:

كوكى (կիւէի, կիւվէյի, թ.) 1. փեսայ. – نك – ընկ հարս ու փեսայ. – چى տուն փեսայ. بجيلر حالى كيدنن كوكى چى كوكيدن چى كوكى گىدر, شوم գէշ չէ, տունի նմանկ. كل – փեսայութիւն:

كول (կէօլ, թ.) լիճ (հմմ. بحيره) ագի – հարանմատ, կոկոր (հմմ. قولوز) كچكى – կնկ – լճանալ. تشنه – լճացած:

كول (իլլ, թ.) մոխիր (հմմ. خاكستر, دماد) صو – մոխրջուր. رنكى – մոխրագոյն. ۱ – կործանել. و – 1. աճիւն գառնալ, այրիլ, մոխիր դառնալ. 2. կործանիլ, լմնալ:

كولباصدى (իլլպասդը, թ.) խորոված կողիկ. صو – ոտ ջրով եփուած կողիկ:

كولچر (էօլչէր, թ.) որսի, տեսակ մը ցորենի հիւանդութիւն:

كولچه (իլչէ, թ.) ձոյլ [երկաթի, արծաթի և այլն]:

كولخان (իլխաև. كولخانى) տ. ջեռնարան, ջեռնոց, ջեռնարան:

كولدور (իլլիւր, թ.) կրճիլ – يالدير մեկուսացուիլ

Digitized by Google

كولنج (կիւլիւնճ, թ.) ծաղրելի. ـلو ծիծաղաշարժ. كولنجلو قومديا ծիծաղաշարժ զաւեշտ ։

كولمك (կիւլիւնմէք, թ.) խնդացուիլ. بوكا كولنز տասր չիխնդացուիր

كولونك (քիւլիւնք, թ.) քարագործիք

كوله (քէօլէ, թ.) 1. գերի, ստրուկ. 2. խոնարհութիւն [փոխանակ (بن) ի. كولهكز، كولهلرى ـ لك ـ ստրկութ.

كولهمن (քէօլէմէն, թ.) գերի գին-ուոր. մամլուքը (հմշ. مملوك ، ։

كولهجك (կիւլէճէք, թ.) խնդալիք, ծաղրելիք ։

كوليجى (կիւլիճի, թ.) 1. խնդացող. 2. ծաղրող ։

كومج (կիւմէճ թ.) խորխախ. بال كرجى մեղրախորխախ (հմշ. شهدرواق ,

كومردنك (كوموردنك، կիւմիւրտէն-մէք. كومردهمك կիւմիւր-տէմէք, թ.) 1. մռնչել. 2. գոչել ։

كومردى (كوموردى، կիւմիւրտի, թ.) մռնչիւն, գոռոչիւն ։

كومروك (կէօմրիւք, كومش، كومروكجى، ա. كوموش. كموش' كمرك ։

كومس (քիւմէս, թ.) 1. հաւնոց. 2. հիւղակ, խրճիթ ։

كومك (կէմմէք, թ.) 1. ծամել [կեր] 2. ակռայով փրցնելու աշ-խատիլ. 3. որոճալ ։

كوملدى (քիւմիւլտի, թ.) 1. պար-տիզպանի հիւղակ. 2. խըր-տուիլակ (հմշ. بوستان قورقولغى) ։

كوملدوك (կիւմիւլտիւրիւք, թ.) ձի-երու մանեակ՝ վզնոց ։

كوملك (կէօմլէք, թ.) 1. շապիկ. فرنك ـ ی օձիկով շապիկ. ا جم ـ ی ներքնաշապիկ. ييلان ـ ی օձի շա-պիկ, խորխ. عجم ـ ی գործաւորի շապիկ 2. թաղանթ. اسكيتمك ـ շապիկ հերձ-նել, ապրիլ. لك ـ շապիկցու ։

كوملمك (كوموك، կէօմիւլմէք, թ.) 1. թաղուիլ (հմշ. دفن اولنمق) 2. մխուիլ, զամուիլ ։

كومك (կէօմմէք, թ.) թաղել (հմշ. دفن ا) ։

كومه (կէօմմէ, թ.) 1. թաղում. 2. թաղուած (مدفون) 3. մխուած

كومور (քէօմիւր. كوموش կիւմիւշ, թ.) տե՛ս كوش، كمور ։

كومه (քիւմէ, թ.) 1. խումբ. 2. գմբէթ, կոյտ ։

كوميجى (կէօմիճի, թ.) թաղող. — قوشلر թաղող թռչուններ ։

كون (քէվն, ա.) գոյութիւն (հմշ. وقوع' حدوث) ومكان ـ ընութիւն, աշխարհ, տիեզերք. جناب آفريننده كون ومكان Աստուած՝ արարիչ տիեզերաց. وفساد ـ այս աշխարհ. كونين (քէվնէյն) այս աշխարհ և հանդերձեալ աշխարհ. سيدالكونين (սէյյիտիւլքէվնէյն) Մուհամ-մէտ մարգարէ. كونى (քէվնի. իգ. كونيه) աշխարհային. اكدار وآفات كونيهدن աշ-խարհային ցաւերէ և փորձանքներէ ։

كون (կէօն, թ.) խալախորդուած կաշի՝ մորթ ։

كون (կիւն, թ.) 1. օր (հմշ. يوم' روز) 2. տիւ, օր, ցերեկ (հմշ. نهار' كوندوز) 3. ատեն, ժամանակ, օր (հմշ. زمان' دور، عهد، هنكام) 4. երջանկութ. հանգստութ. 5. տարեդարձ. آشيرى ـ օր ընդ մէջ. فردامى ـ' ايرتسى ـ հետեւեալ օրը. ـ بر او بر ـ վաղը չէ միւս օր. اول بر ـ օր մը առաջ, կարելի եղածին չափ շուտ. ـ بو ـ ճիշդ ատենն է. كونى كونه որոշեալ օրը, օրը օրին. كورمش ـ օր

Digitized by Google

տեսած, երջանիկ պարած. باشنه — օ. բաղանով. كوندن . بو كونكي كون այս օր. كونه օրէ օր. օր քան օրէ :

كون (կիւն, թ.) 1. արև, արեգակ (հմչ. آفتاب، كونش، مهر، خورشيد) — كبي آشكار (شمس) արևու պէս յայտնի. 2. լոյս. — كورمز — արև չի տեսներ, մութ. — باتيسى — 1. արևմուտք. 2. հիւսիսային արևմտեան հով. — طوغيسى — 1. արևելք. 2. հարաւային արևելեան հով. — دوغى — գիշերահաւասար. طلوع شمس — طوغمق — 1. արև ծագիլ 2. տոհմը ձեռք անցնիլ :

كون (կիուն, կէօն, պ.) 1. գոյն (հմչ. رنك) 2. կերպ, եղանակ (հմչ. طرز، صورت) — ديكر — 1. այլ կերպ, ուրիշ եղանակ. 2. գեչ. كاكون վարդագոյն.

كونا (կիունա, կէօնա, պ.) կերպ եղանակ. — ى. ոև է կերպով. — ى. هيچ բնաւ երբեք.

كوناكون (կիունակիուն, կէօնա կէօն, պ.) 1. կերպ կերպ. 2. տեսակ տեսակ, զանազան. 3. գոյնզգոյն. — اقمشه տեսակ տեսակ կերպասներ. بوقلمون كوناكون գամէլէոնի պէս գոյնզգոյն, շատ փոփոխամիտ.

كون (ֆիւն պ.) յետոյք, յատակ, տռ (հմչ. مقعد، كوت).

كونان (կէօնան, թ.) ամառը չորցող լճակ :

كوندر (կէօնտէր, թ.) 1. ծայրը գրօշակ եայն կապուող երկայն փայտ՝ ձող 2. խիթան (հմչ. اوكندره).

كوندرتمك (կէօնտէրթմէք, թ.) խրկել ղրկել տալ (հմչ. ارسال، تسيار، اعزام، اسبال ايتديرمك).

كوندرلمك (կէօնտէրիլմէք, թ.) ղրկուիլ, խրկուիլ (հմչ. ارسال، اسبال، اعزام، تسيار ايدلمك).

كوندرمك (կէօնտէրմէք, թ.) ղրկել, խրկել, յղել (հմչ. اعزام، سوق، تسيار، اسبال، ارسال ا. يوللامق) كرى — ետ ղրկել, փոխադարձնել.

كوندرمه (կէօնտէրմէ. թ.) առաքում, յղում (հմչ. ارسال، يوللامه، اعزام، سوق، تسيار، اسبال).

كوندرى (կէօնտէրի, թ.) ողջերթ, յուղարկ. — يه كيتمك յուղարկել, ողջերթի երթալ :

كوندز، كوندوز (կիւնտիւզ, թ.) ցերեկ ցորեկ (հմչ. روز، نهار) — ين ցերեկին, ցորեկին, ցորեկ ատեն (հմչ. نهاراً) كيجه — գիշեր ցերեկ (հմչ. روز وشب، ليل ونهار) — صفا — օր ազուոր՝ ծագիկ — لك — ցերեկուան, ցերեկի. — لو — ցերեկեայ (հմչ. نهارى) كيجه‌لى كوندوزلى գիշերօրեիկ և ցերեկեայ

كونده (ֆիւնտէ. թ.) 1. տոնկապ. 2. ծուղակ. դարան. — يه دوشمك — ծուղակին մէջ իյնալ. — دن آتمق — խաբելով սխալ քայլ առնել տալ.

كوندەلك (կիւնտէլիք թ.) օրական (հմչ. يوميه) — جى — օրականով բանուոր. — لى — օրականով.

كونش (կիւնէշ, թ.) արեգակ, արև, արփի (հմչ. شمس، آفتاب، مهر) — چيقمق، طوغمق (خورشيد، كون طوغمق) արևը ծագիլ (հմչ. طلوع) — باتمق — արևը մարը մտնել (հմչ. غروب) — طوتلمق — արևու խաւարում (հմչ. كسوف) — اورمق — արեւահար ըլ. — كبي — արևու պէս փայլուն.

كونلك (կիւնլիւք, թ.) 1. օրուան. 2. օրական, առօրեայ, առօրին (հմչ. يومى، يوميه) 3. (ֆիւնլիւք) խունկ (հմչ. لبان، كندر).

كونلمك (կիւնլէմէք, թ.) 1. օրը անցնել. 2. մէկ օր մնալ.

Digitized by Google

کونیه، کونیا (կէօնեա, պ.) անկիւնաչափ գործիք ։
տ. کووه، کونك، کوونمك، کوورجين، کووز، کوه، کنك، کوکنمك، کوکرجين، کوکز ։

کوه (քիուհ. ك քիւհ, պ.) լեռ (հմմտ. طاغ، جبل) آتشفشان — հրաբուխ (հմմտ. وولقان، یانار طاغ) 2. (կիուհ, պ) աղտոտութիւն, քաք (հմմտ. بوق، نجاست) کوهی (քիուհի) լեռնային. شکوفهٔ کوهی լեռնային ծաղիկ. کوه‌برانداز (քիուհպէրէնտազ) լեռները տեղէն վերցնող, ամենայաղթ

کوهر (կէվհէր, պ.) 1 գոհար. 2. [բուռ.] արմատ. کوهرریز 1. գոհար թափող. 2. պերճախօս ։

کوهسار (քիուհսար, պ.) 1. լեռնոտ տեղ. 2. լերան գագաթ ։

کوهستان (քիուհիսթան, պ.) լեռնաստան, լեռնոտ տեղ ։

کوهرچله (կիւհէրչէլէ، کوهیلان քիւհէյլան) տ. کهرچله، کهیلان

کوهکن (քիւհքէն، کوه‌کوب քիւհքիուպ, պ.) 1. լեռ ծակող, լեռ ծեծող. 2. քաջամարտիկ. 3. Շիրինին սիրահարը՝ Ֆէրհատին մականունն է ։

کوی (քէօյ, պ.) գիւղ, գեղ (հմմտ. قریه، روستا) خلق — գիւղացիք. کوی مکتبلری գիւղական դպրոցներ. — عالمی գիւղի կեանք. کویداش գիւղացի, մէկ գիւղէ. کویلو (քէօյլիւ) 1. գիւղացի 2. կոշտ ու անկիրթ. کویلو بزی բարեկամ. لك — 1. գիւղացիութիւն. 2. կոշտութիւն. کوی (կիույ, պ. հրամայական کفتن ի. բնէ՛. առանձին չի գործ.) տ. کفت. کوی (կիույ) գնդակ [խաղի] کوی وچوکان որդընկեց խաղ ։

کویا (կիուեա, կէօյա, պ.) 1. խօսող բող. او — խօսիլ. 2. իբր թէ, իբրև թէ. ك کویا իբրև թէ ։

کویسه (քիւվէյսէ. کویس քիւվէյս, ա. նուազ. کیسه ի) քսակիկ. کویس، کوسهٔ فطری، کوسهٔ فطریه փամփշտատաղ ։

کویش (կէվիշ, թ.) որոճում, որոճք. کتیرمك — որոճալ. کتیرن — որոճացող. کویش کتیرن حیوانلر որոճացող կենդանիներ (հմմտ. حیوانات مجتره) ։

کویندرمك (կէօեէնտիրմէք, թ.) 1. վառել, այրել (հմմտ. یاقمق، احراق) 2. պտուղը հասցնել ։

کوینمك (կէօյէնմէք, թ.) 1. վառիլ, այրիլ. 2. պտուղը հասնիլ ։

کویكی (կիւեէյի, կիւվէյի. թ.) փեսայ. ایچ — տուն փեսայ ։

کوینده (կիույէնտէ, պ.) բող, խօսող (հմմտ. متکلم، قائل) ։

کوینوك (կէօյնիւք, թ.) 1. կաթի փոքր աման. 2. մածունի պարկ ։

که (քի, պ.) 1. որ. 2. որ, թէ. وقتاکه երբոր. 3. (քիհ, պ. յգ. کهان. հկ. مه) փոքր, պզտիկ. کهان ومهان (քիհան ումիհան) փոքրեր ու մեծեր (հմմտ. صغار وکبار) کهتر (քիհթէր) աւելի փոքր. کهترین (քիհթէրին) ամենափոքր, փոքրագոյն. کهین (քիհին) փոքր ։

که (քէհ, կէհ, քիւհ, պ. համռ. کاه، کوه էն) տ. کاه، کوه ։

کهانت (քէհանէթ, ա.) գուշակութիւն, հարցկութիւն ։

کهر (կիւհէր, պ. համռ. کوهر էն) տ. کوهر. پاره — գոհարի կտոր. بار — 1. գոհար տեղացող. 2. շատ օգտակար. باش — գոհար սփռող. فروش — (կիւհէրֆիւրուշ) գոհարավաճառ ։

کهربا (քէհրիւպա, պ. աղաւ. քէհրիպար) 1. սաթ. 2. սաթեայ, սաթէ

کهرچله (կիւհէրչիլէ, պ.) բորակ. لی — բորակային ։

Digitized by Google

كهرور (կիւհիւրվէր, պ.) 1. ազնիւ, գոհար. 2. տաղանդաւոր, խելացի. պسركهرور գոհար՝ ազնիւ որդի

كهسار، كوهسار ، كهستان، (համառօտ. كوهسار، كوهستان .ա(են كوهستان

كهف (քէհֆ, ա. յգ. كهوف) 1. այր. անձաւ. 2. քարայր, քարան. ձաւ [հմմ. غار، اين، مغاره] 3. ապաստան, ապաստանարան [հմմ. ملاذ، پناه، ملجأ] 4. [մրգկզ.] խոռոչ. الرئه — (քէհֆիւրրիէ) լերարդի խոռոչ. القوم — (քէհֆիւլգավմ) ցեղին ապաստարանը. — اصحاب անուանեալ Եօթ քնաւորի մը հալածանքէն փախչելով քարայր մը ապաստանելով ցմահ ննջող եօթն ընկերք և իրենց շունը. كهفی (քէհֆի, ա. իգ. كهفيه. մրգկզ.) խոռշաւոր. խոռոչաւոր كهفيت (քէհֆիյէթ) խոռշաւորութիւն ։

كهكشان (քէհքէշան, պ.) յարդգող [مجره، حاجيلريولی، صمان اوغريسی]

كهل (քէհլ, ա. յգ. كهول، كهال، كهلان، իգ. كهله. յգ. كهلات քէհլաթ քէհէլաթ) 1. երեսունէն երկուքէն մինչև յիսունննոց մարդ, չափահաս մարդ, կատարեալ մարդ. (հմմ. كامل) 2. մազին մէջ ճերմակ ինկած մարդ ։

كهله (քէհլէ, թ.) ոջիլ [հմմ. قل، بيت] կամլ, كهله (قمله) — سی تختهـلی մը ... ջլոտ [հմմ. بيتلی] كهله‌لنك ոջլոտիլ ։

كهن (քիւհէն, պ.) 1. հին, վաղեմի, հնաւուրց [հմմ. قديم، عتيق، اسکی] — دير հնաւուրց վանք. 2. հնցած, հին, գործածուած [հմմ. قوللانلمش، اسکيمش، كهنه، مستعمل] 3. տարեց, տա. րիքոտ [հմմ. يashلی، مسن] كهنسال (քիւհէնսալ) 1. տարեց, տարիքոտ. 2. հին հնաւուրց. كهنپير (քիւհէնփիյր) հնամենայ ծերունի (հմմ. پيرفانی) ։

كهنه (քիւհնէ, պ.) 1. հին. كهنه شراب հին գինի. 2. հնցած, մաշած, հին [հմմ. مستعمل، قوللانلمش، اسكيمش] — لباس հին՝ հնցած հագուստ. كهنه فكر ծթռած ուղեղ. հին գլուխ. — فروش հնավաճառ. — موسم — آشنا [հմմ. صوك، بهار، خزان، فصل خريف] 3. (քէհէնէ, ա. յգ. كاهن ի) كهنه‌لنك (քիւհնէլէնմէք) 1. հննալ, մաշիլ. 2. ծերանալ ։

كهواره (քէհվարէ, պ.) օրօրոց, օրօ. րան, օրօրոց. օրրան [հմմ. مهد، بشيك] — زيب وجود او աշխարհ գալ, ծնիլ [մեծ մարդոց հմմ.] فنا — աշխարհ։

كهول (քիւհուլ, ա.) մկնատարդ ։

كهولت (քիւհուլէթ, ա.) չափահա. սութիւն, հասուն հասակ ։

كهيا (քէհեա. ալա. كتخدا են) ա. اصناف كهياسی. كتخدا արհեստա. պետ. محله كهياسی թաղի գործակատար. قپو — سی. كوی كهياسی գիւղի փերակացու. ա. اصناف كهياسی يوق. كتخدا անկարգ. كهيالغى արհեստապետութիւն ։

كهيف (քիւհէյֆ, ա. մրգկզ.) խո. ռոջեակ. խոռոջիկ:

كهيلان (քիւհէյլան, պ.) ազնիւ ե. րիվար, արաբական լաւ ձի.

كى (քէյ, ա.) 1. խարում [հմմ. داغلامه] 2. տալ. խարան [հմմ. ياق، كى‌مديد] խարող. 3. (քէ°յ, ա.) մինչև ե°րբ. تاكی (թաքէ°յ) մինչև ե°րբ ։

كى (քի, թ.) 1. մասնիկ որ սաստա. կան ածականներէն վերջ կը դրուի, և սաստկական դերանուն կը շինէ. օր. (كيمی ... սینكی ...) 2. ներգոյական հոլովէ վերջ կը դրուի և ... կը ցուցունէ (كی اوده ...)

Digitized by Google

قوشى – 1. ڭڭىك ‹ئۇ.› يوغ. قوشى يوق. 2. مۇ-
ئەييەن ۋاقىت ئىچىدە ئىش قىلىدىغان ئادەم ياكى ھايۋان [ئۇ-
يۇ.] كۈن – كۈندۈزلۈك ئىش. 2. كۈندۈزلۈك ھەق. – 1. كۈندۈزى. 2. كۈن-
دۈزلۈك. كۈن – كۈندۈزلۈك ئىشلىمەك. كۈ – كۈندۈزلۈك ئىشلەيدىغان (كۈندۈزلۈك ئىشلەيدىغان) كۈندۈزلۈك، كۈندۈز ئىشچى :

كيخسرو (كەيخۇسرەۋ, ف.) كەيخۇسرەۋ (ئۇ. ئوسۇل) :

كيچيك (كىچىك. كىچى كىچىك) كىچىك-ئۇششاق. كىچىك (ئۇ. ئەجنەبىي) :

كيد (كەد, ئا.) ئەندىشە، خاتىرجەملىك (ئەرەب «ھەدە») :

كيدرمك (كىدىرمەك, ف.) قىستىماق، ۋاقىرماق، ئەندىشە قىلماق [مۇ-
ئا.] :

كيش (كىشى, ف.) 1. كۈنى. كېچە. 2. كېچىلىك ئۇيقۇ. 3. كېچىلىك، ۋاقىت (ئۇ. رىقار، مىسى، حركەت، ئوش رەۋىشى) :

كيشمك (كىشمەك, ف.) كىچىكلىتىش، كىچىكلىتىپ ئەكىرىش، كىچىكلىتىپ قويۇش :

كيطلك (كىتىلمەك, ف.) كېلىش :

كيدن (كىتكۈ, ف.) كېتىش (ئۇ. داخىل ھالەت، روئان، ذھاب) :

كير (كىر, ھ. ف. كىرگەن. كىرمەك. ئۇ. كىران) كىرىش. كىرگۈچى ئەسكەر-
ئىسكا. كىرگۈچ ئاتىلىقچە ئەسكەر :

كير (كىر, ف.) 1. ئىچى. ئى – ئىچىدە، كىچىك ئىچى – ئىچىدىن ئىچىگە. 2. ئىچكى، ئىچىدىكى. ئىچ – ئىچىدىكى ئىچ كىيىم. ئىچ – ئىچىدىكى ئىچ كىيىم :

كيرچ (كىرەچ, ف.) كىر. غىلاپ – قىلىچ قىنى. ئوق – كىرىچ ئوقى. چىڭ ئاشلىق كىرىچى :

كيرشمك (كىرىشمەك, ف.) 1. كىرىشىش، كىرىشكەن ھالەتتە بولماق (ھالدان) 2. ئاچچىقلىنىش، ئاچچىقلىنىپ كېتىش :

كيركين (كىركىن, ف. ئىسمى. كىركىر) كىشى، ئىنسان، ئادەم. كل – 1. ئادەمگەرچىلىك. 2. ئىنسانىيەت :

كيزار (كىيەزار, ف.) كىيىم، كىيىنىش، كىيىنىش ئادىتى، كىيىنىش ئۇسلۇبى [ئۇ. چاپ، ئاۋلاق، چىن] چىن كىيزار كىيىنمەك –

كياست (كىياسەت, ئا.) ئەقىللىقلىق، كونا ئادەتلەرنى ئۆزگەرتىش ئىقتىدارى [ئۇ. ئاقكالىك، زېرەكلىك، فاتانەت، ذكاوەت] ئەربابلار كىياستىدىن (ذكاوەت، فاتانەت) زېرەكلىك

كيانوس (كىيانۇس, ئا.) كاپتاۋاشى، كاپتان. – ئوماق كاپتانلىقى، كاپتانلىق ئىشى. كيانوس كاپتانلىرى. كاپتانلىق ئوماقنى كيانوسى

كيك (كىك, ف.) كۆك. ئاسمان [ئۇ. ئاسمان] ئاسمان رەڭ، كۆك رەڭ

كيلك (كىلىك, ف.) كىلىك، كىلىك ئىشلىتىش ئادىتى، كىلىك ئىشلىتىش ئۇسۇلى

كيمك (كىمەك, ف.) 1. كىيىم، كىيىنىش (ئۇ. كىيىنىش، ئۇسلۇب) 2. كىيىم، ئوتتۇرا كىيىم. 3. كىيىم، ئۇستىدىكى كىيىم. 4. كىيىم، كىيىنىش ئادىتى] – ھاۋا كۆرسىتىش. – ھاۋا ئۇدىسىنى ئۆلچەش. – كۈن ئۆلچەش. – يىلنى كۆرسىتىش. – ئۇستىدىكى كىيىمنى ئۆلچەش. – ئۇستىدىكى كىيىمنى ئۆلچەش. – خوش ھاۋانى بېشارەت قىلىش. – كىيىم ئۆلچەش. – ئىنسان ئۆلچەش. – كۈن 1. ئەت قىلماق 2. كىيىنىش. ئەل. كىيىنىپ كولوك كىيىنمەكلىك – يۇز كىيىم. كىيىم كىيىنىش، كىيىنىش ئادىتى، كىيىنىش ئۇسلۇبى :

كيتى (كىتتى, ف.) دۇنيا ‹ئۇ. ئالەم› دۇنيا (جهان) – كيتىستان (كىتتىستان, ف) دۇنيا – ئۇزۇم – دۇنيا ئەھۋالى. ئۇزۇم كېتى ئاپتاپ :

كيجمك (كىگىمەك, ف.) كىگىز قىلىش، كىگىز ئىشلەش :

كيجه (كىگە, كەگە, ف.) كېچە ‹ئۇ. ئاخشام› كېچە – يېرىم كېچە. كېچە كۈندۈز

Digitized by Google

կիրիլմէք, (թ.) մոռնալ. յիշողութիւնը կը մոռնայ. յիշողութիւն չի մոյսաբիր

կիրմէք, (թ.) 1. մոռնալ (հմմ. ունուտմաք) 2. ինդալ [հիւանդութիւնէն] 3. միջամտել (հմմ. ալտիմա) 4. գալ [ամառ, ամիս եւայլն] – ամառ միջամտել. կիրկէնը ամանուն վրայ ալ. կիրկէ ալաշը մէկ տեղ ապրիլ. – ուժ գլուխը մտնել, հասկնալ. – ականջ դնել և ակզբունք փոխել. – ուհանուր մեղքը առնել. – կոչ (կիրկէյի կիրմէք) փեսայ ըլլալ, ամուսանալ ուրիշ ընտանիքի մը հետ [անուտաք] :

կիրկ, (թ.) 1. մատ. 2. մրդոյակ. ն – մրջակաւոր :

կիրու, (կիրուս, թ.) տ. կրկ. – ընտ. պատահական, ասկէ վերջ

կիրի, (կիրիցի. տես կիրիցի) 1. ներս մտած մարդ. 2. տոպրակի մէջ յաւելուած լրացուցիչ ընդունելութիւն մը ընելու համար :

կիրկիլէմէք, (թ.) գաղտնի պահել, ծածկել, թաքուն պահել. մէկը կիրկիլէմէք, թաքուն պահել, չերեւնալ. թաքչիլ :

կիրկիլէմէք, (թ.) պահուըտիլ, ծածկուիլ, թաքչիլ :

կիրկի, (թ.) գաղտնի, ծածուկ. կիրկի – գաղտնի, ծածուկ (հմմ. կրկ) – ուշ – գաղտնապէս, ծածուկ, գաղտագողի (հմմ. կրկէ) :

կիս, (կիսս, ա.) 1. քսակ. 2. [մրդկ.] փոշտ, պարկ. կիսս էտ կէսկին (զեվաթիւլիսս, ա. կենդ.) պարկաւորներ. կիսս – (կիսսի սէպին) ձկան փամփուշտ

կիսսու, (կիսսուս, պ.) մազ, գէս, շեր (հմմ. շաճ ուս կիսսուցնուքը կիսսուցնուքը) :

անպարահատ՝ անուշադրութ. մազ – գիսաւոր. մազոտ՝ գիսաւոր աստղ

կիսսէ, (կիսէ, ա. ազգաբ. կիսէ) 1. քսակ. 2. հին տասն 500 դրամ. 3. քսակիկ. 4. [մրդկ.] փամփուշտաբեր, բուշտ, բշտիկ. կիսսէլու պատ – կարողութիւններ բաւել. կիսսէ ալ – քսակը մտնել, օգտաւէտ ըլլալ. կիսսէ (կիսէպիւր) քսակհատ. մազոտ կիսսէ (կիսէսուր, պ. ազգաբ. կիսէսուր) 1. քսակակալ. 2. գումարապահ. 3. մատակարար 4. հին տասն օգնական սրձանաց իր. կիսսէ (կիսէլէմէք, կիսէլմէք, թ.) քսակով չափել. մէկ – քսակով չափել :

կիսի, (կիսի, ա. իգ. կիսէ) բշտաւոր կան բշտաւոր :

կիշ, (կիշ, պ.) կրծոտ, քէշ, հատ. ատաք. (հմմ. ճաձա ուղ) – ան անկրօն, աննահատ (հմմ. յուդա) :

կիշնէմէք, (կիշնէմէք, թ.) վրնջել [ձի] (հմմ. կիշէլ) :

կիշնէմէք, (կիշնէմէք. ձագուկ կիշնէրի, թ.) վրնջիւն (հմմ. կիշէլ) :

կէյֆ, (կէյֆ, ա.) 1. որպիսութիւն, կեդրոնացուցարութ. (հմմ. շէյֆ) 2. գոհունակութ. հաճոյք. կէյֆէ գոհ ըլ. 3. ուրախութիւն, ցնծութ. (հմմ. հուշիալ ուրախալ) 4. խեթէ գինովութիւն. կէյֆ – խեթէ գինովութիւն մը պատճառել. ճաշէն կէյֆ ուզածին պէս, քան կուտ, քան չուզոյս. ան – խեթէ օրէն գինովցաւ. ձգէլ – զուարճանալ. կէյֆէ կոչնէլ կամքին երթալ. – կէյֆ խեթէ մը գինովցնել. հիմնէկէյֆ (կէյֆէմաեէս, ա.) ուրախութիւն. կէյֆէմայիւրիյս, ա.) ցաւալիկէյֆ (կէյֆէէքթէֆազ) քան կուտ, քան հաճոյս. ինչ – կրկնալիս – ինչպէս էք, կենցա-

Digitized by Google

կեսուր (էյմուս, ա. թժշ.) խիւս, ստամոքսի մէջ կերակուրի - զալարութիւններուն իրարու պէս է. յատկապէս ե. յատկապէս, անհանգիստ (հմմ. շլխոն) մէկը - ակար, անհանգստասէր (հմմ. շլխոն) մէկը - անհանգստասէրութիւն, տկարասրտութիւն (հմմ. շլխոն) մէկը - տկարանալ. անհանգիստ. գիտա ըլ. մէկ - 1. յղիանալ, ծոռնախտանալ. 2. թեթեւօրէն գինովնալ. ըմպել կեսուր, գուարթ, չէն շող. օր. (ըմպել ոռոմայ) 3. հանգիստ գտնել։

կեցի (էյջի. խգ. ագիլ ա.) կամայական. կան. ագիլ ձմեռ ' ձմեռ կեցի կամայական գործողութիւն։

կեփեթ (էյքիյէթ, ա. /գ. կեփեթներ) 1. արփիսութիւն. 2. որակ օր. (չմաքս պետութեան կեփեթէ որակին կը նայուի քանակին չի նայուիր) 3 անգիր, գործ, պարագայ (հմմ. խոսրով, ասիլ, ասոր) 3. ! քեր.; սեռ. քերական - սեռով։

կեպ, կեպէ (կէյիփ, թ.) եղջերու (ղազալ, ղէվ, ջեյլան, ահու) (հմմ.ահու, ղէվ, ջեյլան)

կէլ (էյլ, ա. /գ. կէլներ) 1.գրիչով չափել (յատկեն ևայլն. ձեռ կէլ կըլ (ձեռ կէլ կըլ) 2. գրիչ (հմմ. վըչկ)։

կէլար (էյլար, պ. ապառ. էյլէր) մառան. ջ - մառանապետ. ձին ջ կէլար մառանապետ։

կելոս (էէյլուս, ա.) մսակաղ. - մսակաղութիւն. ս - մսակաղային

կելէ (էյլէ, ա. գրիչ. ռումելի կելէ պզտիկ գրիչ։

կէս (էյմ, թ.) 1. ոչ, ոչ ոք. 2. ո՞վ. 3. յմէ. ո՞ւ կէս ո՞վ հոգ. կէս կը, ոչ ոք. յատկեն անոնք (հմմ. կէս) մէկը - կէսութիւն։

կեսել, կեսէլ (կէյսէլ, թ.) հագնիլ (հագուստ) (հմմ. կըսել)

կեսիկ (կէյսիճ, թ.) 1. անհատ, մէկը, ոչ ոք. յատկեն անոնք (հմմ. կէս) մէկը - կեսութիւն։

կեսուր (էյմուս, ա. յժշ.) խիւս, ստամոքսի մէջ կերակուրի - զալարութիւններուն իրարու պէս է. յատկապէս ե. յատկապէս, անհանգիստ (հմմ. շլխոն) մէկը - անհանգստասէրութիւն, տկարասրտութիւն (հմմ. շլխոն) մէկը - տկարանալ. անհանգիստ. գիտա ըլ. մէկ - 1. յղիանալ, ծոռնախտանալ. 2. թեթեւօրէն գինովնալ. ըմպել կեսուր, գուարթ, չէն շող. օր. (ըմպել ոռոմայ) 3. հանգիստ գտնել։

կեցի (էյջի. խգ. ագիլ ա.) կամայական. կան. ագիլ ձմեռ ' ձմեռ կեցի կամայական գործողութիւն։

կեփեթ (էյքիյէթ, ա. /գ. կեփեթներ) 1. արփիսութիւն. 2. որակ օր. (չմաքս պետութեան կեփեթէ որակին կը նայուի քանակին չի նայուիր) 3 անգիր, գործ, պարագայ (հմմ. խոսրով, ասիլ, ասոր) 3. ! քեր.; սեռ. քերական - սեռով։

կեպ, կեպէ (կէյիփ, թ.) եղջերու (ղազալ, ղէվ, ջեյլան, ահու) (հմմ.ահու, ղէվ, ջեյլան)

կէլ (էյլ, ա. /գ. կէլներ) 1.գրիչով չափել (յատկեն ևայլն. ձեռ կէլ կըլ (ձեռ կէլ կըլ) 2. գրիչ (հմմ. վըչկ)։

կէլար (էյլար, պ. ապառ. էյլէր) մառան. ջ - մառանապետ. ձին ջ կէլար մառանապետ։

կելոս (էէյլուս, ա.) մսակաղ. - մսակաղութիւն. ս - մսակաղային

կելէ (էյլէ, ա. գրիչ. ռումելի կելէ պզտիկ գրիչ։

կէս (էյմ, թ.) 1. ոչ, ոչ ոք. 2. ո՞վ. 3. յմէ. ո՞ւ կէս ո՞վ հոգ. կէս կը, ոչ ոք. յատկեն անոնք (հմմ. կէս) մէկը - կէսութիւն։

կեսել, կեսէլ (կէյսէլ, թ.) հագնիլ (հագուստ) (հմմ. կըսել)

կեսիկ (կէյսիճ, թ.) 1. անհատ, մէկը, ոչ ոք. յատկեն անոնք (հմմ. կէս) մէկը - կեսութիւն։

կեսուր (էյմուս, ա. յժշ.) խիւս, ստամոքսի մէջ կերակուրի - զալարութիւններուն իրարու պէս է. յատկապէս ե. յատկապէս, անհանգիստ (հմմ. շլխոն) մէկը - անհանգստասէրութիւն, տկարասրտութիւն (հմմ. շլխոն) մէկը - տկարանալ. անհանգիստ. գիտա ըլ. մէկ - 1. յղիանալ, ծոռնախտանալ. 2. թեթեւօրէն գինովնալ. ըմպել կեսուր, գուարթ, չէն շող. օր. (ըմպել ոռոմայ) 3. հանգիստ գտնել։

կեցի (էյջի. խգ. ագիլ ա.) կամայական. կան. ագիլ ձմեռ ' ձմեռ կեցի կամայական գործողութիւն։

կեփեթ (էյքիյէթ, ա. /գ. կեփեթներ) 1. արփիսութիւն. 2. որակ օր. (չմաքս պետութեան կեփեթէ որակին կը նայուի քանակին չի նայուիր) 3 անգիր, գործ, պարագայ (հմմ. խոսրով, ասիլ, ասոր) 3. ! քեր.; սեռ. քերական - սեռով։

կեպ, կեպէ (կէյիփ, թ.) եղջերու (ղազալ, ղէվ, ջեյլան, ահու) (հմմ.ահու, ղէվ, ջեյլան)

կէլ (էյլ, ա. /գ. կէլներ) 1.գրիչով չափել (յատկեն ևայլն. ձեռ կէլ կըլ (ձեռ կէլ կըլ) 2. գրիչ (հմմ. վըչկ)։

կէլար (էյլար, պ. ապառ. էյլէր) մառան. ջ - մառանապետ. ձին ջ կէլար մառանապետ։

կելոս (էէյլուս, ա.) մսակաղ. - մսակաղութիւն. ս - մսակաղային

կելէ (էյլէ, ա. գրիչ. ռումելի կելէ պզտիկ գրիչ։

կէս (էյմ, թ.) 1. ոչ, ոչ ոք. 2. ո՞վ. 3. յմէ. ո՞ւ կէս ո՞վ հոգ. կէս կը, ոչ ոք. յատկեն անոնք (հմմ. կէս) մէկը - կէսութիւն։

կեսել, կեսէլ (կէյսէլ, թ.) հագնիլ (հագուստ) (հմմ. կըսել)

կեսիկ (կէյսիճ, թ.) 1. անհատ, մէկը, ոչ ոք. յատկեն անոնք (հմմ. կէս) մէկը - կեսութիւն։

Digitized by Google

لج (լահի, ա. լոյ էն. իգ. հմմ) 1. փայլուն, փայլող. 2. յայտնի, ականաւոր (հմմ. ظاهر «յայտնի») 3. յիշուող. خاطر او لج – մտք գալ. յիշուիլ ։

لجه (լահիա, ա. գ. ձ՚ոյ. ներ սեռ.է) 1. տեղեկագիր. 2. ծրագիր. قانونیه لجه՚ օրէնքի ծրագիրը. هیئتیه لجه՚ վերաքննութեան տեղեկագիրը. موکله – հակառակ տեղեկագիրը

لجم (լահմ, ա. գոյ էն) յանդիմանող, սաստող. لجم՚ յանդիմանութիւն

لجباز (լապիւաս, լապիւս, ա.) 1. անհրաժեշտ, ստիպողական. 2. անհրաժեշտաբար, ստիպողաբար ։

لجبس (լապխս, ա. սեռ էն) ՀԳագած. البسهٔ رسمیهٔ لجبس՚ – ով հագնիլ. լաւ պաշտօնական համազգեստով ։

لجین (լիէկվէյն, ա.) հասս հայր և հասմասյր. قیز قرندشی – Հասմս հայր և Հասմս մայր քոյր ։

لچین (լափչըն, ֆ.) անկրունկ կիսակօշիկ. ծոշիկ – ։

لچه (լափա, ֆ.) 1. խիւս. 2. տաճ ցս – کوچکلی՚ մոլոշի տաճ. کی – խիւսի պէս կակուղ. جی – թոյլ, մեզկ. لاقق – խիւս դառնալ. جیلق – մեզկութիւն, թուլութիւն ։

لحه՚ (լէավէ, ա.) աստիճանաթիւն, նուաստութիւն. (ագիւն «آچلغلق») ։

لات (լաթ, ա.) կուռքի մը անուան և զոր անաստուածութեան առեն արաբները կը պաշտէին ։

لاتین (լաթին, ֆ.) յատին. տասնեակ – լատինական հռոմէական եղերկեայ. چیچک – քաքիւսին. լաւ կոչ լատիներէն ։

لجیر (լաճէրէմ, ա.) ի հարկէ, անտարակոյս. چوچه՚ «ըստ»

لاب (լաւ, ա.) ոչ. قالا (լաէգալլ) առնուազն. کشا անտարակոյս ։

لابالا (լաիւպալի, ա.) 1. անհոգ, անտարբերութ. 2 ընտանեբար. کوشوندی – ընտանեբար տեսնուիլ. առանց քաշուելու տեսակցիլ. بالابالا 1. ընտանեբար, առանց քաշուելու. 2. անհոգութեամբ, անտարբերութեամբ

لاابالی 1. անտարբերութիւն, անհոգութիւն. 2. ընտանեբիւն ։

لاب (լիէպ, լիէպին, ա.) հմմահասյր, հար կողմէ (հմ. لا լիւմմին) ։

لابد (լապատա, ֆ. բուս.) ուեխուկ ։

لأبس (լապէս, լապէիս, ա.) հոգ չէ, ինչա չունի (հմմ. بأس یوقدر)

لاپ (լապէ, ա.) տգաշողական խօսք

ی – ալքօլական, ալքօլային. տար՚ ալկոհոլական ալքօլային մարմիններ ։

کیوان (էէյվան, պ.) երեսակ (հմմ. زحل) տար՚ կիւան ջոշ ։

کیم (կիյիմ, ֆ.) հագուստ, կապուստ (հմմ. لباس «պատմ») – յաւ հագուածք չգուածք ։

ل

ل (լեամ) 1. Ձ տառին անունը քսանըվեցերորդ գիրը. 2. թուական արժէքն է 30. 3. Շեմվալ տարոյ համառօտութիւնն է. 4. (լի, ա.) հաւատարմ. لبسل (լիսէպէլին) պատճառուելիք (լիմասլաճաքին) գործի մը համար, գործով մը. تجارتلر (լիթճարէթին) վաճառականութեան համար. ﷺ (լիլլահի) Աստուծոյ համար։

ل (լա, ա.) ոչ. قالا (լաէգալլ) առնուազն. کشا անտարակոյս ։

لاابالی (լաիւպալի, ա.) 1. անհոգ, անտարբերութ. 2 ընտանեբար. کوشوندی – ընտանեբար տեսնուիլ. առանց քաշուելու տեսակցիլ. بالابالا 1. ընտանեբար, առանց քաշուելու. 2. անհոգութեամբ, անտարբերութեամբ

لاابالی 1. անտարբերութիւն, անհոգութիւն. 2. ընտանեբիւն ։

لاب (լիէպ, լիէպին, ա.) հմմահասյր, հար կողմէ (հմ. لا լիւմմին) ։

لابد (լապատա, ֆ. բուս.) ուեխուկ ։

لأبس (լապէս, լապէիս, ա.) հոգ չէ, ինչա չունի (հմմ. بأس یوقدر)

لاپ (լապէ, ա.) տգաշողական խօսք

Digitized by Google

լազ (լազ, թ.) լազիկեցի. ծնունդ լազի (լազիսթան) լազիկեցիներու երկիր :

լազգ (լազգ, ա. լազգն էն. թ.ք.) մատզուկ (պատանի) :

լազմ (լազմ ա. լազմն էն. իգ. լազի) 1. պետք, պիտանի (հմմ. գործ, ծառայութիւն, օգուտ) 2. (քեր.) հզոր բայ. կէտ – հարկ ըլլալ, պետք ըլ. (հմմ. պատշաճ ու հարմար ըլլալ, վայել ու նպատակի համեմատ ըլլալ) ինչ կ՚ըլլայ, ինչ կը պատահի. կալ – (լազմը կայր մխիթարեց) անհրաժեշտ էր . լազմ – լազմ չի լազմ [իրարմէ անբաժան (պետք)–ոչ պիտանի պետք. – ոչ ոքի ինչ իրաւունք պետք. լազմի պետք, պիտանի, կարեւոր. լազմի անպետ (սխալ ծիւղը լազմ է) լազի (լազմէ, ա. յգ. լազմ, լազմեր) 1. պետք. 2. հարկ, պարտք. լազիսութիւն հազգ-լեզուներուն պետքը. կերպ լազի չնորհաւորելու իմանալ պարտքը :

լազուրդ (լազուրդ, իտ.) մարգարտագոյն (հմմ. պուճուճագոյն) :

լազվ (լազվ. լազվ էն) 1. փակչող. 2. հատուտուն :

լալ (լազալէ, ա. իբր ազդ.) անպակաս բլլալ :

լալ (լազ, թ.) ուժգին կուժ և ուրիշ փոքր կուժ :

լասպա (լասպա, իտ.) հաւաքը տարտղնելը :

լասպիզ (լասպիզ, ֆ.) 1. առաձգական խէժ, ձգախէժ. 2. կրկնակօշիկ. 3. առաձգական, առաձիգ. լեզուն (լասպիզլի, թ.) առաձիգ, առաձգական. լաւ – առաձիգ պատասխան. լեզուն (լասպիզլիլեք. սխ. գործ.) առաձգականութիւն.

լասպիզլիլեք (լասպիզլիլեք, ա.) առաձգականութիւն :

լաստ (լաստ, պ.) յատան, յարդանոն, ապխտակ խուրձ :

լաստիկա (լաստիկա. հմմ. լաստիկէ, ա) փոքր փամփշտարան :

լարտ (լարտ. լարտ. լարտիատագ, թ.) մկկէն խմկ. յանկարծ :

լազգրէե (լազգրէե, ա.) լաւագոյնէ (գաւառաբ մը անունն է) :

լաջ (լաջէլի, ա.) համար. պատճառաբ. առիթ. լաջէլ (լաջէլիքիւարէ) մաճառականութեան համար լաջէլ (-քքանիսի) առանց համար

լաջորդ (լաջորդէս, ա. պրս. յաջորդէն) 1. յաջորդութիւն, յաջորդ. 2. – ութ – երկնակապոյտ, կապտագոյն, լաջորդ :

լաչին (լաչին, թ.) սպիտակորեակ բաղէ :

լահ (լահդ, ա. յգ. լահք էն. իգ. լահի) 1. միայնակ. 2. աւելցուած. 3. այժմու, ներկայ (հմմ. ընթացիկ. հմմ. ընթացք) ու – 1. միանալ. 2. աւելնալ :

լահզա (լահզա, ա. յգ. լահզալ) 1. յաւելուած (հմմ. հոմանիշ ուրիշ) 2. յարակից օրէնք. յաւելուած (նոյն)

լահմ (լահմ, ա. լահմ էն) մսակեր. ուշադրելի կենդանիներ մսակեր կենդանիներ

լահանա (լահանա, յ. ա. ձգձմ պրակ տերբ. թ. ձաղգ) կապամբ :

լահուս (լահուս, ա.) չաչդուած, ձախորդ մարդ

լահավլէ (լահավլէ, ա.) չիք գործիք. ձրիաբար լաւ ինչ մը պահանջել կամ անհանգիստ ընել պահուն կ՚ըսուի «Աստուած իմ ընծով» չիք գործիչն (նայէ):

լախ (լախ. պ.) տեղական մանրիկ ձկնատ քարուտ տեղ :

լադ (լատէն, պ.) յատան, յարդանոն, ապխտակ խուրձ :

լաթիկա (լաթիկա. հմմ. լաթիկէ, ա) փոքր փամփշտարան :

լար (լարբ. լարպ լարիատագ, թ.) մկկէն խմկ. յանկարծ :

լազգրէե (լազգրէե, ա.) լաւագոյնէ (գաւառաբ մը անունն է) :

لاسيما (լասիյեեմա, ա.) մանաւանդ, մանաւանդ. (հմչ. على الخصوص) :

لاشقه (լաշգա, իտ.) նաւուն մոյրու- խին Թուլացումը ։

لاشك լաշէքք, ա.) անտարակոյս (հմչ. لاريب، بلاشك، وشبهه، بلاشك، شبهه‌سز)

لاشه (լաշէ, պ. տղա. لاش) 1. դիակ (հմչ. جيفه) 2. անպիտան ասո. ւոր բան. 3. ընկղմած նաւուն եկերքն ինկած յատակը ։

لاشى (լաշէյ', ա.) ոչինչ. هیچ‌کیمسه — իբր ոչինչ (հմչ. هيچ قبيلندن)

لاصق (լասըգ, ա. لصوق են. բմշ.) մածուցիկ, մածուցիկ (یاپیشقان)

لاطه (լադա, իտ.) շինուկ երկայն տախտակ, կաւար ։

لاطائل (լադայիլ, ա.) անօգուտ (հմչ. بيهوده، عبث، بوش، فائده‌سز) بحاثی بتون — لاطائل խօսքերը ամէնքն ալ անօգուտ

لاعلاج (լաիլաճ, ա.) առանց ճար, (خواه ناخواه) կամայ ակամայ

لاعلى التعيين (լա ալէլթ թաինին, ա.) առանց որոշելու, առանց զանազանելու. — کوستروك :

لاغ (լաղ, պ.) 1. կատակ. 2. երգի- ծանք (հմչ. لطيفه، مزاح) :

لاغر (լաղար, պ.) նիհար, վտիտ (հմչ. آريق، ضعيف، نحيف) اسب — նիհար ձի. ی — նիհարութիւն :

لاغم (լաղըմ, թ. لاغيجى ա. لغم) լաղըմ ։ لغمجى

لاف (լաֆ, պ.) 1. պարապ խօսք. սնոտի խօսք. 2 խօսք. 3. պռ- նապարծութիւն. 4. խօսակցութիւն. 1 — խօսակցիլ. آغق — 1. շողոքորթել, շատախօսութիւն ընել. 2. խօսք նե- տել (հմչ. لاف (حرف اندازلق ، حرف آتمق) լաֆ խօսքով իՆչ կ'ըլլայ. بربنا، طور نبه كيرمز لافی ۱ մէկուն խօսքը ընել, յիշել. لافزن اورمق մեծաբանել, սնապարծիլ.

لافزن (լաֆզէն, պ.) 1. ունայն բան. 2. պռ- նապարծ, մեծախօսիկ [տղաս. լաֆա- զան] — لاف ، لافزنی (լաֆզէնի) 1. ունայ- նախօսութիւն. 2. սնապարծութիւն ։

لاق (լագ, Ֆ.) պորտեղի աւազան (հմչ. حوض) ։

لاقردی (لقردی լագրտը, թ.) 1. խօսք 2. խօսակցութիւն. 3. առ- կակութիւն. 4. վէճ. 5. խօսք, խնդիր 6 պարապ խօսք. اوزاق — آتمق — անոր հետ չի խօսուիր, շատ հպարտ է. — سی اوزاز խօսքը չըլլար, անկարելի է. — قارشدیرمق، بیتیرمك որոշել, ըլլշուելու տալ. խօսք խառնել, հաւանութիւն ընել. — خوش — հօսակցիլ, խօսիլ. جی — շատախօս ։

لاکردا (لاکرده լաքէրտա, թ.) պապած թիւնոս. قايقاقی لاکردا ։

لال (լալ, պ.) 1. համր, մունջ (հմչ. دیلسز ، ابكم ، — او) — չխօսիլ, համր ըլլալ. 2. մարգագոյն. شکوفهٔ لال մարգագոյն ծաղիկ (հմչ. زهر گلگون) ։

لآل (լէալ, لآلی լէալի, ա. եզ. لؤلؤ) մարգարիտներ. لآلی افشان — մարգարիտներ սփռող, մարգարտափիւռ — لآلی درخشان փայլուն մարգարիտներ ։

لالا (լալա, պ.) 1. դաստիարակ. 2. իշխանազուններու դաստիարակ

لالالق 1 դաստիարակութիւն. 2. իշխա- նազուններու դաստիարակութիւն ։

لالنغه (لالنغه լալանկա, ԻՏ.) ձու- գեղ (հմչ. یاغلی لقمه) ։

لاله (լալէ, պ.) 1. կակաչ. اشك — سی վայրի կակաչ. 2. ապուր (հմչ. اغلال، غل) 3. Թուղ քաղելու համար երկայն ձող. لالهزار (լալէզար) կակա- չավայր. لالهرخ կակաչայտ ։

Digitized by Google

لای (لاس) ۱. ل گرին անունը. 2. – تعریف յօգ ար է (ան). جیم – ل لے ար միանալով ի կ'ըլլայ և յատատաբ- թիւն կը նշանակէ. յաղագ جیم ո և է գիտողութիւն պէտք չէ. Կոչուի لام الف چոչուր փոքրիկ պատյատ մը կատարելէ. الفعل لام արմատին երրորդ գիրը. ناقص الفعل – քառագիր անկանոն վերջին գիրը

لای (լիիւմ, ա.) մօր կողմանէ հաւասարտյր :

لایه (լամպա, պլ. լամփա, ֆ.) 1. լամբար, ջամբար. ես – الکتریق էլեքտրական լամբար. 2. մատնէքը. لایهٔ مسانگ մատնէքաւոր [տախտակ] :

لاپاسه (լամփասա, թ.) 1. լայն և տեղ. դէմ – տեղ մարդ մը

لاچ (լաւիճ, ա. լաճ էն) փայլող, փայլուն, շուշդուն (յանդար) :

لاچار (լաւէճալէ, ա.) անպատճառ, անդրաժեշտ, ստիպողաբար (յօկօն لاچار کیده جکم). (հմմ. لابد 'حال ևօպ)

لامس (լաւիս, ա. մս էն) շօշափող. ـه ـهٔ قوهٔ շօշափելիք (ես خاصه لمس).

لامع (լաւի', ա. լոհ էն. ֆգ. պլոյ) փայլող, շուշդուն, շողուն, փայլուն, պայծառ. لامع نور جامع լուսաւոր մզկիթ. نور – (լաւիիւնուր) լուսաւոր. պլոյ (լաւիիս. ֆգ. լոյ) 1. շող. փայլատակում. 2 յատուկ անուն

لامکان (լաւէքեան, ա.) տեղ չունեցող. ամէն ուրեք եղող (հմմ. مکان جناب حق لامکان در) Աստուած ամէն ուրեք է (Աստուած տեղ չունի)

لاما (լաւա, ֆ.) երկայն և տափակ մետաղեայ տախտակ :

لامی (լաւի, ա. իգ. պլոյ) լատ գրին յատուկ. لامی اضافهٔ յատկացուցիչ յատկայնակ. 2. (լ) գրի յատկանիշ տարբերակ պլոյ ծայրագիծ. 3. [մզկ.] իոսկը

لانو (լանսզ, ֆ.) լանատակառք, լայնակառք :

لانه (լանէ, պ. ֆգ. լոյն) բոյն (հմմ. یووه) պարսկական բոյն, ընտանեկան յարկ. نرم – կակուղիկ բոյն. کبر – բոյն հաստատող. کبر او – բոյն հաստատել գնել :

لاو (լավա, ֆ.) հայհոյային ձևութ, լալիս (հմմ. کنایات) 2. ձագեր քաշել. 3. մեկէն կլլել :

لاوانده (լավանիա. պատրաստ, իտ.) հուսալի, դարգաս. – صوی լավանդայի ջուր, նարդոսի չուր

لاوطه (լավուդա, թ. աղաւ. ա. العدالة էն) 1. վին. قالچ – վին զարնել. 2. մանկաբարձ (հմմ. قابل) :

لاهف (լաիիճ, ա. ֆալ էն) 1. արդարութիւն խնդրող, հարատահարուած. 2. սիրտը այրած, արտակեզ (هاتف القلب، قلبی یانیق) :

لاهوت (լահուդ, ա.) Աստուածաբանութիւն (հմմ. الوهیت) – ـی – աստուածային, երկնային :

لاهوراکی (լահորաքի, թ.) լահորի կոչուած բարակ կերպաս

لاهوری (լահուրի, թ.) հնդկական գիտնականի կերպաս :

لای (լայ, ֆպ. նեցը լայէն) խօսք, խօսակցութիւն բարբառ :

لایتبدل (լաեէբէպէեէտ, ա.) անփոփոխ, անփոփոխ (չմտնէ)

لایتجزی (լաեէբէեէզզա, ա. անբաժանելի. – جزء հիւլէ. շատանդարտ (հմմ. ذره)

لایتغیر (լաեէբէկայեէր, ա.) անփոփոխ, անփոխելի, անայլայլելի. در – قانون օրէնքը անփոփոխ է

Digitized by Google

لاينزل (لاەەنقازل, ա. անշարժ էն) քնարուսյ, անհրաժարելի :

لئيم (լէիմ, ա. յգ. լիմ իգ. եէմի) 1. ստոր, անարգ. եէմի լիմ ստորին՝ անարգ արարքներ. 2. ժլատ :

لايموت (լաեմութ, ա. մութ էն) 1. անմահ, յաւիտենական. 2. չմեռնելու չափ. – موت չմեռնելու չափ կերակուր (հմմ. جيه قدر اولیه) ու – անմահական, իբրև անմահ :

لاينقسم (լաեննգասրմ, ա. թասիմ էն) անբաժան, անբաժանելի :

لايجوز (լաեեճուզ, ա. յուազ էն) անկարելի չըլլար, անպատեհ :

لب (լէպ, պ.) 1. շրթունք (հ'չ. ագիզ չ. եզր. 3. եզերք, եզր (հմմ. غنچه لب վարդաշուրթն. կրա – ծովեզերք. խոտ – (լէպի խասրա) երկինի հորիզոնը, աշխարհի – նաւահանգստի բերան. բալ (լէպալէպ), لب بر لب շրթունք շրթունքի, բերան բերնի, լեփլեցուն (հմմ. طولو طوب 'աշխոյն) ասե – (լէպ պէսթէ) 1. շրթունքը գոց. 2. լուռ, մունջ. լուռ ու մունջ. օր. لب چوره, մունջ. լուռ ու մունջ. օր. لب چوره ميم كبي ասե չէին միմ գրին պէս շրթունքդ գոց այսինքն, լռակեաց ապրէ')

لب (լիւպ, ա. յգ. լուպ) 1. նուշ, մրջնակ, պտուղի միս (հմմ. 'ջեչ) 2. (յգ. لباب) միտք, խելք (ջեր) :

لبا (լիպա, ա.) նախակաթ, գալ (հմմ. آغز 'աղզ) :

لباده (լիպատէ, ա.) 1. կարճ վերարկու. 2. Ձմրեայ տեղի անուն

لباس (լիպաս, ա. յգ. եալե) հագուստ, զգեստ (հմմ. ثوب 'սոպ) ու لباس لباس սուգի զգեստ հագնիլ

لبد (լէպէտ, ա.) կամ, մսդիկ (հմմ. كچه 'նէ նեմէս) :

لايتهاى (լաեէթեհի, ա.) անվերջ, անվախճան (հմմ. پايان) :

لايحصى (լաեուհսա, ա. իգ. եաէլ լաթուհսա) անհամար, անթիւ (հմմ. شمار 'սայ) :

لايزال (լաեէզալ, ա. ալ էն) ա. նոնց, անմահ, յաւիտենական. – خداى անմահն Աստուած. ى – անանցականութիւն. لايزالى նոյն անանց' տեւական գեղեցկութիւն :

لايطاق (լաեուդաղ, ա. թաղ էն) անտանելի, անհանդուրժելի, անբմբերելի. – مشه (մէշագգր լաեուդաղ) անտանելի տառապանքներ. لايطاق مالايطاق նկարելի առաջարկ

لايخطى (լաեուխդի, ա. խեթ էն) անսխալ, անսխալելի, անսխալական. օր. (դանդ եէկի) لايخطى պապին պէս անսխալ չէ) մեկնելի անսխալութիւն, անսխալականութիւն :

لايعد (լաեու'ուսս, ա. եատ էն) անչատ, անթիւ (հմմ. شمار 'սայ) ميلايعد – վէլաեուհսա) :

لايعقل (լաեա'գիլ, ա.) անզգայ, խելքը գլխէն գացած, բրտած (լիզոքը չգիտցող. لايعقل حمه (վէսթի –) անզգայ դիմում, յօրիկ :

لايغى (լաեա'ճի. եյոկ մալաեաճի ա.) անխնամ. زلزله لايغى մալաեաճի :

لايحصى (լաեուճիհուն, ա.) 1. դժբախտներ2ձեռնասուներ

لايق (լարգ, ա. լեագ էն. իգ. եեաէ) արժանի, պատշաճ, վայել, արժանաւոր. لايق նոյն անպատշաճ անվայել. لايق غيرلايقه 'եաէ նոյն անպատշաճ անվայել խօսքեր :

لاينقطع (լաեէճգադր', ա. ղեթ էն) շարունակաբար, անդադար

Digitized by Google

لحام (լիհամ, ա.) 1. ա. ոսկի 2. գր. ոսկի ։

لحاف (լիհաֆ, ա. գր. լհֆ) 1. վերմակ (հմշ. լուղուր) 2. [բառ.] պատեան. ա – ց – պատեանային ։

لحاظ (լիհազ, ա.) մտածում, դիտողութիւն (հմշ. ملاحظه, دقوشو)

لحاظه (լիհազա. լհֆ լէհազ, ա.) 1. աչքի ծայր. 2. կոպճանկի նայուածք. ։ ըզա ֆհֆ լհֆ ըզ ուշադրութիւնդ ակնարկ մը ներել ։

لحاق (լիհաճ, ա. գր. լհֆ) 1. վերմակ (հմշ. լուղուր) 2. [բառ.] պատեան. ա – ց – պատեանային ։

لحاله (լիհալա, ա.) ի հարկէ, անշուշտ ։

لحان (լիհան, ա.) 1. երգեցողութիւն, եղանակ 2. [բառ.] ձայնի ներդաշնակութիւն ։

لحد (լահդ, ա.) 1. գերեզման 2. [բառ.] ծոց, ծալք ։

لحظ (լահզ, ա.) 1. ակնարկ, նայուածք 2. [բառ.] ակնարկ, նայուածք ։

لحظه (լահզա, ա.) 1. ակնթարթ, վայրկեան 2. [բառ.] ակնարկ, նայուածք ։

لحم (լահմ, ա.) 1. միս 2. գր. միս ։

لحن (լահն, ա.) 1. [բառ.] սխալ, սխալանք 2. [բառ.] ձայնի ներդաշնակութիւն ։

لحيه (լիհյէ, ա.) 1. մօրուք 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لد (լադ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لدى (լադա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لذ (լաձ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لذة (լաձձա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لذيذ (լաձիձ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لزم (լազամ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لزوم (լուզում, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لسان (լիսան, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لسع (լասգ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لسعه (լասգա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لسن (լասն, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لسه (լիսէ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لص (լիս, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لصق (լասգ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لصوص (լուսուս, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لطف (լուտֆ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لطيف (լաթիֆ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لعب (լաբ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لعبه (լուբա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لعن (լան, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لغة (լուղա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لف (լաֆ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لفظ (լաֆզ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لقاح (լիգաճ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لقب (լաղաբ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لقد (լաղադ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لقطه (լուղթա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لك (լաք, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لكن (լաքին, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لكى (լաքա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لم (լամ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لما (լամմա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لمس (լամս, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لمعان (լամաան, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لمعه (լամգա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لمن (լիմն, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لن (լան, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

له (լա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لهب (լահաբ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لهجه (լահճա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لهو (լահու, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لهى (լահա, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لو (լու, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لوح (լուհ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لوز (լուզ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لوط (լուտ, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لوك (լուք, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

لون (լուն, ա.) 1. [բառ.] ծայր, ծայրամաս 2. [բառ.] ծայր, ծայրամաս ։

ليان (լիւպան, լիւպան, ա.) 1. կնգրուկ, ազնիւ խունկ, լիբանոս. 2. (լէպան) կամենալաճառ ։

ليبرا (լիպրա, ֆ.) լիտրա [հին չափ իբր 150 տրամ] ։

ليز (լէարիզ, պ) վերուան, լեփլեցուն. ։ – վերցուել, լեփլեցուն ել. ։ հար – չափազանց ուրախանալ ։

ليس (լէպս, ա.) 1. գեամ (հմշ. լիս որ աւելի գործ.) 2. երկխիմութիւն (հմշ. լիսէ որ աւելի գործ.) 3. (լիպս, ա.) հագնիլ ։

ليلاب (լէպլապ ա.) բոյեղ (հմշ. ըզ լիսէ որ աւելի գործ.) ։

ليلى (լէպլէպի, ֆ.) խորհրդաւոր սիրեցեալ – 1. խորհրդասիրեալ ծախող. 2. տարերք. ։ ձէ խոր խոր լիպլիջի լիպլիպ ։

لين (լէպէն, ա. գր. լիպ) կոմ (հմշ. լէպէն) կամենալաճառ. լին ծոյլ (համրոր լէպէն) կամենաթիւն. լին (լէպէնի, գր. լինայ) կամենատար, կամենային, կամենզէնք. ։ ձէ լինայ կամենի առնօթեան. լինայ կամենատ ։

لنان (լիւպնան, ա.) Լիբանան. լիբ լինան Լիբանան լեռը ։

لنب (լէպիպ, ա. ֆ. ան. թգ. ։ գր. լիպ) խեցգի, ուշիմ. ։ դ – խեցգի գլուխ ։

لى (լիպպի, ա. թգ. ։ 1. [բառ.] մանուած [պատուէ] 2. (լէպպի, ա. լաւ. լէպպէ) հրամիցէք մանել լի ։

ليمك (լէպպէյէ ա.) 1. հրամիցէք. 2. հրամանիդ հուս հնազանդ եմ ։

ليرة (լիբրէ, ֆ.) լիտր [իբր 150 տրամ] (հմշ. լիռ) ։

ليس (լէսս, ա.) հաստատուած և տեւական ըլ. (հմշ. ըլ գիմք գիմ) ։

لحد (լահտ, ա. յգ. լոձ) գերեզման (հմշ. ղյոր ، قبر) اطلاق العلم من اللحد على الدفن (լահտի ուղղագրելիմէ լիեհտիլել լահտի) խոր բնիկը գիսաոլմիանը օրոյ ոչեն մինչ ցգերեզման ։

لحس (լահս, ա.) լզել (հմշ. լալիկ) ։

لحظ (լահզ.ոնձն լէհյազան, ա.) աչքի ծայրով նայիլ (ڭوز اوجيله باقمق)

لحظه (լահզա, ա.) 1. կոպմանի նայուածք. 2. ակնթարթ. 3. րոպէ, պահիկ. ոձոնձն չ ակնթարթի մը ուշ ։

لحلاح (լահլահ, ա. բուս.) ձիենձադրիկ, սապտուկ. ՚ալեմ ալեհլահ սապտուկ ազդէր ։

لحم (լահմ, ա. յգ. լոզ) 1. միս (հմշ. ات ، كوشت) 2. [մրգի.] մուսա սրտուտ, մարմնանդ, մսակաշխի. մէյ - աւելորդ միս. لحم الكل (ահլիլլահմ) մսակերութիւն لحم الكل (էհլիլլահմ) մսակերութիւն

لحمى (լահմի, ա. իգ.ալհմ) մսային, մսուտ

لحمة (լահմէ, ա.) մսի կտոր (հմշ. پارچه اتى) ։

لحن (լահն, ա. յգ. ոզո նոձ ، ոձոլ) 1. եղանակ. 2. քաղցրերգութիւն, մեղգի, մրմնջերգ. 3. ընթերցանութեան սխալ 4. լեզու, բառ. كشف وزن لحن (լահ. ճիսուգիճաւ) տեսրապեցիկ մեղեդի

لحان (լէհհան, ա. ոձհէն) շատ սխալ կարդացող ։

لحنه (լահնա, ք.) կատմբ (հմշ. ڤاپوشه ، قوللر) ։

لحوصه (լօհօսա, յ.) ծննդական կին մասուղծին ։

لحوق (լուհուզ, ա.) 1. միանալ, մի ապում. 2. կցուիլ կցում ։

لحيانى (լիհեանի, ա.) երկայնամօրուս (հմշ. لحيه عظيم) ։

لحيقه (լուհայխա, ա. բուս.) կղոնձկ

لحيمه (լիհայմէ, ա. նուազ. لحم ի) մարմնի մսակ ։

لحيه (լիհեէ, ա. յգ. لحى լիհա) մօրուք (հմշ. ريش ، ڤقال) ։

لدغ (լէղ, ա.) օձէ և կարիճէ խայթուածք ։

لدن (լէխուն, ա.) 1. քով (որ սահ. ի մէջ չի գործ.) 2. գալատնիք. ցնձ աստուածային գիտութիւն. ցնձ (լէխուն). իգ. պնձ) աստուածային գիտութեան պատկանող. ցնեան (լէխուն). յգ. ցնձ ի. բայց իբր եզ. կը գործ) 1. աստուածային գալատնիք. 2. գալատնիքներ (հմշ. اسرار ، خفيا) օր. (ի վաղ ուշ ոնեան ցնձան ձիչ չ գործի մը գալատնիքներուն տեղեկանալ) ։

لدى (լէտա, ա. ալ ի տեղ լէտէ կը կարդացուի) 1. առեն, պահուն, ի. 2. յետ, ետք. لدى الحاجة (լէտէլհաձէ) ի հարկին. لدى التحقيق (լէտէթթահգիգ) յետ քննութեան. لدى السؤال (լէտէսիւալ) հարցուբէն ետք

لذائذ (լէզաիզ, ա. եզ. لذيذ ، لذيذه) հաճոյքներ, զուարճութիւնք. عيش - աշխարհային հաճոյքներ. لذائذ حيات կեանքին հաճոյքները. روحى - հոգեկան ներքին հաճոյքներ ։

لذت (լէզզէթ, ա. յգ. لذات) 1. համ, ճաշակ (հմշ. طعم ، چاشنى) 2. հաճոյք. ցձգ ցնձ - համ առնել, համ ճոյք զգալ. بى - անհամ. لذيذ - անհամութիւն. لذيذ - համով. - لذت آلمق - ց. 1. համով, համեղ. 2 հաճելի. بغر ցնձ հաճելի կեանք մը

لذلك (լիզալիք, ա.) ասոր համար, այս պատճառաւ ։

Digitized by Google

لذيذ (լէզիզ, ա. لذت էն. իգ. لذيذه) 1. համեղ, համով. میوه‌لر – համեղ պտուղներ. 2. համադամ, համով. اطعمهٔ لذيذه համադամ կերակուրներ ։

لذيذه (լէզիզէ, ա. յգ. لذائذ որ ռւերի գործ.) համեղք ։

لر (լէր, լար, թ.) թուրք. յոգնակիի մասնիկ, որ թեթև բառերուն վերջը (լէր), թանձր բառերուն վերջը (լար) կը կցուի ։

لرزان (լէրզան, պ.) 1. դողդողուն, դողդոջ, դողացող (հմմ. دیترك، رعشه‌دار). 2. դողալով. دست لرزان դողդոջ ձեռք ։

لرزش (լէրզիշ. لرزه լէրզէ, պ.) սար. սուռ, դող (հմմ. دیترمه، رعشه).

لرزه‌ناك (լէրզէնագ. لرزه‌ور լէրզէվէր, պ.) տ. لرزان ։

لزجى (լէզճի. ա. իգ. لزجیه) մածուն, մածուցիկ, կպչուն ։

لزوج (լիւզուճ. لزوجت լիւզուճէթ, ա.) մածանութիւն, կպչունութիւն. ی – մածուցիկ, կպչուն ։

لزوق (լէզուգ, ա.) բուս. մոմչոր, սպեղանի ։

لزوم (լիւզում, ա.) 1. պէտք. 2. պէտք, պիտոյք (հմմ. احتیاج) 3. յարգանք ընծայել, պաշտպանութ. لزوم مالایلزم (լիւզում մալայէլզէմ) ی – ո պէտք ունենալ. سز – անպէտ, աւելորդ. لى – [թ.] պիտանի, պէտք...

لسان (լիսան, ա. յգ. السنه، لسن լիւսին քիչ գործ.) լեզու (հմմ. ترك لسانی، لسان ترکی (زبان، دیل) թուրքերէն. لسان فرانسوی، فرانسز لسانی ֆրանսերէն. لسان آشنا (լիսան աշնա), لسن بیلیر լեզուագէտ. شناس – լեզուաբան. شناسی – լեզուաբանութիւն. آشنایی، آشنالق – լեզուագիտութիւն. حال – արտաքին վիճակ՝ երևոյթ. علم اللسان լեզուաբանութիւն. كلك – բամբասութիւն, պատիւը աղարտել. مزمار – [մրգկզ.] մակլեզու, կատիկ. مزمارى – մակլեզուական. الثور – (լիսանիւսսէվր) եզնալեզու (հմմ. صیغیر دیلی). الكلب – (լիսանիւլքէլպ. բուս.) պորտնուկ, շնգլխի. التهاب – լեզուատապ. لساناً (լիսանէն) 1. լեզուով. 2. բերանացի (հմմ. شفاهاً. հկ. تحریراً). لسانی (լիսանի, ա. իգ. لسانیه) լեզուական. مسائل لسانیه լեզուական հարցեր. لسانی الشكل (լիսանիյիւշշէքլ) լեզուաձև. یون – (լիսանիյուն) լեզուաբաններ ։

لسع (լէս', ա.) օձ՝ կարիճ խայթել.

لسین (լիւսէյն, ա. նուազ. لسان) 1. լեզուակ. 2. կշիռի լեզուակ, ձէտ

لش (լէշ. թ. պարս. لاشه էն) 1. դի, դիակ. 2. շատ գարշահոտ բան لش قوقق շատ գէշ հոտիլ ։

لشكر (լէշքէր, պ.) 1. զօրք (հմմ. چری، عسكر) 2. բանակ (հմմ. اردو). – شكن (լէշքէր շիքէն), – شكاف (լէշքէր շիքեաֆ), لشكر شكوف (լէշքէր շիւքիւֆ) բանակը ճեղքող պատառող, քաջամարտիկ, դիւցազն, հերոս (հմմ. قهرمان، دلاور). – كش، – كه (լէշքէր քեշան, լէշքէր քէհ) բանակավար, բանակատեղի ։

لص (լըսս, ա. յգ. لصوص որ ռւերի կը գործ.) գող, աւազակ (հմմ. ساروق، خرسز، دزد، اوغری) ։

لصاص (լիսաս. لصوصیت լէսուսիյէթ, լիւսուսիյէթ) գողութիւն, աւազակութիւն [հմմ. مسرقت، خرسزلق] ։

لصق (լէսագ, ա.) սպեղանի. مشمع – բուժամոմչոր. منفذ – խարանագեղ բշտակ, տապակ [پهلوان یافیسی] ։

Digitized by Google

լսօզ (լիւսուզ, ա.) փակչիլ, կըպչիլ (հմմ. ջուշտ, ջուշտլայ)։

լաֆ (լէդաիճ, ա. եզ. ճաբել) 1. գեղեցիկ խօսքեր. 2. կատակաբանութիւններ. 3. գեղեցիկ բաներ կամ գեղեցկաբան, կատակասէր. — յուր գեղեցիկ գրուածներ։

լաֆաթ (լէդաճէթ, ա.) 1. աղուորութիւն, գեղեցկութիւն, վայելչութիւն. 2. քաղցրութիւն, անուշութիւն. 3. գեղեցկութիւն, բարոյութիւն (օգի). լաֆաթլի 1. գեղեցիկ, աղուոր, վայելուչ. 2. քաղցր, անուշ. 3. յուր — անշնորհ, ապեղ։

լաթրոն (լադրօն, ֆր.) քարտէզ, քարտ (հմմ. ծարդ)։

լաֆ (լուֆ, ա. յզ. լաֆլամաք) 1. քաղցրութիւն գեղեցկութիւն. — տալ քաղցր քնութիւն. 2. բարիք, բարերարութիւն, շնորհ. ճլաճլ — բարի գեղեցիկ վարք. լաֆ ճաբլ (պիլուդիւճիէ քեալա) շնորհիւ բարձրելոյն. գիշեր ճաբլ — գիշեր քրէք. ճաբլ քար շնորհ, հաճելիք

լաճմ (լադմէ, ա.) ապտակ (հմմ. ճաճ, շիաղ) խօր; խորաղ — ապտակ. ճաճած, ապտակահար, ապտակ կերած

լաֆիճ (լադիճ, ա. լաֆլաճ էն) 1. լաւ, աղուոր, գեղեցիկ, սիրուն, քաղցր, վայելուչ (հմմ. գոզլ, հոսն, ճիլէ) (ճաճլ ճնոճ) նշանակ գեղեցիկ տեսարան. — գեղեցիկ լաւ բնութիւն. լաֆ ճաճլ խօսք. լաֆ — գոհունակել, շնորհալի. 2. հոգևոր, հոգեկան (ճանի) — լաֆ հրեշտակաբարոյ մարդ, շնորհալի մարդ. 3. Աստուծոյ իրը ածականն կը գործածուի. լաֆլայ ո՛վ շնորհատու Աստուած։

լաֆիճէ (լադիճէ, ա. յզ. լաֆլաճ) հմմ կատակ (հմմ. ճալ, ճալայ, ճրիֆ ճաճ. չկ. ճրիֆ ճեզել անհամ կատակ) 1. կատակ ընել, կատակել. ճոճլաչ — կատակ չի հասկնար. լաֆլաճ միայն կատակէ. — ճուզ, ճուճ — կատակասէր, կատակաբան. ճուզլայ — ճուճլայ լաֆլաճ կոլաճ — կատակաբանութիւն։

լաֆ (լէգա, ա.) 1. կրակ. 2. բոց. 3. դժոխքի մէկ անունը։

լաճ (լի՛ապ, ա.) 1. յորձանք, յորձ, շուրկ (հմմ. ճալիճ, ճալայ) (ճալիճ) 2. բանտուկ (հմմ. կր վերէպպա) ճլ — ճլ — յորձանային, յորձանաւոր. ճոճ — բռնասենդ, հոգ, աստանայի անձ։

լաճ (լու՛պ, ա. յզ. լաճլաճ) խաղ, զբօսանք. օր. (ճաճ ճաճ ալի ճաճ լաճ ճաճ) խաղով զբօսանքով պէտք չէ ժամանակ անցընել)։

լաճէ (լու՛պէ. լաճլ լու՛պէճ, ա.) խաղալիք (հմմ. ճնճէ, ճնճէճի) ճար — (ճարճէ լուպէճ պազ) ճաճպարար (հմմ. ճար, ճարճէ լաճլ ճաճպարարութիւն։

լաճլաճ (լու՛պիյեաթ, ա.) խաղ, ներկայացում [ճաճարական] օր. (ճաճլաճ ճաճ ճաճլաճլաճ ճաճ ճաճլաճլաճ ճաճլաճլաճ ճաճլաճլաճ) (հմմ. ճաճլաճլաճ ճաճլաճլաճ)։

լալ (լա՛լ, ա. պրակ. լալ էն) 1. կարմիր, յակինթ, սուտակ (հմմ. ճաճլ, ճաճլաճ, ճաճլաճլաճ) (ճաճլաճլաճ) 2. կարմիր մեխան. 3. կարմիր, կարմրատեսիլ. — լալ կարմրատեսիլ շրթունք. լալ ճաճլ; ճաճլ; ճաճլ; յակինթագոյն, կարմիր, ատրաշէկ. ճաճլ — (լալէվանի) գինի (հմմ. ճաճլ, ճաճլաճ. ճաճլաճ) 1. գինի. 2. արիւն։

Digitized by Google

لغزش (լաղզիչ, պ.) սայթաքում, սահում (հմմ. գեղ. «ջուր»):

لغزیده (լաղզիյէ, պ.) սայթաքած, սահած. պէ – ատրը սահած

لغم (լաղմ, թ.) 1. կոյուղի. 2. ականի (հմմ. չեչ.) 3. հակառակորդ ականի պայթեցնել. ճշդ – ական պայթեցնել. ճշդ – կոյուղի՛ ականը բանալ. ճշդ (լաղդմճը) կոյուղի մաքրող, ականահատ:

لغو (լաղ, ա.) 1. ընդել, ընդում. 2. խափանել, խափանում. ընդհանուր. լաղ ընդհանուրի կողմէ ընդել. ընդ – ընդհանուր լսողը մը խափանել. ընդ – ընդհանուր խափանել ուզել. ընդ – սրտ ընդել. 3. պարապ խօսք, բարբանջանք. – ընդ բերնի վարժութեամբ եղած երդում. որ չընդառնուիր. ընդ – խրոց յայտնի ընդունում. ընդ – լռելեայն

لغوفت (լօղօճէբ, յ. լօղօդէբ հաճախ) լօղօբէբ, յոտնաց պարտիւլպարանի մեծ պաշտօնեայ:

لغوی (լուկէվի, ա. գեղ են. իգ. լուկէվիյէ) բառական. լուկէվի մեհեան. լուկէվի թիւրիմանութիւն. լուկէվիյեուց) բառագէտներ, բառագիրներ. յաճախ նոյնպէս նշանաւոր բառագիրներ:

لغویات (լաղվիյեաթ, ա.) պարապ խօսքեր. ունայնաբանութիւն. ընդ – պարապ խօսքերով՝ ունայնաբանութեամբ զբաղիլ:

لف (լէֆֆ, ա.) 1 – ներփակել. լֆ ընդ ներփակուիլ. – ճշդ (լէֆֆուներ, քրկ.) քանի մը գոյական իրարատակէլէ վերջ, անոնց տականներէն երբ և բարերը առանձին թուելու. – պէրճ ճշդ երկու կարգ բառերէն մէկ

Digitized by Google

لغز (լուկազ, ա. յգ. լաղ) հարցման ձևով տանելուկ (ազնիւ, ճշդ)

لغزان (լաղզան, պ.) սայթաքող, սահուղ (հմմ. գեղ. «ջուր»):

لعل (լէ՛ալլէ, ա.) գուցէ. ալ լաղ ըլլ կուգայ, ճշդ կ՚երթէ վէ լէալլէ իլէ ... այսպէս այնպէս բանալով խաղցնել

لعن (լա՛ն, ա.) 1. հեռացնել (հմմ. 1 յաղ, ճշդ ալ ազ) 2. անէծք. 3. (լէանէթ, կատր.) անիծեց. ալահ՚ոմ (լէանէթ ոսլլահ) ըզմ ալահ՚ոմ լէան ալլահու ալէյհի) Աստուած զայն անիծէ, Աստուծոյ կրակը վրան խափի:

لعنت (լա՛նէթ, ա. սլա. նալլէթ) 1. անէծք (հմմ. ճշդ, գրզ, ալլէյլ եռանդ) 2. անիծանք, մեղք, խստարարոյ. 1 – անիծել. յն – անիծանք, անիծուած. ակն – անիծել (հմմ. 1 լաղ, ճշդ, գարագիսկ, ալլէյլ) ասոլլով (լա՛նէթլէմէ) անիծուած:

لعوق (լուուղ, ա. բժշ.) գեղ ըմպելի, լոքսիր:

لعین (լա՛ին, ա. լաղ, ճշդ են. իգ. ալէն) անիծեալ, անիծուած (հմմ. ճշդ) օրհնեալ – սէյթան անիծեալ սատանայ:

لغات (լուկաթ, ա. եզ լաթ) 1. բառեր. ասպէ – գործածական բառեր. սոյն լաթ (լուկաթ նիւվիյա) բառագիրք. 2. բառարան (հմմ. ճշդ, գրզ լաթ կամ լաղ) (գամուս) ճշդ – բառգրքոյկ:

لغت (լուկէթ, ա. յգ. լաթ) 1. բառ. 2. լեզու. արաբ – արաբ լեզու. 3. բառարան. ըմպել լաթ ճշդ ըմպել լաղ ալ լուկէթ պէլուկէ) բառ առ բառ. – լաղ բառագիտութիւն:

لغرض (լիկաուազ, լիկաուազիճ, ա.) գիտամիտ, խղճմտութեամբ

لغز (լուկազ, ա. յգ. ալաղ) հարցման ձևով տանելուկ (ճշդ, չեչէնա, ինգուշ)

لقطه (լուգդա, ա.) գետնէն գտնուած և առնուած իր. գիւտ

لقاطه (լուգադա, ա.) գետինը նետուած անտիրական իր։

لقلق (լագլագ, ա. յգ. լագլագը) 1. տե՛ս լագլագել [հմմ. ككك] 2. կափկափ, կափկափուկ. 3. պարապ խօսք։

لقلقه (լագլագա, ա.) տե՛ս. լագլագ. 2. 3.։

لقلقيات (լագլագիյեաթ, ա. սխ.գործ.) պարապ խօսքեր, բարբանջանքներ [հմմ. صايان سوزلر، هذيان چاچه] լագլագիյաթ ելլի վախտ կէչիրմէկ (ուրիշ) պարապ խօսքերով ժամավաճառ ըլլալ։

لقمان (լոգման, ա.) առած նշանաւոր առակախօս, իմաստասէր և բժիշկ մ'է. ասոր – եղեր [հմմ. ايثر]

لقمه (լոգմա, ա. յգ. լգը) 1. պատառ. 2. կերակուր [հմմ. طعام] ۱ – կերակուր ուտել. 3 կտոր. ՚էչ – կտոր չկայ. 4. չօթի. ասոր սրտի լգմէ պատառ չկայ. ۱ – – կտոր կտոր ընել, բզբտել. շուտ – (լոգմաճըմար) պատառ հատրոզ, կծծի [հմմ. إخميس]։

لوقوم، لقوم (լոգում, խ.) հանգուստապատառ. լգում շքեղ հանգստապատառ [հմմ. راحة الحقوم]։

لقيط (լագիդ, ա.) ընկեցիկ, մանուկ, լքուրդի [հմմ. طفل مترك] լգիդ ընկեցիկ աղջնակ (լագիդա)։

لكاف (լիքեաճ, պ.) համեստ (ոնի) զրոյ – ոսկեայ չամեստ։

لكام (լիկեամ, պ. սխ. է լիւկեամ) տե՛ս լամ։

لكد (լէքէտ, պ.) կից, աքացի [հմմ. چت] զն – կից զարնող, աքացի տուող. ու զն – կից զարնել. ։ լկդ խոյր (լէքէտխոր) կից ուտող։

لقدى، لاقردى (լագըրտը, թ.) ա. լաքրդի։

Digitized by Google

لس (լէմս, ա.) չօշափուած Հպուած. 1 – չօշափել, հպիլ (հմմ. ճիգ ճիգ ի ճիգ, յոգնած յոգնած) (յունարէն λίς) լսել իւրականութիւնն. լսել (լէմսի, թգ. լսել) չօշափելի :

لعات (լէմ'աթ, ա. եզ. առ ա.) լսեցնել արեւու փայլատակումով

لعان (լէմ'ան, ա) 1. փայլ, փայլատակում. 2. կնոջ անուն. 1 – փայլիլ, փայլատակել. շողալ :

لعة (լէմ'ա, ա. յգ. լսեր) փայլ, շող, փայլատակում (հմմ. յարկ, յարկ ի յարկ, յարկ ի յարկ)

لؤلؤ (լիւլիւէլիւիի, ա.) հեղինակ է, հեղինակէն է :

لزل (լէզէզէլ, ա. ա. լ. ալիզ լզել) յաւիտենական, տեւական :

لذا (լէնէօա, Թ.) առկայծել, խոյր, աչքերին :

لذاذ (լէնճա, ա.) աւիշ. լճին լճան նեղբնաւիշ :

لذاوى (լէնճաւի. լճան լէնճէվի, ա. յգ. ալճան) աւշային. – շիշ աւշային խառնուածք :

لذ (լէնկ, պ.) կալ (հմմ. ալիզ, ալիզ ի ալիզ) – յոյժ լէնկիմուր. լճ (լէնկի) կալուած Թ. [հմմ. լճալիզ] նկան (լէնկեանէ) կալուածատէր [հմմ. ուսանելիզ] :

لسكر (լէնկէր, պ.) խարխափ. յանդ – խարխափ, խարխափ նետել [հմմ. ճիգ յոյժ] .

لسكر (լէնկէռ. լճկի լէնկէռի. Թ.) պլպնձէ կեղտակուռի մեծ ամանի

لو (լէվ, ա. լոյ վէլէվ, որ գործածական է) 1. և եթէ. 2. Թող թէ, եթէ նոյն իսկ. լոյսոն ալիզ լոյ ճիզ, եթէ նոյն իսկ ամենագոյն. 3. եթէ, թագրենք թէ. լոյսոն ալիզ սալիմ լոյ եթէ, թագրենք թէ քսած ըլլայ. 2. (լոյ լոյ, Թ.) ածականացուցիչ մասնիկ .

لكك (լէլլէ. Թ.) արագիլ [հմմ. լճալ – ճրագ ան արագիլ] :

لكن (լէկէն, պ. ապաւ. լէլէն) կոնքը, լսական [հմմ. տեսնել] .

لكن (լաֆին, ա. լաֆինճէ է ճիշդը քայլ անգործ.) քայլ, ամբոխ

لكنت (լիւճէք, ալոյ լճկալ լիւճնուճէք ալոյ լճկալ լիւճուճէք, ա.) Թոթովաձայնութիւն, կակազում, թլուզում (հմմ. լճկալ, լճկալ) ալ լճկալ Թոթովել ըլլ.

لكى (լէէ, Թ.) 1. րդ, արդար. 2. արդար, արդարամիտ – լճկալ – լճ – արդարացնել. լճկալ – ալոյ արդար բերել, պատիւը արդարացնել. լճկալ – արդարացնել. լճ – կեղտաչէն. յարճկալ (լէէsար, պ. Թիւ. գործ.) արդարացնող. ալ յարճկալ ալոյ պատիւը արդարացնել. լճ – արդարացնող. յա – 1. անբիծ. 2. պարկեշտ :

لله (լիլլահի, լիլլահ) 1. Աստուծոյ հաւատալ. 2. Աստուծոյ սիրոյն. 3. Աստուծոյ է. Աստուծոյ է. Աստուծոյ ալոյ լճկալ Թոթովել ըլլ. ալոյ լճկալ Թոթովել ըլլ.

لم (լէմ, ա.) արաբ. կատարելի ժխտական մասնիկ, որ ներկային վերածայ կ'ածելոյ ձեւի (լէմէեզէլ) յաւիտենական. ձեւի ձեւի անկիկան անվախճան Աստուած :

لحم (լէմ. ա.) 1. անուշագիր ակնարկ մը նետել. 2. փայլիլ, շողալ

لحمة (լէմմա. ա. յգ. լճեր) 1. ակնարկ ալոյ լճկալ (լէմմաթիւպաատսա) ակնթարթի մը մէջ, սուղ ժամանակի մը մէջ. 2. (յգ. բոլորովին անկանոն ըլլալով ձեւս կը գործ.) 2. փայլ, շող :

Digitized by Google

լոպ (լօփ, լոպ լօպ. թ.) կլորկեկ կտոր. լոպուր հարշած և ոտրկ.

լոպուր լոպուր (լօփուր, թ.) ամէն կէտ կէտ ոչնչացած.

լոպուրել (լօփուրէլ, թ.) ամէն կէտ կէտ ոչնչացնել.

լոպտաղ (լօփտաղ, թ.) յանկարծ, մէկէն ի մէկ ուշադրութիւն ընկալ.

լոշ (լէվ, ա.) աղտոտութիւն, պղծութիւն. (հմմ. քուր, պիսլիկ)

լոճա (լօճա, ի.) օթեակ. գրնջի մոզ լոճա առաջին կարգի օթեակ. լոճայի տումանակ – օթեակի տումանակ.

լոխ (լէվի, ա.) 1. տախտակ. 2. թիթեղի տախտակ. (յգ. լոխեր)

լոխ (լէվհի, ա.) 1. տախտակ 2. գծագրութեան կամ գեղագրութեան պատկեր. 3. տեսարան, պատկեր. լոխ բլտնել ասկա տեսարան մը. լոխ կեանքի պատկեր. 4. անձնաւորութիւն. ինքզինքը լոխ կեանքի պատկեր. 5. անձնաւորութեան անձնաւորութիւն է.

լոխ (լէվհիր, ա. եզ. լոխայի. ա. եզ. լոխայ, լոխէ) 1. տեղեկագիր. 2. ծրար. գիրներ, 3. հետ - կեանքի պատկերներ.

լոխիմ (լէվհիմ. ա. եզ. լոխէմ) պարտաւորի արարք.

լոխ (լէվհոզ, ա. եզ. լոխ) 1. յաւելուածներ. 2. յարակից մասեր, յարամասներ. ընդ. լոխ օրէնքի յաւելուածները. լոխով լոխ կ՚երթայ.

լոզ (լիվազ, ա.) իրարու հետ պահուըտիլ, իրարու ապաստանիլ.

լոզիմ (լէվազիմ, լոզիմ լէվազիման ա. եզ. լոզի) պէտքեր. պիտոյք. ասոր լոզիմ; լոզիմ մատակարարութեան գիւանի տնօրէն.

լոշ (լէվաշ, պ. տղայ. լաւաշ) լօշ, շօճ. (հմմ. պռնգ)

լոտե (լիվաթա, ա.) արտագիտութիւն, տոհմականութիւն.

լոմ (լէվմամ, ա. լոմ էն) միշտ յանդիմանող. ա – նոյն խիղճմտանքը.

լոմի (լէվմի, ա. եզ. լոմէ) լոմի շուր նման շան լակոտ, շաղակրատ.

լոպիա (լուպիա, պ. լոբի. (օսմ. լոբիա) մէջ անգործ. (հմմ. պասլուա)

լոպ (լոփ, լոպ լօպ. թ.) կլորկեկ կտոր. լոպուր հարշած և ոտրկ.

լոպուր լոպուր (լօփուր, թ.) ամէն կէտ կէտ ոչնչացած.

լոպուրել (լօփուրէլ, թ.) ամէն կէտ կէտ ոչնչացնել.

լոպտաղ (լօփտաղ, թ.) յանկարծ, մէկէն ի մէկ ուշադրութիւն ընկալ.

լոշ (լէվ, ա.) աղտոտութիւն, պղծութիւն. (հմմ. կիր, պիսլիկ)

լոճա (լօճա, ի.) օթեակ. գրնջի մոզ լոճա առաջին կարգի օթեակ. լոճայի տումանակ – օթեակի տումանակ.

լոխ (լէվհի, ա.) 1. տախտակ. 2. թիթեղի տախտակ. (յգ. լոխեր)

լոխ (լէվհիր, ա. եզ. լոխայի. ա. եզ. լոխայ, լոխէ) 1. տեղեկագիր. 2. ծրար. գիրներ, 3. հետ - կեանքի պատկեր. 4. անձնաւորութեան անձնաւորութիւն է.

լոխիմ (լէվհիմ. ա. եզ. լոխէմ) պարտաւորի արարք.

լոխ (լէվհոզ, ա. եզ. լոխ) 1. յաւելուածներ. 2. յարակից մասեր, յարամասներ. ընդ. լոխ օրէնքի յաւելուածները. լոխով լոխ կ՚երթայ.

լոզ (լիվազ, ա.) իրարու հետ պահուըտիլ, իրարու ապաստանիլ.

լոզիմ (լէվազիմ, լոզիմ լէվազիման ա. եզ. լոզի) պէտքեր. պիտոյք. ասոր լոզիմ; լոզիմ մատակարարութեան գիւանի տնօրէն.

լոշ (լէվաշ, պ. տղայ. լաւաշ) լօշ, շօճ. (հմմ. պռնգ)

լոտե (լիվաթա, ա.) արտագիտութիւն, տոհմականութիւն.

լոմ (լէվմամ, ա. լոմ էն) միշտ յանդիմանող. ա – նոյն խիղճմտանքը.

լոմի (լէվմի, ա. եզ. լոմէ) լոմի շուր նման շան լակոտ, շաղակրատ.

լոպիա (լուպիա, պ. լոբի. (օսմ. լոբիա) մէջ անգործ. (հմմ. պասլուա)

Digitized by Google

պանկրէասը. 2. (մրգկզ.) հշանգեղձ, հղիկ (հմշ. ճջայ) տիւ (ծիպհի լէվզ) հշկանմանե. տուռ – հշտաքար, քաքաս. օզա լոզ պետաք. գոյզ (լէվզի, ա.) հշտագեղձային, հշկային, հշկատար. լոզան (լէվզէթաց) երկու հշիկներ.

لوزين (լէվզիե, ա.) հշային; լոզին (լէվզիճէ) հուռզով հրուշակ.

لوستريا (լուսթարիա, իտ.) փոքր ճաշասրան.

لوسترو (լուսթրո. ոչոզ լուսթրա. ի.) կօշկանէրկուամ. լաշտրոզ կօշիկ հերկող, հերկուրար.

لوش (լօշ. թ.) 1. մուխ, խաւար. 2 գանգատ, ծոյլ.

لوط (լուդ, ա.) ղովտ. լոզ յոշ Մեհեալ ծով.

لوطى (լուդի, ա.) 1. սոդոմական 2 արուագէտ.

لوعه (լեվա', ա. լօգ լէվա'թ. յգ. լոզաթ) արտի այրուածք գլխ լոզաթ

لوغاريتمه (լօղարիթմա. յ. գիտ. հաշուի, լօգաւրիթմ.

لوف (լուֆ, ա. քուս.) հուխկ, օձաքարձ (հմշ. ըվլան յասդիգի լոզ (լան) օձակալ (հմշ. ըվլան ըվլան ճեպան).

لوفر (լիւֆէր, յ. աղյս. խլխֆէր) տոպիտաձև կ.

لوقاندة (լօղանդա. ի.) ճաշասրան. ջ – ճաշասրանապետ.

لوقه (լօղա. թ.) ապուշ, տմղլօշ (հմշ. ֆոլա)

لوك (լէօֆ, թ.) 1. լաքա, կնքախէժ. 2. կնքամոմ.

لوكون (լէօֆիւն. թ.) լաքա [որ կը գործածուի ապրիւքներու].

لول (լուլ, պ.) անանմեթ, անպատկառ. (հմշ. հա ի ‘շրա (լոլ

(լուլի) պարուհի (գնչու).

لولو (լուլու, լիւլիւ, ա.) մարգարիտ (յգ. լօլ (լօլ, հմշ. ինջու ինջու) լոլոյ փայլուն մարգարիտ. ինջու լոլոյ մայրագարիտ. غرق اللؤلؤ (ղարգիլլիւլիւ) քարտմպը, քարտուս բդշ. لؤلؤيّ մարկարիտ. لؤلؤئين մարկարտին.

لولو (լօլօ, թ.) խարէական խօսք. ? لولو ջադա բնձի՞ ալ կը խարեր.

لوله (լիւլէ, պ.) 1. ծորակ. 2. խողովակ. 3. ծխափողի վառարան. لولهٔ جامورى լոլայ կտրիճ կաս.

لوم (լէվմ, ա.) յանդիմանութիւն (հմշ. մեստեճ, սուրզնշ, գիտ), յանդիմանել. لوم յանդիմանութեան արժանի.

لومبار (լօմպար, իտ.) թեղածակ, նաւաս հրետածակ.

لومبوز (լօմպուզ, իտ.) չոգենաւի պատուհան.

لون (լէվն, ա.) գոյն, երփն (յգ. լոան) (հմշ. ռնկ, կոլոր, գիտ).

لونجه (լօնճա) արհեստաւորաց ժողով. (ազաս. լօնճա էն).

لوند (լէվէնտ. ա.) 1. կամաւոր, զինուոր. (յգ. լոնդան) 2. սպաներ սիգաշեմ մարդ. روش لوندانه (ռէվիճի լէվէնտանէ) սպահատական ընթացք. لوندلك լոնդլուգ սպահատութիւն.

لويف (լիւվէյֆ, ա. լեվ էն նուազ.) նեարգիկ, մանրաթել.

له (լէհ, լէհու ա.) (իգ. լա լէհա) 1. անոր համար, անոր. 2. ինքնապատ. ադաբա له ինդատան և անինդատան, թերուգեմ. մեսլոմ սուլման له թերուգեմ. له مغفور (մաղֆուրուլէհու) քաւարար.

Digitized by Google

لا صوم (مۇسالمان) ժաւանգող.
لا مكفى (مكفوللمق) երաշխաւորող

لا (լե, թ. այլ են համաձայն) գոր ծիականի մանիք և ի հարկին շազկապ (և).

لا (լեի. թ.) 1. Բոլոնիա. 2. — (ալ) Բոլոնիացի, լեհացի. լեհաստան (լեհիպոպան) Լեհաստան, Բոլոնիա.

لهات (լեհաթ, ա.) պզտիկ լեզու, լեզուակ. ց — լեզուակի.

لهب (լեհէպ, ա) բոց (հմշ. ալ «ճառ) لهب النار (լեհէպուննար) կրակ. կի բոց. Աբուլհայ Մահամմետ մարգարէին հօրեղբայրը, որ սիրերիմ թշնամին էր. լեհան (լեհպան) բոցավառիլ.

لهجة (լեհճե, ա.) 1. լեզու, բար. բառ. 2. բառարան. 3. դեմք, երես. (թ.) զոյզ. յոգ. ալ նեռած. հաջալիֆսիջ (քահիհիլլեհճե) պերճաբարբառ. 4. լեհերէն.

لهذا (լիհազա, ա.) սոր համար, հետևաբար.

لهو (լեհիվ, ա.) խաղ, զբօսանք. (յգ. لهويات) لهوولعب (լեհիվուլուպ).

لهيب (լեհիպ, ա.) 1. բոց (հմշ. ալ «ճառ) افروز — բոցավառ. 2. ջերմութիւն (հմշ. حرارت).

لهيم (լեհիմ. թ. խոհ են) մածոյց, զոգ. ն — անագով մածուցանել՝ զոգաած. մեսլեպի անագով մածուցանելը.

لهف (լեհէֆ, ա.) կարօտանալ, վշտանալ ի ջլալ.

لهفان (լեհճան «եպալեհիֆ, ա. «ալ են) կարօտակէզ, սրտակէզ.

لى (լի, թ.) 1. ածականացուցիչ մասնիկ. 2. ժամանակական մասնիկ. լուսկեան երթալէն ի վեր.

لياقت (լիեագաթ, ա.) 1. արժանաւորութիւն (հմշ. استحقاق، شایستگی) 2. կարողութիւն (հմշ. اقتدار، اهلیت) — مدالیسی արժանեաց չքանչան ն — արժանաւոր. ոչ — անարժան.

ليال (լէեալ, ա.) լալի (լէեալի) գիշերներ (հմշ. شبان، کیجه‌لر) լալի՝ միջոց մէջ անցած գիշերներ մէկ մանաւանդ լալի ձանձրացուցիչ գիշերներ.

ليت (լէյթ, ա.) երանի՛ թէ, իմի՛ թէ լսել ա. لعل.

ليتوغرافيا، ليطوغرافيا (լիթօկրաֆիա، ք.) վիմագրութիւն. (հմշ. طاش باصمه‌سی) ջ — վիմագիր (հմշ. طاش باصمه‌جی).

ليث (լէյս, ա.) առիւծ (հմշ. شیر، حیدر، اسد، آرسلان).

ليرا، ليره (լիրա, ի.) ոսկեգրամ, ոսկի. عثمانلی لیراسی օսմանեան ոսկի. ղլ — ոսկենոց.

ليس (լիս, պ. լեսպեն են հրամայական) լզող. 1. պնակալեզ. 2. (լէյսէ) չէ, չկայ. (անգործ)

ليف (լիֆ. ա.) 1. թել (յգ. الیاف) شبه لیف 2. նեարդ, բնաթել. (جهاغلیف) նեարդանման. — اینجه նեարդիկ, մանրաթել. رقیق — մազանման նեարդ. لیفی (լիֆի, ք. ա. لیفیه) նեարդային. لیفلی նեարդոտ.

ليقه (լիգա թ.) կազամարի մեռաք ե թել (հմշ. لیف).

ليكن، ليك (լիհ, լիհէն, պ.) բայց, սակայն անգործածելի)

ليل (լէյլ, ա.) գիշեր. (յգ. لیال) لیل ونهار (شب، کیجه) գիշեր ցերեկ. تساوی لیل ونهار գիշերահաւասար. نصف اللیل (նըսֆիլլէյլ) կէս գիշեր. لیلاً (լէյլէն) գիշերանց (հմշ. کیجه‌لین) لیل (լէյլի) 1. գիշերօթիկ (հմշ. کیجه‌لی) 2. գիշերային. لیلیه մսահեր (հմշ. نهاری).

Digitized by Google

մութիւն. (հմ. յաշլսի ‘ملايعت’) 3. փոթորիկ թունդ թունդութիւն, փորհարութիւն (հմ. լինելք ‘ملايعلك’ յոմաշգլսց լինեա ուգրամ) փորհարութեան թունդութեան ենթակայ ըլլալ. 4. (լէյնէի) անուրթի կակուղ բարձ.

لينك (լինք, թ.) ձիուն անկանգնի գնացքը.

— م —

م (միմ) 1. Օսմանեան այբուբենի քսանըեօթնեորդ գիրը. 2. թուական արժէքն 40է. 3. محرم (մուհարրեմ) ամսոյ կրճատումը. 4. معلوم (մաանօմ) բառին կրճատումը.

ما (մա, ա.) ինչ որ (սամ. ի մէջ առանձին չի գործ. ուրիշ բառերու սկիզբը կուգայ).

ماء (մա՛, ա. յգ. միան) 1. ջուր (հմ. آب, սու) 2. հեղուկ, օշարակ.

ماء جارى Հոսուն ջուր. անձրեւ ջուր. مولد الماء (միւվէլլիտ իլմա) ջրբաշխին. حامض كبريت ماء ծծմբական թթու. علم الماء ջրաբաշխութիւն.

مآب (մէապ, ա. այի էն) 1. ետ դառնալու տեղ. 2. ապաստան. شوكت مآب մեր վեհափառ կայսրը. فضائل مآب առաքինազարդ. مروت مآب (միւրիւվվէմէապ) մարդասէր.

مئات ، مآت (միաթ, ա. եզ. միա) 1. հարիւրներ. 2. (թուա.) հարիւրապատիկ. سوئاتى — հարիւրաւորներու կարգը.

مائده (մայիտէ, ա. յգ. մուայիտ) 1. պատրաստ սեղան. 2. հաց կերոյթ. مسيح مائده Քրիստոսի սեղանը. مائده كبيرى կայսերական սեղան. كمك مائده‌سنه ձիուն կաշառք մը տալ.

لى (լէյլա, ա.) ազջամուղջ գիշեր لياليك لیل لیلاً ազջամուղջին գիշեր.

ليلاق (լէյլագ, թ.) եղբևանի. լեա.

ليله (լէյլէ, ա.) գիշեր (հմ. كيجه، شب، ليل) ليلة معراج սուրբ գիշեր. ليلة‌القدر գնծաձիթ յարութեան գիշեր. غائب ليلة‌لى յղութեան գիշեր (իսլամաց).

ليمان (լիման՝ թ.) նաւահանգիստ. (յ. լիմէնօս էն.) (հմ. مرسى) رسى — نائب ليمانى — նաւահանգստի տուրք. رئيس — նաւահանգիստներու տեսուչ. — صوغ խաղաղ, հանդարտ. لامق — 1. նաւահանգիստ մտնել, նաւահանգիստ մը նալ. 2. խաղաղիլ, հանդարտանալ. لق — 1. նաւահանգիստ. 2. հանդարտութիւն. لنلى ليمانى صوغ խաղաղ, հանդարտ.

ليمون (լիմօն, յ.) լեմոն. ծառ — 1. լեմոն տեղ. 2. գերեզման ցել. كبى صارلرمى — լեմոնի պէս դեղնիլ. ليمونلى طاش անդրլ լեմոն. — حامضى լեմոնաթթու. لق — ջերմց. ليمونلى ليمونلو ; ى — բաց դեղին, լեմոնագոյն.

ليمه (լիմէ, պ.) երկայն կտոր, երկայն շերտ. كمك ليمه կեսոր.

ليكيداسيون (լիքիտասիօն, ֆր.) 1. հաշուեյարգարութիւն. (հմ. تصفيه ، قطع محاسبه ، تسويهٔ حساب) 2. գնահատութիւն (հմ. تعيين قيمت)

لين (լէյնի, լէյն, ա. լինէթ էն) 1. կակուղ (իգ. لينه) (հմ. յոմաշգ, թրք) 2. մեղմ (հմ. յոմաշգ) لين الجانب (մալիմ) կակուղ՝ անուշ բնաւորութեան տէր, տաքարիւն, դիւրահաղորդ (մարդ). لينه حروف արտաբերէն բառերու մէջ (ւ, ի) գիրերը, որ մեղմ կ'արտասանուին.

لينت (լինէթ, ա.) 1. կակղութիւն. (հմ. յոմաշգլսց, թրք). 2. մեղ

مائل (մայիլ, ա. میل էն. իգ. مائله) 1. հակած. 2. միտում ունեցող, միտող. 3. յօժարող, հակամէտ. 4. սիրահարուած. 5. նման, մօտ (հմշ. بكزر، چالار) قرمزی‌یه مائل կարմիրի մօտ. 6. (երկր.) խոտորնաշեղ. سطح مائل խոտորնաշեղ. خط مائل շեղ գիծ. مائليت (մայիլիյեթ) 1. շեղութիւն. 2. հակում. مائليت كسوف و خسوف (տիեզ.) խաւարածրի հակում։

مائه (միէ, ա. յգ. مئات، مآت) հարիւր. مائتين (միէթէյն) երկու հարիւր. ثلث مائه (սէլսասու_) երեք հարիւր։

مائى (մայի, ա. ماء էն) 1. ջրագոյն, երկնագոյն, կապոյտ. (իգ. مائيه) (աղաւ. մավի). 2. (քիմ.) ջրջրուկ. 3. ջրային, ջրուտ. 4. (բնգ.) ջրաքաշխական. مائيت (մայիյեթ) ջրատ. — كبريت ծծմբաջրատ. — قلور գլօրաջրատ. — بروم. պրոմաջրատ։

مابقى (մապագը, ա.) մնացեալ, մնացորդ (հմշ. بقيه، قالان)։

مأبض (մէպազ, ա.) խոտուց, խոտոց։

مابعد (մապա'տ, ա.) 1. վերջը եկող՝ յաջորդ. مابعدنده‌کی حرف իրմէ վերջ եկող՝ յաջորդ գիրը. مابعد الطبيعه (մապա'տէթթապիա) բնականէ դուրս եղած բան՝ աստուածային գիտութիւն. 2. շարունակութիւն. مابعدى وار շարունակելի (հմշ. دوامى)։

مابه (մապիհի, ա.) 1. այն բանը որով. 2. առարկայ, պատճառ. مابه الافتخار (մապիհիլիֆթիխար) պարծանքի առարկայ. — النجات փրկարար. مابه التطبيق գործադրելի։

مابين (մապէյն, ա.) 1. անջրպետ, միջոց. 2. մէջ. مابينمزده մեր միջև. مابين سندى երկու հոգիի միջև փոխանակուած անպաշտօն մուրհակ. 3. առանձնարան և կանանոցի միջև սենեակ. 4. պալատ. مابين همايون جناب ملوكانه կայսերական պալատ. 5. مابينجى սենեկապետ. باش مابينجى առաջին սենեկապետ. مابينجيلك սենեկապետութիւն։

مات (մաթ, պ.) մոթ, ճատրակի մէջ արքայի՛ն պաշարումը. ا — յաղթել. — او 'قالمق' — ապշիլ, զարմացած մնալ։ (հմշ. شاشه قالمق، متحير او)

ماتقدم (մաթէգատտէմ, ա.) անցեալ, անցած՝ նախկին ժամանակ։

ماتم (մաթէմ, ա. յգ. مآتم) 1. սուգ. (հմշ. عزا، ياس) طوتمق — սուգ բռնել. 2. պարտիկներու ողբի օրը. — انكيز — لى، — زده، — ديده սգաւոր. ماتم فزا (մաթէմ էնկիյզ) սգաբեր. ماتمكده (մաթէմկէտէ) սուգիտուն։

ماتيه (մաթեա, թ.) կեղանիկ. سيوجه‌يى ا ماتيه կատղեցնել։

ماتيس (մաթիս, յ.) գինով (հմշ. صيزمش، سرخوش)։

مآثر (մէասիր, ա. եզ. مأثره (մէսուրէ) որ յոգնակիէն քիչ կը գործ.) 1. փառաւոր գործեր, պանծալի գործեր. 2. նշաններ. 3. յիշատակներ. اجداد عظامك مآثريله افتخار ايدنلر իրենց նախահայրերուն պանծալի գործերով պարծեցողները) عساكر نصرت مآثر عثمانيه (յամ. յաղթական զինուորներ։

مأثور (մէսուր, ա.) աւանդական, աւանդուած. — աւանդութիւն։

ماجد (մաճիտ, ա. مجد էն) փառաւոր, պանծալի, հոյակապ. والد ماجد حضرت شهريارى կայսեր փառաւոր հայրը։

ماجرا، ماجرى (մաճէրա, ա.) եղելութիւն, դէպք,

Digitized by Google

ماخور (մախօր, պ. 1. ապաս. խոտ-
էն). 2. արևելեան երեսքը-
սեթեան մէջ եղած սակ մը,

مادام (մատամ, ս. դուա էն) 1. քանի
որ տակ. մինչև ց. որչափ ա-
տեն որ. ماء الحياة مادام الحياة (մատամ էլհայաթ)
ցմահ, մինչև կեանքին վերջը. مادام الدنيا,
مادام الدنيا (մատամ էլտէնիա) ցորչափ
աշխարհս գոյութիւն ունե-
նայ. 2. (մատամ) ‹ـ (մատամէ քի,
մատամ քի) քանի որ, որովհետև, քա-
որոմ օր. (կալդ ‹مادام قلدي مادام كه
հետև՝ քա որոմ եկաս.

مادام (մատամ, ասիւ مادامه մատամէ, խ.)
տիկին. 2. կին (սամանին)

مادامپول (մատամփօլ.ֆ.) դուռ բաս-
պակէ ճերմակ կտաւ մը.

مادح (մատհի, ս. حمد էն) գովող,
գովաստաւոր, գովաբանող.

مادر (մատէր, պ.) մայր. (հմշ. آنا
1. مادرانه (մատրանէ) (յգ. مادران) (والده ، ام
մայրական. 2. մօր պէս, մայրաբար.
(հմշ. مادرزاد (آناکی، والده کبی 1. մայ-
րածին. 2. ընդածին. 3. մայրական,
ի ծնէ, մայրենի. مادرزاد ایمای ի ծնէ
մայրածին կոյր. مادرزاد خصلت ընդածին
բնաւորութիւն. مادرزاد لسان մայրա-
կան՝ մայրենի լեզու. مادری 1. մայրա-
կան. 2. մայրութիւն.

مادرپور (մատրէբօր.ֆ.) քարամայր.
ց – քարամայրական.

مادموازل (մատմուազէլ، մատմազել.
ֆ.) 1. օրիորդ. 2. դաս-
տիարակուհի, ուսուցչուհի.

مادون (մատուն, ս.) 1. քանէ մը՝ մէ-
կէ մը վար. 2. ստորագաս,
ուրիշին հրամանին տակ. 3. ստորին.
օր. (مادون كبي اطاعت ايتسون) վա-

ماخور (մախօր, պ. 1. ապաս. խոտ-
էն). 2. արևելեան երեսքը-
սեթեան մէջ եղած սակ մը,

مادام (մատամ, ս. դուա էն) 1. քանի
որ տակ. մինչև ց. որչափ ա-
տեն որ. ماء الحياة مادام الحياة (մատամ էլհայաթ)
ցմահ, մինչև կեանքին վերջը. مادام الدنيا,
مادام الدنيا (մատամ էլտէնիա) ցորչափ
աշխարհս գոյութիւն ունե-
նայ. 2. (մատամ) ‹ـ (մատամէ քի,
մատամ քի) քանի որ, որովհետև, քա-
որոմ օր. (կալդ ‹مادام قلدي مادام كه
հետև՝ քա որոմ եկաս.

مادام (մատամ, ասիւ مادامه մատամէ, խ.)
տիկին. 2. կին (սամանին)

مادامپول (մատամփօլ.ֆ.) դուռ բաս-
պակէ ճերմակ կտաւ մը.

مادح (մատհի, ս. حمد էն) գովող,
գովաստաւոր, գովաբանող.

مادر (մատէր, պ.) մայր. (հմշ. آنا
1. مادرانه (մատրանէ) (յգ. مادران) (والده ، ام
մայրական. 2. մօր պէս, մայրաբար.
(հմշ. مادرزاد (آناکی، والده کبی 1. մայ-
րածին. 2. ընդածին. 3. մայրական,
ի ծնէ, մայրենի. مادرزاد ایمای ի ծնէ
մայրածին կոյր. مادرزاد خصلت ընդածին
բնաւորութիւն. مادرزاد لسان մայրա-
կան՝ մայրենի լեզու. مادری 1. մայրա-
կան. 2. մայրութիւն.

مادرپور (մատրէբօր.ֆ.) քարամայր.
ց – քարամայրական.

مادموازل (մատմուազէլ، մատմազել.
ֆ.) 1. օրիորդ. 2. դաս-
տիարակուհի, ուսուցչուհի.

مادون (մատուն, ս.) 1. քանէ մը՝ մէ-
կէ մը վար. 2. ստորագաս,
ուրիշին հրամանին տակ. 3. ստորին.
օր. (مادون كبي اطاعت ايتسون) վա-

ماجور (մաջօր, պ. 1. վարձուած քան, տուն, խա-
նութ և այլն. (յգ. ماجورات) օր. (كماجور
սակ) 2. (յաղին) վարձատուած.

ماچونه (մաչունա, խ.) խորտակ,
ծանրաբարձ (մէքենայ).

ماچين (մաչին) چين և ماچين Չինաս-
տան (հմշ. صين).

ماحصل (մահասիլ. ս.) 1. տուած
եկած բան. 2. արդիւնք.

ماحضر (մահազար, ս.) ինչ որ պատ-
րաստ է, տրուած (خير الطعام ماحضر) խայ-
րիւզդա'սմ մահազար) լաւագոյն կերա-
կուրն այն է որ պատրաստ է.

ماحی (մահի, ս. محو էն. յգ. ماحيه)
ջնջող, անհետացող. آرام ماحی
(մահիիսրամ) հանգիստը վրդովող.

ماخات (մախաթ, ս.) 1. հերիւն. 2.
ողորկիչ գործիք.

مأخذ (մէխէզ, ս. أخذ էն. յգ. مآخذ
մէախիզ) 1. աղբիւր (գրքի և ևն).
2. ‹ ، ոձուն مأخذ (մէխէզ) (քնէտ.) ընդու-
նարան, ընկալուչ.

ماخلق الله (Մախլաղ Ալլահ) Ա-
տուծոյ ստեղծածները,
մարդածներ, շատ մարդ.

مأخوذ (մէխուզ, ս. أخذ էն) առ-
նուած, առած (յգ. مأخوذات) (مأخوذات چوقدر
գանձումներ, առացուած գումարներ.
օր. (مأخوذاتي مدفوعاتندن چوقدر
նները ծախքերէն շատ է.) (հմշ. آلنمش
պատահածը. ماجرادن خبری یوق եղելու-
թենէն դէպքէն տեղեկութիւն չունի.

مأجوج (մէ'ճուճ, ս.) մագոգ. يأجوج
و مأجوج և մագոգ (ս-
րանք շատ կարճահասակ ցեղերու
անուններ են. ս. يأجوج

مأجور (մէ'ճուր, ս. اجرت էն) 1.
վարձատ քան, տուն, խա-
նութ և այլն. (յգ. مأجورات) օր. (كماجور
սակ) 2. (յաղին) վարձատուած.

ماچونه (մաչունա, խ.) խորտակ,
ծանրաբարձ (մէքենայ).

ماچين (մաչին) چين և ماچين Չինաս-
տան (հմշ. صين).

ماحصل (մահասիլ. ս.) 1. տուած
եկած բան. 2. արդիւնք.

ماحضر (մահազար, ս.) ինչ որ պատ-
րաստ է, տրուած (خير الطعام ماحضر) խայ-
րիւզդա'սմ մահազար) լաւագոյն կերա-
կուրն այն է որ պատրաստ է.

ماحی (մահի, ս. محو էն. յգ. مآحيه)
ջնջող, անհետացող. آرام ماحی
(մահիիսրամ) հանգիստը վրդովող.

ماخات (մախաթ, ս.) 1. հերիւն. 2.
ողորկիչ գործիք.

مأخذ (մէխէզ, ս. أخذ էն. յգ. مآخذ
մէախիզ) 1. աղբիւր (գրքի և ևն).
2. ‹ ، ոձուն مأخذ (մէխէզ) (քնէտ.) ընդու-
նարան, ընկալուչ.

ماخلق الله (Մախլաղ Ալլահ) Ա-
տուծոյ ստեղծածները,
մարդածներ, շատ մարդ.

مأخوذ (մէխուզ, ս. أخذ էն) առ-
նուած, առած (յգ. مأخوذات) (مأخوذات چوقدر
գանձումներ, առացուած գումարներ.
օր. (مأخوذاتي مدفوعاتندن چوقدر
նները ծախքերէն շատ է.) (հմշ. آلنمش
պատահածը. ماجرادن خبری یوق եղելու-
թենէն դէպքէն տեղեկութիւն չունի.

Digitized by Google

կի ծխաքարշ խողովակ։

մարտ (մարտ, թ.) մարտ (Համշ. Ազար) ասպա – 1. մարտի օդ. 2. անհատատ անգործ (մարդ)

մարտոլոզ (մարտիօլոզ, յ.) 1. Հին ատեն զինուած մարդ. 2. Խանութի մէջ ծախսելէն ալկին, խոհ.

մարիճ (մարիճ, պ.) 1. անձուկ կրակ, 2. լուց. (Համշ. զյանո շաղ, շաղ՝ ալո)

մարդ (մարիտ, ա. տիր) յամառ, յամառող (Համշ. ջանջի, գնդաղ)

մարդա (մարտա, թ.) 1. ակարկուտած գինի աւելի պահպանուած գումար. 2. աւրուած տպրանք։

մարս (մարս, թ.) Նարտախաղի մէջ շահուած կրկին խազ. ։ – կրկին խազ շահիլ – ու – 1. կրկին խազ կարծանցնել. 2. բան մը չկրնալ ըսել։

մարսպէտ (մարսիպէտ, անգ.) գաղի՝ ռեզմանի առաջնորդ, բազմատան, առնգիր.

մարշ (մարշ, ֆ.) 1. քայլերգ. – ալ ալ Ալսլան սուլթանի) գնդաց – կայսերական քայլերգ. 2 առա՛ջ, յառա՛ջ, օ՛ն առա՛ջ։

մարսուան (մարսուան, թ. ճիշդը մարզիւան) 1. տահմանապլեի պահպան. 2 Մարզպետան. 3. լաւ էշ։

մարսիկ (մարսիկ, թ.) 1. երտ. 2. տգեղ (կին). Ռուս – ատարժէք բան մը քշել։

մարղար (մարկար, ֆ.) – Համոյ մարկարացան թռչուն մարղարիտ մարկարին։

մարն (մարն, ա.) կռելի. Ժամ – մարնահանք։

մարոլ (մարուլ, թ.) Հազար (բոյս). ց – պահն վայրի հազար։

մարուց (մարուց, ա.) Հրեշտակի մը անունն է. մարուց մարուց հրեշտակ երը՝ ատորագատ քեզի հնազանդի)։

մատ (մատէ պ.) մատակ. էգ. յակ մատ (մատէկեամ) կով չիր – էգ ատիւծ։

մատ (մատտէ, ա.) 1. Նիւթ. 2. ատրկայ. (յգ. ատ 3. մարմին, տարր. 4. թնդիր. գործ. 5. յօդ ատած (օրինքի, պայմանագրի). 6. արմատ (բառի). ասկա մատ (մատտէի ատիյեկ) արմատ. վնաս մատ (մատտէի միւզէյեէկ յատելուածական յօդուած. ։ պնաձ մատ ճարպային նիւթ՝ մարմնին. ատրատ մատ նախանիւթ. 7. թատրակ (Համշ. ։ յոյ՝ յարտ). 8. առնի՝ մատ մատտէնէն 1. նիւթապէս (Հկ. նաո) 2. գործնական. 3. գրապէս. մատ (մատտի) 1. նիւթական (իգ. մատ յգ. մատեան մատիյեան. նիւթական՝ գրական բառեր (Հկ. մաոյ) 1. գործնական. 2. գրական. մատեան (մատտիյեան) գրապաշտ՝ նիւթապաշտ վարդապետութեան հետեւողներ, նիւթապաշտներ. մատեան (մատտիյէ) նիւթապաշտութիւն։

մատ (մէ՛զուն, ա. մէ՛զուն էն) 1. ատ ատնեալ, ատատնուած. 2. վհատած, չըլնանաւատ – մատ ատատուածաբան. մատնիչ (մէզուն էն) ատ. խոհարդով. մատնիչ (մէզուն իյէ) 1. ատատնութիւն. 2. ատխակուրդ.

մար (մար, պ.) օձ (յգ. մարան) (Համշ. մարհաձ մարհաձ թռչնատատ – ատ (մարիհաձ, ա. յար էն) 1. անցնող. անցած. 2. անցորդ. (յգ. մարեն) մարեն ու ատրեն անցորդներ. Ատ – Ատ (մարրիւզգիր) վերադիրներ. վերագրեալ.

մարանգոզ (մարանկոզ, ֆ.) կահագործ. – լը – կահագործութիւն։

մարիւզ (մարիւզ, պ.) կկլկլալ

Digitized by Google

ماسكة (մասքէ, ֆ.) գիմակ. ل – գիմակաւոր. ماسكه‌سى آلمق գիմակը վար առնել, խոյտառակել։

ماسوى، ماسوا (մասիվա, ա.) 1. զատ. 2. ماسوا الله (մասիվալահ) Աստուծմէ զատ ամէն բան, արարածներ. ماسوى ديو աշխարհ և անոր մէջ գտնուած բաները։

مأسور (մ'ասուր, ա. اسارت էն) գերի, գերեալ. (յգ. مأسورين)

ماسور (մասուր, պ.) իրարու խառնուած բան։

ماشرپه (մաշրաբա, թ. مشربه էն) ըմպակ, ըմպանակ (ապակ.)

ماشطه (մաշիդա, ա.) Հարսնքուր, Հարսնազեաց։

ماشه (մաշա, թ.) ուներ. ماشه‌ى كيمك գործը յաջողցնել ընել. ل – ուներով. ماشه‌لى անկերթ։

ماشى (մաշի, ա. مشى էն) Հետիոտն գնացող, ոտքով գացող (կին) لاصلى – մահնագնաց. الطرفين – առաջ ու ետև սուացող, երկսող օձ. – الحفاظ եղնգագնաց. اياغ – ներփանագնաց. ماشيه‌يه (մաշիեէն) քալելով, Հետիոտն, Հետի (Հմմ. پاپان، پيادهرك)։

ماشيه (մաշէ, ա.) 1. արջառ, դուարս. (յգ. مواشى or ماشيلر գործ.) 2. բազմածին կին կամ կենդանի։

ماشاءالله (մաշալլահ, ա. որ Հաստատ է ماشاءالله‌كان Աստուծոյ ուզածը կ'ըլլայ). 1. ինչ ազուոր, Աստուած պահէ. 2. ինչ ազնիւ։

ماصدق (մասատազ, ա. صدق էն. Հատատատ علیه صدق ماصدق. գալէհի. 1. իրը Հաստատութիւն. 2. Համաձայն, ըստ։

ماصوره، ماسوره (մասուրա, թ.) 1. եղեգնիկ. 2. ատ. Հրեշտակներու անուններն է։

مارقه (մարգա, իտ.) 1. վաճառականիք (Հմմ. علامت فارقه) 2. տատանիշ. գրոց – ، լոմ – վաճառականիք տատանիշ զարնել՝ դնել. ل – տատանը ընշաւոր. վաճառանիշ կրող։

ماريول (մարիօլ, թ.) խաբեբայ, վարպետգի. (Հմմ. كارهيله‌جى، قورنازچى) խաբեբայութիւն, թիւն։

ماريه (մարիա, թ.) 1. մագի. 2. մատակ, էգ. 3. մանր (ձուկ)։

مازيون، مازيون (մազէրիեուն, ա. թիւրմ (անուշահոտ տունկ մը). مازيونيه՝ فصيله‌ى թիւռեւեղագիք։

مازغال (մազկալ, غلزم թ.) որմնածակ. ل – آچمق – լոմ – որմնածակ բանալ

مازو (մազու, պ. مازى مازى، թ. բուա) գետոր. آغاچ – դալարկաղնի.

ماس (մասս, ա., مس էն) 1. փակչոգ. 2. զգացող (պեաք)

ماساريقه (մասարիգա, յ.) միջընդերք միջաղի. مساريقى (մասարիզի) միջընդերական. مساريقيه (մասարիէ) միջընդերական շրջան շրիան – միջընդերական շրջան բակ. مساريقيه غدد միջընդերական գեղձեր. – ءاورا միջընդերական երակներ։

ماسبق (մասեպագ, ա.) անցեալ. ماسبق حكمنه՝ անցեալ պատմութիւն. ماسبقى اونوتمق անցեալը մոռնալ. ماسبقى يكلمك անցեալը գիտնալ. ماسبق اوزرينه անցեալի մէջ. ماسبقه (մասպէկա. ماسبقه‌ى حكمنه՝ անցեալ պատմութիւն. ماسبقه‌ى اونوتمق անցեալը մոռնալ. ماسبقه‌ى يكلمك անցեալը գիտնալ. ماسبقه‌ى اوزرينه անցեալի մէջ։

ماسقه (մասիգա, յ.) 1. մալտասեր. 2. մազտասքախտն օղի։

مأسده (մ'ասէտ, ա. اسد էն) առիւծի որջ, շատ առիւծներու տեղ։

ماسك (մասիք, ա. كسه էն) զոպող, լաւ բռնող. (յգ. مسكلر)։

Digitized by Google

ماقبل (مقبل، ս.) 1. առջևը գըտնուած, առջևի. 2. առջ, առջև (չկ. մասին) գիրքէ մը առաջ գտնուած գիրը. قانونك ماقبلنه օրէնքը նախագծութեան շուրջ եղած գրութիւնը. ماقبلى مضمونى առջևի գիրը էօթրիւ

ماكان (مكان) կամ (քէմաքեան) բառառաջնոյն. – على (պատմաքեան) նմանապէս: (չմշ. իբայ)

ماكر (مكر، ս. մկր էն) նենգաւոր, խարգախ, խարէբայ (հնկար).

مأكل (مٱكل، ս.) 1. ուտելիք. 2. կեր, ապրուստ. (չմշ. جيه)

ماكنه (مكينة، խ.) 1. մեքենայ. 2. մեքենագիտութիւն (չմշ. فن) جرائقال يازى ماكنه سى կարի մեքենայ. ديكش ماكنه سى կարի մեքենայ. بخار ـ سى էլեկտրական մեքենայ. ـ جى ـ մեքենագործ, մեքենավար (չմշ. ماكنيست):

ماكنيست (مكينيست، ֆ.) մեքենագէտ. لك ـ մեքենագիտութիւն:

مأكول (مٱكول، ս. ական էն. յգ. مأكولات որ ուտելի կը գործ.) 1. կերուած, կերած. 2. ուտեստ, ուտելիք ومشروبات ـ ուտելիք և ըմպելիք:

ماكيان (مكيان، պ.) հաւ (չմշ. دجاجه، طاوق):

مآل (مٱل، ս.) իմաստ, միտք. مكتوبك خلاصهٔ مآلى նամակին իմաստը. ـ մտի բանի, համառօտ իմաստը.

مال (مال، ս.) 1. մեպհականութիւն, առուցուածք, ինչք. (յգ. اموال) 2. ապրանք, վաճառք. 3. դրամ. 4. հասոյթ, եկամուտ. 5. գէշ մարդ, ապրանք. صندوق ـ գաւառական իշխանութեան գանձ. نه ـ ى ـ առանձ

ماعدا (ما عدا، ս. ما և عدوان ս. ներևոյթին կատարեալն) բացառի, բացի ի վատ. ماعدا بوندن سكره զատ. سى ـ մնացեալը:

ماعون (معون) կապարակ, բեռնատակ:

ماغون (մաղօն، մաօն. ماهون մահհուն) մնհոգենի. ماصه ماغون:

مافات (مافات، ս. ما և وفت կատար եալ էն) կորուսած, կորուստ.

مافوق (մաֆէվգ، ս.) 1. վեր. 2. գերագոյն. 3. գլխաւոր. պետ. مافوقنه مراجعت ايتمك պետին գիմել. مافوقى اطاعت ايتمك վերին՝ գերագասին:

مافى البال (մաֆիլպալ، ռմբր. مافى الضمير ս.) 1. սրտին մէջինը, բազձանքը, իղձը. 2. թագուն նպատակ:

مافيش (մաֆիշ، ռգուս. مافيه. ـ شى էն) 1. չկայ. չկամ 2. տեսակ մը թեմեհ խմորեղէն:

Digitized by Google

مالطه (մալտա) Մալթա. գնիմ مالطه գեղջկական ոչխարի կարծր քաշ. سی آطه مالطه Մալթա կղզին.

مالك (մալիք, ա. մեկ է.) 1. տէր. 2. առաջնորդ. աթոռակալ. - يوم الدين - (մալիքի եէվմիւտտին) յարութեան օրուան Տէրը՝ Աստուած. او - اولدی, նա եղաւ տէր իւրոյ. 3. գժոխքի պահապան հրեշտակին անունը.

مالكانه (մալիքանէ, պ.) 1. տիրական. 2. իբր տէր, տիրաբար. 3. ինչ ինչ պայմաններով պետական կալուածներու առաջնորդ, առաջնորդած. او. (بويله مالكانه صنك سنك اوسى بوراسى) այս տեղը քու առաջնորդդ է.

مالكه (մալիքէ. իգ. մեկ է.) դիցուհի, աստուածուհի. - حسن و آن - գեղեցկութեան դիցուհին.

مالكيت (մալիքիյէթ, ա.) տիրութիւն, սեփականատիրութիւն.

مالشكر (մալիշկեր, պ.) շփող. (չմշ. اوغيجى، دلاك)

مالنخوليا (մալէնխուլիա, յ. մալիխուլիա, պ. յաւնարէնէ) 1. սևամղձուկ. 2. ցնորք, երևակայութիւն ց - սևամղձուկ.

مأوف (մ'ւոֆ, ա. الفت էն. իգ. مألوفه) ընտելացած, սովորած. او - ընտելանալ, սովորիլ.

ماله (մալա, պ.) որմնադրի ծեփիչ ծեփակ (չմշ. سوركو . ա. ملج).

مالی (մալի, ա. ոլո էն) լեցուն, լի. (չմշ. طولو، پر، ملو).

ماما (մամա, ֆ) 1. մայր. خاتون - մեծ մայր. 2. աստեղիկ (տղայ).

ماضی (մազի մամէզա) եղածը եղած է, անցածը

مالامال (մալամալ, պ.) լեփլեցուն, (բալիբ طولو، طوپ طولو)

مالانهايه (մալանհայէ, ա.) անվերջ, անհուն, անվախճան (չմշ. صوكسز، نهايى). - الطاق անհուն շնորհներ.

مالايعنى (մալայեանի. ա.յգ. مالايعنيات) 1 անիմաստ՝ ունայն՝ անօգուտ խօսք. 2. պարապ բան. ایله - اوغراشمق պարապ խօսքերով զբաղիլ.

مالزمه ، مالزم (մալէզիմէ, ա. սխ. է մալէզէմէ) պէտք, պիտոյք. سى - كسكز զինուորին պիտոյքը.

مالسور (մալսուր մալիսօր. ալպ.) լեռնցի Ալպանիացի, Մալիսոր.

Digitized by Google

մաու խօսիլ, սուտ գլորել. կ - 1. սուտկի պէս, շուտ բռնանալ. 2. փտած։

մանտա (մանդա, թ.) ապխտած մսեղէնի շակ (գմշ. ագ. mankoşte)։

մանգ (մանի, ա. մոց էն. խգ. մանե) 1. արգիլել. 2. մանե (մանի'ա յգ. մոանգ) արգելք։ (գմշ. ագ. mang) - արգելք ըլլալ, արգիլել, ուղան ուղան - հացի արգելք եղող.

մանգալ, մանգուլ (մանկալ, թ. մանգալ էն) կրակարան։

մանգր (մանկըր, թ.) 1. թանկ. 2. դրամ, փարայ։

մանգրանզ (մանկանէզ, յ.) արշինաքար, մանկանէզ (- համոն)։

մանգա (մանկա, թ.) 1. օղակ. 2. ութ հոգիանց գիւղատական խմբակ։

մանգաֆա (մանգաֆա, թ.) 1. բնիկն, հաստատգլուխ, ապահ, թանձրամարմ. 2. հարբուխի են թափակ (ձի) - լը - թանձրամարմնութիւն։

մանանդ (մանէնտ, մանդո մանէնտէ. պ.) նմանապէս. յօդգր - ը - աննմանէ.

մանդա (մանէվրա) 1. զօրաց շարժում. 2. զօրքերու խաղաւանդակ, մեծ մանրազնին. 3. հնարք։

մանուս (մէ'նուս, ա. անսիէ էն. իգ. մանուա) 1. առևտրական. 2. առևտրական, գործածական. ը - կնիք առևտրական գործածական բառեր. 3. ընտանի, ընտանեցած. - յիր անառևտրը, անգործածական. ը - հիւանդ ընտանի կենդանիներ. ութ - ընտանութիւն։

մանի (մանի, թ.) 1. ցուցք (երգ) 2. նշանաւոր պարերգի նկարիչ մը. ջաղրգ - մանի' ցուցք կանչել։

մանիա (մանիյա, յ.) մեծագաղութիւն, մեծանգարութիւն։

մանտա (մանդա, թ.) ապխտած մսեղէնի շակ (գմշ. ագ. mankoşte)։

մանգ (մանի, ա. մոց էն. խգ. մանե) 1. արգիլել. 2. մանե (մանի'ա յգ. մոանգ) արգելք։ (գմշ. ագ. mang) - արգելք ըլլալ, արգիլել, ուղան ուղան - հացի արգելք եղող.

մանգալ, մանգուլ (մանկալ, թ. մանգալ էն) կրակարան։

մանգր (մանկըր, թ.) 1. թանկ. 2. դրամ, փարայ։

մանգրանզ (մանկանէզ, յ.) արշինաքար, մանկանէզ (- համոն)։

մանգա (մանկա, թ.) 1. օղակ. 2. ութ հոգիանց գիւղատական խմբակ։

մանգաֆա (մանգաֆա, թ.) 1. բնիկն, հաստատգլուխ, ապահ, թանձրամարմ. 2. հարբուխի են թափակ (ձի) - լը - թանձրամարմնութիւն։

մանանդ (մանէնտ, մանդո մանէնտէ. պ.) նմանապէս. յօդգր - ը - աննմանէ.

մանդա (մանէվրա) 1. զօրաց շարժում. 2. զօրքերու խաղաւանդակ, մեծ մանրազնին. 3. հնարք։

մանուս (մէ'նուս, ա. անսիէ էն. իգ. մանուա) 1. առևտրական. 2. առևտրական, գործածական. ը - կնիք առևտրական գործածական բառեր. 3. ընտանի, ընտանեցած. - յիր անառևտրը, անգործածական. ը - հիւանդ ընտանի կենդանիներ. ութ - ընտանութիւն։

մանի (մանի, թ.) 1. ցուցք (երգ) 2. նշանաւոր պարերգի նկարիչ մը. ջաղրգ - մանի' ցուցք կանչել։

մանիա (մանիյա, յ.) մեծագաղութիւն, մեծանգարութիւն։

մանգ (մանկ, ա. մանկ էն) 1. անցած է, անցածը անցած բլլալ։

մանկ (մանկէզ, ա.) ինչը, տուցուածք։ օր. (մանկ-խաչտրաղի)

մանոն (մէ'մէն, ա. մոն էն) ապահով տեղ, ապաստանարան. (գմշ. ագ. mañon) մանոն հոս մանոն հոն (մնջա, մոն յ

մանր (մէ'մուր, ա. մոր էն. խգ. մանրե յգ. մորին) 1. հրամայական. 2. պաշտօնեայ, պաշտօնակալ. - կոչ. մեծ պաշտօնեայ, պաշտօնատար. ը - հրամայուած գործեր. ի - պաշտօնով, ի պաշտօնէ. մանրին կրամ ամենիւ պաշտօնեաները. մանրին (մէ'մուրիյէէ) պաշտօն, պաշտօնատարութիւն. ֆոք - ադած արտատովոր պաշտօն. - լրայի պաշտօնավարել. ուր - անպաշտօն։

մոլ (մէ'մուլ. ա. մոլ էն) 1. յոռի ապրուած, ակնկալուած. 2. հաւանական. ի - յոռետալ. ընդ - ուլնդ - յոռետալ. ըսնդրգ մանոլ ֆոքոր վերը, ակնկալութեանէն վերը։

մոն (մէ'մուն, ա. մոն էն) 1. ապահով, անվտանգ. 2. հարուստ երբաշխի մէկ զուգին անունն է։

մանջ (մանճա, ի.) կերակուր. ուտելիք. ը - կտ թոք ևայլն։

մանդալ (մանտալ, թ.) փակագիծ. գրան փակագիծ, խաղալիք

մանտո, մանտօ (մանծօ, ֆ.) վերարկու։

մանդր (մանտրա, յ.) գոմ փարախ. - կոչկ - հովուի շուն։

մանդ (մանտա, թ.) 1. գոմէշ. (գմշ. կաոմեսս, ջոմոս) 2. մեծագի մորթ։

մանդ (մանտէ, պ. մանդ էն) ինացած. - լ ետ ինացած. - ել գոր ծէ քաշուած, ուռնը նստած։

մանդար (մանդարա, թ.) 1. սուտկ. 2. խից. ճանճ - ի

մանդ (մանդ, ա.) 1. սուտկ. 2. խից. ճանճ - ի

մաղոն (մաղոն, թ.) մաղան. ջրհոր - մաղոգիչ.

մաղի (մաղի, պ.) ձուկ (հմմ. ձուկ) - սեւ ձկնորսութիւն.

մաղիէթ (մաղիէթ, ա.) էութիւն, իւրութիւն. ը - գործի մը էութիւնը. Լաքէ ը - կասկածելի, անվստահելի. պատ - ծագում.

մաղէ (մաղիկ, պ.) 1. ամանակաւ (հմմ. ալեկ (Շապին-Գարահիսար)). 2. ամանաթռչակ. 3. մինարէներուն մէջ տեղ կանթեղը չինուած գիր կամ ձև.

մայասիլ (մայասըլ, թ.) արիւներթութիւն, տեռատոռութիւն.

մայխոշ (մայխոշ, թ.) թթութիւն. զլ - թթութիւնութիւն.

մայս (մայըս, թ.) 1. մայիս. - շաբ մայիս ամիսը. 2. կովի կամ գոմէշի թարմ քաղց.

մայէ (մայի՛, ա. բայն) հեղուկ. մայէ (մայիւէթ) նեղուկ վիճակ.

մայէրֆ (մայռու՛րֆ, ա.) 1. չի գիտցուիր, չգիտցուաղ. 2. բազմոցին տակ պահուած ինչը.

մայոն (մայմուն, մայոն թ.) կապիկ. (հմմ. զրզ, (Պոզանտի))

մայըսոր (մայէքէսավէր, ա.) երևակայելի. - զրզ (ֆէվզ մայէքէսավէր) երևակայութենին վեր.

մայլիզ (մայլըզ, ա. շայլ էն) աքաժանապար, արժանի.

մայնա (մայնա, ի) 1. առարկաներու ծալք. 2. դարձ. ի - առարկաներըը ծալել, գոյերցնել.

մայոս (մէ՛յոս, ա. մայ էն) յուսահատ. յուսահատեցնել. ած - յուսահատել. ած - 1. յուսահատական. 2. յուսահատ, յուսահատ

մաղոն (մաղոն, թ.) մաղան. ջրհոր - մաղոգիչ.

մաղի (մաղի, պ.) ձուկ (հմմ. ձուկ) - սեւ ձկնորսութիւն.

մաղիէթ (մաղիէթ, ա.) էութիւն, իւրութիւն. ը - գործի մը էութիւնը. Լաքէ ը - կասկածելի, անվստահելի. պատ - ծագում.

մաղէ (մաղիկ, պ.) 1. ամանակաւ (հմմ. ալեկ (Շապին-Գարահիսար)). 2. ամանաթռչակ. 3. մինարէներուն մէջ տեղ կանթեղը չինուած գիր կամ ձև.

մայասիլ (մայասըլ, թ.) արիւներթութիւն, տեռատոռութիւն.

մայխոշ (մայխոշ, թ.) թթութիւն. զլ - թթութիւնութիւն.

մայս (մայըս, թ.) 1. մայիս. - շաբ մայիս ամիսը. 2. կովի կամ գոմէշի թարմ քաղց.

մայէ (մայի՛, ա. բայն) հեղուկ. մայէ (մայիւէթ) նեղուկ վիճակ.

մայէրֆ (մայռու՛րֆ, ա.) 1. չի գիտցուիր, չգիտցուաղ. 2. բազմոցին տակ պահուած ինչը.

մայոն (մայմուն, մայոն թ.) կապիկ. (հմմ. զրզ, (Պոզանտի))

մայըսոր (մայէքէսավէր, ա.) երևակայելի. - զրզ (ֆէվզ մայէքէսավէր) երևակայութենին վեր.

մայլիզ (մայլըզ, ա. շայլ էն) աքաժանապար, արժանի.

մայնա (մայնա, ի) 1. առարկաներու ծալք. 2. դարձ. ի - առարկաներըը ծալել, գոյերցնել.

մայոս (մէ՛յոս, ա. մայ էն) յուսահատ. յուսահատեցնել. ած - յուսահատել. ած - 1. յուսահատական. 2. յուսահատ, յուսահատ

մանիակ (մանիակ, ս.) տասանագոյն ներկ.

մանիֆաթուրա (մանիֆաթուրա, ֆ.) տասանագործութիւն, տը պատրաստ. տասանագործ տպարան. - ըարէ - տպագործի վաճառականութիւն.

մանիֆէսթօ (մանիֆէսթօ, իտ.) յայտարարութիւն, բանագիր.

մանիվէլա (մանիվէլա, ի.) բանատեղ, դարձակոթ, մանիճ.

մաղա (մէվա, ա.) բնակարան (հմմ. յուրտ, յաթաղ, (Մոսկո)).

մաղրիպ (մաղրիպ, ա.) 1 բանի մը հետևը, յետոյ. 2. հետև. տեսակ ը - բնականցութիւն. ըրէ ը - յետոյ ծ. վրա. արեւմ ը - արևմտեան հետև.

մաղսուտ (մաղսուտ, ա.) իմն ար տեղի ունեցաւ, եղաւծը, պատահածը.

մաղսուտ (մաղսուտ, թ. ցնեն) կապոյտ, երկնագոյն (հմմ. կապուտ, գրզ. կոյդանկոյդ, (Կեսարիա)) - սա - կապուտակ. - սին կապակապուտ.

մահ (մահ, պ. համաձայն ա մէհ) 1. լուսին (հմմ. այ, գրզ) 2. ամիս (հմմ. այ, (Պոլիս)) ահ մահ ամեն ամիս. որ - պէկր - (մահ փէյքէր) լուսնագէմ, լուսնեղրես. ոյգմահ լուսնկայի կատր.

մահթապ (մահթապ, պ.) 1. լուսնի լոյս, լուսնինկայ. 2. հեգնութիւն. ծաղր. ի - հեգնել, ծաղրել.

մահճա (մահիճ, պ.) 1. մահիկ (հմմ. հլալ) 2. մահկանաձև նշան (ալ)

մահիր (մահիր, ա. Ծրագր էն. յգ. օրագր) ճարտար (հմմ. ոստան). ած - 1. ճարտար. 2. ճարտարօրէն.

մահուզ (մահմուզ, թ. աղաս. յուզ էն) 1 խոհան. 2. աքաղաղի լուիր, բիւր. ծոյ - խոթել.

մահու (մահուվէ, իգ. մահի մահիկ, ա.) կեցուածքով պէտք եղածին պէս.

մբարզ (միպարիզ, ա.) 1. պատեբազմիկ. (ոչ մբարզ էն) 2. ըմբիշ. 3. ոսոխ, սխրեան. 4. մեներամարտիկ.

մբարզութիւն (միպարէզէ, ա.) 1. ըմբշամարտութիւն, կռիւ. 2. պայքար. (յգ. մբարզներ) 3. մրցումն. 4. մեներամարտ. հետ ձոյ մբարզութիւն կենաց պայքար.

մբարկ (միպարէֆ, ա. մբարկ էն) 1. օրհնեալ. 2 սուրբ. դատ մբարկ սուրբ աջ. 3. տոնական, ակումբ. այիմ մբարկ տոնական ակումբ օրեր. 4. շնորհաւոր. օրհնած (ծագրական) օր. մբարկ ու – (ինչ օրհնած մարդէ) (ժող.) մբարկի (միպարէֆի) բերայ մբարկի շնորհաւոր տոն. յար մբարկ շնորհաւոր լինայ.

մբարկե (միպարէֆէ, ա. բարկ էն) շնորհաւորութիւն, իրար շնորհաւորել (հմշ. ա. մբարկէնի մբարկէ) (յնկերին).

մբասաղ (միպասաղա, ա. բասղ էն) մեկուն հետ առանց ձեռնհասութեան տեսնուիլ.

մբաշիր (միպաշիր, ա. բաշիր էն) դատարանի բարբապան (հմշ. մբաշիր – կոնդրակ) (հոմ.) բարբապան ըրկել.

մբաշրտ (միպաշէրէք, ա. բաշրտ էն) 1. ձեռնարկել. սկսիլ (գործի) (հմշ. մբաշրտ ' բաշրտ) 2. զուգաւորութիւն (հմշ. ջաղ) (հմշ. մբաշրտ ' բաշրտ, պաշտ ' բաշրտ)

մբաղդ (միպա'ռէք, ռ. մբաղդ ա.) 1. իրարմէ հեռանալ. (բաղդ էն) 2. հեռանալ (հմշ. բաղդ).

մբալաթ (միպալաթ, ա. բալ էն) հոգ, խնամք, ուշադրութիւն. (հմշ. մբալաթ – մբալաթ) անհոգութիւն, անուշադրութիւն.

մբալիղ (մբալիղ, ա. եզ. մբալ) գործիներ. հա մբալիղ (մբալիղ) հատ կերպով. մբալիղ (մի'եուսիյէք) յոռետհատութիւն (հմշ. մբալիղ, նոմիզ, ' սիյ)

մբալ (մբալ. ա. աղջա. մբալ) 1. խմոր. հոյս. 2. էութիւն, նիւթ. 3. դրամագլուխ, ինչք (հմշ. մբալ – ռ վատոզգի, չար. ռ – ան խմոր. դար – ընչատէր. ճոխ – խմորուիլ)

մբահ (միպահ, ա ահի էն) ներկիլ. օրէնքով չարգիլուած; ել – ներկութիւն (հմշ. մբահ).

մբահթ (մբապահթ, ա. եզ. մբեղ) 1. խնդիրներ' հարցեր. 2. խոհքեր. ռբալ մբահթ գրական խնդիրներ' հարցեր. 3. (միպահթ. վիճաբանիլ. մբահթներ (միպահթատ, ա. եզ. մբահթ) մբահթ (միպահթատ, ա.) բանակութիւն. բանավէճ. ռբալ մբահթ գրական բանավէճեր, վիճաբանութիւն. (յգ մբահթներ) ռբ – կերտիլ – վիճաբանութեան մտնել, վիճաբանիլ.

մբադի (մբադի, մբադ ա. պ.) մի' գուցէ, չըլլայ թէ. (հմշ. ռկալ, մբադի, ' զնդար, ' զնդար, ' սաղիր)

մբադրտ (միպադրէք, ա. բադրտ էն) 1. փութալ, չտապել. (հմշ. մբադրտ ' բաշրտ) 2. ձեռնարկել. սկսիլ. (հմշ. մբադրտ ' բաշրտ) 1. փութացուցիչ. 2. ձեռնարկութիւն.

մբադրտել (միպադրէտէ, ա.) փոխանակութիւն. (բադրտել էն) 1 – փոխանակել. մբադրտ ' ըսիլ սպառ փոխանակութիւն, մաքսամերժութիւն. իրմ ' մբադրտ (միպադրէտէի իւսէրա) գերիներու փոխանակութիւն.

մբադի (մբադի, ա. եզ. մբադ) 1. սկիզբներ. 2. սկզբունք. 3 տարրեր. ըստ մբադի ըստ տարրեր օրէնք. գիտութեան (գրքի անուն կ'ըլլայ).

Digitized by Google

դի միւսէա պիւա) գաւառ պահան ջուած գումարները. նա մակոճ ելաք։

մբալե (մբալախա, ա. բնգլ էն) չափազանցութիւն ։ չափազան. ցիկ. ուանչմե ՀԱմալե պարսկական չափազանցութիւն.վալ–չափազանցութեամբ. ևմ ՀԱմալե առաւելական ընդունե. լութիւն ներկայ . լ – չափազան ցուած, չափազանցեալ գոյ մբալիա։

մբանի (մբանի, ա . եզ . մբա) 1 . շէնքեր. յամբանի խոշոր՝ հա կայ շէնքեր. 2 . հիմնական կանոններ. առանձ՝մբանի երկրաչափական կանոններ. 3. խօսքի կազմ. կանոն՝մբանի խօսքի կազմը։

մբաներ (միւպանար , ա . յաղ էն) պարծանք, պատիւ. ։ պարծիլ, պարծենալ. (ՀմՀ. افتخار ، مفخرت) մբաներ կատ պատիւ ունենալ . տրտագ մբաներ պարծանաց առարկայ ։

մբահել (միւպահիէլ, ա. յաղ էն) ի բար անիծել. (ՀմՀ. یکدیگرینه لعن ایدمك) (بدل ۱ ، نفرین ۱

մբահի (միւպահի , ա .) պարծող , պարծենցող.(մբահներէն) ։պարծենալ, պարծիլ, պատիւ ունենալ։

մբաներ (միւպահա'ա, ա . յաղ էն) գլխաւոր առաջ. (յգ. մբահներ) ։ գլխաւոր առաջնորդ. (ՀմՀ. اشتراتیجك ، صانون) մբահներ ընել՝ զօրավարել (ռազմ.)։

մբահներ (միւպահէիւ,ա.) հակառակութիւն, հակառակ. (մբահներ էն) (իգ. մբահնե) (ՀմՀ. مخالف) օր. յամբահներ ընել՝ հակառակել կարծիքներ։

մբահներեք (միւպահէնէք, ա. բնոնգ էն) 1. անհաւատարմութիւն. 2 . հակառակութիւն. 3. անհամաձայնութիւն. մբահներ – կարծեաց անհամաձայնութիւն , մէկ ուրիշ – ոչ ոքի միւսէա պիւա) գաւառ պահանջած գումարները. նա մակոճ ելաք։

մբալե (մբալախա, ա. բնգլ էն) չափազանցութիւն ։ չափազան. ցիկ. ուանչմե ՀԱմալե պարսկական չափազանցութիւն.վալ–չափազանցութեամբ. ևմ ՀԱմալե առաւելական ընդունե. լութիւն ներկայ . լ – չափազան ցուած, չափազանցեալ գոյ մբալիա։

մբանի (մբանի, ա . եզ . մբա) 1 . շէնքեր. յամբանի խոշոր՝ հա կայ շէնքեր. 2 . հիմնական կանոններ. առանձ՝մբանի երկրաչափական կանոններ. 3. խօսքի կազմ. կանոն՝մբանի խօսքի կազմը։

մբաներ (միւպանար , ա . յաղ էն) պարծանք, պատիւ. ։ պարծիլ, պարծենալ. (ՀմՀ. افتخار ، مفخرت) մբաներ կատ պատիւ ունենալ . տրտագ մբաներ պարծանաց առարկայ ։

մբահել (միւպահիէլ, ա. յաղ էն) ի բար անիծել. (ՀմՀ. یکدیگرینه لعن ایدمك) (بدل ۱ ، نفرین ۱

մբահի (միւպահի , ա .) պարծող , պարծենցող.(մբահներէն) ։պարծենալ, պարծիլ, պատիւ ունենալ։

մբահներ (միւպահա'ա, ա . յաղ էն) գլխաւոր առաջ. (յգ. մբահներ) ։ գլխաւոր առաջնորդ. (ՀմՀ. اشتراتیجك ، صانون) մբահներ ընել՝ զօրավարել (ռազմ.)։

մբահներ (միւպահէիւ,ա.) հակառակութիւն, հակառակ. (մբահներ էն) (իգ. մբահնե) (ՀմՀ. مخالف) օր. յամբահներ ընել՝ հակառակել կարծիքներ։

մբահներեք (միւպահէնէք, ա. բնոնգ էն) 1. անհաւատարմութիւն. 2 . հակառակութիւն. 3. անհամաձայնութիւն. մբահներ – կարծեաց անհամաձայնութիւն , մէկ ուրիշ – ոչ ոքի

մբալե (մբալախա, ա. բնգլ էն) չափազանցութիւն ։ չափազան. ցիկ. ուանչմե ՀԱմալե պարսկական չափազանցութիւն.վալ–չափազանցութեամբ. ևմ ՀԱմալե առաւելական ընդունե. լութիւն ներկայ . լ – չափազան ցուած, չափազանցեալ գոյ մբալիա։

մբանի (մբանի, ա . եզ . մբա) 1 . շէնքեր. յամբանի խոշոր՝ հա կայ շէնքեր. 2 . հիմնական կանոններ. առանձ՝մբանի երկրաչափական կանոններ. 3. խօսքի կազմ. կանոն՝մբանի խօսքի կազմը։

մբաներ (միւպանար , ա . յաղ էն) պարծանք, պատիւ. ։ պարծիլ, պարծենալ. (ՀմՀ. افتخار ، مفخرت) մբաներ կատ պատիւ ունենալ . տրտագ մբաներ պարծանաց առարկայ ։

մբահել (միւպահիէլ, ա. յաղ էն) ի բար անիծել. (ՀմՀ. یکدیگرینه لعن ایدمك) (بدل ۱ ، نفرین ۱

մբահի (միւպահի , ա .) պարծող , պարծենցող.(մբահներէն) ։պարծենալ, պարծիլ, պատիւ ունենալ։

մբահներ (միւպահա'ա, ա . յաղ էն) գլխաւոր առաջ. (յգ. մբահներ) ։ գլխաւոր առաջնորդ. (ՀմՀ. اشتراتیجك ، صانون) մբահներ ընել՝ զօրավարել (ռազմ.)։

մբահներ (միւպահէիւ,ա.) հակառակութիւն, հակառակ. (մբահներ էն) (իգ. մբահնե) (ՀմՀ. مخالف) օր. յամբահներ ընել՝ հակառակել կարծիքներ։

մբահներեք (միւպահէնէք, ա. բնոնգ էն) 1. անհաւատարմութիւն. 2 . հակառակութիւն. 3. անհամաձայնութիւն. մբահներ – կարծեաց անհամաձայնութիւն , մէկ ուրիշ – ոչ ոքի

մբեան միջև հակասութիւն կայ։

մբեան (միւպէէա, ա.) 1. սկսուած (ուած էն) 2 . սկիզբ (ՀմՀ. ابدء մբաէ) 3. (քեր.) ներթակայ (էական բայով չինուած նախադասութ. մէջ։

մբեան (միւպէէի , ա . իւած էն) նոր գործ մը յառաջ բերող, գիւտ ընող (ՀմՀ. موجد ، مخترع)։

մբեան (միւպէէի, ա.) 1. նոր սկսող, սկսնակ (ուած էն) (յգ. մբեանի) 2. նորեկ, տեմնակ։

մբեան (միւպէէէի, ա.)1. հաստատակ, գործիչ, ստորնացած 2. գինը կատարած, ժամանցած, առատ. (ևանի էն)։

մբեան (միւպէէսիմ, ա.) ժպտալ, ժպիտ ի շրթունս (եանի էն)։

մբեան (միւպէէա ա . յգ . մբեանի) 1 . կերպարանք փափաքուած (եցի էն) 2. կերպ փափաք , իզձ, տենդ։

մբեան (միւպէէլ, ա. ևլի էն) թերի ջած. (ՀմՀ. ایصلاغش) :

մբեան (միւպէէա, ա.) 1. քաշուած, ներթակայ (ևլի էն) (ՀմՀ. كرفتار، دوچار) հոտակից հետևող մբեան ևլ քաշուիլ. 2. հարած, մղի , գերի . մբեան ուշրե գիւնեմ։

մբեան (միւպէէնի, ա. ևնի էն) 1.հիմ. նուած, հաստատուած. 2. չինուած. օր. (ևնուցիր մբեան գոտեմրիգ ինչի վրայ հիմնուած է)։

մբեան (միւպէէհի , ա .) ուրախ, զուարթ, ցնծացող (ևչի էն)։

մբեան (մէպսուս, ա.)տարածուած, ցրուած, ցիրուցան։

մբեան (միւպէեճի, ա. յեճի էն) 1. մեծարող, փառաւորող, պանծացնող. 2. (միւպէեճէ) փառաւոր,

Digitized by Google

փառասիրական, պանծալի. يوم مبجل (եեվմի միւպէճճէլ) պանծալի օր։

مبحث (մէպհաս, ա. բեճ էն) (յգ. مباحث) 1. խօսք, ճառ. 2. նիւթ. 3. խնդիր հարց. العين — ակնաբանութիւն. مبحث الازهار ծաղկաբանութիւն. مبحث الحرارة ջերմաբանութիւն. الحياة — կենսաբանութիւն. مبحث الحيوانات — կենդանաբանութիւն. مبحث الروح հոգեբանութիւն. الخيل — ձիաբանութիւն. البيض — հաւկիթաբանութիւն. البشر — մարդաբանութիւն. — المعادن հանքաբանութիւն։

مبحوث (մէպհուս, ա. բեճ էն) 1. խօսուած. (իգ. مبحوثة) 2. յիշեալ. مبحوث عنه (մէպհուսուճճին) վերոյիշեալ նոյն մեսէլէ։

مبخر (միւպէխխիր ա. բեխիճէն) 1. խնկող, խնկաւէտող. 2. միւպէխխար) խնկուած, խնկաւէտ։

مبخرة (մէպխարէ, ա. բուխ էն) բաւարիա, խնկամաման։

مبدأ (մէպտէ', ա. իս էն) 1. սկզբնաւոր. (յգ. مبادى) 2. սկիզբ. (հմմ. հնչնիլն. հկ. متە) 3. սկզբունք. صاحب — սկզբունքի տէրյ — անսկզբունք

مبدع (միւպտի, ա. բեաւ էն) 1. հը նարիչ, յօրինող. 2. ստեղծիչ. 3. նորամէիչ. 4. նորակրօն, նորադաւանդ. شاعر مبدع ազնիւ բանաստեղծ։

مبذل (միւպէտտիլ, ա. բեճիլ էն) 1. փոխուած. 2. (միւպէտտէլ) փոխուած (իգ. مبذلة) ու — փոխուիլ. مبذل مبذلة նոյն ու նոյնը աւազղութեան փոխուիլ. նոյն (միւպէտտէլուճիլիճ) բազայայութիւն։

مبذول (մէպզուլ, ա. պնլ էն) 1. հանձնուած, չքնաղհատուած. 2. առատ, շատ (հմմ. بول)

مبذولاً (մէպզուլեն) առատօրէն. مبذولية առատութիւն. (հմմ. بلل ، كثرت)։

مبزر (միւպէզզիր, ա. բեճիր էն) սերմի ծախող։

مبرا (միւպէրրա, ա. պիրէ էն) ազատ, զերծ, զուրկ. ար.(مبرئ ومنزه عن الشوائب) մարգկային հանգամանքներէ զուրկ։

مبرات (մէպէրրաթ, ա. եզ: مبرة մէպէրէ, որ չի գործ) 1. բարեգործութիւնք. 2. բարեգործական հաստատութիւնք. خيرات و مبرات։

مبرد (միպրէս ա.) 1. խարտաց. (հմմ. كما كان يقال مبرد حصاة مبرد قرطاس) 2. (միւպէրրիս) քրտացուցիչ, զովացուցիչ. (պրէ էն) 3. քրտարան։

مبرز (միւպրէզ, ա.) 1. ցուցաւած, դուշ տրուած. سند مبرز (միւպրէզ սէնէտ) ցուցաւած մատչեակը. (իրազ էն) (իգ. مبرزة). 2. (միւպրիզ) ցուցնող. سند مبرز (սէնէտին միւպրիզի) մատչեակը ցուցնողը։

مبرم (միւպրիմ ա.իրամ.) 1. խախանձող 2. բարբանջոզ. 3. (միւպրէմ) անհրաժեշտ, անհրաժեշտ. احتياجات مبرمة անհրաժեշտ անհրաժեշտ պէտքեր. مبرم بلای անսանձելի փորձանք. مبرم قضای անխուսափելի փորձանք։

مبرود (մէպրուտ, ա. բրդ էն) պղտած, պղտ. (հմմ. صوغوش، صوغمش)

مبرور (մէպրուր, ա.) բարի, վարձատրութեան արժանի. خدمات مبرورە բարի գործեր, բարեգործութիւնք. (բ էն) (իգ. مبرورة)։

مبرهن (միւպէրհէն, ա.) ապացուցուած, փաստերով հաստատուած. حقيقة مبرهنة ապացուցուած ճշմարտութիւն (հրան էն) (իգ. مبرهنة)

مبروك (մէպրուխ, ա. բրկ էն) օրհնեալ, օրհնած, տուրբ։

Digitized by Google

مبسوط (մէպսուդ, ա.) 1. տփռուած, տարածուած, բաց (նաև էն) (իգ. ութ مبسوطه) 2. ընդարձակուած. լանցած. 3. մանրամասն յայտնուած՝ պարզուած. ٥ ـ ٤ همه ٤٥ كما ٥ ալ ինքն չրեռնքները բացուելով ՀՐՆ. չուած էօթրէ. 4. թուա.) مبسوط ուղիղ չնմանուած (ՀԿ. ـ կոսկո)

مبشر (միպէշշիր, ա. պշիր էն) 1. աւետող (իգ. ութ مبشره) 2. աւետաբեր (ՀմՀ. ջուդ ; մրդ) 3 (միպէշշէր) աւետուած. ութ مبشره Մուհամմէտ մարգարէի տասը ընկերները.

مبشوش (մէպշուշ, ա. պշիշ էն) զուարթագին, զուարթ.

مبصر (միպասսըր, ա. պսիր էն) հսկող, գաղտնի կառավարիչ. مبصر ير ընդհանուր հսկող. كل ـ հսկողութիւն. (յգ. مبصران)

مبضع، مبزع (միպզա', ա.) նշտարակ, երակահատ (ՀմՀ. պշտր)

مبطل (միպդրլ, ա. պտիլ էն) 1. ջնջող, ջոգ, պարապը հանող, ջրող. 2. (միպդալ) ջնջուած, ջրուած.

مبطی (միպդր, ա. պտի էն) ծանրաշարժ, դանդաղ, յապաղող.

مبعد (միպա'իս, ա. պսէ էն) 1. հեռացնող, վերարող. (իգ. ութ مبعده) 2. (յգ. ـ) զատացնող مبعد عضد զատուցանող ջիղ. مركز المبعد عن قوة կեդրոնախոյս զօրութիւն.

مبعوث (մէպ'ուս, ա.) 1. ղրկուած առաքեալ. (իգ. ութ مبعوثه) (յգ. ութ مبعوثان, مبعوثون գործ.) 2. երեսփոխան. պատգամաւոր. 3. պատուիրակ. ٥ ـ هيئة պատգամաւորութիւն. ئيئ ـ ութ مبعوثان երեսփոխանական ժողովոյ նախագահ. ق ـ երեսփոխանութիւն, պատգամաւորութիւն.

مبغوض (մէպղուզ, ա. مبغض էն) ատելի, չերեւցած.

مبلغ (մէպլուղ, ա.) 1. գումար. (յգ. مبالغ مبالغ ու ջուր) գումար. 2. (միպէլլիղ) 1. հաղորդող, հաղորդիչ. 2. մեծ մզկիթներուն մէջ վերջէն եկող ժողովուրդին իմամին և միւեզզինին խօսքերը կրկնելով հաղորդող մարդ.

مبلول (մէպլուլ, ա. պլ էն) 1. թրջուած թրջած չիմնաւ, թացած.

مبنى، مبنا (մէպնա, ա.) 1. շէնքի տեղ. 2. շէնք, շինուածք (ութ مبانى) (յգ. مبانى) 3. հիմ. (ՀմՀ. սիս)

مبنى (մէպնի, ա.) 1. շինուած, հիմնուած. (ութ مبنيه) (յգ. مبانيه) 2. համար, պատճառաւ. 3. տրամ. անհոլովելի բառ. (յգ. مبنيات) مبنى على الحكاية (մէպնի ալէլհիքեայէ) պատմութեան վրայ հիմնուած. مبنياً قيمت շէնքը տեղը եղած տեղնուան արժէքը. (ՀմՀ. قيمت مقلوعاً)

مبوق (միպէվվիգ, ա. մրակզ.) ծաքաղաքներ, փչաղներ.

مبول (միպէվվիլ, ա. քժշ.) 1. միզաղական, միզեցուցիչ (բնագ. مبيل) 2. միզարան.

مبهج (միպէհհիճ, ա. պհճ էն) 1. գեղեցկացնող. 2. (միպհիճ, ա. ابهاج է) բերկրութիւն, զուարթացուցիչ.

مبهم (միպհէմ, ա. պհմ էն) անորոշ, երկբայական. سوزلر ـ անորոշ խօսքեր. معنا ـ անորոշ իմաստ. (իգ. مبهمه) (յգ. مبهمات միպհէմաթ, քեր.) անորոշ դերանուններ՝ ածականներ.

مبهوت (մէպհութ, ա. պհ էն) ապշած, զարմացած. قالمق ـ ապշիլ մնալ. (ՀմՀ. حيران ու متحير)

Digitized by Google

مبهور (مէպհուր، ա. յր էն) ծանրաբեռնուած, զմայլած. յոգնած-ի ձէ

مبكر (միպգիր، միպէէիր، ա. ակար էն) վաղայարոյց.

مبيت (մէպիթ، ա. պետոտե ' բեթ էն) քնակարան، իջևան، օթևան.

مبيض (միպէյեիզ، ա. ضبيض ' թեյեզ էն) 1. մաքուրի դնող، ընդօրինակիչ ընդօրինակիչ պաշտօնեայ մ – ընդօրինակչութիւն. 2. (միպէյեեզ) մաքուր գրուած، ընդօրինակուած.

مبيض (մէպիզ، ա. ابيض ' պեյզ էն) [մրգկզ. բուս.] ձուարան، սերմնաբան. ցիպա مبيض ձուարանային، (մէպիզի) ձուարանաձև.

مبيع (մէպի، ա. բեյ էն) ծախուած. مبيع مال ծախուած ապրանք.

مبين (միպին، ա. պին էն) 1. յայտնող، որոշիչ. 2. յայտնի، ակնհայտ. دين مبين իսլամ، յայտնի կանոնութիւն.

مبين (միպէյեին، ա.) 1. յայտնող، յայտարարող. فقرالىمبين աղքատութիւնը յայտնող ծանուցագիր. (նեյեն էն) (իգ. مبينه) 2. (միպէյեեն) յայտնաւած، յայտարարուած.

متاءمه (միպաէմէ، ա. թամ էն) երկու որակ ծնիլ.

متابع (միպապի'، ա. متابعت էն. յգ. متابعين) հետևող.

متابعت (միպապէ'աթ، ա. թեբեʻ էն) հետևութիւն. (հմշ. յեզ) (ա.) ի – ազգակցութիւն، հետևանքով. ի – ոգի ձեռքի հետևանքով մեռնիլ.

متأخر (միպէէխախիր. դախ էն) վերջին، յետին. متأخرين (միպէէխախիրին) վերջինք، արդիք. متأخرين ادبا վերջինի' արդի գրագէտներ.

متأدب (միպէէտեթպ، ա.) քաղաքավար، կրթեալ. ما – քաղաքավարութեամբ، կրթութեամբ.

متأذى (միպէէզզի، ա. ذى էն) նեղուած، չարչարուած. او – նեղուելի، չարչարուիլ.

متاركه (միպարէէ، ա. ترك էն) զինադադար. متاركه – զինադադար կնքել.

متأسف (միպէէսիֆ، ա. أسف էն) ցաւող، վշտացող. (իգ. متأسفه) او – ցաւիլ، վշտանալ (أسف).

متاع (մէթա، ա. յգ. امتعه امتعه ապրանք، մաքա) 1. ապրանք، վաճառք. 2. դրամագլուխ. مستعار – պիտակուած ժամանակեայ ապրանք.

متاعب (մէթա'իպ، ա. متعبه որ չի գործ.) նեղութիւնք، յոգնութիւնք. عربه متاعب (– ի սէէրիյեէ) ճամբորդութեան նեղութիւնք.

متألم (միպէէլիմ، ա. ألم էն) վիշտաւոր، վշտացած، վշտագին. او – վշտանալ (հմշ. مكدر او).

متافوره (մէթաճօրա، յ.) նաւուն վերքը տնկուած երկաթ ձող.

متأله (միպէէլլիհ، ա. ألاه էն) Աստուած պաշտող. (յգ. متألهين) Աստուածապաշտ փիլիսոփաներ.

متاليك (մէթալիք، ջ.) 1. արծաթախառն պղինձ դրամ. 2. սառնոց (հմշ. قلق او).

متأمل (միպէէմմիլ، ա. أمل էն) մտածող، խոկացող، խորհող. (հմշ. متفكر) متأمل խոհական، մտածկատ. متأمل نظر խոհական ակնարկ.

متانت (մէթանէթ، ա.) 1. առկախութիւն. դիմացկունութիւն. 2.

Digitized by Google

متبختر (միբէպախախիր, ա. բախտ էն) *շարժելով հպարտութեամբ քալել* – *հպարտօրէն քալելով*։

متبدع (միբէպէեցի', ա. բէդ էն) *նորակոչն, նորոգիչ*։

متبرع (միբէպէէրի', ա. բէրը էն) *նուիրող, պարգեւատու*։

متبدل (միբէպէեցիլ, ա. բէդել էն) (իգ. անած) *փոխուած, փոխուող*. هوا متبدل *փոփոխական օդ*։

متبرك (միբէպէէրրիհ, ա. էրբէ էն) *օրհնեալ, օրհնած*։

متبسم (միբէպէէսսիմ, ա. բէսսէմ էն) *ժպտող, ժպտուն*. (իգ. متبسمة) متبسمة *ժպտուն*. ولي ذو چهرة متبسمة *ժպտուն՝ ծիծաղկոտ դէմքով մը*։

متبصبص (միբէպսսպիս, ա.) *շընթող, փաղաքուշ, քծնող*. متبصبصانه *քծնողական, շնթողական*. متبصبصانه بر طور – *քծնողական ընթացք մը*։

متبصر (միբէպսսըր, ա. բսէր էն) 1. *հեռատես, քաջատես*. 2. *խոհեմ, աչալուրջ*. – *խոհեմութեամբ, աչալրջութեամբ*. متبصرانه طاوراندن *քալուրջ գնուիլ*։

متبع (միբբէպի', ա. բիպ էն) *հետեւող, հպատակող*։

متبكم (միբէպէէֆիմ ա. բէպկիմ էն) *համառ ատեն լեզուն բռնուող և չխրցող խօսող*։

متبلد (միբէպէէլլիս, ա. բլէտ էն) 1. *ծանրաշարժ, դանդաղաշարժ* (մարդ, կենդանի) 2. *ծոյլ* (մարդ)։

متبلر (միբէպէէլլիր, ա. բլէր էն) *բիւրեղացած, բիւրեղացեալ*։

متبلل (միբէպէէլլիլ, ա. բլէլ էն) *թրջած*. (հմմ. ايصلانان)։

متبنى (միբէպէէննի, ա. բէնի էն) *որդեգիր, որդեգրեալ*։

متبوختر (միբէպախախիր, ա. բախտէր էն) *հաստատամտութիւն*. 3. *կորով*։ – طبيعتي متبوختر *կորով ցոյց տալ*։

متأنى (միբէէննի, ա. նի էն) 1. *լուրջ, հանգարտ*. 2. *դանդաղ, յամր*. ان – 1. *լրջօրէն*. 2. *յամրաբար*։

متأهل (միբէէհհիլ, ա. հէլ էն) *ամուսնացած* (հմմ. اولمق، اونمق)։

متأيد (միբէէյէիս, ա. յէտ էն) *հաստատուած* (հմմ. مؤيد)։

متبادر (միբէպաէիր, ա. բադէր էն) *մեկէն ծագող՝ երեւան ելնող*. متبادر خاطر او *յիշուիլ, միտք գալ*։

متبادل (միբէպաէիլ, ա. լ. բադէլ էն) 1. *փոխական, փոխադարձ*. (իգ. متبادلة) 2. (երկչփ.) *փոփոխ, փոխադարձ*. زاويتان متبادلتان داخلتان (զավիյէթանի միբէպաթիլէթան) *երկու ներքին փոխադարձ անկիւններ*։

متباعد (միբէպա'իս, ա. բաէտ էն) *հեռացող, հեռու*. متباعد بولمق (գծեր). او – *հեռանալ*։

متباقى (միբէպազը, ա. բաչի էն) *մնացած, մնացորդ*. (հմմ. باقي قالان) متباقي مطلوب (متبաքիյէ. իգ. متباقية) *մնացորդ պահանջ*։

متباكى (միբէպաքի, ա. բաքի էն) *ոռնա լացող*։

تباين (միբէպայիհն, ա. բայն էն) 1. *տարբեր, տարբերը*. 2. *իրարու հակառակ, հակընդդէմ*։

متبايعان (միբէպայիաան, ա. բայիէն էն) *առնող և ծախող, գնող և վաճառող* (հմմ. بايع مشترى)։

متبحر (միբէպահհիր, ա. բահր էն. յգ. متبحرين) *ծովածաւալ* (հմմ. بحر)։ متبحرين علمادن *մեծ ծաւմուտ՝ քաջհմուտ գիտուն*։

متبخر (միբէպախախիր, ա. բախր էն) *շոգիացած*։

Digitized by Google

متجانس (միբէճանիս, ա. تجانس էն) 1. համասեռ. 2. համասեռա, նոյնատեսակ, նոյնասեռ. حرفين متجانسين (հարճէյնի միբէճանիսէյն) երկու նոյնատեսակ գրեր. اسمانه متجانس مقادير թանձրացնել թիւեր.

متجاور (միբէճավիր, ա. յաոր էն) դրացի, մերձակայ. ٭ շուրջ متجاور دوستلر մերձակայ բարեկամներ.

متجاوز (միբէճավիզ, ա. յաոզ էն) 1. անցնող. 2. աւելի (հմշ. فضه, «ֆլմե» զայն) قرق قبوله متجاوز (ֆլմե قրղ քաղաքացի աւելի (նախկէ յաոզ մէնդէն ըսել) 3. հարստահարող. ٭ی – հարստահարական. 4. լեզուն երկնցնող. ٭ی اداره پرلسان լեզու ագիտութիւն ընել.

متجاهل (միբէճահիլ, ա.) տգէտ ձեւացող, չգիտնալ կեցող. – عارف տգէտ ձեւացող դիտուն.

متجبر (միբէճէպպիր, ա. յբճ էն) 1. ամբարտաւան, ժպիրկ. 2. բռնակալ, բռնաւոր. ٭انه متجبرانه բռնակալութեամբ, բռնաւորութեամբ.

متجدد (միբէճէտտիտ, ա. դյճ էն) նորոգուող, նորոգուած. ٭ قوت – قوت متجدده նորոգուող ոյժ.

متجرد (միբէճէրրիտ, ա. դրճ էն) 1. մերկուած. 2. մերկ (հմշ. جرد, «ճէրրէտ» կամ «ճէրրիտ») 3. ճգնաւոր.

متجزی (միբէճէզզի, ա. ճյզ էն) մասերու բաժնուող.

متجسد (միբէճէսսիտ, ա. ճսդ էն) մարմնացած, մարմնի կերպարանք առած. متجسد اشرات մարմնացած մարմին առած ճգիներ.

متجسس (միբէճէսսիս, ա. ճսս էն) 1. հետաքրքրող, հետաքրքիր. 2. լրտեսող. ٭انه متجسسانه հետաքրքրութեամբ, հետաքրքրութեամբ

متبوع (մէթպու, ա. թբ էն) 1. հետեւելի, (իգ. متبوعه) 2. հետեւելի. 3. վերադրելի. متبوع مفهم Օսմանեան օդաստափտա վերադրելի.

متبول (միբէպէվվիլ, ա. պվլ էն) միզող. (հմշ. صو دوکن «սու տուքան» ըսէ)

متبین (միբէպէյեէն, տխ. է միբէպէյեէն ա. պյն էն) հաստատուած, յայտնի, երեւան եկած. حقیقت متبینه յայտնի ճշմարտութիւն մը.

متتابع (միբէթթապի', ա. թյբ էն) (իգ. متتابعه) متتالی (միբէթթալի, ա. լիյ էն) յաջորդական, իրարու հետէ, հետզհետէ. ٭ – յաջորդաբար, հետզհետէ, ورود الوزرا متتابع յաջորդաբար հասնող. ظهور متتالی (միբէթթալի իզզուհուր) յաջորդաբար երեան եկող.

متتبع (միբէթէպպի', ա. թյբ էն) 1. հետազօտող, խուզարկու, պրպտող. 2. ուսումնասիրող. ٭انه متتبعانه ուսումնասիրօրէն, հետազօտելով.

متتوج (միբէթէվվիճ, ա. թջ էն) 1. թագակիր. 2. պսակիր.

متثبت (միբէսէպպիթ, ա. սբթ էն) հաստատուած, հաստատամիտ, համոզուած.

متثقب (միբէսազզըբ, ա. սբճ էն) ծակող, ծակուող.

متجادل (միբէճաթիլ, ա. ճդլ էն) կռուող, մրցասող.

متجاسر (միբէճաոիր, յսր էն) 1. համարձակ, յանդգնող. ٭ او – համարձակիլ. او متجاسر ندیدی մի՛ համարձակիր. 2. ոճերի հեղինակ (յգ. جرین متجاسرین) متجاسرینك دردستی յանցապարտներուն ձերբակալումը.

متجانب (միբէճանիպ, ա. ճնբ էն) խուսափող, վաշխող.

Digitized by Google

متحارب (միւթեհարիպ, ա. պրաճ էն) պատերազմող . պատերազմող տէրութիւններ. ընդհ. պատերազմող տէրութիւններ. ընդ. դարաճէյնի միւթեհարիպէյնի երկու պատերազմողներ :

متحاسد (միւթեհասիս, ա.) իրարու նախանձող (հմմ. հասէտ էն) :

متحاشي (միւթեհաճի, ա.) զգուշացող (հմմ. հաշէ էն) զգուշ, զգուշաւոր. այն – զգուշաւորութեամբ

متحامي (միւթեհամի, ա. յոճ էն) ինքզինքը պաշտպանող, զգուշացող. այն – զգուշաւորութեամբ

متحاور (միւթեհավիր, ա. յոր էն) իրարու հետ խօսող :

متحتم (միւթեհաբբիմ, ա.) հարկ եղած , պարտ անձին եղած , անհրաժեշտ. ذمت عبوديت اولان متحتم – պարտ անձին եղած երախտագիտութիւնը وظيفه متحتمه – անհրաժեշտ պարտականութիւն.

متحثر (միւթեհասիր, ա. յիճ էն. բժշ.) թանձրացած . – دم متحثر թանձրացած արիւն :

متحجر (միւթեհաճճիր, ա. յիճ էն. իգ. متحجره) քարացած (հմմ. حيوانات متحجره ըճմշ, ձկնշ, ձմեռնշ քարացած կենդանիներ :

متحجم (միւթեհաճճիմ, ա. յոճ էն) ծաւալով խոշորացած՝ մեծցած

متحد (միւթթահիտ, ա. յհճ էն. իգ. متحده) 1. միացեալ. 2. համաձայն. – (միւթթահիտիւլ էճճեար) համամիտ, համաձայնական. متحد جهتجե միացեալ նահանգներ. مركز – համաձայնակէտ. ا – միաձայնութեամբ. ا – قرار ويرلمك միաձայնութեամբ որոշուիլ

متحدث (միւթեհաստիս, ա. ծնճ էն) յառաջ եկած , ծագած, երեան եկած. دعوى – ծագած գործ

متحد (միւթեճ'իս , ա. յոճ էն) գանգուր (հմմ. جعد) متحد شعار (միւթեճաիսիւլէճար) գանգրահեր

متجسم (միւթեճէսիմ, ա. թոճ էն) մարմնացած, մարմնաւորած – ملك متجسم մարմնացած հրեշտակ մը :

متجلي (միւթեճէլլի, ա. ճլճ էն) 1. երեւցող. 2. յայտնի, ակնհայտ 3. փայլուն (հմմ. ձյլի , روشن , رخشان) :

متجمد (միւթեճէմմիտ, ա. յոճ էն) սառած. օր. (متجمد يخ) :

متجمع (միւթեճէմմի, ա. ճոճ էն) հաւաքուած , ժողովուած, գումարուած. այ – գումարուիլ :

متجنن (միւթեճէննիճ, ա. յնճ էն) յիմար , խենթեցած. այն – յիմարական, յիմարաբար :

متجوز (միւթեճէվվիզ, ա.) 1. չքոլտիք գործը ներելի համարող. 2. փոխաբերութեամբ խօսող :

متجفف (միւթեճէֆֆիֆ, ա. ֆֆճ էն) չորցած (հմմ. قورو , قورى) متجفف اسبه չորցած հագուստ :

متجمل (միւթեճէմմիլ, ա. ճոճ էն) զարդարուած, չքնաւած :

متجنب (միւթեճէննիպ, ա. ճոճ էն) ա. مجتنب որ աւելի գործ. է :

متجنى (միւթեճէննի, ա. ա. յճ էն) 1. պատուհաս քաղող. 2. ուրիշին վրայ զրպարտող (հմմ. اسناد : عطف) اذيدن

متجهز (միւթեճէհհիզ , ա. ճոճ էն) կահաւորուած , զարդարուած, կազմուած, պատրաստուած :

متحاب (միւթեհապպ, ա. իգ. متحابه) զիրար սիրող , բարեկամ , մտերիմ. متحابه دول (տիվէլի միւթեհապպէ) բարեկամ տէրութիւններ :

Digitized by Google

متحذر (միւթէհազզիր. متحرز միւթէհառռիզ. تحرز էն. متحرس միւթէհառռիս. تحرس էն) զգուշաւոր, զգուշ, զգուշացող (հմշ. حذر ایدن) ։

متحرك (միւթէհառրիք, ա. تحرك էն. իգ. متحركه) 1. շարժող. շարժուն. 2. [քեր.] ձայնանշաւոր [գիր] (հկ. ساكن، مجزوم) — غیر անշարժ ։

متحری (միւթէհառրի, ա. تحری էն) խուզարկող, փնտռտող ։

متحزب (միւթէհազզիպ, ա. تحزب էն) խումբ խումբ ժողվուող ։

متحزن (միւթէհազզին تحزن) տխրած, տխուր. ـانه — տխրութեամբ

متحسر (միւթէհասսիր, ա. تحسر էն. իգ. متحسره) կարօտագին կարօտցած, կարօտ քաշող. ـانه — կարօտագին. ا فریاد متحسرانه կարօտագին աղաղակել. او — կարօտնալ ։

متحسس (միւթէհասսիս, ա. تحسس էն) զգայուն, զգայնիկ. شاعر — զգայուն բանաստեղծ ։

متحشد (միւթէհաշշիտ, ա. تحشد էն. իգ. متحشده) համախմբուած, կեդրոնացած, ժողվուած. عساكر متحشده խմբուած զինուորներ ։

متحصل (միւթէհասսըլ, ա. تحصل էն) յառաջ եկած, գոյացած. منویات — յառաջ եկած գոհութիւնը. باتاقلقلر — գոյացած ճահիճները ։

متحصن (միւթէհասսըն, ա. تحصن էն) բերդի մէջ ամրացած ։

متحفظ (միւթէհաֆֆըզ تحفظ է) անձը պահպանող, զգուշացող ։

متحقق (միւթէհաքքըք, ա. մխ. էմիւթէհաքքագ. تحقق էն. իգ. متحققه) ստուգուած, հաստատուած. ذمت متحققه سی ստուգուած պարտքը ։

متحكم (միւթէհաքքիմ, ա. تحكم էն) բռնակալ, բռնաւոր. ـانه — բռնաւորական, բռնակալութեամբ ։

متحلل (միւթէհալլիլ, ա. تحلل էն) լուծուող, տարրալուծուած, տարբաղադրուած. او — լուծուիլ ։

متحلم (միւթէհալլիմ. ա. تحلم էն) 1. հեզութիւն ձեւացնող. 2. [մրդկզ.] պատկաւոր ։

متحلی (միւթէհալլի, ա. تحلی էն) զարդարուած, պճնուած, զարդարուն. زن — զարդարուն կին. (հմշ. سوسلو قادین) او — զարդարուիլ ։

متحمل (միւթէհամմիլ, ա. تحمل էն) 1. او — կրել, տանիլ, վերցնել 2. դիմանալ, համբերել. օր. (بوقدر تقلق متحمل دكلم այսքան ծանրութիւն չեմ կրնար տանիլ) صوغقه — ծխամա

متحمی (միւթէհամմի, ա. تحمی էն) ինքզինքը պաշտպանող ։

متحول (միւթէհավվիլ, ա. تحول էն) 1. փոխուած. 2. փոփոխական (հմշ. متبدل) هوا — փոփոխական օդ

متحیر (միւթէհայյիր, ա. تحیر էն) զարմացած, հիացած, զմայլած. او — զարմանալ, հիանալ, զմայլիլ. ـانه — զարմանօք, հիացմամբ, զմայլմամբ. خمسهٔ متحیره հին ատեն ծանօթ հինգ մոլորակներ ։

متحیز (միւթէհայյիզ, ա. تحیز էն. իգ. متحیزه. յգ. متحیزان) երեւելի, նշանաւոր, ականաւոր. متحیزان خلفادن երեւելի քարտուղար. متحیزان ادبادن ականաւոր գրագէտ ։

متخادع (միւթէխատի՛, ա. تخادع էն) խաբուած ըլլալով հանդերձ չխաբուած կեղծող ։

Digitized by Google

متخطر (միւբէխաղդր, ա. խեղճ էն) յիշատակ, յիշատակած. ու մեծ յիշատակ ունեցող. ~ ի ماضیه ایام ماضیه متخطر — անցեալ օրերը

متخلخل (միւբէխալխըլ, ա. խլխլած էն) 1. ծլատուած, ընդհատուած. 2. անօգուտ ։

متخلص (միւբէխալլիս, ա.) 1. ազատուող, ազատուած. 2. կեղծ անունով անուանուող ։

متخلق (միւբէխալլխ, ա. ձևված էն. իգ. ձևվեծա) օժտուած, օժտեալ. ~ بیورلدقلری شیئه پرك — այն բարի բնաւորութիւնը որով օժտուած էք

متخمر (միւբէխամմիր, ա. խմոր էն) խմորուող, խմորուած ։

متخوف (միւբէխաւվիֆ, ա. վախ էն) վախեցող, երկչոտ. ու ~ — երկչոտութեամբ, երկիւղած ։

متخيل (միւբէխայեիլ, ա. ձևված էն. իգ. մխեյելե) 1. երևակայող. ~ قوهٔ متخيله երևակայութիւն. 2. (միւբէխայեէլ) երևակայուած. ու ~ متخيلانه երեւակայութեամբ ։

متدائر (միւբէտաիր, ա.) վերաբերեալ, մասին. ~ کوی տես մասին

متداخل (միւբէտախիլ, ա. խլ տէն. իգ. մխտախլ) ներմուծող, յետնեալ. ~ ماشات յետնեալ ամսականք

متدارك (միւբէտարիֆ, ա. դրած էն) 1. պատրաստող, հայթայթող. 2. տարաչափութեան մէջ (մեթոն) չափը. متدارك بحر

متدافع (միւբէտաֆի', ա. իյնող էն) իրար մղող, իրարու դէմ մաքառող. ~ قوهٔ իրարմէ զօրութ.

متداول (միւբէտավիլ, ա. դաւ էն. իգ. մդաւլե) գործածական, շրջաբերուած, շրջաբերութեան հան-

Digitized by Google

متخاشی (միւբէխաշի, ա. խաշի էն) երկչոտ, երկնչող ։

متخاصم (միւբէխասըմ, ա. խոյ էն. երկ. մխեասմե) իրարու թշնամանք ցնող, ատելի, հակառակորդ. متخاصمين մէջ (դատարանի միւբէխասըմէյն) երկու հակառակորդներ

متخالف (միւբէխալիֆ, ա. խալ էն. իգ. մխալեֆե) իրարու հակառակորդ. متخالف اوصاف տարբեր, ներհակ. جنس — տարատեսակ. مركز — արտակեդրոն ։

متخدر (միւբէխասսիր, ա. դռել էն) քաջարկուած, ծածկուած. ~ دختر քաջարկուած աղջիկ ։

متخدش (միւբէխասսիհ, ա. ծռել էն. متخرش միւբէխարրիհ. خرش էն) ծռնկրտուող, տատապող ։

متخذ (միւբբախըզ. ա. յիշել էն) 1. ձեռք առնող. 2. (միւբբէխազ իգ. ձեռե) 1. ձեռք առնուած. 2. գործածուած. ~ متخذ نزد (քեապիրի միւբբախազէ) ձեռք առնուած միջոց ~ متخذ اصول գործածուած դրութիւն

متخشع (միւբէխաշշէ', ա. խշռել էն) խոնարհութիւն ցուցնող, խոնարհ. ~ متخشعانه խոնարհաբար ։

متخشن (միւբէխաշշին, ա. խշտել էն) 1. կարծրացած, կարծր. 2. խիստ. ~ ادبه խիստ դրագէտ ։

متخشی (միւբէխաշշի, ա. խշտել էն) վախնալով զգուշացող ։

متخصص (միւբէխասսըս, ա. խոսել էն. յդ. متخصصين. متخصصان) մասնագէտ (չմշ. اختصاص. ادباب) طبيب متخصص մասնագէտ բժիշկ ։

متخضع (միւբէխազզի', ա. խզել էն) խոնարհ, հլու ։

մրզոն (միաբ. եզր. ա. մրզոն է՛ն) լրջութիւն ցուցնող, լուրջ

մրթիմ (միաբ. եզր. ա. մրթիմ է՛ն. խգ. մրթել) 1. մրթելու գործ. 2. մրթելու ձայն

մրթել (միաբ. եզր. ա. մրթել է՛ն. խգ. մրթիմ) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

մրթմրթալ (միաբ. եզր. ա. մրթմրթալ է՛ն. խգ. մրթմրթիմ) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

մրթմրթիմ (միաբ. եզր. ա. մրթմրթիմ է՛ն. խգ. մրթմրթալ) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

մրթոց (միաբ. եզր. ա. մրթոց է՛ն. խգ. մրթել) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

մրթոցել (միաբ. եզր. ա. մրթոցել է՛ն. խգ. մրթոցիմ) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

մրթոցիմ (միաբ. եզր. ա. մրթոցիմ է՛ն. խգ. մրթոցել) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

մրթոցիչ (միաբ. եզր. ա. մրթոցիչ է՛ն. խգ. մրթոցել) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

մրթոցիչ (միաբ. եզր. ա. մրթոցիչ է՛ն. խգ. մրթոցել) 1. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով կուլ տալ. 2. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ձայն հանել. 3. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 4. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 5. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 6. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 7. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 8. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 9. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել. 10. ատամներով կամ բերանով ուտելիքը ծամելով ոչնչացնել.

Digitized by Google

متزم (միւբէրէննիմ, ա. բիր էն) գեղգեղող, երգեցիկ, երգող ։

متزو (մէբro. ոյթո մէբէ, ֆ.) մէգր. փակուած խորանարդ մէգր ։

متزوك (մէբռուխ, ա. մ էն. իգ. متزوكة) 1. Թողուած, լքուած. 2. արձակեալ [կին] 3. անգործածելի գարձած. մէկր – անգործածելի գարձած բառ. متروكات [մէբռուխաթ] ա. մէկ . متروكية [մէբռուխիյեէ] 1. լքուած. 2. արձակուած ։

متروپوليت (մէբէրէօլիթ, յ.) մետրոպոլիտ, յոյն առաջնորդ

متزاحف (միւբէզահիֆ, ա. մէհֆ էն) պատերազմի առնն իրար զարնուող. մէհֆ մէյկր ։

متزاحم (միւբէզահիմ, ա. մէհիմ էն) բազմութեամբ խռնուած ։

متزايد (միւբէզաեիտ, ա. զայիտ էն. իգ. متزايدة) աճելով, աճելի. Թոյլ աճելու հարստութիւն ։

متزبد (միւբէզէպպիտ, ա. զ. 1. փրփրացող. – ոն փ. փրփրացուղ չոբ 2. սեր կապող. – լըն սեր կապող կաթ

متزلزل (միւբէզէլզիլ, ա) շարժազ, երերացող ցնցուող ։

متزلق (միւբէզալլըգ, ա. զալլ էն) սահող. – պի սահող առք ։

متزوج (միւբէզէվվիճ, ա. զէվվ էն) ամուսնացած, ամուսնացեալ

متزهر (միւբէզէհհիր, ա. զհիր էն) ծաղկած, ծաղկեալ ։

متزود (միւբէզէվվէտ, ա. զոդ էն) ճամբորդի պարէն հայթայթող

متزين (միւբէզէյեհն, ա. զին էն) զարդարուած, պճնուած ։

متسأل (միւբէսէիլ, ա. մ էն) մուրացող, մուրացիկ, մուրացկանութեան ընող (հմմ. جنيدي) ։

مترس (մէբէրիս, ա.) պատնէշ, հրակէրպ ։

متسب (միւբէրէսպիպ, ա. մ էն) առգող, տակը նստող ։

متشح (միւբէրէշշիհ, ա. մ էն) 1. մղուող, Թորդող. 2. կաթկռծող ։

متشف (միւբէրէշշիֆ, ա. մ էն) ծծելով կամաց կամաց խմող

متصد (միւբէրասսդ, ա. մ էն) գիտող, փնտռող. մարդ متصد առեթի փնտռող (հմմ. جوياسي) ։

مترفع (միւբէրէֆֆի', ա. մ էն) բարձրացող (հմմ. يوكسلن) ։

مترفق (միւբէրէֆֆըգ, ա. մ էն) մեղմութեամբ վարուող. պահ մարդ մեղմօրէն (հմմ. يافلاما) ։

مترف (միւբէրէֆֆիհ. ա. մ էն) բարօրութեամբ ապրող. պահ մարդ բարօրութեամբ ։

مترقب (միւբէրազզըպ, ա. մ էն) 1. սպասող, ակնկալու. 2. (միւբէրազզապ. իգ. մ էն) սպասուած, ակնկալուած. – غير կայրի միւբէրազզապ) անակնկալ, չսպասուած ։

مترقص (միւբէրազզըս, ա. մ էն) անընգհատ վեր եկնող վար իջնող, վերնայ վարիչ. մարդ متراقص աղի

مترق (միւբէրազզը, ա. մ էն) 1. բարձրացող, վեր եկնող. 2. յառաջ գիմող, յառաջադէմ. մարդ متقدم մեր մարդիկ յառաջադէմ ազգեր ։

مترکب (միւբէրէֆֆիգ, ա. մ էն. իգ. մ էն) բազագրուած ։

مترمر (միւբէրէմմիմ, ա. մ էն) խօսելու պէս ընող և չկրցող

متروح (միւբէրէվվիհ, ա. մ էն) քանէ մը հոտ առնող ։

Digitized by Google

متسيب (միւբէսէյիթիպ, ա. սէյ հէն) անփոյթ, անհոգ (ըմբռ) :

متسلسل (միւբէսէլսիլ, ա. սլսլ հէն. իգ. մսլսլ) շղթայաւած, շարայարեալ. ◦ — جبال լեռնաշղթայ, լերանց շղթայ. 2. մեկզմեկու. ՚ի մսլսլ. 1. շղթայարար. 2. մեկզմեկու. կ՚ըսէ մսլսլ մեկզմեկու երթալ-գալու վրայ

متسلط (միւբէսալլրդ, ա. սլս հէն) բռնաբարող [պատիւ] :

متسلم (միւբէսէլլիմ, ա.) 1. առաջին օր. (կ՚ըսեն մտսլմեն ամիսին առաջին ըսուածը) 2. հին տաճեն գաւառապետ.

متسلى (միւբէսէլլի, ա. սլս հէն) մխիթարուած. ◦ — մխիթարուիլ (հմմ. ար սէլէյ) :

متسم (միւբբէսիմ, ա. սիմ հէն) դրոշմուած, գրոշմուած :

متشابه (միւբէշապիհ, ա. պշհ հէն. իգ. պշհ) 1. համանմանութիւն, նմանութիւն. 2. յայտնաբանական. 3. [քիմ.] համապատասխան. 4 [երկրչ.] համադիրք. ◦ البصوة — համատիպ. յայտնի. ◦ — الاشكال նմանութիւն ձեւերու. ◦ — حروف հնդամասեռ գրեր. متشابهات կորանեի յայտնաբանական դէպքերը :

متشابك (միւբէշապիհ, ա. շպհ հէն) խառնակ, խառնակճմռուած :

متشارك (միւբէշարիհ, ա. շրհ հէն) ընկեր, մասնակից, մասնակից

متشاعر (միւբէշա՚իր, ա. շհ հէն) կեղծ բանաստեղծ, ինքզինքը բանաստեղծ ծախող :

متشاكى (միւբէշաքի, ա. շքհ հէն) իրարու վիճակէ գանգատող

متشبث (միւբէշպիս, ա. շբս հէն) 1. ձեռնարկող. 2. նախաձեռնութիւն ունեցող, նախաձեռնութեան տէր, նախաձեռնարկ 3. պատատուկ :

متسابق (միւբէսապրգ, ա. սբհ հէն) մրցող, մրցակից :

متساقط (միւբէսաղրդ, ա. սքհ հէն) իրարու հետէ իյնող. ընկնող իրարու հետէ իյնող փաստեր

متسالق (միւբէսալիգ, ա.) մագլցող, մագլցող. ◦ — ձիւմ մագլցողներ

متساوى (միւբէսաւի, ա. սյհ հէն) հաւասար. համամասնական. ընդհ. — հաւասարակշիռ. — (միւբէսաւիեհիւսսագէյն) երկկողմնատոգ

متسبب (միւբէսէպպիպ, ա. սբպ հէն) պատճառ, պատճառ եղող :

متستر (միւբէսէբբիր, ա. սթր հէն) ագռուած, պահուած :

متسخن (միւբէսէխխին, ա. սխն հէն) տաքցած (հմմ. ինսանըյէ) :

متسرع (միւբէսէռռի՚, ա. սրհ հէն) փութացող, շտապող :

متسع (միւբբսան՚, ա. սյհ հէն. իգ. սհմ) 1. յայնածաւալ, լայնացած. 2. (միւբբէսա՚, սհմ հէն. երկրչ.) իննանկիւն. 3. իննոց :

متسكر (միւբէսէքքիր, ա. սքր հէն) գինովցած, արբեցած :

متسكن (միւբէսէքքին, ա. սքն հէն) հանդարտած, հանգարտ. խաղաղ. — بعد հանդարտ՝ խաղաղ ծոլ

متسلح (միւբէսէլլահ, ա. սլհ հէն) զինուած (հմմ. նինշանըյէ սլհ) :

متسمم (միւբէսէմմիմ, ա. սմմ հէն) թունաւորուած (հմմ. մնզհրյ)

متسمن (միւբէսէմմին, ա. սմն հէն) գիրցած (հմմ. նրտըյէ սմն) :

متسوى (միւբէսէվվի, ա. սյվ հէն) հարթ, հաւասար :

متسهر (միւբէսէհհիր, ա. սհր հէն) գիշերը անքուն անցընող :

Digitized by Google

متشكى (միւթէէֆֆի, ա. كشتى էն. իգ. (متشكية) գանգատող, բողոքող, տրտնջող. յն – տրտնջալ, գանգատիլ

متشمس (միւթէէմմիս, ա. تشمس էն) արևին ելնող, արև ին տակ ։

متشمم (միւթէէմմիմ, ա. تشمم էն) հոտոտող, հոտոտասցող ։

متشنف (միւթէէննիֆ, ա. تشنف էն) օզ գնող (հմմ. թաղան կալ) ։

متشوش (միւթէէվվիշ ա. تشوش էն) շփոթած, շփոթ ։

متشوق (միւթէէվվիգ, ա. تشوق էն) եռանդ և փափագ ցուցնող

متشوك (միւթէէվվիւ. ա. تشوك էն) աւր. սրածայր ։

متشهى (միւթէէհհի, ա. تشهى էն) ա– խորժակը բացուող.ցանկացող

متشيخ (միւթէէյիխ, ա. تشيخ էն) ծեր, ծերի կերպարանքով։

متشيطن (միւթէայդրն, ա. تشيطن էն) սատանայութիւն ընող ։

متصاعد (միւէսա'իտ, ա. تصاعد էն) վեր ելնող, վեր բարձրացող

متصبى (միւթէսապի, ա. تصبى էն) տղայ ձև եր առնող ։

متصادف (միւթէսաֆիֆ, ա. تصادف էն) հանդիպող, պատահող, պատահական. متصادف ոնջի կ'ըսէ մեսկ ։

متصادم (միւթէսաւհիմ, ա. تصادم էն) 1. բաղխած, բաղխող. 2. պայթուցիկ, ճայթող ։

متصدر (միւթէսաւսդր, ա. تصدر էն) գլուխը բացմող ։

متصدق (միւթէսաւսդգ, ա. تصدق էն) ողորմութիւն տուող ։

متصدى (միւթէսաւսդի, ա. تصدى էն) փորձող (ո և է ոճիր և այլն) հետևնորկող. յն – փորձել, հետևնորկել։

متشبك (միւթէէպպիֆ, ա. تشبك էն) հիւսուած, ազատնման ։

متشتت (միւթէէթթիթ, ա. تشتت էն) ցիր ու ցան, ցրուած, բաժանուած. متشتت‌لرى ىرىلمش كارتلرىنىز

متشجع (միւթէէճճի', ա.) քաջութեան կեղծող, կեղծ քաջ ։

متشخص (միւթէախխս , ա.) 1. ճանչցուած, ծանօթ. 2. մարմնացած, անձնաւորեալ. 3. անձը միշտ, անձին բերող ։

متشدد (միւթէէտտիտ, ա. تشدد էն) սաստկացած, սաստիկ ։

متشرع (միւթէէրրի', ա. عرش էն) Շէրիի օրէնսգէտ ։

متشدق (միւթէէսսդգ, ա. تشدق էն) պերճախօսութիւն ծախող ։

متشرف (միւթէէրրիֆ, ա. شرف էն) փառաւորուող,պատուուող և – պատուաւոր , պատիւ ունենալ (հմմ. ا شرف) متشرف اولدق մենք Ձեր այցելութեանդ պատուեցինք ։

متشعشع (միւթէսա'ի', ա. عشعش էն) փայլող, փայլ, շողշողուն, պայծառ. عشعشلى شمس պայծառ արև ։

متشعب (միւթէսա'իպ, ա. شعب էն) ճիւղաւորուած , ճիւղերու բաժնուած, ճիւղաւոր։

متشهر (միւթէսաիր, ա.) թաւարթի, թաւ (հմմ. ىلوز) ։

متشكر (միւթէէշշիր, ա. شكر էն. իգ. ه‌كشن) շնորհակալ, շնորհակալութիւն յայտնող. յն – շնորհակալ ըլլալ ։

متشكل (միւթէէշշիլ, ա. شكل էն. իգ. ه‌كشن) 1. ձևացած. 2. կազմուած. օր. (دلدن متشكل ىاغلى իւղէ կազմուած է. ىونيسون كشيدن متشكل قوميسيون շղթէ հոգիէ կազմուած յանձնաժողով)

متصرف (միւթէսաrրիֆ. ա. ից. հգ. متصرف) 1. տեր. 2. նահանգի կառավարիչ. ըն – կառավարչութիւն (հմմ. سنجاق տե՛ւ) :

متصعب (միւթէսա'ըպ, ա. ից. հգ. متصعبون) գժուար, գժուարացած :

متصوف (միւթէսաըֆ, ա. ից. հգ. متصوفون) վեր ելնող, վեր բարձրացող

متصف (միւթթասըֆ, ա. ից. հգ. متصفون) օժտուած. յ – օժտուիլ :

متصفى (միւթէսաֆֆի. ա. ից. հգ. متصفى) պարզ, մաքուր, վճիռ. – ոսկի վճիռ կամ պարզ սրուր :

متصل (միւթթասըլ, ա. ից. հգ. متصلون) 1. կից. 2. անընդհատ, շարունակաբար 3. կցելի. – ըմբռնողական գէրանուն ո-ձրոյ կցելի գրեր

متصلب (միւթէսալլիպ, ա. ից. հգ. متصلبون) կարծրացեալ, հաստատուն, կարծր. – ըն հաստատուն հեղուկ :

متصوت (միւթէսաւվութ, ա. ից. հգ. متصوتون) ձայնաւոր. ձայնաւոր հնչուն գրեր [ձայն բառ] (հմմ. حروف علة)

متصور (միւթէսաւվէր, ա. ից. հգ. متصورون) 1. պատկերացած, երեւակայած. 2. մտաքրոջած. 3. (միւթէսաւվիր) երեւակայող. متصور գանձ անհրեւակայելի է :

متصوف (միւթէսաւվիֆ, ա.) միտք. յն – միստիքական :

متصيف (միւթէսայեֆ, ա. ից. հգ. متصيفون) ամառուայ տեղ մը անցընող :

متضاحك (միւթէզահիֆ, ա. ից. հգ. متضاحكون) գեմ առ գեմ խնդացող :

متضاد (միւթէզաձ, ա. ից. հգ. متضادون. ինչ. հգ. متضادات) 1. իրարու հակառակ, ներհակ, հակասական. 2. [բժշ.] հակասական կարծիքներ :

متضاعف (միւթէզա'իֆ, ա.) կրկնապատիկ, կրկնակ, կրկին. متضاعف ոյժ կրկին տերութիւն :

متضرر (միւթէզաrրըր, ա. ից. հգ. متضررون) վնասուած. յ – վնասուիլ :

متضرع (միւթէզաrրը', ա. ից. հգ. متضرعون) 1. աղերսող, պաղատող. 2. (միւթէզաrրա') պաղատեալ, աղերսուած. յն – աղերսական, պաղատագական

متضع (միւթթազը', ա. ից. հգ. متضعون) հեզ, խոնարհ. յն – խոնարհաբար :

متضمن (միւթէզամմին, ա. ից. հգ. متضمنون) բովանդակող, պարունակող (հմմ. حاوى, شامل, محتوى) – յ – պարունակել, բովանդակել :

متضيق (միւթէզայեիզ, ա. ից. հգ. متضيقون) նեղ. متضيق مكان նեղ տեղ :

متطابق (միւթէդաւպզ, ա. ից. հգ. متطابقون) համաձայն, համապատասխան

متطاول (միւթէդաւիլ, ա. ից. հգ. متطاولون) երկար, երկարող :

متطبب (միւթէդաւպպիպ, ա. ից. հգ. متطببون) ապատ բժիշկ :

متطرب (միւթէդաrրիպ, ա. ից. հգ. متطربون) երաժիշտ, երաժշտագէտ :

متطرق (միւթէդաrրզ, ա. ից. հգ. متطرقون) ճամբայ գտնող, հասնող :

متطعم (միւթէդաիմ, ա. ից. հգ. متطعمون) ճաշակող, համը նայող :

متطهر (միւթէդահիր, ա. ից. հգ. متطهرون) մաքուր, մաքրուած :

متطيب (միւթէդայեիպ, ա. ից. հգ. متطيبون) 1. անուշահոտող. 2. անուշահոտութիւններ քսուող :

Digitized by Google

متشكى (միւրեէֆֆի, ա. كشكى էն. իգ. متشكيه) գանգատող, բողոքող, տրտնջող. ու – տրտնջալ, գանգատիլ

متشمس (միւրեէմմիս, ա. شمس էն) արևին եղնող, արև ին տակ նոտող (հմմ. چپقن كوشه) :

متشمم (միւրեէմմիմ, ա. شمم էն) հոտոտող, հոտոտացող :

متشنف (միւրեէննիֆ, ա. شنف էն) օզ գնող (հմմ. تاقان كوپه) :

متشوش (միւրեէվվիշ ա. شوش էն) շփոթած, շփոթ :

متشوق (միւրեէվվիզ, ա. شوق էն) եռանդ և փափագ ցուցնող

متشوك (միւրեէվվիֆ. ա. شوك էն) ատ. սրածայր :

متشهى (միւրեէհհի, ա. شهى էն) ա- խորժակը բացուող ցանկացող

متشيخ (միւրեէյխ, ա. شيخ էն) ծեր, ծերի կերպարանքով:

متشيطن (միւրեէյդըն, ա. شيطن էն) սատանութիւն ընող :

متصاعد (միւրեսա'իտ, ա. صاعد էն) վեր ելնող, վեր բարձրացող

متصبّ (միւրեսաբբի, ա. صبّ էն) տղու ձևեր առնող :

متصادف (միւրեսատիֆ, ա. صادف էն) հանդիպող, պատահող, պատահած. متصادف كونجى اونجى մեկն ու նրանից :

متصادم (միւրեսատիմ, ա. صادم էն) 1. բաղխած, բախվող. 2. պայթուցիկ, ճայթող .

متصدر (միւրեսադր, ա. صدر էն) գլուխը բռնող :

متصدق (միւրեսադդք, ա. صدق էն) ողորմութիւն տուող :

متصدى (միւրեսադդի, ա. صدى էն) փորձող [ո և է ոճիր ևայլն] ձեռնարկող. ու – փորձել, ձեռնարկել։

متشبك (միւրեէպպիֆ, ա. شبك էն) հիւսուած, ոպանծան :

متشتت (միւրեէթթիք, ա. شتت էն) ցիր ու ցան, ցրուած, բաժ- նուած. متشتت‌اى اڑ ցրուած կարծիքներ

متشجع (միւրեէճճի', ա.) քաջու- թիւն կեղծող, կեղծ քաջ :

متشخص (միւրեէախխս , ա.) 1. ճանչցուած, ծանօթ. 2. մարմնացած, անձնաւորիւել. 3. անձը միշտ, անձին բերող :

متشدد (միւրեէտտիդ, ա. شدد էն) սասակացած, սաստիկ :

متشرع (միւրեէրրի', ա. شرع էն) Շերիի օրէնսգէտ :

متشدق (միւրեէշշդդք, ա. شدق էն) պերճախօսութիւն ծախող :

متشرف (միւրեէրրիֆ, ա. شرف էն) փառաւորուող, պատուուող և – պատուիլ, պատիւ ունենալ (հմմ. ا شرف) ըզդալ متشرف اولدق մեզ Ձեր այցելութեամբ պատուեցիք :

متشعشع (միւրեէա'ի', ա. شعشع էն) փայլող, փայլ, շողշողուն, պայծառ. متشعشع‌ضوء պայծառ արև :

متشعب (միւրեէա'իպ, ա. شعب էն) ճիւղաւորուած, ճիւղերու բաժնուած, ճիւղաւոր։

متشعر (միւրեէաիր, ա.) թաւ-մազի, թաւ (հմմ. تويلو) :

متشكر (միւրեէֆֆիր, ա. شكر էն. իգ. متشكره) շնորհակալ, շնոր- հակալ. ու – շնորհակալ ըլլալ :

متشكل (միւրեէֆֆիլ, ա. شكل էն. իգ. متشكله) 1. ձևացած. 2. կազ- մըուած. օր. (رذلكز متشكل اولمغه قدر իւղէ կազ- մըուած է. ايونيسى قومپسكل متشكل اولمش كشيدن اوچ ق- دقه حوغيف كازمըուած յանձնաժողով։

Digitized by Google

متصرف (միբէսարրֆ.ա. հրամ էն. իգ. ածան) 1. տեր. 2. նահանգի կառավարիչ. նև – կառավարչութիւն (չմշ. ջանճ ւլայ) :

متصعب (միբէսա'բպ. ա. սաստ էն) գժուար, գժուարացած :

متصعد (միբէսա'ըտ, ա. ստոր էն) վեր երթող, վեր բարձրացող

متصف (միբբսարֆ, ա. հատ էն) օժտուած. ու – օժտուիլ :

متصفى (միբէսաֆֆի. ա. զտոր էն) պարզ, մաքուր, վճիռ. – ան վճիռ ջուր. – նեն պարզ սիրտ :

متصل (միբբսարլ, ա. կապ էն. իգ. ածան) 1. կից. 2. անընդհատ, շարունակաբար 3. կցեալ. – ըմեր առաջական գերանուն ս-ձայն կցեալ գրեր

متصلب (միբէսալլիպ, ա. իգ. ածան) կարծրացեալ, հաստատուն, կարծր. – ըմեն հաստատուն հեղուկ :

متصوت (միբէսավվիթ, ա. ձայն էն) ձայնաւոր. ձայնօն տառ ձայնաւոր գրեր [նոր բառ] (հմշ. ևան տառ)

متصور (միբէսավվէր, ա. գաղափար էն. իգ. ածան) 1. դրսեւորուած, երեւակայուած. 2. մտագրուած. 3. (միբէսավվիր) երեւակայող. գաղափար ունեցող անհնարին է :

متصوف (միբէսավվիֆ, ա.) միստիք. այն – միստիքական :

متصيف (միբէսայեիֆ, ա. ամառ էն) ամառը տեղ մը անցընող :

متضاحك (միբէզահիֆ, ա. ծիծաղ էն) գեմ առ գեմ խնդացող :

متضاد (միբէզաս, ա. հակառակ էն. իգ. ածան) 1. իրարու հակառակ, ներհակ, հակասական. 2. [քմշ.] հակասական կարծիքներ :

متضاعف (միբէզա'իֆ, ա.) կրկնապատիկ, կրկնակի, կրկին. متضاعف حزن կրկին տխրութիւն :

متضرر (միբէզարրր, ա. դրդր էն) վնասուող. ու – վնասուիլ :

متضرع (միբէզարրը', ա. ջրդր էն) 1. աղերսող, պաղատող. 2. (միբէզարրա') պաղատանք, աղերսանք. այն – աղերսական, պաղատագական

متضع (միբբազը', ա. խոնարհ էն) հեզ, խոնարհ. այն – խոնարհաբար :

متضمن (միբէզամմին, ա. ծոմ էն) բովանդակող, պարունակող (հմշ. ևայց، ևամլ، ևաւ) – ու – պարունակել, բովանդակել.

متضيق (միբէզայեիզ, ա. ձուկ էն) նեղ. متضيق مكان նեղ տեղ :

متطابق (միբէդապզ, ա. ձեւ էն) համաձայն, համապատասխան

متطاول (միբէդավիլ, ա. ձող էն) երկար, երկարող :

متطبب (միբէդապպիպ, ա. բոժ էն) ոտար բժիշկ :

متطرب (միբէդարրիպ, ա. երգ էն) եռանգուն, եռանգագին :

متطرق (միբէդարրզգ, ա. ճամբ էն) ճամբայ գտնող, հասնող :

متطعم (միբէդահիմ, ա. թոռ էն) ճաշակող, համ նայող :

متطهر (միբէդահիիր, ա. մաք էն) մաքուր, մաքրուած :

متطيب (միբէդայեիպ, ա. բոյ էն) 1. անուշահոտող. 2. անուշահոտութիւններ քսուող :

Digitized by Google

متعاهد (միւթ'աիհ, ա. ահաւ հն. մեահեդ) *դաշնակից. ըն – ընկեր, դաշնակից. – երկու դաշնակից տէրութիւններ.*

متعب (միւթ'իպ, ա. ուաւ հն) *յոգնեցնող, յոգնեցուցիչ. ըլլալ – յոգնեցուցիչ գործ մը.*

متعبه (մէթ'ապէ, ա. ուաւ հն. յգ. մեաթիբ, մեաթիբե) *յոգնութիւն, նեղութիւն (քիչ գործ.).*

متعبد (միւթ'ապպիհ, ա. ապաւ հն) *աստուածապաշտ. – متعبدانه աստուածապաշտութեամբ.*

متعجب (միւթ'աճճիպ, ա. ըճաւ հն) *զարմացած, զարմացող. – ի զարմացմամբ. – յ – զարմանալ :*

متعدد (միւթ'աաղիտ, ա. ադաւ հն. իգ. متعددة մեդաաիտէ, շատ. – ադդաւ ադդ՝ոլոյ շատ սեղեակներ ունի.

متعدی (միւթ'ասսի, ա. ադաւ հն. իգ. متعدية) 1. *հարբուստահարող, հարստահարիչ.* 2. [քեր.] *ներգործական. – ըմլ ներգործական բայ.*

متعجل (միւթէաճճիլ, ա. ըճաւ հն) *աճապարող. աճապարանօք*

متعجن (միւթէաճճին, ա. ըճաւ հն) *խմորուած. – ըլլալ – ուիւբ.*

متعذر (միւթէաձձիր, ա. ձաւ հն) *դժուարին, գրեթէ անկարելի. – متعذر իմ դժուարին գործ մը.*

متعرب (միւթ'արրիպ, ա. ըրաւ հն. իգ. متعربة) *արաբացուած.*

متعرج (միւթէարրիճ, ա. ճաւ հն) *կոր, ծռուռուած.*

متعرض (միւթէարրիզ, ա. ըրաւ հն) 1. *հակառակող, արգիլող.* 2. *յարձակող.*

متعاون (միւթ'ավիճ, ա. ուաւ հն) *իրարու օգնող՝ ձեռնտու.*

متظاهر (միւթէզահիր, ա. ըհաւ հն) *յայտնի, ակնհայտ.*

متظلل (միւթէզալիլ, ա. ըլաւ հն) 1. *շուքի տակ նստող.* 2. *պաշտպանութեան տակ.*

متظلم (միւթէզալլիմ, ա.) *տրտնջող, բռնութեան դէմ բողոքող.*

متعارض (միւթ'արրզ, ա. ըրաւ հն) *իրարու հակառակ :*

متعاسر (միւթէասիր, ա. սաւ հն) *գժուարացող, գժուար :*

متعارف (միւթէա'րիֆ, ա. ըրաւ հն) *ծանօթ, հանրածանօթ :*

متعاصی (միւթէա'սի, ա. սաւ հն) 1. *ըմբոստ, ապստամբ.* 2. *անոտաստ, կրակի գիմացող, հրամերժ*

متعاطف (միւթէաղիֆ, ա. ճաւ հն) 1. *իրարու հանդէպ կարեկից.* 2. *չաղկապակ կապուած երկու բառեր (على عطوف على՝ عطوف)*

متعاطی (միւթէաղի, ա. ճաւ հն) *ի բարու տուող, փոխանակող*

متعاقب (միւթ'ազիպ, ա. ճաւ հն) 1. *յաջորդող.* 2. *անմիջապէս վերջ. – ըլլալ. իրարու յաջորդող. متعاقبة անմիջապէս վերջ :*

متعاقد (միւթ'ազիտ, ա. ձաւ հն) *պայման կնքող, դաշինք դրող. طرفين متعاقدين (դարաձէյնի – էյն).*

متعال (միւթ'ալ, ա. բաւ. ալաւ հ. ըլաւ հն) *բարձրեալ. ـ رب جناب – ըլայի خدای բարձրեալն Աստուած :*

متعامی (միւթէամի, ա. ըլաւ հն) 1. *չտեսնելու ըլլալու.* 2. *ակնոց գնող. պիւոյ متعامی անցոյսաբար :*

متعرف (միւթաrrիֆ, ա. մրաֆ էն) ուսումնասիրությամբ գիտացող՝ տեղեկացող. տե՛ս մրաֆ։

متعرى (միւթաrrի, ա. մրի էն) 1. մերկ, մերկացած. – նմանվել հագուստէ մերկ. 2. զերծ. – նմանվել մասաքինութենէ զերծ՝ մերկացեալ։

متعزب (միւթազզիվ, ա. ըզաբ էն) ամուրի, չամուսնացած, պիտի ամուրի, ամուրիի պէս։

متعسر (միւթասսիր, ա. սրաֆ էն) [ձգժուար. յոյժ դժուար] (միւթասսիրիյուպուր) դժուար անցանելի

متعسف (միւթասսիֆ, ա. սաֆ էն) բռնաւոր, հարստահարիչ։

متعشق (միւթէաշշիգ, ա. աշիգ էն) սիրահարուած, սիրասէր։

متعصب (միւթասսիպ, ա. սբաֆ էն) մոլեռանդ՝ մոլեռանդ բար

متعضو (միւթ'ազզիվ, ա. ըզաֆ էն) [քիմ.] կազմաւորեալ, գործարանաւոր. օրգանիզմ գործարանաւոր մարմին (հմմ. ուրգանիզմ)։

متعظم (միւթ'ազզիմ, ա. ըզաֆ էն) մեծամիտ, հպարտ. պի – մեծամտութեամբ, հպարտութեամբ։

متعفف (միւթաէֆֆիֆ, ա. էֆաֆ էն) պարկեշտ. պի – պարկեշտօրէն

متعفن (միւթ'աէֆֆին, ա.) նեխած, հոտած, քարշահոտ. հաւր – քարշահոտ արտ (հմմ. Նդրի գշգն)։

متعقد (միւթազզիդ, ա. զաֆ էն) կապկպած, խճճուն։

متعلق (միւթ'ալլիգ, ա. ըլաֆ էն. իգ. متعلقة) 1. կախեալ, կախուած, կախեմ ունեցող. 2. ազգական. 3. վերաբերեալ, պատկանող. յ – պատկանիլ, վերաբերիլ, առնչութիւն ու-

նենալ. (յգ. متعلقات (միւթալլիգաթ) 1. ազգականներ. 2. [քեր.] լրացուցիչներ. նման – բային լրացուցիչները։

متعلم (միւթալլիմ, ա. լմաֆ էն. յգ. متعلمين, ուսանող, աշակերտ. լմաֆ վի լմաֆ ուսուցիչ և ուսանող։

متعمد (միւթամմիտ, ա. մաֆ էն) կանխամտածութեամբ գործող կանխատրոշող. – գոլ կանխորոշել մարգասպան. մաֆ կանխորոշութեամբ, կանխամտածութեամբ։

متعمق (միւթամմիգ, ա. ըմաֆ էն) խոր(ամափանց (մարդ)։

متعمم (միւթամմիմ, ա. ըմաֆ էն) ընդհանրացող, ընդհանրացած

متعنى (միւթաննի, ա. նիաֆ էն) չարչարող, չարչար։

متعه (միւթա'ի, ա.) դրամի փոխարէն ուժեղացուած ամուսնութիւն որ իսլամներուն համար մեղք է, իսկ շիիներուն մօտ օրինաւոր։

متعوج (միւթավվիճ. ճաֆ էն) ծռած, ծռուած, ծռած (հմմ. էգրի) (ա) ճաֆ նման ծռած առնել։

متعود (միւթավվիտ, ա. նաֆ էն) սովորութիւն ըրած, սովորած

متعوض (միւթավվիզ, ա. ըմաֆ էն) փոխարինուելիութեան առնող։

متعوق (միւթավվիգ, ա. ըմաֆ էն) յապաղող, ետաձգող, ուշացող

متعهد (միւթահհիտ, ա. նաֆ էն. յգ. متعهدين) 1. առանձնող, յանձնառու. 2. հայթայթիչ (գործակալ)։

متعيش (միւթէայիշ, ա. ըշաֆ էն) ապրող, անցնող։

متعين (միւթ'ային, ա. ընաֆ էն) 1. որոշ, որոշեալ. 2. յայտնի,

Digitized by Google

متفرج (միւթէֆէրրիճ, ա. շրջ. էն) շրջապտոյտ, պտոյտի ելնող։

متفرح (միւթէֆէրրիհ, ա. շրջ. էն) զուարթացող, ցնծացող։

متفرد (միւթէֆէրրիտ, ա. դրդ. էն) եզական, անզուգական։

متفرس (միւթէֆէրրիս, ա. տրս. էն) իմաստող, խելամուտ։

متفرش (միւթէֆէրրիշ, ա. փրշ. էն) կահաւորուած։

متفرع (միւթէֆէրրի՛, ա. ճրդ. էն) 1. ճիւղաւորուած (հմմ. متشعب) 2. յարակից. ուրագ متفرع յարակից թաղթեր. 3. առնչութիւն ունեցող. – اوراق – այս գործին հետ առնչութիւն ունեցող թուղթեր. (յգ. متفرعات) միւթէֆէրրի՛ապ) 1. ճիւղեր. 2. պարագայներ. 3. յարակից մասեր։

متفرعن (միւթէֆէրի՛ն, ա. ֆրն. էն) 1. փարաւոնի կերպարանք առնող. 2. բռնակալ. 3. հպարտ։

متفرغ (միւթէֆէրրիղ, ա. ֆրղ. էն) հրաժարող, ետ կեցող։

متفرق (միւթէֆէրրիք, ա. ֆրք. էն. յգ. متفرقات) 1. զատուած. 2. ցրուած, ցիր ու ցան. 3. զանազան. متفرقه մանր զանազան խնդիրներ. ի – մասնակի. متفرقه (միւթէֆէրրիքա) այլ, և այլ զանազան [ծախքեր, լուրեր և այլն] متفرقه دن ديه اولنجق ծախքերէն պիտի վճարուի 4. տփրս։

متفسخ (միւթէֆէսսիխ, ա. խշ. էն) նեխեալ, փտած. متفسخ جيف փտած նեխած մսեր։

متفق (միւթթէֆիք, ա. ֆկ. էն. յգ. متفقات) 1. միաձայն, համաձայն. ի – համաձայնաբար, միաձայնաբար. 2. գաշնակից, դինակից. دول

متفنن (միւթէֆէննին, ա. ֆնն. էն) ճոխ, հարուստ. متفننين عصر այս դարուն ճոխ մարդիկ։

متفوت (միւթէֆաւիթ, ա. տուֆ. էն. յգ. متفوتات) տարբեր, իրարմէ տարբեր. درجات متفوته տարբեր դասեր։

متفحص (միւթէֆահհիս, ա. փհս. էն) 1. խուզարկող. 2. հետաքրքիր, հետախոյզ։

متفخر (միւթէֆախխիր, ա.) պարծենկոտ, պարծող. متفاخرين պարծենալ, փառաւորուելու համար։

متفاخر (միւթէֆախխիր, ա.) 1. պարծող, պարծենցող. 2. անապարծ. ما – անպարծութեամբ։

متغافل (միւթէղաֆիլ, ա. ղֆլ. էն) անուշադրութիւն ձևացնող։

متغاير միւթէկայիր, ա. ղյր. էն) հակառակ (հմմ. مغاير)։

متغرب (միւթէկարրիպ, ա. ղրբ. էն) պանդխտող, պանդխտութեան ելած, պանդխտած։

متغضب (միւթէկազզիպ, ա. ղզբ. էն) զայրացող, բարկացող։

متغلب (միւթէկալլիպ, ա. ղլբ. էն. յգ. متغلبين) բռնակալ, բռնաւոր. متغلبين մեلكت երկրին բռնաւորները. ما – բռնաւորական, բռնակալութեամբ։

متغنى (միւթէկաննի, ա. ղնի. էն) երգիչ, գեղգեղող. երգեցիկ։

متغيب (միւթէկայիպ, ա. ղյբ. էն) 1. անտես եղող, չտեսնուող. 2. բացակայ (հմմ. غائب)։

متغير (միւթէկայիր, ա. ղյր. էն) 1. փոխուած. و – 1. փոխուիլ. 2. այլագունիլ, այլափոխիլ։

متفاخر (միւթէֆախխիր, ա.) 1. պարծող, պարծենցող. 2. անապարծ. ما – անպարծութեամբ։

متفاوت (միւթէֆավիթ, ա. տուֆ. էն. յգ. متفاوتات) տարբեր, իրարմէ տարբեր. درجات متفاوته տարբեր դասեր։

متفحص (միւթէֆահհիս, ա. փհս. էն) 1. խուզարկող. 2. հետաքրքիր, հետախոյզ։

متفخر (միւթէֆախխիր, ա.) պարծենկոտ, պարծող. փառաւորուելու համար։

Digitized by Google

متقاصر (միւթեգասըր, ա. յոմ. հէն) գործ մը ընելու կարող ըլլալով հանգերձ չընող։

متقاضى (միւթեգազը, ա. ջին հէն) 1. նեղող. 2. պահանջը ուզող։

متقاعد (միւթեգա'ից, ա. նեաց հէն. յգ. նին (متقاعدين) Հանգստեան կոչուող. ոնց متقاعدين عسكريه ։

متقدم (միւթեգաssիմ, ա. մեմ հէն. ից. մեամ (متقدمين) 1. յառաջացած. 2. հին, անցեալ (հմմ. մեմ) ։ իմ հին ազգեր. ։ ութնէն ազուն անցեալ ժամանակներ. 3. նախագաս. 4. մատուցանող (սխ է պէտք է մեամ մուգասիմ ըսել) 5. նախկին (հմ. թեախեր։) (յգ. մեմին متقدمين միւթեգասիմին) նախնիք, նախկիններ, հիններ. ասդ متقدمين նախկին գրագէտներ ։

متقاطع (միւթեգադը', ա. թեաթ հէն) իրար կտրող. ասոր متقاطع خطوط [երկր.] իրար կտրող գծեր ։

متقبض (միւթեգապզը, ա. ապզ հէն) կծկուող, քաշուող։

متقدس (միւթեգասսիս, ա. մեմ հէն) ոսկրք, նուիրական (մեմ)

متقرب (միւթեգարրիպ, ա. գրբ հէն. յգ. մեգրբին (متقربين) 1. մօտեցող. — الحلول الحلول ։մօտեցող՝ վերահաս նոր տարի. 2. շուրջ, շուրջը գտնուող. ։շուրջ-շուրջինները

متقرح (միւթեգարրիհ, ա. րհ հէն. բժշ.) կեղտ, կեղտային ։

متقشع (միւթեգաccի', ա. ccի հէն. բժշ.) կուրծք մաքրող [դեղ] մաղձաթափ. ասոր متقشع դեղեր ։ ասդ – դեղեր ։

متقطر (միւթեգադըր, ա.) թորած, թորեալ. – ماء թորեալ ջուր։

متقطع (միւթեգադը', ա. ջեմ հէն) [բժշ.] ընդհատ, ընդհատա-

متقارن (միւթեգարին, ա. նարեն հէն) իրարու մօտ (հմմ. نارن) ։

ձեռք գործելիք տեղուիներ. على – (միւթթեֆեգուն 'ալէյհ) համաձայնուած, համաձայնութիւն գոյացած. الرأى متفق (միւթթեֆեգուռէյ) համակարծիք. متفق القول (միւթթեֆեգուլգավլ) միաբան ։

متفكر (միւթեֆէֆֆիր, ա. կեր հէն. յգ. նին (متفكرين) 1. մտածող, խորհող. 2. գաղափարի մարդ, գաղափարական. نى متفكر ։ գաղափարի մարդ. գործ գասը. ասկր متفكر ։ ձգ խորհելու՝ մտածելու կարողութիւն ։

متفوض (միւթեֆէվվիզ, ա. ծոյ հէն) ստանձնող. վրան առնող ։

متفنن (միւթեֆէննին, ա. նոն հէն) գիտնական, գիտուն. بزات –

متفوق (միւթեֆէվվիգ, ա. ծոյ հէն) գերազանցող, գերազանց ։

متفوه (միւթեֆէվվիհ, ա. ոգ հէն) զրուցող, խօսող (անպատշաճ)

متفهم (միւթեֆէհհիմ, ա. մեհ հէն) ըմբռնող, հասկցող ։

متقابل (միւթեգապիլ, ա. նպլ հէն. իգ. պլեգաբ. հկ. متباعد) 1. հանդիպակաց, հակադիր. 3. փոխադարձ. 4. Հանդէպ, գէմ. زوايا متقابلة Հակադիր անկիւններ. شركت متقابل փոխադարձ ընկերութիւն ։

متقارب (միւթեգարիպ, ա. պրհ հէն. իգ. պլեգարբ. հկ. متباعد) 1. մօտ, իրարու մօտ. 2. [բնգ. երկր.] ծայրասէտ. պլեգարբ خطوط ծայրասէտ գծեր. – بر تماڭلاشمالى كيف اولمن او بر كوره (ղոլոն) կուներնայ ։

متقارن (միւթեգարին, ա. նարեն հէն) իրարու մօտ (հմմ. نارن) ։

Digitized by Google

متكاثف (միթքէեասիճ, ա. կաւնկ էն) խտացած, թանձր, թանձրախիտ. – بخار متكاثف շոգի. թանձր գոլորշի։

متكاسل (միթքէեասիլ, ա. կասլնկ էն) թմրլ, հնդգ. هو متكاسل հեզ-գործութեամբ, լռութեամբ։

متكامل (միթքէեամիլ, ա. կամլնկ էն) բարեշրջուած։

متكتل (միթքէէլ, ա.) ալքոլած

متكبر (միթքէէպպիր, ա. կբկր էն) հպարտ խրոխտ, մեծամիտ. هو – հպարտութեամբ, խրոխտաբար։

متكتب (միթքէէսսիպ, ա. պնկնկ էն) ժողոված, դիզուած, կուտակուած (հմմ. يغلمش)։

متكثر (միթքէէսսիր, ա. կթր էն) շատցած, բազմացած։

متكدر (միթքէէռռիր, ա. կդր էն) 1. մշտաբեկ, մշտահար. قلب – մշտահար սիրտ. 2. պղտոր. – ماء

متكزر (միթքէէզզիր, ա. կզր էն) կրկնուած, մեկ աւելի անգամ պատահած։

متكره (միթքէէրրիհ, ա. ոչկր էն) զզուած. هو – զզուանքով։

متكسر (միթքէէսսիր, ա. կսր էն) կոտրած, բեկեալ. – جناح كسير կոտրած թեւաթով (հմմ. ماشكسته جناح)։

متكفل (միթքէէֆֆիլ, ա. կֆլ էն) երաշխաւորացած-երաշխաւորել

متكلم (միթքէէլլիմ, ա. կլմ էն. եզ. متكلمة) 1. խօսող. 2. [քեր.] ա. դէմք. وحده نفس – բայերու եզ. ա. դէմք. مع الغير نفس – բայերու յաճախակի ա. դէմք. صدى – որոշեալ-նախաս. (յն. ὑποκείμενον խոլ. կրօնաւոյց)

متكا (միթքէէա, ա. կկա էն) 1. յենարան, ներքակ. 2. անթաթոռ, յենայատակ (հմմ. قولتوق دكنى)։

متكاثر (միթքէէսսիր, ա. րթկր էն) բազմացած, շատցած. 2. առատաբերի չափ մը։

Digitized by Google

متكمل (միւքէէմմիլ, ա. կմել էն) 1. կատարելագործուած. 2. լրջացած, ծանրախոհ :

متكمن (միւքէէմմին, ա. կմել էն) գարնանակալ, պահալըտած :

متكون (միւքէէվվին, ա. կուել էն) գոյացած, ծագած, յառաջ եկած. دهر متكون ծագած գաւը :

متكي (միւքքէի, ա. կէալ էն) յենած, կրթնած :

متلاحق (միւքէլահիզ, ա. լհզ էն. իգ. متلاحقة) իրարու միացած, կից. متلاحقة عساكر իրարու միացած զօրքեր. ذو متلاحق اعضاء التناسل (բաս.) որձևեզ [առանկ] :

متلاشي (միւքէլաշի, ա. լշի էն. սխ. գործ.) 1. տագնապոտ, շտապով. 2. արտօրացող. متلاشيانه արտօրանօք (հմմ. վլի լշի) :

متلاصق (միւքէլասըզ, ա. լսզ էն) 1. իրարու յարակից, կապուած. متلاصق بحث իրարու կապուած գծեր. 2. [քիմ. բնգ.] յարակից, միասարր. – غير متلاصقات, անմիատարր, անյարակից

متلاطف (միւքէլադըֆ, ա. լաֆ էն) փափկօրէն վարուող :

متلاطم (միւքէլադըմ, ա. լմ էն) ալեծուփ, ալեկոծեալ :

متلافي (միւքէլաֆի, ա. լֆի էն) կորուստը գարմանող, պատռուած լեցնող :

متلاقي (միւքէլագը, ա. լգի էն) իրարու հանդիպող, գէմ գէմի եկող, առապակցող :

متلال (միւքէլալ. լլմ միւքէլալի, ա. լլմ էն) փայլատակող :

متلاهي (միւքէլահի, ա. լհի էն) գործիքով խաղացող :

متلبس (միւքէլէպպիս, ա. սլմ էն) հագուած, զգեստաւորուած

متلجلج (միւքէլէճճիճ, ա. ջլմ էն) գժուարահականալի խօսող

متلذذ (միւքէլէզզիզ, ա. ձլմ էն) ախորժող, հաճոյք զգացող. ու – հաճոյք զգալ, ախորժիլ. համ առնել

متلطف (միւքէլադդըֆ, ա.) շնորհալի, մեծահոգի, քաղցրաբարոյ. متلطفانه քաղցրաբարոյութեամբ, շնորհալիօրէն :

متلعب (միւքէլա'իպ. ա. բլմ էն) խաղացող, խաղամոլ. – ظل متلعبون խաղացող խաղամոլ տղայ :

متلف (միւլլիֆ, ա. լլմ էն) 1. ըսպանող, ոչնչիչ. 2. վատնող, փճացնող. 3. մահաբեր, մահացու. – الكتريق մահացու էլեկտրիչ :

متلفظ (միւքէլֆըզ, ա. ֆզմ էն) արտասանող, հնչող :

متلقب (միւքէլագգըպ, ա.) մականունաւոր, յորջորջեալ :

متلقي (միւքէլագգը, ա. ըլմ էն) ընդունող :

متلمذ (միւքէլէմմիզ, ա. ձմմ էն) աշակերտելով սորվող :

متلمع (միւքէլէմմի', ա. ըլմ էն) փայլող, շողացող, շողշողուն. سيف – շողշողուն սուր :

متلوث (միւքէլլէվվիս, ա. ծլմ էն) աղտոտած, աղտոտ :

متلون (միւքէլէվվին, ա. ծլմ էն) 1. գունափոխ, երփներանգ 2. յեղյեղուկ, փոփոխամիտ, անսկզբունք, սկզբունք չունեցող. բնչ – متلون

متلهف (միւքէլէհհիֆ, ա. փլմ էն) բորբոքեալ, բոցավառած :

متلهف (միւքէլէհհիֆ, ա. փլմ էն) հեծեծող, գառնահեծ, վշտակոծ

Digitized by Google

متليث (միւթէլէյիթ, ա. ըլէյ հն) առաձգական, քսկ. անլիսնեան քաշքաշար, առիւծի պէս :

متلين (միւթէլէյիհն, ա. ըլէյ հն) կատղած, կատուղի, թոյլ :

متم (միւթիմմ, ա. թիմ հն) ամբողջացնար, լրացուցիչ. – صفر – մեծ :

متماثل (միւթէմասիլ, ա. մասիլ հն) բոլոր նման. الشكل – նմանաձև. اللون متماثل նմանագոյն :

متمادى (միւթէմատի, ա. ըադ հն. իգ. ադիա) 1. տեւական, յաւիտենական. عوقوا – յաճախագէպ. 2. անընդհատ, շարունակ. في – շարունակաբար, անընդհատ հմմ. التمادى على) :

متمارض (միւթէմարրզ, ա. մրզ հն) ստէպ հիւանդ, կեղծ հիւանդ

متمالك (միւթէմալիք, ա. մալիք հն) ինքզինքին տէր :

متماز (միւթէմայիզ, ա. յազ հն) 1. զատուած, որոշուած [մարգ] 2. [երկրորդ ատիճան և առաջին կարգ. յազ متماز ، وبنون اضعاف متماز միւթէմայիզի ատիճան ունեցող :

متمايل (միւթէմայիլ, ա. մայիլ հն. իգ. մայլա) հակած, յօժարող, համակամ, միտող, միտում ունեցող :

متمتع (միւթէմթթիի, ա. թըի հն) նիւթապէս օգտուող, շահող

متمثل (միւթէմէսսիլ, ա. մէսիլ հն) 1. կերպարանքով մարմնացած. مر. (ملك يرسل متمثل انسان صورتنده ملك بر ملك) մարդու կերպարանքով հրեշտակ մը) 2. իբր օրինակ յիշատակող :

متمدد (միւթէմէդդիհի, ա. դդ հն) ինքնագով, անձնագով. مزاج – անձնագովութեամբ :

متمدن (միւթէմէդդիհն, ա. դդ հն. իգ. մնա) քաղաքակիրթ. مدن متمدنه մեծ քաղաքակիրթ ազգեր :

متمرد (միւթէմէրրիտ, ա. դրտ հն) յամառագլ, յամառ. مزاج متمرد յամառաբնեամբ, յամառօրէն.

متمركز (միւթէմէրքիզ, ա. քզ հն) կեդրոնացած. قوة متمركز կեդրոնացած զօրութիւն :

متمسخر (միւթէմասխիր, ա. սխր հն) միմոս, միմոսուհի. بنوع – միմոսաբար :

متمشق (միւթէմէշշիգ, ա. շգ հն) օրինակ առնող, օրինակի վրայէ գրագ վարժութիւն ընող.

متمشى (միւթէմէշշի, ա. շգ հն) ընթացող, քալող. مصالح متمشيه ընթացող ընթացիկ գործեր :

متملك (միւթէմէլլիք, ա. մլք հն) տէր, տիրացած, տիրացող :

متمهد (միւթէմէհհիտ, ա. մհդ հն) սիրուած, տարածուած :

متمهر (միւթէմէհհիր, ա. մհր հն) ճարտար. اولان – ճարտար գրագ՝ գրիչ :

متمرن (միւթէմէրրին, ա. մրն հն) փորձ՝ վարժութիւն ընող :

متمزق (միւթէմէզզիգ, ա. զգ հն) պատռած, կտոր կտոր եղած

متمسك (միւթէմէսսիք, ա.) 1. մեր բռնող, կառչող. 2. փաստի վրայ հիմնուող՝ հիմնուած.

متمكن (միւթէմէքքինն, ա. մքն հն. իգ. մքնա) 1. քնակող. 2. քնակիչ, տեղացի (հմմ. ساكن مقيم)

متملق (միւթէմէլլիգ, ա. մլգ հն) շնորհող, քծնող, շողոքորթ. متملقانه քծնողաբար, շողոքորթական.

متمم (միւթէմմիմ, ա. մմ հն. իգ. متممه ժգ. متممات) լրացուցիչ.

Digitized by Google

متاقص (միւթեճագրս, ա. ածական էն) պակասող, պակասած։

متناقص (միւթեճագրզ, ա. ածուղ էն. իգ. ածականը متناقصة) իրար հակասող, հակասական. متناقصة متررات իրար հակասող՝ հակասական պրոշուեներ։

متناكح (միւթեճաիհի, ա. ածական էն) իրարու հետ ամուսնացած։

متواب (միւթեճավիպ, ա. ածուղ էն) պարբերական. – كسر اعشاري պարբերական տասնորդականկոտորակ

متاول (միւթեճավիլ, ա. ածուղ էն) 1. կերակուր ուտող. 2. (միւթեճավէլ) կերուած. 3. ուտելի։

متاوم (միւթեճավիմ, ա. ածուղ էն) սուտ քուն, քնանալ կեղծող. – لفل سوت քնացող մանուկ։

متناهي (միւթեճաիհի, ա. ածական էն) 1. վերջացած, վախճանին հասած. 2. վերջանալի. – نا անվերջ, անվերջանալի, անվախճան. – الطاف نامتناهي անվերջ շնորհներ. كخ احاطه نامتناهي անվախճանը ըմբռնել։

متنبه (միւթեճէպպիհի, ա. ածուղ էն) 1. արթուն. 2. խրատուած, թեքքը գլուխը եկած. او – خيلجه قوتلي գալ, խրատուիլ։

متنبي (միւթեճէպպի, ա. ածուղ էն) մարգարէութիւն ծախող, սուտ մարգարէ։

متندم (միւթեճէդդիմ, ա. ածուղ էն) զղջացող. متندم اولمق զղջալ։

متنزل (միւթեճէզզիլ, ա. ածուղ էն) 1. իջնող. 2. բարեկամող, զիջանող, խոնարհող։

متنزه (միւթեճէզզիհ, ա. ածուղ էն) 1. զուարճացող, զբօսնող. 2. զբօսավայր (հմմ. عار ،عر ،عزه)։

متن (մէթն, ա. յգ. ածուղ) բնագիր. – استدعا աղերսագրին բնագիրը։

متنادي (միւթեճացի, ա. ածուղ էն) իրարու գոչող՝ աղաղակող։

متناسب (միւթեճասիպ, ա. ածուղ էն. իգ. ածականը متناسبة) 1. համեմատական. – اوصوبه مادلي համեմատական. – اوسكمه خدمتي համեմատական. 2. հաւասարափ. متناسب قسمي համեմատական բաշխում. اعضاي متناسبه համեմատական անդամներ։

متناسل (միւթեճասիլ, ա. ածուղ էն) 1. սերած, սերող. 2. ծնիչ։

متناصر (միւթեճասըր, ա. ածուղ էն) միմեանց իրարու օգնող։

متناظر (միւթեճացիր, ա. ածուղ էն) հակադիր, հանդիպակաց. متناظره زوايا հակադիր անկիւններ։

متنافر (միւթեճաֆիր, ա. ածուղ էն) իրարմէ զզուող, անհամաձայն

Digitized by Google

متوارث (միւթէվարիս, ա. տարած էն) ժառանգ ձեռացած, ժառանգած. պ՚ոտ متوارث اموال ժառանգ մընացած իրեր (չմշ. قلش ميراث) :

متوارد (միւթէվարիս, ա. տարդ էն. իգ. متوارده) հաւած, գոբտ եկած. متوارده مكاتيب եկած նամակներ :

متوازی (միւթէվազի, ա. տազի էն) ծածկուած, պահուըտած. -ا ծածկուիլ, պահուիլ. -ينه زيز հագին տակ ծածկուած. زر متوازی ոսկեայ տակ պահուըտած լուծոն :

متوازن (միւթէվազին, ա. տազին էն) հաւասարակշիռ. كوكي - ایکی հաւասարակշիռ երկու բեռ :

متوازی (միւթէվազի, ա. տազի էն) զուգահեռական. ين - خطين եղկու զուգահեռական գծեր. الاضلاع - զուգահեռագիծ. السطوح - զուգահեռոսն. المستطيلات - ուղղանկիւնի յ متوازی (միւթէվազիյէ) զուգահեռաբար :

متواضع (միւթէվազի, ա. տօզի էն) խոնարհ, խոնարհասիրտ. (չմշ. آلچاق كوكلو) - اته խոնարհաբար :

متواعد (միւթէվա՚իս, ա. տաիդ էն) իրարու խոստում տուող :

متوافر (միւթէվաֆիր, ա. տաֆիր էն) շատցող, շատցած. - شان :

متوافق (միւթէվաֆըգ, ա. տաֆիգ էն) համապատասխան, համաձայն. زاويتان متوافقتان (զավիյէքանի միւթէվաֆըգաքան) երկու համապատասխան անկիւններ :

متوالی (միւթէվալի, ա. տալի էն. իգ. متواليه) 1. յաջորդական, յաջորդող. 2. անընդհատ. 3. փոփոխական. յ - շարունակաբար, անընդհատ :

متسم (միւթէէսսիմ, ա. թսիմ էն) հռնչ առնող, շնչող. نسيم - բար գարնան զեփիւռը շնչող :

متصيد (միւթէճասըտ, ա.) խրատառու, խրատ մոխի ընդ :

متصر (միւթէճասսըր, ա. տսիր էն) քրիստոնէութեան գաւթող :

متظر (միւթէճազզըր, ա. տնիր էն) շատ ուշադիր՝ խորհող :

متم (միւթէճա՚իմ, ա. տնիմ էն) 1. բարիքներ վայելող, բարիքներով լցուած. 2. նազանքով մեծցած. متنعم بالكفالة الطالة Ձեր հնարներով լցուած

متفخ (միւթէէճճիխ, ա. ճխիմ էն) տկամած, տկակերպ :

متفذ (միւթէէճճիզ, ա. սխ. գործ. ձիմ էն. յգ. متفذون) ազդեցիկ, ազդու [մարգ] متفذون ملكت եղկրին ազդեցիկ մարգերը :

متفر (միւթէէճճիհր, ա. ֆիմ էն) գարշող զզուող յ- գարշիլ զզուիլ

متفس (միւթէէճճիս, ա. ֆսիմ էն) հնչող, շունչ առնող :

متفش (միւթէէճճիշ, ա. ֆշիմ էն) փչուտ, փուշ փուշ :

متفكر (միւթէէֆֆիր, ա. իգ. ըգրտիր) 1. անորոշ, անծանօթ. 2. ծպտեալ, անճանաչ. على ه - هيئت ծպտեալ (հմշ. تبديل) :

متنور (միւթէնվիր, ա. տնիր էն) լուսաւորեալ, լուսաւոր :

متنوع (միւթէնվի՚, ա. տնիգ էն. իգ. متنوعه) զանազան. ه - զանազանք [զանազան լուրեր՝ ապրանքներ]

متواتر (միւթէվաթիր, ա. տաթիր էն) տարաձայնուած. յ - տարաձայնուիլ. ի - տարաձայնութեամբ :

Digitized by Google

وطننه متوصل (بغ. برغ.) միացած, լծուած. Հայրենիքը ժամանած պանդուխտ մը

متوطن (միբէվաղղըն, ա. օնթ. թոթ էն) քնակութիւն հաստատած, հպրենիք ըրած, հաստատուած. Լոնտոնը ամենէն աւելի մարդով մը հաստատուած է

متوغل (միբէվաղղըլ, ա. ղլ թոթ էն) պարապող, զբաղող. Վիւսէյ մը գրականութեամբ զբաղող։

متوفى، متوفا (միբէվէֆֆա, ա. իգ. մը թոթ էն) մեռած։

متوقد (միբէվազգըտ, ա. զդ թոթ էն) վառած. – آتش վառած կրակ

متوقر (միբէվազգըր, ա. զր թոթ էն) լրջացած. Գիտնական մը متوقر լրջօրէն։

متوقع (միբէվազգը', ա. զք թոթ էն) 1. յուսացող, ակնկալող. 2. (միբէվազգա') յուսացուած, յուսալի, ակնկալուած (հմմ. յոմէ)։

متوقف (միբէվազգըֆ, ա. զֆ թոթ էն) 1. կախեալ, կախում ունեցող. օր. (դրամը متوقف է ճանչինքը դիմադրութիւնը աշխատելէ կախում ունի) 2. [բժշ.] կեցող, կայուն. حال متوقف (հալի –) կայուն վիճակ։

متوقى (միբէվազգը, ա. զք թոթ էն) զգուշացող, զգուշաւոր. Գիտնական մը متوقى է զգուշաւորութեամբ, զգուշութեամբ

متوكل (միբէվէֆֆիլ, ա. ֆկլ թոթ էն. իգ. متوكلة) Աստուծոյ ապաւինած, Աստուծոյ ապաւինող. على الله – (միբէվէֆֆիլ ալալլահ) Աստուծոյ ապաւինած. Անոնք متوكلون ապաւինելով։

متولد (միբէվէլլիտ, ա. տլդ թոթ էն. իգ. متولدة) 1. ծնած, ծնող. օր. (Գիտնական մը متولد է ուրիշ գիտնականէ մը ծնած, 2. ծնած, միացած, լծուած. (بغ. برغ. متوصل) Հայրենիքը ժամանած պանդուխտ մը

متوطن (միբէվաղղըն, ա. օնթ. թոթ էն) քնակութիւն հաստատած, հպրենիք ըրած, հաստատուած. Լոնտոնը աշխարհի ամենէն աւելի մարդով մը հաստատուած է

متوغل (միբէվաղղըլ, ա. ղլ թոթ էն) պարապող, զբաղող. Վիւսէյ մը գրականութեամբ զբաղող։

متوفى، متوفا (միբէվէֆֆա, ա. իգ. մը թոթ էն) մեռած։

متوقد (միբէվազգըտ, ա. զդ թոթ էն) վառած. – آتش վառած կրակ

متوقر (միբէվազգըր, ա. զր թոթ էն) լրջացած. Գիտնական մը متوقر լրջօրէն։

متوقع (միբէվազգը', ա. զք թոթ էն) 1. յուսացող, ակնկալող. 2. (միբէվազգա') յուսացուած, յուսալի, ակնկալուած (հմմ. յոմէ)։

متوقف (միբէվազգըֆ, ա. զֆ թոթ էն) 1. կախեալ, կախում ունեցող. օր. (դրամը متوقف է ճանչինքը դիմադրութիւնը աշխատելէ կախում ունի) 2. [բժշ.] կեցող, կայուն. حال متوقف (հալի –) կայուն վիճակ։

متوقى (միբէվազգը, ա. զք թոթ էն) զգուշացող, զգուշաւոր. Գիտնական մը متوقى է զգուշաւորութեամբ, զգուշութեամբ

متوكل (միբէվէֆֆիլ, ա. ֆկլ թոթ էն. իգ. متوكلة) Աստուծոյ ապաւինած, Աստուծոյ ապաւինող. على الله – (միբէվէֆֆիլ ալալլահ) Աստուծոյ ապաւինած. Անոնք متوكلون ապաւինելով։

متولد (միբէվէլլիտ, ա. տլդ թոթ էն. իգ. متولدة) 1. ծնած, ծնող. օր. (Գիտնական մը متولد է ուրիշ գիտնականէ մը ծնած, 2. ծնած,

متوتر (միբէվէթթիր, ա. տր թոթ էն) քաշուած, լարուած. Լար متوتر (հապլի –) լարուած չուան։

متوج (միբէվէճճի', ա. ճք թոթ էն) թագ դնող, թագադիր։

متوجع (միբէվէճճի', ա. ճք թոթ էն) 1. ցաւած, ցաւալի. – عضو ցաւող անդամ. 2. վշտացած, վշտահար. – قلب վշտացած սիրտ։

متوجه (միբէվէճճիհ, ա. ճք թոթ էն) 1. դարձած, դարձող. 2. համակիր. ու – դէպի տեղ մը երթալ. ի – 1. գաղնալով. 2. դէպի. عزيمت متوجهاً դէպի տեղ մը մեկնիլ։

متورث (միբէվէրրիս, ա. տրթ թոթ էն) ժառանգորդ (հմմ. ուրիշ)։

متوحش (միբէվահհիշ, ա. տհշ թոթ էն) խրտչող, խրտնած. ու – խրտչիլ. անհնութեամբ խրտչելով։

متورع (միբէվէրրի', ա. ըրզ թոթ էն) երկիւղած, բարեպաշտ։

متورق (միբէվէրրիգ, ա. ըրզ թոթ էն) տերև բացող բացած – شجر

متورم (միբէվէրրիմ, ա. ըրմ թոթ էն) ծիւրուար, թոքախտաւոր։

متوزع (միբէվէզզի', ա. զզ թոթ էն) բաշխուած, բռնուած։

متوسط (միբէվասսըդ, ա. թսդ թոթ էն. իգ. متوسطة) 1. միջնորդող, միջնորդ 2 միջին (եղր, համամատական)

متوسع (միբէվէսսի', ա. սք թոթ էն) ընդարձակուող, ընդարձակ

متوسل (միբէվէսսիլ, ա.) միջոցի դիմող. ով – միջոցի դիմելով

متوشح (միբէվաշշըհ, ա. շհ թոթ էն) զարդարուած (հմմ. թոշը)։

متوصل (միբէվասսըլ, ա. սլ թոթ էն) 1. ժամանած, հասած. 2.

Digitized by Google

متهيب (միւթէհիյեիպ, ա. պեպ էն) 1. ահաբեկող, ահաբեկիչ (հմշ. مهيب միւհիյպ) 2. ահաբեկեալ.

متهيج (միւթէհիյեհճ, ա. ճեպ էն) գրգռուած, յուզուած. ան – յուզումնալով (ترکلا جانیله).

متهيّء (միւթէհիյեի', ա. ՚եպ էն) պատրաստ, կազմ (հմշ. آماده ، غزیعت– մեկնելու վրայ պատրաստ حاضر)

متيبس (միւթէեպպիս, ա. պես էն) չորցած (հմշ. قورو ،قورومش).

متيسر (միւթէեսսիր, ա. պես էն)1. գիւրացած. 2. յաջողիլ. او – գիւրանալ, յաջողիլ. اىلمك – գիւրացնել, յաջողցնել (հմշ. ١ تيسير):

متيقظ (միւթէեզզրզ, ա. ղեզ էն)1. արթնութիւն. 2. աչալրջութիւն. ան – 1. արթնութեամբ. 2. աչալրջութեամբ

متيقن (միւթէեզզրն, ա. ղեն էն) 1. առուգապահ գիտցող, խելամտաւոր. 2. հաւաստի, առոյգ :

متيمن (միւթէեմմին, ա. մեն էն. իգ. متيمنه)բարեբաստիկ,օրհնեալներ թեամբ որպէս զի բարեբաստիկ ըլլաք:

متين (մէթին, ա. թուին էն. իգ. متينه) 1. հաստատուն, ամուր, առկուն. بنا – տունն չէնք. – جبل ամուր լեռան. 2. կորովի. – در կորովի մարդ. – فكر كوروللى գլուխիւր :

مثاب (միւսապ, ա.) վարձատրուած او – վարձատրուիլ. امر.(հնչինը ثوابه նայն) (հմմ. او نائل اولور) (معاوده ايدن مثاب اولور)

مثابرت (միւսապէրէթ, ա.) 1. փութաջան, փութաջանութիւն 2. յարատեւութիւն. ١ – փութաջանութիւն ընել. փութալ. յարատեւել

مثابه (մէսապէ, ա.) աստիճան. ؛ هيچ مثابه‌سنده لاشئ إلّا իբր ոչինչ.

متهور (միւթէհուր, ա. իգ. هوله) կատակ հոգաբարձու, խնամակալ. ى – կատակայ հոգաբարձութիւն խնամակալութիւն :

متوهم (միւթէվհհիմ, ա. թոպ էն) կասկածոտ. زنان ر – կասկածոտ անձ մըն է (հմշ. وهمى)

متهاجم (միւթէհաճիմ, ա. ճեպ էն) իարտու վրայ յարձակող, յարձակող. متهاجم يارىلاكلرى، յարձակողական, յարձակողաբար :

متهاجى (միւթէհաճի, ա. ճեպ էն) երգիծող, իրար ծաղրող.

متهافت (միւթէհաճիք, ա. բաս.) 1. պատատուկ [առանկ], բա. բառնակաչատ որթ. 2. (تهافت էն) քանի վրայ հետզհետէ ինկող :

متهالك (միւթէհալիք, ա. ԼԼեք էն) 1. գահավիժող. 2. խանգավառ, ներշնչուած. متهالك اولمق խանգավառուիլ, ներշնչուած, ներշնչուելով.

متهاون (միւթէհավիճ, ա. օպ էն) արհամարող, անարգող, բանի տեղ չդնող (հմշ. قدر مئلهاوقلر):

متهدم (միւթէհէssիմ, ա. դեպ էն) փլուլ, փլած (հմշ. متهدم):

متهزز (միւթէհէզզհզ, ա.) թրթռուն, թրթռացող. ان – թրթռալով

متهكم (միւթէհէէֆֆիմ, ա. կեպ էն) ծաղրող, հեգնող. ان – հեգնական, հեգնօրէն (հմշ. هزلىجه).

متهيّج (միւթթէհիյ, ա. հեպ էն. իգ. هيجه ՚գ. նեպ) սրբասաստն. եալ, սրբաստնուած. 2. յանգստաբար

متهيّر (միւթէհէվվիր, ա. դեպ էն) սաստիկ բարկացած, մոլեգնեալ. ان – մոլեգին, մոլեգնութեամբ :

Digitized by Google

մխոր (մխոր, ա. ջգ. մխոր) 1. խոր, խորունկ. 2. խոր, անդունդ. 3. խոր, անհասկանալի. 4. խոր, ծանր. մխոր քուն, խոր քուն. 5. [քեր.] խոր, ուղղագրական նշան (՝) որ կը դրուի ձայնաւորի մը վրայ՝ ցոյց տալու համար որ ան կը հնչուի իբրեւ ե, ի, ո, ու, եա, իւ, եո. 6. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 7. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 8. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 9. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 10. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 11. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 12. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 13. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 14. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 15. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 16. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 17. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 18. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 19. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 20. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 21. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 22. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 23. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 24. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 25. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 26. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 27. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 28. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 29. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 30. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 31. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 32. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 33. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 34. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 35. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 36. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 37. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 38. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 39. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 40. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 41. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 42. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 43. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 44. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 45. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 46. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 47. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 48. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 49. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 50. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն.

մխոր (մխոր, ա. ջգ. մխոր) 1. խոր, խորունկ. 2. խոր, անդունդ. 3. խոր, անհասկանալի. 4. խոր, ծանր. մխոր քուն, խոր քուն. 5. [քեր.] խոր, ուղղագրական նշան (՝) որ կը դրուի ձայնաւորի մը վրայ՝ ցոյց տալու համար որ ան կը հնչուի իբրեւ ե, ի, ո, ու, եա, իւ, եո. 6. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 7. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 8. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 9. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 10. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 11. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 12. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 13. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 14. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 15. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 16. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 17. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 18. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 19. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 20. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 21. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 22. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 23. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 24. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 25. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 26. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 27. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 28. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 29. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 30. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 31. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 32. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 33. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 34. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 35. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 36. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 37. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 38. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 39. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 40. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 41. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 42. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 43. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 44. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 45. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 46. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 47. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 48. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 49. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 50. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն.

մխոր (մխոր, ա. ջգ. մխոր) 1. խոր, խորունկ. 2. խոր, անդունդ. 3. խոր, անհասկանալի. 4. խոր, ծանր. մխոր քուն, խոր քուն. 5. [քեր.] խոր, ուղղագրական նշան (՝) որ կը դրուի ձայնաւորի մը վրայ՝ ցոյց տալու համար որ ան կը հնչուի իբրեւ ե, ի, ո, ու, եա, իւ, եո. 6. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 7. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 8. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 9. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 10. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 11. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 12. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 13. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 14. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 15. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 16. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 17. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 18. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 19. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 20. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 21. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 22. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 23. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 24. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 25. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 26. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 27. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 28. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 29. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 30. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 31. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 32. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 33. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 34. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 35. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 36. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 37. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 38. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 39. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 40. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 41. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 42. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 43. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 44. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 45. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 46. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 47. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 48. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 49. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 50. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն.

մխոր (մխոր, ա. ջգ. մխոր) 1. խոր, խորունկ. 2. խոր, անդունդ. 3. խոր, անհասկանալի. 4. խոր, ծանր. մխոր քուն, խոր քուն. 5. [քեր.] խոր, ուղղագրական նշան (՝) որ կը դրուի ձայնաւորի մը վրայ՝ ցոյց տալու համար որ ան կը հնչուի իբրեւ ե, ի, ո, ու, եա, իւ, եո. 6. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 7. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 8. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 9. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 10. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 11. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 12. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 13. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 14. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 15. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 16. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 17. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 18. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 19. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 20. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 21. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 22. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 23. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 24. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 25. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 26. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 27. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 28. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 29. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 30. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 31. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 32. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 33. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 34. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 35. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 36. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 37. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 38. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 39. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 40. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 41. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 42. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 43. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 44. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 45. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 46. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 47. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 48. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 49. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն. 50. [քեր.] խոր, ձայնաւոր մը որ կը հնչուի ներքին մասերէն.

Digitized by Google

مجاذبه (միւցագէպէ, ա. جذب էն) 1. իրար քաշել, փոխադարձ ձգողութ. 2. փոխադարձ համակրութ.

مجار (մաճար, թ.) 1. Հունգարացի. 2. Հունգարիա. ج – Հունգարացիք. ی – Հունգարացի. مجارستان Հունգարիա. مجارستان-اوسترياـ Աւստրիա-Հունգարիա. Աւստրիա

مجاری (մէճարի, ա. جريان էն. եզ. مجرى) 1. ուղիներ, ճամբայներ. 2. Հասանքներ։

مجاز (միւճազ, ա. اجازت էն) 1. Նեղ լուր, արտօնուած. 2. վկայուած (աստուածաբան) 3. (մէճազ) փոխաբերութիւն. على طريق المجاز – ական, ի փոխաբերաբար, (ալադարիգ իլմէճազ) փոխաբերական. ی – (մէճազի) փոխաբերական. ی-معنای փոխաբերական իմաստ (հմմ. حقيقی-معنای)

مجازات (միւճազաթ, ա. جزا էն) պատիժ. – կնքել – յանգիմանական պատիժ (որ օրինազանցութեան (ցաւեր) կը գրաւի) مجازات تأديبيه (ցաւեր) կը գրաւի) مجازات جنحه կրթիչ պատիժ (որ յանցանքի (جنحه) ի կը գրաւի) – տրեալ պատիժ (որ եղծանգործութեան կը գրաւի) مجازات ضبطيه – կարգապահական պատիժ. بدنی – մարմնական պատիժ. ۱– ، մահ – պատժել։

مجاسر (միւճասիր, ա. صرصار էն) համաձայնակ եւ– համաձայնակիլ

مجاسرت (միւճասէրէթ, ա. جسارت է) համաձայնակութիւն. ، ۱ – համաձայնակիլ (հմմ. متجاسر եւ جراّتیاب؛ – համաձայնակիլ)

مجاعه (մէճա'ա, ա. جوع էն) անօթութիւն (հմմ. آجلق հկ. شبع)

مجال (մէճալ, ա. جولان էն) 1. կարողութիւն, զօրութիւն, կարողութ (հմմ. طاقت، توان، قدرت) – ուրուագիծ. – կարողութիւն չձգել, անկարգ – կարգաւորութիւն չձգել, անկարգ

مجاذبه (միւցագէպէ, ա. جذب էն) 1. իրար քաշել, փոխադարձ ձգողութ. 2. փոխադարձ համակրութ.

مجار (մաճար, թ.) 1. Հունգարացի. 2. Հունգարիա. ج – Հունգարացիք. ی – Հունգարացի. مجارستان Հունգարիա. مجارستان-اوسترياـ Աւստրիա-Հունգարիա. Աւստրիա

مجاری (մէճարի, ա. جريان էն. եզ. مجرى) 1. ուղիներ, ճամբայներ. 2. Հասանքներ։

مجاز (միւճազ, ա. اجازت էն) 1. Նեղ լուր, արտօնուած. 2. վկայուած (աստուածաբան) 3. (մէճազ) փոխաբերութիւն. على طريق المجاز – ական, ի փոխաբերաբար, (ալադարիգ իլմէճազ) փոխաբերական. ی – (մէճազի) փոխաբերական. ی-معنای փոխաբերական իմաստ (հմմ. حقيقی-معنای)

مجازات (միւճազաթ, ա. جزا էն) պատիժ. – կնքել – յանգիմանական պատիժ (որ օրինազանցութեան (ցաւեր) կը գրաւի) مجازات تأديبيه (ցաւեր) կը գրաւի) مجازات جنحه կրթիչ պատիժ (որ յանցանքի (جنحه) ի կը գրաւի) – տրեալ պատիժ (որ եղծանգործութեան կը գրաւի) مجازات ضبطيه – կարգապահական պատիժ. بدنی – մարմնական պատիժ. ۱– ، մահ – պատժել։

مجاسر (միւճասիր, ա. صرصار էն) համաձայնակ եւ– համաձայնակիլ

مجاسرت (միւճասէրէթ, ա. جسارت է) համաձայնակութիւն. ، ۱ – համաձայնակիլ (հմմ. متجاسر եւ جراّتیاب؛ – համաձայնակիլ)

مجاعه (մէճա'ա, ա. جوع էն) անօթութիւն (հմմ. آجلق հկ. شبع)

مجال (մէճալ, ա. جولان էն) 1. կարողութիւն, զօրութիւն, կարողութ (հմմ. طاقت، توان، قدرت) – ուրուագիծ. – կարողութիւն չձգել, անկարգ – կարգաւորութիւն չձգել, անկարգ

مجامع (մէճամի', ա. جمع էն) 1. ժողովներ. 2. ժողովարան. 3. ամբողջութիւններ. 4. ժողովներ (հմմ. اجتماع)

مجامعت (միւճամէաթ, ա. جماع էն) 1. ամուսնական յարաբերութիւն. 2. ամուսնութիւն. 3. ամուսնական յարաբերութիւն ունենալ

مجامله (միւճամէլէ, ա. جملة էն) 1. ընդհանուր խօսակցութիւն. 2. ընդհանուր խօսակցութիւն ունենալ

مجانبت (միւճանէպէթ, ա. جنب էն) 1. հեռանալ. 2. հեռանալ (հմմ. اجتناب)

مجانست (միւճանէսէթ, ա. جنس էն) 1. նմանութիւն. 2. նմանութիւն ունենալ

مجانی (մէճանի, ա. مجان էն) 1. անվճար. 2. անվճար (հմմ. رایگان)

مجاور (միւճաւէր, ա. جوار էն) 1. հարեւան. 2. հարեւան (հմմ. همسایه)

مجاورت (միւճաւէրէթ, ա. جوار էն) 1. հարեւանութիւն. 2. հարեւանութիւն ունենալ

مجاهد (միւճահէտ, ա. جهاد էն) 1. զինուոր. 2. զինուոր (հմմ. سرباز)

مجاهدت (միւճահէտէթ, ա. جهاد էն) 1. զինուորութիւն. 2. զինուորութիւն ունենալ

مجبور (միւճպուր, ա. جبر էն) 1. ստիպուած. 2. ստիպուած (հմմ. ناچار)

مجبوریت (միւճպուրիյէթ, ա. جبر էն) 1. ստիպողութիւն. 2. ստիպողութիւն ունենալ

مجتمع (միւճթէմէ', ա. جمع էն) 1. ժողովներ. 2. ժողովարան. 3. ամբողջութիւններ. 4. ժողովներ (հմմ. اجتماع)

مجتهد (միւճթէհէտ, ա. جهد էն) 1. ջանասէր. 2. ջանասէր (հմմ. کوشا)

مجتهدانه (միւճթէհէտանէ, ա. جهد էն) 1. ջանասիրաբար. 2. ջանասիրաբար (հմմ. کوشانه)

مجتهدلک (միւճթէհէտլիք, ա. جهد էն) 1. ջանասիրութիւն. 2. ջանասիրութիւն ունենալ

مجدد (միւճէտտէտ, ա. جدد էն) 1. նորոգ. 2. նորոգ (հմմ. تازه)

مجدداً (միւճէտտէտէն, ա. جدد էն) 1. նորոգաբար. 2. նորոգաբար (հմմ. تازه)

مجدداتی (միւճէտտէտաթի, ա. جدد էն) 1. նորոգութիւն. 2. նորոգութիւն ունենալ

ոջոր հկոմէ սահմանակից՝ գրացի կամ հարեւան. 4. մեծ տաճարի մը սուրբի մը գամբարանին մօտ ճգնաւորը

մջորէ (միւնգավէրէբ, ա. յոր էն) 1. գրացնութիւն (հմմ. ոջոր) 2. մեծ տաճարի մը կամ սուրբի մը գամբարանին մօտ ճգնութիւն՝ ճգնաւորութիւն :

մջոզէ (միւնգավէզէ, ա. յոզ էն) 1. սահմանը՝ չափը անցընել. 2. անցնիլ (հմմ. կմէկ ,ոյզ մջոզ)

մջահտ (միւնգահ, ա. ոջահտ էն, յգ. ոջահտն) 1. ջանադիր. 2. խաչմուխթեան համար պատերազմիկ. 3. Հեղոս. իսլամ ոջահտ իսլամ կրօնի պատերազմիկը. հրէրա – ազատութիւն. հեղոս

ոջահտ (միւնգահէէ, ա. յգ. ոէյահտ) 1. ճիգ ընել, ջանալ. 2. կրօնքին համար պատերազմիլ :

մջոր (մէնգպէր, ա. յոր էն. իգ. ոջոր) 1. տիպող, բռնադատող, ո – ոքէ – սպա տիպողական Ֆարկ՝ պատճառ. – որ Հրամայող պաշտօնեայ. 2. (միւնգպէր) բռնադատուած, տիպման ենթարկուած :

մջոր (մէնգպուր, ա. յոր էն. իգ. ոջոր) 1. տիպուած, բռնադատուած. 2. անձնասոսկ. ո – տիպել. ու – տիպուիլ. ու շկաղի – շնորհ Հպատակ մնալ. ի – տիպումդ, բռնութեամբ, ի տիպուելով, ի հարկէ տիպեալ. ըչ – տիպուած, հարկ. ոգոռ ըչ ոջոր բարոյական Ֆարկ. ոնոռ ըչ ոջոր տիպման տակ, ա հարկի. ու ոնոռ ըչ տիպուած էլ. ոջոր 1. տիպողական. 2. տիպողաբար, ի հարկի, տիպեալ :

մջոր (մէնգպիր, ա. եզ. ոջոր էն, ոջոր) ա. ոջոր ոջոր :

մջոմ (մէնգմ', ա. եզ. ոջոմ) պտ – հաւաքատեղի կրթութեան :

մջոմէ (միւնգմէ'ա, ա. ջոյ էն, յգ. ոջոմէ) մերձաւորութիւն :

մջոմէէ (միւնգմէէ. ջոմէ միւնգմէէք, ա. ջոյ էն) 1. քաղցրութիւն, քաղցրաբարոյութիւն. 2. արտայայտութեան մեղմութիւն ցուցնող :

մջոն (մէնճոն, ա.) ձրի. ոնջոմէնճոն) ձրիաբար, ձրիապէս

մջոնէ (միւնճոնէէք, ա. ջոնէ էն) զգուշանալ, եսս կենալ :

մջոնս (միւնճոնիս, ա.) ա. ոջոնս :

մջոնս (միւնճոնէէք) ա. ոջոնս

մջոնէն (մէնճոնիճ. ոնջոնէն միւնճոնիճ, ա) ա. եզ. ոնջոն ,ոնջոնէն :

մջոպ (միւնգավէպէ, ա. ոջոպ էն) 1. իրարու պատասխանել. 2. պատասխանել. հետեւ ոնդ ոջոպ գատավարութեան ժամանակ չպատասխանել

մջոդդ (միւնգավէէք, ա. ոդդ էն) շնորհ և ազնուութիւն ընել

մջոր (միւնգավիր, ա. ոջոր էն. յգ. ոնջոր ,ոնջորէն) 1. գրացի. 2. մերձաւոր. 3. գրացի, սահմանակից.

Digitized by Google

مجذوب (մեճզուպ, ա. պզուպ էն. իգ. պզուպե) 1. քաշ-

مجذوم (մեճզում, ա. ջուդ էն. ՀԳ. ջուդին) բորոտ (Հմշ. ոսկեր) բորոտանոց : دارالمجذومين բորոտանոց :

مجذام (միճզամ. ասիճ միճզամէ, ա. ջուդ էն) չատ սաստ բորոտ :

مجرا (մջրա մէճրա, ա. յաջրէն. ՀԳ. յաջրել) 1. ջրանցք, ջրմուղ . 2. խողովակ, ճամբայ. بول مجراى ميزه բերան. نظامى – օրինական ճամբայ. رسمى – պաշտօնական խողովակ :

مجرب (միճէրրեպ, ա. պչե՛ էն. իգ. պչրե) 1. փորձառած , փորձ, փորձառու. 2. (միճէրրիպ) փորձող. ար. (من جرب حلت به الندامة մէճ ճէրրէպէլ միճէրրեպ հալլէթ պիհին ճէտա մէ փորձեալը կրկին փորձելը յիմարութիւն է) مجربات (միճէրրեպաթ) 1. փորձառութիւն. 2. փորձուած գործեր :

مجرد (միճէրրէտ, ա. պչրե՛ էն. իգ. պչրէտե) 1. մերկացած, մերկ. 2. առանձին, միակ. 3. պարզ, անեղծուած. 4. ամուրի (Հմշ. կոյս) 5. [քեր.] ուղղական (հոլով) 6. պարզ պարզ՝ ոչ ածանցեալ [անեղծպէս] مجرد ثلاثى բառ եռագիր պարզ անեղծպէս. مجرد اسم պարզ անեղծպէս (հմմ. مزيد, ածեալ) 7. հոգեւոր, բաւղայական. 8. միմիայն, անպատճառ. – بد (պո՛ւ-ջի միճէրրէտ) 1. [երկր.] միջոց, անկեղեակ (Հմշ. կմա) 2. [աստղ.] անհուն, անսահման . لا – ամուրիութիւն.

مجبول (մէճպուլ, ա. ջպլ էն. իգ. պջպլե) բնածին , բնազատին. مجبول بر – ածուած (Հմշ. متخلق بصفت) – վրայ առաքինութեամբ ածուած. مكتسب – ուղղին ձեր բնածին մարդասիրութիւնը

مجبى (միճպէպա, ա. ռպճէ էն) բնատրեալ, բնատուած, բնորբի :

مجتر (միճպէրր, ա. ռպճէր էն) պրտճացող (Հմշ. ընդոց (կաշի) կենդանիներ : حيوانات – պրտճացող կենդանիներ :

مجترن (միճպէրճի , ա. ռպճէր էն) փորձ՝ փորձառական բժիշկ.

مجتمع (միճպէմի՛, ա. ջպճէ էն. իգ. ռպճէ) 1. Հաւաքուած, ժողվուած. 2. Հաւաքական. 3. [մրգ.] միախառն. ռպճէ جهير ; جامع ; مالك – مالك ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, U.Մերիկա î – (միճպէմի՛ճաճ) Հաւաքարար, մէկտեղ. كتيبهٔ î – մէկտեղ երթալ :

مجتنب (միճպէճիպ , ա. պճէր էն) զգուշացող, զգուշաւոր, հեռի կեցող. ար. (رمدمن يجتنب كل شيء զգուշաւոր մարդ մըն է) :

مجتهد (միճպէհիտ, ա. ռպճէր էն. ՀԳ. ռպճէդին) (مجتهدين ,مجتهدان) 1. ձեռքէն եկածին չափ աշխատող՝մեկնիչ (օրէնքի)

مجد (մէճ , ա.) 1. բնատանեկան փառք պատիւ. 2. (միճիտ) Ջանադիր. بى – Ջանասիրութեամբ :

مجدد (միճէտտիտ, ա. ռպճէ էն. իգ. ռպճէդե) 1. նորոգիչ , նորոգող , բարեկարգիչ. لسان – լեզուի բարեկարգիչ. 2. (միճէտտէտ) նորոգուած. 3. նոր. î – (միճէտտէտէճ) նորէն, ինորոյ. ասիկա նորէն մը չինել՝ اينى î – նորէն սուռն մը չինել՝

مجدور (մէճդուր, ա. ջդր էն) ծաղիկ հանած մարդ (չեչակ ճիչակ)

مجذوب (մէճզուպ, ա. ջճբ էն. իգ. պջճբե) (مجذبين) 1. քաշ-

Digitized by Google

مجسم (միւրեց, ա. բժշ.) ոսկրաքերժշ.։

مجرم (միւրիմ, ա. իրամ էն. իգ. մրջ. յգ. ընդ մրջ)1. յանցաւոր, յանցապարտ. 2. պատժապարտ, մեղապարտ. օր (قانون مجرمك نهك تفسير اولنور) օրէնքը պատժապարտին ի նպատս կը մեկնուի). պետական մրջ քաղաքական յանցաւորներ. մեղ մրջ (միւրիմիյէթ) 1. յանցապարտութիւն. 2. պատժապարտութիւն։

مجروح (մէճրուհ, ա. ճրջ էն. իգ. ճրջէ յգ. ընդ մրջ) 1. վիրաւորեալ, վիրաւոր. 2. հերքուած, մերժուած. մեղ մրջ եղաւ խօսքը հերքեցաւ է մերժուած է։

مجرور (մէճրուր, ա. ջր էն) 1. քաշուած. 2. նախադրութիւն առնեցող արաբ բառ. որ միշտ ներքեւ կը կարդացուի.(արբ.) սեռական հոլով

مجر (մէճր, ա.) ցաքան, մանկեռ (երկրագործական գործի)։

مجره (մէճր, ա.) ծիրկաթին (հմշ. حاجيلر يولى, ուղիղ ոսկեղէն ճամբայ)

مجزوم (մէճզում, ա. մջզ էն) 1. կրճատուած. 2. վճռապես ուրացուած հաստատուած. 3. վերջին գիրը անձայնանիշ արաբական բառ։

مجسم (միւճէսսէմ, ա. իգ. մջսմ) 1. մարմնացած. 2. մարմնացում. մեղ մրջ ոչ մի հրաշք մարմնացումն է. 3. [երկրչ.] հաստատուն. մրջ ձեւ միջոցի երկրաչափութիւն – ծալ հաստատուն կողմ. մրջ ձեւ զուգ հաստատուն անկիւն։

مجعول (մէճուլ, ա. մջլ էն) չինծու, չինուած (հմշ. مصنوع)

مجفف (միւճէֆֆիֆ, ա. ճֆֆ էն. իգ. ժշ.) ցամաքիչ, չորցնող։

مجفن (միճֆէն, ա. ճֆն էն) գոխ, ոտրիքի ձագար։

مجلا (մջլ միւճէլլա, ա. ջլի էն) 1. յղկուած. 2. փայլուն. – آينه փայլուն հայելի. 3. (միւճլա, մջլ էն) աքսորուած, աքսորական (հմշ. منفى)։

مجلد (միւճէլլիտ, ա. մջլիտ էն. իգ. مجلده) 1. կազմեալ. 2. (միւճէլլէտ, յգ. مجلدات) կազմուած. 3. հատոր (յգ.) հատորներ։

مجلس (մէճլիս, ա. մջլս էն. յգ. مجالس) ժողով. մեղ – խոհ-ական, մեղ-նախարարաց ժողով խորհուրդ. մրջ մաարիֆ կրթական ժողով. ճիհաթ – քաղաքական ժողով. մեղ – կրօնական ժողով. մեղ – խաչն ժողով. իեսաի – ծերակոյտ. ոնմեա- երեսփոխանական պատգամաւորական ժողով. آرا مجلس (մէճլիս ուրա) գահարճան։

مجلوب (մէճլուպ, ա. մջլ էն. իգ. مجلوبه) 1. գերեալ, չահուած. 2. ուրիշ տեղէ բերուած։

مجله (մէճէլլէ, ա. մջ էն) 1. գիրք. 2. իմաստասիրական թուղթ. 3. իսլամական օրինաց հաւաքածոյ։

مجمره (մէճմէրէ. մրջ միճմէր, ա. ճրջ էն. յգ. مجمر) բուրվառ (հմշ. بخوردان) կշ – բուրվառ տալ։

مجم (մէճմա', ա. ճջմ մէճմէ'ա, ա. ջմ էն. յգ. جوامع) 1. ժողովարան. 2. ժողովածոյ. 3. գիտախառնում, միաւորում. مجمع احساسات զգայութ, բազգայակերպրոն. مجمع اسباب խրթաւոյր։

Digitized by Google

مجمل (միւճմէլ, ա. լալ էն. իգ. ալճ) 1. ամփոփ, 2. համառօտ, համառօտեալ (հմմ. խտրճ, ջոգոր) – չ՚ար համառօտ պատմութիւն, ՚ալճ (միւճմէլէն) համառօտիլ, համառօտակի ։

مجموع (մէճմու՚, ա. ջոճ էն. իգ. ջոճ. յգ. ջոճայ) 1. հաւաքուած, գումարուած, ժողովուած. 2. ամբողջ. բոլոր. տարի – բոլոր հասոյթը. 3. գումար, համագումար. ի – 1. ամբողջովին. 2. իմիասին, միահամուռ

مجموعه (մէճմու՚ա, ա. ջոճ էն. յգ. ջոճոյ) ժողովածոյ, հաւաքածոյ. յաղի ՚– բանաստեղծութեան հաւաքածոյ. 2. պարբերական, հանդէս. քոռ ՚– ուսուցչին հանդէսը ։

مجن (միճէնն, ա.) վահան, ասպար (հմմ. قلقان «տր») ։

مجنح (միւճէննահ, ա. ջընճ՚ էն) թեւաւոր (հմմ. جنادى) ։

مجنوب (մէննուպ, ա. ջընճ էն) հարբասիին հով առնող մարդ 2. թոքաապակ բռնուած ։

مجنون (մէննուն, ա. ջն, ջընճ էն. իգ. ջնունճ յգ. ջնուճայ) 1. յիմար, խենթ. խելագար. 2. խենթի պէս արարած. լզ – ւայ – յիմարութիւն, խենթութիւն։ – 1. յիմարական, խելական. 2. յիմարաբար, խելաբար

مجنه (մէճէննէ. ջընճ մէճէննէք, ա. ջն էն) 1. գեներու որջ. 2. յիմարութիւն (հմմ. ջնունճ)։

مجنى (մէննի, ա. ջայնճէն) պատ– (մէննիյեուճալէյի) այն որուն վրայ աճիւր գործուած է։

مجود (միւճէվվիտ, ա. ջուջ՚ էն) կարգանը լաւ վերծանող ։

مجوس (մէճուս. ջուջս մէճուսէք, ա.) մոգ, կրակապաշտ. ջուջս մոգութիւն, կրակապաշտութիւն ։

مجوف (միւճէվվէֆ, ա. ջուֆ՚ էն) գոգաւոր, մէջը պարապ ։

مجوهر (միւճէվհիր, ա. ջոհր էն) 1. գոհարեղէն. 2. գոհարեղէնով պարբերուած, ականակուռ. 3. միայն կէտաւոր գիրերը հաշուելով չինուած թարիխ – չ՚ար. ՚ներ ջոհրներէն– ներ, գոհարեղէն. ջ – գոհարասպաճառ

مجهز (միւճէհհէզ, ա. ջէհհ՚ էն. իգ. ջէհզ) 1. պինակազբրգեալ (նաւ) կէն քերը գրուած. 2. պատրաստուած, հանդերձեալ, կազմուած, յարգարուած (հարս) 3. (միւճէհհիզ, քիմ՚.) փորձի պատրաստիչ ։

مجهود (մէճհուտ, ա. ջհդ էն) 1. ջանացուած, աշխատուած. 2. ջանք, ճիգ. ՚ներ – պնդ ջանալ, ճգնիլ ։

مجهول (մէճհուլ, ա. ջալճ՚ էն. իգ. ջհուլ) 1. անծանօթ. լ – ակն երկու անծանօթալ. 2. [քեր.] կրաւորական. – ձեւ կրաւորական բայ. الاحوال – կասկածելի անծանօթ. ջուլայէ 1. անծանօթութիւն. 2. կրաւորականութիւն.

مجى (մէճէյ՚, ա. ջէյ էն) գալ, ժամանում (հմմ. ورود, كلش «գալ»)

مجيب (միւճիյպ, ա. ջայիպ էն) 1. պատասխանող. 2. ընդունող. الدعوات – (միւճիյպիւսսավաթ) ազօթքները ընդունող (Աստուած).

مجيد (մէճիտ, ա. ջիտ էն) փառաւոր, նշանաւոր, մեծափառ, փառաւոր. – պ جناب փառաւորեալ մեծափառն Աստուած. ս – (մէճիտի) Մէճիտեան

مجيدى (միւճիտիյէ, ա.) մէճիտիէ ՚ալտընը – մէճիտեան ոսկի. ջուս – արծաթ – միւճիտիյէ ջարկի – քառորդ – ։

Digitized by Google

محاسبه (մուհասեբէ, ա. حساب էն. յգ. محاسبات) 1. հաշիւ. 2. հաշուակալութիւն. 1 – ըզյոյ հաշիւ տեսնել 3. հաշուակցութիւն. 1 – ընտ հաշիւը կտրել, հաշուակցիլ. տօրէն – հաշուակալութեան դիւան. – սլսալ հաշուակալութեան գրութիւն. սլդյո – հաշուակալութեան տնօրէն (նախարարութեան Ա. հաշուակալը, որ հին ատեններին ջեհասիբ էր) محاسبات (յգ. մուհասեպաթ) հաշիւներ. محاسبات ՕՐէն պատրաստական նախարարութեան հաշուակալութեան ծիւղերը. دیوان محاسبات հաշուակալութեան մեծ դիւան (որ բոլոր պաշտօնատանց հաշիւները կը քննէ) ջ – հին ատեններն նախարարութիւն մը և այժմ նահանգի մը (սանճագ) գլխաւոր հաշուակալը [որ կուսակալութեան մէջ սլդյո, իսկ գաւառի (գազա) մէջ սլդյո մալ կը կոչուի] جبلك – գլխաւոր հաշուակալութ.

محاسن (մէհասին, ա. եզ. حسن) 1. գեղեցկութիւն. 2. լաւութիւն, աղեկութիւն. նդ – մարմնոյ գեղեցկութիւն. հնկն – վարուց լաւութիւն՝ ազնուութիւն. կնիներ – տիեզերքին գեղեցկութիւնները. 3. արժանիք, առաւելութիւն. ունար – համակրութիւն, համակրութիւն։

محاصر (մուհասըր, ա. հրտհ էն. յգ. ըրհոր) պաշարող։

محاصره (մուհասէրէ, ա. حصر էն. յգ. محاصرات) պաշարում (ագկոզ) 1– պաշարել. 1 – զոր պաշարումը վերցնել – ոտ – պաշարման մեծ թնդանօթ։

محاضره (մուհազարէ, ա. حضر էն. յգ. محاضرات) 1. պատմական և գրական նիւթերու վրայ խօսակ-

محبس (միւնիզ, ա. جزل էն) 1. տրտոնող, տրտոնութիւն տուող. 2. աստուածբանութ. վկայագիր տուող

مح (մէչ, թ.) նեղ և երկայն սար. լեռնէ – տրախաղ։

محابا (մուհապա, ա. հմշ. محابات էն) զգուշութիւն, նկատում, կաշկանդում. – ը անզգոյշ, աննկատ, առանկաշկանդ (այս ձևով կը գործ.)։

محابس (մէհապիս, ա. եզ. محبس) բանտեր (հմշ. յնհոհեան)։

محاجات (մուհաճաթ, ա. حاجت էն) իրարու հանելուկ զրուցելով մրցիլ։

محاذات (մուհաձաթ, ա. ոնհ էն) 1. խօսակցիլ, խօսակցութիւն. 2. իրարու պատմութիւն պատմել։

محاذی (մուհազի, ա. محاذات էն) դէմ առ դէմ՝ մէկ գծի վրայ գտնուող, զուգահեռական ըլլալ։

محاذی (մէհազիր, ա. եզ. ոյնհ) անպատեհութիւն. ը – ը ըսել յանցանք բնաւ անպատեհութիւն չունի։

محارب (մուհարիպ, ա. իգ. محارب էն) 1. պատերազմող. 2. պատերազմիկ. մտնող – պատերազմիկ ազգ մը ընդ-ընդնող երկու պատերազմող տէրութիւն

محاربه (մուհարէպէ, ա. حرب էն. յգ. محاربات) պատերազմ (հմշ. կնճ) 1 – պատերազմիլ. տ՛ոն محاربات տեսական պատերազմներ (հմշ. յնհոհեան կոն)։

محارسه (մուհարէսէ, ա. حراست էն) պահպանում, պահպանել։

محاسب (մուհասիպ, ա. հսպհ էն. յգ. محاسبات) հաշուագէտ. տն – հաշուագիտութիւն։

ցութիւն. 2. պատմական և գրական հմտութիւն. օր. (յաղեր محاضرات چوقدر)

محاط (մուհաթ, ա. ահուտ էն) շրջապատուած (հմկ. محيط چوپرلمش، շրջապատ – علم (գոշտնլմշ) – յայտնի, հասկցուած. علم محاط علم عالم آراى آسمانه‌ئڭ يوزلرندهدر Ջեր վեհութիւնը հասկնայ :

محافظ (մուհաֆըզ, ա. իգ. մհաֆէ էն. յգ. նհաֆըզ) 1. պահապան. 2. ամրոցի հրամանատար. محافظ قلعه بگ – 1. պահապանութիւն. 2. ամրոցի հրամանատարութիւն :

محافظه (մուհաֆզա, ա. հֆզ էն) 1. պահպանութիւն (հմկ. صيانت، دوموه قورومه، محافظه) – كار (զգայի՝ حفظ) պահպանողական. محافظه‌كاران պահպանողական կուսակցութիւն :

محافل (մէհաֆիլ, ա. եզ. մհֆլ) ամբոխներ, շրջանակներ. ևն – գրական ակումբներ. ռասիսա – քաղաքական շրջանակներու մէջ :

محاق (մէհագ, մուհագ, միհագ, ա.) 1. լուսնին պակսիլը. 2. լուսնին վերջին երեք օրերը, ուր լուսինը անտեսանելի կ'ըլլայ :

محاكم (մէհաքիմ, ա. եզ. մհքմ) դատարաններ. գոլնմ – քաղաքային դատարաններ. ռայա – վարչական դատարաններ. ջերքի՝ կրօնական դատարաններ. ասկերէ – զինուորական –. ըպտայի – նախնական –. ըսթինաֆ – վերաքննիչ –. ըզայէ – պատժական –. ըգուգէ – իրաւային դատարաններ. մսլհա – հաշտարար դատարաններ :

محاكمات (մուհաքէմաթ, ա. եզ. մհքմ) տես محاكم դատարաններու բաժին. մոյէտ شورای دولت էին ատեան պետական խորհրդոյ վերաքննիչ և վճռաբեկ դատարանները (որ այժմ գոյութիւն չունի) :

محاكه (մուհաքէմէ, ա. մհքմ էն. յգ. محاكات) 1. դատաստան, դատողութիւն. օր. (محاكه كز بوقى). 2. դատ, դատավարութիւն. ا ըպտա՝ յա – դատի՝ դատավարութեան սկիզբ. محاكه‌لمك (պիւմուհաքէմէ) դատելուլ, դատը տեսնելուլ. محاكه‌يه قبل 1. դատավարութեան առաջ. 2. դատաստան ընելէ առաջ. محاكه‌يه بعد վերջ գնդ – դատը վերջանալ :

محال (մէհալլ, ա. եզ. մհլ) 1. տեղեր, վայրեր. ոյէր – զբօսավայրեր. 2. (մուհալ, մհալ էն) անկարելի, անհնարին. زمانه بوصورتى محال نكهدارمغه انسانلرك – է. – خيال անհնարին երեւակայութիւն. (յգ. محالات) անկարելութիւնք, անհնարին գործեր. بحال (մուհալուգպհի) մէկուն յանձնուած ապրանք. علیه محال (մուհալուգ ալէյհի) առնելիքատու, պահանջատէր :

محالفه (մէհալէվէ, ա. հլֆ էն) իրար երդում ընել :

محاله (մէհալէ, ա. մհլ էն) 1. հնարք, միջոց. 2. դատ, խորհրդախորհ. – ى استعمال‌يله, անպատճառ :

محامد (մէհամիտ, ա. եզ. մհմտ) 1. գովեստներ. 2. բարի բնաւորութիւնք, բարեմասնութիւններ :

محاوره (մուհավէրէ, ա. հուր էն. յգ. محاورات) 1. խօսակցութիւն. 2. տրամախօսութիւն. ا – խօսակցել :

محب (մուհիպպ, ա. իգ. մհբ յգ. محبين، մհպան) 1. բարեկամ. 2. սիրելի. 3. սիրող. 4. հետեւող (տէրիճը) معارف – կրթութեան բարեկամ, մե-

Digitized by Google

2. [քիմ.] այրելի (հմմ. احتراق قابل) ~ եւ (մուհթէրզպյեէբ) այրելիութիւն ։

محترم (մուհթէրէմ, ա. احترام էն. ք. մուհթէրէմ) յարգելի, պատուական, մեծապատիւ. ~ ևնդուլ — մեծապատիւ հանդիսականք. ~ ոեէդ եւ յարգելի մայր

محتسب (մուհթէսիպ, ա. احتساب էն) հին ատեն քաղաքապետ եւ տուիկանութեան (հմմ. ناظری احتساب)։

محتشد (մուհթէշհ, ա. اشتاد էն) ժողովուած, հաւաքուած ։

محتشم (մուհթէշէմ, ա.) մեծաշուք, փառքիմ, ծանր ։

محتضر (մուհթէզըր, մուհթէզուր, ա. احتضار էն) հոգեվարք ։

محتطب (մուհթէդրպ, ա. احتطاب էն) փայտ ժողվող, փայտահաւաք

محتکر (մուհթէքիր, ա. احتکار էն. յգ. մուհթէքիր) չհամագրաւիչ. այն – չհամագրաւական ։

محتلق (մուհթէլրզ, ա. احتلاق էն) սափրիչ (հմմ. تراش այնի) ։

محتلچ (մուհթէլիճ, ա. احتلاچ էն) գինեվաճառ ։

محتلم (մուհթէլիմ, ա. احتلام էն) երազ, զգայարթ, երազախաղ ։

محتمل (մուհթէմէլ, ա. احتمال էն. ած. եւ մուհթէմիլ. ք. մուհթէմէլ) հաւանական. ~ ը հաւանականութիւնը

محتمی (մուհթէմի, ա. احتماء էն) պահակ ատենապետներէ եւ քաղաքներէ պահեցողութիւն ընող ։

محتوی (մուհթէվի, ա. احتواء էն) պարունակող, բովանդակած. ~ ը պարունակել, բովանդակել. ~ ութ (մուհթէվիեաթ) պարունակութիւն (իբր եզակի) բովանդակութիւն ։

محتی (մուհթէհա, ա. احتشاء էն) ժողովուած, հաւաքուած ։

محجبت (մէհաբէթ, ա. حجبت էն. աղաչ. մուհաբէթ) 1. սէր (հմմ. محبت) 2. բարեկամութիւն (հմմ. دوستلق) 3. բարեկամական նամակ, նամակ

محبس (մահպէս, ա. حبس էն. յգ. մահպս) բանտ (زندان، حبسخانه)։

محبوب (մահպուպ, ա. حب էն. յգ. մահպիյէթ) 1. սիրեցեալ. 2. սիրելի. 3. սիրական գոլ – սիրտերու սիրելի, ամենուն սիրելի. ~ սիրտին

محبوس (մահպուս, ա. حبس էն. յգ. մահպուսին) բանտարկեալ. կնք – տալեցի բանտարկութիւնը արձակելու. գիր – բանտ (տե՛ս) محبوسیت բանտարկութիւն. ایکی آی محبوسیتنه قرار

محتاج (մուհթաճ, ա. احتیاج էն. յգ. մուհթաճին) 1. կարօտ. 2. կարօտեալ. ~ օգնել. ~ եղած կարօտներուն նպաստ բնել. ~ եղ – կարօտութիւն ։

محتال (մուհթալ, ա. احتیال էն. ք. մուհթէլ) նենգաւոր, խարդախ, խաբեբայ ։

محتبس (մուհթէսիս, ա. احتباس էն) փակուած մնացած ։

محتجب (մուհթէճիպ, ա. احتجاب էն) ծածկուած, պահուըտած, քօղարկուած. ~ եղ – սրբել ։

محتد (մուհթէտ, ա. احتداد էն.) 1. սուրցած. 2. սաստիկ բարկացած

محتذر (մուհթէզիր, ա. احتذار էն) զգուշացող (հմմ. محترز) ։

محترز (մուհթէրիզ, ա. احتراز էն) զգուշացող, զգոյշ, զգուշաւոր. ~ եղ – զգուշաւորութեամբ ։

محترق (մուհթէրզ, ա. احتراق էն) 1. հրկիզեալ, այրած. ~ ը – այրիլ

محجل (մուհաճճէլ, ա. լեռեռ էն) *կոստանստոտիկ (ձի)*:

محجم (միհճէմ, ա. տոյեռ էն. յգ. ջոյեռ) *վիրաբուժի գործակ*:

محجوب (մահճուպ, ա. պիջ էն. իգ. ածող) 1. *ամօթահար, ամօթապարտ*. 2. *ամօթած, ամչկոտ*. ու — *ամօթապարտ ամօթահար ըլլալ, ամչնալ*. ըսելոջ محجوبجه (մահճուպիյէթ) 1. *ամօթահարութիւն, ամօթապարտութիւն*. 2. *ամօթածութիւն, ամչկոտութիւն*. ու محجوبجه ʿայնե *ամօթահարութիւն պատճառել*:

محجور (մահճուր, ա. ջիջ էն. օրէնք.) *ստացման իրաւունքէ զրկած, ինքնիր գլխուն գործելու իրաւունքէ զրկեալ*:

محجوز (մահճուզ, ա. յիջ էն. իգ. ոյոջե. օրէնք.) *արգելքի տակ առնուած, արգելք գրուած*. زندن محجوزلرك ياسيلمينجه *արգելքի տակն*

محدب (մուհաssէպ, ա. ածա էն) 1. *կուզ*. 2. [*երկչ.*] *կոթնթարգ, ուռուցիկ, գմբեթարգ (հկ. բաօ մուզաար)* ըսելոջ محدبجه (մուհաssէպիյէթ) *կորընթարգութիւն, գմբեթարգութիւն*:

محدث (մուհիսհ, ա. ւիսէ էն. իգ. ածող) 1. *նոր հաստատող*. 2. *հնարող*. 3. (մուհիսէն) *նորահաստատ*. 4. *նորահնար*. 5. *առեղծուած*. (մուհաssիհ, ըսյոջ էն. յգ. ըսյոջ մուհաssիհիյե) *Մուհամմէտի աւանդութիւնները պատմող՝ պատմիչ, Մուհամմէտի աւանդութիւններուն զբաղող*:

محدد (մահտուս, ա. դոյե էն. իգ. ածող) 1. *սահմանեալ, սահմանաւոր*. 2. *սահմանափակ*. -նի — *անսահման*. — غير *անսահման*. — ايلمك *անսահմանել*. — اولمق *անսահմանաբար*. — قيلمق *սահմանել, սահմանափակել*. — لق *սահմանաւորութիւն*. — لرى *սահմանափակութիւն*. — سز *անսահման*. — سزلق *անսահմանութիւն*. — لمك *սահմանել*. — لنمك *սահմանուիլ*. — لو *սահմանաւոր*. — لو اولمق *սահմանաւորիլ*. — لو قيلمق *սահմանաւորել*. — لو اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه *անսահման*. — لو اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه *անսահմանաբար*. — لو اولمامه جه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامق *անսահման ըլլալ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه لق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سز *անսահման*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلق *անսահմանութիւն*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه *անսահմանութեան*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر *անսահմանութեան չափ*. — لو اولمامه جه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمامه سزلغه قدر اولمام

محررات (մուհարրէրաթ, ա. եզ. تحريرات) 1. գրուածներ. 2. նամակներ. 3. գրութիւնք. ասոր - պաշտօնական գրութիւնք. ասոր غير - ոչ պաշտօնական գրութիւն։

محرص (մուհարրիս, ա. تحريص էն) 1. յանկուծիւնը գրգռող բերող. 2. քաջալերող, գրգռող։

محرف (մուհարրէֆ, ա. تحريف էն. եզ. գրէ) 1. աղաւաղեալ. 2. փոխուած, այլայլուած (գիր կամ խօսք) - աղաւաղեալ բառ մը. յայնի ր - այլայլուած գիր մը։

محرق (մուհրիգ, ա. احراق էն. իգ. գրէ) 1. կիզիչ, այրող. ոմանք - կիզիչ նիւթ մը. 2. արտաճմիկ. ածող - արտաճմիկ գէպք մը. 3. (մուհարրիգ, ա. تحريق էն) շատ այրող, շատ ծարաւցնող։

محرقه (մուհրիգա, ա. حرق էն) ողջակէզ (ՀմՀ. զորան)։

محرك (մուհարրիգ, ա. تحريك էն. իգ. գրէ). 1. շարժիչ. գրէ ձգ շարժիչ զօրութիւն. գրէ գլխաւոր շարժիչ գնդերը. 2. գրգռիչ, գրգռող 3 (մարիէք, حركت էն) ոտքերու շուխիւ։

محرم (մուհրէմ, ա. حرام էն. իգ. գրէ محرمات). 1. իսլամական օրէնքով արգիլուած բան. 2. մօտ ազգական՝ որուն հետ կրօնապէս (իսլամ) ամուսնանալ օրինաւոր չէ. 3. արտակարգ բարեկամ, մտերիմ. 4. խորհրդակից. 5. գաղտնի. ասոր - գաղտնապահ. ընկ - գաղտնի պահել. գրէ օտար, որ կամ նմանց չի կրնար մտնել և որուն հետ ամուսնութիւն կ'ընէ. գրէ 1. գաղտնապէս. 2. մտերմաբար. 3. մտերմական. գրէ (մուհրէմիյէթ) 1. մտերմութիւն. 2. գաղտնիք։

محرم (մուհրիմ, ա. تحريم էն. իգ. գրէ محرمات). 1. արգիլուած. 2. արաբական լուսնային տարուոյ առաջին ամիսը. գրէ محرم (մուհարրէմիւլհարամ) կոչուած է, վասնզի իսլամութեանէն առաջ այս ամիս պատերազմ չէր լլար. ասոր محرميه (մուհարրէմիյէ) իսլամաց նոր տարուոյ առթիւ գրամական նուէր ընծայ։

محروب (մահրուպ. ա. خرب էն). ապրուստը ձեռքէն առնուած, ձեռնունայն ձգուած։

محرور (մահրուր, ա. حرارت է) տօթոքեալ, գրէ مزور տօթոքեալ սիրտ։

محروس (մահրուս, ա. حراست էն. իգ. գրէ محروسه). պահպանեալ. պահով. քաղաք. գրէ մամլ (չին ալէմիմին կը գործածուէր) փոխանակ գրէ محروسهٔ մամլ ի. օսմանեան տիրապահով երկիրներ, Թուրքիա. գրէ مسالك محروسهٔ մամլ ի. օսմանեան երկիրներ, որոնց ճամբայները ապահով են. գրէ محروسهٔ մեծ քաղաք. գրէ محروسهٔ պոլիս մեծ քաղաքը. գրէ محروسهٔ Ատրիանապոլիս մեծ քաղաքը (փոխ. գրէ ծնողք ի.)։

محروق (մահրուգ ա. حرق էն. իգ. գրէ محروقه). այրած, վառած. գրէ محروق սիրտ այրած, տրտակէզ. محروقات (մահրուգաթ) վառելանիւթ։

محروم (մահրում. ա. حرمان էն. իգ. գրէ محرومين). զրկուած, զուրկ. գրէ محروم ոմն Հայրը մեծ Հօրմէն առաջ մեռած թառ, որ մեծ Հօրը ժառանգորդ չի կրնար լլալ. գրէ محروميت զրկանք. գրէ محروميتنه զրկանքին պատճառ լլ։

محزون (մահզուն, ա. حزن էն). տխուր, տրտուր. (ՀմՀ. անդոհնակ). գրէ مغموم (մկդր). ան - տխրագին, տխուր, տխրութեամբ, տրտմագին. գրէ

Digitized by Google

տխրութիւն, տրտմութիւն. (հմմ. حزن ḥzn, կդր՝ مغمومیت، مغمومیت)։

محسن (մուհսին. ա. ասիս. احسان էն. իգ. محسنه). 1. շնորհատու, պարգեւատու. բարերար (յգ. محسنین، محسنات). 2. (մուհասսին) 1. գեղեցկացնող. 2. (մուհասսէն) գեղեցկացած, պաղատուրացած. محسنات (մուհասսէնաթ ա.) պաղեկութիւններ, օգնականներ, օր. (محسناتی مضرانه - օգնականները վնասներուն շատ է)։

محسوب (մահսուպ, ա. հասիպ էն. իգ. محسوبه. յգ. محسوبات). հաշուբուած. 1 - հաշուոյն անցքնել, հաշուակցիլ. محسوب (մահսուպէն ա.) ի հաշիւ, առ հաշիւ. محسوبا حسابا՝

محسود (մահսուտ, ա. հասէտ էն) նախանձուած, նախանձելի. محسود جهانیان ամէնուն նախանձելի.

محسور (մահսուր, ա. հասիր էն) աչքին լոյսը պակսած. حسور նոյն։

محسوس (մահսուս, ա. հասիս էն. իգ. محسوسه. յգ. محسوسات) 1. զգացուած. 2. զգալի. و - զգացուիլ. 3. յայտնի (հմմ. آشکار)։

محشر (մահշէր, ա. հաշիր էն) 1. վերջին դատաստանի օրը մեռելները հաւաքման վայրը. 2. հաւաքման տեղ. 3. ամբոխ, խուռն բազմութիւն. محشر زدن - կռիւ ընել. 1. յարութեան օր. 2. խառնաշփոթութիւն։

محشی, حشا (մուհաշշա, ա. հաշէէն) ծանօթագրուած. محشی (մուհաշշի) ծանօթագրող։

محصد (միհասատ, ա. հասէտ էն محاصد) մանգաղ (հմմ. اکین اوراغی)։

محصل (մուհասսիլ, ա. հասիլ էն) 1. հաւաքիչ, գանձիչ 2. հին տուրքերուն փոխ-կառավարիչ. 3. (բնգ.) վերատեսուչ. 4. (մուհասսալ) հաւաքուած, գանձուած։

محصن (մուհսին, ա. հասան էն) 1. բերդի պէս ամրացնող. 2. պատ պարկեշտ կին (հմմ. محصنات)։

محصوب (մահսուպ, ա. հասպ էն) հարուածներէ հանած մշ գիզամիզ չիքարմիշ

محصود (մահսուտ, ա. հասէտ էն) հնձուած, քաղուած (پچلمش)

محصور (մահսուր, ա. հասիր էն. իգ. محصوره) 1. պաշտուած. 2. շրջապատուած. 3. սեպհական, յատուկ

محصول (մահսուլ ա. հասուլ էն. յգ. محصولات) 1. յատուկ եկած. 2. հունձք, բերք. 3. արդիւնք. قم - գրչի արդիւնք. 4. միտ բանի, իմաստ. محصولات հունձքեր, բերքեր. محصولات ارضیه հողային բերքեր. لو - سرخ արդիւնաբեր, բերրի, արգասաբեր.

محصون (մահսուն, ա. հասն էն) ամրացած (բերդի մէջ)։

محصی (մուհսի, ա. հասէ էն) համրող, թուող։

محض (մահզ. ա. իգ. հասէ) 1. կատարեալ, անխառն. 2. միակ, լոկ. شرف - լոկ փառք հասէ հիմակ պատճառ։

محضا (մահզա, ա.) լոկ. միմիայն (հմմ. مجرد، یالکز، آنجق)։

محضر (մահզար, ա. հասր էն) 1. ներկայութիւն, առաջք (հմմ. پیشگاه، حضور) 2. դատարանի արձանագրութիւն. 3. թուղթ - հանրագիր, հանրագրութիւն. محضر الحسن (հիւսնիւլհասանզար) գեղեցկատեսիլ։

محضر (մուհզիր, ա. հասիր էն) ընկեր, շերիի դատարանի բարապան։

محط (մէհաթդ, ա. հաթ էն) իջևան, օթևան (հմմ. منزل، قوناق)։

Digitized by Google

محفوف (մահֆուֆ, ա. حف էն) շրջապատուած .օր. (ولدی محفوف غم اولدی) կոկմ սիրտս վիշտէ շրջապատուեցաւ։

محفه (մէհաֆէ, միհաֆէ, ա.) ուղտի պատգարակ (տպաւ. մուհաֆա) (հմշ. هودج كجاوه)

محق (մուհիզզ, ա. احقاق էն. իգ. محقه) արդարացի, արդար. محق قرارى արդար որոշում. նոյնը (մուհիզզանէ, պ.) 1. արդարացի. 2. արդարութեամբ։

محقر (մուհագգար, ա. تحقير էն) 1. արհամարհուած, անարգուած, նախատուած. 2. (մուհագգըր) արհամարհող, անարգող, նախատող. (ترك محقر مادیه نهایتسز حکمداندر արհամարհութիւնը իմաստութեամբ քով արհամարհուած անարգ է)։

محقق (մուհագգըգ, ա. تحقيق էն. իգ. محققه) 1. քննող, քննութիւն կատարող, ստուգող. محققه քննողատիպար, քննելով. 2. (մուհագգագ) ստոյգ. محقق خبر ստոյգ լուր. 3. անպատճառ, անկասկած, անտարակոյս։

محقه (միհգանէ, محقن միհգան, حقنه էն) գրեթէ (հմշ. حقنه)

محك (մէհակք, միհակք, ա. حك էն. ազատ. մէհէնկ) քարի - փորձաքար. اورمق ه - փորձաքարի վարել։

محكم (մուհքէմ, ա. احكام էն. իգ. محكمه) 1. ամուր, հաստատուն. (հմշ. استوار، متين) 2. (մուհքիմ) ամրացնող, հաստատող. محكمهٔ قضیه տ. قضیه محكمات (մուհքէմաթ) կուրանի բացբոյ տուները (տկ. متشابهات)

محكمه (մահքէմէ, ա. حكم էն. իգ. محاكم) գատարան, աուան. بدایت ٔ - նախնական գատարան. استیناق ٔ - վերաքննիչ գատարան. تمیز ٔ - վճռաբեկ

محطب (մըհդապ, ա. حطب էն) կացին (հմշ. balta بالطه)

محظور (մահզուր, ա. իգ. محظورات, محاظير) արգիլուած. օր. (الضرورات تبيح المحظرات) հարկը օրէնքը կը լուծէ. ضرورتلر ممنوع اولان شيلری مباح قيلار

محظوظ (մահզուզ, ա. حظ էն) գոհ, ուրախ, հաճոյք զգացած. محظوظيت - եւ - հաճոյք զգալ, գոհ ըլլալ. محظوظيت گوهنلنمكلكيه، گوهنلكيه، հաճոյք. سنه - կայսերական գոհունակութիւն. محظوظيتی موجب او հաճոյք պատճառել։

محفر (միհֆէր، محفر միհֆար. مفرد միհֆէրէ، ա. حفر էն) լուսփրիչ (հմշ. gaziya قازيه)،

محفظه (մահֆազա, ա. حفظ էն. իգ. محافظ) 1. պահարան. 2. ընդունարան. 3. պատեան, պատիճ. محفظه یولو քիւրեղակերպ. ج - պահպանարան. گوز - պահարանով, գոց։

محفل (մահֆիլ, ա. حفول էն. իգ. محافل) 1. ժողովատեղի. 2. ակումբ, շրջանակ. سياسی محفل դիւանագիտական շրջանակ. ادبا - գրագէտներու ա. կումբ. 3. մկրթի մէջ կայսեր կամ մէէզպիններուն (երգեցիկ դպիր) յատուկ տեղ (հմշ. odaposta منصه)

محفور (մահֆուր, ա. حفر էն) փորուած, պեղուած. محفور مزار փորուած գերեզման։

محفوظ (մահֆուզ, حفظ էն. իգ. محفوظه) 1. պահուած. 2. պահպանուած. 3. գոց եղած, ի բերան ուսուած. օր. (محفوظ شو بنا هر طرفدن سزا گلدگجه محفوظ حق هر امدن اسانلق ویرمه) չինքը ամէն կողմէ պահպանուած է. زندان محفوظ حق هر ամէն իսաւունք վերապահուած է)։

Digitized by Google

դատարան. جنایت ՝ - եղեռնական սատ. եան. تجارت ՝ - առևտրական դատարան. سی - حقوق իրաւային դատարան. سی - جزا պատժական դատարան. ՝ - արեան շէրիի դատարան։

محكوك (մահքիուք. ա. حك էն. իգ. մկոկ) 1. փորագրուած, քան. գակուած. 2. քերթուած. (յգ. محكوكات) արձանագրութիւնք։

محكوم (մահքիում, ա, حكم էն. իգ. մկոմ) 1. վճռուած, դատապարտուած. (յգ. محكومين) ա մկոմ (մահքիումունպին իգ. կա մկոմ) վճռուածնաստուէք. محكومیت անժառանգականութիւն։

محل (մահալլ, ա. حلول էն. յգ. մկոլ) 1. տեղ. վայր. 2. տեղի. - اقامت բնակավայր. تزئ - (մահալլի զի-նէզգիւն) զբօսավայր. مقصد - նպատակավայր. ծոց - տեղի չիկայ. محل - (մահալլ պէ մահալլ) տեղ տեղ մկոլ։ (նապէ-մահալլ) անտեղի մկոլ (մահալլի, իգ. մկոլա) տեղական. محلیه հոգատար տեղական կառավարութիւն։ البیع - ծախուած բան (mեսա)։

محلات (մահալլաթ, ա.) թաղեր և տուներ - مختاران թաղերու խմբապետները և թաղապետները մկոլաթ ՝ կնոյ։

محلب (մահլէպ, ա. حلب էն) շշի։

محلبی (մահալլէպի. ա.) բրինձի ալիւրէ և կաթով շինուած դնգողի։

محلل (մուհալլիլ, ա. تحليل էն. իգ. մկոլլ) 1. լուծող, վերլուծող. 2 (բժշ.) փարատող. 3. (քիմ.) լուծիչ նիւթ։

محلوج (մահլուճ, ա. حلج էն) գզուած (բուրդ, բամպակ)։

محلوق (մահլուգ. ա. حلق էն) ածիլուած (մարդոս, տաշ ու վլուն շէրիֆ)։

محلول (մահլիւլ. ա. حل էն. իգ. մկոլա) 1. լուծուած. 2. անժառանգ մնացած (կալուած). 3. քաց պաշտօն կամ ամանակն. ու - կալուած մը պատուէքեան մնալ. յգ. محلولات անժառանգ մնացած պատուէքեան մնացած կալուածներ - սառնց պաշտօնատուէք. محلولیت անժառանգականութիւն։

محله (մահալլէ, ա. حلول էն. յգ. մկոլաթ) թաղ. թաղ. - مختاری թաղապետ։

محلی (մուհալլի. ա. تحلیه էն) զարդարուած (հմմ. دونانمش, սոսնմոշ),

محمد (Մուհամմէտ. ա. تحمید էն) 1. խիստ գովելի. 2. Իսլամաց Մարգարէին անունը. 3. (մկհմէտ) պարզ մարդոց յատուկ անուն։

محمدت (մահմէտէթ, մահմիտէթ, ա. حمد էն. յգ. محامد) 1. գոհունակութիւն. 2. գովաբանութիւն. 3. գովելի հանգամանք. 4. շնորհակալութիւն. ՝ - یان գոհունակութիւն յայնել. باز - գոհացող։

محمدی (մահամմէտի, ա. իգ. մսաճմէտիյէ) Մահմետական. - دین Մահմետականութիւն. - اذان (եզանի -)։

محمر (մուհմէրիր. ա. احرار էն) 1. կարմրացած. 2. (մուհամմիր, յաւել էն) բժշ. մորթաշիկիչ, կարմրացուցիչ։

محمس (մհմիս մուհամմէս, ա. تحميس էն) բովէրած, աղացած։

محمض (մուհամմազ. ա. تحميض էն) ժանգոտած, օքսիտացած։

محمل (մահմէլ, ժող. մահմիլ, ա. [տ. հաճ] ամէն տարի պոլիսէն

Եգիպտոսէն Մեքքէ գրկուած ընծայ։

محمود (մահմուտ, ա. حمد էն. իգ. محموده) 1. գովեալ. 2. գովելի. الخصال - գովելի բնաւորութեանց տէր. 3. յատուկ անուն. محموده ռակամնի, բաղեղնակալթ. محموديه (մահմուտիյեէ) 1 Սուլթան Մահմուտի կոխած ոսկեդրամ

محموض (մահմուզ, ա. حمض էն. իգ. محموضه) թթուած։

محمول (մահմուլ, ա. حمل էն. իգ. محموله) 1. բեռցուած. 2. վերագրուած 3. (տրբ.) ստորոգելի (موضوع ենթակայ)։

محموم (մահմում, ա. حمى էն. բժշ.) ջերմոտ (հմշ. صيتمەلى)։

محمي (մահմի, ա. حمايه էն. իգ. محميه) 1. պաշտպանեալ. 2 մեծ քաղաք (հմշ. محروسه, որ Պոլսոյ կ'ըսուի) محمية اسكدار Սկիւտար մեծ քաղաքը։

محن (միհան, ա. եզ. محنت) محن و مشاق նեղութիւնք և տառապանք։

محنى، محنا (մուհաննա, ա. تحنيه էն) 1. հինայուած. دست محنا հինայուած՝ հինայոտ ձեռք. 2. կոր։

محنت (միհնէթ, ա. յգ. محن) 1. տառապանք, նեղութիւնք. 2. վիշտ, ցաւ. 3. փորձանք, աղէտ. دل - սրտի ցաւ. ٥ اوغرامق - փորձանքի հանդիպիլ. زده - (միհնէթզէտէ, պ. յգ. زدكان -) վշտահար, տառապեալ, փորձանքի ենթարկուած. كده - (միհնէթքէտէ, كاه - միհնէթկեահ, պ.) տառապանքի տուն, տանջարան. كش - (միհնէթքէշ, ديده - միհնէթտիտէ, պ. յգ. كشان -) վշտակիր, տառապեալ։

محنط (մուհաննիթ, ա. تحنيط էն) 1. զմռսող 2. (-նաթ) զմռսուած։

محو (մահվ, ա.) 1. ջնջում. ا - ջնջել. او - բնաջինջ ըլլալ (հմշ. وافنا ا. (نابود او، زائل او، يوق او) - բնաջինջ ընել. 2. մարդկային տկարութեանց և յատկութեանց կորուստը. 3. սիրահար. ا سود - 5. յապաւում, յապաւել (հկ. اثبات). - يت - (մահվիյէթ) չափազանց խոնարհութիւն (հմշ. زياده تواضع) - يت كوسترمك - ինքզինքը ոչինչի տեղ դնել, չափազանց խոնարհիլ։

محور (միհվէր, ա.) 1. առանցք (հմշ. دينكل). ارض - երկրին առանցքը. عالم - աշխարհի առանցք. ا لايقنده جريان - լաւ ընթանալ. حركات - զինուորական շարժման կեդրոնը. 2. առնակ. ى يه - առանցային, առնային։

محول (մուհավվիլ, ա. تحويل էն). 1. այլափոխող. 2. (մուհավվէլ) այլափոխուած. 3. յանձնուած, յանձնել. 4. թողուած. امور - ٥ յանձնուած գործեր. محولات (մուհավվէլաթ) այն գումարը զոր ելևմտական գանձը կը պարտի և կուսակալութեան մը կամ ուրիշ մարմնի մը վճարել կը յանձնարարուի։

محير (մուհայյիր, ա. تحيير էն. իգ. محيره) հիացնող, զարմացնող. العقول - (մուհայյիրիլուգուլ) عقول - խելքերու զարմանք պատճառող, սքանչացնող։

محيط (մուհիդ, ա. احاطه էն. իգ. محيطه) 1 շրջապատող 2 պարունակող (հմշ. جامع، حاوى، شامل) 3. միջավայր 4 (բն.) թաղանթ. بحر - ովկիանոս. دائره - շրջագիծ. المعارف - հանրագիտակ։

محيل (մուհիլ, ա. احاله էն) 1. յանձնող. 2. պարտքը կամ պահանջը ուրիշի փոխանցող։

محيي (մուհիի, ա. احيا էն) կենդանացնող, կենսատու։

مخ (մուխ, ա.) ծուծ, ուղղեծուծ (հմշ. ايليك، مغز). شوكى - (մուխխի-

Digitized by Google

մխիթար (մուխաբիր, ա. օրհնող են. յգ. մխիթարին) *Թղթակից. Ազգին մխիթար - Ազգային թերթի թղթակից. Տօնական - յատուկ թղթակցութիւն* (չմշ. «կաթող»). 1. *Թղթակցութիւն* (մուխաբէրէ, ա. խբր են) 2. *Հաղորդակցութիւն.* ! - *Թղթակցել, հաղորդակցիլ* (յգ. մխիրատ) *Ազգային թղթակցութիւնք. Արեւելեան մխիրատ առևտրական թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարել (մուխաբէրէլ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարիչ (մուխաբիրիչ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարութիւն (մուխաբիրութիւն, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարուհի (մուխաբիրուհի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարական (մուխաբիրական, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանք (մուխաբիրանք, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանալ (մուխաբիրանալ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոց (մուխաբիրանոց, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցական (մուխաբիրանոցական, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցեան (մուխաբիրանոցեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցի (մուխաբիրանոցի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկի, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկ (մուխաբիրանոցիկ, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկեան (մուխաբիրանոցիկեան, ա. խբրէտէլ են) *Ազգային թղթակցութիւնք. Ազգային մխիրատ օտար թղթակցք.*

մխիթարանոցիկի (մուխաբիրանոցիկիկիկիկիկիկ

مختصر (մուխթասար, ա. յատկ է՛ն. իգ. տե՛ս մխտ.) Համառօտ. կարճառօտ. մրֆ - Համառօտ քերականութիւն. Յատկ Համառօտական։

مختفی (մուխթէֆի, ա. ածական է՛ն) 1. պահուըտած. (Հմշ. կիզլնճըշ, սաքլը, կիզլը). 2. (բժշ.) ծածուկ, թաքուն. - պահուըտիլ. (Հմշ. կիզլնճըլ, ու, նահան)։

مختل (մուխթէլլ, ա. խտլալ է՛ն. իգ. տե՛ս խտլ) խանգարուած (Հմշ. պօզուկ)։

مختلجش (մուխթէլլիշ, ա. շլտլ է՛ն) կըծկըռուած, կարկամած։

مختلس (մուխթէլլիս, ա. յափշտակող, պատկան գանձնատակ գողցող։

مختلط (մուխթէլլիթ, ա. խառն է՛ն. իգ. տե՛ս խառն) 1. խառն. - մջլս խառն ժողով. - ՚Ռճկ խառն դատարան. - ջհա՛ խառն մակերես. - խօտ խառնաջիր. 2. բազմախառն, խառն տիպ։

مختلف (մուխթէլլիֆ, ա. խտլաֆ է՛ն. իգ. տե՛ս խտլ) 1. զանազան, այլազան, տարբեր. մէլ. - (մուխթէլիֆիլմէսալ) զանազան իմաստով - մջնս զանազան տեսակ. - սուրբ զանազան տեսակ. հալէթ. - տարբերակութիւն. 2. (մուխթէլէֆ) վէճի առակ. գիր - (մուխթէլէֆանֆիհի) վէճի առակ՝ առարկայ. հոգ խտլաֆ ՚ալմսէ։

مختر (մուխթար, ա. խտր է՛ն) խըմբուած։

مختق (մուխթէնիգ, ա.) խղդուած, խեղդուած. Հմշ. ղոլղօլ)։

مختوم (մախթում, ա. տիմ է՛ն. իգ. տե՛ս մխտ. - ե յաքէթ) կնքուած։

مختون (մախթուն, ա. խտնան է՛ն) 1 թլփատուած (Հմշ. սնթլը, մսնօն). 2. (մուխթէնէ) թլփատուած. - ոլ խտնան. (Հմշ. խրձա մդա՛ն)։

مخجل (մուխճիլ, ա. խճիլ է՛ն) 1. ամչցնող. 2. (մուխճէլ)

Digitized by Google

(مخرشن، ա.) արտասանիչ գործիք։

مخرزی (մախրզի, ա. իգ. ազիզ مخرزیه քաւա) Տերեւնաձև։

مخرش (մախրուշ, ա. մշուկ مخرشکن է) (բժշ.) ցաւագրգիռ (դեղ)։

مخروط (մախրութ, ա. երկրչ.) կոն, նիւ ـ կանոնաւոր կոն. սպաս ـ կոճղ կոնի. մոմ ـ շեղ կոն. մխրոջ (մախրուդի, իգ. սպիրոջ. յգ. մխրոջիات) կոնանման. مخروط المنقار (մախրութ ալ-մինգար) կոնակաւոր կնճիռ ـ կոնանմանութիւն։

مخرم (մախրէմ, ա.) երկու լեռան մէջ ճանապարհ, արահետ։

مخزع (միխզա', ա.) Տերձանելու գործիք. مخزع الوجهين ذو الوجهين ـ երկերեսանի. حصاة مخزعة ـ փայփչուածոյր։

مخزن (մախզէն, ա. մխրէն է, յգ. մխրէնաթ) 1. գանձարան. 2. մթերանոց. 3. մառան, գետնատուն։

مخزون (մախզուն, ա. մխրէն է) գանձարանի մառանի մէջ պահուած. ـ در (մխրերի մախզուն) գանձարանի մէջ պահուած մարգարիտ։

مخشی (մախշշի, ա. պիշտէն է) վախցընող, վախ պատճառող։

مخصص (մախսսաս, ա. մխասսէս է, իգ. مخصصه. յգ. مخصصات) 1. յատկացուած, սահմանուած, որոշուած. مخصص ـ յատկացուած՝ որոշուած ամսական. 2. (մախսսիս) յատկացնող, սահմանող, որոշող։

مخصوص (մախսուս, ա. մխասս է, իգ. مخصوصه) 1 յատուկ, սեպհական. 2 մասնաւոր. 3 սահմանուած, վերապահուած. ـ سلام յատուկ մասնաւոր բարեւ. ـ ادارة مخصوصه մասնաւոր վարչութիւն. 4. դիտմամբ. ـ

ամչցած, ամօթահար. (ՀմՀ. ծոջոռ)։

مخدر (մախտուրիր, ա. չդեռ է) 1. թմրիչ. 2. (մախտուռ) քնքոյշ, իգ. ադդռ) 3. զգաստ պարկեշտ աղջիկ (կին). (յգ. مخدرات) مخدرات اسلامیه իսլամ կիներ։

مخدش (մախտուշ, ա. մշուկ է) 1. ծանկուռող. 2. վրդովող գրգռող. նման ـ մի՛ խօսիր վրդովող գրգռող՝ ծանկուռող։

مخدوش (մախտուշ, ա. մշուկ է) 1. ծանկռատած. 2. վրդովուած։

مخدوم (մախտում, ա. մեռուկ է. յգ. مخادیم) տէր։

مخذفه (մախզֆէ, ա. յգ. մախզիֆ) պարաստիկ (ՀմՀ. սիպան)։

مخذول (մախզուլ, ա. մխուկ է. իգ. مخذوله. յգ. مخاذیل) անարգ նուաստ, խոտան (ՀմՀ. ջեր, խուար)։

مخرب (մուխարրիպ, մուխրիպ ա. مخرب, مخرابة է. իգ. مخربه) 1. աւերիչ, քանդիչ, կործանիչ. 2. սպառիչ հիւծիչ. 3. (մուխարրէպ, մուխրէպ) ա. աւերեալ կործանուած, քանդուած։

مخرج (մախրէճ, ա. մխրուճ է. յգ. مخارج) 1. ելք. 2. գիրերուն հնչման տեղը. 3. գրի հնչում՝ արտասանութիւն. 4. (թուաբ.) յայտարար. բաժանարար. 5. հին ատեն պաշտօնատուններու մէջ յատուկ գպրոց. ـ علم դիւանագիտական դպրոց 6. իսլամ կրօնաբաններու ստիճան մը է։

مخز (մուխրիճ, ա. մշուկ է. իգ. مخزه) 1. դուրս հանող. 2. (մուխրէճ) դուրս հանուած. 3. ելած. շրջանաւարտ. 4. վռնտուած. 5. (մուխարրէճ) վարպետ հանուած աշակերտ

Digitized by Google

յատկապէս. ետ - մանուածոյ թելեր։

مخضر (մուխտասր, ա. յղեծ էն) կանաչ նկուածք։

مخطر (մուխդիր, ա. խոտոր էն. իգ. մխոր) 1. յիշեցնող, յուշարար 2. ծանուցանող. ◦ - (մուխդիրէ) 1. ծանօթագիր, յիշատակագիր. գրքի ◦ - յուշատետր (հմմ. գանձ ◦ -)։

مخطوبه (մախդուպէ. ա. խոտոր էն) ամուսնութեան խնդրուած, ձեռքը ուզուած աղջիկ։

مخطط (մուխադդրս. ա. խոտոր էն) 1. գծող. 2. գծագրող. 3. (մուխադդաս) գծած, գծագրուած։

مخطوط (մախդուդ. ա. խոտոր էն) 1. գրուած. 2. գծուած։

مخطی (մուխթի. ա. խոտոր էն. իգ. մխոր) 1. սխալցնող. 2. սխալական. 3 մոլորուր, յանցաւոր։

مخفض (մուխֆիզ. ա. խոտոր էն. վիր. ճնշիչ գործիք։

مخفف (մուխաֆֆիֆ. ա. խոտոր էն. իգ. մխոր) 1. թեթևցնող, թեթևացուցիչ. մեղմացուցիչ. ◦ - սխալ մեղմացուցիչ պարագաներ (հմ. սխալ ազդեցութիւն). 2. (մուխաֆֆէֆ) թեթևացնել. 3. համառօտել, կրճատել. օր. (դրդմէ մխոր ըզմէ ազիզ) (ազիզ)։

مخفوض (մախֆուզ. ա. խոտոր էն) 1. արաբ. համեմատութեան մէջ էսրէով կարգաւորած բառ (հմմ. բարձր) 2. ցած, ցածցած։

مخفی (մախֆի. ա. խոտոր էն. իգ. մխոր) գաղտնի, ծածուկ, թաքուն. ◦ - ըլլալ, թաքուն։

مخل (մուխիլլ. ա. խոտոր էն. իգ. մխոր) 1. խանգարող. 2. վնասող. 3 արատ բերող, արատաւորող. ծուռ - խաղաղութիւնը խանգարող. խոտոր - (մուխիլլի սրհիար) առաղջութիւնը խանգարող. ոմոս - պատիւը արատաւորող. խոտոր - ա. խոտոր։

مخلاب (մխլապ. խոտոր մխլէպ. ա. խոտոր էն. յգ. խոտոր, խոտոր 1. մագիլ, ճիրան. 2. (բուս.) ոլոռածիլ, խիղը։

مخلخل (մուխալխիլ. ա. խոտոր էն) անպիտացուցիչ. անօրդ։

مخلد (մուխալէտ ա.) յաւէրժական, տեւական. (հմմ. անմահ)։

مخلص (մուխլիս. ա. խոտոր էն. իգ. մխոր. յգ. խոտոր) 1. անկիղծ. 2. (մուխալլիս) փրկիչ, ազատարար. 3. (մախլէս) մականուն. 4. կեղծանուն. գիտնոր մուխլիսանէ անկեղծօրէն

مخلع (մուխալլի. ա. խոտոր էն) շրջակող. նորոգիչ։

مخلف (մուխալլէֆ. ա. խոտոր էն) 1. ժառանգութիւն. 2. համազօր դեղ փոխանակելու. (յգ. խոտոր) ժառանգ մնացած ինչքեր։

مخلوط (մախլուդ. ա. խոտոր էն) 1. խառնուած, խառն. 2. խառնուրդ. յարդ խոտոր խառնուրդ իւղեր։

مخلوع (մախլու'. ա. խոտոր էն) գահընկէց. - խագան (խագան ը մախլու') գահընկեց թագաւոր։

مخلوق (մախլուզ. ա. խոտոր էն. իգ. մխոր) 1. ստեղծուած. 2. ա. խոտոր. (յգ. խոտոր) խոտոր ամբողջ ստեղծուածները. խոտոր բոլոր արարածները։

مخلی (մուխալլի. ա. խոտոր էն. իգ. խոտոր) 1. պարպող. 2. (մուխալլա) պարպուած. գիտ الهواء խոտոր (մուխալլիյէթ-իլհէվա) օդոհան մեքենայ։

مخمر (մուխմիս. ա. խոտոր էն) կրակին բոցը մարող։

Digitized by Google

մեխ (մուխամէր. ա. յոխ էն. իգ. ոչ) 1. *խմորուած*. 2. մուխամիր) *խմորոյ օր.* (դր մեխ պիա)։

մեխ (մուխամէս. ա. մեխես էն. իգ. ուշ) 1. (*երկրչ.*) *հնգանկիւն*. 2. *հինգ տողէ բաղկացած առանձաւոր, հնգեակ բանիւ* – *կանոնաւոր հնգանկիւն*։

մեխաս (մախէխա. ա. բժշ.) *անօթութենէն հիւծուած վիճակ*։

մեխն (մուխամիճ. ա. մեխեն էն) 1. *գնահատ, փորձագէտ. մանաւ* – *գնահատութիւն. փորձագիտութիւն*. 2. (մուխամէճ) *գնահատուած* (իգ. ուշ)։

մեխոր (մախմուր. ա. մեխ էն. իգ. ոչ) 1. *գինեհատ. գինով*. 2. *գինոլութենէ թմրած. մեխոր աչեր նման աչք. մանաւ* – *գինիի թմրութիւն*։

մեխտ մուխաճճէս ա. 1. *կնամարդի. կնատ* 2. *վատ, տարին* (*մարդ*). *վատասիրտ. մանաւ* – *կնատութիւն*. 3. *վատութ. տարութ. վատասրտութ*.

մեխուճ (մուխաճճիզ ա. մեխուճ էն) *խեղդող. խղդիչ* (*չմշ. մեխուճ*)։

մեխուճ (մախճուզ ա. մեխուճ էն իգ. ուճ) (մեխուճ) *խեղդուած* ։ *ոնգ մեխուճ խեղդամահ ըլլ. խեղդուելով մեռնիլ*։

մեխուճ (մախուճ ա. մեխուճ էն իգ. ուճ) 1. *եբրհիւղսի. աչտարակ տես*. 2. (մուխավիճ մեխուճ էն) *տես բեհիւճ* (*չմշ. ճիւղուճ*)։

մեխի (մուխի ա. իգ. ուչ) *ոսկրածը ծայրին, ուղղուից, ծծայրին. ծայր ուչ ոսկրածծայրին երակներ*։

մեխիր (մուխայեիր ա. մեխիր էն) 1. *ընդունակ իրաւունք ունեցող*. ա. *զաւ*. 2. (մուխայեէր) *ազգ ալգ տէր եւ առնելու պայմանով* (*ծախուած*)։

մեխեթ (մուխայեաթ ա. մեխեթ էն *բուս.*) *բազմամեայ*։

մեխիլ (մուխայէլ ա. մեխիլ էն) *երեւակայութիւն. ուչ* (մուխայեէլ) *խոհեմ, մտաւոր*. *յգ*. մեխիլներ (մուխայեէլաթ) *երեւակայութիւններ*։

մեմ (մէss ա.) 1 *երկարաձգ*. 2. (*քեր.*) *երկար նշանը* (ـٓ) *որ մին վրայ կը գրուի*. 3. *մակընթացութիւն* (*հմ. հոմ*). 4 – *նշան*. 5 – *երկարել* ։ *նման* – *ուչք նեռնել. մեմսիպասար* (մէssիպասար) *հեռատեսութիւն. մեմոնա մեմ օգնութեան ձեռք կարկառել*։

մեմայիճ, մեմայի (մէssիճի մէssիճի ա. եզ. մեճա). *սիահոն մեմայիճ կայսերական ներքողներ*։

մեմին (մէssիճ մէssիճ ա. եզ մենա) *քաղաքի անուն*։

մեմաճ (մէssաճ ա. եզ մեմա էն). 1. *գովասան*. 2. *սուտապետութ* ։ *մանաւ* – *սուտապետութիւն*։

մեմախիլ (մէssախիլ ա. եզ. մեմախ) 1. *տես մեմախ*. 2. *տուներ*. (*չմշ. մեմխիլ, սիոտ, իլար*)։

մեմախէ (մէssախէէ ա. մեմախ էն) 1. *միջամտութիւն* ։ – *միջամտել*. 2. *միջամուխ ըլլ*. (*չմշ. շմուխ կիր*) *յգ*. մեմախէներ *միջամտութիւններ* մեմախէներ *միջամտութիւնք*։

մեմար (մէssաs ա.) *գրի մեքան*. (*չմշ. եազի մեքի*)։

մեմար (մէssար ա. մեմար էն). 1. *դասատեղ. նստելու տեղ*. 2. *շրջան, շրջիկ*. 3. *առանձ*. 4. *միջոց մեմարեցիս ապրուստի միջոց*. 6 *արեւագործ*. մեմար սրտան (մէssարի սէրէյան) *արեւագործ խեցգետնի*. մեմար գութ – *Լուսին*. *ակնակապիճ*. մեմարի (մէssարի) *բոլորաձեւ մեմարի սեղ բոլորաձեւ մեմարեր*։ մեմարջի (մէssարի նէյե՛) *մեմար գութ*։

Digitized by Google

مداوات (միւսավաբ ա. ոտանաւորի մէջ մդաւոյ տալ կ'ըսէ. դաւէն). գործան, գործանել. լազիմ դարձնել (հմմ. تدريد، تدوند).

مداوره (միւսավէրէ ա. դար դէն). դարձնել (հմմ. تدوير، تدمك).

مداوله (միւսավէլէ ա.) փոխանակութիւն, շրջաբերութիւն. (հմմ. تداول). افكار ـ կարծիքներու փոխանակութիւն. (հմմ. تعاطی افكار).

مداوم (միւսավիմ ա. դաւոմ դէն. յգ. մդաւոմին). 1. շարունակող. 2. յարատեւող (հմմ. دوامی). 3. յաճախող. 4. դպրոց մը յաճախող աշակերտ.

مداومت (միւսավէմէթ* ա. դաւոմ դէն). 1. շարունակել. 2. յարատեւութիւն. 3. յաճախում. ١ ـ յարատեւել, յաճախել. (հմմ. دوام، دوامی، مداوم).

مداوی (միւսավի ա. մդաւոյ դէն). դարմանող. մդաւոյ տալ. դարմանող բժիշկ. (հմմ. تداوی ايدن دوقتور).

مدبوغ (մէտպուղ ա. բաղէ դէն). խաղախուղած.

مداهن (միւսահին ա. մդահանէ դէն. յգ. մդահէ). շողոքորթ. շողոմարար.

مداهنه (միւսահէնէ ա. մդահէ դէն). շողոքորթութիւն, ١ ـ շողոքորթել (միւսահէնէկէր) ـ կար ـ ջի ـ շողոքորթ. ـ լը ـ շողոքորթիլ.

مداینه (միւսաէնէ ա. մդայէն դէն. յգ. մդայինէր) փոխառութիւն եւ փոխառուածութիւն. (اقراض و استقراض).

مدبب (միւտէպէպ ա. մդէպպ դէն). շքեղ, մեծավայելուչ.

مدبر (միւտէպպիր ա. մդպիր դէն. յգ. մդպիրան، مدبرين). 1. հնարատես, շրջահայեացք. 2. հնարագէտ, բանիբուն, իմաստուն. مدبر مدبر իմաստուն տնօրէն. 3. լաւ վարիչ.

مدار (միւտար ա. դարէ դէն). 1. շրջանակ. միջոց 2 տեսակ 3 գինի.

مداره (միւտարէ ա.) գինի. (հմմ. شراب ،خمر ،باده ،صهبا).

مدانی (միւտանի ա. մդանի դէն). 1. մօտեցող, մօտ. 2. հաւասար, նման. مدانی ընել. նմանցնել, հաւասարել. (հմմ. نظير يی مثل يی امثال يی).

مدارج (մէտարիճ ա. եզ. մդրաջ դէն). 1. աստիճաններ. 2. ճամբայներ, սրահներ.

مدارس (մէտարիս ա. եզ. մդրաս դէն). մկրտիչներ եւ կրօնական դպրոցներ (իսլամ).

مدافع (միւտաֆի' ա. մդաֆա դէն. յգ. մդաֆաին). 1. վանող. 2. ինքզինքը պաշտպանող. 3 (մէտաֆի եզ. մդֆա). պաշտպանողական գիրքի մէջ գլուխ. նուող թնդանօթներ.

مدارست (միւտարէսէ ա. մդրս դէն). իրերաւարժ գաստիարակութիւն.

مدافعه (միւտաֆէ'ա ա. մդֆա դէն. յգ. մդաֆաաթ). 1. դիմագրութիւն. 2. պաշտպանութիւն, ջատագովութիւն, պաշտպանողական, ١ ـ դիմագրել, պաշտպանել, ջատագովել, պաշտպանողական խօսիլ.

مدام (միւտամ ա. մդամ դէն). 1. շարունակ. միշտ 2 տեսակ 3 գինի.

مدامه (միւտամէ ա.) գինի. (հմմ. شراب ،خمر ،باده ،صهبا).

مدانی (միւտանի ա. մդանի դէն). 1. մօտեցող, մօտ. 2. հաւասար, նման. مدانی ընել. նմանցնել, հաւասարել. (հմմ. نظير يی مثل يی امثال يی).

Digitized by Google

حقوق իրաւագիտութեան ներածութիւն. ذی مدخل մտնանկից. մեզ- մակից. مدخلدار ذی مدخل՝ մտնանկիլ (գէշ գործի մը) մեղսակից ըլլալ։

مدخول (մէխուլ ա. دخول էն). 1. վերջ եկած բան օր. (հրչ) մտնանկիլ (մէխուլիյէթ) մտնանկութիւն. նէ վերջ եկած բանը ե՞րեվ կը դարձացնէ). 2. պարապուտած, անարգուած. (հմմ. مبغوض՝ ատելի, مذموم՝ նզովելի, مدخول՝ մտնանկ, مدخولیّة՝ մտնանկութիւն)։

مدد (մէտտ ա.) 1. օգնութիւն, ձեռնտուութիւն (հմմ. معاونت, عون). 2. օգնական (հմմ. مظاهرات, اعوان). 3. եղէկ, աւմ՛ղ. - օգնել՝ خواه - օգնութիւն խնդրող (հմմ. استمداد՝ օգնութիւն խնդրել, استغاثه՝ աղաչել)։

مددرس (մէտտէրս ա.) օգնական դասատու, օգնող. مددرسان՝ օգնականներուն օգնող՝ օճան. مددکار (մէտտքար ա.) օգնող օճան. ی - ‘ق՝ օգնականութիւն, ձեռնտուութիւն։

مدر (միտրր ա. իրարմէ էն. բժշ.) 1. հոսեցնող. միզող. 2. միզավար, միզեցուցիչ (դեղ)։

مدرار (միտրար ա.) անձրեւաբեր. ابر مدرار (էպրմիտրար) անձրեւաբեր ամպ. (հմմ. بولناک՝ սոսկալի)։

مدرج، مدرجه (մէտրէճ, մէտրէճէ ա. درجه էն. յգ. مدارج) 1. աստիճան. 2. արհեստ։

مدرج (միտրէճ ա. جراید էն). գրուած. գրքի կամ գրքոյկի մէջ անցած. օր. (مسائل مدرجه یه رساله - գրքոյկի մէջ գրուած խնդիրները)։

مدرس (մուտարրիս ա. درس էն). 1. ուսուցիչ. վարդապետ. 2. դասատու. դասախօս. 3. ուսումնական. դասական. مدرسه՝ դպրոց. مدرسه‌خانه՝ դպրոցատուն. مدرسه‌دار՝ դպրոցի տնօրէն. مدرسه‌لی՝ դպրոցական. مدرسه‌لیک՝ դպրոցականութիւն. مدرسه‌لیلر՝ դպրոցականներ։

مدرک (մէտրաք ա. درک էն). 1. ապացոյց. վաւերագիր. 2. ուսման վկայական. դասավարական գործ ծերը լաւ վարող. 4. (միւպիր) անբախտ, ինկած. ձախողուած (մարդ) (յայտ էն)։ مدیرانه (միւտիւպիրանէ) 1. շրջահայեցութեամբ, հեռատեսութեամբ. 2. իմաստութեամբ։ مدیرانه حرکت - շարժիլ ըստ - (միւտիւպիրիֆ) 1. շրջահայեցութիւն, հեռատեսութիւն. 2. իմաստութիւն. (միւպիրիֆ) ձախողութիւն, գժբախտութիւն (յայտ)։

مدت (միւտէթ ա.) 1. տեւողութիւն. ժամանակ. مدت حیاتی՝ ժամանակ կեանքիս տեւողութեանը մէջ. 2. պայմանաժամ. պայմանաժամ. 3. պահ, ժամանակ. چند مدت ر - պահ մը՝ ժամանակ մը անցաւ. مدت قلیله ظرفنده՝ քիչ ժամանակի մէջ. مدت‌ده (միւտէթի պսէթ) ամբանալուծ եալ կնոջ քան շէրիի ամբանալ չկրցած միջոցը, որ է երեք ամիս. այլ կնոջ համար չորս ամիս, յայլ կնոջ համար վեց ամիս. مدت استیناسی՝ ամբանալուծ քննութեան պայմանաժամ։

مدح (մէտհ ա.) գովեստ, ներբող, ներբողական, ۱ - գովել, ներբողել (հմմ. ثنا՝ փառք)։

مدحت (միտհութ ա.) 1. գովեստ. (հմմ. ثنا՝ փառք). 2. յատուկ անուն մը. مدحت‌افندی՝ գովողի գովասանողի մը. مدحت‌گو՝ գովասանական։

مدخر (միւտէխխիր ա. ذخار էն. իգ. مذخره). 1. համբարող. գիշող. 2. (միւտէխխար) համբարուած, դիզուած. مذخره ارزاق՝ համբարուած պարէն. 2. (միւտխիր ذخار էն) անարգող։

مدخل (մէխալ ա. دخول էն. յգ. مداخل). 1. մուտք. 2. մտնակցութիւն. 3. ներածութիւն. مدخل

մդրս (միաւորիս ա. սպրդ էն. յգ. մդրսեր). 1. դաստուռ (մէտրէսէի). 2. աստուածաբանութեան ուսուցիչ. 3. կրօնական ատեանի մէջ. օրէնսդիր մդրսեր աստուածաբանութեան մեծ ուսուցիչներէն. մդրսա աստուածաբանութեան դաստուռութիւն։

մդրսա (մէտրէսէ ա. սդրս էն. յգ. մդրսա). 1. իսլամ աստուածաբանութեան վարժարան. 2. գպրոց. նշմ - (մէտրէսէնիճիյլի) աստուածաբանութեան ուսանող. (հմմ. օրմդրս ալմէ)։

մդրտ (միաւրիմ ա. մդրտ էն). 1. հանգըստացող, իմացող. 2. հանճար. մդրտ ձգ իմանալականութիւն, իմացականութիւն. 3. հասունցած. մդրտ ոյս հասունցած պտուղ. մդրտ (միաւրիմէ) ա. մդրտ ձգ։

մդտ, ւտդ (միաssէ'ա ա. ւդտ էն) 1. պահանջ, պահանջատիրութիւն. 2. դատ. ս - պահանջատան (գումար նայն). մինչ ւտդ (միաssէա ալէնը դատախազական, այն որուն դէմ դատ բացուած է. իգ. ալ ւտդներուն համար ւտդ յգ. մարդ ւտդ (միաssէատայէ'իմ)։

մդտ (մէ'ուվ ա. մդտ էն. յգ. մդտներ). ծրաւիրուած, հրաւիրեալ. մդտներ ակրամ ընել հրաւիրեալներ պատուել։

մդտ (միաssու'լ ա. ւդտ էն. իգ. ւդտ). 1. դատախազ. (հմմ. ջաղտար). 2. ամբաստան. 3. պահանջող, թեկնածու. խոշոր մդտ (միաssաիի ճախսի) դատախազ. կեսի մը մդտ դատախազին փոխանորդը. մդտ ընդհանուր դատախազ. գլխաւոր մդտ ընդհանուր դատախազին - մեծ մդտ ընդհանուր դատախազ։

մդտ (միաssիլ ա. մդտ էն). 1. ամբաստանութիւն. մդտներ (միաssաէ'լեար) մեղադրանքներ։

մդտ (միաssիմ ա. ւդտ էն. յգ. մդտներ). 1. թեկնածու (հմմ. պօղ). 2. (վիր.) մշակ գործիք։

մդտ (մէտճէն ա. մդտ էն. յգ. մդտներ). գերեզմանի, դամբարան. մդտ ձգ հատուկ մեռելներու դամբարան։

մդտ (մէտճու' ա. մդտ էն իգ. ւդտ) 1. վճարած, վճարուած. 2. վճարուած. ւդտ մեռելներ. մդտներ (մէտճու'ար ա.) 1. վճարք, վճարմունք. (հմմ. մդտներ). 2. պահանջք։

մդտ (մէտճուն ա. մդտ էն իգ. ւդտ) թաղուած. (հմմ. մդտ կոմոլոն, մդտ ալունլ) - ու (մդտ ալունլուխ)։

մդտ (միաssագդգ ա. մդտ էն. յգ. մդտներ). 1. նրբաքնին, մանրազնին. մանրակրկիտ. 2. ուսումնասէր, քննող. ւդտ (միաssագդգնէ) մանրակրկիտ, մանրազնին կերպով. մանրակրկիտ, մանրազնին։

մդտ (մէտզուզ ա. մդտ էն) զարհուրած ծնծղուած. (հմմ. մդտ).

մդտ (միաէլլէլ ա. մդտ էն). ապացուցուած. մդտ ը մդտ ապացուցած գատ մը։

մդտ (մէտլու ա. մդտ էն). 1. ապացուցած. 2. իմաստ. մդտ ընել իմաստին, իմաստին նայելով։

մդտ (միսիլլի թ.) 1. Միսիլլէ (կղզի) մդտ ցեղի անդամ. 2. մաստոցքի մդտ։

Digitized by Google

մդմջ (միւսմէն ա. ջիւդ էն). 1. Նոր մնծուած, մտցուած (հմմ. ջրդ ջնայ) 2 (միւսմին) Նորմնծող, մտցնող

մդս (միւսէմմիր ա. յուդ էն). 1. Սահակեցնող, ընայքինք քնող. 2. (միւսէմմէր) Սահակած, ընայքինք եղած.

մդմ (միւսմմէմ. ա. ըմիւ էն. բժշ.) Արիւնաներկ, արեւնագոյն.

մդմդ (մէտմ, ա. դմդ էն. յգ. մդմդ) 1. Արցունքի տեղ, աչք. 2. Արցունք. Կոկոն կմդմդ կաթմիր՝ վարդագոյն արցունք (հմմ. խրտ կիրս).

մդն (մէտճիճ պ.) Գրան նիգ (հմմ. քսպ տորկսպ).

մդմն (միւսմին, ա. մդման էն). Յաւետնող, վարժանքին ընող, մարզող. Ձի - քաղաքի քննկարկու.

մդն (միւսիւն, ա. եզ. մդնա) Քաղաքներ. Աշխ մդն Հին քաղաքներ.

մդնս (միւսէնճիս. ա. մդնս էն). 1. Աղտոտող. 2. (միւսէնճէս) Աղտոտած, աղտոտ (հմմ. քրկ, մլոտ, մլոտ).

մդնի (մէտճի, ա. մդնա էն. իգ. մդնա) 1. Քաղաքական. 2. Քաղքենի. 3. Քաղաքակիրթ. 4. Մշտնջ. Ցի. 5. Քաղաքացիական, մդնա Տեղեկութիւններ քաղաքացիական կրթութիւն. Քաղաքացիական իրաւունք Ներէ զիս Աստուած իբր քնի քնկերական.

մդնէ (մէտճիյէէ ա.) Քաղաքակրթութիւն. Ոչինչ - Ներկայ քաղաքակրթութիւն. Աշխ - Հին -

մդր (միւսէվմէր, ա. դրդմ էն. իգ. մդրա). 1. Կլոր, բոլորաձեւ, բոլորակաձեւ. 2. Գարնանային. Աշխարհս մդրազուս (միւսէվմէրազուս) Խորտակ (բարձրս կրի վերի ծայրը). 3. (միւսէվմիր) Գարնանող. 4. (մրդկզ.) Հոլովական դնդեր, սրտիճաւալք.

մդն (միւսէվմէն, ա. դրդն էն. յգ. մդնաթ). 1. Ծաղկաքաղ, Հաւաքածոյ. 2. Հատոր. Աշխարհս մդն Աստուածաշունչ քահանայապետութեանց Հատոր մը ունի. մդնաթ (միւսէվմէնաթ) Հաւաքածոյ, Հատընտիր մատեանք, մատենաշար. 3. (միւսէվմին) Հաւաքածոյ կամ Ծաղկաքաղ չինող, մատենագիր.

մդշ (միւսիիիհ. միւսիհ ա. մդշա) Տեսիլ, երազ. յգ. մդշան. Ահարկու, ահռելի, ահաւոր եկիչ, զարհուրելի. Ահռելի փոթորիկ մը. Խրճ - զարհուրելի պատերազմ մը.

մդշ (մէտուճ, ա. մդշա էն. իգ. մդշուհի). 1. Զարհուրած, ահաբեկած. 2. Գինով (հմմ. մդշ). 3. Ապշած. Ու - զարհուրիլ, ահաբեկ. կիլ. 2. Ապշիլ. (հմմ. ու հրան՝ հրեան).

մդ (մէտ, ա.) Վերջ, վախճան. Ալիայ - (մէտէլ էյեամ) Օրերուն վերջը. Աշխարհս մդ մէտէլա՛վամ) տարիներուն վերջը. Աշխարհս մդ (մէտէսիւմուր) Ցվերջ. Աշխարհս մդ (մէտէլպասար) Աչքին հասած տեղը, տեսողութեան չափը.

մդհ (միւսէիիհ, ա. դհան էն). 1. Անուշահոտ խունկ քսող. 2. (միւսէիիհէ) Անուշահոտ խունկ քսուած.

մդհ (մէտիա, ա. մդա էն. յգ. մդհան՝ մդանց). 1. Գովելի գործ՝ արարք. 2. Գովեստ. (հմմ. մդա, մդնել). Աշխ - գովող. գովաբանող.

մդ (մէտհ, ա. մդ էն. իգ. մդնա). Երկայն, երկար. Աշխարհս մդ (մէտհիպլպասար) Հեռատես. Աշխարհ մդ տարածական չափ մը. մդ մդ՝ ա. մդ՝ ա.

Digitized by Google

մդա (միւտիր, ա. օրաւէն. յգ. ան). 1. վարիչ. 2. տնօրէն. ազգ մդա ընդհանուր տնօրէն. օբդա տնօրէնուհի, տեսչուհի. 3. տեսուչ. 4. գիւղաքաղաքի կառավարիչ. ց - մալ (զսա) գաւառի հաշուակալ. գրակ մդայ աբձանագրութեան գիւանի տեսուչ.

մդայան (միւտիրիէ), ա. յգ. ան). 1. վարչութիւն, տեսչութիւն, տնօրէնութիւն. ասիա ազգ մդայան ընդհանուր տնօրէնութիւն. 2 կառավարչութիւն. 3. կիսավիճակ. (հմմ. ասիել).

մդեան (մէսիէ, ա. յգ. ան, ան). 1. քաղաք Ադեան Սկիւտար քաղաք. 2. Մէսինէ, (հին անուն որ գրուի). ադրա ադեան Մէսինէ քաղաքը.

մդեան (մէսեան, ա. ան էն. իգ. ադեան). պարսկական. (հմմ. ադեան յգ. ան). ադեան պարսկական, եւ պարսկական. ՚ - պարսկական լեզուով, իբր պարսկական. (հմմ. գրգ ալ յգ. ան).

մդեա, **մդեայ** (միեա, յ.) ուրուանկ.

մդաբ (միւգաբ, ա. պյան էն. իգ. պյան). հալեցուցիչ. ած. ոսկեր մդաբ հալեցուցած ժեռաղներ.

մդազ (մէզազ, ա. զան էն). 1. ճաշակ, համ. ընդ. մդազ (մուխթէլիմէզազ) բերանը համ չճանչող. 2. քիմք. մդազ ալ համը բերանը մնացած. մդազը (միւռրիւմէզազ) քիմքը լեզուն.

մդակրատ (միւգաֆէրաթ, ա. յգ. ատներ). տանջանք - յետ արգիւնք խորհրդակցութեան.

մդակրա (միւգաֆէրէ, ա. կր էն. յգ. մդակրատներ). 1. խորհրդակցութիւն. 2. բանակցութիւն. 3. ներքոյ

ղութիւն. 4. պատի կրկնութիւն. մդակրա ալ ընդհանուր խորհրդակցելով. մդակրան ալ (էսթէյիւազաթէրէ) խորհրդակցել վերջ. ի - 1. խորհրդակից. 2. բանակից. ցի - կրկնիչ գաւառաց. (հմմ. մսեր).

մդահ (մէզահիպ ա. եզ. պան). մդահ ազգ մդահ կրօնից տեսուչ.

մդալ (միւզալ, ա. ալյան էն). երկայն քղանցք. (հմմ. ալ յգ.).

մդախ (մէզախան, ա. ջ էն. յգ. ջան) 1. գինարան. 2. ապանդանոց.

մդախ (միւզէպգիպ, միւզէպզէպ, ա իգ. պյան). 1. անկայուն, անհաստատ, անորոշ ազգ մդախ անհաստատ անորոշ պիտճճ 2. վարանոտ.

մդոպ (մէզպուպ, պյան էն). ճանճաւար, ճանճոտ.

մդոպ (մէզպուճ ա. ջյան էն. իգ. ազոպ) 1. մարթաւած. 2. զոհուած.

մդոպ (մէզդրու՛ ա. զյան էն. յգ. մդր). կանգնաւոր չափուած. (սեռ).

մդկր (միւզէֆֆիր, ա. կյան էն. իգ. ազկր). 1. յիշեցնող. 2. (միւզէֆֆէր, քեր.) արական. ցեղ - իրական արական - ազգային - անուանական արական. ցեղ - կնոջը հնազանդ այր.

մդկրա (միւզէֆֆէրէ, ա.) պաշտօնական, գիր (անմակդիր). ցանկ ազկրա ձեռքականի հրամանագիր. (աղաւ. մուզաք քէրէ, մուզաքէրէ).

մդկր (մէզֆիուր, ա. զկր էն. իգ. ազկրա). յիշեալ (առարկաներու և տողին մնդրագ հմմ.). մդկր քանակութեամբ եւ նոյն տեսակ.

Digitized by Google

մզիլ (միւզիլ, ա. լայն էն). նուաստացնող, ստորնացնող։

մզլտ (մէզլէբ, ա զլտ էն). ստոր. նուաթիւն, անարգութիւն. մզլտան տակալ Նուաստութեան տակալ։

մզլիլ (միւզլիլ, ա. նլլիլ էն). նուաստացնող. ստորնացնող։

մզմզ (մէզիմմէք, մէզէմմէք, ա. զմզ էն). 1. պարապատանք, պարապուս. (հմմ. ճեպել ‘զմզ ‘արդ). 2. պարապատելի արարք. (հմմ. մզումն (բաղ)).

մզում (մէզմում, ա. զմ էն. խգ. մզումն). պարապատել, պարապատելի, սգտանելի, անարգ. (հմմ. մզաքս ‘օգուտ). մզում գործել պարապատելի գործեր. (հմմ. մզաքս (բաղ)).

մզնջ (միւզնիպ, ա. զնջ էն. խգ. մզնջեալ). 1. մեղաւոր. 2. յանցաւոր. (հմմ. 1. կնահակառ, 2. մեղք)։

մզհթ (մէզհէպ, ա. զհթ էն. խգ. մզհթեալ). 1. գնացք, ընթացք. 2. շուրջ ուղի, ճամբայ. 3. կրօնք. 4. վարուելք, դաստիարակութիւն. 5 ա. զանգ. 6. կարծիք. 7. վարդապետութիւն. Արիստոտելի վարդապետութիւնը. Ոյսդ մզհթ Նիւթապաշտ վարդապետութիւն Ոյսդ մզհթ Բնապաշտ վարդապետութիւն. 8 (միւզհիէպ մզհթ էն) ասկետ, ասկետ զօծեալ. (հմմ. զնջալեզ). մզհթ կտակ ասկետ զօծ գիրք. 9. (միւզհիպիպ ասկետիկ (հմմ. զնջալեզ). մզհթ (մէզհէպի. խգ. մզհթեալ) 1. կրոնական 2. դաստիարական։

մզուվ (միւզվիպ, ա. զուվ էն). 1. հալեցնող, հալեցուցիչ. 2. (միւզվիպ) հալած, հալեցուցուած։

մզիպ (միւզիպ, ա. զիպ էն). հալեցուցնող. (հմմ. ոզդր)։

մզիլ (միւզիլ, ա. նլլիլ էն). յաւելուածաւոր, յաւելեալ. մզիլ ձոմ յաւելեալ յօգուտ. մզիլ (միւզիլէէն) իբր յաւելուած. մզիլան միւզիլէլաթ) յաւելուածք։

մր (մուրր, ա. ռրր էն). 1. գաւան, լեզու. (հմմ. ագի, զնջ). 2. զմուսա. մրսաֆի (միւրրիսաֆի)։

մրդ (մէ’ր, ա.) այր մարդ. (հմմ. ձկր. ագ. ռաջ rիձալ)։

մրար (միրար, ա.) 1. հալածկերթ. լեզուփոշի. 2. մնդձ. (հմմ. սֆար)

մրաի միւրաի, ա. զիպր էն). կեղծաւոր, երկու երես. (հմմ. ակի - զոզլ, ռիյակար). ան - կեղծաւորաբար, կեղծաւորութեամբ. մլ - կեղծաւորութիւն.

մրաբէհ (միւրապէհիա, ա. ջր էն). վաշխառութիւն. ագ - վաշխառու. ջիլք - վաշխառութիւն։

մրաբտ միւրապդ, ա. ագ. ռնիպր). Ափրիկէ. կրօնաւոր, մարպետ։

մրաբէթ (միւրապէդիա, ա. ռբր էն). 1. կապել. 2. թշնամիին յարձակելիք տեղերը ապատել։

մրաբաա (միւրապաա, ա. ռբբ էն). գարնան օրերուն համար պայմանագրութիւն կնքելով գործատերին ընել։

մրատ (մէրրաթ, ա. ռզ. օր) անգամ, ներ. (հմմ. կրատ, կրար, մրար)։

մրաա (միրաթ, ա. ռզդ էն. խգ. մրիա) հայելի. (հմմ. կոչ կո) մրաա մգաւոր հայելի. մրաա (մէրաթ) հայելաձև կորնթարդ հայելի մրաա ձօլհայլի մրաա ձօլհայլի մրաա ձօլհայլ

مرارت (մէրարէթ, ա.) դառնութիւն. حيات – կեանքի դառնութիւն.

مراری (մէրարի, ա.) մաղձային, մաղձային.

مراسلات (միւրասէլաթ, ա.) յդ. տե՛ս مراسله բ. ա.

مراسله (միւրասլէ, ա. յգ. مراسلات) թղթակցութիւն. օր. (مراسله نصف المواصله –ը մրանալու կէսն է):

مرائی (միւրայի, ա. յգ. مرايات հն) կեղծաւոր, երկու երես (հմմ. ایکی ծաւոր, ریاکار ոյզլու, ریاکار – ան – կեղծաւորաբար, կեղծաւորութեամբ. لك – կեղծաւորութիւն.

مراسم (մէրասիմ, ա. եզ. թուա) 1. սովորութիւններ. 2. արարողութիւններ, ծէսեր. تشریفات – թէշրիֆաթի արարողութիւնք:

مراسی (մէրասի, ա. ա.եզ. مرسا տե՛ս مرصد) (մէրասը, ա. ա.եզ. مرصد տե՛ս مرصد):

مراصده (միւրասատէ, ա. مرصد հն) հսկողութեան ենթարկել, ուշադրութեամբ նայիլ.

مراعاة (միւրաաթ, ա. رعايت հն) 1. աչքի ծայրով նայիլ. 2. յարգանք. 1 – յարգել. مراعات ایتمك յարգանս, յարգելով. տե՛ս – النظیر – (միւրաաթիւննզարիյր) գրական ձև մը, որով պարբերութեան մը մէջ նոյն բառը մեկ աւելի անգամ կրկնելու մէջ կը կայանայ. խոհ – խաթրը յարգել

مراعی (միւրաի, ա. مراعات հն) 1. աչքի ծայրով նայող. 2. յարգող. 3. (մէրաի յգ. عرعر ի):

مرافعه (միւրաճաա, ա. رفع հն) 1. դատավարութիւն, դատի դիմել. 2. պաշտպանողական:

مرافق (միւրաճրզ, ա. ترافق հն) 1. ընկերակից, ուղեկից. 2.

مرائی (մէրայի, ա. եզ. مرئیه) գումարներ. فوزد کریه 'مرائی ողբաձայն գումարներ:

مراجع (մէրաճի', ա. եզ. مرجع) 1. ձեռ – պատկանեալ վար չուէիւնք. 2. (միւրաճի, تعجب مراجعه հն) դիմող (հմմ. اوباب مراجعه):

مراجعت (միւրաճաաթ, ա. رجوع ը. յգ. مراجعات) 1. ետ դառնալ, վերադառնալ, վերադարձ (հմմ. عودت, كرى دونمه عودت) օր. (عودت اسكى فكرينه – ան յուզլու ریاکار) مراجعت հին գաղափարին դառնալ). 2. դիմում, դիմել. مراجعه عندنده – դիմում եղած տեղն, դիմելու պահուն

مراح (մէրահ, ա.) 1. ճեմելիք. 2. ապաստան. 3. գրքի անուն:

مراحل (մէրահիլ, ա. եզ. مرحله) 1 مراحل قطع ճամբայ կտրել. – (– փէյմա) շատ ճամբայ քալող:

مراحم (մէրահիմ, ա. եզ. مرحمت) – սնե – կայսերական գթութիւնք. – كستر (مراحمكيوسطر) գթառատ:

مراد (միւրատ, մուրատ, ա. ուրդ է. յգ. مرادات) 1. կամեցեալ, ուզուած. 2. կամք. 3. իղձ. 4. նպատակ. 1 – ուզել, կամենալ. بنده مراد بن ... ատոր միտ բանին՝ նպատակը ի՞նչ է. مرادینه نپاتسقی հասնիլ. مرادلو (մուրատլլաղ) կամք Տեառն:

مرادف (միւրատրճ, ա. իգ. مرادفه) 1. համահնչ, համանիշ (հմմ. مترادف) 2. ուղեկից, ընկեր. مرادف كلات համանիշ հոմանիշ բառեր:

مرار (միրար, ա. եզ. مره) անգամներ. ی – քանիցս անգամ:

مرار (միրար, ա.) 1. հալուեհիւթ, լեզափուշ. 2. մաղձ (հմմ. اجه)

Digitized by Google

մրաքիշ (մէրաիճ, ա. ուշ.) Մա-րոց ։

մրամ (մէրամ, ա. պոյ էն) 1. Նպա-տակ, դիտուած. 2. փափաք. դրան մէջ մրամ նպատակ՝ փափաքդ ի՞նչ է – ծռաֆ յառաջարան, նպատակ. ։ –

մրամամբ (միւռամամբ, ա. յր էն) իրարու նեմ նեմբ ։

մրաուդ (միւռավէտէք, ա. դր էն) 1. փափաք, իղձ. 2. մի-տուած, սէր (հմմ. ովնա ։ մեր) ։

մրամէք (մէրամէք, թ. տեր էն) Նո-րոգութիւն. ։ ձգել – նորո-գութիւն դնել, նորոգել. յե – նորոգիչ

մրանէք (մէրանէք, ա.) կռնչութիւն. – ձիւղ կռնչութ. աստիճան

մրանգոյզ (մառանկօզ, թ.) կահ-գործ. ցն – կահագործութ.

մրաղճ (միւռավաղա, ա. ձգ էն) կռուքտիկ, ըմբշամարտուն.

մրահճ (միւռահրզ, ա. օրէնք) չա-փահասութեան մօտեցող մանչ, 12 տարուն մտնող մանչ ։

մրահճագա (միւռահագա, ա. ջաղ էն) չափահասութեան մօտենալ

մրի (մէր՛ի, ա. ըզդ էն. իգ. ուհի) 1. տեսնող. 2. տեսանող, ի-մաց. – անտեսանելի ուհի մրիներ անտեսանելի ճգիններ, մտնչելներ (յգ. ուհիներ) տեսանելի բաներ հմմ. շնորհ (կորոնոն ։

մրիա (մէրաեա, ա. եզ. ուհ) հայե-լիներ. որ. (ճակ նայ ուղղ) ճակատնին ուղղեց, մրիա մը տեսնելով ինքզինքին գոյացումէն հա-յելիները լոյսերու մէջ կ'ողողին) ։

մրիաթ (միւռաեաթ, ա. կդ էն) կեղ-ծաւորութիւն (հմմ. գալ-կաղալ, ձեւ)

մրիա (միւռէպպա, ա. պեւր էն) 1. բանգակ, խիւսանուշ. ես – ալեւ 2. կրթուած (հմմ. թուրքերէն, պոմպա)։

մրիաքիշ (մէրաիճ, ա. ուշ.) Մա-րոց ։

մրիամ (մէրամ, ա. պոյ էն) 1. Նպա-տակ, դիտուած. 2. փափաք. դրան մէջ մրիամ նպատակ՝ փափաքդ ի՞նչ է – ծռաֆ յառաջարան, նպատակ. ։ –

մրիամամբ (միւռամամբ, ա. յր էն) իրարու նեմ նեմբ ։

մրիաուդ (միւռավէտէք, ա. դր էն) 1. փափաք, իղձ. 2. մի-տուած, սէր (հմմ. ովնա ։ մեր) ։

մրիամէք (մէրամէք, թ. տեր էն) Նո-րոգութիւն. ։ ձգել – նորո-գութիւն դնել, նորոգել. յե – նորոգիչ

մրիանէք (մէրանէք, ա.) կռնչութիւն. – ձիւղ կռնչութ. աստիճան

մրիանգոյզ (մառանկօզ, թ.) կահ-գործ. ցն – կահագործութ.

մրիաղճ (միւռավաղա, ա. ձգ էն) կռուքտիկ, ըմբշամարտուն.

մրիահճ (միւռահրզ, ա. օրէնք) չա-փահասութեան մօտեցող մանչ, 12 տարուն մտնող մանչ ։

մրիահճագա (միւռահագա, ա. ջաղ էն) չափահասութեան մօտենալ

մրիի (մէր՛ի, ա. ըզդ էն. իգ. ուհի) 1. տեսնող. 2. տեսանող, ի-մաց. – անտեսանելի ուհի մրիներ անտեսանելի ճգիններ, մտնչելներ (յգ. ուհիներ) տեսանելի բաներ հմմ. շնորհ (կորոնոն ։

մրիա (մէրաեա, ա. եզ. ուհ) հայե-լիներ. որ. (ճակ նայ ուղղ) ճակատնին ուղղեց, մրիա մը տեսնելով ինքզինքին գոյացումէն հա-յելիները լոյսերու մէջ կ'ողողին) ։

մրիաթ (միւռաեաթ, ա. կդ էն) կեղ-ծաւորութիւն (հմմ. գալ-կաղալ, ձեւ)

մրիա (միւռէպպա, ա. պեւր էն) 1. բանգակ, խիւսանուշ. ես – ալեւ 2. կրթուած (հմմ. թուրքերէն, պոմպա)։

մրաքիշ (մէրաիճ, ա. ուշ.) Մա-րոց ։

մրամ (մէրամ, ա. պոյ էն) 1. Նպա-տակ, դիտուած. 2. փափաք. դրան մէջ մրամ նպատակ՝ փափաքդ ի՞նչ է – ծռաֆ յառաջարան, նպատակ. ։ –

մրամամբ (միւռամամբ, ա. յր էն) իրարու նեմ նեմբ ։

մրաուդ (միւռավէտէք, ա. դր էն) 1. փափաք, իղձ. 2. մի-տուած, սէր (հմմ. ովնա ։ մեր) ։

մրամէք (մէրամէք, թ. տեր էն) Նո-րոգութիւն. ։ ձգել – նորո-գութիւն դնել, նորոգել. յե – նորոգիչ

մրանէք (մէրանէք, ա.) կռնչութիւն. – ձիւղ կռնչութ. աստիճան

մրանգոյզ (մառանկօզ, թ.) կահ-գործ. ցն – կահագործութ.

մրաղճ (միւռավաղա, ա. ձգ էն) կռուքտիկ, ըմբշամարտուն.

մրահճ (միւռահրզ, ա. օրէնք) չա-փահասութեան մօտեցող մանչ, 12 տարուն մտնող մանչ ։

մրահճագա (միւռահագա, ա. ջաղ էն) չափահասութեան մօտենալ

**մր

مربط (միրպաղ, ա. ըյ էն) 1. տրիա կապելու տեղ. 2. մեհենատան

مربع (միւրեպպա', ա. բեյր էն. իգ. հայր) 1. չորսնոց. 2. քառա. կուսի. 3. քառանկիւն, ըսեռ – (միւրեպպա'ի մա'ից) տարանկիւնաձև. مربعی – (միւրեպպա'ի միւնիարիճ) տրապիզ. لیمون – ուղղանկիւն քառանկիւն. 4. հին ժամանակներուն ծալապատիկ նստուածքը. نشی – ծալապատիկ նստող. 5. քառակ :

مربی (մէրպա', ա. բեյր էն) գարնան բնակարան. نشین مربی :

مربوط (մէրպուդ, ա. ըյ էն. իգ. հատ مربوطه յգ. ըսեր) 1. կապուած. 2. յարակից, կից. 3. կցուած. 4. կախում ունեցած. 5. (քեր.) շաղկապուած. و – 1. կապուիլ. 2. կախում ունենալ. بولنق – կապուած ըլլանքաժան ըլլ. ات – յարակից մասեր. ه – յի կլոր (բէ ե) (չմշ. تا مدوره تای کرد) ۀ – (մէրպուդան) առկցեալ. ۀ – ոնդի առնուլ تقدیم اولنان ընդ գրոյս մատուցուած. یت – (մէրպուդիյէթ) 1. կապ, կապակցութիւն. 2. կախում, առնչութիւն. 3. յարակցութիւն :

مربی (միւրէպպի, ա. ըյր էն. իգ. ըյէ) 1. գաստիարակ. իգ. գաստիարակուհի. 2. կրթիչ. 3. (միւրէպպա) տ. նրա :

مرت (մէրէթ. թ.) վիթխարի, խոշոր և տգեղ կին. مرت – ուլ մը

مرتب (միւրէթթիպ, ա. բեյր էն. իգ. հատ مرتبه) 1. գասաւորող, գասակարգող. 2. գրաշար. – سر مرتبلر պետ. 3. կազմակերպիչ, կարգագրիչ مرتبینك رجحیتلی հանգէսի մը կարգագրիչը (յգ. مرتبین) شرکت مرتبین գրաշարներուն

مرتبه (մէրթէպէ, ա. յգ. ըրլար) 1. աստիճան. بالا – ٔ علیا ٔ مرتبه աստիճան. 2. կարգ :

مرتبط (միւրթէպրդ, ա. ըյ էն) կապուած (զուգադրուելով مرتبط اولمق մասին) հաղորդակցած ալ ըլլայ) :

مرتجف (միւրէճիրճ, ա. ճաֆ ար էն) դողդոջիչ, խանգարիչ :

مرتزق (միւրթէզզդ, ա. զաղ ար էն) պարէնառնող, պարենաւորուած. مرتزقه (միւրթէզզդա) հին ատեն վարձկան զինուոր :

مرتجع (միւրէճի', ա. ճաղ ար էն) յետադրչական. حرکت مرتجعه յետադրչական շարժում :

مرتجل (միւրթէճիլ, ա. ճաղ ար էն) պատրաստական, չպատրաստուած. اسم مرتجل (չմշ. مرتجلا) չպատրաստուած անուն մը, յերիւրանք :

مرتجی (միւրթէճի, ա. ճաղ ար էն) 1. յուսացող. 2. (միւրթէճա) յուսացուած (չմշ. مومأ) :

مرتحل (միւրթէհիլ, ա. հաղ ար էն) մեռնող, չոնդերձեալ աշխարհ չուող (չմշ. عازم دار بقا) :

مرتبه (միրթէպէ) 1. կարգ, դասակարգուած. 2. կոչուած, կազմակերպուած. 3. կոչուած, անհանուած. شهر – որոշուած ամսականը. 4. (միւրէպպէթ) դասաւորուած, դասակարգուած. 5. կոչուած, կազմակերպուած. 6. որոշուած, անհանուած. شهر – որոշուած ամսականը. 7 յերիւրուած. اسم مرتجل յերիւրուած անուն մը, յերիւրանք :

مرتبات (միւրէպպէաթ, ա.) անհանուած որոշուած ծախքեր և առձիկներ. عسکریه مرتبات զինուորական մարմնի ծախք :

Digitized by Google

مرتد (միւրթէտ, ա. ատ ար էն. ողա. մուրթաս) կրօնափոխ ։

مرتعاش (միւրթէհիմ, ա. թահ ար էն. իգ. ռա) 1. պատկերացած 2. (մաթ) առուերարկ, առորագուծ ։

مرتشح (միւրթէշի, ա. շիհ ար էն) մղուած, զտուած

مرتشی (միւրթէշի, ա. ռշւ ար էն) կաշառակեր, կաշառառու ։

مرتضوی (միւրթէզաւի, իգ. ա. ա.) ընտրեալ, ընտիր. مرتضوی اخلاق բնտիր վարք ։

مرتضی (միւրթէզա, ա. ռտ ար էն) 1. գնահատուած, ընտրուած, հաւնուած. 2. Մուհամմէտ մարգարէին փեսայ Ալիի մէկ մակդիրը ։

مرتع (մէրթա՛, ա.) արօտավայր (տմշ. գլէ ար «գիւղ») ։

مرتعش (միւրթէիշ, ա. ռշ ար էն) դողդոջուն, դողդոջող ։

مرتفع (միւրթէֆի՛, ա. ռֆ ար էն) բարձր (մանաւանդ «յոյժ բարձր») ։

مرتقب (միւրթէգիբ, ա. ռգբ ար էն) սպասող, դիտող ։

مرتقش (միւրթէգիշ, ա. ռգշ ար էն) պատերազմի մէջ խառնիխուռն եղած՝ խառնուած ։

مرتقی (միւրթէգի, ա. ռգի ար էն) 1. վեր ելնող, բարձրացող. 2. յառաջ դիմող (տմշ. գըշ) ։

مرتک (մէրթէք, թ.) 1. քառանկիւնաձև գերան, մարգակ. الق مرتک سایر مرتک ասած բառարտակ տգետ. 2. (միւրթէք, պ.) ա. տնօրէն ։

مرتکب (միւրթէքիպ, ա. ռքպ ար էն) 1. մեղանչող. 2. օրէնքով արգիլուած գործ մը բնող. 3. կաշառառու, կաշառակեր. 4. ատարին, գծուձ [մարդ]. 5 չահտէտ. մէլ – շահադիտութիւն (տմշ. ինկլ.) ։

مرتهن (միւրթէհին, ա. ռհն ար էն) գրաւառու (տմշ. آلان رهن) ։

مرثیه (մէրսիյէ, ա. յգ. ըսիյա) գամբանական (տմշ. یغو سویلمك – խօսիլ. – خوان – գոչել կարդալ) ։

مرج (մէրճ, ա.) 1. – و چرخ խառնիխուռն, տակնուվրայ (տմշ. زیروزبر آلت ا ست و – او վրայ ըլ. 2. (մէրճ, ա. յգ. ջոյր պրակ. ճիր էն) արօտ, մարգ ։

مرجان (մէրճան, ա.) 1. բուս. 2. շատ կտրիր ըլլալ – վարդաշուրթ ունենալ – գեղեցիկ բարեմասիր

مرجب (միւրէճճէպ, ա. ռճբ ար էն) յարգելի, ժեծարելի. شهر رجب مرجب բեռեպ յարգելի ամիսը ։

مرجح (միւրէճճահ, ա. ռճհ ար էն) 1. նախաժեծար, նախապատիւ յանձ գիշէ մրջեան ամուսը ժեծարելի նախաժեծար է. ճէմ – նախաժեծար համարել. 2. (միւրէճճահի) նախաժեծար համարող. مرجحیت (միւրէճճահիյէթ) նախաժեծարութիւն ։

مرجع (մէրճի՛, ա. ռճհ էն. յգ. مراجع) 1. վերադառնալու տեղ. 2. գիմարան. 3. պատկանեալ վարչութիւն իշխանութիւն. նիւ – պատկանեալ վարչութիւն, առ որ անկ է. ա ելնսւթ مراجعت – պատկանեալ վարչութեան գիմել. كل مرجع (մէրճիիիւլլ) ամէնուն գիմարանը ։

مرجل (մէրճիլէ, ա.) ոսպ (ադս) ی – فورنه ورق համաձայնիլ

مرخ (միւրխ, ս. ւիրխ էն) թուլ-ցընող, լուծիչ [դեղ] (մէրխ, ռախոտ էն) հակուզ. հականիշ – հակառակ

مرد (մէրս, պ. յգ. մրդան) 1. մարդ. 2 այր (հմմ. ակեր ւրջ. ռէնիւ) տղա – աստուածոյ մարդ, մուրբ. 3. կրտ-րիճ, քաջ. 4. վիճակ, պաշնիւ. ծառի վատոզի, վատ, վախկոտ. մկ – մարդա-ռունեայ. քաջութիւն, վեհանձնութիւն.

مرد (միւրս, պ. անթրպական բառ) մեռած յ – մեռնիլ, սատկիլ։

مردار (միւրտաս, պ.) 1. արեգակ-նային տարեայ հինգերորդ ամիսը. 2. ամէն ամսոյ եօթնևերորդ կամ ութևերորդ օրը. 3. հին պարսից տօ-նական օրերը :

مردار (միւրտար, պ. ազատ. մուն-sur) անմաքուր, պղտոր. լծ – անմաքրութիւն, պղտորութիւն լալ – պղտորել. խօր – ցին, ուրուր

مردانگی մէրտանկի, պ.) կարիճոս-ւիւն, քաջութիւն, գիւ-ցազնութիւն, հերոսութիւն :

مردانه (մէրտանէ, պ.) 1. առնական 2. գիւցազնական. 3. արիա-բար, քաջաբար, գիւցազնաբար. 4. (թ.) գրան, գրոնակ, մեծանուռ գրա-նակ (հմմ. գրնանկ) .

مردف (միւրտսկ , ս. ֆէտր էն) իրարու յաջորդող, յաջոր-դաբար գրուցուած. ձայնդմբր տաղերգ

مردم (մէրտիւմ, պ յգ. մռդան) մարդ մարդկային – մարդախռնչ ազար (մէրտիւմիար, մէրտիւմիար) մարդ-կեր – (մէրտիւմկիւր) մարդասպան :

مردمک մէրտիւմէ, պ.) բիբ. մեռ անհան) (հմմ. մարդ աչքի բիբ) մարդկ ցոյց պարզ-ծանուց առարկայ (հմմ. ախթեար-աչա):

مرجنکوش (մէրճէնկիուշ, պ. շրջ. զրա) մանեխուռ :

مرجو (մէրճու, ս. ւրջ էն) խնդրուած ոյզուր մրջո կը խնդրուի :

مرحبا (մէրհապա, ս.) 1. բարի ե. կաք. 2. ողջոյն :

مرحله (մէրհալէ, ս. տեղ էն. յգ. մրհալ) մէկ օրուան ճամբայ ի մէկ օրուան ճամբայ ընել

مرحمت (մէրհամէթ, ս. տէր ,ռէր. է յգ. մրհա) գթութիւն. կ – գթացող, գթոտ. ոյզ – ւրկտ – գր-թասատ, գթոտ. պէրզ – ւպէրտ – գթասիրութեամբ, գթասիրաբար. յս – ւտէրպ անգութ (հմմ. մրպ) :

مرحوم (մէրհում, ս. տէր էն. յգ. մրհում) 1. գթացեալ, Աս տուածոյ գթութեան արժանացած. մրհում տէ՛ իսամ Ազգը. 2. հանգու-ցեալ, լուսանդի (մեծ մարդոց. պարզ մարդոց գրեթ միթէմմա) յ- մեռնիլ

مرحوض (մէրհուզ , ս. հըզ էն) լուացուած (հմմ. մկնեայ) – ջուր լուացուած հագուստ :

مرهم (միւրհիմ , ս. հըմր էն) Ա՛ծ. ողորմի հոգուն քսող

مرحل (միւրէհիլ. ս. հըլէլ էն) տեղէ մը ուրիշ տեղ չուող

مرخص (միւրախսաս, ս. խըզիս էն) 1 պատուիրակ. 2. լիազօր փոխանորդ. 3. առաջնորդ [հնգմի] . մրհասէ պէ՛տ պատուիրակութիւն. գործ – առաջնորդարան. լծ – պատուիրակուիլ.

مرخصه (մէրխասա, ս.) առաջնորդ գործ – առաջնորդարան :

مرخم (միւրէխամ , ս. խըմր էն) վերջին մէկ գիրը կամ վանկը ջնջուած (բառ) :

Digitized by Google

مرسا (մերսա, ա. տաղ էն.) նաև مرسای درسعادت Պոլսոյ նաւահանգիստը ։

مرسل (միւրսէլ, ա. արտ էն.) 1. ղրկուած (հմմ. կոնդրմլըշ, فرستاده) 2. առաքեալ, մարգարէ (յգ. مرسلین) مرسلات, مرسلیات. سید المرسلین (անէիհիլմիւրսէլին) Մուհամմէդ մարգարէ. 3. (միւրսիլ) ղրկել ալ مرسل (միւրսէլուն իլէյն) հաղորդակցիլ. ղրկուած նամակներ կամ առարկայներ

مرسم (միւրէսսէմ, ա. պետրէ էն. իգ. յոգ.) 1. գծուած, գծագրուած. 2. պատկերապարտ, նկարագրդ. 3. (միւրէսսիմ) գծագրող, գծող

مرسول (մէրսուլ, ա. թարգ էն.) ղրկուած. ըստ օրէնս պետական վարչութեան առաքմանց ենթակը (հմմ. مزبور) ։

مرسوم (մէրսում, ա. թարգ էն. իգ. յոգ. مرسومه) 1. գծուած – ոտորէն ներս գծել. 2. գրուած 3. յիշեալ. 4. հին ատեն կայսերական հրամանն, հրովարտակ ։

مرسین (մէրսին, թ.) 1. քաղաք. 2. մուրթ, մրտենի. 3. թառափ (ձուկ) – ալնը – թռչուն ։

مرشح (միրշահ, ա. շրշ էն.) քամոց բրէզ – ձագարաձև քամոց ։

مرشحه (միրշէհա, ա. շրշ էն.) պարզուտ (հմմ. چوزکی) ։

مرشد (միրշիտ, ա. ռշդ էն. յգ. مرشدین) 1. ուղիղ ճամբան առաջնորդող. 2. առաջնորդ. 3. սթափեցնող. ան – առաջնորդական

مرصاد (միրսատ, ա. ռսդ էն. յգ. مراصد) 1. դիտարան 2. դիտակ

مردد (մէրտուտ, ա. դր էն. իգ. ոդդրա) 1. մերժուած. 2. մերժելի, անարգ. 3. վանուած. 4. հեռքուած

مردوم (միւրտիմ, թ.) սև տեսակ մը պղտիկ ասլոր ։

مرده (միրտէ, պ. յգ. կանայք մեռած, մեռեալ (հմմ. ոլու «մլոշն» ստոյգ) (միւրտէուլ) մեռեր, լուսցյող (հմմ. ղասալ)

مرده شوی (միւրտէշիւլիկ, թ. մուռտաշ միւրտասէնիճ, պ. چشمه مرده شوی, ա.) քարմարգոնկ (մեր)

مرذول (մէրզուլ, ա. զալիլ էն.) խաչատուածուած. խոյտառակ

مرز (մէրզ, պ.) 1. գետին, հող. 2. սահման. թոյլ – (մէրզուպում) 1. հայրենիք, երկիր (հմմ. ոզդ, وطن) 2. բարձր և ցած հերկուած գետին ։

مرزجی (մէրզահի, ա.) ձոլ, քարտուղար (հմմ. քհյ) ։

مرزغ (մէրզաղ, ա.) եղտիբեր, ճահճային գիշատիչ մորուս, եղտիբուս

مرزغه (մէրզէղա, ա. ճյղ էն) ճահճային տեղ, ճահճախուռ ։

مرزوم (մէրզում, ա.) ոլոր (թռչունն)

مرساة (միրսաբ, ա. թարգ էն.) խարիսխ (հմմ. դեմիր կամ «նկար», لنگر) ։

مرزبان (մէրզպան, պ. միրզիւպան, ա.) մարզպան ։

مرزنجوش (մէրզինճուշ, ա. մէրզնկիխուշ) մարեխուռ

مرزوق (մէրզուզ, ա. ճյղ էն) 1. օրապահիկը ձեռք ձգած (մարդ) 2. բարեբախտ ։

مرزیفون (մէրզիֆուն, թ. ազաւ. մարսվան) Մարզուան ։

مرس (մէրս, ա.) թրջում, թաւրջ ։

Digitized by Google

مرطوال (մարդավալ, թ.) պարապ խօսքեր. զրոյ – պարապ խօսքեր ըսել ջ – անուտիտեան :

مرطوب (մէրդուպ, ա. տոպող էն. իգ. պ. մրտօպ) 1. խոնաւ, խոնաւցած. 2. [բժշ.] բարակ մը խոնաւացած [մորթ] ? գործուածատ :

مرعوب (մէր'ուպ, ա. բեջ էն) զարհուրած, ահաբեկած :

مرعی (մէր'ու, ա. ջեյ էն. յգ. մրայի) արօտավայր, արօտ (հմմ. արօտատեղի

مرعی (մէր'ի, ա. տայեզ էն. իգ. պ. մրջօ) 1. յարգելի, յարգոյ. 2. գործադրական, գործադրութեան վրայ եղած. պ. մրջօ տնտեսական գործադրութեան վրայ եղած օրէնքներ. խնամ – յարգելի, ուշադրելի . ~ الاجراء – (մէրիիլիիցրա) գործադրական . مرعیت (մէրիյեէթ) գործադրութիւն. حکام مرعیت վճիռ – ներուն գործադրութիւնը :

مرغ (միւրղ, պ. յգ. մրղան) թռչուն (հմմ. քոշ, քոշ) ջն – հոգեյին թռչունը, հոգի. پر – ոտ, پا – ոտ, پنجه – ճանկ, شب – خوشخوان, شبخوان – սխալ. الهی – շունչ, հոգի. زرین پر – արև. روز – ոսկի, زر – ան – երկնային հրեշտակներ. پرنده – թռչնոյ գոյլայլը. سده ان – թռչնոց, թռչնատեսակ (հմմ. քոշքոշիկ) مرغدل (միւրղտիլ) (սխ. գործ. յեղծող) վախկոտ, երկչոտ. مرغ (մէրղ, պ. մրթ, արօտ. յար – (մէրղզար) մարգագետին, արօտավայր :

مرغاب (միւրղապ, պ.) բադ (հմմ. ադրդ) :

مرغوب (մէրկուպ, ա. տեբճ էն. իգ. պ. մրղուպ) 1. սիրելի. հաճելի.

مرصاد (մէրսատ, ա. տաս էն. յգ. պ. տարո) 1. թաքստոց. 2. դիտարան (հմմ. պոհնտաս) :

مرصص (միւրսոսաս, ա. մսիրջ) անոգուլծածկուած, անափսոսած

مرصع (միւրասսա, ա. մսիրջ էն) 1. ականակուռ. قلعهٔ نشان عثمانی مرصع ականակուռ սամանիյէ. 2. ոսոնաւորի տեսակ մը որուն իւրաքանչիւր տոլին քառերը նոյնպէս են և նոյնպէս :

مرصوص (մէրուսս, ա. մս էն) հաստատուն, տոկուն (հմմ. محکم, متین) – նիան. حصاری مرصوص հաստատուն հիմ :

مرض (մարազ, ա. յգ. մրաղ) 1. ախտ, հիւանդութիւն. 2. փորձանք. کلمهٔ – տաւրախոխիկ հիւանդութիւն. مرض (մարազիմէվք) մահաբեր անկոյին, գործելու անկարող վիճակ :

مرضا (մէրտա, մէրզա, ա. եզ. մրջո) հիւանդներ :

مرضاة (մէրզաթ, ա. հմ էն) հաճութիւն, յօժարութիւն. اللهٔ مرضاة (իլմէրզաթ իլլահի քէալա) Աստուծոյ հաճութիւնը ստանալու համար ի սէր Աստուծոյ :

مرضعه (միւրզիա, միւրհիա, ա. ջրզ էն) 1. կաթնկեր մանուկ աւանցող կին. 2. տնտուտ :

مرضی (մէրջի, ա. հմ էն. իգ. պ. մրջօ) 1. հաճելի. مرضی الفعل հաճելի գործեր. – غیر مرضی الفعل անհաճելի գործեր. 2. (մարազի) ախտաւորական. ۰ – فلان ախտաբանական նշաններ. 3. ախտաբան (յգ. ոյնմրջօ)

مرطب (միւրէդդիլ, ա. տեպիբ էն) խոնաւցնող, ջայցնող. ջնակախանաւութիւն (հիւանդ.)

مرتد (միւրթէտ, ա. ադ. ուր էն. ողա. մուրթաս) կրօնափոխ ։

مرتسم (միւրթսիմ, ա. թսիմ ուր էն. իգ. ռսմրա) 1. պատկերացած 2. (մաթ) ստուերարկ, ստորագրում ։

مرتشح (միւրթէշի, ա. գիշ ուր էն) մղուած, զտուած

مرتشی (միւրթէշի, ա. ռշւտ ուր էն) կաշառակեր, կաշառառու ։

مرتضوی (միւրթէզաւի, իգ. ա. ա.) ընտրեալ, ընտիր. مرتضوی اخلاق ընտիր վարք ։

مرتضی (միւրթէզա, ա. ռտ ուր էն) 1. գնահատուած, ընտրուած, հաւնուած. 2. Մուհամմէտ մարգարէին փեսայ Ալիի մէկ մակդիրը ։

مرتع (մէրթա՛, ա.) արօտավայր (չմշ. մէրճ ուր էն, մրջ) ։

مرتعش (միւրթէիս, ա. ռաղ ուր էն) վախէն դողացող, տատապող ։

مرتعش (միւրթէ՛իշ, ա. գիշ ուր էն) գողգոջուն, գողացող ։

مرتفع (միւրթէֆի՛, ա. ֆղ ուր էն) բարձր (կամ՝ ցած, ցածր) ։

مرتقب (միւրթէգրաբ, ա. կիբ ուր էն) սպասող, դիտող ։

مرتقش (միւրթէգրըշ, ա. գիշ ուր էն) պատերազմի մէջ խառնիխուռն եղած՝ խառնուած ։

مرتق (միւրթէգր, ա. կիր ուր էն) 1. վեր ելնող, բարձրացող. 2. յառաջ դիմող (չմշ. գրիւ) ։

مرتك (մէրթէֆ, թ.) 1. քաւանկիւնացած գերան, մարդակ. ալի مرتك كورسو բառարկակ տպէտ. 2. (միւրթէֆ, պ.) ա. մնալ ։

مرتكب (միւրթէֆիպ, ա. կիբ ուր էն) 1. մեղանչող. 2. օրէնքով արգիլուած գործ մը ընող. 3. կաշառառու, կաշառակեր. 4. ատորին, գործ [մարդ]. 5 չահադէտ. ալի — շահադիտու թիւն (հմշ. կիբ ուր) ։

مرتهن (միւրթեհին, ա. հըն ուր էն) գրաւառու (չմշ. ալան ռհն)

مرثیه (մէրսիէ, ա. յգ. ֆիա) գամբանական (հմշ. յաղիա) սուգ – խօսիլ. – خوان – դամբանախօս ։

مرج (մէրճ, ա.) 1. – و چرخ խառնխուռն, տակնուվրայ (չմշ. زیروزبر. آلت ا ست و – و چرخ տակնուվրայ բլ. 2. (մէրճ, ա. յգ. ջրոց պակ. ճրոց էն) արօտ, մարգ ։

مرجان (մէրճան, ա.) 1. բուսա. 2. չատ կարմիր գոյնի ադամանդ – վարդաշուրթերն ալին – ականջուկ գոյնի – բարտակ

مرجب (միւրճէպ, ա. ճիբ էն) յարգելի, մեծարելի. شهر رجب մրջբ բեռնեպ յարգելի ամիսը ։

مرجح (միւրճճաղ, ա. ռճիբ էն) 1. նախամեծար, նախապատիւ յաղ ամուռը մեծար է. ճոտ – նախամեծար համարել. 2. (միւրճճաղիի) նախամեծար համարող. مرجحیت (միւրճճաղիյէթ) նախամեծարութիւն ։

مرجع (մէրճի՛, ա. ռճղ էն. յգ. مراجع) 1. վերադառնալու տեղ. 2. գիմարան. 3. պատկանեալ վարչութիւն իշխանութիւն. ձի – պատկանեալ վարչութիւն, առ որ անդ է. ۱ عالیسنه مراجعت – պատկանեալ վարչութեան գիմել. كل مرجع (մէրճիֆիլլ) ամենուն գիմարանը ։

مرجك (մէրճիմէֆ, ա.) ոսպ (բոս) كوزنه ی – համամաչափ

Digitized by Google

مرخ (միւխ, ս. ախր էն) թուլ-ցընող, լուծիչ [դեղ] (մէրխ, խաւոթ էն) հակուզ. جميع – հակառակ

مرد (մէրտ, պ. յգ. մարդան) 1. մարդ. 2 այր (հմմ. ընկեր, ընդեր էնիւ) խոհ – Աստուծոյ մարդ, Մովսէս. 3. կըտ-ղիկ, քաչ. 4. վհհանձն, ազնիւ. դարմ վատոգի, վատ, վախկոտ. մէ – ոչ մարդ առնուազն. քաչուկ իւն, վհհանձնուկ.

مرد (միւրտ, պ. անարգական բառ) մեռած այ – մեռնիլ, սատկիլ։

مردار (միւրտաւ, պ.) 1. արեգակ-նային տարեայ հինգերորդ ամիսը. 2. ամէն ամսոյ եօթնեկորդ կամ ութերորդ օրը. 3. հին պարսից տօ-նական օրերը։

مردار (միւրտար, պ. ազատ. մուն, sur) անմաքուր, ազտոտ. ըլ – անմաքրութիւն, ազտոտութիւն ընել – ազտոտել. խոյր – ցին, ուրուր

مردانگی մէրտանկի, պ.) կարիճուս-թիւն, քաչուկութիւն, դիւ-ցազնութիւն, հերոսութիւն։

مردانه (մէրտանէ, պ.) 1. առնական 2. դիւցազնական. 3. արիա-բար, քաչաբար, դիւցազնաբար. 4. (թ.) գլան, գրանակ, մեծանուռ գրա-նակ (հմմ. գրանկիլ)։

مردف (միւրտսկէ, ս. ֆըդր էն) թրթռալ յաչերգող, յաչքա-գարար գրուցուած. ընկերգ մարդաբերգ

مردم (մէրտիւմ, պ. յգ. մարդան) մարդ մարդկուար – մարդ ախոյեան – ազգ

(մէրտիւմխոր, մէրտիւմխար) մարդակեր – կուս – (մէրտիւմկիւլ) մարդասպան։

مردمك (մէրտիւմէ, պ.) բիբ. մեռած անձի բիբ (հմմ. անձ) مردمك چشم աչքի բիբ (العين، كوز بكى) مردمك پدر-ծանուց առարկայ (հմմ. ارتفاعات)։

مرجنكوش (մէրճէնկիւշ, պ. մարջոյրա) մաղիսխոտ։

مرجو (մէրճու, ս. եղ էն) խնդրուած ոդոր մարջու կը խնդրուի։

مرحبا (մէրհապա, ս.) 1. բարի է. կաք. 2. ողջոյն։

مرحله (մէրհալէ, ս. տեղ էն. յգ. մէրհալ) մէկ օրուան ճամբայ ընել մէկ մէրհալ ճամբայ քնել։

مرحمت (մէրհամէթ, ս. տէր, ըր. է յգ. քիր) գթութիւն. ել – գթացող, գթոտ. ոչ – ոչ գթոտ, գթասիրաբար. ցոյց – ոչ գթասիրութիւն ընել. ոչ – գթասիրաբար. ոչ – ոչ գթասիրութիւն ընել.

مرحوم (մէրհում, ս. տէր էն. յգ. մէրհում) 1. գթացեալ, Աս-տուծոյ գթութիւնն արժանացած. մէրհում ես իմամ Ազդը. 2. հանգու-ցեալ, լուսանդի (մեծ մարդոց, պարզ մարդոց ցոյց միւթէվէֆա) յո – մեռնիլ

مرحوض (մէրհուզ, ս. ըսդր էն) լուացուած (հմմ. մշկեալ) – ջուր լուացուած հագուստ։

مرحم (միւրհիմ, ս. ըսդր էն) Աժ. ողորմի Տիրոջն քսուղ

مرحل (միւրհիլ, ս. ըսդր էն) տեղէ մը ուրիշ տեղ չուող։

مرخص (միւրախխաս, ս. ըսդր էն) 1 պատուիրակ. 2. լիազօր փոխանորդ. 3. առաջնորդ [թեմի]։ հասէ مرخص ըսէ պատուիրակութիւն. ունէ – առաջնորդարան ել – պատուիրակուիլ.

مرخصه (մէրխասա, ս.) առաջնորդ ունէ – առաջնորդարան։

مرخم (միւրէխխամ, ս. ըսդր էն) վերջին մէկ գիրը կամ վանկը ջնջուած (քառ)։

Digitized by Google

مرسا ‹مرسی› (մէրսա, ա. տոյ էն.) նաւահանգիստ. مرسای درسعادت երջանկութեան նաւահանգիստ ։

مرسل (միւրսէլ, ա. արսալ էն.) 1. ղրկուած (հմմ. կոնդրմշլն, «ուղարկել») 2. առաքեալ, մարգարէ (յգ. مرسلین) առաքեալներ, մարգարէներ. سید المرسلین (սէյէիտիլ միւրսէլին) Մուհամմէդ մարգարէ. 3. (միւրսիլ) ղրկող (միւրսէլուն իլէյի) հասցէատէր. مرسلات ղրկուած նամակներ կամ առարկաներ

مرصع (միւրասսա, ա. րսդ էն. յգ. مراصید) 1. գիտուած 2. գիտակ

مرصاد (միւրսաս, ա. րսդ էն. յգ. مراصید) 1. դիտարան 2. գիտակ

مرض (մէրս, ա.) թրջուիլ, թուրշ։

مردد (մէրտուտ, ա. դր էն. իգ. مردده) 1. մերժուած. 2. մերժելի, անարգ. 3. վանուած. 4. հեռացուած

مردم (միւրտիմ, թ.) ան տեսակ մը պտուկ սայր ։

مرده (միւրտ, պ. յգ. մուրդան) մեռած, մեռեալ (հմմ. ալա «մեռած» (ալաշուն) «շուն» (միւրտեուլ) մեռեալ, լուացեալ (հմմ. غسال)

مرده‌شوی (միւրտեուլկ, թ. մուրտաշ միւրսուտեաճ, պ. چشمه‌ی مرده‌شوی) քարմարգանի (մէրգ)

مرذول (մէրզուլ, ա. զալիլ էն.) խարտուտուած. խարտուտակ

مرز (մէրզ, պ.) 1. գետին, հող. 2. սահման. պոլ – (մէրզպուտում) 1. հայելնիք, երկիր (հմմ. յարդ «տեղ») 2. բարձր և ցած հերկուած գետին ։

مرزه (մէրզա, ա.) ձոզ, քարակ (հմմ. մկա) ։

مرغزار (մէրզաղ, ա.) եղտիւր, ճահ. հիճ. مرغزی մրտուտ, եղտիւրտուտ

مرغزه (մէրզէա, ա. ջ յգ էն) ճահճային տեղ, ճահճախուտ ։

مرزوم (մէրզում, ա.) որոր (թռչուն)

مرسات (միսաթ, ա. տոյ էն.) խարխափ (հմմ. սէյդ «ձկնորս») ։

مرزبان (մէրզպան, պ. միւրզիւպան, ա.) մարզպան ։

مرزنگوش (մէրզնկոսւ, ա. مرزنکوش մէրզնկիոսւ) մարեմխոտ

مرزوق (մէրզուզ, ա. զյզ էն) 1. օ. բոպահիկը ձեռք ձգած (մարդ) 2. բարեբախտ ։

مرزیفون (մէրզիֆուն, թ. ազաւ. մարսրվան) Մարզուան ։

مرصد (մէրսատ, ա. رصد էն. յգ. مراصد) 1. Թաքստոց. 2. դիտարան (հմշ. رصدخانه) ։

مرصص (միւրասսաս, ա. ترصيص) կա-պարածածկուած, անագապատ

مرصع (միւրասսա, ա. ترصيع էն) 1. ականակուռ. مرصع نشاد عثمانى ականակուռ օսմանիյէ. 2. ոտանաւորի տեսակ մը որուն իւրաքանչիւր տողին բառերը նոյնայանգ են և նոյնաչափ ։

مرصوص (մէրսուս, ա. رص էն) հաստատուն, տոկուն (հմշ. متين، محكم) – بنيان հաստատուն շէնք ։

مرض (մարազ, ա. յգ. امراض) 1. ախտ, հիւանդութիւն. 2. փորձանք. مستولى – տարափոխիկ հիւան-դութիւն. موت – (մարազիմէվթ) մահուան անկողին, գործելու անկարող վիճակ ։

مرضا (մէրզա, մէրզա, ա. եզ. مرضى، مريض) հիւանդներ ։

مرضاة (մէրզաթ, ա. رضا էն) հա-ճութիւն, յօժարութիւն. لمرضاة الله تعالى (լիմէրզաթ իլլահի թէալա) Աստուծոյ հաճութիւնը ստանալու համար ի սէր Աստուծոյ ։

مرضعه (միւրզիա, միւրզիա, ա. ارضع էն) 1. կաթնկեր մանուկ ունեցող կին. 2. ստնտու ։

مرضى (մէրզի, ա. رضا էն. իգ. مرضيه) 1. հաճելի. افعال مرضيه հաճելի գործեր. – غير افعال غير مرضيه անհաճելի գործեր. 2. (մարազի) ախ-տաբանական. ه – علائم ախտաբանա-կան նշաններ. 3. ախտաբուն (յգ. مرضيون)

مرطب (միւրէթթիպ, ա. ترطيب էն) խոնաւեցնող, թացցնող. المه– ակնախոնաւութիւն (հիւանդութ.)

مرطوال (մարդավալ, թ.) պարապ խօսքեր. اوقومق – պարապ խօսքեր ըսել. جى – սնոտիաբան ։

مرطوب (մէրդուպ, ա. رطوبت էն. իգ. مرطوبه) 1. խոնաւ, խո-նաւցած. 2. [բժշ.] բարակ մը խոնաւ-ցած [մորթ] 2. գոլորշապատ ։

مرعوب (մէր'ուպ, ա. رعب էն) զար-հուրած, ահաբեկած ։

مرعى مرعا (մէր'ա, ա. رعى էն. յգ. مراعى) արօտավայր, արօտ (հմշ. چراگاه، اوتلاق، چايراق) مرعالق արօտատեղի

مرعى (մէր'ի, ա. رعايت էն. իգ. مرعيه) 1. յարգելի, յարգի. 2. գործադրական, գործադրութեան մէջ եղած. نظامات مرعيه գործադրութեան մէջ եղած օրէնքներ. الخاطر – յարգելի, մեծարելի. الاجراء – (մէրիիւլիճրա) գործադրական. مرعيت (մէրիյյէթ) գործադրութիւն. مرعيت احكام վճիռ-ներուն գործադրութիւնը ։

مرغ (միւրղ, պ. յգ. مرغان) թռչուն (հմշ. طير، قوش) – جان հոգեկան թռչունը, հոգի. – سحر، – باغ، – بام، – چمن – خوشخوان، – شبخوان، – شب آهنگ، – صبح – սոխակ. – الهى շունչ, հոգի. – شبخيز արև. – زرين پر، – زرين بال، – زر، – روز – ان سدره – ترازه թռչնոց գլխաւորը. – ان երկնային հրեշտակներ. نامه بر – աղաւնի (հմշ. كبوتر، كوكرجين) مرغك (միւրղէք) թռչնիկ. باز – թռչնորս, թռչնապահ (սխ. գործ. قوشباز) مرغدل (միւրղտիլ) վախկոտ, երկչոտ. مرغ (մէրղ, պ.) մարգ, արօտ. زار – (մէրղզար) մար-գագետին, արօտավայր ։

مرغاب (միւրղապ, պ.) բադ (հմշ. اوردك) ։

مرغوب (մէրղուպ, ա. رغبت էն. իգ. مرغوبه) 1. սիրելի. հաճելի,

Digitized by Google

բալձախի. 2. գնահատուած, գնահատելի. ◦ – ձեռն գնահատուած ապրանք

مرغول (մէրղուլ. ալգիր մէրղուլէ. ա. ղրլ էն) 1. խոպոպ. 2. մանուկներու ձայն ։

مرفع (միրֆա', ա. ֆեր էն) ամբարձիչ վոր վերցնող ոյժ՝ գործիք ։

مرفق (միրֆազ, ա.) արմունկ (հմմ. դիրսեկ – ◦ – ◦ արմկային ։

مرفوع (մէրֆուլ, ա. ֆեր էն. իգ. մրֆուա) 1. վեր վերցուած, բարձրացուած. – دست ◦ վեր վերցուած ձեռք. 2. [քեր.] արտաբերելու մէջ ծոմբէոյ ուղղական հոլով. մրֆուա ծոմբէոյ կարգադրուած բառեր, ուղղականներ ։

مرقاة (միրէգֆէ, ա. գէրճ էն) 1 դիմակեցիկ, բարեկեցիկ. 2. հանդատաւէտ. 3. (միրէգֆի) դիմակեցիկ ընոյ, հանգստաւէտ կեանք վարել տուող. ֆեֆրա (միրէգֆէֆէնէ) հանգստաւէտ կերպով, հանգստօրէն. օր. (զարմ օդասըմ ֆեֆրա հանգստօրէն նպաստակալայրը Տամնիկ) ։

مرقات (մէրգաթ, ա. ցր էն) սանդուխ (հմմ. մրդիվան, ◦ մրդիվոն, մրգաթ) ։

مرقد (մէրգատ, ա. ազգ էն. յգ. մարգատ) գերեզման, շիրիմ, դամբան (հմմ. ղաբր, գբռ) [բուն անկոփն է] – شریف ◦ սուրբի մը գերեզմանը ։

مرقع (միրաղղա', ա. ֆեյք էն) կր. տոր, կտրուած, կարկատան. – سل կարկատան հագուստ. ընդ. մրգա անկրվիշներուն կարկատան հագուստը. ֆեռա (մուրաղղա, ա. յգ. մուռաղղաթ) գեղագիրներուն սրինակը ։

مرقم (մուրաղղամ, ա. ֆեյք էն. իգ. մրգա) 1. գրուած. 2. [տուագր. նաև, թուակիր, թիւ. օր. (بلیط ◦ տոմս կամ թղթ 3 թիւ խանութի) 3. (միւրազգըմ) գրոչ. 4. կոպեացոյցի սլաք ։

مرقن (միւրաղղան, ա. ղէյր էն. յգ. նուռղան) ալ ձանապրութիւնեն ջնջուած (հմմ. ղէյդ ալմըշ ղէյդի էմեն) ։

مرقوم (մէրղում, ա. ֆեր էն. իգ. մրգումա) 1. գրուած. 2. մեծ նամակ (պարզ մակդիր համարը ունի մրգում ֆեռա, ◦ մրգումոն, մրգումաթ) ։

مرك (մէրկ, պ.) մահ (հմմ. ուլում, ◦ մըրթ, ուֆաթ) ։

مركامركی (մէրկեաէրկի, պ.) պատնաթախտ (հմմ. վայ, ◦ ոյաօնոյ) ։

مركب (մէրքէպ, ա. ուքուր էն. յգ. մրաքիպ) 1. հեծանեղ իր. 2. էշ, ուռնակ (հմմ. աշտ, ◦ խր, ◦ հար) 3. նաւ ։

مركب (միւրէքքէպ, ա. ուքուր էն. իգ. մրքիպա) 1. բաղկացած, բաղադրեալ. – ◦ ջ բաղադրեալ մարմին. ◦ ֆէ – բաղադրիչ բայ. ◦ իսմ – բաղադրիչ անուն. 2. մեծ. գնի – սեպհ, սպին. 3. (իմաստ.) – فائض բաղադրեալ առկոս. مركب اعداد թուան թիւեր. – جمل [թուանշ տգիտութիւն. – ثابت անկեղծ անչինչ մեծ. – یالاش – մեծան լզած, ուռմուռնք սորված. յգ. մրքաթ. 1. բաղադրութիւնք. 2. բաղադրեալ բառեր. ◦ ջ – մեծանագործ. ◦ լ – մեծանոտ ։

مركز (մէրքէզ, ա. ուքուր էն. յգ. մրաքիզ) 1. կեդրոն. 2. պահականոց. – سلطنت ◦ մայրաքաղաք. ◦ ولایت – կուսակալանիստ քաղաք. ◦ ده – գիւղի իշխանատեղի. ◦ تلغ – ծանրութեան կեդրոն. ◦ اعشه – կիսից կեդրոն. تباعدعن المركز կեդրոնաձիգ զօրութիւն. ◦ تقرب الی المركز կեդրոնամիգ

Digitized by Google

զօրութիւն. աչքէրս ծռիլ կեդրոնական շրջանակ. աչքերս ծռիլ կեդրոնական վարչութիւն. ա - ում - կեդրոնական. ել - կեդրոնացում. ել - ուիլ ապակեդրոնացում. կենտ - կեդրոնանալ.

մերկոզ (մէրիուզ, ա. ներ էն) 1 անկուած, կանգնուած. 2. հաստատուած. 3. կեդրոնացած. ուսանող - արտիս մէջ կեդրոնացած

մերանոս (մէրլանօս, իտ.) մեռլան (հմմ. զլին ձիւղ).

մերամոգ (մերթամոգ, ճեմ. մերթամոգ.) 1. մրմունջ. 2. քրթմնջալ, տրտնջալ (հմմ. շկայէր)

մերմոր (մերթր, թ) 1. մրմունջ. 2. քրթմնջուն, տրտունջ

մրմախոր (մրմախօր. ղամրոց մար. մախուր, թ.) սիրտ, գութ. չունի (հմմ. ողորմած կան).

մրմէ (մէրէմէք, ա. ներ էն. աղաչ. մէրամէք) խորհրդաւորութիւն. ձայն - խորհրդաւորութիւն դնել.

մրմր (մէրմէր, թ.) 1. մարմարիոն (հմմ. քար, մարմար) 2. մարմարէ. ե - ում արձանագործ. - ձիու պորփիւր.

մրմուզ (մէրմուզ. ա. ներ էն) ակ նարնջի ներկով քսուքներ ստացած. ունենալ մրմուզ նշանագիրներ.

մրմէ (մէրմէ, ա.) ցաւագին, քրիմ. կնճռածայր.

մրմի (մէրմի, ա. ներ էն. իտ. պերո) 1. նետաձիգ. 2. նետաձիգ (գնդակ) արտաձիգ. (յգ. մրմեր)

մրուարիդ (միւրվարիս, պ.) մարգարիտ (հմմ. լեցի ուղղ ուրս տիւրր)

մրուժ (միւրիւմէք. ուժրը միւրիւէք, ա.) 1. մարդկութիւն, մարդասիրութիւն. 2. երանութիւն. - ի ինչ երանութիւն. չոր - ամարթիք. լի - մրուժանդ (յգ. ուժանդ) մարդասէր զրոյց մարդասիրական մեծապատիւ (մակդիր վաճառականներու) ունենալ մրուժ 1. մարդասիրաբար 2. մարդասիրական (հմմ. ուարնակասիսան).

մրուճ (միւրէվիճ, ա. ջրուժ էն) 1. ջուտագոյն. 2. կատարող. - ի ինչ (միւրէվիճի էմբեար) կատարիլ.

մրուհա (միւրէհա, ա. ջրհ էն. յգ. մրուհայ) հովհատար (հմմ. պլպլ) - ջրհան (միւրէհանիւնպան) հովհատարով ջրհոսք - հովհատարով փչուած. 2. (մէրէհա) դաշտ 3. շատ հովտուտ տեղ

մրուր (միւրուր, ա.) անցք. ի - անցնիլ (հմմ. կնդր ու կնդր (ձորը, կնդրուկ) ձմեռ - ժամանակութիւն, ձմեռուան ձորը անցագիր. ձորը անցագիր տալ.

մրուր (միւրէր, թ.) լմանալ բաներէն:

մրուզ (մէրէզ, ա.) Մարտաւանցի (մէրէզի) մարտաւանցի.

մրուզ (միւրէվազ, ա. ցեղ էն) սուրճուած և գառուած. շրաք մրուզ գառ գինի (հմմ. պի շրաք) :

մրուի (մէրվի, ա. ներ էն) պատրաստուած (հմմ. մէքուլ) պատրաստած է. մրուի ընել ?

մրուճ (մէրիճ, ա.) Մարիամ. երկրի - Մարիամ գետը :

մրուճ (միւրէվիճ, ա. ջրուժ էն) 1. ջուտ տուող, բուսող. 2. հանգրուանող. 3. (միւրէվիճ) բուրուած. 4. հանգստացած :

մրուհիպ (միւրէհիպ, ա. ներ էն) 1. անդրեակիչ. 2 (միւրէհիէք) անդրեակեալ, առատիկ վարձատրութիւն.

մրուէ (մէրէէ, ա. յգ. մրուէր) անգամ. ինչպէս՞ - (մէրէէքէն

մզիայ (միզան, ա. ազ. ոյն) 1. կատակ. – ստոյգ գաւեշտաբերի. 2. (մէզգան) գաւեշտարան, կատակարան

մզիայիմ (մէզգանիմ, ա. ազ. ոյն) 1. նեղութիւններ. յոգնութիւններ. ու ջոք ս – նեղութիւն պատճառել. 2. (միւզգանիմ. գործ էն) յոգնեցնող, նեղող (հմմ. ոյն ոյն) :

մզիհամ (միւզգանամէ, ա. ոյն էն) 1. մէկզմէկ նեղել. 2. նեղել. 3. ատելոյ (հմմ. ազդհամ ազդ ալ)

մզիկ (մէզգա, ա. ոյնայ էն) աճառբգ. – մը աճառբգի չհաննել (հմմ. զոմգ զոմգայ) գործ, մալ – ս ատան ապրանք

մզիր (մէզգար, ա. ոյրյ էն) գերեզմանոց, գամբան (հմմ. յգ ոյգայ) – տաշտանագիր. ինչ պիտի – տապանագիր. ցիչ – գործ. ջ – մարդ. ջ – տապանագործ. ջ – տապանագործ. ջ – գերեզմանատուն :

մզիրգ (մէզգարի', ա. ազ. ոյրյ) 1. արտեր. ոյրյ – կանաչ արտեր. 2. (միւզգարի', ոյրյ էն) երկրագործական ընկերութեան ընկեր :

մզիրգա (միւզգարի'ա, ա.) երկրագործական ընկերութ., որուն մէջ մէկ ընկերը իր դրամագլուխ արտ և սերմ կը դնէ իսկ միւսը աշխատանք կ'ընէ եւ կ'ընդունի ընկերութեան պայմանագիր :

մզիրի (մէզգամիր, ա. ազ. յոյն, ոյրյ) 1. արիգներ. 2. Սպիտոնները. դաւ – Դաւթի Սպիտոնները :

մզիրջա (միւզգավէնէ, ա. ջոյ էն) գուգաւորութ. գուգաւորիլ

մզիրյա (մէզգաեա, ա. ազ. ոյրյ) 1. աւանդութիւնք. 2. առաքինութիւն. ոյրյ ս – շատ առատաձեռնութ.

մզիչ (միզան, ա. յգ. ոյրյ) 1. խառնուածք. 2. բնութիւն, բնաւորութիւն. 3. առողջութիւն. ոյն – բնութիւն ճանչցող. չէ – չունի ճարպ. յոյ – ն անհանգիստ (տպաւ. նամիսոզ) նոյնպէս ոյգայ – աւշային խառնուածք. ոյայ – արեւնային խառնուածք. ջոյ մզիչայ խառնուածք ունեցող. ջոյ մզիչայիդ բարկացուց. չէ – (միզանկիյր) բալաքչոզ. փայփայիչ :

մզիչ (մէրեէմ, ա. յգ. ոյրյ) ապտէ ուխրա) կրկին և կրկին, քանիցս – ոյն (պինայի մէրէէ) արաբ. բայերու մէկ անգամ գործուելիքն կատարելը ցուցնող եղանակ :

մզիրիմ (մէրեէմ. ա. յգ. ոյրյ մզիրիմ) 1. ապերանի. 2. բերդանի, մեծ տաղաւարեան պատճառ. ոյն մզիրիմ (մէրեէմայ. ոյրյ մէրեէմայ) ապերանի քարոզ գնող

մզիրուպ (մէրեուպ, ա.) 1. վարգը նող, երկիւղալի. 2. առիւծ

մզիրուն (մէրեուն, ա. ոյն էն. իգ. ոյրյ) 1. գրաւ գրաւած – մալ գրաւ գրաւած ինչ. 2. սահմանել, որոշել – ոյն սահմանեալ ժամանակ 3 գերի միւռ– անկոդոգիչի

մզիրիխ (մէրրիխ, ա.) Հրատ (մոլորակ) Աւրէս (հմմ. ոյրյ)

մզիրիս (միւրիհ, ա. ոյրյ էն. յգ. ոյրյան) 1. ուզող, կամեցող. 2. աշխատող, ուսանող. սի – ուսանողական

մզիրիզ (մարիզ, ա. մրզ էն. իգ. ոյրյ) հիւանդ, ախտաւոր (հմմ. ոյրյ ելիլ)

մզիրիմ (մէրեէմ, ա.) Մարիամ. ինչ – ոյրյ Մարիամ. ոյրյ – կուսական պարկեշտութիւն. ոյրյ (մէրեէմիյէ) եղեսպակ (հմմ. ոյրյ ոյրյ)

մզիրջ (միզան, ա. յգ. ոյրյ) 1. խառնուածք. 2. բնութիւն, բնաւորութիւն. 3. առողջութիւն. ոյն – բնութիւն ճանչցող. չէ – հաճելի. չէ – ն անհանգիստ (տպաւ. նամիսոզ) նոյնպէս ոյգայ – աւշային խառնուածք. ոյայ – արեւնային խառնուածք. ջոյ մզիչայ խառնուածք ունեցող. ջոյ մզիչայիդ բարկացուց. չէ – (միզանկիյր) բալաքչոզ. փայփայիչ :

Digitized by Google

մզազեղձ (մզգէ՛ղձ, ա. ձոր մզգեղ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձիկ (մզգէղձի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուկ (մզգէղձու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուն (մզգէղձո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձունակ (մզգէղձունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձունիկ (մզգէղձունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտ (մզգէղձո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտակ (մզգէղձուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտիկ (մզգէղձուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուկ (մզգէղձուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուն (մզգէղձուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտունակ (մզգէղձուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտունիկ (մզգէղձուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտ (մզգէղձուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտակ (մզգէղձուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտիկ (մզգէղձուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուկ (մզգէղձուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուն (մզգէղձուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտունակ (մզգէղձուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտունիկ (մզգէղձուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտ (մզգէղձուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտու՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուն (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւն, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունակ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունա՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունիկ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտունի՛կ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտ (մզգէղձուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտուտո՛ւտ, ա. ձոր մզգեղձ՛, ա. ձոր ձորի, ձորեր) ան. կզ. ձորիկ ։

մզազեղձուտակ (մզգէ

— خستەلك ، مزمن ، հինցած հիւանդութիւն.

مزمور (մէզմուր, ա. յգ. مزامیر) Սաղմոս (հմմ. زبور) ։

مزوا (միւզէվվա, ա. تزویه էն. իգ. مزواة) անկիւնացեալ, անկիւնաւոր. بویلە بر عرصەنك مزوا وار այս հողը անկիւնաւոր է ։

مزواج (միզվաճ, ա. زوج էն) շատ անգամ ամուսնացող կին ։

مزواد (միզվատ. مزود միզվէտ, ա. յգ مزاود مزاوید) ուտելիքի մախաղ

مزوج (միւզէվվէճ, ա. تزویج էն) 1. ամուսնացեալ. հմմ. متأهل 2. (միւզէվվիճ) ամուսնացնող

مزور (միւզէվվիր, ա. تزویر էն) 1. ստախօս. 2. զրպարտիչ, զեղծարար. لك — 1. ստախօսութիւն. 2. զեղծարարութիւն. انه — ստայօդ, զրպարտիչ

مزه (մէզէ, ֆ.) 1. համ (հմմ. طات، ذوق، لذت) بی — անհամ. خوش — համով, համեղ. ճաշակ. 2. ապանդեր. 3. ծաղր, ծաղրանք. لك — 1. ապանդեր ունել. 2. ծաղրել ։

مزهر (մէզհէր, ա. زهر էն. բուս) ընդունարան, ծաղկաբան

مزیت (միզիյէթ, ա. յգ. مزایا، مزیات) 1. առաւելութիւն. ادبیه — գրական առաւելութիւն. سخن — (-ի սիւխէն) խօսքի գեղեցկութիւն 2. առաքինութիւն. لی — 1. առաւելութիւն ունեցող, առաւելակշիռ. 2. առաքինի. 3. ձիրք, արժանիք. مزیات شخصیه անձնական արժանիք ։

مزیتره (միզիթրա, յ.) Թարմ լոռ պանիր ։

مزید (մէզիտ, ա. زیاده էն. իգ. مزیده) 1. աւելցուած. 2. առաւել, աւելի. حرمتلی — մեծայարգ. عنایت — բազում ողորմութիւն. 3. — فیه (միւզիտունֆիհի. իգ. مزیدفیها) յաւելական, ածանցեալ. مصدر — فیه յաւելական՝ ածանցեալ աներեւոյթ (արաբերէն) (յգ مصادر مزیدفیها). ثلاثی — فیه եռագիր յաւելական. رباعی — فیه քառագիր յաւելական (աներեւոյթ) ։

مزیف (միւզէյյիֆ, ա. تزییف էն) 1. արհամարհող. 2. կեղծ դրամ ցուցնող ։

مزیل (միւզիլ, ա. ازاله էն) ջնջող, անհետացնող. الوان — (միւզիլի էլվան) ապագունիչ ։

مزین (միւզէյյէն, ա. تزیین էն) 1. զարդարուած, պճնուած. 2. զարդարուն (հմմ. آراستە، پیراستە) 2. (միւզէյյին) զարդարող, պճնող ։

مژده (միւժտէ, պ. աւետիս, բարի լուր (հմմ. نوید، بشری، بشارت) — جی ، — رسان (ایی خبر) աւետաբեր ։

مژدگانی (միւժտէկեանի, պ مژدەلك միւժտէլիք, թ.) աւետաւոր մը փոխարէն տրուած պարգեւ ։

مژکان (միւժկեան, միւժէկեան, պ.) թարթիչ. թարթիչներ. مژه (միւժէ) թարթիչ, արտեւանունք (հմմ. کیرپك) (այս مژگانلر կը գործածուի) ։

مژنك (մէժլէնկ, պ.) 1. անհանգստութիւն 2. վիշտ, խախտծ (հմմ. غم، غصه) ։

مس (մէսս, ա.) 1. շօշափում. 1 — հպիլ, դպչիլ. 2. շօշափում. 1 — حاجت — պէտք զգացուիլ (հմմ. لزوم حس 1) ։

مساء (մէսա, ա.) իրիկուն, երեկոյ (հմմ. شام، آقشام) صبح و — առաւօտ իրիկուն. ی — ، ئیه — երեկոյեան.

مسائل (մէսաիլ, ա. եզ. مسئله) مسائل سیاسیه քաղաքական խնդիրներ. اقتصادیه — տնտեսական հարցեր ։

Digitized by Google

مساعی (մէսա՛ի, ա. եզ. ռեհա, ռեհա) աշխատութիւններ, ջանքեր, ճիգեր. ▪ متوالیه ՝ յարատեւ աշխատութիւնք. ▪ واقعات ـ ջանք և աշխատութիւնք. ▪ اول ایلدی ջանք չեղաւ. ▪ پرو ـ աշխատասէր. ▪ پروی ـ ▪ پرولك ـ ինքնօգնութիւն, ջանասիրութիւն ։

مساغ (մէսաղ, ա.) թոյլտուութիւն, արտօնութիւն. ▪ قانونه ـ օրինական թոյլտուութիւն. ▪ وار ـ յարմարութիւն. ▪ یوقدر ـ այս գործը կարելի է ։

مسافر (միւսաֆիր, ա. մսաֆիր էն. յզ. ուրիֆր) 1. ճամբորդ (հմմ. سیاح, յունարէն) 2. (սիաղ, յունարէն) հիւր. 3. աչքին վրայ լինող. ▪ او ـ հիւր իր. 1 ընել ـ հիւր ընդունել. ▪ خانه ـ պանդոկ. ▪ اوطه ـ հիւրանոց. ▪ پرور ـ հիւրասէր. ▪ پرورلك ـ ▪ پروری ـ հիւրասիրութիւն. ▪ لك ـ հիւրընկալ. ▪ ـ ایتمك կանչել ։

مسافرت (միւսաֆէրէթ, ա. մսաֆրա էն) ճամբորդութիւն (հմմ. سیاحت, յունարէն) 2. հիւրընկալ (հմմ. قبلمهاه) ։

مسافه (մէսաֆէ, ա. յզ. մսաֆաթ) միջոց, հեռաւորութիւն (հմմ. اوزاقلق) ։ 1 ـ قطع ճամբայ միջոց կտրել. ▪ بعیده ՝ հեռաւոր միջոց. (յզ. ▪ مسافات بعیده ـ յաղ հեռաւորութիւն ։

مساکن (մէսաքին, ա. եզ. մսքն) մսաքին բնակարանները անթափարելի են ։

مسالك (մէսալիհ, ա. եզ. մսլհ) մսալհ ▪ مسالك عثمانیه ՝ օսմանեան հասարակութիւն, խաղաղութիւն. ▪ پرور ـ ջօ ـ խաղաղասէր. ▪ جویان ـ հաշտարար. ▪ پروانه ـ խաղաղասիրական, հաշտարար ։

مسامحه (միւսամահէ, ա. մսամհա էն) 1. ներողութիւն, ներում. ▪ ـ ایتمك ներել. 2 անդուշաղութիւն. ▪ بعضه ՝ տարաձայնութիւն (երկրի մը) ▪ ـ չափել, անգաչափել. ▪ یدی ـ ▪ ـ ز ՝ ▪

مسار (մէսարր, ա. եզ. մսրռ) ուրուխութիւնը, ուրուխութիւն ընել ▪ یاپمه مساری անիւս ուրուխ ը. պատճառ

مسارعت (միւսարէ՛աթ, ա. մսրա է) աճապարանք. 1 ـ ▪ فی ـ ընել ـ փութալ ▪ ـ ایتمك ـ ▪ ـ ایله ՝ փութով, ընդ փոյթ (հմմ. ایلرو) ։

مساعده (միւսաա՛իտ, ա. մսաա էն. յզ. մսաադաթ) 1. նպաստաւոր. 2. յարմար 3. ներող. ▪ زمان ـ ایسه օդը նպաստաւոր յարմար չէ. ▪ زمان ـ دکل ـ սակաւ քանիկ մի ներեր ը ـ ժամանակիդ յարմար է. ▪ او ـ նպաստաւոր էլլ. ներել. ▪ غیر ـ անյարմար, աննպաստ ։

مساعده (միւսաա՛ատ, ա. սաա էն. յզ. մսաադաթ) 1. ձեռնտուութիւն. 2. թոյլտուութիւն, արտօնութիւն. ▪ یوزیله ՝ ձեռնտուգրութիւն, թոյլտուութիւն ընել, արտօնել. ▪ کزله ՝ ձեր արտօնութեամբ հրամանով ։

مساعفه (միւսաա՛ֆէ, ա. մսաֆա էն) 1. խնդիրը ընդունիլ, բաղձանքը իրագործել. 2. ա. مساعده օր. (مساعده قبولنه یاپلمالری شایان یورلق ..)

مسبّب (مسبّ) (մէսպ'իպ, ա. լոյծ էն. յգ. մսմա) 1. խնդիր, հարց. 2. [Թաս.] խնդիր. հոգո՝ կարևոր խնդիր

مسام (մէսամ. տեսնա մէսամմաք, ա կգ. հոմ մրգկ.) ծակոտիք. ծակտիկներ. յուսա (մէսամի) ծակոտկէն. (մէսամիյէք) ծակոտկենուլ.

مساحة (միւսամէհա, ա. տահա էն) 1. ներդրամտութիւն. 2. կանոն. ջ – ւկար – 1. ներդող. 2. զանգուած. պ'ակար – ներդրամտութեամբ

مسامرة (միւսամէրէ, ա. յգ. մսամրա) 1. գիշերային տեսակցութիւն. 2. երեկոյթ. պէտ՝ – գրական –

مساوات (միւսավաթ, ա. սյաս էն) հաւասարութիւն. պոռ – կատարեալ հաւասարութիւն։

مساومة (միւսավէմէ, ա.) սակարկ (հմշ. ! զրույց, շուշտլարույ)։

مساوى (մէսավի, ա. եգ. սյս) 1. գեշութիւն. խոսի՝ – գեշ ընթացք. մեզի՝ կէշտե չէնե մսաւի գեշութեան վրայ խօսի (հմշ. տպ'ան, գլաձկի հկ մհտսներ) 2. (միւսավի. տսաւա էն. իգ. պսյաս) հաւասար. – غير متساوى – անհաւասար։

مساهلة (միւսահէլէ, ա. տսլաթ էն) 1. գիւրութիւն ցուցնել, խստութիւն չընել. 2. գիւրին կարծել

مسايفة (միւսաեէֆէ, ա. ֆէյ էն) իրարու հետ քաշել։

مسبار (մէսպար, ա. յգ. ր'սա) վիրաբոյնն գործիք, վիրաշափ։

مسبب (միւսէպպիպ, ա. պսյաբ էն) պատճառ եղող, պատճառ. 2. արարիչ. 3. կարմակերպող, կարգադրող. ըեզի հըզի մսաբ ալ-մսաբ՝ շնորհակալութիւն, արարիչն Աստուած. (միւսէպպէպ) պատճառ եղած

مسبح (միսպահ, ա. շսպահ էն) 1. ձուկի թէհ, լողարան, լուղաղաթէհ. 2. (միւսէպպիհ. շսպահ էն) օրհնութիւն. արհնող հոգի (սիւսէպպէհիա) ցուցամատ (հմշ. ֆթրի պահատ)։

مسبح (միւսէպպա՝, ա. սպյահ էն) 1. եօթնոց. 2. եօթնաստիւտիկ. 3. եօթնանկիւն. 4. եօթնեակ։

مسبحة (մէսպա՝ա, ա. սպյահ էն. յգ. մսպյահ) գազանավայր։

مسبكة (մէսպէհէ, ա. սկա էն, յգ. մսկահ) գարիճակ, ձոյլի կաղապար։

مسبوق (մէսպուզ ա. ցպա էն. պթ. գործ.) անցած, անցեալ. ւմսպուզ ու մլն ւմսպուզ ամլու ն'ամանը չտեսնուած, աննախընթաց. առաձ – (մէսպուզիլխրսմէ) ծառայած [մարգ]։

مسبوك (մէսպուկ, ա. սկա էն) ձուլուած. ոսկ մսպուկ ծոռա – հանքեր

مست (մէսթ, պ. յգ. ծնաթ) (հմշ. մրսթ, մրսթսա, ծրսթ) 1. գինովցած. կալոշի հետ հագնուած կօշիկ. – ըսնդսրսմ քալէն կոճակով տեսակը. ս – գինովութիւն, արբեցութիւն. պ՝ – գինովութեամբ ըսա ոզտի ոտքին մորթը

مستأجر (միւսթէ'ճիր, ա. սթյաճր էն յգ. մսթյաճրնի) 1. վարձող, վարձակալ. 2. (միւսթէճէր) վարձուած ի – վարձակալութեամբ, վարձով. պ՝ – (միւսթէճէրուն ժին) վարձ մը վճարուած առարկայն։

مستأخر (միւսթէխիր, ա. սթյախր էն) յետադիմած. ոչ մսթ՝ախր մսիլ յետադիմած խնդիրներ։

مستأصل (միւսթէսիլ, ա. սթյասլ էն) 1. արմատախիլ ընող. 2. (միւսթէսալ) արմատախիլ եղած։

Digitized by Google

مستأذن (միւսէզին, ա. ուռնտուել էն) արտօնութիւն խնդրող, հրաման ուզող (հմմ. ئستأذن) :

مستأمن (միւսթէմին, ա. սեանտուել էն) 1. անձնատուր եղող. 2. հին ատեն բարեկամ տերութեանից հպատակներէն սակ. երկիրներու մէջ բնակող. 3. (միւսէմէն) անձնատուր

مستأنس (միւսէնիս, ա. սեանուել էն) 1. ընտանեցած, բնակեցած. 2. ընտանի. համեստ տեսիլ ընտանի կենդանիներ :

مستأنف (միւսթէնիֆ, ա. ֆեանուել էն) 1. վերաքննութեան դիմող 2. (միւսէնէֆ) վերաքննութիւն պահանջուած. գալ – (միւսէնէֆուն ըալէյ) վերաքննութեան կոչուած (անձ) :

مستبان (միւսէպան, ա. պեանուել էն) յամեին, բարտաւան. յ – յայտնուել. վախ ջըվալով մեսթան ինչպէս որ պիտի յայտնուի :

مستبحر (միւսէպհիր, ա. պեանուել է) ծովածաւալ հմուտ մարդ (հմմ. مبحر որ ածելի գործ.) :

مستبد (միւսէպհիտ, ա. պեանուել էն) բռնակալ. բռնապետ. տ-ոհկոմ մեսթետ բացարձակ միապետական կառավարութիւն (հմմ. حكومة مطلقة) պէսթետ բռնապետական :

مستبدل (միւսէպտիլ, ա. մեանուել էն) 1. փոխանակող, փոխող. 2. (միւսէպտէլ) փոխուած, արձակուած ը – ադրմ արձակեալ գինու արկղ :

مستبشر (միւսէպշիր, ա. պեանուել է) 1. ուրախ առնող. 2. ուրախացող, ցնծացող յ – ցնծալ.

مستبطن (միւսէպտըն, ա. պեանուել է) գաղտնիքի մը թափանցող

مستبعد (միւսէպ'աս, ա. պեանուել էն) հեռի, անհաւանական, հաւանական չկարծուած. օր. (ըր – ադաժի պահանջը անհաւանական է) :

مستبق (միւսէպգը, ա. պեանուել էն) առաջանութիւնը ուզող :

مستبه (միւսէթհիր, ա. թեանուել էն. իգ. թեյնուել) ծածկուած. թեյնուած – ծածկուած. մեսթեյնուած զօրութեամբ իմացուած. – ծածկուած ձեռ զօրութեամբ տերբայի (հմմ. يدعى) :

مستثقل (միւսթէգըլ, ա. թեգըլ էն) 1. ծանր համարող. 2. վրդովելու պէս անարգական ընթացք բռնող. 3. (միւսթէգըլ) ծանր համարուած. 4. վրդովելի, վատարուած :

مستثنى (միւսթէսնա, ա. թեսնուել էն. յգ. մեսթեսնիյաթ) 1. բացառութիւն (հմմ. ئنى) :

مستجاب (միւսթէճապ, ա. ճեպել է) ընդունուած, ընդունելի, լսուած. աղօթք ընդունուած լսուած. Սոլոմոն – աղօթքին ընդունական ըլլայ :

مستجلب (միւսթէճլիպ, ա. ճելպել էն) գրաւող, իրեն քաշող

مستجمع (միւսէճմի', ա. ճեմել էն) 1. հաւաքող. 2. կրող. مستجمع المجد والشرف حضرت پادشاهی طرف مستجمع المجد والشرف հոգին կայսերական հանգամանքներ կրող

مستجوب (միւսթէճուպ, ա. ճեպել էն) հարցում ուղղող :

مستجهل (միւսթէճհիլ, ա. ճեհել էն) տգէտ համարող :

مستحاثه (միւսթէհասէ. յգ. մեսթեհաթ) բրածոյ. մոզոլ – բրածոյներու թանգարան :

مستحب (միւսթէհապ, ա. հեպել էն) 1. հաճոյ. 2. աղօթք :

مستحجر (միւսթահճէր, ա. հեճել է) յգ. մեսթեհճերաթ) քարացած

مستحسن (միւսթահսէն, ա. հեսեն էն. իգ. հուսնա) հաւանելի

ուած, գեղեցիկ, ընտիր (Տիմ. ոսկեայ զոյգ «ծոցի») ո – տեղ գեղեցիկ սովորութիւն. ո – ծաղ ընտիր մէջ:

مصحبة (միւսպահպել, ա. խստել էն) 1. ձեռք բերող. 2. (միւսպահպալ) ձեռք բերուած. մոլեռանդութեան ձեռք բերուած ծանօթութիւն.

مضبر (միւսպահպր, ա. խստել էն) 1. պատրաստող. 2. (միւսպահպար) պատրաստուած. ու – պատրաստութիւն. պետք է ունենալ քիմիական պատրաստութիւն:

مضبة (միւսպահպդ, ա. ծիեստել էն. յգ. ընծեստեա) 1. պահպանող. 2. յատկապէս գործք. ասկեր ընծեստեա ու – պահպանեալ զինուորութիւն.

مضق (միւսպահպգգ, ա. ցիեստել էն. յգ. ընգեստեա) 1. արժանաւոր. 2. (միւսպհիացգ) արժանի. – նոյ պատժոյ արժանի. ոսկրս ոչ ցիեստեա ալ Աստուած չնորհք տայ:

مضقر (միւսպահպար, ա. խստել էն) 1. անարգ, արհամարհուած. 2.(միւսպահպր) արհամարհող, անարգող (Տիմ. խոշ մուհացգր)

مضكم (միւսպահիմ, ա. կամ խստել է. յգ. կոհստեա) ամրացնել, ամուր. ջոգոչ – ամրացած՝ ամուր դիրք մը. (յգ. մեհստեա) ամրոցներ:

مضل (միւսպհիալլ, ա. խստել է) արգար (որպէս ունք):

مضمل (միւսպահիմիլ, ա. կամ խստել էն) բռնանալորուող (կոնկր)

مضيل (միւսպահիլ, ա. կամ խստել էն) անկարելի, անհնարին. մեհստեա յօտ անհնարին գործ.ընդհստեա

مضيخر (միւսպախպէր, ա. խստել է) 1. խնայուած, խոտուած, լաւ առնուած. 2. (միւսպախպիր) լաւով, լաւ առնող. յօ – կը լսուի, լաւ առնուած է. ընդհստեա (միւսպախպէրաթ) լուրթ, տեղեկութիւնք. յօ – ու միւսպախպէրաթհասրէ) ուրախացուցիչ լուր է, ուրախութեամբ կը լսենք

مضدم (միւսպախտէմ, ա. խստել է) 1. պաշտօնի մէջ գործածուող պաշտօնեայ. 2. ծառայ. (յգ. մուխտեմա ծառայներ) 3. (միւսպախիմ) պաշտօնի մէջ գործածող, պետ:

مضرج (միւսպախրիճ, ա. խրիջստեա էն) 1. հանող. 2. իմաստ հանող, նշանակութիւն տուող.3 (միւսպախրէճ) հանուած. 4. գուշակուած:

مضغف (միւսպախիճճ, ա. ճիեճստեա էն) բանի տեղ չգնող:

مضلص (միւսպախլիս, ա. խլեստեա էն) ազատող, ազատութեան

مضلف (միւսպախլէճ, ա. ճլեստեա էն) յաջորդ կարգուած:

مضدام (միւսպէտամ, ա. ծուստեա էն) յարատև, մշտական, անընդհատ. յօսոյն – յարատև ըլլալ:

مضدعا (միւսպէ'ա, ա. ծուստեա էն. յգ. ծուստեաթ) 1. խնդրուած, աղերսուած. 2. խնդիրք.օր. (ծուստեաթ ղրկուիլը կը խնդրուի կ'աղերսուի) ալիւ ծուստեա (միւսպէտաալէյհ) այն որու դէմ աղերսագիր տրուած է

مضدعي (միւսպէ'ի, ա. ծուստեա էն) 1. խնդրող. 2. խնդրարկու 3.(միւսպէտա) ա. ծուստեա (յգ. ծուստեաթ միւսպէտա'եաթ) խնդիրքներ, աղերսներ

مضدل (միւսպէտիլ, ա. ծիլստեա էն) 1. ապացուցած. 2. մտաբերուած, հետեցուած. յօ – մտաբերուիլ, հետեցուիլ:

مضدير (միւսպէտիր, ա. ծուստեա էն) բոլորակաձև, կլոր. – եան բոլորակաձև գիծ:

مضديم (միւսպէտիմ, ա. ծուստեա էն) շարունակական, յարատև:

Digitized by Google

مستسقی (միւսթէսգը, ա. ևեմսթսէ էն) 1. ջրգողեալ 2 անձրև խնդրող։

مستشار (միւսթէշար, ա. աշուռ իստէն). խորհրդ ական. خارجیه مستشاری արտաքին գործոց խորհրդական. لق — խորհրդականութիւն։

مستشرق (միւսթէշրըգ, ա. շարք իստէն) արեւելագէտ (յդ. شرق مستشرقین)։

مستشفی (միւսթէշֆա, ա. ևեմշֆա էն). 1. հիւանդանոց. 2. (միւս. թէշֆի) գարմանն խնդրող։

مستصغر (միւսթասղըր, ա. ֆարսթասէն) փոքր տեսնող. անկարեւոր համարող 2. (միւսթէսկար) - համարուած։

مستصحب (միւսթահպաբ, ա. սթահպաբ էն). մէկտեղ առած. مستصحب միւսթահպաբկէն մէկտեղ առնելով։

مستصوب (միւսթասվիպ. ա. սթասվապ էն). 1. ուղիղ համարող. 2. (միւսթէսվապ) ուղիղ համարուած։

مستضی (միւսթէզը. ա. ևմսթասիէն) լուսաւորուող յ - լուսաւորութիւն։

مستطاب (միւսթէդապ. ա. սթասիէն) ընտիր, լաւ. مستطاب կիթապ։

مستطیل (միւսթէդիլ, ա. սթալիէն). 1. երկար. 2. (երկրչ.) ուղղանկիւն. مستطیل الفك (միւսթաղիլ իւլ ֆէքք) երկայնածնօտ. مستطیل الرأس (միւսթէդիլիլ րրէս) երկայնագլուխ։

مستظل (միւսթազլիլ, ա. սթալլալ էն). 1. հովանաւորուած. 2. մէկուն պաշտպանութեան տակ մնացած. (مستظل عدلك اولسون اصدقای بندكان հաւատարիմ ծառայները արդարութեանդ տակ հովանաւորուին)։

مستظهر (միւսթազհըր, ա. հաթսէն էն) թիկունք օգնութ. խնդրող։

مستعمل (միւսթէմիլ, ա. սթալլալ էն) մէկը անարգ համարող։

مسترجی، مسترجا (միւսթէրճի, ա. սթրաճի էն) խնդրուած. مسترجی کلمه (հմշ. ردجم) ։

مسترجی (միւսթէրճի, ա. ճրաճի էն). խնդրող։

مسترحم (մինսթէրհամ. ա. սթրահամ էն) 1. աղերսուած, աղաչուած. مسترحم ك'աղերսուի. (հմշ. اولنورحام) 2. (միւսթէրհիմ) աղերսող։

مسترخی (միւսթէրխի, ա. սթրախի էն). թուլ. մէկ. (հմշ. كوشك)

مسترخص (միւսթէրխըս. ա. սթրախիս էն). ժամն չամարող։

مسترد (միւսթէրտտ, ա. սթրատտ էն). 1. ետ առնուած. յետս դարձուած. 2. (միւսթէրիտտ) ետ առնող յետս դարձնող, վերադարձնող։

مسترفه (միւսթէրֆիհ, ա. սթրաֆիհ էն) հանգստասէրութ. խնդրող։

مسترق (միւսթէրագ, ա. սթրաղ էն). գողցուած. աղջիկ մայի ձեռքի տարբերն լրանալուն համար ուեկրը ետ հինգ օրերը։

مسترشد (միւսթէրշիտ, պ. սթրաշիտ էն) 1. աշակերտիլ ուզող (մարգարէի եւսլին). 2. աշակերտող։

مستریح (միւսթէրիհ. ա. սթրահ էն). հանգիստ, հանգստասէր. و — հանգիստ ըլլալ. مستریحانه — հանգստասէրութեամբ։

مستزاد (միւսթէզատ, ա. սթրատ էն). 1 աւելցուած 2 ոտանաւորի մը

مستعمل (միւսթա'ըլ, ա. սթահմիլ էն). 1. երքնական, բարեբաստիկ նկատող. 2. (միւսթաատ) երքնական բարեբաստիկ նկատուած։

Digitized by Google

مسبب (մսպաճ, ա. շնչամ էն) 1. ձուկի թև, լողարան, լողաթաթ. 2. (միսեպպիճ. շնչամ էն) օրհնեցրու. երկնից դասու (միսեպպեհիա) ցաւցամատա (հմշ. ginnie پارچه) :

مسبح (միսեպպա', ա. շնչամ էն) 1. եօթնոց. 2. եօթնապատիկ. 3. եօթնանկիւն. 4. եօթնեակ :

مسبحة (մէսպա'ա, ա. շնչ էն. յգ. مسابح) գազանանվայր :

مسبك (մէսպէրէ, ա. կաչ էն յգ. كاسابك) դարձուկ, ձոյլի կաղապար :

مسبوق (մէսպուզ ա. շաչ էն. սխ. գործ.) անցած, անցեալ. مسبوق ի մեծ ի ասպուզ նմանը չտեսնուած, աննախընթաց. առաջ – (մէսպուզիլիխրամէ) ծառայած [մարգ] :

مسبوك (մէսպուճ, ա. կաչ էն) ձուլուած. كوك مسبوك ոսկեզօծ – հանքեր

مست (մէսթ, պ. յգ. ستان) 1. գինով (հմշ. سرمست գինուոշ) 2. (թ.) կոշտի հետ հագնուած կօշիկ. – քնդրա քալէն կոճակով տեսակը. ս – գինովութիւն, արբեցութիւն. ան – գինովութեամբ ըսած ոգւոյ ուղղի ասքին մարքը

مستأجر (միսթէ'ճիր, ա. ստիճար էն յգ. مستأجرين) 1. վարձող, վարձակալ. 2. (միսթէճէր) վարձուած ի – վարձակալութեամբ, վարձով. ավ – (միսթէճէրուճ ժին) վարձ մը վճարուած առարկայն :

مستأخر (միսթէխիր, ա. ստիճար էն) յետադրուած մնացած հետաձգուած խնդիրներ :

مستأصل (միսթէսիլ, ա. ստիսալ էն) 1. արմատախիլ ընող. 2. (միսթէսալ) արմատախիլ եղած :

مسبب (մսպաճ, ա. լայ էն. յգ. اسباب) 1. պատճառ, [բաս.] խնդիր. հաթ – կարևոր խնդիր

مسام (մէսամ. տեսնս մէսամմաթ, ա կգ. همه մրգ.) ծակոտիք ծակտիկներ. مسامى (մէսամմի) ծակոտկէն. (մէսամմիյէթ) ծակոտկէնութիւն.

مساعدة (միսաաճէա, ա. տաճար էն) 1. ներողամտութիւն. 2. կանոնաւորութիւն. جى – կար – 1. ներող. 2. զանգուածու. بى كار – ներողամտութեամբ

مساعى (միսաամէրէ, ա. յգ. مسعى) 1. գիչէլային տեսակցութիւն. 2. երկոյթ. جدى – գրական –

مساوات (միսաւաթ, ա. սաս էն) հաւասարութիւն. عالى – կատարեալ հաւասարութիւն :

مساومة (միսաւմէէ, ա.) սակարկ (հմշ. ازارلى پازارلق ճոխ)

مساوى (մէսաւի, ա. եգ. սս) 1. գէչութիւնը. احوال – գէշ ընթացք. كيتكجه بختنه مساوى گوريلمكدن اوبرى بحسنات (հմշ. سيئات قابلنه كى) 2. (միսաւի. սաւաս էն. իգ. սյաս) հաւասար. – غير متساوى :

مساهلة (միսահէլէ, ա. սնաճ էն) 1. գիւրութիւն ցուցնել, խստութիւն չընել. 2. գիւրին կարծել

مسايفة (միսաեէճէ, ա. սեճ էն) իրարու հետ քաշել :

مسبار (մէսպար, ա. յգ. سبر) վիրաքննչի գործիք, վիրաչափ :

مسبب (միսէպպիպ, ա. սպաճ էն) պատճառ եղող, պատճառ. 2. արարիչ. 3. կազմակերպող, կարգադրող. جناب مسبب الاسباب, Նախախնամութիւն, արարիչն Աստուած. (միսէպպէպ) պատճառ եղած

Digitized by Google

مستأذن (միւսթէզին, ա. ստեցող էն) արտօնութիւն խնդրող, հրաման ուզող (տե՛ս. իզնէ) ։

مستأمن (միւսթէմին, ա. ստեման էն) 1. անձնատուր եղող. 2. հին ատեն բարեկամ տերութեանց հպատակներէն սակ. երկիրներու մէջ քնակող. 3. (միւսթէմէն) անձնատուր

مستأنس (միւսթէնիս, ա. ստեանս էն) 1. ընտանեցած, ընտելացած. 2. քնատնի. համ ստեանս կենդանիներ ։

مستأنف (միւսթէնիֆ, ա. ստենիֆ էն) 1. վերաքննութեան գիմող 2. (միւսթէնէֆ) վերաքննութիւն պահանջուած. գլխ – (միւսթէնէֆ ռուսկէի) վերաքննութեան կոչուած (անձ) ։

مستان (միւսթէպան, ա. ստեան էն) յաւետի, բացատատ. յ – յայտնուիլ. ինչպէս որ պիտի յայտնուի ։

مستبحر (միւսթէպհիր, ա. ստեբհեր է) ծովածաւալ հմուտ (տե՛ս. մեբհր գործ.) ։

مستبد (միւսթէպհեսս, ա. ստեբհես էն) բռնակալ. բռնապետ. տ. հկօ. ոչնչ մտեբհ բացարձակ միապետական կառավարութիւն (տե՛ս. մաթլաթ հկումէթ) հին ստեբհ բռնապետական ։

مستبدل (միւսթէպտիլ, ա. ստեպտիլ էն) 1. փոխանակող, փոխող. 2. (միւսթէպտէլ) փոխուած, արձակուած ◦ – ազրաֆ արձակեալ գինուորներ ։

مستبشر (միւսթէպշիր, ա. ստեպշեր է) 1. աւետիս առնող. 2. ուրախացող, ցնծացող յ – ցնծալ.

مستبطن (միւսթէպդին, ա. ստեպտեն է) գաղտնիքի մը իմաստնացող

مستبع (միւսթէպէ'ս, ա. ստեպէս էն) հեռի, անհաւանական, հաւանական չկարծուած. օր. (դր – ադաւոյ) պահանջը անհաւանական է) ։

مستبق (միւսթէպգը, ա. ստեպգէ էն) տե ակնածութիւնը ուզող ։

مستبر (միւսթէբիր, ա. ստեպեր էն. իգ. ստեբրէ) ծածկուած. մտեբր հանճար խմացութ ած. – հանճար ծածկուած. ֆաիլ ծածկուած տերբայի (տե՛ս. եզրեր) ։

مستثقل (միւսթէգիլ, ա. ստեգիլ էն) 1. ծանր համարող. 2. վրդովքնութիւն պէս անարգական ընթացք բռնող. 3. (միւսթէգալ) ծանր համարուած. 4. զգուելի, վատաբուած ։

مستثنى (միւսթէնա, ա. ստեզնի էն. յգ. մստեզնիյեն) 1. բացառութիւն. 2. բացառութիւն (տե՛ս. յնմ) ։

مستجاب (միւսթէճապ, ա ստեջապ է) ընդունուած, ընդունուկան, լսուած. օգտ – ազօթք ընդունուած լսուած. օգտ – ազօթքին ընդունական ըլլալ ։

مستجلب (միւսթէճլիպ, ա. ստեջլեպ էն) գլաւոզ, իրեն քաշող

مستجمع (միւսթէճմի', ա. ստեջմէ' էն) 1. հաւաքող. 2. կրող. طرف مستجمع المجد والشرف حضرت پادشاهی հոգին կայսրական հանգամանքներ կրող

مستجوب (միւսթէճուպ, ա. ստեջուպ էն) հարցուփորձ ուղղող ։

مستجهل (միւսթէճհիլ, ա. ստեջհիլ էն) տգէտ չսեպող ։

مستحاثة (միւսթէհասէ. յգ. մստեհասաթ) բրածոյ. տ. ոզոր – բրածոյներու թանգարան ։

مستحب (միւսթէհապպ, ա. ստեհապ էն) 1. հաճոյ. 2. ազօթք ։

مستحجر (միւսթահճէր, ա. ստեհճեր է) յգ. (մստեհճրաթ) քարացած

مستحسن (միւսթահսէն, ա ստեհսան էն. իգ. ստեհսնէ) հաւանը-

տուած, գեղեցիկ, ընտիր (տիմ. սահմանել զոյզ «նոքա») ո – տարբ գեղեցիկ սովո. բութիւն. ո – սովո ընտիր մէկ ոտ։

مستحصل (միւսթահսըլ, ա. հետեւ. ստանալ է) 1. ձեռք բերող։ 2. (միւսթահսալ) ձեռք բերուած. օրինաւոր ձեռք բերուած ծանօթութիւն.

مستحضر (միւսթահզըր, ա. հետեւ. ստանալ է)՝ 1. պատրաստող։ 2. (միւսթահզար) պատրաստուած. ա – պատրաստութիւն. պատրաստութիւն քիմիական պատրաստութիւն։

مستحفظ (միւսթահֆըզ, ա. հետեւ. ստանալ է. յգ. ընդհատ) 1. պահպանող. 2. յատկապէս զօրք. հասարակ զինուորական.

مستحق (միւսթահըգ, ա. հետեւ. ստանալ է. յգ. ընդհատ) 1. արժանաւոր. 2. (միւսթահըգ) արժանի. – ինչ պատժոյ արժանի. ոմանց ըստ Աստուած չնորհք տայ։

مستحقر (միւսթահգար, ա. հետեւ. ստանալ է) 1. անարգ, արհամարհուած. 2. (միւսթահգըր) արհամարհող, անարգող (տիմ. յաճ մուհագգր)

مستحكم (միւսթահքըմ, ա. հետեւ. ստանալ է. յգ. հոգնակի) ամրացեալ, ամուր. բերդ – ամրացած՝ ամուր դիրք մը. (յգ. մահկեմ) ամրոցներ։

مستحل (միւսթահլ, ա. հետեւ. ստանալ է) արդար (իրաւունք)։

مستحمل (միւսթահմիլ, ա. հետեւ. ստանալ է) բեռնաւորուող (յօնէն)

مستحيل (միւսթահիլ, ա. հետեւ. ստանալ է) անկարելի, անհնարին. մեր մտքին անհնարին գործեր. մտացածին.

مستخبر (միւսթախպէր, ա. հետեւ. ստանալ է) 1. իմացուած, լսուած, լուր առնուած. 2. (միւսթախպիր) լսող, լուր առնող. յն – կը լսէ, լուր առնէ է. **مستخبرات** (միւսթախպէրաթ) լուրեր, տեղեկութիւնք. դր – ատ (միւսթախպէրաթիսսրրէ) ուրախացուցիչ լուր է, ուրախութեամբ կը լսենք

مستخدم (միւսթախտէմ, ա. հետեւ. ստանալ է) 1. պաշտօնի մէջ գործածուող պաշտօնեայ. 2. ծառայ. (յգ. մստախտէմին ծառայներ) 3. (միւսթախթիմ) պաշտօնի մէջ գործածող, պետ։

مستخرج (միւսթախրիճ, ա. հետեւ. ստանալ է) 1. հանող. 2. իմաստ հանող, նշանակութիւն տուող. 3 (միւսթախրէճ) հանուած. 4. գուշակուած։

مستخف (միւսթախիֆ, ա. հետեւ. ստանալ է) լուսի տեղ չգնող։

مستخلص (միւսթախլիս, ա. հետեւ. ստանալ է) ազատող, ազատարար

مستخلف (միւսթախլէֆ, ա. հետեւ. ստանալ է) յաջորդ կարգուած։

مستدام (միւսթէտամ, ա. հետեւ. ստանալ է) յարատեւ, մշտատեւ, տեւական. յաւնոյն – յարատեւ ըլլալ։

مستدعا (միւսթէ'ա, ա. հետեւ. ստանալ է. յգ. հոգնակի) 1. խնդրուած, պահանջուած. 2. խնդիրք. օր. (ստացուած դրկուիլը կը խնդրուի կ'պահանջուի) علیه مستدعی (միւսթէտաայէյհի) այն որու գէմ պահանջագիր տրուած է

مستدعی (միւսթէ'ի, ա. հետեւ. ստանալ է) 1. խնդրող. 2. խնդրարկու. 3. (միւսթէտա) ա. հետեւ. ստանալ է (յգ. հոգնակի) مستدعیات (միւսթէտաա'ատ) խնդիրքներ, պահանջներ

مستدل (միւսթէտիլ, ա. հետեւ. ստանալ է) 1. ապացուցուած. 2. մտաբերուած, հետեւցուած. յն – մտաբերուիլ, հետեւցուիլ։

مستدير (միւսթէտիր, ա. հետեւ. ստանալ է) բոլորակաձև, կլոր. – նէ բոլորակաձև գիծ։

مستديم (միւսթէտիմ, ա. հետեւ. ստանալ է) շարունակական, յարատեւ.

Digitized by Google

مستسق (միւսթէգը, ա. ևամստ էն) 1. ջրգողեալ 2 անձրև խնդրող։

مستشار (միւսթէշար, ա. աշտար էն). խորհրդ ակն. خارجیه مستشاری արտաքին գործց խորհրդական. لق – խորհրդականութիւն։

مستشرق (միւսթէշրըգ, ա. աշրաստ էն) արեւելագէտ (յդ. قین مستشرق)

مستشفی (միւսթէշֆա, ա. ևֆաշտ էն). 1. հիւանդանոց. 2. (միւս. թէշֆի) դարման խնդրող։

مستصغر (միւսթասկըր, ա. ևֆաղստ էն) փոքր տեսնող, անկարեւոր համարող 2. (միւսթէսկար) - համարուած

مستصحب (միւսթահպ, ա. ևսհաբ էն). մէկտեղ առած. مستصحب միւսթահպէն մէկտեղ առնելով

مستصوب (միւսթասվիպ, ա. ևսաւապ էն). 1. ուղիղ համարող. 2. (միւսթէսվապ) ուղիղ համարուած։

مستضی (միւսթէզը, ա. ևմշտոմ էն) լուսաւորող ու – լուսաւորուիլ

مستطاب (միւսթէդապ, ա. ևթապ էն) ընտիր, լաւ. مستطاب կետ։

مستطیل (միւսթէդիլ, ա. ևթտիլ էն). 1. երկար. 2. (երկրչ.) ուղղանկիւն. مستطیل الفك (միւսթադիլ իւլ ֆէքք) երկայնածնօտ. مستطیل الرأس (միւսթէդիլիւրրէս) երկայնագլուխ։

مستظل (միւսթազլիլ, ա. ևթլալ էն). 1. հովանաւորուած. 2. մէկուն պաշտպանութեան տակ մնացած. مستظل عدلك اولسون اصدقای بندکان հաւատարիմ ծառայները արդարութեանդ տակ հովանաւորուին)։

مستظهر (միւսթազհըր, ա. ևրթահ էն) թիկունք օգնող. խնդրող։

مستعذب (միւսթէիզպ, ա. ևիզպ էն) քաղցրահամ ջուր խնդրող։

مستعرب (միւսթէրրիպ, ա. ևրրապ էն) արաբացած. արաբերէն սորված։

مستعفی (միւսթէֆի, ա. ևֆաֆ էն) ներում խնդրող։

مستعمل (միւսթէմըլ, ա. ևմալ էն) 1. գործածական. 2. գործածող։

مستعمره (միւսթէմրէ, ա. ևմարէ էն) գաղթավայր։

مستغرق (միւսթէղրըգ, ա. ևղրաք էն) 1. խորասոյզ. 2. ամբողջ. 3. (երկրչ.) ուղղանկիւն. مستغرق الزوایا (միւսթէղրըգ իզ զէվայա) ուղղանկիւնաձեւ։

مستغنی (միւսթէղնի, ա. ևղնա էն) 1. անկարօտ. 2. ինքնագոհ։

مستفاد (միւսթէֆատ, ա. ևֆատ էն) 1. ստացուած. 2. (միւսթէֆատ) ստացուածք։

مستفتی (միւսթէֆթի, ա. ևֆթա էն) հարցնող. խորհուրդ խնդրող։

مستفرغ (միւսթէֆրըղ, ա. ևֆրաղ էն) 1. փսխող. 2. (միւսթէֆրաղ) փսխում։

مستفهم (միւսթէֆհամ, ա. ևֆհամ էն) հարցական։

مستقبل (միւսթէգպիլ, ա. ևգպալ էն) 1. դիմաւորող. 2. (միւսթէգպէլ) ապագայ ժամանակ։

مستقر (միւսթէգր, ա. ևգար էն) 1. հաստատուած. 2. (միւսթէգր) հաստատութիւն։

مستقیم (միւսթէգիմ, ա. ևգամ էն) 1. ուղիղ. 2. (միւսթէգիմ) ուղիղ գիծ։

مستكره (միւսթէքրէհ, ա. ևքրահ էն) 1. ստիպուած. 2. (միւսթէքրէհ) ստիպուածութիւն։

مستلزم (միւսթէլզըմ, ա. ևլզամ էն) 1. հետեւանք ունեցող. 2. (միւսթէլզըմ) հետեւանք։

مستمر (միւսթէմր, ա. ևմար էն) 1. շարունակական. 2. (միւսթէմր) շարունակութիւն։

مستمع (միւսթէմի, ա. ևմա էն) 1. լսող. 2. (միւսթէմի) լսողութիւն։

مستمند (միւսթէմընտ, ա. ևմընտ էն) 1. աղքատ. 2. (միւսթէմընտ) աղքատութիւն։

مستنسخ (միւսթէնսախ, ա. ևնսախ էն) 1. գրագիր. 2. (միւսթէնսախ) գրագրութիւն։

مستنطق (միւսթէնթըգ, ա. ևնթաք էն) 1. հարցաքննող. 2. (միւսթէնթըգ) հարցաքննութիւն։

مستند (միւսթէնտ, ա. ևնտ էն) 1. հաստատուած. 2. (միւսթէնտ) հաստատութիւն։

مستنكف (միւսթէնքէֆ, ա. ևնքաֆ էն) 1. ամչցող. 2. (միւսթէնքէֆ) ամչցողութիւն։

مستنیر (միւսթէնիր, ա. ևնար էն) 1. լուսաւորուած. 2. (միւսթէնիր) լուսաւորութիւն։

مستوجب (միւսթէվճիպ, ա. ևվճապ էն) 1. արժանի. 2. (միւսթէվճիպ) արժանաւորութիւն։

مستودع (միւսթէվտիգ, ա. ևվտաղ էն) 1. պահեստ. 2. (միւսթէվտիգ) պահեստարան։

مستور (միւսթէվր, ա. ևվար էն) 1. ծածկուած. 2. (միւսթէվր) ծածկոյթ։

مستوفی (միւսթէֆի, ա. ևֆա էն) 1. լրացուցիչ. 2. (միւսթէֆի) լրացուցիչ։

مستولی (միւսթէվլի, ա. ևվլա էն) 1. տիրող. 2. (միւսթէվլի) տիրապետութիւն։

مستوی (միւսթէվի, ա. ևվա էն) 1. հաւասար. 2. (միւսթէվի) հաւասարութիւն։

مستهزی (միւսթէհզի, ա. ևհզա էն) 1. ծաղրող. 2. (միւսթէհզի) ծաղրանք։

مستهل (միւսթէհիլ, ա. ևհալ էն) 1. նորալուսին. 2. (միւսթէհիլ) նորալուսնի սկիզբ։

مستهلك (միւսթէհլիք, ա. ևհլաք էն) 1. կորսուած. 2. (միւսթէհլիք) կորուստ։

مستهین (միւսթէհին, ա. ևհան էն) 1. արհամարհող. 2. (միւսթէհին) արհամարհանք

مستعار (միւսթէ'արր, ա. ստ. استعارة էն). 1. փոխ առնուած. 2. առժամանակեայ. مستعار متاع առժամանակեայ իրք. 3. կեղծ. مستعار نام ծած. կանուն, կեղծանուն. հոմանիշ (միւսթէարունմինի) այն՝ ուրկէ փոխ առնուած է, փոխատու. مستعاری հոգի փոխառերակուն իմաստ. مستعاری حیات պարկեանքը. مستعاری کڑ ժառանիլ.

مستعان (միւսթէ'ան, ա. ստ. استعانة էն). 1. այն ուրկէ օգնութիւն կը խնդրուի. 2. Աստուած جناب رب مستعان Աստուած.

مستعبر (միւսթա'պիր, ա. ստ. استبار էն) երազ մեկնել տուող.

مستعجب (միւսթա'ճիպ, ա. ստ. استعجاب էն). զարմացող, հիացող.

مستعجل (միւսթա'ճիլ, ա. ստ. استعجال էն. իգ. مستعجلة). 1. աճապարող. 2. (միւսթա'ճէլ) տիպողական. عملاً مستعجل շուտով, տիպողաբար.

مستعد (միւսթա'իտ, ա. ստ. استعداد էն. իգ. مستعدة, مستعدان՝ ստ.). 1. ըն դունակ, յարմարութիւն ունեցող. كارة مستعدان արիւ գլմուն. 2. խելացի. مستعدان ارباب قلمدن ընդունակ գրող մը, կարող գրիչ մը.

مستعرب (միւսթա'րիպ, ա. ստ. اعراب էն) վերջէն արաբ եղած.

مستعرض (միւսթա'րրզ, ա. ստ. استعراض էն). շեղակի, կողմնակի. خطوط مستعرضة խաչաձեւ.

مستعرق (միւսթա'ղրզ, ա. ստ. استغراق էն). քրտնելու համար պատրաստ.

مستعطف (միւսթա'ղէֆ ա. ստ. استعطاف էն) գթութիւն հայցող.

مستعظم (միւսթա'ազըմ, ա. ստ. استعظام էն). 1. մեծցնող. մեծաբանող. 2. հպարտ. (հմմ. مغرور, متكبر).

مستغ (միւսթա'ֆի, ա. ստ. استغناء էն) 1. հրաժարող, հրաժարեալ. 2. (միւսթէֆա) հրաժարեցուցեալ.

مستعلم (միւսթա'լիմ ա. ստ. استعلام էն) քննարոյ մը համար գրաւոր գիմում.

مستعمر (միւսթա'միր, ա. ստ. استعمار էն) 1. գաղթականութիւն հաստատող. 2. (միւսթա'մէր) գաղթակատնութիւն հաստատուած. 3. գաղութ. (յգ. مستعمرات) գաղթավայրեր.

مستعمره (միւսթամէրէ յգ. مستعمرات). գաղթականութ. գաղութ

مستعمل (միւսթա'միլ, ա. ստ. استعمال էն. իգ. مستعملة). 1. գործածող. 2. (միւսթա'մէլ) գործածուած. مستعمل كتاب գործածուած գիրք. 3. գործածական. _ غير անգործածական, անգործածելի. (غير مألوف, قوللانلماز).

مستعير (միւսթէ'իր, ա. ստ. استعارة էն). փոխ առնող. (հմմ. عاريت آلان).

مستعين (միւսթէ'ին ա. ստ. استعانة էն). օգնութիւն խնդրող مستعيناً օգնութիւն խնդրելով.

مستغرب (միւսթաղրըպ, ա. ստ. اغراب էն) 1. զարմացող. 2. (միւսթաղրէպ) զարմացած, զարմանալի. امر مستغرب պէտք չատ զարմանալի բան մը).

مستغرق (միւսթաղրաղ, ա. ստ. اغراق էն) ընկղմած, մխրճուած. مستغرق دريای պատրաստ մէջ ընկղմած. احزانه مستغرق اولدی տխրութեան ամկնաը ընկղմիլ, աստիճ տխրիլ.

مستغفر (միւսթաղֆիր, ա. ստ. استغفار էն). քաւութ. ներում խնդրող.

مستغلات (միւսթէղղլլաթ, ա.) բարեպաշտական հաստատուած թեանց կտակեալ գեղեցիներ (պարտէզ, արտ եւայլն). (հմմ. مقفات).

Digitized by Google

مستغنی (միւսմաղնի. ա. ուռնա ստեղծ). 1. անկարօտ, , կուշտ, աչքը կուշտ. 2. գժուարահնճ. ու – պէտք չունենալ. մտցնի տերիւնդ բացատրութեան՝ անկարօտ, բացատրյալ։

مستفاد միւսմէֆտա. ա. ուռնա ստեղծ). 1. հասկցուած, իմացուած. կըչ մնդոն մնդոն ինչպէս որ իմաստէն կը հասկցուի 2. օգուտ քաղուած։

مستفتح (միւսմէֆթահ, ա. ստեղծ ստեղծ) առաջին անգամ առուտուրի սկսող. (սիֆթահ քնող)։

مستفی (միւսմէֆթի, ա. ուռնա ստեղծ). 1. օրինական վճիռ (ֆէթվա) խնդրող 2. գժուարութիւն լուծում խնդրող

مستفسر (միւսմէֆսիր ա. յարատեւ) հարցնող. բացատրութիւն ուզող

مستفرغ (միւսմէֆրիղ, ա. ստեղծ ստեղծ) փսխեցնիչ. փսխեցնող։

مستفهم (միւսմէֆհիմ ա. ստեղծ ստեղծ) հարցնող. հասկնալ ուզող. 2. (միւսթէֆհիմ) հասկցուած։

مستفید (միւսմէֆիյտ, ա. ստեղծ ստեղծ). օգուտ քաղող, օգտուող. ու – օգուտ քաղել, օգտուիլ։

مستفیض (միւսմէֆիյզ, ա. ստեղծ ստեղծ) զարգացող. ու – զարգանալ

مستقبل (միւսմաքպէլ, ա. ստեղծ ստեղծ) իգ. ստեղծ). 1. ապագայ. 2. գալիք (ժամանակ), ապագայ. 3 (քեր.) ապառնի. (տես. ստեղծ)։ ֆիըլ մուստաքպէլ ապառնի եղանակ։

مستقتل (միւսմաղթիլ, ա. ստեղծ ստեղծ) մահէն չվախնալով անվեհեր վտանգին մէջ նետուող։

مستقدم (միւսմաղդիմ, ա. ստեղծ ստեղծ) ջանադիր։

مستقر (միւսմէզրըր, ա. ստեղծ ստեղծ). 1. հաստատուած, հաստատուն, կայուն. 2. (միւսմէզարր) հաստատուած տեղ։

مستقرض (միւսմաղրըզ ա. ստեղծ ստեղծ) 1. փոխ առնող, փոխառու 2. (միւսմաղրուզ) փոխ առնուած. մալ մուստաղրուզ փոխ առնուած գումար։

مستقسم ((միւսմաղսիմ, ա. ստեղծ ստեղծ) 1. իրարու մէջ բաժնող. 2. երդում առաջարկող։

مستقصی (միւսմաղսը, ա, ստեղծ ստեղծ). հետաքրքիր, պրպտող. մուստաղսիյ հետաքրքրութեամբ։

مستقطب (միւսմազղրպ ա.) քաշուած. (տես. ստեղծ)։

مستقل (միւսմազլիլ, ա. ստեղծ ստեղծ). 1. անկախ. ադար – անկախ վարչութիւն. ջանշ մուստաղիլ անկախ նահանգ. 2. ինքնիշխան, ինքնօրէն. (իգ. ստեղծ). 3. առանձին. 4. անպատճառ. ու – ա՛, – 1. անկախօրէն. անկախաբար, ինքնօրէն. 2. միմիայն, սոսկ։

مستقیم (միւսմազիմ, ա. ստեղծ ստեղծ. իգ. ստեղծ). 1. ուղիղ, շիտակ. մուստաղիմ դրիչ մուստաղիմ։ դարի ուղիղ շիտակ ճամբայ. մուստաղիմ խոտ ուղիղ գիծ. 2. պարկեշտ, ուղղամիտ. մարդ մուստաղիմ – պարկեշտ ուղղամիտ պաշտօնեայ մը. ու – պարկեշտօրէն, ուղղամտութեամբ։

مستکبر (միւսմէքպիր, ա. ստեղծ ստեղծ) հպարտ, ինքզինքը մեծ տեսնող, խրոխտ. ու – խրոխտութեամբ։

مستکثر (միւսմէքսիր, ա. ստեղծ ստեղծ) շատ տեսնող. շատ համարող

مستکره (միւսմէքրիհ, ա. ստեղծ ստեղծ) 1. զզուող, գարշող. 2. (միւսմէքրէհ) 1. զզուած. 2. զզուելի,

Digitized by Google

مستند (միւսԷմՓնտ պ. յգ. مستندان) 1. թշուառ, եղկելի. (հմմ. բիչաղ). 2. վշտահար. այն - 1. թշուառականաբար. 2. եղկելի, եղկելիօրէն։

مستهل (միւսԷմհիլ, ա. հիլալ ստ էն) պայմանաժամ՝ խնդրոյ։

مستبط (միւսԷնպատ ա. հեյեթ ստ էն) հետևցուած, մանաւանդ մանաւանդ։

مستند (միւսԷնիտ, ա. սանուտ ստ էն). յենուած, կրթնած, հիմնուած. այ – կրթնիլ, հիմնուիլ. ի – յենլով, հիմնուելով, կրթնելով։

مستنسخ (միւսԷնսախ, ա. նսախ ստ էն) 1. ընդօրինակիչ, ընդօրինակող. ճար – ընդօրինակութեան արհեստ 2 ձեռագրաընդօրինակութեան մասնագէտ։

مستنطق (միւսթանդըղ, ա. նտըղ ստ էն յգ. مستنطقين). հարցաքննիչ դատաւոր. լը – հարցաքննիչ գործառութիւն. مجلة المستنطقين հարցաքննիչ դատաւորին կոչմէ։

مستنجز (միւսԷնճիզ, ա. նճազ ստ էն). եզրակացութիւն հանող։

مستنشق (միւսԷնշըղ, ա. նշաք ստ էն) մնաքրութեան համար քիթը ջուր քաշող։

مستنقص (միւսԷնգըս, ա. նգասաք ստ էն) արժէքը պակասցնել ձգտող, պակասելու աշխատող։

مستنكف (միւսԷնքիֆ ա. նքաֆ ստ էն) ետ կեցող, ձեռք քաշող. հրաժարող. (հմմ. քաֆ յդ ایدن)։

مستنير (միւսԷնիյր, ա. նուար ստ էն). լուսաւորուած, լուսաւոր. այ – լուսաւորութիւն. այ – գիտութեան լուսով լուսաւորութիւն։

مستنيم (միւսԷնիյմ ա. նուամ ստ էն) ամուր քուն եղող. քնանալ կեզծող։

مستهتر (միւսԷհթար, ա. հթար ստ էն) գարշելի անարգ. ـكر գարշելի արարք։

مستكرى (միւսԷքրի, ա. կրաստ ստ էն) վարձքով բռնող, վարձող։

مستكشف (միւսԷքշիֆ, ա. կշաֆ ստ էն). քննելու՝ զննելու ուշ խատող, գիտնալու հետաքրքրասէր (մարդ)։

مستكنه (միւսԷքնհի, ա. նհաստ ստ էն) խորը պրպտող, ճշմարտութ. թիւնը փնտռող, խորագնին։

مستمزج (միւսԷմզիճ, ա. զիճ ստ էն) կարծիք ըշշփող։

مستكمل (միւսԷքմիլ, ա. կմալ ստ էն) 1. կատարելագործող. 2. (միւսԷքմէլ ա.) կատարելագործուած։

مستكن (միւսԷքին, ա. նաստ ստ էն) պահուած, ծածկուած։

مستلزم (միւսԷլզիմ, ա. լզամ ստ էն). տրամադրող, պատճառ. ـ جز մասը պահպ արամադրող, պատճառող, հրաւիրող. մասը պահպանատուութիւն հրաւիրող։

مستمد (միւսԷմիտ, ա. մդատ ստ էն). օգնութիւն հայցող. այ – օգնութիւն հայցելով։

مستمر (միւսԷմիր, ա. մրար ստ էն). շարունակական, տեւական. ـاً – շարունակ, շարունակաբար (հմմ. դայմ)։

مستمسك (միւսԷմսիք, ա. մսաստ ստ էն) բռնող, ձեռքը պահող։

مستمع (միւսԷմի', ա. մցաստ էն. յգ. مستمعين) ունկնդիր (հմմ. սամ. յգ. նաամ աւելի գործ)։ ի – ունկնդրելով։

مستملك (միւսԷմլիք, ա.) 1. տիրացող, տէր. 2. (միւսԷմլէք) տիրացուած. مستملكات (միւսԷմլէքաթ ա.) գաղթականութիւնք, գաղթային երկիրներ, գաղթավայրեր։

Digitized by Google

مستجب (միւսեվ. պ. ջաբ ստիեան է՝ արժանի, պատճառ, պատճառող. ջազիե ջաբ մստոջաբ պատիժի արժանի։

مستوضح (միւսեվզրհ, պ. ըսթիյահ ստիեան է). 1. հարցապնդող. 2 բացատրութիւն ուզող։

مستودع (միւսեվտի՛, պ.) 1. (օրէնք) աւանդատու. 2. (միւս. եվտա՛) աւանդառու։

مستور (մէսթուր պ. ստր է՛ն. յգ. մստորաթ). ծածկուած. ո՛ր մստոր 1. պարկեշտ՝ համեստ կին, ողջախոհ. 2. վկայի մը պարկեշտութիւնը ստուգելու համար գրուած գաղտնի գիր։

مستوفی (միւսեվֆա, պ. ստիֆա՛ է՛ն). բուսկանաչափ, լեցուն. մաշ – լեցուն ամանակ։

مستولی (միւսեվլի, պ. ստիլա՛ է՛ն. յգ. մստուլա). 1. տիրող. տիրապետող. 2. (բժշ.) մստուլա էլաթ հեմմա. ճարակ. (տես՛ զալ-խստե՛ն). ու – նեղել. տիրապետել. (տես՛ 1 ստիլա)։

مستوی (միւսեվի, պ. ստուա՛ է՛ն. յգ. մստուա) 1. հաւասար 2. (երկ.) հարթ, մստուց սեղ հարթ մակերես։

مستهجن (միւսեհճէն պ. ստիճա՛ է՛ն) 1. տգեղ, անախորժ. զլզ – անվայել խօսքեր. ճէրքաթ մստեճճէ վարմունք. 2. (միւսեհճին) տգեղ կա. մտրող, անվայել կարծող։

مستهزی (միւսեհզի, պ. ստիհզա՛ է՛ն). հեգնող, ծաղրող. ո՛ւ – 1. ծաղրական, հեգնական. 2. հեգնօրէն։

مسلّاح (միւսեհիլք, պ. ստիլա՛ է՛ն). 1. վառնող, տպաւող. 2. (միւսեհիլէք) վառնուած, տպաւած։

مستیقظ (միւսեյզզզ, պ. ստիքա՛ է՛ն). քունէն արթնցող, անքուն.

مستیقن (միւսեյզըն, պ. ստիքա՛ն է՛ն). ստուգապէս գիտցող։

مسجد (մէսճիտ, պ. ստջտ է՛ն. յգ. մսաջիտ). մզկիթ (տաւանց մի՛ նարէի)։ ջամ – Մրեւտաքսմի տաճար. حرام – Մէքքէի Քեաապէ։

مسجع (միւսէճճա՛, պ. ըսճըսէ՛ արձակի մէջ յանգաւոր՝ նոյնայանգ։

مسجل (միւսէճճէլ, պ. ստջսէլ է՛ն). արձանագրուած (տես՛ մսջտ) օր. (քալմ-մսջլտր) գալից փոխանորդութիւնը - է՛)։

مسجود (մէսճուտ. պ. ստջտ է՛ն) որուն երկրպագութիւն կ՛ընծայուի. خلق مسجود արարիչն Աստուած։

مسجور (մէսճուր, պ. ստջ է՛ն). 1. բորբոսած կրակ. 2. բորբոքեալ հնոց. 3. ալեկոծեալ ծով։

مسجن (մէսճէն, պ. ստջն է՛ն). քանտ. (տես՛ մսջտ աւելի գործ)։

مسجوم (մէսճում, պ. ստջմ է՛ն). թա. փուած – ակն (էշքի մէսճում) թափուած արցունք։

مسحاء (մէսհա, պ.) շիտակ տեղ. հարթ տեղ։

مسجون (մէսճուն, պ. ստջն է՛ն). քանտարկուած. (տես՛ մսջտ)։

مسح (մէսհ, պ.) 1. ձեռքով քսել. շփելով քսել. 2. տպաւորեմի ատեն գլխուն մէկ մտօրլուտ 3. օրհնել։

مسحور (մէսհուր. ստջ է՛ն. ստջտ մսհուր. տջտ է՛ն). գիւթուած, խաբուած (տես՛ մսջտ)։

مسحوق (մէսհուզ պ. ստջտ է՛ն) մանրուած, ծեծուած, փոշիացած

مسخ (մէսխ. պ.) ապականութիւն, ապականութիւն։

مسخر (մուսախխըր, պ. ստջտ է՛ն). 1. զեզող, նուաճող. 2. գրաւող.

Digitized by Google

3.(մուսախխար) գրաւուած, նուաճեալ. – կիլ (օրէնք) բացակայ դատախազ եւլին տեղ դատաւորին կողմէ կոչ դաւած ձեւական փոխանորդ։

مسخرة (մասխարէ, ա. սխրա էն ազա. սգրա մասգարա). 1. ծաղր. 2. խեղկատակ, ւմիմա. 3. ծիծաղելի, ծաղրու ծանակ. ըլ – խեղկատակութիւն ընել. ։ ըլ – խեղկատակութիւն ընել. ։ ցնծ ։ – մխմասութիւն ընել։

مسخن (մսխան, ա. նչխան էն բժշ.) 1. ջերմացուցիչ, տաքցնող. 2. (մսխանան) տաքցած։

مسخنه (մսխանէ, ա. նչխ էն). ջերմանոցներու համար, ջերոց։

مسدد (մսէտտիտ, ա. սդտաշ էն). 1. ծակախիչ (գնդեր). 2. ուղիղ ճամբան առաջնորդող։

مسدس (մսէտտուս, ա. սես էն). 1. վեցնոց. 2. վեցանկիւն. 3. վեցեակ (ոտանաւոր)։

مسدود (մստուտ, ա. սդ էն). գոցուած, գոց. (հմմ. լայ. հկ. մզտոց). مسدود باب գոց դուռ։

مسرت (մսէրրէթ, ա. սրրտ էն. յգ. սրուր, մսարէ). ուրախութիւն, զուարթութիւն. (հմմ. շադիմանի, շադի, հուր، سونج (սրրտ, սոնճ) ։ اعلان مسرت ուրախութիւն ընել. ։ اجراى مسرت ուրախճանութիւն կատարել. – بخش، – بخش، – آور، – ده، ուրախարար. افزاى مسرت ոգեւորիչ։

مسرج (մսէրրէճ، ա. ճրսէ էն). թամբուած. جرس مسرج ձիու.

مسرت (մսէրրէթ، ա. սրրտ էն). 1. պորտաւոր. 2. (մսէրրիր، սրրսէ էն) ուրախարար، ուրախացուցիչ։

مسرع (մսրսի՛ ա. սրրսէ էն). 1. բացագող փութացնող. 2. փութացուցիչ. 3. (մսէրրի՛ ըլ ըսէ էն) արագացնող, արագութիւն տուող։

مسرف (մսրսիֆ، ա. սրրսէ էն). շռայլ, զեխ. ըլ – շռայլութիւն. զեխութիւն. مسرفانه (մսրսիֆանէ պ.) շռայլութեամբ، զեխութեամբ։

مسرود (մէսրուտ، ա. սրրտ էն. յգ. սրուդ). երգեցուած. յիշուած، յայտարարուած. مسرود مسائل – խնդիրները։

مسرور (մէսրուր، ա. սրրսէ էն). ուրախ. (հմմ. شاد (շադմանի، շադ) ։ او – ուրախանալ. سروريت ուրախութիւն، (سرور، مسرت، شادمانى، شادى؛ հմմ.) քերկրութ.

مسروق (մէսրուզ، ա. սրրսէ էն. յգ. سرقه) գողցուած. գողցուած ապրանքներ։

مسطر (միսթար، ա. սթր էն. աղբ. մսատար. յգ. նթրաթ). 1. քանոն. 2. գծանիգ، գծագործ (գործիք)։

مسطره (միսթարէ، ա. յգ. մսատիր). անկիւնագիտակ، ո բամբակ. (հմմ. زاويه جدولى)։

مسطور (մէսթուր، ա. սթր էն). գրուած. (հմմ. يازلش، تحرير) ։ (بالاده مسطور վերոգրեալ. (հմմ. تحرير بالاده)։

مسعدت (մէս'ատէթ، ա. սաադա էն). երջանկութիւն (հմմ. قوتليليق) ։ مسعدت زمان երջանիկ ժամանակ. اتسام مسعدت երանելի ։ նուն. مسعدت اميد երջանկութեան յոյս. مسعدت توأم يوم երջանիկ օր. اتسام – (մէսաուէթ իլլահիսա՛) երջանկաբեր، երանելի։

Digitized by Google

مسعود (մէսո՛ւտ. ա. سعد، سعادت էն. երջանիկ, բարեբաստիկ, երանաւէտ. (հմմ. قوتلو، بختيار، سعادتلى). يوم مسعود երջանիկ՝ երանաւէտ օր. مسعودانه երջանիկ, երանաւէտ է. مسعوديت երջանկութիւն. مسعوديت حال երջանիկ վիճակ.

مسقط (մըսգըտ. ա. اسقاط էն). 1 վիժեցուցիչ դեղ). 2. (մէսգըտ. سقوط էն) իյնալու տեղ. رأس - (մէսգըտը րէ՛ս) ծննդավայր, հայրենիք. (հմմ. وطن، مملكت، صليه).

مسفوح (մէսֆուհ. ա. سفح էն. 1. թափուած, հոսած. 2 լեռան ստորոտ. (հմմ. طاغ اتكى).

مسفور (մէսֆուր, ա. հին բառ. مرقوم էն վար. سفر էն. յգ. مسفوران գրուած, յիշեալ.

مسفوع (մէսֆու՛, ա. سفع) աչքի եկած. مسفوع العين աչքը փոր ինկած.

مسفوك (մէսֆուք, ա. سفك էն) թափուած. خون مسفوك - արիւն.

مسقف (մուսագգաֆ, ա. تسقيف էն) առաստաղով ծածկուած (շէնք. مسقفات (մուսագգաֆաթ հգ. مستغلات բարեպաշտական հաստատութ. շէնքեր.

موسقوو، مسقو (մոսգով. թ.). 1. Ռուս. հմմ. روس. 2. Ռուսիա. (հմմ. روسيه) جه - ռուսերէն. (հմմ. روسجه) لو - ռուսական հպատակ, ռուս (հմմ. روس تبعه‌سندن، روسيه‌لى).

مسك (միսք. ա. مشك էն). մուշկ. صابونى - անուշահոտ աճառ. كديسى - մշկարէշկ. مسك كبى شاه մաքուր և անուշահոտ. غوغا - كبى قوقق կռիւը հալեցուցիլ. مسك ايله عبير شاش յարմար. مسكى (միսքի) մուշկի նման, մշկանման. مسكى الختام او، مسكى ختام او. (միսքիլ լիխթամ) լաւ վերջանալ.

مسكت (միւսքիթ ա. اسكات էն իգ. مسكته) 1 լռեցնող. պապանձեցնող 2. համոզիչ, համոզկեր. جواب مسكت ր. պապանձեցնող՝ համոզկեր պատասխան մը. 3. (միսքէթ, թ.) մշկահոտ (խնձոր թաղող) 4 Փ. պատրուգաւոր հին լայն հրացան.

مسكر (միւսքիր. ա. اسكار էն 1. գինովցնող, արբեցնող. كل مسكر حرام (քիւլլի միւսքիրին հարամ) ամէն գինովցնող բան արգիլուած է. 2. (միւսէքքէր. تسكير էն). շաքարացած. مسكرات (միւսքիրաթ. ա.). ոգելից ըմպելիք. استعمال - ոգելից ըմպելիք գործածել.

مسكن (մէսքէն ա. سكن էն յգ. مساكن) 1. բնակարան, բնակավայր. (հմմ. اقامتكاه) 2. (մրդկզ.) խորշ. 3. (միւսէքքին. تسكين էն) հանդարտեցուցիչ. 4. (բժշ.) ամոքիչ, մեղմացուցիչ (դեղ). ادويهٔ مسكنه ամոքեցուցիչ դեղեր.

مسكنت (մէսքէնէթ, ա. سكون էն). 1. չուառութիւն, թշուառութիւն 2. հեզութիւն. 3. ապիկարութիւն. مسكوكات (մէսքիւքեաթ, ա.) դրամներ. عثمانيه - օսմանեան դրամներ. عتيقه - հին դրամներ.

مسكوت (մէսքիւթ. ա. سكوت էն). լռութիւն պահուած, չխօսուած. مسكوت عنه (մէսքիւթունանհ) լռուած. بو مسئله مسكوت عنه قالدى այս խնդրոյն վրայ լուռ անցուեցաւ՝ չխօսուեցաւ, խնդրոյ նիւթ չեղաւ.

مسكوك (մէսքիւք. ա. سك էն). կոխուած. դրամի վերածուած. ذهب مسكوك (զէհէպի մէսքիւք) - ոսկի.

مسكون (մէսքիւն, ա. سكن էն. իգ. مسكونه) բնակութիւն եղած,

օղոմ – նիւթապաշտ գերդ 6 ա. դարուց։

մսլմ (միւսլիմ. ա. իսլամ էն. իգ. մսլմա (միւսլիմէ) իսլամական յգ. մսլմնեան) 1. մահմետական, իսլամ. կաճ մսլմ բոլոր իսլամները. մսլմնեան imam իսլամներուն կրօնապետ թագաւորը. 2. (միւսլիմ քսլիմ քսլիմ էն) յանձնուած. 3. առոյգ, յայտնի, ականաւոր. գտնուիլ ոլան ազգութեան կարողութիւնը որ ամէնուն յայտնի է. 4. հին տաճն տուրքէ զերծ գիւղացի. 5. (միւսլիմ, քսլիմ էն) 1. յանձնող, 2. հին տաճն փոխ - կառավարիչ։

մսլման (միւսլիման, ա. եզ. մսլմա). 1. իսլամական իգ 2. (միւսլիման) ականաւոր յայտնի եղած գործեր՝ բաներ. (գմշ. պեպեայ)։

մսլմանական միւսլիման ա. յգ. մսլմանեան) մահմետական. ըլլ – 1. մահմետականութիւն 2. աղգութիւն, հաւատարմութիւն. 3. բարեպաշտութիւն. ընել – 1. իսլամութեան վարել 2. աղգ պահանջութեամբ. 3. (սխալ է իբր օսմանեանին գործածել)։

մսլուպ (մէսլուպ, ա. պլ էն). բարձուած, վերցուած, կապուած. մսլուպ الشعور (մէսլուպիւշշուուր) խելացնոր, խելագար. մսլուպ الامنية – (մէսլուպիլ էմնիյէ) անապահով. մսլուպ الراحة (մէսլուպիթթրահա) հանգիստը խռոված։

մսլուխ (մէսլուխ, ա. խլ էն). մարթածածկել, մորթազերծ։

մսլուլ (մէսլուլ, ա. սլ էն). 1. մերկացեալ, պատեանէն հանուած. մսլուլ սիֆ մերկացեալ սուր. (գմշ. ճինտն չիքարլմըշ. 2. (քմշ.) թաքախաւար. (գմշ. մդրդր)։

մսմա، مسمى (միւսմմա, ա. եսմէ էն իգ. մսմաե). անուանուած, կոչուած, կոչում, անուն, անունակից։

եալ, յորջորջեալ, կոչուած. اسمیله مسمی անունին յարմար ըլլալութեամբ.

مسمی بالنقیض (միւսէմմա պիննագըզ) ա. Նշանին անհամապատասխան յոռի ընթացքի տէր մարդ:

مسمار (միսմար. ա. յգ. مسامیر) գամ, բեւեռ. ـه، ی – սեպաձեւ, լայնամէտ. خط مسمار բեւեռագիր:

مسمط (միւսէմմադ, ա. تسمیط էն՝ ընդհանրապէս յանգաւոր չորս մասէ բաղկացած ոտանաւոր. قصیدهٔ مسمطه

مسله (միսէլլէ, ա. յգ. مسال մէսալլ). քարկոթող. կոթող (հմ. دیکیلی طاش)

مسمع (միսմա՛. ա. سمع էն. յգ. مسامع) 1 լսելիք ականջ (հմ. قولاق، صماخ) 2 կրծողէտ (գործիք) (کوش، سامعه، سمع

مسمن (միւսէմմէն, ա. تسمین էն). 1. իւղոտ. պարարտ. 2. (միւսէմմին) պարարտացնող:

مسموع (մէսմու՛ ա. سمع էն. իգ. مسموعه) 1. լսուած. مسموع عاجزی اولدی լսեցի. عالیکز اولدی می – լսեցի՞ք. 2. լսելի. ընդունելի. دعواکز مسموع دکلدر դատերնիդ անընդունելի՝ անլսելի է. ـی او – իմանալ, լսել. յգ. مسموعات 1. տարաձայնութիւն. مسموعاته نظراً տարաձայնութեան նայելով. 2. լսածներ. مسموعاتکزنه مرکزده‌در լսածներնիդ ինչպէս են.

مسموم (մէսմում, ա. իգ. مسمومه). թունաւորուած. مسموماً թունաւորուելով. مسموماً وفات ا թունաւորուելով մեռնիլ. (հմ. زهرلنه‌رك اولمك)

مسمه (մէսէմմէ, ա. سم էն. յգ. مسام، مسامات). ծակտիկ, ծակոտիկ. مسمیت (մէսէմմիյյէթ) ծակոտկէնութիւն:

مسن (միւսինն. ա. اسنان էն. իգ. مسنه) տարիքոտ, ծերունի. (հմ. اختیار، پیر، یاشلی). مسن و مسنه بر زوج و زوجه ծերունի այր և կին մը:

مسند (միւսնէտ, ա. اسناد էն իգ. مسنده) 1. վերագրուած. 2. ստորոգելի (հմ. خبر). الیه – (մուսնէտուն իլէյհ) ենթակայ. (հմ. مبتدا):

مسند (մէսնէտ, ա. յգ. مساند) բարձր պաշտօն. مسند جلیل صدارت եպարգոսութեան բարձր պաշտօնը. مسند جلیل مشیخت շէյխիւլիսլամութեան բարձր պաշտօնը. مسند آرا او – պաշտօնին պատիւ բերել, պաշտօնին փառք ըլլալ. مسندنشین او – պաշտօնի մը վրայ ըլլալ.

مسنم (միւսէննէմ, ա. تسنیم էն). բարձրաքանդակ, կորկառուն.

مسنن (միւսէննէն, ա. تسنین էն). 1. ատամնաւոր, ատամնաձեւ, ժանիքաձեւ. 2. (միւսէննին) ատամնաբոյժ (հմ. دیشجی).

مسنون (մէսնուն, ա. سنت էն). 1. աւանդական. رسم مسنون աւանդական արարողութիւն 2. օրուած (սուր). 3. հին աւուրց (բան):

مسواك (միսվաք, ա. سوك էն յգ. مساویك). բերնի քչփորիկ, բերնի ակռայի վրձին, ակռակրկիտ:

مسود (միւսէվվիտ, ա. تسوید էն). խմբագրող, սեւագրող (գրագիր). ـلك – սեւագրութիւն:

مسوده (միւսվէտտէ, միւսէվվէտէ, ա. ողջ. միւսէվէրատէ. յգ. مسودات) 1. նախագիծ, սեւագիր 2. ձեռագիր, (كاغد) ـلك – սեւագրի թուղթ

مسوس (միւսէվվիս, ա. تسویس էն) ցեցակեր, որդնակեր, որդնահար:

مسهوف (մէսհուֆ, ա. سهف էն) շատ ծարաւ, անյագ ծարաւ:

Digitized by Google

مسهل (միւսհիլ. ա. اسهال էն). լուծողական (դեղ), մաքրողական. مسهل آلق մաքրողական առնել։

مسهوك (մէսհուք. ա.) ժանգահար, ժանգոտ, ժանգառ։

مسئول (մէսո՛ւլ. ա. سؤال էն. յգ. مسئولات). 1. պատասխանատու. مدیر مسئول պատասխանատու տնօրէն. مسئول بالمال ընչքի երաշխաւոր. مسئول بالنفس անձնական երաշխաւոր. 2. խնդիրք. اسعاف مسئول بیورلمق խնդիրքը ընդունուիլ. مسئولیت (մէսո՛ւլիյյէթ. ա.) պատասխանատուութիւն. دعوت — պատասխանատուութիւն հրաւիրել. عدم مسئولیت անպատասխանատուութիւն։

مسیب (միւսէյյէփ. ա.) անփոյթ, անհոգ. (հմմ. اهالجی، قیدسز، لاقید) مسیبانه անհոգութեամբ, անփութօրէն (հմմ. لاقیدانه). — لك անփութութիւն

مسیح (մէսիհ. ա. مسح էն). Մեսիա, Քրիստոս. مسیحا մէսիհա. ա.) Մեսիա, Քրիստոս. مسیحا دم، مسیحا نفس (մէսիհադէմ) Քրիստոսի նման բուժող շունչ ունեցող. مسیحی քրիստոնէական, քրիստոնեայ. مسیحیون Քրիստոնեայներ.

مسیخ (մէսիխ, ա.) ծիւաղ. مسیخی (մէսիխի) ծիւաղային։

مسیره (մէսիրէ. سیر մէսիյր, مسیرهگاه մէսիյրէկեահ, ա. سیر էն). Տե՛ս մեյիրք, զբօսավայր, զբօսատեղի։

مسیل (մէսիլ ա. سیلان էն). 1 հոսանք ջրոյ, ջրանցք ջրմուղ, ջրուղի. 2. (միւսիլ, اساله էն). հոսեցնող. مسیل لبن (միւսիլլիլ լէպէն) կաթ հոսեցնող

مشاباق (միւշապագ. թ. արք. مشبك էն 1. վանդակաձեւ արծաթ ամ. 2. մետաքսէ բանուած վանդակաձեւ ձեռագործ։

مشابه (միւշապիհ. ա. مشابهت էն. իգ. مشابهه) նման. պէս (հմմ. مثللو، كبی) اوردك غاغه‌سنه مشابه բադի կտուցի պէս։

مشابهت (միւշապէհէթ, ա. شبه էն). նմանութիւն. تامه — կատարեալ նմանութիւն. ی — او. նմանիլ։

مشاتلق (մէշաթլըգ. թ.) քրիստոնէից եւ հրէից գերեզմանատան անարգական խմատով գործ)։

مشاتمه (միւշաթէմէ. ա. شتم էն. յգ. مشاتمات. փոխադարձ հայհոյութիւն. ا — իրարու հայհոյել։

مشاجره (միւշաճերէ, ա. شجر էն). կռիւ, վէճ, ا — կռուիլ, վիճիլ

مشار (միւշար. ա. اشارت էն). ցուցուած, նշանակուած. مشار بالبنان (միւշարուն պիլպէնան) մատով ցուցուած. مشار بالانامل (միւշարուն պիլէնամիլ) ականաւոր. مشار الیه (միւշարուն իլէյհ ա.) յիշեալ (բարձրագոյն աստիճան). իգ. مشار الیها միւշարուն իլէյհա. երկուռ. مشار الیهما միւշարուն իլէյհիմա. յգ. مشار الیهم միւշարուն իլէյհիմ). օր. نظارت مشار الیها، پاشای مشار الیه

مشاربه (միւշարէպէ. ա. شرب էն). մէկտեղ խմել․

مشارزه (միւշարէզէ, ա. شرز էն) իրարու հետ կռուիլ վիճիլ։

مشارطه (միւշարէդա, ա. شرط էն). պայմանակցիլ, պայմանագիր։

مشارك (միւշարիք. ա. مشارکت էն. յգ. مشارکین 1 մասնակից, գործակից (հմմ. ذی مدخل) 2 ընկեր (հմմ. شریك، اورتاق)

مشارکت (միւշարէքէթ, ա. شرکت էն) 1. մասնակցութիւն, գործակցութիւն. 2. ընկերակցութիւն. 3. (քեր.) փոխադարձ գործողութիւն. بیان مشارکت — ընկերակցիլ. գործակցիլ.

مشاهد اولان خدمات (شահէտ) տեսնուած . տեսանելի բարեաց ծառայութիւնը . 2. (մէշահէտ, եզ. մշոս) ։

مشاهدە (միշահէտե, ա. դպրն էն. յգ. ետաձոս). 1. տեսութ. 2. զննութիւն , տեսած . ١ — տեսնել. օր. (ընկեր յայնկ ատեղ մշոս տեսածներնիդ տեսութիւններնիդ պրեցեք) ։

مشاهير (մէշահիր, ա. եզ. դպրոս) . (ձայնաւոր մշոս նշանաւոր գրագէտ. տղայ – նշանաւոր կիներ ։

مشاهرە (միշահրէ. ա. դրն էն) . ամսականով բանել ։

مشايخ (մէշաեխ, ա. եզ. ջեշ). հէյխեր , աղանդապետներ ։

مشايعە (միշայէ'ա ա. ցոյս էն) 1. մէկու մը հետ բարկամկցիլ. 2. մէկու մը հետեւիլ ։

مشبع (միւշպա, ա. բեսշոս էն). 1. յագեցուցիչ. 2. (միշպա') յագեցած, յագեցուցուած (հմմ. ցոյս)

مشبوع (մէշպու', ա. շոյ էն). 1. կշտացած . 2 . յագեցած ։

مشبك (միւշպակէ ա. ակեշտէ)ց . ցանկերպ, վանդակաձև հիւսուած

مشبە (միւշպակէհ, ա.) նմանցուած. պշոս (միւշպակէհունդհի) այնորան բան մը նմանցուած է. պշոս ըսելով միւշպակհէ) բայ ածական. հոգրու ֆի մուշպակհէ պիլֆի'լ) բայի նման արար բառեր ։

مشت (միւշի, պ. տղաս. մուշդա). 1. բռառն. 2. կռաւ փ. 3. տփ.

مشتزن (միւշզէ'ն) կռփահար, կռփամարտ

مشتزنى կռփհարութ. կռփամարտու թ.

مشتا (մէշդա, ա.) 1. ձմեռանոց. 2. ձմրան բանակեալ. 3. ձմեռնային արօտավայր . (հմմ. ցլեշտլ) ։

Digitized by Google

مشتغل (միշտղիլ, ս. աշխատիլ էն). ուրիշի համար աշխատած, ծառայող, պարապող. որ. (մշտղիլ ալի ինչ-ով կը զբաղի).

مشتفی (միշտֆի, ս. ափսոսալ էն). հիանգամանալ թուժուած.

مشتق (միշտագ, ս. շաղկապուիլ էն, իգ. մշտագա) (յգ. մշտագաներ) ածանցեալ. ածանց մշտագ անուն. ածանցեալ անուններ մշտագ անունները (միշտագանունիներ) տրմսատ բառ.

مشتکی، مشتکا (միշտգէքա ս. ակնկալել էն յգ. մշտգիքեր). 1. բողոքուած. 2. բողոք, գանգատ, տրտունջ. պիտակ մշտգիքա (- պիտի) բողոքուած գործ. մշտգիքա անե (միշտգէքանանի) մեկը տրան համար բողոք եղած է ընդդէմ անոր. վալի Աղլահի միշտգէքան (վէլի Ալլահի միշտգէքան) Աստուծոյ կը բողոքեմ. Աստուծմէ զատ բողոքելու չկայ, ձայն բարձրացուցած չանապատի.

مشتکی (միշտգիր, ս. ակնկալել էն. իգ. մշտգիա). 1. գանգատող, բողոքող. 2. բողոքարկու (որ պատճառած գործուածքը մեզի կ'ըլլայ) մեզի մշտգիր բողոքարկու. բողոքարկուի հանգամանքով.

مشتمل (միշտմիլ, ս. ներառել էն. իգ. մշտմիլա). 1. պարունակող, բովանդակող. 2. (միշտմիլ) բովանդակուած, պարունակեալ. մշտմիլներ (միշտմիլուի) պարունակեալը. առանձին մը մէջ գտնուած առարկաները.

مشته (միշտէ, պ. աղաչել. մուշտա). 1. կաւափ. 2. կոճ (գնուածի եւայլն). 3. պղինձէ թաս.

مشتهی، شتهی (միշտէհի, ս. ախորժել էն. յգ. մշտէհիյեան) 1. փափաքուած, ընտիր 2. ախորժելի, ախորժաբեր, փափաքուած բաներ

مشهر (միշտէհիր, ս. յայտնել էն. իգ. օշտէհիր). անուանի, նշանաւոր,

مشتبه (միշտէպիհ ս. տարակուսելի էն) կասկածելի, տարակուսելի (հմմ. մշկուկ)

مشتاق (միշտուգ, ս. ցանկալ էն). 1. ցանկացող. 2. կարօտացած կարօտակէզ ! – ցանկալ, կարօտնալ. ալի – կարօտով, կարօտակէզ.

مشتبك (միշտէպկէբ. ս. միանալ էն). վանգակաձեւ հիւսուած.

مشتد (միշտէտատ ս. ուժգնանալ էն). ուժգնացած, ծանրացած. ալ – ուժգնանալ, ծանրանալ.

مشترا، مشتری (միշտէրա, ս. ուրիշէն). գնուած. մալ իրտա գնուած ապրանք (հկ. մեալ իրտա).

مشترك (միշտէրէք, ս. միանալ էն. իգ. մշտէրքա) 1. հաւարակաց. դուռ – միջնորմ. գոյ – միջնորմ. մշտրք միզանի համամասնական. غير مشترك الميزان համամասնական. فصل مشترك կողմ. اصغر مشترك ջրջ փոքրագոյն համարակ յայտարար. اعظم قاسم مشترك մեծագոյն համարակ բաժանարար, մասն. اصغر مشترك փոքրագոյն համարակ բազմապատիկ. المنفذ مشترك (միշտէրէք քիւլէնֆաս) շտկիչ. 2. (միշտէրքիք) 1. ընկերացող, մասնակից, գործակից (հմմ. مشترك فاعل մեզապակից, գործակից). (شرك جرم). مشترك (միշտէրքէն) ընկերակցաբար, ընկերոջի, ի միասին.

مشتری (միշտէրի, ս. ուրիշէն). 1. գնող. գնորդ. 2. յաճախորդ. مشترين كرام ազնիւ յաճախորդներ 3. Աքսմազդ. Լուսնթագ. (հմմ. قاضي قلك سعد بخر). 4. (միշտէրա) ս. մշտրա).

مشتعل (միշտէ՛իլ, ս. հրահրել էն. իգ. մշտէա). 1. բռնկած, բորբքած. 2. գիւրավառ. مشتعل مواد գիւրավառ նիւթեր. ալ – բորբոքիլ, բռնկիլ.

مشدود (մէշտուտ, ա. ած էն). կապուած. (հմմ. جمغلاغی باغ (بوغ)).

مشرذم (միշէրզէմ, ա. առիշրմ էն). կտոր կտոր եղած, բզկտուած

مشرب (մէշրէպ, ա. պրս էն. յգ. պարիս). բնաւորութիւն. բնաւորութիւն. մշրպ խիճ թեթեւասրտոյ. մշրպ ապիչ քաց (կին ևայլն).

مشربه (մէշրէպէ, ա. պրս էն. յգ. պարիս. աղաւս. մաշրապիա, մոշրուպա) ըմպանակ, ջրաման (մետաղէ).

مشرح միշէրրիհ, ա. ըշրհ էն. յգ. պարիս). 1. անդամազննիչ, անդամահատ. 2. (միշէրրահ) անդամահատել, անդամահատեալ։

مشراط، مشرط (միշրատ, ա. տրհ վիրաբժկն. կտրող։

مشرف (միշրիֆ. ա. աիրֆ էն). 1. մտ. ակող. խրաֆ մշրֆ կրճտնելու մծտ. 2. (միշէրրէֆ, ըշրֆ էն) փառաւորեալ. մեծարուած. գլխաւոր ոմն ոնուն ոնշիդ ապրիք մնալ. ոնշ ալ – պատուաւոր, փառաւորուիլ. 3. միշէրրիֆ) պատուաւոր, պատուավ։

مشرق (մէշրըգ, ա. շրգ էն յգ. պարիս). արեւելք. հմմ. شرق, կոնսթանդնոպոլսեցիք ոնուն ոնշ – ա, ը – առեւելեան (հմմ. شرقین). (մէշրըգէն) արեւելք և արեւմուտք։

مشرك (միշրիք, ա. էիրհ էն. յգ. պարիս). բազմաստուածեան։

مشروب (մէշրուպ, ա. պրս էն). 1. խմուած 2. ըմպելի. مشروبات ըմպելիք. խմելիք. مشروبات و مأكولات ուտելիք և խմելիք (հմմ. يه‌جك و چك‌يه)։

مشروح (մէշրուհ, ա. շրհ էն. յգ. պարիս). բացատրուած. مشروحه بروژ (պէրվէժհի մէշրուհ) բատ

مشد (միշտ էն). 1. ամրացնող. 2. օրէնք) ծանրացուցիչ. ոդդա մշդա պահ ոշ ծանրացուցիչ պարագաներ. 3. (միշէտտէտ) ամրացած. հաստատուն. մշդա ոնի հաստատուն չէնք 4. աստկացած 5 (քեր. թէշտիտ) կրկնակ ունեցող (գիր) օր. (ددد مشدد حرف)։ (տե՛ս مشدد)։

مشدد (միշտէտ, ա. ըշդ էն). հաստատուն. թեւամբը նշանառուր՝ անուանի։

مشدی (միշտիհի, ա. ոիշտի էն). 1. ցանկացող. 2. սխորժող. 3. (միշտիհա) ա. ոշտի։

مشه (մէշտ, ա. ոշտ էն. ձմերանոց (տուն), ձմրան բոյն)։

مشجر (մէշճէր, ա. ըշճ էն). 1. ծառ բուսնելու տեղ, ծառաստան. 2. (միշէճճէր, ըշճէր էն. ճիւղաւորուած. (հմմ. ولد ولد)։

مشجره (մէշճէրէ, ա. ըշճ էն. յգ. պարիս). անտառ, պուրակ ծառաստան. (հմմ. ورمان اورمان. قورولق)։

مشجوج (մէշճուճ ա. ըշճ էն). երեսը և գլուխը վիրաւորուած։

مشجوع (մէշճու՛, ա. ըշճ էն) քաջ զուրկեղ յաղթուած։

مشحون մէշհուն, ա. ոշհ էն). լիցուն, լի, սուրբ, սուրցուն. (հմմ. طولو ،پر ،مالی). مشحون قلبی սիրտը ապրախութեամբ սուրի։

مشخص (միշխխաս, ա. իշխէտ էն) 1. սնձնաւորեալ, մարմնացեալ. 2. ճանչցուած. 3. (բժշ.) ախտը ճանչցուած. 4. միշէխխըս). 5. անձնաւորող. մարմնաւորող. 6. ճանչցող. 7. ախտաճանաչ։

مشدد (միշէտտիտ, ա. ըշդ էն. յգ. պարիս). 1. աստկացուցիչ. աստկացնող. 2. (օրէնք) ծանրացուցիչ. ոդդա մշդա պահ ոշ ծանրացուցիչ պարագաներ. 3. (միշէտտէտ) ամրացած. հաստատուն. մշդա ոնի հաստատուն չէնք 4. աստկացած 5 (քեր. թէշտիտ) կրկնակ ունեցող (գիր) օր. (ددد مشدد حرف)։ (տե՛ս مشدد)։

Digitized by Google

բացատրելոյն. տես մշրոտ բացատրութիւն.

مشروط (մէշրուդ, ա. խրտ էն. իգ. մշրոտա). 1. պայմանաւորուած. պայմանագրուած. 2. սահմանագրական. ոչ մշրոտ ադրամ սահմանագրական կառավարութիւն. ոչ մշրոտ սահմանագրութիւն. ոչ մշրոտ սահմանագրասէր. ոչ մշրոտ առաջին տիրոջ կողմէ չծախուիլ պայմանաւորուած ժամանակագրերուն ձգուած կալուածն.

مشرع (մէշրու', ա. շրտ էն). 1. ուղիղ, ճամբայ. 2. ջուրի խողովակ.

مشروع (մէշրու', ա. շրտ էն. իգ. մշրոտա). օրինաւոր, օրինական. մշրոտ ոչ օրինաւոր պատճառ. ոչ մշրոտ օրինաւոր պատճառաբանութիւն. մշրոտ, անմշրոտ, ապօրէն. մշրոտութիւն.

مشط (մուշդ, ա.) սանր. (չմշ. շանի) ալիդ (մուշդիւլգատէլ վերնամասի) ձեռն. մուշդիւլգատէլ վերնամասի

مشعر (մուշ'իր, ա. յ ս էն) 1. ծանուցանող, գրաւոր յայտնող. 2. (մուշա''ար, չքեր էն) ուղեւանգատ.

مشعشع (մուշա'շա', ա. հշտ էն. իգ. մշտա) շքեղ, փայլուն, մեծադղրդ. կոչնդ. մշտա շքեղ հարսնիք մը

مشعع (մուշա''ա', ա.) ճաճանչաւոր, ճառագայթաձեւ.

مشعل (մէշ'ալ, մշտա մէշ'ալէ ա. մտա էն. յգ. մշտոլ. մշտա (մուշա'լէ) ջահ. (ազտ. մաշալա).

مشغله (մէշկալէ, ա. շգլ էն. յգ. (մշտոլ) զբաղում. մշտա մշտոլէ մեծ –

مشغوف (մէշղուֆ, ա. ղֆֆ էն). խելայեղ, մոլագար. մշտոֆիէ մոլագարութիւն, խելայեղութիւն.

مشغول (մէշկուլ, ա. շգլ էն). 1. զբաղած 2. զբաղուած (տուն, տեղ) – ու զբաղիլ (չմշ. ալ) (աշտղալ) մշտոլ ալ – զբաղիլ մշտոլէաթ – արտակարգ – նիներու կախուած չրթունքը.

مشفر (մէշֆէր, ա. յգ. մշտր) կենդանիներու կախուած չրթունքը.

مشفق (մուշֆիղ' ա. շգտ էն. իգ. մշտգա) գթած, գթած, գորովագութ. մշտգ ալ գթած չլլլր. ան – խանդակաթ, խանդաղատական. տես

مشفوع (մէշֆու', ա. հշտ էն). կալուածի մը բաժնետիրոջ գնելու իրաւունք ունեցած միւս մասերը. մշտոֆ (մէշֆուն պիհի) կալուածի մը բաժնետիրոջ ունեցած մասը.

مشق (մէշղ, ա.) 1. օրինակ. 2. վարժութիւն (գրի ևլն.) 1 – վարժութիւն ընել. դերձ – գեղագրութեան տետրակ. դերձ. մշտ ամմուրզարան.

مشقت (մէշղգաթ, ա. յգ. մշտ, մշտգաթ). նեղութիւն, տառապանք. մշտ – տառապիլ, նեղուիլ

مشقوق (մէշղուգ. ա. շգ էն). ճերկճերթ. մշտգ ալ մշտգուդ գիւրբինել (կենդ.) թաթախեր.

مشك (միշք. պ.) մուշկ մշտ (միշքպու) մշկեն, մշկասր, մշկսա (միշքին) մշկար մշկահոտ, մշկաբոյր.

مشكات (միշքեաթ, ա.) պատի խորշ.

مشكك (միշկէքքէք, ա. շկտ էն). տարակուսելի, կասկածելի.

مشكل (միշքիլ. ա. շկտ էն. իգ. մշտկա). 1. գժուար, գժուարին (չմշ. զոր, տշար, տշար). 2. գժուարութիւն, կնճիռ. գժուար գործ (յգ. մշտկլաթ) գժուարութիւնք. ու մշտկլ

դժուարութիւն մը ունենալով. 3. (մուշած. ստուգակայ բուլալ. ստուգակայ բուլալ. շէքքէլ նշանակել կ՚ունի). ձեւաւոր, ձեւաւորած, տեսակ. 4. վիթխարի, խոշոր և տձեւ. 5. պատկառելի (ծաղրական իմաստով 6. (միշէքքիլ) ձեւաղ, ձեւակերպող. կազմող. նմանչական դժուարահասկնալի. այլ – դժուարահասկնալութեամբ նկատելի (միշքիլիշա) դժուարահարթ, դժուարութիւնները լուծող. նմանչ – ‹նմանչ – դժուարանալ. յուզիչ (միշքիլ պէրէնտազ) դժուարութիւններուն յաղթող.

مشكور (մէշքիւր, ա. շքր էն. իգ. մշքուրէ) գոհ՝ութեան շնորհակալութեան արժանի մշկուր ըլլալ. Ջանքերնիդ պատկառելի, Աստուած վարձահատոյց ըլլայ.

مشكوك (մէշքիւք, ա. շք էն. իգ. մշքուքէ). տարակուսելի, կասկածելի. օր. (կրնայ մշկուք ըլլալ որ գալը տարակուսելի է). մշկուք (մշքիւքիլիհիվալ) կասկածելի մարդ.

مشول (միշվէլ, ա. շուլ էն) մեծ մանգաղ, գերանդի մշուլ (միշվէլիյէ ըզլքիլ) ‹ ‹ – գերանդաձեւ.

مشلح (մշլահ, թ.) տաբատակոկ, անթեւ տեսակ մը վերարկու.

مشمئز (միշէմէ՛զզ, ա. զէ էն). 1. արհամարհող, նեղացող. 2. զզուող. գարշող. (չմշ. նեղ՝ացող. (մտնոր, նեղ՝ացող)

مشمس (միշէմմէս, ա. շմս էն). արեւին փռուած, արեւին գրուած. մշմս (միշմիշ, ա.) ծիրան.

مشنف (միշէննէֆ, ա. շնֆ էն) օղ դրած, օղով զարդարուած

مشمع (միշէմմա՛ ա. շղ. մուշմպա) 1. մոմլաքօ 2 մոմլոր, մոմլոյս

مشمول (մէշմուլ, ա. շմլ էն). պարունակուած, բովանդակ

مشمول نظر التفات او مشمول نكاه ابتهاج او ...

مشوله (մէշմուլէ, ա.) գինի. (չմշ. մաշ, խր, շրաբ, (բառ)։

مشوم (մէշմում, ա. շմմ էն) 1. մուկ, կանխենի. (չմշ. մսկ, (բառ). 2. հոտոտուած. (չմշ. մշկլաքց)։

مشوار (միշվար, ա.) ընթացք. գործ (կէտ, շրջ, հալ, ճամբորդ) (չմշ. մշուար) կատարելու և ընթացքին մէջ

مشورت (մէշվէրէթ, ա. շուրէ էն). խորհրդակցութիւն, խորհուրդ. ‹ – խորհրդակցիլ։

مشوش (միշէվվէշ, ա. շուշ էն). 1. խառնակ, տարտամ, շլփոթ, խառնաշփոթ. յոյզ – շփոթ, տարտամ խօսք մը. իյուշ – խառնաշլփոթ գործ մը. մշուշ (միշէվվէշիյէթ) շփոթութիւն, խառնաշփոթութիւն, տարտամութիւն. 2. (միշէվվիշ) շփոթող, խառնաշփոթող, խառնակող։

مشوق (միշէվվիգ, ա. շուք էն. յգ. մշուքէն). 1. քաջալերող, քաջալերիչ. մշուք արուեստները քաջալերող. 2. դրդող, գրգիչ.

مشوك (միշէվվէք, ա. շուկ էն). փշոտ, փուշի պէս սուր։

مشهد (մշհէտ ա. շուհատ էն. յգ. մշհատնա). 1. նահատակութեան տեղ. 2. նահատակաց գերեզման. 3. (միշհիտ, նհատ էն) վկայ բերող։

مشير (մէշհէր, ա. շրհ էն). սուրհանդակ, ցուցմունդակ. ցոյց մշհր մեծ սուրհանդակ։

مشهق (միշհիգ, ա. շհկ էն). ներշնչող, ներշնչական (գնդեր).

Digitized by Google

مشهود (մէշհուտ, ա. شهادت էն. իգ. مشهوده). տեսնուած, տեսած. — او տեսնուիլ. օր. (مشهود دو چشم افتخارم) مشهود اولان — պարծանօք տեսայ). اولدی — مشهودات اقداماتی տեսնուած ձանքերը. مشهودات ինչ որ մէկը տեսած է. մէկու մը աչ-ուծները مشهوداتکزی یازدیکز տեսած ներնիդ գրեցէք։

مشهور (մէշհուր, ա. شهرت էն. իգ. مشهوره. յգ. مشاهیر، مشهورین). համբաւաւոր, անուանի, նշանաւոր. հռչակաւոր. (հմշ. آدلی صانلی، شهیر، بنام). غلط مشهور ընդունուած սխալ։

مشهوم (մէշհում, ա. شهامت էն) քաջ, արի, քաջարի, համարձակ սրտոտ. (հմշ. جرأتلی، یورکلی)։

مشؤوم (մէշում, ա. شأمت էն. ձախորդ. աղետաբեր, դժբախտ. یوم مشؤوم դժբախտ ձախորդ օր։

مشی (մէշի', ա. 1. քալել. երթալ 2. գնացք. مشی و حرکته غیر مقتدر քալելու և շարժելու անկարող. مشی عسکری զինուորական գնացք. (սխալ է مشیت عسکریه մէշիեթ)։

مشیئت (մէշիէ'թ. مشیت մէշիյեէթ. ա.) կամք. (հմշ. ارادة) مشیئت الهیه աստուածային կամք։

مشیب (մէշիպ, ա.) 1. ալեւորութիւն. մազերը ճերմկիլ. 2. ծերութիւն. (հմշ. اختیارلق، پیری)։

مشیخت (մէշէյխէթ, ա. شیخ էն). 1. շէյխութիւն. 2. իսլամ վանահայրութիւն. مشیخت اسلامیه — դենպետութիւն, շէյխիւլիսլամութիւն. باب مشیخت، باب مشیخت‌پناهی շէյխիւլիսլամի դուռ. — پناهی շէյխիւլիսլամական։

مشید (միւշէյյետ, ա. تشیید էն). ամրացնող, հաստատող, ամրապնդող. مشید ارکان دولت տէրութեան հիմերը հաստատող. 2. (միւշէյյէտ, իգ. مشیده) ամրացած, ամրակուռ, ամրակառոյց. قلعهٔ مشیده ամրակառոյց բերդ մը։

مشیر (միւշիր ա. اشارت էն. յգ. مشیران) 1. ցուցիչ. ցուցուցող. 2. հրամանատար. հրամատար. մարաջախտ. مشیرانه մարաջախտական. 3. مشیریت (միւշիրիյեէթ, ա.) مشیرلك հրամատարութիւն, մարաջախտութիւն։

مشیل (մըշըլ, թ.) մշիկ. مشیل مشیل اویومق մշիկ մշիկ քնանալ։

مشیمه (մէշիմէ, ա. յգ. مشائم، مشیم). 1. պլակենդի, ուղղի թաղանթ, տղընկեր (հմշ. صوك، دول یاتاغی). 2. արգանդ. օր. (کون طوغمه‌دن مشیمهٔ شبدن — نه‌لر طوغار — գիշերը արգանդէն ինչե՞ր կը ծնի) مشیمیه (մէշիմիյեէ ա.) [illegible]

مشین (մէշին, مشه մէշէ, թ.) ա. میشه (میشین)։

مص (մասս, ա.) ծծել. քամել. (հմշ. امه‌رك چکمك، اممك)։

مصائب (մէսաիպ, ա. եզ. مصیبت). مصائب دنیا աշխարհի փորձանքներ. اعظم مصائب մեծագոյն աղէտ։

مصاب (մուսապ. ա. اصابت էն. յգ. مصابین). 1. արկածեալ. 2. ենթակայ, բռնուած. 3. (բժշ.) դէպք (հիւանդութեան). قاج مصاب وار քանի՞ դէպք կայ. օր. (مصابنه معاونت ایتملی արկածեալներուն պէտք է օգնել)։

مصابرات (մուսապէրաթ, եզ. مصابره մուսապէրէ. ա. صبر էն). համբերութիւն. ا — համբերել. (հմշ. صبرا)։

مصابیح (մէսապիհ, ա. եզ. مصباح). مصابیح نجوم լուսաւոր աստղեր

مصاحب (միւսահիպ, ա. مصاحبت էն) 1. խօսակից. 2. թագաւորին խօսակիցը. 3. կայսեր մեծ ներքինիներէն իւրաքանչիւրը։

Digitized by Google

مصاحب (մուսահիպէք. مصاحبه մուսահիպէ. مصاحبلك մուսահիպլիք, ա. صحبت էն) խօսակցութիւն — طاتلی անոյշ — . ۱ — խօսակցիլ։

مصاحف (մէսահիֆ, ա. եզ. مصحف) شریفه-կուրանի օրինակներ

مصاد (մասատ, թ.) դանակի սրոց։

مصادر (մէսատիր, ա. եզ. مصدر) — مجرده պարզ աներեւոյթներ. مزیدیه — յաւելական աներեւոյթներ։

مصادره (մուսատէրէ, ա.) 1. յարքունիս գրաւել. 2. գրաւում. ۱ — գրաւել. اولنق — գրաւուիլ։

مصادف (մուսատիֆ, ա. مصادفه էն) հանդիպող. او — հանդիպիլ. انظار او — աչքի հանդիպիլ. օր. (مایسك بشنجی کوننه مصادف اولان جمعه کونی Մայիսին հինգին հանդիպող ուրբաթ օրը)։

مصادفه (մուսատէֆէ. مصادفت մուսատէֆէթ, ա. صدف էն) հանդիպիլ, պատահիլ, դիպիլ։

مصادقت (մուսատագաթ, ա. صدق է) 1. հաւատարմութիւն. 2. անկեղծութիւն. لسان — بیان անկեղծ լեզու. حسب المصادقه հաւատարմութ. հմր.

مصادمه (մուսատէմէ, ա. صدمه էն. յգ. مصادمات) 1. բաղխում. 2. ընդհարում (հմչ. چاتشمه، اوروشمه، چاتقه) 3. կռիւ, ճակատամարտ. ۱ — 1. բաղխիլ, ընդհարիլ. افکار — գաղափարաց փոխանակութիւն. واقع او — ընդհարում տեղի ունենալ։

مصارعه (միւսարէ'ա, ա. صرعه էն) ըմբշամարտութիւն.

مصارف (մէսարիֆ. مصارفات մէսարիֆաթ, ա. եզ. مصرف) ծախսեր. بیتیه — տան ծախք. راهیه — (սխալ գործ.) ճամբու ծախքեր։

مصاصه (մէսասա, ա.) նուակալ. — سمك նուակալ ձուկ։

مصاعب (մէսաիպ, ա. յգ. صعوبت) դժուարութիւնք. (صعوبات، مشکلات)

مصافات (մուսաֆաթ, ա. صفوت էն) անկեղծութիւն, անկեղծ սէր

مصافحه (մուսաֆէհա, ա. صفح է) իրարու ձեռքտալ, ձեռքսեղմել

مصال (մասալ, ա. թ. աղաւ. մէսէլ էն) 1. առասպել, պատմութիւն, հէքեաթ. 2. ռամ. խօսք. مصال قبیلندن իբր առասպել։

مصالبه (միւսալէպէ, ա. صلیب էն) խաչաձեւում։

مصالح (մէսալիհ, ա. եզ. مصلحت) գործեր. ارباب — գործի մարդիկ

مصالحه (միւսալէհա, ա. صلح էն) հաշտութիւն (հմչ. مسالمت، آسایش، صلح) مصالحهٔ عمومیه ընդհանուր հաշտութիւն. ۱ — عقد — կնքել։

مصاهرت (մուսահէրէթ, ա. صهر էն) խնամութիւն, խնամի ըլ.

مصابیح (միսապիհ, ա. յգ. مصباح) ճրագ, կանթեղ, ջահ (հմչ. چراغ، مشعله) السرور — ուրախութեան ջահ

مصبع (միւսապպա', ա. تصبیع էն. բուռ.) մատնաձեւ։

مصبوغ (մասպուղ, ա. صبغ էն) ներկուած (հմչ. بویالی، بویانمش)։

مصحح (մուսահհիհ, ա. تصحیح էն) 1. սրբագրիչ. کتاب، غزته-ی գրքի՝ լրագրի սրբագրիչ. لك — սրբագրչութիւն. 2.(մուսահհահ, իգ. مصححه) սրբագրուած. بر کتاب — սրբագրուած..

مصحف (մուսհաֆ, ա. յգ. مصاحف) 1. կուրան (աղաւ. մըսհաֆ) شریف — (հմչ. قرآن کریم) 2.(մուսահհաֆ. تصحیف էն) սխալ փոխուած։

Digitized by Google

مصحوب (մասիուպ, ա.) մէկուն առնուած, մէկուն տարուած, ընկերացած. ի – ընկերացած :

مصداق (մրսագ, ա. ըմսագ էն) հաստատուկ փաստ՝ խօսք :

مصدر (մասսար, ա. ըդսար էն. յգ. մսլրեր) սկզբնաւորը, սկզբնաւայր (հմմ. ռնբոյ, ինձ) 2. [քեր.] անեռնոյթ. տեսակ – միմոյ անեռնոյթ. ներ մեսկ – պարզ անեռնոյթ. ըդրդ ՚ցիւմ – եռապիր պարզ անեռնոյթ ըդրդ ՚ցիւմ – քառապիր պարզ անեռնոյթ. պէնդզը – յաւելական անեռնոյթ. ցնկերմ – ,ց – հասկ բայանուն. ֆքիմ – թեթեւ անեռնոյթ լեզի – թանձր անեռնոյթ. – յոմ բայանուն. ց – ,ց – անեռնոյթի. ց – ադատ անեռնոյթի մասնիկ. պէնդզը մասսարիյեէ) հին ատեն բանաւորութեամբ առնուած տուրքը. ըդրդ պէնդզը տուրքը գանձող պաշտօնեայ. ըդ – վերջացական գոյական. ըդրդ պէնդզը գոյականացուցիչ եէ :

مصدر (մուսսար, ա. ըդսար էն) ակռուած, յաւելուածանուական

مصدع (մուսսար', ա. ըդսար էն) 1. գլուխ ցաւեցնող. 2. (մուսսասս'ր) գլուխը ցաւած :

مصدق (մուսսարգ, ա. ըդսար էն. յգ. ռնբոյ) 1. վաւերացնող. 2. հաստատող. օր. (ըդսար ուլդուղնդ խոսէ ըդրդ ըդրդ ըդրդ հիւանդ ըդլլալը հաստատող ծանուցագիր է) 3. (մուսսագ) վաւերացուած, հաստատուած. ըդրդ – (մուսսագիլմուխապէր) վաւերացուած ծանուցագիր. ռամուդ ըդսար

مصر (մրսր, մրսրր, ա. յգ. ռնբոյ) 1. մեծ քաղաք (հմմ. ըդսարոյ, ռնբոյ ըդրդ) 2. եգիպտոս. 3. – ,գլուխ – ե-գիպտացորեն. 4. (մուսիրր. ռնբոյ էն) պնդող, յամառող. ռի – ,ռնբոյ (մուսիրէն) պնդելով, յամառելով. ռնբոյ (մրսրրը) եգիպտացի. ռնբոյ (մրսրի. իգ. ռնբոյ) 1. եգիպտական. 2. եգիպտացի. ռնբոյ (մրսրիեուն) եգիպտացիք

مصراع (մրսրա', ա. ռնբոյ էն. սե. է ռնբոյ յգ. ըդրդ ռնբոյ) 1. գուռին մէկ փեղկը. 2. առանաւորի կիսատող. ցիմ – երկրորդ կիսատող. 3. [քաւ.] պատեհնիկ. 4. խեցեմորթի տիպ :

مصرح (մուսարրահ, ա. ըդրդ էն) լուսաբանուած, բացորոշ. ըդրդ – ,ռնբոյ (մուսարրահէն) բացորոշ կերպով, բացորոշապէս. ռնբոյ ի բան բացորոշապէս յայտնել :

مصرف (մսարաճ, ա. ռնբ էն. յգ. ռնբոյ) ծախք. ու ռնբոյ տուն ծախք. ռնբոյ նոյ ճանապարհածախս (հմմ. ռնբոյրաճ) 2. (մուսարրիճ. ռնբոյ էն. բժշ.) 1. տարագարձ [գեղ] 2. [քեր.] խոնարհոյ :

مصروع (մսարու', ա. ռնբ էն. յգ. ռնբոյ) լուսնոտ. ռնբոյ լուսնոտութեամբ. օր. (ռնբոյ ռնբոյ) :

مصروف (մսարուճ, ա. ռնբ էն. իգ. ռնբոյ) 1. ծախսուած. ռնբոյ մալ ծախսուած գումարներ. 2. փոխուած, դարձուած. 3. ւատրեուած 4. շնորհուած. ռնբոյ նոյ շնորհուած ջանքերը. ռնբոյ ռնբոյ շնորհուած ջանքերը. Ձեր կողմէ շնորհուած ջանքերը :

مصطبر (մուղապրր, ա. յրեսէ էն) համբերող (հմմ. ռնբոյ, ռնբոյ)

مصطبه (մրղապէ, մսադապա, ա. յգ. ռնբոյ) նստատեղ, ձգաքազմոց, երկայն նստարան. ռնբոյ նշին ձգաքազմոցի վրայ նստող :

Digitized by Google

مصلا، مصلی (մուսալլա, ա. սլաէ էն) 1. աղօթատեղի. 2. مصلا طاشی տանի հանգստարան ։

مصلاق (մասլագ, թ. մսլաէն) 1. մըշտաբեր կենդանի տղբեր 2. փոքրիկ աւազան ։

مصلح (մուսլհի, ա. սլահ էն. իգ. مصلحه յգ. մսլահ) 1. հաշտարար. 2. բարեկործիչ, բարերար 3. [բժշ.] ամրացիչ, մեղմիչ [դեղ] այն – հաշտարար. ոսկեմսլահ տուր հաշտարար եղանակաւ ։

مصلحت (մասլահաթ; ա. սլահ էն. յգ. մսլահ) գործ. 1 – իմաստ գործ մը ունենալ կերպով կարգադրել. շտապ – քանդէտ չէմ – գործ կարգադրող

مصلحت‌گذار (մասլահաթկիւզար, պ.) օտար դեսպանաց գործակատար ։

مصلوب (մասլուպ, ա. սլիպ էն) 1. կախաւած. սլիպ ըմլել կախաւած ծրագործ. 2. (սլիպ էն) խաչաւած. խաչել սլիպ կախաւելով, խաչաւելով։

مصلی (մուսալլի, ա. սլաէ էն) 1. աղօթող. 2. նամազ կատարող. 3. (մուսալլա) տե՛ս մսլա ։

مصمم (միւսամմէմ, ա. մսմէ էն. իգ. مصممه) աստուգապէս որոշուած, մտադրուած մեծ մեծ գործեր ։

مصنع (մուսանիա, ա. սնիէ էն. իգ. مصنعه) 1. ճարտարութիւն շինուած. مصنع ٔگر ոչխարհագուն. 2. շինծու, կեղծ, արուեստակեալ ։

مصنف (մուսանիըֆ, ա. ֆնիէ յգ. ըֆմսնիֆ) 1. հեղինակ, յօրինիչ, մատենագիր. 2. (մուսանիֆ, յգ. ֆաըմսնիֆ) յօրինուած, երկասիրու-

مصطفی (մուսդաֆա. նմսսլ ա. նմսսլ էն) 1. ընտրեալ, քնտիր. 2. յատուկ անուն. ըֆմսսլ (մուսդաֆէվի. իգ. ոլֆմսսլ) 1. Մուհամմէտ մարգարէին յատուկ, մարգարէական. 2. քնտիր. ոլֆմսսլ ձկան քնտիր քարք ։

مصطلح (մուսդալահի, ա. ըլահ էն. յգ. մսլահ) 1. արուեստակեալ [բառ] 2. գիտական [բառ]։

مصعد (մրսաս, ա. ոսմ էն) վերելակ [սանահօս]։

مصعد (մրսաս, ա. ոսմ էն) 1. վերելացանօթ. 2. (միսաս) վերելակեալ [անգիկ] 3. (մուսաս) վերելացանօթով չոգիացած ։

مصغر (մուսաղղար, ա. ըֆսմ էն) 1. պզտիկցած. 2. [քեր.] նուազական, փաղաքշական (հմմ. ըֆսմ յա)

مصف (մէսաֆֆ, ա. յգ. մսֆ մէսաֆֆ) զինուորներուն կարգ շարուած դաշտը ։

مصفا (մուսաֆֆա, ա. ոլսմ էն. իգ. ոլմսֆ) զտուած. – ոև – ջուր ։

مصفات (մրսֆաթ, ա. ոսֆմ էն) 1. զտիչ գործիք (հմմ. ջէզոյ) 2. մաղատեակ գանկակը (անի ղըզմ) ։

مصفی (մուսաֆֆա, ա.) 1. ա. նմսսլ. 2. (մուսաֆֆի, ոլսմ էն. իգ. ոլսմ) զտիչ, մաքրող. ենկի ֆ – զտիչ ։

مصقال (մրսգալ, ա.մսքմ է) եղէգէ սուլիչ. ցմսիզ – սեղմ շարուած բանի

مصقله (մրսգալէ. նքմսս մրսգալ, ա. նքմ էն. յգ. նմսսլ . աղաւ. մասխալա) ողորկիչ յսկիչ գործիք. ցյսկիչ արհեստաւոր ։

مصل (մասլ, ա.) շիճ, արեան չրուտ մասը. ինի մսլ (մասլիլլէպէնի) շճուկ. նմսլ (մասլի, իգ. ոլսմսլ) շճային ոլսմսլ ծոմ շճային նիւթ, շճանիւթ ։

թիւն , հեղինակութիւն . օր . (بو نجه مصنفات مشهوره այսքան նշանաւոր երկեր)

مصنوع (մասնու՛ , ա. صنع էն) 1. շինուած. 2. առեղծուած, արարած. օր. (جناب حق صانع، بز مصنوعز Աստուած արարիչ է, մենք արարած ենք) 3. շինծու, կեղծ (հմչ. دوزمه، یاپمه، ساخته . յգ. مصنوعات 1. ճարտարարուեստ, շինուածք, կիտուածք. 2. կեղծ լուրեր

مصوت (մուսավվիթ, ա. تصویت էն) 1. ձայնաւոր, ձայնատու. 2. (մուսավվէթ) հնչուած .

مصور (մուսավվիր, ա. تصویر էն. իգ. مصوره) 1. կերպարանող, երեւակայող. 2. նկարագրող. 3. նկարագրիչ. 4. (մուսավվէր) նկարագրուած, երեւակայուած . 5. պատկերազարդ (رسملی) کتاب — պատկերազարդ գիրք:

مصوغ (մասուղ, ա. صوغ էն) ձուլուած, ձուլածոյ :

مصون (մասուն , ա. صیانت էն) 1. պահպանուած. 2. ապահով. 3. զերծ. օր. (حریت شخصیه تعرضدن مصوندر անհատական ազատութիւնը անբռնաբարելի է) — خستەلقدن հիւանդութենէ զերծ. مصونیت ապահովութիւն.

مصیب (մուսիպ, ա. اصابت էն. իգ. مصیبه) 1. նպատակին հասնող 2. ուղիղ, արդար. — رأی ուղիղ կարծիք — قرار արդար որոշում. حصهٔ مصیبه սեպհական արդար բաժին :

مصیبت (մուսիպէթ, ա. յգ. مصائب) 1. արկած, աղէտ, փորձանք 2. (թ. աղաւ. միւսիպէթ) անպիտան, գէշ. لی — ալէտաբեր, փորձանաւոր:

مصیر (մասիր, ա. صیرورت էն) յառաջ եկած՝ վազած տեղ. سریر شوکت مصیر վեհապետական գահ:

مصیف (մասէէֆ, ա. صیف էն) ամարանոց (հմչ. یازلق) :

مصیقل (մուսայգալ, ա. صیقل էն) յղկուած, փայլուն :

مضا (մազա, ա. مضاء، مضی էն) անցաւ. مضا ما مضا (մազամա մազա) անցածը անցաւ, անցածը մոռցուկ եղաւ (کچی اونوتالی، کچن کچدی) :

مضابط (մէզապիդ, ա. եզ. مضبطه) տեղեկագիրներ .

مضاد (մուզադդ, ա. مضاده էն) 1. հակառակ. 2. հակընդդէմ. — سم — անդ. եղեայ. داء زهره — հակափրփրիտական. مضاد تعفن (մուզադդի թէաֆֆուն) հականեխական. قولرا — ընդդէմ գօլերայի [դեղ] نزله — ընդդէմ հարբուխի.

مضاده (մուզադդէ, ա. ضد էն) հակառակութիւն , իրարու հակառակիլ (հմչ. مخالفت) :

مضار (մազարր, ա. յգ. مضرت ի. կը գործածուի նաեւ (مضرات) վնասներ. — دفع վնասները վանել :

مضارب (մուզարիպ, ա. مضاربه էն) 1. ծեծկուող, իրար ծեծող. 2. [օրէնք.] աշխատող ընկեր :

مضاربه (մուզարէպէ, ա. ضرب էն. յգ. مضاربات) 1. իրարու զարնել, զիրար ծեծել. 2. ծեծկռուք, կռիւ. օր (مباحثه مضاربه‌یه منجر اولدی վիճաբանութիւնը ծեծկռուքի յանգեցաւ) 3. [օրէնք.] մէկ կողմէ դրամագլուխ դնել, միւս կողմէ աշխատիլ. شرکت — գլխագրական ընկերութիւն .

مضارع (միւզարի՛, ա. مضارعت էն. քեր.) անորոշ ներկայ. مضارع صیغه‌سی ներկայ եղանակ مضارعت (միւզարաաթ) անորոշ ներկայութիւն حروف مضارعت անորոշ ներկայ շինող գրեր :

Digitized by Google

مضحف شخص խնգացնող՝ միմոս մարգ. ծաղրաշարժ խօսքեր ։ سوزنز –

مضحكة (մուզհիֆէ, ա. յգ. (مضحكات) 1. ծաղրածուքիւն. 2. կատակերգութիւն, զաւեշտ. ջրպլան Մօլիէռի կատակերգութիւնները. ج – կատակերգակ (հմմ. ج զոմպէզ)

مضر (մուզզիրր, ա. յիրար էն. իգ. مضرة) վնասագ, վնասակար. – صحت مضرة առողջութեան վնասակար, հակառողջական. كتاب – վնասակար գիրք

مضراب (մզրապ, ա. ضرب էն) հարիչ [երաժշտական գործիք] կնտնտոց. ايبدز چوق – ց ճպռտը լաւ ։

مضرب (մազրբ, ա. ضرب էն) զարնելու տեղ. خيام مضرب (մազրբի խրյայ) վրաններ զարնելու տեղ

مضرت (մազարրաբ՝, ա. ضرر էն. յգ. مضار, مضرات) վնաս. ايراث – ا – لی – վնասակար

مضروب (մազրուպ, ա. ضرب էն. իգ. مضروبه) 1. զարնուած. 2. (մազրուպուն քիհի) բազմապատկիչ. مضروب فيه (մազրուպուն ֆիհի) բազմապատկիչ. اصلی – արտադրիչ ։

مضرور (մազրուր, ա. ضرر էն) վնասուած (متضرر՝ տրուելոյն, ضرديده)

مضروس (մազրուս, ա. ضرس էն) հիւսուած. – چاه – հոր ։

مضطر (մուզդարր, ա. ضطرار էն) 1. ստիպուած. 2. ստիպուած ընդը վնասցած. قالق – ընդը վնալ, ստիպուիլ ։

مضطرب (մուզդարիպ, ա. ضطراب էն. իգ. مضطربه) տառապեալ, ընդուած – տառապիլ, ընդուիլ

مضعف (միզա'իֆ, ա. ضعيف էն) 1. կրկնապատկող. 2. (մուզա'ֆ) կրկնապատկուած ։

مضاعف (մուզա'ֆ, ա. իգ. مضاعفه) երկապատիկ, կրկին. ج [քեր.] արաբ. բառի մը սրմատին ի. և գ. գիրը նոյնասեռ եղող կամ կրկնակ ունեցող. مضاعف اصول կրկնատառութեամբ ։

مضاف (մուզաֆ, ա. ضافت էն. իգ. مضافه) 1. միացուած, կըցուած, յարակից. օր. (مضاف بغچه سنجاغ ոլան ցօղին նահանգին մէջ ա.ան) 2. [քեր.] յատկացեալ. اليه مضاف (մուզաֆ ունիլէյհ) 1. սեռական հոլով. 2. յատկացուցիչ. յգ. مضافات (միւզաֆաթ) յարակից մասեր (հմմ. զոյսե) ։

مضامين (մէզամին, ա. եզ. مضمون) իմաստներ. كلام – խօսքի –

مضايقه (միւզաեէզա, ա.) 1. նեղութիւն, անձկութիւն. 2. չբաւարարութիւն. գնաւ ըմ مضايقه գրամական նեղութիւն. كچكن – նեղուիլ ։

مضبطه (մազպաթա, ա. ضبط էն. յգ. ضبايط) 1. տեղեկագիր. 2. հանդրագիր, հանդրագրութիւն (հմմ. عضر عمر) مضبطه يا տեղեկագրուիլ ։

مضبوط (մազպուդ, ա. ضبط էն. իգ. مضبوطه) 1. տիրուած, գրաւուած. ه – بلاد գրաւուած քաղաքներ. 2. աթեանագրուած, գրուած (հմմ. سند) 3. միտք պահուած. مضبوطمدن միտքս պահած եմ. 4. կոկիկ. 5. պահպանուած. 6. ուսիւոփ. 7. որոշուած ։

مضجر (մուզճիր, ա. ضجار էն) 1. նեղացուցիչ. 2. տխուր, վշտահար. 3. (մէզճար) նեղուելիք տեղ

مضجعه (մէզճա', ա.) գերեզմանի (հմմ. مزار, قبر, خوابگاه ابدی)

مضحك (մուզհիֆ, ա. ضحاك էն) 1. ծաղրածու, խնգացնող, միմոս, կատակաբան. 2. ծաղրաշարժ. سوزنز – ծաղրաշարժ խօսքեր ։

Digitized by Google

مضغ (մազդ, ա.) ծամել (հմմ. ասկ. ճաքիչ ճտնուչ) ս-(մազդի) ծամողական

مضغوط (մազդուդ, ա. ենթ. հն) ճնշեալ, ճնդուն ։

مضمضة (մուզկա, ա.) ծամոց մը [մխս ևայլն] պատառ մը [մխս ևայլն]

مضل (մուխիլլ, ա. լսնվ հն) 1. մոլորեցուցիչ, մոլորեցնող. մոլորիչ. սխալ հկար մոլորեցնող գաղափար

مضمار (մրգմար, ա. յգ. ոյսնիս) ձիարշաւարան, սպասարէզ ։

مضمحل (մուզմէհիլլ, ա. լսնվ հ. աղաւ. միհմէհիլ) քնաջինջ եղած, կործանած. ս – քնաջինջ ըլլալ [տերութ. մը ևայլն] կործանիլ ։

مضمر (մուզմէր, ա. յսնվ հն) 1. ծածկուած, պահուած. 2. զօրութեամբ [տէր բայի] լռելեայն. ոյսնիս գաղ (յգ. տիրապես մուզմէրաք. սրտին մէջ պահուած գաղտնիքներ) 3. (մուզմիր) ծածկող, սիրտը պահող

مضموم (մազմում, ա. հսմ հն. յգ. ոյսնիս) 1. հօդրեալ, հօդրիւ ունեցող [գիր] ոյսնիս [թ] հօդրիւով միմ. 2. յաւելեալ, աւելցուած ։

مضمون (մազմուն, ա. ոյսնիս հն. յգ. ոյսնիս) 1. իմաստ, միտ բանի (հմմ. ոյս (ոյսնիս) لطافت مشحون – գեղեցիկ իմաստ. 2. ակնարկութիւն. 3. բովանդակութիւն (հմմ. ոյնդրանդ մի՛ն, ոյսնիս) 4. (օրէնք. նաև հն) իրը տուգանք վճարուած՝ վճարելի ։

مضمضة (մազմագա, ա.) ջուրը բերնին մէջ ցողուել ։

مضىٔ (մուզի՛, ա. սնվ հն. յգ. ոնիս) յոյս, լուսաստուե, լուսաւոր (հմմ. ոյսնիս ضياد، منير، منور . հկ. մնիս) օր. ولو مضى وجهي اولان معروض هيبه‌لرمز لسماء ծուխիւն. 2. դիտողութիւն. օր. ոյսնիս

րին դէմ գտնուած երեսը լուսաւոր՝ լոյս կ'ըլլայ 2. مضى (մէտա) ա. նոյնս ։

مضيع (մուզի՛, ա. ոնիս հն) կորսնցընող (غالب ايدن ، ضايع ايدن) ։

مضيق (մուզիզ, ա. ոնիս հն) 1. նեղցընող. 2. նեղ. 3. նեղող. 4. (մուզայեխ) կծկիչ, կծկող. 5. (մազիզ. تنكنا ضيق հն) նեղ տեղ (հմմ. ոյսնիս ، ոյսնիս حلوقم – փողոցեք. 6. գժուար. – ոյսնիս

مطابق (մուդապրզ, ա. նոյնս հն) 1. համաձայն, համաձայնող. 2. – قالق ، ոյսնիս : – յարմար (հմմ. موافق) ու համաձայնիլ, յարմարիլ ։

مطابقة (մուդապագաթ, ա. նոյնս հն) համաձայնութիւն. նոյնս – համաձայնութիւնը պայման է ։

مطاردة (մուդարէտէ, ա. նոյնս հն) պատերազմի մէջ իրարու վրայ յարձակիլ (հմմ. ոյսնիս) ։

مطاع (մուդա՛, ա. նոյնս հն) այն որուն կը հնազանդին, վեհապետ. – جهان աշխարհի հրամայող ։

مطاف (մէդաֆ, ա. նոյնս հն. նոյնս մուդաֆ) սուրբ տեղ որուն շուրջը կը գարձուի. նոյնս مطاف ։

مطال (մէդդալ, ա. նոյնս հն) պարտքին. վճարումը յետաձգող ։

مطالب (մէդալիպ, ա. հզ. مطلب) պահանջներ, պահանջումներ. օր. (در مطالبكز نه ايچون بو قدر پاره ايستيورسكز) ինչ են ձեր պահանջները՝ որ այսքան դրամ կը պահանջէք ։

مطالبه (մուդալէպէ, ա. նոյնս հն) պահանջ, պահանջում. ս – պահանջել. (յգ. مطالبات) օր. مطالبكز نه ايچون بو قدر پاره ايستيورسكز) նոյնս ։

مطالعه (մուդալէ՛ա, ա. նոյնս հն. յգ. مطالعات) 1. խորհրդածութիւն. 2. դիտողութիւն. օր.

Digitized by Google

(مطالعه‌كز نادر) իմ չ դիտողութիւն ու-
նիք) 3. ընթերցում. օր. (مطالعه فكرى
بسلر ընթերցումը միտքը կը սնուցանէ)
ارباب — ընթերցասէրք . օր. (شو آدمك
مطالعه‌سى چوقدر այս մարդը շատ կար-
դացած է) پرور — ընթերցասէր . ا —
խորհրդածել, ընթեռնուլ, վերծանել

مطاوع (մուղավի', ա. مطاوعت էն) 1. հնազանդ , հնազանդող. 2. [քեր.] կրաւորկերպ չէզոք. — فعل

مطاوعت (մուղավա'աթ, ա. طوع է) 1. հնազանդութիւն. 2. [քեր.] կրաւորակերպ չէզոքութիւն. فعل مطاوعت կրաւորակերպ չէզոք բայ. ا — հնազանդիլ (հմմ. اطاعت) ։

مطاوله (մուղավէլէ , ա. طول էն) պայմանաժամը երկարել՝

مطايا (մէղաեա, ա. եզ. مطيه) جهانى — աշխարհի գրաստները՝ մարդիկ

مطايبه (մուղաեէպէ , ա. طيب էն. յգ. مطايبات) կատակաբանութիւն, զուարճաբանութիւն. ا — ։

مطبخ (մադպախ, ա. طبخ էն. յգ. مطابخ ապա. մուղվազ) խոհանոց. عامرهٔ همايون — կայսերական — ։

مطبعه (մադպա'ա, ա. طبع էն. յգ. مطابع) տպարան. عامرهٔ — կառավարական տպարան. جى — տպարանապետ. جيلق — տպարանապետութ.

مطبوخ (մադպուխ, ա. طبخ էն) 1. եփուած. — طعام եփուած կերակուր. 2. բուսախաշ [դեղ] ։

مطبوع (մադպու', ա. طبع էն. իգ. مطبوعه) 1. տպեալ, տպագրուած (հմմ. باصلمش) كتاب — տպեալ գիրք. 2. արտահաճոյ, հաճոյալիք , սիրուն, գեղեցիկ. قامت — սիրուն հա-
սակ. (յգ. مطبوعات) մամուլ . مطبوعات
عثمانيه Օսմանեան մամուլը . — ادارهٔسى
մամլոյ վարչութիւն. مطبوعات نظامنامه‌سى
մամլոյ օրէնք. داخليه — ներքին մամուլ

مطبق (մուղպըգ, ա. اطباق էն) տեւական. جاه — տեւական ջերմ

مطحون (մադհուն, ա. طحن էն) աղացուած , մանրուած . حبوبات مطحونه աղացուած արմտիք ։

مطر (մաղար, ա. յգ. امطار) անձրեւ (հմմ. باران، ياغمور) ։

مطرا مطرى، (մուղարրա, ա. اطرا էն) թարմ (հմմ. تازه، ترى، طراولى) ساز — զովարար, զովացուցիչ ։

مطراباز (մասրապազ , թ. ապաւ. مطراقباز) 1. վաճառակ, կրկնավաճառ, ածան գնող եւ սուղ ծախող, սուղպազ. 2. խաբեբայ. ق! — կրկնավաճառութիւն, վաճառականութիւն. 2. խաբեբայութիւն ։

مطراق (մաղրագ, ա. مطرق էն) 1. դաւազան. 2. (սրախաղութեան) փորձասուր. باز — սրախաղաց ։

مطران (մուղրան, ա.) 1. եպիսկոպոս. 2. առաջնորդ ։

مطرب (մուղրիպ, ա.) 1. երգեցիկ, երգիչ. 2. երգեցիկ թռչուն — زوالى հէգ երգող թռչնիկը ։

مطرد (մուղդարրs, ա. اطراد էն. իգ. مطرده) միօրինակ . قاعدهٔ مطرده ընդհանուր՝ միօրինակ կանոն. امثلهٔ — արաբ. բայերուն. ժամանակներուն, եղանակներուն ամբողջութեամբ խոնարհումը (հկ. امثلهٔ مختلفه) مطرداً (մուղդարրsէն) միօրինակ ։

مطرز (մուղարրէզ , ա. تطريز էն) զարդարուած , եզերքները բանուած (հմմ. كنارى ايشلمه‌لى) ։

Digitized by Google

مطرق (մդրագ. ածբռա մդրագա, ա. մդրագ էն) 1. մուրճ. 2. գաւազան. 3. թակ. ոյ-ածբռա (մդրագագէն)

مطروح (մադրուհ, ա. երդ էն) 1. նետուած (հմմ. آفکنده) 2. հաստատուած, գրուած, որոշուած [տուրք] 3. հիմը գրուած, հիմնարկէքը եղած. 5. [թուա.] փաքր թիւ, քառանալի. ուս – (մադրուհուլնսիճի) ժէծ թիւ

مطرود (մադրուտ, ա. դրթ էն. յգ. մադրդուդ) վռնտուած, վտարուած. – ընտեր գպրոցէն վտարուած. ցուդրթ (մադրուտիյէք) վտարում։

مطروش (մադրուշ, ա. ջիւ էն. սխ. գործ.) ածիլուած, ան. մօրուս (հմմ. կնիւ ،تراشیده)։

مطره (մադարէ, ա.) 1. կաշիէ խոշոր ջրաման. 2. [քիմ.] ապակեփող, երկայնափող սրուակ. ջ – կապաւաններուն ջրկիրը։

مطعوم (մադ'ում, ա. թթ էն. յգ. մաթոմ) 1. կերուած. ջաւելի

مطعون (մադ'ուն, ա. ղթ էն) 1. պարսաւուած, գրոմուած. 2. պարսաւելի, եպերելի. 3. (ոյ) ժանտախտէ բռնուած. ւ ոփ մաթոմ ժանտախտէ մեռնիլ։

مطفی (մուդմի, ա. ևթ էն) 1. մարող (հմմ. ،خونین) 2. (մուդմա, մադմի) մարած (հմմ. ،خونین)։

مطقب (մադգապ, թ. ադաա. մաթխապ) ա. ،قشه։

مطلا ،طلی (մուդալա, ա. ալթ էն) ոսկեզօծ, ոսկեզօծեալ։

مطلب (մադլէպ, ա. ալթ էն. յգ. մալաթ) 1. պահանջում, պահանջ. 2. նպատակ. 3. խնդիր, հարցում, վճռոյ, վճռաւոյ. ի – յապահովի, վճռա-

مطلسم (մուդալսէմ, ա. ալմթ էն) 1. յուռութուած. 2. մոգական հոմա մաթոմ ۀնڈیدر մոգական գոնձ մը։

مطلع (մադլա', ա. ջլթ էն. յգ. մաթալ) 1. ծագելու տեղ, Արեւելք. 2. ծագում. 3. առաջին տուն քնարերգական բանաստեղծութեան. – հոսն քնարերգի մը առաջին տունին յաջորդող փայլուն տունը. 4. (մուդալի'. էլթա էն) վերահասու, տեղեակ. ու – վերահասու ըլլ. տեղեկանալ

مطلق (մուդլագ, ա. ալաթ էն. թգ. մաթոմ) 1. բացարձակ. հոմա մաթոմ բացարձակ միապետութիւն. 2. ընդհանուր, վերացական. – անս վերացական՝ վերացեալ գոյական. ևոնան – ատենաձրձակ (հմմ. باشی بوش ،غیرمقید) – ջնաթ Աստուած՝ Հաստիչ ամէնուրեք. – ջնաթ (նահիճ մուդլագ) արտաքին մէջ ժխտական կատարեալ անցեալ. 3. անպատճառ, ամէն պարագայի մէջ (հմմ. حال هیچ) – վկալ լիազօր փոխանորդ. մաթոմ (մուդլագա) անպատճառ, ամէն պարագայի մէջ. **مطلقیت** (մուդլագդյէք) բացարձակութիւն

مطلقه (մուդալագա, ա. ջաթլ էն. յգ. մաթլաթ) արձակուած կին օր. (ոյ-ածբռա մաթոմ ևոնան .. կինն է)

مطلوب (մադլուպ, ա. պլթ էն. թգ. մաթլուպ յգ. մաթալիպ، մաթլուպաթ) 1. պահանջուած, ուզուած. 2. պահանջ, առնելիք. 3. պահանջէ. 4. ուզած, պահանջում. նպատակ. ոյ-ածբռա, ոյ-ածբռա – պահանջուածին պէս, ըստ արժանւոյն պահանջուածներ պահանջէ (հմմ. ،دیون پرداخت)։

مطمئن (մուդմէ'ինն, ա. ևնթոնո էն. թգ. մութմէին) հանգիստ, ապահով, վստահ. ի – յապահովի, վստա-

Digitized by Google

հոգեբար, հանգստօրէն. ու – ապահով՝ վստահ՝ հանգիստ ըլլալ։

մամ (մադամի, ա. մամ էն. ապաս. մամիմի) տե՛ս – (մադամի ճագար) ակռատակետ, տեղջանք. օր. մամի ընել – գոհունակ արտով. մամեր (մադամեր) անուշահոտութիւններ , բուրմունք. մամեր (մադամէպէն) 1. հոգածութեան առարկայ ըլլալով. 2. հանգիստ կերպով ։

մամոր (մադմուր, ա. մամ էն.) թաղուած. ոյոմամոր 1. գետնափոր, մառան՝ շտեմարան. 2. գերեզման (հմմ. յոր, գերեզման ու նաև՝ ծոմամոր անհետացնել, քնաջինջ ըլլալ։

մամոս (մադմուս, ա. մամ էն) աչքը վէրքէն կուրացած.

մամոց (մադմու'օա, ա. մամ էն) ագահօրէն. փափաքուած ։

մամտան (մուդաճդան, ա. ճամտան էն. իգ. ճամտան չգիտեմ, ճամտան, ճմտան) (մտածել) օր. (տեղ մը) զուրկ մնալ ։

մամտոլ (մուդաճդոլ, ա. ճամտան էն. իգ. ճամտան) 1. երկարուած, երկայնքնեցուցուած. 2. ընդարձակ (հմմ. մասին) պատկ. – ընդարձակ գիրք մը ։

մամոյ (մավվի, ա. մի էն. իգ. ոյոմամ) ծալլուած. ՚ոյոմամ (մադվիյէն) 1. ծալլուած ըլլալով. 2. առկեալ, ներփակեալ, ներփակ ։ գրեթէ ՚ի– ցնծալի առեղկափրը ներփակ մնաուցանել ։

մամեր (մուդաճիճիր, ա. յամեր էն. իգ. ոյոմամեր 1. մաքրող. 2. (մուդաճիճէր) մաքրուած. 3. մաքուր, սուրբ. ոյոմամեր ճնոյ Մուհամմետ Մարգարէին գամբարանը. – գլուխ մաքուր սիրտ ։

մամոր (մադիարա, մրդիարէ. ապաս. ոյոմամոր էն) կաշեի ջրասին ։

մամեր (մուդայեիպ, ա. մեյեր էն) 1. անուշահոտութիւններ բուրող. 2. (մուդայեէպ) անուշահոտութիւններ քսուած, բուրեցուած. 3. ախտի – գոհունակ արտով. մամեր (մուդայեէպաթ) անուշահոտութիւն , բուրմունք. ՚ոյմամեր (մուդայեէպէն) 1. հոգածութեան առարկայ ըլլալով. 2. հանգիստ կերպով ։

մամեց (մուդի', ա. մամեր էն. իգ. ոյոմամեր) 1. հնազանդ (հմմ. հնազանդ, հպատակ) 2. հպատակ (հմմ. հնազանդ) խաղաղ ապրող (ժողովուրդ) ոյոմամեր ՚ի՛ալ խաղաղ ժողովուրդ ։

մամեր (մադդյեէ, ա. յամեր էն. իգ. ոյոմամեր) հեծանելիք . հեծնելու կենդանի (հմմ. մասին) օր. (հմմ. մասին) ոյոմամեր՝ կոչ ՚ի՛ալ մարդ՝ հեծանելիքով կը քալէ) ոյոմամեր – հեծանելիք վարող, ձիավոր ։

մամեր (մէզալիմ, ա. զալիմ էն. իգ. մամեր) հարստահարութիւն, զուլումներ

մամեր (մուզահիր, ա. զահիր էն) 1. ձեռնտու , օգնական. տե՛ս զահիր կնոջ տիպար նախատիպ. 2. (մէզահիր, ա. զահիր) ։

մամերէր (մուզահիրէթ, ա. զահիր էն) օգնութիւն, թիկունք (հմմ. մասին) ոյոմամերէր՝ օգնել, թիկունք ըլլալ

մամուր (մազրուճ, ա. զրճ էն) 1. ամանի մէջ դրուած. 2. ներփակեալ. 3. պարունակութիւն. 4. ներքին, մէջ. մամուր ՚ի՛ալ տե՛ս մէջը և գործը, ներքինը և արտաքինը. մամուր ներփակեալ, ներփակ ։ մամուր ՚ի՛սալ

մամեր (մուզաճճէր, ա.) 1. յաղթական, յաղթող. 2. յաղթած. ու – յաղթել. ՚ի՛ալ 1. յաղթելով. 2.

Digitized by Google

յաջողակ. مظفریت (մուզաֆֆէրիյէթ) յաղթանակ, յաղթութ. ـنه (մուզաֆֆէրանէ) յաղթութեամբ, յաղթականն

مظلف (մուզալլէֆ, ա.) սմբակաւոր, կճղակաւոր (հմչ. طرناقلی) :

مظلل (մուզալլէլ, ա. تظلیل էն) հովանաւոր, ստուերոտ, շուք. طریق- (դարիգը մուզալլէլ) շուք ճամբայ

مظلم (մուզլիմ, ա. اظلام էն. իգ. مظلمه) 1. մութ, խաւար, մթին (հմչ. قارانلق، تاریك) 2. սև, ձախորդ :

مظلمه (մազլէմէ, ա. ظلم էն. յգ. مظالم) ա. ظلم .

مظلوم (մազլում, ա. ظلم էն. իգ. مظلومه յգ. مظلومین) 1. հարստահարուած 2. բռնաբարուած 3. հեզ, հեզիկ, սուսիկ. 4. անմեղ. ـنه - հեզօրէն, հեզիկ. مظلومیت (մազլումիյէթ) 1. հարստահարութիւն. 2. հեզութիւն 3. անմեղութիւն (հմչ. معصومیت) :

مظله (մէզըլլէ, ա. ظل էն) սուէ շինուած վրան .

مظنون (մազնուն, ա. ظن էն. իգ. مظنونه յգ. مظنونات) 1. կարծուած. او - կարծուիլ. օր. (بوکون کلمسی مظنوندر կը կարծուի թէ այսօր կուգայ) 2. կասկածելի. 3. - علیه - (մազնունուն ալէյհ. իգ. علیها - երկու. مظنون علیهما յգ. مظنون علیهم (մազնուն ալէյհիմ) ամբաստանեալ. مظنونیت (մազնունիյէթ) ամբաստանութիւն

مظنه (մէզաննէ, ա. ظن էն. ոփ. է մէզաննէ) 1. կասկածելի մարդ. مظنهٔ سوء կասկածելի, չար, չարակամ. مظنهٔ خیر բարի. բարեգործ. 2. սուրբ կարծուած մարդիկ. مظنهٔ کرامت սուրբ կարծուած մարդոցմէ, սուրբերէն .

مظهر (մազհար, ա. ظهور էն. յգ. مظاهر) 1. ծագման՝ երևման վայր. օր. (مظهر انوار الهیه Աստուածային լուսոյ ծագման վայրը) 2. արժանի (հմչ. نائل) التفات - մեծարանաց արժանի. او - արժանանալ, արժանի ըլ. - یت (մազհարիյէթ) արժանացում, արժանաւորութիւն (հմչ. نائلیت) :

مع (մա՛, ա.) գործիականի նախդիր. المنونیه - գոհութեամբ. التأسف - (մաէթթէէսսիւֆ) ցաւօք, ցաւօք սրտի. زیادة - (մազիյադէթիհի) չափէ աւելի, չափազանց. الکراهه - (մաէլքէրահէ) ակամայ. فائض - առկոում. ذلك - (մաղալիք), هذا - (մահազա), مافیه - (մա՛մաֆիհ) այսու ամենայնիւ, այսու հանդերձ. معا (մա՛էն) ի միասին, մէկ տեղ. معه (մահու) անոր հետ մէկտեղ. مفعول معه (մէֆուլունմահու) գործիական. հոլով

معا، معی (մէ՛ա, ա. յգ. امعاء) աղիք. معای ارزق (باغرصاق، باغرساق) կապտաղիք. معائی (մէա՛ի. իգ. معائیه) աղիքի, աղեաց. علت معائیه աղիքի ...

معابد (մէ՛աբիդ, ա. յգ. معبد) տաճարներ, աղօթատեղիներ - شریفه սուրբ տաճարներ, սրբավայրեր

معابر (մէ՛աբիր, ա. عبور էն. յգ. معبر) 1. ճամբաներ, ուղիներ. 2. կամուրջներ. - طرق و (դուրուգ ու մէաբիր) ուղիներ և կամուրջներ :

معاتب (մու՛աթէպ, ա. معاتبه էն) 1. յանդիմանուած. 2. յանդիմանելի, յանդիմանութեան արժանի. طوتلمق - յանդիմանութեան արժանի յանցաւոր նկատուիլ. 3. (մուաթիպ) յանդիմանող, յանցաւոր նկատող:

معاتبه (մու՛աթէպէ, ա. عتاب էն) յանդիմանութիւն, սաստ,

Digitized by Google

معاذر (մէ'ազհր. չդիր معاذر ա. եզ. معذور, (معذرت) չքմեղանք, պատճառաբանութիւնք. ։ معاذر درمیان، չդիր պատճառաբանութիւն մէջ բերել ։

معاذره (մու'ազրէ, ա. عذر էն) չքմեղել և ներում խնդրել ։

معار (մու'ար, ա. عاریة էն) փոխ տրուած առարկայ ։

معارض (մուարրզ, ա. معارضة էն. երկտ. معارضين) 1. հակառակող, հակառակորդ (հմմ. مخالف) 2. քննադատութիւն. 3 վիճաբեր (հմմ. مجادل) ։

معارضه (մու'արազա, ա. عرض էն. յգ. معارضات ագաւ. մարազա) 1. հակառակութիւն. 2. վէճ, կռիւ. 3. քննադատութիւն ։ ا منع ن – պատասխանատուութեան պէտք չտեսնել. օր. (برلدی وبرلر قرار وبرمه دن معارضه یه قضاء إلا حق لا يرد) ։ – կռուիլ, վիճիլ. ج – معارضات, կռուաբեր ։

معارف (մէ'արիֆ, ա. եզ. معرفة տես. է մուարիֆ) 1. գիտութիւն, ուսմունք. 2. կրթութիւն. զնի – կրթական նախարար. نظارت عمومیه – معلم جلیله հանրային կրթութեան նախարարութիւն. – مجلس կրթական ժողով. – خادم կրթութեան պաշտօնեայ. – قضیهٔ معتنابهامی կրթութեան կարևոր հարցը. رئیس – ուսումնասէր, կրթասէր. معارفپرور – կրթասիրական. معارفپروری կրթասիրական զգացումներ ։

معافه (մուաէֆէ, ա. عفو էն) ծանօթութիւն. օր. (معارفه‌سیله آلمق یوقدر) անոր հետ ծանօթութիւն չունիմ ։ ا – ծանօթանալ ։

معاركه (մու'արէֆէ, ա.) պատերազմ, կռիւ (հմմ. جنگ ،محاربه) ։

معاز (մէ'աս, ա. عود էն) 1. վերադարձ. 2. վերադառնալու տեղ յաւիտենականութիւն. 3. յարութիւն. – یوم یارتلمه (հմմ. قیامت یوم) օր ։

معاذات (մու'ասաթ, ա. ادانه մու'ասաբ պրակ. գործ. عادات էն) փոխադարձ թշնամութիւն (հմմ. عداوت) օր. (معاذاتا بو جمعیتی ده‌ره‌سی مفرق کلمه‌لرك مابینلرنده اولان بنای اتحاد) ։

معادل (մու'ադիլ, ա. عدل էն) 1. համազօրութիւն. 2. հաւասարութիւն. عدد ‘معادل թուաբանական հաւասարութիւն. معادله درجه بیرنجی առաջին աստիճանի հաւասարութիւն معادله درجه ایکنجی երկրորդ աստիճանի հաւասարութիւն. معادله لو یوکسك ունծանօթուլ հաւասարութիւն ։

معادن (մէ'ադին, ա. եզ. معدن) հանքային վերստուգութիւն. կտիկ – հանքաբանական վարժարան. – علم معادن հանքաբանութիւն. – یه (جیوانك مکتبی) մեռած կենդանիներ. یمجی – մեռած կենդանին հանքեր ։

معاذ (մէ'ազ, ա. عوذ էն) ապաստան, ապաւէն, ապաստանարան (հմմ. ملجأ ،ماوی ،ملاذ) معاذ الله (մէ'ազ Allահու թէալա) Աստուած մի' արասցէ, Աստուած չքմեղ (հմմ. خودانگرده ،خدانکرده) ։

Digitized by Google

معاش (մա'աշ, ա. մեշ էն. յգ. մաշատներ) 1. ապրուստ, կեանք. 2. թոշակ, ամսական, ամսաթոշակ. غلامك – ից մեշէ – ամսական կապել՝ յատկացնել. صوص – յատկացուած կապուած թոշակ մեշակ ձեզ հանգստաթոշակ. نشانلوك (զիւղ մա'աչէյն) երկակենցաղ անհետ մեշատներ

معاشر (մու'աշիր, ա. մեշրեթ էն) բարեկենցաղ :

معاشرت (մու'աշէրէթ, ա. մեշրեթ էն) կենակցութիւն. – حسن բարեկենցաղութիւն. – فن՝ اصول՝ կենակցաբանութիւն. ! – կենակցիլ :

معاشقه (մուաշագա, ա. գշէ էն) սիրաբանութիւն. ! – հրաբուխ սիրահարիլ, սիրաբռնիլ :

معاصاة (մու'ասաբ, ա. մեսիյան էն) ապստամբութիւն :

معاصر (մու'ասըր, ա. յգ. մեսրեյն) արդի, ժամանակակից. ادبای – մեսրեյ ժամանակակից գրագէտներ :

معاصرت (մու'ասարէթ, ա. մեսրէն) ժամանակակից ըլլալ :

معاصی (մէ'ասը, ա. եզ. մեսիյէ) 1. մեղքեր. – ارتکاب մեղքեր գործել. 2. (մու'ասը, մեսաղա էն) ապստամբող (հմմ. عاصی, սերքիշ, մեսաղա) :

معاف (մու'աֆ, ա. մեաֆաթ էն. պէտք էր ըլլայ. عافی մեաֆի ծիշդը մաֆուվ) ! ներուած. 2. ազատ, զերծ (հմմ. بری, մուսթեսնա, مستثنی, մաֆու) – ویرکیدن – տուրքէ ազատ. خدمت عسکریه دن معافیت զինուորական ծառայութենէ զերծ

معافات (մու'աֆաթ, ա. մեաֆաթ էն) 1. ներել. 2. զերծ կացուցանել

معاقبت (մուազագաթէ, ա. մեաղիպէթ էն) 1. հետեւիլ, տանջել. 2. պատժել (հմմ. اجازا, էմրէ, جزا) :

معاقد (մուազգրս, ա. մեաղիտ էն) պայման՝ գաշինք կնքող. مقاعدون (մուազգրսէյն) երկուստեք կնքող :

معاقده (մուազագաէ, ա. մեաղէտ էն) երկուստեք պայման կնքել :

معالجه (մու'ալէճէ, ա. մեաղէճէթ, علاج էն. յգ. معالجات) գէղ (հմմ. علاج, դաւա) ! – գեղ՝ դարման ընել (հմմ. مداوات, իլաճ, علاج) :

معالی (մէ'ալի, ա. եզ. մեալաթ) 1. բարձրութիւնք, մեծութիւնք. 2. փառքեր. 3. բարձր գաղափարներ. – ادراك بارձր գաղափարներ հասկնալ – عالی – բարձր. – کستر – փառասէր. معالی منقبت բարձրահայեր. – بلند بارձր գաղափարներու տէր մարդիկ :

معامله (մուամէլէ, ա. մեալ էն. յգ. معاملات) 1. գործողութիւն. – سیئه՝ պաշտօնական գործողութիւն 2. վարմունք. – حسن լաւ վարմունք. – بد գէշ վարմունք, անարգանք. 3. ձեռնհասութիւն. – بدی՝ արձանագրութեան ձեռնհասութիւն. 4. գործառնութիւն. – بنجاه՝ առևտրական գործառնութիւն. – جی – վաշխառու (հմմ. جیجه, جیلك) – վաշխառուհի

معانند (մու'անիս, ա. մեանէտ էն) յարմար (հմմ. عناند, մեանէտ) :

معاندت (մու'անէէթ, ա. մեանէտ էն) յարմարութիւն (հմմ. عناند) :

معانق (մու'անըգ, ա. մեանէգ էն) ողջագուրող :

معانقه (մուանագագա, ա. մեանգէ էն) ողջագուրանք. ! – ողջագուրուիլ (հմմ. قلمیون بوینه کیرمك)

معانی (մէ'անի, ա. եզ. մեաղ) իմաստներ. – بیلمك՝ իմաստի կը նայուի. – ، – علم համամայնութիւն և պերճախօսութիւն :

Digitized by Google

معاودت (մու'ավէտէթ, ա. օդատ էն) վերադարձ (հմմ. կնգ. دكرى) ۱ – (عودت) վերադառնալ ։

معاوضه (մու'ավազա, ա. օվոս էն) փոխանակութիւն (հմմ. دكيش) մթերք, ապրանք (طوقوش) ՙ معاوضة (մուավազաթէն), մթերել – փոխանակութեամբ ։

معاون (մու'ավին, ա. օդոն էն. իգ. معاونة) 1. օգնական. 2. օժանդակ. 3. տէր. معاون بدر-ان օրէնքի փոխանօրէնն. معاونه عسكر օժանդակ զօրք. معاونه اقبال օժանդակ բայեր. معاونت دولت شورای պետական խորհրդոյ օգնական[որ յետոյ անդամ կ'ընտրուի]

معاونت (մուավէնէթ, ա. օվոն էն. յգ. معاونات) 1. օգնութիւն, ձեռնտուութիւն. 2. օժանդակութ. ۱ – مدید معاونتهان ձեռք կարկառել ۱ – معاونتده بولنمق, ۱ – օգնել, օժանդակել. مادی – նիւթական օժանդակութիւն.

معاهد (մու'ահիտ, ա. ահատ էն) գաշնակից, դաշնադիր. ایکی معاهد երկու դաշնակից տէրութիւնք

معاهده (մուահիէտ, ա. ահատ էն. յգ. معاهدات) դաշնակցութիւն. ۱ – դաշնակցիլ. معاهدات دوامیه դաշնակցութիւն կնքել. معاهدات تجاریه առեւտրական դաշնադրութիւնք. – հոմ դաշնագիր, դաշնագրութիւն ։

معایب (մէ'աիպ. սիոս մէաիպ, ա. եղ. عيب) պակասներ արարք, մեղք. ۱ عطف ر شی معایبدن ծածկել զանց ընել զեղծ. معایبلی գործ ։

معایده (մու'աեէտ, ա. ատ էն) պարտաւորութիւն. بولنمق – փոխադարձ շնորհաւորութիւն կատարել. کونی – փոխադարձ շնորհաւորութեան օր։

معاینه (մուաեէնէ, ա. այն էն. յգ. معاينات) 1. զննութիւն. 2. քննութիւն. طبیب ـ բժշկական քննութիւն. خانه – դարմանատուն. – ـچی – մարդ որ քննիչ. 1. զննիչ. 2. քննիչ ։

معبد (մա'պէտ, ա. ապատ էն. յգ. معابد) աղօթատեղի, տաճար ։

معبر (մապէր, ա. ապոր էն. յգ. معابر) 1. անցք, ճամբայ, ուղի. 2. (مناسبتلر معبر էն) երազ մեկնող ։

معبود (մապուտ, ա. ապատ էն. իգ. معبوده) 1. պաշտելի. 2. Աստուած. 3. չաստուած. حقیقی – ճշմարիտ Աստուած. معبوده չաստուածուհի ։

معتاد (մութատ, ա. ատատ էն. իգ. معتاده) 1. սովորած. 2. սովորական. 3. սովորութիւն. ور (معتادم دکلدر սովորութիւն չունիմ, չեմ գործածեր) ـی – սովորական, օրական – ـر (պէրմութատ) սովորաբար, ըստ սովորութեան, սովորականին համաձայն

معتبر (մու'թէպէր, ա. ապատ էն. իգ. معتبره. յգ. معتبران) 1. պատուաւոր. ان – ـجاردن ՙجاردن ՙ պատուաւոր վաճառականներէն՝ վաճառական. 2. յարգելի, ժեծարգ. ذوات ـه – յարգելի անձնաւորութիւնք. 3. երեւելի. ور (زندانلرده معتبر اولمق այն տեղի երեւելիներէն է) 4. ընդունելի, վաւերական. ور (سند معتبر بر شیء այս մուրհակը վաւերական է) 5. յարգի. ور (معتبر بر شیء صحت یوق այս յարգի բան չկայ) ։

معتدل (մու'թէտիլ, ա. ատատ էն. իգ. معتدله) 1. բարեխառն. اقلیم – هوا – բարեխառն օդ. حریت – ـقیم կլիմայ. 2. չափաւոր. قومی فرقه – չափաւոր ազատական կուսակցութ.

Digitized by Google

3. [ընդգ.] չէզոք. ան – բարեխառնութեամբ, չափաւորութեամբ ։

معتدى (մու'թեդի, ա. ուժգնութեան) ուժգնացող, ուժգնագործ ։

معتذر (մու'թեզիր, ա. ուրացման) չբժկողմ, ուրացող ։

معترض (մու'թերրզ, ա. հակառակութեան) 1. հակառակող, ընդդիմախօս. 2. բողոքող. 3. քննադատող. 4. [օրէնք.] ընդդիմադիր [ի բացակայութեան տեղոյն գործին գէմ բողոքարկու] ։ – (մուքերրզուն ալէյհ) ընդդիմակաց [ի բացակայութեան գործը շահող] ։ – (մու'թերրզա) հակակիր. ◆ – ՚ալե մի՛ջանկաւ նախագասութիւն ։

معترف (մու'թերիֆ, ա. խոստովանութեան) 1. խոստովանող. – ալ – խոստովանիլ (հմմ. ա اقرار, اعتراف) ։ 2. (մուքերէֆ) խոստովանեալ ։

معتزل (մու'թզիլ, ա. հերձուածոց) հերձուածողական. ~ մզհեբ (մուքեզիլէ) հերձուածողներու խումբ մը ։

معتزم (մուքեզիմ, ա. հաստատակամութեան) մեկնող, գացող (ձեռնարկի) ։

معتسف (մու'թեսիֆ, ա. ճանապարհորդութեան) կեղեքող, հարստահարիչ. ~ ութեան հարստահարական ։

معتصم (մութեսիմ, ա. պաշտպանութեան) 1. ձեռքով բռնող. 2. մեղքերէ զգուշացող. ~ ութեամբ ձեռքով բռնելով ։

معتق (մութաք, ա. ազատութեան) ձերբազատ արձակեալ [գերի] ։

معتقد (մու'թեգիտ, ա. հաւատալիքի) 1. հաւատացող, հաւատացեալ. 2. (մուքեգատ) հաւատացուած. (յգ. معتقدات) հաւատալիքներ ։

معتكف (մութէքիֆ, ա. ապաշխարութեան) 1. առանձնացող, մենակեաց. 2. ճգնող, ճգնաւոր ։

معتل (մու'թէլլ, ա. հիւանդութեան) 1. հիւանդ, ախտաւոր 2. [քեր.] արաբ. արմատի մը մէջ հնչունի ը ւ ց գերբերէն ունեցող. ~ ալ – առաջին գիրը հնչունի ը ւ ց գերբերէն ունեցող. ~ ալ – առաջին գիրը հնչունի ը ւ ց գերբերէն ունեցող. ~ ալ – երկրորդ գիրը հնչունի ը ւ ց գերբերէն ունեցող. ~ ալ – երկրորդ գիրը հնչունի ը ւ ց գերբերէն ունեցող. ~ ալ – երկրորդ գիրը հնչունի ը ւ ց գերբերէն ունեցող ։

معتمد (մու'թէմիտ, ա. վստահութեան) 1. վստահող. 2. (մու'թէմէտ) վստահելի. դեսպան – վստահելի անձ մը (հմմ. امين) ալե – (մուքէմէտուն ալէյհ) վստահելի անձ (հմմ. امين) ։

معتنى (մութէնա, ա. հոգածութեան) կարեւոր, ուշագրութեան արժանի (հմմ. مهم, اهتيلى) – ալ – չատ կարեւոր գործ մը. ◆ – (մուքէնապիհ. իգ. հնութեան) ա. قضية ։

معتوق (մաթուգ, ա. հնութեան, հին էն. իգ. հնացած) ազատագրեալ, ձերբազատեալ (գերի) ։

معتوه (մաթուհ, ա. տկարամտութեան, յիմարութեան (հմմ. عته, գաղձուկ) ։

معجب (մու'ճիպ, մու'ճճիպ, ա. զարմանալի, հրաշալի (հմմ. عجيب, اعجاب) զարմացնող, զարմանալի. – իլ զարմանալի գործ ։

معجز (մուճիզ, ա. յաղթել էն) 1. տկարացնող. 2. աքսանչելի. – եան, եաւ, նմ աքսանչելի, հրաշալի, քան քսանչելացրող. եան قرآن աքսանչելացրող հրաշք կուրան ։

معجز (մուաճճիզ, ա. հնչեալ էն) տապալող, կացուցիչ, ներկայացուցիչ, տապալուկ պատճառող, գլուխ ցաւցընող. ան – գլխացաւութ., տապալուկ

معجزه (մուճիզէ, ա.) հրաշք (հմշ. كرامت) յգ. معجزات հրաշալիքներ, հրաշալիք, հրաշքներ։

معجل (մուաճճէլ, ա. تعجيل էն) 1. փութացուած. 2. կանխիկ (հմշ. پشين ، پيشين . հկ. مؤجل) – مهر կանխիկ վճարուած օժիտ [առն կողմէ] ՚ معجلە (մուաճճէլէ) 1. փութով, փութանակի 2 կանխիկ վճար (մուաճճէլէ) պետական կալուածներէն կամ վաքըֆներէն կանխիկ առնուած գումար

معجم (մուճէմ, ա. اعجام էն. իգ. معجمە) կէտաւոր գիր (հկ. مهمل) جيم معجمە կէտաւոր ճիմ. – چ‌ار كيتاوور գիրերը հաշուի առնուելով գրուած արիթմ (հմշ. چ‌ار جوهر چ‌ار ، چ‌ار)

معجون (մա՚ճուն, ա. عجن էն) 1. շաղուած, շաղախուած. 2. մորգ, շողաք 3. խիւս 4. ապակեգործի խիւս. 5. խիւս անուշ. قيوچجى معجونى քարասինկ. 6. [բժշ.] կտաւ. ճոմ – մորգով ծեփել, մորգել։

معد (մու՚ատս, ա. اعداد էն) 1. պատրաստուած, նախապատրաստուած. 2. առհմանուած. للاستملاك – (մուատսթիլիսթիղլալ) վարձու տրուելու համար առհմանուած. 3. (մուիտս) պատրաստող, նախապատրաստող։

معدل (մու՚ատսիլ, ա. تعديل էն) 1. չափաւորող. 2. բարեփոխող. 3. բարեխառնող. 4. (մու՚ատսէլ) չափաւորեալ. 5. բարեփոխեալ. معدل ءامە (մատէի մուատսէլէ) բարեփոխեալ յօդուածը. النهار والليل – ، النهار – (մուատսիլիւճճիար. մուատսիլ իւլ լէյլ վէճճէիար) գիշերահաւասարի գիծ։

معدلت (մատէլէթ, ա. تعديلت էն) արդարութիւն. ١ – اجراى عدالت դարուելիքին ի գործ գնել. – پاپ معدلتخانەسى դարուելիքանի դուռ, կայսերական պալատ. وايه – արդար, արդարացաւոր كستر – արդարակորով. قرار – յարար Պոլիս Օսմանեան տէրութեան մայրաքաղաք

معدن (մա՚էճ, ա. ج. معادن) 1. հանք (հմշ. كان) 2. մետաղ. 3. աղբիւր (հմշ. منبع) կոյր – բնածին. 4. մետաղային. – شبه մետաղակերպ. – صوى հանքային ջուր. ج – 1. հանքագործ. 2. հանքարան. 3. հանքային ճարտարագէտ. جيلج – հանքագործութիւն. 2. հանքային ճարտարագիտութիւն. معدن (մա՚էճի, ա. اغ. منيە) 1. հանքային. 2. հանքարանային. 3. հանքագէտ. 4. մետաղեայ, մետաղային (յգ. معدنيات (մաէճիյաթ) հանքային մարմիններ

معدود (մա՚տուտ, ա. عدد էն. իգ. معدودە) 1. թուեալ, թուուած 2. թուելի. 3. համարուած. 4. թուական ածականի մը հետ գոնուած գոյական. – نا ، – غير անթիւ, անհամար (հմշ. بيشمار ، بيعد(لايعد) – ات) համբանքով գնուելիք ապրանքներ։

معدوم (մա՚տում, ա. عدم էն) անգոյ, չկայ, չգոյ. օր. (العدوم كالمعدوم) (էճճմաիրիւէլմատում – հագուազբէտը չգոյի պէս) الجناح – (մատումիլճէճմահ) անթեւ. التوى – (մատումիւթթիւվէյճ) անթերթ [ծառիկ] الثمر – (մատումիլ քէմ) անբերան. الرأس – (մատումիւրէս) անգլուխ. معدومية (մատումիյէթ) չգոյութիւն. معدومية الرأس անգլխութիւն.

معدوى (միտէվի, ա. իգ. معدية) 1. աստիճքային. يە معدە ءاغرىسى աստիճքային հիւանդ. 2. աստիճքի օգտակար. օր. (معدوى بر علاج

Digitized by Google

1. առիթ, հանգամ. 2. տեղ (հմշ. مقام) ոտքերը – շնորհակալութեան առիթ, իբր շնորհակալութեան (հմշ. ոտքերը مقام)

معرف (մուարրէֆ, ա. ձայն էն. իգ. معرفة) 1. պրոշեակ (հմ. ոգի). 2. բացատրական. տես – պրոշեակ անուն պէս – (մուարրէֆպիլլահ) Ալ յօգուտ պրոշեակ բան. 3. (մուարրիֆ) 1. պրոշիչ, ուսուցիչ. 2. բացատրող։

معرفت (մա'րիֆէթ, ա. ոգի էն. յգ. معارف) 1. գիտութիւն. 2. ուսում. 3. արուեստ. 4. ճարտարութիւն. 5. միջոց (հմշ. وسائط، وسيلة) معرفة الله Աստուածային գիտութիւն. պետք (մարիֆէթ փէյտա) ուսումնասիրել. معرفتنا هاها! ուսումնասիրէ տէր իմ. – ոչ ուսումնասէր. ձայն – ուսումնասիրութիւն ևն – 1. գիտուն 2. ճարտար

معرفه (մարիֆէ, ա. ոգի էն. քեր.) արար. որոշեալ բան (ոգի)։

معرق (մուարրիգ, ա. ձայն էն.) քրտնեցնող, քրտնեցնող [դեղ]։

معركه (մարէքէ, ա. ձրէ էն) 1. պատերազմի գաշտ (հմշ. میدان حرب) 2. պատերազմ (սխ. է յոյզ معركه)։

معروض (մա'ռուզ, ա. ձրս էն) 1. [փոքրէն մեծ] յայտնուած, պարզուած. 2. խնդիրը որ ոտքերը բնդ. խնդիրը ասած է ար, վեհափառ [նախարարներուն կ'ըսուի] ոտքերը բարձրաստիճան [մեծ եպարքոսին կ'ըսուի] ոտքերը (շէյխ իւլ իսլամին կ'ըսուի) ոտքերը (նախկին եպարքոսներուն) ոտքերը (կրօնապետներուն կողմէ առ մեծ եպարքոս) ոտքերը (կրօնապետներուն կողմէ առ նախկին մեծ

معزه (միռէ, ա. յգ. معجزات) քրտնութիւն. – ապտակ. – զարմանք. – ոտքերը – զարմանքի ընդհանուր. նուագ – զարմանքեղ [նախ. معجزه]։

معزب (մուզիպ, ա. պնձ էն) 1. նեղ. դիր, նեղացնող. թշնամի – նեղացնող մարդ մը 2. (մուզզիպ) տանջող 3. (մուզզէպ) նեղուած, տանջուած

معذرت (մազէրէթ ճիշդը մազրէթ է ա. ձրս էն. յգ. معاذير) 1. թողութիւն, անուղղակրութիւն. 2. պատճառ, պատճառաբանութիւն, չքմեղանք. ոտքերը պատճառ ուներ. նալ. 1 – պան չքմեղել. ոտքերը – օրինաւոր պատճառաբանութիւն։

معذور (մազուր, ա. ձրս էն) անմեղապիր, անմեղապրելի. – կորսուած – ճշմարիտ անմեղադիր համարել, չմեղադրել. տես – անմեղադրութիւն։

معذار (միզար, ա. յգ. معاذير) վրանգոյր (հմշ. ոտք, ճաք)։

معرى، معرا (մուարրա, ա. ոգրած է) 1. մերկ. 2. զերծ – ոտքերը կրթութենէ զերծ, անկրթի։

معراج (միրաճ, ա. ճգրջ էն. յգ. معارج) 1. սանդուխ (հմշ. نردبان، ոգնդան) 2. համբարձում, յարութիւն. տես – ، – شب յարութեան գիշեր. տես ծրտ – ճարութիւն Քս.ի

معرب (մուարրէպ, ա. պրձ էն) 1. արաբացուած. 2. (մուրիպ) նշանաւոր գրքի մը վերլծումը պարունակող գիրք. 3. (մուրէպ) հոլովուած, հոլովելի (հմ. ոգն) յգ. տրբ (մուրէպաթ) հոլովելի բառեր։

معرض (մուրիզ, ա. ոգիլ էն) 1. երես դարձնող (հմշ. یوزچورن) 2. (մարազ. ճիշդը մարըզ է. ոգբ էն)

Եղարգոոաց) 3. ներկայացուած, մատուցուած. օր.) مسئله ذات عاليلرينه معروضدر (խնդիրը Ձեզ ներկայացուած՝ մատուցուած է. معروضه تفصيلات յայտնուած՝ պարզուած մանրամասնութիւնները. — بروجه (պէրվէճհի մարուզ) յայտնըւածին պէս, ինչպէս որ յայտնուեցաւ. المعروض (էլմարուզ) հաւասարներու միջև իբր մակդիր կը գործածուի. մեծայարգ տէր. 4. ենթակայ, դէմ դրուած. — روزكاره հովին ենթակայ. — لامبه‌يه լամբարին դէմ դրուած. յգ. معروضات խնդիրք, յայտարարութիւն, ըսելիք [փոքրէն մեծին] օր. (معروضاتم وار) խնդիրք մը՝ յայտարարութ. մը ունիմ)

معروف (մարուֆ, ա. عرفان էն. իգ. معروفه) 1. գիտցուած. 2. ծանօթ. — هركسه հանրածանօթ. 3. իսլամական կրօնքով ընդունելի. امر بالمعروف (էմրպիլմարուֆ) այս տեսակ հրաման. 4. պարգև, շնորհ (հմշ. انعام. احسان) — اهل շնորհաց տէր ։

معز (մուիզզ, ա. اعزاز էն) 1. մեծարող, պատուող. հիւրասէր. 2. (մազ, ա.) այծ. معز برى վայրի այծ ։

معزرون (մազէրուն, ա. բուս) գոմձակ [թուփ] ։

معزز (մուազզէզ, ա. تعزيز էն) 1. մեծարեալ, մեծարելի. 2. սիրելի. — وطن սիրելի հայրենիք. ـاً մեծարանօք. — برذات — անձնաւորութ. մը

معزول (մազուլ, ա. عزل էն. յգ. معزولين) 1. պաշտօնանկ, հրաժարեցուցեալ. معزوليندن هراժարեցուցեալ պաշտօնեայ. 2. անպաշտօն. ـاً — անպաշտօն ըլլալով, իբր պաշտօնանկ. معزوليت (մազուլիյէթ) 1. պաշտօնանկութիւն. 2. անպաշտօնութիւն. معاشى — պաշտօնանկութեան ամսական

معزى (մազի, ա.) պապաջուն. صوت معزى պապաջունի ձայն ։

معسرت (մասէրէթ, ա. عسرت էն) դժուարութիւն (مشكلات) ։

معسكر (մուասքէր, ա.) բանակեալ, բանակատեղի (հմշ. اردوگاه)

معسل (մուասսէլ, ա. հմշ. تعسيل է) մեղրոտ, մեղրաթաթախ ։

معشار (միշար, ա.) մէկ տասներորդ (հմշ. عشر էօշիւր, իւշր) ։

معشر (մաշէր, ա. عشره էն. յգ. معاشر) 1. խումբ (ժողովրդեան) 2. (մուաշշիր, تعشير էն) տասանորդ հաւաքիչ. 3. (մուաշշէր) մէկ տասներորդը առնուած. 4. [երկչ.] տասնանկիւն ։

معشوش (մաշուշ, ա. عش էն) նիհար՝ նիհարակազմ մարդ ։

معشوق (մաշուգ, ա. عشق էն. յգ. معشوقين، معشوقان) սիրեցեալ, սիրելի, տարփածու. عاشق ايله معشوق սիրահարը և սիրուհին. معشوقه սիրուհի. معشوقيت սիրահարութիւն ։

معص (մէաս, ա. բժշ.) կծկմնացաւ [ոտունքի ... այլն] ։

معصار (միսար. معصر միսար, ա. عصاره էն) մամուլ, ճնշող մեքենայ

معصره (մասէրէ, ա. عصاره էն) 1. խաղող քամելու տակառ. 2. (միսարէ) մամուլ, ճնշող մեքենայ ։

معصم (միսամ, ա. عصمت էն) դաստակ (հմշ. بيلك) ։

معصور (մասուր, ա. عصاره էն) մըզուած, քամուած (հիւթ ։)

معصوم (մասում, ա. عصمت էն. իգ. معصومه յգ. معصومين) 1. անմեղ 2. մանուկ, երախայ. — معصوميت، ـلق անմեղութիւն, անպարտութիւն ։

Digitized by Google

معاصيت (մասրեէթ, ա. عصيت էն. յգ. معاصى) 1. մեղք (հմմ. կնահ, ի՛մ) 2. ապստամբութ. անհնազանդութ.

معاملات (մու՛զիլաթ, ա.) գործարին գործեր, ծախը և կարևոր խնդիրներ (հգ. մծթո անեգութ.) օր. (տղաներս մշտ մտած معاملات ծախը և կարևոր գործերով զբաղած է) :

معطر (մու՛ադդար, ա. عطر էն) անուշաբոյր, անուշահոտ. – ساز او – անուշահոտ ընել :

معطس (մու՛ադդըս, ա. عطس էն. բժշ.) փռնգիչ, փռնգցնող :

معطش (մուադդըշ, ա. عطش էն) ծարաւցնող, պապակիչ :

معطل (մուադդալ, ա. عطل էն) 1. անգործ, գաւառակ. օր. (– ևլոմոդօդ անգործ՝ գաւառակ պէտք չէ մնալ) 2. անգործածելի. կոմոդ – անգործածելի կազացք մը. 3. անմշակ, լքաւած. օր. (Ակրը معطل անմշակ ատտ մը) 4. (մուադդըլ) անգործածելի դարձնող. ես – անզգայացնող. 5. անգործածելի (օրէնք և այլն) :

معطوف (մա՛դուֆ, ա. عطف էն. իգ. معطوفه) 1. դարձուած, յարեալ. ու – դարձուիլ, յարիլ. կոչնդ معطوف اولسه طرف هانكى ايچ قيصه نصل قولم اولسه دوրդ դարձուի՝ յարի. 2. վերագրեալ 3. յետս դարձուած, վերադարձուած. օր. (ղաթթօ معطوف ալնիե ջոզոլ կայսըդ ես վերադարձուի) 4. չորկաւոյ կապուած բառ. علیه معطوف (մադուֆուն ալէյհի) չորկապով կապուած երկրորդ բառը علیه معطوف այի معطوف

معطی (մու՛դի, ա. عطا էն) 1. տուող. 2. (մուդա) տրուած. – նուռ (մուդա սէնէե) տրուած մուրհակը

معظم (մու՛ազզամ, ա. عظيم էն. իգ. معظمه) 1. մեծազօր. Ճմծա معظمه دولت عثمانيه Oսմանեան մեծազօր տէրութ. 2. մեծ. معظمه دول մեծ տէրութիւնք. معظمه ملت մեծ ազգ. յգ. معظمات (մուազզամաթ) կարևոր՝ մեծ գործեր. معظمات امور այի մեծ գործերով զբաղած է :

معفو (մա՛ֆուվ, ա. عفو էն) 1. ներուած, ներելի. օր. (դ – قباحتكز յանցանքներդ ներելի է՝ ներուած է) 2. զերծ, ազատ. օր. (գօռ ویركدن տուրքէ ազատ. ախ. է մաֆ) :

معقب (մուազզըպ, ա. عقيب էն) 1. հետապնդող, հալածող [գործ մը] 2. (մուազզապ) հետապնդուած :

معقد (մու՛ազզաս, ա. عقد էն. գրկ.) խրթին, խրթնաբանութիւն ունեցող՝ ճապաղ. معقد كلام – խօսք :

معقود (մա՛զուս, ա. عقد էն. իգ. معقوده) 1. կապուած. 2. կընքուած. معقوده ՚ալաքա կնքուած պայմանագրութիւն . 3. կազմուած, գործադրուած. – مجلس գումարուած ժողով

معقول (մա՛զուլ, ա. عقل էն. իգ. معقوله. յգ. معقولات) 1. բանաւոր, խելացի, տրամաբանական. յօրբանեաւոր՝ խելացի խօսք. 2. իմացական, իմաստասիրական. علوم معقوله իմացական գիտութիւնք. معقول غير անխելք, անտրամաբան [խօսք] յգ. معقولات իմացական գիտութիւնք, իմաստասիրական ուսուցիներ. معقوليت բանաւորութիւն, խելացութիւն :

معكوس (մաֆհուս, ա. عكس էն. իգ. معكوسه) 1. շրջուած. – ծրոյ շրջուած կոն. 2. ցոլացած. 3. հակառակ, ձախորդ, ձախող, անյաջող. – طالع դժբաղտութիւն. 4. փոխա-

Digitized by Google

գործ, հակագործ. ⁂ معمار عادة هو كاتب معمار أستاذ كبير. ⁂ معمار خوتور معمار متناسب

معلا (մու'ալլա, ա. ալա էն) բարձր. ⁂ مقام معلا صادت բարձր եպարգոտությանն բարձր պաշտօնը. ⁂ يا معلا բարձրաստիճան.

معلات (մա'լաթ, ա. ալա էն. յգ. ալիաց) փառք, բարձրութիւն (առն. գործ. բայց յգ. ալիաց գործ.) :

معلق (մուալլագ, ա. ալեզ էն. իգ. ալեզա) 1. կախեալ, կախուած (հմմ. آصمق، آصيل) ⁂ ديوارده پوستين معلق վրայ կախուած. ⁂ عادة مجلسده معلق կախուած. 2. առկախ. ⁂ قالمق ده معلق կախ մնալ [գործ]. ⁂ معلق (մուալլագա, ա. յգ. ալեզաս) ⁂ معلق قصيده գեղափի մէջ կախուած նշանաւոր տուղ մը. ⁂ سبع معلقات (մուալլագաթի սէպ. սիս. է ասա ալեզաս) գեղափի մէջ կախուելու արժանացած եօթը տաղեր :

معلقة (միլագա, ա. ձլաէ էն վիր.) ունի معلقة միլակա :

معلم (մու'ալլիմ, ա. ալեմ էն. իգ. ալեմա ուսուցչուհի. յգ. ալեմաս) 1. ուսուցիչ, դաստուտու. 2. մարզիչ, կրթիչ. 3. (մուալլէմ) վարժ, կրթուած, մարզուած. ⁂ معلم دار (տարիւլ մուալլիմին) վարժապետանոց, ուսուցչանոց. ⁂ معلم ايله ուսուցչական մարմին՝ կազմ. ⁂ معلمه ուսուցչուհի. ⁂ معلمه (մու'ալլիմաթ, ա. եզ. ալա) ուսուցչուհիք. ⁂ معلملر دار (տարիւլմիալլիմաթ) իգական սեռի վարժապետանոց ⁂ معلملر جدولی ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց անուններուն ցանկը :

معلن (մուլին, ա. ալան էն) 1. յայտարարող, ծանուցանող. 2. գիտցնող. օր. (معلن ترفيع صنف ايتديكزكبى معلن مكتوب ـ կարգ փոխելդ գիտցնող ...) 3. (բժշ.) յառաջբերեալ. ⁂ معلن خستهلغك հիւանդութեան յառաջբերեալը :

معلول (մա'լուլ, ա. ալե էն. իգ. ալուա յգ. ալուլաթ) ախտաւոր, ցաւագար, հիւանդ. օր. (معلولاندن اولانلرى معلولات ايجلى հիւանդներուն պէտք է օգնել) ⁂ معلوليت (մալուլիյէթ) հիւանդութիւն, ցաւագարութ. ⁂ معلولياتناثى հիւանդութեան պատճառաբան :

معلوم (մա'լում, ա. ալմ էն. իգ. ալումա) 1. ծանօթ, յայտնի. 2. գիտցուած. ⁂ معلوم اعلام قبيلندن ծանօթը գիտցնել բսել է. 3. [քեր.] կրաւորական է գատ մեա բայերը, որոնց տէր բային յայտնի է. ⁂ معلوماتسز անծանօթ. ⁂ معلوم اولمق ـ գիտնալ. ⁂ معلوم اولديغى اوزره ինչպէս գիտէք. ⁂ معلومات (մալիւմաթ) տեղեկութիւն, ծանօթութիւն. ⁂ معلومات ابتدائيه նախնական գիտելիք. ⁂ معلومات مدنيه քաղաքացիական կրթութիւն. ⁂ معلومات فنيه գիտական ծանօթութիւն. ⁂ معلومات ويرمك տեղեկութիւն տալ, տեղեկացնել. ⁂ معلوماتلى չմուռա. ⁂ معلوماتسز ապէտ, անհմուտ. ⁂ معلوماتسزلق ապիտութիւն :

معمى، معما (մու'ամմա, ա. ամեա է) 1. հանելուկ [ընդհանուր. առանձնաբար] (հմմ. بجملو، بيلمجه) 2. անհմանալի բան. ⁂ كيكلى ـ առեղծուածային

معمار (մի'մար, ա. իմր էն. յգ. իմարան) ճարտարապետ. ⁂ قارى ـ

Digitized by Google

ճարտարապետութիւն. ـيـ – ـي – ճարտարապետական. فن معمارى ճարտարապետութեան արուեստ. ذراع – ی ճարտարապետական կանգուն. اصول معماريه ճարտարապետական ոճ ։

معمر (մու'ամմէր, ա. تعمير էն) երկայնակեաց. اول – կե'աց միշտ յաւէտ, յաւէտ ապրէ' ։

معمور (մա'մուր, ա. عمران էն. իգ. معموره) 1. հոյակապ, շէն, բազմամարդ, բարգաւաճ (հմշ. آبادان، شن) بلده – ـر. բنا – Հոյակապ շէնք մը. – ـر շէն՝ բարգաւաճ բազմամարդ քաղաք մը. 2. մշակուած. معموره اراضى՝ մշակուած գետիններ. ه – քաղաք, շէն քաղաք. օր. (معموره‌لرده پرنچه عالى بنا اولور) ـيت – բարգաւաճութիւն, շէնութիւն. ة العزيز – Հոյակապ տեղեր. ه زار – Քարբերդ, Խարբերդ (Հմշ. خربوط) ։

معمول (մա'մուլ, ա. عمل էն. իգ. معموله) 1. շինուած. 2. [քեր. խնդիր. ـه ايله عامل – խնդիր խնդրառու. مجرور – Հայցական խնդիր. مصوبدن – բնութեան խնդիր. معمول به (մամուլուն պիհ) գործադրելի, գործադրուած, գործադրուող [օրէնք եայլն] ։

معمولات (մամուլաթ, ա.) 1. աշխատութիւն, գործ, արտադրութիւնք. صناعيه – ճարտարարուեստ. 2. արաբերէն խնդիրներ. بابى – խնդիրներու գլուխը ։

معنى، معنا (մա'նա, ա. عنايت էն. յգ. معانى) 1. իմաստ, նշանակութիւն (հմշ. مفهوم، مدلول) حقيقى – ی իսկական իմաստ. معناى مجازى փոխաբերական իմաստ. معناى لغوى բառական նշանակութիւն. ويرمك – 1. պատճառաբանութիւն տալ. 2. Թարգմանել. 2. բանաւոր պատճառ (հմշ. سبب) – مز، (دوش، رؤيا) հմշ. երազ (معقول) عالم – (معقول) انپيچمله իմաստ, անմիտ. معنى شيلر – مز – անմիտ գործեր. لى – իմաստով, իմաստալից. حاصل – միտք բանի, բարոյական (հմշ. حاصل مطلب) معنيدار (մանիտար) بمعناه ايضاً. سوزلر – իմաստալից. (معنادار) (պիմանաhուէյզան) նոյն նշանակութեամբ, նոյն իմաստ [բառ] معنويون (մանէվիյուն) հոգեպաշտ փիլիսոփայներ. معنا (մանէն) 1. իմաստով, նշանակութեամբ 2 բարոյապէս (հկ. مادة)

معنبر (մուանպէր, ա. عنبر էն) յամբարաբոյր, բուրումնաւէտ, հոտեր բուռած. كيسوى – Հոտեր քըսուած մազ. باد – բուրումնաւէտ հով։

معند (մուանիտ, ա. تعنيد էն. Ճիշդը معاند է) յամառ (հմշ. عنادجى) ։

معنون (մու'անվէն, ա. عنوان էն) անուանով, անուանեալ, յորջորջուած. օր. (مجله عنوانيله معنون مجموعه) Մեճէլլէ անուն օրինագիրքը) ։

معنوى (մանէվի, ա. معنا էն. իգ. معنويه) 1. իմաստի. لكات معنويه իմաստի նրբութիւնք. تعقيد – իմաստի խրթնութիւն՝ ճապաղութիւն. 2. բարոյական. 3. գաղափարական. յգ. معنويات (մանէվիյաթ) բարոյական [իմաստներ, գործեր] معنويات ايله اشتغال ا բարոյական գործերով զբաղիլ. معنوياته دلالت ا բարոյական իմաստ տալ. ولد – Հոգեզաւակ (հմշ. (جان اولادى) :

معوج (մուավվէճ, ա. تعوج էն) կոր (Հմշ. (اكرى – سطح կոր մակերես. معوجه (մուավվէճէ. քիմ.) փունջ, կղզկերաձև ապակեայ գործիք ։

معونت (մէունէթ, ա. عون էն) 1. օգնութիւն. օր. (الله معونته محتاج

Digitized by Google

Ծրտել Աստուած ուրիշին օգնութեան կարօտ չընել) 2. օրապահիկ. 3. ծախք

معون (մաուն, ա. ողոմ. մավուն) մեծ նաւակ, փոխադրանաւ։

معھود (մա'հուտ, ա. ահտ էն. բգ. ոդաթե) 1. ծանօթ, յայտնի. ◦ – ՚ալմա ծանօթ խնդիր. 2. (անարգական իմաստով) սա ծանօթ. դմ ոդաթե

معیار (մի'եար, ա. եար էն) 1. փորձաքար. 2. աստիճան [ոսկի, արծաթի եւ այլն] ըստ – ճշմարտութեան փորձաքարը. 3. [քիմ.] հակագդակ

معیب (մուայեէպ, ա. թեիպ էն) ամօթ, ամօթալի. մեայիպ (մուայեէպաթ) ամօթալի արարք. դանդաղ ամօթալի արարքի գործ է։

معیت (մայեէթ, ա.) 1. ընկերակցութիւն (հմմ. թաֆագ) օր. (ՀԱՅԼ) ըզմեզ ոչ ոք ունի մեայիթէ – ոչ ոք ընկերանայ մեզի 2. հետեւորդներ, մարդեր. 3. առորակաս, առորակարգեալ. ոչ ոք մեայիթէ – առորակաս պաշտօնեայ. ոչ – 1. հետ, իր հրամանին ներքեւ. 2. առանձ բլլալով հանգրծ. ոչ ոք մեայիթէ – պահակ չունի ոչ ոք – սթրտ։

معید (մուհս, ա. ոյեւ էն) կրկնող ուսուցիչ, կրկնող։

معیر (մու'իր, ա. ոյեւ էն) փոխ տուող, փոխատու։

معیشت (մայիշէթ, ա. թեիշ էն. բգ. թաիշ) 1. ապրուստ, կեանք 2. կենցաղ. ՚ – մէյն ապրուստը ապահովել. – պարապ ատեանները ձեռք բերել. 3. փոքր կրօնական առաջնորդութեանց տրուած առձիկ (հմմ. զնպրՅ)։

معین (մուայեէն, ա. ենեթ էն. բգ. մեայեթ բգ. մեայեթ) 1. որոշուած. 2. ահմանուած. 3. յատկացուած. – ըստ որոշեալ ժամ. մեայեթ ՚ձմէ ոչ ոք ահմանուած պարտականութիւն. ՚միաց – յատկացուած ամսական. 4. (մուայեէն) որոշող. 5. ահմանող. 6. (մուհն. ալեւ էն) օգնող. 7. ներկայ. ալեւ – տան ներկայ 8 օգնական, օժանդակ [բժիշկի] ներկայ. 9. (մա'ին. երկչ.) շէզանկիւն, տարանկիւն. – պէտ (շիպի մաին) զուգահեռագիծ. մեայեն (մուայեէնաթ) 1. յատկացուած բաներ. 2. առձիկ (հմմ. ոյիւ ոլոյզ ոլոյ) (ԱՐՁԱԿ)

معیوب (մա'եուպ, ա. եիպ էն. բգ. մեայիպ) ամօթալի. մեայիպ ՚ձմէ ոչ ոք ունի մեայիպ ամօթալի արարք (հմմ. մեայիպ)։

مغ (մուղ, միւղ, պ. յգ. մոգան) 1. մոգ. 2. կրակապաշտ. 3. մատաղաւոր քահանայ. – պր մոգան 1. մոգպետ. 2. գինեպան. – աջ 1. մոգորդի. 2. գինեպանի ծառայ 3. սքրտն տղայ. ոսկեր գինետուն։

مغارہ (մաղարա, ա. ղար էն. յգ. մղարաթ) սյր, քարայր, քարանձաւ (հմմ. ՅՈՒ ղար, ղաֆ)։

مغازہ (մաղազա, թուր. ճզոխ էն) 1. մթերանոց. 2. վաճառատունն ՚ձ – 1. մթերանոցի տէր, մթերավաճառ. 2. մթերանոցի պահապան։

مغازی (մէկազի, ա. եզ. ղզ) կրօնական պատերազմներ, յաղթանակներ, յաղթութիւնք. ՅՈՒ ֆթհ ՅՈՒ մէկազի եւ մաղազի (էպուլ ֆէթհ վէլմէկազի) յաղթական մեծ թագաւոր։

مغاک (մէղաֆ ա.) փոս (հմմ. ոբաճ, չղօղոր) ՀԱՅԼ – մահուան փոս։

مغالبہ (մուկալէպէ, ա. պալե էն) 1. յաղթութիւն, յաղթել (հմմ. ղալպ, մղաֆրիյէթ) 2. յաղթելու ջանալ։

Digitized by Google

مغالطه (մուկալաթա, ա. ընծ էն. յգ. مغالطات) խմաստակութիւն, սոփեստութիւն. ل – խմաստակութեամբ լեցուն, խմաստակ։

مغایر (մուկաեիր, ա. ըրիա էն) հակառակ (հմշ. ضد, مخالف) իսկ – գրութեան հակառակ օրէնքի – օրէնքի հակառակ։

مغایرت (մուկաեիրէթ, ա. ըրիէթ էն) հակառակութիւն (հմշ. عدم مخالف، ضديت، موافقيت) – հակառակ կարծիքներ. كلام – քերականական կանոններու դէմ մեղանչում։

مغبر (մուղպէրր, ա. իպրար էն) 1. փոշեպատ. 2. սրգողած (հմշ. منغمس، منفعل، مأيوس(خاطر، كوچمش) իմա – սրգողիլ. 3 փոշեհատակ, փոշիից յոռի – սրգողած

مغبن (մաղպին, ա. յգ. ութ մղկ.) ատուկ, ցայլք (հմշ. قاصق، ارب) ը – ի, ը – ցայլական, ատուկի։

مغبوط (մաղպուդ, ա. ութ ընծ էն) նախանձելի. مغبوط الاعصار اولان նախանձելի. ոլան նմանները նախանձը գրգռող։

مغبون (մաղպուն, ա.) ատուատուրի մէջ խաբուած։

مغتدی (մուղբէտի. մղտզի մուղբէզի. ադզի, ադզի էն) անած։

مغترب (մուղբէրիպ, ա. ապրի էն) 1. պանդխտութեան ենթող, պանդուխտ. 2. մարը մտնող. –տուրը մարը մտնող տրնը։

مغترق (մուղբէրզ, ա. ազրիզ է) ջուրը ընկղմած, ջուրը խզդուած։

مغتسل (մուղբէսիլ, ա. ըսլ էն) լուացուելու, լուացուած։

مغتصب (մուղբէսպ, ա. ըսբ էն) բռնութեամբ առնող։

مغتنم (մուղբէնիմ, ա. ընդզ էն) 1. ատարաուած, ատարաուածքին ընդդ. 2. ատիճէ օգտուող։

مغدانوس (մաղտանոս. յ. մաէտօնիսի. ոչ նոյ ոձռ) զատքեղ

مغدور (մաղտուր, ա. ադռ էն. իգ. مغدوره յգ. ուրդ) 1. ինասուած, անիրաւուած, զրկեալ. 2. հարբատահարեալ. նդ պատիս مغدور քաղաքական զրկեալ. قالق – զրկանքի ենթարկուիլ. مغدوريت (մաղտուրիյէթ) 1. զրկանք. 2. հարստահարութիւն։

مغدی (մուկաղզի, մուղզի, ա. ադիւ, ադզի, ադիւ էն. իգ. مغديه) 1. անդադրար տաղ – անդադար կերակուր 2. անուցիչ

مغرب (մաղրիպ, ա. ղրբ էն) 1. Արեւմուտք (հմշ. غرب، كون ياتيسى) 2. մայրամուտ. 3. Մարոք, Արեւմտեան երկիրներ [եգիպտոսէն զատ Աֆրիկէի հիւսիսային եզերքը գտնուած երկիրները] اقصى – ծայրագոյն արեւմուտք, Մարոք ևայլն. المغرب صلاة (սալաթիւլմաղրիպ) երեկոեան աղօթք. ى – 1. արեւմտեան. 2. Մաւրիտանացի

مغرس (մաղրէս, ա. ղրս էն) տընկարան (հմշ. فدان باغچه سى) ։

مغرم (մաղրէմ, ա. ղրմ էն) ինասք – ծխ ինասք վանել՝ հեռացնել

مغرور (մաղրուր, ա. ղրր էն) 1. խաբուած. 2. հպարտ, սէգ, խրոխտ, մեծամիտ (հմշ. متكبر، متعظم) مغرور لق – հպարտութիւն. انه – Հպարտութեամբ, Հպարտօրէն. أ – 1. վստահելով, յենելով. 2. հպարտանալով, յոխորտալով. أ – ոչ ոքի. Ձեր նեղոպատութեան վստահ. كيف لا – Հպարտանալ, յոխորտալ։

Digitized by Google

مغطس (մաղդաս, ա. ծխել էն. իգ. գործուն, լուացարան. ընդ – մաղդասի այն) աչաման ։

مغطوس (մաղդուս, ա. ծխել էն) ընկղմուած, մխրճուած. այս – ջուրի մէջ մխրճուած՝ ընկղմեալ ։

مغطى (մուղդի, ա. ևծիլ էն) ծածկուած (– իւիեճաի) պատճառեմ ։

مغفر (մղմէր, ա. ոյրիլ էն) ներում, ների – ս Աստուծոյ, ներելութիւն, հնդպաճա ։

مغفرة (մաղմիրէթ, ա. ոյրիլ է. յգ. ներում) քաւութիւն. ստանալ – քաւութիւն խնդրել ։

مغفل (մուղմիլ, ա. ևիմիլ էն) 1. խաբող. 2. (մուղմէլ) խաբուած ։

مغفور (մաղմուր. ևմղմուր մաղմուրուն լէն, ա. ոյրիլ էն. իգ. ներում մաղմուրուցլէիա) մեղքերուն թողութիւն շնորհուած՝ քաւուած. – փոխ քաւութ. արժանացող հանգուցեալը ։

مغل ա. մողոլ, մողոլստան ։

مغلاق (մղղլազ, ա. ղլճ էն) ղեղ, կղպանք ։

مغلطه (մաղլաղա, ա. ղլճ էն) 1. ա. ուղղուած. 2. հանդիսուկ (հմմ. յանկերգ) 3. անուտի խօսք (հմմ. ժողովրդ. զուռնա ջալող) 4. խմաստակութ. – խմաստակ, անուտիքան. անիւղղ – 1. առեղծուածային. 2. խմաստակօրէն ։

مغلق (մուղղազ, ա. ևղլճ էն) 1. գոցուած, փակուած, փակ. 2. մթին, մռայլ, շփոթ, կնճռոտ, դժուար հասկանալի. ոյիւ – մռայլ՝ դժուար հասկանալի բացատրութիւն ։

مغلم (մուղլիմ, ա.) մանկատեաիփ. ա. կոյ ։

مغمس (մաղմաս, ա. ղմս էն. իգ. թաղել, ներկել) ներկարան ։

مغموس (մաղմուս, ա. ղմս էն) թաղուած, ներկուած ։

مغموم (մաղմում, ա. ղմմ էն) տրտում, տխուր, տրտմեալ ։

مغناطيس (մաղնաթիս, ա. ղնթ էն) մագնիս, մագնիսական ։

مغنطيس ա. մաղնաթիս ։

مغنى (մաղնի, ա. ղնի էն) 1. երգեցողութիւն. 2. (մաղնի) երգիչ, երգչուհի ։

مغنية (մաղնիէ, ա. ղնի էն) երգչուհի ։

مغيث (մաղիս, ա. ղիս էն) օգնող, ազատող ։

مغيرة (մաղիրէ, ա. ղիր էն) 1. ասպատակութիւն. 2. (մաղիրա) ասպատակ ։

مغيظ (մաղիզ, ա. ղիզ էն) զայրացնող ։

مغيظ (մաղիզ, ա. ղիզ էն) զայրացած, բարկացած ։

مغيظ عليه (մաղիզ ալէհ) ան որուն դէմ զայրացուած է

مغلوب (մաղլուպ, ա. غلبه էն. իգ. مغلوبه (مغلوبه) յաղթուած, պարտուած. او – յաղթու – յաղթել (հմչ. غلبه، غلبه چالمق، ا) مغلوبیت (մաղլուպիյեթ) պարտութիւն (հկ. غالبیت).

مغلوق (մաղլուգ, ա.) նիգով գոցուած, փակուած:

مغلول (մաղլուլ, ա. غل էն) ձեռքը կամ վիզը երկաթ դրուած:

مغلى (մաղլի, ա. غليان էն) բուսաջուր:

مغمد (մուղմէտ, ա. اغماد է) 1. պատեանը դրուած 2. [բուս.] պատենաւոր. 3. (մուղմիտ) պատեանը դնող:

مغمر (մուղմէր, ա. اغمار էն) ողողուած, ողողեալ:

مغموم (մաղմում, ա. غم էն. իգ. مغمومه) 1. տխուր, վշտահար (հմչ. مكدر، محزون) – قلب տխուր սիրտ. 2. տխուր, ամպամած. هوا – ամպամած օդ մը. او – هوا ամպամած ըլլալ مغمومیت (մաղմումիյեթ) 1. տխրութիւն 2. ամպամածութիւն:

مغنزيا (մակնէզիա, յ. քիմ.) մակնեզիա. مغنزيوم (յ.) մակնէզիօն

مغنم (մաղնէմ, ա.) օգուտ, շահ. օր. (مغنم جاب مغرم دفع շահը հրաւիրել, վնասը վանել):

مغنوليا (մաղնօլեա, ֆ.) մակնոլենի [զարդի ծառ]:

مغنى (մուղնի, ա. اغنا էն) 1. հարստացնող. 2. անկարօտ ընող. 3. (մուղաննի. تغنيه էն) գեղգեղող 4. երգեցիկ, երգիչ, գուսան. مغنيه (մուկաննիյէ) երգչուհի:

مغول (մօկօլ, թ.) Մոնկոլ. جه – մոնկոլերէն. مغولستان (մօկօլիսթան, պ.) մոնկոլաց աշխարհ:

مغيبات (մուղայյէպաթ, ա. եզ. تغييب էն. անգործ.) 1. աներևոյթ բաներ. 2. գաղտնիքներ (հմչ. لدنيات)

مغيث (մուղիս, ա. اغاثه էն) օգնող, օգնական, ձեռնտու (معين).

مغير (մուկայյիր, ա. تغيير էն) 1. փոխող, այլայլող. 2. (մուկայյէր) փոխուած, այլայլած:

مغيلان (մուղայլան, ա.) ուղտափուշ (հմչ. دوه ديكنى):

مفاجاة (միւժանաթ, ա. فجاه էն) յանկարծութիւն, յանկարծակի գալ.

مفاجئه (միւժանէէ, ա. مفاجاة էն) صيغهٔ – յանկարծական եղանակ:

مفاخر (մէժախիր, ա. եզ. مفخرت) 1. փառքեր, պարծանք. օր. (مفاخر عظام مليه‌دن ազգային մեծ փառքերէն) 2. (միւժախիր. مفاخرت էն) պարծող, պարծենցող (հմչ. مفتخر).

مفاخرت (միւժախէրէթ, ա. فخر էն) պարծիլ, պարծենալ:

مفاد (միւժաս, ա. افاده էն. որով է մէժաս) իմաստ, նշանակութ. (հմչ. مدلول، مفهوم، مآل) استدعانك مفادى խնդրագրին իմաստը՝ նշանակութ.ը:

مفارق (մէժարըգ, ա. ա. եզ. مفرق) 2. (մուժարըգ. مفارقت էն) անջատ, զատուող, բաժնուած. – غير անբաժան, անբաժանելի. – غير لازم անբաժան՝ անհրաժեշտ պէտք:

مفارقت (միւժարէգաթ, ա. فرقت էն) 1. բաժանում. 2. մեկնում. 3. անջատում. 4. այր և կնոջ բաժանում. ا– բաժնուիլ, մեկնիլ, անջատուիլ

مفاز (մէժազ. مفازه մէժազէ, ա. յգ. مفاوز. فوز էն) 1. ապաստան, ապաստանարան (հմչ. مأمن، مأوى، ملجأ) 2. անապատ (հմչ. بيابان، چول).

Digitized by Google

مفاض (միւճաղ, ա. ածիւ էն) ա. ատամ (հմմ. մզոլ «պոլ»)։

مفاوضه (միւճավէզէ, ա. զոյգ էն) հաւատարմութիւն (ճշտութիւն) – شركت հաւատարմագործին ընկերութիւն.

مفت (միւճ, պ.) ձրի (հմմ. «ձրի, անվճար» ըստ Աճառեանի) մուրհակ (միւճխոր) ձրիակեր, ցեց [մարդ]։

مفتاح (միճքահի, ա. ծուծ էն. յգ. մաճիէ) 1. բանալի (հմմ. «ձագարել» ըստ Աճառեանի) 2. գրքի և գաղտնիքի բանալի. صرف – քերականութեան բանալի. نحو – ուրախութեան բանալի

مفتت (միւճէբբիր, ա. ծեծուր էն) 1. քարբեկ. 2. [մաշ.] քարահալ. ջուղ–(միւճէբբիրիլիրսաք) քարաբեկ

مفتح (միւճէբբիհի, ա. ծեծուր էն) 1. բացող. 2. բացողական գեղ։

مفتخر (միւճէխիր, ա. ուրախ էն. իգ. ուրճէ) 1. պարծող, պարծենցող. 2. պանծալի. و – պարծենալ, պանծիլ (հմմ. «ուրախ, ցնծալ» ըստ Աճառեանի) مفتخرم կը պարծիմ. بان – պարծանք։

مفترح (միւճէրհի, ա. ոչխարի էն) ուրախ, զուարճալի։

مفترس (միւճէրհս, ա. սրտի էն) գիշատիչ, գիշատող. حيوانات – مفترسه գիշատող կենդանիներ։

مفترق (միւճէրհզ, ա. ճշտի էն) 1. բաժնուած, զատուած, անջատ. 2. ցիրուցան, ցրուած։

مفترى (միւճէրի, ա. ուրի էն) զրպարտիչ. مفتريات (միւճէրէեաթ) զրպարտութիւնք (հմմ. «հնութիւն»)։

مفتش (միւէբբիճ, ա. ծեծուն էն. յգ. մաճիէ) (مفتشين). քննիչ. معارف مفتشى կրթական քննիչ. مفتشى عدليه գաւառական քննիչ. كل – քննչութիւն։

مفتصد (միւճքէսթ, ա. ատամ էն) արիւն առնող (հմմ. «ղան ալան»)

مفتقر (միւճքէզր, ա. ղարի էն) 1. աղքատացած. 2. կարօտ։

مفتل (միւճէբբիլ, ա. ծեծուր էն) 1. ոլորող. 2. (միւճէբբէլ) ոլորակ, ոլորուն. مفتل كيسوى ոլորուն մազ։

مفتوح (մէվթուհ, ա. ճեղ էն. իգ. մեֆթուճէ) 1. բացուած, բաց (հմ. մասօդ) 2. գրաւուած. بلاد مفتوحه գրաւուած քաղաքներ. 3. իւթիւն առնեցող (ճեղ էն) میم مفتوحه։

مفتوق (մէվթուզ, ա.) պակեթած (հմմ. «ղմզմ»)։

مفتون (մէվթուն, ա. ֆեղ էն. իգ. մեֆթուն) 1. հրապուրուած. 2. յափշտակուած, հիացած. مفتون سنور սիրահարեմ, անկէ հրապուրուած եմ. مفتونم հրապուրեմ, հիացում, յափշտակութիւն. قلبه مفتونيت։

مفتى (միւճքի, ա. ֆեի էն) իսլամական օրէնքի մեծատուր, մուֆթի թի. افندى .. مفتى ֆեթվա տալու իշխան, իսլամ էֆ. كل – մուֆթիութիւն.

مفحم (միւճէհիամ, ա. ճեհիմ էն) քնածխային, ածխացեալ։

مفحوم (մէճհում, ա. ֆեճ էն) ածխացեալ. مفحوم مواد ածխացեալ մարմիններ։

مفخر (մէճխար. مفخرت մէճխարէթ, ա. ֆեխ էն. յգ. մաֆախիր) պարծանք, փառք, պատիւ. عالیان – ազնուականի պարծանքն՝ փառք. كائنات – مفخرتيله պարծանքով Մուհամմէտ մարգարէն. مفخرت كسب պարծենալ։

مفخم (միւճէխխամ, ա. ծեծուն էն. իգ. մեճխէ) 1. մեհեծած. բզոտ

– վեհափառ կայսր. 2. բարձրաստիճան, վսեմաշուք մխիթարչ – նախարար

مغفر (մեճիրր, ա. սխ. է մեճէրր. յարֆ էն) փախչելու տեղ, ապաստան, փախուստ. فلانڭ (էյնէ մեճիրր) փախուստի ճամբայ մը չկա՞յ ։

مفرح (միւճէրրիհ, ա. ըիր էն) 1. զուարթացուցիչ, սիրտ բացող. 2. [բժշ.] կազդուրիչ [դեղ] ։

مفرد (միւճրէտ, ա. յարֆ էն. իգ. ـهٔ) 1. պարզ. – ٭ պարզ բառ. 2. [քեր.] եզակի. 3. երկտող ոտանաւոր. 4. [քնգ.] զաւակազեղ. 5. (միւճրիհ. քնգ.) զաւակիչ. յգ. مفردات (միւճրէտաթ) մանրամասնութիւն. مفردات طب դեղաբանութիւն. مفرداتلی մանրամասն

مفرد (միւճէրրհ, ա տըրէ էն) ծըգտնաւոր, մեկուսացեալ ։

مفرز (միւճրէզ, ա. յարֆ էն. իգ. ـهٔ) 1. զատուած, հոգի մը որոշ մէկ մասը առնուած. 2.(միւճրիհ) զատող, բաժնող. مفرزه (միւճրէզէ) ջոկատ. օր. (նզնդ) عسكر سوق مفرزه ر ջոկատ մը զինուոր զրկուեցաւ) ։

مفرس (միւճէրրէս, ա. սրիչ էն) պարկերչին վերծուածած ։

مفرش (միւճէրրէշ, ա. փիչ էն) 1. կահաւորուած. 2. (միւճէրրհիշ) կահաւորող ։

مفرط (միւճրէդ, ա. ազա. մեճրէդ. ծուխ յարֆ էն. իգ. ـهٔ) 1. չափազանցնել. 2. չափազանց. 3. վիճակարի. 4. (միւֆրիդ) չափազանցող, չափազանցութեան տանող. 5. (միւճէրրիդ) արհամարհող. 6. (միւճէրրէդ) չափազանցուած, արհամարհուած ։

مفرغ (մէֆրաղ, ա. ֆրիղ էն)1. պարզուկ, քաւոց (համ. կաչ սոզ) 2. (միւճրիհ, միւճէրրիհ. ֆրիղ էն) թափող. 3. [բժշ.] արտաթորիչ [դեղ] ։ مفرغ – մաղձաթափ. կնոյ ֆրիղ (միւճէրրիհի էեուլ) հղումնկոզ [դարձիք] ։

مفرق (մէճրըգ, մէճրաղ, ա. ֆրգ էն. յգ. مفارق) 1. գլխի գագաթ (սպիտակ) 2(միւճէրրիզ է ֆրիզ է) զատող

مفروز (մէճրուզ, ա.ֆրզ է) զատուած, գետնէ մը կատր մը առնուած

مفروش (մէճրուճ, ա. ֆրշ էն. իգ. ـهٔ. յգ. مفروشه չարեճ) 1. փռուած, փռուած. 2. կահաւորուած. مفروشات կահկարասիք, կարասիք مفروشاتمغازه կահկարասեաց մթերանոց ։

مفروض (մէճրուզ, ա. ֆրզ էն. իգ. ـهٔ. յգ. مفروضه) 1. ենթագրուած.2 ենթագրական. او ٭ ենթագրուիլ. 3. պարտաւորիչ, անհրաժեշտ. مفروض دعای ادای աղօթք զոր կատարել պարտաւորիչ է. مفروضهٔ ادعیهٔ – ամօթքներ ։

مفروق (մէճրուզ, ա. ֆրգ էն) ճեղքատ, անջատուած, զատուած (համ. آیری، آیرلمش) – لفیف իրարմէ զատուած երկու հարցի բաղադրեալ բառ

مفسد (միւճսիհ, ա. ֆսատ էն. իգ. ـهٔ. յգ. مفسده) 1. ապականող, ապականիչ. 2. խանգարող, խռովարար, խառնակիչ. معده – ստամոքսը խանգարող ։

مفسدت (մէճսէտէթ, ա. ֆսատ էն. յգ. مفاسد) 1. ապականութիւն. 2. խանգարութիւն, խռովարարութիւն. 3. չարութիւն. ارباب նշանաւոր խռովարար ։

مفسر (միւճէսսիր, ա. թսիր էն. իգ. ـهٔ. յգ. مفسرین) 1. մեկնող, մեկնիչ, մեկնաբանող. قانون – օրէնքը մեկնող. مفسری شریف انجیل U.

Digitized by Google

Աբեատարանի մեկնիչը. 2. (միաձեսակ) մեկնուած, բացատրուած. ասյսա ծնո մեկնուած՝ բացատրուած յօգուտ ։

مفسوخ (մէճսուխ, ա. խճ էն. իգ. ախճսուխա) ջնջուած. – ադյսա ջնջուած վճռագիր. ըյ – 1. ջնջում. 2. խափանում. զարի գրաւ խճսուխա ջնջմանը ։

مفصد (մրճասս, ա. մճ էն) ծչտրակ, երակահատ [գործիք] ։

مفصل (մուճասսալ, ա. մճսլ էն. իգ. ածա) 1. մանրամասնեալ 2. ընդարձակ. կիտ – ընդարձակ գիրք 3. (միաճասսլ) մանրամասն պատմող, մանրամասնող. 4. (մէճսլ. ախ. է մէճասալ. մճսլ էն. յգ. մսլա մրգ.) յօդ, յօդուած. ալ – ալս – յօդուածական, յօդուոր. ալսլա հիւանդ յօդուոր կենդանիներ. ածա (մուճասսալէն) մանրամասնօրէն, ընդարձակօրէն ։

مفضح (միաճէզզահ, ա. ըսճսլ էն) խայտառակուած ։

مفضى (միաճզի, ա. ածմ էն) միացընող, հասցրդող, հասցրիչ

مفضض (միաճէզզաշ, ա. ըսճսլ էն) արծաթապատ, արծաթազօծ. – ձյս արծաթապատ սուր ։

مفطر (միաճդր, ա. ֆտր էն) ծոմը աւրող (չմշ. ուզան յուզ ըյ) ։

مفطور (մէճդուր, ա. ֆտր էն. իգ. ածա) 1. ստեղծուած. 2. բնածին, ընդածին. ածա մակ բնածին ազնուաւթիւնը ։

مفطوم (մէճդում, ա. ֆտմ էն) ծիծէ կամէ կտրուած (սօսն կամլ)

مفعول (մէճ'ուլ, ա. ֆսլ էն. իգ. ածա) 1. գործուած. 2. [քեր.] խնդիր [բայի] (յգ. մսիլ) – ասյ կրաւորական ընդունելութիւն անցեալ. ա-

(մէճուլուպիհի) հայկական. ալի – (– իլէյհ) տրական. ասո – (– մա'հ) գործական. ասո – (– միհ), ասո – (– անի) բացառական. ալի – ներքսական. ալ – պատճառական. ըրյ – ըճրյ ա – սեռ. ըրյ – ըճրյ ա – (–ուզպիհիկայրիսսարիհ) բնուրթ. խնդիր

مفقره (մէճգարէ. ըֆֆր մէճգարէր, ֆֆր էն) աղքատութիւն ։

مفقود (մէճգուս, ա. ֆղդ էն) 1. անգոյ, չգոյ. 2. անհետացած, կորուսած. օր. (ածա) ասյ մօջուդ անունը կայ, ինքը չկայ) ։

مفكر (միաճէֆֆիր, ա. ֆքճ էն. յգ. ըրֆ մէճէֆֆիրիյհ) 1. մտորող ա – ձյ խորհելու կարողութիւն. 2. ածա (միաճէֆֆիրէ) մտաւորականութ.

مفكوك (մէճֆխուճ, ա. ֆկ էն) 1. պատուած, քանծնուած, անջատուած. 2. արգելքը քակուած

مفلح (միաճլիհ, ա. ֆլհ էն. յգ. մֆլհ) 1. փրկութիւն գտնող, ազատող. 2. երջանիկ ։

مفلس (միաճլիս, ա. ֆլս էն. յգ. մֆլս) անանկացեալ, անանկ. – լակ խարգախ անանկ. – ըլլալ թերացնող անանկ. ասյ (միաճլիսէն) անանկութեամբ, անանկանալով ։

مفلوج (մէճլուճ, ա. ֆլճ էն. յգ. մֆլճ) անդամալոյծ (կոտրում)

مفنى (միաճնի, ա. ֆնի էն) ջնջող, բնաջինջ ընող ։

مفوض (միաճէվվիզ, ա. ֆոյզ էն. իգ. ածա) 1. յանձնուած. ածա ըրյ ասոձա իրեն յանձնուած պաշտօնը (մոտդց, հաւալ ուլնան, մօտ հաւալ ըյ) 2. (միաճէվվիզ) յանձնող (ածա ասյ)

Digitized by Google

مفهم (Միւֆէհհիմ, Միւֆհիմ, ա. تفهیم ، افهام էն) 1. հասկցուած. 2. (Միւֆէհհիմ, Միւֆհիմ) հասկցնող ։

مفهوم (Մէֆհում, ա. فهم էն) 1. իմացուած, հասկցուած. 2. իմաստ (հմմ. مآل ، معنی ، مدلول) او – ،

مفید (Միւֆիտ, ա. افاده էն. իգ. مفیده) 1. իմաստ տուող. օր. (قاچ معنالی مفیددر քանի՞ նշանակութիւն ունի) 2. օգտակար. օր. (سعی مفید اوللی ջանքը օգտակար պէտք է ըլլայ) كتاب مفید

مفیض (Միւֆիզ, ա. افاضه էն) առատապարգև, զարգացնող ։

مفیق (Միւֆիյգ, ա. افاقت էն) սթափող, առողջացող ։

مقابر (Մէգապիր, ա. եզ. مقبره) գերեզմաններ ։

مقابل (Մուգապիլ, ա. իգ. مقابله էն) 1. հանդիպակաց, դէմ առ դէմ. 2. դէմ. 3. համապատասխան, ընդդիմակաց. زاویهٔ مقابله ընդդիմակաց անկիւն. 4. փոխարէն. مقابلنده ، – ده ի փոխարէն, փոխարէն, տեղ ։

مقابله (Մուգապէլէ, ա. قبل էն) 1. դէմ առ դէմ բերել, երես երեսի բերել. 2. բաղդատել [գրուած մը] 3. փոխարինել. օր (یاپدیغی ایلككاره مقابله ایده‌مدم ըրած բարիքներուն չկրցի փոխարինել) 4. դիմադրել. 5. պատասխանել. օր. (سویلدكلرینه مقابله ایتمدی ըսածներուն չըպատասխանեց) 6. տէրվիշներու պարը 7. կուրանի բաղդատական ընթերցումը. 8. դէմ, դիմաց, հանդիպակաց 9. դրահաշուին հին անունը (այժմ جبر) – بالمثل փոխարինութիւն. بالمثل اوزره – իբր փոխարինութիւն. مقابلةً (Մուգապէլէթէն) ի փոխարէն. جی – բնագիր բաղդատող պաշտօնեայ ։

مقاتله (Մուգաթէլէ, ա. قتل էն. յգ. مقاتلات) 1. իրար սպաննել. 2. կռիւ, պատերազմ (հմշ. محاربه) ։

مقادر (Մէգատիր, ա. ա. եզ. مقدرت) مقادیر (Մէգատիյր. ա. եզ. مقدار) 2. արժէք, յարգ. شناس – արժանաճանաչ, գնահատող. مقادیر کیمیویه քիմիական համեմատութիւնք ։

مقارب (Մուգարիպ, ա. مقاربه էն) 1. մեկզմեկու մօտեցող. 2. ազգական (յգ. مقاربین) ։

مقاربه (Մուգարէպէ. مقاربت Մուգարէպէթ, ա. قرب էն) 1. իրարու մօտենալ. 2. ազգական ըլլալ ։

مقارن (Մուգարին, ա. مقارنت էն) 1. մօտաւոր, մերձ. 2. մօտ. – حقیقت ճշմարտութեան մօտ ։

مقارنت (Մուգարէնէթ, ա. قرن էն) 1. իրարու մօտենալ, մէկտեղ գտնուիլ, միանալ. 2. մերձեցում. 3. հանդիպութիւն [երկու աստղերու] ։

مقارنه ، ماقارنه (Մագարնա, ի.) դդմաճ. جی – 1. դդմաճավաճառ. 2. դդմաճակեր ։

مقاسمه (Մուգասէմէ, ա. قسم ، قسمت էն. յգ. مقاسمات) 1. իրարու մէջ բաժնել, փոխբաժին ընել. 2. բաժանում [հարստութեան] ։

مقاص (Մագաս, թ. արբ. مقص էն) 1. մկրատ. 2. կառքի զսպանակ. دار – լաւ ձևող. لامق – 1. մկրատել. 2. զեղչել [ամսական եայլըն] لانمه – 1. մկրատուած. 2. զեղչուած. 3. խաչաձև. 4. առաստակալ [գերան] ։

مقاصد (Մէգասըտ, ա. եզ. مقصد) 1. նպատակներ. 2. ծրագիրներ, դիտողութիւններ. اعتبار مقاصده در معانی یه دكل դիտաւորութեանց կը նայուի և ո՛չ թէ իմաստից. مقاصد خیریه

Digitized by Google

مقاط (մագադ, ա. աղաւ. մաձա էն) ա. մաձա։

مقاطعه (մուգադա'ա, ա. ըհձ էն) 1. իրարմէ կտրուիլ, յարաբերութիւնները խզել. 2. գետինները որոշեալ վարձի մը փոխարէն առացուիլ 3. իբր ար. կառավարած և յետոյ այգիի և պարտէզի վերածուած գետնի մը համար տասանորդի փոխարէն միանուագ տրուած վարձք. ց – նահապետ վագճ, բայց յետոյ պարտէզի կամ այգիի վերածուելով վագճի տիրոջ միանուագ տրուած վարձի մը փոխարէն միւլքի փոխուած գետին։

مقال (մէգալ, ա. զալ էն) խօսք. المقال ئيدصا (թաստիգէն լիլ մէգալ) խօսքը հաստատելու համար, ի հաստատութիւն [բանիս]։

مقاله (մէգալէ, ա. զալ էն. յգ. մալաիէ) 1. խօսք. 2. յօդուած. – պին խմբագրական. պասիս մալաիէ քաղաքական յօդուածներ. 3. շարադրութիւն

مقام (մագամ, ա. գամ էն. յգ. մալաիէ) 1. տեղ. ճիչ ծ – տեղ բռնել, տեղահանութիւն. 2. պաշտօնական տեղ՝ գիրք. ցանց մագամ ծրոմ. 3. պարտագոյ. մալաիէ պարտագոյին յարմար ճառ. 4. պաշտօնատեղի, պաշտօնատարութիւն (հմմ. ճալիլ (մասնդ) ծանձ – եպարգոսական բարձր պաշտօնատարութիւնը. 5. պաշտօնէութիւն. 6. աստիճան, արժանապատուութիւն. 7. աստիճան [ձայնի], եղանակ. 8. իբր 9. տուրքի մը դարմանը. ճիչ ծ տանելու. մանուելը հայրս. ն – եղանակաւոր, գեղեցիկաձայն. յս – աննեղգաշնակ. ասմաղ մալաիէ պաշտօնական վայրեր, պաշտօնատուններ. մուսիգիէ և բժշկական եղանակներ։

مقامه (մագամէ, ա. յգ. մալաիէ) 1. ժողով, լսարան. 2. ճառ, խօսք. հրիզ մալաիէ Հարիրիի ճառերը։

مقاصره (մուգամէրէ, ա. գար էն) դրամախաղացութիւն։

مقاوله (մուգավէլէ, ա. զալ էն. յգ. մալաուլաթ) 1. պայման. 2. պայմանագրութիւն. ա – պայման գնել, պայմանաւորել. ա – ածգ պայման կնքել. ամու – պայմանագրութիւն, պայմանագիր. ամուի շիրկէ – ընկերութեան պայմանագիր. ն – պայմանաւորած. մալաուլաթ նօսար. մալաուլաթ մրդլկի

مقاوم (մուգավիմ, ա. գաումէ էն) դիմադրող, ընդդիմադիր։

مقاومت (մուգավէմէթ, ա. գիամ էն. յգ. մալաումաթ) դիմադրութիւն։ ա – դիմադրել (հմմ. գարշի գումէ)։

مقايسه (մուգաեէսէ, ա. սիյաճ էն. յգ. մալայսաթ) քաղդատութիւն, համեմատութիւն. ա – քաղդատել, համեմատել. հրարէ ՚ – գոլոչափութիւն պուլ ՚ – ծանրաչափութիւն. հուայէ ՚ – օդաչափութիւն. ՚ – միջակնութիւն. հուամօ ՚ – խթանագնութիւն. շէքր ՚ – շաքարագնութիւն. ցիա ՚ – լուսաչափութիւն։

مقايضه (մուգաեէզէ, ա. ճիզ էն) փոխանակութիւն (ծանր ապրանք)

مقبره (մագպէրէ. մգբր մագպէր, ա. գբր էն. յգ. գբուր) գերեզման, գամբարան ոսկրաց – մասնաւոր դամբարան

مقبض (մուգապզ, ա. ճիպճ էն) պնգութիւն տուող։

مقبضه (մգպէզա, ա. գբճ էն) կոթ (հմմ. գբճէ) مقبضة الحصاة (մգպէզաթիլ հրսաթ) քարհատ։

Digitized by Google

مقبل (մուգպիլ, ա. լիալ էն) բարեբախտ, բախտաւոր (ընտրեալ، ոսմանց)

مقبوض (մագպուղ, ա. ընդ էն. յգ. մագպուղ) ստացուած, առնուած, ստացած، ընդունելի – ، սեղմ – ընկալական, ստացական. յգ. մագպուղներ. ու – ստանալ. մագպուղներ գանձուածներ :

مقبول (մագպուլ, ա. ընդ էն. յգ. մագպուլ) 1. ընդունուած. 2. ընդունելի. 3. յարգի. կամ ـچی ـ – ընդունելի բանիլ, ընդունելի ըլլ. ու ـی – ընդունելի ամո – ամէնէն գնահատուած. մագպուլիյէթ (մագպուլիյէթ) ընդունելութիւն :

مقبس (մուգբէպիս. ա. սիւսլ էն) 1. քաղող. 2. (մուգբէպէս) քաղուած. յգ. մագպէսներ (մուգբէպէսաար) քաղուածոյ, հատընտիր :

مقتدا (մուգբէդա, պէտա մուգբէդապիհի, ա. իդդ էն) հեռուելի, օրինակելի, առաջնորդ, գլխաւոր :

مقتدر (մուգբէդիր, ա. դդար էն. յգ. մագդուրներ (մուգբէդիրներ) կարող, ձեռնհաս. ու – կարողանալ. մագդուրլուղ կարողութիւն. մագդուրներ ارباب قلمدن (մուգբէդիրներ) կարող գրող մը, կարող գրագէտ մը, մուգբէդիրներ գրող մը, կարող գրագէտ մը :

مقتدی (մուգբէդի, ա. իդդ է) հետեւող, համակերպող, հպատակող

مقترب (մուգբէրիպ, ա. գրաբ էն) մօտեցող, մօտեցած :

مقترح (մուգբէրիհ, ա. գրաբ էն) յանգամտրտութիւն խօսող :

مقترض (մուգբէրդզ, ա. գրաբ էն) փոխ առնող (հմմ. مستقرض)

مقترن (մուգբէրիհ, ա. գրաբ էն) մօտեցող, յանգած. – ارزه որոշման յանգած մօտեցած :

مقتصد (մուգբէսիդ, ա. գրաբ էն) տնտեսագէտ (հմմ. ارباب اقتصاد) տնտեսագէտներէն :

مقتضا (մուգբէզա, ա. գրաբ է. յգ. մուգբէզիյաթ) 1. հարկ եղած, պէտք եղած. ندن قانونیات مقتضیات օրէնքի պէտքը. 2. տրամադրութիւն. ماده فلان هجه مقتضاسنجه այսինչ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն. قضای برمقتضای قضا համաձայն. قانون برمقتضای قانون օրինի :

مقتضی (մուգբազի, ա. գրաբ էն. յգ. մուգբէզիյէ) 1. պէտք եղած, հարկ եղած. 2. պէտք. ու – պէտք ըլլալ :

مقتفی (մուգբէֆի, ա. գրաբ էն) 1. հետեւող. 2. (մուգբէֆա) հետեւելի, օրինակելի [մարդ] :

مقتل (մագբէլ, ա. գրաբ էն) սպանման վայր :

مقتول (մագբուլ, ա. գրաբ էն. յգ. մագբուլ, մագբուլներ) սպանուած, սպանեալ (հմմ. كشته، اولدرلمش) :

مقدار (մղգսար, ա. դդար էն. յգ. մագադիր) 1. չափ, քանակութիւն. 2. համեմատութիւն. 3. չափ. 4. կտոր, մաս (հմմ. قطعه، پارچه) 5. արժէք, արժանիք. ـی – كسك ամէնուն արժէքը. – ـ بر قدر մը, մաս մը. ـی – ... ի չափ. مقدار مور (մուր մղգսար) մրջիւնի չափ փոքր. անարժէք, չնչին :

مقدام (մղգսամ, ա. դդար էն) ժրաջան, քաջասիրտ (հմմ. غیور) :

مقدر (մուգադդար, ա. դդար էն. յգ. մագադիր) 1. նախասահմանուած. 2. ճակատագրուած. 3. ճակատագիր (հմմ. قضا، قدر) 4. [քեր.] զօրութեամբ իմացուած, լռելեայն (հմմ. یزید) 5. (մուգադդիր) նախասահմանող. 6. գլուխ տուող, արժէք դնող. مقدرات (մուգադդիրաթ) նախասահմանութիւնք. مقدرات الهیه Աստուածային – :

Digitized by Google

مقدرت (մազտէրէթ, ա. تدرت էն. յգ. (مقدر) կարողութիւն, ոյժ. 1 – պնդ կարողութիւնը իսպառ գնալ։

مقدس (մուգասէս, ա. قدس էն. իգ. համա) 1. նուիրական, սրբազան, առաք. համա ձեռնադրեալ նուիրական պարտականութիւն. տնէց – առաքելական մարդ մը. 2. (մազէս. قدس էն) առաքելական, եռասուղէմ. قدس (մազէսի) սաղիմական (աղաւ. մահէսի, մխէսի)

مقدم (մուգասիմ, ա. قدم էն. սխ. է مقدمة) 1. մատուցանող. مقدم عجزی ոնգրագիրս մատուցանող, գրասարտյց. 2. (մուգասէմ) առաջ (հմմ. յալ) 3. առաջ ընթաց. 4. նախադաս, նախամեծար (հմմ. ջեր, ջեղ) օր. (مقدمة ذهاب نزنج سرد գասը գրօսանքէն նախադաս՝ նախամեծար է) 4. [տրմ.] նախընթաց (հմ. նախ) յալ – [թուաբ.] առաջին եզր. 5. առաջին մաս. 6. պահեստի զինուորներու առաջին գասը. 7 յատաջապետն. 8. (մուգսիմ. լուզի էն) քանադիր, ժիր. պնուդա (մուգսիմաթ) քանասիրութեամբ. 9. (մազսէմ. قدوم էն) գալուստ. համա (մուգասէմա) ասկե առաջ, նախապէս (հմմ. ջեղ) مقدما (մուգասէմի) առջի։

مقدمه (մուգասէմէ, ա. قدمة էն. յգ. (مقدمات) 1. յատաջաբան, նախաբան, ներածութիւն (հմմ. խոհ, ջեղ) 2. պիեզ. مقدمة الجيش (մուգասէմէթիւ ճէյշ) յատաջապահ [զօրք]։

مقدوح (մազուհ, ա. قدح էն. իգ. مقدوحة) 1. պարսաւելի, նախատելի. 2. վատահամբաւ։

مقدور (մազուր, ա. قدر էն) 1. նախատամանել, ճակատագրեալ. 2. կարողութիւն, կար (յգ. مقادير) 1 – տրք կրցածը ընել։

مقذاف (մզգաճ, ա. قذف էն) թիւր թիակ (հմմ. ջորտ)։

مقر (մազարր, ա. قرار էն) 1. կայանք 2. հանգստավայր. 3. կեդրոն, առք. حكومت – مقر سلطنت (մազարրի սալդանաթ) մայրաքաղաք (հմմ. թախ)

مقر (մուգիրր, ա. اقرار էն) խոստովանող. او – اعترف (խոստովանիլ (հմմ. ջիչ – در սակարութիւնը կը խոստովանի. مقر (մուգարրուն լեհի) այն որուն համար բան մը խոստովանուած է. ա – (մուգարրուն պիհի) խոստովանուած բան։

مقراض (մզգրազ, մզգրաս, ա. قرض էն) մկրատ. اجل – մահուան մկրատ. مقراض مقراصلە։

مقرب (մուգարրէպ, ա. يقرب էն. յգ. (مقربة) 1. մօտեցուցուած 2. կայսեր անձնակից. 3. հրեշտակապետ 4 (մուգարրիպ. յգ. مقربان) مقرب մուգարրիպան. يقرب է) մօտեցնող մարդ مقرب الملك (մուգարրիպ իլէ մէրէզ) կեդրոնամիտ

مقرر (մուգարրէր, ա. يقرر էն) 1. որոշուած, որոշեալ. مقررات որոշումներ. رسمی مقررات պաշտօնական որոշումներ 2. (մուգարրիր) վերծանող [խնդրոնի] 3. կրկնող ուսուցիչ։

مقرمه (մազրամա, թ. مقرمة աղաւ. մահրրամա) 1. թաշկինակ. 2. սեղանի սփռոց։

مقروح (մազրուհ, ա. قرح էն) խոցոտ, վիրաւոր (հմմ. յարկ)։

مقروض (մազրուզ, ա. قرض էն) 1. կտրուած 2. փոխ առուած

مقرون (մազրուն, ա. قرن էն) մօտ, մօտեցած. تحت – حقيقت, աստիճ, ճիշդ, ճշմարտութեան մօտ. – لفيف բառ որուն երկ.ն երրորդ գիրը հաւրուֆիլլէթն ըլլայ مقرون մէրծաւորած.

Digitized by Google

مقرنس (մուգարնէս, ա.) 1. աստիճանաւոր և գմբէթաւոր. – ճկի աստիճանաւոր և գմբէթաւոր երկինք. 2. դիւանգիոյն :

مقره (մագառա, թ.) ճախարակ, թելոց, թելանիւ, լիսեռնիկ. կ՚ – ճախարակի պէս, շատախօս. մեր զուրի – բարձրաձայն խնգալ :

مقسط (մուգասսադ, ա. նշանի էն) մանանավճարով. ադեմ մեզմա մանանավճարով վճարելի :

مقسم (մագսէմ, մագսիմ, ա. շատ է) 1. բաժանման տեղ. 2. (մուգասսէմ. նշանի էն) բաժնուած. 3. (մուգասսիմ) բաժնող, բաժանարար

مقسوم (մագսում, ա. շատ էն) 1. բաժնուած 2. (թուաբ.) բաժանելի. ալե – (մագսումուն ալէյհի) բաժանարար (չմշ. բասիճ) :

مقشر (մուգասէր, ա. չնշան էն) կեղեւուած, սակուած,

مقشع (մուգասե՚ա, ա. նշան էն) [մրգից.] մաղասահան :

مقشعر (մուգսահրր, ա. չհրաման էն) քաղցնող (չմշ. ջոնդ ուր պոլ) (صاچلری)

مقص (միգասս, ա. մաս էն. աղաս. մագաս) մկրատ :

مقصد (մագասս, ա. շատ էն. յգ. նշան) նպատակ, դիտաւորութիւն, փիտուռմ (չմշ. նէյ, ռամ) (رام) կենք – միակ նպատակ :

مقصود (մագսուս, ա. շատ էն. յգ. مقصودات) 1. մտադրուած. 2. նպատակ (չմշ. նշան, նէյ, ռամ) օր. ջ. ասոդի مقصودی جلد سلیمانه նպատակը մեկ է) – տեղ մտադրուած վայր :

مقصور (մագսուր, ա. շատ էն. յգ. որքան) 1. կարճ. 2. վարձկանուած (չմշ. փեյան صوك فيان) :

الف مقصوره կարճ էլիֆ որ (ى) ի ձեւավ կը գրուի (չմշ. զոդոս عمدوس) • – մզկիթի մէջ վերնատունը

مقضوم (մագզում, ա. մուշ էն. բաւ.) կրծուած :

مقضی (մագզի, ա. նշան էն) կատարուած, վճարուած :

مقطب (մուգաղդրպ, ա. նշանի էն) 1. կծող (գեղ) 2. կծողական :

مقطر (մուգադդար, ա. չնշան էն) թորեալ. – սու թորեալ ջուր :

مقطع (մագդա՚, ա. նշան էն. յգ. որքան) 1. կտրելու տեղ. 2. գրչի կտրուած ծայրը. 3. հատուածած. յոլդա– երկայնաթեան կտրուած հատուածած. ջրի – յոյնաթեան կտրուածած չհատուածած 4. ոտանաւորի մը հատուածը 5. կազելի մը վերջին տունը (չմշ. մաթլա) 6. գաւազան, չանգիխտ. 7. (մրգդա՚) եղէգ գրիչ կտրելու սակրէ գործիք. 8. սակրահատ գործիք :

مقطع (մուգադդա՚, ա. նշանի էն. յգ. որքան) կտրատեալ, կտոր կտոր բաժնուած. • – հոդս անկցելի գրեր. مقطعات (մուգադդա՚աթ) 1. կտրուած բաներ, անկատար մասեր 2. իրար քաղչիբ գիրը բառ մը նշանակող գրեր և անկատար բարդաթիւններ. 3. անկատար ոտանաւորի մասեր. ոտանաւորներէ առնուած տուներ :

مقطعه (մագդա՚ա, ա. յգ. որքան) կտրուածք, հատուած :

مقطوع (մագդու՚, ա. նշան էն. յգ. որքան) 1. կտրուած. 2. վերջնական, անփոփոխ, չհատուածած – ըն վերջնական գին. ըոգմա (մագդու՚ած) միանուագ գնով, մեկ գին :

Digitized by Google

مقطه (մրգադդա, ա. թե էն. ապաս. մագադա. սխալ է թեթա) եղէգ կտրելու սովորական գործիք

مقعد (մագ'աս, ա. գաղ էն) 1. նստատեղ, երեսաքան, սրբյան. 2. ծաղկոց [ախտերի] :

مقعر (մուգա'ար, ա.) գոգաձև, ուռուցիկ (հմմ. թեռ) հակառակը – կրկին ուռուցիկ :

مقفى (մուգաֆֆա, ա.) նմանապատիկ, յանգաւոր :

مقلا (մագլա. ա. կա էն) տալոց, քուրայ (հմմ. ագ)

مقلاع (մրգլա, ա. ագ. մալիա էն) պարս. պարսատիկ (հմմ. ն. ս)

مقلب (մուգալլիպ, ա. ղալպ էն) 1. դեպպուրդ, փոխող. 2. ուրիշ կողմի դարձնող :

مقلد (մուգալլիտ. ա. ղալիդ էն) 1. խեղկատակ, միմոս, հետիոտ. 2. (մուգալլէտ) վիզը ծռոցած. 3. միմոսը եղած. մէ – միմոսութիւն, խեղկատակութիւն. ամ – հետիոտութիւն :

مقلل (մուգալլիլ, ա. ղալիլ էն) նուազեցնող :

مقلق (մուգալլագ, ա. սխ. բառ) արտաքին կերպարանքը տեսլը

مقلقل (մուգալգալ, ա. ղալգ էն) 1. անհաստատ. 2. գինի. ղալգալ (մուգալգալէ) ջրի ձայն :

مقلوب (մագլուպ, ա. ղալ էն. բգ. ղալուա) 1. դեպպուրդուած, տակնուվրայ եղած. 2. փոխուած. 3. երկուա կողմէ նոյնը կարդացուող բառ. հայ. խոյ. (اعلى داما)

مقعر (մուգաիր, ա. ղաար էն) լուսնի լուսոյ լուսաւորուած :

مقطاس (մրգնապրս. յ.) մագնիս. – տես ապիտուխ, սիմիտ. ակ – մագնիսանալ. գործ – մագնիսացնել. ել – ած – մագնիսական. մագնիսականութիւն. ալնիս – յուսալ մագնիսականութիւն. ալնիսեսէ մագնիսականութիւն. ալնիսեսէ պէրճ մարդ կարին մագնիսականութիւն.

مقنع (մուգանիէհ, ա. ղնեը էն) չուքարակ եփած :

مقنطر (մուգանդար, ա. ղնդրը էն) կամարաձև, կամարակապ. ած – կամարքերէ (երկնակամարի մասն) :

مقنع (մուգնի', ա. ղնաը էն. բգ. ղանաա) հաւատացեալ, հաւատակեր. ակեր – հաւատակեր խօսքեր. ղանաա ալ – փաստեր

مقنن (մուգանիէն. ա. ղնուն էն. բգ. ղանուն) 1. օրինակաւոր. 2. օրէնսդիր դրաց մարդեալ գործոց :

مقهقه (մուգանճէզ. ա. ղնճզ էն) ծիծաղի պէս մագեր անկանած. ալել – (մուգանճէզիլիս) ապրատարք :

مقوا (մուգավա, թ. մուգավվա էն) ստաւարտի ուռկի, խուռաքարտ

مقوس (մուգավվէս, ա. ղուս էն. երկ.) աղեղնաձև, աղեղնաձև նմանող, կոր. գոն مقوس

مقول (մագուլ, ա. ղաղ էն) 1. քաւած (հմմ. գէֆէ) 2. քաւած խօսք. ալ مقوله (մագուլէ) կերպ, տեսակ. – պ այս տեսակ (հմմ. գալիսա) պ مقوله այս տեսակ մարդիկ :

مقوم (մուգավվիմ, ա. ղուդ էն) ծառը չտկող, ուղղող :

مقوى (մուգաւվի, ա. ագուդ էն. բգ. ագուա) 1. զօրացուցիչ, ուժովցնող. 2. [բժշ.] կազդուրիչ. ագուա ադուիէ կազդուրիչ դեղեր. ասաբ – չիեղբը զօրացնող. 3. (մուգավվա) ուժգնացած. 4. խաւարտուտ, ստուարաթուղթ :

Digitized by Google

مقهور (մաղհուր, ա. ղհր էն.) նուաճ. ուած, պարտուած, չկար. չախ. չախուած. օրսոն – չախչախուիլ ։

مقياس (մրգեաս, ա. ըսյաս էն. յգ. مقياسات) 1. չափելու գործիք. 2. չափ. հարի – الحرار – գերմաչափ. الهوا – գաչափ. المياه – հեղուկաչափ. 3. աստիճան (աշխարհացոյցի, հաստատագծի) ունեցած մեասաթ հին չափեր ։

مقيح (մուգայեհի, ա. ըսյեհ էն) իմարախիչ ։

مقيد (մուգայեհտ, ա. ըսյեհ էն) 1. արձանագրիչ պաշտօնեայ. մէ – արձանագրութեան պաշտօն. 2. (մուգայեհտ) կապուած (հմմ. խոչ «բանկ») 2. շղթայուած (հմմ. ձնչ«կալանք») 3. արձանագրուած. 4. պայմանաւորուած. 5. հոգածու, ուշադիր. ու – 1. արձանագրել. 2. հոգ տանիլ, հոգածու ըլլ. ։

مقيس (մագիս, ա. ըսյաս էն) հասեւ. ստանալի, բացագատելի. ու – բացագատութիւն, նմանիր. օր. (بو ايش پشقه مقيس دكلدر այս գործը ուրիշ գործի չի նմանիր) ։

مقيم (մուգիմ, ա. ըսյամ էն. իգ. مقيمه) բնակող (հմմ. ساكن «բնակիչ», متمكن «տիրող») օր. شرف مقيم (ազգի մը թաղը բնակող) مقيم (մեծ մարդոց համար) բնակող ։

مقي (մուգայեի, ա. ըսյէ էն) 1. որ ծացուցիչ, փախեցնող. 2. որ ծագեզ. – جوز ոմրմ (قارغه بوكن آغاجى) ։

مكاره (միւֆեաչէէ, ա. քհր էն) 1. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն. 2. միմեանց նենգութեամբ հակառակորդը լուծելու աշխատիլ ։

مكاتب (մէֆեաթիպ, ա. եզ. թհկ) 1. դպրոցներ, վարժարաններ. յատկապէս – մասնաւոր գպրոցներ. գլխ – բարձրագոյն վարժարաններ, տամասարանի հիւղերը. مكاتب اعداديه, աւագ վարժարաններ. رشدیه – երկրորդական վարժարաններ. – բարձրագոյն նախակրթարաններ. – ابتدائيه նախակրթարաններ. 2. (միւֆեաթիպ. مكتبه էն) թղթակից (հմմ. مخابر)

مكاتبه (միւֆեաթէէ, ա. ըսյթհ էն. յգ. مكاتبات) թղթակցութիւն. – ըն նամակագրութ. 1 – թղթակցիլ ։

مكاتمه (միւֆեաթէէ, ա. ըսյթմ էն) գաղտնի պահել ։

مكاتيب (մէֆեաթիպ, ա. եզ. مكتوب) նամակներ. գլխ مكاتيب عادیه – սովորական նամակներ ։

مكاذبه (միւֆեազէէ, ա. ըսյզհ էն) 1. սուտ խօսիլ. 2. իրարու սուտ բսել, իրար խաթել ։

مكار (մէֆեար, ա. մքր էն. իգ. مكاره) նենգաւոր, խորագէտ, խարեբայ

مكارم (մէֆեարիմ, ա. ա. եզ. مكرمت – ազնիւ քնաւորութ. پچ – ազնիւ. مكارملك (մէֆեարիմֆեար) առաւտաձեռն, բարեսէր, ազնիւ. ը – ազնուութիւն, բարեսիրութիւն ։

مكاره (մէֆեարէ, թ. արբ. քարի էն) 1. զրաստ, բեռ կրող կենդանի 2. բեռ (հմմ. يوك) ։

مكارى (միւֆեարի, ա. ըսյրհ էն) գրաստ վարձու տուող. مكارجى (մէֆեարիճի), ջ. مكاره (մէֆեարէճի) 1. գրաստի վարձակալ. 2. գինեւորական պետութեան կանձնեցիչ ։

مكاسب (մէֆեասիպ, ա. ա. եզ. مكسب) արդ – կրթասարանները ։

مكاشفه (միւֆեաճէէ, ա. քշֆ էն. յգ. مكاشفات) 1. գաղտնիքը

աստան. ադաւ – երկրորդական վարժարան. տղայ – տարրական նախակրթարան. ընդ – նախակրթարան. մանկապատրաստ. մանկական մանկապատրաստ. մանկական մանկապատրաստ. մանկական մանկապատրաստ. մանկական մանկապատրաստ.

مكتب (միւքէսիպ, ա. աքսակ է) 1. աստղագէտ, վաստկող. 2. (միւքէսէպ. իգ. պատճառ) աստղագուած, աստղացած. պատճառ մոլորակ աստղագուած ծանօթութիւն. պատճառ մոլորակ աստղագուած հմտութիւնը. յգ. մոլորակներ (միւքէսէպաթ) 1. վաստակներ. 2. ծանօթութիւնք. հմտութիւն. մոլորակներ աստղագիտական հմտութիւն.

مكتفى (միւքթէֆի, ա. ֆէքսի է) բաւականացող, չաստացող.

مكتوب (մէքթուպ, ա. քիթ է. իգ. մոլորակ. յգ. մոլորակներ, մոլորակներ) 1. գրուած. որ. մոլորակ պահպանուած գրուածին չի նայուիր պատասխանութեան կը նայուի. 2. նամակ. ջ – 1. հին ձեւի գիրն (ոչխարի մորթի վրայ գրուած) 2. կառավարութեան գիրասնագիր. մոլորակ (մէքթուպի) ծանօթակցութեանց գիրն. տարած մոլորակ ծանօթակցութեանց գիրն. ջոմլ – թղթակցիլ.

مكتوم (մէքթում, ա. քիթէն. իգ. պատճառ) 1. գաղտնի, ծածուկ, թաքուն. ձէմ – գաղտնի պահել. 2. չարձանագրուած (ան հաշուած, կալուածած). պատճառ մոլորակ անհատներ (յգ. մոլորակներ) չարձանագրուած (ան հաշուներ, կալուածներ, եկամուտներ),

مكتب (միւքէթէպ, ա. պատճառ է. յգ. պատճառ) գրասէր, վարժարան. – ալի բարձրագոյն վարժարան, համալ-

երեան հաշիւ. 2. պատճառ ծածկոյթին գաղտնիքը մէկուն սրտին մէջ ծածկիլ

مكافات (միւքեաֆաթ, ա.) 1. վարձատրութիւն, վարձք. 2. մրցանակ. տալ մրցանակ տրցանակ. չայխանէի հանդէս. 1 – վարձաթել

مكفل (միւքեաճիլ, ա. պատճառ է) գաշնակից, հաւատարիմ.

مكفله (միւքեաճէլէ, ա. պատճառ է) գաշնակցութիւն. հաւատարիմութիւն.

مكافى (միւքեաճի, ա. պատճառ է) հատարար. – ծոյ [երկր.] յարձիգ

مكاله (միւքեալէմէ, ա. պատճառ է. յգ. պատճառ) 1. խօսակցութիւն. 2. խօսակցարժանութիւն. 1 – խօսակցիլ. պատճառ ֆրանսերէն խօսակցութ. խօսակցարժանութիւն. 3. բանակցութ.

مكان (մէքան, ա. ոչ է. յգ. պատճառ, պատճառ) 1. տեղ, վայր (հմմ. ير ، جای ، محل) նիստ (մէքանէն) տեղով. քառ տեղ. 2. բնակավայր հմմ. պատճառ) – ստ տեղական անուն. – ածանց տեղական մակբայ. – ի տուն տեղ չունեցող, ծափառական. պատճառ ընդհակառակ Աստուած ամէն տեղ ամէնուրեք է.

مكان (մէքճան) դրախտ

مكانت (մէքանէթ, ա.) 1. տպագրութիւն, կարող (հմմ. تلاوت) 2. զրկութիւն, ծանրութիւն (հմմ. وقار ، تبلیغ باشلی آغر) պատճառ մոլորակ

مكائد (մէքէահ, ա. ս. եզ. պատճառ) նենգ (մէքէթիլ. ա. ս. եզ. պատճառ)

مكب (մուքիպ, ա. պատճառ է) 1. ջանասիրութ. 2. մոլորակ

مكتب (մէքէպ, ա. պատճառ է. յգ. պատճառ) գործ, վարժարան. – ալի

مكتوف (մէֆթուֆ, ա. كتف էն) երկու թեւերը ետեւը կապուած։

مكث (մէխ, ա) դագար, կայանք. بلا مكث անդադար. ۱ ـ կենալ։

مكثار (միխսար, միչար միխիր ա. չդէն). շատախօս. (Համշ. օյոկոր)

مكثر (միւէսսիր, միւխիր, ա. չդէն). 1. շատցնող, բազմացնող. 2. (միւէսսէր) բազմացուցուած. 3. (բուս.) բազմախոտերէ։

مكثف (միւէսսիֆ, ա. չդէն). խտացուցիչ, խտացնող։

مكحل (միւէհհալ, ա. չդէն). ծարիր քաշուած, ծարրաւոր մկհլ կոզլ ծարրաւոր աչքեր։

مكدر (միւէսսէր, ա. չդէն). 1. վշտացնող, վշտագին. 2. տըր աուժ. տխուր. (Համշ. օղոչ). 3. պղտորած ու մկդր ու պղտոր ջուր. او ـ ـ վշտանալ, տրտմիլ. 4. (միւէսսիր) 1. վշտացնող. 2. յանդիմանող. 3. պղտորող։

مكذب (միւէզզիպ ա. չդէն) 1. հեր. քող. 2. (միւէզզէպ) հերքուած

مكذوبه (մէզուպէ, ա.) սուտ խօսք (Համշ. զոնդրոգ ամէզ، յալան)

مكر (մէր, ա.) նենգութ. խարդաւանանք. դաւ. (Համշ. խդաճ، հիլե)

مكر (մէկէր, պ.) 1. եթէ ալ. 2. բայց եթէ. مكر كه ـ իբրեւ թէ. 3. միայն թէ. مه ـ իբրեւ թէ։

مكرر (միւէրրէր, ա. չդէն. իգ. ադրա). 1. կրկին, կրկնուած. مكرر نوشولو خانه կրկին թիւ տուներ. 2. վերստին. 3. (միւէրրիր) 1. կրկնող. 2. վերապարտ. վերյանց. Ի րկրա (միւէրրէրէն) կրկին և կրկին, քանիցս։

مكرم (միւրիմ, միւէրրէմ, ա. չդէն. իգ. ադրա). 1. պատուական, մեծարեալ, մեծապատիւ, յարգամեծար. مكرم استاد մկրմ մեծայարգ վարպետ. 2. (միւրիմ) պատուող, մեծարող, պատուական. مكرما (միւէրրէմէն) մեծարանօք, յարգանօք։

مكرمت (մէրհիմէթ, ա. չդէն. տես. և միւէրհմէթ յգ. مكارم). 1. ազնուութիւն. (Համշ. կրմ). 2. շնորհ, բարեմտութիւն, առատաձեռնութիւն. (Համշ. մուցնօղ). 3. (բուս.) բազմացուցուած։

مكروب (մէրուպ, ա. չդէն) վշտատոհմ, տրտում, տխուր. مكروبيت վշտահարութիւն, տխրութիւն։

مكروه (մէրուհ, ա. ադրա، չդէն. իգ. مكروهات. յգ. مكروهات). 1. գարշելի, զզուելի. 2. զզիր, նողկալի. (Համշ. կրիա، մոնֆուր). 3. պիղծ, կօնաակէս նեղելի, բայց անհրաժեշտ պարագային գործածելի օր. (آت اتی حرام دكل فقط مكروهدر)

مكروهات (մէրուհիյէթ) 1. գարշանք, զզուանք. 2. պղծութիւն։

مكره (միւրհի, պ. ադրա չդէն). 1. զզուող. 2. բռնացող. 5. (միւրհէն) բռնաբարեալ։

مكس (մէկէս, պ. յգ. مكسان). ճանճ (Համշ. կունկ، սինե، ղիվ). مكس گير (մէկէսկիր) սարդի ոստայն. (Համշ. բիտ). مكسران (մէկէսրաճ) (عنكبوت، اورومجك آغی). ճանճլան, հավահար ու ـ ճանճանման։

مكسب (մէհսէպ, ա. չդէն. յգ. مكاسب). 1. վաստակ, շահ. 2. շահու աղբիւր. 3. վաստակելու տեղ. مكتب فيض مكسب կրթարան. مكسب فيض զարգացուցիչ վարժարան. 4. (միւհսիպ, պ. չդէն) վաստկնող։

Digitized by Google

مكسح (միւէսասի, ա. ըսկսկտ էն). *սակրաթեք, սակրակարկամ*.

مكسر (միւէսսէր. ա. ըսկսր էն. բգ. ոչ մկսո) *բեկբեկեալ, բեկեալ, կոտրատած*. — ըշ անկանոն՝ զարտուղի, յոգնակի (միւէսսիր) *բեկանող, կոտրող*.

مكسوب (մէհսուպ, ա. կսկ էն. բգ. ոչ մկսո). 1. *վաստկուած*. 2. *առացուած, առացական*. ոչ մկսո *առացուած՝ առացական չմնուածքիւն*.

مكسور (մէհսուր, ա. կսր էն. բգ. ոչ մկսո), 1. *բեկեալ, կոտրած* 2. (բեր.) *երբեմն*. (չմշ. լ՚ա ասրո չմա *մրդ մը. նա — կատարեալ շէնք. աջիւ — գեղեցիկ՝ շքեղ պարտէզ*. ա՚ա *մկսո*) *կատարեալ չմնուածքիւն*. մկսոլիէթ (միւէմմէլիյէէթ) *կատարելագործութիւն*. 2. (միւէմմիլ) *լրացնող, աւարտող*.

مكشوف (մէհսուֆ, ա. կսֆ էն. բգ. ոչ մկսո). 1. *երեւան հանուած գտնուած*. ոչ մկսո՚ *ա՚ա գտնուած երկիրներ*. 2. *բաց*. مكشوف الرأس (մէհսուֆ՚ըլ՚ըրէս). *գլխաբաց*. (չմշ. ճիշ՚ աչիչ). 3. *յայտնի, ակներեւ*. (չմշ. ճահր, ՚աշքարի). *յայտնի, ակներեւ*. (չմշ. ճահր, ՚աշքարի). غير مكشوف *անծանօթ*. (չմշ. مجهول) *անծանօթ երկիրներ*.

مكعب (միւէճճապ, ա. կճէճ էն). 1. *խորանարդ*. 2. *խորանարդ մարմին՝ թիւ*. مكعب جذر – *արմատ*.

مكفوف (մէֆուֆ, ա. կֆ էն). *արգիլուած*. (չմշ. ՚ըմնոչ). (չմշ. ՚ըմնոչ՚ կոր՚). (չմշ. ՚աչմի՚ կոր՚ ՚ըլ՚ըր). مكفوف العين

مكفول (մէֆուլ, ա. կֆալ էն). *երաշխաւորեալ*. ոչ – *երաշխաւորեալ գտնուածը*. ոչ – (մէֆուլուՂպին) *երաշխաւորեալ*. ոչ – (մէֆուլուՂպիհի) *այն որ երաշխաւորը ստացած է*. ոչ – (մէֆուլուՂլէհ) *այն որ երաշխաւորը ստացած է*.

مكلف (միւէլլէֆ, ա. կլէֆ էն. բգ. կլէֆ էն). *պատուիրեալ*. յոգ. (մկլէֆ). *յանձնառու*. օր. (وظيفه مكلفه ոչ մկլէֆ – *պատուիրեալ պարտականութիւն*. ոչ մկլէֆ *յանձնառու*. օր. (بتون *հարկատու, պարտաւոր*. օր. (وظائف دينيه ايله مكلفدر – *բոլոր կրօնական պաշտաւորութիւնները կատարելու պարտաւոր է*). 3. *մեծամտիլ, բազմաշատ*. 4. *ծոռ, շքեղ, հոյակապ*. مكلف بر قوناق *հոյակապ տպարանք*. مكلف بر سفره *ծոռ սեղան մը*.

مكلل (միւէլլէլ, ա. կլէլ էն). 1. *թագակիր*. 2. *զարգարուած*. 3. *փայլուն, շողշողուն*.

مكمل (միւէմմէլ, ա. կմէլ էն. բգ. ոչ մկմո). 1. *կատարեալ*. 2. *շքեղ, գեղեցիկ*. مكمل آدم *կատարեալ մարդ մը*. بنا – *կատարեալ շէնք*. باغچه – *գեղեցիկ՝ շքեղ պարտէզ*. ոչ մկմո *կատարեալ չմնուածքիւն*. مكملیت (միւէմմէլիյէէթ) *կատարելագործութիւն*. 2. (միւէմմիլ) *լրացնող, աւարտող*.

مكمن (մէհմէն, ա. կմն էն). *դարան*. (չմշ. կէմէնկահ, կէմէն, ՚ըմնոչ՚ կէրի).

مكمون (մէհմուն, ա. կմն էն). *ծածկուած, պահուըտած*.

مكنت (միհմէթ, ա.) *կարողութիւն, ոյժ, զօրութիւն*. (չմշ. ղուվ՚ա, ղուդրա).

مكنسه (միհմէսէ, ա. կնս էն) *աւել*. (չմշ. ճարուպ՚կա, սուպուրկա).

مكنوز (մէհնուզ, ա. կնզ էն). 1. *թաղուած*. (չմշ. մդֆուն). 2. *գանձի մէջ պահուած*. 3. *պահուած*. مكنوز *սրտիս մէջ պահուած*. نقود مكنوزه *գանձի մէջ պահուած դրամներ*.

مكنون (մէհնուն, ա. կնուն էն). 1. *շարուած*. (չմշ. մընզում՚ պուլմշ՚ըն). (منظوم՚ دزلمش՚ *շարուած մարգարիտ*. 2. *ծածկուած*. مكنون در 3. *ուշադրութեամբ պահուած*.

مكنى (միւհէննա, ա. ոչ մկնո էն). *մականանուանակ, յորջորջեալ*.

مكه (մէհէ, թ. բուս.) 1. *փշոտ բիմբիներ*. 2. (մէհհէ, ա.) *մէջքէ*.

Digitized by Google

ملا (մէլէ՛, ա.) 1. *լսութիւն*. 2. *ամբոխ*. الناس على ملا (՚ալա մէլէհի-ցնաս) *ի սեռ բազմութեան, ամենուն առջեւ*. ملا (մէյա, ա. յգ. ևլոյ) 1. *խորհուրդ* 2. *մեծամեծք* على ملا *մեծ հրեշտականք և մարգարէներու հակիներ*.

ملا (մօլա, աւոյ էն). 1. *մեծ դաստատուր* (*կրօնաւոր*) عاصى ملا *ակ*. 2. *մեծ գիտուն, աստուածաբան*. 3. *աստուածաբանութիւն*. علم ملا (մօմդո՚ալա՚մէ) *աստուածաբանական գիտութիւն*.

ملائك (մէլաիհ, ակ՚ն ملا մէլաիհէ, ա. *եզ*. մէլ). *հրեշտակներ*. ملائكة *ակ՚ն հրեշտակներ*.

ملابسه (միլապէսէ, ա. լպս էն). 1. *առնչութիւն*. 2. *առիթ*. جلوس همايون اولمق ملابسه *ի առիթ* ملابسه *կայսերական գահակալութեան*. ملابسه *առիթ*. جلبه *ասիթ* ملابسه *բարձր առիթ*.

ملاح (մէլահ, ա. յգ. մլահ՝ան; ملاحان) 1. *նաւապետ, նաւավար, նաւաստի* (*հմշ*. կեչի). 2. *նաւաւղիղ*. 3. (մլահ) *առ՛ս եզ*. մլայ, մլհ՝).

ملاحت (մլահաթ, ա.) 1. *նաւավարութիւն*. (*հմշ*. կեչիլիկ). 2. (մէլահաթ) *ազատութիւն, գեղեցկութիւն, շնորհ*. (*հմշ*. կուզլլիկ՝ան، حسن و آن).

ملاحظه (մլահազա, ա. հմմ էն). 1 *մտածութիւն, խոհ* (تأمل) 2. *խորհրդածութիւն*. (*հմշ*. հալաթա). 3. *գիտողութիւն*. ! – *խոհալ, խորհրդածել*. ملاحظه‌لى *մտօք, մտածամտիվ*. ملاحظه‌سز – *անխորհուրդ, անխոհեմ*. ملاحظه‌سزلق – *անխոհեմութիւն* (յգ. ملاحظات) ملاحظات *հաւնի գիտողութեանց տիւնակ*.

ملاحه (մէլլահա, ա. մլհ էն). *ազատհանք*. (*հմշ*. զլազ՝ան، ملحه).

ملاذ (մէլազ, ա.) *ապաստան, ապաւէն, ապաստանարան*. (*հմշ*.

مكر *ակռա* مكر *մէկ մէկ քէք սուրբ քաղաքը*. يمك – *խալամ կրօնաւորաց առաքեան մը*. مكى (մէքի, *իգ*. ակիյ). 1. *մէկ մէկ քէքի* 2. *մէկ մէկ քէքէի պատկանող*.

مكون (միւքէվվին, ա. քոյ էն). 1. *գոյացութիւն*. 2. *կազմիչ, շինող*. الياف – *նեարդ շինող*. سكر – *քաղցրածին* لحم – *միս շինող*. (միւքէվվէն) *գոյացած, շինուած*. تكوين مكون (միւքէվվէնաթ) *գոյացութիւնք, արարչագործութիւնք*. تكوينات مبحث *էսթանութիւնք*.

مكيال (միքեալ, ա. կիլ էն). *արմտիքի գրեթէ չափ*.

مكيده (մէքիտէ, մէքիտէթ, ա. նդ էն. յգ. մ՚ոն). *նենգութիւն, խարդախանութիւն* (*հմշ*. հիլե (خدعه)).

مكيس (միւքէյէս, ա. քուս.) *բշնամի փակ, գիտութիւնակ* مكيسه *կենդանիներ*.

مكيف (միւքէյիֆ ա. քէյֆ էն) *սրտի ցնծող, գինովցնող, սրբութիւն*.

مكيفات (միւքէյիֆաթ, ա.) *ոգելից ըմպելիք, սրբութիւն նիւթեր* (*ծխախոտ, գինի եւայլն*).

مكيك (մէքիք, թ.) *կկոց, մռգոց* كى – 1 *կկոցի պէս* 2 *գործօն* (*մուրգ*)

مكيل (մէքիլ, ա. կիլ էն). 1. *գրեթէ չափել*. 2. *չափուած արմտիք*. (*յգ*. مكيلات) *արմտիք*. (*հմշ*. ոչխի).

مكين (մէքին, ա. քանէ էն). 1. *հաս. աստուած, նստող. օր*. (شرف المكان بالمكين *տեղին փառքը հոն նըստողէն կախում ունի*) 2. *ծանրաբարոյ, լուրջ. օր*. (ولى مكين حاكم *դատաւորը լուրջ պէտք է ըլլայ*). مكينه *լրջութիւն*.

مكيول (մէքեուլ, ա. կիլ էն). *գրեթէ չափուած*.

Digitized by Google

ملاقات، ملاقاة (միլաղաթ, ա. ևագ էն). տեսակցութիւն ملاقات տեսակցիլ. (ՀմՀ. կորոշմուն):

ملاقی (միլաղը, ա. ملاقات էն). տեսակցող. او - տեսակցիլ, միտնալ. օր. (ուլդայ պդրինա ملاق اولدی - զաւակը Հօրը միացաւ):

ملال (մէլալ, ملالت մէլալէթ, ա.). ձանձրոյթ, տաղտուկ. موجب ملال ձանձրոյթ պատճառել. ملال او ձանձրանալ. كتيرمك

ملامت (մէլամէթ, ա. յոգ. յգ ملامات) 1. յանդիմանութիւն. 2. կշտամբանք (ՀմՀ. չիքմամ، սրզնշ - ۱ յանդիմանել

ملامی (մէլամի, ա. ملامت էն. յգ. ملامیون). ընական փրլիսոփայ:

ملأن (մէլէ՛ն, ա. ملء էն). լեցուն, լի. (ՀմՀ. մոշտօղ، յալ):

ملاهی (մէլահի, ա. եզ. սիակ) խաղեր, զբօսանքներ. قالق ملاهی մէշտ խաղով զբաղիլ ملاهی آلات նուագարաններ

ملیم (միլաեիմ, յոյն միլախիմ, ա. ملایمت էն). 1. մեղմ, թոյլ 2. յարմար. 3. թոյլ (փոր):

ملایمت (միլաեէմէթ, ա. յն էն). 1. մեղմութիւն, թուլութիւն. (ՀմՀ. յումշաղլըք، յաւաշլոյ 2. յարմարութիւն. (ՀմՀ. հալ، ուիղունլուք، موافقت). 3. թուլութիւն.

ملامسه (միլամէսէ, ա. لمس էն) շօշափել. ձեռքով բռնել:

ملبس (միլէպպես. ա. تلبيس էն). 1. զգեստաւորուած. 2. երկդիմի. 3. (մէլպէս, յգ. ملابس) զգեստ:

ملبوس (մէլպուս, ա. لبس էն). 1. հագուած. զգեստաւորուած 2. գործածուած հագուստ. ملبوسات (մէլպուսաթ) հագնելիք, զգեստեղէն:

ملجأ، ملاذ (միլճաղ، ա. لوذ էն). տեսակցութիւն ملاقات տեսակցիլ. (ՀմՀ. կորոշմուն):

ملازم (միլազիմ, ա. ملازمت էն. յգ. ملازمین، ملازمون) 1. կցուած, յարած 2. յարատեւող 3. անթաչակ պաշտօնեայ 4. յիւնապետ ملازم اول սպայ ջին յիւնապետ. ثانی - երկրորդ կարգի յիւնապետ. ملازمی شورای دولت պետական խորհրդոյ դիւանագիտի. ملازمان օգնական անդամ. كلمك - անթաչակ պաշտօնեայ ըլլալ. لك - յիւնապետութիւն.

ملازمت (միլազէմէթ, ա. لزوم էն) 1. յարատեւութիւն. յաճախութիւն 2. անթաչակ պաշտօն. ۱ - յարատեւել, յաճախել. ملازمتلی աշխատող:

ملاصق (միլասըզ, ա. ملاصه էն) 1. յարակից, կցուած, կից. 2. մերձաւոր. օր. (սդեմ ملاصه ایه دری - մորթը միսին կցուած է). كویلر ملاصق կից մեր ձաւար գիւղեր:

ملاصقه (միլասագա, ա. ملاصق էն). 1. յարակցիլ, կցուիլ. 2. իրարու մօտ ըլլալ:

ملاطفه (միլադաֆէ, ա. لطف) կատակ ۱ - - ընել. կատակախաւսիլ

ملاطمه (միլադամա, ա. لطم էն). իրարու ապտակ զարնել. իրար ապտակել:

ملاعبت (միլա՛ապէթ ملاعبه միլաապէ ա. لعب) մեկնեղ խաղալ.

ملاعنه (միլա՛անէ, ա. لعنت էն). զիրար անիծել:

ملاعین (մէյա՛հին, ա. եզ. ملعون). անիծեալք. ندجلر ملاعین ա. Նիծեալ հերետիկոսներ:

ملاغمه (միլաղամա, արբ. ملغم էն). յարգախառն գարի.

Digitized by Google

ملت (միլլէթ, ա. յգ. ملل. երկո. ملتين). 1. կրօնք. (չմշ. դին). 2. ազգ 3. ժողովուրդ. عثمانيه ملتى - օսմ. պետութիւնը ազգս է. ارمنى ملتى չհայ ազգը։

ملتئم (միլլէթիմ, ա. التيام էն). 1. պինցած (վէրք) 2. պինցնող (դեղ)։

ملتبس (միլլէթպիս, ա. التباس էն). երկդիմի. շփոթ։

ملثم (միլլէթսիմ, ա. التثام էն). չեմքուրող։

ملتجا (միլլէթճա, ա. التجا էն) ապաստան, ապաստանարան, ապաւէն. (չմշ. նէ, ملجا، պնոյ، ملاذ)։

ملتجى (միլլէթճի, ա. التجا էն. յգ. ملتجيان) 1. ապաստանող, գաղթական. (չմշ. մահաբ)։

ملتحق (միլլէթհըգ, ա. التحاق էն) միացած, կցուած, սեւեցուած։

ملتحم (միլլէթհըմ, ա. التحام էն). միաձնորդ։

ملتزم (միլլէթզիմ, ա. التزام էն). 1. ստանձնող. 2. բռնող, պաշտպանող. 3. տապանոցի տուբրը եւն. յանձնառու. 4. (միլլէթզէմ) փափաքելի. 5. պահանջատէր. օր. (չալիշմէ ջ مطلوب و ملتزمدر - ձեր աշխատիլը կը պահանջուի). 6. պաշտպանեալ. օր. (չ آدم ملتزمدر - այս մարդը պաշտպանեալ է։

ملتصق (միլլէթսըգ, ա. التصاق էն). միացած, կցուած, իրարու կապուած. قطعه ملتصقه خطوط։

ملتف (միլլէթֆ, ա. التفاف էն) փաթթուած. ساق اشجار ملتفة go ղուններըը իրարու փաթթուած ծառեր։

ملتفت (միլլէթֆիթ, ա. التفات էն). 1. մեծարող, պատուախրող, քաղցրհամբոյր. 2. (միլլէթֆէթ) մեծարուած, պատուախրուած. 3. լսելի. օր. افاده‌سى ملتفت دكلدر - խօսքը լսելի չէ։

ملتقا، ملتقى (միլլէթգա, ա. التقاء էն) 1. միացման վայր. 2. գետախառնուկ։

ملتقط (միլլէթգադ, ա. التقاط էն) 1. հաւաքուած. 2. (միլլէթգըդ) գետինը ինկած առարկան վերցնող։

ملتقم (միլլէթգըմ, ա. التقام էն) կլլող. կուլ տուող. مالتقمله կլլելով։

ملتقى (միլլէթգը, ա. التقا էն) հանդիպող, միացող. او - հանդիպիլ, միանալ։

ملتم (մէլթըմ, թ.) ցամաքէն փչող միօրինակ մեղմ հով։

ملتمس (միլլէթմէս, ա. التماس էն. յգ. ملتمسات). 1. խնդրուած. 2. խնդիրք. 3. պաշտպանեալ. او - 1. խնդրուիլ. 2. պաշտպանուիլ. (միլլէթմիս) 1. խնդրող 2. պաշտպանող. բարեխօսող։

ملتمع (միլլէթմի', ա. التماع էն). փայլող, փայլուն։

ملتوى (միլլէթվի, ա. التوا էն) ոլորեալ, ոլրած. ملتوى الى الداخل ոլրած։

ملتهب (միլլէթհիպ, ա. التهاب էն). 1. բորբոքած, բռնավառ. 2. ուռած, կարմրած։

ملتهف (միլլէթհիֆ, ա. التهاف էն). 1. ա. նեղ. 2. շատ տխուր. տրտուր տխուր։

ملج (մէլճ, ա.) ծծուկ. (չմշ. մսս، ասու)։

ملجأ (մէլճէ', ա. لجأ էն) ապաստան, ապաւէն, (չմշ. պնոյ، ملاذ)։

ملجئ (միլճի', ա. الجا էն). ստիպող, հարկադրող։

ملح (միլհ, ա. յգ. املاح، ملاح). աղ. (չմշ. թուզ، كنى)։ ملح معتدل չէզոք աղ. ملح حامض թթու աղ։

Digitized by Google

ملزاب (միլզապ, ա. յգ. ըպիլմա). չատ կծծի՝ ժլատ։

ملزم (միլզէմ, ա. զալզամ էն). 1. պատանծած. ու - պատանծիլ. 2. (միլզէմ) պատանծեցնող։

ملزوم (մէլզում, ա. լզում էն). անհրաժեշտ պէտք. ملزوم ايله لازم պատճառ և արգիւնք. օր. (գիր կաղմ ايله كاغذ ملزومدر) - لازم ايله ملزوم - թուղթն ու գրիչը երկուքն ալ անհրաժեշտ պէտքեր են։

ملس (մէլէս, ա.) 1. խառնածին (չմշ. ملز). 2. մէջքը խոռոչած ձի։

ملساء (մէլսա, ա.) 1. սահուն, սահող. ملسا ارض սահուն ժայռ. 2. անխոտ. ملسا ارض անխոտ գետին։

ملش (մէլէշ, թ.) երկու գառնուկ ունեցող ոչխար։

ملصق (միլսըգ, ա. ալսաղ էն. բժշ.) միասորող, կցող։

ملصوق (մէլսուգ ա. լսոգ)(փակցուած (չմշ. يالشديرلمش، يابشديرلمش)(الصاق اولنمش)։

ملطف (միլադդըֆ, ա. լաթիֆ էն) 1. ամրքիչ, մեծարող. 2. թուլացնող, թուլութիւն տուող։

ملعب (մէլա՛պ, ա. լաբ էն) խաղալու տեղ. (չմշ. يرجوقياوناسي)։

ملعبه (մէլ՛ապէ, ա. լաբէհ. յգ. ըպիլմա) խաղալիք. صبيان ملعبهٔ տղոց խաղալիք. (չմշ. اويونجق، يازيچه)։

ملعقه (միլ՛ագա, ա. լաղ էն). գդալ (չմշ. قاشيق)։

ملعنت (մէլ՛անէթ, ա. լանէթ էն. յգ. ըպիլմա). 1. անէծք. 2. անրգ գործութիւն, չարութիւն. ملعنت اجرای չարութիւն ընել. هذيانملعنت չարաբարբ անզգամ. պիտի - անզգամական, չար։

ملعنه (մէլ՛անէ, ա. լան էն. յգ ըպիլմա) 1. անէծքի պատճառ արարք. 2. ճեմիչ, գործարան։

ملز (մէլէզ, թ. ըպիլմա էն). 1. խառնածին 2. խառնուրդ, անաղնիւ։

ملحد (միլհիտ, ա. լհաղէն. յգ. ըպիլմադըն) հերետիկոս, անհաւատ։

ملحق (միլհիգ, ա. լհաղէն. յգ. ըպիլմադըգ) 1. միացնող, կցող. 2. (միլհուգ) միացեալ վերջը աւելցուած (գիր մանրիկ եւ այլն). 3. կախեալ. 4. մէջ գտնուած. օր. فلان قضايه ملحق գրի՝ այսինչ ատենին մէջ գտնուած գիւղ) 5. արաբ. քառատիր անբուժելի պէս խոնարհուող բայ. ملحقلر (միլհագլար ա.) 1. յարակից մասեր. յաւելուածներ. 2. շրջակայք, վիճակներ. آيدين ولايتي ملحقلرى Այդընի շրջակայքը՝ վիճակները. 3. հուագիր անբուժելիներ որոնք քառագիրի պէս կը խոնարհուին։

ملحم (միլհիմամ, ա. լհամ էն. պլ. ըպիլմադըմ) 1. մսատ, մսարիւնեղ. 2. գէր. (չմշ. شيشمان). 3. (միլհիմ) (բժշ.) մսագեր (գեղ)։

ملحمه (մէլհիմէ, ա. լհամ էն). մեծ պատերազմ. օր. قوصوه ملحمهٔ - Կոսովայի մեծ պատերազմը։

ملحوظ (մէլհուզ, ա. լհազ էն). հանական օր. (ոգնդր ملحوظدر) Հաւանական է որ գայ). (չմշ. محتمل) (յգ. ملحوظات) Հաւանականութիւն։

ملحود (մէլհուս ա. լհէն) գերեզմանի մէջ թաղուած. (չմշ. مدفون)։

ملخ (մէլախ, պ.) մորեխ (չմշ. جراد)

ملخص (միլէխլաս, ա. լխիս էն). Համառօտ, տարբերք. خبرك - Համառօտ՝ տարբերք պատմուածեան։

ملذ (միլէզզիզ, ա. լձզ էն). 1. Համ տուող. 2. Համեղ։

ملز (մէլէզ, թ. ըպիլմա էն). 1. խառնածին 2. խառնուրդ, անաղնիւ։

Digitized by Google

ملعون (մէլ'ուն, ա. տես լծ. իգ. ملعونه) անիծեալ. ադ. - անիծեալ մարդ.

ملغا ، ملغى (միւլկա, ա. ալ ն) ջնջ. ջնաւած, լուծուած տե՛ս ինչ որ նշանակում է ալ ն. ջնջել, լուծել. ملغا قلمى գաւառականին ջնջուած գիւանը ملغى عن العمل (միւլկա'անիլ'ամէլ) արաբերէն խնդիր որ չպիտի խնդրաւորին վրայ.

ملفوظ (մէլֆուզ, ա. նախ ն. իգ. ملفوظه). 1. արտասանուած, արտասանելի. 2. բաղձալոյս. ملفوظه ای բաղձալոյս է. ملفوظه غير مندمج, չմարմնացեալ ملفوظه ای غير ملفوظه չմարմնացեալ է 3. արտասանութիւն. օր. ملفوظه باقنز مكتوبه باقيلر - արտասանութեան չի նայուիր, գրութեան կը նայուի). (յգ. ملفوظات) խօսքեր. ملفوظات شيخ سعدى Սաադիի խօսքեր.

ملفوف (մէլֆուֆ, ա. նախ ն. իգ. ملفوفه. յգ. ملفوفات). ներփակ. ملفوف اوراق ներփակ թուղթերը. ملفوفه (մէլֆուֆէ) ներփակել, ներփակ. (տես նախ). յգ. ملفوفات ներփակել թուղթեր.

ملقب (միւլէզզապ, ա. տես ն). մականունաւոր. كوچكلى لقبيله մականունաւոր ցեղ.

ملقط ، ملقاط (միւլգաթ, ա. նախ ն). մկրտիչ. جنين - մանկան (գործիք).

ملك (միւլ, միւլ, ա. յգ. املاك) 1. տիրացում. 2. տիրացուած, կալուած. 3. միւլք գեղին. (տես վագֆ) 4. երկիր. 5. պետութիւն. احياى ملك ودولت ملك պետութիւնն ու տէրութիւնը վերականգնել 6. (մէլէք, յգ. ملائك, ملوك) 1. հրեշտակ. 2. հրեշտակաբարոյ մարդ. ملككصلت (մէլէքհասլէթ) հրեշտակաբարոյ. ملكسيما (մէլէքսիմա) հրեշտակադէմ. ملك الموت մէլէքիլմէվթ Գաբրիէլ հրեշտակապետ. ملكانه (մէլէքանէ) հրեշտակային. 7. (մէլիք յգ. ملوك) թագաւոր

ملكت (միւլքէթ, ա.) երկիր.

ملكدار (միւլքտար, պ.) վերհսկիչ, թագաւոր. ى - վերհսկողական, թագաւորական. حقوق ملكدارى վերհսկողական իրաւունք.

ملكوت (մէլէքութ, ա.) արքայութիւն. سما ملكوت երկնից արքայութիւնը. عالم - հոգեւոր աշխարհ, անտեսանելի թագաւորութիւն.

ملكه (մէլէքէ, ա.) 1. կարողութիւն, յաջողակութիւն, վարժութիւն. (տես. مهارت, اقتدار) ملكه كسبا վարժութիւն, յաջողակութիւն ստանալ. 2. (մէլիքէ) թագուհի.

ملكى (միւլքի, միւլքի, ա. իգ. ملكيه) 1. քաղաքային. 2. (մէլէքի, իգ. ملكيه) հրեշտակային. ملكى الخصال հրեշտակաբարոյ. ملكيه رتب քաղաքային աստիճաններ. ملكيه مكتب քաղաքային բարձրագոյն վարժարան. ادارهٔ ملكيه քաղաքային վարչութիւն. مأمورين ملكيه քաղաքային պաշտօնատարներ.

ملكيت (միւլքիյէթ, միւլքիյէթ, ա.) բացարձակ տիրապետում, տիրականութիւն. ملى հողային սեփականութիւն.

ملل (միլէլ, ա. հզ. ملت). ազգեր. متمدنه - քաղաքակիրթ ազգեր. ملل غير مسلمه ոչ-իսլամ ազգեր.

ملمع (միւլէմմա' ա.) 1. գոյնզգոյն. (տես. الوان مختلفه ايله ملون, رنكارنك) 2. իւրաքանչիւր տարբեր տարրեր լեզուով գրուած տետրակ. (յգ. ملمعات). 3. աղաւաղած. 4. թաթխուած ملمع قائله արիւնաթաթախ (տես. خون آلود).

Digitized by Google

ملوان (մէլէվան, ա.) գիշեր ցերեկ (Համ: روز و شب، ليل ونهار، كيجه كوندوز)

ملوان العقاب ماتعاب քանի որ գիշեր ցորեկ բլլայ,

ملوث (միւլէվվէս, ա Թլոլէն) 1. ապտատած. 2. խառնաշփոթ, անկանոն, աղտոտ 3. (միւլէվվիս) աղտոտող

ملنك (մէլէնկ պ.) 1. գլուխը բաց և բոկատն 2. գինով (Համ: خرسخوش، مست)

ملوك (միւուք، ա.) թագաւորներ. خراسان ملوك խօրասանի թագաւորներ. ինկանոն ملوكانه (միւուքեանէ، պ.) 1. թագաւորական, կայսերական. 2. ար. քաջասիրտ. ինկանոն ملوكانه յօնոյ մեծին. կայսերական պալատ, արքունիք.

ملول (մէլուլ، ա. մլալ էն). ձանձրացած, զզուած.

ملون (միւլէվվէն ա. ալոլէն) 1. գունաւոր. 2. ներկուած (Համ: يونجمش) 3. (միւլէվվին) գունաւորող. ներկող.

ملوق (միլվագ، ա. ցոլ էն) դեղագործի քասակ ց - քասակաւոր

ملهم (միւհէմ. ա. ալհամ էն. իգ. ահլա) 1. ներշնչուած 2. (միւհիմ) ներշնչող. 3. (մէհէմ، թ.) ա. ոճր. ملهمیه (միւհէմիյէթ) ներշնչուած հրամանների. ملهمیه غایات կայսերական հրամաններ.

ملهله (մէլէմէհ، թ.) 1. մայել. 2. պազատիլ.

ملی (միլլի. ա. մլոլ էն. իգ. ահլա) ազգային. مشرب ملی ազգային քայլերգ. ملی مجلس ազգային ժողով. ملیت (միլլիյէթ) ազգութիւն. ազգայնութիւն

ملیار (միլեար، գ.) հազար միլիոն, երկիլեան.

مليح (մէլիհ، ա. մլոլ էն. իգ. ահլա. յգ. մլոլ). գեղեցիկ, սիրուն. وجه مليح (մէլիհիւլվէճհ) գեղեցկադէմ

ملتسا (մէլիսա، յ.) թրնջքոտ, պատրինջ. (Համ: اوغل اوتى).

مليك (մէլիք، ա.) թագաւոր. (յգ. ملكا միւէլեեա Համ: پادشاه).

ملين (միւլէյհին، ա. նլլին էն). կակղացուցիչ, թուլութիւն տուող

ميليون، مليون (միլեօն، ֆ.) միլիոն.

مميات (մէմաթ، ա. մօթ էն). մահ. حيات و مميات (Համ: مرگ و وفات، اولوم) կեանք եւ մահ.

مماتندن بى خبر او مماتندن بى خبر او ողջ ու մեռած բլլալէն տեղեկութ. չունենալ ե، ց - մահուան.

مماثل (միւմասիլ. ա. մսլոլ էն. իգ. مثلى). նման, պէս, հաւասար. (Համ: مقوله، مشابه، مثلو، كبى) بوكا مماثل شيار. مقوله ع.) ասոր պէս բաներ (Համ: شيار

مماثلت (միւմասէլէթ, ա. մլն էն) նմանութիւն. (Համ: مشابهت)،

مماجده (միւմաճէտ. ա. մջդ էն) պարծանք, պարծենալ. (مباهاة، فخر)

ممارسه (միւմարէսէ, ա. մրս էն. յգ. ممارسات). վարժութիւն. ممارسه ايدى վարժութիւն ձեռք բերել.

مماس (միւմասս. ա. ասոլ էն). 1. շօշափող, դպչող. 2. (երկր.) շօշափող. مماس خط շօշափող գիծ.

مماشات (միւմաշաթ، ա. մշի էն). 1. միատեղ քալել. ընկերակցութիւն. 2. լաւ կենակցութիւն. 3. կեղծ մարդասիրութիւն. - كارانه մարդասիրութեամբ، մարդասիրաբէս.

مماطله (միւմադալէ، ա. մթլ էն). պայմանաժամէն յետաձգել.

ممالك (մէմալիք، ա. եզ. մլկէթ). երկիրներ. عثمانيه ممالك Օսմանեան ընդարձակ երկիրները.

ممانعت (միւմանա'աթ، ա. մնի էն. յգ. ممانعات) արգելք ։- արգելք լլլ.

Digitized by Google

ممتاز (միւմթազ. ա. յատուկ էն. իգ. ազնի) 1. առանձնաշնորհեալ. ընտիր. ممتاز առանձնաշնորհեալ կուսակալութիւնք. ممتاز իդարէ առանձնաշնորհեալ վարչութիւն. 2. գերագոյն. ممتازیت (միւմթազիյէթ) առանձնաշնորհումն.

ممثل (միւմթէսիլ. ա. նմանութիւն էն). հմ. տեսող. հպատակող.

ممتحن (միւմթէհին. ա. քննութիւն էն) 1 քննիչ 2 (միւմթէհիան) քննութիւն

ممتد (միւմթէտտ. ա. տարածեալ) 1 երկնցած երկարած. 2. տեւող. او - տեւել.

ممتزج (միւմթէզիճ ա. խառնուած) 1 խառնուած 2. միացած 3. յարմար.

ممتلی (միւմթէլի. ա. լցուած) 1. լեցուած, լեցուն (գմ. դոլու. դոլո) 2. լցուած

ممتنع (միւմթէնի' ա. արգիլող. չհաւանող. ممتنع المرور անանցանելի ممتنع الحصول մինիմանալի, անհրականալի ممتنع ضدین ممتنع اجتماع երկու հակառակ բաներ չեն միանար. (արաբ. ամենայնի ունակ - էզզրտտաճ յաեէնթէմիաճ). 2. անկարելի.

ممثل (միւմէսիլ. ա. նմանող էն). 1. նմանցնող. 2. տպագրող. 2. (միւմէսէլ) նմանցուած 4. տպագրուած

ممحو (միւմհուվ. ա. ջնջուած. (հմ. ոմլո - ջնջել).

ممد (միւմիտտ. ա. տարած էն). օգնող. օգնական. ممدحیات կեանքին օգնող.

ممجد միւմէճճիտ ա. փառաբանող 2. (միւմէճճէտ) փառաբանեալ.

ممدد (միւմէտտիտ. ա. տարած էն). երկնցնող. երկարող.

ممدوح (մէմտուհ ա. ըմտէն. իգ. ըմտէ) գովեալ. գովելի. ممدوح اخلاق գովելի վարք. ممدوح الشیم (մէմտուհ իւ-

ممدوح էհեէմ) գովելի բնաւորութեան տէր. քաջերարդ. ազնուաբարդ.

ممدود (մէմտուտ. ա. ամտ էն. իգ. ամտդ) 1. երկարած. 2. երկար. ظل ممدود երկար շուք ممدود الف երկար էլիֆ.

ممر (մէմէրր. ա. յորդ էն) անցք. عام - ممر հասարակաց ճամբայ (գմ. ամ طریق عام)

ممراض (միւմրազ. ա. ծրդ էն. բժշ.) ցաւագէտ. յարհիւանդ.

ممرض (միւմէրրիզ. ա. ցաւոտ) ախտաբեր. հիւանդութիւն. հրատիրող.

ممزق (միւմէզզրգ. ա. ցրուած էն). 1. պատռող 2. (միւմէզզուգ) պատռուած, պատռած. ممزق ناموس - նամակի.

ممزوج (մէմզուճ. ա.) խառնուած. (գմ. ճրճ ایلمش, قارشمش).

ممسك (մէմսէկ ա. մսէն) 1. ապացոյց 2. (միւմսիհ մսէհ էն) ժուժկալ. 3. կծծի, ժլատ. 4 զսպիչ, պնդիչ.

ممسوخ (մէմսուխ. ա. խօսէն էն. կերպարանքը սեւելի տգեղցած.

ممشا ممشی (մէմշա, ա. մշի էն) միշտ արտաքնոց. գործարան, ոտքի ճամբայ. (սխ. է պիւխոմշ. գմ. կնոք. آیاق یولی. آبدستخانه).

ممضی (միւմզի ա. իմտա է. իգ. իմտիյէ) 1. տորրագրող. 2. (իմտ, իմտա միւմզա) տորրագրուած. نسخه ممضی տորրագրուած օրինակը (սխ. է نسخهٔ ممضیه)

ممکن (միւմքին. ա. իմքան էն). կարելի ممکن مرتبه կարելի եղածին չափ. ممکن الشفاء, غیر ناممکن, ممکنسز անկարելի (յգ. ممکنات) կարելիութիւնք.

ممل (միւմիլլ. ա. իմլալ էն). ձանձրացնող. ձանձրացուցիչ.

ملح (միւմէլլիհ. ա. լեզէ էն) 1. աղող. աղի ջնող. 2. (միւմէլլահ) աղած.

Digitized by Google

مملحه (մէմլեհա, ա. ملح) . 1. աղահանք. (Տմշ. ալտօր). 2. (միմլեհա) աղամեղմա. (Տմշ. զլնզ).

مملكت (մէմլէքէթ, ա. ملك էն. յգ. մլկե) 1. երկիր 2. իշխանութիւն. اصلیه- Հայրենիք լն - երկրացի քաղաքացի

مملوء (մէմլու, ա.) լեցուն, լի. (Տմշ. մշտօն. մալո. տօլո).

مملوح (մէմլուհ, ա. ملح էն). աղած, աղի. (Տմշ. զլնզ. ղանձէ).

مملوك (մէմլուկ, ա. ملك էն. իգ. ջկա. յգ. մլկե). 1. ստացուած. 2. միւլք եղած. (Տակ. ֆօգօ). 3. գերի. 4. տորուկ. ջրկ մալո ձեր տորուկ ծառան. 5. մամլուք (Տին տաճն եգիպտական Տճճելզօրքի անունը). ջկա մալո տորկական, ծառայական իմ ըսելու տեղ). ըե - տորկութիւն. գերութիւն.

ممنوع (մէմնու', ա. منع էն. իգ. ջկա. յգ. մնոգե). արգիլուած, արգելուած բաներ. ըսէ ջկա մնոգե (մէմնու'իյէբ) արգելք. ըսէ ջկա մնոգե րմ արգելքը բառնալ.

ممنون (մէմնուն, ա. منة էն). 1. երախտապարտ, շնորհապարտ. 2. գոհ. (Տմշ. շնօնդ). ջկա մնոնունա գոհութիւն. մնոնունէ ըե (մէմնունիյէբ) 1. գոհունակութիւն, գոհութիւն. ջկա մնոնունէմ ըե գոհութեամբ, հաճոյքով. (Տկ. مع التأسف).

ممو (միմէվվին, ա. ميو էն). առաջաւոր ամրոցի, փոփոքիչ.

مه (մէմ, թ). ծիծ, տոնիք. (Տմշ. պէստան, ըսմ). ուրմուկ - գիեցնել, ծիծ տալ, կաթ տալ. كمسك - կաթէն կտրել. ըսուռ կօկ անութքայ . լն - առնուտր. (Տմշ. ըսմնդ զուսսէե').

مهد (միմէհհիս, ա. مهد էն . 1. յարդարող. կարգագրող. مهد ارکان دولت երեսփոխան Տիմերը կարգադրող . 2. (միմէհհիէ) յարդարուած, կարգագրուած .

مهر (մէմհուր, ա. مهر է. ախ. գոթծ. ծիշդը (թղթով) կնքուած մոմ. سند - կնքուած մուրհակ լ - կնքուած բլլալով

میت (միմիթ, ա. موات էն) մեռնող, մահացու. (Տմ. ըսլդուն) .

میز (միմէյեիզ, ա. ميز էն. յգ. միզուն). 1. զանազանող. որոշող. میزه ۵ۊ բանականութիւն. 2. քննիչ. ար. (ըսլոնդ) امتحانلرده میز بولنور - քննութեանց քննիչ կը գտնուի. 3. գիւանադպիր. 4. (ortèğ) իրաւաքնտիր. 5. դատը վճռաբեկ գատարան տանող. میزه ըսէե քննիչ քանձնաժողով. میزلی کرام մեծ. ըսյարգ քննիչներ. لك - 1. գիւանագրութիւն. 2. քննութիւն. 6. (միմէյեեզ միզե էն) 1. զանազանուած. 2. քննուած . ըսլե - միմէյեէզուլնայէյի) այն որուն դէմ վճռաբեկ գատարան դիմուած է. میز (միմէյեէզուլնայիի) վճռաբեկ գատարան տարուած վճիռը.

میل (միմիլ, ա. ميل էն). չակող. խոտորող. ضیا - լոյսը խոտորող.

من (մին, ա.) ի, էն. յառ ըե (մին պա's) այսուհետեւ, ասկէ վերջ. من - առանց. من غیر حد (մին կայրի հուսսին) առանց չափակութեան. من اول (մին էվվէլիին) ի սկզբանէ մինչեւ վերջ. من الاخره (մին էլ ախըրիին) յետոյ. من الایام (մին էլ այամ) օրէն ի օր. من جهة (մին ճիհէթին) մէկ կողմէն. من کل الوجوه (մին քիլլիլվիճհուն) ամէն տեսակէտով. من غیر رسم (մին կայրի րէսմին) անպաշտօն կերպով. من هنا هنه (մին հնա հնէ) ասկէ անկէ, տան. منه معفو (մէֆու լը-նմինի) ա. մոֆու.

Digitized by Google

منازل (մենազիլ, ա. եզ. ա. منزل). տե՛ս منزل عرفان ։

مناسب (մունասիպ, ա. مناسبت էն. իգ. مناسبة). 1. յարմար. 2. պատշաճ, վայելուչ (հմշ. ոսկեփոր, ոսկեհուռ)։ مناسب نا مناسب անյարմար (հմշ. նայիլ)։

مناسبت (մունասիպէթ, ա. نسبت էն. յգ. مناسبات). 1. յարաբերութիւն. (հմշ. علاقه, ارتباط) مناسبات . յարաբերութիւններ. دوستانه բարեկամական յարաբերութիւն. 2. պատշաճութիւն, վայելչութիւն. 3. առիթ. بی - առանց առիթի. بی - نه անպատշաճ, անյարմար. (հմշ. بجل نا) անպատեհ. مزلك - անպատեհութիւն, անյարմարութիւն ։ بی - պատշաճի, յարմար. آلق - պատշաճիլ, յարմարիլ։

مناستر (մանասդըր, յ.) 1. վանք (հմշ. دير). 2. կուսակալութիւն մը։

مناسك (մունասիք, ա. եզ. مسك) . Մէջքէ ուխտագնացութեան առնեն սուրբ վայրերը այցելելու առվօրեայն արարողութիւնք ։

مناسم (մունասիմ. ա. եզ. مسم) ճամբայներ. (հմշ. یولر، طرق) ։

مناصفت (մունասաֆաթ. مناصفه մունասաֆէ, ա. نصف էն). երկուքով հաւասար մասի բաժնել ։ اوزره - - ըստ հաւասար մասի բաժնելով ։ مناصفه (մունասաֆէ) կէս առ կէս։

مناطق (մունաթգա, ա. եզ. منطقه) գօտիներ մանաւանդ مناطق معتدله բարեխառն - ։

مناظر (մունազըր, ա. եզ. منظر) տեսլական - էն - գեղեցիկ տեսարաններ. (ֆէննի մունազըր) հետևանկար։

مناظره (մունազարէ, ա. نظير էն) վիճաբանութիւն ։ - վիճաբանելի . - اصول - ըստ սովորութեանց վիճաբանութեան օրէնք ։

من (մէնն, ա.) 1. չնարհ, բարիք. 2. երախտիք 3 մանանայ (قدرت حلواسی)։

من (մէն, ա.) ով որ, որ. امر له من (մէն լէհիւլ էմր) այն որ հրամանուած, հրամայելու կարողութիւն ունի. (վերջաբան պաշտօնական գրութեանց) (اولبابده امر و فرمان حضرت من له الامرکدر)։

مناب (մէնապ, ա. نيابت է) տեղապահի պաշտօն. - ثابت տեղապահ. ثابت - حکومت مناب կառավարութ. փոխանորդ։

منابع (մէնապի', ա. ա. եզ. منبع) منابع علم և عرفان ուսման աղբիւրներ, վարժարաններ, ուսումնարաններ ։

مناجات (մունաճաթ , ա. نجو էն). 1. աղերս առ Աստուած. 2. առանձնաւոր աղօթք և աղերսանք ։

منادات (մունատաթ. ա. ندا էն). գոչել, աղաղակել։

منادم (մունատիմ. ա. ندامت էն). մշտաերիմ (քիչ գործ.)։

منادمه (մունատէմէ, ندامت մունատիմէ. ա. ندم էն) մտերմութ.։

منادی (մունատի, ա. منادات էն. 1. գոչող, աղաղակող. 2. մուեզնեակ 3. պատգամաւոր (խաղաղութ.) 4. ուանոյ (մունատա, քեր.) կոչական ։

منار (մէնար, ա. نور էն) փարոսի աշտարակ (հմշ. قولۀ فنار)։

مناره (մէնարէ ժող. մինարէ ա. نور էն) 1. մզկէթի աշտարակ 2. ա. منار)։

منازع (մունազի', ա. منازعه էն երկու. منازعين). վիճող, կռուող. فيه - (մունազէ'ուն ֆիհի, ֆիհա) վէճի ենթակայ, խնդրոյ առարկայ ։

منازعه (մունազա'ա, ա. نزاع էն. յգ. منازعات) 1. կռիւ 2. վէճ. ل - վէճի ենթակայ. - ـی - վիճաբեր, կռուազան։

Digitized by Google

مناكحه (մինաքէհա, ա. նկահ էն. յգ. مناكحات). ամուսնութիւն.

منال (մինալ, ա. նիլ էն). ինչք, առաջուածք. ♦ مال و منال.

منام (մինամ, ա. նոմ էն). 1. քուն. (համ. یقو اویه «خواب، نوم»). 2. քնած. (համ. رؤیا «دوش، منام»).

منان (մինանն, ա. մնոն էն) բարերար. جناب رب منان բարերարն Աստծ.

مناو، مناوه (մանավ, թ.) մրգավաճառ, պաղավաճառ.

مناوبه (միւնավէպէ, ա. նուբէն) կարգ, յաջորդութիւն. بالمناوبه (պիլ միւնավէպէ), مناوبةً (միւնավէպէն) կարգով, փոխն ի փոխ, ըստ կարգին.

مناوله (միւնավէլէ, ա. նուլ էն). մատուցանելու. مناولة اقداح բաժակներ մատուցանել.

مناهی (մինահի, ա. եզ. منهی) ու մ ո ց և արգելքներ.

منایا (մինաիա, ա. եզ. منیه). մահեր. (համ. اموات).

منبت (միւնպիթ, ա. նպիւն էն). բարեբեր, արգաւաբեր, բերրի. (համ. محصولدار) منبت بقعهٔ արգաւաբեր հող. غیرمنبت (կայրի միւնպիթ) անբերրի.

منبر (մինպէր, ա. յգ. منابر) բեմ, սամպիոն. منبر چیقمق ըեմ հնել.

منبسط (միւնպէսըդ, ա. նպսաւ էն) 1. տարածուած, տարածական. 2. զուարթ, ցնծագին.

منبع (մինպա', ա. մնբաւ. յգ. منابع) ակ, աղբիւր. (համ. قایناق, یکار).

منبعث (միւնպա'իս, ա. մնբաւ էն). առաջ եկած. و - յառաջ գալ օր. (عوی جهالتدن منبعثدر - գաղտ տգիտութենէն առաջ եկած է).

مناعت (մինա'աթ, ա.) անառիկութիւն, անմատչելիութիւն. مناعت موقع անառիկ դիրք.

مناعف (մինաը'ֆ ա. եզ. منعف) լեռան տակ գագաթներ. مناعف جبال.

منافات (միւնաֆաթ, ա. նֆի էն). հակառակութիւն. (համ. مغایرت، ظهور). - ضد - հակառակութ. ծագիլ (հակ.).

منافرت (միւնաֆէրէթ, ա. նֆրէ էն) 1. անհամաձայնութիւն. 2. զզուանք. ♦ - اجرامله զզուիլ.

منافسه (միւնաֆէսէ, ա. նֆս) 1. հակառակութիւն 2. նախանձոտ.

منافع (մինաֆի', ա. եզ. منفعت). օգուտներ, շահեր. (համ. فوائد).

منافق (միւնաֆըգ, ա. նաֆիգ էն. յգ. منافقین) 1. բանսարկու, երկպառակութիւն ձգող. 2. կեղծաւոր. լս. منافقت (միւնաֆէգաթ) 1. բանսարկութ. 2. կեղծաւորութ. երկպառակութիւն.

منافی (միւնաֆի, ա. նաֆիի էն. յգ. منافیه). հակառակ, ներհակ. منافی قانون օրէնքի հակառակ.

مناقب (մինաղըպ, ա. եզ. منقبه) մատենագրական. համբաւեալ գործեր.

مناقشه (միւնագաշա ա. յգ. مناقشات) բանավէճ կամ գրաւոր վէճ.

مناقصه (միւնագասա, ա. նգսան էն). նուազութ. به - նուազութի ենել. (հակ. زیاده).

مناقض (միւնագըզ, ա.) հակառակ, իրարու հակասող. مناقض قرارلر իրարու հակասող որոշումներ.

مناقضه (միւնագագա, ա. նգսն էն). հակառակութիւն (համ. مباینت).

Digitized by Google

منتزع (միւնթէզի՛. ա. եւ թրի էն) տեղէն քաշելով հանած, փրցուած։

منتسب (միւնթէսիպ. ա. նասպ էն. յգ. منتسبين). 1. յարաբերութիւն ունեցող. մէկու մը ծանօթութիւն ունեցող. 2. հետեւող. զօրք منتسبين իրենց գիտութեան հետեւող։

منتسق (միւնթէսըգ. ա.) շարուած, շարահարուած, կանոնաւոր։

منتشا (մինթէշա, թ. ապաս. մինթէշէ) 1. ծխելու. 2. ձխտելու մասը կազմող նահանգ։

منتشر (միւնթէշիր. ա. նաշր էն). 1. տարածուած, սփռուած. 2. հրատարակուած. 3. ցրուած. منتشر قاعه ոլան դեպի տարբեր կողմերը տարածուած. منتشره آثار հրատարակուած երկեր. منتشر غير անտիպ, չհրատարակուած. منتشره آثار غير անտիպ գործեր։

منتشی (միւնթէշի, ա. ենտիշէ էն) ծլած, բողբոջած. (չմշ. մռնլեչը)։

منتصب (միւնթէսիպ. ա. նասպ էն). սիւնի պէս տնկուած, կանգնած, կանգնուն منتصب قامتلی տնկուած սիւնի պէս։

منتصف (միւնթէսըֆ. ա. նասֆ էն). 1. կէսուած, կէս եղած. 2. կէս. منتصف الجناح լուծուղղի։

منتظر (միւնթէզըր. ա. նդար էն). 1. սպասող. ակնկալութեան կրող. منتظرلرده գալոտեան կը սպասեմ. 2. (միւնթէզըր) սպասուած, ակնկալուած. او - ակնկալութիւն. غير منتظر անակնկալ։

منتظم (մունթազամ, ա. ընդ էն. թգ. منتظمه). 1. կանոնաւոր. 2. բեկուրգ. مكتب ي - բարեկարգ գպրոց մը. منتظم ذوكشير الاضلاع կանոնաւոր բազմանկիւն. ه - դրօն հատատուած պարբերք. ه - դրօն չերեսուն պարբերք.

منتف (միւնթէֆ. ա. նդֆ էն) 1. պրկուած. 2. պրկուած, ուռած. 3. ուռած, ուռեցած. 4. ուռեցած, ուռեցուած. 5. ուռեցած, ուռեցուած. 6. ուռեցած, ուռեցուած. 7. ուռեցած, ուռեցուած. 8. ուռեցած, ուռեցուած. 9. ուռեցած, ուռեցուած. 10. ուռեցած, ուռեցուած։

منتقد (միւնթէգիտ. ա. նգիտ էն) 1. քննադատ. 2. քննադատող. 3. քննադատող. 4. քննադատող. 5. քննադատող. 6. քննադատող. 7. քննադատող. 8. քննադատող. 9. քննադատող. 10. քննադատող։

منتقل (միւնթէգիլ. ա. նգիլ էն) 1. տեղափոխուած. 2. տեղափոխուած. 3. տեղափոխուած. 4. տեղափոխուած. 5. տեղափոխուած. 6. տեղափոխուած. 7. տեղափոխուած. 8. տեղափոխուած. 9. տեղափոխուած. 10. տեղափոխուած։

منتقم (միւնթէգիմ. ա. նգիմ էն) 1. վրէժխնդիր. 2. վրէժխնդիր. 3. վրէժխնդիր. 4. վրէժխնդիր. 5. վրէժխնդիր. 6. վրէժխնդիր. 7. վրէժխնդիր. 8. վրէժխնդիր. 9. վրէժխնդիր. 10. վրէժխնդիր։

منتهب (միւնթէհիպ. ա. նթէհիպ էն) 1. թալանուած. 2. թալանուած. 3. թալանուած. 4. թալանուած. 5. թալանուած. 6. թալանուած. 7. թալանուած. 8. թալանուած. 9. թալանուած. 10. թալանուած։

منتهج (միւնթէհիճ. ա. նթէճ էն). 1. հետեւող. 2. պատճառ. او - 1. հետեւանք ունենալ. 2. պատճառել. او. (ադլի منتج نه‌ی کز‌ه‌شه‌روق - տեսակ. ցուրտ ունենդ ին՚ը հետեւանք ունեցաւ)։

منتحر (միւնթէհիր. ա. նթահր էն). անձնասպան (չմշ. قاتل نفس)։

منتحل (միւնթէհիլ. ա. նթահլ էն). ընդունող։

منتخب (միւնթէխապ. ա. նթախապ էն. թգ. منتخبه). 1. ընտրեալ, ընտրուած. منتخبه فقرات հատընտիր հատուածք. 2. (միւնթէխապ, յգ. منتخبين) ընտրող. ثانی منتخب երկրորդ կարգի ընտրող. منتخبات (միւնթէխապաթ) հատընտիր (գիրք), منتخبات زبان فارسی հատընտիր պարսկերէն լեզուի։

منتدار (մինթէտար, պ. յգ. նդարան). երախտապարտ, երախտագետ. او. (ադրամ ایکزیکز - منتدارم ձեզ երախտապարտ կը մնամ). لق - ، ی - երախտագիտութիւն, երախտապարտութ.։

منته (միւնթէհի. ա. նթէհի էն թգ. منته) 1. արթնցնող. 2. ուշադրութ. հրաւիրող. 2. (բժշ.) գրգռիչ (դեղ)։

منت (մինննէ. ա. յգ. մն). բարիք. երախտիք. ا - բարիքը երեսը զարնել. ايچم - երախտապարտ չեմ ըլ լար شناس - երախտագէտ. شناسی - երախտագիտութիւն. منت پ երախտիքը երեսը չզարնող. ماڵی. منت پ نعمت ولی ماڵی բարերար (կայսեր կ'ըսուի)։

منثر (միւնթէսիր. ա. նթիր էն). սփռուող. սփռուած او - սփռուիլ։

منتان (մինթան. թ. ապաս. ընչի էն ա. ընչի)։

منتبه (միւնթէպիհ. ա. ենթիհ էն) 1. արթնուն, արթնամիտ 2. տեղեակ։

منتج (միւնթիճ ա. նդիճ էն). 1. հետեւանք տեղեցնող. 2. պատճառ. او - 1. հետեւանք ունենալ. 2. պատճառել։

Digitized by Google

منتها (مینتهیا، ա. ات ایه). ویرژ، نهایت، وسعت. منتهای شرق نهایت شرق. منتهای حیات آخرین حد حیات. و ابداً منتهای ذکاوتی ندارد او اصلاً ذکاوت ندارد.

منتهب (مینتهیب، ա. ات ایه) تاراج، غارت (یغما، نهب و غارت ایدن).

منتهز (مینتهیز، ա. ات ایه). فرصت بیلن فائده قاچیرمیان، فرصت بیلن فائده قاچیرمیان.

منتهی (مینتهی، ա. ات ایه) 1. ویرلمیش. 2. یانمش. 3. قیدلی. 4. ویرلمیش، قطع اولنمش. صیغ طلبه صنف منتهی طلبه‌نك اك یوقاری صنفی.

منثب (مینثقب، ա. ات ایه). دلمش (آچلمش، ثقب).

منثی (مینثکی، ա. ات ایه). قور، دلمش. منثی خط قور یازی.

منثور (مینثور، ա، ر ایه. اسم مف. 1. صاچیلمش، یایلمش، دوکولمش. منثور در یایلمش اینجی. 2. نثرله. (اسم مف. ر اسم. منظوم – منثور) اشعار منثوره نثرله منظوم اثرلر.

منجذب (مینجذبیا، ա. ات ایه). چکیلمش، جلب اولنمش. و – قوی جاذبه‌یه مالك اولان شی. (اسم. جذب ایتمك) جاذبه قوتی اولان شی.

منجر (مینجرر، ա. ار ایه). 1. چکیلمش. 2. یانمش. 3. نتیجه‌لنمش. و – چکیلمك، یانمك، نتیجه‌لنمك. منجر اولمق نتیجه‌لنمك.

منجز (مینجز، ա. از ایه) خصوصیله قاعیدلره.

منجل (مینجل، ա. ات ایه). اینجی قاچیرمغه یارایان آلت (اورق).

منتما (مینتمی، ա. ات ایه) نسبت اولنمش، منسوب.

منتمی (مینتمی، ա. ات ایه). نسبت اولنمش، منسوب.

منتن (مینتن، ա. ات ایه). قوقمش، نتن. (اسم مف. نتن) قوقمش صو.

منتقش (مینتقش، ա. ات ایه). نقشلنمش، نقاشلنمش. (اسم مف. نقش) نقش اولنان، منقوش.

منتقض (مینتقض، ա. ات ایه). بوزولمش، نقض اولنمش. روایات منتقضه بوزولمش روایتلر.

منتقل (مینتقل، ա. ات ایه. اسم مف. منتقل). 1. دولاشقان، نقل ایدن. 2. دولاشقانلق. 3. دولاشمه، دولاشمق. 4. دولاشمه، نقل. (اسم مف. منقول).

منتقم (مینتقم، ա.) انتقام آلیجی، انتقامجی. (اسم. انتقامجی).

منتکس (مینتکس، ա. ات ایه). قلبلیکور، قلبلیکه گلمش. منتکس لوای قلبلیکور درجه.

منتمی (مینتمی، ա. ات ایه). نسبت اولنمش، منسوب.

منتف (مینتف، ա. ات ایه) قیرمه‌لی، قیرمه‌لی قیرمه‌لی دوا. منتف قیرمه‌لی قیرمه‌لی.

منتفخ (مینتفخ، ա. ات ایه. 1. شیشمش، اوغ لیغنمش. (اسم. اوفورملی). 2. دولمش. دولمیمش. بطن منتفخ (یاخود مینتفخ) دولمش قورن.

منتفع (مینتفع، ա. ات ایه). اوغورلانمش، اوغورلانمش. و – اوغورلانمق، (اسم. انتفاع).

منتفی (مینتفی، ա. ات ایه). نه یوقدر، نه یوقدر. (اسم. نابود؛ زائل اولان).

منتقد (مینتقد، ա. ات ایه). تنقیدچی، تنقیدچی.

منتن (مینتن، ա. ات ایه). قوقمش، نتن. (متعفن). قوقمش صو نتن صو.

منتقش (مینتقش، ա. ات ایه). نقشلنمش، نقاشلنمش. (اسم. نقش) نقش اولنان، منقوش.

منتقض (مینتقض، ա. ات ایه). بوزولمش، نقض اولنمش. روایات منتقضه بوزولمش روایتلر.

منتقل (مینتقل، ա. ات ایه. اسم مف. منتقل). 1. دولاشقان، نقل ایدن. 2. دولاشقانلق. 3. دولاشمه، دولاشمق. 4. دولاشمه، نقل. (اسم. منقول).

منتقم (مینتقم، ա.) انتقام آلیجی، انتقامجی. (اسم. انتقامجی).

منتکس (مینتکس، ա. ات ایه). قلبلیکور، قلبلیکه گلمش. منتکس لوای قلبلیکور درجه.

منتمی (مینتمی، ա. ات ایه). نسبت اولنمش، منسوب.

Digitized by Google

منجل (միջնէլի, ա. նլաճլ էն). 1. փայտեայ. منجل سيف փայտեայ սուր. 2. սակերգու, յայտնի։ او - փայլիլ, յայտնուիլ։

منجم (միջնէճճիմ, ա. նլաճլ էն) աստղաբաշխ, աստեղագէտ այլն։ علم النجوم աստղաբաշխութիւն. منجم باشي գլխաւոր աստղաբաշխ մը - աստղաբաշխութիւն.

منجمد (միջնճէմիտ, ա. նլաճլ էն. իգ. منجمدة) սառուցեալ, սառած ըսելու է منجمد ماء սառած ջուրը. بحر منجمد شمالي Հիւսիսային սառուցեալ ովկիանոս։

منجنيق (մէնճէնիգ, յգ. مجانيق) 1. բանալ, նետակալ 2. կործանարար մեքենայ։

منجى (միջնի, ա. նլաճլ էն. իգ. منجية) 1. փրկարար, փրկող, ազատող 2. (միջնէննի منجية է) փրկիչ, ազատարար։

منجيق (մընճըգ, թ.) 1. մագիլ, ճանկ, ճիրան. 2. կպչուն. منجيقلامق մոլեգնիլ կպչուն վիճակ մը առնել, (ցեխ, իւղ եւայլն)։

منحدب (միջնհատրպ, ա. նհատրպ էն). կուռ, գոգաւոր։

منحدر (միջնհատիր, ա. նհատրպ էն). զառիվար, զառիթափ, շեղ։

منحرف (միջնհարիֆ, ա. նհատրպ էն. իգ. منحرفة). 1. ծռած, շեղած. 2. փոխառած. 3. աւազակութիւնը խանգարուած - مزاجي, منحرف المزاج (միջնհարիֆիլմիզաճ) տկար, անհանգիստ.

منحصر (միջնհասըր, ա. նհատրպ էն) սահմանուած, յատուկ, սեպհականի է - միմիայն, յատկապէս։ منحصر او սեպհական ինձ, յատկացուիլ։ قالق սեպհական ինձ, յատկացուիլ։

منحط (միջնհադդ, ա. նհատրպ էն) ցած, منحطة اراضي ցած հողեր։

منحل (միջնհալլ, ա. նհատրպ էն). 1. լուծուած, քակուած. عقد منحل քակուած հանգոյց. 2. պարապ, ցած (պաշտօն). قلق - ցած միտք։

منحنى (միջնհանի, ա. նհատրպ էն). կոր, ծռուած. منحنى سطح կոր մակերես. خط منحنى (խադդը միջնհանի) կոր գիծ։

منحوت (մէնհուճ, ա. նհատրպ էն). յապաւուած, քերծուած։

منحوس (մէնհուս, ա. նհատրպ էն. իգ. منحوسة). ձախող, ձախորդ, չարագուշակ. منحوس طالع ձախորդ չարագուշակ բախտ։

منخر (մինխար, ա. նհատրպ էն). ռնգունք, քթափող (ՀՄ. برون دليكي)։

منخسف (միջնխասիֆ, ա. նհատրպ էն) խաւարած (լուսին). او - 1. խաւարիլ. 2. նեմմանալ. 1 - 1. խաւարեցնել. 2. նեմմացնել։

منخفض (միջնխաֆֆզ, ա. նհատրպ էն) ցածցած, տապնացած։

منخلع (միջնխալի', ա. նհատրպ էն). խլուած, զատուած։

منخنق (միջնխանընգ, ա. նհատրպ էն). խեղդուած, խեղդուկ։

مندب (մէնտէպ, ա. նդպ էն) բարձրաձայն լալ المندب باب կարմիր ծովուն հարաւ. ծայրը գտնուած նեղուցը։

مندبور (մէնտէպուր, թ.) անօգտագործուած, չօգտագործած, ծոյլ։

مندر (մինտէր թ.) բաւմեց - قاضيسكري տատասկ մինչև երեկոյ նոտաց։

مندرج (միջնտէրիճ, ա. ջիդրան էն. իգ. مندرجة). 1. բովանդակուած, պարունակեալ. 2. գրուած օր. (ոեզը) مندرجدر - լրագրին մէջ գրուած է). مندرجات (միջնտէրիճաթ, ա.) պարունակութիւն, բովանդակութիւն։

مندرس (միջնտէրիս, ա. նդրան էն). ջնջուած. քնայինջ եղած.

Digitized by Google

منزلت (մէնզիլէթ, ա.) աստիճան, կարգ (հմմ. աջդ، պայ، տիւ) ‖ ~ و – գերապատիւ, գերշնորհ։

منزوف (մէնզուճ, ա. զոյ է.) գոյն արիւն։

منزله (մէնզիլէ, ա. զոյ է. յգ. منازل) 1. աստիճան. 2. տեղ, վայր։

منزول (մէնզուլ, ա. զոյ է. իգ. منزوله) կաթուածահար. ‖ – كاتوراتածահար ըլլալով։

منزوی (միւնզէվի, ա. ոյ է) առանձնացեալ, մենակեաց. منزوی اولمق առանձնանալ, առանձին. منزوی اولمق առանձին ապրիլ։

منزه (միւնզէզէհ, ա. ոյ է) 1. սուրբ 2. զերծ, ազատ. օր. (جناب حق منزه مکاندن Աստուած ամէն տեղ է)

منسجل (միւնսէճիլ, ա. լոյ է) արձանագրութեան անցած

منسجم (միւնսէճիմ, ա. մոյ է) սահուն. – كلام منسجم խօսք – شعر سهلون սահուն ոտանաւոր։

منسلخ (միւնսլըխ, ա. ոյ է) գոցուած, փակուած, խցուած. باب منسد փակուած՝ գոցուած դուռ։

منسك (մէնսիք, ա. յգ. մասիք) 1. արարողութիւն, ծէս. 2. աղօթատեղի. 3. զոհատուն։

منسلب (միւնսէլիպ, ա. պոյ է) վերցուած, կապուած. راحتی منسلب հանգիստը խռովուած։

منسلخ (միւնսէլիխ, ա. ոյ է) մորթազերծ, մորթը հանուած

منسلك (միւնսէլիք, ա. կոյ է) ընթացող, հետեւող, ուղղութիւն բռնող. و – հետեւիլ, ընթանալ

منزلت (մէնզիլէթ, ա.) աստիճան, կարգ (հմմ. աջդ، պայ، տիւ) ‖ ~ و – գերապատիւ, գերշնորհ։

منزوف (մէնզուճ, ա. զոյ է) գոյն արիւն։

منزله (մէնզիլէ, ա. զոյ է. յգ. منازل) 1. աստիճան. 2. տեղ, վայր։

منزول (մէնզուլ, ա. զոյ է. իգ. منزوله) կաթուածահար. ‖ – كاتوراتածահար ըլլալով։

منزوی (միւնզէվի, ա. ոյ է) առանձնացեալ, մենակեաց. منزوی اولمق առանձնանալ, առանձին. منزوی اولمق առանձին ապրիլ։

منزه (միւնզէզէհ, ա. պոյ է) 1. սուրբ 2. զերծ, ազատ. օր. (جناب حق منزه مکاندن Աստուած ամէն տեղ է)

منسجل (միւնսէճիլ, ա. լոյ է) արձանագրութեան անցած

منسجم (միւնսէճիմ, ա. մոյ է) սահուն. – كلام منسجم խօսք – شعر سهلون սահուն ոտանաւոր։

منسد (միւնսէտ, ա. դոյ է) գոցուած, փակուած, խցուած. باب منسد փակուած՝ գոցուած դուռ։

منسك (մէնսիք, ա. յգ. մասիք) 1. արարողութիւն, ծէս. 2. աղօթատեղի. 3. զոհատուն։

منسلب (միւնսէլիպ, ա. պոյ է) վերցուած, կապուած. راحتی منسلب հանգիստը խռովուած։

منسلخ (միւնսէլիխ, ա. ոյ է) մորթազերծ, մորթը հանուած

منسلك (միւնսէլիք, ա. կոյ է) ընթացող, հետեւող, ուղղութիւն բռնող. و – հետեւիլ, ընթանալ

مندرج (միւնտէրիճ, ա. դոյ է) պարփակուած, պարունակուած, մղմուած. օր. (بو تعبیرده مندرج نکات – այս բացատրութեան մէջ պարունակուած նրբութիւնները։

مندوب (մէնտուպ ա. նդս) 1. ընդունելի և գեղեցիկ (գործ՝ արարք) 2. մեռեալ որուն վրայ կ'արտասուեն։

مندیل (մէնտիլ, ա. յգ. մանադիլ) ծալելիք, կինապ. – كپه – ։

منذر (միւնզիր, ա. դոյ է) ապգուրար, պատնէշող ազգաբարող

منذور (մէնզուր, ա. դոյ է) խոստացուած, ուխտեալ։

منزجر (միւնզէճիր, ա. դոյ է. սխ. գործ.) ատելի, արգիլեալ

منزل (մէնզիլ, ա. զոյ է. յգ. մանազիլ) 1. իջեւան, օթեւան. 2. պանդոկ 3. տուն, բնակարան (հմմ. مکتب՝ դպրոց) 4. մէկ օրուան, ճամբայ (հմմ. طی) 5. գնգակի՝ նետի հասողութիւն. – طوپ էրկայնամիջ հեռաձգութիւն. منزل سر աստղագրական ապատակատեղի. منزل جیوری գինուորական արագ գնացք. ~ – սահմանգիծ. خانه – ~ – կայան

منزل (մուզիլ, ա. մոյ է) 1. իջեւցրնող. اُجرَ – կուրանը իջեցնող. 2. (միւզէլ) իջեցուցուած. کتب منزله (ֆիլիպի միւզէլէ) սուրբ գիրքեր

Digitized by Google

منسم (մէնսիմ, ա. ميسم էն) 1. ուզտի ոտքունք. 2. հետք, նշան (հմմ. յն) 3. ճամբայ (հմմ. յոլ, طريق «ոտ»)

منسوب (մէնսուպ, ա. نسبت էն) 1. վերաբերեալ. 2. յատկաբերութիւն ունեցող, հնամի, բարեկամ (հմմ. متعلق) յգ. ընտանութ. (منسوبيتندن բարեկամներէն է) – ասի վերաբերական ածական. منسوبات մեկտ մը մարգիկ կամ կենդանիներ. منسوبيت (մէնսուպիյէթ) 1. վերաբերութիւն. 2. յատկաբերութիւն, կապ :

منسوج (մէնսուճ, ա. نسج էն. منسوجه) 1. հիւսուած, աստառնանկուած (հմմ. قوقوج) յգ. منسوجات հիւսուածոյք, կերպասեղէնք :

منسوخ (մէնսուխ, ա. نسخ էն) 1. ընդօրինակուած. منسوخه կտոր ընդօրինակուած գրքեր. 2. չնջուած, ապրեցութիւնը ինկած :

منسوق (մէնսուղ, ա. نسق էն) շարայարուած, միօրինակ :

منسی (մէնսի, ա. نسيان էն. فع. منسيه) մոռցուած (հմմ. فراموش ايلمش) اونوتملش նշանակած նշանը մոռցնելու գաստապարտուած :

منش (մէնիշ, պ.) բնոյթ, բարք. – ده منشی ազատաբարոյ. منش خرم (خوش منش) առատաձեռնաբարոյ :

منشأ (մէնշէ՛, ա. نشأ էն) 1. ծագման վայր, սկիզբ. 2. պիղծ, ծագում. կտոր – (մէնշէի ֆիւրքաչ) հին ատեն պաշտօնեից վարժարան :

منشآت (մինշեատ, ա. յգ. منشاة) 1. գրութիւնք, խմբագրութիւնք. 2. նամականի. ադրես – նոր նամականի. ունտրը منشآت :

منشار (մինշեար, ա. نشر էն) ազդ. ը – ագռաձեռ, ժանեթերթ :

منشرح (մինշեռհ, ա. انشراح էն) ուրախ, գնծացին, գոհացած منشرح القلب (մինշեռհի իլ գալպ) սիրտը ուրախ, գոհացած հոգի :

منشعب (մինշաբ, ա. انشعاب էն) ճիւղաւոր, ճիւղաւորուած :

منشق (մինշագգ, ա. انشقاق էն) ճեղքուած. յ – ճեղքուիլ :

منشل (մինշէլլ, ա. انشلال էն) հետաքրքրող հասք :

منشور (մէնշուր, ա. نشر էն. ածական գոյն. منتشر իգ. منشوره) 1. առաքուածատ. 2. հրատարակուած. 3. (յգ. منشير) կայսերական հրովարտակ 4. [երկրչ.] հաստատուածակոմ, ազդուած, պրիսմակ متوازی الاضلاع – գոգահեռանիստ մակ – շեղ հաստատուածակոմ. մաս – հաստատուածակոմի կտոր :

منشی (մինշի՛, ա. انشا էն. յգ. منشیان) 1. չինող. 2. խմբագրող

منصب (մանսապ, ա. نصب. մանսուպ. կամ էն. յգ. مناصب) 1. պաշտօն. 2. գերատեսութիւն (հմմ. خدمت, قاوشاق منصبدار պաշտօնատար. چاوش – պաշտօնի անձնիկ. 3. (մինսապ. انصاب էն) թաղիսք, թաղիզ . յ – թաղիլ (հմմ. دكون) :

منصبغ (մունսապղ, ա. انصباغ էն) ներկուող, ներկուած :

منصرح (մունսարհ, ա. انصراح էն) բացորոշ, յայտնի, ակներև :

منصرف (մինսարֆ, ա. انصراف էն) 1. ետ դարձող. 2. աստիճանի մէջ] հոլովիչի [որ ենթ. և թիւնվիճն կ'առնէ է] منصرف غير անհոլովիչ :

Digitized by Google

منصف (մունսիֆ, ա. انصاف էն) տրդար, խղճամիտ. դատ – խղճամիտ մարդ մը. պիտոյս 1. արդարութեամբ, խղճմտօրէն 2. տրդտրացի

منصوب (մէնսուպ, ա. نصب էն. թգ. պատրաստուած) 1. կանգնուած, տնկուած. 2. կարգուած. 3. պաշտօնի վրայ (հկ. մեյզո) 4. տրտր. համաձայնութեան մէջ հայցական հոլով. յգ. منصوبات հայցական հոլով եղող բառեր

منصور (մէնսուր, ա. نصر էն. թգ. պատրաստուած) 1. Աստուածազօր, Աստուածմէ օգնութիւն տրուած. 2. յաղթական, յաղթող. ՚ի منصور عساكر պատերազմի ատեն Օսմանեան յաղթական զօրքերը ըսել – յաղթութիւն :

منصوص (մէնսուս, ա. نص էն) կոռանով քաշուած, Մուհամմէտի աւանդութեամբ ապացուցուած. (منصوص اولمق حرام ըսելի)

منصه (մէնսաա, ա. نصة էն) 1. աստիճան. 2. երևման՝ ծագման վայր. او زوالی آرای منصه گوهرگیرلرین երևան հանել՝ ծագիլ :

منضج (մունզիճ, ա. ناضج էն) 1. թաքաքաբեր 2. մարսողական

منضم (մունզամմ, ա. ناضم էն. թգ. պատրաստուած) 1. աւելցուած. 2. յաւելուածական. منضمه ՚ի ՚ի ՚ի յաւելուածական պարտականութիւն. او – աւելնալ. منضمه ՚ի ՚ի [բնգ.] կցող հիւթ.

منضود (մէնզուս, ա. نضد էն) 1. խիտ աս խիտ բուսած ծառ. 2. կարգ կարգ շարուած [պատռանք եալլի]

منطار، منطار (մանդար, Թ.) սուռակ ցեղ – սուռ կապել :

منطبخ (միւնդապըխ, ա. ناطبخ էն) եփած, եփուած (مشمش، مطبوخ)

منطبع (միւնդապը', ա. ناطبع էն) 1. դրոշմուած. 2. իմաստուած 3. տպուած, տպաւորուած. 4. գեղեցիկ

منطفی (միւնդաճի, ա. ناطفی էն) մարած (հմմ. سونمش سونوك) :

منطق (մանդրգ, ա. نطق էն) 1. խօսք, լեզու. 2. տրամաբանութիւն 3. լեզու. الطیر – թռչունի լեզու. منطق տրամաբանական. منطق تحلیل տրամաբանական վերլուծութիւն. منطقیون (մանդրգըյեուն) տրամաբաններ :

منطبق (միւնդապրգ, ա. ناطبق էն) 1. յարմար, համաձայն. 2. [երկր.] իրար ծածկող գիծ կամ պատկեր

منطقه (մընդազա. տե՛ս մանդրգա, ա. نطاق էն. յգ. مناطق) գօտի منطقة البروج (մընդազաթիւլ պիւրուճ) կենդանակամար, զոգիակոս. منطقة بحریه ծովային գօտի. بارده منطقة սառուցեալ գօտի. حاره منطقة այրեցեալ գօտի

منطلق (մունդալրգ, ա. ناطلاق էն) ազատ, ազատ ձգուած :

منطوق (մէնդուգ, ա. نطق էն) 1. քաշած, քաշուած, խօսուած. 2. խմաստ. 3. խօսք. منطوقنه – ասոր ՚ի ՚ի ՚ի քան կայսերական հրամանին :

منطوی (միւնդապի, ա. ناطوا էն) ծալուած. منطوی ՚ի ՚ի ծալուած հագուստ (հմմ. قاتلاغش ڕ ڕ ڕ) :

منظر (մէնզար, ա. نظر էն. յգ. مناظر) 1. տեսք. 2 գեղք, գիմագիծ (հմմ. لفا كريه المنظر (էրհի իլ մէնզար) գազրատեսիլ. – خوش قیافه منظر) գեղատեսիլ 3 (միզար, բժշ.) զննակ, բացակ

منظره (մէնզարէ, ա. نظر էն. յգ. مناظر) 1. տեսք. 2. տեսարան. منظره لطیفه տեղեցիկ տեսարան :

منظف (միւնզաղդճ, ա. تنظیف էն) 1. մաքրող. 2. վերջինչ [գեզ]

Digitized by Google

منفس (միւնֆաս, ա. انفاس էն.) անգրաֆարձ. 2. ցոլացած. ար – անգրաֆառնալ. 2. ցոլանալ ։

منم (միւ'իմ, ա. انام էն) բարեբարո, բարեբարող. ինձնօր (միւնիմաճէ) ընծա (միւնիմի) բարեբարական ։

منغص (միւնղասս, ա. انغاص էն) վշտահար, վշտաբեկ. անձնօր վշտահար կեր գնալ. 1 անձնօր իրար հետ վշտահարաբեկանք կեանք վարել ։

منفی، منفا (մէնճա, ա. نفی էն) աքսորավայր. օր. (ոգնաձրո աքսորելիներէն փախչելու) ։

منفاخ (միւնճախ, ա. نفاخ էն. յգ. منافیخ) փքող (հմմ. գործ) ։

منفتح (միւնճէթհի, ա. انفتاح էն) բացուած, բաց (ըսելու, կաշուի) ։

منفجر (միւնճէնիր, ա. انفجار էն) 1. բացուող. – صبح բացուող այգը. 2. գետնէն բղխող. – عین բղխուն ակ

منفذ (մէնճէզ, ա. نفذ էն. յգ. նաֆնաֆ) ծակ (հմմ. մկան) օր. (նաղել հագի անցքերուն համար ծակը ձգելուն)

منفرج (միւնճէրիճ, ա. انفراج էն) բացուած. ա – ایزار բաւէ անկիւն

منفرح (միւնճէրհի, ա. انفراح էն) զուարթ, ուրախ ։

منفرد (միւնճէրիտ, ա. انفراد էն. յգ. նաֆրո) 1. առանձին, մինակ. 2. մեկուսի, կղզիացած. 3. [բժշ.] սիրտ [ոչ համաձայնական, ոչ ալ տեղային հիւանդագնահատութիւն] ։ նաֆրո (միւնճէրիտէն) առանձին, մեկիկ մեկիկ (հմ. մաշտ) ։

منفرق (միւնճէրիգ, ա. انفراق էն) զատուած, անջատ ։

منفس (մէնճէս, ա. نفس էն. ճիշդը նաֆս է) 1. ծակ, օդամուտ տեղ. 2. (միւնճէճիս. نفیس էն) չքնաղ, շնչական ։

منظم (մունզալիմ, ա. انظام էն) կանոնաւորիչ, հրամանատարութեան հպատակող ։

منظور (մէնզուր, ա. نظر էն. յգ. منظوره) տեսնուած. յո տես. նըւիր. օր. (منظوریکز اولدیغی؟ տեսա՞ք) ։

منظوم (մանզում, ա. نظم էն. յգ. منوم) ատանաւոր (հմ. պոտ)

منظومه (մանզումէ, ա.) 1. քերթուած, տաղ, ատանաւոր. 2. գրութիւն. պետմ منظومه سرخاک նային գրութիւն. 3. բարդ. մնացուածներ منظومه ولیعهدك բարդը ։

منع (մէն', ա.) արգելք. ا – արգելել – حاکم դատի չներքարկել. منع محاربه դատավարութեան չներքարկել

منعام (միւ'ամ, ա.) բազմերախտ բարերար, առատաձեռնորդի ։

منعدل (միւնաթիլ, ա. انعدال էն) շեղող, ուղիղ ճամբէն ելնող ։

منعدم (միւն'ադիմ, ա.) 1. ոչնչացած 2. չգոյ, չգոյացած ։

منعزل (միւն'ազիլ, ա. انعزال էն) պաշտօնանկ, հրամայուած, անպաշտօն. մեզի غیر انعزالیم. ցմահ [պաշտօն] ։

منعطف (միւն'ադիֆ, ա. انعطاف էն) 1. դարձած, ներտուած. օր. در – փերթ բոլոր դռնի աշքը այս կողմ դարձած է) 2. խոտորած, շեղած ։

منعقد (միւն'ագիտ, ա. انعقاد էն. յգ. ոգեաո) 1. կազմուած. 2. կըլլքուած. سانیه – կնքուած պայմանագիր. 3. գումարուած, ժողովուած. ար – 1. կազմուիլ. 2. կնքուիլ. 3 գումարուիլ, ժողովուիլ ։

منعکس (միւն'աքիս, ա. انعکاس էն. յգ. հաֆնաֆ) 1. հակադարձ, հակառակ, չհաւանական, շնչական ։

Digitized by Google

منفسخ (միւնճէսխ, ա.) ջնջուած, խափանուած, լուծուած. منفسخ قانوناً مادةً օրէնքին համեմատ ջնջուած յօդուածները.

منفصل (միւնճասլ, ա. նասլանի էն. բգ. նամնու) 1. բաժնուած, առնջատ. 2. հրաժարեալ, պաշտօնանկ. 3. առանձին. منفصل حرف առանձին գրեր — ربط متواصلهٔ կապակցական ձեւական.

منفضح (միւնճէզհի, ա. ճազհի էն. մրգկց.) ծխիլ, վերածխիլ.

منفط (միւնճիդ, ա. նիւնի էն. բժշ.) արտաձգական [հեւքերի] (ճալիբ)

منفعت (մէնճա'ա, ա. նֆ էն. յգ. منافع) 1. օգուտ, օգտակարութիւն (հմմ. ֆայէ, նֆ) 2. շահ (հմմ. استفاده, կար) صحبهٔ — անձնական շահ. بخش — ی — օգտաւէտ, օգտակար, շահաւէտ (հմմ. مفید, նաֆիʿ) بی — անօգուտ

منفصل (միւնճէ'իլ, ա. նֆաիլի էն) 1. արգահած (հմմ. خاطرمانده, յուշամնեայ) (կոշտոմ) 2. [բժշ.] կրասարական. و — արգոհիլ. منفصلانه արգոհելով.

منفق (միւնճիգ, ա. նֆաղի էն) 1. ապրեցնող, կերակրող, սնուցանող (հմմ. ونان دهنده, նան տուող) 2. ծախսելով ապառող.

منفك (միւնճէֆֆ, ա. նֆկաքի էն) 1. քակուած. 2. զատուած, անջատուած. و — քակուիլ, անջատուիլ զատուիլ — غیر 1. անքակտելի. 2. միացած, միացեալ, անբաժան.

منفوخ (մէնճուխ, ա. նֆուխ էն) 1. փչուած. 2. մեծ փոր, գեր.

منفور (մէնճուր, ա. նֆուր էն. բգ. նաֆարա) զզուելի, գարշելի. مورد منفوری در شو — այս մարգը ատելի է) ت — զզուանք, գարշանք.

منفهم (միւնճէհիմ, ա. նֆհամի էն) 1. իմացուած, հասկցուած. 2. իմանալի, հասկնալի. و — հասկցուիլ

منفی (մէնճի, ա. նֆի էն. բգ. منفیه) 1. ապարդեալ, ապարդական, տապարդեալ. 2. [քեր.] բացասական (հմմ. نفی) 3. [քնգ. գրկ.] ժխտական (հմմ. مثبت) — قطب ժխտական բեւեռ. ըսինք (մէնճիյէէն) ապարդական. منفیت (մէնճիյէէթ) բացասականութիւն.

منقا (միւնգգա, ա. գնգ էն) մաքրուած (հմմ. تمیزشده, մաքրուած, պակ)

منقاد (միւնգաս, ա. նգիադ էն) 1. կապուած. 2. հնազանդ, գլուխ ծռող, հպատակող (հմմ. مطیع, պայ, րամ)

منقار մինգար, ա. յգ. նգիր (մանր) կտուց (հմմ. غاغا) 2. կապարգի երկար գրիչ. ی — منقاری الشکل, (մինգարիյեէէֆլ) կտցանձ, կտուցի ձեւ.

منقاش (մինգաշ, ա. նգշ էն) մազխիլ (հմմ. چینبز).

منقاله (մէնգալէ, թ. قال من مէն գալէ էն ասլա.) նշանաւորագրութիւն

منقبض (մունգապզ, ա. նգպ էն) 1. քաշուած. 2. պնդուած ունեցող, պինդ և — պնդուիլ. ունենալ

منقب (մինգապ, ա. նգբ էն) վիրաբուժի ծակող գործիք.

منقبه (մէնգապէ. منقبت մէնգապէթ, ա. բգ. նգիբ) 1. ձիրք, տաղանդ. 2. ներքողեան, ներբողական. منقبهٔ [պարգեւին] հազրեթի Մուհամմէտի ներբողեանը.

منقح (մունգզգահ, ա. նգզ էն) 1. մաքրուած, սակուած, կեղեւուած. 2. քնարուած. 3. գեղչուած [ծախք, ամսական եւայլն] منقحیت (մունգզգահիյեէթ. գրկ.) բարեխառնութ.

Digitized by Google

منقرض (մունգարըզ, ա. انقراض էն) բնաջինջ, կործանած. او — բնաջինջ ըլլալ, կործանիլ (անբուժ.)

منقسم (մունգասըմ, ա. قسام էն) բաժնուած. օր. (ایکی یه منقسمدر) երկուքի բաժնուած է) او — բաժնուիլ

منقش (մունագգաշ, ա. تنقیش էն) նկարուած, նկարուն, նկարագեղ. ٪ منقش (մունագգաշ փէր) նկարուն թռիչով, գեղաթռիչ.

منقضی (մունգազը, ա. انقضا էն. իգ. منقضیه) վերջացած, աւարտած, լրացած. او — լրանալ, վերջանալ مدتی منقضی اولدقده պայմանաժամը...

منقط (մունագգադ, ա. تنقیط էն) կէտաւոր, կէտ կէտ.

منقطع (մունգադըը՛, ա. انقطاع էն) 1. կտրուած, խզուած. 2. վերջացած. او — 1. կտրուիլ, խզուիլ. 2. վերջանալ. مناسبت منقطع او յարաբերութիւնը խզուիլ غیر منقطع առանց խզուելու, անդադար.

منقع (միգգա՛, ա. نقع էն) գեղերու խաշոց.

منقلب (մունգալիպ, ա. انقلاب էն) փոխուած. او — փոխուիլ.

منقله (միգգալէ, ա. نقل էն) անկիւնաչափ գործիք.

منقوش (մէնգուշ, ա. نقش էն) նկարուած, նկարուն.

منقلع (մունգալի՛, ա. انقلاع էն) փրցուած, արմատախիլ եղած. او — փրցուիլ, արմատախիլ ըլլալ.

منقوض (մէնգուզ, ա. نقض էն) բեկանեալ. اعلام منقوض բեկանեալ վճռագիր. حکم منقوض.

منقوط (մէնգուդ, ա. نقط էն. իգ. منقوطه) կէտաւոր (հմչ. معجم)

منقوع (մէնգու՛, ա. نقع էն) 1. խաշած 2. խաշած բոյսի ջուրը.

منقول (մէնգուլ, ա. نقل էն. իգ. منقوله) 1. փոխադրուած. 2. փոխադրելի, շարժուն. 3. պատմուած. اموال منقوله շարժուն ստացուածք. غیر — անշարժ. اموال غیرمنقوله անշարժ ստացուածք. او — փոխադրուիլ, պատմուիլ. յգ. منقولات աւանդութիւնք.

منق (մունագգը, ա. تنقیه էն) 1. մաքրող. 2. մաքրողական դեղ (հմչ. مسهل) 3. (մունագգա) մաքրուած.

منکب (մէնքիպ, ա. نکب էն. յգ. مناکب) ուսին և բազկոսկրին միջև գտնուած միջոցը.

منکچ (մէնքէչ, թ.) մեծ բուրգի կկոց.

منکر (մունքիր, ա. انکار էն. իգ. منکره یգ. منکرین) 1. ուրացող 2. անհաւատ (հմչ. ملحد) 3. (մունքէր) ուրացած. 4. (իգ. منکرات) անընդունելի. 5. կրօնապէս արգիլուած. 6. գերեզմանը հարցափորձող հրեշտակներէն մէկը. غیرمنکر անուրանալի. (մունէքքէր. تنکیر էն) անորոշ (հմչ. معرف) منکرات (մունքէրաթ) կրօնապէս արգիլուած գործեր.

منکس (մունէքքէս, ա. تنکیس էն) գլխիվայր շրջուած.

منکسر (մունքէսիր, ա. انکسار էն. իգ. منکسره) 1. կոտրած, բեկեալ. — خط բեկեալ գիծ. 2. կոտրած, վշտացած — قلب վշտաբեկ-սիրտ — القلب (մունքէսիրիւլգալպ) սրտաբեկ (հմչ. دلشکسته، شکسته دل) 3. [բնգ.] բեկբեկեալ. ه — اشعه բեկբեկեալ ճառագայթներ. او — 1. կոտրիլ, բեկանիլ. 2. վշտանալ. 3. բեկբեկիլ.

Digitized by Google

منكسف (միւնգխսիճ, ա. անկան է՛ն) խաւարած [արեւ] – պիտ խաւարած արեգակ. ու – խաւարիլ

منكشف (միւնգխճիճ, ա. անկան է. իգ. ածնում) 1. երևան եղած, յայտնի, յայտնուած. 2. գըտնուած. 3. բացուած. ու – բացուիլ, յայտնուիլ. օր. (ալդի منكشف չըչկալ ծատիկները բացուելուան) (ինչ ցորեն منكشف ամէն բան հակառակովը կը յայտնուի) :

منكشه (մենգխէճ, թ.) մանիշակ (հմմ. աշանգ) – ‹‹անգնոյ – մանիշակագոյն (հմմ. նոր) :

منكنه (մենգկէնէ, թ.) հնձան, ճըկնիչ :

منكوب (մենգիսուպ, ա. նկեպ է՛ն իգ. ածնում) գժբախտ, ձախորդութեան ենթարկուած, անկեալ (հմմ. դժբախտ, դաժան) – ռոզկար – քանութենէն գժբախտ. 2. երեսէ ընկած, համակրութիւնը կորսնցուցած منكوبيت ձախորդութիւն, ընկածութիւն.

منكوحه (մենգիսուհա, ա. ճկան է՛ն) 1. պսակուած կին. ‹‹ջոզ منكوحه պսակուած կինը. 2. կողակից

منكوس (մենգիսուս, ա. նկս է՛ն) 1. գլխիվայր, շրջած. 2. տապալած, տակնուվրայ եղած, վերիվայր շրջուած 3. հիւանդութ.ը կրկնուած

منكوش (մենգիսուշ, պ.) օղ (հմմ. պուճ) օր. (منكوش նըշտարները ականջին օղ ընել, լաւ միտք պահել) :

منلا (մօնլա, թ. ա. մլա). ունի (միենէ, ա. ա. եզ. ածուն) ունի ա. ունող :

منوال (մինվալ, ա. արբ. է մենվալ) ձև, կերպ, եղանակ. درخ – յ

քան վերապրելոյն. ‹‹ոյզդ – ուրիշ ձեվ, մեկ եղանակաւ :

منور (միւնէվվէր, ա. ոյզդ է՛ն. իգ. ածուն) 1. լուսաւորեալ. լուսաւոր(հմմ. ջիւար، ջիւան، դրխշան) ‹‹ – մէտինէ Մէտինէ խալամաց Սուրբ քաղաքը. الوجدان – (միւնէվվէրիւլվիճտան) լուսաւորիչ խիղճ. 2. (միւնէվվիր) լուսաւորող, լուսաւորիչ ուսուցիչ.

منوط (մենուդ, ա. նիւտ է՛ն) կախեալ, կախում ունեցող (հմմ. ծաղր) օր (منوطدر ոյզէր Ձեր կամքէն կախեալ է՛ նէ منوطدر պէտք է՛ նէ մարդկային երջանկութիւնը ի՞նչէ կախեալ է՛նէ)

منوم (միւնէվվիմ, ա. պոյտ է՛ն) 1. քնացուցիչ, քնաբեր. منوم դարմանք քնացուցիչ, քնաբեր դեղ. 2. թմբեր :

منون (միւնէվվէն, ա. նոյտ է՛ն) 1. (իգ. ածուն) երախտիքին ունեցող [իր] 2. (մենուն. ածուն է՛ն) ժամանակ, գոյութիւն (հմմ. ջաման، զեման) 3. կին որ գոյութիւն համար կենդանական առնուած ըլլալով մոռանալու վրայ երախտիքը կը փոխուի. منون النسوان (ռէյպիւլ մենուն) օրուան լուր

منوی (մենվի, ա. նոյ է՛ն. իգ. ածուն) 1. նպատակ, կամք. منوی ضمیری մտքին նպատակը, գաղտնի նպատակը. 2. (մենէվի. ած է՛ն) աերմանական. منوی حیوانات աերմնային ճճիներ :

منویش (մենէվիշ, թ.) 1. բեւեռնել. ‹‹ուեցտ. 2. սուրի և կերպասի վրայ վէրսէտուած. ‹‹ – վէրսէտիլ. ‹‹ինմ منویش վէրսէտ :

منه (միննճ, ա. իգ. ածուն միննճա) 1. անկէ, անկեց. ‹‹նդէ. منه منه ‹‹նդէ տարբ. منه مفعول (մէճուլուն միննճ) բացատական (հմմ. منه مفعول ածուն) ունի ա. ած

Digitized by Google

منهاج (մինհաճ. ըստ մէնհէճ, ա. ըստ էն. յգ. մհաիճ, ըստ մհաիճ) մեծ ճամբայ, պազատայ. տե՛ս ճիհան ու պազատայ ։

منهبّ (մինհէպպ, ա. նհպ էն) երկնքէն իջած ։

منهزم (մինհէզիմ, ա. հզմ էն) փըլած, կործանած. ու – փլիլ, կործանիլ. օր. (մսն) ամէնդ մնդամ մնհզմ ա՛ս չէնքը փլեր է) (ազդ) մնդամ մհ պնդ ինչ չէնքը կործանեցաւ, ասկայա եմ) ։

منهزم (մինհէզիմ, ա. հզմ էն) 1. պարտուած, յաղթուած. 2. ապրուած. 3. նահանջող. ազդ մնհզմ յդդ քանակը ապրուեցաւ՝ պարտուեցաւ՝ յաղթուեցաւ. ՚ի մնհզմ յաղթութիւով, պարտուելով, ապրուելով ։

منهضم (մինհէզմ, ա. հմզմ էն) մարսուած ու – մարսուիլ ։

منهل (մէնհէլ, ա. նհլ էն. յգ. մհաիլ) արօտավայրերը գնուած ապրիւր ան կ՚ըլլայ ։

منهماك (մինհմէմիֆ, ա. հմկ էն) հետամուտ, սիրտ հաւ. օր. (– գործի շալիեն աշխատելու սիրտ հաւ) ։

منهوب (մէնհուպ, ա. նհպ էն. յգ. պհաիւ) ապահրել, յափշտակուած. պհաիւ մալ ապահր ։

منهوش (մէնհուշ, ա. նհշ էն) ոճիր կատարել խայտուած ։

منهى (մէնհի, ա. նհի էն) արգիլուած, կրօնապէս արգիլուած. օր. (դանիսթրտ ըսմպիլքը կրօնապէս արգիլուած է) (մինհի. ահտ էն) զնկացեալ, հայհոյող. յգ. մնհիներ (մէնհիներ եար) կրօնապէս արգիլուած բաներ ։

مو (մէն, ա.) սերմ [կենդանականի] (հմմ. ռեմ) – ոլոյ սերմնահոսութիւն, սերմնաբերութիւն. – սլոտ սերմնաբերութիւն ։

منيب (մինիպ, ա. նպ էն) 1. զղջացող, ապաշխարող. 2. ապահար անձրեւ. 3. շատ թաքուն և գեղեցիկ. – յար գեղեցիկ գարուն ։

منحة մէնհիա, ա. ճնհ էն) նուէր, ընծայ, պարգեւ ։

منير (մինիր, ա. ադիր էն. յգ. ադրր) լուսաւոր, լուսատու. – մտսն լուսաւոր սրտիգակ. 2. փայլուն. – ջուր փայլուն գետիք. մնր կիտապ Աստուածաշունչ (հմմ. շերիֆ մնջի) ։ 3. յաւետ անուն

منيع (մինի՛, ա. մնր էն. յգ. ադրր) անառիկ, անմատչելի. – ոլոյ անառիկ գիրք. մնրր ղալէ ր – քերդ ։

منيف (մինիֆ, ա. ադիֆ էն. յգ. ադրֆ) բարձր, վսեմ. սնր ադամ ոլոյ մնրֆ 2.(մէնիֆէն) մտահ (մօտ, ոլոյ) ։

منيه (մինէե, ա. յգ. մ) իգէ, փափաք 2.(մէնիէէն) մտահ (մօտ, ոլոյ) ։

هو (մու. ոյո մու, պ.) 1. մեզ, հեր (հմմ. ջիհ, ջել) 2. ձայն. – ոլոյ մեզիս չ՚ափ, ամէնեն ինն, բնաւ. ոլոյ մեզիս չ՚ափ չ՚եղիլ. ոլոյ (մու պէմու) կէտ աս կէտ ։

موات (մէվաթ, ա.) 1. անշուքէ, անկենդանի (հմմ. ջանտ, ջդդսի) 2. իր (հմմ. ջանատ) 3. անմշակ և անտեր [հող], խոպան [գետին] մոաթ ՚ի ՚ագիս ։

موثوق (մէվսուբգ, ա. ս. եզ. մեսնաք, մեսնաղ) ապահով ։

مواج (մէվվաճ, ա. ջոճ էն) ալեկոծ, ալեծուփ. – ջ ալեծուփ ծով – ջիան երեսուն՝ թրթռացող լոյս ։

واجب (մէվաճիպ, ա. յգ. ջոճ. որ եզակի չունի. հին ջոճ) հարկաւոր, անհրաժեշտ (անգործ) ։

Digitized by Google

مواجهه (միավանգիր, ա. ջոջ էն) ներկայութիւն. ասու-աջոջ, աջոջալով (պիլմիավանգիր) "աջոջ (միավանգիրէն) ընդհակառակ ։ – գէմ գէմի հանիլ, երես երեսի բերել ։

مواخات (միավախաբ. մուխաթ միա՛խաբ, ա. ախոթ էն) 1. եղբայրակցութիւն. 2. մտերմութիւն (հմմ. սահմ. մուխաթ, մսադրութիւն, մասնակցութիւն) մտերմութիւն ցոյց տալ ։

مؤاخذ (միա՛խազ, ա. ոհձուր էն) 1. յանդիմանուած. 2. քննադատուած. 3. (միա՛խոզ) յանդիմանող. 4 քննադատող ։

مؤاخذه (միախազա, ա. ոհձ է. յդ. (մուհձուրաթ) 1. յանդիմանութիւն. 2. քննադատութիւն. օր. (օսման "մուհձուրաթ սընաաթ քննադատութիւնը գիւրին արուեստը գործաբ է) ։ – 1. յանդիմանել. 2. քննադատել ։

مواد (մէվասս, ա. ա. եզ. ադա) մուատ կամ օրինական յօդուածներ մուատ (մէվասի միզէյէլէ) յօդուածական յօդուածներ ։

موادعه (միավաձա՛, ա. թարդ էն) իրարու հրաժեշտ տալ։

موارث (միվարէսէ, ա. մուրուզ էն) իրարմէ ժառանգել ։

موارد (մէվարիտ, ա. ա. եզ. մուրուդ)։

مواردات (միվարէսաբ, ա. եզ. մուրաթ) 1. հայրագակցութիւնը, օր. (մսմնի օղլի – մունաֆէղաթ-ընէ-ձ. նեռը խզուած են) 2. ներածութիւն.

مواردات (միվարէսէթ, ա. մուրուզ էն) 1. հայրագակցութիւն, յարաբերութիւն (հմմ. կամ կնոջ կողմէն ճամբայ-ներ. 2. գործադիրութիւն ։

موازات (միվազաբ, ա. ուզի էն) զուգահեռականութիւն ։

موازنه (միվազիճ, ա. ոզն էն. իզ. մուազանաթ) հաւասարակշիռ ։

موازنه (միվազէնէ, ա. ոզն էն) 1. հաւասարակշռութիւն. 2 պալի եւ ևմանական հաւասարակշռութիւն. սո – ոջոյ պիւտճէի հաւասարակշռութիւնը. պ. կեմիայի – քիմիական հաւասարակշռութիւն. ։ – հաւասարակշռել. 2. բացագատել (հմմ. մսլաբա, մսլաբա ։ մսլաս) 3. [մեք.] կշռականութիւն, կշռագիտութիւն. – դնել հաշուեկիռ. լ – հաւասարակշիռ (հմմ. մնն) ։

موازی (միվազի, ա. մուազիզ էն) զուգահեռական (հմմ. մուազի) (մուազի) – խտ զուգահեռական գիծ (յզ. խոտոթ)

موازین (մէվազիճ, ա. եզ. միզան) 1. կշիռներ. 2. ա. եզ. մուզուն ։

مواسات (միվասաբ, ա. մուսա ալ կ'ըլլայ) 1. մխիթարութիւն 2. նիւթական և ֆիզիքական օգնութիւն. 3. պաշտօններից որբերուն և այրիներուն ամսական յատկացնել ։

مواسم (մէվասիմ, ա. եզ. մուսիմ) եղանակներ ասիր մուսիմ չատս –

مواشی (մէվաշի, ա. եզ. պաշիա) տաքսա, գուսար (հմմ. մուար) ։

مواصلت (միվասալէբ, ա. ուսլ է) հասնիլ, ժամանել, ժամանում (հմմ. մուասալ ու մուասլ ու մուասլա, մուսլա) օր. (ընդմ մուասլաթ ընդհանուր ։ – հաղորդակցութիւն. 2. ներածութիւն.

واصله (միվասալէ, ա. ուսլ էն) միանալ, միացում (մուասալ)։

مواضع (մէվազը, ա. եզ. մուզի) տեղեր, վայրեր. մեքսը – գեղեցիկ վայրեր (հմմ. մեքսը մուազի) ։

Digitized by Google

مواضعه (միւվազա'ա, ա. ضع էն) *կէտ գործառնութիւն.* — *ցնծ կէտ գործառնութեան մաս.* հակ. ալեքս – ալ, "مواضعه կէտ գործառնութեամբ ալ- կէտ գործառնուած.

مواظب (միւվազբպ, ա. ظبت էն) 1. *ջանագիր, յարատև.* 2. *հանապազօրեայ կատարգ. օր.* (ظ) مواظبة خيريه ايدنيمز بولندیغی ՀանապազօրեայՀատարած բարի ազօթքներս) ։

مواظبت (միւվազապէբ, ա. ظبت էն) 1. *յարատեւութիւն, ջանագբութիւն.* 2. *հանապազորդութիւն.* ! – 1. *յարատեւել, ջանագիր ըլլալ.* 2. *հանապազորդել* ։

مواعده (միւվա'ատէ, ա. وعد էն) *իրարու խոստանալ* ։

مواعظ (մէվա'իզ, ա. էզ. موعظه) *քարոզներ.* مواعظ حكيمانه *իմաստասիրական քարոզներ* ։

مواعظه (միւվա'ազա, ա. وعظ էն) *քարոզել, խրատել* ։

مواعيد (մէվա'իս, ա. էզ. موعد) *խոստումներ.* اجراى مواعيد *խոստումները կատարել* ։

موافق (միւվաֆըզ, ա. ուղա. մուաֆըզ. توافقت էն. իզ. ովաիոո) 1. *համաձայն, յարմար, պատշաճ* (հմշ. قالي قالبه موافق ՀոյնՀաղապար, նդնաձև. – قانون موافق *օրէնքի համաձայն* – مصلحت موافق *պատշաճային յարմար.* كلمه – *յարմարիլ, պատշաճիլ.* 2. *նպաստաւոր.* – جواب – *պատասխան համաձայնութիւն, չհամաձայնիլ* ։

موافقت (միւվաֆազաթ, ա. وفق էն) 1. *Հաւանութիւն.* 2. *հա. մաձայնութիւն.* ! – 1. *յարմարիլ.* 2. *հաւանիլ, հաւանութիւն տալ.* –جواب *նպաստաւոր պատասխան.* – عدم *համաձայնութիւն, չհամաձայնիլ* ։

مواقع (մէվագը', ա. էզ. موقع) *տեղեր, դիրքեր.* مواقع جغرافيه *աշխարհագրական դիրքեր՝ տեղեր* ։

مواقف (մէվագըֆ, ա. էզ. موقف) *կայարաններ.* مواقف مختلفه *զանազան կայարաններ* ։

مواكب (մէվաքիպ, ա. էզ. موكب) *խումբեր* ։

موئل (մէվիլ, ա.) *ապաստան, պաստառնարան, ապաւէն* ։

موالاة (միւվալաթ, ա. ولا էն) *սէր, մտերմութիւն.* مواليه – ։

موالید (մէվալիս, ա. էզ. مولد) 1. *ծնունդներ.* 2. *ծնուածներ.* – *ցած բնութեան երեք թագաւորութիւնները, անասուններ, բոյսեր և միներալներ.* – علم *բնագիտութիւն* ։

موانس (միւվանիս, ա. تانس موانس էն) *ընտանի* ։

موانست (միւվանէսթ, ա. تانسيت է) *ընտանութիւն, ընտելանալ.* ! ւ ըլ – *ընտելանալ* ։

موانع (մէվանի', ա. էզ. مانه) *արգելքներ.* ! ղարի – *ելնել* ։

مواهب (մէվահիպ, ա. էզ. موهبه) *պարգևներ.* مواهب الهيه *Աստուածային պարգևներ* ։

موبد (մուպէտ, մուպհս, մէպպէտ, պ. مؤبد մուպէզ. յգ. مؤبدان) *մոգպետ.* مؤبدان مؤبد *գլխաւոր մոգպետ* ։

مؤبد (միւէպպէտ, ա. ابيٌ էն. իգ. مؤبّه) 1. *յաւիտեան, յաւիտենական.* 2. *միշտնչենաւոր, միշտնչենական.* – نى *միշտնչենական աքսոր.* مؤبّد (միւէպպէտէն) 1. *յաւիտեան.* 2. *ցմահ, ցկեանս, միշտնչենապէս* (հմշ. ابدالآباد الى الابد) كوك مؤبّد جزاسى *ցմահ թխապատուհասն* ։

Digitized by Google

موجب (մուճիպ, ա. յաճալ էն. իգ. موجبة յգ. موجبات) 1. պատճառող. 2. պատճառ, շարժառիթ (հմշ. او (մ՚ըն) պատճառել օր. (لدم موجب مسرتكزى Զեզ ուրախութիւն պատճառելն է) موجبه اسباب պատճառաբանութիւնք. – بلا ստանց –։

موجب (մուճեպ, ա. յաճալ էն) 1. տրամադրութիւն, պահանջում. موجبنجه, موجبر ըստ, համաձայն موجبنجه ընտրուելու համաձայն. موجبنجه ըստ այնմ [կատարուի] ոնտի موجبنجه ըստ այնմ գործադրուի. 2. պայմանական գործողութեան հաստատման և վաւերացման համար մակագրութիւն

موجد (մուճիտ, ա. յաճալ էն) հնարող, հնարիչ, գիւտի հեղինակ (հմշ. مخترع) էլ – հնարչութ. հնարողութ.

موجر (մուճիր, ա. յաճալ էն) վարձու տուող, կալուածատէր, ընչատէր, տեսկականատէր։

موجز (մուճեզ, ա. յաճալ էն. իգ. موجزة) 1. համառօտ, կարճառուտ 2. լակոնական ոճ – լակոնական ոճով խօսող. 3. (մուճիզ) կարճ խօսող, լակոնաբան. ا – համառօտիւ ։

موجع (մուճի՛, ա. յաճալ էն) ցաւացընող, ցաւ պատճառող ։

موجل (միւ՚էճճէլ, ա. մուջէլ էն. իգ. مؤجلة) 1. պայմանաժամով. 2. ապառիկ (հկ. مجل) 3. կէս կէս վճարելի. – رهن متسايو որ իսլամական մէջ արձակուած կամ այրեալ ընող կը վճարուի ։

موجود (մէվճուտ, ա. յոջուտ էն. իգ. موجودة յգ. موجودات) 1. գտնուած. 2. ներկայ. յոջուտի բացակայ. 3. ամբողջութիւնը, ընդհանուրը. օր.

موت (մէվթ, ա. յգ. موات էն) մահ (հմշ. مرك, وفات, اولوم) موت احمر մահ արիւնոտ մահ. ضبيل – յանկարծամահ. اسود – սև մահ, նախճիր. آه من الموت (ա՜հ մինել մէվթ) ի՜ պղբ 2. (մութ, իթ) երանաբերեան, բախտ. لو – երջանիկ, երանի, երանելի կամ յոգնակի երանի քեզ

موتى، موتا (մէվթա, ա. եզ. میت) մեռեալներ. օր. (موتى ياقيشير وار ايسه راحت دوشكنده գերատութիւն կայ անկողնին մէջ մեռեալներու կը վայրէ) ։

موتاف (մութաֆ, պ. միւթո էն) 1. մագմանո. 2. մագէ մանող ։

مؤتلف (մութէլիֆ, ա. յուլիֆ էն) 1. համաձայնող. 2. ընտելացող

موتر (մութէմէր, ա. յուճի էն) վհատողով (հմշ. عربه) ։

مؤتمن (մութէմէն, ա. իւթան էն. իգ. مؤتمنه) վստահելի (մարդ) ։

مؤثر (միւէսսիր, ա. ոչիւ էն. իգ. مؤثره) 1. ազդող. 2. ազդու, ազդեցիկ. 3. յուզիչ ձայն, ազդու. ութ ր – յուզիչ դիմքանական մը. 4. հեղինակ. օր. (اولنور اكثر مؤثره اندن հեղինակութենէն հեղինակին կ՚ուսուցուի) 4. (միւէսսէր) ազդեցած ։

موثوق (մէվսուգ, ա. ցուղ էն. իգ. موثوقه) 1. վստահելի (հմ. امين) معتمد, مأمون) الكلم – (մէվսուգ իւլքէլամ) վստահելի անձ. 2. հաստատ, ստոյգ. موثوق بيانه متوثق ազբիւրներէ. ըուծոր ստոյգ ազբիւրներէ. ըուծոր ստոյգ ազբիւրէ լսեցած է). موثوقيت ստուգութիւն ։

موج (մէվճ, ա. յգ. ջիւոյ) ալիք, կոհակ. ոնջոր (մէվճզէն) ալեկոծ, ալեծուփ. ջուրջ ալեստանան ։

Digitized by Google

(كاچدر؟ طلبه‌لك موجودی) աշակերտաց ամ-
բողջութիւնը ո՞րչափ է) موجودات (արա-
ծքը, արարածք (հմչ. كائنات) موجوديت
1. գոյութիւն (հմչ. وارلق، بود) 2. ներ-
կայութիւն. عدم موجوديت չգոյութիւն

موجور (մուճուր, թ.) 1. կղկղանք,
խարամ. 2. ածուխի մանրուք

موجه (միւվէճճէհ, ա. توجيه էն) 1.
յարգի, ընդունելի. 2. յար-
մար (հմչ. مناسب، اويغون) 3. (միւվէճ
ճիհ. երկ.) ուղղիչ ։

موجك (մուչիք, թ.) արօրը մաքրող
ծայրը երկաթ գաւազան :

موحد (միւվահհիտ, ա. توحيد էն. իգ.
موحده) միաստուածեան. մգ. موحدين
արեւմուտքի մէջ հին կառավա-
րութիւն մըն է (միւվահհիտ) 1. միու-
թեան վերածուած, միացեալ. ديون -
միացեալ պարտքեր. 2. մէկ կէտով
[գիր] باء موحده պէ գիրը :

موحش (միւվահհիշ, մուհիշ, ա.
ايحاش، توحيش էն) ահաբեկիչ,
ահարկու, սոսկալի (հմչ. دهشت، قورقونج
(انكيز) - برجانور - սոսկալի գազան մը :

موحل (մէվհիլ, ա. وحل էն) ցեխոտ
տեղ (հմչ. چامور یر) :

مؤخر (մուախխար, ա. تأخير էն) 1.
ետք, յետոյ (հկ. مقدم) 2.
վերջին, յետնագոյն. 3. ծայր, ծայրի
եզր. مؤخراً (մուախխարէն) 1. վերջերս
(հմչ. اخيراً) 2. վերջը, յետոյ (հմչ. بعده،
صوكره) 3. վերջէն (հմչ. صوكره‌دن) ։

مؤدى، مؤدا (միւէտտա, ա. تأديه էն)
1. վճարուած. 2. ի-
մաստ, ոգի (հմչ. معنى، مفهوم، مآل) مادهٔ
قانونيه‌مؤداسنجه ըստ յօդուածի իմաստին

مؤدب (միւէտտիպ, ա. تأديب էն) 1.
կրթիչ, դաստիարակ. 2.

(միւէտտէպ) կրթեալ, դաստիարակ-
եալ (հմչ. اديب، تربيه‌لى) ։

مودت (մէվէտտէթ, ա. ود էն) սէր,
բարեկամութիւն (հմչ. محبت،
علاقه، حب) لى - սիրեցեալ, սիրելի ։

مودع (մուտի', ա. ايداع էն. օբէնք.)
աւանդատու (մուտա) մէկուն
իբր աւանդ տրուած ։

مودل (մօտէլ, ֆ.) օրինակ, նմոյշ.
مودل اتخاذ - օրինակ բռնել،
چيقارمق օրինակ հանել ։

مودوع (մէվտու', ա. وديعه էն. իգ.
مودوعه) 1. աւանդուած, իբր
աւանդ տրուած. 2. յանձնուած, ա-
ւանդուած. وظيفهٔ مودوعه յանձնուած
աւանդուած պաշտօն ։

موده (մօտա, իտ.) նորաձեւութիւն ։

مؤدى (միւէտտի, ա. تأديه էն) 1. վը-
ճարող, հատուցանող. 2.
պատճառող, պատճառ (հմչ. سبب، بادى،
موجب، باعث) او - պատճառել. 3. (միւ-
էտտա) ա. مؤدا ։

مؤذن (միւէզզին, ա. تأذين էն) 1.
իսլամ աղօթակոչ. 2. գաղիր
ձայնասար [իսլամ] لك - աղօթակոչու-
թիւն, գայրութիւն [իսլամ] :

موذى (մուզի, ա. ايذاء էն) 1. նե-
ղացուցիչ, նեղիչ, չարչարող.
2. (մուզա) չարչարուած. حيوانات موذيه
նեղացուցիչ ճճիներ. մգ. موذيات (մու-
զիյէաթ) նեղութիւնք, չարչարանք ։

مور (մուր, պ. մգ. موران) մրջիւն.
انه - մրջիւնի պէս նուաստ,
փանաքի. تقدمهٔ مورانه փանաքի ընծայ.
2. (մօռ, մօր, թ.) մանիշակագոյն ։

مورارق (մօրաարգը, թ.) մութ կա-
պուտակութիւն ։

Digitized by Google

մորմրմաղ (մորմրմաղ, թ.) 1. կա-
մորմրմաղ պատանել. 2. մթագնել։

մորմրմաղ (մորմրմաղ, թ.) 1. կա-
պատանել, մանչականալ
եւ. 2. մթնալ, խաւարիլ։

մորթ (մօրքօ, իտ.) մեռել. ջ –
մեռելակիր. դ. պատգարակիր։

մորթ (մուրիս, ա. ծուրի էն. իգ.
մորթ մորդ) 1. ժառանգութիւն
ձգող անձ. 2. առաջ քերող. 3. պատ-
ճառող. ոյժ – սերտութիւն առաջ
բերող. յոյս – միտս պատճառող։

մորճ (մուրչէ, պ) մրջնիկ. միջ –
(մուրչէ վէճ) մրջնիկի պէս։

մորխ (միւվէրրախ ճրմօ միւէրրախ,
ա. ճրմէ էն) 1. թռչակիր.
պոտոյ – պնչիկ ոլոն ոայինչ թռչակիր
նամակ. 2. (միւվէրրիխ, միւէրրիխ. յգ.
մորդ) պատմագիր. ընդրոյ(յոյ) Հերո-
գոտոս՝ Հայր պատմչաց. Ինդրոս (միւ-
վէրրախէն) թռչակիր։

մորդ (մէվրիս, ա. մորդ էն. յգ.
մորդ մորդ) 1. Հաւանելու տեղ. 2.
ուղի, ճամբայ. ոնիէ-տոպ – ներածման
թղթատուն. 3. [մրգկ.] խողովակ։

մորդ (միւրս, թ.) մուրտ, մուրտենի
(չմշ. ջնջի Ագիսէր)։

մորչ (մուրջ, թ.) – ոչխարի խաւա-
նոչփոխ, խաւնիխուռն։

մորք (միւվէրրագ, ա. ճուրդ էն)
տերեւաւոր, տերեւազարդ։

մորմէն (մօրմէնի, թ.) մորմենի,
մորմենի։

մորոյթ (մէվրուս, ա. ծուիրդ էն. իգ.
մորոյթ մորոյթ) 1. ժառանգած, ժա-
ռանգ ծնացած. մորոյթ մալ, ոնիայի
ոնորոյթ մալ, ոնիայի ոնորոյթ
2. [բժշ.] ժառանգական [ախտ]։

մորոյթ (մէվրուս, ա. դորդ էն. ախ.
գործ. ծիշդը դորդ իգ. ոնորոյթ)
հկած, հասած. ◦ – մկանիկ հասած եւ
կամ նամակներ. ◦ – ներածութիւնն
յգ. մորդ թղթատարական ներքա-
ծութիւններ։

մորս (մօրս, թ.) պեղոպոնես. ◦ –
մորս մորդ (մօրէվի) պեղոպոնեսցի։

մորսնա (մօրիմա, թ.) բրառնակ.
փրփրուկ։

մոզ (մօզ, ա.) քահանայ, ոգեսմա-
թեղ. ջնջի Ագիսէր – ոգեսմաթեղնի։

մոզգ (միւվէզգի', ա. ճուզդ էն) 1.
ցրուող. 2. ցրուիչ. մոզգ ոնիէ
լրագրի ցրուիչ. մի – ցրուիչութիւն։

մոզոն (մէվզուն, ա. ոզդ էն. իգ.
մոզոն ոնորոյն) 1. կշռաւոր. 2. չա-
մուչափ. 3. լուծարգութեան վրայ օ-
րինակ օր. (մոզոն ջնջ) 4. տաղաչափական,
չափական. օր. (մոզոն կլամ եւ մոզոն չափական
եւ յանգաւոր խօսք) 5. բարեձև. օր.
մոզոն ոնորոյն գեղագիտ պնդ եւ մոզոն
հասակը բարեձև)։

մոզ (միւզէ, ֆ.) ոնիէ – (միւզէնիանէ)
մոզ թանգարան, միւզէոն 2. (մու-
զէ, պ.) մզկ. յոյսոզոն կոշկակար։

մոզիգա (մուզիգա, իտ.) 1. նուագա-
րան, նուագ (չմշ. ջնջի Ագիսէր) 2.
նուագախումբ. ոյ – ջնջի զինուորա-
կան նուագախումբ. ջ – նուագածու-
ջնջի – նուագածուհի։

մոսթ (մօսթրա, իտ.) 1. նմոյշ, օ-
րինակ (չմշ. ջնջի, ոնորի) 2.
պատկերակ. ջն – իբր նմոյշ, օրինակելու-
ջնջի Ագիսէր։

մոսխ (միւվէսախ, ա. ճուխ էն)
աղտոտած (չմշ. ջնջի, ոնորի)
2. (միւվէսիխ) աղտոտող։

մոսս (միւէսսխ, ա. ճուսս էն. իգ.
մոսս մոսս) 1. հիմնադիր, հիմնող
ջնջի – տեղութեան հիմնադիրը. ոնիայ –
հիմնադիր – տեղիէն. (յգ. ոնորոյն
մոսս)

Digitized by Google

مؤسس بنیان جمعیت հիմնադրաց ժողով. 2. (միւէսսէս) հիմնուած, հաստատուած. مؤسسه (միւէսսէսէ) հիմնարկութիւն, հաստատութիւն (յգ. مؤسسات (մուէսսէսաթ) մոսսات) մոսսات خیریه բարեգործական հաստատութ.ք

موسع (միւվէսսի', ա. توسیع էն) ընդարձակող. موسع معده ստամոքսը ընդլայնող :

مؤسف (միւէսսիֆ, ա. تأسیف էն) ցաւալի. احوال مؤسفه - վիճակ

موسقه (մուսգա, ա. ադա. نسخه էն) ա. نسخه :

موسم (մէվսիմ, ա. յգ. مواسم) 1. եղանակ (հմշ. فصل) 2. ժամանակ, ատեն اوزوم موسمی խաղողի ատեն - ամրան եղանակ. شتا - صیف - ձմրան եղանակ. 3. վերջաւոր հով հեղկող ծովու. نابموسم (նապէմէվսիմ) աներաժամանակ, անժամանակ (հմշ. نابهنگام) لك - روبا միջնեղանակեան հագուստ :

موسوس (միւվէսվիս, ա. وسوسه էն) կասկածոտ (հմշ. وسوسه‌لی) بر آدم - կասկածոտ մարդ մը :

موسوم (մէվսում, ա. وسم էն. իգ. موسومه) 1. գրոշմուած, գըրոշմուոր, նիշաւոր. 2. (اسم էն. ոխ. գործ.) անուանեալ, յորջորջեալ :

موسوی (մուսէվի, ա. موسی էն. իգ. موسویه) մովսիսական, հրեայ (հմշ. اسرائیلی ، یهودی) ملت موسویه‌دن - ազգէն

موسی (մուսա, ա.) Մովսէս. حضرت - Մովսէս Մարգարէ. آغاجی -

موسیقار (մուսիգար, ա.) 1. ... կինանձև որինք. 2. առասպելական թռչուն մէ որ կտուցին վրայ ծակեր ունի եղեր :

موسیقی موسیقیه (մուսիգի, ա. իգ. موسیقیه) 1. երաժշտութիւն. 2. երաժշտական. آلات موسیقیه երաժշտական գործիներ. موسیقی شناس երաժշտագէտ (յգ. موسیقی شناسان) موسیقی پرداز նուագածու, երաժշտագէտ :

موسیو (մօսիէօ, միւսիւ, Փ.) պարոն, միւսիւ :

موش (մուշ, պ. յգ. موشان) 1. մուկ (հմշ. فاره ، صیچان) موشگیر (մուշկիր) موشخوار (մուշխօր) ցի, ուրուր (հմշ. چایلاق) 2. (մ'վէ, թ. ադա. موج էն) վէտ. موش موش وێت وێت (موجا موج)

موشامبه (մուշամպա, թ. ադա. مشمع էն) موشاباق (մուշապաք, թ. ադա. مشبك էն) ա. مشمع ، مشبك

موشح (միւվէշշահ, ա. توشیح էն) 1. զարդարուած. طغرای غرا ایله - կայսերական թուղրայով զարդարուած. 2. [գրկ.] տաղանաւոր որուն սկզբնատառերով բառ մը կը կազմուի :

موشتو (մուշթօ. موشتولق մուշթօլուգ . ադա. مژده‌لك ، مژده) :

موشته (մուշթա, թ. ադա. մրակ. مشت էն) 1. բռունց. 2. կռուփ. تعلیمی - կռփամարտութիւն (مشتزنلك) :

موشر (մուշէր թ. ադա. منشار էն) շեղակի սղոց :

موشك (մուշէք, պ.) փոքր մուկ, մկնիկ (հմշ. فندق صیچانی) موشك ران - ակիւր :

موشكاف (մուշքիֆաֆ, պ. յգ. موشكافان) 1. մազ ճեղքող. 2. մանրակրկիտ, մանրախնդիր, բծախնդիր, նրբագէտ. بر آدم - նրբագէտ մանրակրկիտ մարդ մը. ... - մանրախոյզ, մանրաքննին, մանրակրկիտ. تدقیقات موشكافانه մանրաքննին մանրակրկիտ քննութիւն

موشموله (մուշմուլա, թ.) զկեռ. ... - Սոխերկան երեսով

Digitized by Google

موصل (մէվսիլ, ա. وصل էն. յգ. մոսիլ) 1. միացնիլ վայր 2. (մուսիլ. մուսիլ էն. իգ. մոսա) հասցնող ապիսիլա ՙմոսա իալամ կրոնական աստիճան մը. մհօ ՙմոսա [նմանապես] 3. նամակաբաշխ. 4. (միւվէսսալ. մուսիլ էն) կցուած, միացած. մոսա (մուսուլ) հինուէ. ց – 1. հինուէացի. 2. հինուէէի գործ։

موصلق (մուսուլուգ, թ. սպաս. մուսուլ էն) ծորակ ջրմոսա հրոյ

موصندره (մուսանճարա, թ.) մեծ կոնքանոց գարան. գաւիթ – ուռնի անհնարին խնդիր՝ գործ։

موصوف (մէվսուֆ, ա. وصوف էն) 1. որակեալ. 2. օժտուած, օժտեալ (հմմ. մասո) – մի կրօն ուսումնասիրութեամբ և առաւտանեանութեամբ օժտեալ 3. [քեր.] ածականի հետ գտնուող գոյական. մոսոֆ մէֆ ածական և գոյական (հմմ. ջոյ կոչիւ (տրկիւ)

موصول (մէվսուլ, ա. وصول էն. իգ. մոսոլա) կցուած, միացած – յոյ յարաբերական դերանուն (մա)

موصی (մուսի, ա. وصي էն. իգ. մոսիյա) 1. կտակող, կտակատար. 2. (մուսա) կտակեալ, կտակուած ա. մոսա (մուսապիհի) կտակ. ա – (մուսա լէհի) կտակ ընդունող։

موضح (մուզիհ, միւվէզզիհ, ա. وضيح էն) 1. լուսաբանող, բացատրող. 2. (միւվէզզահ) յատակ, որոշ, բացորոշ. Խօսքը (մուվազզահաց) որոշ կերպով, մեկին, բացորոշապես. ա Յան Խօսքն մեկին կերպով յայտնել։

موضع (մէվզը՛, ա. وضع էն. յգ. մոդիւ) տեղ, վայր. հրի մոսոզ զուարճութեան տեղ. ա – ց – [բժշ.] տեղական. ջուշ մոսոզ տեղական ցաւ։

موضوع (մէվզու՛, ա. وضع էն. իգ. մոսուա) 1. գրուած (հմմ. գոշ, գոնջոմ, ոսոհ) 2. հաստատուած, գրական. մոսուա ըսլուզ հաստատուած օրէնք, գրական օրէնք. 3. յեթիւրուած, շինծու. – հնդ յեթիւրուած աստղաբանութիւնք. 4. [տրս.] ենթակայ մոսոզ – նիւթ [խօսքի նպատակ] ա մոսոզ նիւթ (մէվզուուն լէհ) իմաստ, ցուցնող. մոսոզ մակագիր, տեղագիր. (յգ. մոսոզատ) նիւթեր [գիտութեանդ նպատակ]։

موطی (մէվդը. ՙմօդ մէվդէ, ա. ՙմօդ պատուանդան։

موطن (մէվդրն, ա. وطن էն. յգ. մոդոն) հայրենիք, ծննդավայր, բնագաւառ (հմմ. ոտն, ՙմօդ հասկ)

موظف (մուվազզաֆ, ա. وظيف թգ. մէֆո) առանձնատ. 2. կոչակատար, սահմանուած [պաշտօնեայ] ա – գ կանոնաւոր գործք. ՙմօֆո (մուվազզաֆէէ) թոշակաւոր՝ սահմանուած բանալով։

موعد (մէվ՛իս, ա. وعد էն. յգ. մուոդ) 1. խոստում. 2. ժամադրավայր. ցանկ – ՙմօդ ժամադրավայր

موعظه (մէվ՛ոզա, ա. وعظ էն. յգ. մուոդ) 1. քարոզ. 2. խրատ. ոչ՛ մոֆո մոֆոզ ազգու քարոզ՝ խրատ։

موعود (մէվ՛ուս, ա. وعد էն. թգ. մուոդա) 1. խոստացուած. 2. պայմանաժամով. ա ոֆո մոֆոզ ըսլ ժամ բնական մահուամբ մեռնիլ։

موفق (միւվէֆֆազ. սպաս. մուաֆֆազ, ա. توفيق էն) 1. յաջողած, յաջող. ու – յաջողիլ. մոֆոզ

Digitized by Google

մոդ (միւէեսէպ) կրթեալ, գաստիարակեալ (հմմ. ադիւ, լեզու) ։

մոդա (մէոլէեսէք, ա. դ էն) սէք, յարեկամութիւն (հմմ. շաբ, խոհ – լի – սիրեցեալ, սիրելի ։

մոդա (մուտի', ա. ելալ էն. օրէնք.) ասանգուածոս (մուտա) սկսուն իբր ասանգ տրուած ։

մոդա (մօտէլ, ֆ.) օրինակ, նմոյշ. ի ձեռն – օրինակ բռնելով, մոդա յանձնել չիզարուիլ ։

մոդա (մէվսու', ա. ադա էն. իգ. մոդաւոր) 1. ասանգուած, իբր ասանգ տրուած. 2. յանձնուած, ասանգուած. ադաւոր ֆէքրի յանձնուած ասանգուած պաշտօն ։

մոդա (մօտա, իտ.) նորաձեւութիւն ։

մոդի (միւէեսի, ա. ադի էն) 1. վերճառող, հատուցանող. 2. պատճառող, պատճառ (հմմ. պաբ, պատ) – ով (պատճառել. 3. (միւէեսաա) տ. մոդա ։

մոզն (միւէզզին, ա. ոզին էն) 1. իսլամ աղօթակոչ. 2. գիրք ձայնաւոր [իսլամ] ին – աղօթակոչութիւն, գործութիւն [իսլամ] ։

մոզի (մուզր, ա. ոզի էն) 1. նեղացուցիչ, նեղիչ, չարչարող. 2. (մուզա) չարչարուած. ոզիւ տուներ նեղացուցիչ ճճիներ. կգ. ոզիլ (մուզիլեար) նեղութիւն, չարչարանք ։

մոր (մուր, պ. կգ. ոլան) մրջիւն. ի – մրջիւնի պէս նուաստ, փոնաքի. ոլան ֆոձ փոնաքի ընծայ. 2. (մօռ, մօր, թ.) մանիչակագոյն ։

մորարդի (մօռարթր, թ.) մութ կապուտակութիւն ։

մոջոր (մուճուռ, թ.) 1. կղկղանք, խարամ. 2. ածուխի մանրուք

մոջա (միւվէճճէի, ա. ոջալ էն) 1. յարթիւ, ընդհանրի. 2. յարմար (հմմ. պօնաւ, ոյնդուն) 3. (միւվէճճիի. երկչ.) ուղղիչ ։

մոչկ (մուչկի, թ.) աթոռը մաքրող ծայրը երկաթ գաւազան ։

մոհա (միւվահիրա, ա. ադալ էն. իգ. ոհդա) միաստուածեան. յգ. ընդհանրապէս մէջ հին կառավարութիւն մըն է (միւվահիաս) 1. միութեան վերածուած, միացեալ. ո – ոյդ միացեալ պալատներ. 2. մէկ կէտով [գիր] ոհդա ու պէ գիրը ։

մոշ (միւվահիրը, մուհիբ, ա. ոհալ էն) ախարկած, տոկալի (հմմ. դեշտ, դեշ, գորգոջոք, ջնջել) ոնուլ – ոսկալի գազան մը ։

մոխ (մէվհիր), ա. ոխ էն) գեհենա տեղ (հմմ. ը ոլամ) ։

մոխր (մուախխար, ա. ոխիր էն) 1. ետք, յետոյ (հկ. ոգձա) 2. վերջին, յետնագոյն. 3. ծայր, ծայրի ազգ. ոխր'ո (մուախխէրէն) 1. վերջերս (հմմ. ոխրէ) 2. վերջը, յետոյ (հմմ. ոձա, ոբսկօր) 3. վերջէն (հմմ. ոձոբսկօր) ։

մոխդա, մոխդի (միւէեսա, ա. ադի էն) 1. վճարուած. 2. խմուած, ոգի (հմմ. ոձո, ոգաձո, ոմ) ոձոն մուսուլմանական ընտանեօգուածքի իմաստին

մոխդ (միւէեսիպ, ա. ոխդի էն) 1. կրթիչ, գաստիարակ. 2. (միւէեսէպ) կրթեալ, գաստիարակեալ (հմմ. ադիւ, լեզու) ։

մոտա (մէվլէեսէք, ա. դ էն) սէք, յարեկամութիւն (հմմ. շաբ, խոհ – լի – սիրեցեալ, սիրելի ։

մոտա (մուտի', ա. ելալ էն. օրէնք.) ասանգուածոս (մուտա) սկսուն իբր ասանգ տրուած ։

մոտել (մօտէլ, ֆ.) օրինակ, նմոյշ. ի ձեռն – օրինակ բռնելով, մոդա յանձնել չիզարուիլ ։

մոտոգ (մէվսու', ա. ոդա էն. իգ. մոդաւոր) 1. ասանգուած, իբր ասանգ տրուած. 2. յանձնուած, ասանգուած. ոդաւոր ֆէքրի յանձնուած ասանգուած պաշտօն ։

մոտա (մօտա, իտ.) նորաձեւութիւն ։

մոտի (միւէեսի, ա. ադի էն) 1. վերճառող, հատուցանող. 2. պատճառող, պատճառ (հմմ. պաբ, պատ) – ով (պատճառել. 3. (միւէեսաա) տ. մոդա ։

մոզն (միւէզզին, ա. ոզին էն) 1. իսլամ աղօթակոչ. 2. գիրք ձայնաւոր [իսլամ] ին – աղօթակոչութիւն, գործութիւն [իսլամ] ։

մոզի (մուզր, ա. ոլալ էն) 1. նեղացուցիչ, նեղիչ, չարչարող. 2. (մուզա) չարչարուած. ոզիւ տուներ նեղացուցիչ ճճիներ. կգ. ոզիլ (մուզիլեար) նեղութիւն, չարչարանք ։

մոր (մուր, պ. կգ. ոլան) մրջիւն. ի – մրջիւնի պէս նուաստ, փոնաքի. ոլան ֆոձ փոնաքի ընծայ. 2. (մօռ, մօր, թ.) մանիչակագոյն ։

մորարդի (մօռարթր, թ.) մութ կապուտակութիւն ։

Digitized by Google

մորմրմագ (մորմրմագ, բ.) 1. կապուտցնել. 2. մթագնել։

մորմրմագ (մորմրմագ, բ.) 1. կապուտանալ, մանիշակագոյն ըլլ. 2. մթնալ, խաւարիլ։

մորո (մօրօ, իտ.) մեռել. մորոյ մեռելակիր. դագաղակիր։

մորտ (մուրիս, ա. ապրի էն. իգ. մորտ) 1. ժառանգութիւն ձգող անձ. 2. առաջ քերող. 3. պատճառող. ոյշ – սխրութիւն առաջ քերող. տրտ – ծնօտ պատճառող։

մորչա (մուրչէ, պ) մրջնիկ. մոչ – (մուրչէ վէշ) մրջնիկի պէս։

մորխ (միւվէրրախ, միւվէրրախ, ա. ջուրն էն) 1. թռչակիր. պոտ – մկտեր – ալեկոծ ովկիանոս. 2. (միւվէրրիս, միւվէրրիս. յդ. ընդհանուր) պատմագիր. ընդհանուր) Հերոդոտոս՝ Հայր պատմչաց. մորխ (միւվէրրախէն) թռչակիր։

մորդ (մէվրիս, ա. մորդ էն. յդ. մորդ) 1. Հանգչելու տեղ. 2. ազգի, ծննդեան. տունի – ներքնամեան թղթատուն. 3. [մրգկ.] խողովակ։

մորդ (միւրս, բ.) մուրտ, մուրտներ (չմշ. Ագիւ Սիսար)։

մորշ (մուրջ, բ.) – ծուլ գարեջուր խառնելու խմոր, խառնիխառն։

մորգ (միւվէրրագ, ա. ցորեկ էն) տերեւազարդ։

մորմեն (մորմէնի, բ.) մորենի, մորմենի։

մորուտ (մէվրուս, ա. ծաիրց էն. իգ. մորուտ) 1. ժառանգած, ժառանգ ծնացած. մորուտ մալ «մորուտ» իսպառ. 2. [բժշ.] ժառանգական [խոտ]։

մորդ (մէվրուտ, ա. մորդ էն. տես. գործ. ծիշդը մորդ իգ. մորուտ)

հկած, հասած. ո – պտուղ հասած եւ կած նամակներ. ո – ներքածութիւն յդ. մորդաց թղթատարական ներքածութիւններ։

մորո (մօռա, բ.) պեղոպոնես. մորոյ (մօրէվի) պեղոպոնեցի։

մորնա (մօռինա, բ.) բրաձուկ. փրփրուկ։

մոզ (մօզ, ա.) բանտան, ագամանք. մոզ. ագիւ – ագամանքեներ։

մոզ (միւվէզզի', ա. ջուզոր էն) 1. ցորեկ. 2. ցորիկ. մոզոյ պըճլաքի ցորիկ. մ – ցորիկուքիւն։

մոզոն (մէվզուն, ա. ոզոյ էն. իգ. մոզոն) 1. կշռաւոր. 2. համաչափ. 3. լուծարգութեան վրայ օրինակ օր. (մոզոն մէնդ) 4. տարազատել, չափաւոր. օր. (մոզոն կլամ եւ յանգաւոր խօսք) 5. բարեձև. օր. մոզոն գաղանգ եւ մոզոն գաղանգ հասակը բարեձև)։

մոզ (միւզէ, ֆ.) ուխ – (միւզէհանէ) թանգարան, միւզէոն 2. (մուզէ, պ.) մուկ. յոդոզոյ կոշկակար։

մոզիգա (մուզիգա, իտ.) 1. նուագարան, նուագ (չմշ. ցեցո) 2. նուագախումբ. ս – խոսք զինուորական նուագախումբ. ջ – նուագածոյ – նուագածուհի։

մոստրա (մօսրա, իտ.) 1. նմոյշ, օրինակ (չմշ. մնոյ եւ «նոյ») 2. ապակեփեղկ. ջն – իբր նմոյշ, օրինակելու։

մոսխ (միւվէսաախ, ա. խոսխ էն) աղտոտած (չմշ. կերկ «ծլոտ) 2. (միւվէսսիխ) աղտոտող։

մոսս (միւէսսիս, ա. սոսի էն. իգ. մոսս) 1. հիմնագիր, հիմնող – տան – տերութեան հիմնագիրը. մոսս – հիմնագիր – տնօրէն. (յդ. սոսի)

Digitized by Google

موسين جيق ... ժողով. 2. (միւէսսէ) հիմնուած, հաստատուած. مؤسسه (միւէսսէսէ) հիմնարկութիւն, հաստատութիւն (յգ. مؤسسات) مؤسسات خيريه բարեգործական հաստատութք

موسع (միւվէսսի', ա. توسيع էն) ընդարձակող, ընդարձակող. موسع معده ստամոքսը ընդլայնող :

مؤسف (միւէսսիֆ, ա. تأسيف էն) ցաւալի. احوال مؤسفه – վիճակ

موسقه (մուսգա, ա. ապա. نسخه էն) ա. نسخه .

موسم (մէվսիմ, ա. յգ. مواسم) 1. եղանակ (հմմ. فصل) 2. ժամանակ, ատեն اوزوم موسمى խաղողի ատեն. شتا – صيف ամառուան եղանակ. 3. վերջաւոր հով հնդկական ծովու. نا موسم (նաապէմէվսիմ) անեղանակ, անժամանակ (հմմ. نابهنگام) – لك روبا միջնադարեան հագուստ :

موسوس (միւվէսվիս, ա. وسوسه էն) կասկածոտ (հմմ. وسوسه لى) – بر آدم կասկածոտ մարդ մը :

موسوم (մէվսում, ա. وسم էն. բգ. موسومه) 1. գրոշմուած, դրոշմուած, նշանուած. 2. (اسم էն. սխ. գործ.) անուանեալ, յորջորջեալ :

موسوى (մուսէվի, ա. موسى էն. բգ. موسويه) մովսիսական, հրեայ (հմմ. اسرائيلى، يهودى) موسويه دن ملت هوديه – ազգէն

موسى (մուսա, ա.) Մովսէս. حضرت – Մովսէս Մարգարէ. آغاجى –

موسيقار (մուսիգար, ա.) 1. Հնդկական թռչուն. 2. տոսափողական նուագարան մը որ կոուցին վրայ ժամկէր ունի եղեր :

موسيقى موسقى، موسيقيه (մուսիգի, ա. բգ.) 1. երաժշտութիւն. 2. երաժշտական. آلات موسيقيه երաժշտական գործիքներ. موسيقى شناس երաժշտագէտ (յգ. موسيقى شناسان) موسيقى پرداز նուագածու, երաժշտագէտ :

موسيو (մօսիէօ, միւսիւ, ֆ.) պարոն, միւսիւ.

موش (մուշ, պ. յգ. موشان) 1. մուկ (հմմ. صيچان، فاره) موشكير (մուշկիր) موشخوار (մուշխոր) կը, ուրուր (հմմ. چايلاق) 2. (մէվճ, թ. ապա. موج էն) ալիք. موش موش ալիք ալիք (موجا موج)

موشامبه (մուշամպա, թ. ապա. مشمع էն) موشاباق (մուշապաք, թ. ապա. مشبك էն) ա. مشبك، مشمع)

موشح (միւվէշշահ, ա. توشيح էն) 1. զարդարուած. طغراى غرا ايله – կայսերական թուղրայով զարդարուած 2. [գրկ.] տաղաչափական որուն սկզբնատառերով բառ մը կը կազմուի :

موشتو (մուշթօ. موشتولق մուշթօլուգ . ապա. مژده، مژده لك) :

موشته (մուշթա, թ. ապա. պրկ. مشت էն) 1. բռունցք. 2. կռուփ. – تعليمى կռփամարտութիւն (مشتزنلك) :

موشر (մուշէր թ. ապա. منشار էն) շեղակի սղոց :

موشك (մուշէք, պ.) փոքր մուկ, մկնիկ (հմմ. موشك فندق صيچانى) – ران ակիւր :

موشكاف (մուշքաֆ, պ. յգ. موشكافان) 1. մազ նեղքող. 2. մանրակրկիտ, մանրախնդիր, բծախնդիր, նրբագէտ. – بر آدم նրբագէտ մանրակրկիտ մարդ մը ... մանրախոյզ, մանրաքննին, մանրակրկիտ. تحقيقات موشكافانه մանրաքննին մանրակրկիտ քննութիւն

موشمولا (մուշմուլա, թ.) զկեռ. صورلى – Սուլթանի երեսով

մօսլ (մէվսլ, ա. մօսլ էն. յգ. մօսլոյ) 1. միացմանն վայր 2. (մուսիկ. մասին էն. իգ. մօսլ) հասցնող ալեհաս ՙմօսլ իսլամ կրօնական աստիճան մը. ծանօ ՙմօսլ [ենթանապէս] 3. նամակաբաշխ. 4. (միւէսսար. մօսլոյ էն) կցուած, միացած. մօսլ (մուսուլ) ընթնուէ. ց – 1. ընթնուէացի. 2. ընթնուէի գործ :

մօսլաք (մուսլուգ, թ. աղաւ. մսլաք էն) ծորակ գնող մօսլոյ հրէշ

մօսնաձ (մուսաճsարա, թ.) մեծ գաւառն. ձաւիշ – ուռց պոնտոսի անհնարին խնդիր գործ. :

մօսուֆ (մէվսուֆ, ա. մօսուֆ էն) 1. որակեալ. 2. օժտուած, օժտուել (հմմ. մօսէֆ) – վրայ ոչխար կրօնագործութեամբ և առաւտուձեանուքեամբ օժտուել 3. [քեր.] ածականի հետ գործուող գոյական. մօսուֆ վրայ ածական և գոյական (հմմ. ցուց տրկիպ)

մօսուլ (մէվսուլ, ա. մօսուլ էն. իգ. մօսուլ) կցուած, միացած – յոյ յարաբերական գերանուն (մօ)

մօսի (մուսի, ա. մսլի էն. իգ. մօսիյէ) 1. կտաւագործ, կտաւավաճառ. 2. (մուսա) կտաւեայ, կտաւաձուած ա. մօսի (մուսապիհ) կտաւ. ձ – (մուսա լէհ) կտաւի ընդունող :

մօսիհ (մուզիհ, միւէզզիհ, ա. մսիհ էն) 1. լուսաւորող, ցոյցաւորող. 2. (միւէզզահ) յայտնի, արուշ, ցայտուն. Իսմօսի (մուվազզահան) արուշ կերպով, մեկին, ցայտուրդապէս. ՙ ՕՆ ՊԵՆ Իսմօսի մեկին կերպով յայտնել :

մօսիյ (մէվզը՛, ա. մսի էն. յգ. մօսիյոյ) տեղ, վայր. հրչ մօսիյ զուարճութեան տեղ. ձ – ց – [քժշ.] տեղական. մօսիյ մշ տեղական ցաւ.

մօսիյ (մէվզու՛, ա. մսի էն. իգ. մօսիյէ) 1. դրուած (հմմ. մօզէ, զուլմուշ, ոռնուշ) 2. հաստատուած, գրական. մօսիյ ընդունակ հաստատուած օրէնք, գրական օրէնք. 3. յերթեւեռուած, շինուած. – ծէյ յերթեւեռուած ապահովութիւն. 4. [տրմ.] նեղ ակոյ ՀԵՐ – նեղ [խօսքի ևայլն] ձ մօսիյ (մէվզուուլէհ) իմաստ, ցուցնող.– մօսիյ ցոյց տուող չինաւոր ցուցնող. մօսիյ մակագիր, տեղագիր. (յգ. մօսիյաթ) նեղեր [գիտութեանց ևայլն] :

մօտի (մէվդը. ՙմօ մէվդէ, ա. ՙմօ պատասխանիլ) պատասխանիլ :

մօտըն (մէվդըն, ա. մօն էն. յգ. մօտոյ) հայրենիք, ծննդավայր, բնակատեղ (հմմ. մօն, մօսիյէ)

մօզաֆ (մուվազզաճ, ա. մզիֆ էն. իգ. մզաֆէ) առանձնայատ. 2. ինչական, սովորական [պաշտօնեայ] ձ – ՏԱՐ կանոնաւոր գործք. մօզաֆ (մուվազզաճէթ) [պաշտօնեայ] սովորական բնակուող :

մօզէ (մէվ՛իտ, ա. մզէ էն. յգ. մզէյոյ) 1. խոստումն. 2. ժամադրավայր. ՏԱՐ – սահման – ժամադրավայր

մօզէհ (մէվ՛իզա, ա. մզհ էն. յգ. մզհոյ) 1. քարոզ. 2. խրատ. ՕՐՉ մօզէհ մզդուս քարոզ խրատ :

մօզուտ (մէվ՛ուտ, ա. մզ էն. իգ. մօզուտէ) 1. խոստացուած. 2. պայմանաժամով. ՀՈՒ մօզուտ ընկեր մեռնիլ ընկեր մահամերձ մեռնիլ :

մօֆագ (միւէֆֆազ. աղաւ. մուաֆֆազ, ա. թաֆիֆ էն) 1. յոյզուած, յոյզ. ու – յոյզութիւն. մօֆագ

Digitized by Google

(միւվէֆֆագըյէթ) յաջողութիւն. موفقیت نامه կատարեալ յաջողութիւն. (յգ. موفقیات) عدم موفقیت անյաջողութ. 2. (միւվէֆֆըգ. توفیق էն) յաջողցնող

موفور (մէվֆուր, ա. وفر էն. իգ. (موفوره) շատ, բազում (հմշ. (وفیر، وافر، کثیر، بول، چوق) حضور معالی — բարձր ներկայութիւն (մեծամեծաց).

موقت (մուվագգաթ, ա. توقیت էն. (موقته) 1. առժամանակեայ, առժամեայ, ժամանակաւոր. قرار — առժամեայ որոշում. موقتا (մուվագգաթէն) առժամեայ կերպով, առժամապէս. 2. (մուվագգըթ) մզկիթներու մէջ ժամացոյցները հոկող պաշտօնեայ. موقتخانه (մուվագգըթհանէ) մզկիթներու մէջ ժամացոյցի գիտարան:

موقد (մուգիդ, ա. ایقاد էն) կրակ վառող, բռնկցնող:

موقر (մուվագգար, ա. توقیر էն) մեծարուած, յարգամեծար:

موقظ (մուգըզ, ա. ایقاظ էն. իգ. (موقظه) [բժշ.] 1. արթնցնող. 2. գրգռող [գեղ]:

موقع (մէվգը', ա. وقوع էն. յգ. (مواقع) 1. դիրք. 2. տեղ, վայր. 3. կարգ, դասակարգ. — برنجی առաջին կարգ. مستحکم — բերդաքաղաք, ամուր դիրք. انتشاره وضع ا — հրատարակել. — تطبیقه وضع ا գործադրութեան դնել:

موقع (մուվագգա, ա. توقیع էն) կայսերական շքանշանով զարդարուած

موقف (մէվգըֆ, ա. وقوف էն. յգ. (مواقف) կայան (հմշ. استاسیون)

موقوت (մէվգութ, ա. وقت էն. իգ. (موقوته) 1. ժամանակաւոր. 2. պարբերական. رساله موقوته պարբերական հանդէս, պարբերական թերթ:

موقوف (մէվգուֆ, ա. وقف էն. իգ. (موقوفه) յգ. (موقوفین) 1. վաք գրուած. 2. արգելափակ. 3. կախեալ. 4. բարեպաշտական հաստատութեան կտակուած. اراضی موقوفه կտակուած գետիններ. — ا و 1. վաք գրուիլ, արգելափակուիլ 2. կախում ունենալ. موقوفا արգելափակութեամբ. յգ. موقوفات 1. վաք գրուած ինչքեր՝ դրամներ. 2. կտակուած կալուածք. موقوفیت (մէվգուֆիյէթ) 1. արգելափակուլթ. 2. կախում

موکب (մէվքիպ, ա. յգ. (مواکب) Թափոր. همایون — կայսերական —

مؤکد (միւէքքիտ, ա. تأکید էն) 1. հաստատող. 2. կրկնող [նամակ եայլն] 3. (միւէքքէտ) հաստատուած. 4. ամուր, հաստատուն. 5. կրկնուած

موکل (միւվէքքիլ, ա. սխ. է موکل գրել. توکیل էն. իգ. (موکله) 1. փոխանորդող. օր. (موکلم نامنه دعوی ایدیورم) փոխանորդողիս անունով դատ կը բանամ) 2. (միւվէքքէլ) փոխանորդ, փոխանորդ կարգուած. موکل به (միւվէքքէլունպիհ. իգ. موکل بها) փոխանորդին յանձնուած գործ:

موکول (մէվքիուլ, ա. وکالت էն. իգ. (موکوله) փոխանորդին յանձնուած [գործ] الیه — (մէվքիուլունիլէյհ) փոխանորդ, փոխանորդ կարգուած անձ

موکن (մէվքէն, ա. յգ. (مواکن). Թռչունի բոյն (հմշ. قوش یوواسی)

مولا، مولی (մէվլա, ա. յգ. (موالی) 1. Տէր. 2. Աստուած (հմշ. تکری، خدا، حق تعالی، الله) 3. (միւվէլլա. تولیه էն) խնամակալ. 4. վարդապետ. 5. գիտուն [պլուր. մօլլա և մօնլա) مولانا Տէրն մեր, Աստուած մեր

Digitized by Google

مولد (մէվլիս, ա. սխ.է մէվլուս.տալց էն) 1. ծննդավայր.2. ծնունդ 3. (միւէլլիս. նալր էն) ծնիչ, ծնող, արտադրող ածոխ المولد (միւէլլիս իլլհու մուզա) թթուածին ունի – չրածին տուր – հաբատուծիւն արտադրող.**مولد** (միւէլլիսէ) դայեակ (հմշ. ալե) 4. (միւէլլէս)1. ծնեալ. 2. չինծու[քառ. 3. խառնածին(հմշ. յուն) 4. յօրինուած յգ.**مولدات** 1.ծնունդներ. 2.որդեծնութ

مؤلف (միւէլլիճ, ա. ճալֆ էն. իգ. ճալֆա յգ. ճալֆո) (մոէ) 1. հեղինակ. 2. (միւէլլէճ) երկասիրութիւն, հեղինակութիւն, գործ. յգ. ճալֆո երկասիրութիւնք, հեղինակութիւններ

مؤم (միւէլլիմ, ա. մալմ էն. իգ.ճալֆո) 1. ցաւագին, կսկծալի, կսկծա. գին. – խոր կսկծագին լուր, 2. ցաւացնող. – խրց (տարպի միւէլլիմ) ցաւացնող ծեծ. 2. (միւէլլէմ) ցաւած ։

مولد (մէվլուս, ա. տալց էն. յգ. մալիս ,տալդ) 1. ծնեալ, ծնած. 2. ծննդեան օր [Մուհամմէտ Մարգարէի] 3. ծնունդ Մուհամմէտ [ճիշդը մալտ է]4. Մարգարէն Մուհամմէտի կեանքը նկարագրող ներքող ։

مولز (մօլօզ, թ.) չէնքէ ատելցած հող և մանր քար ։

مولى (մէվլէվի,ա.) Մէվլանա ճճ լաւետուրին Րումիի հետևող տերվիշ. պոճ – մէվլէվիներու վանքը. **مولوى** (մէվլէվիյէթ) մօնկոլութիւն, մեծ գաստուրութիւն ։

مولە (մօլա, իտ.) Հանգիստ. ցմահ – բեռնակիրներու հանգստաքարը

مولى (մէվլա, ա.) 1. տ. մոա 2.(միւէլլա, ա. պալտ էն) չէ[խթիւ]խալամութեան կողմէ գործիքը քննիչ

مؤم (մում,պ.սխ.է մում) 1.մոմ.2.ճրագ մոմի պէս մեղրամոմ. մոմեր կենքան մոմ, մոմը կը հատանի. ջ – ճրագատփ, մոմակալատուփ. ջուկ – մոմազօծել

مؤمن (միւմին, ա. յգ. մուհմինօն էն. իգ. մուհմինօ յգ. մուհմինաթ) (մոմոն) Հաւատացեալ. մուհմինօն իմի հաւատացեալց պետ, Օսմանեան կայսր ։

مومیالیه (մումամիլէյհ , ա. ճիշդը մումալիյհ. իգ. նալիալիսմո. երկ. մումալիյհիմա. յգ. մալիսմո մումամիլէյհիմ) յիշեալ (կը գործածուի ուրիշէն վար աստիճանաւորներուն, պաշտօնեաներուն,պատուաւոր անձի

مومیا (մումիա, ա.) 1. մամիա, զմաքսել մարմին. 2. առասպելական քաղաստան ։

مومیان (մումիեան , պ.) ընդլայնէք (հմշ. ալե ،ալեի) ։

مؤنث (մէուենէթ, ա.) 1. օրապահիկ, ուտելիքի չափ ուտելիք(հմշ. մուէննէթ) օր. (قوت لايموت مؤنث حاجز) օրապահիկը հայթայթելու անկարող) 2. [օրէնք.] ծախք (հմշ. մասարֆ) 3. հոգ։

مؤنث (միւէննէս, ա. նիսֆ էն. քեր.) իգական. – حقيقى իրական իգական. – اعتبارى անուանական իգական. – سماعى անկանոն իգական. – سالم կանոնաւոր իգական ցոգնակի

مونس (մունիս, ա.) ընտանի, ընկերական. ոդամ – մարդ մը ընկերական է ։ – ընկերական. կենդանիներ(հմշ.անուս) հասկ ընտանի կենդանիներ

مؤول (միւէվվել, ա. ալլէ էն. սխ.է մալ իգ. ալլէ) 1. մեկնաւած, անուղղակի ըսուած.– اقرار անուղղակի խոստովանութիւն. 2.(միւէվվիլ) մեկնող, անուղղակի խոստովանող.3.երազահան

Digitized by Google

մոհաբե (մէվինպէ, ա. ապ էն. յգ. մոհաբէ) նուէր. պարգև (հմմ. موهبة) մոհաբէ ռաբանիյէ(խնշանիշ, հնսան պարգև. մոհաբէ սմաուանիյէ պարգև

մոհն (մուհին, ա. սնաի էն. բժշ.) տկարացուցիչ, տկարացնող, տկարիչ, վատուժիչ [դեղ]։

մոհոբ (մէվհուպ, ա. ապ էն. իգ. մոհոբա)պարգևատ,նուիրուած. — մալ նուիրուած ապրանք. մ — (մէվհուպուն լէհ) պարգև ընդունող մոհոբաներ պարգևներ. պեպէ մոհոբաներ պարգևներ։

մոհոմ (մէվհում, ա. իգ. մոհոմա յգ. մոհոմաներ) երևակայական, ցնորական, կարծեցեալ. — խճ երևա. հայական գիծ. յգ. մոհոմաներ երևա. հայական բաներ (հմմ. ուլեան)։

մոհոն (մէվհուն, ա. ոհոյ էն) տկար, տկարացած(հմմ. ضعيف, ձեյիֆ)

մոյ (մուլ, պ.) թել. (մուլթապ,պ.) ա. մոյ մոյ։

մոյէ (մլուէյեհս, ա. նպ էն) հատատող. 2. (մլուէյեե) 1. ամրացած, հաստատուած. 2. զօրացած. օր.(մոյէ ասարի) ազգ ճշմարիտ կեանք կը կերտէ)

մոյս (մլուէյեհս , ա. սյսն էն) յաստատուն։

մոյս (մուլէ, պ.) աղքատին լալ. մոյս կ ողբալ աղքատին լացող։

մոյնո (մուեհին. մնուո մուլհնէ, պ.) մազերէն, մազէ շինուած։

մո (մէհ, պ. ոհ էն) 1. լուսին (հմմ. ای (քր.) մուհ (մէհվէե) լուսնի պես, գեղագեղ. ոյրա լուսնկայի պէս գեղեցիկ. 2. (մի. յգ. ոհաո) մեծ (հմ. ک)։

մոհաբէ (մէհապէբ, ա. ոսբո էն) 1. ահաւորութիւն. 2. պատկառանք, վախ. քնի մոհաբ ահաւոր, ահարկու. մոհ. պատկառելի, պատկառազդեցիկ, օգուտափառ (մեծական որ կը տրուի Օսմ. թագաւորներուն)։

մոհաջ (մուհաճաբ, ա. ջհ էն) փոխադարձ երդիմաբանութ.

մոհաջիր (մուհաճիր, ա. ջրեր էն. յգ. մոհաջիրան ,մոհաջիրն) գաղթական. սուրբ – գաղթականի կառք սկան մոհաջիրն գաղթականները տեղաւորող յանձնաժողով։

մոհաջրէ (մուհաճէրէբ, ա. ջրհ էն) գաղթում, գաղթականութիւն. ։ մոհաջ գաղթել։

մոհաջէ (մուհաճէմէ, ա. ոյջ էն. յգ. մոհաջէներ) յարձակում. մոհաջ հարտ գեմքին վրայ տաքութիւն. ։ — իրարու վրայ յարձակիլ։

մոհաղ (միհաս, ա.) անկողին (հմմ. دوشك, ձուշ)։

մոհաոէնէբ (միհասէնէբ , ա. նսռ էն) հաշտութիւն (հմմ. صلح)։

մոհար (մէհար , պ.) ուղտին քթին անցուող օղակաձև փայտ։

մոհարէ (մէհարէբ. ա.) ճարտարութիւն , վարպետութիւն. — ն – ճարտար. մոհարէ ունեցող ձեռքի հմտասարութիւն . մէնէ – ، մոհարէ, անգուսականութիւն

մոհարշ (միհարէբէ, ա. մրհ էն) ժողովուրդը իրար ձգել։

մոհալ (մէհալիհ, ա. տ. եզ. հալ) – դէմ վտանգները հեռացնել

մոհամ (մէհամմ, ա. եզ. ոհաո) կարևոր [գործեր] – ասրու – աերութեան կարևոր գործերը. ոյոր – հմուտ

մոհան (միհան, պ. եզ. ոս) 1. մեծերը. 2. (միհանե. նաո էն) անարգ

مهانة (մէհանէք, ա.) անարգանք (հմմ. حقارت) :

مهائيه (միւհայեէէ. տեսիր միւհայաթ, ա. օրէնք.) անբաժանելի կալուածի մը բաժնեկիցներուն կողմէ կարգաւ գործածումը :

مهب (մէհէպ, ա. جنوب էն) 1. հովին փչած տեղը. 2. փչում :

مهبط (մէհպդ, ա. هبوط էն) 1. անկման վայր տեղ. 2. իջնելու տեղ. مهبط الملائكة – հրեշտակներ իջած տեղը :

مهبل (մէհպիլ, ա. ج. مهابل մրգկ.) իգափոզ. – تهاب المهبل իգափոզատապ. ـي – ական, ـية – իգափոզային :

مهبوت (մէհպութ, ա. بهت էն) զարհուրած, ապշած մնացած. ـة – ապշիլ մնալ, զարհուրիլ :

مهتاب (մէհթապ, պ. ա. مهتاب) պեպեակ հալանման, ուր լուսնի լուսին գիշերները կը նստուի :

مهتدى (միհթէտի, ա. اهتداء էն) իմաստութեան գարձած, իմաստացած (հմմ. هدى) :

مهتر (միհթէր, պ.) 1. աւելի մեծ ոչխար (միհթէրիյի) ամենամեծ, մեծագոյն. 2. (մէհթէր. ասլաւ. միհթէր էն) հին ատեն բարձրագոյն դասի բարապան. 3. հին ատեն նախարար ներու դուռը երամշտական կտորներ պարնոյ նուագախումբ նուագածու. ـ خان – 1. այս նուագախումբերուն նշանաւոր վայրը. 2. ընդհանուր բանաս. ـي – (միհթէրի) ական – մեծութիւն :

مهتز (միհթէզզ, ա. ژیتز էն) շարժող, իրթռացող. و – շարժիլ

مهتم (միհթէմմ, ա. مهتم էն) 1. ջանադիր, ջանասէր. 2. հոգածու

مهتوك (մէհթուք, ա. هتك էն) պատառած, բռնաբարուած. ـة – կոյս պատառած վարագոյր. – عوامل هتك բռնաբարուած պատիւ :

مهجج (մէհճուվվ, ա. هجّ էն) ծաղրուած, երգիծաբանութեան առարկայ գարձած :

مهجور (մէհճուր, ա. هجر էն) 1. անջատ, հեռու. 2. լքուած, հեռացած, անգործածելի (հմմ. متروك – լքուած բառ մը (غير مستعمل مهجوريت 1. անջատում, հեռացում. 2. անգործածելիութիւն :

مهچه (մէհչէ, պ. هجاء էն) մահիկ (հմմ. هلال) :

مهد (մէհտ, ա. مهد էն) օրօրոց, որբան (հմմ. كشف, «հաւարտ) մեծ մարդ] ալա – մայր թագուհի.

مهدب (միւհէտտէպ, ա. تهذيب էն) սրտեւանաւոր, սրտեւանոտ.

مهدر (միւհիր, ա. اهدار էն) վազցնող, հոսեցնող :

مهدوم (մէհտում, ա. هدم էն) փլած, փլցուած. – بناى مهدوم չէնք

مهدى (միւհի, ա. اهداء էն) 1. նուիրող, նուէր ղրկող. 2. (միւհի ան) նուիրուած. 3. (մէհիի) ուղիղ ճամբուն հետեւող. 4. հազրէթ Ալիի յաջորդ երկոտասան իմամներէն մէկը

مهذب (միւհէզզիպ, ա. تهذيب էն) 1. մաքրող, բարելաւող, բարեաքոյզ. 2. (միւհէզզէպ) մաքրուած, բարելաւած, բարեաքոյզ. بيضه مهذبه ձուկ մաքրուած՝ բարեաքոյզ վարք :

مهر (միհր, պ.) 1. արև, արեգակ (հմմ. كوشش, خورشيد, شمس, آفتاب) ـ منير – լուսաւոր արեգակ. 2. սէր (հմմ. محبت, حب, سوكى) مادرانه – մայրական սէր 3. (միւհիր, մէօհիւր) կնիք (հմմ. ختم) –

Digitized by Google

կնիք կոխել. مری - կնքա- ... باصمق؛ وضع ا
ման: مهر بند (միւհիւրպէնտ) կնքուած. — دار կնքապահ. دارلق - կնքապահութ. لو - կնքուած, կնքեալ. لك - կնքել (հմմ. ا ختیم) 4. (մէհիր, ա.) օտարայր [կնոջ տուած գրամօժիտ] مهر مؤجل ա. مهر معجل ա. مؤجل. معجل ։

مهربان (միհիրիպան, պ.) խանդաղակաթ, գորովալից, գորովագութ (հմմ. شفقتپرور (مشفق ، شفقت) مادر مهربان գորովագութ մայր. ی - لق ، - գորով, կարեկցութիւն (հմմ. شفقت) ։

مهرو (մէհրու. مهروی մէհրու]. مهسیما մէհսիյմա. لقا մէհլիքա, պ. յգ. مهرویان) լուսնադէմ, գեղադէմ, գեղատեսիլ, գեղեցիկ ։

مهره (միւհրէ, պ.) 1. ողորկիչ բիւրեղեայ գործիք. 2. ուլունք. زن - ողորկիչ. خر - (խար միւհրէ) ջորիի ուլունք. لی - ողորկուած. مهره (մէհէրէ. եզ. ماهر) ارباب قلمدن مهرهٔ ճարտար գրող, վարպետ գրիչ. لك - ողորկել

مهزول (մէհզուլ, ա. هزل էն) վատ, նիհար (հմմ. آریق ، ضعیف ، لاغر)

مهزوم (մէհզում, ա. هزیمت էն) ատբուած, յաղթուած, պարտուած. لشکر - պարտուած բանակ։

مهل (մէհլ. مهلت միւհլէթ, ա.) պայմանաժամ, ժամանակ. ویرمك - պայմանաժամ տալ. مهلت ایستمك ժամանակ ուզել (հմմ. ا استمهال) ։

مهلك (միւհլիք, ա. اهلاك էն. իգ. مهلكه) վտանգաւոր, մահացու. علی مهلكه վտանգաւոր հիւանդութ.ք

مهلكه (մէհլէքէ, ա. هلاك էն. յգ. مهالك) 1. վտանգաւոր տեղ. 2. վտանգ (հմմ. خاطره ، تهلكه) مهلكه مذكوره յիշեալ վտանգ ։

مهال (միւհէլլիլ, ա. تهلیل էն) լուսնեալ Աստուծ բառը ։

مهلهل (միւհէլհէլ, ա. هلهل էն) 1. օրրուն նուրբ հագուստ. 2. գեղեցիկ ոտանաւոր՝ խօսք. 3. յատուկ անուն ալ կ'ըլլայ ։

مهم (մուհիմմ, ա. اهم էն. իգ. مهمه) կարևոր. مسئلهٔ مهمه - կարևոր խնդիր امور مهمه կարևոր գործեր. مهمتر կարևորագոյն (հմմ. اهم) مهمه (մուհիմմէ) կարևոր գործ. مهمه اوراق قلمی կարևոր թղթոց գիւան (մեծ եպարքոսութեան, արտաքին գործոց նախարարութեան) مهمات .յգ (մուհիմմաթ) 1. պիտոյք, մթերք. 2. [անտ.] պատերազմութ.ք. مهمات حربیه ռազմամթերք

مهمامكن (մէհմամէմքէն, ա.) բառ կարելւոյն. օր. (تحصیل - ایتمش բառ կարելւոյն սորված է) ։

مهماز (միհմազ. مهمز միհմէզ. միհմէզէ, ա. همز էն. յգ. مهامیز) 1. խթան. 2. աքաղաղի բիտ ։

مهمان (միհման, պ.) հիւր (հմմ. مسافر) خانه - ، سرای - 1. հիւրանոց. 2. աշխարհ. مهمانپرور (միհմանփէրվէր. مهماننواز միհմաննիւվազ) հիւրասէր, հիւրամեծար. ی - ، لك - հիւրասիրութիւն. پروری - ، نوازی - հիւրասիրական. مهماندار (միհմանտար) 1. հիւրամեծար, հիւրընկալ. 2. ասպնջական. دارلق ، - داری - հիւրընկալութիւն ։

مهمل (միւհմէլ, ա. اهمال էն. իգ. مهمله. յգ. مهملات) 1. լքուած, լքեալ, թողեալ, երեսի վրայ թողուած. օր. (شو چفتلك پك مهمل برحالده‌در) աս ագարակը շատ լքուած է) 2. անիմաստ, նշանակութիւն չունեցող. لفظ مهمل անիմաստ բառ. 3. անկէտ[գիր]

Digitized by Google

ми (մէյ, պ.) 1. գինի (հմշ. ւոդւ՝ խոր ւոդւ՝ ի խորո, ի գիմ (մէյjuor) գինաբար. ի պրստ գինեվաճառ, գինեպաշտ. ի գրոշ (մէյկիուն) կարմիր. ի կոն գինեվաճառ. ադյը (մէյգէտ) գինեպատած, գինեհաւր. ադյը (մէյկէտ) գինեվաճառուն. 2. (մի, թ.) միւթ՝ (թուրք. հայցական շինով մանիկ).

میادین (մէեաիհ, ա. եզ. միդան) – հոր պատերազմի գաշտեր.

میال (մէյեալ, ա. մել էն) հակամէտ – ոլոր խոտի չակամէտ.

میامن (մէեամին, ա. ա. եզ. մեյմընե) մուս միամին ջլոս երջանկաբեր գահակալութիւն. ռոյզ – ռոզ բարի օր

میان (միեան, պ.) 1. մէջտեղ 2. մէջք 3. մէջ, միջև. 4. միջոց. ա. ռո. ռո միանդ ռո ռյա միջոցին. ադյը միանդ մեր միջև. պատ – կապ և պատրաստ. ռոհանդ միա ‹– միջակ ձայն.

میان (միեան, թ.բուս.) մատուռատակ, մարուխ.

میاندار (միյանտար, պ. ջել միանդ միեանդ, թ.) միջնորդ, միանդզի միջնորդութիւն միանջելիք միջնորդութիւն (հմշ. նոտ):

میانه (միեանէ, պ. ռպաւ. մէյանէ) 1. ա. միան. ադյրմիանե անոնց միջև. ռատղերուն և մոլորակներուն միջև. 2. (թ.) խորհ.օր. (հանդի ռո միանե ռոնկ հոլոդ խորհրդ չեկաւ)

میاو (միեաւ, թ.) մյաւիւն. ձայն – մյաւել (հմշ. մյաոլոդ).

میاه (միեահ, ա.) ջուրեր. – խոր հետք ուղեւագիծ, միջին հասագիծ. հարե – տուք ջուրեր.ադյը – հանդիպին –

میت (մէյեիթ, մէյթ, ա. մոր էն. յգ. ռոդ (ռոզ، ռոդ) մեռեալ մեռած

مهاجم (մհիհմուզ, ա. ռյէ էն. իգ. ռոզոյ) 1. ռրտաք ռրմատի մը մէջ (ւ) գռնուող բառ. ւաւ – ա. առջին գիրը հէմզէ ունեցող բառ. ալեն – երկրորդ գիրը հէմզէ ունեցող բառ. ալամ – երրորդ գիրը հէմզէ ունեցող բառ. 2. (մահմուզ. ռզաւ. յհաթ էն. ա. յհաթ) գոմ – խթել.

مهندس (միհէնտհս, ա. ռզաւ. մէհէնտհս.ռանդէ էն. յգ. ռոզոյ) երկրչափ. ռզոյ ռոզո ռանդ չանքային երկրչափ. ռզոյ ռոզո պնէյ ճարտարապետ ռանդ – երկրչափական վարժարան ռնկ

مهنك (մհէնկ, թ. ռզաւ. մհե էն) ռանդ – փորձաքար.գոռդ ռոզո փորձաքարին գարնել.

مهوار (մհիվար. ռոզո մհիվէ, պ. յգ. ռոզոյ) լուանտամուն.

ميا (միհէյեա, ա. պէյ էն) պատրաստուած, կազմ և պատրաստ (հմշ. ռոզո – հազիր – հազիրլամա – հազիրլանմա).

مهيب (մհիպ, ա. ռոզո էն. իգ. ռոզոյ) 1. սոսափ, սոսկում, սոսկալի. 2. պատկառելի [մարդ] 3. առածք (հմշ. գոռդ, շեր, արսլան, գազանդ, ռոզո) 4. վտանգաւոր. – ռրիզ – ճամբայ.

مهيج (միհէյեճ, ա. ռոզո էն. իգ. ռոզոյ) 1. յուզիչ, յուզող. 2. (միհէյեէճ) յուզուած, յուզեալ.

مهيمن (միհէյմին, ա. ռոզո էն) 1. մեկը վրան պահպանող. 2. պահապան [հրեշտակ և այլն].

مهين (միհին, ա. ռոզո էն) 1. ա. նարդող. 2. անարդ, ստորին.

مهيّ (միհէյհ', ա. ռոզո էն. իգ. ռոզոյ) 1. պատրաստող.2.[թ՚շ.] ռրամադրութիւն տուող.

فتح میت؛ کشف؛ تشریح դիականզննութիւն. ـه ـ ،ی ـ [բժշ.] դիակային ։

میثاق (միսագ, ա. յգ. مواثیق) դաշն, դաշինք ։ عهد و میثاق ـ ۱ դաշինք ընել

میجو (միչօ. موچو մուչօ, իտ.) մանչ. զբօսավայրի ծառայ ։

میخ (միխ, պ.) գամ (հմշ. چیوی، ـ خط (صلیب .հմշ) چار ـ խաչ (اکسر ـ) բևեռագիր (հմշ. خط مسماری) ـ لامق ـ գամել. ـ لانمق ـ գամուիլ. ـ لی ـ գամուած ։

میخانه (մէյխանէ, պ.) գինետուն (հմշ. میکده) ـ جی ـ գինեպան ։

میخانیك (միխանիք, ա.) մեքենայ. ـ فن ـ մեքենագիտութ. میخانیکی մեքենագիտական ։

میخوش (մէյխօշ, պ. աղաւ. մայիօշ) թթուաշ (հմշ. اکشیمتراق) ։

میدان (մէյտան, ա. յգ. میادین) 1. հրապարակ. 2. ասպարէզ. ـ اوقومق ասպարէզ կարդալ. 3. դաշտ. ـ حرب ـ պատերազմի դաշտ. 4. ժամանակ, միջոց. ـ هیچ ـ یوق բնաւ ժամանակ չկայ. 5. լարան [ատերմիշներու]. آت میدانی ձիարձակարան. ـ ه چیقمق ـ երևան ելնել, հրապարակ ելնել. ـ ه چیقارمق երևան՝ մէջտեղ հանել, հրապարակել. ـ سوپورکه سی ـ ցախաւել. میدانه قومق 1. երևան՝ մէջտեղ հանել. 2. մէջտեղ դնել, իգոյածել. ـ ه ویرمك ـ 1. առիթ տալ. 2. միջոց տալ. ـ ه کتیرمك ـ արտադրել, մէջտեղ հանել. ـ ده ـ յայտնի, մէջտեղ. میدانلق գաւիթ.

میدیه (միտեա, յ.) ուլական. میدیه طولمه سی ուլականջի լեցք

میر (միր, ա. امیر էն) 1. իշխան. 2. պէյ. میرم افندم պէյս. 3. պետ. میرآخور ախոռապետ. میرآلای գնդապետ. میرلوا կիսաբանակի հրամանատար. میرالامراء (միրիւլիւմէրա), میرمیران քաղաքային աստիճաններ զոր ունեցողները փաշա կը կոչուին ։

میراث (միրաս, ա. وراثت էն) ժառանգութիւն. ـ یدی ـ 1. ժառանգիչ. 2. շահիլ. ـ ه قونمق، ـ یمك ـ ժառանգել. میراثخور (միրասխօր. յգ. میراثخوران) ժառանգորդ (հմշ. وارث) ։

میرزا (միրզա, պ. میرزاده էն) 1. պարոնի իշխանազուն, պայազատ, ազնուական. 2. պարսիկ աստիճանաւորներ

میری (միրի, ա. իգ. میریه) 1. արքունի, պետական. 2. արքունի գանձ. اراضئ میریه արքունի հողեր. مال میری ـ او ـ مال արքունի ստացուածք. ضبط ـ یه ـ (مصادره) արքունիս գրաւել

میزاب (միզապ, ա. յգ. موازیب) խողովակ, ջրմուղ (հմշ. اولوق، ناودان) میزاب قلمدن آقان ماء معارف գրչին խողովակէն վազած կրթութեան ջուրը

میزان (միյզան, ա. وزن էն. յգ. موازین) 1. կշիռ (հմշ. ترازی، ترازو) ـ المایعات؛ الحراره ـ կշռել. میزانه اورمق ـ անօդաչափ. ـ الهواء ـ նոյն ա. مقیاس ـ الحامض ـ թթուաչափ. 2. փորձ. میزانی تقسیمك բաժանման փորձը. 3. դատաստան, դատողութիւն. یوم المیزان վերջին դատաստանի օր (հմշ. روز محشر) ։

میزبان (միյզպան, պ.) հիւրասէր, հիւրամեծար (հմշ. مسافرپرور)

میسر (մէյսիր, ա. مسیر էն) խաղ, բախտախաղ (հմշ. قمار، اویون)

میسر (միւեէսսէր, ա. یسر էն) 1. դիւրացած, դիւրին. 2. յաջողած. ـ او شو ـ յաջողիլ [գործ նայլն]. الله ـ اولور ایسه եթէ աս գործը յաջողի.

Digitized by Google

[տիեզ.] խստորեամբ. յգ. սլաքի մէկիկ-եաթը) մխոցաձողը, յօժարութիւնը։

մէլ (մի, ա. յգ. մէլի) 1. սլաք, ասեղ (հմմ. ակնոց, աչք) 2. ա-ւանդք, սառնակ (հմմ. ղող) 3. մղոն. — ցերեկային մղոն. ցր. — ցամաքային մղոն. ծովային մղոն. ցր. — աշխարհագրական մղոն. ճրագի. — կոզը մէլ չկշռել. մէլ չհանել, կուրցնել։

մելաւ (միլաս, ա. տաղ է) 1. ծնունդ (հմմ. մոլդ) 2. մեր. յօժարութ. Քրիստոսի ծնունդէն առաջ. մելաւէն առաջ. Քրիստոսի թուականէն առաջ. Քրիստոսի թուականէն վերջ. 2. Քրիստոսի ծննդեան թուականը. ը տարի, ամիս, օր – Քրիստոսի թուականէն։

մելան (մէէլան, ա.) 1. մխոցամ, հակաւամ. 2. մեր, յօժարութ. – կոստրուկ։ մխոցիլ, յօժարիլ։

մելոն, մելար (Ֆ.) տ. մելոն, մելար։

մեմ (միմ, ա.) 1. (մ) գրին անունը. 2. նշան (հմմ. նշան, գրութիւն) – գոյ. տեսակը նշան դնել. մեմլել. 1. մ գնել. 2. իբր կասկածելի նշանակել. մեմլուած կասկածելի նշանակուած. մեմլել. կասկածելի նշանակութիւն մեմլի 1. միմոլ, միմ ունեցող 2 կասկածելի

մեմնէթ (մէյմէնէթ, ա. ըն էն. յգ. մեմոն) 1. օրհնութիւն 2. երջանկութիւն, երանութիւն, բարեբաստութիւն և – մոնոս – երջանիկ, օրհնաբեր, բարեբաստիկ, երանաւէտ, երջանկաբեր. ար – ապերջանիկ։

մայմուն, մեյմուն (մայմուն, պ.) կապիկ (հմմ. նոսնաս, զրդ) – ագռաւուկ. աշտիկ – անհաստատ, փոփոխամիտ 2. մեյմուն (մէյմուն, ա. ըն էն) երանելի, երջանիկ, օրհնեալ։

մեմնէ (մէյմէնէ, ա. ըն էն) բանակին աջ թեւը (հմմ. գող ձախ, ճոխ)

[illegible] Աստուած տայէն ամէն ինչ ըսելու համար ես ալ ուրիշներուն պէս գոհութիւններ յայտնեմ. (միւէէսիր) 1. գիւրացնող. 2. յաջողցնող։

մեյսէրէ (մէյսէրէ, ա) բանակի մը ձախ թեւը (հմմ. մեմոն)

մեյսուր (մէյսուր, ա. յայ էն) գիւրին (հմմ. գոլայ, հասարակ, սովորական)։

մեյշ (միշ, պ.) մագի (հմմ. ցոյն)

մեյշէ, մեշա (մէշէ, թ.) կաղնի. մեշէ ոտքով 1. կաղնիի փայտ. 2. կոշտուկ կոպիտ [մարգ] (հմմ. ամեհտեղ հաղագս ուլլահի) մեշէ, մեշէ լերգախոտ. մեշէի կաղնաստան։

մեյշին (միշին. ըն մէշին, պ. ագռաւ. մէշին) ոչխարի կաշի, ոչխարենի

մեյսէտ (մի'աս, ա. աց էն) 1. պայմանաժամ. 2. ժամադրութիւն. ժամադրութիւն ընել. 3. վերջին դատաստանի օր. մեյսէտլիք. ։

մեյէ (մէյ'ա, ա.) ստաչէ, ան խոնչ, ստիւլակ, շեր (հմմ. ղլլի կոզերք) – ոչխարի հեղուկ ստաչէ. մեյէ (մէյլիէ), մեյէ ֆասլա ստիւլակներ։

մեղ (մբդ, պ.) 1. սև ամպ (հմմ. գող ամպ) 2. մեղ, մրուշ (հմմ. սես (դօման) մուխ (մբդնաֆ) մխոպատ, մխոխտան։

մեղաթ (մխգաթ, ա. ըգ էն. յգ. մեղաթլի) 1. որոշեալ ժամանակ, պայմանաժամ. 2. ժամադրութ. 3. համձիներուն գետակէ մտած տեղը

մեքսար (մէյկիւսար, պ.) գինեմոլ։

մել (մէլլ, ա.) 1. մխոցամ, հակաւամ. 1 – մխոցիլ, հակիլ, ծակիլ. 2. մեր, յօժարութիւնն. ու մել մեր ունենալ, մխոցամ ունենալ. 1 – յօժարիլ. 3

նայիշ (նաէիշյը, պ.) ակնթարթ, յայտնի (հմմ. ջիլա, պիդար) պիդար:

նայիպ (նայի՛պ, ա. նայիպ ներ. թե. նայիպ ոգ. նոյաբ) 1. փոխանորդ. 2. փոխ գաւառապետ (էրզրիմի) 3. տեղապահ (հմմ. ջաւգամ) 4. խնամակալ (թե. նայիպ խնամակալութիւն) նայիպ հկումէթ իսպանիոյ նայիպներուն. Ոգնական խնամակալութեան համար կը գործածուի նաև բայի տեղ բային:

նահիա (նահիա, ա. ոգ. նահիաներ) ոլորտագրող (կին), լակման կին:

նահիր (նահիր, ա.) 1. հնար. 2. քոց, կրակ (հմմ. ջաղ, ալով) նահիր հրոց պատերազմի կրակ (հմմ. ճէշ):

նայիլ (նայիլ, ա. նայիլ ներ.) արժանացող. ― ով ― արժանանալ (հմմ. մահրում) նայիլ արժանաւորութեան:

նահիմ (նահիմ, ա. նոյն ներ. թե. հանի) քշեցող, քնացող. նահիմ ի ղալ: նահիմ:

նահիմիյա (նահիմիյա, պ.) անդրոյս, յուսահատութիւն (հմմ. ամիտ, նումիտ) ― ով (մայիս) յուսահատիլ ― անդրադարձ.

նահիլ (նահէիլ, պ.) անտաժան, անկարող (հմմ. ճանլըզ):

նայ (նայ, պ.) զուտ, անաղարտ, վճիտ, անապակ. ― շարաբ անապակ գինի. նայ ապ վճիտ ջուր:

նայիբ (նայիբ, ա. նայիպներ թե. հանի) 1. բռնաւոր, բռնակալ. 2. աճող ծառ. տես. հոգ ի մէջ նայիբ:

նայիճա (նայէճա. նայիչ նայէճա, պ.) անվայել, անտեղի. ― զրոյց ― անտեղի անվայել խօսքեր:

նայիտիյա (նայիտիյա, պ.) 1. անտեղ, անտեսանելի (հմմ. գոյութիւն, ― 2. անհետ, աներեւոյթ. ― ի գիրք նայիպ անհետ ըլլ. անհետանալ(նամակ) գրել անհետ ըլլալու համար ― ծառը գետնուն պէս ատոդները կ'անհետանան)

նայիտ (մէյմէնը, թ.) բծախնդիր. դժգոհ, ― բծախնդիր մարդ.

նայի (միմի, ա. իգ. հայի) միմով. միմոյ մասր միմոյ անձերուն. ասոնք բերէնի մէջ բայանուն:

նայնա (միննա, պ.) 1. ապակի. 2. կիչ առածանկար, գրականութիւն. նայնա ձիւ ― երկնագոյն, կապտագոյն. նայնա գոմ ― երկինք. նայնա ― կիտուածանկարիչ, գոմ երկինք.

նայնէ (միննէ, թ. նայնա էն) գրականութիւն, կիտուածանկար. ն ― գրականութիւնով, կիտուածանկարեալ. նն ― կիտուածանկարուիլ, գրականութիւնով զարդարելը―կիտուածանկարիչ

նայնի նայնի (միննի միննի, թ.) փոքրիկ, պատիկ. զոյն ― ձագուկ:

նայո (մէյմէ, միյմէ, պ.) պտուղ(հմմ. գուրզ) նայո ― ծառ պտուղ. նայո խշկ (ապա. նայո չոր պտուղի մաքաստուն. ― խշկ (խոշ) չոր պտուղի մաքաստուն. ― ջի― պտղավաճառ, մրգավաճառ. նայոյի (մէյմէսար) պտղատեղ. նայոյի (մէյմէսար) պտղատեղ. նայոյի ծառեր, նայոյի ագաճներ, նայոյի պտղատու ծառեր

նայի (միէ. նայո. երկ. նայնէ ոգ. նայնա միայ) հարիւր (հմմ. զոյ, սէտ):

ն

ն (նուն) Օմանեան այբուբենի քսանեւինեներորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 50 3. ռամազան ամսոյ հանուատագրութիւնը. 4. (ն) ժամանակական մասնիկ. ոտրկնդան (խիւտա նէֆէրէ) Աստուած չընէ:

նա (նա, թ.) ահա՛ւասիկ, ահա, տե՛ս (նա, պ. ժամանակական մասնիկ) այն, ազ. դարտոն (նահատակուար) անհատական

ناپروا (նափէրվա, պ.) 1. ապուշ (հմմ. սրտ) 2. անհոգ, անվախ. 3. տգէտ (հմմ. յաճել ، նադան) ։

ناپسند (նափէսէնտ ناپسندیده նափէսէնտիյէտէ, պ անհաճոյ, չհաւնուած

ناپیدا (նափէյտա, պ.) գտնուիլ (հմմ. ծածկել، կորնչիլ) ։

ناتراش (նաթրաշ. ناشیده նաթրաշիյէտէ, պ.) 1. անտաշ. 2. կոշտ, անկիրթ (երեսոյ، քար، յոնքեր) ։

ناتمام (նաթամամ, պ.) թերի, անկատար (հմմ. պատ، պակաս، նաղիս) ։ ناتمام وظائف նաթամամ վազիֆէ անկատար կարևոր պարտականութիւններ ։

ناتوان (նաթուվան, պ.) անզօր, տկար, անկարող (հմմ. յոգնիլ، ծերանալ) ։ قدرت ناتوان ղուդրէթ նաթուվան ՝ ղաղջ ՝ անկարող ձիուղ ։ ناتوانی նաթուվանի ՝ անկարողութիւն, տկարութիւն ։

ناجاق، نجاق (նաճաղ, թ.) մեծ չափ (հմմ. պետ، պետական) ։

ناجسبان (նաճէսպան, պ. ասպետ. (նաչսպան) անվախ, անյուսալի

ناجنس (նաճինս, պ.) 1. վատազգի, վատասերունդ. 2. տարօրինակ

ناچی (նաճի, ա. նաճէ էն) 1. փերկուած. 2. դրախտային, անմեղ (հմմ. հրեշտակ) նաչէ ղրգ անմեղներու ։

ناچار (նաչար, պ.) 1. անճար, չէգ. 2. ակամայ, յանկարծակի բռնադատեալ. ՝ ناچار کاری նաչար գարի ակամայ ։

ناچیز (նաչիզ, պ.) անարժէք, չընչին, աչքին, գումարքեայ, փառնաքի. ՝ ناچیز هدیه նաչիզ փանաքի նուէր. ՝ خدمت ناچیز չընչին ծառայութիւն. ունի ՝ 1. խոնարհաբար. 1 գրեմ ունի ՝ խոնարհաբար մատուցանել. 2. տե՛ս նաչիզ ։

ناحره (նահիրէ, ա.) 1. ամենէն ապրիլին օրը (հմմ. օրհ. հկ. խնձ) 2. ամենէն վերջին գիշերը ։

ناسود (նասուտ, պ.) ձեռք չգբած, չգործածուած. ՝ لباس նասուտ լիպաս

ناسی (նասէխ, պ) չգոյութիւն (հմմ. յոգնիլ، յոգնեցնել) ։

ناسی (նասի, ա. նիսեան էն) բզկտող. ناسی آب բզկտող ջուր ։

ناشه (նաշիդա, ա. յգ. խոյտ) 1. մեծափառ [մարդ] 2. արուեստակեալ բանաստեղծ, տաղաչափ ։

ناکار (նաքէրէար, պ.) 1. անպիտան, անվայել արարքի մէջ գտնուող 2. անգործ, ծոյլ (հմմ. յաճել)

ناکحل (նաքէմանալ. պ.) անտեղի ناکحل سوزلر նաքէմալ սոզլար (նաչալ، նուսլ، նաչալ)

ناکوسم (նաքէմէվախմ, պ.) անեզական, անժամանակ ։

ناکوس (նաքուս, պ.) 1. անգոյ, չգոյ (հմմ. ցաւ، ոդաս) 2. չգտնուած

ناچار (նաչէհէննար, պ. հայ. անհանգիստ) 1. անտեղի, անպատեհ. 2. օրէնքի հակառակ ։

ناهنگام (նահէնկեամ, պ.) տապատ, անժամանակ ։ ناهنگام وقوع անժամանակ մահ ։

ناهی (նահի, ա. նիհէն) 1. չնակամ. 2. իմաց լուր տուող. 3. նը շանազար բանաստեղծի մը անունը ։

ناپیدا (նափիյա, պ. յգ. նափիյան) իջնել կայր. ՝ ՝ իջնել կուրութիւն.

ناپاک (նափաք, պ.) անմաքուր, պղտոր. ՝ ՝ անմաքրութիւն, պղտորութիւն ։

ناپدار (նափայար, պ.) անհասատ, անհաստատարիմ դաւ ՝ անհաստատարիմ բարեկամ (դաւ)

ناپذیر (նափէզիր, պ.) չընդունող. ناپذیر دوا անդարմանելի ։

ناحس (ճահիս, ա.) սուլի տարբ, երաշտութեան տարի :

ناحق (ճահագգ, պ.) անիրաւ. օչ – անիրաւ տեղը, յանիրաւի :

ناحیوی (ճահիեվի, ա. հգ. պ. ناحیوی) գեհենական կողմնակի [տխտ]

ناحیه (ճահիեէ, ա. յգ. ناحیوی) 1. կողմ, կող, մաս. 2. գաւառական. ناحیه مجلس գաւառական ժողով. ناحیه مدیری գաւառական տնօրէն :

ناخذا (ճախիւտա, պ. յգ. ناخذایان) 1. անասատուած. 2. նաւապետ [հասմ. ناخذا ترس ناخذا (ճախիւտա թէրս) Աստուածմէ չվախցող :

ناخشنود (ճախօշնուտ, պ.) դժգոհ. ս – դժգոհութիւն:

ناخلف (ճախալէֆ)անաւրէնութեամբ նախնեաց շաւղին չհետեւող

ناخواه (ճախահ, պ.) ակամայ (հմշ. خواه ناخواه (կրհայ ، ایستیمرک) (խահճախահ) կամայակամայ :

ناخن (ճախուն, պ.) եղունգ (հմշ. طرناق ، ղէճ) :

ناخوش (ճախօշ, պ.) անհամով,զարշելի. ناخوشکیلور 1. անմտութեան, դժուարամարս. 2. անհամ (հմշ. تلخ ، չծուն) :

ناداں (ճասաճ, պ.) անգէտ, տգէտ. ս – լը ، ս – տգիտութիւն :

نادب (ճասիպ, ա. նդ էն) մեռելին դրուատիքը ընելով ողբացող

نادر (ճասիր, ա. նդրդ էն. իգ. نادره. յգ. نادرات) հազուագիւտ. نادر الوجود հազուագիւտ. النادر کالمعدوم (էճճասիրիւէլմասում) հազուագիւտը չկայի պէս. نادره (ճասիրէ. յգ. نوادر ، نادرات) հազուագիւտ բան. نادرا نادر հազուագիւտ է ։ نادر وقت անգամ, հազուագիւտ

نادان (ճասաճ, պ.) անգէտ, տգէտ. ս – լը ، ս – տգիտութիւն :

نادب (ճասիպ, ա. նդ էն) մեռելին դրուատիքը ընելով ողբացող

نادر (ճասիր, ա. նդրդ էն. իգ. نادره. յգ. نادرات) հազուագիւտ. نادر الوجود հազուագիւտ. النادر کالمعدوم (էճճասիրիւէլմասում) հազուագիւտը չկայի պէս. نادره (ճասիրէ. յգ. نوادر ، نادرات) հազուագիւտ բան. نادرا نادر հազուագիւտ է ։ نادر وقت անգամ, հազուագիւտ

نادرست (ճասիւրիւսթ, պ.)1. անուղիղ, սխալ. 2. անիրաւ :

نادم (ճասիմ, ա. նադմ էն) զղջացող (պշիման ու ، նադմ ս) – զղջալ(հմշ. 1 ، նադմ ս) – ու

نادی (ճասի, ա. նդ էն) 1. գոյող, ազազակող. 2. ժողով, ակումբ (հմշ. فیض بادی ، مجلس ، انجمن) نادی ژاپ գացուցիչ ակումբ :

نادیده (ճասիյէ, պ.) չտեսնուած, չքնաղ (հմշ. کورمانوبسق ، ناموبسق) چیچك – չքնաղ ծաղիկ մև չքնաղութիւն.

نار (ճար, պ.) նուռ. نار (ճար, ա.) կրակ, հուր (հմշ. آتش ، ատէշ) ան– գործ.) اجراق بالنار (բիրագ պիճճար) խարոյկ. عشق – սիրոյ հուր. – اهل գժոխային. عشق یانه – կրակին երթալ, մեկու մը երեսէն վեռաս կրել :

ناراست (ճարասթ, պ.) անուղղաբար, անուղիղ :

ناردنك (ճարտենկ, թ.) նուռի օշարակ (հմշ. نارشربتی) :

نارسیده (ճարէսիյէ, պ.) 1. տհաս, չհասած. 2. անչափահաս. نارسیده لفظ անչափահաս տղայ :

نارفته (ճարէֆթէ, պ.) չյաճախուած, ոչ բանուկ. نارفته ره – ճամբայ

نارکله (ճարկիլէ, թ.) կկլուկ. نارکلهٔ صوی անհամ քմպելի :

نارنج (ճարինճ. նարի ճարէնկ, պ.) 1. թուրինջ. 2. նարինջ. ս – նարընջագոյն :

ناروا (ճարէվա, պ.) անվայել, անպատշաճ (հմշ. غیرلایق ، նամոսիպ) (նամոսիպ، غیرلایق (հմշ. ناشایسته

Digitized by Google

ناری (ճարի, ա. րի էն. լգ. ապրի) 1. հրեղէն. 2. հրակա. 3. գժոխային. ապրի ձրագներ նետեր. ապրի ձեռքի հրազէններ :

նարին (ճարիճ, պ.) 1. քաղաքակ, նոսրբ. 2. տկար, անզօր. 3. փափկակ. կազմ, փափուկ. մշակ – – թուղթեան մը

նաւ (ճագ, պ) 1. նաւամարտ, պատերազմ. 2. քնքշանք, փափկութիւն. ճեմ – նագ ընել, նագել. ն – 1. շնորհացած. 2. քնքշուշ, նագելի :

նազիւ (ճագիւ, պ.) 1. քնքշուշ, փափուկ. 2. ազնիւ. 3. չնորհափայլ, շնորհագեղ, վայելուչ. ոտ – նագելաձեմ. սէր – փափկամարմին, ներքնամարմին. տուն – ներքնասենեակ. մէկ – փափկութիւն, քնքշանք. կամ նազի (ճագիեան) 1. շնորհալից. 2. փափկօրէն, փափկութեամբ :

նազիլ (ճագիլ, ... նազլ էն. լգ. ազնի) 1. իջած, իջնող. 2. տեղացած. 3. [մրդկ.] խոնարհեցուցիչ. ոտ – իջնել, տեղալ [անձրև կապին] :

նազիլէ (ա. լգ. նազլ) փորձանք, աղէտ (պալա, պլա, պաւա)

նազիլեայ (ճագէեայ, պ.) նազող, նագելի. խրիմ – նագելաձեմ :

նազինին (ճագէնի, պ.) 1. փափկասուն, նագելի, սիրասուն. 2. շքեցուած 3 [ծաղրական] ծանօթ, յայտնի

նաս (ճաս, ա. եզ. նասն) 1. մարդիկ, մարդեր. 2. հասարակութիւն. նասին պէյ (պէյճեցիաս) մարդոց մէջ. տես նասին (հիճեցիաս) մարդոց քով նասին մանաւանդ (պաւմէյաիճիաս) ի տես բազմութեան

նազաւ (ճասազ, պ.) անձկալի, անհամաձայն, անյարմար. ընկերներ նազաւ իմ գործակցութեան. անձկալի (հմմ. ناموافق عدم) :

նասիճ (ճասիճ, ա. ճսի էն) ոստայնանկող, հիւսող (հմմ. طوقوبان)

նասիխ (ճասիխ, ա. խսի էն) 1. մերժող, ջնջող. նասիխ այէթներ. 2. ընդօրինակող, ընդօրինակիչ.

նասիզ (ճասէզա, պ.) անարժան, անվայել (հմմ. غیر لایق، نالایق) – احوال անվայել վիճակ. զոյս – խօսքեր

նասիւթ (ճասիւճքէ, պ.) անձնակ (հմմ. دلیکسز درناسته) (sthrrh ճասիւճքէ) անձնակ մարգարիտ :

նասղ (ճասրգ, ա. ճսի էն) գաղտաւորող, կարգադրող :

նասլ (ճասիլ, ա. ճսլ էն) հերթափոխ (հմմ. چاوش قیران) :

նասնճիւէ (ճասէճիյէ, պ.) 1. անկշիռ, չկշռած (հմմ. غیر موزون) 2. անխորհուրդ :

նասութ (ճասուր, ա.) մարդեղութիւն, մարդկութիւն (հմ. նասուտ) նասութ ալեմ այս աշխարհ, աստիճ :

նասուր (ճասուր, ա. լգ. յսուր) 1. կեղ. 2. կոշտ, փաթաթ :

նասի (ճասի, ա. նսի էն) մոռցող (հմմ. فراموش اونوتان، اینل) :

նաշատ (ճաշաս, պ.) տխուր, վշտաճար. – դլ տխուր սիրտ. ն – տխրութիւն, վիշտ (հմմ. حزن، کدر) :

նաշայէսթէ (ճաշայէսթէ, պ.) անարժան (հմմ. لایق نا) :

նաշտա (ճաշիրա, պ.) առաւօտեան ի վեր քան մը չուտել :

նաշր (ճաշիր, ա. շրի էն. լգ. ոշնի. լգ. նշրնի) 1. հրատարակիչ. 2. տարածող, սփռող. յոյն – լուսատփիւռ

նաշտա (ճաշիւսթէ, պ.) չլուացուած – ձեռ չլուացուած հագուստ

նաշկաֆթէ (ճաշիւֆիւճքէ. նաշկաֆիւճքէ, պ.) չլացուած

Digitized by Google

Digitized by Google

نافر (նաճիր, ա. տրտն էն) զզուող, գարշող. ջիս – (նաճէրնամ, պ.) ձախող. ջիս – ձախող գժբախտութիւն :

نافع (նաճի', ա. ըեր էն) օգտակար, շահաւոր, օգտաւէտ, շահաւէտ – كتب نافعة օգտաւէտ գիրք. الصحة – (նաճիւսսրհիա) առողջարար . الجوع – վիրօգուտ [դեղ] ասին Հանրօգուտ չինութիւնք. نظارق نافع Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւն :

نافل (նաճիլէ, ա. յգ. նաֆլ) 1. նամազ կամ ուրիշ բարեգործութիւն կատարել պարտաւորիչ չէ. 2. (թ.) ի զուր, ընդունայն, պարապ տեղը օչ – ի զուր, պարապ տեղը :

نافه (նաճէ, պ.) 1. մուշկի փամփուշտ 2. ապուէսի մուշտակ. 3. սիրուհիին մազը (հմշ. յար զլֆ)

نافي (նաճի, ա. նըֆ էն. իգ. պաիի) 1. ժխտող, ժխտական. պաիի ադատ :

نافلة (նագապիլ, պ.) 1. անընդունակ. 2. անկարելի. ڤيرة – անընդունակ. اجل – անգործադրելի

ناقص (նագրս, ա. նաքս էն. իգ. դաքսե) 1. թերի, անկատար, պակաս պակասաւոր. العقل – العقل ناقصة կին. 2. [քեր.] ատրճ. բառ որուն արմատին երրորդ գիրը ց կամ ս է. 3. [թուա.] պակաս. – خط [երկր.] թերատ. الاسنان – ատկուպիկ, ժուտատ ասին (նագրսա. յգ. նաքս) թերութիւն, պակաս :

ناقض (նագրզ, ա. նըքզ էն) 1. չընդող, 2. բեկանող [լծիս.] :

ناقل (նագրլ, ա. նըքլ էն. իգ. նաքլ) 1. փոխադրող. 2. կրող. 3. պատմող. 4. [քնգ.] հաղորդիչ. الكتريق – سيال ելեկտրահոս. ٥. [մրդկ.] փոխանակող. – غير ناقل անհաղորդական, զատութիւն. تيـ – հաղորդակցութիւն :

ناقوس (նագուս, ա.) 1. կոչնակ, զանգակ 2. [քնգ.] ապակեզանգ

ناقه (նագրհ, ա. նահաձ էն) 1. գեռատ բոյժ, ապաքինեալ. 2. (նագա) էգ ուղտ (հմշ. ودى يشى)

ناك (նաֆ, պ.) ածականացութիւն մանրիկ. كناغ վշտահար. كناخت (խրտնաֆ) բարկացոտ :

ناكام (նաֆեամ, պ.) տարաբախտ, փափաքին չհասնող :

ناكاه (նակեահ. ոտանաւորի մէջ գործ նակէհ, պ.) 1. յանկարծ, յանկարծակի (հմշ. ناگهان) 2. ատրաժամ, անժամանակ . – و كاه պատեհ թէ անպատեհ :

ناكهي (նաֆհիա, ա. նակիհ էն) ամուսնացեալ կին :

ناكس (նաֆէս, պ. աղաւ. նէֆէս) 1. տմարդի, գձուած, ստորին [մարդ] 2. ժլատ, ագահ. ى – ، ك – 1. գձուածութիւն. 2. ժլատութիւն, ագահութիւն. 3 (նաֆիս. յգ. ناكس) գլուխը միշտ վար ծռող :

ناكوار (նակիւար, պ.) 1. չուտուելիք 2. անմարսելի, գժուարամարս

ناكهان (նակէհան, պ.) յանկարծ. ى – յանկարծական. – ڤضاى յանկարծական պատահար :

ناگهيذور (նակէհզուհուր, պ.) անակնկալ. وقوع رفات – անակնկալ մահ :

نال (նալ, պ.) 1. սուլիչ (հմշ. ودود، مزمار) 2. եղէգ գրիչ. 3. եղէգի մէջի չիւղը (հմշ. نيى) :

نالان (նալան, պ.) ողբացող, կսծող, հեծեծող ـو ـ կրկին լալ և կսծել

نالايق (նալայրզ, պ.) անարժան, անվայել. – احوال – վիճակ

Digitized by Google

نالش (նալիշ. ալ նալէ, պ.) ողբ, կոծ, հեծեծանք. نالش عندليب، նալիշ անդլիպ ալ նախկին ողբը. نالان - زنان، նալան - հեծելով, ողբագին ոչ - ողբացող, կոծող

نام (նամ, պ. յգ. նաման) 1. անուն (հմմ. ատ, լոմ) 2. համբաւ (հմմ. շոհրաթ، حیث) հռչակ. 3. անուանակոչ. 4. հռացեք (հմմ. սրտի) ոտ - անուանակոչ. نامی انور اولق، անուանին. نامزد - անուան հանել, համբաւ ունենալ. نامزد - հռչակաւոր, համբաւաւոր. نامی (պէտ նամ) անուանեալ, անուանով - ը վատահամբաւ. - نیك بر ایله اشتهارلمق ազնիւ համբաւ ունենալ ի նամ նէկ անունը անմահացնել.

نامارك (նամիւպարէֆ, պ.) անթարբերք, ապերջանիկ.

نامتاهی (նամիւթէնահի, պ.) 1. անվերջ. 2. [գրկ.] անհուն, անանահմանն.

نامتصور (նամիւթէսաւվուր, ած) անհերեւակայելի.

نامحدود (նամահտուտ, պ.) 1. անսահման. در - احتیاجات պէտքերը թուով անսահման են. 2. չատ, ընդարձակ, անեզր.

نامحرم (նամահրէմ, պ.) 1. խլամ կին կամ չափահաս աղջիկ որ այրերու չերեսը կրնայ տեսնել. - اسمیله خصوصی، մէ - խլամ իգական սեռի այրերու երեսները տեսնելը. 2. օտար (հմմ. یابانی، եանէկ).

نامدار (նամտար, պ. յգ. նամտարան) անուանի, հռչակաւոր. ը - ըն - հռչակ, համբաւ.

نامراد (նամիւրատ, պ.) զրկուած, զրկեալ, դժբախտ. ը - զրկանք, դժբախտութիւն:

نامرد (նամէրտ, պ.) 1. վատ, ստոր, ստորին. 2. երկչոտ, վախկոտ (հմմ. قورقان، ջեբէն) ը - ըն - վատութիւն, ստորնութիւն. ـه - վատութեամբ

نامرضی (նամէրզի, պ.) պարտաւելի, եպերելի. - افعال - արարք

نامرغوب (նամէրղուպ, պ.) տհաճելի (հմմ. مقبول غیر).

نامزاج (նամիզաճ, պ.) տկար, անհանգիստ. ق - տկարութիւն, անհանգստութիւն.

نامزد (նամզէտ, պ. յգ. նամզոնի) 1. խօսեցեալ, նշանած (հմմ. نشانی) 2. թեկնածու, ընտրելի. ك - ընտրութիւն, թեկնածութիւն. نامزدلکی ի ոչ թեկնածու ըլալ.

نامستحق (նամիւսթէհգ, պ.) 1. անարժան. 2. անարժանաւոր. ـه عائد اولمق - حق ի մահիս.

نامسموع (նամէսմու', պ.) չլսուած, անլսելի (հմմ. مشهود).

نامطبوع (նամադպու', պ.) 1. անհաճոյ, անհաճելի. - طرز անհաճոյ եղանակ. 2. անտիպ. - آثار անտիպ գործեր.

نامعدود (նամա'տուտ, պ.) անթիւ, անհամար, անթուելի (հմմ. شمار، հիսապ) - در անհամար գոհուեցի.

نامعقول (նամ'ազուլ, պ.) անտրամաբանական, անտեղի. سوزلر - անխելք խօսքեր.

نامعلوم (նամա'լում, պ.) անծանօթ, յայտնի չերեւոյթ (հմմ. معلوم).

نامقبول (նամագպուլ, պ.) անընդունելի, տհաճելի (հմմ. مکروه) նամագոր.

نامکور (նամքոր. كلմկոր տես է.) տ. نامکور.

ناملایم (նամիլաեիմ, պ.) 1. անյարմար. 2. խիստ, կարծր. ناملایم لهجه խիստ դէմք.

Digitized by Google

ناهی (նահի, ա. նչի էն). արգիլող, արգիլական. (ՀՀ. մոլ) ։

ناهموار (նահմվար, պ.) 1. անհարթ, անհաւասար. 2. անվայել, անպատշաճ, անյարմար ։

ناهتوا (նահէմվար, պ.) անհաւասար, անզոյգ. (ՀՀ. غیرمساوی) ։

ناهل (նահիլ, ա. նհլ էն) անջուր, անջրդի. (ՀՀ. صوسز) ։

ناحق (նահիզ, ա. նհճ էն). զեւացող. حیوان ناحق զեւացող կենդանի ։

ناهب (նահիպ, ա. նհբ էն). աւարտուաւ. (ՀՀ. یغماجی، یغماکر) ։

ناوی (նավի. հայերէնէ) նաւ, նաւակ. (ՀՀ. کمی، قایق) ։

ناولون (նավլուն, թ. յունարէնէ). նաւաղչէք. ناولون نصف کشتی، کشتی نوک. (ՀՀ. نصف نول) ։

ناوک (նավէք, պ.) նետ. (ՀՀ. سهم، مژکان تیر، اوق) նետանմանի բեկեր (ՀՀ. مژکان تیر). ուանդ - նետարձակ ։

ناورد (նավէրտ, պ.) պատերազմ. (ՀՀ. جنگ، حرب). کاه - պատերազմի գաշտ. (ՀՀ. معرکه) ։

نادان (նավտան, պ.) խղճավակ (ՀՀ. نادان زرافشان (میزاب، اولوق) ոսկի սփռող խղճավակ. خامه نادان دریغ խղճավակ ։

نان (նան, պ.) հաց. (ՀՀ. ekmek، خبز) نان عزیز ոգ ։ نان و نعمت հաց եւ գարիի հաց (ՀՀ. بایات ekmek) نان جوین ։

نانکور (նանքէօր, պ.) սպերախտ. (ՀՀ. کافرنعمت). ك - սպերախտութիւն. (ՀՀ. کفران نعمت) ։

نانو (նանու, պ.) օրօր. (ՀՀ. تی) ։

نانه (նանէ, թ. արբ. ننق էն) անանուխ. نانهٔ کوهی կարճահասակ մորդ ։

نان پاره (նանփարէ) 1. նաւփարէ. (ՀՀ. کدا، دیلنجی). հացի կտոր. 2. հացի սուակ. نان پاره یه հացի կտոր ։

نان پاره یه محتاج հացակարօտ. حالده بر محتاج հացակարօտ ։

نامناسب (նամիւնասիպ, պ.) անյարմար (ՀՀ. ناموافق، ناسبتسز. اویغونسز) ։

ناموافق (նամիւվաֆըգ, պ.) անհամաձայն, անյարմար ։

نامور (նամվէր, պ. յգ. ناموران) անուանի, հռչակաւոր, նշանաւոր ։

ناموزون (նամվզուն, պ.) 1. աններդաշնակ, անհամաչափ. 2. անկշիռ, չափ չունեցող ։

ناموس (նամուս, ա. յուն. նոմոզ էն. յգ. نوامیس) 1. պատիւ. 2. համեստութիւն, պարկեշտութիւն. ناموس - کار، - لو (ՀՀ. عرض) - պատուաւոր ناموس اعادهٔ اکبر փաթթիլ հրեշտակապետ ناموس ։ պատիւը վերստանալ. ناموس اکبال պատիւը կորսնցնել. ناموس - سز - անպատիւ. نلزق - سز - անպատուութիւն ։

نامه (նամէ, պ.) 1. նամակ. 2. գիր. نامهٔ بلاغت علامه նամակ. رس - بر - նամակաբեր, գրաբեր. نامه یه توصیه յանձնարարագիր. نامه ای 1. հրամանագիր. 2. նամակ (մեծի). 3. նամակ. نامه یه بیاض յայտագիր. نامه تعلیمات նամակ. تعلیمنامه հրահանգ. نامه سالنامه տարեցոյց ։

نامربان (նամիրբիան, պ.) անհաւատարիմ, կեղծ, անգութ. - دلبر անգութ սիրուհի ։

نامی (նամի, պ.) 1. հռչակաւոր 2. անուանի. نوعی نام ئ نامی բանի անուանի անունը. 3. (յգ. էն. թգ. نامیه ա.) աճող, աճեցուն, աճուն. نامیه قوهٔ բուսական զօրութիւն ։

جنك آرما (جنك - ـ مازمنگاه، پوستەرازمرك كاه - ـ مازمنگاهجى، پوستەرازمرك چاوشى

نبض (نبض، اس.) 1. بيلەكەسلەرى ضربى. 2. بيلەكەرەك. بقلى بقنه باقمه بيلەكەرەكك نبضى آغق نبضى بيلەكەرەكى نبض ايشلر نبض (نبضلى، ف. نبيه) بيلەكەرەكك نبضى آشنا (نبضلى) بيلەكەرەكچى. نبض آشنا (نبضلى) بيلەكەرەكچى (مؤنث. نبضلى) .

نبضان (نبضان، اس. فعل.) بيلەكەرەكك نبضان غير منتظم غير منتظم نبضان .

نبع (نبع، اس.) بولمق، بولمه. چشمه نبع (چشمەلرىنك، بولم.) فيسقيه

نبعان (نبعان، اس.) بولمق، بوزمه. نبعان (نبعان) فوارەلرىنك

نبق (نبق، نبق، اس.) ولىرانكه‌سى. آغاجى - ولىرانك كاوسى .

نبل (نبل، اس.) 1. نبل يتمك. 2. نبل (جمع. نبال. حمل. اوق، يى) .

نبوت (نبوت، اس.) مىرگوسلك، پيغمبرلك. (حمل. رسالتپناهى) مىرگوسلكانه

نبود (نبود، ف.) يوقلق، يوقلق. (حمل. هستى و نيستى) .

نبوى (نبوى، اس. نبى ايله. فع. نبويه) مىرگوسلكانه نبويه هجرت مىرگوسلكانه تاريخى .

نبى (نبى، اس. نبوت ايله. فع. نبيه. جمع. انبيا). (حمل. پيغمبر، رسول، يولداش) نبى الله حضرتلرى مىرگوسلكانه الله نبى اسمنه مظهر اولمشدر .

نبيذ (نبيذ، اس.) شرمبت و كبرلك شكنه نبيذ (نبيذ) شرمبت

نير (نبير، نبيره نبيرك، ف.) توبه، توغلك اوغلى (حمل. اوغلنك اوغلى) .

نبيسه (نبيسه، ف.) توبه، توغلك اوغلى (حمل. قيزينك اوغلى) .

نبر

ناهيد (ناهيد، ادناهى ناهيدك، ف.) استوكلك. (حمل. ارزه) .

ناى (ناى، ف.) 1. قلچق. 2. مرثنگ زن - مرثنگچى .

نايات (نايات، اس.) انفجارلنمز، چكمز نايات (نايات) مرثنگ

ناچ (نايچه، اس. جمع. نايچه) ننه‌لرك ولمش چوجقلرينه. (حمل. جوغوش) .

نبأ (نبأ، اس. جمع. انبا). خبر. (حمل. پيغام، پيام) خبر

نبات (نبات، اس.) 1. بيتى. 2. شكر - شكر شكرى. (مجاز. لطيف چكمجه نبات (نباتك مختلف اقسامى) قوتلى ايلاچ (جمع. نباتات) 1. بيتيلر 2. شكرلكلر - نباتات علم نباتات، بيتيلر علمى. نباتى - بيتيلر بحثنه متعلق. نباتيون (نباتيون) بيتيلر ايله اعاشه ايدنلر. نباتى بيتيلر كبى. قوة نباتيه بيتيلرده بولنان قوه .

نباح (نباح، اس.) هاوليه، هاوليه هاوليم (حمل. عوعوه، هاولامه) .

نباش (نباش، اس. شئ ايله). مزارلرى قازوب سويمجى. (حمل. كفن سويمجى) .

نبالت (نبالت، اس.) 1. شرفلى اولمه (جنيتيك ذاتيه) 2. مزيتلى، ايلرى .

نباهت (نباهت، اس.) 1. شهرت، شهرتلى اولمه. 2. حاضرجوابلق .

نبت (نبت، اس.) 1. بيتمك. 2. بيتن. (حمل. اوت، اوت كبى) .

نبذه (نبذ، اس.) پارچه، پارچه پارچه بر نبذه جك، بر پارچه قاغد. قيسمجه، قيسمجه يازى (حمل. آزاجق، آزاجق) .

نبرد (نبرد، ف.) محاربه، محاربه ايتمك. (حمل. حرب، حرب ايتمك) .

Digitized by Google

نجاح (նէճահ, ա.) 1. յաջթութիւն. 2. նպատակի իրագործում. 3. փրկութիւն (չմշ. նճի)։

نجاد (նիճատ, ա.) սուրի գօտի. طويل النجاد (դուիլլիննիճատ) երկայնահասակ (չմշ. طويل القامه)։

نجار (նէճճար, ա. نجارت էն). հիւսն (չմշ. دولكر)։

نجارت (նէճարէթ, ա.) հիւսնութիւն (չմշ. دولكرلك)։

نجاست (նէճասէթ, ա.) 1. պղտոտութիւն· 2. մարդու կղկղանք։

نجاشی (նէճաշի, ա.) եթովպացի թագաւորներուն տրուած մականիւ

نجد (նէճտ, ո.) արտքիոյ մէջ երկիր մը։

نجدت (նէճտէթ, ա.) քաջութիւն, գիւցազնութիւն, հերոսութիւն. (չմշ. يكيتلك، جهادلك) (شجاعت)։

نجس (նէճս, ա.) 1. պղծութիւն, պղտոտութիւն. 2. (նէճիս) պղտոտ, անմաքուր։

نجف (նէճէֆ, ա.) 1. քաղաք ուր կը գտնուի իմամ Ալիի շիրիմը. 2. հոս եղնով բեռնել մը։

نجل (նէճլ, ա. յգ. انجال) 1. որդի. (չմշ. ولد، فرزند، اوغل) 2. սերունդ. (չմշ. ذريت، نسل، سلاله)։

نجم (նէճմ, ա. յգ. نجوم) (انجم) 1. աստղ (չմշ. يلديز، كوكب) 2. բախտ

نجم البحر (նէճմիլպահր) ծովամկրտ.

نجم بحری ծովաստղ· نجم ذوذنب գիսաստղ.

نجمی աստեղաձեւ, աստեղային։

نجوم (նիւճում, ա. եզ. نجم) աստղեր

علم النجوم – աստեղագիտութիւն. نجومی աստեղագիտին։

نجيب (նէճիպ, ո. نجابت էն. իգ. نجيبه յգ. نجائب) ազնուական, ազ

نجا (նէճա, ա.) 1. յաղթութիւն. 2. նպատակի իրագործում. 3. փրկութիւն (չմշ. نجات)։

نجاد (նիճատ, ա.) սուրի գօտի. طويل النجاد (դուիլլիննիճատ) երկայնահասակ (չմշ. طويل القامه)։

نجار (նէճճար, ո. نجارت էն). հիւսն (չմշ. دولكر)։

نجارت (նէճարէթ, ա.) հիւսնութիւն (չմշ. دولكرلك)։

نجاست (նէճասէթ, ո.) 1. պղտոտութիւն· 2. մարդու կղկղանք։

نجاشی (նէճաշի, ա.) եթովպացի թագաւորներուն տրուած մականիւ

نجد (նէճտ, ո.) արտքիոյ մէջ երկիր մը։

نجدت (նէճտէթ, ա.) քաջութիւն, գիւցազնութիւն, հերոսութիւն. (չմշ. يكيتلك، جهادلك) (شجاعت)։

نجس (նէճս, ա.) 1. պղծութիւն, պղտոտութիւն. 2. (նէճիս) պղտոտ, անմաքուր։

نجف (նէճէֆ, ա.) 1. քաղաք ուր կը գտնուի իմամ Ալիի շիրիմը. 2. հոս եղնով բեռնել մը։

نجل (նէճլ, ա. յգ. انجال) 1. որդի. (չմշ. ولد، فرزند، اوغل) 2. սերունդ. (չմշ. ذريت، نسل، سلاله)։

نجم (նէճմ, ա. յգ. نجوم) (انجم) 1. աստղ (չմշ. يلديز، كوكب) 2. բախտ

نجم البحر (նէճմիլպահր) ծովամկրտ.

نجم بحری ծովաստղ· نجم ذوذنب գիսաստղ.

نجمی աստեղաձեւ, աստեղային։

نجوم (նիւճում, ա. եզ. نجم) աստղեր

علم النجوم – աստեղագիտութիւն. نجومی աստեղագիտին։

نجيب (նէճիպ, ո. نجابت էն. իգ. نجيبه յգ. نجائب) ազնուական, ազ

نجا (նէճա, ա.) փրկութիւն (չմշ. نجات) صدقه‌در (ռա), سلامت – փրկութիւնը հաւատացեալներուն մէջ է (النجاة فى الصدق). بولق – փրկութիւն։

نيل (նէպիլ, ա.) արժանիքի տէր, առաքինի։

نيه (նէպիհ, ա.) փառաւոր՝ ազնիւ՝ անուանի մարդ։

نتائج (նէթայճ, նէթիճ ա. յգ. نتيجه) նէթիճ համակատարումն արդիւնք հետեւանք համապատասխան արդիւնք. حسنه نتيجه լաւ արդիւնքներ։

ناج (նիճաճ, ա.) ձագ ծնիլ. (չմշ. ياورولامق՝ ياورو) ։

نتانت (նէթանէթ, ա. բժշ.) ժանտահոտ վէրաբծթութիւն, նիգ. نتانت الانف ռնգաժահտ։

نتوء (նիւթուու, ա. բժշ.) ելուստ, ոակրելուստ։

نتيجه (նէթիյճէ, ա. յգ. نتائج) 1. արդիւնք. 2. հետեւանք, վախճան كلام نتيجه‌سى – խօսքին վերջ գտնել. نتيجه سز – ապարդիւն, անարդիւն. نتيجه‌لنمك – վերջանալ, վախճանին հասնիլ։

نثار (նիսար, ա.) 1. ափաբել. 2. աբփառոզ. نثار زر – ոսկի ափաբել։

نثر (նէսր, ա.) 1. ափաբել, ցանել. 2. արձակ (այս իմաստով աւելի գործ.) نژ (նէսրէն) արձակ, իբր արձակ։

نجابت (նէճապէթ, ա.) ազնուական նութիւն, ազնուատոհմութիւն. سمات – ազնուական. بلو نجابت ազ ձուականի. بلو نجابت մեկդիր որ կը տարաբ կայսերազուն իշխաններուս։

نجات (նէճաթ, ա.) փրկութիւն (չմշ. صدقه‌در (ռա), سلامت – փրկութիւնը հաւատացեալներուն մէջ է (النجاة فى الصدق). بولق – փրկութիւն։

Digitized by Google

նիւ عائلهٔ نجیبه՝ ազնիւ ընտանիք (Հմշ. اصیل)։

نجيس (Նէճիս, ա. نجاست էն). نجس ա.։

نحات (Նուհաթ, ա. եզ. ناحی) որ չիգործ. Համաձայնութ. Հմուտ անձեր.

نحاس (Նուհաս, ա.) պղինձ (Հմշ. باقر). — ی، یه պղնձեայ, պղնձէ. اوانی نحاسیه՝ պղնձէ անօթներ. مسکوکات نحاسیه պղինձ դրամներ։

نحاط (Նուհաղ, ա.) Հեկեկանք, Հեծկլտանք. (Հմշ. هیچقیرمه)։

نحافت (Նէհաֆէթ, ա.) նիհարութիւն ծիւրութիւն (Հմշ. لاغرلق، آریقلق)։

نحال (Նէհալ, ա.) նիհարուած, վըտտուած։

نحت (Նահթ, ա.) 1. տաշել. صنعت نحت քարտաշութիւն. نحت سنك քար տաշել 2. երկու բառէ կազմուած բառ։

نحر (Նահր, ա.) մորթել, զենում. یوم نحر ողջակեզի տօն (قربان بایرامی)։

نحرير (Նըհրիր, ա. յգ. نحاریر) Հանճար (մարդ), բազմահմուտ՝ տաղանդաւոր (գիտուն). نحریر بی نظیر եզական՝ աննման գիտուն։

نحس (Նահս, ա. յգ. نحوس) 1. ձախողութիւն, աղէտ. 2. ձախող. աղետաբեր. نحس اکبر — երեւակ (Հմշ. زحل) نحس اصغر — Հրատ (Հմշ. مریخ)։

نحل (Նահլ, ա.) 1. մեղու (Հմշ. زنبور، آری) 2. (Նիհալ) ա. نحله 2։

نحله (Նահլէ, ա.) 1. մեղու մը. 2. (Նըհլէ, յգ. نحل) Հաւատք. ملل و نحل ազգեր եւ Հաւատքներ։

نحو (Նահվ, ա.) Համաձայնութիւն. نحوی (Նահվի, իգ. نحویه) Համաձայնական. تحلیل نحوی Համաձայնական վերլուծութիւն. نحویون (Նահվիյուն) Համաձայնագէտներ (Հմշ. صرفیون)։

نحوست (Նուհուսէթ, ա.) 1. ձախորդութիւն. 2. չար գուշակ. — لی ձախորդ (Հմշ. ترس، معكوس)։

نحول (Նուհուլ, ա.) չափազանց նիհարութիւն, տառապել վտտում։

نحير (Նահիյր, ա. نحر էն) մորթուած. نحیر گوسفند մորթուած ոչխար։

نحيره (Նահիյրէ, ա.) ամսուան առաջին օրը կամ վերջին գիշերը։

نحيس (Նահիս, ա.) 1. սով (Հմշ. قحط و غلا). سال نحیس սովի տարի. 2. ձախորդ (Հմշ. نحوسلی)։

نحيف (Նահիֆ, ա. نحافت էն. իգ. نحیفه յգ. نحفا) նիհար, ակար, վըտիտ (Հմշ. ضعیف، آریق، لاغر)։

نخ (Նախ, պ.) 1. չուան (Հմշ. ایپ). 2. թել, դերձան։

نخاع (Նուխա՛, պ.) ողնածուծ. (Հմշ. مخ). نخاع شوکی ողնայարի ծուծ։

نخاله (Նուխալէ, ա.) ցորենի թեփ. نخالی (Նուխալի) թեփանման, թեփաւէտ։

نخام (Նուխամ, ա.) մաղաս (Հմշ. بلغم). — ی، یه մաղասային, մաղասուտ։

نخبه (Նուխպէ, ա.) ընտրեալ, ընտիր, ազնիւ. (Հմշ. سچلمش، گزیده)։ نخبهٔ آمال ընտիր՝ ազնիւ իղձ։

نخجير (Նախչիր, պ. Հայ. Նախճիր). 1. այծքաղ. 2. որս, երէ. (Հմշ. آو، صید). — گاه որսարան. — وان որսորդ (Հմշ. صیاد، آوجی)։

نخره (Նախրէ, ա. բժշ.) ոսկրափտութիւն։

نخستين (Նուխուսթին نخست Նուխուսթ, պ.) առաջին (Հմշ. اول، حادی، برنجی). شمسک اشعهٔ نخستینی արեւին առաջին ճառագայթները։

Digitized by Google

նզի (նէզի, իգ. ածական բուս.) գնգաձաձեւ։

նդամ (նէտէմ, ա.) զղջումն (հմմ. պշիմանլղ, պշիմանի 'նդամ)։

նդման (նէտման, ա. նդամ էն) 1. զղջացող (հմմ. նդամ, պշիման) 2. մտերիմ, սեզանակից (հմմ. նդիմ, նդամ, համբոյր)։

նդիմ (նէտիյտ, ածեալ նէտիյտէ, ա. յգ. նդամ) նմանի։ (հմմ. աշ, 'մըն)։

նդիյմ (նէտիյմ, ածեալ նէտիյմէ, ա. յգ. նդամ) 1. սեզանակից. 2. մտերիմ, խօսակից 3. զուարճասէր։

նդր (նէզր, ա. յգ. նդրը) 1. սեթ, զոհ. 2. արեան գին. (հմմ. դիւթ). — սեթով զոհ մատուցանել։

նդրի (նէզիր, ա. նդրէն) սեղմելի. բերելու համր. խրատ տուող (հմմ. պշիր)։

նը (նէր, պ.) սրտ. (հմմ. ընկեր, ընկերացող)։

նը շիր սրտ առած (հմմ. ընկերանալ)։

նըրսէս (նէրսիս, ա. նրսէն էն)։ նրսէս։

նըրսէս (նարխ, պ.) ապհմանուած գին, նիւթ; գումարք, կոմս — գինի կտրել։

նըրտ (նէրտ, պ. հայերէն) նարտ։ (հմմ. պատուհան)։

նըրտիւան (նէրտիւան, պ. ժող. վէրտիվէն) սանդուխ (հմմ. սիւլէյման)։

նըրքիս (նէրքիս, պ.) 1. նարգէս, նարգիս 2. վաղենիկ. 3. գեղեցիկ աչք մարդոյ. աչքեր։

նըրմ (նէրմ, պ.) 1. կակուղ. (հմմ. մեղմ, յումշակ) 2. մեղմ. նրմ նրմ կամաց կամաց. 3. հնազանդ. (հմմ. մեղուն, մեղու, մեղրամոմ) նրմ նրմ (նէրմ նրմ) կամ կամաց։

նըրմ տիլ (նէրմ տիլ) գիտակերտ։

նրմի (նէրմի) 1. կակղութիւն (հմմ. յումշակլղ) 2. մեղմութիւն. (հմմ. նէյման, նէյմանլղ)։

նխել (նախել, ա.) 1. արմատանիլ (հմմ. նխելանիլ). 2. արուեստական ծառ, պլասակ. տուն նխել, նխել տալ ծառ նիլ մեռ. նախերուն գաղաղնեղուն վրայ դրուած տեսակ մը վարդ՝ պսակ. նխելոց (նախլըպէնտ) արուեստական ծառ շինող, պսակ շինող. նխելոցան (նախլիսթան) նխելարի (նախլզար) արմատատուն. պսակ նխել (ֆասըլէի նախլիյէ) արմատագիր։

նխութ (նախիւթ, ա.) գուռզութիւն, հպարտութիւն. (հմմ. նկար, նկարել, նկարիչ, նկարչութիւն — պէշ — ֆրոշ. (նկարագրել, նկարագրութիւն, նկարագրիչ, նկարչութիւն — գուռզ, հպարտ (գոռոզ, հպարտ, գոռոզութիւն)

նխուտ (նօհուտ, թ.) սխալ. նխուտ ընել սխալեցնել — սխալանալ։

նդա (նիտա, ա.) 1. աղաղակ, գոչ. — գոչել, աղաղակել 2. — հարց. (քեր.) հայհոյական ձայն։

նդաֆ (նէտաֆ, ա. գնդէն) լուացք, գոչիչ. (հմմ. ջլոճ)։

նդամ (նէտամ, ա.) զղջումն (հմմ. նդամ, պշիմանլղ, պշիմանի) — ել, կատարել՝ զղջալ. (հմմ. պշիմանլղ) — կշիռ ու — կար (նդամ ու նդամ) զղջացող անարդ — զղջալով։

նդաւոթ (նէտավէթ, ա.) խոնարհութիւն. խոնարհութիւն. (հմմ. ընկալ, նկալել)։

նդբ (նէտպ, ա.) 1. մեռելին բարեմասնութիւնները խօսելով լալ 2. (նէտէպ) ապի (հմմ. ցաւ, ցաւագին, ցաւալի)։

նդբ (նիտպէ, ա.) 1. տ. գնդ. 2. լաց, լալիւն, աշխար. 3. (նէտէպէ, ժէշ.) ապի. ողբ. նդբ գնալ։

նդրդ (նէտրէթ, ա.) նուազութիւն, հազուագիւտութիւն. ոյզ ոյզ քիչ, նուազ, հազուագիւտ. ոյզ ոյզ քիչ քիչ նուազ, հազուագիւտ լսել. քիչ քիչ գոնուել. հազուագիւտ լսել։

նկել (նախլ, ա.) 1. արմատանիլ (հմմ. նկելանիլ). 2. արուեստական ծառ, պլասակ. տուն նկել, նկել տալ ծառ նիլ մեռ. նկելոց (նախլըպէնտ) արուեստական ծառ շինող, պսակ շինող. նկելոցան (նախլիսթան) նկելարի (նախլզար) արմատատուն. պսակ նկել (ֆասըլէի նախլիյէ) արմատագիր։

Digitized by Google

نزله (نէզլէ، ա.) հարբուխ ստելիա՝ նշան՝ հանճարական հարբուխ սրտի՝ կաթոցքի հարբուխ (տե՛ս գոթ. նուզլ)։

نزلی (նիզլի، ա. թգ. նզլիա) 1. հարբուխոտ. 2. հարբուխային։

نزول (նիւզուլ، ա.) 1. իջնել. (հմմ. هبوط ا، անկ)։ 2. օթեւանել. (հմմ. قونغه قونغاغه؛ اوتل)։ 3. տեղալ. (ձիւն، անձրեւ) برف نزول ایلدی ձիւն տեղալ. (հմմ. یاغمق؛ قار دوشمك)։ իջևանք, կայարան. نزول اصابتا իջևանքի իջնել։

نزهت (նիւզհէթ، ա.) 1. զբօսարժանութիւն. 2. զբօսանք. نزهته چیقمق՝ զբօսանքի երթալ. نزهت یرلری՝ զբօսավայր, զբօսանքի համար յարմար տեղեր. نزهتگاه اطفال՝ մանկական զբօսավայր։

نزیه (նէզիհ، ա. նզիհ էն). մաքրաբարոյ, սուրբ. (հմմ. تیز، پاك՝ طاهر)، نزیه ایتمك՝ սրբացնել, մաքրել։

نژاد (նիժատ، պ.) 1. սերունդ, սեռ. (հմմ. صوی، نسل՝ نسب)։ علی نژاد՝ բարձրասերունդ. نژاد پاك՝ ազնուական։

نژم (նիժէմ. պ.) ձմեռ առաջ ա. աշուն եկած մշուշ։

نساء (նիսա، ա. անեզական բառ է. եզ. ձիրտ). կիներ. نسا آسا՝ կանանց պէս. نسا ڤاتلو՝ իգական սեռ։

نساب (նէսսապ. ա. նսբ էն). ազգաբան։

نساج (նէսսաճ، ա. նսջ էն). առասպելանկ, տարազագործ (հմմ՝ چولاچی)։

نساجت (նիսաճէթ، ա.) առասպելանկութիւն, տարազագործութիւն. (հմմ. چولاقلق، طوقوییجیلق)։

نسب (նէսէպ، ա. յգ. انساب) տոհմ, զարմ, ազգատոհմ, սերունդ. (հմմ. نژاد՝ نسل، صوی)։ نسباً (նէսէպէն) սերունդով, ազգատոհմէն։

نزله (նէզլէ، ա.) հարբուխ ստելիա՝ նշան՝ հանճարական հարբուխ սրտի՝ կաթոցքի հարբուխ (տե՛ս գոթ. նուզլ)։

نزلی (նիզլի، ա. թգ. նզլիա) 1. հարբուխոտ. 2. հարբուխային։

نزول (նիւզուլ، ա.) 1. իջնել. (հմմ. هبوط ا، անկ)։ 2. օթեւանել. (հմմ. قونغه قونغاغه؛ اوتل)։ 3. տեղալ. (ձիւն، անձրեւ) برف نزول ایلدی ձիւն տեղալ. (հմմ. یاغمق؛ قار دوشمك)։ իջևանք, կայարան. نزول اصابتا իջևանքի իջնել։

نزهت (նիւզհէթ، ա.) 1. զբօսարժանութիւն. 2. զբօսանք. نزهت گاه՝ զբօսավայր, զբօսանքի համար յարմար տեղ. نزهتگاه اطفال՝ մանկական զբօսավայր։

نزیه (նէզիհ، ա. نزاهت էն). մաքրաբարոյ, սուրբ. (հմմ. تیز، پاك՝ طاهر)، نزیه ایتمك՝ սրբացնել, մաքրել։

نژاد (նիժատ، պ.) 1. սերունդ, սեռ. (հմմ. صوی، نسل՝ نسب)։ علی نژاد՝ բարձրասերունդ. نژاد پاك՝ ազնուական։

نژم (նիժէմ. պ.) ձմեռ առաջ ա. աշուն եկած մշուշ։

نساء (նիսա، ա. անեզական բառ է. եզ. ձիրտ). կիներ. نسا آسا՝ կանանց պէս. نسا ڤاتلو՝ իգական սեռ։

نساب (նէսսապ. ա. նսբ էն). ազգաբան։

نساج (նէսսաճ، ա. նսջ էն). առասպելանկ, տարազագործ (հմմ՝ چولاچی)։

نساجت (նիսաճէթ، ա.) առասպելանկութիւն, տարազագործութիւն. (հմմ. چولاقلق، طوقوییجیلق)։

نسب (նէսէպ، ա. յգ. انساب) տոհմ, զարմ, ազգատոհմ, սերունդ. (հմմ. نژاد՝ نسل، صوی)։ نسباً (նէսէպէն) սերունդով, ազգատոհմէն։

نز (նէրրէ، պ.) 1. արագ 2. ալիք (հմմ՝ طالغه՝ موج، موجه) آب نزی՝ ջուրի ալիք։

نز (նէրէ. թ.) 1. ո՞ւր. 2. ո՞ր մասն. یه — ده — ո՞ւր. دن — ո՞ւրկէ. یی — ո՞րեակզալի պոյ ուր տեղս ես — ո՞ւրտեղ։

نیسان (նիսան، ա. նիսան էն). 1. Իւլեթէմի մեծ տարին՝ Սամին տարին անունը. 2. գիւղացի, քաղ, հեթան. նիսան գիւղացիութիւն, քաղաքացիութիւն, հեթանոսութիւն։

نیز (նէզ. ա.) խառնակութիւն ձգել (հմմ. فساد ا، فتنه دوشورمه)։

نیزار (նիզար، պ. հպ. նիհար). նիհար. نیزار جسم՝ նիհար մարմին։

نیزاع (նիզա՛، ա.) կռիւ, վէճ. ا — կռուիլ, վիճիլ. ج — կռւարար, վիճաբեր. لی — վէճի տակ (հմմ՝ منازعه)։

نیزاکت (նէզաքէթ، ա. տե՛ս բառ) 1. փափկութիւն. 2. ազնուութիւն, քաղցրութիւն. 3. կրթութիւն. 4. կարեւորութիւն. لی — փափուկ, ազնիւ, քաղցր, կրթեալ։

نیزاهت (նէզահէթ، ա.) մաքրութիւն, յառակութիւն. اسلوب نزاهت՝ մաքրութիւն, յառակութիւն։

نیزد (նէզտ، պ.) քով. (հմմ. یان، عند). عندنده՝ یانندا، یانیمده، یاندا، یانیمدا، یانیمدا، یانیمد

نسبت (Նիսպէթ, ա.) 1. վերաբերութիւն. (Հմմ. منسوبيت، مربوطيت) 2. յարաբերութիւն, առնչութիւն. 3. բաղդատութիւն. 4. համեմատութիւն. نسبت هندسيه երկրաչափական համեմատութիւն. نسبت عدديه թուաբանական համեմատութիւն. 5. (Թ.) հակառակութիւն. ا — 1. վերագրել. 2. հակառակութիւն ընել. ادات نسبت վերաբերական ածականի մասնիկ "نسبة (Նիսպէթէն) بالنسبه (պիլնիսպէ) բաղդատմամբ. جى — հակառակասէր. نسبى (Նիսպի, իգ. نسبيه) համեմատական. نسبى پول համեմատական տուրք. رسم نسبى համեմատական դրոշմաթուղթ։

نسترن (Նէսթէրէն, نسترين Նէսթէրին պ.) վայրիվարդ (يابانى كل، آغستوس كلى)

نسج (Նէսճ, ա.) 1. գործել, ոստայնանկել, հիւսել. 2. գործուածք, ոստայնանկում. 3. հիւսուածք, հիւսք, տարրազգագործութիւնք. ليفى — Նեարդային հիւսուածք. نباتى — բուսային — ։

نسخ (Նէսխ, ա.) 1. ջնջել. (Հմմ. ازاله، فسخ، لغو) օր. انجيل شريف توراتك حكمنى نسخ ايتمشدر — սուրբ Աւետարանը Սաղմոսին ազդեցութիւնը ջնջած է). 2. ընդօրինակել. 3. ուրիշի նման գիր մը. 4. (Նիւսախ, եզ. نسخه) օրինակներ. نسخ مطبوعه (Նիւսախի մադպուա) տպագրուած օրինակներ։

نسختين (Նիւսխաթէյն, ա. եզ. نسخه) երկու օրինակ. نسختين اولەرق երկու օրինակ ըլլալով, իբր երկու օրինակ.

نسخه (Նիւսխէ, ա. յգ. نسخ). 1. օրինակ. نسخهٔ ثانيه երկրորդ օրինակ. امضالى نسخه ստորագրուած օրինակ. (ար. نسخهٔ عضيه (نسخهسى اون پاره) համր՝ օրինակը տասը փարա. 2. (Նուսխա) պահպանակ, հմայեակ։

نسر (Նէսր, ա. յգ. نسور). անգղ. (Հմմ. كركس) نسر طائر հիւսիսային կողմի համաստեղութիւն. نسر واقع հարաւային կողմի համաստեղութ.։

نسغ (Նէսղ, ա.) բուսահիւթ. (Հմմ. عصارهٔ نبات)։

نسق (Նէսագ, ա.) 1. կարգ. 2. տարազ. կերպ. يك نسق — واحد اوزره միակերպ. يك نسق البسه համազգեստ։

نسل (Նէսլ, ա. յգ. انسال). սերունդ (Հմմ. ذريت، سلاله، صوى) نسل پاك մաքուր — . نسل غير تشابه այլասերութ.։

نسم (Նէսմ, نسمه Նէսմէ, ա.) 1. շնչաւորութիւն 2. հովը թեթեւ փչել։

نسناس (Նէսնաս, ա. կենդ.). կիմամարդ։

نسنه (Նէսնէ, թ.) բան. بر نسنه يوق բան մը չկայ։

نسوان (Նիսվան, نسوة Նիսվէթ, ա. որ օմ.ի մէջ անգործ) ա. نسا. طائفهٔ نسوان իգական սեռ. نسوى (Նիսէվի) կանանցի, իգական սեռի յատուկ։

نسول (Նիսուլ, ա.) փետրափոխութիւն։

نسياً منسياً (Նէսյէն մէնսիյյէն, ա. տ. منسى)։

نسيان (Նիսեան, ա.) մոռնալ, մոռացում. (Հմմ. فراموش، اونوتمق) چاه نسيانه انداختهٔ բոլորովին մոռնալ, մոռացման (հորը) անդունդը նետել։

نسيب (Նէսիպ, ա. نسب էն) տոհմիկ, ազնուական. ազնուատոհմ, (Հմմ. عالى نسب، اصيل)։

نسيس (Նէսիյս. ա.) 1. սաստիկ անօթութիւն. 2. մարդուն վերջին կարողութիւնը. 3. վերջին շունչ. (Հմմ. نفس واپسين)։

Digitized by Google

نسيجه (նէսիյճէ, ա. յգ. ըի) հիւս. ուած կերպաս, հիւսակէն ։

نسيم (նէսիմ. ա.) 1. զեփիւռ յորդ – հոգեպարար զեփիւռ. 2. փըչուած սիս զեփիւռ. (հմմ. սիս յն). հոյ նսիմ հոգի մարդոյ օդ ։

نش (նէշշ. ա.) 1. խառնել. 2. եռալ. (հմմ. գայնոց գայնոյ ‘գլխեան ։

نشا (նիշա. ա.) նշոյ. նշաստակ. ցնծութիւն նիշահի պիտի նիշահիյէ, օրհնական

نشأت، نشئت (նէշէ’ը, ա.) 1. ստուար գոյ. ծագիլ 2. չրջանառարար ըլլալ ։

نشابه (նիւշաբէ, ա.) նետ . (հմմ. ասի ‘սաք) ։

نشادر (նըշադըր, թ.) անուշադրութիւն – անուշադրական . ի – անուշադրականին ։

نشاره (նիւշարէ. ա.) սղոցուկ ։

نشاسته (նիշասթա, պ. ըշտիշնէշասթէ ա.) նշոյ, նշաստակ, նաչիհ։

نشاط (նէշաղ. ա.) 1. ցնծութիւն. 2. ուրախութիւն, լաւ տրամադրութիւն. ն – զուարթ, լաւ տրամադրութեան մէջ. յոյ – տխուր, յոռի տրամադրութեան մէջ ։

نشان (նիշան. պ.) 1. նշան, գրոշմ (հմմ. علامت) 2. նշանակ. 3. հետք (հմմ. ր՛ի). 4. պատուանշան. نشان ذیشان փառաւոր պատուանշան. 5. խօսքակապ. 6. նշաւակ (հմմ. قصد). 7. նշանառութիւն. կարգ – նշան տալ. 8. կեցող. հաստատուող. نشان خاطر մխիթ ձեացող. 9. տնկող. 10. յուշարար. عدالت نشان արդարայոյտ. աշ – նշաւակ. تیر – կահապարի գծանիթ. قلم – նշան առնել. ն – 1. նշանաւոր. 2. նշանաւած, խօսքցեալ ըն – 1 լաւ նշան առնող. կարգ վանիթ 2. կայտառական թռուցիկ գծող. نشانلامق 1. նշանել 2. նշան առնել 3 նշան գնել. ցեղ 1. նշանաւիլ. 2. նշան առնուած

نشانده (նիշանտէ, պ. 1 տնկուած. 2. կանգնած. կեցած.

نشانه (նիշանէ. պ.) 1. նշան, գրոշմ (հմմ. اثر ‘علامت ‘امارە . 2. ապացոյց. دوستلغه بر نشانه جدید ‘նշանի մը’ ապացոյց մը։

نشئه (նէշէ’. ա.) 1. զուարթութիւն 2. թեթեւ գինովութիւն (հմմ. کیف). ی – یاب – 1. զուարթ. 2. թեթեւ գինով. آور – զուարթացուցիչ. خمار – խոնար կատրած. خمار – 1. զուարթանալ. 2. թեթեւ մը գինովիլ. لندیرمك 1. զուարթացնել. 2. թեթեւ մը գինովցնել ։

نشتر (նէշթէր, պ. ըշտը էն). նշտրակ اورمق – ‘لك – նշտարակէտ ։

نشر (նէշր. ա.) 1. տարածել. սփռել. نشر رایحه անուշահոտութիւն սփռել. نشر معارف կրթութիւնը տարածել. 2. հրատարակել. հրատարակութիւն. 3. տարածուիլ. հրապարակել (հմմ. اشاعه ‘افشا). نشر حقیقت ճշմարտութիւնը հրապարակել. 3. յարութիւն (մեռելոց) نشر حشر ա. حشر . لف و نشر ա. لف . 5. (քիմ.) արձակում (կապի, չոգիի եւայլն) . نشریات (նէշրիյաթ) հրատարակութիւնք . بدخواهانه – (- ի պէտիահանէ) չարակամ հրատարակութիւնք . ملل دوستانه – մտերմական հրատարակութիւններ ըն.

نشدت (նիշտէթ, ա.) կտրտուած ատարկան փնտռտիլ ։

نشست (նիշէսթ, պ.) նիստ. (հմմ. اوطورمه) նշտակահ (նիշէսթակահ) նստարան ։

Digitized by Google

نشسته (նիշէսթէ, պ. յգ. նշտկան) 1. նստած. 2. ս. նստած։

نشف (նէշֆ, ա.) ծծել (ջուր եւլն.) (հմմ. ծծել)։

نشق (նէշագ, ա.) քիթը քաշել (հմմ. քիթ քաշել)։

نشنیده (նէշինիյտէ, պ.) անլուր, լսուած (ایشیدلمش' նոյնմ.)։

نشو (նէշվ, նշու նիւշու, ա.) 1. բուսնիլ. 2. աճիլ, զարգանալ (բոյս)։ نشو و نما բոլ աճիլ և զարգանալ։

نشوان (նէշվան, ա.) գինով (հմմ. نشوان ساغرافشان (սկրան' سرخوش) բաժակ առնոլկրկող գինով։

نشوت (նէշվէթ, աշու նէշվէ, ա.) թեթեւ գինովութիւն. ս. աշուն։

نشور (նէշուր, ա.) 1. տարածող, ածուող. نور حضور فخامت ز نورին բարձր ներկայութիւն. 2. (նիւշուր) տարածել. یوم النشور յարութեան օր։

نشیب (նէշիպ, պ.) զառիվայր. (հմմ. نشیب و فراز զառիվէր և զառիվայր. (հմմ. یوقوش (ինչ)։

نشیده (նէշիյտէ, ս. յգ. նիւն) տաղ, առածի կարգ տանուտեր։

نشیمن (նիշիյմէն, պ.) 1. ժողով. ս. կոմբ. 2. թռչունի բոյն. کاه ـ ժողովատեղի, ժողովարան։

نشین (նիշին, պ. ըստ նշտէ' յգ. նինան). նստող, նստած. تخت نشین գահակալ. مکتب نشین դպրոցական. بادیه نشین անապատաբնակ. چادر نشین վրանաբնակ. کوشه نشین անկիւնաքնակ, մեկուսացեալ (մարդ)։

نص (նասս. ա. յգ. սոսաղ). 1. ապացոյց. 2. կուբանէ կամ մուհամմէտի աւանդութենէ ապացոյց. نص ایله ثابت այս առակ ապացոյցով հաստատուած (ճշմարտութիւն)։

نصائح (նէսայհ, ա. եզ (نصیحت) պէնդ ազգու խրատներ։

نصاب (նիսապ, ա.) 1. հմմ. արմատ. 2. դրամագլուխ. علم نصاب գիտութեան դրամագլուխ. 3. չափ, քանակութիւն. ثروت نصاب վկայութեան չափը ـ حکمت نصاب կամ حکمت کتاب իմաստասիրական գիրք. نصاب (նուսաղ) ս. եզ. տոմար. نصار (նուսսար) ս. եզ. պարոն։

نصارا، نصاری (նասարա, ս.եզ.նսրանի) քրիստոնեայներ։

نصب (նասպ, ա.) 1. կանգնել, տընկել ـ لوا ـ դրօշակ կանգնել. 2. կարգել, անուանուած պաշտօնի կարգել' անուանել. 3. յառել, տնկել ـ میخ ـ ցից յառել, տնկել։ 4. արարքերէնի մէջ հոյլական հոլով։

نصح (նուսհ, ս.) խրատ ։ نصیحت, پند։ (հմմ. نصیحت' پند) խրատել։

نصرانی (նասրանի, ս. իգ. نصرانیه. յգ. نصاری). քրիստոնեայ, (հմմ. عیسوی' خرستیان) քրիստոնէութիւն. (հմմ. عیسویت' خرستیانلق)։

نصرت (նուսրէթ, նսր նասր, ա). 1. օգնութիւն. (հմմ. یاردم' معاونت) 2. յաղթութիւն. (հմմ. ظفریت' مظفریت) 3. յաւետ անուն։

نصف (նըսֆ, ս.) կէս. (հմմ. یاری' یم' چیق) قطر نصف. شمالی کرهٔ نصف հիւսիսային կիսագունդ. جنوبی کرهٔ نصف հարաւային կիսագունդ. النهار نصف (նըսֆիւլլէյլ) կէս գիշեր. الليل نصف միջօրէական. نصف کیلو կէս կիլօ, կէս ։

نصفت (նասֆէթ, սխ. է նըսֆէթ, ա.) արդարատիրութիւն, արդա-

Digitized by Google

نطح (նադ, ա.) եղջիւրով զարնել (քիչ գործ.)։

نطرون (նատրօն, ա. քիմ.) բորակ. (հմշ. چاچر)։

نطس (նուտս, ա.) հեռակել, հողը մաքրել. (տե՛ս է նատաս)։

نطع (նաղ', ա.) կաշիէ անկոպին. մեջ. նաղ զմրուխտայ անկոպին.

نطفه (նուդֆէ, ա.) սերմ (մարգաւ կամ կենդանիի)։

نطق (նուդգ, ա. յգ. ծգ). 1. խօսք 2. բան, բանականութիւն. 3. ճառ. ـ ا ـ ایراد ճառել ـ ی طوتلمق կարկիլ. լեզուն բռնուիլ. کلك نطقه فهمیلو ակիլ. հասկնալու ակիլ. قطع نطق ایتمك ճառ. լռել տալ. نطق کوهلان խօսքդ կտրեցաւ։

نطوق (նադուգ. ա.) 1. ճարտասան, լեզուանի, պերճախօս. (հմշ. بلیغ, ناطقه پرداز) 2. (նուդուգ) ա. եզ. نطق։

نظار (նուզզար, ա. եզ. ناظر) ռէսիս նախարարական. ـ هیئت նախարարաց ժողով, դահլիճ (հմշ. قابینه)։

نظارت (նէզարէթ, ա.) 1. տեսք. (հմշ. منظره). 2. հսկողութ. 3. նախարարութիւն ասելով նաև կրթական նախարարութիւն. 4. տեսչութիւն ունենալ. ـ ا ـ հսկել. նայիլ. درس نظارتی դասի հսկելու իշխանութ. եանեանալ։

نظافت (նէզաֆէթ, ա.) մաքրութիւն (հմշ. تمیزلك, طهارت)։

نظام (նիզամ. ա. յգ. نظامات) 1. կարգ. 2. քաղաքային օրէնք. 3. կանոն. عسکری نظام جدید, ـ զօրք. نظامی (նիզամիէն) քան օրինի, օրէնքով. نظامًا لازم کلن کذشته տակ. نظامه قومق, نظام ویرمك կոտ. نظامه کیرمك կանոնի դնել. 1. օրինագիրք. 2. կանոնագիր. جدید նոր օրինագիրք. نظامنامه նամոնագիր. 1. օրինագիրք. 2. կանոնագիր. جدید նոր օրինագիրք.

نصفیه (նըսֆիյէ, ա.) կէս արինգ, արուեստ ընել – կէսարինգ զարնել.

ناصل ،نصل (նասըլ, թ.) 1. ինչպէս. 2. արդիսի. ـ ها արևէ կերպով. ինչնէ. 3. (նասլ, յգ. նոսլ) նիզակի ծայրի երկաթը.

نصوح (նասուհ, ա.) անկեղծ, ճշմարիտ. ـ اوتوبهٔ نصوحه' կատարեալ դղջում.

نصوص (նուսուս, ա. եզ. նս. նոսուլ, ա. եզ. նսլ.

نصیب (նասիպ, ա.) 1. բաժին, մաս. (հմշ. حصه' پای' بهره). علمدن نصیبی یوقدر ուսումէ զուրկ. 2. վիճակ. բախտ, ճակատագիր. نصیبدن فضله ճակատագրէն աւելի չըլլար. ـ ا ـ պարգեւել. չնորհել. و ـ 1. վիճակիլ. 2. յաջողիլ. 3. բախտ ունենալ։

نصیحت (նասիհաթ, ա. յգ. ـلر). խրատ (հմշ. پند' اوکوت' نصح) نصیحت پذیر խրատատու. ـ ا ـ խրատել. ـجی ـ کر' (նասիհաթկէր) խրատատու։

نصیر (նասիր, ա. տրտ նսրէն). օգնական, օգնող. (հմշ. یاردجی' معین)

نضارت (նէզարէթ, ա.) 1. թարմութ. դալարութ. 2. գեղեցկութ. نضارت زمین գետնի դալարութիւն։

نضج (նազճ, ա.) հասունութիւն. (հմշ. اولغونلق)։

نضرت (նազրէթ, ա. տ. նտրտ) նտաս (նադաս) ա. նտս։

نضیج (նազիճ, ա.) հասուն. (հմշ. اولغون). نضیج ایمك - պուռղ։

نطاست (նէդասէթ, ա. բժշ.) վար. դաղետութիւն։

نطاق (նըդազ, ա.) 1. գօտի (հմշ. منطقه). 2. գեներ (հմշ. قوشاق)։

Digitized by Google

գիրք. լիակ դաւ ՚ոմանոյ նոր գրքին կանոնագիրք. լ — 1. կանոնաւոր, կարգին. 2. քան օրինի. զուլք — ապօրինութիւն. յաւ — ապօրէն. յոգ. տաղանդ 1. օրէնքներ. ասացեալ նոր օրէնքներ. 2. կանոն. ներ. տղմի (նիզամի) իգ. պատերազմ (նիզամ. միւսեկ, ա. հակ. պատերազմ) 1. կանոնաւոր. 2. քաղաքային. տուրք — պատերազմական հնախաթղթութիւն գանձ. կոչ պատերազմական քաղաքային գաստառակներ։

նզամ (նազամ, ա. նզամ էն). 1. կարգ գնող. կարգադրիչ. 2. նախարար աշխարհի կարգագրիչը։

նզար (նազար, ա. յոգ. նզարք). 1. աչք, ակնարկ. (տմշ. գոզ ՚աչք՚, պասրե ՚տես՚)։

նզար անդաձ նզար անդաձ նետել, ակնարկ նետել. ա — 1. նայիլ. 2. նկատառութիւն. նզարդ. 3. հակակրութիւն. շուշմ նզարդ հակակրութիւնը կորացնել, աչքէ իյնալ. 4. հարկնութիւն, յաչս. գոսոն նզար աչքի էգալ. նզար իմաոն այլ պատճառ ուշի ուշով նայիլ. ոչ նզարով ականատես, ականապարտ. շրջտան սրտ մէկ կողմ, մէկդի. սրտ նզար մէկ կողմ. նզար օշարակը մէկ կողմ. նզարդ սրտ. ժարիլ (գոթիլ) ոտքը նզարդ ինձ համար, քան իս. ակարհ նզարութեան. օր. (ակնարկ) ալիսվերիշը հասկանալ — ձեր ուշադրութեան յանձնելի. — հոգ բարեացակամութիւն. համակրութիւն. պատճառ այլ — նկատել. համարել. պատճառ այլ պատճառ — ի նկատ առնել, նայիլ ալիք ուշադրութիւն տալ. նզարդ (նազարէն) 1. նկատելով 2. քան, նայելով. ոտ աղաչանք նզարդ խօսքին նայելով. — ոկ քան այսմ

նզիր (նազիր, ա.) չայհացք. նայուածք. մէրչէ նզարդ իմաոնդ նզիրդ ոչ. շպրտութենէ անցքին։

նզիր (նազիր, ա. յոգ. նզիրք). 1. նման. նզիր պ անձնական. (տմշ. նզիր (յանուն, պ հոգ, ամիսներ) 2. (տիեզ.) նզիր արեւելեան կողմ. նատիր։

նզիրե (նազիրէ, ա. յոգ. նզիրք) հետեւողի մէ. շինուած քերթուած։

նզիֆ (նազիֆ, ա. նզիֆ էն. յոգ. նզիֆք). 1. մաքուր, սուրբ. 2. յատուկ անուն. նզիֆ ՚ի՚ մզիֆ։

նիաս (նի՚աս, ա.) քնեւոթիւն. (տմշ. պինկամա ՚քնելու՚)։

նիամ (նէա՚մէ, ա. յոգ. նիամներ) ըլայլասմ. (տմշ. դօշի գոշի ՚դօշ՚)։

նիմ (նա՚ի, ա. յոգ. նիմներ). 1. վերագիր. 2. գովասանք. 3. ներքազդ. 4. ածական. (տմշ. սիֆաթ ՚նիմ՚). նիմ այլ պատճառ ածական և գոյական. (տմշ. սիֆաթ այլ պատճառ) նիմ ներքազդող ներքողեան (մուսուֆ)

նիջա (նա՚ճէ, ա. յոգ. նիջաճ) մանգիլ ոչխար. (տմշ. գուշն գուշոն ՚գուշն՚)։

նիրե (նա՚իրէ, ա. ատաս. նայզարաս). նիրանդաղ այ, նիրեզն այ, ազազակ. նիրանդաղ այ, նիրեզն այ, ազազակ բառնալ. ազազակել։

նիշ (նա՚ղ, ա.) 1. գաղտ. 2. գիակ, նիշ մեռելի մեռելոյն անձնասպանեալ մարմին մեռելոյ նշան. — բնոյ մեռ և փոքր սրտ։

Digitized by Google

نغاش (նուազ, ա.) թզուկ, գաճաճ. (ՀՄՀ. جوجه) - ت - թզկութիւն, գաճաճութիւն (ՀՄՀ. كلاجوجه)։

نغز (նազ, պ.) գեղեցիկ, սիրուն. نغز شعر գեղեցիկ բանաստեղծութ.

نغم (նաղմ, նգմաթ նաղմատ, ա. եզ. نغمه). ա. նգմա. (նուագ, եղանակ տեսակ) - خير تبحث زوايا شعور نغمه - զանազան թաքնոց գեղգեղումները մտքերը կը զբօսնցնէ։

نغمه (նաղմէ ա. յգ. նգմաթ) գեղգեղ, գեղգեղանք. - پرداز ; - ساز ; - كش او نغمه خوان - գեղգեղել. نغمه خوان երգեցիկ երգեցողութիւն։

نفاخه (նի֊ֆֆախա, ա.) պղպջակ (ՀՄՀ. حباب) ; حباب هوايى صو قبارجغى.

نفاذ (նէֆուզ, ա.) 1. թափանցել. 2. հրամանն ազդել։

نفاس (նիֆաս, ա.) 1. տղաբերք. (ՀՄՀ. لوخوصه) نفاسيت տղաբերութիւն. 2. տեւատեսութիւն։

نفائس (նէֆաիս, ա. ա. եզ. نفيسه). نفائس اشيا գեղեցիկ առարկաներ نفائس آثار ادبيه գրական գեղեցիկ գործեր. - پرور - փափաքասէր, գեղեցկագէտ։

نفاست (նէֆասէթ, ա.) գեղեցկութիւն (ՀՄՀ. لطافت). سوزلمه‌نك نفاستى գործ (կերպաս եւն.)

نفاق (նիֆաք, ա.) 1. տեսակութիւն. نفاق ايله - խոհ - տեսակութեան վերմ. ա. բոմ. 2. երկերեսութիւն, կեղծաւորութիւն. دوشورمه - որոմ ցանել.

نفط، نفت (նէֆթ, ա.) նաւթ. نفط چقى նաւթագոյն։

نفح (նէֆհ, ա.) 1. փչել, փչում. 2. անուշահոտութիւն բաշխել։

نفحه (նէֆհա, ա. յգ. նֆհաթ) 1. փչում. 2. անուշահոտութ. բաշխում։

نعل նա'լ. ա. յգ. նալ). պայտ. نعلبند (նալեչի, աղաւ. նալըն, լալըն). نعلبند (նա'լչէկեն, աղաւ. նալզանան) պայտար. نعلچه (նա'լչէ, պ. աղաւ. նալչա). 1. պայտ. 2. կօշիկի երկաթ պայտիկ. قولى - پايه‌لى. نعلبند (նա'լչէն. աղաւ. լալըն) զոյգ փայտէ առնդուլ։

نعم (նի'մաթ, ա. եզ. նեաթ). բարիքներ نعم جليله բարեբեր. نعم بخش բարիքներ. نعم (նի'մէ, ա.) 1. ինչ աղաւոր, ինչ լաւ. (ՀՄՀ. اعلا نه ‘زهى). نعم الوصى պատեհ ատենի. (նի֊մէթթաասիւֆ) ի'նչ լաւ զուգադիպութիւն. نعم المطلوب (նիմէլմաղլուպ) ուզածնիս է, լաւ է. 2. (նա'մ) այո՛։

نعماء (նա'մա, ա.) բարիք, բարօրութիւն. نعماء (նո'ւման, ա.) յատուկ անուն. يرى - چچكى‘ - ա. ցիւաղ։

نعمت (նի'մէթ, ա. յգ. նիմ) 1. բարիք 2. հաց نعمت صاحب نعمت‘ ولى نعمت‘ բարեբեր. نعمتدار (նի'մէթտար) ունեցող (նիմէթտիյէ, պ.) ընտրհոպարտ, երեսխաստպարտ (ՀՄՀ. منتدار)։

نعنع، نعناع (նա'նա, ա.) անանուխ. (ՀՄՀ. نانه)։

نعوذبالله (նէուզուպիլլահ, ա.) Աստուծոյ կ'ապաւինինք. Ած. չընէ։

نعوظ (նու'ուզ ա. բժշ.) վարոցի կանգնում. مژى - اصلاحنه‌سى։

نعيم (նա'իմ, ա. նեաի էն). 1. բարիք, բարօրութիւն. شمش بويو ايله نعيم و ناز ունեցուքով և բարիքով մեծցած. 2. երջանիկ. - جنت դրախտի մէկ մասը. دار النعيم (տարիւննաիմ) դրախտ։

Digitized by Google

نفخ (նէֆխ, ա.) փչում, փչել. نفخ صور Գաբրիէլ հրեշտակապետին փողը. 2. ուռեցք։

نفخه (նէֆխա, ա.). 1. փչում. نفخهٔ صور տ. نفخ . نفخهٔ قريهٔ عقبيه (բժշ.) ցրտախած. 2. ուռեցք։

نفر (նէֆէր, ա. յգ. نفرات). 1. հոգի, անհատ. 2. պարզ զինուոր. 3. հատ (մարդոց համար) اون نفر طلبه տասը (հատ) աշակերտ. دومن نفرى գատարանին յետին աշակերտը։

نفرت (նէֆրէթ, ա.) զզուանք, խորշում, գարշում. ا - զզուիլ, խորշիլ, գարշիլ — موجب զզուելի։

نفرين (նէֆրին, պ.) անէծք . (հմն. لعنت، بددعا) ـ خوان او، - اوقومق նիծել, անէծք կարդալ. نفرين كنان անիծելով

نفس (նէֆս, ա. յգ. نفوس، انفس). 1. հոգի 2. անձ. 3. բուն, նոյն իսկ. 4. կամք, ցանկութիւն. نفس اماره (նէֆսի էմմարէ) կիրք. نفس لوامه խիղճ. نفس مطمئنه (նէֆսի մուդմէիննէ) հանդարտ բնաւորութիւն. نفس ناطقه բանականութիւն. بالنفس (պիննէֆս) بنفسه (պինէֆսիհի) անձամբ. نفس اسكدارده բուն Սկիւտարի մէջ. نفسى بالق կիտա ճարպ (հմն. اسپرماچت). كفيل بالنفس (քէֆիլուն պիննէֆս) نفسه كفيل անձնական երաշխաւորութիւն. 5. սերմ. فى الامر - բստ ինքեան. الامرده - پرست - հեշտասէր, անձնապաշտ. نه يديرمك - հան գուրժել տալ. نفسى يمك կիրքերուն յաղթել. نفس متكلم առաջին դէմք. نفس متكلم و حده եզակի առաջին դէմք. نفس متكلم مع الغير յգ. առաջին դէմք. نفسى (իգ. نفسيه). անձնական, անհատական.

نفس (նէֆէս, ա. յգ. انفاس). շունչ. (հմն. صولوق، دم). ا - փչելով աղօթել. آلق - 1. շնչել, շունչ առնել. 2. հանգչիլ. آلديرمق - 1. շունչ առնել տալ. 2. հանգիստ տալ. 3. միջոց տալ. ضيق نفس ضيق. տ. طيق — توكتمك շունչ սպառել. անօգուտ տեղը ըսել. نفس 1. صوك نفس վերջին շունչ. (հմն. حالت نزع، واپسين). 2. հոգեվարք. نفسى طوتلمق շունչը բռնուիլ. نفسلك շնչահան, օդամուտ. لنمك - շնչել, շունչ առնել. ده - ر. մէկ անգամէն։

نفساء (նէֆսա, ա.) ողջաբեր. (հմն. لخوصه).

نفسانى (նէֆսանի, ա. իգ. نفسانيه) 1. զգայական, տռփական, հեշտասիրական. حسيات نفسانيه զգայական հեշտութիւնք 2. մարմնական میل نفسانى մարմնական հակում. نفسانيت 1. զգայասիրութիւն, հեշտութիւն. 2. ատելութիւն, քէն, հակառակութիւն. نفسانيتجى քինախնդիր, հակառակասէր։

نفع (նէֆ' ա.) 1. օգուտ. (հմն. سود، فائده، منفعت). 2. շահ. (հմն. كار) نفع عمومى հանրային շահ نفعى عمومه شامل հանրային օգտակարութիւն ունեցող. نفعاً للسائرين (նէֆ'ան լիսսաիրին) ուրիշներու օգտին համար نفعاً للقانون (նէֆէն' լիլգանունի) ի նպաստ օրէնքին։

نفقه (նաֆագա, ա.) 1. ապրուստ 2. ռոճիկ. باغلامق - արձակեալ կնոջ և որբերու ռոճիկ յատկացնել:

نفوذ (նուֆուզ, ա.) 1. ազդեցութ. 2. թափանցել. օր. (ديواردن صو نفوذ ايدر) يوروتمك - ազդեցութիւն բանեցնել. ا - كسب ազդեցութ. ունենալ. صاحب نفوذ؛ - لى ազդեցիկ. (հմն. متنفذ)։

نفوس (նուֆուս, ա. եզ. نفس). ա. نفوس تذكرهسى . نفس անձագիր. (հմն. تذكرهٔ عثمانيه). 2. բնակչութիւն։

Digitized by Google

نقاط (նըգաթ, նաե նուգաթ, եզ. նաեթե) նաեթա. նաեթա կաբեւաթ կէաեր. նաեթ նաեթա կաբեւաթ կէաեր. նաեթ նաեթա կաբեւաթ կէաեր.

نقاوه (նէգաւէ, նաեթ նէգաւէի, ա.) մնգրուէթիւն, որբաէթիւն.

نقاهت (նէգահէթ, ա. բժշ.) գեաա. բաւժուէթիւն, ապաքինաէթ. ապաքինման վէյ.

نقب (նագպ, ա.) 1. ծակել. (չմէ. ճակ، ճաե). 2. ական բանալ.

نقد (նագտ, ա. յգ. նգոե). 1. գրամ. չատ գրամէ. 2. կանխիկ գրամ. նաեթ նգոե չատ նաեթ կանխիկ գրամ. նաեթ նգոե չատ նաեթ կանխիկ գրամ. նաեթ նգոե չատ նաեթ կանխիկ գրամ.

نقدینه (նագտիյնէ պ. պատրաստ՝ կան. նաեթ գրամ նգոե նաեթ նգոե չատ նաեթ կանխիկ գրամ. նաեթ նգոե չատ նաեթ կանխիկ գրամ.

نقره (նուգրէ, ա.) 1. ձու լաեծոյ ոակի՝ ապեաթ. 2. փաքր խոաոյ. (չմէ. حفرة صغيره). 3. փող, փոպար.

نقرس (նըգըրիս, ապես նըգրիս ա. յգ նգարս՝ նգարես) յօգացաւոաթ. قدم - առնացաւոաթ. ید -. ձեռնաւոաթ.

نقش (նագշ, ա. յգ. նգոե) 1. նկար 2. նկարչութիւն. 3. ասեղնագործութիւն. աստեղ - ասեղնագործ. - նկարել. نشبند (նագշպէնտ) նկարիչ نقش برآب 1. ջուրի վայ նկար. 2. վաղանցիկ բան. نقش جبين ճակտի գիր. نقشبندی գեղեցկաւոն նագշպէնտի վարդապետութեան հետեւող.

نقطه (նըգաթ, նաե նուգաթ, եզ. նաեթե) նաեթա. նաեթ կաբեւաթ կէաեր. նաեթ նաեթա կաբեւաթ կէաեր. նաեթ նաեթա կաբեւաթ կէաեր.

نقل (նագլ, ա.) 1. ասքաոր. 2. (քեր.) ժէաոաւմ, բացատրութիւն. نقل ادات ժէաոաւական՝ բացատրական մասնիկ. (չմէ. سلب ادات).

نفیر (նէֆիր, ա.) 1. խուռէ, ամէնէ. - عام - ժէաշամուա զըաաժողով. 2. փող. نفیر یوم հաճիներուն գէպի Մէքքէ ուգեւորած օրը 3. բերանավին.

نفیس (նէֆիս, ա. նաեատ էն. իգ. نفیسه) 1. գեղեցիկ, սիրուն. 2. քնաիր. مکتب صنایع نفیسه գեղարուեստանոց. صنایع نفیسه գեղարուեստից վարժարան. اطعمهٔ نفیسه քնաիր կերակուրներ.

نقائص (նէգաիս, ա. եզ. նաեսե). կաալ նաեսե պակասներըդ լրացնել.

نقائض (նէգաիզ, եզ. նաեզե) ա. նաեզե.

نقاب (նիգապ, ա. նգոե էն). 1. քող, քօղ. (չմէ. لثام՝ բերան ու երեսը ծածկող). 2. (նագգապ) ծակող. 3. (քիչ գործ.) սե՛ռ ջնջել.

نقابت (նէգապէթ, ա.) Մէքքէի շէրիֆութեան պաշտօն.

نقار (նագգար, նգոր էն). քանդակագործ. - الخشب - (նագգարիւխաշէպ). փայտիկոր. (չմէ. آغاج قاقان).

نقاره (նագարէ, նագգարէ, ա. ազաձ. նաղարա). թմբկիկ. آغاج - - ազաձէ գէշէն զանազանող. 3. գրագատ.

نقاد (նագգատ, ա.նգոե էն) 1. կէզծ գըրամը ճշմարտէն լաւ որոշող. 2. ազէկը գէշէն զանազանող. 3. գրագատ.

نقاش (նագգաշ, ա. նգոե էն). Նկարիչ - ازل - (նագգաշի էզէլ) արարիչն Աստուած. نق - նկարչութիւն.

Digitized by Google

نقص (նագս, ա.) պակասում. نقص دم (նագսիտէմ) անարիւնութիւն ։

نقصان (նօգսան, ա.) 1. պակասութիւն, թերութիւն. (հմմ. اکسیکلك، اکسیك) 2. պակաս, թերի (հմմ. ناقص، ناتمام). نقصان ارض գետնի մը՝ հերկուելէն առաջի և հերկուելէն ետքի արժէքին տարբերութիւնը. نقصان یسیر բանի մը գնին քառորդին չհասնող պակասը. نقصان فاحش գնին քառորդին չափ կամ անկէ աւելի պակաս (نقصانی սխ. է. փոխանակ نقصانی تدقیق ի դէպս է գործածել نقصان تدقیق թերի քննութ.)։

نقض (նագզ, ա.) 1. ջնջել. 2. բեկանել, բեկանում. 3. ջնջում. نقض عهد խոստումը ջնջել՝ դրժել. نقض قراری որոշումը բեկանել. 4. (նուգզ, ա. յգ. انقاض որ կը գործ.) نقضیه (նագզիյէ, ա.) բեկանիչ. اسباب نقضیه բեկանիչ պատճառներ ։

نقطه (նօգդա, նուգդա, ա. յգ. نقاط، نقط). 1. կէտ. 1. պահակ. 3. դիրք, տեղ. — استناد ՝ յենակէտ. نقطهٔ تماس շօշափման կէտ. نقطهٔ انجماد սառուցման աստիճան. نقطهٔ غلیان եռացման աստիճան. نقطهٔ نظر տեսակէտ. نقطهٔ نظرنجه، نقطهٔ نظردن տեսակէտով, տեսակէտէն. نقطتین (նօգդաթէյն) երկու կէտ. نقطوی (նօգդավի, նուգդավի) نقطوی الشکل (նօգդավիյիւշշէքլ) կէտաձեւ. لامق — կէտադրել. لامه — կէտադրութիւն. سز — անկէտ. لی — կէտով, կիտաւոր ։

نقع (նագ՛ ա. բժշ.) թրջոց, հեղում. قابلیت نقع լուծականութիւն ։

نقل (նագլ, ա. յգ. نقلیات) 1. փոխադրութիւն. 2. պատմութիւն. 3. տեղափոխութիւն. 4. թարգմանութիւն. ا — փոխադրել, պատմել, տեղափոխել, թարգմանել. (— փոխադրելով, պատմելով, աւանդութեամբ, աւանդաբար, արտատպելով. نقلی (նագլի, ա. իգ. نقلیه) 1. փոխադրական. مصارف نقلیه փոխադրութեան ծախքեր, փոխադրողչէք. صنایع نقلیه փոխադրիչ արհեստներ. ماضی نقلی գերագրական. واسطهٔ نقلیه փոխադրութեան միջոց. 2. աւանդական. (հմմ. عقلی). نقلیات (նագլիյեաթ, ա.) 1. փոխադրութիւնք. 2. աւանդութիւնք. (հմմ. عنعنه)

نقمت (նագմէթ, ա.) չարչարանքով պատիժ (հմմ. اشکنجه) ։

نقود (նուգուտ, ա.) հնչուն դրամներ نقود موجوده պատրաստ դրամներ ։

نقی (նագի, ա. نقاوت էն. իգ. نقیه). մաքուր, սուրբ (հմմ. پاك، تمیز) ։

نقیب (նագըպ, ա. نقابت էն). շէրիֆներու ներկայացուցիչ. — الاشراف (նագըպիւլ էշրաֆ) շէրիֆներու ներկայացուցիչ, որ Պոլիս կը գտնուէր ։

نقیر (նագիյր, ա.) շատ չնչին և անկարեւոր բան. (հմմ. قطمیر). نقیر و قطمین մեծ ու փոքր ամէնքը մէկտեղ, մանրամասն, մանրամասնեալ։

نقیصه (նագըսա, ա.) թերութիւն, պակաս. (յգ. نقایص). شرفنه نقیصه کتیرمك պատիւը արատաւորել. نقیمیه (նագըըյէ, ա.) — حیوانات մանրէներ

نقیض (նագըզ, ա. نقض էն). հակառակ, հակառակական, հակընդդէմ. بالنقیض مسمی անունը համբաւին անհամապատասխան. نقیضه (նագըզա, յգ. نقایض) հակառակական խօսք, հակասութ.

نقیق (նագըգ. ա.) կռկռուք, կռռկռալ.

نقیه (նագըը, ա. نقاهت էն). հիւանդութենէ նոր ելլող, գեռաքաւած ։

Digitized by Google

نكات (نիքեաթ، ա. եզ. տ. ութեան). հոմո նւ նւկատ և նրբաբերութիւններ ։

نكاح (նիքեահ، ա.) 1. ամուսնութիւն. 2. պատկ. ի - ին، قيمق - աքեր պատկել։ լն - պատկեալ، կողակից. օ. բրինաւոր կին. նշանի պատկի ։

نكار (նիկար، պ. հայերէն) 1. նկար, պատկեր. 2. գեղեցիկ մարդ. գեղեցիկ օրիորդ. ախ - ստան _ նկարատուն، նկարների տրահ ։

نكارش (նիկեարիշ، պ.) նկարուած ։ پذير او _ նկարուիլ ։

نكارين (նիկեարին، պ.) 1. նկարագեղ. 2. արուեստ، գեղեցիկ ։

نكاشته (նիկեաշթե، պ.) նկարուած، գծագրուած ։

نكال (նէքեալ، ա.) տանջանք. (հմմ. عقوبت، اشكنجه) ։

ناكاه (նիկեահ، նաև նիկեհ، պ.) նայուածք، հայեացք، աչք، նակեարկ. ۱ - նայիլ. ۱ عطف ناكاه ակնարկ տալ. նեաեւ. نكاهدار، نكاهبان ս. نكاهبان، نكهدار։

نكبت (նէքպէթ، ս. յգ. نكوبات، نكبات) ձախորդութիւն، ողբ. ադ - արկածեալ. (հմմ. فلاكت) ։

نكته (նիւքթէ، ս. յգ. نكات) 1. նրբաբութիւն. 2. սրամտութիւն. دان - شناس، - بين - նրբամիտ، նրբատեսող، սրամտութ. քնող. - گو - پرداز، նրբախօս، սրախօս ն - նուրբ، հանճարեղ։

نكران (նիկէրան، պ.) նայող، դիտող. او - نيايل نكران ծնող նայող، դիտող աչք (հմմ. باقان كوز)։

نكره (նէքրէ، ս. քեր.) 1. անորոշ բառ. (հմմ. معرفه. հկ. معرفه). 2. հետաքրքրասիրած և զուարճալի պատմութ. 3. (թ.) كو - զուարճախօս

نكس (նիւքս، ս. բժշ.) վերագարձ կրկնութ (հիւանդութեան) ։ نكس كردنى، վերագառնալ ։

نكس (նէքէս، թ. كلمه نكس նէքէսլիք). ս. ناكس) ։

نكسه (նէքէֆէ، ս.) յարականջ، յարականջի գեղձ. نكنى (նէքէֆի) յարականջային ։

نكنده (նիկէնտէ، պ. տպաս. լիկէնտէ، իլինթի) 1. թեւատակ (կար) 2. գլան. ى - ساعت ժամացոյցի գլան. - لك թեւքակեղ. աղաս. (իլինթիլէվէք)։

نكو (նիկոյ، պ.) բարի. ազնիւ، լաւ. نام نكو բարի անուն ։

نكول (նիւքիւլ، ա.) հրաժարիլ، ետ կենալ. (հմմ. دونمك، جايغ) واز كچمك յետնել նշանդ نكول ۱. (նշանդ յետնել - دعدن խոստումէն հրաժարիլ։

نكون (նիկիուն، պ. հայերէն նկուն) վեր ի վայր. بخت - դժբաղդ. سر ؛ سار գլխիվայր، գլխիկուն դարձ (հմմ. كوك، آسيا) երկինք (հմմ. آشغى، باش) نكون طشت (նիկուն տաշտ) երկինք։

نكوهش (նիկիուհիշ، պ.) 1. յանգիմանութ. 2. պարսաւանք ։

نكهبان (նիկէհպան. նշանդ نكهدار ս.) պահապան، պահապանութ. ى - պահապանութ. պահպանութ.։

نكهت (նիւքհէթ، պօ) 1. անուշահոտութիւն. (հմմ. بوى خوش). 2. բերնի հոտ. (հմմ. بوى دهان، آغز قوسى)։

نكين (նիկին، պ.) 1. մատնիք. (հմմ. يوزوك) 2. կնիք. (հմմ. مهر)։

نم (նէմ، պ.) 1. խոնաւութիւն، (հմմ. رطوبت). نمك - խոնաւանալ. نمناك، شبنم، ژاله) լն - խոնաւ. 2. ցօղ (հմմ. چيك) بلوطدن نم գարգի ժամին խոզէն տեսնուիլ. نم (նէմմ، ա.) բանաւորութիւն։

Digitized by Google

نماء (նէմա, ա.) 1. արթըմ (Հմշ. بويومه، نمو). 2. ونما نشو . տօղմա, չօհ. (Հմշ. فائض، ربح) ։

نما (նիւմա, نماى նիւմայ, պ. نمودن էն Հրամայկն. գուցօ՛ւր) ցուցնող رهنما ուղեցոյց قبله نما կողմնացոյց رونما յայտնի։

نماز (նէմազ, նամազ, պ.) իսլամաց օրական հինգ անգամ կատարած աղօթքը, վճարանք نمازى - աղօթքի տուեն իսլամուհիներուն գլխուն ծածկած լաթը نمازگاه - բացօթեայ աղօթատեղի

نمام (նէմմամ. ա. نم էն) բամբասող. (Հմշ. منافق، قوغيجى) ։

نمايان (նիւմայան, պ.) յայտնի, ակներեւ. نمايانلو - յայտնուիլ ։

نمايش (նիւմայիշ, պ. յգ. نمايشات. ա. գործ). 1. ցոյց. 2. ցուցամոլութիւն, արտաքին երեւոյթ نمايشكار - ցուցարար. نمايشكارانه - ցուցամոլութեամբ. نمايشلى - ցուցամոլ ։

نمچه (նէմչէ, թ.) Աւստրիա. (Հմշ. آوستريا) نمچه لى - աւստրիացի, աւստրիական հպատակ نمچه جه - գերմաներէն։

نمد (նէմէտ, պ.) թաղիք, կաճ. نمدين (նէմէտին) կաճեայ. نمدزين (նէմէտզին) թամքի կաճ ։

نمر (նիմր, ա. յգ. انمار، نمار) վագր (Հմշ. پلنك، قپلان) ։

نمرود (նէմրուտ, ա.) ներքոյգ. نمرود تلپه سى - բուրգ (Հմշ. هرم) ։

نمرود (նէմրուտ, պ.) 1. Բաբելոնի թագաւոր. 2. դաժան մարդ. نمرودقله سى Բաբելոնի աշտարակ (بابل قله سى) ։

نمس (նիմս, ա. կենդ) հետահան. (Հմշ. فرعون فاره سى) ։

نمط (նէմադ, ա. եղանակ, ձեւ. برنمط միաձեւ اوزره (Հմշ. يكنسق) ։

نمق (նէմգ, ա.) գրել. (Հմշ. تنميق، تحرير، يازمق) ։

نمك (նէմէք, պ.) աղ (Հմշ. ملح، طوز) نمك بحرام - (նէմէքպէհարամ) ապերախտ. (Հմշ. كافرنعمت، نانكور) نمك شناس - երախտագէտ. نمكدان - աղաման. نمك سود - աղուխտ. نمكين (նէմէկին) աղի ։

نمل (նէմլ, نمله նէմլէ. ա.) մրջիւն. (Հմշ. قارنجه، امور) حامض نمل մրջնաթթու. نملى - մրջնական ։

نمنمتين (նիմնիմէթէյն, ա.) չակերտ (Հմշ. چفت قوس) ։

نمو (նիւմիւվվ, ա.) աճում, զարգացում. نمواشجار ծառերու աճում։

نمود (նիւմուտ, نمون նիւմուն, պ.) ցուցնող. جنود ظفر نمود յաղթական բանակ. رهنمون ուղեցոյց ։

نمودار (նիւմուտար, պ.) 1. յայտնի (Հմշ. عيان) 2. ա. نمونه ։

نموده (նիւմուտէ, պ.) ցուցուած. (Հմշ گوسترلمش) ։

نموذج (նիւմուզէճ, ա. نمونه էն). ա. انموذج، نمونه ։

نمونه (նիւմունէ, պ.) 1. նմոյշ, օրինակ (Հմշ مثال، اورنك) 2. տիպար. نمونهٔ امتثال տիպար, հետեւելի օրինակ. نمونه مكتبى այլոց օրինակ. نمونه نماى اغيار տիպար դպրոց نمونه چفتلكى տիպար ա. գարակ. نمونه كودرمك - նմոյշ ղրկել. نمونه لك - օրինակցու (Հմշ. اورنكلك) نمونه لك باصمه ։

نميقه (նէմիյգա, ա.) նամակ. (Հմշ. شقه، مكتوب، نامه) ։

نميمه (նէմիյմէ, ա. յգ. نمائم). բամբասկութիւն ։

ننك (նէնկ, պ. հայ.) 1. նենգութիւն 2. ամօթ, ամօթ աճարութիւն։

ننه، نينه (նինէ, թ.) մեծ մայր. سوت ننه - ստնտու, ծծմայր ։

Digitized by Google

ندى (Նէննի. թ.) օրօր, օրոր. سويلمك - ترنّم - օրօր ըսել ։

نو (Նէվ, պ.) Նոր (հմն. مجدد ، يكى ، خديد) جوان - դեռատի. երիտասարդ. ايجاد - Նորահնար آموز - համբակ սկսնակ بهار - գարուն սկսնակ نوبنو նորանոր ։

نوا (Նէվա, պ.) 1. ձայն. 2. եղանակ. գեղգեղ. 3. ինչք, ստացուածք, միջոց. 4. երաժշտական եղանակ մը. بى نوا զրկեալ, դժբախտ ։

نواب (Նիւվվապ, ա. եզ. ա. نائب). نواب شرعدن Շէրիի դատարանի փոխ-դատաւորներէն ։

نوات (Նէվաթ, ա.) կուտ, կորիզ. نوات داخلى جرثوم ى - կորիզային.

نواحه (Նէվվահէ, ա.) լալկան կին ։

نواحى (Նէվահի, ա) ա. եզ. ناحيه. مديرلرى - գիւղախումբերու տնօրէնները ։

نواخته (Նիւվախթէ, պ.) գգուած, փայփայուած. գգուել, փայփայել. (հմն. اوخشانمش) ։

نوادر (Նէվատիր. ա. եզ. ա. نادره). نوادردندر հազուագիւտ է ։

نواز (Նիւվազ, պ. نواختن էն. յգ. نوازان) գգուող, փայփայող. دل نواز հոգեպարար. غريب نواز օտարնչական ։

نوازش (Նիւվազիշ, պ.) գգուանք. փայփայանք, փաղաքշանք. كار - փայփայող, գգուող. كارانه - փայփայելով, փաղաքշական, գգուելով ։

نوازل (Նէվազիլ, ա. եզ. نازله) 1. դէպքեր. 2. աղէտներ. 3. (թ.) հարբուխ (այս իմաստով գործ. (հմն. نزله ، زكام). او - հարբուխ ըլլալ ։

نواصب (Նէվասըպ, ա. եզ. ناصبه). արաբերէն բառեր որոնք ի. րենցմէ վերջ եկող բառերը ֆութիւնով կը կարգացնեն ։

نواقص (Նէվագըս, ա. եզ. ناقصه). պակասներ, թերութիւններ. اكمال نواقص պակասները լրացնել ։

نوال (Նէվալ. نواله Նէվալէ. ա.) 1. պարգեւ, շնորհ. ريا نوال առատապարգեւ. 2. կերակուր. نوالهچين او կերակուր ուտել. (հմն. طعام ، تناول) ։

نو آموز (Նէվամուզ, պ. յգ. نوآموزان) նորուս, սկսնակ ։

نواميس (Նէվամիս, ա. եզ. ա. ناموس) نواقيس ա. եզ. ناقوس) ։

نواهى (Նէվահի, ա. եզ. ناهيه որ չի գործ.) արգելքներ, արգիլուած բաներ. (հմն. ممنوعات) ։

نوباوه (Նէվպավէ, نوباره Նէվպարէ պ.) երախայրիք, նախապտուղ, նորիք, նախախայրիք ։

نوبت (Նէվպէթ, ա.) 1. կարգ, շըր-ջան. 2. փոխն ի փոխ կատարուած ծառայութիւն. 3. անգամ. 4. (բժշ.) Նոպայ. بكلمك - կարգի սպասել. جى - 1. պահակ. 2. ծառայութ. մէջ պաշտօնեայ. له - لشى - կարգով ։

نوبر (Նէվպէր, պ.) 1. ա. نوباوه 2. նորաբողբոջ աղջիկ ։

نوح (Նուհ, ա.) حضرت نوح Նոյ նահապետ. سفينهٔ نوح Նոյեան տապան. عمر نوح երկար կեանք ։

نوحه (Նէվհա, ա.) ողբ, կոծ (հմն. صافغو). گر - ողբացող, լալկան ։

نور (Նուր, ա. յգ. انوار). 1. լոյս. (հմն. روشنلى ، ضيا ، آيدينلق ، ايشيق) بخش - پاش - افشان - լուսասփիւռ. լուսատու. نور عين աչքի լոյս. نورطلعه‌سى نور ايچنده نور طوبى շատ սիրուն տղայ. ياتسون լոյսերու մէջ պառկի. Աստուած ողորմի հոգւոյն. نور على نور (Նուրունալա-նուր) աւելի լաւ, լաւագոյն. كوز نورى

Digitized by Google

نوشادر (նուշատիր, պ.) տ. նշադր.

نوشت (նիւվիւշթ, պ.) գրուած տ նոշտ ձեռագրութիւն (հմշ. յազնսի (ալն)).

نوشته (նիւվիշթէ, պ.) գրուած. (հմշ. յազլմըշ, «գրչ»),

نوشاخ (նէվշախ, պ.) 1. նորաբոլիկ ճիւղ. 2. նորաբոյս եզիւբ.

نوشکفته (նէվշիւֆֆէթ, պ.) նորաբողբոջ. ազար փրթթիթ, նորաբողբոջ. նոշկֆթէ նորափթթիթ ծաղիկներ.

نوشین (նուշին, պ.) անուշ. քաղցր. նոշին խաւ նշին անուշ քուն.

نوطه (նօթա, ի.) 1. խազ. ձայնագիր. 2. ձայնագրութիւն ձայնագրագէտ. 3. դիտողութիւն. 4. (օրէնք) զեկոյց.

نوع (նէվ', ա. յգ. էոյ) 1. տեսակ 2. սեռ. նոյ անուն (նէվ'անում). նոյ, (նէվ'ումմա) կերպիւ իւիք, կերպով մը. նոյ ընչ մարդկային սեռ. նոյ նոյ տեսակ տեսակ, զանազան. նոյ նոյ (նէվ'ի, ա.) 1. տեսակի՛մը տեսակական. 2. տեսակարար. նոյեսը 1. յատկութիւն. 2. տեսակարարութիւն.

نوعروس (նէվա'րուս, պ.) նոր հարս, նորահարս.

نوغای (նօղայ, ի.) Մօնկոլեան ցեղէն թրքացած ցեղ մը որ Իւսուխոյ հարաւ. արեւել. կողմը կը գտնուի.

نوك (նէվք, պ.) ուռէ գործիքի մը սուր ծայրը.

نوكر (նիւքէր, պ.) ապատուր, ծառայ. ե - ծառայութիւն.

نول (նէվլ, ա.) 1. նուռղէք. (հմշ. նուլոն). նոլ նոլ նաւռղէք. 2. պարգեւ (հմշ. ագիե, «նշանշ») 3. (նուլ, պ) թռչունի կատուց (منقار مرغ, قوش غاغه سی)

Digitized by Google

նուլտյ (նո'լտյոը, համ. ցայլազգիներ են) իգիս թե, երանի՛ թե ։

նուռ (նէվմ, ա.) քուռն. (հմշ. խոյաբ) նուռ (նէվմի, ա.) թմբրուկան, խորաքուռն ։

նուրբ, նրբ (նօմէրօ. ուրբ, նրբ (նօմէրի, ի.) թիթև, թուլա-նրբյան. ն - թուռակիր. նրբոյ նա անթիթև ։

նումեր (նէվմիտ, պ.) անդյոյ; յուսահատ ե - անյուսալի. յուսահատաւթիւն. ում - անդյոյ, յուսահատ ։

նուն (նուն, ա.) 1. ն գրին անունը. 2. մեծ ձուկ նոնաձուկ (զուիններուն) ցամքեան մարգարէ ։

նուռնալ (նէվմիհալ, պ.) 1. նորատունկ մատաղատունկ (հմշ. ցանի ազին) 2. (փոխ.) գեղանի ։

նուռնուս (նէվմէվմս, պ. յգ. նուռնոսոյ) 1. նորափափաք, չափազանց եռանդոտ. 2. փոփոխամիտ (սայնի աշխատող)

նուրբ (նիւվէյթ, ա. նուրբ են բուս.). կաւտիկ ։

նուռ (նիւվիտ, պ.) ատեփոս. բարի լուր. (հմշ. ազդ (յարուց, նուռ ։ նուռ ազդ ասրտ ազդարարեցին ։

նուռիս (նիւվիս, ոնսուռ նիւվիսէնտ, պ.) գլուղ. նուռնուռ վաղա՛ նիւվիյս) պատմագիր. նուռնուռ տեղագիր. նուռնուռ դար (տուրնիւվիյս) հետազոտիր ։

նուռն (նէվին, պ.) նոր (հմ. նկ՛ նուռ, նոր) նուռն (նոր, նորոգ) նուռն ։

նու (նէ, պ.) 1. ոչ. 2. (նիհ.) գնող. ու գնող կոխոզ. 3. (նիհ.) ինն. ցանկ ինն կամար ։

նու (նէ, թ.) 1. ինչ. 2. ինչ որ. 3. ինչ. ասյ - ինչ և է. ու - ոն - ինչո՞ւ. ջ - 1. ինչ արհեստ. 2. ինչներ է. նուռնուռ ուլորտ նու ուլորտ ինչ որ ալ լինի ։

նուռ (հմշ. նուռ նուռ (հր. նուռ նուռ). նուռ ինչերից, ինչ լեզուներ. ռուսերեն ինչպես է. նուռ ինչպես. նուռ ինչպես. նուռ ինչ որքան որ. նուռ ինչ, կարևոր ինչ պետք. նուռ ինչ կայ չկայ, ինչ լուր ։

նա, նայ (նիհա, ա. եզ. ածա). խելքի (ուշ նիհա) խելացիներ, խելացի մարդիկ։

նահապ (նիհապ, ա.) ատաբատուքիւն, ատարել. (հմշ. ցորեն և գութ)։

նահատ (նիհատ, պ.) քնատքիւն, բոյթ. նահատ վատաբարդ ։

նահատ (նիհատէ, պ.) գրած, գրուած. նահատ ազգ գրած՝ կոխած.

նահատ (նիհատ, պ.) գրած, գրուած. նահատ ազգ գրած՝ կոխած. նահատ գրի (ֆիլոսոֆիհատ) զեղջուած ։

նահար (նէհար, ա.) ցորեկ. նահարի (նըսֆիւնէհար) մէջօրեական. նահարի մոտ Հատաբական. ի - ցորեկը. ե - ցորեկեայ, ցերեկեայ (հմշ. լևլ) ։

նահալ (նիհիալ, ա.) տուն՝. (հմշ. ցան ստան - անկատան ։ (հմշ. ցանլան) ։

նահան (նիհան, պ.) ծածկուած, թաղեալ, ծածուկ (հմշ. մստոր, ծածուկ) նահանի կոզդան նահան կեցրեն տեսուքեան զուրկ նահանի կեցրեն ։ Հանդերձեալ աշխարհ ե - թաղուած ։

նահանդ (նէհավէնտ, պ.) 1. գաւառական տան արեւմտեան կողմը երկիր. 2. արեւելեան երաժշտութեան մէջ եղանակ մը ։

նահատակ (նիհատէկ, ասյ նիհատէ, ա.) 1. վերջ. վախճան. (հմշ՝ ցաքեր. 2. ծայր (հմշ. ջայ). 3. վերջապէս 4. առաքաւէլեն սեր - ՝ասյ ե անվերջ. նահատակներ. նահատակութիւն անվերջ չնորհակալիք. նահատակ ե - ել ե մինչ ցվերջ. նահատակ (իլսայրիննիհատյէ) մշտնջենական. նահատակ վերջ գտնել,

Digitized by Google

ապառել. ընդ. վերջանալ. լոմ - վերջապէս. նպատակ ամէնէն վերջը, վերջնականապէս (հմմ. պատակ).

نيا (նիա, ա.) աւարտառութիւն (հմմ. ղարե, չափոյլ, լեցում). 1 - ա. աբել, աւար առնել ի ղարե ու նիա.

نيا (նիհ, ա.) 1. եղանակ, կերպ. 2. ուղիղ ճամբայ, բացուղի. شيرو (պէրճինճ) քան, համանիշն.

نير (նիր, ա. յզ. նիաղ) գետ (հմմ. ترمرو). ի - գետէ, գետի ճամբով. نهر (նիհրէյն) երկու գետեր, Եփրատ և Տիգրիս. - ايروا مياهچه. نهرى (նիհրի, ա. իգ. պրս. նիհր) գետային, գետի ճամբէ. պրս. سياحت (սէյահաթի նիհրիյէէ) գետի ճամբորդութիւն.

هتهار (նիհիւժքէ, նիհիւժքէ, պ.) ծածկուած, թաղուն. هتهان راز թաղուն գաղտնիք (հմմ. مكتوم سر).

نيهيم (նիհիւմ, ա.) 1. տեղացանք. 2. (պ. նիհիւմ) բիւրերորդ.

نينك (նիհինկ, պ.) կոկորդիլոս. (հմմ. تمساح թիմսահ).

نيه (նիհ, ա.) արգելք. 1 - արգի լել. حاصر - ժխտական չդրամայական. غائب پس ۴. գեմք հրամայական ժխտական.

هيهيت (նիհիհէէ, ա. յզ. նիհ) խելք, միտք (հմմ. فكر و عقل).

نيهق (նիհիք, ա.) զռալ. (հմմ. قمولزين).

نى (նէյ, պ. նայ էն) նայ. نى (նէյէ, ա.) հնամ, չէփուած آكل اللحم النى հմմ. آكل اللحم համակերութիւն նէյն ա. նէյն.

نيابت (նիեապէթ, ա.) 1. գաւառի տեղակալութիւն. 2. փոխ գաւառութիւն (շերիի).

نيات (նիյեաթ, ա. եզ. նիե) . نيات خيريت բարի նպատակներ.

نياحه (նիեահա, տե՛ս նիեահաթ, ա.) լալկանութիւն.

نياز (նիեազ, պ.) 1. աղերս, աղաչանք. 2. պէտք. ١ - աղաչել, աղերսել. - ى անկատար (հմմ. مستقبل). كار - մուծ, մուծ - աղերսող. աղերսարկու. منده - աղերսարկութիւն. ' كارانه - منداته - աղերսագին.

نيام (նիեամ, պ.) 1. սուրի պատեան 2. (նիյամ) եզ. ա. մին.

نيت (նիյեէթ, ա. յզ. նիաթ) գիտաւորութիւն, նպատակ. نيت حسن բարի գիտաւորութիւն. ١ - առաջնորդել, գիտաւորութիւն ունենալ, մտադրել. ى - մտադիր.

نيچه (նիհչ, տե՛ս նիչէ, թ.) 1. քանի, չատ, քանի քանի, որչա՛փ. 2. ինչպէս (անգործ.) ایشكز نيچه اولدى - գործերդիդ ինչպէս եղաւ.

نيچون (նիչուն, նիչիհն, թ.) ինչու համար, ինչու.

نير (նէյեիր, ա. նուր էն. իգ. նէյ) 1. լուսաւոր. 2. լուսաւոր մարմին. 3. արեւ. 4. լուսին. نيرين (նէյեիրէյն) արեւ և լուսին. اعظم نير արեգակ. نير توجهات عاليلرى Ձեր համակրութեան արեգակը.

نيران (նիրան, ա. եզ. նար). 1. կրակներ. 2. լոյսեր. եզ. նուր անգործածելի) 3. գժոխք.

نيرنك (նիրէնկ, պ. ենկ նիրէնճ, ա.) 1. խորգախութիւն, նենգութիւն. 2. աճպարարութիւն.

نيرو (նիրու, պ.) ոյժ, կարողութ. منده - ուժով, զօրաւոր.

Digitized by Google

نیکو (նիկիու, պ.) բարի, ազնիկ. ـی - բարութիւն. նիկուկար (նիկիուկեար) բարեգործ. ـ - բարեգործութիւն.

نیل (նէյլ, ա.) 1. աթժանացուցիչ արժանաւոր. 2. (նիլ) Նեղոս. 3. (պ.) լեղակ. نیل کون (նիյլկիուն) գոյն լեղակագոյն, կապոյտ.

نیلان (նէէլան, ա.) արժանացուցիչ (հմմ. ալա اولا նիլ، նիլիս، մաքրութիւն).

نیلوفر (նիլուֆէր, պ.) 1. Տրանաստուածի (ծաղիկ), կակուռ. 2. յատուկ անուն (կնոջ).

نیم (նիմ, պ.) կէս. رسمی - կէս պաշտօնական. نکاح - ամբողջ ծայրով նայիլ. نیروز (նիմրուզ) միջօրէ, կէս օր (հմմ. نصف النهار) نیم شفاق կէս երկ կիսաթափանց مست نیم կէս գինով. - կէս.

نیمتن (նիմթէն, պ.) տե՛ս منتان.

نینوی (նինվա, նինուա, նինուէ. - خرابه‌لری - ի աւերակները.

نیوه (նիյվէ, պ.) ողբ, լաց. կոծ. (հմմ. նալ ناله, նկլ.).

نیه (նէյէ, թ. Համառօտ. ա՛ւ է) 1. ի՞նչու. 2. ի՞նչ բանի համար.

و

و (վավ) օտմանեան այբուբենի քսանչորսերորդ գիրը. 2. Թուական արժէքն է 6. 3. (վէ, ա. ու պ.) և. ու. 4. երդման համար է. الله (վալլահի) կ'երդնում յանուն Աստուծոյ.

وا (վա, պ.) 1. ահ. ափսո՛ս (وا اسفا - վաէսէֆա) ահ եղո՛ւկ. 2. եռաբ. ահաւոր եռաբ մեացած.

وابسته (վապէսթէ, պ.) 1. կապուած 2. կախեալ կախեալ ուրիշ մարդու (հմմ. منوط ، متوقف). وابستهدر յատկութիւնը չունեցող. وابستهلیک կախեալ անուն.

واپسین (վափէսին, պ.) յետին, վերջին (հմմ. صوم). نفس واپسین վերջին շունչ. (հմմ. نفس صوم).

Digitized by Google

վարթոր, *թ.* չոգենաւ. վարթոր ամերիկեան գոմպանիայի չոգենաւային ընկերութեան. ը - գրէ չոգենաւը ։

վաթսը (վաթս) *թ.* վեց տասն. վաթսը տարեկան ։

վաթսուն (վաթսուն) *թ.* վեց տասն. վաթսուն տարեկան ։

վաթսունեայ (վաթսունեայ) *ած.* վաթսուն տարեկան ։

վաթսունեակ (վաթսունեակ) *ած.* վաթսուն տարեկան ։

վաթսունհինգ (վաթսունհինգ) *թ.* վաթսուն և հինգ. վաթսունհինգ տարեկան ։

վաթսունչորս (վաթսունչորս) *թ.* վաթսուն և չորս. վաթսունչորս տարեկան ։

վաթսունվեց (վաթսունվեց) *թ.* վաթսուն և վեց. վաթսունվեց տարեկան ։

վաթսունհինգերորդ (վաթսունհինգերորդ) *թ.* վաթսուն և հինգերորդ. վաթսունհինգերորդ տարեկան ։

վաթսունչորսերորդ (վաթսունչորսերորդ) *թ.* վաթսուն և չորսերորդ. վաթսունչորսերորդ տարեկան ։

վաթսունվեցերորդ (վաթսունվեցերորդ) *թ.* վաթսուն և վեցերորդ. վաթսունվեցերորդ տարեկան ։

վայ (վայ) *ած.* ցաւ, տրտմութիւն, զայրոյթ, զարմանք եւ այլ զգացմունք յայտնող բառ. վայ ինձ, վայ քեզ, վայ նրան, վայ մեզ, վայ ձեզ, վայ նրանց. վայ ինձ, որ մեղաւոր եմ. վայ քեզ, որ ստրկացար. վայ նրան, որ ծնաւ. վայ մեզ, որ մեռանիմ. վայ ձեզ, որ ծիծաղում էք. վայ նրանց, որ ուրախանում են. վայ ինձ, ես ի՞նչ անեմ. վայ քեզ, ինչ ասես. վայ նրան, ինչ որ ասի. վայ մեզ, ինչ որ լսենք. վայ ձեզ, ինչ որ տեսնէք. վայ նրանց, ինչ որ գրեն. վայ ինձ, ես ի՞նչ գրեմ. վայ քեզ, ինչ որ կարդաս. վայ նրան, ինչ որ կարդայ. վայ մեզ, ինչ որ կարդանք. վայ ձեզ, ինչ որ կարդաք. վայ նրանց, ինչ որ կարդան ։

վայել (վայել) *ած.* վայելուչ. վայել է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայել է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայել է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայել է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայել է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայել է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայելուչ (վայելուչ) *ած.* վայել. վայելուչ է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայելուչ է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայելուչ է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայելուչ է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայելուչ է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայելուչ է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայելչագոյն (վայելչագոյն) *ած.* վայելչագոյն. վայելչագոյն է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայելչագոյն է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայելչագոյն է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայելչագոյն է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայելչագոյն է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայելչագոյն է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայելչագոյնս (վայելչագոյնս) *ած.* վայելչագոյն. վայելչագոյնս է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայելչագոյնս է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայելչագոյնս է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայելչագոյնս է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայելչագոյնս է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայելչագոյնս է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայելչապէս (վայելչապէս) *ած.* վայելչագոյն. վայելչապէս է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայելչապէս է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայելչապէս է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայելչապէս է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայելչապէս է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայելչապէս է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայելչութիւն (վայելչութիւն) *ած.* վայելչագոյն. վայելչութիւն է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայելչութիւն է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայելչութիւն է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայելչութիւն է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայելչութիւն է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայելչութիւն է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրենի (վայրենի) *ած.* վայրենի. վայրենի է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրենի է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրենի է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրենի է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրենի է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրենի է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրենութիւն (վայրենութիւն) *ած.* վայրենի. վայրենութիւն է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրենութիւն է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրենութիւն է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրենութիւն է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրենութիւն է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրենութիւն է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկեան (վայրկեան) *ած.* վայրկեան. վայրկեան է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկեան է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկեան է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկեան է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկեան է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկեան է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկենական (վայրկենական) *ած.* վայրկեան. վայրկենական է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկենական է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկենական է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկենական է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկենական է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկենական է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկենապէս (վայրկենապէս) *ած.* վայրկեան. վայրկենապէս է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկենապէս է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկենապէս է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկենապէս է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկենապէս է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկենապէս է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկենութիւն (վայրկենութիւն) *ած.* վայրկեան. վայրկենութիւն է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկենութիւն է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկենութիւն է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկենութիւն է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկենութիւն է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկենութիւն է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկենաւոր (վայրկենաւոր) *ած.* վայրկեան. վայրկենաւոր է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկենաւոր է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկենաւոր է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկենաւոր է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկենաւոր է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկենաւոր է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկենաւորապէս (վայրկենաւորապէս) *ած.* վայրկեան. վայրկենաւորապէս է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկենաւորապէս է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկենաւորապէս է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկենաւորապէս է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկենաւորապէս է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկենաւորապէս է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկենաւորութիւն (վայրկենաւորութիւն) *ած.* վայրկեան. վայրկենաւորութիւն է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկենաւորութիւն է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկենաւորութիւն է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկենաւորութիւն է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկենաւորութիւն է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկենաւորութիւն է նրանց, որ նրանք այդպէս վարուին ։

վայրկենաւորական (վայրկենաւորական) *ած.* վայրկեան. վայրկենաւորական է ինձ, որ ես այդպէս վարուիմ. վայրկենաւորական է քեզ, որ դու այդպէս վարուիս. վայրկենաւորական է նրան, որ նա այդպէս վարուի. վայրկենաւորական է մեզ, որ մենք այդպէս վարուինք. վայրկենաւորական է ձեզ, որ դուք այդպէս վարուիք. վայրկենաւորական

واشاق (վաշաղ՝ թ. ապաւ. վարշաղ) 1. լաւան 2. լաւան մուշտակ

واصف (վասրճ, ա. վասֆ էն) նկատ. — անդրադ. — ծանօթ բանաստեղծի մը անուն։

واصل (վասլ, ա. վասլ էն. իգ. վասլէ) 1. հասնող. 2. սիրողին միացող (վասլ էն) 3. աստուածային գիտութեան արժանացող. ու — հասնիլ, ժամանել (չմշ. վասլտալ)։

واضح (վազիհ. ա. վուզուհ էն. իգ. վազիհէ) որոշ, մեկին, յայտնի. واضحاً որոշ կերպով. որոշակի։

واضع (վազի՛, ա. վազիհ էն. յգ. واضعين) դնող. հմմտ. — աստրագրող. واضعين: հեղինակ հմմտ. واضعان (վազիհէյնի իմզա) աստրագրողք. հմմտ. واضعين (նազիհէյնի իմզա) երկու աստրագրողներ. գոնո — սրբենագիր։

واعظ (վա՛իզ. ա. վազ էն. յգ. واعظين) քարոզիչ լն — քարոզչութիւն։

واغون (վակօն, անգղ.) երկաթուղիի կառք. վական։

واقيز (վաքիզ واقيس վաքիս. յ.) մկրտութիւն. ١ — մկրտել (չմշ. صاغدس)։ تعميد. ١ — կնքահայր (չմշ. پدر)։

واقد (վաքիտ, ա. վաք էն) 1. արուր պատգամաւոր (հին աւեն). 2. (մրգկ.) ծառքաղնգեր։

وافر (վաֆիր, ա. վաֆր էն. իգ. وافره) բազում, շատ (չմշ. وفير, چوق)։ وافر اموال շատ հարստութիւն։ وافره տարիներ وافره տարիներ շատ տարիներ։ وافر بحر տղայական չափ մը։

وافی (վաֆի, ա. վաֆ էն. իգ. وافيه) բաւական, բաւ (չմշ. كافى) նզմր كافى و وافى այսչափը կը բաւէ։

واقع (վագը՛. ա. վագ էն. իգ. واقعه) 1. տեղի ունեցած, պատահած, եղած. واقع اولان սրտք պատահած գո-

ձեռքի. — ايجه قوجه: ար. ամուսնանալ. — آشغى չհանել, զերծել. — فرقه կատ. հել, խափանցել. զոյց ունենալ 1. վրան իյնալ, տիպել, խոխանձել. 2. վրայ հասնիլ. զոյց ունենալ վրան ծեծ ընել. واره واره երթալով գամաց կամաց. տակ աջոյց ունենալ 1. չհասնելուն պէս 2. միևչ

واروش (վարուշ, չհանգարեցնել արբարման։

وارون (վարուն, անոյց ունենալ վարունել, պ. ձախող. չհակառակ. وارون بخت գժբախտ. ی — գժբախտութիւն,

واری (վարի, պ. նմման. պէս. خاچ واری խաչման ձև ունենալ եւրոպական. նման։ صره واری ١ կարգաւ 2 անընդհատ

واريته (վարիէթ, թ. սխ. գործ. չարաճուճք. ل — հարուստ։

واريل (վարիլ, ֆ.) 1. տակառակ. 2. տակառակ մը լեցուն։

واريوس (վարեօս, յ.) երեսուն քառասուն օրանոց խաչոր երկաթ մեռած ոզա. վալիօզ).

واز (վազ, պ.) հտ. հտեր. ։ կնկ — کچك — հտ կենալ, հրաժարիլ

واژگون (վաժկիուն՝ վաժկիուն՝ վաժկիուն՝ պ.) գժբախտ, ձախող։

واسط (վասրպ, ա. հտ էն) միջին. (չմշ. متوسط աւելի գործ.)։

واسطه (վասրպա. ա. յգ. նիստ) 1. միջնորդ. 2. միջոց. ոչխե واسطهٔ մեջ թղթակցութեան միջոց. նպատ واسطهٔ միջոց. հասկանալի. واسطه ով առանց միջնորդի, ուղղակի, առանց երրորդի միջամտութեան։

واسع (վասի՛, ա. տհտ էն. իգ. واسعه) ընդարձակ. լայնատարած (չմշ. كنيش) եզան. واسع صحرای ընդարձակ դաշտ

զօրքերնը. 2. գոնուած. (բարձրական իմաստով սխ. գործ. ընկ ի տեղ) գնացած

واقع (վագր'ա, ա. յգ. վագիյ) 1. գէպք, պատահար 2. երազ (հմշ. դուշ, ռյա, 'երազ') :

واقف (վագրզ, ա. վագֆ էն) 1. տեղ եակ, գիտակ. واقف خفایای امور գիտակ գաղտնեաց. واقف اولدم տեղէ կացայ. آدمدر واقف بر հմտատ մարդ մ'է 2. հմտատ. 3. կատարեալ (վագֆ էն).

واقی (վագր, ա. վագիյ է) 1. պահպանող 2. (բժշ.) նախապահպան (գեղ).

والا (վալա. պ.) բարձր. والا مجلس բարձր ժողով. والا بر بالا բարձրաց. գոհար والا قد բարձրահասակ. شان ـ բարձրապատիւ. قدر ـ մեծարժէք :

والحاصل (վէհիլհասլ, ա.) եթէ ոչ ևվալհիլ (վէհիլհաճէլա) պլյապէս անկարելի է։

والد (վալիտ, ա. վալադ էն) 1. ծնող. 2. հայր (հմշ. պայ, պապ, 'հայր'. والد ماجد հօրեղբայրն հայրը կայսեր մեծանուն հայրը. والد زهر ծաղկանման. والده (վալիտէ, ա. յգ. վալադաթ) մայր (հմշ. անա, ադեր, 'մայր'. والدهٔ علیهٔ الشان նորին վեհափառ մեր թագուհին والدین (վալիտէյն) ծնողք. (հմշ. պայ անա 'հայր մայր') :

والسلام (վէասէլամ, ա.) 1. ողջոյն ձեզ. 2. լմնցուած. ուրիշ գէ բելիք՝ խօսելիք չմնաց :

والله (վալլահի, ա.) Աստուած վկայ, կ'երդնում յանուն Աստուծոյ. (սխ. է վալլահա) :

والی (վալի, ա. վելայէ էն. յգ. վելայ) կուսակալ. لك ـ կուսակալութիւն.

وام (վամ, պ.) պարտք (հմշ. բորճ, յուրճ. دین، յոնճ) պահանջատեր وامخواه (վամխահ) պահանջատէր (մդիյոն) ـ پرداز (հմշ. դաշ) ـ ی պարտական (հմշ. յոնճլու).

وامپیر (վամփիր. ֆ.) յարալէզ, վանբիր :

وامق (վամրգ, ա.) 1. սիրահար (հմշ. գալաճ' 'ալաղեայ' عاشق 2 յայտնի անուն։

واو (վավ. ա.) ը գրին անունը. واو عاطفه շաղկապ վավ. واو قسم երդում ցուցանող վավ. واوی վավվի. اجوف واوی երկրորդ գիրը վավ եղող արաբ. արմատ. ناقص واوی երրորդ գիրը վավ եղող արաբ. արմատ :

واویلا (վավէյլա. ա.) 1. ա՛խ, ա՛հ, ա՛հ, եղո՛ւկ. 2. վայնասուն ـ قوپارمق ـ վայնասուն փրցնել :

واه (վահ, պ.) հառաչ, հեծութիւն, ցաւ. واه واه եղո՛ւկ, վա՛հ. آه واه ایله ահով և ցաւով :

واهب (վահիպ, ա. ևա էն) նուիրող, պարգեւատու. պարգեւիչ. جناب واهب الآمال / ՔՀերու պարգեւիչն Աստ.

واهم (վահիմ, ա. վհա էն) 1. երեւակայող. 2. կասկածոտ. ձգ واهمه երեւակայելու կարողութիւն. واهمه (վահիմէ) 1. երեւակայութիւն. 2. կասկած (հմշ. վհա, (աղհամ).

واهن (վահիճ, ա. ոհն էն pdc.) տը. կար, վախտ (հմշ. ձրիկ, ձրիկ (ձոյոն)

واهی (վահի, ա. ոհի էն. իգ. واهیه) պարապ, ունայն, անառի խոսք - անառի պարապ խօսքեր. واهیات պարապ բաներ. واهیات ایله اشتغال պարապ բաներով զբաղիլ :

Digitized by Google

وای (վայ, թ.) 1. վա՜յ. 2. ա՜յ. 3. ո՜հ. حاله - باشمه - վա՜յ ինձ.

وایه (վայէ, պ.) մաս, բաժին (հմմ. نصیب، بهره). سایهٔ معارفوایه կրթասիրական հովանի. (հին բացատրութ.) وایه‌دار (վայէտար) وایه‌مند (վայէմէնտ) մասնակից, բաժնեկից. وایه‌دار فخر ومسار او պարծենալ և ուրախանալ. بی وایه անմաս, զրկեալ. (հմմ. بی بهره). յգ. بی وایکان (պիվայէկեան).

وبا (վէպա, ա.) համաճարակ հիւանդութիւն. (հմմ. علت مستولیه). 1. ժանտախտ (հմմ. طاعون). - ئی، - ئیه համաճարակի. علائم وبائیه (ալամիմի վէպաիյէ) համաճարակի նշաններ.

وبال (վէպալ. ա. ագա. վէպալ) 1. գէշ հետեւանք. 2. մեղք. وباله گیرمك մեղք մտնել. وبالی بوینه մեղքը վիզը. وباللی ծանրակշիռ հետեւանք ունեցող (գործ).

وبر (վէպր, ա.) ատեւ, մազ. - ی، وبری (վէպրի) թաւարծի.

وبش (վէպէշ, ա. յգ. اوباش) գռեհիկ.

وتد (վէթէտ, ա. յգ. اوتاد) 1. ցից 2. (մաւրգիզ) (գանկի) սեպոսկր 3. տաղաչափութեան մէջ երեք գրէ բաղկացած վանկ. وتد مجموع առաջին երկու գիրը ձայնաւորով և երրորդը անձայնաւոր վանկ. وتد مفروق մէջտեղի գիրը անձայնաւոր եռագիր վանկ. - ی، - یه (վէթէտի) սեպոսկրային.

وتر (վէթէր, ա.) 1. լար (նուագարանի եւլն.) (հմմ. كريش) 2. (երկր.) լար. وتر قائمه، زاویهٔ قائمه հակուղիղ. - ی، - یه 1. լարային 2. ձգանաւոր.

وتیره (վէթիրէ, ա. յգ. وتائر) 1. ճամբայ, ուղի, արահետ. 2. ոճ. եղանակ. 3. քիթի միջնամաշկ. وتیرهٔ نجات փրկութեան ճամբայ.

وثائق (վէսաիգ. ա. եզ. ա. وثیقه). وثائق مفقوددر փաստաթուղթեր կը պակսին՝ գոյութիւն չունին.

وثاق (վիսագ, վէսագ. ա.) 1. կապ. 2. դաշինք (հմմ. عهد، میثاق). عقد وثاق դաշինք կնքել.

وثقی (վիւսգա, ա. իգ. اوثق ի) շատ ամուր, շատ տոկուն. عروة الوثقی، عروهٔ وثقی 1. ամենահաստատ բռնատեղի. 2. իսլամութեան կրօնք.

وثن (վէսէն, ա. յգ. اوثان) կուռք (հմմ. بت، صنم).

وثوب (վիւսուպ, ա.) ցատքել. (հմմ. صیچرامق).

وثوق (վիւսուգ, ա.) վստահութիւն. وثوقله կատարեալ վստահթբ.

وثیقه (վէսիգա, ա. յգ. وثائق) 1. փաստաթուղթ. մուրհակ. 2. հաստատագիր. وثیقهٔ عاجزی دارنده հաստատագիրս կրող՝ բերող.

وجائب (վէճաիպ, ա. եզ. ա. وجیبه) انسانیه - մարդկային պարտքը.

وجازت (վէճազէթ. ա.) համառօտութիւն (հմմ. اختصار).

وجاه (վիճահ, ա.) դէմ առ դէմ ըլլալ. երես առ երես գալ. وجاهاً (վիճահէն. օրէնք.) դէմ առ դէմ, ի ներկայութեան երկու կողմանց. وجاهی (վիճահի, ա. իգ. وجاهیه օրէնք.) դէմ առ դէմ, երկու կողմերու ներկայութեան. محاكمهٔ وجاهیه երկու կողմին ներկայութեան դատավարութիւն.

وجاهت (վէճահէթ, ա.) 1. դէմքի գեղեցկութիւն. 2. փառք, մեծութիւն (հմմ. شرف، عظمت).

Digitized by Google

وجد (վէճ, ա.) յափշտակութիւն զմայլանք, աքանչացում. وجد و حال ջոգեզմայլանք. كلك وجده զմայլել աքանչանալ. آور - աքանչացնող. յափշտակիչ. نفسۂ وجدآور յափշտակիչ գեղեցկանք։

وجدان (վիճաց, ա.) խիղճ, խիղճ մըտանք. صاحب وجدان, - لى խղճամիտ, խղճահար. سز - անխիղճ. بلمز - անխղճութիւն. وجدانى խղճմտաւոր. وجدسز խիղճով խղճմտօրէն։

وجع (վէճա', ա. յգ. وجاع) ցաւ. (ՀմՀ. آغرى) شديد - սաստիկ ցաւ. بطن - փորի ցաւ. وجع مفاصل յօդացաւ։

وجل (վէճէլ, ա.) 1. վախնալ. (ՀմՀ. قورقمق) 2. (վէճլ) վախկոտ երկչոտ (ՀմՀ. قورقاق 'جبين)։

وجنه (վէճնէ, ա. մրդ.) այտի ցըցուած մասը, քունդ (ՀմՀ. الجلى) وجنى (վէճնի) լծոակրային։

وجوب (վիւճուպ, ա.) անհրաժեշտութիւն, հարկ անհրաժեշտ ըլլ. وجوبه درحال անհրաժեշտ է. وجوبى (վիւճուպի, ա. իգ. وجوبيه) 1. հարկեցուցիչ. 2. պարտաւորիչ։ وجوبيه صيغهسى 'صيغه وجوبى (ՔԲր.) պարտաւորիչ եղանակ։

وجود (վիւճուտ, ա.) 1. գոյութիւն (ՀմՀ. قارلق) وار وجود գոյութիւն ունենալ. عدم - մերժելով չգոյութիւն. 2. մարմին. كمنكين - մէջտեղ չունենալ. ساقطالـ - թոյլ. بولو - մարմին առնել. كلك - գոյանալ յառաջ գալ. (ՀմՀ. اوكسز) لى - մարմնեղ. سز - մարմնոյ. كمرى - 1. մարմին տալ. 2. կարեւորութիւն տալ. وجود صاغلغى ողջապահութիւն (ՀմՀ. وجود صحت)։

وجوه (վիւճուհ, ա. եզ. وجه) 1. երեսներ. 2. երեւելիներ. وجوه بلده քաղաքին երեւելիները. 3. կերպեր, եղանակներ. 4. գլխաւոր կէտեր, էական մասեր. 5. պատճառներ. ذ - بالوجوه (պիվիւճուհ) ամէն կողմէ, ամէն տեսակէտով. وجوه ذوكسنيڭ բացատրութիւնները. وجه و - ىلە մէկ կերպով տեսակէտով. وجوه ذوستهٔ (զուսթիքթիվիւճուհ, երկչ.) վեցանկիւնի։

وجه (վէճհ, ա. յգ. وجوه) 1. երես (ՀմՀ. يوز، چهره) 2. մակերես (ՀմՀ. سطح) وجه الارض երկրին մակերեսը (ՀմՀ. ارض سطحى) 3. ճակատ (չէնքի) (ՀմՀ. جبهه) 4. եղանակ, կերպ. بو وجهله այս կերպով. اى وجه نه ٭ինչ կերպով. من وجه (մինվէճհին) մէկ տեսակէտով. 5. պատճառ. وجه تحرير حروفى اولدركه պատճառը գրելս այս է որ (հին բառարան) وجه (պէրվէճհ) ըստ, համաձայն. بروجه مشروح բացատրուածին համաձայն. بر وجه ذيل ներքոյ ըստ վերը գրելոյն. يه - ، ى - երեսային, երեսի. 6. տեսակէտ. بروجه (պէրվէճհի) կանխիկ վաճառք. بر وجه ذيل վերը գրելոյն (պէհիճհի)։

وجهه (վէճհէ, ա.) 1. կողմ (ՀմՀ. جانب، جهت) 2. երես (ՀմՀ. يوز)։

وجيبه (վէճիպէ, ա. յգ. وجائب) անհրաժեշտ պարտք, պարտիք (ՀմՀ. واجبه)։

وجيز (վէճիյզ, ա. ածական) համառօտ լուռնական ոճը համառօտութիւն, համառօտ գրուած։

وجيه (վէճիհ, ա. وجه էն) գեղեցիկ, սիրուն. 2. յարմարաշէն, արժանի, վայելուչ. وجيه توجيه արժանի ընտրութիւն (պաշտօնի)։

وچر (վէչէր, պ. հայ.) վճիռ (անգործածելի) (ՀմՀ. حكم)։

Digitized by Google

وحام (վէհամ, ա.) *մոլախոտ (յդի կենդրոն)*։

وحدانی (վահեանի, ա. 1. *միակ.* 2. *աստուածայինն.* وحدانیت (վահեանիյէթ) 1. *միութիւն (Հմմ. ըլկ.* وحدت). 2. *աստուածայինն.* وحدانیه الهیه *Աստուածոյ միութիւնը.* وحدانیته اینانمق *Աստուածոյ մի եւեան չհաւատալ.* 2. *միութիւն Աստուածոյ*։

وحدت (վահէթ, ա.) 1. *միութիւն (Հմմ.* ըլկ.). 2. *մենութիւն, մենակեացութիւն.* (Հմմ. عزلت, یالکزلق). - عناصر *տարրերու միութիւն.* وحدت کزین (վահէթկիւզիյին) *մենակեաց յոյզ - մենաւոր.* بسیط - (բիգ.) *զուգադիր*։

وحش (վահշ, ա. յգ. وحوش) *վայրի. վայրենի (կենդանի)*։

وحشت (վահշէթ, ա.) 1. *վայրենութիւն (Հմմ.* وحشیلك) 2. *կատաղութիւն.* 3. *սոսկում, ահ, սարսափ.* انکیز - *ահ ազդող, սոսկալի.* آمیز - *ահարկու սոսկալի*։

وحشی (վահշի, ա. وحشت էն. իգ. وحشیه) 1. *վայրենի. կենդանիներ.* وحشیان اقوام *վայրենի ցեղեր.* 2. *գազանական, գազանային.* کل - وحشیت (վահշիյէթ) *վայրենութիւն. وحشیجه քիչ վայրենի, կէս վայրենի*։

وحشیانه (վահշիյանէ, պ.) 1. *վայրենական.* 2. *գազանական.* 3. *վայրենաբար (Հմմ.* وحشیجه, وحشی)։

وحل (վէհալ, ա. յգ. وحول. *տիղմ. ցեխ.* وحل پرو (փիւրվէհալ) *ցեխուտ, տղմուտ.* وحل پرو *տես*։

وحوش (վուհուշ, ա. եզ. ա. وحش) *վայրի կենդանիներ և թռչուններ*։

وحی (վահի՛, ա.) *աստուածայինն յայտնութիւն* وحی الهی (էհիմիլ վահի՛) *Հաւքրիել հրեշտակապետ*։

وحید (վահիտ, ա. իգ. وحیده) *միակ* وحید الورق *միատերեք բաժակ* وحید الفقه (վահիտիլֆիգհ) *միակ գրիչ* وحید الورق التوجیحی *միաբլեակ* وحید وحیدیه (վահիտիյէ) *միաթերթ.* وحید الثقه (վահիտիսսուգդէ) *միամակ.* وحید الجناح (վահիտիլճէնահ) *միաթեւ.* وحید الزوج (վահիտիլզէվճ) *միակին, միակնեք*։

وخامت (վէխամէթ, ա.) 1. *ծանրութիւն (Հմմ.* آغرلق) وخامت عاقبت *վախճանի ծանրութիւն, ծանր վախճան.* 2. *վտանգ (Հմմ.* تهلکه, مخاطره)։

وخیم (վախիմ, ա. وخامت էն. իգ. وخیمه) (Հմմ.تلی وخامت) 1. *ծանր, ծանրակշիռ.* 2 *վտանգաւոր.* وخیم خسته لق *վտանգաւոր հիւանդութիւն մը*։

وخز (վախզ գէլ.) *խոցոտուկ, խոյթուած*։

ود (վէտ, վիտ, վիւտ, ودد վէտատ, վիտատ, վիւտատ, ա.) 1. *բարեկամութիւն, մտերմութիւն.* 2. *սէր.* ودد روابط حب و *սիրոյ կապեր*։

وداج (վիտաճ, ա. մդկզ.) *փողերակ*։

وداع (վէտա՛, ա.) *հրաժեշտ.* 1. *հրաժեշտ տալ.* وداع الوداع *ՀՀտատ բարով, ողջերթ.* وداع نطق الوداع *հրաժեշտի ճառ.* لاشمق - *մէկզմէկու հրաժեշտ տալ.* نامه - *հրաժեշտի գիր*։

ودود (վէտուտ, ա. ود էն) 1. *սիրեցնաիրելի.* 2. *սիրնագթած.* جناب رب ودود *սիրնագթածն Աստուած*։

ودید (վէտիտ, ա. յգ. ودا *որ սէրէլի գործածական է բարեկամ*)։

ودیع (վէտի՛, ա.) *աւանդապահ.* (Հմմ. امین)։

ودیعه (վէտի՛աթուլլահի) *աւանդ* ودیعة الله

Digitized by Google

տուածային աւանդ. հպատակ ժողովուրդ. ՚ռեայ (վէտի՚ապէէ) իւր աւանդ.

ور (վէր, պ.) ածականացուցիչ մաս նիկ յարո նոյն անուանի յոյն ճարպիկ.

وراء (վէրաա, ա.) ետեւ, ետք (հմմ. պս. ورای ورای լեռան ետին (Ագրե ազազ վարագոյրին ետին. وراء ما ա. وراء ما

وراثت (վէրասէթ, վիրասէթ, ա.) ժառանգականութիւն. ժառանգութիւն. حق وراثت ժառանգական մուրհակ տալ ورّاثی ժառանգութիւն. հատատուած է (սր. է պէտի ورّاثی).

ورّاق վիրագ, ա. բուս.) տերեւ բոյոյք.

وڕ (վէրէսէ. ա.) յգ. տարի ի. ա. وارث

ورد (վէրս, ա յգ. յարդ) 1. վարդ յարդ ոյն վարդի ջուր (հմմ. كل ورد) 2. (վիրս.) ողջոյն. յոյն ورد (վիրսի զէպաց) չհանապազօրեայ ողջոյն ورد ունելը բերնին ծամոց ընել. ورد (վէրսի) վար գոգդի պէս ورد ի ՚ֆսեայ վարդագդիներ.

ورزش (վէրզիշ, պ.) ջանք, փոյթ. ورزش و سعی ջանք գործ ورزش ջանասէր. کار - 1. ջանասիրական. 2. ջանասիրաբար (հմմ. غیر تورزش).

وطه (վէրդա, ա.) 1. խորխորատ գահավէժ. գոհատանգ (հմմ. اوچ ودوم) ورطهٔ هولناك ահաւոր գոհատանգ. ورطهٔ مذلت վէմ մը. كلاه ورطهٔ مباهات խորխորատ բաս. 2. տգմութ տեղ. ցեխուտ տեղ 3. վտանգ (հմմ. هلکه ՚هلکه).

وزع (վէրա՚, ա.) ողջախոհութիւն. وزع اهل ողջախոհ.

ورق (վարագ, ա. յգ. اوراق) 1. տերեւ (հմմ. برگ, پاراق). 2. թուղթ թերթ. 3. տակիր, արծաթի թերթ (աղաս. وراق. վարախ. ورقه ورقچه (վարագիա rt) 1. թղթի կտոր. 2. նամակ ورقهٔ نامه. ورق տերեւային. ورق الشکل տերեւակերպ. لامق - տակերծ արծաթազօծ թուղթ անցընել.

ورقا (վէրգա, ա.) աղաւնի (հմմ. كوكرجين) ورقای نامه թղթատար աղաւնի.

ورقه (վարագա, ա.) 1. թուղթ. 2. նամակ (հմմ. مکتوب، نامه، تذکره) 3. (քաղ) նամակ ورقه عینا՚ صحیحه - դրոշմուար պաշտօնական թուղթ.

ورك (վէրք, վիրք, ա.) զաւակը (հմմ. قاچه کیکی - ی، - یه) զաւակութիւն.

ورلامق (վրլամագ, տամագ, թ.) տալտալ, տաղտկացնել, տաղտուկ պատճառել.

ورلدانمق (վրլդանմագ, թ.) ինքնիրեն տալտալ. ورلدی (վրլդի) տալտուկ.

ورم (վէրէմ, ա. յգ. յարդ) 1. ուռուցք, այտուած, ուռեցք. 2. թաքախտ (հմմ. مرض الریح، تورم) 3. թաքախտաւոր (հմմ. مسلول، متورم).

ورنیج (վէրնիճ, թ.) ջնարակ, ջնարակել.

ورود (վիրուս, ա.) ժամանում. հասնում - հասանիլ (հմմ. واصل اولمق)

وری (վէրա, ա.) 1. արարած. 2. տիեզերք. خیر الوری (խայրիլվէրա) Մուհամմէտ մարգարէ.

وريد (վէրիս, ա. յգ. յարդ) 1. երակ. ی - ، - երակաւոր, երակոտ, երակային 2. (վիւրէյս) երակիկ.

وزيق (վիւրէյգ, ագր և (վիւրէյգա, ա. յգ. ورقات բուս.) թերթիկ وريقهٔ توتيه (վիւրէյգայի թիւթէիէ) փերթ. وريقهٔ كاسه բաժակի տերեւիկ.

وز (վրզ, թ.) բզզում. كلك، كچك - կարեւորութ. չտալ.

Digitized by Google

وزارت (վէզարէթ, ա.) վեզիրութ. ․ Նախարարութիւն. رتبهٔ وزارت Նախարարութեան աստիճան ․

وزان (վէզան. պ.) 1. փչող. او ․ փչել. (Տմ̃. هبوب ا، اسمك) 2. (վէզզան. ա. وزن էն) վէշէա կշռարար ․

وزانت (վէզանէթ, ա.) կարովամք. ․ ատութիւն (Տմ̃. شهامت، فطانت)

وزر (վիզր. ա. յգ. اوزار) 1. բեռ (Տմ̃. بار، يوك) 2. ծանրութիւն (Տմ̃. ثقلت، آغرلق) 3. մեղք (Տմ̃. اثم، كناه) 4. (վըզըր, թ.) Տարկաւ, շուտով ․

وزرا (վիւզէրա, ա. եզ. وزير) وزراى فخام մեծ Նախարարներ ․

وزلتى (վըզըլթը, ويزلدى վըզըլտը. թ.) 1. բզզում. 2. պարապ խօսք.

ويزلدامق، وزلدامق (վըզըլտամագ, ويزلامق، وزلامق վըզլամագ, թ.) 1. բզզալ. 2. դղկալ.

وزن (վէզն. ա. յգ. اوزان) 1. կշիռ. 2. կշիռ. 3. ոտանաւոր չափ. 4. (fեr.) արապ. բառերու ձեւ وزنى وزننه مطابق، قالبى قالبنه موافق ձեւ ձեւին՝ կաղապարը կաղապարին յար և նման. وزن جزء فردى Հիւլէական կշիռ. وزن جزئى մասնկական կշիռ ․ 1. կշռել

وزنه (վէզնէ, ա.) 1. կշիռ, կշռորդ (Տմ̃. ميزان، ترازو) 2. զանգ, անոթ, արկղ. 3. փառօղաչիչ. جى — կշռագործ. وزنه‌دار (վէզնէտար) զան. ծապաՏ. لق — զանձապահութիւն ․

وزوب (վիւզուպ, ա.) ջուրի պէս վազել Տոսիլ. (Տմ̃. سيلان)

وزير (վէզիր, ա. وزارت էն. յգ. وزرا) Նախարար. وزير معالى‌سمير բարձր Տոյակապ Նախարար وزير اعظم — մեծ եպար. քոս. انه — ، يه — ، ى — Նախարարական. لك — Նախարարութիւն ․

وسائط (վէսաիթ. ա. եզ. واسطه) تحصيليه — ուսման միջոցներ. وسائط مفقوددر միջոցներ կը պակսին ․

وسائل (վէսաիլ. ա. եզ. وسيله) وسائل مختلفه ايله զանազան ա-ռիթներով. ուրիշ առիթներ ․

وساده (վիսատէ, ա.) բարձ. զլխի բարձ. (Տմ̃. بالين، ياصديق) وساده نشين استراحت او Տանգիստ Նստիլ ․

وساطت (վէսաթաթ, ա.) միջնորդու-թիւն. (Տմ̃. واسطه) وساطت عليا كرله մեր բարձր միջնորդութեամբ.

وسخ (վէսախ. ա. յգ. اوساخ) 1. աղտ. 2. ժանգ ․

وسط (վասաթ. ա. յգ. اوساط) 1. մէջտեղ. 2. միջին. 3. մէջք. (Տմ̃. ميان، بل) وسط متناسب միջին Համեմատական. وسطى (վասաթի, ա. իգ. وسطيه) 1. միջին. 2. միջին թիւ. آسياى وسطى միջին Ասիա ․ Թուրքստան. 3. صلوة وسطى (վիւսթա, իգ. اوسط ի) միջին. (սալաթի —) երեկոյեան աղօթք խսլամաց

وسع (վիւս', ա.) 1. ընդարձակու-թիւն. 2. լայնութիւն. Տարըս-տութիւն. (Տմ̃. ثروت، غنا، بوللق) 3. կարողութիւն . على قدر الوسع والاقتدار (այս զանեի վիւս', վէլիգթիտար) ըստ չափու կարողութեան ․

وسعت (վիւս'աթ, ա.) 1. ընդարձա-կութիւն (Տմ̃. وسع، كنيشلك) 2. դիւրակեցութիւն. وسعتى وار դիւ-րակեցիկ է. (Տմ̃. سعهٔ حالده) 3. առիթ (Տմ̃. فرصت) لى — 1. ընդարձակ, լայնատա-րած 2. زمان — յարմար պատեՏ առիթ.

وسم (վէսմ, وسمه վէսմէ, ա) դրոշմ, նշան. وسمه‌دار դրոշմաւոր ․

وسواس (վէսվաս , ա. وسوسه էն) սատանայ (Տմ̃. ابليس، شيطان)

վասիլիսկ (վասիլիսկ, ս.) ծեփուկ (հմմ. յունական βασιλίσκος)։

վասկ (վասկ, ս. յգ. վասկեր) 1. նկարագրություն. 2. գովեստ (հմմ. լատ. laus) 3. յատկություն, հանգամանք ։ վասկ ալ չունի ընտիր յատկություններ չի ունենալ. 4. ածական. ։ նկարագրել. վասկ տալ. բարդ ածական. վասկի (վասկի ս. յգ. վասկիե) 1. որակական. 2. դասական. ◦ – ածական. դասական թուական ածականներ. վասկի տալ. ածական գոյական. (հմմ. կոմպոզիտում)։

վասն (վասն, ս.) 1. վճարում (հմմ. վասն) 2. վերջացում (հմմ. վասն) 3. անձնականիշ (ի) ին վրայ դրուած նշանը. վասն ոչ մի անձնականին չհեմքել. ։ – վճարել, մտերցնել։

վասնզ (վուսլէք, ս. սիրականին վերջացում, միացում (հմմ. վասն) ։ (վուսլէք՝ հմմ. հկ. գրաֆ՝ գրաֆ)։

վասուլ (վուսուլ, ս.) ժամանում. հասնում. գալ – հասնել. ժամանել։

վասի (վասի, ս. վասի էն) 1. կատարյալ 2. խնամակալ (վասիէթ). վասի կալ. վասի խնամակալի փոխանորդ։

վասիէթ (վասիէթ, ս. յգ. վասիլ) կարգադրություն. ։ – կատարել. վասիէթնամէ կտակագիր ։

վազ' ս. յգ. վազեր) 1. դիրք 2. ընթացք. ։ – 1. գնել. 2. հաստատել. 3. յատկացնել. ասիս – հիմնարկել. ըմ – արգելնութիւն, տղաբերք. գալ – օրէնդրութիւն. վազիլէթ (վազիլէթ) ձեռք գցել. վազիլէ) 4. (վուզիա՝) տրաբացաւ. վազիլ (մավուզիալէն) յատկացուած նպաստակ. ։ վազիլ ընալ յատկացուած նպաստակին վայելել՝ ծախսել։

վասոս (վէսվէսէ, ս. յգ. վասոսներ) 1. կասկած, մտատանջութիւն, հոգ. ։ – կասկածիլ, հոգ ընել. 2. ն – ջի – կասկածոտ. վրանոտ ։

վասպ (վէսպ', ս. տաք էն. իգ. վասպա) ընդարձակ (հմմ. վասպ)։

վասիլ (վէսիլէ, ս. յգ. վասիլներ) 1. վիրաց, պատճառ. 2. պատրաստակ. 3. առիթ վասիլ եղաւ պատճառ առիթ. ալ յոյ – առիթ փնտռել ։

վասիմ (վէսիմ, ս. թաց էն) գրոշ մետաղ, գրաշմուածք։

վաշ (վէշ. պ. նմանապէս. ասոր (վէնվէշ) լուանալ ։

վաշահ (վիշահ, ս.) տ. մեղր ։

վաշխ (վէշխ, պ.) տ. վաշխ (աղաւ. վարձակ)։

վաշխ (վէշխ, ս. յգ. վաշխ, վաշխեր) մարդ մեռնի վրայ կատարած, կատարուած վէշք. (հմմ. նոյն նշանակ)։

վաշնապ (վիշնապ, պ.) բարի օշարակ (հմմ. ասիական շրբ. շրբ. վաշնա շրբ)։

վաշնէ (վիշնէ, պ.) բարի. ջերմ – բարեկեցիկ. կեցուածք – մարդի կարգավիճակ։

վաշխ (վաշխ, ս. վաշխ էն) 1. գրաւատուղ. 2. լաւ նկարագրող. 3. յատուկ անուն ։

վաշխ (վիշխ, ս.) 1. միաւորութիւն. 2. վերջացում (հմմ. վասիլ) ։ (վուզիա՝ հմմ. հկ. գրաֆ՝ գրաֆ)։

վայա (վէյաեա, ս. եզ. վայա) 1. կտակներ. 3. յանձնարարութիւններ, խորհուրդներ. 3. խրատներ, պատուէրներ ուրիշ վայա վայրական –

վայէթ (վէյաէթ, ս. ortեիճ) 1. կտակ 2. խնամակալութիւն։

վայ (վէյաս, ս.) 1. հիւանդութիւն. 2. ցաւ (հմմ. ջղ)։

վայ (վաւն, ս.) ծեփուկ (հմմ. յունական τρυβλίον) ։

վայ (վասճ, ս. յգ. վայեր) 1. նկարագրութիւն. 2. գովեստ (հմմ. լատ. laus) 3. յատկութիւն, հանգամանք ։ վայ մէկուն ընտիր ընտիր յատկութիւններ թուել. 4. ածական. ։ նկարագրել. վայ տալ. բարդ ածական. վայի (վայճի ս. իգ. վայիե) 1. որակական. 2. դասական. ◦ – ածական. դասական թուական ածականներ. վայի տալ. ածական գոյական. (հմմ. կոմպոզիտում)։

վայ (վայ, ս.) 1. վճարում (հմմ. վայ) 2. վերջացում (հմմ. վայ) 3. անձնականիշ (ի) ին վրայ դրուած նշանը. վայ ոչ մի անձնականին չհեմքել. ։ – վճարել, մտերցնել։

վայլ (վուլէք, ս. սիրականին վերջացում, միացում (հմմ. վայ) ։ (վուլէք՝ հմմ. հկ. գրաֆ՝ գրաֆ)։

վայուլ (վուլուլ, ս.) ժամանում. հասնում. գալ – հասնել. ժամանել։

վայի (վայի, ս. վայի էն) 1. կատարյալ 2. խնամակալ (վայիէթ). վայի խնամակալի փոխանորդ։

վայիէթ (վայիէթ, ս. իգ. վայի) կարգադրություն. ։ – կատարել. վայիէթնամէ կտակագիր ։

վայ վայ', ս. յգ. վայի) 1. դիրք 2. ընթացք. ։ – 1. գնել. 2. հաստատել. 3. յատկացնել. ասիս – հիմնարկել. ըմ – արգելնութիւն, տղաբերք. գալ – օրէնդրութիւն. վայիլէթ (վայիլէթ) ձեռք գցել. վայիլէ) 4. (վուզիա՝) տրաբացաւ. վայիլ (մավուզիալէն) յատկացուած նպաստակ. ։ վայիլ ընալ յատկացուած նպաստակին վայելել՝ ծախսել։

Digitized by Google

وضاح (վազզահ. ա. وضوح էն) շատ թեւան խնգիր ։ - Տող ընել. خور - թո-բացորոշ. ակներեւ. وضاح الجبين ճակատը բաց (Տմշ. كشاده پيشانى).

وضاعت (վէտա'աթ, ա.) փառապզգու-թիւն, ստորնութիւն ։

وضعيت (վազ'րյէթ, ա.) 1. կացութ. 2. դիրք. آلق - դիրք առնել ։

وضوء (վուզու, ա.) լուացում. (Տմշ. آبدست) ։

وضوح (վուզուհ, ա.) 1 բացորոշութ. 2. (զրկ.) յստակութիւն ։

وضيع (վազի' ա. وضع էն) ստորին. ստոր (Տմշ. آلچاق، فرومايه) ։

وطن (վաղան. ա. յգ. اوطان) Տայ. բնիկք. وطنپرور (վաղանփէրվէր) Տայրենասէր. - ى ، - لك Տայրենասի-րութիւն. حب وطن Տայրենասիրութիւն وطن Նուիրական Տայրենիք. وطن مقدس Նախնական Տայրենիք. բնագաւառ وطن اصلى Տայրենասիրական երգ. وطن شرقيسى Տայրենակից. وطنداشلرم Տայրե-նակիցներս وطنداش - داشلق Տայրենակցութիւն.

وطنيه، وطنى (վաղանի, վաղանիյէէ) Տայրենասիրական غيرت وطنيه Տայրենասիրական ջանք. محبت وطنيه Տայրենասիրութիւն (Տմշ. حب وطن) ։

وطواط (վաղվաղ, ա.) 1. ծիծեռ-նակ (Տմշ. خطاف، پرستو، قرلانغج) 2. չղջիկ. (Տմշ. خفاش، يراسه) ։

وطوطه (վաղվաղա, ա.) գիշերը աչք չտեսնել. (کیجه کوز کورمهمك) ։

وطى (վաղէ', ա.) 1. կոխոտել 2. մեր-ձաւորութիւն, զուգաւորութ.

وظائف (վէզաիֆ, ա. եզ. وظيفه) Տիմնական պար. وظائف اصليه տիք وظائف رسميه պաշտօնական պարտիք ։

وظيفه (վազիֆէ, ա. յգ. وظائف) 1. պարտականութիւն. 2. թո-շակ, ռոճիկ. مسئلەسى - պարտականու-

وفا (վէֆա, ա.) 1. Տաւատարմու-թիւն. 2. բաւականութիւն. ۱ - բաւել. ۱ - وعد ه խոստման Տաւատա-րիմ մալ. پيوست - Տաւատարիմ. - ى، وفاسز անՏաւատ. անՏաւատարիմ. بى وفا ى بالوفاء անՏաւատարմութիւն. (պիլվէֆա) فراغ وفاء գրաւագրութեան ձեւով կալուածի վաճառում. وفادار 1. Տաւատարիմ. 2. խոստմնապահ, Տաւատարմաւոր. - لق ، - ى 2. անդըր-դարձելիութիւն , Տաւատարմութիւն. وفاشعار Տաւատարիմ. محب وفا شعارم Տա-ւատարիմ բարեկամ ։

ւթիւն. - دار պարտաւորութիւն. ايدنمك - պարտքը Տա-տուցանել. دار - պարտաւոր. - شناس պար-տաճանաչ - شناسى պարտաճանաչութ.

وعاء (վի'ա, վէա'. ա. յգ. اوعيه) աման. անօթ (Տմշ. ظرف، قاب) անօթային وعائيت (վէաիյէէթ) - ى ، - ئيه

وعد (վա'տ, ա. յգ. وعود) խոստում ۱ - խոստանալ ։

وعده (վա'տէ, ա.) պայմանաժամ. سز - առանց պայմանաժամի لى، ايله - պայմանաժամով ։

وعظ (վա'զ, ա.) 1. քարոզ. 2. խը-րատ. ۱ - 1. քարոզել 2 խրատել ։

وعل (վէալ, վիալ, ա. յգ. اوعال) քարայծ (Տմշ. طاغ كچيسى) ։

وعيد (վա'իտ, ա.) սպառնալիք. (Տմշ. تهديد) وعد و وعيد խոս-տում և սպառնալիք ։

وغا (վէղա, պ.) մարտ, կռիւ, պա-տերազմ. وغادن دونمك պատերազ-մէն դառնալ ։

وغادت (վէղատէթ, ա.) ստորնու-թիւն. (Տմշ. آلچاقلق، فرومايهلك) ։

وغيره (վէկայրուհու. وغيرهم վէկայ-րիհիմ, ա.) եւայլն ։

وفات (վէֆաթ, ա.) մահ. ا — մեռնիլ (Հմմ. ترك حيات؛ ترك جهان، اوللك)

وفاق (վիֆագ, ա.) 1. համաձայնութիւն, միաբանութիւն. 2. հաշտութիւն (հմմ. صلح، مسالمت، հկ. نفاق)

وفد (վէֆտ, ա.) ժամանում, հասնում (Հմմ. ورود، وصول) 2. բար. գումարտակ? գուՙՙ

وفرت (վէֆրէթ, ա.) շատութիւն, առատութիւն [հմմ. چوقلق، كثرت) ـ له — շատ, առատ [بول، مبذول]:

وفق (վէֆգ, ա.) համաձայնութիւն, յարմարութիւն. بروفق (պէր վէֆգ) համաձայն, յարմար. بروفق دلخواه عالى Ձեր փափաքին Համաձայն :

وفود (վիւֆուտ, ա.) 1. յգ. وفد ի.2. ժամանում (Հմմ. ورود، وصول)։

وفور (վիւֆուր, ա.) 1. շատութիւն (Հմմ. وفرت، كثرت، چوقلق) 2. առատութիւն [Հմմ. مبذوليت، بوللق] 3. բարգութիւն կը շինէ. — حضور معالى — բարձր Ներկայութիւն :

وفى (վէֆի, ա.) 1. բաւական (Հմմ. كاف، واف) 2. Հաւատարիմ.

وفيات (վէֆիյեաթ, ա.) մահ (հկ. مصاب մուսապ. Հիւանդութենէ բռնուած, վարակեալ, դեպք)։

وفير (վէֆիր, ա. وفرت էն. իգ. وفيره) շատ, բազում (հմմ. وافر، كثير) سنين وفيره շատ տարիներ. ـ ُالـ — բազմարդիւն. المحسنات — (վէֆիր իւլ մուհսէնաթ) մեծանուն բարերար :

وفيق (վէֆիգ, ա. وفق էն) յարմար. رفيق — յարմար ընկեր :

وقايع (վէգայ'ի, ա. եզ. وقيعه) դէպքեր. تاريخيه — պատմական դէպքեր. — تقويم պաշտօնական օրաթերթ. نويس — պատմագիր :

وقاحت (վէգահաթ, ա.) անամօթութիւն, անկրթութիւն :

وقاد (վէգգատ, ա. وقود էն) 1. փայլուն, լուսաւոր. 2. շատ բոցաւոր. — ذهن լուսաւոր միտք :

وقار (վէգար, ա.) 1. լրջութիւն, ծանրութիւն [հմմ. تمكين հկ. خفت] 2. պատկառանք. ذى — لى — պատկառելի, լուրջ [յգ. ذوى الوقار] حضار ذوى الوقار պատկառելի հանդիսականք. سز — թեթեւ. سزلق — թեթեւութիւն (خفت)։

وقايه (վիգայէ, ա.) 1. պահպանութիւն [Հմմ. صيانت] 2. պաշտպանութիւն [Հմմ. حمايه] ا — պահպանել

وقب (վագպ, ա. մրգկգ.) ոսկորի խորշ, որոթ :

وقت (վագթ, վագըթ, ա. յգ. اوقات) 1 ժամանակ,ատեն (հմմ. زمان، هنكام) يله — ատենով. شمدى ـ م يوق հիմայ ժամանակ չունիմ, հիմայ չեմ կրնար սպասել. 2. առիթ. 3. գար. هر — միշտ, ամէն ատեն. سفر — պատերազմի ատեն. حضر — խաղաղութեան ատեն. وحالى يوق — ժամանակ չունի, անկարող է. خير اولسون — ـ لر բարեւ. ـنده — ժամանակին. — — երբեմն (հմմ. كاه كاه) ـ لى — ـسز — տարաժամ. ـسز — կանխահաս. ـ نه — ե՞րբ. وقتاً — ատենով. وقتاً من الاوقات օր մը, օր մը չէ օր մը. وقتا كه երբ որ :

وقس على هذا (վէգըսալահազա, ա.) Նոյնպէս Համեմատ :

وقع (վագ', ա.) ա. وقار. وقعه (վագ'ա) ա. واقعه. وقعه نويس ժամանակագիր

وقف (վագֆ, վագըֆ, ա. յգ. اوقاف) 1. կենալ, կանգ առնել, կանգ, կայանք. حالنده — կենալու՝ խօսքը լռելու պահուն. 2. կտակել. 3. ընծայել 4. կտակ. نامه — կտակագիր. وقفيه (վագֆիյէ)1. կտակային 2.կտակագիր

Digitized by Google

ـسندى، وكالتناهى وكالتنامه اداره‌سى وكالتنامه‌سى ايله تعيين اولنان وكيل ياخود وكلا.

وكلاء (وكيل) 1. وكيللر. 2. نمايندگان. ـ مجلس ـ ، مجلس خاص ـ ، مجلس مبعوثان ـ ، مجلس مشاورين ـ ، مجلس مشورت ـ ، مجلس نمايندگان ـ ، مجلس وكلاى دعاوى ـ ، مجلس وكلاى مدافعه ـ ، مجلس وكلاى مرافعه ـ ، مجلس وكلاى مشاوره ـ ، مجلس وكلاى مشورت ـ ، مجلس وكلاى نمايندگان ـ ، مجلس وكلاى وكالت ـ ، مجلس وكلاى وكالتنامه ـ ، مجلس وكلاى وكيللر ـ ، مجلس وكيللر ـ ، مجلس وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكيللر وكالتنامه ـ ، مجلس وكيللر ـ ، مجلس وكيللر مشاورين ـ ، مجلس وكيللر نمايندگان ـ ، مجلس وكيللر

անզաւակ. منوى – հոգեզաւակ. زنا –
1. պոռնկորդի, պիտակ չխարպետորդի

ولسان (վէլէսան, ա.) իրարու ուս ձեւք դնելով քաշել.

ولو (վէլէվ, ա.) եթէ նոյնիսկ, դիցուք թէ. ولوسلم (վէլէվ սիւլլիմէ) եթէ նոյնիսկ այնպէս ըլլայ, դիցուք թէ

ولوال (վէլվալ, ա.) աղաղակել, գոչել (քիչ գործ)

ولوج (վիւլուճ, ա.) մտնել (հմչ. دخول، كيرمك. հկ. خروج).

ولود (վէլուտ, ա.) բազմածին կին.

ولوع (վիւլու. ա.) 1. տենչալ, ցանկալ 2. (վէլ'ու) ցանկացող, ագահ

ولوله (վէլվէլէ, ա.) ժխոր. ولولهٔ ناس اوزرينه ժողովրդին ժխորին վըրայ. انداز او – ժխոր հանել. جى – աղմկայոյզ

وله (վէլէհ, վէլհ, ա.) սքանչացում, հիացում. 2. շուարում. رسان او – սքանչացնել, հիացում պատճառել. – كلك، كتيرمك սքանչանալ, հիանալ, ապշիլ. 3. (վէլէհիւ ա.) և անոյն է.

ولهان (վէլհան. وله էն. յգ. ولهى վիւլհա) 1. սքանչացող, հիացող. (հմչ. حيران) 2. ապուշ (հմչ. سرسم)

ولى (վէլի, պ.) 1. բայց, սակայն. 2. (ա. ولايت էն. իգ. وليه) բարեկամ. 3. [յգ. اوليا] սուրբ. 4. տէր. 5. պաշտպան. بو چوجغك وليسى. սա տղուն պաշտպանը. نعمت – բարերար. ولى الامر հրամանի տէր [կ'ըսուի միայն մեծ եպարգոսին] ولى الله (վէլի Ուլլահ) Սուրբ. ولى عهد سلطنت գահաժառանգ իշխան. الهمم – (վէլիյիւլհիմէմ) բարձրախոհ:

ولى (վէլէ', ա.) յաջորդել, անընդհատ հետևել:

وليد (վէլիտ, ա. ولادت էն. յգ. ولدان վիլտան) 1. ծնեալ. 2. որդի:

وليث (վէլիք. ولكن վէլիքէն, պ.) և սակայն [ոտմ. ի մէջ անգործ.]

وليمه (վէլիմէ, ա.) 1. հարսանեկան հանդէս. 2. հարսնիք. وليمه جميق

ونديك (վէնէտիկ, իտ.) Վենետիկ. كورفزى – Ադրիական ծով. لى –

وهاب (վէհհապ, ա. وهب էն) պարգևիչն Աստուած:

وهاج (վէհհաճ, ա.) լուսաւոր, բոցավառ. – سراج – լապտեր

وهام (վէհհամ, ա. وهم էն) շատ կասկածոտ: وهام آدم

وهب (վէհպ, ա.) պարգև (հմչ. هبه، عطيه، احسان) ى – 1. աստուածատուր, տրիտուր. 2. յատուկ անուն:

وهله (վէհլէ, ա.) 1. սկիզբ, երկիւղ. اولادهٔ – նախ և առաջ, առաջին առթիւ, մեկ նայուածքով. وهلةً (վէհլէթէն) 1. իսկոյն, մեկէնիմէկ. 2. առաջին նայուածքով:

وهم (վէհմ, ա. յգ. اوهام) 1. կասկած 2. երևակայութիւն. 3. երկիւղ
وهماً (վէհմէն) կասկածանօք. وهمناك، لى – 1. երևակայոտ. 2. կասկածոտ. وهمى երևակայական. وهميات երևակայութք.

وهن (վէհն, ա.) տկարութիւն, անզօրութիւն, թուլութիւն:

وى (վէյ, պ.) ո՛, ո՛վ (երբ անգամ մը اى ըսուած է, չկրկնելու համար وى կ'ըսուի ոտանաւորի մէջ):

ويانه (վիեանէ, թ.) Վիեննա. لى – Վիեննացի.

ويده (վիտա, իտ.) պտուտակ لى – պըտուտակաւոր. قلمق – պտուտակել

ويرا، ويره (վիրա, թ.) անընդհատ, միշտ, շարունակ.

ويران (վիրան, պ.) 1. աւեր, աւերակ. 2. խոպան. 3. անշէն. 4. տխուր. ا – 1. աւերել. 2 տխրեցնել

Digitized by Google

վիրաճե, ած.) 1. աւերակ. 2. աւերակ՝ անշէն գեաղին. **վիրանա**

վիրդիրմէ, բ.) տալ տալ. մոռնալ զարմանալ, տալ չտալ :

վիրիշ (վէրիչ, բ.) տալ. գլուխ վերջ առաւօտեան (հմմ. հանգստանալ)

վիրշդիրմէ, բ.) անընդհատ յանդիմանել.

վիրկո (վիրկիւ, վէրկիւ. գրկ վէրկի, բ.) 1. ուզական առարկայ, հարկ. 2. պարգև, տուրք 3. ապաղանգ. կոչուած ամբոխ (հմմ. ժողովուրդ) :

վիրհիլմէ, վէրհիլմէ, բ.) 1. արուել. 2. ծախուիլ :

վիրմէ, վէրմէ, բ.) 1. տալ (հմմ. ներել) 2. պարգևել, տալ.– պղտիկ ապրանքներուն պարգևել. 3. վճարել, հատուցանել, տալ. 4. յանձնել, տալ (հմմ. մատնել) 5. վերագրել (հմմ. ենթադրել, կարծել) – տալ հաղորդել, կրակին տալ. – շան հաւկիթ տալ. – զլաց ափսոսալ գնել, ուշ գնել, մոռնալ ընել. – ջուր մեկնել, բացատրել, թարգմանել. – կնոջ հրամայել, ամուսնացնել. – ոյր մեկնողց տալ. ընդհանրացնել. – ոյր անընդհատ. – գլուխ տալ, խորհրդակցել. – ի ծածուկ տալ, հակիրճ. – ի մէջ տեղ հանել. – յոյն 1. ներել. 2. մեկնողց տալ. – ջնջոդ փոխ տալ (հմմ. ջնջել) – պուճ պուճ գլուխ գլխի տալ, խորհրդակցել. – ի ծածկել, հակիրճ. – ոյր հնազանդիլ. – ոյ անպատկառ պատասխան տալ. – յոյն 1. հոգին աւանդել. 2. հոգի տալ, ցանկալ. – ջուր անձնասպան լալ. – ոյ 1. ձայն տալ, ձայնել. 2. պատասխանել. – պատ բաժանել. ոյ – խոստանալ. – ոյ 1. պարգևել. 2. ինքզինքը այնպէս ձևացնել.

վիրաջ (վէրէճէ, բ.) 1. պիտի տալ. 2. տալիք, պարտք

վիրէսի (վէրէսի. ածող վիրէսիէ, վէրէսիյէ, բ.) ապառիկ. ապառիկ ոյ առանց կարիք ունենալու իսկ կրկնել ոյ առանց կարիքը ընծայելու գործ սեռնել :

վիրիմ (վէրիմ, բ.) պատիժ, բերք. ի – պատասխան :

վիզլիպր (վիզլիպր, բ.) տե՛ս զլիզ :

վիզիպա (վիզիպա, խոս.) այցելութիւն – ձեռնէ փոխադարձ այցելութիւն [տե՛ս հիշեցը ձեռնէ] – ոյ (ձեռնէ) տալ

վոյվոտա (վօյվօտա, անբաղբերէն) 1. քաղաքապետ. 2. իշխան. 3. հրամանատար. ի – 1. քաղաքապետութիւն. 2. իշխանութիւն. 3. հրամանատարութիւն :

ֆ

• (հէ) 1. Օտարազգի այբուբենի երեսունհերթական գիրը. 2. Թուական ութ հարիւր ութսունչորս է 5. պատ (ո) անձնական, համար հմմ. ենթակայ; ելական (ո) բազադրեալ հմմ :

• (հի, հու, հի, ան. իգ. ի հա) անորոշ. [հին. ես հիւմա, հիմա. յն. թ հիւմ, հիմ] ելս (ալէյհ, ալէյհի) անորոշ վրայ [իգ. ելս ալէյհա. ելս ալէյհիմա) անոնց երկուքին վրայ. թ ելս (ալէյհիմ) անոնց չատերուն վրայ) :

ի (հա, բ.) 1. օ՛ն. 2. մի՛. 3. իրա՛ւ, ճիշդ. 4. ո՛հ, ի՞նչ. 5. այո՛. ընդհանրապէս – չէլլայ որ, մի՛գուցէ. պատրաստ – առիթը ներկայացնելուն պէս. ոչ – չընդունակ, անընդունակ :

հայ (հա, ած.) ածական գրչին արտաքերէն անուանեալը. պատ հայ

հաիպ (հաի՛պ, ած. ետ էն) վախցող, վախկոտ :

Digitized by Google

հայրն (հարրն, բ.) 1. ս. Հայր. 2 յոգնած. 3. ակաթ, Եհկաթ :

հազիմ (հազիմ, ս. եգիպ էն) Նաւաստի, յաղթող (հմմ. Յունան ζάφιλος) :

հաստ (հազրմ, ս. թուրք էն) մարդասէր, մարդասիրական. հասան մարդասիրական գործունէութիւն :

հալիմ (հալիմ, ս. Տկտ էն. իգ. հալա) 1. աստիճող. ու – աստիճել. 2. [թմշ.] մանկաթէր :

հալե (հալէ, ս.) 1. լուսնային թակ. 2. լուսապսակ. յոր – լուսնի լուսապսակի պէս :

համիա (համիխա . հեթ հէմիխա, պ.) մեղսակից ընկեր :

համիս (համիս, ս.) 1. կեռ գործ թիւն. 2. ս. Հիսուս :

համութ (համութ, բ.) կնդանիներու մսուր վրայ :

համուն (համուն, պ.) գաշտ, գաշտաստիճան (հմմ. Խոռ, դաշտ)

համմէ (համմէ, ս. յգ. հոպ) 1. մինչեւ – անկատար [որպ մը] 2. (համէ, ս.) գլխաւ գագաթ (հմմ. ζրգ. ζրգ) (համէ, ս.) Նաւատակը մեծ յարգանքով առացայ) :

հանկը (հանկը, բ.) ո՞ր. Հոն – ո՞ր տր :

հանի (հանի, բ.) ո՞ր է. Հոգիս ո՞ր է :

հաութ (հավիթ, բ.) ուղտի Համեստ :

հաւճ (հավուն, բ.) առեւտրին (հմմ. կշիռ) :

հաւրոզ (հավroզ, բ. յրէ էն) մրգամատն, Նաստիլք :

հաւրա (հավրա, բ.) 1. սինեակակ. 2. ալմկալից առեղ. 3. ժխոր :

հաւլամ (հավլամազ, բ.) Հայհոյել (հմմ. 1 օգոս) հաւլամ հայհոյեն

հարին (հարրն, բ.) 1. ս. Հայր. 2 յոգնած. 3. ակաթ, Եհկաթ :

հազիմ (հազիմ, ս. եգիպ էն) Նաւաստի, յաղթող (հմմ. Յունան ζάφιλος) :

հաստ (հազրմ, ս. թուրք էն) մարդասէր, մարդասիրական. հասան մարդասիրական գործունէութիւն :

հալիմ (հալիմ, ս. Տկտ էն. իգ. հալա) 1. աստիճող. ու – աստիճել. 2. [թմշ.] մանկաթէր :

հալե (հալէ, ս.) 1. լուսնային թակ. 2. լուսապսակ. յոր – լուսնի լուսապսակի պէս :

համիա (համիխա . հեթ հէմիխա, պ.) մեղսակից ընկեր :

համիս (համիս, ս.) 1. կեռ գործ թիւն. 2. ս. Հիսուս :

համութ (համութ, բ.) կնդանիներու մսուր վրայ :

համուն (համուն, պ.) գաշտ, գաշտաստիճան (հմմ. Խոռ, դաշտ)

համմէ (համմէ, ս. յգ. հոպ) 1. մինչեւ – անկատար [որպ մը] 2. (համէ, ս.) գլխաւ գագաթ (հմմ. ζրգ. ζրգ) (համէ, ս.) Նաւատակը մեծ յարգանքով առացայ) :

հանկը (հանկը, բ.) ո՞ր. Հոն – ո՞ր տր :

հանի (հանի, բ.) ո՞ր է. Հոգիս ո՞ր է :

հաութ (հավիթ, բ.) ուղտի Համեստ :

հաւճ (հավուն, բ.) առեւտրին (հմմ. կշիռ) :

հաւրոզ (հավroզ, բ. յրէ էն) մրգամատն, Նաստիլք :

հաւրա (հավրա, բ.) 1. սինեակակ. 2. ալմկալից առեղ. 3. ժխոր :

հաւլամ (հավլամազ, բ.) Հայհոյել (հմմ. 1 օգոս) հաւլամ հայհոյեն

հայլ (հախլ, ս. Լոգ էն. իգ. ջիհ) առակալի, ապրատիկի, ահաւելի – ցիր հրաւելի հրգեհ. ջիհ [յգ. ջիհլան] 1. աշխարհի, առակալի պատահար. 2. ազգերգութիւն (հմմ. ջեբէ) :

հայ (հպի՛մ, ս.) ապշած, զարմացած :

հայբէ (հապիդ, ս. Թոգա էն) վար իջնող. ու – վար իջնել, իյնալ – ջրտը [գրկ.] վարիչակ, առատնանաւորում (հմմ. յաճո ջրտը) :

հայիլ (հապիլ, ս.) Աբէլ. – գայլ ու կայէն և. Աբէլ :

հայֆ (հաթիֆ, ս.) 1. գաղող, ձայնող. 2. պատգամ. ըսե – ներկայի պատգամ [հրեշտակ] ծնող – յանմարդ անհրեայներէն լաւ տրաւած է

հայիֆ (հաթիֆ, ս. Տկտ էն) պատիւ խնամաբարող :

հայր (հաճիր, ս. ջէ էն) զառանցաբան. 2 (հաճէր) Հաճար :

հայս (հաճիս, ս.) միտք խնկող. հաճա (հաճիսէ. յգ. հոպաջ) խորհուրդ, գազափար. մտածաբերութիւն

հայչան (հայչան. բ.) ս. գաչան [առնգործ ածելի]

հայմ (հաճիմ, ս. բդա էն) փլչնող, կործանարար. Աղան – մահ :

հայտ (հաճի, ս. Ցայտա էն) 1. ուղեղ ճամբան ցուցուցնող. 2. ս. աւջնորդ (հմմ. Ինդ, ուրդ) :

հայիլ (հաճիլէ, ս.) 1. գաւազանն, ս. աս. 2. ջուրէն ելած ժայռ

հարպ (հարիպ, ս. արա էն) փախչող (հմմ. գաչան, Ինդ. ուրդ) :

հարութ (հարուր, ս.) երկաւ ընկեր հրեշտակներէն մին :

հարուն (հարուն, ս.) Մովսէսի մեծ եղբայրը Ահարոն. Ռշիտ – Ապպասեան խալիֆաներէն ծանօթ

Digitized by Google

هاون (հավէն, պ. աղաւ. հավան) 1. սանդ, սանկան. 2. սանդամէջ ամբընկէց. هاونده صو دوكمك պարապ միծաբանութիւններ ընել. الى - սանդկոթ

هاوهاو (հավհավ, թ.) հաչիւն, հաչում (հմմ. عوعو).

هاويه (հավիյէ, ա.) եօթներորդ դժոխք.

هاى (հայ, թ.) ո՛հ. — 1. անտարակոյս, այո՛. 2. անկասկած, հանգիստ. هاى هوى - وهوى աղմուկ. هاى هوى ايله սանկնտանկ :

هايدالامق (հայտալամագ, թ.) աղմուկով անասունները քշել

هايدامق (հայտամագ, թ.) աղմուկով յարձակիլ :

هايدى (հայտի, թ. هايدك հայտին իբր յոգնակի կը գործ.) 1. ո՛ն. 2. ո՛ն ուրեմն, ո՛ն անդր. 3. շուտ.

هايطه (հայդա, թ.) 1. աւազակ, խեռ. 2. սրիկայ. لق - սրիկայութ.

هايقرمق (հայգրմագ, թ.) պոռչըտալ, պոռալ կանչել.

هايلامق (հայլամագ, թ.) 1. հոգալ. 2. կարեւորութիւն տալ. هايلامامق կարեւորութիւն չտալ.

هايلاز (հայլազ, թ.) սրիկայ. نق - սրիկայութիւն :

هايمانه (հայմանա, թ.) խոտաւէտ դաշտ ուր ազատ կը ձգուին ձիերը. مانده سى - խոշոր և ծոյլ մարդ. باركيرى - բազմաշխատ մարդ.

هب (հէպպ, ա.) քունէն արթննալ (հմմ. اويقودن اويانمق) :

هباء (հէպա, ա.) 1. բարակ փոշի (հմմ. اينجه توز، غبار دقيق). هباى منثور օդը բարձրացած բարակ փոշի. 2. անօգուտ, ունայն, պարապ. هباى منثور او‘ يه كيتمك - պարապը երթալ :

هبط (հէպդ, ա.) 1. վար իջեցնել. 2. վար իջնել. 3. տկարութիւն.

هبوب (հուպուպ, ա.) փչում. ا - փչել, շնչել (وزان اولمق، اسمك)

هبوط (հուպուդ, ա.) 1. էջ. 2. անկում. قولى - ուժասպառութիւն, կթոտութիւն. ا - իջնել. حضرت آدم هبوط Ադամի երկիր իջնելը :

هبنقه (հէպէննագա, ա.) 1. արաբ. նշանաւոր տխմարի մը անունը. 2. տխմար. օր. (نه آدمدر)

هبه (հիպէ, ա. յգ. هبات) նուէր, ընծայ. ا - պարգեւել, նուիրել. هبۀ صحيۀ شرعيه օրինական ստոյգ նուէր. جحق - նուիրատուութեան մուրհակ :

هبيب (հէպիյպ, ա.) հով փչել (հմմ. روزكار اسمك؛ وزان او) :

هپ (հէփ, թ.) ամէն, բոլոր, ամբողջ. هپسى بردن ամէնը մէկ. هپسندن زياده 1. ամէնէն շատ 2. մանաւանդ

هتف (հէթֆ, ա.) ձայն, գոչ (հմմ. آواز، سس) ا - ձայնել, գոչել.

هتك (հէթք, ա.) պատռել. عرض، - ناموس - պատիւ բռնաբարել.

هته‌پته (հէթէփէթէ, թ.) խօսքի մէջ վարանում.

هجاء (հէճա, ա. աղաւ. հէճէ) 1. վանկ. حروف - այբ, բեն, գիմ. ايكى - երկվանկ. اوچ - եռավանկ. كثير الهجاء բազմավանկ. ملك، - لامق - հեգել. هجائى վանկական. حروف هجا ترتيبى այբուբենական կարգ. لى - վանկով :

هجاجه (հէճաճէ, ա.) գորտ (հմմ. قوربغه، ضفدع) :

هجر (հէճր, ա.) 1. անջատում, բաժանում. 2. (հիճր. բժշ.) զառանցում (հմմ. صايقلامه) :

هجران (հիճրան, ա.) 1. անջատում, բաժանում (հմմ. آيريلق، فراق، فرقت) 2. (թ.) թարախ. 3. վիշտ, ցաւ

Digitized by Google

هجرت (հիճրէթ, ա.) 1. գաղթուա՛ծ. 2. Մուհամմէտի Մէքքէէ Մէտինէ գաղթելը. 3. մահմետականաց Թուականը. – ـ تاریخی հիճրէթի Թուական

هجری (հիճրի, ա. խգ. ـ یه) 1. համակական. ـ یه سنه հիճրէթի տարի. 2. հեաւաւոր. ـ کوشک – հեաւաւոր անկիւնները. – کی էն հեաւաւոր։

هجل (հէճիլ, ա.) երկու լեռան մէյտեղ փոս ։

هجمه (հէճմէ, ա.) 1. սաստկութիւն. هجمهٔ الشتاء ձմրան սաստկութ. هجمهٔ صیف ամրան սաստկութ. 2. [բժշ.] յանկարծակիբռնուածք յեղահարում։

هجنت (հիւճնէթ, ա.) 1. թերութիւն [խօսքի] 2. [քեր.] վատաձայնութիւն, չարաձայնութիւն, խորգութիւն – քմի խորգութիւնը վանելը

هجو (հիճվ, ա. ճիշդը հէճվ է. յգ. هجویات) 1. երգիծաբանութիւն. ١ – երգիծաբանել, երգիծանել. هجو (հիճվիյէ) երգիծական գրուած, երգիծաբանութիւն. هجو (հիճվի. խգ. هجو) երգիծական ։

هجود (հիւճուտ, ա.) 1. գիշերը անքուն մնալ. 2. գիշերը քնանալ

هجوع (հիւճու՛, ա.) քուն (հմմ. یقو، خواب) 2. հանգիստ (հմմ. آرام)

هجوم (հիւճում, ա.) 1. յարձակում. ١ – յարձակիլ (հմմ. حمله، صولت) 2. [բժշ.] հաւաճաղումը ։

هجین (հէճին, ա.) ծոյզ – տաճիկ ուղտ ։

هدافت (հիւտաճէթ, ա.) գիրութիւն, մնատ ըլլալ ։

هدام (հիւտամ, ա.) ծովախոտ (հմմ. جگوله) ։

هداة (հիւտաթ. ա. ա. եզ. հատ) կլնա (հէտաեա, ա. ա. եզ. պատ) ։

هدایت (հիտայէթ, ա.) 1. ուղիղ ճամբան առաջնորդել. 2. աստուածային ներշնչում. 3. խրատ. ։

هدجان (հէճան, ա.) ծերուներու քալուածք, ծանր քալուածք

هدب (հիւպ, ա. յգ. اهداب) 1. բիր, արտևանունք (հմմ. مژه، کیریپک) 2. [բոյս.] ծիլ. ـ یه – ی – [մեդից.] 1. արտևանային. 2. ծլական

هدر (հէտր, ա.) 1. աւանդ մեղքի արիւն թափել. 2. ունայն պարապ տեղը վատնում. օր. (هدر مال اولدی .. պարապ տեղը վատնուեցաւ)

هدف (հէտէֆ, ա.) 1. նշաւակ. 2. կէտ նպատակի. օր. (بوندهکی هدف زیدر կէտ նպատակին յառաջիմել է)

هدفه (հէտէֆէ, ա.) նրբապղինձ (շարժուն քանոնի ծայրերը)

هدم (հէտմ, ա.) փլցնել. օր. (مشر خراب اولان بنای هدم ایتدیلر աւերակ գարձած շէնքը փլցուցին) ։

هدهد (հիւհիւտ, ա. յգ. هداهد، هداهد) յոպոպ (Թռչուն) ։

هدی، هدا (հիւտա, ա. տ. տ. هدایت) ։

هدیه (հէտիյէ, ա. յգ. هدایا) 1. նըւէր, ընծայ. 2. գին [աուրբ գրքի] օր. (خروشدر چاغ غروشدر) سی – ایسه سوز گرگی گرگلن گینه قانیه ایسه ـ Լև – Նուէրցու ընծայ هدیه (հէտիյէէէն) իբր նուէր՝ ընծայ

هذا (հազա, ա.) այս. – ـ مه (մա՛հազա) այսաւհանգերձ. ـ لهذا (լիհազա) ասոր համար. – ـ نه یومدی (ճի եվ մինա հազա) այսօր. – ـ نه یوم لی (իլա եվ մինա հազա) մինչև այսօր ։

هذیان (հէզէեան, ա.) 1. պարապ խօսք, բարբանջանք. 2. [բժշ.] զառանցանք, բացագանչանք. ١ – ـ کلمیوی – բարբանջել. یه ـ ی – զառանցական

Digitized by Google

հա (հէր, պ.) 1. ամէն. 2. իւրաքանչ. չէնը. կամ – ամ ար. ու – ինչ ար, ամէն. զգո ու – արշափ ար. ոտոյ – ոտք ար. յար – ամէն առաւ. յ – իւրաքանչ. չէնը. յամէն ժամ ամէն գործ ընդդ. – հանդ պրքան ար. ան ոտոյ հա (հէր չի պատա պատ) ինչպէս ալ ըլլայ (զգ. հա) ամէն մէկ տեղ, ամէն ոք. ընկեր – ամէնօրեայ. ամէն – ամէն ոք. ընկեր – ամէնօրեայ. ամէն – ամէն ոք. ընկեր – ամէնօրեայ. ամէն –

هستی (հէսթի, պ.) գոյութիւն (համ. هست وبیست جهان وارلق (وجود، وارلق) աշխարհի գոյութիւնը և չգոյութիւնը։

هش (հէշ, ա.) 1. ապահով, զուարթ բերթ (համ. شاد، زوق یوزی آچیق) 2. փխրուն, փխրական։

هش (հիւշ. հիւշեար հիւշեար, պ.) տե՛ս հوش، هوشیار։

هشاشت (հէշաէթ, ա.) փխրականութիւն (համ. کلکوسک)։

هشت (հէշթ, պ.) ութ (համ. غانه، بشت، سکز) بخ – بشت – (հէշթ պէհիշթ), بخ – بستان – (հէշթ պիւսթան) ութ գրասեղան, ութ յարկեանի գրասեղան (համ. فرمس) նստած (հէշթիւմիյն), թշում (հէշթիւմ) ութերորդ. նստած պի ութերորդ գլուխ. նստած յաթ ութերորդ երկինք

هشتاد (հէշթաս, պ.) ութսուն (համ. نوئن، ئمانین، سکسان)։

هضم (հազմ, ա.) մարսողութիւն. 1– 1. մարսել. 2. տանել [խօսք] – قابل մարսելի. هضم اولمیان ժ-ուսաթաս-մարս. ա– ، ս– մարսողական. անուշ նստած մարսողական խողովակ. նստած հեզասիրտոյր, սեղմ (համ. حلیم)։

هطمان (հադման, բ.) հին տաճկ խաչաքներուս հրամատար։

هفت (հէֆթ, պ.) եօթը (համ. سبعه یدی) اقلیم – եօթը աշխարհ. – اختر եօթը մոլորակներ. آسمان – եօթն յարկեան երկինք. هفته (հէֆթիմ), նստած (հէֆթիւմիյն) եօթներորդ. յաթ նստած եօթներորդ երկինք։

هفتاد (հէֆթաս, պ.) եօթանասուն (համ. هفتاد، سبعون)։

هفوه (հէֆէվէ, ա. յգ. հաթ հէֆէվաթ) սայթաքում (համ. هفوات، زلة، خطا) 2. սխալ (համ. خطا) լեզուական սխալներ։

هفته (համֆթա ճիհէթ հէֆթէ, պ.) շաբաթ, եօթնեակ. هفته لر – շաբաթներով. هفته لق – շաբաթական. هفته لک – շաբաթականոց աշխատող. هفته لق – շաբաթաթերթ։

هکبه (հէյպէ, թ.) երկպարկ նաւակ, բանկերէթ. بانکه لق – բանկերէթաւոր. بانکه لی – խալքի կղզին։

هکذا (համէզա, ա.) 1. նոյնպէս, նմանապէս. 2. նաև։

هکیم (հէէիմ, թ. حکیم եէն) բժիշկ. هکیم اولمق بیلمز بیمار (համ. کمال) ասի – բժշկապետ. لق – բժշկութիւն։

هلاك (հէլաֆ, ա.) ասատակումն. 1– 1. ասատկեցնել. 2. վատնել. او – 1. ասատկիլ. 2. վատնուիլ. 3. յոգնիլ

هلال (հիլալ, ա. յգ. աներ) 1. մահիկ 2. ա. նոր Լուսին ասպետ.) اجر – կարմիր մահիկ. یرلو – աղեղայօն. ی – մահկաձև. هلالی (հիլալիյէ) կանաչեղ խոտ, հոտավետայատ (համ. قرلانجه اوتی)։

هلام (հիլամ, ա.) մածուածք, մածիր. یه – ، ی – մածիրայինի. هلامی الشکل մածիրանակերպ։

هلاهل (հէլահիլ, ա.) մահացու թոյն. نار هلاهل յոռնուած թափ՝ յոռնուիլց օձ։

هلب (հիլպ, ա.) մազ, ծաթ [ձիու]։

هلم جراً (հէլլիւմ ճէրրէն, ա.) այս պէս մինչև վերջ։

هله (հէլէ, թ.) 1. մանաւանդ. 2. վերջապէս. 3. ինաց ար. 4. գանգ. 5. առայժմ. 6. ինծի նայէ՛։

هلیله (հէլիլէ, թ. աղտ. هلیله خلی էն) Հալիլայ։

هلیمه (հէլիմէ, թ.) ցորենի և բրնձի պէս ատամիքներէ շինուած մածուցիկ կերակուր։

Digitized by Google

համ (հէմ, պ.) 1. թէ՛. 2. ալ. 3. համ. նոյն. ա – թէպէտ նաև, նաեւ. ագուշ – գիրկընդառաջ. ախար – համամիտ. բնչէ (հէմպէզմ) անդամակից. եյրէ (հէմրէյ) համահարթիք. կը ընկեր ոյրէ, ուրէ (հէմրէհ), յաճէ ուզեկից, ճանապարհի ընկեր. տուքէ (հէմքէօհմէք) մեղսակից. ուղ – 1. միաձայն. 2. ընկեր. փնաշ – ներդաշնակ. փերէ պիսի առտիճանակից, նոյնաստիճան.

համ (հէմմ, ա. յգ. թոյտ) 1. մատնահոգութ. 2. (հիւմ, հիմ. ար. յգ. ո թ) անունց. թաքնի (ալէյհիմ) անանց վրայ:

հա (հիւմա, պ.) 1. փութանկ [թռչուն] 2. (հիւմա. հիմա ա.) անունց [երկու] նոպնի (ալէյհիմա) անանց վրայ:

համ (հէմալ, ա.) նման, ընկեր. – ի անանման, անընկեր:

համ (հիւմամ, ա. տառէն) 1. ջանասէր, բարեթաղնիք. 2. (հիւմամ յգ. տէթ) ծանրքեկ, ծանրութեան, բարձր ջանք. մը ըլլալ – ընդհ ընել, հասնիլ (ժող. մեծնալ):

համ (հիմամ, պ.) նման, հաւասար. – ի անանման (հմմտ. տես ի):

համ (հէմէն, ա.) 1. աչխարհներու կամ ազգի կենդանիներու աչքին և բերնին կպչող ճանճիկ. 2. շատ ստոր մարդ (հմմտ. ադամ շաշմի):

համջինս (հէմճինս, պ.) համասեռ, նոյնատեսակ:

համջուար (հէմճիվար, պ.) 1. գրացի. 2. ամհամանակից-գրացնուած.

համչու (հէմչու, պ. ճոչա էն. անգործ.) պէս, նման:

համհալ (հէմհալ. պ.) վիճակակից. համհալ չէքէր երկաքներ – ներ

համհուդութ (հէմհուդութ, պ.) ամհամանակից գրնոյ – :

համխոյ (հէմխոյ, պ.) համաբնոյթ, բնութենակից:

համդարդ (հէմտէրտ, պ.) վշտակից, ցաւակից (հմմտ. թի շէրիք)

համդաստ (հէմտաստ, պ.) 1. ձեռք ձեռքի տուած աշխատող. 2. ընկեր. օր. (ایدی وفق مندسه ձեռք ձեռքի տալով աշխատող ընկեր էինք)

համդիլ (հէմտիլ, պ.) մէկ սիրտ, համաոիրտ ումանի համդիլ մէկ սիրտ մէկ լեզու, համամարդ և համալեզու:

համդամ (հէմտամ, պ.) 1. խօսակից, մերթերիմ, համաշունչ. 2. ընկեր:

համդարդ (հէմտրաս, պ.) գիւղացիներ և վերհանձնութեան մէջ հաւասար:

համդաղ (հէմտրաղ, պ.) խորհրդակից, օրտակից [մտերիմ]:

համէնկ (հէմէնկ, պ.) 1. համաձայն, մէկ գոյն. 2. համաբնոյթ:

Digitized by Google

همز (հէմզ, ա.) 1. ձեռքով կամ մատով սեղմել. 2. մղել 3. խածնել ։

همزاد (հէմզատ, պ.) 1. ծննդակից, մէկտեղ ծնող. 2. ընկեր ։

همزانو (հէմզանու, պ.) ծունկ ծունկի նստող, սրտակից ։

همزبان (հէմզէպան, պ.) 1. մէկ լեզու, համալեզու. 2. ընկեր

همزه (հէմզէ, ա.) [ء] Հէմզէ գրին անունը. همزهٔ قطع، همزهٔ وصل ։

همسال (հէմսալ. همسن հէմսինն, պ.) տարեկից (հմշ. یاشداش) ։

همسایه (հէմսայէ, պ. յգ. همسایكان) դրացի (հմշ. قومشو، قوكشو) ։

همسبق (հէմսէպագ, պ.) դասընկեր։ (հմշ. سبقداش، صنف آرقه‌داشی) ։

همسر (հէմսէր, պ.) 1. կողակից, ամուսին. 2. ընկեր ։

همشكل (հէմշէքլ, պ.) միաձև, համաձև ։

همشهری (հէմշէհրի, պ.) համաքաղաքացի, հայրենակից. — لك հայրենակցութիւն ։

همشیره (հէմշիրէ, պ.) քոյր (հմշ. اخت، خواهر) — زاده քեռորդի

همصحبت (հէմսօհպէթ, պ.) խօսակից, ընկեր ։

همعصر (հէմ՚ասր, պ. հմշ. معاصر) ժամանակակից ։

همكان (հէմէքեան. պ. հայ. ամէնէքեան. անգործածական) ։

همم (հիւմէմ, ա. ա. եզ. همت) օր. (همم علیهٔ كریمانه‌لری Ձեր ազնուութեան բարի ջանքերը) ։

همذهب (հէմմէզհէպ همكیش հէմքիշ) կրօնակից, դաւանակից ։

همشرب (հէմմէշրէպ, պ.) համաբնոյթ, բնութենակից ։

همعنا (հէմմա՚նա, պ.) նոյն իմաստ, համանիշ (հմշ. مترادف) ։

همنام (հէմնամ, պ.) անուանակից. համանուն (հմշ. آداش، سمی) ։

همنسب (հէմնէսէպ, պ.) տոհմակից (հմշ. نسبداش) ։

همنشین (հէմնիշին, պ.) միասին նստող. ընկերակից. օր. همنشینك مرد عارف قیل քեզ գիտուն մարդ ընկերակից ըրէ՛ ։

هموار (հէմվար, պ.) 1. հարթ, շիտակ, հաւասար — دشت հարթ հաւասար դաշտ. 2. պատրաստ, յարմար. 3. միշտ. — آینهٔ հարթ հայելի ։

همواره (հէմվարէ, պ.) միշտ, ամէն ատեն [ոտանաւորի մէջ]

هموم (հիւմում, ա.) ա. եզ. هم. غموم و هموم վիշտեր և ցաւեր ։

همه (հէմէ, պ.) համայն, բոլոր, ամէն. آن — ամէն ատեն, միշտ ։

همیان (հէմեան, պ.) 1. պայուսակ. 2. քսակ. همیانچه (հէմեանչէ) 1. պայուսակիկ. 2. դրապանակ.

همیجك (հէմիճիկ, թ. ժող. հէմուճուկ) գեղջուկ, շինական, գաւառէ նորեկ անուս, անփորձ մարդ.

همیشه (հէմիշէ, պ.) միշտ (همیشه دائم اول միշտ լե՛ր անսասան) ։

هنجار (հէնճար. պ. հայ. հանճար. անգործ.) ուղղութիւն, ոճ ։

هند (հինտ, պ.) Հնդկաստան. چینی — Հնդկաչին. طاوغی — Հնդկահաւ. قاشی — 1. հնդիկ կերպաս. 2. աղբանք [ընտիր]. هندستان (հինտիսթան) Հնդկաստան. جوزی — մշկահոտ՝ հնդիկ ընկոյզ

هندبا (հինտիպա, ա.) պարտիզական եղերդ [բոյս.] ։

هندسه (հէնտէսէ, ա.) երկրաչափութիւն. مسطحه — մակարդակ երկրաչափութիւն. مجسمه — միջոցի —. رسمیه — վերլուծական —. حلیه — գը-

Digitized by Google

ծագբական երկրաչափութիւն. ինչ – երկրաչափական վարժարան. չո – անհաշիւ. ն – հաշիւով :

հնդսի (հէնդէսի, ա. թգ. պսանդ) երկրաչափական. պսանդ ըստ երկրաչափական համեմատութիւն. – մեթ երկրաչափական տեղի :

հնդէ (հէնդէ, ազգաբ. ա. հնդոյ էն)

հնդու (հինդու, պ.) 1. հնդիկ. 2. ծիրն (հմմ. պհ. հնդ (խոհ) նդ – վարպետագործ, խորամանկ :

հնդի (հինդի, ա. յգ. նդու) 1. հնդկական. 2. (թ.) հնդկահաս. – ք հնդկաբմաս, թամբրին :

հիւ (հիւնէր, պ.) 1. ճարտարութիւն 2. հնարագիտութիւն, ճարտարապետութիւն. 3. գիտութիւն. 4. արուեստ. ար – ն – հանճարեղ. հնդրա (հիւնէրվէնց. ղրրա հիւնէրվէր. յգ. հնդրան (հրրան) ճարտար, հնարագէտ :

հնդո (հրնդո, հ. անգ.) տեսակ մը կատը (հմմ. հնդրա) :

հնկամ (հէնկեամ, պ.) 1. ժամանակ. 2. տեղն. ըստ – կերակուրի ատեն. շաբ – պատահելութեան ժամանակ. կամ (նապհէնկեամ) անժամանակ. 2. կռիւ, պատերազմ. հնկան յանկարծ երեւան ելնող զրահաւոր :

հնկամե (հէնկեամէ, պ.) 1. տ. հնկամ 2. խառնակութիւն, շփոթութիւն. 3. կռիւ, պատերազմ. 4. ոտլմուկ. 5. ակումբ, հաւաքատեղի. զոյ – սիսց խրախճանութիւն :

հնզ (հէնզ, պ.) 1. տակառին, գեռ. 2. գեռ նոր, հասկ :

հնի (հէնի, ա. հնա էն) գիւրամարս, առողջարար. հնիւ անուշ ըլլայ յաւիտեան է. հնա կ (էմա հուվէ հաղգունիւ) քան արժանաւոր. յակ (եաիու) տ՛վ մարգ, մարդ Աստուածպ (պատասխանն է յոյսոյ եաիէն հուվէ) :

հոյ, հոա (հէվա, հավա, ա. յգ. հոյաւ) 1. իդձ, փափաք. 2. ցանկութիւն, սէր. սէն – ցանկութիւն և տափ. բարի հոպրտ (հէվափէրէսք. ուռնայնաւեր, ցանկասէր, համբոյասէր

հոյ (հէվա, ա. յգ. հոյաւ) 1. օգ. 2. մեթեորտ. 3. եզանակ[երաժշտական] 4. կլիմայ. 5. [օրէնք.] չէնքի մը վրայ ուրիշ չէնք շինելու իրաւունք. 6. գրի աստիճան. ծաքլ ըն ֆրշ – ինձ համար հոգ չէ. հոյ ալ կլիմայ. – յն 1. ծրի. 2. շատ աժան. – յօ մեթեորտ. – յօ ըմ օգտաբանութիւն. հոյան տեսիլ հոյ տ. տեսիլ. հոյադր (հէվասար, պ. յգ. հոյադրան) 1. ցանկացող, թեկնածու. 2. օգտաւէտ. զրոյ հոյալ 1. օգտ տալ. 2. օգը նորոգել. 3. հովահարել, հովահրել. ձգ՝ – 1. օգ տրուիլ 2. օգը բարձրանալ 3. հովահրիլ, հովդպիլ

հոյնի (հէվաի, ա. թգ. հոյնի) 1. օգային. 2. երկնագոյն. 3. ուռնայնաւեր. 4. թեթեւ [մարդ] :

հոյնիս (հէվանիս, ա. եզ. հոյնիս) նշանիւ – անձնական կերք

հոյմ (հէվամմ, ա. եզ. հոյմ) միջատներ. օրէն – ցորենի որդ :

հոյն (հէվան, ա.) աստղաբաշխութիւն, աստղագիտութիւն (հմմ. զն)

հոպպա (հօպպա, թ.) հոպպա ըլլալ, թեթեւամիտ :

հոպլամագ (հօպլաբմագ, թ.) ցատկել, վեր վեր հանել

հոպլամագ (հօպլամագ, թ.) 1. ցատկել 2. սիրտը խաղալ, յուզուիլ

Digitized by Google

هودج (հէվտէճ, ա. յգ. هوادج) ուղտերու վրայի պատգարակը :

هودوك (հէօտիւք, թ.) բիրտ մարդ, տմարդի. لك — տմարդութ.

هوس (հէվէս, պ. յգ. هوسات) փափաք, բաղձանք, ցանկութ. (հմչ. آرزو ، ميل) ا — փափաքիլ. لى ، — هوسناك ، — دار ، — كار (հէվէսնաք. յգ. هوسكاران ، هوسداران) փափաքող, եռանդուն.

هوش (հուշ, պ. հայ. ուշ) 1. խելք, միտք. 2. ցարափ. منكوش كوش ا هوش ականջին օղ ընել, լաւ միտքը պահել. — سز 1. անխելք, անմիտ, տխմար. 2. անզգայ, զգայազիրկ. — با

هوشجدا (հուշճիւտա, պ.) շուարած

هوشربا (հուշրիւպա, պ.) զմայլեցնող, սքանչագրաւ, գրաւիչ. — حسن (հիւսնի —) գրաւիչ գեղեցկութիւն ·

هوشربوده (հուշրիւպուտէ, պ.) խելքը գլխէն թռած, խելացնոր. — عاشق խելացնոր սիրահար։

هوشمند (հուշմէնտ. هوشيار հուշեար, պ. յգ. هوشمندان ، هوشياران) ուշիմ, խելացի. اختيار هوشيار խելացի ծերունի. ى — ուշիմութիւն :

هول (հէվլ, ա. յգ. اهوال) ահ, սարսափ, երկիւղ (հմչ. خوف ، قورقو) ابوالهول (էպուլ հէվլ) ահռելի. جان هوليه (يم) ահուդողով. اشتمال — ահռելի արձան, սֆինքս. هولناك (հէվլնաք, պ.) ահաբեկիչ, ահարկու. ورطهٔ هولناك ա— հաբեկիչ՝ ահարկու գահավէժ :

هولانده (հօլանտա, թ.) Հոլանտա. لى — Հոլանտացի ·

هون (հէվն, ա.) դիւրութիւն (հմչ. آسانى ، سهولت ، قولايلق) ·

هونك (հէվէնկ, թ.) կապոց, շարոց

هونکور (հիւնքիւր, թ.) հեկեկանք. آغلامق — հեկեկալ, դառնապէս լալ ·

هوى (հուլ, պ.) աղմուկ. هاى هوى (հայհուլ) հայհուչ ·

هويت (հիւվիյէթ, ա.) ինքնութիւն, էութիւն. هويتى اثبات ا էութիւնը՝ ո՞վ ըլլալը հաստատել ·

هويدا (հիւվէյտա, պ.) յայտնի, ակներև (հմչ. آشكار ، عيان) ·

هويضه (հիւվէյզա, ա.) ձուածածիկ (հմչ. كوچك قورا) ·

هه (հէ, թ. ժող.) այո՛ ·

هى (հէյ, պ.) 1. ո՛վ. 2. ո՛հ, օ՜. 3. (հիյէ. իգ. هو հուվէ ի) ·

هيآت (հէյ'աթ, ա. յգ. هيئت ի) ·

هيئت ، هيات (հէյ'էթ, ա.) 1. կերպարանք, վիճակ. 2. մարմին, խումբ. 3. ձև. 4. ժողով. 5. — علم ، — տիեզերագրութիւն. هيات اجتماعيهٔ بشر մարդկային ընկերութիւն. مجموعه — ամբողջութիւն. اصليه — նախնական վիճակ. ظاهره — արտաքին կերպարանք

هياكل (հէէաքիլ, ա. ա. եզ. هيكل) օր. طاغلر ! اى هياكل اعصار بى شمار լերինք, ո՜վ անթիւ դարերու արձաններ

هيام (հիւեամ, ա. բժշ.) կատաղութ. մոլեգնութ. رحم — վարարութ.

هيامو (հէեամօ. هيامولا հէյամօլա, թ. ամա. ايام اوله էյեամ օլա էն) ո՛ն քաշէ՛. ايله — գժուարաւ :

هياهوى (հէեահուլ, պ.) աղմուկ, հայհուչ ·

هيبان (հէյպան, ա.) երկչոտ (հմչ. جبان ، قورقاق) ·

هيبت (հէյպէթ, ա.) 1. ահաւորութիւն, երկիւղ. 2. պատկառանք, շուք. لى —، كا — ահաւոր ·

Digitized by Google

թիւն, գիւղացնաբիւն. մէջ – տրիտնալ, քաղաքիւն տանիլ. մեղմ – տրիտացնել, քաղաքիւն տալ :

يكچى (եկիչէրի, թ.) 1. նոր զօրք, որ Մուքթան Օրխանի ժամանակ հաստատուած է և Մուքթան Մահմետ Բ. ի օրով վերցուած է. 2. բանտարկեալ մարդ, խառնակարգ. սիոն – եէնիչէրներու զօրագունդը :

يل (եէլ, թ.) 1. հով (հմմ. 'յխ 'ձիւռնդ, յխ ձիւն) 2. փոթ. 3. յոգնացուած. քիւն. մեղ ր – ոձոչ ունայնանալ, թափթափ ընել, բաներու կեդրոն գտնել. ջուկ – հոգնատարգը. ղոյնղա յել ղովաղ (եէլ զօվաղ) 1. առեղ. 2. կոզմացոյց մեղ ը – 1. հասել, երթալ (հմմ. զոռոսր) 2. վատնել. ձրպնլ ատապատ. բառնալ, շտապով. մէջ – փոթ արձակել

يلان (եալաղ. օյան եյլաղ, թ.) տե՛ս յիլան 'յիլան :

يلپاز (եէլփազ, թ.) հովահար (հմմ. հարտ – հարտ) մէջ – 1. հովահարել. 2. կրակ տալ, հրահրել. մէջ – 1. հովահարով փչուիլ. 2. հրահրիլ.

يلپէ (եէլփէֆ, թ.) ամէն հովի դարձնող, անհաստատ մարդ :

يلتمك (եէլթէմէֆ, թ.) մթերել, յատգեղել.

يلدا (եէլտա. ա.) ասկ պէ (եէպի եէլտա) ամենաերկայն գիշեր [գեկ. 9ին]

يلراق (եէլտրագ, թ.) շոշոփաուն, փայլակնացայտ. 2. փայլակ

يلدرامق (եէլտրամագ, թ.) 1. շոգալ. փայլիլ. 2. փայլատակիլ :

يلدرايچى (եէլտրայիր. թ.) 1. շտապող. դարձ. 2. փայլատակիչ

يلدرم (եէլտրըմ, թ.) կայծակ

يلدزلى (հմմ. աեաճե) կր – կայծակի պէս, կայծակի արագութեամբ :

يلغرمق (եէլղըրմագ, թ.) 1. վախցնել. 2. խրտչեցնել :

يلمك (եէլմէֆ, թ.) թաղնել, ասասկի վազցնել :

يلمرق (եէլմրմէ, թ.) խլամ կամ ձեռք բերել վերթափ մէ

يلدز (եէլտըզ, թ.) 1. աստղ (հմմ. կոկր 'նջմ 'յխտր) 2. բախտ, 3. հիւսիսային հով. ը – չորան աս. օրոյ. ա. ճրագ. մեկոյ ը – բախտաւոր. քաշիլ ը – հաչտ. – ալ մարիլ և աստղ. կոչը – փոսաւոր, կայծակեր. ջոլ – աստղաբաշխ. – գնդ գիտաւոր աստղ (հմմ. գնդաց; ղոդոր) (նջմ կեսուդար)

يلك (եէլէֆ, թ.) 1. բանիմանակ. 2. մեսամայ ուզած ձագ. 3. բրտաչունի մեծ փոսաւոր. 4. ձեռի բեռ. մէ – ձեռին ծոլրը փոսաւոր գնել :

يلكن (եէլկէն, թ.) առագաստ (հմմ. ղայրան 'ղոյան) ագճի – առագաստաւոր նաւակ (հմմ. ար կշտ ղոյան) մեղնլ ինդիրել կամ հանդարտիլ. ւ – գձե մեսրը եկածը ընել. մէ – առագաստներըը բանալով երթալ. ն – առագաստաւոր. ըսկչ – առագաստանաւ. մեղնլ ոչ սալ ը – գիշերանել, տեղի տալ. ձրդչ – հապճեպով

يلكنجى (եէլկէնճի, թ.) կեզեր հաթիւ լոկ առկուզ ծառ :

يلكنجى (եէլկէնճի, թ.) 1. նաւաստի. 2. առագաստագործ:

يلمق 'յլամ (եէլմագ, թ.) վախնալ, խրտչիլ :

يلمك (եէլմէֆ, թ.) 1. վազել. 2. փոթալ, շտապել :

يلوك (եէլվէ, պ.) կոշտ (հմմ. 'ցիւչ 'ցիչ) :

يله (եէլէ, թ.) բաշ. տարր ն – բարեաւ ան ձիու բաշ.

Digitized by Google

يابشقان (եափբըզաճ, թ.) 1. կպչուն. 2. նեղացուցիչ. ավ – պակեխտա (հմշ. چچاڭ‌الشيشة).

يابشمق (եափբըմագ, թ.) 1. փակիլ, կպչիլ. 2. Հարիլ, փակիլ.

يابشيق (եափբըրգ, թ.) փակած, փակչած, կպչուն.

يابلش (եափբլրը, թ.) շինուածք, շէնք, կազմ.

يابلمق (եափբլմագ, թ.) 1. շինուիլ. 2. գործածուիլ.

يابمق (եափմագ, թ.) 1. շինել. 2. ընել. 3. յօրինել, կազմել. 4. հիմնել, հաստատուիլ. 5. կատարել. 6. յարգարել, շտկել. 7. պատրաստել. – ու տուն չինել, մեծ բարիք ընել. – գնալ ի բազարն սակարկել. – ըրա գաս պատրաստել. – ըսույց գաս տալ, կրթել.

يابمه (եափմա, թ.) 1. շինածոյ, կեղծ (հմշ. مزوره، جعلی، ساخته). 2. ոսկ

يابو (եափու. ևիկ եափը, թ.) 1. շինուածք. 2. շէնք. 3. կազմ, մարմին. ևիմե – 1. շինուածոյքարք. 2. կարևոր անդամ.

يابوز (եափուզ, թ.) Հաբսին երեսը փակցուած զարդ. 2. հին սահիկ. 5. գետի մը վազած ձորը. – ևոմոլ ևնջարան. يانغى بجار վաճառաշահ քաղաք (հմշ. تكاه بجار) يانغى (دره كى يانغى նահանգ. – 1. անկազմարան. 2. Հանգիստ (հմշ. ولايق) 3. անկոհինոց

يالاق (եաթալագ, թ.) անկողնոյ ծառայող Հիւանդ.

يالترمق (եաթբրմագ, թ.) 1. պառկեցնել. 2. դնել [գրասեղ մը] 3. գետինը պառկեցնել.

يالسو (եաթսու. ևիկ եաթաք, թ.) պառկելու ատեն, մարդ տանելու երկու երեք ժամ վերջ. ցոյն – պառկիլէ առաջ կատարուած ազօթք

يالشدرمق (եաթբըսդրմագ, թ.) 1. խաղցընել, հանդարտեցնել. 2. Հաշտեցնել. 3. կարգադրել.

يالشمق (եաթբըմագ, թ.) 1. խաղալ, հանդարտիլ 2. Հաշտուիլ

يالغين (եաթկրն, թ.) 1. պառկած. 2. ծռած 3 փռած [կերպաս և.ն.]

يالق (եաթգը. ևիկ եաթգու, թ.) ծալք ևիկ يالقسى գլխի կերպասի ծալք.

يالڭلق (եաթբլմագ, թ.) պառկիլ, պառկոտիլ.

يامق (եաթմագ, թ.) 1. պառկիլ. 2. քնանալ. 3. անկողնոյ ծառայել. 4. Հնազանդիլ. 5. երկաթ ներտել, խարխթել. 6. տապալիլ, չորիլ. 7. մեռիլ. 8. բանտարկուիլ, պառկիլ. – ղոն, գլխի Համոզուիլ, խելք պառկիլ يوتوب قالمق բնակիլ. – ոդոյ գերեզմանը ևնջել, թաղուիլ. – ալ 1. ճամբու գալ, համոզուիլ. 2. ձին քաշելու սկսիլ.

يانى (եաթը, թ.) պառկիլ, գիշերել. يانى كيجه գիշերօթիկ. كيجه يانيسنه كيتمك գիշերը մնալու երթալ.

يأجوج (եէճուճ, ա.) Գոգ, ցեղի մը անուն. يأجوج ومأجوج Գոգ

Digitized by Google

էջ 208 սիւն. Ա. տող 29 بيت Չ. ուսումնասիրել, ուսումնասիրութիւն. الجمع تيمات ուսումնասիրութիւններ՝ հետազօտութիւններ կատարել։
թշրիմ (թէշրիմ՝ տ. երբ էն) օրէնագրութիւն. ա՛ց - օրէնագիր. օրէնագրական. ազատ թշրիմ ծոգ օրէնագիր իշխանութիւն։
թեմիմ (թէշրիմ՝ տ. եմ էն) փունգատացոգին խեր ըլլայ ըսել։
ճամաթ (թէատուգ՝ տ. ցամ էն) երկու կողմէ հաստատուել. ալի ճանիբ - երկու կողմին հաստատուամով։
էջ 251 » Բ. » 28 وطن ներգաղթել։
ճամի (համի՝ տ. տրմ.) հաստատական, ոչ-պայմանագրական ալեհ ճամի։
էջ 312 սիւն. Բ. տող 22 زمان պիտի բլլայ յամայ։
աշնէ (հանէգիյէ՝ կ՚ենդ.) օձագգիք։
էջ 325 սիւն. Բ. տող 19 خبات պիտի բլլայ խեթիւթ։
» 352 » Բ. » 38 حمام (պիտի ը.լայ) համր. յամրութ՝ համրութ. աճակ (բաթիգա՝ տ. կենդ.) ջայլամի խառնիք։
էջ 408 սիւն. Բ. ջիս ին մէջ սաեյցնել ծփուն. լեպրոթ ջիս ծփուն ակաո։
» 510 » Ա. տող 31 ճէպէլիւդպարզ՝ պիտի բլլայ ճէպէլիւդպարզ։
» 544 » Ա. » 12 اعدد (ատէտէն) թիւով. ադատ غير اعدد թուով անանահման։
» 552 սիւն. Ա. տող 15 جينكه պիտի բլլայ ջաճինկ (քիւնեէսի)։
» 594 » Ա. » 10 كيكيو պիտի բլլայ կիկիւ։
» 621 » Բ. » 4 جوابشكره գրգռ վիճակարկութիւն։
ոսոգ (գոսմա Թ.) Գոսովա. ցի - Գոսովացի։

Օսմաներէնի մէջ վկայութեան համար գործածել սովորութիւն դարձած Արաբերէն եւ Պարսկերէն իմաստասիրական, օրինական մաս մը խօսքեր նոս դնել յարմար դատեցայ։

Ա Ր Ա Ս Ե Ր Է Ն

I

ازرم عن عرفها ظاهر عرب و اخره على الكلام دامل ابلغ ենթե-ւլ-քելամ մա-ւլ-ենթե-ւլ-քե վէվե-նա- լե մեըրեմ վե ա՛րեզե կահրե-նա- ն ուեռութէհէ. ամենեն պերճախօս խօսքն այն է, որուն սկիզբը կը հոսկցնէ վերջաւորը և առաջաբանը լուցորով կը մեկնէ գաղտնիքները։

ثابت اذا اثبتت البلية ابتهالي- إليه صرفت رجائي. փորձանքը երբ ընդհանուր է, լաւ է. (رمايرلي كوكدن كلن الله ال)։

Digitized by Google

يارانمق (tarmanmaq, ք.) 1. ոգեւո-
կար լ. 2. կեղծ հաճոյա-
կատարութիւն ընել ։

يارب (tarapap, ած.) ո՛վ Աստուած
իմ (irhmé —) ազեցաբնու-
թիւն. յարկ (tarapapi) ո՛վ Աք. իմ

يارپوز (tarpuz, ք.) խնկածաղիկ

يارداق (tarsaq, ք.) 1. օգնական.
2. մեզամկից ։

ياردم، يارديم (tarsdm, ք.) օգնու-
թիւն, ծառայութիւն, ծառայու-
թիւն, նպաստ (հմմ. معاونت, مظاهرت)
ի - ի (امداد) ի գործնականապէս օգնել
ի - դիր խրատ. ետնուն գտնուն ... օգ-
նութեան փութալ. ի - նպաստել, օգ-
նել. ը - օգնական, ներկուն (معين) ։

يارده (tarsa, ք.) անգլիական
կանգուն, ար 91 100 որ ք. ամէն է

يارديرمق (tarspdmaq, ք.) 1. ճեղ
քել տալ (հմմ. մեռցնել (شق ايتدرمك)
2. կտրել տալ. 3. պատռել տալ ։

يارش، يارش (tarpc, ք.) 1. մրցու-
ցում (հմմ. مسابقت), մրցում (مسابقه)
ի - ել ձեռնարկել. ի - ել զայն նա-
ւարշաւ. ի - ել պատրաստ վիճաբա-
նութիւն, բանակռիւ. ի - ին ա-
նոյն մրցումի. ընկենք ... գնանք մրցիլ

يارغوجاق (tarkuzaq, ք.) ձեռա-
նոցագործ (հմմ. ذكرجى) ի (ال) ։

يارغو، يارغى (tarkn, tarkni, ք.)
վճիռ (հմմ. حكم) ի ամէն - վճռել, վճիռ արձակել. ը - գատաստար

يارلق (tarlpq, ք.) 1. քաջերակամու-
թիւն. 2. սիրահարութիւն ։

يارلمق (tarlpmaq, ք.) 1. ճեղքել
2. կտրտել. 3. պատռել ։

يارم، يارىم (tarpm, ք.) 1. կէս
(հմմ. نصف, نيم) 2. քերթ
ուլոկ - կիսակատար. 3. կէս (چك, چوك)

يارمق (tarmaq, ք.) 1. ճեղքել
(հմմ. شق ا) 2. կտրել [փայտ]
3. պատռել [գլուխ] - ըրդ քաշտան
ճեղքել, մանրապղպին քննել ։

يارمه (tarma; ք.) 1. ճեղքուած.
2. կտրտած [ցորեն եւայլն] ։

يارە (tarsa, ք.) 1. վէրք (հմմ. ريش,
جرحه) 2. գանակի նշան. 3. ցաւ,
վիշտ. ى - վիրաւոր, վիրաւորեալ (հմմ.
مجروح - يوركى սիրտը վիրաւոր (հմմ.
جروح الفؤاد (դիւրին) - լամ - վիրաւորեալ
(հմմ. جريحه ا) - լանգ - վիրաւորուիլ

ياری (tarp, ք.) կէս (հմմ. نيم, պարկ
ى - ى - կէս. ած կէս. կեչը
սը - կէս գիշեր. ընկ - քիչ մը, կիսամ
չափ. լամ - կեսին հասնիլ, կէս ընել.
պշտիկ - կեսեայ (հմմ. نيم پخته) ։

يارىجى (tarpcn, ք.) 1. ճեղքող, կո-
տրտող, պատռող 2. կէսաւոր կէս
ընկերը - ովդոն 1. փայտահատ 2. կիսով մասեր

ياريق (tarpq, ք.) 1. ճեղք (հմմ.
شق) 2. ճեղքուածք (դաշտ, ձորակ, ճանկ
ուածք). ق قاصيق يارىغى տ. ընդ. - գործ 1.
պատռտիկ, պատռուած կտոր. 2. քովե-
րը լաւ տանելու ձգուած թուղթ ։

يارىجه (tarpcna, ք.) կէս գլխու-
ցուկ, անգամ (հմմ. شقيقه) ։

يارين (tarpn, ք.) վաղը, վաղորդայն
- գէլ ու յարկոն (հմմ. فردا) վաղը
կէ մեռ ար. յարին յարկոն 1. այսօր վաղը
2. ձգձգուելով յարկոն վաղուան ։

ياز (taz, ք.) ամառ (հմմ. تابستان,
صيف) լը - 1. ամառուան, ամ-
րան, ամառնային. 2. ամառնանոց.
ամառնային պայլնե յազլնե կետնե ամառնանոց երթալ, գիւղ եր-
թալ. լանգ - ամառը անցընել տալ. -
լամ ամառը անցընել. ընդ յազ ամառը.
ի - ամառալ (հմմ. قيشلى) ։

Digitized by Google

ع

عاد معاد خير من جاهل مساعد = Նորոգումն աւելի լաւ է քան նոր անհմտին օգնականութիւն

عثرة اللسان خير من عثرة القدم = Լեզուի սայթաքումն աւելի ապահով է քան ոտքի սայթաքումը

عداوة العاقل خير من صداقة الجاهل = Իմաստունի թշնամութիւնն աւելի ապահով է քան անգէտի բարեկամութիւնը

ف

فصيح يجازى و يحاز مازرع و يجنى = Ճարտասանը կը վարձատրուի եւ կը գրաւէ ինչ որ ցանած է եւ կը պատժուի այնու որ գործած է

ك

كثرة القول دليل على قلة العقل و كثرة الطمع دليل على قلة الورع = Շատախօսութիւնը խելքի պակասութեան նշան է եւ ագահութիւնը երկիւղածութեան պակասութեան նշան է

كثرة الكلام يزل اللسان و يمل الاخوان و يسم الانيس = Շատախօսութիւնը լեզուն կը սայթաքեցնէ եւ բարեկամները ձանձրոյթի կը պատճառէ, ն. մտերիմը կը թշնամացնէ

كل جديد لذيذ = Ամէն նոր հաճոյ է (tout nouveau tout beau)

كلمة الرابعة فتكن عالماً او متعلماً او مستمعاً و لاتكن الرابعة فتهلك = Չորրորդ խօսքն եղիր գիտուն կամ ուսանող և կամ ունկնդիր, և մի՛ լինիր չորրորդը, այսինքն՝ տգէտ, վասնզի կը մեռնիս

ل

لو كانت الجاهل في الجنة جاراً لتركت الجنة واخترت ناراً = Եթէ տգէտը դրախտին մէջ հարեւան ըլլար դրախտը կը թողուի եւ կրակը (գժոխքը) կ'ընտրուի

ليت الفجل يصنع بالزبدية = Ազգ ազգի հետ կը զուգի

ليس الجمال بأثواب تزيننا فان الجمال جمال العلم والادب = Գեղեցկութիւնը զգեստներով չէ որ կը զարդարուի, այլ գիտութեամբ եւ վարուելակերպով

Digitized by Google

یاصی (եասը, թ.) հարթ, տափակ. لایق - یام - բոլորակին տափակ. -لاڭق տափակնալ. لاڭق - տափակցնել:

یاغ (եաղ, թ.) 1. իւղ (համ. یاغ، روغن، سمن) 2. ճարպ (համ. شحم) طوك - ی - եզի և ոչխարի ճարպ, ای - ی - ճրագու. زیتون - ی ձէթ. بالق - ی ձկան իւղ. ی - تره կարագ. طاش - ی կազ. یاغی اریتك իւղերը հալել, փափաքած բանին անհամբեր սպասել. یاغ آككنه - سورملك հացին իւղ քսել. باغلامق իւղ կապել, գիրնալ. لامق - իւղ քսել, իւղոտել. لاتمق - իւղ քսել տալ, իւղոտել տալ. لی - 1. իւղոտ. 2. պարարտ. 3. հարուստ. جی - 1. իւղավաճառ. 2. շողոքորթ. خانه - իւղի գործարան. یاغدان իւղաման:

یاغدیرمق (եաղտըրմաք, թ.) տեղացընել [անձրև]-آتش կրակ -

یاغش (եաղըշ, թ.) տեղալ. یاغشلی անձրևոտ: یاغشلی هوا

یاغلق (եաղլըգ, թ.) 1. թաշկինակ. 2. ձեռքի սրբիչ:

یاغمق (եաղմագ, թ.) 1. տեղալ, գալ (համ. نزول ، دوشمك) 2. իջարու եռեւէ գալ, տեղալ [նամակ, ևայլն]:

یاغمور یغمور (եաղմուր, թ.) անձրև (համ. رحمت، مطر، باران) لو - անձրևոտ. لق - տառատոակ, անձրևանոց. لامق - անձրևել:

یاغیر یاغر، (եաղըր, թ.) կեղ, վէրք. آچلمق - վէրքը բացուիլ:

یاغیز (եաղըզ, թ.) սպիտակաւուն. آت - սպիտակաւուն ձի:

یافته (եաֆթէ, պ.) 1. գտնուած, զըտած. او - ظهور յառաջ գալ. 2. (եաֆթա) Ըղխոսակ, փակուցիկ, կախուցիկ. 3. ազդագիր:

یافوخ (եաֆուխ, ա. բժշ.) գլխուկըներու կցուածութիւնը, գագաթն

یافه (եաֆա, թ.) Յոպպէ. پورتقالی - Յոպպէի բնաւոր խոշոր նարինջ:

یاقارمق (եագարմագ, թ.) պաղատիլ, թախանձել. یالوارمق -

یاقدیرمق (եագտըրմագ, թ.) 1. վառել տալ. 2. այրել տալ:

یاقشدیرمق (եագըշտըրմագ, թ.) վայելցնել, յարմար գտնել:

یاقشمق (եագըշմագ, թ.) 1. վայլել. 2. յարմարիլ. պատշաճիլ

یاقلاشدیرمق (եագլաշտըրմագ, թ.) մօտեցնել (համ. تقریب)

یاقلاشمق (եագլաշմագ, թ.) մօտենալ (համ. تقرب):

یاقلمق (եագըլմագ, թ.) վառուիլ, այրուիլ (համ. احراق اولنمق):

یاقمق (եագմագ, թ.) 1. այրել (համ. احراق) 2. վառել (համ. اشعال) عبایی - սիրահարիլ, այսպէս կուռ բնել:

یاقوت (եագութ, ա. յգ. یواقیت) յակինթ. احمر، قزل - կարմիր յակինթ. اصفر، صاری - դեղնաքար. مذاب - روان، - գինի (համ. باده، خمر، شراب)

یاقه یقه، (եագա, թ.) 1. օձիք (համ. جیب، گریبان) 2. եզերք, եզր (համ. کنار، ساحل، قیی) 3. շեղ մակերեւոյթ (համ. سطح مائل) 4. կողմ. یی قورتارمق - ազատիլ (համ. تخلیص گریبان) آچق - دن - փախչիլ, ազատիլ. آچلمدق - سی նոր, չբացուած, կոյս. ایصیرمق - ید زարմանալ. ایکی - سی برکز գեհ, գիրքի մը տեր չերզգ. چال - ا ուժով բռնել, ձերբակալել. سیلكمك - یرتق، - մեկէ մը տրտնջալ. الە ورمك - یی բռնուիլ, օձիքը ձեռք տալ. لق - կերծ օձիք. لامق - 1. բռնել, ձերբակալել. 2. հանդիպիլ. 3. պա-

Digitized by Google

ای

به بند نیلوفر خواب خوش کرده ای ترک زلف عنبرین تو دل ما را به بند کرده است ای ترک زلف عنبرین تو دل ما را به بند کرده است

شود ترک زاده عاقبت کرک ای ترک چرا چرا چرا چرا چرا چرا چرا چرا

ترک زلف عنبرین تو دل ما را به بند کرده است

ترک زلف عنبرین تو دل ما را ازهرطرف صنم آید کند آید صنم آید کند آید صنم آید کند آید صنم آید کند آید

صنم آید کند آید صنم آید کند آید صنم آید کند آید صنم آید کند آید

ترک زلف عنبرین تو دل ما را به بند کرده است

من نالهٔ زبکانه ندارم که دلدارا هرغم که رسیدست هم از خویش رسیدست

من نالهٔ زبکانه ندارم که دلدارا هرغم که رسیدست هم از خویش رسیدست

من نالهٔ زبکانه ندارم که دلدارا هرغم که رسیدست هم از خویش رسیدست

من نالهٔ زبکانه ندارم که دلدارا هرغم که رسیدست هم از خویش رسیدست

ن

نیکو مثلیست این که هر کو بدکرد ـ بد بادیکری نکرد هم باخود کرد

نیکو مثلیست این که هر کو بدکرد ـ بد بادیکری نکرد هم باخود کرد

نیکو مثلیست این که هر کو بدکرد ـ بد بادیکری نکرد هم باخود کرد

نیکو مثلیست این که هر کو بدکرد ـ بد بادیکری نکرد هم باخود کرد

ه

هرچه خاطر خواه ماست ـ یکسان عیب تو پیش دگران پیش تو آورد شمرد

هرچه خاطر خواه ماست ـ یکسان عیب تو پیش دگران پیش تو آورد شمرد

هرچه خاطر خواه ماست ـ یکسان عیب تو پیش دگران پیش تو آورد شمرد

هرچه خاطر خواه ماست ـ یکسان عیب تو پیش دگران پیش تو آورد شمرد

ی

یارب روا مدار که معتبر شود زخدا بی خبر شود ـ کر معتبر شود زخدا بی خبر شود

یارب روا مدار که معتبر شود زخدا بی خبر شود ـ کر معتبر شود زخدا بی خبر شود

یارب روا مدار که معتبر شود زخدا بی خبر شود ـ کر معتبر شود زخدا بی خبر شود

یارب روا مدار که معتبر شود زخدا بی خبر شود ـ کر معتبر شود زخدا بی خبر شود

Digitized by Google

Digitized by Google

Princeton University Library
32101 076399607

DATE ISSUED	DATE DUE	DATE ISSUED	DATE DUE

Digitized by Google

Digitized by Google

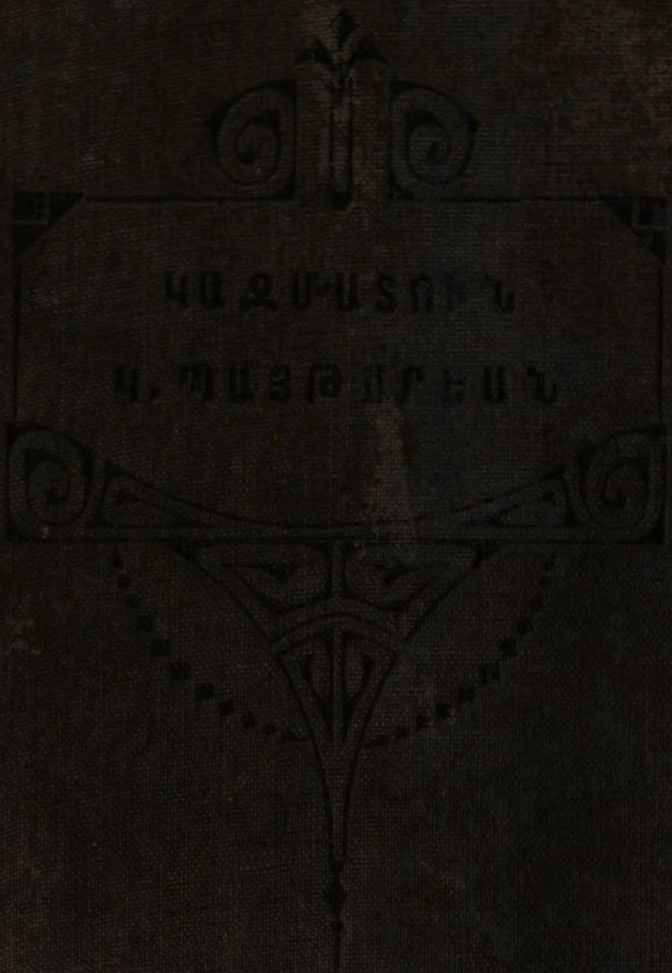

يرع (եէրա՚ա, ա.) 1. եզեգ գբիչ [անաղաչ] 2. փողուածայ, կայծուկ. ու ոչ – գբել (հմմ. ու խոյասող)

يراق (եարագ. թէր եարադ, բ.) ա. զիրեայ ։ զրահ ։

يربوع (եէրպու՚, ա. յգ. երպիւ) գաշտ. տամուկ (տարէ տարէ լսելի) (տես դշտ, տարէ տարէ)

يرتدرمق (եէրթդրմագ, բ.) պատառել տալ ։

يرتمق (եէրթմագ, բ.) 1. պատռիլ (հմմ. շտ ու, շտ ու) 2. (ուղեղ) հատրաձակոտիքին տատանում

يرجاج (եէրճմաճ, բ.) ճեղք, ճեղքուածք ։

يرتمق (եէրթմագ, բ.) 1. պատռել (հմմ. 1 զրէ, շտ ու) 2. ճեղքել (հմմ. 1 զրէ) 3. հատրաձակոտիքին տալ, բանալ ։

يرتمق (եէրթմմագ, բ.) պատռել, իրար անցնիլ ։

يرجي (եէրճիր, բ.) պատռուածք, պատռտոց, գիշատիչ (հմմ. մրտեր) – կենդանիներ գիշատիչ ...

يرتيق (եէրթիգ, բ.) 1. պատռուած. 2. հատրաձակ, բացուածք. 3. անպատկառ, անհեռ. 4. անպատիժ [կին] (հմմ. ահեղ)։

يرحمك الله (եէրհամուդ Ալլահ, ա.) Աստուած ողորմի քեզի ։

يرقان (եէրգան, ա.) դալուկ, տրեխան (տես դալուկ, տրեխան) ։

يرلشدرمك (եէրլէշդրմուգ, բ.) 1. գնել, հատատուել, գնուիլ. 2. տեղատրուիլ. 3. յարմար պատահիլ մը տալ ։

يرلشدرلمك (եէրլէշդիրիլմէք, բ.) 1. հատատուելի, գնուելի. 2. տեղատրուիլ [ուրիշի կողմէ]

يرلشمك (եէրլէշմէք, բ.) տեղատուիլ, հատատուելի ։

يرليغ (եէրլիղ, բ.) հրովարտակ (հմմ. բլիղ – պերճաբան – ։

يرمق (եէրմագ, բ.) քիչ մը ճեղքուիլ, պզտիկ մը ճաթիլ ։

يرمك (եէրմէք, բ.) 1. զգուիլ, ղողանջել, 2. վատահամբաւել ։

يزدان (եէզտան, պ.) Աստուած (հմմ. يزدان (حق تعالى، خدا، تكرى، الله) ։ ى – Աստուածային (հմմ. الهى ‘աիի) ։

يزدجرد (եէզտիհրտ. ադ. եէզտիհրտ, պ.) Յազկերտ ։

يزدان (եէզտան, ա.) Աստուածային տրփեն, որ Ալիի գերդաստանը քանի մը դար իշխած է. որոյ խալսաց Հասանը Յուսա կը նկատուի ։ – եէզիտականք [ազանդ որ]աստանան կը պաշտպանէ

يس (եէս, ա.) կոտրանի (ս և ն) գերբերէն բազկացած գլուխը ։

يسار (եէսար, ա.) 1. ձախ կողմ (հմմ. يمين) 2. ձախ (հմմ. սոլ կամ հկ. راست) 3. հարստութիւն (հմմ. ثروت، سامان) – صاحب հարստատ. 4. գիւրակեցութիւն (հմմ. حال հաս) ։

يساق (եասագ. յիշ եասադ, բ.) 1. օրէնք (հմմ. نظام، قانون) 2. տրգել (հմմ. منع) 1 – տրգիչ. يساقجى բառատան (պատրիարքարանի) ։

يسطيقلمك (եէսբէղիլմէք, բ.) 1. քաշնել, 2. տրհամարհել ։

يسر (եուսուր, ա.) 1. հարստութիւն, գիւրակեցութիւն. 2. գիւրութիւն (հմմ. سهولت. հկ. عسرت) ։ ى – (եուսուրի) տեսակ մը սև արմատ ուրկէ համրիչ կը շինեն։

Digitized by Google

يسره (Եէսէրէ, ա.) 1. ձախ կողմ 2. ափի մէջ գտնուած գծեր։

يسير (Եէսիր, ա. يسر էն. թզ. (يسيره) 1. դիւրին. 2. քիչ, սակաւ։

ياشا يشا (Եաշա, Թ.) կեցցէ՛, կեցցէ՛։

يشب (Եէշպ, ա.) ա. يشم، يشب (հմմ. (ايشم)։

يشرمك (Եէշիրմէք, Թ.) 1. կանաչցընել. 2. գալարացնել։

يشرمك (Եէշիրմէք, Թ.) 1. կանաչնալ. 2. ծիլել, գալարիլ։

يشم (Եէշիմ, ա.) աշմ, յասպիս, օձաքար։

يشيل (Եէշիլ, Թ.) 1. կանաչ (հմմ. (اخضر، سبز) 2. խակ (հմմ. (خام) – ياپراق 1. կանաչ տերև (հմմ. برك سبز، (ورق سبز) 2. չորչին, փտտակի հուներ. – لك 1. կանաչութիւն, գալար. 2. կանաչեղէն, բանջարեղէն. لنمك – 1. կանաչնալ, գալարիլ. 2. թարմութիւն ստանալ. 3. կատակով զուարճանալ

يصدق (Եաստըգ. يصداغ Եասսաստաղ Թ.) ա. ياصداغ، ياصديق։

يعسوب (Եա'սուպ, ա. جق. (يعاسيب) 1. մեղուներու պէտ 2. պետ, գլխաւոր, մեծաւոր. المؤمنين – Ալի։

يعقوب (Եա'գուպ, ա.) Յակոբ, Յակոբ ی – յակոբեան։

يعلول (Եա'լուլ, ա.) 1. սպիտ ամպ. 2. պղպջակ. 3. սպիտակ աստղ. 4. երկատակար աստղ։

يعني (Եա'նի, ա. عنا էն. ներկայ է) այսինքն։

يغفرالله (Եաղֆիրուլլահ, ա.) Աստուած քաւութիւն շնորհէ։

يغلمق، يغمور. ա. يغمق، يغين، يغنق، يغلمق، يغمق، يغين، يغينق، ياغمور։

يغما (Եաղմա, պ.) աւար, աւարառութիւն, կողոպուտ (հմմ. غارت، نهب، چاپول) – يوق անանկի բան չըլլար. ا – աւարել, կողոպտել. جى –

يغماكر (Եաղմակէր) աւարառու, կողոպտիչ (հմմ. چاپولجى، جيلق) يغماكرلك – աւարառութիւն։

ա. يقيم، يقيق، يقنق، يقمق، يقلمق، يقدرمق، يقيم، يقيق، يقنق، يقمق، يقلمق، يقديرمق

يقظان (Եագզան, ա. يقظه էն) արթուն, աչալուրջ (بيدار، اويانيق)

يقظه (Եէգազա, ա.) արթնութիւն, աչալրջութիւն (بيدارى، اويانيقلق)

يقين (Եագին, ա.) 1. ստուգութիւն (հկ. شك) (بيلمك) علم اليقين (իլմէլ եագին) լսելով կամ համոզմամբ գիտնալ. عين اليقين (ա'յնէլեագին) աչքով գիտնալ. حق اليقين (հագգէլեագին) բոլոր զգայարաններով իմանալ և գիտնալ [վերջին աստիճանն է] يقينا (Եագինէն) ստուգապէս. ی – ی – 1. ստոյգ, հաստատ. 2. գրական. يقينيات (Եագինիյեաթ) ստոյգ տեղեկութիւնք՝ ծանօթութիւնք. 2. (Թ.) ա. (ياقين) որ այսօր աւելի գործ.)

يك (Եէք, պ.) մեկ (հմմ. واحد، احد، ر) – دن – մեկ անգամէն, մէկէն. پاره – միակտուր. يكجهت (Եէքճիհէթ) համակարծիք, միաբան, համամիտ. يكچشم (Եէքչէշմ) միականի (հմմ. اعور، تك كوز) يكدست (Եէքտէսթ) մեկ ձեռք, մեկտեղ. يكدل (Եէքտիլ) մեկ սիրտ, միասիրտ, համամիտ (հմմ. متحد القلب) يكرنك (Եէք րէնկ) 1. միագոյն, մեկ գոյն. 2. ակզբունքի տեր. يكروزه (Եէքրուզէ) մեկ օրուան, միօրեայ. يكرو (Եէքրու. يكروى Եէքրույ) մեկ երես, անկեղծ [մարդ] يكزبان (Եէքզէպան, միաբերան. يكدل و

Digitized by Google

یکزبان միտաքըով և միաբերան. یکسال (եէքսալ. یکساله եէքսալէ) միամեայ. طفل یکساله) միամեայ մանուկ. یکسر (եէքսէր) 1. ծայրէ ի ծայր. 2. ամենքը ի միասին 3. առանձինն. یکدم (եէք գալէմ) մէկ գրիչով, մէկ անգամէն, միանուագ ։

یك (եէլ, թ. հին բառ) 1. լաւագոյն, նախամեծար. 2. (եէն) թեզանիք, զգեստի թև (համ. آستین) ։

یکا (եանա. یکاق եանագ, թ.) տե՛ս یاناق ։

یکاز (եանազ, թ.) 1. կառավար. 2. դժուարահաճ. 3. նեղսիրտ. لق - 1. կառավարութիւն. 2. դժուարահաճութիւն. 3. նեղսրտութիւն

یکان یکان (եէկեան եէկեան, պ.) մի առ մի, մէկիկ մէկիկ. — تعداد մէկիկ մէկիկ համրել

یکانه (եէկեանէ, պ.) միակ (համ. یردانه جك - مقصد) միակ նպատակ

یکانکی (եէկեանէկի) անզուգականութ.

یکایك (եէքեաեէք, պ.) 1. մի առ մի, մէկիկ մէկիկ. 2. յանկարծ ։

یکتا (եէքթա, պ.) միակ, մէկ հատիկ (համ. بی نظیر، بی همتا، یردانه جك، بریجك) درّیکتا միակ մարգարիտ [խոշոր] 2. մէկ ձեւք [հագուստ եայլն] جامهٔ یکتا ։

یکتنه (եէքթէնէ, պ.) առանձին, միայնակ (համ. تنها، یالکز باشنه) ։

یکدیکر (եէքտիյկէր, պ.) իրար, մէկզմէկ. یکدیکرینه մէկզմէկու یکدیکرله իրարու հետ ։

یکرمی (եիրմի, թ.) քսան (համ. بیست، عشرون، عشرین - شر) քսանական - لك - քսաննոց یکرمنجی - երորդ

یکسان (եէքսան, պ.) 1. հաւասար, հարթ (համ. دوز، مستوی) 2. համահաւասար, նոյն. ۱ - خاك ایله یرله خاك ایله یر ایله - او հիմնայատակ ընել. — հիմնայատակ ըլլալ ։

یکشنبه (եէքշէնպիհ, պ. անգործ.) կիրակի, միաշաբաթ (بازار) ։

یکلمك (եէնիլմէք, թ.) 1. յաղթուիլ, պարտուիլ (համ. مغلوب او) 2. կորսնցնել [խաղ] ։

یکلنج (եէնիլէնն, թ.) տկար, անզօր, միշտ յաղթուող ։

یکمك (եէնմէք, թ.) 1. յաղթել (համ. غلبه ، غلبه چالمق) 2. շահիլ [խաղ]

یکن (եէկէն, թ.) եղբօրորդի, քեռորդի (համ. برادرزاده، همشیره زاده)

یکنسق (եէքնէսագ, պ.) միօրինակ, միաձև. البسه - համազգեստ

یکنی (եէյնի, թ.) թեթև (համ. سبك، خفیف) ։

یکون (եէքիւն, ա. کون էն. նեռկայ) գումար. جمعاً ընդ. ամենը, համագումար چکمك - մերթ ընդ մերթ կենալով անդադար խօսիլ կամ լմցնել

یکه (եէկէ, պ.) 1. առանձին, միայնակ. تاز - առանձին յարձակող, դիւցազն. سوار - անհաման ձիաւոր. 2. (եէնէ, թ.) 1. մեծղի. 2. յաղթող

یکی (եէնի, թ.) 1. նոր (համ. جدید، نو) 2. դեռ նոր, անփորձ, նորեկ, սկսնակ, համբակ. دن - باشدن - նորէն (համ. مجدداً، ازسرنو) یکی چیقمه նորերեւոյթ, նորաձեւութիւն (համ. موده، نوظهور) لمك - նորոգել (համ. تجدید) لنمك - նորոգուիլ (համ. تجدد) یکیدن یکی բոլորովին նոր. یکیجه ըստ բաւականին նոր, նորեկ ։

یکیت (եիկիթ, թ. ազա. իյիթ) 1. կտրիճ. 2. այր մարդ. 3. հերոս, քաջ, դիւցազն. بابا یکیت կտրիճ հերոս. لك - կտրճութիւն, հերոսու-

Digitized by Google

Թիւն, գիւղացնութիւն. ـلمق – արիա-նալ, քաջութիւն առնել. ـلندرمك – արիացնել, քաջութիւն տալ:

یکیچری (եէնիչէրի, Թ.) 1. Նոր զօրք, որ Սուլթան Օրխանի օրով հաստատուած է և Սուլթան Մահմուտ Բ. ի օրով վերցուած է. 2. քանակ մարդ, խռովարար. آغاسی – եէնիչէրիներու զօրապետը:

یل (եէլ, Թ.) 1. հով (հմմ. روزگار، باد) (ريح) 2. փուք. 3. յօդացաւութիւն. ـلی اوزون – ամպայանալ, Թափառիլ, բուերու կերպով գտանալ. دکرمنی – հողմաղացք. یل قوغانی (եէլ գօվան) 1. ամեղ. 2. կղմացոյց. ـلنمك – 1. հովել, երնել (հմմ. صاورمق) 2. վատնել. یل پەرك ամպապաշտ, շատակերով. ـلنك – փուք արձակել.

یلان (եալան. یلان եըլան, Թ.) ստ'ս. یيلان، يالان:

یلپازه (եէլփազէ, Թ.) հովահար (հմմ. مروحه) ـلك – 1. հովահարել. 2. կրակ տալ, հրահրել. ـلنك – 1. հովահարով փչուիլ. 2. հրահրիլ:

یلتك (եէլթէք, Թ.) ամէն հովի դար-ձող, անհաստատ մարդ:

یلتنمك (եէլթէնմէք, Թ.) մրմռիլ, յանդգնիլ:

یلدا (եէլտա, ա.) شب یلدا (շէպի եէլտա) ամենաերկայն գիշեր [դեկ. 9ին]

یلدراق (եըլտըրագ, Թ.) շողշողուն, փայլակնացայտ. 2. փայլակ

یلدرامق (եըլտըրամագ, Թ.) 1. շողալ, փայլիլ. 2. փայլատակել:

یلدراجی (եըլտըրայըճը, Թ.) 1. շո-ղացող. 2. փայլատակող

یلدرم، ییلدیرم (եըլտըրըմ, Թ.) կայծակ (հմմ. صاعقه) ـلی – կայծակի պէս, կայծակի արագութեամբ:

یلدرمق (եըլտըրմագ, Թ.) 1. Լկամ-ցնել. 2. խրտչեցնել:

یلدرمك (եէլտիրմէք, Թ.) Թաղեղ, սաստիկ վազցնել:

یلدرمه (եէլտիրմէ, Թ.) խոլամ կառ-նանց Թեթև վերարկու մէ

یلدز، ییلدیز (եըլտըզ, Թ.) 1. աստղ (հմմ. اختر، نجم، کوکب) 2. բախտ, 3. Հիւսիսային հով. ی – چوبان աս-տղ. قزیل ی – զհրէ. ی – یوکسك մրգ. – բախտաւոր. آی ی – یارشیق հայլի. – մահիկ և աստղ. بوجكی – փոսուաոյ, կայծո-ռիկ. طاشی – աստղաքար. قوروقلو – գիսաւոր աստղ (հմմ. ذوذنب، نجم کیسودار)

یلك (եէլէք, Թ.) 1. բաճկոնակ. 2. միամեայ ուղտի ձագ. 3. Թռչունի մեծ փետուր. 4. նետի Թև. ـلی – նետին ծայրը փետուր դնել:

یلکن (եէլքէն, Թ.) առագաստ (հմմ. بادبان، شراع) آچیق – առագաստ բանալ (հմմ. بادبان کشا اور) یلکنی ایندیرمك – առագաստը իջեցնել. عقلی – միտքը եկածը ընել. ـلی – առագաստները բանալով երթալ. لی – առագաստաւոր. کیسی – առագաստանաւ. لری صویه ایندیرمك – զիջանիլ, տեղի տալ. کورك – հապճեպով

یلکنجی (եէլքէնճի, Թ.) կեղեք ճաթե-լով առկուող ծառ:

یلکنجی (եէլքէնճի, Թ.) 1. Նաւաս-տի. 2. առագաստագործ:

یلمق، ییلمق (եըլմագ, Թ.) վախնալ, խրտչիլ:

یلمك (եէլմէք, Թ.) 1. վազել. 2. փու-Թալ, շտապել:

یلوه (եէլվէ, պ.) կացար (հմմ. چولق، بقاچه):

یله (եէլէ, Թ.) բաշ. لی قورد – բորեան. یله سی آت ձիու բաշ:

Digitized by Google

ﻣﻠﻠ (եէլլէմէֆ, բ.) հովահարել, փոքրով փչել:

ﻳﻠﻢ (եէլիմ, բ.) վազք կրպ – հապճեպով:

ﻳﻢ (եէմ, ա.) 1. ծով (հմմ. ﻛﻨﺰ 'ﺑﺤﺮ – ուրախութեան ծով, մեծ ուրախութիւն. 2. (եէմ, բ.) կեր. 3. խայծ, խանձ ձգել ﺑﺮﻯ – ոգի տեղ ընել

ﻳﻤﺎﻣﻪ (եէմամէ, ա.) ընտանի աղաւնի (հմմ. ﻛﺒﻮﺗﺮ 'ﺣﺎﻣﻪ):

ﻳﻤﺎﻥ (եաման. ճիւղ եամանմագ, բ.) տե՛ս յիսին 'ճիւղ:

ﻳﻤﺎﻧﻰ (եէմանի, ա. իգ. պիկ) եէմէնի երկրէն, եէմէնէն –ցոց [կեղծ.] վիշապակ, թելուկ [որդ]:

ﻳﻤﺶ (եէմիշ, բ.) պտուղ, մրգ. – ցուխի պտուղի ծառ, պտղատու ծառ. – ածգ մէմէնէն, առջու խաղող. – ցորդ չար պտուղ. մկ – պտղամսեն. ջ – մրգավաճառ:

ﻳﻤﻚ 'մակ (եէմէֆ, բ.) 1. ուտել (հմմ. ﻃﻌﺎﻡ ւ նոյն) 2. կրել, ներթարկուել. 3. վատնել, սպառել. 4. մաշեցնել. 5. կերակուր (հմմ. ﻃﻌﺎﻡ նոյն) 6. ընթրիք, ճաշ (հմմ. ﻃﻌﺎﻡ – ճաշն գլուխը ուտել, մահուան պատճառ ըլլ. – ճաշին տալ գլուխն մէջ ուտել, չատ պնդել. ցոյս ճաշով ուտել խմել. –ցուխ ածգ խօսք ճաշով ուտել և խմել. – յն վշտանալ մկ – ընդհանուր ծախք:

ﻳﻤﻜﻦ (եումխինմ, ա. իմքան էն) կարելի է. – ﻱ անկարելի է:

ﻳﻤﻠﻒ (եէմլիֆ, բ.) 1. մտուր. 2. կեր:

ﻳﻤﻠﻪ (եէմլէէ, բ.) 1. կեր, խայծ, խանձ. 2. չրախայծ:

ﻳﻤﻦ (եէմէն, ա.) 1. եէմէն 2. (եիւմն, եումն. յգ. յոմոն) օրհնութիւն, բերանութիւն, բարօրութիւն. 3. բարի գուշակութիւն. ﻟ – օրհնաբար

ﻳﻤﻰ (եէմէնի, ա.) 1. առանց կրունկի կիսակօշիկ. 2. նուրբ կտաւ [գլխու] 3. (եումմա) աջ:

ﻳﻮﺭﻃﻼﻣﻖ 'յորտլամագ (եումուրդլամագ, բ.) ածել. – յոյր առնել բառեր ընել:

ﻳﻮﺭﻃﻼﻧﻤﻖ 'յորտլանմագ (եումուրդլանմագ, բ.) ածել ասել

ﻳﻮﺭﻃﻪ 'յորտէ (եումուրդա, բ.) հաւկիթ, ձու. ﻗﻰ – հաւկիթ ձերմակուց. ﺻﺎﺭﻯ – հաւկիթ դեղնուց

ﻳﻮﺷﻤﻖ (եումուշմագ, ցուցչ. ա. ճիշմագ 'յոմշագ, եայլել:

ﻳﻮﻡ (եիւմուտ. բեայ ենեգապի, ա.) ա. եզ. բ. 'յոմ:

ﻳﻴﻦ (եէմին, ա. յգ. յեղ) 1. ալ կողմ, ալ ձեռք (հմ. ﻳﺴﺎﺭ) 2. 2. երգում (հմմ. ﻗﺴﻢ 'սօգնդ) 1 – երդնուլ, երդում ընել (հմմ. ﺣﻠﻒ 'սօգնդ) ցին – յանձն ﷺ ասուածոյ երդնուլ. – ﻳﻤﻴﻨﻪ ﻭﺭﻣﻚ – երդուընցնել (հմմ. ﺗﻜﻠﻴﻒ 'յեղ. 1 յեղ ընել ﻳﻤﻴﻨﻪ ﺍﻳﺘﺪﻳﺮﻣﻚ – ﻟ – երդուեալ:

ﻳﻨﺎﺷﻤﻖ (եանաշմագ, ցուց եանագ ա. յանաշմագ 'յանագ:

ﻳﻨﺒﻰ (եէնպի, ա. ներկայ) կ ﻳﻨﺒﻰ (էէմաեէնպաղի) ըսա ասածնաւոյն (հմմ. ﻗﺒﻮﻝ 'հաճոյանալ, լսել ﻭﺟﻬﻪ 'ձեռ)

ﻳﻨﺒﻮﻉ (եէնպու', ա. յգ. ﻳﻨﺎﺑﻴﻊ) աղբիւր (հնչ 'ﻳﻜﺎﺭ) աղ, ազդեցուկ

ﻳﻨﻜﺞ (եէնկէճ, բ.) խեցգետին (հմմ. ﺳﺮﻃﺎﻥ – կ – ծուռ ու մուռ:

ﻳﻨﻜﻪ (եէնկէ, բ.) 1. հօրեղբօր' մօրեղբօր եղբօր կին 2. հարազատուհի

ﻳﻨﻠﻤﻚ (եէնիլմէֆ, բ.) 1. ատամուիլ. 2. ա. մոնչել:

Digitized by Google

يمك (եէմմէք, թ.) 1. ուտուիլ (հմմ. ճգնով ուտել; tանուլ) 2. մաշիլ. 3. վատնուիլ. 4. ս. մեկը։

ينه (եինէ, թ. ապաս. կինէ) գործ նալ, վերսկսիլ, նորէն։

ينير (եէնիր, թ.) ուտուելոց, ուտուելի (հմմ. ուտել) ըսել – քաղցկեղ։

ينيك (եէնիք, թ.) կերուակ. կնիկ ձգելու մուկի կերուակ. կնիկ ծուծ. ծուծ կուտած թերուած. գազանի խարխնած.

يوا، يووا (եուվա, թ.) բոյն (հմմ. لين, آشيانه) – լամ – բոյն գնել

يورلاق، يووارلاق (եուվարլագ, թ.) կլոր, բոլորակաձև (հմմ. مدور, كروى) 2. գունատ. ըլ – կլորութիւն։

يورلاغمق، يووارلاغمق (եուվարլաթմագ թ.) 1. կլորցնել. 2. գերլորցնել, գլուորել (հմմ. دحرجه)։

يورلامق، يووارلامق (եուվարլամագ) 1. գլորել, գլուորել. 2. ցանկութեամբ ուտել. 3. անհիմն լուր մը կլուցնել, գլուորել, գլորել։

يورلانمق، يووارلانمق (եուվարլանմագ, թ.) գլուորիլ, գլորիլ։

يوش (եավաշ, յոյն եավան եայլէն) ս. ծուխ, يواش، يوان։

يوشه (եավաշա, թ.) կոճէք։

يوتدرمق (եութդրմագ. յոյնդ. եութսուրմագ, թ.) 1. կլեցընել. 2. խաբել, հաւատացնել։

يوتمق (եութմագ, թ.) 1. կլլել (հմմ. بلع) 2. հաւատալ, կլլել. 3. համբերել, ընդունիլ, տանիլ, կռել տալ, կլլել (հմմ. تحمل) 4. յաղթիլ [խաղի մէջ] – ايشى փորձը լինալ. – زهر վիշտ քաշել – روزكار հով կլլել։

يوتوم (եութում. թդոյնդ եութսում, թ.) ուտմա, պուտ, կռուկ (հմմ. جرعه) ըսել – ս – ս (յոյնդ)։

يوتجى (եութուճի, յոյնդ եութսուճի, թ.) 1. կլլող, կռուկ տուող. 2. կլլող, անիրաւաբար ուտող [ինչ որ]

يوتيلاجق (եութուլաճագ. յոյնդ եութսուլաճագ, թ.) կլլուելիք, ընդունելի. դժ. يوتيلاجق شى։

يوجلمك (եիւճէլմէք, թ.) բարձրացնել (իտալ. اورتغاج) 2. նաև (հմմ. ا)։

يوجه (եիւճէ, թ.) բարձր, բարձրաբարձ բարձրութիւն. غلغل – բարձրաձայնել։

يوخسول (եօխսուլ. եօշա يوخسول) ս. يوقسول، يوقسا։

يورت (եուրթ. յոյնդ եուրս, թ.) 1. հայրենիք (հմմ. وطن) 2. բնակարան, տուն. 3. կալուածք. يرى يوق يوردى տուն տեղ չունի, թափառական. غريب – 1. տունի տեղի տէր ընել. 2. հոգատէր կալուածատէր ընել. ايكى – 1. տունի մէջ բնակիլ. 2. կալուածատէր հոգատէր ըլլ. ق – 1. հայրենի երկիր. 2: կալուածք։

يوردام (եօրտամ, թ.) 1. ապագաթ. (հմմ. چالوشق) 2. արագաշարժութիւն (հմմ. حركت سرعت) 3. գերնացք, ընթացք. 4. չգիտցուածքեան, մեծվայելչութիւն (հմմ. بديع، خطبه) – ل 1. թերևաշարժ. 2. վայելչագեղ. يوردلو ای ճարտար։

Digitized by Google

یورطی ، یورتی (եօրղը. ر. یورطو) քրիստոնէից տօն :

یورغان (եօրղան, Թ.) վերմակ. — قاپلامق վերմակի երես անցը-նել. یوزی — վերմակի երես. لامق — վերմակով ծածկել. جی — վերմակա-գործ. جیلق — վերմակագործութիւն :

یورغون (եօրղուն, Թ.) յոգնած, վաստակաբեկ, խոնջած (հմշ. درمانده، دوچار تعب اولمش) — كیتمك յոգնած երթալ, աշխարհի մէջ պա-րապ տեղը շատ աշխատիլ. لق — յոգ-նութիւն (հմշ. تعب) لق آلمق — հանգըս-տանալ (հմշ. ا تنفس واستراحت) :

یورغه (եօրղա, Թ.) 1. ընդոստ գը-նացք [ձիու] ընդոստում 2. ըն-դոստ ընթացող. لانق — ընդոստ երթալ

یورك (եիւրէք, Թ.) 1. սիրտ (հմշ. فؤاد، دل، قلب) 2. գութ, գորով (հմշ. شفقت، مرحمت) 3. քաջութիւն, հոգի (հմշ. جسارت، شجاعت) 4. փափաք 5. միտք. قرهسی — մեղք (հմշ. معصیت، كناه) سز — թուլասիրտ, երկչոտ. یورك توكتمك սիրտ յոգնեցնել, շատ հոգ տանիլ. چارپمق؛ اوینامق — սիրտ բաբա-խել, տրոփել. چارپنتیسی — սրտի բա-բախում. سورمك — փոր քշել, փորհա-րութիւն ունենալ. طایانمق — սիրտ դի-մանալ. یورك یاغی ارمك 1. սրտին իւ-ղերը հալիլ. ցանկալ. 2. շատ ցաւիլ. لی — սրտոտ, քաջ. ویرمك — խրախու-սել, սրտապնդել, քաջալերել. آچمق — սիրտը սփոփել, զբօսեցնել. یوفقه ی — գթոտ, զգայնիկ. قیرلمق — սիրտ կոտրիլ, ցաւիլ. بیوك ی — հպարտ. قوپمق — սիրտը փրթիլ. دیترهمك — սիրտը դողալ. طاش-لی — քարասիրտ, անգութ. سز — 1. երկ-չոտ (հմշ. جبین، قورقاق) 2. անկամայ. سزلك — երկչոտութիւն. لندیرمك — սրտա-ցընել, քաջութիւն տալ. لنمك — սր-տանալ, քաջութիւն ստանալ :

یورلمق (եօրըլմաք, Թ.) յոգնիլ, վաս-տակիլ, խոնջիլ (دوچار تعب او)

یورمق (եօրմաք, Թ.) 1. յոգնեցը-նել (հմշ. ا دوچار تعب) آغز — բերան յոգնեցնել, պարապ տեղը խօսեցնել. ذهن — միտք յոգնեցնել. كندی — 1. ինքզինքը յոգնեցնել. 2. մարմինը տկարացնել. كوز — պարապ տեղը կարդալ. 2. գուշակել. — خیره լաւ գուշակութիւն ընել :

یوروتمك (եիւրիւթմէք, Թ.) 1. քա-լեցնել (հմշ. ا تمشیه) 2. քա-լեցնել, յառաջ տանիլ (հմշ. ایلری كوتورمك) — صامان آلتندن صو — գաղտնի գործ քալեցնել՝ տանել. قالمی یوروتمك տակը բանեցնել :

یورودلمك (եիւրիւտիւլմէք, Թ.) քա-լեցուիլ, առաջ տարուիլ

یوروك (եիւրիւք, Թ.) 1. լաւ գացող 2. վրանաբնակ :

یورومك ، یوریمك (եիւրիւմէք, Թ.) 1. քալել (հմշ. ا مشی) 2. առ-ջով երթալ, հետի երթալ. 3. խոյա-նալ, արագ երթալ, սուրալ. 4. յա-ռաջանալ [գործ] 5. տատանիկ յանդի-մանել. — آلوب ձգել երթալ. — قان ար-իւն քալել՝ հոսիլ. — اوزرینه վրան խոյանալ՝ յարձակիլ. — یول ճամբայ քալել՝ կտրել :

یورونمك (եիւրիւնմէք, Թ.) քալուիլ

یورویش (եիւրիւեիւշ, Թ.) 1. քալ-ուածք, գնացք, ընթացք (հմշ. رفتار، مشی وحركت) 2. յարձակում (հմշ. هجوم، آقین) دوه ی — ուղտի գը-

Digitized by Google

Նայցք, ծունր և յարատև ընթացք. գ— 1. յարմանիլ. 2. մէկէնիմէկ գալ

یوز (եիւզ, թ.) 1. Հարիւր (հմշ. صد، مائه) یوزلرجه Հարիւրաւոր, չափ. بر یوزده մէկ առ Հարիւր, հարիւրին մէկ. یوز Հարիւրական یوزنجی Հարիւրերորդ. لك — Հարիւրընոց. 2. Երես, դէմք (հմշ. چهره، وجه، روی، رو) 3. մակերես (հմշ. سطح) 4. Երես [կերպասի եւայլն] 5. առաւելագոյն, ճակատ 6. պատճառ (հմշ. سبب، اجل، جهت) بو یوزدن այս երեսէն, այս պատճառաւ 7. Համարձակութիւն, երես, անպատկառութիւն. օր. (بو چوجقده نه یوز وار այս տղուն ի՞նչ անպատկառ է)՝ بولق — چیلمق — երես առնել, շփանալ صوی — պատիւ (հմշ. آبرو، ناموس) — اکشی խոժոռ դէմք (հմշ. عبوس چهره) — اکشیتمك երեսը թթուեցնել, խոժոռել. چکمك — اورمق — երես տալ, երեսին զարնել یوز یوزه باقمق — իրարու երես նայիլ, առատակցել. چویرمك — երես դարձնել, չըսիրել. — آق ներքին կողմ, հիմ, բուն պատճառ. — طیش արտաքին կողմ. دوشمك — դուրս աչքէ ելլել, երեսէ իյնալ, չըհաճոյանալ. ویرمك — երես տալ, շփացնել. اوستنه براقمق — երեսի վրայ ձգել, լքել. دن — نه ի՞նչ երեսէն, ինչ տեսակէտով کوز او — պատկառանքը վերցնել. آشاغی آلمق — յանդիմանել, երեսը վար առնել. قره — անպատուութիւն, ամօթ. ی ak — աներես, անպատկառ. باقلمز —ینه երեսը չի նայուիր, շատ տգեղ կամ շատ գեղեցիկ. سورمك — երես քսել, երեսպաշտութիւն ընել, խոնարհիլ. — صیجاق ձգողութիւն, յանկուցիչ վիճակ. ایقلك — երեսել, ծանօթացնել. طوتمق — 1. սկսիլ. 2. երեսը չբռնել, չհամարձակիլ. قوی — ی երեսի վրայ. کلك — — երես առ երես տեսնուիլ. کلك — երեսին խնդալ, կեղծ սէր ցոյց տալ. یوزله نه ի՞նչ երեսով, ի՞նչ համարձակութեամբ. کوروی — երեսուէ. صورامز — անամօթ, անպատկառ, լկիր, աներես. لك — անբժշկութիւն, աներեսութիւն. ایکی — لو երկերես, կեղծաւոր. کولر — խնդում երես, ժպիտ ի շրթունս. یوزه کولمك մարդահաճել. دن — ر هیچ ոչ մէկ կերպով, բնաւ երբեք. یازیسی — հարսին երեսը դրուած զարդ, զարդանկ. یوز یاصدیغی երեսի բարձ. ی — ر մակերես (հմշ. روی زمین، سطح ارض) یوق — ی երես չունի, չի համարձակիր.

یوز (եուզ, պ.) Յովազ (հմշ. ببر).

یوزباشی (եիւզպաշը, թ.) հարիւրապետ. لق — հարիւրապետութ.

یوزدرمك (եիւզտիրմէք, թ.) 1. լողացնել (հմշ. سباحت ایتدیرمك) 2. նաւը ջուրը իջեցնել. 3. մորթը հանել տալ, մորթազերծել (سلخ ایتدیرمك)

یوزدیرلمك (եիւզտիւրիւլմէք, թ.) 1. նաւը ջուրը իջեցուիլ. 2. մորթը հանուիլ, մորթազերծուիլ

یوزکج (եիւզկէճ, թ.) լողացող, լողորդ (հմշ. سابح) 2. ծփացող, ջրին երեսը փեցող, թեթև.

یوزلشدیرمك (եիւզլէշտիրմէք, թ.) երես երեսի բերել, իրարու դէմ հանել (مواجهه ایتدیرمك).

یوزلشمك (եիւզլէշմէք, թ.) երես երեսի գալ, դէմ առ դէմ ելնել (հմշ. مواجهه او).

یوزلمك یوزلك، (եիւզիւլմէք, թ.) 1. մորթազերծիլ (հմշ. سلخ اولمق)

Digitized by Google

لողացուել, 3. (եիւզկէմէք) երեսին յանդիմանել. 4. երես անցընել. 5 երես երեսի բերել։

يوزمك (եիւզմէք, թ.) 1. լողալ (հմշ. ւեսպահ) 2. ջրի երեսը կենալ. 3. մորթը չանել. մորթագործել (հմշ. ւխլ)։

يوزو (եիւզմէ, թ.) 1. լողալ. 2. մորթագործութիւն։

يوزوك، يوزك (իւզիւք, թ.) մանեակ (գուշ. կոշտրէ، կոկին)։

يوسف (եուսուֆ, ա.) 1. ցավակիզ. 2. գեղեցկութեան տիպար. եթէ գործ չունիս, ուզածիդ չափ. կեր - ու բրանալ (հմշ. ւ ունար) (ընկեր) 1. պարապ տեղը 2. առանց պատճառի. յոգ չոյզ երես չունի, չի համարձակիր յոգ նոյն եղածը չեղածը. լը - չգոյութիւն (հմշ. ադմ، ադեան) ւ - ոչնչացընել. ու - ոչնչանալ. գիր. չկամ։

يوسف ايلى (եուսուֆ էլի, թ.) գեղեցիկ եղբայր մը։

يوصون (եոսուն, թ.) 1. մամուռ 2. ջրոսպ. ձուկ - ի - մամուռ կապել. ն - մամուռոպատ։

يوغ (եող، թ.) 1. թամձր (հմշ. ւքշիֆ، գուլ) 2. ա. յոգ։

يوغورت (եողուրթ، թ.) մամուռ ապուր եղած յոգուրտ, մածունակ, մածունաջ - մամուռ ծախող. մամուռաշտաւոր։

يوغورتمق (եողուրթմագ. թ.) շաղուածել տալ։

يوغورلمق (եողուրլմագ، գլուր յոգ. թ.) շաղուածել։

يوغورمق (եողուրմագ، գուր յոգ. թ.) շաղուածել (հմշ. ւ նըճաճ)։

يوغون (եողուն، թ.) 1. չատ, թանձր, հաստատուն (հմշ. գալին، մլե. քշիֆ. հաստութիւն، կոշտութիւն. 2 կոշտ, անկիրթ (հմշ. զուպէյր - ադ ի)։

يوف (եուֆ، թ.) պարապ, փուճ. ու - փճանալ, ոչնչանալ. 6 - փճացնել. գլուխ յոգ իմ չիշկիր ծաղիկները թողնիլ. տա - վայ քեզ. ո - ի զուր։

يوفقه (եուֆգա، թ.) 1. բարակ, նուրբ (հմշ. ինջէ، ռագիբ) 2. թերթեթ հագուստ. 3. փափուկ. 4. թերթ հատուած կամ յոգ - ։

يوق (եոգ، թ.) 1. ոչնչութիւն. 2. ոչնչացեալ. 3. ոչ. որ - չկայ. - وار հոգիս. յոգին վարիր ունեցածը չունեցածը, ինչ որ ունի. գալ յոգ ելնել. եթէ գործ չունիս, ուզածիդ չափ. - دیه - ուրանալ (հմշ. ւ ինքար) ոչ - ւ. պարապ տեղը 2. առանց պատճառի. յոգ չոյզ երես չունի, չի համարձակիր յոգ նոյն եղածը չեղածը. լը - չգոյութիւն (հմշ. ադմ، ադեան) ւ - ոչնչացընել. ու - ոչնչանալ. գիր. չկամ։

يوقارى (եոգարը، թ.) 1. վեր (հմշ. ալա) يوقارى كى (եոգարը կի) վերեւ գտնուած. - دن (եոգարը դան) վերեւէ (հմշ. ադրա) վերը. - ده (եոգարը դա) վերեւ، վերը (հմշ. սրայի) վերի էն վար. باش يوقاريده آشاغى (եոգարըդա) վերն ու վար. يوقاريدن برونى (եոգարըդան բուրնի) վերէն, քիչով գոհ չեղող 2. վերի կողմ. 3. վերին. - آشاغى ամէնի կամ պակաս, վեր ի վերոյ։

يوقسول (եոգսուլ، եոխսուլ، եոխսուզ، թ.) կարօտ, չքաւոր. طيق - ى - ծեծ կը մուրայ լը - կարօտութիւն, չքաւորութիւն։

يوقسه (եոգսա، եոխսա թ.) տպա թէ ոչ، թէ ո՛չ։

يوقلامق (եոգլամագ، թ.) 1. քննել տալ. (հմշ. թեդգիգ و تفتيش) 2. խուզարկել տալ. 2. փլուզել տալ 4. հարցափորձել տալ։

Digitized by Google

یوقلامق (եօգլամագ, թ.) 1. փնտռել 2. զննել, քննել. 3. խուզարկել, հետազօտել. 4. որպիսութ. հարցնել. 4. զօրահանդէս կատարել.

یوقلامه (եօգլամա, թ.) 1. զննութիւն, քննութիւն. 2. խուզարկութիւն, հետազօտութիւն. 3 զօրահանդէս. جی - զննիչ, հետազօտիչ.

یوقلانمق (եօգլանմագ. թ.) քննուիլ, զննուիլ, խուզարկուիլ.

یوقش، یوقوش (եօգուշ, թ.) 1. զառ ի վեր. 2. զառ ի վայր. آشاغی - վարիվայր یوقاری - զառիվեր. لو - զառիվայր. یوقوشلی اینشلی խորտուբորտ, անհարթ ։

یوك (եիւք. թ.) 1. բեռ (հմէ. حمل، (بار، حوله) 2. ծանրութիւն (հմէ. (ثقلت، آغیرلق) 3. յղութիւն (հմէ. حمل، (حمل، کبەلك) 4. Հարիւր հազար դրուշի գումար. 5. պատասխանատուութիւն, ծանր գործ, բեռ. یوکی اوزرندن آتمق պատասխանատուութիւնը վրայէն նետել. 6. անկողնոյ պահարան (հմէ. (یوکلك 1. اورمق - բեռցնել. او - բեռ ըլլալ, նե ղութիւն ըլլալ. یوك چوق؛ آغیر բեռը զբաղումը շատ ծանր. یوك حیوانی գըրաստ. یوکنی طوتمش հա - سی آرابه - սայլ. րըստացած, բեռը կապած ։

یوك (եիւն. թ.) 1. բուրդ, մազ (հմէ. (پشم، صوف 2. -- یوکلو، یوکدن، բրդեայ, բրդէ, բրդեղէն ։

یوكسك (եիւքսէք, թ.) 1. բարձր (հմէ. (عالی، بالا، مرتفع، رفیع 2. երեւելի, բարձր (մարդ) سس - բարձր ձայն (صوت عالی، آوازبند) لك - բարձրութիւն (հմէ. (یوجهلك، ارتفاع، رفعت ։

یوکسلتمك (եիւքսէլթմէք, թ.) բարձրացնել. (հմէ. رفیع ا،

یوکسلمك (եիւքսէլմէք. թ.) 1. բարձրանալ (ارتقا؛ ارتفاع پیدا ا، صعود ا، (հմէ. 2. վեր ելնել. բարձրանալ 3. بالقمق، یوقاری چ. բարձր ելնել (ձայն) 4. գինը բարձրանալ (հմէ. ترق ق) ։

یوکسلمه (եիւքսէլմէ. یوکسلش եիւքսէլիշ, թ.) բարձրացում ։

یوکسوك (եիւքսիւք. թ.) 1. մատնոց 2. քիչ. قدر - քչիկ մը ։

یوکلتمك (եիւքլէթմէք. یوکلك եիւքլէմէք, թ.) 1. բեռցնել. (հմէ. تحمیل ا، 2. վերագրել (عطف؛ اسناد ا،

یوکلنمك (եիւքլէնմէք, թ.) 1. բեռնաւորուիլ. 2. վերագրուիլ.

یوکلو (եիւքլիւ, թ.) 1. բեռնաւոր, բեռով. 2. յղի (հմէ. حامل، کبە) 3. պտղալից آغاج - 4. շատ գինով լօլիկ. 5. պարտական (հմէ. مدیون) 6. եիւնլիւ, թ.) բրդեղէն, բուրդ.

یول (եօլ, թ.) 1. ճամբայ, ուղի. (հմէ. طریق، راه، ره) 2. եղանակ, ձեւ, կերպ 3. սովորութիւն, օրէնք. 4. ընթացք. 5. ճամբորդութիւն. 6. սկզբունք, ուղղութիւն (հմէ. مسلك). ی - تیمور؛ دمیر երկաթուղի. یولنه سیرایت, ի սէր. بریتك یولنه فدا او մէկուն սիրոյն զոհուիլ. 7. միջոց (հմէ. واسطه) 8. ուղղութիւն, տեսութիւն (օր. معمارلقده - آرابه یولی (سنانك یولی կառուղի. آرامق - միջոց փնտռել. آلمق - ճամբայ կարել. آیاق یولی ատաղձանոց - اورمق. գործարան. یوله اورمق յուղկահար ըլ. յուղարկել (հմէ. تشییعا) یول اوستی؛ اوغراغی ճամբու վրայ. - اولو ապողոտայ (հմէ. شاهراه، جاده) ایشلك یول - بولمق բանուկ ճամբայ. միջոց գտնել. یول بیلیر կարգ կանոն գիտցող. تاتار یولی؛ پوسته կառուղի. پیر یولنه ծրի. یوله چیقارمق 1. ճամբայ հանել. 2.

يوللامق (եօլլամագ, թ.) ղրկել, ուղարկել, յղել (հմշ. ասալ՝ (հրամայել, կոնդրակ, ղրկել՝ ասալ՝ տեսարան)։

يولمق (եօլմագ, թ.) 1. խլել (հմշ. ծնգ, ղել, չկոպ գոպարմակ). 2. փետուրել (հմշ. սաչ գոպարմակ) 3. սոխել, ուռեցածը չուռեցածը յափշտակել - باش՝ յոզ՝ սաչ վշտակից ըլլալ։

يولوق (եօլուգ, կոլոպ եօլիւք, թ.) մսակերը փետուած, անփետուր

يوم (եէվմ, ա. յգ. ایام) օր (հմշ. يوم الحشر، يوم القيام، يوم الحساب، يوم السؤال յարուքեան օր. يوماً فيوماً (եէվմէն ֆէ եէվմէն) օր ըստ օրէ, օրէ օր (հմշ. يوماً من الايام (կոն կոնէ՝ կոնդն կոնէ՝ կոնէն միւնէ էյեամ) ո և է օր մը, օր մը (հմշ. كل يوم (քիւլլի եէվմ) ամէն օր. اليوم (էլեէվմ) այսօր اليوم يأتيك بالأنباء ولم تزود - գուշ այսօր ղայն կը մտածաս. յաւէտեան գերը պարունակող խօսք)։

يوماق (եումագ, թ.) 1. կծիկ. 2. գնդակ. լամ - կծիկ ընել. լեզ - ուռիլ (հմշ. قبارمق)։

يومرو (եումրու, եօրու եումրը, թ.) ուռ, ուռեցք (հմշ. حدم՝ اور)։

يومروجق (եումրուճագ, թ. ադաւ. եումաւրճագ) 1. ժան. տուխտ. 2. անառակ (տղոց կ'ըսուի)։

يومروق (եումրուգ, թ.) կռուփ - لامق (հմշ. مشت՝ مشته) կռփել, կռփահարել։

يومرولمق (եումրուլմագ, թ.) գնդաձեւ ուռիլ, ուռենալ։

يومشاق (եումշաղմագ, ցեղ. թ.) 1. կակուղցնել, կակղել.

يولاق (եուլաֆ, թ.) վարսակ։

يولار (եուլար, թ.) պախուց (հմշ. ڤاسفار՝ مهار՝ دزكين) -

يولجي (եօլճը, թ.) ճամբորդ, ուղեւոր (հմշ. سياح). لق - ճամբորդութիւն (հմշ. سياحت)։

يولداش (եօլտաշ, թ.) ուղեկից (հմշ. همراه՝ لق - ուղեկցութիւն։

يولسز (եօլսըզ, թ.) 1. անկարգ, անկանոն. 2. անպատշաճ. 3. յանցապարտ. لق - 1. անկարգութիւն. անկանոնութիւն. 2. անպատեհութիւն։

يولمق - ճանապարհածախս (հմշ. صو يولى (يول مصرف، خرجراه. يولمق - ճամբայ բռնել, ուղղութեան մը հետեւիլ. يول وغرى طوغرى ուղիղ ճամբայ، شاهراه՝ طريق مستقيم՝ հմշ.). قومق يولو كيرمك دكلمك. նահանջել. كلك يولو برقوبل، ճամբամտնել. كيدورمك - ճամբորդութիւն ընել. ساتمق՝ كوتورمك - ճամբայ հանել. ساقلامق - պակսի աթոռ ճամբայ՝ ուղղութեան. يول يول գծաւոր. قماش يول يول գծաւոր կերպաս - لو - 1. կանոնաւոր, օրինաւոր 2. սովորական. يولوسوزلر يولو سوكيرمك խօսքեր. اجيلمق՝ يولمق՝ ըստ օրինի. اولمق՝ يولو՝ ըստ պատշաճի. كوستركمك يول անցագիր (հմշ. مرور՝ كوستركمك مرور՝ ويرمك - 1. արձակել. ճամբել. 2. հեռու մնալ (նաեւ), տեղի տալ. دوشمك ه - ճամբայ ելնել. كسمك - յուղկտրուելիւն ընել. ى - خرسز؛ اوغرين գողուղի. - چاملق قاچاقچيلق՝ փախուստի ճամբայ. قشمك ى - ճամբան չբռնել. كلك ه - կարգի մտնել. قمق چيقمق - մոլորիլ, կարգէ դուրս ելնել։

2. կակուղցնել, բարկութիւնը իջեցնել։

يومشاجق (եումշաճըգ, يوشاجق թ.) կակուղիկէկ, գնդուշ, փափուկ (ձեռք), կակուղիկ։

يومشاق (եումշագ, يوشاق թ.) 1. կակ. կուղ. 2. փափուկ. 3. հեզ.
— لق 1. կակղութ. 2. փափկութ. 3. հեզութ. يومشاغى قولاق ականջի բլթակ.

يومشامق (եումշամագ, թ.) 1. կակուղնալ 2. հեզնալ 3. կակուղնալ, զիջանիլ, բարկութը իջնել.

يومق (եումագ, թ.) լուալ (հմմ. غسل، ييقامق) ال — հրաժարիլ, ձեռք քաշել, յարաբերութիւնը խզել։

يوملمق (եումուլմագ, թ.) գոցուիլ (աչք) (հմմ. كوز قاپامق)։

يوممق (եումմագ, թ.) գոցել (աչք), խփել. كوز يوممق չտեսնելու զարնել (հմմ. اغماض عين)։

يومورطه، يومورطلامق տե՛ս عورطه، عورطلامق ։

يومى (եվմի, ա.) 1. օրական 2 օրը օրական, օրուան. يومى غزته օրուան թերթ, օրաթերթ։

يوميه (եէվմիյէ, ա.) 1. օրական 2. օրավարձք, ուղուրչէք, օրական. ايله چالشمق — օրականով աշխատիլ։

يونان (եունան, պ.) Յունաստան. قديم — Հին Յունաստան, Հելլէն.
— ى յունարէն. — لى հելլենացի. — جه՝ հելլենահպատակ. — ستان Յունաստան. — ى հելլենական. 2. հելլեններէն, յունարէն, հելլենական։

يونجه (եօնճա, թ. բուս.) առուոյտ. صارى — իշառուոյտ։

يوند (եօնտ, թ.) զամբիկ։

يونده (եօնտա, թ.) ագուափետուր, թռչունի ագուամազ։

يونس (եունուս, ա.) Յովնան. — بالغى դելֆին, դլֆին։

يونغار (եօնկար, թ.) եռաթել տեսակ մը կիթառ։

يونغه (եօնկա, թ.) տաշեղ. دمير يونغهسى երկաթի տաշեղ։

يونلمش (եօնըլմըշ, թ.) 1. անտաշ 2. անկիրթ (— آدم؛ قلم)։

يونلق (եօնըլմագ, يونتلمق եօնթըլմագ, թ.) 1. տաշուիլ 2. կրթուիլ։

يونمق (եօնմագ, يونتمق եօնթմագ, թ.) 1. տաշել. 2. (եունմագ) լուացուիլ. (հմմ. ييقانمق، استحمام)։

يونمه (եօնմա, թ.) տաշած, տաշուած (հմմ. تراشيده)։

يوواء يووه (եուվա, թ.) տես يوا ։

يوها (եուհա, թ.) հա՛յ հո՛ւյ. — چاغرمق — يه طوتمق، — يه آلمق հայհուչ բռնել։

يهود (եէհուտ, ա.) հրեաներ. — ستان Հրէաստան. يهودى، يهوديلك (եէհուտի, ա.) Հրեայ (հմմ. موسوى) — جه եփրայեցերէն, հրէերէն։

ييرتمق (եըրթմագ, ييرتلمق եըրթըլմագ, թ.) տ. يرتمق եւայլն։

ييغديرمق (եըղտըրմագ, թ.) դիզել տալ (հմմ. ادخال، تراكم ايتديرمك)։

ييغلمق (եըղըլմագ, թ.) դիզուիլ (հմմ. متراكم او، تراكم)։

ييغلى (եըղլը, ييغيلى եըղըլը, թ.) դիզուած (հմմ. متراكم)։

ييغمق (եըղմագ, թ.) դիզել, կուտակել (հմմ. ادخار)։

ييغندى (եըղընտը, ييغنق եըղընթը, թ.) 1. դէզ. 2. ամբոխ, բազմութ.

ييغين (եըղըն, թ.) 1. դէզ. 2. խուռն բազմութիւն։

Digitized by Google

يقامق (ըղգամագ, թ.) 1. լուսալ (չմշ. ամպ, ձյուն և այլն) – (غسل ا جامه شوى) լուացք ընել 2. մեկը լուսալ. յանգիմանել։

يقانمق (ըղգանմագ, թ.) 1. լուացուիլ (չմշ. հագուստ, մարմին և այլն) – حمامده يقانمق բաղնիքը լուացուիլ (չմշ. استحمام ا)։

يقانمق (ըղգանմա, ա. թ.) լուացուած (չմշ. غسل اولنمش، آبدست)։

يقدرمق (ըղգտրըլմագ, թ. փըլ-գուիլ (չմշ. ջնջուիլ, վնասուիլ (հդմ. تخريب ايدلمك)։

يقدرمق (ըղգտրմագ, թ.) փլցնել (չմշ. հդմ. տալ, ջնջել, վնասել)։

يقمق (ըղգըն, թ.) փլուլ մեծ մասամբ (չմշ. خراب مشرف)։

يقلمق (ըղգըլմագ, թ.) փլիլ (չմշ. ամբողջ տուն, պատ և այլն)։

يقمق (ըղգմագ, թ.) փլցնել (չմշ. հդմ և փոխ. ոչնչացնել, կործանել) – ايشك اوزرينه – . ժեկուն վերագրել (չմշ. اسناد ا، عطف)։

يقندى ըղգունտը ըղգնիը, թ.) փլածք (չմշ. انقاض)։

يقيق (ըղգըգ, թ.) 1. փլած, 2. աւերակ։

يقيم (ըղգըմ, թ.) փլուռմ, աւերում – ى – او անհաւեր։

يل (ըլ, թ.) տարի (չմշ. عام، سال، سنه) – باشى – տարեգլուխ, ամենամեծ, նոր տարի (չմշ. رأس سنه، سال جديد، سنه باشى)։

يلان (ըլան, թ.) 1. օձ (չմշ. մարդ, հեռ) 2. օձ, չար (մարդ) قاوى – ى. ձագատոյտ. պարբերաձեւ (չմշ. حلزونى)։

يلان بالغى ـ ق օձացաւ. يلان بالغى ամեուշ ջրի օձաձուկ. يوك يلان بالغى մի ոեւ ես. يلان صاغر قبرغه ։

يلدرمق (ըլտըրմագ, թ.) թրուչեցնել, թրուիլ։

يلغين (ըլկըն, թ.) թրուչած. (չմշ. اوركش)։

يلامق (ըլլամագ, թ.) 1. մեկ կամ քանի մը տարեկան ըլլալ. 2. մեկ տարեկան ըլլալ. 3. ուշ մնալ, 4. կատիլ մնալ։

يللانمق (ըլլանմագ, թ.) 1. մեկ տարեկան կամ քանի մը տարեկան ըլլալ. 2. հինանալ։

يللق (ըլլըգ, թ.) 1. տարեկան (չմշ. سنوى) 2. տարեկան, տարեկան վարձք (չմշ. سنه لك) – جى – տարեկան ձով աշխատող պատասուար, պատասուհի։

يم (եէմէք, թ.) տե՛ս يمك։

يمندى (եէմինտի، ըղց يمينى، թ.) կերակուր, ուտելիք (չմշ. يمك، آزيق، رزق، قوت)։

يمك (եէյնի، թ.) թեթեւ, (չմշ. خفيف)։

يمو (եիվ، թ.) 1. խծիծ 2. ակօս (տախտակի) ى – խծիծաւոր, ակօսաւոր։

يمك (եէյէէք، թ.) ուտելիք. սեղ նուռնգ, կեր (չմշ. مأكولات)։

يمجى (եէմիճի، թ.) ուտող, չուտակեր։

Digitized by Google

էջ 29 սիւն. Ա. տող 36 սայլ (սժանա, Ֆ.) գործակալութիւն ։
» 29 » Ա. » 37 սայլ (սժանտա, Ֆ.) յաւելուած ։
» 50 » Բ. » 24 սիստեմ (անդամքիմէ) Անդամիք ։
» 51 » Ա. » 7 սլքալ (էնգլարա) Անկօրա (Տմլ. անկոյրի) ։
» 57 » Ա. » 16 ի հօրէ, (սաւելցնել Նաեւ) Համահայր ։
» 63 » Բ. » 19 ծնողաց կողմէ (սաւելցնել Նաեւ) Հարազատ ։
» 72 » Ա. » 15 սլիսհան (ընհաթիէ ա.) վիճակագրական ։
» 88 » Ա. » 24 սիեստա ի մէջ անելցնել Ջ. (մէճէլլէ) անցեալին մէջ հաստատուած բան մը վերջը նոյն կերպով դարձեալ վճռել ։
» 92 սիւն. Ա. տող 6 սիեստա (ի մէջ սաւելցնել) կէտ նպատակի ունենալ ։
» 92 » Ա. » 38 սիեսթի (տնտես.) գոհացաւար ։
» 94 » Ա. » 26 սկան (Նաեւ սքան էն) ։
» 96 » Բ. » 22 սհաշի (իրքիհաստ, դաշտ ՝Տահաշէն) իրաւադատաւորութիւն, գատակարգ, տեսակ ։
» 98 սիւն. Ա. տող 30 սհաշի (էշհէկ, ա. սհաշէն) գորշ ձի (Տմլ. ատ գոյն) ։
» 102 » Բ. » 26 սկոկհ ձաղ վերագատել ։
» 103 » Ա. » 32 սդալ ադալեթ անչափաւորութիւն. չափազանցութիւն ։
» 109 » Ա. » 27 սդրսա էֆենտիմ ։
» 119 » Ա. » 14 սմ (լիւժմին, լիւմմ) Համամասկը ։
» 138 » Բ. » 24 շլտուղլ (իւսքիւպէճ, թ.) սպիտակագեղ (շիլեաւոր) ։
» 148 » Բ. » 32 յիճլ լսկոնական սճ (Տկ. կնտրսկ) ։
» 165 » Ա. » 28 սղդի Նոյ գլխարկ ։
» 168 » Ա. » 24 ցրբ (պէրգը, տ. իգ. սբգր) փայլակի. սբգր տրտ փայլակի արագութիւն ։

107 ԷՋԸ ՄՏՆԵԼԻՔ ԲԱՌԵՐ

ւրպ (փէրվա, պ.) 1. երկիւղ. վախ (Տմլ. գորգը ՝խոֆ) 2. քաշուիլ (Տմլ. աոնսկ) 3. Հոգ. յսոյր, ՝ւրպ ի 1. աներկիւղ. 2. առանց քաշուելու 3. անհոգ ցլմսոյր 1. աներկիւղութիւն. 2. անպատկառութիւն. 3. անհոգութիւն.
յւրպ (փէրվազ, պ.) 1. թռչիլ (Տմլ. աշտ ՝ոլեան) 1. պրպ ՝ւրպ ալի բարձրաթռիչ. 2. մեծախօս, մեծախօսիկ. 2. (թ.) եզերք (կերպասի եզն.) ։
ւրպ (փէրվանէ, պ.) 1. թիթեռնիկ. 2. անիւ ։

Digitized by Google

بورژوستان (բուրժուական. ֆ.) բողոքական. ճեյֆ - բողոքական հատարակութիւնը. ըլ - բողոքականութիւն ։

بورژوستو (բուրժուական, խտ.) բողոք. ١ - բողոքել. - ըմո - բողոքադիր ։

بورو (բերվեր, պ. հրմ. նորոյ ի) 1. անո՛. 2. անուշանող. բորոյ ըզբաղատանիմ. ճեյֆ բորոյ ըզբաղատանիմ՝ ընկերութիւն. բորոյ գրաւո կրթատաեր բորոյ ըմ բաւ գիտաեր. պարոյ գրաւո կրթատիրական ։

بوردار (բերվերտիկար, պ.) անուշիչն Աստուած. جانات بوردار Աստուած անուշիչն տիեզերաց, նախախնամողն Աստուած ։

بوروز (բերվերտ, պ.) 1. անած ոդորոյ ալեռնոյ ու նան մինչ մեկուն հացավը և չուրովը անած ու մեծցած. 2. կրթուած, հասցուցած. օր. (بو آدم بوروز افندیدر - ‘յս մարդը սա էֆենտիին հասցուցածն է) ։

بوشورو (բերվերիշ, պ.) անուշ. ١ - անուշցնել. او - անանիլ ցնոլ - անիլ մեծնալ

بوشیاروز (բերվերիշեար, պ.) 1. անած, մեծցած. 2. կրթուած. او - 1. անիլ. մեծնալ. 2. կրթուիլ ։

بورسا (բրուսիա, խտ.) Բրուսիա. ըլ - Բրուսիացի ։

بوغورو (բերուգա. ֆ.) կեղծամ. ըլ - 1. կեղծամ ունեցող. 2. կատարուար (թուչուն) ։

بوکار (բերուքեար. ֆ.) ատիրիչ. ըլ - ատիրչութիւն ։

بوورو (բրովա, խտ.) փորձ. ١ - փորձել մասոյ - փորձ տալ (գրքի եւայլն) ըլ փորձատու, փորձուած (հմմ. բարկոյ ճրչ, ճրչ ‘ոձոյ ճրչ)։

بورن (բերվին, պ.) բաղատաեզք (հմմ. նյո՛ ‘ըլկոր) ։

بورا (բերէսէ, ծ.) 1. տրամմալար. 2. աստիճան, վիճակ (գործի) ըլ ալեւորո 1. մտածել. 2. կարծել ։

بیرز (բերրիզ. պ.) 1. պահեցողութիւն. 2. պահք. - քոյ մեծ պահք. 3. ժուժկալութիւն. ցոյնոյ ց - պահքը ուրել կար - ժուժկալ. ըլ կար - ժուժկալութիւն.

بری (բերի, պ.) 1. ուրուական. 2. չար ոգի. 3. յաւերժահարս. կի - շատ գեղեցիկ. բիչ բրի հրեշտակագէմ. դրբրի գեղագէմ, հրեշտակագէմ։

بری (բերի, թ.) շատ հին, պատառատառուն. քրի բրի հին ու մին քաներ ։

بیشان (բերիշան, պ.) 1. ցիրուցան, ցանուցիր բիշանո ըզրիչ անտիպ գործեր. 2. անկանոն, խառնիխուռն. 3. վշտակիր. ըստահատ. 4. թափթփած (մարդ) հալ - թափթփած վիճակ բիշանոյ բրբրի մտացնոյ. ըլ - ի - 1. ցիրուցանութիւն. 2. անկանոնութիւն, խառնիխուռն վիճակ. 3. յուսահատութիւն. 4. թափթփածութիւն ։

بیزمک (բեժմիւրտէ, պ.) 1. թառամած, թառամած. թօշնած. մչչոյ - թօշնած ծաղիկ. 2. հին ու մին, հինցած ու պատռած. بیزمکلک (բեժմիւրտէլիք պ.) թառամածութիւն, թօշնածութիւն ։

پس (բէս, պ. անգործ.) 1. ուրեմն, արդ. 2. (պատ էն ցած, աստրին. 3. ցած ձայնով. 3. եռեւ. նորոյ պս վարագոյրին եռեւէն. ցբիչ սպիշս ը - եռեւը ուչքեւը մտածել, հաշիւով չարժիլ ։

Digitized by Google

Էջ 208 տուն. Ա. տող 29 تتبع ?. ուսումնասիրել, ուսումնասիրութիւն.
 تتبعات اجرا ուսումնասիրութիւններ՝ հետազօտութիւններ կատարել ։

تشريع (Թէշրի՛, ա. شرع էն) օրէնսդրութիւն. ـيه ‘ ى - օրէնսդիր. օրէնսդրական.
 قوهٔ تشريعيه օրէնսդիր իշխանութիւն ։

تشميت (Թէշմիթ, ա. شمت էն) փռնգտողին խեր ըլլայ ըսել ։

تصادق (Թէսատուգ, ա. صدق էն) երկու կողմէ հաստատել. طرفين ايله - երկու
 կողմին հաստատումով ։

Էջ 251 » Բ. » 28 توطن ներգաղթել ։

حلي (Հալլի, ա. արմ.) հաստատական, ոչ-պայմանադրական قضيهٔ حليه ·

Էջ 312 տուն. Բ. տող 22 دلسز պիտի ըլլայ ديلسز ։

حشيه (Հաշէրիյէ. կենդ.) օձազգիք ։

Էջ 325 տուն. Բ. տող 19 اخبات պիտի ըլլայ خشبات ։

 » 352 » Բ. » 38 յամր (պիտի ըլլայ) համր. յամրութ.՝ համրութ.

راكضه (րաքիզա. ա. կենդ.) Ջայլամի խումբ ։

Էջ 408 տուն. Բ. ساج ին մէջ աւելցնել ծփուն. ساج طوديل ծփուն ակամ ։

 » 510 » Ա. տող 31 ճէպէլլիւգղարըգ. պիտի ըլլայ ճէպէլլիւգղարըղ ։

 » 544 » Ա. » 12 عدداً (ատէտէն) թիւով. غير محدود عدداً թուով
 անսահման ։

 » 552 տուն. Ա. տող 15 كينه‌سي պիտի ըլլայ كينه‌سي (քինեէսի) ։

 » 594 » Ա. » 10 فكيف պիտի ըլլայ فكيف ։

 » 621 » Բ. » 4 قرعه كشيده‌سي վիճակարկութիւն ։

قوصوه (գոսվա թ.) Կոսովա. لى - Կոսովացի ։

Օսմաներէնի մէջ վկայութեան համար գործածել սովորութիւն դարձած Արաբերէն եւ Պարսկերէն իմաստասիրական, օրինակաւ մաս մը խօսքեր հոս դնել յարմար դատեցաւ ։

ԱՐԱԲԵՐԷՆ

I

ابلغ الكلام مادل اوله على آخره و اعرب ظاهره عن سرائره [illegible]. Ամէնէն պերճախօս խօսքն այն է, որուն սկիզբը կը հասկցնէ վերջաւորութիւնը եւ անոր արտաքինը բացորոշ կը մեկնէ գաղտնիքները ։

البلية اذا عمّت طابت [illegible]. Փորձանքը երբ ընդհանուր է, լաւ է. (ال ايله كلن دوكون بايرامدر) ։

Digitized by Google

التواضع حلية الشريف و التودد حلة اللطيف խոնարհությունը ազնուի զարդն է, քաղցրաբարոյությունը՝ նշանակութեան (է)։

الاصل ابقاء ماكان على ماكان խոսքը խոհեմ մարդուն ըսածին պէս կը նախնական վիճակին մէջ մնալը օրէնք է։

حقيقة الكلام في الاصل խօսքին բուն նշանակութեան կը նայուի, և ոչ թէ փոխաբերական իմաստին։

الحكم للغالب խօսքը յաղթողինն է։

الانسان يدبر والتقدير يغير մարդ կը հնարէ, ժամանակներ կ'աւերէ, նախատեսմանութիւնը կը փոխէ։

اجل الامور الى الله العفو عندالقدرة والحلم عندالغضب խոհեմութիւն է Աստուծոյ ներումը՝ զօրութեան ատեն, և համբերութիւն՝ բարկութեան ատեն։

ابلغ الكلام ماقل ودل ولم يطل ملله السامع կարճ խօսքը՝ որ չի ձանձրացներ լսողը, ամենէն գովելին է։

خير من الذهب ادب يكسبه صاحبه կրթութիւնը ոսկիէն աւելի թանկ է։

اذا جاء الحق ذهب الباطل ճշմարտութիւնը երբ գայ՝ սուտը կ'անհետի։

المنوع عاد المانع اذا زال ارگելքը երբ որ վերցուի, արգիլուածը կը վերադառնայ։

لا يبطل حق الاضطرار بالتقادم հարկադրութեան իրաւունքը չի ջնջուիր։

الاعتبار للمعنى لا للالفاظ իմաստին կ'ընծայուի և ոչ թէ խօսքին ձեւին։

الاعتبار للغالب الشايع لا للنادر ընդհանուրութեան կը տրուի, և ոչ թէ հազուագիւտին։

الامور بمقاصدها գործերը իրենց նպատակով կը վճռուին։

الامور مرهونة باوقاتها գործերը իրենց ժամանակին կապուած են (هر كيشے بر وقتے يار)։

اوجز الكلام احسن المقال ամենէն կարճառօտն է, և գեղեցկագոյնը ամենէն պարճախօսն է։

الحسود لايسعد նախանձոտը երջանիկ չըլլար։

السقط لايعود ծնեալը (=) ազեցութիւնը կորսնցնած չանը չի վերադառնար, այսինքն՝ գացողը մէյ մըն ալ ետ չի գար։

Digitized by Google

الصغير يأكل الكبير كما السمك الصغير يأكل الكبير — եղեւնիները մեծ ձուկը փոքրը կ'ուտեն ։

آفة الشهرة الحسد — ֆեղիքն նամբաւը փորձանք մըն է ։

بستكي بالمال يصاد الطير بالطير والمال — եղեգնաչէք թռչունները կ'որսացուին, ինչքը ինչքով կ'ստացուի։

اشارة الاصابع كفيه العارف — մատներուն նշանն մը կը բաւէ։

عادة محكمة — սովորութիւնը անփոփոխ է ։

الضرر يزال — վնասը կը բարձուի ։

الضرر لا يزال بالضرر — վնասը վնասով չի բարձուիր ։

الضرر الاشد يزال بالاخف — վնասը վնասով կը բարձուի ։

الضرورات تبيح المحذورات — (ստիպողութիւն) թոյլատրուած բաները ներելի կ'ընեն։

عزيز زل زل اذا زل الضيف — թշուառ հիւրը տեղ մը լքեւանի, իր սպրանալով կ'լքեւանի ։

العلم اوله امر من البصل و آخره احلى من العسل — գիտութեան սկիզբը սոխէն աւելի դառն է և անոր վախճանը մեղրէն աւելի քաղցր է ։

العلم والغنا يستران كل عيب و الجهل و الفقر يكشفان كل عيب — գիտութիւնն ու հարստութիւնը ամէն թերութիւն կը ծածկեն, տգիտութիւնն և աղքատութիւնը ամէն թերութիւն կը յայտնեն ։

العلم في الصدور لا في السطور — գիտութիւնը մարդուն մէջ է և ոչ թէ թուղթի վրայ (տողերու մէջ)։

العذر اقبح من الذنب — չքմեղանքը մեղքէն աւելի գէշ է (ցաւ ընծանեն)։

الغريق يتشبث بكل حشيش — խեղդուողը ամէն խոտի կը պլլուի (մարդ ամէն կորուստի դէմ կը պայքարի)։

النسب والاصل لا يدل الا بالفضل — ազնուականութիւնը կրթութեամբ է, և ո՛չ թէ ցեղով ու սերունդով ։

قدم على ترك القديم — նորը հինը իր նախկին դիրքին մէջ կը ձգուի (նոր հինը կը ջնջէ)։

اقرار باخذ المرء يؤاخذ بقوله — մարդս իր խոստումով կը քննադատուի (խոստումդ քեզի կը պահանջուի)։

المعروف عرفاً كالمشروط شرعاً — ընդհանուր ընդունուած բան մը, օրէնքով պայմանագրուածի պէս է։

Digitized by Google

المتنع عادةً كالمتنع حقيقةً — ինչ որ սովորութեամբ անկարելի է, իրականութեամբ ալ անկարելի պէս է։

فاجتنبوه اجتنبوا الناس اربعة يدرى ولايدرى فهو رجل يدرى ولايدرى فهو احمق فاجتنبوه — չեմ-լուն եթէ իւր եթէ չեմ-լուն եթէ իւր եթէ, ֆեհմ-վե մէսէլէն, ֆեհմ-ենմա-մ մարդս է որ չի գիտեր և չգիտնալն ալ չի գիտեր, ան՝ տխմար է. զգուշացէ՛ք անկէ։

ويدرى فهو عالم لايدرى انه يدرى و رجل لايدرى و يدرى انه لايدرى فهو جاهل فعلموه — չեմ-լուն եթէ իւր եթէ չեմ-լուն եթէ իւր եթէ, ֆեհմ-վե ճահիլէն, ֆեհ՝ լէմ-ենմա- երկրորդը՝ այն մարդն է որ չի գիտեր և չգիտնալը գիտէ, ան՝ ագէտ է, անոր սորվեցուցէք.

ويدرى فهو نائم لايدرى انه يدرى و رجل يدرى و لايدرى انه يدرى فنبهوه — չեմ-լուն եթէ իւր եթէ չեմ-լուն եթէ իւր եթէ, ֆեհմ-վե նէմկէն, ֆեհենեմկէն-ենմա- երրորդը՝ այն մարդն է որ գիտէ և չի գիտեր թէ գիտէ, ան կը քնանայ, զայն արթնցուցէք։

ويدرى فهو عالم لايدرى انه يدرى و رجل يدرى و يدرى انه يدرى فاتبعوه — չեմ-լուն եթէ իւր եթէ չեմ-լուն եթէ իւր եթէ, ֆեհմ-վե մէշկէն, ֆեհենեմկէն-ենմա- չորրորդը՝ այն մարդն է որ գիտէ և դիտնալն ալ գիտէ, ան գիտուն է, անոր հետեւեցէք։

ابيا صنو الولد اخو الرجل — պէվկէ եղբայր որդին հօրը ճիւղն է. որդի հաստատ ընտանութիւն հօր բերէ։

الشك لايزول اليقين — եղէնկէ+ (է) տատագութիւնը կասկածով չի փոխուիր (ալմազ զուլ եղին ալա շէք)։

ج

جراحات السنان لها التيام و لايلتام جرح اللسان — ճէրահէթ-նէհէնէ լէհմէլիէմ, վէ լէթ-լէհմ-ֆ ճէրահէկլէնէ նէտին վէրքը կը բուժուի, լեզուին վէրքը չի բուժուիր։

جرح السيف اصعب من جرح الكلام — ճէ-րհէթ-լէֆէլֆ ան՝պէ, դն ճէ-րհէ-նէյֆ (է) խօսքին վէրքը, աւերին վէրքէն աւելի ասատիկ է։

خ

خلوة الانسان خير من جليس السوء وجليس الخير خير من جلوس المرء وحده — խ-լվէ-լէնէ-նէն խայրէն, դն ճէլէյս-էն-ան՝պէ 'էնթէհ, վէ ճէլէյս-է-խայրէ խայրէն, դն ճէ-լու-մէլմէրէ վահտ մարդուն մենութիւնը գէշ ընկեր ունենալէն աղէկ է, և բարի ընկեր ունենալն ալ մարդուն մենակեցութենէն աղէկ է։

خير المواهب العقل و شر المواهب الجهل — խայրէ-լմէհէդիլ ա՝էլ-, վէ շէրրէ-լ մէհէդիլ ճհէլ-ը պարգեւներուն լաւագոյնը խելքն է և տուրքերուն յաւեգոյնը տգիտութիւնն է։

خير الناس من ينفع الناس — խայրէ-նն-, դն էնֆա՝-նն- բարի մարդը հասարակութեան օգտակար մարդն է։

س

سلامة الانسان في حفظ اللسان — սէլամէ-լ ինսան (է), ֆէհզէֆէլ լիսան (է) մարդուն փրկութիւնը, լեզուին պահպանութեան մէջ է։

Digitized by Google

ع

عاد مساعد الجاهل خير من جاهل مساعد — Ընկեր հասկնալու խելքն ու ճանկելն ընկերին յամենա գիտուէնը հմտակերպով ազգուելն աւելի ազնիկ է ։

عثرة القدم اسلم من عثرة اللسان — Ոտքին սպրծալուէմը աւելի ապահով է, քան լեզուինը ։

عداوة العاقل خير من صداقة الجاهل — Ճանկելի թշնամութիւնը աւելի ազնիկ է, քան ազգուելի հաւատարմութիւնը (աւելի ազնիկ է խելացի թշնամի ունենալ, քան ազգ բարեկամ)։

ف

فصاحة مازرع و يجازى بحصد فكل ظالم يحصد مازرع و يجازى بما فعل — Ինչ որ ցանած է, և կը պատժուի այնպէս կոր գործած է ։

ق

كثرة القول دليل على قلة العقل وكثرة الطمع دليل على قلة الورع — Խօսելը շատ խելքին նուազութեան նշանակ է, և ագահութեան շատութիւնն ալ բարեպաշտութեան նուազութեան ապացոյց է։

كثرة الكلام يزل اللسان و يمل الاخوان و يسم الانيس — Խօսելը շատ ելեւէջ ընելով ընկերը կը ձանձրոյնի և բարեկամներուն ձանձրոյնի կը պատճառէ, և մտերիմը կը թշնամեցնէ ։

لبس جديد كل جديد (tout nouveau tout beau) — Նոր հագնիլ նորէն կ'երեւնայ ։

كن عالماً او متعلماً او مستمعاً و لاتكن الرابعة فتهلك — Գիտուն եւ գիտնալու ունկնդիր, և մի՛ լինիր չորրորդը, այսինքն՝ ազգ, վասնզի կը մեռնիս ։

ل

لا عبرة للدلالة فى مقابلة التصريح — Ցուցադրութեան ընտրելութիւնն ի հանդէպ յայտարարութեան գէմ ապացոյց կարեւորութիւն չունի ։

لو كانت الجاهل فى الجنة جاراً لتركت الجنة واختترت ناراً — Ինչպէս որ ընկերին վատութիւնը նշմարելի է, նոյնպէս ալ ընկերութեան վատութիւնն ալ հոգին ազգ գրասենեակ մէջ գրասեղանի ջլատը կը ձգէի և կրակը (գժոխքը) կ'ընտրէի ։

لو لم يجمل نفسه ليت الفجل لم يكن بقلا — Եթէ բոզին ինքզինքն ալ մտրուկ ։

لبس الجمال بأثواب تزيننا فان الجمال جمال العلم والادب — Ոչ թէ

ցեխէ-ոսկւոյ, ֆէյնէնել ճմլել ճմլէ-լէլէ վելէոեդ այն հագուստներն ո. բոցմով կը զարգարուինք, անանցմով գեղեցկութիւն չըլլար, միայն գեղեցկութիւնը ուսման և կրթութեան գեղեցկութիւնն է ։

ليس العجب من جاهل يستصحب جاهلاً ولكن العجب من عاقل يستصحب جاهلاً جاهل ينفر من ضده و يميل الى جنسه كشكل لانكيوليجنت- ին ճահիլին եուրտաղը- ճահիլին, վե լուֆիննել'ճեդե ին ե'էլին եուրտաղը- ճահիլին, լինե էյլէ-լէյին եուֆէյը- ին ղէտէհի վե եուֆէյը- իլճինէհի զարմանալի չէ որ ապէտը ապէտին հետ ընկերանայի, և ասկային զարմանալի է որ խելացին տգէտին հետ ընկերանայ. բայց ասկային ամէն բան հակառակէն կը գարշի և նմանը կը սիրէ ։

الجاهل والعاقل ليس اليتيم الذى قد مات والده فان اليتيم يتيم العلم والادب

ճահիլ վելէոեդ- ին, ֆէյնէնել եուֆէյը- եուֆէյ-լէլէ վելէոեդ այն որուն հայրը մեռած է որը չէ, այլ ուսման և կրթութեան որբը որբ է ։

م

من استشار ذوى الالباب سبل الصواب

ին-ոնէլէ-լէդ զէվզէլդոդ վելէոեդ

ին-ոնէլէ-լէդ ով որ խելացիներուն հետ կը խորհրդակցի, ուղիղ ճամբան կը հետևի ։

من استعان بذوى العقول فانه يدرك المامول

ին-ոնէլ'ե-դէվզէլ'է-լէլ, ֆէյնէնե- եե-սբէէլ-լ-մա-սբ ո'վ որ խելացիներէն օգնութիւն կը հայցէ, իր գործերուն կը հասնի ։

ومن اطاع غضبه اطاع من يفرحه

ա'վ ին եքա-' էլ-ֆէհա-, եվ-' եֆեզէհա- ո'վ որ բարկութեան կը հնազանդի, իր կրթութիւնը կը կորսնցնէ ։

ومن خلقه ضاق رزقه

ին-ոնէ եա-լէ-ֆա- վե էզէֆա- բարքը գէշ եղողին ապրուստը նեղ կ'ըլլայ ։

من بلغ المراد بالسداد

ին-ոնէլէ-սդա-դ դէլղէլ դ-բա- ո'վ որ ուղիղ ճամբէն կ'երթայ, նպատակին կը հասնի ։

ومن عاشر العلماء وقر

ին-ոնէլ'-լ-մա- վե-թէէրէ ո'վ որ գիտուններու հետ կը տեսակցի, կը յարգուի, և ով որ ցածկեցուցիչներու հետ կը կենակցի կ'անարգուի ։

ومن قرع الباب ولج

ին-ոնէ ղ-ա-լաբ վե ղ-ա-ջա- ո'վ որ դուռը կը զարնէ և պիդէ, ներս կը մտնէ ։

من طلب شيئاً وجد

ին-ոնէ թ-ալէբ եէյէն վե ցէտա- ո'վ որ բան մը ուզէ և չանայ, կը գտնէ և ով որ գրան զարնէ և պիդէ, ներս կը մտնէ ։

من اولاه ظلم يتيماً

ին-ոնէ վ-ալէտ եէյէն վալէտա- ո'վ որ որբի մը չարիք կ'ընէ իր զաւակներուն չարիք ըլած կ'ըլլայ ։

من كثر عقله قل كلامه

ին-ոնէ թ-ալէ- ե'էլէ-հի- ե-ե-բէ հեզէլ-ա- ո'վ որ քիչ խօսք ուներ, պարապ խօսք շատ կ'ուզենայ ։

من قال مالا ينبغى سمع مالا يرضى

ին-ոնէ թ-ալէ մ-ալ-եենպ-ղէ եե-մ'-ա- մ-ալ-եէրզա- ո'վ որ պէտք չեղած խօսքը կ'ըսէ, չհաճոյացածը կը լսէ ։

Digitized by Google

عابد فقد فيه أصخص مدح من هن هوخه لمحوه ململيوه فيه، فه-
وه -'هخه- مل مر لمنتسب لمتوليمان لمعمر ملكم كم موفل، ومن
مومنان كملمس .

الخلق الله الحق الى مال من هن ملم الحق الى مال من هن ملم لمليمتوفه). ملم لمليموفلموله مل مر
عزمنموليمان كم لمرلى، منمركمك مل لمنمر كم لمرلى .

رغائب الرغائب لم من هنلم لمليموفلموفل-لم، لم لمنململيمرلمليموه
م'ل مر ولمليمرم ملك كمؤم لمنلمر، ولمفلمنلمرلمليمان نمرملمن لمنلمس .

الملوان ابو الايوان الملوان لم من هنلم لمليموفلموه-ل لمولمن. لمومنلموه-ل
هنلمن م'ل مر ملمنمؤم لمؤم لم كملمن لمنلمر، ملمنمنمك ومن كم ومملمر .

نبت ثبت من هن هولمليم نولمليم لمنم مر كم لمسمنمنمنمنلمن كم نمنمليمن.

مَآ ب ا ن ب ر ك ن

I

هاهي خواجه كه رجاء برو سر برو. بنه - كهالموزائيسيه تاجيد بد لمولمؤ ن-ملمن لمنلمن
لمنمك - مكمنمن هنمرمر مكمرلمؤ نمولمك لمرلمنمنمنلمليمن مسمنمنمؤمكمليمن
لمنمؤ لمنمك مكمن م'ل - مكم' ولمنمنمؤ ومرى، هنم' منمر مر ك'منمؤلمن .

(حافظ ادرنه ايشدم) آسايش دوكيني تهديد ايدن حرفست - بادوستان تلطف بادشمنان مدارا
مسمنمؤ لمنمك نمن-لمنمرن لمنمنمن - نمومنلمن ن-مومنلمن لمنمؤمنمن-ف. نمومن-لمنمن
هنمومن ومركه مؤلمنمرلمك لمنمؤمنمن-لمنمن هنمومن ومركه لمنمؤمنمن لمنمنمن مكمنمؤمنمنمن
مكمؤ ن. نمرمكمنمنمن-لمنمن هنمومن نمنمنمن-لمنمن مكمنمؤمنمنمن-لمنمن.

آسايش دوكيني مادامكه اين دو حرفست - بادشمنان مشكل بدانديش مدارا نمايد. هنمومن
مسمنمؤ لمنمك نمن-لمنمرن لمنمنمن نمومنلمن لمنمؤمنمن-ف. نمومن-لمنمن هنمومن
ومركه مؤلمنمرلمك، هنمومن نمنمنمن-لمنمن هنمومن ومركه مؤلمنمرلمك لمنمؤمنمن
لمنمنمن-لمنمن كمنمن مر ومركه لمنمؤمنمن لمنمنمن مكمنمؤمنمنمن-لمنمن.

احتياجست احتياجست احتياجست - احتياجست شيرازه كنند آنچه مكن نمايد نمومنلمن
لمنمنمن-لمنمن - نمرمكمنمنمن. نمرمكمنمنمن نمرمكمنمنمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن
مسمنمنمن-لمنمن، كمرمكمنمنمن نمرمكمنمنمن، كمرمكمنمنمن نمرمكمنمنمن.

خوشست ازدور شنيدن آواز دهل (اولو طاغلك سسى اوزاقدن اوزاقدن ايشيدلمسى خوشدر).

ب

جنك خانه درخانه كه بر سفر بلای نمومنلمن نمن-لمنمن هنمومن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن
مسمنمنمن-لمنمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن.

پوم نوبت میزند بر طارم آفروسیاب - پرده داری میکند درقصر قیصر عنکبوت
نمومنلمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن - نمرمكمنمنمن
مسمنمنمن-لمنمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن
مسمنمنمن-لمنمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن.

ت

نمومنلمن كه مر بود لمنمن نمومنلمن هنمومن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن
مسمنمنمن-لمنمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن مكمن مر مسمنمنمؤمكمليمن.

Digitized by Google

تونیکی میکن ودر دجله انداز ـ که ایزد دریابانت دهد باز
Թէ-ունէս դիւթե՛ն վե՛ր բեր Տիգլէ՛ն եւ-թէ իյդէ՛ր բեր գեւոգոնէ՛ն բէ՛ռէ՛ն գո՛ւ բարիք ըրէ՛ եւ Տիգրիս գետը նետէ՛. Աստուած զայն գործեալ քու անապատդ կը դնէ։

یال نه ٬ست بهتر توانکری نیک ـ وانکه بد ٬ست ٬ بهتر ٬ نیکی ٬ سعادت ـ
Լաւ ունկը բարեաւոտ է եւ ո՛չ թէ ինչքոտ։

تنك شفش پای ازکیسهٔ بخیلان بر بقای خویش بگشا دهن چو غنچه ز زر
Ձեռքդ բեղմնաւոր բեղուն պահէ եւ ձեռքդ բեղուն բանալ բակտան երթալ սեւերի ազգէ է, քան նեղ մուճակը։

ج

چراغ پای خودرا روشن ندارد (مور دیبنه ایشیق ویرمز)
Ճրագը իր տակը չի լուսաւորեր։

د

ولایت غریب نیست هر شهر چو شهر دانا ـ وطن بگذار ازین ـ ولایت غریب نیست
Գիտունը ո՛չ մէկ քաղաքի եւ կուսակալութեան մէջ պանդուխտ չէ։

دلدار دل دلدار بدلدار بگیرد (من القلب القلب ليبلا ـ القلب من القلب ليقلب ـ هن ليقلبه يقلبك)
սրտե սիրտ ճամբայ կայ։

دوست شخصی را یکی زار دشمن ـ دشمنی بود بسیار
Բարեկամութեան համար հազար մարդ քիչ է, թշնամութեան համար մէկը անգամ շատ կ'ըլլայ։

ز

زبان خوش مارا از سوراخ برآورد ـ سخن تلخ مارا بیرون کند
անուշ լեզուն օձը ծակէն կը հանէ։

زمانه بازمانه ساز. زمانه با تو نسازد تو با زمانه بساز
Ժամանակը քեզի չի յարմարիր, դուն անոր յարմարէ (կամ ժամանակը պէտք է ժամանակը մը դիմը պատահարին առաջ պէտք է ընել ـ ապառաջ օգուտ չունի, երբ գործը ձեռքէ գացած է։

ع

علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد ـ چو غم شود ندارد چو رفت کارازدست
Բան մը պատահելէ առաջ պէտք է ընել ـ ապառաջ օգուտ չունի, երբ գործը ձեռքէ գացած է։

علمست چون حیات ابد ای پسر بکوش ـ واز چشمهٔ حیات خود آب حیات نوش
Գիտութիւնը յաւիտենական կեանքի կը նմանի, աշխատէ՛, և կեանքի աղբիւրէն կենաց ջուրը խմէ՛։

ق

قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود ـ ذره ذره کم شود انگه بود بسیار کم
Կաթիլ կաթիլ կը ժողվուի եւ յետոյ ովկիանոս կ'ըլլայ։

انبار اندك اندك پر شود بسیار ـ دانه دانه است غله دانه دانه کم شود
Պէտք - պէտք է մէկ մէկ քարեկամներ քիչ քիչ կ'ըլլայ շատ, Համաձայն համաձայնութեան մէջ արմտիք։

Digitized by Google

ا

آنرا بند بخواب شب همه کریه ابر دیده نگهدار تا چه خواب کند
آن را که بند بخواب شب همه گریه ابر دیده نگهدار تا چه خواب کند

عاقبت گرگ زاده گرگ شود ور بمکتب رود چو خر بگل است
عاقبت گرگ زاده گرگ شود ور بمکتب رود چو خر بگل است

محنت‌زده تو از هر طرف صد آید ای بس که ترا ز هر طرف صد آید
محنت‌زده تو از هر طرف صد آید ای بس که ترا ز هر طرف صد آید

من نالهٔ زیبا که ندارم که دلربا هرگز که رسیدست هم از خویش رسیدست
من نالهٔ زیبا که ندارم که دلربا هرگز که رسیدست هم از خویش رسیدست

من میگویم آسمان، او میگوید ریسمان
من میگویم آسمان، او میگوید ریسمان

ن

نیکو مثلیست این که هر گوید کرد ـ بد بادیکری نکرد هم باخود کرد
نیکو مثلیست این که هر گوید کرد ـ بد بادیکری نکرد هم باخود کرد

ای دل، که دیوانه خرد ـ خانه بدوشان نیک‌نهاد ـ کی شود ویرانه خرد
ای دل، که دیوانه خرد ـ خانه بدوشان نیک‌نهاد ـ کی شود ویرانه خرد

هـ

هرچه‌ات از دست رود مگذار که کلی است خارش در پهلواست
هرچه‌ات از دست رود مگذار که کلی است خارش در پهلواست

با د بقدر همت تو اعتبار تو ای د بقدر همت تو اعتبار تو

و

یارب روا مدار کدا معتبر شود ـ کز معتبر شود زخدا بی‌خبر شود
یارب روا مدار کدا معتبر شود ـ کز معتبر شود زخدا بی‌خبر شود

ی

ای دل، که دیوانه خرد ـ خانه بدوشان نیک‌نهاد ـ کی شود ویرانه خرد
ای دل، که دیوانه خرد ـ خانه بدوشان نیک‌نهاد ـ کی شود ویرانه خرد

در بسته صد در باز کرده، سخت صد تا یک گره
در بسته صد در باز کرده، سخت صد تا یک گره

و صد هزار راحت بکدانهٔ و صد هزار راحت بکدانهٔ

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google